Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0001	1	Hierbij dien ik, xxxxxxx, mijn zienswijze in op de ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland en de daarbij behorende ontwerp-omgevingseffectrapportage. Landgoed Mariënheuvel ligt binnen de context van de Beemster als uitzonderlijk cultuurlandschap en UNESCO-werelderfgoed. Deze zienswijze is constructief bedoeld. Ik onderschrijf de provinciale inzet op zorgvuldig ruimtegebruik, bescherming van landschappelijke kwaliteit, een gezonde leefomgeving en een evenwichtige afweging tussen wonen, landbouw, natuur, energie, water en erfgoed. Tegelijkertijd verzoek ik u de definitieve omgevingsvisie op enkele punten aan te scherpen, zodat de bijzondere positie van historische erven, landgoederen, lintstructuren en waardevolle ensembles binnen de Beemster voldoende wordt geborgd.	Wij danken indiener voor de uitgebreide zienswijze.
ZW_0001	2	1. Beemster Werelderfgoed vraagt om meer dan algemene landschapsbescherming. De Beemster is geen willekeurig landelijk gebied. Het is een internationaal erkend cultuurlandschap, waarin verkaveling, openheid, linten, zichtlijnen, erven, waterstructuren en bebouwingsritme samen één ruimtelijk systeem vormen. Ik verzoek de provincie daarom in de definitieve omgevingsvisie explicieter vast te leggen dat ruimtelijke ingrepen binnen en nabij de Beemster niet alleen worden getoetst aan algemene belangen zoals bereikbaarheid, energie, woningbouw of landbouw, maar ook aan de samenhang van het werelderfgoed als geheel. Daarbij gaat het niet uitsluitend om grote zichtbare ingrepen. Ook werkzaamheden die op zichzelf technisch of tijdelijk lijken, zoals kabeltracés, gestuurde boringen, zwaar projectverkeer, bouwlogistiek, tijdelijke werkterreinen, transformatorvoorzieningen, drainage-aanpassingen of andere infrastructurele ingrepen, kunnen in een kwetsbaar cultuurlandschap feitelijk grote invloed hebben op rust, bodem, waterhuishouding, bereikbaarheid, representatieve waarde, landschappelijke samenhang en erfgoedbeleving. Recente en voorgenomen energie-infrastructurele werkzaamheden nabij de Volgerweg laten zien dat dit geen theoretisch punt is. Juist bij dergelijke werkzaamheden kan de feitelijke impact op historische erven, lokale wegen, bodem, bermen, waterstructuren en leefomgeving aanzienlijk zijn, ook wanneer de werkzaamheden planologisch of technisch als tijdelijk worden beschouwd. Mijn verzoek is daarom: Neem in de definitieve omgevingsvisie expliciet op dat ook tijdelijke en ondergrondse infrastructurele werkzaamheden binnen of nabij UNESCO-werelderfgoed, historische linten en waardevolle erven vooraf landschappelijk, cultuurhistorisch en omgevingstechnisch moeten worden beoordeeld.	Zie beantwoording van onderdeel 4 van deze zienswijze.
ZW_0001	3	2. Historische erven en landgoederen verdienen een eigen categorie binnen het landelijk gebied. De ontwerp-omgevingsvisie maakt terecht onderscheid tussen stedelijk gebied, landelijk gebied, natuur, landbouw, water en infrastructuur. In de praktijk vallen historische erven en landgoederen echter vaak tussen deze categorieën in. Een landgoed is geen gewone woning. Het is ook geen agrarisch bedrijf, geen recreatieterrein en geen stedelijke ontwikkeling. Een goed beheerd landgoed kan juist bijdragen aan landschappelijke kwaliteit, erfgoedbehoud, biodiversiteit, waterbeheer, groene structuur, ruimtelijke rust en langjarige instandhouding van cultuurhistorische waarden. Landgoed Mariënheuvel is daarvan een voorbeeld. Het betreft een bestaand ensemble binnen de Beemster, waarbij bebouwing, erf, groenstructuur, zichtlijnen en gebruik in samenhang moeten worden beoordeeld. Mijn verzoek is daarom: Erken in de definitieve omgevingsvisie expliciet dat bestaande historische erven en landgoederen binnen het landelijk gebied een zelfstandige ruimtelijke betekenis hebben en dat zorgvuldig ingepaste ontwikkeling, herstel, functieversterking en beheer daarvan positief kunnen bijdragen aan de provinciale doelen voor landschap, erfgoed, biodiversiteit en omgevingskwaliteit. Daarbij verzoek ik te voorkomen dat iedere vorm van functieversterking of beperkte aanvullende ontwikkeling bij historische erven automatisch wordt benaderd als ongewenste verstedelijking. De juiste toets zou moeten zijn of een ontwikkeling de ruimtelijke, cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteit versterkt.	Zie beantwoording van onderdeel 4 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0001	4	3. Energie-infrastructuur mag niet als louter technische opgave worden behandeld. De energietransitie is noodzakelijk, maar de ruimtelijke impact ervan is groot. In het landelijk gebied, en zeker binnen de Beemster, kan energie-infrastructuur niet worden gereduceerd tot een technische uitvoeringsopgave. Kabeltracés, boringen, transformatorvoorzieningen, bouwwegen, zwaar transport en tijdelijke werkterreinen kunnen grote effecten hebben op wegen, bermen, bomen, bodem, waterhuishouding, trillingen, bereikbaarheid, hinder en schadegevoeligheid van omliggende erven. Ik verzoek de provincie daarom in de definitieve omgevingsvisie duidelijker vast te leggen dat energie-infrastructuur in kwetsbare landschappen en nabij historische ensembles altijd vooraf integraal moet worden afgestemd met direct belanghebbenden. Daarbij hoort niet alleen aandacht voor technische uitvoerbaarheid, maar ook voor: • schadepreventie; • hinderbeperking; • trillingsrisico; • bodem- en waterhuishouding; • behoud van representatieve bereikbaarheid; • bescherming van historische erven en landschappelijke structuren; • herstel en compensatie van aantasting van omgevingskwaliteit. Mijn verzoek is daarom: Leg vast dat energie-infrastructuur binnen of nabij UNESCO-werelderfgoed, historische linten, kwetsbare droogmakerijen en waardevolle landgoedensembles vooraf moet worden beoordeeld als ruimtelijke ingreep met effecten op omgevingskwaliteit, en niet uitsluitend als technische nutsvoorziening.	Indiener verzoekt op meerdere onderwerpen waar ontwikkelingen de cultuurhistorische en landschappelijke waarden (incl. UNESCO-werelderfgoed) van de Beemster raken, om meer gedetailleerde regels op te nemen in de definitieve versie van onze omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan andere instrumenten ons ten dienste om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Een nadere uitwerking door middel van regels met betrekking tot bescherming van de cultuurhistorische en landschappelijke waarden, is opgenomen in de Omgevingsverordening en de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Deze Leidraad wordt momenteel geactualiseerd. Daarnaast zijn wij voornemens om een programma Omgevingskwaliteit op te stellen (als uitwerking van de omgevingsvisie) waarin gedetailleerder zal worden ingegaan op hoe wij om willen gaan met omgevingskwaliteit en de landschappelijke en erfgoed-waarden in Noord-Holland willen beschermen. Een deel van de gedetailleerdheid die indiener vraagt ligt daarnaast op het niveau van de gemeente (omgevingsplannen).
ZW_0001	5	4. Compensatie in omgevingskwaliteit moet concreet worden gemaakt. In de ontwerp-omgevingsvisie wordt terecht aandacht besteed aan het behouden en versterken van omgevingskwaliteit. Bij grote ruimtelijke ingrepen blijft echter vaak onduidelijk wat compensatie in omgevingskwaliteit concreet betekent. Voor direct omwonenden, eigenaren van historische erven en beheerders van waardevolle landschappen is dat essentieel. Een ingreep kan tijdelijk zijn, maar de effecten op landschap, wegstructuur, bodem, rust, beleving, bomen, waterhuishouding of waardering kunnen langdurig zijn. Mijn verzoek is daarom: Werk in de definitieve omgevingsvisie of in de daaropvolgende programma's en regels nader uit dat aantasting van omgevingskwaliteit door energie-infrastructuur, projectlogistiek of andere publieke werken niet alleen technisch moet worden hersteld, maar waar nodig ook landschappelijk, functioneel en financieel moet worden gecompenseerd. Daarbij verzoek ik in het bijzonder aandacht voor situaties waarin individuele eigenaren onevenredig worden geraakt door werkzaamheden die een breder publiek belang dienen.	Zie beantwoording van onderdeel 4 van deze zienswijze.
ZW_0001	6	5. Water en bodem als sturend principe moet zorgvuldig worden toegepast in droogmakerijen Ik onderschrijf het uitgangspunt dat water en bodem sturend moeten zijn bij ruimtelijke keuzes. In een droogmakerij als de Beemster vraagt dit echter om maatwerk. Waterpeil, kwel, drainage, bodemopbouw, funderingen, bomen, historische bebouwing, erfverharding en landschappelijke structuren zijn nauw met elkaar verbonden. Beleidskeuzes op het gebied van waterberging, peilbeheer, klimaatadaptatie of bodemgebruik kunnen daardoor grote gevolgen hebben voor bestaande erven en landgoederen. Mijn verzoek is daarom: Neem in de definitieve omgevingsvisie op dat toepassing van het principe "water en bodem sturend" in historische droogmakerijen zorgvuldig moet worden afgestemd op bestaande bebouwing, historische erven, funderingen, bomenstructuren, drainage en cultuurhistorische landschapswaarden. Daarbij hoort dat bestaande eigenaren niet onevenredig worden belast door generieke water- of bodemmaatregelen die onvoldoende rekening houden met lokale omstandigheden.	Zie beantwoording van onderdeel 4 van deze zienswijze.
ZW_0001	7	6. Bescherming van linten, wegen en representatieve bereikbaarheid. De Volgerweg is meer dan een verkeersroute. Binnen de Beemster vormen wegen, linten, erven, sloten en zichtlijnen samen een wezenlijk onderdeel van het ruimtelijke systeem. Zwaar projectverkeer, tijdelijke bouwlogistiek en infrastructurele werkzaamheden kunnen deze structuur aantasten, ook wanneer daarvoor formeel geen langdurige planologische wijziging nodig is. Mijn verzoek is daarom: Leg in de definitieve omgevingsvisie vast dat historische linten en lokale wegen binnen waardevolle landschappen niet alleen verkeerskundig, maar ook landschappelijk, cultuurhistorisch en functioneel moeten worden beschermd. Daarbij dient bij projectlogistiek vooraf te worden beoordeeld of wegen, bermen, bomen, sloten en aangrenzende erven de belasting kunnen dragen zonder schade, hinder of waardevermindering.	Zie beantwoording van onderdeel 4 van deze zienswijze.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0001	8	7. Laagvlieggebied Anna Paulowna tot Purmerend. In de ontwerp-omgevingsvisie wordt melding gemaakt van een laagvlieggebied voor maritieme helikopters van Anna Paulowna tot Purmerend. Gezien de nabijheid van Purmerend tot de Beemster verzoek ik de provincie zorgvuldig te verduidelijken hoe deze contour zich verhoudt tot de Beemster, Zuidoostbeemster, de Volgerweg en omliggende waardevolle landschappen. Mijn verzoek is daarom: Maak in de definitieve omgevingsvisie of de bijbehorende stukken inzichtelijk of en in hoeverre de Beemster, Zuidoostbeemster, Volgerweg en omliggende historische erven en landgoederen binnen de invloedssfeer van het laagvlieggebied vallen, en welke bescherming geldt voor rust, leefkwaliteit, dieren, buitenruimte, recreatieve kwaliteit en erfgoedbeleving.	Wij hebben in onze Omgevingsvisie aangegeven welke ruimte het Ministerie van Defensie zoekt voor uitbreiding van haar activiteiten. Deze activiteiten zijn opgenomen in het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) dat de ministerraad op 19 december 2025 heeft vastgesteld. Dat geldt ook voor het laagvlieggebied voor helikopters. In de stukken van het NPRD is de begrenzing van het laagvlieggebied te vinden. In deze gebieden kan provinciale regelgeving van kracht zijn. De daadwerkelijke ingebruikname van het laagvlieggebied zal de reguliere vergunningenprocedure moeten doorlopen. Als daarbij vanuit onze regelgeving de door indiener genoemde aspecten in het geding zijn, zullen wij daarop reageren.
ZW_0001	9	8. Verzoek tot aanpassing en aanvulling. Samenvattend verzoek ik u de ontwerp-omgevingsvisie op de volgende punten aan te scherpen: 1. Borg explicieter dat de Beemster als UNESCO-werelderfgoed vraagt om integrale bescherming van landschap, linten, erven, zichtlijnen, waterstructuren en ruimtelijke samenhang. 2. Erken historische erven en landgoederen als zelfstandige ruimtelijke categorie binnen het landelijk gebied, waarbij zorgvuldig ingepaste ontwikkeling en functieversterking positief kunnen bijdragen aan erfgoed, beheer en landschappelijke kwaliteit. 3. Leg vast dat energie-infrastructuur, kabeltracés, boringen, projectverkeer en tijdelijke werkterreinen binnen of nabij kwetsbare cultuurlandschappen worden behandeld als ruimtelijke ingrepen met mogelijke effecten op omgevingskwaliteit. 4. Maak compensatie in omgevingskwaliteit concreter bij publieke of infrastructurele ingrepen die direct omwonenden, historische erven of waardevolle landschappen onevenredig raken. 5. Pas het principe “water en bodem sturend” in droogmakerijen toe met maatwerk voor bestaande bebouwing, funderingen, bomen, drainage, erfstructuren en cultuurhistorische waarden. 6. Bescherm historische linten en lokale wegen binnen de Beemster niet alleen verkeerskundig, maar ook landschappelijk en cultuurhistorisch. 7. Verduidelijk de ruimtelijke en milieukundige invloed van het laagvlieggebied Anna PaulownaPurmerend op de Beemster, Zuidoostbeemster en omliggende waardevolle landschappen.	Zie beantwoording van onderdeel 4 van deze zienswijze.
ZW_0001	10	9. Slot. De omgevingsvisie is het kompas voor toekomstige ruimtelijke keuzes in Noord-Holland. Juist daarom is het van belang dat de bijzondere positie van historische erven, landgoederen en UNESCO-landschappen niet alleen in algemene termen wordt erkend, maar ook concreet doorwerkt bij infrastructuur, energie, water, projectlogistiek en toekomstige gebiedsontwikkeling.	Zie beantwoording van onderdeel 4 van deze zienswijze.
ZW_0002	1	Zienswijze: In de ontwerp omgevingsvisie komt maar liefst 138 keer (!) het woord "klimaat" voor. Het hele stuk is doordrengd met het misverstand dat het klimaat alleen maar warmer kan worden. Geen enkele voorspelling van het IPCC van de afgelopen 30 jaar is ooit uitgekomen! En alle klimaatmodellen hadden steeds een veel te alarmistisch beeld geschetst. Nu het IPCC recentelijk heeft toegegeven dat ze helemaal niet kunnen stellen dat het warmer gaat worden, en dat het ook kouder kan gaan worden (zoals in het verleden vaker gebeurd is), is het ook tijd om al deze onzin te schrappen uit uw visie.	De Provincie heeft zich gecommitteerd aan de nationale klimaatdoelen voor broeikasgasreductie. Daarnaast draagt de provincie op grond van de Omgevingswet medeverantwoordelijkheid voor het meewegen van de gevolgen van klimaatverandering. Uw zienswijze geeft geen aanleiding om de passages over klimaat uit de ontwerp-Omgevingsvisie te schrappen.
ZW_0003	1	1. Inleiding Deze zienswijze richt zich op de onderdelen van de ontwerp-Omgevingsvisie en het ontwerp-OER die betrekking hebben op Schiphol, geluid, gezondheid en leefomgevingskwaliteit. De provincie erkent in beide documenten de structurele geluidsoverlast en gezondheidsschade rond Schiphol, maar vertaalt deze constatering onvoldoende naar juridisch houdbare keuzes. Daarmee voldoet de ontwerpvisie niet aan de eisen van de Omgevingswet en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).	Wij onderschrijven het belang van gezondheid en leefomgevingskwaliteit bij de ontwikkeling van Schiphol en zijn omgeving. De Omgevingsvisie en het OER brengen de belasting van de leefomgeving rond Schiphol nadrukkelijk in beeld. Wij delen echter niet de conclusie dat de Omgevingsvisie daarom niet zou voldoen aan de Omgevingswet of het Besluit kwaliteit leefomgeving. De Omgevingsvisie is een strategisch en zelfbindend beleidsdocument waarin de hoofdlijnen van het provinciale beleid voor de fysieke leefomgeving worden vastgelegd. De provincie stelt met de visie geen operationele normen voor Schiphol vast en verleent geen toestemming voor het luchthavengebruik. Voor Schiphol en het luchthavengebruik liggen de belangrijkste bevoegdheden bij het Rijk; het Rijk stelt onder meer via het Luchthavenverkeerbesluit regels aan het gebruik van de luchthaven en de geluidbelasting. De provincie heeft vooral een rol vanuit haar verantwoordelijkheden voor de ruimtelijke ontwikkeling, mobiliteit, landschap, economie en leefomgevingskwaliteit. Wel moet de provincie de verschillende belangen in samenhang afwegen. In de aangepaste Omgevingsvisie is daarom expliciet opgenomen dat de verdere ontwikkeling van Schiphol gepaard moet gaan met aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting, waarbij wij streven naar afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0003	2	2. Onevenwichtige toedeling van functies (art. 2.1 Omgevingswet) De Omgevingswet verplicht tot een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, waarbij gezondheid en veiligheid volwaardig moeten worden meegewogen. De provincie erkent dat: - de geluidbelasting rond Schiphol structureel hoog is; - dit leidt tot aantoonbare gezondheidsschade (slaapverstoring, stress, hart- en vaatziekten); - grote delen van de regio door luchtvaartgeluid onbruikbaar zijn voor woningbouw. Desondanks blijft Schiphol in de ontwerpvisie gepositioneerd als economische kernfunctie, zonder dat de provincie de bestaande overbelasting corrigeert of een voorkeursrichting formuleert die de gezondheid beschermt. Dit leidt tot een onevenwichtige toedeling van functies, in strijd met art. 2.1 Ow.	De verwijzing naar artikel 2.1 van de Omgevingswet als grondslag voor de verplichting tot een evenwichtige toedeling van functies aan locaties is niet juist. Deze verplichting volgt uit artikel 4.2 van de Omgevingswet en heeft primair betrekking op het gemeentelijke omgevingsplan. Artikel 2.1 bepaalt wel dat bestuursorganen hun taken en bevoegdheden uitoefenen met het oog op de doelen van de Omgevingswet en daarbij de relevante onderdelen van de fysieke leefomgeving en betrokken belangen in samenhang bezien. Dat gebeurt in de Omgevingsvisie. De economische en internationale betekenis van Schiphol wordt afgewogen tegen gezondheid, leefomgevingskwaliteit, woningbouw, bereikbaarheid, landschap en andere ruimtelijke belangen. Daarbij wordt niet uitgegaan van onbeperkte ontwikkeling van de luchthaven. De visie zet juist in op afnemende milieubelasting, vermindering van gezondheidsbelasting en krimpende milieucontouren. Wij delen daarom niet de conclusie dat de positionering van Schiphol als economische en internationale functie op zichzelf leidt tot strijd met de Omgevingswet.
ZW_0003	3	3. Tegenstrijdigheid tussen leefomgevingskwaliteit en passagiersgroei De ontwerpvisie gaat uit van een groei van het aantal passagiers van 43,6 miljoen (2025) naar circa 65 miljoen (2050). Deze groei is niet verenigbaar met: - de wettelijke opdracht tot bescherming van gezondheid (art. 1.3 Ow); - de doelstelling van een gezonde leefomgeving (art. 2.1 Ow); - de verplichting om cumulatieve milieubelasting te beperken (art. 5.1 Bkl). De provincie erkent zelf dat hinder blijft bestaan, ook bij stillere toestellen. Het hanteren van een groeipad dat de hinder vergroot, is daarom juridisch inconsistent met de eigen beleidsdoelen.	De genoemde ontwikkeling van circa 42 miljoen naar circa 65 miljoen betreft het aantal O&D-passagiers: reizigers die hun reis op Schiphol beginnen of eindigen. Het betreft een prognose waarmee bij de ruimtelijke ontwikkeling en bereikbaarheid van de Schipholregio rekening wordt gehouden en geen provinciale groeidoelstelling. Ook bij een begrensd aantal vliegtuigbewegingen kan het aantal passagiers toenemen, bijvoorbeeld door grotere vliegtuigen en een hogere bezettingsgraad. In de aangepaste Omgevingsvisie is daarom verduidelijkt dat deze ontwikkeling geen provinciale groeidoelstelling is. Het aantal passagiers en de milieubelasting van de luchthaven zijn bovendien niet één op één aan elkaar gekoppeld. Voor de provincie staat centraal dat de milieubelasting moet afnemen en de leefomgevingskwaliteit en gezondheid moeten verbeteren. Wij zien daarom geen tegenstrijdigheid tussen het meenemen van mogelijke toekomstige passagiersstromen in de ruimtelijke planning en de doelstelling om de leefomgeving te verbeteren.
ZW_0003	4	4. Schiphol Noordwest: reservering zonder juridische rechtvaardiging De reservering Schiphol Noordwest houdt ruimte open voor toekomstige uitbreiding van de luchthaven. Deze reservering: - staat haaks op het uitgangspunt van selectief ruimtegebruik; - vergroot de milieudruk in een reeds overbelaste regio; - creëert rechtsonzekerheid voor omwonenden; - is niet te verenigen met de wettelijke plicht om gezondheid te beschermen. Het handhaven van deze reservering is juridisch niet te rechtvaardigen binnen de kaders van de Omgevingswet en het Bkl. Wij verzoeken deze reservering te schrappen.	Wij delen de conclusie niet dat de reservering van Schiphol Noordwest juridisch niet te rechtvaardigen is. De reservering in de Omgevingsvisie is geen besluit tot uitbreiding van Schiphol of tot groei van het aantal vliegtuigbewegingen. Met de reservering wordt voorkomen dat toekomstige ruimtelijke keuzes onmogelijk worden gemaakt voordat voldoende duidelijkheid bestaat over de langetermijnbehoefte van de luchthaven en de ruimtelijke consequenties daarvan. Schiphol staat de komende decennia voor een omvangrijke vernieuwing en transitie. Hoewel de nadruk voorlopig ligt op de vernieuwing van Schiphol Centrum, kan op langere termijn aanvullende ruimte nodig zijn. Daarbij kan het gaan om aanvullende terminalcapaciteit, mede om de langdurige vernieuwing van het bestaande luchthavencomplex mogelijk te maken. Ook nieuwe vormen van luchtvaart en de daarvoor benodigde energie-infrastructuur kunnen in de toekomst ruimte vragen. De precieze behoefte, omvang en invulling zijn op dit moment nog niet vastgesteld. Het openhouden van deze mogelijkheid betekent niet dat vooruit wordt gelopen op daadwerkelijke ontwikkeling. Het Rijk is bevoegd gezag voor de luchtvaartontwikkeling van Schiphol. Voor een concrete ontwikkeling van Schiphol Noordwest is afzonderlijke besluitvorming nodig, waarbij noodzaak, alternatieven en de gevolgen voor onder meer gezondheid, leefomgevingskwaliteit, bereikbaarheid, landschap en energie integraal moeten worden afgewogen en aan de geldende wettelijke kaders moeten worden getoetst. De reservering staat naar ons oordeel ook niet op gespannen voet met het uitgangspunt van zuinig en selectief ruimtegebruik. Juist omdat nog onzeker is welke ruimte op langere termijn noodzakelijk is, wordt voorkomen dat een mogelijk strategisch noodzakelijke locatie in de tussentijd onomkeerbaar voor andere functies wordt benut. De provincie koppelt eventuele verdere ontwikkeling van Schiphol bovendien aan aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Wij zien daarom geen aanleiding om de reservering van Schiphol Noordwest te schrappen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0003	5	5. Onvoldoende vertaling van gezondheid naar normstelling (art. 5.1 Bkl) Het ontwerp-OER toont aan dat de geluidbelasting rond Schiphol in alle scenario's hoog tot zeer hoog blijft. Toch: - stelt de provincie geen strengere beschermingsniveaus vast, terwijl art. 5.1 Bkl dit toestaat; - wordt geen provinciale voorkeursrichting geformuleerd die leidt tot daadwerkelijke hinderreductie; - wordt de bronbelasting (aantal vliegbewegingen) niet betrokken bij de provinciale afweging. De provincie beperkt zich tot mitigatie (isolatie, zonering), terwijl de Omgevingswet juist vraagt om bronaanpak wanneer sprake is van een structureel ongezonde situatie.	Wij onderschrijven dat gezondheid niet uitsluitend aan de hand van wettelijke minimumnormen moet worden beschouwd. De Omgevingsvisie stelt daarom dat de geldende milieunormen een ondergrens vormen en dat bij ruimtelijke afwegingen ook cumulatie van milieubelasting en gezondheid moeten worden betrokken. De verwijzing naar artikel 5.1 van het Bkl als grondslag voor het vaststellen van strengere provinciale beschermingsniveaus is echter niet juist. Dit artikel bepaalt het toepassingsbereik van de instructieregels voor gemeentelijke omgevingsplannen. De mogelijkheid voor provincies om eigen of strengere omgevingswaarden vast te stellen is onderwerp- en bevoegdheidsafhankelijk. Voor het luchthavengebruik van Schiphol, waaronder de normering van vliegtuiggeluid en het aantal vliegtuigbewegingen, ligt het bevoegd gezag bij het Rijk. De Omgevingsvisie beperkt zich daarnaast niet tot isolatie of zonering. Zij zet onder meer in op vermindering van de gezondheidsbelasting, afnemende milieubelasting, krimpende milieucontouren, het beperken van cumulatieve belasting en een zorgvuldige afweging van nieuwe geluidgevoelige functies. Het verzoek om provinciale normen voor het luchthavengebruik van Schiphol vast te stellen nemen wij daarom niet over.
ZW_0003	6	6. Inconsistentie tussen woningbouwopgave en luchtvaartbeleid De provincie erkent dat: - de 58 dB Lden-contour woningbouw uitsluit; - ook in de 48–58 dB-zone woningbouw sterk beperkt is; - de woningbouwopgave hierdoor in delen van de regio niet uitvoerbaar is. Toch wordt niet geconcludeerd dat de huidige omvang van Schiphol onverenigbaar is met de woningbouwopgave. Dit leidt tot een visie die intern tegenstrijdig is en beleidsmatig niet uitvoerbaar.	Wij onderschrijven dat Schiphol belangrijke beperkingen stelt aan de ruimtelijke ontwikkeling en woningbouw in delen van de regio. Daarom is in de Omgevingsvisie expliciet opgenomen dat woningbouw moet worden afgewogen tegen geluidbelasting, externe veiligheid, luchtkwaliteit en andere vormen van milieubelasting en dat het Luchthavenverkeerbesluit, het Luchthavenindelingbesluit en de ruimtelijke ontwikkeling van de regio in samenhang moeten worden bezien. De stelling dat woningbouw binnen de gehele 58 dB Lden-contour is uitgesloten en in de zone van 48 tot 58 dB Lden sterk beperkt is, behoeft daarbij nuancering. De ruimtelijke beperkingen worden bepaald door de gebieden en regels van het Luchthavenindelingbesluit. Binnen LIB 4 gelden in beginsel beperkingen voor nieuwe woningen en andere geluidgevoelige functies. Binnen LIB 5 geldt geen algemeen woningbouwverbod, maar moet bij woningbouw expliciet rekenschap worden gegeven van het luchtvaartgeluid. Uit deze beperkingen volgt niet dat de huidige omvang van Schiphol juridisch of ruimtelijk per definitie onverenigbaar is met de gehele regionale woningbouwopgave. Wel onderkent de Omgevingsvisie nadrukkelijk de spanning tussen beide opgaven en zet zij in op vermindering van de milieubelasting en krimpende milieucontouren.
ZW_0003	7	7. Gebruik van geluidsmodellen die hinder onderschatten Het ontwerp-OER erkent dat de gehanteerde geluidsindicatoren (zoals Lden): - de ervaren hinder onderschatten; - onvoldoende inzicht geven in slaapverstoring en gezondheidseffecten. Toch worden deze indicatoren als basis gebruikt voor normstelling en beleidskeuzes. Dit is in strijd met: - de zorgplicht voor gezondheid (art. 1.7 Ow); - het voorzorgsbeginsel dat volgt uit art. 2.1 Ow; - de verplichting om reële milieueffecten te beoordelen (art. 16.55 Ow). De provincie dient aanvullende indicatoren te hanteren, zoals hinderbeleving, slaapverstoring en WHO-richtlijnen.	Wij onderschrijven dat de gevolgen van geluid voor de gezondheid breder zijn dan alleen de berekende geluidbelasting. Het OER beoordeelt geluid aan de hand van het aantal geluidgehinderden en constateert dat de referentiesituatie voor geluid 'slecht' is. Daarbij wordt de hoge en ver reikende geluidbelasting door Schiphol als belangrijk knelpunt genoemd. Wij herkennen echter niet de stelling dat het OER concludeert dat de gebruikte geluidindicatoren, zoals Lden, de daadwerkelijk ervaren hinder onderschatten. Een dergelijke conclusie is in het OER niet opgenomen. Wel onderkent het OER dat er onzekerheden bestaan over de toekomstige ontwikkeling van geluidhinder en dat nader onderzoek naar de gevolgen van luchtvervuiling en geluidsoverlast voor de gezondheid van inwoners nodig is. Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook weer een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER kan getoetst worden aan meer vergaande en aan aanvullende indicatoren, die aansluiten bij de informatie die dan beschikbaar is. In het OER behorend bij deze ontwerp-omgevingsvisie, is dat detailniveau niet haalbaar en ook niet gewenst. De gebruikte indicatoren zijn geselecteerd om een globaal maar compleet beeld van de hele provincie te schetsen en om te dienen als geschikt toetsingsmiddel voor alle oplossingsrichtingen uit de omgevingsvisie (en moeten dus ook voor de hele provincie beschikbaar zijn). Bij de verdere beleidsuitwerking kunnen naast berekende geluidbelasting ook andere beschikbare informatie over hinder, slaapverstoring en gezondheid worden betrokken. Wij zien echter geen aanleiding om in de Omgevingsvisie een afzonderlijk provinciaal stelsel van geluidindicatoren voor Schiphol vast te leggen. Voor de normering en regulering van het luchthavengebruik van Schiphol ligt het bevoegd gezag bij het Rijk.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0003	8	8. Mobiliteitsdruk en infrastructuur: verkeerde volgorde van redeneren De ontwerpvisie stelt dat infrastructuurinvesteringen nodig zijn om de groei van Schiphol op te vangen. Dit is een omgekeerde beleidslogica: niet de infrastructuur moet worden aangepast aan de groei van Schiphol, maar de groei van Schiphol moet worden begrensd door de draagkracht van het mobiliteitssysteem.	Wij onderschrijven dat uitbreiding van infrastructuur niet automatisch het antwoord kan zijn op iedere toekomstige ontwikkeling van Schiphol. Dit uitgangspunt is inmiddels verduidelijkt in de Omgevingsvisie. Een goede landzijdige bereikbaarheid wordt daarin als randvoorwaarde voor het functioneren van Schiphol en de bredere metropoolregio beschouwd. De mobiliteitsopgave wordt bovendien niet uitsluitend veroorzaakt door Schiphol, maar door de gezamenlijke ontwikkeling van O&D-passagiers, inwoners en arbeidsplaatsen. Bij gebiedsontwikkelingen moet vanaf het begin rekening worden gehouden met de gevolgen voor het totale mobiliteitssysteem. De ontwikkeling van Schiphol en investeringen in bereikbaarheid worden daarmee in samenhang afgewogen. Wij herkennen ons daarom niet in de stelling dat de Omgevingsvisie infrastructuur zonder nadere afweging laat meegroeien met Schiphol.
ZW_0003	9	9. Verzoeken tot aanpassing Op grond van bovenstaande verzoeken wij:	Zie de beantwoording op de hierna volgende onderdelen.
ZW_0003	10	9.1 Heldere erkenning van de onverenigbaarheid Erken expliciet dat de huidige omvang en geluidsbelasting van Schiphol niet verenigbaar zijn met: - de wettelijke opdracht tot bescherming van gezondheid; - de woningbouwopgave; - de doelstelling van een gezonde leefomgeving.	Wij nemen het verzoek, om vast te leggen dat de huidige omvang van Schiphol als zodanig onverenigbaar is met de wettelijke bescherming van gezondheid, de woningbouwopgave en een gezonde leefomgeving, niet over. De Omgevingsvisie erkent wel dat de economische en internationale betekenis van Schiphol gepaard gaat met aanzienlijke belasting van de omgeving en ruimtelijke beperkingen. Daarom zet de provincie in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit, vermindering van de gezondheidsbelasting, afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren.
ZW_0003	11	9.2 Provinciale voorkeursrichting Leg vast dat de provincie inzet op: - structurele vermindering van geluidbelasting; - plafonnering of afbouw van het aantal vliegbewegingen; - toepassing van strengere normen dan het minimum uit het Bkl.	Het verzoek wordt gedeeltelijk onderschreven. Structurele vermindering van de milieubelasting en geluidbelasting past bij de koers van de Omgevingsvisie. Deze koers is in de aangepaste visie versterkt door de inzet op afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren. Het vaststellen van een plafond of een afbouwpad voor het aantal vliegtuigbewegingen op Schiphol behoort echter tot de bevoegdheid van het Rijk. De provincie legt daarom geen eigen maximum of krimpdoelstelling voor het aantal vliegtuigbewegingen vast. Ook bestaat geen algemene bevoegdheid op grond van het Bkl om voor het luchthavengebruik van Schiphol provinciale geluidnormen vast te stellen die strenger zijn dan de rijksnormen. Dit onderdeel van het verzoek nemen wij daarom niet over.
ZW_0003	12	9.3 Aanpassing van het OER Neem een scenario op waarin substantiële reductie van het vliegverkeer wordt doorgerekend, inclusief effecten op: - geluid; - gezondheid; - woningbouwmogelijkheden.	Het OER heeft de effecten van zowel groei als krimp van Schiphol onderzocht. Dit is gedaan op kwalitatief niveau, aan de hand van ingreep-effectrelaties en expert judgement. Bij groei worden onder meer risico's gesignaleerd voor luchtkwaliteit, geluid, woningaanbod, natuur, energiegebruik en bereikbaarheid. Bij krimp worden onder meer kansen gezien voor verbetering van luchtkwaliteit, vermindering van geluidhinder, afname van stikstofdepositie, meer ruimte voor woningbouw en een lagere verkeersdruk. Het OER bevat echter geen afzonderlijk kwantitatief scenario waarin een specifieke reductie van het aantal vliegtuigbewegingen wordt doorgerekend naar concrete aantallen geluidgehinderden, gezondheidseffecten en woningbouwmogelijkheden. De Omgevingsvisie stelt zelf geen operationele capaciteit van Schiphol vast en de provincie is niet bevoegd het aantal vliegtuigbewegingen te bepalen. Gelet op het strategische karakter van de Omgevingsvisie zien wij daarom geen aanleiding om alsnog een specifiek operationeel krimpscenario in het OER op te nemen. Wel moet de beoordeling in het OER goed aansluiten op de uiteindelijk vast te stellen Omgevingsvisie. Het OER geeft zelf aan dat de titels van oplossingsrichtingen uit het Keuzepalet zijn gehandhaafd, terwijl de nadere provinciale invulling gedurende het beleidsproces is gewijzigd.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0003	13	9.4 Eerlijkheid over modelbeperkingen Erken expliciet dat de huidige geluidsmodellen hinder onderschatten en neem aanvullende indicatoren op als sturend beleidskader.	Wij onderschrijven dat geen enkele afzonderlijke geluidindicator alle aspecten van hinder en gezondheid volledig kan beschrijven. De provincie acht het daarom van belang om bij de verdere uitwerking van het beleid niet alleen naar berekende geluidbelasting te kijken, maar ook naar beschikbare kennis over hinder, gezondheid en slaapverstoring. Wij herkennen echter niet de stelling dat het OER concludeert dat de gebruikte geluidmodellen de feitelijke hinder onderschatten. Een dergelijke conclusie is in het OER niet opgenomen. Het OER constateert wel dat geluid rond Schiphol een belangrijk leefomgevingsknelpunt blijft en benoemt nader onderzoek naar de gezondheidseffecten van geluid als aandachtspunt. Wij zien daarom geen aanleiding om in de Omgevingsvisie vast te leggen dat de huidige geluidmodellen per definitie tot een onderschatting van hinder leiden. Bij de verdere beleidsuitwerking blijven actuele wetenschappelijke inzichten en beschikbare gegevens over geluidhinder en gezondheid wel onderdeel van de afweging.
ZW_0003	14	10. Slot De ontwerp-Omgevingsvisie en het ontwerp-OER erkennen de problemen rond Schiphol, maar maken geen keuzes die voldoen aan de wettelijke opdracht om gezondheid en leefkwaliteit te beschermen. Wij verzoeken u de stukken zodanig aan te passen dat: - gezondheid en leefkwaliteit daadwerkelijk leidend worden; - de spanning tussen Schiphol, woningbouw en leefomgeving wordt opgelost; - de provincie een juridisch houdbare koers kiest richting vermindering van hinder en bronbelasting. Hoogachtend, Stichting SchipholWatch	Zie de antwoorden op onderdelen 1t/m 13 van deze zienswijzej ZW_0003
ZW_0004	1	Met veel interesse heeft ProRail kennisgenomen van het Ontwerp van de Provinciale Omgevingsvisie Noord-Holland (verder genoemd: de visie), dat uw college ter inzage heeft gelegd, De visie spreekt van ambitie en maakt keuzes om in de schaarse ruimte binnen uw provincie, de grote opgaven en kansen op het terrein van bereikbaarheid, klimaat, wonen, werken en energie in samenhang te realiseren. ProRail heeft hier waardering voor.	Wij danken indiener voor de waardering.
ZW_0004	2	Met aandacht is uw visie gelezen, door collega's van de regiodirectie en op landelijk niveau, en is deze brief opgesteld. Met deze brief vraagt ProRail aandacht voor haar belangen en betrokkenheid bij de uitwerking van de visie in de omgevingsverordening en concrete projectbesluiten. In uw provincie ligt een groot spoornetwerk. Het spoornetwerk heeft ruimte nodig om nu en in de toekomst te functioneren en de effecten op de omgeving te beperken. Hierover is ProRail al regelmatig met u in gesprek.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar.
ZW_0004	3	1 Bescherming van het spoornetwerk en haar omgeving: ProRail ziet bereikbaarheid van steden als een samenspel tussen ruimtelijke keuzes en het mobiliteitssysteem. Ontwikkelingen in de nabijheid van het spoornetwerk kunnen de bereikbaarheid van woningen en werklocaties versterken. Echter, soms kunnen ontwikkelingen en spoor elkaar belemmeren. Om dit te voorkomen denkt ProRail graag vroegtijdig mee bij ontwikkelingen in de nabijheid van het spoornetwerk. Lees voor een verdere toelichting op ontwikkelen en verdichten nabij het spoor ook op onze website www.prorail.nl. Het behoeden van de staat en werking voor nadelige gevolgen van activiteiten op de hoofdspoorweginfrastructuur is een taak die neergelegd is bij de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (art 2.19 lid 3 onder a sub 2 van de Omgevingswet). Als concessiehouder voor het beheer van de hoofspoorweginfrastructuur vraagt ProRail u om toekomstige uitbreidingen van het spoornetwerk mogelijk te houden en rekening te houden met negatieve gevolgen voor zowel het spoor als uw eigen project. Dit kan door het houden van de juiste afstand tot het poor en door een zorgvuldig ruimtelijk ontwerp bij de te onderzoeken varianten in de milieueffectrapportage. Rondom de hoofdspoorweginfrastructuur (HSWI) ligt een zogenaamd beperkingengebied (Omgevingsbesluit, artikel 3.5), ongeveer tot 11 meter buiten de HSWI. Doel van dit beperkingengebied is om het huidig functioneren en de veiligheid op het spoornetwerk zeker te stellen. ProRail verzoekt u om in de planfase rekening te houden met het beperkingengebied. ProRail wenst voor het vervolg betrokken te worden indien door het project (negatieve) gevolgen te verwachten zijn voor de staat en instandhouding van de hoofspoorweginfrastructuur of haar eigendommen	Wij gaan daarom graag vroegtijdig in gesprek met onze mobiliteitspartners. Bij projecten volgen wij de reguliere procedures, regelgevingen en voorschriften en betrekken we onze partners.
ZW_0004	4	Voor de visie betekent dit dat bij het ontwikkelen van nieuwe woon- en werklocaties naast het spoor, ProRail u vraagt om toekomstige uitbreidingen van het spoornetwerk mogelijk te houden en de omgevingseffecten op de woon- en werklocaties te verminderen. Dit kan door het houden van de juiste afstand tot het spoor en door een zorgvuldig ruimtelijk ontwerp.	Wij gaan graag in gesprek op welke plekken aanvullende ruimtereserveringen rond het spoor benodigd zijn. In algemeenheid volgen wij de reguliere procedures voor ruimtelijke inpassing.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0004	5	In uw visie benoemt u zoeklocaties die een relatie hebben met het bestaande en beoogde onderhoud, gebruik en vernieuwing van het spoor. Sommige van deze locaties zijn deels bovenop de Hoofdspoorweginfrastructuur (HSWI) geprojecteerd. Hierbij wil ProRail u erop wijzen dat het bouwen boven of op de HSWI vergunningsplichtig is, privaatrechtelijke toestemming van ProRail vereist en een exclusief recht van ProRail is. Aan de vergunning en toestemming worden voorschriften verbonden met het oog op het voorkomen van nadelige gevolgen voor de staat en werking van de hoofdspoorwegen en uitbreiding daarvan. Dit betreft de volgende locaties: 1. ProRail onderschrijft het belang dat de provincie in haar visie hecht aan het sturen vanuit mobiliteitsnetwerken en het reserveren van ruimte voor infrastructuur. Wij verzoeken u dit verder te concretiseren door tijdig en voldoende ruimtereserveringen in uw Omgevingsplannen op te nemen voor toekomstige spoorinfrastructuur, waaronder spoorlijnen, emplacementen, goederenfaciliteiten en stations.	Zie de beantwoording van onderdeel 4 van deze zienswijze ZW_0004
ZW_0004	6	2. Voortvloeiend uit het verzoek in het bovengenoemde punt (1), vraagt ProRail u specifiek rekening te houden met deze bestuurlijke afspraken en de daarvoor lopende onderzoeken: a. Op initiatief van Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB = MRA + IenW) is in het BO MIRT '22 het zogenaamde Multimodaal Toekomstbeeld als kader voor toekomstige (MIRT-) onderzoeken/verkenningen vastgesteld. Het Multimodaal Toekomstbeeld (MTB) sluit voor wat betreft OV/Spoor aan bij het landelijke Toekomstbeeld OV (TBOV) en hanteert voor elke corridor rond Amsterdam bandbreedtes waarbinnen het OV-netwerk zich in de toekomst dient te ontwikkelen. b. De verlengde Metro Noord/Zuidlijn via Schiphol tot Hoofddorp betreft een hoofdinterventie in Toekomstbeeld OV als 'conditio sine qua non' voor de bandbreedte aan benuttingsmogelijkheden van de bestaande Schipholspoortunnel t.b.v. uitbreiding van het (inter-)nationale spoorwegnetwerk waarbij tevens is geanticipeerd op een c. verlenging westelijk van Hoofddorp (Nieuw-Vennep/Haarlemmermeer Zuidwest). Net als sluiten Ringlijn en de Umeerverbinding draagt de verlengde Metro Noord/Zuidlijn bij aan het door SBaB voor de MRA gehanteerde sturingsprincipe 'Realiseer een schaalsprong OV op basis van stapsgewijze ontvlechting'. Die ontvlechting beoogt de vervanging van Sprinter- door Metroverbindingen met name richting NOVEX MRA West/Haarlemmermeer, via de NOVEX MRA Havenstad en richting NOVEX MRA Oost/Almere. Op het spoorwegnet in de MRA kan dan ruimte worden vrijgemaakt voor IC- en sneltreinen, o.a. voor extra directe verbindingen vanuit Noord-Holland Noord met Schiphol (naast die met A'dam Centraal) als verdere uitbouw van de nog te realiseren hogere treinfrequenties i.k.v. PHS Alkmaar - Amsterdam. d. Op deze wijze behoort versnelling en frequentieverhoging van treinverbindingen zowel vanuit de richtingen Alkmaar als Hoorn in de richting A'dam West/Zuidwest en Schiphol/Haarlemmermeer (e.v.) v.v. potentieel tot de mogelijkheden. e. Op Rijks/regio-initiatief loopt op dit moment de MIRT-verkenning OVAH/verlengen Noord/Zuidlijn met annex de mogelijkheden van financiering. En in de Kabinetsbrief van IenW en VRO van 17 oktober j.l. is specifiek in relatie tot de grote woningbouwopgave in Noord-Holland de verlengde Metro Noord/Zuid-lijn benoemd als 4. structuurversterkend project in de MRA (naast HOV ZaanIJ, OVSA 2e fase/volledig sluiten Ringlijn en de IJmeerverbinding). Bovenstaande betreft in onze optiek de feitelijke stand van zaken als het gaat om status en belang van diverse OV verbindingen en schetst de relevantie van eerdere en lopende verkenningen ook voor ProRail, wij vragen u deze uitgangspunten over te nemen in de visie.	Ook de provincie zet zich in voor een aantal belangrijke schaalsprongprojecten in Noord-Holland. In de visie zullen deze opgenomen worden, vooral waar het nieuwe verbindingen betreft. Hoe op dat moment de uiteindelijke dienstregeling er uit komt te zien, past niet bij het schaalniveau van de omgevingsvisie en zal niet al op dat detailniveau uitgewerkt worden. Wij delen wel de ambitie om juist het OV een zo groot mogelijke rol in de mobiliteitsopgave te geven. In landelijk gebied blijven alle modaliteiten nodig
ZW_0004	7	3. Voor verschillende zogenaamde missing links binnen het spoorwegnet in Noord-Holland geldt dat op de korte termijn het verbeteren van het openbaar vervoer per bus het meeste voor de hand ligt, onder voorwaarde van versnelling/frequentieverhoging en verknoping/aansluiting met/op het spoorwegnet. In de netwerpconcepten of toekomstvisies van ProRail wordt bv. rekening gehouden met HOV-bus (BRT) op de relaties Zaanstad - A'dam Noord (N/Z-lijn/A'dam Centraal) en Haarlem (Zuid) - A'dam Zuid/A'dam Lelylaan. ProRail vraagt u deze OV verbindingen in de visie op te nemen.	Deze projecten zijn onderdeel van de visie op OV van de provincie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0004	8	4. Een toekomstbestendige OV-knoop Schiphol is van groot belang. Omdat de verlengde metro Noord/Zuidlijn (MIRT-verkenning OVAH) pas op de lange termijn soelaas biedt (ontlasting van de Schipholspoortunnel met 25%, belangrijke deel-bijdrage aan vermindering van de transferdruk op het bestaande station Schiphol/Schiphol Plaza), levert ProRail actueel ook een bijdrage aan het in kaart brengen van de mogelijkheden van ontlasting op de middellange termijn (studie Toekomstbestendige OV-knoop Schiphol = TOVS). Dat HOV-bus daar een relevante bijdrage aan kan leveren heeft de recent door de Vervoerregio uitgevoerde (en met ProRail afgestemde) verkenning 'OV Next Level' (o.a. voor de corridor Haarlemmermeer - Amsterdam) al laten zien. De door u beschreven schaalsprong onderschrijft ProRail, wij verzoeken u de noodzaak voor een HOV-bus in de visie op te nemen.	Wij vinden de multi-modale bereikbaarheid van Schiphol ook belangrijk. Om te onderzoeken wat hiervoor nodig is werken we samen met onze partners. Als provincie hebben wij geen voorkeur voordat dit gezamenlijk wordt bepaald of overeengekomen.
ZW_0004	9	5. Het opstellen van een Mobiliteitsprogramma van Eisen (MPvE) voor gebiedsontwikkelingen is een voorstel dat ProRail interessant vindt. ProRail wil graag bij de keuzes betrokken worden, om de treinverbindingen verder te kunnen verbeteren.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. We betrekken indiener dan ook graag bij dit soort trajecten bij het opstellen van MPvE's.
ZW_0004	10	6. De visie zet in op een modal shift van weg naar spoor en water voor goederenvervoer. Om deze ambitie waar te maken is het noodzakelijk dat voldoende ruimte beschikbaar blijft voor groei van het spoorgoederenvervoer, inclusief overslaglocaties en railterminals. Hierbij zien wij nadrukkelijk kansen voor stevige rol van de provincie in samenwerking met de Haven van Amsterdam voor de ontwikkeling en versterking van railgebonden logistieke knooppunten. ProRail begrijpt en stimuleert de modal shift, en merkt op dat de verschuiving van weg naar spoor en water o.a. afhankelijk is van de mate waarin de herkomst en bestemming van de goederen goed op elkaar afgestemd zijn. Denk daarvoor bij containervervoer bijvoorbeeld aan de aanwezigheid van een containerterminal aan zowel de verzender- als de ontvangerzijde. De ruimtelijke keuzes die daarvoor moeten worden gemaakt bij overslaglocaties en plekken waar netwerken elkaar kruisen herkent ProRail. Het maken van keuzes door zowel de provincie als gemeente helpt om over dit onderwerp duidelijkheid te krijgen en te voorkomen dat gebiedsontwikkelingen in hindercontouren worden geprojecteerd of gerealiseerd en dat daarbij wordt voldaan aan de criteria die voor Basisnet gelden. ProRail vraagt u dit scherper in de visie te verwoorden. Specifiek vragen wij aandacht voor het borgen van ruimte voor spoorgoederenvervoer in relatie tot economische clusters en logistieke gebieden, zoals benoemd in de visie. Deze functies dienen ruimtelijk goed te worden ingepast en beschermd tegen verdringing door andere functies.	Wij werken gezamenlijk met onze partners aan zowel personen- als goederenvervoer. Bij de uitwerking van de ambitie om meer vervoer over water en spoor te realiseren moet uitgewerkt worden welke partner welke keuzes moet maken. Laten we gezamenlijk concreet worden waar exact deze locaties van overslag gaan komen alvorens de juiste besluiten hierover te nemen. Bij bestaande locaties, zoals het havengebied van Amsterdam, wordt nu reeds samengewerkt.
ZW_0004	11	7. ProRail vraagt u om bij ruimtelijke keuzes terughoudend te zijn met het combineren of 'wegsaneren' van spoorcapaciteit, aangezien dergelijke keuzes de toekomstige robuustheid en uitbreidbaarheid van het spoornetwerk ernstig kunnen beperken of onomkeerbaar maken. Het behouden van robuuste spoorcorridors is essentieel om toekomstige maatschappelijke opgaven te kunnen blijven faciliteren. Ook in relatie tot Defensie. Gezien de lange ontwikkeltijden van spoorinfrastructuur ten opzichte van andere netwerken, verzoeken wij u om in lijn met het afwegingsprincipe van toekomstbestendigheid en wendbaarheid expliciet rekening te blijven houden met lange termijn ruimteclaims voor spoor. Voorkom dat op korte termijn keuzes worden gemaakt die toekomstige spooroplossingen onmogelijk maken of disproportioneel kostbaar. Dit speelt in het bijzonder bij energieinfrastructuur of gebiedsontwikkeling.	De provinice heeft de netwerken sturend gemaakt, dit betekent dat de ruimtelijke claims van de netwerken aan de voorkant meegenomen gaan worden.
ZW_0004	12	8. ProRail ondersteunt het provinciale beleid om woningbouw en functies te concentreren nabij bestaande stations en OV-knooppunten. Verdichting rond stations draagt bij aan een efficiënter gebruik van het spoornetwerk en versterkt de bereikbaarheid. Tegelijk vraagt dit om zorgvuldige ruimtelijke afwegingen, zodat toekomstige spooruitbreidingen, beheer en onderhoud niet worden belemmerd. Het creëren van een zogenoemde tegenspits is hierbij een bijzonder aandachtspunt. Het hierbij inzetten op een systeem van publieke mobiliteit gecombineerd met een dekkend netwerk van doorfietsroutes onderschrijft ProRail. ProRail wordt graag vroegtijdig in het planproces betrokken.	De provincie kent dezelfde ambities en neemt dit actief mee in haar beleid rondom OV-knooppunten. ProRail wordt als partner hierin betrokken.
ZW_0004	13	9. Voor de Westfriese Corridor en Seed Valley, waar de provincie inzet op ruimtelijke en economische ontwikkeling, benadrukt ProRail het belang om verstedelijkingsopgaven nadrukkelijk te koppelen aan het bestaande en beoogde spoornetwerk. ProRail blijft hierbij graag nauw optrekken met de provincie en het Rijk om te komen tot heldere, bestuurlijke afspraken waarbij (grootschalige) woningbouw in samenhang wordt ontwikkeld met de benodigde OV-bereikbaarheid en daarvoor noodzakelijke middelen.	Zie de beantwoording van onderdeel 4 van deze zienswijze ZW_0004

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0004	14	10. De visie beschrijft dat er wordt ingezet op bronbeleid ten aanzien van omgevingseffecten. ProRail wijst u erop dat bronbeleid voor de lange termijn een tegengesteld effect kan hebben. Immers meer treinen rijden terwijl de maatregelen aan het spoor al opgebruikt zijn zorgt ervoor dat die extra treinen er niet komen omdat de maatregelen aan de omgeving te duur zijn. ProRail vraagt u op te nemen dat het realiseren van de juiste ontwikkelingen op de juiste plek beter uitpakken voor de lange termijn, dus dicht op het spoor geen woningbouw, maar andere voorzieningen zodat de woningen verderop bv een lagere geluidsbelasting hebben.	Een goede ruimtelijke inpassing is voor de provincie een belangrijk uitgangspunt. In gevallen waar wonen dicht bij OV-knooppunten wordt gepland, wordt juist de noodzaak van ontsluiting van woongebieden met OV zwaar meegewogen. Dergelijke afwegingen gebeuren per project, waarbij we reguliere procedures volgen voor de ruimtelijke inpassing.
ZW_0004	15	11. Het inzetten op bodem en water is over het algemeen een verstandige keuze. ProRail wordt graag bij deze plannen vroegtijdig betrokken om de invloed op het spoorsysteem van deze aanpassingen te bespreken.	Zie de beantwoording van onderdeel 4 van deze zienswijze ZW_0004
ZW_0004	16	12. Stations vormen de plekken het netwerk waar verschillende OV modaliteiten bij elkaar komen. Daarmee vormen ze de poort tot de omgeving. Door woningbouw de bundelen op deze locaties worden de mogelijkheden vergroot. In uw provincie is een grote diversiteit aan stations aanwezig en ziet ProRail op divers locaties stedelijke verdichting bij de stations vorm krijgen. Dit versterkt de kwaliteit en leefbaarheid van de stationslocaties, mits er voldoende ruimte voor het station met haar voorzieningen vrij wordt gelaten, hiervoor vraagt ProRail uw aandacht. In de visie wordt ingezoomd op een aantal specifieke locaties. Voor Den Helder en Beverwijk herkent ProRail de genoemde opgaven. Binnen de lopende samenwerkingen worden de opgaven opgepakt en ProRail zet die samenwerkingen graag voort. Als de provincie in gesprek wil over andere stationslocaties staat ProRail daar open voor.	Rondom OV-knooppunten werkt de provincie samen met haar partners, waaronder ProRail. De provincie zal ProRail bij gesprekken rondom stationslocaties betrekken.
ZW_0004	17	Tot slot hechten wij eraan om ook in de verdere uitwerking van de visie nauw betrokken te blijven bij (investerings)vraagstukken in spoorinfrastructuur, mede in relatie tot bredere maatschappelijke opgaven zoals defensie en strategische bereikbaarheid, zeker in regio's zoals IJmond en Den Helder waar verschillende nationale belangen samenkomen.	Zie de beantwoording van onderdeel 4 van deze zienswijze ZW_0004
ZW_0004	18	Daarnaast vindt ProRail het noodzakelijk om uw aandacht te vragen voor het combineren van functies dicht op het spoor, in combinatie met het aanwezige goederenvervoer. Vanwege de ligging aan een basisnetroute zijn aandachtsgebieden aanwezig (zie de kaart met aandachtsgebieden onder de kaartlaag externe veiligheid in de Atlas Leefomgeving) waarmee u rekening moet houden in uw visie. Voor meer informatie hierover verwijzen wij naar www.iplo.nl	De provincie volgt hierin landelijke wetgeving.
ZW_0004	19	2. Voorkomen belemmeringen voor functioneren en veiligheid spoornetwerk Het spoornetwerk maakt gebruik van elektriciteit dat via onderstations, relaiskasten, ondergrondse infrastructuur en bovenleidingen naar de trein en stations wordt geleid. Deze voorzieningen zijn noodzakelijk voor de elektriciteitsvoorziening van de hoofdspoorweginfrastructuur en daarmee voor het rijden van treinen. In de uitwerking van uw omgevingsverordening en concrete projectbesluiten verzoekt ProRail uw college om deze onderstations en relaiskasten niet in te sluiten door bebouwing, bebouwing te realiseren op te dichte afstand en te allen tijde bereikbaar te houden voor onderhouds- en hulpdiensten. Voor deze voorzieningen dient rekening te worden gehouden met een afstand van 5 meter gemeten vanaf de gevel met een hekwerk op de 5 meter-grens. Het functioneren van deze voorzieningen mag niet worden beïnvloed door ontwikkelingen in de omgeving. Dit geldt ook voor het overbouwen, onderbouwen of overkragen van deze voorzieningen.	De omgevingsvisie zegt op hoofdlijnen wat onze ideëen zijn voor de provinciale ruimtelijke ordening, nu en in de toekomst. Voor exacte gegevens over afstanden tot uw assets is de omgevingsvisie niet het juiste instrument. Voor ruimtelijke ontwikkelingen volgen wij de gebruikelijke ruimtelijke procedures, we gaan ervan uit dat hierin ook de punten van indiener voldoende terugkomen.
ZW_0004	20	Uit onderzoek blijkt dat zicht op de hoofdingang de beste manier is om het station te vinden. Zichtlijnen naar het station spelen daar een belangrijke rol in en ProRail wil graag dat binnen de planontwikkelingen de zichtlijnen geborgd blijven.	Zie de beantwoording van onderdeel 16 van deze zienswijze ZW_0004
ZW_0004	21	Als laatste wijst ProRail uw college op het feit dat het gebruik van gronden of percelen in eigendom en beheer bij ProRail, niet kan zonder schriftelijke toestemming. Dit geldt ook voor bestaande rechten van ProRail op percelen van derden.	Indiener heeft vanzelfsprekend gelijk. De Omgevingsvisie doet geen uitspraken over gebuik van particuliere gronden of percelen. Bestemmings- of gebruiksveranderingen zijn onderhevig aan de gebruikelijke procedures.
ZW_0004	22	3. Bescherming van de omgeving tegen effecten van het spoor Bij het ontwikkelen in de nabijheid van het spoornetwerk, is het voor een goede leefomgeving belangrijk dat eventuele nadelige effecten van het gebruik van het spoor op een zorgvuldige wijze worden gemitigeerd. Bij de uitwerking van uw visie in de omgevingsverordening en concrete projectbesluiten, vraagt ProRail aandacht voor de volgende aspecten (in bijlage 1 zijn deze verder toegelicht): Externe veiligheid;- Geluid; Trillingen; Overwegveiligheid;- Waterpeil/stabiliteit; Windbeleving en windhinderrisico's; Schaduwwerking op zonnepanelen; Zonneparken / reflectie in relatie tot hoofdspoorweginfrastructuur.	Een goede of gezonde leefomgeving is voor de provincie een belangrijk uitgangspunt. Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving is dan ook een van de afwegingsprincipes in de Omgevingsvisie en bij de uitwerking ervan.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0004	23	4. Bureau Spoorbouwmeester is in 2001 op initiatief van de directies van NS en ProRail opgericht als een onafhankelijk adviserend orgaan voor ontwerp en vormgevingsopgaven binnen de spoorsector. Sinds het ontstaan van het bureau wordt aan en met het Spoorbeeld gewerkt, te vinden op www.spoorbeeld.nl. Waar mogelijk kunt u hiervan gebruik maken bij de uitwerking van de visie.	De visie van indiener is bekend en bij verschillende uitwerkingen op stationsniveau door het OV-knooppuntenteam wordt het bureau Spoorbouwmeester actief betrokken.
ZW_0004	24	5. ProRail wenst u veel succes met de vaststelling van uw visie en de uitwerking daarvan in de Omgevingsverordening en concrete Projectbesluiten. Graag denkt ProRail vroegtijdig mee over plannen in de nabijheid van het spoor.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Bij de uitwerking van de omgevingsvisie zullen wij Prorail waar nodig zeker betrekken.
ZW_0004	25	Let op! Bij de zienswijze zit nog een uitgebreide bijlage, deze is te vinden in de Sharepoint zienswijzen onder ZW_0004	Wij danken indiener voor de zienswijze. De vragen in de bijlage sluiten helemaal aan bij het karakter van de omgevingsvisie en nemen we voor nu voor kennisgeving aan.
ZW_0005	1	Met veel interesse hebben wij vanuit de gemeenten uit de regio Gooi en Vechtstreek (Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Hilversum en Wijdemeren) uw ontwerp omgevingsvisie gelezen. Wij geven een gezamenlijke zienswijze.	Wij danken indiener voor de uitgebreide zienswijze.
ZW_0005	2	Algehele visie en verwachtingen We zien in uw omgevingsvisie veel algemene uitspraken die provincie breed gelden. Een gebied specifieke uitwerking is onderbelicht. De uitwerking per gebied en per opgave kan concreter, daar is grote behoefte aan bij de gemeenten. Niet alles kan overal. Waar moeten bepaalde opgaven (voornamelijk) wel? En wat heeft waar prioriteit? Duidelijkere prioritering tussen onderwerpen en opgaven is relevant én meer duidelijkheid wat waar moet komen. Dit biedt anders onvoldoende houvast en richting voor gemeentelijk beleid en aan potentiële toekomstige investeringen die partijen willen doen. Ook vragen wij om meer duidelijkheid rondom definities die u aanhoudt. Bijvoorbeeld over wat een 'kleine kern' precies omvat. Dan weten gemeenten beter of hun kernen daar wel of niet binnen vallen en daarmee welke onderdelen van de visie voor hen gelden.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen op basis van de omgevingsvisie vinden plaats nadat die visie is vastgesteld.
ZW_0005	3	Prioritering en gebiedsgerichte uitwerking Net als u, zien wij ook dat er veel (grote) opgaven de komende jaren spelen en dat de beschikbare ruimte beperkt is. De afgelopen periode heeft u herhaaldelijk aangegeven dat u scherpere keuzes wilt maken ten opzichte van de huidige omgevingsvisie. Daar vragen wij ook om. Wij denken dat u in uw ontwerpvisie nog meer scherpte kan aanbrengen, door nog meer duidelijkheid te geven bij de principes die u meegeeft, en de onderlinge prioritering daarbinnen. Hier zullen wij in deze brief op enkele punten nader op ingaan. U benoemt op pagina 7 verschillende prioriteiten en meerdere afwegingsprincipes. Het is niet duidelijk hoe deze richtlijnen en ordende ruimtelijke principes ten opzichte van elkaar wegen. Wij denken dat dit per regio kan verschillen. Als gemeenten hebben we richting nodig en vernemen we graag hoe de provincie (per regio) aankijkt naar hoe richtlijnen zich in zwaarte ten opzichte van elkaar verhouden.	De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebiedsspecifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen.
ZW_0005	4	De Gooi en Vechtstreek is meer dan natuur, water, erfgoed en klimaatbuffer De Gooi en Vechtstreek is in uw visie vooral aangewezen voor natuur, water, erfgoed en klimaatbuffer. Dat is zeker relevant. Maar wij zijn ook een woon- en werkregio die leefbaar en bereikbaar moet blijven. Onze regio heeft sterke economische profielen als Mediatech en Innovatie en de recreatiesector. Dit zien wij graag veel nadrukkelijker terug in uw visie.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Overigens zijn wij het met indiener eens dat de regio Gooi en Vechtstreek meerdere karakteristieken heeft, met bijbehorende kansen en beperkingen. Wij beschouwen de deelregio dan ook als complementair aan de andere deelregio's in de MRA. In de Rijk-regiosamenwerking NOVEX MRA geven we daar dan ook invulling aan. Die aanpak zien we als nadere uitwerking van ons voorgenomen beleid in deze omgevingsvisie; de omgevingsvisie hoeft daar niet op te worden aangepast.
ZW_0005	5	Relatie met andere provincies Wij denken dat uw visie nog wat meer over de provinciegrenzen heen zou mogen kijken. Er zit veel relatie met de buurprovincies. Flevoland De ontwerp omgevingsvisie van Flevoland (die deels gelijktijdig ter inzage ligt) is veel specifieker en benoemt meer concretere maatregelen in vergelijking met uw ontwerp omgevingsvisie. Flevoland benoemt bijvoorbeeld bij hun visie op betere bereikbaarheid en woon-werkbalans concrete maatregelen. Voorbeelden zijn het komen tot een Stichtse Lijn of directe IC verbinding met Utrecht. Uw visie is minder specifiek over het 'hoe'.	Wij zijn het eens met de indiener dat veel opgaven provinciegrensoverstijgend zijn. Wij hebben in de omgevingsvisie daarmee zoveel mogelijk rekening gehouden. Dit zullen we op kaart ook beter laten zien. Bij de uitwerking van de omgevingsvisie zullen we de verbinding met onze buurprovincies ook blijven zoeken. Een betere bereikbaarheid en woon-werkbalans krijgt in onze omgevingsvisie de nodige aandacht. Naast dat we binnen de MRA met de provincie Flevoland nauw samenwerken binnen het Rijksprogramma NOVEX MRA, waarin bereikbaarheid en woonwerkbalans speerpunten zijn.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0005	6	Utrecht Voor de aanpak van water, bodem en natuurbranden zou de provincie Noord-Holland wat ons betreft nog veel meer de verbinding moeten zoeken met de provincie Utrecht. De provincie Utrecht loopt op veel vlakken al voor in onderzoek en nemen van maatregelen. De opgaven lopen in de ruimte door op het grondgebied van Noord-Holland, op de Heuvelrug en in het Gooi.	Wij zijn het eens met de indiener dat veel opgaven provinciegrensoverstijgend zijn. Wij hebben in de omgevingsvisie daarmee zoveel mogelijk rekening gehouden. Zo werken we op het gebied van water al veel samen binnen het Deltaprogramma Centraal Holland, dat een groot gebied van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht bestrijkt. Bij de uitwerking van de omgevingsvisie zullen we de verbinding met onze buurprovincies ook blijven zoeken.
ZW_0005	7	Gezondheid en gezonde leefomgeving Positief is dat u in uw visie benoemt dat een gezonde en veilige leefomgeving randvoorwaardelijk is en dat inzet ligt op het beperken van cumulatieve effecten en feitelijke blootstelling. Ook het centraal stellen van leefbaarheid is een sterke basis. Tegelijk staat dit onder druk door de nadruk op verdichting en ambitieuze opgaven. U erkent dat Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving niet volledig in normen en beschermingsregimes zijn te vangen, maar u maakt niet expliciet hoe ver dit strekt en hoe dit wordt betrokken in de ruimtelijke afwegingen. We hebben daarom ook in relatie tot leefbaarheid en omgevingskwaliteit opmerkingen opgenomen in onze reactie.	Introductie, geen antwoord nodig.
ZW_0005	8	Onze brief gaat verder in op de volgende hoofdonderwerpen: • Wonen, Mobiliteit en leefbaarheid • Economie en Energie • Water, Natuur en Recreatie • Omgevingskwaliteit en leefbaarheid • Geluid, lichthinder, geur en luchtkwaliteit • Fouten en suggesties voor het kaartmateriaal	Geen antwoord nodig
ZW_0005	9	Wonen, mobiliteit en leefbaarheid Wij zien graag sterker terug in uw visie dat de Gooi en Vechtstreek ook een woon en werkregio is die leefbaar en bereikbaar moet blijven. Met sterke economische profielen als Media en Innovatie en de recreatiesector. Ons zorgpunt is dat de woningen er uiteindelijk komen in de provincie (en elders in de MRA en Utrecht), maar dat de benodigde randvoorwaarden zoals mobiliteit en recreatieruimte niet ingevuld zijn of achterlopen. Nu is dit onvoldoende geborgd in uw visie	We zetten in op bouwen nabij voorzieningen en mobiliteit (binnenstedelijk). Daarnaast is vanuit de woningnood de visie dat woningbouw niet wacht op mobiliteit, maar het uitgangspunt blijft dat dit later alsnog goed geregeld moet kunnen worden. We kijken hoe we de bereikbaarheid in de tussentijd kunnen optimaliseren.
ZW_0005	10	Concrete uitwerking van de mobiliteitsopgaven De omgevingsvisie beschrijft dat de bereikbaarheid van Noord-Holland onder druk staat en dat wordt ingezet op het beter benutten van bestaande infrastructuur, openbaar vervoer en deelmobiliteit. Voor de Gooi en Vechtstreek ontbreekt echter een concrete uitwerking van de mobiliteitsopgaven. Onduidelijk is welke maatregelen de provincie voor ogen heeft om de doorstroming op provinciale wegen te verbeteren en de verkeersveiligheid te vergroten. Daarbij wordt nauwelijks stil gestaan bij de cumulatieve opgave: ook de woningbouw in de regio's buiten de provincie heeft effecten binnen Noord-Holland.	Het klopt dat niet voor iedere regio alle karakteristieken, met bijbehorende kansen en beperkingen, zijn uitgewerkt. Daarmee zeggen we met deze visie niet dat die buiten beeld zijn of dat ze geen rol spelen bij de keuzes die we maken. Bij de regio Gooi & Vechtstreek is in de gebiedsgerichte uitwerking gekozen om de focus te leggen op water en natuur. In paragraaf 2.3 benoemen we speficiek de mobiliteitsopgaven die spelen in de regio Gooi en Vechtstreek
ZW_0005	11	Bereikbaarheid is een randvoorwaarde voor woningbouw U lijkt verslechtering van bereikbaarheid meer voor lief te gaan nemen in het voordeel van het sneller kunnen bouwen van woningen. De gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek maken zich hier ernstige zorgen over. Wij benadrukken dat extra woningbouw pas kan plaatsvinden wanneer aan de randvoorwaarde voor bereikbaarheid is voldaan. Anders komt de leefbaarheid te veel onder druk te staan. Dit is een cruciale voorwaarde die eerder ook in MRA verband is afgesproken als boodschap richting het Rijk. Wij vragen u met klem om hier meer oog voor te hebben. En wij vragen u om zich, samen met de MRA-partners, de komende jaren actief in te blijven zetten voor gesprekken en afspraken met onder andere het Rijk om de (rand)voorwaarden op peil te hebben en niet zomaar woningen te bouwen. Wij zien het als strikt noodzakelijk om dit standpunt consequent te blijven uitdragen ongeacht de omvang van de woningnood. Dit is ook in lijn met de kernboodschap aan het Rijk die we gezamenlijk hebben. Binnen de MRA betekent dit, dat bij het bouwen van woningen er eerst aan voorwaarden en randvoorwaarden moet worden voldaan om de leefbaarheid in de MRA op peil te houden en de economische motor van Nederland goed bereikbaar te houden. Dit zou ons inziens sterker terug moeten komen in uw visie	Er wordt nadrukkelijk gekozen voor een nieuwe koers waarbij de bereikbaarheid niet meer voorwaardelijk is voordat woningbouw plaatvindt. Dit ontslaat ons er niet van om ons huiswerk te maken en de mobiliteitsopgave in kaart te brengen. Bij oplevering streven we naar het optimaliseren van de bereikbaarheid vaak vanuit het uitgangspunt van de bestaande infrastructuurnetwerken. Wel blijft het uitgangspunt dat dit achteraf alsnog goed geregeld moet worden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0005	12	Bereikbaarheid gaat verder dan de provinciegrens Naast de opgaven in Noord-Holland heeft Flevoland in haar omgevingsvisie de opgave van 100.000 woningen opgenomen. Daarnaast bedraagt de totale opgave in de provincie Utrecht tot 2040 165.000 woningen. Het verkeer dat hieruit en vanuit de MRA ontstaat, komt bovenop de al huidige drukke verkeersaders. Dit verkeer loopt - in ieder geval tot een IJmeerverbinding is aangelegd - door en via de Gooi en Vechtstreek. Wij vragen u dit veel nadrukkelijker mee te nemen in uw omgevingsvisie.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. Daarom zijn we blij dat we komende tijd gezamenlijk de urgentie van deze opgaven in beeld gaan brengen met de actualisatie van het Multimodaal Toekomstbeeld van de MRA dat nu ook provinciedekkend gemaakt gaat worden.
ZW_0005	13	Inzet en steun is noodzakelijk om leefbaarheid te borgen T er onderbouwing van de gevraagde aandacht voor deze totaalopgave verwijzen wij u naar de impactstudie uit 2025 die hier in zijn totaliteit naar kijkt. U geeft aan dat bereikbaarheid van voorzieningen belangrijk te vinden. Deze zullen in de Gooi en Vechtstreek sterk achteruit gaan. Dit raakt bijvoorbeeld ook de bereikbaarheid van het regionale ziekenhuis. Wij zijn van mening dat nadere inzet op Al, A27, Gooilijn en versterking van het OV (schaalsprong in onze regio) en fiets, veel sterker naar voren moet komen in uw visie. Vanwege de relatief lage woningbouwopgave in onze regio vraagt dit om extra aandacht om bereikbaarheidsgelden via andere manieren te verkrijgen. Wij hebben uw inzet en steun keihard nodig voor het behoud van de leefbaarheid in onze regio. Dit is ook zeer relevant voor het kunnen behalen van uw eigen doelstellingen. Lobby en directe inzet vanuit de provincie zijn hiervoor cruciaal.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. We trekken graag samen op in het agenderen van mobiliteitsvraagstukken bij de juiste gremia.
ZW_0005	14	We verwachten groei van inwoners, werkgelegenheid en recreatieverkeer. Daarom verzoeken wij de provincie om voor de Gooi en Vechtstreek om de visie op een gebiedsgerichte mobiliteitsagenda te versterken. In deze visie dienen doorstroming, verkeersveiligheid, bereikbaarheid van natuurgebieden, fietsverbindingen, openbaar vervoer en calamiteitenroutes integraal te worden uitgewerkt. Ook zien wij graag een visie op het spoorgoederenvervoer.	De omgevingsvisie zegt op hoofdlijnen wat onze ideëen zijn voor de provinciale ruimtelijke ordening, nu en in de toekomst. Gebiedsgerichte agenda's en deelvisies passen hier beperkt in. Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. Daarom zijn we blij dat we komende tijd gezamenlijk de urgentie van deze opgaven in beeld gaan brengen met de actualisatie van het Multimodaal Toekomstbeeld van de MRA dat nu ook provinciedekkend gemaakt gaat worden.
ZW_0005	15	Niet afwijken van percentage betaalbare woningen In de Gooi en Vechtstreek is behoefte aan de bouw van sociale en middeldure woningen om de benodigde praktijkgeschoolden te kunnen huisvesten. Dit helpt de scheve woon-werkbalans. Het vraagt ook inzet vanuit de provincie voor het kunnen ontwikkelen van dit type woningen. In uw visie benoemt u zelf ook de noodzaak van een evenwichtige betaalbare woningvoorraad. Wij gaan nu uit van de afspraak 1 /3e- betaalbare woningen te realiseren bij nieuwe ontwikkelingen. In uw visie staat: "Binnen elke woningbouwregio bestaat minimaal 30% van de nieuwbouw uit sociale huur en valt in totaal twee derde binnen het betaalbare segment. Gemeenten maken afspraken over een eerlijke verdeling; de provincie borgt dit waar nodig via de 0mgevingsverordening"(p94). Dit zou dan kunnen af gaan wijken van het percentage van sociale huur van 33% ten opzichte van de huidige regionaal gemaakte (en landelijke) afspraken. Dit zien wij liever anders terug in uw visie. Wij blijven benadrukken dat er ook vanuit provinciale schaal hulp nodig blijft bij het realiseren van dit type woningen. Zo ook in lobby richting het Rijk over criteria bij toekomstige regelingen. Daarbij is het belangrijk dat er aandacht blijft voor de relatief kleinschaligere woningbouwlocaties in de provincie (bij elkaar opgeteld een substantieel aantal!) waar de kosten per woning vaak hoger uitvallen dan grootschalige woningbouw. Dit vraagt ook financiële ondersteuning, zoals de WOKT- subsidies. Dit behoeft provinciale aandacht.	Wij zijn het eens met de constatering dat in regio G&V behoefte is aan sociale en middeldure woningen. Vanuit de nieuwe Wet versterking regie op de volkshuisvesting zijn harde richtlijnen opgenomen voor het te realiseren aandeel sociaal, die leidend zijn voor de afspraken op woningbouwregioniveau. Deze richtlijnen zijn ook in onze visie overgenomen en hierover worden in de volkshuisvestingsprogramma's nadere afspraken gemaakt. Dit biedt ruimte voor de invulling van het aandeel sociaal die u en wij voorstaan. Wij delen uw inzet om via de woondeals en lobby de financiële haalbaarheid hiervan mogelijk te maken. De realisatiestimulans van het Rijk geldt voor alle projecten, ook kleinschalige woningbouwprojecten.
ZW_0005	16	Spanning tussen betaalbaarheid en gezondheid De visie geeft prioriteit aan voldoende en betaalbare woningen, en accepteert tegelijkertijd dat bewoners op sommige locaties worden blootgesteld aan hinder. Betaalbaarheid en gezondheid kunnen zo op gespannen voet komen te staan. Als betaalbare woningbouw structureel op de minst gezonde plekken landt, verplaatsen we een gezondheidsprobleem naar de (lagere inkomens) groepen die gemeenten vanuit het sociaal domein juist ondersteunen.	In de visie is het belang van een gezonde leefomgeving juist prominenter dan voorheen, zeker voor nieuwe bouwlocaties. Bij bestaande plangebieden wordt rekening gehouden met eerdere afspraken, waardoor daar mogelijk wel nog meer hinder kan zijn. Bij nieuwe projecten vragen wij om een goede afweging te maken tussen gezonde leefomgeving en woningbouw.
ZW_0005	17	Verdichting vraagt om maatwerk U wilt inzetten op verdere binnenstedelijke verdichting. Dit sluit aan bij de visie van de regiogemeenten. Binnenstedelijk verdichten vraagt aandacht voor het behoud van karakter en cultuurhistorie en soms dus om maatwerk. Zoals kernen in Huizen, Muiden of Naarden-Vesting als voorbeeld. Bij het kijken waar toekomstige binnenstedelijke verdichting kan plaatsvinden, dient hier rekening mee gehouden te worden. Zo past hoogbouw niet overal. Wij ondersteunen uw visie dat woningbouw voornamelijk binnenstedelijk plaats moet vinden en nabij OV-knooppunten. De woningbouwvoorraad in onze regio voldoet hier grotendeels aan. Wij verwachten hierbij ook (verdere) inzet vanuit de provincie om het gezamenlijk vastgestelde hubnetwerk verder te realiseren. Dit hubnetwerk is uitgewerkt in de Gooicorridor met elkaar en met inzet vanuit de provincie.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. We trekken graag gezamenlijk op bij dit soort trajecten, zoals het genoemde HUBnetwerk.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0005	18	Luchthavens en externe veiligheid Uw visie benadrukt het belang van een veilige leefomgeving, maar gaat beperkt in op de specifieke veiligheidsopgaven in de Gooi en Vechtstreek. De regio kent verschillende risicobronnen, waaronder spoorverbindingen, provinciale wegen, buisleidingen en Vliegveld Hilversum.	Wij onderschrijven het belang van externe veiligheid bij de ruimtelijke ontwikkeling van Gooi en Vechtstreek. De regio kent verschillende risicobronnen, waaronder infrastructuur voor het vervoer van gevaarlijke stoffen, buisleidingen en Vliegveld Hilversum. Externe veiligheid is in de Omgevingsvisie als algemeen provinciaal belang opgenomen en maakt onderdeel uit van de afweging bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij heeft de provincie onder meer verantwoordelijkheden voor provinciale infrastructuur en is zij bevoegd gezag voor regionale luchthavens. In de algemene luchtvaartparagraaf is daarnaast vastgelegd dat bij luchthavens en vliegroutes rekening wordt gehouden met onder meer veiligheid en ruimtelijke inrichting. Ook het OER heeft omgevingsveiligheid provinciebreed beoordeeld en daarbij onder meer bedrijven, buisleidingen, vliegvelden en transportroutes voor gevaarlijke stoffen betrokken. Uit deze beoordeling blijkt overigens dat Gooi en Vechtstreek, samen met Waterland, relatief weinig landoppervlak binnen risicocontouren kent. Het gebiedshoofdstuk Gooi en Vechtstreek richt zich op de voor deze Omgevingsvisie belangrijkste gebiedsspecifieke opgaven rond water, drinkwatervoorziening en natuur en is niet bedoeld als uitputtende beschrijving van alle in het gebied aanwezige risicobronnen. Wij zien daarom geen aanleiding om deze risicobronnen afzonderlijk in dit gebiedshoofdstuk op te nemen. De zienswijze geeft op dit punt geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.
ZW_0005	19	Vliegveld Hilversum Er ontbreekt een duidelijke beschrijving van de wijze waarop de provincie wil omgaan met de actualisatie van luchthavenbesluiten, geluidscontouren en veiligheidscontouren. Voor gemeenten is het van belang dat deze informatie actueel en juridisch robuust is, zodat zij ruimtelijke ontwikkelingen zorgvuldig kunnen beoordelen. Het verzoek is daarom om Vliegveld Hilversum expliciet op te nemen als provinciaal aandachtspunt en een actualisatietraject voor de relevante contouren uit te werken. De provincie is bevoegd gezag voor regionale luchthavens. Uw ontwerp-omgevingsvisie heeft beperkte aandacht voor de rol en betekenis van Vliegveld Hilversum. Het vliegveld heeft invloed op geluid, veiligheid, natuur, stikstofdepositie en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in zowel Hilversum als Wijdemeren.	Wij onderschrijven dat actuele en juridisch robuuste informatie over geluid- en veiligheidscontouren van belang is voor de ruimtelijke afweging door gemeenten. De provincie is bevoegd gezag voor Vliegveld Hilversum. Voor de luchthaven geldt een provinciaal luchthavenbesluit, waarin de gebruiksruimte en de relevante ruimtelijke beperkingen zijn vastgelegd. De bijbehorende geluid- en veiligheidscontouren zijn opgenomen in de provinciale regelgeving. De Omgevingsvisie is echter niet het instrument waarin luchthavenbesluiten of de daarbij behorende contouren worden geactualiseerd. Indien actualisatie van het luchthavenbesluit of de onderliggende contouren nodig is, vindt dit plaats via de daarvoor geldende afzonderlijke procedure en op basis van actuele gegevens en berekeningen. Daarbij worden ook de ruimtelijke en milieueffecten voor de omgeving betrokken. In de Omgevingsvisie is reeds vastgelegd dat de provincie voor regionale luchthavens bevoegd gezag is en dat de effecten van luchtvaart op onder meer geluid, gezondheid, natuur, veiligheid en ruimtelijke inrichting in samenhang moeten worden beschouwd. De rol van Vliegveld Hilversum past binnen deze algemene beleidslijn. Wij zien daarom geen aanleiding om in de Omgevingsvisie zelf een afzonderlijk actualisatietraject voor Vliegveld Hilversum vast te leggen. Wel betrekken wij de actualiteit van het luchthavenbesluit en de bijbehorende contouren bij de uitvoering van onze wettelijke taken als bevoegd gezag.
ZW_0005	20	Luchthaven Schiphol Met betrekking tot de luchthaven Schiphol liggen gemeenten in onze regio binnen geluidscontouren die aandacht behoeven. Ook bij toekomstige indeling van aanvliegroutes en ontwikkelingen, dienen de belangen van geluidshinder en potentiële negatieve effecten of beperkingen op de ruimtelijke ontwikkelingen in onze regio meegenomen te worden. Daarbij zou u nadruk moeten leggen bij aanvliegroutes dat vliegen over bestaande bebouwing niet ondergeschikt mag zijn ten opzichte van het mogelijk kunnen maken van nieuw te realiseren (grootschalige) gebiedsontwikkelingen elders rondom Schiphol.	Wij onderschrijven dat bij wijzigingen van vliegroutes de gevolgen voor bestaande woongebieden en voor de ruimtelijke ontwikkeling van de regio zorgvuldig moeten worden meegewogen. In de Omgevingsvisie is daarom opgenomen dat luchthavens en vliegroutes goed moeten worden betrokken bij de ruimtelijke ordening, waarbij onder meer wordt gekeken naar geluid, gezondheid, natuur, veiligheid en ruimtelijke inrichting. Voor Schiphol ligt de bevoegdheid voor het luchthavengebruik en de inrichting van het luchtruim bij het Rijk. De provincie heeft hierbij een adviserende en belangenbehartigende rol. In die rol zetten wij erop in dat veranderingen niet alleen worden beoordeeld vanuit het functioneren van de luchthaven of het mogelijk maken van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, maar vanuit de gevolgen voor de regio als geheel. Daarbij moet nadrukkelijk rekening worden gehouden met de geluidbelasting en gezondheid van bestaande bewoners én met bestaande en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. De Omgevingsvisie kiest daarbij voor een bredere lijn waarin verdere ontwikkeling van Schiphol gepaard moet gaan met verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Ook is het niet vanzelfsprekend dat beschikbare milieuruimte volledig wordt benut voor nieuwe geluidgevoelige functies. Wij zien daarom geen aanleiding voor een afzonderlijke rangorde waarbij bestaande bebouwing of nieuwe gebiedsontwikkeling op voorhand altijd voorrang heeft; beide belangen moeten bij toekomstige besluiten zorgvuldig en in samenhang worden afgewogen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0005	21	Economisch strategische sectoren U benoemt het economisch profiel van Mediatech en Innovatie beperkt in uw visie. En u benoemt dit als belangrijk 'nationaal knooppunt'. In onze optiek is deze sector veel belangrijker. We zijn zeer verbaasd dat dit niet als een van de belangrijke economische profielen van de provincie wordt genoemd.	Wij erkennen in de Omgevingsvisie dat het mediacluster in Hilversum een belangrijk nationaal mediaknooppunt is en daarmee een belangrijk regionaal innovatiecluster. “De MRA is een belangrijk centrum van innovatiekracht, met sterke sectoren in zakelijke en financiële dienstverlening en ICT maar ook de creatieve industrie heeft een belangrijke economische waarde zoals we dat zien bij het mediacluster in Hilversum, als belangrijk nationaal mediaknooppunt.” Wij zien dit cluster echter niet als een strategisch cluster in het kader van Europese autonomie.
ZW_0005	22	Het mediacluster is een hoofdsector In uw visie schrijft u over toekomstbestendige economie en het sturen op strategische belangen. Hier benoemt u maar twee sectoren. Het innovatieve mediacluster benoemt u niet. Deze sector is nationaal en internationaal een grote speler. En bovendien een grote werkgever in de regio Gooi en Vechtstreek en daarbuiten. In de samenwerkingsagenda tussen provincie en regiogemeenten wordt dit beaamd en werken we hier nadrukkelijk al aan. We zijn daarom extra verbaasd dat dit niet als een van de hoofdsectoren is meegenomen. Dit zien wij graag gewijzigd. Er moet bijzondere aandacht blijven voor de andere innovatieclusters in de andere subregio's van de provincie, met daarbinnen mediatech. Dit moet expliciet benoemd worden in de omgevingsvisie.	Wij erkennen in de Omgevingsvisie dat het mediacluster in Hilversum een belangrijk nationaal mediaknooppunt is en daarmee een belangrijk regionaal innovatiecluster. “De MRA is een belangrijk centrum van innovatiekracht, met sterke sectoren in zakelijke en financiële dienstverlening en ICT maar ook de creatieve industrie heeft een belangrijke economische waarde zoals we dat zien bij het mediacluster in Hilversum, als belangrijk nationaal mediaknooppunt.” Wij zien dit cluster echter niet als een strategisch cluster in het kader van Europese autonomie.
ZW_0005	23	Recreatie is ook een factor van economisch belang De aanwezigheid van de groen-blauwe zone is voor dit hoofdstuk relevant, bezien vanuit economisch perspectief. In zijn algemeenheid krijgt recreatie aandacht in uw visie en het wordt aangemerkt als een belangrijk punt voor de kwaliteit van de leefomgeving voor de inwoners van de provincie. Voor onze regio geldt dat uiteraard ook. Daarbij is recreatie - zeker voor onze regio - ook een factor van economisch belang. Wij zien dit én hoe de provincie hier specifiek verder aan bijdraagt nog onvoldoende terug in uw visie. (Zie ook 'water, natuur en recreatie').	In de inleidende tekst van paragraaf 6.11 erkennen we het economisch belang van recreatie.
ZW_0005	24	Ruimte voor werkgelegenheid Wij zien het als positief dat wordt uitgesproken dat wonen en werken onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Om dit te onderstrepen mag best stelliger geformuleerd worden dat vanuit economie bezien transformatieopgaven (en zeker die van werken naar wonen) terughoudend moeten worden bezien.	In de Omgevingsvisie wordt niet alleen aandacht besteed aan de woon-werkbalans en de daarmee samenhangende mobiliteit, maar ook aan het bouwen van het juiste type woning op de juiste plek, evenals aan het behoud en versterken van bedrijventerreinen.
ZW_0005	25	Voldoende toekomstbestendige werklocaties zijn noodzakelijk Voor het behoud en de versterking van de leefbaarheid is het in de Gooi en Vechtstreek, en ook elders in de provincie, belangrijk dat er voldoende werklocaties blijven en dat we er gezamenlijk voor zorgen dat deze toekomstbestendig worden. Dit voorkomt ook een verstoorde woon-werkbalans. U benadert de woon-werkbalans vooral vanuit mobiliteit. Minstens zo belangrijk is het om de oorzaak aan te pakken: het juiste type woningen bouwen, in evenwicht met de werkgelegenheid, maar ook het behoud en versterken van bedrijfslocaties zodat mensen niet dagelijks hoeven te reizen. De woningbouwopgave mag daarom niet ten koste gaan van bedrijfslocaties en bedrijventerreinen, dat verstoort de woon-werkbalans juist en creëert nieuwe ruimtelijk-economische en mobiliteitsproblemen. Dit treft vooral praktijkgeschoolden waarvan bekend is dat zij geen grote woonwerkafstanden kunnen afleggen.	In de Omgevingsvisie wordt niet alleen aandacht besteed aan de woon-werkbalans en de daarmee samenhangende mobiliteit, maar ook aan het bouwen van het juiste type woning op de juiste plek, evenals aan het behoud en versterken van bedrijventerreinen.
ZW_0005	26	Behoud bestaande bedrijventerreinen Over bedrijventerreinen geeft u aan dat u wilt sturen op het slimmer benutten hiervan. Hierin zien wij als gemeenten ook een belangrijke rol voor de provincie. U geeft aan dat behoud van werklocaties belangrijk is, maar ook dat bedrijventerreinen niet zomaar mogen uitbreiden (in relatie tot ruimte voor wonen). Wij willen mede gezien de woon-werkbalans graag benadrukt zien dat behoud van bestaande bedrijventerreinen juist relevant blijft, om zo toekomstbestendig en leefbare regio's te ontwikkelen. In de doorwerking van uw visie en uiteindelijk in de omgevingsverordening zien wij dit aspect graag terug.	Zoals in paragraaf 6.13 staat vermeld vinden wij het beschermen van bestaande bedrijventerreinen ook belangrijk. We zullen daar dan ook zeker aandacht aan besteden in de uitwerking van de Omgevingsvisie.
ZW_0005	27	Provincie is meer dan een adviseur bij hoogspanningsverbindingen U geeft aan een "adviserend gesprekspartner" (p.80) te zijn over hoogspanningsverbindingen zoals 380kV, schakel tussen Rijk en gemeenten bij ontwikkelingen in het energiesysteem. Wij zien uw rol groter: een belangrijke partij bij het waarborgen van een goede ruimtelijke inpassing. U geeft voorbeelden van 380kV hoogspanningstraces die aandacht behoeven. We missen die van Diemen-Lelystad-Ens, die door de Gooi en Vechtstreek zal gaan lopen. Ook het toekomstig benodigde tracé van Amsterdam Zuid-Oost naar de Gooi en Vechtstreek vraagt om directe betrokkenheid van de provincie. Ook hier vragen wij om het borgen van landschappelijke kwaliteit, provinciale inzet in de afwegingen en het beschikbaar stellen van middelen voor een goede ruimtelijke inpassing. Dit mag niet ondersneeuwen door de snelheid die nodig is om de energieopgave op te lossen	Het Rijk is als bevoegd gezag verantwoordelijk voor 380kV-tracés en transformatorstations. Het Rijk kan op verzoek het bevoegd gezag overdragen. De rol van PNH in het tracé Diemen-Lelystad-Ens en mogelijk het toekomstige tracé van Amsterdam Zuid-Oost naar Gooi en Vechtstreek is in principe adviserend tenzij wij het bevoegd gezag overnemen. In onze adviserende rol zal de provincie bij energie-infrastructuur ernaar streven om het project in te passen met een zo laag mogelijke impact op de omgeving en omgevingskwaliteit (leidend principe uit de Energievisie 2.0 en afwegingsprincipe 3 uit deze Omgevingsvisie).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0005	28	Toekomstbestendig en flexibel energiesysteem Goed dat de concept-Omgevingsvisie aandacht besteedt aan de ruimtelijke impact van de energietransitie en energie benoemt als sturend principe binnen de ruimtelijke ordening. Tegelijkertijd zien wij de urgentie om duurzame energieopwek te versnellen en toe te werken naar een decentraal energiesysteem onvoldoende terug in de visie. Hoewel het belang van een decentraal energiesysteem voor het ontlasten van het bovenliggende net wordt erkend, ontbreekt een duidelijke visie op hoe dit wordt gestimuleerd Wijk kijken uit naar een uitwerking hoe dit vorm te geven in programma's, stimuleringsregelingen en verordeningen. Wij zien weinig aandacht voor het beter benutten van het bestaande elektriciteitsnet door een betere spreiding van elektriciteitsafname te stimuleren. Juist vraagsturing kan bijdragen aan het verminderen van netcongestie, een efficiënter gebruik van de beschikbare netcapaciteit én daarmee wellicht aan een verminderde ruimteclaim: alles watje decentraal hebt, hoefje niet centraal (met uitbreiding op het hoog, midden en laagspanningsnet) te organiseren.	De provincie werkt aan de uitwerking van het decentrale energiesysteem, zoals ondersteuning bij het creëren van energyhubs en het plaatsen van batterijen (bij opwek). Verdere uitwerking zal nog plaatsvinden in o.a. het Programma Energie dat wordt opgesteld na vaststelling van deze Omgevingsvisie. Vraagsturing kan inderdaad helpen bij het verminderen van netcongestie: vanuit de netbeheerder en provincie is hier aandacht voor. Concreet gebeurt dit o.a. in afspraken in energyhubs (groepscontracten) en ook in het Energiebesparingsakkoord.
ZW_0005	29	De visie besteedt terecht aandacht aan onderwerpen als batterijopslag, netcongestie en de balans tussen vraag en aanbod, maar de ruimtelijke consequenties en de daarbij behorende keuzes blijven grotendeels onbenoemd. Ook wordt de warmtetransitie vooral als uitdaging gezien vanwege de extra elektriciteitsvraag, terwijl warmteopslag mogelijk kansen biedt om de flexibiliteit in het energiesysteem te vergroten. Verder lijkt de focus in uw visie vooral te liggen op bedrijventerreinen, dit is zeker een belangrijke plek om te beginnen, maar de gevolgen van netcongestie en de energietransitie raakt alle domeinen. Wij zien graag meer aandacht voor lokale netbalans, gelijktijdigheid van vraag en aanbod en flexibiliteit in het energiesysteem. In het afwegingskader wordt bovendien onvoldoende duidelijk hoe deze uitgangspunten worden vertaald naar concrete ruimtelijke keuzes.	In de Omgevingsvisie wordt benoemd dat ruimtelijke consequenties van het toekomstige energiesysteem aanzienlijk zijn, en dat geldt voor het nationale, provinciale en gemeentelijke niveau. De ruimtelijke inpassing van het energiesysteem vraagt vaak om maatwerk. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.
ZW_0005	30	Verder zijn de RES-doelen gericht op 2030; wij missen een beeld van de rol die de provincie voor zich ziet op het gebied van duurzame opwek en decentrale energiesystemen in de decennia daarna.	De systematiek voor de RES-doelen na 2030 moet door het Rijk in overleg met provincie en gemeenten herijkt worden. Recent heeft het kabinet aangegeven dat de doelstellingen voor opwek op land flink groeien (NPE Actualisatie 2026). De rol die de provincie gaat spelen in de duurzame opwek en het decentrale energiesysteem, zal de komende jaren samen met gemeenten, netbeheerders en andere stakeholders uitgewerkt worden in energiebeelden en gebiedsgerichte uitwerkingen.
ZW_0005	31	U erkent het belang en provinciale rol in het beschermen van waardevolle natuur en cultuurlandschappen, (o.a. pagina 74). Wij wijzen u erop dat -mede gezien de klimaatverandering- beschermen alleen niet voldoende is. Dit vraagt om extra inzet. De huidige natuurdoelentypen die bijvoorbeeld in het Gooi worden nagestreefd zijn niet goed haalbaar omdat bijvoorbeeld eiken, beuken en heide niet bestand zijn tegen de snelle klimaatsveranderingen.	In het bepalen van de natuurdoelen (zoals in het natuurbeheerplan en de kaders van de natuurherstelverordening) wordt de impact van klimaatverandering ook meegewogen. Daarnaast is de provincie betrokken bij het onderzoek Toekomstbestendige heuvelrug, waarin ook vooruit gekeken wordt naar de impact van klimaat op het natuurlijk systeem. We richten ons op het behoud en herstel van historische waarden, maar waar het (door klimaat) niet mogelijk is deze doelen te halen is er de mogelijkheid de doelen aan te passen.
ZW_0005	32	Landbouw en natuur zijn niet los van elkaar te zien en heeft ook link met recreatie De relatie tussen natuur en landbouw mag beter naar voren komen in uw visie. Een strikte scheiding tussen beiden is niet overal realistisch. Landbouw en natuur zijn van elkaar afhankelijk en beïnvloeden elkaar. Juist in de landbouwgebieden met monoculturen liggen de grootste kansen om de biodiversiteit te verhogen, waardoor deze gebieden ook interessanter worden voor recreanten. Wij zouden hier graag meer aandacht voor zien in uw visie. Veel problemen waar de natuur nu mee kampt, worden veroorzaakt door de huidige intensieve manier van landbouw voeren. Juist daar liggen dus ook veel oplossingen, zeker vanuit het besef dat de landbouw afhankelijk is van de natuur. Het is daarbij belangrijk dat de aanpak integraal is, op het gebied van stikstof, water, bodem en voor iedereen geldt, dus ook voor bijvoorbeeld Schiphol en Tata Steel.	Wij zijn het met indiener eens dat natuur en landbouw niet per se tegengesteld zijn en elkaar beïnvloeden. Alsook dat recreatie met beide valt te combineren. Dat benoemen we ook op meerdere plekken in de omgevingsvisie. In de uitwerking van de omgevingsvisie zullen we hier ook aandacht voor hebben. In de natuurherstelverordening is een onderdeel over het agrarische ecosysteem opgenomen. Dat systeem is afhankelijk van onze kijk op het soort landbouw en is deels gekoppeld aan het instrument agrarisch natuurbeheer.
ZW_0005	33	Bij natuur en biodiversiteit is het goed dat de provincie werkt aan het realiseren van Natuurnetwerk Nederland (NNN). Een probleem is wel dat dit kan botsen met cultuurhistorische waarde van bijvoorbeeld landgoederen, die vaak ook een landbouwtak hebben. Het weghalen van deze pijlers kan het duurzame onderhoud van landgoederen ondermijnen.	Bij de realisatie van NNN op landgoederen wordt ook rekening gehouden met de cultuurhistorische waarden, zoals ook beschreven in de Wezenlijke Kenmerken en Waarden in de Omgevingsverordening. Daarnaast onderzoeken wij een mogelijke beleidsuitwerking gericht op landgoerderen.
ZW_0005	34	Op de recreatiekaart van Noord-Holland zijn de meeste landbouwgebieden witte vlekken: een gemiste kans. Juist hier liggen kansen om deze gebieden aantrekkelijker te maken voor recreanten, en voor boeren om hun inkomsten te verbreden door diensten te verlenen aan die recreanten.	De kansen voor multifunctionele landbouw in relatie tot recreatie en agrotoerisme staan op diverse plekken benoemd, waaronder paragraaf 6.11.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0005	35	Toenemend natuurbrandrisico vraagt om provinciale inzet De samenhang tussen externe veiligheid, natuurbrandrisico's, bereikbaarheid en ruimtelijke ontwikkelingen verdient meer aandacht in uw visie. Gezien de ligging van de gemeenten in de Gooi en Vechtstreek nabij uitgestrekte natuurgebieden, is dit een zeer relevant thema voor de toekomst van de regio en de ruimtelijke ontwikkeling. Het risico op natuurbranden neemt exponentieel toe. Dit vormt een gevaar voor het landelijk gebied, maar ook voor de randen van steden en dorpen en stedelijke voorzieningen in een natuur- of recreatiegebied. Dit is een zeer belangrijke opgave waar aandacht voor nodig is, omdat dit de ruimtelijke ordening raakt maar zeker ook de veiligheid en vraagt zeker ook provinciale inzet. Het Rijk heeft vorig jaar deze taak ook nadrukkelijker bij de provincie neergelegd.	We zijn het met de indiener eens dat natuurbranden gezien hun risico's een belangrijke opgave zijn. Daarom zullen we dit ook opnemen in de omgevingsvisie. Verder zal er een provinciaal plan natuurbrandbeheersing worden opgesteld. Zou het provinciaal plan daar aanleiding toe geven dan kan ook de omgevingsverordening daarop worden ingericht.
ZW_0005	36	Langetermijnrichting voor stikstofreductie ontbreekt U erkent dat stikstof een belangrijke beperking vormt voor ruimtelijke ontwikkelingen in Noord-Holland. Tegelijkertijd blijft onduidelijk welke lange termijnrichting de provincie voor ogen heeft om de stikstofbelasting terug te dringen en natuurherstel mogelijk te maken. Wij vragen u om hierover concreter te worden. Dat schept ook duidelijkheid richting gemeenten en andere partijen binnen de provincie. Voor de Gooi en Vechtstreek is het van belang dat niet alleen aandacht wordt besteed aan Natura 2000- gebieden, maar ook aan stikstofgevoelige natuur binnen het Natuurnetwerk Nederland. Daarnaast verdient de samenhang tussen stikstof, water, bodem en natuurherstel meer aandacht. Wij adviseren om in de visie duidelijker richting te geven aan de provinciale ambitie voor stikstofreductie en de relatie met natuurherstel, leefomgevingskwaliteit en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.	Het programma natuurherstel en stikstofvermindering geeft uitwerking aan de additionaliteitsplannen per stikstofgevoelig N2000-gebied waaronder natuurmaatregelen en hydrologische maatregelen. In het uitvoeringsprogramma wordt per gebied nader ingegaan op de samenhang met de NNN-realisatie die kan bijdragen aan geborgd natuurherstel. De omgevingsvisie bevat een uitwerking van de leefomgevingskwaliteit en ruimtelijke ontwikkelingen.
ZW_0005	37	Maak 'Toekomstbestendige Heuvelrug' een programma onder de omgevingsvisie U benoemt terecht de drinkwateropgave. Ook geeft u aan op pagina 70 dat u zich inzet als bevoegd gezag voor grondwater en onttrekkingen, in relatie tot drinkwater. Wij ondersteunen de uitvraag vanuit de drinkwaterpartijen binnen WAAG aan u om deze rol van bevoegd gezag op te gaan pakken binnen het WAAG project. Wij benadrukken het belang om de opgaven die naar voren zijn gekomen in de onderzoeken binnen 'Toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek' goed mee te nemen hierbinnen. Uw betrokkenheid binnen dat programma is essentieel. Op pagina 134 geeft u aan dat de inzichten uit dit programma belangrijk zijn om mee te nemen bij toekomstige ontwikkelingen: "De provincie wil zich samen met de partners inzetten voor het herstel door in dit gebied toe te werken naar een toekomstbestendig, adaptief landschap met een duurzame wisselwerking tussen het bodem- en watersysteem en het landgebruik". Eerder is op ambtelijk niveau gesproken over de mogelijkheid dat Toekomstbestendige Heuvelrug een programma onder de omgevingsvisie wordt. Wij verzoeken u om dit serieus te overwegen.	Het project WAAG is in veel aspecten een bijzonder drinkwaterinitiatief: de geografische schaal, de samenwerking tussen drie drinkwaterbedrijven en de verbinding tussen oppervlakte- en grondwater. Dat maakt ook dat veel grote en kleine regionale opgaven aan de WAAG opgave raken. Voor een goede inpassing van de WAAG opgave is het van belang deze andere opgaven hierin goed mee te nemen, waaronder de opgaven uit de Toekomstbestendige Heuvelrug. Wij zien de "Toekomstbestendige Heuvelrug" niet als een apart (gebieds)programma onder de omgevingsvisie. In het gebied lopen reeds diverse gebiedsontwikkelingen en we gaan er vanuit dat de inzichten uit de Toekomstbestendige Heuvelrug daarin worden ingebracht en meegenomen. Eerder ontvingen wij van de Regio Gooi en Vechtstreek al het verzoek om bestuurlijke en ambtelijke deelname aan THGV. In reactie daarop hebben we aangegeven op dit verzoek te antwoorden bij beantwoording van de zienswijzen. De provincie wil zich samen met de partners inzetten voor het herstel door in dit gebied toe te werken naar een toekomstbestendig, adaptief landschap met een duurzame wisselwerking tussen het bodem- en watersysteem en het landgebruik. De gebiedspartners hebben zich verenigd in het project THGV waarin de resultaten van het onderzoek ter hand worden genomen. De provincie is geen deelnemende partij in het project THGV. Zij volgt de voortgang met belangstelling en levert waar nodig specialistische kennis.
ZW_0005	38	Beheer en onderhoud recreatiegebieden vraagt provinciale rol Het bouwen van meer woningen staat centraal in uw visie. En u benoemt dat recreatie bij deze ontwikkeling belangrijk is. Het behoud van bestaande recreatiegebieden vraagt al enige tijd aandacht. Structureel beheer en onderhoud van recreatiegebieden is een belangrijk zorgpunt. Dit geven gemeenten en de terrein beherende organisaties al een tijd aan. Het Rijk besteedt hier in de ontwerp Nota Ruimte weinig aandacht aan. Daarmee ligt er een nog nadrukkelijkere rol bij de provincie. U geeft aan dat: "Het bevorderen van de beschikbaarheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van voldoende natuur, recreatiegebied en andere voorzieningen" (pagina. 148 o.a.) een provinciaal belang is en dat u "een groenblauw raamwerk wilt creëren waar recreatie, natuur, wateropgaven en op sommige plekken ook landbouw in samenhang worden opgepakt" (pagina 7). Wij onderschrijven dat er voldoende ruimte voor recreatie moet zijn, maar dit vraagt ook om gezamenlijke inzet voor de beheer- en onderhoudsgelden. Uw visie kan nog duidelijker aangeven hoe de provincie hier specifiek aan gaat bijdragen.	Beheer en onderhoud worden meegenomen bij de uitwerking van de omgevingsvisie.
ZW_0005	39	Recreatie vraagt niet alleen om investeringen, maar kan economisch ook baten opleveren. Niet alleen de natuurgebieden en cultureel erfgoed, maar ook de waterrecreatie is binnen onze regio essentieel in het economisch recreatieprofiel (zoals de plassen en randmeren). Inzet voor verbetering van de waterkwaliteit die u benoemt is hierbij essentieel en verwachten we ook een sterke(re) rol van de provincie samen met het Rijk en de Waterschappen.	In het regionaal water en bodem programma wordt de inzet en rol op waterkwaliteit verder uitgewerkt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0005	40	Zonering, klimaat en hittestress in recreatiegebieden U benoemt terecht het belang van zonering tussen natuur en recreatie. Binnen de Gooi en Vechtstreek wilt u dat gezamenlijk op gaan pakken. Ook met de terrein beherende organisaties, gemeenten en provincie Utrecht, binnen het samenwerkingsverband Gooicorridor. Fijn dat u dit nu ook in uw visie een plek geeft. Zo benoemt u ook de inzet op de bereikbaarheid van recreatiegebieden. Vanuit gezondheidsbevordering adviseren wij om daarbij ook te kijken naar klimaat en hittestress in relatie tot recreatiegebieden, bijvoorbeeld door meer schaduwrijke plekken in te richten. Deze plekken kunnen bijdragen aan gezondheid(sbevordering), ook in het kader van meer (blijven) bewegen van inwoners nabij stedelijk gebied en ook op warme dagen.	Dit nemen we mee in de verdere uitwerking, binnen de samenwerking rond de Gooicorridor.
ZW_0005	41	Omgevingskwaliteit en leefbaarheid Uw ambitie is het behoud van de leefbaarheid en gezondheid, waaronder luchtkwaliteit. Dit vraagt om inzet. Bij het verder versterken hiervan in relatie tot meerdere ruimtelijke opgaven in dezelfde ruimte, vraagt dit om een actieve provinciale rol.	Eens, daartoe hebben wij ons beleidskader Gezonde Leefomgeving aangenomen waarin we de gezonde leefomgeving als provinciaal belang aanmerken en onze rol beschrijven. Deze ambitie hebben wij uitgewerkt in het Beleidskader Gezonde Leefomgeving en gaan we nog verder uitwerken in een programma Gezonde Leefomgeving.
ZW_0005	42	Gezondheid moet expliciet worden geborgd, niet alleen afgewogen Hoewel uw ambities helder zijn, blijft de vertaling naar concrete, afdwingbare keuzes en plannen beperkt. In de praktijk dreigt gezondheid vooral een meewegend criterium te worden, en daarmee ondergeschikt aan bijvoorbeeld woningbouw en economie. Terwijl u in uw visie zelf erkent dat normen niet voldoende zijn voor een optimaal gezonde leefomgeving. Alleen afwegen is daarom onvoldoende: leefbaarheid en gezondheid moeten expliciet en aantoonbaar worden geborgd in de uiteindelijke keuzes. Er is aandacht voor het beschermen van inwoners tegen blootstelling en het hanteren van normen en kaders, inclusief gezondheidsrisico's. Wat ontbreekt, is hoe concrete keuzes in de afweging daadwerkelijk worden gemaakt en hoe gezondheid daarin wordt geborgd.	Het beleidskader Gezonde Leefomgeving regelt dat gezonde leefomgeving volwaardig wordt meegewogen naast de andere belangen die in een gebied of situatie bestaan. Steeds wordt locatiespecifiek gekeken hoe de gezonde leefomgeving geborgd wordt. Leidend voor ons handelen is het blootstellingsniveau aan schadelijke en hinderlijke stoffen in de fysieke leefomgeving. Wanneer het blootstellingsniveau het belang van een gezonde leefomgeving onder druk zet, stellen wij het gebruik van de maximale normopvulling ter discussie. Waar nodig zetten wij ons instrumentarium in zoals bronbeleid en vragen wij onze mede-overheden hetzelfde te doen.
ZW_0005	43	Afwegingskader mist scherpte en gelijke behandeling In het afwegingskader en de principes (p.18) ontbreekt scherpte. Er worden verschillende termen en waarden gebruikt zonder duidelijke prioritering: wat verstaan we onder 'goede' omgevingskwaliteit, wat is de ambitie en wat weegt het zwaarst? De principes zijn bovendien ongelijk: voor economie wordt gestuurd op ''richtlijnen", terwijl bij leefomgeving vooral sprake is van algemene waarborgen en uitvoering van de Omgevingswet.	De teksten in het hoofdstuk over het afwegingskader zijn aangescherpt. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om tussen de afwegingsprincipes een prioritering aan te brengen. Per locatie kan de afweging verschillend uitpakken.
ZW_0005	44	In uw visie behandelt u verschillende milieuthema's afzonderlijk. Maar u besteedt beperkt aandacht aan de samenhang tussen deze thema's. Inwoners ervaren de leefomgeving als één geheel, waarbij geluid, luchtkwaliteit, geur, lichthinder en veiligheidsaspecten gezamenlijk de kwaliteit van de leefomgeving bepalen. Wij adviseren om in de visie explicieter aandacht te besteden aan de integrale afweging van milieubelasting en leefomgevingskwaliteit	Wij besteden wel degelijk aandacht aan hinder door cumulatie/stapeling en geven aan dat juist de gebieden waar stapeling plaats vindt onze aandacht zal krijgen. Wij geven aan dat deze gebieden vaak in het zuidelijk deel van de provincie liggen en ook de Industrieterreinen van Provinciaal Belang (IPB) omvatten. Daarom richten we ons in eerste instantie op de IPB's, inclusief de milieucontouren.
ZW_0005	45	Cumulatieve geluidbelasting krijgt te weinig aandacht Uw visie onderkent het belang van een gezonde leefomgeving, maar besteedt beperkt aandacht aan de cumulatie van geluid afkomstig van verschillende bronnen. Inwoners kunnen tegelijkertijd worden blootgesteld aan geluid van wegverkeer, spoorverkeer, luchtvaart en bedrijvigheid. Ook wanneer afzonderlijke bronnen voldoen aan de geldende normen, kan de totale geluidbelasting gevolgen hebben voor de leefkwaliteit en gezondheid. Wij adviseren om in de visie duidelijker te beschrijven welke ambitie de provincie heeft voor het verbeteren van de geluidskwaliteit en hoe cumulatieve geluidbelasting wordt betrokken bij ruimtelijke afwegingen.	Het beleidskader Gezonde Leefomgeving erkent en agendeert cumulatie van geluid als gezondheidsrisico. Tevens richten we ons op gebieden waar inwoners het meest blootgesteld worden aan schadelijke stoffen naar lucht, water en bodem en hinder door cumulatie en/of stapeling. In het nog op te stellen programma Gezonde Leefomgeving wordt dit verder uitgewerkt. Bijvoorbeeld hoe we de doelstelling voor geluidhinder vanuit de industrie kunnen opstellen.
ZW_0005	46	Lokale bronnen van luchtverontreiniging blijven onderbelicht U benoemt luchtkwaliteit als onderdeel van een gezonde leefomgeving, maar u besteedt beperkt aandacht aan de invloed van lokale bronnen zoals verkeer, mobiele werktuigen, houtstook en luchtvaart. Vooral in stedelijke gebieden en langs drukke verkeersroutes heeft luchtverontreiniging invloed op de gezondheid van inwoners. Wij adviseren om in de visie duidelijker te beschrijven welke ambitie de provincie heeft voor het verbeteren van de luchtkwaliteit en hoe luchtkwaliteit wordt meegewogen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij kan ook aandacht worden besteed aan gezondheidskundige advieswaarden naast de wettelijke normen.	Het beleidskader Gezonde Leefomgeving stelt voor luchtkwaliteit het doel om aan de nieuwe EU-grenswaarden te gaan voldoen. Deze grenswaarden gelden vanaf 2030 en worden de nieuwe omgevingswaarden voor luchtkwaliteit. Deze normen zijn daarmee bepalend voor ruimtelijke ontwikkelingen. De provincie stelt zelf geen scherpere (lokale) omgevingswaarden vast voor luchtkwaliteit. De gezondheidskunidge advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO, 2021) zijn voorlopig nog niet haalbaar in Noord-Holland. De luchtkwaliteit wordt inderdaad beïnvloed door vele bronnen. Het verbeteren van de luchtkwaliteit vraagt, gezien de verdeling van bevoegdheden, inzet en samenwerking van het rijk, de provincies en gemeenten.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0005	47	Geur verdient een duidelijkere plek als onderdeel van een gezonde leefomgeving Geurhinder wordt beperkt behandeld in de visie, terwijl geur een belangrijke factor kan zijn voor de kwaliteit van de leefomgeving. Dit geldt met name in gebieden waar wonen, recreatie, landbouw en bedrijvigheid dicht bij elkaar liggen. Wij adviseren om geur nadrukkelijker te benoemen als onderdeel van een gezonde leefomgeving en als aandachtspunt bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.	Het belang van geur wordt benoemd in de omgevingsvisie. In de paragraaf Gezonde en Veilige Leefomgeving wordt aangegeven dat we gaan verkennen of er aanvullend beleid voor geurhinder moet worden vastgesteld. Dit wordt verder verkend in het Programma Gezonde Leefomgeving.
ZW_0005	48	Lichthinder en donkere gebieden vragen om meer aandacht Lichthinder krijgt weinig aandacht in uw visie, terwijl dit onderwerp steeds belangrijker wordt voor zowel de leefomgeving als de natuur. Kunstmatige verlichting kan invloed hebben op gezondheid, natuurwaarden en de beleving van landschap en duisternis. Voor gebieden met hoge natuurwaarden, zoals delen van Wijdemeren en het Goois Natuurreservaat, is het wenselijk dat de provincie aandacht besteedt aan het behoud van donkere gebieden als onderdeel van de omgevingskwaliteit. Dit in goede afweging met de veiligheid van inwoners op doorgaande wegen en fietspaden.	De provincie is zich bewust van het effect van lichthinder op de gezondheid van mens en dier/natuur en de beleving van het landschap. Lichthinder vanwege bijv. glastuinbouwkassen valt buiten de reikwijdte van ons beleidskader Gezonde Leefomgeving, ook al omdat wij niet het bevoegd gezag zijn. Recent hebben wij wel het beleidskader verlichting vastgesteld, waarin we beschrijven waar en hoe wij onze wegen en kunstwerken verlichten, vanuit de vraag: waar verlichten we wel en waar verlichten we niet of anders? Dit weegt de belangen van o.a. natuur, sociale veiligheid en verkeersveiligheid mee in de keuze voor verlichting. De provincie Noord-Holland maakt bewuste keuzes in het beleid voor openbare verlichting, waarbij het uitgangspunt 'Licht waar het moet, donker waar het kan' centraal staat. Dit betekent dat verlichting uitsluitend wordt toegepast waar dit absoluut noodzakelijk is, bijvoorbeeld wanneer verkeersveiligheid of sociale veiligheid dat vraagt. We werken hiermee aan de balans tussen veiligheid, duurzaamheid en beschermde natuurwaarden.
ZW_0005	49	Fouten en suggesties voor het kaartmateriaal Tot slot constateren wij nog enkele fouten en doen wij graag suggesties op uw kaartmateriaal in uw visie.	Wij danken indiener voor de constateringen en suggesties. Wij hebben er ons voordeel mee gedaan.
ZW_0005	50	Zoeklocatie TenneT staat aangeduid met 1 stip, maar er worden 3 drie locaties onderzocht.	De stip is indicatief en staat voor de drie zoeklocaties.
ZW_0005	51	De provincie is bevoegd gezag voor Vliegveld Hilversum. Het lijkt erop dat de veiligheidscontour en geluidscontour niet overeenkomen met de werkelijke situatie.	De kaart geeft een combinatie van risicocontouren en geluidscontouren weer conform de omgevingsverordening
ZW_0005	52	Op blz. 46 wordt Hilversum-Oost aangeduid als gebied met ruimte voor 'klimaatbuffers'. De gemeente Hilversum vraagt om het uitroeptekentje te verschuiven naar de Laapersheide.	De vraag gaat over verschillende legenda-eenheden van de kaart op pagina 41. De regiogemeenten vragen of de klimaatbuffer kan worden aangepast door het uitroeptekensymbool op de kaart te verplaatsen, terwijl dat de legenda-eenheid is voor woningbouwlocaties waar rekening gehouden moet worden met klimaatopgaven. Het uitroepteken hoeft dus niet verplaatst te worden.
ZW_0005	53	Bijlage 'Ruimteclaims water en bodem': Stresstest Limburgbui 200 mm in 48 uur: In delen van de regio waaronder in Hilversum staan dan grote delen onder water vanwege de hoogteverschillen in maaiveld en krapte in riool/oppervlaktewaterstelsel. Schadekaart hierop graag aanpassen. Voor buien die minder groot zijn dan de Limburgbui zijn schadekaarten al beschikbaar.	De achtergrondstudie ruimteclaims water en bodem (niet onderdeel van de terinzagelegging omgevingsvisie) is als bron gebruikt om voor de omgevingsvisie op een hoger abstractieniveau conclusies te trekken. De informatie waar deze zienswijze op doelt werkt niet door op het schaalniveau van de omgevingsvisie.
ZW_0005	54	Zoekgebieden vernatten veenweidegebieden: let op, deze vernatting werkt door op de grondwaterstand op de Heuvelrug. Hier wordt reeds grondwateroverlast ervaren (vergelijkbaar met de grondwateroverlast in de binnenduinrand). Gevraagd wordt alvast richting te geven door middel van effect berekeningen op grondwaterstanden, voor ruimtelijke ontwikkelingen en bestaande inrichting.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De daadwerkelijke invulling van vernatting van veenweide vraagt om nadere uitwerking en lokaal maatwerk. Het regionaal water en bodemprogramma geeft hier een nadere invulling aan.
ZW_0005	55	Kaart "Harde reserveringen": Ten oosten van Hilversum is op de kaart waterberging geduid. Dit betreft 2 locaties voor hemelwaterberging van hemelwater uit Hilversum-Oost, alwaar het infiltreert (Vijvers Anna's Hoeve en Huydecopersweg). In de zeer lange natte periode 2023-2024 heeft de grondwaterstand hier op de flank van de heuvelruguitloper een extreem behaald, die in de meetperiode van de grondwaterstand (sinds 1930) niet is opgetreden. Dit maakt dat de waterberging hier fors afneemt en er geen uitweg was voor het tekort aan berging. Aandacht wordt gevraagd voor een afvoerpoot (bijv, naar de Goyergracht of Oude Haven) aan dit oppervlaktewatersysteem Hilversum-Oost dat nu alleen bestaat uit infiltrerende waterpartijen. Bij hoge grondwaterstanden als deze is drainage in delen van de bebouwde kom noodzakelijk. Voor dit drainagewater is nu geen afvoer.	Deze opmerking gaar vermoedelijk over de "Totaalkaart reserveringen" uit de Defactorapportage Ruimteclaims water en bodem. Deze maakt geen onderdeel van de inspraak (zie ZW_0005 subnummer 53)
ZW_0005	56	Verder wordt opgeroepen gebruik te maken van klimaatstresstesten data.	In onze analyses is ondermeer gebruik gemaakt van klimaatstresstestdata en -conclusies

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0006	1	Indiener heeft een zienswijze ingediend op de 5e herziening van de omgevingsverordening. Op onderdelen gaat de zienswijze ook in op de omgevingsvisie. Deze zijn in deze nota van beantwoording opgenomen. 1.9. Geen geldige bouwsteen: Omdat de MER Wind op land op alle fronten rammelt, kan en mag deze niet dienen als fundament voor de 5e wijziging Omgevingsverordening en de Ontwerp-Omgevingsvisie 2050.	De zienswijze is primair gericht op de 5e wijziging van de Omgevingsverordening. Er worden geen opmerkingen gemaakt over de inhoud van de Ontwerp-Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. De zienswijze van indiener geeft geen aanleiding om de omgevingsvisie te wijzigen noch om de procedure op te schorten.
ZW_0006	2	2. Bezwaar tegen batterijen, energieopslag en uitbreiding bedrijventerreinen in landelijk gebied. Indiener maakt nadrukkelijk bezwaar tegen het toestaan van grootschalige batterijen, energieopslag (BESS) en de fysieke uitbreiding van bedrijventerreinen in het landelijk gebied. 2.1. Aantasting landschap: Deze industriële functies en terreinen tasten de openheid en rust aan. Dit strijdt fundamenteel met de beschermingsstatus van het Bijzonder Provinciaal Landschap (BL) en het Natuurnetwerk Nederland (NNN). 2.2. Bedreiging weidevogelgebieden: Het opofferen van schaars weidevogelgebied voor batterijparken of de fysieke uitbreiding van grijze bedrijventerreinen vernietigt cruciale leef- en broedgebieden van ernstig bedreigde vogelpopulaties. 2.3. Veiligheids- en milieurisico's: Grootschalige chemische energieopslag brengt zware risico's met zich mee op het gebied van brand, explosie en bodem- of grondwaterverontreiniging. Zelfs indien een locatie zoals de Boekelermeer de status van een Industrieel Park van Bovenlokaal belang (IPB) krijgt, mogen deze zware industriële risico's en de uitbreidingsplannen nooit doorslaan in de aangrenzende, kwetsbare en beschermde groene zones. Industriële functies moeten strikt binnen bestaande harde grenzen blijven en mogen de schaarse groene ruimte daarbuiten niet overwoekeren.	Het uitgangspunt bij de ruimtelijke inpassing van energie-infrastructuur, energie-opslag en bedrijventerreinen is dat rekening wordt gehouden met omgevingskwaliteit en natuurwaarden. Dit zijn ook afwegingsprincipes bij ontwikkelingen. Tegelijk is niet uitgesloten dat ook in landelijk gebied ontwikkelingen plaatsvinden en zichtbaar zullen zijn.
ZW_0006	3	3. Conclusie en verzoek Op basis van deze punten verzoekt indiener u: 1. De besluitvorming over de 5e wijziging Omgevingsverordening en de OntwerpOmgevingsvisie 2050 direct op te schorten in afwachting van het onafhankelijke feitenonderzoek naar de MER Wind op Land procedure, en te verklaren dat deze MER niet als bouwsteen mag dienen wegens belangenverstrengeling, afwijking van de scope, het ontbreken van cumulatieonderzoek, chronologische én interne numerieke tegenstrijdigheden, over programmering en de reeds behaalde 35 TWh-doelstelling	Zie de beantwoording van onderdeel 1 van deze zienswijze ZW_0006
ZW_0006	4	Grootschalige energieopslag en uitbreiding van bedrijventerreinen in het landelijk gebied (BL, NNN en weidevogelgebieden) volledig te verbieden, in het bijzonder rondom de Boekelermeer, ongeacht een eventuele IPB-status. De provincie moet haar eigen beschermingsregimes handhaven in plaats van deze via een salamitactiek af te breken.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze ZW_0006
ZW_0007	1	ANWB helpt Nederland op weg én op de bestemming. Wij verbinden mobiliteit met de vrijheid om te ontspannen, in het groen én daarbuiten. In uw visie introduceert u de sturingsfilosofie 'lokaal wat kan, provinciaal wat moet'. Een helder uitgangspunt. Om te zorgen dat onze belangen hierin goed worden meegewogen, vraagt ANWB om actieve en structurele betrokkenheid. In de bijlage vindt u onze concrete aanbevelingen. Wij vragen daarin specifiek aandacht voor twee procespunten: Vroegtijdige betrokkenheid vanaf de start: ANWB denkt vanaf het allereerste begin graag mee als uw strategische partner en belangenbehartiger. Betrek ons daarom actief bij de concrete, gebiedsgerichte uitwerking van deze visie.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. We zullen u dan ook betrekken bij de uitwerking van deze stukken
ZW_0007	2	Een transparant proces: Wij pleiten voor een open en duidelijk participatieproces bij het vertalen van deze visie naar provinciale programma's en de uiteindelijke omgevingsverordening. Dit is noodzakelijk om vooraf tot een evenwichtig en eerlijk afwegingskader te komen. Alleen door samen om tafel te gaan, kunnen we plannen maken met een breed draagvlak. Wij lichten onze zienswijze dan ook heel graag mondeling aan u toe.	Bij de uitwerking van de visie naar programma's en projecten zal participatie onderdeel zijn van het proces.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0007	3	ANWB complimenteert de provincie Noord-Holland met de ambities in de Ontwerp-omgevingsvisie. Tegelijkertijd constateren wij dat de druk op de ruimte en de infrastructuur door bevolkingsgroei fors stijgt, inherent toenemende behoefte aan recreatie. Hieronder treft u onze specifieke aandachtspunten en concrete aanbevelingen aan om de visie toekomstbestendig te maken. 1. Balans tussen natuurdoelen en recreatieve ruimte De fysieke ruimte voor groen en recreatie staat onder zware druk door stedelijke verdichting. Recreatie is essentieel voor de fysieke en mentale gezondheid van uw inwoners. • Recreatieve ruimte borgen: Wij pleiten ervoor de beschikbare ruimte voor recreanten open te houden en deze via provinciaal beleid te beschermen.	We zijn het met indiener eens dat er voor onze inwoners voldoende ruimte voor recreatie moet zijn. Daarom besteden we er in de omgevingsvisie ook de nodige aandacht aan. Het behoud van beschikbare ruimte is een uitgangspunt, maar is onderdeel van de totale ruimtelijke afweging. Eventuele borging van het openhouden van ruimte voor recreatie vindt plaats in de omgevingsverordening.
ZW_0007	4	Juiste balans met Natuurnetwerk Nederland (NNN): ANWB steunt de ontwikkeling van een robuust NNN en een groenblauw raamwerk. Dit mag echter niet leiden tot het categorisch uitsluiten van de recreant. Natuurherstel en extensieve recreatie (zoals wandelen en fietsen) moeten in goede balans samengaan	Dit is in lijn met hoe het in de Omgevingsvisie beschreven staat.
ZW_0007	5	2. Spreiding van recreatieve druk en routenetwerken De provincie signaleert terecht dat de recreatieve druk op bestaande natuurgebieden toeneemt. ANWB biedt hiervoor actief een helpende hand aan. • Handreiking voor spreiding: Wij bieden aan om samen met de provincie en regiopartners te werken aan de spreiding van de recreatieve druk op drukbezochte locaties. • Nieuwe plekken en routes: Dit kan worden vormgegeven door nieuwe recreatieve locaties, deelmobiliteitsconcepten en innovatieve fiets- en wandelroutes te ontwikkelen en op de kaart te zetten. Dit verlicht direct de druk op de meest kwetsbare Natura 2000-gebieden.	We gaan graag hierover met de ANWB ingesprek.
ZW_0007	6	3. Ruimte voor Toeristisch-Recreatief en 'Kriskras' Verkeer. Door demografische verschuivingen daalt het aandeel traditioneel woon-werkverkeer. Mobiliteit krijgt een ander karakter met kortere verplaatsingen voor zorg, toerisme en recreatie. • Aanpassing weginrichting: ANWB vraagt de provincie om dit type flexibele verplaatsingen leidend te maken bij het toekomstige ontwerp en de inrichting van het onderliggend wegennet en provinciale wegen. • Brede benutting: Infrastructuur en knooppunten moeten niet louter op de traditionele spitsstromen worden gedimensioneerd, maar optimaal functioneren voor de dagelijkse, recreatieve mobiliteit.	Als provincie staan we voor een bereikbaar, verkeersveilig, inclusief mobiliteitsysteem met beperkte impact op de gezonde leefomgeving. De uitwerking hiervan is te vinden in ons Perspectief Mobiliteit.
ZW_0007	7	4. Gebiedsverkenning Binnenduinrand en Kustversterking De provincie is voornemens om tussen Camperduin en de Donkere Duinen een landzijdige uitbreiding van de duinenrij te verkennen voor waterberging, in combinatie met natuur en recreatie. • Kansen voor routenetwerken: ANWB ziet dit als een uitgelezen kans om nieuwe, hoogwaardige fiets- en wandelnetwerken te realiseren. • Strategisch partnerschap: Wij vragen de provincie om recreatie vanaf de start als een gelijkwaardige pijler mee te wegen.	In dit proces zal recreatie direct aan de voorkant worden meegenomen. Hierover hebben we al contact met de ANWB.
ZW_0007	8	5. Financiële borging van de instandhoudingsopgave onder ruimtelijke druk In de introductie van de visie wordt gesproken over het belang van beheer en onderhoud, maar ANWB mist nog de harde financiële vertaling voor infrastructuur. Noord-Holland staat voor een grote verstedelijkingsopgave, waardoor de gebruiksintensiteit drastisch stijgt. De landelijke onderhoudsbehoefte ligt tot 2050 gemiddeld € 1 miljard per jaar hoger dan beschikbaar. • Investeren in fietspaden en wandelpaden: Kwalitatieve netwerken zijn de ruggengraat van de duurzame mobiliteitstransitie en de vrijetijdseconomie. Er moet in de provinciale programmabegrotingen expliciet geld worden gereserveerd voor het structureel onderhouden en openhouden hiervan. • Borging grote kunstwerken: Bij de herinrichting van grote naoorlogse kunstwerken (bruggen en tunnels) in de Metropoolregio Amsterdam mag het onderhoudsbudget niet worden uitgehold door woningbouwprojecten. Financiële reserveringen moeten vooraf hard worden vastgelegd via het Infrastructuurfonds en het provinciale Perspectief Mobiliteit.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. Dit zegt niets over financiele middelen of fondsen die hiervoor nodig zijn. We beschrijven de ruimtelijke opgaven en uitdagingen hierin.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0007	9	6. Optimalisatie en robuustheid van het wegennetwerk Noord-Holland hanteert het principe dat water en bodem sturend zijn. Extra asfalt aanleggen is in de schaarse openbare ruimte niet altijd een optie. • Netwerkrobuustheid: Optimalisatie moet plaatsvinden door de samenhang tussen het hoofd- en onderliggend wegennet te versterken. Verstoringen op de snelweg mogen niet langer leiden tot het volledig vastlopen van provinciale wegen. • Redesign en Hubs: Wegen moeten worden heringericht in lijn met hun specifieke gebiedsfunctie, zoals het ondertunnelen van snelwegen in stedelijk gebied. Het wegennet moet via multimodale transferhubs aan de stadsranden hoogwaardig aansluiten op andere modaliteiten om de leefbaarheid te vergroten.	Wij danken indiener voor de suggesties. We zien aanknopingspunten met de lijn die wij bij nadere uitwerking van de omgevingsvisie volgen in programma's.
ZW_0007	10	Conclusie ANWB vraagt het provinciebestuur om bovenstaande standpunten, recreatieve randvoorwaarden en financiële reserveringen te verankeren in de definitieve Omgevingsvisie. Wij gaan hierover graag met u in gesprek om bij te dragen aan de concrete gebiedsgerichte uitwerking.	In onze reactie op de door indiener gegeven afzonderlijke onderdelen in zijn zienswijze hebben we aangegeven of en, zo ja, in hoeverre ze leiden tot aanpassingen in de definitieve Omgevingsvisie. Wij zullen onze partners zoveel mogelijk bij de uitwerking van de Omgevingsvisie betrekken, afhankelijk van het onderwerp, de aard en inhoud.
ZW_0008	1	In de Omgevingsvisie schetst de Provincie Noord-Holland een toekomst waarin inwoners in 2050 kunnen kiezen tussen een stedelijke of dorpse woonomgeving, binnen een sterke, duurzame economie. Nieuwe woningen worden zoveel mogelijk gerealiseerd in en rond bestaande infrastructuur en dragen bij aan de ontwikkeling van de regionale economische clusters. De Provincie constateert dat de bevolkingssamenstelling verandert. Door vergrijzing, migratie en de groei van het aantal eenpersoonshuishoudens neemt de vraag naar andere woonvormen toe, terwijl de beroepsbevolking achterblijft bij de groei van de vraag naar arbeid. Dat vormt niet alleen een opgave voor de woningmarkt, maar ook voor de economische ontwikkeling van de regio. Tegelijkertijd kiest de Provincie nadrukkelijk voor E126innovatie, verduurzaming, een sterke circulaire economie en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en talent. Deze visie onderschrijven wij volledig. Tegelijkertijd zien wij dat de gekozen economische koers een ruimtelijke consequentie heeft die nog beperkt is uitgewerkt. Een economie verandert niet zonder dat ook de bevolking verandert. Nieuwe economische activiteiten trekken andere werknemers, andere huishoudens en daarmee ook andere woonwensen aan.	We danken indiener voor de zienswijze. We verwijzen naar onderdeel 8 voor de beantwoording van de kern van de zienswijze.
ZW_0008	2	Naar onze mening verdient die samenhang een nadrukkelijkere plaats in de Omgevingsvisie. Onze locatie kan juist op dit punt een grote bijdrage leveren aan de provinciale ambitie. Hieronder lichten wij deze zienswijze toe. De economie verandert sneller dan de woningmarkt De IJmond ontwikkelt zich de komende decennia tot een belangrijk economisch cluster voor duurzame industrie, energie en circulaire economie. De verduurzaming van Tata Steel en de ontwikkeling van waterstof- en energie-infrastructuur zijn daarvan zichtbare voorbeelden. Daarmee verandert niet alleen de industrie, maar ook de arbeidsmarkt. De transitie naar een duurzame industrie vraagt om technici, onderzoekes, studenten, ondernemers en internationale specialisten. Europese ervaringen laten zien dat regio's die een vergelijkbare transitie doormaken internationaliseren, een hoger opleidingsniveau krijgen en aantrekkelijk worden voor innovatieve bedrijven en kennisinstellingen. Daarmee verandert ook de samenstelling van de bevolking.	Introductie op verzoek in onderdeel 8 van deze zienswijze. Zie ons antwoord op bij dat onderdeel.
ZW_0008	3	Dat is een ontwikkeling die verder gaat dan de traditionele woningbouwopgave. De vraag is niet alleen hoeveel woningen nodig zijn, maar vooral welk woonmilieu past bij de economie die de Provincie wil ontwikkelen. De toekomstige bewoners vragen om een andere woonmilieus De groei van de bevolking bestaat de komende jaren vooral uit kleinere huishoudens. Alleenstaanden, starters, tweepersoonshuishoudens, studenten en arbeidsmigranten vormen een steeds groter deel van de woningvraag. Daarnaast zal de internationale oriëntatie van de regio toenemen doordat bedrijven steeds vaker samenwerken in Europese netwerken en personeel uit verschillende landen aantrekken	Introductie op verzoek in onderdeel 8 van deze zienswijze. Zie ons antwoord op bij dat onderdeel.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0008	4	Deze groepen zoeken geen traditionele woonwijk, maar een stedelijke omgeving waarin wonen, werken, ontmoeten en ontspannen met elkaar verbonden zijn. Zij kiezen voor bereikbaarheid, voorzieningen, horeca, cultuur, sport, onderwijs en werkgelegenheid op korte afstand. Dat zijn kenmerken die steeds bepalender worden voor het vestigingsklimaat van economische regio's. De economische ontwikkeling die de Provincie voor ogen heeft, vraagt daarom om een woonmilieu dat deze nieuwe bewoners ondersteunt. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat is meer dan de bedrijventerreinen In de Omgevingsvisie wordt veel aandacht besteed aan de ontwikkeling van economische clusters. De ervaring uit vergelijkbare Europese industrieregio's laat zien dat deze clusters alleen succesvol zijn wanneer ook wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van de leefomgeving. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat bestaat niet alleen uit ruimte voor bedrijven. Het bestaat ook uit passende woningen, onderwijs, ontmoeting, recreatie, bereikbaarheid en een aantrekkelijk stedelijk milieu. Juist de combinatie van deze functies bepaalt of bedrijven zich kunnen vestigen en voldoende personeel kunnen aantrekken. Daarmee is de ontwikkeling van woonmilieus geen gevolg van economische groei, maar een voorwaarde ervoor.	Introductie op verzoek in onderdeel 8 van deze zienswijze. Zie ons antwoord op bij dat onderdeel.
ZW_0008	5	Integrale gebiedsontwikkeling versterkt meerdere provinciale doelen De Omgevingsvisie kiest nadrukkelijk voor ontwikkelingen die meerdere maatschappelijke opgaven gelijktijdig ondersteunen. Bazaarstad is vanuit dat uitgangspunt ontwikkeld. De locatie is al decennialang een belangrijk economisch knooppunt in de IJmond. Op De Bazaar zijn circa 800 ondernemers actief, waarvan meer dan helft meer dan vijf werknemers heeft. Het winkelgebied trekt jaarlijks ruim twee miljoen bezoekers en vervult zo een regionale en bovenregionale economische functie. De ontwikkeling van Bazaarstad bouwt voort op deze bestaande economische kracht in plaats van een nieuwe locatie te ontwikkelen. Door wonen, werken, onderwijs, dienstverlening, recreatie en ondernemerschap te combineren ontstaat een gebied dat gedurende de hele week en op verschillende momenten van de dag wordt gebruikt. Daardoor versterken de verschillende functies elkaar. Nieuwe bewoners ondersteunen de voorzieningen, voorzieningen maken het gebied aantrekkelijk voor werknemers en bedrijven, terwijl de bestaande economische activiteiten bijdragen aan de levendigheid en economische vitaliteit van het gebied. Bazaarstad voegt daarmee niet alleen woningen toe, maar versterkt ook het vestigingsklimaat, de werkgelegenheid en de economische veerkracht van de IJmond. Het gebied biedt ruimte aan de mensen die nodig zijn om de economische ambities van de Provincie te realiseren. Bazaarstad bouwt voort op bestaande kwaliteiten De ontwikkeling van Bazaarstad betreft een transformatie van een bestaande locatie binnen de stedelijke structuur van de IJmond. Daarmee wordt zorgvuldig omgegaan met de schaarse ruimte en wordt aangesloten op bestaande infrastructuur en voorzieningen. Tegelijkertijd ontstaat een gemengd stedelijk gebied waarin wonen, werken, detailhandel, horeca, onderwijs, recreatie en maatschappelijke functies elkaar versterken. Deze versterking geldt ook voor het nabijgelegen UNESCO werelderfgoed Fort aan de St.Aagtendijk, onderdeel van de waterlinie. De aantrekkelijkheid van de woonfunctie wordt verstevigd door de nabijheid van het fort, terwijl omgekeerd de ontsluiting van het erfgoed aan een breed publiek wordt vergemakkelijkt. Daarnaast beschikt De Bazaar al over een kwaliteit die in de komende decennia steeds belangrijker wordt. Al tientallen jaren is De Bazaar een plek waar mensen met verschillende achtergronden ondernemen, elkaar ontmoeten en een economisch bestaan opbouwen. Die internationale en multiculturele dynamiek sluit aan bij de ontwikkeling die de Provincie voor de IJmond voorziet: een regio die verder internationaliseert en aantrekkelijk is voor talent uit binnen- en buitenland.	Introductie op verzoek in onderdeel 8 van deze zienswijze. Zie ons antwoord op bij dat onderdeel.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0008	6	Gedeelde visie op leefbaarheid en gezondheid De Omgevingsvisie onderkent het belang van zowel een gezonde leefomgeving als het behoud en de ontwikkeling van de economische clusters in de IJmond. Bazaarstad is vanuit die uitgangspunten ontworpen. Het programma is af gestemd op de ruimtelijke kenmerken van de locatie. De woonfunctie is geconcentreerd aan de zijde van de A9 en de polder, waar een aantrekkelijk woonmilieu kan ontstaan. Duurzame woningen en extra boomranden en sloten waar nu nog parkeerterreinen zijn, maken het gebied tot een voorbeeld van leefbaarheid. Aan de zijde van de haven zijn functies voorzien die beter passen bij de economische dynamiek van het havengebied, zoals kantoren, bedrijven, opslag en sommige leisure functies zoals theater of sporthal. Samen met De Bazaar zelf vormt dit lint een overgangsgebied tussen het economische cluster aan de havenzijde en de woonomgeving aan de zijde van de polder. Door de functies zorgvuldig over het gebied te verdelen ontstaat een geleidelijke milieuzonering in plaats van een harde scheiding tussen industrie en wonen. Met andere woorden: De Bazaar onderschrijft het belang van een gezonde woonomgeving en focust zich daarom op de ontwikkeling van de woonfunctie op PO en PI, de plekken die buiten de industriële zone liggen (zie figuur 1). Dit gebied valt buiten de grenzen van de industrieterreinen van Provinciaal belang (IPB) en de bijbehorende geluidplafonds (GPP's). Industrieterrein met provinciale geluidsproductieplafonds (voorheen: industrieterrein van regionaal belang)	Introductie op verzoek in onderdeel 8 van deze zienswijze. Zie ons antwoord op bij dat onderdeel.
ZW_0008	7	Bovendien zal de voorgenomen afwaardering van de A22 naar N22 zeker bijdragen aan een goede leefomgeving, net als de saneringsopgaven in het Aagtenpark waarmee Gemeente Beverwijk al is begonnen. De Bazaar heeft alle vertrouwen in een spoedige en goede afwikkeling van deze aanpakken. De transformatie van de parkeerterreinen tot woongebied houdt uiteraard rekening met de geldende regelgeving voor een gezonde leefomgeving. Met deze toelichting laten we zien dat de opzet aansluit bij het uitgangspunt van de Provincie om economische ontwikkeling, leefkwaliteit en zorgvuldig ruimtegebruik met elkaar te verbinden. Groot draagvlak voor Bazaarstad In de aanloop naar de planvorming over Bazaarstad, hebben we uitgebreid lokale stakeholders geconsulteerd. Hieronder vallen: meerdere presentaties aan de grootste ondernemersvereniging van onze regio, OV IJmond, meerdere round table discussies van Stichting Business Docks met gemeentelijke politiek en experts als Friso de Zeeuw, en open inloop informatiebijeenkomsten op ons eigen terrein. Steeds werden de ontwikkelingen door de aanwezigen met enthousiasme ontvangen. Op basis daarvan constateren wij dat er groot lokaal draagvlak is voor de plannen. Dit blijkt ook uit het feit dat OV IJmond deze zienswijze medeondertekent.	Introductie op verzoek in onderdeel 8 van deze zienswijze. Zie ons antwoord op bij dat onderdeel.
ZW_0008	8	Verzoek Wij verzoeken de Provincie Noord-Holland daarom om in de definitieve Omgevingsvisie nadrukkelijker te erkennen dat de transformatie van bestaande stedelijke locaties een belangrijke bijdrage kan leveren aan de provinciale ambities op het gebied van woningbouw, economische ontwikkeling, leefkwaliteit en verduurzaming en de woonfunctie op PO en PI mogelijk te maken. Wij vragen de Provincie daarbij expliciet ruimte te bieden aan integrale gebiedsontwikkelingen waarin wonen, werken, leren, recreëren en ondernemen worden gecombineerd en die voortbouwen op bestaande economische clusters en infrastructuur. Wij zijn ervan overtuigd dat de ontwikkeling van de parkeerterreinen PO en P 1 voor Bazaarstad hiervan een concreet voorbeeld kan zijn. Niet omdat de ontwikkeling afwijkt van de provinciale koers, maar juist omdat zij daar een logische uitwerking van vormt. De economische keuzes die de Provincie vandaag maakt, bepalen de bevolking van morgen. Bazaarstad wil bijdragen aan een woon- en leefomgeving die daarbij past.	Bedankt voor uw zienswijze. Wij erkennen dat de transformatie van bestaande stedelijke locaties een belangrijke bijdrage kan leveren aan de provinciale ambities op het gebied van woningbouw, economische ontwikkeling, leefkwaliteit en verduurzaming. Dat benoemen wij ook nadrukkelijk in de Omgevingsvisie. Tegelijkertijd geven we aan dat iedere locatie maatwerk vereist, en dat er bij bestaande stedelijke locaties vaak meerdere belangen meespelen. Zo ook in het geval van het Bazaarterrein. Het gebied rondom het Bazaarterrein is belangrijk voor regionale werkgelegenheid, circulaire economie en de energietransitie. De provincie wil bedrijven in dit gebied duidelijkheid en zekerheid bieden. Woningbouw mag deze functies niet beperken. Daarnaast zien we onvoldoende waarborgen voor een gezonde leefomgeving als onderdeel van de voorgestelde gebiedsontwikkeling op het Bazaarterrein. De gebiedsvisie van de gemeente geeft te weinig inzicht in de stapeling van milieueffecten van industrie, spoor, weg én vliegverkeer. Daardoor hebben we te weinig vertrouwen dat op deze locatie een toekomstbestendige, gezonde woonwijk kan ontstaan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0009	1	Algemene waardering: een krachtige koers, nu de ruimtelijke doorvertaling. De Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk spreekt haar waardering uit voor de richting die de provincie NoordHolland kiest in de Concept-Omgevingsvisie 2026. De keuze om water en bodem sturend te laten zijn voor ruimtelijke ontwikkeling en te werken met strategische ruimtelijke reserveringen getuigt van een visie die aansluit bij de noodzakelijke grote transities op het gebied van klimaat, waterveiligheid, natuur, drinkwatervoorziening en leefomgeving. De Coalitie onderschrijft de constatering dat de technische maakbaarheid van het watersysteem haar grenzen bereikt en dat een toekomstbestendige inrichting vraagt om ruimtelijke keuzes die uitgaan van het versterken van het functioneren van het natuurlijke systeem. Daarmee kiest de provincie onzes inziens terecht voor een benadering waarin de kwaliteit van bodem, water en natuur niet langer een afgeleide is van ruimtelijke ontwikkeling, maar het fundament vormt waarop maatschappelijke opgaven worden gerealiseerd. Juist vanuit deze gezamenlijke ambitie zien wij nog een aantal punten waarop de visie aan kracht en consistentie kan winnen. Het is een logische doorvertaling van de gekozen uitgangspunten, in het bijzonder voor het IJsselmeer- en Markermeergebied.	Wij danken indiener voor de zienswijze en de uitgesproken waardering.
ZW_0009	2	1. Borg de openheid van het IJsselmeer- en Markermeergebied als strategische ruimtereservering (Afwegingsprincipes 1 en 2) De provincie kiest voor zorgvuldig ruimtegebruik, binnenstedelijke verdichting en meervoudig ruimtegebruik. Vanuit deze keuze ligt het voor de hand ook de open wateren van het IJsselmeer- en Markermeergebied expliciet te beschouwen als een strategische ruimtereservering. De openheid, rust, ruimte en donkerte in Markermeer en IJmeer is een cruciale randvoorwaarde voor de duurzame kwaliteit van het aquatische ecosysteem. Deze wateren vervullen nationale functies voor waterveiligheid, klimaatadaptatie, zoetwaterbeschikbaarheid, natuur, scheepvaart en recreatie. Juist doordat toekomstige ontwikkelingen, zoals zeespiegelstijging, peilbeheer en klimaatadaptatie, nog onzeker zijn qua impact, is het van belang deze ruimte niet onomkeerbaar vast te leggen met grootschalige buitendijkse verstedelijking of andere ruimte-intensieve functies. Het behoud van de natuurlijke open ruimte vergroot de handelingsvrijheid van toekomstige generaties en sluit aan bij het voorzorgsbeginsel en het streven naar generatiebestendige ruimtelijke keuzes. Aanbeveling: Neem in de definitieve Omgevingsvisie op dat de openheid, ruimte en donkerte in het IJsselmeer- en Markermeergebied onderdeel vormt van de provinciale strategische ruimtereservering.	Openheid, ruimte en donkerte zijn inderdaad kernkwaliteiten van het IJsselmeer- en Markermeergebied. Het IJsselmeer en Markermeer/IJmeer zijn in de Leidraad landschap en cultuurhistorie van 2018 beschreven als ruimtelijke dragers die het landschap bepalen. Het gebied is via de Natura 2000 status (Europees) beschermd en landelijk via het Besluit kwaliteit leefomgeving tegen ruimtelijke ontwikkelingen. Een aanvullende provinciale ruimtereservering vinden wij niet nodig.
ZW_0009	3	2. Maak ecologische systeemkwaliteit de basis van de zoetwaterstrategie (Afwegingsprincipes 2 en 3) De provincie positioneert het IJsselmeergebied als de belangrijkste nationale zoetwaterbuffer en een essentiële bron voor de drinkwatervoorziening. Een robuuste zoetwaterfunctie kan echter alleen duurzaam worden veiliggesteld wanneer de ecologische kwaliteit van het watersysteem op orde is. Waterkwaliteit, biodiversiteit, natuurlijke oevers, onderwatervegetaties, sedimentdynamiek en een gezond voedselweb vormen samen de natuurlijke infrastructuur waarop de maatschappelijke functies van het watersysteem rusten. Investeren in deze natuurlijke systeemkwaliteit levert tegelijkertijd meer waterveiligheid, klimaatbestendigheid, natuurkwaliteit, recreatieve waarde en leveringszekerheid van schoon zoet water op. Daarmee ontstaat daadwerkelijke meervoudige waardecreatie! De doelen van de Kaderrichtlijn Water en de Europese natuurwetgeving zijn daarom geen afzonderlijke ‘sectorale verplichtingen’, maar de minimale systeemvoorwaarden voor een goed functionerend watersysteem. Aanbeveling: Leg expliciet vast dat de strategische zoetwaterfunctie en de drinkwatervoorziening onlosmakelijk zijn verbonden met de verbetering van de ecologische systeemkwaliteit. Gebruik de doelen van de Kaderrichtlijn Water als ondergrens voor ruimtelijke afwegingen en geef prioriteit aan maatregelen die zowel natuurherstel als maatschappelijke functies versterken.	De strategische zoetwaterfunctie en de drinkwatervoorziening zijn onlosmakelijk verbonden met de ecologische systeemkwaliteit, maar niet persé/noodzakelijkerwijs met "de verbetering" ervan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0009	4	3. Geef het onderwaterlandschap een volwaardige plaats binnen de omgevingskwaliteit (Afwegingsprincipe 3) De Omgevingsvisie besteedt aandacht aan de kwaliteit van landschap, cultuurhistorie en identiteit. In het IJsselmeergebied bevindt een belangrijk deel van deze kwaliteiten zich onder de waterspiegel. Ondiepe waterzones, waterplantenvelden, mosselbanken, slibgradiënten en natuurlijke luwtes vormen het ecologische kapitaal van het IJsselmeer- en Markermeergebied. Zij leveren essentiële ecosysteemdiensten, zoals natuurlijke waterzuivering, koolstofvastlegging, biodiversiteit, visproductie en klimaatadaptatie. Daarnaast bevinden zich vele archeologische schatten op en in de waterbodem. Wanneer de provincie kiest voor een brede benadering van omgevingskwaliteit en brede welvaart, behoren ook deze onderwaternatuur en cultuurhistorie expliciet tot het ruimtelijk kapitaal dat beschermd en versterkt moet worden. Aanbeveling: Neem het onderwaterlandschap en de cultuurhistorie onder water expliciet op als onderdeel van de provinciale omgevingskwaliteit. Nieuwe ontwikkelingen op en in het water dienen aantoonbaar bij te dragen aan versterking van de ecologische systeemkwaliteit en mogen deze niet verslechteren.	De provinciale rol bij de onderwaterlandschap is breed en ligt vooral bij waterkwaliteit, grondwater, bodem en natuur. Het klopt dat we de onderwaterlandschap niet expliciet hebben benoemd. Het is echter wel een onderwerp dat vooral zal worden uitgewerkt in ons Regionaal waterprogramma dat in 2027 moet worden herzien. We zullen uw zienswijze dan ook meenemen bij de nadere uitwerking van het Regionaal waterprogramma.
ZW_0009	5	Conclusie: Met deze Concept-Omgevingsvisie kiest Noord-Holland onze inziens overtuigend voor een toekomstgerichte benadering waarin water, bodem en natuur sturend zijn voor de inrichting van de leefomgeving. De Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk ondersteunt deze koers daarom van harte. De volgende stap is om deze uitgangspunten consequent te vertalen naar ruimtelijke keuzes. Dat betekent het behouden van de strategische open ruimte van het IJsselmeer- en Markermeergebied, het versterken van de ecologische systeemkwaliteit als basis voor de zoetwaterfunctie en het erkennen van het onderwaterlandschap en -cultuur als volwaardig onderdeel van de provinciale omgevingskwaliteit. Daarmee ontstaat een Omgevingsvisie die niet alleen richting geeft aan de opgaven van vandaag, maar ook voldoende aanpassingsvermogen behoudt voor de uitdagingen van morgen. Een visie die de brede welvaart versterkt, maatschappelijke functies duurzaam met elkaar verbindt en het Blauwe Hart van Nederland generatiebestendig maakt. De Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk ziet uit naar de verdere samenwerking met de provincie NoordHolland om deze gezamenlijke ambitie in de praktijk vorm te geven.	Wij danken indiener voor de constructieve bijdrage aan en duiding van onze omgevingsvisie.
ZW_0011	1	MoskeeSupport ondersteunt moskee-- en geloofsgemeenschappen in heel Nederland, en in het bijzonder in NoordHolland, bij huisvesting, vergunningverlening en de relatie met overheden. Vanuit die hoedanigheid maken wij – als belanghebbende organisatie – binnen de terinzagetermijn gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de ontwerp-omgevingsvisie. Onze zienswijze richt zich op één samenhangend onderwerp: het behoud van reële vestigingsmogelijkheden voor religieuze en levensbeschouwelijke voorzieningen op en grenzend aan bedrijventerreinen.	Introductie, behoefte geen reactie.
ZW_0011	2	1. Kern van de zienswijze De ontwerp-omgevingsvisie zet stevig in op het beschermen van bestaande bedrijventerreinen en op het tegengaan van functieverlies, onder meer via de aangekondigde verkenning van een verplichte compensatie van de economische functie bij verlies van bedrijventerrein, en via het instrument Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB). Wij onderschrijven het belang van voldoende ruimte voor bedrijvigheid. Tegelijk constateren wij dat deze lijn, zoals nu geformuleerd, religieuze en andere maatschappelijke voorzieningen feitelijk – en mogelijk categorisch – van bedrijventerreinen uitsluit, terwijl die terreinen voor veel geloofsgemeenschappen in de praktijk de enige beschikbare en betaalbare vestigingsruimte vormen. Wij verzoeken u daarom de visie zo aan te vullen dat: 1. maatschappelijke en levensbeschouwelijke voorzieningen met een lokale of regionale verzorgingsfunctie (waaronder gebedshuizen) in de visie uitdrukkelijk worden erkend als legitiem en wenselijk onderdeel van een vitale, leefbare leefomgeving; en 2. de bescherming van bedrijventerreinen – inclusief een eventuele compensatieplicht en het IPB-regime – niet als categorische uitsluitingsgrond werkt, maar afwegingsruimte voor gemeenten laat voor dergelijke voorzieningen op gemengde terreinen met een lagere milieucategorie en op de randen daarvan.	In onze Omgevingsvisie geven wij aan dat we voldoende en kwalitatief passende ruimte voor economische activiteiten willen bieden, die toekomstbestendig zijn en een strategische meerwaarde hebben. Bedrijventerreinen zijn de fysieke basis voor de *productieve economie* (maak, onderhoud, logistiek, reparatie, verwerking) en essentieel voor brede welvaart, werkgelegenheid, economische transities en het functioneren van het stedelijk gebied. Door de toenemende druk op ruimte door onder andere binnenstedelijke verdichting groeit het risico dat bruikbare oppervlakte bedrijventerreinen verloren gaat. Daarom is de provinciale inzet gericht op behoud en verbetering van bedrijventerreinen als basis voor de productieve economie. Religieuze en levensbeschouwelijke voorzieningen zijn belangrijk, maar vallen in onze visie niet onder productieve economie die gebonden is aan bedrijventerreinen. Wel kunnen wij ons voorstellen dat religieuze en levensbeschouwelijke voorzieningen deel uit kunnen maken van gemengde woon-werkgebieden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0011	3	2. Onderbouwing 2.1 Schaarste en verdringing: bedrijventerreinen zijn vaak de enige optie De visie kiest nadrukkelijk voor binnenstedelijke verdichting en zuinig ruimtegebruik. Een onbedoeld gevolg daarvan is dat de toch al schaarse ruimte voor niet-commerciële, ruimte-extensieve voorzieningen verder onder druk komt te staan. Geloofsgemeenschappen financieren hun huisvesting in de regel zonder rentedragende leningen en grotendeels uit eigen middelen en donaties. Zij kunnen daardoor moeilijk concurreren op de reguliere woning- en commerciële vastgoedmarkt en zijn aangewezen op pandsegmenten die elders nauwelijks beschikbaar zijn – in de praktijk vaak (gemengde) bedrijventerreinen. Wordt die route via provinciale sturing afgesloten, dan resteert voor veel gemeenschappen geen reële locatie binnen de eigen gemeente. 2.2 Lokale gebondenheid en bereikbaarheid Een gebedshuis vervult een wijk- en gemeentegebonden functie: dagelijkse gebedsmomenten, onderwijs, sociale ontmoeting en rouw- en levensrituelen. Die functie veronderstelt nabijheid en lopende/korte verplaatsingen. Wanneer binnen een gemeente of regio geen locatie kan worden gevonden, ontstaan structureel lange (auto)verplaatsingen naar een andere stad – wat strijdig is met de mobiliteits- en leefbaarheidsdoelen van de visie zelf, en de sociale binding binnen wijken verzwakt. 2.3 Interne consistentie met de uitgangspunten van de visie De visie stelt “leefbaarheid centraal” als eerste uitgangspunt en benoemt brede welvaart, een gezonde leefomgeving en een samenhangend voorzieningennetwerk als kernwaarden. Bij ‘Werken’ spreekt de visie zich bovendien positief uit over het mengen van wonen en werken op (lichtere) bedrijventerreinen. Religieuze en levensbeschouwelijke voorzieningen zijn bij uitstek dragers van die sociale samenhang en brede welvaart. Een uitsluiting van deze voorzieningen van bedrijventerreinen staat daarmee op gespannen voet met de eigen doelstellingen van de visie. Erkenning en inpassing liggen consistenter in lijn met het gekozen afwegingskader dan uitsluiting.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze ZW_0011
ZW_0011	4	3. Concrete verzoeken tot aanpassing Wij verzoeken u de ontwerp-omgevingsvisie (en de daaruit voortvloeiende Omgevingsverordening) als volgt aan te passen: 1. Neem in het hoofdstuk over uitgangspunten en/of ‘Werken’ expliciet op dat maatschappelijke en levensbeschouwelijke voorzieningen met een lokale of regionale verzorgingsfunctie – waaronder gebedshuizen – een legitieme en gewenste functie zijn die ruimte verdient binnen een vitale leefomgeving.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze ZW_0011
ZW_0011	5	2. Bepaal dat de bescherming van bedrijventerreinen geen categorische uitsluiting van deze voorzieningen inhoudt, en dat gemeenten afwegingsruimte behouden om ze toe te staan op gemengde terreinen met een lagere milieucategorie en op de randzones daarvan, mits aan neutrale ruimtelijke randvoorwaarden (verkeer, parkeren, externe veiligheid, milieuruimte) wordt voldaan.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze ZW_0011
ZW_0011	6	3. Voorzie in een uitzondering of verzachte regeling voor maatschappelijke en levensbeschouwelijke functies binnen een eventuele compensatieplicht bij functieverlies van bedrijventerrein, zodat deze plicht dergelijke voorzieningen niet onbedoeld blokkeert.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze ZW_0011
ZW_0011	7	4. Borg dat het IPB-regime en de bijbehorende milieucontouren niet zo worden vormgegeven dat passende inpassing van maatschappelijke voorzieningen op aangrenzende, lichtere locaties onmogelijk wordt; voorzie zo nodig in maatwerk.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze ZW_0011
ZW_0011	8	5. Breid de in de visie aangekondigde betere afstemming van regionale wonen-werken-afspraken uit met een paragraaf over maatschappelijke voorzieningen, waaronder gebedsruimte, zodat de provincie de schaarste signaleert en gemeenten faciliteert in plaats van belemmert.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze ZW_0011
ZW_0011	9	6. Veranker als uitgangspunt dat het religieuze of levensbeschouwelijke karakter van een voorziening op zichzelf geen grond voor uitsluiting is (in lijn met artikel 6 Grondwet, artikel 9 EVRM en het rijksstandpunt van januari 2026), en dat sturing uitsluitend plaatsvindt via neutrale, ruimtelijk relevante criteria.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze ZW_0011
ZW_0011	10	4. Tot slot Wij denken graag mee over een werkbare formulering die recht doet aan zowel de bescherming van bedrijventerreinen als aan de huisvestingsbehoefte van geloofsgemeenschappen, en zijn beschikbaar voor een mondelinge toelichting. Wij ontvangen graag de Nota van Beantwoording en worden op de hoogte gehouden van het vervolg.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze ZW_0011

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0011	3a	2.4 Recente ontwikkelingen onderstrepen de urgentie De spanning tussen bedrijventerreinbescherming en religieuze huisvesting is geen theoretisch risico, maar manifesteert zich actueel: – Barendrecht (2025): een initiatief voor een islamitisch centrum in een (kantoor)pand op een bedrijventerrein bleek in strijd met het omgevingsplan, omdat gebedshuizen onder de bestemming 'Maatschappelijk – Religie' vallen en niet onder bedrijfsactiviteit; er werd zelfs een dwangsom opgelegd. Initiatiefnemers gaven aan al decennia tevergeefs naar een locatie te zoeken en wezen op reistijden van een half uur naar de dichtstbijzijnde moskee. – Arnhem: pas na circa twintig jaar zoeken kon een locatie worden aangewezen, waarbij bewust bedrijfsruimte werd ingezet ten behoeve van het maatschappelijk belang. – Rijksbeleid (januari 2026): de minister heeft bevestigd dat bij omgevingsplannen het religieuze karakter van een functie op zichzelf geen uitsluitingsgrond mag zijn; beperkingen moeten worden gemotiveerd vanuit een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (bijvoorbeeld vanwege verkeer of geluid), niet vanwege de religieuze aard. – Beleidstrend: in het verlengde van de Nationale Kerkenaanpak ontwikkelen gemeenten visies op gebedshuizen die juist gericht zijn op faciliteren, multifunctioneel gebruik en toekomstbestendigheid. Een provinciale visie die de facto de tegenovergestelde richting inslaat, plaatst gemeenten voor een onnodige tegenstrijdigheid. 2.5 Juridisch kader Erkenning van vestigingsruimte raakt aan de vrijheid van godsdienst (artikel 6 Grondwet; artikel 9 EVRM) en aan het gelijkheidsbeginsel (artikel 1 Grondwet). Hoewel ruimtelijke regels mogen worden gesteld op neutrale gronden zoals verkeer, parkeren en geluid, mag het religieuze karakter zelf geen grond voor uitsluiting zijn. Een provinciaal sturingsregime dat – al is het indirect, via bedrijventerreinbescherming, compensatieplicht of IPB – deze voorzieningen stelselmatig van beschikbare locaties weert, kan bij de doorvertaling naar de Omgevingsverordening en gemeentelijke omgevingsplannen tot onevenredige uitkomsten leiden. Wij vragen u dit in de visie te ondervangen voordat de instrumenten worden vastgelegd.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze ZW_0011
ZW_0012	1	Provincie Noord-Holland en NS werken intensief samen aan bereikbaarheid en aantrekkelijke OV-knooppunten. Belangrijke thema's in onze samenwerking zijn de verbindingen binnen Noord-Holland, met de rest van Nederland en internationaal. Verder werken we aan het toevoegen van gevarieerde woon- en werkgebieden aan en het steeds aantrekkelijker maken van OV-knooppunten. Ook werken we intensief met elkaar samen aan het stimuleren van lopen, fietsen, OV en deelvervoer en de sociale veiligheid op en rond OV-knooppunten van Noord-Holland. Wij herkennen veel van deze thema's in de Ontwerp-Omgevingsvisie die u aan ons heeft voorgelegd. OV-knooppunten zijn wat NS betreft plekken met een grote potentie. We zien veel gemeenten in de provincie plannen maken en/of realiseren om gevarieerder en intensiever te bouwen rondom OV-knooppunten. Voor ons betekent gevarieerd bouwen ook het ontwikkelen van nieuwe bestemmingen, zoals een werklocatie, publieke voorzieningen of dat nieuwe locaties voor bestaande bestemmingen worden herzien. In uw Omgevingsvisie zien we deze ambitie terug. We geven u in overweging om de potentie van OV-knooppunten in de definitieve Omgevingsvisie nog verder te concretiseren. Hierbij hebben we onder meer de volgende suggesties:	Wij danken indiener voor de zienswijze. Hierna gaan we nader in op de ingebrachte punten.
ZW_0012	2	Maak in de Omgevingsvisie het belang van nabijheid van voorzieningen expliciet en agendeer nadrukkelijk de voorkeur voor wandelen, fietsen, OV en deelmobiliteit boven privé autogebruik (het 'STOMP'-principe). Houd aandacht dat investeringen dit faciliteren en tijdig tot stand komen. Zorg dat OV-knooppunten aantrekkelijke bestemmingen worden. Bestemmingen bij OV-knooppunten zorgen voor meer evenwicht in het gebruik van het OV-netwerk, wat bijdraagt aan de betaalbaarheid van het OV. Onze suggestie is om concreet aan te sturen op bijv. de vestiging of verplaatsing van publieke voorzieningen zoals onderwijs, gemeentehuis of bibliotheek in/naar de directe omgeving van OV-knooppunten. Creëer bestemmingen daar waar al bereikbaarheid is.	Wij zien graag dat wonen, werken en voorzieningen in elkaars nabijheid worden gecreëerd, dit zorgt dat men idealiter met actieve vormen van mobiliteit kan reizen. Voor langere afstanden streven we naar een systeem van publieke mobiliteit met goede overstappunten bij o.a. ov-knooppunten.
ZW_0012	3	Houd bij gebiedsontwikkelingen expliciet rekening met toekomstige spooruitbreidingen, uitbreiding van stationscapaciteit, emplacementen en operationele voorzieningen en benodigde ruimte voor reizigersgroei. De toekomstige mobiliteitsbehoefte is ongewis. Het vroegtijdig reserveren van deze ruimte voorkomt toekomstige knelpunten en hoge maatschappelijke kosten.	Voor een toekomstvast spoornetwerk is het belangrijk dat bij gebiedsontwikkelingen, waaronder stationsgebieden, ruimte blijft voor mogelijke uitbreidingen van het spoor. Deze ontwikkelingen mogen toekomstige spooruitbreidingen niet belemmeren. Daarom is het nodig om hierover tijdig het gesprek te voeren met de spoorsector.
ZW_0012	4	Stimuleer de mobiliteitstransitie en gedragsverandering aangezien bereikbaarheidsopgaven niet uitsluitend met nieuwe infrastructuur kunnen worden opgelost. Bied in de omgevingsvisie nadrukkelijk ruimte aan spitsspreidingsmaatregelen, hybride werken, flexibel reizen, integratie van deelmobiliteit, duurzaam mobiliteitsmanagement voor werkgevers en onderwijsinstellingen. Hiermee benutten we de bestaande infrastructuur effectief.	We zien aanknopingspunten met de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie en nadere programma's waarin ook aandacht is voor werkgeversaanpak, en we betrekken u dan ook graag bij deze uitwerkingen

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0012	5	Tot slot doen we de suggestie om ruimtelijke ontwikkelingen en voorzieningen zo te realiseren, dat deze gespreid reizen over de dag en de week stimuleren. Denk hierbij aan een bioscoop of een theater direct naast OV-knooppunten om levendigheid en hoge veiligheidsbeleving in de avonduren te behouden. Zo is er rond OVknooppunten altijd wat te doen, dragen we bij aan een hoge veiligheidsbeleving en maken we efficiënt gebruik van de ruimte en infrastructuur.	We danken indiener voor de suggestie, dubbelgebruik van ruimte is onderdeel van ons beleid. Sociale veiligheid meenemen in de ruimte vinden wij ook een belangrijk thema.
ZW_0012	6	Zoals gezegd: Noord-Holland en NS werken – met vele partners – samen aan duurzame bereikbaarheid, ruimtelijke ontwikkeling en aantrekkelijke OV-knooppunten. Deze samenwerking zetten we graag voort. We rekenen erop dat Noord-Holland en NS samen met andere partners vervolgstappen zetten om de Omgevingsvisie om te zetten in concrete resultaten provincie breed.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. We zullen u dan ook betrekken bij dit soort trajecten.
ZW_0012	7	NS waardeert de integrale benadering van de Ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland en ondersteunt de ambitie om ruimtelijke ontwikkeling, economie en bereikbaarheid in samenhang te bezien.	Wij danken indiener voor de ondersteuning en constructieve zienswijze.
ZW_0013	1	Het Recreatieschap Westfriesland heeft het conceptontwerp Omgevingsvisie Noord-Holland met interesse gelezen. We waarderen dat de provincie de fysieke leefomgeving in samenhang bekijkt en dat de recreatieopgave duidelijk terugkomt in de visie. De Omgevingsvisie benoemt terecht dat recreatie belangrijk is voor leefkwaliteit en gezondheid en dat de vraag naar recreatie toeneemt. Ook in Westfriesland is die toenemende druk op recreatieterreinen en recreatieve netwerken duidelijk merkbaar. De ontwikkeling wordt in de visie goed beschreven, maar de vertaling naar concrete ruimtelijke keuzes kan nog scherper. Zonder verdere concretisering bestaat het risico dat recreatie in de praktijk onvoldoende meegroeit met andere ruimtelijke opgaven.	Wij danken indiener voor de waardering voor de Ontwerp-Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen op basis van de Omgevingsvisie vinden plaats nadat die visie is vastgesteld.
ZW_0013	2	In december 2025 is de recreatievisie “Gezond en aantrekkelijk Westfriesland” door ons algemeen bestuur vastgesteld. Deze visie is samen met de Westfriese gemeenten ontwikkeld en hierin staan onze regionale opgaven beschreven. Vanuit deze visie vragen wij in het bijzonder aandacht voor het belang om recreatie, gezien de toenemende recreatieve druk, vroegtijdig mee te nemen bij ruimtelijke ontwikkelingen.	Introductie op komende punten, behoeft geen reactie
ZW_0013	3	Extra druk op recreatieterreinen gaat ten koste van kwaliteit en gebruikswaarde De Omgevingsvisie laat goed zien dat recreatie belangrijk is voor leefkwaliteit en gezondheid en dat de vraag naar recreatie toeneemt. Ook in Westfriesland merken wij dat de druk op recreatieterreinen en recreatieve voorzieningen groeit. Dat vraagt niet alleen om kwaliteitsverbetering en goede verbindingen, maar waar nodig ook om behoud of uitbreiding van recreatieterreinen. Op pagina 34 staat dat de recreatiedruk op natuurgebieden toeneemt en dat dit ten koste kan gaan van kwaliteit en beleving. We willen u verzoeken deze lijn ook expliciet door te trekken naar bestaande recreatieterreinen. Ook daar kan extra druk leiden tot minder kwaliteit en minder recreatieve gebruikswaarde.	In de verdere uitwerking van de omgevingsvisie zal ook aandacht zijn voor bestaande recreatieterreinen. Op dit moment zijn er echter geen middelen beschikbaar om hier ook financieel aan bij te dragen.
ZW_0013	4	Het is belangrijk om naast kwaliteitsverbetering en netwerkontwikkeling ook in te zetten op behoud en waar nodig uitbreiding van bestaande recreatiegebieden. In paragraaf 5.16 wordt aangegeven dat meer geinvesteerd moet worden in recreatie, niet alleen in bestaande gebieden, maar juist ook in nieuwe recreatiegebieden en in routes in en om de stad. Terecht wordt daarbij benoemd dat dit vraagt om verantwoordelijkheid van gemeenten, provincie en het Rijk. Wij verzoeken u om deze opgave ook expliciet te laten terugkomen in de gebiedsgerichte uitwerking. Voor Westfriesland is die opgenomen in hoofdstuk 6.3, Westfriese Corridor en Seed Valley. In deze gebiedsgerichte uitwerking wordt gewezen op meekoppelkansen voor recreatie bij nieuwe ontwikkelingen. Daarbij worden voorbeelden genoemd van het stadsstrand bij Hoorn en de waterberging bij Drachterveld, waar recreatie is gecombineerd met andere functies. Dat zijn waardevolle voorbeelden, die laten zien dat recreatie op een slimme manier kan worden meegenomen in gebiedsontwikkeling. We willen u verzoeken om het volgende mee te nemen in de gebiedsgerichte uitwerking in hoofdstuk 6.3: De opgave voor nieuwe recreatiegebieden of uitbreiding van bestaande gebieden kan waar mogelijk worden gekoppeld aan andere ontwikkelingen. Tegelijk kan het in Westfriesland nodig zijn om ook bewust ruimte te reserveren voor recreatie als zeifstandige opgave, zodat het aanbod kan meegroeien met de toenemende vraag.	Deze zienswijze is in lijn met hoe het in de Omgevingsvisie beschreven staat.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0013	5	Recreatie wordt niet vanzelfsprekend in een vroeg stadium betrokken bij gebiedsontwikkelingen. Bij stedelijke ontwikkelingen is er voor woningbouw, energie en mobiliteit vaak al een concrete ruimtevraag, maar dit is voor recreatie niet het geval. De opbrengsten laten zich vooral op langere termijn zien, in de vorm van gezondheid, leefkwaliteit, een aantrekkelijk woonmilieu en een beter beleefbare omgeving. Dat betekent dat de recreatieve opgave in ruimtelijke afwegingen vaak naar de achtergrond schuift. Wat ons betreft dient daar verandering in te komen. - Recreatie dient vanaf het begin te worden meegenomen bij woningbouw, de ontwikkeling van utilitaire paden en andere ruimtelijke ontwikkelingen. Deze regio-overschrijdende opgave vraagt om een proactieve rol van de provincie, zowel in concretisering als in gezamenlijke uitvoering met de regio. Doel is een robuust groen-blauw netwerk met voldoende recreatiemogelijkheden. Als voorbeeld wijzen wij op de Utrechtse aanpak “Groen Groeit Mee” en verzoeken de provincie een vergelijkbare lijn voor Noord-Holland te verkennen.	Wij zijn bekend met de aanpak "Groen Groeit Mee" en hebben in de Omgevingsvisie beschreven het belang van een aanpak voor een groen-blauw netwerk en de integrale positie van recreatie binnen diverse ruimtelijke opgaven. Dit wordt meegenomen in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie in diverse programma's.
ZW_0013	6	De Omgevingsvisie benadrukt in paragraaf 3.5 en hoofdstuk 6 terecht het belang van samenhangende groenblauwe structuren. Netwerken vormen een belangrijk deel van het recreatieve aanbod. Ze maken het landschap bereikbaar, helpen recreatiedruk te spreiden en vergroten de beleefbaarheid van de omgeving. Dat vraagt om goede samenwerking tussen provincie, gemeenten, terreinbeheerders en grondeigenaren, waaronder agrariérs, bijvoorbeeld bij boerenlandpaden. Het is belangrijk dat deze netwerken niet alleen worden aangelegd, maar ook op langere termijn goed worden beheerd en onderhouden. In dit kader hebben we twee suggesties: - Ten eerste zou het goed zijn als de Omgevingsvisie explicieter stuurt op de gezamenlijke ontwikkeling van utilitaire paden en recreatieve routes. Dat past bij het uitgangspunt van meervoudig ruimtegebruik en kan de verdere uitwerking van het groenblauwe netwerk versterken; - Ten tweede vragen wij aandacht voor de uitwerking van het groenblauwe raamwerk, zoals beschreven in hoofdstuk 4.2. Daar staat dat nog geen duidelijke eigenaar of financieringsbron is aangewezen en dat sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid van alle overheidslagen. Als niet duidelijk wordt wie waarvoor verantwoordelijk is en hoe financiering en uitvoering worden geregeld, blijft het risico bestaan dat deze ambitie te vrijblijvend blijft. Juist daarom is het belangrijk om deze gedeelde verantwoordelijkheid concreter te maken.	Wij danken indiener voor de suggesties. Wij zullen die meenemen bij de verdere uitwerking van het groenblauwe raamwerk.
ZW_0013	7	Door recreatie steviger te positioneren als onderdeel van de leefomgeving en deze beter te verbinden met verstedelijking, gebiedsontwikkeling en investeringskeuzes, kan de Omgevingsvisie nog beter bijdragen aan een gezonde en aantrekkelijke provincie. Dit sluit goed aan bij de regionale opgaven en ambities. We blijven hierover graag met de provincie in gesprek.	Dit is in lijn met onze ambities en hoe het in de Omgevingsvisie beschreven staat.
ZW_0014	1	We complimenteren de provincie Noord-Holland met het opleveren van de omgevingsvisie. Als Vervoerregio is de provincie voor ons een belangrijke partner, dus we waarderen de inzichten die deze visie biedt. Op verscheidene onderdelen sluit de omgevingsvisie aan bij onze eigen visie, zoals te lezen in ons Beleidskader Mobiliteit. Wel zien we ook keuzes die op gespannen voet kunnen staan met de belangen waar de Vervoerregio zich hard voor maakt. Hieronder geven we per hoofdstuk aan welke zaken ons opvielen en waar we graag nog aandacht voor vragen. Deze feedback is samengesteld op basis van input van verschillende senior beleidsmedewerkers bij de Vervoerregio. Hierdoor kan het zijn dat de schrijfstijl wisselend is.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. We zullen u dan ook betrekken bij dit soort trajecten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0014	2	Wij hechten als Vervoerregio groot belang aan een goede balans tussen gebiedsontwikkeling en mobiliteit. De provincie Noord-Holland kent verschillende groeigebieden, waar jaarlijks veel woningen worden bijgebouwd. Hierbij ontstaat mogelijk een risico als de realisatie van adequate (ov en fiets) verbindingen geen gelijke tred houdt met deze snelle uitbreiding van de woningvoorraad. Hierdoor kan het autogebruik snel toenemen, wat invloed heeft op de bereikbaarheid in de gehele regio. De keuze om het principe 'eerst bewegen, dan bouwen' los te laten (par. 4.3), baart ons dan ook zorgen en staat in onze ogen in potentie ook haaks op meerdere principes uit het afwegingskader in H3. Maar juist het moment waarop mensen verhuizen naar een nieuwe woning is het moment om mensen te bewegen tot andere, duurzame, gezonde en ruimte-efficiënte mobiliteitskeuzes. We roepen de provincie daarom op blijvend aandacht te hebben voor optimale bereikbaarheid binnen nieuwe gebiedsontwikkelingen. Dat houdt wat ons betreft in: nóg meer prioriteit geven aan ontwikkellocaties met voldoende voorzieningen in de nabijheid, op locaties die lopen, fietsen en ov stimuleren. En – samen met ons – blijven investeren in ov- en fietsverbindingen van en naar deze locaties, zodat mensen daadwerkelijk de auto kunnen laten staan. Daarmee wordt het ook minder erg dat knelpunten op het autowegennet langer blijven bestaan.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. De zienswijze op dit punt van indiener sluit nauw aan bij onze visie en het bouwen bij OV-knooppunten (principe van nabijheid). Bij gebiedsontwikkelingen zetten wij daarnaast in op het maken van een Mobiliteitsprogramma van Eisen (MPvE) waarin de mobiliteitsopgave duidelijk in beeld komt. We gaan deze trajecten graag in samenwerking met indiener aan.
ZW_0014	3	Wij vinden het een goed idee dat er gewerkt wordt met een overall afwegingskader, dit lijkt meer richting te geven aan de vele ambities uit de visie. Wij vinden het ook positief dat mobiliteit hier een goede plek in heeft. Wij zijn benieuwd naar hoe dit afwegingskader verder vorm krijgt.	Wij danken indiener voor het onderschrijven van het afwegingskader.
ZW_0014	4	Er wordt gekozen voor het 'voorkomen van maximale normopvulling'. Dit is een interessant uitgangspunt, omdat zoals wordt erkend ook onder bijvoorbeeld normen voor luchtkwaliteit er sprake kan zijn van schadelijke gevolgen. Wij zijn benieuwd hoe dit in de praktijk wordt toegepast.	Hoe dit wordt toegepast zal afhangen van de specifieke situatie. Leidend voor ons handelen is het blootstellingsniveau aan schadelijke en hinderlijke stoffen in de fysieke leefomgeving. Dit betret het eindresultaat van alle bronnen bij elkaar en wordt gemeten bij de ontvanger. Wanneer het blootstellingsniveau het belang van een gezonde leefomgeving onder druk zet, stellen wij het gebruik van maximale normopvulling ter discussie. Dit kan leiden tot een gerichte aanpak voor de bronnen waar wij bevoegd gezag voor zijn en vragen we andere bevoegd gezagen dit ook te doen. Daarnaast zullen wij het belang van gezonde leefomgeving volwaardig meewegen bij ruimtelijke opgaven, waar wij voor aan de lat staan. En onze medeoverheden spreken we aan op hun verantwoordelijkheden.
ZW_0014	5	· We zijn blij de herbevestiging op streven naar publieke mobiliteit te lezen, dit is in lijn met onze eigen visie op mobiliteit.	Wij danken indiener voor deze reactie.
ZW_0014	6	· We waarderen de relatieve scherpte in welke modaliteit voor welk doel zou moeten dienen, de STOMP gedachte lijkt hierin herkenbaar.	Wij danken indiener voor het de waardering.
ZW_0014	7	· Er lijkt beperkter aandacht te zijn voor inclusieve mobiliteit en verkeersveiligheid, al zijn ze wel benoemd. We zijn benieuwd of dit prioriteiten blijven voor de provincie.	Als provincie staan we voor een bereikbaar, verkeersveilig, inclusief mobiliteitsysteem met beperkte impact op de gezonde leefomgeving. Dit is ook terug te lezen in ons Perspectief Mobiliteit 2026
ZW_0014	8	· We onderschrijven de noodzaak van beter benutten van bestaande netwerken. Wat hierbij nog ontbreekt, is inzetten op spreiden en mijden. Juist nu er minder geld is voor infrastructuur, wordt het extra belangrijk om te kijken hoe we mensen tot ander reisgedrag kunnen aanzetten.	Gedragsaanpak vinden wij als provincie ook belangrijk, dit is ook opgenomen in onze omgevingsvisie vanuit beter benutten van de huidige infrastructuur
ZW_0014	9	· We ondersteunen de keuze voor clustering van gebiedsontwikkelingen in de buurt van knooppunten en corridors.	Wij danken indiener voor het ondersteunen van punt.
ZW_0014	10	· We delen het belang van het gebruiken van Mobiliteitsprogramma's van Eisen als uitgangspunt. Wel belangrijk is om de maatregelen die uit een MPvE voortkomen ook daadwerkelijk en tijdig te realiseren.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. We zullen indiener dan ook betrekken bij dit soort trajecten.
ZW_0014	11	· Voor zover wij hebben kunnen zien wordt er nergens iets vermeld over parkeernormen, terwijl onze indruk is dat de provincie hier juist actief mee bezig is.	Lokale keuzes zoals parkeernormen hebben impact op de regionale bereikbaarheid. Via een MPVE of andere instrumenten kijken wij actief hoe we de bereikbaarheid gezamenlijk kunnen optimaliseren. Parkeernormen zijn hier een onderdeel van. Verder klopt het dat we een handreiking hebben gemaakt voor gemeenten om met parkeernormen om te gaan in gebiedsontwikkelingen, specifiek met het oog op de woningbouwopgave.
ZW_0014	12	Goed om te zien dat CO2-vermindering, duurzame energie, circulaire economie, biodiversiteit, stikstof allen aandacht hebben, hoewel er amper de link met mobiliteit wordt gelegd. Als Vervoerregio pakken wij deze thema's vanuit het mobiliteitsperspectief op; mogelijk levert onze aanpak nog inspiratie op voor de provincie. De visie noemt het belang van een weerbaar mobiliteitssysteem, maar een klimaatbestendig mobiliteitssysteem is ook van belang. Hoe wil de provincie waarborgen dat mensen in een veranderend klimaat ook prettig en veilig kunnen blijven reizen per fiets en openbaar vervoer?	Wij zijn het eens dat een klimaatbestendig mobiliteitssysteem van belang. Bij de uitwerking van de omgevingsvisie betrekkenn we indiener graag om daaraan vorm te geven.
ZW_0014	13	In de visie missen we de verwijzingen naar het eigen beleid. Er ligt o.a. een mooi rapport van Mobycon over mobiliteitsrechtvaardigheid van de provincie en de MRA. Alleen al daarnaar verwijzen, borgt dat de omgevingsvisie oog heeft voor een rechtvaardig mobiliteitssysteem	wij danken indiener voor het aangedragen punt. In de uitwerking van de omgevingsvisie willen wij de belangrijke thema's van sociale veiligheid en mobiliteitsrechvaardigheid vinden bij belangrijke thema's zeker een plek geven.
ZW_0014	14	Uit het rapport mobiliteitsrechtvaardigheid:	Introductie tot volgende punten, behoeft geen antwoord.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0014	15	“In de Omgevingsvisie van provincie Noord-Holland is een van de ontwikkelprincipes: ‘sterke kernen, sterke regio’s’ waarbij centrumgemeenten de gehele regio vitaal houden. Dit ontwikkelprincipe kan ervoor zorgen dat het voorzieningenniveau in kleinere dorpen in de toekomst lager wordt. Terwijl er is geconstateerd dat het tegenovergestelde wenselijk is voor het verbeteren van ervaren mobiliteitsrechtvaardigheid. Provincie Noord-Holland is een partner van gemeenten en regio’s wanneer er afspraken worden gemaakt over woningbouw, ontwikkeling van werklocaties, detailhandel en verblijfsrecreatie. Hierbinnen kan de provincie het belang van nabijheid inbrengen en samen met de partners zoeken naar manieren waarop bijvoorbeeld woningen dichterbij relevante arbeidsplaatsen komen. Dit geldt niet alleen voor woon-werk relaties maar ook voor onderwijs, zorg, winkelen en recreatie. aarnaast kan er een afwegingskader worden ontwikkeld dat de belangen afweegt tussen het in stand houden van voorzieningen versus mobiliteits(on)rechtvaardigheid. Dit kan ondersteunen om het gesprek tussen de ruimtelijke pijler en mobiliteitspijler te voeren en expliciet keuzes te maken.” Op dit moment spreken de omgevingsvisie en dit rapport elkaar tegen, door te gaan bouwen ver van dorpskernen en aansluiten daarop met het ov.	Met Sterke kernen, sterke regio's bedoelen we dat de kernen in een regio elkaar met hun voorzieningen aanvullen en completeren. De verbinding tussen kernen heeft onze aandacht. Vandaar dat we dit beschrijven in relatie tot Publieke Mobiliteit om de bereikbaarheid op peil te houden. Dit werken we graag samen met indiener uit in een update van het Multimodaal toekomstbeeld (MTB) en de uitwerking van onze visie Publieke Mobiliteit. We hebben de koppeling in de tekst van de Omgevingsvisie iets nader uitgewerkt.
ZW_0014	16	De visie geeft aan een gezonde leefomgeving als volwaardig belang mee te wegen bij ruimtelijke afwegingen zoals woningbouw en infrastructuur, maar dit staat op gespannen voet met het loslaten koppeling woningbouw en mobiliteit, omdat dit kan zorgen voor meer autogebruik met negatieve gevolgen voor fysieke gezondheid en slechtere luchtkwaliteit. Ondertussen geeft provincie ook aan gezonde vormen van mobiliteit zoals lopen en fietsen te stimuleren.	We streven naar een bereikbaar, verkeersveilig en inclusief mobiliteitsysteem met positieve - of anders beperkt negatieve - impact op de gezonde leefomgeving. Afhankelijk van de locatie en de stedelijkheid betekent dit iets voor de gewenste vormen van mobiliteit.
ZW_0014	17	Wij hadden gehoopt als partner van de provincie te worden genoemd. De Metropoolregio Amsterdam wordt erkend als ‘hét mobiliteitscentrum van Nederland en tegelijkertijd vormt hier een groot knelpunt’, de Vervoerregio als belangrijke spil hierbinnen komt echter niet in de visie voor.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners, waaronder indiener. We hebben indiener toegevoegd als een van onze gewaardeerde partners.
ZW_0015	1	Ik verzoek u in de definitieve Omgevingsvisie expliciet aandacht te besteden aan de positie van agrarische bedrijfswoningen binnen tuinbouwconcentratiegebieden. De provincie zet terecht in op het behoud en de versterking van de tuinbouw. Naar mijn mening hoort een agrarische bedrijfswoning daar onlosmakelijk bij. Een bedrijfswoning is geen gebiedsvreemde functie, maar een functioneel onderdeel van een volwaardig agrarisch bedrijf. Juist bij hoogwaardige tuinbouw is regelmatig toezicht buiten kantooruren noodzakelijk, bijvoorbeeld vanwege klimaatbeheersing, technische storingen, gewasbescherming, beveiliging en de continuïteit van de bedrijfsvoering. In de huidige praktijk wordt de realisatie van agrarische bedrijfswoningen echter zeer beperkt. Hierdoor ontstaat een situatie waarin de ontwikkeling en continuïteit van bestaande tuinbouwbedrijven wordt belemmerd, terwijl de Omgevingsvisie juist inzet op een toekomstbestendige agrarische sector. Ik verzoek u daarom de Omgevingsvisie zodanig aan te passen dat: agrarische bedrijfswoningen worden erkend als een functioneel onderdeel van een agrarisch bedrijf; beleid de ontwikkeling van duurzame en toekomstbestendige tuinbouwbedrijven ondersteunt; instructieregels niet onbedoeld leiden tot belemmeringen voor de bedrijfsvoering binnen tuinbouwconcentratiegebieden. De gemeente Heemskerk heeft aangegeven geen zienswijze over dit onderwerp te willen indienen. Daarom breng ik deze kwestie rechtstreeks onder uw aandacht, in de hoop dat Provinciale Staten deze bij de vaststelling van de Omgevingsvisie meewegen.	De Omgevingsvisie beschrijft de ontwikkelingen op hoofdlijnen. Het verzoek van de indiener is onderdeel van de vertaling van de visie naar de regels in de omgevingsverordening. Op basis van het bestaande perspectief voor het tuinbouwconcentratiegebied is ervoor gekozen om bedrijfswoningen niet toe te staan. Voor het tuinbouwgebied Heemskerk is een integrale ruimtelijke afweging aangekondigd. Dat zal leidend zijn voor eventuele aanpassingen van de instructieregels in de omgevingsverordening.
ZW_0016	1	I invested in this area based on the province's own mixed-use urban development plan. The draft Omgevingsvisie leaves an unresolved tension: industrial noise from Westpoort on one side, large-scale event venues on the other, with residents bearing the cumulative acoustic burden. I request three binding commitments in the final Omgevingsvisie: 1. A cumulative noise ceiling for residential zones — day and night thresholds in dB 2. A mandatory quiet window from 23:00 to 07:00 3. An enforcement pathway for residents when limits are breached	Het beoordelen van evenementenvergunningen is een taak van gemeenten. Industrieterrein Westpoort is een Industrieterrein van Provinciaal Belang: bedoeld als een locatie voor zware industrie. De maximale hoeveelheid geluid afkomstig van het industrieterrein wordt weergegeven door de geluidzone. De provincie is bezig met haar wettelijke taak om deze geluidzone om te zetten naar een systeem van geluidproductieplafonds. Dit doet de provincie beleidsneutraal, wat betekent dat het geluid afkomstig van het industrieterrein gelijk blijft. Een verplichting tot een stille nachtperiode past niet binnen de bedoeling van het IPB. Omwonenden kunnen geluidhinder melden bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0017	1	De zuidelijke randzone van IPB Westpoort als bufferzone Niet het gehele IPB Westpoort is voor zware industrie bestemd. De zuidelijke randzone van het IPB Westpoort tussen de spoorlijn naar Haarlem en de Basisweg, nabij (nieuwe) woningbouw — waar onder meer Lofi en Club Raum liggen — zal zelf geen zware industrie huisvesten, maar vervult een belangrijke bufferfunctie tussen het zware industriehart van het IPB en de omliggende stad. Dat sluit aan bij de keuze van de provincie om milieubelastende activiteiten inwaarts te concentreren en de ruimte tussen zware industrie en wonen te vergroten. Een bufferzone hoort geluid te dempen; juist daar passen geen grote "lawaaimakers" zoals horeca en clubs met versterkte muziek, die de buffer ondergraven en het naastgelegen woon- en leefklimaat belasten. Ik verzoek de provincie deze bufferfunctie expliciet te borgen en te voorkomen dat deze randzone wordt gedezoneerd of dat de beschermende zonering wordt versoepeld; dezonering zou de gemeente vrij spel geven om er niet-industriële lawaaimakers toe te staan, terwijl deze zone juist bescherming behoeft.	De grenzen van het IPB blijven gehandhaafd. Deze rand is niet bedoeld als bufferzone geluid. Het klopt dat niet op het gehele IPB een zware milieucategorie is bestemd volgens het bestemmingplan. In de genoemde zuidelijke randzone kunnen zich geen bedrijven uit een zware milieucategorie vestigen vanuit het bestemmingplan. Activiteiten zoals horeca en clubs horen wat de provincie betreft niet thuis op een IPB. Aanvragen voor dergelijke activiteiten worden altijd getoetst aan onze omgevingsverordening en mogen geen milieugebruiksruimte van het IPB afnemen. Het is wel mogelijk om voor 5 jaar een afwijking hiervan aan te vragen.
ZW_0017	2	1. Onevenwichtige toedeling van functies aan locaties Artikel 2.1 van de Omgevingswet verlangt een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Daarbij dienen onder meer gezondheid, veiligheid en een goede leefomgevingskwaliteit volwaardig te worden betrokken. De provincie erkent in de ontwerpstukken dat: de geluidbelasting rondom Schiphol structureel hoog is; luchtvaartgeluid leidt tot aantoonbare gezondheidseffecten zoals slaapverstoring en stress; grote delen van de regio hierdoor beperkt bruikbaar zijn voor woningbouw. Ondanks deze constateringen blijft Schiphol in de ontwerpvisie primair gepositioneerd als economische kernfunctie, zonder dat een duidelijke koers wordt gekozen om de bestaande overbelasting van de leefomgeving terug te dringen. Naar mijn oordeel leidt dit tot een onevenwichtige belangenafweging waarbij economische belangen zwaarder wegen dan de bescherming van gezondheid en leefkwaliteit.	De provincie onderkent de aanzienlijke gevolgen van Schiphol voor gezondheid en leefomgevingskwaliteit, waaronder geluidhinder, slaapverstoring, luchtverontreiniging en beperkingen voor ruimtelijke ontwikkelingen. Wij delen niet de conclusie dat de Omgevingsvisie economische belangen daarbij zwaarder laat wegen dan gezondheid en leefkwaliteit. In de aangepaste Omgevingsvisie is expliciet opgenomen dat een eventuele verdere ontwikkeling van Schiphol vraagt om bestuurlijke besluitvorming en een integrale afweging van de gevolgen voor leefomgevingskwaliteit, gezondheid, bereikbaarheid, natuur, economie en ruimte. Daarnaast zetten wij in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting in de Schipholregio. Daarbij streven wij naar afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren. Waar voor ontwikkelingen op en rond Schiphol provinciale medewerking nodig is, verbinden wij daaraan randvoorwaarden op het gebied van bereikbaarheid, gezondheid, leefomgevingskwaliteit en ruimtelijke kwaliteit. De provincie heeft daarbij slechts gedeeltelijk invloed op de ontwikkeling van Schiphol. De belangrijkste bevoegdheden ten aanzien van de luchthaven en het luchthavengebruik liggen bij het Rijk. Vanuit haar eigen verantwoordelijkheden voor onder meer ruimtelijke ontwikkeling, mobiliteit, landschap, economie en leefomgevingskwaliteit brengt de provincie de belangen van de regio actief in bij het Rijk en werkt zij met het Rijk, gemeenten en Schiphol aan een samenhangende ontwikkeling van luchthaven en omgeving.
ZW_0017	3	2. Tegenstrijdigheid tussen gezondheidsdoelen en groei van Schiphol De ontwerpvisie gaat uit van verdere groei van Schiphol richting 2050. Tegelijkertijd wordt erkend dat ook bij stillere vliegtuigen sprake blijft van aanzienlijke hinder. Deze uitgangspunten zijn moeilijk verenigbaar met: de doelstelling van een gezonde fysieke leefomgeving; de beschermingsopdracht uit artikel 1.3 Omgevingswet; de verplichting milieubelasting zorgvuldig te beperken en af te wegen. Wanneer hinder en gezondheidsschade ook in de toekomst blijven bestaan, ontbreekt een overtuigende motivering waarom verdere groei verenigbaar zou zijn met de eigen beleidsdoelen van de provincie.	Wij herkennen de geschetste tegenstrijdigheid niet. De Omgevingsvisie gaat niet uit van verdere groei van Schiphol als provinciale doelstelling. De belangrijkste bevoegdheden ten aanzien van het luchthavengebruik en het aantal vliegtuigbewegingen liggen bij het Rijk. Voor de huidige operatie hanteert het Rijk een maximum van 478.000 vliegtuigbewegingen per jaar. In het ontwerp voor het nieuwe Luchthavenverkeerbesluit is onder voorwaarden ruimte opgenomen voor een gefaseerde ontwikkeling tot maximaal 500.000 bewegingen wanneer de geluidbelasting voldoende afneemt. De Omgevingsvisie maakt daarbij nadrukkelijk onderscheid tussen het aantal vliegtuigbewegingen en het aantal passagiers. Ook bij een begrensd aantal vliegtuigbewegingen kan het aantal passagiers toenemen door grotere vliegtuigen en een hogere bezettingsgraad. De in de visie genoemde mogelijke groei naar ten minste 90 miljoen passagiers in 2050 is daarom geen provinciale groeidoelstelling, maar beschrijft een ontwikkeling waarmee bij de ruimtelijke inrichting en bereikbaarheid van de Schipholregio rekening moet worden gehouden. Voor de provincie staat daarbij voorop dat de verdere ontwikkeling van Schiphol gepaard moet gaan met aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. In de gebiedsgerichte uitwerking is dit verder aangescherpt: de provincie streeft naar afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren en wil eventuele vrijkomende milieuruimte niet automatisch volledig benutten voor nieuwe geluidgevoelige functies. Dit sluit aan bij artikel 1.3 van de Omgevingswet, waarin zowel het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving als het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften in onderlinge samenhang centraal staan. De Omgevingsvisie geeft hier invulling aan door de internationale en economische functie van Schiphol niet los te zien van gezondheid, leefomgevingskwaliteit en ruimtelijke ontwikkeling. Wij zien daarom geen aanleiding om de koers van de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0017	4	3. Reservering Schiphol Noordwest De ontwerpvisie handhaaft de reservering Schiphol Noordwest en houdt daarmee ruimte vrij voor mogelijke toekomstige uitbreiding van de luchthaven. Deze reservering: vergroot de ruimtelijke onzekerheid voor omwonenden; beperkt toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden; vergroot de druk op een reeds zwaar belaste regio; staat op gespannen voet met de bescherming van gezondheid en leefkwaliteit. Nu geen overtuigende noodzaak voor deze reservering wordt aangetoond, verzoek ik deze uit de definitieve Omgevingsvisie te schrappen.	Wij begrijpen de zorgen over de ruimtelijke onzekerheid die de reservering van Schiphol Noordwest met zich mee kan brengen. Tegelijkertijd zien wij op dit moment onvoldoende aanleiding om de reservering te schrappen. Schiphol staat de komende decennia voor een omvangrijke vernieuwing en transitie. Hoewel de nadruk voorlopig ligt op de vernieuwing van het bestaande Schiphol Centrum, kan op langere termijn aanvullende ruimte nodig zijn. Daarbij kan het onder meer gaan om aanvullende terminalcapaciteit, die ook een functie kan vervullen bij het gefaseerd vernieuwen van het bestaande terminalcomplex. Daarnaast kunnen nieuwe vormen van luchtvaart en de daarvoor benodigde energie-infrastructuur een ruimtevraag met zich meebrengen. De omvang en aard van deze toekomstige ruimtevraag zijn op dit moment nog niet voldoende duidelijk. Juist daarom achten wij het niet wenselijk om de strategische ruimtelijke mogelijkheid van Schiphol Noordwest nu door andere, mogelijk onomkeerbare ontwikkelingen onmogelijk te maken. De reservering betekent nadrukkelijk niet dat wordt besloten tot uitbreiding van Schiphol of tot een bepaalde invulling van het gebied. Het Rijk is bevoegd gezag voor de luchtvaartontwikkeling van Schiphol. Voor een daadwerkelijke ontwikkeling van Schiphol Noordwest is afzonderlijke besluitvorming nodig, waarbij noodzaak, omvang en gevolgen voor onder meer gezondheid, leefomgevingskwaliteit, bereikbaarheid, landschap en energie integraal moeten worden afgewogen. De provincie koppelt de verdere ontwikkeling van Schiphol bovendien aan aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Wij zien daarom geen aanleiding om de reservering van Schiphol Noordwest uit de Omgevingsvisie te schrappen.
ZW_0017	5	4. Onvoldoende nadruk op bronmaatregelen Uit het ontwerp-OER volgt dat de geluidbelasting rondom Schiphol in alle onderzochte scenario's hoog blijft. Desondanks ligt de nadruk vooral op maatregelen zoals isolatie en ruimtelijke zonering. Deze maatregelen beperken de gevolgen, maar pakken de oorzaak niet aan. Bij een structureel ongezonde situatie ligt het voor de hand ook bronmaatregelen, waaronder beperking van vliegbewegingen, nadrukkelijk te betrekken bij de afweging.	De meeste en grootste bevoegdheden (die raken aan wat het grootste effect is van de luchthaven op de leefomgeving, namelijk het vliegtuiggeluid en het aantal vliegbewegingen) rond Schiphol liggen bij het Rijk, de invloed van de provincie is daarop beperkt. De provincie sluit aan bij de NOVEX-aanpak voor de Schipholregio. Daarin willen Rijk en regio een betere balans bereiken tussen de economische functie van Schiphol en de gevolgen voor de leefomgeving. De NOVEX-uitvoeringsagenda bevat maatregelen om de geluidbelasting van vliegverkeer te verminderen en de luchtkwaliteit rond Schiphol te verbeteren.
ZW_0017	6	5. Woningbouwopgave en luchtvaartbeleid De provincie staat voor een omvangrijke woningbouwopgave. Tegelijkertijd wordt erkend dat luchtvaartgeluid woningbouw in grote delen van de regio bemoeilijkt of onmogelijk maakt. De ontwerpvisie benoemt beide ontwikkelingen, maar verbindt hieraan onvoldoende conclusies. Hierdoor ontstaat een intern tegenstrijdig beleidskader dat onvoldoende duidelijk maakt hoe beide doelstellingen gelijktijdig kunnen worden gerealiseerd.	Wij herkennen de spanning die in de zienswijze wordt benoemd tussen de woningbouwopgave en de ruimtelijke en milieugevolgen van Schiphol. Mede naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen is dit in de Omgevingsvisie verduidelijkt en aangescherpt. In de aangepaste Omgevingsvisie is expliciet opgenomen dat bij nieuwe woningbouw en andere gevoelige functies de kwaliteit van de leefomgeving volwaardig onderdeel moet zijn van de ruimtelijke afweging. Geluidbewust ontwikkelen en het beperken van cumulatie van milieubelasting zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. Daarnaast zetten wij in op afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren. Ook is verduidelijkt dat woningbouw in de Schipholregio moet worden afgewogen tegen onder meer geluidbelasting, externe veiligheid, luchtkwaliteit en andere vormen van milieubelasting. Een goede samenhang tussen luchthavengebruik, het Luchthavenverkeerbesluit, het Luchthavenindelingbesluit en de ruimtelijke ontwikkeling van de regio is daarbij van groot belang. De concrete mogelijkheden voor woningbouw verschillen per locatie en worden binnen de geldende wettelijke kaders en met inachtneming van de leefomgevingskwaliteit verder uitgewerkt in gebiedsprocessen en ruimtelijke besluiten. Met deze aanscherpingen achten wij de samenhang tussen beide opgaven voldoende verduidelijkt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0017	7	6. Beperkingen van de gehanteerde geluidsmodellen Het ontwerp-OER erkent dat indicatoren zoals Lden niet alle aspecten van hinder en gezondheid adequaat weergeven. Wanneer bekend is dat de gebruikte modellen de feitelijke hinder slechts gedeeltelijk weergeven, is terughoudendheid geboden bij het gebruik daarvan als exclusieve basis voor beleidskeuzes. Aanvullende indicatoren zoals hinderbeleving, slaapverstoring en internationale gezondheidsrichtlijnen dienen daarom nadrukkelijker onderdeel uit te maken van de besluitvorming.	Wij onderschrijven dat de effecten van geluid op de gezondheid niet volledig met één geluidindicator kunnen worden beschreven. Bij de beoordeling van een gezonde leefomgeving zijn naast berekende geluidbelasting ook kennis over ervaren hinder, slaapverstoring, gezondheid en cumulatie van milieubelasting relevant. Wij herkennen echter niet de stelling dat het ontwerp-OER concludeert dat de gebruikte indicator Lden de feitelijk ervaren hinder onderschat. Een dergelijke conclusie is niet in het OER opgenomen. Het OER beoordeelt geluid onder meer aan de hand van geluidgehinderden en benoemt daarnaast als aandachtspunt dat nader onderzoek nodig is naar de gevolgen van geluidsoverlast en luchtverontreiniging voor de gezondheid van inwoners. In de inmiddels aangepaste Omgevingsvisie is de benadering van gezondheid verbreed. De geldende milieunormen vormen de ondergrens, terwijl bij ruimtelijke afwegingen ook de stapeling van verschillende vormen van milieubelasting en de gevolgen voor de gezondheid worden betrokken. Daarmee wordt de beoordeling van de leefomgeving niet uitsluitend gebaseerd op één geluidindicator. Voor Schiphol ligt de wettelijke normering en monitoring van vliegtuiggeluid bij het Rijk. De provincie stelt daarom in de Omgevingsvisie geen eigen alternatief stelsel van geluidindicatoren vast. Bij haar ruimtelijke afwegingen en belangenbehartiging maakt de provincie wel gebruik van actuele kennis en beschikbare informatie over geluidhinder en gezondheid. De zienswijze geeft geen aanleiding tot verdere aanpassing van de Omgevingsvisie.
ZW_0017	8	7. Mobiliteit en infrastructuur De ontwerpvisie suggereert dat aanvullende infrastructuur noodzakelijk kan zijn om toekomstige groei van Schiphol te faciliteren. Naar mijn oordeel dient de redenering andersom te zijn: niet de omgeving moet worden aangepast aan onbeperkte groei van de luchtvaart, maar de omvang van de luchtvaart dient te worden begrensd door wat de leefomgeving en infrastructuur redelijkerwijs kunnen dragen.	Wij onderschrijven dat de ontwikkeling van Schiphol niet los kan worden gezien van wat de infrastructuur en de leefomgeving kunnen dragen. De Omgevingsvisie gaat daarbij niet uit van onbeperkte groei van de luchtvaart. De bevoegdheid over het aantal vliegtuigbewegingen ligt bij het Rijk; voor de huidige operatie geldt een maximum van 478.000 vliegtuigbewegingen per jaar. De bereikbaarheidsopgave rond Schiphol wordt bovendien niet alleen veroorzaakt door de luchthaven. Ook de groei van het aantal inwoners en arbeidsplaatsen en de ontwikkeling van het aantal reizigers dat zijn reis op Schiphol begint of eindigt, vergroten de druk op weg en openbaar vervoer. Daarom zet de provincie in op versterking van het mobiliteitssysteem voor de Schipholregio als geheel. Daarbij geldt geen automatisme dat aanvullende infrastructuur wordt gerealiseerd om iedere toekomstige ontwikkeling van Schiphol mogelijk te maken. De Omgevingsvisie kiest juist voor een integrale benadering waarin de ontwikkeling van de luchthaven, bereikbaarheid, woningbouw, gezondheid en leefomgevingskwaliteit in samenhang worden afgewogen. Waar provinciale medewerking nodig is, worden daaraan randvoorwaarden verbonden op het gebied van onder meer bereikbaarheid, gezondheid en leefomgevingskwaliteit. Wij achten de in de zienswijze genoemde afweging daarmee voldoende in de Omgevingsvisie verankerd.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0017	9	Verzoek Ik verzoek Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten om: expliciet te erkennen dat de huidige omvang van Schiphol spanning veroorzaakt met de doelstellingen op het gebied van gezondheid en leefomgeving; een duidelijke koers vast te leggen gericht op structurele vermindering van geluidbelasting; de reservering Schiphol Noordwest te schrappen; scenario's door te rekenen waarin een substantiële vermindering van vliegverkeer wordt onderzocht; aanvullende gezondheids- en hinderindicatoren te hanteren naast de huidige geluidsmodellen; bronmaatregelen nadrukkelijk te betrekken bij toekomstige besluitvorming.	De provincie erkent dat Schiphol een aanzienlijke belasting van de leefomgeving veroorzaakt. In delen van de Schipholregio komen bovendien verschillende vormen van milieubelasting samen, waaronder vliegverkeer, wegverkeer en economische activiteiten. De Omgevingsvisie stelt daarom dat gezondheid en leefomgevingskwaliteit volwaardig moeten worden betrokken bij de verdere ontwikkeling van Schiphol en de regio. Wij onderschrijven ook het belang van een structurele vermindering van de milieubelasting. In de Omgevingsvisie zetten wij in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Daarbij streven wij naar een structurele afname van de milieubelasting, waaronder de geluidbelasting, en naar krimpende milieucontouren rond Schiphol. Het verzoek om de reservering van Schiphol Noordwest te schrappen nemen wij niet over. Schiphol staat de komende decennia voor een omvangrijke vernieuwing en transitie en op langere termijn kan aanvullende ruimte nodig zijn, onder meer voor luchthavenfuncties, nieuwe en schonere vormen van luchtvaart en de daarbij behorende energie-infrastructuur. De reservering houdt deze strategische mogelijkheid open, maar is geen besluit tot daadwerkelijke ontwikkeling van het gebied. Een eventuele ontwikkeling vraagt om afzonderlijke besluitvorming en een integrale afweging van onder meer gezondheid, leefomgevingskwaliteit, bereikbaarheid, landschap en energie. Wij nemen in de Omgevingsvisie geen afzonderlijk scenario op waarin een substantiële vermindering van het aantal vliegtuigbewegingen als uitgangspunt wordt doorgerekend. De bevoegdheid over het luchthavengebruik en het aantal vliegtuigbewegingen ligt bij het Rijk. De Omgevingsvisie richt zich op de ruimtelijke gevolgen van de ontwikkeling van Schiphol en op de provinciale belangen en randvoorwaarden die daarbij aan de orde zijn. Bij gezondheid kijken wij breder dan alleen naar het voldoen aan wettelijke normen of afzonderlijke geluidscontouren. De Omgevingsvisie benoemt expliciet de cumulatie van milieubelasting, blootstelling, hinder en gezondheidsschade en stelt dat het voldoen aan wettelijke normen niet automatisch betekent dat sprake is van een gezonde leefomgeving. De nadere keuze en toepassing van gezondheids- en hinderindicatoren behoort tot de verdere uitwerking en monitoring en wordt niet op het detailniveau van de Omgevingsvisie vastgelegd. Ook bronmaatregelen zijn onderdeel van het bredere beleid om milieubelasting en hinder terug te dringen. De Omgevingsvisie kiest er generiek voor om, waar de provincie bevoegd gezag is, ambitieus bronbeleid te voeren om uitstoot en hinder te verminderen. Voor de belangrijkste bronmaatregelen rond het vliegverkeer op Schiphol ligt de bevoegdheid echter bij het Rijk. De zienswijze geeft daarmee geen aanleiding de hoofdkoers van de Omgevingsvisie te wijzigen.
ZW_0017	10	Slot De ontwerp-Omgevingsvisie en het ontwerp-OER erkennen de problemen die samenhangen met de luchtvaart rond Schiphol, maar verbinden hieraan onvoldoende concrete beleidsmatige consequenties. Ik verzoek u daarom de ontwerpstukken zodanig aan te passen dat gezondheid, leefomgevingskwaliteit en duurzame ruimtelijke ontwikkeling daadwerkelijk leidend worden bij toekomstige besluitvorming.	Wij onderschrijven het belang van gezondheid, leefomgevingskwaliteit en een duurzame ruimtelijke ontwikkeling bij toekomstige keuzes rond Schiphol en zijn omgeving. Mede naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen is de Omgevingsvisie op deze punten aangescherpt. In de aangepaste Omgevingsvisie is explicieter vastgelegd dat de verdere ontwikkeling van Schiphol gepaard moet gaan met aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Daarbij zetten wij in op afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren. Ook worden cumulatie van milieubelasting, gezondheid en de gevolgen voor woningbouw en andere gevoelige functies nadrukkelijker bij ruimtelijke afwegingen betrokken. De geldende milieunormen vormen daarbij de ondergrens. Gezondheid en leefomgevingskwaliteit worden als volwaardige belangen betrokken bij ruimtelijke besluitvorming, naast andere provinciale belangen zoals woningbouw, bereikbaarheid, economie, natuur en energie. Waar voor ontwikkelingen op en rond Schiphol medewerking van de provincie nodig is, verbinden wij daaraan randvoorwaarden op het gebied van bereikbaarheid, gezondheid, leefomgevingskwaliteit en ruimtelijke kwaliteit. Met deze aanscherpingen is naar ons oordeel voldoende gevolg gegeven aan de kern van de zienswijze. De zienswijze geeft geen aanleiding tot verdere aanpassing van de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0018	1	Ik waardeer dat de provincie in de ontwerp-Omgevingsvisie kiest voor "grenzen stellen waar nodig" en het spanningsveld aan de randen van industrie- en havengebieden onderkent. Vlak langs die randen is de druk op de beschikbare milieuruimte het grootst. Mijn zienswijze betreft de industrieterreinen van provinciaal belang (IPB) in het algemeen; het IPB Westpoort (Noordzeekanaalgebied) dient daarbij als concrete aanleiding en illustratie. Waar een punt specifiek op Westpoort ziet, benoem ik dat uitdrukkelijk; de gevraagde beleidskeuzes gelden voor de IPB-gebieden als geheel, tenzij anders vermeld. Steun voor specifiek uitgangspunt over ongewenste activiteiten op een IPB Ik onderschrijf in het bijzonder dit uitgangspunt dat de provincie voor een Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) formuleert. In de ontwerp-Omgevingsvisie staat: Wij vinden intensivering van bedrijventerreinen wenselijk. In het IPB is echter slechts een beperkt aantal ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk. De grens van het IPB is zorgvuldig en onderbouwd tot stand gekomen. Wij zien het toevoegen van milieugevoelige ontwikkelingen zoals horeca, nachtcultuur of shortstay als onwenselijk en bieden hier in het IPB geen ruimte voor.	Wij danken indiener voor de zienswijze en de uitgesproken waardering en steun. Hierna gaan we in op nadere aandachtspunten in de zienswijze.
ZW_0018	2	Nachtcultuur legt beslag op de schaarse milieu- en geluidruimte Steden als Amsterdam zoeken de randen van het havengebied juist op voor dit type niet-industriële ontwikkelingen. Horeca met versterkte muziek is daarbij bijzonder, omdat zij zowel milieugevoelig als Pagina 1 van 6 milieubelastend is: milieugevoelig doordat er veel mensen aanwezig zijn die aan de industriële omgeving worden blootgesteld, en milieubelastend doordat de versterkte muziek een geluidbron vormt die beslag legt op de schaarse geluidreservering die voor de industrie is bestemd én het woon- en leefklimaat van omwonenden belast. Onder de noemer van tijdelijkheid kan dat beslag structureel worden: de visie staat tijdelijk gebruik tot vijf jaar toe mits dit de milieuruimte niet beperkt, maar in de praktijk worden vergunningen voor dezelfde locatie herhaald verlengd. Nachtclub en evenementenlocatie Lofi aan de Basisweg 63 — een locatie die binnen het IPB Westpoort valt — illustreert dit: met opeenvolgende "tijdelijke" vergunningen sinds 2019 loopt het als tijdelijk vergunde gebruik door tot 2031, ruim elf jaar in totaal. De versterkte muziek wordt daarbij zowel op het buitenterrein als binnen ten gehore gebracht, in een slecht geïsoleerde loods die voorheen voor GVB-bussen werd gebruikt. De gemeente stelt in het besluit voor deze BOPA zelf vast dat het toestaan van deze muziekactiviteiten ten koste gaat van de beschikbare geluidruimte voor industriële bedrijfsactiviteiten en dat het initiatief in dat licht ongewenst is; de betrokken Omgevingsdienst constateert bovendien dat deze vergunning leidt tot een substantiële verhoging van het geluidvermogen in de avond- en nachtperiode in dit gebied. Externe veiligheid: personenconcentraties in letaliteits- en aandachtsgebieden Naast geluid speelt externe veiligheid.	Met betrekking tot de vraag over externe veiligheid: In het Beleidskader Gezonde Leefomgeving heeft de provincie aangegeven te werken aan beleid rond het groepsrisico. Dit zal gelden voor alle locaties waar sprake is van zgn. aandachtsgebieden. De uiteindelijke afweging of het groepsrisico aanvaardbaar is ligt bij ruimtelijke ontwikkelingen bij de gemeente.
ZW_0018	3	Een lacune in de borging tijdens vergunningsverlening De huidige praktijk legt een lacune bloot. De visie borgt de milieuruimte via de milieucontour, waarbij het aan de gemeente is om te motiveren dat een ontwikkeling geen milieuruimte van het IPB kost. Bij een omgevingsplanactiviteit voor horeca en nachtcultuur die van het omgevingsplan afwijkt (BOPA), is de gemeente niet steeds zelf de initiatiefnemer, maar als vergunningverlener wél nauw betrokken; vanuit haar eigen nachtcultuurbeleid heeft zij bovendien belang bij het mogelijk maken van dergelijke functies. Dat de gemeente dan óók degene is die motiveert dat de milieuruimte niet wordt beperkt, maakt die toets kwetsbaar. Het spanningsveld tussen het industrie- en havenbelang en niet-industriele nachtcultuur is bovendien niet incidenteel: binnen het IPB Westpoort zijn met Thuishaven, Club Raum en het hiervoor genoemde Lofi meerdere nachtcultuurlocaties toegestaan — juist op de plekken waar de visie deze functies onwenselijk noemt. Deze voorbeelden laten zien dat de huidige borging onvoldoende bescherming biedt tegen sluipende functieverandering.	Een gemeente moet binnen de grenzen van het IPB toetsen aan de Omgevingsverordening. Hier staat een afwijkingsmogelijkheid opgenomen om tijdelijke initiatieven, die niet passen binnen de doelstelling van het IPB, voor een periode van vijf jaar toe te staan. Een gemeente kan van deze mogelijkheid gebruik maken. De omgevingsvisie is overigens geen borgingsinstrument, maar een visiedocument waarin in onderhavig geval alleen de provincie zich zelf verbindt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0018	4	De zuidelijke randzone van IPB Westpoort als bufferzone Niet het gehele IPB Westpoort is voor zware industrie bestemd. De zuidelijke randzone van het IPB Westpoort tussen de spoorlijn naar Haarlem en de Basisweg, nabij (nieuwe) woningbouw — waar onder meer Lofi en Club Raum liggen — zal zelf geen zware industrie huisvesten, maar vervult een belangrijke bufferfunctie tussen het zware industriehart van het IPB en de omliggende stad. Dat sluit aan bij de keuze van de provincie om milieubelastende activiteiten inwaarts te concentreren en de ruimte tussen zware industrie en wonen te vergroten. Een bufferzone hoort geluid te dempen; juist daar passen geen grote "lawaaimakers" zoals horeca en clubs met versterkte muziek, die de buffer ondergraven en het naastgelegen woon- en leefklimaat belasten. Ik verzoek de provincie deze bufferfunctie expliciet te borgen en te voorkomen dat deze randzone wordt gedezoneerd of dat de beschermende zonering wordt versoepeld; dezonering zou de gemeente vrij spel geven om er niet-industriële lawaaimakers toe te staan, terwijl deze zone juist bescherming behoeft.	We constateren dat de industriële functies zoals bedoeld met het IPB, spanningen opleveren met het plangebied voor Haven-Stad. Dat geldt ook voor de zuidelijke randzone die indiener beschrijft. We zetten ons instrumentarium in om de gezonde leefomgeving in dit gebied te bevorderen. Dit doen wij met onze partners in het gebied. We nemen deze zienswijze mee in dit proces. Daarnaast willen we milieubelastende activiteiten zo veel mogelijk richting het westelijk deel van het havengebied concentreren door inwaarts te zoneren. De bestaande grenzen van de industrie en bedrijventerreinen en de bijbehorende milieucontouren zijn daarbij in principe leidend. In eerste instantie gaat het daarbij om het uitfaseren van bedrijven en niet om actieve verplaatsing. In het oostelijke grensgebied ten westen van de A10 gaan we bij nieuwe en meer milieubelastende activiteiten toezien op een goede verhouding met milieugevoelige functies aan de oostkant van de A10.
ZW_0018	5	Advies- en instemmingsrecht voor BOPA's Ik verzoek de provincie daarom in de Omgevingsvisie — en in het verlengde daarvan de Omgevingsverordening — vast te leggen dat zij voor BOPA's in IPB-gebieden gebruik zal maken van haar advies- én instemmingsrecht op grond van artikel 16.15a, onder d, en artikel 16.16 van de Omgevingswet, en artikelen 4.37 en 4.38 uit het Omgevingsbesluit. Anders dan een niet-bindend adviesrecht geeft juist het instemmingsrecht de provincie reële grip om te voorkomen dat milieugevoelige functies via de afwijkingsroute alsnog in een IPB landen. Dat past naadloos bij de eigen keuze van de provincie om deze gebieden als provinciaal belang aan te merken en nachtcultuur daar als onwenselijk te benoemen; het reactieve interventie-instrument uit de Wabo is onder de Omgevingswet immers vervallen, waardoor het advies- en instemmingsrecht de aangewezen route is. Voor zover ik heb kunnen nagaan heeft Noord-Holland tot op heden geen gevallen op grond van artikelen 16.15a en 16.16 Omgevingswet aangewezen; ik roep de provincie op dat voor de IPB-gebieden alsnog te doen. Bij de uitoefening van dit instemmingsrecht verzoek ik de provincie de onafhankelijkheid van de toets te borgen: de instemming — en in het bijzonder het onthouden van instemming — dient voor IPBgevallen aan Gedeputeerde Staten zelf te zijn voorbehouden, met functiescheiding van de gemeentelijke vergunningvoorbereiding, en niet in mandaat te worden opgedragen aan dezelfde omgevingsdienst die de gemeente over dezelfde aanvraag adviseert. De Omgevingswet staat mandatering van de instemming weliswaar toe (artikel 16.16, vijfde lid, Omgevingswet), maar juist dan verliest het instemmingsrecht zijn waarde als onafhankelijke controle wanneer het adviseren van de gemeente en het instemmen namens de provincie in één organisatie samenvallen.	Dank voor de suggestie van indiener over het gebruik van het advies- en instemmingsrecht. In de basis zijn gemeenten verantwoordelijk om provinciale regelgeving mee te nemen in ruimtelijke plannnen. De inzet van provinciaal instrumentarium is niet een vraag die we volledig in de Omgevingsvisie beantwoorden. Deze suggestie nemen we mee in de gesprekken over instrumentarium in het verlengde van de vaststelling van de Omgevingsvisie. Met betrekking tot de vraag over externe veiligheid heeft de provincie in het Beleidskader Gezonde Leefomgeving aangegeven te werken aan beleid voor het groepsrisico. Dit zal gelden voor alle locaties waar sprake is van zgn. aandachtsgebieden. De uiteindelijke afweging of het groepsrisico aanvaardbaar is, ligt bij ruimtelijke ontwikkelingen bij de gemeente.
ZW_0018	6	Instructieregel voor wijziging van het omgevingsplan Het mogelijke advies- en instemmingsrecht voor de provincie ziet op de vergunningsroute (de BOPA). De doelen van de visie kunnen echter evenzeer worden ondergraven wanneer de gemeente deze functies niet via een afwijkingsvergunning, maar structureel mogelijk maakt door het omgevingsplan te wijzigen. Ik verzoek de provincie daarom in de Omgevingsverordening een duidelijke instructieregel op te nemen die niet-industriële geluid producerende milieugevoelige functies — zoals horeca met versterkte muziek — in IPB-gebieden uitsluit of streng conditioneert, en die niet alleen ziet op tijdelijk afwijken maar ook op de inhoud van het omgevingsplan zelf. Zo'n instructieregel werkt proactief en bindend door in het omgevingsplan; waar dat onverhoopt niet volstaat, kan de provincie als sluitstuk een reactieve interventie (artikel 16.21 Omgevingswet) inzetten tegen een omgevingsplanwijziging Pagina 3 van 6 die met dit provinciaal belang in strijd is, mits zij daartegen tijdig een zienswijze heeft ingediend. Daarmee worden zowel de afwijkingsroute als de structurele planroute afgedekt.	De Omgevingsverordening NH2022 bevat samen met de 2e herziening geluidverdeelplan (plan van gemeente Amsterdam) voldoende handvatten om structurele niet-industriële geluid-producerende milieugevoelige activiteiten te weren. Op de meeste locaties op het IPB zijn horeca-initiatieven op basis van het daar geldende bestemmingsplan niet mogelijk. Op locaties waar dit wel mogelijk is staan beperkingen voor horecageluid genoemd in de toelichting van de 2e herziening geluidverdeelplan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0018	7	Tijdelijk gebruik ook daadwerkelijk tijdelijk De visie stelt over tijdelijk gebruik in een IPB en binnen de milieucontour: Tijdelijk gebruik mag, mits dat geen beperking van fysieke of milieuruimte betekent en dat gebruik maximaal vijf jaar duurt. Binnen de milieucontour geldt: geen aantasting van bestaande milieugebruiksruimte en strikte voorwaarden bij toevoeging van milieugevoelige functies. Ik verzoek de provincie deze voorwaarden beter te borgen. In het bijzonder verzoek ik voor activiteiten die de geluidruimte van een IPB aanzienlijk belasten — zoals horeca met luide, versterkte muziek — vast te leggen dat de termijn voor tijdelijk gebruik van maximaal vijf jaar per activiteit en per locatie geldt en niet door verlenging of opeenvolgende vergunningen kan worden gestapeld, zodat een dergelijke activiteit niet langs die weg een feitelijk permanent karakter krijgt. In de praktijk investeren horecaondernemers doorgaans aanzienlijk meer dan op grond van een tijdelijke vergunning van vijf jaar redelijkerwijs valt terug te verdienen. Die investeringen — en de kapitaalvernietiging die sluiting met zich zou brengen — worden vervolgens aangegrepen als argument voor een vervolgvergunning, waardoor een als tijdelijk vergunde activiteit feitelijk permanent wordt. Het bovenmatige investeringsniveau duidt er bovendien op dat de facto op voortzetting wordt gerekend, wat zich niet verhoudt tot het tijdelijke karakter van de vergunning. Ik verzoek daarom te verduidelijken dat gedane investeringen geen zelfstandige grond voor verlenging kunnen vormen. Ook verzoek ik vast te leggen dat het ontbreken van een concrete alternatieve gegadigde voor een wél in de visie passende functie, of het feit dat de gronden in eigendom zijn en op dat moment niet direct nodig zijn, géén grond vormt om een niet-passende milieugevoelige functie toe te staan of te verlengen. De reservering van fysieke en milieuruimte in het IPB is naar haar aard een langetermijnkeuze; die mag niet worden uitgehold doordat een perceel bij gebrek aan een directe kandidaat tussentijds aan een oneigenlijke functie wordt gegund, met alle precedentwerking van dien. Bij de beoordeling van (verlenging van) een tijdelijke vergunning dient bovendien niet alleen te worden getoetst of de fysieke en milieuruimte van het IPB wordt beperkt, maar ook of het woon- en leefklimaat van omwonenden wordt aangetast — onder meer door (laagfrequent) muziekgeluid. De milieucontour beoogt blijkens de visie immers juist beide belangen te beschermen: de milieuruimte van de bedrijvigheid én een gezonde leefomgeving voor inwoners.	Het IPB biedt alleen een mogelijkheid tot tijdelijk gebruik (5 jaar) van gronden, 5 jaar op 5 jaar is niet mogelijk. Op deze gronden is sinds november 2022 het IPB-regime van toepassing. Het staat een horecaondernemer vrij om te investeren, wat echter niet zorgt voor een andere beoordeling van de regel rondom tijdelijkheid. De regel rondom tijdelijkheid is opgenomen zodat de gemeente tijdelijk initiatieven kan inpassen die niet passen binnen de bedoeling van het IPB. Het opnemen van uw verzoek dit te beperken met extra voorwaarden gaat tegen deze bedoeling in. De beoordeling van een horecavergunning en de bescherming van het woon- en leefklimaat van omwonenden is uiteindelijk een taak van de gemeente. De provincie kan hierin advies geven en zal de belangen van omwonenden in haar advies betrekken.
ZW_0018	8	Geluidbeslag onder de milieuruimte-voorwaarde Tot slot verzoek ik te verduidelijken dat de voorwaarde "geen beperking van de milieuruimte" mede ziet op het beslag dat muziek- en horecageluid legt op de geluidreservering van het IPB, zodat ook activiteiten die weinig fysieke ruimte innemen maar wel de beschikbare geluidruimte verkleinen, onder de bescherming van dit uitgangspunt vallen.	Als provincie willen we de bestaande milieuruimte op het IPB niet verkleinen. Het IPB is bedoeld voor activiteiten van zware industrie, circulaire economie, energietransitie en havengebonden activiteiten. De provincie vindt horeca-activiteiten hier niet bij passen. Echter, de gemeente kan horeca-initiatieven voor een periode van maximaal 5 jaar vergunnen. We zien geen noodzaak om deze voorwaarde nog verder te verduidelijken in de omgevingsvisie.
ZW_0018	9	Ontbreken van een formeel geluidproductieplafond De bescherming van de geluidruimte in de meeste IPBs berust op dit moment niet op formeel vastgestelde geluidproductieplafonds, maar op een overgangsregime. De "geluidreservering" waaraan iniPagina 4 van 6 tiatieven nu worden getoetst is een algemene, gemiddelde planologische waarde en geen hard, juridisch bindend plafond; in het zuidelijke deel van IPB Westpoort — buiten de zogenoemde milieuzonegeluidverdeling, juist daar waar de gemeente Amsterdam nachtcultuur plaatst — geldt momenteel zelfs geen immissiebudget. Onder de Omgevingswet moeten de geluidproductieplafonds voor de voormalige gezoneerde industrieterreinen nog worden vastgesteld, en wel uiterlijk 1 januari 2029.; voor het IPB Westpoort is de provincie daarvoor zelf het bevoegd gezag. Zolang die plafonds er niet zijn, valt er formeel nauwelijks iets te "overschrijden" — terwijl de schaarse geluidruimte in de praktijk wél wordt opgesoupeerd. De geruststelling van de gemeente in bijvoorbeeld de Lofi-stukken dat het "gereserveerde geluidsvermogen niet wordt overschreden" zegt in dat licht weinig. Ik verzoek de provincie deze plafonds voor het IPB Westpoort tijdig en beschermend, ten gunste van de industriële geluidruimte, vast te leggen, en te voorkomen dat in de overgangsfase geluidruimte via tijdelijke horecavergunningen wordt weggegeven. Ik verzoek de provincie bovendien via instructieregel te borgen dat het omgevingsplan begrenst in welke mate en onder welke voorwaarden de gemeente bij maatwerk mag afwijken van de geluidsnormen voor geluid producerende activiteiten in IPB-gebieden. Zo kan de voor de industrie bestemde geluidruimte niet alsnog per individueel maatwerkbesluit — bijvoorbeeld door 's nachts een fors hogere waarde voor muziekgeluid toe te staan dan de standaardnorm — worden weggegeven.	De totaal beschikbare geluidruimte (totale hoeveelheid vergunde geluid dat door bedrijven en activiteiten gemaakt mag worden) van Industrieterrein Westpoort wordt op dit moment begrensd door de wettelijk vastgelegde geluidzone van Westpoort. De provincie is van plan deze geluidzone voor uiterlijk 1 januari 2029 beleidsneutraal om te zetten naar geluidproductieplafonds. De omzetting van de geluidzone naar geluidproductieplafonds zorgt niet voor een wijziging in de beoordeling van geluid van initiatieven op Westpoort. De geluidreserve komt uit het geluidverdeelplan Westpoort (een omgevingsplan van de gemeente Amsterdam). In dit bestemmingsplan wordt de totaal beschikbare geluidruimte van Westpoort verdeeld over akoestische kavels. Mocht een initiatief niet kunnen voldoen aan het akoestisch budget van een kavel, dan kan het initiatief onder voorwaarden beroep doen op geluidruimte uit de reserve. Dit systeem blijft in stand onder geluidproductieplafonds. Ook nu, nog voordat geluidproductieplafonds zijn ingesteld, zijn vergunde initiatieven begrensd in hun geluidproductie, namelijk via Rijksregels, het omgevingsplan, een omgevingsvergunning of maatwerkvoorschrift. De provincie gaat niet in op uw verzoek om 'via instructieregel te borgen dat het omgevingsplan begrenst in welke mate en onder welke voorwaarden de gemeente bij maatwerk mag afwijken van de geluidsnormen voor geluid producerende activiteiten in IPB-gebieden.' De gemeente heeft zich in haar plannen immers al te houden aan de Omgevingsverordening NH2022, waarin regels staan rondom tijdelijkheid en bescherming van activiteiten ten behoeve van de energietransitie, circulaire activiteiten en bedrijven of havengebonden activiteiten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0018	10	Verankering in de Omgevingsvisie en doorwerking De Omgevingsvisie is het document waarin de provincie haar provinciale belangen en sturingskeuzes vastlegt; zij is zelfbindend en vormt de wettelijk vereiste grondslag — "een door de provincie openbaar gemaakt document" — om later bevoegdheden als het advies- en instemmingsrecht, de reactieve interventie en instructieregels te kunnen inzetten. Mijn verzoeken zijn er daarom op gericht in de eerste plaats in de visie zelf te worden verankerd, als uitgangspunt, provinciaal belang en sturingskeuze, en van daaruit door te werken in de omgevingsverordening, de geluidproductieplafonds en de vergunning- en uitvoeringspraktijk. Ik verzoek de provincie in het bijzonder om, in lijn met "grenzen stellen waar nodig", niet alleen het belang te benoemen maar ook expliciet de keuze uit te spreken dat zij haar bevoegdheden hiervoor zal inzetten.	We hebben aanpassingen gemaakt in de Omgevingsvisie om onze bevoegdheden en keuzes verder te verduidelijken. We wijzen indiener er daarnaast op dat de Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden daarin dan ook hun legitimatie.
ZW_0018	11	Samenvatting van mijn verzoeken Vast te leggen in de Omgevingsvisie (uitgangspunt, provinciaal belang, sturingskeuze): 1. Bevestig dat het weren van niet-industriële lawaaiige en personen-intensieve functies (zoals horeca en nachtcultuur) uit een IPB een provinciaal belang is, en spreek de sturingskeuze uit dat de provincie haar bevoegdheden daarvoor daadwerkelijk zal inzetten. 2. Merk de bescherming van de milieu- en geluidruimte, de bufferfunctie van de zuidelijke randzone van het IPB Westpoort (met behoud van de zonering; geen dezonering) en de externe veiligheid en het groepsrisico uitdrukkelijk aan als afwegingskader voor IPB-gebieden. 3. Leg als uitgangspunt vast dat "tijdelijk gebruik" en de voorwaarde "geen beperking van de milieuruimte" restrictief worden uitgelegd: geen stapeling van tijdelijke vergunningen voor milieubelastende horeca, gedane investeringen en het ontbreken van een alternatieve gegadigde vormen geen grond voor verlenging, het beslag op de geluidruimte telt mee, en ook het woon- en leefklimaat van omwonenden weegt mee. Pagina 5 van 6 Doorwerking in verordening, geluidproductieplafonds en uitvoering: 1. Wijs IPB-gebieden aan als geval van provinciaal belang en zet bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (BOPA's) het advies- én instemmingsrecht in (artikelen 16.15a en 16.16 Omgevingswet); behoud daarbij de instemming, en in het bijzonder het onthouden ervan, aan Gedeputeerde Staten zelf en mandateer die niet aan de omgevingsdienst die de gemeente over dezelfde aanvraag adviseert. 2. Neem in de Omgevingsverordening instructieregels op die (a) niet industriële milieubelastende functies in IPB-gebieden uitsluiten of streng conditioneren — óók voor de inhoud van het omgevingsplan, niet alleen voor tijdelijk afwijken — en (b) de ruimte begrenzen om bij maatwerk van de geluidsnormen af te wijken; met de reactieve interventie (artikel 16.21 Omgevingswet) als sluitstuk. 3. Stel als bevoegd gezag tijdig en beschermend geluidproductieplafonds vast voor het IPB Westpoort (uiterlijk 1 januari 2029) en geef in de overgangsfase geen geluidruimte weg via tijdelijke horecavergunningen.	Dit is een samenvatting van bovenstaande verzoeken - Zie de beantwoording van de vragen hierboven.
ZW_0018	2a	De zuidelijke randzone van het IPB Westpoort kent een hoge risicodruk: het gebied ligt binnen de invloedssfeer van twee hogedruk aardgastransportleidingen van de Gasunie, van de Rijksweg A5, de Basisweg en een spoorlijn waarover gevaarlijke stoffen worden vervoerd, en van nabijgelegen risicobedrijven. Volgens de omgevingsveiligheidsstukken bij de Lofivergunning ligt de locatie binnen het brand-, explosie- en gifwolkaandachtsgebied van deze bronnen; het gebouw ligt vrijwel geheel binnen de 100%-letaalzone van de A5 en het achterterrein binnen de 100%-letaalzone van de aardgasleiding, en de ontwikkeling leidt tot een duidelijke verhoging van het groepsrisico. Niet voor niets heeft de provincie de grens van het IPB Westpoort mede op het dossier Vervoer Gevaarlijke Stoffen gebaseerd en de Basisweg daarin opgenomen. Het toestaan van een nachtclub — een functie die grote aantallen, deels verminderd zelfredzame bezoekers in de nacht concentreert — staat op gespannen voet met die keuze en vergroot het aantal potentiële slachtoffers bij een incident. Ik verzoek de provincie externe veiligheid en het groepsrisico uitdrukkelijk te betrekken bij de bescherming van IPB-gebieden en bij de beoordeling van personenintensieve functies zoals horeca en nachtcultuur.	Met betrekking tot de vraag over externe veiligheid: In het Beleidskader Gezonde Leefomgeving heeft de provincie aangegeven te werken aan beleid voor het groepsrisico. Dit zal gelden voor alle locaties waar sprake is van zgn. aandachtsgebieden. De uiteindelijke afweging of het groepsrisico aanvaardbaar is ligt bij ruimtelijke ontwikkelingen bij de gemeente.
ZW_0019	1	Hierbij dien ik graag een zienswijze in voor de ontwerp-omgevingsvisie en het ontwerp-omgevingseffectrapport. Daar lijkt onvoldoende aandacht voor de bewoonbaarheid van de omgeving. Hoewel de omgeving gebaat is bij (hoogwaardige) cultuur en horeca, dragen grote (internationale) feesten met hoge geluidsgrenzen daar op geen enkele wijze aan bij. Sterker nog, debewoonbaarheid neemt enkel verder af. Het is hier al zeer slecht gesteld met de omgeving. Het zit vol met junkies, zwervers en andere overlastgevers. Verdere verruiming van de normen maakt dit nog erger.	De provincie kiest er in de Omgevingsvisie niet voor om milieunormen te verruimen.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0020	1	Met veel belangstelling hebben wij uw ontwerp omgevingsvisie gelezen. Daarbij hebben wij met bijzondere aandacht naar de hoofdstukken over de natuur in de provincie en in het Gooi gekeken. Met name in uw hoofdstuk over de natuur en biodiversiteit gaat u uitvoerig in op de inspanningen en uitdagingen die in dit opzicht van belang zijn bij de (ruimtelijke) belangenafwegingen die u maakt. Ons valt op dat in overige delen van de omgevingsvisie de samenhang tussen natuur en biodiversiteit en de afweging met andere ruimtelijke opgaven onvoldoende duidelijk is of ontbreekt, in het bijzonder met betrekking tot het Gooi. Wij willen voor de volgende punten aandacht vragen en vragen u dit terug te laten komen in de uiteindelijke omgevingsvisie	Geen vraag maar introductietekst,behoeft geen reactie.
ZW_0020	2	Recreatiedruk ten opzichte van de draagkracht van de kwetsbare natuur in het Gooi De draagkracht van de kwetsbare natuur in het Gooi staat onder druk door verstedelijking. In uw omgevingsvisie, in MRA verband en vanuit het Rijk, is opgenomen om in het rond het Gooi een substantieel aantal woningen te realiseren. Op termijn zal het inwoneraantal in de omliggende regio met 500.000 toenemen van 1,5 naar 2 miljoen. De gronden om de natuur te ontlasten zijn in hier schaars. Eerder hebben wij als terreinbeherende organisaties opgeroepen om bij voorgenomen woningbouw voor voldoende recreatieruimte te zorgen. Als dit als ambitie in de in de omgevingsvisie wordt opgenomen vergroot dit de leefbaarheid van de inwoners en wordt de kwetsbare natuur ontzien. Vooralsnog komt het erop neer dat de toenemende verstedelijking ook zal zorgen voor extra druk op de al kwetsbare natuur van het Gooi. In een door u uitgevoerde natuuranalyse heeft u aangegeven dat voor grondbroedende soorten op de droge heide de huidige recreatiedruk te hoog is. Wij vragen u dan ook om onder de beschrijving van de Gooi en Vechtstreek op te nemen dat in het kader van de natuurherstelverordening en het verslechteringsverbod het belangrijk is dat het open en zeer waardevolle cultuurlandschap van het Gooi, met hoge kwetsbare natuurwaarden, als belangrijke leefomgeving voor haar inwoners en bijzondere flora en fauna, behouden blijft, hersteld en waar mogelijk versterkt wordt. Recreatiesturing en zonering is, naast voldoende bescherming en investeren in natuurherstel, noodzakelijk om achteruitgang van de biodiversiteit, zoals opgenomen in artikel A van de natuurherstelverordening, tegen te gaan.	Het tegengaan van een te hoge recreatiedruk in waardevolle natuurgebieden om kwetsbare soorten beter te kunnen beschermen, is ook een streven van de provincie. In de Omgevingsvisie hebben we opgenomen dat een belangrijk onderdeel van toekomstbestendig bouwen is dat bij woningbouw het recreatief groen binnen en buiten de wijk meegroeit. Daarnaast besteden we in de Omgevingsvisie meer aandacht aan de beschermig van weidevogelleefgebieden
ZW_0020	3	In het licht van het voorgaande betoog en in het belang van de balans tussen natuur en recreatie vragen wij u om de concept omgevingsvisie onder het hoofdstuk 6.6 Groen in en om de Stad in de Metropoolregio Amsterdam, waarin het Gooise Natuurreservaat aangegeven is als grootschalig recreatiegebied en uitloopgebied, met een recreatiestroom uit Amsterdam (zie figuur 38: Groen in en om de stad in de Metropoolregio Amsterdam) aan te passen. Het Gooi wordt dan een gebied waar met zonering en een andere richting van de recreatiestroom de natuur wordt ontlast. Hierdoor kan de balans tussen natuur en recreatie worden teruggebracht, waardoor de huidige natuurwaarden niet verder verslechteren en mogelijk kunnen herstellen.	Het Gooise Natuurreservaat is op de kaart ingetekend als één van onze natuur- en recreatiegebieden. We hebben de recreatiekaart aangepast, met meer balans tussen natuur en recreatie.
ZW_0020	4	Het Gooi is een onmisbare schakel in het Natuur Netwerk Nederland, als corridor van robuuste natuur tussen de Utrechtse Heuvelrug en de rest van Noord-Holland. Hiervoor heeft u onlangs middelen vrijgemaakt om de natuurbrug Westerheide(N525)aan te leggen, met als doel de natuurgebieden te ontsnipperen en te versterken. Dit vraagt ook om een aanpassing op de kaart bij hoofdstuk 4.2 Perspectief op Het Landelijk Gebied waarbij de robuuste landcorridor die door u aangelegd wordt over de Gooiseheuvelrug ingetekend zou moeten worden. Deze verbinding staat overigens wel op de kaart bij het Groenblauw raamwerk in uw omgevingsvisie onder hoofdstuk 5.9 Natuur en Biodiversiteit, waarin u ook aangeeft daarop in te willen zetten in het Gooi.	Wij passen hier de kaart op aan.
ZW_0020	5	Daarnaast vragen wij u zich ook in de toekomst te blijven inzetten voor het verder ontsnipperen van de natuur in het Gooi en dit mee te nemen in uw omgevingsvisie. U geeft in de eerder aangehaalde natuuranalyse aan dat ervoor grote infrastructuur(snelwegen en spoor) in het Gooi al de nodige maatregelen uitgevoerd, maar dat er ook nog knelpunten op meer lokale provinciale wegen zijn. Dit zal naar verwachting alleen nog maar toenemen, waardoor dit ook een groter obstakel vormt voor verschillende (dier)soorten. Dus de focus op ontsnippering en verbinding blijft ook voor de provinciale wegen van belang.	De visie gaat op hoofdlijnen over het toekomstbeeld van Noord-Holland. In het mobiliteitsdocument investeringstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHI) benoemen wij dat ontsnippering bij alle infrastructuurprojecten standaard wordt meegenomen in de projectscope

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0020	6	Drinkwaterwinning ten opzichte van natuur Zoals in het rapport toekomstbestendige heuvelrug wordt benoemd, en waarnaar u verwijst in uw omgevingsvisie in de Gooi en Vechtstreek, blijkt dat waterwinning ten behoeve van drinkwaterproductie de grondwaterstand en de kwelstroom onder druk zet. Het is daarom van belang dat de opgaven voor drinkwaterwinning in samenhang wordt bezien met de natuurdoelstellingen. Een toekomstige uitbreiding van de drinkwaterwinning in het Gooi (WAAG) zal daarom onderdeel moeten zijn van een programma en agenda rondom een toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vecht. Hierbij moet het gehele watersysteem binnen het gebied worden meegenomen. Het uitgangspunt blijft om twee miljoen kuub grondwater structureel minder te onttrekken om zo de verslechtering van de natuurwaarden door verdroging tegen te gaan.	Wij zien de "Toekomstbestendige Heuvelrug" niet als een apart (gebieds)programma onder de omgevingsvisie. In het gebied lopen reeds diverse gebiedsontwikkelingen en we gaan er vanuit dat de inzichten uit de Toekomstbestendige Heuvelrug daarin worden ingebracht en meegenomen. De provincie wil zich samen met de partners inzetten voor het herstel door in dit gebied toe te werken naar een toekomstbestendig, adaptief landschap met een duurzame wisselwerking tussen het bodem- en watersysteem en het landgebruik. De gebiedspartners hebben zich verenigd in het project THGV waarin en waarin de resultaten van het onderzoek ter hand genomen. De provincie is geen deelnemende partij in het project THGV. Zij volgt de voortgang met belangstelling en levert waar nodig specialistische kennis.
ZW_0020	7	Daarnaast dient niet alleen de kwantiteit, maar ook de kwaliteit van het water gegarandeerd te zijn. Dit betekent dat als er vreemd water de heuvelrug van het Gooi wordt ingebracht dit dezelfde kwaliteit moet hebben als het huidige regenwater. De bestaande kwetsbare en stikstofgevoelige vegetatie mag niet nadelig beïnvloed worden. Voor de grootschalige infrastructurele werken die in dit kader uitgevoerd moeten worden zou moeten gelden dat deze investeringen gepaard gaan met investeringen in de natuur en het (cultuur) landschap die de natuur en het landschap verbeteren.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. We nemen kennis van deze aandachtspunten. Het zijn echter geen punten om in de Omgevingsvisie te benoemen, ze betreffen randvoorwaarden bij gebiedsontwikkelingen en processen.
ZW_0020	8	Wij vragen u dan ook om onze ingebrachte punten betreffende 'recreatiedruk ten opzichte van de draagkracht van de kwetsbare natuur in het Gooi' en 'drinkwaterwinning ten opzicht van natuur' op te nemen in de uiteindelijke omgevingsvisie. Deze punten specifiek te scharen onder het algemeen provinciaal belang voor de Gooi en Vechtstreek en te bezien in hoeverre de genoemde punten ten opzichte van de natuurherstelverordening ook opgenomen dienen te worden als een wettelijke taak	Zie de antwoorden op de betreffende onderdelen 2 en 3 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0021	1	Mijn zienswijze gaat over de praktische betekenis van waterveiligheid, zeespiegelstijging, extreme neerslag en overstromingsrisico's voor inwoners die hier nu al wonen. In de ontwerp-omgevingsvisie staat veel over water, bodem, klimaatverandering en bescherming tegen overstromingen. Dat vind ik belangrijk. Tegelijk blijft voor mij als inwoner en woningbezitter onvoldoende duidelijk wat dit concreet betekent voor mijn eigen woning, mijn buurt en mijn keuzes voor de toekomst. Bij het lezen van de visie valt mij op dat de uitwerking rond wonen, waterveiligheid en klimaatadaptatie vooral gaat over nieuwbouw, nieuwe ontwikkelingen en toekomstige gebiedsinrichting. Voor bestaande woningen en bestaande woningbezitters blijft veel onduidelijk. Juist inwoners die hier al wonen, moeten keuzes maken over onderhoud, verbouwing, verduurzaming, elektra, installaties, opslag, thuiswerken, verzekeren, blijven wonen of eventueel verhuizen. Daarbij is het belangrijk om te weten welke aanpassingen een woning duurzamer én beter bestand tegen wateroverlast of mogelijke overstroming maken. Ik wil graag kunnen blijven wonen op deze plek, maar ook realistisch weten welke risico's er zijn en welke keuzes ik als woningbezitter verstandig kan maken. Ook bij een eventuele verhuizing, aankoop of verbouwing wil ik kunnen beoordelen welke woning of locatie op langere termijn wel of minder geschikt is. Mijn verzoek is daarom om in de definitieve omgevingsvisie, of in de verdere uitwerking daarvan, duidelijker op te nemen dat inwoners van bestaande woningen praktische en begrijpelijke informatie krijgen over: 1. verwachte waterdieptes en wateroverlastscenario's per gebied, dorp of buurt; 2. de gevolgen daarvan voor bestaande woningen en woonwijken; 3. mogelijke woningaanpassingen, bijvoorbeeld rond elektra, meterkast, installaties, opslag, thuiswerken en inrichting van de begane grond; 4. mogelijke uitval van stroom, internet, drinkwater, bereikbaarheid en andere vitale voorzieningen; 5. evacuatiemogelijkheden en noodvoorzieningen; 6. de verdeling van verantwoordelijkheden tussen provincie, gemeente, waterschap, veiligheidsregio, verhuurder, eigenaar en bewoner; 7. financiële ondersteuning, subsidies of collectieve regelingen voor inwoners die maatregelen niet zelf kunnen betalen of uitvoeren; 8. begrijpelijke informatie waarmee inwoners bij verhuizing, aankoop of verbouwing kunnen beoordelen of een woning of locatie toekomstbestendig is, en wat zij kunnen doen om hun woning duurzaam en beter bestand tegen wateroverlast, extreme neerslag of een mogelijke overstroming te maken.	Dank voor uw zienswijze en voor het onder de aandacht brengen van het perspectief van inwoners en eigenaren van bestaande woningen. Wij begrijpen de behoefte aan duidelijke en toegankelijke informatie over de gevolgen van klimaatverandering en over mogelijke handelingsperspectieven voor woning, buurt en toekomstige keuzes. De provincie ziet het als haar taak om risico's en kwetsbaarheden als gevolg van klimaatverandering inzichtelijk te maken en deze kennis beschikbaar te stellen. Daarom werken wij aan kaarten en analyses voor onder meer wateroverlast, overstromingsrisico, droogte, hitte en bodemdaling. Deze informatie is beschikbaar op gebiedsniveau en kan, afhankelijk van de beschikbare gegevens, ook worden bekeken op buurt-, wijk- en soms gebouwniveau. Zo bieden wij gemeenten, waterschappen en andere partners een gezamenlijke kennisbasis voor ruimtelijke afwegingen en klimaatadaptatie. Het regionaal water en bodem programma (RWBP) zal hier nader op in gaan. Wij erkennen dat klimaatrisico's inwoners niet allemaal op dezelfde manier raken. Daarom brengen wij ook steeds beter de samenhang tussen klimaatrisico's en sociaaleconomische kenmerken op buurt- en wijkniveau in beeld. Dit helpt overheden en andere organisaties om te bepalen waar extra aandacht, ondersteuning of communicatie nodig is. Daarbij vinden wij het belangrijk dat klimaatadaptatie en zelfredzaamheid niet uitsluitend afhankelijk zijn van de financiële, fysieke of praktische mogelijkheden van individuele inwoners. Onze provinciale rol is vooral kaderstellend, verbindend en ondersteunend. Wij bieden gemeenten inzicht, kennis en hulpmiddelen, zodat zij klimaatrisico's tijdig kunnen betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen en gebiedsgerichte maatregelen. De kaarten en informatie die wij leveren, zijn bedoeld als een eerste signalering op provinciaal en systeemniveau. Zij geven inzicht in mogelijke aandachtspunten en helpen bij het prioriteren van gebieden. Voor een concrete locatie, woning of ontwikkeling is altijd een nadere beoordeling nodig, op basis van lokale gegevens en in afstemming met onder meer de gemeente en het waterschap. Ook op buurtniveau worden instrumenten verder ontwikkeld. Zo biedt de Klimaateffectatlas een buurtdashboard met informatie over klimaatrisico's. Daarnaast wordt gewerkt aan het beter inzichtelijk maken van risico's op woningniveau. Deze informatie kan inwoners, gemeenten en andere betrokken partijen helpen om het gesprek te voeren over passende maatregelen. De provincie heeft bij bestaande woningen beperkte wettelijke bevoegdheden om maatregelen voor te schrijven of eigenaren rechtstreeks te adviseren over aanpassingen aan individuele woningen. Gemeenten zijn het best in staat om inwoners gebiedsgericht te informeren over lokale risico's, mogelijke maatregelen, subsidies en praktische keuzes. Zij kennen de lokale situatie, hebben direct contact met inwoners en kunnen klimaatadaptatie verbinden met bijvoorbeeld woningverbetering, energiebesparing, de inrichting van de openbare ruimte, maatschappelijke ondersteuning en communicatie. Waterschappen zijn primair verantwoordelijk voor waterbeheer en waterveiligheid. Veiligheidsregio's, gemeenten en hulpdiensten hebben een belangrijke rol bij crisisbeheersing, evacuatie, bereikbaarheid en noodvoorzieningen. De provincie werkt met deze partijen samen en stimuleert dat beschikbare kennis over risico's goed wordt benut in lokale plannen, communicatie en uitvoering. Optioneel: Uw suggestie om verantwoordelijkheden en handelingsperspectieven helder te beschrijven, nemen wij mee in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. Daarbij bekijken wij ook hoe wij vanuit onze kennisrol kunnen bijdragen aan begrijpelijke en praktische informatie voor inwoners over lokale klimaatrisico's en mogelijke maatregelen. Deze uitwerking kan waar passend ook worden betrokken bij het Regionaal Water en Bodem Programma. Voor concrete vragen over risico's, maatregelen of ondersteuning bij een bestaande woning kunt u contact opnemen met uw gemeente. De gemeente kan aangeven welke lokale informatie, regelingen en adviesmogelijkheden beschikbaar zijn.
ZW_0021	2	Daarbij vraag ik ook aandacht voor verschillen tussen inwoners. Niet iedereen heeft een bovenverdieping, financiële ruimte, fysieke mogelijkheden, technische kennis of plek om spullen, werk of voorzieningen naar een hoger niveau te verplaatsen. Klimaatadaptatie en zelfredzaamheid mogen daarom niet alleen terechtkomen bij inwoners die daar de middelen voor hebben.	Zie antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze.
ZW_0021	3	Mijn zorg is dat waterveiligheid en klimaatadaptatie nu vooral op systeemniveau worden beschreven, terwijl inwoners ook behoefte hebben aan concreet handelingsperspectief op woningniveau en buurtniveau. Ik verzoek de provincie daarom om dit praktische perspectief voor bestaande inwoners en woningbezitters duidelijker op te nemen in de omgevingsvisie en in de verdere uitwerking daarvan.	Zie antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze.
ZW_0022	1	Het gebied Sloterdijk Stationskwartier grenst aan Industriegebied Westpoort. Van de bedrijven aldaar hebben wij als bewoners van gebouw Vertical geen last maar wel van de aldaar gevestigde horeca die veelvuldig zéér luidruchtige feesten organiseert. Ons gebied transformeert van hotels, kantoren, bedrijven naar (intensief bewoond) woongebied. Daar passen geen zeer veelvuldig voorkomende luidruchtige feesten bij. Ik noem hier bijvoorbeeld de Intercell feesten en Lofi. Waar wij ook geluidsoverlast van hebben maar met pleziergedogen is een jaarlijks festival aan bijvoorbeeld aan de Sloterplas.	Het toevoegen van milieugevoelige ontwikkelingen zoals structurele horeca en nachtcultuur op het IPB Westpoort vindt de provincie niet wenselijk. Een gemeente kan onder voorwaarden en tijdelijk (maximaal 5 jaar) op IPB locaties afwijkende initiatieven (zoals horeca of nachtcultuur) vergunnen. Deze tijdelijke initiatieven worden getoetst en moeten inpasbaar zijn binnen de beperkte milieuruimte die er op industrieterrein Westpoort beschikbaar is.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0023	1	1. Feitenrelaas Schiphol is voor Noord-Holland een grote economische factor, maar veel minder groot dan eerder gedacht. Sterker, forse krimp (hub functie verbieden) levert de Nederlandsche economie 4 tot 6 miljard per jaar extra op. Naast economische voordelen geeft Schiphol ook een uitzonderlijk zware belasting voor de leefomgeving. Inwoners rondom Schiphol worden structureel geconfronteerd met vliegtuiggeluid, slaapverstoring, fijnstof, ultrafijnstof, stikstofoxiden, CO_2-uitstoot, verkeersaantrekkende werking en aantasting van de leefbaarheid. Ook weten we dat de uitstoot van ZZS stoffen die in de milieuwetgeving als maximale waarde staan beschreven tot wel 2000x worden overschreden. De ontwerp-Omgevingsvisie erkent zelf dat luchtvaart ruimtelijke doorwerking heeft door geluid, veiligheid, ruimtelijke inrichting, verkeersdruk en uitstoot van stoffen. Ook erkent de provincie dat de omgeving van Schiphol onder druk staat en dat gemeenten als Haarlemmermeer, Amstelveen, Ouder-Amstel, Aalsmeer en Uithoorn in sterke mate de lasten van de luchthaven dragen. Tegelijkertijd blijft de ontwerpvisie op cruciale punten onvoldoende concreet. De provincie spreekt over leefbaarheid, bereikbaarheid en investeringen in omgevingskwaliteit, maar verbindt daaraan geen harde voorwaarden voor minder hinder, minder geluid, minder uitstoot, minder nachtvluchten, minder ultrafijnstof of daadwerkelijke gezondheidsbescherming. Daarmee ontstaat een ernstige spanning tussen de eigen uitgangspunten van de provincie en de feitelijke beleidskeuze rond Schiphol.	Wij onderschrijven dat Schiphol naast zijn betekenis voor de internationale bereikbaarheid en economie een aanzienlijke belasting van de leefomgeving veroorzaakt. Geluid, luchtkwaliteit, gezondheid, bereikbaarheid, natuur en ruimtelijke ontwikkeling zijn daarom belangrijke onderdelen van de provinciale afweging rond Schiphol. De zienswijze bevat daarnaast enkele zeer stellige feitelijke claims, onder meer over de economische effecten van het beëindigen van de hubfunctie en de omvang van overschrijdingen van zeer zorgwekkende stoffen. Deze claims worden in het OER niet onderbouwd en kunnen daarom niet als vaststaand uitgangspunt voor de Omgevingsvisie worden overgenomen. Mede naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen is de tekst over Schiphol aangescherpt. In de aangepaste Omgevingsvisie is expliciet opgenomen dat verdere ontwikkeling van Schiphol gepaard moet gaan met aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Waar provinciale medewerking nodig is, verbinden wij daaraan randvoorwaarden op het gebied van bereikbaarheid, gezondheid, leefomgevingskwaliteit en ruimtelijke kwaliteit.
ZW_0023	2	2. Toets aan de Omgevingswet De Omgevingswet is gericht op het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. In een omgevingsvisie moet bovendien rekening worden gehouden met onder meer het voorzorgsbeginsel, het preventiebeginsel en het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron moeten worden bestreden. De ontwerpvisie voldoet hier onvoldoende aan voor Schiphol. De provincie erkent gezondheids- en milieuproblemen, maar vertaalt deze niet naar afdwingbare beleidskeuzes. De visie blijft hangen in algemene termen als “inzetten op”, “samenwerken”, “belangenbehartiging” en “investeren in leefomgevingskwaliteit”. Dat is onvoldoende bij een bron die aantoonbaar structurele hinder en gezondheidsschade veroorzaakt.	Wij onderschrijven dat gezondheid, preventie en het zoveel mogelijk beperken van milieubelasting aan de bron belangrijke uitgangspunten zijn bij de inrichting van de fysieke leefomgeving. Een omgevingsvisie is echter een strategisch en zelfbindend beleidsdocument en bevat niet voor ieder onderwerp rechtstreeks afdwingbare normen of maatregelen. Voor het gebruik van Schiphol, waaronder het aantal vliegtuigbewegingen, nachtvluchten en de regulering van vliegtuiggeluid, ligt het bevoegd gezag in hoofdzaak bij het Rijk. De provincie heeft wel een belangrijke rol bij de ruimtelijke ontwikkeling van Schiphol en omgeving en bij onderwerpen waarvoor zij zelf bevoegdheden en instrumenten heeft. De aangepaste Omgevingsvisie maakt deze rol duidelijker en legt vast dat ontwikkeling van Schiphol gepaard moet gaan met aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Daarmee is de provinciale inzet concreter gemaakt, zonder bevoegdheden van het Rijk over te nemen.
ZW_0023	3	3. Toets aan de eigen Omgevingsvisie De provincie schrijft dat een gezonde leefomgeving een volwaardig belang is. Ook schrijft zij dat milieunormen slechts de ondergrens zijn en dat deze normen onvoldoende rekening houden met cumulatie van hinder, zoals geluid, geur en chemische stoffen. Juist Schiphol is het meest duidelijke voorbeeld van cumulatieve hinder: geluid, slaapverstoring, fijnstof, ultrafijnstof, NOx, CO_2, verkeersdruk en aantasting van woonkwaliteit treden tegelijk op. De provincie schrijft ook dat zij wil sturen op feitelijke blootstelling en bronbeleid. Bij Schiphol betekent bronbeleid niet alleen compensatie, isolatie of groenstructuren, maar vermindering van de bron: minder geluid, minder emissies, minder nachtvluchten en minder vliegbewegingen. De ontwerpvisie doet dat niet. Daarmee handelt de provincie in strijd met haar eigen afwegingskader.	Wij herkennen de constatering dat Schiphol een gebied is waar verschillende vormen van milieubelasting samenkomen. Juist daarom is in de aangepaste Omgevingsvisie explicieter opgenomen dat gezondheid als volwaardig belang wordt meegewogen, dat wettelijke milieunormen de ondergrens vormen en dat ook cumulatie van hinder en schadelijke stoffen moet worden betrokken bij ruimtelijke afwegingen. Voor Schiphol is bovendien opgenomen dat wij streven naar afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren en dat bij nieuwe woningbouw en andere gevoelige functies geluidbewust ontwikkelen en het beperken van cumulatie belangrijke uitgangspunten zijn. Bronbeleid betekent daarbij niet dat de provincie zelf het aantal vluchten of nachtvluchten kan vaststellen. Voor onderdelen waarvoor het Rijk bevoegd gezag is, brengt de provincie haar belangen en voorwaarden richting het Rijk in. Wij delen daarom niet de conclusie dat de aangepaste Omgevingsvisie in strijd is met het eigen afwegingskader.
ZW_0023	4	4. Toets aan het OER Het OER bevat juist stevige aanknopingspunten die in de ontwerpvisie onvoldoende zijn verwerkt. Het OER benoemt dat de luchtverontreiniging boven toekomstige EU-grenswaarden vooral zichtbaar is rond Schiphol, IJmond en delen van Amsterdam. Ook noemt het OER Schiphol als belangrijke onzekerheid voor de luchtkwaliteit. Voor geluid wordt de referentiesituatie als slecht beoordeeld, waarbij Schiphol een belangrijk knelpunt blijft. Verder erkent het OER dat groei van Schiphol risico’s geeft voor bodemkwaliteit, oppervlaktewater, luchtkwaliteit, geluid, gezondheid en leefbaarheid. Het OER benoemt zelfs de beleidsrichting waarin Schiphol mag groeien terwijl een ongezonde leefomgeving wordt geaccepteerd. Dat is onverenigbaar met de doelstelling van een gezonde fysieke leefomgeving. Ook is problematisch dat de uitstoot van CO_2-equivalenten uit de luchtvaart niet volledig wordt meegenomen in de provinciale klimaatcijfers. Het OER erkent dat de werkelijke uitstoot daardoor hoger is dan uit de gebruikte data blijkt. Een omgevingsvisie die klimaat, gezondheid en leefbaarheid integraal wil afwegen, kan Schiphol niet deels en op diverse punten volledig buiten de cijfers houden.	Wij onderschrijven dat het OER belangrijke aandachtspunten voor Schiphol benoemt. Het OER beoordeelt de referentiesituatie voor geluid als slecht en laat zien dat groei van Schiphol risico's kan opleveren voor onder meer luchtkwaliteit, geluid, natuur, woningaanbod, bereikbaarheid en broeikasgasemissies. Het OER laat daarnaast zien dat krimp voor verschillende van deze aspecten positieve effecten kan hebben. De formulering in het OER “Schiphol laten groeien om internationale connectiviteit te bevorderen en geluidsbelasting accepteren” is afkomstig uit een eerdere fase van het Keuzepalet. De beleidsmatige invulling is gedurende het proces gewijzigd. In de definitieve stukken is de tekst daarop aangepast, zodat duidelijk is dat deze formulering niet de uiteindelijke beleidslijn van de provincie weergeef De opmerking over de klimaatcijfers is deels terecht. Het OER vermeldt expliciet dat Schiphol en luchtvaartemissies niet volledig zijn opgenomen in de gebruikte klimaatdata en dat de werkelijke uitstoot daardoor hoger is dan uit deze cijfers blijkt. De effecten van groei en krimp van Schiphol op broeikasgasemissies zijn wel kwalitatief in de effectbeoordeling betrokken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0023	5	5. Interne tegenstrijdigheden De ontwerpvisie bevat meerdere interne tegenstrijdigheden: Ten eerste stelt de provincie dat gezondheid volwaardig wordt meegewogen, maar bij Schiphol krijgt economische ontwikkeling en bereikbaarheid concretere aandacht dan daadwerkelijke gezondheidsbescherming. Ten tweede stelt de provincie dat milieunormen de ondergrens vormen, maar zij werkt niet uit wat dit betekent voor gebieden waar sprake is van structurele cumulatieve hinder. Ten derde stelt de provincie dat normen onvoldoende rekening houden met stapeling van hinder, maar bij Schiphol ontbreekt een integrale cumulatieve gezondheidsanalyse. Ten vierde stelt de provincie dat bronbeleid belangrijk is, maar zij formuleert geen bronmaatregelen voor Schiphol. Ten vijfde stelt de provincie dat zij de leefbaarheid rondom Schiphol wil vergroten, maar zij accepteert tegelijk dat ook in de toekomst sprake zal zijn van te hoge geluidsbelasting, fijnstof emissies en ZZS uitstoot. Ten zesde stelt de provincie dat vrijgekomen milieuruimte niet moet worden opgevuld met geluidgevoelige functies, maar zij zegt niet dat vrijgekomen milieuruimte ook niet opnieuw mag worden opgevuld door extra luchtvaartactiviteit. Ten zevende wordt de reservering Schiphol Noordwest gehandhaafd, terwijl doorgroei binnen bestaande kaders niet mogelijk is en de effecten onvoldoende zijn uitgewerkt.	Een deel van de genoemde tegenstrijdigheden had betrekking op de ter inzage gelegde ontwerptekst. Mede naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen is de tekst over Schiphol inmiddels aanzienlijk aangescherpt. In de aangepaste Omgevingsvisie is opgenomen dat gezondheid en leefomgevingskwaliteit volwaardig worden meegewogen, dat verdere ontwikkeling van Schiphol gepaard moet gaan met aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting en dat wordt gestreefd naar afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren. Ook cumulatie van milieubelasting wordt expliciet betrokken bij nieuwe woningbouw en andere gevoelige functies. Niet alle genoemde bronmaatregelen liggen echter binnen de bevoegdheid van de provincie. Het Rijk is bevoegd gezag voor de exploitatie en het gebruik van Schiphol en stelt de kaders voor onder meer het aantal vliegtuigbewegingen, nachtvluchten, het stelsel voor vliegtuiggeluid en het Luchthavenverkeerbesluit. De provincie kan deze maatregelen daarom niet zelfstandig in de Omgevingsvisie vaststellen. Zij kan wel haar regionale belangen bij het Rijk inbrengen en, waar provinciale medewerking nodig is, voorwaarden stellen vanuit haar eigen verantwoordelijkheden voor ruimtelijke ontwikkeling, bereikbaarheid, leefomgevingskwaliteit, landschap en andere provinciale belangen. Ook betekent het vrijvallen van ruimtelijke milieuruimte niet automatisch dat de provincie kan bepalen hoe de operationele gebruiksruimte van Schiphol wordt ingevuld. De reservering Schiphol Noordwest is geen besluit tot ontwikkeling van het gebied, maar een strategische reservering totdat meer duidelijkheid bestaat over de langetermijnbehoefte van Schiphol en de ruimtelijke consequenties daarvan. Een eventuele ontwikkeling vraagt een afzonderlijke integrale afweging.
ZW_0023	6	6. Ontbrekende onderbouwing De ontwerpvisie mist ten minste de volgende onderbouwing: 1. Een actuele integrale gezondheidsanalyse voor de Schipholregio. 2. Een cumulatieve beoordeling van geluid, slaapverstoring, ultrafijnstof, NOx, PM2,5, ZZS, CO_2 en verkeersdruk. 3. Een beoordeling van gezondheidseffecten buiten de formele geluidscontouren. 4. Een expliciete toets aan het EVRM, met name bescherming van privéleven en woning. 5. Een toets aan de recente rechtspraak over Schiphol en bescherming van omwonenden. 6. Een analyse van de gevolgen van het ontbreken of vernietigen van vergunningen voor Schiphol. 7. Een onderbouwde keuze waarom economische ontwikkeling zwaarder zou mogen wegen dan aantoonbare gezondheidsschade. 8. Een concreet monitoringsprogramma met indicatoren, grenswaarden, frequentie en bijsturingsplicht. 9. Een uitwerking van bronbeleid voor Schiphol. 10. Een toets aan de aangescherpte EU-luchtkwaliteitsnormen vanaf 2030. 11. Een volledige klimaatboekhouding inclusief luchtvaartemissies. 12. Een beschrijving van juridische en bestuurlijke maatregelen als normen of gezondheidsdoelen niet worden gehaald.	Wij onderschrijven dat voor toekomstige concrete besluiten rond Schiphol goede en actuele informatie nodig is over gezondheid, milieu, natuur, klimaat en ruimtelijke effecten. Niet alle in de zienswijze genoemde onderzoeken hoeven echter in de Omgevingsvisie zelf te worden uitgevoerd. De Omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument. Het OER brengt op dit niveau de relevante milieu- en omgevingseffecten in beeld en benoemt ook onzekerheden en aandachtspunten voor verdere uitwerking. Voor concrete projecten, vergunningen of besluiten kunnen aanvullende gezondheidskundige, milieukundige en juridische onderzoeken noodzakelijk zijn. De aangepaste Omgevingsvisie bevat daarnaast een bredere provinciale lijn voor gezondheid, waarin monitoring, cumulatie, wetenschappelijk gevalideerde gegevens en bijsturing nadrukkelijk een rol spelen. Wij zien daarom geen noodzaak om alle twaalf genoemde onderzoeken en toetsen als afzonderlijke onderdelen van de Omgevingsvisie op te nemen. Wel moet bij verdere besluitvorming steeds worden beoordeeld welke aanvullende informatie en juridische onderbouwing voor het betreffende besluit noodzakelijk is.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0023	7	7. Verzoek tot aanpassing van de Omgevingsvisie Ik verzoek Provinciale Staten om de ontwerp-Omgevingsvisie op de volgende punten aan te passen: 1. Neem expliciet op dat bescherming van gezondheid en leefomgeving in de Schipholregio een provinciaal belang is. 2. Neem op dat groei van Schiphol of groei van passagiersvolume alleen aanvaardbaar is indien aantoonbaar sprake is van minder geluid, minder slaapverstoring, minder uitstoot en minder gezondheidsschade. 3. Neem op dat vrijgekomen milieuruimte niet mag worden opgevuld door extra vliegbewegingen, zwaardere vliegtuigen of hogere passagiersvolumes. 4. Verwijder of bevries de reservering Schiphol Noordwest zolang geen volledige milieueffectbeoordeling, gezondheidsbeoordeling en juridische onderbouwing beschikbaar is. 5. Stel een provinciaal programma Gezonde Schipholregio op. 6. Verplicht cumulatieve monitoring van geluid, ultrafijnstof, NOx, PM2,5, ZZS, CO2, slaapverstoring, hinderbeleving en gezondheid. 7. Neem een duidelijke bijsturingsplicht op als gezondheids- of milieudoelen niet worden gehaald. 8. Neem op dat de provincie bij het Rijk actief zal aandringen op afschaffing van nachtvluchten, beperking van vliegbewegingen en daadwerkelijke handhaving. 9. Neem luchtvaartemissies volledig mee in provinciale klimaat- en milieumonitoring. 10. Werk de gevolgen van aangescherpte EU-luchtkwaliteitsnormen per 2030 concreet uit voor Schiphol en omgeving. 11. Neem de WHO normen ten aanzien van lawaai als uitgangspunt. 12. Neem een juridische toets op aan recente rechtspraak over Schiphol, geluidshinder, rechtsbescherming en natuurvergunningen. 13. Maak duidelijk welke Omgevingswet-instrumenten de provincie inzet: omgevingsverordening, programma, instructieregels, gebiedsgerichte reserveringen en ruimtelijke beperkingen.	* Gezondheid en leefomgeving als provinciaal belang: verwerkt. De visie zet expliciet in op aantoonbare verbetering van leefomgevingskwaliteit en vermindering van gezondheidsbelasting. * Ontwikkeling alleen bij minder hinder en gezondheidsschade: nemen we grotendeels over door de genoemde voorwaarde van aantoonbare verbetering van leefomgevingskwaliteit en vermindering van gezondheidsbelasting. * Vrijgekomen milieuruimte niet gebruiken voor extra luchtvaart: niet overgenomen. De provincie bepaalt het aantal vliegbewegingen, vliegtuigtypen of passagiersvolume niet. * Schiphol Noordwest verwijderen of bevriezen: niet overgenomen. De reservering is geen ontwikkelbesluit maar een strategische ruimtereservering totdat meer duidelijkheid bestaat over nut, noodzaak en ruimtelijke consequenties. * Programma Gezonde Schipholregio: nemen we niet als afzonderlijke verplichting op. De visie voorziet wel in een integrale gebiedsaanpak en samenwerking met gemeenten, Schiphol en het Rijk. * Cumulatieve monitoring: nemen we gedeeltelijk over. De visie zet provinciebreed in op meten, onderzoeken, monitoren en het betrekken van cumulatie bij ruimtelijke afwegingen. * Bijsturingsplicht: de visie bevat al een algemene systematiek van monitoring, evaluatie en bijsturing wanneer ambities niet worden gehaald of omstandigheden wijzigen. * Afschaffing nachtvluchten en beperking vliegbewegingen: nemen we niet als provinciale beleidsdoelstelling over, omdat deze onderwerpen tot de bevoegdheid van het Rijk behoren. * Luchtvaartemissies volledig opnemen in provinciale klimaatmonitoring: nemenn we niet volledig over. Wel moet transparant zijn welke emissies in gebruikte databronnen wel en niet zijn opgenomen. Het OER doet dit voor de gebruikte klimaatdata. * EU-luchtkwaliteitsnormen 2030: deze zijn in het OER betrokken en maken onderdeel uit van het algemene provinciale beleid voor een gezonde leefomgeving. * WHO-normen voor geluid als uitgangspunt: nemen we niet over als provinciale norm. Gezondheidskundige inzichten kunnen worden betrokken, maar de wettelijke normering van vliegtuiggeluid ligt bij het Rijk. * Juridische toets recente rechtspraak: relevante rechtspraak en vergunningensituaties worden betrokken wanneer zij voor concrete besluiten van belang zijn. Een afzonderlijke algemene juridische toets wordt niet als beleidskeuze in de Omgevingsvisie opgenomen. * Inzet Omgevingswet-instrumenten: nemen we deels op. De visie benoemt de provinciale ruimtelijke rol en het beschikbare instrumentarium. De concrete keuze voor bijvoorbeeld verordening, programma of andere instrumenten volgt bij verdere uitwerking. Conclusie: de zienswijze heeft op verschillende onderdelen mede aanleiding gegeven tot aanscherping van de tekst. Voor het overige geeft zij geen aanleiding tot verdere aanpassing van de Omgevingsvisie.
ZW_0024	1	Mijn vrouw en ik hebben bewust gekozen om in Vertical Amsterdam te wonen, omdat Sloterdijk werd gepresenteerd als een levendige stadswijk waar wonen, werken, horeca en voorzieningen samenkomen. Juist dat sprak ons aan. We missen nu juist de horeca, winkels en ontmoetingsplekken die bij een echte stadswijk horen. Ik hoop daarom dat de Omgevingsvisie ruimte blijft bieden voor een gezellige, leefbare wijk waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten.	Wij danken indiener voor de zienswijze. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. De opmerking van indiener is relevant, maar het is meer aan de gemeente om de gevraagde ruimte te bieden voor en invulling te geven aan de levendige stadswijk.
ZW_0025	1	In figuur 39 (blz. 119) is sprake van het “vergroten van de veiligheidscontour” van het Westelijk Havengebied. Ik woon nu niet ver buiten deze contour en het vergroten van deze contour zou betekenen dat ik in een veiligheidsrisicogebied kom te wonen. Voor grote delen van Amsterdam en Zaanstad zal dit leiden een sterke achteruitgang van de omgevingskwaliteit. Dat is onnodig. Het Westelijk Havengebied (wat nu grote benzineopslagfunctie heeft) kan zich duurzaam ontwikkelen binnen de huidige veiligheidscontouren en dat beginsel zal stevigin de Omgevingsvisie moeten worden verankerd.	Deze figuur is onjuist. Het veiligheidsrisicogebied (veiligheidscontour, ook wel risicogebied) komt niet over woongebieden te ligggen, dit kan vanuit de wetgeving ook niet. De huidige veiligheidscontour gelegen rondom Afrika- en Amerikahaven wordt echter wel uitgebreid. Voor de energietransitie en de komst van nieuwe non-fossiele energiedragers is meer risicoruimte nodig. Om deze transitie mogelijk te maken wordt het risicogebied vergroot. De kaart wordt eruitgehaald.
ZW_0026	1	Allereerst spreken wij onze waardering uit voor de ontwerp-Omgevingsvisie en onderschrijven de ambitie om te komen tot een sterke, duurzame en toekomstbestendige economie. De visie biedt een goede basis voor een zorgvuldige afweging van de schaarse ruimte en het versterken van de economische structuur van Noord-Holland.	Wij danken indiener voor de zienswijze en de uitgesproken waardering.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0026	2	In dat kader verzoeken wij u Figuur 22: Perspectief op waar we wonen, werken en recreëren aan te vullen met de regionaal afgestemde uitbreidingslocaties voor bedrijventerreinen. In het bijzonder verzoeken wij om De Veken IV op deze kaart op te nemen. De ontwikkeling van De Veken IV (30 ha bruto) is geen nieuwe of op zichzelf staande ontwikkeling, maar maakt onderdeel uit van de regionale programmering van werklocaties zoals vastgelegd in de Strategie Werklocaties Westfriesland 2022 en het Convenant Werklocaties Westfriesland 2022, waarin de Westfriese gemeenten gezamenlijk afspraken hebben gemaakt over de ontwikkeling, fasering en programmering van bedrijventerreinen. Deze regionale afstemming vormt tevens een belangrijk uitgangspunt van de Omgevingsverordening Noord-Holland en de toelichting daarop. De provincie gaat daarin uit van een zorgvuldig regionaal afgestemde programmering als basis voor de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen. Tegen deze achtergrond ligt het voor de hand dat de regionaal afgestemde uitbreidingslocaties ook herkenbaar worden opgenomen in Figuur 22: Perspectief op waar we wonen, werken en recreëren. Door De Veken IV op deze kaart op te nemen, ontstaat een consistent beeld tussen de Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening en de regionale bestuurlijke afspraken over de toekomstige ontwikkeling van werklocaties. Wij verzoeken u daarom de ontwerp-Omgevingsvisie op dit punt aan te passen en De Veken IV als regionaal afgestemde uitbreidingslocatie op te nemen in Figuur 22: Perspectief op waar we wonen, werken en recreëren.	Figuur 22 maakt alleen melding van vastgestelde bestemmingsplannen/Omgevingsplannen. Zogenaamde zachte (nog niet vastgestelde) plannen zoals De Veken IV nemen wij niet op.
ZW_0027	1	Allereerst spreken wij onze waardering uit voor de ontwerp-Omgevingsvisie en onderschrijven de ambitie om te komen tot een sterke, duurzame en toekomstbestendige economie. De visie biedt een goede basis voor een zorgvuldige afweging van de schaarse ruimte en het versterken van de economische structuur van Noord-Holland.	Wij danken indiener voor de zienswijze en de uitgesproken waardering.
ZW_0027	2	In dat kader verzoeken wij u Figuur 22: Perspectief op waar we wonen, werken en recreëren aan te vullen met de regionaal afgestemde uitbreidingslocaties voor bedrijventerreinen. In het bijzonder verzoeken wij om Zevenhuis fase 2 op deze kaart op te nemen. De ontwikkeling van Zevenhuis fase 2 (45 ha bruto) is geen nieuwe of op zichzelf staande ontwikkeling, maar maakt onderdeel uit van de regionale programmering van werklocaties zoals vastgelegd in de Strategie Werklocaties Westfriesland 2022 en het Convenant Werklocaties Westfriesland 2022, waarin de Westfriese gemeenten gezamenlijk afspraken hebben gemaakt over de ontwikkeling, fasering en programmering van bedrijventerreinen.Deze regionale afstemming vormt tevens een belangrijk uitgangspunt van de Omgevingsverordening Noord-Holland en de toelichting daarop. De provincie gaat daarin uit van een zorgvuldig regionaal afgestemde programmering als basis voor de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen. Tegen deze achtergrond ligt het voor de hand dat de regionaal afgestemde uitbreidingslocaties ook herkenbaar worden opgenomen in Figuur 22: Perspectief op waar we wonen, werken en recreëren. Door Zevenhuis fase 2 op deze kaart op te nemen, ontstaat een consistent beeld tussen de Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening en de regionale bestuurlijke afspraken over de toekomstige ontwikkeling van werklocaties. Wij verzoeken u daarom de ontwerp-Omgevingsvisie op dit punt aan te passen en Zevenhuis fase 2 als regionaal afgestemde uitbreidingslocatie op te nemen in Figuur 22: Perspectief op waar we wonen, werken en recreëren.	Figuur 22 maakt alleen melding van vastgestelde bestemmingsplannen/Omgevingsplannen. Zogenaamde zachte (nog niet vastgestelde) plannen zoals Zevenhuis fase 2 nemen wij niet op.
ZW_0028	1	NSDC spreekt waardering uit voor de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. De visie erkent terecht dat digitale infrastructuur een essentiële randvoorwaarde vormt voor economische ontwikkeling, maatschappelijke weerbaarheid en Europese strategische autonomie. Positief is dat de provincie digitale infrastructuur expliciet benoemt als onderdeel van haar toekomstbestendige economie en als een strategisch belang voor Noord-Holland, Nederland en Europa. NSDC onderschrijft in het bijzonder de constatering dat: ● digitale infrastructuur cruciaal is voor vitale processen; ● datacenters en internationale connectiviteit een fundament vormen onder de digitale economie; ● geopolitieke ontwikkelingen vragen om meer controle over data en digitale infrastructuur; ● Noord-Holland een sleutelpositie heeft door haar concentratie van datacenters, internetknooppunten en zeekabelverbindingen. Tegelijkertijd constateert NSDC dat de visie op een aantal onderdelen versterkt kan worden om zo beter aan te sluiten bij de ambities die Europa en Nederland momenteel ontwikkelt rondom technologische soevereiniteit, AI, cloudinfrastructuur en de voorgenomen European Cloud and AI Development Act (CADA). Hiertoe doen we de volgende aanbevelingen:	Wij danken indiener voor de constructieve zienswijze en de uitgesproken waardering voor en onderschrijving van onderdelen van de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0028	2	1. Maak digitale infrastructuur expliciet onderdeel van de provinciale strategie voor Europese technologische soevereiniteit. De visie benoemt terecht dat nieuwe datacenters ruimte kunnen krijgen wanneer zij bijdragen aan Europese soevereiniteit. NSDC stelt voor deze ambitie verder uit te werken. Momenteel blijft onduidelijk: ● wat de provincie precies verstaat onder “bijdragen aan Europese soevereiniteit”; ● welke typen digitale infrastructuur prioriteit krijgen; ● hoe deze afweging zich verhoudt tot andere ruimteclaims. Dat is noodzakelijk om op termijn ook de juiste keuzes te kunnen maken en deze juridisch te onderbouwen. Dit alles ook in het licht van de plannen van de Europese Commissie. Deze werkt momenteel aan een strategie om de Europese digitale infrastructuur, cloudcapaciteit, AI-capaciteit en datacentercapaciteit substantieel uit te breiden. Noord-Holland heeft als grootste digitale hub van Nederland een unieke uitgangspositie om hierin een leidende rol te spelen. NSDC adviseert daarom om in de visie expliciet op te nemen dat Noord-Holland: ● wil bijdragen aan de ontwikkeling van een Europese soevereine digitale infrastructuur; ● ruimte wil bieden aan infrastructuur die aantoonbaar bijdraagt aan Europese digitale autonomie; ● de ontwikkeling van Nederlandse en Europese cloud-, AI- en datacentercapaciteit als strategisch economisch belang beschouwt. Op die manier wordt actief een koppeling gelegd tussen het provinciale beleid en de Cloud And Development Act waarin wordt gestuurd om het selectiever bestemmen van nog beschikbare ruimte voor soevereine datacenters.	We nemen de eerste twee suggesties over, dat maakt de focus iets concreter en sluit ook aan bij onze intentie in te zetten op digitale soevereiniteit. De derde suggestie willen we nu niet opnemen, we erkennen het belang van AI en datacentercapaciteit maar gezien de benodigde schaarsten zoals ruimte, energie en water, heeft dit een integrale benadering nodig en nemen we dit niet op als strategisch cluster.
ZW_0028	3	2. Differentieer tussen datacenters op basis van maatschappelijke en strategische waarde. De ontwerpvisie spreekt over “een selectief datacenterbeleid”, maar geeft niet aan hoe deze selectiviteit wordt ingevuld. NSDC adviseert daarom om niet langer uitsluitend te sturen op het type functie (datacenter), maar vooral op de maatschappelijke en strategische bijdrage. Daarbij kan onderscheid worden gemaakt tussen: ● datacenters die vitale digitale infrastructuur en/of Europese cloud- en AI-capaciteit faciliteren; ● datacenters die bijdragen aan Nederlandse of Europese digitale soevereiniteit en primair NL/EU klanten bedienen; ● datacenters die hoofdzakelijk internationale capaciteit bedienen zonder aantoonbare bijdrage aan Nederlandse of Europese beleidsdoelen. Voor deze kaders is regie vanuit de Rijksoverheid en Europese Commissie nodig. Het is dan ook aan te bevelen om hier vanuit de provincie expliciet om te blijven vragen.	Op basis van de Europese dienstenrichtlijn mag de provincie niet economisch ordenen, hoe we kunnen sturen op soevereiniteit behoeft nadere uitwerking die op Rijks- en Europees niveau zal moeten worden opgepakt. Wij zullen hier zeker op blijven aandringen.
ZW_0028	4	3. Reserveer ontwikkelruimte voor soevereine digitale infrastructuur. Eerder heeft NSDC al gewezen op het risico dat de beperkte beschikbare ruimte op het gebied van datacenters in Nederland bijna volledig wordt benut door niet-Europese aanbieders. De ontwerpvisie erkent dat: ● ruimte, energie en water schaars zijn; ● datacenters een belangrijke rol spelen voor strategische autonomie; ● uitbreiding alleen mogelijk is binnen bestaande clusters. NSDC stelt voor om binnen de bestaande clusters expliciet ontwikkelruimte te reserveren voor digitale infrastructuur die aantoonbaar bijdraagt aan Nederlandse en Europese technologische soevereiniteit. Zonder dergelijke reservering bestaat het risico dat toekomstige capaciteit niet beschikbaar is voor Nederlandse en Europese initiatieven op het gebied van cloud, AI en dataopslag.	We onderschrijven deze noodzaak. Hoe we hierop kunnen sturen is niet zo eenvoudig en vraagt nadere uitwerking in een nieuw Programma Economie

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0028	5	4. Koppel energie-infrastructuur en digitale infrastructuur explicieter aan elkaar. De visie benoemt terecht dat nieuwe datacenters bij voorkeur worden ontwikkeld nabij energieknooppunten en dat de afweging plaatsvindt binnen de beschikbare energiecapaciteit. NSDC ondersteunt deze benadering. Tegelijkertijd vraagt NSDC aandacht voor het feit dat digitale infrastructuur inmiddels een basisvoorziening is geworden, vergelijkbaar met energie-, transport- en telecominfrastructuur. Daarom verdient digitale infrastructuur ook een expliciete positie binnen de provinciale afweging rond: ● netuitbreidingen; ● energiehubs; ● warmte-infrastructuur; ● vestigingsbeleid voor strategische economische activiteiten. De ontwikkeling van AI, cloud en digitale dienstverlening zal de komende jaren sterk afhankelijk zijn van tijdige beschikbaarheid van energiecapaciteit.	Wij zijn het met u eens dat digitale infrastructuur meer sturend worden voor toekomstig ruimtegebruik en hebben daarom netwerken voor data, oftewel digitale infrastructuur onderdeel gemaakt van het afwegingsprincipe 4: sturen vanuit netwerken.
ZW_0028	6	5. Verbind innovatiebeleid, AI-beleid en digitale infrastructuur sterker. De ontwerpvisie legt terecht een relatie tussen datacenters, AI-ontwikkeling en innovatieclusters. NSDC adviseert deze koppeling verder te versterken. AI-capaciteit, rekenkracht, datacenters, cloudvoorzieningen en kennisinstellingen vormen steeds meer één geïntegreerd ecosysteem. De recente studie naar de mogelijkheden voor een Tech Corridor laten zien dat er grote kansen liggen als we bestaande provinciale hubs met elkaar verbinden. Daarom zou de provincie expliciet kunnen opnemen dat digitale infrastructuur een randvoorwaarde vormt voor: ● AI-ontwikkeling; ● kennisintensieve bedrijvigheid; ● innovatieclusters; ● toekomstige productiviteitsgroei. En daarmee een integraal onderdeel is voor de verdere economische ontwikkeling en welvaart in de provincie.	Wij hebben begrip voor deze zienswijze van indiener. Zoals indiener aangeeft, leggen we al relaties tussen datacenters, AI-ontwikkeling en innovatieclusters. Ons inziens is het voor de omgevingsvisie niet nodig om de tekst hierop te versterken. In de uitwerking van de omgevingsvisie naar bijvoorbeeld een programma economie zullen we dit meenemen.
ZW_0028	7	6. Versterk het beleid rond zeekabels. NSDC is positief dat de provincie expliciet aandacht besteedt aan de veroudering van bestaande zeekabelverbindingen en het belang van nieuwe aanlandingen onderkent. Gegeven het strategische belang van internationale connectiviteit adviseert NSDC om: ● zeekabels expliciet als vitale infrastructuur te kwalificeren; ● toekomstige aanlandingslocaties ruimtelijk te beschermen; ● actief samen te werken met Rijk en Europese instellingen om nieuwe soevereine verbindingen naar Noord-Holland te faciliteren. ● Bij de aanleg voor energie-infrastructuur mogelijkheden te verkennen voor gelijktijdige aanleg van zeekabels om zo overlast te verminderen en kosten te besparen. Nieuwe soevereine zeekabels zijn een noodzakelijke voorwaarde om de concurrentiepositie van de Nederlandse digitale economie te behouden.	We volgen het pleidooi van indiener maar benadrukken dat deze infrastructuur vooral een landelijke verantwoordelijkheid is. De provincie Noord-holland is lid van de Zeekabelcoalitie en zal via dit netwerk bekijken of en waar ruimtelijke inpassing in de toekomst noodzakelijk is.
ZW_0028	8	Conclusie. NSDC ondersteunt de koers van de provincie Noord-Holland om digitale infrastructuur te erkennen als een strategisch belang voor economische ontwikkeling, maatschappelijke weerbaarheid en Europese autonomie. Om deze ambitie daadwerkelijk waar te maken, adviseert NSDC de provincie om de visie aan te scherpen door: 1. digitale infrastructuur expliciet te positioneren binnen de Europese strategie voor technologische soevereiniteit; 2. onderscheid te maken tussen datacenters op basis van strategische (toegevoegde) waarde; 3. ontwikkelruimte te reserveren voor Nederlandse en Europese digitale infrastructuur; 4. energie- en digitale infrastructuur integraal te benaderen; 5. de relatie tussen AI, innovatie en digitale infrastructuur explicieter uit te werken; 6. het beleid rond zeekabels verder te versterken. Hiermee kan Noord-Holland haar positie als belangrijkste digitale toegangspoort van Nederland behouden én bijdragen aan de versterking van de Europese digitale autonomie en het toekomstige verdienvermogen van Nederland en Europa.	We waarderen de verdieping op het hoofdstuk digitale infrastructuur, we onderschrijven de oproep en het belang van digitale infrastructuur, AI en datacenters als belangrijke basisvoorwaarde voor een toekomstbestendige economie. We zullen ons hoofdstuk aanscherpen op een aantal punten rondom het belang en de bewoording van digitale soevereiniteit.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0029	1	Gezonde leefomgeving, natuur en landschap Laat de brede steun van inwoners voor een gezonde leefomgeving, natuur en landschap in de raadpleging sterker terugkomen in de definitieve Omgevingsvisie Noord-Holland. Uit de raadpleging van inwoners bleek namelijk brede steun voor een gezonde leefomgeving (o.a. sterk beperken van gebruik bestrijdingsmiddelen, beperken uitstoot industrie), natuur en landschap. Laat dit geluid sterker terugkomen in de visie.	Wij herkennen uw opmerking dat er brede steun bestaat voor een gezonde leefomgeving, natuur en landschap. We hebben tekstuele toevoegingen gedaan ten opzichte van de ontwerp-omgevingsvisie om onze inzet op gezonde leefomgeving te verduidelijken. We hebben dit gedaan in het afwegingsprincipe 3 in het hoofdstuk Afwegingskader (H3), in het verdiepingshoofdstuk voor gezonde leefomgeving, in het hoofdstuk 6.1 Den Helder en omgeving en het hoofdstuk 6.10 over Schiphol. Wat betreft natuur is er een afwegingsprincipe natuur toegevoegd aan het afwegingskader (H3), en zijn de teksten in het verdiepingshoofdstuk 5.9 aangevuld, aangescherpt en geactualiseerd.
ZW_0029	2	Zeer zorgwekkende stoffen in de bodem en in oppervlakte-/grondwater In de Omgevingsvisie wordt gesproken over het volgende: “We werken aan het voorkomen en beperken van aantasting en het bevorderen van omgevingskwaliteit en het beschermen en verbeteren van de fysieke leefomgeving, met specifieke aandacht voor luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid.” Neem na ‘luchtkwaliteit’ het volgende aspect op: “… zeer zorgwekkende stoffen in bodem en oppervlakte-/grondwater … “. Dit is een actueel onderwerp (denk aan PFAS, TFA, staalslakken), het past bij de kerntaken van de provincie, het komt alle inwoners ten goede en sluit aan bij punt 1: de zorg om een gezonde leefomgeving.	We voegen ZZS aan de betreffende zin toe: "... met specifieke aandacht voor luchtkwaliteit, ZZS, geluid en externe veiligheid."
ZW_0029	3	Waterkwaliteit: Schoon water is voor iedere inwoner en ondernemer in de provincie van belang. Dit bleek ook uit de participatie. Daarnaast moet Nederland voldoen aan de Kaderrichtlijnwater. Dit wordt steeds dringender. Het is dus volstrekt legitiem om in de omgevingsvisie meer richting en ambitie mee te geven, bijvoorbeeld richting de waterschappen. Denk daarbij aan bredere spuitvrije zones langs watergangen, versnelde actualisatie van lozingsvergunningen en behoud en herstel van permanent grasland.	Dit wordt onderdeel van de uitwerking van het Regionaal Water- en Bodemprogramma (RWBP). Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp-RWBP ligt volgens planning in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage.
ZW_0029	4	Stuur op een Basiskwaliteit Natuur in stad, dorp en landelijk gebied en laat deze ambitie doorwerken in de Omgevingsverordening.	Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beoogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening.
ZW_0029	5	Intrinsieke waarde van de natuur Neem de intrinsieke waarde van de natuur op in de omgevingsvisie: dat natuur een eigen belang heeft dat beschermd moet worden. Bijvoorbeeld door te verwoorden dat ecosystemen recht hebben op gezondheid, herstel en continuïteit. Deze principes kunnen vervolgens in het Omgevingsplan vertaald worden naar concrete toetsingscriteria die gebruikt worden bij vergunningen, projecten en gebiedsontwikkelingen.	We beamen de intrinsieke waarde van de natuur. We zullen dit benadrukken in de tekst van de omgevingsvisie.
ZW_0029	6	Landbouw in transitie = keuzes maken Er wordt in de ontwerp-Omgevingsvisie veel verwezen naar de landbouw als sturende factor voor bijvoorbeeld natuur en leefbaarheid. Ook kom ik verwijzingen naar kringlooplandbouw tegen, als stip op de horizon voor de landbouwsector. Maar er moeten in de provincie straks wel keuzes worden gemaakt over de landbouw: de grondgebondenheid van veeteelt, het stimuleren van biologische landbouw, doelsturing op het sluiten van kringlopen en het behouden van permanente graslanden. Kunt u dit opnemen in de Omgevingsvisie? Niet alleen in de overgangsgebieden rondom Natura2000, maar ook juist daarbuiten kan met deze maatregelen worden bijgedragen aan natuurherstel. Help tegelijkertijd agrariërs met omschakelen naar een werkwijze die richting biologisch gaat en beloon pioniers!	De indiener vraagt om een concretisering van het begrip kringlooplandbouw. De Omgevingsvisie is daarvoor niet de juiste plek. Een dergelijke concretisering zal in een programma kunnen worden gedaan. In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt
ZW_0029	7	Duurzame bollen- en sierteelt: Welke kant wil de provincie op met de bollensector/sierteelt? Er zijn problemen met voldoende (zoet) water en met bestrijdingsmiddelen. Onwenselijk is het dat sierteelt in de plaats komt van grasland, bijvoorbeeld als veehouders stoppen met hun bedrijfsvoering. Dit kan de provincie opnemen in haar Omgevingsvisie. De provincie benoemt trots te zijn op de bloemensector, maar kan in de Omgevingsvisie een stap verder gaan en eraan bijdragen dat de sector in Noord-Holland een duurzaam voorbeeld wordt voor de rest van het land, doordat doelen voor een gezonde leefomgeving, kringlooplandbouw, klimaatadaptatie en waterkwaliteit behaald worden.	We sturen (met rijk en waterschappen) op integraal duurzaam landgebruik, zowel voor sierteelt als andere gewassen. Doelsturing (geborgd en gemonitord) is het uitgangspunt. Maatregelvoorschriften zoals beperken van de mogelijkheden voor de teelt van gewassen past hier niet bij. Zo kan een verbod van teelten tot afwentelrisico's leiden omdat de benodigde mogelijkheden voor bijv vruchtwisseling beperkt worden. We investeren in vermindering van milieudruk door watergebruik en middelen (energie, nutrienten en gewasbeschermingsmiddelen) en waar mogelijk versterking van ecosysteemdiensten als landschap, water en biodiversiteit (bijv Natuurinclusieve landbouw en biologische landbouw).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0029	8	Bestrijdingsmiddelen reduceren: Maak sowieso in de Omgevingsvisie duidelijk dat er een ambitie is om het gebruik van bestrijdingsmiddelen flink in te perken, zowel om insecten, bestuivers, vogels en Natura 2000-gebieden te beschermen, als omwonenden.	Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden, vanwege de samenhang met gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk in ontwikkeling zijn, vanuit het convenant toekomstbestendige gewasbescherming (gericht op het terugdringen van de milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) en het maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur (gericht op natuurherstel waarin ook de drukfactor 'gewasbeschermingsmiddelen' alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden zijn geïntegreerd).
ZW_0029	9	Geluidshinder Schiphol Neem de hinder die Schiphol in de provincie veroorzaakt serieus. Laat zien dat niet alleen het economisch belang geldt, maar dat de provincie een visie heeft op leefbaarheid voor de mensen die onder de aanvliegroutes van de luchthaven wonen. Maak krimp van de luchtvaart bespreekbaar, zelfs als niet de provincie maar het Rijk over Schiphol gaat.	De provincie neemt de hinder en gezondheidseffecten van Schiphol serieus. De Omgevingsvisie benoemt nadrukkelijk dat de economische en internationale betekenis van Schiphol gepaard gaat met een aanzienlijke belasting van de omgeving. Bij de ruimtelijke ontwikkeling kijken wij daarom niet alleen naar het economische belang van de luchthaven, maar ook naar de gevolgen van luchthavens en vliegroutes voor onder meer geluid, gezondheid, leefomgevingskwaliteit, mobiliteit, natuur en veiligheid. Voor de Schipholregio zetten wij in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Daarbij streven wij naar afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren. Dit is juist van belang voor de inwoners die in de omgeving van Schiphol en onder de vliegroutes wonen. De provincie is niet bevoegd om het aantal vliegtuigbewegingen op Schiphol vast te stellen. Die bevoegdheid ligt bij het Rijk. Dat betekent echter niet dat de provincie geen positie inneemt. Samen met andere provincies en gemeenten binnen de Bestuurlijke Regie Schiphol behartigen wij de belangen van de regio in het overleg met het Rijk. Daarbij zijn verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting voor ons belangrijke randvoorwaarden voor de verdere ontwikkeling van Schiphol. De Omgevingsvisie legt daarom geen provinciale doelstelling vast voor krimp van het aantal vliegtuigbewegingen. De omvang en het gebruik van de luchthaven kunnen wel onderwerp zijn van het overleg met het Rijk, waarbij de provincie vanuit haar verantwoordelijkheid voor de leefomgeving de gevolgen voor gezondheid, hinder en ruimtelijke ontwikkeling nadrukkelijk inbrengt.
ZW_0030	1	De bescherming van niet direct bedreigde of kwetsbare natuur is heel matig. En er kunnen veel concretere maatregelen worden genomen. In overgangszones tussen landbouw en natuur kan de provincie eisen dat het gebruik van pesticiden wordt teruggebracht naar (uiteindelijk) 0. Het uitfaseren van pesticiden is ook nodig voor het verbeteren van de waterkwaliteit (KRW), het voorkomen van ziektes bij mensen (Parkinson. ALS, hormoonverstoring) en het voorkomen van resistente schimmels (die antibiotica onbruikbaar maken). Hierbij moet de provincie het voortouw nemen en de sierteelt zeker niet ontzien.	Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden, vanwege de samenhang met gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk in ontwikkeling zijn, vanuit het convenant toekomstbestendige gewasbescherming (gericht op het terugdringen van de milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) en het maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur (gericht op natuurherstel waarin ook de drukfactor 'gewasbeschermingsmiddelen' alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden zijn geïntegreerd).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0031	1	Helemaal eens met zienswijze en als inbreng. Het vuil dat mensen op straat en in het water laten ontstaan is schrikbarend. Hoe kunnen we daar betere voorzieningen voor treffen? Ook meer voorzieningen voor dieren en insecten te water en te land.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld. Concrete maatregelen waar indiener op doelt vallen buiten de scope van de omgevingsvisie.
ZW_0032	1	Met grote interesse hebben ik kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie die door de Provincie ter inzage is gelegd op 15 juni 2026. Hierbij delen we graag onze zienswijze op de terinzagelegging. Als vrijwilliger bij de IVN Moeraswerkgroep en Heemtuin. Natuurliefhebber en lid van IVN, Landschap Noord-Holland, Staats bosbeheer, en de Vogelbescherming, ben ik van mening dat in de Provincie Noord-Holland recht heeft op een gezonde leefomgeving. Deze zienswijze roept de Provincie op om meer ambitie te tonen op deze thema's: Natuurherstel en groen in de stad is een onmisbare stap in het behalen van doelen binnen én buiten natuurgebieden. Stuur op een Basiskwaliteit Natuur in stad, dorp en landelijk gebied en laat deze ambitie doorwerken in de Omgevingsverordening;Natuurherstel en groen in de stad Er staan sterke ambities in de ontwerp-Omgevingsvisie op het gebied van natuurbescherming: ''We staan in Noord-Holland dan ook voor een sterke en weerbare natuur, waar soorten en leefgebieden in een gunstige staat zijn.'' (p85). Dit doel steunen wij volledig. Tegelijkertijd zien we ook dat verdroging, vermesting, versnippering van gebieden en verstoring van buitenaf de natuur onder druk blijven zetten. Om deze problemen aan te pakken is een benadering op systeemniveau nodig. De Natuurherstelverordening zal gaan leiden tot concrete doelen en deadlines voor herstel van natuur, zowel binnen, als buiten de natuurgebieden. Zo moeten we de achteruitgang van bestuivers uiterlijk in 2030 een halt toe te roepen. Er zullen tevens meer bomen in het stedelijk gebied moeten komen. Ook in Noord-Holland zullen we aan deze doelen moeten voldoen. We roepen de Provincie om meer ambitie te tonen in deze visie voor natuurherstel buiten natuurgebieden door te kiezen voor een Basiskwaliteit Natuur, immers: ''Om ook in de toekomst een robuuste en weerbare natuur te hebben, is het nodig dat we de biodiversiteit zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden beschermen en vergroten'' (p86) Door in de Omgevingsvisie expliciet te kiezen voor een Basiskwaliteit Natuur in het stedelijk gebied én het landelijk gebied kan de Provincie sturen op een leefomgeving waarin algemene soorten overal algemeen kunnen worden of blijven. Dit doel kan bijvoorbeeld worden gekoppeld aan het Groenblauwe Raamwerk door lokaal te werken aan een betere waterkwaliteit en het herstel van landschapselementen.	Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beoogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0032	2	Natuurinclusieve of biologische landbouw met zo veel mogelijk gesloten kringlopen heeft de toekomst. Hier moeten duidelijkere keuzes over worden gemaakt in de visie; Maak duidelijke keuzes over de landbouw Er wordt in de ontwerp-Omgevingsvisie veel verwezen naar de landbouw als sturende factor voor bijvoorbeeld natuur en leefbaarheid. Ook komen we veel verwijzingen naar kringlooplandbouw tegen, als stip op de horizon voor de landbouwsector. Wij onderschrijven dit toekomstbeeld volledig. Nu ook de stikstofplannen van het kabinet vorm krijgen moeten er concretere keuzes worden gemaakt over hoe dit in Noord-Holland vorm krijgt: de grondgebondenheid van de veeteelt, het stimuleren van biologische landbouw, doelsturing op het sluiten van kringlopen en het behouden van permanente graslanden. Niet alleen in de overgangsgebieden rondom Natura2000, maar ook juist daarbuiten kan met deze maatregelen worden bijgedragen aan natuurherstel. Wij hebben ook vraagtekens bij wat kringlooplandbouw betekent voor de bollensector in Noord-Holland. De toenemende afhankelijkheid van de aanvoer van steeds schaarser wordend zoet water en het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen lijkt niet te stroken met de doelen op het gebied van een gezonde leefomgeving, kringlooplandbouw, klimaatadaptatie en waterkwaliteit. Toch worden er in de visie geen duidelijke keuzes gemaakt over de toekomst van deze sector. Een transitie naar natuurinclusieve of biologische bollenteelt, waarbij de sector zelf aan zet is om voldoende zoet water te bergen, lijkt de enige toekomstgerichte oplossing. In de binnenduinrand heeft de productie van drinkwater prioriteit boven productie van bollen. We roepen de Provincie op om in het beloofde ‘provinciaal afwegingskader en landbouwladder’ een duidelijk onderscheid tussen een “agrarische hoofdstructuur” en “maatschappelijke gebieden” beter uit te werken. In beide gebieden kan “zuinig worden omgaan met landbouwgrond”, maar is er sprake van verschillende ontwikkelingsrichting er per deelgebied. Wij stellen voor om in ieder geval voor de veenweiden, de binnenduinrand en de overgangszones een duidelijk ontwikkelperspectief voor de landbouw op te nemen, inclusief keuzes op het gebied van waterpeil, bestrijdingsmiddelen en gewenst grondgebruik. Dit alles is enkel haalbaar met voldoende financieel perspectief voor de landbouwsector, zoals uw visie ook terecht benoemd. Als vergunningverlening weer mogelijk is hebben agrarische ondernemers ruime ondersteuning nodig bij het omschakelen naar duurzamere of biologische bedrijfsvoering.	De indiener vraagt om een concretisering van en keuzes voor het begrip kringlooplandbouw. De Omgevingsvisie is daarvoor niet de plek, dit is een beschrijving op hoofdlijnen. Een dergelijke concretisering zal in een programma kunnen worden gedaan, evenals de oproep van de indiener tot betere uitwerking van het onderscheid tussen 'agrarische hoofdstructuur'en 'maatschappelijke gebieden'. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt. We sturen (met rijk en waterschappen) op integraal duurzaam landgebruik, dat geldt zowel voor de bollenteelt, voor de sierteelt algemeen, als andere gewassen. Doelsturing (geborgd en gemonitord) is het uitgangspunt. We investeren in vermindering van milieudruk door watergebruik en middelen (energie, nutrienten en gewasbeschermingsmiddelen) en waar mogelijk versterking van ecosysteemdiensten als landschap, water en biodiversiteit (bijv natuurinclusieve landbouw en biologische landbouw).
ZW_0032	3	Schoon water is een randvoorwaarde voor natuurherstel en een gezonde leefomgeving. Het water in grote delen van Noord-Holland voldoet momenteel niet aan de eisen. Maak van schoon water een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen; Uit de reacties van de inwoners in het participatie verslag blijkt een brede steun voor schoon water: Waterkwaliteit wordt vaak als randvoorwaarde neergezet. Men vraagt om strenger handhaven op lozingen en vervuilende activiteiten, met specifieke aandacht voor pesticiden/“gif” (met name bollenteelt en sierteelt), industriële vervuiling en ook bredere bronnen zoals rioolwaterzuiveringen en consumentenproducten of medicijnresten. (…) Met name bollenteelt/lelieteelt komt terug als voorbeeld van een sector die volgens hen te veel druk legt op bodem en leefomgeving, en die strenger gereguleerd of verduurzaamd zou moeten worden. Wij vragen de Provincie om meer recht te doen aan deze participatiereacties in de visie. De waterschappen dienen binnenkort maatregelen te ontwikkelen voor de vierde planperiode (2028-2033) van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Zoals waarschijnlijk bekend, voldoet Nederland niet aan de Europese doelen voor schoon water. Schoon water is vanaf 2027 een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen zoals uitbreiding van de industriegebieden. De provincie stelt de kaders vast, waar de maatregelenpakketten van de drie Noord- Hollandse waterschappen aan moeten voldoen. Gezien de brede maatschappelijke steun voor waterkwaliteit in uw participatierapportage, en de nieuwe juridische werkelijkheid, vragen wij om in de omgevingsvisie meer richting en ambitie mee te geven richting de waterschappen. Voorbeelden hiervan zijn een bredere spuitvrije zone langs watergangen, actualisatie van lozingsvergunningen en behoud en herstel van permanent grasland.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Concrete maatregelen waar indiener op doelt vallen buiten de scope van de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0032	4	Bijzondere landschappen moeten steeds meer beschermde ruimte inleveren voor woningbouw, energie infrastructuur en andere ontwikkelingen. In sommige landschappen zien wij geen ruimte hiervoor. Daar waar het onder voorwaarden wel kan is volledige compensatie belangrijk; Uit het participatietraject blijkt duidelijk de wens om het landschap te behouden, en deze gebieden te vrijwaren van verdere verstedelijking. Tegelijkertijd is in de nieuwe omgevingsvisie de mogelijkheid opgenomen om binnen Beschermd Landschap te bouwen. Wij stellen voor om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland, zoals landgoederenzones, molenbiotopen, en de Scheggen van Amsterdam, te vrijwaren van verdere bebouwing. Door binnen het Beschermd Landschap (BL) een beperkt aantal “BL-plus” gebieden aan te wijzen waar wordt ingezet op volledig behoud van de huidige kernwaarden, blijven deze “landschapsparels” behouden voor de volgende generaties. Voor de overige gebieden binnen het Beschermd Landschap, waar aantasting zoals woningbouw volgens deze omgevingsvisie mogelijk is, vragen we om een concrete uitwerking van de belofte van GS aan PS om achteruitgang van natuur en landschap bij uitleglocaties en “straatjes erbij” volledig en voorafgaand te compenseren, en gemeenten hierbij actief te begeleiden en te adviseren. Deze compensatie dient op een juridische harde manier in de verordening te worden verwerkt, waardoor willekeur tussen gemeenten wordt voorkomen, zoals nu het geval is.	Wij koesteren onze landschappen en zoeken altijd naar een balans tussen het beschermen van waarden en ruimte bieden voor ontwikkeling. We zijn van mening dat de wijze waarop wij onze meest waardevolle landschappen beschermen en zorgdragen voor eventuele compensatie in geval van aantasting bij noodzakelijke ontwikkelingen, hierbij passend is. Wij willen daarbij zo min mogelijk onderscheid maken in onze regels voor en binnen de 32 Beschermde Landschappen. Deze landschappen zijn geselecteerd op basis van voormalige regimes en uitvoerig onderzoek en een interactief proces met stakeholders t.b.v. Kwaliteitsbeeld Noord-Holland 2050 door de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit. Ze zijn allen van hoge tot zeer hoge waarde en worden beschermd vanwege eigen specifieke kernkwaliteiten. Wel doen wij nader onderzoek naar mogelijk aanvullend beleid voor landgoederen, de scheggen van Amsterdam en molenbiotopen. Ten aanzien van het bouwen van woningen in BL geldt dat maximaal 25 woningen in of aan de kern of het dorpslint toegestaan zijn wanneer wordt voldaan aan de voorwaarden die in de omgevingsverordening zijn opgenomen (Artikel 6.59a Activiteiten in Beschermd landschap). Hierin is o.a. in vastgelegd dat aantasting van habitat voor weidevogels is uitgesloten en wanneer er sprake is van aantasting van andere kernkwaliteiten deze aantasting zoveel mogelijk moet worden beperkt, bij de planuitwerking rekening moet worden gehouden met de kernkwaliteiten, de ontwikkeling natuurinclusief moet worden gebouwd en de afname van water, groen en biodiversiteit moet worden gecompenseerd. Alleen in zeer bijzondere gevallen kan een verzoek bij GS worden ingediend om van de regels af te wijken.
ZW_0032	5	Veel kleinschalige campings en groene gebiedjes moeten in Noord-Holland plaats maken voor vakantieparken. Het landschap verrommelt en wordt steeds meer versteend. We roepen de Provincie op hier meer regie op te voeren en instructieregels voor gemeenten op te stellen; Daarnaast zien wij zo wel binnen- als buiten de Beschermde Landschappen dat kleinschalige campings, recreatiegebiedjes en landbouwgrond steeds vaker plaats moeten maken voor grote vakantieparken. Dit draagt bij aan de verdere verstening en verrommeling van het landschap. Ook leidt het tot toenemende recreatiedruk in onder andere de duinen en de kust, waar de bezoekersaantallen nu al groter zijn dan de draagkracht van veel gebieden. Nu het kabinet ervoor heeft gekozen om hier geen landelijke wet voor te maken is het aan de Provincie om regie te voeren. Dat kan door in het hoofdstuk 5.16 Recreatie tekst op te nemen over het belang van balans in het aanbod van verblijfsplaatsen, waarbij een goede landschappelijke inpassing, natuurinclusieve ontwikkeling én beheer en compensatie van verloren ruimtelijke kwaliteit belangrijk zijn. Vervolgens kunnen in de Omgevingsverordening instructieregels voor gemeenten worden opgenomen.	In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie. We ondersteunen gemeenten in het versterken van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie en waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie.
ZW_0032	6	Er is onvoldoende recreatieruimte in het groen in Noord-Holland en veel bestaande gebieden hebben een onderhoudsachterstand. Zorg voor een regeling waarbij nieuw groen meegroeit met de woningbouw en ga snel aan de slag met het versterken van het groenblauwe raamwerk. In de concept Omgevingsvisie is veel aandacht voor woningbouw, waarbij ook het belang van voldoende nieuwe recreatiegebieden vaak is genoemd. Onder andere door de ontwikkeling van een groenblauw raamwerk, waarmee integraal en gebiedsgericht kan worden gewerkt aan nieuwe groene verbindingen, recreatieve verbindingen en landschappelijke kwaliteit. Wij zien hier veel kansen in en hopen dat de Provincie op korte termijn werk maakt van het versterken van dit raamwerk. Ook blijft het ook noodzakelijk om bij nieuwbouw van woonwijken rekening te houden met voldoende nieuw recreatiegroen. Naast het groen in de wijk (3 bomen in zicht, 30% bladerdek en beleefbaar groen binnen 300 meter) zijn recreatiegebieden en parken in en om de stad van groot belang. Wij zien dat veel inwoners van Noord-Holland in de participatierapportage dit ook al hebben benoemd. Bijvoorbeeld dat recreatievoorzieningen moeten meegroeien met woningbouw. In andere provincies is hier al concreet beleid voor ontwikkeld. Een voorbeeld is Utrecht, waar wordt gewerkt met het samenwerkingsprogramma “Groen Groeit Mee”. Wij roepen u op om het toevoegen van nieuw recreatiegroen bij woningbouw als leidend principe in de Omgevingsvisie op te nemen in hoofdstuk 5.13 Wonen, en dit vervolgens concreet uit te werken.	In de Omgevingsvisie hebben we opgenomen dat een belangrijk onderdeel van toekomstbestendig bouwen is dat bij woningbouw het recreatief groen binnen en buiten de wijk meegroeit.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0032	1b	In stad en dorp liggen echter ook nog veel kansen: minder verstening, meer bomen, meer inheems groen en meer ecologisch beheer van openbaar groen. Dit zijn ambities die nu nog missen in de visie, terwijl er juist in het steeds meer versteende Noord-Holland zo veel noodzaak voor is. Gemeenten hebben hier een centrale rol bij, maar het is ook belangrijk dat de Provincie actief blijft inzetten op het stimuleren van maatregelen die bijdragen aan een Basiskwaliteit Natuur. Dat kan door, op basis van ambitie in de Omgevingsvisie, instructieregels aan gemeenten op te nemen in de Omgevingsverordening.	Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het toegevoegde afwegingskader natuur beoogen.
ZW_0033	1	Voeg de locatie tussen Slimtocht, Bobeldijk, A7 toe aan de mogelijke woningbouwlocaties (zie figuur 1), kunt u motiveren waarom andere locaties wel gekozen zijn en deze niet. Daarbij graag motiveren waarom de hieronder weergegeven (kern)onderbouwing kennelijk onvoldoende is. Voor mijn zienswijze heb ik mij voornamelijk gebaseerd op uw eigen uitgangspunten. Daarom is het voor mij onduidelijk waarom de locatie niet in uw ontwerpplan naar voren komt. Kernonderbouwing: Blz 6 en verder: Benutten bestaande infrastructuur. Blz 37 sturen op nabijheid bij bestaande ov-knooppunten) Blz 46 omgevingskwaliteit is belangrijk (geldt ook voor stad, dus ook het behouden ervan) Blz 52 innovaties wonen/ waterberging, niet echt nodig maar kan wel Blz 111 figuur 35 verdichten rond OV Blz 112 kenmerkende dorpslinten, de locatie heeft nauwelijks effect op dorpslint Berkhout en beperkt effect op dorpslint Bobeldijk Blz 112 open landschap, effect is er maar relatief beperkt omdat het al tegen de stad Hoorn aan ligt Het is nu nog een groot onbebouwd gebied rondom de kern van Hoorn, Hoorn is erg asymmetrisch gegroeid. Kernmotivatie locatie: -het gebied ligt al dicht bij verkeersinfrastructuur, stadsstrand en de kern van Hoorn -het gebied heeft onmiskenbaar landschappelijke waarde, maar die is landelijk gezien beperkt. De provincie kenmerkt West-Friesland als Bijzonder Provinciaal Landschap. Dat onderschrijf ik. Essentiele vraag is echter met welke noodzakelijke woningbouw tast je dat landschap het minste aan (zowel kwantitatief als kwalitatief). Ik denk dat de voorgestelde locatie beter is dan een te dichte inbreiding en verspreide te grote uitbreidingen van landelijke kernen.	Wij hebben als provincie in de Omgevingsvisie zelf geen locaties bepaald of aangewezen, maar de beoogde bouwlocaties van gemeenten en die van de Nota Ruimte overgenomen (figuur 10). Dit zijn de grootschalige woningbouwlocaties die wij nodig achten om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Deze lijst is niet volledig (kleinere bouwlocaties zijn niet opgenomen) en niet statisch. Gemeenten kunnen woningbouwlocaties toevoegen indien dit nodig blijkt om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Hierover worden binnen de woningbouwregio via de Woondeals en volkshuisvestingsprogramma's afspraken gemaakt.
ZW_0034	1	Zoals u zich ongetwijfeld zult herinneren is het ontwerp-omgevingsplan De Lange Weeren te Edam - Volendam tijdens een inspreekbeurt bij de provincie over de bühne gegaan. De provincie heeft vervolgens de gemeente Edam - Volendam groen licht gegeven voor het uitwerken van het ontwerp - omgevingsplan. De Gemeente heeft in juni 2026 gemeld dat het ontwerp-omgevingsplan De Lange Weeren is afgerond. De stichting is in de gelegenheid gesteld haar zienswijze met betrekking tot het ontwerp-omgevingsplan kenbaar te maken. De zienswijze van dit plan treft u in de bijlage aan. Vanuit de beginselen zorgvuldigheid en onrechtmatigheid is de stichting van mening dat de leden van de provinciale staten verantwoordelijkheid zouden moeten nemen met betrekking tot het verlenen van de goedkeuring aan de gemeente Edam-Volendam inzake het project, "De Lange Weeren". Met andere woorden met welke integrale aanpak en visie worden de juiste uitgangspunten en condities bepaald voor de verantwoordelijkheid, transparantie, bewustwording en gedragsveranderingen bij het management van de gemeente Edam-Volendam die verantwoordelijk zijn voor de realisatie van dit omvangrijke ontwerp-omgevingsplan De Lange Weeren. De zienswijze die de Stichting heeft opgesteld toont overduidelijk waar de kwetsbaarheden, onzekerheden en beperkingen van dit ontwerp-omgevingsplan liggen.	Dit betreft een afschrift van een eerder bij de gemeente Edam-Volendam ingediende zienswijze, niet gericht op de Omgevingsvisie maar op het omgevingsplan van de gemeente. We verwijzen overigens naar onze beantwoording op zienswijze 0129 over Lange Weeren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0035	1	Geluid van Schiphol, geluidsmetingen en woningbouw In de Omgevingsvisie staat dat een gezonde leefomgeving een belangrijk uitgangspunt is. Tegelijkertijd blijkt uit de ontwerp-OER dat de geluidssituatie, zowel nu als in de toekomst, als 'slecht' wordt beoordeeld. Ook wordt erkend dat de omgeving van Schiphol veel geluidsoverlast ervaart en dat extra maatregelen nodig zijn om de leefomgeving te verbeteren. Toch is niet duidelijk hoe de provincie bij de keuze voor nieuwe woningbouwlocaties rekening houdt met de werkelijke geluidssituatie. In de praktijk wordt vooral gekeken naar berekende geluidscontouren. Die geven echter niet het altijd hetzelfde beeld als de geluiden die bewoners daadwerkelijk ervaren. Als de provincie een gezonde leefomgeving wil realiseren, vind ik dat niet alleen theoretische berekeningen, maar ook de ervaringen uit de praktijk moeten worden meegeteld. Ik verzoek de provincie daarom om in de Omgevingsvisie op te nemen dat bij de beoordeling van woningbouwlocaties binnen de invloed van Schiphol: - niet alleen wordt gekeken naar berekende geluidscontouren; - ook gebruik wordt gemaakt van daadwerkelijke geluidmetingen; - ervaringen van bewoners over geluidsoverlast worden meegenomen; - verschillen tussen berekende en gemeten waarden regelmatig inzichtelijk worden gemaakt en worden meegenomen in de afwegingen bij te nemen besluiten. Op die manier ontstaat een eerlijker en een meer realistisch beeld van de leefkwaliteit voor huidige én toekomstige bewoners. Dat past beter bij de ambitie van de provincie om te zorgen voor en gezonde leefomgeving.	Wij onderschrijven dat voor een goede beoordeling van de leefomgevingskwaliteit niet uitsluitend naar wettelijke geluidnormen en berekende geluidcontouren moet worden gekeken. Metingen en informatie over ervaren hinder kunnen aanvullende informatie geven over de feitelijke leefomgeving. Tegelijkertijd hebben berekende geluidcontouren een specifieke wettelijke en ruimtelijke functie. Geluidmetingen kunnen deze contouren niet vervangen, onder meer omdat metingen afhankelijk zijn van plaats, tijd en omstandigheden. Zij kunnen wel aanvullend worden gebruikt bij de beoordeling van de kwaliteit van de leefomgeving. Ook beschikbare informatie over hinderbeleving kan daarbij worden betrokken. Mede naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen is de Omgevingsvisie op dit punt aangescherpt. In de aangepaste visie is opgenomen dat de provincie de kwaliteit van de leefomgeving inzichtelijk maakt met behulp van metingen en monitoring en deze informatie actief gebruikt bij beleidskeuzes en ruimtelijke afwegingen. Specifiek voor de Schipholregio is daarnaast opgenomen dat bij nieuwe woningbouw en andere gevoelige functies de kwaliteit van de leefomgeving volwaardig onderdeel moet zijn van de ruimtelijke afweging. Geluidbewust ontwikkelen en het beperken van cumulatie van milieubelasting zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. Daarmee biedt de Omgevingsvisie ruimte om naast berekende geluidbelasting ook relevante metingen, monitoring en beschikbare informatie over hinder bij ruimtelijke afwegingen te betrekken. Wij zien geen aanleiding om voor iedere woningbouwontwikkeling binnen de invloedssfeer van Schiphol een afzonderlijke verplichting tot geluidmetingen of vergelijking tussen berekende en gemeten waarden in de Omgevingsvisie vast te leggen.
ZW_0035	2	Toekomstbestendigheid van glastuinbouwkerngebieden en ruimte voor maatschappelijke ontwikkelingen In de Omgevingsvisie kiest de provincie terecht voor bescherming van economisch waardevolle landbouw- en glastuinbouwgebieden. Tegelijkertijd wordt in de Omgevingsvisie en het OER erkend dat Noord-Holland en de Metropoolregio Amsterdam kampt met een aanzienlijke woningbouwopgave. Flexibiliteit en maatwerk zijn noodzakelijk om op (maatschappelijke) ontwikkelingen te kunnen inspelen. Flexibiliteit is daarbij belangrijk. In de Omgevingsvisie ontbreekt echter een duidelijke manier om regelmatig te beoordelen of een glastuinbouwkerngebied nog echt een sterke en toekomstbestendige economische functie heeft. Daardoor kunnen gebieden jarenlang beschermd blijven, terwijl de functie van het gebied (zoals glastuinbouw) juist afneemt. Denk aan leegstand, verouderde bedrijfsgebouwen, versnippering, ondermijnende activiteiten of verpaupering. Dat is niet goed voor de kwaliteit van het gebied en maakt het bovendien moeilijk om op geschikte locaties ruimte te bieden aan andere maatschappelijke behoeften, zoals woningbouw of bedrijventerrein. Ik verzoek de provincie daarom om de Omgevingsvisie aan te vullen met een periodieke evaluatie van glastuinbouwkerngebieden waarbij niet uitsluitend wordt gekeken naar de formele bestemming, maar tevens naar: - economische vitaliteit van het gebied; - de bereidheid en omvang van investeringen; - leegstand; - ondermijnende activiteiten; - herstructureringsmogelijkheden; - bijdrage aan provinciale economische doelstellingen; - ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Wanneer uit zo'n beoordeling blijkt dat een (glastuinbouw)kerngebied zijn economische betekenis structureel verliest, verzoek ik de provincie ruimte te bieden voor maatwerk. In dat geval moet het mogelijk zijn om opnieuw te kijken naar de meest passende functie voor de omgeving, afhankelijk van de behoefte in de regio. Daarbij zou een zorgvuldige ontwikkeling naar bijvoorbeeld woningbouw of een bedrijventerrein mogelijk moeten zijn, mits dit goed wordt ingepast in de omgeving. Hiermee sluit de Omgevingsvisie beter aan bij de maatschappelijke ontwikkelingen en wordt voorkomen dat gebieden langdurig achteruitgaan, terwijl er in Noord-Holland juist een grote behoefte bestaat aan onder andere woningen.	Glastuinbouwclustergebieden bieden ruimte aan een economisch belangrijke sector voor de regio en de provincie. Wanneer ruimte voor glastuinbouw in een aangewezen clustergebied verdwijnt, komt die ruimte niet vanzelfsprekend op een andere locatie terug. De provincie is daarom terughoudend met het wijzigen van de functie of begrenzing van deze gebieden. Een periodieke evaluatie past niet bij het langetermijnkarakter dat wij aan deze gebieden toebedingen. Dit kan onzekerheid creëren voor bestaande ondernemers en investeerders. Ook kan dit speculatie met gronden stimuleren en daarmee een samenhangende ontwikkeling van het gebied onder druk zetten. Binnen de Greenport voert de provincie geregeld het gesprek met gemeenten, ondernemers en andere betrokken partijen over ontwikkelingen in de sector en in de gebieden. Als daarvoor aanleiding bestaat, bijvoorbeeld door structurele veranderingen in het gebied of een aantoonbaar gewijzigd toekomstperspectief, neemt de provincie deze signalen serieus en kan dat leiden tot een evaluatie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0036	1	Ik prijs de keuze voor water en bodem als uitgangspunt en de aandacht voor een gezonde leefomgeving. Echter, twee verbeterpunten zijn nodig: 1. Waardevolle landschappen verdienen explicietere en sterkere bescherming in de visie.	Wij beschrijven de wijze waarop wij willen omgaan met onze waardevolle landschappen in de omgevingsvisie onder het afwegingsprincipe omgevingskwaliteit. Wij geven expliciete bescherming aan landschappen door de beschermingsregimes (NNN, Beschermd Landschap en Unesco) in onze omgevingsverordening. Deze regels blijven van kracht. Tegelijkertijd kan het soms noodzakelijk zijn onze leefomgeving aan te passen aan veranderende bodem- en watercondities. Dit betekent niet dat de bescherming van de landschappen die dit betreft komt te vervallen. Wel kunnen kernkwaliteiten in dat geval veranderen. Wij zijn van mening dat wij zo voldoende bescherming geven aan waardevolle landschappen.
ZW_0036	2	2. Er moeten concrete, meetbare maatregelen worden opgenomen voor verbetering van de waterkwaliteit. Uit onderzoek blijkt dat inwoners behoud van open landschap en een gezonde leefomgeving hoog waarderen. Deze ambities verdienen nadrukkelijke onderstreping in de visie. Ik verzoek de provincie deze punten alsnog op te nemen voordat de visie wordt vastgesteld.	Wij onderschrijven het belang van een goede omgevingskwaliteit en een gezonde leefomgeving. In de omgevingsvisie is daarom het waarborgen en bevorderen van omgevingskwaliteit en een gezonde leefomgeving opgenomen als één van de afwegingsprincipes. De omgevingsvisie is niet het juiste document voor concrete, meetbare maatregelen voor verbetering van de waterkwaliteit. Deze worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp-RWBP ligt volgens planning in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage.
ZW_0037	1	De voorliggende stukken zijn zo uitgebreid en talrijk dat ik helaas niet kan aangeven waar, in de stukken, mijn zienswijze betrekking op heeft. Mijn zienswijze heeft betrekking op het gebied dat in het westen begrensd wordt door Waterleiding bedrijf Amsterdam, Amsterdam Zuidoost Gein 3 en 4. Ten Zuiden en Oosten door het stroom gebied van het riviertje het Gein en Abcoude, en ten noorden door het Amsterdam Rijnkanaal. Specifiek gaat het om het gebied wat hier in de wijk bekend staat als natuurgebied de Gaasperzoom. Dit gebied was jaren terug onderdeel van de HOOFD GROEN STRUCTUUR. Een doorgaand natuurgebied tussen het Gooi en Amsterdam Noord. Momenteel wordt dit gebied bedreigt door activiteiten van de Gemeente Amsterdam, het GVB en door het Rijk via TENNET. De gemeente Amsterdam (en de provincie?) willen een mega windturbine(120 meter) plaatsen in de Gaasperzoom. Dit brengt schade en overlast mee voor bewoners, natuur en fauna. Wat betreft zicht , geluid en obstakels voor vogels en vliegverkeer. Het GVB (en de gemeente?) willen de remise van de metro, op een verhoogde wal, doortrekken in noordwestelijke richting tot het terrein van de waterleiding door de Gaasperzoom. Bewoners van Gein 3 en 4 wonen dan niet meer aan een natuurgebied maar zien uit op een aarden wal met geluidsoverlast, licht overlast voor mens en dier, ook ’s nachts. TENNET is voornemens in de Gaasperzoom een gebied van 20 hectare vol te zetten met een hoogspannings station. Hoogspannings masten worden in noordelijke oostelijke richting aangelegd en in zuidwestelijke richting door het gehele stroom gebied van het Gein tot aan Breukelen. Dit is dan het einde van Gaasperzoom, een vernietiging van de woon- en recreëer omgeving van Gein 3 en 4 en Abcoude Noord. Continue geluidsoverlast, licht overlast, verlies van natuur, welbevinden van bewoners, flora en fauna. Wilt u in uw plannen rekening houden met dit unieke gebied en het beschermen waar mogelijk voor flora, fauna en de mens. Eenmaal aangetast zal dit unieke stuk natuur voor altijd verloren zijn. In de hoop dat u in uw uitgebreide plannen rekening houdt met het beschermen en ontzien van de Gaasperzoom en het stroomgebied van Het Gein,	Wij herkennen de diverse ruimteclaims in het door u genoemde gebied en ook de landschappelijke waarde van het gebied. De energietransitie en nieuwe energienetwerken hebben ook een groot maatschappelijk belang, ook voor de regio Amsterdam Zuidoost/Diemen. Daarom zoeken we samen met TenneT en het Rijk en de gemeente Amsterdam naar locaties met zo min mogelijk effecten op natuur, landschap, recreatie en andere opgaven. Andere ontwiklelingen in het gebied worden daar ook bij betrokken. Mocht er desondanks toch sprake zijn van aantasting dan zetten we in op passende compensatie. Dit past bij het leidende principe uit de Energievisie Noord-Holland: expliciete aandacht voor omgevingskwaliteit. De Omgevingsvisie biedt hiervoor de hoofdlijnen; de verdere uitwerking volgt onder meer in het Programma Energie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0038	1	De visie van provincie Noord-Holland schetst een mooi toekomstbeeld tot 20250 dat realiseerbaar is “als”, wat een zeer rekbaar begrip is. Natuur wordt erkend als belangrijk, maar het “groot openbaar belang” gaat voor alles. En daar zit ‘em nou net de kneep. “Beschermingsregimes voor natuur blijven van kracht” “UNESCO regimes worden met een zorgvuldige blik bekeken”, maar kunnen van onderschikt belang worden verklaard, in verband met opgaven van “groot openbaar belang”. Maar welk inzicht krijgt de burger over de zorgvuldigheid en onafhankelijkheid waarmee onderzoek is gedaan en de effecten die het “groot algemeen belang” vervolgens heeft op de natuur, UNESCO gebied of niet? Uitlatingen zoals: “het steviger neerzetten van de netwerken als sturend element voor ontwikkelingen. En daarbij ook aangeven dat dit als groot openbaar belang wordt gezien en dat er daarom ruimte aan wordt gegeven.” (Witteveen+Bos blz. 10) Dit geeft handvatten om burgers en protesten altijd het zwijgen op te leggen! De Stichting wil graag antwoord van G.S. op de volgende vragen:	Behoeft geen reactie; reacties op de afzonderlijke onderdelen volgen hierna.
ZW_0038	2	1. Op basis van welke objectieve en wettelijk vastgelegde criteria bepaalt Gedeputeerde Staten wanneer het "groot openbaar belang" zwaarder weegt dan de wettelijke beschermingsstatus van Natura 2000- en UNESCO-gebieden?	Het kan per geval en per locatie verschillen of een project of ontwikkeling als groot openbaar belang kan worden aangemerkt. Daarbij is relevant of het belang een zekere maatschappelijke waarde vertegenwoordigt. Dit belang moet naar aard en omvang voldoende zwaarwegend zijn om de toelating van een project of ontwikkeling te rechtvaardigen. Het moet in ieder geval gaan om een algemeen belang en dus niet om een puur particulier of individueel belang. Verder kan van een groot openbaar belang sprake zijn als met de ontwikkeling beleidsdoelen worden bereikt. In eerste instantie kan worden gedacht aan fundamentele belangen, zoals veiligheid, gezondheid, natuur en milieu (denk aan drinkwaterbescherming, bescherming tegen hoogwater), maar ook verkeersveiligheid en leefbaarheid. Hierbij dient in voorkomende gevallen naar de verhouding tussen het te beschermen belang (zoals Natura 2000 of UNESCO) en het groot openbaar belang gekeken worden.
ZW_0038	3	2. Via welke formele en transparante procedure wordt de onafhankelijkheid gewaarborgd van de onderzoeken die de effecten van dit "groot openbaar belang" op de natuur in kaart brengen?	Dat hangt per keer van het vraagstuk af. Onderzoeken die wij laten uitvoeren en die onderdeel zijn van de besluitvorming, worden altijd bij de stukken gevoegd.
ZW_0038	4	3. Hoe garandeert de provincie dat de definitie van "netwerken als sturend element" (Witteveen+Bos, blz. 10) niet wordt misbruikt om de wettelijke inspraak- en participatierechten van burgers en maatschappelijke organisaties de jure of de facto buitenspel te zetten?	De provincie volgt altijd de wettelijk verplichte procedures voor inspraak en participatie. Hoe deze procedure eruit ziet hangt af van het in te zetten instrument.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0038	5	In het verleden behaalde resultaten bieden een aardige voorspelling voor de toekomst. Bekend zijnde met het feit dat in de “nota van antwoord 2018” de provincie de verantwoording, van het plaatsen van de biomassa centrale de Purper, door verwijst naar de gemeente, is het alom bekende “kastje en muur” verschijnsel. Gedeputeerde Staten moesten wel degelijk toestemming verlenen. Toentertijd op grond van de Wet natuurbescherming. GS moesten hierbij specifiek toestemming geven voor: • De stikstofuitstoot die de centrale veroorzaakt op nabijgelegen kwetsbare Natura 2000-gebieden. • De beoordeling of er sprake was van schade aan de beschermde natuur. Dat de provincie onterecht in deze nota van antwoord de verantwoording naar de gemeente schuift, bleek toen de Raad van State de provinciale natuurvergunning vernietigde na een rechtszaak door Mobilisation for the Environment (MOB). De hoogste bestuursrechter oordeelde dat Gedeputeerde Staten de stikstofberekeningen en de vergunning volledig opnieuw moesten beoordelen. Het initiatief, de locatiekeuze en de omgevingsvergunning waren een zaak van de gemeente. Echter, zonder de expliciete natuurtoestemming van Gedeputeerde Staten mocht de centrale wettelijk gezien niet functioneren. De provincie droeg dus een eigen, zelfstandige verantwoordelijkheid. De volgende “zorgvuldigheid” van de provincie betreft het dossier Biomassa centrale Diemen. De hoogste rechter heeft de provincie ook hier direct op aangesproken. Toen de Raad van State in augustus 2023 de vergunningen vernietigde, richtte die uitspraak zich rechtstreeks tot de provincie. De rechter oordeelde dat de provincie de milieueffecten (zoals de herkomst van de houtpellets en de stikstofuitstoot) onvoldoende had onderzocht. In deze zaken is de provincie tegen de belangen van burgers en hun directe gezondheid ingegaan. De onzorgvuldigheid en onverschilligheid jegens het leefklimaat van haar burgers is daarmee als schrijnend te omschrijven. Dus hoe serieus moeten wij de “zorgvuldigheid’ van het afwegen van het “groot openbaar belang” nemen? Welk gevaar lopen het UNESCO gebied en de Natura 2000 gebieden als zich een herhaling aandient van rijksambtenaren die actief meehelpen het “groot openbaar belang” door te drukken zoals in de zaak van Vattenfall/Rob Jetten met de beruchte 395 miljoen euro?	De kwalificering door inspreker van de provincie als onzorgvuldig en onverschillig jegens het leefklimaat van haar burgers, herkennen wij niet. Hoe dan ook is de Omgevingsvisie bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen op basis van de Omgevingsvisie vinden plaats nadat deze visie is vastgesteld.
ZW_0038	6	4. Welke concrete, structurele lering heeft Gedeputeerde Staten getrokken uit de vernietiging van de provinciale natuurvergunningen voor de biomassacentrales in Purmerend en Diemen door de Raad van State, specifiek kijkend naar de eigen, zelfstandige verantwoordelijkheid van de provincie?	Volgens artikel 3.2 van de Omgevingswet bevat een omgevingsvisie een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied en de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die deze hoofdlijnen en hoofdzaken ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van bovengenoemde hoofdlijnen en hoofdzaken ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De door indiener aangehaalde specifieke casussen zijn geen onderdeel van deze omgevingsvisie, maar betreffen een uitvoeringsinstrument. Wij kunnen niet garanderen dat ook in de toekomst bij de uitwerking van de omgevingsvisie dit soort casussen zich niet ook zullen voordoen.
ZW_0038	7	5. Welke extra juridische en ecologische controlemechanismen zijn er in deze nieuwe Omgevingsvisie ingebouwd om te voorkomen dat de provincie opnieuw tekortschiet in haar wettelijke onderzoeksplicht naar milieueffecten en stikstofdepositie?	In het borgingshoofdstuk geven we aan hoe we borgen dat de milieueffecten van alternatieven worden onderzocht in het vervolg van deze Omgevingsvisie.
ZW_0038	8	6. Hoe sluit de provincie uit dat oneigenlijke politieke of commerciële druk van buitenaf (zoals gebleken in eerdere dossiers rondom grote marktpartijen) de onafhankelijke en zorgvuldige belangenafweging rondom kwetsbare Noord-Hollandse natuurgebieden beïnvloedt?	We sturen op een zo zorgvuldig mogelijk proces met een transparante besluitvorming. U kunt elke vier jaar via uw stem bij de provinciale verkiezingen laten blijken wat u van de afgelopen bestuursperiode vond of wat u in de volgende verwacht.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0038	9	Laten we eens kijken naar “De energietransitie-op-zee-projecten” Hoewel deze projecten politiek worden gepresenteerd als 'duurzaam' en 'groen', negeert de overheid stelselmatig de zware ecologische, humane en maatschappelijke schaduwzijden aan zowel het begin als het einde van de keten. Alvorens als provincie toestemming te verlenen, dient u de besluitvorming per direct te heroverwegen op basis van de harde feiten en rapportages van uw eigen rijks- en kennisinstituten: 1. Gebrek aan transparantie en grip op materialen (RIVM) U dwingt de realisatie van windturbines door onder het mom van milieuvriendelijkheid. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) stelt echter zwart-op-wit in haar Briefrapport: Chemische stoffen en metalen uit windturbines op zee dat de sector weigert open kaart te spelen over de gebruikte chemische materialen en coatings: "Fabrikanten van windturbines geven wegens concurrentiegevoeligheid over het allen algemeen geen openheid over de exacte samenstelling van de gebruikte materialen en coatings." Als de hoogste gezondheidswaakhond van Nederland al met fictieve modelberekeningen moet werken omdat fabrikanten cruciale milieudata geheimhouden, hoe kunt u als lokaal en provinciaal bestuur dan de veiligheid voor onze leefomgeving garanderen?	Wij gaan niet over de realisatie van windparken op zee, deze bevoegdheid ligt bij het Rijk. De provincie wordt wel betrokken bij de zoektocht naar hoe en waar deze energie aan land moet worden gebracht.
ZW_0038	10	2. Geïmporteerde mensenrechtenschendingen en milieuschade (PBL) De transitie steunt voor 80% tot 95% op grondstoffen uit totalitaire regimes en conflictgebieden. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) waarschuwt in het rapport Circulaire economie en de energietransitie dat de overheid haar ogen sluit voor de menselijke en ecologische verwoesting aan het begin van de keten: "De winning en verwerking van deze kritieke metalen gaan in de productielanden vaak gepaard met ernstige ecologische schade, zoals bodem- en watervervuiling door giftige chemicaliën, en ernstige schendingen van mensenrechten, waaronder kinderarbeid en het verdrijven van lokale gemeenschappen." Daarnaast is de toeleveringsketen van polysilicium (voor zonnepanelen) uit Xinjiang onlosmakelijk verbonden met Oeigoerse dwangarbeid. Aangezien de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) officieel toegeeft geen mandaat of capaciteit te hebben om deze ketens fysiek in het buitenland te controleren, vaart u blind op papieren certificaten die in de praktijk oncontroleerbaar zijn.	De provincie heeft geen taken op het gebied van controle op ketentransparantie van grondstoffen. De verantwoordelijkheid voor misstanden in de keten ligt bij de leverancier en het bedrijf die de grondstoffen inkoopt en verwerkt. De EU verplicht bedrijven (vooralsnog alleen grote beursgenoteerde bedrijven) om hierover te rapporteren. Aan onze eigen inkoop en aanbestedingen hebben we voorwaarden verbonden. We kopen, waar mogelijk, 100% duurzaam in. De nadruk ligt op de Mens-kant en op de Milieu-kant. Onder de Mens-kant vallen sociaal inkopen (social return en diversiteit en inclusie) en de internationale sociale voorwaarden (ISV). Onder de Mileu-kant vallen circulair, klimaatneutraal en natuur inclusief inkopen. Daarnaast past de provincie de internationale sociale voorwaarden in aanbestedingen toe in de risico categorieën (bepaald door het Rijk) waarbij de bewijslast van due dilligence bij de leverancier ligt. De provincie koopt zelf geen zonnepanelen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0038	11	3. De vernietiging en industriële verstoring van het zeeleven (Rijkswaterstaat / Wozep) Het politieke argument dat windparken op zee 'een doekje voor het bloeden' bieden omdat de zeebodem rust krijgt van de visserij, is een ecologische paradox. Uit de officiële rapportages van het overheids-onderzoeksprogramma Wozep (Windenergie op zee ecologisch programma) blijkt dat het mariene ecosysteem op grote schaal wordt verstoord: • Gehoorschade en desoriëntatie: Het extreme heigeluid tijdens de bouw veroorzaakt aantoonbare schade en vluchtgedrag bij beschermde zeezoogdieren zoals de bruinvis. • Elektromagnetische straling: De kilometerslange hoogspanningskabels in de zeebodem stralen magnetische velden uit die het jacht- en navigatiegedrag van haaien, roggen en platvissen ernstig ontregelen. • Cumulatief lawaai: Het constante, laagfrequente gezoem en de trillingen van duizenden operationele turbines zorgen voor een industrieel onderwaterlawaai dat stresshormonen bij vissen aanjaagt en hun schoolgedrag verstoort. U verandert (voor het groot openbaar belang?) de Noordzee in een industrieterrein. De cumulatieve effecten van al deze parken samen vormen een onacceptabel risico voor de ecologische grenzen van onze natuur. U kunt zich als lagere overheden niet langer verschuilen achter abstracte Europese of landelijke CO2-doelen om deze lokale en internationale schade te rechtvaardigen! U heeft verantwoording om landelijke politieke “dwaling” te corrigeren. De energietransitie mag niet ten koste gaan van mensenrechten, giftige mijnbouw in Azië en de industriële ontworteling van onze eigen Noordzeenatuur. Het “echte groot openbaar belang” vraagt de volgende actie van u: • De cumulatieve ecologische schade aan de Noordzee zwaarder laten wegen in uw ruimtelijke afwegingen dan de commerciële belangen van energie-exploitanten en uw eigen “concurrentiepositie” (blz. 85 ontwerp-omgevingsvisie NH). • De plannen voor nieuwe wind- en zonneprojecten bevriest totdat er volledige, onafhankelijk getoetste ketentransparantie is zónder tussenkomst van papieren certificaten uit oncontroleerbare regimes. En dat geldt voor zowel op zee als op land. En dan laten we voor het gemak het vogel-en insecten leven buiten beschouwing waar ook het nodige over te doen is. Vragen van de Stichting over dit onderdeel:	Zie het antwoord op onderdeel 9 van deze zienswijze (ZW_0038). Wij gaan niet over de realisatie van windparken op zee, die bevoegdheid ligt bij het Rijk. De provincie wordt wel betrokken bij de zoektocht naar hoe en waar deze energie aan land moet worden gebracht. Bij de realisatie wordt door het Rijk rekening gehouden met ecologische impact.
ZW_0038	12	7. Hoe rijmt Gedeputeerde Staten de provinciale zorgplicht voor de volksgezondheid en het milieu met het harde feit uit het RIVM-rapport dat fabrikanten wegens concurrentiegevoeligheid weigeren openheid te geven over chemische stoffen en coatings in windturbines?	Wij gaan niet over de realisatie van windparken op zee, die bevoegdheid ligt bij het Rijk. De provincie wordt wel betrokken bij de zoektocht naar hoe en waar deze energie aan land moet worden gebracht.
ZW_0038	13	8. Op welke wijze compenseert de provincie de door het RIVM geconstateerde kennislacunes in haar eigen risicoafwegingen voor de Noord-Hollandse kust en de aangrenzende duingebieden?	De bouw van windparken op zee wordt ecologisch getoetst door het Rijk, dat ook kijkt naar het effect op beschermde N2000 gebieden in NH zoals de duingebieden. Kennis maakt onderdeel uit van de afweging tot vergunningverlening; bij kennislacunes is het aan de initiatiefnemer om beter te onderbouwen wat de gevolgen zijn.
ZW_0038	14	9. In hoeverre acht de provincie het ethisch en beleidsmatig verantwoord om in te zetten op grootschalige energie-transitieprojecten, wetende dat het PBL expliciet waarschuwt voor ernstige internationale mensenrechtenschendingen, dwangarbeid en ecologische verwoesting in de toeleveringsketens?	Om de beleidsdoelstellingen voor klimaat te halen zetten wij in op energie-transitie.
ZW_0038	15	10. Welke concrete, onafhankelijke controlemechanismen gaat de provincie Noord-Holland zélf inzetten om de ketentransparantie van grondstoffen te controleren, nu de landelijke Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) heeft toegegeven hier het mandaat en de capaciteit niet voor te hebben?	Geen, de provincie heeft geen taken op het gebied van controle op ketentransparantie van grondstoffen, de verantwoordelijkheid voor misstanden in de keten ligt bij de leverancier en het bedrijf die de grondstoffen inkoopt en verwerkt. De EU verplicht bedrijven (vooralsnog alleen grote beursgenoteerde bedrijven) om hierover te rapporteren. Aan onze eigen inkoop en aanbestedingen hebben we voorwaarden verbonden. We kopen, waar mogelijk, 100% duurzaam in. De nadruk ligt op de Mens-kant en op de Milieu-kant. Onder de Mens-kant vallen sociaal inkopen (social return en diversiteit en inclusie) en de internationale sociale voorwaarden (ISV). Onder de Mileu-kant vallen circulair, klimaatneutraal en natuur inclusief inkopen. Daarnaast past de provincie de internationale sociale voorwaarden in aanbestedingen toe in de risico categorieën (bepaald door het Rijk) waarbij de bewijslast van due dilligence bij de leverancier ligt.
ZW_0038	16	11. Hoe heeft de provincie de cumulatieve effecten (zoals onderwaterlawaai en elektromagnetische straling uit de Wozep-rapportages) gewogen in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen van de beschermde mariene ecologie langs de Noord-Hollandse kust?	Wij gaan niet over de realisatie van windparken op zee, die bevoegdheid ligt bij het Rijk. De provincie wordt wel betrokken bij de zoektocht naar hoe en waar deze energie aan land moet worden gebracht.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0038	17	12. Hoe voorkomt de provincie dat de economische "concurrentiepositie" zwaarder weegt (zoals vermeld op blz. 85 van de ontwerp-omgevingsvisie) in de huidige plannen, dan de cumulatieve ecologische grenzen van de Noordzee en de aangrenzende kuststreken?	Dit doen wij door selectiever te zijn en keuzes te maken voor strategische economische sectoren. Daarbij benoemen wij afwegingsprincipes, maar geen vaste prioriteitsvolgorde. Bij elke afweging houden we rekening met gebiedsspecifieke kenmerken
ZW_0038	18	Zonnepanelen Ook op zonnepanelen valt af te dingen. Een zonnepaneel bestaat voor het grootste deel uit glas, aluminium (het frame) en plastic. Het actieve deel bestaat uit silicium. Daarnaast worden er kleine hoeveelheden zilver, koper en soms lood (in de soldeerverbindingen) gebruikt. Ook hier domineert China de hele keten. Ongeveer 75% tot 80% van alle zonnepanelen en de verwerking van polysilicium komt uit China uit de regio Xinjiang. Dat het hier dwangarbeid betreft is een van de meest politiek gevoelige en feitelijk onderbouwde dossiers. Meerdere onafhankelijke onderzoeken (o.a. van de Sheffield Hallam University) en VN-rapporten hebben aangetoond dat de siliciumindustrie in Xinjiang verweven is met overheidsprogramma's voor dwangarbeid van de Oeigoeren (de islamitische minderheid in die regio). Dit heeft gelukkig wel geleid tot strenge importwetten in de VS en de EU (de Anti-Forced Labour Regulation). De groene stroom voor Europa heeft dus een zwarte schaduwzijde: Het smelten van kwartszand tot silicium vereist extreem hoge temperaturen. De fabrieken in China draaien hiervoor vaak op goedkope kolenstroom, wat lokaal voor enorme luchtvervuiling zorgt. Bij de chemische zuivering van silicium komt daarnaast siliciumtetrachloride vrij; als dit niet strikt wordt opgevangen, is het zwaar etsend en giftig voor het milieu. Hoe strikt die chloride wordt opgevangen is in te vullen. Wind- en zonne-energie zijn extreem materiaal-intensief. Er is per opgewekte megawatt simpelweg vele malen meer koper, beton, staal en zeldzame metalen nodig dan voor een gas- of kerncentrale. Vragen van de Stichting over dit onderdeel:	Wij nemen hier kennis van.
ZW_0038	19	13. Hoe waarborgt de provincie Noord-Holland bij de inkoop en vergunningverlening van grootschalige zonneparken dat er de jure en de facto wordt voldaan aan de Europese Anti-Forced Labour Regulation, gezien de extreme verwevenheid van de toeleveringsketen met de regio Xinjiang?	De provincie heeft deze controlerende taak niet.
ZW_0038	20	14. Op welke wijze weegt de provincie de door u genoemde negatieve milieu-impact in de productielanden (zoals de uitstoot van kolenstroom en het risico op milieuvervuiling door siliciumtetrachloride) mee in de totale Life Cycle Assessment (LCA) en de CO2-boekhouding van de Noord-Hollandse projecten?	De provincie heeft deze taak niet.
ZW_0038	21	15. Hoe beoordeelt Gedeputeerde Staten de materiaal-intensiviteit (de behoefte aan koper, beton, staal en zeldzame metalen per megawatt) van wind- en zonne-energie in relatie tot de provinciale doelstellingen voor een circulaire economie en het verminderen van grondstoffen schaarste?	Wij beoordelen dit niet. Wij ontwikkelen wel beleid ten aanzien van circulariteit van zonnepanelen en windturbines maar dit heeft niet geleid tot beleidsvoornemens in de Omgevingsvisie die met name de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid schetst.
ZW_0038	22	“Natuur en biodiversiteit” (5.9) Voor dit onderdeel verwijzen wij naar onze ingediende zienswijze van 15 april 2026 en aanvullende zienswijze van 15 mei 2026, die wij bij deze opnieuw inbrengen en reeds in uw bezit zijn. 16. Kan het college van Gedeputeerde Staten bevestigen dat de specifieke argumenten, gronden en ecologische bezwaren uit de zienswijzen van 15 april 2026 en 15 mei 2026 integraal worden meegewogen en separaat en inhoudelijk worden beantwoord in de definitieve Nota van Antwoord voor deze Omgevingsvisie?	De voor deze omgevingsvisie ingebrachte zienswijzen beantwoorden wij zo goed mogelijk. De zienswijzen die indiener eerder in het kader van andere procedures heeft ingebracht, zijn of worden in dat kader beantwoord.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0038	23	Stikstof (5.10) Zonder stikstof geen leven en wij geen adem. Het is dus een onontbeerlijke molecuul. Het is in een kwaad daglicht komen te staan omdat het natuur laat groeien die niet gewenst is door overheid en terreinbeheerders. In de hele hetze jegens stikstof wordt er met “onafhankelijke deskundige consensus” een staaltje paniekvoetbal gepleegd die zijn weerga niet kent. De enige onderbouwing die men naar voren weet te brengen is dat het model Aerius het zegt! De zogenaamde “Best beschikbare wetenschappelijke inzichten", terwijl het inmiddels voor iedereen klip en klaar is dat dit model in de prullenbak kan. Zie rondetafelgesprek Tweede Kamer 25 juni 2026 met: • Wiskundige Prof. dr. Ronald Meester (die het hele Aeriusmodel heeft onderzocht/geanalyseerd) • Stikstof deskundige Prof. dr. Han Lindeboom • Filosoof Dr. Jaap Hanekamp. De huidige discussie over stikstof blijft zo mistig, omdat er geen referentie is: met andere woorden ‘men heeft niet eerst vastgesteld wat de stikstofhuishouding in bodem en gewas is wanneer er geen ‘depositie uit de landbouw is’. Dan zou men verrassende dingen ontdekken, namelijk dat het natuurlijke systeem zelf voor stikstofverrijking zorgt en daar goed mee om weet te gaan. (Leffert Oldenkamp, bouwbouw). Omdat Nederland het “vernatten en verschralen beleid” hanteert, (iets dat door de lidstaten van de Europese Unie is afgewezen om leidend te maken) wordt er een verwrongen beeld neergezet van (wens)natuur die vervolgens stikstof als boosdoener beschouwt. Nederland definieert natuur juridisch als: • arme heide • stuifzand • schraal grasland • stikstofarme vegetaties Ecologisch gezien zijn dit geen stabiele eindstadia, maar tussenstadia die: • alleen bestaan bij extreem lage stikstof • door menselijk beheer in stand worden gehouden • vanzelf verdwijnen door natuurlijke successie Dus: Natuur wordt gedefinieerd als een kunstmatig eindstadium. Elke natuurlijke ontwikkeling wordt daardoor gezien als achteruitgang. Het gaat echter goed met de natuur! Er is géén stikstofprobleem, maar het lijkt erop alsof de overheid eraan blijft vasthouden omdat zij, net als in de film “A few good men” waar Jack Nicholson zegt: “you can’t handle the truth!” Vragen van de Stichting over dit onderdeel:	Wij nemen hier kennis van.
ZW_0038	24	17. Hoe weegt Gedeputeerde Staten de fundamentele, wetenschappelijke kritiek op de betrouwbaarheid van het AERIUS-model — zoals recentelijk weer aan de orde gesteld tijdens het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer op 25 juni 2026 door onder andere prof. dr. Ronald Meester en prof. dr. Han Lindeboom — mee in de juridische houdbaarheid van de provinciale stikstofberekeningen?	De provincie volgt landelijke beleid voor het gebruik van Aerius model als basis voor vergunningverlening en als richtinggevend voor de beleidsvorming.
ZW_0038	25	18. Op basis van welke ecologische argumenten handhaaft de provincie een natuurbeleid dat primair is gericht op het kunstmatig in stand houden van vroege successtadia (zoals arme heide en stuifzand), in plaats van ruimte te bieden aan natuurlijke successie en stabiele eindstadia?	Ons natuurbeleid is gericht op de (kern)opgaven en doelen zoals gesteld in de aanwijzingsbesluiten voor de gebieden. Daarbij kijken we naar alle successiestadia, zoals benoemd in de kernopgaven voor de gebieden.
ZW_0038	26	19. Hoe verantwoordt de provincie de inzet van schaarse publieke middelen voor het "vernatten en verschralen", wetende dat deze methodiek door de overgrote meerderheid van de EU-lidstaten niet leidend is noch wordt gemaakt binnen het natuurbeleid?	Onze inzet in de natuurgebieden is gericht op het halen van de doelen waarvoor het gebied is aangewezen. Specifieke natuur en ligging zorgt voor de aard van de opgave voor het herstellen van de natuur, dit wordt beschreven in de Natura 2000 beheerplannen.
ZW_0038	27	Weersextremen (Witteveen+Bos blz. 121) Hittestress, droogte, watertekorten, verminderen kwetsbaarheid etc. etc. Het antwoord hierop is bossen, bossen, bossen. Dus stoppen met boskap en omvormen tot natuur die zo kwetsbaar is dat dit haaks staat op de “robuuste natuur” die gewenst is. Open gebieden worden uitgedroogd door de wind. Erosie maakt dat de plensbuien niet verwerkt kunnen worden. Bomen reguleren het grondwater, houden het broodnodige water vast. Provincie neemt tegenstrijdige maatregelen door bossen te kappen. Vragen van de Stichting over dit onderdeel:	De opmerking van indiener beschouwen we als introductie op de vragen die erop volgen en die we hierna beantwoorden.
ZW_0038	28	20. Hoe rijmt het college van Gedeputeerde Staten de geplande kap en omvorming van bestaande bossen met de provinciale doelstellingen om de kwetsbaarheid voor weersextremen (zoals hittestress, droogte en watertekorten, zie Witteveen+Bos blz. 121) te verminderen?	Het primaire doel van de kap van bossen in het duin is de invulling van onze plicht om vitaal duinsysteem met bijbehorende natuurdoelen te realiseren. Omvorming van bos maakt bossen in de regel meer weerbaar voor klimaatverandering ; gevolg is meer divers bos met meer loofhout. Wij denken niet dat kap en omvorming van bos in strijd is met de doelstelling om de kwetsbaarheid voor weersextremen te verminderen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0038	29	21. Op welke wetenschappelijke hydrologische onderzoeken baseert de provincie de aanname dat het openkappen van bosgebieden bijdraagt aan een betere waterretentie en het voorkomen van bodemerosie bij extreme plensbuien, in vergelijking met het behoud van gesloten bossystemen?	De ontwerp-omgevingsvisie doet geen uitspraken over het openkappen van bosgebieden en de bijdrage hiervan aan een betere waterretentie en het voorkomen van bodemerosie. Daarom leidt deze inspraakreactie niet tot een aanpassing van de omgevingsvisie
ZW_0038	30	22. In hoeverre is de provincie bereid om, in het kader van het creëren van een daadwerkelijk "robuuste natuur", een direct moratorium (stop) in te stellen op de kap van gezonde bossen ten behoeve van het creëren van kwetsbare, open vegetatietypen?	De provincie is daar niet toe bereid.
ZW_0038	31	Bodem en water Algemeen of gebiedsspecifiek? Is zure bodem in de natuur iets om je ongerust over te maken? We zijn getuige geweest van de bangmakerij van terreinbeheerder PWN die tijdens een rondleiding vertelde dat als “je hier met je blote voeten overheen loopt, je blaren op je voeten krijgt van het aluminium”. Het betrof hier een geliefd dennenbos waar de terreinbeheerder vanaf wilde. Deze “ernstige verzuring” werd als argument gebruikt zodat het verzet tegen de boskap zou afnemen, anticiperend dat burgers te weinig kennis hebben over dit onderdeel. (Aluminium is een natuurlijk bestanddeel van elke zandbodem (klei en zand zitten er vol mee). Het is er altijd al geweest. Naaldbossen vertonen al ruim een eeuw eenzelfde zure bodem waarbij dat geen effect op vitaliteit of groei heeft (onderzoek Jan van den Burg, De Dorschkamp). Bijdrage Leffert Oldenkamp, voorheen bosbeheerder SBB en onderzoeker De Dorschkamp, bekend met de terreinen in Bergen/Schoorl. Analysegegevens bij landbouwgewassen zijn NIET van toepassing op natuurlijke vegetaties. Er zijn veel proeven in de landbouw gedaan met bemesting. Landbouw is nauwelijks voorstelbaar zonder bemesting. Bodem- en gewasanalyses in de landbouw hebben een geheel andere betekenis dan die voor natuurlijke systemen (c.q. bossen). Landbouwgewassen zijn homogeen qua erfelijke en morfologische eigenschappen. Ze groeien in gehomogeniseerde bodem, waarbij grotendeels het wortelcontact op elke plek in het medium eenzelfde bodemtoestand aantreft. Daarmee zijn veel proeven gedaan en aanvullende bemesting kan op effect worden geregistreerd (afmeting, gewicht, kleur etc.) Uit een presentatie van Dutch Sprouts uit 2016, blijkt dat in 2016 geen relatie met natuurlijke vegetaties is opgenomen in het programma. Ondertussen veronderstellen allerlei ‘geleerden’ (WUR, B-Ware e.a.) dat de analysegegevens bij landbouwgewassen ook van toepassing zijn op natuurlijke vegetaties. Dat wordt niet aangetoond door het vele onderzoek dat vroeger al werd gedaan (met eenzelfde grondgedachte als de huidige landbouwkundige ecologen) . Die pogingen om dergelijke uitspraken te doen werden al in de 50-er en 60-er jaren gedaan. Dit heeft echter niets opgeleverd dat praktische betekenis heeft. Bemesting in de bosbouw niet en bekalking tegen zure regen niet. De zuurgraad van bosgronden is al sinds die tijd op hetzelfde niveau. Een bos-ecosysteem laat wel veranderingen zien onder invloed van allerlei processen in bodem en gewas, waarbij stikstof op natuurlijke wijze in het systeem wordt ingebouwd. Geleidelijk krijg je dan een betere humus, bij een veranderende vegetatie.	Wij nemen hier kennis van.
ZW_0038	32	23. Op basis van welke wetenschappelijke gronden stelt de provincie dat het grootschalig kappen en afvoeren van bomen en biomassa de bodemgezondheid verbetert, gezien het feit dat het onttrekken van dit organische materiaal de natuurlijke mineralenbuffer en waterretentie acuut vernietigt?	provincie stelt niet dat boskap de bodemgezondheid verbetert.
ZW_0038	33	24. Onze Stichting ontvangt graag de nul-metingen en feitelijke monitoringgegevens van bodem- en vegetatieonderzoeken gericht op effecten van zuurgraad, van bosomvorming en van andere vermeende boosdoeners waarvoor drastische ingrepennodig worden geacht.	Deze vraag van indiener is niet specifiek gericht op de inhoud van de omgevingsvisie. Wij gaan hier dan ook niet op in.
ZW_0038	34	Schoorlse duinen (Witteveen+Bos blz. 108) Gebrek aan verstuivingsdynamiek, hydrologie, stikstof, invasieve exoten, bodem en wegvallen konijnbegrazing worden als knelpunten neergezet. Als bron is de “natuurdoelanalyse” gebruikt. Deze heeft geen wettelijke status. Dit is uitgewerkt in onze zienswijze die in uw bezit is en wij verwijzen hiernaar voor de details. Verder ook zie boven bij “bodem en water”. Vragen van de Stichting over dit onderdeel:	Wij nemen hiervan kennis en gaan hieronder nader in op de gestelde vragen.
ZW_0038	35	25. Aangezien een Natuurdoelanalyse (NDA) geen formele, wettelijke status bezit binnen de vigerende wetgeving, hoe verantwoordt Gedeputeerde Staten het feit dat de knelpunten op blz. 108 van het Witteveen+Bos-rapport (zoals het gebrek aan verstuivingsdynamiek) hier wel direct als dwingende beleidsbasis voor de Schoorlse Duinen worden gebruikt?	Een natuurdoelanlayse (NDA) is een ecologisch onderzoek naar de staat van de natuur, die toetst of de instandhoudingsdoelen worden gehaald. De instandhoudingsdoelen vloeien voort uit Europese afspraken, zoals de Habitatrichtlijn. De NDA is daarmee een belangrijke basis voor de bepalingen uit het beheerplan. Overigens zijn de drukfactoren die zijn benoemd in de NDA ook genoemd in het beheerplan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0038	36	26. In hoeverre zijn de specifieke, lokale ecologische tegenwerpingen uit onze eerdere zienswijze ten aanzien van deze natuurdoelanalyse puntsgewijs en onafhankelijk getoetst alvorens dit ontwerp is vastgesteld?	Bij de ontwerp omgevingsvisie is gebruik gemaakt van de meest actuele kennis op het gebied van natuur.
ZW_0038	37	Recreatiedruk De zogenaamde verstoring van recreatie blijkt zwaarder te wegen bij provincie en terreinbeheerder dan de enorme verstoringen die er elk jaar, gedurende een half jaar lang, plaatsvinden in de gebieden waar harvesters om zich heen maaien en daarmee bodem, insecten en omringende natuur vernietigen. Dat is verstoring en vernietiging die de natuur ernstige schade toe brengen! De natuur kan niet bijkomen omdat dit zich elk jaar herhaalt. Daarbij valt de recreatiedruk met of zonder hond, volledig in het niet! Vragen van de Stichting over dit onderdeel:	Introductie op de vragen die erop volgen, enbehoeft geen antwoord.
ZW_0038	38	27.Hoe verhoudt de restrictieve benadering van de provincie ten aanzien van de recreatiedruk door burgers (met of zonder hond) zich tot de grootschalige, cumulatieve jaarlijkse verstoring van de bodemfauna, insectenpopulaties en de vegetatiestructuur door de inzet van zware bosbouwmachines (harvesters) gedurende opeenvolgende maanden?	Wij hebben hier geen informatie over.
ZW_0038	39	28. Is er voorafgaand aan het opstellen van deze Omgevingsvisie een onafhankelijk, vergelijkend onderzoek uitgevoerd naar de daadwerkelijke ecologische schade van structurele mechanische houtkap versus de recreatieve belasting door omwonenden? Wordt deze gehouden tegen de nul-status van het gebied? Zo ja, wat waren de resultaten van deze onderzoeken en zijn deze openbaar?	Een dergelijk onderzoek is niet uitgevoerd
ZW_0038	40	Tot slot en conclusie De Stichting ter behoud van het Schoorlse en Noord-Kennemerduingebied constateert dat de ontwerp-omgevingsvisie en het ontwerp-OER op cruciale punten tekortschieten. Plannen worden gebaseerd op papieren computermodellen, oncontroleerbare internationale certificaten en documenten zonder wettelijke status (zoals de Natuurdoelanalyse). Daarbij wordt de harde, empirische praktijkkennis van onafhankelijke wetenschappers stelselmatig genegeerd. Het zogenaamde "groot openbaar belang" mag nimmer als blanco cheque worden gebruikt om burgers het zwijgen op te leggen, noch om de onomkeerbare industriële vernietiging van onze kwetsbare Noordzeenatuur en de kap van vitale, eeuwenoude kustbossen te rechtvaardigen. Een transitie die steunt op het wegkijken bij internationale mensenrechtenschendingen en ecologische achteruitgang aan het begin van de keten, is niet duurzaam, maar destructief. Formeel verzoek aan het College van Gedeputeerde Staten: • Wij verzoeken u de beantwoording van de in deze zienswijze gestelde 28 concrete vragen puntsgewijs, individueel en gemotiveerd op te nemen in de definitieve Nota van Antwoord. Een algemene of samengevatte beantwoording per thema achten wij, gezien de ernst van de materie, onacceptabel.	In onze reactie op de door indiener gegeven afzonderlijke onderdelen in zijn/haar zienswijze hebben we aangegeven of, en zo ja, in hoeverre ze leiden tot aanpassingen in de definitieve Omgevingsvisie.
ZW_0038	31a	Let op: bij de bebossingen had men te maken met een gedegradeerde bodem. Dat was niet natuurlijk ontstaan. De natuur gaat daar vervolgens weer bos van maken, waarbij armoede en droogte het niveau bepalen, naast de beschikbaarheid van zaadbronnen. De natuur levert geen boomsoorten op bestelling. Dat er dennen werden geplant maakte dat de natuurlijke ontwikkeling werd versneld. Zonder bebossingen zouden bossen er veel langer over doen om tot een betere, gevarieerde samenstelling te geraken. Met S kan het systeem zuur worden, maar schade treedt dan vooral op bij contactschade zoals bij bruinkoolmijnen e.d. Bemesting is daar niet nodig. Betere beheer van bossen (ruimere stand bomen op daarvoor geschikte groeiplaatsen). N levert geen schade , zelfs geen verzuring. Het ecologisch mechanisme (voeding, vocht, micro-organismen, humusvorming) zorgt voor een eigen dynamiek dat op de langere duur betere omstandigheden schept voor gezonde groei.	Wij nemen hiervan kennis.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0038	31b	Het onderzoek van Van Goor en Jan van den Burg laat zien dat van oudsher Pinusbossen zuur zijn geweest. Matige groei wordt door het systeem zelf naar een hoger plan getild. Dat duurt lang. Groeiplaatsen (vooral bodem) worden op den duur rijker (betere humus met voeding voor de vegetatie). Daarbij wordt op natuurlijke wijze stikstof gebonden (bacteriën, al dan niet via wortelknolletjes zoals aan duindoorn zitten) . Stikstofdepositie uit de landbouw – als het al speelt – wordt in dat mechanisme meegenomen. Alleen als je in de bodem gaat rommelen waar bomen of andere vegetatie heeft gestaan kunnen stikstofminnende planten tijdelijk en pleksgewijs domineren. Het bosbouwkundig onderzoek heeft verder opgeleverd dat met betere keuze van boomsoorten bij een bepaalde groeiplaats de prestatie (boniteit in de bosbouw) op den duur zal verbeteren. Selectie en veredeling van boomsoorten levert daarnaast ruimere mogelijkheden voor betere groei van bomen. Bemesting, ook al denkt een landbouwkundige daar anders over, levert daarbij niets extra's. Hooguit kan langjarige landbouw de bodemtoestand (organisch materiaal met voedselrijkdom en vochtvasthoudend vermogen) de geschiktheid voor bepaalde boomsoorten verbeteren. Gezondheid (vitaliteit) is verder afhankelijk van natuurlijke mechanismen (droogte, vorst, insecten, schimmels etc.). Maar ook dat effect is niet pH-gevoelig of gevoelig voor wat extra stikstof. Als er problemen zijn, dan is dat pech (een natuurlijk verschijnsel) of is er een onjuiste boomsoortenkeuze geweest. Bomen gaan wel eens dood, dat is waar, maar de problemen die men meent te onderkennen liggen niet aan klimaat, stikstof of zuurgraad, wel aan combinaties van weersgesteldheid, boomsoortenkeuze en beheertechnieken. Soms is er een onbalans (landbouwkundig gezien) qua voedingsstoffen, maar een bos kent eigen wetmatigheden om daarmee om te gaan. Vragen van de Stichting over dit onderdeel:	Wij nemen hiervan kennis.
ZW_0039	1	Stichting Duinbehoud onderschrijft de uitgangspunten zoals omschreven in hoofdstuk 3 van de ontwerp-Omgevingsvisie, maar zou daar wel graag een dimensie aan toe willen voegen ten aanzien van de leefbaarheid. In de huidige tekst heeft die leefbaarheid vooral betrekking op de leefbaarheid voor mensen. Een belangrijke toevoeging is de zorg voor de leefbaarheid voor planten en dieren. Binnen de huidige afspraken met het Rijk is de uitvoering van het natuurbeleid een expliciete taak voor de provincies en daarbij past ook een expliciete zorg van de provincie voor de leefbaarheid voor onze medebewoners: de planten en dieren. Verzoek: Stichting Duinbehoud vraagt om een expliciete vermelding van de zorg voor planten en dieren bij de uitgangspunten van de omgevingsvisie.	Wij erkennen dat Natuur ook een intrensieke waarde heeft. Door deze intrensieke waarde te beschermen, dragen we ook zorg voor de planten en dieren. Wij hebben een passage over natuur aangescherpt als ook een Afwegingsprincipe Natuur toegevoegd.
ZW_0039	2	2. Afwegingsprincipe 2: Water en bodem sturend In paragraaf 3.3 worden diverse keuzes gepresenteerd die op gespannen voet staan met het principe van water en bodem sturend. Om er twee te noemen: 2a. Paragraaf 3.3 meldt een landwaartse uitbreiding van de duinen tussen Camperduin en Donkere duinen. Dit is een ontwikkeling die van nature alleen optreedt bij een grootschalige verstuivingsdynamiek, zoals die heeft plaats gevonden in de Middeleeuwen. Onder de huidige klimatologische omstandigheden hebben we vooral te maken met een zeewaarts uitbreiden als gevolg van zandtransporten en zeestromingen (zie de ontwikkelingen op de Waddeneilanden en Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta). Stichting Duinbehoud pleit ervoor om voor dit kustvak in de kop van Noord-Holland ook de zeewaartse variant (een zgn. Zandmotor) te onderzoeken. Dit alternatief zou beter kunnen aansluiten bij het principe van water en bodem sturend. Verzoek: een zeewaartse variant betrekken bij kustverbreding in de kop van Noord-Holland.	Gezien de het eroderende karakter van de kustmorfologie op deze locatie ligt een landinwaartse ontwikkeling voor de hand. Tegelijkertijd kan een een zandsuppletie bijvoorbeeld in de vorm van een zandmotor een bijdrage kunnen leveren aan de oplossing. We zien het als een terecht verzoek ook zeewaartse oplossingen te betrekken in het onderzoek naar de kustverbreding in de kop van Noord-Holland.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0039	3	2b. Paragraaf 3.3 kiest voor een inzet van extra productielocaties voor de drinkwatervoorziening in de kuststrook van Kennemerland. Naar de mening van Stichting Duinbehoud heeft deze keuze slechts beperkt te maken met het principe van water en bodem sturend. Vanuit het principe water en bodem sturend zou de drinkwaterproductie eerder dicht bij de bron voor drinkwater moeten worden gelokaliseerd en dit zijn het IJsselmeer en de grote rivieren. Ook is de productie van drinkwater in de kuststrook (of meer in het bijzonder: de duinen, kwetsbare Natura 2000-gebieden) schadelijk voor de kwaliteit van het bodem- en watersysteem in de duinen. Stichting Duinbehoud pleit ervoor om vooralsnog deze keuze te schrappen en eerst een evenwichtig onderzoek te doen naar geschikte locaties en technieken voor de productie van drinkwater. Mogelijkheden hiervoor zijn bijvoorbeeld diepinfiltratie in combinatie met extra hectares NNN langs de binnenduinrand of het benutten van schoon en betrouwbaar brak grondwater. Dit laatste is met name van belang om de productie van drinkwater minder afhankelijk te maken van het veelal vervuilde en schaarse oppervlaktewater. Verzoek: extra hectares NNN langs de binnenduinrand combineren met diepinfiltratie. Verzoek: brak grondwater betrekken bij de zoektocht naar bronnen voor drinkwater.	De duinen vormen een belangrijke schakel in onze drinkwatervoorziening als infiltratiegebieden, waarvan het belang in de toekomst alleen maar zal toenemen. De voorgestelde drinkwaterproductielocaties zijn direct gekoppeld aan de infiltratiegebieden in de duinen. Of en hoe de zoekgebieden voor extra infiltratiegebieden langs de binnenduinrand uiteindelijk ook gecombineerd kunnen worden met NNN gebieden is iets voor uitwerking en niet op voorhand te stellen.
ZW_0039	4	3. Afwegingsprincipe 3: Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving Ook hier de opmerking, dat een goede omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving niet alleen van belang is voor de mensen in de provincie Noord-Holland, maar ook voor de planten en dieren. Graag expliciet aandacht daarvoor. Verzoek: De zorg voor een gezonde leefomgeving ook afstemmen op de behoefte bij planten en dieren.	Wij erkennen dat Natuur ook een intrensieke waarde heeft. Door deze intrensieke waarde te beschermen, dragen we ook zorg voor de planten en dieren.
ZW_0039	5	4. Afwegingsprincipe 4: Sturen vanuit netwerken Met de huidige snelle verandering van het klimaat is het van belang dat planten en dieren kunnen meebewegen met de verandering van het klimaat. Hiervoor zijn (onder andere) ecologische verbindingen nodig tussen de belangrijke leefgebieden van planten en dieren. Stichting Duinbehoud vraagt aandacht voor het realiseren en onderhouden van dit netwerk van ecologische verbindingen (nat en droog) en vraagt om daar ook rekening mee te houden bij toekomstige ontwikkelingen. Verzoek: Ecologische verbindingen vermelden bij het sturen op netwerken.	De netwerken bedoeld in genoemd afwegingsprincipe gaat over die netwerken die sturend zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen. We zien wel net als u het belang van het realiseren van een robuust natuurnetwerk. Vandaar dat we hier in de visie wel aandacht aan besteden en ervoor een afwegingsprincipe hebben toegevoegd.
ZW_0039	6	5. Integrale visie Stichting Duinbehoud onderschrijft de geschetste integrale visie in hoofdstuk 4. Een aantal van bovengenoemde verbeterpunten komt hierin ook terug.	Wij danken indiener voor de onderschrijving van de integrale visie in hoofdstuk 4 van de omgevingsvisie.
ZW_0039	7	6. Waar wonen en werken, recreatie in en om de stad Stichting Duinbehoud onderschrijft de keuze die wordt gemaakt in paragraaf 4.3 waarbij de “groei van wonen en werken wordt gekoppeld aan uitbreiding van recreatiemogelijkheden onder de noemer groen in en om de stad”. Het nieuw leven inblazen van het voormalige beleid voor “recreatie om de stad (RODS-beleid)”, dan wel het verdiepen van de handleiding GOIS, kan de toenemende belasting door recreatie van kwetsbare natuurgebieden voorkomen en kan ook bijdrage aan het verminderen van mobiliteitsknelpunten die ontstaan met recreatie op grote afstand van de stad. Het is daarbij wel van belang om hiervoor ook een passend instrumentarium te ontwikkelen dat kan worden gebruikt bij het toetsen van nieuwe bouwprojecten. Hierbij is het noodzakelijk dat de groenopgave die wordt gekoppeld aan het woningbouwproject ook wordt genormeerd en dat een en ander wordt vastgelegd in de provinciale verordening (als instructieregel voor gemeenten). Verzoek: de koppeling van een groenopgave aan woningbouwprojecten vastleggen in de provinciale verordening.	In de Omgevingsvisie hebben we opgenomen dat een belangrijk onderdeel van toekomstbestendig bouwen is dat bij woningbouw het recreatief groen binnen en buiten de wijk meegroeit. De uitwerking hoe dit precies wordt opgenomen in de verordening volgt later.
ZW_0039	8	7. Waar wonen en werken, strandzonering Ten aanzien van het zoneren van de recreatie in natuurgebieden en in het buitengebied vraagt Stichting Duinbehoud aandacht voor de zonering van het strand. De strandzonering is nu vastgelegd in de provinciale verordening (als uitvloeisel van afspraken uit het Kustpact), maar heeft in de praktijk alleen betrekking op de bebouwing van het strand (de zonering van strandpaviljoens). Stichting Duinbehoud vraagt om een verdieping van deze strandzonering waarbij ook sturing wordt gegeven aan het recreatief gebruik van het strand en het scheppen van rust en ruimte voor de natuur op het strand (o.a. voor strandbroedvogels). Een optie daarbij is om, in navolging van de provincie Zuid-Holland, delen van het strand onder te brengen bij het Natuur Netwerk Nederland. Verzoek: Verdieping van de strandzonering en koppelen aan het Natuur Netwerk Nederland.	Afspraken hierover kunnen worden gemaakt binnen het overleg van het Kustpact.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0039	9	8. Natuur en biodiversiteit Stichting Duinbehoud onderschrijft op hoofdlijnen de visie op het natuurbeleid zoals geformuleerd in paragraaf 5.9. Daarbij wel drie aandachtspunten: 8a. In de visie van Stichting Duinbehoud zijn ook het strand en de Noordzee aan te merken als belangrijke leefgebieden voor planten en dieren. De kop van Noord-Holland en Texel vallen al onder de beschermende werking van de Vogel- en Habitatrichtlijn. In het visie document van de provincie wordt hier relatief weinig aandacht aan besteed. Stichting Duinbehoud pleit ervoor om het strand en de (ondiepe) Noordzee expliciet te benoemen als onderdeel van het groen/blauwe netwerk en daar ook beleid voor te ontwikkelen. Bijvoorbeeld door, zoals eerder genoemd, delen van het strand onder te brengen bij het Natuur Netwerk Nederland. Verzoek: Een expliciet natuurbeleid ontwikkelen voor de stranden en ondiepe Noordzee.	Het strand is grotendeels in eigendom van het rijk en maakt onderdeel uit van de Rijkswateren. In artikel 7.5 van het BKL (Uitzondering toepassingsbereik) staat dat de rijkswateren expliciet worden uitgezonderd van het aanwijzen van NNN door de provincie.
ZW_0039	10	8b. Ten aanzien van de overgangszones rond natuurgebieden vraagt Stichting Duinbehoud om een stringent ruimtelijke ordeningsbeleid om te komen tot realisatie van de geformuleerde doelen. De praktijk leert dat tal van kleinschalige ontwikkelingen langs de binnenduinrand leiden tot verrommeling en verlies van kwaliteit. Verzoek: Aanscherping van het RO-beleid in de overgangszones rond Natura 2000-gebieden.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Ruimtelijke ontwikkelingen (inclusief kleinschalige) in de overgangszones rond N2000 gebieden wordt in de verdere uitwerking meegenomen.
ZW_0039	11	8c. In de beleidsontwikkeling ten aanzien van de overgangszones rond Natura 2000-gebieden wordt bij de duingebieden in de regel gekeken naar de binnenduinrand. Echter ook aan de zeezijde spelen zaken die van belang zijn voor het versterken van de biodiversiteit in de Natura 2000-gebieden. Het betreft het gebruik van het strand voor diverse activiteiten en de ontwikkeling van bebouwing op het strand. Verzoek: Ook het strand betrekken bij de beleidsontwikkeling van overgangszones.	Zie ons antwoord op onderdeel 10 van deze zienswijze (ZW_0039). Ook de strandzones in de overgangszones rond N2000 wordt in de verdere uitwerking meegenomen.
ZW_0039	12	8d. Tevens vraagt Stichting Duinbehoud ten aanzien van de overgangszones om een actief grondbeleid. De praktijk leert dat zeker langs de binnenduinrand tal van investeerders actief zijn die eerder kiezen voor een rood-ontwikkeling dan voor een groen-ontwikkeling. Dit vraagt vanuit de provincie om een proactief grondaankoop beleid en een goed functionerende grondbank. Verzoek: Ontwikkelen van een actief grondbeleid voor het realiseren van de doelen in de overgangszones rond Natura 2000-gebieden.	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze (ZW_0039), idem voor grondbeleid.
ZW_0039	13	9. Stikstof 9a. In de visie op stikstof mist Stichting Duinbehoud de aanpak van de NOx uitstoot. Dit heeft o.a. betrekking op de industrie, het verkeer en verwarming van woningen. De provincie zou daarbij als vergunningverlener sturend kunnen optreden. Bijvoorbeeld door de grootste stikstof uitstoter van Nederland, Tata Steel, te verplichten om op korte termijn gebruik te maken van stikstofwassers (of andere manieren om de stikstofuitstoot te verminderen). Verzoek: Bij het stikstofbeleid ook de NOx uitstoot betrekken.	De provincie hanteert het beleidsuitgangspunt van een evenredige reductiebijdrage door sectoren inclusief de NOx uitstoot uit mobiliteit en industrie. Specifiek ten aanzien van Tata Steel: De beperking van de NOx uitstoot door Tata Steel is reeds één van de doelen van de provincie, dit is onder andere opgenomen in programma Tata Steel 2024-2030. De belangrijkste maatregel is de deNOx bij de Pelletfabriek, daarmee daalt de NOx emissie van Tata Steel met circa 30%. Deze deNOx gaat in 2027 in werking. Daarnaast wordt de NOx uitstoot van Tata Steel ook met andere maatregelen verder gereduceerd.
ZW_0039	14	9b. Tevens gemist wordt de vermelding van de paardenhouderij (zowel privaat als bedrijfsmatig) als bron voor de ammoniakuitstoot in de nabijheid van Natura 2000-gebieden. Verzoek: Bij het stikstofbeleid ook de paardenhouderij betrekken.	De provincie betrekt in de gebiedsgerichte aanpak op termijn de reductie in alle typen
ZW_0039	15	9c. Ten aanzien van de stikstofzones rond de Natura 2000-gebieden pleit Stichting Duinbehoud ervoor om dit beleid af te stemmen op het voorgenomen Rijksbeleid en de overgangszone van 500 meter als uitgangspunt over te nemen in het provinciale beleid. Binnen deze 500 meter rond de kwetsbare Natura 2000-gebied kan (bijvoorbeeld in gebiedsprocessen) gewerkt worden aan maatwerkoplossingen. Verzoek: Bij de uitwerking van het beleid voor de overgangszones aansluiten bij de 500 meter zones uit het voorgenomen Rijksbeleid.	De provincie is gevraagd additionaliteitsplannen per gebied uit te werken met het uitgangspunt van zonering zoals aangegeven in de Kamerbrief dd 26 juni

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0039	16	10. Recreatie Ten aanzien van de recreatie ontwikkeling maakt Stichting Duinbehoud zich zorgen over de steeds beperktere mogelijkheden voor het kleinschalig recreëren en de omvorming van campings met tenten en caravans naar bungalowparken. Dit leidt tot verstening van het landschap en grotere druk op nabij gelegen natuurgebied als gevolg van het jaarrond gebruik van bungalowparken. Regulering is hier gewenst. Verzoek: Beleid ontwikkelen ter bescherming van het kleinschalig recreëren.	In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken binnen de opgaven van de verblijfsrecreatie. We ondersteunen gemeenten in het versterken van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie en waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie.
ZW_0039	17	11. Gebiedsgerichte keuzes, binnenduinrand 11a. Zie de eerder gemaakte opmerking over de verbreding van de duinen langs de binnenduinrand in de kop van Noord-Holland. Duinbehoud pleit er voor om de verkenning naar een landwaartse verbreding van de kust te combineren met het alternatief van een zeewaartse verbreding om te komen tot een zorgvuldige beleidskeuze. Stichting Duinbehoud kan vanuit haar expertise ook een inhoudelijke bijdrage leveren aan deze verkenning. Verzoek: Een zeewaartse variant betrekken bij kustverbreding in de kop van Noord-Holland.	Gezien de het eroderende karakter van de kustmorfologie op deze locatie ligt een landinwaartse ontwikkeling voor de hand. Tegelijkertijd kan een een zandsuppletie bijvoorbeeld in de vorm van een zandmotor een bijdrage kunnen leveren aan de oplossing. We zien het als een terecht verzoek ook zeewaartse oplossingen te betrekken in het onderzoek naar de kustverbreding in de kop van Noord-Holland.
ZW_0039	18	11b. Zie eerder gemaakte opmerkingen over de drinkwaterproductie in Kennemerland. Naast de binnenduinrand zijn ook andere locaties en technieken beschikbaar om mee te nemen in een brede afweging. Dit geldt ook voor het onderzoek naar diepinfiltratie in de Kennemerduinen. Ook hiervoor zijn alternatieven beschikbaar (zoals directe zuivering of winning van brak grondwater) die moeten worden meegewogen in de belangen afweging. Voor een zorgvuldige besluitvorming is een brede afweging van alternatieven noodzakelijk. Stichting Duinbehoud denkt graag constructief mee ten aanzien van het initiatief voor het realiseren van diepinfiltratie langs de binnenduinrand van Noord-Kennemerland. Een ruimte reservering sluit aan bij het beleid voor het realiseren van overgangszones langs de binnenduinrand. Tevens liggen hier mogelijkheden om dit te combineren met de opgave voor 300 ha extra NNN en de extra opgave die voortkomt uit het (landelijk) Natuurplan. Verzoek: Alternatieven buiten het duingebied (m.n. brak grondwater) betrekken bij het onderzoek naar de uitbreiding van de productiecapaciteit voor drinkwater en eventueel combineren met de extra opgaven voor NNN.	Wij zullen indiener betrekken bij nadere uitwerking
ZW_0039	19	11c. Ten aanzien van de gehele binnenduinrand vraagt Stichting Duinbehoud expliciet aandacht voor de kleinschalige onttrekkingen van grondwater en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Deze activiteiten zijn nadelig voor de biodiversiteit in (en rond) de Natura 2000-gebieden en de robuustheid van de zoetwaterbel onder de duinen en langs de binnenduinrand. De kleinschalige grondwaterwinningen leiden tot lokale verdroging en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is o.a. schadelijk voor insecten en amfibieën. Stichting Duinbehoud pleit voor een verbod in de (te realiseren) overgangszones. Verzoek: Instellen van een verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en grondwateronttrekkingen in de overgangszones.	De concrete uitwerking van maatregelen rond om de risico's van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen , waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden, vanwege de samenhang met gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast.
ZW_0039	20	11d. Een belangrijke opgave voor de binnenduinrand is het benutten van het afstromende water uit de duinen voor het vergroten van de biodiversiteit. Van belang hierbij is om dit schone heldere water vrij te houden van meststoffen en/of gewasbeschermingsmiddelen. Dit afstromen water kan ook worden benut voor het realiseren van waterbuffers. Verzoek: Realiseren van wateropvang met natuurvriendelijke oevers langs de binnenduinrand.	We vinden de suggestie interessant om de mogelijkheid voor het "Realiseren van wateropvang met natuurvriendelijke oevers langs de binnenduinrand". te benoemen. Dit zal meegenomen worden in uitwerking weging en besluitvorming in een gebiedsproces.
ZW_0039	21	11e. Gemist wordt het eiland Texel bij de gebiedsgerichte keuzes. Ook hier zou het beleid van de provincie Noord-Holland met betrekking tot de binnenduinrand in de visie moeten worden verwoord. Verzoek: Texel opnemen bij de gebiedsgerichte keuzes in de Omgevingsvisie.	Wij herkennen de wens om het beleid voor het toekomstig energiesysteem gedetailleerder uit te werken voor onder andere Texel. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in de Energiebeelden die we gezamenlijk gaan opstellen en het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld. Deze instrumenten zullen gericht zijn op het toekomstig energiesysteem waarbij rekening wordt gehouden met de verwachte ontwikkelingen ten aanzien van onder meer woningbouw, economie en duurzame opwek.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0039	22	12. Klimaatverandering Recente ontwikkeling van het klimaat met stijgende temperaturen, extreem natte winters en extreem droge zomers laten zien dat het hard gaat met de klimaatverandering. De gevolgen worden heel concreet merkbaar. In de ontwerp omgevingsvisie worden deze knelpunten gesignaleerd en worden ambities geformuleerd (o.a. figuur 13). Met de kanttekening dat in figuur 13 de ecologische verbindingen, die nodig zijn voor het migreren van planten en dieren met de verandering van het klimaat, worden gemist. Gezien de urgentie van klimaatverandering vraagt dit om de ontwikkeling van een uitvoeringsstrategie en om concrete ruimte reserveringen. Verzoek: De knelpunten met betrekking tot klimaatverandering (met toevoeging van ecologische verbindingen) vertalen naar een uitvoeringsstrategie en concrete ruimte reserveringen.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0039	23	13. Ontwerp-Natuurplan Onlangs heeft het kabinet het ontwerp-Natuurplan gepresenteerd. Hierin zijn de beleidsopgave geformuleerd om te kunnen voldoen aan de Europese verplichtingen voor natuurherstel. Een van die opgaven is de realisatie van 900 ha nieuwe natuur met duinhabitats. Een deel daarvan zou kunnen worden gerealiseerd langs de binnenduinrand in Noord-Holland. Verzoek: De extra natuuropgaven die voortkomen uit het (landelijk) Natuurplan opnemen in provinciaal beleid.	Voor duingebieden wordt in het kader van de uitwerking stikstofaanpak bekeken welke maatregelen nog nodig zijn in en om de N2000 gebieden om te kunnen voldoen aan de natuurdoelstellingen in bestaande en nieuwe natuur. De 900 hectare gaat ook over kwaliteitsverbetering bestaande natuur, bijvoorbeeld op plekken in het duin die nu nog niet kwalificeren. Extra opgaven voortkomend uit het landelijk natuurplan zullen ook worden vertaald in provinciaal beleid. Met het opstellen van het definitief Natuurplan door het Rijk in 2027 zal hier meer duidelijkheid over ontstaan.
ZW_0040	1	De NFO waardeert de integrale benadering van de fysieke leefomgeving en onderschrijft het belang van een duurzame en toekomstbestendige inrichting van Noord-Holland. Tegelijkertijd constateren wij dat de fruitteelt als economische, ruimtelijke en maatschappelijke sector in de visie nauwelijks zichtbaar is. Daarnaast wordt sterk ingezet op extensivering van de landbouw, terwijl onvoldoende aandacht wordt besteed aan innovatieve en duurzame vormen van intensieve en hoogwaardige productie, zoals de fruitteelt.	Introductie, geen antwoord nodig.
ZW_0040	2	1. Erken fruitteelt als strategische sector Noord-Holland beschikt over een uniek fruitteeltcluster met grote economische en maatschappelijke betekenis. De sector levert bijvoorbeeld gezond en lokaal duurzaam geproduceerd voedsel; werkgelegenheid in teelt, handel, logistiek en verwerking; een belangrijke bijdrage aan het landschap en de cultuurhistorie; investeringen in innovatie, biodiversiteit en waterbeheer met indirecte werkgelegenheid Wij missen een expliciete erkenning van deze sector in de ontwerpvisie. Hierdoor ontstaat het risico dat toekomstige ruimtelijke keuzes onvoldoende rekening houden met de ontwikkelruimte die nodig is voor een levensvatbare fruitteelt. Verzoek: neem de fruitteelt expliciet op als onderdeel van de landbouwstructuur en het agrofoodcluster van Noord-Holland.	De provincie ziet de landbouw als een diverse sector, met uiteenlopende productiewijzen en teelten. De fruitteelt maakt daarvan onmiskenbaar onderdeel uit. Dat blijkt ook uit de landbouwkaart waar fruit als sector is opgenomen. We kiezen er om praktische redenen voor om niet iedere afzonderlijke landbouwsector expliciet als apart onderdeel van de landbouwstructuur of het agrofoodcluster in de Omgevingsvisie te benoemen.
ZW_0040	3	2. Zorg voor ruimte voor verduurzaming en innovatie De fruitteelt staat voor grote opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, waterbeschikbaarheid, gewasbescherming, energie en biodiversiteit. Om deze opgaven te realiseren zijn investeringen nodig in onder meer: Meerjarige duidelijkheid met bijvoorbeeld stimuleren van waterbassins en opslagvoorzieningen; hagelnetten en regenkappen; energievoorzieningen/voorkomen netcongestie; innovatieve teeltsystemen; Voorkom stapeling van regels dus niet extra zones, buffers en compensatiegebieden. Deze ontwikkelingen vragen fysieke ruimte en een ruimtelijk kader dat innovatie faciliteert. Verzoek: neem in de visie op dat duurzame investeringen in de fruitteelt worden ondersteund en dat hiervoor voldoende ontwikkelruimte beschikbaar komt	We vinden verduurzaming en innovatie belangrijk voor een toekomstbestendige landbouw. De Omgevingsvisie biedt ruimte voor ontwikkelingen die bijdragen aan opgaven voor water, bodem, natuur, klimaat en energie. De Omgevingsvisie bevat het strategische kader voor deze afwegingen. De concrete uitwerking van ruimtelijke mogelijkheden en instrumenten voor verduurzaming vindt plaats in de verdere uitwerking van beleid, gebiedsprocessen en ruimtelijke plannen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0040	4	3. Voorkom een eenzijdige nadruk op extensivering In de ontwerpvisie wordt extensivering van de landbouw op meerdere plaatsen als gewenste ontwikkelrichting beschreven. Hoewel extensivering in sommige gebieden een passende keuze kan zijn, is dit geen generieke oplossing voor alle landbouwsectoren. De fruitteelt is een hoogwaardig en kennisintensief teeltsysteem dat relatief veel productiewaarde genereert op een beperkt areaal. Juist deze vorm van landgebruik draagt bij aan efficiënt ruimtegebruik binnen een provincie waar de druk op de ruimte groot is. Een eenzijdige beleidsmatige voorkeur voor extensivering kan onbedoeld leiden tot beperkingen voor duurzame en economisch vitale sectoren. Voor extensief geteelde producten moet ook aan de vraagzijde ruimte zijn (marktruimte). Dit blijft ook onbenoemd. Eerst vraag, dan aanbod Verzoek: vervang de generieke inzet op extensivering door een benadering waarin duurzame productiviteit, innovatie en toekomstbestendigheid centraal staan.	We kiezen niet voor één generieke ontwikkelrichting voor alle vormen van landbouw. De gewenste ontwikkeling verschilt per gebied en vraagt om maatwerk. Extensivering is een van de duurzame ontwikkelrichtingen binnen kringlooplandbouw. Deze ontwikkelrichting is niet in alle gebieden of voor alle landbouwsectoren hetzelfde. Binnen kringlooplandbouw is ook ruimte voor hightech open en gesloten systemen, duurzame productiviteit en innovatie. Het is aan de ondernemer om een richting te kiezen die economisch het beste past bij het bedrijf en binnen de kaders van het natuurlijke systeem blijft.
ZW_0040	5	4. Maak voedselproductie onderdeel van ruimtelijke afwegingen De visie benoemt terecht diverse maatschappelijke opgaven zoals natuur, water, energie en wonen. Wij missen echter een stevige positionering van voedselproductie als essentieel publiek belang. Voedselzekerheid, regionale productie en strategische autonomie worden steeds belangrijker. De provincie kan hieraan bijdragen door voldoende ruimte te behouden voor toekomstbestendige agrarische productie en het voorkomen van extra regeleving. Verzoek: benoem voedselproductie expliciet als provinciaal belang en veranker dit in ruimtelijke afwegingen en neem als provincie zelf initiatief om in inkoopbeleid e.d. lokale producten de voorkeur te geven.	Een sterke en toekomstbestendige landbouwsector in brede zin staat benoemd als provinciaal belang, niet uitsluitend voedselproductie. We zien de diversiteit van de sector namelijk als belangrijke kracht. Lokale producten maken al onderdeel uit van onze catering op het provinciehuis. Alle groenten en fruit komt van lokale NH-telers. ook werken wij samen met een lokale zuivelaar.
ZW_0040	6	Conclusie De NFO verzoekt de provincie Noord-Holland om de fruitteelt expliciet te erkennen als belangrijke economische en maatschappelijke sector, het Noord-Hollandse fruitteeltcluster te beschermen en ruimte te bieden voor verduurzaming en innovatie. Daarbij vragen wij om een evenwichtige benadering van landbouwontwikkeling waarbij niet extensivering, maar toekomstbestendigheid, duurzaamheid en voedselproductie centraal staan. De NFO onderschrijft ook de zienswijze van LTO Noord.	In het voorgaande zijn we ingegaan op de specifieke onderdelen in de zienswijze van indiener.
ZW_0041	1	De Provincie heeft met veel zorg, aandacht en betrokkenheid van inwoners en andere stakeholders een nieuw ontwerp omgevingsvisie Noord-Holland 2050 opgesteld, waarvoor complimenten. Liander waardeert de mogelijkheid om hierop een zienswijze in te dienen. Kern zienswijze In het droombeeld 2050 op pagina 1 is de netcongestie in 2050 verholpen en is er voldoende stabiel aanbod van energie, op zo'n manier dat het landschap nog steeds herkenbaar en beleefbaar is, doordat ontwikkelingen zijn aangegrepen om de kwaliteiten van Noord-Holland te versterken. Vanuit onze rol als regionale netbeheerder werken wij dagelijks met oog voor de kwaliteiten van NoordHolland aan een betrouwbaar, betaalbaar en toekomstbestendig energiesysteem voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke voorzieningen In onze zoektocht naar ruimte in de boven- en ondergrond bewaken we de inpassing, en de prioritering maar zijn we afhankelijk van plannen en besluitvorming van overheden. Provinciale regionale sturing is voor het energiesysteem van groot belang. De kern van onze zienswijze is dat wij toejuichen dat in de ontwerp omgevingsvisie EnergieInfrastructuur een plek heeft en meer sturend wordt ingezet in de ruimtelijke ordening. Hierin missen wij echter scherpte. Om deze koers uitvoerbaar te maken, vragen wij dit concreter te borgen in de omgevingsvisie. Wij doen hiervoor suggesties met concrete tekstvoorstellen.	Wij danken indiener voor de complimenten. Bijgaand reageren we op de suggesties voor aanscherpingen en tekstvoostellen.
ZW_0041	2	Hoofdstuk 2 Noord-Holland nu, vertrekpunt, p. 24 en p.25 In dit hoofdstuk worden systemen en netwerken weergegeven. In de tekst staat 'Noord-Holland maakt deel uit van een nationaal en Europees energiesysteem. Dat is een systeem in verandering. Uitbreidingen van het elektriciteitsnet, nieuwe stations etc..." Een kaart van het energiesysteem ontbreekt in dit hoofdstuk, en wordt evenmin weergegeven in figuur 8. Wij verzoeken u om het electriciteitsnetwerk toe te voegen. Dit is een fundamenteel netwerk en niet weg te denken in NoordHolland.	Het elektriciteitsnetwerk staat op de kaart 25 in de ontwerp-Omgevingsvisie maar komt niet duidelijk naar voren. We doen een aantal grafische aanpassingen waardoor het Energiesysteem in de Omgevingsvisie beter zichtbaar is. Daarnaast hebben we een kaart met de mobliteit en energie netwerken toegevoegd aan de afwegingsprincipe 4, sturen vanuit netwerken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0041	3	Paragraaf 2.3 Oplossen netcongestie en toewerken naar volledig duurzame energie, p. 27 Huidige tekst: "Een belangrijke uitdaging voor de energietransitie is de netcongestie. Zowel het transporteren van gevraagde als geleverde stroom vraagt om forse uitbreiding, waardoor nieuwe aanvragen voor grootverbruikersaansluitingen tussen 2030 en 2038 niet kunnen worden gehonoreerd". Reactie: Deze tekst benoemt nu alleen wachtlijsten voor grootverbruikers, kleinverbruikers staan echter ook op wachtlijsten. Voorstel: Toevoegen van de zin: “Ook de wachttijd voor een nieuwe of grotere aansluiting voor kleinverbruikers loopt steeds verder op.”	We nemen dit tekstvoorstel over.
ZW_0041	4	Paragraaf 3.5 Afwegingsprincipe 4 p. 47 Huidige tekst: “We maken onderscheid in een centraal en decentraal energiesysteem. Het centrale energiesysteem is sturend voor waar energie intensieve activiteiten kunnen plaatsvinden. In het decentrale systeem worden lokale opwek en kleinschalig gebruik bij elkaar gebracht om het centrale systeem te ontlasten. “ Reactie: wij steunen deze passage. Wij vinden het wel belangrijk om hier, en later ook in paragraaf 5.7, de samenhang van de systemen te noemen. Voorstel: Wij stellen voor om de volgende zin toe te voegen: “De systemen hebben onderlinge samenhang, wat invloed heeft op de beschikbare capaciteit op het elektriciteitsnet in gebieden. Om de ontwikkelruimte voor functies op een plek te bepalen stellen we per gebied samen met netbeheerders, regio's, gemeenten en waterschappen energieperspectieven op. “	We ondersteunen de essentie van dit tekstvoorstel, en nemen deze aangepast over, omdat wij het woord "energieperspectieven" in Noord-Holland niet gebruiken.
ZW_0041	5	Paragraaf 3.5 Afwegingsprincipe 4 p. 47 Hoofdstuk 3 gaat over sturende netwerken. De netwerkkaart voor e-infra was wel opgenomen in de visie zoals besproken in de commissie Leefomgeving, echter deze komt nu niet meer in paragraaf 3.5 terug. Verzoek: Plaats de kaart met het energienetwerk terug naar 3.5. Dit wordt dan figuur 16. Geef hierin ook PMIEK een plek. PMIEK staat voor het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat en is een programma voor het afstemmen en prioriteren van energie-infrastructuurprojecten op provinciaal niveau. Het fungeert als sturend instrument voor de planning van de investeringen van de netbeheerders, waarbij we gezamenlijk prioriteiten bepalen. Dit sluit aan op de ambitie om als provincie meer sturend te zijn.	Zie ook het antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze. De nMIEK- en pMIEK-projecten zijn niet als zodanig op de kaart weergegeven omdat dat de kaart onduidelijk maakt. Op de kaart zijn wel de netuitbreidingen duidelijker weergegeven.
ZW_0041	6	Paragraaf 5.7 Waarom richting nodig p. 80 Huidige tekst “Om dit te bereiken is ruimte nodig voor het opwekken van electriciteit en warmte (zon, wind of en geothermie), conversie (elektrolyse), opslag (waterstof en batterijen) en netwerken (kabels, leidingen en transformatoren).” Reactie: De passage erkent terecht dat het energiesysteem fysieke ruimte vraagt. Voor de uitvoeringspraktijk is het echter van belang dat dit wordt vertaald naar zoekgebieden, ruimtelijke reserveringen en inzet van grondbeleid. De Randstedelijke Rekenkamer heeft u dit ook als advies meegegeven in 2025 als een van de instrumenten om de energietransitie te ondersteunen. Voorstel: De huidige zin in de visie aanvullen met de zin: “de provincie borgt, samen met netbeheerders en gemeenten, tijdig zoekgebieden en ruimtelijke reserveringen voor energieinfrastructuur, zowel boven- als ondergronds. Daarbij worden provinciaal grondbezit en provinciaal grondbeleid betrokken als mogelijke sturingsinstrumenten om noodzakelijke energie-infrastructuur doelmatig en tijdig te realiseren”.	Deze zienswijze wordt deels overgenomen. "We borgen samen met netbeheerders, gemeenten en rijk tijdig zoekgebieden en ruimtelijke reserveringen voor energieinfrastructuur, zowel boven- als ondergronds. In het Programma Energie werken we de instumenten hiervoor uit." Grondbeleid kan daarvan een onderdeel zijn.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0041	7	Paragraaf 5.7 Ontwikkelrichting p. 82 Huidige tekst: “De belangrijkste wijziging die hieruit voortvloeit is dat het energiesysteem van de toekomst sturend is voor de ruimtelijke ordening: daar waar energie beschikbaar is, kunnen ruimtelijke en economische ontwikkelingen plaatsvinden.” Voorstel. Om deze goede tekstpassage scherper en duidelijker aan te zetten stellen wij voor om hier de volgende twee zinnen aan toe te voegen: “Dit betekent dat energie vanaf de start van de ruimtelijke planvorming wordt meegenomen als ontwerpvariabele bij locatiekeuze, fasering, programmering, en inrichting van nieuwe ontwikkelingen. Ruimtelijke ontwikkelingen worden afgestemd op beschikbare én geplande energie-infrastructuur, zodat maatschappelijke opgaven uitvoerbaar blijven en schaarse ruimte doelmatig wordt benut.”	In de omgevingsvisie voegen we een tekstpassage toe in relatie tot bestaande en toekomstige instumenten om energie een volwaardige plek te geven in ruimtelijke afwegingen. We voegen aan de tekst ook de energietoets toe om toe te lichten op welke wijze sturing gerealiseerd kan worden.
ZW_0041	8	Paragraaf 5.7 Ontwikkelrichting p. 82 Huidige tekst: “We maken daarbij onderscheid tussen een centraal en decentraal energiesysteem. Reactie: Het onderscheid tussen het centrale en decentrale energiesysteem is een goede stap vooruit, maar vraagt ook een energetische benadering. In de ontwerp-visie wordt het onderscheid veel te strikt weergegeven. Er is immers samenhang tussen het centrale en decentrale systeem, en deze bepaalt ook de ontwikkelruimte voor functies. Het regionale elektricteitsnetwerk met bijbehorende onderstations, kabeltracés en middenspanningsrin gen is fundamenteel. Of dit gerealiseerd wordt en voldoende is richting 2050 is onzeker en afhankelijk van een goede ruimtelijke planning. Voorstel: Om de voorstelde ontwikkelrichting uitvoerbaar te maken stellen wij voor om hier de volgende twee zinnen aan toe te voegen: “We maken daarbij onderscheid tussen een centraal en decentraal energiesysteem. De systemen hebben onderlinge samenhang, wat invloed heeft op de beschikbare capaciteit op het elektriciteitsnet in gebieden. Om de ontwikkelruimte voor functies op een plek te bepalen stellen we per gebied samen met netbeheerders, regio’s gemeenten en waterschappen energieperspectieven op. Waarmee wordt bedoeld dat de ontwikkelrichting van een gebied en de ontwikkeling van het energiesysteem in beleid, investeringen en uitvoering worden verbonden.	Zie reactie 4 van deze zienswijze. Het tekstvoorstel nemen we op in paragraaf 4.5 (was 3.5).
ZW_0041	9	Paragraaf 5.7 energieknooppunten p. 82 Huidige tekst: “Binnen dit systeem kiezen we voor het ontwikkelen van energieknooppunten.” Reactie: Liander onderschrijft het principe van energieknooppunten. Clustering kan bijdragen aan efficiënt ruimtegebruik en beperking van transport. Dit kunnen locaties zijn waar de netbeheerder prioriteit geeft aan het intensiveren van de energie-infrastructuur en de provincie energieintensievere ruimtelijke ontwikkelingen. Tegelijkertijd geeft clustering geen onbeperkte ontwikkelruimte Binnen energieknooppunten zijn energiecapaciteit, fysieke ruimte, kabeltracés, milieuruimte, mobiliteit en leefomgeving begrensd. Dit kan ook daarbuiten opgaan. Innovatieve oplossingen komen doorgaans in deze omstandigheden tot stand. Voorstel: “Binnen dit systeem kiezen we voor het ontwikkelen van energieknooppunten. Daarin komt grootschalige aanbod en vraag van energie samen, omdat dat ruimtelijk en energetisch het meest efficiënt is. Het aanbod van energie in de energieknooppunten kan gerealiseerd worden door opwek en door de aanwezigheid van energie-infrastructuur die de vraag faciliteert. Het is belangrijk om te beseffen dat ook de energieknooppunten ruimtelijke en energetische grenzen kennen.”.	Tekst wordt conform zienswijze toegevoegd: Het is belangrijk om te beseffen dat ook de energieknooppunten ruimtelijke en energetische grenzen kennen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0041	10	Paragraaf 5.7 Voorwaarden decentraal opwekken van energie p. 83 Huidige tekst: “Transformatorstations en batterijen worden bij voorkeur geplaatst op, of in de directe nabijheid van bedrijventerreinen en niet in onze beschermde landschappen.” Reactie: De huidige formulering is te absoluut en te eenzijdig gericht op clustering op bedrijventerreinen. Vanuit netstructuur, leveringszekerheid, of maatschappelijke opgaven, waar vraag of aanbod van stroom dit verlangt, kan de inpassing in of nabij gevoelige gebieden soms noodzakelijk zijn. Voorstel: deze passage aan te vullen met de zin: “Op locaties waar dit vanuit netstructuur, leveringszekerheid of de uitvoerbaarheid van maatschappelijke opgaven niet mogelijk is, kan inpassing in of nabij gevoelige gebieden worden onderzocht onder heldere voorwaarden voor mitigatie, compensatie, landschappelijke kwaliteit en gebiedsgerichte meerwaarde.”	Dit is inderdaad te absoluut geformuleerd. Tekst wordt wordt aangepast op basis van deze zienswijze en op basis van de impactanalyse van Berenschot.
ZW_0041	11	Paragraaf 5.7 Warmtetransitie in de gebouwde omgeving p 84 Huidige tekst “Keuzes in het verduurzamen van de warmtevoorziening hebben effect op het elektriciteitsnet en de ruimte die nodig is voor het energiesysteem als geheel.” Reactie: Wij steunen deze belangrijke constatering. Warmtekeuzes bepalen de piekvraag, het ruimtebeslag voor elektriciteitsinfrastructuur en de uitvoerbaarheid van woningbouw en verduurzaming. Daarom moeten warmtekeuzes gebiedsgericht worden verbonden aan ruimtelijke programmering. Voorstel: voeg de volgende zin toe: “Daarom worden warmtekeuzes gebiedsgericht verbonden aan woningbouwprogrammering, bedrijventerreinen, warmtebronnen, warmte-infrastructuur en regionale elektriciteitscapaciteit.	Wij nemen dit tekstvoorstel niet over. Warmtekeuzes worden gemaakt door gemeenten. Dat is niet onze rol of bevoegdheid.
ZW_0041	12	Paragraaf 5.7 Warmtetransitie in de gebouwde omgeving p. 84 Huidige tekst “Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het verduurzamen van de warmtevoorziening van de gebouwde omgeving. De rol van de provincie is zeer beperkt, gezien de wet collectieve warmte.” Reactie: Deze formulering is te beperkt en staat op spanning met de erkenning dat warmtekeuzes effect hebben op het elektriciteitsnet en het ruimtebeslag van het energiesysteem. Ook wanneer gemeenten primair verantwoordelijk zijn voor lokale warmteprogrammering, hebben warmtekeuzes bovenlokale ruimtelijke en nettechnische effecten. Voorstel: “Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de lokale warmteprogrammering in de gebouwde omgeving. De provincie heeft daarnaast een regisserende rol waar warmtekeuzes bovenlokale ruimtelijke en nettechnische effecten hebben, bijvoorbeeld voor woningbouwprogrammering, bedrijventerreinen, regionale elektriciteitscapaciteit, warmtebronnen, warmte-infrastructuur en ruimtelijke reserveringen.”	Wij nemen dit voorstel niet over omdat onze regisserende rol beperkt is. Wij hebben in de ontwerp-tekst al aangegeven dat: “Onze belangrijkste rol is dat wij gemeenten ondersteunen met kennis bij het opstellen van de warmteprogramma’s.“

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0041	13	Paragraaf 5.8 Digitale infrastructuur, p 84 Huidige tekst “Uitbreiding datacenters onder strikte voorwaarden: Gezien het belang van een goede digitale infrastructuur, geven we onder strikte voorwaarden ruimte aan nieuwe datacenters binnen de bestaande drie clusters. Het gaat specifiek om digitale infrastructuur die bij kan dragen aan Europese soevereiniteit. Hierbij is clustering op plekken waar energieaanbod is het uitgangspunt, de energieknooppunten. Dit betekent wel dat er een grote energievraag bijkomt die gefaciliteerd moet worden waardoor mogelijk verdere en tijdige uitbreiding van energie-infrastructuur noodzakelijk is. Dit is altijd in afweging met andere grote energievragers. We hebben hierbij ook oog voor klimaatbestendige digitale infrastructuur.” Reactie: Wij steunen de constatering dat voorwaarden van belang zijn. Nieuwe of uitbreidende datacenters kunnen als grote energie- en ruimtevrager beperkende werking hebben op andere ontwikkelingen in de provincie, met mogelijke verdringing van andere ontwikkelingen tot gevolg. Energieknooppunten zijn maar beperkt een ultieme oplossing voor netinpassing datacenters omdat ook hier de energiecapaciteit begrensd is. Ter overweging wil Liander meegeven om de toelating van nieuwe of uitbreidende dc’s te relateren aan de schaal van het gebied (vermogen en ruimte) en grote energievragers als deze datacenters op een netbewuste wijze in te passen in het energiesysteem. Onafhankelijk of dit in energieknooppunt gebeurt, of daarbuiten. Ter overweging wil Liander meegeven om de toelating van nieuwe of uitbreidende dc’s te relateren aan de schaal van het gebied (vermogen en ruimte) en grote energievragers als deze datacenters op een netbewuste wijze in te passen in het energiesysteem. Onafhankelijk of dit in energieknooppunt gebeurt, of daarbuiten. Wij stellen daarom voor de passage als volgt te wijzigen “Gezien het belang van een goede digitale infrastructuur, geven we onder strikte voorwaarden ruimte aan nieuwe datacenters binnen de bestaande drie clusters. Het gaat specifiek om digitale infrastructuur die bij kan dragen aan Europese soevereiniteit. Hierbij is clustering op plekken waar energieaanbod is, het uitgangspunt, de energieknooppunten. Dit betekent wel dat er een grote energievraag bijkomt die gefaciliteerd moet worden waardoor mogelijk verdere en tijdige uitbreiding van energie-infrastructuur noodzakelijk is. Hierbij wordt expliciet afgewogen welke gevolgen de uitbreiding van datacenters heeft voor de beschikbaarheid van netcapaciteit voor andere maatschappelijke en economische opgaven - zowel binnen als buiten het energieknooppunt.	Dank voor uw zienswijze. Het tekstvoorstel wordt grotendeels overgenomen. We geven aan dat bij de vestiging van datacentres rekening wordt gehouden met de beschikbare netcapaciteit en dat datacenters geacht worden netbewust te worden ingepast.
ZW_0041	14	Hoofdstuk 6 Gebiedsgerichte keuzes, p 94 ev De uitdagingen per gebied verschillen en worden groter met toenemende schaarste aan middelen en mogelijkheden. Niet alleen nu, maar ook op de langere termijn. Dit vraagt op alle ontwerpfasen nauwere samenwerking en afstemming voor het ontwikkelperspectief per gebied. Voor alle gebieden geldt dat energie en de benodigde energie-infrastructuur vanaf de planvorming als ontwerpvariabele moeten worden meegenomen, zodat ruimtelijke ontwikkelingen en de ontwikkeling van het energiesysteem in samenhang plaatsvinden. Wij stellen voor om in de inleiding de volgende tekst als ambitie toe te voegen: “In Noord-Holland investeren we passend bij de gewenste ontwikkelrichting van het gebied. Wij hanteren hier het strategische principe om met de plannen en investeringen bij te dragen aan integrale en lange termijn afwegingen op het snijvlak van energie, drinkwater en waterveiligheid. Voor grootschalige ontwikkelingen, zoals datacenters, waterstofclusters, industrie en uitleglocaties vraagt dit om een gezamenlijke gebiedsafweging door provincie samen met netbeheerders, drinkwaterbedrijven en waterschappen waarbij ruimtelijke keuzes worden afgestemd op de draagkracht deze systemen. Tegelijkertijd kunnen netbeheerders, drinkwaterbedrijven en waterschappen investeringen gericht én in samenhang op de ontwikkelrichtingen afstemmen. Doel is om te borgen dat we keuzes maken die op de lange termijn houdbaar zijn voor de energie- en watersystemen, door aan te sluiten bij de mogelijkheden en beperkingen van het gebied.	Het tekstvoorstel is conform de inzet die wij beogen met de omgevingsvisie. Het tekstvoorstel is in lijn onze uitgangspunten maar past niet in de huidige tekst (vanwege herhaling/dubbeling). Wel voegen we aan de tekst van hoofdstuk 6.7 (was 5.7) toe: "Voor alle gebiedsuitwerkingen geldt dat energie en de benodigde energie-infrastructuur vanaf de planvorming als ontwerpvariabele moeten worden meegenomen, zodat ruimtelijke ontwikkelingen en de ontwikkeling van het energiesysteem in samenhang plaatsvinden."
ZW_0041	13a	Daarbij worden nieuwe of uitbreidende datacenters alleen passend geacht wanneer locatie, schaal en functie aansluiten bij provinciale en nationale beleidsambities én wanneer zij netbewust worden ingepast. Dat betekent dat zij aantoonbaar bijdragen aan efficiënt gebruik van het energiesysteem, bijvoorbeeld via flexibiliteit, restwarmtebenutting, beperking van piekbelasting en afstemming op beschikbare en geplande energie-infrastructuur. We hebben hierbij ook oog voor klimaatbestendige digitale infrastructuur.”	Zie ons antwoord op onderdeel 13 van deze zienswijze (ZW_0041).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0043	1	De CDA-fractie van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft met belangstelling kennisgenomen van de Ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. Wij waarderen dat water, waterveiligheid, klimaatadaptatie en de beschikbaarheid van zoet water een prominente plaats hebben gekregen binnen de Omgevingsvisie. Gezien de toenemende druk op de fysieke leefomgeving en de gevolgen van klimaatverandering is dat volgens ons een noodzakelijke ontwikkeling. Wij onderschrijven in het bijzonder de aandacht voor water en bodem sturend voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Tegelijkertijd zien wij op een aantal onderdelen aanleiding om zienswijzen mee te geven. Wij verzoeken u onderstaande opmerkingen te betrekken bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie.	Introductie, geen antwoord nodig.
ZW_0043	2	Wij onderschrijven de keuze om water en bodem een sturende rol te geven bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Het toekomstbestendig inrichten van Noord-Holland begint immers bij het respecteren van de natuurlijke kenmerken en grenzen van het bodem- en watersysteem. In dat verband waarderen wij de passages op onder meer pagina 53 en pagina 73 waarin water en bodem een centrale positie krijgen binnen de ruimtelijke ontwikkeling van de provincie. Tegelijkertijd constateren wij dat in de Omgevingsvisie zowel wordt gesproken over "water en bodem sturend" als over "water en bodem als ordenend principe". Hoewel beide begrippen inhoudelijk verwant zijn, leggen zij niet exact dezelfde nadruk. Om verwarring te voorkomen adviseren wij om één terminologie te hanteren, zijnde Water en Bodem Sturend, en deze consequent door de gehele Omgevingsvisie toe te passen.	De indiener geeft aan dat er op twee gesproken wordt over water en bodem. Het is inderdaad verwarrend "water en bodem sturend" en " water en bodem als ordenend principe" door elkaar te gebruiken. Als provincie hebben we er voor gekozen de term "water en bodem als ordenend principe" te gebruiken. Dit sluit immers aan bij hoe we water en bodem daadwerkelijk gebruiken in deze omgevingsvisie. om verwarring te voorkomen zal dit consequent in de tekst worden doorgevoerd.
ZW_0043	3	Daarnaast wordt op pagina 47 aangegeven dat ook netwerken voor energie, drinkwater, data en mobiliteit sturend zijn voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Wij verzoeken de provincie daarom explicieter en in samenhang uiteen te zetten welke factoren uiteindelijk sturend zijn voor toekomstig ruimtegebruik en hoe deze belangen onderling worden gewogen wanneer zij met elkaar concurreren.	De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen.
ZW_0043	4	Daarbij vinden wij het van belang dat het uitgangspunt Water en Bodem Sturend niet wordt geïnterpreteerd als een generieke beperking op ruimtelijke ontwikkelingen. Ook maatschappelijke opgaven zoals woningbouw, economische ontwikkeling en het oplossen van netcongestie vragen om ruimte. Water en bodem dienen daarbij dus niet zonder meer te leiden tot het uitsluiten van ontwikkelingen die maatschappelijk noodzakelijk zijn. Wij verzoeken de provincie daarom om, samen met gemeenten en waterschappen, een helder afwegingskader te ontwikkelen waarmee water- en bodembelangen op transparante wijze kunnen worden betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen, woningbouwlocaties en herstructureringsopgaven. Een dergelijk kader kan bijdragen aan toekomstbestendige keuzes waarbij zowel rekening wordt gehouden met klimaatverandering en waterveiligheid als met de noodzaak om voldoende woningen en andere maatschappelijke voorzieningen te realiseren.	Wij beschouwen water en bodem als ordenend principe als onderdeel van het in hoofdstuk 3 benoemede afwegingskader. Daarin staan onder andere ook afwegingsprincipes over zuinig grondgebruik en surendheid van netwerken, waaronder die van energie. Het gaat ons niet om het opwerpen van beperkingen maar om vooraf duidelijkheid te geven waar rekening mee moet worden gehouden bij ruimtelijke ontwikkelingen. Vooraf duidelijkheid verschaffen, moet juist helpen om initiatieven voor ruimtelijke ontwikkelingen voortvarend te kunnen oppakken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0043	5	Vernatting van veenweidegebieden Wij onderschrijven het belang van het beperken van bodemdaling en het terugdringen van broeikasgasemissies in veenweidegebieden. Daarbij plaatsen wij wel enkele kanttekeningen. Op pagina 35 wordt gesproken over: "het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen in veenweidegebieden." Wij waarderen deze brede formulering. Op andere plaatsen in de Omgevingsvisie, bijvoorbeeld op pagina 25, ligt de nadruk sterker op enkel een CO_2-reductie. Wij vinden het van belang dat de klimaatopgave niet wordt versmald tot uitsluitend CO_2-uitstoot. Vernatting van veenweidegebieden kan leiden tot minder CO_2-uitstoot, maar kan tevens gevolgen hebben voor de beschikbaarheid van zoet water, het risico op verzilting en de uitstoot van methaan (CH_4). Omdat methaan eveneens een krachtig broeikasgas is, vinden wij het belangrijk dat maatregelen worden beoordeeld op hun effect op de totale uitstoot van broeikasgassen. Wij verzoeken de provincie daarom de effecten van vernatting gebiedsbreed en integraal in beeld te brengen en daarbij nadrukkelijk rekening te houden met waterbeschikbaarheid, verzilting, landbouwkundige gevolgen en de totale klimaatwinst. Daarbij achten wij het van groot belang dat waterschappen en agrariërs actief worden betrokken bij de verdere uitwerking, conform de lijn die ook in de Ontwerp-Nota Ruimte wordt gevolgd.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. in het Regionaal Water en Bodemprogramma wordt een nadere uitwerking gemaakt van de veenlandschappen waarin een stap wordt gezet de integrale effecten van vernatting gebiedsbreed en integraal in beeld te brengen.
ZW_0043	6	Daarnaast zien wij een mogelijke spanning met een andere ambitie uit de Omgevingsvisie, namelijk dat polders voldoende ruimte moeten bieden om water vast te houden en te bergen (p. 38). Vernatting kan negatieve gevolgen hebben voor de beschikbare bergingscapaciteit, de inrichting van het watersysteem en de mogelijkheden beperken om extremere neerslagpieken op te vangen. Wij verzoeken de provincie daarom expliciet aandacht te besteden aan de samenhang tussen vernatting, klimaatadaptatie, waterberging en landbouw, zodat duidelijk wordt hoe deze verschillende doelstellingen in de praktijk met elkaar kunnen worden verenigd.	In de veengebieden stapelen een groot aantal, soms tegenstrijdige opgaven. Het is een uitwerkingsvraag hoe deze opgaven zich tot elkaar verhouden en om welke keuzes dit vraagt. Dit zal onder andere in het regionaal water en bodemprogramma worden uitgewerkt
ZW_0043	7	Gebiedsgerichte afwegingen Het uitgangspunt Water en Bodem Sturend vraagt niet alleen om passende maatregelen binnen afzonderlijke gebieden, maar ook om een samenhangende afweging tussen de verschillende ruimtelijke opgaven waarvoor Noord-Holland staat. Woningbouw, klimaatadaptatie, waterbeheer, natuurontwikkeling en erfgoedbescherming komen steeds vaker samen binnen hetzelfde ruimtebeslag. Wij verzoeken de provincie daarom explicieter te beschrijven hoe gebiedsgerichte integrale afwegingen worden georganiseerd en welke rolverdeling daarbij geldt tussen provincie, gemeenten, waterschappen en andere betrokken partijen. Wij achten het daarbij van belang dat gebiedsgerichte afwegingen niet uitsluitend gericht zijn op het beperken van risico's, maar ook op het mogelijk maken van gewenste ontwikkelingen op de meest geschikte locaties en onder de juiste voorwaarden. Het uitgangspunt Water en Bodem Sturend kan daarbij helpen om woningbouw en andere ruimtelijke ontwikkelingen toekomstbestendig vorm te geven, zonder deze op voorhand uit te sluiten.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. In onze omgevingsvisie hebben we een afwegingskader opgenomen. Hierin staan uitgangspunten en afwegingsprincipes die we hanteren bij gebiedsgerichte integrale afwegingen. De omgevingsvisie geeft daarmee een aantal kaders en handvatten mee bij gebiedsontwikkeling. Ook zal het Regionaal Water en Bodemprogramma op een aantal thema's meer richting gaan geven. In onze omgevingsvisie hebben we een afwegingskader opgenomen. Hierin staan uitgangspunten en afwegingsprincipes die we hanteren bij gebiedsgerichte integrale afwegingen De daadwerkelijke gebiedsgerichte afweging zal maatwerk zijn per gebiedsontwikkeling.
ZW_0043	8	Zonder heldere regie bestaat het risico dat afzonderlijke opgaven los van elkaar worden uitgewerkt, terwijl zij in de praktijk direct op elkaar ingrijpen. Woningbouw kan bijvoorbeeld extra druk leggen op een watersysteem dat reeds onder druk staat door bodemdaling, verzilting, vernatting en waterbergingsopgaven. Zoals ook eerder aangegeven vragen wij de provincie daarom tevens om bij de verdere uitwerking duidelijke kaders te bieden voor bouwen in natte en kwetsbare gebieden. Deze kaders zouden niet alleen beperkingen moeten benoemen, maar ook inzicht moeten geven in de voorwaarden waaronder ontwikkelingen wel verantwoord kunnen plaatsvinden. Alleen met een gebiedsgerichte benadering kan daadwerkelijk invulling worden gegeven aan het uitgangspunt dat water en bodem sturend is voor toekomstige ruimtelijke keuzes.	Precies om deze reden hebben we een integraal afwegingskader opgesteld.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0043	9	Ten aanzien van de Kaderrichtlijn Water vragen wij aandacht voor de haalbaarheid van de gestelde ambities binnen de Noord-Hollandse veenweidegebieden. Deze gebieden kennen een aanzienlijke historische achtergrondbelasting, die slechts beperkt beïnvloedbaar is door aanvullende maatregelen. Wij onderschrijven het streven naar verbetering van de waterkwaliteit, maar achten het niet realistisch om zonder verdere nuancering te veronderstellen dat alle oppervlaktewaterlichamen op termijn volledig aan alle KRW-doelstellingen zullen voldoen. De passage op pagina 26 wekt namelijk deze indruk. Mede gelet op de systematiek van de KRW (one out, all out) en de gebiedsspecifieke omstandigheden achten wij deze formulering te absoluut. Wij verzoeken de provincie daarom om in de Omgevingsvisie niet alleen de gewenste einddoelen te beschrijven, maar ook aandacht te besteden aan de uitvoerbaarheid, de benodigde termijn en de mate waarin resterende belasting daadwerkelijk beïnvloedbaar is.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp-RWBP ligt volgens planning in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage.
ZW_0043	10	Energie-infrastructuur De energietransitie vraagt om nieuwe energie- en netwerkinfrastructuur. De CDA-fractie van HHNK onderschrijft het belang hiervan, maar benadrukt tegelijkertijd dat keuzes voor vitale infrastructuur zorgvuldig moeten worden afgewogen tegen andere ruimtelijke belangen. HHNK heeft eerder besloten het regioadvies 380 kV/VAWOZ niet mede te ondertekenen, omdat bij het voorkeursalternatief naar het oordeel van HHNK onvoldoende rekening werd gehouden met de uitgangspunten van Water en Bodem Sturend en het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie in relatie tot vitale infrastructuur. Daarbij werd ingezoomd op de Wieringermeerpolder. In onze zienswijzen vragen wij als CDA-HHNK nu aandacht voor het bredere principe dat grootschalige vitale infrastructuur zorgvuldig moet worden ingepast binnen gebieden met belangrijke waterhuishoudkundige functies en moet worden beoordeeld in het kader van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie en de bescherming van vitale infrastructuur. Wij constateren dat de Omgevingsvisie op pagina 71 stelt: "We hechten daarom groot belang aan het klimaatbestendig inrichten en functioneren van vitale en kwetsbare functies zoals energie." Deze ambitie onderschrijven wij. Tegelijkertijd wordt vastgehouden aan het voorkeursalternatief voor de nieuwe energie-infrastructuur in gebieden met belangrijke functies voor waterbeheer, klimaatadaptatie en waterveiligheid. Dit roept vragen op over de wijze waarop deze beleidsdoelen in de praktijk tegen elkaar zijn afgewogen.	Het regioadvies gaat uitgebreid in op de gemaakte afweging tussen beleidsdoelen en de voorwaarden die we daaraan stellen. Het Rijk neemt als bevoegd gezag het definitieve besluit over de locatiekeuze. We onderschrijven de behoefte tot verdere concretisering en uitwerking van de wijze waarop nieuwe vitale energieinfrastructuur rekening houdt met belangrijke functies voor waterbeheer, klimaatadaptatie en waterveiligheid. Hierover blijven we met TenneT en het Rijk het gesprek voeren, onder andere binnen de verdere concretisering van 380kV netuitbreiding Noord-Holland Noord en het programma VAWOZ.
ZW_0043	11	Daarnaast wordt op pagina 37 aangegeven dat energie-intensieve industrie in de toekomst uitsluitend wordt gefaciliteerd op locaties die zijn aangewezen als energieknooppunten. Deze passage lijkt niet in lijn te zijn met keuzes voor grootschalige energie-infrastructuur in het gebied rond Assendelft. Voor ditzelfde gebied wordt immers op pagina 125 gesteld: "We willen dat (grootschalige) infrastructurele werken, indien zij hier terecht komen, gepaard gaan met investeringen in het landschap en kwaliteit van de leefomgeving." Tegelijkertijd wordt het gebied rond Assendelft aangeduid als een gebied met belangrijke landschappelijke kwaliteiten én een functie voor waterberging. De aanleg van grootschalige energie-infrastructuur kan deze functies beperken of onder druk zetten. Wij verzoeken de provincie daarom explicieter inzichtelijk te maken hoe de belangen van energievoorziening, waterveiligheid, waterberging, klimaatadaptatie en landschapskwaliteit in samenhang worden afgewogen. Alleen een integrale benadering voorkomt dat maatschappelijke opgaven elkaar in de uitvoering belemmeren.	Op o.a. de kaartbeelden van de energie-intensieve clusters en het energiesysteem is te zien dat het gebied van Assendelft niet onder een energieknooppunt valt. De energieknooppunten in deze regio zijn IJmond (NZKG) en Wespoort (NZKG). Het landelijk gebied daartussen, o.a. rond Assendelft zien we nadrukkelijk als buffergebied met belangrijke landschappelijke en recreatieve kwaliteiten en functies. Het regioadvies gaat uitgebreid in op de gemaakte afweging voor de 380kV infrastructuur en de voorwaardes die we daaraan stellen. Het Rijk neemt als bevoegd gezag het definitieve besluit over de locatiekeuze. In de omgevingsvisie maken we expliciet de keuze dat we in het open landschap rond Assendelft geen ruimte zien voor systeembatterijen of andere energetische functies, ook niet bij dit 380kV-station. We zetten in op de ontwikkeling van een krachtig en blijvend landschappelijk raamwerk en leefbaarheid. We onderschrijven de noodzaak voor een integrale benadering en werken hier verder aan via een gezamenlijke en integrale gebiedsaanpak met betrokken overheden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0043	12	Verantwoordelijkheden binnen het waterbeheer Tot slot vragen wij aandacht voor de bestuurlijke verantwoordelijkheidsverdeling binnen het waterbeheer. Op verschillende plaatsen in de Omgevingsvisie worden uitspraken gedaan over onderwerpen die primair behoren tot de taken en bevoegdheden van de waterschappen. Zo wordt op pagina 39 verwezen naar peilbeheer, terwijl dit geen provinciale taak betreft maar een verantwoordelijkheid van de waterschappen. Daarnaast constateren wij enkele passages die naar ons oordeel nadere toetsing behoeven op feitelijke juistheid en waterstaatkundige terminologie. Zo wordt op pagina 56 gesproken over een hogere grondwaterstand waar waarschijnlijk een hoger oppervlaktewaterpeil wordt bedoeld. Een vergelijkbare opmerking geldt voor pagina 116.	Het klopt dat in een aantal gevallen uitspraken worden gedaan over bevoegdheden en taken die primair bij de waterschappen liggen. Tegelijk zijn er ook bevoegdheden en taken, maar ook provinciale belangen die hieraan raken. Vanwege de complexe samenhang tussen watersysteem en ruimtegebruik en -ordening, zal hjet in de praktij zo zijn dat we veel zaken in gezamenlijkheid zullen moeten oppakken en ieder onze bevoegdheden en instrumenten, het liefst onderling afgestemd, in moeten zetten.
ZW_0043	13	Ook vragen wij aandacht voor de stelling op pagina 116 dat vernatting de bodemdaling afremt. Daarbij verwijzen wij naar de inzichten zoals beschreven in de notitie Waterhuishoudkundige blik op het veenweidegebied van HHNK zoals vastgesteld door het Algemeen Bestuur van HHNK. In deze studie wordt geconcludeerd dat een verlaagde grondwaterstand de bodemdaling veroorzaakt en dat deze verlaagde grondwaterstand in belangrijke mate het gevolg is van veranderende neerslagpatronen en langere droge perioden als gevolg van klimaatverandering. Uit deze studie blijkt bovendien dat een verhoging van het oppervlaktewaterpeil slechts een beperkt effect heeft op de verlaagde grondwaterstanden in het achterliggende perceel. Volgens de studie doet het effect op het afremmen van bodemdaling door vernatting zich met name voor in de directe nabijheid van watergangen en neemt dit effect op grotere afstand snel af. Tegen deze achtergrond achten wij de formulering dat vernatting de bodemdaling afremt te algemeen. Wij verzoeken de provincie om deze passage nader te nuanceren en duidelijk te maken onder welke omstandigheden en in welke mate vernatting daadwerkelijk bijdraagt aan het beperken van bodemdaling. Daarmee ontstaat een realistischer beeld van de mogelijkheden én beperkingen van deze maatregel binnen het veenweidegebied.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de OmgevingsVisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma.
ZW_0043	14	Verder plaatsen wij vraagtekens bij de beschrijving van de Wijde Wormer op pagina 41 in relatie tot brakwaterproblematiek en verzilting aangezien deze polder oorspronkelijk een zoetwaterbinnenmeer was. Ook vragen wij aandacht voor de constatering op pagina 117 dat rondom veennatuurgebieden sprake zou zijn van onderbemaling. Wij verzoeken de provincie deze passages in overleg met HHNK te toetsen op feitelijke juistheid en consistentie.	Wat wij aangeven is dat in het gebied (genoemd brakwaterveen) op termijn onvoldoende zoetwater beschikbaar is om verzilting tegen te gaan. Daarbij hebben we een grove indeling gemaakt, op basis van het veen, dan van origine brakwater veen is. De droogmakerijen, waaronder de Wijde Wormer, liggen daar uiteraard binnen, maar daar hebben we geen uitspraak over gedaan.
ZW_0043	15	Mobiliteit Recent hebben verschillende CDA-fracties in Noord-Holland en de CDA-Statenfractie aandacht gevraagd bij het Rijk voor de verkeersveiligheid en bereikbaarheid op de N9, in het bijzonder ter hoogte van Sint Maartensvlotbrug. Als fractie van CDA-HHNK vragen wij in onze zienswijzen hier nu ook aandacht voor. Wellicht zijn er immers ook kansen om toekomstige mobiliteitsopgaven in dit gebied te verbinden met wateropgaven en klimaatadaptieve maatregelen. Wij verzoeken de provincie daarom om bij toekomstige infrastructurele keuzes nadrukkelijk te onderzoeken waar meekoppelkansen bestaan tussen investeringen in mobiliteit, waterveiligheid, waterbeheer en ruimtelijke kwaliteit	Bij de uitwerking van een project waar eventueel nieuwe infrastructuur mee gemoeid is zijn genoemde thema's zeker een aandachtspunt.
ZW_0044	1	Wij hebben met belangstelling kennisgenomen van het concept-ontwerp van de Omgevingsvisie Noord-Holland. Wij waarderen de integrale benadering van de grote ruimtelijke opgaven op het gebied van wonen, werken, landschap, mobiliteit, water en klimaat. Ook spreken wij onze waardering uit voor de expliciete aandacht voor de Westeinderscheg. Tegelijkertijd zien wij op een aantal onderdelen aanleiding voor nadere uitwerking en aanscherping, omdat deze voor Amstelveen van groot belang zijn.	Wij danken indiener voor de waardering.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0044	2	punten: • Een krachtigere en concretere uitwerking van de mobiliteitsopgave de Zuidlob van de MRA en Amstelveen. Stadshart Amstelveen ontwikkelt zich tot een belangrijk regionaal mobiliteitsknooppunt. Investeringen in het busstation, een mogelijke tramverlenging en meer wonen en werken zorgen voor groeiende reizigersstromen. Ook de verbinding met Schiphol is daarbij belangrijk. Wij verzoeken de provincie dit nadrukkelijk mee te nemen in de verdere uitwerking van de mobiliteitsopgave. • Meer duidelijkheid over rollen, verantwoordelijkheden en financiering bij de uitvoering van waterveiligheids-, waterbergings- en groenblauwe opgaven, waaronder de ontwikkeling van en extra financiering van de Westeinderscheg. • Een sterkere positie voor het midden- en kleinbedrijf, Greenport Aalsmeer en andere regionale economische clusters binnen de provinciale economische visie. • Een betere balans tussen de lusten en lasten van Schiphol, met meer aandacht voor leefkwaliteit, gezondheid en ontwikkelingsperspectief voor gemeenten die worden geconfronteerd met ruimtelijke beperkingen als gevolg van de luchthaven, zoals bijvoorbeeld locatie Kronenburg in Amstelveen. • Meer ruimte voor gebiedsspecifiek maatwerk en een realistische transitie van het landelijk gebied, waaronder glastuinbouwgebieden, in samenhang met klimaatadaptatie, energie, recreatie en natuurontwikkeling. In het Amstelveen geldt dit specifiek voor de Noorder Legmeerpolder.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Indiener benoemt hier een aantal punten die van belang zijn bij de uitwerking van de omgevingsvisie. Bij een daarvan vraagt indiener expliciet om die mee te nemen in de verdere uitwerking. Waar mogelijk zullen we indiener bij de uitwerking betrekken.
ZW_0044	3	Leefomgeving en ruimtelijke beperkingen De gemeente Amstelveen onderschrijft het belang dat de provincie hecht aan een gezonde leefomgeving en aan het terugdringen van de negatieve effecten van luchtvaart op de omgeving. Positief is dat gezondheid, omgevingskwaliteit en leefbaarheid een prominente plaats hebben gekregen in de visie. We zijn ook blij dat er in hoofdstuk 6.10 aandacht wordt besteed aan de lusten én lasten die deze beperkingen hebben voor Amstelveen en andere gemeenten in de Schipholregio. We missen echter een concreet toekomstperspectief voor gebieden die hier de zwaarste lasten van dragen, waaronder Kronenburg. Voor Amstelveen brengt de aanwezigheid van Schiphol zowel kansen als uitdagingen met zich mee. Schiphol is een belangrijke economische motor voor de regio, maar heeft tegelijkertijd invloed op de mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkeling en gebiedsverbetering. In gebieden als Kronenburg bestaat een duidelijke ambitie om te investeren in herstructurering, kwaliteitsverbetering en een aantrekkelijkere leefomgeving. Door bestaande regelgeving en milieucontouren is het realiseren van deze ambities echter complex. Wij zien hierin een gezamenlijke opgave voor provincie, gemeenten en andere betrokken partijen. Daarom verzoeken wij de provincie om in de omgevingsvisie meer inzicht te geven in de instrumenten, samenwerkingsmogelijkheden en gebiedsgerichte oplossingen die kunnen bijdragen aan het versterken van de leefkwaliteit en ruimtelijke kwaliteit in de Schipholregio. Wij gaan graag samen op zoek naar manieren om, binnen de geldende randvoorwaarden, ruimte te creëren voor gebiedsontwikkeling, investeringen en kwaliteitsverbetering, zodat ook gebieden die langdurig worden geconfronteerd met de effecten van nationale infrastructuur perspectief houden op een aantrekkelijke en toekomstbestendige ontwikkeling.	De meeste en grootste bevoegdheden (die raken aan wat het grootste effect is van de luchthaven op de leefomgeving, namelijk het vliegtuiggeluid en het aantal vliegbewegingen) rond Schiphol liggen bij het Rijk, de invloed van de provincie is daarop beperkt. De provincie sluit aan bij de NOVEX-aanpak voor de Schipholregio. Daarin willen Rijk en regio een betere balans bereiken tussen de economische functie van Schiphol en de gevolgen voor de leefomgeving, waaronder ook gebiedsontwikkeling. De NOVEX-uitvoeringsagenda bevat maatregelen om de geluidbelasting van vliegverkeer te verminderen en de luchtkwaliteit rond Schiphol te verbeteren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0044	4	Daarnaast zien wij dat de aandacht voor gezondheid nog nadrukkelijker kan worden uitgewerkt. De gemeente Amstelveen zet in haar Strategische Agenda Schiphol expliciet in op het verminderen van geluidshinder en slaapverstoring, omdat dit de meest directe effecten zijn op de gezondheid en het welzijn van inwoners. Wij missen in de omgevingsvisie een nadere beschouwing van actuele bestuurlijke vraagstukken, zoals de betekenis van stillere vliegtuigen, de ontwikkeling naar duurzame connectiviteit, de afbouw van nachtvluchten en de wijze waarop gezondheidswinst daadwerkelijk wordt geborgd. Wij verzoeken de provincie daarom om deze thema's explicieter onderdeel te maken van haar langetermijnvisie op Schiphol en omgeving.	Wij onderschrijven het belang van een nadrukkelijke plaats voor gezondheid in de langetermijnvisie op Schiphol en zijn omgeving. In de Omgevingsvisie is daarom opgenomen dat de verdere ontwikkeling van Schiphol gepaard moet gaan met aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. In de gebiedsgerichte uitwerking streven wij naar afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren. Wij herkennen dat geluidshinder en in het bijzonder slaapverstoring belangrijke aspecten zijn van de gezondheidseffecten van Schiphol. Ook ontwikkelingen zoals stillere en schonere vliegtuigen, het terugdringen van hinder in de nacht en de ontwikkeling naar een duurzamere internationale connectiviteit zijn relevant voor de toekomstige balans tussen de functie van Schiphol en de kwaliteit van de leefomgeving. De belangrijkste bevoegdheden ten aanzien van het luchthavengebruik, waaronder het nachtregime, liggen bij het Rijk. De provincie brengt de belangen van gezondheid en leefomgevingskwaliteit in het overleg met het Rijk nadrukkelijk in. Daarbij vinden wij het van belang dat technologische en operationele verbeteringen daadwerkelijk bijdragen aan vermindering van de gezondheidsbelasting voor de omgeving. Naar aanleiding van de zienswijze vullen wij de Omgevingsvisie op dit punt aan, zodat de betekenis van geluidshinder, slaapverstoring en de transitie naar een stillere en schonere luchtvaart explicieter onderdeel wordt van onze langetermijnvisie op Schiphol.
ZW_0044	5	Concrete tekstvoorstellen: wij zien graag dat in hoofdstuk 3.4 Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving en hoofdstuk 6.10 Schiphol en omgeving explicieter aandacht wordt besteed aan het ontwikkelperspectief van gebieden die langdurig worden beïnvloed door Schiphol. Voor gebieden zoals Kronenburg zien wij graag dat wordt beschreven hoe provincie en gemeenten gezamenlijk kunnen werken aan een toekomstbestendige ontwikkeling binnen de geldende randvoorwaarden. Wij zien daarnaast graag dat in hoofdstuk 5.6 Luchtvaart en hoofdstuk 6.10 Schiphol en omgeving meer aandacht wordt besteed aan gezondheidseffecten zoals geluidhinder en slaapverstoring, en aan de wijze waarop gezondheidswinst rond Schiphol daadwerkelijk kan worden gerealiseerd.	De omschrijving onder 3.4 is generiek voor de hele provincie. Om die reden voegen we hier geen gebiedsspecificatie aan toe. Wij hebben de betreffende paragrafen 5.6 en 6.10 herschreven (en hernummerd tot 6.6 en 7.10).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0044	6	Mobiliteit Zuidlob MRA en Schiphol De relatie tussen Schiphol en mobiliteit verdient naar onze mening een prominentere plaats in de omgevingsvisie. De provincie verwacht zelf dat het aantal reizigers dat zijn reis op Schiphol begint of eindigt groeit van circa 43,6 miljoen in 2025 naar ongeveer 65 miljoen in 2050. Tegelijkertijd wordt in de visie geconstateerd dat de weg-, spoor- en OVnetwerken in de Metropoolregio Amsterdam reeds zwaar onder druk staan en dat vooralsnog slechts beperkt sprake is van capaciteitsuitbreiding. Hoewel de gemeente de inzet op slimmer gebruik van bestaande infrastructuur, deelmobiliteit en mobiliteitshubs ondersteunt, herkennen wij ons niet in de impliciete veronderstelling dat optimalisatie alleen voldoende zal zijn om de toekomstige mobiliteitsvraag op te vangen. De dagelijkse praktijk laat zien dat delen van de regio nu al dreigen vast te lopen. Dit geldt in het bijzonder voor het mobiliteitssysteem aan de Zuidlob van de MRA (Amstelveen, Uithoorn, Aalsmeer), waar de combinatie van woningbouw, economische ontwikkeling, groei van Schiphol en toenemende verkeersstromen leidt tot structurele bereikbaarheidsproblemen. De urgentie van deze problematiek komt naar ons oordeel onvoldoende terug in de visie. Het Stadshart Amstelveen ontwikkelt zich de komende jaren tot een steeds belangrijker regionaal mobiliteitsknooppunt. Investeringen in het busstation, de mogelijke doortrekking van de tram en de intensivering van wonen en werken zullen leiden tot een verdere groei van reizigersstromen. Wij zien het Stadshart daarom als een relevante schakel in de toekomstige bereikbaarheid van de Schipholregio en verzoeken de provincie deze positie nadrukkelijk mee te nemen in de verdere uitwerking van de mobiliteitsopgave. Wij verzoeken de provincie om de mobiliteitsopgave rond Schiphol en de Zuidlob nadrukkelijker als provinciaal belang te benoemen. Daarnaast vragen wij om de samenhang tussen de ontwikkeling van Schiphol, de bereikbaarheid van de regio en de benodigde investeringen in mobiliteitsinfrastructuur scherper uit te werken. Daarbij verzoeken wij de provincie ook oog te hebben voor de ontwikkeling van het Stadshart Amstelveen als regionaal mobiliteitsknooppunt, waar investeringen in openbaar vervoer, woningbouw en werkgelegenheid samenkomen.	Wij herkennen dat de groei van het aantal passagiers op Schiphol gepaard gaat met vele uitdagingen waaronder de 'landzijdige bereikbaarheid' van de luchthaven. In hoofdstuk 6.10 benoemen wij de regionale opgaven in relatie tot Schiphol, waarbij ook de mobiliteitsopgave aandacht krijgt. Capaciteitsuitbreiding van ons netwerk van wegen is op dit moment door onder meer gebrek aan financiën, capaciteit en ook stikstof niet aan de orde. We zoeken het inderdaad meer in optimalisatie van het bestaande netwerk en het op orde brengen van alternatieven voor de auto. In de toekomst streven wij naar een systeem van publieke mobiliteit dat steunt op een sterk openbaar vervoer in combinatie met een dekkend netwerk van doorfietsroutes. Verdere uitwerking vind niet plaats in de Omgevingsvisie, maar krijgt aandacht in lopende programma's en studies naar de bereikbaarheid van Schiphol en de bredere regio.
ZW_0044	7	Tot slot vragen wij duidelijker aan te geven welke investeringen en ruimtelijke keuzes noodzakelijk zijn om de groei van wonen, werken en mobiliteit in dit deel van Noord-Holland op een duurzame wijze in balans te houden.	Zie ons antwoord op onderdeel 6 van deze zienswijze (ZW_0044)
ZW_0044	8	Concrete tekstvoorstellen: wij zien graag dat in hoofdstuk 5.5 en hoofdstuk 6.10 expliciet aandacht wordt besteed aan de mobiliteitsopgave in de Zuidlob van de MRA. Daarbij verzoeken wij de provincie de samenhang tussen de groei van Schiphol, de woningbouwopgave, economische ontwikkeling en de benodigde investeringen in mobiliteitsinfrastructuur hier ook nader uit te werken. Ook zien wij graag dat het Stadshart Amstelveen hier wordt benoemd als een regionaal mobiliteitsknooppunt van toenemend belang.	Zie ons antwoord op onderdeel 6 van deze zienswijze (ZW_0044)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0044	9	Groen in en om de stad De gemeente Amstelveen waardeert dat de provincie de scheggen (waaronder Westeinderscheg en Amstelscheg)nadrukkelijk positioneert als onderdeel van het groenblauwe raamwerk rond de Metropoolregio Amsterdam. Wij ondersteunen de ambitie van de provincie om een sterkere tol te spelen bij de ontwikkeling van groen in en om de stad. De aandacht voor recreatie, natuur, landschap en klimaatadaptatie sluit aan bij de belangrijke rol die de scheggen vervullen als schakel tussen stad en landelijk gebied. De druk op de recreatieve ruimte rondom Amsterdam neemt de komende jaren verder toe en de scheggen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het versterken van zowel de leefkwaliteit als de ecologische kwaliteit van de regio. Tegelijkertijd constateren wij dat de visie beperkt blijft tot het benoemen van ambities, terwijl onduidelijk blijft welke rol de provincie voor zichzelf ziet bij de realisatie ervan. Met name op het gebied van regie, uitvoering en financiering ontbreken concrete uitspraken. Juist omdat de ontwikkeling van de scheggengemeentegrenzen overstijgt en aanzienlijke investeringen vraagt, is een actieve provinciale betrokkenheid essentieel om de gewenste kwaliteitsimpuls daadwerkelijk te realiseren. Wij verzoeken de provincie daarom om in de verdere uitwerking van de omgevingsvisie explicieter aan te geven welke rol zij vervult bij de ontwikkeling van de Westeinderscheg, welke financiële instrumenten beschikbaar zijn en op welke wijze gemeenten en andere partijen worden ondersteund bij de uitvoering. Daarmee ontstaat voor betrokken partijen meer duidelijkheid over de gezamenlijke ambitie en de weg daarnaartoe. Concrete tekstvoorstellen: wij zien graag dat in hoofdstuk 6.6 Groen in en om de stad explicieter wordt beschreven welke rol de provincie voor zichzelf ziet bij de ontwikkeling van de scheggen, waaronder de Westeinderscheg. Daarbij vragen wij specifiek aandacht voor provinciale regie, samenwerking met gemeenten en de inzet van financiële instrumenten om de ambities daadwerkelijk te realiseren.	Wij werken momenteel samen in voor twee Scheggen in gebiedsprogramma's (Westeinderscheg en Amstelscheg). De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.Eventuele aanpassing van de gebiedsprogramma's Amstelscheg en Westeinderscheg vindt plaats binnen deze bestaande gremia en niet in de Omgevingsvisie.
ZW_0044	10	Water, waterberging en waterveiligheid De gemeente Amstelveen onderschrijft het uitgangspunt dat water en bodem in toenemende mate richtinggevend moeten zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen. De aandacht die de provincie geeft aan klimaatadaptatie, waterveiligheid, waterkwaliteit en zoetwaterbeschikbaarheid sluit aan bij de grote opgaven waar Noord-Holland voor staat. Ook begrijpen wij de noodzaak om ruimte te reserveren voor waterberging, waterveiligheidsmaatregelen en de versterking van het watersysteem. Tegelijkertijd constateren wij dat de visie op een aantal belangrijke punten nog onvoldoende duidelijkheid biedt over de praktische uitvoering. Dit geldt in het bijzonder voor de rolverdeling tussen provincie, waterschappen en gemeenten en voor de wijze waarop de financiering van nieuwe maatregelen wordt georganiseerd. Voor gemeenten is het van groot belang om tijdig inzicht te hebben in de verantwoordelijkheden die voortvloeien uit nieuwe provinciale beleidskeuzes en in de financiële consequenties daarvan. Daarnaast zien wij dat de voorgestelde ruimtelijke reserveringen voor waterberging aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor het gebruik van delen van het landelijk gebied. In gebieden zoals de Schinkelpolder, Noorder Legmeerpolder en Bovenkerkerpolder komen verschillende opgaven samen, waaronder landbouw, recreatie, natuur, energie en water. Een eenzijdige benadering vanuit waterberging doet onvoldoende recht aan deze integrale gebiedsopgaven. Wij verzoeken de provincie daarom om de verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheden nader uit te werken, meer duidelijkheid te bieden over de financiering van maatregelen en gemeenten ruimte te bieden om, binnen de provinciale kaders, gebiedsgericht maatwerk toe te passen. Daarbij zien wij kansen om het uitgangspunt van meervoudig ruimtegebruik nadrukkelijker toe te passen, zodat wateropgaven worden gecombineerd met andere maatschappelijke functies.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De omgevingsvisie biedt daarmee het strategisch kader op schaalniveau van de provincie Noord-Holland. Op dit schaalniveau zijn de verschillende opgaven bij elkaar gebracht, aan elkaar gerelateerd en is richting gegeven. De uitwerking, waaronder de hoe-vraag, vindt onder andere plaats in het Regionaal Water en Bodemprogramma en de Omgevingsveroprdening, maar ook gebiedsgerichte programma's. In deze instrumenten zullen de kaders zoals ontwikkelrichtingen beperkingen en voorwaarden nader worden uitgewerkt. De kaart op pagina 44-45 Water en bodem ruimtelijke reserveringen bevat zowel (harde) reserveringen en zoekgebieden als duidingen van ruimtelijke impact op de lange termijn. Deze laatste bevat een aantal duiding waarmee rekening gehouden dient te worden bij ruimtelijke ontwikkeling zoals waterberging rondom stedelijke gebieden, als een van de opgaven in deze gebieden. Het is een themakaart. Uiteraard spelen hier meer opgaven. Bij de gebiedsgerichte uitwerking hoort dan ook een verantwoordelijkheidsverdeling en duidelijkheid over financiering te worden gevonden. dit valt echter buiten het kader /scope van provinciale omgevingsvisie

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0044	11	Concrete tekstvoorstellen: Wij zien graag dat in hoofdstuk 3.3 Water en bodem als ordenend principe en hoofdstuk 5.1 Water explicieter wordt ingegaan op de verantwoordelijkheidsverdeling tussen provincie, waterschappen en gemeenten. Daarnaast verzoeken wij de provincie te verduidelijken hoe de kosten van waterveiligheids- en waterbergingsmaatregelen worden verdeeld en op welke wijze ruimte wordt geboden voor gebiedsgericht maatwerk.	Zie ons antwoord op onderdeel 10 van deze zienswijze (ZW_0044). Verantwoordelijkheidsverdelingen kostenverdelingen en hoe maatwerk wordt ingericht worden in andere instrumenten uit de beleidscyclus uitgewerkt, waaronder het regionaaal water en bodemprogramma
ZW_0044	12	De gemeente Amstelveen kan zich goed vinden in de ambitie om te sturen op een toekomstbestendige economie die bijdraagt aan innovatie, circulariteit en strategische autonomie. Positief is dat de provincie expliciet kiest voor versterking van economische clusters die van nationaal en internationaal belang zijn. Ook de aandacht voor kennisintensieve sectoren en de koppeling tussen economie, energie en ruimtegebruik sluit aan bij de economische structuur van de regio. Wij constateren echter dat de visie sterk is gericht op een beperkt aantal strategische clusters, terwijl het midden- en kleinbedrijf nauwelijks expliciet wordt benoemd. Het MKB vormt juist de ruggengraat van de regionale economie en levert een belangrijke bijdrage aan werkgelegenheid, innovatie en de veerkracht van economische ecosystemen. Wij vinden het van belang dat ook deze groep bedrijven nadrukkelijk onderdeel blijft van de provinciale economische visie.	Het midden- en kleinbedrijf vormt een belangrijk fundament onder de Noord-Hollandse economie. In de omgevingsvisie wordt de provinciale inzet beschreven op het ruimtelijk beleid voor economie. Op meerdere plekken in het document maar ook zeker in Hoofdstuk 3.6 en 5.14 is nadrukkelijk de link gelegd met het MKB want de inzet op een toekomstbestendige economie is met name gericht op MKB-bedrijven omdat het overgrote deel van het provinciale bedrijfsleven MKB is. Nog meer verwijzingen zijn daarom onzes inziens niet noodzakelijk.
ZW_0044	13	Daarnaast vragen wij aandacht voor de positie van de Greenport Aalsmeer en de daaraan verbonden kennisintensieve agro- en sierteeltsector in de regio. Hoewel de visie terecht het belang van plantenveredeling en innovatieve landbouw benoemt, zien wij kansen om de betekenis van de regio Aalsmeer-Amstelveen binnen deze economische keten sterker naar voren te laten komen.	Zie ons antwoord op onderdeel 15 van deze zienswijze (ZW_0044)
ZW_0044	14	Ook de wijze waarop de provincie in de toekomst om wil gaan met datacenters vraagt nadere verduidelijking.	In onze Datacenterstrategie wordt ons beleid ten aanzien van datacenters verder uitgewerkt.
ZW_0044	15	Wij verzoeken de provincie daarom om het belang van het MKB explicieter te verankeren in de omgevingsvisie, meer aandacht te besteden aan de economische betekenis van de Greenport Aalsmeer en helderheid te bieden over de ruimtelijke kaders voor datacenters en andere energie-intensieve functies. Concrete tekstvoorstellen: Wij zien graag dat in hoofdstuk 3.6 Sturen op randvoorwaarden voor een toekomstbestendige economie en hoofdstuk 5.14 Toekomstbestendige economie expliciet aandacht wordt besteed aan de positie van het midden- en kleinbedrijf. Het MKB vormt een belangrijke pijler onder de regionale economie en verdient daarom een herkenbare plaats binnen de provinciale economische ontwikkelstrategie. Ook de betekenis van de Greenport Aalsmeer en de daaraan verbonden kennisintensieve sierteelt- en agrobusinesssector graag explicieter benoemen. Wij zien ook graag dat in hoofdstuk 5.8 Digitale infrastructuur nader wordt uitgewerkt welke ruimtelijke ontwikkelmogelijkheden de provincie ziet voor datacenters, met daarbij oog voor energiegebruik, watergebruik,netcongestie en economische meerwaarde.	Het midden- en kleinbedrijf vormt een belangrijk fundament onder de Noord-Hollandse economie. In de omgevingsvisie wordt de provinciale inzet beschreven op het ruimtelijk beleid voor economie. Op meerdere plekken in het document, waaronder de door indiener genoemde paragrafen, is nadrukkelijk de link gelegd met het MKB. De inzet op een toekomstbestendige economie is immers met name gericht op MKB-bedrijven omdat het overgrote deel van het provinciale bedrijfsleven MKB is. Nog meer verwijzingen zijn daarom ons inziens niet noodzakelijk.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0044	16	Landelijk gebied en glastuinbouw De gemeente Amstelveen onderschrijft de provinciale ambitie om de kwaliteiten van het landelijk gebied te behouden en tegelijkertijd ruimte te bieden aan klimaatadaptatie, natuurontwikkeling, recreatie en landbouw. De integrale benadering van deze opgaven verdient waardering. Tegelijkertijd constateren wij dat de visie voor het landelijk gebied op onderdelen nog vrij algemeen blijft en beperkte richting geeft voor gebieden waar meerdere ruimtelijke transities gelijktijdig plaatsvinden. Dit geldt in het bijzonder voor de Noorder Legmeerpolder en andere gebieden binnen de Greenportregio, waar sprake is van een gemengd gebied met blijvende telers, nieuwe ondernemers en locaties waarvan de oorspronkelijke glastuinbouwfunctie onder druk staat. De provinciale inzet op clustering van glastuinbouw is begrijpelijk, maar sluit niet overal aan bij de bestaande praktijk en ontwikkelingsdynamiek. Wij verzoeken de provincie daarom om binnen bestaande glastuinbouw(concentratie)gebieden meer ruimte te bieden voor gebiedsspecifiek maatwerk en een gefaseerde ontwikkeling mogelijk te maken. Daarbij denken wij aan een combinatie van toekomstbestendige glastuinbouw met functies die bijdragen aan de kwaliteit en veerkracht van het gebied, zoals waterberging, natuurontwikkeling, recreatie, duurzame energieopwekking en -opslag en andere vormen van productieve bedrijvigheid met maatschappelijke meerwaarde. Een dergelijke benadering sluit aan bij de provinciale uitgangspunten van meervoudig ruimtegebruik, energietransitie en klimaatadaptatie en biedt tegelijkertijd perspectief voor gebieden waar de voorwaarden voor volledige clustering niet of slechts gedeeltelijk aanwezig zijn. Wij verzoeken de provincie deze benadering ook te verankeren in de verdere uitwerking van de omgevingsverordening, zodat gebiedsgerichte ontwikkelpaden mogelijk blijven en de ruimtelijke kwaliteit én economische vitaliteit van deze gebieden behouden kunnen worden. Concrete tekstvoorstellen: wij zien graag dat in hoofdstuk 4.2 Perspectief op het landelijk gebied en hoofdstuk 5.11 Toekomstbestendige en duurzame agrarische sector meer ruimte wordt geboden voor gebiedsspecifiek maatwerk in glastuinbouwgebieden. Voor gebieden zoals de Noorder Legmeerpolder vragen wij nadrukkelijk aandacht voor een gefaseerde ontwikkeling waarin toekomstbestendige glastuinbouw wordt gecombineerd met andere maatschappelijke opgaven, zoals natuur, recreatie en duurzame energieopwekking.	Wij houden in de Omgevingsvisie vast aan het bestaande ruimtelijke beleid voor glastuinbouwconcentratiegebieden. In de regio van de Greenport Aalsmeer drukken veel verschillende functies op de schaarse ruimte. Relatief goedkope glastuinbouwgrond staat daarbij onder druk van speculatie. We beschermen deze gebieden primair voor glastuinbouwproductie en direct gelieerde activiteiten. We zien daarbij geen ruimte voor combinatie andere vormen van bedrijvigheid. Voor de Noorder Legmeerpolder wordt niet vooruitgelopen op een gebiedstransitie of functiewijziging. We verkennen samen met de gemeente Amstelveen binnen het traject Meer naar beter het toekomstperspectief van het gebied waarin voor de provincie het behoud van het glastuinbouwcluster het uitgangspunt is.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0044	17	Netcongestie en energiesysteem De gemeente Amstelveen onderschrijft het belang dat de provincie hecht aan de ontwikkeling van een toekomstbestendig energiesysteem en het oplossen van netcongestie. Positief is dat de visie erkent dat energie-infrastructuur steeds meer bepalend wordt voor waar ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn en dat bestaande netwerken een belangrijke sturende factor vormen bij de ontwikkeling van wonen, werken en mobiliteit. Tegelijkertijd constateren wij dat de gebiedsgerichte consequenties hiervan nog beperkt worden uitgewerkt. In de Schipholregio, de Greenportregio en de Zuidlob van de MRA komen grote opgaven samen op het gebied van woningbouw, economische ontwikkeling, mobiliteit en verduurzaming. Juist in deze gebieden is behoefte aan een integrale benadering van het energiesysteem, waarbij vraag, aanbod, opslag, warmte en infrastructuur in samenhang worden beschouwd. De verduurzaming van de Greenportregio illustreert deze opgave. De energievraag neemt toe door de afbouw van aardgasgebruik en de elektrificatie van processen, terwijl tegelijkertijd de lokale elektriciteitsproductie uit WKK-installaties afneemt. Oplossingen zoals geothermie, warmtenetten, energieopslag en de inzet van restwarmte kunnen bijdragen aan een robuuster energiesysteem, maar vragen om gebiedsoverstijgende afstemming en ruimtelijke keuzes. Ook de samenhang met de verduurzaming van Schiphol, de mobiliteitstransitie, waterstofontwikkeling en de toenemende productie van duurzame energie uit zon en wind biedt kansen die verder reiken dan individuele gemeenten. Wij zien hierbij een belangrijke rol voor de provincie als verbinder en ruimtelijk regisseur. Concrete tekstvoorstellen: Wij zien graag dat in hoofdstuk 5.7 Het energiesysteem en hoofdstuk 3.5 Sturen vanuit netwerken explicieter wordt beschreven hoe de provincie gemeenten ondersteunt bij de ruimtelijke inpassing van energie-infrastructuur. Daarnaast zien wij graag dat de visie meer aandacht besteedt aan de samenhang tussen de verduurzaming van Schiphol, de Greenportregio, de mobiliteitssector en het energiesysteem als geheel. Hierbij vragen wij de provincie duidelijker aan te geven welke rol zij voor zichzelf ziet bij het verbinden van vraag en aanbod van energie, het stimuleren van regionale samenwerking en het ruimtelijk organiseren van een robuust energiesysteem voor de Schipholregio en de zuidkant van de MRA.	Wij herkennen de wens om het energiesysteem gedetailleerder uit te werken en de consequenties beter in beeld te krijgen. Deze visie is op hoofdlijnen. In onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld zullen wij samen met gemeenten en andere stakeholders het toekomstig energiesysteem gedetailleerder en gebiedsgericht uitwerken. Daarbij zal ook aandacht zijn voor speciefieke doelstellingen, maatregelen en instrumenten om het toekomstig energiesysteem te realiseren.
ZW_0045	1	Namens de Coöperatie Texel Energie U.A. brengen wij hierbij onze zienswijze naar voren over de ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland. Texel Energie onderschrijft de ambitie van de provincie om te komen tot een duurzaam, betrouwbaar en toekomstbestendig energiesysteem. In het bijzonder onderschrijven wij de keuze om energie-infrastructuur als randvoorwaarde voor ruimtelijke en economische ontwikkeling te beschouwen en om naast het centrale energiesysteem nadrukkelijk ruimte te bieden aan decentrale energiesystemen, lokale opwek, opslag en energiegemeenschappen. Juist vanuit die uitgangspunten menen wij dat de ontwerp-omgevingsvisie voor Texel op enkele wezenlijke onderdelen verdere concretisering behoeft.	Wij danken indiener voor de constructieve zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0045	2	1. De bijzondere positie van Texel vraagt om een gebiedsgerichte benadering Een belangrijk uitgangspunt van de ontwerp-omgevingsvisie is dat de verscheidenheid van Noord-Holland als kracht wordt benut en dat bij de ruimtelijke afweging rekening wordt gehouden met verschillen tussen gebieden. Ook kiest de provincie voor de sturingsfilosofie 'lokaal wat kan, provinciaal wat moet'. Voor Texel heeft dat bijzondere betekenis. Als eiland heeft Texel een geografisch en technisch afgebakend energiesysteem. Het eiland is voor de uitwisseling van elektriciteit met het landelijke energiesysteem afhankelijk van de verbinding door de Waddenzee, de zogenaamde Wadkabel. Tegelijkertijd moet ook op Texel ruimte bestaan voor woningbouw, economische ontwikkeling, verduurzaming van bedrijven en landbouw, elektrisch vervoer en verdere elektrificatie van de energievoorziening. Daar komt bij dat het energiegebruik op Texel een eigen profiel kent, mede door de sterke seizoensinvloeden op wonen, bedrijvigheid, recreatie en mobiliteit. Juist daardoor leent Texel zich bij uitstek voor het ontwikkelen en beproeven van oplossingen waarbij lokale opwek, lokaal verbruik, opslag, flexibiliteit en vraagsturing zoveel mogelijk met elkaar in balans worden gebracht. Wij constateren echter dat Texel, anders dan verschillende andere gebieden in Noord-Holland, in hoofdstuk 6 van de ontwerp-omgevingsvisie niet als zelfstandig gebied wordt uitgewerkt. Texel komt in de gebiedsgerichte uitwerking van Den Helder slechts beperkt aan de orde, onder meer in relatie tot de energieverbinding met het vasteland. Wij verzoeken de provincie daarom de bijzondere positie van Texel ook gebiedsgericht in de omgevingsvisie te erkennen en daarbij expliciet aandacht te besteden aan het toekomstige energiesysteem van het eiland.	Texel heeft een duidelijk profiel als decentraal energiesysteem, met inmiddels een solide basis en plannen om dit in de toekomst verder uit te bouwen. Wij ondersteunen dit omdat een gebalanceerd decentraal energiesysteem essentieel is voor veel maatschappelijke opgaven. In de verdere uitwerking van het energiesysteem werken wij graag met u samen, waarbij we gebruik gaan maken van de nieuw op te stellen energiebeelden en gebiedsgerichte uitwerking. In de tekst van de omgevingsvisie nemen we op dat Texel een bijzondere positie inneemt in het decentrale energiesysteem. Deze tekst wordt gecombineerd met het tekstvoorstel van Liander over gebiedsuitwerkingen.
ZW_0045	3	2. Bied duidelijkheid over de toekomstige energie-infrastructuur van Texel De ontwerp-omgevingsvisie stelt terecht dat energie- en andere netwerken randvoorwaardelijk zijn voor wonen en werken en in toenemende mate sturend zullen worden voor ruimtelijke ontwikkelingen. Ook wordt onderkend dat netcongestie een belangrijke belemmering vormt voor onder meer woningbouw, economische ontwikkeling en de energietransitie. Tegen die achtergrond is de passage over Texel naar ons oordeel te terughoudend. In de gebiedsgerichte uitwerking van Den Helder wordt thans slechts vermeld dat voor de energievoorziening op Texel wordt onderzocht of uitbreiding van de Wadkabel noodzakelijk is. Dat biedt onvoldoende perspectief. Wanneer energie-infrastructuur bepalend wordt voor de vraag waar en wanneer ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn, moet voor een eiland dat afhankelijk is van één verbinding met het vasteland tijdig duidelijk zijn welke capaciteit op langere termijn nodig is en op welke wijze daarin zal worden voorzien. Een tekort aan transportcapaciteit raakt op Texel immers niet één afzonderlijke ruimtelijke ontwikkeling, maar potentieel het functioneren en de ontwikkeling van het eiland als geheel. Woningbouw, verduurzaming van bestaande bedrijven, elektrificatie van de landbouw, mobiliteit, recreatie en nieuwe economische activiteiten kunnen daardoor tegelijkertijd worden geraakt. Daarmee kan een situatie ontstaan waarin de provincie enerzijds maatschappelijke en economische ontwikkelingen noodzakelijk acht, terwijl anderzijds de daarvoor noodzakelijke energie-infrastructuur niet tijdig beschikbaar is. Dat verdraagt zich naar onze mening niet goed met het uitgangspunt van de ontwerp-omgevingsvisie dat energie-infrastructuur een randvoorwaarde vormt voor ruimtelijke ontwikkeling.	Wij herkennen de wens om het beleid voor het toekomstig energiesysteem gedetailleerder uit te werken voor onder andere Texel. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in de Energiebeelden die we gezamenlijk gaan opstellen en het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld. Het programma zal gericht zijn op het toekomstig energiesysteem waarbij rekening wordt gehouden met de verwachte ontwikkelingen ten aanzien van onder meer woningbouw, economie en duurzame opwek. In gebiedsuitwerkingen en mogelijk in het Programma komen uw vragen terug. Het onderzoek naar de wadkabel wordt gedaan door Liander.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0045	4	3. Geef het decentrale energiesysteem op Texel daadwerkelijk ruimte De ontwerp-omgevingsvisie maakt uitdrukkelijk onderscheid tussen het centrale en het decentrale energiesysteem. De provincie constateert daarbij dat lokale opwek en lokaal gebruik beter met elkaar in evenwicht moeten worden gebracht en dat opslag en andere vormen van flexibiliteit kunnen bijdragen aan vermindering van de belasting van het centrale elektriciteitsnet. Texel biedt bij uitstek mogelijkheden om deze beleidskeuze in praktijk te brengen. Door zijn schaal, fysieke begrenzing en bestaande lokale samenwerking kan op Texel ervaring worden opgedaan met onder meer: - lokale energiehubs; - batterijopslag; - slim en netbewust laden; - vraagsturing; - lokaal energiedelen; - afstemming tussen lokale productie en lokaal gebruik; en - andere flexibiliteitsdiensten waarmee pieken in vraag en aanbod kunnen worden verminderd. Daarbij moet worden voorkomen dat de provinciale keuze om grote energievragers en energie-intensieve activiteiten zoveel mogelijk rond centrale energieknooppunten te concentreren, onbedoeld tot gevolg heeft dat voor innovatieve decentrale oplossingen buiten die knooppunten onvoldoende beleidsruimte resteert. Een decentraal energiesysteem kan juist bijdragen aan een efficiënter gebruik van de bestaande infrastructuur en daarmee de behoefte aan aanvullende netverzwaring beperken. Beide sporen – tijdige uitbreiding van de noodzakelijke infrastructuur én optimaal lokaal gebruik daarvan – moeten daarom naast elkaar worden ontwikkeld. Wij verzoeken de provincie Texel in de definitieve omgevingsvisie aan te wijzen als proeftuin voor een slim en decentraal energiesysteem en actief ruimte te bieden aan pilots en samenwerkingsprojecten op het gebied van opslag, flexibiliteit, lokale energiesturing en energiedelen.	Zie het antwoord hierboven (3). De genoemde ontwikkeling van de decentrale energiesysteem zal in de ontwikkeling van de energiebeelden en de gebiedsuitwerking worden opgenomen. We hebben in de tekst benoemd dat Texel een speciale positie inneemt.
ZW_0045	5	4. Geef energiegemeenschappen een structurele positie Texel Energie onderschrijft dat de ontwerp-omgevingsvisie een rol ziet voor lokale initiatieven en energiegemeenschappen. Wij menen echter dat deze rol steviger kan worden verankerd. Lokale energiecoöperaties kunnen niet alleen bijdragen aan lokale duurzame opwek. Zij kunnen tevens een verbindende rol vervullen tussen inwoners, ondernemers, overheden en netbeheerders en bijdragen aan lokaal eigendom, maatschappelijk draagvlak en een evenwichtige verdeling van de maatschappelijke en economische voordelen van de energietransitie. Juist binnen een decentraal energiesysteem kunnen energiegemeenschappen bovendien een actieve rol spelen bij energiedelen, flexibiliteit, vraagsturing en de ontwikkeling van lokale energiemarkten en nieuwe verdienmodellen. Wij verzoeken de provincie daarom in de definitieve omgevingsvisie expliciet op te nemen dat energiegemeenschappen en lokale energiecoöperaties structurele samenwerkingspartners zijn bij de ontwikkeling en uitvoering van het decentrale energiesysteem en dat de provincie ruimte wil bieden aan nieuwe modellen voor lokaal energiedelen, flexibiliteitsdiensten en congestiemanagement.	Wij nemen de zienswijze over. In de definitieve Omgevingsvisie voegen wij na de alinea die eindigt met ‘wijkniveau’ toe dat energiegemeenschappen en lokale energiecoöperaties bijdragen aan lokaal eigendom, draagvlak en een flexibel, decentraal energiesysteem, en dat wij hun deelname aan lokale duurzame-opwekprojecten, energiedelen en flexibiliteit stimuleren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0045	6	5. Van onderzoek naar provinciale regie De ontwerp-omgevingsvisie is niet slechts een beschrijving van ambities. Zij vormt het richtinggevende kader voor het toekomstige provinciale handelen en voor nadere uitwerking in programma's, de omgevingsverordening en andere instrumenten. Daarom is het van belang dat de bijzondere positie van Texel niet pas bij die latere uitwerking wordt onderkend. De uitdaging waarvoor Texel staat, raakt meerdere provinciale belangen tegelijkertijd: energievoorziening, woningbouw, economische ontwikkeling, mobiliteit, leefbaarheid en verduurzaming. Bovendien overschrijdt de daarvoor noodzakelijke infrastructuur per definitie de gemeentegrens. Juist hier is toepassing aangewezen van het provinciale uitgangspunt 'lokaal wat kan, provinciaal wat moet'. Wij vragen de provincie daarom niet om een uitzonderingspositie voor Texel, maar om toepassing van de uitgangspunten die de provincie zelf in de ontwerp-omgevingsvisie formuleert. Texel kan daarbij juist als voorbeeld dienen. Wanneer op een overzichtelijke schaal kan worden aangetoond hoe lokale opwek, opslag, energiedelen, vraagsturing, voldoende netcapaciteit en lokaal eigendom gezamenlijk kunnen functioneren, kunnen de opgedane ervaringen ook elders in Noord-Holland worden benut.	Texel kan inderdaad als voorbeeld dienen. Dit wordt opgenomen in de tekst. De gebiedsuitwerkingen voor het energiesysteem worden opgesteld na vaststelling van deze Omgevingsvisie. Zie ook het antwoord op opmerking 3 van deze zienswijze.
ZW_0045	7	6. Verzoek Texel Energie verzoekt Provinciale Staten de ontwerp-omgevingsvisie gewijzigd vast te stellen en daarin: 1. Texel expliciet te erkennen als een gebied met een bijzonder, overwegend decentraal energiesysteem waarvoor een gebiedsgerichte aanpak noodzakelijk is; 2. een concreet proces en tijdpad op te nemen voor het bepalen van de toekomstige netcapaciteit van Texel en de besluitvorming over de noodzakelijke uitbreiding of verzwaring van de verbinding met het vasteland; 3. te waarborgen dat voldoende energie-infrastructuur tijdig beschikbaar komt om woningbouw, economische ontwikkeling, mobiliteit en verduurzaming op Texel mogelijk te maken; 4. ruimte te bieden aan energiehubs, opslag, slim energiemanagement, lokaal energiedelen, vraagsturing en andere flexibiliteitsoplossingen, ook buiten de centrale energieknooppunten; 5. Texel aan te wijzen als provinciale proeftuin voor innovatieve decentrale energiesystemen en dergelijke projecten actief te faciliteren; 6. lokale energiecoöperaties en energiegemeenschappen expliciet als structurele samenwerkingspartners in de energietransitie te erkennen. Texel Energie ondersteunt de ambitie van de provincie om een robuust, duurzaam en toekomstbestendig energiesysteem tot stand te brengen. Met bovenstaande aanvullingen kan de omgevingsvisie naar onze mening beter recht doen aan de specifieke situatie van Texel én kan het eiland een concrete bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het toekomstige energiesysteem van Noord-Holland.	Op de in deze samenvatting opgenomen onderdelen zijn we in het voorgaande per onderdeel ingegaan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0045	3a	Wij verzoeken de provincie daarom in de definitieve omgevingsvisie: 1. expliciet te erkennen dat voldoende transportcapaciteit tussen Texel en het vasteland een essentiële randvoorwaarde is voor de toekomstige leefbaarheid en economische ontwikkeling van het eiland; 2. niet te volstaan met het onderzoeken óf uitbreiding van de Wadkabel noodzakelijk is, maar een duidelijk proces en tijdpad vast te leggen waarbinnen de toekomstige capaciteitsbehoefte wordt vastgesteld en besluitvorming over eventuele uitbreiding of verzwaring plaatsvindt; 3. zich, vanuit haar provinciale regierol, actief in te zetten voor tijdige realisatie van de noodzakelijke energie-infrastructuur in samenwerking met de betrokken netbeheerders, gemeente en andere partijen; en 4. bij de dimensionering van die infrastructuur niet uitsluitend uit te gaan van de huidige netvraag, maar rekening te houden met de ontwikkeling van woningbouw, mobiliteit, landbouw, bedrijvigheid en de verdere energietransitie op Texel.	zie hierboven
ZW_0046	1	Namens Boskerpolder B.V. maken wij gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het ontwerp omgevingsvisie en ontwerp omgevingseffectrapportage, welke ter inzage liggen in de periode van 15 juni 2026 tot en met 31 augustus 2026. Boskerpolder B.V. is de initiatiefnemer van een grootschalige recreatieontwikkeling in Groote Keeten (gemeente Schagen). Het project is gelegen tussen de Helmweg /Voorweg en Abbestede en heeft een omvang van ongeveer 53 hectaren met de volgende bestemmingen: recreatie/groen, waterberging, natuur, centrale voorzieningen en 14 permanente woningen. Het desbetreffende bestemmingsplan Boskerpark is op 17-12-2013 door de raad van de gemeente Schagen vastgesteld en in juni 2014 onherroepelijk geworden. Destijds heeft de Adviescommissie Ruimtelijke Ordening het project Boskerpark gekwalificeerd als hét voorbeeld voor een recreatieve ontwikkeling (vgl paragraaf 4.2.3 van het bestemmingsplan) en dat voldoet aan het gemeentelijk beleid (paragraaf 4.4, meer specifiek pagina 39 van het bestemmingsplan). Het projectplan is dan ook met zorg afgestemd op de naastgelegen natuurgebieden en maakt hiermee onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. De verplichtingen en kaders voor de realisatie van dit project zijn destijds stevig verankerd in verschillende formele afspraken met de gemeente Schagen. Door de landelijke stikstofproblematiek is de afgifte van de benodigde natuurvergunning echter onbedoeld gestrand. Hierdoor is de daadwerkelijke realisatie vertraagd. Ons zwaarwegende belang bij deze zienswijze is dat de uitvoerbaarheid en de economische waarde van het onherroepelijke bestemmingsplan niet in het geding mogen komen door nieuw provinciaal ruimtelijk beleid. Nieuw beleid mag de realisatie van reeds lang bestaande, rechtmatige en contractueel vastgelegde projecten niet feitelijk onmogelijk maken. In de ontwerp omgevingsvisie kiest de provincie voor een programmatische aanpak stikstof om vergunningverlening weer mogelijk te maken. Daarbij stelt de provincie stikstofzones voor (in de basis 250 meter) rondom kwetsbare natuur. De ontwerp omgevingsvisie biedt onvoldoende duidelijkheid over overgangsrecht of een prioriteringskader voor projecten met bestaande planologische rechten. Het instellen van strenge stikstofzones mag niet betekenen dat projecten zoals Boskerpark, die al een onherroepelijke status en contractuele afspraken met de lokale overheid hebben, definitief op slot worden gezet. Wij verzoeken de provincie om in de visie een helder afwegingskader op te nemen dat de realisatie van bestaande plannen actief faciliteert en borgt.	Het uitgangspunt van de provincie in de uitwerking van het programma natuurherstel en stikstofvermindering (en voorafgaande beleidsdocumenten) is een zoneringsaanpak zonder planologisch regime.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0046	2	De provincie signaleert in de omgevingsvisie een toenemende druk op de leefomgeving door recreatie en wil de recreatie en natuur zorgvuldig op elkaar afstemmen, onder meer door zonering. Tevens streeft de provincie naar 'overgangszones' tussen landbouwgronden en Natura 2000-gebieden om de natuur te beschermen. Het plangebied van Boskerpark heeft reeds een onherroepelijke recreatieve bestemming. Het plan is nota bene vanaf de ontwerpfase, zoals verankerd in de formele afspraken met de gemeente Schagen, zorgvuldig ruimtelijk ingepast met een eigen ecologische zone ter bescherming van de omliggende natuur. Wij maken bezwaar tegen de mogelijkheid dat de provinciale aanwijzing van generieke 'overgangszones' of 'recreatiezonering' restricties gaat opleggen aan gebieden die al een onherroepelijke recreatieve bestemming hebben. Nieuw beleid mag niet leiden tot een indirecte onteigening of inperking van onze planologische rechten. De uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan moet te allen tijde gegarandeerd blijven.	De omgevingsvisie van de provincie is een zelfbindend beleidskader voor de fysieke leefomgeving, met oog op de langetermijnontwikkeling van de provincie. We benutten het instrumentarium dat de Omgevingswet ons biedt, om de visie nader uit te werken en ambities te realiseren. De Omgevingsvisie heeft geen directe doorwerking noch consequenties voor geldende bestemmingsplannen.
ZW_0046	3	Wij verzoeken u de ontwerp omgevingsvisie vóór definitieve vaststelling op de volgende punten aan te passen en te verduidelijken: Ten eerste verzoeken wij u om in de visie expliciet op te nemen dat bij de verdere uitwerking van beleid, waaronder het stikstofbeleid en de recreatiezonering, onherroepelijke bestemmingsplannen en bestaande contractuele afspraken tussen initiatiefnemers en gemeenten volledig worden gerespecteerd en worden ontzien van nieuwe belemmerende kaders.	Het uitgangspunt van de provincie in de uitwerking van het programma natuurherstel en stikstofvermindering (en voorafgaande beleidsdocumenten) is een zoneringsaanpak zonder planologisch regime.
ZW_0046	4	Ten tweede vragen wij u om binnen de programmatische stikstofaanpak daadwerkelijk oplossingsruimte te creëren voor projecten die planologisch reeds volledig zijn uitgekristalliseerd. Dit kan bijvoorbeeld door dergelijke projecten voorrang te verlenen in stikstofregistratiesystemen, zodat de uitvoerbaarheid van deze plannen op korte termijn wordt hersteld.	De programmatische aanpak ziet toe op het herstellen van natuur en hiermee vergunningsruimte. De provincie hanteert geen afzonderlijk, vastgesteld prioriterings- of afwegingskader voor de volgorde waarin aanvragen voor natuurvergunningaanvragen worden behandeld zodra behandeling weer mogelijk is. De behandeling van vergunningaanvragen vindt plaats binnen de reguliere werkwijze en de geldende wettelijke beslistermijnen.
ZW_0046	5	Tot slot verzoeken wij u het uitgangspunt te verankeren dat, indien nieuwe ruimtelijke instrumenten zoals de voorgestelde overgangszones de feitelijke realisatie van onherroepelijke plannen alsnog blijvend belemmeren, de provincie haar verantwoordelijkheid neemt voor nadeelcompensatie en planschade om zo de economische waarde van onze wettig verworven rechten te beschermen.	Bij eventuele wijzigingen van provinciale regelgeving of planologische wijzigingen is het wettelijk kader van toepassing. Zie ook antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0046).
ZW_0047	1	Cumela heeft met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. Namens de 171 leden, zijnde cumelabedrijven, van Cumela Nederland die in de provincie Noord-Holland zijn gevestigd en de leden die in provincie Noord-Holland werkzaam zijn, wordt een zienswijze ingediend in relatie tot deze Omgevingsvisie. In de Bijlage – Achtergrond Cumela(bedrijven) treft u de motivatie als belanghebbende. In deze Zienswijze wordt nader ingegaan op de inhoud van de ontwerp Omgevingsvisie.	Introductie, geen antwoord nodig.
ZW_0047	2	Wij onderschrijven de ambitie om Noord-Holland richting 2050 aantrekkelijk, gezond, bereikbaar, economisch sterk en klimaatbestendig te houden. De provincie staat daarvoor voor grote ruimtelijke opgaven. Er moeten woningen worden gebouwd, natuur en biodiversiteit worden versterkt, het water- en bodemsysteem moet klimaatbestendig worden ingericht, de energie-infrastructuur moet worden uitgebreid en er moet ruimte blijven voor landbouw, bereikbaarheid en economische ontwikkeling. Cumela mist in dit toekomstbeeld echter een essentiële schakel. De provincie beschrijft uitvoerig wat er richting 2050 moet worden gerealiseerd, maar besteedt onvoldoende aandacht aan de bedrijven (lees: cumelabedrijven) die deze ambities daadwerkelijk moeten uitvoeren, beheren en onderhouden. Voor het beheren en onderhouden van alle gronden binnen de provincie c.q. het huidige landschap én voor de realisatie van het toekomstbeeld zijn en blijven vakmensen, machines, materialen en goed gelegen bedrijfslocaties nodig.	Wij danken indiener voor zijn zienswijze op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. Indiener vraagt om de uitvoeringskracht van bedrijven in groen, grond en infra expliciet onderdeel te maken van het toekomstbeeld voor 2050. Wij erkennen het belang van bedrijven die werkzaamheden uitvoeren in het landelijk gebied, zoals bijvoorbeeld agrarisch loonwerk en werkzaamheden voor de aanleg en het onderhoud van natuur-, water- en recreatiegebieden voor publieke doeleinden. De Omgevingsvisie is echter niet het instrument voor het bepalen of specifieke bedrijfsactiviteiten, uitbreidingen, vestigingen of voorzieningen op een bepaalde locatie mogelijk zijn. Uitwerking vindt plaats in onderliggende programma's, omgevingsverordening en ook in gemeentelijk beleid. De rest van uw verzoeken komt grotendeels overeen met uw zienswijze die u op onze Omgevingsverordening 2025 heeft ingediend. We verwijzen voor de beantwoording hierop naar onze eerdere reactie hierop.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0047	3	1. Ruimte voor de uitvoerders van de ruimtelijke opgaven Uitvoeringskracht vraagt ook om ruimte. Cumelabedrijven vormen een belangrijk onderdeel van deze uitvoeringskracht. Onze ondernemers werken dagelijks in groen, grond en infra. Zij verrichten grondverzet, maken woningbouwlocaties bouwrijp, leggen infrastructuur aan en onderhouden deze, onderhouden watergangen en bermen, werken aan waterveiligheid, richten natuur in en beheren deze en ondersteunen agrarische bedrijven. Ook bij extreem weer en calamiteiten zijn zij met vakmensen, gebiedskennis en zwaar materieel inzetbaar. Veel cumelabedrijven zijn van oudsher gevestigd in of nabij het landelijk gebied. Dat heeft een duidelijke functionele reden: daar vindt een belangrijk deel van hun werkzaamheden plaats. Bovendien vraagt de bedrijfsvoering ruimte voor machines, voertuigen, materialen en veilige verkeersbewegingen. Verduurzaming en circulariteit leiden daarnaast tot een ruimtevraag voor bijvoorbeeld laadvoorzieningen, energieopslag en het tijdelijk opslaan en hergebruiken van reststromen. Deze bedrijven kunnen daarom niet zonder meer worden gelijkgesteld aan reguliere bedrijvigheid die relatief eenvoudig naar een bedrijventerrein kan worden verplaatst. Voor bedrijven die dagelijks met zwaar materieel in het landelijk gebied actief zijn, kan een verplaatsing juist leiden tot meer verkeersbewegingen, een hoger energieverbruik en extra kosten. Bovendien zijn cumelabedrijven, vanwege het gebruik van langzaamrijdend en specialistisch werkmaterieel, sterk afhankelijk van het lokale wegennet. Een ligging in of nabij het landelijk gebied is daarom van belang om werkzaamheden efficiënt in alle uithoeken van de provincie te kunnen uitvoeren. Vanuit ruimtelijk, verkeerskundig én duurzaamheidsperspectief kan een goed ingepaste bedrijfslocatie in of nabij het werkgebied daarom juist de voorkeur verdienen. Daarbij is het van belang dat de locatie voldoende ruimte biedt voor de bedrijfsvoering en beschikt over een passend ontwikkelingsperspectief, zowel wat betreft het gebruik als de bebouwingsmogelijkheden.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0047)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0047	4	2. De definitie 'agrarisch aanverwant bedrijf' volstaat niet meer Noord-Holland erkent in de huidige Omgevingsverordening al de bijzondere positie van het 'agrarisch aanverwant bedrijf'. Kort samengevat betreft dit bedrijven die gebruikmaken van landbouwwerktuigen, landbouwapparatuur of agrarisch loonwerk en hoofdzakelijk diensten leveren aan agrarische bedrijven, dan wel diensten leveren voor de aanleg en het onderhoud van groene of recreatieve gebieden voor publieke doeleinden. Deze definitie biedt een goede basis. Echter gerelateerd aan de diverse ontwikkelingen in het landelijk gebied, hebben veel cumelabedrijven welke van oorsprong vooral gericht waren op dienstverlening voor agrariërs, zich ontwikkeld tot veelzijdige ondernemingen in groen, grond en infra. Zij werken niet alleen voor agrariërs, maar ook voor waterschappen, gemeenten, provincies, terreinbeheerders, aannemers en nutsbedrijven. Zij zijn actief in onder meer grondverzet, cultuurtechniek, waterbeheer, natuur- en landschapsbeheer, groen, infrastructuur en klimaatadaptatie. De relatie met uitsluitend de agrarische sector is daardoor bij veel cumelabedrijven kleiner geworden, terwijl hun functionele verbondenheid met het landelijk gebied onverminderd sterk is gebleven én ook het machinepark in grote mate gelijk is gebleven. Een bedrijf dat een watergang onderhoudt voor een waterschap is niet minder gebiedsgebonden dan wanneer het voor een agrariër werkt. Hetzelfde geldt voor bedrijven die natuur beheren, grondwerk uitvoeren in bijvoorbeeld een natuur- of duingebied of maatregelen voor klimaatadaptatie realiseren. Eenzelfde vergelijk geldt ook voor een landbouwtractor met een maaimachine, welke ingezet wordt voor het maaien van een weiland bij een agrariër, of anderzijds beheergronden van het Hoogheemraadschap of de bermen langs een gemeentelijke weg. Het provinciale beleid zou daarom minder moeten uitgaan van voor wie een bedrijf werkt en meer van waar en waarvoor het bedrijf actief is en aan welke maatschappelijke en ruimtelijke opgaven en ambities het met zijn werkzaamheden bijdraagt. In het verlengde van deze Omgevingsvisie verzoeken wij daarom om de omschrijving en definitie van het begrip 'agrarisch aanverwant bedrijf' in de Omgevingsverordening te herformuleren, zodat deze beter aansluit bij de huidige werkzaamheden, functie en ontwikkelingsbehoeften van cumelabedrijven. Een dergelijke herformulering draagt bovendien bij aan de mogelijkheden voor cumelabedrijven om daadwerkelijk invulling te geven aan de opgaven en ambities die in de Omgevingsvisie worden benoemd. Hieronder lichten wij dit nader toe.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0047)
ZW_0047	5	3. Friesland als voorbeeld: 'hulpbedrijf landelijk gebied' De provincie Friesland heeft deze ontwikkeling onderkend en hanteert in haar Omgevingsverordening het bredere begrip 'hulpbedrijf landelijk gebied'. Daarbij staat de functionele relatie met het landelijk gebied centraal: een bedrijf is naar de aard van zijn activiteiten in overwegende mate aan het landelijk gebied gebonden of de activiteiten zijn in overwegende mate op het landelijk gebied gericht. Deze benadering past beter bij de moderne cumelasector én bij de opgaven die Noord-Holland zelf richting 2050 formuleert. Het landelijk gebied is immers niet meer uitsluitend het domein van landbouw. Het vervult steeds meer functies op het gebied van water, bodem, natuur, klimaat, energie, recreatie en circulariteit. De bedrijven die deze opgaven uitvoeren, ontwikkelen zich in dezelfde richting. Als de opgaven in het landelijk gebied verbreden, moet ook de definitie van de bedrijven die deze opgaven uitvoeren verbreden. Cumela vraagt de provincie Noord-Holland daarom het Friese voorbeeld te benutten en de bestaande categorie 'agrarisch aanverwant bedrijf' te verbreden of aan te vullen met het begrip 'hulpbedrijf landelijk gebied'. Daarbij moet niet primair de opdrachtgever of traditionele sectorindeling bepalend zijn, maar de aard van de werkzaamheden en de functionele verbondenheid met het landelijk gebied.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0047)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0047	6	4. Geef hulpbedrijven ook ontwikkelruimte Een passende definitie alleen is niet voldoende. Bedrijven die noodzakelijk zijn voor de inrichting, het beheer en onderhoud van het landelijk gebied moeten op hun bestaande locaties ook een reëel ontwikkelperspectief houden. Richting 2050 wordt dit belang alleen maar groter. Het werkmaterieel verandert en verduurzaamt, waarbij elektrificatie extra ruimte vraagt voor energievoorzieningen en laadinfrastructuur. Ook de transitie naar een circulaire economie stelt nieuwe ruimtelijke eisen aan bedrijven, bijvoorbeeld voor de tijdelijke opslag, verwerking en hergebruik van materialen en voor het efficiënt beheren en sluiten van lokale kringlopen van grondstoffen, hulpstoffen en reststromen. Tegelijkertijd zorgen de provinciale ambities op het gebied van woningbouw, water, natuur, klimaat en infrastructuur voor een groeiende behoefte aan uitvoeringscapaciteit. Om deze opgaven daadwerkelijk te kunnen realiseren, is het essentieel dat voldoende passend en inzetbaar werkmaterieel beschikbaar is en dat bedrijven over de ruimte beschikken om deze werkzaamheden efficiënt en duurzaam uit te voeren. Het is tegenstrijdig om steeds meer maatschappelijke opgaven in het landelijk gebied neer te leggen en tegelijkertijd de bedrijven die deze opgaven uitvoeren ruimtelijk op slot te zetten. Een toekomstbestendig landelijk gebied vraagt ook om toekomstbestendige bedrijfslocaties voor cumelaondernemers. Een gemiddeld cumelabedrijf heeft voor een toekomstbestendige bedrijfsvoering circa 1,5 tot 2,0 hectare ruimte nodig. Die ruimte is op reguliere bedrijventerreinen vaak niet beschikbaar en bovendien kostbaar en schaars. Het is daarom niet logisch om functioneel aan het landelijk gebied gebonden bedrijven zonder meer naar bedrijventerreinen te verwijzen. Juist door deze bedrijven op passende (bestaande) locaties in het landelijk gebied ontwikkelperspectief te bieden, kunnen de cumelabedrijven de maatschappelijke opgaven in het landelijk gebied blijven uitvoeren, blijft het landelijk gebied vitaal én blijft de al schaarse ruimte op bedrijventerreinen beschikbaar voor bedrijven die daar volledig thuishoren.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0047)
ZW_0047	7	5. Vrijkomende agrarische bebouwing In de omgevingsvisie wordt op een aantal plaatsen aangegeven dat vrijkomende agrarische bebouwing een nieuwe, passende bestemming verdient. Locaties waar een cumelabedrijf zich kan vestigen zijn zeer schaars. Een vrijkomend agrarisch bedrijf kan voor een cumelabedrijf de ideale locatie zijn voor wat betreft de ruimte en de plek in het landelijk gebied om zich te vestigen. Zoals hiervoor aangegeven heeft een cumelabedrijf een gemiddeld bedrijfsperceel nodig van 1,5 tot 2,0 hectare. Die ruimte is vaak wel beschikbaar op een voormalig agrarisch bedrijf en niet op een bedrijventerrein. Daarbij is ruimte nodig om op deze locatie bedrijfsgebouwen op te kunnen richten voor stalling van materieel alsmede buitenopslagmogelijkheden voor diverse stoffen. Echter zijn voormalige agrarische gebouwen vaak oud, te klein en te laag voor het beoogde gebruik door een cumelabedrijf. Als het cumelabedrijf zich op een dergelijk locatie wil vestigen is nieuwbouw vaak zeer wenselijk. Ook mogelijkheden voor buitenopslag zijn noodzakelijk voor opslag van een strategische werkvoorraad aan grond- en bouwstoffen en voor een invulling van de circulaire economie.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0047)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0047	8	6. De paradox: wel ruimte voor de opgaven, niet voor de uitvoerders In de ontwerp-Omgevingsvisie zien wij daarmee een fundamentele paradox. Noord-Holland formuleert grote ambities voor de fysieke leefomgeving en reserveert daarvoor ruimte. Cumelabedrijven kunnen én gaan hier graag concreet mee aan de slag, echter de ruimtelijke positie (de bedrijfslocaties en gebruiksmogelijkheden) van de bedrijven die deze ambities in de praktijk moeten realiseren, krijgt onvoldoende aandacht. Enkele opgaven uit de omgevingsvisie: - De provincie wil meer woningen bouwen, maar daarvoor moeten gronden bouwrijp worden gemaakt, grond worden verzet en infrastructuur worden aangelegd. Daarvoor zijn cumelabedrijven nodig. - De provincie wil water en bodem sturend laten zijn, maar daarvoor moeten watergangen worden onderhouden, waterbergingen worden aangelegd, bodems worden verbeterd en dijken en oevers worden versterkt. Daarvoor zijn cumelabedrijven nodig.De provincie wil natuur en biodiversiteit versterken, maar natuur moet worden ingericht, onderhouden en beheerd en landschapselementen moeten worden aangelegd. Daarvoor zijn cumelabedrijven nodig. - De provincie wil een toekomstbestendige landbouw, maar die landbouw kan niet zonder gespecialiseerde dienstverlening, vakmensen en modern materieel. Daarvoor zijn cumelabedrijven nodig. - De provincie wil een circulaire economie, maar circulariteit vraagt ruimte voor het tijdelijk opslaan, scheiden, bewerken en opnieuw toepassen van grond, groen en andere reststromen. Juist daarvoor hebben cumelabedrijven ruimte op hun bedrijfslocaties nodig. - De provincie wil verduurzaming en minder uitstoot, maar wanneer gebiedsgebonden bedrijven naar reguliere bedrijventerreinen worden verplaatst, moet zwaar materieel juist verder rijden om het werkgebied te bereiken. Dat leidt tot extra verkeersbewegingen, energiegebruik en emissies. - En de provincie wil een klimaatbestendig en weerbaar Noord-Holland, maar bij wateroverlast, droogte en andere calamiteiten zijn juist ondernemers nodig die beschikken over gebiedskennis, vakmensen en zwaar materieel en snel ter plaatse kunnen zijn. Daarvoor zijn cumelabedrijven nodig. Daar zit de kern van onze zorg. Het is niet consistent om steeds meer maatschappelijke opgaven in het landelijk gebied neer te leggen en tegelijkertijd onvoldoende ruimte te bieden aan de bedrijven die deze opgaven moeten uitvoeren. De provincie kan niet alleen ruimte reserveren voor het eindbeeld van 2050. Zij moet ook ruimte reserveren voor de uitvoeringskracht die nodig is om daar te komen.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0047)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0047	9	7. Onze verzoeken Cumela verzoekt de provincie Noord-Holland daarom om: a) Uitvoeringskracht expliciet onderdeel te maken van het toekomstbeeld voor 2050. Neem in de Omgevingsvisie op dat er voldoende ruimte beschikbaar is en blijft voor uitvoerende bedrijven in groen, grond en infra, zodat zij de provinciale doelen en ambities kunnen realiseren en het benodigde beheer en onderhoud kunnen uitvoeren. b) De huidige definitie 'agrarisch aanverwant bedrijf' te verbreden. Laat niet primair de opdrachtgever of agrarische oorsprong van een bedrijf bepalend zijn, maar de aard van de werkzaamheden en de functionele verbondenheid met het landelijk gebied of de concrete relatie met de relevante ambities van de provincie. c) Het Friese 'hulpbedrijf landelijk gebied' als voorbeeld te nemen. Introduceer in Noord-Holland een vergelijkbare categorie voor bedrijven waarvan de activiteiten in overwegende mate zijn gericht op of gebonden aan het landelijk gebied. d) Deze verbreding door te vertalen naar de Omgevingsverordening Noord-Holland. Borg in de Omgevingsvisie dat bedrijven voldoende ruimte krijgen om bij te dragen aan de uitvoering van de provinciale doelen en ambities. Vertaal dit vervolgens door in passende regels in de Omgevingsverordening, zodat gemeenten in hun omgevingsplannen daadwerkelijk ruimte kunnen bieden voor de vestiging, ontwikkeling en verduurzaming van deze bedrijven. e) Bestaande hulpbedrijven reële ontwikkelruimte te bieden. Voorkom dat gevestigde en goed ingepaste bedrijven in het landelijk gebied ruimtelijk op slot worden gezet. Bied mogelijkheden voor uitbreiding en aanpassing wanneer dit noodzakelijk is voor een toekomstbestendige bedrijfsvoering. Uiteraard onder de voorwaarde van een goede landschappelijke inpassing en afweging van omgevingsfactoren.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0047)
ZW_0047	9a	f) Vestigingsmogelijkheden op vrijkomende agrarische locaties Wij verzoeken de provincie om bij vrijkomende agrarische locaties ook 'hulpbedrijven landelijk gebied' (althans; cumelabedrijven) als passende vervolgfunctie op te nemen. Daarmee wordt ruimte geboden aan gebiedsgebonden bedrijvigheid, leegstand voorkomen en de druk op schaarse bedrijventerreinen verminderd. g) Ruimte te bieden voor verduurzaming en circulariteit. Houd rekening met de ruimtebehoefte voor onder meer elektrificatie, energie- en laadvoorzieningen, modern materieel en het tijdelijk opslaan en opnieuw toepassen van reststromen. h) De relatie tussen bedrijfslocatie en werkgebied mee te wegen. Beschouw verplaatsing naar een regulier bedrijventerrein niet automatisch als de gewenste oplossing bij uitbreiding van een bedrijf dat vanwege zijn werkzaamheden functioneel aan het landelijk gebied is gebonden. i) Cumela te betrekken bij de verdere uitwerking. Betrek onze sector bij de vertaling van de Omgevingsvisie naar de Omgevingsverordening en ander provinciaal ruimtelijk beleid.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0047)
ZW_0047	10	Tot slot Noord-Holland staat voor grote ruimtelijke opgaven. Woningen moeten bouwrijp worden gemaakt, dijken worden versterkt, watergangen onderhouden, natuur ingericht, landbouwgronden bewerkt en infrastructuur aangelegd. Achter al deze opgaven staan ondernemers en vakmensen die dagelijks met gespecialiseerd materieel aan de fysieke leefomgeving werken. De cumelasector staat klaar om de ambities van Noord-Holland voor 2050 te helpen realiseren. Daarvoor is het noodzakelijk dat de provincie deze uitvoeringskracht niet als vanzelfsprekend beschouwt, maar haar ook daadwerkelijk een plek geeft in het ruimtelijke beleid. Maak daarom niet alleen ruimte voor het Noord-Holland van 2050, maar ook voor de ondernemers die Noord-Holland maken, beheren en onderhouden.	Zie de beantwoording van onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0047)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	1	De ontwerpvisie geeft ons aanleiding tot het kenbaar maken van de volgende zienswijze. Algemeen De ontwerp-Omgevingsvisie maakt duidelijk dat Noord-Holland de komende jaren voor ingrijpende ruimtelijke keuzes staat. De beschikbare ruimte is beperkt terwijl de ruimtevraag vanuit wonen, economie, energie, water, natuur en landbouw toeneemt. LTO Noord onderschrijft de noodzaak om keuzes te maken. Om tot goede en afgewogen keuzes te komen is het van belang dat de provincie helder aangeeft welke positie zij de land- en tuinbouwsector in Noord-Holland wil geven. Om die reden zijn we content met de toezegging dat de provincie zorgvuldig wil omgaan met landbouwgrond. Maar met deze toezegging alleen zijn we er niet. Het is van belang dat een 'stevig' afwegingskader wordt uitgewerkt voor de bescherming van landbouwgrond. Alleen daarmee kan worden bewerkstelligd dat het behoud van landbouwgrond daadwerkelijk een belangrijk onderdeel is van de besluitvorming over functie-wijzigingen. Het beschermen van landbouwgrond en het realiseren van een goede (beleids)basis voor een toekomstbestendige agrarische sector is voor LTO Noord een belangrijke rode draad geweest bij de beoordeling van de ontwerp-Omgevingsvisie.	Wij danken indiener voor zijn constructieve bijdrage aan onze omgevingsvisie.
ZW_0048	2	Landbouw als provinciaal belang LTO Noord mist in de ontwerp-Omgevingsvisie de echte erkenning van de land- en tuinbouwsector als een provinciaal kernbelang. Als eerste is Noord-Holland een van de belangrijkste land- en tuinbouwprovincies van Nederland. Een aanzienlijk deel van de Nederlandse land- en tuinbouwproductie vindt plaats binnen onze provinciegrenzen. De provincie beschikt over sterke productiegebieden en agrarische clusters op het gebied van voedselproductie en sierteelt. Met de Greenports Noord-Holland Noord en Aalsmeer, de bloembollenclusters in de Kop van Noord-Holland en Noord-Kennemerland, de glastuinbouwgebieden in Aalsmeer, Alton, Agriport en Het Grootslag, het tuinbouwconcentratiegebied Heemskerk-Beverwijk en niet te vergeten de akkerbouw-, fruitteelt-, vollegrondsgroenteteelt- en melkveehouderijgebieden beschikt Noord-Holland over een agrofood- en tuinbouwcluster van nationaal en internationaal belang. Rond deze primaire bedrijven bevindt zich bovendien een omvangrijk netwerk van handelsbedrijven, zaadveredeling, toeleveranciers, verwerkende industrie, logistieke ondernemingen, kennisinstellingen en onderzoeksorganisaties. Samen vormen zij een sterk agribusinesscomplex dat een belangrijke bijdrage levert aan innovatie, werkgelegenheid, export en de concurrentiekracht van Noord-Holland. Om die reden is LTO Noord van mening dat het agrocluster expliciet onderscheiden moet worden als extra economisch en strategisch cluster (naast biotechnologie en zaadveredeling) van provinciaal belang.	Wij onderschrijven de schets van de indiener van de Noord-Hollandse landbouwsector en het daarmee samenhangende belang. Echter we wijzen het agrocluster niet aan als afzonderlijk strategisch economisch cluster. De aanwijzing van strategische clusters volgt uit het denkraam van TNO voor strategische economische belangen. Daarbij staat de systeempositie van economische activiteiten binnen nationale en Europese waardeketens en netwerken centraal, in het licht van Europese autonomie. Het agrocluster maakt geen onderdeel uit van deze positie.
ZW_0048	3	Voorts is de land- en tuinbouwsector in Noord-Holland van strategisch belang voor de voedsel-voorziening van Noordwest-Europa. Door klimaatverandering, toenemende droogte en extremere weersomstandigheden komen de productieomstandigheden in delen van Europa steeds meer onder druk te staan. Dankzij onder meer de vruchtbare gronden, de beschikbaarheid van zoet water en gunstige klimaatomstandigheden beschikt Noord-Holland over uitstekende productievoorwaarden voor de landentuinbouw. Om die reden is het van groot belang dat de provincie deze productievoorwaarden in het omgevingsbeleid borgt zodat de agrarische sector ook in de toekomst kan blijven bijdragen aan de productie van gezond en veilig voedsel.	De door de indiener gevraagde borging van uitstekende productievoorwaarden voor de land- en tuinbouw vindt plaats in het samenspel tussen omgevingsvisie. -programma en -verordening. Met de aankondiging van een afwegingskader landbouw geeft de Omgevingsvisie op hoofdlijnen weer hoe we die borging vorm zullen geven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	4	Beschermen van landbouwgrond Het voornemen van de provincie om zorgvuldig om te gaan met landbouwgrond door gebieden aan te wijzen met goede landbouwkundige, water- en bodemcondities waar landbouw prioriteit heeft klinkt sympathiek maar roept ook veel vragen op. Door het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden ontstaat impliciet het beeld dat andere landbouwgronden minder waardevol of minder beschermingswaardig zijn. Daarnaast wordt de waarde van landbouwgrond niet uitsluitend bepaald door goede (economische) productieomstandigheden. De land- en tuinbouwsector is ook van betekenis als beheerder en drager van het Noord-Hollandse landelijk gebied. Behoud van een sterke agrarische sector is daarom niet alleen van belang voor voedsel- en sierteeltproductie, werkgelegenheid en export maar ook voor het behoud van het open landschap, biodiversiteit, recreatieve en cultuurhistorische waarden en een leefbaar platteland voor alle inwoners van Noord-Holland. Wij zijn van mening dat ook deze betekenis en het belang van het behoud van landbouwgrond in de Omgevingsvisie nadrukkelijker tot uitdrukking moet komen. Een provincie die landbouw erkent als drager van het landschap moet deze sector ook vanuit die betekenis nadrukkelijk betrekken bij de ruimtelijke keuzes die worden gemaakt.	We herkennen niet het door indiener geschetste beeld dat prioritering van landbouwgronden automatisch leidt tot andere landbouwgronden die minder waardevol of minder beschermingswaardig zijn. Uitgangspunt voor het afwegingskader landbouw is dat in alle gevallen de waarde van landbouw wordt gewogen bij ruimtelijke ingrepen. Zoals ook beschreven door de indiener niet alleen ten behoeve van de productie maar in brede zin, ook als drager van het landschap.
ZW_0048	5	LTO Noord is een groot voorstander van het geven van een goede beschermingsstatus aan landbouwgrond in de ruimtelijke praktijk. Het opstellen van een duidelijk en stevig afwegingskader is daarvoor een vereiste. Maar vooralsnog missen we in de voorliggende visie een overtuigende onderbouwing waarom een onderscheid in prioritaire en niet-prioritaire landbouwgebieden gaat leiden tot een betere bescherming van landbouwgrond. Een eerdere ervaring met provinciaal beleid waarbij onderscheid is gemaakt tussen verschillende categorieën landbouwgebieden, namelijk grootschalige en gecombineerde landbouwgebieden, heeft laten zien dat een dergelijk onderscheid in de praktijk leidt tot polarisatie als gevolg van vermeende verschillen in bescherming en verwachtingen ten aanzien van toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. In beginsel is alle landbouwgrond beschermingswaardig. Wanneer de provincie desondanks onderscheid maakt tussen prioritaire en niet-prioritaire landbouwgebieden dan dient expliciet te worden vastgelegd dat ook niet-prioritaire landbouwgronden een volwaardige agrarische bestemming en een passende beschermingsstatus behouden. Het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden mag er namelijk niet toe leiden dat de suggestie wordt gewekt dat andere landbouwgebieden beschikbaar komen voor andere ruimtevragende functies.	Ook voor niet-prioritaire landbouwgebieden zal er bescherming zijn op grond van bestaand ruimtelijk beleid. Een eventuele functiewijziging kan niet zomaar plaatsvinden, daarvoor zullen procedures doorlopen moeten worden (wijziging omgevingsplan/wijziging omgevingsverordening) met een zorgvuldige afweging waarin de agrarische belangen worden meegewogen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	6	Daarnaast kent Noord-Holland verschillende gebieden die door de provincie zelf zijn aangewezen als belangrijk concentratiegebied waaronder de bollenconcentratiegebieden, de glastuinbouwconcentratiegebieden en het tuinbouwconcentratiegebied Heemskerk-Beverwijk. Deze gebieden zijn van groot belang voor de provinciale voedsel- en sierteeltproductie, werkgelegenheid en kennisontwikkeling van de Noord-Hollandse land- en tuinbouwsector. Wij zijn van mening dat het behoud en de verdere ontwikkeling van deze concentratiegebieden expliciet onderdeel moeten zijn van het beleid voor de bescherming van landbouwgrond. Zuinig omgaan met landbouwgrond betekent wat LTO Noord betreft daarom niet alleen het beschermen van enkele aangewezen prioritaire gebieden, maar het erkennen dat landbouwgrond een schaars en strategisch bezit is dat van wezenlijk belang is voor voedselzekerheid, economische ontwikkeling, landschapskwaliteit, leefbaarheid en een toekomstbestendige landbouwsector in Noord-Holland. Al deze aspecten moeten betrokken worden bij het opstellen van een afwegingskader voor het beschermen van landbouwgrond.	Bij de uitwerking van het afwegingskader kunnen de door de indiener genoemde aspecten worden betrokken.
ZW_0048	7	Daarnaast is het van belang om te onderkennen dat een toekomstbestendige landbouw niet alleen vraagt om voldoende landbouwgrond maar ook om voldoende ontwikkelingsruimte voor agrarische bedrijven. De land- en tuinbouwsector staat de komende jaren voor belangrijke maatschappelijke opgaven op het gebied van duurzaamheid, klimaat, waterkwaliteit, biodiversiteit, emissiereductie, dierenwelzijn en dierwaardigheid. Specifiek op het aspect van dierwaardigheid is extra ruimte vereist voor aanpassingen in stallen, uitloopvoorzieningen, weidegang, klimaatbeheersing en andere welzijnsbevorderende maatregelen. Het voldoen aan deze opgaven vraagt om investeringen in nieuwe technieken en om aanpassingen van bedrijfsgebouwen, stalsystemen en de inrichting of vergroting van agrarische bouwpercelen. Dit kan alleen worden gerealiseerd wanneer agrarische bedrijven voldoende ruimte krijgen om hun bedrijfsvoering daarop aan te passen. De Omgevingsvisie dient deze noodzakelijke ontwikkelingsruimte te borgen.	Onder de noemer kringlooplandbouw besteden we in de omgevingsvisie in algemene zin aandacht aan ontwikkelruimte voor agrarische bedrijven (boerenerven/agrarische percelen). In de uitwerking van de omgevingsvisie in programma's en de omgevingsverordening wordt dit aspect nader meegenomen.
ZW_0048	8	Aansluitend willen wij het belang benadrukken van kavelruil als instrument om de landbouwstructuur in Noord-Holland te versterken. Door stoppende bedrijven, grondtransacties en de toenemende ruimteclaims vanuit andere functies neemt de versnippering van landbouwgrond toe. Wij verzoeken de provincie daarom om kavelruil actief te blijven ondersteunen en voldoende middelen beschikbaar te stellen voor de inzet van kavelruil in het landbouwgebied en bij de gebiedsprocessen.	Wij erkennen het belang van kavelruil voor het landelijk gebied zoals bedoeld in de omgevingswet. Wij dragen dan ook zorg dat we het instrument kavelruil blijven ondersteunen waar deze bijdraagt aan onze doelen voor kringlooplandbouw en transitie van het landelijk gebeid.
ZW_0048	9	LTO Noord onderschrijft dat multifunctionele landbouw voor sommige ondernemers kansen kan bieden voor verbreding van de bedrijfsvoering en een aanvullend verdienmodel. Multifunctionele landbouw is echter geen vanzelfsprekende of generieke oplossing voor de uitdagingen waarmee de landbouwsector wordt geconfronteerd. De keuze voor multifunctionele landbouw moet passen bij de ondernemer, het bedrijf en de locatie en vraagt vaak aanzienlijke investeringen in tijd, middelen en ondernemerschap. De keuze in welke richting een bedrijf zich gaat ontwikkelen is daarom aan de ondernemer en niet aan een overheid. LTO Noord vraagt de provincie daarom om in de verdere uitwerking van het beleid voor multifunctionele landbouw aan te sluiten bij de door de VNG, in samenwerking met LTO Nederland, opgestelde handreiking 'Multifunctionele landbouw en de Omgevingswet'. Deze handreiking biedt handvatten om multifunctionele landbouw vanuit de toegevoegde waarde voor een gebied te benaderen en meer ruimte te bieden aan maatwerk binnen de geest van de Omgevingswet.	Wij onderschrijven dat multifunctionele landbouw geen generieke oplossing is voor de opgaven in de landbouwsector. De keuze om de bedrijfsvoering te verbreden ligt primair bij de ondernemer en moet passen bij het bedrijf, de ondernemer en de locatie. Dit past binnen de transitiepaden naar kringlooplandbouw. Wij stellen multifunctionele landbouw daarom niet als verplicht ontwikkelpad , maar als een mogelijke kans voor ondernemers die daarin perspectief zien. Wij nemen uw suggestie over en zullen de handreiking van VNG over multifunctionele landbouw in de Omgevingswet, benutten bij het ontwikkelen van beleid.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	10	Vrijkomende agrarische bebouwing en multifunctionele landbouw In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt vrijkomende agrarische bebouwing slechts genoemd in relatie tot multifunctionele landbouw. Tegelijkertijd is bij ons bekend dat de provincie werkt aan een verkenning naar woonmogelijkheden op vrijkomende agrarische locaties. LTO Noord verzoekt de provincie om duidelijkheid te geven over de relatie tussen deze verkenning en de Omgevingsvisie zodat duidelijk wordt welke ontwikkelingsrichtingen en -mogelijkheden beschikbaar zijn voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen.	Wij onderzoeken op dit moment de mogelijkheden om voor specifieke doelgroepen (ouderen, jongeren en vormen van begeleid wonen) meer ruimte te bieden op vrijkomende agrarische percelen. Dit onderzoek is nog niet afgerond, en daar gaan we nog niet op vooruitlopen. Ons uitgangspunt blijft dat we terughoudend zijn met het toevoegen van stedelijke functies aan het landelijk gebied om voldoende ruimte te houden voor de landbouw. Woningbouw aansluitend aan kernen blijft mogelijk, ook op voormalige agrarische percelen. De regels hiervoor zijn opgenomen in de Omgevingsverordening
ZW_0048	11	Voor vrijkomende agrarische bebouwing kunnen, naast multifunctionele landbouw, ook andere passende vervolgfuncties een oplossing bieden voor leegstand, leefbaarheid en het voorkomen van ongewenst gebruik van erven. Daarbij kan onder voorwaarden ook worden gedacht aan woonfuncties via de toepassing van de Ruimte voor Ruimte-regeling. Welke ontwikkelrichting ook wordt gekozen, uitgangspunt moet steeds zijn dat nieuwe functies de ontwikkelings- en gebruiksmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven niet beperken. Een zorgvuldige ruimtelijke afweging, waarbij de belangen van omliggende agrarische bedrijven centraal staan, blijft daarom noodzakelijk.	Wij gaan uit van het beginsel dat nieuwe functies de ontwikkelings- en gebruiksmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven niet mogen beperken, tenzij zwaarwegende belangen een beperking rechtvaardigen.
ZW_0048	12	Mobiliteit en landbouwverkeer LTO Noord onderschrijft het belang van een goed functionerend en verkeersveilig mobiliteitssysteem. Daarbij vragen wij nadrukkelijk aandacht voor de positie van het landbouwverkeer. Een goede bereikbaarheid van agrarische bedrijven en percelen is een randvoorwaarde. Wij verzoeken de provincie daarom om een provinciaal kernnet landbouwverkeer uit te werken en in het omgevingsbeleid te borgen. Een dergelijk netwerk draagt bij aan een veilige en doelmatige doorstroming van landbouwverkeer en biedt duidelijkheid voor zowel agrarische ondernemers als wegbeheerders. Onlangs is het provinciale Afwegingskader Landbouwverkeer vastgesteld. Besluiten over het openstellen van provinciale wegen worden aan dit afwegingskader getoetst. Wij verzoeken de provincie om verzoeken tot het openstellen van wegen niet uitsluitend te toetsen aan het afwegingskader maar daarbij ook uitdrukkelijk het aspect verkeersveiligheid te betrekken. Wij vinden het namelijk van groot belang dat landbouwverkeer ook gebruik kan maken van provinciale wegen als daarbij wordt bereikt dat de kernen van dorpen en steden vermeden kunnen worden.	De provincie onderschrijft het belang van een goede bereikbaarheid van Noord-Holland, waaronder die van agrarische bedrijven en percelen. Verkeersveiligheid is daarbij een belangrijk onderdeel van een goed functionerend mobiliteitssysteem. Vooralsnog stelt de provincie geen provinciaal kernnet landbouwverkeer op. Wel is het Afweegkader Landbouwverkeer opgesteld. Bij verzoeken om provinciale wegen open te stellen voor landbouwverkeer gebruiken wij dit afweegkader als uitgangspunt. Het kader weegt bereikbaarheid, verkeersveiligheid, doorstroming, leefbaarheid en de kenmerken van de weg, zoals inrichting en gebruik, in samenhang af. Verkeersveiligheid is daarmee nadrukkelijk onderdeel van de beoordeling en wordt niet afzonderlijk van het afweegkader bezien. Per verzoek beoordelen wij welke oplossing, gelet op de lokale situatie, de omgeving en alle betrokken belangen, het meest passend en veilig is.
ZW_0048	13	Water en Bodem - ‘rekening houden met’ in plaats van sturend LTO Noord onderschrijft dat klimaatverandering gevolgen heeft voor het water- en bodemsysteem en dat deze ontwikkelingen mede bepalend zijn bij het maken van de ruimtelijke keuzes voor Noord-Holland. Tegelijkertijd plaatst LTO Noord vraagtekens bij de benadering in de Omgevingsvisie waarbij water en bodem vrijwel automatisch sturend worden voor de toekomstige inrichting van gebieden. Water en bodem vormen belangrijke randvoorwaarden voor ruimtelijke ontwikkelingen maar dienen onderdeel te zijn van een bredere afweging waarin ook aspecten als voedselzekerheid, economie, landschap, leefbaarheid en bestaande investeringen worden betrokken. Het uitgangspunt dat water en bodem richtinggevend zijn, mag daarom niet automatisch leiden tot functiewijziging van (landbouw)gebieden waar de continuïteit van het water- en bodemsysteem onder druk komt te staan.	Als provincie hebben we er voor gekozen de term "water en bodem als ordenend principe" te gebruiken. Dit sluit immers aan bij hoe we water en bodem daadwerkelijk gebruiken in deze omgevingsvisie. Op enkele plekken staat "water en bodem sturend". Dit zal worden aangepast. Tegelijkertijd zal klimaatverandering en de impact op het watersysteem en bijvoorbeeld de beschikbaarheid van water en mogelijkheden voor verdeling steeds meer bepalend gaan worden voor de inrichting en gebruik van gebieden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	14	De provincie Noord-Holland beschikt met het IJsselmeer, Markermeer en Amstelmeer over unieke strategische zoetwaterreserves. Deze watervoorraden vormen een belangrijke basis onder de concurrentiekracht en toekomstbestendigheid van de Noord-Hollandse land- en tuinbouwsector. LTO Noord mist in de Omgevingsvisie de ambitie om deze strategische zoetwatervoorraad nadrukkelijk in te zetten voor het behoud van hoogwaardige landbouwproductie en het tegengaan van verzilting. De inzet zou niet uitsluitend gericht moeten zijn op het aanpassen van functies aan veranderende omstandigheden maar ook en vooral op het optimaal benutten van de beschikbare zoetwaterbronnen. Dit geldt in het bijzonder voor de verwachte toename van verzilting in delen van de provincie Noord-Holland. Op verschillende plaatsen in de Omgevingsvisie ontstaat echter de indruk dat in gebieden waar deze verzilting op kan treden dit automatisch tot gevolg heeft dat moet worden overgegaan tot een andere inrichting of een andere functie voor die gebieden. LTO Noord kan zich niet vinden in een dergelijke benadering. Vooral de land- en tuinbouwsector heeft de afgelopen jaren laten zien dat ondernemers met innovatie, ondernemerschap en technische oplossingen in staat zijn om in te spelen op veranderende omstandigheden. Voorbeelden hiervan zijn ondergrondse zoetwateropslag, waterconservering, slimme drainage- en infiltratiesystemen, precisiewaterbeheer en innovatieve teeltsystemen. Wat LTO Noord betreft moet daarom eerst worden gekeken naar mogelijkheden om landbouwkundige functies te behouden en te versterken. Functiewijziging mag niet het vertrekpunt van beleid zijn maar hooguit een laatste optie wanneer andere oplossingen aantoonbaar onvoldoende perspectief bieden.	In de toekomst zijn er steeds minder mogelijkheden op bepaalde tijden de verziltende gebieden vanuit onze grote wateren door te spoelen en/of van zoetwater te voorzien. Deze beperkte hoeveelheid water zal over een groot aantal belangen moete worden verdeeld. Daarvoor bestaat in Nederland de nationale verdringingsreeks. Hierin is door het Rijk in hoofdlijnen een belangenafweging gemaakt, waarin waterveiligheid, onomkeerbare processen als gevolg van watertekort en drinkwater als belang boven tal van andere gebruiksfuncties staan waaronder de landbouw. Bij het verdeelvraagstuk bij watertekort gaan wij uit van de volgorde van deze verdringingsreeks. Uiteraard zijn er diverse mogelijkheden voor innovatie, en zien we dat de land- en tuinbouwsector hier ook op inzet. Tegelijk verwachten wij op basis van uitspraken van het Deltaprogramma Zoetwater dat de inzet op innovatie alleen niet voldoende zal zijn om het huidige gebruik en inrichting voort te kunnen zetten en we mee zullen moeten veranderen met de klimaatextremen. Innovatie is hier een integraal onderdeel van. Op enkele plekken is de tekst van de ontwerp-omgevingsvisie mogelijk te interpreteren als dat de toenemende verzilting in combinatie met verminderde aanvoer van zoetwater automatisch leidt tot een functieverandering. dat is niet de bedoeling. De tekst wordt hier op aangepast.
ZW_0048	15	Ook ten aanzien van de opgaven voor waterberging en het vasthouden van water in de diepere delen van polders (5-15% van het gebied) pleit LTO Noord voor een bredere afweging. De Omgevingsvisie lijkt op onderdelen al snel door te schakelen naar het reserveren van landbouwgrond voor waterberging. Hoewel een goede waterberging van belang is voor een toekomstgerichte landbouw mag dit niet automatisch leiden tot nieuwe ruimteclaims op agrarische grond. Voordat alleen landbouwgrond wordt ingezet voor structurele waterberging dienen eerst ook andere alternatieven volwaardig te worden onderzocht. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan ondergrondse opslag van water, tijdelijke berging binnen bestaande natuur- en recreatiegebieden, optimalisatie van het watersysteem, innovatieve vormen van waterconservering en combinaties van maatregelen binnen bestaande functies. Alleen wanneer zorgvuldig is onderbouwd dat dergelijke alternatieven onvoldoende mogelijkheden bieden kan de inzet van landbouwgrond voor waterberging aan de orde zijn. LTO Noord is voorts van mening dat wateropgaven zoveel mogelijk gebieds- én perceelsgericht moeten worden uitgewerkt. Door verschillen in bodemopbouw, hydrologie en bedrijfsvoering kunnen de mogelijkheden voor waterberging, waterconservering en zoetwateropslag sterk verschillen. Zelfs binnen één gebied.	De omgevingsvisie doet geen specifieke uitspraken in wat voor soort gebieden het water moet worden vastgehouden. De omgevingsvisie reserveert hier ook geen gebieden voor. Wel geeft de omgevingsvisie aan dat elke polder een (nader te bepalen) opgave heeft om water vast te houden of te bergen. In eerste instantie zijn dat de gebieden waar het regenwater bij extreme bui zal blijven staan. afwentelen hiervan is niet toegestaan. In gebiedsprocessen kunnen partijen onderling afspraken maken waar betere plekken zijn om het overtollig water heen te leiden. Uiteraard is dit maatwerk met een brede belangenafweging. Uitgangspunt hierbij is wel dat het boezemsysteem niet extra belast mag worden door extra gemaalcapaciteit. De tekst over de 5-10 en soms 15% in de diepere delen van polders leidt in een aantal gevallen tot verwarring. De kern hiervan is dat de 5-10 en soms 15% een indicatieve duiding is over de omvang van deze vraag. Het is daarmee voor elke polder een significante opgave om rekening mee te houden. Uiteindelijk betreft het maatwerk per polder om de opgave en locatie waar het water bij een excessieve bui blijft staan. Dit zal worden verduidelijkt in de tekst. Hoe verder om te gaan met het vasthouden en bergen van excessieve regenval zal nader worden uitgewerkt, ondermeer in het Regionaal Water en Bodemprogramma en in samenwerking met de waterschappen en andere provincies.
ZW_0048	16	Bij de beoordeling van de waterkwaliteit is het van belang dat onderscheid wordt gemaakt tussen actuele emissies, historische belasting en natuurlijke achtergrondbelasting. Beleidskeuzes dienen gebaseerd te zijn op een realistische analyse van de herkomst van nutriënten en andere stoffen. Met inachtneming van het voorgaande verzoekt LTO Noord om in de Omgevingsvisie niet alleen de beperkingen van het water- en bodemsysteem te beschrijven maar ook expliciet te erkennen dat innovatie, techniek en ondernemerschap een belangrijk onderdeel vormen van de oplossing. De toekomst van het landelijk gebied ligt niet uitsluitend in functieverandering maar ook in het ontwikkelen van slimme oplossingen waarmee maatschappelijke opgaven kunnen worden gerealiseerd én hoogwaardige landbouwgebieden behouden blijven.	De LTO stelt wat ons betreft terecht om ook innovatie, techniek en ondernemerschap een belangrijk onderdeel vormen van de oplossing. Voor zover dit onvoldoende in de ontwerpomgevingsvisie vermeld staat zullen hier expliciet aandacht aan geven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	17	Veenweiden en droogmakerijen: maatwerk met behoud van een toekomstbestendige landbouw LTO Noord is zich bewust van de beoogde bijdrage van de veenweidegebieden bij de uitwerking van de klimaatafspraken. Dit vraagstuk vraagt om een zorgvuldige afweging van belangen en om maatregelen die bijdragen aan een toekomstbestendig landelijk gebied. Tegelijkertijd plaatst LTO Noord vraagtekens bij een benadering waarbij vernatting van het gehele veencomplex in de praktijk wordt gezien als de vanzelfsprekende of enige oplossing voor deze opgaven. Om die reden zijn wij van mening dat in de veengebieden een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen veenlandbouwgebieden en veennatuurgebieden. Beide gebieden kennen een andere functie, een andere inrichting en vragen ook om een andere benadering. In veenlandbouwgebieden moet behoud van een economisch vitale landbouw het uitgangspunt blijven. De inrichting en het waterbeheer van veenlandbouwgebieden moeten daarom primair afgestemd worden op het behoud van agrarische functies terwijl in veennatuurgebieden natuurdoelen leidend kunnen zijn. Dat betekent dat de huidige drooglegging in beginsel gehandhaafd moet blijven en dat wordt ingezet op het beperken van veenoxidatie door innovatie, technische maatregelen en aanpassingen in de bedrijfsvoering. Ook moet ruimte blijven bestaan voor onderbemalingen waar deze noodzakelijk zijn voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering. Eveneens dient te worden voorkomen dat keuzes voor waterbeheer in veennatuur-gebieden leiden tot negatieve effecten voor omliggende landbouwgebieden en omgekeerd. De ontwerp-Omgevingsvisie zet in op hogere waterpeilen en verdere vernatting van veengebieden. Deze koers heeft grote gevolgen voor de agrarische bedrijfsvoering. Voor veel bedrijven betekenen waterpeilen van 20 tot 40 centimeter beneden maaiveld een aanzienlijke beperking van de bedrijfsvoering en in sommige gevallen zelfs het verdwijnen van een economisch duurzame landbouw. Daarnaast leidt vernatting niet alleen tot inkomensschade, maar ook tot vermogensschade, doordat de gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden afnemen en daarmee ook de waarde ervan. Hierdoor komt niet alleen het verdienvermogen van ondernemers onder druk te staan maar ook de continuïteit van bestaande bedrijven en daarmee het karakteristieke en gewaardeerde veenweidelandschap.	Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder valt ook het omgaan met onderbemalingen.
ZW_0048	18	In het verlengde hiervan vindt LTO Noord het niet aanvaardbaar dat, als gevolg van genoemde provinciale beleidskeuzes, inkomens- en vermogensschade kan ontstaan zonder dat vooraf duidelijk is op welke wijze deze schade wordt gecompenseerd. De verwijzing naar nadeelcompensatie is volstrekt onvoldoende. Nadeelcompensatie biedt voor agrarische ondernemers in de praktijk onvoldoende zekerheid. Nadeelcompensatie vergoedt veelal niet de volledige inkomens- en vermogensschade die voortvloeit uit structurele beperkingen van de bedrijfsvoering. Bovendien ligt de bewijslast in belangrijke mate bij de ondernemer die moet aantonen welke schade rechtstreeks voortvloeit uit het beleid of de genomen maatregelen. Daarbij is vaak ook onzeker welke schade uiteindelijk voor vergoeding in aanmerking komt en welk deel van de schade voor rekening van de ondernemer blijft. LTO Noord is daarom van mening dat nadeelcompensatie niet kan worden beschouwd als een optie om ondernemers te compenseren voor de ontstane ‘vernattingsschade’. Als blijkt dat als gevolg van het vernattingsbeleid ondernemers schade ondervinden dan moet deze schade per ondernemer volledig vergoed worden. De inzet van de provincie moet echter naar onze mening primair gericht zijn op het voorkomen en beperken van schade als gevolg van vernatting, door maatwerk en innovatie. De afgelopen jaren hebben ondernemers aangetoond dat met innovatieve drainageconcepten, slim waterbeheer en andere technische oplossingen de uitstoot van broeikasgassen kan worden beperkt zonder dat direct afstand hoeft te worden gedaan van een landbouwkundig verantwoord peil. LTO Noord vraagt de provincie daarom om innovatie en ondernemerschap nadrukkelijk onderdeel te maken van de oplossingsrichting voor het veenweidegebied.	De omgevingsvisie geeft geen grondslag voor nadeelcompensatie, omdat het vanwege het voor de provincie zelfbindende karakter geen juridische doorwerking heeft. We onderschrijven volledig de vraag van de indiener om innovatie en ondernemerschap onderdeel te maken van de oplossingsrichting voor het veenweidegebied. Dat blijkt wat ons betreft onder meer uit onze inzet in het Fieldlab Groene Hart.
ZW_0048	19	In de Omgevingsvisie wordt ook verwezen naar de verdere uitwerking van het begrip hoogwater-landbouw. Vooralsnog betreft dit echter vooral een beleidsmatig concept waarvan de economische haalbaarheid, praktische uitvoerbaarheid en het verdienvermogen voor ondernemers nog niet zijn aangetoond. Het vooruitlopen op dergelijke concepten creëert onzekerheid voor bestaande bedrijven. Wij zijn van mening dat eerst moet worden aangetoond dat hoogwaterlandbouw economisch perspectief biedt alvorens dit als mogelijke ontwikkelrichting voor bestaande landbouwgebieden te presenteren.	We zijn het met indiener eens dat hoogwaterlandbouw vooralsnog een beleidsmatig concept is dat uitwerking behoeft. We zien het echter niet als ontwikkelrichting, zoals die benoemd zijn in de transitiepaden van kringlooplandbouw. Het is een instrument ter ondersteuning hieraan waarvan de bruikbaarheid onderzocht moet worden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	20	Wij kunnen niet instemmen met de wijze waarop de droogmakerijen in de Omgevingsvisie worden gekoppeld aan het veenweidecomplex. De droogmakerijen kennen een wezenlijk andere inrichting en landbouwkundige functie dan de omliggende veengebieden. Het betreft hoogwaardige productiegebieden die primair in gebruik zijn als landbouwgebied. LTO Noord vindt dat deze gebieden een eigen beleidsmatige positie verdienen en dat expliciet moet worden vastgelegd dat de droogmakerijen ook op lange termijn beschikbaar blijven voor een toekomstbestendige landbouw. Dat betekent dat vraagstukken rond waterbeschikbaarheid, klimaatadaptatie en bodemdaling in de veengebieden niet mogen leiden tot een afwaardering van de landbouwfunctie in de droogmakerijen maar dat actief moet worden gezocht naar oplossingen die het agrarisch gebruik van deze gebieden borgen.	Het is juist dat de droogmakerijen onderscheidend zijn van de veengebieden. Tegelijkertijd zijn veengebieden en droogmakerijen door het watersysteem onlosmakelijk met elkaar verbonden doordat zij bij wateraanvoer van hetzelfde boezensysteem gebruik maken en doordat peilopzet in het veenweide diect doorwerkt in de kwelstromen richting de droogmakerijen, zowel kwalitatief als kwantitatief. de toekomst van de veengebieden is daarmee onlosmakelijk verbonden met de toekomst van de droogmakerijen. Dit verband juist als één gebied aanpakken, met zorg voor de verschillende identiteiten, maakt het mogelijk besluitvorming in samenhang te doen.
ZW_0048	21	Voor agrarische ondernemers in de veenweidegebieden is het van groot belang dat de bestaande zakkingsclausule behouden blijft. Zonder deze mogelijkheid bestaat het risico dat bedrijven op termijn niet langer kunnen beschikken over de ontwatering die nodig is voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering. LTO Noord verzoekt de provincie daarom om de zakkingsclausule expliciet te borgen in het toekomstige beleid.	We kunnen de door de indiener gevraagde expliciete borging van de zakkingsclausule niet toezeggen, niet generiek, niet overal. Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma.
ZW_0048	22	We willen er verder op wijzen dat vernatting niet alleen effecten heeft op de landbouwkundige gebruiksmogelijkheden van gronden maar ook van invloed is op de waterkwaliteit. Een hoger waterpeil heeft effect op de waterkwaliteit en kan in bepaalde situaties leiden tot het extra vrijkomen van nutriënten uit de bodem. Het is derhalve van belang dat bij maatregelen gericht op vernatting niet uitsluitend wordt gekeken naar klimaat- en bodemdalingsdoelen maar dat ook de effecten op de waterkwaliteit integraal worden beoordeeld.	Het is ons bekend dat bij vernatting van veenweide er (tijdelijk) extra nutriënten kunnen vrij komen. Dit staat ook vermeld in de tekst van de omgevingsvisie.
ZW_0048	23	Tot slot vindt LTO Noord dat de beheercheck een vaste plaats moet krijgen binnen het provinciale beleid voor de veenweidegebieden. Voordat wordt besloten tot ingrijpende wijzigingen in waterpeilen, grondgebruik of beheerregimes dient eerst inzichtelijk te worden gemaakt wat de gevolgen zijn voor de uitvoerbaarheid van het beheer, het toekomstperspectief van bedrijven, de economische haalbaarheid en de beoogde gebiedskwaliteiten. Alleen op basis van een dergelijke integrale beoordeling kunnen duurzame keuzes worden gemaakt die zowel recht doen aan de klimaat- en natuurdoelen als aan het behoud van een vitaal agrarisch landschap. LTO Noord pleit daarom voor een veenweidebeleid waarin behoud van een economisch vitale landbouw, beperking van veenoxidatie, innovatie, maatwerk en toekomstbestendig waterbeheer in samenhang worden beschouwd. Oplossingen moeten niet uitsluitend worden gezocht in vernatting en functieverandering maar vooral in maatregelen die bijdragen aan het behoud van landbouw, landschap en leefbaarheid.	De beheercheck is vooral bedoeld voor natuurgebieden. Verder geldt hetgeen als antwoord is gegeven op zienswijze 0021 (ZW_0021).
ZW_0048	24	Stikstof, overgangszones en monitoring van de staat van de natuur Met de stikstofovereenkomst van 14 juli 2025 is een belangrijke stap gezet voor het realiseren van stikstofreductie (op basis van doelsturing) en geborgd natuurherstel. Het gezamenlijke doel is om in 2035 een emissiereductie van 30% te realiseren ten opzichte van 2019. De eerste resultaten laten zien dat deze aanpak werkt. Uit de gezamenlijke monitoring blijkt dat de stikstofuitstoot van melkveebedrijven in Noord-Holland sinds 2019 met inmiddels 18% is afgenomen. Dat betekent dat meer dan de helft van de afgesproken reductieopgave voor 2035 al is gerealiseerd. Deze resultaten bevestigen dat doelsturing, gecombineerd met ondernemerschap, kennisontwikkeling en monitoring, daadwerkelijk leidt tot emissiereductie in de praktijk. Het is daarom van belang dat de ingezette koers wordt voortgezet. Om die reden verzoeken wij u om de in de stikstofovereenkomst gemaakte afspraken over emissiereductie stikstof, geborgd natuurherstel en een gebiedsgerichte aanpak in het provinciaal beleid te borgen.	De provincie is gevraagd additionaliteitsplannen per stikstofgevoelig Natura2000-gebied uit te werken met het uitgangspunt van zonering zoals aangegeven in de Kamerbrief dd 26 juni. De provincie treedt aan de hand gebiedsspecifieke analyse in gesprek met het Rijk over gebiedseigen zonering op basis van doelbereik, landschapskenmerken en draagvlak van partners.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	25	De Omgevingsvisie verwijst op verschillende plaatsen naar de mogelijke inzet van overgangszones rondom Natura 2000-gebieden. LTO Noord is van mening dat overgangszones geen doel op zichzelf zijn. Voordat wordt gesproken over omvang, inrichting of beleid binnen dergelijke zones dient eerst onderbouwd te worden waarom een overgangszone noodzakelijk is, welk probleem hiermee wordt opgelost en welke bijdrage de zone levert aan het realiseren van de instandhoudingsdoelen. Wat ons betreft vraagt iedere voorgestelde overgangszone om een afzonderlijke onderbouwing van nut en noodzaak.	Zie ons antwoord op onderdeel 24 van deze zienswijze (ZW_0048)
ZW_0048	26	Wanneer blijkt dat aanvullende maatregelen rondom Natura 2000-gebieden noodzakelijk zijn hechten wij eraan dat de provincie Noord-Holland vasthoudt aan de koers dat niet wordt gestuurd via verplichtend (planologisch) beleid maar via een aanpak die uitgaat van vrijwilligheid, maatwerk en financiële stimulering. Wij zijn content dat ook de provincie Noord-Holland deze aanpak in de Omgevingsvisie voorstaat maar willen deze aanpak concreet geborgd hebben in het provinciale omgevingsbeleid. Alleen op basis van vrijwilligheid, vertrouwen en een aantrekkelijk handelings-perspectief kunnen ondernemers gemotiveerd worden om te investeren in stikstofreductie, natuurherstel en verduurzaming van hun bedrijf.	Het uitgangspunt van de provincie in de uitwerking van het programma natuurherstel en stikstofvermindering (en voorafgaande beleidsdocumenten) is een zoneringsaanpak zonder planologisch regime.
ZW_0048	27	Voorts vragen wij aandacht voor het belang van monitoring. Hoewel het grote doel van het ingezette stikstofbeleid is dat in de Natura 2000-gebieden een ‘goede staat van de natuur’ wordt bereikt ontbreekt het momenteel aan een goede monitoring van deze staat van de natuur. Wij verzoeken u om de monitoring van de staat van de natuur actief op te pakken en deze expliciet te verankeren in het provinciale omgevingsbeleid. Daarbij vragen wij u om hierbij de door LTO Noord ontwikkelde denkrichting, waarin een voorstel voor het beter, frequenter en objectiever in beeld brengen van de staat van de natuur in Natura 2000-gebieden is uitgewerkt, nadrukkelijk te betrekken. LTO Noord vindt het daarnaast van belang dat een positieve ontwikkeling van de staat van de natuur niet leidt tot nieuwe of aanvullende beperkingen voor bestaande land- en tuinbouwbedrijven. Het realiseren van natuurdoelen en natuurherstel moet bijdragen aan perspectief voor natuur én economie. Het kan niet de bedoeling zijn dat een verbetering van natuurwaarden vervolgens leidt tot een verdere beperking van ontwikkelingsmogelijkheden of vergunningverlening voor bestaande bedrijven. In de praktijk kan dit vraagstuk zich voordoen wanneer als gevolg van een positieve ontwikkeling van de natuur nieuwe stikstofgevoelige hexagonen ontstaan. Zonder een duidelijke beleidsmatige afbakening kan dit leiden tot aanvullende beperkingen voor al bestaande bedrijven terwijl deze ontwikkeling bij aanvang van het beleid niet voorzienbaar was. Een voorbeeld hiervan is het Natura 2000-gebied Eilandspolder waar het aantal stikstofgevoelige hexagonen door het uitvoeren van goed beheer is toegenomen. Naar aanleiding hiervan hebben Gedeputeerde Staten richting vergunningverleners verduidelijkt hoe met deze nieuwe situatie moet worden omgegaan: nieuwe hexagonen hoeven niet of minder beschermd te worden. LTO Noord waardeert deze benadering omdat hiermee wordt voorkomen dat positieve natuurontwikkelingen automatisch leiden tot nieuwe belemmeringen voor bestaande ondernemers. Wij verzoeken de provincie om dit uitgangspunt generiek toe te passen binnen Noord-Holland en expliciet vast te leggen dat een positieve ontwikkeling van de natuur niet automatisch mag leiden tot aanvullende beperkingen voor bestaande land- en tuinbouwbedrijven.	Monitoring van de resultaten van natuurherstel is onderdeel van het programma natuurherstel en stikstofvermindering

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	28	Natuurontwikkeling afronden binnen bestaande afspraken LTO Noord wil niet tornen aan de gemaakte afspraken over de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Maar met in het achterhoofd de te kleine provincie Noord-Holland voor het realiseren van alle ambities en het uitgangspunt dat zuinig met de beschikbare ruimte moet worden omgegaan, ligt het niet voor de hand om nieuwe ruimteclaims op agrarische gronden te leggen voor aanvullende natuurontwikkelingen. Wij kunnen dan ook niet instemmen met de in de omgevingsvisie aangegeven ambities voor de realisatie van extra natuur en een verdere uitbreiding van natuurverbindingen. Wat LTO Noord betreft vormt de afronding van het bestaande NNN dan ook het eindpunt van de provinciale uitbreidingsopgave voor natuur.	We kunnen geen garanties geven over de uiteindelijke grootte van het NNN en de omvang van de natuur, omdat dit mede afhankelijk is van Rijksbeleid.
ZW_0048	29	LTO Noord hecht daarnaast aan het vasthouden van de bestaande saldo 0-benadering bij wijzigingen van de begrenzing van het NNN. Als op gebiedsniveau aanpassingen van de NNN-begrenzing plaatsvinden dan is dit uitsluitend mogelijk wanneer het aantal hectares dat aan de natuur wordt toegevoegd wordt gecompenseerd door een gelijk aantal hectares dat elders uit de begrenzing wordt gehaald, zodat per saldo geen uitbreiding van het Natuurnetwerk Nederland plaatsvindt. Daarbij heeft het onze nadrukkelijke voorkeur om deze saldo 0-benadering niet op provinciaal niveau maar op regionaal en waar mogelijk op sectoraal niveau toe te passen. Hiermee wordt voorkomen dat landbouwgronden met een sterk afwijkende functie, gebruiksvorm of economische betekenis tegen elkaar worden uitgeruild. Toepassing van het saldo 0-principe op regionaal en sectoraal niveau draagt bij aan een evenwichtige belangenafweging en voorkomt dat verschillende typen landbouwgebieden feitelijk tegen elkaar worden uitgeruild. Wij verzoeken de provincie vast te leggen dat het wijzigen van de NNN-begrenzing plaatsvindt op basis van een saldo 0-benadering en dat daarbij wordt uitgegaan van compensatie binnen dezelfde regio en bij voorkeur binnen dezelfde landbouwkundige sector.	Het wijzigen van de begrenzing van het NNN is gebonden aan regels die gelden op grond van het Besluit kwaliteit en leefomgeving. Een besluit tot wijziging van de begrenzing mag nooit leiden tot een afname van de oppervlakte, kwaliteit en samenhang van het NNN. Gedeputeerde Staten hebben daarnaast besloten dat het in beginsel niet wenselijk is om de oppervlakte van het NNN te vergroten. Gelet hierop is de saldo 0 benadering het uitgangspunt. Dit wordt echter niet sectoraal of regionaal toegepast.
ZW_0048	30	Voorts wil LTO Noord benadrukken dat veel agrarische ondernemers via agrarisch natuur- en landschapsbeheer actief bijdragen aan de instandhouding en realisatie van natuurwaarden. Agrarisch natuurbeheer heeft zich de afgelopen jaren bewezen als een effectief instrument voor het realiseren van natuurdoelen. Het is daarom jammer dat de provincie heeft besloten om in de NNN geen ruimte meer te bieden voor agrarisch natuurbeheer. De provincie doet er naar onze mening verstandig aan om dit besluit te heroverwegen en waar mogelijk opnieuw ruimte te bieden aan agrarisch natuurbeheer binnen het NNN. Daarmee wordt niet alleen invulling gegeven aan de realisatie van natuurdoelen maar blijft ook de kennis, betrokkenheid en beheerinzet van agrarische ondernemers behouden.	Vigerend beleid is dat ANLB in de NNN op termijn niet meer mogelijk is.
ZW_0048	31	Tenslotte wil LTO Noord aandacht vragen voor de positie van agrarische bedrijven binnen de Beschermde Landschappen. In deze gebieden is de landbouw veelal een belangrijke drager van de aanwezige landschappelijke kwaliteiten. De aanwijzing van Beschermde Landschappen mag daarom niet leiden tot aanvullende beperkingen voor de ontwikkeling van agrarische bedrijven. Voor een agrarisch ondernemer zou het in beginsel geen verschil mogen maken of een bedrijf binnen of buiten een Beschermd Landschap is gevestigd. Dit geldt nadrukkelijk ook voor ontwikkelingen die noodzakelijk zijn voor verduurzaming, emissiereductie, energieopwekking, dierenwelzijn en een toekomstbestendige agrarische bedrijfsvoering. LTO Noord verzoekt de provincie om dit uitgangspunt te bevestigen en in de aangekondigde leidraad voor gemeenten uit te werken zodat hierover bij de uitvoering van de Omgevingsverordening geen onduidelijkheid ontstaat.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Wij hebben in de regels voor Beschermd Landschap (BL) bij de vaststelling van de Omgevingsverordening in 2020 al een afwijkingsmogelijkheid opgenomen voor het agrarisch bouwperceel tot 2 ha, zodat de regels voor BL geen onevenredige verzwaring zijn voor agrarische bedrijven in BL. Deze afwijkingsmogelijkheid blijft van kracht.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	32	Energie LTO Noord onderschrijft het belang van een robuust, betaalbaar en toekomstbestendig energiesysteem. Ook agrarische ondernemers hebben belang bij een betrouwbare en toereikende energievoorziening. De vraag voor ons is daarom niet óf nieuwe energie-infrastructuur noodzakelijk is, maar waar en op welke wijze deze met een zo klein mogelijke ruimtelijke impact wordt gerealiseerd. De ruimtelijke keuzes die nu worden gemaakt hebben gevolgen voor tientallen jaren. De meest toekomstbestendige energieverbinding is niet automatisch de kortste of goedkoopste verbinding maar de verbinding die over de gehele levensduur de minste blijvende schade veroorzaakt aan de kwaliteit van het landelijk gebied, de bodem, de waterhuishouding en de agrarische productie. Wij pleiten er daarom voor dat de noodzakelijke energie-infrastructuur zodanig wordt ingepast dat de impact op landbouw-gronden zo klein mogelijk blijft. Dat betekent ook dat bestaande aanlandingen, bestaande energie-corridors en bestaande energieclusters leidend moeten zijn bij de keuze van nieuwe verbindingen.	In de ruimtelijke afweging voor locatie en trace keuzes voor energie-infrastructuur worden een groot aantal aspecten afgewogen. De kwaliteit van het landelijk gebied, bodem, water en economische aspecten (oa voor de landbouwsector) zijn ook onderdeel in de afweging. Bij aanlandingen wordt in de eerste plaats gekeken naar bestaande stations en voorziene uitbreidingen. Het Rijk is bevoegd gezag voor de aanlanding van energie die op zee wordt geproduceerd. Ook is het Rijk bevoegd gezag voor de 380kV netuitbreiding naar Noord-Holland Noord.
ZW_0048	33	LTO Noord begrijpt dat de aanlanding van energie afkomstig van wind op zee en het daarop aansluitende transportnetwerk een ruimtelijke opgave vormt. Vanwege de omvang van deze opgave is het van belang dat landbouwkundige belangen volwaardig worden meegewogen bij de keuze van aanlandingslocaties, tracés en energiecorridors. De effecten op landbouwgrond, bodemstructuur, waterhuishouding en bedrijfsvoering mogen daarom niet worden beschouwd als een sluitpost van de afweging maar dienen nadrukkelijk onderdeel te zijn van de besluitvorming. Waar mogelijk dient aansluiting te worden gezocht bij bestaande infrastructuur en bestaande energiecorridors om de impact op het landelijk gebied te beperken.	Het Rijk is bevoegd gezag voor de aanlanding van energie die op zee wordt geproduceerd. Het Rijkt neemt de besluiten betreffende aanlandingen. De provincie heeft een adviserende taak. Daarbij worden de aspecten die u noemt meegenomen. Zie ook de beantwoording van opmerking 32 hierboven.
ZW_0048	34	LTO Noord plaatst daarnaast vraagtekens bij de benadering dat energie sturend moet zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen. Energievoorziening vormt een belangrijk onderdeel van ruimtelijke afwegingen maar is niet het enige belang dat moet worden meegewogen. Wij zijn van mening dat energie daarom niet per definitie sturend is maar mede-sturend bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.	Alle afwegingsprincipes in onze Omgevingsvisie worden betrokken bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. De aanwezigheid van energienetwerken zijn niet het enige aspect. Wij denken dat de energiebeschikbaarheid nu al in belangrijke mate sturend is in ontwikkelingen. Wij willen en verwachten dat dit in de toekomst ook het geval is omdat we daarmee extra netuitbreidingen voorkomen.
ZW_0048	35	Van belang is om te onderkennen dat agrarische ondernemers een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de energietransitie. Daarbij is het vooral belangrijk dat ruimte blijft bestaan voor initiatieven op bedrijfsniveau. Dit geldt onder meer voor agrarische erfmolens. Voor een rendabele en effectieve bijdrage aan de energievoorziening is een grotere ashoogte dan 15 meter in veel gevallen noodzakelijk. Op grotere hoogte is de wind constanter en neemt de energieopbrengst aanzienlijk toe. Hierdoor zijn agrarische bedrijven beter in staat duurzaam energie op te wekken voor hun eigen energieverbruik en tegelijkertijd de druk op het elektriciteitsnet te verminderen. LTO Noord verzoekt de provincie daarom voldoende ruimte te bieden voor hogere erfmolens op agrarische bedrijven. Uiteraard mits sprake is van een zorgvuldige ruimtelijke inpassing.	Wij onderschrijven het belang van eigen opwek door (agrarische) ondernemers. Een ruimer regime in de Omgevingsverordening voor erfturbines is momenteel onderwerp van onderzoek.
ZW_0048	36	LTO Noord mist in de Omgevingsvisie aandacht voor monomestvergisting. Deze techniek kan een belangrijke bijdrage leveren aan de productie van groen gas, het verminderen van netcongestie en het terugdringen van emissies. Daarnaast draagt monomestvergisting bij aan de verduurzaming van agrarische bedrijven en aan een meer decentrale energievoorziening in het landelijk gebied. Wij verzoeken de provincie daarom om monomestvergisting expliciet te benoemen als onderdeel van een toekomstbestendige energie- en landbouwstrategie en in het omgevingsbeleid uit te werken.	In de omgevingsverordening zijn mogelijkheden voor mestbewerking zoals mestvergisting en stikstofkrakers op individueel bedrijfsniveau opgenomen. In de ontwerpomgevingsvisie wordt bij het decentrale energiesysteem "groen-gas projecten". Hiertoe kan ook mestvergisting behoren.
ZW_0048	37	Daarnaast vragen wij aandacht voor oplossingen voor netcongestie op agrarische bedrijven. Agrarische ondernemers kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de energietransitie als zij daarvoor ook de benodigde ontwikkelruimte krijgen. Vooral decentrale energieopslag, waaronder batterijopslag op agrarische bouwpercelen, kan bijdragen aan een efficiënter gebruik van lokaal opgewekte energie en aan het verminderen van de druk op het elektriciteitsnet. Bij de verdere uitwerking van beleid rond energieopslag vragen wij de provincie daarom voldoende ruimte te blijven bieden voor dergelijke oplossingen op bedrijfsniveau.	In het batterijenbeleid dat recent is vastgesteld zijn geen belemmeringen opgenomen voor batterijen die oplossingen bieden op bedrijfsniveau. Deze batterijen zijn veel kleiner dat 70 MW en kunnen op het eigen erf worden geplaatst.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	38	Tot slot waardeert LTO Noord het dat onderzoek wordt gedaan naar innovatieve energiebronnen zoals Small Modular Reactors (SMR's). Gezien de mogelijke betekenis van deze techniek voor de toekomstige energievoorziening verzoeken wij de provincie om belanghebbenden, waaronder de land- en tuinbouwsector, actief te betrekken bij de verdere verkenning en uitwerking van deze ontwikkelingen.	We willen graag met u samenwerken. Wij zullen daarbij een afweging maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord.
ZW_0048	39	Texel In de Omgevingsvisie wordt Texel vooral benaderd vanuit natuur, landschap, kustveiligheid en erfgoed. Hoewel deze belangen onmiskenbaar van belang zijn doet deze benadering geen recht aan Texel als economisch vitaal eiland met ook een sterke en innovatieve landbouwsector. Het uitdrukkelijke verzoek is om voor Texel een herkenbare gebiedsgerichte uitwerking in de Omgevingsvisie op te nemen waarin economie, landbouw, energie, bereikbaarheid en zoetwaterbeschikbaarheid in samenhang worden beschouwd.	Wij onderkennen dat Texel een duidelijk eigen economisch en energetisch profiel heeft, wat ons reden geeft om in de omgevingsvisie daar een tekstpassage aan te wijden. De stapeling van opgaven vinden we echter niet zodanig, dat die een zelfstandige gebiedsgerichte uitwerking naast de andere rechtvaardigt.
ZW_0048	40	Daarnaast vraagt LTO Noord aandacht voor de bereikbaarheid van het eiland. De veerverbinding vervult niet alleen een recreatieve functie maar vormt ook de economische levensader van Texel. Via deze verbinding vindt het vervoer plaats van agrarische producten, goederen, bouwmaterialen, werknemers en bezoekers. Tegen die achtergrond kan LTO Noord zich niet vinden in een beleidslijn die uitgaat van het afremmen van de groei van vervoersstromen naar het eiland. Een goede bereikbaarheid blijft een essentiële randvoorwaarde voor een vitale landbouwsector en een gezonde eilandeconomie.	Wij herkennen ons niet in het feit dat wij de noodzakelijke vervoersstromen naar Texel zouden willen afremmen. In hoofdstuk 6.1 van de omgevingsvisie benoemen wij zelfs de extra mobiliteitsopgaven in deze regio door verwachte economische en defensieontwikkelingen en geven wij aan dat wij inzetten op het verbeteren van doorstroming. Wel proberen wij in algemene zin groei af te remmen door in te zetten op alternatieve vervoerswijzen zodat waar mogelijk deze gebruikt kunnen worden als alternatief voor vervoer over de weg.
ZW_0048	41	Ook op het gebied van energie vraagt de bijzondere positie van Texel om maatwerk. De afhankelijkheid van één verbinding met het vasteland maakt het eiland kwetsbaar. LTO Noord verzoekt de provincie daarom Texel als bijzondere categorie binnen het energiebeleid te beschouwen en ruimte te bieden aan decentrale oplossingen zoals energiehubs, batterijopslag, energiedelen tussen bedrijven en andere innovatieve energievoorzieningen.	Texel heeft een duidelijk profiel als decentraal energiesysteem, met inmiddels een solide basis en plannen om dit in de toekomst verder uit te bouwen. Wij ondersteunen dit omdat een gebalanceerd decentraal energiesysteem essentieel is voor veel maatschappelijke opgaven. De verdere uitwerking zal plaatsvinden in onder andere de energiebeelden en het Programma Energie. In de tekst van de omgevingsvisie nemen we op dat Texel een bijzondere positie inneemt in het decentrale energiesysteem. Deze tekst wordt gecombineerd met het tekstvoorstel van Liander over gebiedsuitwerkingen (ZW_0041).
ZW_0048	42	Tot slot vragen wij aandacht voor de toepassing van generieke normen op het gebied van water en bodem. Gezien het eigen watersysteem, de beperkte beschikbaarheid van landbouwgrond, de aanwezigheid van een zoetwaterlens en de toenemende verzilting ligt het niet voor de hand om generieke ruimteclaims voor waterberging één-op-één toe te passen op Texel. Het verzoek aan de provincie is om deze opgaven zeker op Texel gebiedsgericht uit te werken in overleg met gemeente, waterschap en grondgebruikers en daarbij nadrukkelijk te zoeken naar combinaties met bestaande functies zoals landbouw, natuur en recreatie.	De omgevingsvisie stelt op het vlak van water en bodem geen generieke normen voor waterberging. De 5-10 en soms 15% benodigde ruimte voor het vasthouden van water is per definitie iets om gebiedsgericht per polder uit te werken met de betrokken stakeholders. Zie ook antwoord op ZW0048_15. Voor Texel gelden mogelijk ook andere voorwaarden voor toename van gemaalcapaciteit.
ZW_0048	43	Wieringermeer De Wieringermeer is een belangrijk productiegebied voor de akkerbouw, vollegrondstuinbouw en glastuinbouw. In het gebied liggen echter eveneens grote opgaven vanuit andere functies, zoals op het gebied van economie, energie en water. Het is daarom van belang dat zorgvuldig wordt omgegaan met de beschikbare ruimte. Om die reden verzoekt LTO Noord de hoogwaardige landbouwgrond alsmede de noodzakelijke ontwikkelingsruimte van bestaande agrarische bedrijven en sectoren, waaronder ook de glastuinbouwsector, in de omgevingsvisie als randvoorwaarde te nemen. De Omgevingsvisie kondigt aan dat binnen de Wieringermeer prioritaire landbouwgebieden worden aangewezen. Hierbij verwijst LTO Noord naar de eerder gemaakte opmerkingen over het onderscheid tussen prioritaire en niet-prioritaire landbouwgronden. Het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden heeft niet onze voorkeur en mag er zeker niet toe leiden dat andere landbouwgronden in de polder een lagere beschermingsstatus krijgen of op termijn eenvoudiger beschikbaar komen voor andere functies. Alle landbouwgronden binnen de Wieringermeer leveren een bijdrage aan voedselproductie, economie en de vitaliteit van het gebied en zijn daarmee in beginsel beschermingswaardig.	Onder de noemer kringlooplandbouw besteden we in de omgevingsvisie in algemene zin aandacht aan ontwikkelruimte voor agrarische bedrijven (boerenerven/agrarische percelen). In de uitwerking van de omgevingsvisie in programma's en de omgevingsverordening wordt dit aspect nader meegenomen. We herkennen niet het door indiener geschetste beeld dat prioritering van landbouwgronden automatisch leidt tot andere landbouwgronden die minder waardevol of minder beschermingswaardig zijn. Uitgangspunt voor het afwegingskader landbouw is dat in alle gevallen de brede waarde van landbouw wordt gewogen bij ruimtelijke ingrepen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	44	Daarnaast vraagt LTO Noord nogmaals aandacht voor de wijze waarop in de Omgevingsvisie wordt omgegaan met het vraagstuk van verzilting. De verwachting dat delen van de Wieringermeer in de toekomst met toenemende verzilting te maken krijgen mag niet automatisch leiden tot een afwaardering van de landbouwfunctie of het achterwege laten van bescherming van deze gronden. De nabijheid van het IJsselmeer en Amstelmeer en het feit dat ondernemers op basis van ondernemerschap en innovatie al inspelen op veranderende omstandigheden om de zoetwaterbeschikbaarheid zeker te stellen rechtvaardigt dit verzoek.	Ondernemerschap en innovatie zullen zeker de afhankelijkheid van zoetwateraanvoer van elders verminderen. Feit is tegelijk dat de toenemende vraag en het afnemende aanbod van zoetwater ons allen uiteindelijk tot pijnlijke keuzes zullen dwingen. Niet alle zoetwatervragen zullen in de toekomst kunnen worden bediend. De provincie gaat hierbij uit van de geldende verdringingsreeks. De aanvoer van zoet water kan niet langer meer worden gegarandeerd. Het fysiek nabij liggen van bijvoorbeeld het IJsselmeer bij de Wieringermeer speelt geen rol bij deze overweging. Innovatie kan lokaal onderdeel zijn van oplossingen, maar wij verwachten, net als het Nationaal Deltaprogramma, niet dat innovatie alleen voldoende oplossing gaat bieden voor het watertekort. Zie daarnaast ook voorstel bij onderdeel 14 van indiener van deze zienswijze (ZW_0048).
ZW_0048	45	Ook voor toekomstige waterveiligheidsopgaven geldt dat het behoud van landbouwgrond uitgangspunt moet zijn. Indien versterking van de waterveiligheid noodzakelijk blijkt vanwege economische ontwikkelingen of andere ruimtelijke functies in de polder dan dient daarbij als eerste te worden gekeken naar een buitendijkse versterking van waterkeringen.	De ruimte nodig voor dijkversterking die ten koste gaat van andere functies is onderdeel van een integrale afweging, waarin de provincie niet op voorhand bepaalde functies prioriteit geeft.
ZW_0048	46	West-Friese Corridor LTO Noord waardeert het dat in de Omgevingsvisie de economische en maatschappelijke betekenis van de land- en tuinbouwsector in West-Friesland nadrukkelijk erkend wordt. De regio is een primair landbouwgebied met teelten die van nationaal en internationaal belang zijn voor de voedselvoorziening en sierteelt. Deze hoogwaardige landbouwgrond verdient bescherming en het is belangrijk dat de provincie dit in de Omgevingsvisie ook onderschrijft. Ondanks dat vraagt LTO Noord aandacht voor de voorgestelde uitbreiding van recreatieve voorzieningen en recreatiegebieden binnen de regio. Gelet op de grote ruimtedruk in dit gebied en het uitgangspunt van zorgvuldig ruimtegebruik ligt het wat ons betreft niet voor de hand om de recreatieve ambitie te vertalen naar een uitbreiding van het aantal recreatiehectares. Wij zijn van mening dat eerst moet worden gekeken naar het versterken van de kwaliteit, aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van bestaande recreatiegebieden en recreatieve voorzieningen. In combinatie met deze kwalitatieve impuls kan eveneens worden gekeken naar het combineren van recreatieve functies met bestaande functies zoals landbouw, natuur, water en landschap. Met een kwalitatieve impuls van bestaande recreatieve structuren en de combinatie van recreatie met andere bestaande functies kan meer worden bereikt dan met uitbreiding van of het aanwijzen van nieuwe recreatiegebieden.	In West-Friesland is een te kort aan recreatieruimte dat niet opgevangen kan worden binnen de bestaande gebieden. Er zal dus gekeken moeten worden naar slimme combinaties om de recreatieruimte te vergroten, zonder dat dit ten koste gaat van ander functies, zoals landbouw of natuur.
ZW_0048	47	Metropoolregio Amsterdam LTO Noord onderschrijft de constatering in de Omgevingsvisie dat iedere scheg binnen de Metropoolregio Amsterdam een eigen karakter, functie en ontwikkelrichting kent. Een gebiedsgerichte benadering voor de scheggen is daarom niet vreemd. LTO Noord vraagt wel aandacht voor de positie van de landbouw in de scheggen. Met name in die scheggen waar agrarische bedrijven gevestigd zijn die tevens de drager vormen van het gebied. LTO Noord verzoekt de provincie daarom expliciet te borgen dat in de scheggen waar landbouw een dragende functie vervult er ruimte wordt geboden voor een toekomstbestendige ontwikkeling van agrarische bedrijven. Alleen dan kunnen deze gebieden ook in de toekomst hun bijdrage blijven leveren aan landbouw, open landschap en recreatieve beleving.	Zie antwoord onder subnummer 31 van deze zienswijze (ZW_0048). Bij de uitwerking van ons beleid voor de scheggen wegen wij de belangen van agrarische bedrijven mee.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	48	Assendelft en omgeving Het open landschap tussen Zaanstad en IJmond wordt in de Omgevingsvisie vooral gezien als zoekgebied voor verschillende ruimtelijke opgaven waaronder een mogelijk 380 kV-station, energie-infrastructuur en een eventuele noodoverloop voor het Noordzeekanaal. Tegelijkertijd wordt in dit gebied ingezet op een krachtig landschappelijk raamwerk en het behoud van de leefbaarheid van het gebied. LTO Noord vraagt aandacht voor de positie van de landbouwsector binnen deze ontwikkelingen. De landbouw vormt in dit gebied een belangrijke drager van de openheid van het landschap, de leefbaarheid van het landelijk gebied, de recreatieve waarde van het gebied en de regionale economie. De agrarische functie draagt in belangrijke mate bij aan de kwaliteiten die de provincie juist wil behouden en versterken. Tegen deze achtergrond acht LTO Noord het van belang dat de landbouw niet ondergeschikt wordt gemaakt aan de verschillende ruimtelijke opgaven die zich in het gebied aandienen. De provincie dient het belang van een sterke en toekomstbestendige landbouwsector in deze regio expliciet te erkennen en te borgen dat agrarische bedrijven ook in de toekomst over voldoende ontwikkelingsruimte kunnen blijven beschikken.	Recent is met gemeentes, Rijk en waterschap afgesproken dat deze partijen starten met een integrale gebiedsaanpak voor het landelijk gebied tussen Beverwijk en Zaanstad, omdat opgaven zich hier opstapelen. Daarbij wordt het belang en de toekomst van de landbouw, in samenhang met alle andere belangen en opgaves, nadrukkelijk meegenomen.
ZW_0048	49	Binnenduinrand De binnenduinrand is een gebied waar verschillende opgaven samenkomen op het gebied van natuur, water, drinkwatervoorziening, recreatie en zeker ook land- en tuinbouw. LTO Noord constateert echter dat in de voorliggende omgevingsvisie op onderdelen keuzes zijn gemaakt die grote gevolgen hebben voor de bestaande land- en tuinbouw. In de omgevingsvisie wordt onder meer voorgesteld om de binnenduinrand landwaarts uit te breiden. LTO Noord kan zich hierin niet vinden. Een dergelijke ontwikkeling is voor ons niet aanvaardbaar zolang een waterstaatkundige noodzaak ontbreekt en onvoldoende is onderbouwd waarom minder ingrijpende alternatieven niet mogelijk zijn. Feitelijk leidt een landwaartse uitbreiding van de binnenduinrand tot een verdere uitbreiding van natuur- en recreatiegebieden ten koste van bestaande landbouwgrond. Dit staat op gespannen voet met het uitgangspunt van zorgvuldig ruimtegebruik en met het streven om zuinig om te gaan met landbouwgrond.	De provincie maakt in de omgevingsvisie geen keuze de binnenduinrand landinwaards uit te breiden. In de omgevingsvisie worden verschillende zoekgebieden aangegeven voor zowel drinkwaterinfiltratie en -winning als voor een "Verkenning beschermingszone langs de smalle duinen". Voor wat betreft het laastgenoemde zoekgebied: Deze smalle duinenstrook, de voormalig Hondsbosse zeekering ligt aan een zeer erosiegevoelige kuststrook en waar in de toekomst de verzilting door zeespiegelstijging fors zal toenemen. Voor het zoekgebied zal een onderzoek worden gestart op hoe dit gebied robuust en toekomsbestendig kan worden ontwikkelt waarbij kustontwikkeling, waterveiligheid, het tegengaan verzlting en het vasthouden van zoetwater en landbouw, natuur en recreatie een plek kunnen vinden en hiervan profiteren. De belangrijkste reden om hier een zoekgebied aan te wijzen is dat er voor een beperkte tijd geen nieuwe ontwikkelingen plaats vinden die deze ontwikkeling onmogelijk maken, en deze tijd te gebruiken om te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn. Dit juist als manier om zorgvuldig met de beperkte ruimte en de verschillende mogelijkheden en belangen ten opzichte van elkaar te kunnen wegen. Wij zullen de therm zoekgebieden duidelijker omschrijven.
ZW_0048	50	Daarnaast heeft een landwaartse uitbreiding grote gevolgen voor de aanwezige bloembollensector. In de Kop van Noord-Holland en Noord-Kennemerland bevindt zich het grootste aaneengesloten bollengebied ter wereld. Deze sector vormt een belangrijke economische pijler van Noord-Holland en levert een wezenlijke bijdrage aan werkgelegenheid, export, kennisontwikkeling en de internationale positie van de provincie. Een inperking van het bollenconcentratiegebied past niet bij de ambitie om de land- en tuinbouwsector als economische kracht van Noord-Holland te behouden en te versterken. Wij vinden het om die reden van belang dat de omvang van de bestaande bollenconcentratiegebieden expliciet wordt geborgd. In het coalitieakkoord is uitgesproken dat de huidige omvang van de bollenconcentratie-gebieden behouden blijft. LTO Noord verzoekt de provincie om deze beleidslijn ook expliciet te verankeren in de Omgevingsvisie zodat duidelijkheid ontstaat over de toekomstige positie van deze voor Noord-Holland zo belangrijke sector.	In essentie kunnen we geen garanties geven dat agrarische gronden niet andere functies kunnen krijgen. Ons beleid voor behoud goede landbouwgronden, met afwegingskader landbouw, is gericht op het behouden van ontwikkelruimte voor de sector als geheel, inclusief de bollenteelt. We hebben geen specifiek ruimtelijk beleid voor het behouden van bollenareaal. Het beleid voor de bollenconcentratiegebieden heeft als doel om de ontwikkeling van de permanente bollenbeelt op zand te beperken tot deze gebieden. Het doel achter de landinwaartse uitbreiding van de kuststrook is in eerste instantie bedoeld als mogelijke ontwikkeling om de waterveiligheid op een toekomstbestendige manier vorm te geven en daarbij ook mogelijk hierdoor een grotere zoetwaterbel te creëren die de verzilting tegengaat of vermindert. Dit zijn brede maatschappelijke belangen waarbij mogelijk ook de landbouwsector kan profiteren. Ook gaan we de gebruiksmogelijkheden bij deze ontwikkeling onderzoeken waarbij inderdaad recreatie en natuur en ook agrarisch gebruik tot de mogelijkheden behoort.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	51	LTO Noord is van mening dat natuur, water en landbouw in de binnenduinrand niet tegenover elkaar hoeven te staan. Waar aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn voor natuurontwikkeling, vernatting van natuurgebieden of drinkwaterwinning (bij voorkeur op gronden van PWN) dient nadrukkelijk ook te worden gekeken naar technische oplossingen waardoor de bestaande functies behouden kunnen blijven. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan de toepassing van kwelschermen. De positieve ervaringen bij het Zwanenwater laten zien dat een kwelscherm een effectieve scheiding kan vormen tussen natuur en landbouw als gevolg waarvan natuurgebieden kunnen vernatten terwijl agrarische bedrijven hun functie en productieomstandigheden behouden. Daarnaast biedt deze aanpak mogelijkheden om het schone water dat vrijkomt te benutten voor drinkwaterdoeleinden en/of voor de waterbehoefte van natuur en landbouw. Wij verzoeken de provincie daarom om innovatieve oplossingen, zoals kwelschermen, nadrukkelijk onderdeel te maken van de verdere uitwerking van het beleid voor de binnenduinrand. Wij zien kansen voor toepassing van kwelschermen in de gehele binnenduinrand van Zuid-Kennemerland tot en met Den Helder. Hiermee kan invulling worden gegeven aan natuur- en waterdoelen zonder dat bestaande landbouwgebieden onder druk komen te staan.	Voor de binnenduinrand wordt in de uitwerking voor de opgaven stikstof, natuur en water breed gekeken naar mogelijke maatregelen, inclusief technische oplossingen zoals kwelschermen. Daarbij delen we de mening van de indiener dat natuur, water en landbouw niet tegenover elkaar hoeven te staan.
ZW_0048	52	Tot slot vraagt LTO Noord aandacht voor het tuinbouwconcentratiegebied Heemskerk-Beverwijk. Dit gebied staat al decennialang onder ruimtelijke druk maar heeft ondanks deze omstandigheden steeds opnieuw zijn economische vitaliteit en toekomstwaarde bewezen. Tegen die achtergrond is het niet wenselijk om de positie van het gebied opnieuw ter discussie te stellen of onderdeel te maken van nieuwe onderzoeken naar de toekomstige functie van het gebied. De huidige status als tuinbouw-concentratiegebied dient te worden gerespecteerd en expliciet te worden geborgd in de Omgevingsvisie. De inzet van de provincie zou moeten zijn gericht op het versterken van het gebied, het behouden van goede productieomstandigheden en het bieden van ontwikkelruimte voor bestaande bedrijven.	De gewenste ruimtelijke clustering van bepaalde landbouwsectoren, waaronder de tuinbouwsector, leidt tot economische en landschappelijke voordelen. Daarom heeft het tuinbouwgebied Heemskerk de status tuinbouwconcentratiegebied gekregen. Tegelijkertijd spelen in het gebied meerdere ruimtelijke opgaven, zoals we in de ontwerp Omgevingsvisie aangeven. Het gaat daarbij om het in balans brengen van de economische betekenis van het tuinbouwconcentratiegebied met water-, bodem- en natuuropgaven. We concluderen daarom dat een integrale ruimtelijke afweging nodig is over de toekomst van het tuinbouwgebied Heemskerk in relatie tot de veranderende water- en bodemcondities, natuuraspecten en randvoorwaarden op het gebied van gezonde leefomgeving en duurzaamheid.
ZW_0048	53	Schipholregio De Greenport Aalsmeer is als economisch cluster van nationaal en internationaal belang onderdeel van de Schipholregio. De inzet om de glastuinbouw verder te versterken en te concentreren binnen bestaande glastuinbouwgebieden biedt kansen voor verduurzaming, innovatie en een efficiënter gebruik van infrastructuur. LTO Noord vraagt wel aandacht voor de positie van bestaande bedrijven die buiten de concentratiegebieden zijn gevestigd. De in de Omgevingsvisie genoemde transformatieopgave van delen van het glastuinbouwcomplex mag niet leiden tot onduidelijkheid over het toekomstperspectief van bestaande ondernemingen. Uitgangspunt moet zijn dat ook deze bedrijven duidelijkheid krijgen over hun ontwikkelingsmogelijkheden en dat eventuele verplaatsing uitsluitend plaatsvindt wanneer sprake is van een haalbaar alternatief en een volwaardig economisch perspectief.	Bestaande glastuinbouwbedrijven buiten de clustergebieden kunnen binnen de geldende ruimtelijke kaders investeren in verduurzaming. Daarbij gelden randvoorwaarden voor onder meer een goede landschappelijke inpassing, ruimtelijke kwaliteit, water en bodem, energie en de effecten op de omgeving.
ZW_0048	54	Gooi en Vechtstreek De Gooi en Vechtstreek staat voor uiteenlopende opgaven op het gebied van waterbeheer, drinkwater-winning, natuur, recreatie en landschap. LTO Noord begrijpt de noodzaak om te zoeken naar aanvullende drinkwatercapaciteit. Daarbij is het van belang dat de aanwijzing van zoekgebieden niet vooruitloopt op definitieve ruimtelijke reserveringen. Grondeigenaren en -gebruikers dienen tijdig betrokken te worden bij de verdere uitwerking zodat duidelijkheid ontstaat over de gevolgen voor bestaande bedrijfsvoering en investeringen.	Zoekgebieden dienen om gebied aan te wijzen waar nader onderzoek moet plaatsvinden waar en hoe specifieke opgaven een plek moeten vinden. Het zijn daarom geen reserveringen. Wel gaan er restricties gelden zodat deze specifieke opgaven niet onmogelijk gemaakt worden gedurende het nadere onderzoek. Uit dit nadere onderzoek, inclusief een brede of intergale weging, kunnen wel reserveringen volgen. De restricties die gaan gelden worden nader uitgewerkt in andere instrumenten uit de beleidscyclus

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0048	55	Ook de landbouw vraagt in dit gebied om ontwikkelruimte! We constateren echter dat de positie van de landbouwsector in de omgevingsvisie onderbelicht blijft. Dat doet geen recht aan de bestaande agrarische bedrijven die een belangrijke bijdrage leveren aan voedselproductie maar ook van belang zijn voor het beheer van het landschap en de leefbaarheid van het landelijk gebied. Het is van belang dat agrarische bedrijven zich blijvend kunnen aanpassen aan de zich wijzigende (economische) ontwikkelingen. Deze ontwikkelingsruimte moet in het provinciaal omgevingsbeleid worden vastgelegd. LTO Noord kan zich daarom niet vinden in een benadering waarbij de landbouw op voorhand wordt gekoppeld aan een ontwikkeling richting verdere extensivering. De keuze voor een bepaalde bedrijfsvoering behoort in de eerste plaats bij de ondernemer te liggen en dient afhankelijk te zijn van de kenmerken van het bedrijf, de marktomstandigheden en de mogelijkheden binnen het betreffende gebied. Uiteraard kunnen ondernemers ervoor kiezen om hun bedrijfsvoering verder te extensiveren of een rol te vervullen bij natuur-, water- of landschapsdoelen. Waar dergelijke ontwikkelingen vrijwillig plaatsvinden en worden ondersteund door een passend economisch perspectief, kunnen zij een waardevolle bijdrage leveren aan de kwaliteit van het gebied. Dit mag echter niet betekenen dat extensivering de vanzelfsprekende of enige ontwikkelrichting wordt voor de gehele landbouwsector in de regio. LTO Noord verzoekt de provincie daarom expliciet te erkennen dat ook in de Gooi- en Vechtstreek ruimte moet blijven bestaan voor economisch vitale agrarische bedrijven en dat ontwikkelings-mogelijkheden voor bestaande bedrijven worden geborgd.	We zijn het eens met de stelling van de indiener dat extensivering niet de enige ontwikkelrichting voor de gehele landbouwsector is in de regio Gooi en Vechtstreek. Ook hier gelden de uitgangspunten van kringlooplandbouw op basis van doelsturing. De afwegingen liggen bij de ondernemer om daarmee te voldoen aan de gesignaleerde opgaven voor stikstof, natuur en water in het gebied.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0049	1	Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (KLM), KLM Cityhopper B.V., Transavia Airlines C.V. en Martinair Holland N.V. (hierna gezamenlijk: de KLM Groep) hebben met belangstelling kennisgenomen van het ontwerp van de Omgevingsvisie van de Provincie Noord-Holland. Met deze zienswijze maakt de KLM Groep graag gebruik van de gelegenheid om enkele reacties en aandachtspunten mee te geven. De KLM Groep herkent de ambitie van de provincie Noord-Holland om te werken aan een duurzame, leefbare en economisch sterke omgeving. Wij waarderen het dat in de Omgevingsvisie aandacht is voor de bijzondere positie van Luchthaven Schiphol als internationale toegangspoort en als belangrijke factor voor werkgelegenheid, bereikbaarheid en economische ontwikkeling in Noord-Holland en Nederland. De KLM Groep werkt zelf ook aan een ambitieuze duurzaamheidsagenda en zet zich, net als overheden en andere partijen in de samenleving, in voor schoner, stiller en zuiniger vliegen. In de afgelopen decennia zijn, samen met andere luchtvaartmaatschappijen, Schiphol en LVNL, belangrijke stappen gezet om vliegtuiggeluid terug te dringen. Die inzet wordt ook de komende jaren voortgezet. Een belangrijk voorbeeld hiervan is onze vlootvernieuwing, waarbij inmiddels ongeveer de helft van de vloot is vervangen door stillere, schonere en zuinigere toestellen. Wij kunnen ons goed vinden in de benadering om de fysieke leefomgeving te beschermen en te verbeteren door middel van bronbeleid, ruimtelijke maatregelen en zorgvuldig ruimtegebruik. Deze elementen zijn ook belangrijke onderdelen van de internationale Balanced Approach-procedure, die wordt toegepast om geluidhinder voor omwonenden van Schiphol te beperken. Daarbij ligt de nadruk in de eerste plaats op maatregelen aan de bron. Ook de Europese Commissie heeft in haar reactie op het notificatiepakket van Nederland gewezen op het belang van het respecteren van bestaande bestemmingsplannen en ruimtelijke beperkingen, om te voorkomen dat nieuwe woningen te dicht bij Schiphol worden gerealiseerd. Zorgvuldige planning en beheer van landgebruik kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het beperken van blootstelling aan geluid. Wij vinden het daarom positief dat deze uitgangspunten ook in de Omgevingsvisie terugkomen. De Omgevingsvisie benoemt terecht dat een toekomstbestendige ruimtelijke ordening vraagt om een integrale benadering van weerbaarheid. Ook de analyse van Peter Wennink (“De route naar toekomstige welvaart”) onderstreept het belang van investeringen in randvoorwaarden voor onze economie en innovatiekracht, waaronder internationale bereikbaarheid en hoogwaardige infrastructuur. In dat licht is Schiphol van groot belang als schakel in de verbinding van Nederland met de rest van de wereld, en daarmee ook voor economische veerkracht en crisisbestendigheid. De KLM Groep heeft begrip voor de grote woningbouwopgave waar de provincie voor staat, evenals voor het belang van een gezonde en veilige leefomgeving voor inwoners. Wij ondersteunen de gedachte dat ruimtelijke keuzes moeten bijdragen aan het beperken van overlast en aan een goede leefkwaliteit. Tegelijkertijd vraagt dit om een zorgvuldige afweging tussen wonen, bedrijvigheid, infrastructuur en andere ruimtelijke functies. Vanuit dat perspectief geven wij graag de volgende aandachtspunten mee.	Wij danken de KLM Groep voor de zienswijze en herkennen de beschreven noodzaak om de ontwikkeling van Schiphol, internationale bereikbaarheid, economische betekenis en kwaliteit van de leefomgeving in samenhang te bezien. Ook de Omgevingsvisie gaat uit van een integrale benadering. Schiphol is van grote betekenis voor de internationale bereikbaarheid en het functioneren van de regionale en nationale economie, maar heeft tegelijkertijd aanzienlijke gevolgen voor de leefomgeving en de ruimtelijke ontwikkeling van de regio. In de aangepaste Omgevingsvisie is daarom opgenomen dat verdere ontwikkeling van Schiphol gepaard moet gaan met aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Wij onderschrijven daarnaast het belang van bronmaatregelen, zorgvuldig ruimtegebruik en het voorkomen van nieuwe situaties waarin gevoelige functies en milieubelastende activiteiten onnodig dicht bij elkaar worden gebracht. De concrete aandachtspunten van de KLM Groep worden hieronder afzonderlijk behandeld.
ZW_0049	2	1. Bescherming van de strategische ruimtelijke functie en bereikbaarheid van Schiphol Wij geven de provincie in overweging om in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie blijvend oog te houden voor het belang van een robuust netwerk van internationale verbindingen en voldoende ontwikkelruimte voor strategische infrastructuur, zoals Schiphol. Het behoud van deze infrastructuur is niet alleen van betekenis voor de economie van Noord-Holland, maar draagt ook bij aan de brede weerbaarheid van Nederland	Wij onderschrijven het belang van Schiphol voor de internationale bereikbaarheid van Noord-Holland en Nederland. In de Omgevingsvisie is deze functie nadrukkelijk benoemd. Schiphol verbindt de regio met economische centra wereldwijd en is daarmee van belang voor het vestigingsklimaat, de werkgelegenheid en het functioneren van de regionale en nationale economie. De provincie houdt daarom ook rekening met de ruimtelijke en infrastructurele voorwaarden die nodig zijn om deze functie op langere termijn te kunnen blijven vervullen. Dit betreft onder meer de vernieuwing van het luchthavencomplex, de landzijdige bereikbaarheid, de energie-infrastructuur en de mogelijke toekomstige ruimtevraag van Schiphol. Deze strategische functie kan echter niet los worden gezien van de kwaliteit van de leefomgeving. De Omgevingsvisie kiest daarom voor een integrale benadering, waarin internationale bereikbaarheid, ruimtelijke ontwikkeling, gezondheid, leefomgevingskwaliteit en bereikbaarheid in samenhang worden afgewogen. Waar provinciale medewerking nodig is, verbinden wij hier duidelijke randvoorwaarden aan. Wij achten het belang dat KLM benoemt daarmee voldoende in de Omgevingsvisie verankerd.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0049	3	2. Behoud van planningsbeperkingen voor woningbouw rond Schiphol Om de leefkwaliteit voor huidige en toekomstige bewoners te beschermen, achten wij het van belang dat de bestaande planningsbeperkingen rond Schiphol zorgvuldig worden gehandhaafd. Dit sluit ook aan bij de aanbevelingen van de Europese Commissie en helpt voorkomen dat woningbouw plaatsvindt op locaties waar sprake is van hogere geluidsbelasting.	Wij onderschrijven dat bij woningbouw rond Schiphol zorgvuldig rekening moet worden gehouden met geluidbelasting, gezondheid en externe veiligheid. In de Omgevingsvisie is daarom opgenomen dat nieuwe woningbouw en andere gevoelige functies alleen na een zorgvuldige afweging van de kwaliteit van de leefomgeving kunnen plaatsvinden. Geluidbewust ontwikkelen en het beperken van cumulatie van milieubelasting zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. De geldende ruimtelijke beperkingen rond Schiphol, waaronder die uit het Luchthavenindelingbesluit, vormen daarbij een belangrijk kader. Tegelijkertijd zet de provincie in op een ontwikkeling waarbij de milieubelasting afneemt en de milieucontouren rond Schiphol krimpen. Wanneer daardoor op termijn ruimtelijke mogelijkheden ontstaan, betekent dit niet dat deze ruimte automatisch volledig wordt benut voor nieuwe geluidgevoelige functies. Vanuit gezondheid en ruimtelijke kwaliteit kan het wenselijk zijn ruimte te behouden voor bijvoorbeeld groen, recreatie en andere niet-geluidgevoelige functies. Wij delen daarmee het uitgangspunt dat moet worden voorkomen dat nieuwe bewoners onnodig aan hoge milieubelasting worden blootgesteld. Wij zien echter geen aanleiding om in de Omgevingsvisie vast te leggen dat de huidige planningsbeperkingen ongewijzigd moeten worden gehandhaafd. De toekomstige ruimtelijke mogelijkheden moeten worden beoordeeld in samenhang met de feitelijke ontwikkeling van de milieubelasting en de geldende wettelijke kaders.
ZW_0049	4	3. Bereikbaarheid en mobiliteit Voor KLM is een goede en betrouwbare bereikbaarheid van Schiphol van groot belang voor de dagelijkse operatie, medewerkers, passagiers en vracht. De omgevingsvisie erkent terecht dat de druk op het weg- en spoornetwerk toeneemt, wat extra aandacht vraagt voor de bereikbaarheid van Schiphol, ook in de vroege en late uren. Wij vinden het daarom positief dat in de Omgevingsvisie de doortrekking van de Noord/Zuidlijn en de reservering voor Noordwest behouden blijven. KLM ondersteunt de ambitie om aan te sluiten bij de bredere maatschappelijke beweging naar duurzame, multimodale en toekomstbestendige mobiliteit. De voorgestelde maatregelen ter versterking van de mobiliteit in de regio, zoals de "structurele versterking van het openbaar vervoer in het hart van de metropoolregio, waaronder de doortrekking van de Noord/Zuidlijn tot in ieder geval Hoofddorp (en in de toekomst wellicht nog verder), versterking van de oost-westverbindingen en een betere aansluiting richting Zuid-Holland alsook verbeteren van de HOV-structuur rond Schiphol, fietsverbindingen en langzaam verkeerroutes", zijn voor KLM van groot belang. Wij benadrukken de noodzaak van voorspelbaarheid en adequate lange-termijnplanning voor deze ontwikkelingen, om ervoor te zorgen dat ze de bereikbaarheid van Schiphol daadwerkelijk verbeteren en geen nieuwe knelpunten creëren. Daarnaast willen wij benadrukken dat niet alle gebieden waar medewerkers wonen efficiënt zijn aangesloten op openbaarvervoersmogelijkheden en blijven op de auto aangewezen om naar hun werk te kunnen komen. Ook voor deze groep zal aandacht moeten blijven om al dan niet in de omgeving van Schiphol efficiënt op hun werklocatie te kunnen komen.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. We nemen kennis van uw punten. De landzijdige bereikbaarheid van Schiphol krijgt daarnaast aandacht op verschillende tafels waar de provincie met medeoverheden kijkt naar het bereikbaar houden van de luchthaven naar de toekomst toe.
ZW_0049	5	4. Windturbines en zonneparken in relatie tot luchtvaartveiligheid en operatie De KLM Groep ondersteunt de ontwikkeling van duurzame energie, waaronder windenergie. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat bij de locatiekeuze en besluitvorming ook zorgvuldig wordt gekeken naar mogelijke gevolgen voor de luchtvaart. De Omgevingsvisie besteedt aandacht aan landelijke normen voor gezondheid en veiligheid bij de realisatie van windturbines. Wij zouden de provincie willen vragen om daarbij ook expliciet aandacht te besteden aan vliegveiligheid en operationele aspecten van de luchtvaart. In dat verband vragen wij om in de verdere afweging in ieder geval aandacht te hebben voor: o de mogelijke impact van windturbines op de vliegveiligheid; o de gevolgen voor de luchtvaartoperatie, waaronder de effecten op bestaande en toekomstige aankomst- en vertrekprocedures. Daarnaast willen wij graag wijzen op het belang van het hanteren van het prudentiecriterium, zoals ook door het ministerie is benadrukt, bij de locatiekeuze voor grootschalige zonneparken. Dit criterium kan helpen voorkomen dat zonnepanelen op locaties in belangrijke aanvliegroutes hinderlijke schittering veroorzaken.	Vanuit mondiale en Europese regelgeving is de vliegveiligheid ruimtelijk geborgd in landelijke wetgeving, waaronder het Luchthavenindelingsbesluit Schiphol. Naar aanleiding van deze zienswijze verduidelijken wij in de Omgevingsvisie dat vliegveiligheid en relevante operationele randvoorwaarden van de luchtvaart onderdeel zijn van de ruimtelijke afweging bij grootschalige energieopwek. In Hoofstuk 7 (was Hoofdstuk 6) wordt in de gebiedsuitwerking Schiphol (paragraaf 7.9) opgenomen dat bij ruimtelijke ontwikkelingen de effecten van energieopwekking, zoals hoogtebeperkingen en hinderlijke schittering worden betrokken.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0049	6	5. Aandacht voor vogels in relatie tot veiligheid rond Schiphol Tot slot vragen wij graag aandacht voor het onderwerp vogels in relatie tot de veiligheid rond Schiphol. Het is van belang dat in de gebieden rond de luchthaven geen ontwikkelingen plaatsvinden die vogels aantrekken, in lijn met de afspraken uit het 'Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2025-2031'. Daarnaast vinden wij het wenselijk dat ook het agrarisch gebruik rond Schiphol, waar mogelijk, zo wordt ingericht dat hetgeen of zo min mogelijk vogels aantrekt. Ook dit kan bijdragen aan de vliegveiligheid.	Wij onderschrijven het belang van het beperken van het risico op vogelaanvaringen rond Schiphol. Dit onderwerp wordt reeds specifiek geregeld en uitgewerkt in het Luchthavenindelingbesluit Schiphol en het Convenant reduceren vogelaanvaringen Schiphol 2025–2031. Daarbij is onder meer aandacht voor het voorkomen en beperken van vogelaantrekkende bestemmingen, activiteiten en vormen van grondgebruik. Ook het agrarisch grondgebruik rond Schiphol kan invloed hebben op de aantrekkelijkheid van gebieden voor risicovolle vogelsoorten. Dit onderwerp wordt binnen het bestaande samenwerkings- en uitvoeringskader rond vogelaanvaringen betrokken. De Omgevingsvisie bevat het strategische ruimtelijke kader en is niet bedoeld om de maatregelen uit dit specifieke veiligheidsbeleid afzonderlijk te herhalen. Bij concrete ruimtelijke ontwikkelingen rond Schiphol blijven de geldende regels en afspraken over vogelaanvaringsrisico's uiteraard van toepassing. De zienswijze geeft op dit punt geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.
ZW_0049	7	6. Ringvaart en recreatiegebied KLM erkent het belang van de Ringvaart en omliggende gebieden voor recreatie en leefbaarheid. Tegelijkertijd vraagt verdere recreatieve ontwikkeling nabij Schiphol om een zorgvuldige afweging, zodat de bedrijfsvoering, veiligheid en operationele ruimte van de luchthaven niet in het gedrang komen. Recreatieve functies zouden daarom integraal en multifunctioneel moeten worden ingepast, bij voorkeur op een manier die ook bijdraagt aan een goede ruimtelijke buffering. De KLM Groep ondersteunt de algemene doelstelling van de Omgevingsvisie om te werken aan een duurzaam, leefbaar en economisch krachtig Noord-Holland. Wij hopen dat de hierboven genoemde aandachtspunten kunnen worden betrokken bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie, mede gelet op het belang van een goede balans tussen leefomgeving, bereikbaarheid, veiligheid en economische ontwikkeling.	Dit voorstel komt overeen met de uitgangspunten voor recreatie binnen de Omgevingsvisie.
ZW_0050	1	Indiener verzoekt de provincie een aantal in diens bezit zijnde percelen te ontgrenzen als NNN.	Begrenzen en ontgrenzen van percelen voor NNN wordt binnen de Omgevingsverordening geregeld. De Omgevingsvisie is niet het juiste instrument hiervoor. U kunt hiervoor een wijzigingsverzoek NNN indienen. De provincie beschikt over een team herbegrenzingen, te bereiken via nnn.herbegrenzingen@noord-holland.nl.
ZW_0050	2	Indiener verzoekt de provincie in de omgevingsvisie duidelijke voorwaarden op te nemen voor de maximale hoeveelheid, opslagduur, wijze van opslag, afdekking en het fermentatieproces van Bokashi.	De omgevingsvisie geeft een beschrijving op hoofdlijnen. De door de indiener gevraagde detaillering voor voorwaarden bij toepassing van Bokashi past daar niet bij.
ZW_0050	3	Indiener verzoekt de provincie duidelijke voorwaarden te stellen aan de periode waarin Bokashi mag worden uitgereden.	De omgevingsvisie geeft een beschrijving op hoofdlijnen. De door de indiener gevraagde detaillering voor voorwaarden bij toepassing van Bokashi past daar niet bij.
ZW_0052	1	Geacht bestuur, Op juni 2026, heeft u het ontwerp van de Omgevingsvisie Noord-Holland ter inzage gelegd. U heeft ingezetenen van de provincie Noord-Holland in de gelegenheid gesteld tot uiterlijk 31 augustus 2026 een zienswijze kenbaar te maken. Wij zijn voornemens een zienswijze kenbaar te maken ten aanzien van het ontwerp Omgevingsvisie. Zienswijze ontwerp Omgevingsvisie Noord-Holland Wij waarderen de wijze waarop het ontwerp Omgevingsvisie tot stand is gekomen. U hebt daarvoor een goed georganiseerd participatieproces georganiseerd. Wij kunnen ons in algemene zin vinden in de koers die in de nu voorliggende Omgevingsvisie is vastgesteld. Met deze zienswijze geven wij graag nog enkele aandachtspunten mee voor een aanscherping en verdieping van de inhoud ervan.	Wij danken indiener voor de zienswijze en uitgesproken waardering voor de wijze van totstandkoming.
ZW_0052	2	Mobiliteit en bereikbaarheid Wij herkennen ons in de uitgangspunten van de Omgevingsvisie om mobiliteit integraal te benaderen en de bereikbaarheid van Noord-Holland gezamenlijk met gemeenten, vervoersregio's en andere partners te verbeteren. Positief is dat de provincie inzet op het concentreren van woningbouw en voorzieningen rond OV-knooppunten, het combineren van functies en het stimuleren van lopen, fietsen en openbaar vervoer. Deze uitgangspunten sluiten goed aan bij de wijze waarop wij onze gebiedsontwikkelingen vormgeven (zoals Amstelvoorde), waarbij mobiliteit vanaf de planvorming integraal wordt meegenomen	Wij beschouwen deze opmerking van indiener als compliment.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0052	3	Ook kunnen wij ons vinden in de inzet op metropolitane doorfietsroutes. Wij verwachten dat het fietspad langs de N522 snel aan dit kwaliteitsniveau voldoet. In de provinciale omgevingsvisie staat dat de provincie streeft naar nul verkeersslachtoffers in 2050. Wij gaan ervan uit dat op korte termijn de snelheid op de N522 wordt verlaagd van 80 naar 60 km/u om deze weg verkeersveiliger te maken. Op de N522 wordt in de berm geparkeerd bij de volkstuinen, zijn er uitwegen en maken ook veel langzamere brommobielen en tractoren gebruik van deze weg waardoor en risico's zijn voor de verkeersveiligheid. Wij missen ook een visie op licht elektrische voertuigen zoals de brommobiel. Ook vragen wij ons af wat de verplaatsing van goederenvervoer van de weg naar het water betekent voor de doorstroming van de N522 en andere wegen binnen onze gemeente.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. De omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen de huidige en toekomstige inrichting van de Provincie Noord-Holland. Details zoals een afwaardering van of drukte op een specifieke weg past hier niet in. We voorzien dat autoverkeer over het algemeen elektrisch zal zijn, we doen geen detailuitspraken over lichte type voertuigen.
ZW_0052	4	Verder constateren wij dat de visie vooral de ambities beschrijft, maar minder concreet maakt welke investeringen de provincie zelf wil doen om de groei van inwoners, werkgelegenheid en woningbouw op te vangen. Wij vragen de provincie daarom om duidelijker aan te geven hoe zij, naast de inzet richting het Rijk, wil investeren in de provinciale infrastructuur (provinciale (vaar)wegen en regionale spoorlijnen) ten behoeve van de regionale bereikbaarheid en hoe er wordt ingezet op een sociaal veilig mobiliteitssysteem. Er wordt gesproken over het bepalen van nieuwe tracés voor provinciale infrastructuur maar onduidelijk is waar die komen. Wij constateren ook dat zowel de Amstel, Bullewijk en Holendracht als de N522 een barrièrewerking hebben en vragen ons af of die provincie dat kan verminderen. Daarnaast constateren dat de recreatieve druk op ons wegennet verder toeneemt en vragen wij ons af of de provincie kan helpen om deze drukte verminderen. Verder vragen wij ook aandacht voor de bereikbaarheid van economische kerngebieden, waaronder de zuidoostflank van de regio Amsterdam en de luchthavenregio. Schiphol ontbreekt nu bij de locaties die altijd bereikbaar moeten zijn. Ook mist een visie op de toekomstige marktordening van het spoor en wordt niks beschreven over de grote rol van defensie en de gevolgen daarvan voor de provinciale infra.	De Omgevingsvisie bevat de langetermijnambities en beleidsdoelen van de provincie. Voor de uitvoering en verdere concretisering staan ons verschillende instrumenten ter beschikking, waaronder programma's, de Omgevingsverordening en monitoring. In dat kader wijzen we op ons Perspectief Mobiliteit en de Investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur. Gezamenlijk met onze mobiliteitspartners kijken we gebiedsgericht naar de opgaven en bepalen we waar eventuele aanpassingen of nieuwe tracés zullen lopen. Hierbij volgen we de gebruikelijke ruimtelijke procedures waar stakeholders standaard bij betrokken worden. De omgevingsvisie gaat over ruimtelijke zaken, marktordening spoor zien we dan ook niet als een thema hiervoor. Defensie groeit, samen kijken we met de omliggende partners wat de gevolgen hiervan zijn voor de infrastructuur. Dat is nu nog niet te zeggen.
ZW_0052	5	Vanwege het ontbreken van geld voor infrastructuur is vanuit de MRA een alternatieve bekostigingssystematiek opgesteld en aan het Rijk aangeboden. Wij missen de mogelijkheden voor een alternatieve bekostigingssystematiek in de provinciale omgevingsvisie. Daarnaast zijn we van mening dat de inzet op de programmalijn van de MRA voor een evenwichtige woon-werkbalans duidelijker naar voren mag komen.	Als provincie werken we aan het bereikbaar houden van Noord-Holland. Helaas staat het mobiliteitsysteem onder druk en er zijn beperkte financiële middelen beschikbaar om dit groot uit te breiden. Daarom streven wij naar het optimaliseren van de bereikbaarheid. Op lange termijn streven we nog steeds naar een systeem van publieke mobiliteit met een sterke basis in een openbaarvervoersysteem langs sterke OV-knooppunten. Ook staan wij altijd open voor innovatieve oplossingen die kunnen bijdragen aan deze opgaven. Daarom agenderen we de mogelijkheden voor alternatieve bekostiging in gesprekken met het Rijk.
ZW_0052	6	Landschap en landbouw Wij onderschrijven de ambitie om het open landschap, de cultuurhistorische waarden, de biodiversiteit en het veenweidegebied te beschermen. Ook herkennen wij de noodzaak om klimaat- en wateropgaven integraal aan te pakken	Wij hebben kennis genomen van uw zienswijze, waarvoor dank.
ZW_0052	7	Wel vragen wij aandacht voor de balans tussen klimaatmaatregelen en het behoud van het agrarisch landschap. De voorgenomen vernatting van veengebieden draagt bij aan de reductie van broeikasgasemissies, maar kan tegelijkertijd ingrijpende gevolgen hebben voor de landbouw, het cultuurhistorische landschap en de leefbaarheid van het buitengebied. Wij verzoeken de provincie om deze afweging gebiedsgericht te blijven maken, gemeenten nadrukkelijk te betrekken bij de verdere uitwerking en voldoende ruimte te bieden voor maatwerk.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp-RWBP ligt volgens planning in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage.
ZW_0052	8	Ten aanzien van de overgangszones tussen stad en landschap, waaronder de Amstelscheg, ondersteunen wij de aandacht voor versterking van de groenblauwe kwaliteit en de samenwerking tussen overheden. Daarbij vragen wij wel blijvend oog voor het behoud van de landschappelijke kernkwaliteiten. Ontwikkelingen in deze gebieden dienen zorgvuldig te worden afgewogen en passend te zijn bij de schaal en identiteit van het landschap. Kleinschalige recreatieve voorzieningen kunnen hieraan bijdragen, mits deze de landschappelijke en ecologische waarden niet onder druk zetten.	Wij werken na vaststelling van de omgevingsvisie ons beleid uit voor stad-landovergangen. Wij delen de mening van de indiener dat ontwikkelingen in deze gebieden zorgvuldig dienen te worden afgewogen en passend moeten zijn bij de schaal en identiteit van het landschap. Wij hebben kennisgenomen van de suggestie van de indiener dat kleinschalige recreatieve voorzieningen hieraan kunnen bijdragen, mits deze de landschappelijke en ecologische waarden niet onder druk zetten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0052	9	Tot slot zien wij kansen in de provinciale inzet op gebiedsgerichte samenwerking en gezamenlijke financiering van de groenblauwe structuren. Wij zien dit als een waardevolle basis om de gezamenlijke opgaven voor landschap, natuur en recreatie verder vorm te geven.	Wij danken indiener voor deze opmerking. Bij de uitwerking van de visie werken we graag samen met onze partners.
ZW_0052	10	Economie en recreatie Wij onderschrijven de ambitie van de provincie om te werken aan een toekomstbestendige en innovatieve economie. De economische ontwikkeling van Noord-Holland staat echter niet op zichzelf, maar hangt nauw samen met de aanzienlijke groei van het aantal inwoners en woningen die de provincie de komende decennia verwacht. Juist daarom vinden wij het van belang dat de Omgevingsvisie nadrukkelijker ingaat op de wijze waarop voldoende ruimte voor werkgelegenheid wordt behouden en ontwikkeld. Een evenwichtige ontwikkeling van wonen en werken is essentieel om lange woon-werkverplaatsingen te beperken, de bereikbaarheid te verbeteren en de leefbaarheid van gemeenten te versterken.	Zoals aangegeven wordt in hoofdstuk 5.15, is voldoende ruimte op bedrijventerreinen cruciaal voor het MKB, logistiek, circulaire economie werkgelegenheid en stedelijke leefbaarheid. Over de ruimte op bedrijventerreinen maken we regionale afspraken, zoals de in de Bedrijventerreinenstrategie van de MRA. Daarin is juist ook invulling gegeven aan lokale behoeften. Wel constateren wij dat de provincie en gemeenten tot een betere regionale afstemming tussen de afspraken over wonen en werken moeten komen om de woon-werkbalans te verbeteren én onnodige transformatie van bedrijventerreinen te voorkomen.
ZW_0052	11	Wij zien kansen om dit concreter uit te werken door in te zetten op gemengde gebiedsontwikkelingen, waarin ruimte voor werken, voorzieningen en maatschappelijke functies, zoals kinderopvang, integraal onderdeel vormen van nieuwe woongebieden. Ook een goede bereikbaarheid van economische locaties met openbaar vervoer en fiets draagt eraan bij dat inwoners dichtbij huis kunnen werken en ondernemers aantrekkelijk gevestigd blijven.	Zie ons antwoord op onderdeel 10 van deze zienswijze (ZW_0052)
ZW_0052	12	Daarnaast missen wij in de Omgevingsvisie een duidelijke economische profilering van Noord- Holland. Andere provincies en regio's kiezen nadrukkelijk voor een aantal economische speerpunten en versterken deze door gerichte samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven. Hierbij kan worden gedacht aan het MRDH of MRE gebied.	De provincie kiest wel degelijk voor een economische profilering op de strategische clusters Life science en Health en Plantenveredeling en zaadtechnologie. Voor deze clusters is bewezen dat zij belangrijk zijn voor strategische autonomie en daarmee voor Nederland en Europa. Daarom zetten we gericht in voor het versterken van deze clusters, samen met onze regionale partners en stakeholders zoals universiteiten, HBO en MBO, kennisinstellingen en het bedrijfsleven.
ZW_0052	13	Een vergelijkbare concretisering ontbreekt in de voorliggende visie. Wij verzoeken de provincie daarom scherper te benoemen op welke economische clusters en sectoren zij zich de komende jaren wil onderscheiden en hoe zij bestaande bedrijvigheid wil ondersteunen om bedrijven voor Noord- Holland te behouden en ruimte te bieden voor verdere groei en innovatie.	Zie ons antwoord op onderdeel 12 van deze zienswijze (ZW_0052)
ZW_0052	14	Daarnaast vragen wij aandacht voor netcongestie als belangrijke randvoorwaarde voor zowel economische ontwikkeling als woningbouw en andere ruimtelijke ontwikkelingen. Wij verzoeken de provincie om hier in de Omgevingsvisie nadrukkelijk rekening mee te houden en in te zetten op voldoende netcapaciteit om de gewenste ontwikkeling van Noord-Holland mogelijk te maken.	Netcongestie is inderdaad een groot probleem voor economische ontwikkeling, woningbouw en verduurzaming. Wij hebben in de Omgevingsvisie aangegeven dat we een aanjagende en verbindende rol willen spelen bij het oplossen van netcongestie (was paragraaf 5.7 wordt paragraaf 6.7).
ZW_0052	15	Tot slot vragen wij aandacht voor de regionale samenwerking bij de ontwikkeling en huisvesting van bedrijven. Niet iedere gemeente hoeft alle economische functies zelfstandig te accommoderen. Juist door regionaal te programmeren, economische activiteiten waar passend te clusteren en gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor de vestiging en verplaatsing van bedrijven, kan efficiënter gebruik worden gemaakt van de beschikbare ruimte en ontstaat een sterker economisch netwerk binnen Noord-Holland.	Zie ons antwoord op onderdeel 10 van deze zienswijze (ZW_0052)
ZW_0052	16	Wonen en Schiphol Wij onderschrijven de ambitie om voldoende woningen te realiseren in een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. Juist daarom vragen wij aandacht voor de passages over Schiphol en de gevolgen daarvan voor de woon- en leefkwaliteit.	Introductie op volgende punten, geen antwoord nodig.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0052	17	Op meerdere plaatsen presenteert de Omgevingsvisie de groei van het aantal passagiers als een autonome ontwikkeling. Wij merken op dat dit geen vanzelfsprekendheid is, maar het gevolg van beleidskeuzes. Tegelijkertijd wordt gesteld dat ontwikkelingen rond Schiphol gepaard gaan met een verbetering van de leefomgeving. Deze ambitie onderschrijven wij, maar de Omgevingsvisie maakt onvoldoende concreet hoe deze verbetering daadwerkelijk wordt gerealiseerd en welke resultaten de provincie daarbij nastreeft. Investeringen in infrastructuur alleen leiden immers niet automatisch tot een betere leefkwaliteit.	Wij onderschrijven dat de ontwikkeling van het aantal passagiers geen provinciale doelstelling is en niet als een vanzelfsprekende autonome ontwikkeling moet worden beschouwd. De Omgevingsvisie maakt daarom onderscheid tussen het aantal vliegtuigbewegingen en het aantal passagiers. Ook bij een begrensd aantal vliegtuigbewegingen kan het aantal passagiers toenemen door ontwikkelingen zoals de inzet van grotere vliegtuigen en een hogere bezettingsgraad. De genoemde passagiersaantallen zijn prognoses waarmee bij de ruimtelijke ontwikkeling en bereikbaarheid van de Schipholregio rekening wordt gehouden en geen provinciale groeidoelstelling. Dit is inmiddels in de Omgevingsvisie verduidelijkt. Wij onderschrijven daarnaast dat investeringen in infrastructuur op zichzelf geen verbetering van de leefkwaliteit garanderen. De Omgevingsvisie koppelt de verdere ontwikkeling van Schiphol daarom nadrukkelijk aan een bredere verbetering van de leefomgeving. De provincie zet in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Daarbij streven wij naar een ontwikkeling waarbij de milieubelasting afneemt en de milieucontouren rond Schiphol krimpen. Deze inzet omvat meer dan investeringen in mobiliteitsinfrastructuur. De provincie wil onder meer de cumulatie van milieubelasting beperken, terughoudend omgaan met nieuwe geluidgevoelige functies en investeren in gezondheid, ruimtelijke kwaliteit en een robuust groenblauw raamwerk rond Schiphol. Daarbij worden bereikbaarheid, woningbouw, landschap, energie, economie en leefomgevingskwaliteit in samenhang beschouwd. Voor de effecten van het luchthavengebruik, waaronder geluidbelasting en gezondheidsbelasting, ligt een belangrijk deel van de bevoegdheid en monitoring bij het Rijk en andere betrokken deskundige organisaties. De provincie gebruikt deze informatie bij haar ruimtelijke afwegingen en bij het behartigen van de belangen van de regio. Voor de aspecten waarvoor de provincie zelf verantwoordelijk is, sturen wij via ons ruimtelijk instrumentarium en de verdere gebiedsgerichte uitwerking. De zienswijze heeft mede aanleiding gegeven om in de Omgevingsvisie te verduidelijken dat de verwachte ontwikkeling van het aantal passagiers geen provinciale groeidoelstelling is, maar een mogelijke ontwikkeling waarmee bij de ruimtelijke inrichting en bereikbaarheid rekening wordt gehouden. Met de overige aanscherpingen die in de Omgevingsvisie zijn aangebracht, waaronder de inzet op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit, vermindering van de gezondheidsbelasting en krimpende milieucontouren, achten wij de gevraagde richting voldoende verankerd.
ZW_0052	18	Voor gemeenten in de directe invloedssfeer van Schiphol, waaronder Ouder-Amstel, brengt de combinatie van luchthaven, spoor, metro en rijkswegen een grote ruimtelijke en milieubelasting met zich mee. Wij verzoeken de provincie daarom concreter uit te werken welke maatregelen worden genomen om de leefbaarheid daadwerkelijk te verbeteren en hoe deze gemeenten hierin een evenredige plaats krijgen.	Wij herkennen dat in gemeenten in de directe omgeving van Schiphol verschillende vormen van belasting kunnen samenkomen. In de aangepaste Omgevingsvisie wordt Ouder-Amstel, samen met Haarlemmermeer, Amstelveen, Aalsmeer en Uithoorn, expliciet genoemd als een gemeente waar verschillende vormen van milieubelasting zich stapelen. Daarnaast wordt bij de gebiedsgerichte uitwerking en monitoring het bredere feitelijke invloedsgebied van Schiphol betrokken, waarbij wordt gekeken naar onder meer vliegroutes, gemeten en berekende belasting en gezondheidseffecten. De Omgevingsvisie bevat daarnaast verschillende richtingen om de leefomgevingskwaliteit te verbeteren. Zo moeten investeringen op Schiphol hand in hand gaan met investeringen in bereikbaarheid, gezondheid, leefomgevingskwaliteit en ruimtelijke kwaliteit. Ook zetten wij in op versterking van het openbaar vervoer, de HOV-structuur en andere regionale verbindingen, op afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren en op groenblauwe overgangszones die bijdragen aan gezondheid, recreatie en ruimtelijke kwaliteit. De concrete programmering en verdeling van maatregelen en investeringen vindt niet plaats in de Omgevingsvisie, maar in de verdere gebiedsgerichte uitwerking samen met gemeenten, het Rijk, Schiphol en andere betrokken partijen. Daarbij vinden wij het wel van belang dat de feitelijke en cumulatieve belasting van gemeenten wordt meegewogen bij de prioritering van maatregelen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0052	19	Tot slot valt op dat in de Omgevingsvisie relatief veel aandacht uitgaat naar Haarlemmermeer, terwijl andere gemeenten die eveneens in belangrijke mate de effecten van Schiphol ondervinden, zoals Ouder-Amstel, Amstelveen en Uithoorn, aanzienlijk minder expliciet worden benoemd. Wij verzoeken de provincie ook deze gemeenten zichtbaar en volwaardig te betrekken bij de verdere uitwerking van de opgaven rondom Schiphol, zodat de verdeling van aandacht, investeringen en kwaliteitsverbeteringen beter aansluit bij de regionale impact.	Wij onderschrijven dat de gevolgen van Schiphol zich niet beperken tot de gemeente Haarlemmermeer. De luchthaven heeft een ruimtelijke en milieubelastende werking in een groter deel van de Schipholregio. In de Omgevingsvisie is daarom inmiddels expliciet opgenomen dat vooral in Haarlemmermeer, Amstelveen, Ouder-Amstel, Aalsmeer en Uithoorn verschillende vormen van milieubelasting samenkomen. Dat Haarlemmermeer op verschillende plaatsen uitgebreider aan bod komt, hangt samen met het feit dat de luchthaven zelf daar ligt en dat juist in deze gemeente grote ruimtelijke opgaven rond Schiphol, woningbouw, bereikbaarheid, energie, Greenport Aalsmeer en de mogelijke toekomstige ruimtevraag van de luchthaven samenkomen. Dit betekent echter niet dat de belangen en opgaven van de andere omliggende gemeenten van ondergeschikt belang zijn. De verdere uitwerking van de Schipholregio vindt daarom nadrukkelijk plaats als regionale gebiedsopgave, samen met de betrokken gemeenten, het Rijk, Schiphol en andere partijen. Daarbij kijken wij niet alleen naar bereikbaarheid en economische ontwikkeling, maar ook naar gezondheid, leefomgevingskwaliteit, landschap en ruimtelijke kwaliteit. De aard en omvang van de lokale effecten van Schiphol zijn daarbij mede bepalend voor de aandacht die gebieden krijgen bij verdere uitwerking en kwaliteitsverbetering. Met de inmiddels aangebrachte aanscherpingen in de Omgevingsvisie achten wij de positie van de omliggende Schipholgemeenten voldoende zichtbaar en zien wij geen aanleiding voor een verdere tekstuele wijziging.
ZW_0053	1	Met veel belangstelling hebben de GGD'en in Noord-Holland de ontwerp-omgevingsvisie en de ontwerp-omgevingseffectrapportage (OER) gelezen. De provincie constateert in op weg naar een ruimtelijk voorstel dat 'voor alle sectorale ruimtelijke claims minimaal 27% meer Noord-Holland nodig is'. Dit kan de leefomgeving van inwoners onder druk zetten. Daarom is het belangrijk dat de provincie in haar visie duidelijke keuzes maakt en maatregelen neemt om de leefomgeving te beschermen. We vinden het goed dat de provincie een gezonde leefomgeving als een belangrijk afwegingsprincipe in de visie opneemt. Dit zien we ook terug in verschillende beleidsstukken, zoals: •Het Beleidskader Gezonde Leefomgeving. •Ruimtelijke analyses voor Noord-Holland Noord en Zuid. •Het actieplan Geluid. •De Nota Uitvoering en Handhaving 2024-2027. De GGD'en nemen ook actief deel in deze trajecten om samen met de provincie en andere partners de leefomgeving van de inwoners te beschermen en waar mogelijk te verbeteren.	Wij danken indiener voor zijn constructieve bijdrage aan de omgevingsvisie. Per thema wordt in het navolgende antwoord gegeven op de oproep tot het tonen van ambitie op die thema's.
ZW_0053	2	De kwaliteit van de leefomgeving moet beter Uit het OER blijkt dat geluid, hittestress, lichthinder en omgevingsveiligheid op dit moment slecht scoren. De luchtkwaliteit is redelijk, maar de nieuwe EU-normen voor 2030 worden niet overal gehaald met het voorgenomen beleid. De industriegebieden in de IJmond en het havengebied bij Amsterdam hebben invloed op de leefomgeving en gezondheid van omwonenden. Ook hinder en slaapverstoring rond Schiphol blijven een probleem. Daarom is het teleurstellend dat het OER constateert dat de voornemens in de omgevingsvisie geen verbetering opleveren voor de leefomgeving van haar inwoners (alleen neutrale scores). De GGD'en willen graag dat de positieve initiatieven van de afgelopen jaren en de beschreven ambitie van de provincie concreet zichtbaar worden in de omgevingsvisie. Wij willen u daarvoor de volgende aandachtspunten meegeven.	Wij danken indiener voor de gegeven aandachtspunten, die we in het navolgende zullen beantwoorden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0053	3	Gebruik gezondheidskundige advieswaarden als doel In afwegingsprincipe 3 staat dat de provincie de omgevingskwaliteit en een gezonde leefomgeving wil waarborgen en bevorderen. Dit geldt vooral voor luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid. Die aandacht is terecht, want met de verbetering van de luchtkwaliteit en het realiseren van een aanvaardbare geluidsbelasting is de meeste gezondheidswinst te behalen. Maar de visie zegt niet wanneer een leefomgeving gezond genoeg is. Daardoor is onduidelijk wat de provincie precies wil bereiken. Het voldoen aan wettelijke normen en Europese kaders is niet hetzelfde als het realiseren van een gezonde leefomgeving. De GGD'en stellen voor om de WHO-advieswaarden als doel te gebruiken. Ook als deze nu nog niet haalbaar zijn, is een bestuurlijke ambitie of stip op de horizon nodig voor het bevorderen van een gezonde leefomgeving. Zonder een dergelijke ambitie bestaat het risico dat gezondheid minder belangrijk wordt gevonden dan andere (economische) beleidsdoelen	Wij hebben in het Beleidskader Gezonde Leefomgeving vastgelegd dat we bij ruimtelijke opgaven inzetten op landelijke wet- en regelgeving. Dat betekent dat wij er bij de ontwikkeling, herinrichting en het beheer voor zorgen dat we binnen wettelijk toegestane grenzen blijven. Het gevolg van dit principe is dat we niet uitgaan van de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit en geluid. De belangrijkste reden daarvoor is dat deze waarden op heel veel plekken in onze provincie niet haalbaar zijn. Wij hebben ruimtelijke opgaven, die met het hanteren van de WHO-advieswaarden niet gerealiseerd kunnen worden. Bovendien missen we bevoegdheden voor een aanzienlijk deel van de bronnen die bijdragen aan luchtverontreiniging en geluidhinder, zoals mobiliteit en houtstook. De Europese wetgeving die ook in Nederland moet worden toegepast en die wij volgen, beweegt zich op lange termijn richting de WHO-waarden.
ZW_0053	4	Leg het tegengaan van maximale normopvulling concreet vast De provincie zet in op het naleven van landelijke milieunormen bij ruimtelijke besluiten. Alleen daar waar de landelijke regelgeving ruimte laat of onderdelen niet dekt, wordt die ruimte verkend of wordt aanvullend beleid vastgesteld. Tegelijkertijd wordt maximale normopvulling niet vanzelfsprekend gevonden, waarbij stapeling van bronnen wordt meegewogen. Het vermijden van maximale normopvulling is een mooie intentie, maar sluit niet aan bij de praktijk van jaar en dag. Als voorbeeld: bij ruimtelijke ontwikkelingen is het streven vrijwel altijd om de standaardwaarden voor geluid te gebruiken, maar ligt de geluidbelasting van het uiteindelijke project dichter in de buurt van de (veel hogere) grenswaarden. En zo zijn er meer voorbeelden te geven waarbij de goede intentie wordt 'overruled' door economische belangen of tijds- en ruimtedruk. De GGD'en vinden dat de provincie moet vastleggen dat maximale normopvulling niet zonder meer is toegestaan. Dit moet meetbaar zijn, zodat het meetelt bij afwegingen met andere belangen.	Dat maximale normopvulling niet vanzelfsprekend is, is reeds vastgelegd in zowel de Startnotitie als het Beleidskader Gezonde Leefomgeving. De inzet van de provincie is niet om lokaal strengere omgevingswaarden vast te stellen. Het feit dat in de Omgevingsvisie de gezonde leefomgeving als een provinciaal belang wordt vastgesteld, maakt het wel mogelijk om het belang van een gezonde leefomgeving aan de voorkant, transparant en volledig mee te wegen bij ruimtelijke besluitvorming.
ZW_0053	5	Maak duidelijk wat 'gezond wonen' betekent De provincie moet voor 2050 ongeveer 275.000 extra woningen bouwen. Dit is lastig door de nabijheid van industriegebieden en Schiphol, de energietransitie, en drukte op het elektriciteitsnetwerk. De GGD'en benadrukken het belang dat de provincie hecht aan het bouwen van woningen in een gezonde leefomgeving. Maar het is niet duidelijk wat de provincie hier precies mee bedoelt. Om dit doel te bereiken is het nodig dat ontwikkelaars weten wat de provincie onder een gezonde leefomgeving verstaat en hoe dat gerealiseerd moet worden. Dit is in de omgevingsvisie nog onvoldoende uitgewerkt. Denk daarbij aan: •Hoeveel groen er moet zijn; •Hoe de omgeving beweegvriendelijk kan worden ingericht; •Hoe woningen een gezond binnenklimaat krijgen; •De aanwezigheid van een geluidluwe zijde en geluidsmaatregelen; •Hoe de woning en woonomgeving aangepast zijn aan de huidige en toekomstige hittestress. Dit is extra van belang bij woningen die gebouwd worden voor mensen die het wat minder hebben. Zij hebben onvoldoende mogelijkheden om hun woning aan te passen en zijn meer aangewezen op de inrichting van de directe leefomgeving dan meer gefortuneerden. Neem in de concretisering ook mee de dat verdichting in stedelijk gebied impact heeft op de leefomgeving bij bestaande woningen.	In antwoord op uw vraag wat wij onder een Gezonde Leefomgeving verstaan: De provincie doet geen uitspraak over wanneer het gezond genoeg is. Met het beleidskader gezonde leefomgeving stellen we als doel om de blootstelling van onze inwoners aan schadelijke stoffen en hinder te verminderen en gezonde leefomgeving volwaardig mee te wegen bij ruimtelijke besluitvorming. De provincie focust zich op de velden waar we impact kunnen maken en waar we een rol als bevoegd gezag hebben. De genoemde onderwerpen vallen onder de bevoegdheden van de gemeente en vragen nadere uitwerking in concrete woningbouwplannen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0053	6	Schiphol: geluid en slaapverstoring blijven een probleem Rond Schiphol hebben omwonenden nog steeds last van geluidhinder en slaapverstoring. Vliegtuigen worden gemiddeld stiller, maar dit merken de omwonenden in de eerste tientallen kilometers van de start- en landingsbanen niet. Als de geluidgrens om te ontwaken met 10 decibel overschreden wordt, maakt een vliegtuig dat 3 decibel minder geluid maakt geen verschil. De ontwaakreactie – en de bijbehorende slaapverstoring – blijft hetzelfde. Voor deze omwonenden zijn het verminderen van het aantal vliegtuigpassages en nachtvluchten, en voldoende rustperiodes, belangrijker om hinder en slaapverstoring te vermijden. De provincie zegt zich niet actief te willen bemoeien met de (capaciteitsontwikkeling van) Schiphol, omdat dit niet tot haar taken behoort. De GGD'en zijn het hier niet mee eens. De provincie is voorzitter van de BRS en heeft belang bij woningbouw en een gezonde ruimtelijke inrichting rond de luchthaven. Dat is alleen mogelijk als de milieudruk van de luchthaven beperkt blijft en waar mogelijk vermindert. Daar hoort een visie bij die aangeeft hoe de provincie omgaat met de luchtvaart. Ook moet duidelijk zijn wat nodig is om gezonde woongebieden te realiseren rond Schiphol.	Wij onderschrijven dat geluidhinder en slaapverstoring belangrijke aandachtspunten zijn voor de gezondheid en leefkwaliteit rond Schiphol. Onderzoek van het RIVM bevestigt dat bij Schiphol een relatie bestaat tussen blootstelling aan nachtelijk vliegtuiggeluid en ernstige slaapverstoring. De Omgevingsvisie gaat daarom niet uitsluitend uit van stillere vliegtuigen als oplossing. In de aangepaste tekst is expliciet opgenomen dat wij inzetten op vermindering van slaapverstoring en nachtelijke hinder en op het voorkomen dat hinder wordt verschoven naar de randen van de nacht. Wij herkennen niet het beeld dat de provincie zich niet actief met de ontwikkeling van Schiphol wil bemoeien omdat dit niet tot haar taken behoort. In de aangepaste Omgevingsvisie is juist verduidelijkt dat de provincie gedeeltelijk invloed heeft op de ontwikkeling van Schiphol. De belangrijkste bevoegdheden ten aanzien van de luchthaven en het luchthavengebruik liggen bij het Rijk, maar de provincie heeft een belangrijke rol bij de ruimtelijke ontwikkeling van Schiphol en zijn omgeving en vanuit haar verantwoordelijkheden voor onder meer mobiliteit, landschap, economie en leefomgevingskwaliteit. Daarnaast behartigen wij samen met gemeenten en andere provincies binnen de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) de belangen van de regio richting het Rijk. De gedeputeerde Luchtvaart van Noord-Holland is voorzitter van de BRS. Voor de ruimtelijke ontwikkeling rond Schiphol is gezondheid nadrukkelijk onderdeel van de afweging. De Omgevingsvisie zet in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit, vermindering van de gezondheidsbelasting en krimpende milieucontouren. Bij nieuwe woningbouw en andere gevoelige functies moet de kwaliteit van de leefomgeving volwaardig worden meegewogen, waarbij ook cumulatie van milieubelasting wordt betrokken. Waar de belangrijkste bevoegdheden bij het Rijk liggen, zoals bij het vliegverkeer van en naar Schiphol, brengt de provincie het belang van verdere vermindering van geluidbelasting en luchtverontreiniging actief bij het Rijk in.
ZW_0053	7	Stimuleer een gezonde leefstijl In het Programma Gezonde Leefomgeving 2020 sprak de provincie de intentie uit om een fysieke leefomgeving te creëren die gezond gedrag stimuleert. In het programma werd benoemd om: •Gezond eten en drinken te bevorderen; •Sociale contacten te stimuleren; •Meer beweging mogelijk te maken. De provincie zag in 2020 een taak voor zichzelf bij het bevorderen van beweging door de inrichting van de openbare ruimte, en regionale mobiliteit. Deze ambitie lijkt in de omgevingsvisie losgelaten, en wordt alleen kort aangestipt in het kader van recreatie (paragraaf 5.3). Inrichtingsprincipes voor een beweegvriendelijke omgeving zijn wel degelijk van belang. De GGD'en zien graag dat een beweegvriendelijke inrichting van nieuwe woongebieden als doel wordt opgenomen in de omgevingsvisie. En dat daarbij de herinrichting van bestaande woongebieden niet uit het oog wordt verloren. Daarnaast kan de provincie een gezonde voedselomgeving stimuleren. Denk daarbij aan grondgebonden reclamezuilen (op provinciegrond), reclames in abri's waar de provincie over gaat, en mogelijk ook vestigingsbeleid voor fastfood en/of tankstations met voorzieningen. Denk ook aan voorlichting en kennisoverdracht in overleg met gemeenten. Dit past in de lijn die de provincie heeft ingezet om – samen met het RIVM – stapelkaarten voor haar gemeenten te ontwikkelen om de leefomgeving in kaart te brengen, waarbij ook de voedselomgeving een rol speelt.	De provincie focust zich op de taken waarvoor wij als provincie verantwoordelijk voor zijn én waar we bevoegdheden hebben. Het is voor ons belangrijk om deze verantwoordelijkheid te nemen en vanuit onze bevoegdheden het meeste verschil te maken, bijv. als bevoegd gezag . Voor veel van de genoemde zaken is een andere overheid, in het bijzonder gemeenten, verantwoordelijke en primair aan zet.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0053	8	Maak een duidelijk kader voor een gezonde leefomgeving Het belang van een gezonde fysieke leefomgeving voor de inwoners van Noord-Holland komt uitgebreid aan bod in de omgevingsvisie. Maar door verdichting en ruimtegebrek komt diezelfde leefomgeving onder druk te staan. Ook laat het OER zien dat voor handhaving en verbetering van de leefomgeving meer nodig is dan het beleid dat beschreven staat in de visie. De GGD'en vinden dat de provincie haar ambities concreter moet maken. Er moet een duidelijk kader komen dat aangeeft hoe omgevingskwaliteit en een gezonde leefomgeving worden meegenomen bij ruimtelijke besluiten. Bijvoorbeeld met richtlijnen waar ontwikkelaars zich aan moeten houden, net als bij economische afwegingsprincipes.	Het beschermen van de veilige, fysieke leefomgeving van inwoners is de inzet van het Beleidskader Gezonde Leefomgeving en wordt het daar en ook in de Omgevingsvisie aangemerkt als een provinciaal belang. In het Beleidskader worden ook de instrumenten beschreven die de provincie tot haar beschikking heeft om te sturen op een gezonde leefomgeving, zoals het samenwerken en inzetten van ons netwerk, onze kennis en onze middelen vanuit onze rol als gesprekspartner en medeoverheid werken we samen en zetten we ons netwerk, onze kennis en onze middelen in om oplossingen te realiseren. Als ruimtelijk ordenaar dragen we daarnaast bij aan gebiedsanalyses en reageren we op ruimtelijke plannen. Als kadersteller borgen we beleid via regels. Daarnaast kunnen we met juridische instrumenten, zoals projectbesluiten, invloed uitoefenen op projecten en plannen van andere overheden, om een gezonde leefomgeving te bevorderen. Omdat de opgave groot is, prioriteren we onze inzet in gebieden waar inwoners het meest worden blootgesteld aan schadelijke stoffen en hinder. Wij dragen al bij aan het inzichtelijk maken van cumulatieve en stapeleffecten zodat deze meegewogen kunnen worden in ruimtelijke afwegingen, zoals via het recente RIVM rapport Ruimtelijke Analyse van de Leefomgeving en Kwetsbaarheid (https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Gezonde_leefomgeving_Milieu/Gezonde%20leefomgeving%20in%20Noord-Holland%20Zuid%20-%20Een%20ruimtelijke%20analyse%20van%20leefomgeving%20en%20kwetsbaarheid%202026-0091.pdf).
ZW_0054	1	Zienswijze Google op de ontwerp-Omgevingsvisie 2026 Google ("Green Box Computing B.V.") verwelkomt de gelegenheid om input te leveren op de ontwerp-Omgevingsvisie van de provincie om een duidelijke langetermijnvisie te ontwikkelen voor de ruimtelijke, economische en maatschappelijke ontwikkeling van Noord-Holland. Google streeft ernaar een goede buur te zijn en te luisteren naar de ambities en zorgen van onze omgeving, overal waar wij actief zijn. In deze zienswijze bespreken we onze visie op de relatie tussen ruimtelijke ordening en het energiesysteem, strategische relevantie en water. We beheren een datacenter in Middenmeer dat werkgelegenheid biedt aan 125 mensen en zorgen via bijbehorende investeringen voor duizenden indirecte en geïnduceerde banen in onze bredere toeleveringsketen. Zo bieden we de digitale infrastructuur waarmee Nederlandse gebruikers en bedrijven hun digitale en AI-toepassingen via Google Cloud kunnen ontwikkelen, en leveren we daarnaast Google-diensten, zoals Search en Maps, aan talloze burgers om hun dagelijks leven te verbeteren. We zijn diep ingebed in de ruimtelijke, energetische en milieusystemen van Noord-Holland en zetten ons in voor een duurzame toekomst. Bij het bouwen streven we ernaar te luisteren naar onze omgeving om in dialoog tot een ruimtelijke inpassing van onze ontwikkelingen te komen. Tot op heden hebben we in Nederland meer dan 1 gigawatt aan extra capaciteit voor de opwekking van schone energie ondersteund via langjarige stroomcontracten (PPA's) met bijvoorbeeld offshore windprojecten Crosswind en Ecowende. Met andere woorden: capaciteit die is gebouwd dankzij Google als afnemer (anchor customer). Deze investering in offshore windenergie, inclusief ons grootste offshore windproject ooit, weerspiegelt onze bredere toewijding aan een duurzame toekomst met schone energie. Help beheerders van digitale infrastructuur uitdagingen in het energiesysteem op te lossen Als belangrijke speler in het energiesysteem in Noord-Holland, zowel als afnemer als door het mogelijk maken van opwek door PPA's, zijn wij gecommitteerd om bij te dragen aan een weerbaar elektriciteitsnet. Omdat uitdagingen op het elektriciteitsnet iedereen raken en zeer complex zijn over verschillende bestuurslagen en belanghebbenden heen, moedigen we de provincie aan om een ondersteunende houding aan te nemen bij het uitrollen van netontlastende maatregelen en projecten. Daarnaast verwelkomen we het standpunt van de provincie om afname te clusteren rond geplande netuitbreidingen en om afname zo dicht mogelijk bij de opwekking te plannen om de systeemkosten voor alle gebruikers van het gedeelde net te verlagen.	Netcongestie is inderdaad een groot probleem voor economische ontwikkeling, woningbouw en verduurzaming. Wij willen daarom onder andere ruimte geven aan netuitbreidingen (zie paragraaf 6.7, dat was 5.7). Uw aanbeveling om nauw samen te werken met grote gebruikers van energie en partijen die grote batterijen(BESS) plaatsen nemen wij ter harte.
ZW_0054	1a	● Aanbeveling: Werk nauw samen met zowel afnemers als netbeheerders zoals TenneT, Liander en ECW om voldoende fysieke ruimte toe te wijzen voor BESS-projecten in Holland in de buurt van grote afnemers om toekomstige druk op het net te verlichten.	De aanbeveling van indiener om bij BESS projecten nauw samen te werken met grote afnemers van energie en netbeheerders zoals Tennet, Liander en ECW nemen wij ter harte.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0054	2	Als beheerder van digitale infrastructuur is Google bereid om flexibele aansluitingen in combinatie met batterijopslag (BESS)-oplossingen te onderzoeken om zowel een hoog niveau van dienstverlening aan onze gebruikers en klanten te behouden als het net op piekmomenten te ondersteunen. Hoewel dit voornamelijk een gesprek is tussen de Rijksoverheid, toezichthouders, netbeheerders en afnemers, speelt de provincie vanuit ruimtelijk oogpunt een belangrijke rol bij het toewijzen van voldoende grond voor toekomstige BESS-projecten. Door prioriteit te geven aan voldoende ruimte voor deze projecten in de buurt van grote onderstations en afnemers, stelt de provincie aanbieders van digitale infrastructuur in staat om te helpen het systeem te flexibiliseren. Hierdoor kunnen meer bedrijven en woningen sneller een aansluiting krijgen en wordt er een businesscase geboden voor BESS-ontwikkelaars in Nederland met Google als afnemer. ● Aanbeveling: Speel een proactieve rol bij de planning van potentiële warmtenetten om het hergebruik van (groene) elektronen naar groene warmte te maximaliseren op basis van clusteringprincipes.	De provincie heeft een faciliterende en verbindende rol bij het ontwikkelen van warmtenetten, waarvoor de primaire verantwoordelijkheid bij de gemeenten ligt. Het optimaal gebruiken van restwarmte van datacenters is onderdeel van het ontwikkelen van warmtenetten.
ZW_0054	3	Digitale infrastructuur heeft de potentie om warmte, gebaseerd op groene elektriciteit, te leveren aan geïnteresseerde afnemers, zoals publieke warmtebedrijven, coöperaties of bedrijven. Google biedt deze duurzame warmte, die groene elektronen hergebruikt, kosteloos aan, wat de energierekening van nabijgelegen bewoners en bedrijven mogelijk aanzienlijk kan verlagen. Daarnaast heeft brede adoptie hiervan de potentie om de druk op het elektriciteitsnet te verminderen doordat er minder individuele warmtepompen geïnstalleerd worden. Aan deze projecten gaat echter vaak een coördinatie- en financieringsprobleem vooraf. We moedigen de provincie aan om via ruimtelijke coördinatie een actieve rol te spelen bij het proactief plannen van collectieve warmte. ● Aanbeveling: Handhaaf best-in-class standaarden voor de vestiging van datacenters op het gebied van energie-eisen, zoals PUE.	Voor de ontwikkeling van warmtenetten is vanaf 1 januari 2027 de wet collectieve warmte van toepassing. De provinciale rol bij deze wet is beperkt. Alleen als er warmtenetten worden gerealiseerd die van invloed zijn op de warmtenetontwikkelingen in aangrenzende gemeenten, heeft de provincie de bevoegdheid om een zienswijze in te dienen. De provincie stimuleert overigens wel de ontwikkeling van warmtenetten bij gemeenten en onderlinge samenwerking door aan hen expertise beschikbaar te stellen. Hierbij wordt onder andere gekeken naar de beschikbare duurzame warmtebronnen in de omgeving. Wij zien datacenters ook als potentiële restwarmtebron. Daarnaast zijn nieuwe datacenters binnen Noord-Holland verplicht om voorbereidingen te treffen zodat restwarmte eenvoudig kan worden uitgekoppeld als een warmtebedrijf zich hiervoor meldt.
ZW_0054	4	Digitale infrastructuur kan een versneller zijn van klimaatactie als exploitanten worden aangemoedigd om hulpbronnen verantwoord te gebruiken. Daarom moedigen we de provincie aan om de principes achter de vestigingscriteria te handhaven zoals momenteel vastgelegd in de Richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland. Hierbij dient de provincie flexibel in te spelen op technologische vooruitgang op het gebied van koeling, terwijl zij zich bewust blijft van de verschillende KPI's die elkaar beïnvloeden, zoals de inverse relatie tussen PUE (power usage effectiveness) en WUE (water usage effectiveness). Hoewel Google al 100% van zijn energie inkoopt als hernieuwbare elektriciteit via PPA's, geloven we dat de hele elektriciteitssector uiteindelijk zal verschuiven naar het matchen van stroomverbruik per uur met duurzame energie die op hetzelfde moment wordt opgewekt. Door hierop te sturen, draagt de provincie bij aan het versnellen van een diverse mix aan schone technologieën in zowel energieopwek als -opslag. Digitale infrastructuur maakt strategische relevantie mogelijk De provincie erkent datacenters als strategisch relevante infrastructuur en is voornemens om de groei van digitale infrastructuur te faciliteren. Dit wordt ondersteund door het Rapport Wennink, dat constateert dat de uitbouw van digitale infrastructuur een voorwaarde is voor de Nederlandse economische veiligheid en concurrentiepositie. Volgens het rapport zijn faciliterende technologieën zoals datacenters essentieel voor de Nederlandse geopolitieke positie op het gebied van energie, defensie, digitalisering en biotechnologie, doordat ze strategische controlepunten in relevante waardeketens opleveren. Op die manier stellen investeringen in digitale infrastructuur Noord-Holland in staat om leidende posities na te streven in deze innovaties. In lijn hiermee ondersteunen wij de suggesties van het Economisch Forum Holland Boven Amsterdam om rekening te houden met ruimte voor digitale infrastructurele ontwikkelingen.	Terecht dat indiener hier aandacht voor vraagt en daar blijven wij op sturen via onze vestigingsvoorwaarden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0054	5	We ondersteunen het feit dat de provincie een proactieve aanpak wil kiezen bij het versterken van het waterecosysteem in Noord-Holland. Water is een belangrijke en schaarse gedeelde hulpbron voor burgers, de natuur, en de economie. Hoewel datacenters in Nederland slechts 0,088% van het drinkwater verbruiken, is elke impact belangrijk. Google gebruikt bij ontwikkelingen een datagedreven raamwerk, waarin we in samenwerking met overheidsinstanties en lokale nutsbedrijven beoordelen wat de beste koeloplossing is voor een lokaal stroomgebied. Hierbij overwegen we waterkoeling alleen als de lokale bronnen gezond en veerkrachtig zijn. Als een waterbron een hoog risico loopt, kiezen we voor luchtkoeling of industrieel water. ● Aanbeveling: Breng drinkwaterbedrijven, overheid, wetenschap, particuliere ondernemingen en ngo's proactief samen in publiek-private partnerschappen om de waterveerkracht van de regio te versterken. Daarnaast zetten wij ons in voor verantwoordelijk watergebruik en willen we tegen 2030 meer zoetwater aanvullen dan we verbruiken in de buurt van onze locaties, door lokale projecten voor waterbeheer te financieren. Dit omvat bijvoorbeeld projecten die helpen water te besparen door middel van AI-optimalisatie of ontzilting. Een voorbeeld van een project dat wij in Noord-Holland ondersteunen is onze financiële bijdrage aan Zoete Toekomst Texel via Acacia Water, dat het eiland helpt minder afhankelijk te worden van zoetwaterbronnen van het vasteland. We kijken uit naar verdere samenwerking bij het afronden van de Omgevingsvisie door de provincie, gericht op een mooie, krachtige en weerbare omgeving. Vragen of reacties naar aanleiding van deze reactie zijn welkom op middenmeer@google.com.	Het wordt door de provincie gewaardeerd dat de sector de waterschaarste onderkent en serieus neemt en door middel van innovatie de footprint zo klein mogelijk maakt. We willen graag met de indiener samenwerken. Wij zullen daarbij een afweging maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord
ZW_0055	1	Het Regioteam Energietransitie (hierna: Regioteam), een samenwerkingsverband van de NVDE, Energie-Nederland, Holland Solar, NedZero en Energy Storage NL, heeft met belangstelling kennisgenomen van de Ontwerp-Omgevingsvisie Provincie Noord-Holland. Het is goed dat in de inleiding van het document duidelijk wordt gesteld dat Noord-Holland wil bijdragen aan Europese autonomie en de ambitie om weerbaarder te zijn door de eigen opwek van energie. Ervan uitgaande dat daarmee duurzame energie bedoeld wordt, krijgt de energietransitie daarmee terecht een plek in het hart van deze Omgevingsvisie. Het uitgangspunt om méér te sturen vanuit netwerken (in andere woorden en betrekking hebbend op onze sector: méér energieplanologie) vinden wij verstandig. Echter: deze ambities worden lang niet overal in de Ontwerp-Omgevingsvisie consequent doorvertaald. Duurzame energiewinning met veel opwek en productie in eigen land vraagt meer ruimte dan een fossiel systeem met veel import. Waar energie vroeger vooral van onder de grond kwam, is het nieuwe systeem (naast ondergronds) voor een groter deel ook bovengronds zichtbaar. Dat geldt ook voor het uitgebreidere transportnetwerk. Batterijen, elektrolysers, geothermie-installaties, transformatiehuisjes, windmolens: het vraagt allemaal ruimte. En daar zie je er wat van. Het is zaak dat het energiesysteem steeds meer een integraal onderdeel van de ruimtelijke ordening wordt. In het verleden is er niet altijd even kritisch gekeken waar bepaalde assets in het energiesysteem terecht kwamen en niet of dat ook binnen het systeem de meest logische plekken waren. Evenmin waren de noden en mogelijkheden van het energiesysteem zelf bij het plannen van energievragers vaak leidend. Bij toenemende schaarste van ruimte (en netcapaciteit) kunnen we ons dat niet langer permitteren. Vaker dan voorheen moeten de kansen en beperkingen van het energiesysteem leidend zijn bij ruimtelijke keuzes. Onze belangrijkste toetssteen bij het appreciëren van deze Omgevingsvisie is de vraag hoe deze behulpzaam is bij het faciliteren van de energietransitie, zodat we ons land optimaal kunnen inrichten om snel onafhankelijker te worden van geïmporteerde fossiele energie. We geven graag de volgende suggesties mee:	Wij danken indiener voor deze constructieve inbreng.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0055	2	Er valt méér te kwantificeren dan nu gebeurt Hoewel uiteraard niemand met zekerheid kan weten hoe de elektriciteitsvraag in Noord-Holland zich exact zal ontwikkelen en energiebesparing terecht prioriteit krijgt, staat vrijwel vast dat deze zal stijgen. CE schreef daarover in een recente studie: “Ontwikkelingen in het verwachte energieverbruik laten zien dat de vraag naar elektriciteit (en transportcapaciteit op het net), waterstof en warmte in Nederland de komende decennia zeer sterk zal toenemen. Voor Noord- en Zuid-Holland zien we in de Netbeheer Nederland-scenario’s zowel voor elektriciteit, waterstof als duurzame warmte in absolute zin de grootste toenames in de energievraag”. In de vraag zal moeten worden voorzien. Omdat zeker niet alle stroom van zee zal komen, ligt een sterke doorgroei van wind en zon op land na 2030 in het verschiet. Het geactualiseerde Nationaal Programma Energiesysteem zal daar dit najaar exacter uitsluitsel over geven, maar de vigerende versie daarvan gaat uit van een verdubbeling van wind op land en een verdrievoudiging van zon na 2030. In de wetenschap dat Noord-Holland ver achterligt bij haar zelf gestelde RES-doelen voor 2030, is het evident dat er véél meer locaties nodig zijn voor decentrale opwek, dan nu beschikbaar. Wij raden in de omgevingsvisie te kwantificeren welke potentie de gereserveerde gebieden voor de opwek van zon en wind bieden en in hoeverre deze past bij de geprognotiseerde groei. Dat geldt evenzeer voor de opwek van groene waterstof en duurzame warmte.	Wij onderschrijven dat een kwantitatieve onderbouwing nodig is voor keuzes over het toekomstige energiesysteem. De Omgevingsvisie bevat de strategische ruimtelijke koers en de Omgevingsverordening bevat de juridisch-ruimtelijke regels. De verdere uitwerking van de verhouding tussen de potentiële energieopwek, de toekomstige energievraag en de benodigde energie-infrastructuur vindt plaats in energiebeelden en het nog uit te werken provinciale Programma Energie. Energiebeelden brengen vraag en aanbod van energie op provinciaal en regionaal niveau in samenhang in beeld. Zij bieden daarmee een basis voor keuzes over opwek, opslag, warmte, waterstof, energie-infrastructuur en de bijbehorende ruimtelijke randvoorwaarden. Het Programma Energie kan deze inzichten vervolgens vertalen naar provinciale maatregelen, afspraken en monitoring. De provincie sluit daarmee aan bij de nieuwe landelijke interbestuurlijke werkwijze voor het energiesysteem, die in 2026 verder wordt uitgewerkt en vanaf 2027 wordt ondersteund door het Nationaal Programma Energiesysteem.
ZW_0055	3	Trek consequenties uit keus voor onderscheid tussen centraal en decentraal systeem We steunen het onderscheid dat gemaakt wordt tussen het centrale en decentrale energiesysteem. En ook de ruimtelijke consequentie, dat energie-intensieve activiteiten geclusterd worden nabij centrale systeem. In dat licht valt niet goed te begrijpen waarom er wordt gesteld “Vooralsnog (…) terughoudend te zijn met nieuwe grootschalige opwek op land buiten de RES-afspraken”. Opnieuw: De RES-doelen worden nu al niet gehaald. En het is evident dat er de komende decennia grootschalige vraag zal ontstaan door woningbouw en bedrijfsontwikkeling. Deze terughoudendheid past daar niet bij, eens temeer omdat de RES-afspraken maar tot 2030 lopen. Immers, zeker zolang er netcongestie is (en die blijft er nog wel even) zullen er zonder extra energieproductie nauwelijks ontwikkelingen mogelijk zijn. Dat geldt evenzeer voor decentrale productie. Links en rechts wordt er in de visie gesteld dat vraag en aanbod bij elkaar moeten worden gebracht wat betekent dat er ook op decentraal niveau energie geproduceerd moet worden, maar het uitgangpunt dat zulks dan ook in principe mogelijk moet zijn, ontbreekt. Wij raden aan het uitgangspunt dat er buiten de RES-afspraken geen grootschalige opwek op land mogelijk is te schrappen.	Wij onderschrijven dat het onderscheid tussen het centrale en decentrale energiesysteem ruimtelijke consequenties heeft. De schaal van een energieproject is daarbij niet op zichzelf bepalend. De verdere uitwerking van de rol van zon en wind op land, in samenhang met lokale en regionale energievraag, energie-infrastructuur, opslag en flexibiliteit, vindt plaats in de energiebeelden en het Programma Energie. De zienswijze vraagt aandacht voor de vraag hoe de terughoudendheid met grootschalige opwek buiten de RES-afspraken zich verhoudt tot de ontwikkeling van een decentraal energiesysteem en de verwachte groei van de energievraag. Wij betrekken dit punt bij de verdere uitwerking van de energiebeelden en het Programma Energie. In de ontwerp-omgevingsvisie is overigens niet aangegeven dat op voorhand grootschalige opwek buiten RES zoekgebieden is uitgesloten. Er staat: "Ook voor grootschalige opwek op land streven we naar zo veel mogelijk balans tussen vraag en aanbod om grote transporten te voorkomen. Vooralsnog zijn we daarom terughoudend met nieuwe grootschalige opwek op land buiten de RES-afspraken, tenzij de extra opwek aansluit op een groeiende vraag en passend is binnen de ruimtelijke randvoorwaarden, zodat het hoogspanningsnet niet extra wordt belast. Tegelijkertijd zitten we midden in een transitie, wat vraagt om een adaptieve aanpak. We houden er daarom rekening mee dat, ondanks het sturen op slimme energieplanologie, in de verdere toekomst aanvullende 380kV-infrastructuur noodzakelijk kan zijn."
ZW_0055	4	Wij raden aan het uitgangspunt te verankeren dat decentrale duurzame opwek en opslag in principe mogelijk gemaakt moet worden, waar de te verwachte vraagontwikkeling het aanbod overstijgt.	Dit is de essentie van de ontwikkeling van het decentrale energiesysteem. Wij zullen dit verder uitwerken in de energiebeelden en het programma Energie (zie ook het antwoord op opmerking 2).
ZW_0055	5	Optimaal benutten van netten betekent ook: ruimte creëren voor aanbod Het is logisch en verstandig dat in de Omgevingsvisie wordt ingezet op optimaal gebruik van netten. Dat kan echter ook betekenen dat het logisch is ruimte te creëren voor opwek op plekken waar veel vraag is en nog ruimte op het net voor aanbod, zoals in de omgeving van Amsterdam. In dat licht bezien was het bijvoorbeeld niet erg logisch dat de provincie geen verklaring van geen bezwaar afgaf bij een windproject bij de NoorderIJplas. Wij raden aan om bij de ambities om het net optimaal te gebruiken toe te voegen, dat de ruimtelijke consequentie hiervan is dat er locaties gevonden moeten worden om extra decentrale duurzame opwek te realiseren.	Wij onderschrijven het belang van een goede ruimtelijke samenhang tussen energievraag, energieopwek, opslag, flexibiliteit en energie-infrastructuur. Dit uitgangspunt is al opgenomen in de ontwerp-Omgevingsvisie in de uitwerking van het centrale en decentrale energiesysteem. De concrete afweging over locaties voor energieopwek vindt plaats in de verdere uitwerking van de energiebeelden, gebiedsuitwerking en het Programma Energie. Daarbij wegen wij naast de bijdrage aan het energiesysteem ook de beschikbare netcapaciteit en de ruimtelijke inpasbaarheid mee.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0055	6	Sluit nuttige toepassingen van systeembatterijen niet te snel uit Het is goed dat Noord-Holland als één van de eerste provincies een ruimtelijke kader aangeeft voor het plaatsen van batterijen. Opslag van elektriciteit is een cruciale schakel in de energietransitie en kan een belangrijke rol spelen bij het verzachten van netcongestie. De markt heeft baat bij duidelijkheid over de voorwaarden. De tot dusverre gemaakte keuzes rond grootschalige opslag zijn goed navolgbaar, maar te restrictief voor wat betreft het verbod op plaatsing van batterijen rond 150 kV stations in beschermde landschappen. Het is niet verstandig die optie nu al te verbieden. Juist op dit spanningsniveau doet veel van de regionale congestie zich voor. Systeembatterijen bij 150 kV stations kunnen ook als congestieverzachter optreden en effectief bijdragen aan het ontlasten van het net, het benutten van lokale flexibiliteit en het voorkomen van onnodige transport over het hoogspanningsnet. Er zij op gewezen dat Flevoland deze lijn kiest in haar beleid rond batterijen en juist ruimte geeft bij 150 kV stations. Wij raden aan om nuttige toepassing van systeembatterijen bij 150 kV stations niet op voorhand onmogelijk te maken. Dat geldt ook voor (het uitbreiden van) transformatorstations: belemmer deze niet op voorhand in beschermde landschappen.	Ons batterijenbeleid wordt inmiddels vastgelegd in de Omgevingsverordening. Het is niet mogelijk om een zienswijze op de Omgevingsverordening via de ontwerp-Omgevingsvisie in te dienen. Wij hebben de tekst om transformatorstations en batterijen op voorhand uit te sluiten in Bijzonder Landschap aangepast.
ZW_0055	7	Kans: dubbel ruimtegebruik In de visie wordt slechts een enkele keer gesproken over de kansen die dubbel ruimtegebruik biedt. Vreemd: bij schaarste van ruimte zullen we moeten leren de beschikbare ruimte te delen. De duurzame energiesector is daaraan gewend. Zonneparken worden gecombineerd met natuurfuncties. Windmolens worden goed ingepast of (net als infra) onderdeel van industriële landschappen. Maar dit staat onder druk. Neem zon op land. Eind 2023 beschikte toenmalig minister De Jonge dat zon op landbouwgrond in principe niet meer zou worden toegestaan. De Provincie Noord-Holland maakte goed gebruik van de uitzonderingsgronden, waardoor onder meer agri-PV mogelijk blijft. Toch kiest een enkele Noord-Hollandse gemeente er nu al voor ook deze optie helemaal te verbieden. Een ander voorbeeld is wind op bijvoorbeeld een bedrijventerrein, waar deze landschappelijk nauwelijks impact hebben. Ook voor wind geldt dat er meer en meer Noord-Hollandse gemeenten zijn die deze techniek categorisch uitsluiten. Wij raden aan de noodzaak om ruimte dubbel te gebruiken ten bate van de energietransitie stevig in de visie te verankeren.	Wij delen uw mening en zien mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik waarbij onder andere opwek gecombineerd wordt met andere functies. Dubbel (meervoudig) ruimtegebruik is onderdeel van afwegingsprincipe 1: "Zuinig omgaan met ruimte en beperkte middelen". Het komt daarmee ons inziens voldoende stevig in deze omgevingsvisie terug en wij nemen uw advies daarom niet over. De nadere afwegingen van de verschillende belangen die op een locatie samenkomen wordt niet op het niveau van de omgevingsvisie gedaan.
ZW_0055	8	Goed dat provincie zich actief opstelt in warmtetransitie We juichen het toe dat de provincie vasthoudt aan haar actieve rol in de warmtetransitie. Het is zinvol dat kleinere gemeenten ondersteuning krijgen en houden bij deze complexe opgave. Het is ook goed dat de provincie collectieve warmte stimuleert waar dit maatschappelijk het beste alternatief is. Ruimtelijke aspecten kunnen in die afweging zeker een rol spelen. Het is denkbaar dat de provincie nog een rol gaat spelen bij de realisatie en/of exploitatie van systeemleidingen. Ook groen gas is hard nodig in de warmtetransitie. De Omgevingsvisie refereert aan mogelijke locaties voor opwek in Den Helder en de Boekelermeer, maar uiteraard is het zaak ook elders in de provincie (kleinschaligere) locaties te vinden voor opwek. Dat is des te meer van belang, omdat lokaal draagvlak voor bijvoorbeeld mestvergisting geen vanzelfsprekendheid is. Hoewel de Omgevingsvisie genoeg oog heeft voor het ruimtebeslag van de opslag van energie in het algemeen, en waterstof en elektriciteit in het bijzonder, wordt de opslag van warmte nergens expliciet benoemd, behalve in relatie tot grondwater. Doe dat wel. Wij adviseren in de Omgevingsvisie op te nemen dat de provincie de optie beziet of een rol bij de realisatie en/of exploitatie van systeemleidingen meerwaarde heeft.	De provincie ondersteunt gemeenten bij de realisatie van warmtenetten. Als op enig moment blijkt dat de provincie voor zichzelf een rol ziet bij regionale transportleidingen (systeemleidingen) dan kan dit worden uitgewerkt in het provinciale Programma Energie. Wij nemen dit op in de tekst van de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0055	9	Wij adviseren in de Omgevingsvisie nadrukkelijker aandacht te besteden aan de ruimte te nodig is voor decentrale opwek van groen gas.	Diverse bedrijventerreinen binnen Noord-Holland zijn geschikt voor het huisvesten van productie-installaties voor groen gas.
ZW_0055	10	Wij vragen om nut en noodzaak van de opslag van warmte en de benodigde ruimte daarvoor expliciet te benoemen.	In de omgevingsvisie is aangegeven dat we ruimte willen bieden aan de opslag van energie. Dat kan in batterijen zijn maar ook in warmteopslag.
ZW_0055	11	Zet datacenters in voor de energietransitie Datacenters leggen uiteraard een flink beslag op de transportcapaciteit op een toch al vol net. Tegelijkertijd neemt de belangstelling toe voor de positieve rol die datacenters kunnen spelen in het energiesysteem. De energietransitie heeft belang bij hun constante vraag naar duurzame energie: deze kan als kickstarter voor wind op zee fungeren en de prijs daarmee omlaag brengen. In de Omgevingsvisie wordt ook gewezen op de duurzame restwarmte die datacenters kunnen leveren. Minder aandacht is er nog voor de rol die de back-ups van datacenters kunnen spelen bij het opvangen van vraagcongestie, als deze daarvoor zouden kunnen worden aangewend. Des te interessanter wordt die optie als back-ups, zeker van nieuwe datacenters, bijvoorbeeld op waterstof zouden draaien. Wij raden aan de positieve rol die datacenters kunnen spelen in de energietransitie nadrukkelijker op te nemen, gekoppeld aan de intentie deze randvoorwaarden stevig te verankeren in afspraken en beleid.	Wij zien, naast de rol die datacenters spelen in het dataverkeer, inderdaad ook kansen dat deze sector een positieve rol kunnen spelen in de energietransitie, bijvoorbeeld middels het beschikbaar stellen van restwarmte of als grote klant voor de offshore wind waardoor die parken ook gerealiseerd kunnen worden.
ZW_0055	12	Milieugebruiksruime en tijdige aansluiting op infra De komende jaren zal er fysieke ruimte nodig zijn voor CO2-vrije flexibele elektriciteitsproductie. Dat zal waarschijnlijk gaan gebeuren in groen gas, waterstof- of biomassacentrales. Voor een mogelijke investering in deze en andere relevante technieken is een ruimtelijke reservering alleen niet voldoende: Er moet ook emissie-ruimte naar lucht en water vergund kunnen worden. Ook moet er tijdig ruimte op de stroom- en gas- of waterstofnetten aanwezig zijn. De noodzaak van milieugebruiksruimte en tijdige aansluiting op infra geldt ook voor andere, relatief nieuwe assets in het energiesysteem, als elektrolysers of opslag van warmte of duurzame gassen. Een erkenning van de noodzaak van milieugebruiksruimte voor deze cruciale technieken zou welkom zijn. Erken de noodzaak van milieugebruiksruimte voor CO2-vrije flexibele elektriciteitsproductie en infra en geef concreter aan hoe hier uitvoering aan kan worden gegeven.	Wij herkennen de noodzaak voor milieugebruiksruimte ten behoeve van de energietransitie. Dit is op meerdere plekken aangegeven in paragraaf Werken (6.13, was 5.15)) van de omgevingsvisie. Citaat uit de ontwerp-omgevingsvisie: "Bedrijventerreinen als dragers van duurzaamheidstransities. Bedrijventerreinen kunnen sleutelgebieden voor de energie , circulaire , klimaat en biodiversiteitstransitie worden. Ze kunnen toekomstbestendiger worden ingericht en meer ruimte bieden voor energie-opwek en opslag, waterberging, vergroening en het sluiten van materiaalstromen. Dit vraagt om extra fysieke én milieuruimte en om een goede organisatiegraad van bedrijven. We stimuleren innovaties bij regionale programmering via kennisuitwisseling en subsidies."
ZW_0055	13	Doorlooptijden Ruimtelijk beleid kan niet los gezien worden van de uitvoeringspraktijk. Duurzame energie(infra)projecten worden geplaagd door erg lange doorlooptijden. Een voorbereidingstijd van zes tot acht jaar, bij een realisatietijd van twee jaar is vrij gebruikelijk, maar uiteraard echt uit balans. Een bruikbare suggestie wordt gedaan in het rapport Kantelpunt voor klimaat en industrie van de overlegtafel CO2-heffing: het 2x2 principe, twee procent ruimte reserveren voor de energietransitie én het uitgangspunt bij vergunningverlening wordt ‘twee jaar praten, twee jaar bouwen’. We vragen u in de Omgevingsvisie de noodzaak vast te leggen om de doorlooptijden van duurzame energie(infra)projecten drastisch te verkorten, voorzien van een agenda hoe de provincie daar een bijdrage aan kan leveren.	Wij delen uw zorg over de lange doorlooptijden. Op blz 82 van de Ontwerp OV hebben wij aangegeven: Samen met Rijk, gemeenten en netbeherders zoeken we naar mogelijkheden om ruimtelijke procedures te versnellen. Ook wordt in afwegingsprincipe 4 de noodzaak van snellere procedures extra benadrukt.
ZW_0056	1	Als secretaris van een kleine watersportvereniging in het mooie landelijke Schardam, maken wij ons zorgen over de ontwikkeling van een kleine natuurcamping de Eenhoorn tot Marinapark. Door deze verandering komen er meer en grotere bungalows met alle verkeersbewegingen tot gevolg. Ook is het de vraag of de expansiedrift uiteindelijk niet ook onze mooie natuurhaven in haar bestaan bedreigt, mensen komen er voor rust en natuur. Uit ervaring weten we dat de draagkracht van de natuur en de bevolking van Schardam beperkt is, wij hebben geen gebouwd verenigingsgebouw maar een clubschip.	Hoewel deze casus valt binnen de bevoegdheden van de gemeente, is in de Omgevingsvisie toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie, met name ook om waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0057		*Omdat het gestuurde digitale bestand beveiligd is, hebben we geen kennis kunnen nemen van de zienswijze van indiener. Indiener is per e-mail gevraagd om ons het bestand opnieuw te sturen, maar daar is geen gehoor aan gegeven.*	*[Geen beantwoording]*
ZW_0058	1	Allereerst willen we u namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bloemendaal complimenteren met de vernieuwde ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. De opgaven, uitgangspunten en afwegingsprincipes zijn voor onze gemeente en de regio ZuidKennemerlandherkenbaar. We zien veel raakvlakken met ons eigen beleid en de gezamenlijke opgaven in de regio. Voor Bloemendaal staat één doel voorop: een gezonde, karakteristieke en leefbare gemeente en regio, voor onze inwoners én voor de vele mensen die hier recreëren. Wij leveren een belangrijke bijdrage aan groen, natuur en recreatie voor de hele regio. We zien dat de provincie deze kwaliteiten erkent. Tegelijk zien we ook grote ruimtelijke ambities, zoals uitbreiding van natuur, kringlooplandbouw en drinkwaterwinning. Daarnaast hebben ook wij te maken met landelijke opgaven, zoals de huisvesting van statushouders en asielzoekers. In ons fijnmazige landschap komen al deze belangen samen. Op die ruimtelijke inpassing en uitvoerbaarheid behoeft de visie nog een nadere toelichting, verduidelijking en uitwerking. Om die reden dienen wij deze zienswijze in.	Wij danken indiener voor de zienswijze en de geuite complimenten.
ZW_0058	2	Algemeen Bloemendaal is uniek door een karakteristiek, fijnmazig natuurlandschap met een uitzonderlijk hoge ruimtelijke kwaliteit. Daardoor heeft Bloemendaal een unieke rol als groene long en recreatiegebied voor inwoners van Haarlem en de wijde omgeving. Die ruimtelijke kwaliteit moet behouden blijven en staat al onder druk door bijvoorbeeld groei van recreatie en mobiliteit. Dat vraagt bij ruimtelijke ambities om een afweging op de schaal van de regio én met oog voor het detail van de gemeente. Op regionaal niveau wensen wij dat het 'Groene Hoefijzer' een plek krijgt in de omgevingsvisie van de provincie. Dat is een groenblauw netwerk dat de Amsterdamse Waterleidingduinen, Kennemerduinen, Park Spaarnwoude en Park21 recreatief en ecologisch met elkaar verbindt. Daarmee vangen we groei van recreatie op, versterken we natuur en verbeteren we gezondheid van inwoners. Het Groene Hoefijzer sluit aan op de ontwerp-Omgevingsvisie, maar zien wij hierin nu nog niet terug. Op gemeentelijk niveau willen we de fijnmazigheid van de gemeente behouden. We onderschrijven dat er specifieke kansen liggen, zoals drinkwaterwinning voor de hele regio. In de visie blijft onduidelijk wat de gevolgen van zulke ontwikkelingen zijn voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en ontwikkelruimte in de gemeente. De uitwerking op gebiedsniveau blijft nu veelal te algemeen. Voor de uitwerking van verschillende thema's is al veel informatie beschikbaar zoals vanuit de samenwerking binnen NOVEX-MRA, het gebiedsproces Zuid-Kennemerland en de Regio Deal en MetroBus Haarlem-Amsterdam. Wij verwachten deze trajecten terug te zien in de gebiedsgerichte uitwerking van de visie.	We onderschrijven het belang van de fijnmazigheid en cultuurhistorische waarde van het landschap in Bloemendaal, ook voor de ecologie en leefkwaliteit. Binnen NOVEX-MRA, de regiodeal MRA-West en de binnenduinrand werken we samen aan de vertaling van opgaven op een groter schaalniveau naar goede lokale plannen en maatregelen. We zien het Groene Hoefijzer als een interessant initiatief van de regio en zullen dit benoemen in de tekst.
ZW_0058	3	Wij vragen daarnaast aan de provincie om de voorwaarden te scheppen om ambities mogelijk te maken. Een helder beleids- en toetsingskader voor stikstof is essentieel. Project Vitaal Vogelenzang loopt hierop nu vast. Daarnaast is netcongestie een steeds grotere belemmering voor woningbouw, voorzieningen en verduurzaming. Wij vragen de provincie hier prioriteit van te maken en een actieve regierol te nemen. Kortom: de ruimte is schaars, systemen lopen vast en natuurherstel is noodzakelijk. Dat vraagt om duidelijke keuzes en een concretere uitwerking op het niveau van de regio én de gemeente. Onderstaande punten beschrijven welke thema's en accenten daarin voor gemeente Bloemendaal belangrijk zijn.	Netcongestie is inderdaad een groot probleem voor economische ontwikkeling, woningbouw en verduurzaming. Wij hebben in de Omgevingsvisie aangegeven dat we een aanjagende en verbindende rol willen spelen bij het oplossen van netcongestie (was paragraaf 5.7, wordt paragraaf 6.7). Het programma natuurherstel en stikstofvermindering bevat de aanpak om weer tot vergunningsverlening te komen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0058	4	Landschap Bloemendaal heeft een uniek kleinschalig landschap waarin duinen, landgoederen, natuur, agrarisch gebied en dorpen nauw met elkaar verweven zijn. Juist die fijnmazigheid maakt onze gemeente bijzonder én kwetsbaar. In dit landschap komen grote opgaven samen: energietransitie, waterwinning, waterberging, woningbouw, mobiliteit en biodiversiteit. De provincie wil daarnaast het Natuurnetwerk Nederland uitbreiden en zet in op kringlooplandbouw, extensivering en minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Wij vragen nadrukkelijk aandacht voor de schaal van ons landschap en voor de rol van agrarische bedrijven als dragers van de landschappelijke kwaliteit. Maak daarom duidelijk welke ontwikkelruimte zij in de toekomst houden.	In gebieden met een hoge stapeling van opgaven, zoals rond Natura 2000-gebieden, werken we samen met agrarische ondernemers aan toekomstbestendige ontwikkelperspectieven die passen bij de lokale omstandigheden en kwaliteiten en de beschikbare ruimte voor natuur, water en landbouw. Deze gebiedsgerichte differentiatie werken wij de komende periode uit.
ZW_0058	5	Ook vragen wij de provincie overgangszones, zoekgebieden en andere ruimtelijke reserveringen concreet geografisch af te bakenen. Voorkom generieke afstandszones die ontwikkelingen onnodig in de weg zitten. Wij verwachten daarnaast dat de uiteindelijke Omgevingsvisie de zones rond natuurgebieden uit het stikstofpakket van kabinet-Jetten rondom Natura 2000-gebieden helder en navolgbaar vertaalt. Reeds vergaand lopende ontwikkelingen, zoals Vitaal Vogelenzang moeten doorgang kunnen vinden.	De afbakening van overgangszones is nu nog niet mogelijk, omdat het niet duidelijk is welke restricties en randvoorwaarden gaan gelden. Een uiteindelijke afbakening zal worden vastgelegd in de omgevingsverordening.
ZW_0058	6	Het thema Groenblauw raamwerk laat zien hoe natuur, klimaatadaptatie en recreatie elkaar kunnen versterken. Wij steunen deze ambitie, maar vragen wel om duidelijkheid over de uitvoerbaarheid, financiering, eigenaarschap en het toekomstige beheer. De provincie reserveert nu bijvoorbeeld veel middelen voor uitbreiding van het Natuurnetwerk Nederland in onze gemeente. Regionaal liggen er juist kansen om natuur uit te breiden door middel van groenblauwe dooradering, waarbij groeiende recreatie wordt opgevangen en belasting voor het wegennet beperkt blijft. Wij zien hierin grote kansen binnen het genoemde Groene Hoefijzer. Gezien het bovenregionale belang verwachten wij hierin een grotere rol van de provincie en borging in de Omgevingsvisie.	De Omgevingsvisie schetst de ambities en het beleidskader op de langere termijn. Het wordt verder uitgewerkt in programma's, omgevingsverordening of andere instrumenten. Dat geldt ook voor de verdere uitwerking in gebiedsuitwerkingen zoals die voor de Groene Hoefijzer.
ZW_0058	7	Bodem en water Bloemendaal ligt op de overgang van duinen, binnenduinrand en kust. Water en bodem bepalen hier al eeuwen de inrichting van het landschap en blijven ook in de toekomst richtinggevend. Opgaven rond drinkwaterwinning, verzilting, zeespiegelstijging, waterveiligheid en waterkwaliteit vragen om een gezamenlijke aanpak maar met een specifieke uitwerking per gebied. Wij herkennen ons in de ruimtelijke reserveringen voor kustbescherming, drinkwaterwinning en grondwaterbescherming. Wel vragen wij om het potentiële drinkwaterwingebied langs de binnenduinrand geografisch scherper af te bakenen. De huidige formulering lijkt betrekking te hebben op de volledige binnenduinrand van Zuid-Kennemerland. Daardoor blijft onduidelijk welke gebieden en ontwikkelingen daadwerkelijk worden geraakt. Daarnaast vragen wij aandacht voor de verschillen binnen de regio. Droogte en lage grondwaterstanden leiden op sommige plekken tot verzakkingen en schade, terwijl juist hoge grondwaterstanden tijdens natte perioden in Bloemendaal voor problemen zorgen. Dat vraagt om maatwerk.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De zoekgebieden langs de binnenduinrand voor waterinfiltratie en -winning ten behoeve van drinkwatewr vragen inderdaad om een nadere geografische afbakening. Deze zoekgebieden zijn precies bedoeld om nader te onderzoeken om te komen tot een preciezere afbakening en maatwerk te komen, in samenhang met de andere opgaven. dit zal in andere instrumenten, waaronder het Regionaal Water en Bodemprogramma worden uitgewerkt.
ZW_0058	8	Bloemendaal draagt graag bij aan de regionale woningbouwopgave. Daarbij zetten wij in op een gevarieerd en betaalbaar woningaanbod, passende woonl[zorg)concepten en opvanglocaties. Daarbij zetten we ons in om 30% sociale woningen te bouwen en in totaal voor twee derde betaalbare woningen. Tegelijkertijd is onze ontwikkelruimte zeer beperkt, vanwege het feit dat een groot deel van ons grondgebied natuurgebied is. Wij onderschrijven daarom dat nieuwe woningbouw vooral binnen bestaande kernen moet plaatsvinden, maar met nadrukkelijk als kanttekening dat bestaande reserveringen uit structuurvisies/omgevingsvisies, zoals Vogelenzang-Oost, op steun van de provincie moeten kunnen blijven rekenen. Uitbreiding bij sommige dorpen is nodig om voorzieningen in stand te houden en leefbaarheid te versterken. De generieke grens van 25 woningen per ontwikkeling vinden wij daarvoor onvoldoende. Maatwerk is nodig.	Voor woningbouw in het landelijk gebied gelden duidelijke voorwaarden uit de Omgevingsverordening. Nieuwe ontwikkelingen zijn alleen toegestaan wanneer zij direct aansluiten op een bestaande kern, of wanneer zij plaatsvinden in of in het verlengde van een dorpslint (Omgevingsverordening NH2022, artikel 6.18a). In Beschermd Landschap is, bij aantasting, een ontwikkeling van maximaal 25 woningen per kern of dorpslint toegestaan (Omgevingsverordening NH2022, artikel 6.59a). Zoals in de tekst van de Omgevingsvisie staat, is dit mogelijk vanuit het belang van de leefbaarheid, omdat er voor het invullen van de woningbehoefte in principe voldoende (andere) locaties zijn, in ieder geval op regioniveau. We zien dat er onduidelijkheid bestaat over de toepassing van de regels uit de verordening. Het Inspiratiedocument woningbouw in landelijk gebied ondersteunt bij het zorgvuldig ontwikkelen en onderbouwen van kleinschalige woningbouwplannen in het landelijk gebied van Noord-Holland, met oog voor ruimtelijke kwaliteit. Voor grote bouwlocaties in Beschermd Landschap zijn er mogelijkheden via maatwerk. De uitgangspunten voor het maatwerk zijn te vinden op onze website: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Beschermd_landschap

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0058	9	Wij herkennen ook de stapeling van ambities rond natuurinclusief, klimaatneutraal en circulair bouwen. Tegelijk brengen deze eisen forse ruimtelijke en financiële uitdagingen met zich mee, terwijl betaalbare woningbouw al onder druk staat. Maak daarom duidelijk hoe de provincie gemeenten wil ondersteunen en welke ruimte er blijft om woningbouw haalbaar en betaalbaar te houden. Wij verwachten dat de provincie deze keuzes ook vertaalt naar passende uitvoerin sinstrumenten en financiering.	In deze visie schrijven we ons ruimtelijke invulling rondom woningbouw op. De verdere uitvoeringen hoe wij woningbouw betaalbaar en haalbaar kunnen makken door middel van uitvoeringsinstrumenten en financiering zullen in de volkshuisvestingsprogramma's worden uitgewerkt, hierbij is ook aandacht voor de hulp die de provincie biedt bij versnelling van de woningbouw.
ZW_0058	10	Tot slot vragen wij aandacht voor het kaartmateriaal. Aerdenhout wordt daarin bijvoorbeeld aangemerkt als locatie voor sterke verdichting, terwijl Vogelenzang niet als zodanig is opgenomen. Wij gaan ervan uit dat dit het gevolg is van een generieke benadering en verzoeken de provincie dit nader toe te lichten en gedetailleerder uit te werken.	We constateren dat de kleurovergang tussen donkerrood en oranje in de kaarten, bedoeld om de clustering en verdichting van wonen en werken rond OV-knooppunten aan te geven, voor verwarring zorgt. Daarom hebben we de kleur aangepast en de clustering rond OV-knooppunten op een andere manier in de legenda weergegeven.
ZW_0058	11	Mobiliteit Bloemendaal is de groene long van de regio. We zijn van groot belang voor de gezondheid van inwoners van Haarlem en andere kernen in de omgeving. En er komen steeds meer inwoners bij. Een goed functionerend mobiliteitssysteem is een onmisbare voorwaarde voor alles wat onze gemeente te bieden heeft: voor onze bewoners, maar ook om onze unieke rol voor de omgeving te kunnen behouden. Mobiliteit is daarin ook een sociale opgave. Wij herkennen de inzet van de provincie op publieke mobiliteit en bouwen bij OV-knooppunten. Tegelijk lezen wij dat uitbreiding van infrastructuur terughoudend wordt benaderd. Voor onze regio is dat onvoldoende. In het landelijke Bloemendaal blijft de auto onmisbaar. Uit de Kust- en Vaartstudie blijkt dat de wegen rond Vogelenzang en Bennebroek hun maximale capaciteit naderen, terwijl het verkeer de komende jaren verder toeneemt. Grote woningbouwontwikkelingen in Haarlem en de Haarlemmermeer, maar ook een eventuele uitbreiding van de drinkwaterwinning, zullen extra verkeersstromen veroorzaken. Wij vragen om mobiliteitsvraagstukken gebiedsgericht te beoordelen en te investeren in nieuwe infrastructuur. Dat is noodzakelijk om ontwikkelingen zoals Vogelenzang-Oost mogelijk te maken en onze dorpen en recreatiegebieden bereikbaar te houden. De Kust- en Vaartstudie geeft hiervoor concrete handvatten zoals een extra verbinding richting het oosten. Vanuit regionaal perspectief vragen wij daarnaast aandacht voor de Velserverbinding en voor betere verbindingen voor fietsers en voetgangers, passend binnen het Groene Hoefijzer. Zo kan de groei van recreatie ook worden opgevangen in de regio.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. Wij nemen kennis van uw punten. De omgevingsvisie is geen uitvoeringsprogramma of investeringsstrategie. De investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur beschrijft waar we ons geld inzetten en welke modaliteiten we op welke plekken idealiter willen zien. Graag gaan we regionaal in gesprek over bereikbaarheidsproblematiek. Lokale keuzes hebben namelijk ook regionaal effect en samen zijn we verantwoordelijk voor de bereikbaarheid.
ZW_0058	12	Slot Gemeente Bloemendaal onderschrijft de ambities van de provincie om te werken aan een toekomstbestendige regio met ruimtelijke kwaliteit, natuur, gezondheid en voldoende woningen. Onze belangrijkste boodschap is dat niet al deze ambities tegelijk in hetzelfde gebied kunnen worden gerealiseerd. Dat geldt zeker voor een gemeente als Bloemendaal. Hier komen veel functies samen in een karakteristieke en fijnmazige ruimtelijke structuur. Maak daarom duidelijke keuzes, bekijk woningbouw, recreatie, natuur, water, landbouw en mobiliteit nadrukkelijk in samenhang en begrens zones en zoekgebieden geografisch. Zo voorkomen we dat ontwikkelingen onnodig worden beperkt of dat de gemeente met onhaalbare opgaven wordt geconfronteerd. Ondersteun keuzes ook met duidelijke uitvoeringsinstrumenten en financiering zoals bij stikstof, woningbouw en infrastructuur.	Wij danken indiener voor het onderschrijven van onze ambities en voor de gegeven aandachtspunten voor de omgevingsvisie. In het voorgaande hebben we op de verschillende onderdelen gericht antwoord op uw suggesties gegeven. Veel uitwerkingen vinden overigens plaats in onderliggende programma’s, omgevingsverordening en mogelijk ook in uw eigen gemeentelijke beleid.
ZW_0058	13	Wij verzoeken de provincie om in de Nota van Antwoord per onderwerp gemotiveerd aan te geven hoe de gevraagde verduidelijkingen en gebiedsgerichte afwegingen worden verwerkt in de definitieve Omgevingsvisie en in later op te stellen Omgevingsverordening en uitvoeringsprogramma's. De samenwerking tussen Bloemendaal en de provincie is sterk. Dat blijkt uit onze gezamenlijke inzet binnen verschillende regionale processen en overlegorganen. Wij bouwen die samenwerking graag verder uit en denken graag mee om de Omgevingsvisie Noord-Holland verder te versterken. Daarom lichten wij deze zienswijze graag toe in een gesprek met onze regioadviseurs en/of via het regionale overlegorgaan 'Landschap en RO'.	Wij hebben alle onderdelen van de zienswijze van indiener van een antwoord voorzien. Het is echter onmogelijk om nu al aan te geven hoe de gevraagde verduidelijkingen en gebiedsgerichte afwegingen worden verwerkt in de omgevingsverordening en uitvoeringsprogramma's. Dat is onderdeel van de uitwerking van de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0059	1	In de eerste plaats willen wij de provincie complimenteren met de in dit document neergelegde visie. Nu kan het vrij eenvoudig zijn om een wens te uiten of zo gewild een visie zoals ooit de heren Tedje van Es en F. Jacobs van “De Tegenpartij” deden: “geen gezeik, Iedereen rijk” maar ik betwijfel of de onderbouwing zo gedegen was als in de provinciale omgevingsvisie.	Wij danken indiener voor de complimenten.
ZW_0059	2	Indertijd heeft de FNV ook haar visie geuit op de samenleving middels een 10-puntenplan gepubliceerd naar aanleiding van de provinciale verkiezingen van 2023. De basisidee hieruit is dat de FNV een menswaardige samenleving wil, die mensen gelijke kansen biedt en waar mensen met respect behandeld worden. Vanaf die verkiezingen volgen wij de provincie -als werkgroep- op een drietal zaken vanuit dit 10-puntenplan. Te weten: 1. Openbaar vervoer: de provincie zorgt dat iedereen, in stad en dorp, gebruik kan maken van efficiënt en betaalbaar openbaar vervoer. De vervoerbedrijven houden zich aan principes van goed werkgeverschap en bezuinigen niet door werknemers te vervangen door vrijwilligers. 2. Huisvesting: de provincie zorgt voor voldoende betaalbare huisvesting. Bij de bouw staan duurzaamheid en goed werkgeverschap centraal. Denk daarbij ook aan duurzame arbeidsrelaties en duurzame inzetbaarheid van medewerkers. 3. Arbeidsmarkt: door de vergrijzing en de overgang naar een duurzame economie zullen er grote veranderingen plaatsvinden op de arbeidsmarkt. De provincie speelt hierin een actieve rol, door vraag en aanbod op elkaar af te stemmen en te zorgen voor randvoorwaarden, bijvoorbeeld op het gebied van huisvesting en onderwijs. Ingaande op deze drie punten vanuit de visieoptiek van de provincie het volgende:	Wij danken indiener voor zijn constructieve bijdrage. In het navolgende geven wij op de ingebrachte punten antwoord.
ZW_0059	3	1. Openbaar Vervoer: het visiedocument zegt hier onder andere het volgende over: Lange termijn: streven naar bereikbaarheid voor alle inwoners Op de lange termijn is onze ambitie om de bereikbaarheid voor alle inwoners in Noord-Holland te optimaliseren. Uiteindelijk streven we naar een systeem van publieke mobiliteit dat steunt op een sterk openbaar vervoer in combinatie met een dekkend netwerk van doorfietsroutes. Voor gebieden met een lagere verstedelijking blijven we inzetten op alle vormen van mobiliteit waarvan de auto een belangrijk onderdeel blijft. Onze mening: een mooie ambitie die wij uiteraard onderschrijven met als kanttekening dat het woord “betaalbaar” hier aan zou mogen worden toegevoegd. Een aantal praktische zaken baren ons ernstige zorgen en leiden tot de volgende vragen: Goed werkgeverschap: Uiteraard staat dit element uit het tien-punten plan bij ons hoog op de agenda en zou het ook deel uit moeten maken van de visie op OV. Vragen onzerzijds:	Als provincie streven we naar een bereikbaar, verkeersveilig, inclusief mobiliteitssysteem met beperkte impact op de gezonde leefomgeving. Onder inclusiviteit valt ook betaalbaarheid en toegankelijkheid voor inwoners tot het mobiliteitsysteem.
ZW_0059	4	De verwachte bevolkingstoename naar 3,4 mln. In 2050 (= + 0,4 mln.) smeekt om uitbreiding en verbetering van bestaande openbare infrastructuur en openbaar vervoer. Als dat niet gebeurt dan loopt alles vast. Dit staat nog los van het onderhoud. Hoe gaat u garanderen dat die uitbreiding en verbetering tot stand gaat komen?	Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. Als provincie investeren we langs de lijnen van ons Investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur, dit doen we samen met onze mobiliteitspartners om zo de regionale bereikbaarheid te optimaliseren. De woningbouwopgave is op dit moment echter zo urgent dat het zo kan zijn dat de optimale bereikbaarheid nog niet is geregeld bij oplevering van een gebiedsontwikkeling. Onze ambititie blijft om dit uiteindeilijk wel te regelen.
ZW_0059	5	Onderhoud: Rijkswaterstaat en spoorbeheerder ProRail lieten eerder ook al weten tientallen miljarden euro’s tekort te komen voor landelijk onderhoud en vernieuwing. Minister Vincent Karremans en staatssecretaris Annet Bertram van Infrastructuur en Waterstaat zeiden in maart 2026 dat het kabinet „scherpe keuzes” moet maken bij de verdeling van het geld. Ze willen voor de zomer criteria vaststellen om te bepalen welke projecten voorrang krijgen. Onzes inziens moeten er géén scherpe keuzes gemaakt worden maar moet de infrastructuur op orde worden gebracht en niet vanuit een “pappen en nathouden” principe. Hoe gaat u garanderen dat dat noodzakelijkje onderhoud gaat plaatsvinden?	Als provincie werken we samen met onze partners om het belang van goed beheer en onderhoud en structurele investeringen in bereikbaarheid naar voren te brengen richting het Rijk en de politiek. Alleen gezamenlijk kunnen we de bereikbaarheid regelen.
ZW_0059	6	zie hierboven en tevens de vraag hoe u de benodigde financiën gaat vrijspelen bij de centrale overheid?	Als provincie werken we samen met onze partners om het belang van goed beheer en onderhoud en structurele investeringen in bereikbaarheid naar voren te brengen richting het Rijk en de politiek. Alleen gezamenlijk kunnen we de bereikbaarheid regelen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0059	7	2.1 Huisvesting: het visiedocument zegt hier onder andere het volgende over: de provincie zet in op: • Als woningmarktregisseur toezicht houden op gemeenten zodat er voldoende betaalbare woningen en passende woningen voor aandachtsgroepen worden gerealiseerd. • Pakken van actievere en ondersteunende rol in de versnelling van woningbouw en samenwerken met het Rijk, gemeenten, woningcorporaties, marktpartijen en waterschappen Om het grote woningtekort op te lossen en de betaalbaarheid van het wonen in Noord-Holland te verbeteren zijn er duidelijke provinciale keuzes nodig. Er worden afspraken gemaakt over geschikte locaties en wanneer nodig locaties gereserveerd. Via integrale en regionale afstemming borgt de provincie dat woningbouw op deze locaties realistisch en haalbaar is en aansluit bij andere provinciale belangen. Vanaf 2026 zijn er ongeveer 275.000 extra woningen nodig (zoals het er nu uitziet qua demografische ontwikkelingen tot 2050). Die woningbouw moet worden gerealiseerd in een gezonde leefomgeving en het moet ook gaan om kwaliteit, betaalbaarheid en toekomstbestendigheid. Wij laten het wel of niet doorgaan van woningbouw niet afhangen van het oplossen van knelpunten op de mobiliteitsnetwerken. Onze mening: Ook hier weer: een mooie visie en ambitie en ook hier baren en aantal praktische zaken ons ernstige zorgen: • Halen nieuwbouwdoelstellingen tot op heden: Tot op heden loopt de provincie fors achter op z'n nieuwbouwdoelstellingen zoals die waren geformuleerd. Het is diep triest dat zoveel -met name starters zonder vermogende ouders- hiervan de dupe zijn. Ik heb niet de indruk dat veel politici/beleidsmakers hier zelf mee te maken hebben. Moet er niet nog veel pro-actiever opgetreden worden door de provincie naar de gemeenten toe en naar de centrale overheid waar tot op heden meer geremd is dan gas gegeven op dit dossier? Denk aan de stikstofproblemen. • Bouw van betaalbare woningen: toegezegd werd dat er binnen elke woningbouwregio minimaal 30% uit sociale huur bestaat en dat 2/3 binnen het betaalbare segment zou vallen. Gemeenten maken afspraken over een eerlijke verdeling Recent nog heeft de provincie aangegeven dat die 30% doelstelling sociale nieuwbouw niet gehaald zal worden, ook zeker niet omdat de algemene doelstellingen qua aantallen niet gehaald worden. Bron: weekbericht nr. 48 uit 2025. En dan zijn sociale huurwoningen ook niet zo geliefd bij projectontwikkelaars, bouwers en gemeenten omdat er geld bij moet. Vragen onzerzijds:	Er is op dit moment veel aandacht voor het woningbouwdossier en hetstikstofdossier. Dit zijn beide, ook binnen de provincie, dossiers met de hoogste prioriteit. Via onze versnellingsaanpak zetten wij er op in om gemeenten te helpen om de woningnood zo snel als mogelijk terug te dringen. Hiervoor zijn voldoende locaties in beeld, maar de realisatie blijft, zoals u terecht constateert, vooralsnog helaas achter bij de doelstellingen. Inmiddels is de doelstelling om, op regioniveau, 30% sociaal te realiseren vastgelegd in de Wet versterking regie. Hierover worden in de volkshuisvestingsprogramma's door de gemeenten van de woningbouwregio onderling afspraken over gemaakt, onder regie van de provincie. De nieuwe wet helpt de realisatie van de woningbouwdoelstellingen ten aanzien van betaalbaarheid.
ZW_0059	8	Door gewenste vergroting van de ruimte tussen zware industrie en wonen -vanuit een recente visieaanpassing van de provincie- komen er in het Westelijk Havengebied van Amsterdam (Haven-Stad) zo'n 35.000 nieuwbouwwoningen op de tocht te staan. Dat vergroot de druk op woningplannen in de rest van de provincie, zoals in Haarlemmermeer en boven het Noordzeekanaal. Terwijl die gebieden al een zware woningbouwopgave hebben." Waar gaan die 35.000 huizen wèl gebouwd worden dan als er nu al een forse achterstand is qua nieuwbouw?	De visie is gericht op een duidelijke scheidslijn op de A10, waarbij industrie op Westpoort is gevestigd en Haven-stad op termijn gaat transformeren naar een woon-werkgebied.
ZW_0059	9	Is er voldoende geld beschikbaar de komende jaren om die sociale woningbouw wèl vlot te trekken en zo nee hoe gaat u er dan wèl voor zorgen als dit dossier het stempel "Chefsache" heeft gekregen?	Dit is voor een belangrijk deel afhankelijk van de investeringscapaciteit van woningcorporaties. Hierover worden afspraken gemaakt in de nationale prestatieafspraken, tussen Rijk en woningcorporaties. Via de Woondeals ondersteunen wij, samen met de gemeenten, de oproep om woningcorporaties van meer investeringscapaciteit te voorzien om de opgave in het sociale huursegment uitvoering te kunnen geven.
ZW_0059	10	Is bekend welke gemeenten fors achterlopen of voorlopen in hun nieuwbouw-programma's op sociaal gebied. Zo ja, worden die gemeenten pro-actief "achter de broek gezeten" als ze achterlopen en geholpen door de provincie? zo nee: waarom niet?	Vanuit de nieuwe Wet versterking regio op de volkshuisvesting is het toezichthouden op het (betaalbare) nieuwbouwprogramma een taak voor de provincies geworden. In ons provinciaal volkshuisvestingsprogramma werken wij uit op welke wijze wij hier invulling aan geven.
ZW_0059	11	Woningbouw voor vitale beroepen: De woningcrisis raakt ook middeninkomens (zorg, onderwijs, handhaving, OV). Pleit voor afdwingbare quota voor middeldure huur en betaalbare koop, zodat de dragers van onze publieke diensten (leraren, zusters , politie etc.) in de regio kunnen blijven wonen.	Door de Wet Betaalbare huur is er voor de middenhuur een woningwaarderingssysteem opgericht. Hierdoor zijn er grenzen aan wat een woning in de middeldure huur mag vragen als huurprijs. In de Wet Regie op de Volkshuisvesting is er sinds 1 juli een norm gekomen dat alle gemeenten tweederde van de woningbouw binnen de gemeente in het betaalbare segment moeten laten bouwen. Een deel hiervan moet sociale huur zijn, maar het andere deel middensegment. Hierbij mag de gemeente bepalen of zij dit als betaalbare koop of middenhuur aan de woningvooraad toevoegen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0059	12	Stedelijke verdichting: wat is uw visie op nieuwbouw via stedelijke verdichting én tegelijkertijd het garanderen van voldoende groen ten behoeve van het verminderen van stedelijke “verhitting” én meer grond voor wateropname?	Onze visie hierop is opgenomen in verschillende onderdelen van de omgevingsvisie. Het is een gemeentelijke bevoegdheid om invulling te geven aan de wijze waarop zij functies combineren binnen het stedelijk gebied.
ZW_0059	13	3.3 Arbeidsmarkt: het visiedocument zegt hierover onder “Toekomstbestendige economie” Onder “Ontwikkelrichting” wordt gesteld: door schaarste op allerlei terrein wil de provincie meer sturen op welke ontwikkelingen we mogelijk kunnen en willen maken en waarvoor we binnen Noord-Holland geen weinig tot ruimte zien. Vragen onzerzijds:	Inleiding op de vraag die hierop volgt, behoeft geen antwoord
ZW_0059	14	Welke sectoren willen we gaan afbouwen omdat ze niet efficiënt genoeg zijn op het gebied van hoge arbeidsproductiviteit, efficiënt ruimtegebruik, efficiënt watergebruik, efficiënt energiegebruik dan wel dat klimaat en gezonde leefomgeving in balans èn vermindering gebruik grondstoffen en vergroten circulariteit èn welke bedrijven strategisch van belang zijn? Ligt er al een lijstje op dit terrein van welke typen bedrijven wij wèl en vooral niet willen faciliteren waardoor -op termijn- ruimte vrijkomt voor wèl gewenste bedrijven?	De provincie kiest er niet voor om sectoren of individuele bedrijven aan te wijzen als onvoldoende efficiënt of als niet-wenselijk. Het maken van dergelijke bedrijfseconomische afwegingen past niet bij de rol en expertise van de provincie. De provincie stuurt daarom niet rechtstreeks op individuele bedrijven of sectoren, maar op de voorwaarden waaronder economische ontwikkeling kan plaatsvinden. Deze voorwaarden bieden bedrijven duidelijkheid en voorspelbaarheid. Zij stimuleren innovatie en transformatie naar economische activiteiten die passen binnen maatschappelijke en ecologische grenzen. Daarbij gaat het onder meer om zorgvuldig ruimtegebruik, efficiënt gebruik van energie, water en grondstoffen, het versterken van circulariteit en het bijdragen aan een gezonde leefomgeving. De provincie stelt daarom geen lijst op van typen bedrijven die wel of niet gefaciliteerd worden. Wel geldt dat economische activiteiten die op termijn niet kunnen voldoen aan de geldende ruimtelijke, maatschappelijke en ecologische voorwaarden, geen verdere uitbreidingsruimte krijgen. Bestaande bedrijven zijn gevestigd binnen historische patronen, investeringen en vergunningen. Daarom kiest de provincie niet voor een directe afbouwbenadering. De inzet is gericht op het geleidelijk creëren van passende randvoorwaarden, prikkels en momenten waarop bedrijven kunnen transformeren. Zo werkt de provincie toe naar een toekomstbestendige economie, met ruimte voor economische activiteiten die duurzaam bijdragen aan Noord-Holland.
ZW_0059	15	Passen -slecht betaalde en gehuisveste- arbeidsmigranten nog wel in dit plaatje en zo nee wat is de visie van de provincie op het uitfaseren hiervan?	Nee, dit past niet binnen het plaatje van een toekomstbestendige economie, aangezien een toekomstbestendige economie brede welvaart mogelijk maakt met onder andere hoogwaardig ruimtegebruik. Als provincie hebben wij geen wettelijke bevoegdheden ten aanzien van salarissen.
ZW_0059	16	83% van de werkgelegenheid bevindt zich in Noord-Holland Zuid (Bron: provincie Noord-Holland: Uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025 – 2028 blz. 11.) Kan die werkgelegenheid niet béter verspreid gaan worden over Noord-Holland, mede om leegloop van dorpskernen tegen te gaan èn de druk op de woningmarkt in Noord-Holland Zuid te verminderen?. Heeft de provincie daar instrumenten voor en zo nee, wil zij die wèl?	Waar bedrijven zich wensen te vestigen is uiteraard aan bedrijven zelf, mits dit passend is binnen gestelde kaders en wettelijke vereisten en het geldende economische vestigingsbeleid. Wel is het zo dat wanneer werkgelegenheid onder druk staat vanwege bijv. een gebrek aan voldoende instroom van voldoende gekwalificeerd personeel, er in samenspraak met bedrijven, onderwijsinstellingen en publieke organen wordt gekeken hoe hier oplossingen voor te vinden. Zo zijn er door heel Noord-Holland heen diverse publiek-private samenwerkingen, waar onder meer bedrijven worden begeleid gewenste innovaties te implementeren, onderwijsinstellingen worden geholpen bij hun stageproblematiek en regionale werkcentra worden ingezet om mensen van-werk-naar-werk te begeleiden en werkgelegenheid in de regio te behouden.
ZW_0059	17	De verwachting is dat AI ervoor gaat zorgen dat nogal wat mensen hun huidige baan gaan kwijtraken. Heeft de provincie hier ook een proactieve visie op qua omscholing? Of laat de provincie de zo gewenste omscholing geheel over aan de Regionale Werk Centra (RWC’s)	Hoewel de analyses over de gevolgen van AI momenteel niet eenduidig zijn, wordt de verwachting breed gedeeld dat zowel positieve als negatieve effecten zijn te verwachten. Ook wordt de overtuiging breed gedragen dat AI en verdere digitalisering blijvende fenomenen gaan zijn. In de bovengenoemde publiek-private samenwerkingen is er aandacht voor kennis en vaardigheden van de toekomst en voor zijinstroom voor het aangesloten bedrijfsleven/sector. Graag verbinden wij deze kennisknooppunten met de arbeidsmarktregio’s en daarmee aan de regionale werkcentra, zodat zij gebruik kunnen maken van deze kennis. De RWC is het centrale punt voor de dienstverlening aan inwoners en bedrijven ten aanzien van werkverlies en omscholing.
ZW_0059	18	Rechtvaardige transitie (Just Transition): hierbij de vraag naar een provinciaal flankerend beleid voor omscholing en baanbehoud, zodat werknemers op de werkvloer beschermd worden tegen baanverlies wanneer bedrijven moeten inkrimpen of verduurzamen.	Ook hier verwijzen wij naar ons beleid op het verbinden van publiek en privaat, ofwel onderwijs en bedrijfsleven. Door een betere aansluiting werken we juist aan zowel vernieuwing van het onderwijs als vernieuwing van de beroepspraktijk. Hiermee kan enerzijds het bedrijfsleven up-to date opgeleide medewerkers behouden binnen de veranderingen als dat deze medewerkers meer mogelijkheden hebben om eventueel mooie passende nieuwe werkplekken te vinden, aangezien ze zich hebben kunnen ontwikkelen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0059	19	Sociale criteria bij aanbestedingen: Eis dat de provincie in al haar uitbestede werk (zoals infrastructuur en OV) harde eisen stelt aan goed werkgeverschap, zoals o.a. weren van schijnzelfstandigheid en het verplichten van erkende leerwerktrajecten.	De provincie benut haar inkoopkracht om maatschappelijke waarde te creëren. Vanuit het social return beleid en het inkoopbeleid zijn de doelen: - zoveel mogelijk sociale impact gericht op arbeidsparticipatie, - voor iedereen zicht op werk en inkomen, - bijdragen aan een inclusieve samenleving. Social return is sinds 2016 een pijler van het inkoopbeleid en structureel geborgd binnen Inkoop, voor zowel beleidsontwikkeling als monitoring van de verplichting. Het creëren van sociale impact loopt via 3 sporen: - Social return: contractuele afspraken met opdrachtnemers. - Sociale ondernemingen: kansen verkennen om direct sociaal in te kopen, o.a. via de mogelijkheid van voorbehouden opdrachten. - Diversiteit & Inclusie: via opdrachtgeverschap staat dit in de kinderschoenen, dit betreft proefprojecten gekoppeld aan social return afspraken.
ZW_0060	1	I. Inleiding Met grote interesse heeft Stichting Milieu, Omgeving, Natuur en Klimaat (hierna: Stichting MONK / MONK), kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie die door de Provincie ter inzage is gelegd op 15 juni 2026. Namens Stichting Milieu, Omgeving, Natuur en Klimaat (hierna: Stichting MONK / MONK), dienen wij hierbij een zienswijze in over de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en de ontwerp-omgevingseffectrapportage / terinzagelegging. Stichting MONK heeft op grond van haar statuten en beleidsplan tot doel de bescherming van natuur, milieu, klimaat, biodiversiteit, volksgezondheid en de fysieke leefomgeving. Daarnaast bevordert MONK de democratische rechtsorde, de naleving van nationale en Europese milieu- en omgevingsregelgeving en de toegang tot informatie, inspraak en de rechter. Het indienen van zienswijzen behoort uitdrukkelijk tot de middelen waarmee MONK haar doelstellingen verwezenlijkt. De ontwerpvisie heeft betrekking op de gehele fysieke leefomgeving van Noord-Holland en raakt daarmee rechtstreeks de belangen die MONK statutair behartigt. MONK verzoekt het college de onderstaande zienswijzen inhoudelijk bij de voorbereiding van de definitieve omgevingsvisie en de nota van beantwoording te betrekken.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten.
ZW_0060	2	II. Zienswijzen Zienswijze 1 - Algemene beoordeling Stichting MONK onderschrijft onderdelen van de ontwerpvisie, waaronder: - het uitgangspunt dat leefbaarheid centraal staat; - het uitgangspunt dat water en bodem meer leidend moeten zijn bij ruimtelijke keuzes; - de aandacht voor natuurherstel, biodiversiteit en het Natuurnetwerk Nederland; - de erkenning dat klimaatverandering leidt tot onder meer hittestress, droogte, wateroverlast en andere risico’s; - de ambitie om omgevingskwaliteit en een gezonde leefomgeving te beschermen en te bevorderen. Deze ambities moeten echter worden vertaald in concretere keuzes, maatregelen, termijnen, monitoring en afdwingbare uitwerking in programma’s en de omgevingsverordening. De ontwerpvisie bevat op verschillende punten nog te veel algemene ambities zonder voldoende duidelijkheid over de gevolgen voor ruimtelijke ontwikkelingen die de milieudruk vergroten.	We waarderen het onderschrijven van onderdelen van de omgevingsvisie. De vraag naar concretisering is slechts ten dele in een instrument als de omgevingsvisie waar te maken. De omgevingsvisie is onderdeel van de beleidscyclus waarin andere instrumenten ons beter faciliteren in het concretiseren van onze ambities en het vertalen naar concrete acties bijvooerbeeld door uitwerking van ambities in programma's en gebiedsuitwerkingen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	3	Zienswijze 2 - Waterkwaliteit en de Kaderrichtlijn Water Stichting MONK verzoekt de provincie schoon water als harde randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling op te nemen. De ontwerpvisie erkent dat de waterkwaliteit onder druk staat en dat water en bodem ordenend moeten zijn. Noord-Holland voldoet niet aan alle Europese waterkwaliteitsdoelen en dat de Kaderrichtlijn Water vanaf 2027 een wezenlijke randvoorwaarde vormt voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit sluit aan bij de wettelijke systematiek van Regionale waterprogramma's en de verplichting om achteruitgang van waterlichamen te voorkomen. Stichting MONK verzoekt u daarom om: 1. in de omgevingsvisie vast te leggen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen niet mogen leiden tot achteruitgang van de chemische, ecologische of kwantitatieve toestand van waterlichamen; 2. voorafgaand aan ruimtelijke keuzes inzichtelijk te maken welke gevolgen deze keuzes hebben voor KRW-waterlichamen, grondwater en drinkwaterreserves; 3. de waterschappen duidelijke provinciale richting te geven voor de vierde KRW-planperiode; 4. lozingsvergunningen en maatwerkvoorschriften tijdig te actualiseren; 5. bredere spuitvrije zones langs watergangen te onderzoeken en waar nodig in de omgevingsverordening te borgen; 6. bestrijdingsmiddelen, nutriënten, PFAS, medicijnresten en andere relevante verontreinigingsbronnen in de cumulatieve beoordeling te betrekken; 7. permanent grasland, grondwaterstanden en waterbergingsmogelijkheden beter te beschermen. De ontwerpvisie moet voorkomen dat woningbouw, industrie, landbouw, energie-infrastructuur of recreatie worden gefaciliteerd zonder dat vooraf aannemelijk is gemaakt dat de waterkwaliteitsdoelen kunnen worden gehaald.	Schoon water als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeleing hebben wij al geregeld in de omgevingsverordening in artikel 6.75. Wat betreft het geven van richting aan de waterschappen voor de vierde KRW-planperiode: dit wordt onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma 2028 - 2033. Het ontwerp-RWBP ligt volgens planning in het tweede kwartaal 2027 ter inzage.
ZW_0060	4	Zienswijze 3 - Natuurherstel, biodiversiteit en Basiskwaliteit Natuur Stichting MONK onderschrijft de ambitie om toe te werken naar een sterk en veerkrachtig natuursysteem, maar acht de uitwerking onvoldoende concreet. Natuurherstel mag niet uitsluitend worden gekoppeld aan Natura 2000-gebieden of aan de vraag of een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling mogelijk wordt gemaakt. Ook buiten beschermde natuurgebieden zijn maatregelen nodig tegen verdroging, vermesting, versnippering, bestrijdingsmiddelen en verstoring. Stichting MONK verzoekt de provincie daarom: 1. een provinciale ambitie voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen voor steden, dorpen en het landelijk gebied; 2. deze ambitie te vertalen naar concrete uitvoeringsmaatregelen en, waar nodig, instructieregels voor gemeenten; 3. het groenblauwe raamwerk met voldoende financiële middelen en uitvoeringscapaciteit te realiseren; 4. overgangszones rond Natura 2000-gebieden gebiedsgericht uit te werken; 5. de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland voortvarend af te ronden; 6. natuurherstel, grondwaterherstel en stikstofreductie in onderlinge samenhang te programmeren; 7. de effecten van recreatiedruk en luchtvaartverstoring op natuurgebieden inzichtelijk te maken.	De omgevingsvisie geeft een kader voor de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland. In de uitwerking zoals naar programma's en de omgevingsverordening proberen we de koers te concretiseren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	5	zienswijze 4 - Schiphol, geluid, gezondheid en leefomgeving De ontwerpvisie benoemt Schiphol als economische functie, maar maakt onvoldoende duidelijk welke grenzen gelden wanneer de luchthaven leidt tot structurele geluidbelasting, gezondheidsschade, woningbouwbeperkingen, stikstofdepositie en klimaatbelasting. De provincie moet niet volstaan met het beschrijven van bestaande overbelasting. Zij moet expliciet aangeven welke beleidskeuzes nodig zijn om die overbelasting te verminderen. Stichting MONK verzoekt de provincie/college: 1. gezondheid en leefomgevingskwaliteit daadwerkelijk leidend te maken bij de positionering van Schiphol; 2. de cumulatieve effecten van geluid, luchtverontreiniging, stikstofdepositie, ultrafijnstof, klimaatbelasting en woningbouwbeperkingen integraal te beoordelen; 3. niet uitsluitend te vertrouwen op geluidindicatoren die de feitelijke hinder, slaapverstoring en gezondheidseffecten mogelijk onvoldoende weergeven;	Wij onderschrijven dat de ontwikkeling van Schiphol niet alleen vanuit de economische betekenis van de luchthaven kan worden beschouwd. Gezondheid en leefomgevingskwaliteit zijn nadrukkelijk onderdeel van de provinciale afweging. In de aangepaste Omgevingsvisie is opgenomen dat verdere ontwikkeling van Schiphol gepaard moet gaan met aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Waar provinciale medewerking nodig is, verbinden wij daaraan randvoorwaarden op het gebied van bereikbaarheid, gezondheid, leefomgevingskwaliteit en ruimtelijke kwaliteit. Gezondheid en omgevingskwaliteit worden daarmee zwaar meegewogen, maar de Omgevingsvisie maakt een integrale afweging tussen de verschillende belangen in de fysieke leefomgeving. Ook de cumulatie van milieubelasting wordt in de aangepaste visie nadrukkelijker betrokken. Voor de Schipholregio wordt gewezen op de stapeling van onder meer geluidbelasting en luchtverontreiniging en bij woningbouw moet rekening worden gehouden met geluid, externe veiligheid, luchtkwaliteit en andere vormen van milieubelasting. Het OER heeft bij de onderzochte ontwikkelrichtingen voor Schiphol bovendien een breed spectrum aan mogelijke effecten beschouwd, waaronder waterkwaliteit en -beschikbaarheid, luchtkwaliteit, geluid, stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden, woningbouwmogelijkheden, energieverbruik, broeikasgasemissies en mobiliteit. Ultrafijnstof is in deze effecttabel niet afzonderlijk beoordeeld. De beschikbare wetenschappelijke kennis over ultrafijnstof rond Schiphol wordt wel betrokken bij het bredere gezondheidsbeeld. Het RIVM wijst erop dat blootstelling aan ultrafijnstof van vliegverkeer mogelijke gezondheidseffecten heeft, maar dat de totale gezondheidsrisico's van de combinatie van geluid, ultrafijnstof en andere luchtverontreiniging nog niet volledig kwantitatief kunnen worden bepaald. Wij delen het uitgangspunt dat de beoordeling van de leefomgeving niet uitsluitend op één berekende geluidindicator moet rusten. De Omgevingsvisie betrekt daarom naast gemeten en berekende belasting ook gezondheidseffecten en zet expliciet in op vermindering van slaapverstoring en nachtelijke hinder. In het algemene beleid voor de gezonde leefomgeving is daarnaast aandacht opgenomen voor cumulatie en piekbelasting en voor het gebruik van wetenschappelijk gevalideerde en gezondheidskundig erkende gegevens.
ZW_0060	5a	4. hinderbeleving, slaapverstoring, piekbelasting en gezondheidskundige inzichten als aanvullende indicatoren te betrekken; 5. een provinciale voorkeursrichting op te nemen die structurele vermindering van geluidbelasting en bronaanpak nastreeft; 6. de reservering voor Schiphol Noordwest opnieuw te beoordelen en te schrappen indien deze reservering niet verenigbaar is met de draagkracht van de leefomgeving; 7. niet uit te gaan van verdere groei van Schiphol zonder een volwaardige beoordeling van de gevolgen voor gezondheid, natuur, klimaat, water en woningbouw; 8. inzichtelijk te maken hoe de ontwerpvisie zich verhoudt tot de wettelijke verplichting om gezondheid, milieu, natuur en klimaat in samenhang te betrekken.	Ook het verzoek om een duidelijke provinciale richting voor vermindering van de belasting is in de aangepaste tekst verwerkt. Wij streven naar afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren. Geluidbelasting en luchtkwaliteit worden niet als een onvermijdelijk gegeven beschouwd. Binnen onze bevoegdheden zetten wij in op bronmaatregelen; waar de belangrijkste bevoegdheden bij het Rijk liggen, zoals bij het vliegverkeer van en naar Schiphol, brengen wij verdere vermindering van geluidbelasting en luchtverontreiniging actief bij het Rijk in. Het verzoek om de reservering voor Schiphol Noordwest te schrappen nemen wij niet over. De reservering wordt gehandhaafd zolang onvoldoende duidelijkheid bestaat over de langetermijnbehoefte van Schiphol en de ruimtelijke consequenties daarvan. De reservering loopt niet vooruit op daadwerkelijke ontwikkeling. Een eventuele ontwikkeling vraagt om een afzonderlijke integrale afweging waarin onder meer gezondheid, leefomgevingskwaliteit, bereikbaarheid, landschap en energie worden betrokken. Het Rijk is bevoegd gezag voor de luchtvaartontwikkeling van Schiphol. Evenmin gaat de aangepaste visie uit van verdere groei van Schiphol als gegeven. Expliciet is opgenomen dat mogelijke passagiersgroei geen provinciale groeidoelstelling is en dat verdere ontwikkeling van Schiphol niet als autonoom of vanzelfsprekend wordt beschouwd. Een eventuele verdere ontwikkeling vraagt om bestuurlijke besluitvorming en een integrale afweging van de gevolgen voor leefomgevingskwaliteit, gezondheid, bereikbaarheid, natuur, economie en ruimte. De Omgevingswet verlangt dat een provinciale omgevingsvisie de hoofdzaken van het integrale beleid voor de fysieke leefomgeving bevat en rekening houdt met onder meer het voorzorgsbeginsel, preventief handelen en het beginsel dat milieuaantasting bij voorrang aan de bron wordt bestreden. De Omgevingsvisie en het OER zijn juist bedoeld om de verschillende gevolgen voor onder meer gezondheid, milieu, natuur, water, klimaat en ruimte in samenhang bij de provinciale beleidskeuzes te betrekken. Concrete maatregelen worden vervolgens verder uitgewerkt in programma's en andere uitvoeringsinstrumenten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	6	Zienswijze 5 - Ontbreken van een geldige natuurvergunning voor Schiphol Stichting MONK geeft uitdrukkelijk een zienswijze over de natuurvergunning van Schiphol. De in 2023 verleende natuurvergunning voor Schiphol is door de Rechtbank Den Haag vernietigd. Volgens de verstrekte informatie geldt sindsdien een tijdelijk gedoogbesluit. Dit betekent dat de provincie in de ontwerpvisie niet zonder nadere motivering mag uitgaan van een ongewijzigde en juridisch zekere voortzetting van de bestaande omvang van Schiphol. Stichting MONK verzoekt het college: 1. in de definitieve omgevingsvisie de actuele juridische status van de natuurtoestemming van Schiphol correct te beschrijven; 2. niet vooruit te lopen op een nog te verkrijgen herstelbesluit of nieuwe natuurvergunning; 3. de gevolgen van het ontbreken van een onherroepelijke natuurvergunning voor Schiphol in het OER te betrekken; 4. inzichtelijk te maken welke stikstofdepositie, emissies en cumulatieve gevolgen van de luchtvaart in de verschillende scenario's zijn meegenomen; 5. bij de beoordeling uit te gaan van de maximale capaciteit en alle relevante lucht- en grondgebonden activiteiten; 6. cumulatie met andere plannen en projecten in Natura 2000-gebieden volledig te beoordelen; 7. te voorkomen dat de omgevingsvisie feitelijk verdere groei faciliteert voordat de natuurrechtelijke toelaatbaarheid daarvan vaststaat. Stichting MONK verzoekt de provincie daarbij onderscheid te maken tussen: - de vraag of de omgevingsvisie zelf een natuurvergunning vereist; - de vraag of de visie kaderstellend is voor toekomstige besluiten waarvoor een passende beoordeling nodig kan zijn; - de vraag of latere luchthavenexploitatie of wijzigingen daarvan vergunningplichtig zijn.	Wij erkennen dat de juridische situatie rond de natuurtoestemming voor Schiphol sinds het opstellen van de ontwerp-Omgevingsvisie is gewijzigd. De in 2023 verleende natuurvergunning voor de exploitatie van Schiphol is op 4 juni 2025 door de rechtbank Den Haag vernietigd. Tegen deze uitspraak is hoger beroep ingesteld. De voorzieningenrechter van de Afdeling bestuursrechtspraak heeft het verzoek om de werking van de uitspraak te schorsen afgewezen; op het hoger beroep is nog niet beslist. Sinds 19 december 2025 geldt een tijdelijke gedoogbeschikking voor de exploitatie van Schiphol, in afwachting van een nieuw besluit op de vergunningaanvraag. Deze gedoogbeschikking geldt tot het nieuwe besluit en uiterlijk tot 19 december 2027. De Omgevingsvisie loopt niet vooruit op de uitkomst van deze natuurrechtelijke procedure. De visie geeft de ruimtelijke koers voor de lange termijn, maar verleent geen toestemming voor de exploitatie of uitbreiding van Schiphol en vervangt geen natuurrechtelijke toestemming. Toekomstige ontwikkelingen kunnen alleen plaatsvinden binnen de dan geldende wettelijke kaders en vereisten, waar van toepassing, een afzonderlijke natuurrechtelijke beoordeling en vergunning. Voor de Omgevingsvisie is een OER opgesteld met een globale passende beoordeling. Daarin is onderkend dat keuzes uit de Omgevingsvisie afzonderlijk of in samenhang significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden kunnen hebben. De passende beoordeling brengt deze risico's op het abstractieniveau van de Omgevingsvisie in beeld en stelt dat bij verdere uitwerking van beleid en concrete ontwikkelingen nadere effectbeoordeling noodzakelijk is. Ook de mogelijke ontwikkeling van Schiphol is in het OER betrokken. In de onderzochte richting waarin Schiphol groeit, is onder meer een risico op toenemende stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden geconstateerd. Een richting met minder vliegverkeer leidt juist tot afnemende emissies en minder verstoring. Het OER bevat echter geen projectmatige berekening van de stikstofdepositie van Schiphol bij verschillende aantallen vliegtuigbewegingen en evenmin een natuurvergunningstoets op basis van de maximale luchthavenexploitatie. Dat past niet bij het strategische detailniveau van de Omgevingsvisie. Dergelijke beoordelingen moeten worden uitgevoerd bij concrete besluiten over de exploitatie of ontwikkeling van de luchthaven, waarbij de relevante lucht- en grondgebonden activiteiten en cumulatieve effecten met andere plannen en projecten worden betrokken. Voor een Natura 2000-activiteit met mogelijk significante gevolgen geldt een afzonderlijke vergunningplicht en passende beoordeling. Daarmee onderscheiden wij ook de verschillende juridische niveaus waarop de zienswijze wijst. De Omgevingsvisie is zelf geen vergunning voor een Natura 2000-activiteit, maar kan wel kaderstellend zijn voor latere besluiten. Omdat significante gevolgen van de in de visie gemaakte keuzes niet op voorhand konden worden uitgesloten, is bij de Omgevingsvisie een passende beoordeling op planniveau uitgevoerd. Voor concrete toekomstige wijzigingen of ontwikkelingen van de luchthaven geldt vervolgens een afzonderlijke natuurrechtelijke beoordeling en, indien van toepassing, vergunningplicht.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	7	zienswijze 6 - Luchtvaartemissies en klimaat Volgens het CBS bedroeg de CO_2-uitstoot van de Nederlandse luchtvaartsector in 2024 circa 10,5 miljard kilogram. Daarnaast bestaan non-CO_2-effecten, zoals effecten van stikstofoxiden, roet, waterdamp en condensatiesporen. Deze effecten moeten niet buiten beschouwing blijven wanneer de provincie stelt dat klimaatbestendigheid en toekomstbestendigheid leidend zijn. De luchthaven verwerkt wekelijks vele tienduizenden vliegbewegingen, jaar in jaar uit. Deze structurele omvang van het vliegverkeer brengt niet alleen geluid- en gezondheidsbelasting mee, maar ook aanzienlijke klimaatbelasting. Stichting MONK stelt niet dat iedere afzonderlijke hittegolf in de zomermaanden (juni, juli en/of augustus) uitsluitend door de luchtvaart wordt veroorzaakt. Wel moet de provincie de bijdrage van luchtvaartemissies aan klimaatverandering betrekken bij de beoordeling van de ontwerpvisie, mede omdat het KNMI een verdere toename van hittegolven, hitte-intensiteit, droogte en neerslagextremen verwacht. Stichting MONK verzoekt u daarom: 1. de CO_2-uitstoot van de luchtvaart in alle relevante scenario's inzichtelijk te maken; 2. non-CO_2-klimaateffecten afzonderlijk te beschrijven; 3. de klimaat- en gezondheidseffecten van de luchtvaart niet weg te schrijven tegen algemene technologische verwachtingen; 4. een scenario met substantiële vermindering van het vliegverkeer door te rekenen;	Wij onderschrijven dat de luchtvaart bijdraagt aan klimaatverandering, zowel door CO_2-uitstoot als door zogenoemde non-CO_2-effecten. Het door indiener genoemde CBS-cijfer van circa 10,5 miljard kilogram CO_2 in 2024 betreft de Nederlandse luchtvaartsector volgens de systematiek van de Milieurekeningen. Daarbij worden ook emissies van Nederlandse luchtvaartmaatschappijen in het buitenlandse luchtruim meegeteld en emissies van buitenlandse maatschappijen niet; het cijfer kan daarom niet één-op-één worden toegerekend aan Schiphol of aan Noord-Holland. Ook het Rijk onderkent dat naast CO_2 onder meer stikstofoxiden, roet, waterdamp en condensatiesporen bijdragen aan het klimaateffect van de luchtvaart en dat de omvang van deze non-CO_2-effecten met grotere wetenschappelijke onzekerheden is omgeven. De klimaateffecten van Schiphol zijn in het OER niet buiten beschouwing gelaten. Het OER beoordeelt de uitstoot van broeikasgassen als afzonderlijk aspect en constateert expliciet dat de uitstoot van Schiphol niet is opgenomen in de gebruikte Regionale Klimaatmonitor. De daadwerkelijke uitstoot van Noord-Holland ligt daardoor hoger dan uit die cijfers naar voren komt. Het OER benoemt daarnaast de ontwikkeling van Schiphol als een belangrijke onzekerheid voor de toekomstige broeikasgasuitstoot: krimp van Schiphol heeft een positief effect op de beoordeling, terwijl de toekomstige ontwikkeling van de luchthaven mede bepaalt in hoeverre de uitstoot afneemt. De referentiesituatie voor broeikasgasuitstoot wordt daarbij als 'slecht' beoordeeld. Naar aanleiding van de zienswijze is in het OER tevens verduidelijkt dat naast CO_2 ook de non-CO_2-klimaateffecten van de luchtvaart relevant zijn, maar dat deze door de bestaande wetenschappelijke en methodische onzekerheden niet op dezelfde wijze kwantitatief kunnen worden toegerekend. Het OER beoordeelt de effecten van de beleidskeuzes die in de Omgevingsvisie worden gemaakt. De Omgevingsvisie bepaalt niet het aantal vliegtuigbewegingen op Schiphol; de belangrijkste bevoegdheden ten aanzien van de luchthaven en het luchthavengebruik liggen bij het Rijk. De provincie heeft vooral een rol bij de ruimtelijke ontwikkeling van Schiphol en zijn omgeving en bij het behartigen van de regionale belangen. Om die reden is geen afzonderlijk kwantitatief scenario met een substantiële vermindering van het vliegverkeer doorgerekend als alternatief voor provinciaal beleid. Groei of krimp van Schiphol is in het OER echter wel als relevante onzekerheid meegenomen en de gevolgen daarvan voor onder meer emissies en luchtkwaliteit zijn benoemd.
ZW_0060	7a	5. de gevolgen van luchtvaart voor hittestress, klimaatadaptatie, waterbeschikbaarheid en leefomgevingskwaliteit te betrekken; 6. aannemelijk te maken dat de provinciale klimaatdoelen verenigbaar zijn met het gekozen perspectief op Schiphol.	Hittestress, droogte, waterbeschikbaarheid en andere gevolgen van klimaatverandering zijn eveneens onderdeel van het OER. Zo wordt geconstateerd dat door klimaatverandering het aantal tropische dagen en nachten en de hittestress toenemen en dat waterbeschikbaarheid en verdroging belangrijke aandachtspunten zijn. Deze effecten zijn het gevolg van de mondiale klimaatverandering en kunnen in een OER op provinciaal schaalniveau niet afzonderlijk causaal worden toegerekend aan de luchtvaart of aan Schiphol. De provinciale ambitie blijft om in 2050 klimaatneutraal te zijn. De Omgevingsvisie gaat er daarbij niet van uit dat technologische ontwikkeling de klimaatbelasting van de luchtvaart vanzelf oplost. In de definitieve Omgevingsvisie is verduidelijkt dat bij luchtvaart naast geluid, gezondheid, mobiliteit, natuur en veiligheid ook klimaat expliciet onderdeel is van de provinciale ruimtelijke afweging. De ontwikkeling van Schiphol wordt daarmee bezien binnen de bredere provinciale ambitie voor een klimaatneutrale en klimaatbestendige leefomgeving.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	8	De ontwerpvisie benoemt hittestress als toenemend gezondheidsrisico. Een geloofwaardige klimaatbestendige visie moet daarom ook de bronnen van klimaatbelasting beoordelen die binnen of vanuit Noord-Holland relevant zijn. Stichting MONK heeft twijfels of de ontwerp-OER een juist en volledig beeld geeft van de relevante feiten. Deze twijfel ziet in het bijzonder op: de gehanteerde uitgangspunten over de toekomstige omvang van Schiphol; de beoordeling van cumulatieve geluid-, emissie- en gezondheidseffecten; de gebruikte geluidmodellen en de mogelijke onderschatting van hinder en slaapverstoring; het ontbreken van een volwaardig scenario met substantiële vermindering van het vliegverkeer; de verwerking van de juridische onzekerheid rond de natuurvergunning van Schiphol; de beoordeling van CO_2- en non-CO_2-klimaateffecten; de gevolgen voor Natura 2000-gebieden en stikstofdepositie; de gevolgen voor waterkwaliteit, grondwater en KRW-doelen; de wijze waarop alternatieven zijn geselecteerd en uitgesloten; de monitoring en de mogelijkheid om tijdig bij te sturen. Op grond van artikel 16.41 (plan of programma grondslag in het plan-MER) Omgevingswet mag de visie niet worden vastgesteld als de milieueffectrapportage redelijkerwijs niet aan de visie ten grondslag kan worden gelegd. Stichting MONK verzoekt u daarom om: 1. de feitelijke uitgangspunten van het OER per thema inzichtelijk te maken; 2. alle relevante bronnen, modellen, scenario's en onzekerheden openbaar en controleerbaar te beschrijven; 3. een volwaardig krimp- of reductiescenario voor Schiphol toe te voegen;	Voor het ontbreken van een volwaardig scenario met substantiële vermindering van het vliegverkeer zie ZW_0003 onderdeel 12. Voor de verwerking van de juridische onzekerheid rond de natuurvergunning van Schiphol zie onderdeel 6. Hierbij onze reactie per verzoek: 1. Het is ons niet duidelijk op welke uitgangspunten in het OER u doelt. In het OER staat per thema genoemd welke beoordelingsaspecten en indicatoren zijn gehanteerd, dit staat in het beoordelingskader (tabel 2.1 van het OER). 2. De bronnen die gebruikt zijn om de huidige situatie en de referentiesituatie op te stellen zijn te vinden in hoofdstuk 5 van bijlage I. De effectbeoordeling van het voorgenomen beleid (van zowel vóór de optimalisaties vanuit milieu als daarna) is per milieuaspect uitgevoerd ten opzichte van de referentiesituatie. Om tot een objectieve en herleidbare waardering te komen, is gebruikgemaakt van een team onafhankelijke deskundigen uit uiteenlopende vakgebieden (expert judgement). Deze kwalitatieve inschattingen zijn gestructureerd via de systematiek van ingreep-effectrelaties. De ingreep-effectralaties zijn opgenomen in bijlage II van het ontwerp-omgevingsrapportage. Deze ingreep-effectrelaties zijn door de provincie Noord-Holland meegewogen in het kiezen van één oplossingsrichting per dilemma en daarmee de uiteindelijke keuze voor het voorgenomen beleid. 3. De provincie handhaaft de reservering van Schiphol Noordwest (voor een tweede terminal) op de Omgevingsvisiekaart. Rond Schiphol zet de provincie in op Schiphol-gebonden bedrijven. Voor niet Schiphol-gebonden circulaire economie met grote emissies ziet de provincie geen ruimte in dit gebied. Daarmee is dit een voortzetting van de referentiesituatie: de reservering van Schiphol Noordwest is reeds bestaand beleid en daarom niet nogmaals onderzocht in het OER. Daarnaast is provincie Noord-Holland niet het bevoegd gezag voor krimp of uitbreiding van Schiphol (zoals genoemd onder H2 van bijlage II, OER);
ZW_0060	8a	4. aanvullende gezondheidsindicatoren te gebruiken; 5. de effecten op Natura 2000, waterkwaliteit, klimaat en gezondheid afzonderlijk én cumulatief te beoordelen; 6. de onafhankelijke deskundige toetsing van het OER openbaar te maken; 7. het OER te herzien indien de geconstateerde onzekerheden of lacunes van betekenis zijn voor de beleidskeuzes.	4. In het OER is voor het beoordelingskader en de indicatoren aansluiting gezocht bij de Brede Basismonitor van de provincie Noord-Holland waarin wordt gekeken naar de ontwikkeling van welvaart in de brede zin van het woord. Hierbij gaat het zowel om materiële thema's als economie en werk, als om gezondheid, welzijn, bereikbaarheid, wonen, natuur en klimaat. Deze brede-welvaartsbenadering onderstreept de provinciale ambitie om de balans tussen economische groei en leefbaarheid te versterken. De keuze voor de indicatoren is daarmee weloverwogen en de onderzochte thema's zijn hierdoor in balans. Daarnaast kan het OER door het hoge abstractieniveau en het strategische karakter simpelweg niet alle indicatoren onderzoeken, er moeten keuzes worden gemaakt. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook weer een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER kan getoetst worden aan meer vergaande en aan aanvullende indicatoren, die aansluiten bij de informatie die dan beschikbaar is. 5. De aspecten Natura 2000, waterkwaliteit, klimaat en gezondheid zijn opgenomen in het beoordelingskader en daarmee onderzocht in het OER. Daarnaast is in H7 van het OER een analyse gemaakt van het doelbereik van het voorgenomen beleid. Het doelbereik is bepaald door bij de ambities uit 'Op weg naar een Ruimtelijk Voorstel' per oplossingsrichting na te gaan of het voorgenomen beleid geen, beperkte of hoge potentie heeft om de ambitie waar te maken. Deze analyse op het doelbereik overstijgt de effecten op beoordelingsaspect niveau en kijkt naar comulatieve effecten per laag uit de lagen benadering. 6. De onafhankelijke toetsing van het OER is gedaan door de Commissie mer en door hen gepubliceerd op 21 september 2026. Het advies van de commissie werkt door in de uitwerking van de Omgevingsvisie naar programma's en projcten. Alle toetsing die in het OER heeft plaatsgevonden is gepubliceerd in het rapport en de bijbehorende bijlagen. Het OER heeft in H2 de wijze van beoordeling zo duidelijk mogelijk weergegeven, de bijlagen dienen als naslagwerk voor de uiteindelijke beoordeling. 7. De onzekerheden en lacunes zijn aan de provincie meegegeven als aandachtspunten. H8 van het OER benoemt de onzekerheden en geeft zinvolle aanbevelingen voor de definitieve Omgevingsvisie, vervolgbesluiten en monitoring. Dit biedt handvatten voor een extra optimalisatiestap. Nadere afwegingen in de definitieve omgevingsvisie die daaruit voortkomen kunnen tot minder negatieve effecten en/of meer positieve effecten (doelbereik) leiden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	9	Zienswijze 7 - Bescherming van landschap en recreatie Stichting MONK onderschrijft de oproep om waardevolle landschappen beter te beschermen. De provincie moet in de omgevingsvisie duidelijker onderscheiden welke landschappen niet verder mogen worden aangetast en waar aantasting alleen onder strikte voorwaarden mogelijk is. Stichting MONK verzoekt u/het collge: 1. de meest waardevolle landschappen, waaronder landgoederenzones, molenbiotopen en de Scheggen van Amsterdam, als extra beschermde gebieden aan te wijzen; 2. volledige en voorafgaande compensatie juridisch te borgen; 3. wildgroei van vakantieparken en verdere verstening van het landschap tegen te gaan; 4. recreatiegebieden evenredig te laten meegroeien met woningbouw; 5. het groenblauwe raamwerk met concrete financiering, beheer en uitvoeringsverantwoordelijkheid uit te werken.	Zie onze algemene beantwoording in H.4 van de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit'. Mbt nadere uitwerking van het groenblauwe raamwerk: De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Het groenblauw raamwerk betreft robuuste bestaande groen en blauwe structuren en de bijbehorende kaart laat kansen zien voor ontbrekende verbindingen en versterking van het raamwerk. De Omgevingsvisie is onderdeel van de beleidscyclus waarbinnen wij andere instrumenten hebben om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Ten aanzien van vakantieparken is in de Omgevingsvisie toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie, waaronder het ondersteunen van gemeenten bij transformatie opgaven. Hierbij zal ook aandacht worden besteed aan een goede landschappelijke inrichting als ook de relatie met natuur en natuurinclusief ondernemen. Daarnaast is in de Omgevingsvisie opgenomen dat een belangrijk onderdeel van toekomstbestendig bouwen is dat bij woningbouw het recreatief groen binnen en buiten de wijk meegroeit.
ZW_0060	10	Zienswijze 8 - Doorwerking van de NOVI en verhouding tot de Nota Ruimte Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie op verschillende onderdelen inhoudelijk aansluit bij nationale beleidsdoelen uit de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Dit betreft onder meer de uitgangspunten van zuinig ruimtegebruik, water en bodem als ordenend principe, klimaatadaptatie, natuurherstel, de energietransitie, kringlooplandbouw, circulariteit, duurzame verstedelijking en het combineren van functies door meervoudig ruimtegebruik. Ook wordt verwezen naar samenwerking met het Rijk in NOVEX-trajecten en naar nationale opgaven in gebieden zoals de Metropoolregio Amsterdam, het Noordzeekanaalgebied en Schiphol en omgeving. Uit de ontwerp-Omgevingsvisie blijkt echter onvoldoende kenbaar: - welke concrete uitgangspunten en thema's uit de NOVI zijn overgenomen; - waar deze uitgangspunten in de provinciale visie zijn verwerkt; - welke NOVI-uitgangspunten niet of slechts gedeeltelijk zijn overgenomen; - om welke redenen GS daarvan afwijkt of onderdelen vooralsnog niet verwerkt; - welke nationale beleidsdoelen uitsluitend in toekomstige programma's, de omgevingsverordening of andere instrumenten worden uitgewerkt; - welke gevolgen de gemaakte keuzes hebben voor water, bodem, natuur, klimaat, landbouw, energie, woningbouw, mobiliteit, economie en luchtvaart.	Wij hebben begrip voor de vraag om explicieter te zijn over hoe de omgevingsvisie precies bijdraagt aan de doelen van het nationale omgevingsbeleid. Zoals indiener terecht stelt biedt de Omgevingswet GS (indiener bedoelt PS) de ruimte om zelf invulling te geven aan het beleid op de fysieke leefomgeving. De thematiek en gekozen opbouw van de omgevingsvisie sluiten aan op het Ruimtelijk Voorstel dat de provincie eerder heeft gemaakt op verzoek van de minister van VRO als ook op de Ontwerp-Nota Ruimte. De omgevingsvisie is zelfbindend en bindt derden pas in de uitwerking van de omgevingsvisie in instrumenten als provinciale programma's en de omgevingsverordening. Wij komen dan ook niet tegemoet aan het verzoek van indiener om een afzonderlijke doorwerkingstabel of gelijkwaardige motivering op te nemen.
ZW_0060	10a	Deze onduidelijkheid is relevant omdat de ontwerpvisie zelf beoogt richting te geven aan het provinciale handelen en als basis moet dienen voor verdere beleidsuitwerking. De provincie beschikt beleidsmatig over ruimte om eigen provinciale keuzes te maken; de NOVI is niet zonder meer juridisch bindend voor de provincie. Die beleidsruimte ontslaat GS echter niet van de verplichting om inzichtelijk te maken hoe het nationale beleid in de belangenafweging is betrokken. Een algemene verwijzing naar aansluiting bij Rijksbeleid of naar samenwerking in NOVEX-verband is daarvoor onvoldoende wanneer niet wordt aangegeven welke keuzes daaruit voor Noord-Holland volgen. MONK verzoekt GS daarom om vóór vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie een afzonderlijke doorwerkingstabel of gelijkwaardige motivering op te nemen. Per relevant NOVI-thema moet daarin worden vermeld: 1. het relevante nationale uitgangspunt; 2. de passage in de ontwerp-Omgevingsvisie waarin dit uitgangspunt is verwerkt; 3. de concrete provinciale beleidskeuze; 4. de redenen voor eventuele gedeeltelijke of volledige afwijking; 5. de instrumenten waarmee de keuze wordt uitgevoerd; 6. de termijn, financiering en wijze van monitoring. Dit geldt in het bijzonder voor de energietransitie, kringlooplandbouw, water en bodem, de Kaderrichtlijn Water, natuurherstel, stikstof, woningbouw, mobiliteit, circulaire economie, landschap en de gezonde leefomgeving rond Schiphol.	Zie beantwoording bij ZW_0060 subnummer 10.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	11	Stichting MONK verzoekt GS tevens expliciet te beschrijven hoe de ontwerp-Omgevingsvisie zich verhoudt tot de ontwerp-Nota Ruimte. Omdat de Nota Ruimte op het moment van indiening van deze zienswijze nog niet formeel is vastgesteld, kan zij niet als vastgesteld bindend toetsingskader worden behandeld. Wel is van belang dat de provincie inzichtelijk maakt welke nationale beleidsontwikkeling zij bij haar langetermijnkeuzes heeft betrokken, op welke onderdelen zij aansluit en op welke onderdelen zij bewust een eigen provinciale koers kiest. Zolang deze motivering ontbreekt, kan niet controleerbaar worden vastgesteld of de ontwerp-Omgevingsvisie de nationale langetermijnopgaven daadwerkelijk doorvertaalt, daarvan gemotiveerd afwijkt of bepaalde onderdelen slechts doorschuift naar toekomstige beleidsvorming. MONK verzoekt GS daarom de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER op dit punt aan te vullen en deze aanvulling afzonderlijk en inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording.	De provinciale Omgevingsvisie is een zelfbindend document. Er is geen verplichting om expliciet te verantwoorden waar de verbinding met de Nota Ruimte van het Rijk wordt gemaakt. Tegelijkertijd maken we in onze omgevingsvisie wel expliciet waar de door het Rijk aan ons gegeven wettelijke taken liggen en hoe we daar invulling aan geven. Daarnaast heeft afstemming plaatsgevonden met het Rijk over de nationale opgaven en wordt veelvuldig in het document een verband gelegd met Rijks- en Europese opgaven. Uiteraard is de nationale en Europese context relevant voor het opstellen van het provinciale omgevingsbeleid.
ZW_0060	12	Zienswijze 9 - Stikstof en piekbelasters nabij Natura 2000-gebieden Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie wel passages bevat over stikstofreductie, natuurherstel, Natura 2000gebieden, overgangszones en een programmatische aanpak. Stichting MONK kan daarom niet stellen dat het thema stikstof geheel ontbreekt. Wel stelt stichting MONK vast dat de ontwerpvisie de actuele problematiek van piekbelasters onvoldoende herkenbaar, concreet en controleerbaar uitwerkt. De ontwerpvisie vermeldt dat de provincie een sturende rol heeft bij generieke en gebiedsgerichte stikstofreductie. Ook wordt gesproken over aanvullende reductiemaatregelen in en rond Natura 2000-gebieden, stikstofzones, overgangszones, monitoring en een programmatische aanpak. Deze passages blijven echter grotendeels op het niveau van beleidsvoornemens. Niet blijkt welke concrete Noord-Hollandse bedrijven of bedrijfscategorieën als piekbelaster worden aangemerkt, welke criteria daarbij worden gehanteerd, welke depositiebijdrage zij leveren aan welke Natura 2000-gebieden en welke reductie per gebied noodzakelijk is. Dit is onvoldoende tegen de achtergrond van de wettelijke en Europeesrechtelijke verplichtingen tot bescherming en herstel van Natura 2000-gebieden. De wettelijke stikstofdoelen zijn resultaatsverplichtingen: Artikel 2.15a lid 1, 2 en 3 (omgevingswaarden stikstofdepositie) Omgevingswet. Daarnaast moet het provinciebestuur zorgdragen voor maatregelen die nodig zijn voor het behoud of herstel van een gunstige staat van instandhouding: Artikel 3.57 lid 1 en 2 (maatregelen voor behoud of herstel habitats en soorten) Bkl . Stichting MONK verzoekt u daarom de definitieve Omgevingsvisie aan te vullen met een afzonderlijke, gebiedsgerichte uitwerking van stikstof en piekbelasters. Die uitwerking moet ten minste bevatten: 1. een omschrijving van het begrip piekbelaster en de gehanteerde selectiecriteria; 2. een overzicht van de Natura 2000-gebieden waar sprake is van overbelasting of een dreigende verslechtering; 3. de belangrijkste binnenlandse en buitenlandse bronnen van stikstofdepositie per gebied; 4. de bijdrage van relevante industriële, agrarische, mobiliteits- en luchtvaartbronnen; 5. de noodzakelijke depositiedaling per Natura 2000-gebied en, waar mogelijk, per habitattype; 6. concrete maatregelen voor piekbelasters, waaronder verduurzaming, emissiereductie, verplaatsing of beëindiging; 7. een tijdpad waarbinnen de maatregelen worden uitgevoerd en effect sorteren; 8. de juridische instrumenten waarmee uitvoering en naleving worden geborgd; 9. een systeem van jaarlijkse monitoring, openbare rapportage en tijdige bijsturing; 10. een regeling voor het geval vrijwillige of generieke maatregelen onvoldoende resultaat opleveren. 11. Een lijst van piekbelasters die zowel bij als niet bij natura-2000-gebieden liggen met geografische locatie en naam (eventueel naam geanonimiseerd).	De omgevingsvisie geeft een kader voor de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland. In de uitwerking zoals naar programma's en de omgevingsverordening gaan we de koers concretiseren. In dit geval is het Programma Natuurherstel en Stikstofvermindering het meest relevant.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	13	De provinciale verwijzing naar een algemene daling van stikstofdepositie kan niet volstaan. De Afdeling bestuursrechtspraak heeft in ECLI:NL:RVS:2026:3651 geoordeeld dat inzichtelijk moet worden gemaakt welke daling in het relevante Natura 2000-gebied noodzakelijk is en binnen welke termijn deze wordt bereikt. Ook volgt uit ECLI:NL:RBGEL:2026:4884 dat een maatregelenpakket per gebied moet worden verbonden aan de concrete natuurwaarden en habitattypen. Stichting MONK verzoekt u daarom niet slechts te verwijzen naar toekomstige programma's, stikstofzones, overgangszones, landelijke beëindigingsregelingen of overleg met gebiedspartners. De definitieve Omgevingsvisie moet duidelijk maken welke provinciale keuze nu wordt gemaakt, welke maatregelen juridisch en financieel zijn geborgd en hoe wordt vastgesteld of deze maatregelen daadwerkelijk tot de noodzakelijke depositiedaling leiden. Indien u ervoor kiest de concrete uitwerking geheel door te schuiven naar een later programma of een toekomstige wijziging van de omgevingsverordening, moet dit uitdrukkelijk worden gemotiveerd. Daarbij moet worden aangegeven waarom de omgevingsvisie desondanks voldoet aan de eis om de hoofdzaken van het integrale provinciale beleid voor de fysieke leefomgeving te bevatten en op welke wijze wordt voorkomen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen worden gefaciliteerd voordat de noodzakelijke stikstofreductie en het natuurherstel voldoende zijn geborgd. Stichting MONK verzoekt u deze aanvulling tevens te verwerken in de ontwerp-omgevingseffectrapportage. De OER moet inzichtelijk maken welke gevolgen de verschillende beleidsalternatieven hebben voor stikstofdepositie, de staat van instandhouding van de afzonderlijke Natura 2000-gebieden, natuurherstel en de ontwikkelingsmogelijkheden van piekbelasters. Zonder deze informatie kan niet worden gecontroleerd of de ontwerpvisie berust op een volledige en actuele feitenbasis.	De omgevingsvisie geeft een kader voor de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland. In de uitwerking zoals naar programma's en de omgevingsverordening gaan we de koers concretiseren. In dit geval is het Programma Natuurherstel en Stikstofvermindering het meest relevant. In de omgevingsvisie komt een afwegingskader over natuur, met de toepassing van dit kader kan het belang van natuurherstel goed worden meegewogen in keuzes over ruimtelijke ontwikkelingen (naast de wettelijke bescherming van natuur).
ZW_0060	14	Zienswijze 10 - Asielopvang, AZC-locaties en de provinciale ruimtelijke visie Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland geen herkenbare, afzonderlijke beleidskeuze bevat over asielopvang, AZC-locaties, de Spreidingswet en de rol van het COA. MONK acht dit een wezenlijke omissie. Stichting MONK stelt niet dat de provincie in de Omgevingsvisie iedere toekomstige AZC-locatie al moet aanwijzen. De concrete locatiekeuze en vergunningverlening vinden veelal plaats op gemeentelijk niveau, via het omgevingsplan en de omgevingsvergunning. De actuele opvangopgave heeft echter wel een directe relatie met de provinciale fysieke leefomgeving. Opvanglocaties brengen gevolgen mee voor ruimtegebruik, landschap, natuur, water, verkeer, bereikbaarheid, voorzieningen, gezondheid, veiligheid, woningvoorraad en de leefbaarheid van gemeenten. Daar komt bij dat de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen de provincie uitdrukkelijk bij de uitvoering betrekt. Colleges, gedeputeerde staten en het COA moeten samenwerken en overleggen over de verdeling van opvangplaatsen. NoordHolland heeft bovendien een omvangrijke provinciale opvangopgave en een nog niet volledig gerealiseerde capaciteit. De provincie is dus niet slechts een buitenstaander bij deze ontwikkeling, maar heeft een wettelijke coördinerende en ruimtelijk relevante positie. De ontwerp-Omgevingsvisie maakt niet duidelijk:	We hebben begrip voor het verzoek van de indiener. De indiener heeft zorgvuldig uiteengezet dat er raakvlakken zijn tussen asielopvang en de fysieke leefomgeving van de provincie Noord-Holland. We zijn echter van mening dat het opnemen van de specifieke impact van asielopvang en AZC-locaties niet past bij het gewenste abstractieniveau van de omgevingsvisie. We houden bij de uitvoering van het omgevingsbeleid rekening met het belang en de impact van asielopvang.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	14a	1. of GS asielopvang als provinciale ruimtelijke opgave aanmerkt; 2. hoe GS de provinciale opvangopgave ruimtelijk wil faciliteren; 3. welke uitgangspunten gelden voor de spreiding van opvanglocaties; 4. hoe wordt omgegaan met de keuze tussen noodopvang, tijdelijke opvang en duurzame opvang; 5. welke locaties of gebiedstypen bij voorkeur wel of niet voor opvang in aanmerking komen; 6. hoe natuur, landschap, water, landbouw, woningbouw, bereikbaarheid en leefbaarheid bij locatiekeuzes worden afgewogen; 7. welke rol de provincie vervult wanneer gemeenten onderling ongelijk worden belast; 8. hoe de provincie omgaat met verlenging van opvanglocaties wanneer het COA geen alternatieven beschikbaar heeft; 9. welke voorwaarden gelden voor samenwerking met en toezicht op het COA; 10. hoe de belangen van omwonenden, opvanggerechtigden en gemeenten worden betrokken; 11. hoe de provinciale visie zich verhoudt tot de Spreidingswet en het provinciale regioplan; 12. welke beleidsinstrumenten worden ingezet wanneer gemeentelijke plannen niet aansluiten bij provinciale belangen. Stichting MONK verzoekt u daarom om asielopvang en AZC-locaties als afzonderlijke provinciale opgave in de definitieve Omgevingsvisie op te nemen. Deze opname moet niet bestaan uit een algemene verwijzing, maar moet ten minste richtinggevende criteria bevatten voor spreiding, duurzaamheid, ruimtelijke inpassing, bereikbaarheid, sociale veiligheid, natuur, water, gezondheid en leefbaarheid.	Zie de beantwoording bij ZW_0060 14
ZW_0060	15	Stichting MONK verzoekt u tevens de ontwerp-OER aan te vullen met een beoordeling van de ruimtelijke en milieugevolgen van de provinciale opvangopgave. Daarbij moeten in ieder geval de gevolgen van tijdelijke en permanente opvanglocaties, de cumulatie van meerdere locaties, de resterende capaciteitsopgave, de benodigde infrastructuur en voorzieningen en de gevolgen voor landschap, natuur, water en gezondheid worden betrokken. De ontwerpvisie moet daarnaast duidelijk maken dat de maatschappelijke noodzaak van opvang niet betekent dat locatiekeuzes zonder ruimtelijke onderbouwing of belangenafweging kunnen worden gemaakt. Uit de rechtspraak volgt dat bij een concreet AZC-project de behoefte, alternatieve locaties, sociale veiligheid, overlast, landschappelijke inpassing en belangen van omwonenden kenbaar moeten worden onderzocht en gemotiveerd. De provinciale omgevingsvisie behoort daarvoor de beleidsmatige uitgangspunten te bieden. Stichting MONK verzoekt u om deze omissie te herstellen, de provinciale rol bij de uitvoering van de Spreidingswet expliciet te beschrijven en de aanvulling afzonderlijk en inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording. Indien GS ervoor kiest asielopvang niet als provinciale opgave in de definitieve Omgevingsvisie op te nemen, verzoekt stichting MONK om een concrete motivering waarom deze ruimtelijk relevante en wettelijk geregelde ontwikkeling buiten de integrale provinciale visie blijft.	De provinciale opvangopgave is reeds huidig beleid en daarom niet opgenomen als dilemma in de beoordeling van het nieuwe beleid in het OER. Zie ook onze beantwoording op onderdeel 14 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	16	Zienswijze 11 - Wet op de Defensiegereedheid, militaire zoekgebieden en alternatievenonderzoek Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie wel een afzonderlijk onderdeel 5.12 “Defensie” bevat, maar niet ingaat op de actuele parlementaire behandeling van het wetsvoorstel Regels over de gereedstelling van de krijgsmacht, ook wel de Wet op de Defensiegereedheid genoemd. Stichting MONK acht dit een omissie. De ontwerpvisie ondersteunt immers de uitbreiding van fysieke en milieuruimte voor defensie en noemt concrete zoekgebieden en activiteiten in Noord-Holland, waaronder het amfibisch oefenterrein ten noorden van Groote Keeten, het nieuwe laagvlieggebied tussen Anna Paulowna en Purmerend, oefeningen vanaf Maritiem Vliegkamp De Kooy en uitbreiding van het maritieme cluster in Den Helder. De voorgestelde Wet op de Defensiegereedheid kan rechtstreeks relevant zijn voor de wijze waarop dergelijke activiteiten in de toekomst worden gereguleerd. Stichting MONK benadrukt dat het wetsvoorstel op 24 augustus 2026 nog niet was aangenomen. Het voorstel was nog niet door de Tweede Kamer en de Eerste Kamer behandeld en aangenomen. De ontwerp-Omgevingsvisie mag daarom niet uitgaan van de toekomstige wet alsof deze reeds geldend recht is. Indien u het voorstel wel als beleidsontwikkeling of mogelijk toekomstig juridisch kader bij de provinciale keuzes heeft betrokken, moet dit uitdrukkelijk worden vermeld en gemotiveerd. MONK verzoekt GS in de definitieve Omgevingsvisie en de OER duidelijk onderscheid te maken tussen: 1. het geldende recht op de datum van vaststelling; 2. de bestaande defensieregels in de Omgevingswet, het Bkl, het Bal en de natuurregelgeving; 3. het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie; 4. het wetsvoorstel Wet op de Defensiegereedheid; 5. de concrete toekomstige uitvoeringsbesluiten, vergunningen en afwijkingsbesluiten.	Het klopt dat deze wet nog niet is vastgesteld. Daarom hebben wij dit wetsvoorstel ook niet betrokken bij onze beleidsontwikkeling en zijn we alleen uitgegaan van het door de ministerraad op 19 december 2025 vastgestelde Nationaal Programma Ruimte voor Defensie en de impact die de daarin opgenomen activiteiten gaat hebben voor de fysieke leefomgeving in Noord-Holland (met de kanttekening dat voor deze activiteiten de reguliere planologische procedures, inclusief vergunningverlening, doorlopen moeten worden).
ZW_0060	17	Stichting MONK betwist dat de Wet op de Defensiegereedheid zonder meer tot gevolg heeft dat “alle andere wetten”, zoals bijvoorbeeld de Omgeving wet buiten toepassing kunnen blijven. Het geldende artikel 19.19 (defensie) Omgevingswet voorziet reeds in een specifieke bevoegdheid om bij regeling bepaalde regels over noodzakelijke defensieactiviteiten buiten toepassing te laten, maar deze bevoegdheid is niet gelijk aan een algemene en onbeperkte vrijstelling van omgevingsrechtelijke, milieurechtelijke of natuurbeschermingsregels. Voor Natura 2000-activiteiten blijven de passende beoordeling, de zekerheidseis en - bij een beroep op de uitzonderingsroute - het ontbreken van alternatieven, de dwingende reden van groot openbaar belang en compensatie relevant. Stichting MONK verzoekt u daarom per in de ontwerpvisie genoemde zoeklocatie en activiteit inzichtelijk te maken: 1. welk concreet defensiedoel wordt nagestreefd; 2. of sprake is van een bestaand terrein, een uitbreiding of een nieuwe locatie; 3. welke besluiten en vergunningen nodig zijn; 4. welke gevolgen de activiteit kan hebben voor Natura 2000, het Natuurnetwerk Nederland, soorten, water, geluid, gezondheid, landschap en recreatie; 5. of significante gevolgen op voorhand kunnen worden uitgesloten; 6. of een passende beoordeling nodig is; 7. welke alternatieve locaties, uitvoeringsvarianten en gebruiksintensiteiten zijn onderzocht; 8. waarom de gekozen locatie of variant de voorkeur heeft; 9. welke mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen; 10. hoe effecten worden gemonitord en bij welke overschrijding activiteiten worden beperkt of aangepast.	Wij hebben in onze Omgevingsvisie aangegeven welke ruimte Defensie zoekt vooruitbreiding van haar activiteiten. Deze activiteiten zijn opgenomen in het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) dat, samen met het bijbehorende Plan MER, door de ministerraad op 19 december 2025 is vastgesteld. De vragen die u stelt dient u derhalve aan het ministerie van Defensie te stellen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	18	Voor zover u verwijst naar het NPRD en het daarbij behorende plan-MER, verzoekt stichting MONK de provincie concreet aan te geven welke onderdelen van dat onderzoek aan de provinciale ontwerpvisie en de OER ten grondslag zijn gelegd. De aanwezigheid van een plan-MER bij het NPRD maakt niet zonder meer duidelijk dat de provinciale gevolgen, alternatieven en cumulatieve effecten afdoende zijn onderzocht. Stichting MONK verzoekt in het bijzonder om aanvullende beoordeling van: geluid en hinder door laagvliegen; gevolgen voor stiltegebieden en weidevogelgebieden; effecten van militaire oefeningen op Natura 2000 en de Noordzeekustzone; gevolgen van uitbreiding van De Kooy en de Nieuwe Haven; externe veiligheid bij opslag en gebruik van explosieve stoffen; gevolgen voor woningbouw, energie-infrastructuur, landbouw en recreatie; cumulatie met civiel gebruik en dual-use; de gevolgen van eventuele toekomstige afwijkingsbevoegdheden uit de Wet op de Defensiegereedheid. De ontwerp-Omgevingsvisie vermeldt dat de voertuigen voor het amfibisch oefenterrein niet door de duinen zullen gaan en dat daardoor negatieve effecten op Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland uitblijven. Stichting MONK verzoekt u deze conclusie ecologisch en juridisch te onderbouwen en daarbij niet alleen fysieke doorsnijding van duinen te beoordelen, maar ook geluid, beweging, licht, stikstof, verstoring, cumulatie en frequentie van gebruik.	De alternatieven voor defensie-activiteiten in Noord-Holland zijn onderzocht in de planMER (milieueffectrapportage van Antea) en de aanvulling daarop bij het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) en aan de Tweede kamer aangeboden. De tekst uit de ontwerp Omgevingsvisie bevat de conclusies uit de planMER van het Rijk. De onderzoeksplicht ligt bij het Rijk.
ZW_0060	19	Stichting MONK verzoekt u tot slot de ontwerp-Omgevingsvisie en de OER aan te vullen voordat de visie wordt vastgesteld. Indien u van mening is dat geen provinciale alternatieventoets nodig is, verzoekt stichting MONK dit gemotiveerd uiteen te zetten en aan te geven waar en op welk bestuursniveau de alternatieven voor de afzonderlijke Noord-Hollandse defensieactiviteiten wél zijn onderzocht. Zonder die informatie kan niet worden gecontroleerd of de provinciale instemming met de defensieopgave berust op een volledige belangenafweging en een toereikende milieueffectbeoordeling.	De alternatieven voor defensie-activiteiten in Noord-Holland zijn onderzocht in de planMER (milieueffectrapportage van Antea) en de aanvulling daarop bij het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie en aan de Tweede kamer aangeboden. Op 19 december 2025 is het Definitief Nationaal Programma Ruimte voor Defensie door de ministerraad vastgesteld.
ZW_0060	20	Zienswijze 12 - Windturbinehinder, zoeklocaties en alternatievenonderzoek Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie en de ontwerp-omgevingseffectrapportage windenergie en geluidhinder wel benoemen, maar de actuele hinderproblematiek onvoldoende concreet uitwerken. Het OER erkent dat zowel kleinschalige verspreide energieopwekking als grootschalige geclusterde energieopwekking risico's meebrengt voor het aantal geluidgehinderden. Bij verspreide opwekking worden meer locaties aan geluid blootgesteld; bij clustering kan de geluidoverlast rond de aangewezen locaties toenemen. Het OER noemt geluidsarme technieken, minimale afstandszones en natuurlijke geluidsbuffers als mogelijke maatregelen, maar maakt niet duidelijk welke maatregelen u daadwerkelijk als provinciale beleidskeuze vastlegt. Stichting MONK acht het bovendien onvoldoende gemotiveerd dat het aspect geluid als "neutraal" wordt beoordeeld, terwijl het OER zelf risico's op een toename van het aantal geluidgehinderden beschrijft. U moet inzichtelijk maken welke referentiesituatie is gebruikt, welke aantallen woningen en inwoners per oplossingsrichting worden belast, hoe cumulatieve geluidbelasting is beoordeeld en waarom de beschreven risico's niet tot een negatieve beoordeling leiden.	Wij herkennen het belang van een zorgvuldige bescherming tegen hinder van windenergie. De Omgevingsvisie en de omgevingseffectrapportage (het OER) beoordelen de provinciale koers op strategisch niveau. De concrete beoordeling van geluid, slagschaduw, veiligheid, gezondheid, natuur en cumulatieve effecten vindt plaats bij de uitwerking van locaties en afzonderlijke windenergieprojecten. Daarbij gelden de op dat moment geldende wettelijke regels en normen. De Omgevingsverordening bevat het juridisch-ruimtelijke kader voor provinciale belangen; concrete beschermingsmaatregelen en voorschriften worden vastgelegd in het omgevingsplan, een projectbesluit of de omgevingsvergunning. Na inwerkingtreding vormen de nieuwe landelijke normen voor windturbines het uitgangspunt voor nieuwe projecten. Voor plannen en beleid die de ontwikkeling van windenergie daadwerkelijk mogelijk maken, zoals het aanwijzen van nieuwe zoekgebieden in de Omgevingsverordening, geldt een planMER-plicht om milieueffecten inzichtelijk te maken. Wanneer nieuwe windzoekgebieden in de Omgevingsverordening worden aangewezen, worden de mogelijke milieueffecten daarom altijd zorgvuldig onderzocht en inzichtelijk gemaakt in een planMER. Dit is voor de bestaande windzoekgebieden al gedaan. De referentiesituatie is de situatie die ontstaat in de toekomst als de plannen uit de ontwerp-omgevingsvisie niet worden ingevoerd. Andere ontwikkelingen vinden wel plaats: dit zijn de autonome ontwikkelingen. Autonome ontwikkelingen kunnen trends zijn, zoals bevolkingsgroei en klimaatverandering, maar ook ander bestaand en vastgesteld beleid en projecten waarvoor vergunningen zijn afgegeven, zoals woningbouwprojecten. De referentiesituatie bestaat dus uit de huidige situatie + autonome ontwikkelingen, zonder de plannen uit de ontwerp-omgevingsvisie. De huidige situatie en de referentiesituatie is beoordeeld in hoofdstuk 3. De bijdrage van de ontwerp-omgevingsvisie is apart beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie en is terug te vinden in hoofdstuk 4 van het OER. In de referentiesituatie is het aspect geluid als 'slecht' beoordeeld. Het voorgenomen beleid heeft een 'neutrale' beoordeling op het aspect 'geluid', dit houdt in dat er met het voorgenomen beleid geen of nauwelijks verandering is ten opzichte van de referentiesituatie. Het aspect 'geluid' blijft dus slecht: het is een voortzetting van de slechte referentiesituatie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	21	Stichting MONK verzoekt u in de definitieve Omgevingsvisie en het OER ten minste aandacht te besteden aan: 1. geluidbelasting en hinderbeleving bij bestaande en nieuwe windturbines; 2. cumulatie met industrie, wegen, spoorwegen, luchtvaart en andere windturbines; 3. laagfrequent, tonaal en fluctuerend geluid; 4. slaapverstoring en gezondheidskundige gevolgen; 5. slagschaduw, verlichting en veiligheidsrisico's; 6. de afstand tot woningen, scholen, zorginstellingen en recreatiegebieden; 7. de bescherming van stiltegebieden, open landschappen, natuurgebieden en vogel- en vleermuisgebieden; 8. monitoring van feitelijke geluidbelasting en hinder na ingebruikname; 9. concrete maatregelen wanneer de feitelijke hinder hoger blijkt dan vooraf berekend. Stichting MONK verzoekt u daarbij de provinciale beleidskeuze over geluidsarme technieken en minimale afstandszones te verduidelijken. Indien u geen provinciale afstandsnorm wil vaststellen, moet worden gemotiveerd waarom uitsluitend geluidnormering voldoende bescherming biedt, mede gezien de cumulatie en de bijzondere kenmerken van sommige gebieden.	Zie ons antwoord op onderdeel 20 van deze zienswijze. De genoemde aspecten worden betrokken bij de locatie- en projectuitwerking van windenergie en bij de daarvoor benodigde besluiten en vergunningen.
ZW_0060	22	Nieuwe zoeklocaties Stichting MONK verzoekt GS ondubbelzinnig te bevestigen dat op 19 augustus 2026 geen nieuwe zoekgebieden voor windenergie zijn vastgesteld en dat bestaande windzoekgebieden niet zijn uitgebreid. Indien u na die datum alsnog een besluit heeft genomen dat de provinciale kaarten, de RES-zoekgebieden of de Omgevingsverordening wijzigt, verzoekt stichting MONK dat besluit, de rechtsgrondslag, de datum van vaststelling en de volledige motivering in de nota van beantwoording te vermelden. Stichting MONK maakt bezwaar tegen het opnemen van nieuwe zoeklocaties zonder voorafgaande integrale beoordeling van geluid, gezondheid, natuur, landschap, water, landbouw, cultuurhistorie, veiligheid en cumulatieve eAecten. Een kaartmatige aanwijzing kan immers het kader vormen voor toekomstige windturbineprojecten. In dat geval moet de milieubeoordeling niet alleen de energieopbrengst beschrijven, maar ook de milieugevolgen en de redenen waarom een gebied wel of niet geschikt wordt geacht.	Nieuwe windzoekgebieden of uitbreidingen van bestaande windzoekgebieden komen tot stand via de afspraken binnen de Regionale Energiestrategieën (RES) tussen provincie en gemeenten. Daarbij worden de gevolgen voor de leefomgeving onderzocht en vindt regionale afstemming plaats. Vervolgens wordt een wijziging van de werkingsgebieden (zoekgebieden voor windenergie) van de Omgevingsverordening voorbereid. Provinciale Staten besluiten hierover, waarbij het planMER met de in beeld gebrachte milieueffecten een belangrijke onderbouwing voor het besluit vormt. Pas na vaststelling van deze wijziging is een gebied provinciaal aangewezen als windzoekgebied.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	23	Alternatieventoets Stichting MONK stelt vast dat de provincie in het kader van de Herijking RES en het plan-MER Wind op Land 2025 een alternatievenscan heeft uitgevoerd naar potentiële zoekgebieden buiten de bestaande RES-zoekgebieden. Daarbij zijn volgens de provinciale stukken 23 alternatieve gebieden onderzocht. Uit de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER blijkt echter onvoldoende: - welke 23 gebieden precies zijn onderzocht; - welke selectie- en uitsluitingscriteria zijn gebruikt; - hoe afstand tot woningen en geluidhinder zijn gewogen; - hoe natuur, landschap, vogels, vleermuizen en beschermde gebieden zijn beoordeeld; - hoe de alternatieven onderling zijn vergeleken; - waarom bepaalde alternatieven zijn afgevallen; - of ook alternatieve technieken, energiebesparing, zonne-energie, opslag en netbeheer zijn onderzocht; - of de alternatieven technisch uitvoerbaar, betaalbaar en voldoende energieproducerend zijn; - waarom de voorkeur is gegeven aan de bestaande RES-zoekgebieden; - of de onderzochte alternatieve gebieden inmiddels beleidsmatig zijn uitgesloten of slechts nog niet zijn aangewezen. Stichting MONK verzoekt u de alternatieven-scan en het plan-MER als bijlagen bij de definitieve besluitvorming inzichtelijk te betrekken en per alternatief de milieugevolgen, hinder, natuurimpact, energieopbrengst en ruimtelijke consequenties te vermelden. Indien het plan-MER deze vergelijking reeds bevat, verzoekt stichting MONK u concreet naar de betreffende passages te verwijzen. Indien dat niet het geval is, moet de milieubeoordeling worden aangevuld. Stichting MONK verzoekt u ten slotte te bevestigen dat de 23 onderzochte alternatieve gebieden geen nieuwe windzoekgebieden zijn geworden. Zolang geen afzonderlijk besluit tot aanwijzing of uitbreiding is genomen, moeten zij worden beschouwd als onderzochte potentiële alternatieven en niet als vastgestelde locaties. Dat onderscheid moet in de definitieve Omgevingsvisie, het OER en de nota van beantwoording uitdrukkelijk worden gemaakt.	De 23 alternatieve gebieden zijn onderzocht in de alternatievenscan die als doorkijk naar mogelijke extra windzoekgebieden op langere termijn is opgenomen in het plan-MER Wind op Land 2025. De alternatievenscan is een verkennend onderzoek en wijst geen nieuwe windzoekgebieden aan. Voor de wijze waarop een gebied de status van windzoekgebied kan krijgen, verwijzen wij naar onze beantwoording van onderdeel 22 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	24	Zienswijze 13 - Bijdrage van de Omgevingsvisie aan het behalen van klimaatdoelen Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie wel beleidsambities bevat die verband houden met de energietransitie, klimaatadaptatie, water en bodem, duurzame energie, energie-infrastructuur en een gezonde leefomgeving. Uit de ontwerpvisie blijkt echter onvoldoende welke concrete bijdrage de provincie met deze Omgevingsvisie levert aan het behalen van de nationale en Europese klimaatdoelen. De Klimaatwet bevat een kader voor het terugdringen van broeikasgasemissies, met als doel netto-nuluitstoot in 2050 en een streven naar 55% reductie ten opzichte van 1990 in 2030. Op Europees niveau geldt daarnaast een bindende doelstelling van 90% nettoemissiereductie in 2040. De provinciale beleidsinformatie sluit hierbij aan met de doelstellingen van 55% reductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. De ontwerp-Omgevingsvisie maakt echter niet duidelijk hoe Noord-Holland aan deze doelstellingen bijdraagt. Stichting MONK mist in het bijzonder: 1. een expliciete verwijzing naar de relevante nationale en Europese klimaatdoelen; 2. een kwantitatieve of anderszins controleerbare provinciale bijdrage aan die doelen; 3. een verdeling van de bijdrage over energie, industrie, mobiliteit, luchtvaart, landbouw, landgebruik en gebouwde omgeving; 4. een beschrijving van de ruimtelijke keuzes die voor emissiereductie noodzakelijk zijn; 5. concrete keuzes over ruimte voor hernieuwbare energie, energie-infrastructuur, opslag, energiebesparing en warmte; 6. een beoordeling van de gevolgen van energiegebruikende industrie en luchtvaart voor de klimaatdoelen; 7. een afzonderlijk adaptatieperspectief voor hitte, droogte, overstroming, waterbeschikbaarheid en extreme neerslag; 8. duidelijke provinciale maatregelen, verantwoordelijkheden en uitvoeringstermijnen; 9. meetbare indicatoren voor emissiereductie en klimaatadaptatie; 10. een monitoring- en bijsturingsmechanisme wanneer de doelen niet worden gehaald. Stichting MONK acht deze leemte van belang omdat een omgevingsvisie volgens artikel 3.2 (inhoud omgevingsvisie) Omgevingswet de hoofdzaken van het integrale beleid voor de fysieke leefomgeving moet bevatten. Klimaatverandering is op grond van artikel 2.1 lid 1, 2 en 3 (uitoefening taken en bevoegdheden) Omgevingswet een uitdrukkelijk genoemd aspect waarmee het provinciebestuur rekening moet houden.	Noord-Holland is zoals beschreven in de Omgevingsvisie gecommitteerd aan de klimaatdoelen (55% reductie van broeikasgasuitstoot in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050). Daartoe is al in 2024 de Noord-Hollanse Klimaataanpak vastgesteld, daarmee is een cyclus van bijsturen richting de klimaatdoelen ingesteld. De Omgevingsvisie is geen middel om al het bestaande beleid op te noemen maar een visie voor de toekomst te formuleren. Met de Noord-Hollandse Klimaataanpak werken wij aan de doelstellingen zoals in punt 1, 2, 3, 6, 8, 9 en 10. De ruimtelijke keuzes van punt 4 staan juist omschreven in deze Omgevingsvisie, waarbij niet bij elke keuze die ook de klimaatdoelen in zicht brengt zo concreet staat omschreven. Keuzes over energie zoals in punt 5 beschreven staan in deze omgevingsvisie op meerdere plekken, waaronder in het subhoofdstuk Energie. Datzelfde geldt voor Klimaatadaptatie in punt 7. De vastgestelde omgevingsvisie zal verder worden uitgewerkt in programma's en een uitvoeringsagenda, waar klimaat ook onderdeel van is in de huidige hoedanigheid. De Noord-Hollandse Klimaataanpak bevat de onderdelen die u noemt als vereisten voor een klimaatparagraaf/uitvoeringsagenda. In de verdere uitvoering van de Klimaataanpak leveren we om het jaar een provinciale Klimaat- en Energieverkenning op, en in de tussenjaren een Voortgangsrapportage, waarin we de klimaatdoelen en de maatregelen die in de verschillende sectoren worden genomen monitoren en daarop kunnen bijsturen om de doelen te halen. Ook zijn deze maatregelen verbonden aan de P&C-cyclus en meten we de impact op CO2-reductie. In de aankomende provinciale Klimaat en Energieverkenning 2027 zullen de tussendoelen voor 2035, op basis van de landelijke verkenning, ook zichtbaar zijn. Ook is waar de provincie met de Klimaataanpak duidelijk waar de verantwoordelijkheid ligt voor de doelen en de uitvoering.
ZW_0060	24a	Ook moet de visie rekening houden met preventief handelen, bronbestrijding en het voorzorgsbeginsel op grond van artikel 3.3 (doorwerking beginselen) Omgevingswet. Stichting MONK verzoekt GS daarom een afzonderlijke klimaatparagraaf of uitvoeringsagenda aan de definitieve Omgevingsvisie toe te voegen. Deze moet ten minste bevatten: de klimaatdoelen voor 2030, 2040 en 2050; de wijze waarop Noord-Holland aan ieder doel bijdraagt; de relatie tussen de klimaatdoelen en de provinciale ruimtelijke keuzes; de bijdrage en eAecten van de verschillende sectoren; concrete maatregelen en verantwoordelijke bestuursorganen; noodzakelijke energie-, warmte-, opslag- en netinfrastructuur; klimaatadaptieve ruimtelijke randvoorwaarden; indicatoren, nulmetingen en tussendoelen; een vaste monitoringcyclus; een regeling voor evaluatie en bijsturing.	Zie ons antwoord op onderdeel 24 van deze zienswijze (ZW_0060).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	25	Zienswijze 14 - Bijdrage van de Omgevingsvisie versus bijdrage van latere instrumenten Stichting MONK begrijpt dat niet alle uitvoeringsmaatregelen in de omgevingsvisie zelf hoeven te worden vastgelegd. Programma's beschrijven beleidsdoelen uit een omgevingsvisie nader orden uitgewerkt met maatregelen, monitoring en bijsturing. Dat betekent echter niet dat de omgevingsvisie kan volstaan met algemene ambities. De visie moet ten minste duidelijk maken: 1. welk klimaatdoel wordt nagestreefd; 2. welke provinciale ruimtelijke keuzes daarvoor noodzakelijk zijn; 3. welk bestuursorgaan welke vervolgstap moet nemen; 4. in welk programma of instrument de uitvoering wordt geborgd; 5. wanneer die uitwerking gereed moet zijn; 6. hoe de provincie controleert of de maatregelen effect hebben. Indien de provincie ervoor kiest om geen provinciale omgevingswaarde voor broeikasgasemissies vast te stellen, moet zij motiveren waarom zij kiest voor andere doelstellingen en beleidsinstrumenten. Doelstellingen kunnen in een omgevingsvisie zonder resultaats- of inspanningsverplichting worden geformuleerd, terwijl omgevingswaarden wel monitoring- en programmaplichten kunnen meebrengen. Stichting MONK verzoekt u daarom expliciet te motiveren welke juridische status aan de klimaatdoelen wordt toegekend en waarom.	De klimaatdoelen staan vast en ook in de Omgevingsvisie beschreven. De Noord-Hollandse Klimaataanpak borgt de uitvoering van het klimaatprogramma waarin op cyclische, datagedreven wijze werken aan het behalen van deze doelen. De juridische status van deze doelen is dat de provincie een inspanningsverplichting heeft tot het doen van wat in haar macht ligt om deze doelen te halen (Klimaatwet). Dit omdat we voor veel van onze doelen afhankelijk zijn van andere overheden of particuliere bedrijven. De omgevingsvisie kan niet in de visie zelf al vastleggen welke stappen er moeten worden genomen door welk bestuursorgaan. Dit wordt per programma verder uitgewerkt en mochten er kaderstellende regels opgesteld worden aan de hand van de keuzes in de omgevingsvisie dan komen die t.z.t. in de omgevingsverordening.
ZW_0060	26	Zienswijze 15 - Ontwerp-OER Stichting MONK betwijfelt of het OER een voldoende volledig beeld geeft van de klimaatbijdrage van de ontwerpvisie. Het OER moet niet alleen beschrijven dat de energietransitie ruimte vraagt, maar moet ook inzicht geven in de vraag of de gekozen ruimtelijke strategieën daadwerkelijk bijdragen aan emissiereductie en klimaatadaptatie. Stichting MONK verzoekt het OER daarom aan te vullen met: - een vergelijking van de CO_2-effecten van de onderzochte beleidsalternatieven; - een beoordeling van emissies over de gehele levensduur van relevante ontwikkelingen; - een beoordeling van directe en indirecte emissies; - een afzonderlijke beoordeling van luchtvaart, industrie, mobiliteit en energiegebruikende activiteiten; - een beoordeling van klimaatadaptatie-effecten; - een scenario waarin aanvullende maatregelen worden genomen omdat de bestaande koers onvoldoende is; - een overzicht van onzekerheden, ontbrekende gegevens en gebruikte aannames; - concrete monitoring van emissies en klimaatrisico's.	Het OER neemt de impact op de broeikasgasuitstoot en klimaatadaptatie van de provincie mee door verschillende indicatoren waaronder hittestress, verdroging, waterveiligheid en uitstoot broeikasgassen. In de Noord-Hollandse Klimaataanpak werken wij met het EnergieTransitieModel (ETM) om maatregelen die worden genomen door te rekenen op de impact op CO2-reductie. Dit is een uitvoeringsprogramma onder de omgevingsvisie en daarom is het niet in het OER meegenomen.
ZW_0060	27	Volgens artikel 11.3 lid 1 (inhoud plan-MER) Ob moet het plan-MER beschrijven hoe relevante internationale, Europese en nationale milieudoelstellingen bij het plan zijn betrokken, welke milieueffecten optreden, welke maatregelen worden getroffen en hoe monitoring plaatsvindt. Als het OER de bijdrage van de ontwerp-Omgevingsvisie aan de klimaatdoelen niet inzichtelijk maakt, kan niet worden gecontroleerd of het rapport op dit punt aan die inhoudseisen voldoet. Stichting MONK verzoekt GS daarom de definitieve Omgevingsvisie en het OER aan te vullen en de aanvullingen afzonderlijk en inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording. Indien GS van mening is dat de Omgevingsvisie geen eigen bijdrage aan de klimaatdoelen hoeft te beschrijven, verzoekt stichting MONK om een concrete motivering waarom een provinciale langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving geen inzicht hoeft te geven in de gevolgen en bijdrage van haar ruimtelijke keuzes voor emissiereductie en klimaatadaptatie.	Het OER neemt de impact op de broeikasgasuitstoot en klimaatadaptatie van de provincie mee door verschillende indicatoren waaronder hittestress, verdroging, waterveiligheid en uitstoot broeikasgassen. In de Noord-Hollandse Klimaataanpak werken wij met het EnergieTransitieModel (ETM) om maatregelen die worden genomen door te rekenen op de impact op CO2-reductie. Dit is een uitvoeringsprogramma onder de omgevingsvisie en daarom is het niet in het OER meegenomen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	28	Zienswijze 16 - Bijdrage van de ontwerp-Omgevingsvisie aan de Kaderrichtlijn Water Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie wel passages bevat over de Kaderrichtlijn Water, maar dat daarin onvoldoende concreet wordt gemaakt welke bijdrage de Omgevingsvisie zélf levert aan het bereiken van de KRW-doelstellingen.De ontwerpvisie vermeldt dat de provincie eraan werkt alle oppervlaktewaterlichamen aan de KRW-normen te laten voldoen. Ook noemt de visie de provinciale kaderstellende, uitvoerende en vergunningverlenende rol en de samenwerking met het Rijk en de waterschappen. Verder noemt de visie het voorkomen van nieuwe verontreinigingen, het wegnemen van bronnen van verontreiniging en het borgen van waterkwaliteit als richtinggevende factor bij ruimtelijke ontwikkelingen. Deze passages zijn echter hoofdzakelijk algemene beleidsvoornemens. De ontwerpvisie maakt niet voldoende inzichtelijk: 1. welke concrete ruimtelijke keuzes bijdragen aan het bereiken van een goede chemische en ecologische toestand; 2. welke ruimtelijke keuzes gevolgen kunnen hebben voor afzonderlijke KRW-waterlichamen; 3. hoe wordt voorkomen dat nieuwe ontwikkelingen leiden tot achteruitgang; 4. welke provinciale maatregelen aanvullend zijn op de maatregelen uit het Regionaal Waterprogramma; 5. welke rol de Omgevingsvisie heeft naast het bestaande Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022–2027; 6. welke waterlichamen prioriteit hebben; 7. welke reductie van nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en andere verontreinigende stoffen noodzakelijk is; 8. welke maatregelen voor grondwater, drinkwaterbeschermingsgebieden en oppervlaktewater worden getroffen; 9. welke termijnen, indicatoren en monitoring worden gehanteerd; 10. welke maatregelen volgen indien blijkt dat de KRW-doelen niet worden gehaald.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld. De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp-RWBP ligt volgens planning in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage.
ZW_0060	29	De ontwerp-omgevingseffectrapportage bevestigt de ernst van de opgave. Daarin staat dat geen enkel oppervlaktewater aan de chemische normen voldoet, dat een aanzienlijk deel van de ecologische toestand ontoereikend of slecht is en dat de waterkwaliteit onvoldoende verbetert om de KRW-doelen te halen. Tegen die achtergrond acht stichting MONK een algemene verwijzing naar samenwerking, vergunningverlening en het Regionaal Waterprogramma onvoldoende. Stichting MONK verzoekt u daarom de definitieve Omgevingsvisie aan te vullen met een afzonderlijke en controleerbare beschrijving van de provinciale bijdrage aan de KRW-doelstellingen. Die beschrijving moet ten minste bevatten: - de doelstelling om voor de relevante oppervlaktewaterlichamen een goede chemische en ecologische toestand of een goed ecologisch potentieel te bereiken; - de doelstelling om achteruitgang van oppervlakte- en grondwaterlichamen te voorkomen; - de relatie tussen de Omgevingsvisie en het Regionaal Waterprogramma; - de gevolgen van de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingsrichtingen voor waterkwaliteit en grondwater; - concrete provinciale ruimtelijke randvoorwaarden; - de verdeling van verantwoordelijkheden tussen provincie, waterschappen, gemeenten, Rijkswaterstaat en andere betrokken partijen; -maatregelen tegen nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen, PFAS, medicijnresten en andere relevante verontreinigingen; - gebiedsgerichte prioriteiten voor waterlichamen waarvan de toestand ontoereikend of slecht is; - monitoring, rapportage en bijsturing.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld. De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp-RWBP ligt volgens planning in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage.
ZW_0060	30	Stichting MONK verzoekt u tevens per belangrijke ruimtelijke ontwikkelingsrichting te vermelden of een effect op KRWwaterlichamen kan optreden en op welke wijze een achteruitgangstoets wordt uitgevoerd. Daarbij moet niet alleen worden gekeken naar permanente effecten. Uit Zaak C-525/20 volgt dat ook tijdelijke achteruitgang relevant kan zijn.	Deze zienswijze is niet van toepassing op de omgevingsvisie. NB Wij hebben dit geregeld via artikel 6.75 van de provinciale omgevingsverordening. Zie ook ons antwoord op onderdeel 29 van deze zienswijze (ZW_0060).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	31	Wanneer u van mening is dat de concrete maatregelen volledig in het Regionaal Waterprogramma thuishoren, verzoekt stichting MONK dit uitdrukkelijk te motiveren. Ook in dat geval moet de Omgevingsvisie duidelijk maken welke provinciale ruimtelijke keuzes nodig zijn om het waterprogramma uitvoerbaar te maken en hoe wordt voorkomen dat de Omgevingsvisie ontwikkelingen faciliteert die strijdig kunnen zijn met de KRW-doelstellingen.	Concrete maatregelen worden verder uitgewerkt in het Regionaal water- en Bodemprogramma thuis. De motivatie hiervoor ligt vast in artikel 4.4 van het Besluit kwaliteit leefomgeving. Goede waterkwaliteit is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. De randvoorwaarden zijn specifiek per ontwikkeling. Het meenemen van waterkwaliteit wordt in de omgevingsvisie water en boden als ordenend principe De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen. Zie ook onze beantwoording van onderdeel 29 van deze zienswijze ZW_0060
ZW_0060	32	Stichting MONK verzoekt ten slotte het OER aan te vullen met een afzonderlijke beoordeling van de bijdrage van de ontwerpOmgevingsvisie aan: 1. het bereiken van een goede chemische toestand; 2. het bereiken van een goede ecologische toestand of een goed ecologisch potentieel; 3. het voorkomen van achteruitgang; 4. de verbetering van grondwaterkwaliteit en -kwantiteit; 5. het terugdringen van verontreinigende stoffen; 6. de uitvoerbaarheid van de maatregelen uit het Regionaal Waterprogramma. Zonder deze aanvulling blijft onvoldoende controleerbaar welke bijdrage de ontwerp-Omgevingsvisie zelf levert aan de KRW-doelen. Stichting MONK verzoekt u deze punten inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording en de definitieve Omgevingsvisie en OER dienovereenkomstig aan te vullen.	De bijdrage van de ontwerp-omgevingsvisie is apart beoordeeld ten opzichte van de referentiesituatie en is terug te vinden in hoofdstuk 4 van het OER. De oplossingsrichtingen uit de ontwerp-omgevingsvisie zijn gecategoriseerd: categorie 4 bevat oplossingsrichtingen uit het voorgenomen beleid (de ontwerp-omgevingsvisie) die eigenlijk een voortzetting zijn van de referentiesituatie en dus onderdeel zijn van bestaand beleid. Deze oplossingsrichtingen zijn niet meegenomen in de effectbeoordeling, juist om te voorkomen dat we de effecten van bestaand beleid verwarren met de effecten van nieuw beleid. De effectbeoordeling in hoofdstuk 4 gaat dus puur over de bijdrage van de ontwerp-omgevingsvisie. Daarnaast zijn de KRW-doelen onderdeel van het aspect oppervlaktewater. Daarmee zijn de KRW-doelen integraal onderdeel van de beoordeling van het voorgenomen beleid.
ZW_0060	33	Zienswijze 17 - Bijdrage van de ontwerp-Omgevingsvisie aan schone lucht Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie luchtkwaliteit en gezondheid wel benoemt, maar onvoldoende duidelijk maakt welke concrete bijdrage de Omgevingsvisie levert aan het bereiken en behouden van schone lucht in Noord-Holland. De ontwerpvisie vermeldt dat de huidige Europese normen voor luchtkwaliteit worden gehaald, maar dat vanaf 2030 strengere normen gelden en aanvullende maatregelen nodig zijn. Ook noemt de visie bronbeleid bij bedrijven, beperking van blootstelling, ruimtelijke sturing, samenwerking met gemeenten en het Rijk en monitoring met het provinciale luchtmeetnet. Voor de IJmond noemt de visie het doel om de leefomgeving voortdurend te verbeteren, schadelijke en hinderlijke uitstoot bij bedrijven te verminderen en luchtkwaliteit volwaardig te betrekken bij ruimtelijke afwegingen. Deze passages zijn onvoldoende uitgewerkt tot een controleerbaar provinciaal beleid. Het OER beoordeelt de huidige luchtkwaliteit als “matig” en de referentiesituatie als “redelijk”, maar vermeldt tevens dat het provinciale beleid naast het voldoen aan wettelijke normen geen aanvullende beleidsambities op het gebied van luchtkwaliteit bevat. Daarmee blijft onduidelijk welke meerwaarde de ontwerp-Omgevingsvisie zelf heeft ten opzichte van bestaand Europees, nationaal en provinciaal beleid. Stichting MONK mist in het bijzonder: 1. een expliciete provinciale doelstelling voor schone lucht; 2. een concrete vertaling van de aangescherpte EU-normen die vanaf 2030 gelden; 3. een ambitie voor vermindering van de gemiddelde blootstelling van inwoners; 4. een afzonderlijke beoordeling van PM_{10}, $PM_{2,5}$, NO_2, ozon, ultrafijnstof en andere relevante verontreinigende stoffen; 5. een beschrijving van de provinciale bijdrage per bron: industrie, verkeer, scheepvaart, landbouw, mobiele werktuigen, houtstook en luchtvaart; 6. een gebiedsgerichte aanpak voor de IJmond, het havengebied van Amsterdam, Schiphol en andere gebieden met verhoogde blootstelling; 7. concrete maatregelen voor bronbeleid, vergunningverlening, toezicht en handhaving; 8. duidelijke tussendoelen voor 2030 en daaropvolgende evaluatiemomenten; 9. indicatoren voor emissies, concentraties, bevolkingsblootstelling en gezondheidsschade;	1. De provinciale ambitie voor luchtkwaliteit beperkt zich inderdaad tot het gaan voldoen aan de nieuwe EU-grenswaarden die per 2030 van kracht worden. Hoewel het geen extra ambitie betreft ten opzichte van het wettelijke kader, betreft het wel een complexe opgave voor Noord-Holland. 2. De aangescherpte EU-normen, hebben onder andere betrekking op PM_{10}, $PM_{2,5}$, NO_2 en ozon en vertalen zich tot de nieuwe landelijk geldende omgevingswaarden voor luchtkwaliteit. Die omgevingswaarden zijn in Nederland bepalend bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het gaat hierbij om immissieconcentraties (cumulatief) en betreft zowel jaargemiddelde als daggemiddelde (pieken) normen. 3. De provincie kiest er niet voor om lokaal strengere omgevingswaarden vast te stellen (geen kop op landelijk beleid). 4. Wat betreft de indicatoren, het detailniveau en de scope van de beschrijvingen verwijzen wij terug naar het antwoord op ZW_0060, subnummer 8, punt 4. Wat betreft ultrafijn stof. Daarvoor zijn geen normen beschikbaar. Landelijk wordt door het rijk wel gewerkt aan de uitrol van een landelijk meetnet. De provincie heeft aangeboden haar meetstations beschikbaar te stellen voor het meten van ultrafijn stof in de IJmond en Haarlemmermeer. 5. Een geaccumuleerd beeld van bronbijdragen van verschillende sectoren voor onze provincie is (nog) niet beschikbaar. Bekend is dat mobiliteit, industrie, scheepvaart, luchtvaart en huishoudens een belangrijke bijdrage leven. Recent is de GCN-lokaal tool van het RIVM beschikbaar gekomen, welke inzicht geeft in bronbijdragen op niveau van gemeenten. RIVM verkent of ook een overzicht op niveau van provincies gegenereerd kan worden. 6. Om aan de nieuwe normen voor luchtkwaliteit te kunnen voldoen, zijn aanvullend beleid en maatregelen nodig. Deze opgave pakken wij samen met gemeenten en het Rijk op, want de bevoegdheden zijn verdeeld over verschillende overheden. Gebiedsgerichte aanpakken volgen daarmee in een fase na de visie. 7 en 8. Voor wat betreft de aanpak richting 2030 en de bijbehorende maatregelen, tussendoelen, monitoring en inzet van instrumentarium etc., dat wordt niet uitgewerkt in de omgevingsvisie. Op dit moment is de lobby van de provincie, samen met IPO en VNG, erop gericht om te komen tot een landelijke aanpak met regie vanuit het rijk. 9. Wat betreft de indicatoren, het detailniveau en de scope van de beschrijvingen verwijzen wij terug naar het antwoord op ZW_0060, onderdeel 8a, punt 4. Luchtkwaliteit wordt bepaald door vele lokale en niet-lokale bronnen en vraagt een brede aanpak. Vanuit de landelijke monitoring (MLK2025) is bekend dat inderdaad specifieke aandacht nodig is voor de regio’s Schiphol, Amsterdam en de IJmond.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	33a	10. een regeling voor bijsturing wanneer de luchtkwaliteitsdoelen niet worden gehaald; 11. een beschrijving van de verhouding tussen de Omgevingsvisie, het Schone Lucht Akkoord en het programma Schoon en Emissieloos Bouwen; 12. een onderbouwing van de wijze waarop cumulatieve uitstoot en tijdelijke piekbelasting worden beoordeeld.	10. De uitvoering van de omgevingsvisie wordt gemonitord. Wanneer ambities, bijvoorbeeld op het gebied van natuur, economie of duurzaamheid, niet gehaald dreigen te worden of onverwachte ontwikkelingen zich voordoen, evalueren wij de inzet en wijzigen zo nodig van rol of instrumenten. Omdat de omgevingsvisie een dynamisch document is, kan deze in de toekomst op onderdelen worden aangepast, zodat ingespeeld kan worden op veranderingen. Nederland zal uiterlijk 2028 een roadmap moeten opleveren, waarin is uitgewerkt hoe we landelijk aan de nieuwe EU-grenswaarden gaan voldoen. In aanloop naar oplevering van de roadmap moet duidelijk worden welke landelijke en regionale maatregelen nodig zijn om de gestelde doelen te halen. In dat proces zal ook duidelijk worden hoe de provincie kan bijdragen aan verdere verbetering van de luchtkwaliteit. 11. Meer informatie over de provinciale inzet voor het Schone Lucht Akkoord is te vinden in het decentraal uitvoeringsplan Schone Lucht Akkoord (DUP SLA). Het programma Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) draagt bij aan de verlaging van emissies in de bouw en daardoor ook aan verbetering van de luchtkwaliteit. In het OER zijn het SLA en SEB onderdeel van het huidig beleid van de provincie en dus de referentiesituatie. 12. Wat betreft de indicatoren, het detailniveau en de scope van de beschrijvingen verwijzen wij terug naar het antwoord op ZW_0060, subnummer 8, punt 4. Daarnaast is in de huidige situatie (en voor zover mogelijk in de referentiesituatie) cumulatieve uitstoot beschreven, zie bijlage I van het OER.
ZW_0060	34	Stichting MONK verzoekt u daarom een afzonderlijke luchtkwaliteitsagenda in de definitieve Omgevingsvisie op te nemen. Deze agenda moet ten minste vastleggen: - welke luchtkwaliteitsdoelen Noord-Holland in 2030, 2040 en 2050 nastreeft; - hoe de provincie bijdraagt aan de wettelijke en Europese doelstellingen; - welke aanvullende provinciale ambities gelden bovenop de wettelijke grenswaarden; - welke maatregelen de provincie zelf uitvoert; - welke maatregelen van gemeenten, bedrijven en andere overheden worden verlangd; - welke ruimtelijke ontwikkelingen alleen onder voorwaarden kunnen plaatsvinden; - hoe cumulatieve blootstelling en piekbelasting worden beperkt; - hoe de voortgang jaarlijks openbaar wordt gerapporteerd; - welke maatregelen worden genomen als monitoring onvoldoende verbetering laat zien. Stichting MONK verzoekt u de wettelijke normen niet als eindpunt te behandelen. De ontwerpvisie stelt zelf dat ook onder de grenswaarden gezondheidsschade kan ontstaan door de optelsom van uitstoot uit verschillende bronnen en door piekbelasting. De beleidskeuzes moeten daarom niet uitsluitend worden gekoppeld aan het voorkomen van formele normoverschrijding, maar ook aan voortdurende verbetering van luchtkwaliteit en vermindering van blootstelling.	zie ons antwoord op onderdeel 33/33a van deze zienswijze (ZW_0060).
ZW_0060	35	Gezondheid en kwetsbare locaties Stichting MONK verzoekt u bij woningbouw, scholen, zorginstellingen, recreatiegebieden en andere gevoelige functies expliciet rekening te houden met de feitelijke luchtkwaliteit en de cumulatieve belasting. Een locatiekeuze moet niet alleen worden beoordeeld aan de hand van de vraag of de wettelijke norm wordt gehaald, maar ook aan de hand van de vraag of de ontwikkeling leidt tot een toename van blootstelling of verdere concentratie van milieubelasting. De ontwerpvisie moet daarom aangeven: - welke afstand of beschermingssystematiek geldt ten opzichte van industriële bronnen, drukke wegen, havens en luchthavens; - wanneer bronmaatregelen voorafgaand aan woningbouw noodzakelijk zijn; - hoe bestaande overbelaste gebieden worden ontlast; - hoe sociaaleconomisch kwetsbare groepen worden beschermd; - hoe de provincie voorkomt dat nieuwe gevoelige functies worden toegevoegd aan gebieden waar al sprake is van stapeling van luchtverontreiniging, geur en geluid.	De provincie zet geen kop op landelijk beleid en stelt daarom geen eigen normen op voor bijvoorbeeld afstand tot industrie. De provincie stelt wel dat maximlae normopvulling niet van zelfsprekend is en dat een gezonde leefomgeving een belang is dat moet worden meegewogen bij ruimtelijke besluitvorming. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in hoog belaste gebieden kan de provincie besluiten bestaand instrumentarium in te zetten, als sprake is van provinciale belangen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	36	Ontwerp-OER Stichting MONK betwijfelt of het OER voldoende inzicht geeft in de bijdrage van de ontwerp-Omgevingsvisie aan schonere lucht. Het OER beschrijft wel de bestaande toestand, wettelijke normen, toekomstige EU-normen en enkele bestaande programma's, maar maakt onvoldoende duidelijk welk verschil de ontwerpvisie zelf maakt ten opzichte van de referentiesituatie. Stichting MONK verzoekt u daarom het OER aan te vullen met: 1. een vergelijking tussen de referentiesituatie en de situatie bij uitvoering van de ontwerpvisie; 2. een kwantitatieve of anderszins controleerbare beoordeling van de bijdrage van de provinciale maatregelen; 3. een beoordeling van bevolkingsblootstelling naast gemiddelde concentraties; 4. een gebiedsgerichte analyse van de IJmond, Schipholregio en het havengebied van Amsterdam; 5. een cumulatieve beoordeling van industrie, verkeer, scheepvaart, luchtvaart, landbouw en mobiele werktuigen; 6. een afzonderlijke beoordeling van piekbelasting en ultrafijnstof; 7. een gevoeligheidsanalyse voor onzekerheden in modellen en toekomstige emissieontwikkelingen; 8. een scenario waarin aanvullende provinciale maatregelen worden getroffen om de WHO-advieswaarden dichter te benaderen; 9. een monitoring- en bijsturingsprogramma met concrete indicatoren. Het OER moet duidelijk maken of de beoordeling "redelijk" in de referentiesituatie uitsluitend het gevolg is van autonome ontwikkelingen, zoals schoner verkeer en Europees beleid, of ook van maatregelen die met de Omgevingsvisie worden ingezet. Zonder dat onderscheid kan de bijdrage van de ontwerpvisie niet worden vastgesteld. Stichting MONK verzoekt u deze punten in de definitieve Omgevingsvisie en het OER te verwerken en de aanvullingen afzonderlijk en inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording.	1. De referentiesituatie is apart beoordeeld van het voorgenomen beleid in de ontwerp-omgevingsvisie. De beoordelingen in hoofdstuk 4 zijn ten opzichte van de referentiesituatie. Dit is dus de vergelijking tussen de referentiesituatie en de situatie bij uitvoering van de ontwerpvisie. Zie ook de reactie op ZW_0600, subnummers 20 en 32. 2. Waar mogelijk is een kwantitatieve beoordeling uitgevoerd. In niet alle gevallen was het beleid ver genoeg uitgewerkt om een kwantitatieve beoordeling uit te voeren. Dit past bij het detailniveau van een provinciale omgevingsvisie. In deze gevallen is een kwalitatieve beoordeling op basis van expert judgement gegeven. Zie ook de reactie op ZW_0600, subnummer 8, punt 2. 3., 5., 6. en 7. Wat betreft de indicatoren, het detailniveau en de scope van de beschrijvingen verwijzen wij terug naar het antwoord op ZW_0060, subnummer 8, punt 4. 4. In tabel 4.16 van het OER is een koppeling gemaakt tussen de gebied specifieke aandachtspunten uit de referentiesituatie en de uitspraken die over deze aandachtspunten zijn gedaan in de omgevingsvisie. Wij hebben de aanpak van een aantal van de aandachtspunten opgenomen in de omgevingsvisie (voor een uitgebreidere beschrijving van de aandachtspunten, zie tabel 4.16). Hier komt ook het aspect luchtkwaliteit aan bod. 8. Wat betreft het afwegen van scenario's is gekozen om te werken met een optimalisatieslag van het voorgenomen beleid vanuit milieu. De eerste beoordeling van het voorgenomen beleid is opgenomen in bijlage II van het ontwerp-omgevingsrapport. Deze eerste beoordeling heeft aandachtspunten opgeleverd vanuit milieu- en omgevingsaspecten. Deze zijn met ons gedeeld. De beoordeling van het voorgenomen beleid en de daaruit volgende aandachtpunten zijn door ons gebruikt als richtlijn voor het aanpassen en aanscherpen van het voorgenomen beleid. De categorisering van oplossingsrichtingen is door de optimalisaties vanuit milieu gewijzigd. Dit betekent dat sommige oplossingsrichtingen door de optimalisaties vanuit milieu naar een andere categorie zijn verplaatst. In bijlage II is tevens de vergelijking gemaakt tussen de categorieën waar de oplossingsrichtingen vóór en na optimalisaties vanuit milieu in zitten voor de herleidbaarheid. De geoptimaliseerde versie van het voorgenomen beleid vanuit milieu is het uiteindelijke voorkeursalternatief dat is opgenomen en beoordeeld in het OER. Daarnaast is er niet voor gekozen om de WHO-advieswaarden als separate optimalisatieslag te beschouwen. 9. De uitvoering van de omgevingsvisie wordt gemonitord. Wanneer ambities, bijvoorbeeld op het gebied van natuur, economie of duurzaamheid, niet gehaald dreigen te worden of onverwachte ontwikkelingen zich voordoen, evalueren wij de inzet en wijzigen zo nodig van rol of instrumenten. Omdat de omgevingsvisie een dynamisch document is, kan deze in de toekomst op onderdelen worden aangepast, zodat ingespeeld kan worden op veranderingen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	37	Zienswijze 18 - Bijdrage van de ontwerp-Omgevingsvisie aan natuur en biodiversiteit Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie passages bevat over natuurbehoud, natuurherstel, biodiversiteit, Natura 2000, het Natuurnetwerk Nederland, natuurverbindingen, het groenblauwe raamwerk en overgangszones. MONK kan daarom niet stellen dat natuur in de ontwerpvisie geheel ontbreekt. Stichting MONK stelt wel vast dat onvoldoende duidelijk is welke concrete bijdrage de Omgevingsvisie zélf levert aan het behoud en herstel van natuur en biodiversiteit. De ontwerpvisie bevat ambities en noemt bestaande en toekomstige instrumenten, maar maakt onvoldoende onderscheid tussen bestaand beleid, nieuwe provinciale keuzes en maatregelen die nog in programma's of de omgevingsverordening moeten worden uitgewerkt. De ontwerpvisie vermeldt onder meer: - "De kern van ons natuurbeleid is het behouden en herstellen van biodiversiteit"; - het doel om de dalende trend van de Living Planet Index om te buigen naar een stijgende trend; - herstel van Natura 2000-gebieden; afronding van het NNN; - herstel van het agrarische ecosysteem; ontwikkeling van een groenblauw raamwerk; - natuurverbindingen, faunapassages en overgangszones; - vermindering van stikstofdepositie, verdroging, vermesting, slechte waterkwaliteit, versnippering en recreatiedruk. Deze beleidsvoornemens zijn echter niet voldoende vertaald in controleerbare provinciale bijdragen. Stichting MONK mist in het bijzonder: 1. een nulmeting van de huidige staat van natuur en biodiversiteit; 2. concrete tussendoelen voor 2030, 2040 en 2050; 3. een kwantitatieve of anderszins controleerbare provinciale bijdrage aan de verbetering van de Living Planet Index; 4. een overzicht van de Natura 2000-gebieden en habitattypen waarvoor herstel of verbetering noodzakelijk is; 5. een overzicht van de resterende opgave voor afronding van het NNN; 6. concrete oppervlaktes, verbindingen en gebieden voor het groenblauwe raamwerk; 7. een kaart en uitvoeringsprogramma voor natuurverbindingen en overgangszones; 8. een gebiedsgerichte aanpak van stikstof, verdroging, vermesting, waterkwaliteit, versnippering en recreatiedruk; 9. duidelijke prioriteiten wanneer natuurdoelen onderling of met andere ruimtelijke functies botsen; 10. een overzicht van de provinciale financiële middelen en uitvoeringscapaciteit; 11. een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden tussen provincie, gemeenten, waterschappen, Rijk, terreinbeheerders en agrariërs; 12. een monitorings- en bijsturingsmechanisme.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Deze zienswijze gaat over het meer controleerbaar maken en concretisering van een aantal punten. Wij menen dat dat meer past bij de programma's en plannen, waarin de omgevingsvisie wordt uitgewerkt. Bijvoorbeeld voor NNN en natuurherstel. Het groenblauw raamwerk is een ambitie die nog verder uitgewerkt moet worden. Er is een apart afwegingsprincipe voor natuur opgesteld.
ZW_0060	38	Stichting MONK verzoekt u daarom de definitieve Omgevingsvisie aan te vullen met een afzonderlijke uitvoeringsagenda natuur en biodiversiteit. Deze uitvoeringsagenda moet ten minste aangeven: welke natuurdoelen de provincie nastreeft; welke gebieden en habitattypen prioriteit hebben; welke maatregelen worden uitgevoerd; binnen welk tijdpad deze maatregelen worden uitgevoerd; welke middelen daarvoor beschikbaar zijn; welke resultaten uiterlijk in 2030, 2040 en 2050 moeten zijn bereikt; welke indicatoren worden gebruikt; hoe de provincie jaarlijks rapporteert; welke aanvullende maatregelen worden getroffen wanneer natuurherstel achterblijft.	Provincie zal uitwerking geven aan de omgevingsvisie in programma's en andere instrumenten die de omgevingswet ons biedt, waaronder voor natuur en biodiversiteit.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	39	Natura 2000 en gunstige staat van instandhouding Stichting MONK verzoekt u de ontwerpvisie aan te vullen met een gebiedsgerichte beschrijving van de staat van instandhouding van de Natura 2000-gebieden in Noord-Holland. Daarbij moet per gebied inzichtelijk worden gemaakt: 1. welke habitattypen en soorten voor het gebied zijn aangewezen; 2. welke instandhoudingsdoelstellingen gelden; 3. wat de actuele staat van instandhouding is; 4. welke drukfactoren het bereiken van de doelstellingen belemmeren; 5. welke maatregelen noodzakelijk zijn; 6. binnen welke termijn die maatregelen effect moeten hebben; 7. hoe wordt vastgesteld dat de maatregelen effectief zijn. De Europese natuurbeschermingsdoelen zien niet alleen op het voorkomen van verdere achteruitgang, maar ook op behoud en herstel van habitats en soorten in een gunstige staat van instandhouding. De provinciale visie moet daarom duidelijk maken welke bijdrage zij levert aan daadwerkelijke verbetering, niet slechts aan het beschermen van de bestaande situatie.	De beschrijving van de Natura 2000-gebieden en de noodzakelijke maatregelen vindt plaats in Natura 2000-beheerplannen, en Natuurdoelanalyses. In het op te stellen Programma Natuurherstel en Stikstofvermindering wordt ook onderbouwd welke inzet nodig is om verslechtering te voorkomen en toe te werken naar een gunstige staat van instandhouding.
ZW_0060	40	Natuur buiten Natura 2000 en buiten het NNN Stichting MONK acht het positief dat de ontwerpvisie ook natuur buiten Natura 2000 en buiten het NNN benoemt. De visie moet echter concreter worden over de Basiskwaliteit Natuur en natuurinclusief ruimtegebruik in het stedelijk en landelijk gebied. Stichting MONK verzoekt u daarom: - provinciale minimumeisen voor natuurinclusieve inrichting te formuleren; - biodiversiteit in landbouwgebieden, dorpen en steden meetbaar te verbeteren; - natuurvriendelijke oevers, plas-draszones, kruidenrijke randen en ecologische corridors te realiseren; - de eigen provinciale gronden natuurinclusief in te richten; - natuurherstel te koppelen aan landbouw-, water-, recreatie- en infrastructuurprojecten; - te voorkomen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen het herstel van natuur buiten beschermde gebieden ondermijnen.	Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beoogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	41	Ontwerp-OER Stichting MONK betwijfelt of het OER voldoende duidelijk maakt welke positieve effecten rechtstreeks aan de ontwerpvisie kunnen worden toegeschreven. Het OER beschrijft bij natuur en biodiversiteit zowel kansen als risico's en beoordeelt onderdelen onder meer als matig, redelijk of neutraal. Daarmee is echter niet zonder meer vast te stellen welke verbetering de ontwerpvisie ten opzichte van de referentiesituatie veroorzaakt. Stichting MONK verzoekt GS het OER aan te vullen met: 1. een duidelijke scheiding tussen bestaand beleid en nieuw beleid; 2. een beoordeling van de effecten van de ontwerpvisie per Natura 2000-gebied; 3. een beoordeling per relevant habitattype en soort; 4. een beoordeling van natuur binnen en buiten Natura 2000 en buiten het NNN; 5. een cumulatieve beoordeling van stikstof, verdroging, waterkwaliteit, recreatie, versnippering en klimaatverandering; 6. concrete gegevens over oppervlaktes, verbindingen en natuurkwaliteit; 7. een onderbouwing van de beoordeling "neutraal" waar het OER tegelijk kansen voor natuurherstel vermeldt; 8. een overzicht van mitigerende en compenserende maatregelen; 9. monitoring van uitvoering en ecologische effecten; 10. een systeem van bijsturing wanneer hersteldoelen niet worden gehaald.	1. Voor een toelichting op de scheiding tussen bestaand beleid (huidige situatie/referentiesituatie) en nieuw beleid (ontwerp-omgevingsvisie) verwijzen wij naar onze beantwoording op onderdelen 20 en 32 van deze zienswijze (ZW_0060). 2., 3. en 6. In de passende beoordeling (hoofdstuk 6) is opgenomen wat de effecten op Natura 2000-gebieden zijn, ook weer passend bij het detailniveau van het OER. Niet alle oplossingsrichtingen uit de ontwerp-omgevingsvisie zijn concreet genoeg om effecten op habitattypes en soorten in kaart te brengen. Wat concreet genoeg was om uit te werken, is vermeld in het OER. Meer gedetailleerde effecten worden onderzocht in MER'ren die worden uitgevoerd als het beleid verder wordt uitgewerkt, bijvoorbeeld in programma's. 4. In het beoordelingskader zijn de aspecten 'Natuurnetwerk Nederland in Noord-Holland buiten N2000', biodiversiteit buiten NNN' en 'VHR-natuurherstel (N2000)' opgenomen. Deze aspecten zijn daarmee in het OER beoordeeld. 5. In H7 van het OER is een analyse gemaakt van het doelbereik van het voorgenomen beleid. Het doelbereik is bepaald door bij de ambities uit 'Op weg naar een Ruimtelijk Voorstel' per oplossingsrichting na te gaan of het voorgenomen beleid geen, beperkte of hoge potentie heeft om de ambitie waar te maken. Deze analyse op het doelbereik overstijgt de effecten op beoordelingsaspect niveau en kijkt naar cumulatieve effecten per laag uit de lagen benadering. 7. Op pagina 72 van het OER onder het aspect 'biodiversiteit buiten NNN' staat de beoordeling weergegeven. Het is op basis van uw opmerking echter niet duidelijk welke wijziging in het OER u voorstelt. Wij hebben daarmee kennis genomen van uw opmerking. 8. De mitigerende maatregelen zijn in H4 per aspect opgenomen. Daarnaast is in paragraaf 8.2 een overzicht van de mitigerende maatregelen opgenomen. De aspecten 'Natuurnetwerk Nederland in Noord-Holland buiten N2000', biodiversiteit buiten NNN' en 'VHR-natuurherstel (N2000)' staan hier ook opgenomen. 9 en 10. De uitvoering van de omgevingsvisie wordt gemonitord. Wanneer ambities, bijvoorbeeld op het gebied van natuur, economie of duurzaamheid, niet gehaald dreigen te worden of onverwachte ontwikkelingen zich voordoen, evalueren wij de inzet en wijzigen zo nodig van rol of instrumenten. Omdat de omgevingsvisie een dynamisch document is, kan deze in de toekomst op onderdelen worden aangepast, zodat ingespeeld kan worden op veranderingen.
ZW_0060	42	De positieve passages uit het OER over hydrologisch herstel, gebiedsgerichte ecologische plannen, ecologische corridors, bufferzones en natuurinrichting van provinciale gronden moeten volgens MONK worden omgezet in concrete beleidskeuzes of duidelijk als aanbevelingen voor latere uitwerking worden aangemerkt. Stichting MONK verzoekt u de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER op deze punten aan te vullen en in de nota van beantwoording concreet uiteen te zetten welke bijdrage de definitieve Omgevingsvisie levert aan: behoud van natuur; herstel van natuur; verbetering van biodiversiteit; realisatie en beheer van het NNN; herstel van Natura 2000-gebieden; bescherming van soorten en habitats; Basiskwaliteit Natuur buiten beschermde gebieden; vermindering van de belangrijkste drukfactoren; een gunstige staat van instandhouding. Zolang deze bijdrage niet met doelen, maatregelen, middelen, termijnen en monitoring is uitgewerkt, blijft onvoldoende controleerbaar welke ecologische verbetering met de Omgevingsvisie wordt beoogd en welke verantwoordelijkheid de provincie daarvoor daadwerkelijk neemt.	Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook weer zonodig een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt veel dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook veel meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. De concrete uitwerking van de Omgevingsvisie met doelen, maatregelen, middelen, termijnen en monitoring vindt plaats in programma's en met beleidsregels in de Omgevingsverordening.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	43	Zienswijze 19 - Bijdrage van de ontwerp-Omgevingsvisie aan de energietransitie Stichting MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie wel degelijk beleidskeuzes over de energietransitie bevat. De visie kiest onder meer voor: 1. actieve sturing op de energievraag; 2. concentratie van grote energievragers in zeven energetische en economische clusters; 3. lokale opwekking nabij woonwijken en bedrijven; 4. grootschalige, geclusterde opwekking op toekomstbestendige locaties; 5. toepassing van geo- en aquathermie, restwarmte en warmtenetten; 6. collectieve laadpleinen voor elektrificatie van vervoer; 7. uitbreiding en betere benutting van de energie-infrastructuur; 8. vermindering van netcongestie; 9. reservering van ruimte voor de 380 kV-verbinding naar Middenmeer; 10. samenhangende ontwikkeling van vraag, aanbod, opslag en conversie. Stichting MONK stelt echter vast dat onvoldoende duidelijk is welke bijdrage de ontwerp-Omgevingsvisie zelf levert aan de feitelijke energietransitie. De ontwerpvisie maakt onvoldoende onderscheid tussen reeds vastgestelde beleidskeuzes, beleidsvoornemens en maatregelen die nog in programma's, de omgevingsverordening of andere besluiten moeten worden uitgewerkt. Stichting MONK mist in het bijzonder: - concrete provinciale doelen voor hernieuwbare energie; - een tijdpad voor de realisatie van warmtenetten, geo- en aquathermie; - een kwantitatieve doelstelling voor energiebesparing; - concrete doelen voor vermindering van netcongestie; - duidelijkheid over de omvang en begrenzing van de zeven energieknooppunten; - duidelijkheid over de vraag welke grote energievragers buiten de clusters niet worden gefaciliteerd; - concrete voorwaarden voor energieopslag en conversie; - duidelijkheid over de gevolgen van de energiekeuzes voor natuur, landschap, landbouw, water en leefomgeving; - concrete doelen voor datacenters en andere energie-intensieve activiteiten; - een duidelijk instrumentarium voor lokale en grootschalige energieopwekking; een uitgewerkt monitorings- en bijsturingsprogramma.	Wij herkennen de wens om het energiesysteem gedetailleerder uit te werken en de consequenties van deze uitwerking beter in beeld te krijgen. Deze visie is meer op hoofdlijnen maar in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld zullen wij samen met gemeenten en andere stakeholders het toekomstig energiesysteem gedetailleerder en gebiedsgericht uitwerken. Daarbij zal ook aandacht zijn voor speciefieke doelstellingen, maatregelen en instrumenten om het toekomstig energiesysteem te realiseren. Ten aanzien van kwantitatieve doelen voor hernieuwbare energie, zie ons antwoord op zienswijze ZW_0055.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	44	Het OER kwalificeert de effecten op het aandeel duurzame energie en de energie-infrastructuur als positief, maar vermeldt ook dat verschillende positieve effecten afhankelijk zijn van nadere concretisering. Zo wordt de potentiële bijdrage van grootschalige opwek binnen de zeven clusters niet in de effectbeoordeling meegenomen omdat de uitvoering nog onzeker is. Ook worden de versnelling van kringlooplandbouw, de energie-efficiëntie van datacenters en de ontwikkeling van warmtenetten onvoldoende concreet geacht. Stichting MONK verzoekt u daarom de definitieve Omgevingsvisie aan te vullen met een afzonderlijke energieagenda waarin ten minste wordt vastgelegd: 1. welke energiedoelen voor 2030, 2040 en 2050 worden nagestreefd; 2. welk aandeel Noord-Holland bijdraagt aan de nationale en Europese klimaat- en energiedoelen; 3. hoeveel hernieuwbare elektriciteit en warmte moet worden opgewekt; 4. welke bijdrage wordt verwacht van zon, wind, geo- en aquathermie, restwarmte, waterstof en opslag; 5. welke energiebesparing per sector wordt nagestreefd; 6. welke energievragers binnen de zeven clusters worden toegelaten; 7. welke ruimtelijke beperkingen buiten de clusters gelden; 8. welke infrastructuur wordt gerealiseerd en binnen welke termijn; 9. hoe netcongestie wordt verminderd; 10. welke maatregelen gelden voor datacenters en andere energie-intensieve activiteiten; 11. hoe waterkwaliteit, natuur, landschap en gezondheid worden beschermd; 12. welke bestuursorganen verantwoordelijk zijn voor de uitvoering; 13. welke programma's, verordeningen en projectbesluiten worden ingezet; 14. welke indicatoren worden gebruikt; 15. wanneer wordt gemonitord en welke maatregelen volgen bij onvoldoende doelbereik.	Wij verwijzen voor deze vraag naar ons antwoord op onderdeel 43 van deze zienswijze. In het nog op te stellen provinciale Programma Energie zullen de door indiener genoemde doelen verder worden geconcretiseerd en gekwantificeerd.
ZW_0060	45	stichting MONK verzoekt u tevens de ontwerp-omgevingseffectrapportage aan te vullen. Het OER moet duidelijk onderscheiden welke effecten voortvloeien uit bestaand beleid en welke effecten rechtstreeks aan de ontwerp-Omgevingsvisie kunnen worden toegeschreven. Ook moet worden uitgelegd waarom bepaalde positieve effecten niet in de beoordeling zijn meegenomen wegens onzekerheid over de uitvoering.	Voor een toelichting op de scheiding tussen bestaand beleid (huidige situatie/referentiesituatie) en nieuw beleid (ontwerp-omgevingsvisie) verwijzen wij terug naar de beantoording van onderdelen 20 en 32 van deze zienswijze. Soms hangt een beoordeling af van de manier waarop deze wordt uitgevoerd. We doen een aanname om een indicatie te geven van de mogelijke effecten, maar we kunnen dit niet met zekerheid zeggen, omdat nog niet vaststaat dat de uitvoering ook daadwerkelijk op die manier gebeurt. Dit wordt ook toegelicht in paragraaf 2.6.2. van de onderzoeksaanpak in het OER.
ZW_0060	46	De Europese klimaatwetgeving verlangt dat alle sectoren, waaronder energie, industrie, vervoer, verwarming en koeling en gebouwen, bijdragen aan klimaatneutraliteit: Verordening (EU) 2021/1119. De rechtspraak van het Hof van Justitie benadrukt daarnaast dat de verdere ontwikkeling van hernieuwbare energie moet samengaan met veilige en betrouwbare netten en een tijdige ontwikkeling van infrastructuur: Zaak C-580/21. Stichting MONK verzoekt u de ontwerpvisie daarom niet te beperken tot het faciliteren van energieprojecten. De Omgevingsvisie moet ook duidelijk maken hoe zij energiebesparing, vermindering van energieverbruik, warmtevoorziening, opslag, netcapaciteit en emissiereductie daadwerkelijk realiseert. Zonder concrete doelen, maatregelen, uitvoeringstermijnen en monitoring blijft onvoldoende controleerbaar welke bijdrage de visie aan de energietransitie levert.	Wij herkennen de wens om het beleid voor het toekomstig energiesysteem gedetailleerder uit te werken. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het provinciale Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld. In dit Programma Energie zullen ook de door indiener genoemde doelen verder worden geconcretiseerd en gekwantificeerd.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	47	III. Verzoeken Naast de bovegenoemde verzoeken verzoekt stichting MONK de provincie Noord-Holland/gs/u tevens het volgende: 1. de ontwerp-Omgevingsvisie aan te passen overeenkomstig deze zienswijze; 2. waterkwaliteit en KRW-doelen als harde randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling op te nemen; 3. natuurherstel, biodiversiteit en Basiskwaliteit Natuur concreet uit te werken; 4. de juridische status van de natuurvergunning en het gedoogbesluit voor Schiphol correct te verwerken; 5. Schiphol niet als onbeperkt groeiende economische kernfunctie te behandelen; 6. gezondheid, geluid, luchtkwaliteit, stikstof, klimaat en woningbouw in samenhang te beoordelen; 7. het OER aan te vullen met een substantieel reductiescenario voor het vliegverkeer; 8. de gebruikte modellen, aannames en onzekerheden volledig inzichtelijk te maken; 9. de gevolgen voor Natura 2000-gebieden en waterlichamen volledig en cumulatief te beoordelen; 10. Een lijst van piekbelasters die zowel bij als niet bij natura-2000-gebieden liggen met geografische locatie en naam (eventueel naam geanonimiseerd);	Wij zijn van mening dat we bij de beantwoording van meerdere onderdelen van deze zienswijze voldoende op de punten in dit onderdeel van de zienswijze van indiener zijn ingegaan.
ZW_0060	48	11. Werk de langetermijndoelen voor de fysieke leefomgeving uit in concrete regels in de omgevingsverordening en in programma's. Zorg dat de Omgevingsvisie, de omgevingsverordening en de programma's inhoudelijk en procedureel op elkaar aansluiten, zodat de provinciale beleidsdoelen daadwerkelijk kunnen worden uitgevoerd en gehandhaafd. Artikel 11.3. (inhoud plan-MER) Ob lid 1; 20260602 -2- ontwerp-omgevingseAectrapportage Omgevingsvisie NH.pdf	In de omgevingsvisie hebben we uiteengezet hoe de omgevingsvisie onderdeel uitmaakt van de beleidscyclus en daarmee de doorwerking naar instrumenten zoals programma's en verordening.
ZW_0060	49	12. Stel een integraal afwegingskader voor meervoudig ruimtegebruik vast. Geef daarin aan welke functies bij schaarse ruimte prioriteit hebben, welke functies kunnen worden gecombineerd en welke functies niet of niet volledig kunnen worden gerealiseerd. Motiveer de prioritering per gebied en thema.	In hoofdstuk 3 is het afwegingskader verwoord dat de provincie hanteert. Onderdeel van dit afwegingskader is het principe van meervoudig ruimtegebruik.
ZW_0060	50	13. Maak inzichtelijk welke uitgangspunten uit de NOVI in de provinciale Omgevingsvisie zijn overgenomen, welke niet zijn overgenomen en waarom daarvan is afgeweken. Beschrijf tevens hoe de Omgevingsvisie zich verhoudt tot de toekomstige Nota Ruimte en in welke provinciale instrumenten de nationale doelen worden uitgewerkt. 14. Vul de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER aan met een actuele en gebiedsgerichte stikstofaanpak. Geef aan: welke Natura 2000-gebieden overbelast zijn of dreigen te verslechteren; welke depositiereductie per gebied noodzakelijk is; welke bronnen en piekbelasters worden aangepakt; welke criteria voor het begrip piekbelaster gelden; welke maatregelen, termijnen en juridische instrumenten worden ingezet; hoe wordt gehandeld indien vrijwillige of generieke maatregelen onvoldoende effect hebben. 15. Neem in de Omgevingsvisie een provinciale beleidslijn op over asielopvang en AZC-locaties. Beschrijf de provinciale rol bij de uitvoering van de Spreidingswet, de uitgangspunten voor regionale spreiding en duurzame opvang en de wijze waarop ruimtegebruik, bereikbaarheid, voorzieningen, natuur, water, landschap, gezondheid, veiligheid en leefbaarheid worden afgewogen. 16. Beoordeel in het OER de ruimtelijke en milieugevolgen van de provinciale opvangopgave. Betrek daarbij tijdelijke en permanente opvang, cumulatie van locaties, benodigde infrastructuur en voorzieningen en de gevolgen voor omwonenden en de fysieke leefomgeving.	Wij zijn van mening dat we bij de beantwoording van meerdere onderdelen van deze zienswijze voldoende op de punten in dit onderdeel van de zienswijze van indiener zijn ingegaan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	50a	17. Maak voor defensieactiviteiten onderscheid tussen geldend recht, het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie, de ontwerp-Omgevingsvisie en het nog niet aangenomen wetsvoorstel Wet op de Defensiegereedheid. Ga niet uit van de toekomstige wet alsof deze reeds geldend recht is en motiveer welke betekenis GS aan het wetsvoorstel toekent. 18. Geef per in de ontwerpvisie genoemd defensiezoekgebied of militaire activiteit aan: welk doel wordt nagestreefd; welke locatie of uitbreiding wordt voorgesteld; welke vergunningen en besluiten nodig zijn; welke gevolgen optreden voor natuur, Natura 2000, water, landschap, geluid, recreatie, gezondheid en veiligheid; welke mitigerende en compenserende maatregelen worden getroAen; hoe de activiteit wordt gemonitord. 19. Voer voor nieuwe of gewijzigde defensieactiviteiten een inzichtelijke alternatievenbeoordeling uit. Vermeld welke locaties, uitvoeringsvarianten en gebruiksintensiteiten zijn onderzocht en waarom de gekozen variant de voorkeur heeft. Maak duidelijk welk onderzoek reeds in het NPRD en het bijbehorende plan-MER is verricht en welke aanvullende provinciale beoordeling nodig is. 20. Werk de gevolgen van windturbinegeluid uit in de Omgevingsvisie en het OER. Betrek naast wettelijke geluidwaarden ook hinderbeleving, slaapverstoring, laagfrequent, tonaal en fluctuerend geluid, slagschaduw, verlichting en cumulatie met industrie, verkeer, luchtvaart en bestaande windturbines.	Wij zijn van mening dat we bij de beantwoording van meerdere onderdelen van deze zienswijze voldoende op de punten in dit onderdeel van de zienswijze van indiener zijn ingegaan.
ZW_0060	51	21. Leg vast welke provinciale maatregelen gelden voor beperking van windturbinehinder, waaronder minimale afstandszones, geluidsarme technieken, natuurlijke geluidsbuAers, monitoring en bijsturing. Motiveer waarom eventuele strengere provinciale normen wel of niet worden vastgesteld. 22. Bevestig of actualiseer de status van de windzoekgebieden. Maak onderscheid tussen: bestaande vastgestelde zoekgebieden; onderzochte potentiële alternatieve gebieden; nieuwe of uitgebreide zoekgebieden. Vermeld uitdrukkelijk of de onderzochte 23 alternatieve gebieden inmiddels zijn aangewezen. Uit het huidige materiaal volgt dat deze alternatieven zijn onderzocht, maar niet dat zij als nieuwe zoekgebieden zijn vastgesteld. 13. Maak de alternatieventoets voor windenergie controleerbaar. Beschrijf per alternatief de gevolgen voor geluid, gezondheid, natuur, landschap, vogels, vleermuizen, water, landbouw, energieopbrengst, netinfrastructuur en cumulatieve belasting. Motiveer waarom alternatieven zijn afgevallen en waarom de bestaande zoekgebieden de voorkeur hebben. 14. Voeg aan de definitieve Omgevingsvisie een concrete klimaatagenda toe. Geef aan: welke klimaatdoelen voor 2030, 2040 en 2050 worden gehanteerd; welke bijdrage Noord-Holland levert; hoe de bijdrage over energie, industrie, mobiliteit, luchtvaart, landbouw, landgebruik en gebouwde omgeving wordt verdeeld; welke maatregelen, middelen en termijnen gelden; welke indicatoren en tussendoelen worden gebruikt; welke bijsturing plaatsvindt bij onvoldoende doelbereik. 15. Maak in het OER inzichtelijk welk eAect rechtstreeks aan de Omgevingsvisie kan worden toegeschreven en welk eAect voortvloeit uit bestaand of autonoom beleid. Beoordeel de CO_2- en overige klimaateAecten van relevante ruimtelijke keuzes, inclusief directe, indirecte en cumulatieve effecten. 16. Werk de bijdrage aan de Kaderrichtlijn Water uit. Beschrijf per relevante ruimtelijke ontwikkelingsrichting: welke gevolgen optreden voor oppervlaktewater en grondwater; hoe achteruitgang van waterlichamen wordt voorkomen; hoe een goede chemische en ecologische toestand of een goed ecologisch potentieel wordt bereikt; welke provinciale maatregelen aanvullend zijn op het Regionaal Waterprogramma; welke indicatoren, termijnen en herstelmaatregelen gelden. 17. Neem schoon water als harde randvoorwaarde op bij woningbouw, landbouw, energie, industrie, infrastructuur en recreatie. Betrek nutriënten, bestrijdingsmiddelen, PFAS, medicijnresten en andere relevante verontreinigingen en geef aan hoe nieuwe verontreiniging wordt voorkomen. 18. Neem een afzonderlijke luchtkwaliteitsagenda op. Beschrijf de provinciale bijdrage aan schonere lucht, mede in het licht van de aangescherpte Europese normen vanaf 2030. Betrek PM_{10}, $PM_{2,5}$, NO_2, ozon, ultrafijnstof, piekbelasting en bevolkingsblootstelling.	Wij zijn van mening dat we bij de beantwoording van meerdere onderdelen van deze zienswijze voldoende op de punten in dit onderdeel van de zienswijze van indiener zijn ingegaan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	51a	19. Werk voor de IJmond, Schipholregio, het havengebied van Amsterdam en andere gebieden met verhoogde milieubelasting gebiedsgerichte maatregelen uit. Beschrijf bronbeleid, vergunningverlening, toezicht, handhaving, beperking van blootstelling, cumulatieve belasting en bescherming van kwetsbare functies zoals woningen, scholen, zorginstellingen en recreatiegebieden. 20. Maak in het OER inzichtelijk welke bijdrage de Omgevingsvisie levert aan vermindering van emissies en blootstelling. Vergelijk de referentiesituatie met de situatie bij uitvoering van de Omgevingsvisie en verklaar waarom een bepaalde beoordeling, zoals “redelijk”, “matig” of “neutraal”, verenigbaar is met de beschreven risico’s en kansen.	Wij zijn van mening dat we bij de beantwoording van andere onderdelen van deze zienswijze voldoende op de punten in dit onderdeel van de zienswijze van indiener zijn ingegaan.
ZW_0060	52	21. Werk de bijdrage aan natuur en biodiversiteit uit in een uitvoeringsagenda. Neem daarin op: concrete doelen voor Natura 2000, het NNN, groenblauwe structuren en natuur buiten beschermde gebieden; hersteldoelen voor habitattypen en soorten; afronding van het NNN; natuurverbindingen en overgangszones; Basiskwaliteit Natuur; maatregelen tegen stikstof, verdroging, vermesting, slechte waterkwaliteit, versnippering, recreatiedruk en klimaatverandering; financiële middelen, verantwoordelijkheden en termijnen. 22. Maak voor elk Natura 2000-gebied inzichtelijk wat de actuele staat van instandhouding is, welke drukfactoren bestaan, welke maatregelen nodig zijn en binnen welke termijn verbetering moet optreden. Betrek daarbij cumulatieve eAecten en de relatie met waterbeheer, landbouw, infrastructuur, recreatie, luchtvaart en klimaat. 23. Scheid in het OER bestaand natuurbeleid, nieuw beleid uit de Omgevingsvisie en nog onzekere optimalisaties. Onderbouw de beoordelingen per Natura 2000-gebied, habitattype en soort en maak duidelijk welke positieve eAecten daadwerkelijk door provinciale maatregelen worden bereikt. 24. Voeg een afzonderlijke energieagenda toe aan de Omgevingsvisie. Leg daarin vast: de doelen voor energiebesparing, hernieuwbare energie en warmte; de provinciale bijdrage aan de klimaat- en energiedoelen; de rol van zon, wind, geo- en aquathermie, restwarmte, waterstof, opslag en conversie; de ontwikkeling van netinfrastructuur; de omvang en begrenzing van energieknooppunten; de voorwaarden voor energie-intensieve activiteiten en datacenters; de ruimtelijke randvoorwaarden voor energieprojecten; de uitvoeringsverantwoordelijkheden, termijnen en middelen.	Wij zijn van mening dat we bij de beantwoording van meerdere onderdelen van deze zienswijze voldoende op de punten in dit onderdeel van de zienswijze van indiener zijn ingegaan.
ZW_0060	53	25. Reserveer tijdig ruimte voor opwekking, transport, opslag en distributie van duurzame energie, ook buiten de bestaande energetische en economische clusters. Stem energie-infrastructuur af op woningbouw, mobiliteit, industrie, landbouw, water en natuur en voorkom dat netcongestie ruimtelijke doelstellingen onuitvoerbaar maakt.	Wij herkennen de wens om het energiesysteem gedetailleerder uit te werken en de consequenties zoals ruimtelijke reserveringen beter in beeld te krijgen. Deze visie is meer op hoofdlijnen maar in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld zullen wij samen met gemeenten en andere stakeholders het toekomstig energiesysteem gedetailleerder en gebiedsgericht uitwerken. Daarbij zal ook aandacht zijn voor speciefieke doelstellingen, maatregelen en instrumenten om het toekomstig energiesysteem te realiseren.
ZW_0060	54	26. Concretiseer de transitie naar kringlooplandbouw. Verbind daaraan een jaartal, concrete tussenstappen, financiële middelen, uitvoeringsverantwoordelijkheden en een richtlijn voor de vraag wanneer een bedrijf als circulair binnen de kringlooplandbouw kan worden aangemerkt.	De indiener vraagt om een concretisering van het begrip kringlooplandbouw. De Omgevingsvisie is daarvoor niet de plek. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. In de beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven, zoals in programma's en de omgevingverordening. In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt.
ZW_0060	55	27. Stel integrale, gebiedsgerichte uitwerkingen vast voor vernatting van veenweidegebieden. Beschrijf per gebied de gevolgen voor landbouw, natuur, water, grondwater, klimaat, landschap en archeologische waarden en werk maatregelen uit voor behoud en waar mogelijk versterking van archeologische waarden.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	56	28. Pas mitigerende maatregelen toe op de thema's waarop het voorgenomen beleid negatief scoort ten opzichte van de referentiesituatie of waarop bestaande problemen onvoldoende worden opgelost. Geef per maatregel aan: welk effect wordt beperkt; wie verantwoordelijk is; wanneer de maatregel wordt uitgevoerd; hoe de doeltreffendheid wordt vastgesteld; welke vervolgstap volgt bij onvoldoende effect.	Er zijn aanvullende beleidsmaatregelen aan het bestuur voorgelegd op de genoemde onderwerpen, waar de provincie zelf verantwoordelijk voor is, zie de algemene inleiding van deze Nota van Beantwoording. Deze beleidsmaatregelen zijn verwerkt in tekstvoorstellen van de Omgevingsvisie bij de thema's natuur, omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving op een aantal onderwerpen als Schiphol en gewasbeschermingsmiddelen. De mitigerende maatregelen zullen in programma's verder uitgewerkt worden en gemonitord worden, om te kunnen bijsturen indien dat nodig is.
ZW_0060	57	29. Stel na vaststelling van de Omgevingsvisie een definitief monitoringsplan vast. Neem daarin op: indicatoren voor klimaat, energie, natuur, water, lucht, stikstof, geluid en ruimtegebruik; nulmetingen en tussendoelen; monitoring van beleidsuitvoering en procesvoortgang; kwalitatieve monitoring; de relatie met de Brede Basismonitor; de monitoringsfrequentie; openbare elektronische rapportage; een procedure voor tijdige bijsturing. Het OER vermeldt zelf dat de provincie nog geen uitgewerkte monitoringsopzet heeft. Artikel 11.5 lid 1, 3 en 4 (monitoring planmer) Ob verplicht tot monitoring van aanzienlijke milieueffecten, elektronische beschikbaarstelling van de resultaten en het treffen van passende maatregelen wanneer dat nodig is.	De definitieve versie van de omgevingsvisie zal een meer uitgewerkte aanpak van de monitoringssystematiek bevatten, waarbij onder andere wordt aangesloten op de Brede Basismonitor. Elke 4 jaar zal over de voortgang, aangevuld met ruimtelijke analyses, gerapporteerd worden en aan Provinciale Staten worden aangeboden.
ZW_0060	58	30. Vul het OER aan overeenkomstig Artikel 11.3. (inhoud plan-MER) Ob lid 1. Het OER moet in ieder geval: de inhoud van het plan en de redelijke alternatieven beschrijven; de relevante nationale, Europese en internationale milieudoelen betrekken; milieueffecten en cumulatieve effecten beoordelen; mitigerende en compenserende maatregelen beschrijven; de selectie van alternatieven motiveren; onzekerheden, technische tekortkomingen en ontbrekende kennis vermelden; monitoring en bijsturing beschrijven.	Het OER omvat de genoemde onderdelen. De commissie voor de milieueffectrapportage heeft het OER getoetst en om aanvullingen gevraagd, omdat volgens hen essentiële informatie ontbreekt op 4 onderdelen. Deze onderdelen gaan we in het vervolgproces aanvullen.
ZW_0060	59	31. Laat de Commissie voor de milieueffectrapportage adviseren over het OER: Artikel 16.39 lid 1 (advies Commissie voor de milieueffectrapportage) Omgevingswet. Maak het advies, de reactie van GS en eventuele wijzigingen in de ontwerpvisie en het OER openbaar.	De commissie mer heeft geadviseerd over het OER, dit is namelijk verplicht bij een omgevingsvisie. Het advies is besproken, gepubliceerd door de Commissie voor de milieueffectrapportage en aan Provinciale Staten gezonden.
ZW_0060	60	32. Maak inzichtelijk hoe bestuursorganen en relevante instanties bij de bepaling van de reikwijdte en het detailniveau van het OER zijn geraadpleegd: Artikel 16.38 lid 1 (raadpleging reikwijdte en detailniveau) Omgevingswet.	Over de NRD zijn de wettelijke adviseurs (verplicht) en de Commissie voor de milieueffectrapportage (vrijwillig) om een advies gevraagd. Het advies van de Commissie en onze reactie daar op is in de Nota van Antwoord NRD opgenomen en meegenomen bij het bepalen van de definitieve NRD.
ZW_0060	61	33. Zorg dat de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER herkenbaar en gelijktijdig beschikbaar zijn en dat zienswijzen uitdrukkelijk op beide documenten betrekking kunnen hebben: Artikel 16.40 (voorbereidingsprocedure plan of programma) Omgevingswet en Zaak C-474/10.	Zowel het ontwerp van de Omgevingsvisie als het OER zijn gelijktijdig en in samenhang op onze website gepubliceerd. In de Nota van Beantwoording zijn alle zienswijzen opgenomen, ook als ze over beide onderwerpen gaan.
ZW_0060	62	34. Beantwoord iedere bovenstaande zienswijze afzonderlijk en inhoudelijk in de nota van beantwoording. Geef per punt aan of GS het verzoek overneemt, gedeeltelijk overneemt of afwijst en motiveer dat standpunt concreet met verwijzing naar de definitieve Omgevingsvisie, het OER, het uitvoeringsinstrument en de planning.	Alle binnengekomen zienswijzen zijn uiteengelegd in onderdelen en per onderdeel beantwoord.
ZW_0060	63	35. Geef in de nota van beantwoording tevens aan welke onderdelen van de zienswijze hebben geleid tot wijzigingen in de Omgevingsvisie, het OER, het monitoringsplan, de omgevingsverordening of programma's. Geef ook aan wanneer de gewijzigde documenten worden vastgesteld en op welke wijze zij openbaar worden gemaakt.	In de nota van beantwoording worden de wijzigingen naar aanleiding van ingebrachte zienswijzen aangegeven.
ZW_0060	64	36. Motiveer, indien een verzoek niet wordt overgenomen, waarom de gekozen regeling of beleidskeuze ondanks de aangevoerde milieu-, natuur-, klimaat-, gezondheids- of leefbaarheidsbelangen toereikend wordt geacht. Een algemene verwijzing naar "nadere uitwerking" of "samenwerking met partners" volstaat niet zonder vermelding van het bevoegde bestuursorgaan, het instrument, de termijn en de wijze van controle.	We beschouwen dit als een oproep, waarop geen antwoord nodig is
ZW_0060	65	37. De voornoemde zienswijze inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording.	Zie ons antwoord op onderdeel 63 van deze zienswijze (ZW_0060).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	66	I. Inleiding Namens Stichting Milieu, Omgeving, Natuur en Klimaat (hierna: stichting MONK /MONK), dienen wij hierbij een aanvullende zienswijze in over de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en de ontwerp-omgevingseAectrapportage. Deze brief vormt een aanvulling op de eerder door Stichting MONK te Amsterdam ingediende brief met zienswijze van 25 augustus 2026, met ons kenmerk MONK-25082026-1. De eerdere zienswijze wordt hierbij uitdrukkelijk gehandhaafd en geacht integraal onderdeel van deze aanvullende zienswijze te zijn. Stichting MONK heeft volgens haar statuten en beleidsplan tot doel de bescherming van natuur, milieu, klimaat, biodiversiteit, volksgezondheid en de fysieke leefomgeving. Het indienen van zienswijzen en het bevorderen van inspraak over omgevingsrechtelijke, milieu-, natuur- en klimaataangelegenheden behoren uitdrukkelijk tot de middelen waarmee MONK haar doelstellingen verwezenlijkt. De ontwerpvisie heeft betrekking op de gehele fysieke leefomgeving van Noord-Holland en raakt daarmee rechtstreeks de belangen die MONK statutair behartigt. MONK verzoekt het college de onderstaande zienswijzen inhoudelijk bij de voorbereiding van de definitieve omgevingsvisie het ontwerp-omgevingseffectrapportage en de nota van beantwoording te betrekken.	Introductie, geen antwoord nodig.
ZW_0060	67	Zienswijzen Zienswijze A -Natuurherstelverordening ontbreekt als herkenbaar beleidskader MONK constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie algemene passages bevat over natuurherstel, biodiversiteit, Natura 2000, het Natuurnetwerk Nederland, kringlooplandbouw, bodem, water en klimaat. Uit de ontwerpvisie blijkt echter niet dat de Europese Natuurherstelverordening, Verordening (EU) 2024/1991, als afzonderlijk en actueel beleidskader is verwerkt. De Natuurherstelverordening geldt sinds 18 augustus 2024. Zij ziet niet alleen op Natura 2000-gebieden, maar op ecosystemen als geheel, waaronder land-, kust-, zoetwater-, bos-, landbouw- en stedelijke ecosystemen. De verordening legt bovendien nadruk op samenhangende herstelmaatregelen, monitoring, gebiedsgerichte planning en voortdurende verbetering. MONK acht het onvoldoende dat de ontwerpvisie uitsluitend algemene termen gebruikt als natuurherstel, biodiversiteit, natuurinclusieve landbouw en groenblauwe structuren. De ontwerpvisie moet duidelijk maken: 1. welke verplichtingen uit Verordening (EU) 2024/1991 relevant zijn voor Noord-Holland; 2. welke ecosystemen en gebieden in Noord-Holland niet in goede toestand verkeren; 3. welke bestaande provinciale maatregelen al aan de verordening bijdragen; 4. welke resterende herstelopgave daarna bestaat; 5. welke bijdrage Noord-Holland levert aan het nationale Ontwerp-Natuurplan en het definitieve Natuurplan; 6. welke provinciale maatregelen vóór 2030 moeten worden uitgevoerd; 7. welke maatregelen worden voorbereid voor 2040 en 2050; 8. hoe natuurherstel wordt afgestemd met Natura 2000, de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water en het landbouwbeleid; 9. welke financiële middelen en uitvoeringscapaciteit beschikbaar zijn; 10. hoe de resultaten worden gemonitord en gerapporteerd. MONK verzoekt GS de Natuurherstelverordening uitdrukkelijk in de definitieve Omgevingsvisie te verwerken. Daarbij moet worden voorkomen dat de provinciale beleidsvorming wacht op het definitieve nationale Natuurplan. De ontwerpvisie moet juist aangeven welke provinciale maatregelen reeds kunnen en moeten worden voorbereid op basis van de thans geldende verordening en de bestaande ecologische gegevens. Provinciale bijdrage aan natuurherstel De ontwerpvisie beschrijft natuurherstel hoofdzakelijk als algemene ambitie. MONK mist een concrete provinciale bijdrage. De visie moet aangeven welke ecologische resultaten de provincie zelf wil realiseren en welke rol zij heeft naast het Rijk, gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders en agrariërs. MONK verzoekt GS daarom een provinciale uitvoeringsagenda natuurherstel aan de definitieve Omgevingsvisie te verbinden.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten te beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	67a	Deze agenda moet ten minste bevatten: - een actuele nulmeting van de toestand van ecosystemen; - een kaart van prioritaire herstelgebieden; - gebiedsgerichte hersteldoelen voor Natura 2000 en het NNN; - hersteldoelen voor landbouwgebieden, wetlands, veenweidegebieden, oevers en landschapselementen; - maatregelen voor hydrologisch herstel, vernatting, beek- en moerasherstel en ecologische verbindingen; - maatregelen voor herstel van bestuiverpopulaties en landbouwbiodiversiteit; - vermindering van stikstof, verdroging, vermesting en gewasbeschermingsmiddelen; - concrete oppervlaktes, termijnen en tussenresultaten; - een overzicht van de verantwoordelijke overheden; - een financiële paragraaf; - openbare monitoring en bijsturing. De Europese natuurherstelverplichtingen moeten volgens MONK worden verbonden met provinciale ruimtelijke keuzes. Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van woningbouw, energie, infrastructuur, defensie, landbouw, industrie en recreatie moeten worden beoordeeld op hun gevolgen voor de herstelopgave. Waar herstelmaatregelen worden getroffen, moet tevens worden voorkomen dat de herstelde toestand vervolgens significant verslechtert.	Zie de beantwoording bij ZW_0060 subnummer 67
ZW_0060	67b	Samenhang met Natura 2000 en bestaande natuurverplichtingen MONK verzoekt GS in de definitieve Omgevingsvisie duidelijk te maken dat de Natuurherstelverordening een aanvulling vormt op en samenhangt met bestaande verplichtingen uit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en Kaderrichtlijn Water. De ontwerpvisie moet per Natura 2000-gebied inzichtelijk maken: 1. welke habitattypen en soorten aanwezig zijn; 2. welke instandhoudingsdoelstellingen gelden; 3. welke doelen niet worden gehaald; 4. welke drukfactoren daarvoor verantwoordelijk zijn; 5. welke herstelmaatregelen nodig zijn; 6. welke maatregelen al zijn uitgevoerd; 7. welke aanvullende maatregelen nodig zijn; 8. binnen welke termijnen verbetering moet optreden; 9. hoe de effectiviteit wordt vastgesteld; 10. hoe wordt voorkomen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen het herstel frustreren. MONK verzoekt GS daarbij actuele habitattypenkaarten, natuurdoelanalyses, waterkwaliteitsgegevens, grondwatergegevens en gegevens over stikstofdepositie te gebruiken. Een algemene verwijzing naar natuurherstel zonder gebiedsgerichte ecologische onderbouwing is onvoldoende om de provinciale bijdrage controleerbaar te maken. Aangekondigde aanpassing MONK verzoekt GS tevens rekening te houden met de aangekondigde aanpassing van de regelgeving ter uitvoering van de Natuurherstelverordening. De ontwerp-Omgevingsvisie wordt vastgesteld tegen de achtergrond van een veranderend Europees en nationaal juridisch kader. De provinciale taken en verantwoordelijkheden, de inhoud en juridische status van het nationale herstelplan en de wijze waarop bestaande gebiedsbeschermingsinstrumenten worden ingezet, kunnen daardoor wijzigen: Overheid.nl | Consultatie Uitvoeringswet	Zie de beantwoording bij ZW_0060 subnummer 67

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	67c	Natuurherstelverordening. MONK verzoekt GS: 1. in de definitieve Omgevingsvisie uitdrukkelijk te vermelden welke onderdelen berusten op de thans geldende Verordening (EU) 2024/1991 en welke onderdelen afhankelijk zijn van nog vast te stellen wijzigings- of uitvoeringswetgeving; 2. de voorgenomen wijziging niet als geldend recht of als vaststaand toekomstig recht te behandelen; 3. aan te geven welke gevolgen de voorgenomen wijziging kan hebben voor de provinciale taken, bevoegdheden, financiering, uitvoering en monitoring; 4. de Omgevingsvisie zo vast te stellen dat een latere wijziging van de Natuurherstelverordening of nationale uitvoeringswetgeving niet leidt tot strijdigheid of een lacune in het provinciale natuurbeleid; 5. een actualiserings- en evaluatiebepaling op te nemen waarmee de Omgevingsvisie, de programma's, de omgevingsverordening en het OER worden aangepast zodra de wijziging definitief is; 6. de gevolgen van de aangekondigde wijziging afzonderlijk in het OER te beschrijven, voor zover die wijziging vóór de vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie voldoende concreet is; 7. indien de wijziging nog onvoldoende concreet is, dit als onzekerheid in het OER te vermelden en te beoordelen of aanvullende monitoring of een latere planherziening noodzakelijk is; 8. geen natuurherstelmaatregelen, provinciale verantwoordelijkheden of inspraakmogelijkheden te laten vervallen uitsluitend omdat de toekomstige wijziging mogelijk een andere verdeling van taken of instrumenten introduceert; 9. de bestaande participatieverplichtingen te handhaven. De Natuurherstelverordening bepaalt dat het herstelplan "op open, transparante, inclusieve en doeltreAende wijze" moet worden voorbereid en dat het publiek, waaronder belanghebbenden, in een vroeg stadium reële inspraakmogelijkheden krijgt: Verordening (EU) 2024/1991 (Artikel 15);	Zie de beantwoording bij ZW_0060 subnummer 67
ZW_0060	67d	10. MONK gelegenheid te geven een aanvullende zienswijze in te dienen wanneer de wijziging vóór vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie voldoende is uitgewerkt en gevolgen heeft voor de provinciale natuur- en landbouwopgaven. De rechtbank Noord-Nederland heeft in ECLI:NL:RBNNE:2026:3153 benadrukt dat betere gegevens aanleiding kunnen geven om van eerdere informatie af te wijken en dat zienswijzen ertoe kunnen leiden dat een voorgenomen toevoeging wordt geschrapt wanneer de gebruikte informatie onjuist blijkt. Dat ondersteunt MONK's verzoek om de provinciale visie en onderliggende ecologische gegevens niet definitief vast te leggen zonder ruimte voor actualisering. De rechtspraak laat tevens zien dat voor effectieve inspraak de gegevens waarop de natuurkeuzes berusten tijdig en passend beschikbaar moeten zijn:E603 ECLI:NL:RBNNE:2026:3162. De juridische kern is daarmee: de aangekondigde wijziging moet als relevante onzekerheid en als mogelijk toekomstig kader worden vermeld, maar de Omgevingsvisie moet worden getoetst aan de op het moment van vaststelling geldende Natuurherstelverordening. De latere wijziging kan niet worden gebruikt om de huidige participatie-, motiverings- of natuurherstelverplichtingen buiten beschouwing te laten.	Zie de beantwoording bij ZW_0060 subnummer 67

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	68	Zienswijze C - Bodem, water en biodiversiteit MONK verzoekt GS de relatie tussen biologische landbouw, natuurherstel, bodem en water concreet te maken. De ontwerpvisie moet inzichtelijk maken hoe landbouwtransitie bijdraagt aan: 1. vermindering van nutriëntenbelasting; 2. verbetering van oppervlaktewater en grondwater; 3. vermindering van gewasbeschermingsmiddelen; 4. verhoging van organische stof en bodemleven; 5. beperking van bodemerosie en bodemverdichting; 6. herstel van landschapselementen; 7. verbetering van bestuiver- en akkervogelpopulaties; 8. vermindering van stikstofdepositie; 9. klimaatadaptatie en koolstofvastlegging. De GLB-regels bevatten hiervoor meetbare indicatoren, waaronder biologisch landbouwareaal, akkervogelindex, biodiversiteit, waterkwaliteit, nutriëntenbalansen, organische koolstof in landbouwbodems en bodemerosie: Verordening (EU) 2021/2115. MONK verzoekt GS deze indicatoren te gebruiken in de provinciale monitoring en jaarlijks te rapporteren over: 1. biologisch areaal; 2. areaal in omschakeling; 3. gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen; 4. gebruik van kunstmest en dierlijke mest; 5. bodemorganische koolstof; 6. bodemerosie en bodemverdichting; 7. waterkwaliteit; 8. akkervogels en bestuivers; 9. landschapselementen; 10. agrarisch natuurbeheer.	De indiener vraagt om een concretisering hoe de landbouwtransitie bijdraagt aan diverse aspecten gerelateerd aan de maatschappelijke opgaven voor stikstof, natuur, water. De Omgevingsvisie is daarvoor niet de juiste plek, omdat die een beschrijving op hoofdlijnen biedt. In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt.
ZW_0060	68a	Zienswijze D- Ontwerp-OER MONK betwijfelt of de ontwerp-OER voldoende inzichtelijk maakt welke bijdrage de ontwerp-Omgevingsvisie levert aan natuurherstel en biologische landbouw. De OER moet volgens MONK onderscheid maken tussen: - de autonome ontwikkeling; - bestaand natuur- en landbouwbeleid; - nieuwe keuzes in de ontwerp-Omgevingsvisie; - maatregelen die al juridisch of financieel zijn geborgd; - ambities die nog nader moeten worden uitgewerkt. MONK verzoekt het OER aan te vullen met: 1. een afzonderlijke beoordeling van Verordening (EU) 2024/1991; 2. een beoordeling van de provinciale bijdrage aan het nationale Natuurplan; 3. een beoordeling van herstel van landbouwecosystemen; 4. een vergelijking van gangbare, kringloopgerichte, natuurinclusieve en biologische landbouw; 5. een beoordeling van effecten op bodem, water, biodiversiteit, klimaat en stikstof; 6. een gebiedsgerichte beoordeling van overgangszones en landbouwgebieden rond Natura 2000; 7. een beoordeling van de gevolgen van grondgebruik en pachtbeleid; 8. een financiële en uitvoeringsanalyse; 9. een overzicht van onzekerheden en ontbrekende gegevens; 10. een monitorings- en bijsturingsprogramma. Wanneer de OER positieve effecten van biologische of natuurinclusieve landbouw veronderstelt, moet zij aangeven op welke maatregelen, oppervlaktes, termijnen en aannames die veronderstelling berust. Wanneer de OER de effecten niet kan kwantificeren omdat de ontwerpvisie onvoldoende concreet is, moet dat als onzekerheid en leemte worden vermeld en moet de visie worden aangevuld.	Zie de beantwoording bij ZW_0060 subnummer 68.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0060	69	III. Verzoeken Naast de bovengenoemde verzoeken verzoekt MONK Gedeputeerde Staten van Noord-Holland: 1. de ontwerp-Omgevingsvisie en de ontwerp-OER aan te vullen overeenkomstig deze aanvullende zienswijze; 2. Verordening (EU) 2024/1991 uitdrukkelijk als relevant beleidskader in de definitieve Omgevingsvisie op te nemen; 3. de provinciale bijdrage aan het nationale Ontwerp-Natuurplan en het definitieve Natuurplan te beschrijven; 4. een provinciale uitvoeringsagenda natuurherstel vast te stellen met doelen, gebieden, maatregelen, middelen, termijnen en verantwoordelijkheden; 5. de herstelopgave voor Natura 2000, het NNN, landbouwgebieden, wetlands, veenweidegebieden, oevers en landschapselementen gebiedsgericht in kaart te brengen; 6. de samenhang tussen natuurherstel, de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water, bodembeleid, stikstofbeleid en landbouwbeleid inzichtelijk te maken; 7. de landelijke doelstelling van 15% biologisch landbouwareaal in 2030 als provinciale beleidsopgave te erkennen; 8. vóór het einde van 2026 een provinciaal plan voor biologische landbouw vast te stellen, overeenkomstig de aangenomen motie van Provinciale Staten, inclusief financiering; 9. in de definitieve Omgevingsvisie het door de provincie nagestreefde aandeel biologisch landbouwareaal in 2030 op te nemen; 10. het benodigde aantal hectares, de gebiedsprioriteiten en het tijdpad voor omschakeling te benoemen; 11. biologische landbouw te verbinden met natuurherstel, bodemverbetering, waterkwaliteit, biodiversiteit, klimaatadaptatie en stikstofreductie; 12. provinciale grond-, pacht-, subsidie- en gebiedsontwikkelingsinstrumenten in te zetten voor biologische en agroecologische landbouw; 13. omschakelende en bestaande biologische boeren te ondersteunen met kennis, advies, financiële middelen, grondtoegang en afzetbevordering; 14. biologische landbouw en agrarisch natuurbeheer in overgangszones rond Natura 2000-gebieden te bevorderen; 15. indicatoren vast te stellen voor biologisch areaal, areaal in omschakeling, bodemkwaliteit, waterkwaliteit, biodiversiteit, nutriëntenbalans, bestrijdingsmiddelen en bodemerosie; 16. deze indicatoren op te nemen in het provinciale monitoringsprogramma en de resultaten jaarlijks openbaar te rapporteren;	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten, zoals programma's en de omgevingsverordening, ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid, waar indiener om vraagt, vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld (en vinden daarin dan ook hun legitimatie).
ZW_0060	69a	17. het OER aan te vullen met een beoordeling van de eAecten van de Natuurherstelverordening en de landbouwtransitie; 18. in het OER onderscheid te maken tussen bestaand beleid, nieuw provinciaal beleid en nog onzekere beleidsvoornemens; 19. de financiële, juridische en bestuurlijke uitvoerbaarheid van de voorgestelde maatregelen te beoordelen; 20. de gebruikte ecologische gegevens, kaarten, uitgangspunten, modellen en onzekerheden volledig openbaar en controleerbaar te maken; 21. aan te geven welke maatregelen worden genomen indien natuurherstel of de groei van biologische landbouw achterblijft; 22. deze aanvullende zienswijze samen met de eerdere zienswijze met kenmerk MONK-25082026-1 inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording; 23. per verzoek aan te geven of GS dit volledig, gedeeltelijk of niet overneemt en, bij afwijzing, concreet te motiveren waarom. 24. MONK verzoekt GS deze aanvullende zienswijze bij de besluitvorming over de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER te betrekken. Indien GS van mening is dat natuurherstel en biologische landbouw uitsluitend in latere programma's of het provinciale Natuurbeheerplan thuishoren, verzoekt MONK om uiteen te zetten welke hoofdlijnen reeds in de Omgevingsvisie worden vastgelegd, welk instrument de verdere uitvoering regelt, welke termijn daarvoor geldt en hoe de provincie de uitvoering en het doelbereik controleert. 25. De voornoemde zienswijze inhoudelijk te beantwoorden in de nota van beantwoording.	Zie de beantwoording bij ZW_0060 subnummer 69.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0061	1	Wij waarderen dat de provincie de woningbouwopgave een belangrijke plek geeft in de ontwerpvisie en kiest voor een integrale aanpak van wonen, mobiliteit, energie, natuur en klimaat. De uitdagingen waar Noord-Holland voor staat vragen om een provincie die richting geeft, partijen met elkaar verbindt en regie voert op vraagstukken die gemeenten niet alleen kunnen oplossen. De ruimte is schaars, de druk op de woningmarkt is hoog en het realiseren van voldoende betaalbare woningen wordt steeds complexer. Vanuit onze dagelijkse praktijk in de volkshuisvesting vragen wij op een aantal punten om aanscherping van de ontwerpvisie.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke door indiener ingebrachte punten.
ZW_0061	2	1. Borg voldoende betaalbare woningen De ontwerpvisie geeft prioriteit aan woningbouw, maar kan duidelijker benoemen hoe wordt gestuurd op voldoende betaalbare woningen en sociale huur. In de Gooi en Vechtstreek is de druk op de woningmarkt groot, zijn de wachttijden voor sociale huur lang en de mogelijkheden om door te stromen beperkt. Daarom is het belangrijk dat de provincie aandacht blijft houden voor een evenwichtige voorraad betaalbare woningen in élke gemeente binnen onze regio en gemeenten ondersteunt bij de realisatie daarvan.	Wij zijn het eens met uw constatering dat in regio Gooi & Vechtstreek behoefte is aan sociale en betaalbare woningen. Vanuit de nieuwe Wet versterking regie op de volkshuisvesting zijn harde richtlijnen opgenomen voor het te realiseren aandeel sociaal, die leidend zijn voor de afspraken op woningbouwregioniveau. Deze richtlijnen zijn ook in onze visie overgenomen en hierover worden in de volkshuisvestingsprogramma's nadere afspraken gemaakt. Dit biedt ruimte voor de invulling van het aandeel sociaal die u en wij voorstaan. Wij delen uw inzet om via de woondeals en lobby de financiële haalbaarheid hiervan mogelijk te maken. De realisatiestimulans van het Rijk geldt voor alle projecten, ook kleinschalige woningbouwprojecten.
ZW_0061	3	2. Houd oog voor de haabaarheid van binnenstedelijke verdichting De provincie zet in op woningbouw binnen bestaande steden en dorpen. Daardoor zal een groot deel van de woningbouwopgave moeten worden gerealiseerd via complexe binnenstedelijke ontwikkelingen. Dat vraagt om passende randvoorwaarden, voldoende investeringsruimte en een actieve rol van de provincie bij het oplossen van knelpunten. Wij vragen de provincie nadrukkelijker in de omgevingsvisie op te nemen welke ondersteuning zij kan bieden bij planvorming, gebiedsontwikkeling en het oplossen van financiéle tekorten.	Wij onderschrijven uw constatering dat gebiedsontwikkeling een integrale aanpak vergt, waarin de diverse beleidsopgaven worden samengebracht en uitgewerkt in integrale oplossingen. Zoals in onze visie beschreven pakken wij daarom een actieve en ondersteunende rol – zowel intern als extern - om de versnelling van woningbouw mogelijk te maken. Dit werken wij uit in ons provinciaal volkshuisvestingsprogramma.
ZW_0061	4	3. Voorkom stapeling van eisen: stel uitvoerbaarheid en betaalbaarheid centraal Als woningcorporaties investeren wij volop in verduurzaming, klimaatadaptatie en het toekomstbestendig maken van onze woningen. Tegelijkertijd zien wij dat aanvullende eisen bovenop landelijke wet- en regelgeving kunnen leiden tot hogere bouwkosten en vertraging van projecten. Wij vragen de provincie daarom om nieuwe beleidskeuzes steeds te toetsen op uitvoerbaarheid, betaalbaarheid en haalbaarheid. Iedere euro die niet hoeft te worden besteed aan extra regelgeving, kan worden ingezet voor betaalbare woningen en leefbare buurten.	Wij delen de zorg rondom de bovenwettelijke eisen. In de uitwerking van de visie naar de omgevingsverordening zullen wij kritisch zijn op regelgeving die de woningbouw mogelijk kan vertragen of bemoeilijken.
ZW_0061	5	4. Geef woningbouw prioriteit bij het oplossen van netcongestie Netcongestie belemmert steeds vaker de voortgang van woningbouwprojecten. Wij vragen de provincie daarom niet alleen dit knelpunt te benoemen, maar ook duidelijk uit te spreken dat woningbouw prioriteit krijgt bij investeringen in netverzwaring en bij de verdeling van beschikbare capaciteit. Daarbij is een actieve samenwerking met netbeheerders en het Rijk onmisbaar.	Netcongestie is inderdaad een groot probleem voor economische ontwikkeling, woningbouw en verduurzaming. Wij hebben in de Omgevingsvisie aangegeven dat we een aanjagende en verbindende rol willen spelen bij het oplossen van netcongestie (was paragraaf 5.7 wordt paragraaf 6.7). Voor het verdelen van transportcapaciteit op het electriciteitsnet geldt het nationale prioriteringskader van de ACM (Autoriteit Consument en Markt), waar de provincie aan gebonden is. Bij het bepalen van provinciale energieprojecten in het pMIEK (provinciaal meerjarenprogramma infrastructuur en klimaat) in samenwerking met netbheerders (Liander en Tennet), heeft woningbouw een hoge prioriteit. De nebtbeheerders nemen deze prioriteiten over in hun investeringsplannen (IP's).
ZW_0061	7	5. Laat mobiliteit en voorzieningen gelijktijdig meegroeien met woningbouw Woningbouw is alleen succesvol als bereikbaarheid en voorzieningen gelijktijdig worden ontwikkeld. Nieuwe woningen vragen om tijdige investeringen in openbaar vervoer, provinciale infrastructuur, fietsverbindingen en verkeersveiligheid. Daarnaast zijn ook zorgvoorzieningen, maatschappelijke voorzieningen en ontmoetingsplekken belangrijk. Zeker in de Gooi en Vechtstreek, waar de bereikbaarheid al onder druk staat, is dit een belangrijke voorwaarde voor een leefbare woonomgeving. Door de vergrijzing neemt bovendien de behoefte aan voorzieningen voor wonen en zorg verder toe. Wij vragen de provincie de samenhang tussen woningbouw, mobiliteit en voorzieningen voor wonen en zorg sterker in de visie te verwerken.	Als provincie werken we aan complete steden en dorpen waar wonen, werken en voorzieningen in elkaars nabijheid worden gerealiseerd. Dit zorgt ervoor dat de bereikbaarheid idealiter op een actieve manier geregeld kan worden met fiets en openbaar vervoer. Gegeven de urgentie van woningbouw streven we naar het optimaliseren van de bereikbaarheid met als uitgangspunt de bestaande infrastructuur. Daarnaast is vanuit de woningnood in de visie dat woningbouw niet wacht op mobiliteit, maar het uitgangspunt blijft dat dit later alsnog goed geregeld moet kunnen worden. We kijken hoe we de bereikbaarheid in de tussentijd kunnen optimaliseren

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0061	8	6. Besteed meer aandacht aan leefbare en levensloopbestendige buurten De ontwerpvisie richt zich terecht op de fysieke ruimtelijke opgaven. Wij vragen daarnaast aandacht voor de kwaliteit van de woonomgeving. Woningbouw gaat niet alleen over het bouwen van woningen, maar ook over het creëren van buurten waar mensen prettig kunnen wonen, elkaar kunnen ontmoeten en langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Groen, sociale samenhang, voorzieningen in de buurt en ruimte voor wonen en zorg zijn onmisbare onderdelen van een toekomstbestendige leefomgeving. Wij vragen de provincie om in de Omgevingsvisie expliciet aandacht te besteden aan de ruimtelijke randvoorwaarden die nodig zijn voor om leefbare, duurzame buurten te realiseren,	In de Omgevingsvisie hebben we opgenomen dat een belangrijk onderdeel van toekomstbestendig bouwen is dat bij woningbouw het recreatief groen binnen en buiten de wijk meegroeit. De uitwerking in de verordening volgt later. Leefbaarheid en groen binnen de bestaande wijken is aan de gemeenten en een onderwerp waar zij in hun volkshuisvestingsprogramma's aandacht aan dienen te besteden. Wij zien hier op toe.
ZW_0061	9	7. Werk de provinciale regierol concreter uit De ontwerpvisie verwijst op verschillende plaatsen naar de regierol van de provincie. Wij vragen om een concretere uitwerking van wat deze rol in de praktijk betekent. Wij verwachten dat de provincie gemeenten ondersteunt bij complexe gebiedsontwikkelingen, partijen samenbrengt wanneer regionale samenwerking nodig is en actief bijdraagt aan het oplossen van knelpunten op het gebied van woningbouw, mobiliteit, energie en infrastructuur. Juist bij deze bovenlokale vraagstukken kan de provincie het verschil maken. Laat dit duidelijker naar voren komen in de Omgevingsvisie.	Zoals in onze visie beschreven pakken wij een actieve en ondersteunende rol – zowel intern als extern - om de versnelling van woningbouw mogelijk te maken. Dit werken wij uit in ons provinciaal volkshuisvestingsprogramma.
ZW_0061	10	Tot slot De woningcorporaties in Gooi en Vechtstreek zijn bereid ook de komende jaren een belangrijke bijdrage te leveren aan de woningbouwopgave en aan leefbare, duurzame buurten. Dat vraagt om een provincie die niet alleen richting geeft, maar ook de voorwaarden creëert om woningbouw daadwerkelijk mogelijk te maken. Wij verzoeken u onze opmerkingen te betrekken bij de verdere uitwerking van de definitieve Omgevingsvisie Noord-Holland.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het voorgaande hebben wij de verschillende onderdelen van de zienswijze van een antwoord voorzien.
ZW_0062	1	Met grote interesse hebben wij kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie die door de Provincie ter inzage is gelegd op 15 juni 2026. Hierbij delen we graag onze zienswijze op de terinzagelegging. Deze zienswijze roept de Provincie op om meer ambitie te tonen op deze thema's: • Natuurherstel en groen in de stad is een onmisbare stap in het behalen van doelen binnen én buiten natuurgebieden. Stuur op een Basiskwaliteit Natuur in stad, dorp en landelijk gebied en laat deze ambitie doorwerken in de Omgevingsverordening; • Natuurinclusieve of biologische landbouw met zo veel mogelijk gesloten kringlopen heeft de toekomst. Hier moeten duidelijkere keuzes over worden gemaakt in de visie; • Schoon water is een randvoorwaarde voor natuurherstel en een gezonde leefomgeving. Het water in grote delen van Noord-Holland voldoet momenteel niet aan de eisen. Maak van schoon water een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen; • Bijzondere landschappen moeten steeds meer beschermde ruimte inleveren voor woningbouw, energie infrastructuur en andere ontwikkelingen. In sommige landschappen zien wij geen ruimte hiervoor. Daar waar het onder voorwaarden wel kan is volledige compensatie belangrijk; • Veel kleinschalige campings en groene gebiedjes moeten in Noord-Holland plaats maken voor vakantieparken. Het landschap verrommelt en wordt steeds meer versteend. We roepen de Provincie op hier meer regie op te voeren en instructieregels voor gemeenten op te stellen; • Er is onvoldoende recreatieruimte in het groen in Noord-Holland en veel bestaande gebieden hebben een onderhoudsachterstand. Zorg voor een regeling waarbij nieuw groen meegroeit met de woningbouw en ga snel aan de slag met het versterken van het groenblauwe raamwerk.	Wij danken indiener voor de zienswijze met oproep om op bepaalde thema's meer ambitie te tonen. In het navolgende wordt op elk van die thema's nader ingegaan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0062	2	Natuurherstel en groen in de stad Er staan sterke ambities in de ontwerp-Omgevingsvisie op het gebied van natuurbescherming: ''We staan in Noord-Holland dan ook voor een sterke en weerbare natuur, waar soorten en leefgebieden in een gunstige staat zijn.'' (p85). Dit doel steunen wij volledig. Tegelijkertijd zien we ook dat verdroging, vermesting, versnippering van gebieden en verstoring van buitenaf de natuur onder druk blijven zetten. Om deze problemen aan te pakken is een benadering op systeemniveau nodig. De Natuurherstelverordening zal gaan leiden tot concrete doelen en deadlines voor herstel van natuur, zowel binnen, als buiten de natuurgebieden. Zo moeten we de achteruitgang van bestuivers uiterlijk in 2030 een halt toe te roepen. Er zullen tevens meer bomen in het stedelijk gebied moeten komen. Ook in Noord-Holland zullen we aan deze doelen moeten voldoen. We roepen de Provincie om meer ambitie te tonen in deze visie voor natuurherstel buiten natuurgebieden door te kiezen voor een Basiskwaliteit Natuur, immers: ''Om ook in de toekomst een robuuste en weerbare natuur te hebben, is het nodig dat we de biodiversiteit zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden beschermen en vergroten'' (p86) Door in de Omgevingsvisie expliciet te kiezen voor een Basiskwaliteit Natuur in het stedelijk gebied én het landelijk gebied kan de Provincie sturen op een leefomgeving waarin algemene soorten overal algemeen kunnen worden of blijven. Dit doel kan bijvoorbeeld worden gekoppeld aan het Groenblauwe Raamwerk door lokaal te werken aan een betere waterkwaliteit en het herstel van landschapselementen. In stad en dorp liggen echter ook nog veel kansen: minder verstening, meer bomen, meer inheems groen en meer ecologisch beheer van openbaar groen. Dit zijn ambities die nu nog missen in de visie, terwijl er juist in het steeds meer versteende Noord-Holland zo veel noodzaak voor is. Gemeenten hebben hier een centrale rol bij, maar het is ook belangrijk dat de Provincie actief blijft inzetten op het stimuleren van maatregelen die bijdragen aan een Basiskwaliteit Natuur. Dat kan door, op basis van ambitie in de Omgevingsvisie, instructieregels aan gemeenten op te nemen in de Omgevingsverordening.	Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beoogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening.
ZW_0062	3	Maak duidelijke keuzes over de landbouw Er wordt in de ontwerp-Omgevingsvisie veel verwezen naar de landbouw als sturende factor voor bijvoorbeeld natuur en leefbaarheid. Ook komen we veel verwijzingen naar kringlooplandbouw tegen, als stip op de horizon voor de landbouwsector. Wij onderschrijven dit toekomstbeeld volledig. Nu ook de stikstofplannen van het kabinet vorm krijgen moeten er concretere keuzes worden gemaakt over hoe dit in Noord-Holland vorm krijgt: de grondgebondenheid van de veeteelt, het stimuleren van biologische landbouw, doelsturing op het sluiten van kringlopen en het behouden van permanente graslanden. Niet alleen in de overgangsgebieden rondom Natura2000, maar ook juist daarbuiten kan met deze maatregelen worden bijgedragen aan natuurherstel. Wij hebben ook vraagtekens bij wat kringlooplandbouw betekent voor de bollensector in Noord-Holland. De toenemende afhankelijkheid van de aanvoer van steeds schaarser wordend zoet water en het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen lijkt niet te stroken met de doelen op het gebied van een gezonde leefomgeving, kringlooplandbouw, klimaatadaptatie en waterkwaliteit. Toch worden er in de visie geen duidelijke keuzes gemaakt over de toekomst van deze sector. Een transitie naar natuurinclusieve of biologische bollenteelt, waarbij de sector zelf aan zet is om voldoende zoet water te bergen, lijkt de enige toekomstgerichte oplossing. In de binnenduinrand heeft de productie van drinkwater prioriteit boven productie van bollen. We roepen de Provincie op om in het beloofde 'provinciaal afwegingskader en landbouwladder' een duidelijk onderscheid tussen een "agrarische hoofdstructuur" en "maatschappelijke gebieden" beter uit te werken. In beide gebieden kan "zuinig worden omgaan met landbouwgrond", maar is er sprake van verschillende ontwikkelingsrichting er per deelgebied. Wij stellen voor om in ieder geval voor de veenweiden, de binnenduinrand en de overgangszones een duidelijk ontwikkelperspectief voor de landbouw op te nemen, inclusief keuzes op het gebied van waterpeil, bestrijdingsmiddelen en gewenst grondgebruik. Dit alles is enkel haalbaar met voldoende financieel perspectief voor de landbouwsector, zoals uw visie ook terecht benoemd. Als vergunningverlening weer mogelijk is hebben agrarische ondernemers ruime ondersteuning nodig bij het omschakelen naar duurzamere of biologische bedrijfsvoering.	In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt. We sturen (met rijk en waterschappen) op integraal duurzaam landgebruik, zowel voor sierteelt als andere gewassen. Doelsturing (geborgd en gemonitord) is het uitgangspunt. We investeren in vermindering van milieudruk door watergebruik en middelen (energie, nutrienten en GBM) en waar mogelijk versterking van ecosysteemdiensten als landschap, water en biodiversiteit (bijv Natuurinclusieve landbouw en biologische landbouw). De door indiener benoemde ontwikkelperspectieven of ontwikkelingsrichtingen zullen in het afwegingskader verder worden uitgewerkt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0062	4	Schoon water als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling Uit de reacties van de inwoners in het participatie verslag blijkt een brede steun voor schoon water: Waterkwaliteit wordt vaak als randvoorwaarde neergezet. Men vraagt om strenger handhaven op lozingen en vervuilende activiteiten, met specifieke aandacht voor pesticiden/"gif" (met name bollenteelt en sierteelt), industriële vervuiling en ook bredere bronnen zoals rioolwaterzuiveringen en consumentenproducten of medicijnresten. (…) Met name bollenteelt/lelieteelt komt terug als voorbeeld van een sector die volgens hen te veel druk legt op bodem en leefomgeving, en die strenger gereguleerd of verduurzaamd zou moeten worden. Wij vragen de Provincie om meer recht te doen aan deze participatiereacties in de visie. De waterschappen dienen binnenkort maatregelen te ontwikkelen voor de vierde planperiode (2028-2033) van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Zoals waarschijnlijk bekend, voldoet Nederland niet aan de Europese doelen voor schoon water. Schoon water is vanaf 2027 een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen zoals uitbreiding van de industriegebieden. De provincie stelt de kaders vast, waar de maatregelenpakketten van de drie Noord- Hollandse waterschappen aan moeten voldoen. Gezien de brede maatschappelijke steun voor waterkwaliteit in uw participatierapportage, en de nieuwe juridische werkelijkheid, vragen wij om in de omgevingsvisie meer richting en ambitie mee te geven richting de waterschappen. Voorbeelden hiervan zijn een bredere spuitvrije zone langs watergangen, actualisatie van lozingsvergunningen en behoud en herstel van permanent grasland.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld. De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp-RWBP ligt volgens planning in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage.
ZW_0062	5	Bescherm de meest waardevolle landschappen Uit het participatietraject blijkt duidelijk de wens om het landschap te behouden, en deze gebieden te vrijwaren van verdere verstedelijking. Tegelijkertijd is in de nieuwe omgevingsvisie de mogelijkheid opgenomen om binnen Beschermd Landschap te bouwen. Wij stellen voor om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland, zoals landgoederenzones, molenbiotopen, en de Scheggen van Amsterdam, te vrijwaren van verdere bebouwing. Door binnen het Beschermd Landschap (BL) een beperkt aantal "BL-plus" gebieden aan te wijzen waar wordt ingezet op volledig behoud van de huidige kernwaarden, blijven deze "landschapsparels" behouden voor de volgende generaties. Voor de overige gebieden binnen het Beschermd Landschap, waar aantasting zoals woningbouw volgens deze omgevingsvisie mogelijk is, vragen we om een concrete uitwerking van de belofte van GS aan PS om achteruitgang van natuur en landschap bij uitleglocaties en "straatjes erbij" volledig en voorafgaand te compenseren, en gemeenten hierbij actief te begeleiden en te adviseren. Deze compensatie dient op een juridische harde manier in de verordening te worden verwerkt, waardoor willekeur tussen gemeenten wordt voorkomen, zoals nu het geval is.	Wij koesteren onze landschappen en zoeken altijd naar een balans tussen het beschermen van waarden en ruimte bieden voor ontwikkeling. We zijn van mening dat de wijze waarop wij onze meest waardevolle landschappen beschermen en zorgdragen voor compensatie, in geval van aantasting bij noodzakelijke ontwikkelingen, hierbij passend is. Wij willen daarbij zo min mogelijk onderscheid maken in onze regels voor en binnen de 32 Beschermde Landschappen (BL). Deze landschappen zijn geselecteerd op basis van uitvoerig onderzoek en een interactief proces met stakeholders t.b.v. Kwaliteitsbeeld Noord-Holland 2050 door de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit. Ze zijn allen van hoge tot zeer hoge waarde en worden beschermd vanwege eigen specifieke kernkwaliteiten. Wel doen wij nader onderzoek naar mogelijk aanvullend beleid voor landgoederen, de scheggen van Amsterdam en molenbiotopen. Ten aanzien van het bouwen van woningen in Beschermd Landschap (BL) geldt dat maximaal 25 woningen in of aan de kern of het dorpslint toegestaan zijn, wanneer wordt voldaan aan de voorwaarden die in de omgevingsverordening zijn opgenomen (Artikel 6.59a Activiteiten in Beschermd landschap). Hierin is o.a. vastgelegd dat aantasting van habitat voor weidevogels is uitgesloten; en dat, wanneer er sprake is van aantasting van andere kernkwaliteiten, deze aantasting zoveel mogelijk moet worden beperkt, bij de planuitwerking rekening moet worden gehouden met de kernkwaliteiten, de ontwikkeling natuurinclusief moet worden gebouwd en de afname van water, groen en biodiversiteit moet worden gecompenseerd. Alleen in zeer bijzondere gevallen kan een verzoek bij GS worden ingediend om van de regels af te wijken.
ZW_0062	6	Voer regie op wildgroei vakantieparken Daarnaast zien wij zo wel binnen- als buiten de Beschermde Landschappen dat kleinschalige campings, recreatiegebiedjes en landbouwgrond steeds vaker plaats moeten maken voor grote vakantieparken. Dit draagt bij aan de verdere verstening en verrommeling van het landschap. Ook leidt het tot toenemende recreatiedruk in onder andere de duinen en de kust, waar de bezoekersaantallen nu al groter zijn dan de draagkracht van veel gebieden. Nu het kabinet ervoor heeft gekozen om hier geen landelijke wet voor te maken is het aan de Provincie om regie te voeren. Dat kan door in het hoofdstuk 5.16 Recreatie tekst op te nemen over het belang van balans in het aanbod van verblijfsplaatsen, waarbij een goede landschappelijke inpassing, natuurinclusieve ontwikkeling én beheer en compensatie van verloren ruimtelijke kwaliteit belangrijk zijn. Vervolgens kunnen in de Omgevingsverordening instructieregels voor gemeenten worden opgenomen.	In de Omgevingsvisie wordt toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie. We ondersteunen gemeenten in het versterken van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie en waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0062	7	Zorg voor voldoende recreatiegebieden bij nieuwbouw In de ontwerp Omgevingsvisie is veel aandacht voor woningbouw, waarbij ook het belang van voldoende nieuwe recreatiegebieden vaak is genoemd. Onder andere door de ontwikkeling van een groenblauw raamwerk, waarmee integraal en gebiedsgericht kan worden gewerkt aan nieuwe groene verbindingen, recreatieve verbindingen en landschappelijke kwaliteit. Wij zien hier veel kansen in en hopen dat de Provincie op korte termijn werk maakt van het versterken van dit raamwerk. Ook blijft het ook noodzakelijk om bij nieuwbouw van woonwijken rekening te houden met voldoende nieuw recreatiegroen. Naast het groen in de wijk (3 bomen in zicht, 30% bladerdek en beleefbaar groen binnen 300 meter) zijn recreatiegebieden en parken in en om de stad van groot belang. Wij zien dat veel inwoners van Noord-Holland in de participatierapportage dit ook al hebben benoemd. Bijvoorbeeld dat recreatievoorzieningen moeten meegroeien met woningbouw. In andere provincies is hier al concreet beleid voor ontwikkeld. Een voorbeeld is Utrecht, waar wordt gewerkt met het samenwerkingsprogramma “Groen Groeit Mee”. Wij roepen u op om het toevoegen van nieuw recreatiegroen bij woningbouw als leidend principe in de Omgevingsvisie op te nemen in hoofdstuk 5.13 Wonen, en dit vervolgens concreet uit te werken.	In de Omgevingsvisie hebben we opgenomen dat een belangrijk onderdeel van toekomstbestendig bouwen is dat bij woningbouw het recreatief groen binnen en buiten de wijk meegroeit.
ZW_0063	1	Allereerst willen wij u namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlem complimenteren met de vernieuwde ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland. De provincie Noord-Holland is voor de gemeente een belangrijke partner bij het bereiken van onze (gezamenlijke) maatschappelijke doelen. Dankzij de kennis en expertise, medewerking en ondersteuning van de provincie Noord-Holland zijn de laatste jaren mooie resultaten geboekt en staat er nog een hoop te gebeuren, bijvoorbeeld bij het OV-knooppunt Haarlem Spaarnepoort, het Stationsgebied Haarlem, de Regiodeal MRA West en bij de verschillende regionale doorfietsroutes. De vernieuwde provinciale omgevingsvisie nodigt uit om deze goede samenwerking tussen provincie Noord-Holland, regio Zuid-Kennemerland en gemeente Haarlem te bestendigen, te intensiveren en uit te bouwen. Haarlem herkent zich in de strategische richting van de provinciale ontwerp-omgevingsvisie. De provincie benoemt terecht de grote opgaven rond wonen, natuur, water, mobiliteit, energie, economie en leefbaarheid en koppelt hier navolgbare keuzes en richtingen aan, in een tijd waarin de ruimte steeds schaarser wordt. We zien dan ook veel raakvlakken met onze “Omgevingsvisie Haarlem 2045” en het recente coalitieakkoord “Samen bouwen aan een sterk Haarlem”. Tegelijkertijd behoeft de ontwerp-omgevingsvisie op onderdelen een nadere toelichting, verduidelijking of uitwerking. Om die reden dienen wij deze zienswijze in.’ Deze zienswijze is in afstemming met de gemeenten binnen de deelregio Zuid-Kennemerland (Heemstede, Bloemendaal, Haarlem en Zandvoort) tot stand gekomen, met een focus op de Haarlemse situatie. Naast deze brief sturen wij u ook een bijlage met extra toelichting en detailopmerkingen mee. Deze zijn integraal onderdeel van onze zienswijze. Namens de vier gemeenten merken wij daarbij op dat de periode van ter inzagelegging ongelukkig is gepland vanwege het zomerreces en bestuurswissel. Voor de milieutechnische aspecten verwijzen wij naar de zienswijze van de ODIJmond.	Wij danken indiener voor de complimenten. Wij herkennen de goede samenwerking met de gemeente, en om die te bestendigen en waar nodig en mogelijk die te intensiveren en uit te bouwen. Goed ook te lezen dat indiener raakvlakken met haar eigen gemeentelijke omgevingsvisie ziet. Wat de opmerking over de periode van terinzagelegging betreft, het volgende. Wettelijk gezien zijn wij verplicht voorgenomen besluiten 6 weken ter inzage te leggen. Hierbij is door de wetgever geen restrictie meegegeven voor recesperiodes. Om tegemoet te komen aan het feit dat er net gemeenteraadsverkiezingen zijn geweest en daardoor nieuwe colleges pas zijn aangetreden én een deel van de terinzagelegging tijdens het reces plaatsvond, hebben we de Omgevingsvisie 4 weken extra ter inzage gelegd. Daarnaast hebben we de conceptteksten online beschikbaar gesteld vanaf 15 april. Op deze manier hebben we geprobeerd zo veel mogelijk ruimte te geven aan zienswijze-indieners.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0063	2	Algemeen De ontwerp-omgevingsvisie biedt een samenhangend beeld van de ruimtelijke opgaven waar Noord-Holland voor staat, maar wij constateren dat dit voor Haarlem en Zuid-Kennemerland beperkt is uitgewerkt. Onze stad en regio valt binnen de gebiedsgerichte uitspraken van de provincie in vier, misschien wel vijf, gebieden. Dit leidt tot een onsamenhangend en onoverzichtelijk beeld. Het beeld ontstaat dat de visie voor onze regio de focus vooral legt op natuur, water en recreatie, terwijl de opgaven op het gebied van wonen, economie, mobiliteit, verstedelijking en omgevingskwaliteit onderbelicht blijft. Graag gaan we met de provincie om tafel om de gebiedsgerichte uitspraken van Haarlem Zuid-Kennemerland te verbreden en hierin alle thema's integraal mee te nemen in lijn met de "Samenwerkingsagenda provincie Noord-Holland en gemeenten Zuid-Kennemerland 2025-2027", zodat er een samenhangend beeld ontstaat van de opgaves waar we in Haarlem en Zuid-Kennemerland voor staan.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. In een aantal gebieden stapelen opgaven zich op. Om die reden hebben we een gebiedshoofdstuk toegevoegd, om soms gebiedsgericht duidelijker te maken welke opgaven er spelen, welke provinciale belangen ermee zijn gemoeid en in welke richting we denken. Daarmee is niet gezegd dat er geen opgaven spelen in andere gebieden in de provincie. We onderkennen we dat niet alle voor de deelregio relevante aspecten in de omgevingsvisie worden belicht. Gelet op het schaalniveau van de omgevingsvisie is het ook onmogelijk om in elke deelregio volledig in te gaan op al die aspecten, in samenhang. Bij de uitwerking van de omgevingsvisie betrekken we dan ook graag de deelregio. Wij beschouwen de deelregio als complementair aan de andere deelregio's in de MRA. In de Rijk-regiosamenwerking NOVEX MRA geven we daar dan ook invulling aan. Die aanpak zien we als nadere uitwerking van ons voorgenomen beleid in deze omgevingsvisie; de omgevingsvisie hoeft daar niet op te worden aangepast.
ZW_0063	3	Daarnaast adviseren wij de provincie om de omgevingsvisie te verbreden en het sociale domein hier een prominentere plek in te geven, bijvoorbeeld als het gaat om de gezonde leefomgeving. De provinciale benadering is van oudsher meer gericht op milieutechnische aspecten als het gaat om gezondheid, maar het onderwerp is natuurlijk veel breder. Hoewel milieutechnische aspecten op orde moeten zijn en veel opgaves uiteindelijk een plek moeten krijgen in de ruimte, zijn veel opgaven in de basis sociale opgaven. Het gaat over hoe mensen leven, wonen, werken, bewegen, meedoen, ontwikkelen, ontmoeten, naar elkaar omkijken en gezond zijn. Een breder sociaal perspectief met meer inzet op preventie, gemeenschapszin, bewegen, gelijkheid en bestaanszekerheid kan betekenen dat een fysieke ingreep uiteindelijk niet nodig blijkt.	[Zelfde antwoord als bij ZW 0066 sub 20] In het Beleidskader Gezonde Leefomgeving bedoelen wij met het begrip 'gezonde leefomgeving': een gezonde en veilige fysieke leefomgeving in de provincie Noord-Holland. Hierbij gaan wij uit van de taken waarvoor wij als provincie Noord-Holland verantwoordelijk zijn én waar we bevoegdheden hebben. Het is voor ons belangrijk om deze verantwoordelijkheid te nemen en vanuit onze bevoegdheden het meeste verschil te kunnen maken. Met 'gezondheid' doelen we op 'milieu-gerelateerde gezondheid'. Blootstelling aan schadelijke stoffen via lucht, water en bodem en hinder (door geluid, geur en (grof)stof) hebben daar invloed op. Hiermee leggen wij de focus op wat 'gezondheidsbescherming' wordt genoemd. We erkennen dat gezondheidsbevordering ook van groot belang is. Denk aan de aanleg van fietspaden, groenvoorzieningen, het tegengaan van hittestress in de stad, het stimuleren van gezonde voeding en voldoende beweging, en de inrichting van dorpen en steden. Sommige van deze onderwerpen krijgen aandacht vanuit aanpalend provinciaal beleid, maar voor veel van deze zaken is een andere overheid, in het bijzonder gemeenten, verantwoordelijk en primair aan zet.
ZW_0063	4	Wonen en verstedelijking Haarlem werkt aan binnenstedelijke verdichting, betaalbare woningbouw en complete stadswijken voor diverse doelgroepen waarin wonen, werken, voorzieningen en groen in balans zijn. Op deze onderwerpen kunnen wij ons goed vinden in de provinciale ontwerp-omgevingsvisie. Met de komst van de wet Versterking regie Volkshuisvesting per 1 juli jl. is de regionale samenwerking en afstemming nog belangrijker geworden. De provincie zal namens het Rijk regie voeren op de regionale afspraken. Voor de regio Zuid-Kennemerland/IJmond vinden wij het van belang dat we de ruimte krijgen om regionaal te mogen sturen op de gewenste woningbouwverdeling en segmentering, zodat we maatwerk per gemeente kunnen toepassen en zo de best passende verdeling voor elke gemeente, stadsdeel of wijk en zo voor de regio als geheel kunnen maken. De woningbouwopgave in de ontwerp-omgevingsvisie wordt terecht nadrukkelijk verbonden met andere opgaven, zoals klimaatneutraal, circulair, natuurinclusief, rekening houdend met water en bodem en de kwaliteit van de leefomgeving. Ook het belang en de samenhang met mobiliteit, werkgelegenheid, voorzieningen en recreatie wordt tevens terecht geagendeerd. Ruimtelijke ontwikkelingen moeten bijdragen aan een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving. De gemeente Haarlem onderstreept dit, maar ziet ook dat dit leidt tot stevige ruimtelijke én financiële opgaven. Tegelijkertijd horen en begrijpen wij ook de oproep vanuit het Rijk om minder ambities te stapelen en minder lokale eisen te stellen. Echter, wij vinden het wel van belang om beleidsvrijheid te hebben, en ons inziens vraagt dit vooral om een ander manier van werken, bijvoorbeeld door integrale gebiedsfinanciering. Graag zien we dat de provincie Noord-Holland zich hier ook hard voor maakt richting het Rijk.	De zienswijze is in lijn met de werkwijze die binnen de woningbouwregio wordt afgesproken en waarover in de volkshuisvestingsprogramma's afspraken worden gemaakt. De wens voor integrale gebiedsfinanciering ondersteunen wij via de Novex MRA en het BO Leefomgeving. Daarnaast werken we al aan investeringsagenda's via NOVEX-MRA, NOVEX-Schiphol, NOVEX-Groene Hart en NOVEX-NZKG.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0063	5	Economie en werkgelegenheid De provincie kiest voor een toekomstbestendige economie, adresseert terecht de negatieve woonwerkbalans in Zuid-Kennemerland en wijst Haarlem aan als onderdeel van het strategische cluster biotechnologie. Dit sluit goed aan op onze ambities. Haarlem wil de economie verdere versterken door ruimte voor werk vast te houden, te versterken op de OV-knooppunten en door de Zuidstrook Waarderpolder verder te intensiveren (4.500 extra arbeidsplaatsen) en te profileren als dé plek voor kennisintensieve werkgelegenheid, circulaire economie & Tech en gezond & vitaal leven. Hiermee verbeteren we de woon-werkbalans en verminderen we op termijn de negatieve pendel. We trekken graag samen met de provincie op om verdere invulling te geven aan de aanwijzing als strategisch cluster voor biotechnologie in relatie tot de ambities voor de Zuidstrook Waarderpolder, de Waarderpolder als geheel en voor de bredere economische ontwikkeling van onze regio en gemeente. Van de provincie vragen we de instrumenten om ons hierbij te helpen, zoals bijvoorbeeld een provinciaal investeringsfonds voor het intensiveren van bedrijventerreinen.	Wij realiseren ons dat toenemende schaarsten vragen om een kritische afweging ten aanzien van het verder faciliteren van datacenters. Hoewel er vanuit Europa, rijk en regio een duidelijke behoefte is aan datacenters die bijdragen aan Europese soevereiniteit zullen wij via onze provinciale Datacenterstrategie nader uitwerken hoe wij daarop willen gaan sturen.
ZW_0063	6	Mobiliteit en bereikbaarheid Het mobiliteitssysteem in Haarlem en Zuid-Kennemerland zit tegen zijn grenzen. Daarom zet Haarlem de voetganger op één en werken we aan een schaalsprong van het openbaar vervoer, versterking (en versnelling) van het (regionale) fietsnetwerk en een betere lokale en regionale bereikbaarheid. De provinciale inzet op schone publieke mobiliteit in de vorm van een sterk openbaar vervoer, doorfietsroutes en (deel-)voertuigen sluit hier goed op aan. Echter, een lange(re) termijn visie op mobiliteit en bereikbaarheid is onvoldoende onderdeel van de provinciale ontwerpomgevingsvisie. In onze ogen is dat wel noodzakelijk gezien de opgave. In het geval van Haarlem en Zuid-Kennemerland denken wij dan aan een visie op het uitbreiden van Metrobus/HOV-trajecten en een toekomstvisie op de Metrobus/HOV lijn 300.	Als provincie streven we naar een bereikbaar, verkeersveilig, inclusief mobiliteitssysteem met beperkte impact op de gezonde leefomgeving. In stedelijke omgevingen streven we naar een systeem van publieke mobiliteit in combinatie met een dekkend doorfietsroutenetwerk. Het systeem van publieke mobiliteit heeft een sterke basis in openbaar vervoer en sterke overstappunten/stations of hubs. Als mobiliteitspartner gaan we graag in gesprek met indiener over hoe we samen aan dit toekomstig systeem kunnen werken.
ZW_0063	7	In de visie geeft u aan dat bereikbaarheid niet altijd gegarandeerd kan worden. Dit betekent in onze ogen dat binnenstedelijke verdichting nog logischer wordt en dat de provincie zich – zoals u zelf ook aangeeft – zich zou moeten focussen op het verbeteren van bestaande (OV-)netwerken en het realiseren van ontbrekende schakels. In onze ogen gaat het dan bijvoorbeeld om het MetroBussysteem en de spoorknoop Haarlem(OV-schaalsprong), doorgaande busverbindingen over concessiegrenzen heen, de regionale doorfietsroutes en de Velserverbinding. Allemaal onderwerpen waar we met de provincie aan werken, maar deze ingrepen komen slechts summier aan bod in de ontwerp-omgevingsvisie. Wij zien dit graag sterker terugkomen in de definitieve versie. Ook gaan wij graag in gesprek over de barrière-werking van de N208 en de OV-bereikbaarheid van de Waarderpolder.	De omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen de huidige en toekomstige inrichting van de Provincie Noord-Holland. Details betreffende specifieke verbindingen of opwaarderingen passen niet binnen de visie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0063	8	Groenblauw, recreatie en omgevingskwaliteit Het versterken van het groenblauwe netwerk, om daarmee recreatie te spreiden, te zoneren en te verbinden om de kwetsbare natuurgebieden te ontzien, is een gedeelde ambitie, maar roept vragen op met betrekking tot haalbaar- en uitvoerbaarheid. Uit de visie blijkt nog onvoldoende hoe deze ambities worden gerealiseerd en gefinancierd, wie het eigenaarschap heeft, ook met oog op toekomstig beheer. Ook wordt in de Omgevingsvisie recreatiegebied Spaarnwoude nauwelijks benoemd terwijl dit gebied in potentie een grote rol kan spelen in het opvangen van de recreatieve druk in de MRA. Gezien het bovenregionale karakter van de recreatieopgave verwachten wij hier een grotere rol van de Provincie Noord-Holland, en is het van belang dat de provincie deel blijft nemen aan de recreatieschappen. Initiatieven zoals het 'Groene Hoefijzer' – een regionaal groenblauw recreatief netwerk rondom de stad – sluiten goed aan bij de provinciale ambitie om natuur, recreatie en landschap sterker met elkaar te verbinden. Wij vragen de provincie om meer duidelijkheid te geven over de eigen rolopvatting ten aanzien van de haalbaar- en uitvoerbaarheid van de groenblauwe ambities, hier een meer trekkende rol te pakken en het Groene Hoefijzer nadrukkelijk op te nemen in de visie.	Dit maakt onderdeel uit van de uitwerking die volgt na de vaststelling van de Omgevingsvisie.
ZW_0063	9	Haarlem onderschrijft het uitgangspunt dat water en bodem een belangrijkere rol moeten krijgen bij ruimtelijke keuzes. Opgaven rond drinkwaterwinning, waterkwaliteit, verzilting en klimaatadaptatie zijn ook voor Haarlem zeer relevant. Tegelijkertijd is nog onvoldoende duidelijk wat het principe van water en bodem als ordenend principe in de praktijk betekent voor bestaande functies en toekomstige ontwikkelingen. Wij vragen de provincie om de gevolgen van drinkwaterzoekgebieden, beschermingsregimes en ruimtelijke reserveringen – waaronder ook de overgangszones, stikstofzones en uitbreidingen van natuur – nader te concretiseren en inzichtelijk te maken welke gevolgen dit heeft voor het huidige en toekomstige gebruik en de ontwikkelruimte in en rond Haarlem. Daarnaast vragen we aandacht voor de beperkte zoetwaterbeschikbaarheid, toenemende droogte en het dalende grondwaterpeil in relatie tot funderingsproblematiek. Dit onderwerp is onderbelicht in de ontwerp-omgevingsvisie.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld. De funderingsproblematiek is een vraagstuk gerelateerd aan beperkte zoetwaterbeschikbaarheid en toenemende droogte en dalend grondwaterpeil. Dit specifieke vraagstuk is sterk lokaal van aard, lastig te beïnvloeden met maatregelen op (regionaal-) systeemniveau en valt onder de verantwoordelijkheid van gemeenten, eigenaren en particulieren.
ZW_0063	10	Stikstof en netcongestie Voor Haarlem vormen stikstof en netcongestie belangrijke belemmeringen voor woningbouw, economische ontwikkeling en gebiedsontwikkeling. De provincie benoemt stikstof terecht als een belangrijke randvoorwaarde, maar benadert het vraagstuk vooral vanuit natuurherstel. Wij onderschrijven het belang van natuurherstel, maar vragen tegelijkertijd aandacht voor het maatschappelijke belang van woningbouw, leefbaarheid en economische ontwikkeling in deze afweging. Wij verwachten van de provincie een duidelijk handelingsperspectief voor gemeenten en het creëren van een werkbaar beleidskader voor toekomstige ontwikkelingen. Maatwerk is daarbij van belang.	Het programma Natuurherstel en stikstofvermindering gaat uit van geborgd natuurherstel als noodzakelijke vereiste voor het (weer) ontstaan van vergunningsruimte voor maatschappelijke ontwikkeling. Gemeenten worden betrokken bij de ontwikkeling van de uitvoering.
ZW_0063	11	Haarlem zet volop in op verduurzaming en elektrificatie, maar ondervindt steeds vaker de gevolgen van netcongestie. De provincie benoemt dit terecht als een van de belangrijkste ruimtelijke en economische knelpunten. Wij delen deze analyse van de provincie en zijn van mening dat het oplossen van netcongestie een van de grootste prioriteiten van de provincie zou moeten zijn. Daarbij vragen wij met name aandacht voor de uitvoeringskracht en het versnellen van procedures, ook bij de Omgevingsdiensten. Wij vragen de provincie om een actieve en coördinerende rol te blijven vervullen in het realiseren van voldoende netcapaciteit, het ondersteunen van collectieve warmtenetten en andere randvoorwaarden voor de energietransitie. Hierbij hoort in onze ogen het prioriteren van de realisatie van het nieuwe hoogspanningsstation A9-Zuid (gekoppeld aan integrale ontwikkeling van de Houtrakpolder op gebied van natuur, recreatie en waterberging) en de uitbreiding van het huidige station Vijfhuizen om de netcongestie in Zuid-Kennemerland aan te pakken.	Netcongestie is inderdaad een groot probleem voor economische ontwikkeling, woningbouw en verduurzaming. Wij hebben in de Omgevingsvisie aangegeven dat we een aanjagende en verbindende rol willen spelen bij het oplossen van netcongestie (was paragraaf 5.7 wordt paragraaf 6.7). We gaan graag met u in gesprek over mogelijkheden om procedures te versnellen. GS heeft in mei 2026 ingestemd met de verdere uitwerking van de locatie voor A9-Zuid, gedeeltelijk in het Westelijk Havengebied en het het Groene Schip midden. Het Projectbesluit is eind 2027 voorzien.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0063	12	Samenvattend Gemeente Haarlem onderschrijft de strategische richting van de ontwerp-Omgevingsvisie, maar vraagt om een meer evenwichtige uitwerking van Zuid-Kennemerland waarin naast natuur, water en recreatie ook wonen, economie en mobiliteit een volwaardige plek krijgen. Daarnaast adviseren wij u om de omgevingsvisie te verbreden en het sociale domein hier een prominentere positie in te geven, en bijvoorbeeld gezondheid integraal mee te nemen. Verder vragen wij om meer duidelijkheid over de gevolgen van provinciale keuzes en uitspraken voor (regionale) bereikbaarheid, maatwerk in relatie tot de (regionale) woningbouwopgave, de stedelijke en economische ontwikkelruimte en om een actievere rol van de provincie bij de aanpak van systeemknelpunten zoals stikstof en netcongestie.	Onder verwijzing naar onze beantwoording van de onderdelen hiervoor, danken wij indiener nogmaals voor de zienswijze.
ZW_0063	13	Graag lichten wij onze zienswijze nader toe in een gesprek en we denken graag mee over de verdere uitwerking van de ontwerp-omgevingsvisie richting de definitieve visie en de doorvertaling naar programma's en omgevingsverordening. Wij brengen graag onze lokale en regionale kennis en expertise in om de voorgestelde keuzes en richtingen verder door te denken in relatie tot de (regionale) opgaves en ambities, zodat er echt een gedragen en gezamenlijk verhaal ontstaat, in lijn met de “Samenwerkingsagenda provincie Noord-Holland en gemeenten Zuid-Kennemerland 2025-2027”.	Gelet op de vele zienswijzen, schiet de tijd tekort om in te gaan op het aanbod van indiener om de zienswijze nader toe te lichten. Wij maken wanneer nodig graag gebruik van de kennis en expertise in de regio, wanneeer we aan de slag gaan met uitwerking van de Omgevingsvisie.
ZW_0063	13a	Hieronder onderdelen in de bijlage van Haarlem. Deels toelichtend op de hoofdonderdelen in de brief hierboven. Deels nog aanvullend zoals de opmerkingen over kaarten. Advies om er niet te diep op in te gaan	Introductietekst, geen antwoord nodig
ZW_0063	14a	Bijlage - Nadere toelichting en detailopmerkingen Wij vragen aandacht voor de leesbaarheid en bruikbaarheid van de ontwerp-omgevingsvisie. Het ontwerp is niet gepubliceerd op het DSO, waardoor de ruimtelijke vertaling van ambities en richting niet altijd helder is. De huidige opzet maakt het lastig om gericht informatie te vinden en te relateren aan kaarten en figuren. Een duidelijkere structurering, met meer gebruik van kopjes en expliciete verwijzingen naar kaarten en figuren, zou de toepasbaarheid van de visie in de praktijk vergroten. Ook de leesbaarheid van het kaartmateriaal laat soms te wensen over. Zo dekken de meeste titels onvoldoende het onderwerp van de betreffende kaart.	Wij hebben begrip voor de opmerking over de leesbaarheid en bruikbaarheid, met name als het gaat om raadpleging via het DSO. Het ontwerp is overigens wel gepubliceerd op het DSO. Wij kiezen ervoor om de ruimtelijke vertaling nader vorm te geven bij de uitwerking van de Omgevingsvisie. Dat betekent dat we voor nu geen concrete begrenzingen in het DSO opnemen en er op deze manier bij het inzoomen op digitale kaarten geen onnodige verwarring kan worden gezaaid. In de aangepaste omgevingsvisie hebben wij op verschillende punten de leesbaarheid en verwijzingen verbeterd.
ZW_0063	14aa	p.80, p.146 Collectieve warmtenetten kunnen een belangrijke rol spelen in het oplossen van de netcongestie, door een groot deel van de warmtevraag af te vangen en het elektriciteitsnetwerk te ontzien. Om collectieve warmtenetten van de grond te krijgen, is veel ondersteuning van Rijk en provincie nodig. Vanwege het bovengemeentelijke karakter van warmtenetten in relatie tot het elektriciteitsnetwerk, kunnen gemeenten niet alléén verantwoordelijk zijn voor de realisatie. Denk ook aan het realiseren van bovenlokale transportleidingen voor warmte. Het zou goed zijn als de provincie hier een meer coördineerde rol pakt in het licht van netcongestie, dus niet enkel adviseren, verbinden en aanjagen.	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de realisatie van warmtenetten. In die regio’s waar warmtenetten worden ontwikkeld die gemeentegrens overstijgend zijn bieden wij al aan om het proces van samenwerking te faciliteren. Het is echter aan gemeenten om te bepalen of zij daar gebruik van willen maken. We hebben een teksttoevoeging gedaan dat we mogelijk in de toekomst een rol zien bij de realisatie van regionale transportleidingen voor warmte (zie ook onze beantwoording op zienswijze ZW_0055).
ZW_0063	14ab	p.82 In de ontwerp-omgevingsvisie geeft de provincie aan vrijwel nooit bevoegd gezag te zijn, maar stelt te onderzoeken of het overnemen van het bevoegd gezag versnelling kan brengen en doelmatig is. Dit roept de vraag op in welke gevallen, op welke aspecten en onder welke omstandigheden de provincie deze interventie zou overwegen, en in hoeverre dit in afstemming met gemeenten en andere overheden zou gebeuren. Graag verduidelijking op dit punt.	Overname van bevoegd gezag zal worden overwogen in overleg met betrokken gemeenten en als het versnelling in de procedure brengt. Het Rijk bereidt wetgeving voor waarbij wij de bevoegdheid krijgen voor stations en kabels en leidingen van 110 kV tot 220kV.
ZW_0063	14ac	p.85, p.88 Het verminderen van de stikstofdepositie wordt vooral gerelateerd aan natuurherstel, maar te weinig als bepalende factor om het slot van maatschappelijke (gebieds-)ontwikkelingen te halen. Ook wij vinden natuurherstel van groot belang, maar dit vraagt in onze ogen om een evenwichtige maatschappelijke afweging. Het opleggen van extra beperkingen moet worden voorkomen. Aanvullende beschermingszones of instructieregels verzoeken wij gebiedsgericht toe te passen en niet op basis van generieke afstanden. Wij achten het van belang dat de provincie een nog actievere rol pakt in het stikstofdossier en meer duidelijkheid biedt over haar inzet, onder andere via beleidskaders en onderlinge afstemming, want enkel met natuurherstel gaat dit dossier niet van het slot.	Noord-Holland ontwikkelt in het kader van het programma Natuurherstel en stikstofvermindering een gebiedseigen provinciale aanpak op basis van optimale doelmatigheid en draagvlak voor elk van de N2000-gebieden. Met het Rijk wordt het gesprek gevoerd over afwijking van de landelijk bepaalde generieke afstanden binnen de rijkskaders voor financiering.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0063	14ad	p.94 De woningbouwopgave in de ontwerp-omgevingsvisie wordt terecht nadrukkelijk verbonden met andere opgaven, zoals klimaatneutraal, circulair, natuurinclusief, rekening houdend met water en bodem en de kwaliteit van de leefomgeving. Het belang van mobiliteit, werkgelegenheid, voorzieningen en recreatie wordt tevens terecht geagendeerd. Het inbrengen en realiseren van al deze ambities betekent een stevige ruimtelijke én financiële opgave. De samenhang tussen thema's is helder, maar wat dit in de praktijk betekent en hoe de provincie hierop wil sturen, en/of wilt ondersteunen en bijdragen is niet voldoende duidelijk. Het is voor de uitvoerbaarheid van de woningbouwopgave belangrijk dat duidelijker wordt welke randvoorwaarden hieruit voortvloeien (buiten de aantallen en segmentering), hoe deze in de praktijk worden toegepast en wat dit betekent voor de haalbaarheid van projecten. Gemeenten kunnen dit niet alleen. Dit raakt met name ook het financieringsvraagstuk, hoe zorgen we voor een meer gelijk speelveld, waarbij ambities zoals ruimte voor economie, recreatie, natuur en gezondheid, volwaardig worden meegenomen in gebiedsontwikkelingen, zodat we echt werken aan integrale verstedelijking en dat de subsidiemogelijkheden niet alleen aan woningen en infrastructuur zijn gekoppeld.	De oproep om intergrale gebiedsontwikkeling toe te passen onderschrijven wij. De uitwerking hoe de visie gerealiseerd kan worden vindt uiteindelijk plaats in de omgevingsverordening, de woondeal, het volkshuisvestingsprogramma en verschillende instumenten zoals subsidies.
ZW_0063	14af	p.118 Met de provincie Noord-Holland werken we goed samen in het gebiedsproces aan het uitbreiden van natuur, behoud van toekomstbestendige agrarische bedrijvigheid, het versterken van de biodiversiteit en recreatieve verbindingen. Wij onderschrijven daarmee de inzet op natuurherstel, versterking van biodiversiteit en verbetering van de omgevingskwaliteit. De ontwerp-omgevingsvisie maakt de gevolgen van natuurherstel en uitbreiding van natuurgebieden voor bestaande functies en gebruik nog niet expliciet, en wat er in de toekomst nog wel kan. Het zou goed zijn als de Provincie Noord-Holland hier al meer gerichte uitspraken over kan doen in haar omgevingsvisie.	Deels wordt dit beleid nog uitgewerkt, de impact is niet overal duidelijk. Het op te nemen afwegingskader natuur geeft handvatten om deze keuzes te maken.
ZW_0063	14ag	p. 129 De doorwerking van de richtingen en keuzes naar gebiedsniveau, en in het bijzonder voor Haarlem en voor Zuid-Kennemerland, is nog beperkt uitgewerkt. De visie maakt op strategisch niveau duidelijke keuzes, onder andere waar het gaat om het leidend maken van water en bodem, het prioriteren van natuurherstel en het zorgvuldig omgaan met de beschikbare ruimte. De consequenties van deze keuzes voor de feitelijke ontwikkelruimte en het ruimtegebruik in specifieke gebieden blijven echter veelal (te) impliciet. Natuurlijk volgt deze uitwerking bij de verder op te stellen programma's en omgevingsverordening, maar toch vinden we het belangrijk dat er nu al een extra slag wordt gemaakt. De wijze waarop de gebiedsspecifieke uitspraken nu zijn geordend is naar onze mening verwarrend. Haarlem valt volgens deze methodiek in vier – mogelijk vijf – verschillende gebieden. Hierdoor ontstaat voor Haarlem en Zuid-Kennemerland nu een beeld waarin de nadruk ligt op water, natuur en recreatie, terwijl andere relevante thema's, zoals economie, mobiliteit, integrale verstedelijking en omgevingskwaliteit grotendeels buiten beschouwing blijven. Wij vinden het belangrijk dat deze thema's ook integraal en in samenhang worden uitgewerkt voor onze regio, en denken daar graag over mee. En dat er maatwerk wordt geboden passende bij de opgaven en beperkingen die in Zuid-Kennemerland spelen. Veel informatie is al voorhanden, want we werken immers goed samen met de provincie Noord-Holland, bijvoorbeeld via de NOVEX-MRA, het gebiedsproces Zuid- Kennemerland, het Programma OV-Knooppunten, Regiodeal en MetroBus Haarlem-Amsterdam. Wij verwachten deze onderwerpen terug te zien in de gebiedsgerichte uitspraken. Wij verzoeken de provincie om de gebiedsgerichte uitwerking voor Zuid-Kennemerland te verdiepen en te verbreden en beter inzicht te geven in de effecten van de verschillende beleidskeuzes op de regionale ontwikkelruimte en beperkingen. Zoals aangegeven doen we dat graag in gezamenlijkheid mét de Provincie Noord-Holland.	Zie antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0063)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0063	14ah	P.148 Op het beleidsterrein wonen werken de regiogemeenten Zuid-Kennemerland/IJmond al langere tijd samen. Zo voeren de regiogemeenten van Zuid-Kennemerland en IJmond, provincie Noord-Holland en woningcorporaties samen het Woonakkoord Zuid-Kennemerland/IJmond 2021-2025 uit dat doorloopt tot en met 2027 en stellen gezamenlijk met de provincie nieuwe regionale afspraken op. Tot en met 2035 bouwen we in Zuid-Kennemerland en de IJmond ca. 20.000 woningen (inschatting op basis van plancapaciteit). Zo dragen wij ons steentje bij aan de grote landelijke woningbouwopgave en in de MRA. Het woningbouwproject Spoorzone van Beverwijk levert hier ook een belangrijke bijdrage aan. Ook na 2035 blijven we volop inzetten op het versnellen van de woningbouwproductie en het toevoegen van voldoende woningen. Met de komst van de wet Versterking regie Volkshuisvesting per 1 juli jl. is de regionale samenwerking en afstemming nog belangrijker geworden. De wet zet – op woningbouwregio niveau – in op een verdeling van 30% sociale huur en 2/3 betaalbare woningen. Als deelregio van de woningbouwregio Metropoolregio Amsterdam (MRA) dienen we zorg te dragen voor ons aandeel aan betaalbare woningen. De inzet vanuit Haarlem is 40% sociale huur, 40% middensegment en 20% vrij zoals vastgesteld in het gemeentelijke Volkshuisvestingsprogramma en zoals ook gepresenteerd in het coalitieakkoord. Op deelregionaal niveau willen we dit samen met de andere regiogemeenten verder uitwerken in relatie tot de nieuwe landelijke wet. In het huidig Woonakkoord wordt voor Zuid-Kennemerland/IJmond al regionaal afgestemd over de toevoeging en verdeling van sociale woningbouw. Medewerking en steun van de provincie hierbij is van belang om aan de grote woningvraag naar betaalbare woningen te kunnen voorzien alsook richting het Rijk om geen belemmeringen te krijgen bij toekomstige ondersteuning.	Wij waarderen de inzet van gemeente Haarlem om de afgelopen jaren een flinke bijdrage te leveren in sociale- en betaalbare woningbouw in de regio. In de uitwerking van de deelregionale afspraken (die zullen landen in het volkshuisvestingsprogramma) zal hierover het gesprek worden gevoerd, ook met het Rijk, over de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de afspraken.
ZW_0063	14b	p.12, p.27, p.60. In Haarlem zorgen netcongestie en stikstof voor uitstel en in het ergste geval afstel van (woningbouw-)projecten. Terwijl we juist gevraagd worden te versnellen. Onze ligging nabij Natura-2000 maakt dit extra urgent. Het roept de vraag op welk handelingsperspectief er is en welke ruimte de provincie kan bieden voor maatwerk. De ontwerp-omgevingsvisie maakt nog onvoldoende duidelijk welke concrete maatregelen de provincie voor ogen heeft om deze knelpunten op te lossen, en hoe de provincie dit met het Rijk en de gemeenten op wil pakken.	Het programma Natuurherstel en stikstofvermindering heeft tot doel in 2027 te worden vastgesteld door GS en PS met consultatie van onze partners waaronder gemeenten en waterschappen. De omgevingsvisie heeft een langere horizon en een hoger abstactieniveau.
ZW_0063	14c	p. 22 - Figuur 6 Landschap en erfgoed Binnenstad Haarlem lijkt op deze kaart als water te zijn weergegeven. Ditzelfde beeld komt op meerdere kaarten terug. Wij verzoeken de provincie het kaartmateriaal op dit punt te controleren en waar nodig te corrigeren.	Dank voor de constatering van deze omissie. We hebben de kaart(beelden) aangepast
ZW_0063	14d	p. 26, p.73, p.144 De visie erkent dat de stedelijke ondergrond drukker wordt door thema's als energietransitie, netcongestie en de vernattings- en vergroeningsopgaven. Het verhaal is echter wel vrij algemeen en er wordt niet aangegeven hoe keuzes worden gemaakt als verschillende functies met elkaar botsen. Hiervoor is een duidelijke prioritering in de ondergrond noodzakelijk. Overweeg een concretere en sturende aanpak voor de inrichting van de ondergrond met een duidelijk afwegingskader inclusief regionale afstemming.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld. Daarnaast maken de afwegingsprincipes duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0063	14e	p.27, p.47, p.60, p.80 De ontwerp-omgevingsvisie benoemt energienetwerken en knooppunten als sturend principe, wat wij goed kunnen volgen. Tegelijkertijd roept deze koers belangrijke vragen op over de praktische uitwerking en de gevolgen voor de economische ontwikkeling van andere werklocaties. Allereerst is onduidelijk waar de grens ligt tussen een reguliere en een grote energievrager. Is dit gekoppeld aan een specifieke aansluitcapaciteit, een jaarlijks energieverbruik of aan de aard van de bedrijfsactiviteiten? Zonder een heldere definitie blijft onduidelijk welke bedrijven nog op reguliere bedrijventerreinen kunnen worden gevestigd en welke uitsluitend binnen een energiecluster een plek kunnen krijgen. De wijze waarop deze afbakening wordt gemaakt, heeft directe gevolgen voor de ontwikkelmogelijkheden van gemeenten en bedrijventerreinen.	De energie-infrastructuur wordt sturend voor ontwikkelingen. Het voorkomt dat onverwacht grote congestieproblemen zich in de toekomst voordoen en draagt eraan bij dat netbeheerders de netuitbreidingen beter kunnen plannen. Ook worden daarmee het energiesysteem en de ruimte efficient benut. In gebiedssessies voor de energiebeelden zal dit worden uitgewerkt. Er is niet vastgelegd wat een grote energievrager is: ontwikkelingen moeten passen bij het huidige of toekomstige netwerk. Bij grote 150kV stations met nog voldoende capaciteit kunnen bedrijven met een grote capaciteitsvraag zich vestigen, bij kleinere 20kV stations (met nog capaciteit) bedrijven met een kleinere capaciteitsvraag. Het gaat dus om de aansluitcapaciteit.
ZW_0063	14f	Daarmee ontstaat ook een breder ruimtelijk vraagstuk. Betekent de aanwijzing van energieclusters feitelijk dat er een nieuwe hiërarchie van bedrijventerreinen ontstaat, waarbij een beperkt aantal locaties ruimte biedt aan energie-intensieve economische activiteiten en andere locaties zich noodgedwongen moeten richten op minder energie-intensieve functies? En zo ja, welke ontwikkelperspectieven ziet de provincie dan voor deze overige bedrijventerreinen?	Er is geen sprake van een nieuwe hiërarchie van bedrijventerreinen maar wel van een differentiatie. Overigens kennen we dit al: op bijvoorbeeld bedrijventerreinen met een aansluiting op een rijkssnelweg vestigen zich logistieke bedrijven.
ZW_0063	14g	Van belang is bovendien dat energiegebruik en bedrijfsprocessen niet statisch zijn. Bedrijven die vandaag geen grote energievrager zijn, kunnen dat in de toekomst wel worden als gevolg van elektrificatie, verduurzaming of groei. Een strikte koppeling tussen energie-intensieve activiteiten en energieclusters vraagt daarom om een duidelijk perspectief op hoe bestaande bedrijventerreinen kunnen meegroeien met de energietransitie.	Dit is correct. Liander en TenneT doen veel onderzoek (ook bij individuele bedrijven) naar vraagontwikkeling. Het is belangrijk dat de netbeheerders hierop goed zicht krijgen om netuitbreidingen te kunnen plannen. Maar het is ook noodzakelijk dat (bestaande) bedrijven energie besparen, zelf energie opwekken, pieken in verbruik afvlakken en enregie delen (energyhubs). Bij netcongestie is dit de enige mogelijkhed om te verduurzamen en uit te breiden. En het voorkomt extra netuitbreidingen.
ZW_0063	14h	De provinciale keuze voor energieclusters lijkt daarmee logisch vanuit het energiesysteem bezien, maar vraagt nog om nadere uitwerking op het niveau van definities, afwegingskaders en de ontwikkelperspectieven voor niet-aangewezen bedrijventerreinen. Pas dan wordt duidelijk wat deze beleidskeuze daadwerkelijk betekent voor de toekomstige ruimtelijke en economische ontwikkeling van werklocaties. De positie van Haarlem hierin is nog niet helemaal helder. Op kaart lijkt De Waarderpolder onderdeel uit te maken van energiecluster ‘De Liede'. Wij verzoeken de provincie om de positie van Haarlem binnen het energiesysteem te verduidelijken. Daarbij vragen we ook aandacht voor het MKB, die geen (maatschappelijke) prioriteit krijgen in de toekenning van nieuwe of zwaardere aansluitingen waardoor de uitbreidings- en/of verduurzamingsmogelijkheden voor hen zeer beperkt zijn. Dit gebrek aan handelingsperspectief lijkt in onze regio minstens 8 jaar te zullen duren, totdat het nieuwe hoogspanningsstation A9-Zuid is opgeleverd.	Wij onderschrijven dat een gebiedsgerichte uitwerking nodig is voor keuzes over het toekomstige energiesysteem. De Omgevingsvisie bevat de strategische ruimtelijke koers op hoofdlijnen. De verdere uitwerking van de verhouding tussen de potentiële energieopwek, de toekomstige energievraag en de benodigde energie-infrastructuur vindt plaats in energiebeelden en het nog uit te werken provinciale Programma Energie. Energiebeelden brengen vraag en aanbod van energie op provinciaal en regionaal niveau in samenhang in beeld. Zij bieden daarmee een basis voor keuzes over opwek, opslag, warmte, waterstof, energie-infrastructuur en de bijbehorende ruimtelijke randvoorwaarden. Het Programma Energie kan deze inzichten vervolgens vertalen naar provinciale maatregelen, afspraken en monitoring. De provincie sluit daarmee aan bij de nieuwe landelijke interbestuurlijke werkwijze voor het energiesysteem, die in 2026 verder wordt uitgewerkt en vanaf 2027 wordt ondersteund door het Nationaal Programma Energiesysteem.
ZW_0063	14i	p.27, p.84 We erkennen het belang van de behoefte aan datacenters met oog op de verdere digitalisering en beoogde soevereiniteit., maar tegelijkertijd verwachten we hier een (nog) kritischere houding van de provincie. Datacenters vragen veel ruimte, elektriciteit, (zoet) water en ruimte voor transportleidingen. Het is de vraag of de voordelen opwegen tegen de nadelen, juist omdat ruimte, elektriciteit, (zoet) water alleen maar schaarser worden. Tevens kan de vraag gesteld in hoeverre er echt sprake is van het versterken van soevereiniteit op het moment dat de eigenaren en investeerders niet gelieerd zijn aan Nederlandse of Europese overheden. De restwarmte van datacenters heeft potentie, maar niet zoveel als geo- of aquathermie.	Wij realiseren ons dat toenemende schaarsten vragen om een kritische afweging ten aanzien van het verder faciliteren van datacenters. Hoewel er vanuit Europa, rijk en regio een duidelijke behoefte is aan datacenters die bijdragen aan Europese soevereiniteit zullen wij via onze provinciale Datacenterstrategie nader uitwerken hoe wij daarop willen gaan sturen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0063	14j	p.28 Het is positief dat de provincie inzet op kringlooplandbouw en voedselzekerheid, maar verduurzaming van de landbouw vraagt vaak om een andere manier van omgaan met ruimte. Denk aan extensivering, alternatieve inkomstenbronnen voor agrariërs en aanpassingen in monoculturuursystemen zodat de omslag naar een duurzame en diverse bedrijfsvoering en toekomstbestendig verdienmodel mogelijk wordt. Nieuwe verdienmodellen en een meer diverse landbouwstructuur hebben ruimtelijke consequenties, maar dit staat soms haaks op cultuurhistorische waarden en het open landschap. Deze transitie vraagt dus om gericht ruimtelijk beleid, ook van ons als gemeenten. Dit onderwerp zou verder in gezamenlijkheid met gemeenten – ook in relatie tot andere ambities zoals recreatie- en natuurontwikkeling – moeten worden uitgewerkt in het kader van deze omgevingsvisie.	We willen graag met indiener samenwerken. Wij zullen daarbij een afweging maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord
ZW_0063	14k	p.31, p.64, p.118, p.129 De ambitie om de recreatieve druk op kwetsbare natuurgebieden te verminderen, door recreatie beter te spreiden, te zoneren en te verbinden met natuur en landschap sluit aan bij de opgaven in Haarlem en Zuid-Kennemerland. Regionale initiatieven zoals de ontwikkeling van een samenhangend groenblauw netwerk, passen goed binnen deze lijn. Binnen de NOVEX-MRA zet de regio Zuid-Kennemerland zich in voor het ontwikkelen van een groenblauw netwerk door de Amsterdamse Waterleidingduinen en de Kennemerduinen recreatief en ecologisch te verbinden met Park Spaarnwoude, Haarlemmermeer-West en Park 21 (Groene Hoefijzer). Door de oostelijke stadsrand van Haarlem te activeren, toegankelijker te maken en functies te combineren willen we deze gebieden aantrekkelijker maken, de recreatiedruk verleggen en de gezondheid van onze inwoners aan de oostkant verbeteren. Deze groenblauwe ambitie delen wij met Velsen en Haarlemmermeer en mag sterker terugkomen in woord en beeld in de provinciale omgevingsvisie. Het recreatiegebied Spaarnwoude wordt in de ontwerp-omgevingsvisie nauwelijks genoemd, terwijl dit gebied in potentie een grote rol kan spelen in het opvangen van de verstedelijkingsdruk in de MRA. Een van de kansen die we met provincie en andere partners graag verder verkennen is het omvormen van station Spaarnwoude tot een NS-buitenpoort.	Dit maakt deel uit van onze regisserende, verbindende en kaderstellende rol bij de ontwikkeling van groen in en om de stad, zoals beschreven staat in paragraaf 7.6 van de Omgevingsvisie.
ZW_0063	14l	Het versterken van het groenblauwe netwerk is een gedeelde ambitie, maar roept nog vragen op met betrekking tot haalbaar- en uitvoerbaarheid. Uit de visie blijkt nog onvoldoende hoe deze ambities worden gerealiseerd en gefinancierd, wie het eigenaarschap heeft, ook met oog op toekomstig beheer. Investeringen in natuur en recreatie komen in de praktijk maar moeilijk van de grond, en de verantwoordelijkheid wordt doorgeschoven. De provincie agendeert terecht de gedeelde verantwoordelijkheid, maar blijft nog te onduidelijk over de oplossingsrichting. Gezien het bovenregionale karakter verwachten wij hier een grotere rol van de Provincie Noord-Holland.	Wij herkennen dat een samenhangend groenblauw netwerk om regie op een bovenlokaal vraagt. Maar er is ook een structurele inzet van gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders en grondeigenaren voor nodig. Het vraagt ook om een gebiedsuitwerking, die volgt op de Omgevingsvisie. Deze kan mogelijk ondergebracht worden bij het gebiedsprogramma van de MRa Groen Blauw Groeit mee en of een aparte gebiedsuitwerking met de regio worden. De Omgevingsvisie is onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld.
ZW_0063	14m	p.38, p.70, p.73, p.129 De gemeente onderschrijft het belang dat de provincie toekent aan water en bodem als richtinggevend principe in de ruimtelijke ontwikkeling. Opgaven rond drinkwaterwinning, verzilting, zeespiegelstijging, waterveiligheid en verbetering van de waterkwaliteit zijn ook voor Haarlem en Zuid-Kennemerland relevant en vragen om een gezamenlijke aanpak en om ruimte. We herkennen ons in grote lijnen in de ruimtelijke reserveringen ten aanzien van de kustbescherming, drinkwaterwinning en grondwaterbeschermingsgebieden. Ten aanzien van de aanwijzing potentieel drinkwaterwingebied op de binnenduinrand, lijkt de huidige formulering betrekking te hebben op de gehele binnenduinrand in Zuid-Kennemerland, waardoor onduidelijk is welke gebieden en ontwikkelingen precies onder deze beperking vallen. Wij verzoeken de provincie daarom om het zoekgebied nader te specificeren en geografisch scherper af te bakenen, zodat niet alle ontwikkelingen in de bredere omgeving van de binnenduinrand op voorhand worden beperkt. In bredere zin roepen de verschillende opgaven, reserveringen en aangescherpte of uitgebreide beschermingsregimes wel de vraag op wat dit precies kan betekenen voor het huidige en toekomstige gebruik, bijvoorbeeld op het vlak van recreatie, toerisme en landbouw. We denken hierbij graag vanuit de mogelijkheden en kansen om opgaven in samenhang op te pakken.	De zoekgebieden zijn tijdelijk van aard en zijn juist bedoeld om tot een nadere begrenzing te komen. Deze worden nader uitgewerkt in het Regionaal water en bodemprogramma dat ook duidelijkheid moet verschaffen over de looptijd en de restricties

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0063	14n	p. 46 – Figuur 14 Water- en bodemcondities In het stedelijk gebied van Haarlem zijn meerdere locaties aangeduid als gebied voor klimaatbuffers. Onduidelijk blijft wat de provincie hier precies onder verstaat en welke gevolgen dit heeft voor bestaande functies en toekomstige ontwikkelingen.	Op de figuur 13 water- en bodemcondities staat een aantal symbolen met uitroepteken op Haarlem. In de legenda staan deze omschreven als "Houd rekening met klimaatopgaven bij nieuwe woningbouwlocaties." Op Haarlem zijn geen aanduidingen 'klimaatbuffers' opgenomen.
ZW_0063	14o	p. 47, p.77, p. 192 Wij constateren dat de regionale uitwerking van voornoemde ambities in het ontwerp erg summier blijft. Dit terwijl juist hier door stad en regio concrete strategische ambities in samenhang ook met de provincie zijn benoemd. Het gaat hierbij om vier strategische aandachtspunten gericht op het vergroten van de bereikbaarheid en de doorstroom in de regio te verbeteren, overlast van verkeer beperken en inwoners en bezoekers verleiden vaker de fiets of het OV te pakken. Allereerst de doorontwikkeling van het metrobus-systeem dat samen met het spoor de basis vormt voor het regionale openbaar vervoer in Zuid-Kennemerland en dat ook betekent dat doorgaande busverbindingen tot stand komen door bestaande busconcessies heen. Vervolgens het belang om de spoorknoop Haarlem toekomstbestendig te maken en dus geschikt te hebben voor de aantallen treinen die in de hoofdconcessie spoor staan opgenomen. Als derde punt de verdere uitwerking van regionale doorfietsroutes en tot slot de realisatie van de Velserverbinding ter ontlasting van het onderliggend wegennet in de regio.	In de omgevingsvisie wordt een kaart opgenomen met het doorfietstroutenetwerk, waarop ook de routes staan die nog verder uitgewerkt worden. Dit vindt plaats in nadere programma's waarin u als partner ook wordt meegenomen. De overige punten die indiener noemt zien wij als te gebiedsspecifiek voor onze Omgevingsvisie.
ZW_0063	14p	p.48, p.95, p.129 Wij constateren dat de Waarderpolder in de ontwerp-omgevingsvisie niet genoemd wordt en op kaartmateriaal nauwelijks een prominente positie heeft. De Waarderpolder vormt binnen de MRA een essentieel regionaal werk- en productiemilieu en had 2024 de hoogste toegevoegde waarde van alle bedrijventerreinen in de MRA. De verdere intensivering van de Zuidstrook Waarderpolder – waarover we in goed overleg zijn met de provincie – zal de toegevoegde waarde alleen maar doen toenemen. In dat kader zijn we ook benieuwd naar de instrumenten die de provincie wil inzetten om bedrijventerreinen te intensiveren, denk bijvoorbeeld aan het instrument provinciale ontwikkelmaatschappij, zoals die in andere provincies ingezet worden. Behouden van bedrijventerrein is uitgangspunt, maar dit roept ook de vraag op hoe om te gaan met transformatiemogelijkheden van incourante (kleinschalige) binnenstedelijke bedrijventerreinen. Is dit überhaupt niet meer mogelijk, of slechts onder voorwaarde van compensatie elders?	Wij erkennen het belang van de Waarderpolder, waarover in de Bedrijventerreinenstrategie van de MRA regionale afspraken zijn gemaakt. Zoals staat aangegeven in de Omgevingsvisie verkennen we momenteel de mogelijkheid om extra instrumenten in te zetten om verlies aan economische functies, vanwege transformatie van bedrijventerreinen, verplicht te compenseren. Ook kijken we naar instrumenten om bedrijventerreinen beter te benutten, waarbij we in eerste instantie vooral kijken naar een betere invulling van de regionale afspraken ten aanzien van bedrijventerreinen.
ZW_0063	14q	p. 48 -Figuur 15 Signaalkaart dynamiek van veranderende water- en bodemcondities Ten noorden van het Noordzeekanaal wordt de binnenduinrand expliciet benoemd als gebied met veranderende water- en bodemcondities. Voor de binnenduinrand in Zuid-Kennemerland lijken vergelijkbare opgaven te spelen, maar deze worden niet als zodanig aangeduid. Wij verzoeken de provincie dit verschil toe te lichten.	Wij danken indiener voor deze zienswijze. De conditiekaart wordt redactioneel gewijzigd waardoor de kuststrook eenduidiger wordt is. Tegelijkertijd zijn er ook ruimtelijke verschillen tussen de kuststrook van Zuid-Kennemerland en het gebied ten noorden van het Noordzeekanaal waardoor er ook verschillen zijn in type ruimtelijke reserveringen en zoekgebieden.
ZW_0063	14r	p. 48, p.95 De ontwerp-omgevingsvisie zet in op een selectieve economische ontwikkeling, onder andere door energievraag en -aanbod te clusteren en via de aanwijzing van strategische clusters. Deze inzet kunnen we goed volgen. Haarlem is in de visie aangewezen als onderdeel van energiecluster De Liede én als strategisch cluster biotechnologie. Met de aanwezigheid van meerdere bio-Tech bedrijven speelt Haarlem een significante rol binnen de biotech en toegepaste Life Sciences in de MRA. Dit is ook een van de redenen waarom wij "Gezond & Vitaal" als Haarlems innovatiecluster willen gaan ontwikkelen en versterken. Graag gaan we in gesprek om te bezien hoe we samen het biotech-cluster verder kunnen faciliteren, versterken en doorontwikkelen. Hier ligt een mooie kans want juist in de Zuidstrook van de Waarderpolder hebben we als gemeente de ambitie kennisintensieve functies, zoals die er volop zijn binnen de biotech, toe te gaan voegen. In het verlengde hiervan spelen wij als stad ook graag een grotere rol bij de vraag hoe we als provincie Noord-Holland de transitie maken naar een circulaire economie en de bijbehorende ruimtevraag en –verdeling, waarbij wij voor Zuid-Kennemerland vooral kansen zien in het faciliteren van Research & Development.	Over de verdere uitwerking van de strategische clusters zullen wij de samenwerking met de gemeente opzoeken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0063	14s	p. 50 - Figuur 16 Ruimtelijke reserveringen water en bodem Deze kaart is moeilijk leesbaar. Met name de verschillende paarse aanduidingen zijn lastig van elkaar te onderscheiden. Wij verzoeken de provincie de leesbaarheid van het kaartmateriaal te verbeteren.	We passen de kaarten aan
ZW_0063	14t	p. 52, p.76 Ten aanzien van de gezonde leefomgeving richt de provincie zich van oudsher met name op milieutechnische aspecten. Tegelijkertijd is een gezonde leefomgeving zoveel meer; voldoende groen, beweegvriendelijke openbare ruimte, voldoende sport- en beweegmogelijkheden, ontmoeting, voldoende voorzieningen, etc. Overweeg inzet op gezonde leefomgeving via vier, in plaats van drie pijlers.	De provincie focust zich op de velden waar we impact kunnen maken en waar we een rol als bevoegd gezag hebben. De genoemde onderwerpen vallen onder de bevoegdheden van de gemeente
ZW_0063	14u	p.57, p. 61 De ontwerp-omgevingsvisie wijst enerzijds overgangszones rondom Natura2000-gebied aan (p. 57), en anderzijds overgangzones tussen stad en land (p.61). Het is onduidelijk wat er precies onder deze zones wordt verstaan, hoe ze zich tot elkaar verhouden, waar ze volgens de provincie exact liggen en welke mogelijkheden en beperkingen er precies zijn. In de visie ligt de nadruk bij de Natura2000-overgangszones op de bescherming, terwijl deze zones naast het verminderen van de druk op natuur ook kunnen bijdragen aan het beperken van het stikstofknelpunt voor andere (gebieds-)opgaven. Een nadere uitwerking van de ligging, functie en consequenties van deze overgangszones is noodzakelijk, mede in relatie tot de uitvoerbaarheid van andere ruimtelijke opgaven. Ook komt de vraag op hoe deze overgangszones zich verhouden tot de zones van één kilometer rondom grote natuurgebieden, zoals opgenomen in het stikstofpakket van Kabinet Jetten.	De afbakening van overgangszones is nu nog niet mogelijk, omdat het niet duidelijk is welke rstricties en randvoorwaarden gaan gelden. Een uiteindelijke afbakening zal worden vastgelegd in de omgevingsverordening.
ZW_0063	14v	p..60, p.77 De uitspraak in de visie dat uitbreiding van infrastructuur terughoudend wordt benaderd en dat mobiliteitsknelpunten niet altijd kunnen worden opgelost, roept vragen op over de positie van de hiervoor benoemde regionale mobiliteitsopgaven. Wij gaan ervanuit dat de provincie deel blijft nemen aan lopende (onderzoeks-)trajecten en bestaande afspraken nakomt. Ook het ontvlechten van verkeerstromen, bijvoorbeeld door de aanleg van fietstunnels en -bruggen, zijn investeringen in infrastructuur, maar wel met sterke positieve effecten op doorstroming, fietsbereikbaarheid en verkeersveiligheid. Daarnaast zijn we benieuwd of de gevolgen van deze keuze in beeld zijn gebracht. Wat is het effect op het mobiliteitssysteem? En wat is de langere termijn visie van de provincie ten aanzien van het mobiliteitssysteem, met name ook als het gaat om het uitbreiden van Metrobus/HOV-trajecten of de Metrobus/HOV lijn 300?	Als provincie streven we naar een bereikbaar, verkeersveilig, inclusief mobiliteitssysteem met beperkte impact op de gezonde leefomgeving. In stedelijke omgevingen streven we naar een systeem van publieke mobiliteit in combinatie met een dekkend doorfietsroute netwerk. Het systeem van publieke mobiliteit heeft een sterke basis in openbaar vervoer en sterke overstappunten/stations of hubs. We zien op de korte termijn veel uitdagingen bij de realisatie hiervan, maar dit wil niet zeggen dat wij ons terugrekken uit onderzoekstrajecten. Als mobiliteitspartner gaan we graag in gesprek met de gemeente over hoe we samen aan dit toekomstig systeem kunnen werken.
ZW_0063	14w	p.61 De Kennemerlijn is op de kaart dunner ingetekend dan de lijnen richting Hoorn, dat moet gelijk zijn. Op dit kaartbeeld staat wel het doortrekken van de Noord-Zuidlijn, maar niet de beoogde Metrobus/HOV trajecten. Het zou logischer zijn om alle mobiliteitsmaatregelen op één kaart weer te geven.	De mobiliteitskaarten worden in de herziene omgevingsvisie naar aanleiding van de ingediende zienswijzen aangepast.
ZW_0063	14x	p.72 Op het vlak van zoetwaterbeschikbaarheid stelt de provincie dat zoet water niet beschikbaar blijft voor alle functies. Onze steden rusten in West-Nederland grotendeels op houten palen boven veen- en kleilagen. Maar die basis staat onder druk. Door toenemende droogte en een te laag grondwaterpeil constateren we verzakkingen en schade – met maatschappelijke kosten oplopend tot tientallen miljarden euro's. Dat is nu al aan de hand en vraagt om actie. Een oplossing is de infiltratie van oppervlaktewater om het grondwater op peil te houden. Daarvoor is zoetwater nodig. Precies dat water wat verdeeld wordt via de zogenoemde verdringingsreeks. Het in stand houden van het grondwaterpeil heeft in de ontwerp-omgevingsvisie nog onvoldoende prioriteit. Wij willen u verzoeken om dit onderwerp aan te pakken en samen met belanghebbende gemeenten zoals Alkmaar, Amsterdam en Haarlem te bepalen hoe infiltratie voor dit doel, dat in zeer beperkte mate beslag legt op de zoetwatervoorraad, op een hogere positie in de verdringingsreeks kan komen.	Zie ons antwoord op onderdeel 9 van deze zienswijze (ZW_0063).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0063	14y	p.75 De visie stelt dat een passend aanbod van onder meer culturele voorzieningen de basis vormt voor lokale identiteit, leefbaarheid en vitaliteit en bijdraagt aan sociale cohesie en verbondenheid met de woonomgeving. De gemeenten onderschrijven dit belang en de maatschappelijke meerwaarde, maar constateren tegelijkertijd dat deze en andere sociale voorzieningen, waaronder cultuur, in de verdere uitwerking van de visie beperkt aandacht krijgen. Wij verzoeken de provincie daarom nader toe te lichten hoe zij deze ambitie concreet ondersteunt, zowel beleidsmatig als financieel, en hoe deze inzet zich verhoudt tot die van andere provincies.	Het klopt dat de omgevingsvisie zich beperkt uitlaat over maatschappelijke en culturele voorzieningen. De Omgevingsvisie schetst de hoofdlijnen. Deze thema's worden (waar nodig) nader geconcretiseerd in afzonderlijke beleidsuitwerkingen, beleidsinstrumenten en uitvoeringsagenda's. Op basis van de Omgevingswet liggen de primaire verantwoordelijkheden bij de genoemde thema's bij gemeenten en/of het Rijk. Wel heeft de provincie beperkt wettelijke verantwoordelijkheden op het gebied van cultuureducatie en bibliotheken. In aanvulling daarop ziet de provincie meerwaarde in het samenbrengen van gemeenten in een bestuurlijke regio op de specifieke thema’s cultuur, bibliotheken, sport en dorpshuisvoorzieningen. De meest passende provinciale rol bij deze voorzieningen stoelt op de klassieke rol van verbinder en het bevorderen van gezamenlijke kennisontwikkeling en -deling. Met alle bestuurlijke regio’s in Noord-Holland voeren wij gesprekken over mogelijkheden van samenwerking en kennisdeling en sturen aan op gemeenschappelijke afspraken hierover. De regio’s bepalen zelf hierin hun thema’s en ambities. Waar nodig en mogelijk leggen we relaties met andere aanwezige (sectorale) budgetten bij de provincie, zoals voor mobiliteit en energie en duurzaamheid. Zie ook de linken naar de Voortgangsberichten Agenda Voorzieningen aan Provinciale Staten (respectievelijk 2408298-2408304 en BEL-OMK-TB-14).
ZW_0063	14z	p.80 Het oplossen van netcongestie vergt grote aanpassingen en vooral uitbreidingen van nationale en lokale elektriciteitsnetten. Daarnaast zijn het realiseren van lokale opwek en investeringen in waterstof- en warmtenetwerken belangrijk om de netcongestie te verminderen. Wij delen deze analyse van de provincie en zijn van mening dat het oplossen van netcongestie een van de grootste prioriteiten van de provincie zou moeten zijn. Daarbij vragen wij met name aandacht voor de uitvoeringskracht. Iedereen is gebaat bij goede regie, heldere afspraken en snellere procedures. Zo merken we in de praktijk dat de behandeling van vergunningsaanvragen bij de ODNHN (te) lang duurt, vraagt het proces rondom het IBW veel ambtelijke capaciteit en ontbrak het tot voor kort aan regie bij het coördineren van aanvragen. We zijn blij dat de provincie deze handschoen heeft opgepakt. Hierbij hoort in onze ogen ook het prioriteren van de realisatie van het nieuwe hoogspanningsstation A9-Zuid en de uitbreiding van het huidige station Vijfhuizen om de netcongestie in Zuid-Kennemerland aan te pakken. Van belang is dat uitbreidingen en aanpassingen van het energienetwerk zorgvuldig worden ingepast in het landschap.	Netcongestie is inderdaad een groot probleem voor economische ontwikkeling, woningbouw en verduurzaming. Wij hebben in de Omgevingsvisie aangegeven dat we een aanjagende en verbindende rol willen spelen bij het oplossen van netcongestie (was paragraaf 5.7 wordt paragraaf 6.7). We gaan graag met de gemeente in gesprek over mogelijkheden om procedures te versnellen.
ZW_0064	1	De Atlasgroep Biodiversiteit Linnaeus en Frankendael ondersteunt de provinciale ambitie voor natuurherstel en een robuust groenblauw raamwerk, ook buiten formeel beschermde natuurgebieden. De ontwerpvisie maakt deze ambitie echter onvoldoende toetsbaar. Zonder gebied dekkende nulmeting, bescherming van bestaande soortenrijke gebieden en structurele monitoring kan biodiversiteitsverlies plaatsvinden terwijl op kaartniveau groen behouden lijkt. 1. Belang en deskundigheid van de Atlasgroep De Atlasgroep Biodiversiteit onderzoekt en documenteert de flora en fauna op en rond de tuinparken Linnaeus en Frankendael in Driemond. Het gezamenlijke onderzoeksgebied beslaat circa 35,2 hectare. Door systematische waarnemingen, gerichte inventarisaties en deelname van tuinders en andere waarnemers is een omvangrijke kennisbasis opgebouwd. Tot eind juli 2026 zijn in het onderzoeksgebied 2.086 soorten geregistreerd en zijn 236 waarnemers actief. De gegevens laten zien dat tuinparken en hun omgeving niet alleen recreatieve groengebieden zijn, maar een soortenrijk mozaïek van tuinen, bomen, struwelen, graslanden, oevers, waterpartijen, sloten en tuinhuisjes. Dit mozaïek aan biotopen biedt voedsel, rust-, voortplantings- en overwinteringsplaatsen aan uiteenlopende soortgroepen. De Atlasgroep beschikt daarmee over lokale, meerjarige veldkennis die relevant is voor provinciale besluiten over natuur, landschap, water, energie-infrastructuur, recreatie en stedelijke ontwikkeling. Ons belang is het voorkomen van aantasting en het versterken van de ecologische kwaliteit en samenhang van dit gebied.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we in op specifieke ingebrachte onderwerpen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0064	2	2. Wat wij ondersteunen Wij ondersteunen de keuze om natuurherstel niet te beperken tot Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland. Voor het herstel van biodiversiteit is juist ook de kwaliteit van het landschap daarbuiten bepalend. Positief zijn daarom de keuzes voor brede corridors, groenblauwe dooradering, overgangszones rond natuurgebieden en verbindingen via stedelijk groen en erfgoedstructuren. Ook ondersteunen wij de erkenning van de Amsterdamse scheggen als groenblauwe corridors voor mens, flora en fauna en de uitspraak dat grootschalige verstedelijking niet in de scheggen past. De Diemerscheg vormt daarbij een verbinding tussen Amsterdam, het Diemerbos, de Gemeenschapspolder, de Vechtstreek en het Groene Hart.	Wij danken indiener voor de ondersteuning van de omgevingsvisie van onderdelen rond het thema natuur.
ZW_0064	3	3. Onze hoofdbezwaren 3.1 Bestaande biodiversiteitswaarden blijven buiten beeld De provinciale visie werkt op een schaal waarop kleinere, maar zeer soortenrijke gebieden gemakkelijk verdwijnen. Tuinparken, sloten, bermen, bosranden en kleine landschapselementen kunnen gezamenlijk essentieel zijn voor het functioneren van een ecologische verbinding, ook wanneer zij niet als NNN of Natura 2000 zijn aangewezen. De ontwerpvisie bevat geen verplichting om deze feitelijke waarden vooraf volledig in kaart te brengen. 3.2 Groenoppervlak is niet hetzelfde als ecologische kwaliteit Een hectare jong of intensief beheerd compensatiegroen is ecologisch niet gelijkwaardig aan een bestaand gebied met oude bomen, ontwikkelde bodems, sloten, dood hout, nestplaatsen en een langdurig opgebouwde soortenrijkdom. De visie spreekt over behoud, versterking en compensatie, maar maakt geen onderscheid tussen oppervlakte, habitatkwaliteit, ouderdom, samenhang en functioneren door de seizoenen heen. 3.3 Basiskwaliteit natuur ontbreekt als toetsbare ondergrens De natuur buiten beschermde gebieden krijgt wel aandacht, maar er worden geen minimale kwaliteitseisen geformuleerd. Daardoor is niet vastgelegd welke algemene soorten, habitatstructuren en milieucondities overal behouden of hersteld moeten worden. Zonder een toetsbare basiskwaliteit kan geleidelijke achteruitgang buiten het NNN onvoldoende worden tegengehouden. 3.4 Ecologische cumulatie wordt onderschat Soorten reageren op de optelsom van ruimtebeslag, versnippering, verlichting, geluid, verkeer, recreatiedruk, pesticiden, waterkwaliteit, peilveranderingen en beheer. Projectbeoordelingen per afzonderlijke locatie missen die samenhang. Een relatief kleine ingreep kan de laatste schakel in een route aantasten of een reeds belast leefgebied over een ecologische grens duwen. 3.5 Flexibiliteit in schegranden kan tot ecologische uitholling leiden Juist de randen en overgangszones bevatten vaak veel variatie en vervullen een verbindende functie. De voorgestelde flexibiliteit voor energie, mobiliteit en andere bovenlokale opgaven kan leiden tot een opeenstapeling van ingrepen. Het risico is dat de scheg als groene vorm op de kaart blijft bestaan, terwijl rust, donkerte, habitatkwaliteit en passeerbaarheid voor soorten verloren gaan. 3.6 Burgerwetenschappelijke gegevens hebben geen geborgde positie Lokale meetreeksen en waarnemingen kunnen hiaten in reguliere onderzoeken zichtbaar maken en veranderingen vroeg signaleren. De visie legt echter niet vast hoe gevalideerde burgerwetenschappelijke gegevens worden betrokken bij nulmetingen, effectbeoordelingen, besluitvorming en monitoring.	De aard van de omgevisie is op hoofdlijnen en op de lange termijn. De invulling van deze koers wordt gedaan in programma's, beleid en in de uitvoering. De benoemde aandachtspunten op het gebied van natuur moeten daar een plek krijgen. Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening.
ZW_0064	4	4. Dringende beleidsaanpassingen Aanpassing 1 - Neem basiskwaliteit natuur als provinciaal uitgangspunt op Formuleer voor het gehele provinciale grondgebied, dus ook buiten NNN en Natura 2000, een toetsbare ecologische ondergrens. Neem daarin habitatstructuur, bodem- en waterkwaliteit, donkerte, rust, gebiedseigen soorten en functionele verbindingen op.	Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beoogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening.
ZW_0064	5	Aanpassing 2 - Verplicht een gebiedsdekkende biodiversiteitsnulmeting Laat vóór locatiekeuzes en projectbesluiten een onafhankelijke nulmeting uitvoeren over meerdere seizoenen en relevante soortgroepen. Baseer die niet uitsluitend op bureaustudies of beschermde soorten, maar ook op algemene soorten, habitatkwaliteit en ecologische functies.	We volgen de wettelijke kaders uit de omgevingswet die gaan over de bescherming van soorten en habitats.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0064	6	Aanpassing 3 - Borg lokale en burgerwetenschappelijke kennis Leg vast dat gevalideerde gegevens uit onder meer Waarneming.nl, lokale atlasgroepen, natuurorganisaties en langlopende meetprojecten aantoonbaar worden betrokken bij onderzoek en besluitvorming. Motiveer wanneer beschikbare waarnemingen niet worden gebruikt.	Data vanuit de NDFF (waar de data uit waarneming.nl onderdeel van uitmaken) worden gebruikt bij onderzoek en besluitvorming.
ZW_0064	7	Aanpassing 4 - Erken Linnaeus en Frankendael als biodiversiteitskern en stapsteen Neem de tuinparken en hun waterpartijen, sloten, oevers, bomen, struwelen en omliggende verbindingen herkenbaar op in het groenblauwe raamwerk van de Diemerscheg. Bescherm niet alleen de oppervlakte, maar ook hun functie als voedselgebied, voortplantingsgebied, rustgebied en migratiestapsteen.	Binnen de bebouwnde kom is de gemeente verantwoordelijk voor de (planologische) bescherming van natuur.
ZW_0064	8	Aanpassing 5 - Leg de verbinding met Diemerbos, Vechtstreek en Groene Hart vast Beschouw de Diemerscheg als één ecologisch systeem van stad naar land. Borg de verbindingen tussen de tuinparken, het Diemerbos, de Gemeenschapspolder, Gaasp-Gein, Vechtstreek en Groene Hart en stem NOVEX Metropool Regio Amsterdam en NOVEX Groene Hart hierop af.	In de omgevingsvisie is het belang van de scheggen opgenomen. Bij de uitwerking van beleid wordt het ecologische functioneren meegenomen.
ZW_0064	9	Aanpassing 6 - Voorkom aantasting van essentiële verbindingen Wijs kerngebieden, bottlenecks, vliegroutes, oeververbindingen en donkere corridors aan. Sluit ontwikkelingen uit die deze structuren doorsnijden of blijvend verstoren, ook wanneer het directe ruimtebeslag buiten een formeel beschermd natuurgebied ligt.	Het NNN geeft een raamwerk voor de bescherming van natuur en de verbiningen tussen natuur. Met de realisatie van het NNN zet de provincie zich in op dit vlak. Binnen het Beschermd Landschap geven wij ruimtelijke bescherming aan habitat voor weidevogels.
ZW_0064	10	Aanpassing 7 - Maak cumulatieve ecologische beoordeling verplicht Onderzoek alle bestaande en voorziene ontwikkelingen in de Diemerscheg gezamenlijk. Beoordeel de optelsom van ruimtebeslag, licht, geluid, verkeer, recreatiedruk, hydrologie, waterkwaliteit en beheer en hanteer daarbij voorzorg wanneer kennis onzeker of onvolledig is.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. Wij nemen kennis van de suggestie van indiener.
ZW_0064	11	Aanpassing 8 - Hanteer een strikte voorkeursvolgorde Pas bij ruimtelijke ontwikkelingen de volgorde: vermijden, alternatieven onderzoeken, minimaliseren, herstellen en pas als uiterste stap compenseren toe. Leg vast dat oude, complexe en onvervangbare habitats en essentiële verbindingen niet compenseerbaar zijn.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten te beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Uw zienswijze heeft betrekking op aspecten die van toepassing zijn op de uitvoering.
ZW_0064	12	Aanpassing 9 - Stel kwaliteitseisen aan compensatie Waar compensatie na volledige alternatieventoets onvermijdelijk is, moet deze vooraf, nabij, additioneel en ecologisch functioneel zijn. Eis gelijkwaardigheid in habitat, ouderdom, bodem, waterhuishouding, samenhang en ontwikkeltijd en monitor het resultaat langdurig.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten te beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Uw zienswijze heeft betrekking op aspecten die van toepassing zijn op de uitvoering.
ZW_0064	13	Aanpassing 10 - Bescherm donkerte en natuurgeluid Neem donkerte, stilte en seizoensrust als expliciete kwaliteiten van het groenblauwe raamwerk op. Stel gebiedsgerichte eisen aan verlichting, bouw- en bedrijfsactiviteiten, verkeersbewegingen en verstoring tijdens kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperioden.	Het groenblauw raamwerk betreft een ontwerpend onderzoek van robuuste bestaande groen en blauwe structuren en laat kansen zien voor ontbrekende verbindingen en versterking van het raamwerk.
ZW_0064	14	Aanpassing 11 - Maak biodiversiteitsdoelen meetbaar Leg indicatoren vast voor soortenrijkdom, trends van kenmerkende soorten, habitatkwaliteit, ecologische connectiviteit, waterkwaliteit, boom- en struweelstructuur en nachtelijke donkerte. Publiceer de nulwaarden en rapporteer periodiek over ontwikkeling en verlies.	We volgen een monitoringsystematiek die landelijk is vastgelegd.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0064	15	5. Wijziging kerntekst voor de omgevingsvisie Wij dringen aan om de volgende tekst in de definitieve visie op te nemen: “De provincie beschermt en versterkt de ecologische samenhang en basiskwaliteit natuur binnen én buiten formeel beschermde natuurgebieden. Voor de Diemerscheg wordt de verbinding tussen Amsterdam, de tuinparken Linnaeus en Frankendael, het Diemerbos, de Gemeenschapspolder, de Vechtstreek en het Groene Hart als één groenblauwe hoofdstructuur beschouwd. Ruimtelijke ontwikkelingen worden voorafgegaan door een gebiedsdekkende biodiversiteitsnulmeting en een cumulatieve effectbeoordeling. Gevalideerde lokale en burgerwetenschappelijke gegevens maken daarvan onderdeel uit.”	De voorgestelde tekstspecifiek gericht op de Diemerscheg past niet bij de aard, schaal en het detailniveau van de omgevingsvisie. We nemen deze dan ook niet over.
ZW_0065	1	NEPROM -de brancheorganisatie van maatschappelijk betrokken projectontwikkelaars- en Bouwend Nederland Regio Randstad-Noord -de branchevereniging voor bouw- en infrabedrijven hebben met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. De provincie schetst een overtuigend beeld van de ruimtelijke opgaven waarvoor Noord-Holland de komende decennia staat. De druk op de ruimte neemt toe en woningbouw, economie, energie, water, natuur, landbouw, defensie en mobiliteit vragen steeds vaker om dezelfde schaarse ruimte. Dat vraagt om keuzes. Het is goed dat de provincie deze keuzes niet langer uit de weg gaat.	Introductietekst, geen antwoord nodig
ZW_0065	2	Tegelijkertijd constateren wij dat de Omgevingsvisie vooral beschrijft waarom keuzes nodig zijn en welke belangen moeten worden afgewogen, maar veel minder hoe de provincie de grote maatschappelijke opgaven daadwerkelijk dichterbij wil brengen. Daarmee is de Omgevingsvisie sterk als analyse en afwegingskader, maar minder als ontwikkelstrategie. Deze Omgevingsvisie is een sterke visie op het beschermen en ordenen van de schaarse ruimte. NEPROM en Bouwend Nederland nodigen de provincie uit om diezelfde scherpte ook aan te brengen in de ontwikkelstrategie voor woningbouw en gebiedsontwikkeling.	De omgevingsvisie probeert helder en navolgbaar te zijn in wat de provincie van belang vindt en hoe de provincie omgaat bij afwegingen in de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie is daarmee kaderstellend en benoemt een strategie van omgaan met schaarse ruimte door zuinig ruimtegebruik, geclusterd rond bestaande infrastructruur en knooppunten van mobiliteit en energie.
ZW_0065	3	Van afwegingskader naar handelingsperspectief Het afwegingskader vormt terecht het hart van de Omgevingsvisie. De uitgangspunten en afwegingsprincipes geven richting aan de ruimtelijke keuzes die de provincie wil maken. Tegelijkertijd roept het afwegingskader een fundamentele vraag op. De provincie stelt expliciet dat geen hiërarchie bestaat tussen de verschillende afwegingsprincipes, omdat de prioriteit per locatie verschilt. Daarmee wordt echter niet duidelijk hoe de provincie uiteindelijk tot keuzes komt wanneer belangen botsen. Juist in de praktijk van gebiedsontwikkeling is dat de dagelijkse realiteit. Woningbouw, waterveiligheid, economie, natuur, mobiliteit en energie vragen vrijwel altijd om een integrale afweging. Voor gemeenten, ontwikkelaars en andere initiatiefnemers is daarom niet alleen van belang welke belangen worden meegewogen, maar ook hoe de provincie deze belangen tegen elkaar afweegt. Wij vragen de provincie dit onderdeel van de Omgevingsvisie nader te concretiseren.	Hoe de provincie belangen tegen elkaar afweegt, is per gebied of per opgave(n) verschillend. De belangenafweging is dan ook geen uniforme en eenduidige excercitie. Bij de uitwerking van de omgevingsvisie zullen we waar mogelijk steeds duidelijk maken welke belangen er spelen en hoe ze in de afweging zijn meegenomen. Een concretisering hiervan ín de omgevingsvisie is daarom niet mogelijk.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0065	4	De Omgevingsvisie kiest daarnaast voor de sturingsfilosofie 'lokaal wat kan, provinciaal wat moet'. Wij onderschrijven dit uitgangspunt. Ook de uitwerking in hoofdstuk 6 maakt duidelijk op welke onderwerpen de provincie een provinciaal belang ziet en richting wil geven aan de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland. Minder duidelijk wordt echter hoe deze provinciale belangen zich verhouden tot de afwegingsruimte van gemeenten. Juist onder de Omgevingswet is een heldere rolverdeling van groot belang. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de lokale inrichting van de leefomgeving, terwijl de provincie stuurt op bovenlokale en provinciale belangen. De Omgevingsvisie moet scherper beschrijven waar de provincie bewust ruimte laat voor gemeentelijke afwegingen en op welke punten zij zelf richtinggevend wil zijn. Dat vergroot de voorspelbaarheid voor gemeenten, ontwikkelaars en andere initiatiefnemers en draagt bij aan de ambitie van de Omgevingsvisie om een betrouwbaar kader voor samenwerking te bieden. Een duidelijke bestuurlijke rolverdeling is bovendien van belang voor initiatiefnemers. Zij moeten vooraf kunnen inschatten welk bestuursorgaan verantwoordelijk is voor de uiteindelijke ruimtelijke afweging en welke beleidsruimte op lokaal niveau bestaat.	Wij zijn het ermee eens dat het voor de realiseerbaarheid nodig is dat wij onze rol zo goed mogelijk definiëren, als ook de rollen van eventuele partners. De Omgevingsvisie is daarvoor wat ons betreft niet per se het juiste instrument. De omgevingsvisie verdient uitwerking naar instrumenten op basis van de Omgevingswet. In de uitwerking van de Omgevingsvisie - zoals naar de omgevingsverordening en programma's - maken we waar mogelijk duidelijk welke rol wij voor onszelf en voor anderen zien.
ZW_0065	5	Maak van woningbouw een ruimtelijke strategie De provincie spreekt de ambitie uit om voldoende en betaalbare woningen te realiseren en kiest daarbij nadrukkelijk voor zorgvuldig ruimtegebruik, binnenstedelijke ontwikkeling en ontwikkeling nabij bestaande infrastructuur. Dat zijn logische uitgangspunten. Opvallend is echter dat de woningbouwopgave veelal wordt beschreven in termen van ambities en beleidsinzet, terwijl andere opgaven – zoals waterveiligheid, bodem en energie – worden uitgewerkt in concrete ruimtelijke keuzes, reserveringen en randvoorwaarden. Daardoor ontstaat een zekere disbalans. De beschermende functies van de Omgevingsvisie zijn ruimtelijk scherp uitgewerkt, terwijl de ontwikkelstrategie voor woningbouw relatief abstract blijft. NEPROM en Bouwend Nederland pleiten niet voor een keuze tussen binnenstedelijke ontwikkeling of uitbreidingslocaties. Beide zullen immers nodig zijn om de woningbouwopgave te realiseren. Wij vragen de provincie daarom duidelijker te beschrijven onder welke voorwaarden verschillende typen woningbouwlocaties kunnen bijdragen aan de provinciale opgave. Daarmee ontstaat een ruimtelijke strategie voor woningbouw in plaats van uitsluitend een beleidsmatige ambitie.	Wij hebben als provincie in de Omgevingsvisie zelf geen locaties bepaald of aangewezen, maar de beoogde bouwlocaties van gemeenten en die van de Nota Ruimte overgenomen. Dit zijn de grootschalige woningbouwlocaties, die wij nodig achten om de woningbouwopgave te kunnen realiseren (zie figuur 10, pagina 30). Deze lijst is niet volledig (kleinere bouwlocaties zijn niet opgenomen), is niet statisch en bevat zowel binnen- als buitenstedelijke locaties. De gemeenten kunnen woningbouwlocaties toevoegen indien dit nodig blijkt om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Hierover worden binnen de woningbouwregio via de Woondeals en volkshuisvestingsprogramma's afspraken gemaakt.
ZW_0065	6	Daarbij vragen wij nadrukkelijk aandacht voor gebiedsontwikkeling als integraal instrument. Nieuwe woongebieden zijn geen optelsom van afzonderlijke beleidsopgaven, maar de plek waar woningbouw, mobiliteit, energie, water, natuur, voorzieningen en economie samenkomen. De Omgevingsvisie benoemt deze opgaven afzonderlijk zorgvuldig, maar kan sterker uitwerken hoe integrale gebiedsontwikkeling juist een middel is om meerdere provinciale doelen gelijktijdig te realiseren.	Wij onderschrijven de constatering dat gebiedsontwikkeling een integrale aanpak vergt, waarin de diverse beleidsopgaven worden samengebracht en uitgewerkt in integrale oplossingen. Zoals in onze visie beschreven, pakken wij daarom een actieve en ondersteunende rol om de versnelling van woningbouw mogelijk te maken. Dit werken wij uit in ons provinciaal volkshuisvestingsprogramma.
ZW_0065	7	Water en bodem vragen om een gebiedsgerichte toepassing NEPROM en Bouwend Nederland onderschrijven dat water en bodem een grote rol spelen bij ruimtelijke keuzes. Klimaatverandering, bodemdaling en waterbeschikbaarheid maken dat onvermijdelijk. Tegelijkertijd laat de Omgevingsvisie zien dat de gevolgen hiervan sterk verschillen per gebied. Juist daarom ligt een gebiedsgerichte benadering voor de hand. De Omgevingsvisie introduceert zoekgebieden, ruimtereserveringen en beperkingen voor functies die niet verenigbaar zijn met toekomstige wateropgaven. Wij begrijpen deze keuzes, maar vragen de provincie nadrukkelijk aandacht te houden voor maatwerk en adaptieve gebiedsontwikkeling. Water en bodem zijn belangrijke ordenende principes, maar zouden niet moeten leiden tot een generieke beperking van ontwikkelmogelijkheden waar innovatieve oplossingen of een andere inrichting van een gebied dezelfde doelen kunnen bereiken.	Zoekgebieden zijn bij uitstek gebieden om door middel van maatwerk en adaptieve ontwikkelingen nader vorm te geven. Het is een duiding voor gebieden waarvan we nu al weten dat we ze (hoogstwaarschijnlijk voor een deel) nodig hebben voor een specifieke functie. uiteraard daar waar en indien mogelijk gecombineerd met andere passende functies, gebiedsgericht uitgewerkt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0065	8	Wij constateren dat de Omgevingsvisie een groot aantal ambities, afwegingsprincipes en randvoorwaarden introduceert die allemaal hun doorwerking hebben op woningbouwontwikkelingen. Woningbouw moet niet alleen bijdragen aan de beschikbaarheid van woningen, maar tegelijkertijd ook voldoen aan eisen en ambities op het gebied van gezondheid, klimaatadaptatie, circulariteit, natuurinclusiviteit, energie, bereikbaarheid, groen, leefomgevingskwaliteit en water en bodem. Daarmee dreigt woningbouw steeds minder een maatschappelijke opgave op zichzelf te zijn en steeds meer het resultaat te worden van een opeenstapeling van beleidsdoelen en aanvullende voorwaarden.	Zie ons antwoord op onderdeel 7 van deze zienswijze (ZW_0065)
ZW_0065	9	In het bijzonder zijn wij kritisch op de wijze waarop de provincie het thema gezonde leefomgeving uitwerkt. De Omgevingswet en de onderliggende milieuwetgeving bevatten reeds een uitgebreid stelsel van normen en beschermingsregimes waarmee gezondheid, veiligheid en leefomgevingskwaliteit worden geborgd. Toch kiest de provincie ervoor om gezondheid als aanvullend provinciaal belang te positioneren en expliciet ruimte te creëren voor aanvullende beleidsmatige afwegingen bovenop de bestaande wettelijke kaders. Daarbij stelt de provincie dat wettelijke normen slechts een ondergrens vormen, dat maximale normopvulling niet vanzelfsprekend is en dat aanvullende afwegingen ertoe kunnen leiden dat woningbouw op specifieke locaties geen doorgang vindt. Daarmee ontstaat feitelijk een extra beoordelingslaag boven op het bestaande wettelijke systeem. Naar onze mening is dit onwenselijk. Wanneer ontwikkelingen voldoen aan de normen die de wetgever heeft vastgesteld, moet terughoudend worden omgegaan met aanvullende provinciale beperkingen die niet zijn gebaseerd op objectieve en juridisch verankerde criteria.	De provincie heeft een beleidskader opgesteld omdat een gezonde leefomgeving steeds verder onder druk komt te staan en een volwaardige plek verdient bij ruimtelijke keuzes. En ook omdat de belangen van bedrijven voldoende geborgd moeten zijn. Een van de uitgangspunten voor het bepalen van wanneer er sprake is van een provinciaal belang is dat we uitgaan van landelijke wet-en regelgeving. Alleen waar deze wetgeving onderdelen niet dekt of ons ruimte biedt om eigen doelstellingen te formuleren, verkennen we die ruimte en stellen we beleid vast. Deze ruimte geeft de Omgevingswet ons. Bij ruimtelijke opgaven gaan we voldoen aan de geldende milieunormen. Dat betekent dat we er bij de ontwikkeling voor zorgen dat we binnen wettelijke toegestane grenzen blijven.
ZW_0065	10	De gevolgen van deze benadering beperken zich niet tot het thema gezondheid. Ook de combinatie van aanvullende ambities op het gebied van duurzaamheid, klimaat, natuur, water, energie en leefomgeving leidt tot een toenemende complexiteit van woningbouwontwikkelingen. Individuele doelstellingen kunnen op zichzelf legitiem zijn, maar de Omgevingsvisie maakt onvoldoende inzichtelijk wat de cumulatieve effecten zijn voor de uitvoerbaarheid, betaalbaarheid en realiseerbaarheid van woningbouwprojecten. Hierdoor neemt het risico toe dat procedures langer duren, ontwikkelkosten oplopen en bouwlocaties die maatschappelijk wenselijk zijn uiteindelijk niet of slechts vertraagd tot ontwikkeling komen. Juist in een provincie met een grote woningbouwopgave is dit een onwenselijke ontwikkeling. Op andere plaatsen in de Omgevingsvisie erkent de provincie zelf dat stapeling van ambities, voorwaarden en beoordelingscriteria de uitvoering van maatschappelijke opgaven kan bemoeilijken. Tegen die achtergrond ligt het voor de hand om terughoudend te zijn met het introduceren van nieuwe beleidsmatige eisen en afwegingskaders. Het realiseren van voldoende woningen vraagt om voorspelbaarheid, bestuurlijke eenvoud en ruimte voor integrale gebiedsontwikkeling. Wij missen in de Omgevingsvisie een expliciete erkenning dat uitvoerbaarheid, betaalbaarheid en realiseerbaarheid eveneens publieke belangen zijn die volwaardig moeten worden meegewogen. Wij vragen de provincie daarom om scherper te kiezen voor een ontwikkelgerichte benadering waarbij wettelijke normen het uitgangspunt vormen, aanvullende provinciale eisen terughoudend worden toegepast en nieuwe ambities niet automatisch leiden tot nieuwe verplichtingen voor woningbouwontwikkelingen. Waar de provincie hogere ambities nastreeft, ligt het meer voor de hand deze te realiseren via samenwerking, stimuleringsmaatregelen en gebiedsgerichte afspraken dan via een verdere stapeling van randvoorwaarden. Alleen op die manier ontstaat een evenwichtige balans tussen kwaliteit en de noodzaak om de woningbouwopgave daadwerkelijk te realiseren.	In elke specifieke gebiedsontwikkeling wordt gekeken naar de ambities in relatie tot de uitvoerbaarheid, betaalbaarheid en realiseerbaarheid van de ontwikkeling zelf. Hierdoor kan op voorhand geen algemene regel worden opgenomen welk belang altijd preveleert boven een ander belang. Er wordt in de verschillende uitvoeringsprogramma's van deze visie verder gekeken naar de vertaling van ambities naar de praktijk, waarbij terughoudend zal worden omgegaan met het stapelen van ambities.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0065	11	Netwerken als ontwikkelstrategie De Omgevingsvisie benoemt energie-, mobiliteits- en drinkwaternetwerken als medesturend voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dat is een realistische constatering. Tegelijkertijd benadert de Omgevingsvisie deze netwerken vooral als begrenzing van nieuwe ontwikkelingen. Wij vragen de provincie nadrukkelijker te beschrijven hoe zij, samen met netwerkbeheerders en andere overheden, wil investeren in de uitbreiding van deze netwerken. Efficiënter gebruik van bestaande infrastructuur is wenselijk, maar kan de noodzakelijke uitbreiding van energie-, drinkwater- en mobiliteitsnetwerken (waarover hierna meer) niet vervangen. De woningbouwopgave kan niet uitsluitend worden aangepast aan de bestaande capaciteit. Juist de ontwikkeling van woningen, infrastructuur en energievoorzieningen vraagt om een gezamenlijke programmering.	Wij onderschrijven dat een uitwerking nodig is voor keuzes over het toekomstige energiesysteem en de netwerken. De Omgevingsvisie bevat de strategische ruimtelijke koers op hoofdlijnen. De verdere uitwerking van de verhouding tussen de potentiële energieopwek, de toekomstige energievraag en de benodigde energie-infrastructuur vindt plaats in energiebeelden en het nog uit te werken provinciale Programma Energie. Energiebeelden brengen vraag en aanbod van energie op provinciaal en regionaal niveau in samenhang in beeld. Zij bieden daarmee een basis voor keuzes over opwek, opslag, warmte, waterstof, energie-infrastructuur en de bijbehorende ruimtelijke randvoorwaarden. Het Programma Energie kan deze inzichten vervolgens vertalen naar provinciale maatregelen, afspraken en monitoring. De provincie sluit daarmee aan bij de nieuwe landelijke interbestuurlijke werkwijze voor het energiesysteem, die in 2026 verder wordt uitgewerkt en vanaf 2027 wordt ondersteund door het Nationaal Programma Energiesysteem.
ZW_0065	12	Bereikbaarheid vraagt om meer dan het beter benutten van bestaande netwerken Wij constateren dat de Omgevingsvisie een opvallende disbalans bevat tussen de ambities die de provincie formuleert en de ruimtelijke randvoorwaarden die nodig zijn om deze ambities daadwerkelijk te realiseren. De provincie zet stevig in op woningbouw, economische ontwikkeling, energietransitie en de versterking van strategische economische clusters, maar verbindt hier nauwelijks een ruimtelijke ambitie voor de ontwikkeling van de mobiliteitsinfrastructuur aan. Daarmee blijft onduidelijk hoe de provincie de bereikbaarheid wil waarborgen die noodzakelijk is om deze opgaven richting 2050 mogelijk te maken. In hoofdstuk 5.5 van de Omgevingsvisie ligt de nadruk vrijwel volledig op het beter benutten van bestaande netwerken, het beperken van de groei van mobiliteit, mobiliteitstransitie en concentratie van ontwikkelingen rond bestaande infrastructuur. Tegelijkertijd erkent de provincie zelf dat de bereikbaarheid onder druk staat door verstedelijking, bevolkingsgroei, toenemende mobiliteitsvraag, beperkte capaciteit en een gebrek aan structurele rijksinvesteringen. De logische conclusie zou moeten zijn dat ook moet worden nagedacht over uitbreiding en versterking van infrastructuur. Die conclusie wordt echter niet getrokken. De Omgevingsvisie lijkt daarmee impliciet uit te gaan van het uitgangspunt dat toekomstige bereikbaarheidsproblemen hoofdzakelijk kunnen worden opgelost door efficiënter gebruik van de bestaande infrastructuur. Naar onze mening is dat onvoldoende realistisch gelet op de omvang van de woningbouw- en economische opgaven waarvoor Noord-Holland zich heeft gesteld.	Als provincie streven we naar een bereikbaar, verkeersveilig, inclusief mobiliteitssysteem met beperkte impact op de gezonde leefomgeving. We streven hierbij naar het optimaliseren van de bereikbaarheid gegeven de beperkingen zoals u ook al noemt. We redeneren dan ook vanuit het adagium van verminderen, veranderen en verbeteren om zo de extra druk van gebiedsontwikkeling op het mobiliteitssysteem te beperken. We gaan hierbij uit van de bestaande infrastructuur en de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur voor verbetering van deze netwerken. Samen met onze partners werken we aan het bereikbaar houden van Noord-Holland.
ZW_0065	13	Opvallend is bovendien dat de Omgevingsvisie op andere beleidsterreinen wel degelijk ruimtelijke keuzes maakt voor de lange termijn. Voor water, bodem en natuur worden beschermingsregimes, ruimtelijke reserveringen en ontwikkelrichtingen opgenomen. Juist op het thema bereikbaarheid, dat een essentiële randvoorwaarde vormt voor woningbouw, economie en brede welvaart, ontbreekt een vergelijkbare ruimtelijke langetermijnvisie. Hierdoor ontstaat het beeld dat de provincie mobiliteit vooral benadert als een randvoorwaarde waar ontwikkelingen zich aan moeten aanpassen, in plaats van als een netwerk waarin ook geïnvesteerd moet worden om maatschappelijke ontwikkelingen mogelijk te maken. Wij achten deze benadering onwenselijk. Een Omgevingsvisie met een horizon tot 2050 zou niet alleen moeten beschrijven waar woningen, economische functies en energievoorzieningen gewenst zijn, maar ook welke bereikbaarheid daarvoor noodzakelijk is. Zonder een duidelijke ruimtelijke ambitie voor de toekomstige mobiliteitsstructuur ontbreekt een belangrijk onderdeel van de ontwikkelstrategie voor Noord-Holland. Bovendien verzwakt dit de positie van de provincie in toekomstige gesprekken met het Rijk over financiering van infrastructurele investeringen. Juist in een periode waarin schaarse rijksmiddelen steeds nadrukkelijker worden verdeeld op basis van hun bijdrage aan woningbouw, economische ontwikkeling en brede welvaart, is het essentieel dat Noord-Holland een helder toekomstbeeld schetst van de bereikbaarheid die zij noodzakelijk acht om haar eigen ambities te realiseren.	De visie bevat ook onze schets van het toekomstig mobiliteitsysteem. In stedelijke omgevingen streven we naar een systeem van publieke mobiliteit in combinatie met een dekkend doorfietsroute netwerk. Het systeem van publieke mobiliteit heeft een sterke basis in openbaar vervoer en sterke overstappunten/stations of hubs. In landelijk gebied zal ook de auto een belangrijke modaliteit blijven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0065	14	Ruimte voor bedrijvigheid De Omgevingsvisie onderstreept terecht het belang van een sterke en toekomstbestendige economie. Tegelijkertijd constateren wij dat veel aandacht uitgaat naar het beschermen en zorgvuldig benutten van bestaande ruimte, terwijl minder duidelijk wordt hoe voldoende ontwikkelruimte beschikbaar blijft voor nieuwe economische activiteiten. Juist voor de circulaire economie, verduurzaming van productieprocessen en innovatieve bedrijvigheid zijn goed ontsloten en toekomstbestendige bedrijventerreinen onmisbaar. Ook de bouwsector heeft ruimte nodig voor nieuwe productiemethoden, industrialisatie van de bouw, circulaire bouwketens en innovatieve bouwconcepten. Zonder voldoende ontwikkelruimte komen niet alleen economische ambities, maar ook andere maatschappelijke opgaven onder druk te staan. Wij zijn daarom bijzonder kritisch op de introductie van zes aanvullende vestigingsvoorwaarden voor nieuwe bedrijvigheid (paragraaf 5.14 concept-Omgevingsvisie). Hoewel zorgvuldig ruimtegebruik belangrijk is, bestaat het risico dat een omvangrijk afwegingskader innovatie en ondernemerschap belemmert. Nieuwe economische activiteiten laten zich niet altijd vooraf vatten in bestaande beleidscriteria. De provincie zou daarom meer ruimte moeten bieden aan innovatie en vernieuwing en vestigingsbeleid zo vorm moeten geven dat het economische ontwikkeling faciliteert in plaats van begrenst. Wij vragen de provincie om explicieter te beschrijven hoe zij voldoende ruimte voor bedrijventerreinen en innovatieve bedrijvigheid wil behouden en ontwikkelen. Daarnaast verzoeken wij om de voorgestelde criteria voor nieuwe bedrijvigheid zoals benoemd in paragraaf 5.14 te schrappen. Een succesvolle woningbouw-, energie- en circulaire transitie vraagt immers niet alleen om ruimte voor woningen, maar ook om ruimte voor de bedrijven die deze transities mogelijk maken.	Wij onderschrijven het belang van voldoende, goed ontsloten en toekomstbestendige ruimte voor bedrijvigheid. Dit geldt nadrukkelijk ook voor bedrijven die nodig zijn voor de woningbouw-, energie- en circulaire transitie, zoals bedrijven in de bouw, maakindustrie, logistiek en circulaire ketens. De Omgevingsvisie zet daarom in op voldoende en kwalitatief passende ruimte voor economische activiteiten. Daarbij beschermen en behouden we bestaande ruimte voor bedrijvigheid en bieden we ruimte aan economische clusters die van belang zijn voor de energietransitie, circulaire economie, strategische autonomie en innovatie. Tegelijkertijd is sprake van toenemende schaarste aan fysieke ruimte, milieuruimte, energie, netcapaciteit, water, grondstoffen en arbeidskrachten. Daardoor is het niet mogelijk om iedere economische ontwikkeling op iedere locatie en zonder voorwaarden te faciliteren. De provincie kiest daarom voor heldere ruimtelijke kaders die ruimte bieden aan economische activiteiten die bijdragen aan een weerbare, duurzame, circulaire en concurrerende economie. De provincie handhaaft de richtlijnen voor een toekomstbestendige economie. De toenemende schaarste aan ruimte, milieuruimte, energie, water, grondstoffen en personeel vraagt om samenhangende ruimtelijke keuzes: niet iedere economische ontwikkeling kan overal en onbeperkt plaatsvinden. De richtlijnen zijn positief sturend en geen harde afvinklijst, zelfstandig vergunningenstelsel of stapeling van aanvullende eisen. Zij vormen een richtinggevend kader voor ruimtelijke afwegingen en worden gebiedsgericht, proportioneel en in samenhang toegepast. Daarmee blijft ruimte bestaan voor maatwerk, innovatie, nieuwe technologieën en economische ontwikkelingen die bijdragen aan de economische kracht, duurzaamheid, circulariteit en weerbaarheid van Noord-Holland. Naar aanleiding van deze zienswijze scherpen wij de toelichting aan, zodat duidelijker wordt dat de richtlijnen economische ontwikkeling faciliteren binnen de beschikbare ruimte en randvoorwaarden.
ZW_0065	15	Van alertheid naar keuzes Op verschillende plaatsen erkent de provincie dat stapeling van ambities, randvoorwaarden en beoordelingscriteria de uitvoering van maatschappelijke opgaven kan bemoeilijken. Ook spreekt de provincie uit oog te hebben voor beperking van regeldruk. Wij onderschrijven deze uitgangspunten. Tegelijkertijd menen wij dat alertheid alleen onvoldoende is. Wanneer de provincie onderkent dat stapeling een risico vormt voor onder meer de woningbouw- en economische opgave, ligt het voor de hand om ook expliciet uit te spreken dat nieuwe ambities niet automatisch leiden tot nieuwe regels, aanvullende voorwaarden of extra beoordelingscriteria. Het voorkomen van stapeling zou een ontwerpprincipe van de verdere uitwerking moeten zijn.	De stapeling van ambities, randvoorwaarden en beoordelingscriteria kan de maatschappelijke opgave van woningbouw inderdaad bemoeilijken. Wij gaan zeer terughoudend om met het toevoegen hiervan. De ruimtelijke ordening is echter dynamisch en bij nieuwe wetgeving vanuit Europa, het Rijk, nieuwe uitspraken door de Raad van State of de maatschappelijke context is er soms toch een extra belang dat gewogen moet worden ten opzichte van het woningbouwbelang. Er zal met het oog op een goede ruimtelijke ordening altijd gekeken worden welke belangen uitgewerkt en met elkaar afgewogen moeten worden.
ZW_0065	16	Daarbij is het van belang dat de strategische ruimte die de Omgevingsvisie biedt, niet in de verdere uitwerking alsnog wordt dichtgeregeld. De Omgevingsverordening zou richting moeten geven, zonder de ruimte voor maatwerk, integrale afwegingen en gebiedsontwikkeling onnodig te beperken. Nieuwe programma's en wijzigingen van de Omgevingsverordening zouden daarom nadrukkelijk moeten worden getoetst op uitvoerbaarheid, voorspelbaarheid en de gezamenlijke effecten op de woningbouw- en gebiedsontwikkelingsopgave. Daarmee geeft de provincie ook invulling aan haar eigen uitgangspunten om de regeldruk te beperken en een betrouwbaar kader voor samenwerking te bieden.	Indiener wijst op instrumenten die kunnen worden ingezet bij de uitwerking van de omgevingsvisie. Dit punt richt zich niet op de omgevingsvisie op zichzelf. Wij nemen hier kennis van.
ZW_0065	17	Tot slot De ontwerp-Omgevingsvisie laat zien dat de provincie de ruimtelijke opgaven van Noord-Holland goed in beeld heeft. De volgende stap is om deze analyse nadrukkelijker te vertalen naar een ontwikkelstrategie. Niet alleen door duidelijk te maken welke ontwikkelingen worden begrensd, maar ook door inzichtelijk te maken hoe de provincie de woningbouw-, economische, bereikbaarheids- en maatschappelijke opgaven actief wil helpen realiseren.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op het voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. De opmerking van indiener over ontwikkelstrategieën sluit daar min of meer bij aan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0065	18	Naar onze mening maakt de ontwerp-Omgevingsvisie op een aantal belangrijke onderdelen nog onvoldoende inzichtelijk hoe de provincie tot een integrale afweging tussen de verschillende maatschappelijke belangen komt. Juist waar woningbouw, economie, bereikbaarheid, gezondheid, natuur, water en energie met elkaar concurreren om schaarse ruimte, is een transparante en navolgbare belangenafweging essentieel. De huidige ontwerp-Omgevingsvisie bevat daardoor nog te veel open einden en onvoldoende houvast voor gemeenten, initiatiefnemers en andere betrokken partijen. Wij roepen de provincie daarom op om bij de verdere besluitvorming nadrukkelijk te beoordelen of de belangenafweging die aan de Omgevingsvisie ten grondslag ligt voldoende inzichtelijk en evenwichtig is en of de voorgestelde koers daadwerkelijk uitvoerbaar is in het licht van de grote woningbouw-, bereikbaarheids- en economische opgaven waar Noord-Holland voor staat. Zolang die integrale afweging onvoldoende zichtbaar is gemaakt, achten wij vaststelling van de Omgevingsvisie in haar huidige vorm prematuur.	Kern van de zienswijze van Neprom en Bouwend Nederland Randstad Noord is de relatieve onduidelijkheid en gebrek aan inzichtelijkheid over de wijze waarop de provincie belangen integraal met elkaar afweegt. De omgevingsvisie is een strategische visie op hoofdlijnen, die verder uitgewerkt dient te worden. In de uitwerkingen zal de wijze van belangenafweging nader worden ingevuld. Dat zit de vaststelling van de omgevingsvisie daarom niet in de weg. Om onze afwegingen wel navolgbaar te laten zijn, is een hoofdstuk Afwegingskader opgenomen waarin we uiteenzetten waar wij rekening mee houden bij onze afwegingen.
ZW_0065	19	NEPROM en Bouwend Nederland zien uit naar de verdere uitwerking van deze Omgevingsvisie en gaan hierover graag met de provincie in gesprek.	Wij danken indiener voor de zienswijze.
ZW_0066	1	De gemeente Landsmeer heeft kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland zoals deze van 15 juni tot en met 31 augustus 2026 ter inzage ligt. De visie vormt het strategisch kader voor de fysieke leefomgeving onder de Omgevingswet en biedt richting aan de verdere uitwerking van provinciaal beleid en de doorwerking daarvan. Daarmee kan de visie van betekenis zijn voor de afwegingsruimte van gemeenten bij ruimtelijke ontwikkelingen. De gemeente Landsmeer onderschrijft de noodzaak van een integrale benadering van de fysieke leefomgeving, waarin klimaatadaptatie, water, natuur en landschap een belangrijke rol spelen. Tegelijkertijd ziet de gemeente op een aantal onderdelen aanleiding om aandacht te vragen voor de samenhang tussen beschermende en ontwikkelende belangen, de uitvoerbaarheid en de ruimte voor lokale afweging. In het bijzonder vraagt Landsmeer aandacht voor de mogelijkheden om binnen kleine kernen ruimte te houden voor passende, kleinschalige ontwikkelingen die kunnen bijdragen aan de leefbaarheid, het voorzieningenniveau en de vitaliteit van deze kernen. Juist voor kleinere kernen kan beperkte ontwikkelruimte van betekenis zijn voor het behoud en versterken van de bestaande voorzieningen en sociale samenhang. In de bijgevoegde zienswijze worden deze en andere aandachtspunten nader toegelicht en worden suggesties gedaan voor de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. Wij vragen u om deze aandachtspunten te betrekken bij de verdere uitwerking en besluitvorming over de definitieve Omgevingsvisie.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende beantwoorden we specifieke onderdelen van deze zienswijze.
ZW_0066	2	1. Inleiding De gemeente begrijpt dat de provincie, gezien de grote stapeling van opgaven in Noord-Holland, keuzes maakt en meer richting en prioritering wil aanbrengen. De gemeente onderschrijft de ambitie om zorgvuldig om te gaan met de schaarse ruimte en om natuur, landschap, water en leefomgeving te beschermen en te versterken. Tegelijkertijd ziet Landsmeer dat deze keuzes in de praktijk gevolgen kunnen hebben voor de ontwikkelmogelijkheden van gemeenten. Juist in een gemeente als Landsmeer komen verschillende opgaven direct samen. De gemeente ligt aan de noordrand van de Metropoolregio Amsterdam en kent tegelijkertijd een sterke verwevenheid met het waardevolle landschap en de natuur. Hierdoor raken woningbouw, natuur, water en bodem, mobiliteit, klimaatadaptatie en leefbaarheid elkaar direct.	Introductie, geen antwoord nodig.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0066	3	De gemeente Landsmeer onderschrijft de zienswijze die namens de regio Zaanstreek-Waterland wordt ingediend. Deze regionale zienswijze geeft de gezamenlijke aandachtspunten en belangen van de regio weer. Naast deze regionale zienswijze dient de gemeente Landsmeer een eigen zienswijze in, waarin vanuit Landsmeer lokale aandachtspunten en dilemma's naar voren worden gebracht. Voor Landsmeer ligt daarbij een belangrijk aandachtspunt in het vinden van een goede balans tussen bescherming en ontwikkeling. De gemeente wil de kwaliteiten van het landschap, de natuur en de dorpen behouden maar tegelijkertijd voldoende ruimte houden om de dorpskernen vitaal en toekomstbestendig te houden. Dit vraagt om ruimte voor passende woningbouw, voorzieningen, bereikbaarheid en ontwikkelingen die bijdragen aan de leefbaarheid van Landsmeer. Wij vragen de provincie daarom om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie oog te houden voor de lokale gevolgen van de verschillende provinciale keuzes en voldoende ruimte te bieden voor gemeentelijke afweging en gebiedsgericht maatwerk.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Bij de uitwerking van de omgevingsvisie zullen we oog hebben voor de lokale gevolgen van keuzes en voor voldoende gemeentelijke afwegingsruimte. Daarbij willen we de regio en gemeenten dan ook weer betrekken.
ZW_0066	4	2. Juridisch en beleidsmatig kader De beoordeling vindt plaats binnen het kader van: • de Omgevingswet (integrale afweging en evenwichtige toedeling van functies aan locaties); • de Nationale Omgevingsvisie (NOVI); • het rijksprogramma Water en Bodem Sturend; • de nationale woningbouwopgave (voldoende, betaalbaar en tijdig); • algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder evenredigheid, motivering en zorgvuldige belangenafweging. Vanuit deze kaders geldt dat provinciale visies voldoende inzicht moeten bieden in afwegingssystematiek en uitvoerbaarheid, mede om rechtszekerheid en bestuurlijke voorspelbaarheid te borgen.	Introductie, geen antwoord nodig.
ZW_0066	5	3. Algemene beoordeling De ontwerp-Omgevingsvisie kenmerkt zich door een consistente inzet op klimaatadaptatie, natuurherstel en het versterken van water- en bodemsystemen als structurerende principes. Deze benadering sluit aan bij landelijke beleidsontwikkelingen en is in beginsel inhoudelijk begrijpelijk. De gemeente onderschrijft het belang van deze opgaven. Tegelijkertijd ziet de gemeente een spanningsveld tussen de verschillende beschermende en ontwikkelende belangen. De Omgevingsvisie geeft richting aan afzonderlijke opgaven maar het is niet altijd duidelijk hoe deze op lokaal niveau gezamenlijk worden afgewogen. Voor Landsmeer is dit een concreet aandachtspunt. Natuur- en landschapsbescherming, water en bodem, woningbouw, mobiliteit en leefbaarheid komen hier direct bij elkaar. Een keuze op het ene terrein kan daardoor directe gevolgen hebben voor de mogelijkheden op een ander terrein. Dit komt onder meer tot uiting in de keuzes rondom vernatting van veenweidegebieden en het sturen op hogere grondwaterstanden. Deze ontwikkelingen kunnen gevolgen hebben voor bestaande functies, waaronder agrarisch gebruik, infrastructuur, bebouwing en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. De gemeente vraagt daarom om meer duidelijkheid over de wijze waarop verschillende belangen in de uitvoeringspraktijk tegen elkaar worden afgewogen. Provinciale ambities zijn naar het oordeel van de gemeente het meest effectief wanneer zij samengaan met duidelijke kaders, uitvoerbaarheid en ruimte voor lokaal maatwerk.	Wij begrijpen de zienswijze om meer duidelijkheid over de wijze waarop afwegingen plaatsvinden. De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0066	6	4. Bestuurlijke afwegingsruimte en uitvoerbaarheid De Omgevingsvisie geeft richting aan het provinciale beleid. De gemeente Landsmeer ziet in de verdere uitwerking graag meer duidelijkheid over de wijze waarop verschillende belangen in specifieke situaties tegen elkaar worden afgewogen. De gemeente vraagt daarbij aandacht voor de verdere uitwerking van: • hoe conflicterende belangen worden gewogen; • welke beoordelingscriteria worden gehanteerd; • hoe de provincie omgaat met spanningen tussen opgaven. Voor Landsmeer is dit in het bijzonder relevant vanwege de stapeling van opgaven binnen een relatief beperkte ruimte. De gemeente wil kunnen bijdragen aan regionale en provinciale doelstellingen maar moet daarbij ook kunnen blijven sturen op de lokale leefbaarheid en vitaliteit van de dorpskernen. Daarnaast vraagt de gemeente aandacht voor de bestuurlijke, juridische en financiële uitvoerbaarheid van nieuwe beleidsambities. Nieuwe ruimtelijke kaders kunnen gevolgen hebben voor gemeentelijke uitvoeringscapaciteit, investeringsopgaven en grondbeleid. Beleidsdoelen zijn alleen effectief wanneer deze ook binnen de gemeentelijke praktijk uitvoerbaar zijn. Een concreet voorbeeld is een toekomstige woningbouwontwikkeling waarbij vanuit water en bodem eisen worden gesteld aan de locatie, inrichting of het waterbergend vermogen, terwijl tegelijkertijd de woningbouwopgave en leefbaarheid van de dorpskernen moeten worden meegewogen. Het is voor gemeenten van belang dat duidelijk is hoe dergelijke belangen tegen elkaar worden afgewogen en welke ruimte er resteert voor lokaal maatwerk.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld.
ZW_0066	7	5. Woningbouw en ruimtelijke ontwikkeling De Omgevingsvisie legt nadruk op concentratie van verstedelijking en bescherming van landschap. Dit sluit aan bij de NOVI en de nationale woningbouwopgave. Tegelijkertijd is het van belang dat deze keuze voldoende ruimte laat voor de regionale woningbouwopgave en voor de specifieke behoefte van kleinere kernen. De regionale zienswijze van Zaanstreek-Waterland vraagt terecht aandacht voor voldoende flexibiliteit in de woningbouwprogrammering en voor meer eigen afwegingsruimte voor gemeenten om in kleinere kernen woningen en werklocaties te ontwikkelen. Voor Landsmeer is dit bijzonder relevant vanwege de ligging binnen de invloedssfeer van Amsterdam, de hoge woningdruk en de beperkte beschikbare ruimte. De gemeente acht het van belang dat de Omgevingsvisie voldoende ruimte laat voor lokale bijdragen aan de regionale woningbouwopgave. Afwegingsruimte voor kleine kernen en dorpslinten In de Omgevingsvisie wordt aangegeven dat ook bij kleine kernen ruimte moet blijven voor ontwikkeling, zodat de leefbaarheid en vitaliteit van deze kernen behouden kunnen blijven. De gemeente Landsmeer onderschrijft dit uitgangspunt. Tegelijkertijd is voor de gemeente nog onvoldoende duidelijk welke afwegingsruimte gemeenten daadwerkelijk behouden om hier invulling aan te geven. De gemeente vraagt de provincie daarom om binnen provinciale randvoorwaarden voldoende ruimte te laten voor gemeenten om zelf te bepalen welke kleinschalige woningbouw en ruimtelijke ontwikkelingen nodig zijn om voorzieningen, sociale samenhang en leefbaarheid in stand te houden. Juist bij kleine kernen kan een beperkte ontwikkeling grote betekenis hebben voor de vitaliteit van het dorp.	In de omgevingsvisie kiezen we ervoor het grootste deel van de benodigde woningen om deze binnenstedelijk en nabij OV-knooppunten te bouwen. Bij kleinere kernen blijft woningbouw mogelijk onder voorwaarden, zoals vastgelegd in onze omgevingsverordening. De provincie wil zorgen voor compacte ontwikkeling en beschermt daarmee ook de open ruimte van het landelijk gebied en beschermd landschap, wat een belangrijk onderdeel vormt van onze omgevingskwaliteit. Wij zijn van mening dat gemeenten voldoende afwegingsruimte hebben om ook in kleinere kernen woningen te ontwikkelen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0066	7a	Voor Landsmeer is dit van bijzonder belang. De beschikbare ruimte is beperkt en veel van het gebied wordt gekenmerkt door natuurwaarden en landelijk gebied. Tegelijkertijd bestaat binnen de dorpskernen en de dorpslinten behoefte aan passende ontwikkelingen. De gemeente wil daarom voorkomen dat provinciale beschermingskaders ertoe leiden dat ook kleinschalige ontwikkelingen die bijdragen aan de kwaliteit en leefbaarheid van de bestaande kern onvoldoende mogelijk zijn. Een concreet voorbeeld hiervan is een bestaande woning met een bedrijfsbestemming in een gebied dat voor het overige grotendeels uit woningen bestaat. Door de huidige regelgeving kan een omzetting naar een woonbestemming niet zonder meer worden gerealiseerd, terwijl een dergelijke ontwikkeling vanuit ruimtelijk oogpunt juist kan bijdragen aan de kwaliteit van de wijk en aan een beter passende inrichting van de bestaande kern. Dit laat zien dat regelgeving die primair gericht is op het beschermen van ruimtelijke waarden niet altijd voldoende ruimte biedt voor kleinschalige kwaliteitsverbetering binnen bestaande dorpskernen. De gemeente vraagt de provincie daarom om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie voldoende ruimte te laten voor lokaal maatwerk binnen kleine kernen en dorpslinten, waarbij gemeenten ruimte behouden om ontwikkelingen af te wegen die bijdragen aan de leefbaarheid en vitaliteit van de kern.	Zie beantwoording bij ZW_0066 subnummer 7
ZW_0066	8	Balans tussen woningbouw, landschap en leefbaarheid Daarbij gaat het niet alleen om aantallen woningen maar ook om betaalbaarheid, doorstroming, voorzieningen en het behouden van sociale samenhang en leefbaarheid. De inzet op woningbouw nabij OV-knooppunten in combinatie met bescherming van landschap en andere ruimtelijke waarden leidt tot sterke sturing op locatiekeuzes. Voor Landsmeer is het daarom van belang dat duidelijk blijft welke ruimte gemeenten behouden om binnen bestaande dorpskernen passende ontwikkelingen mogelijk te maken. De gemeente vraagt de provincie daarbij oog te houden voor een belangrijk lokaal dilemma: de wens om landschap en natuur te beschermen enerzijds en de noodzaak om voldoende woningen en voorzieningen te realiseren om de dorpskernen vitaal te houden anderzijds. Deze belangen moeten naar het oordeel van Landsmeer niet als tegengesteld worden beschouwd, maar in samenhang worden afgewogen. Daarmee sluit Landsmeer aan bij de regionale zienswijze van Zaanstreek-Waterland, waarin wordt gevraagd om gemeenten meer eigen afwegingsruimte te geven om in kleinere kernen woningen en werklocaties te ontwikkelen. Voor Landsmeer is deze ruimte niet alleen van belang voor het realiseren van woningen maar juist ook voor het behouden en versterken van de vitaliteit van de bestaande dorpskernen.	In de omgevingsvisie kiezen we ervoor het grootste deel van de benodigde woningen om deze binnenstedelijk en nabij OV-knooppunten te bouwen. In en aan kleinere kernen en dorpslinten blijft woningbouw mogelijk onder voorwaarden, zoals vastgelegd in onze omgevingsverordening. De provincie wil zorgen voor compacte ontwikkeling en beschermt daarmee ook de open ruimte van het landelijk gebied en beschermd landschap, wat een belangrijk onderdeel vormt van onze omgevingskwaliteit. Wij zijn van mening dat gemeenten voldoende afwegingsruimte hebben om ook in en aan kleinere kernen en dorpslinten woningen te ontwikkelen.
ZW_0066	9	6. Landschap, water en natuur als structurerend principe De gemeente onderschrijft het principe van water, bodem en landschap als structurerende elementen binnen ruimtelijke ontwikkeling. Dit sluit aan bij het rijksbeleid Water en Bodem Sturend. Water, bodem en landschap in relatie tot ontwikkelruimte Tegelijkertijd vraagt de toepassing van deze principes om een integrale afweging met andere maatschappelijke opgaven, zoals woningbouw, economie, bereikbaarheid en leefbaarheid. Voor Landsmeer, gelegen in een veenweidegebied met hoge ruimtelijke druk, leidt dit tot vragen over de toekomstige ontwikkelruimte. De gemeente vraagt de provincie om bij de verdere uitwerking niet alleen inzichtelijk te maken welke gebieden en functies vanuit natuur, landschap en water bescherming behoeven maar ook welke ontwikkelmogelijkheden binnen deze gebieden en bestaande dorpskernen behouden blijven. Daarbij is het van belang dat duidelijk wordt welke ruimte gemeenten behouden om binnen bestaande kernen en linten maatwerk toe te passen.	Het is in het landelijk gebied toegstaan om in of aan de kern of het dorpslint woningen te bouwen. In Beschermd Landschap is dit mogelijk tot een maximum van 25 woningen. Indien hier kernkwaliteiten bij worden aangetast gelden er een aantal aanvullende voorwaarden. In zeer bijzondere gevallen kunnen gemeenten aan GS verzoeken om af te wijken van de regels voor BL. Wij zijn van mening dat wij hiermee gemeenten voldoende eigen afwegingsruimte geven om ook in en aan kleinere kernen en dorpslinten woningen te ontwikkelen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0066	10	Groenblauw raamwerk en stad-landzones De uitwerking van het groenblauwe raamwerk en stad-landzones is daarnaast nog onvoldoende concreet, met name ten aanzien van begrenzing, functietoedeling en de gevolgen voor gemeentelijke planvorming. Landsmeer sluit hierbij aan bij de regionale zienswijze van Zaanstreek-Waterland waarin wordt gevraagd om een gebiedsgerichte benadering waarin groenblauwe waarden worden beschermd én een passend ontwikkelperspectief wordt geboden. Voor Landsmeer is het van belang dat deze benadering ook ruimte laat voor vitale dorpskernen.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor eventuele uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld.
ZW_0066	11	7. Wateropgaven en mogelijke ruimtelijke consequenties Gebiedsgerichte uitwerking van ‘water en bodem sturend’ De visie bevat beleidskeuzes gericht op vernatting van veenweidegebieden en versterking van hydrologische systemen. Deze keuzes kunnen bijdragen aan de klimaat- en wateropgaven maar kunnen tegelijkertijd ruimtelijke gevolgen hebben. De gemeente vraagt daarom aandacht voor de concrete gevolgen van het principe ‘water en bodem sturend’ voor bestaande functies en toekomstige ontwikkelingen. Voor Landsmeer is met name van belang welke consequenties dit heeft voor bestaande bebouwing, woningbouw, infrastructuur en andere functies binnen en rondom de dorpskernen. De Omgevingsvisie benoemt onder meer het verhogen van grondwaterstanden en het aanpassen van het watersysteem. Voor Landsmeer is daarbij van belang dat inzichtelijk wordt gemaakt op welke gebieden en polders deze keuzes betrekking hebben en wat dit betekent voor de bestaande waterhuishouding in de gemeente. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan het huidige peilbeheer en eventuele onderbemalingen. De gemeente vraagt de provincie om deze gebied specifieke gevolgen bij de verdere uitwerking inzichtelijk te maken. De gemeente vraagt de provincie om bij de verdere uitwerking niet alleen aan te geven waar water en bodem richtinggevend zijn maar ook inzichtelijk te maken wat dit in de praktijk betekent voor de ontwikkelmogelijkheden van gemeenten. Dit is van belang om tijdig rekening te kunnen houden met de gevolgen voor bestaande functies en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.	De omgevingsvisie biedt het strategisch kader op schaalniveau van de provincie Noord-Holland. Op dit schaalniveau zijn de verschillende opgaven bij elkaar gebracht, aan elkaar gerelateerd en is richting gegeven. De uitwerking vindt plaast via andere instrumenten, waaronder de het Regionaal Water en Bodemprogramma en de Omgevingsverordening, maar ook gebiedsgerichte programma's. Met name in deze gebiedsgerichte programma's en andere gebiedsuitwerkingen zullen belangen en stakeholders bij elkaar moete worden gebracht en gewogen. In deze instrumenten zullen de kaders zoals ontwikkelrichtingen beperkingen en voorwaarden nader worden uitgewerkt.
ZW_0066	11	7. Wateropgaven en mogelijke ruimtelijke consequenties Gebiedsgerichte uitwerking van ‘water en bodem sturend’ De visie bevat beleidskeuzes gericht op vernatting van veenweidegebieden en versterking van hydrologische systemen. Deze keuzes kunnen bijdragen aan de klimaat- en wateropgaven maar kunnen tegelijkertijd ruimtelijke gevolgen hebben. De gemeente vraagt daarom aandacht voor de concrete gevolgen van het principe ‘water en bodem sturend’ voor bestaande functies en toekomstige ontwikkelingen. Voor Landsmeer is met name van belang welke consequenties dit heeft voor bestaande bebouwing, woningbouw, infrastructuur en andere functies binnen en rondom de dorpskernen. De Omgevingsvisie benoemt onder meer het verhogen van grondwaterstanden en het aanpassen van het watersysteem. Voor Landsmeer is daarbij van belang dat inzichtelijk wordt gemaakt op welke gebieden en polders deze keuzes betrekking hebben en wat dit betekent voor de bestaande waterhuishouding in de gemeente. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan het huidige peilbeheer en eventuele onderbemalingen. De gemeente vraagt de provincie om deze gebied specifieke gevolgen bij de verdere uitwerking inzichtelijk te maken. De gemeente vraagt de provincie om bij de verdere uitwerking niet alleen aan te geven waar water en bodem richtinggevend zijn maar ook inzichtelijk te maken wat dit in de praktijk betekent voor de ontwikkelmogelijkheden van gemeenten. Dit is van belang om tijdig rekening te kunnen houden met de gevolgen voor bestaande functies en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De omgevingsvisie biedt daarmee het strategisch kader op schaalniveau van de provincie Noord-Holland. Op dit schaalniveau zijn de verschillende opgaven bij elkaar gebracht, aan elkaar gerelateerd en is richting gegeven. De uitwerking vindt plaast via andere instrumenten, waaronder de het Regionaal Water en Bodemprogramma en de Omgevingsverordening, maar ook gebiedsgerichte programma's. Met name in deze gebiedsgerichte programma's en andere gebiedsuitwerkingen zullen belangen en stakeholders bij elkaar moete worden gebracht en gewogen. In deze instrumenten zullen de kaders zoals ontwikkelrichtingen beperkingen en voorwaarden nader worden uitgewerkt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0066	12	Noodoverloopgebieden en waterveiligheid Daarnaast vraagt de gemeente aandacht voor de verdere concretisering van gebieden die mogelijk een functie krijgen binnen het watersysteem, zoals noodoverloopgebieden. De Omgevingsvisie geeft aanleiding om nader inzicht te verkrijgen in de wijze waarop deze gebieden zijn bepaald en wat een dergelijke functie betekent voor de bestaande en toekomstige functies in het gebied. Voor Landsmeer is dit een concreet aandachtspunt. Uit de provinciale kaartbeelden lijkt Landsmeer geheel of gedeeltelijk als onderdeel van een noodoverloopgebied te worden aangeduid. De gemeente vraagt daarom om duidelijkheid over de onderliggende scenario's en uitgangspunten waarop deze aanwijzing is gebaseerd, de waterveiligheidsopgave waarvoor de noodoverloopfunctie bedoeld is en de situaties waarin een dergelijke functie daadwerkelijk aan de orde zou kunnen zijn. Daarbij is het voor de gemeente van belang om inzicht te hebben in de ruimtelijke en juridische gevolgen van een dergelijke aanwijzing. Welke functies kunnen binnen een dergelijk gebied blijven bestaan of zich ontwikkelen, welke beperkingen kunnen ontstaan en op welke wijze worden de belangen van bestaande functies, de gemeente en inwoners meegewogen? De gemeente vraagt de provincie om deze aspecten in de verdere uitwerking te verduidelijken.	De kaartbeelden uit de ontwerp-omgevingsvisie geven geen noodoverloopgebied aan op het grondgebied van de gemeente Landsmeer.
ZW_0066	12	Noodoverloopgebieden en waterveiligheid Daarnaast vraagt de gemeente aandacht voor de verdere concretisering van gebieden die mogelijk een functie krijgen binnen het watersysteem, zoals noodoverloopgebieden. De Omgevingsvisie geeft aanleiding om nader inzicht te verkrijgen in de wijze waarop deze gebieden zijn bepaald en wat een dergelijke functie betekent voor de bestaande en toekomstige functies in het gebied. Voor Landsmeer is dit een concreet aandachtspunt. Uit de provinciale kaartbeelden lijkt Landsmeer geheel of gedeeltelijk als onderdeel van een noodoverloopgebied te worden aangeduid. De gemeente vraagt daarom om duidelijkheid over de onderliggende scenario's en uitgangspunten waarop deze aanwijzing is gebaseerd, de waterveiligheidsopgave waarvoor de noodoverloopfunctie bedoeld is en de situaties waarin een dergelijke functie daadwerkelijk aan de orde zou kunnen zijn. Daarbij is het voor de gemeente van belang om inzicht te hebben in de ruimtelijke en juridische gevolgen van een dergelijke aanwijzing. Welke functies kunnen binnen een dergelijk gebied blijven bestaan of zich ontwikkelen, welke beperkingen kunnen ontstaan en op welke wijze worden de belangen van bestaande functies, de gemeente en inwoners meegewogen? De gemeente vraagt de provincie om deze aspecten in de verdere uitwerking te verduidelijken.	De kaartbeelden uit de ontwerp-omgevingsvisie geven geen noodoverloopgebied aan op het grondgebied van de gemeente Landsmeer.
ZW_0066	13	Ook wordt in de Omgevingsvisie gesproken over het reserveren van ruimte voor dijkversterkingen. De gemeente vraagt om inzicht in de mogelijke gevolgen hiervan voor Landsmeer, waaronder de locatie en omvang van eventuele reserveringen en de wijze waarop hiermee bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen rekening moet worden gehouden.	Zie ook ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze. De precieze betekenis per dijkvak wordt niet in de omgevingsvisie uitgewerkt, maar in een ander instrument
ZW_0066	14	Samenhang met ruimtelijke ontwikkeling De Omgevingsvisie stelt dat ruimtelijke ontwikkelingen gevolgen hebben voor de belasting van het watersysteem. De gemeente onderschrijft het belang om deze effecten mee te wegen, maar vraagt daarbij om een evenwichtige benadering. Ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer beïnvloeden elkaar immers over en weer. Voor Landsmeer is het daarom van belang dat bij de verdere uitwerking inzichtelijk wordt gemaakt hoe de wateropgaven zich verhouden tot de woningbouwopgave, de bestaande bebouwing en de leefbaarheid van de dorpskernen. Daarbij vraagt de gemeente aandacht voor de vraag welke maatregelen en randvoorwaarden nodig zijn om ontwikkelingen mogelijk te blijven maken zonder de waterveiligheid en klimaatbestendigheid uit het oog te verliezen. De regionale zienswijze van Zaanstreek-Waterland vraagt eveneens om een samenhangende benadering van water, bodem, natuur, verstedelijking en klimaatadaptatie en om één heldere regielijn voor de verschillende gebiedsprocessen. Landsmeer onderschrijft dit en vraagt daarbij nadrukkelijk aandacht voor de vertaling naar de lokale situatie.	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0066	15	Kaarten en duidelijkheid over gebiedsaanduidingen Tot slot vraagt de gemeente aandacht voor de duidelijkheid van de kaartbeelden in de Omgevingsvisie. De ruimtelijke consequenties van verschillende beleidskeuzes zijn voor gemeenten en inwoners alleen goed te beoordelen wanneer duidelijk is welke gebieden precies worden bedoeld en welke status of betekenis een gebiedsaanduiding heeft. De gemeente vraagt daarom om de kaartbeelden, waaronder de aanduidingen van noodoverloopgebieden, dijkversterkingszones en andere watergerelateerde gebieden, waar nodig te verduidelijken en waar mogelijk gebiedsspecifiek toe te lichten. Vanuit het oogpunt van uitvoerbaarheid en bestuurlijke voorspelbaarheid is nadere verduidelijking gewenst. Het uitgangspunt 'water en bodem sturend' moet naar het oordeel van de gemeente voldoende concreet worden uitgewerkt om duidelijk te maken hoe dit uitgangspunt zich verhoudt tot andere ruimtelijke opgaven.	De kaarten zijn bedoeld op het abstractieniveau van de provincie als geheel. Inherent daaraan kunnen bij het inzoomen op de kaart onjuistheden ontstaan. Wij kiezen ervoor om de ruimtelijke vertaling nader vorm te geven bij de uitwerking van de Omgevingsvisie. Dat betekent dat we voor nu geen concrete begrenzingen in het DSO opnemen en er op deze manier bij het inzoomen op digitale kaarten geen onnodige verwarring ontstaat.
ZW_0066	16	8. Mobiliteit en bereikbaarheid De samenhang tussen mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling kan in de ontwerp-Omgevingsvisie nog verder worden verduidelijkt, met name waar het gaat om de bereikbaarheid van nieuwe ontwikkelingen en kleine kernen. De regionale zienswijze van Zaanstreek-Waterland vraagt terecht om woningbouw en mobiliteit meer gelijkwaardig te wegen en om investeringen in bereikbaarheid als randvoorwaarde voor de verstedelijkingsopgave te beschouwen. Voor Landsmeer is dit relevant vanwege de sterke verwevenheid met de Metropoolregio Amsterdam en de afhankelijkheid van regionale infrastructuur. Tegelijkertijd is de ruimte voor uitbreiding van infrastructuur binnen de gemeente beperkt. Hierdoor ontstaat een concreet spanningsveld tussen het realiseren van woningen en het op peil houden van bereikbaarheid en leefbaarheid. Nieuwe ontwikkelingen kunnen bijdragen aan de vitaliteit van Landsmeer, maar vragen tegelijkertijd om voldoende bereikbaarheid van woningen, voorzieningen en werklocaties. De gemeente ziet graag meer duidelijkheid over: • minimale bereikbaarheidskwaliteit van woningbouwlocaties; • bereikbaarheid van kleine kernen; • de integrale afweging tussen verstedelijking en infrastructuur; • de samenhang tussen woningbouw, openbaar vervoer, fietsverbindingen en auto-ontsluiting. Een explicieter mobiliteitskader draagt bij aan een transparantere afweging van woningbouwlocaties, leefbaarheid en economische ontwikkeling. Landsmeer sluit daarom aan bij de regionale oproep om de bereikbaarheid van de regio te versterken en woningbouwontwikkeling te koppelen aan voldoende OV-capaciteit, goede fietsverbindingen en passende ontsluiting.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld. We gaan graag met onze regionale mobiliteitspartners in gesprek over wat dit concreet betekent voor de regio en de gemeente. Bij woningbouwontwikkelingen zetten wij ons graag in om samen met onze partners een Mobiliteitsprogramma van Eisen samen te stellen waarin specifieke vragen van indiener worden aangeraakt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0066	17	9. Leefbaarheid, recreatie en gezondheid Leefbaarheid en vitaliteit van de dorpskernen De ontwerp-Omgevingsvisie bevat beperkte expliciete waarborgen voor de leefbaarheid en ontwikkelmogelijkheden van kleine kernen en dorpslinten. De gemeente Landsmeer onderschrijft daarom de regionale oproep van Zaanstreek-Waterland om gemeenten meer eigen afwegingsruimte te geven om in kleinere kernen woningen en werklocaties te ontwikkelen. Voor Landsmeer is dit een belangrijk aandachtspunt. De gemeente wil de identiteit en ruimtelijke kwaliteiten van de dorpskernen behouden maar tegelijkertijd de vitaliteit en toekomstbestendigheid van Landsmeer kunnen waarborgen. Daarvoor zijn voldoende woningen, voorzieningen, bereikbaarheid, maatschappelijke functies, ontmoeting en passende economische activiteiten van belang. Deze functies hangen binnen een dorpskern sterk met elkaar samen. Voldoende woningen kunnen bijvoorbeeld bijdragen aan het draagvlak voor voorzieningen, terwijl voorzieningen en bereikbaarheid bijdragen aan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van het dorp. Hier ligt voor Landsmeer een concreet dilemma: hoe behouden we de kwaliteiten van de dorpen, terwijl we tegelijkertijd voldoende ruimte houden om de dorpskernen vitaal en toekomstbestendig te ontwikkelen? De gemeente vraagt de provincie om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie expliciet rekening te houden met dit spanningsveld. Bescherming van landschap, natuur en bestaande ruimtelijke kwaliteiten is belangrijk maar moet samengaan met voldoende ontwikkelruimte voor bestaande dorpskernen. Dit sluit aan bij de regionale zienswijze waarin wordt gesteld dat het behoud van voorzieningen en daarmee de leefbaarheid en vitaliteit van de dorpen vraagt om ruimte voor ontwikkeling. Landsmeer vraagt de provincie daarom om dit uitgangspunt ook daadwerkelijk te vertalen naar de provinciale kaders.	In de Omgevingsverordening NH2022 is opgenomen dat het is toegestaan om in of aan de kern of het dorpslint te bouwen. Ook in Beschermd Landschap is het onder voorwaarden mogelijk om tot 25 woningen in Beschermd Landschap te realiseren. In bijzondere situaties is het mogelijk verzoek te doen aan GS om voor meer ontwikkelruimte in Beschermd Landschap, zogenaamd maatwerk ten behoeve van de vitaliteit, leefbaarheid en voorzieningen in de kern of het dorp. Wij zijn van mening dat wij op deze wijze voldoende ruimte bieden aan gemeenten voor ontwikkelruimte ten behoeve van de vitaliteit, leefbaarheid en voorzieningen.
ZW_0066	18	Economische vitaliteit en werklocaties De vitaliteit van een dorpskern hangt niet alleen samen met wonen en voorzieningen maar ook met de aanwezigheid van werkgelegenheid en ruimte voor lokale bedrijvigheid. Voor Landsmeer is het daarom van belang dat binnen de provinciale ruimtelijke kaders voldoende ruimte blijft voor passende economische functies en bedrijvigheid. De gemeente vraagt de provincie om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie oog te houden voor de behoefte aan lokale werklocaties en bedrijventerreinen. Daarbij kan de ligging van Landsmeer nabij de regionale infrastructuur en de Metropoolregio Amsterdam een rol spelen. De gemeente vraagt om deze positie mee te nemen in de verdere uitwerking van het provinciale beleid voor werklocaties en daarbij aansluiting te zoeken bij de regionale en MRA-strategie voor bedrijvigheid en werkgelegenheid.	Zoals aangegeven wordt onder 6.13 (was 5.15) voldoende ruimte op bedrijventerreinen, cruciaal voor het MKB, logistiek, circulaire economie werkgelegenheid en stedelijke leefbaarheid, geboden. Over die ruimte op bedrijventerreinen maken we regionale afspraken, zoals de Bedrijventerreinenstrategie in de MRA. Daarin is juist ook invulling gegeven aan lokale behoeften. Wel constateren wij dat de provincie en gemeenten tot een betere regionale afstemming tussen de afspraken over wonen en werken moeten komen om de woon-werkbalans te verbeteren én onnodige transformatie van bedrijventerreinen te voorkomen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0066	19	Recreatie en toerisme Het thema recreatie vraagt om een bredere uitwerking in relatie tot toerisme en bezoekersstromen. In gebieden met toenemende recreatieve druk is niet alleen ontwikkeling van recreatie van belang maar ook spreiding en beheersing van bezoekersstromen. Landsmeer onderschrijft de regionale oproep om voor groenblauw en recreatie een ontwikkelperspectief te bieden, zodat de landschappelijke en recreatieve kwaliteiten van de regio niet alleen worden beschermd maar ook op een passende manier kunnen worden benut. Voor Landsmeer is het van belang dat recreatieve ontwikkeling samengaat met behoud van natuur- en landschapswaarden en met een goede bereikbaarheid. De gemeente vraagt daarom om een integrale benadering waarin recreatie, natuur, landschap, mobiliteit en leefbaarheid met elkaar worden verbonden. Daarnaast vraagt de gemeente aandacht voor de toeristische betekenis van de regio en de mogelijkheden om voorzieningen en recreatieve verbindingen op een passende wijze te ontwikkelen.	De gevraagde integrale beandering voor recreatie komt overeen met onze ambities zoals beschreven staat in de Omgevingsvisie.
ZW_0066	20	Gezondheid Ten aanzien van gezondheid vraagt de gemeente om een integrale uitwerking conform het principe Health in All Policies. Daarbij gaat het onder andere om de samenhang tussen mobiliteit, groenstructuren, hittestress, geluid, luchtkwaliteit, klimaatadaptatie, bewegen, ontmoeting en leefkwaliteit. Voor Landsmeer is dit van belang omdat de kwaliteit van de leefomgeving niet alleen wordt bepaald door de bescherming van natuur en landschap maar ook door de mate waarin inwoners zich gezond, veilig en verbonden kunnen bewegen en wonen.	In eerste instantie zien wij voor ons dat dit wordt uitgewerkt door de gemeente en wij moedigen dat aan. In het Beleidskader Gezonde Leefomgeving bedoelen wij met het begrip ‘gezonde leefomgeving’: een gezonde en veilige fysieke leefomgeving in de provincie Noord-Holland. Hierbij gaan wij uit van de taken waarvoor wij als provincie Noord-Holland verantwoordelijk zijn én waar we bevoegdheden hebben. Het is voor ons belangrijk om deze verantwoordelijkheid te nemen en vanuit onze bevoegdheden het meeste verschil te kunnen maken. Met ‘gezondheid’ doelen we op ‘milieu-gerelateerde gezondheid’. Blootstelling aan schadelijke stoffen via lucht, water en bodem en hinder (door geluid, geur en (grof)stof) hebben daar invloed op. Hiermee leggen wij de focus op wat ‘gezondheidsbescherming’ wordt genoemd. We erkennen dat gezondheidsbevordering ook van groot belang is. Denk aan de aanleg van fietspaden, groenvoorzieningen, het tegengaan van hittestress in de stad, het stimuleren van gezonde voeding en voldoende beweging, en de inrichting van dorpen en steden. Sommige van deze onderwerpen krijgen aandacht vanuit aanpalend provinciaal beleid, maar voor veel van deze zaken is een andere overheid, in het bijzonder gemeenten, verantwoordelijk en primair aan zet.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0066	21	10. Conclusie en advies De ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland bevat een strategisch consistente koers die aansluit bij nationale en provinciale opgaven op het gebied van klimaat, natuur, water en landschap. De gemeente Landsmeer onderschrijft de noodzaak om zorgvuldig om te gaan met de beschikbare ruimte en waardevolle natuur-, landschaps- en waterwaarden te beschermen. Tegelijkertijd laat de situatie van Landsmeer zien dat verschillende provinciale ambities in de praktijk direct met elkaar samenhangen. De bescherming van natuur en landschap, de water- en klimaatopgave, woningbouw, mobiliteit en de vitaliteit van de dorpskernen kunnen niet los van elkaar worden beschouwd. De gemeente Landsmeer onderschrijft daarom de regionale zienswijze van Zaanstreek-Waterland en vraagt de provincie daarnaast om bij de verdere uitwerking nadrukkelijk rekening te houden met de specifieke positie en lokale dilemma's van Landsmeer. De gemeente Landsmeer verzoekt de provincie om de ontwerp-Omgevingsvisie op de volgende punten aan te vullen en te verduidelijken: • explicitering van de afwegingssystematiek tussen verschillende ruimtelijke belangen; • concretisering van uitvoerings- en toetsingskaders; • borging van gemeentelijke afwegings- en ontwikkelruimte; • ruimte voor gebiedsgericht maatwerk; • nadere uitwerking van het groenblauwe raamwerk en de stad-landzones; • verduidelijking van de ruimtelijke consequenties van het principe 'water en bodem sturend'; • duidelijkheid over de gevolgen van wateropgaven en mogelijke noodoverloopgebieden voor bestaande functies en toekomstige ontwikkelingen; • versterking van mobiliteit als structurerend principe en een betere koppeling tussen woningbouw en bereikbaarheid; • expliciete aandacht voor de vitaliteit en ontwikkelmogelijkheden van kleine dorpskernen; • voldoende ruimte voor lokale woningbouw en voorzieningen die bijdragen aan de leefbaarheid en sociale samenhang; • integrale uitwerking van gezondheid binnen ruimtelijke afwegingen; • nadere uitwerking van recreatie en toerisme, inclusief spreiding en beheersing van bezoekersstromen; • een integrale benadering van de verschillende provinciale opgaven, zodat de stapeling van beleidsdoelen niet leidt tot onduidelijkheid over de resterende gemeentelijke ontwikkelruimte.	In de beantwoording van de onderdelen hiervoor zijn we ingegaan op al deze punten.
ZW_0066	22	De gemeente verzoekt de provincie om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie nadrukkelijk aandacht te houden voor de balans tussen bescherming van waardevolle gebieden en voldoende ruimte voor woningbouw, economische vitaliteit, voorzieningen en leefbaarheid. Voor Landsmeer betekent dit concreet dat de gemeente de kwaliteiten van het landschap, de natuur en het watersysteem wil behouden en versterken, maar tegelijkertijd voldoende ruimte nodig heeft om de dorpskernen vitaal en toekomstbestendig te houden. De gemeente ziet bescherming en ontwikkeling daarbij niet als tegengestelde belangen maar als opgaven die in samenhang en gebiedsgericht moeten worden afgewogen.	De balans tussen de bescherming van waardevolle gebieden enerzijds en het bieden van voldoende ruimte voor woningbouw, economie, voorzieningen en leefbaarheid anderzijds is een herkenbaar punt, die we naar onze mening in onze omgevingsvisie voldoende tot uiting hebben gebracht. Bij de uitwerking van de omgevingsvisie zullen we die balans ook steeds in het oog houden, met gebruikmaking van de afwegingsprincipes. De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen.
ZW_0066	23	Zie bijlage in de bijlage (pag 9 en 10) voor een overzicht met concrete aanpassingen	Wij danken indiener voor de concrete suggesties in de bijlagen, waarmee we waar mogelijk ons voordeel hebben gedaan. Mede naar aanleiding van andere zienswijzen hebben we bijvoorbeeld sommige kaartbeelden aangepast. Meerdere van de concrete suggesties hebben we in het vorenstaande al impliciet beantwoord. Andere suggesties beschouwen we als input voor de uitwerking zoals in programma's. Wij nodigen indiener uit om in het kader van die uitwerkingen op dat moment hun suggesties nogmaals mee te geven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0067	1	De Westfriese Bedrijvengroep (WBG) vertegenwoordigt 1.500 bedrijven, verenigd in 13 ondernemersverenigingen. Wij waarderen de ambitie van de Concept Omgevingsvisie om Noord-Holland duurzaam, leefbaar en economisch sterk te houden richting 2050. Tegelijkertijd constateren wij dat de economische ontwikkelkracht van Westfriesland en Noord-Holland Noord onvoldoende terugkomt in de voorgestelde keuzes. Er zijn de afgelopen jaren diverse rapporten verschenen over de economie en brede welvaart in NHN waaronder die van Rabo Research “NHN Tuin van innovatie” en “Oogsten in de Tuin van Innovatie”. De laatste gaat specifiek in op de positie van een regio als NHN in de “schaduw” van de Metropoolregio Amsterdam. Deze rapporten geven ook richting aan de gewenste ontwikkeling van de economische clusters en wat daarvoor nodig is. Vanuit ondernemend Westfriesland willen wij daarbij een aantal aanvullende punten onder uw aandacht brengen. Inleiding en kader De Omgevingsvisie bepaalt mede hoe onze provincie zich de komende decennia ontwikkelt. Juist daarom is het essentieel dat economische groei, werkgelegenheid en ondernemerschap een volwaardige plaats krijgen naast woningbouw, natuur en klimaatopgaven. Zonder sterke economie zijn ook de andere ambities niet haalbaar. VNO/NCW-West heeft haar zienswijze namens het Noord-Hollands georganiseerde bedrijfsleven ingediend. Wij scharen ons volledig achter deze zienswijze waar onze organisatie ook een actieve inbreng in heeft gehad. De analyse van VNO/NCW-West legt haarfijn de vingers op de gevoelige plekken voor het bedrijfsleven, maar geeft ook handreikingen hoe in samenwerking tussen het georganiseerde bedrijfsleven en de provincie een wenkend, innovatief en uitdagend ruimtelijk perspectief kan worden gerealiseerd. Een ruimtelijk perspectief waarin op een evenwichtige wijze de belangen van alle stakeholders zijn geborgd. Daarnaast Is de WBG lid van het Economisch Forum Holland boven Amsterdam en hebben wij meegewerkt aan De Voorzet op het gebied van infrastructuur, mobiliteit en ruimtelijke indeling. https://economischforumhba.nl/algemeen/ruimtelijke-economische-agenda-holland-boven-het-noordzeekanaal/ VNO/NCW-West verwijst daar ook naar in hun zienswijze en de WBG ondersteunt die visie volledig.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we nader in op de specifieke ingebrachte punten.
ZW_0067	2	1) Sterke economische clusters en noodzakelijke groei In de concept Omgevingsvisie wordt specifiek benoemd de sterke clusters rond Grootslag en de zaadveredelingsbedrijven. De provincie wil die sectoren extra ondersteunen bij hun verdere ontwikkeling. Daar kunnen wij ons goed in vinden. Het is echter ook een zeer beperkte kijk op de regionale economie. Westfriesland kent sterke clusters rondom logistiek & transport, bouw, techniek en nautische industrie. Ook zij verdienen erkenning en ruimte om te groeien.	De provincie onderschrijft dat Westfriesland beschikt over meerdere economische clusters die waardevol zijn voor de regionale economie en werkgelegenheid. De provincie zet in op voldoende en kwalitatief passende ruimte voor economische activiteiten die toekomstbestendig zijn en een strategische meerwaarde bieden. Binnen deze ambitie maakt de provincie keuzes over de clusters waarop zij extra inzet. Voor de Europese en nationale opgaven richt de provincie zich in het bijzonder op de strategische clusters life sciences & health en plantveredeling en zaadtechnologie. Daarnaast zet de provincie in op energetisch-economische, circulaire en innovatieclusters. Dit betekent niet dat andere sectoren en clusters geen betekenis hebben voor de regionale economie.
ZW_0067	3	Ook Westfriesland heeft een forse woningbouw opgave. De ontwikkeling van de economie en werkgelegenheid dient minimaal gelijke tred te houden om verdere congestie op het wegennet, vooral van/naar Amsterdam, te beperken. Dat betekent versterking van het (hoger) beroepsonderwijs, investeren in talent en behoud van jongeren voor de regio, en het versterken van de Oost-Westverbindingen. De WBG heeft op deze punten diverse initiatieven genomen zoals de www.talentacademywf.nl, het ontwikkeling van een Broedplaats voor jong talent en de gebiedsontwikkeling rond de aansluiting Houtribdijk en Westfrisiaweg ontwikkeling gebied aansluiting houtribdijk. Zie ook hieronder.	We nemen kennis van deze zienswijze.
ZW_0067	4	2) Beschikbaarheid van bedrijventerreinen De provincie NH heeft in 2025 door de Stec-groep onderzoek laten uitvoeren naar de behoefte aan bedrijventerreinen in NHN. De WBG heeft actief bijgedragen aan dit project. Wij vinden nauwelijks iets terug van de conclusies van dit onderzoek in de Concept Omgevingsvisie terwijl die glashelder zijn en algemeen worden onderkend. Tijdens de huidige convenantperiode is er niets aan bedrijventerreinen ontwikkeld in Westfriesland. Er is behoefte aan ca 80 ha in de komende 10-15 jaar.	Uiteraard onderschrijven wij ook de uitkomsten van de behoefteraming, uitgevoerd door Stec. Over de kwantitatieve en kwalitatieve invulling van de behoefte aan bedrijventerreinen maken we samen met gemeenten en met betrokkenheid van het bedrijfsleven regionale afspraken. Zoals aangegeven staat in paragraaf 2.3 het verbeteren van de woon-werkbalans als één van de opgaven. Voor wat betreft het instrumentarium rond het beter benutten van bedrijventerreinen en sturing van het juiste bedrijf op de juiste plek: dit wordt meegenomen in de nadere uitwerking van de Omgevingsvisie in een nog op te stellen programma economie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0067	5	Wij pleiten daarom voor één duidelijke keuze: wijs de Westfrisia Corridor langs de N307 aan als centrale locatie voor toekomstige bedrijvigheid. Deze locatie biedt de beste mogelijkheden voor bereikbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en economische ontwikkeling. Bovendien voorkomt concentratie op deze plek verdere versnippering van het landschap elders in de regio.	Zie ons antwoord op onderdeel 4 van deze zienswijze
ZW_0067	6	Naast de kwantiteit willen wij ook werken aan betere kwaliteit op bedrijventerreinen, maar op een andere manier dan de 6 strenge duurzaamheids- en ruimtelijke voorwaarden uit de Concept Omgevingsvisie. D.w.z.: (zie ook onze reactie op het Stec rapport) • Keurmerk veilig Ondernemen (KVO) en Parkmanagement op alle bedrijventerreinen; • Ontwikkeling van gemeentelijk en regionale Ondernemersfondsen; • Stimuleer clustervorming op bedrijventerreinen, bedrijven die elkaar versterken/aanvullen; • Terughoudendheid en strakke regulering van zg bedrijvenunits. Kortom, de nut en noodzaak is allang bekend, nu tijd om door te pakken	Zie ons antwoord op onderdeel 4 van deze zienswijze
ZW_0067	7	3) Strenge duurzaamheids- en ruimtelijke randvoorwaarden In de zienswijze van VNO-NCW wordt op dit punt ook uitgebreid ingegaan. Nieuwe bedrijven of uitbreidingen moeten gaan voldoen aan strikte eisen op het gebied van arbeidsproductiviteit, efficiënt ruimte-, energie- en watergebruik, klimaatdoelen en circulariteit. Wij zien deze extra randvoorwaarden (in feite eisen) als zeer belemmerend voor de ontwikkeling van het bedrijfsleven in onze regio. Met uw benadering en houding in deze Ontwerp Omgevingsvisie wordt dit voor veel sectoren uit het bedrijfsleven zeer moeilijk, zo niet onmogelijk gemaakt. Wij ervaren dit als de spreekwoordelijke “stok” terwijl de “wortel” aantoonbaar beter werkt. Dus schrap de zes nieuwe eisen/randvoorwaarden.	Wij begrijpen de zorg dat de richtlijnen als extra eisen kunnen worden ervaren. De provincie handhaaft deze richtlijnen, omdat schaarste aan ruimte, energie, water, talent, grondstoffen en milieuruimte vraagt om een zorgvuldige en toekomstbestendige inrichting van de economie. De richtlijnen zijn echter geen harde afvinklijst, zelfstandig vergunningenstelsel of stapeling van cumulatieve toelatingseisen. Zij vormen een positief sturend kader voor ruimtelijke afwegingen en worden gebiedsgericht, proportioneel en in samenhang toegepast. Wij kiezen daarbij nadrukkelijk niet alleen voor de ‘stok’, maar ook voor de ‘wortel’. Bestaande bedrijven opereren binnen historische vestigingspatronen, gedane investeringen en geldende vergunningen. Daarom zet de provincie niet in op directe normstelling of een generieke afbouwbenadering. De inzet is gericht op het geleidelijk creëren van passende randvoorwaarden, stimulansen en kantelmomenten. Daarmee ondersteunen en dagen wij bedrijven uit om te investeren in verduurzaming, innovatie en een doelmatig gebruik van ruimte, energie, water en grondstoffen. Zo blijven economische ontwikkeling en ondernemerschap mogelijk, binnen de grenzen van wat ruimtelijk, maatschappelijk en ecologisch houdbaar. Naar aanleiding van deze zienswijze scherpen wij de toelichting aan, zodat duidelijker wordt dat de richtlijnen economische ontwikkeling faciliteren binnen de beschikbare ruimte en randvoorwaarden.
ZW_0067	8	4) Netcongestie en Energie-Infrastructuur De huidige netcongestie is een regelrechte bedreiging voor het vestigen van nieuwe ondernemingen en de verdere groei en ontwikkeling van het bestaande bedrijfsleven. In de Ontwerp Omgevingsvisie lezen wij een erkenning en positieve benadering van dit thema, maar willen nochtans benadrukken dat u voldoende (toekomstige) ruimte in de Omgevingsvisie reserveert voor de aanleg van de benodigde midden-, laag- en hoogspanningsstations en 150kV/380kV-netwerken, inclusief het faciliteren van bijvoorbeeld energy hubs en grootschalige batterijopslag. En stimuleer veel meer de creatieve ondernemers die met innovatieve oplossingen komen. Het bestaande provinciale programma Energy Hubs dient u uit te breiden en veel meer samen met het bedrijfsleven uit te voeren.	Wij delen uw zorg met betrekking tot netcongestie. De Omgevingsvisie is op hoofdlijnen. Het programma Energy Hubs is een instrument om het beleid uit te voeren. Wij nemen kennis van uw wens om dit programma uit te breiden.
ZW_0067	9	5) Bereikbaarheid en mobiliteit De huidige infrastructuur boven het Noordzeekanaal is vooral Noord-Zuid gericht en dat loop tegen zijn grenzen aan. De renovatie van de brug op de A7 bij Purmerend heeft dat nog eens hard duidelijk gemaakt. De Omgevingsvisie gaat over de lange termijn en dat betekent dat wij een strategische keuze moeten maken om meer Oost-West te gaan denken. We begrijpen dat de komende jaren daar de middelen onvoldoende voor zijn maar die gaan er wel komen. Lelystad airport ontwikkelt zich voor burgerluchtvaart en defensie. Datzelfde geldt voor Den Helder. Dat moet allemaal over de Houtribdijk ofwel de Noordelijke Ringweg van Amsterdam. Volgens NAVO-norm mag 1,5% van het BBP besteed worden aan infrastructuur. De droogte van de afgelopen maanden heeft de kwetsbaarheid van onze nationale drinkwaterbuffer in het IJsselmeer/Markermeer duidelijk gemaakt. Hier gaat de Rijksoverheid investeringen voor plegen. Laten we meeliften op deze ontwikkelingen en van 1+1 meer dan 3 maken. Dus zet letterlijk de stip op de horizon in het Oosten en ontwikkel de Houtribdijk en het gebied rond Enkhuizen. Zie de Kansenkaart.	Wij herkennen dat de infrastructuur gefocust is op noord-zuidverbindingen. We hebben dit ook recentelijk weer als opgave gedefinieerd in de bereikbaarheidsvisie NHN en het onderzoek Weerbaarheid. De Houtribdijk heeft onze aandacht als één van de weinige regio-overstijgende verbindingen die allemaal via een brug of tunnel gaan. Dit maakt het erg kwetsbaar voor een gewichtsbeperking of incident. De provincie is samen met indiener als partner bezig dit ook te agenderen bij het Rijk.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0067	10	Het aanleggen en opwaarderen van infrastructuur is één kant van de medaille. De andere kant is het versterken van het openbaar vervoer in de regio. Wij pleiten ervoor om op basis van vraaggericht openbaar vervoer mobiliteitshubs te realiseren, die op of nabij bedrijven of bedrijventerreinen worden gesitueerd. Met vraaggericht openbaar vervoer kan vanaf verder gelegen locaties aansluiting plaatsvinden met het regulier openbaar vervoer. Deze methodiek kan worden toegepast voor woningbouwlocaties, die niet in de nabijheid van een treinstation of OV-knooppunt zijn gelegen. Een heel mooi initiatief is het project “Samen Reizen” dat ook door de provincie is omarmd. https://lnkd.in/ebTi7ib5	Vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het mobiliteitsysteem kijken we hoe we de bereikbaarheid kunnen behouden. Gedragsaanpak is hier onderdeel van, hierbij werken we ook samen met de bedrijven en steunen het initiatief ‘Samen Reizen’. Dit als aanvulling op het openbaar vervoersysteem als onderdeel van publieke mobiliteit.
ZW_0067	11	6) Governance De tijd is geweest dat de overheid van bovenaf zaken oplegt en dat het volk gehoorzaam volgt. De materie is te complex geworden en andere stakeholders dienen te worden betrokken bij besluitvorming en uitvoering. De Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur heeft een advies uitgebracht aan het kabinet over de toekomst van bedrijventerreinen https://www.rli.nl/publicaties/2023/advies/samen-werken Alle grote uitdagingen waar we voor staan (netcongestie, verduurzaming, ondermijning, water etc.) staan of vallen bij een goed georganiseerd bedrijfsleven op de schaal van bedrijventerrein en daarboven. Instrumenten als KVO en Parkmanagement moeten verder ontwikkeld worden en om dit mede te financieren moeten Ondernemersfondsen worden opgericht. Hier ligt een taak voor het georganiseerd bedrijfsleven, maar dit kan niet zonder actieve steun en budget vanuit de overheid. De WBG is actief en gewaardeerd partner in het Pact van Westfriesland en dat functioneert steeds beter. De samenwerking op de schaal van NHN is ook noodzakelijk maar nog in een heel pril stadium. Afgelopen 2 jaar is er al veel bereikt, waaronder de Regio Deal. De volgende stap is o.i. het oprichten van een Economic Board (EB) NHN. Dit kan niet zonder mandaat, uitvoeringskracht en budget. Het EB NHN zou ook een centrale rol kunnen spelen bij de uitwerking van deze Omgevingsvisie en het Ontwikkelperspectief NHN. Wij vragen de provincie om dit actief te steunen.	Wij zien veel waarde in een verbeterde triple helix samenwerking, maar hebben daarbij nog geen definitieve vorm voor ogen. Dat kan een Economic Board zijn of iets anders.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0067	12	Samenvatting en oproep Wij vragen u om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie expliciet te kiezen voor een sterke economische ontwikkeling van Westfriesland en Noord-Holland Noord. Zonder voldoende ruimte voor ondernemerschap, energie en bereikbaarheid komen zowel de economische groei als de brede welvaart van onze regio onder druk te staan. Dat vraagt om de volgende keuzes: 1. Voldoende en tijdige beschikbaarheid van bedrijventerreinen, zodat de economische ontwikkeling minimaal gelijke tred houdt met de bevolkingsgroei. De behoefte aan extra ruimte is bekend en onderbouwd. Nu is het tijd om concrete keuzes te maken; 2. Wijs de Westfrisia Corridor langs de N307 aan als dé locatie voor nieuwe bedrijvigheid in Westfriesland. Daarmee wordt ruimte geboden aan economische groei én verdere versnippering van het landschap voorkomen; 3. Versnel investeringen in energie en mobiliteitsinfrastructuur om netcongestie en bereikbaarheidsproblemen op te lossen. Reserveer voldoende ruimte voor de benodigde energievoorzieningen en benut de innovatiekracht van ondernemers bij het realiseren van oplossingen; 4. Pas de zes duurzaamheidscriteria met flexibiliteit en maatwerk toe, zodat bedrijven kunnen blijven investeren, innoveren en groeien. Stimuleer gewenst gedrag eerst met kansen en ondersteuning. Begin met de wortel en eindig met de stok; 5. Ga bij de ontwikkeling van infrastructuur nadrukkelijk ook Oost-West denken. Zet de ontwikkeling van de Houtribdijk en het gebied rond de aansluiting met de Westfrisiaweg op de strategische agenda van de provincie; 6. Omarm de conclusies van het RLI rapport over toekomstbestendige bedrijventerreinen en spreek uit dat sterke ondernemerscollectieven, Parkmanagement en Ondernemersfondsen essentieel zijn om de grote opgaven van deze tijd succesvol aan te pakken; 7. Betrek het bedrijfsleven actief bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. Ondersteun de oprichting van een Economic Board Noord-Holland Noord met mandaat, uitvoeringskracht en budget, zodat overheid, onderwijs en ondernemers samen kunnen werken aan de ontwikkeling van de regio. De opgaven voor Noord-Holland zijn groot. Juist daarom zijn duidelijke keuzes nodig. Westfriesland wil en kan een belangrijke bijdrage leveren aan de economische kracht, innovatie en brede welvaart van de provincie. Geef onze regio daarvoor de ruimte, de infrastructuur en de randvoorwaarden die nodig zijn.	Wij danken indiener nogmaals voor de zienswijze. In het voorgaande hebben we op de verschillende onderdelen gericht antwoord gegeven.
ZW_0068	1	Het Texels Ondernemers Platform (TOP) is de brede ondernemersvereniging van Texel. TOP behartigt de belangen van ondernemers en ondernemingen op Texel en vertegenwoordigt met bijna 800 aangesloten leden een zeer breed deel van het Texelse bedrijfsleven. Vanuit die hoedanigheid dienen wij een zienswijze in op de ontwerp-omgevingsvisie en het bijbehorende ontwerp-omgevingseffectrapport.1 TOP onderschrijft de noodzaak van scherpere ruimtelijke keuzes. Wij herkennen ons in de sturingsfilosofie “lokaal wat kan, provinciaal wat moet” en waarderen dat de visie uitvoerbaarheid en het behoud van ruimte voor ondernemerschap en economisch verdienvermogen expliciet benoemt. Wij onderschrijven op hoofdlijnen ook de zienswijze die VNO-NCW West namens het georganiseerde bedrijfsleven van Noord-Holland indient, in het bijzonder de kritiek op de zes vestigingsvoorwaarden en het uitgangspunt “eerst beter benutten, dan pas uitbreiden”. Ook de Ondernemerskoepel Kop van Noord-Holland, waarvan TOP een van de vier deelnemende ondernemersfederaties is, dient een zienswijze in die wij onderschrijven. Onze zienswijze staat daarnaast en werkt het eilandperspectief en de hiermee samenhangende belangen van de ondernemers en inwoners van Texel verder uit. Onze zienswijze voegt daaraan het perspectief toe dat in de ontwerp-visie ontbreekt: dat van een bewoond Waddeneiland met een economie die voor het overgrote deel op verblijfsrecreatie en de daarmee verweven bedrijvigheid rust. Texel komt in de ontwerp-visie vrijwel uitsluitend voor als landschap, als natuurwaarde, als kustveiligheidsopgave en (in de gebiedsuitwerking Den Helder) als bron van autoverkeer. Als economie komt het eiland niet voor. Wat TOP betreft een grote historische misser.	Wij danken indiener voor de zienswijze. We zijn het met indiener eens dat we geen uitputtend beeld schetsen van gebieden, zoals Texel. Nadere uitwerking van de specifieke economische situatie en economische ruimtebehoefte vindt plaats in de regionale afspraken ten aanzien van werklocaties.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0068	2	Leeswijzer en overzicht van onze verzoeken Deze zienswijze bevat acht verzoeken. Onderdeel 1 bevat het feitenkader waarop wij ons beroepen. De onderdelen 2 tot en met 9 bevatten elk één verzoek, in de tekst telkens weergegeven in een kader. Samengevat verzoeken wij u: 1. onderdeel 2: verblijfsrecreatie als zelfstandig onderwerp op te nemen in § 5.16, met ruimte voor kwalitatieve doorontwikkeling binnen bestaande terreinen; 2. onderdeel 3: de zes richtlijnen van § 5.14 als generieke toetsingsdrempel te laten vervallen, subsidiair regionaal te differentiëren en niet toe te passen op bestaande bedrijven; 3. onderdeel 4: Texel een eigen gebiedsgerichte uitwerking te geven in hoofdstuk 6; 4. onderdeel 5: de passage over het remmen van de groei van het autoverkeer naar Texel te schrappen, en de veerverbinding Den Helder–Texel als provinciaal belang te benoemen; 5. onderdeel 6: een concreet tijdpad voor de wadkabel op te nemen en ruimte te bieden aan decentrale en collectieve energieoplossingen; 6. onderdeel 7: huisvesting van seizoenswerknemers provinciebreed te erkennen, conform de lijn die u in § 6.3 voor Westfriesland kiest; 7. onderdeel 8: de waterbergingsnormen gebiedsgericht te bepalen en de doorwerking op Texel te expliciteren; 8. onderdeel 9: de uitvoeringstoets te borgen en het omgevingseffectrapport aan te vullen.	De onderdelen 2 t/m 9 worden in het navolgende beantwoord. Wat betreft het feitenkader: de specifieke economische situatie en economische ruimtebehoefte is onderdeel van de nader in te vullen regionale afspraken rond werklocaties die in regionaal verband orden opgesteld.
ZW_0068	2a	Het zwaartepunt van onze zienswijze ligt bij de onderdelen 2, 3 en 5. 1. Feitenkader: waar het op Texel om gaat Om onze zienswijze te onderbouwen, hechten wij eraan de omvang van de Texelse economie kort te schetsen. De cijfers zijn ontleend aan de gemeente Texel, het kennisplatform KADO Texel en TESO. I. Texel telt circa 14.000 inwoners en ontvangt jaarlijks ongeveer één miljoen bezoekers. In 2023 ging het om ruim 4,4 miljoen toeristische overnachtingen: het hoogste aantal van alle Waddeneilanden.2 II. 95% van de bezoekers overnacht, met een gemiddelde verblijfsduur van 5,35 nachten. Verder is 5% dagbezoeker.3 III. De toerisme- en recreatiesector is direct verantwoordelijk voor circa 48% van het bruto binnenlands product van het eiland; inclusief het spin-offeffect naar detailhandel en andere sectoren komt dat op ongeveer 75%.4 IV. Van de 8.600 banen op Texel zijn er 2.030 direct in toerisme en recreatie: 23,6%, bijna vier keer het Nederlands gemiddelde van 6,6%.5 V. Texel kent sinds de jaren tachtig een slaapplaatsenplafond: maximaal 45.000 slaapplaatsen, die allemaal worden benut. Het plafond is daarmee feitelijk bereikt: volumegroei van het verblijfsaanbod is op Texel niet aan de orde en niet mogelijk.6 VI. Van de 43.781 planologisch geregistreerde slaapplaatsen betreffen er 18.320 kampeer- en caravanplaatsen: de grootste categorie, en tevens de meest extensieve vorm van ruimtegebruik.7 VII. TESO vervoerde in 2025 ruim 2,18 miljoen personen en 741.003 auto's. In de eerste zes maanden van 2026 daalde het aantal vervoerde personen met 4,5% en het aantal auto's met 4,6% ten opzichte van dezelfde periode in 2025.8	De onderdelen 2 t/m 9 worden in het navolgende beantwoord. Wat betreft het feitenkader: de specifieke economische situatie en economische ruimtebehoefte is onderdeel van de nader in te vullen regionale afspraken rond werklocaties die in regionaal verband orden opgesteld.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0068	3	2. Verblijfsrecreatie ontbreekt als beleidscategorie Het begrip verblijfsrecreatie komt in de gehele ontwerp-omgevingsvisie niet voor, en evenmin een van de gangbare synoniemen daarvoor.9 Paragraaf 5.16 (Recreatie, p. 99 e.v.) is volledig geschreven vanuit de behoefte van inwoners aan groen en ontspanning dicht bij huis. Toerisme komt daarin uitsluitend voor als oorzaak van toenemende recreatiedruk, onderbouwd met de verwachte groei van het binnenlands en buitenlands toerisme van 18% respectievelijk 47% tot 2035.10 Daarmee mist de visie een sector die in delen van Noord-Holland, waaronder de Waddenkust, de Kop en de kustzone, de economische ruggengraat vormt. Voor Texel gaat het om driekwart van de economie. Het gevolg is dat de provincie voor deze sector geen enkele ontwikkelrichting formuleert, terwijl zij haar ruimtelijke kaders wél in de omgevingsverordening zal verankeren. Ondernemers en gemeenten weten zo niet waar zij aan toe zijn. De opgave op Texel is bovendien niet groei, maar kwaliteit. Het slaapplaatsenplafond is bereikt. Wat resteert is verduurzaming, herstructurering van verouderde terreinen, seizoensverbreding en vernieuwing van verblijfsvormen binnen bestaande terreinen. Precies het type opgave dat past bij zuinig ruimtegebruik en waarvoor de ontwerp-visie nu geen kader biedt. VERZOEK 1: Neem verblijfsrecreatie op als zelfstandig onderwerp in paragraaf 5.16, in samenhang met 5.14 en 5.15, met een beleidsuitspraak die kwalitatieve doorontwikkeling, verduurzaming, herstructurering en innovatie binnen bestaande verblijfsrecreatieve terreinen uitdrukkelijk mogelijk maakt, inclusief ruimte voor pilots met nieuwe, landschappelijk inpasbare verblijfsvormen. Sluit daarbij aan op het bestaande regionale beleid voor vitale verblijfsrecreatie in Noord-Holland Noord. Texel heeft de afgelopen jaren meegedaan aan het vitaliteitsprogramma van de provincie Noord-Holland, dus er was budget om verouderde (recreatie)bedrijven een impuls te geven en/of mee te denken over de toekomst. Dit staat dus haaks op het verminderen/remmen van toerisme).	In de Omgevingsvisie is het belang van de verblijfsrecreatie toegevoegd en dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie.
ZW_0068	4	3. De richtlijnen van paragraaf 5.14 treffen de Texelse economie in de kern Paragraaf 5.14 (p. 95-96) introduceert zes richtlijnen voor een toekomstbestendige economie. De eerste is hoge arbeidsproductiviteit; de tweede, efficiënt ruimtegebruik, vraagt dat economische activiteiten “per vierkante meter voldoende economische toegevoegde waarde” leveren. De visie stelt dat de richtlijnen generiek en toepasbaar zijn op alle nieuwe regionale vestigingen én uitbreidingen, dat zij in de verordening worden geborgd, en dat activiteiten die er op termijn niet aan kunnen voldoen “geen verdere uitbreidingsruimte” krijgen. Uitdrukkelijk wordt daarbij gesteld dat de doelstellingen van deze randvoorwaarden ook voor bestaande bedrijven gelden.11 Verblijfsrecreatie, horeca, retail, zorg en ambachtelijke bedrijvigheid zijn arbeidsintensieve bedrijfstakken en scoren daardoor structureel lager op arbeidsproductiviteit en op toegevoegde waarde per vierkante meter.12 Een camping of vakantiepark is bovendien naar zijn aard extensief: op Texel gaat het om 18.320 kampeer- en caravanplaatsen. Tegelijkertijd draagt diezelfde bedrijvigheid 75% van de eilandeconomie, 23,6% van de directe werkgelegenheid en bijna € 10 miljoen aan gemeentelijke belastinginkomsten.13 Als de twee genoemde richtlijnen ongewijzigd in de verordening landen, wordt een economie die aantoonbaar bijdraagt aan brede welvaart op papier gekwalificeerd als niet-toekomstbestendig. De visie noemt het MKB zelf de ruggengraat van de Noord-Hollandse economie; het instrument dat zij aankondigt, keert zich juist tegen dat MKB.14 TOP wijst er daarnaast op dat de twee clusters die de provincie als strategisch aanwijst — biotechnologie en plantenveredeling en zaadtechnologie — beide buiten het Waddengebied liggen. De gastvrijheidseconomie, die voor de Kop van Noord-Holland en de kustzone van vergelijkbaar structureel belang is, ontbreekt.15 VERZOEK 2: Laat de zes richtlijnen als generieke toetsingsdrempel vervallen, conform het voorstel van VNO-NCW West. Voor zover de provincie eraan vasthoudt, verzoeken wij (a) expliciet vast te leggen dat zij geen weigeringsgrond vormen voor uitbreiding, herstructurering of verduurzaming van bestaande, gevestigde bedrijven; (b) regionale differentiatie te borgen, met erkenning van regio’s met een smalle economische basis; (c) naast arbeidsproductiviteit ook regionaal-economische betekenis, werkgelegenheid en bijdrage aan voorzieningenniveau en leefbaarheid als afwegingsfactor op te nemen; en (d) vóór verankering in de verordening een MKB-effecttoets uit te voeren, in samenspraak met ondernemersorganisaties.	Wij erkennen dat de economische structuur van Texel wezenlijk verschilt van die van veel andere delen van Noord-Holland. De gastvrijheidseconomie, verblijfsrecreatie, horeca, detailhandel, zorg en ambachtelijke bedrijvigheid zijn op Texel van groot belang voor werkgelegenheid, voorzieningen, leefbaarheid en brede welvaart. Deze sectoren vragen om een beoordeling die past bij de aard en schaal van de eilandelijke economie. De richtlijnen voor een toekomstbestendige economie zijn daarom niet bedoeld als generieke toetsingsdrempel die dergelijke bestaande of lokaal essentiële activiteiten op voorhand belemmert. De provincie handhaaft de richtlijnen, omdat schaarste aan ruimte, energie, water, grondstoffen en milieuruimte om zorgvuldige keuzes vraagt. De richtlijnen zijn echter geen harde afvinklijst, zelfstandig vergunningenstelsel of stapeling van aanvullende toelatingseisen. Zij bieden richting bij ruimtelijke afwegingen en worden gebiedsgericht, proportioneel en in samenhang toegepast. Dit biedt ruimte voor regionale differentiatie, waaronder voor gebieden met een andere economische basis zoals Texel. Uitbreiding, herstructurering en verduurzaming van bestaande bedrijven blijven daarmee mogelijk, mits deze passen binnen een integrale ruimtelijke afweging en bijdragen aan een toekomstbestendige ontwikkeling van het eiland. Naar aanleiding van deze zienswijze scherpen wij de toelichting aan, zodat duidelijker wordt dat de richtlijnen economische ontwikkeling faciliteren binnen de beschikbare ruimte en randvoorwaarden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0068	5	4. Texel ontbreekt als gebiedsgerichte uitwerking Hoofdstuk 6 werkt de gebieden uit waar opgaven zich opstapelen: Den Helder en omgeving, de Wieringermeer, de Westfriese Corridor, de Boekelermeer, de veengebieden, het Noordzeekanaalgebied, de IJmond, de Binnenduinrand, Schiphol en Gooi en Vechtstreek. Texel is daar geen van. Het eiland komt alleen ter sprake binnen § 6.1, als “toegangspoort” die extra mobiliteitsopgaven voor Den Helder met zich meebrengt.16 Juist op Texel stapelen opgaven zich op een wijze die elders in Noord-Holland niet voorkomt: één veerverbinding als enige ontsluiting, een elektriciteitsvoorziening die van een enkele kabelverbinding afhangt, Natura 2000 en UNESCO-werelderfgoed aan drie zijden, een woningmarkt die vastloopt, een beroepsbevolking die sneller vergrijst dan het landelijk gemiddelde, en een economie die op één sector rust. Dat is precies het profiel waarvoor hoofdstuk 6 bedoeld is. VERZOEK 3: Neem in hoofdstuk 6 een gebiedsgerichte uitwerking voor Texel op, dan wel een herkenbare eilandparagraaf binnen § 6.1, waarin het provinciaal belang van een vitale eilandeconomie, de bereikbaarheid, de energievoorziening en de huisvesting van werknemers in samenhang worden benoemd.	Wij onderkennen dat Texel een duidelijk eigen economisch en energetisch profiel heeft, wat ons reden geeft om in de omgevingsvisie daar een tekstpassage aan te wijden in paragraaf 6.5.
ZW_0068	6	5. Het remmen van het autoverkeer naar Texel In § 6.1 (p. 107) spreekt de provincie uit dat zij de voorspelde groei van het autoverkeer naar Texel wil remmen, en dat zij een pakket verkeersmanagement- en mobiliteitsmaatregelen wil uitwerken om de groei van vervoer over de weg, onder andere naar Texel, tegen te gaan. TOP maakt hiertegen bezwaar, om drie redenen.17 In de eerste plaats klopt de premisse niet. De TESO-cijfers laten geen structurele groei zien: in 2025 bedroeg de toename ten opzichte van 2024 2,1%, en in de eerste zes maanden van 2026 daalde het aantal vervoerde personen met 4,5% en het aantal overgezette auto’s met 4,6%.18 Het slaapplaatsenplafond begrenst het aantal verblijfsgasten bovendien planologisch. Een beleidsuitspraak die op ongeremde groei is gebaseerd, mist daarmee feitelijke grondslag. In de tweede plaats gaat het bij Texel niet om dagtoerisme dat zich met spreidingsmaatregelen laat sturen. 95% van de bezoekers overnacht, gemiddeld ruim vijf nachten. Eén verblijfsgast betekent één overtocht heen en één terug — een fundamenteel ander verkeersprofiel dan de kustplaatsen op het vasteland. Het vervoer over de veerverbinding omvat daarnaast al het goederenvervoer, alle bouwlogistiek, alle zorg en al het woon-werkverkeer van en naar het eiland. Wat als “autoverkeer naar Texel” wordt geformuleerd, is voor het eiland de aan- en afvoer van vrijwel alles. In de derde plaats miskent de formulering wat op Texel al gebeurt. Texel is het enige Waddeneiland met een provinciaal fietsknooppuntennetwerk, met ruim 175 kilometer aan routes en 268 kilometer wandelpad. Ondernemers stellen fietsen ter beschikking, de gemeente maakt dorpskernen autoluw en de sector werkt aan spreiding van aankomstdagen en seizoensverbreding. Wij zoeken die richting actief op; maar dan als investering in alternatieven, niet als een provinciale doelstelling om de bereikbaarheid van een eiland te beperken.19 VERZOEK 4: Schrap of herformuleer de passage over het remmen van de groei van het autoverkeer naar Texel, en vervang deze door een positief geformuleerde inzet op openbaar vervoer, ketenmobiliteit, deelvervoer, fietsinfrastructuur en spreiding, in samenwerking met gemeente, TESO en het bedrijfsleven. Benoem daarnaast de veerverbinding Den Helder–Texel en de aansluitende weg- en OV-verbindingen expliciet als onderdeel van het provinciale mobiliteitsnetwerk en als provinciaal belang. Wij ondersteunen in dat verband de in § 6.1 genoemde verlegging van de N250, de nieuwe brug over de Koopvaardersbinnenhaven en de aanpassing van de N9, N99, N250 en N242, en verzoeken deze onverkort vast te houden.	Bedankt voor uw reactie; we passen de passage zodanig aan dat die rechtdoet aan de verbetering van de bereikbaarheid van Texel.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0068	7	6. Energie: de wadkabel en het ontbreken van een energieknooppunt De visie stelt vast dat nieuwe aanvragen voor grootverbruikersaansluitingen tussen 2030 en 2038 niet kunnen worden gehonoreerd, en kiest ervoor energie-intensieve activiteiten alleen nog bij energieknooppunten te faciliteren.20 Texel beschikt niet over een energieknooppunt en is voor zijn elektriciteitsvoorziening afhankelijk van de verbinding met het vasteland. Over die verbinding bepaalt § 6.1 (p. 107) niet meer dan dat “wordt onderzocht of een uitbreiding van de wadkabel noodzakelijk is”.21 Voor een eiland waar bedrijven moeten elektrificeren, laadinfrastructuur moeten aanleggen en koeling, bouw en verwerking draaiende moeten houden, is dat te vrijblijvend. Zonder zekerheid over de kabelcapaciteit staat elke investeringsbeslissing op Texel stil. TOP werkt hierover op het eiland samen in het Energie Expert Team met de gemeente en Texel Energie, en draagt graag bij aan de onderbouwing. VERZOEK 5: Neem in § 6.1 een concretere uitspraak op over het tijdpad en de uitkomst van het onderzoek naar de wadkabel, en verbind daaraan dat de provincie de netbeheerder actief aanspreekt op instandhouding en tijdige verzwaring van de verbinding met Texel. Erken daarnaast de eilandsituatie als bijzondere categorie binnen het energiebeleid, en bied ruimtelijke ruimte en prioriteit aan decentrale en collectieve oplossingen, zoals energiehubs, batterijopslag, smart grids, lokale opwek en energiedelen tussen bedrijven, ook waar deze buiten de aangewezen energieknooppunten liggen.	Liander doet onderzoek naar de noodzaak van een extra wadkabel. Dit wordt niet door de provincie gedaan. Het onderzoek is opgenomen in het pMIEK zodat we de voortgang van het onderzoek monitoren. De ontwikkeling van het decentrale energiesysteem is inderdaad belangrijk voor Texel. Na vaststelling van deze Omgevingsvisie zullen we per regio de energievraag en het aanbod in beeld brengen en dit verwerken in het programma Energie. In de tekst is toegevoegd dat Texel een bijzondere positie inneemt in het decentrale energiesysteem (zie ook onze beantwoording van zienswijze ZW_0045).
ZW_0068	8	7. Huisvesting van werknemers: erken de opgave ook buiten Westfriesland Texel kent een structureel tekort aan personeel dat het eiland zelf niet kan leveren. Naar verwachting is 30% van de bevolking in 2050 65 jaar of ouder, en gaat tegen het einde van dit decennium een nog groter percentage van de huidige beroepsbevolking met pensioen. Werknemers komen van buiten het eiland en moeten er worden gehuisvest, waarmee zij op dezelfde krappe woningmarkt terechtkomen als de inwoners.22 Dit knelpunt is in het onderzoek naar waardevol toerisme op Texel aangemerkt als een van de twee terreinen waar sprake is van structureel hoge druk.23 Opvallend is dat de provincie deze opgave in de gebiedsuitwerking Westfriesland (§ 6.3) wél erkent: daar spreekt zij uit dat zij gemeenten ondersteunt bij het mogelijk maken van huisvesting voor seizoenswerknemers, ook bij bedrijven, en toeziet op ordentelijke huisvesting en toegang tot basisvoorzieningen. In hoofdstuk 5.13 (Wonen) ontbreekt een vergelijkbare generieke lijn, en voor Texel wordt de opgave niet benoemd.24 VERZOEK 6: Benoem huisvesting van tijdelijke en seizoensgebonden werknemers als zelfstandige opgave in hoofdstuk 5.13, in samenhang met 5.15, en trek de lijn uit § 6.3 provinciebreed door. Creëer in de visie en in het verlengde daarvan in de omgevingsverordening ruimte voor tijdelijke en collectieve werknemershuisvesting, ook buiten bestaand stedelijk gebied en op of nabij bedrijfslocaties, mits landschappelijk zorgvuldig ingepast en omkeerbaar.	Wij zijn het met u eens dat huisvesting van tijdelijke en seizoensgebonden werknemers provinciebreed benoemd dient te worden in onze visie, in plaats van alleen bij Westfriesland. Wij zullen dit in hoofdstuk 6.13 (was 5.13) aanpassen. Daarnaast is het goed om te weten dat er inmiddels wordt gewerkt aan een aanpak voor de huisvesting van de aandachtsgroepen. Aangezien dit korte termijn uitwerking betreft, wordt deze aanpak niet opgenomen in deze lange termijnvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0068	9	8. Water en bodem: differentieer voor de eilandsituatie TOP onderschrijft water en bodem als ordenend principe. Wij vragen wel aandacht voor de doorwerking van generieke normen op een eiland met een eigen watersysteem. Op Texel mag geen oppervlaktewater worden onttrokken. Dit is een extra beperking, onder andere voor de landbouw. De visie stelt dat alle polders 5 tot 10%, en soms 15%, van hun oppervlak nodig hebben voor het vasthouden en bergen van water, en dat functies die daarmee niet te combineren zijn niet zijn toegestaan. Op Texel, met een beperkt oppervlak, een eigen zoetwaterlens en toenemende verzilting, kan ongedifferentieerde toepassing de ontwikkelruimte voor landbouw, recreatie en bedrijvigheid onevenredig raken.25 VERZOEK 7: Maak expliciet dat deze percentages en ruimtereserveringen gebiedsgericht worden bepaald, in overleg met gemeente, waterschap en gebruikers, en geef aan hoe zij op Texel doorwerken. Benut daarbij de kansen die de visie zelf noemt voor het combineren van waterberging met natuur, landbouw en recreatie.	De tekst over de 5-10 en soms 15% in de diepere delen van polders leidt in een aantal gevallen tot verwarring. De kern hiervan is dat de 5-10 en soms 15% een indicatieve duiding is over de omvang van deze vraag. Het is daarmee voor elke polder een significante opgave om rekening mee te houden. Uiteindelijk betreft het maatwerk per polder om de opgave en locatie waar het water bij een excessieve bui blijft staan. zie ook ZW_0048_15. Dit zal worden aangepast in de tekst. Hoe verder om te gaan met het vasthouden en bergen van excessieve regenval zal nader worden uitgewerkt, ondermeer in het Regionaal Water en Bodemprogramma en in samenwerking met de waterschappen en andere provincies. De frequentie, hoeveelheid, locatie en mogelijkheden voor gebruik nader moet worden bepaald in gebiedsprocessen met stakeholders. De omgevingsvisie doet geen uitspraken over "het hoe" zoals de juridische vorm waarin dit gaat worden gegoten (bijvoorbeeld ruimtereservering). Dit wordt in andere instrumenten nader uitgewerkt.
ZW_0068	10	9. Ruimte voor bedrijvigheid, uitvoerbaarheid en proces Het principe van clusteren bij bestaande infrastructuur en selectief faciliteren van functies mag er niet toe leiden dat op een eiland geen vestigings- of uitbreidingsruimte meer resteert. Texelse bedrijven kunnen zich niet zonder meer elders vestigen; voor hen is uitwijken naar een bedrijventerrein op het vasteland geen alternatief maar bedrijfsbeëindiging. Wij vragen de provincie haar eigen sturingsfilosofie hier consequent toe te passen: lokaal wat kan. Wij waarderen de aangekondigde uitvoeringstoetsen op behoud van ruimte voor ondernemerschap en economisch verdienvermogen, en vragen deze structureel te borgen. Ten aanzien van het ontwerp-omgevingseffectrapport merken wij op dat de sociaaleconomische effecten voor Texel als eilandgemeente en voor sectoren met een lagere gemeten arbeidsproductiviteit daarin naar ons oordeel onvoldoende zijn onderscheiden. VERZOEK 8: Borg de uitvoeringstoets en de betrokkenheid van ondernemersorganisaties bij de uitwerking van de visie in programma's en in de omgevingsverordening, en breng de sociaaleconomische effecten voor Texel als eilandgemeente alsnog in beeld in het omgevingseffectrapport.	Over de kwantitatieve en kwalitatieve invulling van de behoefte aan bedrijventerreinen maken we samen met gemeenten en met betrokkenheid van het bedrijfsleven regionale afspraken. Omdat het bedrijfsleven niet in iedere regio op dezelfde wijze is georganiseerd stellen we daar geen specifieke eisen aan in onze verordening. Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Dit is de reden dat er niet specifiek op de sociaaleconomische effecten op Texel is ingegaan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook weer een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt veel dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook veel meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. Lokale sociaaleconomische effecten op komen aan bod wanneer lokale plannen worden gemaakt. Als het voornemen concreet is, worden deze plekken ook concreet onderzocht op sociaaleconomische en milieueffecten.
ZW_0068	11	Tot slot TOP denkt graag mee over een omgevingsvisie die richting geeft én ruimte laat. Een eiland van veertienduizend inwoners dat jaarlijks een miljoen gasten ontvangt, verdient in het provinciale kompas een eigen plaats, niet als landschap alleen, en niet als verkeersstroom, maar als brede en duurzame economie en maatschappij. Wij lichten deze zienswijze graag mondeling toe.	Wij danken indiener voor de ingediende zienswijze en zullen bij nadere uitwerkingen indiener betrekken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0069	1	Verzoek De Stichting Minder Hinder Boven Westfriesland heeft onder meer tot doel vliegtuighinder boven West-Friesland zo veel mogelijk te beperken. Hoe zeer dit nodig is blijkt uit de lacune in de ontwerp-omgevingsvisie ten aanzien van de te verwachten ernstige hinder van frequente vliegtuigbewegingen van passagiersvliegtuigen die van Lelystad Airport zullen vertrekken met bestemmingen in het noord- en zuidwesten, waaronder Londen (sector 4). De passagiersvliegtuigen zullen West-Friesland net voorbij het VOLLA aanvlieg- en controle punt bij Andijk, gemeente Medemblik, op circa 1800 meter (laagvliegers dus) bereiken als het vliegveld in oktober 2027 conform het regeerakkoord zal worden opengesteld. De Stichting keert zich niet ten principale tegen opening van Lelystad Airport maar constateert met zorg dat de aanzienlijke plaatselijke effecten van het toekomstig vliegverkeer over het hoofd of als restpost worden gezien, kennelijk ook in de ontwerp-omgevingsvisie nu hierover in het document geen woord wordt gerept De Stichting leest in paragraaf 6 van de ontwerp-omgevingsvisie dat aandacht uitgaat naar hinder boven Koggenland maar niet naar de te verwachten hinder boven de totaliteit van West-Friesland, waaronder de gemeente Medemblik, door de openstelling van Lelystad Airport. De Stichting verzoekt om amendering van paragraaf 6 in dier voege dat heel West-Friesland als actiepunt voor het zo veel mogelijk vermijden of mitigeren van de hinder wordt genoemd. Dit als inzet voor de werkzaamheden van de provincie in onder meer de Lelystad Airport tafel waarin de provincie zitting heeft alsook bij de uitvoering van taken in verband met het participatieproces van de Luchtruimherziening.	Wij onderschrijven dat bij de verdere ontwikkeling van het luchtruim niet alleen moet worden gekeken naar de effecten op afzonderlijke gemeenten, maar naar de gevolgen voor Westfriesland als geheel. De huidige Omgevingsvisie benoemt geluidhinder door vliegverkeer in Koggenland. De mogelijke gevolgen van toekomstige wijzigingen van vliegroutes kunnen echter een groter gebied raken. De toekomstige routes van en naar Lelystad Airport staan daarbij nog niet definitief vast. Het Rijk werkt momenteel aan de verdere inrichting van het Nederlandse luchtruim. Daarbij moeten ook de civiele aansluitingen van Lelystad Airport en de toekomstige militaire transitroutes in samenhang worden ontworpen. De provincie is niet bevoegd om deze vliegroutes vast te stellen; deze bevoegdheid ligt bij het Rijk. De provincie heeft hierbij wel een adviserende en belangenbehartigende rol. In ons gebiedsadvies voor de Luchtruimherziening hebben wij het Rijk gevraagd gezondheid en leefomgevingskwaliteit centraal te stellen en volledig inzicht te geven in de gecombineerde effecten van nieuwe en gewijzigde vliegroutes, waaronder de nog te bepalen routes die samenhangen met het gebruik van Lelystad Airport door F-35's. Daarbij willen wij samen met de gemeenten waar effecten worden verwacht betrokken worden bij de verdere uitwerking. Wij vinden het daarom passend om in de Omgevingsvisie niet uitsluitend Koggenland te noemen, maar breder aandacht te besteden aan de mogelijke gevolgen van vliegverkeer en toekomstige routewijzigingen voor West-Friesland. De zienswijze geeft op dit punt aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.
ZW_0069	1a	Achtergrond Het regeerakkoord bepaalt dat Lelystad Airport voor het groothandelsverkeer, waaronder passagiersvluchten in 2027 wordt geopend. Zie de brief van de minister voor Infrastructuur en Waterstaat van 17 april 2016, IENW/BSK-2026/74783. Eerder werden vooruitlopend op verdere stappen in de Luchtruimherziening vertrekroutes vanaf Lelystad Airport vastgesteld. De vertrekroute boven West-Friesland is als ‘niet-voorkeursroute’ aangemerkt. Daarop werd het besluit genomen om Lelystad Airport mede gereed te maken voor de inzet van de F-35's en het overgrote deel van het Noorden van Nederland voor burgerluchtverkeer te sluiten. Dit laatste zal tot herziening van de vertrekroutes in noordelijke, westelijke en zuidwestelijke richting moeten leiden omdat de voorkeursroute naar noordelijke bestemmingen niet meer of niet altijd beschikbaar zal zijn voor de burgerluchtvaart. Dit zal de druk en hinder op de niet-voorkeursroute boven West-Friesland in noordelijke en zuidwestelijke richting sterk doen toenemen tenzij tot aanpassing van de routes wordt gekomen. In voornoemde brief van de minister wordt voorbij gegaan aan het sluiten van de noordelijke vliegroute vanaf Lelystad Airport in verband met de dagelijkse oefeningen van de F-35’s in het noorden van Nederland. Input wordt blijkens de participatieparagraaf van het luchtruimherzieningstraject onder meer van de provincie door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat gevraagd. Hieraan dient de provincie zich niet te onttrekken.	Zie antwoord bij ZW_0069 subnummer 1.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0069	2	Wat de vliegroutes betreft kan de Stichting zich als oplossingsrichting indenken dat vluchten naar zuid-westelijke bestemmingen vanaf Lelystad Airport, waaronder Londen, bij de sluiting van de noordelijke vertrekroute niet via de zgh. niet-voorkeursvertrekroute noord van Amsterdam worden geleid maar zuid van Amsterdam om de VOLLA route te ontlasten voor opvang van vliegtuigbewegingen richting noordelijke bestemmingen als de voorkeursroute via het noorden van Nederland voor luchtmachtoefeningen met de F-35's gesloten is. Wat betreft de vlieghoogte van vertrekkende passagiersvliegtuigen vanaf Lelystad Airport gaat de Stichting ervan uit dat de toezegging dat de de vertrekroute over het IJsselmeer richting West-Friesland niet meer horizontaal zal worden gevlogen op een betekenisvolle wijze wordt geconcretiseerd, namelijk dat boven Andijk een hoogte van circa 3000 meter zal worden overvlogen. De minister herhaalt in voornoemde brief de toezegging van minister Van Nieuwenhuizen dat op geen enkele vliegroute vanaf Lelystad Airport meer horizontaal zal worden gevlogen. Als dit betekent dat de vliegtuigen maar een paar honderd meter hoger bij VOLLA voor Andijk West-Friesland invliegen, stel 2000 meter, en dan de jetmotoren vol aanzetten om een streefhoogte van circa 4000 meter te bereiken wat dieper in West-Friesland dan kan dit niet als een voldragen oplossing van de hinder worden gezien. Boven West-Friesland zal de hinder door het snelle stijgen boven land toenemen. De provincie kan in het participatieproces een nuttige rol vervullen om de Rijksluchtvaartdienst tot de nodige inspanning voor een goede oplossing aan te zetten.	Wij begrijpen de zorgen van de Stichting over de mogelijke gevolgen van toekomstige vliegroutes van en naar Lelystad Airport voor West-Friesland. De exacte inrichting en het gebruik van het luchtruim en de vaststelling van vliegroutes en vlieghoogtes behoren echter tot de bevoegdheid van het Rijk en de luchtverkeersleidingsorganisaties. De provincie kan deze routes niet zelf vaststellen. Het Rijk geeft aan dat op de bestaande civiele routes van en naar Lelystad Airport inmiddels continu kan worden geklommen en gedaald. Tegelijkertijd moeten vanwege het voorgenomen militaire gebruik van Lelystad Airport nog militaire transitroutes en daarmee samenhangende aanpassingen van de civiele aansluitingen worden ontworpen. Deze uitwerking vindt plaats binnen het programma Luchtruimherziening en kent een participatietraject. De provincie brengt in dit traject de belangen van Noord-Holland en in het bijzonder van gebieden die gevolgen van gewijzigde vliegroutes kunnen ondervinden naar voren. In het gebiedsadvies voor de Luchtruimherziening is namens Westfriesland reeds specifiek aandacht gevraagd voor de samenhang tussen het gebruik van Lelystad Airport door F-35's, de civiele vliegroutes en de mogelijke gecumuleerde effecten op de leefomgeving. Daarbij is het Rijk gevraagd de regio tijdig bij de verdere uitwerking te betrekken. De door de Stichting voorgestelde routevoering en een specifieke vlieghoogte boven Andijk beschouwen wij als aandachtspunten voor dit verdere routeontwerp en participatieproces. Het opnemen van dergelijke operationele ontwerpkeuzes in de provinciale Omgevingsvisie vinden wij niet passend. Wel onderschrijven wij het uitgangspunt dat bij toekomstige wijzigingen van het luchtruim de gevolgen voor gezondheid en leefomgevingskwaliteit in Westfriesland volwaardig moeten worden meegewogen.
ZW_0069	3	De Stichting is graag bereid een en ander toe te lichten.	Wij danken indiener voor de zienswijze. De meegegeven aandachtspunten zijn voor ons helder en worden betrokken bij de verdere beoordeling en uitwerking.
ZW_0070	1	De opwarming van de aarde en het biodiversiteitsverlies vormen een fundamentele bedreiging voor de stabiliteit van onze maatschappij en economie. Bij de aanpak hiervan is de natuur onze grootste bondgenoot. Gezonde en veerkrachtige ecosystemen leveren schone lucht en veilig drinkwater, verminderen de risico's die klimaatverandering met zich meebrengt en dragen in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid. Ook voor vogels is de aanwezigheid van gezonde ecosystemen een absolute randvoorwaarde. In de ontwerp-Omgevingsvisie komen de bovengenoemde thema's terug en we zijn positief over de ambities die zijn opgenomen met betrekking tot natuur en biodiversiteit. We roepen de Provincie echter op om stevigere en concretere keuzes te maken om de natuur en vogelpopulaties in het bijzonder in Noord-Holland te beschermen en te herstellen.	Wij zijn verheugd te horen dat de ambities over natuur en biodiversiteit in de omgevingsvisie door indiender worden onderschreven.
ZW_0070	2	Natuur in het afwegingskader — Veranker natuur en biodiversiteit in het afwegingskader in hoofdstuk 3, bij voorkeur als zelfstandig afwegingsprincipe.	We nemen een afwegingskader natuur op in de Omgevingsvisie
ZW_0070	3	Beschermd Landschap — Beperk de mogelijkheden voor grotere ontwikkelingen in Beschermd Landschap en voer strakke regie op verzoeken vanuit gemeenten. Leg compensatie juridisch hard vast in de Omgevingsverordening.	Zie onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit'.
ZW_0070	4	Weidevogels — Neem concrete ambities voor weidevogels op in een aparte paragraaf, waarmee uitwerking wordt gegeven aan het door de Provincie ondertekende Afsprakenkader Aanvalsplan Grutto 2026.	We hebben in de Omgevingsvisie meer aandacht gegeven aan de weidevogels. Het Aanvalsplan Grutto is een onderdeel daarvan. In het uitvoeringskader krijgt het afsprakenkader Aanvalsplan Grutto een plaats.
ZW_0070	5	Natuurherstel en groen in de stad — Kies voor Basiskwaliteit Natuur in zowel het stedelijk als het landelijk gebied en stimuleer realisatie via het Groenblauwe Raamwerk en instructieregels aan gemeenten.	Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beoogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening.
ZW_0070	6	Schoon water — Geef meer richting en ambitie richting de waterschappen, onder meer via bredere spuitvrije zones langs watergangen en actualisatie van lozingsvergunningen	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp-RWBP ligt in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0070	7	Ganzen — ontwikkel een duurzaam perspectief op onze omgang met ganzen, gericht op het voorkomen van schade en op meer gevarieerde landbouw met kruidenrijke graslanden in plaats van op grootschalig afschot.	Vanuit diverse doelstellingen zijn wij bezig met het ontwikkelen van overgangszone's rondom een aantal natuurgebieden. Extensivering van de landbouw zal daar ook onderdeel van zijn. Wij hopen dat dit bijdraagt aan het ongeschikter maken van onze provincie als leefgebied voor ganzen. De provincie zet momenteel ook in op verjaging en andere maatregelen om schade in zowel natuurgebieden als agrarisch gebied te voorkomen. Echter is afschot noodzakelijk om de populatie op dit moment te verkleinen.
ZW_0070	8	Recreatieruimte — Voorkom spanning tussen natuur en recreatie door recreatievoorzieningen mee te laten groeien met woningbouwopgaves en bufferzones rond natuurgebieden aan te leggen om de druk op bestaande natuur te verminderen.	In de Omgevingsvisie hebben we opgenomen dat een belangrijk onderdeel van toekomstbestendig bouwen is dat bij woningbouw het recreatief groen binnen en buiten de wijk meegroeit. Daarnaast staat in de Omgevingsvisie beschreven het belang van overgangszones rond natuurgebieden, ook in relatie tot de toenemende recreatieve druk.
ZW_0070	9	Duisternis en Stilte — Neem zowel Duisternis als Stilte op als expliciete omgevingskwaliteit en stuur op beperking van lichtuitstoot en omgevingslawaai bij nieuwe ontwikkelingen.	De provincie is zich bewust van het effect van lichthinder op de gezondheid van mens en dier/natuur en de beleving van het landschap. Lichthinder vanwege bijv. glastuinbouwkassen valt buiten de reikwijdte van ons beleidskader Gezonde Leefomgeving, ook al omdat wij niet het bevoegd gezag zijn. Recent hebben wij wel het beleidskader verlichting vastgesteld, waarin we beschrijven waar en hoe wij onze wegen en kunstwerken verlichten, vanuit de vraag: waar verlichten we wel en waar verlichten we niet of anders? Dit weegt de belangen van o.a. natuur, sociale veiligheid en verkeersveiligheid mee in de keuze voor verlichting.
ZW_0070	10	Natuurinclusief bouwen — Neem natuurinclusief bouwen op als uitgangspunt in de visie bij nieuwbouw, renovatie en verduurzaming, en veranker dit via instructieregels in de Omgevingsverordening.	Wij omarmen het concept van natuurinclusief bouwen. Voor woningbouw (minder dan 25 woningen) in Beschermd landschap is natuurinclusief bouwen een vereiste op grond van de omgevingsverordening. Ook in veel projecten (zoals maatwerk) wordt hier actief op gestuurd. Wij stimuleren door kennissessies en het convenant toekomstbestendig bouwen ook dat er ingezet wordt op natuurinclusief bouwen. De omgevingsverordening ligt op dit moment niet voor en eventuele instructieregels zullen in een opvolgend proces worden bezien.
ZW_0070	11	Energietransitie — Houd bij de locatiekeuze voor wind en zon rekening met vogeltrek en vogelrijke gebieden, sluit zonnevelden op waardevol grasland uit en neem mitigerende maatregelen bij windturbines als voorwaarde op.	Bij de locatiekeuze voor de opwek van zonne- en windenergie wordt in de vergunningverlening rekening gehouden met flora en fauna. Indien noodzakelijk moeten mitigerende maatregelen worden genomen.
ZW_0070	12	Balgzand — Wijs het getijdegebied Balgzand aan als gesloten beschermd natuurgebied voor activiteiten, zoals windsurfen, sportvissen, pierensteken, etc. Dit ter compensatie van uitbreiding energie-, militaire en marine gerelateerde activiteiten.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0070	13	Boekelermeer — Onderbouw de extra ruimtebehoefte beter en los dit primair binnen de bestaande grenzen op via herverkaveling en meerlaags ruimtegebruik. Hou de Kanaalweg aan als harde zuidgrens.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen om kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning en mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken. We zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0070	14	Invulling Groene Ster Kustpact (ten zuiden van Wijk aan Zee) — Wij bevelen aan naar dit gebied te kijken als mogelijk natuurgebied en broedgebied voor strandbroeders.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0070	15	Zienswijze Duinbehoud op ontwerp-Omgevingsvisie — Wij ondersteunen de zienswijze van Stichting Duinbehoud op de ontwerp-Omgevingsvisie NH2050 zoals verwoord op 11 augustus van harte op een aantal voor ons heel relevante punten.	Zie onze beantwoording van zienswijze ZW_0039.
ZW_0071	1	Met grote interesse heb ik kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie die door de Provincie ter inzage is gelegd op 15 juni 2026. Hierbij deel ik graag mijn zienswijze op de terinzagelegging. Ik roep u op bij al uw besluiten te denken aan alle volwassenen, kinderen en kleinkinderen in de provincie Noord-Holland en aan hun toekomst in alle opzichten (ook de volksgezondheid) in deze provincie en ook in overweging te nemen de onlangs gepubliceerde toekomstvisie tot 2050, inclusief de vier scenario's van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Ik roep u op om onze toekomst niet te laten bepalen door druk van een bijzonder klein aantal agrariërs die heel andere belangen hebben dan de burgers van Noord-Holland en idem qua nijverheden en industrieën. Door ruilverkavelingen (ook de stille) en uitbreiding van steden en woonkernen is er binnen een korte tijdspanne waarschijnlijk een groot areaal aan natuurgebied verloren gegaan. Daarbij is het vermogen van de provincie Noord-Holland om water op te vangen en op te slaan in haar gebied sterk verminderd, ondanks de regel van de waterschappen dat bij demping er compensatie moet zijn, die daarbij vaak is verwaarloosd. Ik vraag daarom om natuurherstel. Schaduw door bomen is cruciaal bij de extreem hoge temperaturen die we ook in de zomer van 2026 hebben gevoeld en gezien. Ik verzoek u dan ook om de juiste voorwaarden te scheppen om massaal inheemse bomen of struiken, die een grote biodiversiteit ondersteunen en veel schaduw kunnen geven, aan te laten planten op alle mogelijke locaties. De tendens om bomen aan te planten die bijna geen schaduw bieden en dun en kaarsrecht omhoog groeien is duidelijk zichtbaar in het landschap en helpt waarschijnlijk niet. Ik roep u op de juiste omstandigheden te scheppen om kaseigenaren te laten zorgen voor een gesloten waterkringloop. Per 1 januari 2027 zal er niet meer mogen worden geloosd op het oppervlaktewater. We hebben al driemaal zeven jaar de tijd gekregen van de EU om ons water te schonen. Ik roep u op de juiste omstandigheden te scheppen om alle nijverheden en industrieën in Noord-Holland te laten zorgen voor een gesloten waterkringloop, waarbij waardevolle grondstoffen kunnen worden teruggewonnen. Alles wat het watergebruik kan verminderen is zeer welkom. Het verzoek is dan ook om hierin door vernieuwende ingenieurs alles in het werk te laten stellen om dit zo snel mogelijk voor elkaar te krijgen. Wellicht zijn de juiste technieken al voorhanden maar helaas nog niet ingezet.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan wij per thema in op de zienswijze. Wij wegen alle belangen op hun merites, en maken keuzes die het algemeen belang dienen. Een gezonde leefomgeving en een goede waterhuishouding, waar indiener ons hier specifiek op wijst, zijn daar onderdeel van.
ZW_0071	1a	Deze zienswijze roept de Provincie op om meer ambitie te tonen op deze thema's: •**N**atuurherstel en groen in de stad is een onmisbare stap in het behalen van doelen binnen én buiten natuurgebieden. Stuur op een Basiskwaliteit Natuur in stad, dorp en landelijk gebied en laat deze ambitie doorwerken in de Omgevingsverordening; •**N**atuurinclusieve of biologische landbouw met zo veel mogelijk gesloten kringlopen heeft de toekomst. Hier moeten duidelijkere keuzes over worden gemaakt in de visie; •**S**choon water is een randvoorwaarde voor natuurherstel en een gezonde leefomgeving. Het water in grote delen van Noord-Holland voldoet momenteel niet aan de eisen. Maak van schoon water een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen; •**B**ijzondere landschappen moeten steeds meer beschermde ruimte inleveren voor woningbouw, energie infrastructuur en andere ontwikkelingen. In sommige landschappen zien wij geen ruimte hiervoor. Daar waar het onder voorwaarden wel kan is volledige compensatie belangrijk; •**V**eel kleinschalige campings en groene gebiedjes moeten in Noord-Holland plaats maken voor vakantieparken. Het landschap verrommelt en wordt steeds meer versteend. We roepen de Provincie op hier meer regie op te voeren en instructieregels voor gemeenten op te stellen; •**E**r is onvoldoende recreatieruimte in het groen in Noord-Holland en veel bestaande gebieden hebben een onderhoudsachterstand. Zorg voor een regeling waarbij nieuw groen meegroeit met de woningbouw en ga snel aan de slag met het versterken van het groenblauwe raamwerk.	Zie de beantwoording bij ZW_0071 subnummer 1.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0071	2	Natuurherstel en groen in de stad Er staan sterke ambities in de ontwerp-Omgevingsvisie op het gebied van natuurbescherming: ''We staan in Noord-Holland dan ook voor een sterke en weerbare natuur, waar soorten en leefgebieden in een gunstige staat zijn.'' (p85). Dit doel steun ik volledig. Tegelijkertijd zie ik ook dat verdroging, vermesting, versnippering van gebieden en verstoring van buitenaf de natuur onder druk blijven zetten. Om deze problemen aan te pakken is een benadering op systeemniveau nodig. De Natuurherstelverordening zal gaan leiden tot concrete doelen en deadlines voor herstel van natuur, zowel binnen, als buiten de natuurgebieden. Zo moeten we de achteruitgang van bestuivers uiterlijk in 2030 een halt toe te roepen. Er zullen tevens meer bomen in het stedelijk gebied moeten komen. Ook in Noord-Holland zullen we aan deze doelen moeten voldoen. Ik roep de Provincie om meer ambitie te tonen in deze visie voor natuurherstel buiten natuurgebieden door te kiezen voor een Basiskwaliteit Natuur, immers: ''Om ook in de toekomst een robuuste en weerbare natuur te hebben, is het nodig dat we de biodiversiteit zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden beschermen en vergroten'' (p86) Door in de Omgevingsvisie expliciet te kiezen voor een Basiskwaliteit Natuur in het stedelijk gebied én het landelijk gebied kan de Provincie sturen op een leefomgeving waarin algemene soorten overal algemeen kunnen worden of blijven. Dit doel kan bijvoorbeeld worden gekoppeld aan het Groenblauwe Raamwerk door lokaal te werken aan een betere waterkwaliteit en het herstel van landschapselementen. In stad en dorp liggen echter ook nog veel kansen: minder verstening, meer bomen, meer inheems groen en meer ecologisch beheer van openbaar groen. Dit zijn ambities die nu nog missen in de visie, terwijl er juist in het steeds meer versteende Noord-Holland zo veel noodzaak voor is. Gemeenten hebben hier een centrale rol bij, maar het is ook belangrijk dat de Provincie actief blijft inzetten op het stimuleren van maatregelen die bijdragen aan een Basiskwaliteit Natuur. Dat kan door, op basis van ambitie in de Omgevingsvisie, instructieregels aan gemeenten op te nemen in de Omgevingsverordening.	Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beoogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening.
ZW_0071	3	Maak duidelijke keuzes over de landbouw Er wordt in de ontwerp-Omgevingsvisie veel verwezen naar de landbouw als sturende factor voor bijvoorbeeld natuur en leefbaarheid. Ook komen we veel verwijzingen naar kringlooplandbouw tegen, als stip op de horizon voor de landbouwsector. Wij onderschrijven dit toekomstbeeld volledig. Nu ook de stikstofplannen van het kabinet vorm krijgen moeten er concretere keuzes worden gemaakt over hoe dit in Noord-Holland vorm krijgt: de grondgebondenheid van de veeteelt, het stimuleren van biologische landbouw, doelsturing op het sluiten van kringlopen en het behouden van permanente graslanden. Niet alleen in de overgangsgebieden rondom Natura2000, maar ook juist daarbuiten kan met deze maatregelen worden bijgedragen aan natuurherstel. Ik heb ook vraagtekens bij wat kringlooplandbouw betekent voor de bollensector in Noord-Holland. De toenemende afhankelijkheid van de aanvoer van steeds schaarser wordend zoet water en het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen lijkt niet te stroken met de doelen op het gebied van een gezonde leefomgeving, kringlooplandbouw, klimaatadaptatie en waterkwaliteit. Toch worden er in de visie geen duidelijke keuzes gemaakt over de toekomst van deze sector. Een transitie naar natuurinclusieve of biologische bollenteelt, waarbij de sector zelf aan zet is om voldoende zoet water te bergen, lijkt de enige toekomstgerichte oplossing. In de binnenduinrand heeft de productie van drinkwater prioriteit boven productie van bollen.	Wij danken indiener voor de ingediende zienswijze. In het Programma Natuurherstel en Stikstofvermindering worden verschillende maatregelen verder uitgewerkt en laten wij met doelsturing ook ruimte aan de ondernemer om zelf keuzes te maken. Een verplichte omschakeling van alle bollentelers naar biologisch achten wij niet realistisch, wel zal de bollensector moeten versnellen in het verminderen van gebruik en emissie van gewasbeschermingsmiddelen. In dit kader verwijzen wij naar het landelijk convenant gewasveschermingsmiddelen op hooflijnen dat verder wordt uigewerkt in deelconvenanten. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden, vanwege de samenhang met gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0071	4	Ik roep de Provincie op om in het beloofde 'provinciaal afwegingskader en landbouwladder' een duidelijk onderscheid tussen een "agrarische hoofdstructuur" en "maatschappelijke gebieden" beter uit te werken. In beide gebieden kan "zuinig worden omgaan met landbouwgrond", maar is er sprake van verschillende ontwikkelingsrichting er per deelgebied. Wij stellen voor om in ieder geval voor de veenweiden, de binnenduinrand en de overgangszones een duidelijk ontwikkelperspectief voor de landbouw op te nemen, inclusief keuzes op het gebied van waterpeil, bestrijdingsmiddelen en gewenst grondgebruik. Dit alles is enkel haalbaar met voldoende financieel perspectief voor de landbouwsector, zoals uw visie ook terecht benoemd. Als vergunningverlening weer mogelijk is hebben agrarische ondernemers ruime ondersteuning nodig bij het omschakelen naar duurzamere of biologische bedrijfsvoering.	De door indiener benoemde ontwikkelperspectieven of ontwikkelingsrichtingen zullen in het afwegingskader verder worden uitgewerkt.
ZW_0071	5	Schoon water als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling Uit de reacties van de inwoners in het participatie verslag blijkt een brede steun voor schoon water: Waterkwaliteit wordt vaak als randvoorwaarde neergezet. Men vraagt om strenger handhaven op lozingen en vervuilende activiteiten, met specifieke aandacht voor pesticiden/"gif" (met name bollenteelt en sierteelt), industriële vervuiling en ook bredere bronnen zoals rioolwaterzuiveringen en consumentenproducten of medicijnresten. (…) Met name bollenteelt/lelieteelt komt terug als voorbeeld van een sector die volgens hen te veel druk legt op bodem en leefomgeving, en die strenger gereguleerd of verduurzaamd zou moeten worden. Wij vragen de Provincie om meer recht te doen aan deze participatiereacties in de visie. De waterschappen dienen binnenkort maatregelen te ontwikkelen voor de vierde planperiode (2028-2033) van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Zoals waarschijnlijk bekend, voldoet Nederland niet aan de Europese doelen voor schoon water. Schoon water is vanaf 2027 een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen zoals uitbreiding van de industriegebieden. De provincie stelt de kaders vast, waar de maatregelenpakketten van de drie Noord- Hollandse waterschappen aan moeten voldoen. Gezien de brede maatschappelijke steun voor waterkwaliteit in uw participatierapportage, en de nieuwe juridische werkelijkheid, vraag ik om in de omgevingsvisie meer richting en ambitie mee te geven richting de waterschappen. Voorbeelden hiervan zijn een bredere spuitvrije zone langs watergangen, actualisatie van lozingsvergunningen en behoud en herstel van permanent grasland.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. We betrekken deze zienswijze bij het opstellen van het ontwerp RWBP.
ZW_0071	6	Bescherm de meest waardevolle landschappen Uit het participatietraject blijkt duidelijk de wens om het landschap te behouden, en deze gebieden te vrijwaren van verdere verstedelijking. Tegelijkertijd is in de nieuwe omgevingsvisie de mogelijkheid opgenomen om binnen Beschermd Landschap te bouwen. Wij stellen voor om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland, zoals landgoederenzones, molenbiotopen, en de Scheggen van Amsterdam, te vrijwaren van verdere bebouwing. Door binnen het Beschermd Landschap (BL) een beperkt aantal "BL-plus" gebieden aan te wijzen waar wordt ingezet op volledig behoud van de huidige kernwaarden, blijven deze "landschapsparels" behouden voor de volgende generaties. Voor de overige gebieden binnen het Beschermd Landschap, waar aantasting zoals woningbouw volgens deze omgevingsvisie mogelijk is, vragen we om een concrete uitwerking van de belofte van GS aan PS om achteruitgang van natuur en landschap bij uitleglocaties en "straatjes erbij" volledig en voorafgaand te compenseren, en gemeenten hierbij actief te begeleiden en te adviseren. Deze compensatie dient op een juridische harde manier in de verordening te worden verwerkt, waardoor willekeur tussen gemeenten wordt voorkomen, zoals nu het geval is.	Zie onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit'

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0071	7	Voer regie op wildgroei vakantieparken Daarnaast zie ik zo wel binnen- als buiten de Beschermde Landschappen dat kleinschalige campings, recreatiegebiedjes en landbouwgrond steeds vaker plaats moeten maken voor grote vakantieparken. Dit draagt bij aan de verdere verstening en verrommeling van het landschap. Ook leidt het tot toenemende recreatiedruk in onder andere de duinen en de kust, waar de bezoekersaantallen nu al groter zijn dan de draagkracht van veel gebieden. Nu het kabinet ervoor heeft gekozen om hier geen landelijke wet voor te maken is het aan de Provincie om regie te voeren. Dat kan door in het hoofdstuk 5.16 Recreatie tekst op te nemen over het belang van balans in het aanbod van verblijfsplaatsen, waarbij een goede landschappelijke inpassing, natuurinclusieve ontwikkeling én beheer en compensatie van verloren ruimtelijke kwaliteit belangrijk zijn. Vervolgens kunnen in de Omgevingsverordening instructieregels voor gemeenten worden opgenomen.	In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie. We ondersteunen gemeenten in het versterken van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie en waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie.
ZW_0071	8	Zorg voor voldoende recreatiegebieden bij nieuwbouw In de concept Omgevingsvisie is veel aandacht voor woningbouw, waarbij ook het belang van voldoende nieuwe recreatiegebieden vaak is genoemd. Onder andere door de ontwikkeling van een groenblauw raamwerk, waarmee integraal en gebiedsgericht kan worden gewerkt aan nieuwe groene verbindingen, recreatieve verbindingen en landschappelijke kwaliteit. Wij zien hier veel kansen in en hopen dat de Provincie op korte termijn werk maakt van het versterken van dit raamwerk. Ook blijft het ook noodzakelijk om bij nieuwbouw van woonwijken rekening te houden met voldoende nieuw recreatiegroen. Naast het groen in de wijk (3 bomen in zicht, 30% bladerdek en beleefbaar groen binnen 300 meter) zijn recreatiegebieden en parken in en om de stad van groot belang. Ik zie dat veel inwoners van Noord-Holland in de participatierapportage dit ook al hebben benoemd. Bijvoorbeeld dat recreatievoorzieningen moeten meegroeien met woningbouw. In andere provincies is hier al concreet beleid voor ontwikkeld. Een voorbeeld is Utrecht, waar wordt gewerkt met het samenwerkingsprogramma “Groen Groeit Mee”. Ik roep u op om het toevoegen van nieuw recreatiegroen bij woningbouw als leidend principe in de Omgevingsvisie op te nemen in hoofdstuk 5.13 Wonen, en dit vervolgens concreet uit te werken.	In de Omgevingsvisie hebben we opgenomen dat een belangrijk onderdeel van toekomstbestendig bouwen is dat bij woningbouw het recreatief groen binnen en buiten de wijk meegroeit.
ZW_0072	1	Samenvatting en hoofdverzoek Gelet op het grote belang op lange termijn – na 2040 - nog over voldoende ruimte in Amsterdam te kunnen beschikken voor compacte en betaalbare woningbouw is er gekozen voor een uitvoerige en zorgvuldig opgebouwde zienswijze herstel van het eco- systeem Oostkant Westpoort. Deze zienswijze is niet gericht tegen de haven, de energietransitie, waterstof of de circulaire economie. Ons bezwaar betreft de omvang, ligging en duur van de structurele risico- en milieuruimte die de provincie in hoofdstuk 6.7 voor toekomstige zware haven- en energiefuncties wil reserveren, ook aan de stedelijke zijde van Westpoort. De centrale vraag is hoeveel ruimte aantoonbaar nodig is, waar die het veiligst en minst belastend kan worden geconcentreerd en welke alternatieven beschikbaar zijn.	Wij danken indiener voor de zienswijze.
ZW_0072	2	De ontwerp-Omgevingsvisie stelt leefbaarheid, omgevingskwaliteit, veiligheid en gezondheid terecht als randvoorwaardelijk. Hoofdstuk 6.7 kiest tegelijk voor bronbeleid, inwaartse zonering en bestaande grenzen als uitgangspunt én voor vergroting van de veiligheidsruimte, met opname van Petroleumhaven voor energietransitiefuncties. Deze lijnen vragen om een kenbare gebiedsgerichte afweging van noodzaak, omvang, ligging, proportionaliteit en gevolgen voor de leefbaarheid. Die onderbouwing ontbreekt naar onze mening; ook ontbreken in de ter inzage gelegde stukken voldoende kaartoverzichten van de effecten op bestaande buurten en de overlap met risicoaandachtsgebieden. [1]	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0072	3	Deze forse risico-uitbreiding aan de oostkant raakt ook de provinciaal erkende woningbouw- en verstedelijkingsopgave. De ontwerpvisie noemt voor Amsterdam 67.500 woningen in 2022-2030 en voor Haven-Stad circa 9.000 woningen tot en met 2030 en 71.000 op langere termijn, terwijl de provincie tevens erkent dat milieucontouren woningbouw kunnen beperken. Juist daarom moet worden voorkomen dat een ruime provinciale reservering vooruitloopt op de integrale NOVEX- en gemeentelijke omgevingsplanafweging en mogelijk de toekomstige bouwopgave blokkeert. [1][9] Onzes inziens moet de provincie daarom op het abstractieniveau van de Omgevingsvisie nu al inzichtelijk maken welke concrete en redelijk voorzienbare activiteiten en energieketens extra ruimte kunnen vragen, welke bandbreedtes van stoffen, capaciteiten en locaties daarbij horen, welke ruimtelijke gevolgen daaruit kunnen volgen en beargumenteren waarom minder belastende alternatieven niet volstaan of niet zijn onderzocht. Die vraag moet steeds worden afgezet tegen de reeds bestaande cumulatieve milieu- en risicodruk aan de stedelijke zijde van Westpoort en tegen wat het gebied als geheel redelijkerwijs nog kan dragen, mede gelet op de vergevorderde plannen voor Haven-Stad.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0072	4	Nieuwe energiedragers kunnen aanvullende veiligheidsruimte nodig maken. De veiligheidscontour uit 2014 is daarbij een historisch en, voor zover deze bij onherroepelijk besluit is vastgesteld, juridisch vertrekpunt. Een vergroting is geen louter technische omzetting naar het instrument risicogebied externe veiligheid, maar een zelfstandige ruimtelijke beleidskeuze die op noodzaak, proportionaliteit, locatiekeuze en alternatieven moet worden gemotiveerd. Voor concrete projecten hoort vervolgens een locatie specifieke QRA de feitelijke PR-contouren, aandachtsgebieden en risicobeperkende maatregelen te bepalen. De actuele ontwikkeling van de waterstofketen onderstreept die proportionaliteitstoets. De NOVEXNZKG-uitwerking positioneert nieuwe waterstof- en groene-brandstofinstallaties en de daarvoor benodigde extra risicoruimte primair aan de westzijde van Westpoort; H2era is voorzien aan de Kaapstadweg. H2avennet is een regionaal distributienet en onderbouwt op zichzelf geen brede terminal-, opslag- of risicoruimteclaim in Petroleumhaven. [14]-[18] Bij de begrenzing van de energietransitie in Westpoort moet niet alleen naar de veiligheidsruimte worden gekeken. Grootschalige elektrolyse kan tevens een zeer groot beslag leggen op duurzame elektriciteit, netcapaciteit, proces- en koelwater en zuiverings- en lozingsruimte. Ook die schaarse systeemruimte vraagt om een gebiedsgerichte proportionaliteitstoets voordat ruimtelijke reserveringen of schaalvergroting voor tientallen jaren andere publieke functies en toekomstige ontwikkelruimte kunnen beïnvloeden. [22]–[24]	De provincie heeft geconstateerd dat er in het westen van het haven-industriegebied de meeste ontwikkelmogelijkheden voor nieuwe energiedragers liggen. Dit is ook benoemd in het ontwikkelperspectief NOVEX-NZKG. Wij kiezen ervoor om in oostelijke deel van het havengebied (Petroleumhaven) ook een risicogebied aan te wijzen om de terminals in dit gebied de mogelijkheid te geven de energietransitie te maken. Ieder concreet project zal getoetst worden aan de PR-contouren, aandachtsgebieden en de genomen risicobeperkende maatregelen.
ZW_0072	5	PRIMAIR VERZOEK Ten eerste. Stop de vergroting van de structurele risicoruimte aan de oostelijke, stedelijke zijde van Westpoort. Neem Petroleumhaven niet op in een uitgebreid structureel risicogebied en handhaaf daar de ruimtelijke begrenzing van zware risicofuncties. Concentreer nieuwe zware haven- en energiefuncties, voor zover deze aantoonbaar noodzakelijk zijn, aan de westelijke zijde van Westhavenweg en benut daar eerst bestaande en vrijkomende risicoruimte, bronvermindering en inwaartse zonering. Een verdere oostwaartse uitbreiding achten wij, gelet op leefbaarheid, cumulatieve milieudruk en de noodzakelijke toekomstige ontwikkelruimte van Haven-Stad, onaanvaardbaar.	Vanuit het oogpunt van de energietransitie en de overstap naar duurzame non-fossiele energiedragers kiezen wij ervoor de risicoruimte wel te vergroten. Het risicogebied wordt begrensd op de Rijksweg A10, de aandachtsgebieden worden begrensd op de bestaande aandachtsgebieden van de Rijksweg A10 en vormen daarmee geen belemmering voor de ontwikkeling van Haven-Stad.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0072	6	Ten tweede. Bescherm Petroleumhaven tegen een langdurige planologische lock-in van zware risicofuncties en behoud het gebied als strategische Tussenruimte waar haven en stad elkaar ontmoeten en waar structureel ruimte beschikbaar blijft voor havengebonden stedelijke ontwikkeling. Geef Petroleumhaven een adaptief en regeneratief toekomstperspectief, gericht op vermindering van milieudruk, herstel van bodem en water, versterking van groen-blauwe structuren en ruimte voor schonere circulaire, productieve en lokaal-logistieke functies. Voorkom dat keuzes voor de huidige energietransitie Petroleumhaven, Coen- en Vlothaven en Minervahaven-Zuid voor tientallen jaren ruimtelijk vastzetten. Houd deze gebieden daarom planologisch open voor een geleidelijke ontwikkeling naar een leef- en maakstad en borg dat in Coen- en Vlothaven op langere termijn een hoogstedelijk gemengd woon-werkmilieu mogelijk blijft zodra veiligheid, gezondheid, bereikbaarheid en omgevingskwaliteit dit verantwoord toelaten. Reserveer in Petroleumhaven, aan de westkant van de A10, extra ruimte voor de circulaire economie.	De Petroleumhaven maakt onderdeel uit van het Industrieterrein van provinciaal belang (IPB). Het IPB is gericht op het ruimte bieden aan de energietransitie, circulaire activiteiten, en havengebonden en havengerelateerde activiteiten. Petroleumhaven blijft onderdeel uitmaken van het IPB en de provincie voorziet hier geen stedelijke ontwikkeling. De nu gemaakte keuzes voor de energietransitie vormen geen belemmering voor de ontwikkelingen van Haven-Stad in de Coen-en Vlothaven en Minervahaven-Zuid.
ZW_0072	7	Ten derde. Laat het verdwijnen van fossiele risicoruimte leiden tot aantoonbare milieuwinst. Leg als provinciaal uitgangspunt vast dat het verdwijnen of verminderen van fossiele en andere zware risicobronnen niet automatisch aanleiding geeft de vrijvallende milieu- en risicoruimte opnieuw aan zware activiteiten toe te wijzen. Laat deze transitie aan de stedelijke zijde van Westpoort aantoonbaar leiden tot netto vermindering van de cumulatieve milieu- en risicodruk en tot herstel van bodem, water, luchtkwaliteit, geluid, natuur, gezondheid en ruimtelijke ontwikkelruimte. Dit uitgangspunt laat bestaande rechtmatig vergunde activiteiten onverlet en ziet op de toekomstige toedeling van vrijvallende of niet-benutte ruimte. Nieuwe zware risicoruimte kan uitsluitend worden toegevoegd wanneer een concrete noodzaak resteert nadat deze afname en de mogelijkheden tot bronreductie zijn meegewogen.	De Amsterdamse haven blijft een functie houden voor duurzame energievoorzieningen zoals waterstof, biobrandstoffen en synthetische brandstoffen. Deze activiteiten vragen ook milieuruimte. Deze ruimte is door de provincie ook aangewezen middels het Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB). Om de cumulatieve milieudruk te verlagen werken we aan beleid voor gezonde leefomgeving zoals toegelicht in het beleidskader Gezonde Leefomgeving. We zetten in op ambitieus bronbeleid en werken dit verder uit in het programma Gezonde Leefomgeving.
ZW_0072	8	Ten vierde. Begrens ook de aanspraak van grootschalige elektrolyse op schaarse systeemruimte. Voer vóór verdere ruimtelijke reservering of schaalvergroting van grootschalige elektrolyse in Westpoort een gebiedsgerichte cumulatieve energie- en watertoets uit. Breng daarin ten minste de vraag naar duurzame elektriciteit, netcapaciteit, proces- en koelwater, waterzuivering en lozingsruimte in samenhang met andere publieke behoeften in beeld. Leg vast dat beschikbare haven-, milieu- of risicoruimte geen aanspraak geeft op onbeperkte groei van waterstofproductie en opslag; dat de verdere opschaling moet kunnen worden gefaseerd, begrensd of naar een geschiktere locatie worden verwezen wanneer de draagkracht van energie-, water- of leefomgevingssystemen wordt overschreden.	In de omgevingsvisie is de ontwikkeling van grootschalige waterstof begrensd, waarbij Westpoort is aangewezen als een van de waterstoffocusgebieden. Dat is niet wat inspreker voor ogen heeft maar wij menen dat juist het Westpoort geschikt is voor ontwikkeling grootschallige watestoftoepassingen.
ZW_0072	9	[Veel toelichtende tekst hier weggelaten; lees de hele zienswijze voor context] Adaptieve reservering in plaats van maximale voorreservering De technische, internationale en economische informatie wijst in dezelfde richting. DNV laat zien dat verschillende energiedragers en installaties verschillende risicoprofielen hebben. De Europese havenvergelijking laat zien dat grote waterstofambities ook kunnen worden uitgevoerd via clustering, locatie- en stofspecifieke beoordeling en gefaseerde vergunningverlening. De actuele marktinformatie laat tegelijk zien dat vraag, kostprijs, subsidieafhankelijkheid, importvorm, afname en investeringsbesluiten nog sterk onzeker zijn. Daaruit volgt niet dat voor Westpoort geen aanvullende risicoruimte nodig kan zijn. Wel volgt dat technische mogelijkheid, internationale havenconcurrentie en politieke waterstofambitie afzonderlijk noch gezamenlijk voldoende zijn om een maximale structurele reservering tot 2050 te dragen. Naarmate de toekomstige keten en marktvraag onzekerder zijn, behoort een langdurige ruimtelijke claim juist sterker te worden gekoppeld aan concrete en redelijk voorzienbare behoefte. Wij stellen daarom het beginsel voor: onzekere marktvraag geeft geen recht op zekere ruimtereservering. Reserveer aanvullende ruimte alleen op basis van openbare projectonderbouwing, afname- of ketenbinding, vergunningverlening, financiering en een definitief investeringsbesluit. Herijk vervolgens periodiek aan de feitelijke marktontwikkeling, technologie, veiligheidskennis en gezamenlijke milieu-, energie- en waterdruk.	Wij nemen kennis van deze zienswijze van indiener. Wij vinden het noodzakelijk om ruimte te reserveren voor functies die moeilijk inpasbaar zijn, maar die in de toekomst nodig kunnen zijn voor economische ontwikkeling en een stabiel energiesysteem. Het feit dat er nu nog geen concrete aanvragen of investeringsbesluiten zijn, doet daar niets aan af. Wij achten het realistisch dat deze functies op termijn een geschikte locatie op een bedrijventerrein met een hoge milieucategorie nodig hebben.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0072	10	SAMENGEVATTE RICHTING VOOR AANPASSING VAN DE OMGEVINGSVISIE Pas het afwegingskader van hoofdstuk 3 aantoonbaar toe op Westpoort. Bied voldoende veiligheidsruimte aan concrete en redelijk voorzienbare energiefuncties, maar reserveer niet meer structurele ruimte dan op visieniveau noodzakelijk en proportioneel kan worden onderbouwd. Laat bronvermindering, bestaande en vrijkomende ruimte en inwaartse zonering leidend zijn. Onderzoek de Westhavenweg als volwaardige begrenzingsvariant en concentreer nieuwe zware waterstof- en groenebrandstoffuncties primair westelijk overeenkomstig de actuele NOVEX-NZKG-koers. Voorkom dat een ruime provinciale reservering vooruitloopt op de integrale NOVEX-uitwerking en de latere gemeentelijke omgevingsplan-afweging. Behoud Petroleumhaven als adaptieve Tussenruimte en houd Coen- en Vlothaven en Minervahaven-Zuid open voor een latere integrale gebiedskeuze. Laat vrijvallende fossiele milieu- en risicoruimte waar mogelijk bijdragen aan netto risicoreductie en regeneratief herstel, met eerbiediging van bestaande rechtmatig vergunde activiteiten en met herijking van niet-benutte reserveringen. Toets grootschalige elektrolyse daarnaast aan de draagkracht van elektriciteit, netcapaciteit, water en lozingsruimte en herijk iedere structurele reservering periodiek aan concrete voortgang en cumulatieve effecten.	In het voorgaande hebben we op de verschillende onderdelen van de zienswijze van indiener antwoorde gegeven.
ZW_0072	11	Slot De toekomst van Westpoort vraagt niet om een keuze tussen haven of stad, maar om een transitie waarin beide werkelijk veranderen. De haven moet ruimte kunnen krijgen voor aantoonbaar noodzakelijke nieuwe energie- en grondstoffenketens; tegelijk moet de stad kunnen profiteren van het verdwijnen van fossiele activiteiten en oude milieudruk. De vraag is daarom niet hoeveel ruimte maximaal kan worden gereserveerd, maar hoeveel ruimte aantoonbaar nodig is en hoe de totale risico- en milieudruk tegelijk kan afnemen. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten deze zienswijze gemotiveerd te betrekken bij de vaststelling van de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en in de Nota van Beantwoording per hoofdthema aan te geven hoe met de hierboven genoemde bezwaren, alternatieven en verzoeken wordt omgegaan. Daarmee kunnen Provinciale Staten bij hun definitieve besluit expliciet toetsen of de keuze voor risicoruimte zorgvuldig, evenredig, adaptief en in samenhang met de NOVEX-opgaven is onderbouwd.	Slotwoord, geen antwoord nodig.
ZW_0073	1	Belang Stichting BLY [Bewonersstichting Leefbaarheid Ypestein] is opgericht in 2023 en heeft onder andere ten doel het behouden of verbeteren van de leefbaarheid in de wijk Ypestein op het gebied van een schoon milieu, gezondheid en veiligheid in de ruimste zin van het woord. De statutaire doelstellingen van de stichting omvatten uitdrukkelijk de actieve bescherming van het leefmilieu in en rond de wijk Ypestein. De gevolgen die voortvloeien uit de Omgevingsvisie hebben directe invloed op de leefbaarheid in de wijk Ypestein. Stichting BLY beschouwt zich derhalve nadrukkelijk als belanghebbende in deze. Inleiding Met belangstelling heeft Stichting BLY kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050. De stichting constateert dat de provincie de Boekelermeer aanwijst als een strategisch economisch cluster, focusgebied voor waterstofontwikkeling en een mogelijke locatie voor verdere uitbreiding van bedrijvigheid in hogere milieucategorieën. Tevens wordt overwogen de Boekelermeer aan te wijzen als Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB). Hoewel de stichting het belang van economische ontwikkeling, circulaire economie en energietransitie onderschrijft, is zij van mening dat de gevolgen voor de omliggende woongebieden, waaronder Ypestein, onvoldoende zijn onderzocht en uitgewerkt. De stichting dient daarom onderstaande zienswijze in.	Introductietekst, geen antwoord nodig

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0073	2	1.Verkeer en bereikbaarheid 1.1 Afhankelijkheid van de aansluiting A9 De ontwerp-Omgevingsvisie gaat uit van verdere ontwikkeling van de Boekelermeer als economisch en energetisch cluster. Daarbij wordt nadrukkelijk gewezen op de gunstige ligging aan de A9 en de logistieke ontsluiting van het gebied. Stichting BLY constateert echter dat de gehele verkeersafwikkeling van de Boekelermeer in hoge mate afhankelijk is van één aansluiting op de A9. Deze aansluiting functioneert nu al als toegangspoort voor: • de Boekelermeer; • Alkmaar-Zuid; • Heiloo; • toekomstige woningbouwontwikkelingen; • recreatief verkeer naar de kustregio. Een substantiële uitbreiding van de Boekelermeer zal leiden tot extra vrachtverkeer, bedrijfsverkeer en personenverkeer. De ontwerpvisie maakt onvoldoende inzichtelijk welke effecten deze groei heeft op de capaciteit van de huidige aansluiting A9 en de omliggende infrastructuur. Stichting BLY constateert daarnaast dat de voorgenomen of mogelijke aanleg van een nieuwe aansluiting op de A9 bij Heiloo in de ontwerpvisie wordt gezien als een belangrijke verbetering van de bereikbaarheid van de Boekelermeer. De stichting merkt op dat de realisatie van deze aansluiting nog geen zekerheid is en deze aansluiting niet uitsluitend kan worden beschouwd als een verkeersoplossing, maar tevens een mogelijke aanjager vormt van verdere economische groei en verkeersintensiteit. Stichting BLY verzoekt de provincie daarom om voorafgaand aan besluitvorming over uitbreiding een integrale verkeersanalyse uit te voeren, waarin de maximale verkeerscapaciteit van de aansluitingen op de A9 en de gevolgen voor Heiloo expliciet worden onderzocht. Zowel in de huidige situatie, als in de situatie na aanleg van de nieuwe aansluiting A9 bij Heiloo. De provincie dient inzichtelijk te maken welke verkeersgroei direct en indirect voortvloeit uit zowel de uitbreiding van de Boekelermeer als de verbeterde ontsluiting via de nieuwe aansluiting. Daarbij moeten ook de gevolgen voor de leefbaarheid van Heiloo, in het bijzonder de wijk Ypestein en de wegen Rosendaal, Ypesteinerlaan, Kennemerstraatweg, Kanaalweg, Stationsweg en Vennewatersweg, worden onderzocht.	De omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen de huidige en toekomstige inrichting van de Provincie Noord-Holland en zo ook regio Alkmaar, De A9 Heiloo is onderdeel van hoe wij het toekomstig mobiliteitsysteem van regio Alkmaar zien. Details betreffende specifieke verbindingen of opwaarderingen passen niet binnen de visie. In het project A9 Heiloo zullen de gebruikelijke ruimtelijke procedures worden gevolgd. We gaan ervanuit dat dit voldoende informatie geeft over uw vragen.
ZW_0073	3	1.2 Druk op Rosendaal en Ypesteinerlaan Voor bewoners van de wijk Ypestein vormen met name de Rosendaal en de Ypesteinerlaan belangrijke ontsluitingswegen. De stichting voorziet dat verdere groei van de Boekelermeer niet uitsluitend leidt tot extra verkeer op de A9, maar ook tot toenemende verkeersdruk op het lokale wegennet van Heiloo. Verkeer zoekt immers alternatieve routes zodra sprake is van congestie op de hoofdwegen. Daardoor kunnen/kan: • reistijden toenemen; • verkeersveiligheidsrisico's ontstaan; • de geluidbelasting stijgen; • de leefbaarheid van woonwijken afnemen; • Gezondheidsrisico’s toenemen door meer fijnstof en geluidhinder. De ontwerpvisie besteedt onvoldoende aandacht aan deze indirecte effecten op omliggende woongebieden. Stichting BLY verzoekt de provincie daarom de gevolgen voor Rosendaal, Ypesteinerlaan, Kennemerstraatweg, Stationsweg en Vennewatersweg en de woonwijken van Heiloo expliciet mee te nemen in de verdere uitwerking van de Boekelermeer.	We volgen de gebruikelijke ruimtelijke procedures. Daarbij zullen ook de door indiener aangegeven zaken naar voren komen bij het verkeersonderzoek als onderdeel hiervan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0073	4	1.3 Kanaalweg: onderzoek naar een knip aan de oostzijde van de A9 In gemeentelijke verkeersplannen wordt momenteel uitgegaan van een mogelijke verkeersknip aan de westzijde van de A9. Stichting BLY verzoekt nadrukkelijk om ook een alternatief te onderzoeken waarbij een verkeersknip wordt gerealiseerd op de Kanaalweg aan de oostzijde van de A9. Een dergelijke oplossing zal: • sluipverkeer door Heiloo beperken; • woonwijken ontlasten; • de verkeersafwikkeling beter richten op het bedrijventerrein zelf; • voorkomen dat extra economische ontwikkeling resulteert in een onevenredige belasting van woongebieden. De stichting is van mening dat deze variant ten minste gelijkwaardig onderzocht moet worden voordat definitieve verkeersmaatregelen worden vastgesteld.	Zoals al aangegeven volgen we de gebruikelijke ruimtelijke procedures bij het project A9 Heiloo. Deze detailvragen zijn goed om te stellen bij informatiemomenten, stakeholdergesprekken en zienswijzes in het kader van dit project. De omgevingsvisie is niet het geschikte instrument daarvoor.
ZW_0073	5	2. Leefbaarheid en gezondheid De provincie stelt terecht dat een gezonde leefomgeving onderdeel moet zijn van iedere ruimtelijke afweging. Ook wordt erkend dat economische ontwikkelingen kunnen leiden tot extra belasting door geluid, geur en luchtverontreiniging. Stichting BLY constateert dat de Boekelermeer reeds een geluidgezoneerd industrieterrein is en dat uitbreiding gericht wordt op bedrijven in de hogere milieucategorieën. De stichting maakt zich zorgen dat de cumulatieve effecten van: • industrie; • verkeersgroei; • logistieke activiteiten; • energie-infrastructuur; • waterstofactiviteiten onvoldoende in beeld zijn gebracht voor de woongebieden van Heiloo. De provincie spreekt in de ontwerpvisie over het voorkomen van maximale normopvulling en het beperken van de blootstelling van inwoners aan schadelijke stoffen. Stichting BLY verzoekt daarom om: 1. een integrale gezondheidsanalyse; 2. een cumulatief onderzoek naar geluid, geur en luchtkwaliteit; 3. een gezondheidseffectrapportage voor de omgeving van Heiloo.	Bij de uitbreiding van het Industrieterrein wordt een MER-procedure gevolgd. Hierbij wordt o.a. stilgestaan bij de effecten op de gezonde leefomgeving en zullen wij o.a. aandacht hebben voor de door u genoemde punten. Op basis van het beleidskader Gezonde Leefomgeving kijken wij naar de invulling van het begrip maximale normopvulling en verkent de provincie wat de mogelijkheden zijn om cumulatieve milieubelasting mee te wegen. Dit zal verder worden uitgewerkt in ons programma Gezonde Leefomgeving. Instrumenten die we daarbij willen verkennen zijn scherp vergunnen; het actualiseren van vergunningen; meten, onderzoeken & monitoren; focus op gebieden met grote cumulatie- en stapeleffecten.
ZW_0073	6	3. Geluidhinder De provincie erkent dat de geluidsruimte op de Boekelermeer beperkt is en dat uitbreiding van bedrijvigheid hiermee kan conflicteren. Tevens wordt ingezet op een efficiëntere benutting van de beschikbare milieuruimte. Voor bewoners van Ypestein bestaat de vrees dat economische groei uiteindelijk zal leiden tot: • meer industriële geluiden; • meer vrachtverkeer; • meer nachtelijke logistieke activiteiten; • hogere cumulatieve geluidbelasting. Het uitgangspunt zou volgens de stichting niet moeten zijn hoe de resterende geluidsruimte maximaal benut kan worden, maar hoe de leefkwaliteit van bestaande woongebieden kan worden behouden of verbeterd. De stichting verzoekt daarom om harde randvoorwaarden op te nemen waardoor uitbreiding van de Boekelermeer niet leidt tot een verslechtering van de geluidssituatie in de aangrenzende woonwijken zoals Ypestein en Plan Oost.	Bij de uitbreiding van het Industrieterrein wordt een MER-procedure gevolgd. Hierbij wordt o.a. stilgestaan bij de effecten op de gezonde leefomgeving inclusief geluid en zullen wij o.a. aandacht hebben voor de door u genoemde punten. Op basis van het beleidskader Gezonde Leefomgeving kijken wij naar het begrip maximale normopvulling en verkent de provincie wat de mogelijkheden zijn om cumulatieve milieubelasting (inclusief voor geluid) mee te wegen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0073	7	4.Geurhinder en luchtkwaliteit De provincie erkent dat op meerdere locaties in Noord-Holland sprake is van geurhinder en dat de luchtkwaliteitsnormen vanaf 2030 verder worden aangescherpt. De Boekelermeer huisvest reeds bedrijven met relevante emissies. Verdere uitbreiding van industrie en circulaire verwerkingsactiviteiten kan leiden tot extra geur- en luchtbelasting. Voor bewoners zijn juist geurhinder en verminderde luchtkwaliteit vaak de eerste merkbare gevolgen van industriële uitbreiding. De stichting verzoekt daarom: • de luchtkwaliteit rondom Heiloo structureel te monitoren; • geurbelasting onderdeel te maken van toekomstige besluitvorming; • geen uitbreiding toe te staan zonder aantoonbare verbetering van emissieprestaties.	De luchtkwaliteit wordt gemonitord door de landelijke monitoring (MLK). De resultaten van de monitoring zijn hier beschikbaar: www.cimlk.nl Bij de uitbreiding van het Industrieterrein wordt een MER-procedure gevolgd. Hierbij wordt o.a. stilgestaan bij de effecten op de gezonde leefomgeving, waaronder geur en luchtkwaliteit. Beschikbare milieuruimte voor luchtkwaliteit wordt bepaald door omgevingswaarden: Dit zijn o.a. normen voor luchtkwaliteit die vanaf 2030 worden aangescherpt. Waar wij bevoegd gezag zijn, zetten wij ons in voor ambitieus bronbeleid. Daarnaast spreken wij ook onze mede-overheden hierop aan daar waar zij bevoegd gezag zijn. Dit wordt verder uitgewerkt in het programma Gezonde Leefomgeving.
ZW_0073	8	5. Natuur, landschap en recreatie De provincie geeft aan dat uitbreiding van de Boekelermeer moet worden afgewogen tegen omgevingskwaliteit, beschermd landschap en recreatieve waarden. Stichting BLY ondersteunt dit uitgangspunt, maar acht de huidige uitwerking onvoldoende concreet. De overgang tussen Alkmaar, Heiloo en het open landschap heeft grote waarde voor: • biodiversiteit; • recreatie; • landschappelijke kwaliteit; • woon- en leefklimaat. Verdergaande verstedelijking van de Boekelermeer kan leiden tot: • aantasting van openheid; • verstoring van natuurwaarden; • afname van recreatieve beleving; • verdere verharding van het gebied. De stichting verzoekt de provincie daarom: • geen uitbreiding mogelijk te maken zonder substantiële natuurcompensatie; • groene buffers tussen bedrijventerrein en woongebieden te versterken; • recreatieve verbindingen tussen Heiloo, Alkmaar en het buitengebied te behouden en waar mogelijk uit te breiden.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op het gebiedsniveau van de Boekelemeer. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0073	9	6. Boekelermeer als enige locatie? In de ontwerp-Omgevingsvisie stelt de provincie dat de Boekelermeer één van de weinige locaties in Noord-Holland is waar bedrijven kunnen worden gefaciliteerd die een belangrijke bijdrage leveren aan de circulaire economie. Stichting BLY constateert echter dat deze stelling in de ontwerpvisie niet of nauwelijks wordt onderbouwd. Het is voor bewoners en andere belanghebbenden niet inzichtelijk waarom juist de Boekelermeer als voorkeurslocatie wordt aangewezen voor verdere groei van circulaire en industriële activiteiten. Evenmin wordt duidelijk gemaakt welke alternatieve locaties binnen Noord-Holland zijn onderzocht en op basis van welke criteria deze locaties minder geschikt zijn bevonden. De aanwijzing van de Boekelermeer als strategisch economisch cluster en mogelijke verdere uitbreiding van bedrijvigheid kan aanzienlijke gevolgen hebben voor de leefbaarheid, gezondheid, verkeersdruk, veiligheid en ruimtelijke kwaliteit van de aangrenzende woongebieden in Heiloo. Tegen die achtergrond mag worden verwacht dat de provincie overtuigend motiveert waarom deze ontwikkelingen niet op andere bestaande of nieuwe bedrijventerreinen kunnen worden gerealiseerd. Stichting BLY verzoekt de provincie daarom: • inzichtelijk te maken op welke objectieve criteria de keuze voor de Boekelermeer is gebaseerd; • aan te geven welke alternatieve locaties zijn onderzocht en hoe deze zijn beoordeeld; • te onderbouwen waarom de ambities op het gebied van circulaire economie, energietransitie en industrie niet geheel of gedeeltelijk op andere locaties binnen Noord-Holland kunnen worden gerealiseerd; • expliciet af te wegen of de maatschappelijke voordelen van verdere uitbreiding van de Boekelermeer opwegen tegen de gevolgen voor de leefomgeving van omwonenden. De stichting is van mening dat een keuze voor verdere concentratie van industriële activiteiten op de Boekelermeer pas verantwoord kan worden gemaakt nadat de provincie inzichtelijk heeft gemaakt waarom deze locatie noodzakelijk is en waarom redelijkerwijs geen gelijkwaardige alternatieven beschikbaar zijn.	De keuze voor de Boekelermeer als kansrijke locatie voor verdere ontwikkeling van de circulaire economie is al gemaakt in de huidige vastgestelde Omgevingsvisie NH 2050 en is bevestigd in het door Ecorys en BRO uitgevoerde onderzoek Ruimtelijke Verkenning Circulaire Werklocaties Provincie Noord-Holland (https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Ruimtelijke%20verkenning%20circulaire%20werklocaties%20Provincie%20Noord-Holland.pdf) . In het laatste onderzoek wordt onderbouwd welke werklocaties kansrijk zijn voor de circulaire economie. De kansrijke circulaire werklocaties zijn afgebeeld in figuur 21. De mate van kansrijkheid van locaties is beoordeeld op basis van een aantal aspecten zoals beschikbare ruimte op het terrein, beschikbare milieuruimte op het terrein, bereikbaarheid (ook over water), energie-infrastructuur en andere aspecten. Wij zien in uw zienswijze dan ook geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0073	10	7. Externe veiligheid en bescherming van omwonenden bij calamiteiten. De ontwerp-Omgevingsvisie voorziet in een verdere ontwikkeling van de Boekelermeer als strategisch economisch cluster, waarbij ruimte wordt geboden aan bedrijven in hogere milieucategorieën, energie-infrastructuur en waterstofgerelateerde activiteiten. Dergelijke ontwikkelingen brengen onvermijdelijk ook risico's met zich mee op het gebied van externe veiligheid. Stichting BLY constateert dat in de ontwerp-Omgevingsvisie onvoldoende aandacht wordt besteed aan de gevolgen van mogelijke calamiteiten voor de omliggende woongebieden, waaronder de wijken Ypestein en Plan Oost in Heiloo. Bewoners hebben recht op duidelijkheid over de risico's die samenhangen met de vestiging en uitbreiding van bedrijven waar brandbare, explosieve of anderszins gevaarlijke stoffen worden geproduceerd, opgeslagen of verwerkt. De stichting maakt zich in het bijzonder zorgen over scenario's zoals: • een grote bedrijfsbrand met langdurige rookontwikkeling; • een explosie bij een industrieel of energiegerelateerd bedrijf; • een incident met waterstofinstallaties of opslag van gevaarlijke stoffen; • het vrijkomen van schadelijke stoffen die gevolgen kunnen hebben voor de volksgezondheid. Voor de inwoners van Ypestein en Plan Oost is niet inzichtelijk welke effecten dergelijke calamiteiten kunnen hebben op de veiligheid, gezondheid en bereikbaarheid van hun woonomgeving. Evenmin wordt duidelijk gemaakt of de bestaande infrastructuur en hulpdiensten voldoende zijn toegerust om bij grootschalige incidenten tijdig te kunnen handelen. Stichting BLY verzoekt de provincie daarom om: • inzichtelijk te maken welke externe veiligheidsrisico's verbonden zijn aan de verdere ontwikkeling van de Boekelermeer; • de gevolgen van worstcasescenario's voor de woonwijken Ypestein en Plan Oost expliciet te onderzoeken; • de mogelijkheden voor evacuatie, bereikbaarheid voor hulpdiensten en crisisbeheersing in kaart te brengen; • vast te leggen welke veiligheidsafstanden en beschermingsmaatregelen noodzakelijk zijn om de veiligheid van omwonenden te waarborgen; • uitbreiding van de Boekelermeer uitsluitend toe te staan indien aantoonbaar wordt voldaan aan een hoog niveau van externe veiligheid en de risico's voor omwonenden niet toenemen. De stichting is van mening dat de bescherming van inwoners tegen de gevolgen van zware industriële calamiteiten een integraal onderdeel moet zijn van het provinciale afwegingskader. Een gezonde en veilige leefomgeving betekent niet alleen het beperken van dagelijkse hinder, maar ook het voorkomen van onaanvaardbare risico's voor bewoners in geval van uitzonderlijke maar potentieel zeer ingrijpende incidenten.	Bij de uitbreiding van het Industrieterrein wordt een MER-procedure gevolgd. Hierbij wordt o.a. stilgestaan bij de effecten op de gezonde leefomgeving en zullen wij o.a. aandacht hebben voor de door u genoemde punten. De provincie werkt momenteel ook aan beleid op het gebied van externe veiligheid. In dit beleid is ook aandacht voor de rol van de veiligheidsregio's die advies uitbrengen op bestrijdbaarheid van incidenten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0073	11	Conclusie Stichting BLY verzoekt Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland om de ontwerp-Omgevingsvisie op het onderdeel Boekelermeer aan te passen en daarbij: 1. een integrale verkeersanalyse uit te voeren; 2. de verkeerskundige effecten op Rosendaal, Ypesteinerlaan, Kennemerstraatweg, Stationsweg en Vennewatersweg expliciet te onderzoeken; 3. een verkeersknip aan de oostzijde van de A9 als alternatief mee te nemen; 4. gezondheid, geluid, geur en luchtkwaliteit zwaarder te wegen; 5. harde randvoorwaarden voor leefbaarheid in de Oostelijke wijken van Heiloo op te nemen; 6. onderbouwen waarom de Boekelermeer dé locatie is om de gestelde ambities te realiseren; 7. natuur-, landschaps- en recreatiewaarden beter te beschermen; 8. uitbreiding van de Boekelermeer uitsluitend toe te staan indien aantoonbaar geen verslechtering optreedt van de woon- en leefomgeving van de inwoners van Heiloo en in het bijzonder de bewoners van Ypestein. 9. geen onomkeerbare besluiten over verdere uitbreiding van de Boekelermeer te nemen voordat de provincie overtuigend heeft aangetoond dat de beoogde economische en circulaire ambities niet op een andere locatie binnen Noord-Holland kunnen worden gerealiseerd met minder gevolgen voor de leefbaarheid van omwonenden. 10. harde randvoorwaarden op te nemen voor externe veiligheid, waarbij de provincie vooraf aantoont dat inwoners van Ypestein en Plan Oost afdoende worden beschermd tegen de gevolgen van zware industriële calamiteiten op de Boekelermeer.	Concluderende tekst. Alle onderdelen zijn in bovenstaande regels beantwoord
ZW_0073	12	Tot slot Bij afwegingsprincipe 3, omgevingskwaliteit en leefbaarheid bevorderen, zet u in de ontwerp-omgevingsvisie de leefbaarheid van de bewoners centraal. Bewonersstichting BLY herkent daar te weinig van in deze omgevingsvisie. Aan de effecten van de uitbreiding van de Boekelermeer op de leefbaarheid van mensen in de aanpalende woonwijken wordt niet of nauwelijks aandacht besteed. Het welzijn van de bewoners in Ypestein wordt door de uitbreiding van de Boekelermeer en de grootte daarvan, bovenmatig aangetast. Saillant te noemen daarbij is, dat in het Eindrapport Publieksonderzoek provincie Noord-Holland, ‘gezonde leefomgeving’ en ‘woningbouw’ door bewoners van Noord-Holland als eersten worden genoemd waar ruimte voor moet worden vrijgemaakt (Nameting Campagne jouw Noord-Holland, jouw ruimte, januari 2026)	Gezonde leefomgeving is één van de criteria die wordt meegenomen in besluitvorming rondom ruimtelijke ordening. De brede steun voor Gezonde leefomgeving wordt in de introductie van de Omgevingsvisie genoemd als één van de elementen die uit het participatieproces als prioriteit is aangewezen.In lijn met het beleidskader Gezonde Leefomgeving en de Omgevingsvisie zetten wij ons in om dit belang volwaardig mee te wegen in ruimtelijke keuzes, zoals bij de uitbreiding van de Boekelermeer. Met als doel om daarmee (toekomstige) bewoners te beschermen tegen blootstelling en het belang van de bedrijven op het IPB te beschermen. We stimuleren de gemeente om hetzelfde te doen.
ZW_0074	1	Algemeen Uit de raadpleging onder inwoners blijkt brede steun voor een gezonde leefomgeving, natuur en landschap. Die uitkomst komt in het huidige ontwerp onvoldoende terug en verdient een steviger plek in de definitieve visie.	De uitkomsten uit het paricipatietraject onderschrijven de conclusie van indiener. In de omgevingsvisie zijn aanvullingen gedaan op alle drie de onderwerpen.
ZW_0074	2	De ontwerpvisie benoemt een ruimtetekort van 27% zonder daar een oplossing voor te bieden. Grasland en veevoedergewassen nemen circa 30% van het provinciale oppervlak in beslag. Een substantiële verkleining van de veestapel levert ruimte op voor natuur, wonen, energie en recreatie, en draagt tegelijk bij aan de opgaven op het gebied van stikstof en waterkwaliteit. Ik verzoek u dit als concrete keuze op te nemen.	De door indiener gevraagde keuze om de veestapel substantieel te verkleinen zal niet worden opgenomen in de omgevingsvisie, we beschouwen het namelijk niet als doel op zich. De richting voor de sector loopt via kringlooplandbouw en doelsturing. In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0074	3	Landbouw Maak biologische landbouw expliciet de norm, met heldere tussendoelen richting 2050 — in plaats van het vage streven naar 'kringlooplandbouw' zoals nu geformuleerd. Neem dierenwelzijn op als zelfstandig thema naast diergezondheid; dit ontbreekt nu volledig. Stel daarnaast een verbod in op verdere uitbreiding van het sierteeltareaal en neem de ambitie op om het pesticidengebruik op korte termijn drastisch te beperken.	Diergezondheid als ook het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen maken onderdeel uit van de prestatie indicatorenset van kringlooplandbouw. De biologische landbouw is één van de belangrijke transitiepaden in onze kringlooplandbouw en is een belangrijke pijler onder onze stikstofaanpak. Via doelsturing en stimuleringsprogramma's sturen wij op de duurzame prestaties van de landbouwsectoren in onze provincie. Het Rijk heeft de hoofdverantwoordelijkheid voor dierenwelzijn. Het maakt landelijke wet- en regelgeving, stelt normen voor het houden, verzorgen, vervoeren en doden van dieren en houdt toezicht via onder meer de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). We sturen (met rijk en waterschappen) op integraal duurzaam landgebruik, zowel voor sierteelt als andere gewassen. Doelsturing (geborgd en gemonitord) is het uitgangspunt. Maatregelvoorschriften zoals beperken van de mogelijkheden voor de teelt van gewassen past hier niet bij. Wij erkennen de aandacht voor de mogelijke risico's van de invloed die gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een sterke toekomstbestendige landbouw die bijdraagt aan ecosysteemdiensten zoals een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond om de risico's van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen , waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij de samenhang met waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk en Europa in ontwikkeling zijn, gericht op het terugdringen van milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Bijvoorbeeld het beoogde maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur, dat is gericht op natuurherstel; daarin zijn ook de drukfactor 'gewasbeschermingsmiddelen' alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden geïntegreerd. Daarnaast werkt het Rijk aan een landelijk beleidskader met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in en rondom N2000-gebieden.
ZW_0074	4	Gezonde leefomgeving Benoem 'gezonde leefomgeving' expliciet als belangrijkste criterium voor leefbaarheid, in lijn met de uitkomsten van het participatietraject. Verbind aan de voorwaarde voor staalproductie in de IJmond (Tata Steel) concrete, toetsbare gezondheidscriteria, zoals geadviseerd door de Expertgroep Gezondheid IJmond. Betrek ook andere grote uitstoters in het Noordzeekanaalgebied, zoals OLAM en ICL, expliciet in de visie. Neem daarnaast zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in bodem en water op als aandachtspunt naast luchtkwaliteit en geluid.	Dank voor uw suggestie voor het opnemen van ZZS, we passen dit aan.
ZW_0074	5	Natuur, water en ruimtelijke ordening Neem de intrinsieke waarde van natuur op als uitgangspunt in de visie. Voorzie natuurherstel-, stikstof- en waterkwaliteitsdoelen van een concreet uitvoeringsplan; nu ontbreekt de vertaalslag naar hoe deze doelen gehaald worden.	We beamen de intrinsieke waarde van de natuur. We zullen dit benadrukken in de tekst van de omgevingsvisie. Uitvoeringsplannen horen thuis in programma's en niet in de visie zelf.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0074	6	Sta geen uitbreiding van bedrijventerrein Boekelermeer toe ten koste van de Oosterzijpolder — een beschermd landschap en NNN-gebied. Uitbreiding kan plaatsvinden op bestaande bollenvelden; bovendien kunnen bestaande bedrijventerreinen intensiever benut worden (leegstand aanpakken, verduurzamen, in de hoogte bouwen).	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen om de kwantitatieve behoefte, maar ook om de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0074	7	Pleit tot slot voor krimp in plaats van groei van Schiphol, gelet op de cumulatieve opgaven op het gebied van luchtkwaliteit, geluidsoverlast, stikstof en woningbouw.	Wij begrijpen de oproep om, gelet op de cumulatieve opgaven rond luchtkwaliteit, geluid, stikstof, gezondheid en woningbouw, te kiezen voor krimp van Schiphol. Het vaststellen van het aantal vliegtuigbewegingen op Schiphol behoort echter tot de bevoegdheid van het Rijk. De provincie kan daarom in de Omgevingsvisie geen maximum of krimpdoelstelling voor het aantal vliegtuigbewegingen vastleggen. Wel vinden wij dat de ontwikkeling van Schiphol niet los kan worden gezien van de gevolgen voor de omgeving. De Omgevingsvisie zet daarom in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Daarbij streven wij naar afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren. Ook de cumulatie van milieubelasting en de gevolgen voor onder meer woningbouw, bereikbaarheid en ruimtelijke ontwikkeling worden nadrukkelijk in de afweging betrokken. Binnen de Bestuurlijke Regie Schiphol en in het overleg met het Rijk brengen wij deze regionale belangen naar voren. Wij nemen de oproep om een provinciale krimpdoelstelling voor Schiphol vast te leggen niet over. De zienswijze geeft geen aanleiding tot verdere aanpassing van de Omgevingsvisie.
ZW_0074	8	Ik verzoek u deze punten expliciet te betrekken bij de verwerking van de zienswijzen en de opstelling van de definitieve Omgevingsvisie.	Slotwoord, geen antwoord nodig.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0075	1	[Niet de hele zienswijze wordt hier integraal opgenomen, alleen de meest relevante passages; het is goed om de zienswijze met de link te openen] 6.5.4 Ontwikkelrichtingen Droogmakerijen liggen het laagst en staan onder invloed van licht brak en nutriëntrijk kwelwater. De hoger gelegen laagveengebieden kennen vooral wegzijging en worden indirect beïnvloed via waterinlaat uit de droogmakerijen. Verschillen in hoogteligging en waterstromen bepalen daarmee de waterkwaliteit en bodemdynamiek. Lees ik dat nu goed? Wordt er in de laagveengebieden water ingelaten vanuit de droogmakerijen? Op papier in het provinciehuis kan dat werken. In dit peilgebied ter plaatse gaat het net even anders. Daar doet de zwaartekracht het werk. Water wordt ingelaten vanuit de Schermerboezem, o.a. ten zuidwesten van het dorp Markenbinnen, stroomt om en door het dorp, vervolgt zijn weg door het laagveengebied van de Markerpolder, om over te storten in de droogmakerij Starnmeer. Waar het teveel zich verzameld bij het gemaal aan het Noord-Hollands kanaal.... ...De minister heeft u toch een duidelijke opdracht gegeven in zijn brief “Water en Bodem sturend”, dd 25 november 2022 aan de Tweede Kamer: “We reserveren de 5% tot 10% van diepe polders voor waterberging, bijvoorkeur de diepste delen. We voorkomen hiermee wateroverlast als gevolg van aanhoudende regenval of piekbuien.” Ik vermoed, dat het vooroverleg met de diverse schappen de computersimulatie’s van zowel provincie als Hoogheemraadschap geen goed heeft gedaan. De computersimulatie uit de “Klimaat atlas Hhnk” toont waar water op het land blijft staan bij hevige neerslag. Dus niet bij waterdumpen. Wonderbaarlijk dat hier alleen perceel 1 blank staat en perceel 3 grotendeels droog. Merk het verschil op met het eerste plaatje van de ontwerp-omgevingsvisie, waar perceel 1 en 3 worden aangemerkt met “waterberging”.1 blik op de hoogtekaart leert mij, dat alle neerslag op de percelen 1, 2 en 3 er zo afloopt naar perceel 4. In uw ontwerp-omgevingsvisie zou het water op perceel 1 en 3 blijven staan en perceel 4 dan droog blijven? Ik krijg daar een belazerd gevoel bij.	De indiener wijst terecht op een redactiefout. de tekst kan verkeerd worden geïnterpreteerd. Het water stroomt niet vanuit de laaggelegen droogmakerijen naar de hoogergelegen veengebieden. Deze tekst zal worden aangepast. De omgevingsvisie doet geen uitspraak over welke percelen daadwerkelijk gebruikt worden voor de opvang van water. Hier is ook geen kaart over opgenomen. De tekst over de 5-10 en soms 15% in de diepere delen van polders leidt in een aantal gevallen tot verwarring. De kern hiervan is dat de 5-10 en soms 15% een indicatieve duiding is over de omvang van deze vraag. Het is daarmee voor elke polder een significante opgave om rekening mee te houden. Uiteindelijk betreft het maatwerk per polder om de opgave en locatie waar het water bij een excessieve bui blijft staan. Dit zal worden verduidelijkt in de tekst. Hoe verder om te gaan met het vasthouden en bergen van excessieve regenval zal nader worden uitgewerkt, onder meer in het Regionaal Water en Bodemprogramma en in samenwerking met de waterschappen en andere provincies.
ZW_0075	2	Calamiteiten moet je oefenen. Elke dag kijk ik naar de waterpeilen in de sloten om de boomgaard. Behalve de wisseling van zomer/winter peil, zie ik nauwelijks enige verandering. Van het vroege voorjaar tot het late najaar staat de waterinlaat vanuit de Schermerboezem open. De verdeling van dat water in de Markerpolder en de vele overstorten naar de verschillende waterstromen in de Starnmeer vraagt om fingerspitzengefühl. Wat de rayonmedewerker van het Hoogheemraadschap prima in de vingers heeft. Toch zal je ook calamiteten moeten oefenen, hoe je water op de voorgestelde “waterbergingen” krijgt. Is dat wel mogelijk? Er zijn in de loop der tijd nogal wat zaken veranderd. Zo is o.a. de waterinlaat geautomatiseerd en zijn er “slimme stuwen” geplaatst, die vanuit het kantoor in de Heerhugowaard bedienbaar zijn. Opdracht: verhoog zelf het waterpeil met 10 cm. in de sloot van waaruit u de door u voorgestelde waterberging wil laten vollopen. Daarna terplaatse in het veld kijken wat het resultaat is van uw handelen. Ik roep met name de leden van Provinciale Staten, Gemeenteraden en het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio’s op, deze opdracht eens uit te voeren. Deze oefening levert u verrassende kennis en inzicht op voor alle waterbergingen in deze omgevingsvisie. Zie het als een zinvol werkbezoek aan het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.	Rampenoefeningen zijn inderdaad van belang om de noodsystemen te testen. In het licht van de omgevingsvisie wordt uw oproep om calamiteiten te oefenen ter kennisname aangenomen. De omgevingsvisie betreft een strategisch visiedocument. Operationele zaken als hoe een calamiteitenoefening moet worden vormgegeven passen niet in dit type document.
ZW_0075	3	[groot stuk n.a.v. een berichtgeving van HHNK over Bergingsgebied Sammerspolder]	Heeft geen betrekking op de omgevingsvisie, behoeft geen antwoord
ZW_0075	4	Meerdere passages uit andere documenten, niet uit de omgevingsvisie	Heeft geen betrekking op de omgevingsvisie, behoeft geen antwoord

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0076	1	[Niet de hele zienswijze wordt hier integraal opgenomen, alleen de meest relevante passages; het is goed om de zienswijze met de link te openen] Wij pleiten ervoor niet alleen de haven, maar ook de stad ruimte te geven. De haven de ruimte geven, en dan met name aan bedrijven die uitvoering geven aan innovatie, circulariteit en de energietransitie, lijkt ons een groot goed. Dát de Provincie Westpoort wil aanwijzen als 'industriegebied van provinciaal belang' is begrijpelijk. De stad, en dan met name huidige en toekomstige bewoners, de (gezonde) ruimte geven lukt echter niet met het voorstel van de Provincie om 'de bestaande grenzen van de industrie en bedrijventerreinen en de bijbehorende milieucontouren (…) in principe leidend' te laten zijn (Ontwerp-Omgevingsvisie p. 102 – par. 6.7.1.; voortaan O-O.). 'Ambitieus bronbeleid' zou de milieubelasting 'zoveel mogelijk' moeten verkleinen. Zulk idealisme is een zwak instrument en niet opgewassen tegen grote economische belangen. Er is geen enkel concreet vooruitzicht op de milieutechnische verbetering van de zware industrie ten oosten van de A10. Het voornemen om de bestaande grenzen en milieucontouren leidend te laten zijn is bovendien strijdig met andere uitspraken in diezelfde paragraaf, namelijk dat u 'een gezonde leefomgeving' wil borgen. Wij zien geen concrete voorstellen die deze belofte zouden waarmaken, integendeel, het zijn niet meer dan loze woorden. U laat huidige (en toekomstige) bewoners van Amsterdam 'in de stank en andere overlast' staan en dat is voor sommige buurten, zoals Tuindorp Oostzaan en Spaarndammerbuurt al decennia lang het geval. Zulk historisch besef lijkt niet aanwezig in uw visie.	Wij danken indiener voor het delen van zijn/haar zorgen. Wat betreft Havenstad zoeken we aan beide zijden van de A10 naar inpassing van de ontwikkelingen zoeken, waarbij een gezonde leefomgeving volwaardig wordt meegewogen bij de besluitvorming en de grens van het IPB (Industriegebied van Provinciaal Belang) wordt gehandhaafd. Daarbij trekken we samen met de gemeente Amsterdam op, in lijn met bestaande bestuurlijke afspraken.
ZW_0076	2	Het voornemen om de bestaande grenzen en milieucontouren leidend te laten zijn is bovendien strijdig met andere uitspraken in diezelfde paragraaf, namelijk dat u 'een gezonde leefomgeving' wil borgen. Wij zien geen concrete voorstellen die deze belofte zouden waarmaken, integendeel, het zijn niet meer dan loze woorden. U laat huidige (en toekomstige) bewoners van Amsterdam 'in de stank en andere overlast' staan en dat is voor sommige buurten, zoals Tuindorp Oostzaan en Spaarndammerbuurt al decennia lang het geval. Zulk historisch besef lijkt niet aanwezig in uw visie. U erkent dat er sprake is van een 'spanningsgebied tussen wonen, economie en leefbaarheid' en dat dit 'gevolgen (heeft) voor de gezonde leefomgeving' (O-O. p. 102 – par. 6.7.3.). Maar uw visie bestendigt slechts 'de strijd' tussen functies, tussen overheden – armoedig beleidsdenken en een armoedige bestuurscultuur - en biedt geen enkele opening om tot een nieuw evenwicht en tot samenwerking te komen. Integendeel, u stelt zelfs dat het 'aan de gemeente is om te motiveren dat de gewenste ontwikkeling (van Haven-Stad, opsteller dezes) geen milieuruimte van de bedrijvigheid op het IPB kost en dat er sprake is 1 van een gezonde leefomgeving' (O-O. p. 104). Wanneer u op deze manier vormgeeft aan uw verantwoordelijkheid – 'het bevorderen van een goede omgevingskwaliteit' (O-O. p. 102 par. 6.7.2.) – dan is dat treurig en beschamend. U zadelt de gemeente Amsterdam op met een door uw beleid onoplosbaar dilemma. Uw beleid schaadt bovendien de gezondheid van vele inwoners en gebruikers in oudere en nieuwere buurten van Amsterdam.	In het Beleidskader Gezonde Leefomgeving en de Omgevingsvisie, lichten wij onze keuzes toe hoe wij onze rol als ruimtelijke ordernaar willen pakken om een gezonde leefomgeving te stimuleren. Wij doen dit door ons eigen instrumentarium hiervoor toe te passen waar we kunnen; en waar andere overheden in de lead zijn, hen nadrukkelijk te stimuleren om de gezonde leefomgeving volwaardig mee te wegen in ruimtelijke beslissingen. Verder zoeken we wat Havenstad betreft aan beide zijden van de A10 naar inpassing van de ontwikkelingen, waarbij een gezonde leefomgeving volwaardig wordt meegewogen bij de besluitvorming en de grens van het IPB (Industriegebied van Provinciaal Belang) wordt gehandhaafd. Daarbij trekken we samen met de gemeente Amsterdam op, in lijn met bestaande bestuurlijke afspraken.
ZW_0076	3	Wij stellen daarentegen voor niet alleen te denken vanuit milieucontouren (die door de industrie worden 'bepaald' en 'opgelegd' aan het gebied). Wij stellen voor ook te denken vanuit kwaliteitscontouren die vanuit de woonbuurten claims leggen op het gebied: wandel- en fietsroutes, park, cultuur, sport, recreatie, evenementen, maar ook schone maakindustrie, leerwerkplekken en ten derde ruimte voor de wateropgave. We pleiten ervoor om de begrenzing tussen Stad en Haven zelf body te geven in de vorm van een Tussenruimte. De 'natuurlijke' grens van de A10, met haar eigen milieuzone (geluid, fijnstof) krijgt aan de oostzijde backing van deze Tussenruimte: een gebied met een menging van functies – zij het niet voor permanent verblijf - waar Haven en Stad elkaar tegemoet komen, waar Haven-Stad bij uitstek gestalte krijgt. We bedoelen hier uitdrukkelijk níet het Amsterdamse plan voor Haven-Stad, voorzover dat voor de langere termijn uitgaat van intensieve verstedelijking tot aan de A10. We doelen hier op een groen-blauwe Tussenruimte tussen Stad en Haven, waarin een menging van hiervoor genoemde functies in een campusachtige setting plaats vindt. Geen Haven-Stad, maar HavenPlusStad.	Als provincie gaan wij over de milieucontour voor de industrie in een IPB en niet over de alternatieve invulling van de door indiener gewenste 'tussenruimte'. Daarvoor moet indiener zich richten tot de gemeente en haar plannen voor Havenstad. Wel vragen wij de gemeente om de gezonde leefomgeving mee te wegen in de plannen voor Havenstad.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0076	4	Met de Tussenruimte van HavenPlusStad wordt de leefkwaliteit van de omliggende buurten op twee manieren verbeterd. Ten eerste doordat er geen milieu-overlast meer is van havenindustrie. En ten tweede doordat er een groen-blauw uitloopgebied wordt gecreëerd met alle mogelijke doe-functies. Daarnaast maakt de Tussenruimte van HavenPLusStad het mogelijk om een aanzienlijk deel van de Amsterdamse Haven-Stad plannen te realiseren. Dit voorstel impliceert dat alle milieubelastende industrie ten oosten van de A10 actief dient te worden uitgeplaatst. Wanneer op de langere termijn de milieubelastende bedrijvigheid zich ook uit de Petroleumhaven terugtrekt, zijn in de Tussenruimte ook functies mogelijk die voorzien in permanent verblijf.	Dit deel van de zienswijze is vooral een samenvatting van eerdere input en hebben wij naar onze mening in vorenstaande voldoende beantwoord.
ZW_0076	5	[Samenvatting van paragraaf "Ruimte voor de stad": Omgevingsvisie geeft onjuiste of te rooskleurige voorstelling van zaken wat betreft de ontwikkeling van de gezonde leefomgeving in relatie tot Haven-Stad] … U constateert dat het plan voor Haven-Stad 'spanningen' oplevert met uw IPB en houdt vast aan de bestaande contouren. U vervolgt: 'In eerste instantie gaat het daarbij om het uitfaseren van bedrijven en niet om actieve verplaatsing' (O-O. p. 105 punt 1). Omdat u alleen een toekomstig Haven-Stad in uw verhaal betrekt (en de bewijslast bij de gemeente legt) durft u vervolgens te beweren dat u zo 'het belang van een gezonde leefomgeving volwaardig mee (laat wegen)' (O-O.p. 105 punt 2). Wij bestrijden dit met kracht. Het belang van de bestaande wijken wordt door uw visie absoluut niet gediend. ... Er is maar één juiste keuze: uitplaatsing van zware industrie. Om de omgevingskwaliteit van oudere buurten als Tuindorp Oostzaan en Spaarndammerbuurt, maar ook van nieuwere buurten als Houthavens en NDSM te verbeteren moet alle bestaande zware industrie aan de Coen- en de Vlothaven (alsook aan de Noordelijke IJ oever) worden uitgeplaatst uit het gebied ten oosten van de A10 naar het gebied ten westen van de A10, verder weg van de bewoonde wereld, dus met inachtneming van de belangen van de buurgemeenten. Met zo'n uitplaatsing wordt tevens de verdere herontwikkeling van de Minervahaven tot gemengd woon-werkgebied, met ruimte voor nieuwe maakindustrie, mogelijk. In het gebied aan de overzijde van de Mercuriushaven (dat wil zeggen de gebieden aan de Neptunushaven, Vlothaven en Coenhaven – oftewel de locaties van de AST, Bunge en ICL en andere bedrijvigheid) is het mogelijk om een Tussenruimte te creëren, met een menging van groen-blauwe, recreatieve en werk-functies, maar zonder functies voor permanent verblijf: HavenPlusStad.	In zienswijze ZW_0164 (gemeente Amsterdam) wordt de Provincie Noord-Holland gevraagd om de opgave gezonde leefomgeving in Haven-stad gezamenlijk verder uit te werken. Wij nemen de proep van indiener voor een tussenruimte ten behoeve van een gezonde leefomgeving ter harte.
ZW_0076	6	Ruimte voor de industrie We zijn het eens met hetgeen u in paragraaf 6.7.4. (ontwikkelrichtingen) schrijft over het belang van de zeehaven, de wateropgave en over de mogelijkheden van het gebied voor 'de energietransitie, circulaire economie, havengebonden bedrijvigheid en zware industrie' (OO. p. 103 – par. 6.7.4.). Maar wij maken er bezwaar tegen wanneer u dit gebruikt als argument of rechtvaardiging voor behoud van de industriële milieuruimte. Sterker nog: de uitdaging is om Westpoort daadwerkelijk schoner, duurzamer en ruimtelijk doelmatiger te maken.	De haven is aangewezen als Industrieterrein van provinciaal belang (IPB) met als doel het behoud van milieuruimte voor energietransitie, circulaire activiteiten en havengerelateerde en havengebonden activiteiten. De grenzen van het IPB worden niet gewijzigd. Wel werken we middels het beleidskader Gezonde Leefomgeving aan o.a. ambitieus bronbeleid om emissies te verminderen.
ZW_0076	7	'De grens van het IPB is zorgvuldig en onderbouwd tot stand gekomen'. Hoewel het moeilijk is die onderbouwing uit de tekst te destilleren begrijpen wij enigszins uw keuze voor de begrenzing bij de A10. De Petroleumhaven blijft dan (voorlopig) haar milieu-invloed tot ver in het gebied ten oosten van de A10 uitoefenen. Die keuze impliceert de onmogelijkheid om het gemeentelijke plan van Haven-Stad volledig te realiseren. Handhaving van de Petroleumhaven als deel van het IPB staat wel de ontwikkeling toe van het gebied tussen A10 en Mercuriushaven tot HavenPLusStad. Maar met uw keuze om ook de bestaande industrieën ten oosten van de A10 te willen handhaven (op zijn hoogst uitfaseren), niet als onderdeel van het IPB, maar als status quo, blokkeert u zelfs iedere herontwikkeling in de Minervahaven en gaat u compleet voorbij aan de verplichting om de leefkwaliteit van bestaande buurten te verbeteren. Wij pleiten er dan ook met klem voor dat in het gebied van Westpoort de optimalisatie van het grond- (en havenbekken-) gebruik main issue wordt, zodat het gebied ten oosten van de A10 compleet vrij kan worden gespeeld. Ruimte voor energietransitie en circulaire economie is prima, maar niet zonder slimmer grondgebruik en daarop gerichte grond-uitgifte.	Wij zetten in op de A10 als scheidslijn tussen enerzijds industrie in Westpoort en anderzijds de transformatie in Haven-stad aan de oostzijde van de A10. Het nieuwe BOW-beleid bevestigd deze scheidslijn.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0076	8	Tussenruimte: HavenPLusStad De vrijgekomen gebieden aan de Coen- en Vlothaven gaan dienen als Tussenruimte. In de Tussenruimte is plaats voor groen en water, wandel- en fietsroutes, schone maakindustrie, innovatieve ambachten, leerwerkplekken, tijdelijk gebruik, culturele activiteiten, evenementen, sport, nachtleven, horeca, en eventueel ook de te verplaatsen cruiseterminal. En dat allemaal in en om de cultuurhistorisch waardevolle relicten, zowel in het landschap van spoorlijnen en havenbekkens als in de vorm van gebouwen (silo's) en kranen. Stedenbouwkundig kan het campusmodel dienen. Met én in het Tussengebied kan hetgeen u omschrijft in de paragraaf over 'Groen in en om de stad in de metropoolregio Amsterdam' gestalte krijgen: 'opgaven op het gebied van gezonde leefomgeving en leefbaarheid' (O-O. par.6.6.). Mét het Tussengebied, omdat voor het eerst in meer dan honderd jaar oude bestaande buurten bevrijd worden van het juk van zware industrie. In het Tussengebied, omdat er een verrassend uitloopgebied wordt gecreëerd, waarin niet-verblijffuncties worden ingebed in een groen-blauwe basis. 'Groenblauw groeit mee' kan in de Tussenruimte realiteit worden (O-O. p.101). Waar dat groen-blauw in uw visie meegroeit is een raadsel.	Voor de beantwoording hiervan verwijzen we naar het volgende onderdeel 9 van deze zienswijze (ZW_0076).
ZW_0076	9	U beschrijft het belang van de scheggen voor mens, flora en fauna (O-O. p.100). Dat onderschrijven wij van harte. U beschrijft vervolgens de druk op de randen van de scheggen. Ook dat zien wij met lede ogen aan. Maar in dit gebied ligt er daarentegen juist een kans! Hier kan de (erg smalle) Brettenscheg een dikkere 'kop' krijgen door van het Westerpark een Groot Westerpark te maken en vandaar de verbinding te leggen met de Tussenruimte van HavenPlusStad. Daarmee komen alle bestaande en nieuwe buurten in dit westelijke deel van de stad daadwerkelijk aan het groen te liggen.	Net als u zien wij kansen om de scheggen structuur te verbeteren. De omgevingsvisie is een document dat in hoofdlijnen een voorgenomen ontwikkeling beschrijft. De uitwerking hiervan, vindt plaats in gebiedsgerichte programma's. De nadere uitwerking van het beleid op de scheggenstructuur moet nog plaatsvinden waarbij de gemeente Amsterdam ook een belangrijke rol heeft voor de realisatie van het groen in en om de stad. Uw suggesties rondom de versterking en verbinding zijn aspecten die wij bij de uitwerking van dit beleid meewegen.
ZW_0076	10	Met de aanleg van groen en blauw kan op de kortere termijn al worden begonnen, in aansluiting op de aanwezige te upgraden structuren in de Minervahaven, rond de Hemweg en rond de Transformatorweg (zie daarvoor het Schetsboek). Haven-Stad wordt kleiner dan Amsterdam het heeft gepland, en reikt als gemengde woonwerkstad niet verder dan de Minervahaven. Westpoort wordt kleiner dan het nu is en wordt aan de oostkant begrensd door de A10. HavenPLusStad is een veelkleurige parel daartussen.	Zie ons antwoord op onderdeel 9 van deze zienswijze (ZW_0076).
ZW_0077	1	Een reactie die de volle breedte van het concept voor de provinciale omgevingsvisie beslaat vergt meer tijd en ruimte dan ik nu heb. Al doende blijken 600 tekens echter veel minder ruimte te bieden dan ik dacht. Dus alsnog een bijlage.	Wij danken indiener voor de ingebrachte zienswijze.
ZW_0077	2	Ik wil vooral een noodsignaal afgeven namens de natuur. Die wordt namelijk ook in deze plannen onvoldoende beschermd. Steeds opnieuw schrijven overheden, op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau mooie woorden over het belang dat zij hechten aan natuur en milieu. En steeds opnieuw wordt, als puntje bij paaltje komt, gekozen voor economische belangen. Bedrijven, wegen, datacenters, landbouw en vooral veeteelt krijgen voorrang. Elk van deze sectoren dragen in belangrijke mate bij aan de belangrijkste problemen waar we op dit moment voor staan: klimaatverandering en verlies van biodiversiteit. Oneindige groei in een eindig systeem heet kanker, in een mensenlichaam. Ook op aarde is dit niet volhoudbaar. We zijn de meeste planetaire grenzen al gepasseerd. Mijn dringende oproep:	Introductie, geen antwoord nodig.
ZW_0077	3	Los woningnood op door ongebruikt vastgoed te herbestemmen en – ontwikkelen. Zit regelgeving in de weg? Die regels zijn door overheden gemaakt, dus overheden kunnen ze ook bijstellen.	De mogelijkheden om ongebruikt vastgoed her te bestemmen naar woningbouw zullen altijd met zorgvuldigheid worden afgewogen. In project STOER is gekeken welke knellende regelgeving eventuele woningbouw in de weg zit. Tegelijkertijd kan niet in al het ongebruikte vastgoed woningbouw worden herbestemd vanwege veiligheid, gezondheid en wenselijkheid.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0077	4	Leg pesticidegebruik aan banden, zéker in de nabijheid van natuurgebieden en waterwingebieden: het vergiftigt onze bodem en ons water.	Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden, vanwege de samenhang met gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk in ontwikkeling zijn, vanuit het convenant toekomstbestendige gewasbescherming (gericht op het terugdringen van de milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) en het maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur (gericht op natuurherstel waarin ook de drukfactor 'gewasbeschermingsmiddelen' alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden zijn geïntegreerd).
ZW_0077	5	Zet uw stikstof- en mestbeleid, evenals uw ruimtelijke plannen in om te sturen op een kleinere veestapel. Ik hoef u de positieve impact daarvan op klimaat en milieu niet uit te leggen.	We beschouwen het sturen op een kleinere veestapel niet als doel op zich. De richting voor de sector loopt via kringlooplandbouw en doelsturing. In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt en de daar geldende opgaven voor klimaat en milieu.
ZW_0077	6	Geef geen vergunningen meer af aan datacenters: dit kost veel te veel van onze kostbare grond, stroom en water en de winsten vloeien naar het buitenland.	De provincie stelt harde duurzaamheidseisen aan nieuwe datacenters. Het gebruik van water en stroom staan met elkaar in verbinding. Via de richtlijnen stuurt de provincie op duurzame datacenters.
ZW_0077	7	Beoordeel verlening van milieu-water- en natuurvergunningen niet op basis van wat wettelijk mág, maar op basis van wat natuur milieu en water daadwerkelijk beschermt.	In het beleidskader Gezonde leefomgeving beschrijft de provincie de uitgangspunten om te bepalen wanneer sprake is van een provinciaal belang. We gaan uit van de landelijke wet- en regelgeving. Waar deze regelgeving onderdelen niet dekt of ruimte biedt om eigen doelstellingen te formuleren, verkennen we die ruimte en stellen beleid vast. Leidend voor ons handelen is het blootstellingsniveau aan schadelijke en hinderlijke stoffen in de fysieke leefomgeving.
ZW_0077	8	Bescherm de meest waardevolle landschappen, zoals de binnenduinrand, door deze een aparte status te geven en extra te beschermen. Landschap Noord-Holland adviseert om dit te doen door dergelijke gebieden aan te wijzen als 'landschapsparels'.	Zie ons antwoord op onderdeel 4 van deze zienswijze (of onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit').
ZW_0077	9	Besteed expliciet (en veel meer!) aandacht aan herstel van het leefgebied van weidevogels en bescherming van het landschap van de Wadden. De nieuwe vergunning voor garnalenvisserij is een voorbeeld van hoe het NIET moet.	In de definitieve tekst komt meer aandacht voor weidevogels. De Waddenzee is van grote ecologische en landschappelijke betekenis. De provincie Noord-Holland is ondertekenaar van de Agenda voor het Waddengebied 2050. In de Agenda voor het Waddengebied 2050 is vastgelegd dat voor de Waddenzee een duurzame bescherming en ontwikkeling als natuurgebied, met behoud van het unieke open landschap, centraal staat. Ook onderschrijven de ondertekenaars van de Agenda dat het Waddengebied onder druk staat door onder meer klimaatverandering, morfologische ontwikkelingen en de economische activiteiten. In het ruimtelijk provinciaal beleid blijven de bescherming, natuurlijke ontwikkeling en landschappelijke kernwaarden van de Waddenzee daarom een zwaarwegend uitgangspunt. Daarbij zijn respect voor de natuurlijke dynamiek en voor de landschappelijke kernwaarden van het UNESCO-werelderfgoed Waddenzee belangrijke ruimtelijke vertrekpunten.
ZW_0077	10	Houd stiltegebieden in de provincie in stand en blijf deze beschermen	Voor de bescherming van stiltegebieden hebben we instructieregels in de omgevingsverordening opgenomen.
ZW_0077	11	We zagen het deze zomer met eigen ogen: de natuur krijgt het steeds zwaarder. Wanneer we economische groei op één blijven zetten, wordt de druk op de ons resterende natuur steeds groter. Uiteindelijk valt er dan niks meer te groeien – dan verliezen we allemaal. De natuur is er namelijk niet voor ons om naar hartenlust te gebruiken; we zijn er onderdeel van.	Wij nemen hier kennis van.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0078	1	NB. Plaatjes en tabel niet gekopieerd. Geacht College van Gedeputeerde Staten, Onze organisaties waren verrast door de gedetailleerde aandacht die u in de omgevingsvisie besteed aan een mogelijke uitbreiding van het bedrijven- en industrieterrein de Boekelermeer en kiezen er daarom voor om in aanvulling op onze algemene zienswijze een gedetailleerde reactie over dit onderwerp aan u aan te bieden. De Boekelermeer is een gebied dat zich snel en ingrijpend ontwikkeld en waar diverse ruimtelijke claims bij elkaar komen. Het is goed om te zien dat er extra aandacht wordt besteed aan de regio-overstijgende keuzes die hier moeten worden genomen. Wij maken ons echter grote zorgen over de mogelijke gevolgen voor natuur en landschap. In deze aanvullende zienswijze pleiten we voor een aanpassing van de tekst in de visie, waardoor uitbreiding naar het westen en zuiden wordt uitgesloten, en de koers in deze gebieden tot 2050 gericht is op ontwikkeling als natuurgebied en groene stadsrand. Geen uitbreiding bedrijventerrein in Beschermd Landschap en NNN ten westen en zuiden van het huidige terrein In hoofdstuk 6.4 geeft u aan dat ‘‘uitbreiding van het bedrijventerrein Boekelermeer wordt onderzocht’’ (p113). Even verderop geeft u aan dat de provincie een rol heeft als adviseur: De mogelijke uitbreiding van het bedrijventerrein zal bekeken moeten worden in breder landschappelijk perspectief. Hierbij speelt het Beschermd Landschap in de omgeving van de Boekelermeer een rol, net als de ligging als stadsrand. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9. De provincie heeft hierin een rol omdat wij adviseren over de gemeentelijke toekomstvisie van de Boekelermeer De provincie heeft echter niet alleen een rol als adviseur, maar ook als “bewaker” van de provinciale beleidscategorieën Beschermd Landschap (BL) en NatuurNetwerk Nederland (NNN). Een eventuele uitbreiding van de Boekelermeer zal ten kosten gaan van zowel BL, als van NNN.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0078	2	De provinciaal beschermde waarden van het Beschermd Landschap van NoordKennemerland bestaan vooral uit openheid en ruimtebeleving, historische kavelpatronen en habitat voor weidevogels. Specifiek voor het gebied tussen de A9 en het Noord-Hollands Kanaal is de openheid en de vergezichten een kernkwaliteit, welke onvervangbaar is. ‘‘De openheid en vergezichten in de strandvlakten en de vergezichten vanaf de strandwallen, A9, N9 en langs het Noordhollandsch Kanaal zijn onvervangbaar.’’ (Bijzonder Landschap - 32 landschappen en kernkwaliteiten). Direct ten zuiden van het industrieterrein is sprake van succesvol agrarisch natuurbeheer, met dichtheden aan weidevogels welke tot de meest hoge van geheel Noord-Holland behoren. Even verderop is een groot gedeelte van het gebied aangewezen als NNN. Landschap NoordHolland heeft jarenlang geïnvesteerd in de aankoop van percelen in dit gebied, en verbetering van het (weidevogel)beheer. Door deze combinatie van agrarisch natuurbeheer binnen het BL, en weidevogelbeheer binnen de NNN, is er een zeer waardevolle weidevogelkern ontstaan welke van internationaal belang is, en door de provincie is erkend als kerngebied in het kader van het Aanvalsplan Grutto. SOVON heeft in opdracht van LVVN in 2024 onderzocht in welke gebieden in Nederland concentraties van vogelsoorten voorkomen welke van internationaal belang zijn. Deze gebieden voldoen aan de criteria voor aanwijzing als Natura-2000 gebied. In het geval van de Grutto heeft de Europese Commissie aangegeven dat er extra maatregelen moeten worden genomen, en is de kans aanwezig dat er binnenkort aanvullende N-2000 gebieden voor deze soort moeten worden aangewezen. Volgens dit rapport (Geactualiseerd landelijk overzicht van vogelsoorten met concentraties van (inter)nationaal belang, SOVON, 2024, rapportnummer 13) is het Alkmaardermeer onderdeel van het allerbelangrijkste broedgebied van Grutto’s in Nederland. Maar liefst 6% van de wereldpopulatie komt in dit gebied voor (tabel blz 170). Het NNN-gebied tussen Heiloo en Akersloot is een belangrijk en integraal onderdeel van dit kerngebied, en is hoogstwaarschijnlijk om deze reden reeds internationaal beschermd op basis van de Europese Vogelrichtlijn en het Verdrag van Bern.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze (ZW_0078)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0078	3	De provincie heeft recent (6 juli 2026) afspraken gemaakt met het Ministerie van LVVN over de bescherming van de Grutto. Noord-Holland belooft om te verkennen hoe de “landschappelijke eenheid en rust” binnen kerngebieden planologisch kan worden geborgd, en heeft een inspanningsverplichting om de aantallen broedende Grutto’s te laten toenemen. Onderstaande afbeelding laat zien dat direct ten zuiden van het industriegebied hoge dichtheden aan weidevogels voorkomen, waaronder de Grutto (bron: provinciale weidevogeltellingen). De luchtfoto laat zien dat het gebied zeer open is, en niet doorsneden door wegen: (afbeeldingen) Mede door de “harde afscheiding” tussen bebouwing en het natuurgebied als gevolg van de snelweg / A9, is er onder de rook van Alkmaar een uniek open en rustig weidevogelgebied ontstaan, met de Kanaalweg als noordelijke grens tussen bebouwing en openheid. Wij gaan er volledig van uit dat dit gebied in aanmerking komt als planologisch te beschermen kerngebied op basis van de gemaakte afspraken met LVVN. Compensatie is niet mogelijk, omdat er in de wijde omgeving geen gebied te vinden is met een vergelijkbare rust en openheid. Wij willen u dan ook vragen om expliciet in hoofdstuk 6.4 over de Boekelermeer op te nemen dat uitbreiding naar het zuiden niet mogelijk is vanwege de internationaal belangrijke waarde als weidevogelkerngebied	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze (ZW_0078)
ZW_0078	4	Het niet bebouwde deel van de Oosterzijpolder tussen de A9 en het bedrijventerrein, ten noorden van de Kanaalweg, is een open en groene buffer tussen de steeds meer verstedelijkte randen van Alkmaar en Heiloo, met zichtlijnen vanaf Landgoed Nijenburgh. Ondanks het relatief intensieve landbouwkundig gebruik in de vorm van bollenteelt zijn de natuurwaarden relatief hoog door de aanwezigheid van soorten als patrijs, scholekster en gele kwikstaart. 3 Volgens de kaart in de omgevingsvisie op blz 61 is het open gebied tussen het industrieterrein en de A9 aangewezen als buffergebied, met een overgangszone stad / land als grens richting Alkmaar. De bufferzone krijgt volgens de kaart op blz 101 een belangrijke functie als “recreatieve verbinding” ter ontlasting van de recreatieve druk op de duinen (groene stippellijn). Figuur 22: Perspectief op waar we wonen, werken en recreëren Figuur 31 Wonen, recreatie en stad-landovergangen Het toekomstige provinciale beleid voor het open gebied ten westen van het huidig bedrijventerrein bestaat dus uit behoud als bufferzone, en het stimuleren van recreatieve verbindingen. Er liggen volop kansen in dit gebied om recreatieve verbindingen te versterken vanaf Alkmaar en Heiloo richting de Schermer en het Alkmaardermeer. Dit biedt kansen om de binnenduinrand en duinen te ontlasten van recreatiedruk, en het woonklimaat voor de (toekomstige nieuwe) bewoners van de regio Alkmaar te verbeteren. Concreet denken wij hierbij aan een fietsbrug over het Noord-Hollands Kanaal in het verlengde van de Kanaalweg, in combinatie met een direct en vrijliggend fietspad richting de Eilandspolder. De beleefbaarheid van het huidige bollengebied tussen de A9 en het industrieterrein kan worden verhoogd door het realiseren van een voetgangersverbinding over de A9, een netwerk van wandelpaden, en groenblauwe dooradering in de vorm van leefgebied voor akkervogels (brede natuurrijke stroken). Wij willen u vragen om expliciet in hoofdstuk 6.4 over de Boekelermeer op te nemen dat uitbreiding naar het westen niet wenselijk is vanwege de status als bufferzone en groene stadsrand, en stellen voor om een uitvoeringsprogramma te ontwikkelen gericht op het versterken van de recreatieve verbindingen en beleefbaarheid in dit gebied.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze (ZW_0078)
ZW_0078	5	In de omgevingsvisie zijn een aantal structurerende keuzes opgenomen. De hoofdlijn voor uitbreiding van industrieterreinen is: De belangrijkste keuzes welke we maken: we beschermen bestaande bedrijventerreinen en zetten in op een intensiever en efficiënter gebruik ervan, voordat uitbreiding of nieuwe terreinen aan de orde zijn Er zijn op de as Alkmaar-Heerhugowaard nog volop kansen voor efficiënter gebruik van bedrijfslocaties die kunnen worden benut middels de door u benoemde regionale afstemming (p114). In de afgelopen vijftig jaar is het provinciaal beleid gericht op een uitbreiding van het stedelijk gebied rond Alkmaar in noord-oostelijke richting, dus richting Heerhugowaard. Er is heel duidelijk voor gekozen om zo min mogelijk uitbreiding toe te staan in westelijke of zuidelijke richting (naar de duinen of het Alkmaardermeer). Indien er toch sprake is van de aanwijzing van nieuwe locaties voor bedrijventerreinen (of woningbouw) stellen wij voor om deze noord-oostelijke as te blijven volgen, en de uitbreiding vooral te realiseren ten noorden van Heerhugowaard, en in het uiterste geval de Schermer. Wij gaan er van uit dat de komende jaren niet aan de orde zal zijn, gezien de mogelijkheden om de bestaande bedrijventerreinen efficiënter te gebruiken.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze (ZW_0078)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0078	6	Aanwijzing IPB Onze organisaties zien ook dat de transitie naar een circulaire economie een belangrijke voorwaarde is voor de duurzame economische toekomst van Noord-Holland. U overweegt een aanwijzing voor een Industrieterrein van Provinciaal Belang. In uw ontwerpOmgevingsvisie wordt niet duidelijk gemotiveerd waarom deze aanwijzing noodzakelijk is. ‘‘Om te waarborgen dat de huidige Boekelermeer ruimte kan bieden aan circulaire economie activiteiten’’. Betekent dit dat er momenteel te weinig ruimte is voor bedrijven in de zwaardere milieucategorie? Waarom is deze aanwijzing nodig om die ruimte te bieden? En hoe zult u in de toekomst waarborgen dat de industrie die zich hier eventueel vestigt daadwerkelijk bijdraagt aan de circulaire economie? We roepen u op hier concreter op in te gaan in hoofdstuk 6.4 en uw keuze te onderbouwen. Bij het eventueel vestigen van nieuwe industrie in de zwaarste milieucategorie zal goed moeten worden onderzocht wat dit betekent voor overlast voor mens en natuur door o.a. geluid, stank, lichtvervuiling en uitstoot van schadelijke stoffen. Wij zullen deze ontwikkeling nauwgezet volgen en gaan hier, samen met onze achterban in de regio, graag het gesprek over aan.	Zoals staat beschreven in de toelichting op het instrument IPB in de Omgevingsvisie en in de huidige Omgevingsverordening wil de provincie de bestaande industrieterreinen voor zware industrie behouden. Om te voorkomen dat dergelijke industrieterreinen worden afgewaardeerd, wordt de hoogst mogelijke milieucategorie van de Staat van Bedrijfsactiviteiten niet verlaagd. Op deze wijze zal het aanbod van fysieke ruimte voor de zware industrie, die nodig is voor de opgaven in de energietransitie en de circulaire economie, gewaarborgd blijven. Zoals wordt aangegeven in paragrafen 6.13 (was 5.15), onder het kopje circulaire economie, en 7.4 (was 6.4) en ook wordt geconstateerd bij de provinciale behoefteramingen voor bedrijventerreinen, neemt de behoefte aan terreinen, die nodig zijn voor de opgaven in de energietransitie en de circulaire economie, alleen maar toe. De keuze voor de Boekelermeer als kansrijke locatie voor verdere ontwikkeling van de circulaire economie is al gemaakt in de huidige vastgestelde Omgevingsvisie NH 2050 en is bevestigd in het door Ecorys en BRO uitgevoerde onderzoek Ruimtelijke Verkenning Circulaire Werklocaties Provincie Noord-Holland (https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Ruimtelijke%20verkenning%20circulaire%20werklocaties%20Provincie%20Noord-Holland.pdf). Daarnaast is de Boekelermeer aangewezen als energieknooppunt. Gezien de belangrijke functie die wij toedichten aan de Boekelermeer overwegen we met het de inzet van het IPB de schaarse ruimte die beschikbaar is voor activiteiten ten behoeve van de energietransitie, de circulaire economie of hanvengebonden/havengerelateerd te beschermen. Gezien de al opgenomen toelichting en onderbouwing in 7.4 (was 6.4) zien wij geen aanleiding op de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0078	7	Waterstofproductie in de Boekelermeer De provincie wijst vier gebieden aan voor grootschalige waterstofprojecten. De Boekelermeer is er daar één van (p62). Hoewel het industrieterrein kan worden aangesloten aan de waterstoftransportleiding en dicht bij energie-infrastructuur, de A9 en het Noord-Hollands Kanaal ligt, is het de vraag of de Boekelermeer even kansrijk is als de andere drie. 5 U stuurt op ‘‘opschalingsprojecten voor waterstofproductie aan de Noordzeekust, zodat in de toekomst, wanneer periodes van zoetwaterschaarste vaker voorkomen, de overstap naar zout water gemaakt kan worden’’ (p62). Dat is bij de Boekelermeer niet het geval. Bovendien staat de waterbeschikbaarheid vanuit het Noord-Hollands Kanaal in de toekomst onder druk. Het schaarse zoet water zal in droge periodes volgens een verdringingsreeks worden verdeeld. Waterstofproductie op deze plek, betekent ook wat voor de andere functies in de regio en in de Kop van Noord-Holland, die van de toevoer uit het Noord-Hollands Kanaal afhankelijk zijn. Daarom zou voor waterstofproductie eerst naar de andere locaties moeten worden gekeken.	De ruimte voor grootschalige waterstofprojecten beperken wij tot de waterstoffocusgebieden. De Boekelermeer is een van deze focusgebieden. Wij hebben in deze gebieden niet aangegeven welke grootschalige projecten wij het meest kansrijk of gewenst achten (waterstofproductie of waterstofverbruik). Deze uitwerking kunnen wij doen in het Programma Energie dat wij na vaststelling van deze Omgevingsvisie willen opstellen.
ZW_0078	8	We hopen samen met u en andere belanghebbenden het gesprek aan te gaan over deze afwegingen. We zijn uiteraard bereikbaar als u naar aanleiding van deze zienswijze vragen heeft of in contact wil komen.	Wij danken indiener voor de constructieve zienswijze. We werken graag met indiener samen bij de uitwerking van de omgevingsvisie. Wij zullen daarbij een afweging maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord.
ZW_0079	1	Geacht college van Gedeputeerde Staten, Ik ben 59 jaar en woon in Ankeveen. Vanuit mijn vak (apotheker) ben ik gewend te denken in termen van blootstelling, dosis en risico. Juist daarom maak ik mij grote zorgen over wat er in onze leefomgeving terechtkomt, en over het verlies aan biodiversiteit dat ik in één mensenleven om me heen heb zien gebeuren. Enkele jaren geleden ben ik in ons dorp een natuurwerkgroep begonnen (www.natuurrijkankeveen.nl). Inmiddels zijn we met bijna vijftig actieve vrijwilligers. We hebben een zeisbrigade, legden natuurrijke oevers aan, beheren samen met de gemeente bermen en braakliggende stukjes grond, hangen huiszwaluwkasten op, werken samen met de basisschool en starten nu projecten voor egels en vleermuizen. De steun uit ons kleine dorp verbaast ons nog steeds. Mensen willen dit. Dat is precies wat ook uit uw eigen publieksraadpleging spreekt, waarin 24% kiest voor een gezonde leefomgeving, 24% voor waterzekerheid en 21% voor landschap en natuur, tegenover 4% voor economie en werkgelegenheid. Laat dat geluid in de definitieve visie zwaarder wegen. Noem onder 'Leefbaarheid centraal' (blz. 35) de gezonde leefomgeving expliciet als belangrijkste criterium.	Wij danken indiener voor diens betrokkenheid bij de leefomgeving. De gezonde leefomgeving is een belangrijk speerpunt in ons beleid, en ook in de omgevingsvisie. Daarmee bedoelen we impliciet dat de gezonde leefomgeving onlosmakelijk onderdeel is van de leefbare woonomgeving.
ZW_0079	2	Mijn belangrijkste punten: Los het ruimtetekort van 27% op met echte keuzes. Ongeveer de helft van het bodemgebruik in Noord-Holland is agrarisch, waarvan zo'n 60% dient voor veevoer. Dat is circa 30% van de provincie. Neem de ambitie op het aantal koeien en schapen minimaal te halveren. Dat geeft ongeveer 15% ruimte terug voor natuur, recreatie, woningbouw en energietransitie, en helpt tegelijk tegen stikstof, watergebruik en dierenleed.	We beschouwen het sturen op een kleinere veestapel niet als doel op zich. De richting voor de sector loopt via kringlooplandbouw en doelsturing. In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt en de daar geldende opgaven voor klimaat en milieu.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0079	3	Wees concreet over pesticiden en zeer zorgwekkende stoffen. Als apotheker weet ik hoe zorgvuldig we omgaan met stoffen die het menselijk lichaam binnenkomen. Diezelfde zorgvuldigheid mis ik bij wat wij op onze akkers en in ons water brengen. De ontwerpvisie noemt pesticiden terecht meermaals als probleem, maar bevat geen ambitie om het gebruik terug te dringen. Neem die ambitie op, en verbied uitbreiding van het areaal sierteelt en bollenteelt, zeker in de duinstreek en nabij Natura 2000-gebieden. Vul afwegingsprincipe 3.4 (blz. 52) aan tot: "met specifieke aandacht voor luchtkwaliteit, zeer zorgwekkende stoffen in bodem en oppervlakte /grondwater, geluid en externe veiligheid." Zo vallen ook PFAS en ZZS-lozingen eronder.	Wij erkennen de zorg voor de mogelijke risico's van de invloed die gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan ecosysteemdiensten zoals een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij de samenhang met waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk in ontwikkeling zijn, vanuit het convenant toekomstbestendige gewasbescherming (gericht op het terugdringen van de milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) en het maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur (gericht op natuurherstel waarin ook de drukfactor 'gewasbeschermingsmiddelen' alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden zijn geïntegreerd).
ZW_0079	4	Borg gezondheid bij industrie en luchtvaart. Neem als harde voorwaarde op dat staalproductie in de IJmond alleen kan als de gezondheid van omwonenden geborgd is, conform het derde advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond. Verbied het storten en hergebruiken van staalslakken, granuliet en vliegas, met het voorzorgsprincipe als uitgangspunt. Benoem ook andere vervuilers zoals OLAM en ICL. Ga bij Schiphol niet uit van groei naar 65 miljoen passagiers, maar pleit voor krimp.	Dank voor uw bijdrage. - Staalproductie: De uitwerking van de in de zienswijze genoemde voorwaarde is verder uitgewerkt in het programma Tata Steel 2024 - 2030. - Staalslakken: De recente ervaringen met staalslakken onderstrepen het belang van een zorgvuldige omgang met toepassingen waarvan de veiligheid nog niet voldoende is onderzocht. Staalslakken worden momenteel niet toegepast. Daarnaast wordt er gewacht op de uitkomst van het lopende onderzoek van het RIVM en het oordeel van het Rijk, zodat eventuele vervolgstappen gebaseerd zijn op actuele en betrouwbare inzichten. - Aandacht voor andere vervuilers: het klopt dat Tata Steel, evenals Schiphol, meermaals worden genoemd in de Omgevingsvisie. Dit heeft enerzijds te maken met de combinatie van het nationale belang van deze bedrijven en hun impact op de leefomgeving en anderzijds de gebiedsspecifieke ontwikkelingen waarin zij een belangrijke rol spelen. Zonder andere bedrijven expliciet te benoemen, geven wij in hoofdstuk 5.4 wel degelijk aan hoe wij inzetten op het reguleren van grote bedrijven met impact op de leefomgeving. - Schiphol: De verwijzing naar circa 65 miljoen passagiers in 2050 betreft geen provinciale groeidoelstelling, maar een prognose van het aantal O&D-passagiers: reizigers die hun reis op Schiphol beginnen of eindigen, exclusief overstappers. Deze mogelijke ontwikkeling wordt gebruikt om de ruimtelijke en mobiliteitsopgave rond Schiphol in beeld te brengen. In de aangepaste Omgevingsvisie is expliciet opgenomen dat mogelijke passagiersgroei geen provinciale groeidoelstelling is en dat verdere ontwikkeling van Schiphol niet als autonoom of vanzelfsprekend wordt beschouwd. Een eventuele verdere ontwikkeling vraagt om bestuurlijke besluitvorming en een integrale afweging van onder meer gezondheid, leefomgevingskwaliteit, natuur, bereikbaarheid, economie en ruimte. De provincie neemt krimp van Schiphol niet als zelfstandig provinciaal beleidsdoel op. De belangrijkste bevoegdheden ten aanzien van de luchthaven en het luchthavengebruik liggen bij het Rijk. Vanuit haar eigen verantwoordelijkheden zet de provincie wel in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit, vermindering van de gezondheidsbelasting en krimpende milieucontouren en behartigt zij via de BRS de belangen van de regio richting het Rijk. Het Rijk legt onder meer via het Luchthavenverkeerbesluit de regels en maxima voor het luchthavengebruik vast. [overlaps met ZW 0090, rij 937 en ZW0084, rij 870]

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0079	5	Kies voor biologische landbouw als norm. 'Streven naar kringlooplandbouw in 2040' is zo vaag dat vrijwel alles eronder valt. Kies expliciet voor biologisch, met tussendoelen richting 2050, en ondersteun boeren royaal bij die omschakeling. Pak stikstof aan bij de bron en zet in op plantaardige eiwitteelten. Neem dierenwelzijn op als zelfstandig thema en wijzig 'diergezondheid' in 'diergezondheid en dierenwelzijn'.	Diergezondheid maakt onderdeel uit van de prestatie indicatoren van kringlooplandbouw. De biologische landbouw is één van de belangrijke transitiepaden in onze kringlooplandbouw en is een belangrijke pijler onder onze stikstofaanpak. Via doelsturing en stimuleringsprogramma's sturen wij op de duurzame prestaties van de landbouwsectoren in onze provincie. Het Rijk heeft de hoofdverantwoordelijkheid voor dierenwelzijn. Het maakt landelijke wet- en regelgeving, stelt normen voor het houden, verzorgen, vervoeren en doden van dieren en houdt toezicht via onder meer de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). Ook de teelt van eiwitrijke gewassen maakt onderdeel uit van kringlooplandbouw. Wij stimuleren dit via de uitvoeringsagenda van de Voedselvisie 2020-2030 en landelijke via het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De teelt ervan leggen wij niet op, maar laten bij de ondernemers zelf om daarvoor een keuze te maken.
ZW_0079	6	Geef natuur een eigen positie. Leg vast dat ecosystemen recht hebben op gezondheid, herstel en continuïteit, en vertaal dat naar toetsingscriteria bij vergunningen. Concretiseer natuurherstel, stikstofreductie en de Kaderrichtlijn Water met een plan van aanpak en tussendoelen. Neem, net als in de vorige visie, ook bodemherstel in veenweidegebieden op.	We kiezen niet voor het vastleggen van de rechtspositie van natuur in de omgevingsvisie en gaan er van uit dat de bescherming van natuur met ons beleid voldoende is gewaarborgd. Uitwerking van de aanpak op het gebied van natuur, stikstof en water vindt plaats in programma's die onder de omgevingswet uitwerking maken van de visie.
ZW_0079	7	Wij doen in Ankeveen met vrijwilligers wat we kunnen, en we merken elke week hoeveel energie en betrokkenheid er in een gewoon dorp schuilgaat. Met heldere keuzes van de provincie in onze rug kunnen we samen veel meer bereiken. Ik hoop van harte dat u die keuzes durft te maken.	Slotwoord, geen antwoord nodig.
ZW_0081	1	Met belangstelling heb ik kennisgenomen van het ontwerp-Omgevingseffectrapport (OER) bij de nieuwe Omgevingsvisie Noord-Holland. Mijn zienswijze richt zich specifiek op de milieueffectbeoordeling van de voorgestelde vernatting van de veenweidegebieden. Ik onderschrijf de noodzaak om veenoxidatie, bodemdaling en de uitstoot van broeikasgassen te beperken. Ik mis in het OER echter een voldoende concrete beoordeling van de mogelijke gevolgen van grootschalige vernatting voor het regionale watersysteem, de waterkwaliteit, de zoetwaterbeschikbaarheid en de KRW-doelstellingen.	We gaan in deze reactie in op ZW_0081, subnummer 1 t/m 6. Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook weer een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt veel dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook veel meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. In dat type MER is een kwantitatieve analyse een zeer geschikt middel om effecten in beeld te brengen. In het OER behorend bij deze ontwerp-omgevingsvisie, is dat detailniveau niet haalbaar, omdat er simpelweg nog niet genoeg informatie bekend is. De vernattingsstrategie is nog niet op detail uitgewerkt: het is bijvoorbeeld nog niet duidelijk waar het water dat gebruikt gaat worden voor het vernatten van de veenweide vandaan komt. Per gebied wordt gekeken wat nodig en haalbaar is, maar dit is nog niet uitgewerkt. Daarom is het nog niet mogelijk om de effecten cumulatief te beoordelen, of om in te gaan op de details die u voorstelt. De mogelijke kansen en risico's van van het beleid voor de waterkwaliteit zijn zorgvuldig beschreven op basis van expert judgement van een specialist. Bij de uitwerking van de strategie zal hier dieper op in worden gegaan in het dan op te stellen MER.
ZW_0081	2	1. Onvoldoende beoordeling van de waterbalans De Omgevingsvisie gaat uit van een grondwaterstand van circa 20–40 cm onder maaiveld en van het vernatten van 25–30% van de veenweidegebieden vóór 2030. Een dergelijke grootschalige wijziging van de grondwaterstanden heeft noodzakelijkerwijs gevolgen voor de regionale waterbalans. In het OER wordt naar mijn mening onvoldoende inzichtelijk gemaakt hoeveel extra water hiervoor nodig is, met name tijdens droge perioden. Van belang is daarbij niet alleen de gemiddelde waterbehoefte, maar juist de situatie tijdens langdurige droogte, wanneer de zoetwaterbeschikbaarheid het meest onder druk staat. Ik verzoek daarom om in het OER inzichtelijk te maken: hoeveel extra water nodig is om de gewenste grondwaterstanden te handhaven; welk deel daarvan gebiedseigen water betreft; hoeveel water van buiten het gebied moet worden aangevoerd; waar dit water vandaan komt; en of deze wateraanvoer ook onder toekomstige extreme droogtecondities gegarandeerd kan worden.	Zie ons antwoord bij onderdeel 1 van deze zienswijze (ZW_0081.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0081	3	2. Mogelijke gevolgen voor waterkwaliteit en KRW e ontwerp-Omgevingsvisie erkent dat vernatting in bepaalde situaties tijdelijk negatieve effecten kan hebben op de waterkwaliteit en zoetwaterbeschikbaarheid. Juist daarom acht ik het noodzakelijk dat deze effecten in het OER concreet worden beoordeeld. Het is onvoldoende om uitsluitend vast te stellen dat negatieve effecten mogelijk tijdelijk zijn. Voor een goede milieubeoordeling moet inzichtelijk worden gemaakt welke effecten optreden, waar deze optreden, hoe groot deze zijn en hoe lang zij kunnen duren. Dit geldt in het bijzonder voor nutriënten zoals fosfaat en stikstof. Vernatting kan de chemische en biologische processen in bodem en water veranderen. Wanneer voor het handhaven van hogere peilen bovendien water van buiten het gebied moet worden aangevoerd, kan ook de kwaliteit van het aangevoerde water van invloed zijn op de regionale waterkwaliteit. Ik verzoek daarom om de effecten van de vernattingsstrategie op relevante KRW-waterlichamen afzonderlijk en cumulatief te beoordelen en daarbij expliciet te toetsen aan het uitgangspunt van het voorkomen van achteruitgang van de waterkwaliteit.	Zie ons antwoord bij onderdeel 1 van deze zienswijze (ZW_0081.
ZW_0081	4	3. Cumulatieve effecten ontbreken of zijn onvoldoende concreet De voorgenomen vernatting betreft geen incidentele maatregel, maar een ontwikkeling op grote schaal. De doelstelling om 25–30% van de veenweidegebieden vóór 2030 te vernatten kan daardoor gevolgen hebben die pas op regionaal niveau zichtbaar worden. Het OER zou daarom niet alleen de effecten van afzonderlijke gebiedsmaatregelen moeten beschrijven, maar ook de cumulatieve effecten van grootschalige vernatting op: de regionale waterbalans; wateraanvoer en waterinlaat; nutriëntenstromen; oppervlaktewaterkwaliteit; KRW-waterlichamen; Natura 2000-gebieden; en de beschikbaarheid van zoetwater tijdens droge perioden. Zonder een dergelijke systeemanalyse is onvoldoende duidelijk of de klimaatwinst van vernatting niet gedeeltelijk gepaard gaat met nieuwe milieuproblemen elders in het watersysteem.	Zie ons antwoord bij onderdeel 1 van deze zienswijze (ZW_0081.
ZW_0081	5	4. Gebiedsverschillen onvoldoende meegenomen De veenweidegebieden van Noord-Holland verschillen sterk wat betreft bodemopbouw, kwel, infiltratie, oppervlaktewatersysteem en waterkwaliteit. Een grondwaterstand van 20–40 cm onder maaiveld zal daarom niet overal dezelfde milieueffecten hebben. Ik mis in het OER een voldoende gebiedsspecifieke analyse van deze verschillen. Met name zou inzichtelijk moeten worden gemaakt in welke typen veengebieden vernatting leidt tot een positief milieueffect en onder welke hydrologische omstandigheden juist negatieve effecten kunnen ontstaan. Dit is van belang omdat het OER anders onvoldoende basis biedt om te beoordelen of de voorgestelde vernattingsstrategie daadwerkelijk robuust is voor heel Noord-Holland.	Zie ons antwoord bij onderdeel 1 van deze zienswijze (ZW_0081.
ZW_0081	6	5. Klimaatwinst tegenover mogelijke milieuschade Het OER zou de verschillende effecten integraal tegen elkaar moeten afwegen. De beperking van veenoxidatie kan een belangrijke bijdrage leveren aan het verminderen van broeikasgasemissies. Dat betekent echter niet automatisch dat iedere vorm van vernatting per saldo een positief milieueffect heeft. Wanneer vernatting bijvoorbeeld leidt tot extra wateraanvoer, verslechtering van de waterkwaliteit, extra nutriëntenbelasting of negatieve effecten op andere water- en natuurgebieden, moeten deze effecten volwaardig worden meegenomen in de beoordeling. Ik verzoek daarom om in het OER duidelijker inzichtelijk te maken waar de milieuwinst van vernatting daadwerkelijk positief uitvalt en waar sprake kan zijn van afwenteling van milieueffecten naar andere delen van het watersysteem.	Zie ons antwoord bij onderdeel 1 van deze zienswijze (ZW_0081.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0081	7	Verzoek Ik verzoek Gedeputeerde Staten om het OER op bovenstaande punten aan te vullen voordat de Omgevingsvisie definitief wordt vastgesteld. In het bijzonder verzoek ik om: 1. een kwantitatieve analyse van de extra waterbehoefte bij de voorgestelde vernatting; 2. een beoordeling van de beschikbaarheid van dit water tijdens toekomstige droge perioden; 3. een gebiedsspecifieke beoordeling van de gevolgen voor waterkwaliteit en nutriëntenbelasting; 4. een expliciete beoordeling van de effecten op KRW-waterlichamen en het uitgangspunt van het voorkomen van achteruitgang; 5. een cumulatieve beoordeling van grootschalige vernatting op het regionale watersysteem; en 6. een integrale vergelijking tussen de klimaatwinst van vernatting en eventuele negatieve effecten op waterkwaliteit, zoetwaterbeschikbaarheid en natuur. Zonder deze informatie is naar mijn mening onvoldoende inzichtelijk gemaakt of de voorgestelde grootschalige vernattingsstrategie onder toekomstige klimaatcondities daadwerkelijk leidt tot een verbetering van de fysieke leefomgeving als geheel. Een dergelijke aanvulling is bovendien noodzakelijk om invulling te geven aan het uitgangspunt van de Omgevingsvisie dat water en bodem leidend zijn. Juist wanneer water en bodem als ordenend principe worden beschouwd, moet vooraf voldoende inzicht bestaan in de gevolgen van een grootschalige wijziging van de regionale waterhuishouding.	Zie ons antwoord bij onderdeel 1 van deze zienswijze (ZW_0081).
ZW_0083	1	Ik ben melkveehouder in de Beemster. Mijn bedrijf en landbouwgronden bevinden zich voor een belangrijk deel in het laaggelegen gedeelte van de polder. Vanuit mijn dagelijkse praktijk weet ik hoe belangrijk goed waterbeheer, voldoende landbouwgrond, een goede bodemstructuur en zekerheid over het toekomstige gebruik van grond zijn voor een gezond en toekomstbestendig agrarisch bedrijf. Ik onderschrijf dat Noord-Holland voor grote opgaven staat. Klimaatverandering, woningbouw, energietransitie, natuur, waterkwaliteit en infrastructuur vragen allemaal ruimte en aanpassingen. Mijn zienswijze is daarom nadrukkelijk geen bezwaar tegen woningbouw, windmolens, zonneparken, energie-infrastructuur of andere noodzakelijke ruimtelijke ontwikkelingen. Ik begrijp dat ook daarvoor ruimte nodig is. Mijn zorg is vooral dat bestaande, goede en productieve landbouwgrond steeds meer de sluitpost dreigt te worden van verschillende maatschappelijke opgaven. In het bijzonder maak ik mij zorgen over waterberging in de laagste delen van polders, maar ook over de landbouwkaart en landbouwladder, veranderende waterpeilen, zoetwaterbeschikbaarheid, overgangszones rondom natuurgebieden, groenblauwe verbindingen en de stapeling van verschillende beperkingen op dezelfde landbouwgrond. Mijn uitgangspunt is eenvoudig: landbouwgrond die landbouwkundig goed functioneert, moet zoveel mogelijk voor volwaardige landbouw beschikbaar blijven. Wanneer maatschappelijke problemen technisch of op een andere wijze kunnen worden opgelost, moet dat eerst worden onderzocht voordat bestaande landbouwgrond structureel wordt beperkt, vernat of feitelijk wordt afgewaardeerd.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Hierna gaan we nader in op de door indiener specifiek ingebrachte punten.
ZW_0083	2	1. Niet alleen de Beemster, maar alle polders in Noord-Holland In de Ontwerp-omgevingsvisie staat dat om wateroverlast te beperken in alle polders voldoende ruimte nodig is om water vast te houden en te bergen. Daarbij wordt als uitgangspunt genoemd dat hiervoor 5 tot 10% en soms zelfs 15% van de oppervlakte in de diepste delen van polders nodig kan zijn. Op deze plekken kunnen vervolgens beperkingen aan het gebruik worden gesteld. Dit uitgangspunt baart mij grote zorgen. Mijn belang ligt vanzelfsprekend in de Beemster, maar dit probleem is veel breder. In alle polders in Noord-Holland kunnen juist de laagste gronden tegelijkertijd uitstekende landbouwgronden zijn. De laagste grond is niet automatisch de slechtste grond. In droogmakerijen en andere landbouwpolders kan het juist gaan om vruchtbare, goed verkavelde en productieve grond waarop al generaties lang succesvol landbouw wordt bedreven. Ik verzoek de provincie daarom om niet op basis van hoogteligging alleen te bepalen welke landbouwgrond beschikbaar moet blijven voor waterberging. De feitelijke landbouwkundige kwaliteit, de bodem, de waterhuishouding, de bedrijfsstructuur en het bestaande gebruik moeten zwaar meewegen.	De diepste delen van de polder zijn generiek gezien de plekken waar nu het overtollig regenwater bij grote neerslag blijft staan. Het lokale reliëf en sloot- en vaartbeheer kan er voor zorgen dat het water ook in andere delen ophoopt. Waar het water blijft staan valt voor grondgebruikers onder het bedrijfsrisico. Een dieper deel van de polder loopt namelijk meer risico te inunderen dan een hoger deel. Het waterschap is tot op zekere hoogte verantwoordelijk voor de afvoer. Bij extreme buien valt dit onder overmacht. Afwentelen naar andere delen van de polder mag niet zomaar. Uiteraard is het mogelijk dat stakeholders in een polder samen een plan bedenken hoe het water als gevolg van extreme buien efficenter kan worden vastgehouden. De tekst over de 5-10 en soms 15% in de diepere delen van polders leidt in een aantal gevallen tot verwarring. De kern hiervan is dat de 5-10 en soms 15% een indicatieve duiding is over de omvang van deze vraag. Het is daarmee voor elke polder een significante opgave om rekening mee te houden. Uiteindelijk betreft het maatwerk per polder om de opgave en locatie waar het water bij een excessieve bui blijft staan. Dit zal worden verduidelijkt in de tekst. Hoe verder om te gaan met het vasthouden en bergen van excessieve regenval zal nader worden uitgewerkt, onder meer in het Regionaal Water en Bodemprogramma en in samenwerking met de waterschappen en andere provincies.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0083	3	2. Eerst technische maatregelen, daarna pas landbouwgrond beperken De Nederlandse polders zijn het resultaat van eeuwenlang technisch waterbeheer. Dijken, sloten, gemalen, pompen, sluizen en boezems maken bewoning en landbouw in grote delen van Noord-Holland mogelijk. Ook de provincie erkent dat dijken en gemalen de ruggengraat van de waterveiligheid vormen en dat droogmakerijen zoals de Beemster, Schermer en Purmer door technische ingrepen zijn gevormd. Juist daarom vind ik het onjuist om bij toenemende wateroverlast te snel te accepteren dat landbouwgrond voortaan vaker onder water moet staan of structureel natter moet worden gehouden. In de visie staat dat waterschappen terughoudend zijn met uitbreiding van de gemaalcapaciteit, omdat extra afvoer naar de boezem deze kan overbelasten. Vervolgens wordt daaruit geconcludeerd dat meer water in de polders zelf moet worden vastgehouden. Naar mijn mening wordt hiermee te snel een stap overgeslagen. Als de bestaande boezem onvoldoende capaciteit heeft, moet ook worden onderzocht hoe de capaciteit van het totale watersysteem kan worden verbeterd. Voordat goede landbouwgrond structureel voor waterberging wordt aangewezen, moeten naar mijn mening aantoonbaar onder meer de volgende mogelijkheden zijn onderzocht: * uitbreiding van bestaande gemaalcapaciteit; * het plaatsen van extra pompen of gemalen; * vergroting van de capaciteit van boezems en hoofdwatergangen; * verbetering van sloten, duikers en andere waterverbindingen; * verwijderen van knelpunten in de waterafvoer; * slimmer en weersafhankelijk peilbeheer; * tijdelijk vooraf verlagen van waterstanden wanneer extreme neerslag wordt verwacht; * tijdelijke waterbuffers op daarvoor geschikte locaties; * vergroting van waterberging binnen het bestaande watersysteem; * technische innovaties voor gecontroleerde opslag en afvoer; * betere samenwerking tussen aangrenzende polders en watersystemen. Opvallend is dat de provincie voor het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal wél spreekt over uitbreiding van de afvoercapaciteit, extra gemaalcapaciteit in IJmuiden en zelfs een mogelijk extra gemaal richting het IJmeer. Ik zie daarom niet in waarom technische uitbreiding van het watersysteem voor landbouwpolders op voorhand een ondergeschikte rol zou moeten krijgen. Mijn verzoek is om in de definitieve Omgevingsvisie duidelijk vast te leggen dat eerst technische en waterstaatkundige oplossingen worden onderzocht en benut, voordat wordt overgegaan tot structurele beperkingen van goede landbouwgrond.	In de meeste situaties is de afvoer van polders, de afvoercapaciteit van het boezemsysteem en de gemalen naar zee en IJsselmeer met elkaar in evenwicht. Hier is de afgelopen jaren fors in geïnvesteerd en het maximale uit het het systeem gehaald. In dit boezem- en gemalensysteem zit weinig tot geen ruimte voor grote aanpassingen. Dit zou immers vragen om waarschijnlijk honderden kilometers aanpassingen van boezemkades in Noord-Holland. Deze zijn vaak bebouwd en op veenondergrond ook heel lastig, prijzig en soms ook technisch onmogelijk (of, door forse verbreding die hiermee samen gaat, ten koste van grond die nu voor andere functies gebruikt wordt waaronder bebouwing). Alleen de gemalen naar zee aanpassen biedt ook geen oplossing. Het extra water moet er immers ook kunnen komen. Het gemaal in IJmuiden is een specifieke oplossing voor een specifiek vraagstuk: - Het huidige gemaal in IJmuiden is aan het eind van zijn levensduur en moet vervangen worden. - Aanvoer vanuit de polders en afvoer naar zee in IJmuiden zijn niet met elkaar in evenwicht. Door extra gemaalcapaciteit toe te voegen in IJmuiden komen ze in evenwicht. - Door zeespiegelstijging zal de mogelijkheid voor spuien afnemen tot nul. Dit tekort aan afvoercapaciteit wordt eveneens meegenomen in het nieuwe gemaal in IJmuiden. De provincie gaat er vanuit dat, op lokale verbeteringen na, de waterbeheerders al maximaal het boezem en afvoersysteem hebben geoptimaliseerd, en er geen rek meer zit in het boezemsysteem om extra water af te voeren. De oplossing voor de toename van excessieve regenval zal in de polders zelf gevonden moeten worden. uiteraard vraagt dit om per polder tot een goede best-passende oplossing te komen.
ZW_0083	4	3. Voorkom afwaardering van de laagste landbouwgrond Wanneer landbouwgrond wordt aangewezen als gebied dat water moet kunnen bergen, heeft dat meer gevolgen dan alleen de mogelijkheid dat er incidenteel water staat. Voor een melkveebedrijf is grond noodzakelijk voor onder andere: beweiding; ruwvoerproductie; mestplaatsingsruimte; grondgebondenheid; voldoende voer van eigen land; bodem- en gewasrotatie; bedrijfsgroei en bedrijfsontwikkeling; financierbaarheid van het bedrijf. Wanneer grond structureel natter wordt of vaker voor waterberging beschikbaar moet zijn, kan dit negatieve gevolgen hebben voor de gras- en gewasopbrengst, bodemstructuur, draagkracht, beweidingsmogelijkheden en de momenten waarop bemesting, maaien en oogsten mogelijk zijn. Daarmee kan ook de economische waarde van de grond dalen. Mijn zorg is daarom dat landbouwgrond formeel misschien gewoon een agrarische bestemming behoudt, terwijl de feitelijke mogelijkheden steeds verder worden beperkt. Dat is naar mijn mening een vorm van sluipende afwaardering. Wanneer de samenleving bepaalde grond werkelijk nodig heeft voor een publieke wateropgave, moet dit open en transparant worden vastgesteld en moet ook duidelijk zijn welke financiële gevolgen dit voor de eigenaar en gebruiker heeft.	Wij danken indiener voor de toelichting over de brede effecten op de bedrijfsvoering van waterberging of incidenteel wateropvang. In de omgevingsvisie staan verschillende vormen van waterberging benoemd. Plekken waar het water nu al blijft staan bij extreme buien, waterbergingen in de polder, waterbergingen vanuit het boezemsysteem en noodoverloopgebieden. Deels valt dit onder het eigen risico van de eigenaar/ondernemer en deels zullen er afspraken gemaakt moeten worden tussen overheden en eigenaren/ondernemers. Dit vraagt om nadere uitwerking van zowel omvang, effecten in brede zin en bijbehorende kaders. Op een aantal plekken zal de tekst hierover worden verduidelijkt en zal dit nader worden uitgewerkt, ondermeer in het regionaal water en bodemprogramma (2028-2033).
ZW_0083	5	4. Bescherm goede landbouwgrond daadwerkelijk De provincie geeft in de Ontwerp-omgevingsvisie zelf aan zorgvuldig te willen omgaan met landbouwgrond. Gebieden met goede landbouwkundige en stabiele water- en bodemcondities moeten worden aangewezen als gebieden waar landbouw prioriteit krijgt. Hiervoor wil de provincie onder andere een landbouwkaart, regioprofielen en een landbouwladder ontwikkelen. Dit uitgangspunt ondersteun ik. Maar bescherming van goede landbouwgrond moet dan ook daadwerkelijk bescherming betekenen. Een perceel dat landbouwkundig uitstekend functioneert, mag niet automatisch als minder toekomstbestendig worden aangemerkt omdat het toevallig lager ligt dan andere percelen in dezelfde polder. Ik verzoek daarom om bij de beoordeling van landbouwgrond nadrukkelijk te kijken naar: de feitelijke agrarische productiecapaciteit; bodemkwaliteit; verkaveling; ontwatering; bestaand gebruik; investeringen van de ondernemer; de betekenis van de grond voor de bedrijfsvoering; de mogelijkheden om problemen technisch op te lossen. Hoogteligging mag nooit het enige of doorslaggevende criterium zijn.	We zijn het eens met de stelling van de indiener dat hoogteligging nooit het enige of doorslaggevende criterium mag zijn bij de beoordeling van landbouwgrond. In de verdere uitwerking van het afwegingskader zal dan ook nadrukkelijk breder worden gekeken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0083	6	5. Landbouwkaart en landbouwladder mogen geen afwaarderingskaart worden Ik maak mij daarnaast zorgen over de verdere uitwerking van de landbouwkaart, regioprofielen en landbouwladder. In de visie staat dat in gebieden waar omstandigheden veranderen, het grondgebruik zich mogelijk moet aanpassen. Daarbij worden onder andere natuurdoelen, waterkwaliteit, veenbodembehoud en verzilting genoemd. Landbouw kan daar meer gericht worden op ecosysteemdiensten, landschapsbeheer of multifunctioneel gebruik. Ik verzoek de provincie ervoor te zorgen dat deze instrumenten niet leiden tot een beleidsmatige verdeling waarbij bepaalde landbouwgrond ongemerkt als minder waardevol of minder toekomstbestendig wordt bestempeld. Een provinciale kaart kan grote gevolgen hebben voor grondwaarde, financiering, investeringsbeslissingen en opvolging van agrarische bedrijven. Daarom moet een aanwijzing altijd gebaseerd zijn op actuele, objectieve en controleerbare gegevens en moeten eigenaren en gebruikers vooraf worden betrokken. Ook moet er een mogelijkheid bestaan om een onjuiste indeling te laten corrigeren.	Wij nemen kennis van de zorgen en suggesties van indiener met betrekking tot het maken van een afwegingskader en landbouwladder. Gezien de druk op de ruimte en de impact van water- en bodemcondities zien wij de noodzaak om nader te bepalen landgebouwgebieden extra te beschermen en sturing te houden(onder) meer het voorkomen van versnippering).
ZW_0083	7	6. Voedselproductie moet zwaar meewegen Landbouw is niet alleen een gebruiker van de ruimte. Landbouw zorgt voor voedselproductie, economische activiteit, werkgelegenheid, landschap en leefbaarheid van het platteland. De provincie erkent zelf dat landbouw bijdraagt aan voedselzekerheid, economische vitaliteit, het landschap en de leefbaarheid van het landelijk gebied. Juist daarom moet voedselproductie ook als zwaarwegend maatschappelijk belang worden beschouwd wanneer verschillende functies om dezelfde grond concurreren. Wanneer landbouwgrond eenmaal structureel uit productie wordt genomen of zodanig wordt beperkt dat normale productie nauwelijks meer mogelijk is, is dat moeilijk terug te draaien.	Voedselproductie, of breder voedselzekerheid zien we als de uitkomst van hoe we als land omgaan met grond, economie, milieu en de toegang tot gezond eten. Dat vraagt om een integrale voedselstrategie, met meer departementen en maatschappelijke partijen aan tafel. Hierover zijn en blijven we als provincies met elkaar en het Rijk in gesprek. Ter erkenning van het belang van voedselzekerheid werken we het afwegingskader landbouw uit.
ZW_0083	8	7. Zoetwaterbeschikbaarheid moet een landbouwbelang blijven Een ander belangrijk aandachtspunt is de toekomstige beschikbaarheid van zoetwater. In de visie wordt aangegeven dat de provincie niet kan waarborgen dat zoetwater voor alle functies beschikbaar blijft. In verziltende gebieden kunnen gebruikers uiteindelijk zelfvoorzienend moeten worden. Wanneer dat niet lukt, kan volgens de visie het ruimtegebruik zich moeten aanpassen. Dit kan grote consequenties hebben voor landbouw. Ik begrijp dat zoetwater in droge perioden schaarser kan worden. Maar ik vind niet dat bestaande landbouwbedrijven vervolgens eenvoudigweg verantwoordelijk kunnen worden gemaakt voor het oplossen van een probleem dat het gehele watersysteem betreft. Voordat landbouw moet omschakelen of productie moet verminderen, moeten mogelijkheden voor wateropslag, wateraanvoer, efficiënter gebruik, doorspoeling, technische innovaties en aanpassing van het watersysteem serieus worden onderzocht. Ook moet duidelijk worden hoe het beschikbare water bij schaarste wordt verdeeld tussen onder andere landbouw, natuur, industrie, drinkwater en andere functies. Voedselproductie behoort daarbij een volwaardig maatschappelijk belang te zijn.	Zoetwater is uiteraard van belang voor landbouw, maar ook voor veel andere functies. Bij extreme droogte zal er niet voldoende water zijn om aan alle vragers te voldoen. Dat is nu al (zoals afgelopen zomer) en dit zal in de toekomst alleen maar toenemen. Het Rijk heeft de nationale verdringingsreeks zoetwater opgesteld. Deze bepaalt wie prioriteit krijgt bij watertekort. Hier ligt een maatschappelijke weging aan ten grondslag. De provincie volgt deze lijn. En dit heeft inderdaad grote consequenties voor gebruikers zoals de landbouw.
ZW_0083	9	8. De Beemster moet als droogmakerij worden beoordeeld Voor de Beemster is daarnaast van groot belang dat deze niet zonder meer gelijk wordt behandeld aan het omliggende veenweidegebied. De provincie vermeldt zelf dat droogmakerijen apart moeten worden beschouwd. Tegelijk worden zij wel binnen het grotere watersysteem van de veengebieden behandeld. Voor veenlandbouwgebieden wordt onder meer gesproken over grondwaterstanden van 20 tot 40 centimeter onder maaiveld en in sommige situaties zelfs hogere waterstanden voor weidevogels. Ik verzoek nadrukkelijk dergelijke maatregelen niet generiek op droogmakerijen zoals de Beemster toe te passen. Een droogmakerij met landbouwgrond moet afzonderlijk worden beoordeeld op basis van de werkelijke bodemopbouw, kwel, ontwatering, landbouwkundige kwaliteit en het bestaande watersysteem. Maatregelen die bedoeld zijn om oxidatie van veengrond tegen te gaan, mogen niet zonder goede onderbouwing gevolgen krijgen voor goede landbouwgrond in een droogmakerij.	De droogmakerijen zijn onderscheidend van het veengebied. Tegelijkertijd zijn veengebied en droogmakerijen door het watersysteem onlosmakelijk met elkaar verbonden doordat zij bij wateraanvoer van hetzelfde boezensysteem gebruik maken en doordat peilopzet in het veenweide diect doorwerkt in de kwelstromen richting de droogmakerijen, zowel kwalitatief als kwantitatief. De toekomst van het veengebied is daarmee onlosmakelijk verbonden met de toekomst van de droogmakerijen. Dit verband juist als één gebied aanpakken, met zorg voor de verschillende identiteiten, maakt het mogelijk besluitvorming in samenhang te doen. Daar waar dit onduidelijk was is de tekst aangepast.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0083	10	9. Verzilting niet bij voorbaat accepteren In de visie wordt ook gesproken over toenemende verzilting in droogmakerijen en de mogelijkheid dat op termijn niet voldoende zoetwater kan worden gegarandeerd. Er wordt rekening gehouden met een ontwikkeling richting een meer brak watersysteem. Ik vind dat verzilting niet te snel als onvermijdelijke ontwikkeling moet worden geaccepteerd. Ook hierbij moet eerst worden onderzocht welke maatregelen mogelijk zijn om zoetwater langer vast te houden, zoute kwel te beperken, water slimmer te verdelen en het bestaande agrarische gebruik zoveel mogelijk voort te zetten. Landbouwbedrijven hebben jarenlang geïnvesteerd op basis van een bepaald watersysteem. Het is niet redelijk wanneer een verandering van overheidsbeleid ertoe leidt dat ondernemers vervolgens zelf alle gevolgen van verzilting moeten dragen.	De verzilting in grote delen van Noord-Holland neemt autonoom toe, ook in (delen van) de droogmakerijen. Tegelijk voorzien we een toenemend watertekort. Uitgaande van de geldende beleid, de landelijke verdringingsreeks zal dit effecten gaan hebben op aanvoer van zoetwater voor de droogmakerijen. Voldoende aanvoer kan niet worden gegarandeerd. Uiteraard zijn er mogelijkheden voor vasthouden van water etc. De mogelijkheden daarvoor zullen in gebiedsprocesen nader moeten worden onderzocht.
ZW_0083	11	10. Overgangszones rond Natura 2000 mogen geen nieuwe beperkingenzones worden De provincie wil overgangszones tussen Natura 2000-gebieden en landbouwgrond ontwikkelen. In deze zones wordt gesproken over een geleidelijke overgang van extensief naar intensiever grondgebruik en over kringlooplandbouw, extensivering, natuurbeheer, waterberging en andere ecosysteemdiensten. Ik begrijp het doel om kwetsbare natuur beter te beschermen. Wel moet worden voorkomen dat reguliere landbouwgrond hierdoor zonder duidelijke besluitvorming steeds verder wordt beperkt. Overgangszones moeten daarom: duidelijk begrensd zijn; gebiedsspecifiek worden onderbouwd; geen automatische beperkingen opleveren; zoveel mogelijk op vrijwilligheid zijn gebaseerd; geen negatieve gevolgen hebben voor bestaande vergunningen en ontwikkelmogelijkheden zonder een individuele beoordeling; voorzien in een passende en langjarige vergoeding wanneer agrariërs maatschappelijke diensten leveren.	De afbakening van overgangszones is nu nog niet mogelijk, omdat het niet duidelijk is welke restricties en randvoorwaarden gaan gelden. Een uiteindelijke afbakening zal worden vastgelegd in de omgevingsverordening.
ZW_0083	12	11. Groenblauw raamwerk mag reguliere landbouw niet ongemerkt verdringen De provincie wil daarnaast een groenblauw raamwerk ontwikkelen met natuurverbindingen, wateropgaven, recreatie en landschappelijke functies. Voor sommige verbindingen wordt zelfs gesproken over ruimtelijke reserveringen. Ook hierbij moet reguliere landbouw een volwaardige positie behouden. Agrarisch natuurbeheer, landschapsbeheer en waterbeheer kunnen heel goed onderdeel zijn van een agrarisch bedrijf, maar dat moet niet betekenen dat landbouwgrond steeds verder van primaire voedselproductie naar natuurgrond verschuift zonder dat dit expliciet wordt besloten en financieel wordt geregeld. Wanneer agrariërs maatschappelijke diensten verrichten, moeten deze diensten bovendien eerlijk en langdurig worden vergoed.	Het groenblauw raamwerk bestaat uit bestaande groene en blauwe gebieden en structuren. Waar zich kansen voordoen en hier voldoende draagvlak voor is kan het worden aangevuld met te realiseren groen en water uit bijvoorbeeld natuur- en wateropgaven of de bossenstrategie. Het raamwerk op zich kent geen planologische verankering in onze omgevingsverordening, alleen onderdelen ervan zoals NNN hebben een planologische doorwerking.
ZW_0083	13	12. Onderbemaling en hoogwaterlandbouw In veengebieden wordt gesproken over het uitfaseren van onderbemalingen. Ook wordt het begrip hoogwaterlandbouw verder uitgewerkt voor situaties waarin veranderende water- en bodemcondities de normale agrarische productie beperken. De provincie benoemt daarbij zelf dat nadeelcompensatie mogelijk relevant is. Ik verzoek de provincie zeer terughoudend te zijn met het beperken of beëindigen van bestaande waterhuishoudkundige voorzieningen. Wanneer een bedrijf afhankelijk is van een bepaald waterpeil, kan verandering daarvan rechtstreeks gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering en de waarde van grond en gebouwen. "Hoogwaterlandbouw" mag niet een nieuwe benaming worden voor landbouwgrond waarop een normale economische agrarische bedrijfsvoering feitelijk niet meer mogelijk is.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder valt ook het omgaan met onderbemalingen. Verder wordt de term 'hoogwaterlandbouw' verder uitgewerkt.
ZW_0083	14	13. Voorkom stapeling van beperkingen Misschien wel mijn grootste zorg voor de langere termijn is de stapeling van verschillende beleidsdoelen op dezelfde landbouwgrond. Een individueel voorschrift kan op zichzelf misschien beperkt lijken. Maar wanneer dezelfde hectare te maken krijgt met: waterberging; een hoger waterpeil; stikstofbeperkingen; een overgangszone; weidevogeldoelen; waterkwaliteitseisen; groenblauwe verbindingen; beperking van gewasbescherming; recreatieve functies; landschappelijke voorwaarden; kan het totaal ervoor zorgen dat een normaal agrarisch gebruik vrijwel onmogelijk wordt. Ik verzoek de provincie daarom bij iedere verdere beleidsuitwerking verplicht te kijken naar de cumulatieve gevolgen voor agrarische bedrijven. Niet alleen iedere afzonderlijke maatregel moet worden beoordeeld, maar juist de optelsom daarvan.	Wij zijn het eens met indiener dat voorkomen moet worden dat sprake is van onnodige stapeling van regelgeving. Om die reden is in het verleden al een vereenvouding in beschermingsregimes doorgevoerd in onze omgevingsverordening. Tegelijkertijd is er wel een aantal zaken waar bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen rekening mee moet worden gehouden. Om daar vooraf meer duidelijkheid over te geven, hebben we in onze omgevingsvisie een afwegingskader opgesteld. Op die manier is vooraf bekend waar we als provincie naar kijken bij onze afwegingen. Tevens hebben we expliciet gemaakt waar wij onze provinciale belangen zien. Ook dit moet helpen vooraf duidelijkheid te creëren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0083	15	14. Ruimte voor woningbouw en energietransitie blijft mogelijk Ik wil nogmaals benadrukken dat mijn zienswijze niet bedoeld is om de provincie op slot te zetten. Woningbouw is noodzakelijk. De energietransitie is noodzakelijk. Ook windmolens, zonneparken, infrastructuur, natuur en andere functies moeten ergens een plaats kunnen krijgen. Ik vind daarom niet dat iedere hectare landbouwgrond onder alle omstandigheden onaantastbaar moet zijn. Wat ik wel vraag is een zorgvuldige, concrete belangenafweging. Bij een woningbouwproject of energieproject wordt een bewuste keuze gemaakt voor een bepaalde locatie en kunnen belangen, kosten en gevolgen worden afgewogen. Bij het generiek aanwijzen van bijvoorbeeld de laagste 5 tot 10% van een polder dreigt echter een grote hoeveelheid landbouwgrond vooraf beperkingen te krijgen zonder dat per perceel een concrete afweging heeft plaatsgevonden. Daar ligt voor mij het belangrijke verschil.	zie ook ons antwoord op onderdeel 4 van deze zienswijze (ZW_0083). Daarnaast gelden de de afwegingsprincipes waarmee een zorgvuldige belangenafweging wordt gemaakt . De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen.
ZW_0083	16	15. Volledige compensatie bij publieke opgaven Wanneer na serieus onderzoek blijkt dat bepaalde landbouwgrond toch noodzakelijk is voor waterberging, natuur, een hoger waterpeil of een andere publieke taak, dan moeten de financiële gevolgen niet bij één individuele ondernemer terechtkomen. De compensatie moet naar mijn mening rekening houden met alle werkelijk optredende schade en nadelen, waaronder bijvoorbeeld: waardedaling van de grond; lagere gewasopbrengsten; verminderde draagkracht; schade aan bodemstructuur; beperking van beweiding; verlies van mestplaatsingsruimte; extra werkzaamheden; extra voerkosten; gevolgen voor grondgebondenheid; gevolgen voor vergunningen; gevolgen voor financierbaarheid; gevolgen voor toekomstige bedrijfsontwikkeling. De provincie onderkent in de visie zelf dat bij veranderende watercondities en wateropvang financiële en juridisch-planologische nadeelcompensatie aan de orde kan zijn. Wanneer een individuele ondernemer een maatschappelijke dienst levert of schade ondervindt ten behoeve van een algemeen belang, hoort daar naar mijn mening een volledige en passende vergoeding tegenover te staan. Verzoek aan de provincie Ik verzoek de provincie Noord-Holland om bij de definitieve Omgevingsvisie en de verdere uitwerking daarvan de volgende uitgangspunten vast te leggen: 1. Pas het uitgangspunt dat 5 tot 10% en soms 15% van de diepste delen van polders beschikbaar moet blijven voor waterberging niet automatisch toe op landbouwgrond. 2. Beoordeel per polder en per gebied wat werkelijk noodzakelijk is en pas maatwerk toe. 3. Onderzoek en benut eerst technische en waterstaatkundige oplossingen voordat goede landbouwgrond structureel wordt beperkt, vernat of afgewaardeerd. 4. Onderzoek daarbij nadrukkelijk uitbreiding van gemaalcapaciteit, extra pompen en gemalen, verbetering van watergangen en vergroting van afvoercapaciteit. 5. Beoordeel landbouwgrond op haar feitelijke landbouwkundige kwaliteit en niet uitsluitend op hoogteligging. 6. Bescherm hoogwaardige landbouwgrond daadwerkelijk voor volwaardige agrarische productie. 7. Voorkom dat de landbouwkaart, landbouwladder of regioprofielen leiden tot automatische of indirecte afwaardering van goed functionerende landbouwgrond. 8. Geef bestaande agrarische ondernemers inspraak voordat hun grond in een categorie wordt ingedeeld die gevolgen kan hebben voor het gebruik of de ontwikkelingsmogelijkheden. 9. Beschouw voedselproductie en voedselzekerheid als een zwaarwegend maatschappelijk belang.	Wij danken indiener voor de suggesties en het pleidooi voor inzet van technische maatregelen en maatwerk. Wij nemen dit ter harte bij de uitwerking met de kanttekening dat gezien de druk op de ruimte en klimaatverandering wij noodzaak zien om keuzes te maken en niet alle vraagstukken met technische maatregelen zijn op te lossen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0083	16a	10. Zorg ervoor dat landbouw een volwaardige positie houdt bij de verdeling van schaars zoetwater. 11. Onderzoek technische oplossingen voor zoetwaterbeschikbaarheid en verzilting voordat functieverandering van landbouwgrond wordt verlangd. 12. Behandel droogmakerijen zoals de Beemster op basis van hun eigen bodemkundige en hydrologische situatie en pas maatregelen voor veenweidegebieden niet automatisch toe. 13. Voorkom dat overgangszones rond Natura 2000-gebieden leiden tot onduidelijke of onbeperkte nieuwe beperkingen voor bestaande agrarische bedrijven. 14. Zorg ervoor dat groenblauwe verbindingen en natuurontwikkeling niet ongemerkt reguliere landbouwgrond verdringen. 15. Laat agrarisch natuurbeheer, waterberging en andere maatschappelijke diensten zoveel mogelijk plaatsvinden op basis van vrijwilligheid en tegen een passende, langjarige vergoeding. 16. Beoordeel bij nieuwe maatregelen altijd de stapeling van alle bestaande en nieuwe beperkingen op bedrijfsniveau. 17. Voorkom sluipende afwaardering waarbij grond formeel agrarisch blijft, maar feitelijk niet meer normaal landbouwkundig kan worden gebruikt. 18. Zorg voor volledige en passende nadeelcompensatie wanneer landbouwgrond aantoonbaar noodzakelijk is voor een publieke water-, natuur- of andere maatschappelijke opgave. 19. Blijf ruimte bieden aan woningbouw, energietransitie en andere noodzakelijke ontwikkelingen, maar maak daarbij steeds een concrete en evenwichtige belangenafweging. 20. Geef agrarische ondernemers langjarige zekerheid, zodat zij kunnen blijven investeren in hun bedrijf, bodem, gebouwen, verduurzaming en opvolging.	Zie de beantwoording bij ZW_0083 subnummer 16.
ZW_0083	17	Noord-Holland is voor een belangrijk deel een door mensen gemaakt landschap. De Beemster is daarvan misschien wel één van de duidelijkste voorbeelden. Door technisch waterbeheer is hier een vruchtbare droogmakerij ontstaan waarin landbouw, landschap en waterbeheer al eeuwenlang samengaan. Klimaatverandering betekent dat wij het watersysteem opnieuw moeten aanpassen aan veranderende omstandigheden. Daar ben ik niet tegen. Maar de eerste reactie op een veranderend klimaat moet naar mijn mening niet zijn dat goede landbouwgrond wordt afgewaardeerd of dat de laagste gronden automatisch beschikbaar moeten worden gesteld voor waterberging. De geschiedenis van Noord-Holland laat juist zien dat wij in staat zijn het watersysteem technisch aan te passen. Daarom zou het uitgangspunt moeten zijn: Eerst onderzoeken wat met pompen, gemalen, watergangen, boezemcapaciteit, peilbeheer, innovatie en andere technische maatregelen kan worden opgelost. Pas wanneer objectief en aantoonbaar blijkt dat dergelijke oplossingen redelijkerwijs onvoldoende zijn, kan per gebied worden beoordeeld of aanvullende ruimte voor water noodzakelijk is. Daarbij moet goede landbouwgrond zoveel mogelijk behouden blijven voor landbouwkundige productie en moet worden voorkomen dat agrarische ondernemers door een stapeling van maatschappelijke opgaven het toekomstperspectief op hun bedrijf verliezen. Ik verzoek u bovenstaande punten mee te nemen bij de vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie Noord-Holland en bij de verdere uitwerking daarvan in programma's, de Omgevingsverordening en beleid van provincie en waterschappen.	Zie ons antwoord op onderdeel 8 van deze zienswijze (ZW_0083).
ZW_0084	1	Laat de brede steun van inwoners voor gezonde leefomgeving, natuur en landschap in de raadpleging sterker terugkomen in de definitieve Omgevingsvisie Noord-Holland Uit de raadpleging van inwoners blijkt een brede steun voor gezonde leefomgeving (o.a. sterk beperken van gebruik pesticiden, beperken uitstoot industrie), natuur en landschap. Laat dit geluid sterker terugkomen in de visie. De duidelijke steun voor gezonde lucht en water, natuur en landschap blijkt uit de gekozen prioriteiten. Waarbij 24% van de deelnemers kiest voor ‘gezonde leefomgeving’, 24% voor ‘waterzekerheid’, 21% voor ‘landschap & natuur’, noemt 8% ‘voedselproductie’ en 4% ‘economie en werkgelegenheid’ als belangrijkste prioriteit.	Introductie, met oproep om de uitkomsten van de participatie nadrukkelijk mee te laten wegen. Geen antwoord nodig.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0084	2	Maak keuzes om de 27% provincie tekort op te lossen: minder gras- en veevoederland In de concept-Omgevingsvisie wordt geen oplossing geboden voor de kwart provincie (27%) die tekort komt wanneer alle ruimteclaims bij elkaar worden opgeteld. Tegelijkertijd is ongeveer de helft (!) van het bodemgebruik in Noord-Holland agrarisch. Daarvan is zo'n 60% voor voer van dieren in de landbouw (grasland en voedergewassen).[1] Dat is 30% van het oppervlak van de provincie. Stel de ambitie in de Omgevingsvisie om het aantal koeien en schapen minimaal te halveren. Dit levert ongeveer 15% ruimtewinst op. Deze ruimte kan benut worden voor natuur, en een kleiner gedeelte voor recreatie, productiebos t.b.v. houtbouw, bedrijventerreinen, energietransitie en woningbouw. We werken daarmee ook aan het oplossen van andere problemen, zoals stikstof, het verdwijnen van het regenwoud, dierenleed, overmatig gebruik van zoet water etc. Stop met de sierteelt, tenzij deze overschakelt naar een biologische teelt, zonder pesticiden.	We beschouwen het sturen op een kleinere veestapel niet als doel op zich, evenmin als het beperken van de sierteelt. De richting voor de sector loopt via kringlooplandbouw en doelsturing. In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt en de daar geldende opgaven voor klimaat en milieu.
ZW_0084	3	Gezonde leefomgeving Noem 'gezonde leefomgeving' expliciet als belangrijkste criterium voor leefbaarheid Het eerste uitgangspunt in de ontwerp-Omgevingsvisie is 'Leefbaarheid centraal' (blz. 35), maar hier wordt vervolgens heel veel onder genoemd: voldoende woningen, ruimte voor economische activiteiten en een kwalitatief, hoogwaardige, gezonde en veilige leefomgeving. Erken de brede steun van de inwoners voor een gezonde leefomgeving, zoals te lezen is in het Publieksonderzoek (participatie), en noem daarom 'gezonde leefomgeving' expliciet als belangrijkste criterium voor leefbaarheid.	Gezonde leefomgeving is één van de criteria die worden meegenomen bij besluitvorming rondom ruimtelijke ordening/fysieke leefomgeving. De brede steun voor Gezonde leefomgeving wordt in de introductie van de Omgevingsvisie genoemd als één van de elementen die uit het participatieproces als prioriteit is aangewezen.
ZW_0084	4	Tata Steel: staalproductie in de IJmond alleen als gezondheid voor de omgeving geborgd is De ontwerp-Omgevingsvisie stelt als voorwaarde dat staalproductie in de IJmond alleen kan als dit schoner en duurzamer wordt. Het is onduidelijk wat hieronder wordt verstaan. Neem daarom in de Omgevingsvisie als voorwaarde op dat staalproductie alleen kan als de gezondheid voor de omgeving geborgd is. Goede voorwaarden hiervoor staan in het derde advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond. Dat is bij de huidige plannen om de fabriek in de IJmond te vernieuwen (Heraclessplan) niet het geval.	De uitwerking van de in de zienswijze genoemde voorwaarde is verder uitgewerkt in het programma Tata Steel 2024 - 2030.
ZW_0084	5	Staalslakken Verbiedt als provincie het storten en hergebruiken van vervuilde restproducten uit de industrie, zoals granuliet, giftig staalafval (staalslakken), vliegas en bouwpuin. Hier is het voorzorgsprincipe leidend.	De recente ervaringen met staalslakken onderstrepen het belang van een zorgvuldige omgang met toepassingen waarvan de veiligheid nog niet voldoende is onderzocht. Op dit moment geldt nationaal een tijdelijk verbod op de toepassing van staalslakken. De provincie is in afwachting van de uitkomst van het lopende onderzoek van het RIVM en het oordeel van het Rijk, zodat eventuele vervolgstappen gebaseerd zijn op actuele en betrouwbare inzichten.
ZW_0084	6	Ook aandacht voor andere grote vervuilers dan Tata Steel Alleen Tata Steel duikt op in de tekst, gekoppeld aan luchtkwaliteit en bronbeleid. Maar ook grote vervuilers als OLAM en ICL (beiden relevant voor uitstoot/geur in het Noordzeekanaalgebied) moeten in de Omgevingsvisie voorkomen.	Wij danken indiener voor de oproep tot expliciete aandacht voor andere vervuilers in de Omgevingsvisie. Het klopt dat Tata Steel, evenals Schiphol, meermaals worden genoemd in de Omgevingsvisie. Dit heeft enerzijds te maken met de combinatie van het nationale belang van deze bedrijven en hun impact op de leefomgeving en anderzijds de gebiedsspecifieke ontwikkelingen waarin zij een belangrijke rol spelen. Zonder andere bedrijven expliciet te benoemen, geven wij in hoofdstuk 6.4 (was 5.4) wel degelijk aan hoe wij inzetten op het reguleren van grote bedrijven met impact op de leefomgeving.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0084	7	Schiphol: zet in op krimp De ontwerp-Omgevingsvisie gaat uit van een te verwachten groei van Schiphol van 42 naar 65 miljoen passagiers, omdat vliegtuigen groter worden. Maar de provincie zou juist krachtig moeten pleiten voor krimp van Schiphol, vanuit de grote opgaven voor luchtkwaliteit, ernstig geluidgehinderden, woningtekort, klimaaturgentie en stikstofuitstoot. Het is niet te verkopen aan de bewoners van Noord-Holland de schade en overlast nog langer te laten voortduren en zelfs te laten toenemen. Voor de economie is deze 'hub-luchthaven', die vliegt op volume in plaats van slimheid, geen vereiste.	Wij begrijpen de oproep om, gelet op de opgaven rond luchtkwaliteit, geluid, klimaat, stikstof en woningbouw, in te zetten op krimp van Schiphol. De genoemde ontwikkeling van circa 42 naar 65 miljoen passagiers betreft het aantal O&D-passagiers: reizigers die hun reis op Schiphol beginnen of eindigen. Het gaat om een prognose waarmee bij de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling en bereikbaarheid van de Schipholregio rekening wordt gehouden en niet om een provinciale groeidoelstelling. Ook bij een begrensd aantal vliegtuigbewegingen kan het aantal passagiers toenemen door grotere vliegtuigen en een hogere bezettingsgraad. De provincie stelt het aantal vliegtuigbewegingen op Schiphol niet vast. Deze bevoegdheid ligt bij het Rijk. Wij leggen daarom in de Omgevingsvisie geen provinciale krimpdoelstelling vast. De Omgevingsvisie erkent zowel het belang van Schiphol voor de internationale bereikbaarheid en economie als de aanzienlijke belasting van de omgeving. Daarom stellen wij als uitgangspunt dat verdere ontwikkeling gepaard moet gaan met aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Daarbij streven wij naar afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren. De zienswijze geeft geen aanleiding tot verdere aanpassing van de Omgevingsvisie.
ZW_0084	8	Meer aandacht voor tegengaan van 'Zeer Zorgwekkende Stoffen' in de leefomgeving In 3.4 Afwegingsprincipe 3.4: omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen wordt het volgende gezegd: "Keuzes die hieruit volgen: • We werken aan het voorkomen en beperken van aantasting en het bevorderen van omgevingskwaliteit en het beschermen en verbeteren van de fysieke leefomgeving, met specifieke aandacht voor luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid." (blz. 52) Verander dit in de definitieve versie van de Omgevingsvisie in: "… met specifieke aandacht voor luchtkwaliteit, zeer zorgwekkende stoffen in bodem en oppervlakte-/grondwater, geluid en externe veiligheid." Op die manier kan het namelijk ook gaan over bestrijdingsmiddelen, PFAS en lozingen van ZZS.	Dank voor uw suggestie voor het opnemen van ZZS, we hebben dit aangepast.
ZW_0084	9	Maak keuzes over hóe doelen, zoals natuurherstel, stikstofreductie en verbeteren waterkwaliteit, zullen worden bereikt Het is goed dat in de ontwerpvisie de druk op natuur, water en bodem wordt erkend en dat doelen zoals natuurherstel, stikstofreductie en het halen van de waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water) worden benoemd. Maar de kernvraag blijft hoe we dit daadwerkelijk gaan bereiken. Keuzes daartoe en concretisering ontbreken nu. Dus maak die keuzes met een plan van aanpak.	De aard van de omgevingsvisie is op hoofdlijnen en op de lange termijn. De invulling van deze koers wordt gedaan in programma's, beleid en in de uitvoering. De benoemde aandachtspunten op het gebied van natuur, water en bodem moeten daar een plek krijgen.
ZW_0084	10	Neem de intrinsieke waarde van natuur op in de Omgevingsvisie Zie de aanbeveling op de website Stichting Rechten van de Natuur - Van besluiten over de natuur, naar besluiten met de natuur: 'Het opnemen van de intrinsieke waarde van natuur betekent dat je in visie en beleid expliciet vastlegt dat natuur een eigen belang heeft dat beschermd moet worden. Dit kun je doen door bijvoorbeeld in de Omgevingsvisie te verwoorden dat ecosystemen recht hebben op gezondheid, herstel en continuïteit. Vervolgens vertaal je deze principes in het Omgevingsplan naar concrete toetsingscriteria die gebruikt worden bij vergunningen, projecten en gebiedsontwikkelingen.'	We beamen de intrinsieke waarde van de natuur. We zullen ditbenadrukken in de tekst van de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0084	11	Geen uitbreiding bedrijventerrein Boekelermeer naar het zuiden: de Oosterzijpolder (ten zuiden van de Kanaalweg) In de ontwerpvisie staat de Oosterzijpolder ingetekend als groene bufferzone (blz. 61). De huidige grens aan de zuidkant van het bedrijventerrein Boekelermeer is ingetekend als 'overgangszone stad/land'. Het gebied is een zeer waardevol natuurgebied, vooral weidevogelgebied, en is door de provincie aangewezen als Beschermd Landschap en een aanzienlijk deel ook als NNN (Natuurnetwerk Nederland). Dit gebied dient absoluut groen te blijven, vanwege de hoge natuurwaarden, maar ook vanwege erfgoedwaarden en landschapswaarden. Uitbreiding van de Boekelermeer kan plaatsvinden op de locatie waar nu bollenvelden zijn. Daarnaast kan het bedrijventerrein selectiever gebruikt worden, zodat het huidige oppervlak, plus de hectares van de bollenvelden, afdoende is. Groen blijft groen. Ook andere bestaande bedrijventerreinen moeten intensiever benut worden, door leegstand actief aan te pakken, te verduurzamen, in de hoogte te bouwen en functies te combineren. Dan zijn uitbreidingen van bedrijventerreinen in het groen niet nodig. Plus: vergroen de bedrijventerreinen. Kies voor een natuurinclusieve inrichting.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0084	12	Maak duidelijke keuzes over de landbouw: biologische landbouw als norm en ondersteun boeren in de omschakeling daarnaartoe Zonder een fundamentele omslag in de landbouw gaan de doelen in het landelijk gebied, zoals verbetering van de waterkwaliteit, verbetering van dierenwelzijn, beperking van gebruik van bestrijdingsmiddelen, natuurherstel, klimaatopgave en stikstofreductie niet gehaald worden. De huidige inzet op kringlooplandbouw laat nog steeds ruimte voor intensieve en milieubelastende praktijken. Een duidelijke richting en keuzes ontbreken. De in de Omgevingsvisie genoemde 'ambitie' is: 'er wordt gestreefd naar kringlooplandbouw in 2040'. Dit is heel vaag. Want ongeveer alle vormen van landbouw vallen onder het concept 'kringlooplandbouw' en daarmee is de gewenste richting niet duidelijk. Zie het Programma Landelijk gebied (blz. 21) van de provincie. Op deze bladzijde staan zes transitiepaden van landbouw, waarvan 'biologische landbouw' er slechts één is. En daarnaast is niet duidelijk welke stappen de provincie gaat zetten, wanneer en met welke tussendoelen. Kies in de Omgevingsvisie expliciet voor biologische landbouw als norm, met heldere doelen en tussentijdse mijlpalen richting 2050. Dat is nodig voor natuur, waterkwaliteit en een gezonde leefomgeving. Nu ontbreekt er een visie voor de landbouw, terwijl deze visie trouwens zowel staat in de huidige Omgevingsvisie: 'de grondgebonden landbouw in 2030 zoveel mogelijk natuurinclusief laten zijn', als in de Voedselvisie (onderdeel PLG): 'in 2030 is de grondgebonden landbouw natuurinclusief (minimaal niveau 2 WUR/Louis Bolk Instituut)'. De norm van minimaal 15% biologische landbouw in 2030 is niet in zicht. Om te voldoen aan deze afspraak is een duidelijke visie met doelstelling nodig.	De biologische landbouw is en blijft één van de belangrijke transitiepaden in onze kringlooplandbouw en is een belangrijke pijler onder onze stikstofaanpak. De richting voor de sector loopt via kringlooplandbouw en doelsturing. In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt en de daar geldende opgaven voor klimaat en milieu.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0084	13	Zet stevig in op eiwittransitie Stimuleer de productie van plantaardige eiwitteelten in Noord-Holland, zoals veldbonen, soja en lupines. Dit vergroot de voedselzekerheid. Er is immers geen grotere voedselverspiller dan de vee-industrie. Van elke hectare waar we nu voedsel verbouwen voor koeien, varkens of kippen, kunnen we tot maar liefst vier keer zoveel mensen voeden wanneer we er rechtstreeks plantaardig voedsel voor mensen verbouwen. Stimuleer als provincie de verschuiving van de productie en consumptie van dierlijke naar plantaardige eiwitten.	Wij stimuleren eiwittransitie via de uitvoeringsagenda van de Voedselvisie 2020-2030 en landelijke via het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De teelt ervan leggen wij niet op, maar laten wij, als onderdeel van kringlooplandbouw, bij de ondernemers zelf om daarvoor een keuze te maken.
ZW_0084	14	Neem dierenwelzijn op in de Omgevingsvisie Dierenwelzijn ontbreekt volledig als zelfstandig thema. Geen enkele passage behandelt het welzijn van dieren in de landbouw, megastallen, veetransport of leefomstandigheden. Veeteelt komt alleen voor als economische/landschappelijke sector, nooit als dierenwelzijnskwestie. In de ontwerpvisie staat dat de provincie kiest voor een aanpak die uitgaat van kringlooplandbouw, met doelen voor (..), dier- en plantgezondheid, (..).' Wijzig 'diergezondheid' in 'diergezondheid en dierenwelzijn'. Vergelijk de provincie Utrecht: "De agrarische sector beheert ongeveer de helft van het grondgebied in de provincie Utrecht. Het is belangrijk dat de sector economisch vitaal blijft en deze rol kan blijven vervullen. De provincie biedt mogelijkheden voor een transitie naar een circulaire, natuurinclusieve, klimaatneutrale en diervriendelijke landbouw (kringlooplandbouw), met behoud van gebiedskwaliteit en een gezonde leefomgeving." [2] Neem deze ambitie over.	Diergezondheid maakt onderdeel uit van de prestatie-indicatoren van kringlooplandbouw. Via doelsturing en stimuleringsprogramma's sturen wij op de duurzame prestaties van de landbouwsectoren in onze provincie. Het Rijk heeft de hoofdverantwoordelijkheid voor dierenwelzijn. Het maakt landelijke wet- en regelgeving, stelt normen voor het houden, verzorgen, vervoeren en doden van dieren en houdt toezicht via onder meer de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).
ZW_0084	15	Kom met een doeltreffende aanpak van het stikstofprobleem: krimp van het aantal dieren In de ontwerp-Omgevingsvisie ontbreekt ook concrete reductiepercentages en een doeltreffende aanpak van het stikstofprobleem. Boeren zijn hier niet mee geholpen. Die willen het eerlijke verhaal. En dat is niet geitenpaadjes blijven zoeken binnen een al decennialang vastgelopen landbouwsysteem. Maar zet in een stikstofaanpak aan de bron: minder dieren in de landbouw en ondersteuning van boeren bij de omschakeling naar extensiever en biologisch, en naar plantaardige eiwitteelten (eiwittransitie, zie Voedselvisie als onderdeel van het PLG). Het rapport 'Landinzicht' van Urgenda staat vol met succesvolle casussen. Geef boeren perspectief en ondersteun daarbij met wat ze nodig hebben.	We beschouwen het sturen op een kleinere veestapel niet als doel op zich. Zie verder ons antwoord over de aanpak van stikstof en natuurherstel (onderdeel 9 van deze zienswijze).
ZW_0084	16	Neem in de Omgevingsvisie op dat het areaal sierteelt niet mag toenemen De sierteelt (is inclusief bollenteelt) wordt in de ontwerpvisie ongemoeid gelaten. Terwijl deze teelt voor grote problemen zorgt vanwege het hoge gebruik aan pesticiden. Stel een verbod op voor uitbreiding van het areaal sierteelt in de provincie. Vererger het probleem niet. Lokale voedselproductie moet voorgaan op bollenteelt. Daarnaast zal vooral in de duinstreek en nabij Natura 2000-gebieden de bollensector niet houdbaar zijn. Niet alles kan overal en is altijd technisch oplosbaar.	We sturen (met rijk en waterschappen) op integraal duurzaam landgebruik, zowel voor sierteelt als andere gewassen. Doelsturing (geborgd en gemonitord) is het uitgangspunt. Maatregelvoorschriften zoals beperken van de mogelijkheden voor de teelt van gewassen past hier niet bij. Zo kan een verbod van teelten tot afwentelrisico's leiden omdat de benodigde mogelijkheden voor bijv vruchtwisseling beperkt worden. We investeren in vermindering van milieudruk door watergebruik en middelen (energie, nutrienten en GBM) en waar mogelijk versterking van ecosysteemdiensten als landschap, water en biodiversiteit (bijv NIL en biologische landbouw).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0084	17	Neem in de Omgevingsvisie de ambitie op om het gebruik van pesticiden in Noord-Holland fors en snel te beperken In de ontwerpvisie ontbreekt de ambitie en een aanpak om het gebruik van pesticiden serieus in te perken. Dit terwijl in de ontwerpvisie pesticiden wel (terecht!) meerdere keren als probleem wordt genoemd, als oorzaak voor de slechte kwaliteit van water en de natuur. De Omgevingswet heeft hier mogelijkheden gegeven om dit lokaal aan te scherpen. En terwijl er grote zorgen in de maatschappij zijn over de risico's van deze middelen voor de gezondheid en de natuur. Neem daarom in de Omgevingsvisie de ambitie op om het pesticidengebruik in Noord-Holland op korte termijn drastisch te beperken.	Wij erkennen de aandacht voor de mogelijke risico's van de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een sterke toekomstbestendige landbouw die bijdraagt aan ecosysteemdiensten zoals een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond om de risico's van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen , waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij de samenhang met waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk en Europa in ontwikkeling zijn, gericht op het terugdringen van milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Bijvoorbeeld het beoogde maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur, dat is gericht op natuurherstel; daarin zijn ook de drukfactor 'gewasbeschermingsmiddelen' alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden geïntegreerd. Daarnaast werkt het Rijk aan een landelijk beleidskader met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in en rondom N2000-gebieden.
ZW_0084	18	Veenweidegebieden Er wordt aangestuurd op afremmen van bodemdaling in veenweidegebieden. In de vorige omgevingsvisie was nog duidelijk gesteld dat ook bodemstijging (herstel van de bodemdaling) meegenomen moest worden. Dit punt ontbreekt in deze visie. Neem dit punt over in de nieuwe Omgevingsvisie. Deze maatregel vermindert de uitstoot van broeikasgassen en kan samengaan met natuurontwikkeling, maar ook met natte teelten in de gebieden.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij zullen we veenaangroei of wel bodemstijging betrekken.
ZW_0085	1	Gewasbeschermingsmiddelen, gezonde leefomgeving, provinciale regie en gebiedsgerichte uitvoering 1. INLEIDING EN AFBAKENING Deze zienswijze richt zich mede op de wijze waarop de ontwerp-Omgevingsvisie en het ontwerpomgevingseffectrapport omgaan met gewasbeschermingsmiddelen in open teelten, in het bijzonder waar landbouw, bestaande woon- en verblijfsfuncties, natuur, water en recreatie ruimtelijk dicht bij elkaar liggen. De zienswijze beoogt niet vooruit te lopen op toxicologische conclusies waarvoor bij de provincie (..) onvoldoende gegevens beschikbaar zijn. Het centrale punt is juist dat de provincie de erkende onzekerheden, de reeds beschikbare bestuurlijke opdrachten en het beschikbare ruimtelijke instrumentarium onvoldoende zichtbaar met elkaar verbindt. De ontwerp-Omgevingsvisie kwalificeert een gezonde leefomgeving als provinciaal belang, benoemt cumulatie van chemische stoffen, voorziet in ruimtelijke afstand tussen hinderlijke functies en woon- en leefgebieden en kondigt meten, onderzoeken en monitoren aan. Tegelijkertijd ontbreekt een herkenbare provinciale uitvoeringslijn voor blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen vanuit open teelten nabij bestaande gevoelige functies. Ook het OER bevat geen uitgewerkte vergelijking van relevante beleidsalternatieven voor deze problematiek. De hierna beschreven punten zijn primair van provinciaal en generiek belang. De situatie in Egmond aan den Hoef/Sammerspolder wordt uitsluitend gebruikt als concreet praktijkvoorbeeld van de wijze waarop de gesignaleerde kennislacunes en uitvoeringsvragen zich in een Noord-Hollands gebied kunnen voordoen.	Wij danken indiener voor de zienswijze met de oproep om meer provinciale regie ter vermindering van blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen in de bijdrage aan een gezonde leefomgeving. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond de risico's van gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	2	2. SAMENVATTING VAN DE ZIENSWIJZE De ontwerpstukken vragen op negen samenhangende punten aanvulling of nadere motivering: • Voor gewasbeschermingsmiddelen ontbreekt in de provinciale analyse een methodologisch verantwoorde ruimtelijke blootstellingsindicator. Daardoor kan de bestaande hotspot- of stapelingsanalyse niet worden gebruikt om bollen- en sierteeltgebieden als laag belast aan te merken. • Provinciale Staten hebben in 2024 en 2025 meerdere concrete opdrachten gegeven over gewasbeschermingsmiddelen, waaronder A27-2025, M105-2024, M128-2024 en M75-2025. In de ontwerp-Omgevingsvisie is niet steeds inzichtelijk hoe deze opdrachten inhoudelijk zijn verwerkt. • Het juridisch instrumentarium is ruimer dan de ontwerpstukken laten zien. Het advies van Pels Rijcken van 24 september 2025 maakt inzichtelijk dat ruimtelijke regulering uit voorzorg, waaronder spuitzonering, juridisch verdedigbaar kan zijn. Voor de provincie ligt vervolgens de afzonderlijke vraag voor of een bovenlokaal provinciaal belang toepassing van provinciale instructieregels of andere instrumenten rechtvaardigt. • De ontwerpstukken geven onvoldoende aan hoe moet worden gehandeld bij bestaande woningen en verblijfsgebieden wanneer de bron van blootstelling nieuw ontstaat of intensiveert. Alleen afstand houden tot nieuwe woningen biedt daarvoor geen oplossing. • Het OER onderzoekt onvoldoende alternatieven en scenario's voor gewasbeschermingsmiddelen, waaronder bronreductie, gebiedsgerichte zonering, monitoring, biologische of natuurinclusieve omschakeling en regels voor tijdelijke omzetting of verhuur van grasland. • Bij mogelijk hoge blootstelling ontbreekt een duidelijk handelingsprotocol: het is niet uitgewerkt welke verificatie, bronanalyse, gebiedsgerichte beoordeling en eventuele ruimtelijke maatregelen volgen wanneer metingen aanleiding geven tot zorg. • De reeds vastgestelde Gebiedsvisie Weidse Polders laat zien dat toekomstperspectief voor bollenteelt niet onvoorwaardelijk is: geen uitbreiding van het areaal, nagenoeg emissievrije teelt en toetsing aan milieuruimte, waaronder het ontbreken van emissierisico's van gewasbeschermingsmiddelen, zijn expliciete randvoorwaarden. • De bewijslast mag niet feitelijk bij omwonenden of natuurbeheerders terechtkomen. Waar een activiteit risico's kan veroorzaken, ligt het primair op de weg van de initiatiefnemer/gebruiker om de noodzakelijke locatie- en activiteitsspecifieke informatie te leveren; voor Natura 2000 volgt dit rechtstreeks uit de rechtspraak.	Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij de samenhang met waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk in ontwikkeling zijn, vanuit het convenant toekomstbestendige gewasbescherming (gericht op het terugdringen van de milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) en het maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur (gericht op natuurherstel waarin ook de drukfactor 'gewasbeschermingsmiddelen' alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden zijn geïntegreerd).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	3	3. ONVOLLEDIGE KENNISBASIS VOOR RUIMTELIJKE BLOOTSTELLING AAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN In de RIVM/provinciale publicatie 'Eerste analyse stapeling (on)gezonde leefomgeving en kwetsbaarheid Noord-Holland Noord' is expliciet vermeld dat om methodologische redenen geen gegevens over gebruik of blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen in de ruimtelijke analyse zijn opgenomen. Daarbij wordt aangegeven dat aan dit onderwerp op dat moment geen methodologisch verantwoorde ruimtelijke indicator kan worden gekoppeld. Het rapport vermeldt tevens dat omwonenden van bollenvelden gewasbeschermingsmiddelen binnenkrijgen, terwijl een preciezer beeld van gezondheidsrisico's en blootstelling nodig blijft.[1] Deze beperking is wezenlijk voor de interpretatie van provinciale stapelings- en hotspotkaarten. Waar de indicator voor gewasbeschermingsmiddelen ontbreekt, kan uit de kaart geen conclusie worden getrokken over de lokale of regionale pesticidenbelasting. Een gebied dat op basis van de overige indicatoren relatief gunstig scoort, kan daarom niet zonder nader onderzoek als laag-belast gebied voor gewasbeschermingsmiddelen worden beschouwd. De ontwerp-Omgevingsvisie kiest juist voor prioritering op blootstelling. De provincie wil het blootstellingsniveau aan schadelijke stoffen en hinder op woon- en verblijfslocaties betrekken, de stapeling van bronnen meewegen, ruimtelijke afstand gebruiken en kennis vergroten door meten, onderzoek en monitoring.[2] Deze beleidslijn is op zichzelf consistent, maar vereist dat de ontbrekende blootstellingscategorie zichtbaar als kennislacune wordt behandeld en niet impliciet buiten de prioritering valt. Voor de definitieve visie ligt daarom voor de hand om expliciet vast te leggen dat de huidige provinciale blootstellingskaart geen uitspraken over gewasbeschermingsmiddelen kan dragen en dat voor openteeltgebieden een aanvullend provinciaal meet- en onderzoeksprogramma nodig is. Prioriteit behoort te worden gegeven aan gebieden waar intensieve teelt, bestaande woningen, water, natuur en recreatie samenkomen. Het ontbreken van een meetbare indicator kan daarbij niet als een veiligheidsindicator functioneren: niet gemeten is niet hetzelfde als niet aanwezig en wetenschappelijke onzekerheid is geen positief bewijs van veiligheid. Door de kaarten wordt tevens een onjuiste beeldvorming geframed.	Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden, vanwege de samenhang met gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. De kaartenatlas voor Gezonde Leefomgeving en Milieu uit de ontwerp-Omgevingsvisie is één van de instrumenten die benut kunnen worden bij ruimtelijke ontwikkelingen. Er is expliciet vermeld dat thema gewasbeschermingsmiddelen niet in het product is meegenomen en geeft dus inderdaad geen inzicht in lage of hoge belasting wat betreft gewasbeschermingsmiddelen. Dat het thema niet is meegenomen in de kaarten, wil echter niet zeggen dat het geen relevant thema is dat meegewogen moet worden in ruimtelijke keuzes. Het Rijk werkt aan een landelijk beleidskader voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot de woon- en leefomgeving ("gevoelige functies"). Dat zal een gestandaardiseerde systematiek bevatten voor de beoordeling van maatregelen en instrumenten.
ZW_0085	4	4. VERWERKING VAN BESLUITEN EN OPDRACHTEN VAN PROVINCIALE STATEN 4.1 Amendement A27-2025 Provinciale Staten hebben op 29 september 2025 amendement A27-2025 aangenomen. Daarmee is aan de voorzet voor de nieuwe Omgevingsvisie de richting toegevoegd dat het gebruik van pagina 3 gewasbeschermingsmiddelen met schadelijke gevolgen voor biodiversiteit en waterkwaliteit waar nodig en mogelijk wordt beperkt.[3] In de geamendeerde voorzet is deze beleidsrichting als afzonderlijk uitgangspunt opgenomen.[4] De ontwerp-Omgevingsvisie bevat wel passages over het terugdringen van gewasbeschermingsmiddelen, overgangszones en specifieke beschermingsgebieden. Niet zonder meer inzichtelijk is echter waar de algemene, door Provinciale Staten toegevoegde richting in de ontwerpvisie integraal is teruggekomen. Dit vraagt om een traceerbare toelichting in de Nota van Beantwoording en, waar nodig, een herkenbare formulering in de definitieve Omgevingsvisie. Daarbij ligt een koppeling met de inmiddels vastgestelde provinciale beleidslijn voor een gezonde leefomgeving voor de hand. F909	Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij de samenhang met waterkwalit+J907eit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk in ontwikkeling zijn, vanuit het convenant toekomstbestendige gewasbescherming (gericht op het terugdringen van de milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) en het maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur (gericht op natuurherstel waarin ook de drukfactor 'gewasbeschermingsmiddelen' alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden zijn geïntegreerd).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	5	4.2 M105-2024 en M128-2024 Met M105-2024 hebben Provinciale Staten GS gevraagd te onderzoeken hoe effecten van blootstelling aan combinaties van gewasbeschermingsmiddelen onderdeel kunnen worden van het provinciale beleid Gezonde Leefomgeving. Uit de openbare voortgang blijkt dat deze motie in april 2026 nog niet als afgedaan was beschouwd en+E912 verder werd uitgewerkt binnen dat beleidskader.[5] M128-2024 verzocht GS daarnaast om mogelijke maatregele+E910n o+[@Kolom2]p korte en lange termijn in beeld te brengen om negatieve gevolgen van gebruik van gewasbestrijdings- en gewasbeschermingsmiddelen, waaronder mengsels, te beperken.[6] Voor de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER is daarom relevant welke maatregelen uit die verkenning zijn beoordeeld en op welke gronden varianten wel of niet zijn opgenomen. Die relatie is in de ontwerpstukken onvoldoende transparant.	Het Oer beoordeelt het beleid op hoofdlijnen en op de oplossingsrichtingen voor dilemma's, geen maatregelen uit de verkenning. De genoemde motie is in de Commissie Landelijk Gebied op 11 mei 2026 afgedaan. Nieuwe ontwikkelingen in de jurisprudentie hebben mogelijk effect op de mogelijkheden van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (met bepaalde werkzame) stoffen in en om Natura-2000 gebieden. Er is momenteel echter geen wetenschappelijk kader beschikbaar waaruit de omvang van de schade van specifieke middelen blijkt op Natura 2000-gebieden. De provincie houdt de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten.
ZW_0085	6	4.3 M75-2025: uitbreiding en tijdelijk gebruik van grasland Op 7 juli 2025 hebben Provinciale Staten M75-2025 aangenomen. Het dictum verzoekt GS te verkennen hoe en met welke gevolgen in de Omgevingsverordening de uitbreiding van sierteelt, inclusief bollenteelt, en het tijdelijk verhuren van grasland daarvoor uitsluitend mogelijk kan worden gemaakt voor bedrijven die zonder chemisch-synthetische gewasbeschermingsmiddelen werken.[7] Deze opdracht is ruimtelijk relevant omdat tijdelijke omzetting of verhuur van grasland een nieuwe of intensievere bron van gewasbeschermingsmiddelen kan introduceren in een omgeving waar eerder hoofdzakelijk graslandgebruik plaatsvond. De ontwerp-Omgevingsvisie behoort duidelijk te maken hoe deze lopende provinciale beleidsvraag zich verhoudt tot de gekozen landbouwstructuur, bollenconcentratiegebieden, gezondheid, water en natuur.	In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden, vanwege de samenhang met gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast.
ZW_0085	7	4.4 Weidse Polders: toekomstperspectief is voorwaardelijk, niet gegarandeerd De Sammerspolder maakt geografisch geen deel uit van de Weidse Polders. De vastgestelde Gebiedsvisie Weidse Polders is hier echter wel relevant als concreet Noord-Hollands beleidsvoorbeeld van de voorwaarden waaronder dezelfde overheden toekomstperspectief voor bollenteelt aanvaardbaar achten. De visie kiest voor een nagenoeg emissievrije teelt met minimale milieu-impact, sluit uitbreiding van het huidige aantal hectares bollengrond uit en bepaalt dat potentiële bollengronden pas in een vervolgfase planologisch inpasbaar kunnen blijken na toetsing aan de milieuruimte, waaronder KRW-eisen en het ontbreken van emissierisico's van gewasbeschermingsmiddelen en nutriënten.[16] In de gemeentelijke Nota van Beantwoording is dit nog explicieter gemaakt. Het ontbreken van emissierisico's wordt daar een belangrijke randvoorwaarde genoemd; de gemeente biedt geen onvoorwaardelijk of onomkeerbaar perspectief aan bollenteelt en erkent dat aanzienlijke randvoorwaarden gelden. Een voorstel om "nagenoeg geen em+E890issies" af te zwakken tot slechts een "forse verlaging van emissies" is niet overgenomen; voor biologische bollenteelt is juist vastgehouden aan de borging die daarmee wordt bereikt.[17] Deze lijn verdient een herkenbare plaats in de provinciale Omgevingsvisie. Toekomstperspectief voor een sector kan niet als vooraf gegeven aanspraak worden geformuleerd en de noodzakelijke bescherming vervolgens naar later onderzoek worden doorgeschoven. Het perspectief moet volgen uit het aantoonbaar kunnen voldoen aan voorwaarden voor gezondheid, natuur, water en milieu. Als die voorwaarden niet kunnen worden aangetoond, moet ook beperking van intensivering, omzetting of voortzetting als reële uitkomst in beeld blijven.	Onze doelstelling is om te komen tot kringlooplandbouw. Een van de doelen is plantgezondheid. Kringlooplandbouw is de lijn om te komen tot een duurzame landbouw. In het gebiedsvisie voor de weidse polders gaat het zoals in de zienswijze is aangegeven om wijziging van de begrenzing van bollenconcentratiegebied. Dit zou kunnen leiden tot verslechtering van de milieukwaliteit. Om dit te voorkomen hebben we in de visie opgenomen dat de verdere uitwerking zo moet plaatsvinden dat deze past binnen de milileuruimte zoals voldoende zoet water en de risico's op verslechtering van de milieukwaliteit zover mogelijk wordt voorkomen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	8	5. PROVINCIAAL INSTRUMENTARIUM, BEWIJSLAST EN EIGEN PROVINCIALE KENNIS 5.1 Pels Rijcken: zonering en voorzorg zijn reële instrumenten Het advies van Pels Rijcken van 24 september 2025 is opgesteld voor de gemeente Westerveld en is dus geen advies aan de provincie Noord-Holland. Het is evenmin een bindende rechtsopvatting. Het advies is echter wel relevant als actuele juridische analyse van de mogelijkheden die de Omgevingswet biedt om sierteelt ruimtelijk te reguleren vanuit gezondheid en voorzorg.[8] Pels Rijcken concludeert dat het verdedigbaar kan zijn om uit voorzorg een spuitvrije zone tot 250 meter te hanteren. Het advies sluit een ruimere zone niet uit indien gebiedsgericht onderzoek aantoont dat ook op grotere afstand verhoogde concentraties worden gevonden waarbij een gezondheidsrisico niet kan pagina 5 worden uitgesloten.[9] Ook worden varianten genoemd zoals differentiatie naar teeltmethode, meldplichten en maatwerk. Hieruit volgt dat zonering juridisch een reëel instrument is dat in de provinciale alternatievenafweging niet zonder motivering kan worden genegeerd. De afzonderlijke provinciale rechtsvraag is vervolgens of de problematiek, gelet op haar bovenlokale karakter en samenhang met provinciale belangen, doelmatig en doeltreffend uitsluitend door afzonderlijke gemeenten kan worden behartigd. De Omgevingswet biedt de provinci+E917e onder voorwaarden ruim+[@Kolom2]te voor instructieregels en andere verordeningsinstrumenten.[10] Een expliciete beoordeling daarvan ontbreekt in de ontwerpstukken. Een verwijzing naar gemeentelijke bevoegdheden volstaat niet wanneer de provincie zelf gezonde leefomgeving, water, natuur en ruimtelijke kwaliteit als provinciale belangen benoemt en de problematiek zich in meerdere Noord-Hollandse teeltgebieden voordoet. De relevante vraag is niet waarom bewoners een grotere afstand zouden moeten bewijzen, maar welke bronvoorwaarden de provincie noodzakelijk acht voordat intensieve open teelt nabij bestaande gevoelige functies als ruimtelijk verantwoord kan worden beschouwd.	De omgevingsvisie formuleert het provinciaal ruimtelijk beleid in grote lijnen dat verdere uitwerking en instrumentatie krijgt. Bij het opstellen van de omgevingsvisie hebben wij op grond van artikel 3.3 van de Omgevingswet rekening gehouden met (onder meer) het voorzorgsbeginsel. Dit hebben wij gedaan door in de omgevingsvisie aan te geven welke onzekere risico's er in welke lokale omstandigheden zijn te verwachten en hoe we hiermee omgaan. Voor het handelen van de provincie voor gezonde leefomgeving is het beleidskader Gezonde Leefomgeving leidend. Dat is door PS op 30 maart 2026 vastgesteld. Daarin is het uitgangspunt opgenomen dat gemeenten primair verantwoordelijk zijn voor beleid om blootstelling aan gezondheidsrisico's vanuit gewasbeschermingsmiddelen te beperken. Het Rijk werkt bovendien aan een landelijk beleidskader voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot de woon- en leefomgeving (“gevoelige functies”). Dat zal een gestandaardiseerde systematiek bevatten voor de beoordeling van maatregelen en instrumenten. We zijn daarbij ook bereid zijn onze eigen verantwoordelijkheid te pakken: de provincie gaat actief het gesprek aan met gemeenten waar de kans op blootstelling aan gezondheidsrisico's zich concentreert en vragen hen om hun inzet op te nemen in hun beleid te betrekken in ruimtelijke keuzes. Pas als deze inzet richting gemeenten niet tot voldoende beweging leidt om blootstelling aan gezondheidsrisico’s te beperken, overweegt de provincie om op meer dwingende wijzen hierop aan te sturen. Daarbij vragen we aan het Rijk om verspreiding en blootstelling beter in kaart te brengen en te onderzoeken, en om blootstelling aan gezondheidsrisico’s mee te wegen in de toelating en regelgeving van middelengebruik.
ZW_0085	9	5.2 De onderzoekslast ligt niet vanzelfsprekend bij de ontvanger van de emissie De Afdeling bestuursrechtspraak heeft op 2 april 2025 voor het Natura 2000-regime duidelijk gemaakt dat een Ctgb-toelating niet volstaat om significante gevolgen voor beschermde natuur uit te sluiten. Wanneer aanwijzingen voor negatieve gevolgen bestaan, moet degene die de activiteit wil verrichten vooraf onderzoeken of significante gevolgen kunnen worden uitgesloten. Als dat niet kan, is een natuurvergunning nodig.[18] Het rechtsgevolg van onzekerheid is daar dus niet: doorgaan totdat een derde schade bewijst. Ook in de ruimtelijke rechtspraak ligt de verantwoordelijkheid voor het noodzakelijke locatiespecifieke onderzoek bij degene die een ontwikkeling wil realiseren wanneer zonder dat onderzoek niet kan worden aangetoond dat een kleinere afstand tot gewasbeschermingsmiddelen aanvaardbaar is. De Afdeling bevestigde dit op 1 april 2026.[19] Deze uitspraken hebben verschillende juridische contexten, maar dezelfde relevante logica: wie de activiteit of afwijking wil realiseren, moet de feiten leveren die nodig zijn om de aanvaardbaarheid daarvan te kunnen beoordelen. Dit betekent niet dat iedere agrariër onder alle omstandigheden een algemene, onbeperkte bewijslast voor ieder denkbaar gezondheidseffect draagt. Het betekent wel dat de provincie de informatie- en onderzoekslast niet feitelijk bij omwonenden mag neerleggen wanneer een bron wordt geïntensiveerd, grasland wordt omgezet, een activiteit dicht bij gevoelige functies plaatsvindt of concrete meet- of natuursignalen bestaan. In zulke situaties ligt een bronzijde-benadering voor de hand: de pagina 6 gebruiker/initiatiefnemer verstrekt vooraf gegevens over middelen, gebruik, emissieroutes, afstand, cumulatie en relevante locatiekenmerken, waarna het bevoegd gezag de aanvaardbaarheid toetst. Voor de provinciale beleidslijn behoort daarom een veel concreter uitgangspunt te gelden. De bollenteler is de professionele gebruiker van de gewasbeschermingsmiddelen en daarmee de partij die de bron creëert en beheerst. De Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden legt in artikel 2a op iedere gebruiker een zorgplicht: wie weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen gevaar voor mens, dier, plant, bodem of water kan ontstaan, moet dat handelen achterwege laten of de redelijkerwijs te verlangen maatregelen nemen om gevaar en nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken.[31] Een zorgplicht die bij diffuse emissies niet met controleerbare gegevens wordt onderbouwd, dreigt echter leeg te blijven. Daarom behoort de provincie in haar beleid als uitgangspunt op te nemen dat professionele gebruikers in bollen- en sierteeltgebieden, zeker nabij woningen, scholen, recreatieve routes, natuur en water, verplicht kunnen worden om door onafhankelijke metingen aan te tonen wat vanuit hun percelen in de omgeving terechtkomt.	De Omgevingsvisie volgt artikel 3.2 van de Omgevingswet en bevat een (a.) een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, (b.) de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied en (c.) de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid. De uitwerking daarvan in beleid en instrumentatie waar uw zienswijze op betrekking heeft, maakt hier geen deel van uit.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	10	5.3 De provinciale memo van 6 juni 2025: de provincie kende het juridische knelpunt Een via de Woo openbaar gemaakte interne provinciale memo van 6 juni 2025 is in dit verband bijzonder relevant. Daarin wordt naar aanleiding van de uitspraak van 2 april 2025 vastgesteld dat voor toepassing van gewasbeschermingsmiddelen bij Natura 2000 moet worden aangetoond dat significante gevolgen kunnen worden uitgesloten, dat het benodigde wetenschappelijke onderzoek op dat moment ontbreekt en dat zonder gedegen onderzoek het gebruik moet worden beëindigd, bijvoorbeeld door zonder deze middelen te telen.[22] Opvallend is vervolgens de bestuurlijke formulering dat onderzoek en een beleidskader nodig zijn “om deze handhavingsverzoeken goed onderbouwd te kunnen afwijzen”.[22] Die formulering vraagt om expliciete duiding. Het doel van onderzoek en handhaving kan niet vooraf het afwijzen van verzoeken zijn; het doel moet zijn vast te stellen of de activiteit rechtmatig en ecologisch aanvaardbaar is. De uitkomst kan dus óók beperking, vergunningplicht of beëindiging zijn. De ontwerp-Omgevingsvisie behoort deze volgorde ondubbelzinnig te herstellen: eerst aantoonbare aanvaardbaarheid, daarna pas toekomstperspectief. De in de memo gekozen formulering is bestuurlijk onbetamelijk – institutionele vooringenomenheid - voor zover zij een vooraf gewenste uitkomst van handhavingsonderzoek suggereert. Een handhavingsonderzoek behoort niet te worden ingericht om verzoeken te kunnen afwijzen, maar om onafhankelijk vast te stellen of het gebruik rechtmatig en aanvaardbaar is en welke maatregel uit de feiten en het recht volgt. Juist waar de provincie zelf erkent dat het noodzakelij+E910ke onderzoek ontbreekt, is een vooraf op afwijzing gerichte formulering niet verenigbaar met een open en onbevooroordeelde handhavingspraktijk. pagina 8 Dezelfde memo vermeldt dat bij verschillende provincies al grote aantallen handhavingsverzoeken liepen. Dat onderstreept dat dit geen incidenteel lokaal conflict is maar een structurele uitvoeringsvraag. Juist daarom is provinciale regie nodig die vooraf duidelijk maakt welke gegevens van gebruikers worden verlangd, wanneer onderzoek of vergunningverlening noodzakelijk is en wanneer de toepassing moet worden beperkt of gestaakt. Tijdens een huisbezoek in de Sammerspolder heeft een medewerker van de Provincie Noord-Holland aan indieners meegedeeld dat bij de provincie circa 660 handhavingsverzoeken zouden liggen die verband houden met bollenteelt/gewasbeschermingsmiddelen.	In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma’s. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden, vanwege de samenhang met gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. In de visie is het belang van natuur en Natura 2000 wel beschreven.
ZW_0085	11	6. BESTAANDE WONINGEN: DE AANPASSINGS- EN ONDERZOEKSLAST MAG NIET BIJ OMWONENDEN WORDEN GELEGD De ruimtelijke benadering in de ontwerp-Omgevingsvisie legt nadruk op afstand tussen hinderlijke functies en woon- en leefgebieden. Voor nieuwe woningbouw kan afstand via locatiekeuze worden gerealiseerd. Voor bestaande woningen, tuinen, scholen, recreatieve routes en andere gevoelige functies is die oplossing niet beschikbaar. Een beleidslijn die dan vooral de gevoelige functie beperkt, beschermt feitelijk de bron en verplaatst het ruimtelijke risico naar degenen die de emissie niet veroorzaken. Wanneer een bron van blootstelling naast bestaande gevoelige functies ontstaat of intensiveert, behoort daarom de bronzijde centraal te staan. De eerste vraag moet zijn onder welke voorwaarden de teelt, toepassing of intensivering aantoonbaar verenigbaar is met gezondheid, natuur en water. Bronreductie, zonering, teeltmethode, meld- en informatieplichten, monitoring en waar nodig beperking van gebruik zijn dan geen uitzonderlijke ingrepen, maar logische instrumenten om bestaande functies te beschermen. De definitieve Omgevingsvisie moet daarom verduidelijken dat toekomstperspectief voor de bollensector voorwaardelijk is. Waar de noodzakelijke milieuruimte of veilige ruimtelijke inpassing niet kan worden aangetoond, kan van bewoners niet worden verlangd dat zij eerst individuele schade of causaliteit bewijzen voordat de bron wordt begrensd. Onzekerheid over de feitelijke verspreiding behoort juist aanleiding te zijn voor onderzoek aan de bron en, zolang essentiële onzekerheden niet zijn opgelost, voor proportionele voorzorg.	De gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor beleid om blootstelling aan gezondheidsrisico's vanuit gewasbeschermingsmiddelen te beperken. De provincie gaat actief het gesprek aan met gemeenten waar de kans op blootstelling aan gezondheidsrisico's zich concentreert. Van die gemeenten vragen we een nieuwsgierige en proactieve houding om blootstelling aan gezondheidsrisico's te beperken. We vragen aan gemeenten om hun inzet op te nemen in beleid (zoals in de Omgevingsplannen) en te betrekken in ruimtelijke keuzes. Als onze inzet richting gemeenten niet tot voldoende beweging leidt om blootstelling aan gezondheidsrisico’s te beperken, overwegen we om op meer dwingende wijzen hierop aan te sturen. Daarbij houden wij rekening met het gegeven dat het Rijk werkt aan een landelijk beleidskader voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot de woon- en leefomgeving (“gevoelige functies”). Dat zal een gestandaardiseerde systematiek bevatten voor de beoordeling van maatregelen en instrumenten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	12	7. HET OER: ALTERNATIEVEN, CUMULATIE EN HANDELINGSPERSPECTIEF Het ontwerp-OER heeft tot doel de gevolgen van het voorgenomen beleid voor de fysieke leefomgeving integraal te beoordelen. Bij natuur en biodiversiteit constateert het OER dat een versnelde transitie naar kringlooplandbouw vervuiling door gewasbeschermingsmiddelen kan verminderen, maar dat deze transitie in het voorgenomen beleid onvoldoende concreet is uitgewerkt om het effect ervan goed te beoordelen.[11] Tegen die achtergrond ontbreekt een voldoende herkenbare vergelijking van beleidsalternatieven voor gewasbeschermingsmiddelen in open teelten. Voor een volwaardige alternatievenafweging kunnen in ieder geval worden onderzocht: • een referentievariant zonder aanvullende provinciale ruimtelijke sturing; • bronreductie en versnelde omschakeling naar biologische of natuurinclusieve teelt; • gebiedsgerichte spuitzonering rond gevoelige functies, met meerdere afstandsscenario's; • provinciale instructieregels of minimumvereisten voor gemeentelijke omgevingsplannen; • voorwaarden voor uitbreiding van sierteelt en tijdelijke omzetting of verhuur van grasland; • een variant waarin toekomstperspectief voor chemisch-intensieve teelt expliciet afhankelijk wordt gemaakt van aantoonbare emissiereductie, milieuruimte en locatiegeschiktheid, overeenkomstig de lijn die in de Weidse Polders al is gekozen; • een provinciaal meet- en monitoringsprogramma met een vooraf vastgesteld handelingsprotocol; • gebiedsgerichte combinaties van gezondheid, waterkwaliteit, natuur en landbouwtransitie. Ook cumulatie vraagt nadere uitwerking. De ontwerpvisie noemt stapeling van chemische stoffen als relevant, terwijl M105-2024 specifiek betrekking heeft op combinaties van gewasbeschermingsmiddelen en de provinciale ruimtelijke analyse voor deze stofgroep geen indicator bevat. Het OER moet inzichtelijk maken hoe deze ontbrekende informatie de effectbeoordeling en onzekerheidsmarges beïnvloedt.	Het ontwerp OER beoordeelt oplossingsrichtingen passend bij het detailniveau van de ontwerp Omgevingsvisie. Niet alle oplossingsrichtingen uit de ontwerp Omgevingsvisie zijn concreet genoeg om effecten in beeld te brengen. Wat concreet genoeg was om uit te werken is vermeld in het OER. Mogelijke alternatieven en meer gedetailleerde effecten worden onderzocht in MER'ren die worden uitgevoerd als het beleid verder wordt uitgewerkt, bijvoorbeeld in programma's. Een meet- en monitoringsprogramma wordt uitgewerkt na vaststelling van de Omgevingsvisie. Voor het monitoren van de omgevingsvisie gebruiken we de brede basismonitor. Waar nodig passen we de brede basismonitor aan met indicatoren voor ambities en doelen die nieuw zijn ten opzichte van het huidige beleid.
ZW_0085	13	7.1 Cocktailblootstelling: gecombineerde effecten zijn een erkend Europees beoordelingsvraagstuk Het bestaan van een "cocktailvraagstuk" is geen particuliere hypothese. EFSA beschrijft gecombineerde blootstelling aan meerdere chemische stoffen uitdrukkelijk als een afzonderlijk risicobeoordelingsvraagstuk en hanteert voor pesticiden cumulative assessment groups. Daarbij wordt beoordeeld of stoffen die hetzelfde orgaan, systeem of gezondheidseffect raken gezamenlijk een groter effect kunnen hebben; interacties kunnen additief, synergistisch of antagonistisch zijn.[25] De Europese Commissie bevestigt dat Verordening (EG) nr. 1107/2009 verlangt dat schadelijke effecten, inclusief cumulatieve effecten, worden pagina 10 uitgesloten en dat de methodiek voor cumulatieve beoordeling stapsgewijs in de regelgevingspraktijk wordt ingevoerd.[26] De stand van de wetenschap maakt het probleem juist zichtbaar: EFSA heeft inmiddels cumulatieve beoordelingsgroepen ontwikkeld of in ontwikkeling voor onder meer zenuwstelsel, schildklier, lever, nieren en voortplanting, terwijl de volledige uitwerking van alle benodigde cumulatieve beoordelingen nog loopt.[25] De bestaande Europese methoden zijn bovendien vooral ontwikkeld voor voedingsblootstelling en beantwoorden niet de locatiespecifieke vraag welke cumulatieve belasting bewoners via de buitenlucht in een bollenconcentratiegebied ontvangen. Het ontbreken van zo'n methode is dus een kennislacune, geen bewijs dat gelijktijdige luchtblootstelling aan meerdere middelen veilig is. Juist in de Sammerspolder is deze vraag feitelijk geworden. In metingen zijn 27, 28 en 34 stoffen per ronde aangetroffen; over de drie ronden zijn ten minste 40 verschillende stoffen vastgesteld en in het onderliggende meetdossier keren 22 stoffen in alle drie de meetperioden terug.[24] Dat bewijst niet dat het gemeten mengsel een bepaalde ziekte veroorzaakt. Het bewijst wél dat op één woonlocatie sprake is van herhaalde multi-stofblootstelling. Een effectbeoordeling die deze stoffen uitsluitend afzonderlijk beschouwt, beantwoordt daarom niet de feitelijke blootstellingsvraag die zich ter plaatse voordoet.	We nemen hier kennis van

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	14	8. PRAKTIJKVOORBEELD: EGMOND AAN DEN HOEF EN SAMMERSPOLDER De situatie in Egmond aan den Hoef en de Sammerspolder (in provinciale stukken ook aangeduid als Sammerpolder) illustreert waarom de hierboven genoemde beleidsvragen concreet zijn. Het gebied ligt in Beschermd Landschap Noord-Kennemerland. In de provinciale beschrijving wordt de Sammerpolder expliciet genoemd als geschikt habitat voor weidevogels, waarbij onder meer openheid, graslandareaal, microreliëf en relatief hoog waterpeil relevante kwaliteiten zijn.[12] Daarnaast heeft HHNK in de Sammerspolder een bergingsgebied aangelegd vanwege de kwetsbaarheid van het regionale watersysteem voor wateroverlast.[13] In de Sammerspolder zijn op particulier initiatief luchtmetingen uitgevoerd en door Eurofins geanalyseerd. Per meetronde werden cumulatief 27, 28 en 34 verschillende stoffen gekwantificeerd; over de drie ronden zijn ten minste 40 verschillende PUF-stoffen aangetroffen. Zij zijn een concreet en opvallend blootstellingssignaal. Dat geldt temeer omdat volgens de overgelegde perceelsgegevens het dichtstbijzijnde daadwerkelijk beteelde bollenperceel op meer dan circa 90 meter van de meetlocatie ligt. Een provincie die zelf geen dekken+E897de pesticidenindicator heeft, kan zulke herhaalde signalen niet rationeel buiten haar prioritering laten omdat zij particulier zijn verzameld. De aangewezen reactie is onafhankelijke verificatie, brononderzoek en gebiedsgerichte monitoring. Juist omdat de provinciale ruimtelijke analyse geen indicator voor gewasbeschermingsmiddelen bevat, bestaat voor de provincie geen eige+E885n meetbasis waarmee zij deze praktijkgegevens kan weerleggen of pagina 11 relativeren. De kennislacune vergroot daarom de onderzoeksplicht; zij verkleint haar niet. De Omgevingsvisie moet voorkomen dat het ontbreken van overheidsmetingen er in de praktijk toe leidt dat een mogelijk hoge blootstelling bestuurlijk onzichtbaar blijft, dat de bollentelers ongestoord hun gang kunnen gaan en dat de gezondheidsaspecten van bewoners in en nabij bollengebieden niet als veilig voor gezondheid kunnen worden beschreven. Het ontbreken van metingen, ook in de toekomst, lijkt een eenzijdig spoor te zijn waarbij bollenteelt mogelijk blijft en waar het gezondheidsspoor bewust lijkt te worden gemarginaliseerd. Daardoor kan het zijn dat de provincie een aansprakelijkstelling op zich gaat afroepen.	De gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor beleid om blootstelling aan gezondheidsrisico's vanuit gewasbeschermingsmiddelen te beperken. De provincie gaat actief het gesprek aan met gemeenten waar de kans op blootstelling aan gezondheidsrisico's zich concentreert. Van die gemeenten vragen we een nieuwsgierige en proactieve houding om blootstelling aan gezondheidsrisico's te beperken. We vragen aan gemeenten om hun inzet op te nemen in beleid (zoals in de Omgevingsplannen) en te betrekken in ruimtelijke keuzes. Als onze inzet richting gemeenten niet tot voldoende beweging leidt om blootstelling aan gezondheidsrisico’s te beperken, overwegen we om op meer dwingende wijzen hierop aan te sturen. Het Rijk werkt aan een landelijk beleidskader voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot de woon- en leefomgeving (“gevoelige functies”). Dat zal een gestandaardiseerde systematiek bevatten voor de beoordeling van maatregelen en instrumenten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	15	9. PREVENTIEVE UITVOERING BIJ MOGELIJK ONOMKEERBARE INGREPEN Een tweede uitvoeringsvraag doet zich voor wanneer fysieke terrein- of waterhuishoudkundige ingrepen de waarden kunnen wijzigen die juist object van bescherming of beoordeling zijn. In een zaak is aan de gemeente Bergen verzocht om vóór mogelijke egalisatie, ophoging, bezanding, diepe bodembewerking, drainage of andere relevante ingrepen op een concreet perceel een controleerbare nulopname en norminventarisatie te verrichten. Het verzoek heeft betrekking op onder meer reliëf, microreliëf, grasland, bodem, waterhuishouding en ecologische functies.[14] Deze casus is voor de provinciale visie relevant als uitvoeringsvoorbeeld. Wanneer provinciale kernkwaliteiten mede worden bepaald door microreliëf, graslandareaal, waterpeil, openheid of landschappelijke samenhang, kan de eerste fysieke ingreep niet alleen de waarde aantasten maar ook het bewijs van de oorspronkelijke toestand vernietigen. Een nulopname is daarom noodzakelijk maar niet altijd voldoende: het instrumentarium moet vóór de onomkeerbare handeling operationeel kunnen worden. Anders wordt handhaving achteraf in belangrijke mate illusoir. Het bevoegd gezag moet dan beslissen over een uitgangstoestand die door de mogelijk onrechtmatige handeling zelf is gewijzigd of gewist. De provinciale beleidsuitwerking behoort daarom te onderzoeken en waar juridisch mogelijk te verankeren dat voor duidelijk afgebakende categorieën mogelijk onomkeerbare ingrepen in beschermde of kwetsbare gebieden voorafgaande melding, informatieverstrekking, toetsing of een ander standstill-/interventiemechanisme beschikbaar is. Dat uitgangspunt behoeft geen generieke vergunningplicht voor iedere agrarische handeling te betekenen. Het huidige probleem is juist dat effectieve bescherming niet afhankelijk mag zijn van de eis dat een concrete ingreep vooraf al voldoende “voorzienbaar” is. Wanneer pas bij een concreet en onmiddellijk uitvoeringsvoornemen een preventieve reactie mogelijk wordt, kan bij snel uitgevoerde grondbewerking, drainage, ophoging of egalisatie de uitgangstoestand al zijn verdwenen voordat toezicht kan plaatsvinden. Daarmee ontstaat een handhavingsvacuüm. De provincie behoort daarom voor kwetsbare en beschermde gebieden een vooraf beschikbaar basis- en meldsysteem te organiseren: een controleerbaar gebiedsdossier of portaal waarin nulgegevens over reliëf, waterhuishouding, natuurwaarden en relevante gebruiksfuncties worden vastgelegd en waarin relevante ingrepen vóór uitvoering worden gemeld of anderszins tijdig kenbaar worden gemaakt. Zo kan ook worden opgetreden wanneer een specifieke ingreep tevoren nog niet individueel kon worden voorspeld. Het beschermingsniveau mag niet afhankelijk worden van het toeval dat burgers of toezichthouders een machine tijdig zien aankomen.	De Omgevingsvisie volgt artikel 3.2 van de Omgevingswet en bevat een (a.) een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, (b.) de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied en (c.) de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid. De uitwerking daarvan in beleid en instrumentatie waar uw zienswijze op betrekking heeft, maakt hier geen deel van uit.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	16	10. RECREATIE, TOERISME EN REGIONALE ECONOMIE: EEN VOORZIENBAAR PROVINCIAAL RISICO De Noord-Hollandse bollenstreken zijn niet uitsluitend productielandschap. Zij zijn tevens onderdeel van het toeristische product van de kustregio: bezoekers komen voor landschap, bollenvelden, wandelen, fietsen en verblijf aan de kust. De provincie verwacht verdere groei van het toerisme. Uit de provinciale Actualisatie Verkenning Waterrecreatie 2025 blijkt bovendien dat circa 34% van de meerdaagse strandbezoekers uit Duitsland komt en dat het aantal buitenlandse meerdaagse kustbezoekers tussen 2012 en 2024 ongeveer is verdubbeld.[23] Het economische belang dat kan worden geraakt is dus concreet en grensoverschrijdend. Het OER onderzoekt niet zichtbaar het scenario waarin onafhankelijke of provinciale monitoring bevestigt dat in toeristisch belangrijke bollenstreken hoge en brede mengsels van gewasbeschermingsmiddelen in de buitenlucht voorkomen, ook op grotere afstand van behandelde percelen. Juist voor gezinnen met jonge kinderen kan dergelijke informatie de risicoperceptie beïnvloeden; kinderen behoren in de Europese gewasbeschermingsregelgeving expliciet tot de kwetsbare groepen.[20] Het is daarom onvoldoende om dit uitsluitend als nog onbewezen toxicologisch eindrisico te behandelen. Reputatie- en bezoekersgedrag reageren op geloofwaardige meetinformatie en onzekerheid lang voordat epidemiologische causaliteit definitief is vastgesteld. Bij omvangrijke, reproduceerbare meetbevindingen is brede openbaarmaking en internationale aandacht redelijkerwijs voorzienbaar. De provincie mag er bij een visie tot 2050 niet van uitgaan dat zulke informatie binnen de Nederlandse beleidscontext blijft. Een negatieve beeldvorming in met name de Duitse markt kan gevolgen hebben voor verblijfstoerisme, horeca, recreatiebedrijven en het internationale imago van het bollenlandschap. Het OER hoeft niet te veronderstellen dat die schade zeker optreedt, maar moet dit voorzienbare scenario wel expliciet onderzoeken. Ook vanuit het economisch belang van de bollensector zelf is snelle emissiereductie en geloofwaardige monitoring daarom rationeler dan het laten voortbestaan van een ononderzochte blootstellingsvraag. In een lopende, nog niet afgeronde technische vergelijking worden beschikbare Duitse luchtmetingen naast meetresultaten uit Noord-Holland gelegd. De ene Noord-Hollandse woonlocatie komt daarmee, in een bovendien kortere meetperiode, uit op circa 68,4% van de totale hoeveelheid pendimethalin van het volledige Duitse meetnet van 49 locaties gezamenlijk. Dezelfde Egmondse meetreeks vertegenwoordigt bovendien circa 103 Duitse mediaanlocaties; alleen de maartmeting van ongeveer zes weken komt al overeen met circa 48 Duitse mediaanlocaties gemeten over zeven maanden.	De gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor beleid om blootstelling aan gezondheiedsrisico's vanuit gewasbeschermingsmiddelen te beperken. De provincie gaat actief het gesprek aan met gemeenten waar de kans op blootstelling aan gezondheidsrisico's zich concentreert. Van die gemeenten vragen we een nieuwsgierige en proactieve houding om blootstelling aan gezondheidsrisico's te beperken. We vragen aan gemeenten om hun inzet op te nemen in beleid (zoals in de Omgevingsplannen) en te betrekken in ruimtelijke keuzes. Als onze inzet richting gemeenten niet tot voldoende beweging leidt om blootstelling aan gezondheidsrisico’s te beperken, overwegen we om op meer dwingende wijzen hierop aan te sturen.
ZW_0085	17	11. HANDHAVING EN PROVINCIALE REGIE: VAN REACTIEF NAAR VOORAF AANTOONBAAR De ontwerpstukken moeten ook worden bezien tegen de uitvoeringspraktijk. De provinciale memo van 6 juni 2025 erkent dat zonder gedegen onderzoek significante Natura 2000-gevolgen niet kunnen worden uitgesloten en dat gebruik van gewasbeschermingsmiddelen dan niet zonder meer kan doorgaan.[22] Tegelijk blijkt uit dezelfde stukken dat de uitvoeringspraktijk sterk reactief is en dat handhavingsverzoeken een belangrijk startpunt voor toezicht vormen. Dat model legt het initiatief en een groot deel van de feitelijke bewijsvergaring bij burgers en natuurorganisaties. Dat is maatschappelijk onbehoorlijk want nu wordt de overheidstaak voor een deel ingevuld door de burgers. Voor een activiteit met diffuse emissies en onvolledige meetgegevens is dat een structureel tekort. De provincie beschikt over de bevoegdheden, de gebiedskennis en de mogelijkheid om via vergunningverlening, toezicht, instructieregels en monitoring vooraf duidelijkheid te organiseren. De sector beschikt bovendien over informatie die omwonenden niet hebben: gebruikte producten, doseringen, toepassingsmomenten, percelen, meteorologie en bedrijfsvoering. Een effectief provinciaal stelsel behoort die informatie aan de bron beschikbaar te maken voor toetsing in plaats van te wachten tot derden na blootstelling proberen te reconstrueren wat is gebeurd. De beleidsmatige asymmetrie is daarom relevant. De ruimtelijke positie en het toekomstperspectief van de bollensector zijn in provinciale en gebiedsdocumenten concreet benoemd, terwijl bescherming tegen emissies vaak wordt doorgeschoven naar nader onderzoek, vrijwillige transitie of latere besluitvorming. Dat verschil verlangt een expliciete rechtvaardiging. Economisch perspectief is een legitiem belang, maar kan niet vooraf zwaarder worden verankerd dan de voorwaarden waaronder gezondheid, natuur en water daadwerkelijk worden beschermd.	Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma’s. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden, vanwege de samenhang met gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	18	11.1 RECHTSBESCHERMING EN AANSPRAKELIJKHEID: BESTUURLIJKE PASSIVITEIT IS NIET ZONDER RECHTSGEVOLG De provincie kan niet ervan uitgaan dat het ontbreken van volledige toxicologische zekerheid ook betekent dat uitblijven van handelen geen juridisch risico meebrengt. Artikel 6:162 BW omvat niet alleen onrechtmatig handelen, maar ook onrechtmatig nalaten. Overheidsaansprakelijkheid is niet automatisch: daarvoor moeten onder meer onrechtmatigheid, toerekenbaarheid, schade, causaal verband en het relativiteitsvereiste van artikel 6:163 BW worden beoordeeld.[27] Maar wanneer een overheid ondanks concrete signalen, toepasselijke beschermingsnormen en beschikbare bevoegdheden een voorzienbaar risico onzorgvuldig laat voortbestaan, kan dat nalaten in een concreet geval onderwerp worden van een aansprakelijkstelling en rechterlijke toetsing. Daarnaast beschikken burgers en milieuorganisaties over bestuursrechtelijke rechtsmiddelen. Op een voldoende bepaald handhavingsverzoek moet een formeel besluit volgen waartegen, afhankelijk van het toepasselijke stelsel, bezwaar en beroep openstaan. Bij niet tijdig beslissen kan na ingebrekestelling beroep wegens niet tijdig beslissen worden ingesteld en kan de rechter het bestuursorgaan tot besluitvorming dwingen.[29] Het Verdrag van Aarhus verlangt bovendien toegang tot bestuurlijke of rechterlijke procedures waarmee handelingen én nalaten van overheden die in strijd zijn met milieurecht kunnen worden aangevochten. De Europese Commissie heeft dit in haar in juli 2026 geactualiseerde mededeling over toegang tot de rechter opnieuw benadrukt.[28] Afhankelijk van de aard van het overheidshandelen en de beschikbare bestuursrechtelijke rechtsgang kan daarnaast de civiele rechter relevant zijn voor een vordering uit onrechtmatige daad, een verbods- of gebodsvordering of schadevergoeding. Een stichting F927of vereniging die aan de wettelijke voorwaarden voldoet kan voor gelijksoortige belangen een collectieve actie instellen op grond van artikel 3:305a BW.[30] Deze routes betekenen niet dat iedere beleidsmatige tekortkoming automatisch tot aansprakelijkheid leidt. Zij betekenen wel dat burgers niet rechteloos zijn wanneer een provincie structureel niet beslist, niet onderzoekt of niet optreedt tegen een mogelijk met milieurecht strijdige situatie. Voor deze Omgevingsvisie is dat een bestuurlijk relevant risico. Naarmate meer concrete signalen beschikbaar zijn - eigen provinciale memo's, Statenopdrachten, grote aantallen handhavingsverzoeken en locatiespecifieke meetgegevens - wordt het minder verdedigbaar om de beschermingsvraag naar onbepaalde toekomstige kennis door te schuiven. Het voorkomen van schade en procedures vraagt daarom juist om vooraf duidelijke normen, broninformatie, monitoring, beslistermijnen en een escalatiepad. Rechtsbescherming achteraf mag geen substituut worden voor bescherming vooraf.	Wij nemen hier kennis van.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	19	12. CONCRETE VERZOEKEN Verzocht wordt om de ontwerp-Omgevingsvisie, het OER en de Nota van Beantwoording op de volgende punten aan te vullen: 1. Leg expliciet vast dat de huidige provinciale stapelings- en hotspotanalyse geen ruimtelijke conclusie over gewasbeschermingsmiddelen kan dragen, omdat deze blootstellingscategorie niet in de analyse is opgenomen; behandel het ontbreken van gegevens als kennislacune en niet als aanwijzing van veiligheid. 2. Maak inzichtelijk waar en hoe A27-2025 in de ontwerp-Omgevingsvisie is verwerkt en neem de door Provinciale Staten vastgestelde richting - beperking van schadelijke gevolgen waar nodig en mogelijk - herkenbaar en operationeel op in de definitieve visie. 3. Maak inzichtelijk hoe M105-2024 en M128-2024 zijn vertaald naar de Omgevingsvisie, het OER en het beleid Gezonde Leefomgeving, in het bijzonder voor mengselblootstelling en concrete korte- en langetermijnmaatregelen. 4. Verwerk M75-2025 herkenbaar en beoordeel expliciet of tijdelijke omzetting of verhuur van grasland voor chemisch-intensieve sierteelt/bollenteelt alleen toelaatbaar is wanneer de relevante milieu-, natuur- en gezondheidsvoorwaarden vooraf aantoonbaar zijn geborgd. 5. Neem de beleidslijn van de Weidse Polders als minimumreferentie mee: geen onvoorwaardelijk toekomstperspectief, geen automatische areaaluitbreiding en planologische inpasbaarheid afhankelijk van milieuruimte en het ontbreken van relevante emissierisico's. 6. Beoordeel expliciet of gewasbeschermingsmiddelen nabij gevoelige functies een bovenlokaal provinciaal belang vormen dat provinciale instructieregels, zonering, minimumvereisten, meld- of informatieplichten en/of andere verordeningsinstrumenten rechtvaardigt; betrek daarbij Pels Rijcken en motiveer wat provinciaal wel en niet wordt ingezet. 7. Ontwikkel een provinciaal meet- en monitoringsprogramma met prioriteit voor gebieden waar bestaande woningen, kinderen/recreatie, natuur, water en intensieve open teelt samenkomen; neem Egmond aan den Hoef/Sammerspolder, gelet op de bestaande meetresultaten, op in de eerste verificatieronde of motiveer concreet waarom niet. 8. Koppel aan monitoring een vooraf openbaar handelingsprotocol: verificatie, bronanalyse, gebiedsonderzoek, informatievordering bij gebruikers, bestuurlijke afstemming, tijdelijke voorzorg, maatregelen en evaluatie bij hoge, onverwachte of cumulatieve blootstelling. 9. Vul het OER aan met een transparante vergelijking van bronreductie, biologische/natuurinclusieve omschakeling, afstands- en zoneringsscenario's, voorwaarden voor omzetting van grasland en een variant waarin toekomstperspectief van chemisch-intensieve teelt afhankelijk is van aantoonbare milieuruimte.	In de beantwoording van de onderdelen hiervoor zijn we ingegaan op de door indiener ingebrachte punten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	19a	10. Leg voor bestaande woon- en verblijfsfuncties een bronzijde-benadering vast. Waar nieuwe of intensievere teelt of concrete signalen bestaan, moet de gebruiker/initiatiefnemer de locatie- en activiteitsspecifieke gegevens leveren die nodig zijn om aanvaardbaarheid te beoordelen; de kennislacune mag niet bij omwonenden worden neergelegd. Leg daarbij vast dat de provincie, waar de aard, ligging of intensiteit van de teelt daartoe aanleiding geeft, een onafhankelijke meet- en rapportageverplichting aan de professionele gebruiker verlangt of via het passende provinciale/gemeentelijke instrumentarium laat opleggen. De metingen moeten de verspreiding buiten het perceel, de relevante cocktail van stoffen en de blootstelling bij gevoelige functies kunnen beoordelen. De resultaten worden door het bevoegd gezag inhoudelijk getoetst en als milieu- en emissie-informatie openbaar gemaakt voor zover de wet dat toelaat of verlangt. 11. Zorg dat bij mogelijk onomkeerbare fysieke ingrepen het instrumentarium vóór de eerste ingreep effectief kan zijn; onderzoek en veranker waar juridisch mogelijk voorafgaande melding, informatie, toetsing of standstill/interventie, zodat handhaving niet pas start nadat uitgangstoestand en bewijs zijn verdwenen. 12. Neem in het OER een volwaardige gevoeligheidsanalyse op van gevolgen voor recreatie, toerisme en regionale economie indien monitoring een hoge cumulatieve pesticidenbelasting in toeristisch belangrijke teeltgebieden bevestigt, met bijzondere aandacht voor de Duitse bezoekersmarkt en gezinnen met jonge kinderen. 13. Licht de interne provinciale memo van 6 juni 2025 expliciet toe: hoe verhoudt de daarin erkende noodzaak om significante effecten vooraf uit te sluiten zich tot de formulering dat onderzoek nodig is om handhavingsverzoeken te kunnen afwijzen, en hoe wordt geborgd dat bescherming en rechtmatigheid - niet afwijzing als uitkomst - het uitgangspunt zijn? 14. Maak transparant welke sector-, bewoners-, gezondheids-, natuur-, water- en recreatiebelangen bij de beleidsvorming over bollenconcentratiegebieden en gewasbeschermingsmiddelen zijn betrokken en motiveer hoe de verschillende belangen zijn gewogen aan 15. Beantwoord deze punten afzonderlijk en inhoudelijk in de Nota van Beantwoording en geef per punt welke aanpassing plaatsvindt in de definitieve Omgevingsvisie, de Omgevingsverordening, het Programma Gezonde Leefomgeving, het Regionaal Water- en Bodemprogramma of de uitvoerings- en handhavingspraktijk. 16. Bevestig dan wel gemotiveerd corrigeer de tijdens het huisbezoek door een provinciale medewerker gedane mededeling dat circa 660 handhavingsverzoeken over bollenteelt/gewasbeschermingsmiddelen bij de provincie liggen en publiceer aantallen ontvangen, openstaande en afgedane verzoeken, behandelduur en uitkomsten.	In de beantwoording van de onderdelen hiervoor zijn we ingegaan op de door indiener ingebrachte punten.
ZW_0085	19a	17. Leg een provinciaal rechtsbeschermings- en escalatieprotocol vast waarin voor burgers en organisaties duidelijk is waar signalen en handhavingsverzoeken worden ingediend, welk bestuursorgaan bevoegd is, welke informatie de provincie zelf vergaart, binnen welke termijn wordt beslist en wanneer preventieve of tijdelijke maatregelen worden overwogen. 18. Betrek in de definitieve visie expliciet het aansprakelijkheids- en procesrisico van structureel niethandelen bij concrete milieusignalen. Maak duidelijk dat onzekerheid niet wordt afgewenteld op omwonenden en dat het provinciale beleid erop is gericht schade en procedures te voorkomen door tijdig onderzoek, broninformatie en risicobeheersing.	In de beantwoording van de onderdelen hiervoor zijn we ingegaan op de door indiener ingebrachte punten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	20	13. SLOT De kern van deze zienswijze is niet dat reeds volledige wetenschappelijke zekerheid over ieder gezondheidseffect bestaat. De kern is dat de provincie zelf erkent dat voor gewasbeschermingsmiddelen een volledig ruimtelijk blootstellingsbeeld ontbreekt, terwijl Europese regels, recente rechtspraak, eigen Statenopdrachten, de Weidse Polders en concrete meetgegevens allemaal in dezelfde richting wijzen: onzekerheid vereist onderzoek en risicobeheersing en kan niet worden omgezet in een onvoorwaardelijke aanspraak op voortzetting of intensivering. Toekomstperspectief voor de bollensector is een uitkomst van een aantoonbaar veilige en juridisch houdbare inpassing, niet het vertrekpunt waaraan gezondheid, natuur en water zich vervolgens moeten aanpassen. Waar de sector of een individuele gebruiker de relevante voorwaarden niet kan aantonen, moet de mogelijkheid van bronbeperking, zonering, andere teeltmethoden of het achterwege laten van intensivering reëel zijn. Het bewijsrisico van ontbrekende overheidsmetingen behoort niet bij omwonenden of natuur te worden neergelegd. Verzocht wordt de ontwerp-Omgevingsvisie en het ontwerp-OER in die zin aan te vullen en de gemaakte keuzes in de Nota van Beantwoording controleerbaar te motiveren. Een beleid dat de economische ruimte voor bollenteelt concreet beschermt maar de bewijs-, meet- en veiligheidsvragen grotendeels naar later doorschuift, is zonder nadere motivering niet evenwichtig. Daarbij past tevens erkenning dat burgers en milieuorganisaties juridische middelen hebben om besluiten, niet-tijdig beslissen en onder omstandigheden ook onrechtmatig overheidshandelen of nalaten aan rechterlijke toetsing te onderwerpen. De provincie voorkomt aansprakelijkheids- en procesrisico niet door onzekerheid onbesproken te laten, maar door aantoonbaar tijdig, zorgvuldig en preventief te handelen.	In de beantwoording van de onderdelen hiervoor zijn we ingegaan op de door indiener ingebrachte punten.
ZW_0085	10a	Indien deze mededeling juist is, is dit een bestuurlijk signaal van uitzonderlijke omvang. Verzocht wordt de mededeling in de Nota van Beantwoording uitdrukkelijk te bevestigen dan wel gemotiveerd te corrigeren en inzichtelijk te maken hoeveel verzoeken zijn ontvangen, hoeveel zijn beslist, hoeveel nog openstaan, wat de gemiddelde behandelduur is en op welke inhoudelijke grondslagen wordt toegewezen of afgewezen. Een provincie die met honderden verzoeken over dezelfde problematiek wordt geconfronteerd, kan die problematiek in een Omgevingsvisie tot 2050 niet blijven behandelen als incidenteel of slechts nader te verkennen.	De verwijzing naar handhavingsverzoeken heeft geen betrekking op de inhoud en reikwijdte van deze omgevingsvisie. Wij gaan dan ook niet op het verzoek van indiener om in de Nota van Beantwoording daarin nader inzicht te bieden.
ZW_0085	16a	Deze vergelijking wordt nog technisch gevalideerd en wordt daarom niet als toxicologische risicobeoordeling of definitieve wetenschappelijke conclusie gepresenteerd. De orde van grootte is echter zodanig uitzonderlijk dat de provincie deze bevinding niet redelijkerwijs buiten haar eigen onderzoeks- en beleidsafweging kan laten. Juist deze mogelijke wanverhouding maakt ook het internationale reputatie- en economische risico concreet. Tegen deze achtergrond kan de economische belangenafweging niet worden beperkt tot het toekomstperspectief van de bollensector zelf. De provincie dient eveneens te beoordelen welke andere economische belangen door de gekozen beleidsrichting kunnen worden geraakt. Dat geldt in het bijzonder voor recreatie en toerisme in de Noord-Hollandse kust- en bollenregio's, waar landschap, natuur, verblijfskwaliteit en de beleving van de fysieke leefomgeving belangrijke onderdelen van het toeristische product vormen. Daarbij is niet alleen eventuele objectief vast te stellen gezondheidsschade relevant. Ook geloofwaardige informatie over omvangrijke of afwijkende blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen kan het gedrag van bezoekers beïnvloeden voordat over ieder afzonderlijk gezondheidseffect wetenschappelijke zekerheid bestaat. Voor een provincie die een aanzienlijk deel van haar kusttoerisme uit het buitenland en in het bijzonder uit Duitsland aantrekt, is dat geen louter theoretisch communicatievraagstuk, maar een voorzienbaar economisch risico dat in een langetermijnvisie tot 2050 behoort te worden betrokken. Dat risico krijgt extra betekenis indien de lopende internationale vergelijking wordt bevestigd. Wanneer op één Noord-Hollandse woonlocatie gedurende relatief korte meetperioden hoeveelheden van bepaalde gewasbeschermingsmiddelen worden aangetroffen die zich uitzonderlijk ongunstig verhouden tot resultaten uit een omvangrijk Duits meetnet, is redelijkerwijs voorzienbaar dat dergelijke bevindingen ook buiten Nederland maatschappelijke en journalistieke belangstelling zullen krijgen, De wezenlijke beleidsvraag is daarmee niet óf negatieve publiciteit met zekerheid zal ontstaan, maar of de provincie het redelijkerwijs voorzienbare scenario waarin geloofwaardige meetgegevens leiden tot internationale aandacht, veranderde risicoperceptie en mogelijk ander bezoekersgedrag voldoende heeft onderzocht.	De gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor beleid om blootstelling aan gezondheiedsrisico's vanuit gewasbeschermingsmiddelen te beperken. De provincie gaat actief het gesprek aan met gemeenten waar de kans op blootstelling aan gezondheidsrisico's zich concentreert. Van die gemeenten vragen we een nieuwsgierige en proactieve houding om blootstelling aan gezondheidsrisico's te beperken. We vragen aan gemeenten om hun inzet op te nemen in beleid (zoals in de Omgevingsplannen) en te betrekken in ruimtelijke keuzes. Als onze inzet richting gemeenten niet tot voldoende beweging leidt om blootstelling aan gezondheidsrisico's te beperken, overwegen we om op meer dwingende wijzen hierop aan te sturen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0085	16b	Juist waar Duitse bezoekers een substantieel aandeel van het meerdaagse kusttoerisme pagina 14 vertegenwoordigen, behoort ook de gevoeligheid van deze markt in de economische effectbeoordeling te worden betrokken. Daarmee ontstaat tevens een bredere vraag naar de proportionaliteit van de economische belangenafweging. Heeft de provincie onderzocht welk economisch belang zij beschermt door toekomstperspectief te bieden aan chemisch-intensieve bollenteelt, en welk economisch belang zij tegelijkertijd aan reputatie- en marktrisico's blootstelt indien blijkt dat de daarmee samenhangende emissies zich ook buiten de behandelde percelen en in woon-, natuur- en recreatiegebieden manifesteren? Zonder inzicht in beide zijden van die afweging kan niet worden vastgesteld dat de gekozen beleidsrichting ook economisch evenwichtig is.	Zoals hierboven al eerder genoemd, zijn de gemeenten primair verantwoordelijk voor beleid om blootstelling aan gezondheidsrisico's vanuit gewasbeschermingsmiddelen te beperken. De provincie gaat actief het gesprek aan met gemeenten waar de kans op blootstelling aan gezondheidsrisico's zich concentreert. Van die gemeenten vragen we een nieuwsgierige en proactieve houding om blootstelling aan gezondheidsrisico's te beperken. We vragen aan gemeenten om hun inzet op te nemen in beleid (zoals in de Omgevingsplannen) en te betrekken in ruimtelijke keuzes. Als onze inzet richting gemeenten niet tot voldoende beweging leidt om blootstelling aan gezondheidsrisico's te beperken, overwegen we om op meer dwingende wijzen hierop aan te sturen.
ZW_0085	2a	• Uit een via de Woo openbaar gemaakte provinciale memo van 6 juni 2025 blijkt dat Noord-Holland zelf al onderkende dat zonder deugdelijk onderzoek significante gevolgen voor Natura 2000 niet kunnen worden uitgesloten en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen dan niet zonder meer kan doorgaan. Die kennis is onvoldoende herkenbaar doorvertaald naar de ontwerp-Omgevingsvisie en het OER. • Bestuurlijke passiviteit is niet zonder rechtsgevolg. Besluiten, feitelijke handelingen en ook nalaten van een bestuursorgaan kunnen onder omstandigheden juridisch worden aangevochten; bij onrechtmatig overheidshandelen kan bovendien aansprakelijkheid ontstaan. De visie behoort daarom niet alleen een onderzoeksambitie, maar ook een concreet stelsel van verantwoordelijkheid, toezicht en rechtsbescherming te bevatten.	Bij deze uitwerking betrekken wij de samenhang met waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast.
ZW_0085	9a	Die monitoring behoort representatief te zijn voor de feitelijke teelt en toepassing: metingen vóór en tijdens het teeltseizoen, rond toepassingsmomenten, aan de perceelsrand en bij de dichtstbijzijnde gevoelige functies, met registratie van gebruikte producten, werkzame stoffen, doseringen, toepassingsmomenten en meteorologische omstandigheden. De beoordeling mag niet worden beperkt tot één werkzame stof, maar moet juist ook de feitelijk aanwezige cocktail en cumulatieve blootstelling zichtbaar maken. De teler hoeft daarmee niet een theoretische afwezigheid van ieder denkbaar risico te bewijzen; hij moet wel controleerbare gegevens leveren waaruit het bevoegd gezag kan beoordelen of zijn concrete bedrijfsvoering voldoet aan de zorgplicht en aan de voorwaarden voor een gezonde leefomgeving. Dat is niet uitzonderlijk. Voor tal van andere milieubelastende bedrijven is het normaal dat de exploitant emissies meet of laat meten, een meetplan hanteert, meetresultaten rapporteert en bewaart zodat het bevoegd gezag kan controleren of aan de milieuregels wordt voldaan.[32] Er is geen overtuigende reden waarom een professionele sector die chemische middelen in de open lucht toepast en waarvan verspreiding buiten het perceel juist onderwerp van wetenschappelijke onzekerheid en maatschappelijke zorg is, principieel van een vergelijkbare bronverantwoordelijkheid zou worden uitgezonderd. De testresultaten moeten vervolgens niet uitsluitend in de bedrijfsadministratie blijven. Zij moeten aan de provincie en het bevoegde gezag worden verstrekt, inhoudelijk worden beoordeeld en als milieu- en, voor zover van toepassing, emissie-informatie actief openbaar worden gemaakt, behoudens concrete wettelijke uitzonderingen. Voor emissiegegevens geldt onder de Woo bovendien een bijzonder sterke openbaarheid.[33] Zo wordt de volgorde hersteld: eerst meet de bron, vervolgens toetst de overheid, en daarna kan publiek controleerbaar worden vastgesteld of de bedrijfsvoering aanvaardbaar is. Het kan niet zo zijn dat burgers pagina 7 eerst zelf op eigen kosten pesticiden in lucht, water of bodem moeten aantonen voordat de overheid van de professionele gebruiker verlangt dat hij laat zien wat zijn activiteit buiten het perceel veroorzaakt. De Europese toelatingsregeling ondersteunt die veiligheidsrichting. Verordening (EG) nr. 1107/2009 verlangt een hoog beschermingsniveau voor mens en milieu, is gebaseerd op het voorzorgsbeginsel en stelt als toelatingscriterium dat middelen bij realistische gebruiksomstandigheden geen onmiddellijke of uitgestelde schadelijke effecten mogen hebben, ook niet via de lucht en met aandacht voor kwetsbare groepen en, waar methoden beschikbaar zijn, cumulatieve en synergistische effecten.[20] Richtlijn 2009/128/EG verlangt bovendien passende risicobeheersing en minimalisering of verbod van pesticidengebruik in bepaalde gebieden die door het publiek of kwetsbare groepen worden gebruikt en in beschermde gebieden.[21]	De Omgevingsvisie volgt artikel 3.2 van de Omgevingswet en bevat een (a.) een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, (b.) de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied en (c.) de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid. De uitwerking daarvan in beleid en instrumentatie waar uw zienswijze op betrekking heeft, maakt hier geen deel van uit.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	1	De ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland is van groot belang voor de gemeente Haarlemmermeer. Wij hebben de visie dan ook met grote betrokkenheid bestudeerd en brengen hierbij onze zienswijze namens de gemeente Haarlemmermeer naar voren. De visie biedt een helder en ambitieus kader voor een toekomstbestendig Noord-Holland en wij onderschrijven de urgentie van de opgaven. Ook Haarlemmermeer zet zich onverminderd in voor de realisatie hiervan, zoals blijkt uit ons coalitieakkoord 'Samen maken we Haarlemmermeer, meer wonen, leefbaarheid en veiligheid'. Wij beschouwen de provincie daarbij als een belangrijke partner. Die inzet is niet vrijblijvend: Haarlemmermeer levert al een substantiële en zichtbare bijdrage aan de regionale opgaven, onder meer met de realisatie van PARK21, eigen investeringen in energie- infrastructuur, onze rol als grootschalig ontwikkelgebied binnen de Westflank van de MRA en als vestigingslocatie voor Schipholgebonden bedrijvigheid en digitale infrastructuur. Tegelijk constateren wij dat Haarlemmermeer wordt aangewezen als drager van een zware cumulatie van provinciale en rijksbelangen — woningbouw, Schiphol, piekwaterberging, energietransitie, glastuinbouwtransformatie — terwijl de concrete investeringen, juridische borging en samenwerkingsstructuren in de visie nog grotendeels ontbreken. Wij verwachten dat de ter inzagelegging en de vaststelling van de visie de opmaat is naar bindende afspraken over de realisatie van onze gedeelde ambities, niet slechts een herbevestiging van intenties. Wij gaan hier graag met u het gesprek over aan. Wij vragen de provincie daarbij om haar rol scherper te positioneren. Op vrijwel elk thema in deze zienswijze — mobiliteit, energie-infrastructuur, waterveiligheid, et cetera — ligt de nadruk in de omgevingsvisie Noord-Holland op het stellen van voorwaarden aan gemeentelijke ontwikkeling. Wij vragen de provincie om zich, naast deze rol, nadrukkelijker op te stellen als overheid die zelfverantwoordelijkheid draagt voor het realiseren van de noodzakelijke randvoorwaarden — infrastructuur, energienetwerken, waterveiligheid — en die daarbij actief inzet op publiek-private samenwerking met marktpartijen, netbeheerders en het Rijk. Waar in deze zienswijze wordt gevraagd om koppeling van gemeentelijke ontwikkeling aan provinciale voorwaarden, vragen wij die koppeling nadrukkelijk in twee richtingen te lezen: ook de provincie committeert zich daarmee aan tijdige realisatie van de noodzakelijke randvoorwaarden.	Wij danken indiener voor het onderschrijven van de urgentie van de opgaven in de omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. We willen daarbij graag met indiener samenwerken. Wij zullen daarvoor een afweging maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	2	Woningbouw en bereikbaarheid: ambitie en realisme Wij onderschrijven de grote woningbouwopgave van bijna 275.000 woningen in Noord-Holland tot 2049 en de prominente rol die de Westflank van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) daarin speelt. De opname van de Woondeal met het Rijk in het kader van de Nationale Omgevingsvisie Executiekracht (NOVEX) MRA is een belangrijke stap, evenals de status van Haarlemmermeer als grootschalig ontwikkelgebied (MRA-West met Spoorzone-Hoofddorp en de overige gebiedsontwikkelingen in Hoofddorp en Haarlemmermeer-West). Dit moet wel worden gevolgd door concrete en afdwingbare afspraken over bereikbaarheid, infrastructuur en bekostiging. Voor de realisatie van grootschalige woningbouw in Haarlemmermeer is de doortrekking van de Noord/Zuidlijn naar Hoofddorp als onderdeel van het project OV-verbinding Amsterdam- Haarlemmermeer (OVAH) van doorslaggevend belang. Niet alle woningbouw hoeft te wachten tot deze lijn volledig is gerealiseerd, maar het woningbouwtempo en de fasering moeten aantoonbaar in de pas lopen met de beschikbare en toekomstige OV-capaciteit. Voorkomen moet worden dat grote aantallen woningen worden toegevoegd terwijl de noodzakelijke schaalsprong in het openbaar vervoer onzeker blijft of pas op veel langere termijn wordt gerealiseerd. Wij vragen de provincie om: • In het uitvoeringsprogramma bij de omgevingsvisie expliciet aandacht te besteden aan de samenhang tussen woningbouwfasering in Haarlemmermeer-West en de groei van de OV-capaciteit. Daarnaast zich er samen met ons en het Rijk voor in te zetten dat de besluitvorming over de doortrekking van de Noord/Zuidlijn naar Hoofddorp niet achterblijft bij het woningbouwtempo. Voor de periode tot aan realisatie van deze OV- verbinding vragen wij de provincie mee te denken over passende tussentijdse mobiliteitsmaatregelen, zodat bereikbaarheid en leefbaarheid gelijke tred houden met de woningbouwopgave.Te bevestigen dat het zoekgebied c.q. de contour die de omgevingsvisie Noord-Holland voor de Westflank van Haarlemmermeer hanteert, aansluit bij de gemeentelijke plancapaciteit en begrenzing zoals opgenomen in de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 en het Volkshuisvestingsprogramma, met specifieke aandacht voor de transformaties in Cruquius, waar al intentieovereenkomsten met ontwikkelaars zijn gesloten. Eventuele discrepanties tussen provinciale en gemeentelijke begrenzing of programmering verzoeken wij tijdig te signaleren en op te lossen, zodat deze niet later doorwerken in instructieregels of vergunningverlening.	In lijn met uw reactie is ook in onze visie opgenomen dat in Haarlemmermeer grote aantallen woningen kunnen worden gebouwd, maar dat het hierbij niet alleen gaat om het bouwen van woningen maar ook dat hier de bijbehorende mobiliteits- en energie-infrastructuur, voorzieningen en recreatie worden ontwikkeld. De provincie wijst zelf geen woningbouwgebieden aan, maar gaat voor de woningbouwlocaties uit van de gebieden en begrenzing die de gemeenten voor (regionaal) grootschalig hebben aangewezen en in plancapaciteit hebben opgenomen.
ZW_0086	3	Het afwegingsprincipe 'zuinig omgaan met ruimte' door te ontwikkelen naar 'slim omgaan met ruimte'. Waar 'zuinig' vooral uitgaat van terughoudendheid en beperking, biedt 'slim' ruimte voor meervoudig ruimtegebruik, verdichting en innovatieve combinaties van functies — bijvoorbeeld het combineren van wonen met energieopwekking en -opslag, of van waterberging met recreatie. Dat sluit beter aan bij de ambitie van zowel gemeente als provincie om innovatief en toekomstbestendig met de schaarse ruimte in Noord-Holland om te gaan.	Vanwege het gebrek aan ruimte vinden wij het passender om van zuinig omgaan met ruimte te spreken. 'Slim' refereert vaak ook aan technische oplossingen in plaats van ruimtelijke oplossingen.
ZW_0086	4	Schiphol: economie en gezonde leefomgeving in balans Schiphol is van groot economisch belang voor Haarlemmermeer, de MRA en Nederland als geheel — als motor voor werkgelegenheid, internationale bereikbaarheid en vestigingsklimaat. Wij verwelkomen het dat de provincie de cumulatieve milieubelasting van Schiphol — geluid, luchtkwaliteit, fijnstof — als provinciaal belang erkent en benoemt dat Haarlemmermeer een zichtbare plek verdient in de verdeling van investeringen en kwaliteitsverbetering. Wij stellen voor om een gezonde leefomgeving ook op te nemen als zelfstandig algemeen provinciaal belang in het hoofdstuk Schiphol en omgeving, naast en gelijkwaardig aan de overige daar genoemde belangen. Daarmee krijgt het beschermen en verbeteren van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving eigenstandig gewicht in de afweging, in lijn met de positie van een gezonde leefomgeving in de Omgevingswet. Dit sluit aan bij de inzet van Haarlemmermeer voor een compacte luchthaven die stiller en duurzamer opereert, waarbij deze economische betekenis in balans is met de gezondheid, leefbaarheid en het welzijn van inwoners en ondernemers. Wij voeren hierover reeds gesprekken met het Rijk en met u, onder meer in het kader van de gezamenlijke ambitie van Schiphol en Haarlemmermeer om te komen tot een geactualiseerd omgevingsplan voor het Schipholgebied. Wij zien de uitkomsten hiervan graag verankerd in zowel de definitieve omgevingsvisie Noord-Holland, als in de uitvoeringsagenda NOVEX Schipholregio. Gezonde leefomgeving op te nemen als zelfstandig algemeen provinciaal belang in het hoofdstuk Schiphol en omgeving, naast en gelijkwaardig aan de overige daar genoemde belangen	Wij onderschrijven het belang dat Haarlemmermeer hecht aan een gezonde leefomgeving in de Schipholregio. Een gezonde leefomgeving is in de Omgevingsvisie reeds als provinciaal belang geborgd en is in het hoofdstuk Schiphol en omgeving verder uitgewerkt als een centrale regionale opgave. Daarbij zetten wij in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit, vermindering van de gezondheidsbelasting en een ontwikkeling waarbij de milieubelasting afneemt en de milieucontouren rond Schiphol krimpen. Daarmee krijgt gezondheid een volwaardige plaats naast bereikbaarheid, economie en ruimtelijke ontwikkeling. Een afzonderlijke toevoeging van een nieuw provinciaal belang is daarom niet nodig. De Omgevingsvisie vormt daarbij het strategische kader; de concrete uitwerking vindt samen met de betrokken partijen plaats. Wij willen de samenhang tussen de ontwikkeling van Schiphol, woningbouw, bereikbaarheid, gezondheid, landschap en leefomgevingskwaliteit samen met Haarlemmermeer, het Rijk, Schiphol en andere betrokken partijen verder uitwerken. De gesprekken over een geactualiseerd omgevingsplan voor het Schipholgebied zijn daarvan een concreet voorbeeld. De provincie brengt daarin haar provinciale belangen en randvoorwaarden in. Ook binnen NOVEX Schipholregio blijven we gezamenlijk werken aan de vertaling van deze uitgangspunten naar uitvoering en concrete afspraken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	5	De ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland gaat uit van een groei van het aantal reizigers dat op Schiphol de reis begint of eindigt van 43,6 miljoen in 2025 naar circa 65 miljoen in 2050. Wij constateren dat dit scenario aanzienlijk lager ligt dan de bandbreedte van 70 tot 90 miljoen passagiers waarmee Haarlemmermeer rekening houdt in de Nota van Uitgangspunten (NvU) voor het Ruimtelijk Ontwikkelingsplan Schiphol (ROP). Dit verschil is niet louter cijfermatig: het bepaalt in belangrijke mate de opgaven op het gebied van geluid, luchtkwaliteit, externe veiligheid, bereikbaarheid en ruimtebeslag waarmee onze gemeente wordt geconfronteerd, en daarmee ook de zwaarte van de opgaven die de provincie in deze Omgevingsvisie aan Haarlemmermeer toedeelt. Wij vragen de provincie om in de omgevingsvisie Noord-Holland en de onderliggende omgevingseffectrapportage te motiveren op welk groeiscenario wordt gestuurd, dit scenario te toetsen aan de meest actuele inzichten — waaronder de bandbreedte die Haarlemmermeer in de NvU voor het ROP hanteert — en de ruimtelijke en milieueffecten van beide scenario's inzichtelijk te maken. Zolang deze discrepantie onopgehelderd blijft, bestaat het risico dat de leefbaarheids- en capaciteitsopgaven voor Haarlemmermeer in de omgevingsvisie Noord-Holland worden onderschat. Ook op dit thema geldt dat de balans tussen economie en leefomgeving alleen wordt geborgd wanneer de provincie, naast het stellen van kaders, zelf een actieve en zichtbare rol pakt in de uitvoeringsagenda NOVEX Schipholregio.	Wij herkennen het belang van een helder en consistent uitgangspunt voor de toekomstige ontwikkeling van de passagiersstromen op Schiphol. Naar aanleiding van de zienswijzen is de tekst in de Omgevingsvisie op dit punt verduidelijkt. Daarbij wordt nu expliciet onderscheid gemaakt tussen het totale aantal passagiers op Schiphol en het aantal zogenoemde O&D-passagiers: reizigers die hun reis op Schiphol beginnen of eindigen. De circa 65 miljoen passagiers in 2050 betreft de verwachte ontwikkeling van het aantal O&D-passagiers en is daarmee niet rechtstreeks vergelijkbaar met een bandbreedte voor het totale aantal passagiers. In de aangepaste Omgevingsvisie is opgenomen dat het totale aantal passagiers bij een begrensd aantal vliegtuigbewegingen door grotere vliegtuigen en een hogere bezettingsgraad kan toenemen tot ten minste circa 90 miljoen per jaar in 2050. Het aantal O&D-passagiers kan daarbij groeien tot circa 65 miljoen. Daarmee sluit de Omgevingsvisie aan bij de constatering van Haarlemmermeer dat bij de ruimtelijke ontwikkeling rekening moet worden gehouden met aanzienlijk grotere passagiersstromen. Juist de groei van het aantal O&D-passagiers is relevant voor de landzijdige bereikbaarheid, omdat deze reizigers gebruikmaken van het weg- en OV-systeem rond Schiphol. De Omgevingsvisie benoemt daarom expliciet de gevolgen voor bereikbaarheid, woningbouw, leefomgevingskwaliteit, energie en ruimtegebruik als samenhangende regionale opgave. De genoemde aantallen vormen geen afzonderlijke beleidsmatige groeiscenario's waarop de provincie stuurt. De ontwikkeling van het aantal vliegtuigbewegingen en de gebruiksruimte van Schiphol worden in belangrijke mate door het Rijk bepaald. De Omgevingsvisie brengt in beeld welke ruimtelijke opgaven ook bij een begrensd aantal vliegtuigbewegingen kunnen ontstaan. De zienswijze heeft geleid tot verduidelijking van de verschillende passagiersbegrippen en de ruimtelijke gevolgen daarvan in de Omgevingsvisie.
ZW_0086	6	De uitkomsten van het gezamenlijk met Schiphol en Haarlemmermeer op te stellen geactualiseerde omgevingsplan Schipholgebied te verankeren in zowel de definitieve omgevingsvisie Noord-Holland als de uitvoeringsagenda NOVEX Schipholregio, zodra deze beschikbaar zijn. • Op korte termijn een expliciete positie in te nemen over de reservering Schiphol Noordwest, die — net als de havenreservering Houtrakpolder, waarop wij verderop in deze zienswijze uitgebreid ingaan — vooralsnog geen einddatum kent en daarmee langdurige onzekerheid creëert voor omliggende ontwikkelingen. • Deze reservering te koppelen aan een concrete besluitvormingshorizon, en helder te maken welke ruimtelijke gevolgen dit heeft voor aangrenzende ontwikkelingen in Haarlemmermeer — waaronder PARK21 — als onderdeel van het integrale plan voor de Schipholregio. • Te motiveren op welk groeiscenario de omgevingsvisie Noord-Holland precies stuurt en het huidige cijfer van 43,6 -> 65 miljoen expliciet te onderbouwen, dat te toetsen aan het scenario aan de bandbreedte van 70-90 miljoen die wij hanteren in de Nvü ROP en milieueffecten van béide scenario's in de Omgevingsvisie en de OER inzichtelijk te maken, zodat niet één laag scenario de basis vormt voor de hele Schiphol-paragraaf.	Wij onderschrijven het belang van een gezamenlijke ruimtelijke uitwerking van Schiphol en zijn omgeving. De Omgevingsvisie zet daarom in op een integraal plan voor Schiphol en omgeving, in samenhang met de gebiedsgerichte samenwerking binnen NOVEX Schiphol. Daarbij worden de ontwikkeling van de luchthaven, bereikbaarheid, woningbouw, energie, landschap, economie en leefomgevingskwaliteit in samenhang bezien. De verdere uitwerking hiervan vindt samen met Haarlemmermeer, het Rijk, Schiphol en andere betrokken partijen plaats. Het geactualiseerde omgevingsplan voor het Schipholgebied kan daarbij een belangrijke bouwsteen vormen. Omdat dit nog in ontwikkeling is, kan op de inhoud daarvan in de Omgevingsvisie niet worden vooruitgelopen. Naar aanleiding van de zienswijzen is de positie van Schiphol Noordwest in de Omgevingsvisie nader toegelicht. De reservering blijft gehandhaafd zolang onvoldoende duidelijkheid bestaat over de langetermijnbehoefte van Schiphol en de ruimtelijke consequenties daarvan. Het gebied kan mogelijk nodig zijn als schuifruimte gedurende de langdurige vernieuwing van Schiphol Centrum en kan op langere termijn een rol spelen bij de ontwikkeling van de luchthaven. Met de reservering wordt niet vooruitgelopen op een besluit over daadwerkelijke ontwikkeling van Schiphol Noordwest. Een eventuele ontwikkeling vraagt om een integrale ruimtelijke afweging. Een concrete besluitvormingshorizon voor het vervallen of benutten van de reservering kan op dit moment niet worden vastgelegd, omdat deze mede afhankelijk is van de toekomstige ruimtelijke behoefte van Schiphol en besluitvorming waarvoor het Rijk bevoegd is. De effecten op omliggende functies worden bij een eventuele verdere uitwerking integraal betrokken. PARK21 is in de aangepaste Omgevingsvisie expliciet benoemd als een van de grotere landschappelijke structuren die behouden en versterkt moeten worden. Voor de passagiersontwikkeling is de Omgevingsvisie eveneens verduidelijkt. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen het totale aantal passagiers, dat richting 2050 kan toenemen tot ten minste circa 90 miljoen, en het aantal O&D-passagiers, dat kan toenemen tot circa 65 miljoen. Het gaat daarmee niet om twee concurrerende groeiscenario's, maar om twee verschillende indicatoren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	7	Mobiliteit: OV-verbinding OVAH, regionaal wegennet en samenwerking met het Rijk Een sterke openbaarvervoerverbinding tussen Amsterdam, Schiphol en Hoofddorp is randvoorwaardelijk voor zowel de voorziene grootschalige woningbouw in Haarlemmermeer als de verdere ontwikkeling van Schiphol: zonder deze schaalsprong in het OV kunnen beide opgaven niet op de voorziene schaal en in het voorziene tempo worden gerealiseerd. Wij onderschrijven dan ook het belang van de realisatie van deze verbinding. In de governance van het project OVAH, een MIRT-verkenning waarin Rijk en regio samenwerken, heeft het bestuurlijk overleg — waarin provincie en gemeente beide zitting hebben — inmiddels meermaals uitgesproken dat een (grotendeels) bovengrondse metroverbinding het enige alternatief is. Wij onderschrijven, samen met de provincie, het standpunt dat deze metroverbinding wordt doorgetrokken tot Hoofddorp. Een voorkeursbeslissing over het eindpunt wordt eind 2026 verwacht, vrijwel gelijktijdig met de voorziene vaststelling van de definitieve omgevingsvisie Noord-Holland. De bekostiging hiervan is in de Plan-MER ((Milieueffectrapportage voor plannen) door alle betrokken partijen als oplosbaar aangemerkt. Wij vragen de provincie te borgen dat de OV-opgave — inclusief de doortrekking tot Hoofddorp waarvoor wij ons, samen met de provincie, uitspreken — onverkort als provinciaal belang in de omgevingsvisie Noord-Holland wordt verankerd. De provincie is zelf partner in OVAH en kan vanuit die rol in het Bestuurlijk Overleg MIRT Noordwest-Nederland bijdragen aan een tijdige voorkeursbeslissing, waarbij ook de Haarlemmermeerse woningbouw- en Schipholopgave nadrukkelijk in de afweging wordt betrokken.	Wij delen de constatering dat bereikbaarheid belangrijk is voor zowel de woningbouwopgave in Haarlemmermeer als het functioneren en de verdere ontwikkeling van de Schipholregio. In de definitieve Omgevingsvisie is daarom expliciet opgenomen dat wij inzetten op een structurele versterking van het openbaar vervoer, waaronder de doortrekking van de Noord/Zuidlijn via Schiphol tot en met Hoofddorp. Daarnaast zetten wij in op versterking van de oost-westverbindingen, een betere aansluiting richting Zuid-Holland, de HOV-structuur rond Schiphol en fiets- en langzaamverkeerroutes. De woningbouwlocaties aan de westflank van Haarlemmermeer vragen daarbij specifiek om een hoogwaardige OV-ontsluiting. De Omgevingsvisie loopt niet vooruit op de voorkeursbeslissing en de verdere planuitwerking binnen OVAH. De exacte ruimtelijke reserveringen voor tracé, stations en eventuele opstelvoorzieningen worden in dat proces nader bepaald en vervolgens, waar nodig, juridisch-planologisch geborgd. Provincie en gemeente trekken hierin gezamenlijk op. Ook de relatie met het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies wordt in de Omgevingsvisie expliciet onderkend. Wij herkennen daarnaast de toenemende druk op het regionale en nationale wegennet. De provincie is verantwoordelijk voor haar eigen wegen en werkt bij de programmering daarvan vanuit de samenhang tussen bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefomgeving en ruimtelijke ontwikkelingen. De Omgevingsvisie is echter geen investeringsprogramma waarin reeds afzonderlijke maatregelen aan de N201, N205 en N207 of een nieuwe Ringvaartverbinding worden vastgelegd. Deze opgaven worden verder betrokken bij de provinciale mobiliteitsprogrammering, gebiedsontwikkelingen en het Mobiliteitsprogramma van Eisen. De aansluitingen op het hoofdwegennet zijn een verantwoordelijkheid van het Rijk; knelpunten daarop brengen wij samen met Haarlemmermeer en andere regionale partners in bij het Rijk en in het MIRT. De Omgevingsvisie benoemt bereikbaarheid nadrukkelijk als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de verschillende overheden. Mobiliteit wordt daarbij niet als een afzonderlijke opgave beschouwd. In de verdere uitwerking van de Schipholregio willen wij samen met Haarlemmermeer, het Rijk, Schiphol en andere partners de ontwikkeling van luchthaven, woningbouw en economische functies verbinden aan de benodigde OV-, weg-, fiets- en energie-infrastructuur. Waar deze uitwerking vraagt om ruimtelijke borging, wordt ook de aansluiting gezocht bij de gemeentelijke omgevingsplannen en andere instrumenten van de Omgevingswet.
ZW_0086	8	Wij nemen kennis van de spanning tussen een van de OVAH-varianten — de beoogde opstellocatie ten zuiden van de Geniedijk — en de United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)-status van de Stelling van Amsterdam/Hollandse Waterlinies, zoals de visie ook aankaart. Wij vragen de provincie om dit gesprek met het Rijk voortvarend te voeren en de uitkomst te betrekken bij de planuitwerking, zodat de UNESCO-kwestie geen vertragingsfactor wordt, welke OVAH-variant ook wordt gekozen.	In de MIRT-verkenning is inderdaad geconstateerd dat er bij Hoofddorp een spanning is met het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Dit is een opgave voor de planuitwerking.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	9	Naast het regionale OV-net vraagt ook de regionale wegenstructuur aandacht. De ontwikkeling van de Multimodale Knoop Hoofddorp (MKH) is daarbij van groot belang. De N201 (Weg om de Noord), de Drie Merenweg (N205) en de Leimuiderweg (N207) zijn provinciale wegen die nu al de verkeersdruk van Schiphol, bedrijventerreinen, datacenters en groeiende kernen rond Hoofddorp opvangen. Wij constateren dat de omgevingsvisie Noord-Holland deze cumulatieve druk niet benoemt, terwijl de provincie hier zelf wegbeheerder is en dus rechtstreeks kan sturen op capaciteit en investeringen. Mede in samenhang met de door de provincie eveneens als belangrijk erkende gebiedsontwikkeling Haarlemmermeer-West, is een oplossing nodig voor de verbetering van de oost-westverbinding tussen de Bollenstreek en Haarlemmermeer. Doorgaand verkeer dient om de dorpen en wijken heen te worden geleid, om de leefbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming te borgen. Realisatie van een extra oeververbinding ten zuiden van Lisse blijft noodzakelijk, evenals de verbreding van de Elsbroekerbrug (N207) en het doortrekken van de N207 naar de N206. De aansluitingen op het hoofdwegennet — de A4, AS, A9, A44 en A200 rond Hoofddorp — zijn Rijksinfrastructuur. De cumulatieve groei die de omgevingsvisie Noord-Holland aan Haarlemmermeer toedeelt, vraagt om een gezamenlijke inzet van provincie en Rijk om deze aansluitingen tijdig te laten meegroeien, via het Mobiliteitsfonds en het MIRT. De A4 en A9 zijn nu al dagelijks overbelast, dat wil zeggen boven de I/C-waarde, met veel verliesuren en maatschappelijke kosten tot gevolg. Dit staat in schril contrast tot de noodzakelijke bereikbaarheid van Schiphol, de logistiek en grote inkomende en uitgaande pendel van onze arbeidsmarkt. Wij vragen de provincie om: • De doortrekking van de metro tussen Amsterdam, Schiphol en Hoofddorp in de omgevingsvisie Noord-Holland te verankeren als provinciaal belang, en zich samen met de gemeente in het Bestuurlijk Overleg MIRT Noordwest-Nederland in te zetten voor een tijdige voorkeursbeslissing. • De ruimtelijke reservering die nodig is voor de doortrekking van de metro tot Hoofddorp in de omgevingsvisie Noord-Holland te borgen. • Op korte termijn met het Rijk tot een oplossing te komen voor de spanning tussen de beoogde opstellocatie van de metro ten zuiden van de Geniedijk en de UNESCO- Werelderfgoed-status van de Stelling van Amsterdam/Hollandse Waterlinies, zodat deze kwestie de planuitwerking van de metro naar Hoofddorp niet vertraagt. • De capaciteitsdruk op de provinciale wegenstructuur rond Hoofddorp — Weg om de Noord (N201), Drie Merenweg (N205), Leimuiderweg (N207) — mede te erkennen als gevolg van de eigen provinciale opgaven, en hiervoor als wegbeheerder een investeringsprogramma op te nemen.	In het MIRT-onderzoek ZWASH zijn diverse oplossingsrichtingen voor het hoofdwegennet verkend. Deze hebben niet geleid tot het starten van een verkenning; het vraagstuk heeft een plaats in de update van het Multimodaal Toekomstbeeld. In de Netwerkstudie Haarlemmermeer hebben we geconstateerd dat er in principe restcapaciteit aanwezig is op de N201, N205 en N207. Met beperkte aanpassingen kunnen de woningbouwlocaties Lisserbroek 1e fase, Nieuw-Vennep West en de herontwikkelingslocaties Cruquius hierop goed ontsloten worden. Op dit moment zien wij geen aanleiding voor nadere studies om de capaciteit te verruimen, nog los van de vraag of die ruimtelijk inpasbaar zijn en betaalbaar. Met de gemeente Haarlemmermeer zijn wij in gesprek om te bezien of een eventuele verdubbeling van de N205 naar 2x2 voor de toekomst mogelijk moet blijven, gelet ook op de ruimte die de woningbouw Nieuw-Vennep West vraagt. Een verbinding tussen de A44 en de N208, met extra oeververbinding ten zuiden van Lisse heeft onvoldoende oplosbaar vermogen, ook in relatie tot de kosten. In het samenwerkingsverband Noordelijke Duin- en Bollenstreek en Haarlemmermeer ‘op weg tussen Duin, Bollen en Polder’ studeren wij op bereikbaarheidsopgaven en mogelijke oplossingen. De verbreding van de Elsbroekerbrug en het doortrekken van de N207 naar de N206 kunnen in beeld komen als mogelijke oplossingsrichting. De doortrekking van de metro naar Schiphol en Hoofddorp is onderdeel van de MIRT-verkenning openbaarvervoer verbinding Amsterdam-Haarlemmermeer (OVAH). Wij blijven inzetten op een verlenging van de metro naar Hoofddorp. Dat neemt niet weg dat op basis van de verkenning een verlenging tot Schiphol het voorlopig voorkeursalternatief zal kunnen zijn. In de MIRT-verkenning is inderdaad geconstateerd dat er bij Hoofddorp een spanning is met het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Dit is een opgave voor de planuitwerking

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	10	Energietransitie: netcongestie als randvoorwaarde voor alle opgaven De omgevingsvisie Noord-Holland noemt energietransitie als een van de opgaven waarvoor Haarlemmermeer aan de lat staat, naast woningbouw, Schiphol, piekwaterberging en glastuinbouwtransformatie. Wij constateren dat dit thema, in tegenstelling tot de andere opgaven, in de visie geen eigen uitwerking krijgt — terwijl het in de praktijk een randvoorwaarde is voor vrijwel alle andere opgaven die de provincie aan de gemeente toedeelt. Het elektriciteitsnet in Haarlemmermeer zit op veel plaatsen aan zijn maximale capaciteit. Dit wordt vooral veroorzaakt door de gecombineerde en snel gegroeide vraag van datacenters, woningbouwprojecten en glastuinbouwbedrijven. Volgens het meest recente onderzoek van de netbeheerders is de uitbreiding van het elektriciteitsnet in Noord-Holland Zuid naar verwachting pas gereed tussen 2033 en 2036. Zolang deze uitbreiding niet is gerealiseerd, komen aanvragen voor een nieuwe of zwaardere aansluiting op een wachtlijst en is toewijzing afhankelijk van landelijke regels voor maatschappelijke prioritering. Dit raakt rechtstreeks aan de andere opgaven in deze zienswijze. Het datacenterbeleid wijst Haarlemmermeer tot 2030 aan als vestigingslocatie, zonder dat de visie ingaat op de vraag of daarvoor tijdig voldoende nettransportcapaciteit beschikbaar is. Ook de woningbouwopgave van bijna 275.000 woningen en de transformatie van vrijkomende glastuinbouwlocaties vragen om elektrische aansluitcapaciteit die op dit moment niet gegarandeerd is. Concreet heeft Haarlemmermeer, samen met de netbeheerders, al fors geïnvesteerd in het verlichten van deze druk: het nieuwe onderstation aan de Incheonweg (Rozenburg-Zuid) is in 2026 gereedgekomen, en ook het nieuw te bouwen 380kV-hoogspanningsstation A9 Zuid, waarvan de locatie mede in de Houtrakpolder wordt gezocht en dat tevens is voorzien als aanlandingspunt voor wind op zee.Ons Wij onderschrijven het uitgangspunt dat het energiesysteem van de toekomst sturend is voor de ruimtelijke ordening, zodat ruimtelijke en economische ontwikkelingen daar plaatsvinden waar energie beschikbaar is, vraag en aanbod bij elkaar komen, en de maatschappelijke kosten van netinvesteringen en de ruimtelijke impact van infrastructuur worden beperkt. Voor de energetische clusters die de provincie aanwijst, is dit uitgangspunt naar onze mening echter alleen houdbaar wanneer vestiging daadwerkelijk gekoppeld is aan aansluiting op het transformatorstation van het eigen cluster.	De thema's energie en energietransitie zijn opgenomen in het afwegingscriterium 4 en paragraaf 6.7 (was 5.7) van deze energievisie. Daarnaast is energie inderdaad ook onderdeel van diverse andere thema's zoals wonen en digitale infrastructuur. Wij begrijpen de zorgen van de indiener over het zeer volle elektriciteitsnet in Noord-Holland en de gevolgen hiervan voor maatschappelijke opgaven in uw gemeente. Het thema energie(transitie) zal verdere uitwerking krijgen in onder andere het nog op te stellen Programma Energie dat na vaststelling van deze visie wordt opgesteld. In mei 2026 hebben wij ingestemd met de verdere uitwerking van de locatie voor A9-Zuid, gedeeltelijk in het Westelijk Havengebied en het het Groene Schip midden. Het projectbesluit hiervoor is voorzien eind 2027. Wat betreft het datacenterbeleid stelt de Omgevingsvisie overigens niet dat gemeente Haarlemmermeer tot 2030 aangewezen wordt als locatie, zónder dat daarbij ingegaan wordt op de vereiste netcapaciteit. Het datacenterbeleid gaat ervan uit dat àls er een aanvraag komt voor een nieuw datacenter (of een uitbreiding van een bestaand datacenter), dit alleen bij de aangewezen datacenterclusters in NH kan (waaronder Haarlemmermeer), mits er daar ook voldoende netcapaciteit beschikbaar is. Wij vragen de indiener de aandachtspunten met betrekking tot sturing en de aansluiting op eigen cluster ipv het leggen van lange verbindingen te agenderen in de besprekingen over het programma Energie.
ZW_0086	10a	In de praktijk zien wij dat de energievraag op sommige clusters zo groot wordt, dat alsnog extra capaciteit wordt aangevoerd vanaf andere, verderop gelegen knooppunten — via nieuwe, omvangrijke kabeltracés. Daarmee wordt het doel van het clusterprincipe ondergraven: dit principe is juist bedoeld om nieuwe, grote kabeltracés en de bijbehorende ruimtelijke impact en maatschappelijke kosten te voorkomen. Als knooppunten alsnog capaciteit van elkaar overnemen via lange nieuwe tracés, ontstaat toch precies die impact en die kosten die het clusterprincipe zou moeten beperken. Voor Haarlemmermeer is in dit verband ook de aanlanding van wind op zee relevant, met mogelijke gevolgen voor het hoogspanningsstation Vijfhuizen en de omliggende ruimte, waaronder bedrijventerrein De Liede/Polanenpark. In de MRA wordt al 2,1 GW aangeland bij Wijk aan Zee; de provincie streeft aanvullend naar één aanlanding van 2 GW bij Westpoort (A9 Zuid) en één aanlanding van 700 MW bij station Velsen, waarbij station Vijfhuizen als alternatief voor deze laatste aanlanding wordt genoemd, mits dit uit onderzoek haalbaar en wenselijk blijkt. Wij onderschrijven het uitgangspunt dat nieuwe aanlandings- en opwekcapaciteit wordt afgestemd op de daadwerkelijke ontwikkeling van de vraag, zodat onnodige ruimtelijke impact op omliggende gebieden zoals De Liede/Polanenpark wordt voorkomen.	Zie beantwoording bij ZW_0086 10

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	11	Westeinderscheg: van aangescherpte intentie naar harde borging De omgevingsvisie Noord-Holland beschrijft de Westeinderscheg als onderdeel van het groenblauwe raamwerk rond Schiphol, met aandacht voor de overgangszone als aparte ruimtelijke categorie en het risico van versnippering door bijkomende stedelijke voorzieningen in de randen van de scheg. De visie kondigt aanvullend beleid aan voor deze overgangszones. Wij constateren dat de Westeinderscheg niet als harde ruimtelijke reservering is opgenomen in de omgevingsverordening. De aangekondigde nadere beleidsuitwerking voor overgangszones en scheggen ontbeert een concreet tijdpad en een financieringsverplichting. Dit is onvoldoende gegeven de druk die op dit moment al bestaat vanuit woningbouwontwikkelingen in de westflank, Schiphol en logistieke uitbreidingen. Wij vragen de provincie om: • De Westeinderscheg als harde ruimtelijke reservering vast te leggen in de omgevingsverordening, met een expliciet verbod op grootschalige verstedelijking. • De realisatie en versterking van de Westeinderscheg als voorwaarde te koppelen aan de investeringsagenda voor de Schipholregio: elke grootschalige ontwikkeling in de omgeving draagt bij aan de kwaliteit van de scheg. • De bekostigingsstrategie voor de scheg — die de visie zelf aankondigt — binnen één jaar na vaststelling concreet te maken, met verplichte bijdragen van provincie, Rijk, Schiphol en private partijen. • In overleg met de betrokken gemeenten een gebiedsprogramma voor de Westeinderscheg op te stellen, met een vastgesteld tijdpad. De Westeinderscheg is geen sluitpost van de ruimtelijke ordening in dit gebied, maar een structurerende drager. Wij vragen de provincie dit ook zo te erkennen en te behandelen in de omgevingsvisie Noord-Holland.	Het gebiedsprogramma Westeinderscheg is een samenwerking tussen de gemeenten en de provincie met als doel een groen blauwe verbinding te creeeren in het gebied. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Voor de Westeinderscheg vindt de doorwerking in het gebiedsprogramma van de Westeinderscheg plaats en niet in de Omgevingsvsie. U verzoek voor harde ruimtelijke reserveringen zal dan ook eerst in het programma afgestemd moeten worden. Het klopt dat de financiele middelen voor projectrealisatie voor de Westeinderscheg ontbreken. Daarom gaan we samen met de NOVEX MRA en het Rijk gezamenlijk werken aan een bekostigingsstrategie voor het gebied. Er is bestuurlijk afgesproken met de bestuurders van de gebiedsprogramma, waaronder uw gemeente, om voorlopig vast te houden aan het bestaande gebiedsprogramma.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	12	Houtrakpolder: havenreservering in strijd met actuele maatschappelijke opgaven De herziening van de omgevingsvisie Noord-Holland vormt een belangrijk moment om de uitkomsten van nationale en regionale beleidsontwikkelingen duurzaam te verankeren in de ruimtelijke hoofdstructuur van Noord-Holland. Voor Haarlemmermeer is daarbij van belang dat de keuzes die worden gemaakt in het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied (NZKG), de nationale ruimtelijk-economische strategie en de vaststelling van de fysieke contour van het NZKG op consistente wijze worden door vertaald in het provinciale beleid. De provincie heeft als gebiedsregisseur een belangrijke rol bij het integraal afwegen van economische ontwikkeling, waterveiligheid, klimaatadaptatie, landschap, natuur en zorgvuldig ruimtegebruik. De Houtrakpolder is aangewezen als noodoverloop-zoekgebied voor piekwaterberging. Wij onderschrijven het belang van deze functie: het klimaat verandert, de zeespiegel stijgt en de kans op extreme neerslag en hoge afvoerpieken neemt toe. Piekwaterberging is daarmee geen optionele opgave, maar een noodzakelijke investering in de waterveiligheid van de regio. Het advies van de Deltacommissaris en het Deltaprogramma is in dit verband helder: potentiële locaties voor piekwaterberging moeten niet pas worden aangewezen wanneer ze daadwerkelijk nodig zijn, maar dienen nu al ruimtelijk te worden gereserveerd en vrijgehouden van onomkeerbare ontwikkelingen. Dat sluit expliciet aan bij het principe dat water en bodem sturend zijn in de ruimtelijke ordening — het principe dat de provincie als tweede afwegingsprincipe centraal stelt in deze visie. Juist de integrale gebiedsafweging die de provincie als regisseur behoort te maken, biedt aanleiding om de historische havenreservering voor de Houtrakpolder opnieuw en kritisch te beoordelen in het licht van deze actuele maatschappelijke opgaven. De omgevingsvisie Noord-Holland handhaaft voor het noordelijke deel van de Houtrakpolder echter een strategische havenreservering die pas vervalt als elders in het NZKG voldoende nautische, fysieke en milieuruimte voor de energie- en circulaire transitie is aangetoond — een voorwaarde zonder einddatum en zonder afdwingbare termijn. Dit is niet consistent met het advies van het Deltaprogramma, de uitkomsten van het Ontwikkelperspectief NZKG en de nationale ruimtelijk-economische strategie. Zolang deze reservering gehandhaafd blijft, is de Houtrakpolder planologisch bezwaard met meerdere, deels onderling strijdige functies: piekwaterberging, de havenreservering, én — zoals blijkt uit de gebiedsagenda van het Noordzeekanaalgebied — een mogelijke locatie voor het nieuwe 380kV-hoogspanningsstation A9 Zuid en de aanlanding van wind op zee. Deze opeenstapeling van nationale en regionale claims op één gebied maakt een integrale, gebiedsgerichte afweging — in plaats van een reeks los van elkaar staande reserveringen — des te dringender.	Wij hebben verduidelijkt dat deze randvoorwaarden gelden voor het huidige Ontwikkelperspectief NZKG, vastgesteld in 2023, en dat dit dossier onderdeel is van de gezamenlijke afspraken in het NOVEX NZKG. Deze zienswijze leidt op dit punt niet tot een inhoudelijke wijziging in de Omgevingsvisie.
ZW_0086	13	Verzilting en zoetwater: van erkenning naar uitvoeringsprogramma. De toenemende verzilting in Haarlemmermeer wordt in de visie als provinciaal belang erkend. Wij vragen de provincie: • dit te vertalen naar een concreet uitvoeringsprogramma, samen met Rijnland, Waternet en de drinkwaterbedrijven, met inzet van rijksmiddelen. De verkenning rond brak water uit Haarlemmermeer als alternatief voor industriewater in de IJmond — die de visie noemt — dient te worden versneld en voorzien van een besluitvormingstijdlijn.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0086	14	Ondergrond en polderwaterhuishouding: een ontbrekend thema Haarlemmermeer is een van de grootste diepe droogmakerijen van Nederland, met een eigenstandig boezem- en gemaalsysteem en een grotendeels onder NAP gelegen bodem. Wij constateren dat de omgevingsvisie Noord-Holland het afwegingsprincipe "water en bodem sturend" wel toepast op veenweidegebieden en verzilting, maar dat de polderspecifieke ondergrondopgaven van Haarlemmermeer zelf — waaronder bodemdaling en zetting, funderingsrisico's, kwelwater en de beheersing van het polderpeil — in de visie niet worden benoemd, terwijl deze in toenemende mate onder druk komen te staan door de voorziene verdichting, energie-infrastructuur en klimaatverandering. Wij vragen de provincie om: • De polder-specifieke waterhuishouding van Haarlemmermeer — beheer van boezem en gemalen, funderingsrisico's door bodemdaling en kwelwater — als eigenstandig aandachtspunt te erkennen binnen het afwegingsprincipe "water en bodem sturend", naast de al benoemde veengebieden en verzilting. • Bij de uitwerking van de woningbouw-, energie- en glastuinbouwopgaven voor Haarlemmermeer expliciet te toetsen op de gevolgen voor het polderpeil en de ondergrond, in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland.	De afwegingsprincipes gelden generiek voor de gehele provincie. Lokale of sprrecifieke vraagstukken, zoals de indiener deze voorstelt voor de Haarlemmermeer, horen hier niet in thuis, ook niet bij het onderdeel keuzes die hieruit volgen. Daarbij behoort funderingsproblematiek niet tot de taken en bevoegdheden van de provincie. Het afwegingsprincipe Water en Bodem als ordenend principe moet er voor zorgen dat bij elke ontwikkeling water en bodem onderdeel wordt van de ordening.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	15	Wij vragen de provincie om: • PARK21 te erkennen en te borgen als onderdeel van de groenblauwe hoofdstructuur in de omgevingsvisie Noord-Holland en de Omgevingsverordening, in lijn met het eigen Programma Natuurontwikkeling. • Ook op dit thema geldt dat de balans tussen economie en leefomgeving alleen wordt geborgd wanneer de provincie, naast het stellen van kaders, zelf een actieve en zichtbare rol pakt in de uitvoeringsagenda NOVEX Schipholregio. • De recreatiegroen-behoefte die voortvloeit uit de woningbouwopgave voor Haarlemmermeer expliciet te koppelen aan de investeringsagenda voor de Schipholregio. • Zich, samen met ons als convenantpartner via het Convenant Reduceren Vogelaanvaringen Schiphol 2025-2031, in te zetten voor tijdige duidelijkheid van het Rijk over het LIB in relatie tot de verdere ontwikkeling van PARK21, zodat de natuur- en recreatieontwikkeling niet jarenlang in onzekerheid blijft. • De juridische onzekerheid over de natuurvergunning van Schiphol als expliciet risico te benoemen in de omgevingsvisie Noord-Holland, en in de uitvoeringsprogramma's een mechanisme op te nemen om de ruimtelijke en economische aannames tijdig te kunnen bijstellen, mocht deze onzekerheid leiden tot een wijziging in het aantal vliegbewegingen. • De NNN-verbindingen in en rond Haarlemmermeer expliciet aan te merken als onderdeel van de 'sommige natuurverbindingen' die de omgevingsvisie Noord-Holland zelf noemt als verbindingen die vanwege meervoudige ruimteclaims ruimtelijk gereserveerd moeten worden, in lijn met onze bestuurlijke oproep hierover van voorjaar 2026, en dit te verankeren in de Realisatiestrategie 2025 voor het NNN en de Omgevingsverordening. • Overige natuurwaarden en groenblauwe structuren in en rond Haarlemmermeer, naast de Westeinderscheg, PARK21 en de hierboven genoemde NNN-verbindingen, systematisch in beeld te brengen en te borgen in de Omgevingsverordening. Natuurontwikkeling en ecologische samenhang verdienen in de definitieve omgevingsvisie Noord-Holland een even expliciete plek als de andere opgaven die aan Haarlemmermeer worden toebedeeld, zeker nu zowel de eigen natuurambities als de externe onzekerheid rond Schiphol grote gevolgen kunnen hebben voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente.	Over NNN-verbindingen en overige NNN-ambities: deze worden uitgewerkt en zo nodig opgenomen in de omgevingsverordening. Wij onderschrijven het belang van PARK21 en de natuur- en groenblauwe verbindingen in Haarlemmermeer voor recreatie, gezondheid, klimaatadaptatie, natuur en ruimtelijke kwaliteit. In de definitieve Omgevingsvisie is PARK21 expliciet opgenomen als onderdeel van de grotere landschappelijke structuren rond Schiphol die moeten worden behouden en versterkt, samen met onder meer de Westeinderscheg, de andere scheggen, Geniepark en de ecologische verbindingen in het gebied. Wij zien PARK21 als onderdeel ban het groenblauwe raamwerk van de provincie. Dit raamwerk heeft als totaalconcept geen planologische doorwerking maar dient ter inspiratie. Onderdelen ervan zoals het NNN zijn wel beschermd. We zien het werken aan het raamwerk als een gedeelde verantwoordelijkheid van alle overheidslagen en als groeiconcept. Waar schakels ontbreken in het raamwerk kunnen deze bijvoorbeeld gekoppelden wordenwe aan de inpassings- en compensatieopgaven van grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructuur. De provincie werkt daarnaast aan het afronden en versterken van het Natuurnetwerk Nederland, inclusief natuurverbindingen. De Omgevingsvisie benoemt dat voor sommige natuurverbindingen ruimtelijke reservering nodig kan zijn omdat zij door meerdere ruimteclaims onder druk staan. Welke verbindingen dit precies betreft en welke planologische borging daarvoor nodig is, wordt in de verdere uitwerking van het natuurbeleid en in gebiedsprocessen bepaald. Voor PARK21 en andere groenblauwe structuren in Haarlemmermeer willen wij deze verdere uitwerking samen met de gemeente oppakken. Daarbij kunnen onder meer recreatiebehoefte vanuit de woningbouw, ecologische verbindingen, ruimtelijke kwaliteit en de beperkingen die samenhangen met Schiphol in samenhang worden beschouwd en waar nodig worden vertaald naar provinciale of gemeentelijke ruimtelijke instrumenten. Ook waar regels rond het luchthavengebied, waaronder het LIB, de verdere ontwikkeling raken, blijven wij samen met Haarlemmermeer het gesprek met het Rijk voeren. De juridische en beleidsmatige randvoorwaarden rond Schiphol kunnen in de tijd veranderen. Wij achten het niet passend om iedere actuele juridische onzekerheid afzonderlijk als risico in de langetermijnvisie vast te leggen. De Omgevingsvisie wordt daarom gemonitord en maakt onderdeel uit van een cyclische beleidssystematiek, zodat bij wezenlijke wijzigingen in uitgangspunten of omstandigheden beleid en uitvoeringsprogramma’s kunnen worden aangepast.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	16	Economie: datacenterbeleid en Schipholgebonden focus Wij verwelkomen de inzet op de digitale infrastructuur en onderschrijven het belang van een balans tussen het faciliteren van digitale infrastructuur en het beperken van de impact daarvan — specifiek van datacenters — op de leefomgeving en het energiesysteem. Daarbij missen wij in de omgevingsvisie Noord-Holland de erkenning dat datacenters niet alleen een zelfstandige economische activiteit zijn, maar ook een randvoorwaarde vormen voor de ontwikkeling van andere strategische sectoren in de regio, zoals biotech en zaadveredeling, die in toenemende mate afhankelijk zijn van digitale rekencapaciteit en data-infrastructuur. De provincie wil onder strikte voorwaarden ruimte geven aan datacenters, specifiek degene die bijdragen aan de Europese soevereiniteit. Tot 2030 is onze gemeente een van de drie aangewezen clusterlocaties. Ook op dit thema geldt dat de balans tussen economie en leefomgeving alleen wordt geborgd wanneer de provincie, naast het stellen van kaders, zelf een actieve en zichtbare rol pakt in de uitvoeringsagenda NOVEX Schipholregio. Wij zijn het eigen datacenterbeleid aan het evalueren en actualiseren, en hechten eraan dat de provinciale inzet op de lange termijn in samenhang met deze beleidsontwikkeling wordt vormgegeven. Wij vragen de provincie om: • Inzicht te geven in hoe zij gaat sturen op Europese soevereiniteit binnen de datacenterclusters. • Bij het sturen op datacenters in te zetten op de meest duurzame, groene en innovatieve datacenters, met maatschappelijk draagvlak en regionaal toegevoegde waarde voor de economie, zodat Noord-Holland zich ontwikkelt tot voorbeeldregio voor een kwalitatief hoogwaardige digitale economie. • Bij toekomstige locaties voor datacenters te toetsen op de beschikbare transportcapaciteit op het elektriciteitsnet, en hierbij aan te sluiten bij de gebieden die al zijn aangewezen in het datacenterbeleid. • Tijdige duidelijkheid te geven over het datacenterbeleid na 2030, zodat dit kan worden afgestemd op de actualisatie van ons eigen beleid. • Voor de Schipholgebonden economie een operationele definitie van 'Schipholgebonden' op te stellen in het vestigingsbeleid, zodat gemeenten hierop kunnen sturen in bestemmingsplan en omgevingsplan.	De provincie onderschrijft het belang van een betrouwbare en toekomstbestendige digitale infrastructuur. Datacenters zijn belangrijk voor digitale diensten, maatschappelijke weerbaarheid en economische sectoren die afhankelijk zijn van data en rekencapaciteit. Tegelijkertijd vragen datacenters veel ruimte, energie en zoetwater. Daarom biedt de provincie alleen onder strikte voorwaarden ruimte voor uitbreiding, volgens het clusterprincipe, waaronder in de gemeente Haarlemmermeer. De provincie wil ruimte bieden aan digitale infrastructuur die kan bijdragen aan Europese soevereiniteit en strategische autonomie. De mogelijkheden om hierop te sturen vragen echter om nadere uitwerking. De provincie kan op grond van de Europese Dienstenrichtlijn niet sturen op economische ordening of op de herkomst van individuele ondernemingen. De uitwerking van Europese soevereiniteit vraagt daarom ook inzet en keuzes op Rijks- en Europees niveau. De verdere uitwerking van de provinciale sturing op digitale infrastructuur en datacenters krijgt een plaats in het nieuwe Programma Economie. Bij de afweging over eventuele nieuwe datacenterontwikkelingen is de beschikbare transportcapaciteit op het elektriciteitsnet een belangrijk aandachtspunt. Clustering bij energieknooppunten blijft daarbij het uitgangspunt. Nieuwe ontwikkelingen moeten altijd worden afgewogen tegen andere grote energievragers en de noodzakelijke, tijdige uitbreiding van de energie-infrastructuur. De provincie ziet het belang van samenhang tussen het provinciale datacenterbeleid, gemeentelijke beleidsactualisaties en de Uitvoeringsagenda NOVEX Schipholregio en zal de gemeente betrekken bij de verdere uitwerking van het Programma Economie. De provincie onderschrijft dat het begrip ‘Schipholgebonden’ nader moet worden geoperationaliseerd om er in het vestigingsbeleid en de ruimtelijke planvorming goed op te kunnen sturen. In de Omgevingsvisie kiezen we ervoor de schaarse ruimte rond Schiphol gericht in te zetten voor activiteiten waarvoor de nabijheid van de luchthaven aantoonbare meerwaarde heeft. Schipholgebonden bedrijvigheid krijgt daarbij prioriteit. De verdere uitwerking van het selectieve vestigingsbeleid krijgt een plaats in het nieuwe Programma Economie. Daarbij zullen we, in samenwerking met Haarlemmermeer en andere regionale partners, nader uitwerken aan welke criteria bedrijvigheid moet voldoen om als Schipholgebonden te worden aangemerkt. Die criteria moeten gemeenten voldoende houvast bieden om hier in hun ruimtelijke en economische beleid op te kunnen sturen.
ZW_0086	17	Glastuinbouw en Greenport Aalsmeer: transformatiekaders ontbreken De visie vermeldt de Van Meer naar Beter'-aanpak expliciet. Wij verwelkomen dit, maar wij vragen de provincie om: • heldere kaders voor de transformatiemogelijkheden van vrijkomende glastuinbouwlocaties. Gezien de beperkingen die nabijheid van de luchthaven oplegt aan woonfuncties, dient de provincie aan te geven welke alternatieve functies op vrijkomende glaslocaties wél mogelijk zijn, hoe dit wordt geborgd in het omgevingsplan en wie de bijbehorende plankosten draagt.	De provincie geeft kaders voor de glastuinbouwconcentratiegebieden, waarbinnen de gemeenten handelen. Waar (verouderd) glas ligt in niet-concentratiegebieden of waar we transformatie willen toestaan, is het aan de gemeente welke functies daar dan moeten landen. Veelal legt het LIB hier echter beperkingen op. Als transformatie gewenst is, stelt de betreffende gemeente daartoe een visie op, die met de provincie wordt afgestemd. Hierin kunnen ook de provinciale regels met betrekking tot ontwikkelingen in landelijk gebied worden meegenomen

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	18	Leefbaarheid, gezondheid en sociale infrastructuur: erkenning zonder uitvoering De omgevingsvisie Noord-Holland benoemt leefbaarheid als eerste en centrale uitgangswaarde: "we houden de mensen die nu en in de toekomst in Noord-Holland werken en leven voor ogen". De visie erkent ook expliciet dat in de omliggende kernen van Schiphol de leefbaarheid en vitaliteit onder druk staan, en dat verbetering van sociale en culturele infrastructuur en bereikbaarheid van voorzieningen noodzakelijke ingrepen zijn om de leefbaarheid van kernen op peil te houden. Wij constateren dat deze erkenning nergens wordt vertaald naar concrete provinciale inzet of financiering. Voor Haarlemmermeer is de leefbaarheidsdruk meervoudig en cumulatief. De provincie vraagt om grootschalige woningbouw in diezelfde gemeente, waarmee de bevolking sterk groeit en de druk op voorzieningen, groen, sport en sociale cohesie verder toeneemt. Tegelijkertijd kent de gemeente Haarlemmermeer al uitdagingen wat betreft de gezonde leefomgeving (zie volgende alinea). De visie onderkent dit risico — zij stelt zelf dat bij stedelijke verdichting woningbouw en economische functies vaak voorrang krijgen waardoor groen en recreatieruimte afnemen — maar biedt geen antwoord voor de Schipholregio specifiek. Ook hier geldt dat de provincie, naast het stellen van kaders, zelf medeverantwoordelijkheid draagt voor het waarborgen van de leefbaarheid in de kernen die de zwaarste lasten van de regionale opgaven dragen. Wij vragen de provincie om: • Te borgen dat investeringen in groen, sport, en sociale en culturele voorzieningen evenredig meegroeien met de woningbouw- en Schipholopgave die de provincie aan Haarlemmermeer toedeelt. • Een hittestresskaart voor Haarlemmermeer op te stellen als onderdeel van de klimaatadaptatiestrategie, en kaders te stellen voor vergroening van nieuwbouwwijken en bestaande kernen als maatregel tegen hittestress. • Gemeenten te ondersteunen — financieel en instrumenteel — bij de sociale opgave om nieuwe en bestaande bewoners aan de gemeente te binden, als onderdeel van de uitvoeringsprogramma's bij de Omgevingsvisie." Wij benadrukken dat leefbaarheid niet alleen een ruimtelijke opgave is, maar ook een sociale. Een groeiende gemeente heeft een divers en betaalbaar woningaanbod nodig, maar ook een sociaal weefsel dat de groei kan dragen. De provincie dient in haar uitvoeringsprogramma's aandacht te besteden aan de samenhang tussen fysieke inrichting en sociale cohesie, en gemeenten te ondersteunen bij de opgave om nieuwe en bestaande bewoners aan de gemeente te binden.	De gevraagde toezeggingen zijn te specifiek voor de omgevingsvsie. Daarnaast zien wij vanuit de sturingsfilosofie op de genomende onderdelen een duidelijke rol voor de gemeente zelf.
ZW_0086	19	Gezonde leefomgeving Zoals wij hiervoor bij de alinea 'Schiphol en omgeving' al aangaven, onderschrijven wij de verdere ontwikkeling van Schiphol als economische motor van de regio en van Nederland. Juist omdat wij die ontwikkeling steunen, hechten wij eraan dat een gezonde leefomgeving daarbij volwaardig wordt meegewogen, gegeven de zware milieubelasting die de gemeente op dit vlak al draagt. Wij verwelkomen daarom de inzet van de provincie op het beschermen en verbeteren van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving. Wel vragen wij de provincie concreter te worden over de rol die de gezonde leefomgeving speelt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wij vragen de provincie om: • Verduidelijking hoe de provincie wil sturen op indicatoren die nog niet genormeerd zijn, zoals ultrafijnstof en grondgeluid, en hoe wordt omgegaan met cumulatie van bijvoorbeeld luchtkwaliteit en geluidsbelasting. • Dit gebiedsgericht uit te werken: voor een gezonde leefomgeving is het van belang om per gebied te kijken, omdat ieder gebied anders is en om een eigen afweging vraagt. • Duidelijk te maken hoe de gezonde leefomgeving volwaardig wordt meegewogen bij ruimtelijke ontwikkelingen, en hoe zij haar rolopvatting hierbij ziet — juist voor Haarlemmermeer, waar de gezonde leefomgeving met name wordt beïnvloed door activiteiten waarvoor de provincie zelf geen bevoegd gezag heeft, namelijk Schiphol en de Rijkswegen. Dit vraagt ook om duidelijkheid over de inzet op monitoring, meten en kennisdeling, die zich niet mag beperken tot activiteiten waarvoor de provincie zelf bevoegd gezag is — in lijn met onze eigen ambitie om in te zetten op meten en weten in relatie tot de invloed van Schiphol op onze leefomgeving.	We willen geen kop zetten op landelijk beleid, we gaan geen eigen decentrale normen opstellen. De provincie vindt monitoring van luchtkwaliteit heel belangrijk en heeft daarom ook provinciaal luchtmeetnet in de Haarlemmermeer. Ook op het gebied van geluid zijn er initiatieven: De stuurgroep NOVEX Schipholregio heeft op 9 september ingestemd met de uitvoering van het project “Citizen Science Schiphol” onder de vlag van de provincies Noord- en Zuid-Holland en het ministerie van IenW inzet is om een burgermeetnet op te zetten gericht op de omgeving Schiphol. Wat betreft het meewegen van gezonde leefomgeving bij ruimtelijke ontwikkelingen: De provincie wil dat dit belang volwaardig wordt meegewogen. We focussen ons op de locaties waar de leefomgeving onder druk staat. De provincie maakt hierbij gebruik van het instrumentarium dat zij tot haar beschikking heeft.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	20	Overkoepelend: van gedeelde ambitie naar concrete vervolgstappen De ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland is een ambitieus en breed gedragen document dat de urgentie van de ruimtelijke opgaven helder benoemt. Wij onderschrijven die urgentie en herkennen ons in de koers die de provincie kiest. Wij zien de provincie als een belangrijke partner bij de opgaven die in deze zienswijze aan de orde komen, en waarderen de erkenning die de visie al geeft aan de bijzondere positie van Haarlemmermeer. Wij realiseren ons dat een omgevingsvisie Noord-Holland naar haar aard een kaderstellend document is, en niet het instrument waarin juridisch bindende afspraken, concrete financiering of een gedetailleerde verantwoordelijkheidsverdeling worden vastgelegd. Wij constateren wel dat de visie op meerdere plaatsen verwijst naar nog op te stellen uitvoeringsprogramma's, integrale plannen en bekostigingsstrategieën — instrumenten die dat vertaalwerk wél moeten doen, maar die op het moment van de terinzagelegging nog ontbreken. Voor een gemeente als Haarlemmermeer — die op vrijwel elk groot provinciaal thema als drager van de oplossing wordt aangewezen — is het van belang dat die vertaalslag niet vrijblijvend blijft. Wij leveren die bijdrage nu al, in grond, investeringen, capaciteit en bestuurlijke inzet. Wij vragen de provincie om deze rol wederkerig in te vullen en zelf eigenaarschap te tonen bij de realisatie van de bijbehorende randvoorwaarden. Wij vragen de provincie daarom om, bij vaststelling van de visie, ook helderheid te bieden over het tijdpad waarop de aangekondigde uitvoeringsprogramma's, de investeringsagenda Schipholregio en de bekostigingsstrategieën worden uitgewerkt, en over de wijze waarop Haarlemmermeer daarbij als partner wordt betrokken. Wij verzoeken de provincie de bovenstaande zienswijzepunten te betrekken bij de definitieve vaststelling van de omgevingsvisie Noord-Holland en ziet uit naar een constructief vervolg in het kader van de samenwerking in de MRA, de uitvoeringsprogramma's en de NOVEX MRA en NZKG-agenda's. Wij, het college van burgemeester en wethouders, hebben deze zienswijze vastgesteld. De ontwerp-omgevingsvisie is door u echter ter inzage gelegd gedurende het zomerreces, een periode waarin de gemeenteraad niet vergadert. Een bespreking met de gemeenteraad over de provinciale omgevingsvisie Noord-Holland kan daardoor pas na de besluitvorming van ons college plaatsvinden. Wij behouden ons het recht voor de eventuele standpunten die uit deze raadsbespreking voortvloeien, ter aanvulling op deze zienswijze, op een later moment aan u na te sturen.	Tot slot danken wij indiener nogmaals voor de constructieve bijdrage aan onze omgevingsvisie. Bij vaststelling van de omgevingsvisie is het nog niet mogelijk om het tijdpad aan te geven voor uitvoeringsagenda's, investeringsagenda Schipholregio en bekostigingsstrategieën. Zoals eerder aangegeven willen we graag met u samenwerken, waarbij wij een afweging zullen maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord.
ZW_0086	10a	Netverzwaring is belangrijk, maar ook innovatieve alternatieven kunnen op kortere termijn ruimte bieden, zoals slimme energiesystemen en flexibele aansluitingen (cable pooling, batterijopslag, vraagsturing en lokale energiedeling), en het stimuleren van opwek en verbruik op hetzelfde bedrijventerrein of dezelfde locatie. Wij roepen de provincie op dergelijke oplossingen actief te faciliteren en te versnellen, onder meer door ruimte te bieden in de Omgevingsverordening en door proeftuinen en pilots in Haarlemmermeer te ondersteunen.	De provincie zet al geruime tijd in op zowel netverzwaring als het stimuleren van slimme oplossingen. We kennen een aantal jaar het programma energyhubs.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	10b	Wij vragen de provincie om: • Netcongestie en energie-infrastructuur expliciet te erkennen als randvoorwaarde voor de woningbouw-, datacenter- en glastuinbouwopgaven die de provincie aan Haarlemmermeer toedeelt, naar analogie van de koppeling die de visie al legt tussen woningbouw en OV. • Vestigingsbeleid voor datacenters en bouwvolume voor woningbouw expliciet en juridisch bindend te koppelen aan gerealiseerde nettransportcapaciteit, met erkenning van de verwachte realisatiehorizon van de netuitbreiding (2033-2036). • Bij de afweging over de aanlanding bij station Vijfhuizen eerst te onderzoeken of deze capaciteit kan worden geaccommodeerd op locaties met minder ruimtelijke impact op de omgeving, zoals het havengebied Amsterdam, alvorens tot uitbreiding op Vijfhuizen te besluiten. Mocht uitbreiding van Vijfhuizen desondanks onvermijdelijk blijken, dan vragen wij de provincie dit tijdig — inclusief de daarbij te doorlopen procedures, planning en ruimtelijke consequenties — met ons te delen, zodat wij hierop kunnen anticiperen in de eigen ruimtelijke ordening en vergunningverlening. Voor de reguliere onderstations in Haarlemmermeer die nodig zijn voor de eigen woningbouw-, datacenter- en glastuinbouwopgave vragen wij de provincie wel actief bij te dragen aan tijdige uitbreiding, onder meer via vergunningverlening, ruimtelijke inpassing en, waar nodig, provinciale cofinanciering. • Als provincie formeel aan te sluiten bij, en de resultaten te verankeren van, de Taskforce Energie-Infrastructuur — de bestaande samenwerking van netbeheerders, provincie en gemeenten — als onderdeel van het uitvoeringsprogramma bij de omgevingsvisie Noord-Holland.	• In de Omgevingsvisie is energie als sturend netwerk opgenomen als essentiële voorwaarde voor de ontwikkelingen die de indiener noemt voor (onder andere) woningbouw, datacenters en glastuinbouw. • Op dit moment is het de provincie wettelijk beperkt om vestigingsbeleid en transportcapaciteit expliciet aan elkaar te knoppen. Vanuit het Rijk wordt aan een wetswijziging van de Omgevingswet en Energiewet gewerkt om dit te verruimen. • Het Rijk is bevoegd gezag en initiatiefnemer voor de aanlanding wind op zee en heeft dus de lead bij deze projecten. Zoals eerder verwoord in het Regioadvies VAWOZ en NNHN zijn we als gezamenlijke decentrale overheden graag betrokken bij de besluitvorming van deze projecten. Dit geldt wat ons betreft ook voor een eventuele aanlanding op station Vijfhuizen die aanvullend is ten opzichte van het programma VAWOZ. Rijk, provincie en de betreffende gemeenten zullen gezamenlijk moeten besluiten wat haalbaar en maakbaar is. • Wij begrijpen de vraag van de indiener met betrekking op de Taskforce niet. Wij zijn trekker en samenwerkingspartner van dit gremium.
ZW_0086	10c	• Vestiging binnen een energetisch cluster expliciet te koppelen aan daadwerkelijke aansluiting op het transformatorstation van dat cluster, zodat het clusterprincipe niet wordt ondergraven door onttrekking van capaciteit via lange tracés naar andere knooppunten. • Bij een eventuele aanlanding van wind op zee op station Vijfhuizen de ruimtelijke gevolgen voor het bedrijventerrein De Liede/Polanenpark tijdig met de gemeente af te stemmen, en de omvang en timing van verdere aanlandings- en opwekcapaciteit te baseren op de daadwerkelijke ontwikkeling van de vraag in de regio. • Duidelijk te maken hoe het eigen afwegingsprincipe "lokaal wat kan, provinciaal wat moet" wordt toegepast op het energiesysteem-sturingsprincipe en het datacenterconcentratiebeleid, nu beide beleidslijnen rechtstreeks doorwerken in het gemeentelijk vestigingsbeleid en daarmee verder gaan dan alleen ruimtelijke ordening. Ook hier geldt: dit vraagt om een provincie die deze randvoorwaarden mede realiseert, niet alleen voorwaarden stelt aan gemeentelijke ontwikkeling. Zonder een tijdige oplossing voor netcongestie zijn de woningbouw-, datacenter- en glastuinbouwambities die de provincie in deze visie aan Haarlemmermeer toedeelt niet realiseerbaar, ongeacht de ruimtelijke keuzes die verder worden gemaakt.	• Energieknooppunten zijn gericht op het bij elkaar brengen van grootschalige vraag en aanbod van energie. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is het gebruik van de bestaande energie infrastructuur in en rond deze knooppunten. Tegelijkertijd kan niet gegarandeerd worden dat energie die bij een knooppunt beschikbaar is, slechts daar volledig gebruikt zal worden (bij een tekort zal mogelijk ook "geleend" worden bij een ander knooppunt). • Het Rijk is bevoegd gezag en initiatiefnemer voor de aanlanding wind op zee en heeft dus de lead bij deze projecten. Zoals eerder verwoord in het Regioadvies VAWOZ en NNHN zijn we als gezamenlijke decentrale overheden betrokken bij de besluitvorming van deze projecten. Dit geldt wat ons betreft ook voor een eventuele aanlanding op station Vijfhuizen die aanvullend is ten opzichte van het programma VAWOZ. Rijk, provincie en de betreffende gemeenten zullen gezamenlijk moeten besluiten wat haalbaar en maakbaar is. • Op dit moment kan de provincie bij ruimteljke vragen beperkt sturen op energie, maar er wordt door het Rijk gewerkt aan een wetswijziging om dit beter mogelijk te maken. Zoals u terecht stelt, is netcongestie een groot probleem; reden waarom aan het oplossen en verlichten van netcongestie door de provincie grote prioriteit wordt gegeven (samen met netbeheerders, gemeenten en andere stakeholders).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	12a	Dat is immers precies het soort onomkeerbare planologische belasting waartegen het Deltaprogramma waarschuwt. Onze inzet is erop gericht dat de provincie de definitieve ruimtelijke begrenzing van het NZKG overneemt in de omgevingsvisie Noord-Holland en de Houtrakpolder niet langer aanmerkt als potentiële uitbreidingsruimte voor havenontwikkeling. De havenreservering dient te vervallen en de piekwaterbergingsfunctie dient als enige en harde bestemming voor dit gebied te worden vastgelegd in de omgevingsverordening. Daarmee geeft de provincie uitvoering aan zowel het advies van de Deltacommissaris als aan haar eigen principe van water en bodem sturend, en borgt zij de consistentie tussen de provinciale omgevingsvisie en de actuele nationale en regionale beleidskaders. Pagina 10 De dubbele planologische last raakt bovendien de kwaliteit van de milieueffectrapportage die de ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland begeleidt. Cumulatie van functies, het ontbreken van een einddatum en het ontbreken van een financiële onderbouwing zijn precies de elementen die in een omgevingseffectrapportage inzichtelijk moeten worden gemaakt, inclusief de redelijke alternatieven. Wij constateren dat de ontwerp-OER dit voor de Houtrakpolder niet doet. Wij onderkennen dat de economische belangen van de haven in het Noordzeekanaalgebied reëel zijn en dat de energie- en circulaire transitie ruimte vraagt. Wij vragen de provincie echter om, alvorens aan deze reservering vast te houden, aan te tonen dat deze belangen niet elders in het NZKG — buiten een gebied dat tegelijkertijd is aangewezen als noodoverloopgebied voor piekwaterberging — kunnen worden geaccommodeerd. Zolang die onderbouwing ontbreekt, weegt de onomkeerbaarheid van het verlies van bergingscapaciteit naar ons oordeel zwaarder dan het behoud van een voorwaardelijke, niet-geconcretiseerde havenoptie. Wij vragen de provincie, in aanvulling op het voorgaande, om in de definitieve omgevingsvisie Noord-Holland en de bijbehorende omgevingseffectrapportage:	Wij hebben verduidelijkt dat deze randvoorwaarden gelden voor het huidige Ontwikkelperspectief NZKG, vastgesteld in 2023, en dat dit dossier onderdeel is van de gezamenlijke afspraken in het NOVEX NZKG. Uw zienswijze leidt op dit punt niet tot een inhoudelijke wijziging in de Omgevingsvisie.
ZW_0086	12b	• In de OER expliciet te laten onderzoeken en motiveren: de cumulatieve effecten van de gelijktijdige aanwijzing als noodoverloop-zoekgebied en havenreservering, en de redelijke alternatieven — waaronder handhaving van uitsluitend de waterbergingsfunctie — volgens de wettelijke eisen aan de milieueffectrapportage. • Voorafgaand aan iedere handhaving of verlenging van de havenreservering aan te tonen dat aan de eigen randvoorwaarden voor een havenbekken is voldaan — bewezen nut en noodzaak, en geborgde financiering door het Havenbedrijf Amsterdam — zoals eerder in rijksverband geformuleerd voor het havenbekken Houtrakpolder, in plaats van deze voorwaarden opnieuw open te laten. • Te onderzoeken of, en zo ja op welke wijze, grondeigenaren en gebruikers in de Houtrakpolder worden geraakt in de waarde, financierbaarheid of ontwikkeimogelijkheden van hun eigendom als gevolg van de aanhoudende planologische onzekerheid van de dubbele aanduiding, en de uitkomsten hiervan te betrekken bij de vraag of, en in welke vorm, een compensatievoorziening passend is zolang deze onzekerheid voortduurt. • De besluitvorming over de Houtrakpolder expliciet te koppelen aan, en niet vooruit te laten lopen op, de vaststelling van het Ontwikkelperspectief NZKG, zodat de omgevingsvisie Noord-Holland geen verouderd of eenzijdig beeld bestendigt. • Als de havenreservering, in afwijking van bovenstaand verzoek, onverhoopt toch gehandhaafd blijft: deze te koppelen aan een concrete, harde einddatum of besluitvormingshorizon, in plaats van de huidige open voorwaarde dat zij pas vervalt zodra elders in het NZKG voldoende ruimte is aangetoond. Wij zijn bereid deze punten nader te onderbouwen in bestuurlijk overleg, en verzoeken de provincie dit overleg op korte termijn te agenderen, gelet op de doorlooptijd tot de voorziene vaststelling van de definitieve omgevingsvisie Noord-Holland in december 2026.	Wij hebben verduidelijkt dat deze randvoorwaarden gelden voor het huidige Ontwikkelperspectief NZKG, vastgesteld in 2023, en dat dit dossier onderdeel is van de gezamenlijke afspraken in het NOVEX NZKG. Uw zienswijze leidt op dit punt niet tot een inhoudelijke wijziging in de Omgevingsvisie. Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook weer zonodig een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER worden alternatieven onderzocht. De concrete uitwerking van de Omgevingsvisie met beleidsregels vindt plaats in de Omgevingsverordening. In hoofdstuk 4.3 staat wat de aanwijzing als zoekgebied betekent en meer over het vervolg. Voor dit gebied geldt dat nader alternatieven en effecten onderzoek integraal zal moeten worden uitgevoerd met een planMER bij de actualisatie van het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0086	9a	• De realisatie van een nieuwe brug over de Ringvaart te ondersteunen als onderdeel van de gemeentelijke opgave om de interne bereikbaarheid en verkeersspreiding binnen Haarlemmermeer te verbeteren, en deze te betrekken bij het Mobiliteitsprogramma van Eisen en de bijbehorende investeringsagenda voor gebiedsontwikkelingen. • Zich samen met Haarlemmermeer bij het Rijk in te zetten voor tijdige capaciteitsuitbreiding van de aansluitingen op het hoofdwegennet (A4, A5, A9, A44, A200), gekoppeld aan het Mobiliteitsfonds/MIRT en aan dezelfde groeicijfers als de omgevingsvisie Noord-Holland hanteert, met bijzondere aandacht voor de nu al overbelaste A4 en A9. • Mobiliteit — OV én regionale en Rijkswegen — expliciet onderdeel te maken van het eerder in deze zienswijze gevraagde integrale plan en de samenwerkingsstructuur voor de Schipholregio, in plaats van dit als een op zichzelf staand onderwerp te behandelen. Dit vraagt, in lijn met onze eerdere oproep, een provincie die hier niet alleen voorwaarden stelt maar zelf mede-investeert. Alleen door OV, regionale wegen en hoofdwegennet in samenhang te programmeren, met het Rijk als volwaardige partner naast provincie en gemeente, kan de mobiliteitsopgave gelijke tred houden met de woningbouw- en Schipholopgave die de provincie aan Haarlemmermeer toedeelt.	Bereikbaarheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dit hebben we ook vastgelegd in het rijk/regio document Multi-modaal toekomstbeeld of recentelijk de SBAB bereikbaarheidsmaatregelenlijst NOVEX MRA. Hierbij streven we naar het optimaliseren van de huidige netwerken gegeven de beperkte schaarse middelen op dit moment. De omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen de huidige en toekomstige inrichting van de Provincie Noord-Holland. Details zoals betreffende specifieke projecten passen niet bij de aard en vorm van de omgevingsvisie.
ZW_0087	1	Boekelermeer te ontwikkelen als een selectief hoogwaardig energie- en circulair cluster. Boekelermeer moet niet uitgroeien tot een generiek regionaal bedrijventerrein. Voorrang behoort te worden gegeven aan activiteiten die aantoonbaar profiteren van of bijdragen aan het specifieke profiel van het terrein: energie-innovatie en energiesysteemintegratie, circulaire productie en verwerking, industriële symbiose, hoogwaardige technologische en kennisintensieve bedrijvigheid en andere activiteiten waarvoor de aanwezige energie- en infrastructuurvoorzieningen functioneel van betekenis zijn. Een eventuele aanwijzing als Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) moet daarbij worden afgewezen. Een IPB-status is primair bedoeld om ruimte te behouden voor milieubelastende industriële activiteiten die moeilijk elders kunnen worden gevestigd. Dat is niet per definitie hetzelfde als het door ons gewenste bredere profiel van een energie- en circulair innovatiecluster. Bij de verdere ontwikkeling moeten beide belangen expliciet worden afgewogen, mede gezien de nabijheid van woongebieden en kwetsbare natuur. Distributielogistiek en reguliere bedrijfsactiviteiten behoren alleen op Boekelermeer te worden gevestigd wanneer daarvoor aantoonbare functionele of regionale redenen bestaan. Logistiek is historisch een belangrijke regionale activiteit en staat tegelijk voor een grote verduurzamingsopgave. De energie-infrastructuur en innovaties op Boekelermeer kunnen juist voor elektrisch en emissiearm vervoer, collectieve laadvoorzieningen, opslag en slimme afstemming van energievraag en -aanbod van betekenis zijn. Dit rechtvaardigt ruimte voor logistieke activiteiten die functioneel met het energiecluster zijn verbonden, maar niet een generieke vestiging van grootschalige logistiek.	Een eventuele aanwijzing van de Boekelermeer als IPB betekent niet dat alle ruimte op de Boekelermeer moet worden ingezet voor activiteiten ten behoeve van de energietransitie, de circulaire economie of hanvengebonden/havengerelateerd. Dat geldt alleen ten aanzien van de al bestemde ruimte voor milieucategorieën 4.1 en hoger. Buiten die aangewezen ruimte kan met de voorgenomen gemeentelijke toekomstvisie op de Boekelermeer invulling worden gegeven aan toekomstbestendige economische activiteiten. De gemeenten Alkmaar en Heiloo stellen die toekomstvisie in overleg met ons en Rijkswaterstaat op. Wij zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0087	2	Intensivering, herstructurering en meervoudig ruimtegebruik aantoonbaar te laten voorafgaan aan eventuele uitbreiding; Voordat uitbreiding wordt overwogen, moet aantoonbaar worden onderzocht welke ruimte kan worden gewonnen door intensivering en herstructurering van het bestaande Boekelermeer en andere regionale bedrijventerreinen. Daarbij horen onder meer hogere bedrijfsgebouwen waar mogelijk, meervoudig ruimtegebruik, collectieve parkeer- en energievoorzieningen, benutting van daken en efficiënter gebruik van bestaande kavels. Het uitgangspunt moet zijn: eerst intensiveren, vervolgens regionaal verdelen en pas daarna, indien aantoonbaar noodzakelijk, compact uitbreiden.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0087)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0087	3	De specifieke ruimtebehoefte van Boekelermeer afzonderlijk te onderbouwen en reguliere regionale groei waar mogelijk op andere werklocaties te accommoderen; De in het regionale debat genoemde ruimteclaim van circa 70 hectare ten zuiden van Boekelermeer achten wij op zeker basis van de beschikbare onderbouwing niet aanvaardbaar. Een regionale behoefte aan bedrijfsruimte kan niet rechtstreeks worden vertaald in een even grote ruimteclaim op één locatie. Eerst moet worden vastgesteld welke functies specifiek aan Boekelermeer zijn gebonden en welke functies op De Vaandel, Breekland of andere bestaande en toekomstige werklocaties kunnen worden ondergebracht. (zie Prognose is geen beleid) Gezien de aanwezigheid van voedingsgerelateerde bedrijven op de Boekelermeer, zoals Vomar en Kaptein Kaas, achten wij het onwenselijk om het terrein binnen een status van Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) ruimte bieden aan chemische of milieubelastende activiteiten te bieden, met de onvermijdelijke veiligheids- en milieurisico's die daarmee samenhangen. Een dergelijke ontwikkeling verdraagt zich slecht met de aanwezige voedsel gerelateerde bedrijvigheid. Bovendien liggen in de directe omgeving kwetsbare natuurgebieden die bescherming verdienen. De focue voor dat gebied dient te worden gereserveerd voor energie en circulaire economie activiteiten naast de distributie logistiek die er al is gevestigd	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen dit signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0087	4	Geen generieke uitbreiding van circa 70 hectare ten zuiden van Boekelermeer als uitgangspunt te nemen en het open gebied ten zuiden van de Kanaaldijk te vrijwaren; Het open gebied ten zuiden van de Kanaaldijk dient niet voor uitbreiding van het bedrijventerrein te worden ingezet.	De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen dit signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken. We zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0087	5	Oosterzijpolder, Heilooër Die en samenhangende natuur-, landschaps- en waterstructuren te beschermen en waar mogelijk te versterken; Ook de Oosterzijpolder, de Heilooër Die en de daarmee samenhangende open landschappen hebben belangrijke ecologische, landschappelijke en waterhuishoudkundige waarden. Deze gebieden zijn geen restruimte. Eventuele ontwikkeling van Boekelermeer moet uitgaan van behoud van deze structuren en waar mogelijk bijdragen aan verbetering van natuur en leefomgeving, waaronder vermindering van geluid- en lichthinder. In dat kader past een geluids/ energiescherm ter hoogte van Plan Oost dat qua geluid van de A9 en lichthinder s'nachts vanaf de Boekelermeer een verbetering geeft voor mens en dier.	Wij hebben kennis genomen van de zienswijze. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op het gebiedsniveau van de Boekelemeer. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0087	6	De regionale samenwerking verder te ontwikkelen onder de naam Energy & Living Port Noord-Kennemerland, met energie, economie, mobiliteit, leefkwaliteit en natuur in één samenhangende agenda. De opgaven in Noord-Kennemerland zijn onderling verbonden. Netcongestie, warmte, woningbouw, mobiliteit, logistiek, economische ontwikkeling, natuur en voorzieningen kunnen niet afzonderlijk en evenmin uitsluitend vanuit één gemeente worden opgelost. Energy & Living Port Noord-Kennemerland beoogt daarom een gelijkwaardige, gebiedsgerichte samenwerking waarin energie, infrastructuur, economie en leefkwaliteit in samenhang worden benaderd. Een dergelijke samenwerking moet inclusief zijn. Naast gemeenten en ondernemers moeten inwoners en kennisinstellingen een herkenbare en structurele positie krijgen. De stem van inwoners moet daarbij nadrukkelijk sterker worden vertegenwoordigd dan in de huidige, overwegend economisch georiënteerde overlegstructuren. Bewoners beschikken niet alleen over lokale kennis, maar ondervinden ook rechtstreeks de gevolgen van keuzes over ruimte, verkeer, energie, natuur en leefomgeving. Ook het bedrijfsleven moet breed worden vertegenwoordigd: niet uitsluitend door enkele grote ondernemingen of één sector, maar door ondernemers uit verschillende gemeenten, branches en bedrijfsgroottes, waaronder het regionale MKB. Primair gaat betreft het managers die boegbeeld zijn voor wat betreft maatschappelijke belangen van de regio. Zo ontstaat een evenwichtiger beeld van economische belangen en van de relatie tussen economie en leefomgeving.	Uw voorstel voor (her)inrichting van de regionale samenwerking in Noord-Kennemerland en het Economisch Forum valt buiten de werking van deze Omgevingsvisie. De provincie heeft in beide geen rol. U kunt uw voorstel voorleggen aan Regio Alkmaar: www.regioalkmaar.nl.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0087	7	Het huidige Economisch Forum in zijn bestaande vorm te beëindigen en te vervangen door een breed maatschappelijk-regionaal adviesforum waarin inwoners, bedrijven, gemeenten en kennisinstellingen evenwichtig zijn vertegenwoordigd; Wij stellen voor het huidige Economisch Forum in zijn bestaande vorm te beëindigen en de adviserende functie onder te brengen in een breder maatschappelijk-regionaal forum voor Energy & Living Port Noord-Kennemerland. Een afzonderlijk economisch forum past onvoldoende bij ruimtelijke keuzes waarin economische ontwikkeling steeds direct samenhangt met energie, wonen, mobiliteit, natuur en leefkwaliteit.	Het Economisch Forum Holland boven Amsterdam is een bundeling van regionale ondernemersverenigingen, werkgeversorganisaties en brancheorganisaties boven het Noordzeekanaal. Wij gaan niet over de samenstelling van dit forum en hebben er ook niets over vermeld in onze Omgevingsvisie. Wij zien in deze zienswijze dan ook geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0087	8	De positie en stem van inwoners in deze regionale advisering structureel te versterken; Het nieuwe forum dient onafhankelijk en evenwichtig te zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van inwoners, bedrijfsleven, gemeenten en kennisinstellingen. De deelnemende gemeenten moeten gezamenlijk verantwoordelijk blijven voor de publieke besluitvorming; het forum adviseert en vervangt de democratische besluitvorming niet.	Zie ons antwood op onderdeel 6 van deze zienswijze (ZW_0087)
ZW_0087	9	Het nieuwe forum de mogelijkheid te geven om, binnen een publiek vastgesteld kader, zelfstandig specifieke en onafhankelijke deskundigheid in te huren; Voor goede en onafhankelijke advisering moet het forum, binnen een vooraf vastgesteld budget en opdrachtkader van de deelnemende gemeenten, zelf specifieke deskundigen kunnen inschakelen. Afhankelijk van het onderwerp kan expertise nodig zijn op het gebied van bijvoorbeeld economie, energie, ruimtelijke ordening, natuur, mobiliteit, gezondheid of participatie. Daarmee wordt voorkomen dat de inhoudelijke informatiepositie uitsluitend wordt bepaald door één belanghebbende partij of sector.	Zie ons antwoord op onderdeel 6 van deze zienswijze (ZW_0087)
ZW_0087	10	De regionale bestuurlijke overleggen transparanter te organiseren door tijdige en actieve informatievoorziening aan inwoners, bedrijven en gemeenteraden en het maatschappelijk forum. De regionale samenwerking vraagt tevens om meer transparantie. Voor inwoners, bedrijven en gemeenteraden moet inzichtelijk zijn welke onderwerpen in regionale bestuurlijke overleggen worden besproken, welke uitgangspunten worden gehanteerd, welke adviezen zijn uitgebracht en op welke wijze deze doorwerken in gemeentelijke en provinciale besluitvorming. Wij verzoeken provincie en gemeenten daarom afspraken te maken over actieve openbaarmaking van agenda's, relevante stukken, adviezen en bestuurlijke conclusies van de regionale regie Noord-Kennemerland, voor zover wettelijke vertrouwelijkheid zich daar niet tegen verzet. Ook moet duidelijk zijn wie namens de verschillende maatschappelijke geledingen deelneemt en hoe inwoners en bedrijven tijdig invloed kunnen uitoefenen voordat bestuurlijke keuzes feitelijk zijn vastgelegd. Een dergelijke werkwijze versterkt niet alleen de positie van inwoners, maar ook die van kleinere gemeenten. Een transparante, gelijkwaardige netwerkstructuur voorkomt dat regionale keuzes feitelijk door één centrumgemeente, één sector of één georganiseerd belang worden gedomineerd. Dat biedt gemeenten en provincie een inclusievere basis voor gezamenlijke programmering en investeringsbeslissingen.	Zie ons antwoord op onderdeel 6 van deze zienswijze (ZW_0087)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0088	1	Namens indiener, eigenaar van het monumentale pand De Vrede en initiatiefnemer en drager van de gebiedsontwikkeling aan de zuidzijde van de Achtersluispolder, wordt hierbij een zienswijze ingediend op de Concept Ontwerp-Omgevingsvisie Noord- Holland. Indiener onderschrijft de ambities van de provincie Noord-Holland ten aanzien van: • een concurrerende en weerbare economie; • zorgvuldig en efficiënt ruimtegebruik; • intensivering van bestaande bedrijventerreinen; • clustering van functies; • versterking van circulaire economische ketens; • behoud en herbestemming van monumentaal erfgoed. • De voorgestelde gebiedsontwikkeling aan de zuidzijde van de Achtersluispolder sluit direct aan op deze provinciale ambities. De zienswijze richt zich specifiek op de passage op pagina 77 waarin wordt gesteld dat binnen het Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) geen ruimte wordt geboden aan milieugevoelige ontwikkelingen zoals horeca, nachtcultuur of shortstay. Indiener is van mening dat deze generieke uitsluiting onvoldoende recht doet aan de specifieke situatie van de Achtersluispolder en onvoldoende onderscheid maakt tussen reguliere milieugevoelige functies en ondersteunende economische voorzieningen die noodzakelijk zijn voor het functioneren van een toekomstbestendig bedrijventerrein.	Wij hebben in de ontwerp-omgevingsvisie aangegeven dat we overwegen om delen van Achtersluispolder aan te wijzen als Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB). Dit vergt echter nog nader onderzoek. De aanwijzing als Industrieterrein van Provinciaal Belang houdt in dat een ontwikkeling in zo'n gebied aan voorwaarden moet voldoen. Waar het omgevingsplan voorziet in bedrijven met milieucategorie 4.1 en hoger zal een nieuw te vestigen of te wijzigen activiteit alleen toegestaan worden ten behoeve van de energietransitie of circulaire activiteiten en bedrijven, of ten behoeve van havengebonden activiteiten of havengerelateerde activiteiten. Op de locatie van De Vrede voorziet het omgevingsplan ook in bedrijven met milieucategorie 4.1. Wij handhaven dan ook de door indiener bedoelde passage in paragraaf 8.7 (was 6.7.4).
ZW_0088	2	[Uittreksel] 2. Positie van indiener: gebiedsontwikkeling en monument De Vrede Indiener is eigenaar van het monumentale pand De Vrede en tevens initiatiefnemer van de gebiedsontwikkeling aan de zuidzijde van de Achtersluispolder. [...] De provincie Noord-Holland is reeds gedurende langere tijd betrokken bij het traject rondom De Vrede via de Loods Herbestemming Monumenten Noord-Holland. Deze betrokkenheid ziet op het begeleiden van de herbestemming en het onderzoeken van mogelijkheden voor ondersteuning van de restauratie van het monument wanneer daarvoor subsidiemogelijkheden aan de orde zijn. De provincie is daarmee bekend met de bijzondere positie van De Vrede en de noodzaak van een economisch duurzame nieuwe functie om het monument voor de toekomst te behouden. 3. Het werkhotel is een economische voorziening voor de Achtersluispolder [...] 4. Aansluiting bij de provinciale ambitie voor een concurrerende economie [...] De ontwikkeling draagt daarmee bij aan precies het economische ecosysteem dat de provincie nastreeft. 5. Intensivering van ruimtegebruik vraagt om ondersteunende voorzieningen [...] 8. Gebiedsgericht maatwerk voor de Achtersluispolder Indiener vraagt niet om een algemene verruiming van mogelijkheden binnen het IPB. Het verzoek ziet specifiek op gebiedsgericht maatwerk voor de zuidzijde van de Achtersluispolder. [...] 9. Verzoek tot aanpassing van de Omgevingsvisie Wij verzoeken Gedeputeerde Staten de passage op pagina 77 aan te passen waarin wordt gesteld dat binnen het IPB geen ruimte wordt geboden aan horeca, shortstay of vergelijkbare functies. Wij verzoeken de provincie ruimte te bieden voor ondersteunende economische voorzieningen die: • functioneel verbonden zijn met het bedrijventerrein; • bijdragen aan het behoud en versterken van werkgelegenheid; • bijdragen aan economische ontwikkeling en innovatie; • bijdragen aan efficiënt en meervoudig ruimtegebruik; • geen onevenredige beperking vormen voor de milieuruimte van bestaande bedrijven; • bijdragen aan de duurzame instandhouding van monumentaal erfgoed. • Een dergelijke aanpassing doet recht aan de provinciale ambities voor een concurrerende economie, intensivering van ruimtegebruik en toekomstbestendige bedrijventerreinen. De ontwikkeling van De Vrede en de zuidzijde van de Achtersluispolder vormt daarmee geen bedreiging voor het IPB, maar juist een versterking van de economische positie ervan.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze (ZW_0088)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0088	3	6. Onvoldoende onderscheid tussen reguliere horeca/shortstay en bedrijfsgebonden voorzieningen Op pagina 77 stelt de provincie: "Wij zien het toevoegen van milieugevoelige ontwikkelingen zoals horeca, nachtcultuur of shortstay als onwenselijk en bieden hier in het IPB geen ruimte voor" Indiener begrijpt dat de provincie terughoudend wil omgaan met functies die de milieuruimte van industriële activiteiten kunnen beperken. Echter, de ontwerp-Omgevingsvisie maakt onvoldoende onderscheid tussen verschillende typen functies. Het werkhotel De Vrede betreft geen: • woningbouw; • zelfstandige recreatieve ontwikkeling; • nachtcultuur; • publieksgerichte stedelijke voorziening. • Het betreft een bedrijfsgebonden ondersteunende voorziening die noodzakelijk is voor het functioneren van het economische cluster. De milieubelangen van bestaande bedrijven blijven daarbij leidend. De ontwikkeling dient niet om de industriële functie te beperken, maar om deze functie economisch te versterken. Een generieke uitsluiting doet daarom onvoldoende recht aan de specifieke situatie. 7. Bijdrage aan circulaire economie en ondernemersnetwerken De provincie zet in op een circulaire economie waarin samenwerking tussen bedrijven en het sluiten van ketens centraal staat. Dergelijke samenwerking ontstaat niet vanzelf. Ondernemers moeten elkaar kunnen ontmoeten, kennis delen en nieuwe samenwerkingen ontwikkelen. De brasserie, vergaderfaciliteiten en ontmoetingsruimten binnen De Vrede vormen hiervoor een belangrijke infrastructuur. De ontwikkeling ondersteunt daarmee de circulaire agenda van de Achtersluispolder door een plek te creëren waar bedrijven elkaar kunnen vinden en gezamenlijk nieuwe economische kansen kunnen ontwikkelen.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze (ZW_0088)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0090	1	Natuurherstel en groen in de stad is een onmisbare stap in het behalen van doelen binnen én buiten natuurgebieden. Stuur op een Basiskwaliteit Natuur in stad, dorp en landelijk gebied en laat deze ambitie doorwerken in de Omgevingsverordening; Natuurherstel en groen in de stad Er staan sterke ambities in de ontwerp-Omgevingsvisie op het gebied van natuurbescherming: ''We staan in Noord-Holland dan ook voor een sterke en weerbare natuur, waar soorten en leefgebieden in een gunstige staat zijn.'' (p85). Dit doel steunen wij volledig. Tegelijkertijd zien we ook dat verdroging, vermesting, versnippering van gebieden en verstoring van buitenaf de natuur onder druk blijven zetten. Om deze problemen aan te pakken is een benadering op systeemniveau nodig. De Natuurherstelverordening zal gaan leiden tot concrete doelen en deadlines voor herstel van natuur, zowel binnen, als buiten de natuurgebieden. Zo moeten we de achteruitgang van bestuivers uiterlijk in 2030 een halt toe te roepen. Er zullen tevens meer bomen in het stedelijk gebied moeten komen. Ook in Noord-Holland zullen we aan deze doelen moeten voldoen. We roepen de Provincie ommeer ambitie te tonen in deze visie voor natuurherstel buiten natuurgebieden door te kiezen voor een Basiskwaliteit Natuur, immers: ''Om ook in de toekomst een robuuste en weerbare natuur te hebben, is het nodig dat we de biodiversiteit zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden beschermen en vergroten'' (p86) Door in de Omgevingsvisie expliciet te kiezen voor een Basiskwaliteit Natuur in het stedelijk gebied én het landelijk gebied kan de Provincie sturen op een leefomgeving waarin algemene soorten overal algemeen kunnen worden of blijven. Dit doel kan bijvoorbeeld worden gekoppeld aan het Groenblauwe Raamwerk door lokaal te werken aan een betere waterkwaliteit en het herstel van landschapselementen. In stad en dorp liggen echter ook nog veel kansen: minder verstening, meer bomen, meer inheems groen en meer ecologisch beheer van openbaar groen. Dit zijn ambities die nu nog missen in de visie, terwijl er juist in het steeds meer versteende Noord-Holland zo veel noodzaak voor is. Gemeenten hebben hier een centrale rol bij, maar het is ook belangrijk dat de Provincie actief blijft inzetten op het stimuleren van maatregelen die bijdragen aan een Basiskwaliteit Natuur. Dat kan door, op basis van ambitie in de Omgevingsvisie, instructieregels aan gemeenten op te nemen in de Omgevingsverordening.	We beamen de intrinsieke waarde van de natuur. We zullen dit benadrukken in de tekst van de omgevingsvisie. Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beoogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0090	2	Natuurinclusieve of biologische landbouw met zo veel mogelijk gesloten kringlopen heeft de toekomst. Hier moeten duidelijkere keuzes over worden gemaakt in de visie; Maak duidelijke keuzes over de landbouw Er wordt in de ontwerp-Omgevingsvisie veel verwezen naar de landbouw als sturende factor voor bijvoorbeeld natuur en leefbaarheid. Ook komen we veel verwijzingen naar kringlooplandbouw tegen, als stip op de horizon voor de landbouwsector. Wij onderschrijven dit toekomstbeeld volledig. Nu ook de stikstofplannen van het kabinet vorm krijgen moeten er concretere keuzes worden gemaakt over hoe dit in Noord-Hollandvorm krijgt: de grondgebondenheid van de veeteelt, het stimuleren van biologische landbouw, doelsturing op het sluiten van kringlopen en het behouden van permanente graslanden. Niet alleen in de overgangsgebieden rondom Natura2000, maar ook juist daarbuiten kan met deze maatregelen worden bijgedragen aan natuurherstel. Wij hebben ook vraagtekens bij wat kringlooplandbouw betekent voor de bollensector in Noord-Holland. De toenemende afhankelijkheid van de aanvoer van steeds schaarser wordend zoet water en het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen lijkt niet te stroken met de doelen op het gebied van een gezonde leefomgeving, kringlooplandbouw, klimaatadaptatie en waterkwaliteit. Toch worden er in de visie geen duidelijke keuzes gemaakt over de toekomst van deze sector. Een transitie naar natuurinclusieve of biologische bollenteelt, waarbij de sector zelf aan zet is om voldoende zoet water te bergen, lijkt de enige toekomstgerichte oplossing. In de binnenduinrand heeft de productie van drinkwater prioriteit boven productie van bollen. We roepen de Provincie op om in het beloofde ‘provinciaal afwegingskader en landbouwladder’ een duidelijk onderscheid tussen een “agrarische hoofdstructuur” en “maatschappelijke gebieden” beter uit te werken. In beide gebieden kan “zuinig worden omgaan met landbouwgrond”, maar is er sprake van verschillende ontwikkelingsrichting er per deelgebied. Wij stellen voor om in ieder geval voor de veenweiden, de binnenduinrand en de overgangszones een duidelijk ontwikkelperspectief voor de landbouw op te nemen, inclusief keuzes op het gebied van waterpeil, bestrijdingsmiddelen en gewenst grondgebruik. Dit alles is enkel haalbaar met voldoende financieel perspectief voor de landbouwsector, zoals uw visie ook terecht benoemd. Als vergunningverlening weer mogelijk is hebben agrarische ondernemers ruime ondersteuning nodig bij het omschakelen naar duurzamere of biologische bedrijfsvoering.	In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt. We sturen (met rijk en waterschappen) op integraal duurzaam landgebruik, zowel voor sierteelt als andere gewassen. Doelsturing (geborgd en gemonitord) is het uitgangspunt. We investeren in vermindering van milieudruk door watergebruik en middelen (energie, nutrienten en GBM) en waar mogelijk versterking van ecosysteemdiensten als landschap, water en biodiversiteit (bijv Natuurinclusieve landbouw en biologische landbouw). De door indiener benoemde ontwikkelperspectieven of ontwikkelingsrichtingen zullen in het afwegingskader verder worden uitgewerkt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0090	3	Schoon water is een randvoorwaarde voor natuurherstel en een gezonde leefomgeving. Het water in grote delen van Noord-Holland voldoet momenteel niet aan de eisen. Maak van schoon water een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen; Schoon water als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling Uit de reacties van de inwoners in het participatie verslag blijkt een brede steun voor schoon water: Waterkwaliteit wordt vaak als randvoorwaarde neergezet. Men vraagt om strenger handhaven op lozingen en vervuilende activiteiten, met specifieke aandacht voorpesticiden/“gif” (met name bollenteelt en sierteelt), industriële vervuiling en ook bredere bronnen zoals rioolwaterzuiveringen enconsumentenproducten of medicijnresten. (…) Met name bollenteelt/lelieteelt komt terug als voorbeeld van een sector die volgens hen te veel druk legt op bodem en leefomgeving, en die strenger gereguleerd of verduurzaamd zou moeten worden. Wij vragen de Provincie om meer recht te doen aan deze participatiereacties in de visie. De waterschappen dienen binnenkort maatregelen te ontwikkelen voor de vierde planperiode (2028-2033) van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Zoals waarschijnlijk bekend, voldoet Nederland niet aan de Europese doelen voor schoon water. Schoon water is vanaf 2027een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen zoals uitbreiding van de industriegebieden. De provincie stelt de kaders vast, waar de maatregelenpakketten van de drie Noord- Hollandse waterschappen aan moeten voldoen. Gezien de brede maatschappelijke steun voor waterkwaliteit in uw participatierapportage, en de nieuwe juridische werkelijkheid, vragen wij om in de omgevingsvisie meer richting en ambitie mee te geven richting de waterschappen. Voorbeelden hiervan zijn een bredere spuitvrije zone langs watergangen, actualisatie van lozingsvergunningen en behoud en herstel van permanent grasland.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. We betrekken deze zienswijze bij het opstellen van het ontwerp RWBP.
ZW_0090	4	Bijzondere landschappen moeten steeds meer beschermde ruimte inleveren voor woningbouw, energie infrastructuur en andere ontwikkelingen. In sommige landschappen zien wij geen ruimte hiervoor. Daar waar het onder voorwaarden wel kan is volledige compensatie belangrijk; Bescherm de meest waardevolle landschappen Uit het participatietraject blijkt duidelijk de wens om het landschap te behouden, en deze gebieden te vrijwaren van verdere verstedelijking. Tegelijkertijd is in de nieuwe omgevingsvisie de mogelijkheid opgenomen om binnen Beschermd Landschap te bouwen. Wij stellen voor om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland, zoals landgoederenzones, molenbiotopen, en de Scheggen van Amsterdam, te vrijwaren van verdere bebouwing. Door binnen het Beschermd Landschap (BL) een beperkt aantal “BL-plus” gebieden aan te wijzen waar wordt ingezet op volledig behoud van de huidige kernwaarden, blijven deze “landschapsparels” behouden voor de volgende generaties. Voor de overige gebieden binnen het Beschermd Landschap, waar aantasting zoals woningbouw volgens deze omgevingsvisie mogelijk is, vragen we om een concrete uitwerking van de belofte van GS aan PS om achteruitgang van natuur en landschap bij uitleglocaties en “straatjes erbij” volledig en voorafgaand te compenseren, en gemeenten hierbij actief te begeleiden en te adviseren. Deze compensatie dient op een juridische harde manier in de verordening te worden verwerkt, waardoor willekeur tussen gemeenten wordt voorkomen, zoals nu het geval is.	Zie onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit'

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0090	5	Veel kleinschalige campings en groene gebiedjes moeten in Noord-Holland plaats maken voor vakantieparken. Het landschap verrommelt en wordt steeds meer versteend. We roepen de Provincie op hier meer regie op te voeren en instructieregels voor gemeenten op te stellen; Voer regie op wildgroei vakantieparken Daarnaast zien wij zo wel binnen- als buiten de Beschermde Landschappen dat kleinschalige campings, recreatiegebiedjes en landbouwgrond steeds vaker plaats moeten maken voor grote vakantieparken. Dit draagt bij aan de verdere verstening en verrommeling van het landschap. Ook leidt het tot toenemende recreatiedruk in onder andere de duinen en de kust, waar de bezoekersaantallen nu al groter zijn dan de draagkracht van veel gebieden. Nu het kabinet ervoor heeft gekozen om hier geen landelijke wet voor te maken is het aan de Provincie om regie te voeren. Dat kan door in het hoofdstuk 5.16 Recreatie tekst op te nemen over het belang van balans in het aanbod van verblijfsplaatsen, waarbij een goede landschappelijke inpassing, natuurinclusieve ontwikkeling én beheer en compensatie van verloren ruimtelijke kwaliteit belangrijk zijn. Vervolgens kunnen in de Omgevingsverordening instructieregels voor gemeenten worden opgenomen.	De visie beschrijft op dit moment dat groen mee moet groeien met nieuwe woningbouwontwikkelingen. Op dit moment is het toevoegen van nieuw recreatiegroen nog geen leidend principe, omdat er nog uitgewerkt moet worden hoe dit er precies uit komt te zien. Dit zal bij de omgevingsverordening concreter worden ingevuld.
ZW_0090	6	Er is onvoldoende recreatieruimte in het groen in Noord-Holland en veel bestaande gebieden hebben een onderhoudsachterstand. Zorg voor een regeling waarbij nieuw groen meegroeit met de woningbouw en ga snel aan de slag met het versterken van het groenblauwe raamwerk. Zorg voor voldoende recreatiegebieden bij nieuwbouw In de concept Omgevingsvisie is veel aandacht voor woningbouw, waarbij ook het belang van voldoende nieuwe recreatiegebieden vaak is genoemd. Onder andere door de ontwikkeling van een groenblauw raamwerk, waarmee integraal en gebiedsgericht kan worden gewerkt aan nieuwe groene verbindingen, recreatieve verbindingen en landschappelijke kwaliteit. Wij zien hier veel kansen in en hopen dat de Provincie op korte termijn werk maakt van het versterken van dit raamwerk. Ook blijft het ook noodzakelijk om bij nieuwbouw van woonwijken rekening te houden met voldoende nieuw recreatiegroen. Naast het groen in de wijk (3 bomen in zicht, 30% bladerdek en beleefbaar groen binnen 300 meter) zijn recreatiegebieden en parken in en om de stad van groot belang. Wij zien dat veel inwoners van Noord-Holland in de participatierapportage dit ook al hebben benoemd. Bijvoorbeeld dat recreatievoorzieningen moeten meegroeien met woningbouw. In andere provincies is hier al concreet beleid voor ontwikkeld. Een voorbeeld is Utrecht, waar wordt gewerkt met het samenwerkingsprogramma “Groen Groeit Mee”. Wij roepen u op om het toevoegen van nieuw recreatiegroen bij woningbouw als leidend principe in de Omgevingsvisie op te nemen in hoofdstuk 5.13 Wonen, en dit vervolgens concreet uit te werken.	In de Omgevingsvisie hebben we opgenomen dat een belangrijk onderdeel van toekomstbestendig bouwen is dat bij woningbouw het recreatief groen binnen en buiten de wijk meegroeit.
ZW_0090	7	Laat de brede steun van inwoners voor gezonde leefomgeving, natuur en landschap in de raadpleging sterker terugkomen in de definitieve Omgevingsvisie Noord-Holland Uit de raadpleging van inwoners blijkt een brede steun voor gezonde leefomgeving (o.a. sterk beperken van gebruik pesticiden, beperken uitstoot industrie), natuur en landschap. Laat dit geluid sterker terugkomen in de visie. De duidelijke steun voor gezonde lucht en water, natuur en landschap blijkt uit de gekozen prioriteiten. Waarbij 24% van de deelnemers kiest voor ‘gezonde leefomgeving’, 24% voor ‘waterzekerheid’, 21% voor ‘landschap & natuur’, noemt 8% ‘voedselproductie’ en 4% ‘economie en werkgelegenheid’ als belangrijkste prioriteit.	Oproep aan de politiek om de uitkomsten van de participatie nadrukkelijk mee te laten wegen. Geen antwoord nodig.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0090	8	Maak keuzes om de 27% provincie tekort op te lossen: minder gras- en veevoederland In de concept-Omgevingsvisie wordt geen oplossing geboden voor de kwart provincie (27%) die tekort komt wanneer alle ruimteclaims bij elkaar worden opgeteld. Tegelijkertijd is ongeveer de helft (!) van het bodemgebruik in Noord-Holland agrarisch. Daarvan is zo'n 60% voor voer van dieren in de landbouw (grasland en voedergewassen).[1] Dat is 30% van het oppervlak van de provincie. Stel de ambitie in de Omgevingsvisie om het aantal koeien en schapen minimaal te halveren. Dit levert ongeveer 15% ruimtewinst op. Deze ruimte kan benut worden voor natuur, en een kleiner gedeelte voor recreatie, productiebos t.b.v. houtbouw, bedrijventerreinen, energietransitie en woningbouw. We werken daarmee ook aan het oplossen van andere problemen, zoals stikstof, het verdwijnen van het regenwoud, dierenleed, overmatig gebruik van zoet water etc. Stop met de sierteelt, tenzij deze overschakelt naar een biologische teelt, zonder pesticiden.	We beschouwen het sturen op een kleinere veestapel niet als doel op zich, dat geldt evenmin voor het stoppen van de sierteelt. De richting voor de sector loopt via kringlooplandbouw en doelsturing. In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt en de daar geldende opgaven voor klimaat en milieu.
ZW_0090	9	Noem 'gezonde leefomgeving' expliciet als belangrijkste criterium voor leefbaarheid Het eerste uitgangspunt in de ontwerp-Omgevingsvisie is 'Leefbaarheid centraal' (blz. 35), maar hier wordt vervolgens heel veel onder genoemd: voldoende woningen, ruimte voor economische activiteiten en een kwalitatief, hoogwaardige, gezonde en veilige leefomgeving. Erken de brede steun van de inwoners voor een gezonde leefomgeving, zoals te lezen is in het Publieksonderzoek (participatie), en noem daarom 'gezonde leefomgeving' expliciet als belangrijkste criterium voor leefbaarheid.	Gezonde leefomgeving is één van de criteria die wordt meegenomen in besluitvorming rondom ruimtelijke ordening. De brede steun voor Gezonde leefomgeving wordt in de introductie van de Omgevingsvisie genoemd als één van de elementen die uit het participatieproces als prioriteit is aangewezen.
ZW_0090	10	Tata Steel: staalproductie in de IJmond alleen als gezondheid voor de omgeving geborgd is De ontwerp-Omgevingsvisie stelt als voorwaarde dat staalproductie in de IJmond alleen kan als dit schoner en duurzamer wordt. Het is onduidelijk wat hieronder wordt verstaan. Neem daarom in de Omgevingsvisie als voorwaarde op dat staalproductie alleen kan als de gezondheid voor de omgeving geborgd is. Goede voorwaarden hiervoor staan in het derde advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond. Dat is bij de huidige plannen om de fabriek in de IJmond te vernieuwen (Heraclessplan) niet het geval.	De uitwerking van de in de zienswijze genoemde voorwaarde is verder uitgewerkt in het programma Tata Steel 2024 - 2030.
ZW_0090	11	Staalslakken Verbiedt als provincie het storten en hergebruiken van vervuilde restproducten uit de industrie, zoals granuliet, giftig staalafval (staalslakken), vliegas en bouwpuin. Hier is het voorzorgsprincipe leidend.	De recente ervaringen met staalslakken onderstrepen het belang van een zorgvuldige omgang met toepassingen waarvan de veiligheid nog niet voldoende is onderzocht. Op dit moment geldt nationaal een tijdelijk verbod op de toepassing van staalslakken. De provincie is in afwachting op de uitkomst van het lopende onderzoek van het RIVM en het oordeel van het Rijk, zodat eventuele vervolgstappen gebaseerd zijn op actuele en betrouwbare inzichten.
ZW_0090	12	Ook aandacht voor andere grote vervuilers dan Tata Steel Alleen Tata Steel duikt op in de tekst, gekoppeld aan luchtkwaliteit en bronbeleid. Maar ook grote vervuilers als OLAM en ICL (beiden relevant voor uitstoot/geur in het Noordzeekanaalgebied) moeten in de Omgevingsvisie voorkomen.	Dank voor uw oproep voor expliciete aandacht voor andere vervuilers in de Omgevingsvisie. Het klopt dat Tata Steel, evenals Schiphol, meermaals worden genoemd in de Omgevingsvisie. Dit heeft enerzijds te maken met de combinatie van het nationale belang van deze bedrijven en hun impact op de leefomgeving en anderzijds de gebiedsspecifieke ontwikkelingen waarin zij een belangrijke rol spelen. Zonder andere bedrijven expliciet te benoemen, geven wij in hoofdstuk 6.4(was 5.4) wel degelijk aan hoe wij inzetten op het reguleren van grote bedrijven met impact op de leefomgeving.
ZW_0090	13	Schiphol: zet in op krimp De ontwerp-Omgevingsvisie gaat uit van een te verwachten groei van Schiphol van 42 naar 65 miljoen passagiers, omdat vliegtuigen groter worden. Maar de provincie zou juist krachtig moeten pleiten voor krimp van Schiphol, vanuit de grote opgaven voor luchtkwaliteit, ernstig geluidgehinderden, woningtekort, klimaatturgentie en stikstofuitstoot. Het is niet te verkopen aan de bewoners van Noord-Holland de schade en overlast nog langer te laten voortduren en zelfs te laten toenemen. Voor de economie is deze 'hub-luchthaven', die vliegt op volume in plaats van slimheid, geen vereiste.	In de tekst is explicieter gemaakt dat verdere ontwikkeling van Schiphol gepaard moet gaan met aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting en dat wordt gestreefd naar afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0090	14	Meer aandacht voor tegengaan van 'Zeer Zorgwekkende Stoffen' in de leefomgeving In 3.4 Afwegingsprincipe 3.4: omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen wordt het volgende gezegd: "Keuzes die hieruit volgen: • We werken aan het voorkomen en beperken van aantasting en het bevorderen van omgevingskwaliteit en het beschermen en verbeteren van de fysieke leefomgeving, met specifieke aandacht voor luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid." (blz. 52) Verander dit in de definitieve versie van de Omgevingsvisie in: "… met specifieke aandacht voor luchtkwaliteit, zeer zorgwekkende stoffen in bodem en oppervlakte-/grondwater, geluid en externe veiligheid." Op die manier kan het namelijk ook gaan over bestrijdingsmiddelen, PFAS en lozingen van ZZS.	Wij danken indiener voor de suggestie voor het opnemen van ZZS, we hebben dit aangepast in de Omgevingsvisie.
ZW_0090	15	Maak keuzes over hóe doelen, zoals natuurherstel, stikstofreductie en verbeteren waterkwaliteit, zullen worden bereikt Het is goed dat in de ontwerpvisie de druk op natuur, water en bodem wordt erkend en dat doelen zoals natuurherstel, stikstofreductie en het halen van de waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water) worden benoemd. Maar de kernvraag blijft hoe we dit daadwerkelijk gaan bereiken. Keuzes daartoe en concretisering ontbreken nu. Dus maak die keuzes met een plan van aanpak.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven.
ZW_0090	16	Neem de intrinsieke waarde van natuur op in de Omgevingsvisie Zie de aanbeveling op de website Stichting Rechten van de Natuur - Van besluiten over de natuur, naar besluiten met de natuur: 'Het opnemen van de intrinsieke waarde van natuur betekent dat je in visie en beleid expliciet vastlegt dat natuur een eigen belang heeft dat beschermd moet worden. Dit kun je doen door bijvoorbeeld in de Omgevingsvisie te verwoorden dat ecosystemen recht hebben op gezondheid, herstel en continuïteit. Vervolgens vertaal je deze principes in het Omgevingsplan naar concrete toetsingscriteria die gebruikt worden bij vergunningen, projecten en gebiedsontwikkelingen.'	We beamen de intrinsieke waarde van de natuur. We zullen dit benadrukken in de tekst van de omgevingsvisie. Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beoogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening.
ZW_0090	17	Geen uitbreiding bedrijventerrein Boekelermeer naar het zuiden: de Oosterzijpolder (ten zuiden van de Kanaalweg) In de ontwerpvisie staat de Oosterzijpolder ingetekend als groene bufferzone (blz. 61). De huidige grens aan de zuidkant van het bedrijventerrein Boekelermeer is ingetekend als 'overgangszone stad/land'. Het gebied is een zeer waardevol natuurgebied, vooral weidevogelgebied, en is door de provincie aangewezen als Beschermd Landschap en een aanzienlijk deel ook als NNN (Natuurnetwerk Nederland). Dit gebied dient absoluut groen te blijven, vanwege de hoge natuurwaarden, maar ook vanwege erfgoedwaarden en landschapswaarden. Uitbreiding van de Boekelermeer kan plaatsvinden op de locatie waar nu bollenvelden zijn. Daarnaast kan het bedrijventerrein selectiever gebruikt worden, zodat het huidige oppervlak, plus de hectares van de bollenvelden, afdoende is. Groen blijft groen. Ook andere bestaande bedrijventerreinen moeten intensiever benut worden, door leegstand actief aan te pakken, te verduurzamen, in de hoogte te bouwen en functies te combineren. Dan zijn uitbreidingen van bedrijventerreinen in het groen niet nodig. Plus: vergroen de bedrijventerreinen. Kies voor een natuurinclusieve inrichting.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0090	18	Maak duidelijke keuzes over de landbouw: biologische landbouw als norm en ondersteun boeren in de omschakeling daarnaartoe Zonder een fundamentele omslag in de landbouw gaan de doelen in het landelijk gebied, zoals verbetering van de waterkwaliteit, verbetering van dierenwelzijn, beperking van gebruik van bestrijdingsmiddelen, natuurherstel, klimaatopgave en stikstofreductie niet gehaald worden. De huidige inzet op kringlooplandbouw laat nog steeds ruimte voor intensieve en milieubelastende praktijken. Een duidelijke richting en keuzes ontbreken. De in de Omgevingsvisie genoemde 'ambitie' is: 'er wordt gestreefd naar kringlooplandbouw in 2040'. Dit is heel vaag. Want ongeveer alle vormen van landbouw vallen onder het concept 'kringlooplandbouw' en daarmee is de gewenste richting niet duidelijk. Zie het Programma Landelijk gebied (blz. 21) van de provincie. Op deze bladzijde staan zes transitiepaden van landbouw, waarvan 'biologische landbouw' er slechts één is. En daarnaast is niet duidelijk welke stappen de provincie gaat zetten, wanneer en met welke tussendoelen. Kies in de Omgevingsvisie expliciet voor biologische landbouw als norm, met heldere doelen en tussentijdse mijlpalen richting 2050. Dat is nodig voor natuur, waterkwaliteit en een gezonde leefomgeving. Nu ontbreekt er een visie voor de landbouw, terwijl deze visie trouwens zowel staat in de huidige Omgevingsvisie: 'de grondgebonden landbouw in 2030 zoveel mogelijk natuurinclusief laten zijn', als in de Voedselvisie (onderdeel PLG): 'in 2030 is de grondgebonden landbouw natuurinclusief (minimaal niveau 2 WUR/Louis Bolk Instituut)'. De norm van minimaal 15% biologische landbouw in 2030 is niet in zicht. Om te voldoen aan deze afspraak is een duidelijke visie met doelstelling nodig.	De biologische landbouw is en blijft één van de belangrijke transitiepaden in onze kringlooplandbouw en is een belangrijke pijler onder onze stikstofaanpak. De richting voor de sector loopt via kringlooplandbouw en doelsturing. In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt en de daar geldende opgaven voor klimaat en milieu.
ZW_0090	19	Zet stevig in op eiwittransitie Stimuleer de productie van plantaardige eiwitteelten in Noord-Holland, zoals veldbonen, soja en lupines. Dit vergroot de voedselzekerheid. Er is immers geen grotere voedselverspiller dan de vee-industrie. Van elke hectare waar we nu voedsel verbouwen voor koeien, varkens of kippen, kunnen we tot maar liefst vier keer zoveel mensen voeden wanneer we er rechtstreeks plantaardig voedsel voor mensen verbouwen. Stimuleer als provincie de verschuiving van de productie en consumptie van dierlijke naar plantaardige eiwitten.	Wij stimuleren eiwittransitie via de uitvoeringsagenda van de Voedselvisie 2020-2030 en landelijke via het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De teelt ervan leggen wij niet op, maar laten wij, als onderdeel van kringlooplandbouw, bij de ondernemers zelf om daarvoor een keuze te maken.
ZW_0090	20	Neem dierenwelzijn op in de Omgevingsvisie Dierenwelzijn ontbreekt volledig als zelfstandig thema. Geen enkele passage behandelt het welzijn van dieren in de landbouw, megastallen, veetransport of leefomstandigheden. Veeteelt komt alleen voor als economische/landschappelijke sector, nooit als dierenwelzijnskwestie. In de ontwerpvisie staat dat de provincie kiest voor een aanpak die uitgaat van kringlooplandbouw, met doelen voor (..), dier- en plantgezondheid, (..).' Wijzig 'diergezondheid' in 'diergezondheid en dierenwelzijn'. Vergelijk de provincie Utrecht: "De agrarische sector beheert ongeveer de helft van het grondgebied in de provincie Utrecht. Het is belangrijk dat de sector economisch vitaal blijft en deze rol kan blijven vervullen. De provincie biedt mogelijkheden voor een transitie naar een circulaire, natuurinclusieve, klimaatneutrale en diervriendelijke landbouw (kringlooplandbouw), met behoud van gebiedskwaliteit en een gezonde leefomgeving." [2] Neem deze ambitie over.	Diergezondheid maakt onderdeel uit van de prestatie-indicatoren van kringlooplandbouw. Via doelsturing en stimuleringsprogramma's sturen wij op de duurzame prestaties van de landbouwsectoren in onze provincie. Het Rijk heeft de hoofdverantwoordelijkheid voor dierenwelzijn. Het maakt landelijke wet- en regelgeving, stelt normen voor het houden, verzorgen, vervoeren en doden van dieren en houdt toezicht via onder meer de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0090	21	Kom met een doeltreffende aanpak van het stikstofprobleem: krimp van het aantal dieren In de ontwerp-Omgevingsvisie ontbreekt ook concrete reductiepercentages en een doeltreffende aanpak van het stikstofprobleem. Boeren zijn hier niet mee geholpen. Die willen het eerlijke verhaal. En dat is niet geitenpaadjes blijven zoeken binnen een al decennialang vastgelopen landbouwsysteem. Maar zet in een stikstofaanpak aan de bron: minder dieren in de landbouw en ondersteuning van boeren bij de omschakeling naar extensiever en biologisch, en naar plantaardige eiwitteelten (eiwittransitie, zie Voedselvisie als onderdeel van het PLG). Het rapport 'Landinzicht' van Urgenda staat vol met succesvolle casussen. Geef boeren perspectief en ondersteun daarbij met wat ze nodig hebben.	Twee passages zijn toegevoegd in verdiepingshoofdstuk 6.10 Stikstof (was 5.10) over het belang van het aanpakken van stikstof en de sturing van stikstof op de programmering.
ZW_0090	22	Neem in de Omgevingsvisie op dat het areaal sierteelt niet mag toenemen De sierteelt (is inclusief bollenteelt) wordt in de ontwerpvisie ongemoeid gelaten. Terwijl deze teelt voor grote problemen zorgt vanwege het hoge gebruik aan pesticiden. Stel een verbod op voor uitbreiding van het areaal sierteelt in de provincie. Vererger het probleem niet. Lokale voedselproductie moet voorgaan op bollenteelt. Daarnaast zal vooral in de duinstreek en nabij Natura 2000-gebieden de bollensector niet houdbaar zijn. Niet alles kan overal en is altijd technisch oplosbaar.	We sturen (met rijk en waterschappen) op integraal duurzaam landgebruik, zowel voor sierteelt als andere gewassen. Doelsturing (geborgd en gemonitord) is het uitgangspunt. Maatregelvoorschriften zoals beperken van de mogelijkheden voor de teelt van gewassen past hier niet bij. Zo kan een verbod van teelten tot afwentelrisico's leiden omdat de benodigde mogelijkheden voor bijv vruchtwisseling beperkt worden. We investeren in vermindering van milieudruk door watergebruik en middelen (energie, nutrienten en GBM) en waar mogelijk versterking van ecosysteemdiensten als landschap, water en biodiversiteit (bijv NIL en biologische landbouw).
ZW_0090	23	Neem in de Omgevingsvisie de ambitie op om het gebruik van pesticiden in Noord-Holland fors en snel te beperken In de ontwerpvisie ontbreekt de ambitie en een aanpak om het gebruik van pesticiden serieus in te perken. Dit terwijl in de ontwerpvisie pesticiden wel (terecht!) meerdere keren als probleem wordt genoemd, als oorzaak voor de slechte kwaliteit van water en de natuur. De Omgevingswet heeft hier mogelijkheden gegeven om dit lokaal aan te scherpen. En terwijl er grote zorgen in de maatschappij zijn over de risico’s van deze middelen voor de gezondheid en de natuur. Neem daarom in de Omgevingsvisie de ambitie op om het pesticidengebruik in Noord-Holland op korte termijn drastisch te beperken.	Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma’s. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij de samenhang met waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk in ontwikkeling zijn, vanuit het convenant toekomstbestendige gewasbescherming (gericht op het terugdringen van de milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) en het maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur (gericht op natuurherstel waarin ook de drukfactor ‘gewasbeschermingsmiddelen’ alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden zijn geïntegreerd).
ZW_0090	24	Veenweidegebieden Er wordt aangestuurd op afremmen van bodemdaling in veenweidegebieden. In de vorige omgevingsvisie was nog duidelijk gesteld dat ook bodemstijging (herstel van de bodemdaling) meegenomen moest worden. Dit punt ontbreekt in deze visie. Neem dit punt over in de nieuwe Omgevingsvisie. Deze maatregel vermindert de uitstoot van broeikasgassen en kan samengaan met natuurontwikkeling, maar ook met natte teelten in de gebieden.	Sinds de vorige omgevingsvisie is uit kennis naar voren gekomen dat het creëren van bodemstijging door maatregelen erg lastig is. Bij de verdere uitwerking van de veenlandschappen in het Regionaal Water en Bodemprogramma wordt gekeken wat wel haalbaar is. Op kleine schaal kan bij natuurherstelmaatregelen binnen NNN-gebieden worden ingezet op veenaangroei. Dit loopt via het programma natuurherstel.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0091	1	Wij danken u voor de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de Ontwerpomgevingsvisie Provincie Noord-Holland, "Ruimte voor een toekomstbestendig NoordHolland". Royal Schiphol Group maakt hier middels deze reactie graag gebruik van. Wij herkennen de centrale gedachte om keuzes te moeten maken. Kort gezegd "niet alles wat we in ruimtelijke zin zouden willen, past in de beschikbare ruimte in de provincie Noord-Holland". Daarnaast waarderen wij het geformuleerde doel om met de Omgevingsvisie houvast te bieden voor de Provincie zelf en de partners, zoals Schiphol. Met de geschetste kaders ontstaan duidelijkheid en perspectief voor ontwikkeling in de provincie. Wij herkennen de centrale gedachte dat er keuzes moeten worden gemaakt. Kort gezegd: "niet alles wat we in ruimtelijke zin zouden willen, past in de beschikbare ruimte in de provincie Noord-Holland". Daarnaast waarderen wij het geformuleerde doel om met de Omgevingsvisie houvast te bieden voor de Provincie zelf en haar partners, zoals Schiphol. Met de geschetste kaders ontstaan duidelijkheid en perspectief voor ontwikkeling in de provincie. Tegen die achtergrond zien wij in de Omgevingsvisie belangrijke aanknopingspunten voor de toekomst van Schiphol en de regio. Op enkele punten vragen wij om aanscherping, zodat de visie voldoende richting geeft aan de ruimtelijke keuzes die de komende jaren nodig zijn.	Wij danken Royal Schiphol Group voor de zienswijze. Wij herkennen de noodzaak om de ontwikkeling van Schiphol, internationale bereikbaarheid, economische betekenis, bereikbaarheid van de regio en kwaliteit van de leefomgeving in samenhang te bezien. De aangepaste Omgevingsvisie is op dit punt nadrukkelijker uitgewerkt. De ontwikkeling van Schiphol en zijn omgeving wordt daarin beschouwd als één gebiedsopgave, waarbij luchthavenontwikkeling, bereikbaarheid, woningbouw, energie, landschap, economie en leefomgevingskwaliteit in samenhang worden bezien.
ZW_0091	2	Bereikbaarheid en leefbaarheid als randvoorwaarde Wij zijn positief dat de Provincie het verbeteren van de bereikbaarheid rond Schiphol een prominente plaats geeft in de Omgevingsvisie. Schiphol is de internationale luchthaven van Nederland én een nationaal en regionaal knooppunt voor verschillende vormen van vervoer. Door autonome groei van reizigersstromen en verdere groei van wonen en werken in de regio ontstaat een gezamenlijke opgave: hoe houden we de regio bereikbaar voor reizigers, werknemers, bewoners, bedrijven en goederenstromen? Daarom vragen wij om samen met gemeenten, Provincie, Rijk en Schiphol scherper in beeld te brengen welke bereikbaarheidsknelpunten ontstaan en welke investeringen nodig zijn om deze op te lossen. Alleen met een samenhangend pakket voor weg, spoor, openbaar vervoer, fiets en logistieke ontsluiting blijft de Schipholregio bereikbaar en leefbaar. Ook waarderen wij de aandacht voor de kwaliteit van de leefomgeving. De gemeenten direct rond de luchthaven zijn economisch sterk met Schiphol verbonden en ondervinden tegelijkertijd de effecten van de luchthaven. Met bijdragen via onder meer het Omgevingsfonds Schiphol draagt de luchthaven bij aan het verbeteren van de leefkwaliteit in de omgeving. De verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving in deze regio gaat over meer dan enkel het verminderen van de impact van Schiphol. De regio is economisch sterk, maar door de hoeveelheid economische activiteit en de verkeersaders die door het gebied lopen, gecombineerd met het wonen en de luchthaven, is de druk op de omgeving ook hoog. Het verbeteren van de balans tussen Schiphol en omgeving is slechts een van de opgaven in dit gebied. Voor deze bredere maatschappelijke opgave is de inzet van gemeenten, Provincie en andere partijen essentieel om een duurzame kwaliteitsverbetering te bereiken.	Wij onderschrijven dat een goede landzijdige bereikbaarheid een belangrijke randvoorwaarde is voor het functioneren van Schiphol en de bredere metropoolregio. In de aangepaste Omgevingsvisie is daarom nadrukkelijker opgenomen dat de groei van het aantal O&D-passagiers, inwoners en arbeidsplaatsen de druk op het wegennet en het openbaar vervoer verder vergroot. Wij zetten in op een samenhangend pakket van maatregelen, waaronder structurele versterking van het openbaar vervoer, de doortrekking van de Noord/Zuidlijn via Schiphol tot en met Hoofddorp, versterking van oost-westverbindingen, een betere aansluiting richting Zuid-Holland, verbetering van de HOV-structuur en fiets- en langzaamverkeersverbindingen. Ook is de samenhang met de leefomgeving verder aangescherpt. Investeringen binnen de luchthaven kunnen niet los worden gezien van de investeringen die nodig zijn om de omliggende regio bereikbaar, gezond, leefbaar en ruimtelijk aantrekkelijk te houden. Waar voor ontwikkelingen op of rond Schiphol provinciale medewerking nodig is, verbinden wij daaraan randvoorwaarden op het gebied van bereikbaarheid, gezondheid, leefomgevingskwaliteit en ruimtelijke kwaliteit. Wij herkennen daarbij het punt van Schiphol dat de druk op de leefomgeving niet uitsluitend voortkomt uit de luchthaven. In de Schipholregio komen woningbouw, mobiliteit, economische activiteiten en luchthavengebruik samen. De Omgevingsvisie benoemt daarom expliciet de cumulatie van milieubelasting en beschouwt woningbouw, bereikbaarheid en leefomgevingskwaliteit als één samenhangende opgave.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0091	3	Ruimte behouden voor de toekomst De toekomst van de luchtvaart en de ontwikkeling van de Schipholregio is onzeker. Tegen die onzekerheid moeten we ons als Nederland, als Noord-Holland en als Schipholregio wapenen. Het is daarom belangrijk ruimte te behouden voor ontwikkelingen die bijdragen aan de strategische autonomie en weerbaarheid. Ook moet in de toekomst ruimte beschikbaar blijven voor de ontwikkelingen die nodig zijn voor de veiligheid, verduurzaming, energievoorziening, bereikbaarheid en operationele continuïteit van de luchthaven en omgeving. Daarbij is het wenselijk dat de Provincie erkent dat de luchthaven ook in de toekomst meer ruimte nodig kan hebben: niet alleen voor verduurzaming, vernieuwing en het bieden van kwaliteit, maar ook om de autonome groei van reizigers-, werknemers- en goederenstromen op een verantwoorde manier op te vangen. De Omgevingsvisie biedt al een aantal goede aanknopingspunten waaraan deze erkenning dat de luchthaven in de toekomst meer ruimte nodig zal hebben, toegevoegd kan worden: - Het behouden van de reservering op Schiphol Noordwest, zodat ook op langere termijn handelingsruimte beschikbaar blijft. - Het verkennen van de mogelijkheden en benodigde investeringen in het regionale energiesysteem, waarbij waterstof expliciet een rol speelt. Daarbij is het van belang ook de benodigde ruimte voor energie-infrastructuur tijdig te borgen. - Het voorkomen dat vrijgekomen milieuruimte kan worden ingevuld met geluidgevoelige functies, zodat verbetering van de leefomgeving duurzaam kan worden geborgd en nieuwe hindersituaties worden voorkomen.	Wij herkennen dat de toekomstige ruimtelijke behoefte van Schiphol niet uitsluitend wordt bepaald door het aantal vliegtuigbewegingen. In de aangepaste Omgevingsvisie is expliciet opgenomen dat ook grotere vliegtuigen en grotere passagiersstromen per vlucht, nieuwe eisen aan veiligheid en duurzaamheid en het operationeel houden van de luchthaven tijdens langdurige verbouwingen ruimte kunnen vragen. Om die reden handhaven wij de reservering Schiphol Noordwest zolang onvoldoende duidelijkheid bestaat over de langetermijnbehoefte van Schiphol en de ruimtelijke consequenties daarvan. Het gebied kan mogelijk nodig zijn als schuifruimte tijdens de langdurige vernieuwing van Schiphol Centrum en kan op langere termijn een rol spelen bij de ontwikkeling van de luchthaven. Met deze reservering wordt niet vooruitgelopen op een besluit over daadwerkelijke ontwikkeling van Schiphol Noordwest. Ook de ontwikkeling van het energiesysteem heeft nadrukkelijk een plaats gekregen. In de gebiedsgerichte uitwerking van Schiphol is aandacht voor de energie-infrastructuur die nodig is voor de ontwikkeling en verduurzaming van de luchthaven en de regio. Een meer gedetailleerde uitwerking vindt plaats in het Programma Energie. Daarbij is Schiphol toegevoegd als vijfde waterstoffocusgebied, naast het Noordzeekanaalgebied, Den Helder en omgeving, Boekelermeer en Agriport A7. In de Omgevingsvisie wordt daarnaast specifiek aandacht besteed aan de toekomstige waterstofinfrastructuur en de infrastructuur die nodig is voor duurzame luchtvaartbrandstoffen. Wij delen tevens het uitgangspunt dat verbetering van de milieukwaliteit niet automatisch moet leiden tot nieuwe hindersituaties. Daarom is opgenomen dat eventueel vrijkomende milieuruimte niet automatisch volledig wordt benut voor nieuwe geluidgevoelige functies. Vanuit gezondheid en ruimtelijke kwaliteit kan het wenselijk zijn ruimte te behouden voor groen, recreatie en andere niet-geluidgevoelige functies.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0091	4	Een sterke luchthaven en luchthaveneconomie Schiphol is een internationaal economisch knooppunt dat bijdraagt aan de werkgelegenheid en het vestigingsklimaat van Noord-Holland en Nederland. Ook draagt Schiphol in belangrijke mate, direct en indirect bij aan het nationaal verdienvermogen. In de ontwerp-omgevingsvisie is opgenomen dat rond Schiphol ingezet wordt op Schipholgebonden bedrijvigheid. Wij onderschrijven dat. Schaarse ruimte rond Schiphol moet zorgvuldig worden ingezet met prioriteit voor de functies die direct bijdragen aan het functioneren van de luchthaven. De Schipholgebonden bedrijvigheid bestaat uit verschillende soorten bedrijvigheid: van de bedrijven met een directe rol in de operatie van de luchthaven, tot de bedrijven die het onderhoud aan de infrastructuur op Schiphol doen, de catering verzorgen, op de eerste en tweede linie vracht verwerken en die een snelle doorgang naar de vliegtuigen nodig hebben. Ook belangrijk hierin is de Airport City, met kantoren, bedrijvigheid en hotels die de luchthaven en de luchthaveneconomie versterken. De Airport City vervult een bredere rol als internationaal vestigingsmilieu, met bedrijven die specifiek kiezen om zich te vestigen op de luchthaven vanwege de goede internationale en nationale verbinding, en de dynamiek die de luchthaven biedt. De luchthaven en de regio profiteren hierbij ook, ze brengt bedrijvigheid naar de regio die zich hier anders niet gevestigd had, en versterkt het economische profiel van de luchthaven. Wij vragen de Provincie om in de Omgevingsvisie te verduidelijken welke vormen van bedrijvigheid bij de Schipholgebonden bedrijvigheid horen. Aandacht voor vliegveiligheid Vliegveiligheid is in de Omgevingsvisie naar ons beeld nog onderbelicht. Ruimtelijke ontwikkeling in het landschap kan wenselijk zijn, maar kent in de nabijheid van de luchthaven specifieke beperkingen. Dit kunnen bijvoorbeeld functies of landschappelijke ingrepen zijn die vogels kunnen aantrekken en daarmee het risico op vogelaanvaringen vergroten. Ook bij energieopwekking is veiligheid een aandachtspunt, bijvoorbeeld door mogelijke schittering van de grootschalige aanleg van zonnepanelen. Wij vragen om deze vliegveiligheidsaspecten explicieter te betrekken bij ruimtelijke keuzes rond Schiphol. Werken aan een gezamenlijk perspectief De Omgevingsvisie roept op om de opgaven in de Schipholregio samen met gemeenten, Schiphol en het Rijk integraal aan te pakken. Wij onderschrijven die oproep. Tegelijkertijd kan deze integrale werkwijze nog sterker worden verankerd. De samenhang tussen luchthavenontwikkeling, bedrijvigheid, woningbouw, bereikbaarheid, leefkwaliteit en landschap vraagt om een structureel bestuurlijk en ambtelijk gesprek. Een samenwerkingsverband naar voorbeeld van het Noordzeekanaalgebied kan in de Schipholregio een platform bieden om opgaven, belangen en investeringen beter op elkaar af te stemmen. Nogmaals dank voor de gelegenheid om onze zienswijze te geven. Wij denken graag mee in het verdere proces richting vaststelling van de Omgevingsvisie.	Wij onderschrijven dat de schaarse ruimte rond Schiphol gericht moet worden ingezet voor bedrijvigheid waarvoor de nabijheid van de luchthaven daadwerkelijk van betekenis is. In de aangepaste Omgevingsvisie is dit uitgangspunt verduidelijkt. Daarin is opgenomen dat de schaarse ruimte rond Schiphol wordt ingezet voor activiteiten waarvoor de nabijheid van de luchthaven aantoonbare meerwaarde heeft en dat daarom prioriteit wordt gegeven aan Schipholgebonden bedrijvigheid. Daarmee biedt de Omgevingsvisie op strategisch niveau ruimte aan de verschillende functies die noodzakelijk zijn voor het functioneren en de ontwikkeling van de luchthaven en de luchthaveneconomie. Een uitputtende opsomming van bedrijfstypen die als Schipholgebonden worden aangemerkt past niet bij het abstractieniveau van de Omgevingsvisie. Bij de verdere ruimtelijk-economische uitwerking en bij concrete gebieds- en locatiekeuzes kan nader worden bepaald welke activiteiten vanwege hun functionele relatie met de luchthaven op deze locaties thuishoren. Wij onderschrijven dat vliegveiligheid een belangrijke randvoorwaarde is bij ruimtelijke ontwikkelingen rond Schiphol. Ruimtelijke ontwikkelingen kunnen gevolgen hebben voor de veilige en doelmatige afwikkeling van het vliegverkeer. Dit kan onder meer spelen bij functies die vogels aantrekken en bij energieopwekking, bijvoorbeeld vanwege hoogte of hinderlijke schittering. Dit punt heeft geleid tot een aanvulling van de Omgevingsvisie. Bij ruimtelijke ontwikkelingen rond Schiphol wordt explicieter rekening gehouden met de vliegveiligheid en de veilige en doelmatige afwikkeling van het vliegverkeer. Daarbij worden, waar relevant, onder meer mogelijke effecten van vogelaantrekkende functies en van energieopwekking betrokken. Wij onderschrijven ten slotte het belang van een structurele en integrale samenwerking voor de Schipholregio. In de aangepaste Omgevingsvisie is daarom opgenomen dat provincie, gemeenten, Schiphol en het Rijk gezamenlijk werken aan een integraal plan voor Schiphol en zijn omgeving, in samenhang met de gebiedsgerichte samenwerking binnen NOVEX Schiphol. Daarbij worden de meerjarige ontwikkeling van de luchthaven, bereikbaarheid, woningbouw, energie, landschap, economie en leefomgevingskwaliteit in een samenhangend tijdpad op elkaar afgestemd. De masterplannen van Schiphol vormen daarbij een belangrijke bouwsteen, maar niet zelfstandig het ruimtelijk toekomstbeeld voor de gehele Schipholregio. Ontwikkelingen binnen en buiten het luchthaventerrein moeten in samenhang worden beschouwd. De Omgevingsvisie legt daarmee de basis voor de structurele samenwerking die Royal Schiphol Group bepleit. De precieze bestuurlijke en ambtelijke organisatie daarvan, waaronder de vraag of hiervoor een afzonderlijke samenwerkingsstructuur naar voorbeeld van het Noordzeekanaalgebied wenselijk is, behoort tot de verdere uitwerking en hoeft niet in de Omgevingsvisie te worden vastgelegd. De zienswijze heeft daarmee op meerdere onderdelen geleid tot aanscherping en verduidelijking van de Omgevingsvisie, in het bijzonder ten aanzien van de integrale gebiedsaanpak, bereikbaarheid en leefomgevingskwaliteit, de toekomstige ruimtevraag van Schiphol, energie en waterstof, Schipholgebonden bedrijvigheid en vliegveiligheid.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0092	1	Met belangstelling en waardering heeft SEGRO Netherlands B.V. kennisgenomen van de ontwerp-omgevingsvisie van de provincie die ter inzage ligt van 15 juni tot en met 31 augustus 2026. In de ontwerp-omgevingsvisie wordt een aantal malen expliciet het voornemen geuit dat de provincie inzet op doortrekking van de Noord/Zuidlijn tot in ieder geval Hoofddorp. SEGRO maakt graag van de gelegenheid gebruik om in deze zienswijze haar belangen onder de aandacht te brengen. SEGRO is eigenaar en exploitant van SEGRO Park Amsterdam Airport in de gemeente Hoofddorp. Het park is gelegen naast het bestaande spoorwegtracé tussen Schiphol en Hoofddorp en bevindt zich daarmee in de directe beïnvloedingszone van de voorgestelde doortrekking van de Noord/Zuidlijn. SEGRO Park Amsterdam Airport is een bestaand, volop operationeel en succesvol bedrijvenpark met huurders die dagelijks afhankelijk zijn van de bereikbaarheid en het ongestoord functioneren van het park. Het gerealiseerde deel van het park is sinds 2012 in ontwikkeling en alle tot op heden gerealiseerde panden zijn volledig in gebruik genomen. Het park biedt een werkplek voor velen in uiteenlopende sectoren die van groot belang zijn voor de regio en ver daarbuiten. SEGRO onderschrijft het belang van goede OV-verbindingen in de regio. Een verbeterde ontsluiting van het gebied komt immers ook de gebruikers en huurders van het park ten goede. SEGRO vraagt met nadruk aandacht voor bescherming van haar belangen en die van haar huurders op het bestaande park. In de ontwerp-omgevingsvisie spreekt de provincie meermalen haar voornemen uit de bestaande Noord/Zuidlijn te verlengen tot "in ieder geval" Hoofddorp. Uit gesprekken met de projectorganisatie OVAH en uit recentelijk aan SEGRO gepresenteerde schetsen is gebleken dat het thans voorgestelde tracé voor doortrekking van de Noord/Zuidlijn het bestaande park van SEGRO in aanzienlijke mate zal raken en ook de initieel geplande verdere uitbreiding van het park zal doorkruisen. SEGRO vraagt in dat kader aandacht voor de volgende punten:	Wij danken indiener voor de ingebrachte zienswijze. Voor ons als provincie is de Noord-Zuidlijn doortrekken een belangrijk project. We zijn ons bewust dat dit veel impact heeft op de omgeving. Als provincie vinden wij het belangrijk dat binnen het project de juiste ruimtelijke procedures worden gevolgd en dat de betrokken partijen en stakeholders zoals tijdig en correct worden betrokken en mee kunnen denken. Projecten van dergelijke omvang zijn kenmerkend dat naarmate het traject vordert er steeds scherper duidelijk wordt wat er nodig is. Maar ook waar exact een tracé gaat lopen en bijvoorbeeld hoe wordt omgegaan met hinder tijdens uitvoering. Dit zijn allemaal logische stappen in een project. Dit kan ook het verschil in plannen verklaren tussen momenten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0092	2	1. Operationele continuïteit: de huurders van SEGRO Park Amsterdam Airport zijn voor hun bedrijfsvoering afhankelijk van onbelemmerde toegang tot en ongestoord gebruik van het park. Langdurige bouwwerkzaamheden in of direct aangrenzend aan het park zullen leiden tot aanzienlijke impact op de bereikbaarheid voor zowel de huurders als SEGRO. 2. Eerdere informatievoorziening: in eerdere gesprekken met de gemeente Haarlemmermeer is aan SEGRO voorgehouden dat het metrotracé (de doortrekking van de Noord/Zuidlijn) het bestaande park niet zou raken en het park onbelemmerd zou kunnen blijven functioneren. De latere en ook meer recentelijk nog gepresenteerde schetsen van het metrotracé wijken hier echter substantieel van af en laten zien dat de impact op het bestaande park groot zal zijn. SEGRO hecht er daarom aan dat de eerdere informatievoorziening wordt meegewogen bij de verdere besluitvorming zodat geborgd wordt dat in de latere fasen voldaan zal worden aan de eerder gedane uitspraken. 3. Betrokkenheid bij de planvorming: SEGRO heeft in het afgelopen jaar zowel met de gemeente Haarlemmermeer als met de projectorganisatie OVAH gesprekken gevoerd over de belangen van SEGRO Park Amsterdam Airport in het kader van een eventuele doortrekking van de metrolijn. In deze gesprekken heeft SEGRO steeds haar zorgen kenbaar gemaakt en met name gewezen op de impact van het specifieke voorgestelde tracé op haar operationele bedrijfsvoering. SEGRO waardeert dat deze gesprekken hebben plaatsgevonden, en spreekt de verwachting uit dat de uitkomsten daarvan bij de verdere planvorming worden meegenomen. 4. Economisch belang: SEGRO Park Amsterdam Airport levert een wezenlijke bijdrage aan de werkgelegenheid en economische activiteit in de regio en ver daarbuiten. Het beschermen van de operationele integriteit van het park dient dan ook een breder regionaal en zelfs internationaal belang. SEGRO verzoekt uw College om bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie voor het doortrekken van de Noord/Zuidlijn zorgvuldig rekening te houden met de gerechtvaardigde belangen van SEGRO en van SEGRO Park Amsterdam Airport. Specifiek ten aanzien van de latere tracékeuze verzoekt SEGRO uw College de belangen van SEGRO adequaat te waarborgen en SEGRO als direct belanghebbende vroegtijdig en structureel te betrekken bij de verdere planvorming. SEGRO benadrukt dat deze zienswijze is ingegeven door de wens om constructief mee te denken over een verantwoorde inpassing van het doortrekken van de metrolijn in het gebied. SEGRO benadrukt nogmaals dat zij niet tegen doortrekking van de Noord/Zuidlijn tot aan Hoofddorp is, maar vraagt wel nadrukkelijk aandacht voor de bescherming van haar gerechtvaardigde belangen als belangrijke investeerder en als partij die in aanzienlijke mate werkgelegenheid in het gebied faciliteert.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0093	1	Betere bescherming en benutting van het havenindustrieel cluster We spreken onze waardering uit over de manier waarop de Provincie het belang van de Amsterdamse haven erkent en borgt. We delen de visie dat er efficiënt en spaarzaam met de beschikbare ruimte moet worden omgegaan. Dit doen we door selectief te zijn op activiteiten die bijdragen aan onze gezamenlijke doelstellingen en ambities zoals de transitie naar een duurzame en circulaire economie en het creëren van een strategische meerwaarde op nationaal en Europees niveau. Een belangrijk element in de visie is de bestendiging van het Industrieterrein van Provinciaal Belang voor het overgrote deel van de Amsterdamse haven. Deze aanwijzing biedt bedrijven ruimtelijke bescherming voor de lange termijn. We vinden het belangrijk dat de Provincie helderheid schept over de bijbehorende milieucontour en duidelijk maakt welke beperkingen dit met zich meebrengt voor andere functies en ontwikkelingen, waaronder woningbouw. We onderschrijven het doel om zowel de industrie als de leefomgeving van inwoners te beschermen. De aanwijzing van Westpoort ten westen van de A10 als energetisch- en economisch cluster sluit ook goed aan bij de visie van het Rijk op de industrieclusters van nationaal belang, zoals beschreven in de ontwerp Nota Ruimte. Om interpretatieverschillen te voorkomen kan de definitieve omgevingsvisie duidelijker omschrijven wat de aanwijzing van een energetisch en economisch cluster betekent, en wat het gebied en de omgeving daarvan gaat merken. Wat ons betreft moet het vooral bijdragen aan een duidelijk ruimtelijk kader dat het fundament vormt voor planvorming en vergunningverlening. Kortom, we zien veel positieve punten voor de betere bescherming en benutting van het havenindustrieel cluster die op een positieve wijze bijdragen aan het algehele investerings- en vestigingsklimaat.	De ontwerp-Omgevingsvisie kiest voor energieplanologie: het energiesysteem is sturend voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat economische ontwikkelingen moeten passen binnen de beschikbare en voorziene energie- en netcapaciteit. De provincie kiest daarbij voor het concentreren van energie-intensieve economische activiteiten in gebieden met veel energie-infrastructuur. De Ontwerp Omgevingsvisie noemt een aantal locaties als energetisch-economisch cluster. Deze locaties zijn zeer verschillend. Wij herkennen de wens om het beleid gebiedsgericht, zoals voor Westpoort, uit te werken. Dat doen we bijvoorbeeld nu al in het project Safe Haven dat we met de indiener vormgeven. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld. Wat betreft de milieucontour geeft de ontwerp-Omgevingsvisie daarover al enige helderheid maar kan dat nog niet verder worden gespecificeerd. Wel hebben we in de Omgevingsvisie verder verduidelijkt dat we naar beide kanten van de A10 gaan kijken om de ruimte tussen industrie en wonen te vergroten.
ZW_0093	2	Tegelijkertijd vragen wij uw aandacht voor de volgende onderwerpen die naar onze mening nog onvoldoende aan bod komen en/of inhoudelijke aanscherping behoeven in de Omgevingsvisie: Geef de stikstofopgave in de omgeving van het Noordzeekanaalgebied de hoogste prioriteit De provincie heeft samen met het Rijk een sturende rol in het verlagen van stikstofemissies, in zowel de generieke verlaging voor alle sectoren als in de gebiedsgerichte aanpak met aanvullende reductiemaatregelen in en om Natura 2000-gebieden. We vragen de Provincie het belang en de rol van de havenindustrie en de energietransitie expliciet op te nemen in de stikstofaanpak. De Provincie vervult hierin een cruciale, verbindende en regisserende rol, als schakel tussen nationaal beleid en lokale uitvoering. Juist projecten die bijdragen aan verduurzaming en emissiereductie kunnen in de realisatie tijdelijk extra stikstofuitstoot veroorzaken en lopen daardoor vast, terwijl zij op de lange termijn essentieel zijn voor zowel natuurherstel als economische ontwikkeling. Erkenning van deze dynamiek en voldoende ruimte voor dit type projecten is daarom noodzakelijk, evenals een gerichte provinciale aanpak voor de verduurzaming van de industrie, waarin de samenhang met de energietransitie en de huidige belemmeringen expliciet worden meegenomen.	De provincie erkent het belang van het knelpunt van stikstof voor de ontwikkelingen in het Noordzeekanaalgebied. Met de aanvraag voor het Groene Hart + Laag Holland is beroep gedaan op impulsgelden van het Rijk om de stikstofaanpak te versnellen in het kader van prioritaire gebieden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0093	3	Wees behoedzaam met aanvullend beleid voor een gezonde leefomgeving De provincie kiest in het Westelijke havengebied principieel voor het vergroten van de ruimtelijke afstand tussen zware industrie en wonen. Dit is noodzakelijk om een gezonde leefomgeving te borgen en tegelijkertijd ruimte te houden voor een toekomstbestendige industriële ontwikkeling. Dit onderschrijven wij. Aanvullend wil de Provincie door ambitieus bronbeleid de milieubelasting verkleinen. Hoewel wij het streven van een meer gezonde leefomgeving ondersteunen, vragen wij aandacht voor het behouden van een levelplaying-field ten opzichte van andere havenindustrieclusters in Nederland. De Provincie moet voorkomen dat het bedrijfsleven in het NZKG onredelijke effecten ondervindt van té ambitieus bronbeleid, waardoor de transitie naar duurzame alternatieven bemoeilijkt wordt en het vestigingsklimaat nog verder onder druk komt te staan. Daarnaast wil de Provincie milieubelastende activiteiten zo veel mogelijk richting het westelijk deel van het havengebied concentreren door inwaarts te zoneren. De gehanteerde term 'inwaarts zoneren' kan op verschillende manieren geïnterpreteerd worden en wij vragen de Provincie om dit nader te duiden. Onze visie op het gebied is tweeledig. Enerzijds moeten alle terreinen in het havengebied als volwaardige havenindustrieterreinen ingezet kunnen worden. Dus ook de gebieden grenzend aan (toekomstig) stedelijk gebied moeten over voldoende milieuruimte beschikken om havenindustriële activiteiten te accommoderen. Tegelijkertijd zien wij ook dat niet alles overal kan. Activiteiten met de grootste impact op de leefomgeving zullen logischerwijs verder westwaarts gepositioneerd worden, vanwege de afstand tot (toekomstige) stedelijk gebied. Om de inpassing aan de westkant mogelijk te maken is onder andere verruiming van het risicogebied nodig, zoals ook in het Ontwikkelperspectief NOVEX NZKG (2023) is overeengekomen. Wat ons betreft vraagt het begrip inwaarts zoneren dus een nadere duiding om verschillende interpretaties te voorkomen. Los van het begrip is vooral de oproep dat het havengebied en de omgeving duidelijk kaders nodig hebben waaruit blijkt op welke milieuruimte bedrijven kunnen rekenen, en met welke milieucontouren de omgeving rekening dient te houden. Voor een milieuthema als geluid is dat reeds geborgd en voor omgevingsveiligheid zijn we goed op weg. Voor andere milieuthema's ontbreekt een dergelijk kader nog.	Wij danken indiener voor voor de oproep tot verduidelijking van inwaarts zoneren en de behoefte tot duidelijke kaders vanuit gezonde leefomgeving. Mede op basis hiervan hebben wij besloten het inwaarts zoneren als term niet langer te hanteren. Na deze aanpassing ligt de nadruk in de Omgevingsvisie meer op de (westwaartse) richting dan op een specifiek instrument. Wat betreft de oproep tot duidelijke kaders vanuit gezonde leefomgeving: de verdere uitwerking van de kaders vindt plaats in het Programma Gezonde Leefomgeving.
ZW_0093	4	Veranker zo snel mogelijk het nieuwe beleid over omgevingsveiligheid Om niet-fossiele energiedragers te faciliteren in Westpoort is uitbreiding van de huidige veiligheidscontour noodzakelijk. In het Beleid Omgevingsveiligheid Westpoort (BOW) -waar de Provincie medeopdrachtgever van is- zijn afspraken gemaakt over deze uitbreiding en begrenzing. We verzoeken de Provincie de uitkomsten van het BOW te borgen in de Omgevingsvisie. Aanvullend is afgesproken te werken met van tevoren bepaalde aandachtsgebieden die duidelijkheid verschaffen voor risicogevende partijen en risicoontvangende partijen. Samen met het aanwijzen van het risicogebied wordt er een begrenzing van de aandachtsgebieden opgelegd. Om helderheid te verschaffen naar andere partijen en overheden verzoeken wij de Provincie in de Omgevingsvisie een verwijzing op te nemen over de doorwerking van het beleid naar de provinciale omgevingsverordening en omgevingsplannen van gemeenten.	Het Beleid Omgevingsveiligheid is nog niet vastgesteld, er kan daarom nog niet worden toegezegd dat de uitkomsten worden vastgelegd in het provinciale instrumentarium.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0093	5	Bereikbaarheid over water, weg en spoor staat structureel onder druk In de Ontwerp-omgevingsvisie staat vermeld dat het gebruik van de Nieuwe zeesluis in IJmuiden als gevolg van vergaande zoutindringing steeds vaker onder een beperkend regime staat waardoor er vaker minder schuttingen door de zeesluis kunnen plaatsvinden. Echter, selectieve zoutonttrekking is een effectieve methode gebleken om verzilting van het Noordzeekanaal en de omgeving door gebruik van Zeesluis IJmuiden tegen te gaan. Daarom willen we deze stelling graag genuanceerd zien, aangezien er alleen sprake is van een beperkt schutregime in tijden van langdurige droogte. De huidige formulering kan van invloed zijn op de investeringsbereidheid van het bedrijfsleven in de Amsterdamse haven. Om de industrieclusters van Provinciaal Belang in het NZKG te kunnen bereiken, is een robuuste toegang tot het Noordzeekanaal nodig. Om scheepvaart nautisch veilig af te wikkelen én voorbereid te zijn op de scheepvaart van de toekomst moet worden gewerkt aan een toekomstbestendig sluis- en gemaalcomplex IJmuiden. Dit houdt in dat het complex meerdere kolken heeft, waaronder een gerenoveerde Noordersluis waarmee efficiënt en milieubewust kan worden geschut. Dit versterkt het waterbeheer en zorgt voor betrouwbare toegang tot het havenindustrieel cluster. Het gemaal in IJmuiden is bovendien belangrijk voor het waterpeilbeheer in een groot deel van West-Nederland (inclusief Amsterdam, Utrecht en Schiphol) en voorkomt wateroverlast voor 4 miljoen Nederlanders én is dringend aan vervanging toe.	De provincie vindt het belangrijk om problemen en kwetsbaarheden voor de toekomst volgend uit klimaatverandering te duiden zodat nagedacht kan worden over hoe hier mee om te gaan, inclusief passende maatregelen. Tegelijkertijd is enige nuance op z'n plek. Rijkswaterstaat West Nederland Noord heeft in haar zienswijze min of meer hetzelfde verzoek en enkele tekstwijzigingen voorgesteld die we overnemen. Zie zienswijze ZW_0218.
ZW_0093	6	We juichen toe dat de Provincie Noord-Holland inzet op verplaatsing van goederenvervoer van weg naar spoor en water. Om een dergelijke transitie te laten slagen zijn voldoende middelen voor instandhouding van vaarwegen en waterinfrastructuur essentieel. Daarnaast is het beschikbaar houden van spoorcapaciteit voor goederenvervoer, inclusief het vervoer van gevaarlijke stoffen, noodzakelijk om deze modal shift te kunnen realiseren. Efficiënt en betrouwbaar spoorgoederenvervoer is van wezenlijk belang voor het vestigingsklimaat voor bedrijven en terminals in de Amsterdamse havenregio, en is ondersteunend aan hun bijdrage op het gebied van economie, circulariteit en energietransitie.	Als provincie gaan wij niet over de beschikbaarheidheid van spoorcapaciteit. Wij onderkennen wel het belang hiervan voor het slagen van ambities op het gebied van modal shift, net zoals de instandhouding van vaarwegen. Dit wordt onder andere verder uitgewerkt in programma's, zoals het Topcorridors programma en ons investeringsprogramma voor provinciale infrastructuur.
ZW_0093	7	Bovenstaande punten vragen om nadere uitwerking en afstemming. Het is van groot belang voor PoA dat deze elementen goed zijn geborgd. Wij worden graag verder betrokken bij de totstandkoming van de definitieve Omgevingsvisie. De afstemming in de totstandkoming van de Ontwerp-omgevingsvisie heeft naar onze tevredenheid plaatsgevonden en dit zetten wij dan ook graag voort door in een overleg onze zienswijze verder toe te lichten.	De betrokkenheid bij de stap tussen ontwerp-omgevingsvisie en definitieve omgevingsvisie vindt plaats in de zienswijzeperiode. Wij bedanken de PoA daarom voor de ingediende zienswijze. Na vaststelling van de Omgevingsvisie zetten wij de samenwerking in onder andere het Noordzeekanaalgebied graag op dezelfde wijze voort.
ZW_0093	8	In de bijlage van de zienswijze zijn paginagewijs een aantal tekstvoorstellen gedaan	Wij danken indiener voor de bijlage met nadere opmerkingen op specifiek tekstpassages. We gaan er hier verder niet per punt in op hoe we er mee zijn gegaan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0094	1	Hierbij treft u de zienswijze van de Stichting Werkgroep Fort Kudelstaart op uw ontwerp-omgevingsvisie. De Stichting heeft als statutaire doelstelling: "het actief zorg dragen voor behoud en verbetering van de leefomgeving van bewoners in de omgeving van Fort Kudelstaart door het belang van bewoners voorop te stellen, de balans te bewaken in ontwikkelingen en kritisch te zijn naar bestemmingsplan wijzigingen, vergunningen en regelgeving ten gunste van een goede, in balans zijnde ruimtelijke ordening en ruimtelijke ontwikkeling [...]" Fort Kudelstaart is onderdeel van het UNESCO werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies'. Het fort heeft een vooruitgeschoven positie ten opzichte van de verdedigingslinie (de Geniedijk), zodat een deel van de inundatiegebieden tussen fort en liniedijk zijn gelegen. Dit gebied is thans aangewezen als 'glastuinbouwconcentratiegebied' in de Omgevingsverordening NH2022 (OV NH2022). De inundatiegebieden staan in de OV NH2022 benoemd als onderdeel van een UNESCO kernkwaliteit. De Stichting kan zich goed vinden in onderstaande passages uit uw ontwerpomgevingsvisie: Pagina 92, 5.11: Glastuinbouw in sterke clusters Wij sturen op de concentratie van glastuinbouw in al aangewezen glastuinbouwconcentratiegebieden. Deze gebieden zien wij als knooppunten waar energie-, wateren ruimteopgaven samenkomen. Binnen deze gebieden ontstaan kansen voor warmtenetten, waterberging en klimaatadaptieve teelten. Wij sturen op behoud van ruimte en kwaliteit voor een duurzame en toekomstbestendige sector en op sanering of transformatie van niet-kansrijke glastuinbouwgebieden, ter voorkoming van verrommeling. Pagina 131, 6.10.2: Algemeen provinciaal belang [...] Bevorderen van een goede omgevingskwaliteit. Beschermen van het UNESCO werelderfgoed. [...] Pagina 132, 6.10.3: Toekomstbestendig maken van de Greenport Aalsmeer De Greenport Aalsmeer is aan het veranderen. Dat betekent dat in combinatie met toekomstbestendige glastuinbouw en efficiënt ruimtegebruik ongeveer 1000 hectare van het totale glastuinbouwcomplex een transformatie door moet gaan. Door de nabijheid van Schiphol is transformatie naar een woonfunctie lang niet altijd mogelijk.	Dank voor uw positieve zienswijze. U verzoekt om een aanscherping van de tekst in de omgevingsvisie met betrekking tot het staken van glastuinbouw in relatie tot de kansen die dit biedt voor de versterking van het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies in de omgeving van Fort Kudelstaart/Geniedijk. Wij zijn van mening dat het beleid dat wij voeren met betrekking tot het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies, en dat is geborgd in onze omgevingsverordening, hiervoor al richtinggevend is. Een uitspraak over een klein deel van de Hollandse Waterlinies op dit detailniveau is ons inziens niet passend in de omgevingsvisie. Vooralsnog houdt de provincie in dit gebied vast aan de begrenzing van het glastuinbouwconcentratiegebied. Wij zullen pas overgaan tot een afweging over de herbegrenzing zodra de gemeente Aalsmeer hiertoe een gemotiveerd verzoek indient.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0094	2	De opgaven in de Schipholregio overstijgen gemeentelijke grenzen en vragen om stevige samenwerking en een proactieve opstelling ten aanzien daarvan. Wij werken samen met gemeenten, Schiphol en het Rijk aan een integraal plan met samenhangend tijdpad waarin de ontwikkeling van Schiphol, landschappelijke inrichting, energie- en mobiliteitsstructuren logisch op elkaar aansluiten. Het doel is een economisch toekomstbestendige Schipholregio binnen de randvoorwaarden van een verbeterde leefkwaliteit en bereikbaarheid. We koppelen de ontwikkelingen rond Schiphol expliciet aan verbetering van de (leef)omgevingskwaliteit, investeringen in regionale en lokale infrastructuur en investeringen in het groenblauwe raamwerk. Pagina 134, 6.10.4: Het behoud en versterken van het landschap rondom de luchthaven, met realisatie van ecologische (oost-west) verbindingen, meer ruimte voor water en recreatie in een stevig groenblauw raamwerk met een belangrijke rol voor Amstelscheg, Westeinderscheg, Diemerscheg, Geniepark en Park 21. Belangrijke structuren om op voort te bouwen zijn de Geniedijk, een lineaire structuur die onderdeel is van het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies, de ringvaart en het rationele verkavelings- en wegenpatroon van de Haarlemmermeer. De ruimtelijke kwaliteitseisen als opgenomen in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie zijn hierbij leidend. In het gebied rondom de Geniedijk net ten zuiden van Schiphol, zullen wij ons inspannen om alhier, samen met de gemeente Haarlemmermeer en de hier te vestigen bedrijven het Geniepark tot realisatie te brengen. Ook dit park kan als uitloop- en recreatiegebied dienen voor werknemers en bewoners van dit gebied. De aangehaalde teksten uit de ontwerp-omgevingsvisie sluiten aan bij de doelstelling van de Stichting. Echter, in het gebied tussen Fort Kudelstaart en de liniedijk (de Geniedijk) is reeds sprake van verrommeling: In oude kassen, die niet meer voor glastuinbouw gebruikt worden, vinden andere bedrijfsactiviteiten plaats, terwijl het gebied wel het predicaat 'glastuinbouwconcentratiegebied' heeft. Naar onze mening voldoet dit gebied niet aan de aangehaalde teksten uit uw ontwerp-omgevingsvisie. In dit gebied zien wij de omgevingsvisie daarom graag nader aangescherpt als volgt: Geen nieuwe bedrijfsactiviteiten of woningbouw in de schootsvelden en/of beschermde kring van Fort Kudelstaart toestaan. In de inundatiegebieden tussen Fort Kudelstaart en Geniedijk zou, bij het staken van van glastuinbouw in niet-kansrijke glastuinbouwgebieden, de bescherming van het UNESCO werelderfgoed moeten prevaleren. Het staken van glastuinbouw in de bestaande kassen biedt een uitgelezen kans om de UNESCO kernkwaliteiten (in dit geval de authenticiteit en integriteit van het inundatiegebied tussen Fort Kudelstaart en de Geniedijk) te versterken, evenals het verder herstellen van de zichtlijnen tussen fort en liniedijk. Ook zijn er mogelijkheden om het gebied meer te integreren in de Westeinderscheg. Wellicht is subsidie mogelijk om oude kassen, waar glastuinbouw is gestaakt, weg te halen. Hierdoor worden de UNESCO kernkwaliteiten versterkt en kan de beleefbaarheid van het erfgoed worden vergroot.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze.
ZW_0095	1	Namens Strandexploitatie Sint Maartenszee B.V., exploitant van twee bestaande strandpaviljoens op strandslag 14 en 15 bij Sint Maartenszee, dienen wij hierbij een zienswijze in op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland en het ontwerp-omgevingseffectrapport. Onze paviljoens worden al bijna 50 jaar als familiebedrijf gedreven; wij zijn dan ook nauw verbonden met deze locatie en met de ontwikkeling van de kust ter plaatse. Wij onderschrijven de ambitie om de Noord-Hollandse kust toekomstbestendig te ontwikkelen, waarbij kustveiligheid, natuur, landschap, recreatie, toerisme en economische ontwikkeling in samenhang worden beschouwd. Vanuit onze dagelijkse praktijk vragen wij daarbij aandacht voor de positie van bestaande strandondernemingen.	Wij danken indiener voor de ingebrachte zienswijze. Hierna gaan we in op de afzonderlijke inhoudelijke onderdelen van de zienswijze.
ZW_0095	2	1. Bestaande strandondernemingen en ontwikkelruimte Bestaande strandpaviljoens maken deel uit van de recreatieve infrastructuur en dragen bij aan de lokale economie en de aantrekkelijkheid van de kust. Wij vinden het belangrijk dat bestaande ondernemingen voldoende ruimte behouden om energiebesparende maatregelen te treffen en om zich voor te bereiden op de gevolgen van klimaatverandering, met bijvoorbeeld meer schaduwvoorzieningen tegen hitte en extra maatregelen tegen harde wind en zandverstuiving. Wij verzoeken daarom om in de verdere uitwerking van het provinciale beleid expliciet rekening te blijven houden met de continuïteit en ontwikkelruimte van bestaande strandondernemingen, aansluitend bij het uitgangspunt uit de Strandzonering 2025 dat bestaande recreatieve bedrijven ruimte moeten houden voor innovatie, kwaliteitsverbetering, verduurzaming en klimaatadaptatie.	Strandzonering maakt onderdeel uit van de afspraken die hierover gemaakt worden binnen het Kustpact.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0095	3	2. Kustveiligheid en ruimtelijke ontwikkeling Wij onderschrijven het belang van een toekomstbestendige kustverdediging. Tegelijkertijd zien wij dat in de ontwerp-Omgevingsvisie ontwikkelingen rond de kust tussen Camperduin en Den Helder worden voorzien, waaronder onderzoek naar een mogelijke landwaartse uitbreiding van het duinsysteem. Dit kan gevolgen hebben voor de ligging en bereikbaarheid van paviljoens, strandslagen, strandhuisjes, bevoorrading en bezoekersstromen. Wij verzoeken daarom om bestaande strandondernemers bij de verdere uitwerking van kustversterking en duinontwikkeling tijdig en structureel te betrekken, de continuïteit van bestaande ondernemingen volwaardig mee te wegen en waar nodig gezamenlijk naar uitvoerbare oplossingen te zoeken.	De aanpak van de uitwerking van de kuststrook tussen Camperduin en Den Helder is nog niet uitgewerkt. Het betreft een integrale gebiedsaanpak waarin op het moment dat dat relevant wordt vanzelfsprekend ook de recreatiesector betrokken wordt.
ZW_0095	4	3. Recreatie, toerisme en bereikbaarheid Wij zien bestaande strandondernemers als onderdeel van de recreatieve infrastructuur die bijdraagt aan de leefkwaliteit en regionale economie. Wij vragen de provincie om ons niet uitsluitend als gebruiker van de kust te Onze locatie is daarbij zowel kwetsbaar als waardevol: strandliefhebbers moeten circa 1 kilometer fietsen of lopen om bij strandslag 14 en 15 te komen. Dat maakt onze paviljoens rustig en aantrekkelijk, maar vormt ook een drempel — vooral in de winter, als het vroeg donker is, en in de zomer, als het asfalt bij warm weer voor ouderen en kinderen zwaar is om te belopen. Wij vragen de provincie om bij keuzes over bereikbaarheid langs de kust ook oog te houden voor dit soort minder centraal gelegen, maar waardevolle strandlocaties.	Bereikbaarheid zorgt ervoor dat mensen zich kunnen verplaatsen van werk naar hun woning, maar ook voor recreatieve doeleinden. Als provincie werken we samen met gemeenten aan deze bereikbaarheid. Uw concrete vraag betreft een weg die niet in beheer of eigendom van de provincie is. Als u vragen heeft over aanpassing van deze verbinding tussen onze N509 en het strand kunt u het beste bij de gemeente te rade gaan.
ZW_0095	5	4. Defensie en tijdelijke beperkingen van exploitatie Wij begrijpen het nationale belang van defensiegereedheid, maar het aantal schietdagen bij Petten wordt uitgebreid van 20 naar 45 per jaar, met meer schoten, een hoger geluidsniveau en een gewijzigd schietgebied dat bijna tot boven onze strandtent reikt. Schietoefeningen vonden hier vroeger al plaats en waren goed hoor- en voelbaar; met deze uitbreiding staat een terugkeer, en naar verwachting een verzwaring, hiervan in het verschiet. Provincie en gemeenten in de Kop van Noord-Holland, waaronder Schagen, hebben hierover zelf al een zienswijze ingediend met zorgen over geluid, natuur en recreatie. Wij onderschrijven dit en vragen de provincie om deze lijn ook in de Omgevingsvisie door te zetten, met tijdige communicatie, voorspelbaarheid, economische gevolgen en een zorgvuldige belangenafweging bij de verdere uitwerking van defensieactiviteiten.	Wij trekken samen op met de gemeente Schagen in het reageren op de plannen van Defensie voor de intensivering van het schietterrein bij Petten. Ook wij begrijpen de urgentie om de defensiegereedheid te versterken. Maar daarbij vragen wij steeds aandacht voor andere belangen, zoals een gezonde leefomgeving (zo min mogelijk overlast voor inwoners en recreanten) en natuur. We brengen onze aandachtspunten steeds naar voren in het overleg dat we met Defensie voeren zolang er geen definitieve besluiten zijn genomen over de intensivering van dit schietterrein. En we dringen voortdurend bij defensie aan op tijdige communicatie en overleg bij de uiteindelijke ingebruikname van het schietterrein.
ZW_0095	6	5. Betrokkenheid bij verdere uitwerking Veel ontwikkelingen in de ontwerp-Omgevingsvisie moeten nog nader worden onderzocht en uitgewerkt. Wij verzoeken de provincie om bestaande strandondernemers daarbij tijdig te betrekken; vanuit onze praktijkervaring denken wij graag mee. Samenvattend verzoeken wij u bij de vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie: • de positie en continuïteit van bestaande strandondernemingen expliciet mee te wegen; • voldoende ruimte voor kwaliteitsverbetering, verduurzaming, klimaatadaptatie en innovatie te behouden; • bestaande strandondernemers tijdig en structureel te betrekken bij verdere kustontwikkeling; • bij defensieactiviteiten rekening te houden met de praktische en economische gevolgen voor bestaande strandexploitanten; en • recreatie en bestaande recreatieve ondernemers nadrukkelijk als onderdeel van een toekomstbestendige kust te blijven beschouwen.	In de verdere uitwerking van de omgevingsvisie zullen we belanghebbende partijen tijdig betrekken dan wel uitnodigen om bij te dragen.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0096	1	Koninklijke inretail heeft met belangstelling kennisgenomen van de ontwerpOmgevingsvisie Noord-Holland. Inretail is de branchevereniging voor de retail non-food. Wij vertegenwoordigen 13.000 winkellocaties in o.a. de branches mode, wonen, schoenen en sport. Wij maken ons hard voor een vitale winkelstructuur en leefbare en aantrekkelijke binnensteden, dorpen, wijk- en buurtcentra en perifere winkelgebieden, zoals woonboulevards. De ontwerp-Omgevingsvisie laat zien dat Noord-Holland kiest voor een sterke, gezonde en toekomstbestendige provincie. De integrale benadering van wonen, economie, bereikbaarheid en leefomgeving biedt een stevige basis voor de keuzes die de komende jaren worden gemaakt. Ook de keuze om ontwikkelingen zoveel mogelijk te versterken vanuit bestaande steden, dorpen en centrumgebieden sluit goed aan bij de dagelijkse praktijk van ondernemers en de uitdagingen waar gemeenten voor staan. De uitgangspunten van de Omgevingsvisie sluiten goed aan bij het provinciale detailhandelsbeleid 2025-2033. Tegelijkertijd zien wij kansen om de positie van detailhandel en winkelgebieden in de Omgevingsvisie verder te versterken. Hieronder lichten wij onze belangrijkste aandachtspunten toe.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Hierna gaan we in op de afzonderlijke inhoudelijke onderdelen van de zienswijze.
ZW_0096	2	1. Geef detailhandel een explicietere plek in de Omgevingsvisie De ontwerp-Omgevingsvisie besteedt terecht veel aandacht aan economie, brede welvaart en een gezonde leefomgeving. Opvallend is dat detailhandel daarin slechts beperkt wordt benoemd, terwijl de sector een belangrijke economische én maatschappelijke bijdrage levert aan Noord-Holland. Detailhandel biedt werkgelegenheid, versterkt het voorzieningenniveau en draagt bij aan aantrekkelijke en toekomstbestendige steden en dorpen. • Wij verzoeken de provincie daarom om detailhandel nadrukkelijker te positioneren als ruimtelijk-economische functie en de verbinding met het provinciale detailhandelsbeleid 2025–2033 explicieter te leggen.	Wij zijn het met u eens dat detailhandel een belangrijke economische en maatschappelijke bijdrage levert aan Noord-Holland. Daarom hebben wij de hoofdlijn van ons provinciale detailhandelsbeleid opgenomen in onze Omgevingsvisie en zien dan ook geen aanleiding om de Omgevingsvisie daar verder op aan te passen.
ZW_0096	3	2. Erken de maatschappelijke waarde van winkelgebieden In paragraaf ‘5.15 Werken’ kiest de provincie ervoor om detailhandel te concentreren in bestaande centrumgebieden, om zo een vitale winkelstructuur te behouden en leegstand te voorkomen (pagina 99). Wij ondersteunen de keuze van de provincie om detailhandel te concentreren in bestaande centrumgebieden. Centrumgebieden zijn meer dan een plek om te winkelen. Het zijn de plekken waar inwoners elkaar ontmoeten, boodschappen doen en gebruikmaken van horeca, cultuur, dienstverlening en maatschappelijke voorzieningen. Juist die combinatie maakt centrumgebieden aantrekkelijk en draagt bij aan brede welvaart, leefbaarheid en een gezonde leefomgeving. • Wij verzoeken de provincie daarom om de maatschappelijke waarde van winkelgebieden nadrukkelijk te benoemen. • De kernentypologie uit hoofdstuk 4.3 te koppelen aan de provinciale detailhandelsstructuur, zodat per type kern duidelijk is welk voorzieningenniveau wordt nagestreefd.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0096)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0096	4	3. Bescherm en versterk de provinciale detailhandelsstructuur Sterke centrumgebieden vragen om duidelijke ruimtelijke keuzes. Niet ieder winkelgebied heeft dezelfde functie of hetzelfde toekomstperspectief. Waar nodig kan concentratie van winkels en ruimte voor transformatie bijdragen aan compactere en aantrekkelijkere centrumgebieden. Benut en versterk bestaande centrum- en winkelgebieden voordat elders nieuwe ruimte voor detailhandel en andere publieksgerichte functies wordt gecreëerd. Tegelijkertijd vragen wij aandacht voor de volledige provinciale detailhandelsstructuur. Binnensteden, dorpskernen, wijkwinkelcentra en perifere detailhandelslocaties hebben ieder een eigen positie binnen de provinciale detailhandelsstructuur. Door heldere keuzes te maken over de functie en branchering van deze gebieden kan een complementaire structuur ontstaan. Juist doordat iedere locatie ruimte krijgt voor de functie waarin zij onderscheidend is, ontstaat een complementaire voorzieningenstructuur. Wij vragen de provincie daarom om ook de toekomstbestendige ontwikkeling van perifere detailhandelslocaties duidelijk te benoemen. Voor branches met een grote ruimtevraag, zoals woninginrichting, bouwmarkten, tuincentra en sportdetailhandel, zijn deze locaties onmisbaar. Nieuwen ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder 2 woningbouw, mogen niet leiden tot een geleidelijke verdringing van deze economische functies. • Wij verzoeken de provincie om gemeenten te stimuleren duidelijke keuzes te maken over de toekomst van winkelgebieden. • Wij verzoeken de provincie om de volledige provinciale detailhandelsstructuur expliciet te beschermen en te versterken, inclusief perifere detailhandelslocaties, en te borgen dat woningbouw en andere ruimtelijke ontwikkelingen niet leiden tot verdringing van deze economische functies.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0096)
ZW_0096	5	4. Verbind woningbouw, voorzieningen en leefbaarheid De provincie zet terecht in op een forse woningbouwopgave. Nieuwe woningen zijn echter pas echt aantrekkelijk wanneer inwoners ook beschikken over een compleet voorzieningenniveau. Winkels, horeca, dienstverlening en maatschappelijke voorzieningen vormen samen het dagelijks hart van een wijk, dorp of stad. Wij vragen de provincie daarom om woningbouw, voorzieningen en centrumgebieden vanaf het begin als één samenhangende opgave te ontwikkelen. Daarbij is het belangrijk dat functiemenging niet ten koste gaat van bestaande ondernemers. Nieuwe woningen mogen de ontwikkelingsmogelijkheden van detailhandel niet beperken. Een goede ruimtelijke afweging houdt daarom ook rekening met bevoorrading, milieuruimte, bereikbaarheid en bedrijfsvoering. • Wij verzoeken de provincie daarom om woningbouw, voorzieningen en centrumgebieden als één integrale ruimtelijke opgave te benaderen en retail nadrukkelijk te benoemen als onderdeel van brede welvaart, een gezonde leefomgeving en sterke gemeenschappen.	Wij zijn het eens met uw constatering voorzieningen integraal onderdeel zijn van de ruimtelijke opgave. Daarom hebben wij in het hoofdstuk 'Perspectief op waar we wonen, werken en recreëren' opgenomen dat nieuwe stedelijke ontwikkelingen een gemengd karakter hebben. 'Wonen, werken, voorzieningen en recreatie worden zoveel mogelijk in elkaars nabijheid ontwikkeld. Dat beperkt verplaatsingen, stimuleert actieve mobiliteit en versterkt sociale samenhang.'
ZW_0096	6	5. Benadruk het belang van bereikbaarheid en de provinciale regierol Veel ruimtelijke vraagstukken houden niet op bij de gemeentegrens. Detailhandelsontwikkelingen hebben regelmatig effecten die gemeentegrenzen overstijgen. Juist waar keuzes van de ene gemeente gevolgen hebben voor de winkelstructuur en voorzieningen in omliggende gemeenten, is provinciale en regionale afstemming noodzakelijk. De provincie vervult daarom terecht een belangrijke rol als verbinder tussen gemeenten, ondernemers, vastgoedeigenaren en maatschappelijke organisaties. Instrumenten zoals regionale detailhandelsvisies, de Adviescommissie Detailhandel, de Monitor Detailhandel en het Koopstromenonderzoek vormen hiervoor een sterke basis. 3 Wij vragen de provincie deze kennis actief te benutten en ondernemers en brancheorganisaties vroegtijdig te betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast vragen wij blijvend aandacht voor een goede bereikbaarheid van winkelgebieden. Lopen, fietsen en openbaar vervoer zijn belangrijk, maar ook de auto blijft voor veel vormen van detailhandel een essentiële vervoerswijze. Een toekomstbestendige detailhandelsstructuur vraagt daarom om een goede balans tussen bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid. • Wij verzoeken de provincie daarom om haar regierol actief te benutten, ondernemers en brancheorganisaties vroegtijdig te betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen en blijvend te investeren in een goede bereikbaarheid van winkelgebieden voor alle vervoerswijzen, waaronder de auto.	Bij gebiedsontwikkelingen zetten wij in op het maken van een Mobiliteitsprogramma van Eisen met de betreffende gemeenten, waarbij de mobiliteit in relatie tot de functies van de gebiedsontwikkeling worden afgewogen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0096	7	6. Van visie naar uitvoering De ontwerp-Omgevingsvisie biedt een sterke basis voor de verdere ontwikkeling van Noord-Holland. Om de ambities daadwerkelijk te realiseren is een goede samenwerking tussen provincie, gemeenten, ondernemers, brancheorganisaties en vastgoedeigenaren essentieel. Koninklijke inretail denkt hierover graag mee. Vanuit onze landelijke kennis en praktijkervaring dragen wij graag bij aan de verdere uitwerking van een toekomstbestendige detailhandelsstructuur, vitale centrumgebieden en een aantrekkelijke leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers. • Wij verzoeken de provincie daarom om de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie in nauwe samenwerking met gemeenten, ondernemers, brancheorganisaties en vastgoedeigenaren vorm te geven en Koninklijke inretail daarbij als gesprekspartner te betrekken. • Te blijven investeren in sterke binnensteden, vitale dorpskernen en aantrekkelijke winkelgebieden als motor voor brede welvaart, leefbaarheid en economische ontwikkeling.	We werken graag met indiener samen. Wij zullen daarbij een afweging maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord.
ZW_0096	8	Tot slot Inretail ziet in de ontwerp-Omgevingsvisie een solide basis voor de toekomst van Noord-Holland. Door detailhandel duidelijk te positioneren als economische én maatschappelijke functie, de samenhang binnen de provinciale detailhandelsstructuur te versterken en woningbouw, voorzieningen en bereikbaarheid integraal te benaderen, kan de provincie haar ambities verder versterken. Wij vertrouwen erop dat de provincie deze aandachtspunten betrekt bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie en gaan hierover graag met u in gesprek. Contact en nadere toelichting Wij ondersteunen graag bij het verbeteren van de leefbaarheid en vitaliteit van winkelgebieden. Indien gewenst, lichten wij ons standpunt vanzelfsprekend graag nader toe.	Zie ons antwoord op onderdeel 7 van deze zienswijze (ZW_0096)
ZW_0097	1	De gemeente Aalsmeer heeft met belangstelling kennisgenomen van de concept-ontwerp Omgevingsvisie Noord-Holland. Wij herkennen ons in de ambitie om te komen tot een toekomstbestendige provincie, met aandacht voor leefbaarheid, een gezonde leefomgeving en een sterke, duurzame economie. De integrale benadering en het werken met een afwegingskader biedt daarvoor een goed vertrekpunt. Wij zien deze zienswijze nadrukkelijk als een bijdrage aan de uitvoerbaarheid van de omgevingsvisie in de praktijk. Juist om de gezamenlijke ambities te realiseren, achten wij een aantal aanscherpingen en verduidelijkingen noodzakelijk.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Hierna gaan we nader in op de door indiener specifiek ingebrachte punten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0097	2	Algemeen In de visie wordt terecht gesteld dat niet alles overal mogelijk is en dat scherpe keuzes nodig zijn. De nadruk ligt daarbij sterk op het stellen van randvoorwaarden en beperkingen, terwijl het ontwikkelperspectief voor gemeenten minder expliciet is uitgewerkt. Daarmee ontstaat het risico dat gemeenten onvoldoende handelingsruimte hebben om de leefbaarheid, gezonde leefomgeving en economische vitaliteit op peil te houden, terwijl dit juist een van de centrale doelen van de visie is. Juist gemeenten zijn verantwoordelijk voor het realiseren van een belangrijk deel van de maatschappelijke opgaven op het gebied van wonen, leefbaarheid, klimaatadaptatie, energietransitie en economische ontwikkeling. Dit vraagt niet alleen om bescherming van bestaande waarden, maar ook om voldoende ontwikkelruimte om lokaal oplossingen mogelijk te maken. Alleen dan kunnen de ambities voor brede welvaart daadwerkelijk worden gerealiseerd. Dit spanningsveld speelt nadrukkelijk in Aalsmeer. Vanwege de ligging nabij Schiphol wordt Aalsmeer ernstig beperkt in haar ontwikkelmogelijkheden. De visie zet in op zuinig ruimtegebruik, clustering en het beschermen van het landelijk gebied. Wij onderschrijven deze ambitie voor onze landelijke ruggengraat in de Bovenlanden, Westeinderplassen en de Westeinderscheg. Met onze inzet voor deze gebieden dienen wij een regionaal belang in een verstedelijkingsopgave binnen de zuidflank van de MRA. Tegelijkertijd zien wij dat de provincie bepaalde gebieden in Aalsmeer nog steeds als landelijk gebied aanwijst, die in de praktijk al aanzienlijk verstedelijkt zijn. Die aanwijzing beperkt onnodig het ontwikkelingsperspectief van deze gebieden. Functiemenging en herontwikkeling zijn in Aalsmeer essentieel om de gemeente toekomstbestendig te houden. In het bijzonder in een gemeente waar de ruimte schaars is en de ontwikkelmogelijkheden beperkt zijn, vormen transformatie, functiemenging en intensivering van bestaand bebouwd gebied belangrijke instrumenten om zorgvuldig ruimtegebruik in de praktijk vorm te geven. Wij vragen de provincie dan ook om meer flexibiliteit te bieden en explicieter aan te geven welke ontwikkelruimte er is voor investeringen in recreatie, woningbouw, energie en economie. In lijn met de sturingsfilosofie “lokaal wat kan, provinciaal wat moet” past ruimte voor gebied-specifiek maatwerk. Consequent brengen wij als gemeente naar voren dat wij een bijzondere positie innemen als gevolg van een stapeling van planologische beperkingen van Rijk en Provincie, die maken dat wij onvoldoende kunnen inspelen op de veranderende maatschappelijke behoefte op ons grondgebied. In deze omgevingsvisie zien wij onvoldoende handvatten om dit probleem op te lossen. Wie zien daarom graag in de omgevingsvisie terug hoe de provincie haar verantwoordelijkheid wil gaan nemen, daar waar sprake is van een regionaal belang. Ook zien wij graag terug welke perspectieven voor maatwerk ten behoeve van de leefbaarheid en vitaliteit van zwaar beperkte gebieden er mogelijk zijn. Gelet op de maatschappelijke en ruimtelijke opgaven van onze gemeente vragen wij de provincie om maatwerkoplossingen mogelijk te maken. In de komende alinea’s lichten wij toe op welke onderwerpen wij vastlopen en daarover graag in de omgevingsvisie van de Provincie een perspectief voor zouden willen terugzien.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Wij hebben begrip voor de zorgen van indiener gelet op de geografische ligging van de gemeente en de beperkingen voor ontwikkelingen die dat met zich meebrengt. Juist de stapeling van opgaven heeft ons tot deze omgevingsvisie gebracht. Het bieden van een gezonde leefomgeving voor de inwoners van de provincie Noord-Holland is een belangrijke drijfveer. Wetende dat het binnen de provincie wat dat betreft niet gelijk is verdeeld. Daarom hebben we ook afwegingsprincipes geformuleerd, om duidelijk te maken welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij regionale of lokale afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten worden gemaakt, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebiedsspecifieke kenmerken. Op die manier pogen wij het maatwerk te bieden waar indiener om verzoekt. Wij zullen dat in de uitwerking van de omgevingsvisie ook zoveel mogelijk in samenwerking en overleg met overheden en andere partners die het betreft doen. Voor de Westeinderscheg, waarin we samenwerken, hebben we in het kader van NOVEX MRA als MRA met het Rijk afgesproken te werken aan een bekostigingsstrategie en een verkenning naar de planologische beleids- en regelruimte voor gewenste ontwikkelingen in dat gebied.
ZW_0097	3	Mobiliteit De visie onderkent terecht dat de mobiliteitsnetwerken onder druk staan en dat verdere groei deze druk versterkt. Dat beeld herkennen wij in Aalsmeer. Tegelijk dragen de ontwikkelrichtingen rond Schiphol en economie bij aan een verdere toename van verkeer, terwijl de oplossingen beperkt concreet zijn. Voor Aalsmeer komt daar bij dat sterke OVknooppunten ontbreken. Substantiële investeringen in wegen zijn cruciaal om te voorkomen dat woningbouwprojecten, onze inwoners en ondernemers vastlopen. Wij vragen de provincie daarom om wel te blijven investeren in autobereikbaarheid daar waar het OV netwerk achterblijft. Voor Aalsmeer zijn investeringen in capaciteitsuitbreiding van de Bosrandweg en de Legmeerdijk daarom essentieel om de ruimtelijke ambities en mobiliteit met elkaar in balans te houden. Daarnaast is het ook van belang dat er (financiële) ruimte wordt gevonden om dorpen en wijken te voorzien van een fijnmaziger mobiliteitsnetwerk. Inwoners en werknemers hebben dan een betere toegang tot het OV. Daarmee komt een alternatief beschikbaar voor wijken en dorpen die niet goed zijn aangesloten op een OV-(knoop)punt en die vooral zijn aangewezen op het gebruik van de auto. De huidige systematiek bij aanbestedingen van OV-lijnen zetten bij voorbaat de fijnmazigheid onder druk en daardoor blijft de afhankelijkheid van de auto in Aalsmeer groot.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. We kijken naar optimalisatie van bereikbaarheid binnen de huidige netwerken, en zetten binnen de MRA regio vooral in op het versterken van alternatieven voor de auto. Doel blijft een systeem van publieke mobiliteit dat steunt op een sterk openbaar vervoer in combinatie met een dekkend netwerk van doorfietsroutes. De invulling van de juiste mix van modaliteiten en de financiele haalbaarheid hiervan binnen deze transitie verschilt per gebied, en dit is dan ook te specifiek voor deze Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0097	4	Schiphol Een belangrijk onderwerp voor Aalsmeer in de omgevingsvisie is de relatie met Schiphol. De visie erkent zowel de economische betekenis als de grote impact op de leefomgeving, maar stelt de groei van het aantal passagiers voor als een voldongen feit, zonder mitigerende maatregelen te benoemen om nadelige effecten in de omliggende gemeenten tegen te gaan. Dat betreft niet alleen geluidsoverlast en luchtvervuiling, maar ook de extra druk op het regionale wegennetwerk. Een gezonde leefomgeving vormt zowel voor de provincie als voor de gemeente een belangrijk uitgangspunt voor toekomstige ruimtelijke keuzes. Voor de gemeente Aalsmeer is het verder beperken van ontwikkelmogelijkheden van onze kernen ter bescherming van de gezonde leefomgeving, zonder enige compensatie, niet de juiste oplossing. De afgelopen jaren hebben dit al laten zien. Nieuwe (grootschalige) gebiedsontwikkelingen komen nauwelijks van de grond, omdat de beschikbare locaties beperkt zijn door het LIB en de bouwmogelijkheden onzeker zijn. Hierdoor wordt het steeds lastiger om te voldoen aan de opgave om de komende jaren 30% sociale huur op te nemen in de gemeentelijke plancapaciteit. Juist deze grotere projecten zijn noodzakelijk om een substantiële bijdrage te leveren aan de sociale huuropgave. Zonder meer duidelijkheid over de ontwikkelmogelijkheden van LIB-locaties zoals het Proefstation, is het weinig waarschijnlijk dat Aalsmeer aan de 30%-doelstelling kan voldoen. Wij hopen op steun van de Provincie in onze gesprekken met het Rijk hierover. Beperkingen raken niet alleen de woningbouwopgave. Ook de mogelijkheden voor dorpsvernieuwing, herstructurering van woongebieden, realisatie van woonzorgvoorzieningen en transformatie van verouderde glastuinbouwlocaties worden geraakt. Daarmee komen ook provinciale ambities op het gebied van leefbaarheid, gezondheid en toekomstbestendige dorpen onder druk te staan. In gebieden waar vernieuwing en herstructurering uitblijven, ontstaat bovendien het risico dat de kwaliteit van de leefomgeving achteruitgaat. Daarmee kunnen de huidige beperkingen juist een belemmering vormen voor de kwaliteit die zij oorspronkelijk beogen te beschermen en daarmee de fysieke en mentale gezondheid van onze inwoners negatief beïnvloeden.	Wij herkennen de zorgen van Aalsmeer over de samenhang tussen de ontwikkeling van Schiphol, bereikbaarheid, leefomgevingskwaliteit en de ontwikkelmogelijkheden van de omliggende kernen. In de aangepaste Omgevingsvisie is de ontwikkeling van het aantal passagiers daarom niet als een beleidsdoel of als een vaststaand gegeven opgenomen. Ook bij een begrensd aantal vliegtuigbewegingen kan het aantal passagiers toenemen door grotere vliegtuigen en een hogere bezettingsgraad. De Omgevingsvisie brengt de mogelijke ruimtelijke gevolgen daarvan in beeld, onder meer voor de landzijdige bereikbaarheid. In de aangepaste Omgevingsvisie zijn daarnaast nadrukkelijk maatregelen en randvoorwaarden opgenomen om de gevolgen voor de omgeving te beperken. Wij zetten in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting, streven naar krimpende milieucontouren en koppelen ontwikkelingen op en rond Schiphol aan investeringen in bereikbaarheid, gezondheid, leefomgevingskwaliteit en ruimtelijke kwaliteit. Daarbij wordt expliciet onderkend dat in onder andere Aalsmeer verschillende vormen van milieubelasting samenkomen. Wij herkennen tegelijkertijd dat de beperkingen rond Schiphol gevolgen kunnen hebben voor woningbouw, herstructurering, woonzorgvoorzieningen en de transformatie van verouderde locaties in Aalsmeer. Het Luchthavenindelingbesluit Schiphol stelt vanuit het Rijk beperkingen aan bebouwing en gebruik rond de luchthaven; gemeenten moeten deze regels betrekken bij hun ruimtelijke plannen. In bepaalde situaties bestaat een mogelijkheid om via de Inspectie Leefomgeving en Transport een verklaring van geen bezwaar te verkrijgen. De Omgevingsvisie kan deze rijksregels niet opzijzetten. De provincie vindt het wel van belang dat bescherming van de leefomgeving wordt verbonden met het perspectief voor de bestaande kernen. Ook in gebieden met beperkingen moeten dorpsvernieuwing, woningbouw, voorzieningen en verbetering van de leefomgevingskwaliteit in samenhang worden bezien. Dit is mede relevant voor de provinciale en regionale woningbouwopgave, waarin minimaal 30% van de nieuwbouw binnen iedere woningbouwregio uit sociale huur bestaat. Wij blijven daarom samen met Aalsmeer en andere betrokken gemeenten de ruimtelijke knelpunten als gevolg van het LIB bij het Rijk agenderen en zoeken binnen de geldende kaders naar ruimte voor vernieuwing en ontwikkeling. De zienswijze sluit daarmee aan bij de aangescherpte gebiedsgerichte benadering in de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0097	5	Economie en Glastuinbouw Ook op economisch vlak herkennen wij de ingezette koers naar een meer selectieve, toekomstbestendige en circulaire economie. De focus op randvoorwaarden zoals efficiënt ruimte-, water- en energiegebruik is begrijpelijk en sluit aan bij de schaarste die wordt geschetst. Wij steunen dan ook de koers van Meer naar Beter en uw bereidheid om samen te werken om toekomstbestendige glastuinbouwgebieden in onze regio te realiseren. De concept omgevingsvisie geeft onzes inziens wel een te eenzijdig beeld van de kracht van onze regionale economie, namelijk Schiphol en sierteelt gerelateerde bedrijvigheid in de transport en logistieke sector. Het midden- en kleinbedrijf, dat voor onze gemeente een dragende rol speelt, komt beperkt terug in de visie. Sectoren zoals greentech en zaadveredeling bieden daarnaast juist ook in onze regio kansen om invulling te geven aan de ambitie van een innovatieve en duurzame economie, maar deze komen in de visie voor onze regio ten onrechte beperkt terug. Greenport Aalsmeer ontwikkelt zich steeds meer tot een innovatiecluster waarin verduurzaming, teeltinnovatie, circulaire economie, kennisontwikkeling en greentech een belangrijke rol spelen. Deze bredere economische ontwikkeling verdient naar onze mening een nadrukkelijkere plaats in de Omgevingsvisie. Juist omdat het diversifiëren van onze lokale economie belangrijk is voor onze weerbaarheid en leefbaarheid. De keuze om de zaadveredeling in het noordelijk deel van de provincie actief te ondersteunen miskent de bestaande knowhow en ondernemerskracht in ons Greenportgebied. Daarnaast vrezen wij dat deze visie vooral ruimte biedt aan schaalvergroting en uitbreiding van de logistieke sector in onze regio, terwijl de bereikbaarheid hier al zo onder druk staat. Voor Aalsmeer betekent dit dat wij ons onvoldoende herkennen in de ontwikkelrichting voor de Schinkelpolder. Wij zien hier kansen voor een geleidelijke transformatie naar hoogwaardig bedrijventerrein. Deze ontwikkeling sluit aan bij de principes van zorgvuldig ruimtegebruik, economische verbreding en intensivering van bestaande werklocaties. Bovendien biedt zij kansen voor innovatie, verduurzaming en het versterken van de brede welvaart zonder extra beslag te leggen op het open landschap. Dit biedt ruimte aan toekomstbestendige bedrijvigheid en geen ruimte voor verdere logistieke bedrijvigheid, ondanks de ligging nabij Schiphol. Wij vragen de provincie om hier in de omgevingsvisie ruimte voor te houden binnen de economische koers.	De provincie onderschrijft de economische betekenis en innovatiekracht van Greenport Aalsmeer. De Greenport speelt een belangrijke rol in de transitie naar een toekomstbestendige glastuinbouw, met kansen voor verduurzaming, teeltinnovatie, circulariteit en greentech. De Omgevingsvisie biedt ruimte voor de verdere geclusterde ontwikkeling van glastuinbouw binnen bestaande concentratiegebieden. De inzet op plantenveredeling en zaadtechnologie in het noordelijk deel van Noord-Holland hangt samen met het strategische belang van dit cluster voor de voedselzekerheid. Deze keuze doet niet af aan de aanwezige kennis, ondernemerskracht en ontwikkelkansen in Greenport Aalsmeer. De provincie ziet de opgave voor de Schinkelpolder en de wens voor een geleidelijke transformatie naar een hoogwaardig bedrijventerrein. Bij de verdere uitwerking van de gebiedsopgaven onderzoekt de provincie deze ontwikkelrichting samen met de gemeente, binnen de geldende ruimtelijke en milieukaders. Daarbij zijn zorgvuldig ruimtegebruik, economische verbreding, innovatie en het voorkomen van extra druk op de bereikbaarheid belangrijke uitgangspunten. Voor de Schipholregio kiest de provincie voor scherpe ruimtelijke keuzes. De schaarse ruimte rond Schiphol wordt gericht ingezet voor activiteiten waarvoor de nabijheid van de luchthaven aantoonbare meerwaarde heeft. De functionele relatie met het functioneren en de ontwikkeling van de luchthaven is daarbij leidend bij de beoordeling of bedrijvigheid als Schipholgebonden wordt beschouwd. De nabijheid van Schiphol is daarmee op zichzelf geen reden om ruimte te bieden aan verdere logistieke ontwikkeling. Op bestaande bedrijven- en kantorenterreinen worden bovendien eerst de mogelijkheden voor herstructurering en intensiever ruimtegebruik benut voordat uitbreiding aan de orde is.
ZW_0097	6	Landschap en natuur Tot slot zijn wij positief dat het groenblauwe raamwerk en de Westeinderscheg een duidelijke plaats krijgen in de visie. De ambitie om natuur, recreatie en wateropgaven te verbinden onderschrijven wij. De Westeinderscheg levert een belangrijke bijdrage aan de opgave voor klimaatadaptatie, biodiversiteit, waterkwaliteit, gezondheid en de leefkwaliteit van de gehele zuidflank van de Metropoolregio Amsterdam. Het in stand houden en het versterken van het unieke landschap van de Bovenlanden en de Westeinderplassen is daarmee een regio-brede opgave. Gezamenlijke investeringen zijn nodig om de ruggengraat van deze long veilig te stellen en te voorkomen dat het unieke en waterrijke landschap van de Bovenlanden verloren gaat. Tegelijk wordt in de visie zelf geconstateerd dat voor de realisatie en beheer hiervan geen duidelijke eigenaar of financieringsbron beschikbaar is. Dat herkennen wij uit de praktijk. Voor de Westeinderscheg bestaan al geruime tijd gezamenlijke ambities en plannen, maar realisatie blijft achter. Wij vragen de provincie om hier een actievere rol te nemen en te komen tot concrete afspraken over uitvoering en financiering, zodat deze ambities daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. Nadrukkelijk vragen wij de Provincie daarbij ook om met ons het gesprek met het Rijk en Schiphol aan te gaan. Dit omdat de ruimtelijke beperkingen een belangrijke oorzaak zijn van het gebrek aan kostendragers en natuur- en landschapsontwikkeling ook in het belang van Schiphol zijn.	De verdere uitwerking van maatregelen, verantwoordelijkheden en financiering vindt plaats in gebiedsprocessen en uitvoeringsprogramma's. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding om de hoofdkoers van de Omgevingsvisie te wijzigen. Wij erkennen dat groenblauwe recreatieve zones moeten meegroeien met de verstedelijking in de Metropoolregio Amsterdam. Samen met gemeenten, het Rijk en Schiphol werken wij aan een gebiedsaanpak en een strategie om de maatregelen te bekostigen. Daarbij verbinden wij ontwikkelingen rond Schiphol aan verbeteringen van de leefomgeving en het groenblauwe raamwerk. De Omgevingsvisie loopt niet vooruit op de uitkomsten. Wel zoeken wij samen met uw gemeente naar mogelijkheden voor groenblauwe verbindingen in de Westeinderscheg en ook Amstelscheg.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0097	7	Samenvattend ondersteunen wij grotendeels de richting van de omgevingsvisie en de keuzes die daarin worden gemaakt. Tegelijkertijd hebben wij een zorg wat het principe “niet alles kan overal” concreet betekent voor het ontwikkelperspectief en de vitaliteit en leefbaarheid van Aalsmeer. De omgevingsvisie vraagt daarom om een explicieter ontwikkelperspectief voorzien van randvoorwaarden en (financiële) ondersteuning, juist om de leefbaarheid in de Provincie en Aalsmeer te borgen. Tot slot Wij vragen de provincie daarom om bescherming van waarden en ruimte voor ontwikkeling beter met elkaar in balans te brengen. Dit betekent dat niet alleen dat gemeenten voldoende mogelijkheden krijgen om lokaal invulling te geven aan woningbouw, leefbaarheid, economische vernieuwing, klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving, maar ook dat de Provincie actief haar (financiële) verantwoordelijkheid neemt voor de realisatie van regionale opgaven op landschap, economie en mobiliteit. Alleen dan kunnen de gezamenlijke provinciale en gemeentelijke ambities daadwerkelijk worden gerealiseerd. Wij kijken er naar uit om gezamenlijk te werken aan een toekomstbestendige regio.	Wij danken indiener voor de ondersteuning van onze omgevingsvisie, in elk geval wat betreft de richting en gemaakte keuzes. Zoals in de beantwoording al eerder is aangegeven, hebben we in de omgevingsvisie juist de balans tussen allerlei opgaven en waarden als uitgangspunt genomen. Als het gaat om realisering van regionale opgaven, vertrouwen wij erop dat we bij de verdere uitwerking daarvan samen met de gemeente daarin op kunnen trekken, vanuit een gezamenlijk belang.
ZW_0098	1	VWG-Alkmaar e.o. onderkent het belang en noodzaak om o.a. via benutting Boekelermeer de energie transitie en energie-innovaties en circulaire economie processen te faciliteren. De huidige investeringen en de potenties om dit in dit gebied verder te versterken en/of te ontwikkelen spreken voor zich. Er bevinden in de regio Alkmaar e.o. weinig andere minder slechte alternatieve locaties. Ook zien wij het belang in om het Boekelermeer gebied te gebruiken om een aantal vervuilende en/of risicovolle bedrijven van uit het oude industrieterrein van Overdie te verplaatsen naar de Boekelermeer om zodoende binnenstedelijk verdichting van het oude industrieterrein Overdie voor woningbouw te realiseren, waarmee naar wij hopen claims op woningbouwlocaties in het buitengebied beperkt kunnen blijven. Wij kunnen moeilijk beoordelen hoe groot de extra benodigde ruimte voor het industrieterrein Boekelermeer nu werkelijk is en in onze ogen verdient dit betere onderbouwing. Wij pleiten met name om te onderzoeken of binnen de huidige grenzen en mogelijk via herverkaveling binnen het huidige gebied de meerdere functies kunnen worden gecombineerd. Ook pleiten wij ervoor om te streven naar meer gelaagde/gestapelde functies op bestaande percelen. Zoals distributie en productie op bodem niveau, kantoor, administratie etc. op 1 etages, andere bedrijvigheid op 2° etages. Op deze manier voorzien wij dat per hectare veel beter en kosten effectiever gebruik kan worden gemaakt van schaars oppervlak.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0098	2	Uitbreiding van het industrieterrein Boekelermeer in zuidelijke richting (over de Kanaalweg heen) keuren wij af, daar dit een grote aanslag betekent op een nu nog open landschap tussen A9 en Noord-Hollands Kanaal. Wij wijzen op de nu nog in agrarisch (m.n. bollen, lelies) gebruik zijinde “keg” tussen A9 en huidige industrieterrein Boekelermeer ten noorden van de Kanaalweg als mogelijke locatie om eventuele uitbreiding van industrieterrein Boekelermeer te realiseren. In onze ogen zou het opofferen van deze open ruimte minder een aanslag zijn op de recreatieve belevingswaarde en natuurwaarden w.o. weidevogelgebied van de nog resterende openruimte zuidelijk van de Kanaalweg.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze.
ZW_0098	3	De noodzaak om een ontsluiting A9 vanuit Heiloo en het toekomstige Zandzoomgebied te realiseren achten wij begrijpelijk. Temeer daar deze ontsluiting ook de huidige verkeersdruk op de Kennemerstraatweg door/langs het Heilooerbos en Nijenburgh zal verlichten. Wel pleiten wij ervoor de eventuele aan- en aftakkingen die ook het industrieterrein Boekelermeer verder ontsluiten zo strak en direct mogelijk langs de A9 te laten lopen.	Verdere uitwerking van de eventuele gebiedsontwikkeling bij Boekelermeer zal in een apart programma worden uitgewerkt, waarin ook infrastructurele oplossingen voor ontsluiting verder worden uitgewerkt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0098	4	Wij stellen voor om compensatie voor het verlies aan openruimte van de “Keg” en van de onstluiting (inclusief aan- en aftakking naar de Boekelermeer) zoveel in te vullen direct aan de westzijde van de A9 om zodoende het bestaande complex Nijenburgh-Heilooerbos-Ter Coulster en omliggende weidegebieden in een hand onder beheer en eigendom van Natuurmonumenten te brengen. Tot slot bepleiten wij dat bestaande waterlopen in de “Keg” worden verbreed en met brede natuurlijke oevers (e.v.t. voor waterberging) en groenstroken met daarin gelegen recreatieverbindingen voor voetgangers en fietsers worden ontwikkeld.	Wij hebben kennis genomen van de zienswijze. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op het gebiedsniveau van de Boekelemeer. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0098	5	Balgzand In het huidige tijdsgewricht is uitbreiding van energie gerelateerde-, militaire- en marine gerelateerde activiteiten en faciliteiten begrijpelijk. Edoch aan de westzijde van het Balgzand zal uitbreiding en intensivering hiervan een schadelijk effect hebben op dit belangrijke foerageer-, broed-, rustgebied (Hoogwatervluchtplaats) en overwinteringsgebied van vele vogels en vogelsoorten. Het terugdringen en stoppen van nu ongebreidelde recreatie activiteiten zoals, windsurfen, sportvissen, pierensteken etc. wordt door ons sterk als mitigerende en compenserende maatregelen bepleit. Wij bepleiten dat het getijdegebied Balgzand tussen Amstelkanaal, Balgzandkanaal, het oude Amsteldiep (noordwaarts vanaf westpunt voormalig eiland Wieringen) als gesloten beschermd natuurgebied moet worden aangemerkt.	We onderkennen de unieke waarden van het Waddengebied. Bij eventuele uitbreiding van militaire- en marine aciviteiten zal daarom een toets uitgevoerd moeten worden naar de impact op de N2000 gebieden. Voor de grotere wateren zoals de Waddenzee is Rijkswaterstaat voortouwnemer voor het opstellen van beheerplannen die invulling moeten geven aan het gebruik van het gebied in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen.
ZW_0099	1	Als Industriekring Haarlem (IKH) willen wij u bedanken dat wij in de gelegenheid worden gesteld om een zienswijze in te dienen op de Ontwerp Omgevingsvisie Noord-Holland. Uiteraard leggen wij de focus in onze zienswijze op de economische aspecten en bedrijventerreinen. Maar ook wij kijken verder dan alleen het economisch gewin van onze leden. Bij het lezen van het stuk zijn wij blij dat veel van onze speerpunten terugkomen in het ontwerp van de omgevingsvisie. De IKH onderschrijft de provinciale ambities voor zorgvuldig ruimtegebruik, verduurzaming, energietransitie, bereikbaarheid en een sterke economie. De Waarderpolder vormt daarvan een uitstekend praktijkvoorbeeld. Tegelijkertijd vraagt de IKH de provincie om de economische functie van strategische bedrijventerreinen nadrukkelijker te verankeren in de omgevingsvisie. Bescherming van de Waarderpolder als exclusieve werklocatie, actieve ondersteuning van verdichting, aandacht voor netcongestie en een expliciete koppeling tussen woningbouw en werkgelegenheid zijn noodzakelijk om de economische kracht van Haarlem en Noord-Holland ook op lange termijn te behouden. Wij willen graag in onze zienswijze aangeven waar wij aansluiten bij het ontwerp om vervolgens ook aan te geven waar wij wat missen of waar in onze ogen een stap extra gezet mag worden. Punten die goed aansluiten op de omgevingsvisie Verduurzaming en energietransitie De provincie kiest expliciet voor ruimte voor energieopwekking, energieinfrastructuur en de energietransitie. Ook de ambitie om klimaatneutraal te worden komt terug in de ontwerpvisie. Daarmee sluiten de IKH-punten over warmtenetten, zonne-energie, vervanging van windmolens, circulair ondernemen en aanpak van netcongestie goed aan. Zorgvuldig ruimtegebruik en verdichting De provincie stelt dat de beschikbare ruimte schaars is en zorgvuldig moet worden benut. Ontwikkelingen worden zoveel mogelijk geconcentreerd op locaties waar infrastructuur al aanwezig is. Dit ondersteunt het IKH-standpunt om de Waarderpolder te verdichten door hoger te bouwen en onbenutte ruimte beter te gebruiken. Bereikbaarheid De provincie benoemt bereikbaarheid als één van de grote ruimtelijke opgaven. Nieuwe ontwikkelingen moeten zoveel mogelijk plaatsvinden nabij bestaande infrastructuur en openbaar vervoer. Daarmee sluiten de wensen voor betere OVverbindingen, fietsinfrastructuur en de verbetering van de 'last mile' logisch aan bij de provinciale doelstellingen. Samen met Parkmanagement Waarderpolder heeft de IKH een Mobiliteitsvisie bedrijventerrein Waarderpolder laten opstellen door Goudappel. Sterke en duurzame economie De provincie geeft expliciet aan ruimte te willen bieden aan een sterke en duurzame economie en aan innovatieve sectoren. Dit ondersteunt de positie van de Waarderpolder als economisch kerngebied binnen de Metropoolregio Amsterdam.	Wij danken indiener voor de onderschrijving van de omgevingsvisie op de thema's verduurzaming en energietransitie, zorgvuldig ruimtegebruik en verdichting, bereikbaarhei en sterke duurzame economie. Als het gaat om de verankering van het belang van versterking van bestaande bedrijventerreinen, wijzen wij op de aandacht in de omgevingsvisie aan het belang dat we hechten om bestaande bedrijventerreinen zoveel mogelijk te blijven benutten voor die functie en om terughoudend te zijn met transformatie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0099	2	Punten die naar onze mening onvoldoende terugkomen in de omgevingsvisie Bescherming van bestaande bedrijventerreinen Hoewel de provincie inzet op een sterke economie, ontbreekt een expliciete keuze om belangrijke bedrijventerreinen zoals de Waarderpolder duurzaam te beschermen tegen functiemenging en transformatie naar wonen. Voor de IKH is dit juist een cruciaal punt. De Waarderpolder moet primair een werklocatie blijven, zodat bedrijven kunnen investeren en groeien zonder beperkingen door woonfuncties. Wij vragen de provincie om strategische bedrijventerreinen expliciet te erkennen en langdurig te beschermen als werklocaties.	Zoals aangegeven in paragraaf 6.13 (was 5.15) zetten wij in op het beschermen van bestaande bedrijventerreinen, met extra aandacht voor locaties met hogere milieuzonering zoals de Waarderpolder. Daarom verkennen wij de mogelijkheid om compensatie van de economische functie te verplichten bij verlies aan bedrijventerreinen of delen daarvan en afspraken daarover vast te leggen in de verplichte regionale afspraken. Wij zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0099	3	Werkgelegenheid als gelijkwaardige opgave naast woningbouw De ontwerpvisie benoemt woningbouw uitgebreid, maar legt minder nadruk op de noodzaak om tegelijkertijd ruimte te reserveren voor nieuwe arbeidsplaatsen. Voor Haarlem en de Waarderpolder is dit van groot belang gezien: • de lage woon-werkratio; • de geplande woningbouw; • de behoefte aan duizenden extra banen. Wij vragen de provincie om een expliciete koppeling tussen woningbouwopgaven en de ontwikkeling van voldoende hoogwaardige werkgelegenheid.	De provincie onderschrijft het belang van een goede balans tussen woningbouw en werkgelegenheid. De Omgevingsvisie koppelt de groei van wonen en werken nadrukkelijk aan elkaar. Bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen is het uitgangspunt dat woningen, arbeidsplaatsen, voorzieningen en recreatie zoveel mogelijk in elkaars nabijheid worden ontwikkeld.
ZW_0099	4	Verdichting van bedrijventerreinen De provincie spreekt over zorgvuldig ruimtegebruik, maar benoemt nauwelijks hoe bestaande bedrijventerreinen intensiever kunnen worden benut. De Waarderpolder laat juist zien dat: • meerlaags bouwen; • stapeling van functies; • efficiënter grondgebruik; • een belangrijk alternatief vormen voor uitbreiding in open landschap. Wij vragen de provincie daarom om verdichting van bedrijventerreinen als expliciete provinciale ontwikkelstrategie op te nemen.	Onder paragraaf 6.13 (was 5.15) geven wij aan dat we primair inzetten op intensiever en efficiënter ruimtegebruik op de bestaande bedrijventerreinen en dat zal maatwerk vereisen per locatie. We maken hierover regionale afspraken en verkennen of we hiertoe de kwalitatieve eisen aan de verplichte regionale afspraken moeten aanscherpen. We zien geen aanleiding om de Omgevingsvisie op dit punt aan te passen.
ZW_0099	5	Aanpak van netcongestie De energietransitie wordt benoemd, maar een concrete koppeling met de economische gevolgen van netcongestie ontbreekt in de visie. Voor ondernemers in de Waarderpolder is dit momenteel een van de grootste belemmeringen voor groei en verduurzaming. Wij vragen de provincie om netcongestie expliciet als economische én ruimtelijke opgave te erkennen.	Netcongestie is inderdaad een groot probleem voor economische ontwikkeling, woningbouw en verduurzaming. Wij hebben in de Omgevingsvisie aangegeven dat we een aanjagende en verbindende rol willen spelen bij het oplossen van netcongestie. Wij hebben verschillende tekstaanpassingen gedaan om dit meer voor het voetlicht te brengen en hier prioriteit aan te geven.
ZW_0099	6	Bereikbaarheid van economische clusters De provincie noemt bereikbaarheid als algemeen thema, maar benoemt niet specifiek de bereikbaarheid van bestaande economische kerngebieden. De herinrichting van de Oudeweg, OV-verbindingen naar de Waarderpolder en de verbetering van de aansluiting op stations zijn voor de economische ontwikkeling essentieel. Ook een extra aansluiting op de A9 (Velserboog) is voor de bereikbaarheid van de Waarderpolder van essentieel belang. Wij vragen de provincie om economische knooppunten zoals de Waarderpolder expliciet mee te nemen in provinciale mobiliteitskeuzes. Daarnaast een sterke lobby op te zetten voor de realisatie van de Velserboog. Dit is namelijke de enige reële manier is om het beperkte aantal ontsluitingen van de Haarlemse regio naar de andere regio's te vergroten, en zo eTectiever overbelasting van de lokale wegen te voorkomen.	De Omgevingsvisie beschouwt bereikbaarheid als een essentiële randvoorwaarde voor wonen, werken, economische ontwikkeling en brede welvaart. Met het afwegingsprincipe sturen vanuit netwerken verbinden we ruimtelijke ontwikkelingen nadrukkelijk aan de beschikbare en benodigde mobiliteitsinfrastructuur. Daarbij zetten we in op het beter benutten en versterken van bestaande netwerken, doorfietsroutes, veilige autoverbindingen en een multimodaal goederenvervoernetwerk. De invulling van de juiste mix van modaliteiten verschilt per gebied, en dit is dan ook te specifiek voor deze Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0099	7	Achtergrondinformatie Industriekring Haarlem De Industriekring Haarlem (IKH) is de belangenvereniging van ondernemers in de Waarderpolder en vertegenwoordigt ruim 150 bedrijven, van klein tot groot. De organisatie zet zich in voor een schoon, veilig, duurzaam en goed bereikbaar bedrijventerrein, zodat ondernemers optimaal kunnen ondernemen en groeien. Als belangrijkste vertegenwoordiger van het bedrijfsleven in de Waarderpolder fungeert de IKH als gesprekspartner voor de gemeente, parkmanagement en andere stakeholders. Daarnaast behartigt de IKH de belangen van ondernemers binnen de Bedrijfsinvesteringszone (BIZ) Waarderpolder en treedt zij regelmatig op als woordvoerder van het gebied richting regionale en lokale media. Een belangrijke doelstelling is het stimuleren van innovatie, samenwerking en verduurzaming binnen het grootste bedrijventerrein van Haarlem. De Waarderpolder De Waarderpolder is het grootste bedrijventerrein van Haarlem en een van de belangrijkste economische locaties in de regio. Het gebied ligt centraal in de Metropoolregio Amsterdam, dicht bij Schiphol, de A9 en A200, en beschikt over een eigen treinstation (Haarlem Spaarnwoude). Op het bedrijventerrein zijn ongeveer 1.600 bedrijven gevestigd, variërend van industrie en logistiek tot IT, zakelijke dienstverlening, creatieve bedrijven en innovatieve maakindustrie. Samen bieden deze bedrijven werk aan circa 15.500 medewerkers en vertegenwoordigen zij een economische toegevoegde waarde van ongeveer € 1,34 miljard per jaar. De Waarderpolder vormt het economische hart van Haarlem en speelt een belangrijke rol in het behoud van werkgelegenheid binnen de stad. Het terrein onderscheidt zich door zijn sterke ondernemersnetwerk, collectieve parkmanagement, aandacht voor veiligheid en de gezamenlijke inzet op duurzaamheid, circulariteit en innovatie. Door de schaarse ruimte in Haarlem ligt de focus de komende jaren op het verder ontwikkelen van de Waarderpolder door verdichting, verduurzaming en verbetering van de bereikbaarheid. Daarmee blijft het gebied een belangrijke vestigingslocatie voor bestaande en nieuwe bedrijven en een cruciale economische motor voor Haarlem en Noord-Holland.	Behoeft geen beantwoording

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0099	7a	Bedrijfsinvesteringszone De Bedrijveninvesteringszone (BIZ) Waarderpolder is een samenwerkingsinstrument waarmee ondernemers in de Waarderpolder gezamenlijk investeren in de kwaliteit van het bedrijventerrein. Alle ondernemers binnen het aangewezen gebied betalen via een gemeentelijke heTing mee aan een gezamenlijk fonds, waarvan de opbrengsten volledig worden ingezet voor projecten in de Waarderpolder. De officiële speerpunten van de BIZ zijn veiligheid, kwaliteit, uitstraling en samenwerking. De BIZ Waarderpolder bestaat al sinds 2012 en is meerdere keren verlengd. De huidige periode loopt tot en met 2026. Inmiddels wordt gewerkt aan een nieuwe periode 2027-2031, waarvoor opnieuw een draagvlakmeting onder ondernemers wordt georganiseerd. De BIZ Waarderpolder wordt vaak gezien als een van de succesfactoren achter het functioneren van de Waarderpolder als economisch kerngebied. Door de collectieve aanpak kunnen ondernemers gezamenlijk investeren in zaken die voor individuele bedrijven moeilijker te organiseren zijn, zoals beveiliging, gebiedsbranding, mobiliteit, duurzaamheid en de kwaliteit van de openbare ruimte. Ondernemers in de Waarderpolder zijn dus niet alleen economisch actief, maar investeren opok gezamenlijk in duurzaamheid, veiligheid en de kwaliteit van hun leef- en werkomgeving. Convenant gemeente Haarlem en de IKH Het vijfde Convenant Waarderpolder bevestigt de ruim twintig jaar durende samenwerking tussen de gemeente Haarlem en de Industriekring Haarlem aan de ontwikkeling van de Waarderpolder als economische motor van de stad. Het convenant legt een gezamenlijke visie vast waarin de Waarderpolder wordt gezien als een toekomstbestendige werklocatie die van groot belang is voor werkgelegenheid, innovatie, verduurzaming en de economische weerbaarheid van Haarlem en de regio. De partijen onderstrepen dat werk, naast wonen, een volwaardige plaats verdient in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. Met een economische toegevoegde waarde van ruim 1,34 miljard euro vormt de Waarderpolder het belangrijkste economische cluster van Haarlem. Daarom is gekozen voor een duidelijke koers waarin het gebied behouden blijft als werklocatie en tegelijkertijd ruimte krijgt om verder te groeien en zich te vernieuwen. De toekomstige ontwikkeling van de Waarderpolder is gebaseerd op slim en intensief ruimtegebruik, goede bereikbaarheid en een sterke verbinding met de stad en de regio. Verdichting, duurzame mobiliteit en een hoogwaardige openbare ruimte moeten bijdragen aan een aantrekkelijk ondernemersklimaat. Tegelijkertijd zetten gemeente en bedrijfsleven gezamenlijk in op verduurzaming, klimaatadaptatie, vergroening, het versterken van de energie-infrastructuur en het stimuleren van circulaire en innovatieve bedrijvigheid.	Behoeft geen beantwoording
ZW_0099	7b	Het convenant laat zien dat de Waarderpolder niet alleen een bedrijventerrein is, maar een strategische werklocatie waar overheid, ondernemers en kennisinstellingen samenwerken aan de economie van de toekomst. De brede en langdurige samenwerking biedt een stevig fundament om de Waarderpolder ook in de komende jaren te ontwikkelen als een duurzame, innovatieve en economisch krachtige plek voor ondernemerschap en werkgelegenheid.	Behoeft geen beantwoording

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0100	1	Met grote verontrusting heeft de Historische Vereniging Heiloo, ruim 1500 leden, kennisgenomen van het concept ontwerp Omgevingsvisie 2050. De plannen om het bedrijventerrein Boekelermeer aan te wijzen als Industriegebied van Provinciaal Belang (IPB) en het areaal bedrijfsgrond met 70 procent te verhogen zijn ronduit alarmerend voor enkele unieke gebieden in ons dorp en vlak daarbuiten. De Oosterzijpolder is van zeer groot belang voor de weidevogels. Deze vogels hebben het sowieso al moeilijk om te overleven en een verdere beperking van hun leefgebied zal de aantallen grutto's, kieviten en tureluurs verder doen afnemen. Het unieke gebied rond het riviertje de Die zou ook in de gevarenzone belanden in het ontwerp van de provincie. Dit oer landschap is uitgebreid beschreven in een uitgave van onze vereniging en ik zou de leden van provinciale staten die over dit concept een beslissing moeten nemen van harte aanbevelen dit werk eens door te nemen voordat er onherstelbare schade wordt aangericht in dit prachtige gebied. Zo nodig ben ik bereid om een exemplaar ter beschikking te stellen voor het opdoen voor onontbeerlijke kennis van zaken bij het opmaken van een omgevingsvisie die uitstrekt tot aan 2050. In dit gebied zijn, bijvoorbeeld, nog zichtbare overblijfselen aanwezig van een dijkdoorbraak in 1644, die met '66 schuiten zand en 1 schuit klei' is gedicht. Hopelijk is er vandaag de dag iets minder zand nodig om dit verontrustende ontwerp te laten verdwijnen. Ook de aanwezigheid van een oude eendenkooi (vandaar de naam Kooibrug) en eeuwenoude vaarverbindingen van Heiloo met de Schermeer zouden argumenten moeten zijn om het gebied met rust te laten. Tot slot wil ik het verlies van zichtlijnen van enkele belangrijke landgoederen in ons dorp nog onder jullie aandacht brengen. Eeuwenoud landschappelijk en cultuurhistorisch waardevol gebied dreigt met dit ontwerp verloren te gaan. De natuur ligt momenteel zwaar 'onder vuur' en in een periode waarin opwarming van de aarde, toenemende droogte en CO2uitstoot dagelijks in het nieuws zijn, zou volgens ons een uitbreiding van bedrijfsgrond in dit gebied geen prioriteit moeten krijgen maar zou er voorrang moeten worden verleend aan natuurbehoud. Wij verzoeken u dan ook om dit ontwerp terzijde te schuiven en met voortschrijdend inzicht tot andere plannen te komen die misschien ook het bedrijfsleven tevreden zouden kunnen stellen. Wij denken dan, bijvoorbeeld, aan het optoppen van bestaande bedrijfsterreinen. De Historische Vereniging Heiloo is van mening dat het voorliggende ontwerp een zeer slecht effect zal hebben op de leefomgeving van mens, plant en dier en wil u hierbij dan ook adviseren dit plan in te trekken, onder het motto 'beter ten halve gekeerd dan ten volle gedwaald'.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0101	1	De regio's Alkmaar, Westfriesland en de Kop van Noord-Holland onderschrijven de ambitie van de provincie om te werken aan een duurzame, economisch sterke en toekomstbestendige leefomgeving.	Wij danken indiener voor het onderschrijven van de omschreven ambities.
ZW_0101	2	Noord-Holland Noord levert een substantiële bijdrage aan de provinciale en nationale opgaven op het gebied van woningbouw, economie, energie, voedselvoorziening, defensie, water en leefomgeving. De regio ontwikkelt zich steeds sterker als samenhangend stedelijk netwerk, waarin economische ontwikkeling, woningbouw, bereikbaarheid en voorzieningen elkaar versterken. Daarmee levert Noord-Holland Noord een belangrijke bijdrage aan de versterking van de agglomeratiekracht en aan een evenwichtige verstedelijking van de provincie. De regio beschikt over sterke economische clusters, innovatieve kennis- en productieomgevingen, belangrijke logistieke verbindingen en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Clusters als Greenport NHN, Agriport A7, het maritieme cluster, Boekelermeer en de Energy & Health Campus dragen bij aan deze opgaven. Wij vragen de provincie deze economische kracht nadrukkelijker als vertrekpunt te nemen bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie en voldoende ontwikkelruimte te bieden voor bedrijven, werklocaties, innovatieclusters en kennisnetwerken die bijdragen aan de brede welvaart van Noord-Holland Noord en de provincie als geheel.	De provincie neemt de economische kracht van Noord-Holland Noord, zoals beschreven in de zienswijze en het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord, mee in de verdere uitwerking van het economische beleid. Daarbij is aandacht voor voldoende en kwalitatief passende ruimte voor toekomstbestendige bedrijven, werklocaties, innovatieclusters en kennisnetwerken die bijdragen aan een toekomstbestendige economie en passen binnen onze leidende principes.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0101	3	Deze economische kracht kan alleen verder tot ontwikkeling komen als ook de randvoorwaarden voor groei gelijke tred houden. Bereikbaarheid is daarbij cruciaal voor het functioneren van bedrijven, innovatieclusters en onderwijsinstellingen, en voor woningbouw en de leefbaarheid. Wij voelen lokaal de urgentie van de woningbouwopgave. Wij vinden het belangrijk dat woningbouw en bereikbaarheid één-op-één met elkaar opgaan. Een uitbreiding van het woningaanbod vraagt om tijdige en toereikende investeringen in infrastructuur en mobiliteit. Zonder deze koppeling worden bereikbaarheidsproblemen en leefbaarheidsdruk afgewenteld op inwoners en toekomstige generaties. Wonen, werken, voorzieningen en bereikbaarheid vormen één integrale opgave. Verstedelijking en bereikbaarheid moeten daarom in samenhang worden ontwikkeld en gefinancierd.	Wij zijn het eens met de constatering dat wonen, werken, bereikbaarheid onderdeel zijn van dezelfde integrale opgave. Zie ook ons antwoord op zienswijze ZW_0096
ZW_0101	4	De ontwerp-Omgevingsvisie beschrijft uitgebreid hoe de provincie inzet op stedelijke verdichting, OV-georiënteerde ontwikkeling en economische concentratie, maar belicht de rol van Noord-Holland Noord nog onvoldoende als volwaardige ontwikkelregio en daarmee als belangrijke drager van een evenwichtige verstedelijking en economische ontwikkeling van de provincie. Juist de samenhang tussen verstedelijking en het ontwikkelen van een robuust en duurzaam mobiliteitssysteem is bepalend voor de toekomstige kracht en concurrentiepositie van Noord-Holland Noord.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0101) en het antwoord op ZW0096.
ZW_0101	5	Wij missen in de ontwerpvisie een steviger positionering van de voor Noord-Holland Noord cruciale verbindingen en bereikbaarheidsopgaven. Wij vragen de provincie daarom om, samen met gemeenten, regio's en het Rijk te blijven investeren in de gezamenlijke opgaven uit de Bereikbaarheidsvisie Noord-Holland Noord, met bijzondere aandacht voor projecten die de woningbouw-, economische en leefbaarheidsopgaven ondersteunen.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. De bereikbaarheidsvisie NHN geeft hier de juiste onderbouwing voor. Gezamenlijk werken we aan de uitvoering hiervan. sommige projecten agenderen we gezamenlijk in overleggen met het Rijk.
ZW_0101	6	Goede bereikbaarheid is ook een voorwaarde voor leefbare kernen, toekomstbestendige voorzieningen en gelijke ontwikkelkansen. Juist in Noord-Holland Noord, waar steden, dorpen en het landelijk gebied nauw met elkaar zijn verbonden, vormt dit een belangrijke basis voor brede welvaart en een evenwichtige ontwikkeling van de regio. Die brede welvaart wordt mede bepaald door de kwaliteit van het landelijk gebied in combinatie met sociale waarden. Hier komen de opgaven rond leefbaarheid, voedselproductie, economie, landschap, natuur en recreatie samen. Het behoud van voorzieningen, onderwijs, zorg, ontmoetingsplekken en woningen voor de verschillende doelgroepen is essentieel voor vitale dorpen en kernen, mede in relatie tot de maatschappelijke en sociale gevolgen van de vergrijzing. Wij onderschrijven dat volgens de visie woningbouw in de kleine kernen mogelijk blijft, maar betreuren dat dit niet actief wordt gestimuleerd. Om de vitaliteit en sociale cohesie van onze kernen te stimuleren verzoeken wij u dorpsuitbreiding als volwaardige ontwikkelstrategie te verankeren in de omgevingsvisie.	Wij delen de visie om woningbouw mogelijk te maken in kernen en dorpen ten behoeve van de leefbaarheid en vitaliteit. Op dit moment heeft de provincie al als uitgangspunt dat woningbouw bij kleinere kernen in het Beschermd Landschap tot 25 woningen mogelijk gemaakt kan worden. Ook meer dan 25 woningen zijn mogelijk in het Beschermd Landschap door middel van maatwerk. De mogelijkheden voor woningbouw in het Landelijk Gebied blijven bestaan.
ZW_0101	7	Een aantrekkelijk landschap en voldoende recreatieve mogelijkheden dragen bij aan gezondheid, leefbaarheid en de aantrekkingskracht van de regio. Wij vragen de provincie daarom om recreatie en toerisme nadrukkelijker als ruimtelijke en economische opgave te positioneren. Dat betekent dat recreatieve voorzieningen en het groenblauwe netwerk mee moeten ontwikkelen met woningbouw en bevolkingsgroei. Daarbij vragen wij aandacht voor een evenwichtige spreiding van bezoekersstromen en een goede balans tussen recreatie, natuur, landbouw en leefomgeving. Door natuur- en recreatiegebieden beter met elkaar te verbinden en het recreatieve aanbod te verbreden, kunnen de kwaliteit van landschap en leefomgeving, de recreatieve gebruikswaarde én de ecologische kwaliteit van gebieden in samenhang worden versterkt.	Deze zienswijze komt overeen met onze Omgevingsvisie.
ZW_0101	8	Tegelijkertijd vragen wij om een sterker toekomstperspectief voor de agrarische sector, als belangrijke economische en ruimtelijke drager van Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het om ruimte voor innovatie, verduurzaming, klimaatadaptatie, kennisontwikkeling en gebiedsgericht maatwerk. De kracht van de regio ligt juist in de verbinding tussen voedselproductie, ondernemerschap, onderwijs en innovatie, kortom het gaat om de gehele keten. Daarmee levert de sector niet alleen een bijdrage aan de economie en voedselzekerheid, maar ook aan de kwaliteit van het landschap, de leefomgeving en de brede welvaart van Noord-Holland Noord.	We onderschrijven het door de indiener beschreven belang van verbinding in de keten als kracht van de regio en de brede bijdrage van de sector. De omgevingsvisie is een beschrijving op hoofdlijnen. Het door de indiener gevraagde toekomstperspectief zal verder vorm krijgen in de uitwerking van programma's.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0101	9	Binnen deze sterke wisselwerking tussen agrifood, kennis en innovatie vervult Seed Valley een sleutelrol. Dit internationaal toonaangevende cluster op het gebied van plantenveredeling en zaadtechnologie levert een belangrijke bijdrage aan voedselzekerheid, kennisontwikkeling en hoogwaardige werkgelegenheid. Daarbij is het van belang Seed Valley niet uitsluitend te benaderen als een cluster binnen Westfriesland, maar als een bovenregionaal innovatienetwerk dat verschillende delen van Noord-Holland Noord met elkaar verbindt. De sterke relaties tussen veredeling, teelt, glastuinbouw, logistiek, onderwijs, onderzoek en gespecialiseerde toeleveranciers maken Seed Valley tot een belangrijke pijler onder de regionale economie en een essentieel onderdeel van de economische hoofdstructuur van Noord-Holland Noord.	We onderschrijven de sterke wisselwerking tussen agrifood, kennis en innovatie vanuit Seed Valley. We verduidelijken wat we bedoelen met dit cluster en lichten toe dat het gaat om het versterken van de volledige waardeketen van het plant- en zaadveredelingscluster waaronder veredeling, teelt, opkweek van plantmateriaal, zaadbehandeling en ondersteunende bedrijvigheid. Daarbij richten we ons op de bijdrage van het cluster aan voedselzekerheid
ZW_0101	10	Om de ambities van Noord-Holland Noord en de provinciale opgaven in samenhang te realiseren, vragen wij de provincie Noord-Holland Noord nadrukkelijker te positioneren als samenhangende ontwikkelregio, waarin woningbouw, bereikbaarheid, economie, leefbaarheid en landschap integraal worden benaderd en investeringen bijdragen aan brede welvaart. Het gezamenlijk op te stellen Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord biedt hiervoor een stevig fundament.	Wij kijken naar Noord-Holland in zijn geheel. Voor heel Noord-Holland zoeken we naar een integrale benadering van woningbouw, bereikbaarheid, economie, leefbaarheid en landschap.
ZW_0101	11	Wij waarderen de intensieve betrokkenheid van de provincie bij de ontwikkeling van Noord-Holland Noord en de constructieve samenwerking die de afgelopen jaren is opgebouwd. Het proces rondom het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord laat zien dat provincie, regio en Rijk vanuit een gedeelde ambitie kunnen werken aan een sterk, toekomstbestendig en evenwichtig Noord-Holland. Daarmee is een stevige basis gelegd om de kansen van Noord-Holland Noord te verzilveren en gezamenlijke ambities te realiseren. Wij vragen de provincie deze gezamenlijke koers nadrukkelijk te verankeren in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie en de samenwerking die binnen Krachtig Noord-Holland Noord is opgebouwd ook in de uitvoeringsfase voort te zetten. Op die manier kunnen wij gezamenlijk werken aan de verdere ontwikkeling van Noord-Holland Noord en de realisatie van onze gezamenlijke opgaven.	We hebben er niet voor niets voor gekozen om gezamenlijk te werken aan het Ontwikkelperspectieff Noord-Holland Noord. Dat betekent ook dat we bij willen dragen aan verdere uitwerking. Hoe dat plaats gaat vinden en hoe deze verdere uitwerking vorm kunnen we nu nog niet aangeven.
ZW_0102	1	Namens Schinkelpolder C.V., eigenaar van het perceel aan de Rietwijkeroordweg 15 te Aalsmeer met een oppervlakte van circa 18.000 m² grond, maken wij graag gebruik van de mogelijkheid om onze zienswijze kenbaar te maken met betrekking tot de toekomstige ontwikkeling van de Schinkelpolder. De Schinkelpolder is een relatief klein en geïsoleerd gebied gelegen tussen Schiphol, het Amsterdamse Bos en de Oosteinderweg. In de afgelopen tien jaar heeft in dit gebied een duidelijke transformatie plaatsgevonden. Waar het gebied oorspronkelijk was bedoeld als glastuinbouwgebied, is inmiddels naar schatting 70% tot ruim 80% van de percelen feitelijk ingevuld door bloemgerelateerde bedrijven, opslag- en distributiehallen en aanverwante logistieke dienstverlening. De markt voor traditionele glastuinbouw in dit specifieke deel van het gebied is daarentegen sterk gestagneerd. Veel resterende tuinbouwondernemers in het gebied zijn op leeftijd (ouder dan 60 jaar) en beschikken niet over opvolging. Tegelijkertijd zorgt het tekort aan beschikbare netcapaciteit, in combinatie met hoge investeringskosten en beperkte financieringsmogelijkheden, ervoor dat de noodzakelijke verduurzaming van de glastuinbouw niet haalbaar is. Het voortzetten van een agrarische of kwekerijfunctie op deze locatie is dan ook economisch en functioneel niet langer realistisch. De gemeente Aalsmeer is al geruime tijd bezig met de toekomst van de Schinkelpolder en constateert in de Uitgangspuntennotitie (vastgesteld op 5 december 2024) en de Omgevingsvisie Aalsmeer eveneens dat het gebied feitelijk niet meer functioneert als glastuinbouwconcentratiegebied. De gemeente stelt dat er sprake is van een transformatiegebied en dat het stempel 'glastuinbouwconcentratiegebied' van het gebied zou moeten worden afgehaald. Gelet op deze feitelijke situatie in het gebied en de aanhoudende marktvraag, verzoeken wij u dringend de omgevingsvisie op dit punt aan te passen. Wij vragen u de geldende en toekomstige bestemming voor ons perceel formeel af te stemmen op de reeds dominante praktijk, te weten: opslag en distributie, en het gebied te wijzigen naar bedrijvigheid tot en met milieucategorie 3.2. Dit schept juridische helderheid, sluit aan bij de economische realiteit van de Schinkelpolder en waarborgt een duurzame en vitale herinrichting van het gebied. Bovendien stelt een duidelijke bestemming ons in staat te investeren, waardoor we kunnen voorkomen dat de locatie verder leegstaat en het eigendom langzaam verpaupert.	Wij begrijpen het verzoek van de indiener om de toekomstige functie van percelen in de Schinkelpolder duidelijker af te stemmen op de ontwikkelingen die de indiener in het gebied ziet. De Schinkelpolder is in de Omgevingsvisie aangewezen als glastuinbouwconcentratiegebied. Tegelijkertijd is binnen de regionale samenwerking van Greenport Aalsmeer onderkend dat de Schinkelpolder als glastuinbouwgebied onder druk staat en dat een nadere visie op de toekomst van het gebied nodig is. De gemeente Aalsmeer werkt aan een gebiedsvisie voor de Schinkelpolder. Deze visie moet duidelijk maken welke functies in het gebied op termijn passend zijn en welke mogelijkheden en perspectieven er zijn voor de nog aanwezige glastuinbouwbedrijven. De provincie wacht deze gebiedsvisie af voordat zij een besluit neemt over een eventuele begrenzing of aanpassing van de aanwijzing als glastuinbouwconcentratiegebied. De Omgevingsvisie legt de hoofdlijnen voor de ontwikkeling van het gebied vast. Op dit moment geeft uw zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0103	1	Hierbij brengen wij tijdig onze zienswijze naar voren over de Ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. Blijkens uw kennisgeving ligt de ontwerp-omgevingsvisie samen met de ontwerpomgevingseffectrapportage ter inzage tot en met 31 augustus. In de ontwerp-omgevingsvisie stelt de provincie de ambities en het beleidskader vast voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn (2050). Het uitgangspunt daarbij is dat Noord-Holland een vitale provincie blijft waar het goed leven is in een omgeving die gezond, veilig en van goede kwaliteit is. De provincie wil dit realiseren met het formuleren van een vijftal afwegingsprincipes, zoals zuinig omgaan met ruimte en beperkte middelen, bevorderen van een goede omgevingskwaliteit en sturen op richtlijnen voor een toekomstbestendige economie. In aansluiting op het rijksbeleid streeft Noord-Holland bij het realiseren van deze principes naar een transitie naar een volledige circulaire economie in 2050. Volgens de ontwerp-omgevingsvisie worden bestaande en nieuwe te ontwikkelen bedrijventerreinen sleutelgebieden voor energie, circulaire activiteiten en klimaat. Voor de versnelling van de transitie naar een circulaire economie is het reserveren van voldoende fysieke ruimte en milieuruimte op locaties met de juiste condities als provinciaal belang aangemerkt (zoals terreinen voor bedrijven in hoge milieucategorieën, goede infrastructuur en nabijheid van energieknooppunten). Volgens het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030 houdt een circulaire economie in: 1. vermindering van gebruik van primaire grondstoffen, 2. substitutie van grondstoffen, 3. levensduurverlenging en 4. hoogwaardige verwerking door recycling zodat er minder afval wordtverbrand of gestort en er meer aanbod ontstaat van secundaire grondstoffen (sluiten van kringloop). Het Programma geeft daarbij aan dat in een volledige circulaire economie er vermoedelijk altijd een beperkte reststroom zal zijn die niet nuttig kan worden aangewend en als afval behandeld zal moeten worden. Onze zienswijze gaat over de doelen en de ambities van de provincie ten aanzien van de transitie naar een circulaire economie. Als organisatie die zich inzet voor het verwerken van afvalstromen en het ontwikkelen van oplossingen binnen de circulaire economie, en als onderneming waarin de provincie Noord-Holland mede aandeelhouder is, voelen wij ons nauw betrokken bij de verdere uitwerking van deze transitie. Vanuit die betrokkenheid maken wij graag gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Doel van deze zienswijze is om bij te dragen aan een verdere versterking en concretisering van de randvoorwaarden die nodig zijn om de door de provincie beoogde circulaire economie te realiseren.	Wij danken indiener voor de steun aan onze ambities rond circulaire economie in de omgevingsvisie en de bijdrage die indiener wil leveren om die economie te kunnen realiseren.
ZW_0103	2	1. Algemeen Wat wij in het algemeen missen in de ontwerp-omgevingsvisie is het onderwerp ‘afval’, dat ons inziens onlosmakelijk is verbonden met circulaire economie. Immers, in een circulaire economie worden grondstoffen zolang mogelijk gebruikt en afval gerecycled. Eén van de doelstellingen van de provincie Noord-Holland is dat in 2035 minimaal 82% van het afval wordt gerecycled, waarvan 15% hoogwaardig (zie https://www.noordholland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Circulaire_economie/Een_circulaire_economie). In de Omgevingsvisie is niet uitgewerkt wat de recycling van afval betekent voor de fysieke leefomgeving, ook in de periode na 2035. De ontwerpvisie zet sterk in op een duurzame en weerbare economie. Juist vanuit dat perspectief achten wij het wenselijk dat de provincie expliciet aandacht besteedt aan leveringszekerheid binnen de afval- en grondstoffenketen. Net zoals energievoorzieningen, drinkwaterinfrastructuur en logistieke netwerken onderdeel zijn van een robuust systeem, geldt dit ook voor de verwerking van afvalstoffen.	Zoals in de omgevingsvisie vermeld, streeft de provincie NH- in aansluiting op het rijksbeleid – naar een volledige circulaire economie in 2050. Een circulaire economie vraagt om anders te ontwerpen, produceren en consumeren, waarbij hergebruik, levensduurverlenging en het sluiten van kringlopen steeds belangrijker worden. In een circulaire economie is er idealiter geen afval meer, maar wij erkennen dat er waarschijnlijk altijd restafval overblijft dat alleen gestort kan worden. T.a.v. stortcapaciteit volgen wij de nationale beleidskaders. In plaats van ‘afval’ spreken wij liever over grondstoffenketens. Voor de transitie naar een circulaire economie kijkt de provincie daarom vooral naar grondstoffen in de hele keten en de activiteiten die daarbij horen. De provincie wil dat afval zo hoogwaardig mogelijk en zonder risico’s voor milieu en volksgezondheid verwerkt worden. Recycling van afval is onderdeel van de grondstofketen. De provincie heeft in de Ruimtelijke Verkenning Circulaire Werklocaties Noord-Holland onderzocht waar de kansrijke locaties voor de diverse activiteiten van de circulaire economie zijn, waaronder voor recycling. De hoofdlijnen van deze verkenning zijn opgenomen in de omgevingsvisie. De provincie erkent dat stortlocaties in Noord-Holland een functie vervullen binnen de afvalverwerkingsinfrastructuur. Stortplaatsen hebben ook invloed op zowel de leefomgeving als de directe omgeving van bewoners. De beschikbare ruimte in Noord-Holland is schaars en vraagt om een zorgvuldige afweging van verschillende belangen en functies. Daarbij is maatwerk per locatie nodig, met oog voor zowel de regionale opgave als de lokale situatie. De provincie is voornemens een narratief voor stortplaatsen te ontwikkelen. Dit moet meer duidelijkheid bieden over de rol, betekenis en toekomstige positionering van stortplaatsen in Noord-Holland.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0103	3	2. Eindverwerking is onderdeel van een circulaire economie Omdat in een circulaire economie vermoedelijk een beperkte reststroom zal ontstaan, zal deze ergens moeten worden verwerkt. Zoals is aangegeven in het rijksbeleid zal in een circulaire economie storten nog beperkt noodzakelijk zijn (Circulair Materialenplan (CMP), in werking getreden op 30 december 2025). Het CMP stelt namelijk het volgende. “Om te voorkomen dat die residuen en probleemstoffen de grondstoffen van de toekomst vervuilen, blijft storten de komende decennia nodig om stappen te zetten richting een circulaire economie. Daarnaast voorzien we dat ook in een circulaire economie storten nog beperkt noodzakelijk zal zijn omdat het, naar de huidige stand der techniek, niet mogelijk is om de materiaalketen altijd volledig te sluiten. Ook bij recycling in de toekomst zal er nog een beperkt residu kunnen ontstaan dat mogelijk gestort moet worden. Stortplaatsen bieden een plek waar dit op een veilige en gecontroleerde wijze kan. Ook in een circulaire economie is storten een basisvoorziening voor materialen die we niet op een andere manier meer kunnen verwerken en dat moet goed geregeld zijn.” Dus ook in een circulaire economie zal sprake zijn van reststromen die niet recyclebaar zijn, verontreinigd zijn of vrijkomen als residu uit recyclingprocessen en die daarom gestort zullen moeten worden. Voor deze stromen is veilige en milieuhygiënisch verantwoorde stortcapaciteit noodzakelijk. Storten is dus niet tegenstrijdig met de circulaire economie, maar juist een onmisbaar sluitstuk daarvan. Zonder deze eindvoorziening ontstaat onzekerheid in de keten, wat innovatie- en investeringsbeslissingen in de circulaire economie kan belemmeren. Het borgen van voldoende stortcapaciteit is daarmee een randvoorwaarde voor een circulaire economie en een noodzakelijke voorwaarde voor een betrouwbaar en duurzaam grondstoffenbeheer. Een toekomstbestendige provincie vraagt dus niet alleen om ruimte voor gewenste ontwikkelingen, maar ook om ruimte voor de voorzieningen die noodzakelijk zijn wanneer circulariteit haar fysieke grenzen bereikt.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0103).
ZW_0103	4	3. Behoud en ontwikkeling van bestaande voorzieningen Noord-Holland beschikt over een beperkt aantal locaties die momenteel een belangrijke rol vervullen binnen de nationale afvalverwerkingsinfrastructuur. Afvalzorg is van mening dat de Omgevingsvisie duidelijker kan aangeven dat bestaande voorzieningen die van provinciaal en nationaal belang zijn, in beginsel behouden moeten blijven en ruimte moeten krijgen voor toekomstbestendige ontwikkeling. Daarbij denken wij nadrukkelijk aan bestaande stortlocaties, die niet alleen een functie hebben voor Noord-Holland maar voor een groot deel van Nederland. Een dergelijke beleidsmatige erkenning biedt duidelijkheid voor toekomstige besluitvorming en voorkomt dat maatschappelijk noodzakelijke voorzieningen op termijn in de knel komen door concurrerende ruimteclaims.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0103).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0103	5	Conclusie Wij verzoeken uw college om in de definitieve Omgevingsvisie: 1. expliciet te erkennen dat de afvalinfrastructuur onderdeel vormt van een duurzame en circulaire economie; 2. voldoende afvalverwerkings- en stortcapaciteit als randvoorwaarde voor het realiseren van een circulaire economie te benoemen; 3. bestaande strategische voorzieningen voor afvalverwerking en storten aan te merken als voorzieningen van provinciaal belang; 4. te borgen dat bestaande afvalverwerkingslocaties ruimte behouden voor toekomstbestendige ontwikkeling wanneer dit noodzakelijk blijkt voor de continuïteit van de afvalverwerkingsketen; 5. in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening rekening te houden met de blijvende maatschappelijke behoefte aan bovengenoemde voorzieningen.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0103).
ZW_0104	1	Geachte leden van Gedeputeerde Staten, Omgevingsdienst IJmond heeft kennisgenomen van de ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland en maakt graag gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen, Omgevingsdienst IJmond voert als uitvoeringsorganisatie taken uit voor veertien gemeenten in de IJmond, Zuid-Kennemerland en Zaanstreek-Waterland en voert daarnaast taken uit voor de provincie Noord-Holland. Binnen het gemeentelijke werkgebied liggen, in het bijzonder rond het Noordzeekanaal, (haven)industrie, infrastructuur, energiefuncties en woningen dicht op elkaar. De keuzes in de ontwerp-omgevingsvisie werken in dit gebied direct door in de fysieke leefomgeving en de gezondheid van inwoners. Omgevingsdienst IJmond herkent zich in de hoofdlijn van de visie: een ruimtelijke ordening die voortbouwt op het water- en bodemsysteem, de nadruk op het beschermen en verbeteren van de fysieke leefomgeving via bronbeleid, en de keuze om een gezonde leefomgeving als volwaardig belang mee te wegen bij ruimtelijke afwegingen. Ook de erkenning dat netcongestie en het stikstofbeleid de komende decennia bepalend zijn voor de ontwikkelruimte sluit aan bij wat Omgevingsdienst IJmond in de praktijk ziet. Tegelijk benoemt de visie op een aantal punten ambities zonder duidelijk te maken hoe deze worden geborgd, afgewogen of uitgevoerd. De rode draad in deze zienswijze is de spanning tussen de ambitie van een gezonde en veilige leefomgeving enerzijds en de gelijktijdige ¡nzet op verdichting, functiemenging, industriële groei en energietransitie anderzijds. Die spanning komt in het werkgebied van Omgevingsdienst IJmond scherp samen, met name in gebieden waar de milieubelasting al hoog is. Omgevingsdienst IJmond verzoekt de provincie daarom om in de definitieve omgevingsvisie concreter te maken welke keuzes richtinggevend zijn, welke onderdelen worden uitgewerkt in programma's of de omgevingsverordening, welke rol gemeenten en omgevingsdiensten daarbij krijgen en hoe wordt voorkomen dat hoogbelaste gebieden door nieuwe ontwikkelingen verder onder druk komen te staan. Hieronder lichten wij eerst drie overkoepelende aandachtspunten toe en gaan wij vervolgens per thema in op de belangrijkste knelpunten en verzoeken.	Met betrekking tot de vragen van indiener over verdere uitwerking verwijzen wij graag naar het feit dat de Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. In de beantwoording van de door indiener hieronder genoemde aandachtspunten gaan wij zoveel mogelijk in op het verzoek voor een concretere uitwerking.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0104	2	Gezonde en veilige leefomgeving als uitgangspunt Omgevingsdienst IJmond onderschrijft dat een gezonde en veilige leefomgeving een volwaardig belang moet zijn bij ruimtelijke afwegingen. De ontwerp-omgevingsvisie geeft aan dat milieunormen voor onder meer geluid en luchtkwaliteit randvoorwaardelijk zijn bij nieuwe ontwikkelingen en dat de provincie een stap extra wil zetten door gezondheid volwaardig mee te wegen. Dat is een belangrijk uitgangspunt. Het belangrijkste gemis is echter dat de provincie geen operationeel criterium geeft voor de vraag wanneer een gebied "gezond genoeg" is voor woningbouw, functiemenging of intensivering. De ontwerp-omgevingsvisie benoemt dat normen onvoldoende rekening houden met cumulatie van stoffen en hinder en dat voor sommige hinderaspecten, zoals geur, geen duidelijke normen bestaan. Tegelijkertijd wordt aangegeven dat de provincie geen uitspraak doet over wanneer een situatie "gezond genoeg" is. Daarmee ontstaat een bestuurlijke en uitvoeringsgerichte lacune. Zonder beoordelingskader blijft onduidelijk hoe gemeenten, Omgevingsdienst IJmond en initiatiefnemers moeten omgaan met locaties waar juridisch mogelijk aan normen kan worden voldaan, maar waar gezondheid, cumulatie en hinder feitelijk onder druk staan. Dit speelt nadrukkelijk bij binnenstedelijke woningbouw nabij infrastructuur, bedrijventerreinen, havenactiviteiten en industrie. Daarbij speelt dat wettelijke milieunormen en gezondheidskundige advieswaarden, zoals WHO- en GGD-advieswaarden voor geluid en luchtkwaliteit, in de praktijk ver uit elkaar kunnen liggen. Gezondheidskundige advieswaarden kunnen niet in alle gebieden zonder meer als harde randvoorwaarde worden toegepast. Zo zal de WHO-advieswaarde voor luchtkwaliteit in een hoogbelast gebied als de IJmond naar verwachting niet op korte termijn overal kunnen worden gehaald en zou strikte toepassing daarvan ruimtelijke ontwikkelingen sterk beperken. Voor de uitvoeringspraktijk is daarom van belang welke richting de provincie meegeeft: is het uitgangspunt dat ontwikkelingen mogelijk zijn zolang aan de wettelijke grenswaarden uit het Besluit kwaliteit leefomgeving wordt voldaan, of wil de provincie nadrukkelijker sturen op gezondheidskundige advieswaarden? Deze keuze heeft grote gevolgen voor de mogelijkheden om binnenstedelijk woningen te realiseren, juist op locaties waar de milieudruk al hoog is. Omgevingsdienst IJmond verzoekt de provincie om in de definitieve omgevingsvisie een ambitie voor een beoordelingskader of uitwerkingsopdracht op te nemen voor hoogbelaste gebieden.	Met betrekking tot de vraag wanneer gezond genoeg: wij hebben in het beleidskader Gezonde Leefomgeving vastgelegd dat we bij ruimtelijke opgaven inzetten op landelijke wet- en regelgeving. Dat betekent dat wij er bij de ontwikkeling, herinrichting en het beheer voor zorgen dat we binnen wettelijk toegestane grenzen blijven. Het gevolg van dit principe is dat we niet uitgaan van de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit en geluid. De belangrijkste reden daarvoor is dat deze waarden op heel veel plekken in onze provincie niet haalbaar zijn. Wij hebben ruimtelijke opgaven, die met het hanteren van de WHO-advieswaarden niet gerealiseerd kunnen worden. Bovendien missen we bevoegdheden voor een aanzienlijk deel van de bronnen die bijdragen aan luchtverontreiniging en geluidhinder, zoals mobiliteit en houtstook. De Europese wetgeving die ook in Nederland moet worden toegepast en die wij volgen, beweegt zich op lange termijn richting de WHO-waarden. Mbt Cumulatie: als Provincie gaan we ons bij het uitvoeren van het beleidskader Gezonde leefomgeving richten op de gebieden waar inwoners het meest blootgesteld worden aan schadelijke stoffen naar lucht, water en bodem en hinder door cumulatie en/of stapeling. Dit zal nog verder uitgewerkt worden in het programma Gezonde Leefomgeving en gebiedsspecifiek, in samenwerking met onze mede-overheden. Wat betreft de suggestie van indiener voor een beoordelingskader: wij zullen deze wens meenemen en verkennen bij het uitwerken van het programma Gezonde Leefomgeving. Met de komst van de Omgevingswet is het stellen van doelen voor geur vanuit de industrie zowel een verantwoordelijkheid van provincies als van gemeenten geworden. De provincie gaat verkennen of het huidige bestaande kader voor industriele geur voldoende handvatten biedt om geurhinder in de provincie terug te dringen en of we dit gaan versterken. Dit wordt verder uitgewerkt in het programma Gezonde Leefomgeving.
ZW_0104	2a	Daarin zien wij graag een verduidelijking van het volgende: Wanneer een gezonde leefomgeving voldoende is geborgd bij woningbouw, functiemenging of intensivering. Hoe cumulatie van geluid, luchtkwaliteit, geur, omgevingsveiligheid en andere hinderaspecten wordt meegewogen bij de beoordeling van de gezondheid van de leefomgeving. Wanneer bronmaatregelen, voldoende afstand, aanvullende ruimtelijke maatregelen of fasering noodzakelijk zijn. Hoe het voldoen aan wettelijke grenswaarden zich verhoudt tot de bredere afweging van gezondheid, cumulatieve belasting en leefomgevingskwaliteit. Hoe wordt omgegaan met het verschil tussen wettelijke milieunormen en gezondheidskundige advieswaarden. Hoe deze afweging wordt vertaald naar programma's, gebiedsgerichte keuzes, regionale afspraken en de omgevingsverordening. Omgevingsdienst IJmond vraagt hierbij niet om één generieke norm voor heel Noord-Holland, maar wel om uitzicht op een praktisch afwegingskader waarmee in concrete gebiedsontwikkelingen navolgbaar kan worden bepaald welke milieukundige randvoorwaarden gelden. Daarbij verzoeken wij de provincie ook te verduidelijken of zij voornemens is om, in elk geval voor geur, nadere regels of normen op te nemen in de omgevingsverordening.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0104).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0104	3	Maximale normopvulling en bronbeleid Omgevingsdienst IJmond waardeert de uitspraak van de provincie dat maximale normopvulling niet vanzelfsprekend is en dat zij zich laat leiden door het blootstellingsniveau op de plekken waar mensen wonen en verblijven, waarbij naar de stapeling van alle bronnen samen wordt gekeken. Tegelijk staat dit uitgangspunt op gespannen voet met andere keuzes in de ontwerpomgevingsvisie. De nadruk op clustering van functies, meervoudig en intensiever ruimtegebruik, de bescherming van bedrijventerreinen, industrieterreinen en het reserveren van milieuruimte voor energietransitie en circulaire economie kan in de praktijk juist leiden tot een hogere milieubelasting op plekken die al zwaar belast zijn. Het is voor Omgevingsdienst IJmond onvoldoende duidelijk hoe het voorkomen van maximale normopvulling zich verhoudt tot deze ambities. Dit geldt in het bijzonder voor het industriecluster Noordzeekanaalgebied en IPB IJmond. De visie geeft aan dat de provincie zich in eerste instantie richt op gebieden met de hoogste blootstelling, waaronder industrieterreinen van provinciaal belang, en daar niet per definitie de volledige normruimte wil benutten. Tegelijk wordt IPB IJmond aangewezen als energetisch en economisch cluster, met onder meer een focus op waterstof. Wij vragen de provincie te verduidelijken hoe deze lijnen zich tot elkaar verhouden en welke milieukundige randvoorwaarden daarbij richtinggevend zijn. Bronbeleid wordt in de ontwerp-omgevingsvisie meermaals genoemd als belangrijkste maatregel om geluidhinder en luchtverontreiniging te verminderen. De visie maakt echter onvoldoende duidelijk hoe dit bronbeleid in de praktijk gaat worden uitgevoerd en geborgd. Voor het werkgebied van Omgevingsdienst IJmond is dat van groot belang. Alleen met actief en afdwingbaar bronbeleid kunnen milieuzones rond het industriecluster Noordzeekanaalgebied zo beperkt mogelijk worden gehouden en kan ruimte ontstaan voor andere functies. Daarbij is verduidelijking nodig of bronbeleid wordt uitgewerkt via programma's, gebiedsgerichte afspraken, vergunningverlening, toezicht en handhaving, maatwerkvoorschriften, de omgevingsverordening of andere uitvoeringsinstrumenten. Voor industrieterreinen van provinciaal belang vraagt Omgevingsdienst IJmond daarbij specifiek welke rol de provincie zelf neemt bij het treffen, aanjagen en borgen van bronmaatregelen, juist waar zij tegelijkertijd ruimte wil bieden aan industrie, energietransitie en circulaire economie. Wij verzoeken de provincie daarom om concreet te maken hoe het uitgangspunt dat maximale normopvulling niet vanzelfsprekend is, wordt doorvertaald naar het industriecluster Noordzeekanaalgebied, IPB IJmond en andere industrieterreinen van provinciaal belang. Daarbij vragen wij de provincie expliciet te verduidelijken hoe zij voorkomt dat het bieden van ruimte aan industrie, energietransitie en circulaire economie leidt tot verdere normopvulling in gebieden waar de milieudruk al hoog is. Daarnaast vragen wij de provincie te verduidelijken hoe cumulatie navolgbaar in de ruimtelijke afweging wordt betrokken en concreet te maken hoe bronbeleid wordt uitgevoerd, gemonitord en juridisch of bestuurlijk geborgd.	De door indiener aangehaalde punten (bronbeleid, maximale normopvulling en milieukundige randvoorwaarden) hebben onze aandacht. Dit wordt beschreven in ons beleidskader Gezonde Leefomgeving en zal verder worden uitgewerkt in ons programma Gezonde Leefomgeving. Instrumenten die we daarbij willen verkennen zijn scherp vergunnen, het actualiseren van vergunningen, meten, onderzoeken & monitoren en focus op gebieden met grote cumulatie- en stapeleffecten.
ZW_0104	4	Rol van gemeenten en Omgevingsdienst IJmond De ontwerp-omgevingsvisie noemt omgevingsdiensten vooral in relatie tot vergunningverlening, toezicht en handhaving en bij bodem. Omgevingsdienst IJmond vindt dit te beperkt. In hoogbelaste gebieden is het noodzakelijk dat milieukundige expertise vroegtijdig wordt betrokken bij ruimtelijke keuzes, niet pas wanneer een locatiekeuze al grotendeels vaststaat. Wij verzoeken de provincie om gemeenten vroegtijdig te betrekken bij gebiedsgerichte uitwerkingen, programma's, regionale afspraken en de vertaling naar de omgevingsverordening en daarbij de milieukundige en uitvoeringsgerichte expertise van de betrokken omgevingsdiensten te benutten. Dit is vooral van belang bij keuzes over woningbouw in hoogbelaste gebieden, bescherming van bedrijventerreinen, energie-infrastructuur, waterstof, batterijen, circulaire economie en natuurherstel. Daarnaast vragen wij de provincie om bij het onderdeel bodem de rolverdeling tussen provincie, gemeenten en omgevingsdiensten nauwkeuriger te formuleren, Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet is bodembeleid grotendeels een gemeentelijke taak. De provinciale rol blijft op onderdelen relevant, onder meer bij overgangsrechtlocaties onder de Wet bodembescherming, maar de tekst wekt nu de indruk dat de provincie voor meer locaties opdrachtgever is voor bodemonderzoek, bodemsanering en toezicht dan in de praktijk het geval is. Voor de meeste bodemlocaties ligt de opdrachtverlening aan omgevingsdiensten bij gemeenten. Om daadwerkelijk meer grip op bodem, ondergrond en milieukwaliteit te krijgen, zal de provincie deze opgave nadrukkelijk in samenwerking met gemeenten en omgevingsdiensten moeten oppakken.	Wij hebben een continue dialoog met onze medeoverheden, waaronder de omgevingsdiensten en gemeenten, en blijven ook op de door indiener aangehaalde vraagstukken graag met indiener in gesprek.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0104	5	Woningbouw, verdichting en kwaliteit van de leefomgeving De ontwerp-omgevingsvisie kiest voor woningbouw zoveel mogelijk binnenstedelijk, bij OVknooppunten en bestaande infrastructuur. Omgevingsdienst IJmond begrijpt deze keuze vanuit zorgvuldig ruimtegebruik, bereikbaarheid en bescherming van het landschap. Tegelijkertijd zijn dit vaak ook locaties met een hogere milieubelasting door wegverkeer, spoor bedrijvigheid, havenactiviteiten, geur, luchtkwaliteit en omgevingsveiligheid. Wij zien in onze gemeenten dat de meest geschikte woningbouwlocaties schaarser worden en dat daardoor steeds vaker wordt gekeken naar hoogbelaste locaties. Dit vraagt om heldere provinciale randvoorwaarden. De ontwerp-omgevingsvisie geeft aan dat een gezonde leefomgeving volwaardig moet worden meegewogen, maar maakt onvoldoende duidelijk wat dit betekent bij woningbouw op locaties die door geluidbelasting, luchtkwaliteit, geur, cumulatie of omgevingsveiligheid onder druk staan. Voor de IJmond is dit extra relevant. De ontwerp-omgevingsvisie benoemt de IJmond als gebied waar wonen, werken, bereikbaarheid, recreatie, haven, industrie en energietransitie samenkomen. Tegelijkertijd wordt woningbouw in bepaalde delen, waaronder nabij industrieterreinen en oostelijk van de 422, kritisch bezien vanwege de druk op de leefomgeving, terwijl ontwikkeling rond stations en spoorzones juist als kans wordt gezien. Deze keuzes vragen om een nadere onderbouwing vanuit cumulatieve milieubelasting, gezondheid en uitvoerbaarheid. Bij deze gebiedskeuzes vraagt Omgevingsdienst IJmond aandacht voor een locatiespecifieke milieukundige afweging. Een ontwikkeling nabij een OV-knooppunt kan vanuit mobiliteit en zorgvuldig ruimtegebruik wenselijk zijn, maar is vanuit gezondheid en leefomgevingskwaliteit niet automatisch gunstiger dan een andere locatie. De feitelijke en cumulatieve milieubelasting en de mogelijkheden voor bron-, overdrachts- en bouwkundige maatregelen dienen daarbij te worden betrokken. Wij verzoeken de provincie daarom inzichtelijk te maken op basis van welke milieukundige uitgangspunten locaties als meer of minder wenselijk worden beoordeeld. Ook vragen wij de provincie om duidelijker te maken hoe in hoogbelaste delen van de IJmond woonfuncties en andere gevoelige functies worden afgewogen tegen havenactiviteiten, industrie, energie-infrastructuur en de verdere ontwikkeling van het economisch en energetisch cluster. Daarbij gaat het niet om het vooraf aanwijzen of uitsluiten van concrete locaties, maar om een navolgbaar afwegingskader voor situaties waarin deze functies en een gezonde leefomgeving samenkomen.	Wij zijn ons bewust van de ruimtelijke en milieudruk op de IJmond. U vraagt om een integrale gebiedsanalyse. De omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven en geeft hoofdlijnen weer. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden, maar we gaan niet per gebied in op details. Die worden verder bepaald als onderdeel van de beleidscyclus waar de omgevingsvisie deel van uitmaakt en in samenwerking met andere overheden. Het is immers niet aan de provincie alleen om te sturen in gebiedsontwikkeling. Dat doen we in samenwerking met gemeentes en het Rijk. Uw zorgen over (cumulatieve) milieu-belasting en gezondheid per regio herkennen wij en worden meegewogen in afwegingen per project. De Ruimtelijke Analyse van leefomgeving en kwetsbaarheid (https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Gezonde_leefomgeving_Milieu/Gezonde%20leefomgeving%20in%20Noord-Holland%20Zuid%20-%20Een%20ruimtelijke%20analyse%20van%20leefomgeving%20en%20kwetsbaarheid%202026-0091.pdf) kan ook worden ingezet om inzicht te krijgen in de reeds bestaande druk op de leefomgeving en de kwetsbaarheden daarin.
ZW_0104	5a	Voor Zaanstreek-Waterland geldt dat de groei van de Metropoolregio Amsterdam leidt tot extra druk op wegen en spoorverbindingen richting Amsterdam, Alkmaar en Hoorn. De ontwerpomgevingsvisie erkent dat het weg- en spoornetwerk zwaarder belast raakt. Wij vragen de provincie om duidelijker te maken hoe woningbouwgroei, mobiliteit en leefomgevingskwaliteit in deze regio in samenhang worden beoordeeld. Extra woningen zonder voldoende mobiliteitsmaatregelen kunnen leiden tot meer verkeersbewegingen, een hogere geluidbelasting en meer luchtverontreiniging langs bestaande routes. Voor Zuid-Kennemerland is positief dat wonen, werken en recreatie relatief dicht bij elkaar liggen. Tegelijkertijd staan de bereikbaarheid van de kust en de capaciteit van de bestaande infrastructuur onder druk. De ontwerp-omgevingsvisie benoemt het project Bereikbaarheid Kust in Zuid-Kennemerland. Wij vragen de provincie om bereikbaarheid hier niet alleen als mobiliteitsvraagstuk te behandelen, maar ook als milieukundige leefomgevingsopgave, vanwege de samenhang met geluid, luchtkwaliteit, stikstofdepositie, natuurdruk en verkeersveiligheid. Daarnaast vraagt Omgevingsdienst IJmond aandacht voor de spanning tussen stedelijke verdichting en bestaande bedrijvigheid in Zuid-Kennemerland. Ontwikkelingen zoals Oostpoort passen bij de provinciale inzet op woningbouw nabij OV-knooppunten en bestaande bedrijvigheid, maar kunnen ook druk leggen op de milieuruimte en ontwikkelmogelijkheden van bestaande bedrijven. Dat is mede relevant omdat Haarlem in de ontwerp-omgevingsvisie onderdeel is van een strategisch cluster voor biotechnologie, Wij vragen de provincie daarom om bij binnenstedelijke verdichting in Zuid-Kennemerland expliciet te maken hoe woningbouw, bestaande bedrijvigheid, strategische economische functies en leefomgevingskwaliteit met elkaar worden afgewogen.	Zie ons antwoord op onderdeel 5 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0104	6	Geluid, luchtkwaliteit, geur en cumulatie De ontwerp-omgevingsvisie benoemt terecht dat milieunormen niet altijd voldoende rekening houden met cumulatie. Zoals hiervoor toegelicht, vraagt Omgevingsdienst IJmond om een concrete uitwerking van cumulatie als integraal afwegingscriterium. In delen van het werkgebied van Omgevingsdienst IJmond is sprake van een hoge cumulatieve milieubelasting door de samenloop van onder meer infrastructuur, havenactiviteiten, industrie en andere bronnen. De ontwerp-omgevingsvisie erkent dat afzonderlijke milieunormen niet altijd voldoende inzicht geven in deze gezamenlijke belasting, Voor de uitvoeringspraktijk is daarom van belang hoe cumulatieve milieubelasting wordt betrokken bij ruimtelijke afwegingen, bijvoorbeeld bij de combinatie van woonfuncties en andere gevoelige functies met infrastructuur, havenactiviteiten, industrie en energie-infrastructuur. Omgevingsdienst IJmond verzoekt de provincie te verduidelijken hoe cumulatie van geluid, luchtkwaliteit, geur, stof, licht, omgevingsveiligheid en andere hinderaspecten navolgbaar wordt betrokken bij de integrale afweging in hoogbelaste gebieden. Daarbij vragen wij niet om één generieke cumulatieve norm, maar om duidelijkheid over de wijze waarop de gezamenlijke belasting wordt gewogen en welke ruimte bestaat voor gebiedsgerichte afwegingen en maatregelen.	Ons streven is om de cumulatieve en stapeleffecten inzichtelijk te maken zodat het meegewogen kan worden in ruimtelijke afwegingen, zoals via het recente RIVM rapport Ruimtelijke Analyse van de Leefomgeving en Kwetsbaarheid (https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Gezonde_leefomgeving_Milieu/Gezonde%20leefomgeving%20in%20Noord-Holland%20Zuid%20-%20Een%20ruimtelijke%20analyse%20van%20leefomgeving%20en%20kwetsbaarheid%202026-0091.pdf). We zullen nader bekijken welke vervolgacties we kunnen nemen op hoogbelaste locaties, zoals ambitieus bronbeleid aan de uitstootkant en meewegen aan de ruimtelijke ontwikkelingen aan de blootstellingzijde.
ZW_0104	7	Schiphol De ontwerp-omgevingsvisie beschouwt Schiphol als een belangrijke ruimtelijk-economische functie en verbindt de ontwikkeling van de luchthaven aan verbetering van de leefomgeving en omgevingskwaliteit, Omgevingsdienst IJmond onderschrijft het uitgangspunt dat verdere ontwikkeling van Schiphol alleen houdbaar kan zijn wanneer deze gepaard gaat met aantoonbare verbetering van de leefomgeving. Daarbij vragen wij nadrukkelijk aandacht voor de effecten van vliegverkeer buiten de direct omliggende gemeenten. Ook in noordelijker gelegen gemeenten, waaronder Uitgeest en de IJmondgemeenten, worden hinder en nachtelijke geluidbelasting door Schiphol ervaren. In de ontwerp-omgevingsvisie mist Omgevingsdienst IJmond een ambitie voor het terugdringen van nachtelijke hinder en nachtvluchten. Juist vanuit gezondheid, slaapverstoring en leefomgevingskwaliteit is dit een belangrijk aandachtspunt, Wij vragen de provincie daarom om in de definitieve omgevingsvisie expliciet aandacht te besteden aan nachtelijke hinder door Schiphol en te verduidelijken hoe zij zich binnen haar eigen rol en in haar inzet richting het Rijk verhoudt tot het terugdringen daarvan. Daarbij vragen wij ook aandacht voor het voorkomen van een verschuiving van hinder naar de randen van de nacht.	Wij onderschrijven dat de effecten van Schiphol zich niet beperken tot de direct omliggende gemeenten. Ook in andere delen van Noord-Holland kan sprake zijn van geluidhinder en andere effecten van vliegverkeer op de leefomgeving. De Omgevingsvisie benoemt daarom dat Schiphol invloed heeft op de leefomgevingskwaliteit van een groot deel van de regio en zet in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Het terugdringen van nachtvluchten en de operationele verdeling van vliegverkeer over het etmaal vallen onder de bevoegdheid van het Rijk en worden niet in de provinciale Omgevingsvisie gereguleerd. De provincie brengt de belangen van de regio, waaronder het verminderen van nachtelijke hinder en het voorkomen van verschuiving van hinder, via de Bestuurlijke Regie Schiphol en in het overleg met het Rijk onder de aandacht. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot aanpassing van de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0104	8	Omgevingsveiligheid en energietransitie De energietransitie vraagt ruimte voor elektriciteitsinfrastructuur, waterstof, elektrolyse, batterijen, kabels, leidingen, transformatorstations en opslag. De ontwerp-omgevingsvisie benoemt deze ruimtebehoefte duidelijk. Omgevingsdienst IJmond onderschrijft dat energie-¡nfrastructuur randvoorwaardelijk is voor woningbouw, economie en verduurzaming, Tegelijkertijd vraagt de energ¡etransitie om een expliciete beoordeling van omgevingsveiligheid. Omgevingsdienst IJmond mist in de ontwerp-omgevingsvisie een duidelijke koppeling tussen energie-infrastructuur en omgevingsveiligheid. Nieuwe energiedragers en opslagvormen kunnen leiden tot nieuwe risicobronnen, aandachtsgebieden of veiligheidsafstanden. Dat geldt onder meer voor waterstof, ammoniak, methanol, COz, batterijsystemen en transport via buisleidingen, spoor, weg en water. Daarbij vragen wij de provincie te verduidelijken hoe zij de spanning afweegt tussen het maximaal benutten van wettelijke ruimte enerzijds en het voorkomen van maximale normopvulling en het beschermen van omwonenden anderzijds. Omgevingsdienst IJmond vraagt daarnaast aandacht voor het transport van gevaarlijke stoffen over weg en water, Als routes voor gevaarlijke stoffen ru¡mtelijk minder expliciet doorwerken in gemeentelijke plannen, is het des te belangrijker dat duidelijk is hoe voldoende afstand tot kwetsbare functies, bronbeleid en gemeentelijke afwegingsruimte worden geborgd. Wij vragen de provincie te verduidelijken welke rol zij hierin voor zichzelf ziet, mede in relatie tot het toenemende transport van waterstof en waterstofdragers zoals ammoniak en methanol. Voor de IJmond is dit zeer relevant. De ontwerp-omgevingsvisie wijst de IJmond aan als energetisch-economisch cluster en benoemt waterstof, aanlanding van windenergie op zee, havengebonden activiteiten en circulaire economie. Wij vragen de provincie om te verduidelijken wat deze keuzes betekenen voor de omgevingsveiligheid en de mogelijkheden voor woningbouw en andere gevoelige functies in dit gebied. Ook vragen wij of de provincie voornemens is om, vergelijkbaar met andere gebieden, een risicogebied of ander ruimtelijk instrument te overwegen voor delen van de IJmond, waaronder IPB IJmond en De Pijp, waar een intensivering van energie-, haven- en industriële activiteiten wordt voorzien.	De indiener haalt een terecht punt aan. In het Beleidskader Gezonde Leefomgeving is opgenomen dat de provincie streeft naar het verbeteren en beschermen van de veilige fysieke leefomgeving. Wij hebben aangekondigd te werken aan beleid groepsrisico om risico's van incidenten met gevaarlijke stoffen die kunnen leiden tot veel slachtoffers te beperken. Dit beleid wordt in de komende periode verder uitgewerkt. De expliciete beoordeling op de omgevingsveiligheid gaat per project of deelgebied plaatsvinden en nog niet in deze fase van het bepalen van de Omgevingsvisie. We nemen kennis van de vragen van indiener, maar kunnen deze in de huidige fase niet dan ook niet in detail beantwoorden.
ZW_0104	8a	Daarnaast vraagt Omgevingsdienst IJmond aandacht voor twee concrete punten. Ten eerste streven de havens van Velsen en Beverwijk samen met Port of Amsterdam naar het terugdringen van de uitstoot door schepen. Dat vraagt om voldoende ruimte om schepen met nieuwe alternatieve brandstoffen veilig te kunnen ontvangen, af te meren en te bunkeren. Omdat alternatieve brandstoffen kunnen leiden tot nieuwe risicobronnen, aandachtsgebieden of gebruiksbeperkingen, is het van belang dat de ruimtelijke gevolgen hiervan vroegtijdig worden betrokken bij keuzes over havengebonden activiteiten, energie-infrastructuur en nabijgelegen kwetsbare functies. Ten tweede vragen wij de provincie om bij de aanleg van ondergrondse waterstofleidingen het tracé waar mogelijk zo te kiezen dat potentiële ontwikkelingsgebieden met kwetsbare gebouwen, zoals de Buitendijk in Velsen, niet onnodig worden beperkt. Wij vragen de provincie deze punten te betrekken bij de voorwaarden die zij stelt aan het energiesysteem en de haven gebonden activiteiten. Een vergelijkbaar aandachtspunt speelt bij systeembatterijen. De ontwerp-omgevingsvisie wijst systeembatterijen in beschermd veenweidelandschap in beginsel af. Omgevingsdienst IJmond begrijpt en onderschrijft in de basis dat de landschappelijke en ecologische waarden van het beschermde veenweidelandschap zwaar wegen en dat grootschalige energetische functies daar niet zonder meer passend zijn. Tegelijkertijd vraagt Omgevingsdienst IJmond aandacht voor de ru¡mtelijke gevolgen van deze keuze voor andere gebieden. Wanneer batterijparken vooral op bestaande bedrijventerreinen worden gerealiseerd, kunnen zij dichter bij woongebieden terechtkomen. Wij verzoeken de provincie deze afweging integraal te onderbouwen en duidelijk te maken waar systeembatterijen ruimtelijk verantwoord kunnen worden ingepast. Daarbij vragen wij in het bijzonder aandacht voor de ruimtelijke en veiligheidskundige randvoorwaarden voor batterijopslag nabij woningen, kwetsbare gebouwen en gebieden waar veel mensen verblijven. Omgevingsdienst IJmond adviseert om omgevingsveiligheid vanaf het begin sturend te laten zijn bij locatiekeuzes voor energie-infrastructuur, waterstof, batterijopslag en transport van gevaarlijke stoffen, met een duidelijke rolverdeling tussen provincie, gemeenten, veiligheidsregio's en omgevingsdiensten.	Zie ons antwoord op onderdeel 8 van deze zienswijze (ZW_0104).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0104	9	Industrie, milieuzonering en circulaire economie De ontwerp-omgevingsvisie kiest voor bescherming van bestaande bedrijventerreinen, met extra aandacht voor hogere milieucategorieën. Ook wordt ingezet op voldoende fysieke en milieuruimte voor circulaire economie, energie-intensieve functies, havengebonden activiteiten en strategische economische clusters. Omgevingsdienst IJmond begrijpt deze keuze. Bedrijven met hogere milieucategorieën en circulaire activiteiten hebben ruimte nodig en kunnen niet zonder meer worden ingepast in gemengde woongebieden. Tegelijkertijd vraagt de spanning met woningbouw en een gezonde leefomgeving om heldere gebiedsgerichte keuzes en een duidelijke doorvertaling naar provinciale en regionale instrumenten Voor de Umond is dit bijzonder relevant. Het Noordzeekanaalgebied, Tata Steel, havenactiviteiten, energie-infrastructuur, waterstof, circulaire economie en woningbouw liggen hier dicht bij elkaar. Positief is dat de provincie de verduurzaming van Tata Steel en het schoner en duurzamer maken van de staalindustrie benoemt. Wij vragen de provincie daarbij te verduidelijken hoe de verdere economische en industriële ontwikkeling van de IJmond wordt verbonden aan de provinciale ambitie om de leefomgeving en gezondheid van inwoners te verbeteren, en hoe deze ambitie doorwerkt in gebiedsgerichte keuzes en uitvoeringsinstrumenten. Daarbij vraagt Omgevingsdienst IJmond aandacht voor de samenloop van havenontwikkeling, kadegebruik, energiehaven, waterstof, aanlanding van windenergie op zee, bestaande bedrijvigheid en woningbouw. De vraag is of de beschikbare ruimte al deze functies kan dragen zonder dat de leefomgevingskwaliteit, milieuzonering en woningbouwmogelijkheden verder onder druk komen. Wij vragen de provincie om deze samenloop gebiedsgericht uit te werken, in afstemming met de betrokken gemeenten en met benutting van de milieukundige en uitvoeringsgerichte expertise van Omgevingsdienst IJmond.	We erkennen dat er spanning is tussen verschillende opgaven die een beroep doen op schaarse ruimte, zoals woningbouw, gezonde leefomgeving en industrie. Zeker in de IJmond, vinden wij het van belang dat een gezonde leefomgeving volwaardig wordt meegewogen bij ruimtelijke afwegingen, bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van woningbouwlocaties. Daarmee willen we (toekomstige) bewoners beschermen tegen blootstelling aan schadelijke stoffen en hinder en het belang van de bedrijven op het IPB te beschermen. We stimuleren gemeenten om hetzelfde te doen. In het nog op te stellen programma gezonde leefomgeving werken we ons instrumentarium uit. De gebiedspecifieke kaarten zijn eruitgehaald. Bij het stuk over industriegebieden (Julianaweg) voor Zaanstreek Waterland: We constateren dat de verschillende paarstinten, bedoeld om de overgang van hoog naar laag milieucategorieen aan te geven, voor verwarring zorgden. Alle bedrijventerreinen hebben nu dezelfde paarse tint.
ZW_0104	9a	Voor Zaanstreek-Waterland vragen wij aandacht voor de aansluiting tussen provinciale kaarten en lokale ontwikkelrichtingen. Als gebieden zoals de Julianaweg worden weergegeven als industriegebied met lage milieucontouren, terwijl lokaal wordt ingezet op een gemengd woonwerkgebied en verplaatsing van zwaardere bedrijvigheid naar bijvoorbeeld De Purmer, moet duidelijk zijn hoe deze keuzes op elkaar aansluiten. Wij verzoeken de provincie om gebiedsgerichte keuzes, kaarten en regionale programmering beter af te stemmen met lokale ontwikkelkaders en milieuzoneringsstrategieën. Daarbij vraagt Omgevingsdienst Ilmond aandacht voor de uitvoerbaarheid van milieuzonering onder de Omgevingswet. De ontwerp-omgevingsvisie sluit op meerdere plaatsen nog aan bij herkenbare begrippen als milieucategorieën, milieucontouren en hogere milieucategorieën. Omgevingsdienst IJmond vindt dat positief, omdat deze systematiek in de praktijk goed herkenbaar en werkbaar is bij het beschermen van bedrijventerreinen en het voorkomen van milieuhinder bij gevoelige functies. Tegelijkertijd ontwikkelt de systematiek onder de Omgevingswet zich richting concrete milieugebruiksruimte en regels in het omgevingsplan, Wij vragen de provincie daarom te verduidelijken welke systematiek zij leidend acht bij de doorwerking van de omgevingsvisie naar de omgevingsverordening en gebiedsgerichte uitwerkingen. Ook vragen wij hoe de provincie omgaat met een eventuele overgang naar een nieuwe systematiek, en of de omgevingsvisie en omgevingsverordening daarop worden aangepast als de gekozen systematiek niet langer aansluit bij de terminologie en uitvoeringspraktijk onder de Omgevingswet. Wij adviseren de provincie om in de definitieve omgevingsvisie concreter te maken wanneer en hoe hogere milieucategorieën worden beschermd, of minimum-milieucategorieën planologisch worden geborgd, welke voorwaarden gelden voor milieugevoelige functies binnen of nabij milieucontouren, hoe compensatie bij verlies van bedrijventerreinen wordt ingevuld, en hoe wordt voorkomen dat bescherming van milieuruimte leidt tot extra blootstelling van inwoners. Daarbij vragen wij de provincie ook te verduidelijken hoe circulaire economie en energietransitie samengaan met bronbeleid en de provinciale ambitie om de leefomgeving te verbeteren.	Zie ons antwoord op onderdeel 9 van deze zienswijze (ZW_0104).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0104	10	Natuur, stikstof en biodiversiteit Omgevingsdienst IJmond onderschrijft de inzet op robuuste natuur, versterking van het natuurnetwerk, groen-blauwe verbindingen, natuurinclusief ontwikkelen en vermindering van stikstofdepositie. In het werkgebied van Omgevingsdienst IJmond liggen kwetsbare Natura2000-gebieden, duingebieden, binnenduinrandgebieden, veenweidegebieden en stedelijke gebieden waar biodiversiteit onder druk staat. De ontwerp-omgevingsvisie besteedt veel aandacht aan natuurgebieden en groen-blauwe structuren, maar minder aan biodiversiteit in de bebouwde omgeving. Dat is een gemis. Juist bij binnenstedelijke woningbouw, verdichting en functiemenging is het noodzakelijk om biodiversiteit, klimaatadaptatie en soortenbescherming vanaf het begin mee te nemen, Veel gemeenten werken aan soortenmanagementplannen, maar doen dit niet altijd op dezelfde manier, Wij vragen de provincie om te verduidelijken welke rol zij wil nemen bij de afstemming, stimulering en borging van soortenmanagementplannen, basiskwaliteit natuur en natuurinclusief bouwen in de bebouwde omgeving. Bij Natura2000 en stikstof benoemt de ontwerp-omgevingsvisie dat zonder natuurherstel en stikstofreductie vergunningverlening onder druk blijft staan. Omgevingsdienst IJmond herkent dit. Wij vragen de provincie om concreter te maken welke maatregelen zijzelf neemt, welke maatregelen afhankelijk zijn van het Rijk en hoe deze maatregelen worden geborgd in programma's, monitoring en gebiedsgerichte uitvoering, Wanneer provinciale maatregelen mede afhankelijk zijn van rijksbeleid, rijksbudget of landelijke afspraken, vragen wij de provincie duidelijk te maken welke maatregelen zijzelf neemt en welke aanvullende inzet mogelijk is als rijksmaatregelen vertragen of onvoldoende blijken om natuurherstel en vergunningverlening daadwerkelijk te ondersteunen. Ook bij de ambitie voor kringlooplandbouw vraagt Omgevingsdienst IJmond om nadere concretisering. Wij vragen de provincie te verduidelijken wat deze ambitie betekent voor biodiversiteitsherstel, het terugdringen van nutriëntenverliezen en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, herstel van insectenpopulaties en de relatie tussen veeomvang, voerkringlopen en klimaatdoelen. Daarbij vragen wij ook hoe deze ambitie wordt uitgevoerd en geborgd, mede in relatie tot bron- en inrichtingsmaatregelen voor de waterkwaliteit. Daarnaast vragen wij de provincie te verduidelijken hoe zij wil sturen op overgangszones rondom stikstofgevoelige Natura2000-gebieden. De ontwerp-omgevingsvisie geeft aan dat deze zones geen planologisch instrument zijn, maar wel moeten bijdragen aan het verminderen van drukfactoren op de natuur. Zonder nadere juridische of beleidsmatige borging blijft onduidelijk hoe deze zones doorwerken in ruimtelijke besluiten, programma's en de omgevingsverordening.	Uw vragen voor natuur, stikstof en biodiversiteit zijn concretiserend van aard. De Omgevingsvisie is gericht op het ambitieniveau. Dit wordt verder uitgewerkt in de omgevingsverordening, programma's en andere omgevingsinstrumenten. Antwoord mbt Klimaatadapatie: Wij zijn het eens met de opmerking van de Omgevingsdienst dat Klimaatadaptatie juist ook in de bebouwde omgeving zelf moet worden geborgd. In de omgevingsvisie en ook in ons uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie 2025-2027 en in het regionaal Waterprogramma 2027-2033 waar we nu aan werken zetten we daar ook op in. We hebben onder andere recentelijk in onze Omgevingsverordening een aangescherpt Artikel 6.75 Klimaatadaptatie opgenomen, waarin we initiatiefnemers met nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in een omgevingsplan moeten motiveren en een risicoanalyse uitvoeren van de te verwachten klimaatrisico's binnen het plangebied. Hierbij worden over de volgende onderwerpen de risico's in beeld gebracht: wateroverlast, overstroming, hitte, droogte (watertekort en verzilting), natuurinclusiviteit en biodiversiteit en ecologische en chemische waterkwaliteit. Hierin moeten alle door jullie genoemde belangen (biodiversiteit, waterberging en ruimtelijke kwaliteit, beperken van hittestress) meegewogen. Voor zover uit de risicoanalyse risico's naar voren komen, moet het omgevingsplan maatregelen bevatten ter voorkoming dan wel beperking van die risico's.
ZW_0104	10a	Voor Zuid-Kennemerland is recreatiedruk een belangrijk milieukundig aandachtspunt. De ontwerpomgevingsvisie legt een relatie tussen natuurkwaliteit, recreatie, bereikbaarheid, stikstofdepositie en de draagkracht van het gebied. Wij vragen de provincie om recreatiesturing, bereikbaarheid en natuurherstel concreter met elkaar te verbinden. Toenemende recreatie en mobiliteit kunnen gevolgen hebben voor geluid, luchtkwaliteit, stikstofdepositie, natuurdruk en verkeersveiligheid. Dit vraagt om een samenhangende provinciale uitwerkingsrichting, passende monitoring en afspraken met gemeenten en terreinbeheerders, waarbij ruimte blijft voor gebiedsgerichte afwegingen en gemeentel ijk maatwerk. Ook vragen wij aandacht voor de formulering dat groen in en om de stad mede ruimte kan bieden voor klimaatadaptatie waar in de bebouwde omgeving geen plek meer voor is. Omgevingsdienst IJmond adviseert deze formulering te nuanceren. Klimaatadaptatie moet juist ook in de bebouwde omgeving zelf worden geborgd. Binnenstedelijk groen is daarbij niet alleen van belang voor biodiversiteit, waterberging en ruimtelijke kwaliteit, maar ook voor het beperken van hittestress en daarmee voor een gezonde leefomgeving. Groen in en om de stad kan aanvullend zijn, maar mag niet worden gebruikt als vervanging voor klimaatadaptieve inrichting binnen steden en dorpen. Wij verzoeken de provincie om in de definitieve omgevingsvisie expliciet op te nemen hoe natuur, stikstof, biodiversiteit, recreatiedruk en stedelijke verdichting in samenhang worden geborgd. Hierbij gaat het specifiek om duidelijkheid over de borging van overgangszones rondom Natura2000-gebieden, de provinciale rol bij soortenmanagementplannen en natuurinclusief bouwen, en de samenhang tussen recreatiedruk, natuurherstel en leefomgevingskwaliteit.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons nadere instrumenten ter beschikking waarmee we het voorgenomen beleid vorm kunnen geven, en om de thema's waarop u doelt nader in samenhang met elkaar af te wegen. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0104	11	Bodem en ondergrond Omgevingsdienst IJmond onderschrijft het uitgangspunt dat water en bodem ordenend zijn. Dit is van groot belang voor klimaatadaptatie, bodemdaling, waterkwaliteit, drinkwaterbescherming, ondergrondse infrastructuur en toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkelingen. Zoals hiervoor aangegeven, vraagt Omgevingsdienst IJmond de provincie om de rolverdeling bij bodem nauwkeuriger te beschrijven. Onder de Omgevingswet ligt een belangrijk deel van het bodembeleid en de opdrachtverlening aan omgevingsdiensten bij gemeenten. Wij verzoeken de provincie om dit in de definitieve omgevingsvisie te verduidelijken, zodat geen onjuist beeld ontstaat van verantwoordelijkheden. Daarnaast benoemt de ontwerp-omgevingsvisie stoffen en verontreinigingen zoals PFAS, diffuus lood en secundaire bouwstoffen. Omgevingsdienst IJmond vindt het positief dat de provincie het inzicht hierin wil verbeteren. Wij missen echterwelke maatregelen de provinciewil nemen om toekomstige verontreinigingen te voorkomen. Monitoring en kennisopbouw zijn belangrijk, maar moeten worden gekoppeld aan preventie, bronaanpak en duidelijke uitvoeringsafspraken. Voor de regio Zaanstreek-Waterland vragen wij om het veenbeleid concreter te maken. De ontwerp-omgevingsvisie benoemt onder meer vernatting, het tegengaan van bodemdaling, het waar mogelijk uitfaseren van onderbemaling, hoogwaterlandbouw en bescherming van het open veenweidelandschap. Wij vragen de provincie om duidelijk te maken hoe deze koers juridisch, planologisch en gebiedsgericht wordt geborgd. Daarbij vragen wij de provincie te verduidelijken hoe de bescherming van het veenweidelandschap wordt afgewogen tegen de bovenlokale ruimtevraag voor energie-infrastructuur en energieopslag, waaronder een mogelijke 380 kVontwikkeling en systeembatterijen. Uitgangspunt daarbij is dat de landschappelijke en ecologische kernkwaliteiten van het beschermde veenweidelandschap behouden blijven, maar ook dat inzichtelijk wordt gemaakt waar dergelijke functies wel ruimtelijk en veilig kunnen worden ingepast. Voor Zuid-Kennemerland is de bodem- en ondergrondopgave nauw verbonden met drinkwaterwinning, waterkwaliteit, verzilting, natuur en recreatie. De ontwerp-omgevingsvisie benoemt zoekgebieden voor toekomstige drinkwaterwinning en geeft aan dat onomkeerbare ruimtelijke ontwikkelingen daar niet gewenst zijn als zij toekomstige drinkwaterwinning kunnen belemmeren. Wij vragen de provincie om duidelijker te maken hoe deze zoekgebieden doorwerken in gemeentelijke planvorming, vergunningverlening en gebiedsontwikkeling.	De regels voor bescherming van het open veenweidelandschap zijn opgenomen in onze omgevingsverordening, onder Beschermd Landschap. Ontwikkelingen van groot openbaar belang, zoals ontwikkelingen t.b.v. het oplossen van netcongestie, zijn hierbinnen onder voorwaarden mogelijk. We willen wel dat deze aantasting gecompenseerd wordt door een bijdrage aan omgevingskwaliteit. Hiertoe werken wij ons beleid nader uit in navolging van en na vaststelling de omgevingsvisie die de legitimatie hiervoor vormt. De Omgevingsvisie is vooral bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Als provincie onderschrijven we natuurlijk ook dat de bodem- en ondergrondopgave nauw verbonden met drinkwaterwinning, waterkwaliteit, verzilting, natuur en recreatie. Dat zit in ons afwegingsprincipe "Water en Bodem als ordenend principe". De zoekgebieden voor toekomstige drinkwaterwinning die we hebben aangegeven zullen doorwerken in gemeentelijke planvorming, vergunningverlening en gebiedsontwikkeling, maar hoe die eruit gaan zien daar moeten we nog invulling aangeven en dat zal ook in ons regionaal Water- en Bodemprogramma 2027-2033 terugkomen, wat we nu aan het voorbereiden zijn. Hierin zal ook terugkomen dat de druk op de ondergrond steeds groter worden met de opgaves als energietransitie. warmte, waterstof, bodemenergie, drinkwater, etc en hoe we als provincie hierop kunnen en gaan sturen en inzetten.
ZW_0104	11a	Tot slot vragen wij de provincie om de ondergrond nadrukkelijker te verbinden met de energietransitie. Kabels, leidingen, warmte, waterstof, bodemenergie, drinkwater, sanering en archeologie leggen allemaal claims op dezelfde ondergrond. Een integrale ondergrondstrategie is nodig om te voorkomen dat sectorale keuzes later tot uitvoeringsproblemen leiden. Wij verzoeken de provincie om de rolverdeling rond bodem onder de Omgevingswet genuanceerder te beschrijven, preventieve maatregelen tegen nieuwe bodemverontreiniging concreet te maken, de veenkoers voor regio Zaanstreek-Waterland juridisch en gebiedsgericht te borgen, en de ondergrond expliciet mee te nemen als randvoorwaarde bij ruimtelijke ontwikkeling en energietransitie.	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0104	12	Conclusie De ontwerp-omgevingsvisie bevat een herkenbare en op hoofdlijnen onderschreven koers, maar laat op een aantal punten in het midden hoe ambities worden afgewogen, geborgd en uitgevoerd. Voor het werkgebied van Omgevingsdienst IJmond komt de spanning tussen een gezonde en veilige leefomgeving enerzijds en verdichting, functiemenging, industriële groei en energietransitie anderzijds scherp samen, juist op plekken waar de fysieke leefomgeving al onder druk staat. Omgevingsdienst IJmond verzoekt de provincie daarom om de volgende punten in de definitieve omgevingsvisie te verwerken: Neem een uitwerkingsopdracht op voor een praktisch afwegingskader waarin duidelijk wordt hoe gezondheid en veiligheid worden betrokken bij woningbouw, functiemenging of intensivering in hoogbelaste gebieden. Verduidelijk daarbij hoe wettelijke normen, cumulatie en gezondheidskundige advieswaarden worden betrokken, en welke rol de provincie, het Rijk en de gemeenten ieder vervullen bij het realiseren van de aangescherpte luchtkwaliteitsnormen richting 2030 en de gezondheidsambities richting 2050. Werk het uitgangspunt dat maximale normopvulling niet vanzelfsprekend is uit voor hoogbelaste gebieden, waaronder de IJmond, het Noordzeekanaalgebied, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland. Verduidelijk hoe cumulatie van geluid, luchtkwaliteit, geur, stof, licht, omgevingsveiligheid en andere hinderaspecten navolgbaar wordt betrokken bij de integrale afweging in hoogbelaste gebieden.Vertaal bronbeleid naar concrete maatregelen, programma's, monitoring, vergunningverlening, toezicht en handhaving, en verduidelijk welke rol de provincie zelf neemt bij industrieterreinen van provinciaal belang. Verduidelijk hoe de effecten van Schiphol, waaronder nachtelijke hinder, binnen de provinciale rol worden betrokken bij het beleid voor de leefomgeving en de provinciale inzet richting het Rijk, waarbij ook het bredere beïnvloedingsgebied wordt betrokken. Betrek gemeenten vroegtijdig bij gebiedsgerichte uitwerkingen, programma's, regionale afspraken en de vertaling naar de omgevingsverordening en benut daarbij de milieukundige en uitvoeringsgerichte expertise van de betrokken omgevingsdiensten. Verduidelijk hoe woningbouw, bescherming van bedrijventerreinen, milieuzonering, hogere milieucategorieën, circulaire economie en energietransitie in ruimtelijk beperkte gebieden met elkaar worden afgewogen, en hoe de herkenbare systematiek van milieucategorieën en milieucontouren daarbij wordt benut.	Wij danken indiener voor de zienswijze. De ingebrachte punten, die indiener hier samengevat op een rij heeft gezet, hebben wij hierboven afzonderlijk van een reactie voorzien.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0104	12a	Maak expliciet hoe omgevingsveiligheid wordt meegewogen bij waterstof, batterijopslag, energiehubs, transport van gevaarlijke stoffen over weg en water, ondergrondse waterstofleidingen en havengebonden activiteiten zoals het bunkeren van alternatieve brandstoffen, en verduidelijk wat dit betekent voor risicoruimte, voldoende afstand tot woongebieden en gemeentelijke beleidsvrijheid. Verduidelijk hoe industriële en economische ontwikkeling in de IJmond wordt verbonden aan de provinciale ambitie om de leefomgeving en gezondheid van inwoners te verbeteren. Werk biodiversiteit in de bebouwde omgeving, soortenmanagementplannen, natuurinclusief bouwen, basiskwaliteit natuur, recreatiedruk en stikstofreductie concreter en in samenhang uit. Verduidelijk hoe industriële en economische ontwikkeling in de IJmond wordt verbonden aan de provinciale ambitie om de leefomgeving en gezondheid van inwoners te verbeteren.Werk biodiversiteit in de bebouwde omgeving, soortenmanagementplannen, natuurinclusief bouwen, basiskwaliteit natuur, recreatiedruk en stikstofreductie concreter en in samenhang uit. Nuanceer de rolverdeling bij bodem tussen provincie, gemeenten en omgevingsdiensten, koppel bodemmonitoring aan preventieve maatregelen tegen nieuwe verontreinigingen en werk het veenbeleid voor regio Zaanstreek-Waterland juridisch en planologisch uit. Verduidelijk hoe zoekgebieden voor drinkwaterwinning, ondergrondse infrastructuur en andere claims op de ondergrond doorwerken in ruimtelijke ontwikkelingen. Omgevingsdienst IJmond ziet de definitieve omgevingsvisie als een belangrijk kader voor toekomstige ruimtelijke keuzes. Juist daarom is het van belang dat de provincie niet alleen ambities benoemt, maar ook duidelijk maakt hoe deze ambities worden afgewogen, geborgd en uitgevoerd in gebieden waar de fysieke leefomgeving al onder druk staat. Omgevingsdienst IJmond denkt graag met de provincie mee bij de verdere uitwerking van deze punten in programma's, de omgevingsverordening en gebiedsgerichte keuzes. Desgewenst lichten wij deze zienswijze graag nader toe.	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze.
ZW_0105	1	We zien De Groene Stelling graag als één landschappelijke, waardevolle en aaneengesloten eenheid in de Metropoolregio Amsterdam terug op de kaart. Daarnaast De Groene Stelling als geheel – met uitzondering van bestaande bebouwing, bedrijventerreinen etc. – graag aanmerken als Beschermd Landschap.	Wij zien nu geen aanleiding ons beschermingsregime Beschermd Landschap of Hollandse Waterlinies aan te passen of aan te vullen met de Groene Stelling. Wel zien we aanleiding de omgevingskwaliteit van dit gebied in samenhang met de behoeften vanuit de stad te versterken. Dit sluit aan bij wat wij hebben opgenomen onder "Groen in en om de stad in de Metropoolregio Amsterdam" en het Groenblauw raamwerk.
ZW_0105	2	De Groene Stelling aanmerken als gebied voor ontwikkelingsgericht beleid in het landelijk gebied van de MRA. Dit beleid inzetten om agrariërs en andere ondernemers de ruimte te bieden voor ontwikkeling van verbrede verdienmodellen, de landbouwtransitie te faciliteren en het beheer van landschap blijvend in stand te houden.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0105	3	In De Groene Stelling versterkt inzetten op de realisatie van een fijnmazig netwerk van onverharde wandelpaden in het groen in combinatie met boerderijwinkels, speel-, ontspannings- en overnachtingsvoorzieningen. Hiermee wordt op een goedkope en efficiënte manier invulling gegeven aan de opgave voor méér groen, toegankelijk recreatief gebied in de MRA als geheel. Er is een groot tekort aan groen recreatiegebied en toegankelijk groen landschap. Op deze manier worden én de stadsbewoners bediend én wordt de basis voor verbrede agrarische verdienmodellen vergroot.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0105	4	In De Groene Stelling versterkt inzetten op het bieden van ruimte voor water, aan het Noordzeekanaal, aan de boezems en in de polders. De financiële en sociale risico's op schade als gevolg van wateroverlast en overstromingen zijn de MRA verreweg het grootst van heel Noord-Holland. De risico's op wateroverlast dienen ook in de MRA te worden opgelost – omdat het fysiek niet anders kan. Daarnaast is ook (zoet)watertekort een risico voor landbouw, industrie, natuur en woningen (i.r.t. fundering). De Groene Stelling biedt ruimte om ruimte te bieden aan het water. Zet hier versterkt op in – met de her-benutting van het oude DNA van de Stelling van Amsterdam - om de MRA klimaatrobuust te maken voor de toekomst.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0106	1	Geacht college / Geachte Provinciale Staten, Namens Diton Vastgoed B.V., eigenaar van het perceel aan de Rietwijkeroordweg 5-7 te Aalsmeer met een oppervlakte van circa 5.000 m² grond, maken wij graag gebruik van de mogelijkheid om onze zienswijze kenbaar te maken met betrekking tot de toekomstige ontwikkeling van de Schinkelpolder. De Schinkelpolder is een relatief klein en geïsoleerd gebied gelegen tussen Schiphol, het Amsterdamse Bos en de Oosteinderweg. In de afgelopen tien jaar heeft in dit gebied een duidelijke transformatie plaatsgevonden. Waar het gebied oorspronkelijk was bedoeld als glastuinbouwgebied, is inmiddels naar schatting 70% tot ruim 80% van de percelen feitelijk ingevuld door bloemgerelateerde bedrijven, opslag- en distributiehallen en aanverwante logistieke dienstverlening. De markt voor traditionele glastuinbouw in dit specifieke deel van het gebied is daarentegen sterk gestagneerd. Veel resterende tuinbouwondernemers in het gebied zijn op leeftijd (ouder dan 60 jaar) en beschikken niet over opvolging. Tegelijkertijd zorgt het tekort aan beschikbare netcapaciteit, in combinatie met hoge investeringskosten en beperkte financieringsmogelijkheden, ervoor dat de noodzakelijke verduurzaming van de glastuinbouw niet haalbaar is. Het voortzetten van een agrarische of kwekerijfunctie op deze locatie is dan ook economisch en functioneel niet langer realistisch. De gemeente Aalsmeer is al geruime tijd bezig met de toekomst van de Schinkelpolder en constateert in de Uitgangspuntennotitie (vastgesteld op 5 december 2024) en de Omgevingsvisie Aalsmeer eveneens dat het gebied feitelijk niet meer functioneert als glastuinbouwconcentratiegebied. De gemeente stelt dat er sprake is van een transformatiegebied en dat het stempel 'glastuinbouwconcentratiegebied' van het gebied zou moeten worden afgehaald. Gelet op deze feitelijke situatie in het gebied en de aanhoudende marktvraag, verzoeken wij u dringend de omgevingsvisie op dit punt aan te passen. Wij vragen u de geldende en toekomstige bestemming voor ons perceel formeel af te stemmen op de reeds dominante praktijk, te weten: opslag en distributie, en het gebied te wijzigen naar bedrijvigheid tot en met milieucategorie 3.2. Dit schept juridische helderheid, sluit aan bij de economische realiteit van de Schinkelpolder en waarborgt een duurzame en vitale herinrichting van het gebied. Bovendien stelt een duidelijke bestemming ons in staat te investeren, waardoor we kunnen voorkomen dat de locatie verder leegstaat en het eigendom langzaam verpaupert. Wij vertrouwen erop dat u deze zienswijze meeneemt in de definitieve besluitvorming rondom de Omgevingsvisie en zijn uiteraard bereid onze zienswijze in een persoonlijk gesprek toe te lichten.	Wij begrijpen het verzoek van de indiener om de toekomstige functie van percelen in de Schinkelpolder duidelijker af te stemmen op de ontwikkelingen die de indiener in het gebied ziet. De Schinkelpolder is in de Omgevingsvisie momenteel nog aangewezen als glastuinbouwconcentratiegebied. Tegelijkertijd is binnen de regionale samenwerking van Greenport Aalsmeer onderkend dat de Schinkelpolder als glastuinbouwgebied onder druk staat en dat een nadere visie op de toekomst van het gebied nodig is. De gemeente Aalsmeer werkt aan een gebiedsvisie voor de Schinkelpolder. Deze visie moet duidelijk maken welke functies in het gebied op termijn passend zijn en welke mogelijkheden en perspectieven er zijn voor de nog aanwezige glastuinbouwbedrijven. De provincie wacht deze gebiedsvisie af voordat zij een besluit neemt over een eventuele begrenzing of aanpassing van de aanwijzing als glastuinbouwconcentratiegebied. De Omgevingsvisie legt de hoofdlijnen voor de ontwikkeling van het gebied vast. De concrete gebruiksmogelijkheden van afzonderlijke percelen worden in een vervolgtraject nader afgewogen. Op dit moment geeft uw zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0107	1	De 4 collectieven ANV Hollands Noorden, Water, Land & Dijken, Noord-Holland Zuid en ANLV De Lieuw Texel, onder de noemer BoerenNatuur Noord-Holland, hebben de omgevingsvisie NH2050 bestudeerd. Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om bij deze een zienswijze in te dienen. Inleiding Wij waarderen de inzet van de provincie om de opgaven in het landelijk gebied integraal te benaderen. Tegelijk constateren wij dat de visie op cruciale onderdelen onvoldoende richting geeft voor de noodzakelijke uitvoering en dat belangrijke provinciale ambities nog niet stevig genoeg zijn geborgd. Onze zienswijze richt zich op de zones waar landbouw, natuur, water, bodem en klimaat elkaar raken en waar gebiedsgerichte samenwerking bepalend is voor succes. De deelnemers van de agrarische collectieven spelen hierin een sleutelrol: via agrarisch natuurbeheer verhogen zij natuurwaarden, versterken biodiversiteit, verbeteren bodemkwaliteit en dragen bij aan weerbare teelten en lagere emissies. Deze inzet sluit direct aan bij de provinciale ambities en vormt een onmisbare pijler voor een toekomstbestendig landelijk gebied.	Wij danken indieners voor hun zienswijze en waardering op onze integrale benadering van de opgaven in het landelijk gebied.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0107	2	1. Gebiedsgericht werken - noodzaak van expliciete erkenning van uitvoerende gebiedspartners De provincie kiest terecht voor gebiedsgericht werken. In de praktijk zijn agrarische collectieven de partijen die agrariërs verbinden, maatregelen organiseren en het ANLb uitvoeren. Zij beschikken over de gebiedskennis, het netwerk en de uitvoeringscapaciteit die noodzakelijk zijn om provinciale doelen daadwerkelijk te realiseren. Wij verzoeken de provincie om deze rol expliciet te verankeren in de Omgevingsvisie. Zonder deze erkenning ontbreekt een duidelijke uitvoeringsstructuur, ontstaat versnippering en wordt de gebiedsgerichte aanpak onvoldoende geborgd. Het is essentieel dat de provincie helder maakt welke partijen verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en hoe deze worden betrokken.	De omgevingsvisie is een document dat de provincie zelf bindt. De verankering van rollen van derden past niet bij de aard van het document. Wij willen wel graag samenwerken bij de uitwerking van de omgevingsvisie. Wij zullen daarbij dan een afweging maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord.
ZW_0107	3	2. Veenweiden - klimaatopgave in samenhang met agrarisch toekomstperspectief Wij onderschrijven de noodzaak om broeikasgasemissies en bodemdaling in veenweidegebieden te beperken. De ontwerpvisie legt echter eenzijdig de nadruk op verhoging van waterpeilen, terwijl lopend onderzoek laat zien dat ook andere maatregelen perspectief bieden, zoals infiltratie, onderwaterdrainage, klei-in-veen en innovatieve waterbeheerconcepten. Wij verzoeken de provincie om: ruimte te bieden voor gebiedsgerichte differentiatie in maatregelen; • recente onderzoeksresultaten expliciet te betrekken bij beleidsontwikkeling; • het agrarisch toekomstperspectief integraal mee te wegen; • passende vergoedingen en uitvoerbare maatregelen te borgen. Een duurzame klimaatstrategie in veenweidegebieden is alleen haalbaar wanneer agrarische bedrijven een reëel perspectief behouden en wanneer maatregelen uitvoerbaar zijn binnen de bedrijfsvoering.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder valt ook de uitwerking van maatregelen.
ZW_0107	4	3. Weidevogels - ontbrekende koppeling met het Aanvalsplan Grutto Wij constateren dat de ontwerpvisie onvoldoende aansluit bij het Aanvalsplan Grutto, waaraan de provincie zich middels het recente "Afsprakenkader" heeft gecommitteerd. Het Aanvalsplan vraagt om: • gebiedsuitbreiding tot aaneengesloten kans-gebieden van minimaal 1.000 hectare (in NL); • intensivering van beheer; • langjarige borging van maatregelen en instrumenten. In de huidige ontwerpvisie ontbreekt hoe deze noodzakelijke schaalsprong ruimtelijk en financieel wordt gefaciliteerd. De visie maakt niet inzichtelijk: • hoe nieuwe of grotere weidevogelgebieden worden gevormd; • hoe instrumenten zoals vrijwillige kavelruil, grondverwerving en langjarige afwaardering landbouwgrond worden ingezet; • hoe deze instrumenten via het collectief worden georganiseerd voor beheer op schaal. van Daarnaast is de weidevogel een indicator voor de kwaliteit van het agrarisch landschap. Een effectieve opgave vraagt om samenhang tussen natuurgebieden en omliggende agrarische percelen. Wij verzoeken de provincie om de doelstellingen van het Aanvalsplan Grutto expliciet te integreren in de Omgevingsvisie, inclusief de bijbehorende instrumenten en uitvoeringsstructuur waarbij predatie niet vergeten mag worden. Dit is noodzakelijk voor focus, samenhang en borging van de weidevogelopgave. Daarnaast achten wij het van belang dat de provincie zich niet uitsluitend richt op bestaande of nieuw aan te wijzen kerngebieden. Voor een robuuste weidevogelpopulatie en een veerkrachtig agrarisch ecosysteem zijn ook omliggende en kansrijke gebieden van belang. Wij verzoeken de provincie daarom om ook buiten kerngebieden ruimte te blijven bieden voor passende beheermaatregelen en stimuleringsinstrumenten, zodat de effectiviteit van de natuur- en biodiversiteitsopgaven wordt vergroot.	We hebben in de Omgevingsvisie meer aandacht gegeven aan de weidevogels. Het Aanvalsplan Grutto is een onderdeel daarvan. In het uitvoeringskader krijgt het afsprakenkader Aanvalsplan Grutto een plaats.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0107	5	4. Ruimte voor maatwerk - voorwaarde voor uitvoerbaarheid en gebiedskwaliteit De ontwerpvisie bevat een breed palet aan opgaven voor het landelijk gebied. Deze opgaven zijn alleen uitvoerbaar wanneer de provincie ruimte laat voor gebiedsgericht maatwerk. Een effectieve gebiedsontwikkeling vraagt om een integrale afweging van: • doelen voor natuur, water, bodem en klimaat • doelen voor woningbouw en energie • toekomstperspectief van agrarische ondernemers; • praktische uitvoerbaarheid en haalbaarheid van maatregelen. Een uniforme benadering is niet passend voor de diversiteit van Noord-Holland. Juist in gebieden waar landbouw, natuur, water en klimaat sterk verweven zijn, is maatwerk noodzakelijk om meerdere doelen tegelijk te kunnen dienen. Een en ander op basis van degelijke monitoring in landbouw- en natuurgebieden. Wij wijzen er ook op dat het realiseren van doelen voor natuur, biodiversiteit, water en klimaat niet alleen afhankelijk is van de inrichting van gebieden, maar in belangrijke mate ook van het beheer op de langere termijn. De praktijk laat zien dat duurzaam, passend en gebiedsgericht beheer vaak bepalend is voor het behalen en behouden van de beoogde resultaten. Wij verzoeken de provincie daarom om in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie niet alleen aandacht te besteden aan de ruimtelijke inrichting, maar ook aan de structurele borging van beheer en de daarvoor benodigde randvoorwaarden. Onder andere door samen langjarige ANLb-contracten (> 6 jaar) mogelijk te maken. Alleen dan kunnen investeringen in gebiedsontwikkeling blijvend bijdragen aan de provinciale doelen. Hiervoor is ook nodig dat in de NNN gebieden agrarisch natuurbeheer mogelijk is. Het agrarisch natuurbeheer heeft zich de afgelopen jaren bewezen als een effectief instrument voor het realiseren van natuurdoelen. Wij vragen de provincie daarom opnieuw ruimte te bieden aan agrarisch natuurbeheer binnen het NNN. Daarmee wordt niet alleen invulling gegeven aan de realisatie van natuurdoelen maar blijft ook de kennis, betrokkenheid en beheerinzet van agrarische ondernemers behouden.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0107	6	5. Onze bijdrage Wij blijven ons inzetten voor een toekomstbestendig landelijk gebied in Noord-Holland. We hopen wel dat deze zienswijze u aanzet tot aanpassingen. De kracht van agrarische ondernemers en agrarisch natuurbeheer is groot, en biedt de provincie een unieke kans om natuur-, water- en klimaatdoelen daadwerkelijk te realiseren. Wij staan klaar om deze kracht optimaal te benutten binnen gebiedsgerichte samenwerking. Dat vraagt om duidelijke doelen en een integrale koers, maar ook om ruimte voor maatwerk, innovatie en ondernemerschap — voorwaarden waaronder onze deelnemers hun bijdrage blijvend en effectief kunnen leveren.	We willen graag met indiener samenwerken. Wij zullen daarbij een afweging maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord
ZW_0108	1	1. Het groenblauwe raamwerk — positief, maar borging ontbreekt Wij ondersteunen van harte de ambitie om een groenblauw raamwerk te ontwikkelen waarin natuur-, recreatie- en watergebieden met elkaar worden verbonden. De expliciete benoeming van de Westeinder- en Amstelscheg als onderdeel hiervan is positief voor de Bovenlanden. Onze zorg: Het OER stelt dat het groenblauwe raamwerk momenteel een "groeiconcept" is zonder duidelijke eigenaar of financieringsbron (§4.2 van de omgevingsvisie). Daarmee is onvoldoende geborgd dat het raamwerk daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Verzoek: Wij verzoeken Gedeputeerde Staten om in de omgevingsverordening een regeling op te nemen waarmee het groenblauwe raamwerk wordt vastgelegd, inclusief een uitwerkingsverplichting voor de gebieden waarin de Bovenlanden zijn gelegen. Daarnaast verzoeken wij om het groenblauwe raamwerk expliciet te koppelen aan het programma Groen in en om de stad, zodat recreatieve verbindingen tussen de stedelijke gebieden van Aalsmeer, Uithoorn en het omliggende landelijk gebied worden versterkt. Wij denken hierbij aan een uitvoeringsprogramma met voldoende middelen zoals de provincie Utrecht nu hanteert met het “groen groeit mee programma”.	Wij danken indiener voor de zienswijze en positieve reactie ten opzichte van onze ambities tav natuur, klimaat en water. De Omgevingsvisie schetst de provinciale ambitie voor de langere termijn. De punten die indiener aangeeft mbt groenblauw raamwerk, overgangszones en Schiphol en omgeving zullen we in beleid nader uitwerken. Zo zijn we momenteel met de gemeente Aalsmeer een verkenning aan het uitvoeren naar de toekomstige invulling van het NNN in de Westeinde plas en daarbij wordt u ook betrokken. Indieners zorg over de illegale bebouwing op de recreatieve percelen zal bij deze verkenning worden meegenomen, maar betreft vooral een gemeentelijke verantwoordelijkheid om erop te handhaven. De zorg over Schiphol en geluidsoverlast herkennen wij en nemen wij mee in onze overleggen met Schiphol en ook het Rijk. Het is dan ook onderdeel van de uitvoeringsagenda NOVEX Schiphol.
ZW_0108	2	2. Overgangszones — ondersteun de Bovenlanden als buffer De visie introduceert overgangszones rond Natura 2000-gebieden om drukfactoren te verminderen. Wij zien een rol voor de Bovenlanden als bufferzone tussen stedelijk gebied (Aalsmeer, Uithoorn) en de omliggende recreatie en natuurgebieden. Verzoek: Wij verzoeken Gedeputeerde Staten om de Bovenlanden te betrekken bij de uitwerking van overgangszones, met name waar deze grenzen aan de Westeinderplassen en de omliggende NNN-gebieden. De Bovenlanden kunnen een functie hebben als extensief beheerd overgangsgebied waar cultuur (seringenteelt), natuurbeheer en recreatie samenkomen.	Het beleid rondom de overgangszones wordt nog verder uitgewerkt. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De concrete uitwerkng van de overgangszones vindt dus niet plaast in de Omgevingsvisie

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0108	3	3. Schiphol en omgeving — geen verbetering voor de leefomgeving De visie koppelt ontwikkelingen rond Schiphol aan "verbetering van de leefomgeving" (§6.10). Wij constateren echter dat het OER uitwijst dat geluid en luchtkwaliteit niet verbeteren. Onze zorg: De Bovenlanden liggen in de invloedssfeer van Schiphol. Geluidsoverlast, luchtverontreiniging en stikstofdepositie door de luchtvaart leggen een voortdurende druk op de natuurwaarden en de leefkwaliteit in het gebied. De visie biedt hiervoor onvoldoende soelaas. Verzoek: Wij verzoeken Gedeputeerde Staten om: 1. In de uitwerking van het Schipholbeleid expliciet rekening te houden met de effecten op de natuur- en landschapswaarden van de Bovenlanden. 2. De geluidsbelasting en luchtkwaliteit rond Schiphol niet te beschouwen als onvermijdelijk gegeven, maar als opgave die actief bronbeleid vereist — ook in de omgevingsvisie.	Wij herkennen de zorg over de effecten van Schiphol op de leefomgeving en op de natuur- en landschapswaarden in de omgeving van Aalsmeer. Het OER laat zien dat de ontwikkeling van Schiphol gevolgen kan hebben voor onder meer geluid, luchtkwaliteit, bereikbaarheid en natuur. De effecten zijn daarbij afhankelijk van de ontwikkeling van het luchthavengebruik: een toename kan leiden tot extra druk, terwijl een afname van het vliegverkeer juist kansen biedt voor verbetering van luchtkwaliteit en vermindering van geluidbelasting. In de aangepaste Omgevingsvisie is daarom explicieter opgenomen dat verdere ontwikkeling van Schiphol gepaard moet gaan met aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting. Ook streven wij naar een ontwikkeling waarbij de milieubelasting afneemt en de milieucontouren rond Schiphol krimpen. Daarbij wordt de belasting door verschillende bronnen in onder meer Aalsmeer in samenhang beschouwd. Wij onderschrijven daarnaast dat geluidbelasting en luchtkwaliteit niet uitsluitend als gegeven moeten worden beschouwd. In de Omgevingsvisie is als algemeen uitgangspunt opgenomen dat wij, waar de provincie bevoegd gezag is, ambitieus bronbeleid voeren om uitstoot en hinder te verminderen. Voor het vliegverkeer op Schiphol liggen de belangrijkste bevoegdheden bij het Rijk; het Rijk stelt onder meer via het Luchthavenverkeerbesluit regels aan het luchthavengebruik en de geluidbelasting. De provincie brengt het belang van verdere vermindering van geluid- en luchtverontreiniging daarom ook in haar overleg met het Rijk in. De natuur- en landschapswaarden van de Bovenlanden maken onderdeel uit van de gebiedsgerichte afweging rond Schiphol. De Bovenlanden en Westeinderplassen maken deel uit van het Natuurnetwerk Nederland en vormen een belangrijke groenblauwe en ecologische verbinding in het gebied. Naar aanleiding van de zienswijze wordt dit in hoofdstuk 7.10 (was 6.10) explicieter benoemd.
ZW_0108	4	4. Woningbouwdruk en scheggen — houd het landelijk gebied landelijk De visie stelt dat het landelijk gebied zoveel mogelijk landelijk moet blijven en dat men terughoudend is met stedelijke functies. Tegelijkertijd wordt er "flexibiliteit" geboden voor landschapsontwikkeling in de randen van scheggen. Onze zorg: De grens tussen stad en land is in de Bovenlanden nu al onder druk. Flexibiliteit in de scheggen en met name de Westeinderscheg kan leiden tot sluipende verstedelijking, die het open landschap aantast. Wij merken dat nu al door de toenemende bebouwing en illegale bewoning op recreatiepercelen. Verzoek: Wij verzoeken Gedeputeerde Staten om de grens van het landelijk gebied in de Bovenlanden helder te definiëren en de "flexibiliteit" voor ontwikkelingen in de scheggen niet te laten uitmonden in recreatiewoningen, woningbouw of stedelijke voorzieningen in het landelijk gebied.	De Bovenlanden zijn voor een deel aangewezen als NNN. In onze Omgevingsverordening staan in afdeling 6.4 regels opgesteld voor het NNN. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de doorwerking van de regels en kunnen aanvullende regels stellen mbt het gebied. Aanpassingen op de Omgevingsverordening vinden niet plaats in de Omgevingsvisie maar in de verordening. Tot op heden is er nog geen aanleiding geweest om de Omgevingsverordening voor de Bovenlanden aan te scherpen
ZW_0108	5	Stichting De Bovenlanden Aalsmeer staat positief tegenover de ambities van de provincie op het gebied van natuur, klimaat en water. Wij zijn echter bezorgd dat de uitwerking van deze ambities onvoldoende rekening houdt met de specifieke waarden van het Bovenlandengebied en dat op hoofdlijnen natuur, landschap en cultuurhistorie erop achteruitgaan. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten om onze opmerkingen te betrekken bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie en de omgevingsverordening, en om ons — als vertegenwoordiger van de belangen van het Bovenlandengebied — te betrekken bij de gebiedsgerichte uitwerking van het groenblauwe raamwerk, de overgangszones en de Westeinderscheg.	Slotalinea, behoeft geen reactie.
ZW_0109	1	Geacht College van GS-NH, Gaarne maakt Stichting Duinbehoud gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de ontwerp-Omgevingsvisie van de provincie Noord-Holland.	aanhef, geen antwoord nodig
ZW_0109	2	1. Uitgangspunten Stichting Duinbehoud onderschrijft de uitgangspunten zoals omschreven in hoofdstuk 3 van de ontwerp-Omgevingsvisie, maar zou daar wel graag een dimensie aan toe willen voegen ten aanzien van de leefbaarheid. In de huidige tekst heeft die leefbaarheid vooral betrekking op de leefbaarheid voor mensen. Een belangrijke toevoeging is de zorg voor de leefbaarheid voor planten en dieren. Binnen de huidige afspraken met het Rijk is de uitvoering van het natuurbeleid een expliciete taak voor de provincies en daarbij past ook een expliciete zorg van de provincie voor de leefbaarheid voor onze medebewoners: de planten en dieren. Verzoek: Stichting Duinbehoud vraagt om een expliciete vermelding van de zorg voor planten en dieren bij de uitgangspunten van de omgevingsvisie.	Wij erkennen de intrinsieke waarde van natuur. Door deze intrensieke waarde te beschermen, beschermen we ook de planten en dieren

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0109	3	2. Afwegingsprincipe 2: Water en bodem sturend In paragraaf 3.3 worden diverse keuzes gepresenteerd die op gespannen voet staan met het principe van water en bodem sturend. Om er twee te noemen: 2a. Paragraaf 3.3 meldt een landwaartse uitbreiding van de duinen tussen Camperduin en Donkere duinen. Dit is een ontwikkeling die van nature alleen optreedt bij een grootschalige verstuivingsdynamiek, zoals die heeft plaats gevonden in de Middeleeuwen. Onder de huidige klimatologische omstandigheden hebben we vooral te maken met een zeewaarts uitbreiden als gevolg van zandtransporten en zeestromingen (zie de ontwikkelingen op de Waddeneilanden en Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta). Stichting Duinbehoud pleit ervoor om voor dit kustvak in de kop van Noord-Holland ook de zeewaartse variant (een zgn. Zandmotor) te onderzoeken. Dit alternatief zou beter kunnen aansluiten bij het principe van water en bodem sturend. Verzoek: een zeewaartse variant betrekken bij kustverbreding in de kop van Noord-Holland. 2b. Paragraaf 3.3 kiest voor een inzet van extra productielocaties voor de drinkwatervoorziening in de kuststrook van Kennemerland. Naar de mening van Stichting Duinbehoud heeft deze keuze slechts beperkt te maken met het principe van water en bodem sturend. Vanuit het principe water en bodem sturend zou de drinkwaterproductie eerder dicht bij de bron voor drinkwater moeten worden gelokaliseerd en dit zijn het IJsselmeer en de grote rivieren. Ook is de productie van drinkwater in de kuststrook (of meer in het bijzonder: de duinen, kwetsbare Natura 2000-gebieden) schadelijk voor de kwaliteit van het bodem- en watersysteem in de duinen. Stichting Duinbehoud pleit ervoor om vooralsnog deze keuze te schrappen en eerst een evenwichtig onderzoek te doen naar geschikte locaties en technieken voor de productie van drinkwater. Mogelijkheden hiervoor zijn bijvoorbeeld diepinfiltratie in combinatie met extra hectares NNN langs de binnenduinrand of het benutten van schoon en betrouwbaar brak grondwater. Dit laatste is met name van belang om de productie van drinkwater minder afhankelijk te maken van het veelal vervuilde en schaarse oppervlaktewater. Verzoek: extra hectares NNN langs de binnenduinrand combineren met diepinfiltratie. Verzoek: brak grondwater betrekken bij de zoektocht naar bronnen voor drinkwater.	De kust tussen Camperduin en de Donkere Duinen is een erosief deelvan de Hollandse Kust. De Hondsbosse Zeewering lag hier niet voor niets. De zandsuppleties die hier worden toegepast spoelen naar verhouding snel weg. vandaar dat een landinwaardse ontwikkeling van de kustverdediging voor de hand ligt. Tegelijkertijd willen we niet nu al , zonder nader onderzoek een aantal mogelijkheden op voorhand afschrijven en zullen daarom ook de zeewaartse mogelijkheden waaronder en vorm van zandmotor meenemen in dit onderzoek . Aan het IJsselmeer bij Andijk ligt een belangrijke inlaat voor drinkwater, een van de bronnen waar wij het water voor drinkwaterproductie vandaan halen. Ook langs het Amsterdam-RIjnkanaal wordt water ingenomen. gekoppeld aan deze innamepunten wordt ter plekke een deel van het zuiveringsproces uitgevoerd Direct hieraan gekoppeld wordt ook het ingelaten water bewerkt. De infiltratie in de duinen vormen een andere schakel in de drinkwaterproductie. Hieraan zijn strenge regels verbonden. de zoekgebieden voor drinkwaterinfiltratie, ondermeer in de binnenduinrand, zullen nader worden onderzocht op hun geschiktheid in afstemming met andere ruimteclaims en mogelijke functiecombinaties zoals natuur met diepteinfiltraties. Het gebruik van brak grondwater wordt al nader onderzocht. De provincie hanteert meerdere afwegingsprincipes, waaronder water en bodem als ordenend principe. Deze afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering in de afwegingsprincipes mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen. Uiteraard zijn er ook andere manieren van drinkwaterproductie danwel andere schakels in het productieproces. Gezien dat de vraag naar schoon drinkwater alleen maar toe neemt en de productie ervan onder druk staat zou het zomaar kunnen dat we alles uit de kast moeten halen om vraag en aanbod met elkaar in balans te brengen. Derhalve schrapt de provincie niet de mogelijkheid om in de kustzone water te infiltreren ten bate van drinkwater, zoals de indiener verzoekt.
ZW_0109	4	3. Afwegingsprincipe 3: Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving Ook hier de opmerking, dat een goede omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving niet alleen van belang is voor de mensen in de provincie Noord-Holland, maar ook voor de planten en dieren. Graag expliciet aandacht daarvoor. Verzoek: De zorg voor een gezonde leefomgeving ook afstemmen op de behoefte bij planten en dieren.	Wij passen de omgevingsvisie aan met een zesde afwegingsprincipe: biodiversiteit herstellen, behouden en versterken. Hiermee geven wij explicitet aandacht aan flora en fauna.
ZW_0109	5	4. Afwegingsprincipe 4: Sturen vanuit netwerken Met de huidige snelle verandering van het klimaat is het van belang dat planten en dieren kunnen meebewegen met de verandering van het klimaat. Hiervoor zijn (onder andere) ecologische verbindingen nodig tussen de belangrijke leefgebieden van planten en dieren. Stichting Duinbehoud vraagt aandacht voor het realiseren en onderhouden van dit netwerk van ecologische verbindingen (nat en droog) en vraagt om daar ook rekening mee te houden bij toekomstige ontwikkelingen. Verzoek: Ecologische verbindingen vermelden bij het sturen op netwerken.	Wij beamen het belang van ecologische verbindingen.
ZW_0109	6	5. Integrale visie Stichting Duinbehoud onderschrijft de geschetste integrale visie in hoofdstuk 4. Een aantal van bovengenoemde verbeterpunten komt hierin ook terug.	[Behoeft geen antwoord]

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0109	7	6. Waar wonen en werken, recreatie in en om de stad Stichting Duinbehoud onderschrijft de keuze die wordt gemaakt in paragraaf 4.3 waarbij de "groei van wonen en werken wordt gekoppeld aan uitbreiding van recreatiemogelijkheden onder de noemer groen in en om de stad". Het nieuw leven inblazen van het voormalige beleid voor "recreatie om de stad (RODS-beleid)", dan wel het verdiepen van de handleiding GDIS, kan de toenemende belasting door recreatie van kwetsbare natuurgebieden voorkomen en kan ook bijdrage aan het verminderen van mobiliteitsknelpunten die ontstaan met recreatie op grote afstand van de stad. Het is daarbij wel van belang om hiervoor ook een passend instrumentarium te ontwikkelen dat kan worden gebruikt bij het toetsen van nieuwe bouwprojecten. Hierbij is het noodzakelijk dat de groenopgave die wordt gekoppeld aan het woningbouwproject ook wordt genormeerd en dat een en ander wordt vastgelegd in de provinciale verordening (als instructieregel voor gemeenten). Verzoek: de koppeling van een groenopgave aan woningbouwprojecten vastleggen in de provinciale verordening.	De Omgevingsvisie schets de ambities en beleidskader voor de langere termijn. Daarmee is de visie een kapstok. De verdere uitwerking vindt plaats in onderliggende programma's. De verdere integrale uitwerking vindt samen met de water en bodemopgave maar ook die voor energietransitie, plaats in gebiedsuitwerkingen. Ook wordt dan bekeken of en op welke wijze en waar er gecompenseerd moet worden. Partijen als gemeenten en ook belangenorganisaties en stakeholders worden hierbij betrokken. vervolgens wordt het provinciaal en gemeentelijk ruimtelijke beleid aangescherpt.
ZW_0109	8	7. Waar wonen en werken, strandzonering Ten aanzien van het zoneren van de recreatie in natuurgebieden en in het buitengebied vraagt Stichting Duinbehoud aandacht voor de zonering van het strand. De strandzonering is nu vastgelegd in de provinciale verordening (als uitvloeisel van afspraken uit het Kustpact), maar heeft in de praktijk alleen betrekking op de bebouwing van het strand (de zonering van strandpaviljoens). Stichting Duinbehoud vraagt om een verdieping van deze strandzonering waarbij ook sturing wordt gegeven aan het recreatief gebruik van het strand en het scheppen van rust en ruimte voor de natuur op het strand (o.a. voor strandbroedvogels). Een optie daarbij is om, in navolging van de provincie Zuid-Holland, delen van het strand onder te brengen bij het Natuur Netwerk Nederland. Verzoek: Verdieping van de strandzonering en koppelen aan het Natuur Netwerk Nederland.	Afstemming hierover vindt plaats binnen de afspraken die gemaakt worden vanuit het Kustpact.
ZW_0109	9	8. Natuur en biodiversiteit Stichting Duinbehoud onderschrijft op hoofdlijnen de visie op het natuurbeleid zoals geformuleerd in paragraaf 5.9. Daarbij wel drie aandachtspunten: 8a. In de visie van Stichting Duinbehoud zijn ook het strand en de Noordzee aan te merken als belangrijke leefgebieden voor planten en dieren. De kop van Noord-Holland en Texel vallen al onder de beschermende werking van de Vogel- en Habitatrichtlijn. In het visie document van de provincie wordt hier relatief weinig aandacht aan besteed. Stichting Duinbehoud pleit ervoor om het strand en de (ondiepe) Noordzee expliciet te benoemen als onderdeel van het groen/blauwe netwerk en daar ook beleid voor te ontwikkelen. Bijvoorbeeld door, zoals eerder genoemd, delen van het strand onder te brengen bij het Natuur Netwerk Nederland. Verzoek: Een expliciet natuurbeleid ontwikkelen voor de stranden en ondiepe Noordzee.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0109	10	8b. Ten aanzien van de overgangszones rond natuurgebieden vraagt Stichting Duinbehoud om een stringent ruimtelijke ordeningsbeleid om te komen tot realisatie van de geformuleerde doelen. De praktijk leert dat tal van kleinschalige ontwikkelingen langs de binnenduinrand leiden tot verrommeling en verlies van kwaliteit. Verzoek: Aanscherping van het RO-beleid in de overgangszones rond Natura 2000-gebieden. 8c. In de beleidsontwikkeling ten aanzien van de overgangszones rond Natura 2000-gebieden wordt bij de duingebieden in de regel gekeken naar de binnenduinrand. Echter ook aan de zeezijde spelen zaken die van belang zijn voor het versterken van de biodiversiteit in de Natura 2000-gebieden. Het betreft het gebruik van het strand voor diverse activiteiten en de ontwikkeling van bebouwing op het strand. Verzoek: Ook het strand betrekken bij de beleidsontwikkeling van overgangszones. 8d. Tevens vraagt Stichting Duinbehoud ten aanzien van de overgangszones om een actief grondbeleid. De praktijk leert dat zeker langs de binnenduinrand tal van investeerders actief zijn die eerder kiezen voor een rood-ontwikkeling dan voor een groen-ontwikkeling. Dit vraagt vanuit de provincie om een proactief grondaankoop beleid en een goed functionerende grondbank. Verzoek: Ontwikkelen van een actief grondbeleid voor het realiseren van de doelen in de overgangszones rond Natura 2000-gebieden.	Het beleid rondom de overgangszones wordt nog verder uitgewerkt. De Omgevingsvisie is nl. bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De concrete uitwerkng van de overgangszones vindt dus niet plaast in de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0109	11	9. Stikstof 9a. In de visie op stikstof mist Stichting Duinbehoud de aanpak van de NOx uitstoot. Dit heeft o.a. betrekking op de industrie, het verkeer en verwarming van woningen. De provincie zou daarbij als vergunningverlener sturend kunnen optreden. Bijvoorbeeld door de grootste stikstof uitstoter van Nederland, Tata Steel, te verplichten om op korte termijn gebruik te maken van stikstofwassers (of andere manieren om de stikstofuitstoot te verminderen). Verzoek: Bij het stikstofbeleid ook de NOx uitstoot betrekken. 9b. Tevens gemist wordt de vermelding van de paardenhouderij (zowel privaat als bedrijfsmatig) als bron voor de ammoniakuitstoot in de nabijheid van Natura 2000-gebieden. Verzoek: Bij het stikstofbeleid ook de paardenhouderij betrekken. 9c. Ten aanzien van de stikstofzones rond de Natura 2000-gebieden pleit Stichting Duinbehoud ervoor om dit beleid af te stemmen op het voorgenomen Rijksbeleid en de overgangszone van 500 meter als uitgangspunt over te nemen in het provinciale beleid. Binnen deze 500 meter rond de kwetsbare Natura 2000-gebied kan (bijvoorbeeld in gebiedsprocessen) gewerkt worden aan maatwerkoplossingen. Verzoek: Bij de uitwerking van het beleid voor de overgangszones aansluiten bij de 500 meter zones uit het voorgenomen Rijksbeleid.	Specifiek ten aanzien van Tata Steel: De beperking van de NOx uitstoot door Tata Steel is reeds één van de doelen van de provincie, dit is onder andere opgenomen in programma Tata Steel 2024-2030. De belangrijkste maatregel is de deNOx bij de Pelletfabriek, daarmee daalt de NOx emissie van Tata Steel met circa 30%. Deze deNOx gaat in 2027 in werking. Daarnaast wordt de NOx uitstoot van Tata Steel ook met andere maatregelen verder gereduceerd.
ZW_0109	12	10. Recreatie Ten aanzien van de recreatie ontwikkeling maakt Stichting Duinbehoud zich zorgen over de steeds beperktere mogelijkheden voor het kleinschalig recreëren en de omvorming van campings met tenten en caravans naar bungalowparken. Dit leidt tot verstening van het landschap en grotere druk op nabij gelegen natuurgebied als gevolg van het jaarrond gebruik van bungalowparken. Regulering is hier gewenst. Verzoek: Beleid ontwikkelen ter bescherming van het kleinschalig recreëren.	In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken binnen de opgaven van de verblijfsrecreatie. We ondersteunen gemeenten in het versterken van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie en waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie.
ZW_0109	13	11. Gebiedsgerichte keuzes, binnenduinrand 11a. Zie de eerder gemaakte opmerking over de verbreding van de duinen langs de binnenduinrand in de kop van Noord-Holland. Duinbehoud pleit er voor om de verkenning naar een landwaartse verbreding van de kust te combineren met het alternatief van een zeewaartse verbreding om te komen tot een zorgvuldige beleidskeuze. Stichting Duinbehoud kan vanuit haar expertise ook een inhoudelijke bijdrage leveren aan deze verkenning. Verzoek: Een zeewaartse variant betrekken bij kustverbreding in de kop van Noord-Holland.	Zie beantwoording van onderdeel 3 van de zienswijze van deze indiener.
ZW_0109	14	11b. Zie eerder gemaakte opmerkingen over de drinkwaterproductie in Kennemerland. Naast de binnenduinrand zijn ook andere locaties en technieken beschikbaar om mee te nemen in een brede afweging. Dit geldt ook voor het onderzoek naar diepinfiltratie in de Kennemerduinen. Ook hiervoor zijn alternatieven beschikbaar (zoals directe zuivering of winning van brak grondwater) die moeten worden meegewogen in de belangen afweging. Voor een zorgvuldige besluitvorming is een brede afweging van alternatieven noodzakelijk. Stichting Duinbehoud denkt graag constructief mee ten aanzien van het initiatief voor het realiseren van diepinfiltratie langs de binnenduinrand van Noord-Kennemerland. Een ruimte reservering sluit aan bij het beleid voor het realiseren van overgangszones langs de binnenduinrand. Tevens liggen hier mogelijkheden om dit te combineren met de opgave voor 300 ha extra NNN en de extra opgave die voortkomt uit het (landelijk) Natuurplan. Verzoek: Alternatieven buiten het duingebied (m.n. brak grondwater) betrekken bij het onderzoek naar de uitbreiding van de productiecapaciteit voor drinkwater en eventueel combineren met de extra opgaven voor NNN.	Er zijn in de provincie Noord-Holland diverse zoekgebieden aangewezen, ook buiten het duingebied. Daarin zal per initiatief een (MER)onderzoek ten grondslag liggen aan de beoogde uitbreiding, waarin een afweging gemaakt zal worden.
ZW_0109	15	11c. Ten aanzien van de gehele binnenduinrand vraagt Stichting Duinbehoud expliciet aandacht voor de kleinschalige onttrekkingen van grondwater en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Deze activiteiten zijn nadelig voor de biodiversiteit in (en rond) de Natura 2000-gebieden en de robuustheid van de zoetwaterbel onder de duinen en langs de binnenduinrand. De kleinschalige grondwaterwinningen leiden tot lokale verdroging en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is o.a. schadelijk voor insecten en amfibieën. Stichting Duinbehoud pleit voor een verbod in de (te realiseren) overgangszones. Verzoek: Instellen van een verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en grondwateronttrekkingen in de overgangszones.	We hebben kennisgenomen van uw verzoek en deze punten t.a.v. de overgangszones worden onder meer onderdeel van de uitwerking van het Regionaal Water en Bodem Programma (RWBP) (2028-2033) en werken eventueel door in de omgevingsverordening. Zie ook H.4 in de Nota van Beantwoording onder het kopje 'Gewasbeschermingsmiddelen'.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0109	16	11d. Een belangrijke opgave voor de binnenduinrand is het benutten van het afstromende water uit de duinen voor het vergroten van de biodiversiteit. Van belang hierbij is om dit schone heldere water vrij te houden van meststoffen en/of gewasbeschermingsmiddelen. Dit afstromen water kan ook worden benut voor het realiseren van waterbuffers. Verzoek: Realiseren van wateropvang met natuurvriendelijke oevers langs de binnenduinrand.	Dank voor de suggestie. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. in verschillende uitvoeringsprogrammas is reeds aandacht voor het benutten van afstromend water uit de duinen. Deze zienswijze is te specifiek voor de omgevingsvisie.
ZW_0109	17	11e. Gemist wordt het eiland Texel bij de gebiedsgerichte keuzes. Ook hier zou het beleid van de provincie Noord-Holland met betrekking tot de binnenduinrand in de visie moeten worden verwoord. Verzoek: Texel opnemen bij de gebiedsgerichte keuzes in de Omgevingsvisie	Wij herkennen de wens om het beleid voor het toekomstig energiesysteem gedetailleerder uit te werken voor onder andere Texel. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in de Energiebeelden die we gezamenlijk gaan opstellen en het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld. Deze instrumenten zullen gericht zijn op het toekomstig energiesysteem waarbij rekening wordt gehouden met de verwachte ontwikkelingen ten aanzien van onder meer woningbouw, economie en duurzame opwek.
ZW_0109	18	12. Klimaatverandering Recente ontwikkeling van het klimaat met stijgende temperaturen, extreem natte winters en extreem droge zomers laten zien dat het hard gaat met de klimaatverandering. De gevolgen worden heel concreet merkbaar. In de ontwerp omgevingsvisie worden deze knelpunten gesignaleerd en worden ambities geformuleerd (o.a. figuur 13). Met de kanttekening dat in figuur 13 de ecologische verbindingen, die nodig zijn voor het migreren van planten en dieren met de verandering van het klimaat, worden gemist. Gezien de urgentie van klimaatverandering vraagt dit om de ontwikkeling van een uitvoeringsstrategie en om concrete ruimte reserveringen. Verzoek: De knelpunten met betrekking tot klimaatverandering (met toevoeging van ecologische verbindingen) vertalen naar een uitvoeringsstrategie en concrete ruimte reserveringen.	Figuur 13 betreft water- en bodemcondities. Vandaar dat hier geen ecologische verbindingen op deze kaart staan. Bij een gebiedsgerichte uitwerking moeten dergelijke koppelingen wel gemaakt worden. Het afwegingskader zoals verwoord in hoofdstuk 4 biedt het kader voor intergale afweging
ZW_0109	19	13. Ontwerp-Natuurplan Onlangs heeft het kabinet het ontwerp-Natuurplan gepresenteerd. Hierin zijn de beleidsopgave geformuleerd om te kunnen voldoen aan de Europese verplichtingen voor natuurherstel. Een van die opgaven is de realisatie van 900 ha nieuwe natuur met duinhabitats. Een deel daarvan zou kunnen worden gerealiseerd langs de binnenduinrand in Noord-Holland. Verzoek: De extra natuuropgaven die voortkomen uit het (landelijk) Natuurplan opnemen in provinciaal beleid.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0109	20	Gaarne bereid tot het toelichten van deze zienswijze,	[Behoeft geen antwoord]
ZW_0110	1	Deze zienswijze is identiek aan zienswijze ZW_0102	We verwijzen naar de beantwoording van zienswijze ZW_0102
ZW_0111	1	1. De provincie wil meer woningbouw mogelijk maken in Beschermd Landschap. Ik vraag u om de meest waardevolle landschappen, zoals de binnenduinrand, een aparte status te geven en extra te beschermen. Dit kan door het aanwijzen als “landschapsparels”. 2. Veel groene campings zijn de laatste jaren omgezet naar bungalowparken. Door kampeerterreinen in natuurgebieden aan te wijzen als “beschermd groen”, kan verdere verstening worden voorkomen. 3. In het concept is weinig aandacht voor weidevogels en de Waddenzee. Graag meer herstel van weidevogels en bescherming van het landschap van de Wadden.	We verwijzen naar onze beantwoording van de zienswijzen van Landschap Noord-Holland (zienswijzen 1000 t/m 1586)
ZW_0111	2	4. Geen windturbines langs vogeltrekroutes zoals wetenschappelijk beschreven door SOVON en onderzoekers van de UVA. Geen windturbines binnen 1 km van woonhuizen. (Wetgeving Duitsland).	Voor projecten waar windturbines worden geplaats moet een natuurvergunning worden verleend. Het effect op vogeltrekroutes wordt meegenomen in de beoordeling voor deze vergunning. Bij de realisatie van windturbines gaat de provincie uit van de landelijke normen voor gezondheid en veiligheid, inclusief de uitzonderingsmogelijkheden die daarvoor gelden. We zien geen reden om expliciet 1 km afstand vanuit bestaande huizen aan te houden.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0111	3	5. Waterretentie, -berging, -recycling. Waterpeil norm stellen en hanteren; stoppen met (grond)water wegpompen richting zee tbv droge voeten van vee op het land. Beleid op toenemende verzilting. Duinen en dijken versterken bij aanhoudende droogte. Wateropslag vergroten. Duinen, wadi's, blauwe daken, etc resultaatverplichtingen voor waterzekerheid. Concrete maatregelen om waterkwaliteit te verbeteren. Ecologisch beheer sloten, oeverrranden en bermen. Beschermd landschap rivieren, waddenzee en IJsselmeer. Geen drinkwater beschikbaar stellen voor mega-datacenters. Grijs water moet de norm zijn. Landschap creëren dat water vasthoudend vermogen vergroot: Bomen planten die thuishoren in NH landschap met verschillende diepte /breedte wortelen. 3-30-300 maatregel consequent doorvoeren.	We nemen hier kennis van en beschouwen de punten van indiener als ondersteuning van de omgevingsvisie.
ZW_0111	4	6. Land-en tuinbouw Concrete maatregelen voor gezonde landbouw (kleinschalig, bio, polycultuur, kringloop) Inzet op groenbemesters, voor bodemherstel en watervasthoudend vermogen. Meststapel verkleinen. Mestvergisting op industriegebieden, met afstand tot woongebied rekening houdend met de gangbare wind. Bomen en struiken inzetten als voedingsbron en verkoeling voor agrariërs en dieren op het land. Heggenlandschap herstellen.	We danken de indiener voor de beschrijving van concrete maatregelen voor gezonde landbouw. Wij herkennen de wens om het beleid voor toekomstigbestendig landbouwsysteem gedetailleerder uit te werken met genoemde maatregelen. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere een programma landbouw dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.
ZW_0111	5	Integrale aanpak voor diverse grote opgaven zoals natuur, wonen, logistiek en bereikbaarheid etc. Wonen/ woningbouw in natuurlijke omgeving creeren. Natuur als basis hanteren (bodem, water, biodiversiteit) bij woningbouw en niet het sluitstuk op de begroting. Veel bio bloemen planten voor herstel insectenstand.	We nemen hier kennis van en beschouwen de opmerking als ondersteuning van de omgevingsvisie.
ZW_0111	6	7. Schone grond en lucht De vervuiler betaalt: gebruikers van insectides, pesticides, glyfosaat etc betalen maatschappelijke kosten voor vernietiging leven onder en boven het maaiveld en bedreiging volksgezondheid, ook door luchtvervuiling. (Tatasteel , mestfabriek ICL, vervuilende boeren enBeschermdede bloementeelt etc in NH).	We nemen kennis van deze opmerking
ZW_0111	7	8. Natuurinclusief bouwen bij nieuwbouw voor o.a. beschermde soorten als huismus, gierzwaluw en vleermuizen.	We nemen hier kennis van en beschouwen de opmerking als ondersteuning van de omgevingsvisie.
ZW_0112	1	Wij hebben met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp Omgevingsvisie Noord-Holland. De gemeente Uithoorn waardeert de integrale benadering van de grote ruimtelijke opgaven op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, landschap, water, klimaat, energie en economie. Tegelijkertijd zien wij op een aantal onderdelen aanleiding voor nadere uitwerking, aanscherping en gebiedsspecifiek maatwerk, omdat de voorgestelde provinciale koers direct raakt aan de ambities en uitvoeringspraktijk van Uithoorn en De Kwakel. Samengevat vraagt de gemeente Uithoorn bijzondere aandacht voor de volgende punten: •Gebiedsspecifiek maatwerk bij water, bodem en klimaatadaptatie, met onderscheid tussen bestaand stedelijk gebied en nieuwe ontwikkelingen, duidelijkheid over juridische doorwerking, governance en financiering. •Een concretere inzet op leefkwaliteit, gezondheid en bereikbaarheid rond Schiphol, waarbij groei van passagiersstromen niet als vanzelfsprekend uitgangspunt wordt gepresenteerd en investeringen aantoonbaar bijdragen aan minder hinder en betere leefomgevingskwaliteit. •Erkenning van de economische betekenis van De Kwakel en Greenport Aalsmeer, inclusief zaadveredeling, plantenveredeling, glastuinbouw en de warmtetransitie van het kernglastuinbouwgebied. •Een actieve provinciale rol bij groenblauwe recreatieve zones, waaronder de verbinding tussen Amstel, stedelijk groen en buitengebied en Landgoed Legmeer. •Duidelijkheid over bedrijventerreinen, milieuruimte, energie-infrastructuur en netcongestie, zodat vergroening en verduurzaming van bedrijventerrein Tussen Poelweg en Noorddammerweg (TPN) en andere bedrijventerreinen mogelijk blijft zonder economische capaciteit te verliezen.	Wij danken de gemeente voor haar zienswijze. Hierna beantwoorden we de verschillende ingebrachte punten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0112	2	Water, bodem en klimaatadaptatie De gemeente Uithoorn onderschrijft het uitgangspunt dat water en bodem een zwaardere rol moeten spelen bij ruimtelijke keuzes. Voor een laaggelegen gemeente met polders, veenweidegebied en bestaand stedelijk gebied is het echter van groot belang dat de provinciale uitgangspunten uitvoerbaar, betaalbaar en gebiedsspecifiek toepasbaar zijn. De ontwerpvisie bevat op dit punt veel generieke beleidsuitspraken. Zonder nadere concretisering kan dit leiden tot onzekerheid, vertraging en extra kosten bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wij vragen de provincie daarom expliciet onderscheid te maken tussen bestaand stedelijk gebied en nieuwe ontwikkellocaties. Maatregelen zoals peilverhoging, extra waterberging of het vasthouden van water in de diepste delen van polders hebben in bestaand stedelijk gebied andere consequenties dan bij nieuwe gebiedsontwikkeling. In wijken zoals Thamerdal en andere delen van de droogmakerijen kunnen dergelijke uitgangspunten gevolgen hebben voor funderingen, infrastructuur, openbare ruimte en de uitvoerbaarheid van renovatie en herontwikkeling. Daarnaast vragen wij de provincie te verduidelijken in hoeverre deze uitgangspunten juridisch bindend worden bij de toetsing van gemeentelijke plannen en hoe zij zich verhouden tot bestaande regionale afspraken, zoals afspraken binnen de MRA en woondeals. Ook vragen wij expliciet aandacht voor bestaand stedelijk gebied waar een zekere mate van onderbemaling noodzakelijk kan zijn. Wij verzoeken de provincie te verduidelijken of dit onder de genoemde lokale omstandigheden valt en hoe hierover afstemming plaatsvindt tussen provincie, waterschap en gemeente. Voor waterkwaliteit vragen wij de provincie om inzicht te geven in het tijdpad en de mogelijke gevolgen van het niet tijdig halen van KRW-doelen voor ruimtelijke ontwikkelingen en vergunningverlening. Wij verzoeken daarbij aan te geven hoe wordt voorkomen dat waterkwaliteit, vergelijkbaar met stikstof, een beperkende factor wordt voor gebiedsontwikkeling. Voor de glastuinbouw in De Kwakel merken wij op dat zoetwaterbeschikbaarheid minder direct raakt aan de bedrijfsvoering wanneer voor gietwater vooral hemelwater wordt gebruikt; dit vraagt om een gebiedsspecifieke benadering. In aanvulling daarop vragen wij de provincie in hoeverre zij kan bijdragen aan de verduurzaming van de glastuinbouw, specifiek met het oog op verbetering van de waterkwaliteit. Binnen de strategische samenwerkingsagenda benoemen wij de noodzaak om hierin samen op te trekken met AGV. Gezien de provinciale erkenning van het economische belang van Greenport Aalsmeer ligt het voor de hand dat ook de provincie hierin een actieve en ondersteunende rol neemt. Kernvraag aan de provincie: Werk water, bodem en klimaatadaptatie gebiedsspecifiek uit, met duidelijk onderscheid tussen bestaand stedelijk gebied en nieuwe ontwikkelingen. Geef helderheid over juridische doorwerking, uitzonderingen, kostenverdeling en samenwerking met waterschappen en gemeenten, zodat ruimtelijke ontwikkelingen uitvoerbaar en betaalbaar blijven.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld. De verzoeken van de indiener passen niet bij het karakter van de omgevingsvisie en passen beter bij onder meer het Regionaal water en Bodemprogramma

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0112	3	Schiphol, leefomgeving en mobiliteit De gemeente Uithoorn deelt niet het uitgangspunt dat groei van Schiphol als een autonome en vanzelfsprekende ontwikkeling moet worden beschouwd. Wij vragen de provincie dit expliciet aan te passen in de Omgevingsvisie en duidelijk te maken dat verdere ontwikkeling van Schiphol altijd een bestuurlijke keuze is, waarbij leefkwaliteit, gezondheid, bereikbaarheid, natuur en ruimte volwaardig moeten worden meegewogen. Grootschalige ontwikkelingen rond Schiphol leiden niet vanzelf tot een betere leefomgeving. Aantoonbaar moet zijn dat provinciale keuzes en investeringen daadwerkelijk bijdragen aan minder geluidhinder, minder slaapverstoring, minder fijnstofbelasting, minder verkeersdruk en een gezondere leefomgeving. Wij verwachten dat de provincie Uithoorn daarbij expliciet en herkenbaar betrekt in de verdeling van investeringen in leefkwaliteit, groenblauw raamwerk en regionale en lokale bereikbaarheid. De mobiliteitsopgave vraagt specifieke aandacht voor de Zuidlob van de MRA, waaronder Uithoorn, Aalsmeer, Amstelveen en Ouder-Amstel. Voor Uithoorn zijn vooral de oost-westrelaties van belang, waaronder Schiphol–Aalsmeer–Uithoorn, de aansluiting op de Amsteltram, een robuuste HOV-structuur en goede doorfietsroutes. De combinatie van woningbouw, economische ontwikkeling, groei van Schiphol, extra verkeersgeneratie en parkeerdruk zet de regionale bereikbaarheid onder druk. Woningbouw hoeft niet te wachten op perfecte mobiliteit, maar mobiliteit moet wel tijdig en volwaardig worden meegeprogrammeerd. Uithoorn ervaart in de huidige situatie al dat parkeerplaatsen bij tram- en busstations langdurig worden gebruikt. Door de groei van Schiphol kan ook het gebruik door luchthavenreizigers toenemen. Zoals eveneens de groeiende vraag naar commerciële langparkeerterreinen op de schaarse ruimte van bedrijventerreinen. Kernvraag aan de provincie: Pas de Omgevingsvisie aan zodat groei of verdere ontwikkeling van Schiphol niet langer wordt gepresenteerd als een autonome en vanzelfsprekende ontwikkeling, maar als een bestuurlijke keuze met ruimtelijke, gezondheidskundige en mobiliteitsgevolgen. Maak daarbij concreet welke maatregelen en investeringen de provincie inzet om de leefkwaliteit, gezondheid en bereikbaarheid in Uithoorn en de omliggende gemeenten aantoonbaar te verbeteren, met meetbare doelen voor minder hinder, minder verkeersdruk en een gezondere leefomgeving.	Wij herkennen het punt van Uithoorn dat verdere ontwikkeling van Schiphol niet als een autonome of vanzelfsprekende ontwikkeling moet worden beschouwd. Dit is in de aangepaste Omgevingsvisie expliciet verduidelijkt. De mogelijke groei van het aantal passagiers is geen provinciale groeidoelstelling. Een eventuele verdere ontwikkeling van de luchthaven vraagt om bestuurlijke besluitvorming en een integrale afweging van de gevolgen voor leefomgevingskwaliteit, gezondheid, bereikbaarheid, natuur, economie en ruimte. Daarbij heeft de provincie slechts gedeeltelijk invloed op de ontwikkeling van Schiphol. De belangrijkste bevoegdheden ten aanzien van de luchthaven en het luchthavengebruik liggen bij het Rijk. De provincie heeft vanuit haar eigen verantwoordelijkheden vooral een rol bij de ruimtelijke ontwikkeling van Schiphol en zijn omgeving, mobiliteit, landschap, economie en leefomgevingskwaliteit. Wij onderschrijven ook dat grootschalige ontwikkelingen rond Schiphol niet vanzelf leiden tot verbetering van de leefomgeving. In de aangepaste Omgevingsvisie wordt Uithoorn, samen met Haarlemmermeer, Amstelveen, Ouder-Amstel en Aalsmeer, expliciet genoemd als een van de gemeenten waar verschillende vormen van milieubelasting samenkomen. De provincie zet in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit, vermindering van de gezondheidsbelasting en een ontwikkeling waarbij de milieubelasting afneemt en de milieucontouren rond Schiphol krimpen. Geluidbelasting en luchtkwaliteit beschouwen wij daarbij niet als een onvermijdelijk gegeven. Binnen onze bevoegdheden zetten wij in op bronmaatregelen; waar de belangrijkste bevoegdheden bij het Rijk liggen, zoals bij het vliegverkeer, brengen wij het belang van verdere vermindering van geluidbelasting en luchtverontreiniging actief bij het Rijk in. Het belang van de landzijdige bereikbaarheid herkennen wij eveneens. De Omgevingsvisie zet al in op versterking van het openbaar vervoer, oost-westverbindingen, de HOV-structuur rond Schiphol, het busnetwerk en fietsverbindingen. Ook is opgenomen dat bij gebiedsontwikkelingen vanaf het begin rekening moet worden gehouden met de gevolgen voor het totale mobiliteitssysteem. Naar aanleiding van de zienswijze wordt in hoofdstuk 7.10 de positie van de Zuidlob explicieter gemaakt, waaronder de relaties tussen Schiphol, Aalsmeer, Uithoorn en Amstelveen, de aansluiting op de Amsteltram, de HOV-structuur en goede doorfietsroutes. De door Uithoorn genoemde parkeerdruk bij tram- en busstations en de groei van commerciële langparkeerterreinen zijn relevante aandachtspunten voor de verdere gebieds- en mobiliteitsuitwerking, maar zijn te gedetailleerd voor de strategische Omgevingsvisie. Hetzelfde geldt voor het vooraf vastleggen van concrete investeringsbedragen of een verdeling daarvan per gemeente. De Omgevingsvisie geeft de richting en vormt de basis voor verdere uitwerking in programma's, gebiedsprocessen en andere instrumenten. Concrete maatregelen, investeringen en monitoring worden daarin samen met gemeenten, het Rijk en andere betrokken partijen verder uitgewerkt.
ZW_0112	4	Groenblauw raamwerk, recreatie en Landgoed Legmeer De gemeente Uithoorn ondersteunt de provinciale inzet op een sterk groenblauw raamwerk en op groen in en om de stad. De verbinding tussen de Amstel, het stedelijk groen, recreatieve structuren en het buitengebied sluit goed aan bij onze lokale ambities. Ook de aandacht voor nieuwe landgoederen kan bijdragen aan initiatieven zoals Landgoed Legmeer. Tegelijkertijd vraagt de realisatie van groenblauwe recreatieve zones om meer dan alleen beleidsmatige steun. De druk op recreatieve ruimte rond de Metropoolregio Amsterdam neemt toe. Als groen en recreatie moeten meegroeien met verstedelijking, is een duidelijke provinciale rol nodig bij regie, bekostiging en het waar nodig aanpassen van ruimtelijke kaders. Wij vragen daarom om een concrete bekostigingsstrategie en om duidelijkheid over de wijze waarop gemeenten worden ondersteund bij gebiedsgerichte groenblauwe ontwikkelingen. Kernvraag aan de provincie: Neem een actieve rol in de realisatie van groenblauwe recreatieve verbindingen, waaronder de verbinding tussen Amstel, stedelijk groen, buitengebied en Landgoed Legmeer. Zorg voor regie, bekostiging en passende ruimtelijke kaders, zodat groen en recreatie kunnen meegroeien met verstedelijking.	We erkennen het belang om groenblauwe recreatieve zones te laten meegroeien met de toenemende verstedelijkiingsdruk van de MRA. Momenteel zijn we samen met betrokken gemeenten van de Westeindescheg en de NOVEX MRA en het Rijk aan het bekijken hoe in een regio waarbij de leefomgeving sterk onder druk staat en waarbij de schuifruimte voor groen/rode oplossingen beperkt is, toch een bekostigingsstrategie voor te ontwikkelen. Deze opgave doen we samen (programma Westeiderscheg en MRA, maar ook samen met het Rijk). In deze Omgevingsvisie gaan we niet vooruit lopen op de uitkomsten hiervan, maar zullen wel samen met uw gemeente voor de Westeinderscheg, Uithoorn en ook de Legmeer, passend bij onze rol, zoeken naar de opties om de groen blauwe verbinding te realiseren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0112	5	Economie, bedrijventerreinen en energie-infrastructuur De gemeente Uithoorn onderschrijft de provinciale inzet op zuinig ruimtegebruik, intensivering en verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen. Dit biedt aanknopingspunten voor de vergroening en verduurzaming van bedrijventerrein TPN en andere lokale terreinen. Daarbij is wel van belang dat vergroening en verduurzaming worden gezien als kwaliteitsslag binnen bestaande bedrijvigheid, en niet als aanleiding om functionele milieuruimte of economische capaciteit te verkleinen. Wij vragen daarnaast duidelijkheid over de manier waarop de provincie wil omgaan met energie-intensieve economische activiteiten, netcongestie en energie-infrastructuur. Voor Uithoorn en De Kwakel is de beschikbaarheid van energie-infrastructuur direct verbonden met de verduurzaming van bedrijventerreinen en met de warmtetransitie van het kernglastuinbouwgebied. Kernvraag aan de provincie: Geef duidelijkheid over de bescherming, verduurzaming en intensivering van bedrijventerreinen, zonder dat milieuruimte of economische capaciteit onnodig wordt beperkt. Werk uit hoe de provincie omgaat met netcongestie, energie-infrastructuur, stikstofruimte, hogere milieucategorieën en de koppeling met MRA-afspraken.	Zoals in de omgevingsvisie aangegeven, zetten wij in op het beschermen van bestaande bedrijventerreinen met extra aandacht voor locaties met hogere milieuzonering. Daarnaast kunnen bedrijventerreinen sleutelgebieden zijn voor de energie, circulaire, klimaat en biodiversiteitstransitie worden. Dat vraagt echter wel om extra fysieke en milieuruimte en een goede organisatiegraad van bedrijven, waarmee wij ook aangeven dat daarmee de economische capaciteit niet onnodig moet worden beperkt. Wij zien dan ook geen aanleiding om de Omgevingsvisie hierop aan te passen.
ZW_0112	6	Greenport Aalsmeer, De Kwakel en warmtetransitie glastuinbouw De gemeente Uithoorn vraagt nadrukkelijk aandacht voor de positie van De Kwakel binnen Greenport Aalsmeer. Immers het glastuinbouwgebied De Kwakel-Kudelstaart is qua omvang en belang het grootste cluster van de Greenport Aalsmeer. In De Kwakel zijn belangrijke bedrijven actief op het gebied van zaadveredeling, plantenveredeling en sierteelt. Wij verzoeken de provincie deze economische betekenis herkenbaarder op te nemen in de visie en op de bijbehorende kaarten. Ook de warmtetransitie van het kernglastuinbouwgebied verdient een expliciete plaats. Collectieve warmtesystemen, warmtenetten, geothermie, restwarmte en andere vormen van duurzame warmte vragen om tijdige ruimtelijke en ondergrondse borging. Wij vragen de provincie om dit niet alleen als energieopgave te benaderen, maar als gebiedsontwikkeling en economisch-strategische verduurzaming van een belangrijk cluster. Kernvraag aan de provincie: Erken De Kwakel nadrukkelijker als belangrijk onderdeel van Greenport Aalsmeer en maak de economische betekenis van zaadveredeling, plantenveredeling, sierteelt en glastuinbouw zichtbaar in tekst en kaarten. Ondersteun daarnaast de warmtetransitie van het glastuinbouwcluster met passende ruimtelijke en energie-infrastructurele keuzes.	De inzet van het strategisch cluster rondom plantveredeling en zaadtechnologie is verbonden aan de voedselvoorziening. Overige punten zijn relevant vanuit de verduurzaming van de glastuinbouw en zijn daarmee onderdeel van de inzet op glastuinbouwconcentratiegebieden maar hebben geen doorvertaling nodig op kaarten of aanpassing van de tekst.
ZW_0112	7	Omgevingskwaliteit, UNESCO en maatwerk De provincie zet terecht in op bescherming van kernkwaliteiten, waaronder cultuurhistorische waarden en UNESCO-gerelateerde kwaliteiten. Voor Uithoorn is het echter van belang dat bescherming niet leidt tot een uitsluitend beperkende benadering. Wij willen graag met de provincie in gesprek over wat, onder voorwaarden, wél mogelijk is op locaties waar kleinschalige woningbouw, landschappelijke kwaliteit en erfgoedwaarden samenkomen. Aanvullende beleids- of gebiedsuitwerkingen kunnen hiervoor een passend instrument zijn. Kernvraag aan de provincie: Combineer bescherming van UNESCO- en cultuurhistorische waarden met maatwerk voor zorgvuldig ingepaste ontwikkelingen. Ga met Uithoorn in gesprek over voorwaarden waaronder kleinschalige woningbouw, erfgoedverbetering en ruimtelijke kwaliteit elkaar kunnen versterken.	Wij gaan graag het gesprek met indiener aan over maatwerk vanuit de richtlijnen die we daarvoor hebben meegekregen.
ZW_0112	8	Wij begrijpen dat we op veel gebieden nadere detailering vragen wat niet altijd passend is bij een visie. Wij vertrouwen erop dat u deze aandachtspunten betrekt bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie Noord-Holland zoals in de actualisatie van de provinciale verordening. De gemeente Uithoorn blijft dus graag betrokken bij de nadere uitwerking van provinciale keuzes, gebiedsgerichte uitwerkingen en uitvoeringsafspraken die onze gemeente raken.	Wij danken de gemeente voor het inzicht dat niet alle punten even relevant zijn voor de omgevingsvisie. De aandachtspunten worden waar mogelijk meegenomen bij de uitwerking van de omgevingsvisie. Zo nodig betrekken wij de gemeente daar actief bij. Wij kunnen niet garanderen dat alle aandachtpunten per definitie zullen worden betrokken bij de verdere uitwerking en vragen de gemeenten om zelf bij de desbetreffende trajecten haar aandachtspunten bij ons (weer) in te brengen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0113	1	Namens het Bewonerscollectief Plan Oost Heiloo dienen wij hierbij een zienswijze in op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2026 . De zienswijze richt zich in het bijzonder op de voorgenomen ontwikkeling van Industrieterrein Boekelermeer als energetisch en economisch cluster, alsmede de aanwijzing als industrieterrein van provinciaal belang (IPB). Wij onderschrijven dat in Noord-Holland ruimte nodig is voor woningbouw, energietransitie, verduurzaming en een toekomstbestendige economie. Wij zijn echter van mening dat deze belangen niet los kunnen worden gezien van de gezondheid en het welzijn van de mensen die reeds in het gebied wonen. Welke belasting van de leefomgeving acht de provincie voor bewoners aanvaardbaar, en welke harde grenzen stelt men daaraan alvorens verdere verstedelijking en industrialisering wordt toegestaan?	Wij danken het bewonerscollectief Plan Oost Heiloo voor de ingediende zienswijze en het onderschrijven van de opgaven die op Noord-Holland afkomen. Wij zijn het eens dat de geschetste belangen niet los kunnen worden gezien van de gezondheid van de mensen die al in het gebied wonen. De belasting die aanvaardbaar is voor bewoners, is vastgelegd in wettelijk kader. Wij onderschrijven dat gezondheid niet uitsluitend aan de hand van wettelijke minimumnormen moet worden beschouwd. De Omgevingsvisie stelt daarom dat de geldende milieunormen een ondergrens vormen en dat bij ruimtelijke afwegingen ook cumulatie van milieubelasting en gezondheid moeten worden betrokken.
ZW_0113	2	1. Bevordering van een gezonde leefomgeving is een randvoorwaarde De provincie stelt dat uitbreiding van Industrieterrein Boekelermeer wordt onderzocht in relatie tot onder meer bescherming van een gezonde leefomgeving, omgevingskwaliteit en beschermd landschap. Deze formulering roept vragen op. Indien de gevolgen voor de leefomgeving nader moeten worden onderzocht, kan uitbreiding van het bedrijventerrein en de mogelijke toekenning van een IPB-status niet tegelijkertijd als een beleidsmatig uitgangspunt worden vastgelegd. De volgorde behoort naar onze mening andersom te zijn: Eérst dient objectief te worden aangetoond dat uitbreiding verenigbaar is met consequenties voor gezondheid, leefkwaliteit, natuur en landschap; pas daarna kan worden besloten óf en onder welke voorwaarden uitbreiding verantwoord is. De fysieke leefomgeving behoort gezond en veilig te zijn. Dit uitgangspunt dient in concrete en toetsbare randvoorwaarden te worden vertaald. Wij verzoeken de provincie om concrete, meetbare en handhaafbare gezondheids- en leefbaarheidscriteria vast te leggen voordat uitbreiding of intensivering mogelijk wordt gemaakt.	De ontwikkeling die voor de Boekelermeer wordt beschreven in de omgevingsvisie, is niet aleen gericht op eventuele uitbreiding. Deze is vooral van toepassing op het bestaande terrein. Daarnaast speelt, vanuit de behoefte aan ruimte voor een bepaald type economische activiteit in combinatie met de aanwezigheid en verbetering van aanbod van energie, dat uitbreiding van het bedrijventerrein Boekelermeer wordt onderzocht. Hierbij moeten milieueffecten en alternatieven onderzocht worden alvorens een besluit tot uitbreiding kan worden genomen. Wij achten dit een juiste volgorde van handelen. Bij het in beeld brengen van milieueffecten hoort het in beeld brengen van concrete en meetbare effecten.
ZW_0113	3	2. Toekenning van een IPB-status vergt een gezondheidsbeoordeling Een IPB-status biedt ruimte aan onder meer circulaire economie en het exploiteren van activiteiten in een hogere milieucategorie. Hiermee kan de milieubelasting van de omgeving aanzienlijk toenemen. Wij achten het onwenselijk om de gevolgen pas bij afzonderlijke toekomstige ruimtelijke procedures of vergunningverlening te beoordelen. De provincie dient op voorhand inzichtelijk te maken: • Welke typen bedrijven daardoor mogelijk worden; • Welke milieucategorieën daarbij horen; • Welke geluid-, geur-, luchtkwaliteits- en veiligheidsbelasting daarvan kan worden verwacht; • Welke verkeersbewegingen daarmee samenhangen; • De cumulatieve gevolgen voor de bestaande woningen in Plan Oost en omgeving. De Omgevingsvisie vermeldt dat de beschikbare geluidsruimte op Industrieterrein Boekelermeer beperkt is. Vooraf behoort duidelijk te zijn welke milieuruimte beschikbaar is en voor welk doel de reserve wordt ingezet. Wij verzoeken de IPB-aanwijzing niet vast te leggen voordat de gevolgen voor de gezondheid en leefomgeving van de omliggende woongebieden integraal zijn onderzocht en gekwalificeerd.	Een eventuele aanwijzing van de Boekelermeer als IPB betekent niet dat alle ruimte op de Boekelermeer moet worden ingezet voor activiteiten ten behoeve van de energietransitie, de circulaire economie of havengebonden/havengerelateerde activiteiten. Dat geldt alleen ten aanzien van de al bestemde ruimte voor milieucategorieën 4.1 en hoger. Buiten die aangewezen ruimte kan met de voorgenomen gemeentelijke toekomstvisie op de Boekelermeer invulling worden gegeven aan toekomstbestendige economische activiteiten. De gemeenten Alkmaar en Heiloo stellen die toekomstvisie in overleg met ons en Rijkswaterstaat op.
ZW_0113	4	3. Cumulatie Een van onze grote zorgen betreft de cumulatie van milieubelasting. De bewoners van Plan Oost worden niet uitsluitend blootgesteld aan de gevolgen van een eventuele toekomstige industriële ontwikkeling. Men woont in de nabijheid van de A9 en het Industrieterrein Boekelermeer ; men krijgt tevens te maken met progressieve ontwikkelingen op het gebied van woningbouw, verkeer, energie en bedrijvigheid. Voor bewoners bestaat de kwaliteit van leefomgeving uit de optelsom van: geluid van de A9; geluid van vliegverkeer; geluid van bestaande bedrijvigheid; geluid van toekomstige bedrijvigheid; vracht- en personenverkeer; de effecten van verdere verstedelijking; eventuele nieuwe infrastructuur; emissies naar de lucht; verlichting en visuele verstoring; Wij verzoeken de provincie om voor Plan Oost een integrale cumulatieve beoordeling te laten uitvoeren waarin geluid, luchtkwaliteit, verkeer, geur, externe veiligheid, natuur en landschap in gezamenlijkheid worden beschouwd.	Wij zijn het eens dat cumulatie van milieubelasting moet worden betrokkenbij ruimtelijke afwegingen. De Omgevingsvisie stelt daarom dat de geldende milieunormen een ondergrens vormen en dat bij ruimtelijke afwegingen ook cumulatie van milieubelasting en gezondheid moeten worden betrokken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0113	5	4. Geluid en gezondheid Geluidsoverlast vanwege de A9 is voor de bewoners van Plan Oost al decennialang een ernstig leefbaarheidsprobleem. Het RIVM karakteriseert omgevingsgeluid als een belangrijk gezondheidsprobleem. Blootstelling aan geluid kan leiden tot slaapverstoring en is gerelateerd aan cardiovasculaire gezondheidseffecten. De GGD hanteert vanuit gezondheidsoptiek een richtwaarde van maximaal 50 dB op de hoogst belaste gevel voor wegverkeer en maximaal 40 dB ter bescherming tegen slaapverstoring. Het verschil tussen wat juridisch toelaatbaar is en wat vanuit gezondheidsoptiek wenselijk is, dient in de besluitvorming inzichtelijk te worden gemaakt. Wij vragen de provincie om inzichtelijk te maken: 1. Hoeveel woningen in Plan Oost boven gezondheidskundige richtwaarden worden belast; 2. Hoeveel woningen daar in toekomstige scenario's bij komen; 3. Wat de cumulatieve Lden- en Lnight-belasting wordt; 4. Welke geluidsluwe zijden en buitenruimten beschikbaar blijven; 5. Welke concrete bron- en overdrachtsmaatregelen worden getroffen; 6. Welke maximale belasting de provincie voor de bestaande woonomgeving als grens hanteert. Het RIVM adviseert om voor woningen in scenario's te berekenen hoeveel woningen boven 50 dB Lden en/of 40 dB Lnight worden blootgesteld en hoeveel woningen nog over een geluidsluwe zijde beschikken.	De omgevingsvisie is niet het juiste instrument om de gevraagde inzichten te bieden. Bij het in beeld brengen van milieueffecten voorafgaand aan een eventueel besluit over eventuele uitbreiding van de Boekelermeer, moeten de verschillende milieueffecten in beeld worden gebracht.
ZW_0113	6	5. De huidige geluidsoverlast mag niet zonder meer worden geaccepteerd De bewoners van Plan Oost hebben zich al vele tientallen jaren ingezet voor vermindering van de geluidbelasting van de A9. In het verleden is mede door toedoen van het Bewonerscollectief een groot draagvlak ontwikkeld voor een geluidwerende voorziening. Een voorstel waarbij geluidsreductie wordt gecombineerd met zonne-energie is destijds afgewezen vanwege het belang van het vrije uitzicht voor automobilisten op de A9. Het verleden is relevant voor de huidige gang van zaken bij de planning en besluitvorming. Het kan niet zo zijn dat het belang van het uitzicht voor automobilisten zwaarder wordt gewogen dan verbetering van de leefomgeving van bewoners. Wij verzoeken de provincie om expliciet inzichtelijk te maken: • Welke mogelijkheden voor geluidsreductie langs de A9 in het verleden zijn onderzocht; • Waarom bepaalde maatregelen niet zijn uitgevoerd; • Welke nieuwe technische mogelijkheden inmiddels bestaan; • Welke maatregelen alsnog mogelijk zijn. Het uitgangspunt is naar onze mening dat een reeds zwaar belaste woonomgeving niet verder wordt belast zonder aantoonbare verbetering van de bestaande situatie.	Deze specifieke gevraagde inzichten zijn gekoppeld aan het gebruik van de huidige A9. De omgevingsvisie is niet het juiste instrument om de gevraagde inzichten te bieden.
ZW_0113	7	6. Bescherming van het bijzonder landschap en behoud van open ruimte De Oosterzijpolder en de omgeving van Industrieterrein Boekelermeer vormen geen willekeurige onbebouwde ruimte. Het gebied heeft bijzondere landschappelijke, ecologische, cultuurhistorische en archeologische waarden. De provincie dient bij verdere verstedelijking daarom niet alleen te beoordelen hoeveel hectare beschikbaar is, maar ook welke kwaliteiten door verstedelijking onherroepelijk verloren gaan. Uitbreiding staat op gespannen voet met het provinciale uitgangspunt om zuinig om te gaan met de consumptie van ruimte en het landelijk gebied te vrijwaren van onomkeerbare stedelijke ontwikkelingen. Waarom kunnen economische en energetische functies niet binnen bestaande bedrijventerreinen of door intensivering en efficiënter ruimtegebruik worden gerealiseerd? Wij verzoeken om een alternatievenonderzoek waarin wordt vergeleken: • Intensivering van het gebruik en de inrichting van het bestaande terrein Boekelermeer; • Herstructurering van bestaande bedrijventerreinen; • Benutting van reeds bestemde maar nog niet optimaal gebruikte ruimte; • Andere locaties binnen het regionale economische en energetische systeem; • Een scenario zonder uitbreiding.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen om kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0113	8	7. Natuur en ecologie De natuurwaarden van het gebied dienen niet uitsluitend te worden beoordeeld aan de hand van de vraag of een formeel beschermd natuurgebied direct wordt bebouwd. Ook indirecte effecten zijn van belang. Wij denken daarbij aan: • verlies van openheid van het landschap; verstoring van weidevogels; versnippering van ecologische verbindingen; effecten van verlichting en geluid; verkeersbewegingen; stikstofdepositie; Wij verzoeken de provincie om een ecologisch onderzoek uit te voeren naar de actuele natuurwaarden van de Oosterzijpolder in samenhang met omliggende natuurgebieden , inclusief de indirecte en cumulatieve effecten.	In de ontwerp-omgevingsvisie staat geen voornemen dat het bedrijventerrein naar beschermd natuurgebied kan uitbreiden.
ZW_0113	9	8. Landschap en cultuurhistorie De ontwikkeling van Boekelermeer dient te worden beoordeeld in samenhang met de landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Daarbij behoort niet alleen te worden gekeken naar afzonderlijke monumenten of beschermde objecten, maar naar de samenhang van het landschap. Het open polderlandschap vormt immers zelf een waarde. Grootschalige bedrijfsbebouwing, hoge installaties, infrastructuur en verlichting kunnen de openheid permanent aantasten. Wij vragen om een landschappelijke beoordeling waarin verschillende ontwikkelscenario's vanuit de optiek van de wijk Plan Oost en vanuit het omliggende landschap worden beoordeeld.	In het in hoofdstuk 4 geschetste afwegingskader staat een aantal uitgangspunten en afwegingsprincipes verwoord. Een van die afwegingsprincipes gaat over omgevingskwaliteit. Bij integrale afwegingen zal het afwegingskader worden gehanteerd, inclusief de onder omgevingskwaliteit vallende begrippen landschap en cultuurhistorie.
ZW_0113	10	9. Verkeer en luchtkwaliteit Uitbreiding van Boekelermeer betekent niet alleen meer bebouwing, maar naar verwachting meer verkeersbewegingen. Voor bewoners is daarom relevant wat de totale toekomstige verkeersbelasting betekent voor: geluid, luchtkwaliteit, verkeersveiligheid, leefbaarheid en de belasting van de bestaande wegenstructuur. De effecten van eventuele uitbreiding van het bedrijventerrein, woningbouw, A9, toekomstige infrastructuur en overige ontwikkelingen moeten gezamenlijk worden beschouwd. Wij verzoeken om een integraal verkeers- en gezondheidsscenario voor de omgeving van Plan Oost.	Bij de verkenning naar eventuele uitbreiding van de Boekelermeer moeten milieueffecten en alternatieven onderzocht worden alvorens een besluit tot uitbreiding kan worden genomen. Daarbij moet ook worden gekeken naar de effecten op het gebied van verkeer en luchtkwaliteit.
ZW_0113	11	10. Nut en noodzaak van plannen voor uitbreiding Wij bestrijden niet dat Noord-Holland ruimte nodig heeft voor economische ontwikkeling. Wij bestrijden wel dat daaruit automatisch volgt dat uitbreiding van Industrieterrein Boekelermeer op deze specifieke locatie noodzakelijk en verantwoord is. Het provinciaal belang behoort te worden onderbouwd met een concrete analyse van: • de daadwerkelijke behoefte aan extra ruimte; • de gewenste milieucategorieën; • de benodigde oppervlakte; • de termijn waarop deze ruimte nodig is; • de mogelijkheden voor intensivering; en de beschikbare alternatieve locaties. Zonder een dergelijke analyse bestaat het risico dat schaarse open ruimte onomkeerbaar wordt opgeofferd terwijl niet vaststaat dat dit noodzakelijk is.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen om kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten.
ZW_0113	12	11. Vertrouwen en participatie In 2025 werden bewoners van Plan Oost geconfronteerd met de aankondiging van een haalbaarheidsonderzoek naar windturbines in de Boekelermeer. Hoewel de ontwikkeling uiteindelijk geen doorgang heeft gevonden, heeft het proces het vertrouwen van bewoners in de bestuurlijke besluitvorming ernstig aangetast. Voor bewoners ontstaat het beeld dat telkens nieuwe functies aan de rand van de woonwijk worden overwogen, terwijl de bestaande milieubelasting onvoldoende wordt verminderd. Wij verzoeken de provincie daarom om bij ontwikkeling van het gebiedsprogramma voor de Boekelermeer niet uitsluitend overheden, ontwikkelaars en economische partijen te betrekken, maar de bewoners van Heiloo (Plan Oost en Ypestein in het bijzonder) als volwaardige belanghebbenden structureel te betrekken.	Wij begrijpen dat ontwikkelingen en initiatieven rondom de bestaande woonwijk tot zorg leiden. Als provincie zijn wij betrokken bij het opstellen van de voorgenomen gemeentelijke toekomstvisie op de Boekelermeer. De gemeenten Alkmaar en Heiloo stellen die toekomstvisie in overleg met ons en Rijkswaterstaat op. We zullen daarbij inbrengen de bewoners te betrekken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0113	13	12. Provinciaal belang is geen vrijbrief voor verdere milieubelasting Wij erkennen dat de provincie een rol kan hebben wanneer sprake is van een bovenregionaal belang. Wij verzoeken u te motiveren: 1. waarom Boekelermeer een provinciaal belang vormt; 2. waarom het belang niet doelmatig op gemeentelijk of regionaal niveau kan worden behartigd; 3. waarom een IPB-status noodzakelijk is; 4. waarom eventuele uitbreiding juist op deze locatie moet plaatsvinden; 5. hoe wordt voorkomen dat de provinciale status ten koste gaat van de gezondheid en leefkwaliteit van bestaande bewoners.	De ontwikkeling die voor de Boekelermeer wordt beschreven in de omgevingsvisie, is niet aleen gericht op eventuele uitbreiding. Deze is vooral van toepassing op het bestaande terrein. Daarnaast speelt, vanuit de behoefte aan ruimte voor een bepaald type economische activiteit in combinatie met de aanwezigheid en verbetering van aanbod van energie, dat uitbreiding van het bedrijventerrein Boekelermeer wordt onderzocht. In het gebiedshoofdstuk hebben wij ter onderbouwing toegevoegd welke afwegingspincipes uit het afwegingskader ertoe hebben geleid dat Boekelermeer als energetisch en economisch cluster is aangewezen. De status van IPB is nog niet gevestigd maar wordt overwogen vanuit het beschermen van de schaarse ruimte in combinatie met de in de buurt liggende netwerken en energieknooppunt. Deze afwegingen worden gemaakt op de schaal van de provincie in relatie tot andere beschikbare ruimte en het regionale en landelijke energienetwerk. De Omgevingswet vraagt provincies hun provinciale belangen te benoemen. Daarbij zijn wij terughouden tenopzichte van de gemeentelijke autonomie en hanteren we een sturingsfilosofie die als volgt luidt: lokaal wat kan, provinciaal wat moet. De sturingsfilosofie staat beschreven in hoofdstuk 2.3. In hoofdstuk 9.3 staat beschreven wat we onder provinciaal belang scharen.
ZW_0113	14	13. Onze verzoeken Op grond van bovenstaande overwegingen verzoeken wij Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten om: 1. de uitbreiding van Industrieterrein Boekelermeer niet als vaststaand uitgangspunt op te nemen zolang nut, noodzaak, locatiekeuze en milieueffecten onvoldoende zijn aangetoond; 2. de mogelijke aanwijzing van Boekelermeer als “industrieterrein van provinciaal belang “te schrappen; 3. een cumulatieve gezondheidsbeoordeling uit te voeren ten behoeve van bewoners van Plan Oost; 4. daarbij minimaal geluid, luchtkwaliteit, geur, externe veiligheid en (vlieg-)verkeer in gezamenlijkheid te beoordelen; 5. de feitelijke actuele milieubelasting als uitgangspunt te nemen; 6. naast wettelijke grenswaarden expliciet de gezondheidskundige richtwaarden van GGD/RIVM en WHO in de evaluatie te betrekken; 7. de cumulatieve geluidbelasting in Lden en Lnight voor de bestaande woningen inzichtelijk te maken; 8. inzichtelijk te maken hoeveel woningen boven 50 dB Lden en/of 40 dB Lnight worden belast in de huidige situatie en in verschillende toekomstige scenario's; 9. de mogelijkheden voor een geluidsluwe zijde bij woningen te onderzoeken; 10. concrete bron- en overdrachtsmaatregelen voor de bestaande A9-belasting te onderzoeken en waar mogelijk als voorwaarde aan verdere ontwikkeling te verbinden; 11. een ecologisch onderzoek naar de Oosterzijpolder en de omliggende ecologische verbindingen uit te voeren; 12. de effecten op weidevogels, foerageergebied, open landschap, waterhuishouding, verlichting, geluid en stikstofdepositie integraal te beoordelen; 13. de gevolgen voor Beschermd Bijzonder Landschap en cultuurhistorische waarden expliciet in de besluitvorming te betrekken; 14. een alternatievenonderzoek uit te voeren naar intensivering en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen en naar beschikbaarheid van alternatieve locaties; 15. een integraal verkeers- en luchtkwaliteitsonderzoek uit te voeren waarin de cumulatieve effecten van bedrijvigheid, woningbouw en infrastructuur worden meegenomen; 16. de bewoners van Plan Oost vanaf het begin en structureel bij de ontwikkeling van het gebiedsprogramma Boekelermeer te betrekken; 17. geen onomkeerbare ruimtelijke keuzes te maken zolang bovengenoemde onderzoeken niet zijn uitgevoerd en de resultaten daarvan niet openbaar en toetsbaar zijn gemaakt. 18. een “groene buffer” vormen, ter bescherming van het landschap en de natuur en de leefbaarheid van de bewoners.	Wij hopen met de antwoorden onder de subnummers 1 t/m 13 voldoende antwoord te hebben gegeven op uw verzoeken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0113	15	14. Tenslotte Wij zijn niet tegen ontwikkeling van economische bedrijvigheid als zodanig. Wij zijn echter van mening dat verdere industrialisering van Boekelermeer niet ten koste mag gaan van aantasting van de gezondheid, veiligheid en leefkwaliteit van mensen in de omgeving. De bewoners van Plan Oost hebben reeds te maken met een aanzienlijke milieubelasting door de A9 , het vliegverkeer en de bestaande bedrijvigheid. Tegen die achtergrond is het niet verantwoord om nieuwe milieubelastende functies toe te voegen zonder eerst de cumulatieve gevolgen in beeld te brengen. De provincie wil zorgen voor bevordering van een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving ; bij de ontwikkeling van Industrieterrein Boekelermeer zal hiermee rekening worden gehouden Wij vragen de provincie om de genoemde uitgangspunten om te zetten in concrete randvoorwaarden die de belangen van bewoners beschermen. Wij verzoeken u om de voorgenomen uitbreiding van Boekelermeer en de IPB-aanwijzing niet beleidsmatig te verankeren zolang niet overtuigend is aangetoond dat: •de uitbreiding noodzakelijk is; •alternatieven onvoldoende soelaas bieden; •de cumulatieve milieubelasting voor Plan Oost aanvaardbaar blijft; •de gezondheid van bewoners aantoonbaar wordt beschermd; •de natuur- en landschapswaarden niet onaanvaardbaar worden aangetast; •en concrete, toetsbare en handhaafbare beschermingsmaatregelen zijn vastgelegd. Wij verzoeken u om deze zienswijze bij de besluitvorming te betrekken en de bewoners van Plan Oost inzicht te geven in de wijze waarop de n genoemde punten in de Nota van Beantwoording worden behandeld.	Wij zijn het eens met indiener dat alvorens er besluiten tot eventuele uitbreiding woren genomen rekening moet worden gehoudenmet cumulatieve gevolgen enhet bevorderen van een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving. De uitspraken in hoofdstuk 7.4 zijn een aanzet voor gebiedsgericht beleid. De in deze visie geschetste ontwikkelrichtingen voor gebieden hebben een indicatief en strategisch karakter. De daadwerkelijke ruimtelijke en milieutechnische afwegingen, evenals de begrenzing van functies, vinden pas plaats bij de uitwerking in bijvoorbeeld een omgevingsplan of een programma.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0114	1	Inleiding - Noord-Holland staat voor een historische woningbouwopgave. De provincie zoekt ruimte voor honderdduizenden nieuwe woningen zonder het open landschap verder onder druk te zetten. Juist daarom verdient Bazaarstad in Beverwijk een prominente plaats in de definitieve Omgevingsvisie. Waar elders gezocht moet worden naar nieuwe bouwlocaties, ligt hier een unieke kans om een bestaand stedelijk gebied te transformeren tot een duurzame, bereikbare en betaalbare stadswijk. Met circa 3.500 woningen, uitstekende bereikbaarheid en een sterke economische positie binnen de IJmond kan Bazaarstad uitgroeien tot een voorbeeldproject voor de provincie. Het ontbreken van een expliciete provinciale erkenning van deze ontwikkeling staat in schril contrast met het belang dat het gebied kan hebben voor het oplossen van het woningtekort. 1. Bazaarstad sluit naadloos aan op de provinciale doelstellingen De provincie stelt dat woningbouw zoveel mogelijk binnen bestaand stedelijk gebied moet plaatsvinden. Bazaarstad is een transformatielocatie waar geen open landschap verloren gaat en waar wonen, werken en voorzieningen gecombineerd kunnen worden. 2. Een substantiële bijdrage aan de woningbouwopgave Met circa 3.500 woningen behoort Bazaarstad tot de grootste woningbouwontwikkelingen in de IJmond. Zonder dergelijke locaties wordt het moeilijk om provinciale woningbouwdoelen te realiseren. 3. Uitstekende bereikbaarheid De locatie ligt nabij station Beverwijk, de A9 en A22 en belangrijke werkgebieden. Hierdoor kunnen nieuwe bewoners wonen dicht bij werk, voorzieningen en openbaar vervoer. 4. Betaalbaarheid en doorstroming Beverwijk kent een grote vraag naar betaalbare woningen voor starters, gezinnen en senioren. Een gevarieerd programma met sociale huur, middeldure huur en betaalbare koop draagt bij aan een evenwichtige woningmarkt. 5. Economische versterking van de IJmond Nieuwe woningen versterken het draagvlak voor voorzieningen, winkels en regionale werkgelegenheid en maken de regio aantrekkelijker voor werknemers van onder meer Techport en de maakindustrie. 6. Gezonde en duurzame verstedelijking Bazaarstad biedt kansen voor klimaatadaptief bouwen, energieneutrale woningen, vergroening en duurzame mobiliteit. Daarmee kan het gebied een voorbeeld worden voor toekomstige binnenstedelijke ontwikkelingen. Verzoek aan Provinciale Staten - Wij verzoeken Provinciale Staten om Bazaarstad expliciet aan te merken als strategische woningbouwlocatie binnen de IJmond, de ontwikkeling op te nemen in de definitieve Omgevingsvisie en actief ondersteuning te bieden bij de realisatie van de benodigde infrastructuur, leefomgevingsmaatregelen en beleidsruimte.	Wij herkennen dat er in de IJmond behoefte is aan een integrale aanpak voor opgaven als woningbouw, economische versterking en een gezonde leefomgeving. Onze visie daarop is uiteen gezet in hoofdstuk 'IJmond en Houtrakpolder: stad economie en landschap' en via de NOXEX NZKG zal onze inzet verder geconcretiseerd worden. In relatie tot het Bazaarterrein geldt dat wij vanuit de in de visie geschetste argumenten betwijfelen of een toekomstbestendige, gezonde woonwijk op deze locatie gerealiseerd kan worden. De tekst wordt op basis van deze zienswijze niet aangepast.
ZW_0115	1	Bij deze willen wij graag reageren op het ontwerp van de Omgevingsvisie die u op 15 juni ter inzage hebt gelegd. Allereerst complimenten: in deze visie zijn heldere uitgangspunten en afwegingsprincipes benoemd; zeker de principes ‘zuinig omgaan met ruimte en beperkte middelen’, ‘water en bodem als ordenend principe’ en ‘omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen’, spreken ons erg aan. Er is in het visiedeel positieve aandacht voor het landelijk gebied, voor ruimtelijke kwaliteit en gebiedsidentiteit, maar tegelijkertijd worden er uitspraken gedaan die hiermee op gespannen voet staan. In hoofdstuk 6 is bij een aantal gebieden meer ingezoomd en zijn gebiedsgerichte keuzes gedaan. Ook hier zijn spanningen tussen de ruimtelijke kwaliteit en de opgestelde uitgangspunten/principes. In deze zienswijze willen wij op deze discrepanties ingaan en waar mogelijk alternatieven c.q. voorstellen aandragen.	Wij danken indiener voor de geuite complimenten

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0115	2	Oer-IJ Het Oer-IJ is een zeer bepalende kracht voor de ruimtelijke ontwikkeling en het zichtbare landschap in de gehele regio tussen Amsterdam, Haarlem, Alkmaar en Zaanstad. Restanten van rivier, kreken en estuarium zijn nog steeds in het landschap aanwezig en geven hier kwaliteit aan. Reliëf, bodem en water waren en zijn bepalende factoren in die kwaliteit en bij deze ontwikkeling. Zij vormen hiermee samenhang, zowel in de geschiedenis als voor de toekomst, in een steeds verder versnipperend en daarmee bedreigd landschap. Het is daarom essentieel de kernwaarden van het Oer-IJ te koesteren, te behouden en verder te versterken. Daarmee krijgt het Oer-IJ nog veel meer dan nu een verbindende structurele betekenis op het gebied van E1139landschap, water, landbouw, natuur en recreatie/toerisme. En daarmee voor de provincie en de gemeenschap. De Provincie geeft dit ook zelf mee aan in de Uitvoeringagenda MRA-NOVEX: “Voor het versterken van groenblauwe verbindingen en ecologie, de herkenbaarheid van het landschap en het recreatief gebruik van het Oer-IJ landschap (o.a. Wijkermeerpolder, Spaarnwoude en Houtrakpolder), is een ruimtelijk inrichtingsplan een belangrijke stap.” Dit gaat niet vanzelf maar vergt actieve regie. In de concept Omgevingsvisie krijgt het principe om water en bodem als ordenende elementen te hanteren een primaire en dominante plek. Hierbij komt het Oer-IJ nadrukkelijk in beeld. Het getijdenlandschap van het Oer-IJ kan een prachtige functie krijgen in een toekomstgericht Noord-Holland met projecten die de problematiek van belangrijke dossiers (wateropgave, klimaatadaptatie, stikstof) helpen oplossen. En daarbij ook zorgen voor een gewenst groen/blauw raamwerk waar recreatie, landbouw en natuur in samenhang bijdragen aan een toekomst- en klimaatbestendig Noord-Holland. Er zijn vele mogelijkheden om met de opgaven in de actuele ruimtelijke ordening deze regie verder tot stand te brengen. Op vele plekken kunnen de beddingen van het Oer-IJ zich tijdens de natte jaargetijden vullen met afstromend water (berging) dat gedurende de droge perioden kan dienen als bron. Zo ontstaat er een plas-dras situatie met hogere grondwaterstanden, als een paradijs voor flora en fauna waarbij ook kansrijke landbouw mogelijk is en (gepast) gerecreëerd kan worden. Wij stellen daarom voor om bij het 2e afwegingsprincipe namelijk om water en bodem als ordenend principe te hanteren het Oer-IJ estuarium als kans te benoemen en het voornemen uit te spreken voor de ontwikkeling van een samenhangend ruimtelijk plan voor het Oer-IJ	De provincie ziet het OerIJ als een kenmerkend geomorfologisch en cultuurhistorisch element en één van de dragers van landschappelijke identiteit. De kwaliteiten van de groene corridor waarin het OerIJ zich bevindt is daarom bijvoorbeeld opgenomen in figuur 38 Groen in en om de stad in de Metropoolregio Amsterdam. In de gebiedshoofdstukken over de IJmond en de Binnenduinrand wordt het OerIJ neergezet als een belangrijke richtinggevende structuur. We geven hier onder meer aan in te zetten op behoud van de voormalige stroomgeul tussen Heemskerk en Uitgeest. Gezien de breedte van de opgave en tegelijkertijd het regionale en lokale karakter van de vraagstukken rondom het OerIJ past het echter niet deze in het afwegingsprincipe 2 te benoemen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0115	3	In hoofdstuk 6 worden gebiedsgerichte keuzes gedaan voor een aantal deelgebieden. In diverse deelgebieden(Boekelermeer, IJmond en Houtrak , Binnenduinrand) wordt het Oer-IJ benoemd. Het Oer-IJ wordt echter niet als een ordenende entiteit beschouwd dat samenhang kan creëren maar versnipperd in diverse deelgebieden als kwaliteit benoemd. Bureau MORE landscape bracht in 2025 in opdracht van de MRA/Provincie Noord-Holland een studie- en adviesrapport uit over de noodzaak en mogelijkheden van een toekomst- en klimaatbestendig Oer-IJ gebied en komt onder andere tot de volgende conclusie: “De relevantie van een integrale benadering voor het Oer-IJ gebied staat niet op zichzelf, maar is exemplarisch voor de uitdagingen die veel andere gebieden met verstedelijkingsdruk en klimaatverandering kennen. De uitdagingen op het gebied van klimaatadaptatie, biodiversiteitsherstel en duurzame ruimtelijke ontwikkeling vereisen een fundamenteel andere manier van denken en handelen. Bodem en water vormen hierin niet alleen een uitdaging, maar ook een kans. Door deze systemen richtinggevend te maken in de ruimtelijke inrichting, kan een toekomstbestendig en klimaatbestendig landschap worden gecreëerd dat robuust is en in balans met het gebruik. Daarmee is niet alleen het bodem- en watersysteem, maar zijn ook de gebruiksfuncties beter bestand tegen de veranderende omstandigheden.” De Ontwerp Omgevingsvisie benoemt duidelijk de noodzaak, kansen en prioriteit van een beleid gericht op het zuinig omgaan met ruimte, het ordenend principe van ‘water en bodem sturend’ en het waarborgen en bevorderen van omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving. Dat is enorm positief. Bij die principes en/of in de gebiedsgerichte uitwerking ontbreekt echter nog een expliciet geformuleerde visie op of uitspraak over een integrale benadering van de ruimtelijke inrichting van het Oer-IJ gebied. De hiervoor geciteerde beleidsuitspraken van (mede) de Provincie en de adviezen aan de provincie zijn daar wel al duidelijker over. De inhoudelijke argumenten over de urgentie en kansen van zo een integrale aanpak worden steeds sterker. Dat schept een kans voor versterking en concretisering van de Omgevingsvisie. Wij stellen daarom voor om bij de deelgebieden in hoofdstuk 6 ook het gehele stroomgebied van het Oer-IJ (rivier- en estuariumdeel) als deelgebied te benoemen en verder uit te werken.	De omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. In een aantal gebieden stapelen opgaven zich op. Om die reden vinden we het noodzakelijk om soms gebiedsgericht duidelijker te maken welke opgaven er spelen, welke provinciale belangen ermee zijn gemoeid en in welke richting we denken. Daarmee is niet gezegd dat er geen opgaven spelen in andere gebieden in de provincie. Wij zien op dit moment echter geen aanleiding om het gehele Oer-IJgebied als één van deze gebieden te benoemen en uit te werken. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Bij eventuele nadere uitwerkingen betrekken de uitkomsten van het onderzoek OerIJ Klimaatadpatief.
ZW_0115	4	Boekelermeer (foto's in de zienswijze niet overgenomen) In het visiedeel en de gebiedsuitwerking Boekelermeer wordt ingezet om het bedrijventerrein Boekelermeer de status van IPC te geven waarbij er in zuidelijke richting ten zuiden van de Kanaalweg een zoekgebied is aangegeven waar een substantiële uitbreiding van het bedrijventerrein (ca 40ha.) gevonden moet worden. Gesteld wordt dat de uitbreiding een aansluiting op de A9 dient te krijgen in combinatie met de ontsluiting van de woningbouwlocatie De Zandzoom in Heiloo. Het zoekgebied betreft daarmee delen van de Oosterzijpolder, polder Boekelermeer en Zwartedijkspolder. Deze polders kennen grote kwaliteiten op het gebied van landschap, cultuurhistorie en natuur. Het Die loopt met diverse kreken door het gebied en loopt tot ver in het stedelijk gebied van Alkmaar; dit landschap is een essentieel onderdeel van het Oer-IJ. Naast deze kwaliteit is het gebied ook een belangrijk weidevogelkerngebied. Al deze kwaliteiten maken dat er beschermende regimes op het gebied liggen: NNN en Beschermd Landschap. Deze kwaliteiten en de economische wensen leveren in de visie tegengestelde beleidsvoornemens op: enerzijds het realiseren van een groene corridor tussen Alkmaar en Heiloo en daarbij een ecologische verbinding, anderzijds een zoekgebied voor zware bedrijvigheid. De zoeklocatie lijkt ingegeven te worden om de financiering van de aansluiting op de A9 rond te krijgen. Stichting Oer-IJ vindt dat de Kanaalweg aan de zuidzijde van de huidige bedrijventerrein de grens van industriële ontwikkeling moet blijven en dat de groene ambities wat betreft recreatie en ecologie uitgevoerd moeten worden. De uitbreiding zou o.i. in oostelijke richting gezocht moeten worden in de verstedelijkingsas Alkmaar-Heerhugowaard. Wij stellen daarom voor het zoekgebied voor de uitbreiding van de Boekelermeer te verplaatsen naar de oostzijde van het bedrijventerrein in de verstedelijkingsas Alkmaar- Heerhugowaard en de aangegeven groene ambities voor de Oosterzijpolder uit te werken en uit te voeren.	De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken. Wat betreft bereikbaarheid. Samen met onze partners zijn we verantwoordelijk voor de bereikbaarheid van de regio. De A9 aansluiting is onderdeel van een set van maatregelen om deze bereikbaarheid te regelen. wat betreft de A9 aansluiting is in 2025 geld ontvangen vanuit het RIjk die de begroting dicht. De partners in dit project werken nu aan de uitwerking en uitvoering van dit project. De financering staat dus los van een eventuele uitbreiding van de Boekelermeer. We zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0115	5	Bouwen in beschermd landschap Binnen het Beschermd Landschap is onder voorwaarden woningbouw mogelijk ook volgens deze omgevingsvisie. Zowel via de 25 woningen uitzondering als voor grotere aantallen via het maatwerktraject. GS heeft aan Provinciale Staten de belofte gedaan om achteruitgang van natuur en landschap bij uitleglocaties en “straatjes erbij” volledig en voorafgaand te compenseren, en gemeenten hierbij actief te begeleiden en te adviseren. Deze compensatie dient op een juridische harde manier in de verordening te worden verwerkt. Maar deze belofte dient ook in deze omgevingsvisie uitgesproken te worden. Willekeur, zoals nu het geval is, kan daarmee voorkomen worden. Zo wordt bijvoorbeeld in ontwikkelvisies voor Akersloot de landschappelijke compensatie als wensbeeld en onrealistisch gezien wat betreft uitvoering. Wij stellen voor om achteruitgang van natuur en landschap bij uitleglocaties en “straatjes erbij” volledig en voorafgaand te compenseren zoals GS aan Provinciale Staten toegezegd heeft en dit in deze omgevingsvisie te benoemen.	Wij koesteren onze landschappen en zoeken altijd naar een balans tussen het beschermen van waarden en ruimte bieden voor ontwikkeling. We zijn van mening dat de wijze waarop wij onze meest waardevolle landschappen beschermen en zorgdragen voor compensatie, in geval van aantasting bij noodzakelijke ontwikkelingen, hierbij passend is. Wij willen daarbij zo min mogelijk onderscheid maken in onze regels voor en binnen de 32 Beschermde Landschappen (BL). Deze landschappen zijn geselecteerd op basis van uitvoerig onderzoek en een interactief proces met stakeholders t.b.v. Kwaliteitsbeeld Noord-Holland 2050 door de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit. Ze zijn allen van hoge tot zeer hoge waarde en worden beschermd vanwege eigen specifieke kernkwaliteiten. Wel doen wij nader onderzoek naar mogelijk aanvullend beleid voor landgoederen, de scheggen van Amsterdam en molenbiotopen. Ten aanzien van het bouwen van woningen in Beschermd Landschap (BL) geldt dat maximaal 25 woningen in of aan de kern of het dorpslint toegestaan zijn, wanneer wordt voldaan aan de voorwaarden die in de omgevingsverordening zijn opgenomen (Artikel 6.59a Activiteiten in Beschermd landschap). Hierin is o.a. vastgelegd dat aantasting van habitat voor weidevogels is uitgesloten; en dat, wanneer er sprake is van aantasting van andere kernkwaliteiten, deze aantasting zoveel mogelijk moet worden beperkt, bij de planuitwerking rekening moet worden gehouden met de kernkwaliteiten, de ontwikkeling natuurinclusief moet worden gebouwd en de afname van water, groen en biodiversiteit moet worden gecompenseerd. Alleen in zeer bijzondere gevallen kan een verzoek bij GS worden ingediend om van de regels af te wijken.
ZW_0115	6	Op de afbeeldingen verstedelijking/wonen, natuur en recreatie wordt het gebied tussen Alkmaar -Zaanstad-binnenduinrand-IJmond-Westelijk havengebied en Schiphol als een open groene zone aangegeven waar allerlei groenblauwe functies een plek kunnen krijgen. Alleen in uitzonderingssituaties zal in deze openheid bebouwing plaatsvinden. De Stichting is heel verheugd met deze uitspraken: het Oer-IJ ligt grotendeels in dit benoemde gebied. Dit biedt de mogelijkheid het Oer-IJ – meer dan nu – een structurele plaats te geven. Wij willen graag met u deze ambitie aangaan en ons hiervoor inzetten en worden graag betrokken bij de verdere uitwerking van deze belangrijke groene contramal van onze verstedelijkte regio.	Bij de verdere gebiedsuitwerkingen zullen de verschillende stakeholders worden betrokken.
ZW_0116	1	Dank voor de ter inzagelegging van de Ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. De drinkwaterbedrijven in Noord-Holland - PWN, Waternet en Vitens – en de Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK) willen u allereerst complimenteren met deze visie en met de wijze waarop deze tot stand is gekomen. Om met het laatste te beginnen: De waterschappen, drinkwaterbedrijven en Rijkswaterstaat zijn vanaf het begin zeer goed betrokken in het open en professionele proces om tot deze visie te komen. Zowel ambtelijk als bestuurlijk hebben we samengewerkt om ‘water en bodem sturend’ concreter te maken in deze visie. Dat deden we onder meer door water en bodem op de kaart te zetten in het rapport ‘Ruimteclaims water en bodem Provincie Noord-Holland’. Deze integrale samenwerking op water, bodem en ruimte hopen wij in de toekomst met de provincie zowel bestuurlijk als ambtelijk voort te kunnen zetten, onder meer in de uitwerking die bij deze Omgevingsvisie hoort: in programma’s, gebiedsprocessen en het juridisch instrumentarium. In de Ontwerp-Omgevingsvisie waarderen we het dat ‘water en bodem sturend’ daadwerkelijk als ordenend principe is uitgewerkt en dat drinkwater daar integraal onderdeel van uitmaakt. Verder maakt de provincie een moedige keuze om ruimtereserveringen en zoekgebieden voor opgaven die op langere termijn spelen aan te wijzen. Zo worden lock-ins voorkomen en wentelen we deze opgaven niet af op toekomstige generaties. We zijn u erkentelijk dat ook de ruimtereserveringen en zoekgebieden voor de drinkwateropgaven een plek hebben gekregen in deze visie, dat de noodzaak van de uitbreiding van grondwaterbeschermingsgebieden in de kuststrook wordt beschreven en dat er een aandachtzone komt voor de bescherming van grote transportleidingen. We waarderen het dat in deze visie ook een concretere doorvertaling is gemaakt naar specifieke gebieden waar opgaven samen komen en integrale keuzes moeten worden gemaakt. In de visie worden eerste keuzes gemaakt en wordt soms ook aangegeven hoe deze uitgewerkt gaan worden. Dat geeft het vertrouwen dat deze Omgevingsvisie geen papieren tijger blijft. Toch hebben wij een aantal aandachtspunten waarmee de Omgevingsvisie en de uitwerking daarvan versterkt kan worden. Opmerkingen en tekstuele suggesties zijn opgenomen in de bijlage.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we nader in op de specifieke ingebrachte punten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0116	2	Integrale ruimtelijke keuzes vragen om samenwerking én regie Het maken van integrale ruimtelijke keuzes is complex en vraagt om een afweging van belangen op gebiedsniveau. Hoe ingewikkeld en taai dit is ervaren de drinkwaterbedrijven bij ons gezamenlijke project WAAG (Water Aanvoer en Aanvulling in het Gooi). Met dit project kunnen de drinkwaterbedrijven vanaf 2035 extra drinkwater maken om aan de groeiende vraag in de Metropoolregio Amsterdam te voldoen. Het innamepunt voor oppervlaktewater ligt mogelijk buiten de provincie Noord-Holland en ook de levering van drinkwater zal straks provinciegrenzen overschrijden, zoals nu ook al het geval is. Ook is mogelijk ruimte nodig voor meer leidingen, als ook een locatie voor de zuivering en productie van drinkwater. Dit vraagt om samenwerking met alle partijen in het gebied en dit vraagt ook om samenwerking tussen drie provincies. Bovenal vraagt het om regie en die ontbreekt nog steeds, alhoewel de Provincie Noord-Holland nu eerste stappen heeft gezet. Wij verzoeken de provincie om haar regierol in dergelijke gebiedsprocessen meer te pakken en daarbij ook gebruik te maken van de mogelijkheden die de Omgevingswet biedt om coördinerend bevoegd gezag te zijn voor alle ruimtelijke procedures of een projectbesluit te nemen. Dit gaat verder dan de beperkte rol die de provincie voor zichzelf in de Ontwerp-Omgevingsvisie ziet, namelijk die van 'Bevoegd gezag voor grondwateronttrekkingen (bijvoorbeeld voor drinkwater of industrie) en voor grondwaterbeschermingsgebieden'. Wij stellen, net als de waterschappen in hun zienswijze, voor dat op korte termijn een vervolgproces wordt ingericht voor de integrale uitwerking en concretisering van samenhangende ruimtelijke- en wateropgaven voor de verschillende deelgebieden binnen de provincie Noord-Holland. Breng, onder regie van de provincie, alle relevante partijen uit ruimtelijk- en waterdomein bij elkaar (zoals de provincie, gemeenten, waterschappen, drinkwaterbedrijven) om tot integrale afwegingen, keuzes, aanpak en communicatie te komen over samenhangende ruimtelijke- en wateropgaven in deelgebieden.	Wij herkennen de noodzaak en urgentie om integraal te werken en zien ook de toenemende complexiteit in initiatieven als WAAG met betrokkenheid van meerdere overheden en veel stakeholders. Vanuit die noodzaak zullen wij in de diverse gebiedsprocessen bepalen welke rol passend is voor de provincie. Dit wordt niet als zodanig opgenomen in de omgevingsvisie. Zie ook de beantwoording van ZW_0005, onderdeel 37.
ZW_0116	3	Het verbeteren van de waterkwaliteit vraagt om meer inspanningen Wij missen in de schaarse teksten over waterkwaliteit in deze visie urgentie en daadkracht. De KRW-doelen worden niet gehaald in 2027. Dat is slecht nieuws voor de natuur en ons watersysteem en dat zal ook ruimtelijke consequenties hebben. Ruimtelijke keuzes zoals woningbouw, mobiliteit, industrie, landbouw, luchtvaart en havenontwikkeling kunnen de druk op water en bodem vergroten. Ook kunnen landelijke ontwikkelingen in wet- en regelgeving er toe leiden dat de kwaliteit van drinkwaterbronnen achteruitgaat. Bijvoorbeeld het Besluit defensiegereedheid fysieke leefomgeving biedt veel vrijheden voor Defensie om te vervuilen. We verzoeken u om waterkwaliteit nadrukkelijk te verbinden met ruimtelijke keuzes, zoals ook in de OER wordt geadviseerd. Bovendien biedt de Omgevingswet mogelijkheden om in specifieke gebieden regionaal juridisch instrumentarium in te zetten om specifieke overschrijdingen in dat gebied tegen te gaan. Wij vragen u om daar in de uitwerking van deze Omgevingsvisie meer gebruik van te maken.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp - RWBP ligt in de tweede helft van 2027 ter inzage.
ZW_0116	4	In de visie wordt verder benoemd dat ook stoffen die niet KRW-genormeerd zijn, zoals microplastics, medicijnresten en PFAS, 'een aanpak verdienen'. Ook hier ontbreekt urgentie. Voor de productie van drinkwater zijn, doordat de kwaliteit van de bron achteruitgaat, steeds geavanceerdere zuiveringen nodig om deze stoffen uit het water te verwijderen. Deze zuiveringen vragen extra ruimte, extra zoetwater en extra energie. De aanpak van deze stoffen is dus niet alleen een vraagstuk voor de waterkwaliteit, maar ook voor de zoetwaterbeschikbaarheid, energie en ruimte. Aangezien deze in de Provincie Noord-Holland schaars zijn klinkt 'verdienen een aanpak' erg vrijblijvend. We verzoeken u daarom om in de Omgevingsvisie meer urgentie te geven aan de aanpak van deze stoffen en dit vraagstuk concreet te verbinden met zoetwaterbeschikbaarheid, energie en ruimte.	Het generieke beleid voor stoffen ligt bij het Rijk.We delen de zorg van niet genormeerde stoffen. De provincie gaat hier echter niet over.Ook wij hebben onze zorg geuit bij het Rijk en bijvoorbeeld gepleit voor een verbod op PFAS
ZW_0116	5	In de Ontwerp-Omgevingsvisie wordt een gezonde leefomgeving voornamelijk in het licht gezien van geur- en geluidshinder en externe veiligheid. Wij zijn van mening dat de provincie een te enge benadering kiest en vragen u om de gezonde leefomgeving ook te koppelen aan waterkwaliteit en natuur.	In ons Beleidskader Gezonde Leefomgeving definiëren wij 'gezondheid' als 'milieugerelateerde gezondheid'. Blootstelling aan schadelijke stoffen via lucht, water en bodem en hinder (door geluid, geur en (grof)stof) hebben daar invloed op. Hiermee leggen wij de focus op wat 'gezondheidsbescherming' wordt genoemd. Beleid van de provincie dat bijdraagt aan gezondheidsbevordering valt buiten dit beleidskader.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0116	6	Natuur vraagt om integrale afweging aan de voorkant bij alle ruimtelijke afwegingen Hoewel het principe 'Water en bodem sturend' terecht centraal staat, wordt natuur in de Omgevingsvisie nog te vaak als een losstaand onderdeel behandeld. Door toenemende ruimtelijke druk en klimaatuitdagingen raakt natuur nog verder in de knel en raken biodiversiteitsdoelstellingen buiten zicht. Terwijl vitale natuur de basis is van onder meer schoon (drink)water en 'nature based solutions' op breed draagvlak kunnen rekenen bij maatschappelijke vraagstukken. Daarom vragen wij om natuur direct aan de voorkant integraal mee te wegen bij alle ruimtelijke afwegingen. Dit is ook een voorwaarde om te voldoen aan de Europese wettelijke verplichtingen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW) en Natura 2000. Wij verwijzen verder naar de gezamenlijke zienswijze van Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Goois Natuurreservaat, IVN Natuureducatie en Natuur en Milieufederatie Noord-Holland.	We beamen dat natuur integraal moet worden meegenomen bij ruimtelijke afwegingen. Daarom wordt een afwegingingspeincipe natuur toegevoegd aan de Omgevingsvisie
ZW_0116	7	De onzichtbare infrastructuur in de ondergrond vraagt om meer bescherming en regie De drinkwaterbedrijven zijn sinds 2023 in gesprek met de provincie om de bescherming vast te leggen van grote watertransportleidingen die door de provincie lopen. Dit gaat om het zo vroeg mogelijk zichtbaar maken van de grote transportleidingen in ruimtelijke kaders zodat er bij ruimtelijke ontwikkelingen, planologie en planexploitatie rekening mee wordt gehouden door gemeenten en ontwikkelaars. Hiermee wordt voorkomen dat deze ondergrondse infrastructuur pas laat in het planproces wordt ontdekt als mogelijke belemmering, wat leidt tot hoge maatschappelijke kosten. We zijn positief gestemd over het feit dat de bescherming van deze leidingen nu in het beleid van de provincie wordt vastgelegd middels het benoemen van een aandachtzone. Echter: dit is niet voldoende. Wij verzoeken u om dit nu op korte termijn uit te werken en vast te leggen in bijvoorbeeld de omgevingsverordening, zoals andere provincies al eerder deden. Door in de omgevingsverordening een instructieregel voor gemeenten op te nemen worden deze geattendeerd op de aanwezigheid van de vitale waterinfrastructuur met een aandachtzone.	Wij onderschrijven het belang van het beschermen van de ondergrondse infrastructuur. De komende periode willen we onze ambitie om aandachtszones te benoemen voor vitale ondergrondse infrastructuur, zoals benoemd in de ontwerp-Omgevingsvisie, nader uitwerken. De wijze waarop deze uitwerking zal plaatsvinden staat nog open. Wij kijken hierbij ook naar een beleidsmatige uitwerking. In dit stadium kunnen we dan ook nog geen uitspraak doen over het opnemen van een instructieregel in onze omgevingsverordening.
ZW_0116	8	Ook de drinkwatervoorziening vraagt om weerbaarheid Continuïteit in de drinkwatervoorziening is cruciaal voor de volksgezondheid en de openbare orde. We hebben daarom adsorptievermogen, herstelvermogen én aanpassingsvermogen. Bij het uitgangspunt 'streven naar weerbaarheid' mist 'drinkwater'. We vragen u dit toe te voegen. In lijn daarmee valt het ons op dat de weerbaarheid van de vitale infrastructuur, zoals energie, gas, drinkwater en data niet als zodanig wordt genoemd in de paragraaf over weerbaarheid. Het gaat hierbij om de zorg deze infrastructuur in de lucht te houden in het licht van geopolitieke ontwikkelingen en klimaatverandering. Dat vraagt onder meer om robuuste netwerken die voldoende redundant zijn uitgevoerd. De drinkwaterbedrijven in Nederland streven naar strategische koppelingen tussen de verschillende drinkwaternetten. Deze dragen bij aan een hoge mate van leveringszekerheid, flexibel brongebruik, weerbaarheid en maatschappelijk rendement. Deze verbindingen zijn functioneel: ze worden aangelegd waar ze bijdragen aan het collectieve belang – bij calamiteiten, seizoensinvloeden of structurele knelpunten – en worden daadwerkelijk benut. We benaderen drinkwater niet primair vanuit regionale autonomie, maar als een collectief goed dat we bovenregionaal beheren en verdelen.	Dank voor deze suggestie, die wij verwerken.
ZW_0116	9	Schaarste vraagt om meer waterbewustzijn Water wordt net als energie een schaars goed in onze samenleving, zoals de zomer van 2026 demonstreert. Terecht stelt de provincie dat industrie en landbouw meer zelfvoorzienend zullen moeten worden ten aanzien van zoetwaterbeschikbaarheid. In de Ontwerp-Omgevingsvisie is vooral aandacht voor de verdeling van de energieschaarste in relatie tot de economie. Het in de visie genoemde uitgangspunt 'de juiste functies op de juiste plek' geldt echter ook voor watervragende industrie en bedrijven. Water is inmiddels ook een vestigingsfactor geworden. Voor de kwaliteit van het benodigde water hanteren de drinkwaterbedrijven het uitgangspunt 'het juiste water voor het juiste gebruik'. Wij verzoeken u aan beide uitgangspunten in relatie tot water meer aandacht te geven in de Omgevingsvisie en ook aan te geven hoe de provincie daarop gaat sturen.	Het afwegingsprincipe water en bodem als ordenend principe borgt op hoofdlijnen het verzoek. Wij zien geen aanleiding om dit voor drinkwater nader te specificeren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0116	10	We vinden het opvallend dat er in de visie geen aandacht wordt besteed aan bewust drinkwatergebruik door huishoudens. Bewust drinkwatergebruik is een belangrijke voorwaarde voor een duurzame en toekomstbestendige drinkwatervoorziening. In het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing wordt door rijk, provincies, gemeenten, drinkwaterbedrijven en vele andere partijen samengewerkt aan maatregelen en instrumenten voor bewust drinkwatergebruik. Wij verzoeken u om in de Omgevingsvisie aandacht te besteden aan dit thema en uitvoering van de maatregelen uit dit plan waarvoor de provincie een rol en verantwoordelijkheid heeft. Daarbij vragen wij specifiek om bij de uitwerking van waterbewust bouwen een integrale afweging te maken, waarbij naast drinkwaterbesparing ook voldoende aandacht wordt besteed aan de beheersing van gezondheidsrisico's, een doelmatige kosten-batenverhouding en milieuprestaties.	Drinkwaterbesparing en bewustwording zijn onderwerpen die verder worden uitgewerkt in het Regionaal Water en Bodem Programma.
ZW_0116	11	De duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening vraagt om een ruimere invulling van de provinciale zorgplicht De drinkwaterbedrijven waarderen de aandacht in deze Ontwerp-Omgevingsvisie voor de opgave waarvoor we met elkaar staan om ook in de toekomst genoeg en betrouwbaar drinkwater te kunnen leveren aan de inwoners en bedrijven in Noord-Holland. De drinkwaterbedrijven hebben een publieke taak om daarvoor zorg te dragen. We hebben een wettelijke leveringsplicht om schoon en veilig drinkwater te leveren aan alle huishoudens en bedrijven binnen het distributiegebied. En we hebben ook een wettelijke zorgplicht voor de uitvoering van de openbare drinkwatervoorziening binnen het distributiegebied. Maar we kunnen dat niet alleen en hebben daarbij steun en inzet van alle overheden nodig. Daarom is vastgelegd in de Drinkwaterwet dat alle overheden in hun rol als bestuursorgaan een wettelijke zorgplicht hebben voor de 'duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening'. Bovendien geldt deze duurzame veiligstelling als 'een dwingende reden van groot openbaar belang.' Dit is wettelijk geen 'mede-zorgplicht' zoals in de Ontwerp-Omgevingsvisie staat, maar een 'zorgplicht'. Wij verzoeken u dit op de juiste manier te verwoorden in de Omgevingsvisie. Zowel bij de provincie Noord-Holland als ook bij andere overheden bestaat te vaak onduidelijkheid over wat die zorgplicht inhoudt. De zorgplicht krijgt vorm en inhoud door expliciet afwegingen te maken en gemotiveerd te kiezen voor een meer of minder vergaande invulling. Die afweging kan plaatsvinden in de ruimtelijke ordening, het waterbeheer, in het milieu-, landbouw-, energie en mijnbouwbeleid en het beleid voor stoffen en producten. Ook het natuurbeleid is heel relevant voor de drinkwatervoorziening, omdat de natuur daar onder meer als zuiveringsstap en als natuurlijke buffer een belangrijke rol heeft. Robuuste en veerkrachtige natuur biedt bovendien de beste bescherming van onze drinkwaterbronnen. De provincie Noord-Holland beperkt de omschrijving van de zorgplicht in deze Ontwerp-Omgevingsvisie echter tot 'grondwatertaken (onttrekkingen en bronbescherming) en ruimtelijke taken'. Wij vinden dat dit een zeer beperkte invulling van de zorgplicht is en verzoeken u dit te heroverwegen.	Indiener geeft terecht aan dat het zorgplicht betreft en niet medezorgplicht. Dit passen wij aan. Daarnaast nemen wij de reikwijdte van de zorgplicht breder op.
ZW_0116	12	Tot slot: we zien er naar uit om in de toekomst samen verder te werken aan een toekomstbestendig Noord-Holland, onder meer door de uitwerking van deze visie in programma's, gebiedsprocessen en ander instrumentarium.	Behoeft geen beantwoording
ZW_0116	13	Sommige termen die gebruikt worden kloppen niet. Bijvoorbeeld: we winnen geen drinkwater, maar water (met uitzondering misschien van de winning van grondwater in Laren die geen verdere bewerking behoeft). Er moet dan nog veel gebeuren voordat er drinkwater uit de kraan stroomt. Gesuggereerde terminologie ter inbreng voor de gehele omgevingsvisie bijv. in een begrippenlijst: • Drinkwaterproductie: het proces om drinkwater mee te produceren • Drinkwaterkwaliteit: de kwaliteit van drinkwater zoals wettelijk vastgelegd in het Drinkwaterbesluit • Drinkwaterwinning: het type winning waarmee water uit de bodem (grondwater) of oppervlaktewater wordt gehaald ten behoeve van drinkwaterproductie • Innamepunt voor drinkwater: een locatie waar oppervlaktewater of kwelwater wordt ingenomen ten behoeve van drinkwaterproductie • Waterkwaliteit: de chemische en ecologische toestand van water vormen samen de waterkwaliteit	Dank voor deze voorstellen, we zullen de terminologie op sommige plekken wijzigen. Opmerking met betrekking tot "drinkwaterwinning". Dit woord komt 16 keer voor in de Omgevingsvisie. Strikt genomen zou er winning van water moeten staan. Dit wijzigen wij echter niet omdat winning van water ook breder geïnterpreteerd kan worden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0116	14	Pag. 26 Niet alleen de concentraties van bepaalde aangewezen stoffen vragen om aandacht, ook stoffen die niet KRW genormeerd zijn, zoals microplastics, medicijnresten en PFAS, verdienen een aanpak. 'Verdienen' klinkt veel te vrijblijvend. Voor drinkwaterproductie is dit essentieel, omdat er steeds geavanceerdere zuiveringen nodig zijn om deze stoffen uit het water te verwijderen. Deze zuiveringen vragen extra water, ruimte en energie (zie ook de onderbouwing in zienswijzebrief). Tekstsuggestie: "vragen een aanpak. Voor de productie van drinkwater zijn steeds geavanceerdere zuiveringen nodig om deze stoffen uit het water te verwijderen. Deze zuiveringen vragen extra water, ruimte en energie."	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	15	Pag 39. 4e hoofdpunt: De grondwaterbeschermingsgebieden worden aangepast en daar waar nodig vergroot om de vervuiling van drinkwaterbronnen tegen te gaan. Dit zou moeten gaan om 'het risico op vervuiling tegen te gaan'. Waarom wordt dit beperkt vervuiling? Hier zou ook verhogen van capaciteit of verplaatsen van infiltratie en/of winning onder kunnen vallen als reden tot vergroten/aanpassen.	Dank voor deze suggestie, wij hebben deze suggestie niet overgenomen.
ZW_0116	16	Pag 44 Ruimte voor waterberging, ruimte voor versterking en verbreding van keringen, ruimte voor het beschermen van (drink)waterkwaliteit en ruimte voor wateropslag. Hier is de zin iets te kort door de bocht. Het gaat om 'ruimte voor het beschermen en verbeteren van waterkwaliteit en ruimte voor drinkwaterproductie, -transport, –buffers en infiltratie'.	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	17	Pag 45 Figuur 15 kaart We zien op deze kaart niet de zoekgebieden voor Weesperkarspel en Loenderveen & koppeling Amsterdam-Noord terug zoals via GIS aangeleverd en getoond op de kaart 'Ruimteclaims drinkwater' in de Defacto onderlegger Ruimteclaims water en bodem (p. 35). Ook de extra ruimteclaim voor de uitbreiding van de bestaande vestigingen Weesperkarspel en Loenderveen ontbreekt. Dit is nodig i.v.m. de benodigde uitbreidingen van de productiecapaciteit op korte en (middel)lange termijn.	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	18	Pag 51 Beschermingszone rond huidige regionale drinkwaterleidingen Dit moet zijn: 'regionale waterleidingen'. Door de WRK-leidingen stroomt namelijk geen drinkwater, maar ruwwater.	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	19	Pag 51 Grondwaterbeschermingsgebieden Grondwaterbeschermingsgebied bij Hoorn ontbreekt.	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	20	Pag 70. Waar de provincie op inzet: Koppeling tussen robuuste en veerkrachtige natuur en bescherming van de drinkwaterbronnen ontbreekt	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	21	Pag. 70 Mede-zorgplicht: Mede-zorgplicht: wijzigen in "zorgplicht" (zie ook onderbouwing in zienswijzebrief)	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	22	Pag 70 een duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening: Wettelijke taak zuiver benoemen: dat de provincie ook wil streven naar duurzame drinkwatervoorziening is mooi, maar secundair aan de veiligstelling (zie ook pagina 144)	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	23	Pag 70 Bevoegd gezag voor grondwateronttrekkingen (bijvoorbeeld voor drinkwater of industrie) en voor grondwaterbeschermingsgebieden De provincie is ook bevoegd gezag voor natuurvergunningen en kan coördinerend bevoegd gezag zijn voor omgevingsvergunningen. Deze zijn heel relevant voor drinkwater. Verzoek om deze toe te voegen.	Dank voor de suggesties. De suggestie over het bevoegd gezag ten aanzien van natuurvergunningen kunnen wij overnemen. De suggestie over het coördinerend bevoegd gezag voor omgevingsvergunningen is optioneel maar wel zeer afhankelijk van context. deze nemen wij niet over want het is een generiek instrumentarium dat ook voor andere initiatieven ingezet kan worden.
ZW_0116	24	Pag 70 grondwaterbeschermingsgebieden: Verzoek om toe te voegen: ', waaronder waterwingebieden.'	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	25	70 -Laatste zin linkerkolom: waarom vraagt disbalans vraag-aanbod van droge periodes om beschermen van drinkwater tegen vervuiling? -Ja, het vraagt meer drinkwater, maar beschermen tegen vervuiling is ook in natte periode van belang. Herschrijven naar bv. 'beter beschermen' of 'meer beschermen'	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	26	71 -We hechten daarom groot belang aan het klimaatbestendig inrichten en functioneren van vitale en kwetsbare functies, zoals energie, drinkwater, transport, telecom en gezondheidszorg. De provincie stelt hiervoor richtinggevende kaders en randvoorwaarden op -Toevoegen dat deze richtinggevende kaders en randvoorwaarden in afstemming met de vertegenwoordigers van deze vitale functies worden opgesteld.	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0116	27	72 -De zoekgebieden voor nieuwe infiltratie- en wingebieden bevinden zich in de binnenduinrand en op de Utrechtse Heuvelrug en sluiten aan op de bestaande gebieden met dezelfde functie.-Verzoek om dit breder te benaderen, dus over de provinciegrenzen heen en vanuit Water-Bodem sturend, rekening houdend met bestaande ruimtelijke functies (zoals drinkwaterwinning en lopende ontwikkelingen op en rond de Heuvelrug). Dit vraagt een integrale samenwerking tussen provincies, waterschappen, drinkwaterbedrijven, etc.	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	28	72 -'en sluiten aan op de bestaande gebieden met dezelfde functie' -Is beperkt opgeschreven. Of een gebied geschikt is wordt niet primair bepaald door wel/niet aansluitend te zijn. Liever 'en sluiten bij voorkeur aan'	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	29	82 en 60/61 -In het Ontwerpprogramma VAWOZ (lag in juni ter inzage) staat op pag 88: 'Dit betekent dat de routes en locaties voor de verschillende voorkeursalternatieven in dit Programma VAWOZ op dit moment geen juridische borging kennen. Op grond van de Omgevingswet moeten medeoverheden wel rekening houden met nationaal beleid in hun plannen en regels.' In de Ontwerp omgevingsvisie NH wordt VAWOZ vermeld. PNH schrijft (pag 60/61): 'we zetten in op aanlandingen van wind op zee, daar waar de (toekomstige) vraag zich concentreert. Alleen als voor nationale en internationale ontwikkelingen en weerbaarheid de doorvoer van elektriciteit noodzakelijk is, zal worden onderzocht of dit door Noord-Holland gerealiseerd kan worden. Wij geven in dat geval de voorkeur aan ondergrondse diepe aanlandingen met gelijkstroomkabels' en (pag 82): 'In de MRA wordt al 2,1 GW aangeland bij Wijk aan Zee. De provincie streeft aanvullend hierop naar één extra aanlanding van 2GW bij Westpoort (op A9 Zuid), en één aanlanding van 700MW op station Velsen. Station Vijfhuizen is een alternatief voor een 700MW aanlanding mits dit uit onderzoek haalbaar en wenselijk blijkt. Met deze aanlandingen wordt voorzien in de verwachte vraag rondom het Noordzeekanaalgebied. Meer aanlandingen zijn onwenselijk zolang de vraag niet toeneemt.' De beredenering is sterk vanuit economie en met 'oog voor omgevingskwaliteit' (pag 124). Die laatste wordt niet concreet gemaakt. Is er bij deze keuze rekening gehouden met de natuur (duingebied) en de drinkwatervoorziening (boven en ondergronds in het duingebied)? Zo ja, hoe. Zo nee, waarom niet?	Het Rijk is bevoegd gezag en initiatiefnemer voor het programma VAWOZ. Binnen dit programma is onderzoek gedaan naar de impact op natuur en de drinkwatervoorziening. De resultaten hebben een belangrijke rol gespeeld in de afweging. Dit is terug te lezen in het ontwerp programma en de onderzoeksdocumenten van de IEA en planMER (Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) - (Ontwerp)programma | RVO.nl).
ZW_0116	30	89 -We werken samen met landbouworganisaties, terreinbeheerders, bedrijven en andere overheden aan maatregelen om stikstof uitstoot te verminderen en de natuur te versterken. Zo is met de landbouwsector een overeenkomst gesloten voor generieke emissiereductie. Hierin is afgesproken om toe te werken naar een programmatische aanpak stikstof en natuurherstel voor alle sectoren, gericht op structurele geborgde emissiereductie en geborgd natuurherstel om vergunningverlening (weer) mogelijk te maken.-Drinkwaterbedrijven zijn ook terreinbeherende organisaties. De provincie heeft wel een overeenkomst gesloten met de landbouwsector, maar niet met de natuursector. Graag in deze tekst aangeven hoe er afspraken worden gemaakt met de natuursector.	In de paragraaf over stikstof staan twee voorbeelden, een gesloten overeenkomst en een roadmap. Het is hierbij niet de bedoeling uitputtend te zijn en alle overeenkomsten die gesloten zijn of gesloten moeten worden te benoemen. Er zijn daarnaast ook nog veel afspraken te maken die we niet expliciet opnemen in de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is immers bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0116	31	94 -Ontwikkelrichting: De woningbouwopgave vraagt daarnaast om oplossingen voor knelpunten zoals rond stikstof, netcongestie, geluid en om ruimte voor groen, water, energie en circulaire voorzieningen. -Randvoorwaardelijk voor woningbouw in Noord Holland is ook de aansluiting van de woningen op het drinkwaternet. Dit wordt in de hele paragraaf over Wonen (paragraaf 5.13) nu niet benoemd. De drinkwaterbedrijven in Noord Holland werken momenteel hard aan het realiseren van voldoende productielocaties om tekorten in de toekomst te voorkomen. Ook in de Ontwerp Nota Ruimte van het Rijk wordt dit benoemd: "De beschikbaarheid van voldoende drinkwater en de zuiveringscapaciteit van rioolwaterzuiveringsinstallaties zijn belangrijke randvoorwaarden bij de ontwikkeling van woningbouwlocaties." We vragen u daarom drinkwater als randvoorwaarde op te nemen in deze paragraaf.	In het afwegingskader is ook het afwegingsprincipe warer en bodem als ordenend principe benoemd. Deze gelden voor alle gebieden en ontwikkelingen. We zijn terughoudend in het benoemen van water en bodem bij elk deelonderwerp.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0116	32	104 -6. De visie: Gebiedsgerichte keuzes en provinciale belangen. Kaartmateriaal in dit onderdeel van de Ontwerp-omgevingsvisie -We begrijpen dat de kaartjes in dit hoofdstuk bewust zeer schematisch zijn gemaakt, maar door de plaatsing en benaming van de drinkwateropgaven in de kaartjes roepen ze veel vragen op. Er is een prachtig rapport gemaakt ter onderbouwing van deze omgevingsvisie door Defacto (Ruimtelijke claims water en bodem in de provincie Noord-Holland) met veel beter kaartmateriaal. Verzoek om de schematische kaartjes te toetsen aan deze kaarten, zodat plaatsing en benaming van de drinkwateropgaven beter kloppen.	We hebben de kaarten nagelopen en hebben deze verbeterd. Sommige punten uit de deelkaarten van Defacto zijn te gedetailleerd om op te nemen op de synthesekaarten in de omgevingsvisie. Uiteraard blijft dit materiaal beschikbaar bij verdere uitwerking.
ZW_0116	33	123 -Ten tijde van extreme droogte komt er bij het schutten te veel zout water door de sluis. Er is dan onvoldoende water uit de rivier de Lek om het zoute water terug te duwen. Het indringend zout bedreigt de waterinname voor drinkwater langs het Amsterdam-Rijnkanaal. -Tekst graag aanpassen: 'Ten tijde van extreme droogte dringt er vanuit het Noordzeekanaal bij het schutten […] Het indringend zout is een potentiële bedreiging voor innamepunten voor drinkwater langs zowel het Amsterdam-Rijnkanaal, Lekkanaal als de Lek.'	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	34	126 -We wijzen zoekgebieden aan in de binnenduinrand van Noord- en Zuid-Kennemerland waar in de toekomst drinkwater geïnfiltreerd en gewonnen kan worden. Dat betekent dat tijdelijk binnen het zoekgebied geen onomkeerbare ontwikkelingen worden toegestaan die strijdig kunnen zijn met drinkwaterwinning. Om het gebied niet onnodig lang op slot te zetten, zal op korte termijn onderzoek plaatsvinden naar een preciezere aanduiding voor een reservering. -We worden graag nauw betrokken bij het aangekondigde onderzoek naar de preciezere aanduiding van de reservering. NB: Er is geen sprake van drinkwater infiltreren. Graag wijzigen in 'waar in de toekomst water geïnfiltreerd wordt t.b.v. de drinkwaterwinning'	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	35	127 -Het vestigen van een zoekgebied om een exacte reservering voor een toekomstige locatie voor drinkwaterwinning te verzekeren -Tekst graag wijzigen in '..om exacte reserveringen voor toekomstige locaties voor infiltratie en drinkwaterproductie te verzekeren'	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	36	128, 129 -Drinkwaterinfiltratie en drinkwaterinfiltratiegebieden -We infiltreren geen drinkwater, daarom graag wijzigen naar 'infiltratiegebieden t.b.v. de drinkwatervoorziening'	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	37	130 -In de duinen vindt sinds 1853 drinkwaterwinning plaats, wat invloed heeft gehad op de waterhuishouding in de binnenduinrand. De drinkwaterwinning in Overveen is aan het begin van deze eeuw gestopt, maar is gezien het dreigende tekort weer opnieuw in beeld voor diepte-infiltratie. PWN doet onderzoek naar heringebruikname. -Graag vervangen door: 'maar het gebied is gezien het dreigende tekort weer opnieuw in beeld voor drinkwaterproductie, dit keer door gebruik te maken van infiltratie van rivierwater, waardoor de waterbalans in evenwicht blijft. PWN doet onderzoek naar heringebruikname'. (noot: tot begin deze eeuw werd duinwater rechtstreeks gewonnen, waardoor de natuur dreigde te verdrogen, nu gaan we water infiltreren, hetgeen de waterbalans niet verstoort)	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	38	134 -Daarnaast zullen we de drinkwatertracés voorzien van een bescherming door onomkeerbare ontwikkelingen tegen te gaan. -Graag vervangen door '.. zullen we zowel de huidige als toekomstige leidingtracés t.b.v. de drinkwatervoorziening voorzien van…	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze overnemen, met dien verstande dat het gaat om de grotere leidingtracés.
ZW_0116	39	134 -Ook de uitbreiding Weesperkarspel en Loenderveen – gericht op het structureel inzetten van extra voorgezuiverd ARK-water via de Waterleidingplas – vraagt ruimte voor de uitbreiding van de plas, leidingwerk en zuivering.[..] -Deze tekst graag aanvullen: […] = Door de benodigde uitbreidingen van de productiecapaciteit op korte en (middel)lange termijn ligt er ook een extra ruimteclaim voor de uitbreiding van de bestaande vestigingen Weesperkarspel en Loenderveen. Daarnaast vraagt de beoogde uitbreiding van de koppeling tussen PWN en Waternet in Amsterdam-Noord om ruimte.	De voorgestelde ruimteclaim kan valide zijn maar past niet bij het schaalniveau waarop de omgevingsvisie uitspraken doet. Deze horen wat ons betreft eerder thuis in het omgevingsplan.
ZW_0116	40	144 -Bijlage 4: afwegingsprincipe 2. Zorgplicht om te zorgen voor een duurzame drinkwatervoorziening. -Hier wordt aangegeven dat het de wettelijke taak is van de provincie om te zorgen voor een duurzame drinkwatervoorziening. Dit klopt niet als er gekeken wordt naar de tekst uit de Drinkwaterwet (artikel 2). Hierin gaat het niet om de zorgplicht voor een duurzame drinkwatervoorziening, maar om de zorg voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. We vragen u in de Omgevingsvisie de tekst aan te houden uit de Drinkwaterwet.	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0116	41	144 -Bijlage 4: Afwegingsprincipe 2 Medezorgplicht op grond van de Drinkwaterwet, via grondwatertaken (onttrekkingen en bronbescherming) en ruimtelijke taken. -Medezorgplicht: graag wijzigen in “zorgplicht” (zie onderbouwing in zienswijzebrief) De zorgplicht van de provincie gaat verder dan haar eigen wettelijke grondwatertaken en ruimtelijke taken (zie onderbouwing in zienswijzebrief): graag aanpassen in de tekst	Dank voor deze suggestie, wij zullen deze verwerken
ZW_0116	42	145 -Provinciaal belang: Zorgdragen voor de beschikbaarheid van voldoende gezond drinkwater. -Wat opvalt is dat het ‘Zorgdragen voor de beschikbaarheid van voldoende gezond drinkwater’ in de ontwerp-Omgevingsvisie gezien wordt als taak van provinciaal belang. In tegenstelling tot de eerder genoemde ‘Zorgplicht om te zorgen voor een duurzame drinkwatervoorziening’ die wordt gezien als wettelijke taak. De Drinkwaterwet beschrijft een gedeelde zorgplicht, voor bestuursorganen en drinkwaterbedrijven. Door deze gedeelde zorgplicht zijn bestuursorganen en drinkwaterbedrijven afhankelijk van elkaar en kan de ene partij niet voldoen als de ander niet voldoet. Er zal dus nauw samengewerkt moeten worden om aan de gedeelde zorgplicht te kunnen voldoen. De gehele zorgplicht is dus een wettelijke taak en niet deels een ‘provinciaal belang’. Tevens vragen we u, ook hier, de tekst uit de Drinkwaterwet aan te houden. De huidige tekst ‘Drinkwater is een basisbehoefte. Dit is een wettelijke taak ….. voor de drinkwaterbedrijven’ klopt namelijk niet. Wat wij zien als ‘provinciaal belang’ als het gaat om de drinkwatervoorziening is de gemeente- en regio-overstijgende aard van het drinkwatersysteem. In belang van de inwoners van Noord-Holland is het aan de provincie om hier te zorgen voor ‘regionale samenhang en doorzettingskracht’. Graag zien we dit als provinciaal belang opgenomen in bijlage 4.	Dank voor deze suggestie. Het Provinciaal belang is een robuust watersysteem met als onderdeel daarin de drinkwatervoorziening die regio-overstijgend is. De suggestie over het wettelijk kader in drinkwaterwet nemen we over in bijlage 4.
ZW_0117	1	Wij hebben met belangstelling kennisgenomen van uw ontwerp-Omgevingsvisie. De ambitie om te komen tot een duurzame, toekomstbestendige en economische provincie onderschrijven wij van harte. Vanuit Noord-Holland Noord wordt op deze ontwerp-Omgevingsvisie een gezamenlijke zienswijze ingediend door de regio’s Alkmaar, Westfriesland en de Kop van Noord-Holland. Daarin wordt vanuit het perspectief van Noord-Holland Noord als samenhangende regio ingegaan op de belangrijkste regionale opgaven, kansen en ontwikkelrichting. Die zienswijze bouwt voort op de inzichten die zijn opgedaan bij de totstandkoming van het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord. Met deze zienswijze vragen de zes gemeenten in Regio Alkmaar, in aanvulling op de gezamenlijke zienswijze van Noord-Holland Noord, nadrukkelijk aandacht voor de regionale opgaven, kwaliteiten en ontwikkelkansen die bepalend zijn voor de verdere ontwikkeling van onze regio én haar bijdrage aan de provinciale ambities. Wij herkennen de uitgangspunten van het ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord in de ontwerpOmgevingsvisie. Tegelijkertijd zien wij kansen om de bijdrage van Regio Alkmaar aan de provinciale ambities op het gebied van wonen, bereikbaarheid, economie en leefomgeving nadrukkelijker zichtbaar te maken. Daarmee kan de Omgevingsvisie niet alleen richting geven aan de ontwikkeling van Noord-Holland Noord, maar ook de uitvoering van gezamenlijke provinciale en regionale opgaven versterken. Vanuit dat perspectief vragen wij aandacht voor de volgende vijf samenhangende aandachtspunten: 1. Een sterkere positionering van Regio Alkmaar als samenhangend regionaal systeem binnen de provincie; 2. Versnelling van de woningbouw en uitvoerbare randvoorwaarden; 3. Het versterken van de regionale bereikbaarheid als basis voor ontwikkelingen; 4. Voldoende ruimte voor economische ontwikkeling, innovatie en circulaire transities; 5. Een toekomstbestendig landelijk gebied, waarin landbouw, natuur, recreatie en klimaatopgaven in samenhang worden benaderd. In het vervolg van deze zienswijze lichten wij deze aandachtspunten nader toe.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan wij per onderdeel in op de zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0117	2	1. samenhangend regionaal systeem De gebiedsgerichte en samenhangende benadering van ruimtelijke opgaven in de ontwerp-Omgevingsvisie sluit goed aan bij de samenwerking tussen provincie en regio in het kader van het Ontwikkelperspectief NHN. Positief is ook dat Noord-Holland Noord en Regio Alkmaar worden erkend als een regio die een belangrijke bijdrage levert aan de provinciale en landelijke opgaven op het gebied van wonen, economie, energietransitie en leefomgeving. De Regio Alkmaar vervult daarbij een steeds belangrijkere rol als complementaire ontwikkelregio binnen de provincie, waar woningbouw, economische ontwikkeling, innovatie, voedselproductie en landschappelijke kwaliteit in samenhang kunnen worden versterkt. De strategische ligging ten opzichte van de Metropoolregio Amsterdam en de verbinding tussen wonen, werken, onderwijs, mobiliteit, voorzieningen en het landelijk gebied vormen daarbij een belangrijke kracht. Wij zien kansen om Regio Alkmaar in de Omgevingsvisie explicieter en consistenter te positioneren als één samenhangend regionaal systeem, zodat deze kwaliteiten, de onderlinge relaties tussen de opgaven en hun bijdrage aan de provinciale en nationale opgaven sterker tot uitdrukking komen. In hoofdstuk 6 (‘Gebiedsgerichte keuze en provinciale belangen') zijn de opgaven en thema's op het schaalniveau van Regio Alkmaar versnipperd en per deelopgave benaderd in vijf afzonderlijke gebiedsparagrafen. Hoewel Regio Alkmaar krachtig en sterk is, staat zij niet op zichzelf: de regio maakt deel uit van meerdere bovenregionale netwerken. Een meer integrale benadering doet daarom beter recht aan de feitelijke samenhang en betekenis van de regio. In de Alkmaarse Corridor worden ruim 20.000 woningen gerealiseerd, grotendeels binnenstedelijk en geclusterd rond de OV-knooppunten. Daarmee geeft de regio invulling aan de provinciale ambitie om verstedelijking te concentreren op goed bereikbare locaties. Het verder versterken van de regionale werkgelegenheid, de innovatieve clusters en het HBO- en beroepsonderwijscluster in Alkmaar en Dijk en Waard is daarbij essentieel. Alleen door wonen, werken, onderwijs en bereikbaarheid in samenhang te ontwikkelen, kan Regio Alkmaar haar rol als aantrekkelijke woon-, werk- en kennisregio verder uitbouwen en een substantiële bijdrage leveren aan de provinciale ambities. De verstedelijkingsopgave staat bovendien niet op zichzelf, maar hangt nauw samen met de kwaliteiten en opgaven in het omliggende landelijk gebied. De samenhang tussen stedelijke ontwikkeling, economische groei en het landschap - waaronder de kust, de binnenduinrand en de veengebieden- is bepalend voor de leefkwaliteit, aantrekkingskracht en brede welvaart van de regio. Juist deze wisselwerking vraagt om een integrale benadering op regionaal niveau.	Wij danken de gemeente voor haar zienswijze. Wij onderkennen de samenhang tussen de verschillende opgaven in de regio. In onze omgevingsvisie geven wij in de algemene hoofdstukken ook blijk van de samenhang tussen opgaven. De gebiedsparagrafen in hoofdstuk 6 (nu 7) dienen een ander doel dan een compleet of uitputtend beeld te schetsen van een regio of om het gehele grondgebied van de provincie af te dekken. Het doel van de gebiedsparagrafen is afgebakend ingegeven door de analyse dat in een gebied meerdere regionale opgaven zich opstapelen. Daarnaast zijn er in de besproken gebieden een of meerdere provinciale belangen in het geding. Deze keuze doet niks af aan onze erkenning van de bestuurlijke regio's, die in de rest van de omgevingsvisie stevig zijn neergezet en waarmee we de samenwerking sterk waarderen. Dat geldt ook voor de samenwerking die we hebben rond het opstellen van het Ontwikkelperspectief NHN. Wij zien er naar uit om de gezamenlijke koers die we daarin voor de regio Alkmaar voorzien verder uit te werken in de nog op te stellen Uitvoeringsagenda's en -programma's.
ZW_0117	2a	Wij vragen de provincie daarom om: - Regio Alkmaar explicieter te positioneren als samenhangend regionaal systeem; - De samenhang tussen de verschillende gebiedsgerichte uitwerkingen binnen Regio Alkmaar explicieter te beschrijven; - De bijdragen van Regio Alkmaar in de provinciale opgaven op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid en leefomgeving nadrukkelijker te verankeren; - De integrale, gebiedsgerichte benadering uit de samenwerking rondom het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord herkenbaar terug te laten komen en door te laten werken in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. Op deze wijze kan de Omgevingsvisie beter aansluiten bij de regionale dynamiek en ontstaat een stevige basis voor de gezamenlijke uitvoering van de provinciale, regionale en lokale ambities.	Zie de beantwoording bij ZW_0117 subnummer 2.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0117	3	2. Versnelling van de woningbouw en uitvoerbare randvoorwaarden Als centrumregio binnen Noord-Holland Noord en als complementaire ontwikkelregio ten opzichte van de Metropoolregio Amsterdam beschikt Regio Alkmaar over een sterke uitgangspositie om wonen, werken en voorzieningen in samenhang verder te ontwikkelen. Wij onderschrijven dan ook de ambitie van de provincie om de woningbouwproductie te versnellen en prioriteit te geven aan betaalbare woningen voor diverse doelgroepen. Daarbij is het van belang dat woningbouw bijdraagt aan gezonde en toekomstbestendige woonomgevingen, waarin wonen, voorzieningen, groen en bereikbaarheid in balans zijn. Voor een succesvolle uitvoering vragen ook netcongestie, energie-infrastructuur en stikstof nadrukkelijk aandacht. Op deze thema's zien wij een belangrijke rol voor de provincie als verbindende en regisserende overheid. Zonder voortgang op deze vraagstukken komt de realisatie van zowel de provinciale als nationale woningbouwambities onder druk te staan. Om de woningbouwambities daadwerkelijk te realiseren, is blijvende inzet nodig op de volgende randvoorwaarden: - Een goed functionerend mobiliteits- en infrastructuurnetwerk, met bijbehorende investeringen vanuit Rijk en provincie; - Voldoende capaciteit op het energienetwerk en tijdige uitbreiding van de energie-infrastructuur, waarbij de provincie actief samenwerkt met gemeenten en netbeheerders aan oplossingen voor netcongestie en versnelling; - Het creëren van duidelijkheid en ontwikkelruimte rondom stikstof, met een belangrijke provinciale verantwoordelijkheid om, samen met Rijk en regio, actief te sturen op oplossingen en te komen tot een voortvarende aanpak die zowel natuurherstel als ruimtelijke ontwikkeling mogelijk maakt; - Een uitvoeringsgerichte benadering waarbij procedures en onderzoekslasten proportioneel blijven en de focus ligt op realisatie.	Wij herkennen de opgave die indiener als Regio Alkmaar ziet. De provincie zet zich blijvend in op de genoemde randvoorwaarden. In de woondeal en de volkshuisvestingsprogramma's zullen wij afspraken met elkaar maken over de rol die eenieder pakt om de woningbouw te versnellen.
ZW_0117	4	Wij onderschrijven het provinciale uitgangspunt om de woningbouwopgave primair binnen bestaand stedelijk gebied en rond OV-knooppunten te realiseren, waaronder in de Alkmaarse Corridor. Daarbij vragen wij nadrukkelijk aandacht voor gemeenten en dorpen die daar geen onderdeel van uitmaken. Ook daar ligt een substantiële woningbouw- en leefbaarheidsopgave. Dat betekent dat de provinciale woningbouwstrategie niet uitsluitend vanuit de corridor- en OV-knooppuntenbenadering kan worden ingevuld, maar ook ruimte moet bieden voor dorpsgerichte ontwikkeling die bijdraagt aan de vitaliteit en het voorzieningenniveau van de verschillende dorpen en kernen. Deze ontwikkelingen dragen bij aan een evenwichtige bevolkingssamenstelling, maken het mogelijk dat jongeren, gezinnen en ouderen in hun eigen woonomgeving kunnen blijven wonen en ondersteunen het behoud van voorzieningen, verenigingen en sociale cohesie. Bovendien kunnen zij bijdragen aan een zorgvuldig afgeronde dorpsstructuur en een kwalitatieve verbinding tussen dorp en landschap. Daarmee leveren zij niet alleen een bijdrage aan de woningbouwopgave, maar ook aan de brede leefbaarheid van de regio.	Wij delen de visie om woningbouw mogelijk te maken in kernen en dorpen ten behoeve van de leefbaarheid en vitaliteit. Op dit moment heeft de provincie al als uitganspunt dat woningbouw bij kleinere kernen in het Beschermd Landschap tot 25 woningen mogelijk gemaakt kan worden. Ook meer dan 25 woningen zijn mogelijk in het Beschermd Landschap door middel van maatwerk. De mogelijkheden voor woningbouw in het Landelijk Gebied blijven bestaan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0117	5	Wij waarderen dat de Omgevingsvisie hiervoor ruimte biedt en het belang van leefbare dorpen en kernen expliciet onderkent. Om deze ambitie ook in de praktijk te kunnen realiseren, vragen wij aandacht voor een werkbare toepassing van het maatwerk binnen Beschermd Landschap (BL). Proportionele onderzoekseisen, voorspelbare procedures en voldoende afwegingsruimte zijn daarbij van groot belang. Zo kunnen kansrijke woningbouwinitiatieven die bijdragen aan de leefbaarheid van dorpen en kernen tijdig tot ontwikkeling komen. Wij vragen de provincie daarom om: - Samen met het Rijk, gemeenten en netwerkbeheerders te blijven investeren in de randvoorwaarden voor woningbouw, waaronder bereikbaarheid, energie-infrastructuur, het verminderen van netcongestie en het creëren van voldoende ontwikkelruimte binnen de stikstofopgave; - De ambitie voor voldoende en betaalbare woningbouw te ondersteunen met een uitvoeringsgerichte aanpak, gericht op versnelling van woningbouwrealisatie en het wegnemen van belemmeringen voor kansrijke projecten; - Gemeenten voldoende ruimte te bieden voor woningbouw en lokaal maatwerk in beschermd landschap voor de vitaliteit en leefbaarheid in dorpen en kernen, en daarbij te sturen op een integrale afweging van belangen, en een werkbare, proportionele en voorspelbare toepassing van beleid en procedures.	Wij delen de oproep om blijvend te investeren in de randvoorwaarden van woningbouw. In de Woondeal zullen wij hiervoor afspraken maken met elkaar en met het Rijk. Ook delen wij de oproep om voldoende betaalbare woningen te realiseren. Dit wordt verder uitgewerkt in het volkshuisvestingsprogramma. De mogelijkheden om woningbouw tot 25 woningen in BL en maatwerk voor meer dan 25 woningen in BL te realiseren zullen dit jaar geevalueerd. Graag horen we in dat proces de input van gemeenten op het al bestaande beleid rondom maatwerk.
ZW_0117	6	3. Versterken van regionale bereikbaarheid als basis voor ontwikkeling In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt, mede vanuit de urgentie van de woningbouwopgave, gekozen voor het loslaten van het principe ‘eerst bewegen, dan bouwen’. Het voorkomen van verdere vertraging van de woningbouw is ook voor Regio Alkmaar een belangrijk uitgangspunt. Bereikbaarheid vormt echter een belangrijke succesfactor voor het realiseren van de gezamenlijke ambities op het gebied van wonen, werken en leefbaarheid. Juist de versnelling van de woningbouw, in combinatie met economische groei en het behoud van leefbaarheid, vraagt om een robuust mobiliteitssysteem dat tijdig meegroeit met de ontwikkeling van de regio. Het gezamenlijk investeren in een goede regionale bereikbaarheid, zowel over de weg, maar ook over spoor en met goede OV- en fietsontsluiting is randvoorwaardelijk voor het realiseren van de opgaven in NHN. Ook de veranderende geopolitieke situatie en de groei van bijvoorbeeld de Koninklijke Marine in Den Helder benadrukken het belang van een robuust mobiliteitssysteem, juist in deze regio. In een context van schaarste vraagt dit om een eensgezinde en strategische inzet, gerichte investeringen in het bestaande netwerk en het versterken van cruciale verbindingen die bepalend zijn voor de bereikbaarheid en ontwikkelkracht van NHN. Wij vragen de provincie daarom om: - Bereikbaarheid blijvend als volwaardige randvoorwaarde te betrekken bij ruimtelijke, economische en woningbouwontwikkelingen en de samenhang tussen verstedelijking en mobiliteit expliciet te blijven borgen; - Een actieve regierol te vervullen bij de programmering, prioritering en financiering van provinciale mobiliteitsinvesteringen die bepalend zijn voor het realiseren van de woningbouwen economische opgaven; - De multimodale Ring Alkmaar/N242, de verbinding met de A9 en de verbetering van het spoorproduct te blijven beschouwen als provinciale sleutelprojecten voor de bereikbaarheid van Noord-Holland Noord; - Samen met gemeenten, regio's en het Rijk te blijven investeren in de gezamenlijke prioriteiten uit de Bereikbaarheidsvisie Noord-Holland Noord, met bijzondere aandacht voor projecten die de woningbouwontwikkeling en economische groei direct ondersteunen; - De samenhang tussen investeringen in auto-, openbaar vervoer-, fiets- en mobiliteitshubs te versterken, zodat de groei van wonen, werken en voorzieningen daadwerkelijk kan worden gefaciliteerd.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. De bereikbaarheidsvisie NHN en de regionale investeringsagenda regio Alkmaar geeft hier de juiste onderbouwing voor. Gezamenlijk agenderen we deze projecten in overleggen met het Rijk. We staan ook als provincie en gemeente samen aan de lat voor diverse projecten; we vinden het dan ook erg fijn gezamenlijk te werken aan de projecten rondom ring ALkmaar in het Programma N242/Ring Alkmaar.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0117	7	4. Ruimte voor economische ontwikkeling en innovatie Ontwikkelruimte voor een sterke regionale economie De omvangrijke woningbouwopgave in Regio Alkmaar vraagt om een evenwichtige ontwikkeling van wonen én werken. Een sterke regionale economie en voldoende ruimte voor werkgelegenheid zijn noodzakelijk om de woon-werkbalans in de regio te behouden en versterken, mobiliteitsdruk te beperken en de aantrekkingskracht van Regio Alkmaar als woon-, werk- en kennisregio verder te versterken. Door ruimte te bieden aan economische ontwikkeling en werkgelegenheid dichter bij inwoners te organiseren kunnen woon-werkafstanden worden verkort en neemt de druk op het mobiliteitssysteem af. Investeringen in de economische opgave dragen daarmee bij aan de bereikbaarheids-, leefbaarheids- en duurzaamheidsopgaven van de regio. Juist deze samenhang vraagt om een integrale benadering van ruimtelijke keuzes. Wij zetten in op een brede en toekomstbestendige economie, waarin ruimte bestaat voor zowel circulaire ontwikkeling als reguliere bedrijvigheid. Regio Alkmaar vervult een sleutelrol als stedelijke economische motor van Noord-Holland Noord en als verbindende schakel tussen de Metropoolregio Amsterdam en Noord-Holland Noord. Met een sterk MKB, een hoogwaardige maakindustrie, een krachtige toeristische sector, en een concentratie van kennis, onderwijs, zorg en zakelijke dienstverlening draagt de regio bovengemiddeld bij aan het economische verdienvermogen van Noord-Holland. De economische kracht van de regio sluit bovendien direct aan op rijksprioriteiten rond innovatie, digitalisering, energietransitie en het versterken van de concurrentiekracht van Nederland. Deze dynamiek vraagt om voldoende en passende ruimte voor ontwikkeling. Daarbij vraagt een toekomstbestendige economie niet alleen om fysieke ruimte voor bedrijven, maar ook om sterke verbindingen tussen bedrijfsleven, onderwijs en kennisinstellingen. Deze samenhang is essentieel voor innovatie, productiviteit en het aantrekken en behouden van talent.	Wij begrijpen deze redenering van indiener. Ook wij zijn voor een evenwichtige ontwikkeling van wonen en werken, en hebben dat verwoord in de alinea 'Verbeteren woon-werkbalans' in paragraaf 3.3.
ZW_0117	8	Wij waarderen dat de ontwerp-Omgevingsvisie de economische kracht van Regio Alkmaar erkent, maar wij zien kansen om de economische ontwikkelambities van de regio sterker te verbinden aan de ruimtelijke keuzes in de Omgevingsvisie. Daarbij vragen wij de provincie om de behoefte aan werklocaties niet uitsluitend te baseren op beleidsneutrale prognoses van bevolking en arbeidsmarkt, maar ook nadrukkelijk rekening te houden met de gewenste economische ontwikkeling van de regio. De combinatie van woningbouw, energietransitie, innovatie en economische groei vraagt om voldoende fysieke ontwikkelruimte om de groei van bedrijven, bedrijfsverplaatsingen, schuifruimte en nieuwvestiging te faciliteren.	Met de provinciale behoefteraming is nadrukkelijk rekening gehouden met de gewenste economische ontwikkeling van de regio zoals een goede woon-werkbalans. Wij zien dan ook geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0117	9	Boekelermeer als energie- en innovatiecluster Regio Alkmaar onderschrijft de ambitie van de provincie om de transitie naar een circulaire economie te versnellen. Om deze ambitie te realiseren is voldoende ontwikkelruimte nodig voor bedrijven, innovatie en nieuwe economische activiteiten. In dat kader neemt Boekelermeer een bijzondere positie in. De strategische betekenis van het gebied wordt momenteel nader uitgewerkt in een gezamenlijk traject van provincie, gemeenten en regionale partners gericht op het opstellen van een toekomstvisie voor Boekelermeer. Dit proces is bedoeld om een breed gedragen langetermijnperspectief te ontwikkelen voor de verdere economische ontwikkeling en de ruimtelijke positionering van het gebied binnen Noord-Holland Noord. Het gebied biedt ruimte aan een breed spectrum van bedrijvigheid en vervult (samen met andere bedrijventerrein in de regio) een belangrijke functie bij de verplaatsing, herschikking en doorgroei van bedrijven die nodig is om elders ruimte te creëren voor woningbouw, binnenstedelijke transformaties en andere ruimtelijke ontwikkelingen. Daarmee levert Boekelermeer niet alleen een bijdrage aan de economische ontwikkeling van de regio, maar ook aan het mogelijk maken van bredere maatschappelijke opgaven. 5 Daarnaast ontwikkelt het huidige energie-innovatiecluster op en rond de Boekelermeer zich steeds meer tot een campusomgeving waar bedrijven, startups, kennisinstellingen en overheden samenwerken aan vraagstukken op het gebied van energietechnologie, energie-infrastructuur, circulariteit en verduurzaming. Het gebied levert daarmee een belangrijke bijdrage aan regionale opgaven én aan nationale transities. Wij vinden het van belang dat werklocaties als Boekelermeer en Zandhorst zich kunnen ontwikkelen tot brede innovatie- en werkomgevingen, waar circulaire activiteiten samengaan met productie, kennisontwikkeling, energie-innovatie en ondernemerschap. Juist die combinatie maakt deze locaties waardevol voor zowel de provinciale circulaire ambities als het toekomstig verdienvermogen van de regio. Een duurzaam industrie- en innovatiecluster vraagt daarom om een brede invulling, waarin productie, onderzoek, hergebruik, energietransitie en circulaire ketens samenkomen. Dit zou nadrukkelijk niet primair moeten worden vertaald naar ruimte voor grootschalige opslag-, sorteer- en verwerkingsactiviteiten van grondstoffen.	Onze circulaire ambities moeten niet gezien worden als de vertaling naar het ruimte geven aan grootschalige opslag-, sorteer- en verwerkingsactiviteiten van grondstoffen. De Ruimtelijke Verkenning Circulaire Werklocaties Provincie Noord-Holland (https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Ruimtelijke%20verkenning%20circulaire%20werklocaties%20Provincie%20Noord-Holland.pdf) uitgevoerd door Ecorys en BRO, is gebruikt als onderbouwing voor de opgenomen circulaire clusters en laat ook zien dat we bij de invulling van die clusters een breder palet beschouwen. Uw visie op de verdere invulling van de Boekelermeer lijkt goed overeen te komen met de visie van de provincie om de Boekelermeer aan te wijzen als energetisch en economisch cluster. De verdere uitwerking van het gebiedsprogramma in samenwerking tussen gemeenten Heiloo en Alkmaar en in afstemming met provincie en Rijkswaterstaat zal dat gaan uitwijzen. We zien in deze zienswijze geen aanleiding op de Omgevingsvisie aan te passen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0117	10	Greenport NHN en Seed Valley Greenport Noord-Holland Noord vormt één van de belangrijkste agrifoodclusters van Nederland en levert een belangrijke bijdrage aan innovatie, voedselvoorziening, kennisontwikkeling en werkgelegenheid. De positie van Greenport NHN als samenhangend economisch ecosysteem komt in de ontwerp-Omgevingsvisie nog beperkt naar voren. Wij zien kansen om de betekenis van Greenport NHN nadrukkelijker te verbinden aan de provinciale ambities op het gebied van voedselzekerheid, innovatie, verduurzaming en economisch verdienvermogen. Als internationaal toonaangevend cluster op het gebied van plantenveredeling en zaadtechnologie vormt Seed Valley een belangrijke pijler binnen Greenport NHN. In aanvulling op de gezamenlijke zienswijze van Noord-Holland Noord vragen wij aandacht voor de ruimtelijke vertaling van dit cluster. Het plantveredelings- en zaadtechnologiecluster omvat een gebied dat zich uitstrekt van Dijk en Waard en Warmenhuizen tot Andijk, Hoorn en Enkhuizen en functioneert, in samenhang met de economische centra van Alkmaar en Schagen, als één bovenregionaal netwerk. Het betreft hierbij niet alleen bedrijven in de plantenveredeling en zaadtechnologie, maar het bredere economisch ecosysteem, inclusief toeleveranciers, logistieke en technische bedrijven en kassenbouwers. Ook werkgelegenheid, onderwijs en kennisdeling in de regio zijn nauw met deze sector verbonden. Deze Regionale Economische hoofdstructuur speelt een belangrijke rol bij het creëren van de ruimtelijke randvoorwaarden die nodig zijn om dit cluster verder te ontwikkelen. Wij zien kansen om de positionering van Seed Valley in de ontwerp-Omgevingsvisie verder te versterken. De visie legt momenteel vooral de relatie met de Westfriese Corridor, terwijl de kracht van het cluster juist ligt in de verbindingen binnen de bredere Regionale Economische Hoofdstructuur van Noord-Holland Noord. Een nadrukkelijkere verankering van deze samenhang in zowel tekst als kaartbeeld doet beter recht aan de ruimtelijke, economische en kennisrelaties die bepalend zijn voor de verdere ontwikkeling en internationale concurrentiekracht van dit cluster. Wij vragen daarom de betekenis van Greenport Noord-Holland Noord nadrukkelijker te verankeren in de Omgevingsvisie en Seed Valley als onderdeel van de Regionale Economische Hoofdstructuur van Noord-Holland Noord zowel in tekst als kaartbeeld beter tot uitdrukking te brengen, inclusief een passende weergave van het plantveredelings- en zaadtechnologiecluster.	We verdiepen de inzet op het strategisch cluster Plantenveredeling en zaadtechnologie door: 1. Voor het cluster Plantenveredeling en zaadtechnologie wordt het gebied naast West-Friesland uitgebreid met Schagen en Dijk en waard aan te wijzen 2. Voor de Plantenveredeling en Zaadtechnologie is glastuinbouw dienend en uitbreiding/vervanging voor dit doel wordt daarom aangeduid als ruimtelijke prioriteit 3. In de beschrijving van de clusters wordt toegelicht dat het gaat om het versterken van de volledige waardeketen van het plant- en zaadveredelingscluster waaronder veredeling, teelt, opkweek van plantmateriaal, zaadbehandeling en ondersteunende bedrijvigheid
ZW_0117	11	5. Het landelijk gebied als economische en ruimtelijke drager Het landelijk gebied van Regio Alkmaar vervult een belangrijke rol in de ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en economische vitaliteit van de regio. De verscheidenheid aan landschappen, het cultuurhistorisch erfgoed en de agrarische sector zijn medebepalend voor de identiteit en aantrekkelijkheid van het gebied. In aanvulling op de gezamenlijke zienswijze van Noord-Holland Noord vragen wij daarbij specifiek aandacht voor de samenloop van opgaven in het landelijk gebied van Regio Alkmaar en de gevolgen daarvan voor de leefbaarheid en ontwikkelmogelijkheden van dorpen en kernen. Daarbij zien wij kansen om de verbinding tussen landbouw, voedselproductie, onderwijs, innovatie en ruimtelijke ontwikkeling nadrukkelijker als uitgangspunt te nemen voor toekomstige ruimtelijke keuzes. Dit versterkt niet alleen de economische vitaliteit van het landelijk gebied, maar draagt ook bij aan innovatie, verduurzaming en een toekomstbestendige regio.De aantrekkelijkheid van het landschap, de kust en het cultuurhistorisch erfgoed maakt Regio Alkmaar tot een populaire bestemming voor recreatie en toerisme. Deze populariteit gaat gepaard met een toenemende recreatie- en mobiliteitsdruk, met name in de kuststrook en binnenduinrand. De combinatie van bevolkingsgroei, toeristische aantrekkingskracht en een toenemende behoefte aan recreatie zorgt voor een groeiende druk op natuur- en recreatiegebieden. Dit vergroot het belang van investeringen in de infrastructuur, een evenwichtige spreiding van bezoekersstromen en een zorgvuldige balans tussen recreatie, natuur, landbouw en leefbaarheid zoals uiteengezet in de Visie Toerisme en Recreatie Regio Alkmaar 2025-2035. Wij vragen de provincie daarom om in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie een duidelijk toekomstperspectief te bieden voor de agrarische sector, met ruimte voor innovatie, verduurzaming en bedrijfsontwikkeling. Daarnaast vragen wij de samenhang tussen landschap, agrarische functies, natuur, water en verstedelijking sterker te verankeren in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie	Wij herkennen de wens om het beleid voor toekomstigbestendig landbouwsysteem met ruimte voor innovatie, verduurzaming en bedrijfsontwikkeling verder uit te werken. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere een programma landbouw dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0117	12	Wij onderschrijven de ambitie in de ontwerp-Omgevingsvisie om een groenblauw raamwerk te ontwikkelen en de bestaande natuur- en recreatiegebieden te versterken. Wij werken graag met de provincie samen om natuur-, recreatie-,en landbouwgebieden beter met elkaar te verbinden en het recreatieve aanbod verder te verbreden. Daarmee neemt de druk op kwetsbare gebieden af en behouden we de kwaliteit van het landschap en de leefomgeving, en wordt het gebied beter voorbereid op de ontwikkelingen vanuit economie,energie, klimaatadaptatie en bevolkingsgroei. Wij vragen de provincie bij de verdere uitwerking van het groenblauwe netwerk nadrukkelijk aandacht te besteden aan een evenwichtige spreiding van recreatiedruk en een goede balans tussen recreatie, natuur, landbouw en leefbaarheid. Daarnaast vragen wij de provincie bij nieuwe ruimtelijke reserveringen en beschermingsregimes oog te houden voor de leefbaarheid, vitaliteit en ontwikkelmogelijkheden van dorpen en kernen in het landelijk gebied.	Wij onderschrijven de ambitie om een groenblauw raamwerk te ontwikkelen, de bestaande natuur- en recreatiegebieden te versterken en natuur-, recreatie- en landbouwgebieden beter met elkaar te verbinden. Ook delen wij het belang van een breder recreatief aanbod. Dit kan bijdragen aan een evenwichtiger spreiding van recreatiedruk, het behoud van de kwaliteit van landschap en leefomgeving en een toekomstbestendig gebied. Bij de verdere uitwerking van het groenblauwe netwerk nemen wij de aandachtspunten mee. Daarbij hebben wij nadrukkelijk oog voor een goede balans tussen recreatie, natuur, landbouw en leefbaarheid. Wij werken graag samen met de Regio Alkmaar en de betrokken gemeenten aan de verdere uitwerking van deze opgaven. Wij zullen daarbij een afweging maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord.
ZW_0117	13	Wij vragen de provincie om de binnenduinrand expliciet te positioneren als integraal ontwikkelgebied, waar natuur, recreatie, landbouw, waterbeheer, drinkwaterwinning, klimaatadaptatie en ruimtelijke ontwikkeling, waaronder woningbouw, in samenhang worden benaderd. De ontwerp-Omgevingsvisie biedt een goede basis voor een integrale benadering van gebieden waar meerdere ruimtelijke opgaven samenkomen. Voor Regio Alkmaar geldt dit in het bijzonder voor de binnenduinrand, waar vraagstukken op het gebied van natuur, recreatie, landbouw, waterbeheer, drinkwaterwinning, klimaatadaptatie en verstedelijking elkaar raken. Het aantal ruimtelijke claims en beschermingsregimes neemt toe. Opgaven op het gebied van natuur, drinkwaterwinning, recreatie, waterbeheer en klimaatadaptatie leggen daarmee een toenemend ruimtebeslag op het gebied en beperken de ontwikkelmogelijkheden voor bestaande functies, dorpen en kernen. Dit vraagt om een integrale benadering waarin niet alleen bescherming, reserveringen en transitieopgaven centraal staan, maar ook ruimte blijft bestaan voor leefbaarheid, economische vitaliteit en betekenisvolle ontwikkelingen in dorpen en kernen. Naarmate meer ruimtelijke claims op het gebied landen, wordt het belangrijker dat de effecten daarvan in samenhang worden beschouwd en dat een evenwichtige balans wordt gevonden tussen bescherming en ontwikkelmogelijkheden. Juist in de binnenduinrand kan de Omgevingsvisie laten zien hoe die integrale afweging in de praktijk vorm krijgt.	Wij onderschrijven de oproep voor een integrale benadering van ontwikkelingen in de binnenduinrand. Daarbij vraagt indiener ook aandacht voor leefbaarheid, economische vitaliteit en betekenisvolle ontwikkelingen in dorpen en kernen. In de Omgevingsvisie hebben wij de urgente en actuele belangen in de binnenduinrand opgenomen. De visie geeft op hoofdlijnen richting aan de ontwikkeling van het gebied en bevat geen directe regels voor concrete bouw- en ontwikkelplannen. Gemeenten hebben een belangrijke rol in de integraliteit van planvorming. Het is belangrijk om bij de integrale benadering voldoende rekening wordt gehouden met de andere opgaven in het gebied, zodat er voldoende ruimte blijft bestaan voor de grote opgaven zoals bijvoorbeeld de drinkwaterwinning.
ZW_0117	14	Tot slot Deze ontwerp-Omgevingsvisie vormt een belangrijke stap richting de toekomst van Noord-Holland. Wij waarderen de sterke betrokkenheid van de provincie bij de ontwikkeling van Noord-Holland Noord en de Regio Alkmaar en de goede samenwerking van de afgelopen jaren. Met de voorgestelde aanscherpingen zien wij kansen om de bijdrage van Regio Alkmaar aan de provinciale opgaven nog beter te verankeren in de Omgevingsvisie. Wij kijken uit naar de verdere samenwerking bij de realisatie van onze gezamenlijke ambities voor een sterk, bereikbaar en toekomstbestendig NoordHolland.	Slotwoord, behoeft geen antwoord.
ZW_0117		Daarnaast vragen wij de provincie strategische werklocaties en zoekgebieden voor toekomstige economische ontwikkeling explicieter zichtbaar te maken, zodat economische groei, energietransitie, circulaire ontwikkeling en woningbouw in samenhang kunnen worden afgewogen;	In eerste instantie is het aan gemeenten om gezamenlijk via de verplichte regionale afspraken en binnen de provinciale kaders tot voorstellen te komen waar zij nieuwe werklocaties willen ontwikkelen en hoe deze nader ingevuld worden én hoe bestaande werklocaties beter benut en toekomstbestendiger ingericht worden. Wij zien dan ook geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen
ZW_0118	1	1. Het is van groot belang dat de Noord-Hollandse stranden voor iedereen toegankelijk blijven en het speciale karakter van de stranden behouden blijft. Derhalve dient er een absolute stop te komen voor bouwen op de stranden. 2. De duinen vormen een uniek landschap en zijn uiterst belangrijk voor bescherming tegen de zee, voor de drinkwatervoorziening en de recreatie. Ook hier dient een absolute bouwstop te gelden.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Afspraken over bouwen op het strand zijn onderdeel van het Kustpact en vertaald naar een strandzonering. Deze zonering is vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening.
ZW_0118	2	3. De Bovenkerkerpolder (ten zuiden van Amstelveen) is een uit cultuurhistorisch oogpunt zeer belangrijk gebied. Deze polder is ook een van de weinige open gebieden in Noord-Holland ten zuiden van Amsterdam. Deze polder dient ook open te blijven. Dus geen bebouwing of aanleg van recreatieparken.	Wij hebben kennis genomen van de zienswijze.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0118	3	4. De toenemende bevolking vormt een grote uitdaging. Er is nu al een groot ruimtegebrek, het is bijna onmogelijk om voor huisvesting te zorgen, het verkeer loopt vast, er is onvoldoende capaciteit op het stroomnet en er dreigt een watertekort. Daarom dient de provincie Noord-Holland er actief aan bij te dragen dat de toestroom van migranten afgeremd gaat worden. Dus geen nieuwe bedrijven en instellingen toelaten die veel arbeidsmigranten aannemen. Duidelijk laten blijken aan de regering in Den Haag en de Europese Unie dat er in Noord-Holland geen plaats is voor asielzoekerscentra en dat het niet lukt om statushouders op een verantwoorde wijze te huisvesten.	Wij richten ons in de Omgevingsvisie op een zorgvuldige ruimtelijke inrichting en op het versterken van de randvoorwaarden die nodig zijn voor wonen, werken en voorzieningen. Vanwege de toenemende arbeidsmarktkrapte en vergrijzing zet de provincie in op economische activiteiten met een hogere arbeidsproductiviteit. Dit betekent slimmer, efficiënter en innovatiever produceren. Bij nieuwe vestigingen en uitbreidingen kan de provincie beoordelen of een ontwikkeling past bij de regionale economie, beschikbare ruimte, energie-infrastructuur, bereikbaarheid en aanwezige kennis en vaardigheden. De provincie stimuleert daarmee bedrijvigheid die bijdraagt aan innovatie, productiviteitsgroei en brede welvaart. Wanneer bedrijven werknemers van buiten de regio aantrekken, is passende huisvesting van belang. De provincie heeft hiervoor de regels voor huisvesting van arbeidsmigranten in de Omgevingsverordening aangescherpt. Voor de opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders voert de provincie haar wettelijke taken uit. De provincie werkt daarbij samen met gemeenten, het Rijk en andere betrokken partijen aan een zorgvuldige uitvoering van de Spreidingswet en aan passende huisvesting.
ZW_0119	1	Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van uw ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. Wij waarderen de integrale benadering die u kiest voor de grote ruimtelijke opgaven van de komende decennia en herkennen veel van de uitdagingen die ook in Flevoland spelen. Onze provincies zijn nauw verbonden: we delen belangrijke watersystemen, economische relaties, mobiliteitsnetwerken en woningmarkten. Vanuit die goede samenwerking werken wij graag samen aan een leefbaar gebied, nu en in de toekomst. Vanuit die gedachte geven wij enkele aandachtspunten mee om de visie verder te versterken.	Wij dankin indiener voor de zienswijze en de uitgeproken waardering.
ZW_0119	2	Keuzes op het gebied van water en bodem Wij onderschrijven het uitgangspunt van Noord-Holland om water en bodem een meer sturende rol te geven bij ruimtelijke keuzes. Dit sluit goed aan bij de Flevolandse benadering in de ontwerp Omgevingsvisie Flevoland 2050, Blik op de toekomst.1 De toenemende druk op zoetwaterbeschikbaarheid, drinkwaterwinning en klimaatadaptatie vraagt om blijvende interprovinciale afstemming en een gezamenlijke langetermijnstrategie. Wij waarderen dat de visie potentiële zoekgebieden voor drinkwaterwinlocaties, natuur- en waterverbindingen en oeverprojecten benoemt. Wel verzoeken wij de status en betekenis van provinciegrensoverschrijdende kaartbeelden expliciet toe te lichten en enkele onjuistheden in terminologie en kaartmateriaal te corrigeren, zoals toegelicht in de bijlage.	De indiener vraagt terecht om het verwijderen van een aantal duidingen op Flevolands grondgebied op de kaarten 13 en 15.
ZW_0119	3	IJsselmeer en Markermeer Wij vragen bijzondere aandacht voor het Ijsselmeer en Markermeer als strategische zoetwaterbron voor Nederland. Wij werken in dit kader met een groot aantal partijen goed samen in diverse samenwerkingsverbanden. Wij zien kansen om gezamenlijk invulling te geven aan de verkenning van een mogelijke overstroombare waterkering in het Markermeer, IJsselmeer en de Randmeren. Wij verwachten dat een overstroombare waterkering een positief effect heeft op de zoetwaterbeschikbaarheid, waterveiligheid en natuurontwikkeling. De verkenning moet de kansen en obstakels hiervan inzichtelijk maken. Wij gaan graag met u in gesprek om nader invulling te geven aan een gezamenlijke verkenning en te onderzoeken hoe we dit samen verder kunnen brengen in de relevante samenwerkingsverbanden.	We hebben ambtelijk kennisgenomen van het idee van de provincie Flevoland voor overstroombare kering in het Markermeer. We bespreken deze graag in breder verband onder de vlag van de samenwerking in het IJsselmeergebied. er zijn voor het IJsselmeergebied voor de lange termijn een veelheid van interessante ideeën die we graag als verschillende mogelijkheden bespreken. Graag zouden we daar dan ook de onderbouwing bespreken hoe de overstroombare kering in het Markermeer bijdragt aan de zoetwaterbeschikbaarheid, waterveiligheid natuurwaarden.
ZW_0119	4	Samenwerken aan (boven)regionale ontwikkeling Provincie Noord-Holland en provincie Flevoland werken intensief samen aan opgaven op het gebied van ruimte, economie en mobiliteit. Wij vinden het belangrijk dat deze samenwerking en de bestaande bestuurlijke afspraken herkenbaar terugkomen in de omgevingsvisie van Noord-Holland.	Wij zien onze omgevingsvisie als een document waarin onze langetermijnambities en -doelen worden beschreven. Bestuurlijke afspraken worden daarbij impliciet betrokken.
ZW_0119	5	Integrale regionale ontwikkeling Wij waarderen de integrale benadering van de grote ruimtelijke opgaven en zien kansen om de samenhang tussen verstedelijking, economie en mobiliteit explicieter te verankeren. Wij zien in de ontwerp-Omgevingsvisie een aandachtspunt in de relatie tussen het vierde afwegingsprincipe 'Sturen vanuit netwerken' en enkele passages over het realiseren van woningbouw. Wij begrijpen de urgentie van woningbouw en de beperkingen bij uitbreiding van mobiliteitsnetwerken op de korte termijn. Tegelijkertijd benadrukken wij op de langere termijn de gezamenlijke verantwoordelijkheid en het belang van een integrale benadering van wonen, mobiliteit en economie. Wij geven daarom in overweging om in de omgevingsvisie duidelijker tot uitdrukking te brengen dat woningbouwlocaties, netwerkontwikkeling en economische opgaven in onderlinge samenhang worden beschouwd en afgewogen.	Wij zijn het ermee eens om woningbouw(locaties), ontwikkeling van netwerken (op het gebied van mobiliteit, energie en water) en economische opgaven in onderlinge samenhang te beschouwen en af te wegen. Naar onze mening is dat in de omgevingsvisie voldoende verwoord.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0119	6	Wij vragen daarnaast aandacht voor de rol van mobiliteit binnen het vijfde afwegingsprincipe voor een toekomstbestendige economie. Denk daarbij aan de bereikbaarheid van human capital en aan logistieke vervoersstromen.	Bedankt voor uw reactie, dit vinden wij ook belangrijk. Bereikbaarheid is verbonden aan allerlei thema's, van verstedelijking tot recreatie. We zien dan ook een duidelijke verbinding tussen economie en mobiliteit. Zowel voor goederen als voor medewerkers van de bedrijven.
ZW_0119	7	Positie Almere en Lelystad U legt op meerdere plekken in de ontwerp-Omgevingsvisie relaties tussen steden en regio's in Noord-Holland en Flevoland. De provincie Flevoland onderscheidt leefregio's1 waarin wonen, werken, voorzieningen en bereikbaarheid zich in samenhang ontwikkelen. Wij beschouwen Almere nadrukkelijk in relatie tot zowel de Metropoolregio Utrecht als de Metropoolregio Amsterdam, waaronder de Gooi- en Vechtstreek. Daarnaast positioneren wij Lelystad op het snijvlak van meerdere leefregio's, waaronder de Metropoolregio Amsterdam. De positionering van Almere in uw ontwerp-Omgevingsvisie roept bij ons enkele vragen op. Almere wordt aangeduid als regiokern, terwijl onduidelijk is op basis van welke criteria deze kwalificatie is toegekend. Gezien de omvang van de stad, de verwachte verdere groei en ontwikkelingen zoals Almere Pampus, verzoeken wij u de gekozen positionering nader toe te lichten en te bezien of de huidige kwalificatie van Almere voldoende recht doet aan de actuele en toekomstige betekenis van de stad.	Wij herkennen de redenering over leefregio's en dat kernen onderdeel kunnen uitmaken van meerdere leefregio's. Almere maakt weliswaar onderdeel uit van Metropoolregio Amsterdam, maar ligt daarmee nog niet in onze provincie. Almere is abusievelijk als regiokern op de kaart Kernen in hun kracht (figuur 20) aangeduid; de aanduiding wordt verwijderd.
ZW_0119	8	Daarnaast vragen wij aandacht voor de samenhang tussen regio Amsterdam, Almere en Lelystad. Waar de relatie tussen Amsterdam en Almere nadrukkelijker is opgenomen, missen wij een beschouwing op de rol van Lelystad binnen dit netwerk. Ook zou de relatie tussen Almere en de Gooi- en Vechtstreek nadrukkelijker kunnen worden geduid. Juist vanuit de groeiende functionele en ruimtelijke verwevenheid tussen Noord-Holland en Flevoland zien wij meerwaarde in een explicietere beschrijving van deze gebieden als onderdelen van samenhangende stedelijke systemen.	We beogen met onze omgevingsvisie geen compleet of uitputtend beeld te schetsen van alle samenhangen en relaties met gebieden buiten provincie Noord-Holland. Dat neemt niet weg dat wij de groeiende ruimtelijk-functionele verwevenheid tussen beide provincie zeker onderkennen. In de passage over de Schipholregio hebben we opgenomen "Daarbij betrekken we ook de bovenregionale relaties met Flevoland, waaronder de corridor Schiphol–Amsterdam–Almere–Lelystad en, voor zover relevant, ontwikkelingen rond Lelystad Airport."
ZW_0119	9	IJmeerverbinding In onze ontwerp-Omgevingsvisie hebben wij aangegeven dat wij ons samen met onze partners inzetten voor een bereikbare, leefbare en toekomstbestendige regio. Voor een samenhangende en toekomstbestendige ontwikkeling van de regio achten wij de IJmeerverbinding van cruciaal belang. De IJmeerverbinding versterkt de ruimtelijke en economische samenhang tussen Noord-Holland en Flevoland, ondersteunt de gezamenlijke woningbouw- en verstedelijkingsopgaven in onder andere de Metropoolregio Amsterdam en draagt bij aan een toekomstbestendig mobiliteitssysteem voor de regio. Wij missen deze verbinding volledig in de ontwerp-Omgevingsvisie van Noord-Holland, zowel als onderdeel van de bovenregionale mobiliteitsstructuur als van de gezamenlijke ruimtelijke opgave. Wij vragen u om deze gezamenlijke ambitie in de Omgevingsvisie en op de bijbehorende kaarten op te nemen.	We gaan kijken hoe we beter de verbinding kunnen leggen met onze omliggende provincies en het gezamenlijke mobiliteitsysteem wat we vanuit de MRA nastreven. Wij hebben op de kaart de IJmeerverbinding als indicatief opgenomen (vergelijkbaar met de aanduiding in de Omgevingsvisie NH2050 uit 2018). De omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen de huidige en toekomstige inrichting van de Provincie Noord-Holland. Hier werken we samen met de provincie Flevoland en andere partners elke dag aan. We onderschrijven ook de verbondenheid tussen wonen, werken en voorzieningen.
ZW_0119	10	Oeververbindingen Ook onderstrepen wij het gezamenlijk belang van de bestaande oeververbindingen, zoals de Markerwaarddijk, Hollandse Brug en Stichtse Brug. De verbindingen dragen bij aan de dagelijkse verwevenheid van arbeidsmarkten, woongebieden en voorzieningen in Noord-Holland en Flevoland. Gezamenlijke inzet blijft hierop nodig om ook de multimodale bereikbaarheid over de SAAL-corridor, de logistieke corridor Alkmaar - Lelystad - Zwolle en de A27-corridor te borgen. Wij zien deze verbindingen daarom graag explicieter terug in kaart en tekst.	We gaan kijken hoe we beter de verbinding kunnen leggen met onze omliggende provincies en het gezamenlijke mobiliteitsysteem wat we vanuit de MRA nastreven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0119	11	De relatie tussen Schiphol Airport en Lelystad Airport In de ontwerp-Omgevingsvisie is Schiphol benoemd als een belangrijke economische en mobiliteitsfunctie voor de regio. Daarbij zien wij kansen om de relatie met Lelystad Airport, als tweede luchthaven in de MRA, en de onderlinge samenhang tussen beide luchthavens duidelijker te positioneren. In onze ontwerp-Omgevingsvisie zien wij de ingezette lijn voor Lelystad Airport als een ontwikkeling met betekenis voor het bredere regionale mobiliteits- en economische systeem, passend bij de ontwikkeling van Schiphol. Met goede verbindingen tussen Schiphol en Lelystad Airport, onder meer door de voltooiing van OV-SAAL, wordt de samenhang tussen beide luchthavens versterkt. Deze koppeling biedt economische centra binnen de Schiphol-AmsterdamLelystad/Gooi-corridor kansen om het stedelijk netwerk, innovatieve hubs en economische ecosystemen in Noord-Holland en Flevoland verder te ontwikkelen.	Wij herkennen het belang van de ruimtelijke, economische en mobiliteitsrelaties tussen Noord-Holland en Flevoland en in het bijzonder van de corridor Schiphol–Amsterdam–Almere–Lelystad. De ontwikkeling van de Schipholregio staat niet op zichzelf en moet ook worden bezien in relatie tot ontwikkelingen in de bredere metropoolregio en aangrenzende provincies. De toekomstige rol van Lelystad Airport is daarbij relevant, maar nog onderwerp van rijksbesluitvorming. Het Rijk bereidt de mogelijkheid voor om Lelystad Airport vanaf oktober 2027 voor 10.000 commerciële vluchten per jaar te gebruiken. Daarvoor zijn onder meer aanpassing van het luchthavenbesluit en een natuurvergunning nodig. De Omgevingsvisie loopt niet op deze besluitvorming vooruit en positioneert Lelystad Airport daarom niet als een reeds vaststaande tweede luchthaven naast Schiphol. Wel onderschrijven wij dat de verbindingen tussen Noord-Holland en Flevoland onderdeel zijn van het bredere mobiliteits- en economische systeem. De spoorcorridor Schiphol–Amsterdam–Almere–Lelystad wordt binnen het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer verder versterkt. Naar aanleiding van de zienswijze is in hoofdstuk 6.10 verduidelijkt dat bij de gebiedsgerichte uitwerking van Schiphol ook de bovenregionale relaties met Flevoland en de ontwikkelingen rond Lelystad Airport worden betrokken voor zover deze van betekenis zijn voor mobiliteit, economie en leefomgevingskwaliteit in Noord-Holland.
ZW_0119	12	Tot slot Wij constateren dat de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland op veel punten aansluit bij de koers die Flevoland kiest richting 2050. Met de genoemde aandachtspunten kan de visie de gezamenlijke opgaven op het gebied van water, verstedelijking, economie en mobiliteit nog beter ondersteunen. Wij zetten onze goede samenwerking graag voort en lichten deze zienswijze desgewenst graag nader toe.	[Slotwoord, behoeft geen reactie]
ZW_0120	1	Erken Zaanstreek-Waterland als sleutelregio voor de verstedelijkingsopgave in de noordelijke Randstad en maak een duidelijke, gebiedsgerichte keuze voor het versterken van de woon-werkbalans en een toekomstbestendig landschap. Ondersteun deze ontwikkelingmetgerichte provinciale investeringen in werkgelegenheid, bereikbaarheid en energie, met leefbaarheid en een gezonde en veilige leefomgeving als randvoorwaarden. Onze belangrijkste opmerking betreft de samenhang tussen de opgaven wonen, werken, mobiliteit en groenblauw voor onze regio. De Omgevingsvisie maakt op provinciaal niveau diverse principiële keuzes voor zuinig ruimtegebruik, zoals water en bodem sturend en het versnellen van woningbouw, ook zonder een voorafgaande mobiliteitsoplossing. Voor onze regio ontbreekt echter een evenwichtige, op de toekomst gerichte keuze. In de voorliggende Omgevingsvisie wordt Zaanstreek-Waterland overwegend benaderd vanuit een groenblauw perspectief: landschap, waaronder UNESCO-werelderfgoed en veenweide, water en recreatie. Noord-Holland kent een grote variatie aan landschappen. Het landschap van Zaanstreek-Waterland is bij uitstek kenmerkend voor het voormalige Graafschap Holland. Niet voor niets hebben wij onze propositie voor de MRA-verstedelijkingsstrategie de ondertitel "Hollandser dan Hollands" meegegeven. Het blijft belangrijk om dit waardevolle landschap te koesteren, zoals ook terecht in de Omgevingsvisie wordt aangegeven. Wij staan positief tegenover deze benadering in de Omgevingsvisie, echter verdient dat een eigen ontwikkelperspectief inclusief verdienmodel waar onze regio op kan bouwen. Voor wonen en werken ontbreekt nog een soortgelijke scherpte. De woon-werkbalans staat hier al flink onder druk en vraagt dus om inzet op het versterken van de werkfunctie in onze regio, op de multimodale bereikbaarheidsopgave en de leefbaarheidsopgave in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal. Impliciet ligt er met de woningbouwopgave van de MRA en de inzet op verdichting al een keuze. Zaanstreek-Waterland draagt fors bij aan deze woningbouwopgave. De potentie voor economie en werken is in de Omgevingsvisie onderbelicht, terwijl uit eerdere (mede) provinciale onderzoeken en agenda's blijkt dat de regio Zaanstreek-Waterland is aangewezen als ontwikkellocatie voor werkgelegenheid (o.a. Ruimtelijke verkenning circulaire werklocaties in de Provincie Noord-Holland, november 2024 en de Actieagenda Versterken innovatie- en concurrentiekracht in de MRA, Voorjaar 2025). Wij stellen daarom voor om een duidelijke, samenhangende keuze te maken voor het verbeteren van de woon-werkbalans in onze regio. Dit vraagt van de provincie om Zaanstreek-Waterland in de Omgevingsvisie te erkennen als complementaire economische regio binnen de MRA, voldoende ruimte te bieden voor bedrijven en te investeren in de randvoorwaarden die nodig zijn om de verstedelijkingsopgave waar te maken: bereikbaarheid, energievoorziening, leefbaarheid en een gezonde en veilige leefomgeving. Daarbij zijn multimodale oplossingen noodzakelijk om de knelpunten in de regionale bereikbaarheid ten noorden van het Noordzeekanaal aan te pakken.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Overigens zijn wij het met indiener eens dat in de MRA-deelregio belangrijke opgaven spelen op het gebied van onder meer wonen, werken en bereikbaarheid. De gebiedsparagrafen dienen echter een ander doel dan een compleet of uitputtend beeld te schetsen van een (deel)regio. Het doel van de gebiedsparagrafen is afgebakend ingegeven door de analyse dat in een gebied meerdere regionale opgaven zich opstapelen. Daarnaast moeten er een of meerdere provinciale belangen in het geding zijn.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0120	2	Wonen Bouwvoldoendeflexibiliteit in om verschuivingen in vraag en aanbod op te kunnen vangen. We constateren dat de Omgevingsvisie focus legt op de wooncrisis. We vragen ons daarbij af of voldoende in beeld is welk soort woningen waar nodig is en voor wie. De behoefte van mensen is niet noodzakelijk gelijk aan wat op dit moment wordt gepland en dit kan ook verschuiven met de conjunctuur en toekomstige bevolkingsontwikkelingen. Wij vragen de provincie om in de uitwerking voldoende flexibiliteit in te bouwen om op deze verschuivingen te kunnen reageren. Geefgemeenten eigen afwegingsruimte om te bouwen in kleine kernen. Een specifiek knelpunt in onze regio is leefbaarheid en toekomstbestendigheid van de kleinere kernen. De Omgevingsvisie regelt hier op dit moment niets voor. Wij vragen om gemeenten meer eigen afwegingsruimte te geven om in deze kernen woningen en werklocaties te kunnen ontwikkelen. Dit sluit aan op uw sturingsfilosofie "lokaal wat kan, provinciaal wat moet". Geef gemeenten ook meer eigen afwegingsruimte om de door u gewenste goede balans te houden tussen ruimte geven aan ontwikkelingen en behoud van waardevolle landschappen. Dit draagt direct bij aan het in stand houden van voorzieningen en daarmee aan de leefbaarheid en vitaliteit van onze (lint)dorpen.	Wij hebben als provincie in de Omgevingsvisie zelf geen locaties bepaald of aangewezen, maar de beoogde bouwlocaties van gemeenten en die van de Nota Ruimte overgenomen (figuur 10). Dit zijn de grootschalige woningbouwlocaties die wij nodig achten om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Deze lijst is niet volledig (kleinere bouwlocaties zijn niet opgenomen) en niet statisch. Gemeenten kunnen woningbouwlocaties toevoegen indien dit nodig blijkt om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Hierover worden binnen de woningbouwregio via de Woondeals en volkshuisvestingsprogramma's afspraken gemaakt. Wij delen de visie om woningbouw mogelijk te maken in kernen en dorpen ten behoeve van de leefbaarheid en vitaliteit. Op dit moment heeft de provincie al als uitganspunt dat woningbouw bij kleinere kernen in het Bechermd Landschap tot 25 woningen mogelijk gemaakt kan worden. Ook meer dan 25 woningen zijn mogelijk in het Beschermd Landschap door middel van maatwerk. De mogelijkheden voor woningbouw in het Landelijk Gebied blijven bestaan.
ZW_0120	3	Toekomstbestendige Economie en Werken Erken Zaanstreek-Waterland als complementaire economische regio binnen de MRA en bied voldoende ruimte voor bedrijven. Onze regio (met uitzondering van Zaanstad, dat als onderdeel van het Noordzeekanaalgebied wel wordt genoemd) staat niet expliciet op de kaart van de Omgevingsvisie. Dat is opmerkelijk, omdat juist in dit hoofdstuk de keuze voor werken concreet gemaakt zou kunnen worden. De visie focust vooral op strategisch relevante economische clusters. Daarmee blijft traditionele en ruimtelijk meer verspreide bedrijvigheid onderbelicht. Wij vragen de provincie om de regio Zaanstreek-Waterland te erkennen als complementaire economische regio binnen de MRA, met specifieke aandacht voor de Zaanstreek, Purmerend, Edam-Volendam en de kleinere bedrijventerreinen en ambachtelijke werklocaties in de regio. Daarbij vragen wij om het begrip complementaire economie breder in te vullen. Wij zijn positief over de aandacht voor het mkb en tech/ICT en verzoeken nadrukkelijk ook de maakindustrie en ambachtelijke bedrijvigheid hierin mee te nemen. Deze sectoren vervullen een belangrijke rol in onze regionale economie en werkgelegenheid. De Zaanoevers vormen als belangrijk cluster van voedingsmiddelenindustrie, met een sterke concentratie van bedrijven en een belangrijke bijdrage aan de regionale en provinciale economie een mooi voorbeeld. Deze industrie is niet alleen van betekenis voor de economie van Zaanstad en de regio ZaanstreekWaterland, maar speelt ook een belangrijke rol in de economische kracht en voedselvoorziening van Noord-Holland. Bovendien kent het gebied een sterke verwevenheid tussen industrie, logistiek, watergebonden bedrijvigheid en de aanwezigheid van kennis en innovatie. Door de Zaanoevers in de Omgevingsvisie uitsluitend als onderdeel van het NZKG te beschouwen, bestaat het risico dat deze specifieke economische kracht en de daarbij behorende ruimtelijke opgaven onvoldoende herkenbaar zijn in het provinciale beleid. De ontwikkeling van de voedingsmiddelenindustrie vraagt immers om eigen aandacht voor onder meer ruimte voor bedrijven, bereikbaarheid, energie, verduurzaming, logistiek en de beschikbaarheid van voldoende milieuruimte. Wij pleiten er daarom voor om in de Omgevingsvisie de Zaan oevers en de daar geconcentreerde voedingsmiddelenindustrie naast het NZKG expliciet en herkenbaar te benoemen als een economisch cluster van provinciale betekenis. Daarmee wordt recht gedaan aan de eigen positie en economische kracht van de Zaanoevers en wordt tegelijkertijd duidelijk dat de ontwikkeling en verduurzaming van dit gebied een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de economische ambities van Noord-Holland. Stuur op de opgave woon-werkbalans doormeer ruimte voor werk en het verbeteren van multimodale bereikbaarheid.	De Zaanoevers en de concentratie van voedingsmiddelenindustrie in Zaandam maken deel uit van het Noordzeekanaalgebied. In de ontwerp-Omgevingsvisie is Zaandam expliciet benoemd als locatie met een concentratie van voedingsmiddelenindustrie binnen dit Nederlandse industriecluster. Ook is opgenomen dat de haven van Amsterdam een productie- en bulkhaven is voor onder meer energie, voedsel en veevoer. Daarmee is de betekenis van de voedingsmiddelenindustrie voor de regionale en provinciale economie betrokken bij de positionering van het Noordzeekanaalgebied. Wij voegen daarom op dit moment geen afzonderlijke status als strategisch economisch cluster toe voor de Zaanoevers of de voedingsmiddelenindustrie. De aanwijzing van strategische economische clusters volgt uit het denkraam van TNO over strategische economische belangen, het voedingsmiddelen cluster is daarin meegenomen maar uiteindelijk niet verkozen tot 1 van de strategische clusters. Over de ruimte voor economie, mede in relatie tot de woon-werkbalans worden regionale afspraken gemaakt. Deze zijn nu opgenomen in de Bedrijventerreinenstrategie van de MRA, maar worden op basis van provinciale behoefteramingen minstens eens in de vier jaar geactualiseerd. Daarbij wordt de specifieke economische kracht en potentie van iedere regio, inclusief Zaanstreek-Waterland als uitgangspunt genomen. Met betrekking tot de opmerking over lastig te realiseren nieuwe bedrijventerreinen: er wordt momenteel in de Purmer wordt juist ruimte gezocht door gemeente Purmerend voor bedrijventerreinen. De provincie onderschrijft het belang van een betrouwbare en toekomstbestendige digitale infrastructuur. Datacenters zijn belangrijk voor digitale diensten, maatschappelijke weerbaarheid en economische sectoren die afhankelijk zijn van data en rekencapaciteit. Tegelijkertijd vragen datacenters veel ruimte, energie en zoetwater. Daarom biedt de provincie alleen onder strikte voorwaarden ruimte voor uitbreiding, volgens het clusterprincipe in de drie aangewezen clusters in Amsterdam, Hollands Kroon en de Haarlemmermeer. Wij zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0120	3a	De Omgevingsvisie constateert een ruimtelijke disbalans tussen wonen en werken, met ZaanstreekWaterland als één van de regio's met de grootste pendelstromen naar Amsterdam, maar voorziet niet in concrete sturing om deze disbalans te verminderen. Wij vragen om de woon-werkbalans in onze regio niet alleen te benoemen als constatering, maar ook als opgave waarop wordt gestuurd: meer werk nabij het woongebied en een betere multimodale bereikbaarheid van onder andere werklocaties. Om deze opgave te realiseren en de economische vitaliteit van de regio te behouden en versterken is voldoende ruimte voor bedrijven essentieel. Onder de voorliggende visie lijkt de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen echter lastig realiseerbaar. Bovendien ontbreekt een strategische voorraad voor toekomstige bedrijvigheid. Ruimte voor bedrijven is een randvoorwaarde voor een toekomstbestendige en economisch vitale regio Zaanstreek-Waterland. Verduidelijk de richtlijnen voor een toekomstbestendige economie in relatie tot datacenters. We constateren dat de richtlijnen voor een toekomstbestendige economie niet vanzelfsprekend aansluiten bij het pleidooi in de Omgevingsvisie voor de verdere ontwikkeling van datacenters. Datacenters kenmerken zich immers onder meer door een relatief lage arbeidsintensiteit, een aanzienlijk ruimtebeslag en een hoog energie- en waterverbruik. Wij vragen daarom om een nadere onderbouwing van de positie van datacenters binnen de economische en ruimtelijke ambities van de Omgevingsvisie en om een integrale afweging van de effecten op ruimtegebruik, energievoorziening, waterbeschikbaarheid en brede welvaart.	Zie beantwoording van onderdeel 3 van de zienswijze van deze indiener.
ZW_0120	4	Mobiliteit Maak voor de regio Zaanstreek-Waterland een duidelijke keuze voor het verbeteren van de regionale bereikbaarheid ten gunste van de woon-werkbalans. Wij constateren dat de Omgevingsvisie weinig regelt over de uitbreiding van het mobiliteitsnetwerk buiten het openbaar vervoer, terwijl de wegen in en rond onze regio (de A7, A8, A9 en N247) een grote rol spelen in de regionale bereikbaarheid van zowel werk als de kleinere kernen. Wij stellen de provincie voor een duidelijke en expliciete keuze te maken voor het verbeteren van de woon-werkbalans in onze regio, zodat de mobiliteitsvraag hierdoor per saldo afneemt. Dat betekent nog steeds dat een stevige investering in mobiliteit nodig is als randvoorwaarde voor het bereikbaar houden en maken van woon- en werklocaties. Nieuwbouw moet gepaard gaan met voldoende OV-capaciteit, goede fietsverbindingen en goede en slimme (auto)ontsluitingen bij gebiedsontwikkelingen. Koppel de verbetering van deZaancorridor en de Hoornse lijn aan de ontwikkeling van werklocaties bij de stations in onze regio en refereer daarbij aan de uitwerking van het OV-knooppuntenbeleid. Wij ondersteunen de inzet op verbetering van de OV-verbinding via de spoorlijn Amsterdam-HoornEnkhuizen (de Hoornse lijn). Deze verbetering heeft echter pas volledig effect als er ook voldoende werkgelegenheid is rond de stations op deze lijn. Op dit moment is dat beperkt het geval. Wij vragen de provincie om de verbetering van de Zaancorridor en de Hoornse lijn te koppelen aan de ontwikkeling van werklocaties bij de stations in onze regio, in lijn met de woon-werkbalans zoals eerder toegelicht. Daarnaast zien we graag dat invulling wordt gegeven aan het OV-knooppuntenbeleid, zodat de stations Zaandam, Zaandam Kogerveld, Wormerveer en Purmerend met voorrang verder worden uitgewerkt als OV-knooppunten, gelet op de positie van deze stations in het regionale netwerk.	Wij vinden bereikbaarheid ook een belangrijk thema en woon-werkbalans herstellen kan hierin veel helpen. Mobiliteit als infrastructuurnetwerk is opgenomen als afwegingsprincipe vanuit netwerken die sturend moeten zijn. De omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen de huidige en toekomstige inrichting van de Provincie Noord-Holland. Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. Daarom hechten wij erg aan het gezamenlijke traject van bereikbaarheidsmaatregelen ihkv de NOVEX MRA.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0120	5	Energie en digitale infrastructuur Benader de inpassing van energie-infrastructuur in samenhang met andere opgaven. De Omgevingsvisie benoemt terecht dat de inpassing van energie-infrastructuur moet worden afgewogen tegen een gezonde, veilige leefomgeving en landschapskwaliteit. Dit is in de kern een vraagstuk van brede welvaart. Ook wordt in de Omgevingsvisie aangegeven dat energie-intensieve industrie in de toekomst alleen nog wordt gefaciliteerd op locaties die zijn aangewezen als energieknooppunten. Wij voorzien dat deze uitgangspunten niet volledig in lijn zijn met de keuze voor de aanleg van grootschalige energieinfrastructuur in kwetsbare landschappen. Functies en ambities kunnen op gespannen voet staan met de aanleg van vitale, grootschalige energie-infrastructuur, die juist ruimte, aanpassingen in het landschap en mogelijk nieuwe ruimtelijke beperkingen met zich meebrengt. Wij vragen daarom aandacht voor de samenhang tussen deze verschillende beleidsdoelen, zeker gezien deze uitspraak in de Omgevingsvisie: "We hechten daarom groot belang aan het klimaatbestendig inrichten en functioneren van vitale en kwetsbare functies zoals energie". Het is van belang dat de Omgevingsvisie duidelijk maakt hoe de opgaven voor energie-infrastructuur, landschap, waterberging en brede welvaart zich tot elkaar verhouden en welke afwegingen daarbij worden gemaakt. Alleen door deze belangen integraal te benaderen kan worden voorkomen dat verschillende ambities uit de Omgevingsvisie elkaar in de uitvoering belemmeren.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden dan ook hun legitimatie daarin. In de omgevingsvisie hebben wij geprobeerd zo helder mogelijk op te schrijven welk afwegingskader wij gebruiken bij nieuwe initiatieven in de fysieke leefomgeving. Dit afwegingskader leidt, conform omgevingswet, tot de mogelijkheid gebiedsspecifiek afwegingen te maken. In onze omgevingsvisie hebben wij een tekst opgenomen over de doorwerking van de omgevingsvisie in de beleidscyclus. Hierin past ook om na vaststelling van de omgevingsvisie vervolgstappen te zetten in gebiedsgerichte uitwerkingen.
ZW_0120	6	Water en Bodem Wij waarderen dat de Omgevingsvisie water en bodem als sturend principe centraal stelt en onderschrijven het belang van het tegengaan van bodemdaling en CO2-uitstoot in veenweidegebieden. Voor onze regio met droogmakerijen zoals de Beemster (UNESCO-werelderfgoed) en veenweidegebieden is dit principe direct voelbaar. Wij hebben hierbij vier aandachtspunten. 1. Hanteer een gebiedsbrede afweging voor vernatting en verzilting. Vernatten van veenweidegebieden kan bijdragen aan het verminderen van de CO2-uitstoot. Tegelijkertijd kan deze maatregel naar onze inschatting ook leiden tot een grotere zoetwatervraag in droge perioden, verzilting van omliggende polders en effecten op andere broeikasgassen, zoals een toename van methaanuitstoot (CH4). Dit raakt direct de landbouw in en rond Waterland en de Beemster. Bovendien betreft methaan een zwaarder broeikasgas. Deze keuze heeft dus effect in de context van de opwarming van de aarde. Daarom moet worden voorkomen dat het begrip broeikasgassen wordt verengd tot uitsluitend CO>-uitstoot en dat de klimaatopgave zich daarmee beperkt tot CO,-reductie. Wij vragen de provincie daarom om bij de uitwerking van de klimaatopgave de effecten van vernatting integraal en gebiedsbreed te beoordelen. Daarbij zouden niet alleen de effecten op CO2-uitstoot, maar ook de gevolgen voor methaanemissies, verzilting, waterbeschikbaarheid, landbouw en voedselproductie moeten worden betrokken. Ook vragen wij aandacht voor de samenhang met andere ambities uit de Omgevingsvisie, zoals het vasthouden en bergen van water in de polders. Vernatting kan immers gevolgen hebben voor de beschikbare bergingscapaciteit, de inrichting van het watersysteem en de mogelijkheden om piekbelasting op te vangen. De natuurlijke sponswerking van de bodem, de behoefte aan voldoende ruimte voor tijdelijke waterberging en de doelstellingen voor vernatting vragen daarom om een integrale afweging, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe deze opgaven elkaar versterken ofjuist kunnen beperken. Refererend aan de Ontwerp-nota Ruimte roepen wij de provincie op om bij deze afweging ook de waterschappen en de betreffende agrariërs nadrukkelijk te betrekken. Alleen op die manier kan worden gekomen tot maatregelen die zowel bijdragen aan de klimaatdoelen als aan een toekomstbestendig watersysteem en een duurzaam perspectief voor de landbouw in de regio. 2. Geefbij de uitwerking van de Omgevingsvisie in de Omgevingsverordening helderheid over de ontwikkelmogelijkheden van UNESCO-werelderfgoed. We zijn positief over de wijze waarop de Omgevingsvisie de UNESCO-status van de Beemster wil borgen. Wij vragen wel om bij de uitwerking helderheid te geven over de betekenis van uitloopgebieden rond de Beemster en de Stelling van Amsterdam: welke ontwikkelingen (waaronder waterbeheer) zijn daar wel en niet mogelijk en hoe verhoudt zich dat tot de hierboven genoemde vernattingsopgave?	1. 2. en 3. De provincie ziet de relatie tussen de veengebieden en de droogmakerijen en de verschillende vormen van landgebruik zowel binnen de veengebieden als tussen veengebieden en droogmakerijen. Niet voor niets wordt daarvoor ook het begrip 'veenlandschappen' gebruikt bedoeld als samengangend systeen van veengebieden en droogmakerijen". binnen de veengebieden wordt een onderscheid gemaakt tussen veenlandbouwgebieden en veennatuurgebieden. Dit alles om zowel recht te doen aan de samenhang als de verschillen. De tekst hierover in 6.5 zal worden geredigeerd worden om dit wat te verhelderen De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Het veenlandschap ale conglomeraat van verschillende soorten veengebieden en droogmakerijen kent vele opgaven. De uitwerking voor de toekomst is complex, zowel qua hoe de opgaven zich tot elkaar verhouden (ook in relatie tot UNESCO) , over hoe de gebiedsspecifieke afweging met betrekking tot water en bodem wordt georganiseerd en welke rolverdeling daarbij geldt tussen provincie, gemeenten, waterschappen en andere betrokken partijen. In de uitwerking in het regionaal Water en Bodemprogramma zal hier een volgende stap in worden gezet.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0120	6a	3. Hanteer voorgebiedsprocessen één heldere regielijn met samenhang als uitgangspunt. Voor de uitvoering van de gebiedsprocessen in onze regio, waaronder veenweide, UNESCO, water, verstedelijking, noodoverloopgebieden, omgevingskwaliteit en natuurherstel, vragen wij de provincie één heldere regielijn te hanteren. De samenhang tussen deze opgaven moet daarbij het uitgangspunt zijn. Neem daarbij de Natura 2000-opgaven als leidend uitgangspunt binnen de gebiedsprocessen. Dit niet alleen om Europese natuurdoelen te realiseren, maar ook om ruimtelijke ontwikkelingen, inclusief die op agrarische erven, weer mogelijk te maken. Wij vragen de provincie om in de Omgevingsvisie expliciet te maken hoe de gebiedsspecifieke afweging met betrekking tot water en bodem wordt georganiseerd en welke rolverdeling daarbij geldt tussen provincie, gemeenten, waterschappen en andere betrokken partijen. Daarmee wordt voorkomen dat woningbouw, wateropgaven, erfgoed bescherming en klimaatadaptatie los van elkaar worden uitgewerkt. Dit terwijl zij in onze regio ruimtelijk direct op elkaar ingrijpen. Zonder integrale regie bestaat het risico dat woningbouw extra druk legt op een watersysteem dat al onder druk staat door bodemdaling, vernatting, waterberging en klimaatadaptatie. Wij vragen de provincie daarom ook om bij de verdere uitwerking duidelijke kaders te bieden voor bouwen in natte en kwetsbare gebieden en gemeenten actief te ondersteunen bij de afwegingen die zij moeten maken rond klimaatadaptatie. Dit vraagt om samenhangende, provinciale sturing, zodat gemeenten niet te maken krijgen met afzonderlijke provinciale programma's die in hetzelfde gebied verschillende richtingen op sturen. 4. Wees consequent in het hanteren van het uitgangspunt "water en bodem sturend". Gebruik deze terminologie gedurende de gehele Omgevingsvisie op een eenduidige wijze. Op verschillende plaatsen wordt gesproken over "water en bodem sturend" en op andere plaatsen over "water en bodem als ordenend principe". Hoewel beide begrippen verwant zijn, leggen zij niet exact dezelfde nadruk. Om verwarring te voorkomen en de beleidsmatige ambitie helder te houden, adviseren wij om één vaste formulering te kiezen en deze consequent toe te passen in de gehele Omgevingsvisie.	(Zie voor het antwoord op 3 de beantwoording van onderdeel 6 van deze zienswijze) [vervolg] 4. De indiener geeft aan dat er op twee manieren gesproken wordt over water en bodem. Het is inderdaad verwarrend "water en bodem sturend" en " water en bodem als ordenend principe" door elkaar te gebruiken . Als provincie hebben we er voor gekozen de term "water en bodem als ordenend principe" te gebruiken. Dit sluit immers aan bij hoe we water en bodem daadwerkelijk gebruiken in deze omgevingsvisie. om verwarring te voorkomen zal dit consequent in de tekst worden doorgevoerd. (zie ook het antwoord op onderdeel 2 van Zienwijze 0043).
ZW_0120	7	Omgevingskwaliteit/Gezonde en veilige leefomgeving We onderschrijven het belang van de omgevingskwaliteit en een gezonde en veilige leefomgeving. We vragen daarbij aandacht voor het spanningsveld mobiliteit vs. bouwen en voor klimaatadaptatie, waaronder het aanpassen aan langdurige perioden van droogte en hitte. Heb aandacht voor het spanningsveld mobiliteit vs. bouwen (woningen/voorzieningen). Wij constateren dat het loslaten van "eerst bewegen, dan bouwen" op gespannen voet kan staan met het afwegingsprincipe van een gezonde en veilige leefomgeving: als woningbouw eerder wordt gerealiseerd dan de bereikbaarheidsmaatregelen die de leefbaarheid daarvan moeten borgen, ontstaat in onze regio een periode van verminderde leefbaarheid. Bovendien hinkt de Omgevingsvisie hier op twee gedachten en is het maken van een duidelijke keuze voor investeringen in de mobiliteit gewenst. Zo vermeldt de Omgevingsvisie bijvoorbeeld dat er wordt ingezet op het optimaliseren van de bereikbaarheid, maar ook wordt aangegeven dat de provincie het tekort aan woningen wil inlopen, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de bereikbaarheid niet verder afneemt. Dit contrasteert met de enkele passages in de Omgevingsvisie waarin wordt aangegeven dat een optimale bereikbaarheid niet per se randvoorwaardelijk is voor de bouw van woningen. We verwijzen voor dit spanningsveld graag naar het recent (maart 2026) uitgebrachte rapport door Arcadis: "Verkennend onderzoek Koppeling Mobiliteit & Woningbouw". Zo staat in de eindconclusie expliciet dat woningbouw en mobiliteit meer gelijkwaardig moeten worden gewogen, zonder de leefbaarheid en bereikbaarheid uit het oog te verliezen. Neem hitte als nadrukkelijk thema mee in de Omgevingsvisie. Besteed aandacht aan hitteadaptatie als factor voor leefbaarheid. Dit thema raakt overigens ook aan recreatie.	De provincie streeft naar een bereikbaar, verkeersveilig, inclusief mobiliteitsysteem met beperkte impact op de gezonde leefomgeving. Op deze manier faciliteren we verplaatsingen tussen werken, wonen en voorzieningen en faciliteren we recreatie. We erkennen de spanning tussen woningbouw, voorzieningen en bereikbaarheid. We spreken van optimaliseren van bereikbaarheid want enkel uitbreiden van infrastructuur is niet meer van deze tijd. Ook is door schaarste in middelen, uitvoeringscapaciteit en andere beperkende factoren niet altijd mogelijk om de bereikbaarheid direct aan de voorkant goed te regelen. Vandaar dat wij inzetten op optimaliseren van de bereikbaarheid met als uitgangspunt bestaande infrastructuur. Mbt het verzoek van indiener om hitte mee te nemen als thema: hittestress is al onderdeel van ons huidige klimaatadaptatie beleid. In onze Omgevingsverordening artikel 6.75 is hittestestress één van de klimaatadaptatie opgaven die gemeenten bij nieuw ontwikkelingen moeten meenemen. De manier waarop is aan de gemeenten om daar invulling aan te geven. Zie hiervoor de handreiking voor artikel 6.75 : https://www.noord-holland.nl/bestanden/afbeeldingen/Klimaat_Energie/Handreiking%20over%20Artikel%206.75.pdf

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0120	8	Recreatie Voeg een ontwikkelperspectiefinclusiefverdienmodel toe. We constateren dat groenblauw en recreatie op dit moment leidende functies zijn voor onze regio. Dit verdient een eigen ontwikkelperspectief inclusief verdienmodel waar onze regio op kan bouwen. Zo hebben we niet alleen de lasten, maar ook de lusten. Dit draagt ook bij aan de omgevingskwaliteit. De regio Zaanstreek-Waterland werkt graag samen met de provincie "een goede ontsluiting van recreatief en landschappelijk groen rond de stad, met een fijnmazig netwerk voor wandelen, fietsen en varen" verder uit. Voeg toerisme toe als concrete ontwikkelambitie en ondersteun daarbij ontwikkeling van hotels en voorzieningen. Wij benoemen hier ook graag de toeristische betekenis van onze regio: Noord-Holland is de provincie met één van de grootste toeristenaantallen van Nederland. Onze regio levert daar een relevante bijdrage aan, die in de Omgevingsvisie nog geen concrete ontwikkelambitie krijgt. Deze opgave maakt zowel het ontwikkelen van hotels en voorzieningen in stedelijk gebied rondom OV als kleinschalig in landelijk noodzakelijk. Daarvoor vragen we om actieve sturing en ondersteuning van de provincie.	De ambities rond recreatie werken we verder uit met onze partners. Daarnaast is in de Omgevingsvisie het belang van de verblijfsrecreatie toegevoegd en dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie.
ZW_0120	9	Algemeen Gezamenlijk zorgen voorgoed kaartmateriaal. Voor Zaanstreek-Waterland is het van belang dat de provinciale kaarten en gebiedsaanduidingen aansluiten op de feitelijke situatie en de lokaal vastgestelde ontwikkelkaders. Een voorbeeld daarvan is de kaart bij paragraaf 4.3. Hierop lijken verschillende gebiedstypen niet juist of onvoldoende eenduidig te zijn weergegeven. Dit speelt onder meer bij de Julianaweg en Slobbeland in de gemeente Edam-Volendam en bij hetWaterland kwartier in de gemeente Purmerend. De legenda maakt onderscheid tussen bedrijventerreinen en kantoren/mix wonen-werken, maar deze aanduidingen zijn op de kaart niet overal eenduidig van elkaar te onderscheiden. Een ander voorbeeld betreft de ecologische verbindingszones. De ecologische verbindingszone door Zaanstreek-Waterland wordt aangelegd conform de figuur op p. 57 en 118, terwijl deze zone op p. 87 staat ingetekend vanuit deWeidevenne door Neck naar hetWormer- en Jisperveld. Wij verzoeken de provincie daarom de kaarten en de gehanteerde gebiedstypen samen met de betrokken gemeenten te controleren en deze in overeenstemming te brengen met de lokale ontwikkelrichting. Hiermee wordt voorkomen dat later onduidelijkheid ontstaat over de provinciale duiding en de ontwikkelmogelijkheden van deze gebieden.	We constateren dat de verschillende paarstinten, bedoeld om de overgang van hoog naar laag milieucategorieen aan te geven, voor verwarring zorgt. Daarom hebben we de kleur aangepast. Alle bedrijventerreinen hebben nu dezelfde paarse tint. Wat betreft de ecologische verbindingen, geven de verschillende kaarten in de visie verbindingen op verschillende schaalniveaus. De kaart met perspecief op let landelijk gebied geeft de bovenregioanle, hoofdverbindingen aan. De verbindinge die Zaanstreek-Waterland langs polder Wormer noemt is op een lager schaal niveau. Daarom staat die aangegeven in de kaart van groen-blauw raamwerk en minder in die van het perspectief op het landelijk gebied.
ZW_0120	10	Indiener heeft een tabel met tekstvoorstellen bij specifieke passages bijgevoegd. .	We danken indiener voor de uitvoerige tabel met suggesties. Wij menen dat de suggesties over het algemeen te specifiek zijn voor de provinciale omgevingsvisie
ZW_0121	1	De gemeente Almere waardeert en herkent de inhoud van de ontwerp Omgevingsvisie.	Wij danken indiener voor de zienswijze en uitgesproken waardering.
ZW_0121	2	De gemeente Almere vraagt om een verdere uitwerking van de regionale samenhang binnen de MRA en verzoekt de eerder vastgestelde strategische documenten die in MRA verband zijn gemaakt hierbij te benoemen en de hierin genoemde vebindingen in de Omgevingsvisie op te nemen, met name de IJmeerverbinding.	Wij onderkennen de groeiende ruimtelijk-functionele verwevenheid tussen beide provincie. In de passage over de Schipholregio hebben we opgenomen "Daarbij betrekken we ook de bovenregionale relaties met Flevoland, waaronder de corridor Schiphol–Amsterdam–Almere–Lelystad en, voor zover relevant, ontwikkelingen rond Lelystad Airport." We kijken ook hoe we beter de verbinding kunnen leggen met onze omliggende provincies en het gezamenlijke mobiliteitsysteem wat we vanuit de MRA nastreven. Wij hebben op de kaart de IJmeerverbinding als indicatief opgenomen (vergelijkbaar met de aanduiding in de Omgevingsvisie NH2050 uit 2018).
ZW_0122	1	Geacht College van Gedeputeerde Staten, Allereerst feliciteren wij u met deze ontwerp-omgevingsvisie. De geschetste opgaven uitgangspunten en afwegingsprincipes ziin voor een aanzienlijk deel herkenbaar. We zien duidelijke raakvlakken met de Omgevingsvisie Zandvoort en het onlangs gepresenteerde coalitieakkoord. Tegelijkertijd zijn er ook duidelijke verschillen en maken wij ons zorgen over verschillende onderdelen. Wij geven alvast mee dat wij onze zienswijze graag in een gesprek toelichten en willen meedenken over de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in omgevingsprogrammas en de omgevingsverordening, zodat onze regionale kennis, ervaring en omstandigheden kunnen worden meegenomen. In deze zienswijze lichten wij eerst toe waarom er voor de gemeente Zandvoort veel afhangt van uw omgevingsvisie. Daarna reageren wij meer specifiek op verschillende themas. Tenslotte dient de Omgevingsdienst IJmond ook een zienswijze in, op met name milieutechnische aspecten. Wij onderschrijven deze zienswijze, maar doen in deze zienswijze ook aanvullende verzoeken, omdat Zandvoort ook binnen het werkgebied van de ODIJ een bijzondere positie inneemt.	Wij danken de gemeente voor haar zienswijze. Wij zullen gemeenten en andere partners zoveel mogelijk bij de uitwerking van de Omgevingsvisie betrekken. Dat is dan wel afhankelijk van de aard en inhoud van de uitwerking. Daaronder valt ook een afweging op basis van onze provinciale belangen in de Omgevingsvisie, beschikbare capaciteit en middelen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0122	2	Zandvoort zit klem Zandvoort is een gemeente met slechts ruim 17.000 inwoners, maar is voor haar voorzieningen en opgaven voor een belangrijk deel op zichzelf aangewezen. Dit komt doordat Zandvoort op ruime afstand van andere kernen ligt en wordt omringd door Natura 2000-gebied en de Noordzee. Tegelijkertijd vervult Zandvoort een functie die ver uitstijgt boven haar omvang. Met circa negen kilometer strand, aangrenzende duingebieden en een goede bereikbaarheid vanuit Haarlem en Amsterdam is Zandvoort de recreatieve achtertuin van de Metropoolregio Amsterdam en een groot deel van Noord-Holland. Jaarlijks ontvangt de gemeente circa 5,3 miljoen dagbezoekers en kent ongeveer 1 miljoen overnachtingen. Wij staan daardoor voor een complexe ontwikkelopgave. Het dorp moet aantrekkelijk blijven om te wonen, werken en bezoeken. Dit vraagt om voldoende woonruimte voor starters en ouderen, een passend voorzieningenniveau, ruimte voor sport en beweging en ontwikkelmogelijkheden voor het toerisme als dominante economische sector. Tegelijkertijd groeit de recreatiedruk verder. De provincie zet in op forse woningbouw binnen de MRA, terwijl ook het toerisme en recreatief gebruik blijven toenemen. Meer inwoners van stedelijke gebieden zullen voor ontspanning en natuur aangewezen ziin op locaties als Zandvoort. Daarmee neemt de druk op de openbare ruimte, bereikbaarheid, natuur en voorzieningen verder toe. Wij herkennen de constatering in de ontwerp-omgevingsvisie dat ruimte schaarser wordt en dat maatregelen nodig zijn om natuur en omgevingskwaliteit te beschermen. Tegelijkertijd zien wij dat de gevolgen van deze maatregelen in Zandvoort extra sterk voelbaar zijn. Wij benutten de beschikbare ruimte zo efficiënt mogelijk door compact te bouwen, functies te combineren en tegelijkertijd te investeren in vergroening, mobiliteit en leefbaarheid. Daarmee alleen komen we er alleen niet. Wanneer Zandvoort een belangrijke recreatieve functie voor de regio blijft vervullen en in de toekomst een aantrekkelijke plek blijft om te wonen en werken, vraagt dat ook om provinciale ondersteuning en een eerlijke verdeling van de lasten. Het stikstofknelpunt en netcongestie dreigen verschillende projecten in Zandvoort stil te leggen. Sommige ontwikkelingen worden al jaren vertraagd. Omdat de bebouwde kom aan drie kanten wordt omringd door Natura 2000-gebied en de overheersende windrichting zuidwestelijk is, vormt stikstof bij vrijwel iedere ontwikkeling met een toename van stikstofuitstoot een knelpunt. Tegelijkertijd is de relatieve bijdrage van Zandvoort aan de stikstofbelasting beperkt. Ook reserveringen voor kustversterking en andere milieuaspecten kunnen door de hoge dichtheden en nabijheid van beschermde natuur snel belemmerend werken. Hierdoor ontstaat een situatie waarin juist een gemeente die een belangrijke woon-, recreatie- en toeristische functie vervult steeds minder ruimte heeft om de daarvoor noodzakelijke opgaven te realiseren. Wij vragen daarom om ruimte voor maatwerk en om rekening te houden met de specifieke omstandigheden van Zandvoort. Alleen zo kan een evenwichtige afweging worden gemaakt tussen natuur, leefbaarheid en de opgaven op het gebied van wonen, voorzieningen, bereikbaarheid, toerisme en recreatie. Dat is niet alleen in het belang van Zandvoort, maar ook van de vele bezoekers uit de regio die gebruikmaken van de unieke kwaliteiten van onze kustgemeente.	Wij hebben begrip voor de zorgen van de gemeente en de vraag om ruimte voor maatwerk. De specifieke omstandigheden van gebieden, kernen en plekken zullen bij ons altijd een rol spelen bij de afwegingen die wij maken. De in de Omgevingsvisie opgenomen afwegingsprincipes helpen ons daarbij. Juist omdat elke locatie zijn eigen gebiedskenmerken heeft.
ZW_0122	3	Zandvoort als achtertuin van de regio De provincie erkent de toenemende recreatiedruk vanuit de regio, maar de gevolgen daarvan voor kustgemeenten verdienen nadrukkelijker aandacht in de omgevingsvisie. Wij verzoeken de provincie om: • de positie van Zandvoort in de omgevingsvisie te erkennen als recreatieve achtertuin van de Metropoolregio Amsterdam en de provincie en een koppeling te leggen met de verdichting van de woningbouw in de (metropool) regio; • deze erkenning te koppelen aan concrete ondersteuning, zodat wii onze regionale functie ook in de toekomst kunnen blijven vervullen: borgen van bereikbaarheid op piekdagen, kwaliteit van (de openbare ruimte van) de kuststrook en het groenblauwe raamwerk; • de groeiende recreatievraag als een gezamenlijke regionale opgave te beschouwen en niet uitsluitend als een lokale verantwoordelijkheid van kustgemeenten.	De omgevingsvisie leent zich er niet voor om elke gemeente met naam en toenaam te beschrijven en te karakteriseren. De positie van Zandvoort binnen de regio, provincie en nationaal is genoegzaam bekend. Wij blijven dan ook doorgaan met het ondersteunen van de gemeenten op het gebied van onder meer mobiliteit en recreatie en toerisme, zoals ze dat van ons gewend is. Overigens is er in de Omgevingsvisie veel aandacht voor de grote recreatie-opgaven en hoe we hier met elkaar invulling aan moeten geven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0122	4	Niet minder toerisme, wel meer spreiding in tijd en ruimte Zandvoort onderschrijft het belang van een toekomstbestendige balans tussen economie, leefbaarheid en natuur. Tegelijkertijd is toerisme de economische motor van de gemeente en vormt het de basis onder een groot deel van de werkgelegenheid en voorzieningen. De uitdaging ligt daarom niet in het beperken van het aantal bezoekers, maar in het slimmer spreiden ervan. Meer spreiding over seizoenen, dagen, locaties en activiteiten kan bijdragen aan een betere benutting van voorzieningen, minder piekbelasting op drukke momenten en een aantrekkelijker bezoekersaanbod gedurende het hele jaar. Dat vraagt om ruimte voor kwaliteitsverbetering, vernieuwing en differentiatie aan toeristische activiteiten. Wij verzoeken de provincie om: • in de omgevingsvisie onderscheid te maken tussen volumegroei van toerisme en het stimuleren van spreiding van bezoekers; • ruimte te bieden om te sturen op het spreiden van bezoekers in tijd en ruimte, in plaats van generieke bezoekersbeperkingen te ontwikkelen. Onder andere door initiatieven die bijdragen aan seizoens-verlenging en een jaarrond aanbod actief te ondersteunen; • instrumentarium te bieden voor bezoekersmanagement en investering in bereikbaarheid als voorwaarde voor deze spreidingsaanpak; • ruimte te bieden voor kwalitatieve vernieuwing van recreatieve en toeristische voorzieningen, die bijdragen aan een betere spreiding in tijd en ruimte, zoals het circuit Zandvoort; • recreatie- en toerismebeleid nadrukkelijk te verbinden aan mobiliteit, zodat bezoekersstromen beter kunnen worden gestuurd en gefaciliteerd; • aan te geven of rekening is gehouden met de forse prijsstijgingen (met name btw-verhoging) bij de verwachte groei van het binnenlands en buitenlands toerisme die u noemt (respectievelijk 18% en 47% tot 2035); • aan te geven of de provincie ons als gemeente kan helpen bij het stimuleren van spreiding van toeristen. Het geprognosticeerd groeiend aantal toeristen in Noord-Holland wordt namelijk met name gestuwd door de bezoekers aan Amsterdam en we zien in de praktijk nog weinig spreiding van overnachtingen over de rest van de provincie, waaronder Zandvoort.	We erkennen de opgaven rond toerisme maar deze opgaven maken geen onderdeel uit van de ruimtelijke ambities zoals beschreven in de Omgevingsvisie. Ze kunnen wel een plek krijgen in de nadere uitwerking op basis van deelprogramma's.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0122	5	Natuur, bodem en water De ontwerp-omgevingsvisie bevat belangrijke keuzes ten aanzien van natuur, water, recreatie en ruimtelijke ontwikkeling. Tegelijkertijd roept de uitwerking voor Zandvoort nog diverse vragen op over ontwikkeiruimte, beleidsvrijheid en de samenhang tussen verschillende maatschappelijke opgaven. Daarom verzoeken wij de provincie om: • beter inzicht te geven in de gevolgen van natuurherstel en uitbreiding van natuurgebieden voor bestaande functies, gebruiksmogelijkheden en toekomstige ontwikkelingen; • in de omgevingseffectrapportage een volwaardige afweging op te nemen van de maatschappelijke effecten die ontstaan wanneer woningbouw en economische ontwikkeiing langdurig worden beperkt door bijvoorbeeld het stikstofknelpunt of netcongestie. Daarbij vragen wij nadrukkelijk aandacht voor de gevolgen voor de leefbaarheid, vergrijzing, het behoud van voorzieningen, kansen voor jongeren en de ontwikkeling van de lokale economie; • de maatschappelijke effecten van het stilvallen van ontwikkelprojecten nadrukkelijker te betrekken bij de afwegingen in beleid en besluitvorming; • een concreet handelingsperspectiefte bieden voor kernen en ontwikkelingen binnen deze kernen die worden geconfronteerd met een stapeling van knelpunten, waaronder stikstof en netcongestie; • een actievere rol te nemen in het stikstofdossier en meer duidelijkheid te bieden over de provinciale inzet, beleidskaders en -regels en samenwerking met gemeenten en het Rijk; • de grenswaarden uit het Besluit kwaliteit leefomgeving te hanteren en geen aanvullende, strengere grenswaarden op te leggen, zodat gemeenten hun beleidsvrijheid behouden; • gemeenten de ruimte te bieden om bij evenementen zelf een afweging te maken tussen leefbaarheid en economische vitaliteit; • duidelijk te maken hoe recreatiegebieden buiten de natuurgebieden kunnen bijdragen aan het ontlasten van kwetsbare natuur, bijvoorbeeld door de recreatieve functie van de stranden te versterken; • meer duidelijkheid te bieden over de gevolgen van ruimtelijke reserveringen en beschermingsregimes voor het huidige en toekomstige gebruik van gebieden; • aanvullende beschermingszones en instructieregels gebiedsgericht toe te passen en niet op basis van generieke afstanden; • de ligging, functie, mogelijkheden en beperkingen van de verschillende overgangszones nader uit te werken en helder aan te geven hoe deze zich tot elkaar verhouden; • het zoekgebied voor potentiële drinkwaterwinning aan de binnenduinrand nader te specificeren en geografisch scherper af te bakenen; • te komen tot een concreter afwegingskader voor de inrichting en het gebruik van de ondergrond, inclusief duidelijke prioritering en regionale afstemming wanneer verschillende functies met elkaar concurreren; • in de omgevingsvisie de gebiedsgerichte uitwerking voor Zuid-Kennemerland te verdiepen en te verbreden, waarbij ook economie, mobiliteit en integrale verstedelijking volwaardig worden meegenomen.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsverordening.
ZW_0122	6	Economie In de ontwerp-omgevingsvisie krijgt de economische ontwikkeling van Zuid-Kennemerland weinig aandacht, terwijl dit een belangrijke regionale opgave is. De regio staat voor grote transities op het gebied van verduurzaming, circulariteit en ruimtegebruik, waarbij ook kleinere bedrijventerreinen een belangrijke rol kunnen spelen. Daarnaast constateren wij dat toerisme en recreatie vooral vanuit een ruimtelijk en recreatief perspectief worden benaderd, terwijl zij voor Zandvoort de belangrijkste economische dragers vormen. Tegelijkertijd zien wij dat de provinciale betrokkenheid bij het thema toerisme de afgelopen jaren is afgenomen. Dat vinden wii ongewenst, juist nu de economische, ruimtelijke en maatschappelijke betekenis van deze sector toeneemt. Wij verzoeken de provincie om: • Zandvoort actief te betrekken bij de uitwerking van de transitie naar een circulaire economie en de bijbehorende ruimtevraag; • ook de kansen en ontwikkelruimte voor circulaire activiteiten op kleinere bedrijventerreinen nadrukkelijk mee te nemen; • aan te geven hoe de provincie haar ambities met betrekking tot circulariteit en economische clustering wil realiseren in kleine kernen met beperkte ontwikkelruimte, zoals Zandvoort; • de economische betekenis van toerisme voor kustgemeenten zoals Zandvoort nadrukkelijker te verankeren in de omgevingsvisie; • de provinciale inzet op toerisme te versterken en opnieuw capaciteit beschikbaar te stellen voor dit beleidsterrein, waaronder deelname aan de MRA-samenwerking op het gebied van toerisme.	De uitwerking van de ruimtelijke vraag ten behoeve van circulaire economie krijgt een plaats in het programma Economie als nadere uitwerking van de Omgevingsvisie. Uiteraard worden de gemeenten daarbij betrokken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0122	7	Erkenning van de MKB-economie De Noord-Hollandse kust wordt vaak gewaardeerd vanwege de natuur- en recreatiewaarden, maar achter die kwaliteiten staat een omvangrijke lokale economie van ondernemers die investeren in voorzieningen, werkgelegenheid en gastvrijheid. In Zandvoort bestaat deze economie grotendeels uit MKB-bedrijven in de horeca, (verblijfs)recreatie, detailhandel en de rest van de vrijetijdssector. Juist deze ondernemers zorgen ervoor dat bezoekers worden ontvangen, voorzieningen in stand blijven en investeringen in kwaliteit mogelijk zijn. Een toekomstbestendige kustontwikkeling vraagt daarom niet alleen aandacht voor natuur en bescherming, maar ook voor de economische basis die het recreatieve gebruik mogelijk maakt. Wij verzoeken de provincie om: . de toeristische en recreatieve MKB-economie expliciet te erkennen als een wezenlijk onderdeel van de brede welvaart en de leefbaarheid van kustgemeenten; • bij de uitwerking van provinciaal beleid m.b.t. het MKB een evenwichtige afweging te maken tussen natuur-, leefbaarheids- en economische belangen; • te voorkomen dat generieke beperkingen onevenredig uitwerken voor gemeenten waar toerisme de dominante economische sector vormt; • voldoende ontwikkelruimte te bieden voor bedrijven die willen investeren in kwaliteitsverbetering, verduurzaming en innovatie; • voldoende ontwikkelruimte te bieden voor een beperkt aantal kwalitatief hoogwaardige verblijfsaccommodaties en voor jaarronde economische dragers (sport, wellness, zakelijk bezoek) als aanvulling op de piekgevoelige dagrecreatie; • aan te geven hoe de kennisdeling en subsidies voor het behalen van de doelstellingen op het gebied van circulariteit en economische clustering concreet kunnen worden ingezet.	Het midden- en kleinbedrijf waar toerisme en recreatie een belangrijk onderdeel van zijn vormt een belangrijk fundament onder de Noord-Hollandse economie. In de omgevingsvisie wordt de provinciale inzet beschreven op het ruimtelijk beleid voor economie. Op meerdere plekken in het document is nadrukkelijk de link gelegd met het MKB, want de inzet op een toekomstbestendige economie is met name gericht op MKB-bedrijven omdat het overgrote deel van het provinciale bedrijfsleven MKB is. In de Omgevingsvisie wordt juist nadrukkelijk de verbinding gelegd tussen recreatie en ruimtelijke keuzes, inclusief aspecten ten aanzien van mobiliteit, natuurbeleving en leefbaarheid. Wij zien dan ook in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0122	8	Wonen Om de gezamenlijke woningbouwambities te kunnen realiseren, is een duidelijke provinciale rol bij zowel de randvoorwaarden als de uitvoering essentieel. Wij verzoeken de provincie om: • binnenstedelijke herontwikkeling in kleine kernen zoals Zandvoort maximaal te faciliteren; • duidelijkheid te geven over hoe de bestaande woningvoorraad beter kan worden benut, bijvoorbeeld door woning-splitsing, omzetting en optoppen en daarbij aan te geven welke woningtypologieën de provincie wenselijk acht; • de regionale samenwerking uit het Woonakkoord Zuid-Kennemerland/Ijmond actief te ondersteunen, zodat kan worden voorzien in de grote vraag naar betaalbare woningen en toekomstige subsidieaanvragen bij het Rijk niet worden belemmerd; • zich in te zetten voor het oplossen van systeemopgaven zoals stikstof en netcongestie, omdat deze rand-voorwaardelijk zijn voor het realiseren van de gezamenlijke woningbouwambities; • inzichtelijk te maken hoe de ruimtelijke en financiële gevolgen van deze integrale opgaven worden afgewogen en gefaciliteerd, zodat voor gemeenten duidelijk wordt wat de provinciale rol is en wat ondersteuning in de praktijk betekent.	De gevraagde uitwerking op versnelling van de woningbouw en samenwerking in het wonen domein volgt uit het provinciaal volkshuisvestingsprogramma en de afspraken in de woondeals, met Rijk en gemeenten. Vanuit die samenwerking en onze eigen programma's, zetten wij in op het zoveel mogelijk wegnemen van belemmeringen voor woningbouw, zoals stikstof en netcongestie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0122	9	Energie Wij onderschrijven de analyse dat het oplossen van netcongestie een van de grootste ruimtelijke en economische opgaven van dit moment is. De energietransitie, woningbouw, verduurzaming van bedrijven en de ontwikkeling van nieuwe voorzieningen zijn allemaal afhankelijk van voldoende capaciteit op het elektriciteitsnet. Naast investeringen in het netwerk zelf, zijn ook een sterke regierol, voidoende uitvoeringskracht en snelle besluitvorming noodzakelijk. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat nieuwe energie-infrastructuur zorgvuldig wordt ingepast en dat bij schaarse ruimte bewuste keuzes worden gemaakt. Wij verzoeken de provincie om: • het oplossen van netcongestie als een van de hoogste provinciaie prioriteiten te beschouwen; • regie te voeren op de uitvoering, met heldere afspraken tussen betrokken partijen en kortere procedures. Daarbij de coördinatie van aanvragen en processen rondom netuitbreidingen verder te versterken en in te zetten op versnelling van vergunningstrajecten die bijdragen aan de uitbreiding van het energienet; prioriteit te geven aan de realisatie van het nieuwe hoogspanningsstation A9-Zuid; • prioriteit te geven aan de uitbreiding van het bestaande hoogspanningsstation Vijfhuizen om de netcongestie in Zuid-Kennemerland te verminderen; • te verduidelijken in welke gevallen, voor welke projecten en onder welke voorwaarden de provincie overweegt het bevoegd gezag van andere overheden over te nemen om versneliing mogelijk te maken; • inzichtelijk te maken hoe gemeenten worden betrokken bij eventuele besluiten om het bevoegd gezag over te nemen; • bij de aanleg van energie-infrastructuur locaties met een hoge ruimtedruk zoveel mogelijk te ontzien en maatwerk toe te passen voor gemeenten en gebieden met een hoge landschappelijke waarde (zoals Zandvoort); • waar mogelijk aan te sturen op kleinschalige en landschappelijk goed inpasbare oplossingen; • kritisch te blijven op nieuwe datacenterontwikkelingen en daarbij de behoefte aan ruimte, elektriciteit, zoet water en transportleidingen goed tegen elkaar af te wegen; • bij datacenterontwikkelingen expliciet te motiveren hoe deze bijdragen aan publieke belangen, waaronder digitale soevereiniteit.	Netcongestie is inderdaad een groot probleem voor economische ontwikkeling, woningbouw en verduurzaming. Wij hebben in de Omgevingsvisie aangegeven dat we een aanjagende en verbindende rol willen spelen bij het oplossen van netcongestie. We hebben verschillende tekstaanpassingen gedaan om het probleem meer voor het voetlicht te brengen en om prioriteit te geven aan het oplossen van netcongestie. Wij willen inderdaad inzetten op het versnellen van procedures. Overname van het bevoegd gezag zal in overleg met de betreffende gemeenten plaatsvinden en maatwerk is inderdaad veelal noodzakelijk bij uitbreiding van middenspanning- en hoogspanningsnetten. Zoals wij al hebben aangegeven in de Ontwerp-Omgevingsvisie zullen alleen onder strikte voorwaarden ruimte geven aan nieuwe datacenters die kunnen bijdragen aan Europese soevereiniteit.
ZW_0122	10	Mobiliteit Wij vragen de provincie om voldoende ruimte te behouden voor maatwerk en toekomstbestendige oplossingen, zodat regionale bereikbaarheidsopgaven, woningbouwontwikkelingen en economische groei in samenhang kunnen worden afgewogen. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat investeringen in infrastructuur, openbaar vervoer en fietsverbindingen een duidelijke plaats krijgen in de verdere uitwerking van de visie. Wij verzoeken de provincie om: de mogelijkheid op te nemen om, voldoende onderbouwd, uitbreiding van het infrastructuurnetwerk toe te staan; • de mogelijkheid open te houden om de haalbaarheid van een extra verkeersontsluiting te onderzoeken. Dit naar aanleiding van uw stellingname dat mobiliteit zich moet concentreren op plekken waar al infrastructuur aanwezig is; • duidelijkheid te geven over de uitwerking van regionale mobiliteitsopgaven en toe te lichten hoe de provincie opvolging geeft aan de aanbeveling uit de omgevingseffectrapportage om economische clusters beter bereikbaar te maken met hoogwaardig openbaar vervoer en goede fietsverbindingen; • de koppeling tussen het onderzoek Kust en Vaart, de N201 en regionale ontwikkelingen, waaronder de grootschalige woningbouwopgaven in de regio en Haarlemmermeer te leggen en daarmee bereikbaarheid, leefbaarheid en woningbouw in samenhang uit te werken; • de verdere uitwerking van regionale doorfietsroutes en het ontvlechten van verkeersstromen te concretiseren. Bijvoorbeeld door de aanleg van fietstunnels en fietsbruggen, vanwege de positieve effecten op doorstroming, fietsbereikbaarheid en verkeersveiligheid; • te blijven investeren in de bereikbaarheid van Zandvoort, zowel over de weg als met openbaar vervoer en hoogwaardige fietsverbindingen, waarbij nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan de relatie tussen bereikbaarheid en (strand-)recreatie.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. We zullen indiener dan ook betrekken bij het uitwerken van de omgevingsvisie. Hierin zullen veel van uw punten terugkomen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0122	11	Wij vertrouwen erop dat onze aandachtspunten en verzoeken worden betrokken bij de verdere ontwikkeling van de omgevingsvisie, bijbehorende programmas en regelgeving. Graag blijven wij hierover met u in gesprek, zodat wij gezamenlijk kunnen werken aan een toekomstbestendig, leefbaar en economisch sterk Noord-Holland.	Zie onze reactie op de inleiding van de zienswijze.
ZW_0123	1	Op 9 juni heeft u de Ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland ter inzage gelegd. Staatsbosbeheer wil uw College van gedeputeerde Staten compliteren met het proces van de totstandkoming hiervan, waarin veel gelegenheid is geboden voor inbreng vanuit stakeholders. In de ontwerp-omgevingsvisie is aandacht voor recreatie, zowel voor bestaande recreatiegebieden, als ook de noodzakelijke groei van recreatieve ruimte. Met deze zienswijze op de Ontwerp-omgevingsvisie wil Staatsbosbeheer onderstrepen dat het de aandacht voor recreatie van harte ondersteunt. In deze brief licht Staatsbosbeheer zijn zienswijze nader toe.	Wij danken indiener voor de geuite complimenten
ZW_0123	2	In de ontwerp-omgevingsvisie is de volgende passage opgenomen: 'verder moet er in ieder geval meer geïnvesteerd worden in recreatie, niet alleen in de bestaande gebieden maar met name ook in nieuwe recreatiegebieden en in routes in en om de stad. Dat vraagt om het nemen van verantwoordelijkheid bij gemeenten, provincie en het Rijk.' Staatsbosbeheer beheert diverse bestaande recreatiegebieden rondom grote steden in de provincie Noord-Holland. In de huidige situatie zijn onvoldoende (financiële) middelen voor handen om deze gebieden adequaat te kunnen blijven beheren. De recreatieve kwaliteit van deze gebieden staat hierdoor onder druk en Staatsbosbeheer moet gaan toewerken naar verkoop van deze gebieden, wanneer hiervoor geen passende oplossing komt. In bovenstaandepassage geeft uw College daan dat investeringen in bestaande recreatiegebieden nodig zijn en dat gemeenten, provincie en rijk hier verantwoordelijkheid in moeten nemen. Staatsbosbeheer ziet dit als een belangrijk aanknopingspunt voor eeen gesprek tussen deze overheden om zodoende gerichter vorm te kunnen geven aan de financiering van het beheer en onderhoud in bestaande recreatiegebieden. Ook de minister van LVVN heeft in de Verzamelbrief Natuur van 29 mei aangegeven hierover met de provincie in gesprek te willen treden.	Dit maakt onderdeel uit van reeds lopende processen.
ZW_0123	3	Daarnaast is in de omgevingsvisie opgenomen: 'We vinden het belangrijk dat we recreatief groen mee laten groeien met de stedelijke ontwikkeling. Dit is van belang voor de kwaliteit van de leefomgeving.' Ook deze passage ondersteunt Staatsbosbeheer van harte. Ik zou hier graag aan toe willen voegen dat het meegroeien van recreatief groen ook cruciaal is voor de kwaliteit van bestaande natuurgebieden in de provincie. Aantrekkelijk recreatief groen dicht bij huis speelt een belangrijke rol in het voorkomen van verdere groei van recreatieve druk op bestaande kwetsbare natuurgebieden.	Het tekstvoorstel van deze zienswijze is al op verschillende plekken in de Omgevingsvisie benoemd.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0124		Stichting Santpoort onderschrijft de ambitie van de provincie om te voorzien in de woningbehoefte en natuur en biodiversiteit te versterken. Tegelijkertijd vraagt het dorpse karakter van Santpoort en de bijzondere ligging in de binnenduinrand om een zorgvuldige afweging van alle kwaliteiten van de fysieke leefomgeving. Voor de Binnenduinrand van Zuid-Kennemerland achten wij het uitgangspunt van 'een straatje erbij' niet passend. Santpoort ligt in een uitzonderlijk waardevol overgangslandschap waar open ruimten, historische zichtlijnen en de groene geleding tussen de kernen essentieel zijn voor de ruimtelijke kwaliteit. Deze kwaliteiten laten zich niet herstellen wanneer zij eenmaal verloren zijn gegaan. We begrijpen de gedachte achter ‘een straatje erbij’ voor dorpen die hiermee een stuk vitaliteit en leefbaarheid willen behouden. Dit is in Santpoort echter niet aan de orde. Het dorp is vitaal genoeg en de leefbaarheid wordt met aanvullende woningbouw eerder aangetast dan versterkt. Andere plekken in de nabije omgeving zijn daarvoor meer geschikt en ook beschikbaar. Wij verzoeken de provincie daarom expliciet vast te leggen dat de open landschappen van de Binnenduinrand niet geleidelijk mogen worden aangetast door opeenvolgende kleinschalige uitbreidingen. Een reeks van afzonderlijk beperkte ontwikkelingen kan gezamenlijk leiden tot een onomkeerbare aantasting van het landschap. De beoordeling van ruimtelijke plannen dient daarom ook de cumulatieve effecten op de landschappelijke kwaliteit te omvatten. Daarnaast vragen wij nadrukkelijk aandacht voor het behoud van het cultuurhistorische landschap van de Binnenduinrand. De historische samenhang van landgoederen, buitenplaatsen, agrarische bedrijvigheid, oude verkavelingen, zichtlijnen en dorpsranden vormt een kernkwaliteit van provinciaal belang. Deze waarden verdienen een gelijkwaardige bescherming naast natuur, woningbouw en andere maatschappelijke opgaven. Natuurontwikkeling is van groot belang, maar mag niet leiden tot het geleidelijk verdwijnen van cultuurhistorische landschappen die juist de identiteit van Zuid-Kennemerland bepalen. De Omgevingsvisie zou daarom in de binnenduinrand expliciet moeten uitgaan van behoud én versterking van zowel natuurlijke als cultuurhistorische waarden, waarbij geen van beide belangen op voorhand prevaleert. Dit impliceert dat de huidige agrarische bedrijvigheid voldoende ruimte moet blijven krijgen om levensvatbaar te zijn. Dat in de uitwerking van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) het niet past om opties uit te werken die het einde betekenen van de agrarische bedrijvigheid en daarmee van het waardevolle landschap zoals we dat nu kennen en willen behouden. Wij verzoeken Provinciale Staten deze uitgangspunten in de definitieve Omgevingsvisie expliciet te verankeren.	Zie onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit'. De binnenduinrand van Zuid-Kennemerland is vrijwel volledig beschermd als NNN of Beschermd Landschap. Het is aan de gemeente om wel/geen invulling te geven aan de mogelijkheden die in de Omgevingsverordening worden geboden voor de bouw van maximaal 25 woningen in of aan de kern of het dorpslint. De omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. In een aantal gebieden stapelen opgaven zich op. Om die reden vinden we het noodzakelijk om soms gebiedsgericht duidelijker te maken welke opgaven er spelen, welke provinciale belangen ermee zijn gemoeid en in welke richting we denken. Wij zijn van mening dat onze beschermingsregimes de natuur- en landschappelijke / cultuurhistorische waarden voldoende beschermen en daarbij ook voldoende ruimte laten voor noodzakelijke ontwikkelingen en levensvatbare agrarische bedrijvigheid. De uitwerking van het NNN vindt plaats in de Omgevingsverordening.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0125	1	De Coalitie Sluiskwartier werkt samen met de gemeente Zaanstad aan de transformatie van Sluiskwartier (onderdeel Achtersluispolder). De coalitie bestaat uit Synchroon (TBI), Blink (JAJO) en Hoorne Vastgoed. Hierbij geven wij onze zienswijze op de Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland en de bijbehorende Ontwerp-omgevingseffectrapportage. 1.1. Gezamenlijk inspanning Rijk, Provincie, Gemeente en marktpartijen De Coalitie Sluiskwartier werkt al sinds 2022 samen met de gemeente. De gemeente Zaanstad heeft begin 2025 het Perspectief Achtersluispolder vastgesteld, waarin Sluiskwartier is aangewezen als deelgebied waar transformatie naar een gemengd woon-werk milieu mogelijk is. Tegelijk is een Startnotitie Sluiskwartier vastgesteld waarin de uitgangspunten voor de ontwikkeling zijn vastgelegd. In publiek-private samenwerking werken de gemeente en Coalitie nu aan een Ontwikkelvisie als basis voor de concrete transformatie met start bouw in 2029/2030. De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening wees de Achtersluispolder in 2025 aan als landelijke Doorbraaklocatie: een gebied waar Rijk, medeoverheden en marktpartijen samenwerken om de woningbouw te versnellen. Daarnaast is de Achtersluispolder onderdeel van de grootschalige woningbouwlocatie Haven-Stad. Vanuit dat programma draagt het Rijk bijna elf miljoen euro bij aan gebiedsmaatregelen voor de woningbouw in het Sluiskwartier. Deze subsidie is voor het doorvoeren van maatregelen die de woningbouw in het Sluiskwartier stimuleren, zoals benodigde bedrijfsverplaatsingen, klimaatmaatregelen en het aanleggen van een groenzone. De totale kosten daarvan zijn geraamd op zo'n €19,8 mln (excl. BTW). De gemeenteraad heeft besloten om haar deel van de kosten te dragen vanuit Transformatiefonds. Om aanspraak te kunnen maken op de middelen van het Rijk moet vóór 2030 worden gestart met de bouw van woningen in Sluiskwartier Tegelijk investeren Rijk en regio in de bereikbaarheid: langs de Noorder IJ- en Zeedijk is de HOV Metrobus ZaanIJ voorzien, met een halte bij het Sluiskwartier. Het Rijk draagt ruim 156 miljoen euro bij aan deze lijn en aan de ontsluiting van de Achtersluispolder. De verbinding is belangrijk voor Amsterdam en Zaanstad als geheel, en vooral voor de ontsluiting van Zaandam-Oost. Sluiskwartier is in de Omgevingsvisie opgenomen als een geschikte (grootschalige) woninglocatie (vgl. p.28, 60 Omgevingsvisie). Wij zijn verheugd dat de provincie ook langs deze weg haar steun uitspreekt voor de transformatie. Sluiskwartier is een binnenstedelijke locatie met nu al een goede bereikbaarheid, mede vanwege de ligging direct naast Busstation De Vlinder. De bereikbaarheid wordt nog verbeterd door de aanleg van HOV Metrobus ZaanIJ. De locatie ligt ook gunstig t.o.v. het energienetwerk in Zaandam-Oost, waar grootschalige investeringen zijn gepland (vgl. p.66 Omgevingsvisie) die parallel lopen aan de ontwikkeling van Sluiskwartier.	Wij danken indiener voor de zienswijze. De punt 1.1 t/m 1.3 beschouwen we als introductie en nemen we voor kennisgeving aan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0125	1a	1.2. Dezonering Om de ontwikkeling van Sluiskwartier mogelijk te maken is het nodig om dit deel van de Achtersluispolder te dezoneren. Wij zijn blij met de bevestiging dat de provincie hier aan mee wil werken, na de beleidsneutrale vaststelling van de geluidproductieplafonds. De Coalitie voert intensief overleg met de bedrijven in het Sluiskwartier over de impact van de transformatie. De gemeente werkt ondertussen onder meer gesteund door subsisides van het Rijk aan het mogelijk maken van bedrijfsverplaatsingen. Wij bespreken met de bedrijven wat de dezonering voor hen betekent. 1.3. Ruimte voor economie De inzet van gemeente Zaanstad is altijd geweest om voldoende ruimte te laten voor economie. Om die reden blijft het overgrote deel van de Achtersluispolder gehandhaafd als bedrijventerrein. De ontwikkeling van Sluiskwartier houdt rekening met de milieuruimte die bedrijven in de Achtersluispolder nodig hebben. In het Sluiskwartier zelf is een fors werkprogramma opgenomen. Daarmee blijft er in Achtersluispolder en Sluiskwartier voldoende en kwalitatief passende ruimte voor economische activiteiten. Per saldo zullen er tenminste evenveel banen in het gebied blijven als er nu zijn, en we zetten in op groei. Dit bereiken we door efficiënt om te gaan met het ruimtegebruik en in te zetten op gestapelde bedrijfsruimte. Ook onderzoeken we of Maakgemeenschap De Hoop een definitieve plek kan krijgen in het gebied. Wij onderschrijven het belang van de Achtersluispolder voor de transitie naar een circulaire economie. Wij steunen de ambitie van de Ondernemersvereniging Zaanstad Zuid (OVZZ) om de Achtersluispolder te ontwikkelen tot een Circulaire Mainport. Sluiskwartier wil hier aan bijdragen door ruimte te maken voor stadshubs, en deel- en hergebruik- en reparatielocaties. Daarbij sluiten we aan op de Ruimtelijke verkenning circulaire werklocaties in de provincie Noord-Holland d.d. november 2024.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0125	2	1.4. Gezonde leefomgeving In de concept MER voor de ontwikkeling van Sluiskwartier is reeds gebleken dat er specifiek aandacht moet worden besteed aan het creëren van een gezonde leefomgeving. Er is met name sprake van een hoge geluidsbelasting vanuit de bedrijven op de Achtersluispolder. In onze Ontwikkelvisie, welke wordt opgesteld door bureau Bura, borgen wij een gezonde leefomgeving op de volgende wijze: - Beperken milieuhinder o Sluiskwartier is gelegen in een hoek van de Achtersluispolder waar de afstand tot de zware industrie met de hoogste milieuhinder (categorie 4.2 en 5) het grootste is. Er wordt een bufferzone gecreëerd tussen de woningen en de rest van de Achtersluispolder van ca. 100 meter. Hiermee worden de hinderafstanden gerespecteerd behorend bij milieucategorieën 4.1/4.2 onder de systematiek van de oude Omgevingswet. o In de bufferzone komen parkeerhubs en bedrijfsgebouwen die een geluidafschermende werking hebben. Direct achter de bufferzone komen hogere woonblokken die zo worden gepositioneerd dat ze het gebied afschermen voor milieuhinder. - Er wordt fors geïnvesteerd in kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte die aansluit op de kwaliteit van de Noorder IJplas. Zo wordt een park aangelegd langs Zijkanaal-H, dat wordt verbonden met de groenstructuren aan de Noordzijde en de Noorder IJplas. Daarbij wordt ook expliciet het belang van een sterke flora- en fauna meegenomen. - Sluiskwartier wordt verbonden met Zaanstad en omliggende recreatiegebieden via recreatieve routes. De dam-tot-dam fietsroute draagt hier aan bij, en de recent geopende Eendenpullenbrug richting recreatiegebied Het Twiske. - In de openbare ruimte wordt veel ruimte gemaakt voor sport en bewegen. De langzaam verkeersverbindingen nodigen uit om te lopen en te fietsen. - Het unieke karakter van de Noorder IJ- en Zeedijk wordt versterkt door deze te respecteren en te integreren in de planontwikkeling. - In onze planvorming hebben we rekening gehouden met een veilige toekomstige peilhoogte. Graag maken wij gebruik van de expertise van de provincie t.a.v. andere maatregelen die wenselijk zijn voor een gezonde (stillere) leefomgeving.	De provincie is in gesprek met de gemeente Zaanstad hoe de gezonde leefomgeving volwaardig kan worden meegewogen bij het ontwikkelen van het Sluiskwartier. De door indiener genoemde punten zullen in die gesprekken worden meegenomen, en zijn verder geen aanleiding om de Omgevingsvisie op aan te passen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0125	3	1.5. Windturbines Amsterdam Wind is samen met de gemeente Amsterdam nog steeds voornemens om windturbines pal op de grens van de gemeente Amsterdam te realiseren. Wij maken ons met de gemeente Zaanstad zorgen over de impact van de windturbines op de leefbaarheid van Sluiskwartier, waar duizenden bewoners direct hinder van gaan ondervinden. Het gaat met name om geluidhinder en slagschaduw. Ook zal de kwaliteit van de Noorder IJplas als recreatiegebied voor de inwoners, sterk achteruit gaan. Sluiskwartier en de naastgelegen Thorbeckezone, vormen de verbinding tussen de Noorder IJplas en de wijken Poelenburg-Peldersveld. Ook juist voor de inwoners van deze kwetsbare wijken is een plezierig recreatiegebied binnen loop- en fietsafstand van groot belang. Wij missen in de concept Omgevingsvisie een duidelijke richting ten aanzien het toestaan van wind op land. Niet alles kan overal. Graag zien wij opgenomen dat windturbines niet geplaatst mogen worden in de buurt van de (geplande) woningbouwlocaties zoals nu opgenomen in Omgevingsvisie. De herontwikkeling van het Sluiskwartier van industriegebied naar woon/werkgebied is reeds een complexe opgave. De extra negatieve invloed van windturbines maakt deze opgave nog lastiger. Daarnaast mag ook de leefkwaliteit van de (geplande) woningbouwlocatie, niet verslechteren als gevolg van de bouw van windturbines.	In de Omgevingsvisie worden op hoofdlijnen de energetische en landschappelijke uitgangspunten opgenomen voor de plaatsing van windturbines. De concrete borging voor de bescherming van deze waarden en het toetsen aan normen vindt plaats op het moment dat een concreet initiatief zich aandient zoals ook is gedaan bij het initiatief bij de Noorder IJplas.
ZW_0125	4	1.6. Industrieterrein van Provinciaal Belang U geeft in de Omgevingsvisie aan te overwegen om de Achtersluispolder aan te wijzen als Industrieterrein van Provinciaal Belang, met als doel om de maximale milieucategorieën te behouden. Zoals hiervoor toegelicht anticiperen wij in onze gebiedsontwikkeling reeds op het behoud daarvan. Wij vragen ons af hoe de aanwijzing zich gaat verhouden tot de transformatie van Sluiskwartier en de daaraan gekoppelde dezonering. Onzes inziens draagt een eenzijdige oriëntatie op het behoud van hoge milieucategorieën niet persé bij aan de toekomstbestendigheid van de Achtersluispolder. Wij vragen u om indien de aanwijzing wordt doorgezet, te borgen dat de transformatie van Sluiskwartier hierdoor niet wordt bemoeilijkt.	Wij hebben in de concept-omgevingsvisie aangegeven dat we overwegen om delen van Achtersluispolder aan te wijzen als Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB). De noodzaak voor het aanwijzen van strategische locaties in onze provincie om de transitie naar een circulaire economie te faciliteren, hebben wij voldoende onderbouwd in ons rapport Ruimtelijke Verkenning Circulaire Werklocaties Noord-Holland, dat als bouwsteen heeft gediend voor de omgevingsvisie. In dit rapport is o.a. het Noordzeekanaalgebied naar voren gekomen als belangrijk gebied voor de circulaire economie. Voor bepaalde cruciale activiteiten binnen de circulaire economie is er naast fysieke ruimte, ook milieuruimte en watergebonden bereikbaarheid nodig. Deze ruimte is erg schaars in Noord-Holland en staat bovendien onder druk om getransformeerd te worden naar andere functies. Het instrument IPB binnen de omgevingsverordening biedt ons de mogelijkheid om de bestaande kwaliteiten, met name de planologische mogelijkheid van het omgevingsplan om op bepaalde kavels activiteiten die in milieucategorie 4.1 of hoger vallen, strategisch te behouden voor de circulaire economie, energietransitie of havengebonden activiteiten. Ook tijdelijke functies zijn daarop mogelijk. Voor de kavels op IPB-locaties die in het omgevingsplan in een lagere milieucategorie dan 4.1 vallen, zijn gemeenten vrij om daar een invulling aan te geven. Achtersluispolder is op dit moment niet een IPB. Een eventuele aanwijzing van delen van de Achtersluispolder als IPB zal pas overwogen worden nadat dit voldoende is onderzocht. Een eventuele IPB aanwijzing geldt daarnaast niet voor de gebieden waar in het Definitief Perspectief Achtersluispolder woningbouw is voorzien. Bij dit onderzoek wordt de gemeente Zaanstad betrokken. Een aspect ervan kan zijn om de kavels waar planologisch activiteiten met 4.1 of hoger mogelijk zijn, te herstructureren binnen het gebied. Dat zou een oplossing kunnen bieden voor bijvoorbeeld de herontwikkeling van De Vrede. Een belangrijke afweging is het feit dat het noordelijk deel van Achtersluispolder, het Sluiskwartier, aangewezen is als ontwikkellocatie voor wonen. Hoewel ontwikkellocatie Sluiskwartier nu al te maken heeft met bestaande milieucontouren van zowel IPB-Westpoort als de activiteiten van Achtersluispolder zelf, zijn we het met u eens dat een eventuele aanwijzing van Achtersluispolder als IPB deze situatie niet moet verergeren. Op dit punt zullen we de tekst van de omgevingsvisie als volgt aanpassen: randvoorwaardelijk voor eventuele aanwijzing van delen van Achtersluispolder als IPB is dat dit geen verslechtering van de leefkwaliteit en ontwikkelmogelijkheden van woongebied Sluiskwartier met zich mee mag brengen.
ZW_0126	1	Gedeputeerde Staten van Noord-Holland heeft vanaf 15 juni 2026 de Ontwerp Omgevingsvisie NoordHolland hierna: Omgevingsvisie) en de Ontwerp Omgevingseffectrapportage (hierna: OER) voor een periode tot en met 31 augustus 2026 ter inzage gelegd. Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid die wordt geboden om onze zienswijze hierop te geven. Sinds meerdere jaren werken GEM Nieuw Vennep Beheer (AM), Rotij Grondontwikkeling West, Rotij Vastgoedontwikkeling, Verwelius Projectontwikkeling en Ymere Ontwikkeling (hierna: samenwerkende grondeigenaren) in nauwe samenwerking met de gemeente Haarlemmermeer aan de gebiedsontwikkeling Nieuw Vennep West. Na een intensief traject in de tweede helft van 2025 tussen alle betrokken partijen (Ministerie van VRO, de provincie Noord-Holland, Vervoersregio Amsterdam (VRA), de gemeente Haarlemmermeer en de samenwerkende grondeigenaren) onder leiding van de provinciaal bouwambassadeur is op 9 maart 2026 door al deze betrokken partijen het doorbraakakkoord Nieuw-Vennep ondertekend. Dit doorbraakakkoord is de aanzet voor de Anterieure Overeenkomst die de samenwerkende grondeigenaren willen sluiten met de gemeente Haarlemmermeer ten behoeve van het verder in procedure nemen voor het wijzigen van het Omgevingsplan	Introductie, behoeft geen antwoord.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0126	2	Wij hebben de Omgevingsvisie en OER doorgenomen en constateren dat de doorbraaklocatie NieuwVennep West niet expliciet is weergegeven. Wel worden in algemene zin de woningbouwlocaties in de Westflank Haarlemmermeer benoemd, maar echter op een beperkte wijze. We vragen u om de doorbraaklocatie Nieuw-Vennep West een betere en prominentere plek te geven in beide documenten. De Omgevingsvisie is richtinggevend voor verdere provinciale keuzes, echter hebben betrokken partijen - waaronder de provincie Noord-Holland - middels het getekende doorbraakakkoord NVW met elkaar bekrachtigd dat we dit gaan doen! De doorbraaklocatie Nieuw-Vennep West maakt onderdeel uit van de gemeentelijke bouwmonitor en projectenlijst. Daarmee dient deze locatie ook concreter terug te komen in de Omgevingsvisie en OER. Toekomstige plannen vragen om eensluidende bestuurlijke afstemming tussen gemeente en provincie - ook het gebied van beleidsstukken en visies - waarbij er allerlei risico's ontstaan als dat niet zo is.	De locatie Nieuw-Vennepwest hebben we opgenomen als een van de grootschalige woningbouwlocaties. De (nationale/provinciale) doorbraaklocaties waren op de kaart nog niet als aparte categorie gekenmerkt. Wij zijn het met indiener eens dat dit van meerwaarde is, nemen de suggestie over en passen de kaart hierop aan.
ZW_0126	3	We lezen tevens dat zoveel mogelijk wordt ingezet op binnenstedelijke ontwikkelingen bij OVknooppunten en bestaande infrastructuur. Nieuw-Vennep West betreft geen binnenstedelijke ontwikkeling, maar kan en zal met ruim 4.900 woningen (4 .580 woningen op de gronden van de samenwerkende grondeigenaren en 350 woningen voor zogenaamde derden initiatieven) inclusief de daarbij behorende en benodigde maatschappelijke- en commerciële voorzieningen een substantiële bijdrage leveren aan de woningnood in Haarlemmermeer en de regio/MRA. Daarnaast is de uitbreidingslocatie Nieuw-Vennep West complementair en aanvullend op de binnenstedelijke ontwikkelingen en woningaanbod in Haarlemmermeer en de regio/MRA. Wat betreft nieuw aan te leggen OV en infrastructuur ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Nieuw-Vennep West zijn er middels het doorbraakakkoord door partijen ook op deze onderdelen afspraken gemaakt. In NieuwVennep West wordt voor het mobiliteitssysteem uitgegaan van het zogenaamde STOMP-principe. Bovenstaande lezen we nu ook onvoldoende terug in beide documenten.	Wij bedanken indiener voor het onderschrijven van onze visie op mobiliteit, gezamenlijk met onze partners houden we Noord-Holland bereikbaar. In de door de indiener genoemde trajecten maken we gebiedspecifieke afspraken tussen de mobiliteitspartners in het gebied.
ZW_0127	1	Met de Ontwerp Omgevingsvisie (OOV) probeert de Provincie een complexe ruimtelijke puzzel te leggen, waarvoor veel waardering. We zijn verheugd te lezen dat er in de OOV aandacht voor economie is en de ruimtelijk vertaling daarvan. Meer dan voorheen is er meer economische en fysieke ruimte nodig. Om ruimte te geven aan de circulaire ambitie, aan de versnelling van de energietransitie en om een goed ondernemings-en investeringsklimaat te realiseren. Maar ook om ruimte voor werk, als een belangrijke pijler van brede welvaart, te beschermen. ORAM is het grootste netwerk van bedrijven in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). ORAM zet zich in voor een sterk ondernemers- en vestigingsklimaat, al meer dan 100 jaar, in het bijzonder in de Amsterdamse haven en het Noordzeekanaalgebied. ORAM geeft in dat licht in deze zienswijze graag haar visie op de OOV mee. Passende economische (milieu)ruimte Als ORAM vinden wij een goed, concurrerend ondernemers- en investeringsklimaat essentieel voor een sterke economie. Hiervoor is voldoende economische ruimte nodig. We onderschrijven de nadruk in de OOV op efficiënt ruimtegebruik, aangezien de ruimte schaars is. Daarom is het van belang dat de bestaande economische activiteiten niet nog meer onder druk komen te staan. Lang is het adagium geweest dat de industrie (en bedrijvigheid in algemene zin) minder ruimte nodig zou hebben voor bedrijfsactiviteiten. Zowel fysieke als milieuruimte. De energietransitie en de transitie naar een circulaire economie zorgen echter voor een tegenovergestelde tendens. Actuele inzichten, zoals becijferd door het Ministerie van EZK/KGG, laten zien dat de tekorten alleen maar zullen toenemen als we deze transitie serieus nemen. We zijn dan ook verheugd dat de Provincie in wil zetten op “voldoende en kwalitatief passende ruimte voor economische activiteiten.” (p. 34) Waar en hoeveel is er nodig voor autonome groei en de transitie naar een circulaire economie? En wat wil de Provincie doen om die bedrijven aan te trekken? ORAM zou deze ambitie meer geëxpliciteerd willen zien in de OOV. Het gaat om meer dan ruimte maken alleen, het gaat er ook om hoe de Provincie actief vestiging en behoud van bedrijven wil bewerkstelligen. In dit kader is ook passende milieuruimte nodig. Soms is extra milieuruimte nodig om de gewenste verduurzaming en energietransitie mogelijk te maken. Daarom verzoekt ORAM de Provincie om het belang en de rol van havenindustrie en de energietransitie expliciet op te nemen in de stikstofaanpak.	We onderschrijven het belang van de havenindustrie en de energietransitie voor de economie en de verduurzaming van Noord-Holland. De ontwerp-Omgevingsvisie biedt het kader voor de ruimtelijke en economische ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied. De stikstofaanpak heeft als doel stikstofuitstoot te verminderen en natuurherstel te ondersteunen, zodat vergunningverlening weer mogelijk wordt. Deze aanpak is van belang voor alle provinciale opgaven. De provincie neemt daarom niet per opgave of sector een afzonderlijke uitwerking op in de stikstofaanpak. De uitwerking van de havenindustrie, energietransitie en het vestigingsklimaat vindt plaats in de daarvoor bestemde beleidsdocumenten en programma’s. De door ORAM genoemde milieuruimte is breder dan stikstofruimte. Stikstofruimte betreft de ruimte die ontstaat binnen de natuurregels voor Natura 2000-gebieden. De benodigde milieuruimte voor economische activiteiten en transities wordt betrokken bij de verdere uitwerking van beleid in de Programma's. De provincie voert geen beleid waarin stikstofruimte bij voorbaat wordt geprioriteerd voor de industrie boven andere provinciale opgaven. Wel onderzoekt de provincie, samen met het Rijk en de Europese Commissie, hoe vergunningverlening voor verduurzamingsprojecten kan worden versneld.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0127	2	De Provincie geeft aan 'ruimte te bieden aan nieuwe vestigingen of uitbreidingen van economische activiteiten die voldoen aan heldere duurzaamheids- en ruimtelijke randvoorwaarden.' (p. 48). ORAM stelt hierbij de vraag hoe de Provincie ervoor zorgt dat er een gelijk en concurrerend speelveld blijft bestaan. Er moet voorkomen worden dat de Provincie barrières opwerpt voor een beter vestigingsklimaat; terwijl het Rijk daar juist sterk op inzet. Graag zien wij een reactie op bovenstaande terug in de OOV. Het gaat er wat ons betreft om dat de Provincie juist investeert in relevante bedrijvigheid. Dat zou hier duidelijker benoemd moeten worden. Voorts worden in de OOV 'richtlijnen' en 'randvoorwaarden' veelal door elkaar gebruikt. Randvoorwaarden gaan uit van beperkingen, waarbij richtlijnen meer positief sturend kunnen zijn. Daarom verzoekt ORAM de Provincie dat er in de OOV consequent wordt gekozen voor 'richtlijnen'.	De provincie kiest voor richtlijnen als positief sturend kader voor economische ontwikkeling. Daarmee bieden we ondernemers en investeerders duidelijkheid over de mogelijkheden in de ruimte en zorgen we voor een gelijk en voorspelbaar speelveld. De richtlijnen helpen om schaarse ruimte, energie, water en grondstoffen zorgvuldig te benutten. Zij zijn geen harde toelatingscriteria of extra vergunningenstelsel, maar bieden richting bij ruimtelijke afwegingen. Toepassing gebeurt gebiedsgericht en proportioneel, met ruimte voor maatwerk, innovatie en nieuwe economische ontwikkelingen. De provincie blijft daarnaast investeren in randvoorwaarden voor een goed vestigingsklimaat, zoals voldoende en passende bedrijfsruimte, bereikbaarheid, energie-infrastructuur, circulariteit en bescherming van vitale werklocaties. Naar aanleiding van de zienswijze verduidelijken we dit in de Omgevingsvisie en gebruiken we consequent de term richtlijnen.
ZW_0127	3	Milieucontouren leidend ORAM is verheugd te lezen dat de Provincie in de OOV uitgaat van de bestendigheid van het Westelijk Havengebied als Industrieterrein van Provinciaal Belang. En dat de Provincie de ambitie heeft om de ruimte tussen zware industrie en wonen te vergroten en hierbij de huidige milieucontour als maatgevend te beschouwen. Voorts is het goed om te lezen dat in dit kader het aan de gemeente is om te motiveren dat de gewenste ontwikkeling geen milieuruimte van de bedrijvigheid op het IPB kost. Met de vergroting van de huidige veiligheidscontour ('risicogebied' onder de Omgevingswet) wordt tevens de nodige ruimte geboden aan non-fossiele energiedragers, waarmee de verduurzaming van de haven mogelijk wordt gemaakt. Het voorgestelde actieve bronbeleid en het inwaarts zoneren (p.119) lijken hier echter haaks op te staan. Het actieve bronbeleid kan helpen de milieu impact te verminderen, maar daarbij moeten wel de bestaande milieucontouren gerespecteerd worden. Ook dient het door de Provincie voorgestelde bronbeleid gelijke tred te houden met andere regio's in Nederland om een gelijk speelveld te bewaken. Het voorgestelde inwaarts zoneren kan niet ten koste gaan van de milieuruimte voor havengerelateerde bedrijvigheid. Dat betekent dat ondanks de ambitie om zwaar belastende activiteiten zoveel mogelijk in het westelijk deel van de haven te concentreren, ieder deel van de haven - dus ook direct ten westen van de A10 - over voldoende milieuruimte beschikt voor havengerelateerde bedrijvigheid. Daarin mag geen onderscheid gemaakt worden. ORAM verzoekt de Provincie graag om dit explicieter op te nemen in de OOV en daarnaast de zinsnede te schrappen waar wordt gesteld dat bedrijven in het oostelijk deel van de haven worden uitgefaseerd. Dit staat namelijk haaks op de eigen ambities om juist een cluster van nationaal belang zo goed mogelijk te beschermen en de (milieu) ruimte te geven die het nodig heeft.	We bevestigen de ontwikkeling van Havenstad onder de eerder overeengekomen voorwaarden zoals in het ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied zijn vastgelegd. We hebben aangegeven dat we aan beide kanten van de A10 zoeken naar inpassing van ontwikkelingen waarbij een gezonde leefomgeving volwaardig wordt meegewogen bij besluitvorming en de grens van het IPB wordt gehandhaafd. Hierbij trekken we samen met de gemeente Amsterdam op. Dit is in lijn met bestuurlijke afspraken, zoals NOVEX NZKG. We doen geen uitspraken over het "hoe" en verwijderen daarmee inwaarts zoneren als term. Ook de zinsnede over uitfaseren is weggehaald. We vinden het belangrijk dat er ruimte blijft voor een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied.
ZW_0127	4	Behoud boven compensatie Veel nationale programma's en onderzoeken roepen op om de hectaren en vierkante meters bedrijfsruimte bij transformatie te behouden en anders te compenseren.1 Zo schrijft de Provincie ook zelf "voor het mogelijk maken van de transitie naar een circulaire economie is het van provinciaal belang om voldoende fysieke én milieuruimte te reserveren op locaties met de juiste condities." Zoals wordt opgenomen in de Nota Ruimte, mag er geen netto afname plaatsvinden van de ruimte voor bedrijven. Indien er toch afname plaatsvindt, dient dit gecompenseerd te worden. Ook de Provincie benadrukt dit. "Wij verkennen de mogelijkheid om compensatie van de economische functie te verplichten bij verlies aan bedrijventerreinen voor gebieden buiten IPB om ervoor te zorgen dat er voldoende ruimte blijft voor bedrijven die nodig zijn om het stedelijk gebied te kunnen laten functioneren." De stadsverzorgende bedrijvigheid - MKB-bedrijven in de (stads)logistiek, stedelijke circulaire economie en maakindustrie - is een belangrijke economische motor en noodzakelijk voor het functioneren van stedelijke gebieden. Het is goed dat er aandacht is om dit 'werk in de stad' actief te beschermen (p.66). Wij willen benadrukken dat hierbij wel een strikte hantering van compensatie voorwaardelijk is. Bij transformatieplannen moet randvoorwaardelijk worden gesteld: eerst alternatieve (schuif)ruimte organiseren, alvorens transformatie een optie is. ORAM ziet dit graag benoemd in de definitieve versie van de OOV.	Zoals indiener zelf aangeeft zijn wij nu nog de mogelijkheden aan het verkennen hoe wij de compensatie kunnen verplichten bij transformatie van bedrijventerreinen. De uitkomsten van deze verkenning zullen wij gebruiken bij de aanpassing van de Omgevingsverordening. Wij nemen hierover op voorhand geen voorwaarden op in de Omgevingsvisie. Wij zien dan ook in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvsie aan te passen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0127	5	Beschermen als leidraad In de MRA Bedrijventerreinen strategie2 is opgetekend dat gemeenten in MRA verband een transformatiekader bedrijventerreinen opstellen, met aandacht voor o.a. omgang met de transformatielocatie en compensatiemogelijkheden binnen de deelregio. En tevens dat gemeenten en provincies afspreken om nieuwe transformatieplannen regionaal af te stemmen, op basis van een samen op te stellen regionaal transformatiekader MRA. Dit kan een mooi instrument zijn. In de praktijk komt dit echter lastig van de grond, blijven gemeenten zelf aan de lat staan voor de gebiedstransformaties en worden alternatieve Bijvoorbeeld: Programma Ruimte voor Economie (Ministerie EZK, 2023) Samen werken (Raad voor de Leefomgeving en infrastructuur, 2023), Ruimte voor Circulaire Economie (Planbureau voor de Leefomgeving, 2023), en Ruimtelijke Economische verkenning (Ministerie EZ, 2024), Ruimtelijke verkenning circulaire werklocaties in de Provincie Noord-Holland (Provincie NH, 2024). MRA, Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (2024) locaties niet of nauwelijks gevonden. De vele transformatieplannen blijven echter wel in de lucht hangen. Zo zijn er nog steeds honderden hectaren ingetekend om te verkleuren van een economische functie naar grotendeels andere functies. Al deze hectaren compenseren is simpelweg niet mogelijk. Alternatieve plekken voor bedrijventerreinen - zeker voor hoge milieucategorie gebieden (HMC gebieden) - zijn niet of nauwelijks aanwezig en een ontwikkeling hiervan duurt daarnaast jaren en is kostbaar, als gemeenten al bereid zijn dit te	Wij danken indiener voor het onderschrijven van onze inzet in de Omgevingsvisie.
ZW_0127	6	Herzie de transformatieplannen Als ORAM zijn wij van mening dat als de Provincie haar gestelde (economische) doelstellingen wil behalen, de herziening van bestaande transformatieplannen van bedrijventerreinen onvermijdelijk is. Met de huidige koers van transformaties zal er een netto afname van de economische ruimte plaatsvinden, ook wanneer er een compensatieverplichting bestaat. Het Noordzeekanaalgebied (NZKG) is in het Programma Ruimte voor Economie als een cluster van nationaal belang bestempeld. Goed dat de Provincie dit onderkend in de OOV. Zo'n cluster is uniek en van strategisch belang door zaken als multimodaliteit, de toegestane hoge milieucategorieën, de onderlinge (fysieke) verbondenheid van bedrijven en aanwezige 'infrastructuur'. De transformatie van zo'n cluster brengt aanzienlijke kosten met zich mee. Het verlies van de kostbare infrastructuur bedoeld voor economische activiteiten - het verlies van diepzeekades, de afname van de beschikbare van milieuruimte en het verlies van cluster voordelen - zal niet direct gecompenseerd kunnen worden. Niet ruimtelijk, maar ook niet financieel. Deze kosten in gebiedstransformaties worden veelal niet doorgerekend. Indien dit zich voordoet, zal de businesscase een ander beeld geven. Bovendien zijn deze locaties belangrijker geworden in het kader van het streven naar strategische autonomie van Nederland en Europa. Alternatieve locaties voor grootschalige woningbouw, waar geen complexe gebiedstransformatie nodig is, worden dan wellicht interessanter. ORAM zou graag een reactie vanuit de Provincie op deze noties in de OV verwerkt willen zien.	Zoals indiener zelf aangeeft zijn wij nu nog de mogelijkheden aan het verkennen hoe wij de compensatie kunnen verplichten bij transformatie van bedrijventerreinen. De uitkomsten van deze verkenning zullen wij gebruiken bij de aanpassing van de Omgevingsverordening. Daarnaast zetten wij in het Noordzeekanaalgebied het in Nederland unieke instrument IPB in om de schaarse ruimte voor hogere milieucategorieën te beschermen ten behoeve van de energietransitie, de circulaire economie of havengebonden/havengerelateerde bedrijvigheid. Onze inzet is dan ook om de ruimte voor zware bedrijvigheid en strategische transities te garanderen zoals indiener ook bepleit. Wij zien dan ook in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvsie aan te passen.
ZW_0127	7	ORAM vraagt zich in het bijzonder af hoe de gestelde ambities van de Provincie zich verhouden tot het transformatieplan van Haven-Stad. De OOV gaat uit van de bestendigheid van het Westelijk Havengebied als Industrieterrein van Provinciaal Belang voor de lange termijn. Voor de milieucontour geldt dat het aan de gemeente is om te motiveren dat de gewenste ontwikkeling geen milieuruimte van de bedrijvigheid op het IPB kost. (p. 121). Het huidige plan Haven-Stad gaat echter gepaard met een grote afname van economische ruimte, zonder compensatieplannen en een grote druk op de milieuruimte. Daarboven op komt dat het plan zorgt voor grote onzekerheid voor bedrijven in het gebied, wat investeringen, innovaties en verduurzaming belemmert. Dit staat haaks op de gestelde ambities, voor een goed ondernemers- en investeringsklimaat en de versnelling van de energietransitie en de omslag naar een circulaire economie. ORAM verzoekt de Provincie zodoende om de huidige transformatieplannen kritisch tegen het licht te te houden, met daarbij extra aandacht voor het plan Haven-Stad. Wij gaan graag met de Provincie en relevante stakeholders het gesprek aan hierover.	De provincie houdt vast aan de gemaakte afspraken in de MRA bedrijventerreinenstrategie. Daarin staat een lijst met te transformeren bedrijventerreinen, waaronder de deelgebieden van Haven-stad. Bij transformatie, en specifiek in Haven-stad, geldt dat wij kritisch kijken naar de ontwikkelingen als het gaat om de gezonde leefomgeving. Wij zien op dit punt geen reden tot aanpassing van de Omgevingsvisie

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0127	8	Tot slot De grote (ruimtelijke) opgave voor de economie betekent niet dat de andere ruimteclaims niet urgent en/of complex zijn. Maar gezien de vraag naar economische ruimte, waardevolle milieuruimte en kostbare infrastructuur - dat complex en kostbaar is om te compenseren - is het zaak dat de vele transformatieplannen van bedrijventerreinen niet ten koste gaan van deze ruimte. Compensatie is ons inziens dan ook een laatste mogelijkheid. Door met meer realisme te kijken naar de bestaande transformatieplannen behouden we niet alleen meer economische ruimte, maar ontstaat er meer zekerheid bij de zittende ondernemers en behouden we een krachtig ondernemers- en investeringsklimaat in de Provincie. ORAM pleit daarom de economische ruimte actief te beschermen en de bestaande transformatieplannen te herzien. We vragen de Provincie de mogelijkheden hiertoe te verkennen en daarover het gesprek aan te gaan met gemeenten. ORAM gaat graag in gesprek om zo haar kennis van het ondernemers- en investeringsklimaat in de MRA met de Provincie te delen. Tot slot wordt ORAM graag betrokken bij de verdere totstandkoming van de definitieve Omgevingsvisie	De provincie wijst zelf geen woningbouwlocaties aan, dit doen gemeenten. Zij brengen de plancapaciteit in beeld. Vanuit de provincie wordt jaarlijks geanalyseerd of er woningbouwprojecten op bedrijventerreinen worden gepland en zo ja, of dit past bij de benodigde ruimte voor de economie.
ZW_0127	9	Resumerend: • Behoud voldoende economische ruimte: ORAM benadrukt het belang van voldoende economische - en milieuruimte voor een krachtige economie, met name gezien de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie. Behoud boven compensatie: Gebiedstransformatie met compensatie is complex en onzeker, dus het behoud van bestaande werklocaties, zoals strategische reserveringen en bestaande industrieterreinen, is belangrijk. Zo wordt een complex compensatiespel voorkomen. • Herzie transformatieplannen: ORAM vindt herziening van bestaande transformatieplannen van bedrijventerreinen onvermijdelijk om de gestelde economische doelstellingen te behalen. ORAM verzoekt de Provincie de transformatieplannen, met name het plan Haven-Stad, kritisch te herzien en het gesprek aan te gaan met desbetreffende stakeholders.	Zoals indiener zelf ook aangeeft zijn wij nu nog de mogelijkheden aan het verkennen hoe wij de compensatie kunnen verplichten bij transformatie van bedrijventerreinen. De uitkomsten van deze verkenning zullen wij gebruiken bij de aanpassing van de Omgevingsverordening. Daarnaast zetten wij in het Noordzeekanaalgebied het in Nederland unieke instrument IPB in om de schaarse ruimte voor hogere milieucategorieën te beschermen ten behoeve van de energietransitie, de circulaire economie of havengebonden/ havengerelateerde bedrijvigheid. Onze inzet is dan ook om de ruimte voor zware bedrijvigheid en strategische transities te garanderen zoals indiener ook bepleit. Het terugdraaien van al bestuurlijk geaccordeerde transformatieplannen, zoals ook opgenomen in de vestgestelde Bedrijventerreinenstrategie van de MRA, is wat ons betreft niet aan de orde. Wij zien dan ook in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvsie aan te passen.
ZW_0128	1	Hierbij dient Natuurmonumenten graag een zienswijze in op de Ontwerp Omgevingsvisie Noord Holland 2050. Deze zienswijze kan in samenhang worden gezien met de twee zienswijzen die we samen met de andere natuurorganisaties van Noord-Holland hebben ingediend. In de ene reageren we in grotere lijnen op de Ontwerp Omgevingsvisie, en in de andere specifiek op uw plannen voor bedrijventerrein de Boekelermeer. Deze zienswijze is een aanvulling op de andere twee, en reageert meer specifiek op onderwerpen die betrekking hebben op de gebieden die wij beheren, of raakt aan onderwerpen waar Natuurmonumenten nog speciale aandacht voor wil vragen. Allereerst complimenten aan uw ambtenaren voor het vele werk dat is verzet om tot deze omgevingsvisie te komen. En dank dat we op diverse momenten mee konden denken over de Omgevingsvisie. Het is goed om te lezen dat u ervoor kiest om water en bodem sturend te maken, en dat u Noord-Holland voorbereidt op de toekomst door aan te geven in welke gebieden condities gaan veranderen. Natuurmonumenten onderschrijft de noodzaak daarvoor (zie ook de eerdergenoemde gezamenlijke zienswijze). Uw omgevingsvisie laat op pagina 22 ook goed zien hoe Noord-Holland steeds meer verstedelijkt raakt, en hoe dat vanaf 2000 in sneltreinvaart gaat. Open ruimte en landschap nemen drastisch af, en daarmee ook de openbare ruimte met natuurwaarden en een hogere biodiversiteit. Wij onderschrijven het belang om natuurgebieden robuuster te maken, te verbinden en natuurlijke processen te versterken door ruimte te geven aan de natuur om te herstellen en zich te ontwikkelen (p. 35/ p. 36). De doelen uit de Europese natuurwetgeving (zoals Natura 2000 en de Kaderrichtlijn Water (KRW)) vormen hierbij geen vrijblijvende of losstaande opgaven, maar de minimale en randvoorwaardelijke basis voor een gezond en functionerend ecologisch systeem.	Wij danken indiener voor de complimenten, die wij graag aan onze medewerkers doorgeven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0128	2	U schrijft op pagina 56 op korte termijn te werken aan het herstellen van natuurkwaliteit binnen de natuurgebieden. Maar voor natuurherstel is ook verandering buiten de natuurgebieden nodig, door in de omgeving op de eerste plaats drukfactoren op de natuur te verlagen. Dit betekent onder andere het terugdringen van vervuiling van de omgeving door bestrijdingsmiddelen, PFAS, stikstof en mest, het verminderen van de recreatiedruk door het ontwikkelen van nieuwerecreatiegebieden buiten kwetsbare natuur, en het herstellen van de balans voor de natuur in het gehele watersysteem. Wij vragen u natuurkwaliteit en biodiversiteit ook in keuzes buiten de natuurgebieden als afwegingsprincipe mee te nemen. Juist door deze factoren integraal mee te wegen borgt u de ontwikkeling van een robuust natuursysteem.	We beamen dat natuur integraal moet worden meegenomen bij ruimtelijke afwegingen, ook buiten de natuurgebieden. Daarom wordt een afwegingsprincipe natuur toegevoegd aan de Omgevingsvisie
ZW_0128	3	Op pagina 55 geeft u aan dat er keuzes nodig zijn om waardevolle landschappen te beschermen tegen de ruimtelijke druk. De druk van andere ruimtelijke vraagstukken is echter zo groot dat 'ruimte maken' zonder harde randvoorwaarden onherroepelijk leidt tot verdere aantasting van de landschappelijke kwaliteit. Zonder concreet vast te leggen wát u precies beschermt en hoé u dat borgt, gaan deze landschappen stilaan verloren. We vragen u heldere randvoorwaarden te ontwikkelen die landschappelijke kwaliteiten beschermen en deze op te nemen in de visie. Meer gedetailleerd willen we u graag het volgende nog meegeven, gebundeld naar gebied, onderwerp of naar kaart:	De wijze waarop wij onze landschappen beschermen is uitgewerkt in de provinciale omgevingsverordening (paragraaf 6.2.5. Beschermd landelijk gebied.) Hierin zijn de regels - en de daarbij behorende randvoorwaarden en kwaliteiten - van de beschermingsregimes NNN, Beschermd Landschap en Unesco vastgelegd. Deze regels blijven van kracht. Voor het Beschermd Landschap geldt dat kernkwaliteiten in principe niet aangetast mogen worden en is in de regels ook aangegeven welke afwijkingsmogelijkheden er gelden en de daaraan verbonden voorwaarden. In de bijlage behorende bij de Omgevingsverordening zijn per landschap alle kernkwaliteiten beschreven.
ZW_0128	4	IJsselmeergebied – U noemt het IJsselmeer als een belangrijke bron voor zoetwater voor Noord Holland (p. 26). Dat betekent ook provinciaal zorgdragen voor een kwalitatieve schone bron en daarbij passend beleid. Benoem dat belang ook in de Omgevingsvisie. Wij vragen u in het Regionaal Water- en Bodemprogramma maatregelen op te nemen om verdere vervuiling van het water in het IJsselmeer vanuit Noord-Holland te voorkomen.	Het betreft rijkswater waar Rijkswaterstaat beheerder is. Eventuele maatregelen en ge- en verboden dient Rijkswaterstaat te treffen. Een verwijzing dat wij hiermee in het RWBP aan de slag gaan is hier niet mogelijk daar het niet tot onze bevoegdheden behoort.
ZW_0128	5	Op pagina 72 schrijft u 'Mogelijk wordt in de toekomst het peil in het Markermeer en IJmeer verhoogd […] consequenties hebben voor de havensteden en vraagt om verhoging van de dijk.' Het verhogen van het peil heeft ook invloed op het natuurlijke leven op en rond het Marker- en IJsselmeer. Terwijl dit Natura 2000-gebied flink onder druk staat, en het van internationaal belang is voor watervogels. Neem bij plannen over extra peilopzet daarom ook altijd mitigerende en compenserende maatregelen voor de biodiversiteit mee, ook voor buitendijkse gebieden als polder Ijdoorn, en benoem dit expliciet in de Omgevingsvisie.	De indiener wijst terecht op de grote consequentie van peilstijging in het IJsselmeergebied op de natuurwaarden van internationaal belang. We passen de omgevingsvisie hier op aan. Zie onder meer paragrafen 6.1 en 6.9 en 7.5. De omgevingsvisie bevat echter geen concrete plannen voor peilopzet maar geeft aan dat we met onze ruimte rekening moeten houden met een eventuele peilopzet. Daarmee is het opportuun om nu al randvoorwaarden voor mitigatie en compensatie op te nemen.
ZW_0128	6	Strand – Dankzij uw afspraken uit het Kustpact en de door u in de Omgevingsverordening vastgelegde strandzonering heeft u ervoor gezorgd dat strandhuisjes en strandpaviljoens gereguleerd worden, en dat grote delen van het strand hiervan vrij blijven. Neem het belang van het behoud van open strand voor natuur ook op in deze Omgevingsvisie. Een open strand is aan de ene kant van belang voor de beleving van recreanten, maar ook voor het behoud van de natuurwaarden. Het is ook noodzakelijk om in de toekomst maatregelen voor kustversterking te kunnen nemen.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0128	7	Veengebieden – U schrijft op pagina 56 'De veengebieden gaan veranderen vanwege een hogere grondwaterstand. Dit is een belangrijke maatregel […] kansen voor natuur en recreatie en aangepaste landbouw.' Op pagina 114 vult u aan: 'In de veennatuurgebieden werken we toe naar het opheffen van de onderbemalingen en het uitfaseren van de al vergunde onderbemalingen ten behoeve van het natuurherstel, tenzij vanwege lokale omstandigheden onderbemalingen in stand gehouden moeten worden.' Deze uitzondering is echter te vrijblijvend geformuleerd. Wij benadrukken dat het in stand houden van een onderbemaling uitsluitend acceptabel is wanneer dit noodzakelijk is voor de instandhouding en het herstel van de natuur.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder valt ook de uitwerking in het omgaan met onderbemalingen.
ZW_0128	8	Op pagina 72 schrijft u: 'Sommige natuurgebieden vragen voor natuurbehoud veel zoetwater. Hier ligt een transitie naar een ander type natuur voor de hand dat meer droogte- en zoutresistent is.'. Veen kan niet transformeren naar droogteresistente natuur zonder definitieve veenafbraak, CO_2-uitstoot en verlies van beschermde habitats. Brakwaterveen kan mogelijk wel verbrakken. Wij vragen u daarom hierbij op te nemen dat deze transitie alleen mogelijk is bij natuurgebieden waar dit door hun ontstaansgeschiedenis of specifieke natuurwaarden kan.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Op dit moment al specifieke randvoorwaarden opnemen zoals indiener voorstelt is niet aan de orde. Dit past niet in de omgevingsvisie maar in de uitwerking daarvan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0128	9	Waar u op de signaalkaart (p. 43) specifiek een risico op wateroverlast ziet, ontbreekt hier een essentieel perspectief: verdroging, een tekort aan kwalitatief goed kwelwater en de inlaat van gebiedsvreemd water vormen de grootste systeemrisico's voor veengebieden en de biodiversiteit. Het weren van gebiedsvreemd water en het herstellen van de hydrologie zijn harde voorwaarden voor het behalen van de KRW-doelen. Een robuust, nat veengebied is onmisbaar om de regio te beschermen tegen klimaatrisico's zoals droogte én piekbuien. Wij vragen om risico's van verdroging, kweltekort en gebiedsvreemd water te borgen in het afwegingsprincipe en verdroging op te nemen in de signaalkaart.	Indiener stelt een interessante vraag. Wij hebben hier echter geen onderliggende analyse van en kunnen deze kaartlaag derhalve ook niet opnemen.
ZW_0128	10	U schrijft op pagina 114. 'Het landschap van de veengebieden kan in dat kader beter toegankelijk gemaakt worden vanuit stedelijk perspectief.' U schrijft eerder dat binnen NNN-gebieden de natuur voorrang heeft. Dat betekent dat het landschap rondom de natuurgebieden wel beter toegankelijk kan worden gemaakt, maar dat een betere toegankelijkheid van de veengebieden, die in het NNN liggen en vaak ook Natura 2000-gebieden zijn, nooit ten koste mag gaan van de natuurwaarden. En dat er in veengebieden, zoals het Wormer- en Jisperveld en de Oostelijke Vechtplassen, daarom weinig mogelijkheden zijn om de toegankelijkheid te verbeteren en dat een strikte zonering essentieel is om de rust te borgen. Wij vragen u die notie op pagina 114 toe te voegen.	Bij de uitwerking van de omgevingsvisie c.q. de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen.
ZW_0128	11	Water en Natuur in Gooi en Vechtstreek – U beschrijft de opgave binnen het project WAAG als een integrale gebiedsopgave waarin natuurontwikkeling, drinkwater en landschap in samenhang worden bezien (p. 134 en 135). Op pagina 134 mist echter de expliciete benoeming van de wettelijke taken rondom de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de bescherming van Natura 2000-gebieden in de tabel. Wij maken ons zorgen dat het behalen van deze wettelijke natuur- en waterdoelen daardoor onvoldoende prioriteit krijgt. Wij juichen overigens deze integrale afweging toe en zien WAAG als een sleutelproject om water en natuurdoelen te verbinden. Om de provinciale investeringen in het NNN effectief te laten zijn, is actieve provinciale sturing op WAAG noodzakelijk. De kwelstromen richting het Naardermeer en de Vechtplassen moeten hierbij kwalitatief en kwantitatief worden hersteld, zodat deze Natura 2000-gebieden duurzaam beschermd worden. Wij vragen u te borgen dat effecten op natuur standaard als gelijkwaardig onderdeel meewegen in alle besluitvorming binnen dit traject	Wij zullen de wettelijke taken mbt KRW en Natura 2000 opnemen. Ook nemen wij de effecten op natuur mee in de besluitvorming.
ZW_0128	12	Boekelermeer – Op pagina 97 schrijft u 'Voor de bestaande bedrijventerreinen zetten we primair in op intensiever en efficiënter gebruik daarvan. Nieuwe toekomstbestendige ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied zijn pas aan de orde als is aangetoond dat de ruimtevraag niet binnen bestaande terreinen kan worden opgevangen. Efficiënt ruimtegebruik betekent ookselectiviteit: schaarse locaties met hoge milieucategorieën, watergebonden kavels, multimodale bereikbaarheid en robuuste nutsvoorzieningen zoals energienetwerken of robuuste energievoorzieningen, reserveren we voor functies die daar daadwerkelijk op zijn aangewezen.' Wij onderschrijven deze uitgangspunten. Daarom zijn we verrast over uw onderzoek naar de uitbreiding van de Boekelermeer. Ook hier zou eerst moeten worden gekeken naar een intensiever en effectiever gebruik van het bedrijventerrein. Uitbreiding in het Beschermd Landschap moet worden voorkomen. Het landelijk gebied is een buffer tussen de bebouwing van Alkmaar en Heiloo, een ecologische verbinding tussen de natuur en het landschap van de Weidse Polders, landgoed Nijenburg en het Alkmaardermeer, en een belangrijk weidevogelgebied. Zie verder ook de gezamenlijke zienswijze met Landschap Noord-Holland en de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland over bedrijventerrein de Boekelermeer.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen om kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen dit signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken. We zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0128	13	Bestrijdingsmiddelen – Hoewel u op pagina 27 van de visie schrijft dat ecosystemen onder andere onder druk staan door bestrijdingsmiddelen, wordt er in de hoofdstukken ‘Behouden en uitbreiden drinkwaterbeschikbaarheid’, ‘Realiseren en in stand houden van goede waterkwaliteit’, ‘Schone bodems’ en ‘Gezonde en veilige leefomgeving’ geen aandacht geschonken aan de negatieve invloed van bestrijdingsmiddelen op deze opgaven. Wij vragen u bij al deze doelen toe te voegen dat het verminderen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, en het voorkomen van het verder vervuilen van de leefomgeving met bestrijdingsmiddelen, noodzakelijk is.	Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma’s. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij de samenhang met waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk in ontwikkeling zijn, vanuit het convenant toekomstbestendige gewasbescherming (gericht op het terugdringen van de milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) en het maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur (gericht op natuurherstel waarin ook de drukfactor ‘gewasbeschermingsmiddelen’ alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden zijn geïntegreerd).
ZW_0128	14	Defensie – Op pagina 92 en 93 geeft u aan dat Defensie ‘nieuwe wapens en munitie intensiever [wil] testen, met schoten richting de Noordzee. Dit veroorzaakt een jaarrond geluidsbelasting van 60 decibel en hogere pieken op schietdagen. Dit heeft impact op omwonenden, stiltegebied, recreatie en Natura 2000’. Het Zwanenwater, een Natura 2000-duingebied en expliciet rustgebied voor zeldzame vogelsoorten, ligt direct tegen de testlocatie aan. Wij vragen u op te nemen hoe de provincie Noord-Holland haar taak als bevoegd gezag voor Natura 2000-gebieden in dit gevalinvult, en hoe zij de unieke waarden van dit gebied beschermt.	Voor de daadwerkelijke ingebruikname van het schietterrein dient Defensie de reguliere procedure voor het verkrijgen van een natuurvergunning dienen te doorlopen. Vanuit onze taken en bevoegdheden op het gebied van Natura 2000 zullen we onze gebruikelijke rol daarin spelen. Uit het Plan-MER komen aandachtspunten naar voren ten aanzien van de impact van deze defensie-activiteiten op het Natura 2000 gebied, dus daar zullen we extra alert op zijn.
ZW_0128	15	Invasieve exoten – Het aanpakken van invasieve exoten (zoals de Amerikaanse rivierkreeft, uitheemse waterplanten, de grote Canadese gans, de Amerikaanse vogelkers en de Aziatische duizendknoop) wordt in de visie niet expliciet genoemd, terwijl de provincie hier een wettelijke zorg- en bestrijdingsplicht heeft. Wachten met ingrijpen geeft exoten de kans zich verder te verspreiden, wat de inheemse biodiversiteit en het gehele ecosysteem ernstig verstoort. Beheersing achteraf wordt daardoor steeds uitdagender, intensiever en kostbaarder. Wij vragen u om preventieve exotenbestrijding expliciet te verankeren in de Omgevingsvisie als essentieel onderdeel van duurzaam water- en bodembeheer, met name voor kwetsbare natuur- en watergebieden, en hier de nodige middelen voor vrij te maken.	We onderkennen het belang van de aanpak van invasieve exoten en passen de tekst van de omgevingsvisie hier op aan.
ZW_0128	16	Netwerkinfrastructuur – Bij de aanleg en uitbreiding van netwerkinfrastructuur wordt natuur pas laat in het proces meegewogen. Natuur wordt daardoor snel behandeld als een afvink-item of een te vrijblijvende 'synergie', terwijl het doorkruisen van NNN- en Natura 2000-gebieden leidt tot versnippering, vogelsterfte en ecosysteemverstoring. Wij vragen u om in de Omgevingsvisie vast te leggen dat behoud en herstel van natuur ook uitgangspunt zijn bij de uiteindelijke keuzes in netwerkinfrastructuur. De rol van de provincie is essentieel om vooraf te borgen dat er alles aan wordt gedaan om aantasting van het natuursysteem te voorkomen. Wanneer ecologische randvoorwaarden vanaf de eerste initiatieffase volwaardig worden meegewogen, voorkomt dit vertragingen in latere procedures, versnelt het de uitvoering én beschermt het onze kwetsbare natuur.	Natuur wordt volwaardig in het proces voor nieuwe energie-infrastructuur meegenomen. In de Omgevingsvisie wordt als zesde afwegingsprincipe natuur toegevoegd. Bij grote infrastructuurprojecten is het vaak verplicht om een MER op te stellen waarin de effecten op milieu en natuur worden onderzocht. Het is inderdaad wenselijk om in een vroeg stadium alle randvoorwaarden op tafel te leggen om vertraging te voorkomen.
ZW_0128	17	Water- en bodemcondities (p. 40) - Het icoon van de legenda-eenheid ‘Ruimte voor waterberging in stedelijke gebieden’ is foutief ook in het Wormer- en Jisperveld geplaatst. Het Natura 2000-veenweidegebied is niet geschikt voor de opvang van piekwater voor stedelijke gebieden. Graag daarom het icoon bij het Wormer- en Jisperveld weghalen. Op de kaart Water en bodem ruimtelijke reserveringen van pagina 44 staat het wel goed verbeeld, want daar is geen pijl naar het Wormer- en Jisperveld geplaatst.	Dit is een terecht punt van de indiener. Het symbool zal worden verwijderd.
ZW_0128	18	Groenblauw raamwerk (p. 87) - Aan de oostzijde ontbreken bestaande brakwaternatuurgebieden. Wij verzoeken u deze toe te voegen. Net als een visje bij Molen Het Noorden aan de oostzijde van Texel, want daar ligt een plan om een vispassage te plaatsen. Daarnaast is de schil van het Naardermeer nu als droge natuur afgebeeld. Hoewel dit de huidige status is, is gepland dit gebied te vernatten.	De kaart is een opdracht van de provincie uit maart 2025, dus het kan zijn dat een deel van de informatie verouderd is. Het groenblauw raamwerk op de kaart is indicatief en wordt verder uitgewerkt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0128	19	Huidige landbouw en veranderende condities (p. 91) - Wij onderschrijven de noodzaak om in beeld te brengen waar functies in de toekomst te maken krijgen met veranderende bodem- en watercondities. Naar ons idee kan deze kaart niet los worden gezien van het landelijke beleid voor overgangszones rond natuurgebieden. Daarmee zou het eigenlijk gecombineerd moeten worden, zodat zichtbaar is dat in deze zones de condities voor functies ook veranderen. Daarnaast specifiek voor de Zijperpolder: de toestand is daar enkel stabiel doordat er als technische oplossing een kwelscherm is aangebracht tussen het Zwanenwater en de Zijperpolder. Omdat dit kwelscherm tegen zijn houdbaarheidsdatum aanloopt, en de Zijperpolder pal tegen het duingebied aanligt, is het de vraag of de Zijperpolder niet dezelfde legenda-eenheid als de binnenduinrand van Noord-Kennemerland hoort te krijgen. Graag dit in overweging nemen.	Deze kaart is de onderlegger vanuit water en bodem. De vele andere functies, zo ook overgangsgebieden natuur, maar ook verstedelijkingsgebieden kunnen hier overheen worden gelegd. Met betrekking tot het kwelscherm en de Zijpepolder kunnen wij melden dat op dit moment het idee is het kwelscherm te vervangen. Daarmee is de slechte toestand van het kwelscherm voor ons geen aanleiding tot wijziging van de kaart.
ZW_0128	20	Groen in en om de stad in de Metropoolregio Amsterdam (p. 101 en 138) - In dit kaartje is het Wormer- en Jisperveld aangegeven als 'Huidig grootschalig recreatiegebied' en als 'uitloopgebied (land)'. Beide kloppen niet. Bovendien bezit het Wormer- en Jisperveld als Natura 2000-gebied zulke grote natuurwaarden dat het voorrang heeft op recreatie, ook in de toekomst. Het kan voor recreatie dus geen uitloopgebied worden. Wij vragen beide markeringen in het Wormer- en Jisperveld te verwijderen. Voor recreatie in natuurgebieden is het van belang de volgende verschillen te onderscheiden: - Vaak is in bepaalde delen van een natuurgebied recreatie mogelijk, maar sommige van die gebieden, zoals de duinen, zijn door de explosieve groei van recreanten te druk geworden. De natuurdoelen staan erdoor onder druk. In die gebieden zou de provincie moeten inzetten op zonering en meer handhaving. - Andere natuurgebieden zijn te kwetsbaar en/of te moeilijk begaanbaar om (extra) recreatie toe te staan. In bepaalde gebieden is geen recreatie mogelijk. - En er zijn gebieden die meer recreatie aankunnen en met behulp van een kwaliteitsimpuls meer recreanten naar zich kunnen trekken. Dat zijn grootschalige recreatiegebieden zoals Spaarnwoude. Daarom stellen wij voor de legenda-eenheid 'Huidige grootschalige recreatiegebieden' alleen op gebieden te leggen die als eerste functie recreatie hebben. En voor natuurgebieden met een hoge recreatiedruk, zoals de duinen een legenda eenheid te maken voor 'Gebied met (te) hoge recreatiedruk'. Door dit onderscheid te maken is het ook duidelijk waar extra recreatie nog mogelijk en wenselijk is, bijvoorbeeld wél bij Spaarnwoude.	De kaart is naar aanleiding van deze zienswijze aangepast.
ZW_0128	21	Typen veengebieden (p. 116) - Er staat een onjuistheid in de tekst bij de typen veengebieden, namelijk dat type 2 en 3 zijn omgedraaid. Bij type 2 staat 'kwelwaterveengebied' en bij type 3 'boezemveengebied', maar in Figuur 37, waarnaar de tekst verwijst, is boezemveengebied aangegeven als type 2 en kwelwaterveengebied als type 3.	De kaart wordt naar aanleiding van deze zienswijze aangepast.
ZW_0128	22	Het energiesysteem (p. 81) - Een voorgestelde tracélijn voor een 150kV-stroomnetwerkverbinding is onjuist geplaatst bij de Oostelijke Vechtplassen. Dit tracé loopt door een beschermd Natura 2000-gebied dat een essentiële functie vervult als leefgebied voor beschermde soorten onder de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vanwege deze hoge natuurwaarden en de bijbehorende bescherming is aanleg van een stroomnetwerk hier niet mogelijk. Graag dit tracé uit de kaart schrappen.	Op deze kaart zijn bestaande en nieuwe verbindingen weergegeven. De mogelijke nieuwe verbindingen zijn indicatief op de kaart gezet. Dit zal duidelijker in de legenda worden weergegeven. Indien de verbinding wordt gerealiseerd zal rekening worden gehouden met de aanwezige natuurwaarden en bescherming.
ZW_0128	23	Tot slot Wij waarderen dat er in deze Omgevingsvisie al veel goede stappen worden gezet naar een toekomstbestendige leefomgeving. Met de verfijningen en voorstellen uit deze en eerdergenoemde zienswijzen ontstaat een krachtige visie die de basis legt voor het verbinden van natuurkwaliteit met alle overige provinciale opgaven. Tegelijkertijd vraagt de complexiteit van de ruimtelijke opgaven om een actieve en verbindende rol van de provincie Noord-Holland. U beschikt over de aangewezen positie om randvoorwaarden te stellen, drukfactoren in samenhang aan te pakken en natuurkwaliteit vanaf het eerste begin te verankeren. Bij de verdere uitwerking hiervan blijven wij graag betrokken als constructieve partner.	Bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie zullen wij onze partners zoveel mogelijk betrekken, afhankelijk van het onderwerp, de aard en inhoud.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0129	3	3. Zuinig ruimtegebruik De provincie kiest voor zuinig omgaan met schaarse ruimte en beperkte middelen. Daarbij wordt ingezet op efficiënt ruimtegebruik, clustering bij bestaande infrastructuur, meervoudig en intensiever ruimtegebruik en een zorgvuldige keuze aan welke functies schaarse ruimte wordt gegeven. De provincie kiest er bovendien voor om grootschalige woningbouw zoveel mogelijk binnenstedelijk en nabij bestaande infrastructuur en openbaar vervoer te realiseren. Wij onderschrijven deze uitgangspunten. De Lange Weeren betreft daarentegen een ontwikkeling van circa 1.160 woningen in een open veenweidegebied buiten de bestaande kern. De ontwikkeling vraagt niet alleen ruimte voor woningen, maar ook voor nieuwe infrastructuur, waterhuishoudkundige voorzieningen, groen en openbare ruimte, waterberging en aanvullende voorzieningen. Bij een ontwikkeling met zulke grote ruimtelijke, maatschappelijke en financiële consequenties dient naar onze mening overtuigend te worden aangetoond dat deze ontwikkeling noodzakelijk is en dat beschikbare en daadwerkelijk realiseerbare alternatieven binnen bestaand stedelijk gebied onvoldoende zijn. Daarbij dient niet alleen te worden gekeken naar de fysieke mogelijkheid om woningen te bouwen, maar ook naar aanvullende publieke investeringen en de langjarige kosten van beheer, waterbeheer en klimaatadaptatie. Voor zover kosten en risico's worden doorgeschoven naar andere gebieden, andere functies, de publieke sector of toekomstige generaties, is tevens het provinciale principe van niet-afwentelen rechtstreeks aan de orde. Naar onze mening is onvoldoende inzichtelijk gemaakt dat deze integrale afweging heeft plaatsgevonden.	Wij delen het standpunt dat het voor bouwen in het landelijk gebied belangrijk is om een goede afweging te maken. Voor het project Lange Weeren is dit als onderdeel van de pilot Waterland uitvoerig gebeurd en uiteindelijk geconcludeerd dat het ontwikkelen van deze locatie wenselijk is vanuit de woningbouwopgave. Hierbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de ruimtelijke kwaliteit en uitdagingen die u in uw reactie noemt.
ZW_0129	4	4. Nut en noodzaak van deze specifieke locatie zijn onvoldoende aangetoond Wij betwisten niet dat Edam-Volendam een woningbouwopgave kent. De vraag is echter of uit die woningbouwopgave volgt dat juist een buitenstedelijke ontwikkeling van circa 1.160 woningen op De Lange Weeren noodzakelijk is. In de beschikbare stukken en onderzoeken worden verschillende cijfers genoemd voor zowel de woningbehoefte als de bestaande plancapaciteit. Zo wordt in de stukken uitgegaan van een additionele woningbehoefte van ongeveer 600 woningen tot 2040, terwijl in gemeentelijke woningmarktonderzoeken een grotere woningbehoefte wordt geraamd. Voordat wordt geconcludeerd dat een nieuwe buitenstedelijke locatie van circa 1.160 woningen noodzakelijk is, dient naar onze mening inzichtelijk te worden gemaakt welke actuele additionele woningbehoefte bestaat, welk deel daarvan binnen bestaand stedelijk gebied kan worden gerealiseerd, welke kwalitatieve woningbehoefte bestaat, welke aanvullende publieke investeringen en langjarige beheer-, water- en klimaatadaptatiekosten De Lange Weeren met zich meebrengt en of daarna nog een noodzaak resteert voor een buitenstedelijke locatie van deze omvang. Het enkele feit dat De Lange Weeren al langere tijd in gemeentelijke of provinciale plannen voorkomt, vormt naar onze mening geen zelfstandige actuele onderbouwing van nut en noodzaak.	De lokale en regionale vraag naar woningen is erg groot en deze woningbouwlocatie levert een zeer relevante bijdrage aan het terugdringen van de woningnood. Momenteel lukt het ons op het niveau van de regio en provincie niet om het woningtekort voldoende terug te dringen. Om hierin sneller stappen te kunnen zetten om de woningnood terug te dringen, zijn grootschalige gebiedslocaties noodzakelijk. Het overgrote merendeel van deze grootschalige gebiedsontwikkelingen bevindt zich op binnenstedelijke locaties, maar ook buitenstedelijke locaties zijn hiervoor nodig. Een grootschalige locatie draagt aanzienlijk bij aan de woningbouwopgave en heeft voordelen vanuit mobiliteit, ruimtelijke kwaliteit en haalbaarheid.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0129	5	5. Water en bodem als ordenend principe De provincie kiest nadrukkelijk voor water en bodem als ordenend principe. Ook het ontwerp-omgevingseffectrapport maakt duidelijk dat woningbouwlocaties bij voorkeur robuust moeten zijn vanuit water en bodem en dat negatieve gevolgen niet naar de omgeving of naar toekomstige generaties moeten worden afgewenteld. Bij woningbouw op niet-robuuste locaties worden onder meer risico's genoemd zoals toename van wateroverlast door bouwen in diepe polders waar ruimte nodig is voor waterberging, grondwateroverlast, toename van bodemdaling en afname van de watervoorraad wanneer wordt gebouwd op plaatsen waar nu water wordt vastgehouden. Deze aandachtspunten zijn naar onze mening rechtstreeks relevant voor De Lange Weeren. De Lange Weeren is een laaggelegen veenpolder en vervult een belangrijke functie in de waterhuishouding van Volendam. Daarmee is niet alleen de vraag relevant of woningbouw technisch klimaatbestendig kan worden gemaakt. De wezenlijke vraag is ook of deze locatie, gelet op water en bodem, de voorkeur verdient boven beschikbare alternatieven. Wij verzoeken de provincie daarom inzichtelijk te maken welke bestaande waterbergingsfunctie De Lange Weeren vervult, welke toekomstige water- en klimaatopgaven relevant zijn, of voldoende ruimte beschikbaar blijft voor toekomstige aanpassing van het watersysteem en waarom De Lange Weeren vanuit water en bodem de voorkeur verdient boven alternatieven. Dat technische maatregelen mogelijk kunnen maken dat woningbouw klimaatbestendig wordt ontworpen, betekent naar onze mening nog niet dat daarmee de locatiekeuze zelf vanuit het principe van water en bodem als ordenend principe is gerechtvaardigd. Technische inpasbaarheid is niet hetzelfde als ruimtelijke voorkeur. 6. Het principe van niet-afwentelen De Ontwerp-Omgevingsvisie kiest voor het principe van niet-afwentelen. Dit betekent naar onze mening dat een locatiekeuze niet alleen moet worden beoordeeld op de gevolgen binnen het plangebied zelf, maar ook op de gevolgen voor andere gebieden, andere functies, de publieke sector en toekomstige generaties. Voor De Lange Weeren is dit in het bijzonder relevant voor waterberging, bodemdaling, klimaatadaptatie, toekomstige aanpassingen van het watersysteem, aanvullende infrastructuur, publieke investeringen, langjarige beheer- en onderhoudskosten en financiële en maatschappelijke risico's. Wij achten onvoldoende inzichtelijk gemaakt hoe het principe van niet-afwentelen bij de keuze voor De Lange Weeren concreet is toegepast. Wij verzoeken de provincie daarom expliciet inzichtelijk te maken welke gevolgen, kosten en risico's bij de locatiekeuze zijn betrokken en in hoeverre deze niet worden afgewenteld op andere gebieden, andere functies, de publieke sector of toekomstige generaties.	In de integrale uitwerking van de plannen voor Lange Weeren dient (ook) rekening te worden gehouden met water en bodem, waaronder de zaken die indiener in de zienswijze aanhaalt. Wij zien net als indiener dat dit voor deze locatie een uitdaging is, maar achten dit wel oplosbaar en dat het gezien het belang van deze locatie voor de woningbouwopgave ook wenselijk is dat deze oplossingen er komen

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0129	6	7. Schaarse ruimte, landschap en onomkeerbaarheid De kern van de Omgevingsvisie is dat niet alles overal kan en dat keuzes noodzakelijk zijn omdat de ruimte schaars is. De vraag moet daarom niet uitsluitend zijn of woningbouw in De Lange Weeren technisch mogelijk kan worden gemaakt. Evenzeer moet worden beoordeeld of woningbouw de meest doelmatige en toekomstbestendige besteding van deze schaarse ruimte is. De Lange Weeren kan betekenis hebben voor waterberging en klimaatadaptatie, het beperken of tegengaan van bodemdaling, natuur en biodiversiteit, het behoud van het open veenweidelandschap, recreatie, landbouw en toekomstige transitieopgaven. Bebouwing van een groot deel van het gebied is een grotendeels onomkeerbare ontwikkeling. Daarmee wordt toekomstige beleidsruimte voor andere maatschappelijke opgaven beperkt of mogelijk definitief weggenomen. Dit staat naar onze mening op gespannen voet met het uitgangspunt dat de provincie wendbaar wil blijven en ruimte voor toekomstige opgaven niet onnodig onmogelijk wil maken door onomkeerbare ontwikkelingen. De ontwikkeling van circa 1.160 woningen leidt naar onze mening bovendien tot een ingrijpende en grotendeels onomkeerbare aantasting van de openheid en landschappelijke samenhang van Waterland. In samenhang met andere ruimtelijke ontwikkelingen bestaat het risico dat het Waterlands landschap verder verstedelijkt en dat Purmerend en Edam-Volendam ruimtelijk steeds meer naar elkaar toegroeien. Naar onze mening is onvoldoende inzichtelijk gemaakt waarom dit verlies aan openheid en landschappelijke samenhang aanvaardbaar wordt geacht. Juist omdat het hier gaat om een provinciaal beschermd landschap, dient de provincie zichtbaar te motiveren waarom deze aantasting desondanks aanvaardbaar is.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0129)
ZW_0129	7	8. De provincie kan de geschiktheid van De Lange Weeren niet zonder actuele eigen afweging als gegeven overnemen Voor De Lange Weeren loopt een afzonderlijke gemeentelijke procedure voor wijziging van het omgevingsplan. Tegen het ontwerp zijn zienswijzen ingediend waarin onder meer vragen zijn gesteld over nut en noodzaak, woningbehoefte en alternatieven, water en bodem, benodigde onderzoeken, natuur, landschap, financiële uitvoerbaarheid en de borging van maatregelen. Daarmee staat nog niet vast of en in hoeverre De Lange Weeren in de voorgestelde omvang en vorm daadwerkelijk uitvoerbaar en planologisch aanvaardbaar is.Wij erkennen dat de provinciale Omgevingsvisie en de gemeentelijke omgevingsplanprocedure ieder hun eigen beoordelingskader hebben. Ons standpunt is daarom niet dat de provincie de uitkomst van de gemeentelijke procedure moet afwachten. Ons punt is dat de provincie, bij het vaststellen van een nieuw integraal beleidskader voor de lange termijn, de geschiktheid van De Lange Weeren niet zonder actuele eigen afweging als vaststaand gegeven zou moeten overnemen. Zoals hierboven is toegelicht kunnen eerdere provinciale besluitvorming en lopende gemeentelijke procedures een actuele integrale toets aan de nieuwe uitgangspunten van de Omgevingsvisie niet vervangen.	Wij onderschrijven de constatering van indiener dat Lange Weeren, evenals de andere regionale/nationale grootschalige woningbouwlocaties, pas daadwerkelijk gerealiseerd kan worden nadat de ruimtelijke procedures zijn doorlopen. Gezien de omvang van onze woningbouwopgave achten wij de opgenomen grootschalige woningbouwlocaties noodzakelijk om voldoende woningen te kunnen realiseren. Maar het klopt dat dit niet betekent dat deze allemaal daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. Indien een locatie na de ruimtelijke afweging afvalt, is het van belang dat hiervoor een alternatief wordt gevonden, om de woningnood in te kunnen lopen. Dit kan door het versnellen van een bestaand plan of het toevoegen van een nieuw plan. Hierover worden binnen de woningbouwregio via de Woondeals en volkshuisvestingsprogramma's afspraken gemaakt.
ZW_0129	8	9. Juist de provinciale koers geeft aanleiding tot heroverweging Onze zienswijze richt zich nadrukkelijk niet tegen de hoofdrichting van de Ontwerp-Omgevingsvisie. Integendeel. Wij onderschrijven de ambitie om zorgvuldig met de schaarse ruimte om te gaan, woningbouw zoveel mogelijk binnen bestaand stedelijk gebied te realiseren, bestaande infrastructuur te benutten, water en bodem een ordenende rol te geven, niet af te wentelen en landschap, natuur en toekomstige beleidsruimte te beschermen. Juist wanneer deze uitgangspunten consequent worden toegepast, is naar onze mening onvoldoende gemotiveerd waarom De Lange Weeren nu als concrete grootschalige woningbouwlocatie in de Omgevingsvisie moet worden vastgelegd. De centrale vraag is daarom op grond van welke actuele en integrale provinciale afweging is geconcludeerd dat De Lange Weeren, ondanks de beschikbare alternatieven, de water- en bodemkenmerken, de waterbergingsfunctie, de landschappelijke gevolgen en de onomkeerbaarheid van de ontwikkeling, past binnen de nieuwe uitgangspunten en afwegingsprincipes van de Ontwerp-Omgevingsvisie. Naar onze mening is deze afweging in het Ontwerp onvoldoende inzichtelijk gemaakt.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0129)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0129	9	10. Verzoeken Gelet op het voorgaande verzoeken wij Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten om de keuze voor De Lange Weeren als grootschalige woningbouwlocatie opnieuw, zelfstandig en integraal te beoordelen aan de hand van de uitgangspunten en afwegingsprincipes van de Ontwerp-Omgevingsvisie.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0129)
ZW_0129	10	Primair verzoek 1.De Lange Weeren, zolang uit een actuele en integrale heroverweging niet overtuigend volgt dat handhaving van de locatie gerechtvaardigd is, te schrappen als concrete of aangeduide grootschalige woningbouwlocatie uit de definitieve Omgevingsvisie Noord-Holland.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0129)
ZW_0129	11	Subsidiaire verzoeken 2.De Lange Weeren niet als vaststaande woningbouwlocatie aan te duiden, maar uitsluitend als een locatie waarvan eventuele ontwikkeling afhankelijk is van een integrale beoordeling. 3.Bij deze integrale beoordeling in ieder geval te betrekken: nut en noodzaak; de actuele woningbehoefte; binnenstedelijke alternatieven; de kwalitatieve woningbehoefte; water en bodem; waterberging en de toekomstige wateropgave; klimaatbestendigheid; bodemdaling; landschap en openheid; natuur en biodiversiteit; financiële consequenties; aanvullende publieke investeringen en langjarige beheer- en klimaatadaptatiekosten; en de uitvoerbaarheid en ruimtelijke aanvaardbaarheid van het project. 4.Inzichtelijk te maken op grond van welke actuele provinciale beoordeling is geconcludeerd dat De Lange Weeren past binnen de uitgangspunten en afwegingsprincipes van de Ontwerp-Omgevingsvisie. 5.Expliciet inzichtelijk te maken hoe het principe van niet-afwentelen bij deze locatiekeuze is toegepast en welke gevolgen, kosten en risico's voor andere gebieden, functies, de publieke sector en toekomstige generaties daarbij zijn betrokken.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0129)
ZW_0129	12	11. Conclusie Wij kunnen ons in belangrijke mate vinden in de hoofdlijnen en afwegingsprincipes van de Ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. Onze zienswijze richt zich op één wezenlijk punt: de opname van De Lange Weeren als concrete grootschalige woningbouwlocatie voor circa 1.160 woningen is naar onze mening onvoldoende gemotiveerd in het licht van de integrale afwegingsprincipes van de Omgevingsvisie. Onvoldoende inzichtelijk is gemaakt (ook niet in het verleden) waarom een ontwikkeling van deze omvang noodzakelijk is in verhouding tot de actuele woningbehoefte en de binnenstedelijke capaciteit, waarom De Lange Weeren vanuit zuinig ruimtegebruik en water en bodem de voorkeur verdient boven alternatieven, hoe het principe van niet-afwentelen is toegepast, welke gevolgen de ontwikkeling heeft voor waterberging, bodemdaling en toekomstige klimaatopgaven, waarom het verlies aan openheid en landschappelijke samenhang van Waterland aanvaardbaar wordt geacht en waarom de locatie nu reeds als Zienswijze SNLW Omgevingsvisie NH 9 grootschalige woningbouwlocatie in de provinciale Omgevingsvisie moet worden vastgelegd. Daarom verzoeken wij u primair de aanduiding van De Lange Weeren als concrete grootschalige woningbouwlocatie uit de definitieve Omgevingsvisie Noord-Holland te verwijderen. Indien de provincie de locatie toch wil handhaven, verzoeken wij u subsidiair De Lange Weeren niet als vaststaande woningbouwlocatie aan te merken maar uitsluitend als een locatie waarvan eventuele ontwikkeling afhankelijk is van een actuele, integrale en inzichtelijk gemotiveerde provinciale beoordeling aan de hand van de eigen uitgangspunten en afwegingsprincipes. Deze zorgvuldigheid vloeit voort uit uw taken ten aanzien van onder meer behoud en bescherming van landschap en natuur. Wij verzoeken u deze zienswijze bij de verdere voorbereiding van de definitieve Omgevingsvisie te betrekken en in de Nota van Beantwoording inzichtelijk en gemotiveerd op de afzonderlijke kernpunten en verzoeken in te gaan.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0129)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0129	1	Wij hebben kennisgenomen van de Ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. De daarin gekozen hoofdlijnen en afwegingsprincipes kunnen wij in belangrijke mate onderschrijven. Dat geldt in het bijzonder voor: • het zuinig omgaan met schaarse ruimte en middelen; • het zoveel mogelijk binnenstedelijk realiseren van woningbouw; • het benutten van bestaande infrastructuur; • het voorkomen van onnodige en onomkeerbare ontwikkelingen in het landelijk gebied; • water en bodem als ordenend principe; • het principe van niet-afwentelen; • het behoud en versterken van landschap, natuur en biodiversiteit; en • het reserveren van ruimte voor toekomstige klimaat- en wateropgaven. Juist tegen de achtergrond van deze uitgangspunten is naar onze mening onvoldoende inzichtelijk gemaakt waarom De Lange Weeren bij Volendam in de Ontwerp-Omgevingsvisie als concrete grootschalige woningbouwlocatie voor circa 1.160 woningen is opgenomen. Onze zienswijze richt zich uitsluitend tegen deze opname. 1. Kern van onze zienswijze - De kern van onze zienswijze is niet dat woningbouw in Edam-Volendam niet nodig zou zijn. Wij erkennen dat er een woningbouwopgave bestaat. De vraag is echter of daarmee ook de noodzaak is aangetoond om juist De Lange Weeren, een laaggelegen veenpolder in het Beschermd Landschap Waterland, als concrete grootschalige woningbouwlocatie in de provinciale Omgevingsvisie vast te leggen. Naar onze mening is dat onvoldoende gemotiveerd. De Ontwerp-Omgevingsvisie vormt een nieuw integraal beleidskader voor de lange termijn. Juist daarom dient de provincie zichtbaar en op basis van een actuele integrale afweging te motiveren waarom een grootschalige woningbouwlocatie met een grote impact op provinciaal beschermd landschap past binnen de nieuwe provinciale uitgangspunten. Historische planvorming, eerdere aanwijzingen en eerdere provinciale besluitvorming kunnen daarbij relevant zijn, maar kunnen naar onze mening niet zonder meer een actuele toets aan het nieuwe integrale beleidskader vervangen. Voor De Lange Weeren bestaan bovendien nog fundamentele vragen over onder meer nut en noodzaak, de actuele woningbehoefte, binnenstedelijke alternatieven, water en bodem, waterberging en klimaatbestendigheid, bodemdaling, landschap, natuur en biodiversiteit, financiële consequenties en uitvoerbaarheid en de ruimtelijke aanvaardbaarheid van het project. Belangrijke onderzoeken moeten nog worden uitgevoerd. Al deze fundamentele vragen zijn nog onderwerp van discussie en besluitvorming. Deze locatie is tot op heden niet met de vereiste zorgvuldigheid afgewogen en zorgvuldig getoetst aan uw beleid, zoals hierna wordt toegelicht. Wij achten het daarom niet passend om De Lange Weeren reeds als vaststaande grootschalige woningbouwlocatie in de definitieve Omgevingsvisie vast te leggen zonder dat inzichtelijk is gemaakt dat deze locatiekeuze een actuele en integrale toets aan de eigen provinciale uitgangspunten kan doorstaan.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0129)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0129	2	2. De historische planvorming en eerdere ontheffing kunnen een actuele integrale afweging niet vervangen De Lange Weeren is op initiatief van de gemeente Edam-Volendam al langere tijd onderdeel van gemeentelijke en provinciale planvorming. De locatie is meer dan vijftien jaar geleden in het Bestuursakkoord Pilot Waterland als woningbouwlocatie aangewezen om mogelijk toekomstige woningbouw veilig te stellen, zonder onderbouwing daarvan en zonder toetsing en (gedegen) beoordeling van de geschiktheid deze locatie mede gelet op de ligging in een waterbergingsgebied voor Volendam. Daarbij was sprake van een aanzienlijk kleiner project dan de huidige voorgenomen ontwikkeling. De provincie heeft in 2025 voor het huidige project een ontheffing verleend van regels voor het Beschermd Landschap Waterland onder de onjuiste aanname dat de gemeente haar taken ten aanzien van de woningbouwopgave niet naar behoren zou kunnen uitvoeren. Zij is daarbij afgegaan op de door de gemeente verstrekte gegevens. Van een zorgvuldige en integrale toetsing van de locatie was geen sprake. Tegen die ontheffing kon op dat moment geen bezwaar worden gemaakt. Wij zijn van mening dat de historische aanwijzing van de locatie, de langdurige planvorming en de verleende ontheffing op zichzelf geen zelfstandige en actuele rechtvaardiging kunnen vormen om De Lange Weeren in een nieuwe Omgevingsvisie als vaststaande grootschalige woningbouwlocatie op te nemen. Juist wanneer wordt afgeweken van beschermende provinciale regelgeving en beleid, mag worden verwacht dat de afwijking en de uiteindelijke locatiekeuze deugdelijk, inzichtelijk en integraal worden gemotiveerd. Naar onze mening is onvoldoende inzichtelijk gemaakt dat de geschiktheid van De Lange Weeren voor woningbouw reeds eerder integraal en met de zorgvuldigheid die het nieuwe beleidskader verlangt, is beoordeeld. Naar onze informatie moeten bovendien nog onderzoeken worden uitgevoerd die van belang zijn voor een integrale beoordeling van de locatie. Daarom dient de keuze voor De Lange Weeren naar onze mening alsnog zelfstandig te worden getoetst aan de uitgangspunten en afwegingsprincipes van de Ontwerp-Omgevingsvisie.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0129)
ZW_0130		Wij vragen u met klem om in de omgevingsvisie en uw omgevingsverordening aanpassingen te doen waardoor voor kleinere landelijke kernen, zoals Aartswoud en De Weere, een belangenafweging gemaakt kan worden. Daarin wordt niet aan één belang prioriteit gegeven maar afgewogen tegen andere belangen. Vooral de noodzaak van woningbouw is een zwaarwegend belang om te kunnen voorzien in de eigen woningbouwbehoefte. Onze lintdorpen Aartswoud e.o. en De Weere e.o., met uitzondering van de woonwijken, liggen volledig in één groot weidevogelleefgebied en potentiële weidevogelleefgebieden. Om een algemeen verbod op woningbouw en andere ontwikkelingen te voorkomen, is er een uitzonderingsmogelijkheid in uw regels. Er kan medewerking worden overwogen aan ontwikkelingen van groot openbaar belang als het verlies aan weidevogelleefgebied wordt gecompenseerd. Door de ligging in weidevogelgebied en aansluitend potentieel weidevogelgebied kan volgens uw uitleg aan deze voorwaarde niet worden voldaan. Deze voorwaarde heeft nu prioriteit boven woningbouw en leefbaarheid. Voor Aartswoud en De Weere lijkt dit te leiden tot een woningbouwverbod. En ook andere ontwikkelingen die bijdragen aan de leefbaarheid van een kleine landelijke dorpskern worden beperkt. Belangrijk is daarbij te onderkennen dat Aartswoud en De Weere op substantiële afstand liggen van de hoofdkern(en) van de gemeente Opmeer. De omgevingsvisie en omgevingsverordening houden met deze bijzondere situatie van deze dorpen geen rekening. Een goede belangenafweging is niet mogelijk omdat bij voorbaat weidevogelleefgebied of potentieel weidevogelgebied prioriteit heeft.	Gemeente Opmeer is omringd door Beschermd Landschap. Dit is een extra beschermingsregime van de provincie om het landschap te beschermen. Tot 25 woningen per kern kan de gemeente zelf een afweging maken voor woningbouwontwikkelingen als zij voldoen aan de voorwaarden in artikel 6.59a provinciale verordening. Voor meer dan 25 woningen is er sprake van maatwerk waarbij er sprake moet zijn dat het ten behoeve van de leefbaarheid en vitaliteit van een kern of dorp is. Eén van de afwegingspunten van dit maatwerk is dat alternatieve locaties worden bekeken. Habitat voor weidevogels is een kernkwaliteit waarop Europese wetgeving van toepassing is.
ZW_0130		Ten slotte willen wij u vragen om op figuur 22 (blz. 61) de woningbouwlocatie Hoogwoud-Oost fase 1 (Monitor Plancapaciteit Woningbouw: 300 woningen; besluit in voorbereiding) op te nemen.	De woningbouwlocatie Hoogwoud-Oost fase 1 is op de kaart toegevoegd.
ZW_0130		We maken van deze gelegenheid gebruik om onze waardering uit te spreken voor uw aanpak van de netcongestie. Wij vragen u om druk te blijven uit te oefenen op een zo spoedig mogelijke uitbreiding van energie-infrastructuur.	Wij danken ndiener voor de uitgesproken waardering. Netcongestie is inderdaad een groot probleem voor economische ontwikkeling, woningbouw en verduurzaming. Wij hebben verschillende tekstaanpassingen gedaan om dit meer voor het voetlicht te brengen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0131	1	Met verwijzing naar de separate zienswijze van regio Zaanstreek-Waterland en bijgevoegde zienswijze dringt Purmerend erop aan dat ambtelijk de diverse deelvisiekaarten (Figuren 19 t/m 22) nauwkeurig op gebiedstypen worden doorgenomen in samenspraak met de provinciale regio-coördinator. Dit is tijdens het voorbereidingstraject niet gebeurd. Naast de voorbeelden in beide zienswijzen is o.a. ook Zuidoostbeemster op figuur 22 niet ingetekend als 'geplande woningbouwlocatie'. Purmerend gaat ervan uit dat u aan onze gezamenlijke zorgen over goed kaartmateriaal op een afdoende wijze tegemoet komt...	We hebben kaartbeelden aangepast.
ZW_0131	2	Wij hebben de Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland met belangstelling gelezen. Het ontwerp is - samen met het ontwerp-omgevingseffectrapport - met ingang van 15 juni 2026 ter inzage gelegd met de mogelijkheid zienswijze(n) kenbaar te maken. Met het oog op het zomerreces is daarbij sprake van een langere reactieperiode dan gebruikelijk (d.w.z. vóór 1 september a.s.). Daarnaast vormt de (deels) gelijktijdige samenloop met collegevorming op gemeentelijk niveau ook een uitdaging. De huidige, provinciale Omgevingsvisie NH2050 is in 2018 vastgesteld. Op 1 januari 2022 zijn het (sub)urbane Purmerend en het rurale werelderfgoed De Beemster gefuseerd. Ons college vindt het voorliggende ontwerp belangrijk voor Purmerend en zodoende wegen wij zorgvuldig welke gevolgen dit ontwerp heeft voor onze gemeente en voor onze eigen omgevingsvisie. Sinds 2024 werkt de gemeente Purmerend - evenals u, ook gefaseerd - aan een actualisatie van de (gebiedsdekkende) Omgevingsvisie Purmerend. De verwachting is, dat de gemeenteraad hierover in de tweede helft van 2027 definitief zal besluiten.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Hierna gaan we in op de door indier ingebrachte onderdelen.
ZW_0131	3	• Regio Zaanstreek-Waterland Allereerst willen wij u wijzen op onze gezamenlijke zienswijze, die is ingediend namens de regio Zaanstreek-Waterland. In dat verband is aandacht gevraagd voor de volgende kernboodschap: Erken Zaanstreek-Waterland als sleutelregio voor de verstedelijkingsopgave in de noordelijke Randstad en maak een duidelijke, gebiedsgerichte keuze voor het versterken van de woon-werkbalans en een toekomstbestendig landschap. Ondersteun deze ontwikkeling met gerichte provinciale investeringen in werkgelegenheid, bereikbaarheid en energie, met leefbaarheid en een gezonde en veilige leefomgeving als randvoorwaarden. De zorgen over een wat eenzijdige oriëntatie op thema's als groenblauw, recreatie en woningbouw (als topprioriteit) worden in ons gebied breed gedeeld. Op deze plek wordt kortheidshalve verwezen naar deze separaat ingediende zienswijze.	Zie onze beantwoording van de zienswijze van Zaanstreek-Waterland (ZW_0120)
ZW_0131	4	Voor zover het gaat om de woon-werkbalans en het mogelijk toevoegen van (extra) 'werkprogramma' wordt aanvullend nog het volgende opgemerkt. De woon-werkbalans zou wellicht een positieve impuls kunnen krijgen, wanneer het bedrijvenpark Baanstee-Noord op Purmerends grondgebied wordt geïntensiveerd en/of (deels) uitgebreid. In dit verband wordt gewezen op de gezamenlijk met de gemeenten Edam-Volendam en Waterland vastgestelde Strategische gebiedsvisie De Purmer 2035, waarbij transformatie is voorzien van het meest noordelijke gedeelte van droogmakerij De Purmer. Met het oog daarop maakt het 'integraal ontwikkelperspectief' melding van (de aanduiding) 'ecologisch netwerk (nieuw/uitbreiding)'. Voor dit gebied zou onderzocht en overwogen kunnen worden, in hoeverre het (totale) ecologische netwerk aldaar geoptimaliseerd kan worden 1. onder de gelijktijdige toevoeging van werkprogramma en 2. in goed overleg met c.q. in aansluiting op de door de gemeente Edam-Volendam beoogde inrichting van (hun) werkgebied in het meest noordelijke gedeelte van droogmakerij De Purmer. Refererend aan Figuur 22 (blz. 61) van uw ontwerp vraagt ons college zodoende om aanpassing/vergroting van het afgebeelde werkgebied door toevoeging van gebiedstype 'industriegebieden met milieucategorie (van hoog naar laag)' volgens de hiernaast opgenomen afbeelding, m.a.w.: in noordelijke richting tot aan de Purmerringvaart. In dit verband constateren wij verder dat op Figuur 22 het gebiedstype 'Kantoren (mix wonen/werken)' voor de stedelijke concentratie van Purmerend geheel ontbreekt. Stedenbouwkundig en ruimtelijk merken wij hetWaterland kwartier in samenhang met hetWagenweggebied en onze binnenstad aan als één centrumgebied. Wij vragen u deze omissie te herstellen op de definitieve visiekaart.	Over de ruimte voor economie, mede in relatie tot de woon-werkbalans worden regionale afspraken gemaakt. Deze zijn nu opgenomen in de Bedrijventerreinenstrategie van de MRA, maar worden op basis van provinciale behoefteramingen minstens eens in de vier jaar geactualiseerd. De kaart figuur 22 is slechts een vertaling van de harde plannen welke in de Bedrijventerreinenstrategie van de MRA zijn gemaakt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0131	5	• Gemeente Purmerend Vanwege beperkt beschikbare ruimte kiest de provincie voor een veranderende, meer sturende en regisserende rol. Met het oog daarop wordt in het ontwerp een helder afwegingskader (hoofdstuk 3) met uitgangspunten en afwegingsprincipes neergezet. In hoofdstuk 4 volgt de beschrijving van de integrale visie op Noord-Holland als geheel. Verdere verdieping per inhoudelijk onderdeel en gebiedsgerichte keuzes en provinciale belangen komen aan de orde in de hoofdstukken 5 en 6. Voor wat betreft voorliggend ontwerp willen wij aanvullend nog het volgende opmerken. New Town Het valt ons op, dat in het voorliggende ontwerp geen enkele aandacht wordt besteed aan de 'leefbaarheid en bestaande wijken als volkshuisvestingsopgave'. New Towns, zoals Purmerend, zijn in de jaren '70 en'80 in korte tijd gebouwd en gegroeid. Dit leidt nu tot een gelijktijdige, grote vervangingsopgave en een groeiende kwetsbaarheid. Een mooi voorbeeld is de samenwerking tussen de provincie Zuid-Holland en haar NewTowns, waarmee een brug wordt geslagen tussen gemeenten en het Rijk, zodat (financieel) de nodige middelen beschikbaar komen. Het college verzoekt u de mogelijkheden te verkennen om dit voorbeeld over te nemen voor New Town Purmerend.	Indiener vestigt terecht de aandacht op de vernieuwingsopgave in voormalige groeikernen. Wij zullen in de omgevingsvisie een tekst toevoegen om hier aandacht aan te geven in hoofdstuk 5.3 perspectief op waar we wonen, werken en recreëren.
ZW_0131	6	Gezonde en veilige leefomgeving Een leefbare gemeente wordt niet alleen bepaald door woningen, wegen en voorzieningen. Het zijn vooral de mensen die een gemeenschap maken. In Purmerend en de Beemsterwillen wij dat inwoners gezond, veilig en met vertrouwen kunnen opgroeien, wonen en ouder worden. In uw ontwerp is o.a. verwoord dat groei van wonen en werken wordt gekoppeld aan uitbreiding van recreatiemogelijkheden onder de noemer 'groen in en om de stad'. Naast recreatieve functies worden hier wateropgaven, kansen voor agrarische bedrijven en natuur aan gekoppeld. Het valt ons op dat u in het kader van 'gezonde en veilige leefomgeving' en 'Omgevingskwaliteit' regelmatig refereert aan groen in en om de stad en dat u 'gebiedsgericht' daarbij vooral gefocust bent op Amsterdam in de Metropoolregio Amsterdam. De stad Purmerend valt nagenoeg buiten het bij Figuur 32 aangegeven kader en wij vragen ons af, of dit inderdaad de bedoeling is (geweest). Het Purmerbos is in Figuur 31 aangegeven als 'Stadsrand met recreatieve toegang' en 'Huidige grootschalige recreatiegebieden'. Ook is een flinke recreatiestroom ingetekend vanuit Amsterdam richting Purmerend. In het ontwerp (paragraaf 5.16) is opgemerkt dat meer geïnvesteerd moet worden in recreatie, niet alleen in de bestaande gebieden maar met name ook in nieuwe recreatiegebieden en in routes in en om de stad. Dat vraagt om het nemen van verantwoordelijkheid bij gemeenten, provincie en het Rijk. Als het om het Purmerbos gaat, mist ons college vooralsnog provinciale inzet en - ook financiële betrokkenheid bij overleg met Staatsbosbeheer over de beheerproblematiek.	De ambities rond groen in en om de stad betreft de gehele metrpoolregio Amsterdam.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0131	7	Groenblauwraamwerk Afwegingsprincipe 2 in het ontwerp betreft 'water en bodem als ordenend principe'. In geval van droogmakerij De Beemster spelen- evenals in De Purmer- vooral aspecten als verzilting, doorspoelvraag en waterberging. Gelet hierop zijn beide droogmakerijen 'gebiedsgericht' ingedeeld bij de veengebieden. Specifiek voor De Beemster is volgens Figuur 29- naast aanduiding met huidige sectoren en agribusiness- sprake van 'Veranderende condities waar acceptatie nodig is' en 'Veranderende condities waar onderzoek nodig is om tot bescherming te komen'. Bij De Beemster als UNESCO-werelderfgoed komen we hier nog op terug. Wat betreft het groenblauwe raamwerk valt ons in meer algemene zin een aantal dingen op: 'Houd rekening met klimaatopgave bij nieuwe woningbouwlocaties';-- 'Ruimte voor waterberging rond stedelijke kernen' bij droogmakerij De Purmer en Weidevenne/richting (recreatiegebied) Purmerland, en 'Potentiële infiltratiegebieden, drinkwateropslaglocaties en zoetwaterwinlocaties (tot 2050)' in beide droogmakerijen De Purmer en De Beemster. Wij gaan ervan uit, dat u ons hierover (blijvend) betrekt voor zover het gaat om eventuele locatiekeuze(s), te nemen maatregelen en/ofin dat verband te maken afwegingen. Opvallend is echter, dat wij in uw ontwerp niets teruglezen over het Provinciaal Programma Landelijk gebied (PPLG). Eén van de rollen van de provincie is om normen te stellen voorwateroverlast. Bij ruimtelijke keuzes weegt de provincie expliciet mee offuncties bereikbaar en operationeel blijven bij wateroverlast, overstromingen, hitte, droogte en bodemdaling en stelt de provincie richtinggevende kaders en randvoorwaarden op. Technische uitwerking en dagelijks beheer liggen bij de verantwoordelijke beheerders. Onze specifieke vraag hierover is, ofdit aanvullende randvoorwaarden zijn ten opzichte van (de regionale standaard) Basisveiligheidsniveau Klimaatbestendige Nieuwbouwv3.0	De indiener geeft aan dat er in de omgevingsvisie niets is opgenomen over het programma PPLG. Dat klopt, want dat programma bestaat niet meer. De watervraagstukken zoals zijn benoemd door de indiener zijn agenderend en hebben veelal nog geen specifieke locatie. In een gebiedsgerichte aanpak zal hier meer uitwerking aan gegeven moeten worden. Met betrekking tot de specifieke vraag over normstelling: bij normen voor wateroverlast betreft het andere randvoorwaarden dan bij basisveiligheidsniveau Klimaatbestendige Nieuwbouw, niet zozeer aanvullende. Met andere woorden, dat is een ander onderwerp.
ZW_0131	8	De Beemster als UNESCO-werelderfgoed UNESCO-werelderfgoed De Beemster leent zich niet om onderwater gezette worden. Dit in tegenstelling tot - de oorspronkelijke functie van - het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam. Watercompensatie en/of-berging in De Beemster is in het (meer) recente verleden hoofdzakelijk gevonden in sloten, waarbij de insteek is (geweest) om geen vijvers of meren te creëren. Positief is dat bij ruimtelijke keuzes en beleid de provincie inzet op zowel bescherming als ruimte bieden aan ontwikkelingen en het realiseren van nieuwe kwaliteiten. Wij zijn benieuwd naar wat u precies voor ogen heeft met aanwijzing van de Volgerweg als zoekgebied 'herstel landgoederenstructuur' (Figuur 27). Het aangeven van een verdichtingszone in dit gebied conflicteert met het behoud van de openheid en lange zichtlijnen van het schootsveld van de Stelling van Amsterdam, terwijl de zone als tool voor aanpak van de woningbouwopgave met alle volkshuisvestelijke restricties (financieel) moeilijk haalbaar lijkt. Het slotenpatroon van de kopergravuresloten komt niet in volle omvang terug op kaartbeeld.	We onderstrepen het belang van een goed behoud en beheer van zowel de UNESCO-werelderfgoederen De Beemster als de Hollandse Waterlinies. Waar beide werelderfgoederen elkaar overlappen (aan de zuidzijde van de Beemster) zullen ontwikkelingen moeten passen bij de kernkwaliteiten (Outstanding Universal Value) van beide werelderfgoederen. Figuur 27 in de concept-omgevingsvisie is een indicatieve kaart van een groenblauw raamwerk. Deze kaart betreft een Ontwerpend Onderzoek Groenblauw Raamwerk Noord-Holland, van bureau Smartland. Op de kaart worden huidige groene en blauwe structuren weergegeven en ook kansen om deze structuren met elkaar te verbinden of te versterken.
ZW_0131	9	Het heeft ons in eerste instantie verbaasd, dat De Beemster niet is ingedeeld bij 'prioritaire landbouwgebieden'. Uit uw ontwerp maken wij op dat de hiervoor genoemde aspecten kunnen leiden tot veranderingen in de randvoorwaarden voor een optimale land- en tuinbouw. Daarbij spelen mogelijke stikstofmaatregelen en daaruit voortvloeiende zonering rond De Eilandspolder en Wormer- en Jispeveld & Kalverpolder ook een belangrijke rol. Hierdoor zou (deels) een verschuiving naar extensievere landbouwvormen aan de orde kunnen komen. Wellicht ten overvloede wijzen wij u er nog op dat juist het functionele, agrarische gebruik van droogmakerij De Beemster als belangrijk punt wordt genoemd in de 'Outstanding Universal Value' (UOV). Onder afwegingsprincipe 3 geeft u - over UNESCO-regimes - 0.a. aan: '(.. .) Het vertrekpunt is dat we de UNESCO-status willen behouden. We zien dat het soms schuurt. Als behoud niet mogelijk is, gaan we hierover het gesprek aan met het Rijk.'Ons college gaat ervan uit dat de provincie over 'veranderende condities' en daarmee mogelijk gepaard gaande maatregelen (nb.: ook als behoud niet mogelijk is) het gesprek voert en blijft voeren, in ieder geval met de siteholders (t.w.: HHNK en gemeente Purmerend) en de sector en vanzelfsprekend niet uitsluitend en alleen met het Rijk.	De opmerking in onze concept-omgevingsvisie '....Het vertrekpunt is dat we de UNESCO-status willen behouden. We zien dat het soms schuurt. Als behoud niet mogelijk is, gaan we hierover het gesprek aan met het Rijk', betreft het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies. Hiervan zijn wij namelijk siteholder. Voor wat betreft het UNESCO-werelderfgoed Beemster zijn we ons bewust dat het siteholderschap daarvan bij de gemeente Purmerend en HHNK ligt, en dat zij hiervoor de verantwoordelijke partij zijn. Wij zullen dit verduidelijken in de definitieve versie van de Omgevingsvisie. Ook is bovenstaande zin in de definitieve versie van de Omgevingsvisie aangepast in 'Als de realisatie van locatiegebonden opgaven met groot maatschappelijk belang botst met de UNESCO-status, gaan we hierover het gesprek aan met het Rijk'.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0131	10	Energie en warmte Afwegingsprincipe 4 in het ontwerp betreft 'sturen vanuit netwerken'. Het energienetwerk zal in de toekomst medebepalend zijn voor waar toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden. Purmerend wordt in het ontwerp - evenals de (sub)regio Waterland - niet aangemerkt als één van de 'Energie-intensieve clusters met een duidelijk economisch profiel' (Figuur 21) en valt daarmee binnen het 'decentrale energiesysteem'. Daar komt bij dat de provincie collectieve warmte in verstedelijkte gebieden stimuleertwaar dat kan en waar dat tot de laagste maatschappelijke kosten leidt. In ieder geval in het verstedelijkte gedeelte van de MRA (w.o. Purmerend) en Alkmaar. In de regionale zienswijze is over dit onderwerp al het nodige opgemerkt. Omdat warmte-infrastructuur meerdere decennia meegaat en volgens uw ontwerp de visie op dit onderwerp zich primair richt op de periode tot 2040, vragen wij u aanvullend om te kiezen voor flexibiliteit met ruimte voor innovatie. Zodoende voorkomen we investeringen in techniek die straks achterhaald is. In lijn hiermee verdient een zo laag mogelijke temperatuur de voorkeur bij zowel nieuwbouw als herontwikkeling, mits deze gebouwen hiervoor geschikt zijn. Dit vermindert transportverliezen, sluit beter aan bij moderne netbewuste woningen en houdt opties open voor toekomstige technologieën. Verder geven wij u in overweging om in de visie expliciet aandacht te besteden aan verduurzaming van bestaande warmtenetten. Zo kan bijvoorbeeld door cascadering van bestaande en nieuwe netten slim toe te passen, worden bijgedragen aan een efficiënter gebruik van de beschikbare warmte en koude bij verschillende temperatuurbehoeftes. Uiteraard moeten hiervoor wel middelen worden vrijgemaakt.	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het verduurzamen van de warmtevoorziening van de woningvoorraad. Hiervoor stellen zij warmteprogramma's op welke onderdeel worden van de gemeentelijke omgevingsvisie. Met deze warmteprogramma's kunnen gemeenten bij de ontwikkeling van warmtenetten zelf ruimte creëren zodat rekening kan worden gehouden met toekomstige innovaties. Omdat de provincie hierbij geen formele rol heeft is hier niets over opgenomen in de Omgevingsvisie.
ZW_0131	11	Afsluitend Wij hopen met deze zienswijze een constructieve bijdrage te leveren aan de vaststelling van de Omgevingsvisie Noord-Holland en aan de verdere doorwerking en uitwerking daarvan in verordening en programma's. Ons college wenst u een goede voortzetting van het besluitvormingsproces. Wij vertrouwen op uw begrip en aandacht voor de door ons college ingebrachte punten, met waar nodig en mogelijk het honoreren van onze zienswijze(n).	Slotwoord, behoeft geen antwoord.
ZW_0132	1	Namens Stichting Grootdammerpolder te Schoorl dienen wij hierbij onze zienswijze in op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. De stichting zet zich in voor het behoud en de versterking van de landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden van de Grootdammerpolder en het omliggende landelijk gebied van Schoorl. Wij onderschrijven de noodzaak om binnen Noord-Holland ruimte te vinden voor onder andere wonen, natuur, landbouw, water en klimaatadaptatie. Juist vanwege de grote druk op de schaarse ruimte achten wij het noodzakelijk dat de provincie duidelijke en duurzame keuzes maakt. Wij herkennen ons daarom sterk in het uitgangspunt uit de ontwerp-Omgevingsvisie dat nieuwe woningen vooral worden gerealiseerd binnen bestaande steden en dorpen en dat het open landschap zoveel mogelijk behouden blijft. Voor Schoorl gaat het daarbij niet alleen om een open polderlandschap, maar om een herkenbare open strandvlakte aan de binnenduinrand, waarin water, bodem, landschap, landbouw en natuur nauw met elkaar samenhangen. Wij verzoeken de provincie dit uitgangspunt in de definitieve Omgevingsvisie verder aan te scherpen en te borgen.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Indiener verzoekt om het uitgangspunt om woningbouw zoveel mogelijk binnenstedelijk te realiseren, vanuit het afwegingsprincipe zuinig om te gaan met ruimte, verder aan te scherpen en te borgen. Aanscherping en borging is wat ons betreft aan de orde bij de uitwerking van de Omgevingsvisie, zoals in programma's en de omgevingsverordening.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0132	2	1. Inbreiding en transformatie vóór uitbreiding in het landelijk gebied De woningbehoefte in Noord-Holland is groot. Stichting Grootdammerpolder bestrijdt die behoefte niet en is ook niet tegen woningbouw als zodanig. Wij vinden echter dat woningbouw niet zonder een duidelijke ruimtelijke voorkeursvolgorde mag leiden tot steeds verdere verstedelijking en versnippering van het landelijk gebied. Wij verzoeken de provincie daarom in de definitieve Omgevingsvisie explicieter vast te leggen dat: 1. woningbouw in beginsel plaatsvindt door inbreiding, transformatie, herstructurering en verdichting binnen bestaand stedelijk en dorpsgebied; 2. aantoonbaar moet zijn onderzocht welke alternatieven binnen of direct aansluitend aan bestaande kernen beschikbaar zijn voordat ontwikkeling in het open landelijk gebied kan worden overwogen; 3. een woningbouwopgave of het ontbreken van direct beschikbare bouwgrond binnen een kern op zichzelf onvoldoende grond vormt om bouwen in het landelijk gebied toe te staan. Voor een gemeente als Bergen, met dorpen die direct grenzen aan hoogwaardige natuur-, water- en landschapsgebieden, is een dergelijke duidelijke voorkeursvolgorde van bijzonder belang.	1. We zijn het eens dat woningbouw zoveel als mogelijk binnenstedelijk wordt opgelost, bij voorkeur nabij OV-knooppunten. Maar er is een aantal plannen in het landelijk gebied noodzakelijk om aan de grote vraag naar woningen te voldoen. 2. Voor elke woningbouwontwikkeling geldt op dit moment dat deze op of aan een bestaand lint of kern dient te zijn. 3. Dit is per casus verschillend, hierdoor kunnen we geen algemene maatregel opnemen. Gemeente Bergen is op dit moment omringd door Beschermd Landschap. Dit is een extra beschermingsregime van de provincie om het landschap te beschermen. Tot 25 woningen per kern kan de gemeente zelf een afweging maken voor woningbouwontwikkelingen als zij voldoen aan de voorwaarden in artikel 6.59a provinciale verordening. Voor meer dan 25 woningen is er sprake van maatwerk waarbij er sprake moet zijn dat het ten behoeve van de leefbaarheid en vitaliteit van een kern of dorp is. Eén van de afwegingspunten van dit maatwerk is dat alternatieve locaties worden bekeken.
ZW_0132	3	2. Bescherming van de open strandvlakte en polders aan de binnenduinrand De Grootdammerpolder maakt onderdeel uit van de karakteristieke open strandvlakte achter de duinen van Schoorl. Samen met omliggende polders, agrarische gronden, natuurgebieden en dorpsranden vormt zij een herkenbaar en samenhangend landschap. De betekenis van deze polders is breder dan uitsluitend hun visuele of cultuurhistorische waarde. De polders aan de binnenduinrand zijn naar onze mening tevens van strategisch belang voor het functioneren van het watersysteem. Schoon kwelwater vanuit het duingebied is van grote betekenis voor zowel de watervoorziening als voor bijzondere en kwetsbare ecosystemen. Het behoud van voldoende open en onbebouwde ruimte aan de binnenduinrand draagt bovendien bij aan het vermogen van het gebied om om te gaan met vraagstukken als verdroging en verzilting. Ruimtelijke ontwikkelingen moeten daarom niet uitsluitend worden beoordeeld aan de hand van de vraag hoeveel vierkante meters daadwerkelijk worden bebouwd. Ook gevolgen voor bodem, grondwater, kwelstromen, afwatering, verharding en het functioneren van het omliggende watersysteem behoren onderdeel te zijn van de afweging. Daarnaast draagt het open polder- en strandvlaktelandschap bij aan een gezonde omgevingskwaliteit. De openheid, rust, zichtlijnen en afstand tussen bebouwde kernen vormen kwaliteiten die, eenmaal aangetast, moeilijk of niet kunnen worden hersteld. Wij verzoeken de provincie daarom te voorkomen dat bij ruimtelijke afwegingen uitsluitend wordt gekeken naar de vraag of een individueel bouwperceel formeel binnen een specifieke natuurbeschermingscategorie valt. Ook ontwikkelingen net buiten formeel begrensde natuurgebieden kunnen aanzienlijke gevolgen hebben voor: • de herkenbaarheid en openheid van de strandvlakte; • ecologische verbindingen; • grondwater en kwelstromen; • waterberging en bodemfuncties; • foerageer- en rustgebieden; • weidevogels en andere beschermde of kwetsbare soorten; • agrarisch gebruik; • historische polderstructuren en zichtlijnen. De Omgevingsvisie zou naar onze mening duidelijk moeten maken dat deze waarden in onderlinge samenhang moeten worden beoordeeld.	In onze omgevingsvisie hebben wij een ontwikkelrichting beschreven voor de Binnenduinrand en daarbinnen specifiek voor Noord-Kennemerland. De binnenduinrand en de polders van Noord-Kennemerland zijn beschermd als NNN en als Beschermd Landschap. De regels die hier gelden zijn vastgelegd in de Provinciale Omgevingsverordening. Deze regels blijven van kracht. Naast de regels die gelden binnen de beschermingsregimes gelden daarnaast ook andere regels voor het landelijk gebied waaraan moet worden voldaan, bijvoorbeeld de ruimtelijke kwaliteitseis en eisen t.a.v. klimaaadaptatie. Wij zijn van mening dat wij hiermee dit zeer waardevolle landschap voldoende beschermen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0132	4	3. Weidevogels, biodiversiteit en schaarse leefruimte Stichting Grootdammerpolder maakt zich in het bijzonder zorgen over de achteruitgang van de weidevogels. De open polders rond Schoorl bieden leef-, rust- en foerageergebied voor weidevogels. Juist voor deze soorten is binnen Noord-Holland steeds minder ongestoorde ruimte beschikbaar als gevolg van onder andere bevolkingsgroei, woningbouw, infrastructuur, recreatiedruk en andere vormen van ruimtegebruik. Daarom achten wij het van groot belang dat resterende geschikte en potentieel te herstellen gebieden niet steeds verder worden verkleind of versnipperd. Waar populaties onder druk staan, zou dat naar onze mening bovendien niet moeten leiden tot de conclusie dat bescherming minder noodzakelijk is. Het tegendeel is eerder het geval Een afname van natuurwaarden behoort aanleiding te zijn om te onderzoeken: • waardoor deze achteruitgang wordt veroorzaakt; • welke omstandigheden voor herstel noodzakelijk zijn; • welke verbindingen met omliggende leefgebieden kunnen worden versterkt; • en welke beheer- of inrichtingsmaatregelen herstel mogelijk maken. Wij vragen de provincie daarom om in de definitieve Omgevingsvisie duidelijk te maken dat achteruitgang van biodiversiteit of van een specifieke populatie niet zonder gedegen ecologische analyse mag worden gebruikt als argument om het beschermingsniveau van een gebied te verminderen. Voor de Grootdammerpolder zien wij juist kansen om de ecologische samenhang met omliggende natuur- en poldergebieden te verbeteren en de betekenis van het gebied voor weidevogels en andere soorten te vergroten.	We hebben in de Omgevingsvisie meer aandacht gegeven aan de weidevogels. De uitwerking hiervan vindt plaats in de Omgevingsverordening
ZW_0132	5	4. Stringenter beschermingsregime voor kwetsbare polders De samenloop van landschappelijke, hydrologische en ecologische waarden maakt de polders aan de binnenduinrand bijzonder kwetsbaar. Stichting Grootdammerpolder is daarom bezorgd over beleidsontwikkelingen waarbij bestaande beschermingsregimes worden verruimd of afgezwakt om meer ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken. Juist nu de druk op de ruimte toeneemt, achten wij een stringenter en duidelijker beschermingsregime noodzakelijk. Wij verzoeken de provincie nadrukkelijk om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening: • kwetsbare open polders aan de binnenduinrand als samenhangend landschap te beschermen; • hydrologische waarden en het belang van schoon kwelwater expliciet mee te wegen; • aantasting en versnippering van open strandvlaktes te voorkomen; • de betekenis van deze gebieden voor weidevogels en biodiversiteit zwaar te laten wegen; • en te voorkomen dat verruiming van uitzonderingsmogelijkheden leidt tot ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen. Het beschermingsniveau zou naar onze mening moeten aansluiten bij de cumulatieve waarde van landschap, natuur, water, bodem en cultuurhistorie, en niet uitsluitend bij één afzonderlijke beschermingscategorie.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0132)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0132	6	5. Voorkom aantasting door opeenvolgende kleinschalige ontwikkelingen Een belangrijk aandachtspunt is de cumulatieve invloed van kleinschalige ontwikkelingen. Een afzonderlijk project van enkele woningen, tiny houses of andere kleinschalige bebouwing kan op zichzelf beperkt lijken. Wanneer dergelijke initiatieven afzonderlijk worden beoordeeld, bestaat echter het risico dat het landelijk gebied stap voor stap wordt verdicht. Het uiteindelijke effect kan daarmee aanzienlijk groter zijn dan dat van ieder afzonderlijk initiatief. Wij verzoeken de provincie daarom expliciet aandacht te besteden aan: • cumulatieve ruimtelijke effecten; • precedentwerking; • geleidelijke verschuiving van dorpsranden; • versnippering van de open strandvlakte; • verlies van hydrologische en ecologische samenhang; • effecten van ontsluiting, parkeerplaatsen, verlichting, tuinen en overige bijbehorende voorzieningen. Wij achten dit vooral van belang wanneer wordt gesproken over tijdelijke, flexibele of innovatieve woonvormen.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0132)
ZW_0132	7	6. Tiny houses en innovatieve woonvormen zijn geen afzonderlijke ruimtelijke categorie Tiny houses, flexwoningen en modulaire woningen kunnen maatschappelijk nuttige woonvormen zijn. De verschijningsvorm of geringe oppervlakte van een woning verandert echter niet automatisch de ruimtelijke effecten van een woonfunctie. Ook tiny houses brengen bebouwing, bewoning, verkeersbewegingen, parkeren, nutsvoorzieningen, verlichting en vaak een verdere inrichting en verharding van het terrein met zich mee. Wij verzoeken de provincie daarom in haar beleidsuitwerking duidelijk te maken dat voor dergelijke woonvormen dezelfde zorgvuldige locatieafweging moet gelden als voor andere woningbouw. Het predicaat “tiny”, “tijdelijk”, “flexibel” of “innovatief” mag naar onze mening geen zelfstandige rechtvaardiging vormen voor woningbouw op een locatie waar permanente reguliere woningbouw vanuit landschap, natuur, water of bodem niet wenselijk zou zijn.	Wij zijn het met indiener eens dat bij iedere ruimtelijke afweging, of dit nu voor een tijdelijke of een permanente bestemming is, de wet en onze eigen regels gevolgd dienen te worden. Bij een tijdelijke wijziging van gebruik van gronden dient er altijd een onderbouwing aanwezig te zijn die de tijdelijke wijziging afweegt tegen de bestaande functie. Hierbij volgen wij de wettelijke kaders.
ZW_0132	8	7. Tijdelijkheid mag niet leiden tot permanente ruimtelijke aantasting Wij vragen daarnaast bijzondere aandacht voor tijdelijke woningbouw. De praktijk leert dat tijdelijke functies langdurig kunnen blijven bestaan of later aanleiding kunnen vormen voor permanente bestemmingen. Bovendien kunnen infrastructurele ingrepen en landschappelijke aantasting al vanaf het begin feitelijk permanent zijn. Wij verzoeken daarom dat bij tijdelijke woonvormen vooraf wordt beoordeeld: • of de locatie ook vanuit landschappelijk, hydrologisch en ecologisch perspectief geschikt is; • welke maximale gebruiksduur geldt; • hoe beëindiging juridisch wordt geborgd; • hoe herstel van de locatie wordt gegarandeerd; • of plaatsing een precedent kan vormen voor latere permanente bebouwing.	Zie ons antwoord op onderdeel 7 van deze zienswijze (ZW_0132)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0132	9	8. Water en bodem daadwerkelijk sturend maken Wij onderschrijven het uitgangspunt uit de ontwerpvisie dat water en bodem leidend moeten zijn bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de binnenduinrand van Schoorl is dit van bijzondere betekenis. Het samenspel tussen het duingebied en de lager gelegen strandvlakte en polders is bepalend voor grondwaterstromen en kwel. Schoon kwelwater is van belang voor natuurwaarden, landbouw, bodemkwaliteit en het functioneren van het watersysteem. Ook de risico's van verdroging en verzilting verdienen nadrukkelijk aandacht. Wij verzoeken de provincie daarom water en bodem niet uitsluitend als algemene beleidsambitie te benoemen, maar als daadwerkelijk en vroegtijdig uitsluitings- en locatiecriterium bij ruimtelijke ontwikkelingen te hanteren. Juist laaggelegen poldergebieden zijn van belang voor: • waterberging; • behoud van grondwater- en kwelsystemen; • bodemkwaliteit; • klimaatadaptatie; natuurontwikkeling; • en het tegengaan van verdroging en verzilting. Een eenmaal bebouwd en verhard gebied is slechts zeer beperkt terug te brengen naar een volledig open, hydrologisch functionerende en klimaatadaptieve ruimte. De lange termijn dient daarom nadrukkelijk zwaarder te wegen dan een incidentele ruimtevraag op korte termijn.	De reactie van indiener sluit goed aan bij de uitgangspunten van de omgevingsvisie. Het leidt niet tot wijziging in de tekst.
ZW_0132	10	9. Integrale afweging vóórdat een locatie bestuurlijk wordt vastgelegd Wij vinden het belangrijk dat natuur-, water- en landschapswaarden vanaf het begin van een planproces volwaardig worden meegenomen. In de praktijk ontstaat anders het gevaar dat eerst bestuurlijke of politieke verwachtingen rond een locatie worden gewekt en pas daarna wordt onderzocht welke ecologische, hydrologische of provinciale belemmeringen aanwezig zijn. Dat is onwenselijk voor zowel initiatiefnemers, omwonenden als overheden. Wij verzoeken daarom de provincie in haar Omgevingsvisie en verdere beleidsuitwerking vast te leggen dat bij ontwikkelingen in of nabij kwetsbaar landelijk gebied reeds in de verkennings- en locatiekeuzefase wordt getoetst aan: • natuurwaarden en beschermde soorten; • landschappelijke kernkwaliteiten; • grondwater, kwel, water en bodem; • risico's op verdroging en verzilting; • alternatieve locaties; • cumulatieve effecten; • infrastructuur en ontsluiting; • precedentwerking.	Zie ons antwoord op onderdeel 7 van deze zienswijze (ZW_0132)
ZW_0132	11	10. Duidelijkheid richting gemeenten De Omgevingsvisie zal vervolgens doorwerken in provinciale programma's, de Omgevingsverordening en de samenwerking met gemeenten. Juist daarom verzoeken wij de provincie om in de definitieve visie voldoende duidelijke uitgangspunten op te nemen om gemeenten houvast te geven. Wanneer tegelijkertijd wordt gesteld dat het landschap moet worden beschermd én dat lokaal ruimte kan worden gezocht voor nieuwe ontwikkelingen, zonder duidelijke voorkeursvolgorde of toetsingscriteria, ontstaat ruimte voor uiteenlopende interpretaties. Voor kwetsbare gebieden zoals de binnenduinrand van Schoorl kan dat betekenen dat telkens opnieuw discussie ontstaat over individuele locaties, terwijl de samenhangende waarde van het gebied onvoldoende wordt meegewogen. Dat kan leiden tot langdurige procedures en onzekerheid voor inwoners, initiatiefnemers en gemeenten. Duidelijk provinciaal beleid aan de voorkant voorkomt discussies en juridische procedures aan de achterkant.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0132)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0132	12	11. Grootdammerpolder als kans voor natuur- en landschapsherstel Tot slot willen wij benadrukken dat Stichting Grootdammerpolder niet uitsluitend wil reageren op bedreigingen voor het gebied. Wij willen graag samen met provincie, gemeente, grondeigenaren, agrariërs en natuurorganisaties onderzoeken hoe de landschappelijke, ecologische en hydrologische kwaliteit van de Grootdammerpolder actief kan worden verbeterd. Wij denken daarbij onder meer aan: • versterking van het weidevogelleefgebied; • verbetering van biodiversiteit; • verbinding met omliggende natuur- en poldergebieden; • natuurvriendelijke vormen van agrarisch beheer; • behoud en herstel van schoon kwelwater; • maatregelen tegen verdroging en verzilting; • verbetering van water- en bodemkwaliteit; • behoud van de karakteristieke open strandvlakte en het polderlandschap. Een dergelijke benadering past naar onze mening goed bij de ambitie om natuur en biodiversiteit te beschermen en versterken en tegelijkertijd water en bodem daadwerkelijk sturend te maken in ruimtelijke keuzes.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze (ZW_0132)
ZW_0132	13	Verzoek Stichting Grootdammerpolder verzoekt Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten om bij de vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie: 1. inbreiding, transformatie en herstructurering aantoonbaar vóór uitbreiding in het landelijk gebied te plaatsen; 2. voor de kwetsbare polders en open strandvlaktes aan de binnenduinrand een stringent en samenhangend beschermingsregime te hanteren; 3. de bescherming van open landschap, hydrologische systemen en ecologische samenhang explicieter te borgen; 4. het belang van schoon kwelwater en het voorkomen van verdroging en verzilting nadrukkelijk in ruimtelijke afwegingen te betrekken; 5. aantasting van natuur- en landschapswaarden niet uitsluitend per individueel perceel, maar ook landschappelijk, hydrologisch en cumulatief te beoordelen; 6. achteruitgang van natuurwaarden niet zonder gedegen ecologische onderbouwing te laten leiden tot vermindering van bescherming; 7. tiny houses, flexwoningen en tijdelijke woonvormen aan dezelfde zorgvuldige locatieafweging te onderwerpen als reguliere woningbouw; 8. natuur-, landschaps-, water- en bodemonderzoek al onderdeel te laten zijn van de locatiekeuze en niet pas van de latere planuitwerking; 9. gemeenten duidelijke provinciale criteria te geven voor ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied; 10. actief ruimte te bieden voor initiatieven gericht op herstel en versterking van weidevogelgebieden, biodiversiteit, kwel- en watersystemen en ecologische verbindingen.	Wij danken indiener voor de zienswijze. De ingebrachte punten, die indiener hier samengevat op een rij heeft gezet, hebben wij hierboven afzonderlijk van een reactie voorzien.
ZW_0133		De gemeente Drechterland onderschrijft de hoofdrichting van de ontwerpvisie. De ambitie om woningbouw, leefbaarheid, economische ontwikkeling, klimaatadaptatie, bereikbaarheid en ruimtelijke kwaliteit integraal te benaderen sluit goed aan bij de opgaven waar onze gemeente de komende jaren voor staat. Ook herkennen wij de provinciale keuze om woningbouw zoveel mogelijk te concentreren binnen bestaand stedelijk gebied en langs OV-corridors en bestaande infrastructuur.	We bedanken indiener voor het onderschrijven van de hoofdlijn van de omgevingsvisie.
ZW_0133		De ontwerpvisie bevat een omvangrijke woningbouwambitie en benoemt tegelijkertijd dat de bereikbaarheid in de komende jaren onder druk komt te staan door bevolkingsgroei en verstedelijking. De provincie geeft daarbij aan te streven naar optimalisatie van bestaande mobiliteitsnetwerken en het versterken van openbaar vervoer, fietsverbindingen en mobiliteitshubs. Wij waarderen dat de provincie in de ontwerp-Omgevingsvisie aangeeft te willen investeren in de bereikbaarheid van het oostelijk deel van Westfriesland in relatie tot het strategische cluster plantenveredeling en zaadtechnologie. Wij verzoeken de provincie deze ambitie nader te concretiseren in de verdere gebiedsgerichte uitwerking van de Westfriese Corridor.	De omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen de huidige en toekomstige inrichting van de Provincie Noord-Holland en ook van Westfriesland. Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. We werken samen met indiener aan de uitvoering van regionale mobiliteitsstukken zoals geformuleerd in de Regionale Agenda Mobiliteit regio westfriesland.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0133		Naast mobiliteit vormt ook de beschikbaarheid van energie-infrastructuur een steeds belangrijkere randvoorwaarde voor woningbouw en economische ontwikkeling. De provincie onderkent in de ontwerpvisie dat netcongestie een groeiende belemmering vormt voor ruimtelijke ontwikkelingen. De gemeente Drechterland herkent dit beeld en ziet dat de uitvoerbaarheid van woningbouwprojecten, maatschappelijke voorzieningen en bedrijvigheid in toenemende mate afhankelijk wordt van tijdige uitbreiding van het elektriciteitsnet. Wij verzoeken de provincie daarom: De bereikbaarheid van het oostelijk deel van Westfriesland nadrukkelijk te betrekken bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie; • Blijvend te investeren in de OV-corridor Hoorn–Enkhuizen in lijn met de provinciale keuze om woningbouw en verstedelijking te concentreren langs OV-knooppunten. • De ontwikkeling van hoogwaardige fietsverbindingen en doorfietsroutes te versnellen; • Samen met gemeenten en het Rijk te blijven werken aan oplossingen voor de toenemende druk op het regionale wegennet; • De cumulatieve effecten van woningbouwontwikkelingen binnen de Westfriese Corridor expliciet mee te wegen in toekomstige mobiliteitsprogramma's. • De benodigde energie-infrastructuur en oplossingen voor netcongestie nadrukkelijk te betrekken bij de verdere uitwerking van woningbouw- en gebiedsontwikkelingen in het oostelijk deel van Westfriesland. Naast bereikbaarheid vraagt de gemeente Drechterland aandacht voor verkeersveiligheid als integraal onderdeel van toekomstige gebiedsontwikkelingen en mobiliteitsinvesteringen.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners waaronder ook de gemeenten in de provincie. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. We zullen indiener dan ook betrekken bij het uitwerken van de omgevingsvisie. Hierin zullen veel van de punten terugkomen. Wij onderschrijven de noodzaak van voldoende energie-infrastuctuur voor economische ontwikkeling, woningbouw, mobilieit en verduurzaming. Wij zijn van mening dat dit voldoende is opgenomen in deze Omgevingsvisie.
ZW_0133		Laat recreatie, groen en water meegroeien met de woningbouwopgave. De provincie stelt terecht dat verstedelijking gepaard moet gaan met voldoende ruimte voor recreatie, groen, waterberging en omgevingskwaliteit. Ook wordt in de ontwerpvisie aangegeven dat recreatieve voorzieningen en groenblauwe structuren moeten meegroeien met woningbouwontwikkeling. Voor de gemeente Drechterland is dit een wezenlijke randvoorwaarde. De sterke groei van het aantal woningen leidt tot een toenemende druk op bestaande recreatiegebieden, het landschap en de openbare ruimte. Wij verzoeken de provincie daarom om: • Het Groenblauw Raamwerk in Westfriesland actief te verbinden aan de woningbouwopgave; • Recreatieve verbindingen tussen kernen, kust, Markermeergebied en landschap te versterken; • Bij provinciale investeringsprogramma's expliciet ruimte te reserveren voor recreatie, water en landschap rondom groeiende woongebieden; • De leefkwaliteit van bestaande en nieuwe woongebieden als integraal onderdeel van gebiedsontwikkeling te beschouwen.	De voorstellen van indiener komen in algemene zin overeen met de ambities zoals geformuleerd in de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. We hebben bijvoorbeeld wel al de Omgevingsvisie opgenomen dat een belangrijk onderdeel van toekomstbestendig bouwen is dat bij woningbouw het recreatief groen binnen en buiten de wijk meegroeit, wat ook van belang is voor natuur in en om de stad en klimaatadaptatie.
ZW_0133		Besteed aandacht aan voorzieningen en leefbaarheid in bestaande kernen. De ontwerp-Omgevingsvisie onderkent het belang van leefbaarheid en een sterk voorzieningennetwerk. De gemeente Drechterland onderschrijft deze integrale benadering. De omvangrijke woningbouwontwikkelingen in Drechterland en de omliggende regio zorgen echter niet alleen voor extra mobiliteitsvraagstukken, maar hebben ook invloed op de leefbaarheid en het functioneren van voorzieningen in bestaande kernen. Wij verzoeken de provincie daarom om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie Noord-Holland expliciet aandacht te besteden aan: • De effecten van woningbouwgroei op de leefbaarheid van bestaande kernen; • De samenhang tussen woningbouw, bereikbaarheid, voorzieningen en omgevingskwaliteit; • De relatie tussen woningbouwgroei en de druk op onderwijs-, zorg-, sport- en maatschappelijke voorzieningen Een integrale gebiedsgerichte benadering waarin wonen, voorzieningen en leefomgeving in samenhang worden beschouwd.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0133		Borg blijvende provinciale betrokkenheid. De ontwerpvisie gaat uit van het principe “lokaal wat kan, provinciaal wat moet” en benadrukt het belang van samenwerking tussen provincie, gemeenten en andere partners bij gebiedsontwikkelingen. De gemeente Drechterland onderschrijft dit uitgangspunt. Gezien de omvang van de woningbouwopgave en de samenhangende opgaven op het gebied van mobiliteit, recreatie, klimaatadaptatie, water en voorzieningen vragen wij de provincie om ook in de uitvoeringsfase een actieve rol te blijven vervullen. Wij verzoeken de provincie om: • Blijvend te participeren in regionale gebiedsagenda’s voor de Westfriese Corridor; • Een actieve rol te nemen bij programmering, afstemming en prioritering van investeringen; • Samen met gemeenten en het Rijk te zoeken naar passende financieringsarrangementen voor bereikbaarheid, recreatie en leefbaarheid; • Blijvend aandacht te houden voor de ontwikkeling van het oostelijk deel van Westfriesland binnen de bredere Westfriese Corridor.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0134	1	Geacht college van Gedeputeerde Staten, Het Koninklijk Nederlands Watersport Verbond (hierna: Watersportverbond) dient hierbij zijn zienswijze in op de Ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2026. Het Watersportverbond vertegenwoordigt ruim 80.000 leden en meer dan 350 aangesloten watersportverenigingen. Een groot deel van onze achterban maakt gebruik van de Noord-Hollandse kust, de grote wateren en de vele meren, plassen, vaarten en havens in de provincie. Het Watersportverbond onderschrijft de ambitie om de leefomgeving van Noord-Holland ook op lange termijn gezond, veilig en in balans te houden. Watersporters zijn nauw verbonden met het water en met de natuur. Zij hebben belang bij een goede waterkwaliteit, veerkrachtige natuur, bereikbare vaargebieden en betrouwbare vaarweginfrastructuur.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.
ZW_0134	2	Kern van onze zienswijze In de ontwerp-omgevingsvisie worden watersport, waterrecreatie en recreatievaart nauwelijks en niet als volwaardige maatschappelijke, ruimtelijke en economische functies benoemd. Dat past niet bij het karakter van Noord-Holland als watersportprovincie en sluit onvoldoende aan bij bestaand provinciaal beleid, waaronder de Visie op waterrecreatie in Noord-Holland 2030, de Visie Recreatie & Toerisme Noord-Holland 2030 en het Actieplan Vaarwegen 2025-2030. Juist omdat de omgevingsvisie richting geeft aan latere programma’s, gebiedsprocessen en projecten, is het belangrijk dat deze gebruiksfunctie nu herkenbaar wordt verankerd. Alleen dan kan zij vanaf het begin evenwichtig worden betrokken bij keuzes over natuur, recreatiedruk, waterbeheer, drinkwaterwinning, klimaatadaptatie, defensie, energie en infrastructuur.	Waterrecreatie is als belangrijke vorm van recreatie toegevoegd aan de Omgevingsvisie.
ZW_0134	3	Onze verzoeken Wij verzoeken Gedeputeerde Staten de definitieve omgevingsvisie op de volgende punten aan te vullen: ● Erken watersport en waterrecreatie expliciet als maatschappelijk, sportief, recreatief en economisch belang en veranker dit in §5.16 Recreatie en bij de provinciale belangen voor gezondheid, omgevingskwaliteit en voorzieningen. ● Maak recreatievaart onderdeel van het provinciale netwerkbeleid. Benoem in §5.5 naast het Kernnet Beroepsvaart ook Kernnet Recreatievaart en borg de samenhang, bevaarbaarheid en bereikbaarheid van vaarwegen, bruggen, sluizen, havens en aanlegvoorzieningen. ● Neem waterrecreatie op in het integrale ontwikkelperspectief voor de grote wateren en erken tevens de recreatieve gebruiksfunctie van kleinere meren en plassen en van de historische Zuiderzeehavens. ● Beoordeel recreatiedruk gedifferentieerd en proportioneel. Maak onderscheid naar activiteit, gebied, seizoen en feitelijke verstoring; onderzoek alternatieven voor ingrijpende toegang beperkende maatregelen en betrek gebruikersorganisaties vroegtijdig bij zonering en monitoring. ● Breng bij maatregelen voor waterveiligheid, peilbeheer, waterkwaliteit, natuurontwikkeling, drinkwaterwinning, defensie en energie de afzonderlijke en cumulatieve gevolgen voor vaarweggebruikers en watersportvoorzieningen tijdig in beeld en voorkom of mitigeer negatieve effecten. ● Verbind de omgevingsvisie met het bestaande provinciale waterrecreatiebeleid, start tijdig met de voorbereiding van een opvolger van de Visie op waterrecreatie 2030 en betrek het Watersportverbond en andere belangenorganisaties structureel bij de uitwerking.	Waterrecreatie is als belangrijke vorm van recreatie toegevoegd aan de Omgevingsvisie. Daarnaast hebben we naar aanleiding van uw zienswijze ook het Kernnet Recreatievaart benoemd als belangrijk onderdeel van onze vaarwegen. Het belang van het voeren van regie op recreatiedruk en het inzetten van zonering, onderschrijven wij en staan ook beschreven in de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0134	4	Kennis en samenwerking uit de regio In de regioteams van het Watersportverbond zijn ervaren specialisten actief met veel praktische kennis van de vaargebieden, vaarverbindingen, watersportvoorzieningen en lokale situaties in Noord-Holland. Zij zijn graag bereid deze kennis in te brengen bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in uitvoeringsprogramma's, Natura 2000-beheerplannen, gebiedsprocessen en concrete projecten.	Bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie gaan we graag met onze partners hierover in gesprek.
ZW_0134	5	De bijlage bevat de inhoudelijke onderbouwing van deze zienswijze en een nadere uitwerking van de gevraagde aanpassingen. Wij verzoeken u de hoofdbrief en de bijlage in samenhang te beoordelen en in de Nota van Beantwoording per verzoek gemotiveerd aan te geven op welke wijze de definitieve omgevingsvisie wordt aangepast.	Zie onze beantwoording op de afzonderlijke onderdelen.
ZW_0134	6	Wij dienen geen afzonderlijke zienswijze in op het ontwerp-omgevingseffectrapport (ontwerp-OER). Voor zover de gevraagde aanpassingen gevolgen hebben voor de daarin onderzochte alternatieven, effecten of mitigerende maatregelen, verzoeken wij u het definitieve OER hiermee in overeenstemming te brengen en de effecten op watersport en recreatievaart alsnog herkenbaar te beoordelen.	Het OER heeft de huidige situatie, de referentiesituatie en het voorgenomen beleid op hoofdlijnen beoordeeld aan de hand van een beoordelingskader. Daarin is recreatie als geheel bij het thema welzijn en leefbaarheid onder het beoordelingsaspect gezond gedrag beoordeeld op de indicator beweegvriendelijke omgeving. De recreatiedruk gedifferentieerd en cumulatief beoordelen voor vaarweggebruikers en watersportvorrzieningen voert in dit kader van de Omgevingsvisie te ver.
ZW_0134	7	Het Watersportverbond licht deze zienswijze graag mondeling toe en werkt graag mee aan een uitvoerbare, tekstuele en inhoudelijke uitwerking.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Bij de uitwerking van de Omgevingswijze betrekken we graag onze partners, zoals indiener, afhankelijk van het onderwerp, aard en inhoud.
ZW_0134	8	BIJLAGE Inhoudelijke onderbouwing en voorgestelde aanpassingen Watersport en waterrecreatie in de Omgevingsvisie Noord-Holland 2026 1. Belang voor Noord-Holland Noord-Holland beschikt over een uitzonderlijk gevarieerd watersportgebied: de Noordzee, de Waddenzee, grote delen van het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer, de Randmeren en een dicht netwerk van meren, plassen, vaarten en havens. Zeilen, motorbootvaren, roeien, kanoën, suppen, windsurfen, kitesurfen en foilen dragen bij aan: ● de fysieke en mentale gezondheid en het welzijn van inwoners; ● een aantrekkelijk woon-, werk- en vestigingsklimaat; ● de vrijetijdseconomie, waaronder jachthavens, verhuur, horeca, onderhoud en watersportdetailhandel; ● de identiteit, cultuurhistorie en toeristische aantrekkelijkheid van de provincie; en ● een toegankelijk en beleefbaar buitengebied en een goede omgevingskwaliteit. Deze belangen zijn al herkenbaar in provinciale beleidsstukken buiten de omgevingsvisie, met name de Visie op waterrecreatie in Noord-Holland 2030, de Visie Recreatie & Toerisme Noord-Holland 2030 en het Actieplan Vaarwegen 2025-2030. De omgevingsvisie behoort deze bestaande beleidslijn op hoofdlijnen te borgen. 2. Bevindingen in de tekst van de ontwerp-omgevingsvisie 2.1 Watersport en waterrecreatie zijn nauwelijks zichtbaar De term "watersport" komt volgens de analyse van het ontwerp slechts eenmaal voor, op p. 93 bij de gevolgen van defensieactiviteiten. "Waterrecreatie" wordt slechts eenmaal genoemd, bij subsidieverlening in §6.11. Watersport wordt daardoor niet herkenbaar gepositioneerd als zelfstandige gebruiksfunctie met eigen doelen en belangen. 2.2 De integrale benadering van de grote wateren is onvolledig Op p. 92 wordt een integraal ontwikkelperspectief genoemd voor IJsselmeer, Markermeer, IJmeer, Waddenzee en Noordzee. Dit staat in de context van visserij en de blauwe economie. Recreatievaart en andere vormen van waterrecreatie ontbreken, terwijl zij op deze wateren een omvangrijke en structurele gebruiksfunctie vormen.	We zien de bijlage als verdere onderbouwing bij de onderdelen 1 t/m 4. Zoals al gezegd is waterrecreatie als belangrijke vorm van recreatie toegevoegd aan de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0134	9	2.3 Het vaarwegenbeleid richt zich alleen op beroepsvaart In §5.5 benoemt de provincie zichzelf als bevoegd gezag voor vaarwegen (p. 77), maar de uitwerking betreft uitsluitend het Kernnet Beroepsvaart (p. 79). Het Actieplan Vaarwegen 2025-2030 onderscheidt daarnaast juist een Kernnet Recreatievaart. Dit netwerk en de daarvoor noodzakelijke bruggen, sluizen, vaardiepten, havens en aanlegvoorzieningen verdienen ook een plaats in de omgevingsvisie. 2.4 Het recreatiebeleid is hoofdzakelijk landgericht §5.16 formuleert ambities voor voldoende recreatiemogelijkheden en een toegankelijk recreatief netwerk (p. 99). Varen wordt alleen in algemene reeksen naast wandelen en fietsen genoemd. De grote wateren, vaargebieden en voorzieningen zoals jachthavens, ligplaatsen, bruggen en sluizen worden niet als recreatief netwerk uitgewerkt.	Zie de beantwoording bij ZW_0134 subnummer 8

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0134	10	2.5 Recreatiedruk vraagt om differentiatie en proportionaliteit Het groenblauwe raamwerk wordt gekoppeld aan zonering, spreiding en sturing van recreatiestromen, onder meer om recreatiedruk op kwetsbare natuur te verminderen (onder andere p. 88). Het begrip recreatiedruk maakt echter nog geen herkenbaar onderscheid tussen activiteiten, locaties, seizoenen en feitelijke verstoringen. Voor watersport kan een te algemene benadering leiden tot onnodige of ineffectieve beperkingen en verplaatsing van druk naar andere gebieden. 2.6 Wijziging van het Peilbesluit heeft gevolgen voor watersportvoorzieningen De visie houdt rekening met een mogelijke toekomstige verhoging van het peil van IJsselmeer en Markermeer (onder andere p. 38 en 53). De gevolgen voor jachthavens, kades, ligplaatsen, doorvaarthoogten en andere vaarinfrastructuur worden nog niet concreet benoemd. Deze effecten moeten vroegtijdig en in samenhang worden onderzocht. 2.7 Voor vaarwater ontbreekt een kwaliteitsdoelstelling Voor zwemwater wordt in §5.16 een concrete kwaliteitsambitie geformuleerd (p. 99). Voor de bevaarbaarheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van vaarwater ontbreekt een vergelijkbare doelstelling, terwijl beide gebruiksvormen soms op dezelfde wateren samenkomen en dus onderdeel zijn van dezelfde ruimtelijke afweging. 2.8 Kleinere meren en plassen worden niet als vaargebied herkend Gooimeer, Eemmeer, Alkmaardermeer, Vechtplassen/Loosdrechtse Plassen en Amstelmeer komen, voor zover zij worden genoemd, vooral terug vanuit drinkwaterwinning, waterhuishouding, bodemkwaliteit of landschap. De Westeinderplassen en belangrijke lokale wateren zoals Ouderkerkerplas, Nieuwe Meer, Mooie Nel en Kinselmeer ontbreken of worden niet als vaar- en recreatiegebied geduid. Hierdoor blijft hun gebruiksfunctie buiten beeld bij afwegingen over nieuw beleid. 2.9 De historische Zuiderzeehavens blijven als netwerk onderbelicht Hoorn, Enkhuizen, Medemblik, Volendam, Monnickendam, Edam, Marken, Muiden, Naarden en Huizen vormen samen een cultuurhistorisch en recreatief netwerk van havens. Waar deze plaatsen in het ontwerp voorkomen, gebeurt dit vooral vanuit mobiliteit, woningbouw, landbouw of waterbeheer. Hun betekenis als aanleg- en vertrekpunt voor watersport en als drager van het Zuiderzeeverhaal kan beter benut worden. 2.10 Bestaand provinciaal waterrecreatiebeleid is niet verbonden met de visie De Visie op waterrecreatie in Noord-Holland 2030 en de Visie Recreatie & Toerisme Noord-Holland 2030 zijn niet herkenbaar in de omgevingsvisie verwerkt. Ook het Actieplan Vaarwegen 2025-2030, met het Kernnet Recreatievaart, verdient een duidelijke beleidsmatige verbinding. Omdat de waterrecreatievisie in 2030 afloopt, is tijdige voorbereiding van een opvolger nodig.	Zie de beantwoording bij ZW_0134 subnummer 8

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0134	11	2.11 De watersporteconomie blijft buiten het economische kader De omgevingsvisie werkt het begrip economische ecosystemen uit voor onder meer digitalisering, kunstmatige intelligentie en energie-intensieve industrie (p. 65). De samenhangende watersporteconomie - jachthavens, werven, verhuur, horeca, detailhandel en dienstverlening - krijgt hierin geen herkenbare plaats, ondanks de substantiële provinciale betekenis. Waterrecreatie Nederland kan beschikbare cijfers over de economische waarde van de sector nader specificeren per regio. 2.12 Watersportvoorzieningen worden niet uitgewerkt Op p. 145 wordt genoemd dat ruimte voor sport en ontspanning en het voorzieningenniveau moeten meegroeien met ruimtelijke ontwikkelingen. Deze lijn wordt niet vertaald naar jachthavens, ligplaatsen, steigers, trailerhellingen, bruggen, sluizen en andere watersportvoorzieningen. 2.13 Nieuwe en groeiende watersportvormen vragen ruimtelijke aandacht Kitesurfen, wingfoilen en vergelijkbare sporten zijn snel groeiende sporten en stellen specifieke eisen aan ruimte, veiligheid, bereikbaarheid en zonering. Het mede door overheden en de sector opgestelde Toekomstbeeld Kitesurfen IJsselmeergebied (2021) wordt niet genoemd. Het is een taak van de provincie om tijdig nieuwe zones voor deze sporten aan te wijzen voordat bestaande 'hot spots' te druk worden en sporters zelf op zoek gaan naar minder drukke plekken. 2.14 De cumulatieve effecten zijn nog onvoldoende herkenbaar Keuzes rond natuurontwikkeling, zonering, waterplantenbeheer, peilbeheer, drinkwaterwinning, defensie, energie en infrastructurele stremmingen kunnen elkaar versterken. De afzonderlijke en gezamenlijke gevolgen voor vaarwater, haventoegang, veiligheid en de maatschappelijke en economische betekenis van watersport moeten in de verdere uitwerking en in het definitieve OER herkenbaar worden beoordeeld. 3. Gevraagde tekstuele en beleidsmatige aanpassingen Het Watersportverbond vraagt niet om een uitzonderingspositie, maar om een herkenbare plaats in dezelfde integrale belangenafweging die voor andere functies wordt gemaakt. Wij stellen de volgende aanpassingen voor.	Zie de beantwoording bij ZW_0134 subnummer 8

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0134	12	3.1 Watersport als provinciaal belang Voeg in §5.16 en bij de relevante provinciale belangen een passage toe waarin watersport en waterrecreatie worden erkend als maatschappelijke, sportieve, recreatieve en economische functies die bijdragen aan gezondheid, leefkwaliteit, omgevingskwaliteit en een aantrekkelijk vestigingsklimaat. 3.2 Netwerk voor recreatievaart Neem in §5.5 naast het Kernnet Beroepsvaart het Kernnet Recreatievaart op. Formuleer als uitgangspunt dat de provincie veilige en samenhangende vaarroutes, voldoende bevaarbaarheid en bereikbare watersportvoorzieningen borgt en de gevolgen van ruimtelijke keuzes voor bruggen, sluizen, havens, aanlegplaatsen en vaardiepte betrekt. 3.3 Grote en kleinere wateren en historische havens Breid het integrale ontwikkelperspectief voor de grote wateren uit met waterrecreatie. Benoem in de gebiedsgerichte uitwerking ook de vaar- en recreatiefunctie van relevante meren, plassen en historische Zuiderzeehavens. Niet ieder lokaal water hoeft afzonderlijk kaderstellend beleid te krijgen, maar de functiecategorie en de belangrijkste samenhangende netwerken moeten wel herkenbaar zijn. 3.4 Gedifferentieerde beoordeling van recreatiedruk Neem als afwegingsbeginsel op dat maatregelen tegen recreatiedruk specifiek per gebied en activiteit, aantoonbaar noodzakelijk, effectief en proportioneel zijn. Betrek locatie, seizoen, afstand tot kwetsbare soorten en de feitelijke verstoring; onderzoek alternatieven voor toegang beperkende maatregelen en betrek representatieve gebruikersorganisaties vroegtijdig. 3.5 Gevolgen ruimtelijke opgaven Bepaal dat bij waterveiligheid, peilbeheer, waterkwaliteit, natuurontwikkeling, waterplantenbeheer, drinkwaterwinning, defensie en energie de effecten op bestaande vaarfuncties en watersportvoorzieningen vroegtijdig worden onderzocht. Uitgangspunt is behoud van veilige, betrouwbare vaarroutes en bereikbare voorzieningen. Voorkom of compenseer negatieve effecten. 3.6 Economie, gezondheid en voorzieningen Verwerk de watersporteconomie in de relevante economische en recreatieve kaders en vertaal “ruimte voor sport en ontspanning” naar voorzieningen voor watersport en waterrecreatie. Benoem tevens de bijdrage van actieve waterrecreatie aan fysieke en mentale gezondheid. 3.7 Bestaand en toekomstig beleid Leg de relatie vast met de Visie op waterrecreatie in Noord-Holland 2030, de Visie Recreatie & Toerisme Noord-Holland 2030, het Actieplan Vaarwegen 2025-2030 en het Toekomstbeeld Kitesurfen IJsselmeergebied. Start ruim voor 2030, samen met betrokken overheden, ondernemers en gebruikersorganisaties, de voorbereiding van een opvolgende visie op waterrecreatie.	Zie de beantwoording bij ZW_0134 subnummer 8
ZW_0134		3.8 Uitwerking, monitoring en samenwerking Betrek het Watersportverbond, watersportverenigingen, jachthavens en andere belangenorganisaties structureel bij omgevingsprogramma’s, Natura 2000-beheerplannen, gebiedsprocessen en projecten. Neem in monitoring ten minste indicatoren op voor bevaarbaarheid, continuïteit, beschikbaarheid van bruggen en sluizen, duur van stremmingen, toegang tot vaargebieden en havens en de ontwikkeling van gebruiksbeperkingen. 3.9 Doorwerking in het definitieve OER Vul het definitieve OER aan met het bestaande provinciale beleid voor recreatievaart, een gedifferentieerde beoordeling van recreatiedruk en een beoordeling van afzonderlijke en cumulatieve effecten op watersport. Beoordeel daarbij ook alternatieven, verplaatsingseffecten en maatschappelijke en economische gevolgen van eventuele toegangsbeperkingen. 4. Aanbod tot samenwerking De regioteams van het Watersportverbond beschikken over veel gebiedskennis en praktijkervaring. Zij kennen de samenhang tussen vaarroutes, bruggen en sluizen, havens, sportlocaties, natuurgebieden en lokale situaties. Het Watersportverbond biedt aan deze expertise beschikbaar te stellen voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie en voor concrete plannen en projecten in Noord-Holland. Een structurele en vroegtijdige betrokkenheid helpt om kansen voor natuur, klimaat, gezondheid en recreatie met elkaar te verbinden, uitvoeringsproblemen tijdig te signaleren en maatregelen te ontwikkelen die effectief, uitlegbaar en uitvoerbaar zijn.	Zie de beantwoording bij ZW_0134 subnummer 8

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0135	1	Wij onderschrijven de positieve aandacht die de ontwerp-Omgevingsvisie geeft aan de Noord-Hollandse plantenveredelings- en zaadsector als internationaal toonaangevende economische en innovatieve sector. Het belang van deze sector voor werkgelegenheid, innovatie, kennisontwikkeling en de concurrentiekracht van Noord-Holland wordt terecht onderkend. Wij willen daarbij aandacht vragen voor de geografische afbakening van het Seed Valley-cluster in de visie. Op verschillende plaatsen wordt de relatie gelegd met de omgeving van Enkhuizen en de Westfriese Corridor. Het Seed Valley-cluster omvat echter een aanzienlijk groter gebied, waaronder ook de gemeenten Schagen en Dijk en Waard, met belangrijke concentraties van zaadbedrijven in onder andere Warmenhuizen (Bejo en Hazera) en Broek op Langedijk (DGS en Bakker Brothers). Wij verzoeken de provincie daarom om in de definitieve omgevingsvisie het volledige Seed Valley-gebied expliciet te benoemen en mee te nemen bij de uitwerking van opgaven en investeringen op het gebied van bereikbaarheid, infrastructuur, ruimte voor innovatie en economische ontwikkeling. Daarmee wordt recht gedaan aan het belang van de gehele sector voor Noord-Holland.	We hebben het geografische gebied uitgebreid met gemeenten Schagen en Dijk en Waard.
ZW_0136	1	Zie zienswijze ZW_0102	Zie onze beantwoording op zienswijze ZW_0102
ZW_0137	1	Zie zienswijze ZW_0102	Zie onze beantwoording op zienswijze ZW_0102
ZW_0138	1	Aangaande het ontwerp van de Omgevingsvisie vragen wij, als eigenaren van diverse percelen in de Schinkelpolder te Aalsmeer, aandacht voor de feitelijke ontwikkeling en toekomstbestendigheid van dit gebied. In de afgelopen tien jaar heeft in de Schinkelpolder een duidelijke transformatie plaatsgevonden. Het overgrote deel van de percelen – naar schatting ruim 80% – is inmiddels ingevuld door opslag- en distributiehallen ten behoeve van de bloemenexport en aanverwante logistieke dienstverlening. De markt voor traditionele glastuinbouw in dit specifieke deel van het gebied is daarentegen sterk gestagneerd. Een concrete illustratie hiervan is dat een van onze kwekerijlocaties inmiddels al een jaar te huur staat, zonder dat hier vanuit de tuinbouwsector enige belangstelling voor is getoond. Het voortzetten van een agrarische/kwekerijfunctie op deze locatie is economisch en functioneel niet langer realistisch. Om verdere leegstand en verpaupering te voorkomen, zijn wij genoodzaakt ook deze locatie op korte termijn te transformeren naar een hoogwaardige opslag- en distributieruimte. Gelet op de feitelijke situatie in het gebied en de aanhoudende marktvraag, verzoeken wij u dringend de omgevingsvisie op dit punt aan te passen. Wij vragen u de geldende en toekomstige bestemming voor onze percelen formeel af te stemmen op de reeds dominante praktijk, te weten: opslag en distributie. Dit schept juridische helderheid, sluit aan bij de economische realiteit van de Schinkelpolder en waarborgt een duurzame en vitale herinrichting van het gebied. Wij vertrouwen erop dat u deze zienswijze meeneemt in de definitieve besluitvorming rondom de Omgevingsvisie en zijn uiteraard bereid onze zienswijze in een persoonlijk gesprek toe te lichten.	Wij begrijpen het verzoek van indiener om de toekomstige functie van zijn percelen in de Schinkelpolder duidelijker af te stemmen op de ontwikkelingen die u in het gebied ziet. De Schinkelpolder is in de Omgevingsvisie momenteel nog aangeduid als glastuinbouwconcentratiegebied. Tegelijkertijd is binnen de regionale samenwerking van Greenport Aalsmeer onderkend dat de Schinkelpolder als glastuinbouwgebied onder druk staat en dat een nadere visie op de toekomst van het gebied nodig is. De gemeente Aalsmeer werkt aan een gebiedsvisie voor de Schinkelpolder. Deze visie moet duidelijk maken welke functies in het gebied op termijn passend zijn en welke mogelijkheden en perspectieven er zijn voor de nog aanwezige glastuinbouwbedrijven. De provincie wacht deze gebiedsvisie af voordat zij een besluit neemt over een eventuele begrenzing of aanpassing van de aanwijzing als glastuinbouwconcentratiegebied. De Omgevingsvisie legt de hoofdlijnen voor de ontwikkeling van het gebied vast. De concrete gebruiksmogelijkheden van afzonderlijke percelen worden in een vervolgtraject nader afgewogen. De zienswijze geeft geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0139	1	Fysieke leefomgeving Sportvissen wordt nog te vaak gezien als gewone hobby, terwijl het een aantoonbaar positieve impact heeft op de menselijke gezondheid én ecosystemen. In (nieuwe) woonwijken bestaat het risico dat water alleen esthetisch wordt ingericht, dit terwijl kansen op gebied van gezondheid, ontmoeting, recreatie en sport onder water blijven liggen. Wateren in de wijk vormen voor ons de Cruyff Courts van de hengelsport: plekken waar kinderen, ouders en ouderen samen buiten zijn, de natuur leren kennen en elkaar ontmoeten. Sportvissen is een van de meest inclusieve buitensporten en behoort tot de grootste vormen van natuur gebonden sport en recreatie. Deze brede toegankelijkheid komt onder druk te staan wanneer de waterkant in de openbare ruimte niet goed bereikbaar is of wanneer de sector te laat wordt betrokken bij ruimtelijke projecten. De sportvisserij is sterk vertegenwoordigd in de provincie Noord-Holland: met bijna 90.000 leden draagt de Sportvisunie al actief bij aan schoon en gezond viswater. Daarmee is de hengelsport één van de grootste gebruikers van de Noord-Hollandse wateren. De Sportvisunie brengt daarbij unieke kennis in over 'het huis van de vis', paai- en opgroeigebieden en natuurvriendelijke oevers, in combinatie met praktijkervaring vanuit het gebruikersperspectief. Wij zetten ons volop in voor een duurzame sportvisserij, monitoring en ecologisch herstel. Bovendien draagt de sportvisserij landelijk – met een jaarlijkse economische bijdrage van 1 miljard euro en werkgelegenheid – actief bij aan de economie. Onder andere via (lokale) horeca, verblijfsrecreatie, bootverhuur en hengelsportwinkels. Wij vragen aandacht voor: Geef aandacht voor de positie van water in nieuwe wijken. Water in de wijk biedt grote kansen om ecologische kwaliteit én rustige, extensieve buitenrecreatie te combineren. Borg daarom in het ruimtelijk beleid standaard de kansen voor de hengelsport, zoals een VISparel of een vissteiger voor mindervaliden. Om sportvisserij expliciet te positioneren als structurele partner bij ontwikkelingen rond water en openbare ruimte. Door functies vanaf de ontwerpfase te benaderen met aandacht voor hengelsportvriendelijke inrichting én toegankelijke oevers op daarvoor geschikte locaties. Mede hierdoor kunnen ruimtelijke conflicten worden voorkomen en ontstaat meer draagvlak vanuit ecologisch, sociaal én economisch perspectief. Betrek de Sportvisunie daarom tijdig bij ontwikkelingen in de openbare ruimte, zodat onze wateren ook in 2050 goed bevisbaar, toegankelijk en ecologisch gezond blijven.	Voor de ruimtelijke inrichting van een nieuwe wijk is primair de gemeente aan zet. In onze visie hebben wij opgenomen te streven naar een klimaatbestendige, natuurinclusieve, klimaatneutrale en circulaire woningvoorraad, in samenhang met leefbaarheid en omgevingskwaliteit (denk aan bereikbaarheid van en beschikbaarheid van werk en voorzieningen en groen, cultuur en ruimte voor sport,ontspanning en recreatieve ommetjes vanuit de directe leefomgeving). Daarnaast is in de visie veel aandacht voor het water- en bodemsysteem en is onze inzet er op gericht om ruimtelijke afwegingen te maken zodat water goed wordt meegenomen in ruimtelijke plannen. Zie onder andere 5.1 (oud) of 6.1 (nieuw).
ZW_0139	2	Waterkwaliteit De Europese Kaderrichtlijn Water vraagt om chemisch schone en ecologisch gezonde wateren. Verontreiniging door onder meer PFAS-stoffen, microplastics en het ontbreken van bronmaatregelen binnen enkele lidstaten, bemoeilijken het behalen van deze doelen en beperken duurzaam gebruik van vis als natuurproduct. De Sportvisunie ondersteunt actief de inzet om de KRW-doelen richting 2027 en 2050 te realiseren. Als sector dragen wij bij aan waterkwaliteit door bronreductie en stimuleren milieuvriendelijk materiaalgebruik. Daarnaast roepen wij op om wateren structureel chemisch schoon en gezond te houden, met speciale aandacht voor PFAS, zodat consumptie van zelf gevangen vis uit Nederlandse wateren ook in de toekomst mogelijk blijft voor wie graag af en toe in zijn eigen voedsel voorziet. Veranker hierbij expliciet dat schone en visveilige wateren randvoorwaardelijk zijn voor zowel ecologie als duurzaam recreatief en consumptief gebruik. Herstel van vismigratie en leefgebieden Een gezond leefmilieu met voldoende paai-, opgroei-, voedsel- en overwinteringsgebieden is van levensbelang voor vissen. Minstens zo belangrijk is dat vissen ongehinderd heen en weer kunnen zwemmen tussen deze gebieden. Afgelopen jaren heeft de Sportvisunie zich, in samenwerking met de Rijksoverheid, waterschappen, onderzoeksinstellingen en natuurorganisaties, actief ingezet om de vismigratiemogelijkheden in Nederland te verbeteren. Een belangrijk aandachtspunt is om de vispasseerbaarheid van kunstwerken zoals sluizen, gemalen en dammen te borgen. Wij vragen nadrukkelijk aandacht voor een vrije baan voor vissen.	We onderschrijven dat de vispasseerbaarheid van kunstwerken een belangrijke factor is voor het herstel van vismigratie en leefgebieden. De afgelopen jaren heeft de provincie zich dan ook ingespannen om alle provinciale sluizen vispasseerbaar te maken. Deze maatregel is opgenomen in ons Regionaal Water en Bodem Programma 2022 - 2027. We richten ons de komende jaren op monitoring om de vispassages te optimaliseren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0139	3	Natuur Het watersysteem binnen het Natuurnetwerk Nederland en in het algemeen is gebaat bij schaal, robuustheid en onderlinge verbindingen tussen leefgebieden. Een gezond en goed verbonden watersysteem versterkt niet alleen de waterkwaliteit, maar ook de onderwaterflora en -fauna. Tegelijk vraagt dit beleid om slimme inrichting zodat ecologie en recreatie elkaar niet uitsluiten. Als visrechthebbende monitort de Sportvisunie jaarlijks diverse wateren om de kwaliteit van het oppervlaktewater en de visstand te bepalen. Met deze onderzoeksuitkomsten ontwikkelt en adviseert de sportvisserij concrete maatregelen voor het verbeteren van leefgebieden, zoals paaiplaatsherstel en natuurvriendelijke oevers. Wij combineren hierbij ecologische ontwerpprincipes met praktijkkennis over recreatief watergebruik. Wij vragen aandacht voor: Om in de verdere uitwerking van het NNN-beleid expliciet te borgen dat sportvissen – als rustige en natuur gebonden buitenactiviteit – ook in 2050 mogelijk blijft. Dit kan door bij watersysteem- en oeverinrichtingsprojecten toegankelijkheid mee te nemen als standaardcriterium, zodat oevers bereikbaar en wateren bevisbaar blijven.	De vraag van indiener gaat over de verdere uitwerking van het NNN-beleid. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsverordening.
ZW_0140	1	Inleiding Deze zienswijze richt zich in het bijzonder op de gevolgen van de Omgevingsvisie voor Natura 2000-gebieden en de toepassing van artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn. Alle aspecten passend beoordelen Een Omgevingsvisie is een plan als bedoeld in artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn. Voorde motivering waarom een Omgevingsvisie als een plan moet worden aangemerkt,wordt verwezen naar de conclusie van de A-G van 26 maart 2026, ECLI:EU:C:2026:275, endan met name de punten 83 tot en met 90. De belangrijkste delen van die punten zijn: 1. Het toetsingskader: " Vanwege de regelgevingscontext moet het begrip „plan”echter worden opgevat in zijn meer abstracte betekenis, namelijk dat het bepaalde doelstellingen vastlegt en aangeeft hoe deze moeten worden bereikt. "2." Het begrip „plan” krijgt volgens deze uitlegging weliswaar een zeer ruimebetekenis, maar juist daarom kan hiermee de doelstelling van artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn worden bereikt." Nu helder is dat een Omgevingsvisie een plan is als bedoeld in artikel 6, lid 3, van deHabitatrichtlijn, volgt uit die conclusie dat het plan passend beoordeeld moet worden.Dat volgt immers ook uit de letterlijke tekst van artikel 6, lid 3. Uit de rechtspraak van het HofEU is helder welke eisen aan een passende beoordelingworden gesteld. Zie C-411/17, ECLI:EU:C:2019:622, België, " Inter-EnvironnementWallonie en Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen": "120 Voorts brengt een passende beoordeling van de gevolgen van een plan of projectvoor een beschermd gebied mee dat alle aspecten van dit plan of project die op zichzelfof samen met andere plannen of projecten de instandhoudingsdoelstellingen van datgebied in gevaar kunnen brengen, voordat goedkeuring wordt verleend voor dat plan ofproject, op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake moeten wordenbepaald. De bevoegde nationale instanties geven slechts toestemming voor eenactiviteit in het betreffende gebied wanneer zij de zekerheid hebben verkregen dat dezeactiviteit geen schadelijke gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van dat gebied.Dat is het geval wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel meerover bestaat dat dergelijke gevolgen uitblijven (arrest van 7 november 2018, Holohane.a., C-461/17, EU:C:2018:883, punt 33 en aldaar aangehaalde rechtspraak)." Uit het bovenstaande blijkt dat een passende beoordeling moet zien op alle aspecten van het plan die, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, deinstandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden in gevaar kunnen brengen.	Via de omgevingseffectrapportage (OER) is de omgevingsvisie passend beoordeeld (zie hoofdstuk 6 OER).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0140	1a	De organisaties stellen echter vast dat niet alle aspecten passend beoordeeld zijn. Zo zijn bijvoorbeeld de effecten van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, onder anderebij akkerbouw niet passend beoordeeld. Dat in ieder geval bij het toepassen van bestrijdingsmiddelen in de akkerbouw, al danniet ten behoeve van sierteelt, significante effecten niet op voorhand uitgeslotenkunnen worden, blijkt reeds uit de volgende teksten uit de Omgevingsvisie: p. 27: "De kwaliteit van de natuur is in slechte staat: ecosystemen staan onder invloedvan verschillende factoren, zoals stikstofdepositie, waterkwaliteit, het gebruik vangewasbeschermingsmiddelen, recreatiedruk en klimaatverandering."p. 129: "Om de waterkwaliteit in het tuinbouwgebied te verbeteren moet de negatieveinvloed van gewasbeschermingsmiddelen op de waterkwaliteit worden beperkt." p. 130: "Doordat het oppervlaktewater nu veel voedingsstoffen,onkruidbestrijdingsmiddelen en gewasbeschermingsmiddelen bevat is het water voorveel planten en dieren ongeschikt om in te leven." Er is daarnaast rechtspraak van de nationale rechter waaruit volgt dat het toepassen van bestrijdingsmiddelen een project is als bedoeld in artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn: ECLI:NL:RVS:2025:1428 ECLI:NL:RBNNE:2025:899 Die rechtspraak ziet op projecten, maar er is geen reden om aan te nemen dat hettoepassen van bestrijdingsmiddelen bij het vaststellen van plannen anders beoordeeldmoet worden.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0140	2	Daarbij is van belang dat niet alleen afzonderlijke effecten moeten worden beoordeeld,maar ook de cumulatieve gevolgen. In de genoemde conclusie staat: "102. Vanwege de cumulatieve gevolgen van het op of in de bodem brengen van stikstof(45) is het echter noodzakelijk om de bedrijven waarvan de stikstoflozingenkunnen leiden tot stikstofdepositie in een bepaald Natura 2000-gebied gezamenlijk tebeoordelen. Anders bestaat het gevaar dat de bedrijven die als eerste wordenbeoordeeld de toegestane hoeveelheid stikstof volledig opgebruiken en bedrijven dielater worden beoordeeld geen vergunning krijgen. Ook zou bij gelijktijdige, maarafzonderlijke beoordelingen te veel stikstof kunnen worden toegestaan. "Hoewel die zaak zag op het op of in de bodem brengen van stikstof, bestaat er geenreden om aan te nemen dat hetzelfde kader niet geldt voor bestrijdingsmiddelen. Daaruit volgt dat: vanwege de cumulatieve gevolgen van het toepassen van bestrijdingsmiddelenhet noodzakelijk is de gevolgen van de bedrijven die bestrijdingsmiddelentoepassen gezamenlijk te beoordelen. Bovenstaande maakt dat al deze aspecten, waaronder het gebruik vangewasbeschermingsmiddelen (bestrijdingsmiddelen), passend beoordeeld moetenworden voordat de Omgevingsvisie definitief kan worden vastgesteld. Zolang niet alle aspecten passend beoordeeld zijn, wordt geen juiste invulling gegevenaan: 1. artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn; 2. de eisen die het HofEU aan een passende beoordeling stelt. Uiteindelijk mag de Omgevingsvisie pas worden vastgesteld als voldaan is aan hetvolgende criterium, eveneens weergegeven in de conclusie van de A-G: "109. Volgens artikel 6, lid 3, tweede volzin, van de habitatrichtlijn mogen de bevoegdenationale instanties alleen toestemming geven voor een plan, in dit geval hetactieprogramma, nadat zij, gelet op de conclusies van de effectbeoordeling, dezekerheid hebben verkregen dat het geen schadelijke gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden. Volgens vaste rechtspraak mogen zij dit alleen vaststellen als erwetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat dergelijke gevolgenuitblijven.(48)" Verzocht wordt om invulling te geven aan het volgende: "110. De effectbeoordeling mag dan ook geen leemten vertonen en moet volledige,nauwkeurige en definitieve constateringen en conclusies bevatten die elke redelijkewetenschappelijke twijfel over de gevolgen van de plannen of projecten voor hetbetrokken beschermde gebied wegnemen.(49) Daarbij moeten op basis van de bestewetenschappelijke kennis ter zake alle aspecten van het betrokken plan of projectworden geïnventariseerd die op zichzelf of in combinatie met andere plannen ofprojecten de instandhoudingsdoelstellingen van de betrokken gebieden in gevaarkunnen brengen.(50)"Met het begrip alle aspecten wordt in elk geval, maar niet uitsluitend, bedoeld hetgebruik en de toepassing van bestrijdingsmiddelen. Uit het bovenstaande volgt dat de Omgevingsvisie niet vastgesteld mag worden zolangniet alle hiervoor bedoelde aspecten passend zijn beoordeeld en op grond daarvan devereiste zekerheid als bedoeld in artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn is verkregen.	Een omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument dat richting geeft aan toekomstige ontwikkelingen, maar de visie wijzigt de bestaande planologische status van agrarische gronden niet. Omdat de omgevingsvisie geen concrete ruimtelijke kaders bevat die het gebruik van bestrijdingsmiddelen intensiveren of juridisch verruimen, hoeven de bestaande landbouwactiviteiten niet per perceel passend te worden beoordeeld.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0140	3	Rechtsbescherming Het enige rechtsmiddel dat openstaat in de procedure tot vaststelling van deOmgevingsvisie is de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze. De Omgevingswet voorziet niet in beroep of in een andere herzieningsprocedure. Hetontbreken van de mogelijkheid om de Omgevingsvisie te laten toetsen door denationale rechter is onrechtmatig, want strijdig met de Habitatrichtlijn, te lezen insamenhang met het verdrag van Aarhus. Uit diverse arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie blijkt dat als er sprakeis van een besluit (plan of project) met 'mogelijk significante effecten', dit gelijk staat aan'activiteiten die een aanzienlijk effect op het milieu kunnen hebben', als bedoeld in hetverdrag van Aarhus. Dus als artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn van toepassing is, is ook het verdrag vanAarhus van toepassing. Een besluit (toestemming, of vaststelling van een plan) is dan eenAarhus-besluit. Zie bijvoorbeeld het LZ II arrest, ECLI:EU:C:2016:838, onder punt 45 enverder: "Voorts bepaalt artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43 dat de bevoegde nationaleautoriteiten, alvorens hun toestemming te geven voor een project of een plan alsbedoeld in deze bepaling, in voorkomend geval inspraakmogelijkheden moeten bieden.Deze bepaling moet worden gelezen in samenhang met artikel 6, lid 1, onder b), van hetverdrag van Aarhus, dat integrerend deel uitmaakt van de rechtsorde van de Unie." Een besluit tot vaststelling van een Omgevingsvisie is dus een Aarhus-besluit. En bijAarhus-besluiten dienen niet alleen inspraakmogelijkheden geboden te worden, bijAarhus-besluiten dient ook volgens artikel 9 van het verdrag, toegang tot de rechtergeboden te worden. Als dit anders geregeld is in de Omgevingswet en er een botsing ontstaat tussen hetUnierecht c.q. het verdrag van Aarhus en het nationale recht, heeft het Unierechtabsolute voorrang en dient de nationale regel buiten toepassing gelaten te worden. Hetverdrag van Aarhus is Unierecht, zie het eerder genoemde LZ II-arrest dat stelt dat hetverdrag 'integrerend deel uitmaakt van de rechtsorde van de Unie'. Om bovenstaande verzoek ik u na definitieve vaststelling het plan nogmaals ter inzagete leggen met een rechtsmiddelverwijzing met de mogelijkheid van administratiefberoep. Het is onvoldoende om voor de rechtsbescherming te verwijzen naar toekomstigeprocedures waarin pas op een later moment de mogelijkheid ontstaat de rechtmatigheidvan de Omgevingsvisie te betwisten. Dit omdat nog onbekend is wanneer daarmogelijkheden ontstaan om de gehele Omgevingsvisie voor te leggen aan de nationalerechter. Dergelijke procedures zijn dus niet gelijkwaardig, niet doeltreffend en biedengeen effectieve rechterlijke bescherming, zoals omschreven in het eerder genoemde LZII-arrest. Omdat de Omgevingsvisie kaderstellend is, zal de visie doorwerken in bijvoorbeeldnieuwe provinciale verordeningen en in wijzigingen in bestaande verordeningen.Daartegen staat evenmin beroep open. Dat maakt het extra noodzakelijk en verplichtom na het vaststellen van de Omgevingsvisie beroepsmogelijkheden te bieden.	Een omgevingsvisie valt onder artikel 7 van het Verdrag van Aarhus (plannen en programma's op milieugebied). Voor deze categorie verplicht het verdrag overheden om te zorgen voor vroegtijdige en effectieve inspraak (publieksparticipatie) tijdens de voorbereiding. Het verdrag verlangt echter niet dat er tegen dit soort besluiten zelf direct beroep bij een bestuursrechter mogelijk moet zijn.
ZW_0141	1	Geacht college van Gedeputeerde Staten, Het bestuur van de Vrienden van het Diemerbos maakt graag gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. Wij spreken onze waardering uit voor de ambitie van de provincie om water en bodem leidend te maken, biodiversiteit te herstellen, klimaatadaptatie te versnellen en het groenblauwe netwerk van Noord-Holland te versterken. Juist vanuit deze doelstellingen verwachten wij dat de provincie de Diemerscheg, met het Diemerbos en de Gemeenschapspolder, expliciet aanwijst als een Provinciaal Ecologisch Kerngebied. De vertaling hiervan zal bij beleidsmatige vervolgstappen nog plaats moeten vinden.	Wij bedanken indiener voor de uitgesproken waardering.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0141	2	[Uittreksel] *Een sleutelgebied in de Metropoolregio Amsterdam* [...] *Hotspot voor biodiversiteit* [...] *Belang voor trekvogels* [...] *Klimaat en water* [...] *Rustgebied in een sterk verstedelijkte regio* [...] *Toenemende ruimtelijke druk* [...] Wij dringen er daarom bij de provincie op aan om in de Omgevingsvisie expliciet vast te leggen dat deze ontwikkelingen uitsluitend mogelijk zijn wanneer de natuurwaarden aantoonbaar behouden én versterkt worden. Een Meerjaren Kosten/Baten Analyse (MKBA) zal hiervoor de informatie leveren. Wij dringen er bij Provinciale Staten verder op aan, de Omgevingsvisie aan te vullen met de volgende beleidsuitspraak: "De Diemerscheg, met het Diemerbos en de Gemeenschapspolder als ecologisch hart, wordt aangewezen als Provinciaal Ecologisch Kerngebied. Binnen dit kerngebied staan natuurontwikkeling, biodiversiteit, ecologische verbindingen, waterberging, klimaatadaptatie, donkerte, rust en behoud van internationale trekvogelroutes centraal. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zijn uitsluitend aanvaardbaar wanneer zij deze kernkwaliteiten bewezen versterken en geen afbreuk doen aan de ecologische samenhang van het gebied." Daarnaast dringen wij er bij de provincie op aan om: • het Diemerbos en de Gemeenschapspolder expliciet als kerngebied op de kaarten van de Omgevingsvisie op te nemen; • de ecologische verbindingen met het IJmeer, de Vechtstreek, het Naardermeer, de Gaasp en het Amsterdam-Rijnkanaal planologisch veilig te stellen; • donkerte en rust als ruimtelijke kwaliteit expliciet te beschermen; • bij alle toekomstige plannen een integrale ecologische systeemanalyse verplicht te stellen inclusief een MKBA; • natuurorganisaties, vrijwilligers en terreinbeheerders structureel te betrekken bij de verdere ontwikkeling van de Diemerscheg. Bovenstaande brengt ons tot de volgende richtingevende aanpassingen	Introductietekst, geen antwoord nodig.
ZW_0141	3	A- Leg de samenhang met het Groene Hart vast Neem in de omgevingsvisie expliciet op dat de Diemerscheg de groenblauwe verbinding vormt tussen Amsterdam, de Vechtstreek en het Groene Hart. Borg dat gebiedsuitwerkingen binnen NOVEX MRA en NOVEX Groene Hart voor dit gebied gezamenlijk en op basis van één landschappelijk, ecologisch en hydrologisch systeem worden opgesteld. B- Bescherm de gehele scheg, inclusief de randen Leg de kern, randen, vernauwingen en verbindingszones van de Diemerscheg op een nauwkeurige kaart vast. Beschouw overgangszones niet als restruimte. Sta daar alleen functies toe die aantoonbaar en overwegend bijdragen aan natuur, water, landschap, klimaatadaptatie, duurzame landbouw en passende extensieve recreatie. C- Wijs een beschermings- en versterkingszone rond het Diemerbos aan Borg een functionele buffer rond het Diemerbos en bescherm de verbindingen met Gemeenschapspolder, Gaasp-Gein, Vechtstreek en de overige delen van de Diemerscheg. Voorkom nieuwe barrières en herstel ontbrekende schakels met brede ecologische verbindingen en faunapassages.	Het klopt dat we de Diemerscheg, maar ook de andere scheggen, niet expiciet hebben benoemd, maar wel het belang van de Scheggen en de stadsranden. In paragraaf 7.10 (was 6.10) is het belang van de Diemerscheg samen met die van de Amstelscheg en Westeinderscheg wel expliciet benoemd. Het beleid voor stad-landovergangen en de scheggen zullen we nader uitwerken, gezamenlijk met de gebiedspartners en ook de bestaande gebiedsprogramma's van de Westeinderscheg, Diemerscheg, Amstelscheg en met de MRA en het Groene Hart. Daarbij willen we aansluiten we aan bij de kenmerken, waarden en opgaven van ieder gebied.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0141	4	D- Sluit onomkeerbare grootschalige functies uit Neem als uitgangspunt op dat grootschalige energie-, verkeers-, bedrijfs- en stedelijke infrastructuur niet in de Diemerscheg wordt geplaatst wanneer deze leidt tot substantieel ruimtebeslag, versnippering, hydrologische aantasting of verlies van recreatieve en landschappelijke samenhang. Een financieel of technisch aantrekkelijke locatie mag niet automatisch ruimtelijk aanvaardbaar worden geacht. E- Maak groot openbaar belang toetsbaar Neem een toetsingsladder op: eerst noodzaak, vervolgens alternatieven buiten de groenblauwe hoofdstructuur, daarna minimalisatie van ruimtebeslag en pas als uiterste stap compensatie. Leg vast dat onvervangbare waarden en essentiële verbindingen niet met financiële of ruimtelijk losstaande compensatie kunnen worden opgeheven. F- Verplicht een cumulatieve gebiedsbeoordeling Beoordeel nieuwe ontwikkelingen niet uitsluitend per projectlocatie, maar op hun gezamenlijke gevolgen voor het gehele functioneren van Diemerbos en Diemerscheg. Betrek daarbij biodiversiteit, donkerte, stilte, water, bodem, klimaatbestendigheid, recreatiedruk en landschappelijke openheid in o.a. een Meerjarige Kosten/Baten Analyse.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze. Wij erkennen het belang van de energietransitie en nieuwe energienetwerken, ook voor de regio Amsterdam Zuidoost/Diemen. In samenwerking met TenneT en het Rijk zoeken we naar locaties met zo min mogelijk effecten op natuur, landschap, recreatie en andere opgaven. Waar nodig zetten we in op passende compensatie. Dit past bij het leidende principe uit de Energievisie Noord-Holland: expliciete aandacht voor omgevingskwaliteit. De Omgevingsvisie biedt hiervoor de hoofdlijnen; de verdere uitwerking volgt onder meer in het Programma Energie.
ZW_0141	5	G- Koppel verstedelijking aan vooraf gerealiseerd groen Maak Groenblauw groeit mee tot een harde uitvoeringsvoorwaarde. Nieuwe woningbouw en werkgelegenheid in de MRA mogen pas doorgang vinden wanneer de benodigde recreatieve en ecologische capaciteit planologisch, financieel en in de tijd is verzekerd.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze.
ZW_0141	6	H- Maak doelen meetbaar en monitorbaar Leg indicatoren vast voor oppervlakte en kwaliteit van leefgebieden, breedte en continuïteit van verbindingen, donkerte, waterkwaliteit, boom- en struweelstructuren, bezoekersdruk en kenmerkende soorten. Betrek natuurorganisaties en lokale kennisgroepen bij nulmeting, monitoring en evaluatie.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze.
ZW_0141	7	Wij dringen er bij u op aan deze zienswijze te betrekken bij de vaststelling van de omgevingsvisie en in de Nota van Beantwoording per punt gemotiveerd aan te geven op welke wijze deze wordt overgenomen. Wij zijn graag bereid onze zienswijze mondeling toe te lichten en deel te nemen aan de verdere gebiedsgerichte uitwerking voor de Diemerscheg. De Vrienden van het Diemerbos zetten zich al jarenlang in voor het behoud, de versterking en de maatschappelijke betrokkenheid bij dit unieke natuurgebied. Wij zien de Omgevingsvisie als een uitgelezen kans om de Diemerscheg niet alleen als recreatief uitloopgebied, maar vooral als een van de belangrijkste ecologische landschappen van de Metropoolregio Amsterdam veilig te stellen voor toekomstige generaties.	Bij het nader uitwerken van provinciaal beleid stad-landovergangen en de Scheggen gaan we stakeholders, waaronder indiener, betrekken. Bij de verdere uitwerking zullen we uw ingebrachte punten meenemen. Of, hoe en wanneer we verder uitwerking gaan geven aan deze beleidsambitie zal na het vaststellen van deze Omgveingsvisie worden bepaald.
ZW_0142	1	In de zienswijze zitten afbeeldingen die niet in deze tabel zijn overgenomen	Wij hebben kennis genomen van de afbeeldingen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0142	2	i. Inleiding Naar aanleiding van de terinzagelegging van de Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland (de “Ontwerpomgevingsvisie”) op 10 juni 2026, maakt Heijmans Vastgoed B.V. (“Heijmans”) hierbij gebruik van de gelegenheid om haar zienswijze op de Ontwerp-omgevingsvisie naar voren te brengen. De Ontwerp-omgevingsvisie is richtinggevend voor de ruimtelijke ontwikkeling van de Provincie Noord-Holland tot 2050. De schaarste van beschikbare ruimte in de Provincie Noord-Holland maakt dat het een uitdaging is om ruimtelijke opgaven te realiseren. De Ontwerp-omgevingsvisie bevat daarom expliciete afwegingen, onder meer ten aanzien van de mogelijkheden voor woningbouwontwikkelingen in het licht van de (reeds aanwezige) bedrijvigheid en industrie. Paragraaf 6.8.1 van de Ontwerp-omgevingsvisie maakt de gemaakte afwegingen expliciet. In deze paragraaf wordt het volgende gesteld: “Om inwoners te beschermen tegen geluidhinder en de milieuoverlast, vinden we woningbouw ten oosten van de A22 bij Beverwijk zeer onwenselijk. Wij onderschrijven dat in Beverwijk woningbouwprojecten nodig zijn om een antwoord te kunnen bieden aan de woningbouwbehoefte en de sociaal-maatschappelijke problematiek in de IJmond. Wij achten daarvoor de initiatieven voor woningbouw ontwikkeling ten westen van de A22 meer geschikt In dit kader is in de Ontwerp-omgevingsvisie verder de volgende overweging opgenomen: “Hier zijn met industrieterrein De Pijp, een saneringsopgave in het Aagtenpark en de aanwezigheid van landschappelijke beschermingsregimes zoals de Stelling van Amsterdam (UNESCO) de omstandigheden zodanig dat wij ten oosten van de A22 woningbouw zeer onwenselijk vinden.”1 (onderstreping door Heijmans) Zoals bij u bekend werkt Heijmans samen met de gemeente Beverwijk en De Bazaar aan de ontwikkeling van woningbouw op het huidige parkeerterrein P0 en P1 van De Bazaar (hierna aangeduid als “de ontwikkellocatie”), die onderdeel is van de ontwikkeling van “Bazaarstad”. Wij begrijpen de Ontwerp-omgevingsvisie aldus, dat hier naar verwezen wordt als “woningbouw ten oosten van de A22”, die in de bovengenoemde paragraaf als “zeer onwenselijk” wordt aangemerkt. Figuur 1: de beoogde ontwikkellocatie (oranje markering) (Bron: Google Maps).Heijmans stelt dat woningbouwontwikkeling op deze locatie, die een woningbouwpotentieel heeft van ca. 2.000 (duurzame) woningen, niet op voorhand kan worden afgewezen, zeker niet nu nergens uit blijkt dat die afweging is gebaseerd op geldende regels of adequate onderzoeken. Tegen die achtergrond, en gelet op de grote woningbouwopgave waar de Provincie voor staat, is Heijmans van mening dat de gemaakte afweging niet redelijk en logisch is.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In onderdeel 11 van deze zienswijze (conclusie) geven we antwoord op de kern van deze zienswijze.
ZW_0142	3	ii. Afweging in het kader van de realisatie van een gezonde leefomgeving Geen beperking door de milieucontour en geluidproductieplafond van het IPB De keuze om de ontwikkellocatie als “zeer onwenselijk” aan te merken, is in de eerste plaats te herleiden tot de afweging die is gemaakt in het kader van het realiseren van een gezonde leefomgeving, in combinatie met het functioneren van het naastgelegen industrieterrein “De Pijp”, dat op grond van de Omgevingsverordening NH2022 is aangemerkt als Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) met de bijbehorende milieucontour en geluidproductieplafonds (GPP’s). In de Omgevingsvisie wordt gesteld dat mitigerende maatregelen en slim sturen op locatiekeuzes moeten bijdragen aan een gezondere leefomgeving, en ervoor kunnen zorgen dat het aantal bewoners dat overlast ervaart en blootstaat aan gezondheidsrisico’s afneemt.2 Tegelijkertijd wordt in de Ontwerp-omgevingsvisie onderkend dat om het IPB een milieucontour is gelegd, met als doel om de milieuruimte van bedrijven te beschermen en zorg te dragen voor een gezonde leefomgeving voor inwoners. Op ontwikkelingen rondom de IPB wordt dus al kritisch toeg gezien door het hanteren van de milieucontour.3 Hetzelfde geldt voor geluidshinder nabij het IPB. Op grond van de Omgevingsverordening NH2022 gelden voor het IPB namelijk geluidproductieplafonds. Ook op mogelijke geluidshinder wordt dus, met regels uit de Omgevingsverordening NH2022, al streng toegezien. Ook dit wordt in de Ontwerpomgevingsvisie onderkend.4 Zie in dit kader de onderstaande figuur, waarop inzichtelijk is gemaakt dat de ontwikkellocatie buiten de milieucontour en het geluidproductieplafond van de IPB valt.	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0142	4	Tegen deze achtergrond kan Heijmans zich niet verenigen met de conclusie dat de afweging tussen het realiseren van een gezonde leefomgeving en het functioneren van het IPB heeft geleid tot het aanmerken van de ontwikkellocatie als “zeer onwenselijk”. Een contour markeert immers een grens. Dat binnen die contour een dergelijke afweging zou (moeten) worden gemaakt, is begrijpelijk. De bedoeling van de contour is echter niet alleen om het gebied te bepalen waar beperkingen gelden, maar (impliciet) ook om te markeren vanaf waar die beperkingen niet gelden. Was dat niet zo geweest, dan verliest de contour zijn betekenis. Heijmans is van mening dat de op grond van de Omgevingsverordening NH2022 geldende milieu- en geluidscontouren juist laten zien dat geluids- en milieuhinder op de ontwikkellocatie (die buiten de contouren valt), niet doorslaggevend moeten zijn bij de afweging of woningbouwontwikkeling wenselijk is op de ontwikkellocatie. Daarbij merkt Heijmans op dat, voor zo ver milieucontouren (of vergelijkbare richtafstanden) kunnen meewegen bij de vraag of de realisatie van een woningbouwontwikkeling wenselijk is, die afweging onderdeel is van de afweging in het kader van de evenwichtige toedeling van functies aan locaties, die door de Gemeente moet worden gemaakt bij de vaststelling van het omgevingsplan. Een dergelijke afweging hoort volgens Heijmans niet thuis in een Omgevingsvisie. Dat de ontwikkellocatie geschikt is voor de realisatie van woningbouw, wordt benadrukt doordat de gemeente Beverwijk de locatie als zodanig heeft aangemerkt in de totale gebiedsvisie “Bazaarstad”. Hoewel bij die gebiedsvisie ook is voorzien in woningbouw op locaties waarvoor de Omgevingsverordening NH2022 de nodige uitdagingen met zich brengt in het kader van geluid- en milieuzonering, valt de ontwikkeling van P0 en P1 buiten de voornoemde hindercontourenwaardoor er geen beperking van de bestaande industrie op het industrieterrein De Pijp, en geen hinder in het kader van de gezonde leefomgeving optreedt. Door het gehele gebied ten oosten van de A22 als “zeer onwenselijk” aan te merken, wordt eraan voorbij gegaan dat de ontwikkeling van P0 en P1 plaatsvindt buiten de op grond van de Omgevingsverordening NH2022 geldende hindercontouren. Omdat de ontwikkellocatie buiten de geldende hindercontouren ligt, en er ook geen nadere onderzoeken zijn verricht naar bijvoorbeeld de akoestische situatie, bestaat er geen grond voor de conclusie dat op de ontwikkellocatie vanwege geluid- of milieuhinder geen gezonde leefomgeving kan worden gegarandeerd, althans dat op de ontwikkellocatie niet zou kunnen worden voldaan aan de maatstaf van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze.
ZW_0142	5	Hinder door wegverkeer A22 In het kader van de opgave om op de ontwikkellocatie een gezonde leefomgeving te realiseren wordt ook de A22 als bepalende factor genoemd in de Ontwerp-omgevingsvisie.5 Voor zover de veronderstelde geluid- en milieuhinder ten gevolge van het gebruik van de A22 een rol heeft gespeeld bij de afweging of een gezonde leefomgeving kan worden gegarandeerd op de ontwikkellocatie, benadrukt Heijmans dat de overwegingen in de Ontwerp-omgevingsvisie juist moeten leiden tot de conclusie dat dit niet het geval is. In de Ontwerp-omgevingsvisie wordt gesteld dat de afwaardering van de maximale snelheid van de A22 als een wenselijke maatregel wordt gezien. Deze maatregel zorgt namelijk voor vermindering van geluidsoverlast en een vermindering van de CO2-uitstoot en daarmee voor een vermindering van de impact op het klimaat.6 In de Ontwerp-omgevingsvisie wordt dus juist vooruitgelopen op een mitigerende maatregel (afwaardering van de maximale snelheid), die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, en ten goede komt aan de locatiekeuze voor de beoogde woningbouwontwikkeling. Bovendien wordt in de Ontwerp-omgevingsvisie gesteld dat de locatie ten westen van de A22 wel geschikt wordt bevonden voor de realisatie van woningbouw.7 Dat het gebruik van de snelweg voor zodanige hinder zou zorgen dat een gezonde leefomgeving niet kan worden gegarandeerd ten oosten daarvan, maar dat het gebied ten westen van de snelweg daarentegen wel een geschikte woningbouwlocatie wordt bevonden, kan Heijmans zonder nadere toelichting niet met elkaar rijmen. Te minder omdat dit in de Omgevingsvisie niet nader is onderbouwd.	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0142	6	Saneringsopgave Aagtenpark In het kader van de afweging ten aanzien van een gezonde leefomgeving wordt ook de saneringsopgave in het Aagtenpark in de Ontwerp-omgevingsvisie genoemd als overweging om de ontwikkeling ten oosten van de A22 als “zeer onwenselijk” aan te merken. Opvallend is dat hierover verder in de Ontwerp-omgevingsvisie geen nadere overwegingen zijn opgenomen. In de Ontwerp-omgevingsvisie is dus niet onderbouwd waarom de saneringsopgave in het Aagtenpark maakt dat er geen gezonde leefomgeving kan worden gegarandeerd op de ontwikkellocatie. Tegelijkertijd hebben diverse deskundigenonderzoeken inmiddels uitgewezen dat de betreffende bodemverontreiniging enkel effect heeft op de locatie die ten noorden van het Aagtenpark ligt, en dus geen (blijvend) effect heeft op de locatie van P0 en P1.8 Het is dan ook onduidelijk waarom deze omstandigheid een reden zou zijn om de ontwikkellocatie als “zeer onwenselijk” aan te merken. Heijmans merkt in dit kader bovendien op dat de Provincie reeds heeft ingestemd met het raamsaneringsplan,9 en de gemeente inmiddels van start is gegaan met de saneringswerkzaamheden.10	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze.
ZW_0142	7	Conclusie gezonde leefomgeving Gelet op het voorgaande bestaat er volgens Heijmans geen deugdelijke grond om de ontwikkellocatie reeds in de Ontwerp-omgevingsvisie als “zeer onwenselijk” aan te merken, omdat niet zou worden voldaan aan de randvoorwaarden voor (het creëren van) een gezonde leefomgeving. De geldende milieucontouren en geluidproductieplafonds staan niet aan de ontwikkeling van P0 en P1 in de weg, de mogelijke hinder vanwege de A22 zal volgens de Ontwerp-omgevingsvisie juist door mitigerende maatregelen kunnen worden ondervangen en de saneringsopgave in het Aagtenpark is niet nader onderbouwd als belemmering voor deze locatie. Voor zover nog onderzoek nodig is naar bijvoorbeeld cumulatieve geluidbelasting, dient die beoordeling plaats te vinden bij de verdere planuitwerking.	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0142	8	iii. UNESCO-beschermingsregels Uit de Ontwerp-omgevingsvisie blijkt verder dat ook de regelgeving in het kader van de bescherming van het UNESCO-werelderfgoed De Hollandse Waterlinies een rol heeft gespeeld bij de afweging die ten grondslag ligt aan de keuze om de ontwikkellocatie als “zeer onwenselijk” aan te merken. Heijmans kan zich ook in die afweging niet vinden. De ontwikkellocatie ligt op enkele honderden meters van de kernzone van De Hollandse Waterlinies en bevindt zich daarmee in de zogenoemde “attentiezone” van het UNESCO-werelderfgoed De Hollandse Waterlinies: Dit gegeven maakt echter nog niet dat een woningbouwontwikkeling ter plaatse (zeer) onwenselijk is. De attentiezone die is aangewezen door UNESCO omvat op zichzelf namelijk nog geen beschermingsregels. Weliswaar kunnen gedeputeerde staten, op grond van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), in een provinciale omgevingsverordening instructieregels opnemen over (regels in) omgevingsplannen en (voorschriften in) projectbesluiten in het kader van de instandhouding en versterking van de kernkwaliteiten van de werelderfgoederen (artikel 7.4 Bkl), en is in dit geval in de omgevingsverordening de bepaling opgenomen dat op grond van het omgevingsplan enkel ontwikkelingen worden toegestaan die de kernwaarden van o.a. de Hollandse Waterlinies niet aantasten (artikel 6.60 in samenhang met artikel 6.62 lid 2 van de Omgevingsverordening NH2022). Dat maakt echter niet dat de ontwikkeling op voorhand in de Omgevingsvisie op grond van die regels kan worden aangemerkt als “zeer onwenselijk”. Dit blijft immers juist een afweging die in het omgevingsplan moet worden gemaakt. Bovendien ligt de ontwikkellocatie buiten de in de Omgevingsverordening NH2022 bepaalde werkingszone van de bovengenoemde beschermingsregels. Zie hiervoor de onderstaande verbeelding: Als het (bij de wijziging van het omgevingsplan) toch zou moeten komen tot een afweging van de wenselijkheid van de woningbouwontwikkeling in het kader van de UNESCO-beschermingsregels, dient daarvoor onderzoek plaats te vinden naar de e□ecten van de beoogde woningbouwontwikkeling op de kernwaarden van het UNESCO-werelderfgoed De Hollandse Waterlinies, bijvoorbeeld middels een zogenaamd “Heritage Impact Assessment”, aan de hand waarvan de passende omgang met- en borging van dit werelderfgoed kan worden uitgewerkt. Pas dan kan worden bepaald of een woningbouwontwikkeling op de betre□ende locatie, in het licht van de UNESCO-beschermingsregels, wenselijk en mogelijk is. In de praktijk is dit ook logisch, want als de gehele attentiezone van de Hollandse Waterlinies zonder meer als uitgangspunt zou moeten worden gehanteerd bij het al dan niet als wenselijk aanmerken van woningbouwontwikkelingen, zou dat verstrekkende gevolgen voor de bouwmogelijkheden op een onevenredig grote hoeveelheid locaties met zich brengen. Zie ter illustratie de onderstaande verbeelding van de gehele attentiezone van de Hollandse Waterlinies:	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0142	9	In de Ontwerp-omgevingsvisie wordt bovendien ook gesteld dat de UNESCO-werelderfgoederen worden gekoesterd, maar dat tegelijkertijd met een zorgvuldige blik wordt gekeken naar de mogelijkheden om opgaven van groot openbaar belang, indien noodzakelijk, te kunnen inpassen.11 Nog los van de omstandigheid dat in dit geval geen sprake is van inpassing binnen de UNESCObeschermingsregels, omdat dit een taak is van de omgevingsplanwetgever en de ontwikkellocatie buiten het werkingsgebied van de provinciale regels ligt, zou het op voorhand afwijzen van een woningbouwontwikkeling op de ontwikkellocatie met een ontwikkelcapaciteit van 2000 woningen vanwege de UNESCO-beschermingsregels ook niet passen binnen dit uitgangspunt van de Ontwerpomgevingsvisie, gelet op de grote landelijke woningbouwopgave en het daarmee samenhangende openbaar belang. Conclusie UNESCO-beschermingsregels Gelet op het voorgaande bestaat er volgens Heijmans geen grond om de ontwikkellocatie in de Ontwerp-omgevingsvisie vanwege de ligging in de attentiezone van het UNESCO-werelderfgoed De Hollandse Waterlinies als “zeer onwenselijk” aan te merken. De attentiezone bevat op zichzelf geen beschermingsregels, terwijl de ontwikkellocatie bovendien buiten de werkingszone van de relevante provinciale beschermingsregels ligt. Voor zover in het kader van een toekomstige wijziging van het omgevingsplan alsnog een beoordeling van de effecten op de kernwaarden van het werelderfgoed noodzakelijk wordt geacht, dient die beoordeling plaats te vinden op basis van concreet onderzoek naar de gevolgen van de beoogde ontwikkeling voor de kernkwaliteiten van De Hollandse Waterlinies. Pas op basis daarvan kan worden vastgesteld of en onder welke voorwaarden de ontwikkeling aanvaardbaar is. Een afwijzing op voorhand doet geen recht aan het toepasselijke kader, noch aan het door de Ontwerp-omgevingsvisie zelf erkende belang om opgaven van groot openbaar belang, waaronder de realisatie van circa 2.000 woningen, zorgvuldig te kunnen inpassen.	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0142	10	iv. De beoogde woningbouwontwikkeling is in lijn met de bredere uitgangspunten van de Ontwerp-omgevingsvisie Bovendien is Heijmans van mening dat de beoogde woningbouwontwikkeling ter plaatse van De Bazaar bijdraagt aan de doelstellingen van de Ontwerp-omgevingsvisie. De herontwikkeling van De Bazaar is deel van de opgave van stedelijke vernieuwing waar de IJmondgemeenten gezamenlijk voor staan, met als doel om kwetsbare wijken toekomstbestendig te maken. Nieuwe woningbouwlocaties, waarmee di□erentiatie wordt aangebracht op de woningmarkt binnen de regio, worden daarbij noodzakelijk geacht om doorstroming mogelijk te maken en ruimte te maken voor de vernieuwing van bestaande woonwijken. Het belang van deze opgave wordt ook onderkend in de Ontwerp-omgevingsvisie.12 Daarmee valt echter niet te rijmen dat een woningbouwontwikkeling met het potentieel als dat van de ontwikkeling van De Bazaar wordt afgewezen. Dit klemt te meer, omdat de beoogde ontwikkeling past binnen de uitgangspunten van de Ontwerp-omgevingsvisie. Volgens de Ontwerp-omgevingsvisie wordt ingezet op klimaatadaptatie, zorgvuldig waterbeheer, natuurherstel, versterking van de omgevingskwaliteit, een gezonde leefomgeving en een toekomstbestendige economische structuur.13 Nieuwe ontwikkelingen dienen daarom rekening te houden met de gevolgen van klimaatverandering, de beschikbaarheid van energie, water en mobiliteit, en waar mogelijk een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de leefomgeving. Ontwikkelingen die aansluiten bij deze uitgangspunten en die zorgvuldig worden ingepast binnen de bestaande ruimtelijke structuur, passen dus binnen de koers zoals opgenomen in de Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland. De ontwikkeling van P0 en P1 sluit aan bij de afwegingsprincipes van de Ontwerp-omgevingsvisie. Het plan voorziet in de herontwikkeling van een bestaand stedelijk gebied (een parkeerterrein), waarbij er zorgvuldig wordt omgegaan met de reeds beschikbare ruimte en er geen extra beslag wordt gelegd op het landelijk gebied. Daarnaast wordt ingezet op een gemengd programma van wonen, voorzieningen en commerciële functies, waardoor sprake is van e□iciënt en meervoudig ruimtegebruik. Ook sluit de ontwikkeling aan bij de provinciale uitgangspunten voor klimaatadaptatie, nu bij de verdere uitwerking van de plannen rekening zal worden gehouden met waterberging, duurzaam waterbeheer en een klimaatbestendige inrichting. Verder maakt de locatie gebruik van bestaande mobiliteits-, energie- en nutsvoorzieningen, waarmee wordt aangesloten bij het uitgangspunt om ontwikkelingen zoveel mogelijk te concentreren op locaties die reeds zijn ontsloten. De ontwikkeling draagt bovendien bij aan de versterking van De Bazaar als economisch en maatschappelijk knooppunt binnen Beverwijk. Duidelijk is dat de beoogde ontwikkeling aansluit bij de voornoemde algemene afwegingsprincipes van de Ontwerp-omgevingsvisie. Nu de gezonde leefomgeving en de UNESCO-beschermingsregels niet in de weg staan aan de woningbouwontwikkeling op de ontwikkellocatie, is er volgens Heijmans geen gegronde reden om de beoogde ontwikkeling op voorhand af te wijzen in het Ontwerp-omgevingsplan.	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze.
ZW_0142	11	v. Conclusie Gelet op het voorgaande verzoekt Heijmans u om de passage in de Ontwerp-omgevingsvisie waarin woningbouw ten oosten van de A22 bij Beverwijk als “zeer onwenselijk” wordt aangemerkt, te heroverwegen en te verwijderen, althans zodanig aan te passen dat de ontwikkeling niet op voorhand wordt afgewezen, maar juist wordt omarmd. De in de Ontwerp-omgevingsvisie genoemde omstandigheden bieden daarvoor namelijk geen grond: de ontwikkellocatie ligt buiten de relevante milieu- en geluidscontouren van het IPB, de saneringsopgave in het Aagtenpark is niet onderbouwd als belemmering voor de ontwikkeling, en de UNESCO-beschermingsregels staan niet op voorhand aan woningbouw op deze locatie in de weg. Daar komt bij dat de beoogde ontwikkeling juist aansluit bij de bredere uitgangspunten van de Ontwerp-omgevingsvisie, waaronder zorgvuldig en meervoudig ruimtegebruik binnen bestaand stedelijk gebied, klimaatadaptatie, versterking van de leefomgevingskwaliteit en het inspelen op de grote woningbouwopgave. Voor zover een nadere beoordeling van aspecten zoals cumulatieve geluidbelasting, gezonde leefomgeving of de gevolgen voor erfgoedwaarden noodzakelijk is, dient die beoordeling plaats te vinden in het kader van de verdere planuitwerking en de wijziging van het omgevingsplan. Heijmans onderkent dat de ontwikkellocatie uitdagingen kent. Echter, het op voorhand afwijzen van een locatie met een ontwikkelpotentieel van circa 2.000 woningen op P0 en P1 is, gezien het feit dat deze locatie juist goed aansluit op de gepresenteerde afwegingsprincipes, niet passend.	Wij erkennen dat de transformatie van bestaande stedelijke locaties een belangrijke bijdrage kan leveren aan de provinciale ambities op het gebied van woningbouw, economische ontwikkeling, leefkwaliteit en verduurzaming. Dat benoemen wij ook nadrukkelijk in de Omgevingsvisie. Tegelijkertijd geven we aan dat iedere locatie maatwerk vereist, en dat er bij bestaande stedelijke locaties vaak meerdere belangen meespelen. Zo ook in het geval van het Bazaarterrein. Het gebied rondom het Bazaarterrein is belangrijk voor regionale werkgelegenheid, circulaire economie en de energietransitie. De provincie wil bedrijven in dit gebied duidelijkheid en zekerheid bieden. Woningbouw mag deze functies niet beperken. Daarnaast zien we onvoldoende waarborgen voor een gezonde leefomgeving als onderdeel van de voorgestelde gebiedsontwikkeling op het Bazaarterrein. De gebiedsvisie van de gemeente geeft te weinig inzicht in de stapeling van milieueffecten van industrie, spoor, weg én vliegverkeer. Daardoor hebben we te weinig vertrouwen dat op deze locatie een toekomstbestendige, gezonde woonwijk kan ontstaan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0143	1	Hierbij dien ik mijn zienswijze in op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. Mijn zienswijze richt zich in het bijzonder op de toekomst van de Wieringermeer en de ontwikkeling van het gebied langs de IJsselmeerdijk, met name tussen Haven Oude Zeug en het Dijkgatsbos. Als agrarisch ondernemer in de Wieringermeer vind ik het van groot belang dat in de definitieve Omgevingsvisie daadwerkelijk wordt vastgelegd dat de Wieringermeer ook op lange termijn een sterke landbouwpolder blijft. Onze hoofdtaak is het bedrijven van de traditionele akkerbouw. Wij willen ons bedrijf op een normale, economisch verantwoorde en toekomstbestendige manier kunnen voortzetten. Ik ben niet tegen natuurontwikkeling, waterveiligheid of maatregelen om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Ik maak mij echter wel grote zorgen wanneer deze ontwikkelingen leiden tot een geleidelijke verandering van de agrarische functie van de Wieringermeer of tot beperkingen voor onze bedrijfsvoering. De provincie schrijft zelf dat de Wieringermeer “en blijft” een zeer waardevolle landbouwpolder en dat samen met de agrarische sector prioritaire landbouwgebieden worden vastgelegd. Ook wordt aangegeven dat op deze prioritaire landbouwgronden andere economische en maatschappelijke ontwikkelingen worden uitgesloten om speculatie en ongewenste ontwikkelingen te voorkomen. (Officiële Bekendmakingen) Ik verzoek de provincie om deze uitgangspunten ook daadwerkelijk concreet te maken.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Hierna gaan we in op de door indier ingebrachte onderdelen.
ZW_0143	1a	1. De Wieringermeer moet daadwerkelijk een landbouwpolder blijven In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt de Wieringermeer terecht beschreven als een ontworpen landschap waarin landbouw en waterbeheer een belangrijke rol spelen. De provincie geeft bovendien aan dat zij de sterke landbouwpositie van de polder wil behouden en samen met de agrarische sector prioritaire landbouwgebieden wil aanwijzen. In deze gebieden krijgt landbouw voorrang en worden andere ontwikkelingen beperkt. (Noord-Holland) Ik onderschrijf deze keuze volledig. Ik vind echter dat de bescherming niet beperkt mag blijven tot het voorkomen van het rechtstreeks verdwijnen van landbouwgrond. Voor ons als agrarisch ondernemer is minstens zo belangrijk dat de agrarische bedrijfsvoering zelf beschermd blijft. Landbouwgrond heeft immers alleen werkelijk waarde voor de akkerbouw wanneer de omstandigheden het mogelijk maken om die grond goed te blijven gebruiken. Daarbij zijn onder andere van belang: • een goede ontwatering; • voldoende zoetwater; • een passend waterpeil; • goede drainage; • voldoende bereikbaarheid; • een goede verkaveling; • een gezonde bodem; • en voldoende ruimte om het bedrijf in de toekomst te ontwikkelen. Ik verzoek de provincie daarom om in de definitieve Omgevingsvisie expliciet vast te leggen dat de aanwijzing van prioritaire landbouwgebieden ook bescherming biedt tegen indirecte aantasting van de agrarische bedrijfsvoering.	Bescherming van landbouwgrond betekent niet automatisch dat daarmee ook watertoevoer, bereikbaarheid en dergelijke zijn zekergesteld. De bescherming gaat over het beschikbaar houden van de functie van de grond als landbouwgrond, niet over voorzieningen. Uiteraard heeft bescherming betekenis voor het gebied en dient daar zorgvuldig rekening mee gehouden te worden bij bijvoorbeeld planvorming, watersytemen. Dit kan worden meegenomen bij de nadere uitwerking van bescherming prioritaire landbouwgebieden.
ZW_0143	2	2. De eigen uitgangspunten van de provincie moeten leidend zijn De provincie stelt zelf dat de Wieringermeer een zeer waardevolle landbouwpolder is en dat op prioritaire landbouwgronden andere ontwikkelingen worden uitgesloten om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen. (Officiële Bekendmakingen) Dit roept bij mij de vraag op hoe deze bescherming zich verhoudt tot toekomstige natuur- en waterontwikkelingen langs de IJsselmeerdijk. Ik verzoek de provincie daarom om duidelijkheid. Welke bescherming krijgt een agrarisch bedrijf daadwerkelijk wanneer in of direct naast het landbouwgebied nieuwe natuur, moeras, ondiep water of andere watergebonden functies worden ontwikkeld? Ik vind dat hierover in de Omgevingsvisie geen onduidelijkheid mag blijven bestaan. Een prioritaire landbouwfunctie heeft weinig betekenis wanneer naast of binnen dat gebied ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt die vervolgens via het watersysteem, grondwater, verzilting, natuurregels of andere beperkingen alsnog gevolgen hebben voor de landbouw.	Wij herkennen de wens om het beleid voor prioritaire landbouwgronden met aandacht voor de bescherming van het agrarisch bedrijf verder uit te werken. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere een programma landbouw dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0143	3	3. Geen tweede Wieringerhoek Mijn grootste zorg betreft de mogelijke ontwikkeling van moeras en ondiepe wateren langs de IJsselmeerdijk tussen Haven Oude Zeug en het Dijkgatsbos. Deze zorg heeft een concrete achtergrond. In het verleden is het project Wieringerhoek onderzocht. In het milieueffectrapport zijn verschillende grootschalige alternatieven onderzocht waarbij onder meer sprake was van overstromingsgrasland, helofytenmoeras en ondiepe wateren. Daarbij werden aanzienlijke oppervlakten genoemd en lag een belangrijk deel van het zoekgebied langs de Wieringermeerkust richting Haven Oude Zeug. Daarom wil ik voorkomen dat de beëindiging of wijziging van een eerder project betekent dat dezelfde ruimtelijke ontwikkeling in de toekomst opnieuw kan worden opgepakt onder een andere naam of vanuit een andere beleidsdoelstelling. Ik verzoek de provincie daarom om in de Omgevingsvisie expliciet te maken dat deze visie geen ruimtelijke reservering of beleidsmatige basis vormt voor een toekomstige “tweede Wieringerhoek”. Met name wil ik voorkomen dat de aanleg van klein en grootschalige: • moerasgebieden; • helofytenmoerassen; • overstromingsgraslanden; • ondiepe wateren; • of vergelijkbare land-waterovergangen langs de IJsselmeerdijk alsnog als toekomstige ontwikkeling mogelijk wordt gemaakt wanneer deze ten koste gaat van landbouwgrond of leidt tot beperkingen voor de agrarische bedrijfsvoering.	Voor de Wieringermeerpolder-oost is onder de veranderende water en bodemcondities de dijkversterkingsopgave langs het IJsselmeer benoemd. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere een Regionaal Water - en Bodemprogramma dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.
ZW_0143	3a	Een ander belangrijk punt van zorg is de toename van muggenoverlast als gevolg van de voorgestelde ontwikkeling van ondiepe wateren en moerasgebied. Ik maak mij daarom zorgen over de gevolgen wanneer er ondiepe wateren en natte zones worden aangelegd. Deze inrichting kunnen de voortplantingsomstandigheden voor muggen enorm versterken. Mijn zorg is niet alleen de leefbaarheid op ons eigen erf, het West Nijl virus is inmiddels in Nederland ook in actieve ontwikkeling. Het RIVM meldt al dat het is vastgesteld bij een paard en vogel en inmiddels ook bij meerdere mensen. Op 26 augustus 2026 is er al iemand aan het West Nijlvirus overleden. Het virus wordt door muggen overgedragen en kan dus ook mensen en paarden ziek maken. Ik weet dat het risico volgens het RIVM klein is, maar juist bij nieuwe gebiedsontwikkelingen vind ik dat er niet achteraf naar mogelijke risico’s gekeken moet worden maar deze vooraf mee te nemen in de planvorming. Ik verzoek de provincie daarom om bij de voorgenomen ontwikkeling van ondiepe wateren en natte natuur langs de IJsselmeerdijk nadrukkelijk onderzoek te laten doen naar: • de mogelijke toename van de muggenpopulatie als gevolg van de geplande water- en natuurontwikkeling; • de vraag welke soorten muggen zich hier kunnen ontwikkelen in het voorgestelde gebied; • de mogelijke gevolgen voor omwonenden, agrarische bedrijven en paardenhouders; • de mogelijke gevolgen voor de verspreiding van door muggen overdraagbare ziekten, waaronder het West Nijl virus; • de wijze waarop wordt voorkomen dat nieuwe stilstaande/ondiepe wateren ideale broedplaatsen worden voor muggen; • de maatregelen die worden getroffen wanneer na aanleg blijkt dat de muggenoverlast nog meer toeneemt en blijkt dat er besmette muggen aangetroffen worden. Ik verzoek de provincie om de gezondheid en leefbaarheid voorwaarden aantoonbaar mee te wegen voordat besloten wordt tot groot- en kleinschalig aanleggen van ondiepe wateren en natte natuur. De ontwikkeling van natuurgebieden mag naar mijn mening niet leiden tot een situatie waarin de leefbaarheid en bedrijfsvoering van agrarische ondernemers en omwonenden onvoldoende wordt meegewogen.	Wij begrijpen de zorgen van indiener. Voor deze omgevingsvisie voert deze opmerking te ver om daarin mee te nemen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0143	4	4. Water en bodem mogen de landbouw niet langzaam verdringen De provincie kiest in de nieuwe Omgevingsvisie voor het principe dat water en bodem meer leidend worden bij ruimtelijke keuzes. Dat principe begrijp ik. Tegelijkertijd is juist de waterhuishouding essentieel voor het functioneren van ons akkerbouwbedrijf. De provincie geeft zelf aan dat het watersysteem van de Wieringermeer moet worden aangepast vanwege onder andere klimaatverandering, verzilting en verschillen in waterkwaliteit. Daarbij stelt de provincie dat het toekomstige watersysteem zo moet worden ingericht dat de akkerbouw kan blijven functioneren. (Noord-Holland) Ik vind dat uitgangspunt belangrijk. Ik verzoek daarom om dit niet alleen als algemene ambitie op te nemen, maar als harde randvoorwaarde: Aanpassingen van het watersysteem mogen niet leiden tot structurele verslechtering van de landbouwkundige omstandigheden in de Wieringermeer. Dat betekent wat mij betreft dat toekomstige maatregelen geen structurele verslechtering mogen veroorzaken van: • de grondwaterstand; • de ontwatering; • de drainage; • de zoetwatervoorziening; • de waterkwaliteit; • de verziltingssituatie; • of de bewerkbaarheid van landbouwgrond.	De door indiener gevraagde harde randvoorwaarde - aanpassingen van het watersysteem mogen niet leiden tot structurele verslechtering van de landbouwkundige omstandigheden in de Wieringermeer - kunnen we niet overnemen. Water en bodem als ordenend principe zal consequenties hebben, met lokale en regionale verschillen voor de randvoorwaarden voor de gebruiksfuncties tot gevolg. De aard van de opgaven (zoetwater, verzilting wateroverlast) en de effecten vraagt nader onderzoek en uitwerking in de daarvoor geldende programma's.
ZW_0143	5	5. Verzilting moet nadrukkelijk worden voorkomen Voor de akkerbouw is voldoende zoet water essentieel. Wanneer nieuwe water- en natuurgebieden worden aangelegd, moet daarom vooraf worden onderzocht welke gevolgen dit heeft voor kwel, grondwaterstromen en verzilting. Ik verzoek de provincie om als uitgangspunt te hanteren: geen verslechtering van de zoetwaterpositie van bestaande agrarische bedrijven. Wanneer uit onderzoek blijkt dat een ontwikkeling een risico vormt voor verzilting of de beschikbaarheid van zoet water, moet die ontwikkeling worden aangepast of niet doorgaan. Het kan niet de bedoeling zijn dat een natuur- of waterdoelstelling wordt gerealiseerd en dat de gevolgen vervolgens bij individuele agrarische ondernemers terechtkomen.	Zie ons antwoord op onderdeel 4 van deze zienswijze
ZW_0143	6	6. Geen vernatting van landbouwpercelen Ik maak mij daarnaast zorgen over mogelijke verhoging van grondwaterstanden als gevolg van nieuwe natte natuur of waterberging. Een verandering van het watersysteem kan directe gevolgen hebben voor de landbouw. Bijvoorbeeld: • later het land op kunnen; • moeilijker oogsten; • slechtere bodemstructuur; • lagere opbrengsten; • slechtere draagkracht; • problemen met drainage; • en een grotere kans op gewasschade. Voor een akkerbouwbedrijf kunnen dergelijke effecten grote economische gevolgen hebben. Ik verzoek daarom om voorafgaand aan iedere ontwikkeling een onafhankelijke landbouwkundige en hydrologische effectbeoordeling uit te voeren. Daarbij moet niet alleen worden gekeken naar de natuurontwikkeling zelf, maar naar de gevolgen voor de omliggende agrarische bedrijven.	Zie ons antwoord op onderdeel 4 van deze zienswijze. Voor ruimtelijke ingrepen zal een landbouwladder worden opgesteld waarin de effecten op en belangen van de landbouw worden afgewogen.
ZW_0143	7	7. Natuurontwikkeling stopt niet bij de natuurgrens Ook de gevolgen van nieuwe natte natuur voor de omgeving moeten worden meegenomen. Ik denk hierbij onder andere aan de mogelijke toename van ganzen en andere vogels en de gevolgen daarvan voor landbouwgewassen. Wanneer een groot natuur- of watergebied wordt aangelegd naast akkerbouw, mogen de gevolgen voor de landbouw niet worden beschouwd als een individueel probleem van de boer. Ik verzoek de provincie daarom om bij toekomstige plannen ook de cumulatieve faunaschade en landbouwschade mee te nemen.	Zie ons antwoord op onderdeel 6 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0143	8	8. Cumulatieve effecten moeten worden beoordeeld Ik vind het onvoldoende om ieder toekomstig project afzonderlijk te beoordelen. De Wieringermeer krijgt te maken met verschillende ontwikkelingen. De provincie noemt zelf onder andere: • energie; • Agriport; • water; • dijkversterking; • natuur; • landschap; • economie; • en landbouw. Voor de Wieringermeer wordt bovendien ruimte gereserveerd voor eventuele dijkverhoging en -verbreding en wordt gewerkt aan een toekomstbestendig watersysteem. (Officiële Bekendmakingen). Daarom moet niet alleen worden gekeken naar de gevolgen van één project, maar naar het totaaleffect van alle ontwikkelingen samen. Ik verzoek de provincie om hiervoor een cumulatieve landbouwtoets op te nemen. Daarbij moeten onder andere worden beoordeeld: • verlies van landbouwgrond; • verandering van waterstanden; • verandering van grondwaterstanden; • verzilting; • zoetwaterbeschikbaarheid; • drainage; • landbouwschade door fauna; • bereikbaarheid; • verkaveling; • bedrijfsontwikkeling; • en toekomstige investeringsmogelijkheden.	Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's voor thema's en gebieden, waar ook weer zonodig een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. Lokale effecten op bijvoorbeeld specifieke agrarische percelen/ grondeigenaren komen aan bod wanneer voor deze specifieke gronden plannen worden gemaakt. Als het voornemen concreet is, worden deze plekken ook concreet onderzocht op milieueffecten
ZW_0143	9	9. Geen sluipende functiewijziging Mijn zorg is vooral dat de Wieringermeer niet in één keer verandert, maar langzaam. Een klein natuurgebied hier. Een waterberging daar. Een ecologische verbinding. Een moeras. Een beschermingszone. Een ander waterpeil. Een recreatieve ontwikkeling. Iedere afzonderlijke ontwikkeling kan misschien worden verdedigd. Maar gezamenlijk kunnen ze ervoor zorgen dat de landbouwfunctie steeds verder wordt ingeperkt. Ik verzoek de provincie daarom om expliciet het uitgangspunt op te nemen dat er geen sluipende functiewijziging van landbouw naar natuur, water of recreatie mag plaatsvinden.	We begrijpen de zorgen van de indiener maar zullen niet het gevraagde uitgangspunt over sluipende functiewijzing van landbouw naar natuur, water of recreatie opnemen. Voorop staat namelijk ons uitgangspunt dat de Wieringermeer in de toekomst een belangrijk landbouwfunctie behoudt, zoals het ook verwoord is in de ontwerpomgevingsvisie.
ZW_0143	10	10. Prioritaire landbouwgebieden moeten meer zijn dan een aanduiding op een kaart De provincie heeft aangegeven dat samen met de agrarische sector prioritaire landbouwgebieden in de Wieringermeer worden vastgesteld. Ook is aangegeven dat de manier waarop dit wordt uitgewerkt rekening moet houden met de diversiteit van agrarische bedrijven en dat verdere uitwerking plaatsvindt via programma's en instrumenten zoals de Omgevingsverordening. (Noord-Holland Bestuurlijke Informatie. Juist daarom vind ik het belangrijk dat de bescherming nu al duidelijk wordt vastgelegd. Ik verzoek de provincie om te voorkomen dat de aanwijzing van prioritaire landbouwgebieden slechts een beleidsmatige aanduiding wordt zonder daadwerkelijke bescherming. Ik wil als agrarisch ondernemer kunnen vertrouwen op de betekenis van die aanwijzing wanneer ik investeringen doe voor de lange termijn.	De Omgevingsvisie geeft een beschrijving op hoofdlijnen, waarin we voor landbouw een afwegingskader aankondigen op basis van een kaart, regioprofielen en een landbouwladder. De wijze waarop de door indiener genoemde daadwerkelijke bescherming plaatsvindt vraagt nadere uitwerking. Daarin worden in brede zin de landbouwbelangen meegenomen. Dat betekent nooit bescherming in absolute zin omdat de afweging onderdeel zal zijn van een bredere afweging over nut en noodzaak van ruimtelijke ingrepen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0143	11	11. De traditionele akkerbouw moet expliciet worden beschermd Ik wil specifiek benadrukken dat onze bedrijfsvoering gericht is op de traditionele akkerbouw. Ik vraag niet om een theoretische mogelijkheid om landbouw te blijven bedrijven. Ik vraag om de mogelijkheid om mijn bestaande bedrijf daadwerkelijk voort te zetten. Dat betekent dat ik voldoende zekerheid nodig heb over: • landbouwgrond; • water; • bodem; • drainage; • bereikbaarheid; • bedrijfsontwikkeling; • en de toekomstige ruimtelijke mogelijkheden. De provincie schrijft zelf dat de prioritaire landbouwgebieden bedoeld zijn om landbouw op lange termijn toekomstbestendig te laten blijven. (Noord-Holland) Ik verzoek u deze doelstelling ook daadwerkelijk te waarborgen.	Zie ons antwoord op onderdeel 10 van deze zienswijze
ZW_0143	12	12. Waterveiligheid onderschrijf ik volledig Ik wil nadrukkelijk aangeven dat ik het belang van de veiligheid van de IJsselmeerdijk onderschrijf. Wanneer maatregelen noodzakelijk zijn voor de waterveiligheid, moeten deze uiteraard kunnen worden uitgevoerd. De provincie reserveert daarvoor in de ontwerp-Omgevingsvisie ruimte voor en achter de dijk voor een eventuele dijkverhoging en -verbreding. (Officiële Bekendmakingen) Mijn bezwaar richt zich daarom niet tegen noodzakelijke waterveiligheidsmaatregelen. Mijn bezwaar richt zich op het risico dat waterveiligheid en natuurontwikkeling in de toekomst als één geheel worden beschouwd, waardoor naast noodzakelijke dijkmaatregelen ook grootschalige natuur- en waterontwikkeling mogelijk wordt gemaakt. Ik verzoek de provincie daarom om deze doelen duidelijk van elkaar te onderscheiden.	Indiener verzoekt om doelen voor natuur en waterveiligheid duidelijk van elkaar te onderscheiden. Dat onderschrijven we. We zien echter duidelijke meerwaarde om deze doelen en ook andere voor het gebied langs de IJsselmeerdijk als integrale ontwerpopgave te beschouwen en verder uit te werken.
ZW_0143	13	13. Mijn concrete verzoeken Ik verzoek Gedeputeerde Staten om de ontwerp-Omgevingsvisie op de volgende punten aan te passen en te verduidelijken: 1. Leg expliciet vast dat de Wieringermeer een zeer waardevolle landbouwpolder is en blijft. 2. Geef de traditionele akkerbouw een duidelijke en blijvende hoofdfunctie. 3. Zorg dat prioritaire landbouwgebieden daadwerkelijk worden beschermd tegen ontwikkelingen die de landbouwfunctie direct of indirect aantasten. 4. Leg vast dat de agrarische bedrijfsvoering niet mag worden beperkt door veranderingen in waterstand, grondwaterstand, drainage, verzilting of zoetwaterbeschikbaarheid als gevolg van nieuwe natuur of waterontwikkelingen. 5. Neem expliciet op dat de Omgevingsvisie geen basis vormt voor een toekomstige grootschalige ontwikkeling vergelijkbaar met Wieringerhoek langs de IJsselmeerdijk. 6. Voorkom een toekomstige “tweede Wieringerhoek” tussen Haven Oude Zeug en het Dijkgatsbos. 7. Maak duidelijk dat grootschalige aanleg van moeras, ondiep water of overstromingsgrasland niet mag leiden tot verlies van landbouwgrond of structurele beperkingen voor bestaande agrarische bedrijven. 8. Stel voor toekomstige ontwikkelingen een onafhankelijke landbouwkundige en hydrologische effectbeoordeling verplicht. 9. Laat daarbij verzilting, kwel, grondwater, drainage en zoetwaterbeschikbaarheid nadrukkelijk onderzoeken. 10. Neem de gevolgen voor ganzen, vogels en andere natuurgerelateerde landbouwschade mee. 11. Beoordeel de cumulatieve gevolgen van natuur, water, energie, dijkontwikkeling, infrastructuur en andere ruimtelijke ontwikkelingen gezamenlijk. 12. Voorkom dat de agrarische functie door een opeenstapeling van kleine ontwikkelingen langzaam wordt uitgehold. 13. Zorg dat de aanwijzing van prioritaire landbouwgebieden ook daadwerkelijk zekerheid biedt voor langetermijninvesteringen van agrarische ondernemers.	Wij danken indiener nogmaals voor de zienswijze. De ingebrachte punten, die indiener hier samengevat op een rij heeft gezet, hebben wij hierboven afzonderlijk van een reactie voorzien.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0143	14	Slot Ik ben mij ervan bewust dat de provincie Noord-Holland voor grote ruimtelijke opgaven staat. Ik ben niet tegen natuur, biodiversiteit of waterveiligheid. Ik vind echter dat de oplossing voor deze opgaven niet automatisch gezocht mag worden in het steeds verder beperken van de landbouwfunctie van de Wieringermeer. De provincie geeft zelf aan dat de Wieringermeer een zeer waardevolle landbouwpolder is en blijft en dat prioritaire landbouwgebieden worden aangewezen om landbouw op lange termijn toekomstbestendig te houden. (Officiële Bekendmakingen) Daarom vraag ik de provincie om deze woorden ook daadwerkelijk betekenis te geven. Voor mij betekent toekomstbestendige landbouw dat we ons akkerbouwbedrijf ook over 10, 20 en 30 jaar nog op een normale en economisch verantwoorde manier kan uitoefenen. Ik wil daarom voorkomen dat ons bedrijf in de toekomst indirect wordt beperkt door ontwikkelingen die nu nog worden gepresenteerd als natuur-, water- of klimaatmaatregelen. Ik wil ook voorkomen dat een eerder onderzocht plan zoals Wieringerhoek in een andere vorm opnieuw ontstaat. Daarom verzoek ik de provincie om duidelijk vast te leggen: De Wieringermeer is en blijft een agrarische polder. De bescherming van de landbouwfunctie betekent ook bescherming van de waterhuishouding en de feitelijke agrarische bedrijfsvoering. De Omgevingsvisie mag geen basis vormen voor een tweede Wieringerhoek langs de IJsselmeerdijk tussen Haven Oude Zeug en het Dijkgatsbos wanneer dit leidt tot verlies van landbouwgrond, vernatting, verzilting, aantasting van de zoetwatervoorziening of andere structurele beperkingen voor bestaande agrarische bedrijven. Ik verzoek u mijn zienswijze zorgvuldig te betrekken bij de verdere aanpassing en vaststelling van de Omgevingsvisie Noord-Holland.	Zie ons antwoord op onderdeel 10 van deze zienswijze.
ZW_0144	1	1) wel bijna 50% meer inwoners in NH, maar vervoerstechnisch N-Z (A9-A7 en N9) niks, er ontbreekt analyse verkeersintensiteit 2050, geen uitbreiding metro naar Zaanstad/Purmerend; geen OV/Axx hub/tunnel naar Almere; ca 300.000 nw woningen vergt ook mobiliteit. [mijn visie als civiel technicus]. 2) 380kV dwars door NH: waarom niet een kleine kernreacor in de KopNH, voor Agriport/datacentra + voldoende E om een ontziltingsinstallatie daar te bouwen om onze waterzekerheid te borgen + genoeg E om waterstof te produceren.	1) In de omgevingsvisie zetten wij uiteen hoe wij het mobiliteitssysteem naar 2050 zien. Als provincie werken we aan het bereikbaar houden van Noord-Holland. Het mobiliteitsysteem staat onder druk en er zijn beperkte financiele middelen beschikbaar om dit groot uit te breiden, daarom streven wij naar het optimaliseren van de bereikbaarheid. Op lange termijn streven we nog steeds naar een systeem van publieke mobiliteit met een sterke basis in een openbaar vervoersysteem langs sterke OV-knooppunten. Het verlengen van de Noord-zuidlijn naar het noorden is hier geen onderdeel van. Wel herkennen we de problematiek van een drukke A7, daarom blijven we in gesprek met het rijk over het herstarten van het project A7/A8. Wel nemen naar aanleiding van verschillende ingediende zienwijzen de IJmeerverbinding (OV IJburg-Almere), evenals andere HOV-projecten, op in de definitieve omgevingsvisie. Deze ondersteunen de door ons genoemde schaalsprong in het openbaar vervoer. 2) De initiatieven voor Small Modular Reactors (SMR's) zijn nog in ontwikkeling, de potentie is daarom nog niet duidelijk. Wij doen geen uitspraken over wenselijkheid en locaties.
ZW_0145	1	Het Ilperveld verdient ook een aparte status. De polder is een belangrijke lokatie voor weidevogels, watervogels, vissen en trekvogels. Het natura 2000 gebied is een groene long in het gebied rond Amsterdam, Purmerend en aanliggende dorpen. Ook vind er waterrecreatie plaats, hoewel in mindere mate. Het behoud van deze polder in zijn huidige staat is van essentiëel belang.	Het Ilperveld is onderdeel van het N20000gebied IVOT (ILperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske) en een groot deel van het Ilperved ligt binnen de NNN-begrenzing. alszodanig zijn de natuurwaarden van het Ilperveld beschermd en planologisch geborgd. De Omgevingsvisie kan geen aparte status toekennen aan gebieden
ZW_0146	1	1. Natuurgebied moet natuurgebied blijven. 2. Water- en luchtkwaliteit volgens afgesproken normen afdwingen. 3. Bevolkingstoename zoveel mogelijk tegengaan vanwege punt 2. 4. Industriebeleid in overeenstemming brengen met de punten 1 en 2.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Wij nemen dit mee als aandachtspunt voor de visie.
ZW_0147	1	Ik maak mij erg veel zorgen over het feit dat veel groene, kleine campings zoals die in Schardam, plaats moeten maken voor lelijke vakantieparken met stenen bungalows. Niet alleen omdat hierdoor veel groen verdwijnt, het betekent ook meer verkeersbewegingen en autoverkeer op de Markermeerdijk. Ik wil dat deze gebieden een beschermde status krijgen. Ook moet er geen woningbouw of industrie in kwetsbare natuurgebieden komen.	In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie. We ondersteunen gemeenten in het versterken van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie en waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie.
ZW_0148	1	Leeg	geen antwoord nodig

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0149	1	Een uitgebreid Metro netwerk in Noord Holland ontwikkelen zal eindelijk heel veel problemen kunnen oplossen. Ik denk dan aan een Metro netwerk van Amsterdam Noord naar Zaandam-Alkmaar en Den Helder, en Amsterdam Noord - Purmerend-Hoorn. Er kunnen dan bij de stations knooppunten worden ontwikkeld voor fiets, openbaarvervoer en autoverkeer, en op deze knooppunten zullen vanzelf bouwactiviteiten kunnen ontstaan voor woningbouw. Een voorbeeld hiervan zie je in Londen waarin de buitensteden ook beter bereikbaar zijn gemaakt door uitbreiding van het Metronetwerk, hiermee kun je daadwerkelijk de autorijders laten overstappen op geëlektrificeerd vervoer per Metro en zal de alsmaar toenemende druk op de autowegen verminderd worden en creëer je de benodigde woningbouw. Het zal gefinancierd kunnen worden door het oprichten van een beleggingsfonds door de overheid of provincie, zoals in Noorwegen ook is gedaan en waardoor er vanuit dit beleggingsfonds infrastructuur gefinancierd kan worden.	Als provincie werken we aan het bereikbaar houden van Noord-Holland. Helaas staat het mobiliteitsysteem onder druk en er zijn beperkte financiele middelen beschikbaar om dit groot uit te breiden, daarom streven wij naar het optimaliseren van de bereikbaarheid. Op lange termijn streven we nogsteeds naar een systeem van publieke mobiliteit met een sterke basis in een openbaar vervoersysteem langs sterke OV-knooppunten. Ook staan wij altijd open voor innovatieve oplossingen die kunnen bijdrage aan deze opgaven, vandaar dat we de mogelijkheden voor alternatieve financiering, agenderen in gesprekken met het Rijk.
ZW_0150	1	De gemeente Heiloo onderschrijft het belang van een sterke regionale economie en voldoende ruimte voor toekomstige ontwikkelingen. Ook ondersteunen wij de gezamenlijke regionale zienswijzen van Noord-Holland Noord, de Regio Alkmaar en de BUCH gemeenten.	Wij danken indiener voor de zienswijze.
ZW_0150	2	Ten aanzien van de in de ontwerp Omgevingsvisie opgenomen ontwikkelrichting voor bedrijventerrein Boekelermeer constateren wij dat deze vooruitloopt op onderzoeken en afwegingen die nog moeten plaatsvinden. De voorgestelde ontwikkeling kan ingrijpende gevolgen hebben voor de leefomgeving, het landschap, de natuur, de bereikbaarheid en de woonkwaliteit van Heiloo. Heiloo vindt daarom dat eerst zorgvuldig onderzoek nodig is naar de behoefte aan werklocaties, mogelijke alternatieven en de effecten van verschillende locaties. Op basis daarvan kan een objectieve en integrale afweging worden gemaakt tussen economische ontwikkeling enerzijds en leefbaarheid, gezondheid, natuur, (beschermd) landschap en omgevingskwaliteit anderzijds. Daarbij hecht het college er waarde aan dat ook de signalen, zorgen en aandachtspunten die door inwoners en belangenverenigingen naar voren zijn gebracht, nadrukkelijk worden betrokken bij deze afweging. Wij erkennen onze verantwoordelijkheid binnen de regio en staan open voor verdere economische ontwikkeling. Daarbij vinden wij het belangrijk dat locatiekeuzes plaatsvinden op basis van een transparant en zorgvuldig proces, waarin alle realistische alternatieven gelijkwaardig worden beoordeeld. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten om in de Omgevingsvisie ruimte te laten voor de uitkomsten van de nog uit te voeren onderzoeken en de regionale afweging die daarop volgt. Heiloo gaat hierover graag in gesprek met de provincie en de regionale partners. Wij hebben er vertrouwen in dat op basis van zorgvuldig onderzoek en een integrale beoordeling van economische, maatschappelijke en ruimtelijke belangen, én met oog voor de zorgen en belangen die in de samenleving leven, gezamenlijk kan worden gekomen tot een toekomstbestendige keuze die recht doet aan zowel de economische ontwikkeling van de regio als de kwaliteit van de leefomgeving.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0151	1	De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo (BUCH-gemeenten) hebben met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland en dienen een gezamenlijke zienswijze in (BUCH zienswijze). Wij onderschrijven de ambitie om woningbouw, economie, water en bodem, natuur, bereikbaarheid en leefomgevingskwaliteit in samenhang te benaderen. Vanuit Noord-Holland Noord en Regio Alkmaar worden afzonderlijke gezamenlijke zienswijzen ingediend. Wij ondersteunen de koers en aandachtspunten daarin. Deze BUCH zienswijze is daarop nadrukkelijk een aanvulling. Waar de regionale reacties ingaan op de positie en ontwikkelkracht van Noord-Holland Noord en Regio Alkmaar, richten wij ons op de concrete lokale doorwerking van de provinciale keuzes in onze dorpen, het landelijk gebied en enkele gebieden waar veel ruimteclaims samenkomen	Wij danken indiener voor de zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0151	2	1. Maak provinciale principes uitvoerbaar op dorpse schaal Wij begrijpen de keuze voor water en bodem als basis, zuinig en multifunctioneel ruimtegebruik. Wij zien de grote noodzaak tot bouw van woningen om het tekort in te lopen. Het accent op woningbouw ligt binnen bestaand stedelijk gebied en nabij ov-knooppunten. Wij waarderen dat de ontwerpvisie tegelijk expliciet bepaalt dat woningbouw aansluitend aan kernen en bij kleine kernen mogelijk blijft in het licht van leefbaarheid en vitaliteit. Deze dubbele lijn past bij de BUCH-gemeenten, maar vraagt in de toepassing om differentiatie. Bergen bestaat uit meerdere dorpen, niet allemaal nabij hoogwaardig openbaar vervoer. Dit betekent dat woningbouw niet alleen vanuit bereikbaarheid en nabijheid van openbaar vervoer moet worden beoordeeld, maar ook vanuit de bijdrage aan het draagvlak voor voorzieningen, het verenigingsleven en de vitaliteit van de dorpen. Uitgeest is compact en versteend, waardoor verdere verdichting zorgvuldig moet worden afgewogen tegen schaars openbaar groen. Rond de dorpskernen en buurtschappen in Castricum ligt veel Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Beschermd Landschap, waardoor de ontwikkelruimte sterk afhankelijk is van gebied specifieke afwegingen. Heiloo combineert binnenstedelijke ontwikkeling met de omvangrijke, landschappelijk opgezette woningbouw in Zandzoom. De vraag voor de BUCH-gemeenten is daarom niet óf woningbouw aan dorpsranden binnen de provinciale koers past, maar onder welke vooraf kenbare voorwaarden die mogelijkheid kan worden benut. Binnenstedelijke ontwikkeling blijft belangrijk, maar moet steeds in balans worden gebracht met groen, waterberging, voorzieningen en de leefkwaliteit in bestaande kernen. Deze aspecten vragen ruimte, terwijl veel beschikbare binnenstedelijke locaties de afgelopen jaren al zijn benut of in ontwikkeling zijn. De recente gebiedsvisies voor de oostelijke rand van Limmen en de noordelijke linten van Akersloot laten zien hoe ook aan dorpsranden aan ruimtelijke kwaliteit kan worden gewerkt. Het college van Castricum heeft de raad voorgesteld om, via het provinciale maatwerktraject, meer dan 25 woningen per kern mogelijk te maken omdat de ruimtelijke kaders van deze gebiedsvisies die ruimte volgens het college bieden.	Wij begrijpen de situatie waarin gemeenten in de BUCH zich bevinden rondom de groeiende vraag naar woningbouw in relatie tot het beschermd landschap. In onze Omgevingsverordening hebben wij inzichtelijk gemaakt onder welke voorwaarden er gebouwd mag worden binnen onze beschermingsregimes, waaronder de afwijkingsmogelijkheid van het bouwen van maximaal 25 woningen per kern zoals opgenomen in de provinciale omgevingsverordening artikel 5.59. In geval van zeer bijzondere omstandigheden waardoor er niet met de toevoeging van 25 woningen ten behoeve van de leefbaarheid en vitaliteit kan worden volstaan, kan een verzoek tot maatwerk aan GS worden gedaan. Hierbij maakt GS een afweging tussen de maatschappelijke opbrengst van de ontwikkeling en de aantasting van het beschermde landschap. Wij komen graag met de BUCH in gesprek over beoogde maatwerklocaties via een ander traject dan de omgevingsvisie. De regels m.b.t. groot openbaar belang, het ontbreken van reële alternatieven en vereiste mitrigatie en compensatie staan beschreven in de omgevingsverordening en de toelichting hierop en maken geen onderdeel uit van de omgevingsvisie. Er kan bij twijfel altijd tijdig contact gezocht worden via de RO adviseurs.
ZW_0151	2a	Wij verzoeken de provincie dit uitgangspunt in de definitieve visie te behouden en in de gebiedsgerichte uitwerking te operationaliseren. Werk met de BUCH-gemeenten een vooraf kenbare maatwerkroute uit voor ontwikkelingen aan dorpsranden, waarbij naast omvang ook de integrale bijdrage aan betaalbaar wonen, leefbaarheid, landschap, klimaatadaptatie, bereikbaarheid en voorzieningen wordt betrokken. Verduidelijk tevens hoe die samenhangende maatschappelijke opbrengst wordt meegewogen bij woningbouw in Beschermd Landschap en in het provinciale maatwerk voor ontwikkelingen van meer dan 25 woningen. Maak daarnaast inzichtelijk hoe bij ontwikkelingen waarvoor de verordening wél een afwijking mogelijk maakt, het groot openbaar belang, het ontbreken van reële alternatieven en de vereiste mitigatie en compensatie worden beoordeeld. Zo wordt voorkomen dat de ontwikkelruimte die de provinciale koers formeel biedt, door onevenredige onderzoeks- en financiële lasten in de praktijk nauwelijks kan worden benut. Wij vragen de provincie daarom om: • De mogelijkheid van woningbouw aansluitend aan kernen en bij kleine kernen in de definitieve visie te behouden en gebiedsgericht uit te werken; • Met de BUCH-gemeenten een vooraf kenbare maatwerkroute voor dorpsranden uit te werken, waarin betaalbaarheid, leefbaarheid en voorzieningen, landschap, klimaatadaptatie en bereikbaarheid worden gewogen; • Te verduidelijken hoe maatschappelijke opbrengsten meewegen bij woningbouw in Beschermd Landschap en maatwerk voor meer dan 25 woningen; • Bij afwijkingen op grond van de verordening transparant te maken hoe groot openbaar belang, reële alternatieven, mitigatie en compensatie worden beoordeeld en de onderzoeks- en financiële lasten proportioneel te houden.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0151	3	2. Voorkom dat de binnenduinrand door gestapelde claims op slot raakt De binnenduinrand is voor de BUCH-gemeenten tegelijk woon- en werkgebied, agrarisch landschap, natuur- en recreatiegebied, strategische zoetwatervoorraad en drager van cultuurhistorische waarden. De ontwerpvisie brengt hier onder meer zoekgebieden voor drinkwaterwinning en -infiltratie, 300 hectare extra NNN, ruimte voor klimaatbuffers, overgangszones en robuuste groenblauwe verbindingen in beeld. Iedere opgave heeft een eigen invalshoek en heeft in de doorwerking gevolgen in het gebied. Wij constateren ook dat vandaaruit de gezamenlijke ruimtelijke en sociaaleconomische effecten op lokaal schaalniveau niet zijn uitgewerkt. Deze stapeling is in het bijzonder zichtbaar in gemeenten Bergen en Castricum, waar woningbouw, natuurbeheer, bos, recreatie, landbouw, drinkwater, klimaatadaptatie en bestaande woon- en economische functies in een beperkte ruimte samenkomen. Juist hier is één integrale en gebied specifieke afweging nodig, in plaats van afzonderlijke beoordelingen per provinciale opgave. De globale kaartbeelden roepen concrete vragen op. De drinkwaterzoekgebieden lijken dicht bij bestaande en voorgenomen ontwikkelingen bij Bergen en ten zuiden van Castricum te zijn geprojecteerd. Ook is op of nabij Uitgeest een robuuste natuurverbinding weergegeven, zonder dat de lokale begrenzing en doorwerking al duidelijk zijn. De ontwerpvisie kondigt voor de drinkwaterzoekgebieden op korte termijn een preciezere reservering aan, maar noemt geen concrete termijn of toetsingskader voor de tussenperiode. Voor deze gebieden gelden beperkende bouw- en gebruiksregels. Ook is niet uitgewerkt wat ‘ruimte voor klimaatbuffers’ lokaal betekent. Afhankelijk van de uiteindelijke overeengekomen begrenzingen en de regimes kan de stapeling gevolgen hebben voor investeringen, bedrijfsvoering en verdienvermogen van agrarische bedrijven in transitie, maar ook voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van de gemeenten. Bij de verkenning van landzijdige kustversterking wijzen wij een versterking in het Natura 2000-gebied Harger- en Pettemerpolder af op grond van natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden. Voor het duingebied betekent dit dat maatregelen die de bos- en vegetatiestructuur of de waterhuishouding wijzigen niet uitsluitend vanuit het beoogde natuurdoel worden beoordeeld. Breng vooraf ook de gevolgen voor waterbeschikbaarheid en -berging, droogteen hittestress, bodem, recreatie en de leefomgeving in beeld. Beoordeel alternatieven en cumulatieve effecten, maak de onderliggende onderzoeken openbaar en monitor de effecten van uitgevoerde maatregelen.	Indiener gaat in de zienswijze voornamelijk in op het vervolg en de uitwerking van punten uit onze Omgevingsvisie. Met name het verzoek om één integraal gebiedsproces voor de binnenduinrand te organiseren, waarin de cumulatieve effecten van alle claims gebied specifiek worden afgewogen nemen wij ter overweging. We onderzoeken nog de juiste scope en eventuele onderverdeling in deelgebieden voor het vervolg over de binnenduinrand. De behoefte naar integraliteit herkennen wij en zullen we in de oriëntatie meenemen. Uw zienswijze zal bij deze vervolgstappen van pas komen, zowel voor de drinkwaterzoekgebieden, de binnenduinrand als de overige thema's waar u aan raakt. Wij raden indiener aan om de genoemde punten ook in het vervolg in te brengen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0151	4	Wij waarderen dat de provincie het vervolgonderzoek samen met gemeenten, het drinkwaterbedrijf, het waterschap en direct betrokkenen wil uitvoeren. Wij vragen dit te organiseren als één integraal gebiedsproces voor de binnenduinrand. Leg vóór vertaling naar juridisch bindende besluiten of beperkingen per gebied vast: de precieze begrenzing en juridische status, het besluitvormingsmoment, de gevolgen voor bestaande functies en concrete plannen, de afweging tussen concurrerende claims en de financiering van eventuele compensatie en transitie. Werk het tijdelijke regime proportioneel en gebied specifiek uit en bied een transparante procedure om te beoordelen of een ontwikkeling onomkeerbaar is of de toekomstige drinkwatervoorziening daadwerkelijk belemmert. En betrek hierbij ook een ruimtelijke compensatie voor deze beperkingen. Maak daarbij transparant welke criteria de provincie hanteert wanneer provinciale belangen botsen of een beroep op groot openbaar belang wordt gedaan. Motiveer per besluit hoe belangen, reële alternatieven, cumulatieve effecten en mitigerende of compenserende maatregelen zijn gewogen en hoe de onafhankelijkheid en navolgbaarheid van het onderzoek zijn geborgd. Toets bovendien expliciet of afzonderlijk aanvaardbare claims gezamenlijk niet alsnog leiden tot een gebied dat feitelijk op slot raakt. Wij zien ook duidelijke kansen. De aansluiting bij de Gebiedsvisie Weidse Polders, herstel van duinrellen, versterking van weidevogelleefgebieden en spreiding van recreatiedruk kunnen natuur, waterkwaliteit, landbouw en leefbaarheid tegelijk versterken. Neem deze gebiedseigen kwaliteiten als vertrekpunt, niet als sluitpost van afzonderlijke provinciale claims. In bredere zin missen we verdere duidelijkheid voor de landbouw. De landbouw is in onze gemeenten een van de beheerders van het landschap. De transitie naar een kringlooplandbouw wordt benoemd. Daarnaast worden een landbouwladder, een landbouwkaart en prioritaire landbouwgronden geïntroduceerd. De uitwerking hiervan, in samenwerking met de relevante overleg- en gebiedspartners, is een essentieel onderdeel voor het perspectief van de landbouw en dient snel opgepakt te worden.	Zie de beantwoording bij ZW_0151 subnummer 3
ZW_0151	5	Wij vragen de provincie daarom om: • Eén integraal gebiedsproces voor de binnenduinrand te organiseren, waarin de cumulatieve effecten van alle claims gebied specifiek worden afgewogen; • Vóór juridisch bindende besluiten per gebied duidelijkheid te bieden over de begrenzing, juridische status, besluitvorming, gevolgen voor bestaande functies en plannen, het tijdelijke regime en de financiering van compensatie en transitie; • Maatregelen in de binnenduinrand en het duingebied integraal te beoordelen op natuur, bos, water, klimaatadaptatie, recreatie en leefomgeving, met openbaar onderzoek naar alternatieven en cumulatieve effecten en monitoring van maatregelen; • Transparante criteria te hanteren bij botsende provinciale belangen of een beroep op groot openbaar belang en de afweging van alternatieven, cumulatie, mitigatie, compensatie en onderzoek onafhankelijkheid te motiveren; • Gebiedseigen kwaliteiten en kansen als de Weidse Polders, duinrellen, weidevogelleefgebieden en recreatiespreiding als vertrekpunt te nemen en landbouwladder, landbouwkaart en prioritaire landbouwgronden voortvarend uit te werken; • Af te zien van landzijdige kustversterking in het Natura 2000-gebied Harger- en Pettemerpolder vanwege de natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden.	Zie de beantwoording bij ZW_0151 subnummer 3

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0151	6	3. Laat economie en werkgelegenheid meegroeien met de woningbouw De BUCH-gemeenten onderschrijven de expliciete erkenning in de ontwerp-omgevingsvisie dat het MKB de ruggengraat vormt van de Noord-Hollandse economie en het grootste deel van de werkgelegenheid levert. Wij onderschrijven ook dat bestaande bedrijventerreinen essentieel zijn voor het functioneren van steden en dorpen en daarom moeten worden beschermd en beter benut. Tegelijkertijd vragen wij om een concretere uitwerking van de samenhang tussen woningbouw, economie en mobiliteit in Regio Alkmaar. De regio staat voor een omvangrijke woningbouwopgave en daarmee bevolkingsgroei. Een evenwichtige ontwikkeling vereist dat ook de ruimte voor werkgelegenheid en het MKB daarmee meegroeit. Intensiever en efficiënter gebruik van bestaande bedrijventerreinen is een logische eerste stap, maar zal niet in alle gevallen voldoende zijn om de toekomstige economische ruimtevraag op te vangen. Intensivering kent fysieke, milieukundige en bedrijfseconomische grenzen, terwijl binnenstedelijke verdichting bovendien kan leiden tot verlies van bedrijfsruimte. De inzet op Boekelermeer biedt vanwege het specifieke profiel van dit terrein evenmin een volledig antwoord op de bredere ruimtebehoefte van het regionale en lokale MKB. De gemeente Castricum wijst op de bijzondere waarden, waaronder natuur en landschap, ten zuiden van de Kanaalweg en wijst een uitbreiding van het bedrijventerrein Boekelermeer, naar het zuiden over de Kanaalweg af, zodat de groene buffer met Akersloot behouden blijft. De gemeente Heiloo constateert dat de ontwerp-Omgevingsvisie voor Boekelermeer keuzes in voorbereiding brengt die van grote betekenis kunnen zijn voor zowel de economische ontwikkeling van Noord-Holland als voor de ruimtelijke toekomst van de zuidrand van Regio Alkmaar. De mogelijke verdere ontwikkeling van Boekelermeer als provinciaal economisch kerngebied raakt direct aan belangen van Heiloo op het gebied van leefomgeving, landschap, mobiliteit, woningbouw, duurzaamheid en regionale werkgelegenheid. Gelet op deze verstrekkende gevolgen en het uitdrukkelijke provinciale belang dat aan Boekelermeer wordt toegekend, acht Heiloo het noodzakelijk hierover aanvullend en afzonderlijk een zienswijze in te dienen.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0151	6a	Economische schuifruimte kan bovendien nodig zijn om gewenste binnenstedelijke transformaties mogelijk te maken. Een concreet voorbeeld is de verkenning door de gemeente Castricum naar de gebiedstransformatie van Schulpstet/Stetweg. Wanneer uit de verdere haalbaarheidsuitwerking blijkt dat bedrijven met een hogere milieucategorie niet binnen het gebied of op bestaande bedrijventerreinen kunnen worden ingepast, kan aanvullende verplaatsingsruimte noodzakelijk zijn. Een beperkte uitbreiding van de Castricummerwerf kan in dat geval als optie worden onderzocht. Dit is nadrukkelijk geen reeds genomen besluit, maar illustreert waarom het provinciale beleid ruimte moet bieden voor zorgvuldig gemotiveerd maatwerk. Economische schuifruimte is in dergelijke situaties geen doel op zich, maar kan een voorwaarde zijn om zowel woningbouw als het behoud van lokaal gebonden bedrijvigheid mogelijk te maken. Wanneer het aantal inwoners aanzienlijk groeit zonder dat voldoende werkgelegenheid nabij huis beschikbaar is, dreigt de woon-werkbalans verder te verslechteren. Dit leidt tot extra pendel en vervoersbewegingen en vergroot de druk op mobiliteitsnetwerken die volgens de ontwerp-omgevingsvisie al onder spanning staan. Daarmee wordt een economisch ruimtevraagstuk tevens een bereikbaarheids- en leefbaarheidsvraagstuk. Wij verzoeken de provincie daarom sterker te verankeren dat de woningbouwopgave in Regio Alkmaar gepaard gaat met evenwichtige en tijdige investeringen in de regionale economie. Maak in de omgevingsvisie tevens kenbaar onder welke voorwaarden een beperkte uitbreiding van een lokale werklocatie buiten bestaand stedelijk gebied kan worden afgewogen. Daarbij moet onder meer zijn aangetoond dat de bestaande ruimte doelmatig en intensief is benut, dat binnen bestaand stedelijk gebied geen geschikte alternatieven beschikbaar zijn, dat de uitbreiding noodzakelijk is om een gewenste gebiedstransformatie mogelijk te maken en dat een zorgvuldige landschappelijke inpassing is verzekerd. Bescherm daarbij de milieuruimte voor lokale maakbedrijven en voorkom functiemenging die het functioneren of de ontwikkelingsmogelijkheden van deze bedrijven beperkt. Zo kunnen woningbouw, werkgelegenheid en bereikbaarheid duurzaam en in samenhang worden ontwikkeld.	Zie de beantwoording bij ZW_0151 subnummer 6
ZW_0151	6b	Wij vragen de provincie daarom om: • Te verankeren dat woningbouw in Regio Alkmaar gepaard gaat met tijdige investeringen in en ruimte voor de regionale en lokale economie en werkgelegenheid; • Vooraf kenbare voorwaarden te formuleren voor beperkte uitbreiding van een lokale werklocatie buiten bestaand stedelijk gebied: intensief ruimtegebruik, geen geschikte binnenstedelijke alternatieven, noodzaak voor gebiedstransformatie en zorgvuldige landschappelijke inpassing; • Ruimte te bieden voor gemotiveerd economisch maatwerk en noodzakelijke schuifruimte, met bescherming van de milieuruimte voor lokale maakbedrijven.	Zie de beantwoording bij ZW_0151 subnummer 6

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0151	7	4. Erken toerisme en recreatie als pijler van het lokale MKB en de leefbaarheid De BUCH-gemeenten waarderen dat de ontwerp-omgevingsvisie erkent dat buitenrecreatie bijdraagt aan een sterke regionale economie en lokale ondernemers ondersteunt. In de verdere uitwerking worden toerisme en recreatie echter hoofdzakelijk benaderd vanuit natuur, gezondheid, groen en de toenemende recreatiedruk. De betekenis van toerisme en recreatie als volwaardige economische sector en als onderdeel van het MKB en de regionale arbeidsmarkt blijft daardoor onderbelicht. Voor de BUCH-gemeenten vormen toerisme en recreatie een belangrijke pijler onder de lokale economie, werkgelegenheid en leefbaarheid. In 2022 telde de toerisme- en recreatiesector in Regio Alkmaar circa 11.580 dienstverbanden en 1.090 bedrijven, waaronder veel kleinschalige ondernemingen. De sector draagt bij aan horeca, detailhandel, cultuur, sport en verblijfsrecreatie. Daarmee zorgt zij niet alleen voor banen en lokale bestedingen, maar ook voor levendige dorpskernen en het behoud van voorzieningen waarvan inwoners profiteren. De regionale Visie Toerisme en Recreatie 2025-2035 kiest daarbij niet voor ongerichte groei van het aantal bezoekers, maar voor een evenwicht tussen economische voordelen, leefbaarheid en behoud van natuur- en cultuurhistorische waarden. Spreiding van bezoekers over het jaar en over de regio kan piekbelasting verminderen, jaarrond werkgelegenheid bevorderen en ervoor zorgen dat de economische voordelen bij meer lokale ondernemers en dorpen terechtkomen. Een dergelijke ontwikkeling is alleen mogelijk als de bereikbaarheid op orde is. In de kustgebieden en dorpskernen van de BUCH-gemeenten zorgen toerisme en recreatie tijdens piekmomenten voor extra verkeers- en parkeerdruk. De regionale visie constateert dat bestaande wegen de drukte op sommige momenten niet aankunnen. In combinatie met bevolkingsgroei en woningbouw dreigt deze mobiliteitsdruk de leefbaarheid en bereikbaarheid van de dorpen verder aan te tasten.	Het midden- en kleinbedrijf waar toerisme en recreatie een belangrijk onderdeel van zijn vormt een belangrijk fundament onder de Noord-Hollandse economie. In de omgevingsvisie wordt de provinciale inzet beschreven op het ruimtelijk beleid voor economie. Op meerdere plekken in het document is nadrukkelijk de link gelegd met het MKB, want de inzet op een toekomstbestendige economie is met name gericht op MKB-bedrijven omdat het overgrote deel van het provinciale bedrijfsleven MKB is. In de Omgevingsvisie wordt juist nadrukkelijk de verbinding gelegd tussen recreatie en ruimtelijke keuzes, inclusief aspecten ten aanzien van mobiliteit, natuurbeleving en leefbaarheid. Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. Regionale samenwerking vinden we dan ook erg belangrijk. Samen met de regio Alkmaar geven we graag uitvoering aan de afspraken o.a. in de regionale agenda mobiliteit en zetten we ons gezamenlijk in voor het agenderen van grotere opgaven uit de Regionale Investeringsagenda regio Alkmaar.
ZW_0151	7a	Wij verzoeken de provincie daarom toerisme en recreatie nadrukkelijker te verankeren als onderdeel van een toekomstbestendige economie en als belangrijke drager van het lokale MKB, de werkgelegenheid en het voorzieningenniveau. Verbind deze economische betekenis aan de ruimtelijke keuzes en investeringsagenda van de provincie. Dit vraagt om gerichte investeringen in het wegennet en het oplossen van bestaande knelpunten, in samenhang met openbaar vervoer, goede fietsverbindingen, parkeer- en overstapvoorzieningen en spreiding van bezoekersstromen. Alleen dan kunnen de economische voordelen van toerisme en recreatie worden benut zonder dat deze ten koste gaan van de bereikbaarheid, natuur en leefbaarheid van de dorpen. Wij vragen de provincie daarom om: • Toerisme en recreatie nadrukkelijker te verankeren als volwaardige economische sector en als drager van het lokale MKB, de werkgelegenheid, de leefbaarheid en het voorzieningenniveau; • De economische betekenis te verbinden aan de ruimtelijke keuzes en investeringsagenda van de provincie, met behoud van natuur- en cultuurhistorische waarden; • Te investeren in wegen, openbaar vervoer, fiets-, parkeer- en overstapvoorzieningen en spreiding van bezoekers, zodat economische voordelen niet ten koste gaan van bereikbaarheid, natuur en leefbaarheid.	Zie ons antwoord op onderdeel 7 van deze zienswijze (ZW_0151)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0151	8	5. Betrek de BUCH bij de provinciale Schipholaanpak Hoofdstuk 6.10 erkent de druk op de leefomgeving rond Schiphol en koppelt grootschalige ontwikkelingen aan investeringen in leefomgevingskwaliteit. Bij de verdeling van die investeringen noemt de ontwerpvisie specifiek Haarlemmermeer, Amstelveen, OuderAmstel, Aalsmeer en Uithoorn. De effecten van het vliegverkeer reiken echter verder noordwaarts. De gezamenlijke Bestuurlijke Agenda Vliegverkeer Schiphol 2025-2030 vermeldt dat de negen deelnemende gemeenten, waaronder alle BUCH-gemeenten, onder aan- en uitvliegroutes liggen. Voor de nachtelijke route naar de Polderbaan benoemt zij de meeste hinder in Castricum, Heiloo en Uitgeest. Heiloo beschikt sinds november 2025 over drie meetpunten voor vliegtuiggeluid. Wij verzoeken de provincie naast de directe omgeving ook het feitelijke invloedsgebied van routes en gemeten hinder als basis voor haar aanpak te nemen. Betrek de BUCHgemeenten aantoonbaar bij monitoring, overleg en de criteria voor investeringen in leefomgevingskwaliteit en hinderbeperking. Neem, in lijn met de gezamenlijke Bestuurlijke Agenda, een provinciale ambitie op voor ten minste vijf aaneengesloten uren nachtrust en vermindering van de geluidsbelasting aan de randen van de nacht, zonder verschuiving van vluchten naar die randen. Breid het meet- en onderzoeksprogramma noordwaarts uit, met aandacht voor piekgeluid, frequentie, luchtkwaliteit, ultrafijnstof en cumulatieve blootstelling. Wij vragen de provincie daarom om: • Het feitelijke invloedsgebied van vliegroutes en gemeten hinder als basis voor de provinciale Schipholaanpak te nemen; • De BUCH-gemeenten te betrekken bij monitoring, overleg en criteria voor investeringen in leefomgevingskwaliteit en hinderbeperking; • Een provinciale ambitie op te nemen voor ten minste vijf aaneengesloten uren nachtrust en vermindering van de geluidsbelasting aan de randen van de nacht, zonder verschuiving van vluchten naar die randen; • Het meet- en onderzoeksprogramma noordwaarts uit te breiden, met aandacht voor piekgeluid, frequentie, luchtkwaliteit, ultrafijnstof en cumulatieve blootstelling.	Wij herkennen dat de effecten van het vliegverkeer van en naar Schiphol zich niet beperken tot de direct aan de luchthaven grenzende gemeenten. Ook verder van Schiphol gelegen gemeenten kunnen, afhankelijk van het gebruik van start- en landingsbanen en de ligging van aan- en uitvliegroutes, aanzienlijke geluidhinder en slaapverstoring ervaren. De Bestuurlijke Agenda Vliegverkeer Schiphol 2025–2030 van de gemeenten in de regio Alkmaar-BUCH-Haarlem-IJmond onderstreept dit en laat onder meer zien dat de effecten van het gebruik van de Polderbaan tot ver ten noorden van Schiphol merkbaar zijn. Naar aanleiding van de zienswijze is de tekst over de gezonde en leefbare Schipholregio aangescherpt. Bij de gebiedsgerichte uitwerking en monitoring kijken wij niet alleen naar de direct omliggende gemeenten, maar ook naar het bredere feitelijke invloedsgebied van het vliegverkeer. Daarbij zijn de ligging van vliegroutes, gemeten en berekende belasting en gezondheidseffecten relevant. De BUCH-gemeenten worden via de bestaande regionale en bestuurlijke samenwerking bij deze onderwerpen betrokken. Wij onderschrijven tevens het belang van het terugdringen van slaapverstoring en nachtelijke hinder. De provincie brengt dit belang samen met de andere regionale overheden in via de Bestuurlijke Regie Schiphol. In de meest recente BRS-zienswijze op het ontwerp-Luchthavenverkeerbesluit is gevraagd om maatregelen die daadwerkelijk leiden tot minder slaapverstoring en die niet leiden tot verschuiving van hinder naar de randen van de nacht, de avondperiode of secundaire banen. De specifiek door de indiener genoemde ambitie van ten minste vijf aaneengesloten uren rust is onderdeel van de Bestuurlijke Agenda Vliegverkeer Schiphol 2025–2030 van de negen gemeenten. Wij nemen deze specifieke operationalisering niet afzonderlijk over in de Omgevingsvisie. De regulering van nachtvluchten en het luchthavengebruik ligt primair bij het Rijk. Ook het gevraagde detailniveau voor uitbreiding van meetprogramma's — waaronder afzonderlijke metingen van piekgeluid, frequentie, luchtkwaliteit en ultrafijnstof — past niet in de Omgevingsvisie. Wel onderschrijven wij het belang van meten, onderzoeken en monitoren om de feitelijke belasting en gezondheidseffecten inzichtelijk te maken. In de noordelijke regio bestaat bovendien al een netwerk van geluidmeetpunten, onder meer in Castricum, Heiloo, Limmen en Uitgeest. Bij verdere monitoring en onderzoek wordt het bredere invloedsgebied van Schiphol betrokken.
ZW_0151	9	Tot slot De ontwerp-omgevingsvisie biedt een waardevolle integrale koers. De geloofwaardigheid ervan wordt uiteindelijk bepaald door de uitvoerbaarheid in concrete gebieden. Wij vragen de provincie daarom de hiervoor genoemde punten in de definitieve visie te verwerken en de BUCH-gemeenten vroegtijdig en volwaardig te betrekken bij de gebiedsgerichte uitwerking. Daarmee verbinden we provinciale ambities aan lokaal draagvlak, rechtszekerheid en realisatiekracht.	In de punten hierboven hebben we aangegeven of en in hoeverre ze tot wijziging van de omgevingsvisie leiden. Bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie zullen wij onze partners, waaronder de BUCH-gemeenten, zoveel mogelijk betrekken, afhankelijk van het onderwerp, de aard en inhoud. Wij danken indiener voor de zienswijze.
ZW_0152	1	Leeg formulier	Geen beantwoording mogelijk vanwege leeg formulier
ZW_0153	1	1. Zie Purmerend niet alleen als 'opvang', maar als sterke partner voor Amsterdam In het huidige stuk voelt het soms alsof Purmerend vooral wordt gezien vanuit de randvoorwaarden: we moeten oppassen met bouwen in de polder en we vangen woningen op voor de regio. Maar Purmerend is veel meer dan een 'slaapstad' voor Amsterdam. Juist door de ligging vlak bij Amsterdam kan Purmerend helpen om de druk op de hoofdstad op te vangen. Als de provincie niet alleen kiest voor huizen bouwen, maar Purmerend ook helpt om uit te groeien tot een volwaardige werk- en innovatiestad, hoeft niet iedereen meer elke dag de weg op richting Amsterdam. Dat ontlast de drukke wegen én zorgt voor een betere balans in de hele regio.	Wij delen het standpunt dat Purmerend geen slaapstad van Amsterdam is, maar een volwaardige stad, met een eigen en belangrijke centrumfunctie binnen de meerkernige Metropoolregio Amsterdam. Om deze functie te versterken zetten wij er samen met de gemeenten op in dat nieuwe stedelijke ontwikkelingen een gemengd karakter hebben. Wonen, werken, voorzieningen en recreatie worden zoveel mogelijk in elkaars nabijheid ontwikkeld. Dat beperkt verplaatsingen, stimuleert actieve mobiliteit en versterkt sociale samenhang en de centrumfuntie van de kern Purmerend binnen de metropool.
ZW_0153	2	2. Koester De Baanstee en H20 als digitale en tech-hotspot De provincie heeft grote ambities op het gebied van de digitale transitie, AI en slimme technologie. Maar waar gebeurt dit al in de praktijk? Op bedrijventerrein De Baanstee in Purmerend is de afgelopen jaren gebouwd aan een unieke digitale hub rondom H20 Esports Campus & Tech HQ. Hier komen robotics, gaming, AI, data en onderwijs bijeen. Dit is een prachtig provinciaal uithangbord dat nu nog ontbreekt in de visie. Het zou zonde zijn om dit niet expliciet te noemen. Geef De Baanstee en H20 een duidelijke plek in de Omgevingsvisie als innovatieve hotspot voor technologie en talentontwikkeling.	Indiener vraagt om De Baanstee en H20 een duidelijke plek in de Omgevingsvisie te geven als innovatieve hotspot voor technologie en talentontwikkeling. Wij erkennen het belang van het samenbrengen van robotics, gaming, AI, data en onderwijs. De Omgevingsvisie is echter niet het instrument voor het bepalen of specifieke bedrijfsactiviteiten, uitbreidingen, vestigingen of voorzieningen op een bepaalde locatie mogelijk zijn. Uitwerking vindt plaats in onderliggende programma's, omgevingsverordening, en in gemeentelijk beleid en het gemeentelijk Omgevingsplan. Wij zien dan ook in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0153	3	3. Denk durven te dromen over OV: Trek de Noord/Zuidlijn door Iedereen weet dat de A7 en het spoor rond Purmerend dagelijks vastlopen. In de visie wordt vooral gesproken over 'het beter benutten van wat we al hebben'. Dat is een prima begin, maar voor de lange termijn is dat simpelweg niet genoeg. Concrete kans: Het doortrekken van de Noord/Zuidlijn (metro) vanuit Amsterdam-Noord naar Purmerend is dé manier om de A7 echt vrij te krijgen. Het geeft forensen een razendsnel en betrouwbaar alternatief voor de auto en verbindt onze innovatieve bedrijven direct met Amsterdam. Laat de provincie hierin het voortouw nemen en dit als ambitie vastleggen.	Als provincie werken we aan het bereikbaar houden van Noord-Holland. Het mobiliteitsysteem staat onder druk en er zijn beperkte financiele middelen beschikbaar om dit groot uit te breiden, daarom streven wij naar het optimaliseren van de bereikbaarheid. Op lange termijn streven we nog steeds naar een systeem van publieke mobiliteit met een sterke basis in een openbaar vervoersysteem langs sterke OV-knooppunten. Het verlengen van de Noord-zuidlijn naar het noorden is hier geen onderdeel van. Wel herkennen we de problematiek van een drukken A7, daarom blijven we in gesprek met het Rijk over het herstarten van het project A7/A8.
ZW_0153	4	4. Wees trots op ons regionaal toerisme en spreid de bezoekers Tot slot mis ik een positieve en actieve visie op toerisme en recreatie. Noord-Holland heeft misschien geen reusachtig pretpark, maar we hebben wel goud in handen met wereldberoemde plekken zoals de Zaanse Schans, Volendam en de Broeker Veiling. Daarnaast hebben steden als Hoorn, Alkmaar en Enkhuizen fantastisch veel historie en cultuur te bieden. Laten we als provincie veel trotser zijn op dit aanbod! Door deze regiosteden en erfgoedplekken beter met elkaar te verbinden en op de kaart te zetten, trekken we bezoekers weg uit het overvolle Amsterdam en laten we de hele provincie meeprofiteren van toerisme.	In de omgevingsvsie is het belang van toerisme voor Noord-Holland toegevoegd.
ZW_0154	1	Beste leden van Gedeputeerde Staten, Als Rijnlandse Molenstichting dragen we zorg voor 55 rijksmonumenten, waarvan 53 poldermolens. Eén van deze molens, de Stommeermolen, staat in Noord-Holland, vandaar dat we een zienswijze indienen op het ontwerp van uw omgevingsvisie. U schrijft dat u met deze visie houvast voor uzelf en uw partners wil bieden doordat het helpt beleid eenduidig uit te dragen en een basis vormt voor verdere uitwerking. En de visie moet naar buiten duidelijkheid en perspectief bieden. En inhoudelijk: Omgevingswaarden zoals cultuurhistorische waarden zijn gemeentegrensoverschrijdend en kunnen niet alleen op gemeentelijk niveau worden geborgd. De beschermingsregimes en ruimtelijke kwaliteitseisen blijven van kracht om onevenwichtige of onomkeerbare aantasting van erfgoed te voorkomen. U wil zich daarnaast richten op zowel het versterken van omgevingskwaliteiten als het toevoegen van nieuwe kwaliteiten. Wij menen dat deze visie zeker houvast geeft als u alles bij het oude zou willen laten, maar als het uw voornemen is om omgevingskwaliteiten te versterken en er nieuwe aan toe te voegen, dan horen daar onzes inziens meer concrete ambities bij. Bijvoorbeeld de ambitie om de omgeving van monumenten ook daadwerkelijk te verbeteren. (Noord-Holland kent immers ook vele provinciale monumenten.) Deze ambitie komt voort uit de Omgevingswet en is vastgelegd in een instructieregel1. We citeren uit de nota van toelichting: “Naast het voorkomen van achteruitgang heeft het opwaarderen van de directe omgeving van een monument een positieve invloed op de waardering en beleving ervan. Artikel 7 van het verdrag van Granada verplicht daarom tot maatregelen om de kwaliteit van de openbare ruimte rond beschermde monumenten en in beschermde stads- en dorpsgezichten en beschermde cultuurlandschappen te verbeteren.”	Wij danken indiener voor de zienswijze, waaruit grote betrokkenheid bij het cultureel erfgoed van Noord-Holland spreekt.
ZW_0154	2	Een bijzondere soort monumenten die deze ambitie zeker nodig heeft zijn de ruim 150 molens in Noord-Holland. In uw huidige ruimtelijk beleid (regels) heeft u in een leidraad cultuurhistorie2 een aantal mooie woorden geschreven over deze molens en noemt u ten aanzien van de molenbiotoop de 1:100 regel als uitgangspunt, met daarna de afstandsregels die een vrij zicht en vrije windvang van de molens moeten garanderen. Helaas is dit niet in een instructieregel vastgelegd, maar in een leidraad, waardoor gemeenten deze regels niet in hun eigen omgevingsplan hoeven op te nemen. Ook gezien het grensoverschrijdende karakter dat molenbiotopen kunnen hebben is dit een ongewenste situatie.	Artikel 5.130, lid 2, onder d, sub 1, van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)voorziet in het voorkomen van aantasting van de omgeving van monumenten. De instructieregel is gericht aan gemeenten. De windvang van molens wordt expliciet genoemd in de nota van toelichting bij het Invoeringsbesluit Omgevingswet (Staatsblad 220 400, blz. 1216). Gemeenten zijn daarom verplicht om deze regel uit te werken in hun omgevingsplan. Zij hebben hiertoe de tijd tot 2032. Voor de jaren tot 2032 en ter ondersteuning van gemeenten bij een goede borging in het omgevingsplan, onderzoeken wij samen met de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en de Hollandsche Molen of we de bescherming van molenbiotopen beter kunnen regelen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0154	3	Hierdoor zien we dus dat het aan de welwillendheid van gemeenten ligt of een goede molenbiotoop met concrete regels in het gemeentelijk Omgevingsplan wordt opgenomen. En dat hierdoor vele molenbiotopen alleen maar achteruit gaan door uitbreiding van bebouwing en vegetatie. Dat is slecht voor het monument zelf, want onderdelen moeten in beweging blijven en wind zorgt daarvoor, maar ook voor de ruimtelijke kwaliteit. Windmolens zijn immers referentiepunten in het landschap, zijn identiteitsdragers in hun omgeving en zorgen als ze draaien voor verfraaiing en levensvreugde. En als molens voldoende kunnen draaien ondersteunen ze door de handelingen van vele vrijwillige molenaars die dat mogelijk maken; het immaterieel erfgoed van het ambacht van de molenaar zoals dat door UNESCO3 is vastgelegd. Om recht te doen aan de verplichting om de kwaliteit van de omgeving van monumenten te verbeteren en aan uw huidige zienswijze ten aanzien van de molenbiotoop, verzoeken we om in ieder geval een duidelijkere ambitie ten aanzien van de molenbiotopen te formuleren, zodat deze als basis kan dienen bij de opstelling van regels in de latere Omgevingsverordening. Een ambitie zou kunnen zijn: Het garanderen en waar nodig verbeteren van de windvang en het zicht op historische windmolens. De provincie regelt dit door kaders te stellen in de Omgevingsverordening in de vorm van regels voor behoud van hun omgeving en ten behoeve van het functioneren. Een provincie als Zuid-Holland heeft deze regels al en maakt daarbij onderscheid tussen bestaand stads-en dorpsgebied en het buitengebied om tegemoet te komen aan de hogere ruimtelijke druk in het eerste gebied4. En deze regels bevatten mogelijkheden tot compensatie, iets dat in uw visie vooral gekoppeld lijkt aan “de meest waardevolle” en beschermde landschappen. Wat ons betreft doet u hiermee ander erfgoed tekort.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze.
ZW_0154	4	Uiteraard erkennen we dat ruimtelijke opgaven in een (deels) sterk verstedelijkte omgeving complex zijn. Maar juist het erfgoed verdient een stevige bescherming in provinciaal beleid. Gedane aantastingen kunnen bijna nooit worden teruggedraaid. In ook sterk verstedelijkte provincies als Zuid-Holland en Gelderland lukt het om molens en molenbiotopen goed te beschermen. Dat lijkt ons ook weggelegd voor Noord-Holland. Tot een toelichting zijn we gaarne bereid.	Slotwoord, geen antwoord nodig.
ZW_0155	1	1. Logistiek is cruciaal voor de ambities uit de ontwerp omgevingsvisie In de ontwerp omgevingsvisie wordt een aantal grote ambities genoemd. Zonder de logistieke sector zijn deze doelen onhaalbaar. De ambities voor een sterke economie, goede bereikbare regio's, een circulaire economie en de energietransitie kunnen alleen worden gerealiseerd wanneer voldoende ruimte beschikbaar blijft voor logistieke activiteiten en de bijbehorende infrastructuur. Logistiek vormt de verbindende schakel tussen productie, handel, bouw, havens, energievoorziening en de consument. Een voorbeeld hiervan zijn de ambities om 275.000 woningen te realiseren in Noord-Holland tot 2049. De logistieke sector zorgt ervoor dat materialen precies op tijd en op de juiste locatie worden geleverd. Zodra de nieuwe wijken zijn bewoond, maakt de sector het dagelijks functioneren van wijken mogelijk: van supermarkt- en horecabevoorrading tot pakketbezorging en afvalinzameling. Dit vraagt om voldoende ruimte voor de logistieke sector om deze goederenstromen efficiënt te laten verlopen. Een andere grote ambitie is de transitie naar een circulaire economie. Ook dit vraagt om extra ruimte voor de logistieke sector, bijvoorbeeld voor de inzameling, sortering, opslag en verwerking van retourstromen, herbruikbare materialen en grondstoffen. Omdat circulaire en lineaire processen in eerste instantie naast elkaar zullen bestaan, is er in de overgangsperiode extra ruimte nodig. Tegelijkertijd is nog onvoldoende duidelijk hoe de langere gebruiksfase van producten er precies uitziet en wat dit betekent voor logistieke ruimtelijke claims. Daarom vraagt TLN om de logistieke sector actief te betrekken bij de verdere (ruimtelijke) uitwerking van de circulaire economie.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. Wij erkennen het belang en de positie van logistiek in Noord-Holland in relatie tot de diverse ruimtelijke opgaven waarvoor wij staan. Logistiek is voor ons niet een eindgebruiker of eindstation, maar een cruciale verbindende schakel in de economie en het dagelijks functioneren van de maatschappij. Ook in de transitie naar een circulaire economie speelt de logistiek een belangrijke rol. In onze Ruimtelijke Verkenning Circulaire Werklocaties Noord-Holland die een bouwsteen voor onze omgevingsvisie vormt, hebben wij onderzocht wat de transitie naar een circulaire economie betekent voor werklocaties. Wij hebben daarin ook de logistiek meegenomen, maar wellicht verdient dat nog nader onderzoek. Wij staan ervoor open om samen met u dit verder te verkennen. De ruimtebehoefte vanuit alle economische activiteiten, ook de logistiek als gevolg van de circulaire economie, wordt elke vier jaar door ons in samenwerking met regio’s in beeld gebracht en vertaald in regionale programmeringen voor werklocaties. Daarbij geldt in het algemeen de trend dat de vraag naar bedrijfsruimte het aanbod overstijgt, zoals we in de omgevingsvisie aangeven. Wij zetten vooral in op intensivering van ruimtegebruik en herstructurering als oplossing hiervoor omdat het realiseren van nieuwe bedrijventerreinen wordt belemmerd door onder meer gebrek aan ruimte, netcongestie en de stikstofproblematiek.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0155	2	2. Een efficiënt logistiek systeem vereist ruimte in elke regio van Noord-Holland Om de logistieke sector efficiënt te laten functioneren, is het nodig dat de provincie regie neemt. In elke regio, stad en dorp is de logistieke sector onmisbaar voor de bevoorrading van bedrijven, bouwlocaties en huishoudens, en draagt de sector bij aan het versterken van regionale ontwikkeling. TLN roept de provincie op om samen te werken met gemeenten, zodat ruimte voor logistiek onderdeel wordt van een gezamenlijke regionale economische agenda. Voorkom dat logistiek versnipperd raakt of volledig uit regio's verdwijnt doordat individuele gemeenten afzonderlijk beperkingen opleggen. Kijk hierbij ook naar mogelijkheden voor uitbreiding van bestaande regionale logistieke vestigingen. Dit draagt bij aan een efficiënte, betrouwbare en duurzame bevoorrading van zowel consumenten als bedrijven en zit daarbij eventuele uitbreiding van het stedelijk gebied niet in de weg. Voor stadslogistiek zijn verder voldoende voorzieningen om elektrisch te laden en goede randvoorwaarden nodig. Steden veranderen, en dat vraagt om slimme logistieke oplossingen bij stedelijke bevoorrading: grote voertuigen waar het kan (bijvoorbeeld voor supermarkt- en winkelstraatbevoorrading), klein waar het moet (bijvoorbeeld autoluwe delen van steden en dorpen). Bij een efficiënt logistiek systeem is goede bereikbaarheid van de logistieke kerncorridors van groot belang. TLN verzoekt de provincie Noord-Holland om in de uiteindelijke omgevingsvisie de bereikbaarheid van logistieke kerncorridors expliciet te borgen. Hierbij gaat het onder andere om verbindingen tussen Schiphol, Noordzeekanaalgebied, Greenport Aalsmeer, Agriport, Boekelermeer, Den Helder en het achterland.	Logistiek vinden we belangrijk, daarom benoemen we zowel ruimtegebruik voor de netwerken als voor bijbehorende overslaglocaties.
ZW_0155	3	3. Benut het potentieel van de logistieke sector om de ruimtelijke kwaliteit te verhogen TLN ziet kansen in het feit dat de provincie streeft naar ruimtelijke kwaliteit. Juist gebouwen met een logistieke functie bieden kansen om actief bij te dragen aan de ruimtelijke kwaliteit van een gebied. Er zijn volop mogelijkheden voor natuurinclusief bouwen. Denk aan groene daken, wateropvangsystemen en multifunctioneel gebruik van terreinen. Door slim ontwerp en integratie in de omgeving kunnen logistieke gebouwen fungeren als bufferzones tussen infrastructuur en woongebieden, waarmee ze bijvoorbeeld geluidsoverlast beperken en woningen mogelijk maken. Bij het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit van logistiek vastgoed ziet TLN een grote rol voor de provincie. De provincie kan de kaders aan eisen rond ruimtelijke kwaliteit, meervoudig ruimtegebruik, bereikbaarheid, landschappelijke inpassing en duurzame ontwikkeling van bedrijventerreinen met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen logistieke locaties zich ontwikkelen tot toekomstbestendige werklandschappen die bijdragen aan zowel economische vitaliteit als ruimtelijke kwaliteit.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgeving. Wij hebben kennis genomen van de suggesties van de indiener.
ZW_0155	4	4. Zorg voor voldoende vrachtwagenparkeerplaatsen als onderdeel van een toekomstbestendig logistiek systeem Vrachtwagenchauffeurs zijn gebonden aan wettelijke rij- en rusttijden. Hiervoor zijn chauffeurs afhankelijk van voldoende beschikbare vrachtwagenparkeerplaatsen. In Noord-Holland is momenteel sprake van een tekort van ruim 303 vrachtwagenparkeerplaatsen1, een tekort dat volgens onderzoek alleen maar verder zal toenemen. Als gevolg hiervan zijn chauffeurs regelmatig genoodzaakt te parkeren op locaties die hier niet voor zijn bedoeld, zoals bedrijventerreinen, woonwijken of zelfs vluchtstroken. Dit leidt tot ongewenste en onveilige situaties voor zowel chauffeurs als omwonenden en andere weggebruikers. Om het tekort terug te dringen verzoekt TLN de provincie Noord-Holland om in de omgevingsvisie aandacht te besteden aan de behoefte aan vrachtwagenparkeerplaatsen en hierin beleidsmatige keuzes op te nemen die bijdragen aan het terugdringen van het tekort. Daarnaast verzoekt TLN de provincie om regie te nemen in dit dossier en samenwerking te zoeken met gemeenten en andere stakeholders om te komen tot concrete maatregelen en locaties waar vrachtwagenparkeercapaciteit op korte termijn kunnen worden gerealiseerd.	We zullen ook de vrachtwagen parkeerplaatsen benoemen als benodigde ruimte voor logisitek.
ZW_0155	5	TLN roept de provincie Noord-Holland op om de logistieke sector te erkennen als een cruciale factor voor het functioneren van de Noord-Hollandse economie en samenleving. Om de ambities uit de ontwerp omgevingsvisie te realiseren, is een sterke en toekomstbestendige logistieke sector noodzakelijk. Dat vraagt om een ruimtelijk ordeningsbeleid waarin logistiek niet als eindgebruiker wordt behandeld, maar juist als vertrekpunt voor ruimtelijke keuzes. TLN en haar leden denken graag actief mee met de gedeputeerden en de provincie Noord-Holland over de verdere uitwerking en de definitieve omgevingsvisie.	Wij zien de netwerken inderdaad ook als sturend voor verdere ruimtelijke ontwikkelingen. Concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgeving. Dit zullen wij met onze mobiliteitspartners gezamenlijk doen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0156	1	Geacht college, Hierbij dien ik mijn zienswijze in op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland en het bijbehorende ontwerp-omgevingseffectrapport. Als inwoner van Amsterdam maak ik mij zorgen over de gevolgen van mogelijke windturbines en extra woningbouw voor Zunderdorp, Landelijk Noord en het omliggende Waterlandse landschap. De ontwerp-Omgevingsvisie bevat algemene uitgangspunten voor landschap en ruimtelijke kwaliteit, maar biedt onvoldoende concrete bescherming tegen ontwikkelingen die het karakter van dit gebied blijvend kunnen aantasten.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.
ZW_0156	2	1. Geen windturbines in en rond Zunderdorp en Landelijk Noord Zunderdorp ligt in een cultuurhistorisch waardevol veenweidegebied. De openheid, lange zichtlijnen, historische verkaveling, dorpslinten, stilte, duisternis en betekenis voor weidevogels vormen samen een kwetsbaar en onvervangbaar landschap. Grootschalige windturbines passen niet in dit landschap. Zij zouden de openheid en zichtlijnen ingrijpend aantasten en kunnen gevolgen hebben voor omwonenden, vogels en vleermuizen. Ook brengen zij extra infrastructuur, verlichting, geluid en slagschaduw met zich mee. Ik verzoek de provincie daarom om in de definitieve Omgevingsvisie expliciet vast te leggen dat in en direct rond Zunderdorp, Landelijk Noord en het beschermde landschap Waterland geen grootschalige windturbines worden toegestaan. Daarnaast verzoek ik de provincie duidelijk te maken wat de actuele status is van Landelijk Noord als eerder genoemd energiezoekgebied. Bewoners moeten niet jarenlang in onzekerheid blijven over de mogelijkheid dat windturbines later alsnog via een ander programma of besluit worden toegestaan. Voor energieopwekking moeten eerst locaties op bedrijventerreinen, langs bestaande grootschalige infrastructuur en binnen bestaande energieclusters worden benut. Een beschermd en cultuurhistorisch waardevol landschap mag niet als reservelocatie worden behandeld.	De RES-zoekgebieden zijn vastgelegd in de Omgevingsverordening en maken geen onderdeel uit van deze nieuwe Omgevingsvisie. Een windzoekgebied biedt alleen de ruimtelijke mogelijkheid om een windenergieproject verder uit te werken; het is geen toestemming voor de plaatsing van windturbines. Bij de uitwerking van een concreet project worden de gevolgen voor de leefomgeving onderzocht. Daarbij worden onder meer landschap, cultuurhistorie, natuur, geluid, slagschaduw, veiligheid en bestaande en geplande woningen betrokken. Eventuele beschermingsregimes en de daarbij behorende landschappelijke kernkwaliteiten worden daarbij meegenomen. Voor concrete projecten gelden de op dat moment geldende normen en vergunningvereisten.
ZW_0156	3	2. Geen grootschalige woningbouw of verdere verstedelijking Zunderdorp en Landelijk Noord zijn geen geschikte uitbreidingslocaties voor de stedelijke woningbouwopgave van Amsterdam of de regio. Grootschalige woningbouw zou het openlandschap, het historische dorpskarakter en de duidelijke overgang tussen stad en land blijvend aantasten. Extra bebouwing kan bovendien leiden tot meer verkeers- en parkeerdruk, recreatiedruk en belasting van de kwetsbare lokale infrastructuur, natuur en waterhuishouding. Ik verzoek de provincie daarom om: • Zunderdorp, Landelijk Noord en het beschermde landschap Waterland expliciet uit te sluiten als locatie voor grootschalige stedelijke uitbreiding; • geen nieuwe bouwlocaties mogelijk te maken die de openheid, zichtlijnen, historische verkaveling of het karakter van de dorpslinten aantasten; • eventuele woningbouw uitsluitend kleinschalig, dorpsgebonden en aantoonbaar noodzakelijk voor de lokale leefbaarheid toe te staan; • voor de regionale woningbouwopgave voorrang te geven aan hergebruik, transformatie en verdichting binnen bestaand stedelijk gebied.	Wij delen de constatering van indiener dat Zunderdorp en Landelijk Noord geen geschikte locaties zijn voor grootschalige woningbouw. Om die reden hebben wij dit gebied aangewezen als Beschermd landschap. Daarnaast zetten wij er vanuit onze visie en in lijn met de zienswijze op in dat de woningbouwopgave zoveel als mogelijk binnenstedelijk wordt gerealiseerd. Er zijn ook buitenstedelijke locaties nodig om de woningnood in te lopen, maar deze zijn niet voorzien in Zunderdorp of Landelijk Noord en wij achten dit gebied daarvoor ook niet geschikt.
ZW_0156	4	3. Onderzoek de gezamenlijke gevolgen Ik verzoek de provincie de gevolgen van windenergie, woningbouw, infrastructuur, recreatie en veranderingen in het waterpeil niet afzonderlijk, maar in samenhang te onderzoeken. Daarbij moeten ook geluid, slagschaduw, verlichting, aantasting van zichtlijnen, gevolgen voor natuur en weidevogels, verkeer en leefbaarheid worden betrokken. Zolang deze gevolgen niet gebiedsspecifiek en onafhankelijk zijn onderzocht, mogen geen onomkeerbare locatiekeuzes worden gemaakt.	We zijn het met indiener eens dat we keuzes moeten maken met oog op de consequenties op allerlei terrein en in samenhang met elkaar. In de omgevingsvisie is dat ook het uitgangspunt. Vandaar dat we ook afwegingsprincipes hebben geformuleerd die ons daarbij van dienst zijn. De effecten op de leefomgeving rond windenergie passen meer bij de beoordeling van ontwikkelingen als uitwerking van de omgevingsvisie.
ZW_0156	5	4. Betrek bewoners voordat keuzes worden gemaakt Bewoners en lokale organisaties moeten vanaf de eerste verkenning worden betrokken bij plannen die Zunderdorp en Landelijk Noord raken. Participatie mag niet pas plaatsvinden nadat zoekgebieden of ontwikkellocaties feitelijk al zijn bepaald. Ik verzoek de provincie onderzoeksgegevens en alternatieven tijdig openbaar te maken en duidelijk te motiveren wat met de inbreng van bewoners is gedaan.	Bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie zullen we onze partners en belanghebbenden zoveel mogelijk betrekken, afhankelijk van het onderwerp, de aard en inhoud. Wij houden daarbij rekening met geldende wet- en regelgeving rond participatie. Ook zijn we altijd zo open en transparant als mogelijk is bij de besluitvorming.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0156	6	Conclusie Ik verzoek u de ontwerp-Omgevingsvisie en het ontwerp-OER aan te scherpen en daarin expliciete bescherming op te nemen voor Zunderdorp, Landelijk Noord en het Waterlandse landschap. Concreet verzoek ik om: • uitsluiting van grootschalige windturbines in en direct rond het gebied; • uitsluiting van grootschalige woningbouw en stedelijke uitbreiding • duidelijkheid over de status van Landelijk Noord als energiezoekgebied; • gebiedsspecifiek onderzoek naar de gezamenlijke gevolgen van alle voorgenomen ontwikkelingen; • vroegtijdige en betekenisvolle betrokkenheid van bewoners. Ik verzoek u mijn zienswijze te betrekken bij de besluitvorming en mij de Nota van Beantwoording toe te sturen.	Wij danken indiener voor de zienswijze. De ingebrachte punten, die indiener hier samengevat op een rij heeft gezet, hebben wij hierboven afzonderlijk van een reactie voorzien.
ZW_0157	1	Allereerst wil ik u complimenteren met het verschijnen van deze Ontwerp-POVI. De vele verschillende opgaven die om ruimte vragen maken het niet eenvoudig om tot een visie te komen met breed draagvlak. Wij waarderen de aandacht voor water, bodem en het groen-blauwe raamwerk.	Wij danken indiener voor de uitgebreide en constructieve zienswijze. Hierna gaan we nader in op de afzonderlijke ingebrachte punten.
ZW_0157	2	Om de visie te versterken adviseren wij u bestaande waarden als kracht en uitgangspunt te hanteren. Cultureel Erfgoed geeft ons en de plek waar we wonen identiteit. Daarom vormt cultureel erfgoed, met inbegrip van de waardevolle cultuurlandschappen in ons land, een van de nationale belangen in de (Ontwerp) Nota Ruimte en is een goede omgang met erfgoed verankerd in de Erfgoedwet en de Omgevingswet. Hieronder bieden wij u per inhoudelijk thema concrete handvatten	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze
ZW_0157	3	Cultureel erfgoed als (kwalitatieve) onderlegger voor ruimtelijke keuzes Advies • Gebruik exacte kaarten voor het in beeld brengen van erfgoed, waaronder ook het UNESCO-werelderfgoed. • Pas de tekst aan op de volgende plekken: o §2.1 en §2.2: Benadruk de intrinsieke waarde van erfgoed (naast economisch/natuurlijk gebruik). o §4.1 en §5.3: Leg uit hoe erfgoed wordt meegenomen in toekomstscenario's (bijvoorbeeld "We benutten historische landschapspatronen als raamwerk voor nieuwe ontwikkelingen"). Toelichting Cultureel erfgoed maakt onlosmakelijk onderdeel uit van de fysieke leefomgeving (art 1.2 OW, Fysieke leefomgeving | Informatiepunt Leefomgeving).	Uiteraard is het onze bedoeling om de juiste kaartbeelden te gebruiken voor het in beeld brengen van het erfgoed en UNESCO-werelderfgoed. Wij zullen hier nogmaals goed naar kijken. Daarnaast vinden we dat onze omgevingsvisie voldoende ingaat op de intrinsieke waarde van erfgoed en hoe erfgoed benut kan worden bij de grote ruimtelijke ontwikkelingen. Wat betreft de tekstvoorstellen van indiener voor de hoofdstukken 2.1, 2.2, 4.1 en 5.3, zien wij geen reden om deze hoofdstukken tekstueel aan te passen naar aanleiding van de gedane suggesties. Wij vinden dat wij in de omgevingsvisie voldoende ingaan op de intrinsieke waarde van erfgoed en hoe erfgoed benut kan worden bij de grote ruimtelijke ontwikkelingen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0157	4	Werelderfgoed Advies • Gebruik consistent het begrip “Hollandse Waterlinies”. • Neem de rol van de provincie als siteholder op in de tekst, met verwijzing naar Stb-2025-284 (BKL-wijziging). • Neem de verantwoordelijkheid om ontwikkelingen binnen het werelderfgoed vanaf het begin zorgvuldig in te passen met behoud van de uitzonderlijke universele waarde. • Pas formuleringen (bv. “Als behoud niet mogelijk is, gaan we hierover het gesprek aan met het Rijk”) aan door een formulering die uitgaat van een zorgvuldige inpassing met behoud van de OUV van UNESCO-gebieden. *Toelichting* Onder afwegingsprincipe 3: Omgevingskwaliteit en (…) waarborgen en bevorderen [p. 46] staat: “Wat betreft de UNESCO-regimes kijken we ook bij deze gebieden met een zorgvuldige blik naar de mogelijkheden om opgaven van groot openbaar belang, indien noodzakelijk, te kunnen inpassen. Het vertrekpunt is dat we de UNESCO-status willen behouden. We zien dat het soms schuurt. Als behoud niet mogelijk is, gaan we hierover het gesprek aan met het Rijk.” In §5.3 Omgevingskwaliteit [p. 75] waarin wordt aangegeven hoe de leefomgeving toekomstbestendig zal worden gemaakt is deze geciteerde passage nogmaals opgenomen. Bovenstaande punten staan haaks op het gestelde onder de 2e bullet op [p. 74], waarin beschreven is dat de provincie de taak heeft ervoor te zorgen dat de kernkwaliteiten (Outstanding Universal Value) niet worden aangetast. De begrippen ‘Hollandse Waterlinies’ en ‘Stelling van Amsterdam’ worden door elkaar heen gebruikt. In 2021 is de Nieuwe Hollandse Waterlinie toegevoegd aan de bestaande site Stelling van Amsterdam. Samen heten ze nu de Hollandse Waterlinies. Instructieregels in het BKL (art 7.3 ev) geven aan provincies (en gemeenten) de taak mede te zorgen voor het behoud van de uitzonderlijke waarde van werelderfgoed. Voor de Hollandse Waterlinies geldt ook dat de provincie Noord-Holland één van de siteholders is. Dit siteholderschap geeft de provincie mede-verantwoordelijkheid ten aanzien van de uitzonderlijke waarden. Tevens wil ik u wijzen op een wijziging van het BKL: stb-2025-284.pdf, waarin passages zijn opgenomen over de Hollandse Waterlinies en de rol van de provincie. Zoals hierboven al aangeven verdient de omgang met UNESCO werelderfgoed bij nieuwe ontwikkelingen een andere formulering. Het uitgangspunt kan niet zijn dat de provincie bij conflicten met UNESCO ‘het gesprek met het Rijk aangaat’, maar dat de provincie verantwoordelijkheid neemt om ontwikkelingen vanaf het begin zorgvuldig in te passen met behoud van de uitzonderlijke universele waarde. Zie bijvoorbeeld [p. 132] Schiphol §6.10.4.	Wij lopen onze omgevingsvisie na op een eenduidig gebruik van het begrip Hollandse Waterlinies. Overigens is de Stelling van Amsterdam nog steeds een gangbaar begrip, voor het Noord-Hollandse deel van dit werelderfgoed. De rol van siteholder hebben we ons inziens op een juiste wijze geduid in de tekst. Uiteraard nemen wij als siteholder de verantwoordelijkheid om ontwikkelingen binnen het werelderfgoed zorgvuldig in te passen met behoud van de uitzonderlijke universele waarde van dit werelderfgoed. Maar waar inpassing van een specifieke locatie gebonden ontwikkeling van groot maatschappelijk belang niet kan met behoud van de uitzonderlijke universele waarde, willen wij hier graag het gesprek over aangaan met het Rijk. Het Rijk heeft ook een verantwoordelijkheid in het realiseren van de grote ruimtelijke opgaven en is de overheidslaag die het UNESCO-verdrag heeft ondertekend en de gesprekspartner is voor UNESCO. Wij passen onze formuleringen op dit punt dan ook niet aan.
ZW_0157	5	Compensatie Advies Op een aantal plekken in de Ontwerp-POVI is sprake van het compenseren van de aantasting van o.a. landschap en erfgoed. Bijvoorbeeld: • Bij afwegingsprincipe 3 over omgevingskwaliteit [p. 45] wordt aangegeven dat wanneer landschap en erfgoed aangetast worden door ontwikkelingen van groot openbaar belang, deze gebieden en waarden gecompenseerd zullen worden door een bijdrage aan omgevingskwaliteit. Deze compensatie wordt in uw Omgevingsverordening geregeld. Echter, wanneer erfgoed en cultuurlandschap verdwenen dan wel aangetast zijn, is er weinig om te compenseren. Deze notie hoort m.i. plaats in de POVI zelf.	Wij zijn van mening dat er bij aantasting van cultuurlandschap en erfgoed in bepaalde gevallen wel compensatie mogelijk is, ook als de aangetaste waarde niet meer terug kan worden gebracht of hersteld. De gevallen waarin en de wijze waarop dit kan, hebben wij vastgelegd in de Omgevingsverordening.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0157	6	Prioritaire wettelijke taken Advies • Vul Bijlage 4 [p. 145] aan met alle prioritaire wettelijke taken per gebied, inclusief: o UNESCO-werelderfgoed in alle relevante regio's (Veengebieden, MRA, IJmond, Schiphol). o Archeologie: Voeg toe aan §3.2 (Water en bodem) en §5.3 (Omgevingskwaliteit) als onderdeel van bodembeheer. • Zorg voor een actieve inventarisatie van (vermoedelijk) erfgoed in Veengebieden, Groen in/om de stad (MRA), IJmond, Schiphol, WAAG-project. • Integreer beschermde stads- en dorpsgezichten en monumenten in het toekomstperspectief als kans voor verduurzaming, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. *Toelichting* Op een aantal plekken in de POVI is sprake van uitvoering geven aan wettelijke taken die de provincie heeft. In §5.3 Omgevingskwaliteit [p. 74] wordt de inzet van de provincie genoemd op het vervullen van de wettelijke taak op basis van de Omgevingswet en Erfgoedwet om omgevingskwaliteit te behouden en versterken. Dit doen ze door het stellen van regels voor het beschermen van waardevolle cultuurlandschappen (Beschermd Landschap) en waardevolle erfgoedstructuren en -objecten (UNESCO, rijksmonumenten en het aanwijzen en instandhouden van provinciale monumenten). De taak die de Omgevingswet bij de provincie neerlegt is om ook te inventariseren of er cultureel erfgoed in het geding is buiten dit beschermde erfgoed. In Bijlage 4 wordt aangegeven wat de wettelijke taken zijn die relevant zijn voor de POVI. M.i. is dit echter geen complete lijst is.	Naar aanleiding van advies indiener met betrekking tot de prioritaire wettelijke taken: Bijlage 4 is geschrapt uit de omgevingsvisie en de wettelijke taken zijn naar hoofdstuk 6 gebracht. Wij zullen nagaan of de opsomming van wettelijke taken op het gebied van erfgoed/omgevingskwaliteit aanvulling nodig is.
ZW_0157	7	Archeologie Advies • Voeg archeologische monumenten expliciet toe aan: o §3.3 Afwegingsprincipe 2 [p.38] als randvoorwaarde voor toekomstige ondergrondse ontwikkelingen. o §5.3 Bodem [p.73] als onderdeel van een zorgvuldig en samenhangend gebruik van de ondergrond.	Wij nemen het advies van indiener voor het toevoegen van archeologische monumenten in hoofdstuk 3.3 en 5.3 niet over. In deze hoofdstukken zijn we namelijk niet uitputtend, c.q. benoemen we ook geen andere onderwerpen die raakvlakken hebben met deze hoofdstukken.
ZW_0158	1	Met deze brief maken wij, Woningcorporaties Woonopmaat en Pré Wonen, graag onze zienswijze aan u kenbaar m.b.t. de Ontwerp Omgevingsvisie Noord-Holland 2040. Inleiding De in de IJmond actieve woningcorporaties onderschrijven de ambitie van de provincie Noord-Holland om te werken aan een gezonde, toekomstbestendige en klimaatbestendige leefomgeving. Wij herkennen de noodzaak om zorgvuldig om te gaan met schaarse ruimte om de verschillende grote maatschappelijke opgaven, waar volkshuisvesting er één van is, een plek te geven. Tegelijkertijd constateren wij dat de Ontwerp Omgevingsvisie voor de IJmond sterk is gericht op energie, industrie, logistiek en waterveiligheid, terwijl de volkshuisvestelijke opgave onvoldoende ruimte krijgt. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor betaalbaar wonen vragen wij nadrukkelijk aandacht voor de noodzaak om woningbouw ten oosten van de A22 bij Beverwijk, waaronder het Bazaar-terrein en de directe omgeving, als potentieel woongebied onderdeel te laten zijn van de toekomstige gebiedsontwikkeling van de IJmond.	Introductietekst, geen antwoord nodig. Op de opmerking over het Bazaarterrein wordt hierna uitvoerig in gegaan.
ZW_0158	2	Een urgente woningbouwopgave vraagt om nieuwe ontwikkellocaties De IJmond staat de komende decennia voor een omvangrijke woningbouwopgave. De vraag naar woningen blijft groeien door huishoudensverdunning, extramuralisering van de zorg, migratie en de toenemende behoefte aan passende woningen voor starters, senioren en middeninkomens. Hierdoor hebben woningzoekenden te maken met lange wachttijden voor sociale huurwoningen, terwijl ook de beschikbaarheid van betaalbare koop- en middenhuurwoningen beperkt is. Hierdoor stagneert de doorstroming binnen de woningvoorraad en wordt het voor veel huishoudens moeilijk een passende wooncarrière binnen de eigen gemeente te realiseren. Wij vragen de provincie daarom om in de Omgevingsvisie ruimte te houden voor substantiële woningbouwontwikkelingen op locaties die strategisch gelegen zijn ten opzichte van bestaande infrastructuur, voorzieningen en werkgelegenheid. Het Bazaar-terrein is één van de weinige locaties in de regio die op grotere schaal kan bijdragen aan deze opgave.	Wij herkennen dat er in de IJmond behoefte is aan een integrale aanpak voor opgaven als woningbouw, economische versterking en een gezonde leefomgeving. Onze visie daarop is uiteengezet in hoofdstuk 'IJmond en Houtrakpolder: stad economie en landschap' en via de NOXEX NZKG zal onze inzet verder geconcretiseerd worden. In relatie tot het Bazaarterrein geldt dat wij vanuit de in de visie geschetste argumenten betwijfelen of een toekomstbestendige, gezonde woonwijk op deze locatie gerealiseerd kan worden. De tekst wordt op basis van deze zienswijze niet aangepast.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0158	3	Het Bazaar-terrein is essentieel voor differentiatie van Beverwijk De woningvoorraad in Beverwijk kenmerkt zich door relatief veel betaalbare huurwoningen in naoorlogse wijken. Vanuit volkshuisvestelijk perspectief bestaat een belangrijke opgave om meer differentiatie aan te brengen in het woningaanbod. Daarvoor zijn nieuwe woonwijken nodig. Het Bazaar-terrein biedt kansen om een nieuw gemengd stedelijk woonmilieu te realiseren met koop- en huurwoningen in verschillende prijssegmenten. Waarbij voldoende aandacht voor kwalitatief goede voorzieningen, infrastructuur en aansluitingen op de bestaande stad voorwaardelijk zijn voor het laten slagen van deze nieuwe wijk. Door deze differentiatie kunnen huishoudens binnen Beverwijk wooncarrière maken zonder de gemeente te verlaten. Dit versterkt de sociaaleconomische basis van de stad en draagt bij aan een evenwichtiger woningmarkt. Wij stellen daarbij een substantieel aandeel sociale huur en middenhuur op deze locatie zelf als randvoorwaarde, passend bij de afspraken uit de Wet versterking regie volkshuisvesting over betaalbaarheid. Realiseren twee derde van de nieuwbouw binnen het betaalbare segment waaronder 30% sociaal. Wij verzoeken de provincie daarom om het Bazaar-terrein niet uitsluitend vanuit economische en logistieke functies te beoordelen, maar ook vanuit de maatschappelijke meerwaarde die woningbouw op deze locatie kan bieden. Wij realiseren ons dat de provincie woningbouw ten oosten van de A22 bij Beverwijk, mede vanwege geluidhinder, milieuoverlast en de nabijheid van industrieterrein De Pijp, als zeer onwenselijk beoordeelt. Tegelijkertijd erkent de provincie zelf dat er in Beverwijk woningbouw nodig is, zowel vanuit de kwantitatieve opgave als vanuit de maatschappelijke problematiek in de wijk. Voor het Bazaar-terrein bestaan bovendien al langere tijd concrete ontwikkelplannen. Wij verzoeken de provincie daarom om, in overleg met de gemeente Beverwijk en de corporaties, te onderzoeken of de milieuhinder die aan deze afweging ten grondslag ligt voor het Bazaar-terrein specifiek is te ondervangen, in plaats van de locatie op voorhand uit te sluiten.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze.
ZW_0158	4	Woningbouw draagt bij aan het verbeteren van kwetsbare wijken De volkshuisvestelijke opgave in Beverwijk beperkt zich niet tot het toevoegen van woningen. Minstens zo belangrijk is het versterken van de bestaande wijken met een lage veerkracht, zoals Beverwijk-Centrum, Oosterwijk en Zwaansmeer, en Meerestein, waar delen van de wijk een aanzienlijk aandeel sociale huurwoningen kennen. De komende jaren vraagt dit om grootschalige investeringen in leefbaarheid, verduurzaming en sociale veerkracht. Door op het Bazaar-terrein nieuwe sociale huurwoningen toe te voegen, ontstaat de ruimte om in deze wijken bestaande sociale huurwoningen over te hevelen naar de middenhuur en/of te verkopen, zonder dat de totale sociale huurvoorraad in Beverwijk afneemt. Tegelijkertijd kan daar (middel)dure koop en/of huur worden toegevoegd, zodat een meer evenwichtige bevolkingssamenstelling ontstaat en een betere mix van doel- en inkomensgroepen, wat de leefbaarheid in deze wijken ten goede komt. Vanuit dit perspectief vormt de ontwikkeling van het Bazaar-terrein geen concurrerende opgave ten opzichte van bestaande wijken, maar juist een noodzakelijke voorwaarde om bestaande wijken duurzaam te kunnen versterken.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0158	5	Slot De woningcorporaties in de IJmond onderschrijven het belang van een sterke economie, een succesvolle energietransitie en klimaatbestendige inrichting van Noord-Holland. Tegelijkertijd vragen wij aandacht voor een evenwichtige benadering waarin ook de volkshuisvestelijke opgave de plaats krijgt die deze verdient. De ontwikkeling van woningbouw op het Bazaar-terrein is naar onze overtuiging niet strijdig met deze ambities, maar juist een essentiële voorwaarde om de IJmond en daarmee Beverwijk toekomstbestendig, sociaal veerkrachtig en duurzaam te ontwikkelen. Wij verzoeken u dan ook het Bazaar-terrein expliciet op te nemen als potentiële woningbouwlocatie in de definitieve Omgevingsvisie, dan wel in de bijbehorende uitvoeringsagenda. Daarmee levert het gebied een belangrijke bijdrage aan zowel de regionale woningvraag als aan de versterking van bestaande wijken binnen de IJmond.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze.
ZW_0159	1	Onze zorg is dat de ontwerp-Omgevingsvisie een groot aantal veranderingen voor het landelijk gebied aankondigt, terwijl onvoldoende duidelijk wordt welk concreet en economisch levensvatbaar toekomstperspectief overblijft voor bestaande agrarische familiebedrijven die bereid zijn mee te bewegen. Voor ons bedrijf is dit geen theoretische discussie. De combinatie van stikstofbeleid, stikstofzones, veranderende water- en bodemcondities, vernatting, natuurontwikkeling en multifunctioneel ruimtegebruik kan rechtstreeks gevolgen hebben voor de continuïteit van ons bedrijf, de bruikbaarheid van onze grond en het voortbestaan van het agrarische landschap waarvan onze familie al meer dan 150 jaar onderdeel is.	Wij onderkennen de zorg van indiener en spannen ons in om een duidelijk toekomstperspectief te creëren
ZW_0159	2	1. Landbouw en natuur hoeven in de Graftermeer en Eilandspolder geen tegenstellingen te zijn De ontwerp-Omgevingsvisie legt sterk de nadruk op natuurherstel, versterking van het natuurnetwerk, veranderende water- en bodemcondities, vernatting en aanpassing van agrarisch grondgebruik. Wij missen daarbij voldoende erkenning van de bijzondere situatie in de Graftermeer en Eilandspolder. Het landschap waarin ons bedrijf ligt is geen natuur die los van menselijke invloed is ontstaan. Het open karakter van dit gebied is juist mede het resultaat van eeuwenlang menselijk gebruik, waaronder maaien, beweiden, waterbeheer en agrarisch beheer. Ook de natuurwaarden van de Eilandspolder kunnen daarom niet los worden gezien van het beheer van het landschap. Het open houden van het gebied, het voorkomen van verruiging en het juiste beheer van graslanden zijn van belang voor de aanwezige natuur- en weidevogelwaarden. Ons bedrijf draagt door beweiding, maaien en graslandbeheer bij aan het open karakter van het gebied. Wij vinden het daarom te eenvoudig om bestaand agrarisch gebruik uitsluitend als een drukfactor op natuur te benaderen. De provincie zou juist moeten onderzoeken hoe bestaande agrarische bedrijven onder passende voorwaarden onderdeel kunnen zijn van het beheer van landschap en natuur. Wij verzoeken de provincie daarom om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie expliciet te erkennen dat agrarisch beheer, natuurbeheer en landschapsbeheer elkaar in gebieden als de Graftermeer en Eilandspolder kunnen versterken.	De provincie ziet natuurinclusieve landbouw als een belangrijke ontwikkelrichting binnen het raamwerk van kringlooplandbouw. Natuur- en landschapsbeheer zijn onderdelen van een toekomstbestendige landbouw in Noord-Holland. De concrete uitwerking van ruimtelijke mogelijkheden en instrumenten voor natuur en landschap vindt plaats in de verdere uitwerking van beleid, gebiedsprocessen en ruimtelijke plannen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0159	3	2. De 250-meterzone rond stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt gesproken over stikstofzones rond stikstofgevoelige habitats, waarbij een zone van 250 meter rond overbelaste hexagonen als richtinggevend wordt genoemd. Voor ons bedrijf is dit zeer relevant omdat ons bedrijf aan de Ringdijk in Graft direct aan de Eilandspolder grenst. Wij maken ons grote zorgen over de mogelijke gevolgen van een dergelijke zone voor onze bedrijfsvoering, onze grond en onze ontwikkelingsmogelijkheden. Juist omdat de provincie aangeeft dat de uiteindelijke ligging en omvang gebiedsgericht en als maatwerk moeten worden bepaald, vinden wij het noodzakelijk dat voor de Eilandspolder concreet wordt onderbouwd waarom een dergelijke zone hier nodig en effectief is. Wij verzoeken de provincie daarom inzichtelijk te maken: welke stikstofgevoelige habitattypen en overbelaste hexagonen voor deze zone bepalend zijn; welke concrete instandhoudings- of natuurdoelen met de zone worden beoogd; Hoe deze habitattypen zich sinds het aanwijzen van de Natura 2000 – status hebben ontwikkeld waarom juist een afstand van 250 meter noodzakelijk of effectief wordt geacht; welke alternatieven zijn onderzocht; welke extra natuurwinst de zone daadwerkelijk oplevert; welke gevolgen de zone heeft voor bestaande agrarische bedrijven; en waarom bestaand agrarisch gebruik in dit specifieke gebied niet verenigbaar zou kunnen zijn met de gewenste natuurdoelen. Een generieke afstand kan naar onze mening niet zonder meer als passende oplossing worden beschouwd voor ieder Natura 2000-gebied en iedere aangrenzende landbouwsituatie. Wij verzoeken daarom om de 250-meterzone niet als een generieke ruimtelijke oplossing vast te leggen zonder een gebiedsspecifieke onderbouwing van noodzaak, proportionaliteit, effectiviteit en alternatieven.	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze (ZW_0159)
ZW_0159	4	3. Wat betekent "snel veranderende condities waar aanpassing noodzakelijk is" voor ons bedrijf? Op de kaart op pagina 90/91 van de ontwerp-Omgevingsvisie wordt de Graftermeer aangeduid als een gebied met "snel veranderende condities waar aanpassing noodzakelijk is". Deze aanduiding roept voor ons als ondernemers fundamentele vragen op. Wat betekent "aanpassing noodzakelijk" concreet? Welke aanpassing wordt van een bestaand agrarisch bedrijf verwacht? Welke vormen van landbouw acht de provincie hier op termijn passend? En welke landbouw acht zij in 2030, 2040 en 2050 nog economisch levensvatbaar? Voor een ondernemer is het onvoldoende om te weten dát omstandigheden veranderen. Een ondernemer moet weten waarheen hij zich kan ontwikkelen. Wanneer de provincie ondernemers vraagt om te investeren in verduurzaming, extensivering, biologische landbouw, natuurinclusieve landbouw of andere vormen van aanpassing, moet daar een reëel economisch toekomstperspectief tegenover staan. Wij zijn bereid om mee te bewegen. Wij zijn bereid onze bedrijfsvoering verder te verduurzamen en zelfs biologische bedrijfsvoering te onderzoeken wanneer daarmee aantoonbaar wordt bijgedragen aan de natuur- en waterdoelen. Maar wij kunnen alleen verantwoord investeren wanneer duidelijk is dat ons bedrijf ook na die investering voldoende verdienvermogen en toekomstperspectief houdt. Dat is voor ons als familiebedrijf extra belangrijk. Beslissingen over investeringen hebben niet alleen gevolgen voor onszelf, maar ook voor de toekomst van onze gezinnen en de mogelijkheid om het bedrijf als familiebedrijf voort te zetten. Wij verzoeken de provincie daarom concreet aan te geven: welke vormen van agrarische bedrijfsvoering zij in de Graftermeer op lange termijn mogelijk acht; welke ruimtelijke en milieukundige randvoorwaarden daarbij zullen gelden; welke aanpassingen van bestaande bedrijven worden verwacht; welk economisch perspectief de provincie daarbij voor ogen heeft; en hoe wordt voorkomen dat agrariërs investeren in een bedrijfsmodel dat enkele jaren later door nieuw provinciaal beleid opnieuw wordt beperkt. Als de provincie werkelijk perspectief wil bieden aan ondernemers, moet dat perspectief niet alleen bestaan uit de mogelijkheid om het bedrijf "aan te passen", maar uit de mogelijkheid om na die aanpassing ook daadwerkelijk een levensvatbaar bedrijf te exploiteren.	De ontwerp-Omgevingsvisie is een strategisch kader voor de fysieke leefomgeving. De visie geeft richting aan toekomstige ontwikkelingen, maar legt niet per afzonderlijk agrarisch bedrijf vast welke bedrijfsvoering moet worden gekozen of welke concrete investering noodzakelijk is. De aanduiding op de kaart is daarom geen rechtstreeks werkende verplichting voor individuele ondernemers. Met de aanduiding wordt bedoeld dat de omstandigheden in het gebied naar verwachting veranderen en dat deze veranderingen gevolgen kunnen hebben voor het gebruik en de inrichting van het landelijk gebied. Het gaat onder meer om ontwikkelingen die samenhangen met water, bodem, natuur, klimaat en ruimtedruk. De provincie wil hierop tijdig anticiperen, samen met agrariërs, waterschappen, gemeenten, terreinbeheerders en andere betrokkenen. De Omgevingsvisie biedt ruimte voor gebiedsgerichte uitwerking. Daarbij wordt niet uitgegaan van één voorgeschreven bedrijfsmodel. De toekomstige mogelijkheden hangen mede af van de lokale omstandigheden, de uitwerking van doelen voor water en natuur, toepasselijke regelgeving en beschikbare instrumenten voor ondersteuning, samenwerking en verdienvermogen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0159	5	4. Vernatting en het verdwijnen van het veenweidelandschap In de ontwerp-Omgevingsvisie krijgt vernatting van veengebieden een belangrijke plaats. Vernatting is echter niet uitsluitend een technische maatregel voor waterbeheer. Voor een agrarisch bedrijf is het een ingrijpende ruimtelijke keuze. Een bedrijf dat jongvee houdt en grasland gebruikt, heeft grond nodig die voldoende draagkracht heeft om te kunnen beweiden, maaien en gras te produceren. Hogere waterstanden kunnen gevolgen hebben voor: de draagkracht van de bodem; de mogelijkheden voor beweiding; het tijdstip waarop land kan worden bereden; de mogelijkheden om gras te maaien en te oogsten; de opbrengst van het grasland; de bedrijfszekerheid; en daarmee uiteindelijk het verdienvermogen van het bedrijf. Daarom verzoeken wij de provincie om de gevolgen van vernatting voor bestaande agrarische bedrijven veel concreter te onderzoeken. Daarbij hoort ook de vraag hoeveel extra zoetwater nodig is om de gewenste waterpeilen daadwerkelijk te realiseren. Juist in een provincie waarin waterbeschikbaarheid en droogte steeds belangrijkere thema's zijn, kan niet worden volstaan met het aanwijzen van vernatting als gewenste ontwikkeling zonder de volledige waterbalans inzichtelijk te maken. Wij verzoeken de provincie daarom inzichtelijk te maken: hoeveel extra zoetwater voor de voorgenomen vernatting noodzakelijk is; waar dit water vandaan moet komen; hoe deze watervraag zich verhoudt tot droogte, verzilting en andere zoetwatervragers; welke grondwaterstanden nog verenigbaar zijn met rendabele graslandexploitatie; en welke vormen van agrarisch gebruik na vernatting nog daadwerkelijk mogelijk en economisch rendabel zijn. Daarnaast verzoeken wij de provincie duidelijk te maken of zij het bestaande veenweidelandschap als landschap en agrarische productievorm daadwerkelijk wil behouden. In de ontwerp-Omgevingsvisie valt op dat veelal wordt gesproken over "veenlandschappen" waar voorheen de term "veenweidegebied" werd gebruikt. Wij verzoeken de provincie toe te lichten of dit uitsluitend een terminologische wijziging is of dat hieraan ook een beleidsmatige wijziging ten grondslag ligt.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. We gebruiken de term veenlandschappen. Dat is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgebieden en droogmakerijen dat in samenhang met elkaar moet worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden).
ZW_0159	6	5. Voedselzekerheid moet een daadwerkelijk meewegend belang zijn De provincie benoemt voedselzekerheid als belang, maar tegelijkertijd worden grote delen van het landelijk gebied geconfronteerd met ruimteclaims voor natuur, water, klimaat, recreatie, energie en andere functies. Daarmee ontstaat de vraag hoeveel ruimte de provincie daadwerkelijk voor voedselproductie wil behouden. Landbouwgrond die uit productie raakt of waarvan het agrarisch gebruik steeds verder wordt beperkt, komt niet vanzelf terug. Ons bedrijf produceert voedsel door gras om te zetten in rundvee en uiteindelijk in melkproductie. Het veenweidegebied is juist bij uitstek geschikt voor grasland en rundveehouderij. Daarom verzoeken wij de provincie om voedselproductie niet alleen als algemene waarde te benoemen, maar deze daadwerkelijk en aantoonbaar mee te wegen bij ruimtelijke keuzes. Wij verzoeken de provincie daarbij inzichtelijk te maken: hoeveel landbouwgrond Noord-Holland richting 2050 wil behouden; welk deel daarvan daadwerkelijk beschikbaar blijft voor voedselproductie; welke vormen van landbouw in de verschillende gebieden gewenst blijven; en hoe wordt voorkomen dat de opeenstapeling van natuur-, water-, klimaat- en andere ruimteclaims uiteindelijk leidt tot een structurele vermindering van de regionale voedselproductie.	Voedselzekerheid zien we als de uitkomst van hoe we als land omgaan met grond, economie, milieu en de toegang tot gezond eten. Dat vraagt om een integrale voedselstrategie, met meer departementen en maatschappelijke partijen aan tafel. Hierover zijn en blijven we als provincies met elkaar en het Rijk in gesprek. Wij herkennen de wens om het beleid voor het toekomstig landbouwsysteem gedetailleerder uit te werken met bijvoorbeeld minimaal areaal, welke vormen van landbouw waar etc. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma landbouw dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.
ZW_0159	7	6. Meervoudig ruimtegebruik mag niet betekenen dat landbouwgrond alle andere opgaven moet oplossen Het principe van meervoudig ruimtegebruik kan waardevol zijn. Wij maken ons echter zorgen dat dit in de praktijk vooral betekent dat landbouwgrond steeds meer functies tegelijk moet vervullen: voedselproductie, natuur, waterberging, klimaat, recreatie, biodiversiteit en andere maatschappelijke functies. Daarmee kan een situatie ontstaan waarin landbouwgrond formeel beschikbaar blijft, maar feitelijk steeds minder agrarisch bruikbaar en rendabel wordt. Wij verzoeken de provincie daarom om het principe van meervoudig ruimtegebruik daadwerkelijk wederkerig toe te passen. Niet iedere maatschappelijke opgave kan uiteindelijk op landbouwgrond worden opgelost. Ook andere functies en sectoren moeten hun eigen ruimtelijke consequenties dragen. Wanneer bijvoorbeeld stedelijke ontwikkeling extra waterberging of infrastructuur noodzakelijk maakt, moet niet automatisch worden aangenomen dat daarvoor landbouwgrond beschikbaar moet worden gesteld.	We onderschrijven de stelling van de indiener dat meervoudig ruimtegebruik niet mag betekenen dat landbouwgrond alle andere opgaven moet oplossen. Met ons ruimtelijk beleid dragen we zorg voor een evenwichtige toewijzing van functies aan locaties. Zo ontzien we met een grotendeels binnenstedelijke woningbouwopgave in sterke mate het landelijk gebied en de landbouwfunctie daar. Meervoudig ruimtegebruik in relatie tot landbouw vraagt ook om een afweging van de rentabiliteit van de toe te voegen functies.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0159	8	7. De Eilandspolder: natuurbeheer, verruiging, weidevogels en faunabeheer Wij onderschrijven het belang van biodiversiteit en het behoud van weidevogels. Juist daarom vinden wij het belangrijk dat de provincie niet alleen kijkt naar de hoeveelheid natuur, maar naar het daadwerkelijke functioneren van het landschap. De Eilandspolder is een open, beheerd landschap. Wanneer agrarisch beheer sterk wordt verminderd, bestaat het risico op verruiging en verlies van openheid. Dat kan juist gevolgen hebben voor de soorten waarvoor het gebied van belang is. Goed maaien, beweiden en beheren zijn in een dergelijk landschap geen tegengestelde activiteiten van natuurbeheer. Zij kunnen er onderdeel van zijn. Daarom verzoeken wij de provincie om bij verdere natuurontwikkeling niet alleen te onderzoeken hoe agrarisch gebruik kan worden verminderd, maar ook hoe het bestaande agrarische beheer kan worden ingezet om natuurdoelen te bereiken. Daarbij hoort ook het onderwerp faunabeheer. In en rond de Graftermeer en Eilandspolder ervaren wij in de praktijk een grote aanwezigheid van onder meer kraaien, kauwen en eksters. Tijdens het broedseizoen kan predatie van eieren en jonge vogels een serieus probleem vormen. Ook vos en andere predatoren spelen een rol. Daarnaast zijn grote aantallen ganzen een toenemende belasting voor landbouw en natuur. Wij verzoeken de provincie daarom de relatie tussen: agrarisch beheer – open landschap – verruiging – predatiedruk – ganzenbeheer – weidevogels als één samenhangend systeem te beoordelen. Het uiteindelijke criterium zou daarbij niet alleen moeten zijn hoeveel hectares natuur zijn aangewezen of hoeveel maatregelen zijn uitgevoerd, maar ook of de gewenste soorten daadwerkelijk voldoende overlevings- en broedsucces hebben. Sinds 2023 is bovendien de juridische situatie rond de eerdere vrijstellingsregeling voor onder meer zwarte kraai, kauw en ekster veranderd. Wij verzoeken de provincie om bij haar natuurbeleid daarom ook rekening te houden met de praktische en juridische uitvoerbaarheid van effectief faunabeheer. Daarbij willen wij benadrukken dat faunabeheer een vak is en dat onze jagers uitermate goed in staat en bereidwillig zijn de provincie te adviseren over de praktische uitvoerbaarheid van effectief faunabeer. Het heeft weinig zin om ambitieuze doelen voor weidevogels te formuleren als tegelijkertijd onvoldoende wordt voorzien in het beheer van factoren die het broedsucces daadwerkelijk beïnvloeden.	De vraag van de indiener gaat over de uitwerking van het faunabeheer in relatie tot het (overig) natuurbeleid. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsverordening
ZW_0159	9	8. Ganzen en de gevolgen voor landbouw en waterkwaliteit De ganzenproblematiek verdient naar onze mening meer aandacht in de integrale afweging. Ganzen veroorzaken aanzienlijke landbouwschade en hebben door hun grote aantallen ook invloed op grasland en waterkwaliteit. Wanneer de provincie tegelijkertijd inzet op vernatting, uitbreiding van natuur en veranderingen in agrarisch beheer, moet worden onderzocht welke gevolgen dit heeft voor de aantrekkelijkheid van gebieden voor ganzen. Wij verzoeken de provincie daarom om de gevolgen van ganzenpopulaties mee te nemen bij de verdere uitwerking van natuur-, water- en landbouwbeleid. Daarbij hoort ook de vraag wie verantwoordelijk is voor de extra beheer- en schadeopgave wanneer provinciale keuzes de omstandigheden voor ganzen verder aantrekkelijk maken.	Zie ons antwoord op onderdeel 8 van deze zienswijze
ZW_0159	10	9. Rechtszekerheid, pacht en het cumulatieve effect van beleid Ons bedrijf bestaat sinds 1875 op deze locatie. De ontwerp-Omgevingsvisie bevat echter meerdere beleidsrichtingen die afzonderlijk misschien beperkt lijken, maar gezamenlijk grote gevolgen kunnen hebben: stikstofzones; overgangszones; veranderende water- en bodemcondities; vernatting; natuurontwikkeling; multifunctioneel ruimtegebruik; beperkingen op agrarische bedrijfsvoering; en veranderende randvoorwaarden voor grondgebruik. Juist de cumulatie van deze ontwikkelingen baart ons zorgen. Het is onvoldoende om iedere maatregel afzonderlijk te beoordelen wanneer het de combinatie van maatregelen is die uiteindelijk bepaalt of een bestaand bedrijf nog levensvatbaar is. In onze situatie gaat het bovendien naast eigen grond in de Graftermeer, om circa 30 hectare agrarische pachtgrond in de Eilandspolder die een wezenlijk onderdeel vormt van onze bedrijfsvoering. Wanneer het gebruik van dergelijke grond fundamenteel zou veranderen, heeft dat niet alleen een ruimtelijk effect maar ook een rechtstreeks economisch effect op onze onderneming. Wij verzoeken de provincie daarom om de cumulatieve gevolgen van haar beleid voor bestaande agrarische bedrijven expliciet in beeld te brengen en daarbij ook bestaande eigendoms-, gebruiks- en pachtposities serieus mee te wegen.	Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's voor thema's en gebieden, waar ook weer zonodig een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. Lokale effecten op bijvoorbeeld specifieke agrarische percelen/ grondeigenaren komen aan bod wanneer voor deze specifieke gronden plannen worden gemaakt. Als het voornemen concreet is, worden deze plekken ook concreet onderzocht op milieueffecten

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0159	11	10. Stikstofbeleid en afhankelijkheid van ontwikkelingen buiten de provincie De ontwerp-Omgevingsvisie maakt verschillende ruimtelijke keuzes die samenhangen met de stikstofproblematiek. Tegelijkertijd is de provincie voor een belangrijk deel afhankelijk van Rijksbeleid, landelijke wetgeving, financiële middelen en maatregelen die buiten haar eigen invloedssfeer liggen. Ook is een deel van de stikstofdepositie afkomstig van buiten Noord-Holland. Dat roept de vraag op hoe robuust de voorgestelde ruimtelijke keuzes zijn. Voor een agrarisch ondernemer is het bijzonder moeilijk om langjarige investeringsbeslissingen te nemen wanneer de wettelijke en beleidsmatige randvoorwaarden rondom stikstof voortdurend veranderen. Wij verzoeken de provincie daarom inzichtelijk te maken: welke onderdelen van de Omgevingsvisie afhankelijk zijn van toekomstig of nog te wijzigen Rijksbeleid; hoe wordt voorkomen dat provinciale keuzes vooruitlopen op onzekere landelijke regelgeving; en hoe wordt voorkomen dat bestaande agrarische bedrijven onomkeerbare investeringen moeten doen terwijl het onderliggende beleids- en juridische kader nog voortdurend verandert. Een langetermijnvisie moet naar onze mening niet alleen ambitieus zijn, maar ook juridisch, financieel en praktisch uitvoerbaar.	De provincie is gevraagd additionaliteitsplannen per gebied uit te werken met het uitgangspunt van zonering zoals aangegeven in de Kamerbrief dd 26 juni. De provincie treedt aan de hand gebiedsspecifieke analyse in gesprek met het Rijk over gebiedseigen zonering op basis van doelbereik, landschapskenmerken en draagvlak van partners. Het uitgangspunt van maatregelen is de vrijwillige basis met een no-regret karakter.
ZW_0159	12	11. Een ander toekomstperspectief is mogelijk Wij willen nadrukkelijk benadrukken dat deze zienswijze geen pleidooi is om iedere verandering tegen te houden. Wij willen ons bedrijf juist graag voortzetten op de plek waar onze familie dat al sinds 1875 doet. Als de provincie van mening is dat natuur, waterkwaliteit, biodiversiteit en klimaat vragen om een andere bedrijfsvoering, zijn wij bereid daar serieus naar te kijken. Wij zijn bereid te investeren in verduurzaming. Wij zijn bereid biologische bedrijfsvoering of andere vormen van natuurinclusieve landbouw te onderzoeken. Wij zijn bereid anders naar maaibeheer, beweiding en landschapsbeheer te kijken wanneer daarmee aantoonbaar natuurwinst kan worden bereikt. Maar daar staat een belangrijke voorwaarde tegenover: er moet een reëel verdienmodel en een daadwerkelijk toekomstperspectief tegenover staan. Een ondernemer kan niet verantwoord investeren in verduurzaming wanneer niet duidelijk is of hij daarna nog voldoende inkomen uit zijn bedrijf kan halen en of de grond waarop het bedrijf is gebaseerd ook daadwerkelijk beschikbaar blijft voor een levensvatbare agrarische bedrijfsvoering. Voor ons speelt daarbij ook de continuïteit van het familiebedrijf een belangrijke rol. Wij willen niet alleen vandaag een bedrijf kunnen voeren, maar ook de mogelijkheid behouden om dit familiebedrijf op termijn door te geven aan een volgende generatie. Wij vragen de provincie daarom niet om ons tegen iedere verandering te beschermen. Wij vragen de provincie om duidelijk te maken waar wij als ondernemers naartoe kunnen, welke investeringen daarvoor nodig zijn, welke ruimte daarvoor blijft en hoe ons verdienvermogen daarna wordt geborgd.	We zijn verheugd te lezen dat de indiener bereid is serieus te kijken naar een andere bedrijfsvoering als de maatschappelijke opgaven daar om vragen. Dat dit hand in hand moet gaan met een reëel verdienmodel en een toekomstperspectief onderschrijven we. Het is ook om deze reden dat in de doelen van kringlooplandbouw het sociaal economisch perspectief van de ondernemer is opgenomen. Wij herkennen de wens van de indiener om een verdere verduidelijking van het toekomstig landbouwsysteem te geven. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma landbouw dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0159	13	12. Ons verzoek aan Gedeputeerde Staten Op basis van bovenstaande verzoeken wij Gedeputeerde Staten om de ontwerpOmgevingsvisie en het ontwerp-OER op de volgende punten aan te passen dan wel nader te onderbouwen: 1. Geef concreet aan welk toekomstperspectief de provincie ziet voor bestaande agrarische bedrijven in de Graftermeer en rond de Eilandspolder. 2. Onderbouw gebiedsspecifiek de noodzaak, proportionaliteit en effectiviteit van de voorgestelde 250-meter stikstofzones. 3. Maak duidelijk wat de aanduiding "snel veranderende condities waar aanpassing noodzakelijk is" concreet betekent voor bestaande agrarische bedrijven in de Graftermeer. 4. Maak inzichtelijk welke vormen van landbouw de provincie in dit gebied in 2030, 2040 en 2050 mogelijk én economisch levensvatbaar acht. 5. Onderzoek de cumulatieve gevolgen van stikstofbeleid, vernatting, natuurontwikkeling, veranderende waterpeilen en andere ruimtelijke claims voor bestaande agrarische bedrijven. 6. Geef voedselzekerheid een concrete en volwaardige plaats bij de ruimtelijke afwegingen en maak inzichtelijk hoeveel landbouwgrond de provincie richting 2050 daadwerkelijk voor voedselproductie wil behouden. 7. Onderbouw de waterbeschikbaarheid en de extra zoetwaterbehoefte die samenhangt met de voorgenomen vernatting. 8. Erken dat agrarisch beheer onder de juiste voorwaarden onderdeel kan zijn van natuur- en landschapsbeheer. 9. Onderzoek integraal de relatie tussen agrarisch beheer, verruiging, predatie, ganzen, faunabeheer en het daadwerkelijke broedsucces van weidevogels. 10. Zorg dat effectief faunabeheer een volwaardig onderdeel vormt van het natuurbeleid en dat dit beheer ook juridisch en praktisch uitvoerbaar is en betrek hier vooral mensen bij met praktijkkennis. 11. Maak duidelijk of de verschuiving van de term "veenweidegebied" naar "veenlandschap" uitsluitend terminologisch is of een wijziging van het ruimtelijke beleidsdoel inhoudt. 12. Borg dat bestaande agrarische bedrijven die bereid zijn te verduurzamen daadwerkelijk een langjarig economisch perspectief en voldoende verdienvermogen kunnen behouden. 13. Houd bij beleidskeuzes rekening met bestaande eigendoms-, gebruiks- en pachtposities en onderzoek de economische gevolgen wanneer deze posities door ruimtelijk beleid worden geraakt. 14. Maak inzichtelijk welke onderdelen van de provinciale visie afhankelijk zijn van toekomstig of veranderend Rijksbeleid. 15. Neem geen onomkeerbare ruimtelijke beleidskeuzes als vaststaand uitgangspunt op wanneer noodzaak, effecten, alternatieven, uitvoerbaarheid en economische gevolgen nog onvoldoende zijn onderzocht.	Wij danken indiener voor de zienswijze. De ingebrachte punten, die indiener hier samengevat op een rij heeft gezet, hebben wij hierboven afzonderlijk van een reactie voorzien.
ZW_0160	1	De samenwerkende woningcorporaties binnen de Metropoolregio Amsterdam onderschrijven de ambitie van de provincie om richting te geven aan de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland. De opgaven op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid, energie, natuur en klimaat vragen om een integrale aanpak en een provincie die actief regie voert. Tegelijkertijd constateren wij dat de woningbouwopgave alleen gerealiseerd kan worden wanneer de provincie haar regierol nadrukkelijk invult. Wij vragen daarom op een aantal punten om aanscherping van de ontwerp-Omgevingsvisie.	Wij danken indiener voor het onderschrijven van onze ambities in de omgevingsvisie.
ZW_0160	2	Zorg voor voldoende sociale woningbouw in iedere gemeente De provincie spreekt de ambitie uit om voldoende woningen te realiseren. Voor de woningcorporaties is het essentieel dat deze ambitie ook leidt tot een evenwichtige verdeling van sociale huurwoningen over alle gemeenten. De PCMRA pleit ervoor dat de provincie nadrukkelijk stuurt op een minimale realisatie van 30% sociale huur bij nieuwe woningbouwontwikkelingen op gemeentelijk niveau. Alleen op deze wijze ontstaat een evenwichtige spreiding van betaalbare woningen, worden wachttijden teruggedrongen en wordt segregatie voorkomen. Wij verzoeken de provincie deze ambitie niet uitsluitend als richtinggevend op te nemen, maar deze ook daadwerkelijk onderdeel te maken van haar provinciale sturing richting gemeenten.	De Wet regie op de volkshuisvesting schrijft voor dat elke regio 30% sociale huurwoningen in de nieuwbouw moet realiseren. De provincie heeft de taak om toe te zien dat er op regionale schaal afspraken worden gemaakt. Als gemeenten hier onderling niet uitkomen schrijft de wet een vast percentage van 30% sociale huurwoningen in de nieuwbouw per gemeente voor. Hierdoor is het niet noodzakelijk extra richting te geven als provincie.
ZW_0160	3	Neem regie op voldoende bouwlocaties Een belangrijke belemmering voor de woningbouw vormt het gebrek aan tijdig beschikbare locaties. De provincie kan hierin een belangrijke rol vervullen door: • gemeenten actief aan te spreken op voldoende planvoorraad; • regionale programmering te bewaken; • knelpunten rondom grondposities te helpen oplossen; • waar nodig provinciale instrumenten in te zetten om woningbouw te versnellen. Wij vragen de provincie expliciet te benoemen dat voldoende bouwlocaties een randvoorwaarde vormen voor het realiseren van de volkshuisvestelijke opgave.	In deze visie schrijven we onze ruimtelijke opgave op. Op dit moment zijn er voldoende bouwlocaties om aan de vraag van 130% plancapaciteit (tot 2030) te voldoen. Via de woondeal, volkshuisvestingsprogramma's en versnellingstafels spreken we gemeenten, en gemeenten onderling elkaar aan op voldoende planvorraad en de regionale programering. De provincie heeft een team met gebiedsontwikkelaars die helpen met knelpunten rondom woningbouwontwikkelingen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0160	4	Voorkom bovenwettelijke eisen die woningbouw vertragen Corporaties onderschrijven hoge ambities op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie en leefkwaliteit. Wij constateren echter dat aanvullende eisen bovenop landelijke wet- en regelgeving regelmatig leiden tot hogere bouwkosten, langere procedures en minder betaalbare woningen. Wij verzoeken de provincie daarom terughoudend te zijn met bovenwettelijke eisen en steeds een zorgvuldige afweging te maken tussen maatschappelijke meerwaarde en de gevolgen voor de betaalbaarheid en uitvoerbaarheid van woningbouw. De grootste maatschappelijke winst wordt bereikt door daadwerkelijk woningen te realiseren.	Wij delen de zorg rondom de bovenwettelijke eisen. In de uitwerking van de visie naar de omgevingsverordening zullen wij kritisch zijn op regelgeving die de woningbouw mogelijk kan vertragen of bemoeilijken.
ZW_0160	5	Maak netcongestie en stikstof topprioriteit In de praktijk vormen netcongestie en stikstof momenteel twee van de grootste belemmeringen voor woningbouw. Wij vragen de provincie om: • versnelling van investeringen in de energie-infrastructuur; • actieve samenwerking met netbeheerders; • prioriteit voor woningbouw binnen de beschikbare netcapaciteit; • maximale inzet op oplossingen voor stikstofbelemmeringen; • een gebiedsgerichte aanpak waarin woningbouw nadrukkelijk wordt meegewogen. Als we deze knelpunten niet oplossen, is het onzeker of een belangrijk deel van de geplande woningen daadwerkelijk kan worden gebouwd.	Netcongestie en stikstof zijn inderdaad een groot probleem voor economische ontwikkeling, woningbouw en verduurzaming. Wij willen daarom ruimte geven aan netuitbreidingen. In de Energyboard Noord-Holland werken wij samen met de netbeheerders en gemeenten aan versnelling van de aanleg van energie-infrastructuur. Wij kunnen geen prioriteit geven aan woningbouw bij toekenning van de beschikbare netcapaciteit. De netbeheerders zijn bij de toekenning van netcapaciteit gehouden aan de regels van de ACM waarbij woningbouw in het prioriteringskader in categorie 3 valt. Wat betreft stikstof zet de provincie in op het programma natuurherstel en stikstofvermindering om additionaliteit te onderbouwen in de Natura-2000 gebieden en zo (weer) tot vergunningsverlening te komen.
ZW_0160	6	Mobiliteit en bereikbaarheid als randvoorwaarde voor woningbouw De woningbouwopgave kan alleen succesvol worden gerealiseerd wanneer nieuwe woongebieden goed bereikbaar zijn. Mobiliteit en woningbouw zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarom vragen wij de provincie om de ontwikkeling van nieuwe woningen nadrukkelijk te koppelen aan investeringen in de benodigde mobiliteitsinfrastructuur. Dit vraagt om tijdige investeringen in hoogwaardig openbaar vervoer, veilige fietsverbindingen en een goed functionerend wegennet. Daarnaast is het belangrijk dat bestaande infrastructuur tijdig wordt aangepast aan de groei van het aantal inwoners, zodat bereikbaarheid en leefbaarheid onder druk niet afnemen. Juist op dit thema zien wij een belangrijke regierol voor de provincie. De provincie is bij uitstek de bestuurslaag die de samenhang kan bewaken tussen woningbouw, mobiliteit en regionale economische ontwikkeling. Wij vragen de provincie daarom om ervoor te zorgen dat investeringen in mobiliteit gelijke tred houden met de woningbouwopgave en niet pas plaatsvinden nadat nieuwe woonwijken zijn gerealiseerd. Het is daarbij van belang dat mobiliteit geen vertragende factor is voor de woningbouw.	Wij onderschrijven dat mobiliteit geen vertragende factor voor woningbouw mag zijn. De woningbouwopgave is op dit moment zo urgent dat het zo kan zijn dat de optimale bereikbaarheid nog niet is geregeld bij oplevering van een gebiedsontwikkeling. Onze ambitie blijft om die opgave voor mobiliteit bij een gebiedsontwikkeling wel in kaart te brengen en dit ook samen met de partners uit te voeren.
ZW_0160	7	Geef invulling aan de provinciale regierol De ontwerp-Omgevingsvisie spreekt meerdere malen over het versterken van de provinciale regie. Wij ondersteunen deze koers en deze is in lijn met wet Versterking Regie Volkshuisvesting. Wij vragen de provincie deze regierol concreter uit te werken. De provincie kan een doorslaggevende rol spelen door: • regionale woningbouwafspraken te bewaken en te faciliteren; • gemeenten aan te spreken wanneer de voortgang achterblijft en eventueel over te gaan tot interventies zoals instructies of indeplaatsstelling; • partijen bijeen te brengen bij complexe gebiedsontwikkelingen; • te zorgen voor samenhang tussen woningbouw, mobiliteit, energie, natuur en economie; • sneller knelpunten in vergunningverlening en planvorming te helpen oplossen. Juist op bovenlokale vraagstukken verwachten wij een provincie die richting geeft, keuzes durft te maken, ingrijpt als het echt nodig is juist als verschillende belangen ruimtelijk conflicteren, en tempo houdt.	Wij herkennen de constatering dat de provincie door invoering van de Wet versterking regie een regierol heeft, vooral ten aanzien van bovenlokale vraagstukken waarin de diverse beleidsopgaven samen komen en integrale aanpak en oplossingen wenselijk zijn. Zoals in onze visie beschreven pakken wij daarom een actieve en ondersteunende rol – zowel intern als extern - om de versnelling van woningbouw mogelijk te maken. Dit werken wij uit in ons provinciaal volkshuisvestingsprogramma.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0161	1	Hierbij dient de Partij voor de Dieren Castricum haar zienswijze in op paragraaf 6.4 van de Ontwerp Omgevingsvisie 2050 van de Provincie Noord-Holland. De Partij voor de Dieren Castricum is tegen uitbreiding van Boekelermeer naar het zuiden, in de Oosterzijpolder ten zuiden van de Kanaalweg. Wij erkennen dat de energietransitie en de overgang naar een circulaire economie milieuruimte kunnen vragen. Als de provincie daarvoor Boekelermeer aanwijst als Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB), moet deze schaarse milieuruimte uitsluitend beschikbaar zijn voor activiteiten die aantoonbaar noodzakelijk zijn voor deze transities. De IPB-status mag geen ruimte creëren voor andere zware milieubelastende bedrijvigheid. Voor ons moeten natuur, landschap en een gezonde leefomgeving leidend zijn. Economische ontwikkeling en de energietransitie mogen niet leiden tot aantasting van beschermde natuur en landschap of tot verslechtering van de gezonde leefomgeving.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0161	2	Gezonde leefomgeving boven economische groei Uit de inwonersraadpleging voor de Omgevingsvisie blijkt dat inwoners veel belang hechten aan een gezonde leefomgeving, natuur en landschap. Van de deelnemers koos 24% ‘gezonde leefomgeving’ als belangrijkste prioriteit, 24% ‘waterzekerheid’ en 21% ‘landschap & natuur’, tegenover slechts 4% voor ‘economie en werkgelegenheid’. Deze prioriteiten moeten daadwerkelijk doorwerken in de Omgevingsvisie. Verdere ontwikkeling en industrialisering van Boekelermeer kunnen gevolgen hebben voor natuur, landschap, gezondheid en veiligheid die zich niet beperken tot het bedrijventerrein zelf en daarmee ook relevant zijn voor Castricum.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0161	3	Geen uitbreiding in de Oosterzijpolder De Partij voor de Dieren Castricum verzet zich tegen uitbreiding van Boekelermeer naar het zuiden, in de Oosterzijpolder ten zuiden van de Kanaalweg. In de Ontwerp Omgevingsvisie is de Oosterzijpolder ingetekend als groene bufferzone en de huidige grens aan de zuidkant van het bedrijventerrein als ‘overgangszone stad/land’. De Oosterzijpolder is een waardevol natuurgebied, in het bijzonder voor weidevogels. Het gebied is door de provincie aangewezen als Beschermd Landschap en een aanzienlijk deel behoort tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Ook zijn er belangrijke landschappelijke en erfgoedwaarden. Het is niet uitlegbaar om een gebied enerzijds als groene buffer en beschermd landschap aan te wijzen en anderzijds ruimte te bieden voor uitbreiding van een bovenregionaal bedrijventerrein. Het belang van bescherming van weidevogelgebieden is bovendien extra urgent. De Europese Commissie is in 2024 een inbreukprocedure tegen Nederland gestart wegens onvoldoende bescherming van de grutto onder de Europese Vogelrichtlijn. In juli 2025 heeft de Commissie Nederland opnieuw formeel gemaand, omdat nog altijd onvoldoende maatregelen worden genomen om de grutto en zijn leefgebied te beschermen. Tegen die achtergrond is het niet uitlegbaar om een waardevol weidevogelgebied als de Oosterzijpolder aan te tasten voor uitbreiding van een bedrijventerrein. Beschermd Landschap, NNN en andere waardevolle natuur- en landschapsgebieden zijn geen reserveruimte voor economische ontwikkeling. De IPB-status mag er niet toe leiden dat bestaande beschermingsregimes worden opgerekt om uitbreiding mogelijk te maken. Daarbij moet ook de intrinsieke waarde van natuur worden erkend. Natuur is niet uitsluitend waardevol voor mensen, recreatie of economie. Ecosystemen en leefgebieden hebben een eigen belang bij gezondheid, herstel en continuïteit. Ook de bescherming van omliggende natuur is van groot belang. Het Limmer Die-gebied maakt deel uit van het Natuurnetwerk Nederland. Daarnaast ligt in onze gemeente het Natura 2000gebied Noordhollands Duinreservaat, waar stikstofgevoelige natuur onder druk staat. Bij verdere ontwikkeling en industrialisering van Boekelermeer moeten daarom mogelijke directe en cumulatieve effecten, waaronder extra stikstofdepositie op Natura 2000, volwaardig worden onderzocht en meegenomen in de besluitvorming.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0161	4	Eerst beter en selectiever benutten Voordat uitbreiding wordt overwogen, moet het bestaande bedrijventerrein intensiever en selectiever worden benut. Dat betekent naast leegstand aanpakken en bestaande ruimte efficiënter gebruiken, ook functies combineren, waar verantwoord in de hoogte bouwen en het terrein verduurzamen, vergroenen en natuurinclusief inrichten. Niet iedere vraag naar extra bedrijfsruimte hoeft te worden gehonoreerd. Verdere ontwikkeling moet passen binnen de ecologische, ruimtelijke en sociale draagkracht van de regio. Ook moet nieuw ruimtebeslag zoveel mogelijk worden voorkomen. Dit sluit aan bij het Europese beleidsdoel 'No Net Land Take': benut, herstructureer en hergebruik eerst terreinen die al bebouwd zijn, voordat nieuwe onbebouwde grond wordt aangesneden. Indien ondanks deze maatregelen aanvullende ruimte aantoonbaar noodzakelijk blijft, moet het huidige oppervlak van Boekelermeer, aangevuld met de hectares van de huidige bollenvelden, afdoende zijn. Uitbreiding in de beschermde Oosterzijpolder is voor ons geen optie.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0161	5	Milieuruimte: gezondheid op één De provincie wil Boekelermeer verder ontwikkelen als energetisch en economisch cluster en overweegt een IPB-status om ruimte te behouden voor bedrijvigheid in hogere milieucategorieën. De Partij voor de Dieren Castricum erkent dat activiteiten die noodzakelijk zijn voor de energietransitie en de overgang naar een circulaire economie milieuruimte kunnen vragen en milieubelasting met zich mee kunnen brengen. Als daarvoor via een IPB-status schaarse milieuruimte wordt gereserveerd, moet deze ruimte uitsluitend beschikbaar zijn voor activiteiten die aantoonbaar noodzakelijk zijn voor deze transities en niet voor andere zware milieubelastende bedrijvigheid. Tegelijk is de beschikbare geluidsruimte op Boekelermeer beperkt. De Ontwerp Omgevingsvisie stelt dat milieuruimte die door bronbeleid wordt gewonnen, kan worden gebruikt voor een gezondere leefomgeving óf voor nieuwe bedrijvigheid totdat de rand van de geluidzone opnieuw is bereikt. Voor de Partij voor de Dieren Castricum staat gezondheid op één. Milieuwinst moet daarom zoveel mogelijk leiden tot een gezondere leefomgeving. Als gewonnen milieuruimte toch opnieuw wordt benut, moet ook die uitsluitend ten goede komen aan activiteiten die aantoonbaar noodzakelijk zijn voor de energietransitie en circulaire economie. De provincie moet daarom concreet onderbouwen welke activiteiten deze hoge milieucategorie en milieuruimte nodig hebben en borgen dat de gereserveerde milieuruimte niet voor andere bedrijvigheid wordt gebruikt. Ook voor noodzakelijke transitieactiviteiten geldt dat de gevolgen voor gezondheid, veiligheid, natuur en leefomgeving zoveel mogelijk moeten worden voorkomen en beperkt.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0161	6	Ons verzoek De Partij voor de Dieren Castricum verzoekt u: 1. uitbreiding van Boekelermeer naar het zuiden, in de Oosterzijpolder ten zuiden van de Kanaalweg, uit te sluiten en de groene bufferfunctie van dit gebied te behouden; 2. Beschermd Landschap, NNN, Natura 2000, natuur, landschap en erfgoed daadwerkelijk te beschermen en beschermingsregimes niet voor economische uitbreiding op te rekken; 3. de intrinsieke waarde van natuur als zelfstandig belang in de Omgevingsvisie te erkennen; 4. eerst het bestaande bedrijventerrein intensiever en selectiever te benutten door onder meer herstructurering, functiecombinatie, waar verantwoord hoger bouwen, verduurzaming, vergroening en natuurinclusieve inrichting; 5. in lijn met het Europese beleidsdoel 'No Net Land Take' prioriteit te geven aan intensivering, herstructurering en hergebruik van reeds bebouwde terreinen; 6. indien aanvullende ruimte aantoonbaar noodzakelijk is, daarvoor de locatie van de huidige bollenvelden te benutten, waarbij het huidige oppervlak van Boekelermeer plus deze hectares afdoende moet zijn; 7. de gevolgen van verdere ontwikkeling en industrialisering voor het Limmer Die-gebied, nabijgelegen Natura 2000-gebieden en andere beschermde natuur, evenals de gevolgen voor gezondheid, veiligheid, stikstof en luchtkwaliteit, volledig en cumulatief te onderzoeken en mee te nemen in de besluitvorming; 8. bij een eventuele aanwijzing van Boekelermeer als IPB de beschikbare milieuruimte uitsluitend te reserveren voor activiteiten die aantoonbaar noodzakelijk zijn voor de energietransitie en de overgang naar een circulaire economie, en te borgen dat deze ruimte niet wordt benut voor andere zware milieubelastende bedrijvigheid; 9. de met bronbeleid en schonere bedrijfsvoering gewonnen milieuruimte zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan een gezondere leefomgeving en, indien deze ruimte toch opnieuw voor bedrijvigheid wordt ingezet, deze uitsluitend beschikbaar te stellen voor aantoonbaar noodzakelijke activiteiten voor de energietransitie en circulaire economie. 10. de Ontwerp Omgevingsvisie en effectrapportage overeenkomstig bovenstaande punten aan te passen. De kern van onze zienswijze is helder: Geen uitbreiding van Boekelermeer naar het zuiden in de Oosterzijpolder: groen blijft groen. Benut het bestaande bedrijventerrein eerst beter en selectiever en benut, als aanvullende ruimte aantoonbaar noodzakelijk is, de huidige bollenvelden. Als een IPB-status nodig is om ruimte te bieden aan de energietransitie en circulaire economie, moet de daarvoor beschikbare milieuruimte uitsluitend voor aantoonbaar noodzakelijke activiteiten voor deze transities worden gebruikt. Voor de Partij voor de Dieren Castricum staat gezondheid daarbij op één.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0162	1	Ondernemend Noord-Kennemerland (ONK) heeft met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. Wij waarderen dat economie nadrukkelijker als onderdeel van de ruimtelijke afweging wordt erkend, dat bestaande bedrijventerreinen beter worden beschermd en dat onder meer Boekelermeer als energetisch en economisch cluster wordt gepositioneerd. Tegelijkertijd zien wij een fundamentele spanning. De provincie spreekt economische ambities uit, maar vertaalt deze in de verdere uitwerking sterk naar selectie, voorwaarden en beperkingen. Noord-Kennemerland staat voor een forse woningbouw- en verstedelijkingsopgave en moet tegelijk zijn verdienvermogen, arbeidsmarkt, voorzieningenniveau en brede welvaart versterken. Groei van inwoners en woningen kan daarom niet los worden gezien van groei van banen, ondernemerschap, productieve economie en economische ruimte.	Wij danken indiener voor de zienswijze. We onderschrijven de opmerking om groei van inwoners en niet los te zien van de groei van werkgelegenheid. De Omgevingsvisie onderstreept dat ons inziens ook, onder verwijzing naar de woon-werkbalans. Zie hoofdstuk 2/par. 2.3.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0162	2	2. Kern van onze zienswijze • Maak economische ontwikkeling, werkgelegenheid en een evenwichtige woon-werkbalans expliciet tot gelijkwaardige provinciale belangen. • Introduceer een regionale woon-werk- en werkruimtebalans: woningbouwgroei moet gepaard gaan met voldoende bedrijfsruimte, milieuruimte, arbeidsplaatsen, onderwijs, energie en bereikbaarheid. • Hanteer voor bedrijventerreinen: intensiveren waar mogelijk, uitbreiden waar nodig. Baseer uitbreiding op aantoonbare regionale behoefte, herstructurering en intensivering, bedrijfsverplaatsingen, groei, schuifruimte en strategische voorraad. • Bescherm naast regionale clusters ook lokale MKB-bedrijventerreinen en geef ruimte aan revitalisering, herstructurering, verduurzaming en waar aantoonbaar noodzakelijk beperkte uitbreiding. • Gebruik de zes provinciale economische criteria als richtinggevende ontwikkelprincipes, niet als cumulatief toelatingsexamen voor individuele bedrijven. • Behoud planologische ruimte voor een mogelijke, gefaseerde uitbreiding van Boekelermeer, indicatief tot circa 70 hectare richting de nieuwe aansluiting A9 Heiloo; bepaal omvang en fasering op basis van actuele regionale behoefte en aantoonbare mogelijkheden op bestaande terreinen. • Compenseer verloren bedrijfs- en milieuruimte door woningbouw en transformatie tijdig en functioneel, bij voorkeur binnen de betreffende gemeente en anders binnen Noord-Kennemerland. • Laat bereikbaarheid en energie-infrastructuur meegroeien met gewenste woningbouw en economische ontwikkeling. • Weeg water, bodem, gezondheid en omgevingskwaliteit integraal, transparant en proportioneel af. • Pas het beginsel "lokaal wat kan, provinciaal wat moet" daadwerkelijk toe op economisch vestigingsbeleid en consulteer regionale én lokale ondernemersorganisaties vooraf bij verdere uitwerking. • Maak expliciete ruimtelijk-economische keuzes voor datacentra en Defensie, zodat claims op schaarse ruimte, energie, water, infrastructuur en milieuruimte niet ongecoördineerd ten koste gaan van de regionale economie.	Wij danken indiener voor de gegeven opmerkingen en aandachtspunten, die we in het navolgende beantwoorden.
ZW_0162	3	3. Wonen en werken moeten gezamenlijk groeien De woningbouwopgave van Noord-Kennemerland is groot en ONK ondersteunt de noodzaak om woningen toe te voegen. Woningbouw kan echter niet los worden gezien van werkgelegenheid en economische ontwikkeling. Wanneer het aantal inwoners sterk groeit terwijl arbeidsplaatsen, bedrijfslocaties en economische functies achterblijven, neemt het woonwerkverkeer toe en verslechtert de regionale woon-werkbalans. Verzoek aan de provincie: leg in de definitieve Omgevingsvisie vast dat groei van Noord-Kennemerland een samenhangende ontwikkeling vereist van woningen, arbeidsplaatsen, bedrijfs- en milieuruimte, onderwijs en talent, bereikbaarheid, energie-infrastructuur en regionale voorzieningen. Introduceer hiervoor een regionale woon-werk- en werkruimtebalans.	Wij delen deze bijdrage, en zijn van mening dat de omgevingsvisie daar blijk van geeft.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0162	4	4. Voldoende ruimte voor ondernemen - regionaal én lokaal ONK ondersteunt intensiever en efficiënter gebruik van bestaande bedrijventerreinen. Intensivering, herstructurering en verduurzaming zijn noodzakelijk. Dat mag echter niet betekenen dat uitbreiding pas mogelijk is nadat iedere theoretische mogelijkheid tot intensivering is benut. In de praktijk worden mogelijkheden begrensd door eigendom, bedrijfsprocessen, bereikbaarheid, milieuzonering, energievoorziening en financiële haalbaarheid. ONK kiest daarom voor het uitgangspunt: intensiveren waar mogelijk, uitbreiden waar nodig. De omvang van noodzakelijke uitbreiding moet worden onderbouwd vanuit feitelijke regionale behoefte, aantoonbare mogelijkheden voor herstructurering en intensivering van bestaande terreinen, bedrijfsverplaatsingen, groei, schuifruimte en een verantwoorde strategische voorraad. Daarmee nemen wij niet automatisch hectare-aantallen uit externe agenda's over zonder actuele regionale onderbouwing. Regionale concentratie van grootschalige of milieubelastende bedrijvigheid mag niet leiden tot uitholling van lokale MKB-bedrijventerreinen. Ook voor bestaande lokale terreinen - zoals Castricummerwerf en vergelijkbare werklocaties elders in Noord-Kennemerland - moet ruimte blijven voor revitalisering, herstructurering, verduurzaming, bereikbaarheid, parkeren, vergroening en, waar aantoonbaar noodzakelijk, beperkte uitbreiding. Lokale werklocaties zijn essentieel voor nabijheid van werk, lokale dienstverlening en het functioneren van de kernen.	Met de titel bedrijventerreinen eerst beter benutten, dan pas uitbreiden geven wij uiting aan de prioriteitsvolgorde die er wat ons betreft moet zijn gezien de schaarste aan ruimte in onze provincie. Sterker nog: we hebben met alle ruimteclaims die er zijn een hele goede onderbouwing nodig om ruimte te geven aan uitbreiding van bedrijventerreinen en daar maakt een goede benutting van de bestaande terreinen een belangrijk onderdeel vanuit.
ZW_0162	5	5. Ruimte voor de brede economie en proportionele vestigingscriteria Een gezonde regio bestaat niet uitsluitend uit strategische topsectoren. Ook bouw, installatie, productie, onderhoud, reparatie, groothandel, logistiek, stads- en regiovoorzienende bedrijven, zakelijke dienstverlening, detailhandel, horeca, recreatie, toerisme en andere centrum- en bezoekersgerichte bedrijvigheid en MKB zijn essentieel. De economie van Noord-Kennemerland bestaat juist uit deze brede mix van bedrijvigheid, dorps- en stadscentra, werklocaties en bezoekersfuncties. De provinciale richtlijnen voor arbeidsproductiviteit, ruimtegebruik, watergebruik, energiegebruik, leefomgeving en circulariteit kunnen nuttige ontwikkelprincipes zijn, maar mogen niet uitgroeien tot een cumulatief provinciaal toelatingsexamen. ONK vraagt om objectieve en voorspelbare definities, proportionaliteit, gebiedsgericht maatwerk en voldoende ruimte voor noodzakelijke regionale én lokale bedrijvigheid.	De provincie onderschrijft dat een gezonde regionale economie bestaat uit een brede mix van sectoren, waaronder het midden- en kleinbedrijf, bouw, installatie, productie, onderhoud, logistiek, zakelijke dienstverlening, detailhandel, horeca, recreatie en toerisme. Deze bedrijvigheid is van belang voor werkgelegenheid, voorzieningen en de economische vitaliteit van Noord-Kennemerland. De provincie zet daarom in op voldoende en kwalitatief passende ruimte voor economische activiteiten die toekomstbestendig zijn en een strategische meerwaarde bieden. De richtlijnen voor arbeidsproductiviteit, ruimtegebruik, watergebruik, energiegebruik, leefomgeving en circulariteit geven richting aan deze ontwikkeling binnen de context van de schaarste die hieraan is. De provincie past deze richtlijnen gebiedsgericht en proportioneel toe. Zij vormen geen afzonderlijke of cumulatieve toelatingscriteria voor bedrijven. De keuzes voor strategische clusters betekenen niet dat andere sectoren en clusters geen betekenis hebben voor de regionale economie. De Omgevingsvisie biedt juist ruimte voor regionale en lokale bedrijvigheid die past bij de kenmerken, behoefte en ontwikkelopgaven van een gebied.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0162	6	6. Boekelermeer: van onderzoek naar een onderbouwd ontwikkelperspectief Boekelermeer is van uitzonderlijk belang voor Noord-Kennemerland. Het terrein combineert hogere milieucategorieën, energie-infrastructuur, bereikbaarheid en potentie voor verduurzaming, circulaire bedrijvigheid, productie, maakindustrie en logistiek. De ruimtelijke ontwikkeling in de regio, inclusief woningbouw en transformatie van bestaande werklocaties, vraagt tijdig duidelijkheid over toekomstige bedrijfsruimte. ONK vraagt de provincie uitbreiding van Boekelermeer als positieve provinciale ontwikkelrichting vast te leggen en tijdige ruimtelijke reserveringen mogelijk te maken. Daarbij moet eerst zorgvuldig worden geïnventariseerd welke actuele regionale behoefte bestaat en welke reële mogelijkheden er zijn voor herstructurering, intensivering en beter gebruik van bestaande locaties. Uitbreiding is geen automatisme, maar evenmin mag de mogelijkheid daartoe door gebrek aan reservering op voorhand verloren gaan. Behoud daarom planologische ruimte voor een mogelijke, gefaseerde uitbreiding van Boekelermeer, indicatief tot circa hectare richting de nieuwe aansluiting A9 Heiloo. Omvang en fasering worden bepaald op basis van actuele regionale behoefte, aantoonbare mogelijkheden voor intensivering en herstructurering van bestaande terreinen, noodzakelijke schuifruimte, bereikbaarheid, energie-infrastructuur en omgevingskwaliteit. De ontwikkelruimte moet breed inzetbaar blijven voor verschillende typen bedrijven die passen bij de regionale economische functie van Boekelermeer en mag niet op voorhand worden vernauwd tot slechts enkele transitiesectoren. Een eventuele IPB-status moet niet alleen de milieuruimte beschermen, maar ook voldoende continuïteits-, investerings- en uitbreidingsruimte bieden aan reeds gevestigde en regionaal noodzakelijke bedrijven. Reguliere logistiek - waaronder regionale en bovenregionale distributie, warehousing en stadslogistiek - moet expliciet als passende economische functie herkenbaar blijven. Voor bestaande bedrijven moeten duidelijke overgangsrechten en reële ontwikkelmogelijkheden worden geborgd, zodat een nieuwe provinciale status niet leidt tot het feitelijk "op slot" zetten van gevestigde ondernemingen.	De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij bekijken in breder perspectief. We zullen dit signaal van indiener meenemen in de nadere integrale afweging en uitwerking die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken. We zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0162	7	7. Geen woningbouw ten koste van structureel economisch verlies Transformatie van bestaande werklocaties naar wonen en gemengde functies kan onderdeel zijn van stedelijke ontwikkeling, maar mag niet leiden tot structureel verlies van bedrijfsruimte en milieuruimte zonder vervangende mogelijkheden. Bedrijven die moeten verplaatsen moeten tijdig perspectief krijgen. Verzoek aan de provincie: hanteer als uitgangspunt dat verlies van relevante bedrijfsruimte en milieuruimte door transformatie tijdig wordt gecompenseerd, bij voorkeur binnen de betreffende gemeente en waar dat aantoonbaar niet mogelijk is binnen Noord-Kennemerland. Nieuwe gevoelige functies mogen bovendien niet leiden tot onevenredige aantasting van bestaande, vergunde operationele mogelijkheden van bedrijven.	Zoals aangegeven in de omgevingsvisie (paragraaf 6.13, was 5.15) zetten wij in op het beschermen van bestaande bedrijventerreinen, met extra aandacht voor locaties met hogere milieuzonering zoals de Boekelermeer. Daarom verkennen wij de mogelijkheid om compensatie van de economische functie te verplichten bij verlies aan bedrijventerreinen of delen daarvan en afspraken daarover vast te leggen in de verplichte regionale afspraken. Wij zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0162	8	8. Bereikbaarheid is een voorwaarde voor ontwikkeling Noord-Kennemerland kan niet fors groeien in inwoners, arbeidsplaatsen en economische activiteit zonder dat ook de bereikbaarheid meegroeit. Mobiliteitsinfrastructuur mag daarom niet uitsluitend als beperkende randvoorwaarde worden beschouwd; gewenste ruimtelijke en economische ontwikkeling moet mede aanleiding zijn om te investeren. Voor de regio vraagt dit om een samenhangende langetermijnagenda met onder meer De Ruit rond Alkmaar, verbeteringen aan N242 en N9, de verbinding N504-N9, de bereikbaarheid en verdere oostelijke ontsluiting van Boekelermeer via de Kanaalweg naar de N244, de A9-aansluiting Heiloo/Boekelermeer, de N203 Uitgeest-Limmen/Castricum en hoogwaardig en voldoende frequent spoor op de corridor Alkmaar-Zaandam-Amsterdam. Voor Castricum vraagt ONK expliciet om behoud van een volwaardige stationsfunctie en een goede inpassing van het Programma Hoogfrequent Spoor. Voor de goederenbereikbaarheid vraagt ONK daarnaast expliciet aandacht voor de West-Oostverbinding A8-A9 en duidelijkheid over de langetermijnrol daarvan in het regionale netwerk. Boekelermeer moet duurzaam geschikt blijven voor 24/7-vrachtbereikbaarheid. Nieuwe gevoelige functies mogen niet leiden tot onevenredige aantasting van bestaande, vergunde operationele mogelijkheden van bedrijven, waaronder vrachtbewegingen, geluidruimte, vroege vertrektijden en nachtelijke bedrijfsvoering.	Wij erkennen het belang van de regionale bereikbaarheid van regio Alkmaar. We zetten ons gezamenlijk met onze partners hiervoor in.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0162	9	9. Energie-infrastructuur en netcongestie ONK onderschrijft clustering van grote energievragers bij geschikte energieknooppunten. Tegelijkertijd mag huidige netcongestie niet bepalen waar gedurende tientallen jaren economische ontwikkeling onmogelijk wordt. Gewenste economische ontwikkelingen moeten mede sturend zijn voor uitbreiding en prioritering van energie-infrastructuur. Naast netuitbreiding moeten lokale en collectieve oplossingen zoals energiehubs, opslag, slimme sturing en lokale energie-uitwisseling maximaal worden gefaciliteerd. Bij de prioritering van netcapaciteit en lokale oplossingen moet nadrukkelijk ook de verduurzaming van bestaande bedrijven worden meegenomen. Voor de logistieke sector betekent dit onder meer voldoende vermogen en laadinfrastructuur voor elektrische vrachtwagens en zwaar vervoer.	Het uitgangspunt van deze Omgevingsvisie is dat het energiesysteem sturend wordt voor ontwikkelingen. Locale en collectieve oplossingen maken inderdaad onderdeel uit van dit nieuwe systeem. Ook de verduurzaming van bestaande bedrijven wordt in het nieuwe energiesysteem meegenomen. Deze visie is meer op hoofdlijnen. In onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld zullen wij samen met gemeenten en andere stakeholders het toekomstig energiesysteem gedetailleerder en gebiedsgericht uitwerken.
ZW_0162	10	10. Datacentra: alleen waar regionale meerwaarde en draagkracht aantoonbaar zijn Datacentra kunnen een rol spelen in de digitale economie, maar kennen potentieel een groot beslag op elektriciteitscapaciteit, fysieke ruimte, water en infrastructuur. In een regio waar netcapaciteit en bedrijfsruimte schaars zijn, is een expliciete afweging noodzakelijk. ONK vraagt de provincie daarom om datacentra niet uitsluitend op projectniveau te beoordelen, maar een helder regionaal afwegingskader te hanteren. Vestiging of uitbreiding moet aantoonbare regionale economische meerwaarde hebben, passen bij beschikbare en toekomstige energie- en watercapaciteit en niet onevenredig concurreren met verduurzaming, woningbouw of reguliere bedrijvigheid. Restwarmte, landschappelijke inpassing en efficiënt ruimtegebruik moeten onderdeel zijn van die afweging.	Zoals omschreven in de omgevingsvisie houden we rekening met ruimte voor datacenters binnen de bestaande clusters en hebben we een provinciale Datacenterstrategie opgesteld waarin een goede afweging van voor- en nadelen centraal staat. Met de regels van onze Omgevingsverordening en de vastgestelde richtlijn duurzame vestigingsvoorwaarden datacenters Noord-Holland wordt gestuurd op verdere verduurzaming van de sector. Wij zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0162	11	11. Defensie: nationaal belang vraagt om tijdige regionale afweging en compensatie ONK erkent het nationale en maatschappelijke belang van Defensie en de mogelijkheid dat de komende jaren extra ruimte nodig is voor defensieactiviteiten en ondersteunende infrastructuur. Tegelijk kunnen dergelijke claims grote effecten hebben op beschikbare bedrijfsruimte, bereikbaarheid, energie, water, milieuruimte en andere regionale ontwikkelopgaven. ONK vraagt de provincie om nieuwe defensieclaims vroegtijdig met gemeenten en georganiseerde ondernemers in Noord-Kennemerland af te stemmen, alternatieven en cumulatieve effecten transparant te beoordelen en waar economische ontwikkelruimte verloren gaat passende compensatie of vervangende ruimte te organiseren. Defensiebelangen mogen niet impliciet alle andere regionale economische belangen verdringen.	In het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) is aangegeven voor welke activiteiten hoeveel (en waar) extra ruimte wordt gezocht. Hierop hebben provincie en gemeneten gezamenlijk gereageerd. De strekking daarvan is dat we de urgentie van de uitbreiding begrijpen, maar dat we aandacht vragen voor de andere ruimtelijke belangen en opgaven in onze provincie. De effecten van de activiteiten zijn inzichtelijk gemaakt in het plan MER bij het NPRD. We zullen samen met de gemeenten betrokken worden bij de uitvoering van deze activiteiten door defensie. Zodra zich nieuwe defensieclaims aandienen, zullen wij daar ook over in gesprek gaan met Defensie (en gemeenten).
ZW_0162	12	12. Water, bodem, gezondheid en omgevingskwaliteit: integraal en proportioneel ONK onderschrijft het belang van waterveiligheid, klimaatadaptatie, gezondheid, natuur en een goede leefomgeving. Onze zorg betreft de stapeling van afzonderlijke afwegingsprincipes en bovenwettelijke ambities. Verzoek aan de provincie: werk met één transparante integrale afweging, vooraf kenbare criteria, proportionaliteit en gebiedsgericht maatwerk. Wettelijke normen vormen het vertrekpunt; aanvullende ambities mogen niet via onduidelijke open normen tot feitelijke uitsluitingsgronden leiden.	We vinden het belangrijk te werken aan een toekomstbestendig Noord-Holland. Het afwegingskader en de aanvullende onderdelen die we aangeven in de visie dragen daaraan bij.
ZW_0162	13	13. Onderwijs, talent en regionale voorzieningen Een duurzame economische ontwikkeling van Noord-Kennemerland vraagt voldoende talent, een sterke aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en bereikbare regionale voorzieningen. De centrumfuncties van Alkmaar en Dijk en Waard, de kernen en dorpscentra in de regio en de verbindingen met kennis- en innovatieclusters elders in Noord-Holland Noord, waaronder Petten, zijn daarbij van betekenis voor de gehele regio. Verzoek aan de provincie: verbind ruimtelijk-economisch beleid expliciet aan onderwijs, talentontwikkeling, tekortsectoren zoals techniek, energie en digitalisering, stedelijke en regionale voorzieningen, levendige dorps- en stadscentra en de bezoekerseconomie.	Wij richten ons met de Omgevingsvisie op een zorgvuldige ruimtelijke inrichting en op het versterken van de randvoorwaarden die nodig zijn voor wonen, werken en voorzieningen. Vanwege de toenemende arbeidsmarktkrapte en vergrijzing zet de provincie in op economische activiteiten met een hogere arbeidsproductiviteit. Dit betekent slimmer, efficiënter en innovatiever produceren. Bij nieuwe vestigingen en uitbreidingen kan de provincie beoordelen of een ontwikkeling past bij de regionale economie, beschikbare ruimte, energie-infrastructuur, bereikbaarheid en aanwezige kennis en vaardigheden. De provincie verbindt daarmee ruimtelijk-economisch beleid aan de door indiener genoemde aspecten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0162	14	14. Provinciaal sturen waar nodig, regionaal en lokaal beslissen waar mogelijk ONK ondersteunt regionale samenwerking en erkent dat bepaalde belangen provinciale sturing noodzakelijk maken. De Omgevingsvisie mag echter niet leiden tot onnodige provincialisering van reguliere economische vestigingsbeslissingen. Verzoek aan de provincie: pas het beginsel "lokaal wat kan, provinciaal wat moet" daadwerkelijk toe. Bindende provinciale regels zijn gerechtvaardigd bij een duidelijk provinciaal belang. Reguliere programmering en vestigingskeuzes blijven in beginsel lokaal en regionaal. Borg dat bij de uitwerking van economisch vestigingsbeleid, IPB-statussen, provinciale programma's en de Omgevingsverordening representatieve regionale én lokale ondernemersorganisaties vooraf worden geconsulteerd.	Onze sturingsfilosofie bij de Omgevingsvisie is als volgt. Het benoemen van een provinciaal belang betekent niet automatisch dat wij ingrijpen. Wij doen dat alleen wanneer dat nodig is en wanneer samenwerking of gemeentelijk handelen niet doelmatig of doeltreffend is. Daarbij werken wij volgens drie uitgangspunten: wij handelen vanwege subsidiariteit (decentraal wat kan, provinciaal wat moet), proportionaliteit (niet meer ingrijpen dan nodig) en voorspelbaarheid (heldere kaders vooraf). Zoals indiener aangeeft blijven reguliere programmering en vestigingskeuzes in beginsel lokaal en regionaal. En bij de uitwerking van economisch beleid en regelgeving worden ondernemersorganisaties betrokken. Wij zien dan ook geen aanleiding om op basis van deze zienswijze de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0162	15	15. Concrete wijzigingsverzoeken Onder dit punt worden concrete wijzigingsverzoeken voor bepaalde passages adhv paginanummers en onderwerp meegegeven. Open hiervoor de originele zienswijze.	Wij danken indiener voor de concrete wijzigingssuggesties. Bij de beantwoording van de onderdelen 1 t/m 14 zijn bepaalde thema's aan de orde gekomen.
ZW_0162	16	16. Doorwerking en juridische borging De Omgevingsvisie is in beginsel zelfbindend voor de provincie en legt niet rechtstreeks nieuwe verplichtingen op aan individuele ondernemers. De betekenis voor bedrijven ontstaat vooral bij de latere uitwerking in provinciale programma's en de Omgevingsverordening. Juist daarom vraagt ONK nu om heldere waarborgen: de keuzes in deze visie kunnen later doorwerken in vergunningen, uitbreidingsmogelijkheden, gemeentelijke ruimtelijke besluiten en het vestigingsbeleid. ONK vraagt daarom dat de hierboven geformuleerde economische waarborgen herkenbaar in de definitieve Omgevingsvisie worden opgenomen en dat representatieve regionale én lokale ondernemersorganisaties bij de verdere juridische en programmatische uitwerking vooraf worden betrokken.	Terecht geeft indiener aan dat de Omgevingsvisie zelfbindend is en dat uitwerking en doorwerking volgt in programma's en Omgevingsverordening. In die uitwerkingsstappen zullen partners betrokken worden en zijn er in het geval van de Omgevingsverordening inspraakmogelijkheden.
ZW_0162	17	17. Slot ONK wil constructief samenwerken aan een Noord-Holland dat in 2050 leefbaar, duurzaam én economisch sterk is. Economische ontwikkeling kan daarbij niet uitsluitend de functie zijn waarop andere ruimtelijke claims worden afgewenteld. De transities op het gebied van woningbouw, klimaat, energie, digitalisering, Defensie en mobiliteit zijn alleen uitvoerbaar met een sterke productieve én brede economie, voldoende investeringsvermogen en ondernemers die in NoordKennemerland perspectief houden om te investeren, te groeien en werkgelegenheid te creëren. Wij vragen de provincie daarom niet alleen scherper te formuleren onder welke voorwaarden economische ontwikkeling mogelijk is, maar ook vast te leggen waar en hoe economische ontwikkeling actief mogelijk wordt gemaakt. Daarbij vragen wij om een evenwichtige benadering van regionale clusters, lokale bedrijventerreinen, dorps- en stadscentra en de bezoekerseconomie.	Indiener vraagt om nadere uitwerking van de richtlijnen en gebiedsgerichte uitwerking, de Omgevingsvisie is daar niet de juiste plek voor. Dit zullen wij verder uitwerken in een Programma Economie
ZW_0163	1	Geachte heer/mevrouw, Wij verzoeken u een aantal haalbaarheidsstudies te doen.	Wij danken indiener voor de gegeven aandachtspunten, die we in het navolgende zullen beantwoorden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0163	2	Verhoging van het grondwaterpeil heeft effect op het oppervlaktewater. Er komt onder anderen meer water in de sloten en meer water in de polder het Wormer- en Jisperveld. Op basis van onze ervaringen tot nu toe neemt de kans op wateroverlast niet toe, maar is er met zekerheid meer wateroverlast. Bij Zuidwesten wind wordt het water uit de polder naar ons (en andere dijkbewoners) toe gestuwd. Voor ons en andere dijkbewoners betekent dit, dat het water bij storm of harde wind uit het zuidwesten het land op wordt gestuwd. Het land en de huizen lopen onder water, zeker bij een toename van de hoeveelheid water in de polder als gevolg van een hogere grondwaterstand. Het is onmogelijk om het peil te verhogen zonder dat huizen onder water lopen. Ter illustratie bijgaand fotoblad van recente overstromingen uit februari 2022, met onderbemaling en het huidige waterpeil. Het lijdt geen twijfel: met verhoging van het grondwaterpeil staat het water bij ons in huis en bij de dieren in de stal. Daarnaast zal voor zowel het beheer van het natuurland en de landbouwgrond, maar ook met het oog op de wateroverlast voor huizen, de onderbemaling moeten blijven bestaan. Wij begrijpen niet, hoe de provincie heeft vastgesteld dat het zonder kan. Het duurt ongeveer 1 a 2 weken voordat het water is afgevoerd met onderbemaling, waarna het leven in de bodem en op het land start met herstel. Dit water blijft op het land staan als de onderbemaling wordt uitgefaseerd. Het bodemleven van land, dat onder water staat verzuipt. Dit bodemleven gaat kapot. Wat doet dit met de biodiversiteit, de landschappelijke en natuurwaardes? Kunt u toelichten hoe u bent gekomen tot een visie waarin u denkt dat de onderbemaling uitgefaseerd kan worden? Kunt u aangeven hoe het landschap eruit ziet (uw visie) als de onderbemaling is uitgefaseerd en regelmatig lang onder water staat? Als gevolg van klimaatverandering komen extremen steeds vaker voor. Drijvende eieren van de weidevogels zijn dan ook uiteraard aan de orde.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder valt ook het onderwerp wateroverlast.
ZW_0163	3	Op dit moment zijn er zeldzame en bedreigde flora en fauna, die als gevolg van vernatting zullen verdwijnen. Wij verzoeken u onafhankelijk, ecologisch onderzoek te doen naar deze soorten en wat de gevolgen zijn voor deze soorten.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0163	4	Bloemrijke, kruidenrijke graslanden hebben een grote waarde voor de biodiversiteit. Het veenweidegebied is daardoor het thuis van vele insecten. De rol van vee is hierin onmisbaar. Zij beheren mede het gebied. Met de insecten gaat het niet goed. De veehouders in het veenweidegebied leveren een grote bijdrage aan het op peil houden en de toename van het aantal insecten. Als gevolg van vernatting verandert de begroeiing. Deze wordt ruiger, met meer zegges, pitrus, en andere ruige planten. De bloemrijke, kruidenrijke graslanden zullen verdwijnen, en daarmee het thuis van de insecten. Het meeste vee eet de ruige begroeiing niet of nauwelijks, zoals zegges en pitrus, en daarnaast bieden ze het dier weinig voeding en mineralen, die de gezondheid van de dieren ondersteunen. Dit doen de volgende kruiden wel: weegbree, veldzuring, boterbloemen, pinkster- en koekoeksbloemen, fluitenkruid, paardenbloem, hondsdraf (een mooie vroegbloeier voor bijen), veenwortel, etc. De bloemrijke, kruidenrijke graslanden en de dieren die erin leven, waaronder vele insecten, hebben ook een stem en hebben grote ecologische waarde, waar we geen afscheid van zouden moeten willen nemen. Een consequentie van vernatting is het feit, dat het beheer van zowel landbouwgrond als natuurland met vee moeilijk, zo niet onmogelijk, zal worden. Naast een veranderende begroeiing zorgt de nattigheid voor dierziektes, zoals leverbot- en maagdarminfecties. Daarnaast kunnen de dieren minder lang buiten, wat een (ongewenst) langere stalperiode tot gevolg heeft. Als vee verdwijnt, verschraalt het land en wordt het niet meer bemest. De visie op bemesting is veranderd, ook bij natuurorganisaties en ecologen. Lichte bemesting is een onderdeel van het instandhoudingsbeleid van (kruidenrijke, bloemrijke) graslanden, omdat dit het bodemleven stimuleert. Er zijn inmiddels vele voorbeelden van landerijen, die niet vooruit gaan, maar achteruit in biodiversiteit als het vee verdwijnt. Het beheren van de landbouwgrond en het natuurland wordt duurder, omdat het land minder makkelijk be(t)reden kan worden. Daar is meer specifiek, minder gangbaar, materieel voor nodig is en het beheer vergt meer handwerk. De huidige natuurbeheervergoeding is een onkostenvergoeding. Deze dekt hooguit de kosten en levert de beheerder geen boterham of beloning voor het beheer.	In het veengebied kan vernatting helpen om de veenafbraak te vertragen (belangrijk voor klimaatdoelen en waterkwaliteit) en de gronden meer geschikt te maken voor weidevogels, overigens zijn er ook belangrijke waarden in kruiden- en faunarijke graslanden te vinden. In meer natte gebieden komen ook insecten voor.
ZW_0163	5	Het huidige veenweidegebied heeft een grote cultuurhistorische waarde. De visie gaat hieraan voorbij.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. De cultuurhistorische waarde is hierbij een van de gebiedskenmerken.
ZW_0163	6	Op dit moment wordt land met als hoofdfunctie natuur beheert als vochtig weidevogelgrasland N13.01. Deze functie blijft van kracht, en kan niet eenzijdig worden gewijzigd. Daarnaast komt het beheer met vee tegemoet aan de doelstellingen van het Natura2000-gebied. Wij hebben onze bedrijfsvoering hierop afgestemd. Voor vochtig weidevogelgrasland wordt uitgegaan van een peil van 20 tot 40 cm beneden maaiveld, en is daarmee al vernat, conform vergunning en conform de doelstelling en afspraak met provincie Noord-Holland. Op basis van het huidige beleid en de huidige doelen hebben wij ons bedrijfsmodel met zorg samengesteld, geïnvesteerd en ten uitvoer gebracht. Wijzigingen van het grondwaterpeil, het beheer en het houden van vee hebben grote invloed op ons bedrijfsmodel. Het concrete perspectief voor ons is ons onduidelijk. Ondanks vernatting zal het veen blijven inklinken. Dit stopt niet door vernatting. Welke verschillende onderzoeken zijn gedaan in de praktijk in de gebieden, die uw visie behelst en welke uitkomsten liggen ten grondslag aan uw visie? Omdat er grote verschillen zijn, vergt uw visie een maatwerkaanpak per polder en waar nodig kleinere deelgebieden binnen deze polders. Hoe zit het met methodes, die inklinking en veenoxidatie tegengaan, zoals onderwaterdrainage?	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie.
ZW_0163	7	In de toekomst wilt u meer water van buiten de polder Wormer- en Jisperveld aanvoeren. Het water dat (op dit moment) wordt ingelaten, is niet schoon. Hoe gaat dit in de toekomst? Wordt dit gezuiverd?	Zie ons antwoord op onderdeel 5 van deze zienswijze (ZW_0163)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0163	8	Voor wat de waterkwaliteit betreft kan een rijk ecologisch leven in de wateren van het veenweidegebied zoals het Wormer- en Jisperveld veel brengen. De inheemse planten- en diersoorten zorgen voor waterzuivering. De verantwoordelijkheid om dit tijdig veilig te stellen is niet genomen. Heel veel rietdergen zijn verdwenen, evenals veel water- en oeverplanten. Daarvoor in de plaats is een troebel water ontstaan, waar belangrijke dieren en planten niet meer kunnen leven. Dit is het gevolg van te veel baggeren, waardoor sloten afkalven, maar ook het gevolg van de Amerikaanse rivierkreeft die zich in grote getalen uitbreidt. Dit zijn slechts twee oorzaken van een sterk teruglopend natuurlijk herstelvermogen van de waterkwaliteit. Wij verzoeken u prioriteit te geven aan het bestrijden van de Amerikaanse rivierkreeft. Iets wat twintig jaar geleden al had moeten gebeuren en zeer desastreuze gevolgen heeft voor de waterkwaliteit, de soortenrijke slootkanten en alle flora en fauna in en langs het water	De bestrijding van de Amerikaanse rivierkreeft ligt niet bij de provincie maar bij de waterbeheerders. We onderschrijven overigens uw bezorgdheid over de gevolgen van de aanwezigheid van de rivierkreeft voor de waterkwaliteit. In het Regionaal water- en Bodemprogramma gaan we nader in op de bedreigingen voor waterkwaliteit.
ZW_0163	9	Hoeveel uitstoot gaat er gemoeid met een groei van de bevolking van 500.000, alsmede de komst van energievragende datacentres en de toename van de omvang van steden, waarvoor waterberging gezocht wordt? Is daar een onderzoeksrapport van, voor de langere termijn? Een klimaatneutrale provincie met netto NUL broeikasgassen is niet haalbaar en geen realistisch doel. Een utopie in combinatie met bevolkingsgroei, uitbreiding van steden en de komst van datacentra in hetzelfde document.	Er wordt gewerkt aan Energiebeelden die een indicatie geven van de toekomstige energievraag. In de landelijke en provinciale Klimaat- en energieverkenningen (KEV) worden prognoses opgesteld op basis van de verwachte groei van energievraag, waardoor de toekomstige CO2-uitstoot daarvan ook opgenomen is in deze prognoses. De landelijke KEV is 15 september 2026 openbaar geworden, de provinciale KEV wordt in maart 2027 verwacht en baseert zich op de landelijke cijfers. Bevolkingsgroei wordt daarin meegenomen. Het klimaatdoel van netto nul houdt in dat de broeikasgasuitstoot die er dan nog is wordt gecompenseerd of opgevangen.
ZW_0163	10	Helaas wordt uit de omgevingsvisie duidelijk, dat steden prioriteit hebben en leidend zijn boven de natuur- en landschapswaarden, en de biodiversiteit, op het platteland. Uit uw reactie op deze zienswijze hopen wij te lezen dat wij dit mis hebben.	Dit is geenszins de insteek van de omgevingsvisie. De omgevingsvisie kent een integrale benadering en afwegingskader waar landschap en natuur onderdeel van zijn.
ZW_0163	11	Wij hadden graag gezien, dat de ontwerp-omgevingsvisie samen met degenen die het land beheren wordt geschreven. Wij zien het als een taak van de provincie om de belanghebbenden proactief, via verschillende kanalen, te betrekken bij het maken van de ontwerp-omgevingsvisie, op een niveau hoger dan alleen inspraak. Het merendeel van de landeigenaren, die natuur- en landbouwgrond in eigendom hebben en/of beheren in het Wormer- en Jisperveld, hebben zich verenigd in een beheercollectief, dat honderden hectares representeert. Dit biedt u de mogelijkheid in gesprek te gaan met het collectief over de toekomst van het gebied. U gaat per slot van rekening zelf de landerijen niet beheren, dus is het in onze ogen logisch de beheerders op voorhand te betrekken en de omgevingsvisie samen met de beheerders vorm te geven.	Bij het opstellen van de omgevingsvisie is een uitgebreid participatieproces doorlopen waarin met vele stakeholders is gesproken. De verantwoording daarvan is te vinden in twee publicaties die op onze website raadpleegbaar zijn.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	1	Op maandag 15 juni hebben we uw ontwerp-Omgevingsvisie in goede orde ontvangen en we bieden u graag onze complimenten aan. Wat betreft een aantal thema's zijn we zonder meer positief over het perspectief dat u schetst voor de provincie en daarmee onze gemeente. We herkennen ons in de centrale thema's en leidende principes als zorgvuldig ruimtegebruik, clusteren langs huidige infrastructuren, meervoudig ruimtegebruik en zoveel mogelijk binnenstedelijk bouwen. We ondersteunen uw aandacht voor volkshuisvesting, groen en ruimtelijke kwaliteit (waaronder erfgoed). Verder zijn we blij dat 'water en bodem sturend' sterker is verankerd. Op een aantal punten zijn we echter kritisch. Het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam maakt via deze brief daarom, naast de (reguliere) ambtelijke en bestuurlijke contacten die we met elkaar hebben om bepaalde zaken te bespreken, gebruik van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen. We werken gezamenlijk met u aan 'complete steden' met voldoende maatschappelijke voorzieningen, zoals zorg, onderwijs, groen, sport en afvalinzameling. In deze brief staan we stil bij een aantal voorwaarden voor bouwen van 'complete steden' die richting uw definitieve Omgevingsvisie volgens ons nog enige aandacht vergen: 1. De paragraaf over het Westelijk Havengebied en invulling van het Industriegebied van Provinciaal Belang (IPB) schept in de huidige vorm onduidelijkheid over de ontwikkelingsmogelijkheden voor Haven-Stad. We maken ons naar aanleiding hiervan grote zorgen over de realisatiemogelijkheden van de eerder gemaakte afspraken over woningbouwaantallen en arbeidsplaatsen. 2. Het afstappen van het principe 'eerst bewegen, dan bouwen' lijkt ons riskant, aangezien dit feitelijk al jarenlang gebeurt en het absorptievermogen van onze infrastructuur nagenoeg is bereikt. 3. Het behoud- en de realisatie van ruimte voor werken ontbreekt als belangrijke provinciale opgave, terwijl betaalbaarheid van werkruimte onder druk staat. Via de ambtelijke routering delen we separaat nog een bijlage met meer gedetailleerde zienswijzen. Dat betreft in meer detail bovenstaande punten, maar ook bij de onderwerpen energie, groen en 'water en bodem sturend' hebben we de nodige vragen en opmerkingen over de uitwerking. Op deze laatste thema's spreken we overigens onze waardering uit voor de koers die de provincie kiest. De kern van onze zorg betreft de onderstaande punten.	We bedanken indiener voor de geuite complimenten en gaan in op de afzonderlijke vragen en suggesties.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	2	1. Industriegebied van Provinciaal Belang De ontwikkeling van Haven-Stad is cruciaal voor het realiseren van de woningbouwopgave in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). In de Woondeal MRA (2023) zijn afspraken gemaakt om circa 70.000 woningen en 77.500 arbeidsplaatsen voor in totaal ongeveer 125.000 inwoners te realiseren. We lezen in uw Omgevingsvisie onvoldoende terug hoe u hiervoor de nodige (milieu)ruimte behoudt dan wel creëert. In het bijzonder in paragraaf 6.7, zien we uitspraken staan die – ook voor onze partners – zonder context vragen zouden kunnen oproepen over de ontwikkelingsmogelijkheden van Haven-Stad. Beleidscontext In het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied (2023) is samen met onder andere de buurgemeenten Zaanstad, Haarlemmermeer, het Rijk en de provincie vastgelegd dat wordt gestuurd op vestiging van de zwaardere industrie aan de westzijde van het havengebied (ten westen van de A10). Dit sluit aan bij de toekomstige behoefte aan milieuruimte voor de energietransitie en circulaire economie. Aan de oostzijde van het havengebied (ten oosten van de A10) wordt Haven-Stad stapsgewijs ontwikkeld. Dit is daarna ook zo vastgelegd in de (in 2025 geactualiseerde) Omgevingsvisie Amsterdam 2050. Op de bijbehorende visiekaart is dit aangegeven met een zigzaglijn langs de A10 aan de oostzijde van het havengebied. Dit betekent dat bedrijven aan de oostkant van het havengebied rekening moeten houden met de nabijgelegen stedelijke woongebieden. Daarnaast wordt de snelheid van ontwikkelen en de stedenbouwkundige opzet van Haven-Stad afgestemd op de activiteiten van de haven. De teksten in de ontwerp-Omgevingsvisie geven echter te weinig rekenschap van de afspraken over de status van dit Transformatiegebied, waardoor ons inziens echt een onjuist beeld ontstaat. We gaan er in zijn algemeenheid vanuit dat de Omgevingsvisie lopende afspraken en processen respecteert en in ieder geval niet onmogelijk maakt, zoals bijvoorbeeld rondom Shipdock.	Wij hebben de opmerkingen over de erkenning van Haven-stad verduidelijkt. Daarnaast is het Transformatiegebied IPB toegevoegd, zodat visie en verordening in lijn met elkaar zijn.
ZW_0164	2a	a. Expliciete vermelding en uitleg Transformatiegebied We vragen u om het Transformatiegebied expliciet te noemen in uw Omgevingsvisie en de betekenis daarvan er in uit te werken, omdat de bindende regels in de Omgevingsverordening volgen uit de Omgevingsvisie (en niet andersom). Alleen dan wordt duidelijk dat er ruimte wordt gemaakt voor woningbouw in Haven-Stad. Daarnaast pleiten we ervoor om de term "afwegingsgebied Industrieterrein van Provinciaal Belang" op te nemen in plaats van "milieucontour IPB". De term "milieucontour" leidt tot verwarring, omdat deze suggereert dat het gebied onderdeel uitmaakt van het IPB, terwijl dit niet het geval is. Dit is belangrijk voor Amsterdam, omdat binnen de milieucontour van het IPB de bestaande milieugebruiksruimte van gevestigde bedrijven niet mag worden beperkt. Dit betekent dat vrijkomende milieuruimte niet kan worden gebruikt voor woningbouw. Deze benadering is daarmee niet in lijn met de Omgevingsverordening, waarin het gebied ten oosten van de A10 juist is aangewezen als Transformatiegebied IPB, waar de milieucategorie wél verlaagd mag worden en de milieucontouren via actief bronbeleid kunnen worden aangepast. Dit maakt het mogelijk om de milieubelasting te beperken en ruimte te geven aan woningbouw. b. Provinciaal belang ‘Wonen en werken in hoge dichtheden’ toevoegen Amsterdam stelt daarnaast voor om ‘wonen en werken in hoge dichtheden’ expliciet als zesde provinciaal belang op te nemen in paragraaf 6.7 over het Westelijk Havengebied. U benoemt binnenstedelijke verdichting expliciet als één van de centrale maatschappelijke opgaven voor Noord-Holland en gaat daarbij uit van een balans tussen economische ontwikkeling en leefbaarheid. In paragraaf 6.7 is deze balans niet herkenbaar, deze zien we graag duidelijker terugkomen. Juist de vernieuwing en verduurzaming van industrie biedt kansen om milieubelasting terug te dringen, ruimte efficiënter te benutten en economische functies beter in te passen in een stedelijke omgeving. Om die kansen daadwerkelijk te benutten is een integrale afweging nodig waarin ook wonen en werken in hoge dichtheden (intensiveren van werken als onderdeel van de economische opgave) hier expliciet als provinciaal belang wordt erkend.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	2b	c. Amsterdam vraagt provincie om partnerschap bij ontwikkeling Haven-Stad Ook roept Amsterdam de provincie Noord-Holland op om zich, gezien de gedeelde inzet op woningbouw, nadrukkelijk als partner op te blijven stellen in de ontwikkeling van Haven-Stad, zowel in lopende gesprekken met het Rijk, het havenbedrijf en industriële bedrijven als bij de verdere uitwerking van uw Omgevingsvisie. We hebben dat partnerschap echt nodig, want de provincie heeft een bepalende rol bij het uitwerken van het actieve bronbeleid en het inwaarts zoneren. Zonder een heldere uitwerking door de provincie zullen de woningaantallen in HavenStad waar met het Rijk afspraken over zijn gemaakt niet kunnen worden behaald. Ondanks dat beide principes al langer worden gehanteerd binnen het Noordzeekanaalgebied (NZKG), blijkt realisatie complex vanwege conflicterende belangen van het havenbedrijf en industriële bedrijven. Nu de provincie kiest voor actief bronbeleid en inwaarts zoneren, wat we positief waarderen, mag worden verwacht dat zij ook verantwoordelijkheid neemt voor de uitvoering daarvan. Dat vraagt om een actieve rol richting havenbedrijf, bedrijven, medeoverheden en het Rijk om ruimtelijke herordening mogelijk te maken op locaties waar provinciale belangen rondom wonen, economie en leefomgeving met elkaar botsen. Dit vraagt om een concrete uitvoeringsagenda waarin inzichtelijk wordt gemaakt welke instrumenten de provincie wil inzetten om bronmaatregelen, functiemenging en ruimtelijke herordening daadwerkelijk mogelijk te maken. Daarbij verwachten we dat de provincie niet alleen toetst en kaders stelt, maar ook actief regie voert op locaties waar belangen met elkaar in spanning komen en de provincie medeverantwoordelijkheid draagt voor de oplossing.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze
ZW_0164	2c	d. Begrenzing van het IPB We lezen in uw ontwerp-Omgevingsvisie dat u de begrenzing van het IPB zal evalueren. Dit onderstreept dat niet alleen de begrenzing, maar ook de positionering van functies binnen het Westelijk Havengebied onderdeel blijft van de ruimtelijke afweging. Juist in een gebied waar woningbouw, havenontwikkeling, energietransitie en zware industrie samenkomen, achten we een integrale beschouwing van deze opgaven noodzakelijk. We hebben het ADM-terrein (50 hectare inclusief water) in het Westelijk Havengebied daarom al aangekocht om verplaatsing van industriële bedrijven uit Haven-Stad naar het Westelijk Havengebied mogelijk te maken. We hechten er zeer aan dat bij het onderzoek naar het uitbreiden van het IPB met de Achtersluispolder, dat de precieze impact op Haven-Stad inzichtelijk wordt gemaakt. Daarnaast is een integrale afweging van belang binnen de Zaan-IJ-corridor, in samenspraak met de buurgemeenten. Tegelijkertijd moet worden bezien of begrenzing van het IPB op andere plekken juist niet te ruim is. Er zijn namelijk nog lichte stedelijke bedrijventerreinen in het IPB aanwezig die niet geschikt zijn voor de (circulaire) economie die de provincie wil beschermen en welke nodig kunnen zijn voor de compensatie van de economische functie elders (via intensivering van bedrijventerreinen). Intensivering bedrijventerreinen en maatwerk binnen het IPB De provincie houdt vast aan de huidige begrenzing van het IPB en de onnodig beperkende regels die daarbij horen. Vooral in het gebied rondom Sloterdijk staat dit de intensivering van bedrijventerreinen in de weg. Het college vraagt de provincie om veel gerichter, en samen met de gemeente, te kijken waar nachtcultuur en andere stadsverzorgende functies gemengd kunnen worden met bedrijven. Dat hoeft de haven en de industrie niet te beperken en is voor Amsterdammers én de regio waardevol. In dat licht vragen we ook aandacht voor voldoende (recreatie)-ruimte voor festivals en evenementen, iets dat nog geen plek lijkt te hebben gekregen in uw Omgevingsvisie.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	3	2. Bereikbaarheid als randvoorwaarde voor sociaaleconomische balans en woningbouw In de ontwerp-Omgevingsvisie geeft u aan af te stappen van het 'eerst bewegen, dan bouwen' principe, om zo de woningbouw niet verder te vertragen. Daardoor voorziet u dat de mobiliteit in de provincie op korte termijn zal verslechteren. De context van niet-toereikende rijksmiddelen voor nieuwe infrastructuur is herkenbaar, maar nu als provincie hierin meegaan en bouwen bewust loskoppelen van bereikbaarheid lijkt ons riskant. Bovendien past dit niet bij de verantwoordelijkheid voor een 'goede ruimtelijke ordening'. Feitelijk wordt er al jaren gebouwd zonder nieuwe infrastructuur en het absorptievermogen in onze regio is nagenoeg bereikt. Hiermee doorgaan gaat schade toebrengen aan de bereikbaarheid van economische concentratiegebieden. Daarnaast zet bouwen zonder infrastructuur een evenwichtige meerkernige ontwikkeling in de MRA onnodig onder druk. Die ontstaat alleen als de ontwikkeling van de bevolking in de kernen gelijk opgaat met werkgelegenheid en woningen voor alle inkomensgroepen, waarbij de nabijheid die hierdoor ontstaat, de ruimtelijke randvoorwaarden versterkt voor passende economie, voorzieningen en duurzame mobiliteit. In zijn algemeenheid komt de sociaaleconomische disbalans in onze provincie tussen de verschillende deelregio's (en binnen steden) maar beperkt aan de orde. Qua woningbouw zou het niet alleen moeten gaan om de volumes, maar ook over de vraag voor wie we waar bouwen. Uw Omgevingsvisie beschrijft percentages sociaal in elke gemeente, maar gaat daarbij voorbij aan de bredere samenstelling van de gemeenten/regio's en wat daar (sociaaleconomisch) nodig is om gebieden en provincie met elkaar in balans te ontwikkelen.	De woningbouwopgave is op dit moment zo urgent dat het zo kan zijn dat de optimale bereikbaarheid nog niet is geregeld bij oplevering van een gebiedsontwikkeling. Onze ambitie blijft om die opgave voor mobiliteit bij een gebiedsontwikkeling wel in kaart te brengen en dit ook samen met de partners uit te voeren. Daarom werken we komend jaar samen binnen SBAB aan de update van het multimodaal toekomstbeeld.
ZW_0164	4	Schiphol De impact van omgevingshinder rondom Schiphol maakt het ingewikkeld om aan de gezamenlijke woningbouwopgave te voldoen. Het terugdringen en voorkomen van nieuwe geluidsbelastingcontouren is urgent en onontkoombaar. In de ontwerp-Omgevingsvisie gaat u uit van een gelijkblijvend aantal vliegbewegingen en het aantal af te handelen passagiers dat door grotere vliegtuigen toeneemt van circa 42 naar 65 miljoen. Schiphol is als internationale en multimodale hoofdknoop, van vlieg-, weg én spoorverkeer, belangrijk voor de internationale handelseconomie van Nederland en de MRA. Amsterdam vraagt echter om bij alle toekomstige ontwikkelingen van Schiphol het uitgangspunt mee te nemen: dat de geluidscontouren van Schiphol (verder) moeten krimpen, zodat er minder beperkingen zijn voor het bouwen van duizenden woningen. We verzoeken u daarnaast maximaal in te zetten op internationaal spoorvervoer als vervanging van vliegverkeer over korte afstanden. Dit versterkt meerzijdige ontwikkeling van de MRA langs de (inter)nationale stedelijke netwerken. Bovendien draagt dit niet alleen bij aan het welzijn en de welvaart in de MRA, maar in heel stedelijk Nederland. Daarnaast vragen we toelichting over de stelling dat het aantal gebieden voor windenergie beperkt gaat worden. We vertrouwen erop dat de Regionale Energiestrategieën (RES)-zoekgebieden voor wind en zon 2030 in stand blijven ook als we kijken naar de opgave na 2030 (vastgelegd in de RES). Dit is naast regio Schiphol ook van toepassing in het Westelijk Havengebied.	Wij herkennen de spanning tussen de belasting door Schiphol en de grote woningbouwopgave in de metropoolregio. In de aangepaste Omgevingsvisie is daarom expliciet opgenomen dat wij inzetten op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting in de Schipholregio en daarbij streven naar krimpende milieucontouren. Krimpende milieucontouren kunnen ruimte bieden voor andere maatschappelijke en ruimtelijke opgaven, waaronder woningbouw. Tegelijkertijd kiezen wij er vanuit gezondheid en ruimtelijke kwaliteit voor om eventueel vrijkomende milieuruimte niet automatisch volledig te benutten voor nieuwe geluidgevoelige functies. Ook is de beschrijving van de toekomstige ontwikkeling van Schiphol aangepast. De visie maakt onderscheid tussen het totale aantal passagiers en het aantal O&D-passagiers dat daadwerkelijk van en naar de luchthaven reist. Tevens is verduidelijkt dat een mogelijke groei van het aantal passagiers niet betekent dat verdere ontwikkeling van Schiphol als een autonome of vanzelfsprekende ontwikkeling wordt beschouwd. De door Amsterdam genoemde circa 42 miljoen O&D-passagiers in 2025 wordt daarbij geactualiseerd naar circa 43,6 miljoen. Wij onderschrijven daarnaast het belang van internationaal spoorvervoer als onderdeel van de internationale bereikbaarheid van de metropoolregio en als alternatief voor vliegreizen op korte en middellange afstanden binnen Europa. Ook het Rijk hanteert internationaal spoor als duurzaam alternatief voor auto en vliegtuig op deze afstanden. De Schipholtekst is op dit punt aangevuld. Het onderdeel van de zienswijze over de RES-zoekgebieden en het aantal gebieden voor windenergie heeft betrekking op het provinciale energiebeleid en niet specifiek op de gebiedsgerichte Schipholtekst. Dit wordt daarom betrokken bij de beantwoording van de zienswijzen over energie en leidt niet tot een aanvullende wijziging in de paragraaf over Schiphol.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	5	3. Ruimte voor (betaalbare) werklocaties Een onderdeel van 'complete steden' is ook voldoende (nabije) ruimte voor economie. Echter ontbreekt het behoud en de realisatie van ruimte voor werken (niet zijnde de havenindustrie) momenteel in paragraaf 2.3 als één van de 20 belangrijke opgaven waar de provincie aan werkt. Dat de betaalbaarheid van werkruimte onder druk staat, zouden we in uw Omgevingsvisie graag duidelijker zien terugkomen. Binnen de MRA richten we ons op drie centrale pijlers, waarvoor we actief de ruimtelijke randvoorwaarden creëren om bedrijven in deze sectoren te faciliteren: Technologie & Digitalisering, Life Sciences & Health en Industrie & Circulaire Economie. Het is positief dat het beschermen van voldoende (milieu)ruimte voor circulaire economie een duidelijke plek heeft gekregen in uw Omgevingsvisie. En ook wat betreft de ontwikkeling van bedrijventerreinen sluit de provinciale ambitie voor intensivering, verdichting en het mengen van bedrijven in lichte milieucategorieën met wonen in principe goed aan op onze Amsterdamse bedrijventerreinenstrategie. Echter, betreffende de nader uit te werken compensatie van economische functies bij verlies aan bedrijventerrein buiten het IPB, benadrukken we dat een compensatie van letterlijke vierkante meters onhaalbaar is voor Amsterdam. Ook gaan we ervanuit dat u met het 'beschermen van bedrijventerreinen' doelt op bestaande terreinen en niet op de terreinen die al eerder zijn aangewezen als transformatielocatie.	De door indiener genoemde inzet op behoud en realisatie van ruimte voor werken komt als nadere uitwerking van hoofdstuk 2 terug in onder andere paragraaf 6.13 (was 5.15).
ZW_0164	5a	Afsluitend Concluderend vereisen de bovengenoemde randvoorwaarden voor het bouwen van 'complete steden' wat Amsterdam betreft nog enige aandacht. We hopen dat de opmerkingen helpen om uw Omgevingsvisie nog een verbeterslag toe te dienen en zijn te zijner tijd benieuwd naar uw reactie op onze vragen en opmerkingen. Dit kan overigens ook via de lopende gesprekken en gremia waarbinnen we als medeoverheden al nauw samenwerken. In het bijzonder spreken we graag verder over de invulling van het IPB in relatie tot Haven-Stad. Door deze zienswijze te honoreren en samen te werken aan een evenwichtige invulling – met expliciete erkenning van het Transformatiegebied Haven-Stad en wonen en werken in hoge dichtheden als provinciaal belang – kan de realisatie van circa 70.000 woningen en 77.500 arbeidsplaatsen worden versneld, ten gunste van de hele MRA. We wensen u veel succes bij de verdere uitwerking richting uw definitieve nieuwe Omgevingsvisie.	Wij danken indiener nogmaals voor de zienswijze. In het bijzonder voor de uitvoerige en gedetailleerde bijlage met opmerkingen over de omgevingsvisie. Daar waar mogelijk hebben wij er ons voordeel mee gedaan.
ZW_0164	5b	**Bijlage zienswijze ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland** Deze bijlage maakt onderdeel uit van de zienswijze d.d. 28 augustus ondertekend door wethouder Scholtes namens het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam, geadresseerd aan gedeputeerde Esther Rommel. Het betreft meer gedetailleerde opmerkingen, vragen en feitelijke onjuistheden, gerangschikt per (deel)-hoofdstuk van de ontwerp-Omgevingsvisie.	Zie ons antwoord op onderdeel 5a van deze zienswijze. Onze beantwoording op nagenoeg alle onderdelen volgt hierna.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	6	Perspectief voor Noord-Holland Op p.6 staat 'Naar de toekomst toe, zien we een provincie voor ons waar je in 2050 nog steeds kan kiezen waar je wilt wonen, in een sterk stedelijke leefomgeving of in de rust en ruimte in een dorp. Dat kan, omdat er genoeg betaalbare en passende woningen zijn voor iedereen.' Als dit echt een uitgangspunt is, betekent dat echt wat voor de eisen die daarmee gesteld worden aan de woningbouw en ruimtelijke inrichting. De basisveiligheidsniveaus Klimaatbestendige nieuwbouw, maar bijvoorbeeld ook de Doelvoorschriften voor vitale en kwetsbare systemen kunnen dan op geen enkele manier vrijblijvend zijn en zullen met de tijd zelfs nog verder moeten worden aangescherpt. Dit zorgt mogelijk voor een conflict tussen 'genoeg', 'betaalbaar' en 'passend' en dat dilemma zien wij niet overal in uw omgevingsvisie duidelijk terugkomen. Ook staat er 'we geven prioriteit aan het bouwen van voldoende en betaalbare woningen'. Als we alleen focussen op voldoende en betaalbaar, verliezen we andere opgaven uit het zicht. Later wordt hier wel uitwerking aan gegeven, maar in beginsel ligt toch de nadrukkelijke focus op snel woningen bouwen zonder ook echt die situatie in 2050 en verder vóór ons te zien met de uitdagingen die daarmee gepaard gaan. Verder mist er een notie over het streven naar complete steden en dorpen met vitale buurten en wijken in het kader van de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de provincie. Het gaat niet alleen om woningbouw, leefbaarheid gaat ook over het woonprogramma gelijk laten oplopen met het niet-woonprogramma (economisch en maatschappelijk – ook het minder renderende programma). We houden als Amsterdam vast aan het principe van bouwen van ‘complete steden’ met vitale buurten, ondanks dat de uitvoering complex is. We roepen u op om bij het versnellen van de woonopgave de afgesproken NOVEX-doelen van 'complete stad', 'evenwichtige meerkernige ontwikkeling' en een 'minder scheve woonwerkbalans', op zijn minst planologisch niet onmogelijk te maken en waar mogelijk daarop voor te bereiden en stapsgewijs naar toe te werken. Hierbij kan gedacht worden aan een strategische ladder complete steden en kernen als leidraad voor concrete planontwikkeling.	Wij onderschrijven het utigangspunt van complete steden en beschrijven in de visie op meerdere plekken onze inzet op het samen ontwikkelen van functies wonen, werken en voorzieningen (nabij OV-knooppunten). In 4.3 'Perspectief op waar we wonen, werken en recreëren' gaan we hier dieper op in (in de nieuwe versie is de nummering gewijzigd, dit is nu 5.3 geworden). De uitgangspunten van dit perspectief komen overeen met (o.a.) de uitgangspunten van de NOVEX MRA voor complete steden, meerkernige ontwikkeling en minder scheve woon-werkbalans. Wij voegen hierin een extra zin toe om dit te verduidelijken. Verder onderschrijven wij dat het bij woningbouwontwikkeling van belang is om rekening te houden met klimaatadaptatie, water en bodemsysteem en toekomstbestendig ontwikkelen in het algemeen. De teksten in het hoofdstuk wonen zijn hierin nog iets verduidelijkt. De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen. Zo hebben wij in onze afwegingsprincipes opgenomen: Woningbouw vindt voornamelijk binnenstedelijk plaats. Bij de locatiekeuze wordt rekening gehouden met het bodem- en watersysteem, beschikbare energie en mobiliteitsnetwerken en gezonde leefomgeving. Het provinciale belang is dat de woningen zoveel als mogelijk toekomstbestendig worden gebouwd: energiezuinig, klimaatbestendig, natuurinclusief en circulair, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de betaalbaarheid en haalbaarheid van woningbouw.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	7	De staat van Noord-Holland: vertrekpunt en opgaven Positief dat de context van de provincie binnen Noordwest-Europese context hier vooraf nog wordt geschetst, net als in de Ontwerp-Nota Ruimte. Ontwikkelingen en opgaven waar we aan werken en hun context, p.25: Wij zien graag de opgave behoud en realisatie van ruimte voor werk duidelijker terugkomen in de Omgevingsvisie. Bestaande bedrijventerreinen worden getransformeerd en we verdichten binnenstedelijk, en we wijzen geen uitleglocaties meer aan. Dit zorgt voor nog meer schaarste met gevolgen voor de betaalbaarheid van werkruimte en zorgt voor uitsortering naar de meest renderende functies. Dit is van invloed op de toekomstbestendigheid en concurrentiekracht van de provincie. Deze notie zien we graag sterker terug in uw omgevingsvisie. *Grip krijgen op onze bodem, p.26* : Hier staat 'we richten ons daarbij op de drieslag robuuste bodems, bodemgezondheid en schone bodem, zoals ook opgenomen in de Bodemmonitoringsrichtlijn en de Natuurherstelverordening (Rijk)'. De term 'schone bodem' kan verwarring opleveren, omdat de richtlijn zich vooral richt op het beheer van bodems en het tegengaan van verontreiniging op specifieke locaties. *Alle benodigde woningen bouwen, p.29* : Betreft zin: 'dit vereist afstemming met en over energie- en mobiliteitsnetwerken en drinkwatervoorzieningen'. Tekstvoorstel is om toe te voegen 'én met de mogelijkheden die er zijn redenerende vanuit het water- en bodem systeem'. Daarnaastvoegen wij graag toe dat het woonprogramma gelijk moet oplopen met het niet-woonprogramma (economisch en maatschappelijk). Dit is in het belang van de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de steden, kernen en de provincie. Economie legt het nu af ten opzichte van woningbouw. *Verbeteren woon-werkbalans, p.30* : Op p. 30 staat 'De opgave is om de onbalans in woonwerkverkeer zoveel mogelijk tegen te gaan'. Het is mooi om dat luid en duidelijk te onderschrijven. We willen graag aandacht behouden voor de randvoorwaarden om ook in de toekomst gezonde en fijne leefomgevingen te borgen. Belangrijke punten hiervoor vinden wij: - Voorkom onnodige files en minder duurzame mobiliteit - Bouw allereerst binnenstedelijk en nabij OV-knooppunten - Begin daar waar nog wel OV-capaciteit is (zie adviezen van paper Nabijheid van NS) - Stel buitenstedelijk bouwen zo lang mogelijk uit (en doe dit bij voorkeur alleen kleinschalig in kleinere kernen), mede vanwege klimaat en wateropgave - Stel ook bouwen op locaties waar geen werk of voorzieningen zijn binnen 5 à 10 jaar uit - En behoud in elk geval de ruimte om later kwaliteit toe te voegen, maak 'complete stad', 'evenwichtige meerkernige ontwikkeling' en een 'minder scheve woonwerkbalans' planologisch niet onmogelijk. Hoewel we begrijpen dat dit een visie is, zien we graag meer aandacht voor de overweging tot hoeverre dit maakbaar is, bijvoorbeeld in relatie tot agglomeratieeffecten, en verzoeken we u om dit mee te nemen in de overwegingen voor het verbeteren van de woon-werkbalans.	We hebben een kleine toevoeging in de tekst gedaan op beheer en onderhoud. Juist om betalbare werklocaties in voldoende mate te behouden, geven wij een aantal randvoorwaarden aan bij het transformeren van besdrijventerreinen, zodanig dat er voldoende ruimte blijft bestaan, ook voor betaalbare locaties. De toevoeging om tekst over redenerende vanuitwater- en bodemsysteem nemen wij niet over omdat deze al generiek onderdeel uitmaakt van ons afwegingskader zoals in afwegingsprincipe 2 staat benoemd. Terecht wordt geopperd dat niet-wonenfuncties moet meegroeien met woningbouw. Wij hebben dit een plek gegeven in hoofdstuk 4.3 Het geopperde over binnenstedelijk bouwen, bouwen bij OV-knooppunten etcetera is een van de kernboodschappen van onze omgevingsvisie en onderdeel van ons afwegingskader. Ook het bouwen van complete steden onderschrijven wij zoals in hoofdstuk 4.3 staat verwoord. Over fasering in de tijd doen we geen uitspraken in de visie. Dit is wel van groot belang, maar is ons inziens onderdeel van uitwerking na vaststelling van de omgevingsvisie
ZW_0164	8	Het afwegingskader: uitgangspunten en afwegingsprincipes Bij het uitgangspunt 'Streven naar weerbaarheid' zou mobiliteit hierbij in het rijtje passen. Als we niet meer van A naar B komen (hetzij door een hack van ons verkeersmanagementsysteem, hetzij door meer langdurige problemen door klimaat of oorlog) dan raakt dat direct het functioneren van onze leefomgeving. Leefbaarheid centraal, p.35: Hier mist de koppeling van de woningbouwopgave aan het niet-woonprogramma, dat maakt dat wijken en buurten leefbaar zijn. Dat zit niet alleen in landschap en recreatie, maar ook in voorzieningen (economisch en maatschappelijk). Streven naar weerbaarheid, p.35: Er wordt aangegeven dat er op clusters van economisch belang wordt gestuurd. Het zou nuttig zijn om aan te geven dat dit op p.48 nader wordt toegelicht.	Bij streven naar weerbaarheid hebben wij infrastructuur toegevoegd. Het verband met voorzieningen is beschreven in paragraaf 6.3. Hoewel in bepaalde zin ook onder weerbaarheid te vatten, past het ons inziens niet op de door indiener voorgestelde plaats in de tekst. De suggestie van het opnemen van een verwijzing nemen wij niet over om de tekst lopend te houden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	8a	Zuinig omgaan met ruimte en beperkte middelen, p.37: Benoem expliciet de noodzaak van ruimte voor circulaire bouwhubs en opslaglocaties voor herbruikbare materialen. We moeten inzetten op richtlijnen voor het combineren van circulaire functies met mobiliteitshubs en energietransitie. Hierbij zijn koppelkansen ook van belang: combineer circulaire functies met andere ruimtelijke opgaven, zoals mobiliteitshubs, energietransitie (bijvoorbeeld restwarmte van recyclingfaciliteiten) en vergroening. Er wordt gesproken over het maken van keuzes, niet alle economische ruimtevragers zullen worden gefaciliteerd, wat logisch is. Wij verzoeken u echter, met het oog op voorspelbare sturing, concreter te maken welke economische functies wel of niet gefaciliteerd worden. Op p. 37 staan de drie principes voor efficiënt ruimtegebruik: '1. Clusteren van functies, bij bestaande infrastructuur en nieuwe knooppunten van mobiliteit en energie. 2. Meervoudig en intensiever gebruik van de ruimte. 3. Selectief zijn in welke functie we naar de toekomst toe wel of geen ruimte geven.' Bij het hanteren van dit principe is het van belang rekening te houden met het inpassingsvraagstuk van energie infrastructuur ten behoeve van deze functies in de ombouw/transitiefase. Geclusterde functies kunnen in de eindsituatie mogelijk wel goed samen in een intensief gebruikte ruimte worden gecombineerd maar in de aanleg en bouwfase (waarbij bijvoorbeeld een bestaande situatie moet blijven functioneren totdat de nieuwe situatie er is) kan de wijze waarop dit afwegingsprincipe wordt gehanteerd leiden tot langdurige processen en extra kostbare ingrepen. Het is daarom van belang om bij het toepassen van dit principe rekening te houden met de ombouwsituatie.	De circulaire hubs zijn opgenomen in het verdiepingsparagraaf 6.13. Uw vraag om concreter te zijn op op wlke economische functies wordt gestuurd, wordt uitgelegd onder afwegingsprincipe 5. We zien met indiener dat er in een ombouwfase (transitieperiode) soms twee systemmen nog een tijdje naast elkaar bestaan. Dit staat in het hoofdstuk Noord-Holland straks en in de gebiedsparagraaf over de IJmond.
ZW_0164	8b	Afwegingsprincipe 2: Water en bodem als ordenend principe, p.38: Constatering dat de sterke focus op waterveiligheid mogelijk de haalbaarheid van de gebiedsontwikkeling langs het Noordzeekanaalgebied beïnvloedt. Zo staat er dat bij grote ontwikkelingen de initiële kosten/aanpassingskosten van de waterveiligheid wordt verhaald op het ontwikkelgebied. Daarnaast wil de provincie een hoger dan noodzakelijk waterveiligheidsniveau blijven hanteren en ruimte reserveren voor verbreden waterkeringen. Vooral de combinatie van deze drie punten kunnen grote gevolgen voor de gebiedsontwikkeling hebben, afhangend van de uitwerking. Op p. 38 staat 'Om wateroverlast te beperken is het nodig dat alle polders voldoende ruimte hebben om water vast te kunnen houden en bergen. Hiervoor is 5-10% en soms zelfs 15% oppervlakte nodig in de diepe delen van de polders, in eerste instantie daar waar het water nu al blijft staan. Functies die daarmee niet te combineren zijn, zijn niet toegestaan'. We zien graag een verduidelijking over hoe de 5/10/15% grenzen worden bepaald, voor welke bui? Ook vragen wij ons af waarom we deze maat alleen voor polders, en niet alle hydrologische eenheden introduceren? We willen het watersysteem zoveel mogelijk ontzien, moeten we dan niet ook in hoger gelegen gebieden lage plekken aanwijzen/reserveren waar we water vasthouden en bergen? Er worden zoekgebieden aangewezen voor infiltratie, opslag en winning van drinkwater. Op figuur 13 lijkt dit ook op het grondgebied van Stadsgebied Weesp te zijn. Op p.39 staat dat deze zoekgebieden voor een bepaalde termijn worden aangewezen. Hoe lang is deze termijn, en waaruit bestaan de beperkingen in deze gebieden? Verder valt op dat deze zoeklocaties geen onderdeel zijn van grondwaterbeschermingsgebieden. Is dit een definitieve keuze? In afbeelding 13 wordt met uitroeptekens gewezen op 'ruimte voor klimaatbuffers'. De term klimaatbuffers wordt niet verder uitgelegd in het document. Zowel net ten noorden als net ten zuiden van het IJ staan ook in Amsterdam deze uitroeptekens. Waar refereert deze term aan? Bij keuzes die hieruit volgen zouden we graag toevoegen: Beter benutten voor effluent van rioolwaterzuiveringinstallaties, voor bijvoorbeeld industriewater.	Over het doorbelasten van initiële kosten hebben we een tekstaanpassing gedaan. Wateropvang in polders zal onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp-RWBP ligt volgens planning in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage. Dit geldt ook voor de zoekgebieden voor drinkwaterwinning. De kaarten waar indiener aan refereert zijn op het schaalniveau van de gehele provincie gemaakt en niet bedoeld om op kavelniveau in te zoomen. Het kaartmateriaal is indicatief van aard. De kaarten zijn hier op aangepast.
ZW_0164	8c	Op p. 39 staat ook 'we stellen voorwaarden aan nieuw te bouwen functies om wateroverlast te voorkomen'. Om welke voorwaarden gaat dit gaat? Wordt hier iets anders bedoeld dan de regels uit de verordening van 2025 (MRAbasisveiligheidsniveau)? En voor welke wateroverlast? Hoe hangt het samen met het gemeentelijk rioleringsbeleid en beleid van de waterschappen? Ook staat er 'Bij grote ontwikkelingen worden de initiële kosten voor het op orde houden van de waterveiligheid verbonden aan die ontwikkelingen. De langere termijn beheerkosten blijven bij het waterschap of Rijkswaterstaat'. Wat wordt bedoeld met waterveilig, is dat de gevolgschade van een overstroming, de impact of puur de kans? Geldt dit voor alle ontwikkelingen, of alleen 'uitleg' locaties?	Zie ons antwoord op onderdeel 8b van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	8d	Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen, p.46: Goed dat er veel aandacht is voor de ruimtelijke kwaliteit waar erfgoed een onderdeel van is: omgevingskwaliteit is expliciet opgenomen als één van de vijf afwegingsprincipes. Echter is de omgevingskwaliteit geen sturend principe (er is geen hiërarchie tussen principes), er is veel uitzonderingsruimte en er is een gebrek aan concrete kwaliteitscriteria (geen duidelijke operationalisering, geen toetsingskader). Graag zien we aangegeven hoe de bestaande kwaliteiten concreet worden geborgd bijvoorbeeld door het (weer) instellen van een provinciaal adviseur Ruimtelijke kwaliteit, een Adviescommissie Ruimtelijk Ontwerp en andere instrumenten waarbij de bestaande kwaliteiten vertrekpunt van de ontwerpopgave is. Het betrekken van de uitgangspunten van Faro (het betrekken van brede erfgoedgemeenschappen) is hierbij ook waardevol. Aandacht voor voorzieningen en werkprogramma worden binnen dit afwegingsprincipe niet uitgewerkt, het gaat vooral over andere omgevingskwaliteiten. Er wordt ook geen koppeling gelegd tussen leefbaarheid/omgevingskwaliteit én fysieke functies/programma. We waarderen de inzet op zaken als luchtvervuiling en geluidshinder, maar zien graag ook de link tussen fysieke functies en omgevingskwaliteit terug. Amsterdam is blij met de aandacht die de provincie besteed aan het thema luchtkwaliteit in met name de paragrafen 3.4, 5.3 en 5.4. Terecht wordt met zoveel woorden aangegeven dat ‘overal in de provincie’ moet worden voldaan aan de wettelijke normen. In dit verband wijst Amsterdam erop dat de EU-grenswaarden voor luchtkwaliteit stevig zijn aangescherpt voor 2030 en latere jaren. Het advies is om er rekening mee te houden dat het tijdig (vanaf 2030) voldoen aan deze aangescherpte EU-grenswaarden binnen de provincie extra inzet zal vergen, gericht op het verder verbeteren van de luchtkwaliteit. Deze verdere verbetering is van belang voor de gezondheid van de inwoners van de provincie en zal naar verwachting tevens noodzakelijk zijn voor de juridische onderbouwing met het oog op het kunnen realiseren van de grotere ruimtelijke plannen, waaronder grote woningbouwprojecten.	We zijn ons bewust van de scherpere Europese normeringen rond gezonde leefomgeving en houden daar al rekening mee. Gezonde leefomgeving zal, zie ook afwegingsprincipe 3, zal altijd volwaardig door ons worden meegenomen bij integrale afwegingen. We zijn blij met de erkenning van het belang van omgevigskwaliteit die indiener uit. Op dit moment hebben wij via onze verordening al instrumentarium hierop ingezet met achterliggende Leidraad Landschap - en cultuurhistorie. Deze zal van een update worden voorzien en na vaststelling van de Omgevingsvisie verder worden vormgegeven.
ZW_0164	8e	Afwegingsprincipe 4: sturen vanuit netwerken, p.47: Bij ‘keuzes die hieruit volgen’ stellen we voor om toe te voegen: 'We hanteren ook bij het verder aanleggen van deze netwerken de gedachte 'water- en bodem sturend’. Het is essentieel dat we in een vroeg stadium scherp in beeld krijgen welke onderdelen binnen ieder systeem nu echt vitaal zijn en welke we koste wat kost moeten behouden. Hiervoor moeten we passende maatregelen nemen om deze tegen huidige en toekomstige klimaatrisico's te beschermen'. Sturen op richtlijnen voor toekomstbestendige economie, p.48: We voegen graag de richtlijn toe: sturen op economisch toegevoegde waarde. Wij vinden het van belang om geen (milieu)ruimte vrij te maken voor activiteiten met veel impact op gezondheid en milieu die weinig toegevoegde waarde opleveren. We verzoeken u om een onderscheid te maken tussen de stuwende economie en de stadsverzorgende economie. De omgevingsvisie gaat veel in op de stuwende economie in relatie tot belang van innovatie / weerbaarheid / toekomstbestendigheid. Daarvoor zijn de leidende principes en richtlijnen logisch (hoge productiviteit en strategische meerwaarde etc.). Voor de stadsverzorgende economie geldt dit niet altijd en zijn er vanuit bredere leefbaarheids- of maatschappelijke oogpunten ook redenen om bepaalde bedrijvigheid te willen behouden (ook al hebben deze niet de hoogste arbeidsproductiviteit en zijn ze niet het efficiëntst). Hier staat de koppeling met leefbaarheid centraal en dat economische en maatschappelijke functies ook bijdragen aan de fysieke omgevingskwaliteit, die we graag duidelijker terugzien. Dit geldt ook voor hoofdstuk 5.14.	Bij afwegingsprincipe 4 stelt indiener voor water- en bodem sturend toe te voegen. Aangezien water en bodem al als afwegingsprincipe expliciet zijn benoemd en daarmee onderdeel zijn van ons afwegingsakder, is toevoeging afwegingsprincipe 4 ons inziens overbodig. We zijn het met indiener eens dat stadsverzorgende economie ook in het oog moet worden gehouden. Naast het benoemen van strategische clusters, hebben wij in paragraaf 6.13 expliciet aandacht voor het belang stadsverzorgende economie inclusief het borgen van ruimte hiervoor.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	9	De visie: integrale visie op Noord-Holland als geheel Een stevig toekomstperspectief, p.52: 'De (zware) industrie is vanaf 2050 helemaal circulair.' In uw omgevingsvisie ontbreken circulaire (tussen)-doelen. Hoewel het niet eenvoudig is om zulke doelen te stellen, zou het wel handvaten bieden in deze opgave. De doelstellingen van het Rijk kunnen hierbij richting geven. U schrijft slechts op p. 29 te 'streven' naar een circulaire economie in 2050. We zien dit graag sterker geformuleerd. Perspectief op het Landelijk gebied, p.55: Fijn dat de voor Amsterdam zo belangrijke groene wiggen in de stad (scheggen) een prominente plek in uw omgevingsvisie hebben gekregen. Wel hebben we nog wat aandachtspunten: in de kaart 'perspectief op het landelijk gebied' worden de 'scheggen van Amsterdam' weergegeven door middel van een symbool in het stedelijk gebied van Amsterdam. Dit is niet wat de emeente Amsterdam in haar omgevingsvisie heeft opgenomen als de scheggen, dat is meer conform de kaart op p.118 'groen in en om de stad', en de kaart wonen, werken, recreëren op p.61. In de toelichting op het perspectief landelijk gebied worden de scheggen verder ook niet genoemd. Opnemen van de laag scheggen in dit perspectief werkt daarmee verwarrend en lijkt overbodig. Op p.58 staat 'We zien namelijk dat veel ontwikkelingen ten koste gaan van landbouwgrond. Dit betekent niet dat ontwikkelingen hier onmogelijk worden. Wel zorgt het ervoor dat de impact op de landbouwsector zorgvuldig wordt afgewogen en dat agrariërs meer zekerheid krijgen met het oog op hun langetermijninvesteringen. Het biedt daarnaast tegenwicht tegen ontwikkelingen die ten koste van landbouwgronden kunnen gaan.'. Hieraan voegen we graag toe 'We houden de optie open om het type landbouw drastisch te veranderen indien dit noodzakelijk blijkt.'	We zullen de tekst over de scheggen en de stadsranden. De kaarten in de omgevingsvisie zijn meer indicatief op het schaalniveau van de provincie. Bij de gebiedsuitwerking is meer op nuance ingezoomd, zoals indiener terecht concludeert. De opmerking over pagina 58 heeft betrekking op de gehele provincie en niet specifiek voor de Scheggen.
ZW_0164	9a	Perspectief op waar we wonen, werken en recreëren, p.60: Op p.60 staat 'we beschermen bestaande bedrijventerreinen…'. Amsterdam vindt het belangrijk om hieraan toe te voegen dat het gaat om bestaande bedrijventerreinen die nog niet als transformatielocatie zijn aangewezen. De sociaaleconomische disbalans in onze provincie tussen de verschillende deelregio's (en binnen steden) komt maar beperkt aan de orde (p. 60). Qua woningbouw zou het niet alleen moeten gaan om de volumes, maar ook over de vraag voor wie we waar bouwen. U doet wel uitspraken over percentages sociaal in elke gemeente, maar gaat daarbij voorbij aan de bredere samenstelling van de gemeenten/regio's en wat daar (sociaaleconomisch) nodig is om gebieden en provincie met elkaar in balans te ontwikkelen. Dat baart ons zorgen. P. 62: bij de focus op het binnenstedelijk verdichten worden vooral de voordelen van verdichten belicht. Het is nuttig om ook aan te geven dat dit mogelijk negatieve consequenties heeft, namelijk dat de groeiende vraag vanuit verschillende opgaven binnenstedelijk moet worden gefaciliteerd, met oplopende schaarste, complexiteit van bouw, uitsorteringseffecten en betaalbaarheidsissues tot gevolg. Op p.64 staat 'De kenniseconomie in Noord-Holland Zuid is sterk verbonden met de ligging van Schiphol. De Amsterdamse Zuidas is bijvoorbeeld een aantrekkelijke vestigingslocatie voor bedrijven vanwege de snelle verbinding met de luchthaven.' Het belang van Schiphol voor de Zuidas wordt hier sterker neergezet dan we passend achten. Economische clustering rond Schiphol komt eerder voort uit agglomeratievoordelen (netwerken, kennis, arbeidsmarkt, bestaande concentratie van bedrijven) dan uit directe afhankelijkheid van luchtvaartverbindingen zelf. Dit geldt ook voor de Zuidas. Ook zonder een Schiphol dat op volle toeren draait is de kans dat de Zuidas aantrekkelijk blijft vanwege de concentratie van juridische en financiële diensten, digitale connectiviteit, lokaal talent en internationale talentmigratie, en de schaalvoordelen van de Amsterdamse metropoolregio aanzienlijk. De Kantorenstrategie benoemt dit ook: Schiphol versterkt Amsterdam als kern van de regionale kantorenmarkt, maar net zoals connectiviteitsclusters als Amsterdam Centraal en Amsterdam Zuid dat doen. Hierom stellen we voor om deze zin te verwijderen.	Met betrekking tot de woningbouw en verdeling van betaalbaarheid geldt dat de Wet versterking regie hierbij voor ons het uitgangspunt is en dat in ljin daarmee binnen de woningbouwregio aanvullende afspraken worden gemaakt die rekening houden met volkshuisvestelijke uitgangspunten. Dit wordt uitgewerkt in woondeal en volkshuisvestingsprogramma's. Wij onderschrijven het belang van een stevige ambitie voor de circulaire economie. De provincie draagt bij aan de nationale tussendoelen voor 2035: minimaal 82% recycling van afval, ten minste 55% duurzame bio- en secundaire grondstoffen en 15% minder grondstoffengebruik. Deze doelen zijn beperkt ruimtelijk relevant en daarom niet afzonderlijk opgenomen in de omgevingsvisie. De ruimtelijke uitwerking is wel gebaseerd op de Ruimtelijke Verkenning Circulaire Werklocaties, die kansrijke locaties voor onder meer recycling en andere circulaire activiteiten in beeld brengt. Bij het beschermen van bestaande bedrijventerreinen gaat het om terreinen die nog niet als transformatielocatie zijn aangewezen. Daarbij respecteren we de afspraken uit de bedrijventerreinenstrategie van de Metropoolregio Amsterdam. De tekst over Schiphol is naar aanleiding van de stakeholderanalyse aangepast en verbreed naar de economie. Schiphol blijft daarbij een relevante vestigingsfactor voor de Zuidas, naast andere kwaliteiten zoals de concentratie van kennisintensieve bedrijvigheid, talent, digitale verbindingen en de schaal van de Amsterdamse metropoolregio.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	9b	In de tekst lijkt het alsof het gelijk op laten lopen van wonen en werken geen uitdagingen kent. Helaas is dit in realiteit vaak lastig, en wij zien de uitdagingen graag benoemd. Het lukt namelijk niet om minder renderend werkprogramma (zoals bedrijfsruimte) betaalbaar te realiseren in nieuwe gebiedsontwikkelingen, op transformatielocaties en in binnenstedelijk gebied. Leefbaarheid is een belangrijk thema (wat we ook ondersteunen), maar er lijkt wel sprake te zijn van een stapeling van beleid, waardoor een deel van de (beoogde) woningbouwlocaties mogelijk in gedrang is en daarmee ook de woningbouwambities. Zo wil de provincie meer rekening houden met stapeling van hinderfactoren, kijken naar het feitelijke blootstellingsniveau, de maximale normruimte niet meer benutten, verder gaan dan de milieunormen (harde ondergrens) en een extra stap zetten in het meewegen van de afstand tussen overlastgevende en milieugevoelige functies als volwaardig belang. De combinatie van al deze punten zou een veel grotere cirkel rond overlastgevende functies betekenen, waardoor milieugevoelige functies (zoals wonen) niet meer gebouwd kan worden, wat veel geplande woningbouwprojecten kan bedreigen en dus ook de woningbouwambities. Op p. 65 staat dat de provincie innovatieclusters ‘ruimtelijk vast [wil] kunnen leggen’. Wat is het doel hiervan, en wat betekent dit voor ontwikkelingen in dit gebied (meer belemmeringen of meer vrijheid voor bepaalde functies)? Op p.65 staat dat de provincie het IPB verder wil uitbreiden. We betreuren het dat niet overwogen lijkt te worden of de huidige begrenzing op plekken te ruim is. Er blijven dus lichte stedelijke bedrijventerreinen die niet geschikt zijn voor industrie in het IPB aanwezig.	Het ruimtelijk benoemen van innovatieclusters is bedoeld om de fysieke randvoorwaarden voor deze clusters te borgen. Het gaat onder meer om bereikbaarheid, internationale connectiviteit, huisvesting, toegang tot talent en digitale infrastructuur. Zo kan het binnenstedelijk ruimtegebruik beter aansluiten op sterke economische ecosystemen en ruimte bieden aan kennisintensieve en innovatieve activiteiten. Daarbij is een zorgvuldige inpassing nodig van digitale en energie-intensieve functies, zoals toepassingen van kunstmatige intelligentie, in samenhang met verstedelijking, energiegebruik en leefkwaliteit.
ZW_0164	9c	Goed dat een eerste stap wordt gezet in de richting van clustering van energie intensieve bedrijven (p. 65). Ook goed dat er daarnaast ingezet wordt op bedrijventerreinen met een decentraal energiesysteem voor bedrijven die weinig energie gebruiken. Maar tegelijkertijd mist er de nodige uitwerking. Westpoort lijkt nu bijvoorbeeld een logische plek om energie-intensieve bedrijven te vestigen omdat er een nieuw onderstation komt en de waterstofbackbone er een aftakking kan krijgen. Maar de vraag is of dat allemaal bedrijven trekt die: 1) een haven nodig hebben 2) een hoge milieucontour hebben 3) een economisch belang vertegenwoordigen voor de regio. Op deze manier zou je ook in de situatie terecht kunnen komen dat de haven helemaal vol komt te staan met datacentra, en er geen plek meer is voor Damen shipyards (ervanuit gaande dat Damen per hectare minder energie verbruikt dan een datacentrum). Daarnaast kan dit beleid ook de ongewenste ontwikkeling aanmoedigen dat bedrijven verduurzaming en energiebesparing gaan uitstellen als ze eenmaal op een energiecluster zitten. Kortom: heel goed om ruimtelijk te gaan sturen op de energie-intensieve activiteiten, maar voor een goede uitwerking moet nog meer onderzoek worden gedaan. Als Amsterdam doen we graag samen met de provincie verder onderzoek naar de ruimtelijke sturing op energie-intensieve bedrijvigheid en de logica om energie-intensieve bedrijven te clusteren met havengebonden activiteiten en bedrijven met een grote milieucontour. In figuur 21, p.67, ontbreken warmtenetten op de kaart.	We gaan graag met indiener samenwerken op meer onderzoek naar sturen op energie-intensieve activiteiten. De kaart met de energie-intensieve clusters gaat over het aangeven van deze clusters op de kaart; dat daarvan de spin-off is in de vorm van warmtenetten is voor deze kaart niet relevant. We hebben de warmtenetten daarom niet overgenomen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	10	De visie: verdere verdieping per inhoudelijk onderdeel Water, p.70: De trajecten die hieromtrent al lopen bij Deltaprogramma Centraal Holland en de NOVEX-gebieden ontbreken in dit stuk, zoals wel gedaan wordt qua Deltaprogramma Hollandsche Kust en Wadden. Op p.71 staat 'Ruimte voor nieuwe grootschalige ontwikkelingen, zoals het bouwen van woonwijken, bedrijventerreinen of grootschalige energie-assets die kwetsbaar zijn voor water, zoeken we daar waar de kans op wateroverlast beperkt is. Ruimtelijke ontwikkelingen, zoals verstedelijking, mogen geen extra belasting op het watersysteem met zich mee brengen en moeten hun eigen water vasthouden en bergen.' Komen er dan extra eisen bij of voldoen de bestaande regels (watercompensatie, PNH-klimaatadaptatie verordening, OPR)? Ook wordt beschreven dat 'Als het geïnvesteerd vermogen achter de dijk fors toeneemt of er veel meer mensen gaan wonen, moet bij een actualisatie van de waterveiligheidsnormen de normering omhoog. Dit betekent dat de dijken moeten worden versterkt. Dit brengt kosten met zich mee voor de maatschappij. Voor grote ontwikkelingen geldt de hantering van het niet-afwentelingsprincipe. Dit betekent dat in lagergelegen gebieden ruimte voor ontwikkeling pas in beeld komt als dit samen gaat met een noodzakelijke verhoging van de norm en de versterking van de dijk, omdat het waterproof aanleggen van deze nieuwe ontwikkelingen niet mogelijk blijkt te zijn. Hier zit het financieringsvraagstuk achter. De initiële kosten voor het op orde houden van de waterveiligheid worden verbonden aan die ontwikkelingen. De langere termijn beheerkosten blijven bij het waterschap of Rijkswaterstaat. Ontwikkeling van nieuwe buitendijkse gebieden kan alleen als ze bestand zijn tegen toekomstige peilstijging en geen significante aanslag zijn op de zoetwatervoorraad'. Wat is de definitie van 'grote ontwikkelingen'? Wordt met waterveiligheidsnormen gedoeld op de dijken, of gaat dit ook over gemalen etc.? Uitruil tussen laag 1 en laag 2 van meerlaagseveiligheid is niet wenselijk. Hoe ziet de provincie dit?	We zijn in de omgevingsvisie consequenter in welke programma's we benoemen en welke niet. Dat heeft ertoe geleid dat we de verwijzing naar het Deltaprogramma hebben geschrapt en meer algemeen hebben gemaakt. De teksten over het toedelen van kosten voor ontwikkelingen zijn aangescherpt.
ZW_0164	10a	Op p.72 staat 'Omgaan met minder zoet water: De provincie stuurt hierin door randvoorwaarden te stellen door het leggen van restricties aan het aanbod: wie krijgt nog water van welke kwaliteit. We waarborgen niet dat zoet water beschikbaar blijft voor alle functies. Het tempo en de mate waarin verzilting optreedt zal ter plekke verschillen. We laten de oplossing bij de gebruiker, maar zullen meehelpen in het zoeken naar oplossingen. Uitgangspunten hierbij zijn het maatschappelijk belang en efficiëntie.' Is een proces voorzien vanuit de provincie om te zoeken naar oplossingen voor de watervoorziening voor de industrie/haven? Bijvoorbeeld effluent gebruiken voor industrie? Is een proces voorzien vanuit de provincie om te zoeken naar oplossingen voor verzilting? Ook is beschreven 'Het gebruik van de sluis in IJmuiden staat als gevolg van vergaande zoutindringing steeds vaker onder beperkend regime waardoor er vaker minder schuttingen door de zeesluis kunnen plaatsvinden'. Is het minder schutten een keuze die de provincie heeft gemaakt? Wij horen graag waar deze keuze op is gebaseerd. Is een proces voorzien vanuit de provincie om te zoeken naar oplossingen voor verzilting?	We zien de omgevingsvisie als een instrument om de beleidskaders en ambities van de provincie te beschrijven. Verdere uitwerking en onderzoek vindt niet in het kader van de omgevingsvisie plaats. De tekst over het schutten van de sluizen is aangepast en verduidelijkt. Overigens is het schutten geen keuze van de provincie, maar één van de consequenties van de verminderde beschikbaarheid van zoet water in bepaalde perioden.
ZW_0164	10b	Gezonde en veilige leefomgeving, p.76: In principe goed dat er binnenkort ook wordt gekeken naar de stapeling van blootstellingsniveau aan schadelijke stoffen en hinder op de plekken waar mensen wonen en verblijven. Er wordt beschreven dat dit betekenis kan hebben voor nieuwe woningbouwontwikkelingen. Is de bedoeling om dit toe te passen op alle woningen die nog niet gerealiseerd zijn of in een bepaalde planfase zitten? En wat betekent 'inzetten' op die gebieden waar de blootstelling het hoogst is precies? De provinciale intenties over geluid stemmen ons positief. Er is zelfs aandacht voor de beleving van geluid. Graag hadden we ook aandacht gezien voor het beperken van 'onnodig' geluid. Bijvoorbeeld de aanpak van luide voertuigen. Ook krijgt het beschermen van de nachtrust en de aanleg en bescherming van rust (luwteplekken) weinig aandacht.	Zoals in paragraaf 5.3 is aangegeven, geven we "Op plekken waarover al afspraken zijn gemaakt (…) prioriteit aan woningbouw boven andere ontwikkelingen en accepteren we dat ondanks inzet daarop een optimaal gezonde leefomgeving niet mogelijk is." Voor het onderdeel geluid geldt dat we de door indiener genoemde onderdelen te veel als details zien voor het abstractieniveau van de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	10c	Mobiliteit, p.77: Benoem watergebonden logistiek expliciet als kans voor circulaire stromen, zoals bouwmaterialen en afval. Voeg multimodale logistieke hubs toe voor circulaire goederenstromen, met aandacht voor elektrisch en stil transport. Er wordt door het stimuleren van het OV-gebruik verwacht dat dit tot een verdubbeling van de tramcapaciteit lijdt. Dit kan gepaard gaan met een toename van de geluidshinder. P. 79: we zien graag meer regie op ontvlechten goederen- en personenvervoer over spoor en het bewaken van externe veiligheidsrisico's in relatie tot verstedelijking rondom het spoor. Daar zou het afstappen van 'eerst bewegen en dan bouwen' mogelijk problematisch kunnen worden. Verder wordt de regie op modal shift van weg naar spoor en water voor reizigers en goederenvervoer genoemd, maar we zouden graag concreter zien hoe dit wordt gestimuleerd. De Ringlijn en Oost- en Westbruggen worden niet benoemd, terwijl deze wel een regionaal component hebben. Daarnaast wordt de GNOE (goederencorridor Noordoost Europa) niet benoemd, noch de zuidelijke goederencorridor. We zien deze graag benoemd in dit hoofdstuk.	Wij hebben nu in de visie meer opgenomen over modal shift en logistieke hubs. Bij het bouwen bij OV-knooppunten in het kader van verstedelijking moet altijd rekening worden gehouden met externe veiligheid en de geldende wet- en regelgeving die hiervoor vanuit bevoegd gezag is opgesteld. Dit betreft uitwerking, maar de algemene visie blijft staan. Stimulering en regie op modal shift wordt verder uitgewerkt in programma's zoals het Actieplan Kernnet Vaarwegen en innovatieprogramma verkeer en vervoer. Dit wordt op dit moment al nader uitgewerkt. De Omgevingsvisie betreft vooral een visie op hoofdlijnen, en bevat geen uitputtende lijst van projecten. Gezamenlijk met onze partners werken we aan het toekomstig mobiliteitssysteem dat bestaat uit publieke mobiliteit van deur tot deur met een sterke basis in het openbaar vervoer. We benoemen onze relatie als spil in een internationaal netwerk van Europa. Ondermeer de positie binnen de Europese TEN-T netwerken, zoals de Rijncorridor.
ZW_0164	10d	Energie, p.80: Op p.80 staat dat 'het energiesysteem van de toekomst sturend is voor de ruimtelijke ordening'. Het is goed dat deze constatering wordt gemaakt, maar dit betreft een belangrijke beleidskeuze die nadere motivering vraagt. We onderzoeken dit graag verder. We kunnen ons goed voorstellen dat voor sturing door het energiesysteem gekozen wordt bij bijvoorbeeld grootschalige oplaadplekken voor vrachtwagens, zoals in een andere provincie beoogd wordt. In uw omgevingsvisie zien we niet waar energieknooppunten geprojecteerd zijn. Bij de aanwijzing van energieknooppunten vragen we om nauw overleg met de betreffende gemeente. De omgevingsvisie is thematisch opgezet. Daardoor blijft onduidelijk hoe de diverse ambities van de provincie zich tot elkaar verhouden, terwijl een omgevingsvisie juist een integrale afweging behoeft. Zo zullen nieuwe energieknooppunten een aanzienlijk ruimtebeslag vragen en nieuwe energievragende functies aantrekken; hierdoor neemt de druk op het buitengebied toe en zal de provincie inzichtelijk moeten maken hoe ook het landelijke gebied, het provinciale landschap en natuurgebieden vitaal blijven en voldoende ruimte is voor recreatie. De provincie zet met name in op zon en wind, waarbij wind vooral op zee moet worden opgewekt en enkele aanlandingspunten voorzien zijn. Toch beschrijft de visie ook de mogelijkheid voor (geclusterde) plaatsing van wind op land, zonder concreet te maken waar dit ruimtelijk mogelijk is. Plaatsing van wind op land (en zonneweides) vraagt veel ruimte en stuit op veel weerstand bij omwonenden. Gegeven de beperkte ruimte kan die niet later 'even' worden ingepast. Als wind op land en zonneweiden bij de visie horen moet aangegeven worden waar dit mogelijk is binnen de provincie.	De energieknooppunten zijn weergegeven op kaart 25 van de ontwerp-omgevingsvisie. Deze knooppunten zijn bij de totstandkoming van de Energievisie 2.0 in overleg met gemeenten geselecteerd. In de afweging is meegenomen of deze locaties direct zijn (of in de toekomst worden) aangesloten op het hoogspanningsnet en of eventuele andere energiedragers beschikbaar zijn. Ook is meegenomen in de selectie of er al grote energievragers in het gebied gevestigd zijn. De nadere uitwerking van deze energieknooppunten zal samen met gemeenten plaatsvinden en worden uitgewerkt in het programma Energie dat na vaststelling van deze omgevingsvisie zal worden opgesteld. Daarbij zal onder meer worden meegenomen wat het effect op de omgeving is. Onderzocht zal worden of clustering van energievraag en aanbod in knooppunten efficiënt is voor het energiesysteem en daarmee minder noodzaak is tot uitbreiding van energie-infrastructuur in de gebieden buiten de knooppunten. In de omgevingsvisie worden geen nieuwe zoekgebieden voor zon en wind aangewezen. Opwek op land zal nader worden uitgewerkt in het genoemde Programma Energie.
ZW_0164	10e	Op p.83 wordt uitgesproken dat lokale energiesystemen ondersteunend kunnen zijn voor het oplossen van netcongestie. Dit ligt in lijn met de keuze dat ruimtelijke ontwikkelingen sturend zijn voor het energiesysteem en een zeer relevante bijdrage kunnen leveren aan het oplossen van de netcongestie. Deze laatste visie ondersteunen wij. Voor oplossingen voor netcongestie vanuit lokale initiatieven en lokale warmtenetten zien we in beginsel geen leidende rol voor de provincie, maar voor de gemeente. We menen dat een definitieve keuze voor sturing door het energiesysteem dan wel door ruimtelijke ontwikkelingen niet gemaakt kan worden en dat het toekomstige systeem een combinatie van deze twee uitersten zal zijn. We pleiten evenwel voor het accent op lokale opwek aangezien dit grotendeels plaats kan vinden binnen bestaand stedelijk gebied door dubbel ruimtegebruik. We zien graag de samenwerking met de provincie, met respect voor ieders rol. Ook vragen we om meer toelichting hoe de lokale energieopwek zich verhoudt tot de stelling dat het aantal gebieden voor windenergie beperkt gaan worden. We vertrouwen erop dat de RES-zoekgebieden voor wind en zon 2030 in stand blijven ook als we kijken naar de opgave na 2030 (vastgelegd in de RES). De landelijke normen zijn nog niet vastgesteld terwijl de provincie uit gaat van de landelijke normen (p.83), inclusief de uitzonderingsmogelijkheden voor die daarvoor gelden. Graag zien we een toelichting over wat hiermee bedoeld wordt. Welke normering wordt er aangehouden waarop uitzonderingsmogelijkheden worden toegepast?	De realisatie van het lokale energiesysteem en lokale warmtenetten is inderdaad een taak van gemeenten. De provincie heeft een belang bij het stimuleren en realiseren van het decentrale energiesysteem omdat dit systeem de druk op en uitbreidingsbehoefte van het hoogspanningsnet verminderd. Dit reduceert daarmee uiteindelijk de uitbeidingsbehoefte in het landelijk gebied. Er is niet aangegeven dat het aantal gebieden voor windenergie wordt beperkt. In de visie is aangegeven dat: "Ook voor grootschalige opwek op land streven we naar zo veel mogelijk balans tussen vraag en aanbod om grote transporten te voorkomen. Vooralsnog zijn we daarom terughoudend met nieuwe grootschalige opwek op land buiten de RES-afspraken, tenzij de extra opwek aansluit op een groeiende vraag en passend is binnen de ruimtelijke randvoorwaarden, zodat het hoogspanningsnet niet extra wordt belast." Daarnaast wordt ook aangegeven dat nieuwe (geopolitieke) ontwikkelingen om een adaptieve aanpak vragen. Tot slot, de provincie gaat uit van de dan geldende landelijke normen inclusief uitzonderingsmogelijkheden die het Rijk biedt voor de realisatie van wind op land.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	10f	Er wordt niks gezegd over de rol van de provincie in geothermie, bijvoorbeeld adviserend bij aanvraag startvergunning aardwarmte. Daarnaast wordt er geen aandacht besteed aan de verduurzaming van warmtebronnen voor de al bestaande warmtenetten, maat de provincie heeft in 2024 ook de Samenwerkingsovereenkomst Verduurzaming Diemenwarmtenet ondertekend. Het zou daarom passend zijn aandacht te besteden aan het (ruimtelijk) ontwikkelen van nieuwe bronnen rondom (en voor invoeding op) het bestaande warmtenet. Het is mooi dat aquathermie genoemd staat bij decentrale systemen. Bij het kopje voorwaarden zou het goed zijn om iets te noemen over de afweging hierbij met betreffen tot waterkwaliteit, ter inspiratie kan hiervoor geput worden uit de tekst op pag. 8 van Bestuurlijke samenwerkings-agenda Waterschap Amstel, Gooi en Vecht – gemeente Amsterdam. In Figuur 25 worden kansen voor geothermie aangegeven. In Amsterdam zijn daarbij geen kansen geïdentificeerd. Het is onduidelijk wat daar de onderbouwing van is. Daarnaast is de titel van de figuur 'Energiesysteem' waardoor we ook de (bestaande) warmtenetten verwachten, maar het gaat eigenlijk alleen om elektriciteits- en waterstofnetwerken. Het is passend om ook ergens te benoemen dat grote energievragers vaak ook restwarmte beschikbaar kunnen hebben (bij de kaart of een ander onderdeel van de visie).	Zoals indiener in onderdeel 10d ook aangeeft en wij in de visie ook al hebben aangeven is de rol van de provincie in de realisatie van warmtenetten beperkt. Bij de realisatie van warmtenetten en geothermie geldt uiteraard ook het afwegingsprincipe ten aanzien van water en bodem(-kwaliteit). Kaart 25 geeft een globale weergave van het energiesysteem. In het programma zullen we dit nader uitwerken en preciezer op kaarten weergeven.
ZW_0164	10g	Digitale infrastructuur, p.84: Wat beschreven staat in de omgevingsvisie, was in 2022 in lijn met onze uitgangspunten. Dit is ondertussen ingehaald door nieuw beleid, aangezien in 2022 gelijk een traject gestart is om het beleid aan te scherpen. Dat hebben we gedaan. We erkennen het belang van de digitaliserende behoefte van de maatschappij maar ruimtelijk gezien leidde dat tot belemmeringen. Daarom is het beleid aangepast naar 'nee, tenzij', waarbij we geen nieuwe datacenters meer toestaan en faciliteren we alleen nog de bij ons bekende initiatieven. Daartoe is ook een paraplubestemmingsplan opgesteld die de vestiging van datacenters binnen de gemeentegrenzen uitsluit.	De discussiepunten die indiener aangeeft over datacenters zijn bij ons bekend.
ZW_0164	10h	Natuur en biodiversiteit, p.85: De hoofdlijn is inhoudelijk sterk, maar er zijn enkele aandachtspunten. Met name valt op dat veel ecologische ambities nog vrij abstract blijven en beperkt ruimtelijk/juridisch zijn uitgewerkt. Dat geldt bijvoorbeeld voor natuurverbindingen, overgangszones en groenblauwe structuren. Ook missen er concretere doelen en borging voor biodiversiteit buiten Natura 2000/NNN, zoals in agrarisch en stedelijk gebied, en de borging van bijvoorbeeld de Natuurherstelwet. Verder zou er meer aandacht mogen komen voor vermindering recreatiedruk en zonering/rustgebieden, natuurinclusief bouwen en soortenbescherming in de woningbouwopgave, ontsnippering en ecologische inpassing van energie- en infrastructuur, ecologische waterkwaliteit/KRW, meetbare biodiversiteitsdoelen en monitoring. De visie biedt wel goede aanknopingspunten om hier steviger op door te pakken, omdat de provincie expliciet erkent dat natuurherstel randvoorwaardelijk is voor andere ruimtelijke ontwikkelingen. In deze visie gaat het alleen over Natura 2000-gebieden, en komt er weinig terug over de Amsterdamse groenstructuur. Ook in Figuur 27 zijn weinig gebieden in Amsterdam opgenomen. Mogelijk dat de Amsterdamse Ecologische Structuur (AES) en Hoofdgroenstructuur een plek kunnen krijgen in uw omgevingsvisie. We zouden aanraden om de groenblauwe raamwerken van de stedelijke gebieden als aparte laag onderdeel te maken van het provinciale groenblauwe raamwerk. Hiermee wordt het raamwerk completer en vanzelfsprekender. Voor de gemeente Amsterdam kan hiervoor worden aangesloten op de visiekaart groenblauw raamwerk uit de omgevingsvisie van Amsterdam. In deze paragraaf zou circulaire landbouw nog aan natuurherstel kunnen worden gekoppeld, bijvoorbeeld door organische reststromen te benutten voor compostering of biogasproductie. Of door boeren, voedselverwerkers en steden aan te zetten tot hergebruik van voedseloverschotten.	Het onderdeel natuur en biodiversiteit is in de omgevingsvisie verder aangescherpt. Verdere uitwerking en detailering zoals aangegeven in deze zienswijze vindt plaats in onderliggende programma's.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	10i	Land- en tuinbouw, p.89: In de visie wordt op één specifieke plek ingegaan op eiwittransitie terwijl een veranderd eetpatroon, onder andere in lijn met het Nederlandse voedingscentrum, een fundamenteel aspect is van de transitieopgave in voedsel en landbouw. Eiwittransitie is onderdeel van het concept van de voedseltransitie en dus ook van de landbouwtransitie, en zien wij graag explicieter benoemd worden. In het toekomstperspectief op landschap wordt alleen gesproken over kringlooplandbouw in de buurt van natuurgebieden, en op maatschappelijke en ecosysteemdiensten. Hier wordt niet ingegaan op de mogelijkheden en uitdagingen die ontstaan door stad-land samenwerking en door de voedseltransitie. We zien graag de stad-landsamenwerking hier terugkomen, en de kansen voor het metropolitane landschap.	Voor stadsranden is een tekst toegevoegd die specifiek ingaat op de kansen en uitdagingen in deze gebieden.
ZW_0164	10j	Wonen, p.94: Het ontbreekt hier nog aan concrete ruimtelijke kaders voor circulaire bouw: De provincie benoemt circulair bouwen als ambitie, maar stelt geen concrete ruimtelijke kaders of richtlijnen voor circulair bouwen, zoals het reserveren van locaties voor circulaire bouwactiviteiten. Verder is er beperkte aandacht voor circulaire bouwmaterialen.Hoewel de provincie circulaire economie ondersteunt, ontbreekt specifieke aandacht voor het stimuleren van circulaire bouwmaterialen, zoals secundaire grondstoffen en biobased materialen. Hierbij is regionale samenwerking van belang, maar er mist een duidelijke strategie om samen met gemeenten en andere partners circulaire bouwprojecten te versnellen, terwijl Amsterdam juist pleit voor samenwerking binnen de MRA, zoals het Houtbouwpact 2026-2030. Belangrijk hiervoor is ondersteuning van het MRA Houtbouwpact: De provincie heeft het MRA Houtbouwpact ondertekend, maar dit wordt niet expliciet genoemd in de omgevingsvisie. Het pact stelt dat vanaf 2030 minimaal 20% van de woningproductie in de MRA van hout en andere biobased materialen moet zijn. Dit draagt bij aan CO_2-reductie, stikstofvermindering en betaalbare, duurzame woningen. We zouden graag zien dat de provincie deze ambitie expliciet ondersteunt in haar visie.	We hebben in de omgevingsvisie opgenomen wat onze ambitie is op gebied van circulaire economie. Verdere uitwerking hiervan zal terecht komen in een onderliggend programma.
ZW_0164	10k	Dit geldt ook voor de Circulaire Deal Secundaire Bouwmaterialen: De provincie heeft een Circulaire Deal geïnitieerd over circulair slopen, maar dit wordt niet genoemd in de visie. De deal bevat afspraken over circulair slopen en het hergebruik van materialen, met als doel om circulair slopen de norm te maken. Dit zien wij graag expliciet opgenomen in de visie, inclusief de ambitie om binnen twee jaar 100% circulair te slopen. De provincie kan via haar ruimtelijk beleid het gebruik van circulaire bouwmaterialen bevorderen, bijvoorbeeld door circulaire criteria op te nemen in provinciale aanbestedingen of subsidies. Regionale hubs voor bouwmaterialen kunnen ook door de provincie gestimuleerd worden, de provincie kan een regisserende rol hierin spelen. De provincie kan ook een faciliterende rol spelen in het opzetten van regionale kennisplatforms en omscholingsprogramma's voor circulaire bouw, in samenwerking met gemeenten en onderwijsinstellingen.	Zie het antwoord op onderdeel 10j van deze zienswijze ZW_0164

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	10l	Op p. 95 staat 'Dit alles voorkomt afwenteling op toekomstige generaties en vergroot de toekomstbestendigheid en kwaliteit van de woningvoorraad. We stellen daarom bij woningbouw voorwaarden op het gebied van ruimte voor waterveiligheid, waterberging, en energie-infrastructuur en kabels en leidingen.' Heeft dit implicaties voor de ontwikkeling voor energie-infrastructuur, gaat de provincie extra prioriteit hieraan geven en helpt dat de energie-infrastructuur binnen de stad? Op p.95 staat ook 'Aandachtsgroepen: de provincie stuurt op voldoende en passende huisvesting voor onder meer ouderen, mensen met een zorgvraag, jongeren en statushouders. Binnen woningbouwregio's worden afspraken gemaakt over de verdeling van woningtypen en urgente doelgroepen, die worden geborgd in de Omgevingsverordening.' Hier wordt wel gerefereerd aan woningbouwregio's in het kader van de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting (Wvrv), maar niet aan woningmarktregio's. De woningbouwregio is het niveau waarop wordt afgestemd over de woningbouwopgave en het aandeel betaalbaar. De woningmarktregio is het niveau voor afstemming en afspraken over de huisvesting en verdeling van wettelijk urgente groepen. Voor de volledigheid zou het goed zijn om beide regio's te noemen. De provincie heeft in de Wvrv ook een grote rol bij het in kaart brengen van de woningbehoefte, inclusief die voor ouderen en aandachtsgroepen. Voor de volledigheid ook goed om toe te voegen. Datzelfde geldt voor het zorgdragen voor Oekraïense ontheemden. Ook is het van belang om opvanglocaties te benoemen, en de inzet van de provincie hierin. Eerder in de omgevingsvisie wordt de koppeling gemaakt tussen het oplopen van woon- en niet woon-programma (economisch en maatschappelijk), maar in 5.13 Wonen blijft dat uit. Het toevoegen van deze link is in onze optiek een mooie overgang naar 5.14 Toekomstbestendige economie en 5.515 Werken.	We hebben aangegeven het oplossen van de netcongestie belangrijk te vinden, omdat het een belangrijke voorwaarde is om onze ambities op het gebied van woningbouw en economie te realiseren. De wettelijk taak van de provincie voor aandachtsgroepen is toegevoegd. De paragraaf over wonen is een uitdieping van de visie. herhaling van onderdelen daaruit is ons inziens niet nodig.
ZW_0164	10m	Toekomstbestendige economie, p.95: Er wordt gesuggereerd dat de provincie over instrumentarium beschikt om ook te kunnen sturen op die toekomstbestendige economie. Welke instrumenten zijn dat en tot waar reikt de invloed van de provincie en begint die van de Rijksoverheid en gemeenten? In de alinea 'we sturen met ruimtelijke richtlijnen op een toekomstbestendige economie', voegen we graag toe aan de zin 'we borgen ze in onze verordening' ook 'en maken gebruik van onze regulerende bevoegdheden, door samen te werken met de omgevingsdiensten via de circulaire bouwstenenvisie van het IPO'. Richtlijn efficiënt ruimtegebruik: Mooie intentie, waarop we graag wat meer duiding willen. Wanneer is iets efficiënt en hoe gaan we daar in de bestaande situatie mee om? Een deel van de bestaande bedrijvigheid gaat niet per se efficiënt om met de grond. Wij horen graag hoe de provincie dit ziet. Richtlijn efficiënt watergebruik: Wellicht kan deze richtlijn ook aan het dossier industriewater gelinkt worden? Richtlijn efficiënt energiegebruik: In de praktijk zien we in Amsterdam helaas dat bedrijven vaak niet eens aan de wettelijke besparingsplicht voldoen (besparingen die vaak in 5 jaar terug te verdienen zijn). We zijn dus erg geïnteresseerd hoe op deze ambitie gestuurd zal worden. Richtlijn vermindering gebruik grondstoffen en vergroten circulariteit: We vinden dit een prachtig voornemen, en zouden graag meer concrete informatie hierover lezen. Bij de alinea 'we maken onderscheid in sturing op bestaande bedrijvigheid en nieuwe vestiging', willen we graag meer informatie. Betekent dit dan dat we de bestaande bedrijven niet stimuleren om efficiënt met ruimte, milieuemissies, water en grondstoffen om te gaan?	We zien de omgevingsvisie als een instrument om de beleidskaders en de beleidsambities van de provincie in te benoemen. De details waar indiener naar vraagt, zullen een plek krijgen in de verdere uitwerking ervan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	10n	Werken, p.97: Reserveer ruimte voor circulaire startups en experimenten op bedrijventerreinen. Voeg richtlijnen toe voor clustering van circulaire activiteiten, zoals textiel- en elektronica-recycling. Bij alinea: 'Bedrijventerreinen eerst beter benutten, dan pas uitbreiden', zien we graag meer aandacht voor bestaande inefficiëntie en meer oog voor natuurlijk verloop op de terreinen. In 5.15 staat 'Daarom beschermen we bestaande bedrijventerreinen, met extra aandacht voor locaties met hogere milieuzonering. We verkennen de mogelijkheid om compensatie van de economische functie te verplichten bij verlies aan bedrijventerreinen voor gebieden buiten IPB om ervoor te zorgen dat er voldoende ruimte blijft voor bedrijven die nodig zijn om het stedelijk gebied te kunnen laten functioneren.' De gemeente begrijpt de achtergrond van dit instrument: het voorkomen dat stedelijke transformatiedruk leidt tot structureel verlies van bedrijventerreinen. Wel verzoeken we de provincie om de compensatieplicht nader te specificeren, inclusief de juridische grondslag, de uitvoeringsverantwoordelijkheid en de geografische reikwijdte. Zonder deze uitwerking is het instrument onvoldoende hanteerbaar in de praktijk. Een verplichte compensatie van m2 is onhaalbaar voor Amsterdam, gezien de toenemende schaarste aan ruimte. Bij de toelichting van het IPB: er blijven lichte stedelijke bedrijventerreinen die niet geschikt zijn voor industrie in het IPB aanwezig. Een tussenregime als buffer zou hierbij een mogelijke aanvulling zijn.	Zoals staat aangegeven in de Omgevingsvisie verkennen we momenteel de mogelijkheid om extra instrumenten in te zetten om verlies aan economische functies, vanwege transformatie van bedrijventerreinen, verplicht te compenseren. De uitkomsten van deze verkenning zullen wij gebruiken bij de aanpassing van de Omgevingsverordening. Wij nemen hierover op voorhand geen voorwaarden op in de Omgevingsvisie. Wij zien dan ook in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvsie aan te passen.
ZW_0164	10o	De andere ambities van de provincie over intensivering/verdichting van bedrijventerreinen en mengen van bedrijven in lichte milieucategorieën sluiten goed aan op de Amsterdamse ambities en doelen zoals in de bedrijvenstrategie. De bescherming van deze bedrijventerreinen is een complexe opgave, waarbij we graag zien wat er verandert ten opzichte van de huidige situatie en of er iets gedaan wordt tegen verkantorisering? Daarnaast is het belangrijk om concreet te hebben welke gebieden het hierover gaat. Logistiek neemt ook een bijzondere plek in, omdat het om heel andere randvoorwaarden gaat. Op p. 99, staan randvoorwaarden voor een goed werkende innovatieketen beschreven. Hieraan stellen we voor om toe te voegen: hoogwaardige kantoren en voldoende bedrijfsruimte en labruimte. In nieuwe gebiedsontwikkelingen, bij binnenstedelijke verdichting en herstructurering lopen we aan tegen de grenzen van het detailhandelsbeleid. We gaan daarom graag met de provincie in gesprek over detailhandel.	We leggen het begrip huisvesting in de oorspronkelijke tekst breed uit, inclusief bedrijfshuisvesting. De gevraagde toevoeging is wat ons betreft daarom niet nodig.
ZW_0164	10p	Recreatie, p.99: Mogelijk kunnen recreatiegebieden met circulaire functies worden gecombineerd, zoals voedselhubs of educatieve centra voor circulaire economie. We zouden graag een paragraaf willen zien over in welke mate de provincie kan bijdragen aan beheersbare stromen in Amsterdam, bijvoorbeeld betreffende de cruiseschepen.	We hebben dit niet overgenomen. Dit is wat ons betreft een onderdeel dat een plek kan krijgen in de verdere uitwerking van de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	10q	De visie: gebiedsgerichte keuzes en provinciale belangen Veengebieden, p.114: Bagger: Bagger ontbreekt in de visie maar is een belangrijk onderdeel van het ecosysteem. Baggeren is een terugkerende maatregel om watergangen hun functie te laten vervullen. Baggerlocaties zijn in beginsel exploitabel in paludicultuur. Het zou een grote stimulans zijn voor nuttige aanwending van bagger als de visie hier iets over zegt en het helpt bij het tegengaan van broeikasgas. Hoe ziet de provincie dit? Erosie: Uit een gezamenlijke grote studie van de provincie en HHNK vorig jaar (hydrologisch systeemherstel) is gebleken dat de nutriëntenbalans in de meeste veenweidepolders wordt gedomineerd door afkalving van oevers en niet door inlaatwater of bemesting. Deze afkalving is niet beperkt tot grazige oevers maar wordt ook gezien op plekken met een natuurlijke oeverbegroeiing van bijvoorbeeld Riet. Dit is meer dan vervelend uit beheersoogpunt, behoud van landbouwgrond, KWR-doelstellingen en vanuit biodiversiteit. Het tast de structuur van de gebieden wezenlijk aan en het is van groot belang dit proces te leren beheersen. De oorzaak van de erosie is complex. Ganzen en rivierkreeften spelen een rol. Maar ook de combinatie van mestaanwending en sulfaatrijk inlaatwater in combinatie met de aanwezige bodemeigenschappen zijn belangrijk. Het onderzoek suggereert enkele oplossingsrichtingen (meer regenwatervoeding, verbrakking, stoppen met mesten). Met oog op het beheersen van deze grote dreiging is het noodzakelijk dat deze op praktijkschaal nader worden onderzocht. Hoe ziet de provincie dit? Weidevogels: We onderschrijven de weidevogeldoelstellingen. Maar duidelijk is dat er op vele fronten moet worden gestreden om tot gezonde populaties te komen. Zie bijvoorbeeld actieplan Grutto. Halfslachtige pogingen weidevogels te behouden zijn vaak aanwezig en zijn schadelijk voor alternatieve ambities. Het is zaak om zo duidelijk mogelijk te zijn over de locaties waar Weidevogels voorrang krijgen en daar dan ook een zo volledig mogelijk programma na te streven. Benoemen van kerngebieden is maar één stap. Hoe ziet de provincie dit?	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierin zullen we ook de rol van bagger en erosie worden meegenomen. Voor wat betreft de weidevogels onderschrijven we de zorg van de indiener. In de definitieve Omgevingsvisie hebben we meer aandacht gegeven aan de weidevogels. Het Aanvalsplan Grutto is een onderdeel daarvan. In het uitvoeringskader krijgt het afsprakenkader Aanvalsplan Grutto een plaats.
ZW_0164	10r	Waterbalans en kaderrichtlijn water: In toenemende mate zal de boezem van de veengebieden worden gevuld met ingelaten water. Regenwater en schoon zoet kwelwater zijn de enige waterbronnen die echt goed zijn voor veen, maar daaraan is in toenemend deel van het jaar een tekort. We streven om goede reden peilhandhaving na maar waar moet dat water vandaan komen? IJsselmeer water is voor de meeste functies second best. Maar leverantie daarvan is niet meer gegarandeerd. Is het niet eens tijd om na te denken waar het water anders vandaan moet komen. Deze discussie verwant aan de genoemde discussie over verbrakking. Maar brak water heeft drie bronnen. Kwelwater (beperkt); Noordzeekanaal water (industrieel beïnvloed) en zeewater. Nadenken over de aanwending van diverse vormen van brak water begint onontkoombaar te worden. Zeker omdat sterke fluctuaties van zoutgehalte binnen een seizoen leidt tot een sterk reductie van het leven. Dit interfereert met pogingen om regenwater en kwelwater maximaal te benutten, zoals in het nationaal beleid wordt bepleit, maar waar in deze voor de veenweide ook nog geen uitspraken worden gedaan. Hoe ziet de provincie dit?	We zien dit als een onderdeel wat aan bod zal komen in de verdere uitwerking van de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	10s	Westelijk Havengebied, p.119: Bij de zin 'en houden vast aan de bepaling van Westpoort als industrieterrein van provinciaal belang' zouden we graag zien dat er wordt toegevoegd 'en zullen daar waar industriële en stedelijke belangen elkaar raken optimalisaties stimuleren/aansturen'. Wat betreft 'De milieucontour is hierbij maatgevend' overzien we niet geheel wat hiermee bedoeld wordt, aangezien de milieucontouren altijd maatgevend zijn. Verder zijn een deel van de milieucontouren, vooral geluid, niet gebonden aan concrete bedrijfsactiviteiten. De milieucontour leidend maken, heeft dan geen consequenties. Maar als de contouren op basis van feitelijke of vergunde uitstoot gekoppeld worden aan aanwezige economische activiteit, zou dat hoopvol zijn. Bij de lijst met Provinciaal Belang voegen we graag 'Zorgdragen voor ruimte voor stedelijke woonmilieus' toe. Deze hoort voor ons in de eerste drie belangen die benoemd worden. Ook 'waarborgen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving' moet wat ons betreft toegevoegd worden als Provinciaal Belang. Dit wordt benadrukt in de tekst, maar zien we graag ook terug als Provinciaal Belang. Eén van de provinciale belangen staat nu overigens dubbel benoemd. In de tekst wordt een verband gelegd tussen energie-intensieve industrie en bedrijven met een hoge milieucategorie. Maar de vraag is of dat verband 1 op 1 te leggen is. Datacentra gebruiken veel energie, maar hebben niet een hele hoge milieucategorie, en bulkopslag van olie heeft een hoge milieucategorie maar vraagt weinig energie. Tenzij er goede onderbouwing voor is, zouden bedrijven met een hoge milieucategorie of een hoog energieverbruik niet per definitie in hetzelfde bedrijventerrein geplaatst moeten worden. Los daarvan is het goed om zicht te hebben op het instrumentarium van de provincie om te sturen op de vestiging van bedrijven met een hoog energieverbruik. Daarnaast is het ook goed om zicht te hebben op het instrumentatrium dat de provincie heeft om actief te sturen op de vestiging van bedrijven die een bijdrage leveren aan de energietransitie en de circulaire economie boven bedrijven die dat niet doen.	De teksten in de paragraaf over het westelijk havengebied zijn verduidelijkt. De genoemde figuur wordt niet meer opgenomen in de definitieve omgevingsvisie.
ZW_0164	10t	Bij de zin 'Voor toekomstige ontwikkelingen is het van belang dat er een zorgvuldige afweging wordt gemaakt tussen economische functies en milieugevoelige functies, zodat duidelijk is welke functie op welke plek mogelijk is', willen we graag benoemen dat stedelijke ontwikkeling met woningbouw een belangrijke aanjager kan zijn voor de vernieuwing van verouderde industriële complexen en voor verstandiger omgaan met het grondgebied. Door intensivering van bedrijventerreinen wordt optimaal gebruik gemaakt van infrastructuur en blijft waardevol landschap behouden. Vernieuwing en intensivering dragen daarnaast bij aan economische ontwikkeling, wat verder gaat dan enkel behoud. In deze alinea wordt benoemd dat Westpoort ongeveer 49.000 arbeidsplaatsen bevat, wat niet in lijn is met het aantal arbeidsplaatsen dat in de Havenmonitor van de Rijksoverheid wordt benoemd. Het is positief dat het oosten van de A10 concreet erkend wordt als te transformeren gebied. Westpoort ten westen van de A10 wordt gepositioneerd als economisch en energetisch cluster, waar – parallel aan de verduurzaming van bestaande industrie – ook ruimte is voor nieuwe vestigingen. In combinatie met de constatering dat de spanning tussen wonen en industrie toeneemt, kan dit ook zo worden gelezen dat het niet alleen gaat om het beschermen van bestaande situaties, maar juist om een ruimtelijke herordening binnen het gebied. Dat roept de vraag op hoe de provincie, gegeven deze beleidslijn, kijkt naar de lange termijn positionering van zware havengebonden functies zoals een scheepswerf in relatie tot de ontwikkeling van Haven-Stad. Vanuit die gedachte lijkt het logisch om niet alleen te kijken naar wat er binnen de huidige milieucontour mogelijk is, maar ook naar een ruimtelijk meer passende positionering van dit type functies binnen het westelijk havengebied, bijvoorbeeld richting het ADM-terrein, in samenhang met de herontwikkeling van locaties zoals Cornelis Douwes 2-3.	De teksten in de paragraaf over het westelijk havengebied zijn verduidelijkt. De genoemde figuur wordt niet meer opgenomen in de definitieve omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	10u	Aan de zin: 'Parallel aan de verduurzaming van de bestaande industrie wordt ingezet op het aantrekken van nieuwe bedrijven' voegen we graag toe: 'die een bijdrage leveren aan de energietransitie en circulaire economie'. Voor figuur 39 zien we graag een duidelijkere kaart, bijvoorbeeld de bestaande kaart voor omgevingsveiligheid. Op dit moment is de kaart te grof, waardoor hij weinig toevoegt. Bij het opnemen van een andere kaart zouden we ook graag zien dat er een overgangszone wordt opgenomen waar wonen en industrie op elkaar afgestemd worden. Daarnaast wordt gesteld dat 'de huidige veiligheidscontour wordt vergroot om ruimte te bieden aan non-fossiele energiedragers'. De gevolgen van deze vergroting zijn onduidelijk, en de aangepaste contouren in figuur 39 ook. Het verzoek is om de figuur hierop aan te passen. Op p. 121 wordt beschreven dat 'Voor de milieucontour geldt dat het aan de gemeente is om te motiveren dat de gewenste ontwikkeling geen milieuruimte van de bedrijvigheid op het IPB kost en dat er sprake is van een gezonde leefomgeving.' We zijn van mening dat de insteek zou moeten zijn 'milieutechnisch optimaliseren'. Hiervoor is enige spanning nodig vanuit milieugevoelige functies, anders is er weinig incentive voor bedrijven om te verbeteren. Op dezelfde p.121 wordt een onderzoek benoemd naar de ligging van het IPB inclusief de Basisweg. We zouden hier graag meer over horen, ook hoe gemeentes en stadsdelen hierbij betrokken worden. Mogelijk kan er al in de omgevingsvisie iets over worden opgenomen. Daarnaast wordt beschreven dat in het 'oostelijk grensgebied' toe wordt gezien op een goede verhouding met milieugevoelige functies. Wat valt onder het oostelijk grensgebied?	De teksten in de paragraaf over het westelijk havengebied zijn verduidelijkt. De genoemde figuur wordt niet meer opgenomen in de definitieve omgevingsvisie.
ZW_0164	10v	Het ambitieus bronbeleid dat benoemd wordt is positief, door de combinatie van bronbeleid en handig zoneren blijft er veel ruimte over. Wel zien we graag verduidelijking over dit beleid, en gaan we graag in overleg met de provincie. Gaat de provincie bijvoorbeeld concreet aan de slag met het inperken van onbenutte milieuruimte van bedrijven en treffen van bronmaatregelen, of wordt er ingezet op aanscherping van vergunningen? In deze paragraaf wordt ook expliciet ingezet op het vergroten van de ruimtelijke afstand tussen zware industrie en wonen en het concentreren van milieubelastende activiteiten richting het westelijk deel van het havengebied (inwaarts zoneren). Het is logisch dat de provincie ernaar streeft om maximale normopvulling te voorkomen en de afstand tussen bedrijven en woningen zo groot mogelijk te houden. Door de ruimtedruk en economische belangen sneuvelen deze voornemens vaak als eerste. Dus het is extra belangrijk om vervolgens concreet te maken hoe de provincie normopvulling wil voorkomen, zoals via een duidelijke uitwerking van actief bronbeleid en hoe industrie met een hoge milieucategorie verder westwaarts te verplaatsen van de voorziene woningbouw. Naar aanleiding van de zin 'Om ruimte te bieden aan non-fossiele energiedragers om daarmee de verduurzaming van de haven mogelijk te maken wordt de huidige veiligheidscontour ('risicogebied' onder de Omgevingswet) vergroot', verzoeken we de provincie om expliciet aan te geven hoe de BOW-veiligheidscontours worden afgestemd op de intensiveringsambities voor bestaande bedrijventerreinen. Verder verzoeken we de provincie nadrukkelijk om de exacte begrenzing van de BOWveiligheidscontour rond Sloterdijk Poort (deelgebieden 3 en 4) ter heroverweging in te nemen. In het bijzonder: - Meer genuanceerde contouren die onderscheid maken tussen locaties waar intensivering gewenst en haalbaar is, en locaties waar strengere beperkingen noodzakelijk zijn; - Onderzoek naar of de 15-personen/ha-norm differentieel kan worden toegepast op basis van lokale gegeven en bestemmingsplannen; - Dialoog met onze gemeente over hoe 'noodzakelijk voor' kan worden geïnterpreteerd op een manier die ruimte laat voor redelijke bedrijfswissel en kleine intensivering.	De door indiener aangehaalde punten (bronbeleid, maximale normopvulling en milieukundige randvoorwaarden) hebben onze aandacht. Dit wordt beschreven in ons beleidskader Gezonde Leefomgeving en zal verder worden uitgewerkt in ons programma Gezonde Leefomgeving. Instrumenten die we daarbij willen verkennen zijn scherp vergunnen, het actualiseren van vergunningen, meten, onderzoeken & monitoren en focus op gebieden met grote cumulatie- en stapeleffecten. Wij hebben een continue dialoog met onze medeoverheden, waaronder de omgevingsdiensten en gemeenten, en blijven ook op de door indiener aangehaalde vraagstukken graag met indiener in gesprek.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	10w	"Wat betreft de paragraaf over de Achtersluispolder, vragen we om een integrale afweging binnen de Zaan-IJ-corridor. Hoe verhouden functies binnen met name het Havenkwartier tot andere functies? We vinden een duidelijke samenhang tussen de gebieden, zodat functies elkaar aanvullen, van belang. Het doorzetten met afschalen van de Achtersluispolder voor verstedelijking, is vanuit WWB-balans en kernagglomeratie ongewenst. Hetzelfde geldt voor het verschuiven van de industriële ontwikkeling Westpoort voor de leefbaarheid van Zaandam en omgeving zoals de provincie zelf ook al benoemt (p.121,122). De gemeente ondersteunt de provinciale ambitie voor intensivering van bedrijventerreinen nadrukkelijk. De gemeentelijke inzet voor de werkgebieden in onder andere Sloterdijk is niet gericht op vermindering van het beschikbaar bedrijventerrein, maar juist op verdichting: meer bedrijfsruimte beschikbaar maken op het bestaande grondoppervlak, door optopping, hogere bebouwingsdichtheid en doelmatig ruimtegebruik. Het verzoek is wel om deze alinea duidelijker te schrijven, gezien het belang van dit thema. De IPB-aanwijzing sluit het toevoegen van functies als horeca, kantoren en leisure categorisch uit, terwijl deze functies in Sloterdijk 2 al aanwezig zijn en in het omgevingsplan zijn opgenomen. De gemeente verzoekt de provincie om voor gebieden met een bestaand gemengd stedelijk karakter een onderscheid te maken naar deelgebieden, en de IPB-aanwijzing niet generiek toe te passen op gebieden die feitelijk niet het karakter van een zwaar industrieterrein hebben. Verder laat het IPB beleid geen onderscheid toe tussen de toevoeging van woonfuncties (waartegen de gemeente geen bezwaar heeft dat dit wordt beperkt) en de toevoeging van lichte stedelijke voorzieningen als kantoren, horeca en leisure (die de gemeente juist wenselijk acht). De gemeente verzoekt de provincie dit onderscheid te introduceren in de beleidsuitwerking. "	Zoals staat beschreven in de toelichting op het instrument IPB in de Omgevingsvisie en in de huidige Omgevingsverordening wil de provincie de bestaande industrieterreinen voor zware industrie behouden. Om te voorkomen dat dergelijke industrieterreinen worden afgewaardeerd, wordt de hoogst mogelijke milieucategorie van de Staat van Bedrijfsactiviteiten niet verlaagd. Op deze wijze zal het aanbod van fysieke ruimte voor de zware industrie, die nodig is voor de opgaven in de energietransitie en de circulaire economie, gewaarborgd blijven. In het kader van de vertaalslag van de visie kijken we ook naar het optimaliseren van de instrumenten in de omgevingsverordening (zoals het IPB).
ZW_0164	10x	Op p. 120 staat dat 'De regionale keringen langs de noord- en zuidzijde van het Noordzeekanaal en aan de westzijde van het Amsterdam-Rijnkanaal hebben een normering van 1:1000'. We zien graag wat meer uitleg over de betekenis van deze normering. Op p. 120 is beschreven dat 'In een gebied als het Westelijk Havengebied heeft een overstroming grote impact doordat hier veel vitale en kwetsbare infrastructuur ligt, variërend van energie-opwek en rioolwaterzuivering tot opslag van brandstof en tal van chemische stoffen en datacenters. Een overstromingsramp hier zal een reeks van effecten en ontwrichting ontketenen. Het is een gebied waar het concept 'meerlaagsveiligheid' voor vitale en kwetsbare functies bij uitstek relevant is. Dat houdt in dat we niet alleen inzetten op het voorkomen van een ramp maar ook ervoor zorgen dat de schade bij een overstromingsramp beperkt blijft. De hoge ligging van grote delen in dit gebied maakt dat het Westelijk Havengebied hier ook geschikt voor is. Vaak gaat het om een verhoging van enkele decimeters tot een halve meter om bedrijven te vrijwaren van schade bij een overstroming uit zee.' Goed om hier scherp te zijn op wat het voorstel is: gaat het om de integrale ophoging van het gebied of een selectieve ophoging van deze specifieke functies. Dit heeft A. enorme impact op hoeveel je dient op te hogen en of de lagergelegen plekken ook kunnen dienen als noodoverloop/inundatiegebied vanuit het NZKG en B. hoe het gebied functioneert bij extreme neerslag waarbij het maaiveld een goede afstroom van hemelwater moet faciliteren. Daarnaast roept het de vragen op over de financiering van deze maatregel. Als dit kader gesteld wordt in de omgevingsvisie, is er dan (co-)financiering beschikbaar vanuit de provincie?	De teksten over de keringen zijn aangepast in de definitieve Omgevingsvisie. De gegevens die u noemt over het gebied zijn relevant voor de verdere uitwerking en zullen daarin worden meegenomen. Met de omgevingsvisie worden geen besluiten genomen over financiering. daar is de omgevingsvsiie niet het instrument voor.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	10y	Op p.39 is te lezen dat 'Bij het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal zetten we samen met de regio en het Rijk in op onderzoeken hoe we het huidige extra beschermingsniveau van de keringen langs het Noordzeekanaal en het AmsterdamRijnkanaal kunnen continueren' (dit komt nog uit H3.3). Op p.120 staat dat 'De regionale keringen langs de noord- en zuidzijde van het Noordzeekanaal en aan de westzijde van het Amsterdam-Rijnkanaal hebben een normering van 1:1000. Deze keringen lopen dwars door het stedelijk gebied van Amsterdam, waaronder meer dan tien sluisjes die in het geval van een incident op het Noordzeekanaal de stad en het achterland beschermen. Deze keringen zijn feitelijk hoger dan de 1:1000 bescherming omdat ze tot 10 jaar geleden nog primaire kering waren met een beschermingsniveau van 1:10.000. Na de afwaardering heeft de provincie in 2018 besloten deze tijdelijk op oorspronkelijke hoogte te houden en dus een aanvullende normering mee te geven. De provincie gaat onderzoeken of het zinvol is deze tijdelijke situatie ook voor de lange termijn te continueren als extra beschermingssysteem. Dit werkt onder meer door in de stedelijke inpassing van de kering en in de renovatie van de sluisjes.' Er zijn nu twee verschillende beschermingsniveaus van keringen langs NZK en ARK. Moet dit niet rechtgetrokken worden? Waarom is het zinvol om de twee verschillende beschermingsniveaus te hanteren voor hetzelfde gebied? Eerst wordt aangegeven om te onderzoeken hoe het huidige extra beschermingsniveau van de keringen langs het Noordzeekanaal en het Amsterdam-Rijnkanaal kan worden gecontinueerd, maar daarna wordt aangegeven dat de provincie gaat onderzoeken of het zinvol is het extra beschermingssysteem voor de lange termijn te continueren. Hoe ziet de provincie dit?	De teksten over de keringen zijn aangepast in de definitieve Omgevingsvsie
ZW_0164	10z	Op p. 122 staat 'Dit houdt in dat we in eerste instantie geen vergroting of afwaardering van de geluidszones voorstaan, tenzij een andere belangenafweging wordt gemaakt na de vaststelling van de geluidproductieplafonds'. Welke belangenafweging wordt hiermee bedoeld? Zijn er bijvoorbeeld een aantal mogelijk voorkomende situaties? Wat betreft de zin 'op het moment dat in het oostelijk deels kavels vrijkomen en er behoefte is aan een andere economische invulling van dit gebied houden we de mogelijkheid open het risicogebied te verkleinen', zien we liever de 'hebben we de doelstelling' in plaats van houden we de mogelijkheid open. Dit zou op termijn echt leiden tot grotere afstand tussen zware industrie en gevoeligere functies. In de omgevingsvisie wordt niet vermeld dat er in 2023 afspraken zijn gemaakt over het voortbestaan van Ruigoord. We verzoeken de provincie om deze afspraken en Ruigoord expliciet op te nemen in de omgevingsvisie. Wat betreft circulaire activiteiten in Westelijk Havengebied: focus op recyclingclusters en stedelijke mijnbouw, net als plek voor stimuleren van innovatieve technieken zoals hydrometallurgie voor hoogwaardige recycling. IJmond en Houtrakpolder, p.122: We zouden graag wat meer aandacht zien voor de indirecte effecten van de verduurzaming van Tata Steel en de Haven op de capaciteit, externe veiligheid en verstedelijkingsopgave rondom het spoor. Verder zouden buisleidingen benoemd mogen worden, aangezien dat een grote kans is voor de vergroening van de haven, Tata Steel en Schiphol.	De tekst over het Westelijk havengebied is hierzien.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0164	10aa	Schiphol, p.131: Er wordt meermaals gerefereerd aan een gelijkblijvend aantal vliegbewegingen en een toenemend aantal passagiers van circa 42 miljoen naar 65 miljoen. Dit heeft tot gevolg dat er extra inzet nodig is voor bereikbaarheid. Maar er wordt geen scenario meegenomen waarin het aantal vliegbewegingen juist afneemt. Dit doet geen recht aan de recente conclusie van de onafhankelijke Commissie voor de Milieueffectrapportage (MER) over het nieuwe Luchthavenverkeerbesluit, dat omwonenden van Schiphol hiermee niet voldoende worden beschermd. Scherpere keuzes zijn nodig om de gewenste woningbouw in de omgeving van de luchthaven te realiseren, en hinder en overlast te verminderen. De GGD mist duidelijke keuzes die de balans tussen de luchtvaart en een gezonde leefomgeving voor de omwonenden herstellen, en de noodzakelijke woningbouw mogelijk maken. De focus in zo een scenario zou kunnen liggen op vluchten die echt een economische meerwaarde hebben voor de regio en Nederland, waarbij er minder vliegbewegingen zouden zijn zonder verlies van economische waarde. De provincie wil bij voorbaat dat de vrijkomende milieuruimte van Schiphol niet wordt opgevuld met woningbouw of andere geluidsgevoelige functies maar bij voorkeur met groene of recreatieve functies. Omdat ruimte schaars is en er ook locaties mogelijk vrijkomen die vanwege bereikbaarheid juist geschikt zijn als hoogstedelijk woonwerkplek, zijn we voorstander van maatwerk bij de plekken die vrijkomen en zouden we die niet categorisch uitsluiten. In de omgevingsvisie staat dat ondanks de trend van stiller wordende vliegtuigen, er ook in de toekomst sprake zal zijn van geluidsbelasting en fijnstofemissies. Wederom vragen wij of er bijvoorbeeld ook een scenario van een 50% stiller Schiphol tussen 23:00 en 7:00 benoemd kan worden als alternatief. We zien graag dat de teksten uit het Rijk-Regio Ontwikkelperspectief NOVEX Schiphol worden overgenomen, in relatie tot grenzen aan de vliegtuigbewegingen.	Wij onderschrijven het belang van het terugdringen van slaapverstoring en nachtelijke hinder. De provincie brengt dit belang samen met de andere regionale overheden in via de Bestuurlijke Regie Schiphol. In de meest recente BRS-zienswijze op het ontwerp-Luchthavenverkeerbesluit is gevraagd om maatregelen die daadwerkelijk leiden tot minder slaapverstoring en die niet leiden tot verschuiving van hinder naar de randen van de nacht, de avondperiode of secundaire banen. De specifiek door de indiener genoemde ambitie van ten minste vijf aaneengesloten uren rust is onderdeel van de Bestuurlijke Agenda Vliegverkeer Schiphol 2025–2030 van de negen gemeenten. Wij nemen deze specifieke operationalisering niet afzonderlijk over in de Omgevingsvisie. De regulering van nachtvluchten en het luchthavengebruik ligt primair bij het Rijk. De tekst over Schiphol zijn in de definitieve omgevingsvsiie scherper gemaakt. Hoe dit doorwerkt op specifieke locaties is opgenomen in het gebiedshoofdstuk over Schiphol. Verdere details over omgaan met specifieke locaties is niet in de omgevingsvisie opgenomen.
ZW_0164	10ab	In vervolg op de Nota Ruimte en het Toekomstbeeld Openbaar Vervoer vragen we u maximaal in te zetten op internationaal spoorvervoer, als vervanging van vliegverkeer over korte afstanden. Internationaal spoorvervoer is een van de duurzaamste vervoerswijzen en versterkt een meerzijdige ontwikkeling van de MRA langs de (inter)-nationale stedelijke netwerken. Bovendien draagt het niet alleen bij aan het welzijn en de welvaart in de MRA maar ook aan dat van het Stedelijk Netwerk Nederland. Een reële ambitie om minstens 10% van alle korte afstandsvluchten te vervangen door spoorvervoer, heeft een potentie van 16.000 minder vluchten vanaf 2030 en 40.000 minder vluchten vanaf 2050, uitgaande van bestaand beleid en programma's. De provincie is een tussenschakel tussen Rijk en gemeenten. De rol van de provincie wordt in elk hoofdstuk en paragraaf benoemd, maar de uitwerking zal grotendeels bepaald gaan worden in samenspel met het Rijk (Tata en Schiphol) en de gemeenten. De samenwerking die nodig is om de visie uit te voeren wordt nauwelijks beschreven, anders dan een overzicht van de bestaande overlegstructuren in een bijlage. Het is onduidelijk of deze visie aansluit bij de wensen van gemeenten en Rijk, en hoe de provincie wil sturen en tot gezamenlijke uitvoering wil komen.	Als provincie gaan wij niet over de beschikbaarheidheid van spoorcapaciteit. Wij onderkennen wel het belang hiervan voor het slagen van ambities op het gebied van modal shift, net zoals de instandhouding van vaarwegen. Dit wordt onder andere verder uitgewerkt in programma's, zoals het Topcorridors programma en ons investeringsprogramma voor provinciale infrastructuur. Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners waaronder ook de gemeenten in de provincie. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. We zullen indiener dan ook betrekken bij het uitwerken van de omgevingsvisie. Hierin zullen veel van de punten terugkomen. Daarnaast is in het begin van de omgevingsvsiie meer aandacht besteed aan samenwerking met partners die nodig is om de opgaven aan te pakken.
ZW_0164	10ac	Bijlagen, p.138: Op p.148: Met de inwerkingtreding van de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting is de provinciale omgevingsvisie een belangrijk (inhoudelijk) kader voor het Volkshuisvestingsprogramma. De provincie gaat een grote (regie)rol krijgen in onder andere de woningbouwregio's en woningmarktregio's die de provincie heeft aangewezen en heeft een toezichthoudende rol in de wet. Het zou goed zijn deze ontwikkelingen explicieter in uw omgevingsvisie te benoemen, niet enkel in de bijlage met relevante wettelijke taken. Er wordt op p.148 wel gerefereerd aan de gemeentelijke volkshuisvestingsprogramma's, maar niet aan het provinciale volkshuisvestingsprogramma. Dit zou toegevoegd moeten worden.	De tekst is hierop aangepast in die zin dat de Wet versterking regie op de volkshuisvesting en de Volkshuisvestingsprogramma's benoemd zijn.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0165	1	Met interesse hebben wij kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie die door de Provincie ter inzage is gelegd op 15 juni 2026. Hierbij delen we graag onze zienswijze. Onze Stichting zet zich in voor behoud en verbetering van natuur en landschap in en rond Muiderberg, daarnaast voor schone lucht, water en bodem en het verbeteren daarvan in en rond Muiderberg. Wij zijn het grotendeels eens met de uitkomsten van het participatietraject Jouw Noord Holland, jouw ruimte en zijn benieuwd hoe de afwegingen gemaakt worden hoe daar zoveel mogelijk van over te nemen, anders is zo'n participatietraject een wassen neus.	Wij danken indiener voor de zienswijze. De uitkomsten van het participatietraject zijn ter kennis gebracht bij Provinciale Staten om in hun besluitvorming te betrekken.
ZW_0165	2	Wij hebben veel moeite met uw keuze dat beschermingsregimes aan de kant geschoven kunnen worden voor ontwikkelingen van groot openbaar belang. In onze ogen is vaak discutabel wat daar onder wordt verstaan. Wij pleiten ervoor de Rechten van de natuur een plek te geven binnen uw afwegingskader; https://www.rechtenvandenatuur.org	We kiezen niet voor het vastleggen van de rechtspositie van natuur in de omgevingsvisie en gaan er van uit dat de bescherming van natuur met ons beleid voldoende is gewaarborgd. Uitwerking van de aanpak op het gebied van natuur, stikstof en water vindt plaats in programma's die onder de omgevingswet uitwerking maken van de visie.
ZW_0165	3	Deze zienswijze roept de Provincie op om meer ambitie te tonen op deze thema's; • Natuurinclusieve of biologische landbouw met zo veel mogelijk gesloten kringlopen heeft de toekomst. Hier moeten duidelijkere keuzes over worden gemaakt in de visie, deze missie zou daartoe de leidraad kunnen zijn https://www.groenboerenplan.nl/missie;	De biologische landbouw is één van de belangrijke transitiepaden in onze kringlooplandbouw en is een belangrijke pijler onder onze stikstofaanpak. De landelijke areaaldoelstelling voor biologische landbouw is 15%. We stimuleren de ontwikkeing van bioregio's in de provincie
ZW_0165	4	• Schoon water is een randvoorwaarde voor natuurherstel en een gezonde leefomgeving. Het water in grote delen van Noord-Holland voldoet momenteel niet aan de eisen. Maak van schoon water een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen, kijk ook kritisch naar de effecten van aquathermie en zonnepanelen op het water;	Dit hebben wij al geregeld in artikel 6.75 van de Omgevingsverordening.
ZW_0165	5	• Bijzondere landschappen moeten steeds meer beschermde ruimte inleveren voor woningbouw, energie infrastructuur en andere ontwikkelingen. In sommige landschappen zien wij geen ruimte hiervoor. Daar waar het onder voorwaarden wel kan is volledige compensatie belangrijk. De energietransitie neemt in toenemende mate een belangrijke rol in aantastingen in het groene landschap; onder het motto; het is 'groen en duurzaam' mag natuur of groen kennelijk wijken? Er moet een nieuwe visie komen op wat mag worden aangetast voor de energietransitie. Voor wat betreft de energietransitie; in en rond Muiderberg alleen al aquathermie bouwwerken in NNN gebied het Voorland en met gebruik van water uit Natura 2000 gebied Gooimeerkust, plannen voor zonnepanelen in beschermd weidevogellandschap Noordpolder met eeuwenoude ruilverkavelingsstructuur en uitzicht op het Muiderslot, nieuwe hoogspanningsmasten door het Naardermeer of het Noordpolder gebied en duizenden bomen te kappen voor zonnegeluidswal langs het Naarderbos A1 gebied. Eemnes ligt dan wel in Utrecht maar is hier toch vlakbij en daar komen nu ook weer 28 hectare zonnevelden op weilanden te liggen.	Wij hebben begrip voor de zorgen van indiener. Vanwege de vele opgaven en de schaarse ruimte hebben we meerdere afwegingsprincipes geformuleerd om daaraan tegemoet te komen. De omgevingskwaliteit heeft onze nadrukkelijke aandacht.
ZW_0165	6	• Veel kleinschalige campings en groene gebiedjes moeten in Noord-Holland plaats maken voor vakantieparken (nota bene vaak in handen gekomen van buitenlandse beleggingsmaatschappijen). Het landschap verrommelt en wordt steeds meer versteend. We roepen de Provincie op hier meer regie op te voeren en instructieregels voor gemeenten op te stellen; • Er is onvoldoende recreatieruimte in het groen in Noord-Holland en veel bestaande gebieden hebben een onderhoudsachterstand. Zorg voor een regeling waarbij nieuw groen meegroeit met de woningbouw en versterk het groenblauwe raamwerk.	In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken binnen de opgaven van de verblijfsrecreatie. We ondersteunen gemeenten in het versterken van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie en waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie. In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken binnen de opgaven van de verblijfsrecreatie. We ondersteunen gemeenten in het versterken van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie en waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie.
ZW_0165	7	• Natuurherstel en groen in de stad is een onmisbare stap in het behalen van doelen binnen én buiten natuurgebieden. Stuur op een Basiskwaliteit Natuur in stad, dorp en landelijk gebied en laat deze ambitie doorwerken in de Omgevingsverordening, noem de 3-30 300 maatregel als leidraadgevend en daarnaast natuurlijk ook ecologisch maaibeheer! https://www.samenvoorbiodiversiteit.nl/updates/2024/02-februari/svbd-kennisdocument-basiskwaliteit-natuur.pdf	Zie ons antwoord op onderdeel 9 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0165	8	Maak duidelijke keuzes over de landbouw Er wordt in de ontwerp-Omgevingsvisie veel verwezen naar de landbouw als sturende factor voor bijvoorbeeld natuur en leefbaarheid. Ook komen we veel verwijzingen naar kringlooplandbouw tegen, als stip op de horizon voor de landbouwsector. Wij onderschrijven dit toekomstbeeld volledig. Nu ook de stikstofplannen van het kabinet vorm krijgen moeten er concretere keuzes worden gemaakt over hoe dit in Noord-Holland vorm krijgt: de grondgebondenheid van de veeteelt, het stimuleren van biologische landbouw, doelsturing op het sluiten van kringlopen en het behouden van permanente graslanden. Niet alleen in de overgangsgebieden rondom Natura2000, maar ook juist daarbuiten kan met deze maatregelen worden bijgedragen aan natuurherstel. Zie nogmaals https://www.groenboerenplan.nl/missie . Niet minder boeren maar anders boeren! Ook in verband met de effecten op waterkwaliteit en waterschaarste waar we nu weer mee geconfronteerd worden. We roepen de Provincie op om in het beloofde 'provinciaal afwegingskader en landbouwladder' een duidelijk onderscheid tussen een "agrarische hoofdstructuur" en "maatschappelijke gebieden" beter uit te werken. In beide gebieden kan "zuinig worden omgaan met landbouwgrond", maar is er sprake van verschillende ontwikkelingsrichting er per deelgebied. Wij stellen voor om in ieder geval voor de veenweiden, de binnenduinrand, kleinschalige polders en landbouw gebieden in het Gooi, Naardermeer -en Vechtplassengebied en de overgangszones een duidelijk ontwikkelperspectief voor de landbouw op te nemen, inclusief keuzes op het gebied van waterpeil, biodiversiteit, bestrijdingsmiddelen en gewenst grondgebruik. Dit alles is enkel haalbaar met voldoende financieel perspectief voor de landbouwsector, zoals uw visie ook terecht benoemd. Als vergunningverlening weer mogelijk is hebben agrarische ondernemers ondersteuning nodig bij het omschakelen naar duurzamere en/of biologische bedrijfsvoering.	In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt. We sturen (met rijk en waterschappen) op integraal duurzaam landgebruik, zowel voor sierteelt als andere gewassen. Doelsturing (geborgd en gemonitord) is het uitgangspunt. We investeren in vermindering van milieudruk door watergebruik en middelen (energie, nutrienten en GBM) en waar mogelijk versterking van ecosysteemdiensten als landschap, water en biodiversiteit (bijv Natuurinclusieve landbouw en biologische landbouw). De door indiener benoemde ontwikkelperspectieven of ontwikkelingsrichtingen zullen in het afwegingskader verder worden uitgewerkt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0165	9	Natuurherstel en groen in de stad Er staan sterke ambities in de ontwerp-Omgevingsvisie op het gebied van natuurbescherming: ''We staan in Noord-Holland dan ook voor een sterke en weerbare natuur, waar soorten en leefgebieden in een gunstige staat zijn.'' (p85). Dit doel steunen wij volledig. Tegelijkertijd zien we ook dat verdroging, vermesting, 'verpaarding', versnippering van gebieden en verstoring van buitenaf (mountainbikes, festivals) de natuur onder druk blijven zetten. Om deze problemen aan te pakken is een benadering op systeemniveau nodig. De Natuurherstelverordening zal gaan leiden tot concrete doelen en deadlines voor herstel van natuur, zowel binnen, als buiten de natuurgebieden. Zo moeten we de achteruitgang van bestuivers uiterlijk in 2030 een halt toe te roepen. Er zullen tevens meer bomen in het stedelijk gebied moeten komen. Zet in op de 3-30-300 regel in het hele land! https://cobra-groeninzicht.nl/producten/330300-regel/ We roepen de Provincie om meer ambitie te tonen in deze visie voor natuurherstel buiten natuurgebieden door te kiezen voor een Basiskwaliteit Natuur, immers: ''Om ook in de toekomst een robuuste en weerbare natuur te hebben, is het nodig dat we de biodiversiteit zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden beschermen en vergroten'' (p86) Door in de Omgevingsvisie expliciet te kiezen voor een Basiskwaliteit Natuur in het stedelijk gebied én het landelijk gebied kan de Provincie sturen op een leefomgeving waarin algemene soorten overal algemeen kunnen worden of blijven. Dit doel kan bijvoorbeeld worden gekoppeld aan het Groenblauwe Raamwerk door lokaal te werken aan een betere waterkwaliteit en het herstel van landschapselementen. NNN en Natura 2000 gebieden zijn op veel plekken ook nog niet optimaal verbonden! In stad en dorp liggen echter ook nog veel kansen: minder verstening, meer bomen, meer inheems groen en meer ecologisch beheer van openbaar groen. Dit zijn ambities die nu nog missen in de visie, terwijl er juist in het steeds meer versteende Noord-Holland zo veel noodzaak voor is. Gemeenten hebben hier een centrale rol bij, maar het is ook belangrijk dat de Provincie actief blijft inzetten op het stimuleren van maatregelen die bijdragen aan een Basiskwaliteit Natuur. Dat kan door, op basis van ambitie in de Omgevingsvisie, instructieregels aan gemeenten op te nemen in de Omgevingsverordening.	Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beoogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0165	10	Schoon water als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling Uit de reacties van de inwoners in het participatie verslag blijkt een brede steun voor schoon water: Waterkwaliteit wordt vaak als randvoorwaarde neergezet. Men vraagt om strenger handhaven op lozingen en vervuilende activiteiten, met specifieke aandacht voor pesticiden “gif”, industriële vervuiling en ook bredere bronnen zoals rioolwaterzuiveringen en consumentenproducten of medicijnresten. (…) Met name bollenteelt/lelieteelt komt terug als voorbeeld van een sector die volgens hen te veel druk legt op bodem en leefomgeving, en die strenger gereguleerd of verduurzaamd zou moeten worden. Maar hetzelfde geldt natuurlijk ook deels voor de gangbare landbouw en veeteelt. Wij vragen de Provincie om meer recht te doen aan deze participatiereacties in de visie. De waterschappen dienen binnenkort maatregelen te ontwikkelen voor de vierde planperiode (2028- 2033) van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Zoals waarschijnlijk bekend, voldoet Nederland niet aan de Europese doelen voor schoon water. Schoon water is vanaf 2027 een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen zoals uitbreiding van de industriegebieden. De provincie stelt de kaders vast, waar de maatregelenpakketten van de drie Noord- Hollandse waterschappen aan moeten voldoen. Gezien de brede maatschappelijke steun voor waterkwaliteit in uw participatierapportage, en de nieuwe juridische werkelijkheid, vragen wij om in de omgevingsvisie meer richting en ambitie mee te geven richting de waterschappen. Voorbeelden hiervan zijn een bredere spuitvrije zone langs watergangen, ecologisch onderhoud van oeverbegroeiing, actualisatie van lozingsvergunningen en behoud en herstel van permanent grasland. Wij zijn overigens ook zeer kritisch op door waterschappen gepropagandeerde en uitgevoerde beleid om bomen langs watergangen en op dijken overal te verwijderen omdat ze de dijken zouden verslechteren. Volgens ons achterhaald beleid dat goed onder de loep genomen zou moeten worden. Nu dijken overal verhoogd of versterkt moeten worden verdwijnen daar ook helaas veel bomen, alleen rond Muiderberg en Muiden al vele tientallen die veelal niet gecompenseerd zullen worden. In Muiderberg komt een aquathermieinstallatie die oppervlaktewater uit N2000 filtert, verwarmd, mogelijk chemicalien toevoegt, ondergronds opslaat en kouder weer terug laat spuien naar het Natura 2000 gebied Gooimeerkust. Wat ons betreft is nog niet grondig genoeg onderzocht wat de ecologische effecten hiervan zijn. Kan hiernaar beter onderzoek plaatsvinden door bijvoorbeeld omgevingsdiensten? In de ontwerp omgevingsvisie staat: ‘In het onderzoek Toekomstbestendig Heuvelrug Gooi en Vechtstreek is de werking van het bodem- en watersysteem voor dit gebied in kaart gebracht. Dit systeem is ondanks een beginnend herstel nog niet in balans, dit wordt versterkt door klimaatverandering. Dit uit zich vooral in een verdroging en een tekort aan water.’ Hiermee zijn we dit jaar extra geconfronteerd in onze regio, nu nog urgenter hier adequaat op in te zetten!	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp -RWBP ligt in het tweede kwartaal an 2027 ter inzage. De laatste twee alinea's nemen we voor kennisgeving aan. Deze hebben geen betrekking op de Omgevingsvisie

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0165	11	Bescherm de waardevolle landschappen Uit het participatietraject blijkt duidelijk de wens om waardevolle landschappen te behouden, en deze gebieden te vrijwaren van verdere verstedelijking. Tegelijkertijd is in de nieuwe omgevingsvisie de mogelijkheid opgenomen om binnen Beschermd Landschap te bouwen. Wij stellen voor om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland zoals de Scheggen van Amsterdam, kleinschalige polders voor weidevogels en agrarisch cultuurhistorisch interessante- en natuurgebieden in het Gooi en Vechtplassengebied te vrijwaren van verdere bebouwing. Door binnen het Beschermd Landschap (BL) een beperkt aantal “BL-plus” gebieden aan te wijzen waar wordt ingezet op volledig behoud van de huidige kernwaarden, blijven deze “landschapsparels” behouden voor de volgende generaties. Voor de overige gebieden binnen het Beschermd Landschap, waar aantasting zoals woningbouw volgens deze omgevingsvisie mogelijk is, vragen we om een concrete uitwerking van de belofte van GS aan PS om achteruitgang van natuur en landschap bij uitleglocaties en “straatjes erbij” volledig en voorafgaand te compenseren, en gemeenten hierbij actief te begeleiden en te adviseren. Deze compensatie dient op een juridische harde manier in de verordening te worden verwerkt, waardoor willekeur tussen gemeenten (zoals nu het geval is) wordt voorkomen. Ook zal moeten worden onderzocht hoe mussen, vleermuizen, steenuilen en zwaluwen die van oudsher samenleven met mensen opnieuw een plek kunnen krijgen in onze bebouwing. Wij onderschrijven natuurlijk de zienswijze van Vereniging Vrienden van het Gooi waarin onder andere volgende passage; Wij vinden dat er in de visie nauwelijks aandacht is voor het waardevolle landschap in het Gooi. Landbouw wordt genoemd als de drager van de landschappen grenzend aan bebouwde omgeving. In de opsomming van waardevolle landschappen als duinen, de kusten en de open polders ontbreken de heidevelden, zandverstuivingen en bossen. We zouden deze landschappen die zo kenmerkend zijn voor het Gooi ook genoemd willen zien met daarbij de aantekening dat het zgn. illusielandschap, de open landschappen met de bosranden beter beschermd wordt. Graag zouden we zien dat de provincie zich in de concept-Omgevingsvisie concreter uitspreekt over hoe compensatie plaatsvindt als ontwikkelingen van groot openbaar belang in beschermde natuur, landschap en cultureel erfgoed dan toch gaan plaatsvinden. In de concept-visie wordt voorgesteld te compenseren met een bijdrage aan de omgevingskwaliteit, terwijl de provincie zelf ook stelt dat omgevingskwaliteit een breed begrip is. De regels in de Omgevingsverordening geven hierover meer duidelijkheid. Alleen blijkt helaas in de praktijk dat het compenseren van NNN niet goed mogelijk is omdat geen compensatiegrond met vergelijkbaar natuurtype aanwezig is. Maar concrete compensatieregels borgen de samenhang en voorkomen dat iedere gemeente naar eigen goeddunken verlies aan natuur en landschap compenseert.	Zie onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit' Ook wij vinden het landschap in het Gooi zeer waardevol. Deze landschappen zijn veelal beschermd als NNN en BL in onze omgevingsverordening. Dit beleid wijzigen wij niet. Wij zullen de heidevelden en bossen benoemen in de opsomming van waardevolle landschappen. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. In de Omgevingsvisie is aandacht voor natuurinclusief bouwen en de bescherming van natuur. De verdere uitwerking vindt plaats in onder andere de Omgevingsverordening.
ZW_0165	12	Voer regie op wildgroei vakantieparken Daarnaast zien wij zo wel binnen- als buiten de Beschermde Landschappen dat kleinschalige campings, recreatiegebiedjes en landbouwgrond steeds vaker plaats moeten maken voor grote vakantieparken. Dit draagt bij aan de verdere verstening en verrommeling van het landschap en vergroot de kloof tussen arm en rijk nog meer! Ook leidt het tot toenemende recreatiedruk in onder andere de het vechtplassengebied, de gebieden van het Goois Natuurreservaat en andere recreatieve natuurgebieden waar de bezoekersaantallen nu al groter zijn dan de draagkracht van veel gebieden. Nu het kabinet ervoor heeft gekozen om hier geen landelijke wet voor te maken is het aan de Provincie om regie te voeren. Dat kan door in het hoofdstuk 5.16 Recreatie tekst op te nemen over het belang van balans in het aanbod van verblijfsplaatsen, waarbij een goede landschappelijke inpassing, natuurinclusieve ontwikkeling én beheer en compensatie van verloren ruimtelijke kwaliteit belangrijk zijn. Vervolgens kunnen in de Omgevingsverordening instructieregels voor gemeenten worden opgenomen waarin ook opgenomen zou moeten worden dat huidige betaalbare en vaak al decennia bestaande kleinschalige recreatie niet zomaar omgezet zou moeten kunnen worden in kostbare recreatievillas voor de beter gesitueerden en aandeelhouders van buitenlandse investeerders. De ene vorm van recreatie is de andere niet..	In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie. We ondersteunen gemeenten in het versterken van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie en waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0165	13	Zorg voor voldoende recreatiegebieden bij nieuwbouw In de ontwerp Omgevingsvisie is veel aandacht voor woningbouw, waarbij ook het belang van voldoende nieuwe recreatiegebieden vaak is genoemd. Onder andere door de ontwikkeling van een groenblauw raamwerk, waarmee integraal en gebiedsgericht kan worden gewerkt aan nieuwe groene verbindingen, recreatieve verbindingen en landschappelijke kwaliteit. Wij zien hier veel kansen in en hopen dat de Provincie op korte termijn werk maakt van het versterken van dit raamwerk. Ook blijft het ook noodzakelijk om bij nieuwbouw van woonwijken rekening te houden met voldoende nieuw recreatiegroen. Naast het groen in de wijk (3 bomen in zicht, 30% bladerdek en beleefbaar groen binnen 300 meter) zijn recreatiegebieden en parken in en om de stad van groot belang. Wij zien dat veel inwoners van Noord-Holland in de participatierapportage dit ook al hebben benoemd. Bijvoorbeeld dat recreatievoorzieningen moeten meegroeien met woningbouw. In andere provincies is hier al concreet beleid voor ontwikkeld. Een voorbeeld is Utrecht, waar wordt gewerkt met het samenwerkingsprogramma “Groen Groeit Mee”. Wij roepen u op om het toevoegen van nieuw recreatiegroen bij woningbouw als leidend principe in de Omgevingsvisie opte nemen in hoofdstuk 5.13 Wonen, en dit vervolgens concreet uit te werken.	In de Omgevingsvisie hebben we opgenomen dat een belangrijk onderdeel van toekomstbestendig bouwen is dat bij woningbouw het recreatief groen binnen en buiten de wijk meegroeit.
ZW_0165	14	Inmiddels mag wel bekend zijn dat het overleven van onze soort op aarde aan een zijden draadje hangt als wij niet beter gaan zorgen voor onze fysieke leefomgeving, de aarde waarop en waarvan wij leven en de ‘six inches of soil’ waar al ons voedsel uit moet komen. Zoals Paul Harvey in 1978 al zei; Despite all our accomplishments, we owe our existence to a six-inch layer of topsoil and the fact it rains. We zouden als mens wat nederiger moeten zijn met onze wensen en daarbij zouden rijksoverheid en provincie een meer leidende functie kunnen en moeten innemen. ‘Grenzen aan de groei’ Tot slot willen wij nog reageren op de dystopische door a.i. (met al zn kwalijke kanten voor landschap, stroomgebruik, watergebruik, datacenters etc)) gegenereerde afbeelding die gekozen is voor de pagina Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte. Zie onderaan deze zienswijze. Wat ons betreft een nachtmerrie achtige visie op onze toekomst; grasfalt zonder leven erin, transformatorhuizen met electriciteitsmasten; dat belooft niet veel goeds voor de toekomst… Waarom kiest de provincie voor zo’n soort afbeelding? Hierin kunnen en willen wij niet leven! Hierbij ook een oproep voor een beter beleid rond de bouw van datacenters!	De afbeelding waarop indiener doelt en die gebruikt is in de campagne Jouw Noord-Holland, Jouw Ruimte, is bedoeld om te prikkelen en tot nadenken te stemmen. De afbeelding is dan ook niet gemaakt om als waarheidsgetrouw toekomstbeeld te dienen. Want als we geen keuzes maken, terwijl de wereld door- en verder draait, scheppen we juist een omgeving, waarin we niet zouden moeten willen leven.
ZW_0165	15	Wij ondersteunen vanzelfsprekend ook de zienswijzen van de Commissie Heemschut, Stichting Tussen Vecht en Eem, het Goois Natuur Reservaat en de Bomenwachters Gooise Meren	Wij nemen hier kennis van.
ZW_0166	2	1. Benoem de bloembollensector als strategisch economisch cluster De provincie benoemt in de visie economische clusters van strategisch belang. De bloembollensector in Noord-Holland is meer dan agrarische productie alleen. Het betreft een internationaal opererend cluster van primaire productie, veredeling, uitgangsmateriaal, verwerking, bewaring, handel, export, techniek en kennis. Wij verzoeken daarom om ook de bloembollensector in Noord-Holland expliciet te erkennen als een strategisch economisch cluster, waarvoor voldoende fysieke en economische ontwikkelruimte behouden moet blijven.	De provincie wijst de bloembollensector niet aan als afzonderlijk strategisch economisch cluster. De aanwijzing van strategische clusters volgt uit het denkraam van TNO voor strategische economische belangen. Daarbij staat de systeempositie van economische activiteiten binnen nationale en Europese waardeketens en netwerken centraal, in het licht van Europese autonomie. De bloembollensector maakt geen onderdeel uit van deze positie.
ZW_0166	3	2. Maak van zoetwaterbeschikbaarheid een provinciale opgave In de ontwerpvisie staat dat voor het toekomstperspectief van de bollensector duidelijkheid over verzilting en de beschikbaarheid van zoetwater van groot belang is. Wij onderschrijven dit volledig, maar alleen duidelijkheid over zoetwaterbeschikbaarheid is onvoldoende. Voor alle plantaardige teelten is voldoende zoetwater een essentiële productiefactor. Ondernemers investeren voor tientallen jaren in grond, gebouwen, verwerking, machines, verduurzaming en uitgangsmateriaal. Alleen duidelijkheid over een eventuele afname van de beschikbaarheid is daarom niet voldoende. Wij vragen dat de provincie zich samen met het Rijk en waterschap inzet voor het duurzaam beschikbaar houden van voldoende zoetwater voor hoogwaardige agrarische productie in Noord-Holland en voor het tegengaan van verzilting. Daarbij vragen wij de provincie samen met het waterschap, Rijk, kennisinstellingen en de sector te werken aan beleid en perspectief voor investeringen in waterberging, efficiënter watergebruik, ondergrondse en bovengrondse opslag, opvang van regenwater, verbetering van de zoetwaterbuffer en maatregelen tegen verzilting.	Uiteraard zet de provincie zich in voor een duurzaam en volhoudbaar watersysteem voor de provincie, een balans tussen wateraanbod en watervraag en een goede waterverdeling tussen de verschillende vragers. Hiervoor werken wij nauw samen met andere partners. Innovaties en bijvoorbeeld het lokaal vasthouden van water kunnen hier een belangrijke bijdrage aan leveren. De mogelijkheden hiervoor en de haalbaarheid verschillen van plek tot plek. Tegelijk constateert het Nationaal Deltaprogramma dat er op termijn niet voor alle vragers voldoende water zal zijn, ondanks diverse innovaties en dat vragers zich hier op zullen moeten voorbereiden. Ten tijde van grote droogte treedt de verdringingsreeks in werking waarin het Rijk de categorieën heeft benoemd die het langst van water worden voorzien.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0166	4	3. Koppel water- en bodemsturing aan technische en sociale innovatie Wij begrijpen en ondersteunen dat water en bodem een belangrijker ordenend principe worden. Wij waarschuwen echter voor een te statische toepassing van dit principe. De geschiktheid van een gebied voor landbouw wordt niet alleen bepaald door de huidige bodem- en watercondities, maar ook door het vermogen van ondernemers, overheden en burgers om deze condities duurzaam te verbeteren. De visie stelt zelf dat veranderende water- en bodemcondities tijdig moeten worden gesignaleerd, zodat ondernemers duidelijkheid krijgen, investeringen kunnen afschrijven en nieuwe investeringen kunnen doen. Wij verzoeken daarom vast te leggen dat technische en sociale innovatie voor duurzaam water- en bodembeheer als eerste worden overwogen voordat beperkingen aan agrarisch gebruik worden opgelegd.	De provincie legt geen beperkingen op aan landbouw middels de aankondiging van dat we geen zoet water kunnen garanderen en anticipatie en aanpassing verwachten. Dit volgt uit de nationale verdringingsreeks icm de verwachte klimaatverandering. Zie daarnaast ook het antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze.
ZW_0166	5	4. Geef duurzame bollenteelt voldoende ontwikkelruimte De provincie constateert terecht dat verduurzaming alleen mogelijk is wanneer agrarische ondernemers voldoende toekomstperspectief hebben en kunnen blijven investeren. De bloembollensector bevindt zich midden in een transitie. Er wordt volop geïnvesteerd in weerbare rassen, precisielandbouw, mechanische onkruidbestrijding, efficiëntere bemesting, waterbesparende technieken, emissiereductie, arbeidsbesparende automatisering en digitale gewasbescherming. Daarmee is de bollenteelt een Europese kraamkamer geworden voor bredere toepasbaarheid van duurzame precisietechnieken in alle plantaardige teelten. Verduurzaming en economische ontwikkeling hebben elkaar nodig. Juist economisch gezonde bedrijven beschikken over de investeringskracht om de noodzakelijke duurzame transitie te realiseren. Wij vragen de provincie daarom het uitgangspunt op te nemen dat aantoonbaar duurzame en toekomstbestendige agrarische bedrijven ruimte moeten houden om zich binnen de aangewezen agrarische concentratiegebieden verder te ontwikkelen.	Ons beleid voor behoud van goede landbouwgronden, met afwegingskader landbouw, is gericht op het behouden van ontwikkelruimte voor de sector als geheel, inclusief de bollenteelt. We hebben geen specifiek ruimtelijk beleid voor het behouden van bollenareaal. Ons beleid voor verduurzaming is gericht op kringlooplandbouw. Hierin staan onder andere doelen voor verduurzaming en economische positie van de agrariers als afzonderlijke doelen naast elkaar, en niet tegenover elkaar.
ZW_0166	6	5. Bescherm hoogwaardige bollengrond tegen onomkeerbare functieverandering De provincie geeft aan zuinig om te willen gaan met landbouwgebieden en het landelijk gebied te willen vrijwaren van onomkeerbare stedelijke ontwikkelingen. Wij ondersteunen dit nadrukkelijk. De gespecialiseerde zandgronden in NoordHolland zijn schaars en niet eenvoudig elders te reproduceren. Eenmaal omgezet naar woningbouw, infrastructuur, natuur of andere functies is deze productiecapaciteit veelal permanent verloren. Wij verzoeken daarom om binnen het bollenconcentratiegebied agrarisch gebruik als uitgangspunt te hanteren en functieverandering alleen toe te staan wanneer aantoonbaar geen significante afbraak van het agrarische cluster plaatsvindt.	In essentie kunnen we geen garanties geven dat agrarische gronden niet andere functies kunnen krijgen. Ons beleid voor behoud goede landbouwgronden, met afwegingskader landbouw, is gericht op het behouden van ontwikkelruimte voor de sector als geheel, inclusief de bollenteelt. We hebben geen specifiek ruimtelijk beleid voor het behouden van bollenareaal. Het beleid voor de bollenconcentratiegebieden heeft als doel om de ontwikkeling van de permanente bollenbeelt op zand te beperken tot deze gebieden.
ZW_0166	7	6. Verwerking, bewaring en innovatie horen bij het bollenconcentratiegebied Wij zijn positief dat de provincie naast productie ook verwerking en broeierij expliciet benoemt. Wij verzoeken dit verder uit te werken. Moderne bollenteelt vraagt steeds meer om centrale verwerking, geconditioneerde bewaring, waterzuivering, wateropslag, mechanisatie, robotisering, eigen energievoorziening en logistiek. Schaalvergroting en verduurzaming kunnen leiden tot behoefte aan grotere, hogere en moderne bedrijfsgebouwen. Voorkomen moet worden dat enerzijds verduurzaming van bedrijven wordt verlangd, terwijl anderzijds de ruimtelijke mogelijkheden om daarvoor noodzakelijke voorzieningen te realiseren worden beperkt. Daarom moet binnen bollenconcentratiegebieden voldoende ruimte blijven voor functioneel aan de sector verbonden bedrijfsbebouwing en voorzieningen, uiteraard passend binnen strenge landschappelijke en milieukundige randvoorwaarden.	De gevraagde ruimte voor functioneel aan de sector verbonden bedrijfsbebouwing en voorzieningen heeft betrekking op de ontwikkelruimte op boerenerven/agrarische percelen. Onder de noemer kringlooplandbouw besteden we daar in de omgevingsvisie in algemene zin aandacht aan. De ontwikkelruimte op het boerenerf/agrarisch perceel is met name geregeld in de Omgevingsverordening en niet in het instrument omgevingsvisie
ZW_0166	8	Tot slot Wij ondersteunen de keuze van de provincie om het bollenconcentratiegebied te behouden. Wij vragen echter om in de definitieve Omgevingsvisie nadrukkelijker vast te leggen welk toekomstperspectief daarbij hoort. Een concentratiegebied heeft alleen betekenis wanneer ondernemers er ook daadwerkelijk kunnen blijven ondernemen, investeren, verduurzamen en groeien. Wij verzoeken daarom in de definitieve Omgevingsvisie expliciet vast te leggen dat: Bollenteelt een strategisch economisch cluster voor Noord-Holland is, waar behoud van hoogwaardige bollengrond, voldoende zoetwater en ontwikkelruimte voor duurzame teelt, verwerking, bewaring en innovatie provinciale belangen zijn. Wij gaan hierover graag met de provincie in gesprek en dragen vanuit de sector graag bij aan de verdere uitwerking.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In de omgevingsvisie gaan we in op de betekenis van verschillende economische sectoren in Noord-Holland, waaronder de agrarische sector.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0166	1	Namens de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB) maken wij graag gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de ontwerp-omgevingsvisie 2026 van de Provincie Noord-Holland. De KAVB onderschrijft volledig de zienswijze van LTO Noord die op 18 augustus 2026 is ingediend (bijlage). Wij waarderen dat de provincie de bijzondere positie van de bloembollensector expliciet erkent. In de visie wordt terecht vastgesteld dat Noord-Holland het grootste bollenteeltgebied ter wereld herbergt en dat de bollenconcentratiegebieden hierin een belangrijke positie innemen. Ook wordt terecht benoemd dat niet alleen de primaire productie, maar ook verwerking en broeierij van belang zijn voor NoordHolland. De bollensector speelt een belangrijke rol in de Noord-Hollandse cultuur en trekt jaarlijks honderdduizenden toeristen naar Noord-Holland. Wij verzoeken de provincie deze erkenning in de definitieve Omgevingsvisie te vertalen naar een duidelijker ontwikkelperspectief voor de Noord-Hollandse bollenteelt en specifiek de bollenconcentratiegebieden.	Wij zijn blij te vernemen dat de waardering die wij voor de bollensector hebben goed overkomt. De Omgevingsvisie achten wij niet het juiste instrument voor een nadere uitwerking van een ontwikkelperspectief voor de Noord-Hollandse bollenteelt en specifiek de bollenconcentratiegebieden. We gaan na vaststelling van de Omgevingsvisie graag met de indiener in gesprek hierover. Wij zullen daarbij een afweging maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord.
ZW_0168	1	HISWA-RECRON waardeert dat recreatie in de ontwerp-Omgevingsvisie nadrukkelijk wordt erkend als belangrijk voor leefkwaliteit, gezondheid en een aantrekkelijke leefomgeving. De provincie constateert terecht dat de recreatiemogelijkheden onvoldoende zijn, terwijl de behoefte door bevolkingsgroei en verstedelijking verder toeneemt. Die constatering vraagt om een steviger vertaling in de Omgevingsvisie. Recreatie en toerisme zijn niet alleen onderdeel van de leefomgeving, maar ook een volwaardige ruimtelijke en economische functie.	In de Omgevingsvisie erkennen we dat recreatie en toerisme ook een economisch belang dienen. Daarnaast is in de aangepaste versie het belang van waterrecreatie sterker toegevoegd.
ZW_0168	2	Ruimte voor recreatie Nieuwe woningen betekenen ook nieuwe recreanten. Bij woningbouw en andere grote ruimtelijke ontwikkelingen moet daarom vanaf het begin voldoende ruimte worden gereserveerd voor recreatie, sport en ontspanning. Recreatieruimte en recreatieve voorzieningen moeten meegroeien met woningbouw en bevolkingsgroei. Daarbij gaat het niet alleen om openbaar groen en routes. Jachthavens, campings, vakantieparken, watersportbedrijven en andere recreatiebedrijven zijn onderdeel van de recreatieve infrastructuur. Bestaande capaciteit moet worden beschermd en ondernemers moeten voldoende ruimte houden voor verduurzaming, kwaliteitsverbetering en toekomstbestendige ontwikkeling.	In de Omgevingsvisie staat benoemd dat we het belangrijk vinden dat we recreatief groen mee laten groeien met de stedelijke ontwikkeling en dat het onderdeel moet zijn van de optimale mix van alle functies in de ruimte.
ZW_0168	3	Bestaande recreatiebedrijven en stapeling van ruimtelijke opgaven De Omgevingsvisie bevat verschillende keuzes die direct kunnen doorwerken op bestaande recreatiebedrijven. Naast Natura 2000 en stikstof gaat het onder meer om overgangszones rond natuurgebieden, recreatiezonering, waterberging, dijkreserveringen, drinkwaterbescherming, veranderende waterpeilen en maatregelen voor waterkwaliteit. Juist recreatiebedrijven zijn sterk locatiegebonden. Een camping, vakantiepark of jachthaven kan niet eenvoudig worden verplaatst wanneer nieuwe ruimtelijke beperkingen de bedrijfsvoering of ontwikkelmogelijkheden raken. HISWA-RECRON vraagt daarom nadrukkelijk aandacht voor de cumulatieve effecten van deze verschillende beleidskeuzes. De provincie geeft zelf aan dat programma's die uit de Omgevingsvisie voortkomen uitvoerbaar moeten zijn en dat daarbij wordt gekeken naar behoud van ruimte voor ondernemerschap en economisch verdienvermogen. Die uitvoeringstoets moet naar onze mening ook expliciet worden toegepast op recreatie- en watersportbedrijven.	In de Omgevingsvisie staat opgenomen dat vanwege het belang van recreatie (en toerisme) ruimtelijke ontwikkelingen niet ten koste mogen gaan van recreatieruimte, tenzij hier sprake is van een groot maatschappelijk belang.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0168	4	Natura 2000, stikstof en overgangszones Een belangrijk aandachtspunt betreft bedrijven in en rondom Natura 2000-gebieden. De provincie wil overgangszones realiseren waarin drukfactoren zoals stikstof worden verminderd en daarnaast specifieke stikstofzones aanwijzen waar intensievere reductiemaatregelen worden ingezet. In de uitwerking wordt vooral ingegaan op landbouw, terwijl ook veel recreatiebedrijven in of direct naast deze gebieden liggen. Voor campings, vakantieparken, jachthavens en andere recreatiebedrijven kunnen dergelijke zones gevolgen hebben voor uitbreiding, vervanging van voorzieningen, verduurzaming en andere noodzakelijke investeringen. De provincie constateert zelf dat stikstof een belemmering vormt voor recreatieve ontwikkelingen en dat natuurherstel uiteindelijk juist ruimte moet creëren voor economie, samenleving en recreatie. HISWA-RECRON vraagt daarom te borgen dat overgangs- en stikstofzones niet automatisch leiden tot het op slot zetten van bestaande bedrijven. Maatwerk, de daadwerkelijke effecten van een activiteit en ruimte voor verduurzaming moeten uitgangspunt zijn.	De verdere uitwerking van de overgangszones volgt na de vaststelling van de Omgevingsvisie. In deze zones zal ook aandacht zijn voor recreatie en toeristisch-recreatief ondernemerschap.
ZW_0168	5	Binnenduinrand De keuzes voor de binnenduinrand kunnen grote gevolgen hebben voor bestaande recreatiebedrijven. De provincie wijst zoekgebieden aan voor toekomstige drinkwaterwinning, realiseert 300 hectare extra Natuurnetwerk Nederland en zet in op natuurherstel, KRW-maatregelen en recreatiesturing. Binnen de zoekgebieden worden bovendien geen onomkeerbare ontwikkelingen toegestaan die toekomstige drinkwaterwinning kunnen belemmeren. Dit kan de ontwikkelmogelijkheden van bestaande campings, vakantieparken en andere recreatiebedrijven aanzienlijk beperken. Juist voor deze bedrijven zijn investeringen in verduurzaming, kwaliteitsverbetering en aanpassing aan veranderende wensen van gasten noodzakelijk om toekomstbestendig te blijven. Een bedrijf dat niet meer kan ontwikkelen, wordt feitelijk op slot gezet. HISWA-RECRON vraagt daarom om in de Omgevingsvisie expliciet te borgen dat bestaande recreatiebedrijven in de binnenduinrand voldoende ontwikkelruimte behouden. Nieuwe opgaven voor drinkwater, natuur en waterkwaliteit mogen niet automatisch ten koste gaan van bestaande recreatieve functies. Eventuele beperkingen moeten noodzakelijk en proportioneel zijn en in overleg met de betrokken ondernemers worden uitgewerkt.	Met name in de Binnendruinrand zijn de opgaven groot waardoor op sommige locaties keuzes gemaakt moeten worden die beperkingen zullen opleveren voor andere functies. Hierover zal tijdig met alle betrokkenen afgestemd worden. In de Omgevingsvisie worden de eerste contouren van de ontwikkelingen met een grote ruimtelijke impact geschetst.
ZW_0168	6	Dijkversterking, waterpeil en bestaande bedrijven Ook de keuze om ruimte te reserveren voor toekomstige dijkversterkingen kan aanzienlijke gevolgen hebben. De provincie geeft aan dat hierdoor restricties kunnen gelden voor andere ontwikkelingen op en langs primaire en regionale keringen. Juist langs deze keringen bevinden zich veel recreatiebedrijven, jachthavens, watersportbedrijven en voorzieningen. Voor het IJsselmeer en Markermeer wordt bovendien rekening gehouden met mogelijke peilopzet en wordt ruimte gereserveerd voor toekomstige verbreding en versterking van keringen. Dat kan gevolgen hebben voor jachthavens, steigers, kades, havengebouwen, recreatieterreinen en andere watergebonden voorzieningen. HISWA-RECRON onderschrijft dat waterveiligheid noodzakelijk is, maar vraagt de provincie om bestaande recreatieve functies vanaf het begin volwaardig mee te nemen in de planvorming. Ruimtereserveringen voor maatregelen die mogelijk pas op lange termijn worden uitgevoerd, mogen niet jarenlang leiden tot onnodige beperkingen van bestaande bedrijven. Bij daadwerkelijke dijkversterking of peilaanpassing moet bovendien tijdig duidelijk zijn welke aanpassingen van bedrijven noodzakelijk zijn en hoe met de daarmee samenhangende kosten wordt omgegaan.	In de Omgevingsvisie staat opgenomen dat vanwege het belang van recreatie (en toerisme) ruimtelijke ontwikkelingen niet ten koste mogen gaan van recreatieruimte, tenzij hier sprake is van een groot maatschappelijk belang. Wanneer hier sprake van is zal tijdig met alle betrokkenen gesproken worden over alle mogelijke implicaties.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0168	7	Waterrecreatie als provinciaal belang Waterrecreatie verdient een prominentere positie. Noord-Holland beschikt met de kust, het IJsselmeer en Markermeer, meren, plassen en binnenwater over een uniek watersportgebied van grote recreatieve en economische betekenis. De bruikbaarheid daarvan staat onder druk door onder meer overlast van waterplanten, en tegelijkertijd een opgave, andere natuur- en waterkwaliteitsmaatregelen, baggerachterstanden en problemen met bruggen (achterstallig onderhoud en storingen), sluizen en vaardiepte. Daar komen gevolgen van klimaatadaptatie en waterbeheer bij. Een hoger waterpeil, veranderende oevers, dijkversterking en waterbergingsmaatregelen kunnen grote gevolgen hebben voor jachthavens en andere watergebonden ondernemingen. De Omgevingsvisie noemt waterrecreatie regelmatig als mogelijke meekoppelkans, bijvoorbeeld bij dijkversterking. Dat is positief, maar onvoldoende. Jachthavens en watersportbedrijven zijn bestaande economische functies met investeringen, voorzieningen en een eigen behoefte aan ontwikkelruimte. Bevaarbaar water is recreatieve infrastructuur. HISWA-RECRON vraagt daarom het behoud van een samenhangend, bereikbaar en bevaarbaar vaarwegennet expliciet als provinciaal belang vast te leggen. Bij natuurontwikkeling, KRW- en Natura 2000-maatregelen, dijkversterking, peilaanpassingen en andere ruimtelijke ingrepen moet vanaf de start rekening worden gehouden met vaarverbindingen, recreatief gebruik, jachthavens en watersportbedrijven. Waar mogelijk moeten natuur, waterkwaliteit, waterveiligheid, bevaarbaarheid en recreatie gezamenlijk worden ontwikkeld.	Het belang van waterrecreatie is toegevoegd aan de Omgevingsvisie, waaronder de afspraken uit het Kernnet Recreatievaart.
ZW_0168	8	Recreatie en natuur Voldoende recreatieruimte buiten kwetsbare natuurgebieden helpt de recreatiedruk op natuur te verminderen. Investeren in recreatiegebieden, routes en waterrecreatie biedt alternatieven en maakt een betere spreiding van bezoekers mogelijk. Recreatie en natuur hoeven daarmee niet tegenover elkaar te staan. Dat is ook van belang omdat de provincie recreatiedruk nadrukkelijk als drukfactor voor natuur benoemt en inzet op zonering en spreiding van bezoekers. Alleen beperken of zoneren is echter onvoldoende. Daartegenover moet daadwerkelijk nieuwe recreatieve capaciteit worden gerealiseerd.	De genoemde ambitie voor meer recreatieruimte komt overeen met hoe dit in de Omgevingsvisie beschreven staat.
ZW_0168	9	Structurele financiering De ambities vragen om structurele middelen. Recreatie hangt direct samen met woningbouw, economie, gezondheid, natuur en leefbaarheid en kan daarom niet afhankelijk blijven van incidentele subsidies en projecten. HISWA-RECRON verzoekt de provincie om recreatie en toerisme in de definitieve Omgevingsvisie als volwaardige ruimtelijke en economische functie te positioneren. Recreatieruimte moet meegroeien met woningbouw en bevolkingsgroei, bestaande recreatieve capaciteit en ontwikkelruimte voor ondernemers moeten worden beschermd en een samenhangend, bereikbaar en bevaarbaar netwerk voor waterrecreatie moet als provinciaal belang worden geborgd. Bij de verdere uitwerking van natuur-, stikstof-, water- en klimaatmaatregelen vragen wij bovendien om de gevolgen voor bestaande recreatie- en watersportbedrijven expliciet en integraal mee te wegen. Daarbij horen structurele provinciale middelen.	De financiële kaders en beschikbare middelen moeten een plek krijgen in programma's, als onderdeel van de uitwerking van de Omgevingsvisie.
ZW_0169	1	Hartelijk dank voor het bieden van de mogelijkheid om te reageren op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. We hebben veel waardering voor de integrale visie en de inhoudelijke verdieping daarvan naar thema en gebieden. Vooral de gebiedsgerichte uitwerkingen voor enkele deelgebieden waar grote opgaven spelen, spreken aan. We zien op voorhand geen tegenstrijdigheden/ conflicten met ons provinciaal beleid, specifiek met onze nieuwe provinciale Omgevingsvisie. We zien dan ook geen aanleiding om formeel-bestuurlijk een zienswijze in te dienen. We vragen ambtelijk graag wel aandacht voor de volgende punten:	Wij danken de provincie voor de waardering voor onze omgevingsvisie en de meegegeven punten van aandacht.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0169	2	De Lelylijn wordt nergens in de Omgevingsvisie genoemd. We onderkennen in dit verband dat er de nodige onzekerheden spelen omtrent deze spoorlijn, met name op rijksniveau. Maar de Lelylijn zal naar onze mening ook voor Noord-Holland op termijn de connectiviteit met andere, verder weg gelegen landsdelen versterken, en de druk van verstedelijking en mobiliteit in Noord-Holland kunnen verlichten. In par. 5.5 Mobiliteit zou dit bijv. een plek kunnen krijgen.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland en Nederland bereikbaar. We gaan kijken hoe we beter de verbinding kunnen leggen met onze omliggende provincies en het gezamenlijke mobiliteitsysteem wat we met elkaar nastreven. Wat betreft de Lelylijn volgen wij als buurprovincie de ontwikkelingen van dit project.
ZW_0169	3	Op diverse plekken in uw Omgevingsvisie wordt het belang van zoetwater vasthouden benoemd en uitgewerkt. De relatie met het IJsselmeer komt hierbij naar onze mening echter beperkt naar voren. Terwijl het belang van gebiedseigen zoetwater vasthouden alleen maar zal toenemen nu de leveringszekerheid van zoetwater vanuit het IJsselmeer in droge perioden zal afnemen. Op pag. 26 staat: 'Dit vraagt enerzijds om meer water vasthouden voor de droge perioden. Het IJsselmeer biedt hier de beste mogelijkheden voor, maar lokaal kan dit ook.' Hier hoort volgens ons de kanttekening bij dat de leveringszekerheid van zoetwater vanuit het IJsselmeer in met name droge perioden af zal nemen en dat dit de noodzaak vergroot om meer gebiedseigen zoetwater vast te houden. Ook in Fryslân zetten we ons hiervoor in.	Het IJsselmeer is onze belangrijste zoetwaterbron, in hel geval voor het deel van Noord-Holland boven het Noordzeekanaal, zowel qua volume als qua efficiency. Daarnaast is het mogelijk en ook noodzakelijk lokaal meer water vast te houden. hiervoor vinden op tal van plekken initiatieven plaats. in onze omgevingsvisie geven we ook aan dat de levering van zoet water niet langer gegarandeert kan worden en dat gebieden hun eigen broek op moeten houden. Onze belangrijkste bron blijft het IJsselmeergebied en Markermeer. Daar waar lokale maatregelen het gebiedseigen water kunnen vasthouden en lokaal de zoetwaterbuffer vergroot kan worden zullen wij hier ook op inzetten.
ZW_0169	4	In lijn met eerdere plan- en beleidsvorming vertrouwen we erop dat de goede samenwerking en afstemming tussen onze provincies gecontinueerd zullen worden. Veel succes met het vervolg/ afronden van de Omgevingsvisie!	Slotwoord, geen antwoord nodig.
ZW_0170	1	Via deze brief maken wij gebruik van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze over de Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland. Wij hebben opnieuw gekozen om in gezamenlijkheid met de vijf veiligheidsregio's in Noord-Holland, inclusief de GHOR, te komen tot deze gezamenlijke zienswijze.	Introductie, geen antwoord nodig.
ZW_0170	2	Introductie De Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland beschrijft de keuzes die richting geven aan de toekomstige inrichting van de provincie. Vanuit de veiligheidsregio's beoordelen wij deze ontwikkelingen vanuit het perspectief van fysieke veiligheid en gezondheid. Daarbij kijken wij niet alleen naar omgevingsveiligheid, maar onder meer ook naar de weerbaarheid van de samenleving, de bereikbaarheid voor nood- en hulpdiensten, de continuïteit van vitale functies en de gevolgen van maatschappelijke ontwikkelingen zoals klimaatverandering, de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie. Wij onderschrijven de ambitie van de provincie om te komen tot een gezonde, veilige en toekomstbestendige leefomgeving. Positief is dat in de Ontwerp-omgevingsvisie aandacht wordt besteed aan leefbaarheid, gezondheid, bereikbaarheid en omgevingskwaliteit. Ook waarderen wij de realiteits- en haalbaarheidsbenadering die in de visie wordt gehanteerd. De provincie laat daarmee zien oog te hebben voor de complexiteit van de opgaven en de noodzaak om hierin keuzes te maken. Tegelijkertijd constateren wij dat veiligheid niet altijd dezelfde prioriteit krijgt als andere maatschappelijke opgaven. Zo komt omgevingsveiligheid duidelijk terug in de Ontwerp- omgevingseffectrapportage (OER), maar is dit niet voldoende herkenbaar in de uitwerking van de Ontwerp-omgevingsvisie. Naar onze mening verdient veiligheid een nadrukkelijkere positie als afwegings- en ontwerpprincipe. Juist bij complexe ontwikkelingen, waar meerdere maatschappelijke opgaven samenkomen, is een integrale benadering van veiligheid en gezondheid van belang. Denk hierbij aan ontwikkelingen rond Schiphol, waar woningbouw, bereikbaarheid, economie, duurzaamheid, gezondheid en veiligheid in samenhang moeten worden beschouwd. Wij constateren dat de relatie tussen de OER en de Ontwerp-omgevingsvisie niet altijd volledig navolgbaar is. Op enkele onderwerpen is onvoldoende zichtbaar hoe conclusies, aandachtspunten en beoordelingen uit de OER hebben doorgewerkt in de uiteindelijke beleidskeuzes van de Ontwerp-omgevingsvisie. In deze brief lichten wij onze belangrijkste aandachtspunten ten aanzien van fysieke veiligheid op hoofdlijnen toe. In de bijlage concretiseren wij deze aandachtspunten aan de hand van specifieke passages uit de Ontwerp-omgevingsvisie en de OER en doen wij waar mogelijk voorstellen voor aanvulling of aanpassing.	Wij danken indiener voor de constructieve zienswijze. Wat betreft de omgevingsveiligheid, deze beschouwen we integraal bij beslissingen rondom ruimtelijke ontwikkelingen, via onze afwegingsprincipes en ons MER instrumentarium, meestal in samenwerking met onze mede-overheden, aangezien wij niet overal bevoegd gezag zijn. De integrale benadering van veiligheid en gezondheid, waar indiener op wijst, ondersteunen we dan ook ten zeerste. Wat de relatie tussen OER en de Omgevingsvisie betreft, deze benoemen wij in een verantwoordingshoofdstuk. Ook bij de gebiedshoofdstukken beschrijven wij welke afwegingsprincipes daar hebben doorgewerkt in de keuzes.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0170	3	Weerbaarheid De Ontwerp-omgevingsvisie besteedt aandacht aan het thema weerbaarheid. Naar onze mening verdient ook weerbaarheid op het gebied van veiligheid en gezondheid hierin een expliciete plaats. Incidenten zoals overstromingen, natuurbranden en langdurige uitval van nutsvoorzieningen kunnen grote gevolgen hebben voor het dagelijks functioneren van inwoners. Tegelijkertijd groeit de nadruk op zelfredzaamheid en samenredzaamheid bij crises. De inrichting van de fysieke leefomgeving kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Wij zien weerbaarheid op het gebied van veiligheid en gezondheid daarom als een belangrijk onderdeel van het provinciale afwegingskader.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze (ZW_0170)
ZW_0170	4	Bereikbaarheid voor hulpdiensten en vitale functies De bereikbaarheid van gebieden, voorzieningen en locaties staat in Noord-Holland onder druk. Dit komt niet alleen door de toenemende belasting van de mobiliteitsnetwerken, maar ook door de grote ruimtelijke ontwikkelingen die de komende jaren plaatsvinden. Woningbouw, verdichting, energietransitie en klimaatadaptatie zorgen ervoor dat de druk op infrastructuur verder toeneemt. Voor nood- en hulpdiensten is een adequate bereikbaarheid een belangrijke randvoorwaarde voor effectieve hulpverlening en incidentbestrijding. Dit geldt niet alleen in de dagelijkse situatie, maar juist ook tijdens calamiteiten, evacuaties en andere opgeschaalde omstandigheden. Daarnaast is bereikbaarheid essentieel voor het functioneren van vitale voorzieningen, zoals zorg- en energievoorzieningen. Bereikbaarheid zou daarbij als integraal afwegingsprincipe moeten worden betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen en investeringen in infrastructuur. Daarbij dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor de gevolgen van verdichting, functiemenging en de bescherming van vitale infrastructuur, zodat gebieden ook onder bijzondere omstandigheden bereik baar blijven voor hulpdiensten en andere vitale functies.	De Omgevingsvisie beschouwt bereikbaarheid als een essentiële randvoorwaarde voor wonen, werken, economische ontwikkeling en brede welvaart. Met het afwegingsprincipe sturen vanuit netwerken verbinden we ruimtelijke ontwikkelingen nadrukkelijk aan de beschikbare en benodigde mobiliteitsinfrastructuur. Bereikbaarheid voor nood- en hulpdiensten nemen wij bij uitwerking van een project altijd nadrukkelijk mee.
ZW_0170	5	Gezondheidszorg en zorgcontinuïteit De Ontwerp-omgevingsvisie besteedt aandacht aan gezondheid en leefbaarheid, maar de relatie tussen ruimtelijke ontwikkelingen en de continuïteit van de gezondheidszorg kan nadrukkelijker worden uitgewerkt. De bereikbaarheid en beschikbaarheid van zorgvoorzieningen staan in toenemende mate onder druk door vergrijzing, personeelstekorten, woningbouwopgaven en de groeiende belasting van mobiliteitsnetwerken. Ruimtelijke keuzes hebben directe gevolgen voor de toegankelijkheid van zorg voor inwoners en voor de bereikbaarheid van zorglocaties voor zorgpersoneel. Dit geldt zowel in de dagelijkse situatie, als ook tijdens calamiteiten en andere opgeschaalde omstandigheden. Daarnaast kan de woningbouwopgave leiden tot een toename van de zorgvraag. Om de toegankelijkheid en kwaliteit van zorg te waarborgen, is het van belang dat de zorginfrastructuur zich in voldoende mate kan ontwikkelen in lijn met de bevolkingsgroei. Het perspectief van gezondheidszorg en zorgcontinuïteit zou nadrukkelijk moeten worden betrokken bij ruimtelijke afwegingen. Hiermee kan worden bijgedragen aan een robuuste en toekomstbestendige gezondheidszorg die ook onder bijzondere omstandigheden be schikbaar en bereikbaar blijft.	De provincie heeft een beperkte rol en bevoegdheden waar het het belang van zorgvoorzieningen in de ruimtelijke ordening betreft. De Omgevingswet legt de primaire verantwoordelijkheid hiervoor bij gemeenten - o.a. huisartsen, fysiotherapeuten en thuiszorg en bij het Rijk - o.a. ziekenhuizen. Rregionale bereikbaarheid van (zorg)vooprzieningen is onderdeel van het OV-consessiebeheer van provincies, waar de gemeenten juist aan de lat staan voor de meer fijnmazige vervoersmodaliteiten in de lokale bereikbaarheid en toegankelijkheid van (zorg)voorzieningen. De provincie kan gemeenten vanuit haar klassieke rol van verbinder gemeenten ondersteunen met kennis en netwerkvorming over het realiseren, behouden en beheren van duurzame (zorg)voorzieningen. Het is een rol die provincies gegund moet zijn en met name op verzoek van gemeenten. Op de terreinen van Sport, Cultuur, Bibliotheken en Dorpshuizen vindt er in Noord-Holland sinds 2025 bestuurlijk regio-overleg met betreffende gemeenten en de provincie plaats. De regiogemeenten bepalen samen, passend bij hun primaire rol en verantwoordelijkheid voor de ruimtelijke ordening, welke vorm en inhoud eventuele regionale afspraken moeten krijgen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0170	6	Klimaat- en waterveiligheid Klimaatverandering heeft steeds meer invloed op de fysieke veiligheid van inwoners. Gevolgen zoals hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen kunnen leiden tot verstoringen van vitale voorzieningen, schade aan infrastructuur en beperkingen voor hulpverlening. Ruimtelijke keuzes op het gebied van klimaatadaptatie, waterberging en water en bodem als ordenend principe hebben daarom directe gevolgen voor de veiligheid en weerbaarheid van gebieden en bouwwerken. Het is van belang dat bij deze keuzes aandacht wordt besteed aan de bescherming van vitale en kwetsbare functies, evacuatiemogelijkheden, de bereikbaarheid voor nood- en hulpdiensten en de bestrijdbaarheid van incidenten tijdens extreme weersomstandighe den of overstromingen. Daarnaast komen verschillende maatschappelijke opgaven steeds vaker binnen het zelfde gebied samen. De combinatie van wateropgaven met bijvoorbeeld energie-infra- structuur, woningbouw of andere ruimtelijke functies vraagt om een integrale afweging van risico's en kwetsbare functies. Dit vraagt bij grootschalige gebiedsontwikkelingen om een vroegtijdige veiligheidsafweging op het niveau van het gebied als geheel, en niet uit sluitend bij de uitwerking van afzonderlijke deelplannen.	Wij zijn het eens met de indiener en hebben dat ook verwoord in de omgevingsvisie
ZW_0170	7	Natuurbrandrisico 's Het toenemende risico op natuurbranden komt naar onze mening onvoldoende terug in de Ontwerp-omgevingsvisie. Klimaatverandering leidt tot langere periodes van droogte en hitte, terwijl natte groeiseizoenen zorgen voor meer vegetatie die in droge perioden als brandstof kan dienen. Hierdoor neemt de kans op grootschalige natuurbranden toe. In en rondom natuurgebieden bevinden zich bovendien recreatieve voorzieningen, zorg instellingen, woningen en vitale infrastructuur die bij een natuurbrand direct kunnen worden bedreigd. Wij vinden het daarom belangrijk dat natuurbrandrisico's expliciet worden meegenomen bij natuurbeheer, natuurherstel, gebiedsontwikkelingen en de inrichting van overgangszones tussen natuur en bebouwing. Hiermee wordt niet alleen de veilig heid vergroot, maar ook de weerbaarheid van de provincie als geheel.	We zijn het met de indiener eens dat natuurbranden gezien hun risico's een belangrijke opgave zijn. Daarom zal deze ook meegenomen worden in de omgevingsvisie. Verder zal er een provinciaal plan natuurbrandbeheersing worden opgesteld. In dit plan, en de plannen die hieruit volgen, worden aspecten zoals landschapsinrichting en beheer meegnomen. Zou het provinciaal plan daar aanleiding toe geven dan kan ook de omgevingsverordening daarop worden ingericht. Ook dit zal duidelijker in de omgevingsvisie worden opgenomen.
ZW_0170	8	Omgevingsveiligheid Omgevingsveiligheid krijgt onvoldoende aandacht in de Ontwerp-omgevingsvisie, terwijl de OER dit onderwerp juist als (zeer) belangrijk aandachtspunt benoemt. Daardoor is on voldoende zichtbaar hoe omgevingsveiligheid is meegewogen in de gemaakte beleids keuzes. Omgevingsveiligheid gaat daarbij onder meer over de samenhang tussen risico's, kwets bare functies, vitale infrastructuur, de mogelijkheden voor incidentbestrijding en de effecten op de zorgketen. Wij vinden het daarom belangrijk dat omgevingsveiligheid nadrukkelijker wordt verankerd in de Ontwerp-omgevingsvisie en de verdere uitwerking daarvan.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze
ZW_0170	9	Energietransitie Energietransitie brengt naast ruimtelijke vraagstukken ook nieuwe veiligheidsaspecten met zich mee. Ontwikkelingen rondom waterstof, energieopslag en energie-infrastructuur leiden tot nieuwe risicobronnen in de fysieke leefomgeving. Bijvoorbeeld ten aanzien van brand, (vertraagd) explosiegevaar en gifwolken. Dit vraagt om een integrale afweging van veiligheid, ruimtelijke inpassing en de bescherming van kwetsbare functies. Daarnaast kunnen sommige ontwikkelingen leiden tot activiteiten die onder de Seveso- richtlijn vallen, waarvoor de provincie bevoegd gezag is. Vanuit het oogpunt van omgevingsveiligheid vinden wij het van belang dat deze aspecten een volwaardige plaats krij gen binnen de verdere uitwerking van de energietransitie.	Voor concrete projecten gelden de op dat moment geldende normen en vergunningsvereisten. Wij herkennen de wens om het energiesysteem gedetailleerder uit te werken en de consequenties van deze uitwerking beter in beeld te krijgen. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld .

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0170	10	Circulaire economie De transitie naar een circulaire economie leidt tot een toename van activiteiten gericht op het inzamelen, verwerken, recyclen en opslaan van grondstoffen en reststromen. Hierbij ontstaan steeds meer locaties waar grote hoeveelheden brandbare materialen aanwezig zijn. In het kader van een goede ruimtelijke ordening is het belangrijk om de risico's bij de locatiekeuze van dit type bedrijven mee te nemen, zodat kwetsbare groepen beschermd worden. Incidenten op dergelijke locaties kunnen leiden tot langdurige rookontwikkeling, milieu schade, hinder voor de omgeving en een aanzienlijke inzet van hulpdiensten. Dit vraagt om een zorgvuldige ruimtelijke afweging waarin naast economische en duurzaamheids-doelen ook aandacht bestaat voor brandveiligheid, omgevingsveiligheid, bereikbaarheid voor hulpdiensten en de mogelijkheden voor effectieve incidentbestrijding.	We zijn het met indiener eens dat het meewegen van risico's, potentiële milieuschade en bereikbaarheid voor hulpdiensten belangrijk is bij de vestiging van bedrijven. Dit geldt natuurlijk niet alleen voor bedrijven die circulaire activiteiten uitvoeren, maar dit geldt voor alle bedrijven. Omdat wij hier zorgvuldig mee willen omgaan, hebben wij onderzoek gedaan (Ruimtelijke verkenning circulaire werklocaties Noord-Holland) naar de potentiële locaties voor de circulaire economie, met name locaties die activiteiten kunnen accommoderen die hinder kunnen geven. In dit onderzoek wordt erkend dat het voor circulaire activiteiten belangrijk is om plekken (bedrijventerreinen) te reserveren die voldoende milieuruimte bieden voor activiteiten die hinder kunnen geven en/of veiligheidsrisico's met zich meebrengen. Zoals in deze concept-omgevingsvisie is aangegeven, is het aantal geschikte plekken erg beperkt.
ZW_0170	11	Tot slot De maatschappelijke opgaven waarvoor Noord-Holland staat, vragen om keuzes die zullen doorwerken in de toekomstige fysieke leefomgeving. Vanuit de veiligheidsregio's vragen wij daarom aandacht voor een expliciete en integrale afweging van veiligheid binnen de Ontwerp-omgevingsvisie. Veiligheid is daarbij niet uitsluitend een randvoorwaarde, maar ook een afwegings- en ontwerpprincipe dat mede bepaalt of ontwikkelingen duurzaam, gezond, weerbaar en toekomstbestendig zijn. De veiligheidsregio's leveren vanuit hun kennis van risicobeheersing, crisisbeheersing en incidentbestrijding graag een bijdrage aan deze opgave. Wij zien uit naar de verdere samenwerking bij de uitwerking van de Ontwerp-omgevingsvisie, NOVEX-gebieden en andere gebiedsontwikkelingen binnen de provincie Noord-Holland. Dit geldt ook voor de onderwerpen uit de Nota Ruimte en het Ruimtelijk Arrangement, waarbij de vier bevoegde gezagen afspraken hebben gemaakt over verschillende maatschappelijke opgaven. Wij vertrouwen erop u met deze reactie van dienst te zijn. Mocht onze reactie vragen op roepen, dan kunt u contact opnemen met onze contactpersoon. Vanzelfsprekend gaan wij graag verder met u in gesprek voor verdere toelichting.	Bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie zullen wij onze partners, waaronder de veiligheidsregio's, afhankelijk van het onderwerp, de aard en inhoud, zoveel mogelijk betrekken.
ZW_0170	12	Bijlage met 31 tekstvoorstellen voor de ontwerp Omgevingsvisie en 9 tekstvoorstellen voor de ontwerp OER	Wij danken indiener voor de suggesties.
ZW_0171	1	Met interesse hebben wij kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie die door de Provincie ter inzage is gelegd op 15 juni 2026. Hierbij delen we graag onze zienswijze op de terinzagelegging. [...] Allereerst, IVN Waterland onderschrijft de zienswijzen van de Natuur-en Milieufederatie Noord-Holland en van de SVN, Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland waarbij de vogelwerkgroep van IVN Waterland ook is aangesloten. Daarnaast willen wij een aantal zaken benadrukken en hebben wij een verzoek tot aanpassing aanwijzing van woningbouwlocaties.	Wij danken indiener voor de zienswijze. De gegeven aandachtspunte beantwoorden we in het navolgende

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0171	2	Het is goed om te lezen dat de natuur, klimaat, water in de ontwerp-Omgevingsvisie Provincie Noord-Holland een plek krijgen. De natuur komt zeker aan de orde in de afwegingskaders/principes onder 2 Water en bodem als ordenend principe (Het water- en bodemsysteem bepaalt mede waar en hoe ontwikkelingen mogelijk zijn) en onder 3 Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen. Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving zijn medebepalend bij de vraag waar en hoe ruimtelijke ontwikkelingen plaats kunnen vinden. Maar de natuur komt steeds gefragmenteerd terug in de ontwerp-Omgevingsvisie Provincie Noord-Holland en niet als een kopparagraaf of als een afwegingskader. Dit terwijl er voor de provincie en gemeenten enorme grote opgaven liggen voor natuurherstel, klimaatdoeleinden behalen, de waterkwaliteit zien te verbeteren in het kader van de KRW en dan hebben we ook nog een opgave om het stikstofprobleem terug te dringen samen met de nationale overheid. -Het zou daarom aan te bevelen zijn juist deze grote onderwerpen onder één afwegingskader te scharen en bij voorkeur een eigen afwegingskader. De natuuropgaven betreffen niet alleen de N2000 gebieden en de NNN-gebieden. De NNN-gebieden lijken wel van minder belang te zijn, omdat de aandacht sterk uitgaat naar het behoud en verbeteren van de kwaliteit van de N2000 gebieden. -De NNN-gebieden moeten in oppervlakte worden uitgebreid, maar de realisering daarvan loopt achter op de ambitie. Het verdient aanbeveling daarmee voortvarender aan de slag te gaan en dit als steviger ambitie op te nemen in de ontwerp-Omgevingsvisie. -Door van belang zijnde aangrenzende gebieden van Natura2000 gebieden, maar ook van NNN-gebieden aan te wijzen als bufferzones/overgangszones (landbouw-natuur, stedelijke omgeving/uitloopgebied-natuur) valt er natuurwinst te behalen voor de N2000 gebieden en NNN-gebieden. Hiermee kan er ook voldaan worden aan het belang van de landbouw die tegen natuurgebieden aan liggen te behouden. En waar mogelijk én noodzakelijk een natuurlijker inrichting geven (landbouw/veeteelt waar ook natuurdoelen zijn vastgelegd) die een oplossing kunnen bieden voor het stikstofprobleem. -De bufferzone wordt niet bebouwd en daarmee wordt dan voldaan aan het perspectief op het landelijk gebied: terughoudend met stedelijke functies in landelijk gebied. De provincie zou wat dat betreft de woningbouwbehoeften van gemeenten sterker moeten toetsen aan de desbetreffende gemeentelijke Ladders voor Duurzame Verstedelijking. Als er geen noodzaak wordt aangetoond door een gemeente om te bouwen in landelijk gebied, dan moet de provincie daar een halt toeroepen en wellicht zelfs een definitief halt als dit samenhangt met klimaat, water en bodem en aantasting van natuur.	We beamen dat er grote opgaven liggen voor natuur. Daarom wordt een afwegingskader natuur toegevoegd aan de Omgevingsvisie. Voorts is de Omgevingsvisie bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De nadere invulling en concretisering van de NNN-ambitie heeft al plaatsgevonden in de NNN-realisatiestrategie van 2025. Andere onderdelen zoals de stikstofzonering worden uitgewerkt in de beleidsinstrumenten die onder de Omgevingsvisie hangen.
ZW_0171	3	In het perspectief op het Landelijk Gebied wordt aangegeven dat het landelijk gebied kwaliteit herbergt en dat we daar zuinig op moeten zijn. Op de kaart verstedelijking wonen-werken onder het perspectief van waar we wonen, werken en recreëren worden in de droogmakerij de Purmer twee woningbouwlocaties (vallend onder het Ontwerp Gebiedsontwikkelingsprogramma voor de Oostflank) aangegeven waar rekening moet worden gehouden met klimaatverandering én waarbij de geplande woninglocatie als onherroepelijk, vastgesteld, gepland, of in voorbereiding zou zijn. Op deze kaart ontbreekt de woningbouwlocatie Vurige Staart in de polder De Vurige Staart gelegen tussen Purmerend en Ilpendam en ook deze ligt in landelijk gebied. Deze woningbouwlocatie was enkele jaren geleden opgenomen in de visie Oostflank van Purmerend, maar bij de laatste ontwikkelingen van de Oostflank is deze bouwlocatie niet meer genoemd. Maar deze bouwlocatie staat nog steeds op de agenda van de gemeente Purmerend en voldoet ook aan de punten: woningbouwlocaties aangegeven waar rekening moet worden gehouden met klimaatverandering én waarbij de geplande woninglocatie als onherroepelijk, vastgesteld, gepland, of in voorbereiding zou zijn.	Woningbouwlocatie Vurige Staart is bij de kaart toegevoegd en we hebben aangegeven dat er rekening moet gehouden worden met Klimaatverandering

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0171	4	De woningbouwlocatie Purmer Zuid-Zuid ligt in landelijk gebied, gelegen tussen de stedelijke bebouwing van de Purmer-Zuid en het Purmerbos, NNN-gebied. Op dit moment is deze mogelijke woningbouwlocatie in agrarisch gebruik. Het weiland is in gebruik voor koeien en schapen. Daarnaast wordt het weiland gebruikt door vele andere dieren: ganzen, maar ook diverse andere watervogels foerageren op het weiland, reigersoorten als blauwe reiger, grote zilverreiger en koereiger vinden er voedsel evenals vele kleine zoogdieren. Het weiland heeft een belangrijke bufferfunctie tussen stad en bos en is hét voorbeeld van een bufferzone, een natuurlijke overgang tussen stad en bos en natuur die niet moet worden onderschat en van wezenlijk belang is voor de natuur daaraan grenzend. Bufferzones die zo broodnodig zijn voor het beschermen en herstellen van waardevolle natuur die daardoor ook weerbaarder is en kan worden. En natuur, een groene leefomgeving die zo van belang is voor het welzijn en de gezondheid van de mens in stand kan blijven. Uit de MER Oostflank blijkt dat bouwen op de Purmer Zuid-Zuid met grote financiële inspanningen gepaard zal gaan en met grote financiële verplichtingen, ook voor de gemeente Purmerend. Klimaat, water, bodem, lucht, stikstof, HOV, buffer ter bescherming van NNN-gebied zijn een grote opgave voor dit gebied. Er zal een enorme grondverplaatsing nodig zijn om het bouwterrein op te hogen met alle kosten van dien en met alle stikstofproblemen die dit meebrengt. En dit alles zorgt er dan voor dat als er ooit gebouwd zou mogen worden de woningen flink duurder zullen worden en dus niet voor iedereen betaalbaar. Eenzelfde opgave ligt er ook voor De Vurige Staart. Woningbouw op deze beide locaties zullen wat betreft de effecten van de stikstofneerslag waarschijnlijk weinig invloed hebben op de verder weg gelegen Natura2000 gebieden, maar wel degelijk op de NNN-gebieden die vlakbij of naast de beoogde woningbouwlocaties liggen. Het is toch merkwaardig dat Natura2000 gebieden hierin wel wordt beschermd, maar waardevolle NNN-natuur niet is beschermd, omdat het om effecten gaat die buiten het NNN-gebied worden veroorzaakt. En dit tot gevolg heeft dat woningbouw wel degelijk effecten zal hebben op waardevolle NNN-gebieden met een rijke biodiversiteit. Onder afwegingsprincipe 2, Water en bodem als ordenend principe, worden onder andere gebieden vermeld waar geanticipeerd moet worden op veranderende condities. Voor de Purmer als droogmakerij gelden dat woningbouw alleen kan met toekomstbestendige keuzes, door kwelwater met fosfaat is het behalen van KRW doelen lastig en zijn aanpassingen in landgebruik onvermijdelijk en voor de Purmer geldt ook een toenemende verzilting en doorspoelvraag. Het betekent alleen nog maar meer dat bouwen op de locatie Purmer Zuid-Zuid onverstandig is en leidt tot hoge kosten.	We nemen kennis van deze informatie, als introductie op de punten die we hierna beantwoorden.
ZW_0171	4a	Ook uit de Omgevings Effectrapportage (OER) blijkt dat de beoordeling van de huidige staat voor Waterland en dus ook de Purmer ook op verschillende terreinen (onder andere water, drinkwater, veiligheid water, bodemdaling, klimaat, stikstof) als matig tot slecht worden beoordeeld. Er is dus veel werk aan de winkel. En het voorkomen van een verslechtering van de huidige staat kan dus worden voorkomen door aanvragen van vergunningen en wijziging van bestemming voor mogelijke bouwlocaties moet worden ingetrokken. Het huidige college en de gemeenteraad van Purmerend hebben een pas op de plaats gemaakt voor wat betreft het bebouwen van de Oostflank. Het Golfbaanterrein wordt gefaseerd bebouwd en voor de Purmer Zuid-Zuid geldt een uitstel van bebouwing van voorlopig 4 jaar. Wij verzoeken het college van Gedeputeerde Staten daarom het ontwerp-Omgevingsvisie Provincie Noord-Holland aan te passen en aan te vullen:	We nemen kennis van deze informatie, als introductie op de punten die we hierna beantwoorden.
ZW_0171	5	-Breng natuur, natuurherstel, klimaatdoeleinden behalen, de waterkwaliteit verbeteren in het kader van de KRW en stikstofprobleem terugdringen bij voorkeur onder in een afwegingskader en anders in een aparte paragraaf onder afwegingskader 2.	We beamen dat er grote opgaven liggen voor natuur. Daarom wordt een afwegingskader natuur toegevoegd aan de Omgevingsvisie. Voorts is de Omgevingsvisie bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De nadere invulling en concretisering van de NNN-ambitie heeft al plaatsgevonden in de NNN-realisatiestrategie van 2025. Andere onderdelen zoals de stikstofzonering worden uitgewerkt in de beleidsinstrumenten die onder de Omgevingsvisie hangen.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0171	6	-Wijs bufferzones/overgangszones aan rond Natura2000 gebieden, maar ook bij NNN-gebieden die een waardevolle biodiversiteit hebben. -Bufferzones vallen onder Landelijk Gebied en worden niet bebouwd.	Het beleid rondom de overgangszones wordt nog verder uitgewerkt. De Omgevingsvisie is nl bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De concrete uitwerkng van de overgangszones vindt dus niet plaast in de Omgevingsvisie
ZW_0171	7	-De provincie toetst de daadwerkelijke woningbouwbehoeften van gemeenten aan de desbetreffende gemeentelijke Ladders voor Duurzame Verstedelijking. En kijkt of er een daadwerkelijke noodzaak is aangetoond door de gemeente om in Landelijk Gebied te gaan bouwen.	De ladder van duurzamelijke verstedelijking is afgeschaft door het Rijk. Het uitgangspunt van de Omgevingsvisie blijft dat er eerst en vooral binnenstedelijk rondom OV knooppunten woningen worden toegevoegd.
ZW_0171	8	-De gemeente Purmerend heeft geen noodzaak aangetoond om te gaan bouwen in Landelijk Gebied in de Purmer Zuid-Zuid en de polder De Vurige Staart. Er ligt een immense opgave om bouwen in deze gebieden mogelijk te maken met een verslechtering van de biodiversiteit en natuur in naastliggende en waardevol NNN-gebied als uitkomst. De gevolgen en verslechtering voor waterkwaliteit, bodem lucht en stikstof zijn enorm.A1520	Wij delen de constatering dat het wenselijk is om de binnenstedelijke mogelijkheden ten volle te benutten en de woningbouwopgave zoveel als mogelijk daar op te lossen. Tegelijkertijd lukt het ons op het niveau van de regio en provincie niet om jaarlijks voldoende woningen te bouwen om het woningtekort voldoende terug te dringen. Om hierin sneller stappen te kunnen zetten, zijn grootschalige gebiedslocaties noodzakelijk. Het overgrote merendeel van deze grootschalige gebiedsontwikkelingen bevindt zich op binnenstedelijke locaties, maar ook buitenstedelijke locaties zijn hiervoor nodig. En een grootschalige locatie heeft dan oa vanuit mobiliteit, ruimtelijke kwaliteit en haalbaarheid de voorkeur boven heel veel kleine toevoegingen, verspreid over de hele regio Waterland.
ZW_0171	9	De provincie wijst daarom de locaties Purmer Zuid-Zuid en De Vurige Staart af als woningbouwlocaties, handhaaft de Purmer Zuid-Zuid en de polder De Vurige Staart als Landelijk Gebied en staat daar geen woningbouw toe. Procedures voor wijziging van het bestemmingplan van landelijk gebied naar woningbouwlocatie worden gestopt of ingetrokken.	Zie ons antwoord op onderdeel 8 van deze zienswijze
ZW_0172	1	Kern van deze zienswijze is dat de ontwerp-Omgevingsvisie onvoldoende duidelijk maakt of en waarom Gedeputeerde Staten afstand nemen van een jarenlang gedragen bestuurlijk en ruimtelijk ontwikkelperspectief voor de Shipdock-locatie als onderdeel van Haven-Stad. Indien de ontwerp-Omgevingsvisie ertoe strekt de voorziene woningbouwontwikkeling op deze locatie te beperken of onmogelijk te maken, ontbreekt daarvoor een kenbare, zorgvuldige en draagkrachtige motivering.	In de tekst hebben we we onze inzet met betrekking tot Havenstad verduidelijkt. Het gebied van Shipdock is deelgebied van Havenstad.
ZW_0173	1	Onze regio kan zich vinden in het adagium lokaal wat kan, provinciaal wat moet. Wij zien echter aandachtspunten in uw ontwerp-omgevingsvisie die onderbelicht zijn. Wie is nu waarvoor verantwoordelijk, met welke rol, en wat is aan gemeenten dan wel aan de provincie? Waar zou meer focus en beleidsinzet op moeten liggen om onze gezamenlijke opgaven het hoofd te bieden?	Indiener stelt legitieme vragen. De Omgevingsvisie is zelfbindend, maar het bereiken van de ambities en doelen kan de provincie in veel gevallen niet zonder hulp van haar partners bereiken. Bij de uitwerking van de Omgevingsvisie, zoals in programma's, zullen we duidelijker kunnen zijn over rollen en verantwoordelijkheden.
ZW_0173	2	De Westfriese woningbouwopgave die hierbij hoort tot 2030, zoals met u afgesproken, bedraagt 13.375 woningen (in uw visie staat 12.500 genoemd)	We hebben deze omissie verwerkt in de definitieve omgevingsvisie
ZW_0173	3	Bereikbaarheid van en naar en binnen onze regio komt niet of nauwelijks aan bod in uw visie. Een vitale complete regio met voldoende agglomeratiekracht valt of staat met goede efficiënte interne en externe verbindingen. Ook over spoor en weg. Onderdeel zijn en blijven van het Stedelijk Netwerk Nederland is van evident belang. Zonder verbindingen geen netwerk dat elkaar aanvult, versterkt en kan zorgdragen voor autonome ontwikkelingen in de regio zelf. Niet voor niets zijn we met verschillende partijen, ook met u, een ruimtelijke economische verkenning gestart om deze corridor ten volle te benutten. Het niet benoemen van het versterken van de A7-corridor als hoofdopgave is een omissie in uw visie.	In hoofdstuk 6.3 gaan we specifiek in op de 'Westfriese corridor en Seed Valley'. We zien vooral kans voor versterking van de bereikbaarheid van deze regio door doorontwikkeling van het OV en vebetering van de spoorverbinding. Daarnaast maakt optimalisatie van de aansluiting met de Houtribdijk onderdeel uit van dit deel van onze visie. Wat betreft de corridor A7/A8, dit blijft voor ons een belangrijk onderwerp wat we gezamenlijk met indiener en andere partners agenderen bij het Rijk.
ZW_0173	4	Ook de Houtribdijk en de Afsluitdijk worden niet specifiek benoemd in uw ontwerp-omgevingsvisie. Wij zien de Houtribdijk als onderdeel van de tweede ring rondom de Metropoolregio Amsterdam en als belangrijke verbinding met het oosten van Nederland en verder richting Duitsland, mede in relatie tot vliegveld Lelystad. Dat er nu geen rijksgelden aanwezig zijn om de A7-corridor te versterken neemt niet weg om deze hoofdverbindingen prominent op te voeren. Het vraagt beleidsinzet om de corridors onder de aandacht te brengen en te houden. Een visie gaat immers over de lange termijn, niet over sentimenten die in Den Haag spelen.	Zie ons antwoord op onderdeel 4 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0173	5	Naast de mobiliteit van rijksinfrastructuur blijft het belangrijk om te investeren in de mobiliteit vanuit de OV-knooppunten langs de Westfriese lijn naar het noorden en zuiden. Betere (door)fietsroutes en (aanvullend) openbaar vervoer vanuit deze knooppunten dragen bij aan de corridorfunctie en zorgen dat ook de kleinere kernen in Westfriesland bereikbaar en leefbaar blijven. Kortom het gehele mobiliteitssysteem van A7 tot en met de Houtribdijk en het onderliggend netwerk zijn van evident belang om onze steden, dorpen en kernen vitaal en bereikbaar te houden.	Wij onderschrijven het belang van alle onderdelen van het mobiliteitsysteem, dit past bij de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het bereikbaar houden van Noord-Holland. Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners hierbij.
ZW_0173	6	U benoemt dat bestaande energieknooppunten en infrastructuur randvoorwaardelijk zijn voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen. Hoewel deze voorwaarden essentieel zijn, is aanvullende inzet noodzakelijk op uitbreiding van energiecapaciteit en infrastructuur om stagnatie van economische ontwikkeling te voorkomen. De vraag naar bedrijventerreinen in Westfriesland is zodanig dat de huidige voorzieningen hiervoor onvoldoende basis bieden.	Wij zien inderdaad dat het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen in de regio niet voldoende zal zijn om de vraag naar uitbreidingsruimte in te vullen. Dit vraagt om blijvende ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen en onderlinge afstemming tussen regio's én gezamenlijke inzet om te voorzien in de randvoorwaardelijke energieinfrastructuur. Daarbij is het ook belangrijk om aandacht te hebben voor het decentrale energiesysteem waarin met opwek, opslag en flexibel gebruik de druk op het elektriciteitsnet wordt verminderd.
ZW_0173	7	De ontwerp-visie zet in op optimaal gebruik van bestaande infrastructuur en bebouwde omgeving. Intensiever gebruik van bestaande bedrijventerreinen, bijvoorbeeld de hoogte in, is reeds langer een regionaal aandachtspunt. Ook functiemenging, lichte bedrijvigheid in combinatie met woningbouw en andere functies zien wij als oplossing, juist om de al eerder genoemde agglomeratiekracht te versterken. Onderzoek binnen Noord-Holland Noord laat zien dat 'Beter Benutten' bijdraagt, maar het tekort aan bedrijventerreinen niet oplost. Het is een deeloplossing. Herstructurering vereist bovendien schuifruimte, waarvoor nieuw aanbod noodzakelijk is. Dit vraagt om blijvende ruimte voor nieuwe bedrijventerreinen en onderlinge afstemming tussen regio's.	Wij zijn het eens met deze constateringen.
ZW_0173	8	De provincie is voornemens om te gaan sturen op randvoorwaarden voor toekomstbestendige economie door onder andere het opnemen van 6 randvoorwaarden in de provinciale omgevingsverordening gericht op duurzaamheids- en ruimtelijke aspecten. Het stellen van randvoorwaarden voor de vestiging van nieuwe bedrijven kan ondernemers afschrikken en daarmee een negatief effect hebben op de lokale werkgelegenheid. Wij zouden graag zien dat bij de invulling van de voorwaarden voldoende ruimte is voor lokaal maatwerk.	De provincie kiest voor richtlijnen als positief sturend kader voor een toekomstbestendige economie. Deze richtlijnen zijn geen harde toelatingscriteria, extra vergunningenstelsel of afvinklijst voor nieuwe bedrijven. Zij bieden richting bij ruimtelijke afwegingen en maken duidelijk hoe schaarse ruimte, energie, water en grondstoffen zorgvuldig kunnen worden benut. De richtlijnen worden gebiedsgericht en proportioneel toegepast. Daarbij houdt de provincie rekening met de kenmerken, economische functie en opgaven van een gebied. Hierdoor blijft ruimte voor lokaal maatwerk, innovatie en nieuwe economische ontwikkelingen die bijdragen aan werkgelegenheid en de economische kracht van Noord-Holland. Naar aanleiding van de zienswijze scherpen wij de toelichting op de richtlijnen aan. Wij maken duidelijker dat de richtlijnen positief sturend zijn, voortkomen uit de schaarste aan ruimte en hulpbronnen, gebiedsgericht en proportioneel worden toegepast en in samenhang worden beschouwd
ZW_0173	9	De plantenveredeling en zaadtechnologie in Westfriesland is aangewezen als strategisch cluster. Daarbij is aangegeven dat vanwege het strategische belang extra ruimte in Westfriesland wordt ingericht voor hieraan gekoppelde glastuinbouw. De keten is echter breder dan alleen glastuinbouw. Deze bestaat ook uit vollegrondsgroenteteelt, sierteelt en ondersteunde diensten, bijvoorbeeld op het gebied van onderzoek en innovatie. Voor de versterking van het cluster dienen ook deze sectoren en functies te worden ondersteund en gestimuleerd en ruimte worden geboden. Dit geldt in het bijzonder voor het glastuinbouwgebied Grootslag. In de ontwerp-omgevingsvisie wordt gesteld dat er enkel ruimte wordt geboden voor glastuinbouwfuncties die direct ten dienste staan van Seed Valley en de plantenveredeling en zaadtechnologie. Dit doet geen recht aan de gehele keten, waarbinnen het cluster van Seed Valley functioneert, die ook belangrijk is voor de voedselzekerheid in Nederland.	Wij onderschrijven dat het strategische cluster plantenveredeling en zaadtechnologie in Westfriesland bestaat uit een bredere keten dan alleen glastuinbouw. Ook vollegrondsgroenteteelt, sierteelt en ondersteunende functies, zoals onderzoek en innovatie, zijn van belang voor het functioneren en versterken van dit cluster. Wij passen de Omgevingsvisie hierop aan. In de tekst wordt het belang van de bredere keten in Westfriesland erkend als onderdeel van het strategische cluster plantenveredeling en zaadtechnologie.
ZW_0173	10	Ter versterking van de woon-werkbalans wil Westfriesland hoogwaardige werkgelegenheid stimuleren. Hiervoor liggen kansen binnen de agrarische sector/Seed Valley. Onder andere om via technologische innovatie de arbeidsprocessen verder te ontwikkelen, zodat de groeiende vraag naar seizoensgebonden en arbeidsintensief werk wordt afgeremd. Voor de huisvesting van buitenlandse werknemers nabij de (agrarische) bedrijven zouden wij graag, binnen de kaders van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, samen met de provincie de mogelijkheid willen verkennen om enkele knelpunten hierbij op te lossen.	We gaan graag met indiener hierover in gesprek.
ZW_0173	11	Het is goed dat wordt ingezet op woningbouw bij kleine kernen en op openbaar vervoer en deelmobiliteit. Om deze woningen bereikbaar te houden en om de voorzieningen elders bereikbaar te houden voor kleine kernen is dit belangrijk voor de leefbaarheid. Sociale cohesie, ontmoeting, bereikbaarheid en het voorkomen van vervoersarmoede vragen hier nadrukkelijk om aandacht. Het behoud en versterken van de leefbaarheid in kleine kernen zien wij dan ook als gezamenlijke opdracht.	Dit zien wij ook als gezamenlijke opdracht, waarin onze OV consessie een belangrijke rol speelt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0173	12	Wij vragen expliciet aandacht voor het borgen van de leefbaarheid van kleine kernen die omzoomd zijn door Beschermd Landschap met de kernkwaliteit '(potentieel) Habitat voor weidevogels'. In de ontwerp omgevingsvisie wordt onder andere via maatwerk ruimte geboden om voor behoud van de leefbaarheid bij te bouwen. Met name de lintdorpen hebben binnen het lint onvoldoende woningbouwmogelijkheden. Tegelijkertijd stelt u in uw visie dat u slechts aan ontwikkelingen van groot openbaar belang onder voorwaarde ruimte wilt geven in Beschermd Landschap. Met name de lintdorpen hebben binnen het lint onvoldoende woningbouwmogelijkheden. Een te strikte interpretatie van het begrip openbaar belang zet een rem op ontwikkelingen in kernen die omzoomd zijn door Beschermd Landschap. Wij zien het behouden en versterken van deze leefbaarheid als een gezamenlijke opdracht van groot openbaar belang. Wij verzoeken u dit ook te onderschrijven als een gezamenlijke opdracht van groot openbaar belang en dit ook expliciet in uw omgevingsvisie op te nemen.	Het is in het landelijk gebied toegstaan om in of aan de kern of dorpslint woningen te bouwen. In Beschermd Landschap is dit mogelijk tot een maximum van 25 woningen. Indien hier kernkwaliteiten bij worden aangetast is dit ook mogelijk maar gelden er een aantal aanvullende voorwaarden. In zeer bijzondere gevallen kunnen gemeenten aan GS verzoeken om af te wijken van de regels voor BL. Wij zijn van mening dat wij hiermee gemeenten ruimte geven om ook in kleinere kernen woningen te ontwikkelen. Wat wij verstaan onder groot openbaar belang is terug te vinden in de toelichting op de omgevingsverordening en dat vinden wij voldoende.
ZW_0173	13	U schrijft dat u werkt aan een duurzaam en efficiënt energiesysteem. Om dit te bereiken is ruimte nodig voor het opwekken van elektriciteit en warmte (zon, wind en geothermie), conversie (elektrolyse), opslag (waterstof en batterijen) en netwerken (kabels, leidingen en transformatoren). Om de ambities op gebied van klimaat, natuur en stikstof te kunnen halen en vanwege de urgente netcongestie, wilt u hiervoor meer ruimte geven. Het energiesysteem van de toekomst verandert en is sturend voor de ruimtelijke ordening: daar waar energie beschikbaar is, kunnen ruimtelijke en economische ontwikkelingen plaatsvinden. Dit onderschrijven wij. Een juiste brede mix aan opwek waar ook kernenergie onderdeel van is, zal evident bijdragen aan de toekomstige behoefte. Regio Westfriesland en in het bijzonder gemeente Opmeer biedt beschikbare ruimte voor een Small Modulair Reactor.	Wij hebben kennisgenomen van de opmerking over SMR's. De initiatieven voor Small Modular Reactors (SMR's) zijn nog in ontwikkeling, de potentie is daarom nog niet duidelijk. Wij doen geen uitspraken over wenselijkheid en locaties.
ZW_0173	14	De ontwerp omgevingsvisie stelt dat de gezonde leefomgeving in Westfriesland onder druk staat. Dit zou komen doordat de opgetelde score van indicatoren voor bedreigde omgevingsfactoren relatief hoog is in Noord-Holland Noord. Wij herkennen ons echter niet in de relatief hoge niveaus van stikstofdioxide en fijnstof (PM2,5). Wij vragen of u dit nader kunt toelichten.	Het betreft hier een lokaal aandachtspunt. Op dit moment wordt de herziene EU-richtlijn luchtkwaliteit geïmplementeerd. Deze zorgt voor aanscherping van de omgevingswaarden voor luchtkwaliteit per 2030. In de directe omgeving van Hoorn wordt voor 2030 een overschrijding van de nieuwe grenswaarde voor NO2 geprognotiseerd (RIVM, MLK2025). Voor fijn stof (PM10 en PM2,5) worden geen overschrijdingen geprognotiseerd. We zullen de tekst daarop aanpassen.
ZW_0173	15	Zoals u weet kampt onze regio met een tekort aan natuur en recreatie. Wij waarderen dat de ontwerp-omgevingsvisie het belang van recreatie voor leefkwaliteit en gezondheid duidelijk benoemt. In Westfriesland is het goed merkbaar dat de druk op recreatieterreinen en recreatieve netwerken toeneemt mede in het licht van het huidig tekort. U schrijft dat de recreatiedruk op natuurgebieden toeneemt en dat dit ten koste kan gaan van kwaliteit en beleving. Wij willen u verzoeken deze lijn ook expliciet door te trekken naar recreatiegebieden en recreatieterreinen. Ook daar leidt extra druk tot minder kwaliteit en minder recreatieve gebruikswaarde	In de Omgevingsvisie wordt ook ingezet op het versterken van de draagkracht van de huidige recreatiegebieden.
ZW_0173	16	Het tekort aan recreatieve voorzieningen zal door bevolkingsgroei en woningbouw verder toenemen. Tegelijk bieden woningbouw, infrastructurele projecten en andere ruimtelijke ontwikkelingen kansen om recreatie vanaf de start mee te nemen, onder andere in het groen-blauwe netwerk. In de praktijk gebeurt dit nog onvoldoende. Voor woningbouw, energie en mobiliteit is de ruimtevraag duidelijk, maar voor recreatie ontbreekt deze vaak, waardoor het naar de achtergrond schuift. Dit moet veranderen: recreatie dient vanaf het begin volwaardig onderdeel te zijn van gebiedsontwikkeling. Deze regio-overschrijdende opgave vraagt om een proactieve rol van de provincie, zowel in concretisering als in gezamenlijke uitvoering met de regio. Doel is een robuust groen-blauw netwerk met voldoende recreatiemogelijkheden. Als voorbeeld wijzen wij op de Utrechtse aanpak "Groen Groeit Mee" en verzoeken de provincie een vergelijkbare lijn voor Noord-Holland te verkennen.	De aanpak voor het versterken van het groen-blauwe netwerk is onderdeel van de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie.
ZW_0173	17	Daarnaast is het van belang dat niet alleen kwaliteitsverbetering, koppelkansen en netwerkontwikkeling aandacht krijgen, maar ook de opgave om bestaande recreatiegebieden uit te breiden en waar nodig nieuwe recreatiegebieden te ontwikkelen. Voor Westfriesland is het belangrijk dat deze opgave expliciet terugkomt in de gebiedsgerichte uitwerking in hoofdstuk 6.3, 'Westfriese Corridor en Seed Valley'. Daarbij willen we benadrukken dat er ook zelfstandige kansen voor recreatiegebieden kunnen zijn. Op deze manier kan het recreatieve aanbod in de regio aansluiten op de toenemende vraag en werken wij aan het groen en blauwe netwerk voor de gehele regio. We dragen zo bij aan de noodzakelijke vergroting van de biodiversiteit, een van de rijksopgaven uit de Nota Ruimte.	Het ontwikkelen van nieuwe recreatieruimte en dit koppelen aan andere ruimtelijke opgaven en transities, maakt integraal onderdeel uit van deze Omgevingsvisie.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0173	18	De tekst van de ontwerp-visie is vooral kwalitatief van aard. Wij missen op sommige onderdelen verduidelijking en onderbouwing. Dat roept vragen op. Ook is de scheiding tussen provinciaal belang dan wel gemeentelijk belang niet altijd helder. Waar gaat het om provinciaal belang en waar begint de autonomie van gemeenten? En welke rolverdeling behoort hier bij? Wij verzoeken u om te verduidelijken en de onderbouwing te versterken zodat de visie uitlegbaar is en zowel bestuurlijk als ambtelijk uitvoerbaar kan worden. Wij gaan graag met u in gesprek om meer duiding te krijgen op een aantal onderwerpen.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0174	1	Op 15 juni heeft u de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 'Ruimte voor een toekomstbestendig Noord-Holland' en de bijbehorende ontwerp-omgevingseffectrapportage gepubliceerd. De gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen (hierna: de IJmondgemeenten) hebben met grote belangstelling kennisgenomen van de ontwerpOmgevingsvisie. Hierbij bieden wij u onze gezamenlijke zienswijze aan. Voor de meer milieutechnische aspecten verwijzen wij u naar de zienswijze van de Omgevingsdienst IJmond. Graag lichten wij deze zienswijze nader toe in een gesprek. Wij denken als IJmondgemeenten graag mee over de verdere uitwerking van de definitieve Omgevingsvisie en de doorwerking daarvan in programma's en de Omgevingsverordening. Daarbij brengen wij graag onze lokale en regionale expertise in om de voorgestelde keuzes en ontwikkelrichtingen verder te verbinden met de opgaven en ambities van onze regio. Zo werken wij gezamenlijk aan een toekomstbestendig en breed gedragen verhaal voor NoordHolland. Onze reactie hebben we in verschillende delen opgesplitst. We beginnen met onze algemene indruk en een aantal voor ons zeer belangrijke aandachtspunten waar we meer nuance en/of een aanpassing op willen zien. Vervolgens lichten we onze zienswijze op onder andere deze aandachtspunten en een aantal andere nader toe.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Bij de uitwerking van de Omgevingsvisie zullen wij onze partners, zoals gemeenten, afhankelijk van het onderwerp, de aard en inhoud, zoveel mogelijk betrekken.
ZW_0174	2	1. Algemene indruk De IJmondgemeenten herkennen zich in belangrijke mate in de koers die de provincie met de ontwerp-Omgevingsvisie inzet. Veel van de beschreven ambities sluiten aan bij de opgaven en ontwikkelrichtingen die zijn vastgelegd in onze eigen gemeentelijke omgevingsvisies. Ook onze input vanuit het participatieproces lezen wij voor een deel terug in de ontwerp-Omgevingsvisie. Wij onderschrijven de ambitie om te werken aan een provincie waarin economische ontwikkeling, woningbouw, energietransitie, natuurherstel, mobiliteit, klimaatadaptatie en een gezonde leefomgeving in samenhang worden ontwikkeld. Op hoofdlijnen zijn wij dan ook positief over de ontwerp-Omgevingsvisie en geven wij onze complimenten. Samen met u constateren wij dat de IJmond een bijzondere positie inneemt binnen NoordHolland. Op een relatief beperkt oppervlakte komen hier nationale en provinciale opgaven samen op het gebied van industrie, havens, energietransitie, circulaire economie, woningbouw, natuur en mobiliteit. De regio levert daarmee een bovengemiddelde bijdrage aan de economische ontwikkeling en verduurzaming van Noord-Holland en Nederland. Een positionering als energetisch en economisch cluster kunnen wij daarom goed volgen. Maar de IJmond is ook meer dan een energetisch en economisch cluster. Het betreft ook een woongebied met meer dan 150.000 inwoners die we graag een gezondere leefomgeving willen bieden. Op een aantal onderdelen vragen we daarom aanscherping, aanpassing of betere duiding in de visie.	Wij danken indiener voor de geuite complimenten.
ZW_0174	3	2. Belangrijke aandachtspunten vanuit de IJmond Balans tussen nationale opgaven en een gezonde leefomgeving Wij onderschrijven de keuze om de IJmond te positioneren als energetisch en economisch cluster. Tegelijkertijd vraagt de samenloop van nationale, provinciale en lokale opgaven in onze gemeente om een gebiedsgerichte aanpak waarin niet één afzonderlijk belang centraal staat, maar de samenhang tussen economie, energietransitie, woningbouw, mobiliteit, natuur, gezondheid en omgevingskwaliteit. Wij zien de provincie nadrukkelijk als partner om deze opgaven in samenhang verder vorm te geven. Daarbij vragen wij om blijvende aandacht voor een evenwichtige ontwikkeling waarin economische en energetische ambities hand in hand gaan met investeringen in een gezonde leefomgeving, natuur, bereikbaarheid en de kwaliteit van bestaande woongebieden. Juist in gebieden waar zoveel provinciale en nationale belangen samenkomen, vraagt dit om maatwerk en een gebiedsgerichte benadering.	Indiener schetst de complexiteit van verschillende gerelateerde opgaven. Zoals wij in de ontwerp Omgevingsvisie aangeven spelen hier verschillende provinciale belangen. Deze moeten ieder zuiver tegen elkaar en tegen het belang van het energetisch en economisch cluster afgewogen worden. Hierbij zal altijd sprake zijn van maatwerk.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0174	4	Woningbouwopgave in Beverwijk-Oost Wij kunnen ons nadrukkelijk niet vinden in de passages waarin woningbouw ten oosten van de A22 op voorhand als 'zeer onwenselijk' wordt aangemerkt. Dit zien wij als ongepast. De provincie loopt hiermee vooruit op toekomstige ruimtelijke en bestuurlijke afwegingen. Onze inzet is juist gericht op het realiseren van gezonde woonwijken en leefomgevingen voor zowel bestaande als eventuele nieuwe inwoners. Daartoe: • Wordt het Aagtenpark gesaneerd; • Blijft er een bufferzone met bestemming recreatieve markten (Bazaar) tussen het industriegebied van provinciaal belang en de beoogde woningbouwontwikkeling in Beverwijk-Oost; • Wordt ingezet op een OER (omgevingseffectrapportage) en een HIA (Heritage Impact Analyse) bij het ontwerpen van Beverwijk-Oost; • Andere woningbouw ambities uit "Spoorzone Beverwijk" (zoals rond de kop van de Haven en de Parallelweg) hebben wij vanuit het belang van de industrie, de ontwikkeling van de zeehaven en de kwaliteit van de leefomgeving losgelaten. Wij verzoeken de provincie daarom de desbetreffende passage over woningbouw ten oosten van de A22 te nuanceren. Een formulering waarin wordt opgenomen dat woningbouw bij verbeterde omstandigheden wel mogelijk is, vinden wij passender.	Wij erkennen dat de transformatie van bestaande stedelijke locaties een belangrijke bijdrage kan leveren aan de provinciale ambities op het gebied van woningbouw, economische ontwikkeling, leefkwaliteit en verduurzaming. Dat benoemen wij ook nadrukkelijk in de Omgevingsvisie. Tegelijkertijd geven we aan dat iedere locatie maatwerk vereist, en dat er bij bestaande stedelijke locaties vaak meerdere belangen meespelen. Zo ook in het geval van het Bazaarterrein. Het gebied rondom het Bazaarterrein is belangrijk voor regionale werkgelegenheid, circulaire economie en de energietransitie. De provincie wil bedrijven in dit gebied duidelijkheid en zekerheid bieden. Woningbouw mag deze functies niet beperken. Daarnaast zien we onvoldoende waarborgen voor een gezonde leefomgeving als onderdeel van de voorgestelde gebiedsontwikkeling op het Bazaarterrein. De gebiedsvisie van de gemeente geeft te weinig inzicht in de stapeling van milieueffecten van industrie, spoor, weg én vliegverkeer. Daardoor hebben we te weinig vertrouwen dat op deze locatie een toekomstbestendige, gezonde woonwijk kan worden gerealiseerd.
ZW_0174	5	Toekomstperspectief Tuinbouwconcentratiegebied in Heemskerk Ook vragen wij aandacht voor uitbreiding van de gemeentelijke beleidsruimte ten aanzien van functies in het tuinbouwconcentratiegebied. Het is voor Heemskerk van belang om, voldoende ruimte te krijgen om, op basis van een integrale gebiedsgerichte afweging, zelf keuzes te maken over passende ontwikkelingen. Dit maakt maatwerk mogelijk en biedt flexibiliteit om in te spelen op lokale behoeften en toekomstige opgaven.	Zie ons antwoord op onderdeel 11 van deze zienswijze (ZW_0174)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0174	6	3. Gezonde leefomgeving als randvoorwaarde voor de IJmond De IJmondgemeenten constateren dat de provincie de leefomgeving centraal stelt in de ontwerp-Omgevingsvisie. Voor onze regio is dit van essentieel belang. De IJmond kent als energetisch en economisch cluster een unieke stapeling van functies en activiteiten die van grote betekenis zijn voor Noord-Holland en Nederland. De keerzijde van deze concentratie van functies is dat de kwaliteit van de leefomgeving al jarenlang onder druk staat. Wij waarderen daarom dat de provincie erkent dat het voldoen aan wettelijke normen niet automatisch betekent dat sprake is van een gezonde leefomgeving. Ook onderschrijven wij het uitgangspunt dat iedere verbetering van luchtkwaliteit en iedere vermindering van hinder leiden tot gezondheidswinst. Positief beoordelen wij de inzet van de provincie op bronbeleid, de ondersteuning van de verduurzaming van Tata Steel, de aandacht voor natuurontwikkeling en de ambitie om meer kennis te ontwikkelen over de relatie tussen leefomgeving en gezondheid. Ook waarderen wij de inzet op meten, onderzoeken en monitoren. Juist in gebieden waar veel opgaven samenkomen zijn betrouwbare gegevens noodzakelijk om goede afwegingen te kunnen maken. Daarnaast vragen wij de provincie om: • De gezonde leefomgeving nog nadrukkelijker als randvoorwaarde voor economische en energetische ontwikkelingen te positioneren. De economische ontwikkelingen mogen niet betekenen dat de gezondheid en leefkwaliteit van onze inwoners ondergeschikt raken aan andere belangen. Verdere ontwikkeling van het energetisch en economisch cluster moet daarom hand in hand gaan met een aantoonbare verbetering van de leefomgeving. • Expliciete aandacht te geven aan geurhinder. Op meerdere plaatsen wordt aandacht besteed aan luchtkwaliteit en geluid, maar geur blijft grotendeels buiten beschouwing. Voor inwoners vormt geurhinder een belangrijk onderdeel van de ervaren leefomgeving en daarmee van gezondheid en welzijn. • Blijvende aandacht te hebben voor de cumulatieve effecten van verschillende bronnen. De gezondheid van inwoners wordt niet bepaald door één afzonderlijke bron, maar door de gezamenlijke belasting van industrie, luchtvaart, scheepvaart, wegverkeer en andere activiteiten. Het verbeteren van de gezondheid vraagt daarom om een integrale benadering. • De ruimere betekenis van een gezonde leefomgeving. Deze wordt niet uitsluitend bepaald door het beperken van blootstelling. De kwaliteit van de openbare ruimte, voldoende groen, recreatiemogelijkheden, sportvoorzieningen, voldoende woningen met een gedifferentieerd aanbod, sociale veiligheid, ontmoetingsplekken en sterke groene recreatieve verbindingen met het buitengebied maken onderdeel uit van een gezonde leefomgeving. Juist op deze onderdelen liggen belangrijke kansen binnen de IJmond.	- Wat betreft geurhinder: Op sommige plaatsen wordt in de Omgevingsvisie aandacht gegeven aan luchtkwaliteit en geluid, en wordt onterecht geur niet genoemd. Hierop hebben wij de tekst aangepast. - Aandacht voor cumulatieve effecten: we erkennen de noodzaak om te kijken naar cumulatieve en stapel-effecten van ruimtelijke ontwikkelingen. Ons streven is om de cumulatieve effecten inzichtelijk te maken zodat het meegewogen kan worden in ruimtelijke afwegingen. Zowel door onszelf als onze mede-overheden. Hiertoe hebben we de cumumulatieve en stapeleffecten inzichtelijk laten maken in publicaties van het RIVM (https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Gezonde_leefomgeving_Milieu/Gezonde%20leefomgeving%20in%20Noord-Holland%20Zuid%20-%20Een%20ruimtelijke%20analyse%20van%20leefomgeving%20en%20kwetsbaarheid%202026-0091.pdf) - De ruimere betekenis van een gezonde leefomgeving: De provincie focust zich op de velden waar we impact kunnen maken en waar we een rol als bevoegd gezag hebben. De genoemde onderwerpen vallen onder de bevoegdheden van de gemeente

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0174	6a	• De invloed van Schiphol op de kwaliteit van de leefomgeving in de IJmond. Hoewel Schiphol niet in onze regio ligt, ervaren inwoners van de IJmond wel de gevolgen van het vliegverkeer. Met name de nachtelijke vliegbewegingen hebben invloed op de ervaren leefkwaliteit, nachtrust en gezondheid van inwoners. Ook het Bestuurlijk Regieorgaan Schiphol pleit voor een vermindering van nachtvluchten, omdat dit aspect van groot belang is voor de gezondheid van inwoners. Wij verzoeken de provincie daarom om in de definitieve Omgevingsvisie expliciet aandacht te besteden aan de relatie tussen nachtvluchten, gezondheid en leefomgevingskwaliteit. Wij zien daarnaast ook uitbreiding van het lucht- en geluidmeetnet rondom Schiphol als een wenselijke ambitie ten behoeve van een gezonde leefomgeving. • De ontwerp-Omgevingsvisie stelt terecht dat de ontwikkeling van Schiphol alleen houdbaar is wanneer deze gepaard gaat met een verbetering van de leefomgeving. Wij onderschrijven dit uitgangspunt. Toch wordt op onderdelen gesproken over groeiscenario's waarbij extra geluidsbelasting wordt geaccepteerd. Wij verzoeken de provincie deze tegenstrijdigheid te verduidelijken. • Verduurzaming Tata Steel Door de transitie van Tata Steel naar groen staal ontstaat naar verwachting milieu- en gezondheidswinst. De insteek van de IJmondgemeenten is om deze behaalde winst te behouden en verder te verbeteren. Wij vragen u in de definitieve Omgevingsvisie op te nemen dat de behaalde milieu- en gezondheidswinst niet mag worden ingevuld met nieuwe activiteiten	- Schiphol: Wij herkennen het belang van de effecten van vliegverkeer op gezondheid en leefomgevingskwaliteit, ook buiten de directe omgeving van de luchthaven. In de aangepaste Omgevingsvisie is daarom expliciet opgenomen dat ook verder gelegen gemeenten onder aan- en uitvliegroutes geluidhinder en slaapverstoring kunnen ervaren en dat bij de gebiedsgerichte uitwerking en monitoring het bredere feitelijke invloedsgebied van Schiphol wordt betrokken. Daarbij wordt gekeken naar onder meer vliegroutes, gemeten en berekende belasting en gezondheidseffecten. Ook is expliciet opgenomen dat wij inzetten op vermindering van slaapverstoring en nachtelijke hinder en willen voorkomen dat hinder wordt verschoven naar de randen van de nacht. Dit sluit aan bij de inzet van de Bestuurlijke Regie Schiphol voor daadwerkelijke rust in de nacht en het voorkomen van verschuiving van hinder naar de randen van de nacht. Een eventuele uitbreiding van lucht- en geluidmetingen is een onderwerp voor de verdere uitwerking van de monitoring en wordt niet als afzonderlijke maatregel in de Omgevingsvisie vastgelegd. De genoemde groeiscenario's betekenen niet dat de provincie extra geluidbelasting als uitgangspunt accepteert. In de aangepaste Omgevingsvisie is verduidelijkt dat mogelijke passagiersgroei geen provinciale groeidoelstelling is en dat verdere ontwikkeling van Schiphol niet als autonoom of vanzelfsprekend wordt beschouwd. Een eventuele verdere ontwikkeling vraagt om bestuurlijke besluitvorming en een integrale afweging van onder meer gezondheid en leefomgevingskwaliteit. De provincie zet daarbij juist in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit, vermindering van de gezondheidsbelasting, afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren. - Milieu- en gezondheidswinst groen staal Tata: Als provincie willen we de bestaande milieuruimte op IPBs niet verkleinen. IPBs zijn bedoeld voor activiteiten van zware industrie, circulaire economie, energietransitie en havengebonden activiteiten. In de gebieden waar de leefomgeving onder druk staat, vinden wij maximale normopvulling daarbij niet vanzelfsprekend. Dat betekent dat we niet automatisch uitgaan van het opvullen van de wettelijke blootstellingsnormen in de leefomgeving (zoals bijvoorbeeld de landelijke normen voor luchtkwaliteit) en het volledig benutten van de milieuruimte die milieucontouren rondom een IPB bieden (zoals de vastgelegde geluidscontour rondom een IPB die het resultaat is van alle bedrijven samen op het terrein en niet van een individueel bedrijf). Het beleidskader Gezonde Leefomgeving, waarop de Concept Omgevingsvisie mede is gebaseerd, biedt ruimte voor maatwerk zodat op een bepaalde locatie en in een bepaalde situatie telkens een afweging kan worden gemaakt, afhankelijk van welke belangen er spelen en wat er nodig is. Daarbij wordt de gezonde leefomgeving volwaardig meegewogen naast de andere belangen die in een gebied of situatie bestaan. Op deze manier zijn we als overheid transparant en navolgbaar in ons handelen ten aanzien van een gezonde leefomgeving.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0174	7	4. Stedelijke vernieuwing en woningbouwopgave De IJmondgemeenten werken samen aan een omvangrijke opgave voor stedelijke vernieuwing. De ambitie is om kwetsbare en verouderde wijken met voornamelijk sociale huurwoningen toekomstbestendig te maken door te investeren in leefbaarheid, gezondheid, duurzaamheid, klimaatadaptatie, woningkwaliteit en sociaaleconomische veerkracht. Een betere differentiatie in typen woningen per wijk maakt daar ook onderdeel van uit. Om deze differentiatie in woningen te realiseren en toch de totale stedelijke balans op minimaal 30% sociaal te houden, is als onderdeel van stedelijke vernieuwing ook voldoende ontwikkel- en transformatieruimte nodig. Nieuwe woningbouwlocaties maken doorstroming mogelijk, faciliteren wooncarrières binnen de regio, brengen differentiatie aan in de woningvoorraad en creëren ruimte voor de vernieuwing van de bestaande woonwijken. De provincie erkent in de visie het belang van woningbouw, stedelijke vernieuwing, adaptiviteit en integrale gebiedsontwikkeling. Ook wordt erkend dat de leefomgeving, de industrie en de economische structuur van de IJmond de komende decennia ingrijpend zullen veranderen als gevolg van de industriële transitie, verduurzaming en investeringen in leefomgeving en gezondheid. Tegen deze achtergronden kunnen wij ons niet vinden in de passages waarin woningbouw ten oosten van de A22 op voorhand als 'zeer onwenselijk' wordt aangemerkt. Wij vinden deze kwalificatie te verstrekkend en onvoldoende passend binnen de bredere uitgangspunten van de ontwerp-Omgevingsvisie. • De gemeentelijke woningbouwplannen van Beverwijk zijn de afgelopen jaren aangepast om rekening te houden met bestaande randvoorwaarden, waaronder het functioneren van bedrijventerrein De Pijp en aanwezige beschermingsregimes. • De omstandigheden voor een gezonde leefomgeving verschillen op delen van deze locaties niet wezenlijk van andere woningbouwlocaties binnen de regio. • Beverwijk ziet mogelijkheden om hier (met ondersteuning van een OER en HIA) wel een gezonde woonwijk te realiseren, die ook ruimte biedt om de "draagkracht of bredere schouders" van de stad te versterken. Wij verzoeken de provincie daarom de betreffende passages te nuanceren. In plaats van een afwijzing vragen wij om een formulering waarin wordt erkend dat de huidige situatie beperkingen kent, maar waarin tegelijkertijd wordt vastgelegd dat ontwikkelmogelijkheden periodiek worden herijkt in relatie tot de voortgang van de industriële transitie, de verbetering van de omstandigheden, verbetering van de leefomgeving en de regionale woningbouwopgave. In bijlage 2 is een alternatief tekstvoorstel opgenomen voor de betreffende passages uit de ontwerp-Omgevingsvisie.	Wij danken indiener voor de zienswijze en de situatieschets vanuit het perspectief van de IJmond. Onze uitspraak met betrekking tot het Bazaarterrein is weloverwogen tot stand gekomen. Daar hebben we de suggesties van indiener ook in overwogen. Wij komen daarin tot een andere conclusie. Het gebied rondom het Bazaarterrein is belangrijk voor regionale werkgelegenheid, circulaire economie en de energietransitie. De provincie wil bedrijven in dit gebied duidelijkheid en zekerheid bieden. Woningbouw mag deze functies niet beperken. Wij zien onvoldoende onderbouwd dat een woningbouwontwikkeling op deze plek absoluut noodzakelijk is om schuifruimte te garanderen en verwijzen in onze Omgevingsvisie naar gebieden en projecten voor woningbouw waar we graag bij betrokken zijn en bijdragen. We zien ook dat het gebied vanwege de Stelling van Amsterdam een kwetsbare landschappelijke ligging en status heeft. Daarnaast zien we onvoldoende waarborgen voor een gezonde leefomgeving als onderdeel van de voorgestelde gebiedsontwikkeling op het Bazaarterrein, ook als we de door u genoemde suggesties meewegen. De gebiedsvisie van de gemeente geeft te weinig inzicht in de stapeling van milieueffecten van industrie, spoor, weg én vliegverkeer. Daardoor hebben we te weinig vertrouwen dat op deze locatie een toekomstbestendige, gezonde woonwijk kan ontstaan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0174	8	5. Economie, industrie en energietransitie De IJmondgemeenten onderschrijven de keuze om de IJmond te positioneren als energetisch en economisch cluster. De regio speelt een belangrijke rol binnen de circulaire economie, de offshore wind, de energietransitie, de havenontwikkeling en de verduurzaming van de industrie. Als IJmond zetten we ons in om de bestaande havens en kades optimaal te benutten. Onder andere door de kade van de Pijp in Beverwijk en Grote Houtkade in VelsenNoord te vernieuwen en door de Energiehaven te realiseren. Dit geldt ook voor het positioneren van de IJmond als groene industriezone en de realisatie van een transitiecampus. Het blijft van belang om hier samen met de provincie in op te trekken en haar ondersteuning te krijgen. Wij constateren echter dat de betekenis van de IJmond en het Noordzeekanaalgebied in de algemene hoofdstukken van de ontwerp-Omgevingsvisie beperkt zichtbaar is. Ook de positie als NOVEX-gebied komt naar onze mening onvoldoende tot uitdrukking in de ontwerpOmgevingsvisie. Wij vragen daarom expliciet aandacht voor: • De staalindustrie, de maakindustrie, het offshore-windcluster, de havens van het Noordzeekanaalgebied en het innovatiecluster Techport vormen belangrijke strategische economische pijlers voor Noord-Holland en verdienen een prominentere plaats binnen de visie; • Het Noordzeekanaalgebied als NOVEX-gebied en als één van de vijf industrieclusters van nationaal belang. Verder vragen wij aandacht voor de ruimtelijke gevolgen van de energietransitie. Nieuwe energie-infrastructuur is noodzakelijk, maar moet altijd zorgvuldig worden afgewogen tegen leefomgeving, landschap, natuur en gezondheid. Daarom vragen wij inzet op: • Een gelijkwaardige belangenafweging met gezondheid en omgevingskwaliteit binnen de energieclusters; • Het beter gaan benutten van de bestaande energie-infrastructuur, met een betere samenwerking en afstemming tussen gebruikers en leveranciers. Dit kan een belangrijke sleutel zijn in het beperken van de ruimteclaims voor de energievoorziening.	Wij onderschrijven de strategische en economische betekenis van de IJmond voor de provincie en voor Nederland. De regio speelt een belangrijke rol in de verduurzamingsopgave voor de industrie, de circulaire economie, offshore wind, havengebonden bedrijvigheid, energie-infrastructuur en de ontwikkeling van innovatieve maakindustrie. De ontwerp-Omgevingsvisie benoemt de betekenis van de IJmond zowel in het algemene hoofdstuk over havens als in het gebiedshoofdstuk over de IJmond en Houtrakpolder. In hoofdstuk 5.15 is het Noordzeekanaalgebied opgenomen als een van de twee strategische havenclusters van Noord-Holland. Daarbij is aangegeven dat ook het Noordzeekanaalgebied door het Rijk is aangewezen als energie-intensief industriecluster van nationaal belang. De provincie zet in op behoud en versterking van dit cluster, met aandacht voor de verduurzamingsopgave, energietransitie, circulaire economie en voldoende milieuruimte. In paragraaf 6.8 is de IJmond aangewezen als energetisch en economisch cluster. Daarin is aandacht voor de verduurzaming van Tata Steel, de ontwikkeling van de Energiehaven, de versterking van de IJmondhavens, waterstofinfrastructuur, aanlanding van windenergie op zee en circulaire bedrijvigheid. Ook wordt de rol van de IJmondhavens voor visserij, offshore energie en maakindustrie benoemd. De provincie ondersteunt de ontwikkeling van de Energiehaven en zet in op een betere benutting van bestaande kades en kavels in de havens van IJmuiden, Velsen en Beverwijk. De provincie zal bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie bezien hoe de betekenis van het Noordzeekanaalgebied als NOVEX-gebied en als industriecluster van nationaal belang nog duidelijker zichtbaar kan worden gemaakt. Daarbij betrekken wij ook de samenhang met de deelgebieden en gebiedsprogramma's, waaronder de IJmond en de Houtrakpolder.Wij herkennen de wens om het energiesysteem gedetailleerder uit te werken en de consequenties van deze uitwerking beter in beeld te krijgen. Deze ontwerp-Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal nader worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.
ZW_0174	9	6. Landschap, natuur en omgevingskwaliteit We onderschrijven de provinciale ambitie om natuurkwaliteit te versterken. Voor de IJmond is dit niet alleen van belang vanuit ecologisch perspectief, maar ook omdat natuurkwaliteit steeds vaker een randvoorwaarde vormt voor andere maatschappelijke opgaven. De beperkte stikstofruimte heeft inmiddels directe gevolgen voor woningbouw, natuurontwikkeling en projecten die bijdragen aan de verbetering van de leefomgeving. Ook zijn wij positief over het voornemen van de provincie om te komen tot een integraal landschapsbeeld. De druk op de ruimte in het gebied maakt een samenhangende benadering van landschap noodzakelijk. Wij verzoeken de provincie wel om dit landschapsbeeld te ontwikkelen vóórdat keuzes worden gemaakt over nieuwe grootschalige infrastructuur. Op die manier kan het landschapsbeeld richtinggevend zijn voor toekomstige ontwikkelingen in plaats van andersom. Binnen dit integrale landschapsbeeld zien wij graag de groen-recreatieve en ecologische verbindingen tussen duinen, door en langs de verstedelijkte omgeving, en de polders terugkomen. Ook in de Omgevingsvisie zien we deze opgaven en het mogelijke natuurherstel graag explicieter terug in woord en beeld: • Provinciale prioriteit voor natuurherstel in de IJmond, met bijzondere aandacht voor het Oer-IJ-gebied, de duinen en binnenduinrand, de Wijkermeerpolder, landschapspark Spaarnwoude, de groen-recreatieve en ecologische verbindingen door de verstedelijkte omgeving richting Spaarnwoude (Landschapspark) en de Wijkermeerpolder (inclusief het Aagtenpark) en natuurlijk de landschappelijke samenhang van de Stelling van Amsterdam. Groene Hoefijzer Binnen de NOVEX-MRA zetten de IJmondgemeenten zich in voor het ontwikkelen van een groen-blauw netwerk door de Kennemerduinen recreatief, landschappelijk en ecologisch te verbinden met Park Spaarnwoude. Deze ambitie wordt gedeeld met deelgebied ZuidKennemerland (gemeenten Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort). Daarnaast vragen wij aandacht voor stilte, donkerte en rust als zelfstandige kwaliteiten van het Noord-Hollandse landschap. Deze waarden zijn van grote betekenis voor gezondheid, natuur en recreatie.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0174	10	7. Water en klimaatadaptatie De IJmondgemeenten onderschrijven het uitgangspunt dat water en bodem sturend zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen. Water laat zich niet achteraf inpassen, maar dient vanaf het begin onderdeel te zijn van ruimtelijke afwegingen. Wij verzoeken de provincie daarbij nadrukkelijk aan te sluiten bij het principe van benutten, vasthouden, bergen en afvoeren. Water dient zoveel mogelijk te worden verwerkt en vastgehouden op de locatie waar het valt. Afvoeren moet pas aan de orde zijn wanneer de mogelijkheden voor vasthouden en bergen zijn benut. Daarbij vragen wij aandacht voor de bijzondere wateropgave van de IJmond. Het Noordzeekanaal, het sluizencomplex en gemaal IJmuiden vormen een cruciaal onderdeel van het Nederlandse watersysteem. Door klimaatverandering nemen zowel de risico's op extreme neerslag als op overstromingen toe. Vooral de combinatie van beide gebeurtenissen en de nabijheid van stedelijk gebied vraagt om extra aandacht. Bij de verdere uitwerking van mogelijke waterbergings- en overloopgebieden verzoeken wij de provincie nadrukkelijk rekening te houden met de gevolgen voor natuur, landbouw, energie-infrastructuur, recreatie en leefomgeving. Juist in de IJmond raken deze functies elkaar direct en vragen waterveiligheid en een goede drinkwatervoorziening om integrale afwegingen.	Deze zienswijze van de indiener ondersteunt het verhaal van de omgevingsvisie: Uitwerking in gebiedsprocessen vraagt om een integrale afweging.
ZW_0174	11	8. De binnenduinrand als integrale gebiedsopgave De IJmondgemeenten vinden het positief dat de provincie aandacht vraagt voor de toekomst van de binnenduinrand en het tuinbouwgebied Heemskerk. Wij onderschrijven dat dit gebied de komende decennia voor belangrijke keuzes staat als gevolg van klimaatverandering, veranderende bodem- en watercondities en de druk op de ruimte. Door de diversiteit van het gebied is het niet wenselijk om het gebied uitsluitend vanuit water en bodem te benaderen. De toekomst van het gebied raakt eveneens aan natuurontwikkeling, landschap, gezonde leefomgeving, recreatie, omgevingskwaliteit, economische vitaliteit, verduurzaming van de glastuinbouw en de energietransitie. Vanwege deze samenhang achten wij een integrale gebiedsgerichte afweging noodzakelijk. Daarbij vragen wij de provincie om lokale kennis en reeds uitgevoerd onderzoek nadrukkelijk te betrekken. Uit onderzoeken in de gemeente Beverwijk blijkt bijvoorbeeld dat mogelijkheden voor structurele peilverhoging in delen van de binnenduinrand beperkt zijn vanwege de bodemopbouw en mogelijke effecten op grondwaterstanden in aangrenzende woongebieden. Ook vragen wij aandacht voor uitbreiding van de gemeentelijke beleidsruimte ten aanzien van functies in het tuinbouwconcentratiegebied. Het is voor Heemskerk van belang om, voldoende ruimte te krijgen om, op basis van een integrale gebiedsgerichte afweging, zelf keuzes te maken over passende ontwikkelingen. Dit maakt maatwerk mogelijk en biedt flexibiliteit om in te spelen op lokale behoeften en toekomstige opgaven. De binnenduinrand vormt één van de karakteristieke overgangsgebieden van de IJmond. Juist daarom vragen wij de provincie om samen met gemeenten, grondeigenaren en andere betrokken partijen te werken aan een toekomstbeeld waarin klimaatadaptatie, landschap, natuur en economische functies elkaar versterken.	Wij geven in de Omgevingsvisie aan dat er een integrale ruimtelijke afweging nodig is over de toekomst van het Tuinbouwgebied Heemskerk in relatie tot de veranderende water- en bodemcondities, natuuraspecten en randvoorwaarden op het gebied van gezonde leefomgeving, omgevingskwaliteit en duurzaamheid. Dit zal een proces zijn waarbij de aandachtspunten van indiener worden meegenomen. Wat de flexibiliteit betreft hebben Gedeputeerde Staten een duidelijke richting gekozen. De regel tuinbouwconcentratiegebied is over het bestaande tuinbouwgebied heen gelegd om gebiedsvreemde functies te weren. Dit is bedoeld om, ook in de toekomst, de productie voorrang te geven in dit gebied. We maken in die context geen aanvullende ruimte voor flexibiliteit bij gemeenten.
ZW_0174	12	9. Mobiliteit en bereikbaarheid De IJmondgemeenten waarderen de positieve houding van de provincie ten aanzien van een verlaging van de maximumsnelheid op de A22. Een snelheidsverlaging draagt bij aan het verminderen van geluidhinder en het verbeteren van de luchtkwaliteit. Daarnaast geeft de Omgevingsvisie aan dat de provincie inzet op het realiseren van ontbrekende schakels om de groeiende mobiliteitsvraag op te vangen en de bereikbaarheid van de IJmond in stand te houden. Wij vragen daarom aandacht voor: • De Velserverbinding (Verbinding A208 met A9) als belangrijke regionale ontwikkeling die kan bijdragen aan de robuustheid van het regionale verkeerssysteem. Ten aanzien van het openbaar vervoer onderschrijven wij de ambitie van de provincie om de concurrentiepositie van het openbaar vervoer te versterken. Tegelijkertijd constateren wij dat de kwaliteit, beschikbaarheid en betaalbaarheid van het openbaar vervoer in de regio onder druk staan en daarmee ook de totale bereikbaarheid niet voldoende wordt behartigd. Een succesvolle mobiliteitstransitie vraagt om een aantrekkelijk alternatief voor de auto. • Wij vragen daarom nadrukkelijk aandacht voor versterking van de Kennemerlijn en voor blijvende investeringen in hoogwaardig openbaar vervoer.	Wij erkennen het belang van de regionale bereikbaarheid van de IJmond. We zetten ons gezamenlijk met onze partners hiervoor in. Gezamenlijk streven we naar het toekomstig mobiliteitssysteem met een sterke basis in openbaar vervoer.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0174	13	Slot De IJmondgemeenten onderschrijven de hoofdlijnen van de ontwerp-Omgevingsvisie NoordHolland en waarderen de integrale benadering van de grote maatschappelijke opgaven waarvoor de provincie staat. Wij zien veel aanknopingspunten om de komende jaren de ambities van provincie en regio gezamenlijk verder vorm te geven. Tegelijkertijd vragen wij de provincie om de bijzondere positie van de IJmond nadrukkelijker te verankeren in de definitieve Omgevingsvisie. Een regio die een bovengemiddelde bijdrage levert aan economie, industrie, havens en energietransitie vraagt om een evenredige investering in gezondheid, leefomgeving, landschap, natuurkwaliteit en stedelijke vernieuwing.	Slotwoord, geen antwoord nodig.
ZW_0174	14	Bijlagen met redactionele en inhoudelijke aandachtspunten	Wij danken indiener voor de uitgebreide bijlage met redactionele en inhoudelijke aandachtspunten en concrete tekstvoorstellen. De aanduiding Regiokern slaat niet op een van de IJmondgemeenten specifiek, maar meer op de IJmondgemeenten als geheel als een agglomeratie van enkele aaneengegroeide kernen.
ZW_0175	1	Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van de Ontwerp-Omgevingsvisie Noord Holland en zijn blij met de positieve insteek voor de Kop van Noord-Holland en meer in het bijzonder voor Den Helder en Port of Den Helder.	Introductie, geen antwoord nodig.
ZW_0175	2	Als er ruimte ontstaat in heel Noord-Holland om het spoorproduct verder te verbeteren, dan zouden wij, in het kader van mobiliteit, graag ook Den Helder met een verdubbelling van het spoor opgenomen zien. Reden daarvoor is de op relatief korte termijn geplande personele uitbreiding van Defensie, zal een betere bereikbaarheid per spoor een vereiste gaan worden. Daarnaast wordt er verkeerscongestie voorzien richting 2040 wordt voorzien rondom de Kooybrug in Den Helder en zal een betere bereikbaarheid per spoor hierin een mogelijke oplossing kunnen zijn.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Wij erkennen het belang van de regionale bereikbaarheid van de Kop van Noord-Holland. We zetten ons gezamenlijk met onze partners hiervoor in. Gezamenlijk streven we naar het toekomstig mobiliteitssysteem met een sterke basis in openbaar vervoer. Om het spoorproduct te verbeteren is op sommige delen een uitbreiding van het spoor nodig. De exacte uitwerking en op welke locaties dit precies nodig is werken we graag met onze partners uit.
ZW_0175	3	Defensie op het Koninklijk Instituut voor de Marine in Den Helder een leerfaciliteit voor alternatieve brandstoffen realiseren voor onderzoek naar (bio)methanol als scheepsbrandstof. De gevolgen voor milieu en leefomgeving zijn beperkt. Wij vinden dit een positieve ontwikkeling echter deze mag geen gevolgen hebben voor de operationele activiteiten in de civiele haven.	In het Plan MER is de impact van deze activiteit beoordeeld. Op grond daarvan heeft Defensie geconcludeerd dat de gevolgen beperkt zijn. Defensie zal hiervoor de reguliere vergunningprocedure moeten doorlopen.
ZW_0175	4	Wij zijn verheugd om te worden aangewezen als strategische havencluster	Behoeft geen reactie
ZW_0175	5	Rond vliegveld De Kooy wordt door het Rijk en outer horizontal space ingesteld: een vlak op 150 meter hoogte en 15 kilometer rond de landingsbanen, waarbinnen geen bouwwerken mogen komen hoger dan 150 meter. Binnen 5, 1 km mag in principe worden gelJouwd onder 150 meter, maar het NPRD maakt duidelijk dat het Ministerie van Defensie hier een zwaarwegend belang heeft, waardoor zulke plannen alleen na strenge toetsing haalbaar zijn. Wij begrijpen dat er binnen een straal van 5, 1 km mag in principe worden gebouwd, zolang het bouwwerk onder 150 meter blijft. Daaraan zouden wij graag toegevoegd wil.ten zien dat toetsing door Defensie alleen dan noodzakelijk is, als het plan niet voldoet aan de vereisten (waaronder bouwhoogte) in het Omgevingsplan.	Wij begrijpen de door indiener gewenste toevoeging, maar wij kunnen geen juridisch afdwingbare randvoorwaarden stellen aan de toetsing door Defensie. Wel kan de gemeente Den Helder hierover in overleg treden met Defensie, bijvoorbeeld in het overleg van het programma Ontwikkeling Maritiem Cluster, waar de provincie ook aan deelneemt.
ZW_0175	6	Wij zijn blij dat Kooypunt en Kooyhaven door kunnen groeien naar bovenregionale bedrijventerrein. Wij kunnen ons dan ook zeker vinden in de uitbreiding voor onder andere toeleverende en logistieke bedrijvigheid in de defensie-, veiligheids- en energiesector en het stimuleren van het innovatieve cluster rond maritieme bedrijvigheid voor deze sectoren op alle bedrijvenlocaties. Wij blijven dan ook graag met u in overleg om deze groei verder vorm te geven.	Wij danken indiener voor deze opmerking.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0176	1	Wij waarderen dat de provincie met de Ontwerp Omgevingsvisie richting wil geven aan de ruimtelijke, economische en maatschappelijke ontwikkeling van Noord-Holland. De keuzes die nu worden vastgelegd, bepalen in belangrijke mate of ondernemers en de land- en tuinbouw ook op langere termijn kunnen investeren, vernieuwen en bijdragen aan de opgaven van onze regio. Met deze gezamenlijke zienswijze brengen drie ondernemerskoepels, LTO Noord en Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord de gemene deler uit onze afzonderlijke reacties onder de aandacht. Ieder van ons spreekt vanuit een eigen achterban, rol en expertise. Tegelijkertijd constateren wij dat onze hoofdboodschap sterk overeenkomt: geef economie en ondernemerschap een volwaardige positie, bied ruimte voor ontwikkeling en maak keuzes die uitvoerbaar zijn. De gezamenlijke ruimteclaims in de Omgevingsvisie tellen op tot circa 127%. Niet alles kan daarom overal. Dat vraagt om duidelijke prioriteiten, zorgvuldige afwegingen en samenwerking tussen sectoren, zowel letterlijk in de beschikbare ruimte als figuurlijk bij het vinden van oplossingen. Wij vragen de provincie deze gezamenlijke punten herkenbaar te verwerken in de definitieve Omgevingsvisie en in de daaropvolgende uitvoeringsagenda's.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.
ZW_0176	2	Oproep aan de provincie: maak economische ontwikkeling expliciet onderdeel van het afwegingskader en weeg het regionale verdienvermogen volwaardig mee in ruimtelijke keuzes. Houd daarbij ook rekening met de bijdrage van ondernemers en agrarische bedrijven aan het open landschap, de leefbaarheid en de sociale cohesie in onze dorpen en op het platteland.	Wij delen het belang van een volwaardige positie voor economische ontwikkeling in ruimtelijke keuzes. Met de vijf afwegingsprincipes in de Omgevingsvisie beogen we juist een integrale afweging te maken, waarbij geen vaste hiërarchie geldt en per locatie wordt gekeken naar de opgaven en kwaliteiten van het gebied. Het principe sturen op richtlijnen voor een toekomstbestendige economie geeft daarbij expliciet richting aan voldoende en passende ruimte voor economische activiteiten die bijdragen aan een weerbare, duurzame, circulaire en concurrerende economie. Daarmee wegen we het regionale verdienvermogen nadrukkelijk mee, zowel bij nieuwe ontwikkelingen als bij bestaande bedrijvigheid.
ZW_0176	3	Oproep aan de provincie: borg voldoende en passende ruimte voor economische en agrarische functies, voorkom verdere verdringing en bied maatwerk dat aansluit bij de kwaliteiten van Noord-Holland Noord. Tegen deze achtergrond vragen wij grote terughoudendheid bij nieuwe ruimteclaims bovenop reeds gemaakte afspraken, waaronder een verdere uitbreiding van het Natuurnetwerk Nederland. Ook plannen voor de binnenduinrand kunnen leiden tot een verdere onttrekking of beperking van landbouw- en tuinbouwgrond en van de ontwikkelingsmogelijkheden van het mkb. In een provincie waar de beschikbare ruimte al zeer beperkt is, moet eerst worden ingezet op kwaliteitsverbetering en doelmatig beheer van bestaande natuur. Nieuwe keuzes vragen om een zorgvuldige balans tussen natuur, economie en agrarische productie.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze
ZW_0176	4	Oproep aan de provincie: verbind de Omgevingsvisie aan concrete uitvoeringsagenda's, duidelijke verantwoordelijkheden en voldoende ruimte voor innovatie, experiment en fasering.	De Omgevingsvisie zal worden uitgewerkt in onder andere programma's en de omgevingsverordening.
ZW_0176	5	Oproep aan de provincie: behandel mobiliteit, netcapaciteit en digitale bereikbaarheid niet als sluitpost, maar als randvoorwaarden voor ontwikkeling en brede welvaart.	Met het afwegingsprincipe sturen vanuit netwerken in de omgevingsvisie verbinden we ruimtelijke ontwikkelingen nadrukkelijk aan de beschikbare en benodigde mobiliteits- en energieinfrastructuur.
ZW_0176	6	Oproep aan de provincie: organiseer structurele samenwerking met regionale partijen en bied ruimte voor gebiedsgerichte oplossingen die passen bij stedelijke én landelijke gebieden. Het ondersteunen van ondernemers om zich professioneel te organiseren via Parkmanagement, Ondernemersfondsen en het versterken van bedrijventerreinen	De provincie onderschrijft het belang van structurele samenwerking met regionale partijen en ruimte voor gebiedsgerichte oplossingen die aansluiten bij de verschillende kwaliteiten en opgaven van stedelijke en landelijke gebieden. De nadere uitwerking hiervan vindt plaats in het programma Economie.
ZW_0176	7	Wij nemen ook zelf verantwoordelijkheid. Op de onderwerpen waar onze accenten verschillen, willen wij onderzoeken waar belangen kunnen worden verbonden en welke gezamenlijke oplossingen mogelijk zijn. Dat vraagt open gesprek, kennisdeling en de bereidheid om verder te kijken dan het eigen domein. Wij nodigen de provincie uit om dit gesprek met ons te voeren en onze praktijkkennis te benutten bij de verdere uitwerking. Zo ontstaat een Omgevingsvisie die richting geeft én ruimte laat voor ondernemerschap, landbouw, innovatie en regionale samenwerking.	Bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie zullen wij onze partners, afhankelijk van het onderwerp, de aard en inhoud, zoveel mogelijk betrekken.
ZW_0177	1	Met grote interesse heeft ons bestuur kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie die door de Provincie ter inzage is gelegd op 15 juni jl. Hierbij delen we graag onze zienswijze op dit ontwerp. De Noord-Hollandse Molenfederatie is voortgekomen uit de provinciale molencommissie en zet zich, namens molenorganisaties en -eigenaren in onze provincie, in voor het behoud van de historische windmolens in het Noord-Hollandse landschap. Dat doet zij o.a. door de belangen te behartigen van de Noord-Hollandse molenwereld in de richting van provincie, gemeenten en waterschappen.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Hierna gaan we nader in op de ingebrachte punten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0177	2	Molens en hun omgeving ontbreken Wat opvalt is dat de tekst van het ontwerp geen enkele verwijzing bevat naar molens en molenbiotopen, terwijl de aanwezigheid van ca. 160 historische windmolens toch een forse bijdrage hebben geleverd en nog altijd leveren aan de inrichting van het landschap, de kwaliteit van de omgeving en de leefbaarheid. Het riep bij ons schrikbeelden op waarvoor de uitspraak 'Gelukkig hebben we de foto's nog' van toepassing gaat worden. Mogelijk had u diezelfde gedachte, want op diverse plekken in het fotomateriaal van dit – overigens fraai uitgevoerde – ontwerp zijn molens wel degelijk prominent aanwezig. Gelukkig treffen we op pagina 46, onder het kopje 'Afwegingsprincipe 3: Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen' de volgende uitspraak aan: 'De beschermingsregimes voor natuur, landschap en erfgoed en de ruimtelijke kwaliteitseisen blijven van kracht om onevenwichtige of onomkeerbare aantasting van natuur, landschap en erfgoed te voorkomen.' Opgelucht lees je dan verder, om direct geconfronteerd te worden met de – voor dit soort documenten gebruikelijke – ontsnappingsclausule: 'Dit betekent niet dat niets mogelijk is. Ontwikkelingen van groot openbaar belang zijn hierbinnen onder voorwaarden mogelijk.' Wij zouden graag opgenomen zien dat – in de geest van het Verdrag van Granada en de Omgevingswet – de omgeving van monumenten als belangrijke waarde wordt benoemd. De omgeving van monumenten verdient immers bescherming met het oog op het behoud, de toekomst én het functioneren van die monumenten, specifiek de molens als werkend en levend erfgoed.	Als wij in onze omgevingsvisie 'erfgoed' schrijven, bedoelen we daar alle vormen van erfgoed mee. Dus ook molens. We hebben er bewust niet voor gekozen alle categorieen van erfgoed apart te benoemen, om te voorkomen dat we bepaalde categorieen uitsluiten. Indiener schrijft graag opgenomen te zien dat de omgeving van monumenten (in dit geval molens) als belangrijke waarde wordt benoemd. De omgevingsvisie is in onze optiek daarvoor niet de plek. Artikel 5.130, lid 2, onder d, sub 1, van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) voorziet al in het voorkomen van aantasting van de omgeving van monumenten. Deze instructieregel is ook gericht op goede borging van de molenbiotoop voor voldoende windvang in het omgevingsplan van gemeenten. Gemeenten zijn daarom verplicht om deze regel uit te werken in hun omgevingsplan. Zij hebben hiertoe de tijd tot 2032. Voor de jaren tot 2032 en ter ondersteuning van gemeenten bij een goede borging in het omgevingsplan, onderzoeken wij samen met de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en de indiener zienswijze of we de bescherming van molenbiotopen beter kunnen regelen. Daarnaast hebben wij de molenbiotopen in het landelijk gebied nadrukkelijk opgenomen in onze Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Hierdoor dient de molenbiotoop juridisch meegewogen te worden bij alle ruimtelijke ontwikkelingen in landelijk gebied. De huidige Leidraad Landschap en Cultuurhistorie wordt op dit moment geactualiseerd. Uiteraard worden de molenbiotopen in de nieuwe versie van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie weer opgenomen en zal worden beoordeeld of de landschappelijke en cultuurhistorische waarde en de ontwikkelprincipes en kansen beter kunnen worden beschreven.
ZW_0177	3	Verder zouden wij graag meer duidelijkheid willen hebben over de genoemde ontsnappingsclausule: het is wenselijk om in de omgevingsvisie duidelijkheid te verschaffen over genoemde voorwaarden.	Wij zijn van mening dat Noord-Holland, in verband met de ruimtelijke transities van groot maatschappelijk belang, niet op slot kan. Dit betekent dat wij, indien nodig, toch kijken of ontwikkelingen binnen beschermde regimes onder voorwaarden mogelijk zijn. Een zorgvuldige 'erfgoedinclusieve' inpassing is daarbij het uitgangspunt. Wij kunnen niet al op voorhand aangeven onder welke voorwaarden ontwikkelingen eventueel toch mogelijk zijn. Dat is opgave- en locatiespecifiek. En uiteraard respecteren wij hierbij de bestaande wet- en regelgeving.
ZW_0177	4	Behoud van erfgoed, behoud van de molen Die laatste zinsnede en het gegeven dat historische molens in het hele document niet benoemd worden maakt dat wij ons in deze zienswijze voornamelijk nog eens hard willen maken voor het belang van het behoud van dit erfgoed. Het beeld van de molen is onlosmakelijk verbonden met Nederland als natie: het is een herkenbaar en overal in de wereld gekend symbool voor ons land. Het maakt de molen een toeristentrekker bij uitstek, ook in onze provincie, kijk naar de Zaanse Schans. Dat onderstreept ook de functie die molens hebben voor de leefbaarheid: zij spelen een grote rol bij recreatie en bij de beleving van het landschap. Het maakt dat het behoud en de bescherming van de molenbiotoop voorop staat: mede daardoor wordt immers een zoveel mogelijk onbelemmerd zicht op de molen gewaarborgd. Maar die molenbiotoop staat ook op zichzelf en is een noodzakelijke voorwaarde voor het behoud van de molen als levend monument. Voor de molen moet voldoende en zoveel mogelijk onbelemmerde windvang gegarandeerd zijn om te kunnen draaien. Een molen die niet kan draaien raakt onherroepelijk in verval. Overigens schrijft ook de Omgevingswet voor dat ontwikkelingen niet ten nadele mogen zijn van een monument en zijn omgeving. Molens en de molenbiotoop worden daarbij specifiek als voorbeeld genoemd. De provinciale Omgevingsvisie werkt niet alleen direct door in de beschermingsregels van de provinciale omgevingsverordening, maar die vormt ook het kader voor de gemeentelijke visies en omgevingsplannen. Als de provincie niet de juiste kaders stelt, zijn de molens op gemeentelijk niveau – waar de beschermingsregels specifiek moeten worden uitgewerkt – geheel vogelvrij. Poldermolens – alleen al in Noord-Holland boven het IJ staan er 55 die maalvaardig zijn – kunnen worden ingezet als noodbemaling. Diverse waterschappen hebben of maken daarover afspraken met moleneigenaren, met het oog op de opwarming van het klimaat en de daarmee gepaard gaande wateroverlast door zware regenval.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0177	5	Vrijwaar de molenbiotoop van aantasting door bebouwing, hoog opgaand groen en andere ontwikkelingen Dat is de oproep die we willen doen. Door het vrijwaren van de molenbiotoop van hinderlijke en schadelijke belemmeringen als richting op te nemen in de omgevingsvisie zou de provincie een grote bijdrage leveren aan het behoud van de historische windmolens in onze provincie. Immers, een niet aangetaste molenbiotoop zorgt voor een ongehinderde windvang, wat weer een voorwaarde is voor het draaien en daarmee voor de instandhouding van dit erfgoed. Met deze oproep sluiten we aan bij de oproep van het Noord-Hollands Landschap om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland, zoals landgoederenzones, molenbiotopen en de Scheggen van Amsterdam te vrijwaren van verdere bebouwing (aanwijzing 'BL-plus' gebieden). Ook verwijzen we graag naar de zienswijze van de Rijnlandse Molenstichting, die pleit voor het omarmen door de provincie van de volgende ambitie: 'Het garanderen en waar nodig verbeteren van de windvang en het zicht op historische windmolens. De provincie regelt dit door kaders te stellen in de Omgevingsverordening in de vorm van regels voor behoud van hun omgeving en ten behoeve van het functioneren.' Dit pleidooi ondersteunen wij van harte. In de visie zien wij diverse plekken waar het goed mogelijk is passages op te nemen over de waarde en bescherming van molens en hun biotoop, zoals op pagina 31, waar het gaat over erfgoed, op pagina 46, bij UNESCO en identiteit en op pagina 74, bij het beschermen van waardevolle landschappen. Mocht dat behulpzaam zijn, dan zijn wij ook zeker bereid om daartoe concrete tekstvoorstellen aan te leveren.	Ook wij vinden het behoud van de molens in Noord-Holland van belang. Wij zullen de tekst van de omgevingsvisie nog eens nalopen of het mogelijk is om op enkele plekken de molen, als vorm van erfgoed, specifiek te benoemen. Zie verder onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit'.
ZW_0178	1	Bungalowpark Mooyeveld waardeert dat recreatie in de ontwerp-Omgevingsvisie nadrukkelijk wordt erkend als belangrijk voor leefkwaliteit, gezondheid en een aantrekkelijke leefomgeving. De provincie constateert terecht dat de recreatiemogelijkheden onvoldoende zijn, terwijl de behoefte door bevolkingsgroei en verstedelijking verder toeneemt. Die constatering vraagt om een steviger vertaling in de Omgevingsvisie. Recreatie en toerisme zijn niet alleen onderdeel van de leefomgeving, maar ook een volwaardige ruimtelijke en economische functie.	Het midden- en kleinbedrijf waar toerisme en recreatie een belangrijk onderdeel van zijn vormt een belangrijk fundament onder de Noord-Hollandse economie. In de omgevingsvisie wordt de provinciale inzet beschreven op het ruimtelijk beleid voor economie. Op meerdere plekken in het document maar ook zeker in Hoofdstuk 3.6 en 5.14 is nadrukkelijk de link gelegd met het MKB want de inzet op een toekomstbestendige economie is met name gericht op MKB-bedrijven omdat het overgrote deel van het provinciale bedrijfsleven MKB is. In de Omgevingsvisie wordt juist nadrukkelijk de verbinding gelegd tussen recreatie en ruimtelijke keuzes, inclusief aspecten ten aanzien van mobiliteit, natuurbeleving en leefbaarheid. Wij zien dan ook in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen
ZW_0178	2	Nieuwe woningen betekenen ook nieuwe recreanten. Bij woningbouw en andere grote ruimtelijke ontwikkelingen moet daarom vanaf het begin voldoende ruimte worden gereserveerd voor recreatie, sport en ontspanning. Recreatieruimte en recreatieve voorzieningen moeten meegroeien met woningbouw en bevolkingsgroei. Daarbij gaat het niet alleen om openbaar groen en routes. Jachthavens, campings, vakantieparken, watersportbedrijven en andere recreatiebedrijven zijn onderdeel van de recreatieve infrastructuur. Bestaande capaciteit moet worden beschermd en ondernemers moeten voldoende ruimte houden voor verduurzaming, kwaliteitsverbetering en toekomstbestendige ontwikkeling.	De beschreven ambities komen overeen zoals dit omschreven staat in de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0178	3	De keuzes voor de binnenduinrand kunnen grote gevolgen hebben voor bestaande recreatiebedrijven. De provincie wijst zoekgebieden aan voor toekomstige drinkwaterwinning, realiseert 300 hectare extra Natuurnetwerk Nederland en zet in op natuurherstel, KRW-maatregelen en recreatiesturing. Binnen de zoekgebieden worden bovendien geen onomkeerbare ontwikkelingen toegestaan die toekomstige drinkwaterwinning kunnen belemmeren. Dit kan de revitalisatie en verduurzaming van Bungalowpark Mooyeveld aanzienlijk beperken. Juist voor ons type bedrijf zijn investeringen in verduurzaming, kwaliteitsverbetering en aanpassing aan veranderende wensen van gasten noodzakelijk om toekomstbestendig te blijven. Een bedrijf dat niet meer kan ontwikkelen, wordt feitelijk op slot gezet. Bungalowpark Mooyeveld vraagt daarom om in de Omgevingsvisie expliciet te borgen dat bestaande recreatiebedrijven in de binnenduinrand voldoende ontwikkelruimte behouden. Nieuwe opgaven voor drinkwater, natuur en waterkwaliteit mogen niet automatisch ten koste gaan van bestaande recreatieve functies. Eventuele beperkingen moeten noodzakelijk en proportioneel zijn en in overleg met de betrokken ondernemers worden uitgewerkt. Recreatie en natuur hoeven hiermee niet tegenover elkaar te staan.	In de Omgevingsvisie hebben wij de urgente en actuele belangen in de binnenduinrand opgenomen. De visie geeft op hoofdlijnen richting aan de ontwikkeling van het gebied en bevat geen directe regels voor individuele recreatiebedrijven of concrete bouw- en ontwikkelplannen. De aangewezen zoekgebieden voor drinkwaterwinning geven aan waar nader onderzoek en afweging nodig zijn. De komende tijd werken wij nader uit waar de drinkwatergebieden die bescherming nodig hebben precies liggen. Daarbij brengen wij ook de mogelijke gevolgen voor ruimtelijke ontwikkelingen in beeld. Bij de verdere uitwerking wegen wij de belangen van drinkwater, natuur, waterkwaliteit, recreatie en bestaande bedrijven zorgvuldig en in samenhang af.
ZW_0179	1	Vattenfall spreekt zijn waardering uit voor de ontwerp Omgevingsvisie Noord-Holland. De provincie heeft een integrale visie opgesteld waarin de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van wonen, economie, landbouw, natuur, mobiliteit en energie in samenhang worden benaderd. Juist in een provincie waar de druk op de beschikbare ruimte groot is, is het van belang om richting te geven aan een toekomstbestendige inrichting van Noord-Holland. Wij waarderen in het bijzonder dat de provincie aandacht heeft voor innovatie, multifunctioneel ruimtegebruik en de ontwikkeling van een toekomstbestendig energiesysteem. Deze uitgangspunten zijn essentieel om de energietransitie mogelijk te maken binnen de beperkte ruimte die beschikbaar is. Tegen deze achtergrond reageren wij graag op de passages over energieknooppunten en Agri-PV.	Wij danken indiener voor de zienswijze en de uitgesproken waardering.
ZW_0179	2	Energieknooppunten Vattenfall ondersteunt de keuze van de provincie om energievraag, energieaanbod en energie infrastructuur waar mogelijk te concentreren in energieknooppunten. Deze benadering draagt bij aan een efficiënter energiesysteem, ondersteunt de aanpak van netcongestie en creëert ruimte voor verdere verduurzaming van de energievoorziening. Wij onderschrijven de gedachte dat energieknooppunten een belangrijke rol kunnen spelen bij het beter verbinden van duurzame opwek, opslag, conversie en energieverbruik. Juist door verschillende functies ruimtelijk en energetisch met elkaar te verbinden, ontstaan kansen om het energiesysteem efficiënter te benutten en de schaarse netcapaciteit beter in te zetten. Wij vinden het daarbij belangrijk dat de definitieve omgevingsvisie voldoende technologieneutraal blijft. De energietransitie ontwikkelt zich snel en toekomstige oplossingen kunnen vandaag nog niet volledig worden voorzien. Daarom verzoeken wij de provincie om in de verdere uitwerking van het beleid geen energietechnologieën of opslagtechnieken op voorhand uit te sluiten, zodat energieknooppunten ook in de toekomst ruimte kunnen bieden aan nieuwe ontwikkelingen en innovatieve toepassingen. Deze flexibiliteit is essentieel om optimaal te kunnen inspelen op technologische vooruitgang en veranderende systeembehoeften. Wij vernemen graag welke randvoorwaarden de provincie noodzakelijk acht om de ontwikkeling van deze knooppunten mogelijk te maken.C1790	Wij stellen het op prijs dat indiener de ontwikkeling van energieknooppunten onderschrijft. Wij hebben geen energietechnologieën of opslagtechnieken uitgesloten en onderschrijven het belang van een adaptieve energiesysteem ontwikkeling. Wij herkennen de wens om het energiesysteem en de knooppunten gedetailleerder uit te werken en de consequenties en randvoorwaarden van deze uitwerking beter in beeld te krijgen. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0179	3	Agri-PV Vattenfall waardeert ook dat de ontwerp-omgevingsvisie expliciet ruimte biedt voor Agri-PV als vorm van multifunctioneel ruimtegebruik, waarbij landbouw en zonne-energie op hetzelfde perceel worden gecombineerd. Wij vinden het positief dat deze mogelijkheid nadrukkelijk wordt benoemd in de visie en erkennen de potentie van Agri-PV om bij te dragen aan zowel de energietransitie als een toekomstbestendige landbouwsector. Agri-PV biedt een concreet voorbeeld van hoe verschillende maatschappelijke opgaven op een slimme manier kunnen worden gecombineerd. Door duurzame energieopwekking te integreren binnen het agrarisch gebruik van gronden, wordt de beschikbare ruimte efficiënter benut zonder dat de landbouwfunctie verloren gaat. Daarmee sluit Agri-PV goed aan bij de ambitie van de provincie om zorgvuldig om te gaan met de schaarse ruimte en in te zetten op innovatie en meervoudig ruimtegebruik. Wij waarderen daarnaast dat in de ontwerp-omgevingsvisie wordt verwezen naar de zonneladder. Om deze ambitie daadwerkelijk te kunnen realiseren, is het van belang dat dit uitgangspunt ook wordt doorvertaald naar de verdere beleidsuitwerking en het vergunningskader. Heldere beleidsmatige randvoorwaarden en een passend vergunningskader zijn noodzakelijk om agrariërs, ontwikkelaars en bevoegde gezagen voldoende duidelijkheid en zekerheid te bieden bij de ontwikkeling van Agri-PV-projecten. Wij hopen daarom dat de expliciete erkenning van Agri-PV in de definitieve omgevingsvisie behouden blijft en dat deze erkenning wordt vertaald naar beleid en vergunningverlening, zodat innovatieve combinaties van landbouw en duurzame energieopwekking ook in de praktijk mogelijk worden gemaakt. Wij vernemen graag welke rol de provincie voor zichzelf ziet om de toepassing van Agri PV binnen Noord-Hollandse gemeenten te stimuleren en te faciliteren.	Wij stellen het op prijs dat indiener de ruimte die we bieden aan Argri-PV en de toepassing van de zonnelader onderschrijft. Wij herkennen de wens dit gedetailleerder uit te werken. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld. Daarin zal ook onze rol verder worden uitgewerkt.
ZW_0179	4	Afsluiting Vattenfall is positief over de gekozen beleidsrichting ten aanzien van zowel Agri-PV als energieknooppunten. Beide onderwerpen bieden belangrijke kansen om de energietransitie te combineren met andere ruimtelijke opgaven en sluiten aan bij de behoefte aan een efficiënt en toekomstbestendig gebruik van de schaarse ruimte in Noord-Holland. Wij hopen daarom dat de in de ontwerpvisie gekozen uitgangspunten in de definitieve omgevingsvisie behouden blijven. Daarbij vragen wij specifiek aandacht voor een verdere beleidsmatige verankering van Agri-PV, inclusief een passend vergunningenkader, en voor een technologie-neutrale benadering van energieknooppunten, zodat ook toekomstige ontwikkelingen en innovaties een plaats kunnen krijgen binnen het provinciale beleid.	Zie onze antwoorden op onderdelen 2 en 3 van deze zienswijze
ZW_0179	5	Wij danken de provincie Noord-Holland voor de gelegenheid om op de ontwerp omgevingsvisie te reageren en zien uit naar de verdere uitwerking van deze visie	Bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie zullen wij onze partners, afhankelijk van het onderwerp, de aard en inhoud, zoveel mogelijk betrekken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0180	1	De ontwerp-Omgevingsvisie maakt duidelijk dat Noord-Holland de komende jaren voor ingrijpende ruimtelijke keuzes staat. De beschikbare ruimte is beperkt terwijl de ruimtevraag vanuit wonen, economie, energie, water, natuur en landbouw toeneemt. Om tot goede en afgewogen keuzes te komen is het van belang dat de provincie helder aangee welke positie zij de land- en tuinbouwsector in Noord-Holland wil geven. Het is van belang dat een 'stevig' afwegingskader wordt uitgewerkt voor de bescherming van landbouwgrond. Alleen daarmee kan worden bewerkstelligd dat het behoud van landbouwgrond daadwerkelijk een belangrijk onderdeel is van de besluitvorming over func e-wijzigingen. Het beschermen van landbouwgrond en het realiseren van een goede (beleids)basis voor een toekomstbestendige agrarische sector is een belangrijke rode draad bij de beoordeling van de ontwerp-Omgevingsvisie. In de ontwerp-Omgevingsvisie mist de echte erkenning van de land- en tuinbouwsector als een provinciaal kernbelang. De land- en tuinbouwsector in NoordHolland van strategisch belang voor de voedselvoorziening van Noordwest-Europa. Door klimaatverandering, toenemende droogte en extremere weersomstandigheden komen de produc eomstandigheden in delen van Europa steeds meer onder druk te staan. Dankzij onder meer de vruchtbare gronden, de beschikbaarheid van zoet water en guns ge klimaatomstandigheden beschikt Noord-Holland over uitstekende produc evoorwaarden voor de land- en tuinbouw. Om die reden is het van groot belang dat de provincie deze produc evoorwaarden in het omgevingsbeleid borgt zodat de agrarische sector ook in de toekomst kan blijven bijdragen aan de produc e van gezond en veilig voedsel. Zuinig omgaan met landbouwgrond betekent daarom niet alleen het beschermen van enkele aangewezen prioritaire gebieden, maar het erkennen dat landbouwgrond een schaars en strategisch bezit is dat van wezenlijk belang is voor voedselzekerheid, economische ontwikkeling, landschapskwaliteit, lee aarheid en een toekomstbestendige landbouwsector in Noord-Holland. Al deze aspecten moeten betrokken worden bij het opstellen van een afwegingskader voor het beschermen van landbouwgrond. Daarnaast is het van belang om te onderkennen dat een toekomstbestendige landbouw niet alleen vraagt om voldoende landbouwgrond maar ook om voldoende ontwikkelingsruimte voor agrarische bedrijven.	Wij dank indiener voor de zienswijze en voor de onderbouwing van het belang om met het afwegingskader landbouw aan de slag te gaan. We zullen in die uitwerking naar het brede belang van de sector kijken. Daarbij gaat het inderdaad niet alleen om voldoende landbouwgrond maar ook om ontwikkelingsruimte voor agrarische bedrijven.
ZW_0180	2	De land- en tuinbouwsector staat de komende jaren voor belangrijke maatschappelijke opgaven op het gebied van duurzaamheid, klimaat, waterkwaliteit, biodiversiteit, emissiereduc e, dierenwelzijn en dierwaardigheid. Specifiek op het aspect van dierwaardigheid is extra ruimte vereist voor aanpassingen in stallen, uitloopvoorzieningen, weidegang, klimaatbeheersing en andere welzijnsbevorderende maatregelen. Het voldoen aan deze opgaven vraagt om investeringen in nieuwe technieken en om aanpassingen van bedrijfsgebouwen, stalsystemen en de inrich ng of vergro ng van agrarische bouwpercelen. Dit kan alleen worden gerealiseerd wanneer agrarische bedrijven voldoende ruimte krijgen om hun bedrijfsvoering daarop aan te passen. De Omgevingsvisie dient deze noodzakelijke ontwikkelingsruimte te borgen.	De indiener verzoekt om de ontwikkelingsruimte voor agrarische bedrijven in de Omgevingsvisie te borgen. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld.
ZW_0180	3	Mobiliteit en landbouwverkeer Een goede bereikbaarheid van agrarische bedrijven en percelen is een voorwaarde. Bij het openstellen van wegen niet uitsluitend toetsen aan het afwegingskader maar daarbij ook uitdrukkelijk het aspect verkeersveiligheid te betrekken. Landbouwverkeer moet ook gebruik kunnen maken van provinciale wegen als daarbij wordt bereikt dat de kernen van dorpen en steden vermeden kunnen worden.	De provincie onderschrijft het belang van een goede bereikbaarheid van Noord-Holland, waaronder die van agrarische bedrijven en percelen. Verkeersveiligheid is daarbij een belangrijk onderdeel van een goed functionerend mobiliteitssysteem. Bij verzoeken om provinciale wegen open te stellen voor landbouwverkeer gebruiken wij het onlangs vastgestelde Afweegkader Landbouwverkeer als uitgangspunt. Het kader weegt bereikbaarheid, verkeersveiligheid, doorstroming, leefbaarheid en de kenmerken van de weg, zoals inrichting en gebruik, in samenhang af. Verkeersveiligheid is daarmee nadrukkelijk onderdeel van de beoordeling en wordt niet afzonderlijk van het afweegkader bezien. Per verzoek beoordelen wij welke oplossing, gelet op de lokale situatie, de omgeving en alle betrokken belangen, het meest passend en veilig is.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0180	4	Water en Bodem - 'rekening houden met' in plaats van sturend De benadering in de Omgevingsvisie waarbij water en bodem vrijwel automa sch sturend worden voor de toekoms ge inrich ng van gebieden lijkt me niet goed. Water en bodem vormen belangrijke randvoorwaarden voor ruimtelijke ontwikkelingen maar dienen onderdeel te zijn van een bredere afweging waarin ook aspecten als voedselzekerheid, economie, landschap, lee aarheid en bestaande investeringen worden betrokken. Het uitgangspunt dat water en bodem rich nggevend zijn, mag daarom niet automa sch leiden tot func ewijziging van (landbouw)gebieden waar de con nuïteit van het water- en bodemsysteem onder druk komt te staan.	De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen. De provincie ziet 'water en bodem als ordenend principe' als een van de afwegingsprincipes. Daarmee is warer en bodem niet altijd en automatisch sturend. Tegelijk zien we het klimaat dermate veranderen dat het huidige gebruik niet zonder meer volhoudbaar is. In droge perioden is er in toemenemde mate minder water beschikbaar dan dat er gevraagd wordt, zelfs als we maximaal inzetten op het vasthouden van water. Dit zal consequenties hebben voor het grondgebruik, zeker in die gebieden waar de waterbehoefte groot is, zoals de verziltende gebieden.
ZW_0180	5	De provincie Noord-Holland beschikt met het IJsselmeer, Markermeer en Amstelmeer over unieke strategische zoetwaterreserves. Deze watervoorraden vormen een belangrijke basis onder de concurren ekracht en toekomstbestendigheid van de Noord-Hollandse land- en tuinbouwsector. Deze strategische zoetwatervoorraad moet nadrukkelijk ingezet worden voor het behoud van hoogwaardige landbouwproduc e en het tegengaan van verzil ng. De inzet zou niet uitsluitend gericht moeten zijn op het aanpassen van func es aan veranderende omstandigheden maar ook en vooral op het opmaal benu en van de beschikbare zoetwaterbronnen. Het besluit om Markerwadden aan te leggen is deze belangrijke waterbuffer is dan ook een ongekende flater.	De strategische watervoorraad van het IJsselmeergebied heeft een breed doel en bedient vele functies. De nationale verdringingsreeks zoetwater bepaalt de verdeling. Naar verwachting zal er tijdens extreme droogte alleen voldoende water zijn voor categorie 1 en 2 van deze verdrinkingsreeks.
ZW_0180	6	Ook ten aanzien van de opgaven voor waterberging en het vasthouden van water in de diepere delen van polders (5-15% van het gebied) pleit ik voor een bredere afweging. De Omgevingsvisie lijkt op onderdelen al snel door te schakelen naar het reserveren van landbouwgrond voor waterberging. Hoewel een goede waterberging van belang is voor een toekomstgerichte landbouw mag dit niet automa sch leiden tot nieuwe ruimteclaims op agrarische grond. Voordat alleen landbouwgrond wordt ingezet voor structurele waterberging dienen eerst ook andere alterna even volwaardig te worden onderzocht. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan ondergrondse opslag van water, jdelijke berging binnen bestaande natuur- en recrea egebieden, opmalisa e van het watersysteem, innova eve vormen van waterconservering en combina es van maatregelen binnen bestaande func es. Alleen wanneer zorgvuldig is onderbouwd dat dergelijke alterna even onvoldoende mogelijkheden bieden kan de inzet van landbouwgrond voor waterberging aan de orde zijn. De wateropgaven dienen zoveel mogelijk gebieds- én perceelsgericht moeten worden uitgewerkt. Door verschillen in bodemopbouw, hydrologie en bedrijfsvoering kunnen de mogelijkheden voor waterberging, peilverlagingen, waterconservering en zoetwateropslag sterk verschillen. Zelfs binnen één gebied. Tegenstrijdig is dan ook het plan om het waterpeil in veenweidegebieden te verhogen. Juist door peilverlaging ontstaat een enorme buffercapaciteit, kost niets en levert veel op.	De omgevingsvisie aan dat elke polder een (nader te bepalen) opgave heeft om water vast te houden of te bergen. In eerste instantie zijn dat de gebieden waar het regenwater bij extreme bui zal blijven staan. afwentelen hiervan is niet toegestaan. In gebiedsprocessen kunnen partijen onderling afspraken maken waar betere plekken zijn om het overtollig water heen te leiden. Uiteraard is dit maatwerk met een brede belangenafweging. Uitgangspunt hierbij is wel dat het boezemsysteem niet extra belast mag worden door extra gemaalcapaciteit. De tekst over de 5-10 en soms 15% in de diepere delen van polders leidt in een aantal gevallen tot verwarring. De kern hiervan is dat de 5-10 en soms 15% een indicatieve duiding is over de omvang van deze vraag. Het is daarmee voor elke polder een significante opgave om rekening mee te houden. Uiteindelijk betreft het maatwerk per polder om de opgave en locatie waar het water bij een excessieve bui blijft staan. Dit zal worden verduidelijkt in de tekst. Hoe verder om te gaan met het vasthouden en bergen van excessieve regenval zal onderdeel zijn van de uitwerking van onder andere het Regionaal Water en Bodemprogramma (2028-2033), in samenwerking met de waterschappen en andere provincies. De omgevingsvisie geeft niet aan dat het specifiek landbouwgrond moet zijn waar dit water moet worden vastgehouden, noch worden er in de omgevingsvisie gebieden 'gereserveerd' voor het vasthouden van water als gevolg van excessieve regenval. Op polderniveau is er zeker ruimte voor optimalisatie en maatwerk peilverlaging in veenweiden leidt uiteindelijk niet tot een grotere buffercapaciteit omdat het veen verder zal klinken en vervolgens eenzelfde uitgangssituatie hebt op een lager niveau. De achtergrond van het peil verhogen komt overigens voort uit andere belang.
ZW_0180	7	Bij de beoordeling van de waterkwaliteit is het van belang dat onderscheid wordt gemaakt tussen actuele emissies, historische belasting en natuurlijke achtergrondbelasting. Beleidskeuzes dienen gebaseerd te zijn op een realistis sche analyse van de herkomst van nutriënten en andere stoffen. Hierbij rekening houdend dat in Noord-Holland alle waterlopen met elkaar in verbinding staan, hierdoor is het onmogelijk om strenge KRW normen te halen.	Wij nemen kennis van deze opmerking.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0180	8	Veenweiden en droogmakerijen: maatwerk met behoud van een toekomstbestendige landbouw Verna ng van het gehele veencomplex in de prak jk wordt gezien als de vanzelfsprekende of enige oplossing voor deze opgaven. Dit is een illusie. Bij het verna en van veen ontstaan veel nadelige (klimaat) effecten die niet in kaart zijn gebracht. Als voorbeeld noem ik de exponen ele toename van methaan emissie is moerasgebieden. Opvallend is de gekozen terminologie in de Visie: de term veenlandschap in plaats van VeenWEIDEgebied, impliceert dat het afgelopen is met het veenWEIDEgebied. Drooglegging van 20 tot 40 cm is tekort voor rendabel agrarisch gebruik. Een nog hoger peil wordt zelfs ook als mogelijkheid gezien. De vage aankondiging dat we 'onderzoeken nadeelcompensa e' is volstrekt dispropor oneel. Dit doet denken aan de situa e in Brabant: de vergunning wordt ingetrokken, het bestaan valt weg en het eigendom is niets meer waard. Volledige schadevergoeding zoals bij onteigening is vereist. In de veenweidegebieden moet een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen veenweide landbouwgebieden en veennatuurgebieden. Beide gebieden kennen een andere func e, een andere inrich ng en vragen ook om een andere benadering. In veenweidegebieden moet behoud van een economisch vitale landbouw het uitgangspunt blijven. De inrich ng en het waterbeheer van veenweide landbouwgebieden moeten daarom primair afgestemd worden op het behoud van agrarische func es terwijl in veennatuurgebieden natuurdoelen leidend kunnen zijn. Dat betekent dat de huidige drooglegging in beginsel gehandhaafd moet blijven en dat wordt ingezet op het beperken van veenoxida e door innova e, technische maatregelen en aanpassingen in de bedrijfsvoering. Ook moet ruimte blijven bestaan voor onderbemalingen waar deze noodzakelijk zijn voor een doelma ge agrarische bedrijfsvoering. Eveneens dient te worden voorkomen dat keuzes voor waterbeheer in veennatuurgebieden leiden tot nega eve effecten voor omliggende landbouwgebieden en omgekeerd	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). We gebruiken de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgebieden en droogmakerijen dat in samenhang met elkaar moet worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden).
ZW_0180	9	De ontwerp-Omgevingsvisie zet in op hogere waterpeilen en verdere vernatting van veengebieden. Deze koers heeft grote gevolgen voor de agrarische bedrijfsvoering. Voor veel bedrijven betekenen waterpeilen van 20 tot 40 cenmeter beneden maaiveld een aanzienlijke beperking van de bedrijfsvoering en in sommige gevallen zelfs het verdwijnen van een economisch duurzame landbouw. Daarnaast leidt verna ng niet alleen tot inkomensschade, maar ook tot vermogensschade, doordat de gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden afnemen en daarmee ook de waarde ervan. Hierdoor komt niet alleen het verdienvermogen van ondernemers onder druk te staan maar ook de con nuïteit van bestaande bedrijven en daarmee het karakteris eke en gewaardeerde veenweidelandschap. Het is onaanvaardbaar dat, als gevolg van genoemde provinciale beleidskeuzes, inkomens- en vermogensschade kan ontstaan zonder dat vooraf duidelijk is op welke wijze deze schade wordt gecompenseerd. De verwijzing naar nadeelcompensa e is volstrekt onvoldoende. Nadeelcompensa e biedt voor agrarische ondernemers in de prak jk onvoldoende zekerheid. Nadeelcompensa e vergoedt veelal niet de volledige inkomens- en vermogensschade die voortvloeit uit structurele beperkingen van de bedrijfsvoering. Bovendien ligt de bewijslast in belangrijke mate bij de ondernemer die moet aantonen welke schade rechtstreeks voortvloeit uit het beleid of de genomen maatregelen. Daarbij is vaak ook onzeker welke schade uiteindelijk voor vergoeding in aanmerking komt en welk deel van de schade voor rekening van de ondernemer blij . Nadeelcompensa e kan niet worden beschouwd als een op e om ondernemers te compenseren voor de ontstane ‘verna ngsschade’. Als blijkt dat als gevolg van het verna ngsbeleid ondernemers schade ondervinden dan moet deze schade per ondernemer volledig vergoed worden. De inzet van de provincie moet echter naar onze mening primair gericht zijn op het voorkomen en beperken van schade als gevolg van verna ng, door maatwerk en innova e.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Daarbij hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0180	10	In de Omgevingsvisie wordt ook verwezen naar de verdere uitwerking van het begrip hoogwaterlandbouw. Vooralsnog betre dit echter vooral een beleidsma g concept waarvan de economische haalbaarheid, prak sche uitvoerbaarheid en het verdienvermogen voor ondernemers nog niet zijn aangetoond. Het vooruitlopen op dergelijke concepten creëert onzekerheid voor bestaande bedrijven. Wij zijn van mening dat eerst moet worden aangetoond dat hoogwaterlandbouw economisch perspec ef biedt alvorens dit als mogelijke ontwikkelrich ng voor bestaande landbouwgebieden te presenteren. In het verleden zijn reeds gezamenlijke projecten gestart naar de kansen van lisdodde teelt als zijnde hoogwaterlandbouw. De uitkomst van dit project is dat er geen haalbaarheid is.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder valt ook het omgaan met onderbemalingen. Verder wordt de term 'hoogwaterlandbouw' verder uitgewerkt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0180	11	De wijze waarop de droogmakerijen in de Omgevingsvisie worden gekoppeld aan het veenweidecomplex is fundamenteel onjuist. De droogmakerijen kennen een wezenlijk andere inrich ng en landbouwkundige func e dan de omliggende veenweidegebieden. Het betre hoogwaardige produc egebieden die primair in gebruik zijn als landbouwgebied. Deze gebieden verdienen een eigen beleidsma ge posi e en dat moet expliciet worden vastgelegd, zo ook dat de droogmakerijen ook op lange termijn beschikbaar blijven voor een toekomstbestendige landbouw. Dat betekent dat vraagstukken rond waterbeschikbaarheid, klimaatadapta e en bodemdaling in de veenweidegebieden niet mogen leiden tot een afwaardering van de landbouwfunc e in de droogmakerijen maar dat ac ef moet worden gezocht naar oplossingen die het agrarisch gebruik van deze gebieden borgen. Voor agrarische ondernemers in de veenweidegebieden is het van groot belang dat de bestaande zakkingsclausule behouden blij . Zonder deze mogelijkheid bestaat het risico dat bedrijven op termijn niet langer kunnen beschikken over de ontwatering die nodig is voor een doelma ge agrarische bedrijfsvoering. De zakkingsclausule moet expliciet geborgd worden in het toekoms ge beleid.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). We gebruiken de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgronden en droogmakerijen dat in samenhang met elkaar moet worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden).
ZW_0180	12	Vernatting hoeft niet alleen effecten hee op de landbouwkundige gebruiksmogelijkheden van gronden maar is ook van invloed is op de waterkwaliteit. Een hoger waterpeil hee effect op de waterkwaliteit en kan in bepaalde situa es leiden tot het extra vrijkomen van nutriënten uit de bodem. Het is derhalve van belang dat bij maatregelen gericht op verna ng niet uitsluitend wordt gekeken naar klimaat- en bodemdalingsdoelen maar dat ook de effecten op de waterkwaliteit integraal worden beoordeeld. Een beheercheck moet een vaste plaats krijgen binnen het provinciale beleid voor de veenweidegebieden. Voordat wordt besloten tot ingrijpende wijzigingen in waterpeilen, grondgebruik of beheerregimes dient eerst inzichtelijk te worden gemaakt wat de gevolgen zijn voor de uitvoerbaarheid van het beheer, het toekomstperspec ef van bedrijven, de economische haalbaarheid en de beoogde gebiedskwaliteiten. Alleen op basis van een dergelijke integrale beoordeling kunnen duurzame keuzes worden gemaakt die zowel recht doen aan de klimaat- en natuurdoelen als aan het behoud van een vitaal agrarisch landschap. Een veenweidebeleid met behoud van een economisch vitale landbouw, beperking van veenoxida e, innovatie, maatwerk en toekomstbestendig waterbeheer moet leidend zijn. Oplossingen moeten niet uitsluitend worden gezocht in verna ng en func everandering maar vooral in maatregelen die bijdragen aan het behoud van landbouw, landschap en lee faarheid.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Daarbij hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0180	13	Stikstof, overgangszones en monitoring van de staat van de natuur Met de stikstofovereenkomst van 14 juli 2025 is een belangrijke stap gezet voor het realiseren van s kstofreduc e (op basis van doelsturing) en geborgd natuurherstel. Het gezamenlijke doel is om in 2035 een emissiereduc e van 30% te realiseren ten opzichte van 2019. De eerste resultaten laten zien dat deze aanpak werkt. Uit de gezamenlijke monitoring blijkt dat de s kstofuitstoot van melkveebedrijven in Noord-Holland sinds 2019 met inmiddels 18% is afgenomen. Dat betekent dat meer dan de hel van de afgesproken reduc eopgave voor 2035 al is gerealiseerd. Deze resultaten beves gen dat doelsturing, gecombineerd met ondernemerschap, kennisontwikkeling en monitoring, daadwerkelijk leidt tot emissiereduc e in de prak jk. Het is daarom van belang dat de ingeze e koers wordt voortgezet. Om die reden verzoeken wij u om de in de s kstofovereenkomst gemaakte afspraken over emissiereduc e s kstof, geborgd natuurherstel en een gebiedsgerichte aanpak in het provinciaal beleid te borgen.	De stikstofemissiereductie overeenkomst agrarische sector met de landbouwpartners om te komen tot een generieke reductie van de provinciebrede emissie dient als basis voor het programma natuurherstel en stikstofvermindering
ZW_0180	14	De Omgevingsvisie verwijst op verschillende plaatsen naar de mogelijke inzet van overgangszones rondom Natura 2000-gebieden. Deze overgangszones staan aan de verkeerde kant van het lijntje. Ik pleit voor landbouw overgangszones in de Natura 2000 gebieden.	Het beleid rondom de overgangszones wordt nog verder uitgewerkt. De Omgevingsvisie is nl bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De concrete uitwerkng van de overgangszones vindt dus niet plaast in de Omgevingsverordening

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0180	15	Monitoring is essentieel. Hoewel het grote doel van het ingezette stikstofbeleid is dat in de Natura 2000-gebieden een 'goede staat van de natuur' wordt bereikt ontbreekt het momenteel aan een goede monitoring van deze staat van de natuur. Monitoring van de staat van de natuur dient ac ef opgepakt te worden en deze expliciet te verankeren in het provinciale omgevingsbeleid. De door LTO Noord ontwikkelde denkrichting, waarin een voorstel voor het beter, frequenter en objec ever in beeld brengen van de staat van de natuur in Natura 2000-gebieden is uitgewerkt, kan hierbij helpen.	Hier nemen wij kennis van
ZW_0180	16	Een posi eve ontwikkeling van de staat van de natuur mag niet leiden tot nieuwe of aanvullende beperkingen voor bestaande land- en tuinbouwbedrijven. Het realiseren van natuurdoelen en natuurherstel moet bijdragen aan perspec ef voor natuur én economie. Het kan niet de bedoeling zijn dat een verbetering van natuurwaarden vervolgens leidt tot een verdere beperking van ontwikkelingsmogelijkheden of vergunningverlening voor bestaande bedrijven. In de prak jk kan dit vraagstuk zich voordoen wanneer als gevolg van een posi eve ontwikkeling van de natuur nieuwe s kstofgevoelige hexagonen ontstaan. Zonder een duidelijke beleidsma ge a akening kan dit leiden tot aanvullende beperkingen voor al bestaande bedrijven terwijl deze ontwikkeling bij aanvang van het beleid niet voorzienbaar was. Een voorbeeld hiervan is het Natura 2000-gebied Eilandspolder waar het aantal s kstofgevoelige hexagonen door het uitvoeren van goed beheer is toegenomen. Naar aanleiding hiervan hebben Gedeputeerde Staten rich ng vergunningverleners verduidelijkt hoe met deze nieuwe situa e moet worden omgegaan: nieuwe hexagonen hoeven niet of minder beschermd te worden. Dit is een correcte benadering omdat hiermee wordt voorkomen dat posi eve natuurontwikkelingen automa sch leiden tot nieuwe belemmeringen voor bestaande ondernemers. Dit uitgangspunt moet generiek toegepast worden binnen Noord-Holland en expliciet vast te leggen dat een posi eve ontwikkeling van de natuur niet automa sch mag leiden tot aanvullende beperkingen voor bestaande land- en tuinbouwbedrijven.	De provincie kan in de Omgevingsvisie niet generiek vastleggen dat positieve natuurontwikkeling nooit (aanvullende) gevolgen kan hebben voor bestaande bedrijven. De bescherming van natuurwaarden en de beoordeling van vergunningaanvragen volgen mede uit Europese en landelijke wet- en regelgeving. Wel neemt de provincie als uitgangspunt mee dat natuurherstel zo veel mogelijk samengaat met een uitvoerbaar economisch perspectief voor de landbouw en dat nieuwe beleidskeuzes zorgvuldig en gebiedsgericht worden uitgewerkt.
ZW_0180	17	Klimaat De stelling van een klimaatneutrale provincie in de zin dat netto nul broeikasgassen worden uitgestoten is utopisch. Dit is een kapstok om alle maatregelen, ook onwenselijke en onrealis sche, aan op te hangen. Het provinciaal doel is voor een nul uitstoot wordt losgemaakt van alle na onale en interna onale gebeurtenissen maar ook van alle nog onbekende invloeden in de toekomst. Het nu stellen van een (wellicht onhaalbaar doel) is de slechte kapstok voor toekoms ge maatregelen. Dit doel moet gewijzigd worden in een haalbaar, betaalbaar en realis sch streven naar reduc e. De provincie maakt anders dezelfde fout als in het s kstof dossier: het stellen van omhaalbare doelen leidt tot onnodige complexiteit en juridische ellende. Het stellen van keiharde doelen hoort niet in een Visie. Het doel is in strijd met de in de Visie aangekondigde enorme groei van de bevolking. Deze groei van bevolking hee juist een forse s jging van uitstoot tot gevolg. De provincie verwijst naar de we elijke normen en Europese kaders: het zelf gestelde doel van nul is ver bovenwettelijk.	De provincie werkt binnen de geldende nationale en Europese wet- en regelgeving. Deze klimaatdoelen geven duidelijke richting voor de lange termijn. Voor de gestelde provinciale klimaatdoelen geldt een inspanningsverplichting. Wij delen uw belang van realistische en uitvoerbare maatregelen. De provincie houdt bij de uitvoering rekening met vier principes: resultaatgericht en uitvoerbaar; betaalbaar en rechtvaardig; draagvlak en lokale betrokkenheid; en bijdragen aan andere provinciale opgaven. De klimaatdoelen blijven richtinggevend. Het klimaatdoel van netto nul in 2050 betekent niet dat er geen uitstoot zal zijn, maar dat de uitstoot die er nog is wordt gecompenseerd of afgevangen.
ZW_0180	18	Conclusie Ik verzoek u de Visie aan te passen. Onhaalbare doelen moeten verwijderd worden. De opeenstapeling van doelen in het landelijk gebied en met name de vergaande verna ng van het veenweidegebied moeten in een Visie niet als vaststaande doelen worden gepresenteerd. Het stellen van harde (niet of nauwelijks haalbare) doelen moet in het belang van iedereen worden vermeden; dit zal leiden tot een stortvloed aan procedures en obstakels bij vergunningverlening. Waar het om gaat is realistische, haalbare en volledige afgewogen ruimtelijke keuzes voor de toekomst met ruimte in doelen en met oog voor ieders belang, inclusief het belang van voedselzekerheid en perspectiefvolle landbouw.	Hiermee samenhangende vragen zijn in voorgaande zienswijzeonderdelen beantwoord.
ZW_0181	1	Waarom worden er in de Omgevingsvisie verschillende meer nieuwe energie-intensieve ontwikkelingen geagendeerd?	Door economische ontwikkeling, woningbouw en verduurzaming zijn er nieuwe energie-intensieve ontwikkelingen.
ZW_0181	2	Is de beschikbare netcapaciteit daadwerkelijk gekwantificeerd tegenover alle ontwikkelingen die de Energievisie mogelijk maakt? Zo ja, wat is de uitkomst?	In de Energievisie 2.0 is een eerste kwantitatieve analyse gedaan. Deze Energievisie was een bouwsteen voor deze Omgevingsvisie. Wij herkennen de wens om het energiesysteem (gekwantificeerd) gedetailleerder uit te werken en de consequenties van deze uitwerking beter in beeld te krijgen. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat de visie is vastgesteld .

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0181	3	De energietransitie is een expliciet leidend principe, maar voor belangrijke onderdelen zijn financiële haalbaarheid en financiering nog niet opgelost. Dat geldt bijvoorbeeld voor warmtenetten. De Energievisie constateert zelf een gebrek aan een rendabele businesscase en noemt financiering van infrastructuur en aansluitkosten als knelpunt. Vervolgens wordt “onderzoek naar financierings-mogelijkheden voor warmtenetten” nog als toekomstige actie opgevoerd. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor de realisatie die nog onderzocht moet worden. Wordt dit onderzoek uitgevoerd en zo ja , wanneer en hoe wordt dit meegenomen in de Omgevingsvisie?	Wij herkennen de wens om het energiesysteem gedetailleerder uit te werken en de consequenties van deze uitwerking beter in beeld te krijgen. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld .
ZW_0181	4	De Energievisie 2.0 erkent dat veel uitbreidingen nodig zijn en dat de investeringsplannen van netbeheerders als uitgangspunt worden genomen. Zijn de ruimtelijke keuzes van de Omgevingsvisie voldoende afgestemd op de feitelijke planning, capaciteit en realisatietermijnen van die infrastructuur`cq. de netbeheerders? Graag een uitgebreide toelichting, want dit blijkt niet uit de Omgevingsvisie.	Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen. Wij hebben contact met de netbeheerders over de maakbaarheid van de uitbreiding van de electriciteitsnetten (oa in de Energyboard).
ZW_0181	5	De zoekgebieden voor windenergie Boekelermeer 1 en 2 in de regio Alkmaar/ Heiloo blijken qua grootte en locatie namelijk te zijn omgedraaid in de viewer en staan verkeerd gepositioneerd op de kaart van de Omgevingsverordening. Plotseling is zoekgebied Boekelermeer 1 een groot zoekgebied geworden over de emeentegrenzen heen, dit is feitelijk onjuist! De oorspronkeliik vastgestelde RES-zoekgebieden (zoals ook omschreven in de MER-Wind op Land procedure) zijn als volgt: Boekelermeer 1 / zoekgebied 22 is een klein zoekgebied in Heiloo. Boekelermeer 2 / zoekgebied 24 is een groot zoekgebied in Alkmaar. Uit de RES-viewer van 19/20 augustus van de provincie Noord-Holland blijkt deze fout echter nog niet te zijn hersteld! Wij verzoeken u deze fout te herstellen en deze aanpassing door te voeren in alle gerelateerde documenten en rapporten.	In de omgevingsverordening was dit inderdaad foutief opgenomen. Bij de volgende iteratie van de verordening wordt dit gecorrigeerd. In de RES viewer was en is deze fout niet aanwezig.
ZW_0181	6	Het OER concludeert dat het voorgenomen beleid na milieu-optimalisaties positieve effecten heeft op veertien aspecten, maar negatieve effecten op vier: VHR-natuurherstel/Natura 2000, NNN buiten Natura 2000, cultuurhistorie en landschap. Tegelijkertijd concludeert het OER dat verschillende belangrijke onderdelen van de huidige/ referentiesituatie slecht scoren en dat het voorgenomen beleid daar nauwelijks verbetering in brengt: onder andere geluid, hittestress, lichthinder, omgevingsveiligheid, energieverbruik, landschap en archeologie. Als de Omgevingsvisie juist bedoeld is om de fysieke leefomgeving integraal te verbeteren, waarom accepteert het voorkeursalternatief dat een aantal reeds als slecht beoordeelde aspecten slecht blijft én dat op vier andere aspecten een verslechtering optreedt?	Het OER beoordeelt het voorgenomen beleid. Op basis van de resultaten zijn aanvullende beleidsmaatregelen aan het bestuur voorgelegd op de genoemde onderwerpen, waar de provincie zelf verantwoordelijk voor is, zie de algemene inleiding van deze Nota van Beantwoording. Deze beleidsmaatregelen zijn verwerkt in tekstvoorstellen van de Omgevingsvisie bij de thema's natuur, omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving op een aantal onderwerpen als Schiphol en gewasbeschermingsmiddelen. Zo is het OER samen met de beleidsaanvullingen gebruikt ter ondersteuning van de besluitvorming door Provinciale Staten van de provincie. Die kan het oordeel in het OER over het voorgenomen beleid en de aanvullingen betrekken bij de besluitvorming over de Omgevingsvisie. Waarbij ook uit de zienswijzen verbeteringen voor het beleid leverden.
ZW_0181	7	Het OER zelf zegt eigenlijk waar de winst te behalen valt: juist op deze tien aspecten zijn mitigerende maatregelen het belangrijkst. Nog sterker, het OER stelt dat voor geen enkele laag van de lagenbenadering (Ondergrondlaag, Netwerkenlaag en Occupatielaag) sprake is van “hoge potentie” voor doelbereik. Vier lagen hebben slechts beperkte potentie en omgevingskwaliteit zelfs géén potentie. Hoe verhoudt dit zich tot een Omgevingsvisie die omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving als centrale uitgangspunten presenteert? Graag een uitgebreide toelichting!	Wat betreft doelbereik: binnen de lagen zijn wel ambities waar een hoge potentie voor doelbereik geldt. Als er beperkte of geen potentie is, is dat vaak het gevolg van beleid dat óf een voortzetting is van bestaand beleid (dus dan is het halen van een doel niet uitsluitend het resultaat van de omgevingsvisie), óf nog onvoldoende is uitgewerkt. Een beoordeling van geen of beperkte potentie laat weten dat het voorgenomen beleid nog moet worden bijgeschaafd en uitgewerkt in vervolgstappen, bijvoorbeeld bij de uitwerking van het beleid in programma's. Zie verder ons antwoord op onderdeel 6 van deze zienswijze.
ZW_0181	8	De Energievisie 2.0 zegt dat energiebesparing een fundamentele pijler is en dat besparing juist bedoeld is om investeringen in infrastructuur en ruimtegebruik te beperken. Het OER daarentegen constateert dat het energieverbruik in de referentiesituatie al slecht scoort en dat met name datacenters een belangrijke groei van het elektriciteitsgebruik veroorzaken (NB: in 2024 gebruikte de bedrijfstak informatie/communicatie 18,1% van alle elektriciteit in Noord-Holland; volgens het OER kwam ongeveer twee derde van de groei van het elektriciteitsverbruik uit deze bedrijfstak!). Hoe verhoudt dit zich tot de Omgevingsvisie die juist nieuwe datacenters mogelijk wil maken binnen bestaande clusters, zij het onder bepaalde voorwaarden. Dit leidt immers tot een grote nieuwe energievraag en mogelijk uitbreiding van energie-infrastructuur!	Wij realiseren ons dat datacenters een hoog energieverbruik hebben en een behoorlijk aandeel vragen van de schaars beschikbare energie. Echter, gezien het belang van een goede digitale infrastructuur waar de datacenters een belangrijk onderdeel van zijn, geven we onder strikte voorwaarden ruimte aan nieuwe datacenters binnen de bestaande drie clusters. De eventuele energievraag waarvoor mogelijk verdere en tijdige uitbreiding van energie-infrastructuur noodzakelijk is zal altijd worden afgewogen ten opzichte van andere grote energievragers.
ZW_0181	9	Welke afweging maakt de provincie tussen besparing van energie en clustering enerzijds en de vestiging van datacenters met een nieuwe grote energievraag en uitbreiding energie infrastructuur anderzijds? De afweging van de provincie ontbreekt in de Omgevingsvisie.	Deze afwegingen zijn nader uitgewerkt in onze Datacenterstrategie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0181	10	Het OER noemt zeven economische en energetische clusters waar ruimte wordt geboden aan energie-intensieve bedrijven terwijl de Energievisie 2.0 zes belangrijke knooppunten noemt en per knooppunt een uitwerking van de strategie toont. Waarin zit het verschil en wat is de reden ? Wat betekent deze afwijking voor de netcapaciteit, het ruimtebeslag en de milieueffecten?	De economische en energetische clusters zijn clusters vanuit verschillende oogpunten (o.a. circulaire economie, energie en mobiliteit), de energieknooppunten worden meer sectoraal ontwikkeld vanuit de gewenste ontwikkelingen in het energiesysteem. De effecten op netcapaciteit, ruimtebeslag en milieueffecten zijn niet gedetaileerd onderzocht maar clustering zal in principe bijdragen aan een efficient energiesysteem en vermindering van ruimtegebruik.
ZW_0181	11	Volgens de Omgevingsvisie is de OER medebepalend geweest voor de keuzes. Echter, het OER constateert vervolgens dat het voorkeursalternatief nog steeds negatieve effecten heeft op Natura 2000, NNN, cultuurhistorie en landschap. Bovendien kunnen significante gevolgen voor Natura 2000 volgens de passende beoordeling niet worden uitgesloten, omdat de Omgevingsvisie nog onvoldoende specifiek is. Op welke wijze en wanneer vindt een nadere beoordeling op plan- en/of projectniveau plaats? Kan de provincie aantonen dat alle onderdelen van de visie daadwerkelijk zonder significante natuureffecten kunnen worden uitgevoerd? Zo ja, hoe en wanneer?	In een verantwoordingshoofdstuk in de definitieve Omgevingsvisie geven we aan hoe het OER medebepalend is geweest voor de keuzes van de Omgevingsvisie. Het voorgenomen beleid is inderdaad in het OER beoordeeeld met negatieve effecten op Natura 2000 en NNN. Daarom hebben wij aanvullend beleid voor natuur ontwikkeld. Een nadere beoordeling van het beleid gaat plaatsvinden in programma's zoals het Regionaal water- en Bodemprogramma en het Programma Natuurherstel en Stikstof. Daarbij wordt duidelijk of alle onderdelen van de Omgevingsvisie daadwerkelijk zonder significante natuureffecten kunnen worden uitgevoerd.
ZW_0181	12	Uit de OER blijkt niet dat de ambities van de Omgevingsvisie als geheel milieutechnisch uitvoerbaar zijn. Het OER identificeert meerdere structurele knelpunten en kan significante gevolgen voor Natura 2000 en NNN –gebied niet uitsluiten. De belangrijkste knelpunten zijn: De economische en energetische clusters kunnen extra stikstofdepositie veroorzaken hetgeen strijdig is met Natura 2000- en de stikstofwetgeving. Het OER beoordeelt zowel natuur als NNN buiten Natura 2000 negatief. Het OER beoordeelt landschap en cultuurhistorie negatief. Er is onvoldoende zicht op de effecten van datacenters op energieverbruik en netcapaciteit. Hittestress, geluid, lichthinder en omgevingsveiligheid blijven volgens het OER op een slecht of problematisch niveau. Onvoldoende duidelijk is (wat de keuzes zijn) ten aanzien van mogelijke functiewijzigingen (landbouw versus seizoensberging, vernatten van veenweiden en uitbreiding van drinkwater-/grondwaterbeschermingsgebieden). De passende beoordeling is niet afdoende om de milieueffecten/stikstofdepositie op dit abstractieniveau uit te sluiten. De OER hanteert 2025 als nulmeting terwijl de MER procedure voor de Energy Greenery Alkmaar (EGA) pas begin 2026 is gestart. De effecten van EGA, de overslaghaven, de extra Aansluiting A9 ontbreken in de OER. Verzoek is alle ontwikkelingen mee te nemen in de OER en in de milieueffecten. De OER is onduidelijk over het wel of niet mee wegen van de Energievisie 2.0 (pagina's 19, 82 en 251) zijn niet consistent. Op welke punten wordt en Energievisie 2.0 meegewogen in de OER en op welke punten niet? Graag een toelichting!	Het OER beoordeelt de effecten van het voorgenomen beleid, het is aan Provinciale Staten om hierover te besluiten. Het OER bij de ontwerp Omgevingsvisie is een planMER, dat wil zeggen een omgevingseffectrapportage passend bij het detailniveau van de provinciale Omgevingsvisie. Ook de passende beoordeling is op dat abstractieniveau uitgevoerd. Dat betekent dat het OER op een hoger abstractieniveau naar effecten op de fysieke leefomgeving kijkt van het nieuwe provinciale beleid in de Omgevingsvisie dan een projectmer voor een specifiek initiatief of plan. Daarom ontbreken de bijbehorende milieueffecten in het OER van de Omgevingsvisie en kent dit initiatief of plan een eigen MER-procedure. In het OER staat op pagina 23 welke onderdelen uit de Energievisie 2.0 zijn meegenomen: "Onderdeel van de oplossingsrichtingen zijn de belangrijkste structurerende keuzes zoals gemaakt in de reeds vastgestelde Energievisie van provincie Noord-Holland. Op deze manier zijn de belangrijkste keuzes uit de Energievisie integraal onderdeel van het OER. De volgende keuzes zijn meegenomen in het OER: - actief sturen door grenzen aan aanbod te stellen en energievragers te concentreren op strategische locaties; - (voor lokale opwek) kleinschalig, verspreid opwekken waar de energievraag zit, en ruimtelijke versnippering accepteren; - (voor hoofdknooppunten) grootschalig, geclusterd opwekken op toekomstbestendige plekken; - in lijn met de Energievisie, warmte opwekken met geo-en aquathermie en het aandeel duurzame energie in de energiemix verhogen. In de bijlage Staat van Noord-Holland staat op pagina 110 dat de Energievisie 2.0 niet is meegenomen in de referentiesituatie, dwz. de voortzetting van het huidige beleid. Dit is omdat de Energievisie 2.0 is vastgesteld als bouwsteen voor de Omgevingsvisie en destijds niet bemerd is. Nu is dat wel gedaan voor de bovengenoemde hoofdlijnen uit die visie in de integrale OER bij de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0181	13	Voorts is in de OER sprake van een fundamentele tegenstrijdigheid en het negeren van het Programma Landelijk Gebied (PPLG). Enerzijds vermeldt de OER expliciet op bladzijde 19 dat de effecten van het voorgenomen beleid via deze OER worden onderzocht, waarbij ook het Programma Landelijk Gebied een integraal onderdeel vormt van de ruimtelijke context. Anderzijds sluit paragraaf 4.2 (bladzijde 251) via een kunstmatige methodologische 'tijdgrens' alle beleidsdocumenten en programma's die na 2025 effect sorteren volledig uit van de autonome referentiesituatie. Hoewel het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) Noord-Holland in deze paragraaf niet expliciet bij naam wordt genoemd, valt het door deze 2025-grens de facto wél onder de uitgesloten beleidsdocumenten. Dit heeft tot gevolg dat de effecten van de grootschalige uitbreiding van de Boekelermeer worden getoetst in een volledige schijnwerkelijkheid. Dit weegt extra zwaar omdat de provincie de Boekelermeer aanwijst als een Industrieterrein van provinciaal belang (IPB). Deze IPB-status is specifiek bedoeld om ruimte te bieden aan zware, milieu-intensieve industrie met een hoge stikstof- en milieudruk. Juist vanwege deze zware IPB-status is het uitsluiten van het PPLG een kapitale fout; de OER verzuimt hierdoor te toetsen of de extra industriële belasting wel verenigbaar is met de herstelopgaven uit het PPLG. Door het PPLG geruisloos te negeren, ontstaat er een ernstige blinde vlek voor de cumulatieve milieueffecten. Specifiek worden de harde PPLG-doelstellingen ten aanzien van de omliggende stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden (het Noordhollands Duinreservaat en de Eilandspolder) genegeerd. Het PPLG bevat dwingende plannen en 500 meter-bufferzones om de stikstofdruk hier te verlagen; door dit beleid buiten de deur te houden, 'leent' de OER de gereserveerde natuurruimte om een zware IPB-uitbreiding goedgekeurd te krijgen. Dit schendt het Europese verslechteringsverbod. Bovendien tast de uitbreiding het aangrenzende Natuurnetwerk Nederland (NNN) en het Beschermd Landschap aan. Dit poldergebied is een internationaal belangrijk kern- en foerageergebied voor de grutto. De OER doet nu alsof de PPLG-beschermingsregels en weidevogeldoelen na 2025 niet bestaan, waardoor de onherstelbare aantasting en versnippering van het NNN en deze groene bufferzone tussen Alkmaar en Heiloo niet wettelijk is gewogen. Een effectenstudie die de optelling en botsing van deze harde natuurdoelen met een zware industriële IPB-uitbreiding negeert, schiet juridisch en inhoudelijk tekort onder de Wet milieubeheer en de Europese Habitatrichtlijn. Gemeentebelangen Heiloo verzoekt de provincie dan ook klemtoon om deze weeffout te herstellen en een integrale, cumulatieve effecttoetsing uit te voeren waarin het PPLG wél volledig wordt meegewogen.	De tijdsgrens van 2025 is gekozen omdat de referentiesituatie eind 2025 is opgesteld. De vermelding van deze tijdsgrens zorgt voor transparantie en navolgbaarheid van de werkwijze. Het PPLG valt hierdoor inderdaad buiten de tijdsgrens, echter is het beleid uit het PPLG wel meegenomen in de effectbeoordeling van het OER. Dit wordt bedoeld met "de structurerende keuzes uit de Energievisie en het Programma Landelijk Gebied worden met dit OER onderzocht, voor zover deze keuzes onderdeel zijn van de oplossingsrichtingen en worden opgenomen in de omgevingsvisie" (op pagina 18). Dit betekent dat het beleid uit het PPLG is verwerkt in de oplossingsrichtingen die in het OER onderzocht zijn. Het PPLG en de ontwerp-omgevingsvisie zijn dus samen beoordeeld. In de ontwerp Omgevingsvisie staat niet dat de Boekelermeer wordt aangewezen als IPB, maar dat de provincie dit overweegt en dit wil verkennen met partners. Bij die verkenning zullen ook milieueffecten onderzocht worden.
ZW_0181	14	Blijkbaar is het Programma Landelijk Gebied (net als de Energievisie) ten onrechte vooraf niet m.e.r. getoetst (wel kaderstellend dus ten onrechte!), en lijkt dit achteraf via de OER ook niet te gebeuren. Dus de effecten die voortvloeien uit oa de Energievisie, pMiek, MER-Wind op Land (inc. de geschrapte zoekgebieden L en Y bij ekelermeer) en het Programma Landelijk Gebied lijken feitelijk helemaal niet getoetst te worden waarbij de NRD ook nog eens wordt genegeerd. Gemeentebelangen Heiloo verzoekt de provincie om een integrale, zorgvuldige en bestuurlijk correct uitgevoerde m.e.r. beoordeling op de plannen voor de Boekelermeer uit te (laten) voeren en de OER hierop aan te passen.	Voor de Energievsie 2.0 en het PPLG is bewust gekozen om beide als bouwsteen voor de Omgevingsvisie vast te stellen en dan bij de Omgevingsvisie te bemerren. Dat betekent dat de getoetste onderdelen van het beleid daaruit pas na integrale toetsing kaderstellend worden.
ZW_0181	15	De milieutechnische haalbaarheid van de Omgevingsvisie is op basis van bovenstaande onvoldoende aangetoond. Ook kunnen grote vraagtekens worden gezet bij de financiële haalbaarheid. De Energievisie noemt bijvoorbeeld expliciet dat de financiering van de warmtenetinfrastructuur een knelpunt vormt en dat aansluitkosten en het verschil tussen maatschappelijke kosten en kosten voor eindgebruikers problemen kunnen opleveren. NB: het OER stelt expliciet dat er onzekerheden bestaan over onder meer financiële middelen en de impact van landelijk beleid. Is de provincie voornemens onderzoek te doen naar de financieringsmogelijkheden en zo ja, wanneer?	Bij de uitwerking van de omgevingsvisie, zoals in thematische en gebiedsprogramma's, worden vragen omtrent de haalbaarheid in welke vorm dan ook steeds beter beantwoord. Dat betekent dat ook nadere onderzoeken bij de programma's meer op hun plek zijn.
ZW_0181	16	Dan de ruimtelijke opgave. De provincie stelt dat er 27 % meer ruimte nodig is om alle ambities te realiseren terwijl die ruimte er niet is. Dat betekent dat de haalbaarheid niet alleen gaat over geld, maar ook over schaarse ruimte. Ook de infrastructuurcapaciteit (wegen en energie) en de arbeidsmarktcapaciteit zijn beperkende factoren. De uitvoering vraagt tegelijkertijd veel personeel voor woningbouw, infrastructuur, energietransitie, natuurherstel, waterbeheer en verduurzaming. Zo ontbreekt in de Omgevingsvisie een integrale kwantitatieve analyse van die arbeidsvraag tegenover het beschikbare arbeidsaanbod. Hoe verhoudt de uitvoeringscapaciteit op de arbeidsmarkt zich tot de cumulatieve personeelsbehoefte van woningbouw, energie-infrastructuur, klimaatadaptatie, natuurherstel, landbouwtransitie en mobiliteit? Graag een expliciete onderbouwing!	De vraag over beschikbaar arbeidsaanbod kan hier niet beantwoord worden, maar is ook niet aan de orde. De Omgevingsvisie is een langetermijnvisie op de fysieke leefomgeving. Het tempo waarin (wenselijke) ontwikkelingen kunnen plaatsvinden, is van allerlei factoren afhankelijk. Zoals van conjuncturele condities.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0181	17	Gemeentebelangen acht het voornemen om de Boekelermeer de IPB status te verlenen ongegrond en onwenselijk. Deze uitbreiding uit hoofde van de IPB-status betekent een verlies van: 40 hectare Beschermd Landschap in de Oosterzijpolder en NNN-gebied in het Heilooër Die-gebied; waaronder een internationaal belangrijk weidevogelgebied; broed- en leefgebied voor de grutto, kievit, scholekster en tureluur en overwinteringgebied voor de smient en kolgans; belangrijke landschappelijke en cultuurhistorische waarden, waaronder het noordelijke deel van het Oer IJ gebied, de zichtlijnen van diverse landgoederen en een groot deel van de noordelijke attentiezone van de Hollandse Waterlinie die valt onder het UNESCO Wereld Erfgoed.	Wij overwegen nog om de Boekelermeer aan te wijzen tot industrieterrein van provinciaal belang. Een eventuele aanwijzing van de Boekelermeer als IPB betekent niet dat alle ruimte op de Boekelermeer moet worden ingezet voor activiteiten ten behoeve van de energietransitie, de circulaire economie of hanvengebonden/havengerelateerd. Dat geldt alleen ten aanzien van de al bestemde ruimte voor milieucategorieën 4.1 en hoger. Buiten die aangewezen ruimte kan met de voorgenomen gemeentelijke toekomstvisie op de Boekelermeer invulling worden gegeven aan toekomstbestendige economische activiteiten. De gemeenten Alkmaar en Heiloo stellen die toekomstvisie in overleg met ons en Rijkswaterstaat op. Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen het signaal van indiener meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0181	18	De Omgevingsvisie vermeldt ten onrechte niet hoe en waar het verlies en de aantasting van genoemde gebieden gecompenseerd gaan worden. Met opnieuw slechts financiële compensatie verslechtert de kwaliteit van de leefomgeving per saldo nog verder. De IPB-status maakt het mogelijk om: op het (uitgebreide) industrieterrein Boekelermeer bedrijven tot en met milieucategorie 4,2 (= grote belasting op gebied van geluid, geur, stof en gevaar) te vestigen op een afstand van 200 meter van woningen; van het industrieterrein een proeftuin te maken voor afvalverwerkingsbedrijven met zeer risicovolle processen en eindproducten, waaronder de Energy Greenery Alkmaar waarvan de MER-commissie heeft geëist dat : eerst meer onderzoek naar de maximale vervuiling moet worden gedaan, er een plan B komt voor als de fabriek meer vervuilt dan nu wordt beloofd en dat de uiterste veiligheidsrisico's vooraf zorgvuldig moeten worden doorgerekend; dergelijke afvalverwerkingsbedrijven met zeer risicovolle processen en eindproducten, zoals det zeer brandbare methanol, te concentreren bij de gasleiddingen en gasinstallaties van TAQA en de afvalbergen van de HVC en GP Groot; extra infrastructuur aan te leggen die een verdere belasting geeft van het nu al overbelaste onderliggende wegennet van de gemeente Heiloo, waaronder een extra aansluiting op de A9 bij Heiloo die volgens eerder provinciaal onderzoek een aanzuigende werking heeft op het kustverkeer door de gemeente Heiloo en die bovendien de nieuwbouw van 1280 woningen in de Zandzoom Heiloo mogelijk maakt waardoor nog extra verkeer wordt gegenereerd; een immens boven-regionaal industrieterrein te realiseren op 0 meter van NNN-gebied in het Limmer Die gebied en 2 kilometer van Natura2000 gebied in het Noord-hollands duingebied en de Eilandspolder.	Zie ons antwoord op onderdeel 17 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0181	19	De Concept Ontwerp Omgevingsvisie 2050, de Concept Ontwerp Omgevingseffectrapportage en de Energievisie 2.0 beschrijven veel ambities en knelpunten, maar de stap van ambitie naar aantoonbare uitvoerbaarheid is onvoldoende gemaakt. Al met al gaat het om 5 knelpunten: Het beleid is niet uitvoerbaar: de documenten bevatten grote ambities, maar de benodigde infrastructuur, financiering, ruimte en uitvoeringscapaciteit zijn niet overal aangetoond. Er is onvoldoende milieuruimte: Het OER laat zien dat natuur, landschap en cultuurhistorie op onderdelen achteruitgaan en dat significante Natura 2000-effecten niet kunnen worden uitgesloten. De genoemde drie documenten zijn intern en onderling niet consistent: Met name de verhouding tussen energieknooppunten, economische clusters, datacenters en beschikbare energie-infrastructuur verdient verduidelijking. De stukken spreken zich zelf en onderling op vele punten tegen. Het is financieel onhaalbaar: Met name warmte, waterveiligheid, energie-infrastructuur en gebiedstransformaties hebben substantiële investeringsvragen, terwijl financieringsvraagstukken nog als onderzoek worden genoemd. De krappe arbeidsmarkt is onvoldoende De visie wil tegelijk bouwen, verduurzamen, infrastructuur uitbreiden, natuur herstellen en landbouw transformeren, maar een integrale toets van de benodigde arbeidskracht ontbreekt in de drie stukken. Er zijn in Nederland al 1,7 miljoen arbeidsmigranten vooral in de bouw en distributiecenters…hoeveel meer zijn er nodig en met welke claim op woningen, voorzieningen, zorg, mobiliteit? Het is een piramidespel!	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geeft de omgevingsvisie al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Met andere woorden, voor een omgevingsvisie hoeft de uitvoerbaarheid niet te worden aangetoond, anders dan bijvoorbeeld voor een gemeentelijk Omgevingsplan.
ZW_0181	20	Gemeentebelangen Heiloo verzoekt de provincie daarom bij deze om: A. de kwaliteit van de leefomgeving niet verder aan te tasten, B. uw voornemen om de Boekelermeer aan te wijzen als IPB in te trekken, C. het huidige Beschermd Landschap en NNN gebied met behoud van de verkaveling verder te ontwikkelen als natuurgebied en groene stadsrand, D. het bedrijventerrein Boekelermeer niet uit te breiden, noch in westelijke noch in zuidelijke richting, E. en de tekst van de Omgevingsvisie en de effectrapportage hierop aan te passen.	Zie ons antwoord op onderdeel 17 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	2	Kern van onze zienswijze De ontwerp-omgevingsvisie bevat verbeteringen ten opzichte van eerdere provinciale beleidsdocumenten. De economie krijgt een duidelijkere plaats binnen de ruimtelijke ordening van Noord-Holland en de provincie onderkent het belang van strategische economische clusters, vitale bedrijventerreinen en een sterke regionale economie voor de brede welvaart. Juist een sterke economie is een randvoorwaarde voor het realiseren van maatschappelijke opgaven zoals woningbouw, de energietransitie, bereikbaarheid en brede welvaart. Om deze ambitie waar te maken, moet de omgevingsvisie de economische koers ook consequent vertalen naar de ruimtelijke keuzes en randvoorwaarden die daarvoor nodig zijn. Wij constateren dat deze vertaling in de verdere uitwerking van de omgevingsvisie onvoldoende plaatsvindt. Op verschillende onderdelen wordt de ontwikkelruimte voor economie, woningbouw en innovatie beperkt door een stapeling van voorwaarden, afzonderlijke afwegingsprincipes en een terughoudende benadering van ruimtelijke ontwikkeling. Daardoor ontstaat onvoldoende duidelijkheid over hoe economische ontwikkeling daadwerkelijk kan bijdragen aan de grote maatschappelijke opgaven waar Noord-Holland voor staat. De rode draad van deze zienswijze is dat economische ontwikkeling, woningbouw, bereikbaarheid, energie, water en leefomgeving niet als afzonderlijke belangen moeten worden benaderd, maar in onderlinge samenhang moeten worden afgewogen. De omgevingsvisie kan daarin sterker richting geven door niet alleen te beschermen en te begrenzen, maar ook expliciet ruimte te bieden voor ontwikkeling. Concreet vragen wij de provincie om voldoende ontwikkelruimte voor bedrijven en strategische economische clusters, een integrale afweging van provinciale belangen, een toekomstbestendige energie- en bereikbaarheidsinfrastructuur en voldoende ruimte om ook toekomstige economische ontwikkelingen mogelijk te maken. Deze zienswijze wordt ondersteund door: [ca 25 logo's]	Inleiding behoeft geen antwoord

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	3	1. Vertaal de economische ambitie consequent naar ruimtelijke keuzes De ontwerp-omgevingsvisie zet een stap door de economie nadrukkelijker te positioneren binnen de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland. In het Perspectief voor Noord-Holland wordt terecht onderkend dat een sterke economie essentieel is voor de brede welvaart, het verdienvermogen van de provincie en het realiseren van maatschappelijke opgaven. De provincie benoemt daarbij onder meer het belang van economische weerbaarheid, strategische autonomie, innovatie en een toekomstbestendige economie. Ook wordt aangegeven dat prioriteit wordt gegeven aan voldoende woningen, strategische economische sectoren en de energie-infrastructuur. Daarnaast vermeldt de provincie dat de omgevingsvisie de basis vormt voor de verdere uitwerking van het beleid in programma's, de Omgevingsverordening en andere instrumenten. (Hoofdstuk 0 – Perspectief voor Noord-Holland, p. 6-7; hoofdstuk 1.4, p. 13). Het georganiseerde bedrijfsleven waardeert deze koers. De erkenning dat economie een volwaardig onderdeel is van de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland vormt een belangrijke verbetering ten opzichte van eerdere beleidsstukken. Juist daarom verwachten wij dat deze economische ambitie ook herkenbaar wordt vertaald naar de verdere uitwerking van de omgevingsvisie. Op verschillende onderdelen constateren wij dat deze doorvertaling onvoldoende is. In de verdere uitwerking van de omgevingsvisie ligt de nadruk veelal op de (beperkende) voorwaarden waaronder economische ontwikkeling mogelijk is, terwijl niet duidelijk wordt hoe de provincie de economische ambities uit het Perspectief voor Noord-Holland daadwerkelijk wil faciliteren. Hierdoor ontstaat een gat tussen de ambitie die de provincie aan het begin van de omgevingsvisie uitspreekt en de wijze waarop deze in de verdere hoofdstukken wordt uitgewerkt. Een voorbeeld hiervan is de ambitie om de economische weerbaarheid en strategische autonomie van Noord-Holland te versterken. Deze ambitie wordt in het Perspectief voor Noord-Holland nadrukkelijk benoemd, maar komt in de verdere uitwerking van de omgevingsvisie nauwelijks terug als richtinggevend uitgangspunt voor de ruimtelijke keuzes die de provincie maakt. (Hoofdstuk 0 – Perspectief voor Noord-Holland, p. 6-7; hoofdstuk 2.3, 'Werken aan economisch strategische autonomie', p. 26-27). In de volgende hoofdstukken van deze zienswijze wordt aan de hand van concrete voorbeelden toegelicht op welke onderdelen de economische ambitie sterker kan worden vertaald in de ruimtelijke keuzes die de provincie maakt.	Zie ons antwoord op onderdeel 4 ev van deze zienswijze.
ZW_0182	3a	Om de economische ambitie uit de ontwerp-omgevingsvisie explicieter en consequenter door te laten werken in de verdere uitwerking van de omgevingsvisie, stellen wij voor om: • De economische ambitie uit het Perspectief voor Noord-Holland en de inleidende hoofdstukken herkenbaar terug te laten komen in de afwegingsprincipes, beleidskeuzes en gebiedsgerichte uitwerkingen; • Economische ontwikkeling consequent als een volwaardig provinciaal belang mee te wegen bij ruimtelijke keuzes; • De economische ambities uit de omgevingsvisie systematisch te vertalen naar de verdere uitwerking van het provinciale ruimtelijk beleid.	

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	4	2. Kies voor ontwikkelen én beschermen van ruimte voor bedrijven De ontwerp-omgevingsvisie zet een belangrijke stap door bestaande bedrijventerreinen beter te beschermen. Het georganiseerde bedrijfsleven waardeert deze inzet. Bescherming van ruimte voor economie is een belangrijke voorwaarde voor een sterk vestigingsklimaat en voor het realiseren van de grote maatschappelijke opgaven waar Noord-Holland voor staat. Bescherming alleen is echter niet voldoende. Noord-Holland staat voor grote opgaven op het gebied van de energietransitie, verduurzaming, circulaire economie, digitalisering, woningbouw, strategische autonomie en brede welvaart. Deze opgaven vragen niet alleen om het beschermen van bestaande bedrijventerreinen, maar ook om voldoende fysieke ruimte en milieuruimte voor uitbreiding, verduurzaming, circulaire bedrijvigheid, innovatie en de benodigde schuifruimte om bedrijven toekomstbestendig te houden. De Waarderpolder in Haarlem illustreert het belang hiervan: met een toegevoegde waarde van €1,34 miljard heeft het bedrijventerrein de hoogste toegevoegde waarde van de bedrijventerreinen in Noord-Holland. Juist op dergelijke werklocaties is het van belang de economische functie en ontwikkelmogelijkheden duurzaam te beschermen. *Vervang extra vestigingsvoorwaarden door investeringen in economische ecosystemen* De ontwerp-omgevingsvisie introduceert daarnaast zes vestigingsvoorwaarden voor nieuwe bedrijvigheid. Deze zijn bedoeld om nieuwe economische ontwikkelingen zorgvuldig te beoordelen in relatie tot onder meer gezondheid, leefomgeving, energie, water en bereikbaarheid (paragraaf 5.14, p. 95-96). Wij dringen erop aan deze voorwaarden te laten vervallen. Zij voegen een extra bestuurlijk toetsingskader toe boven op Europese en nationale voorschriften, bestaande planologische afwegingen, vergunningprocedures en gemeentelijke voorwaarden. Bovendien blijft het onduidelijk hoe deze in de praktijk objectief en voorspelbaar zullen worden toegepast. Dit vergroot de regeldruk en leidt tot onzekerheid voor ondernemers. Dit staat bovendien op gespannen voet met het uitgangspunt in de ontwerpomgevingsvisie zelf dat bij de verdere uitwerking van de visie oog moet zijn voor beperking van de regeldruk (paragraaf 1.4, p. 13). De zes vestigingsvoorwaarden leggen de nadruk op de randvoorwaarden waaraan nieuwe economische ontwikkelingen moeten voldoen. Daarmee verschuift de aandacht van de vraag hoe economische ontwikkeling kan bijdragen aan maatschappelijke opgaven, naar de vraag of een ontwikkeling aan vooraf gestelde voorwaarden voldoet. Deze benadering werkt belemmerend voor economische ontwikkeling. De Metropoolregio Amsterdam laat zien hoe economische ecosystemen functioneren. Juist de samenhang tussen bedrijven, startups en scale-ups, kennisinstellingen, talent, kapitaal, digitale infrastructuur en internationale verbindingen leidt tot innovatie, investeringen en economische groei.	Zoals staat omschreven in paragraaf 5.15 onder de noemer ‘Selectieve ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen’ zijn wij met u van mening dat ook ontwikkelruimte nodig is voor uitbreiding, verduurzaming, circulaire economie en schuifruimte voor herstructurering. Wij herkennen het belang van een aantrekkelijk en concurrerend vestigingsklimaat, voldoende ontwikkelruimte voor bedrijven en gerichte investeringen in de voorwaarden voor economische groei. VNO-NCW West vraagt daarbij terecht aandacht voor ruimte voor economische ecosystemen, innovatie en strategische economische clusters. We zien deze aandachtspunten als ondersteuning van de ingezette koers voor een toekomstbestendige economie. De provincie handhaaft de richtlijnen voor een toekomstbestendige economie. De aanleiding daarvoor is de toenemende schaarste aan fysieke ruimte, milieuruimte, energie, water, grondstoffen en personeel. Deze schaarsten vragen om samenhangende ruimtelijke keuzes. Niet iedere economische ontwikkeling kan overal en onbeperkt plaatsvinden. Tegelijkertijd wil de provincie juist ruimte bieden aan economische activiteiten die bijdragen aan de economische kracht, weerbaarheid, duurzaamheid, circulariteit en concurrentiekracht van Noord-Holland. De richtlijnen zijn positief sturend. Zij geven richting aan economische ontwikkeling die zorgvuldig omgaat met schaarse ruimte, energie, water en grondstoffen en die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, innovatie en productiviteitsgroei. De richtlijnen voor arbeidsproductiviteit, ruimtegebruik, watergebruik, energiegebruik, gezonde leefomgeving en circulariteit helpen om beschikbare capaciteit en ruimte zo doelmatig mogelijk te benutten en dragen bij aan de toekomstbestendigheid want volhoudbaarheid van de bedrijven zelf. Wij verduidelijken in de omgevingsvisie dat de richtlijnen geen harde afvinklijst, zelfstandig vergunningenstelsel of stapeling van aanvullende eisen vormen. Zij zijn ook geen afzonderlijke of cumulatieve toelatingscriteria. De richtlijnen bieden een richtinggevend kader voor de ruimtelijke afweging van economische ontwikkelingen. De provincie past de richtlijnen gebiedsgericht en proportioneel toe. Daarbij worden zij in samenhang bezien, passend bij de kenmerken, economische kracht en opgaven van een gebied. Dit biedt ruimte voor maatwerk. Ook blijft ruimte bestaan voor innovaties, nieuwe technologieën en economische ontwikkelingen die bijdragen aan provinciale doelen en waarvan de betekenis nu nog niet volledig is te voorzien. VNO-NCW West vraagt terecht om een adaptieve omgevingsvisie die dergelijke toekomstige ontwikkelingen ruimtelijk kan blijven inpassen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	4a	Daarom moet de omgevingsvisie niet sturen vanuit het toetsen van nieuwe bedrijvigheid aan generieke (bovenwettelijke) vestigingsvoorwaarden maar juist vanuit het investeren in en versterken van economische ecosystemen. Deze benadering sluit bovendien beter aan bij de rol van de provincie. Niet door vooraf aanvullende voorwaarden aan economische ontwikkelingen te verbinden, maar door te investeren in de randvoorwaarden die economische ecosystemen laten functioneren: voldoende ruimte, bereikbaarheid, energie-infrastructuur en een voorspelbaar vestigingsklimaat. Juist daar komen economische ontwikkeling en maatschappelijke opgaven samen. De omgevingsvisie zou daarom niet alleen ruimte moeten beschermen, maar ook ontwikkelruimte moeten blijven bieden voor economische ecosystemen. Bovendien rijst de vraag of de noodzakelijke randvoorwaarden om deze eisen te kunnen stellen wel op orde zijn. Op belangrijke thema's als energie, bereikbaarheid en beschikbare ruimte erkent de omgevingsvisie zelf dat Noord-Holland voor grote uitdagingen staat. Juist daarom ligt het meer voor de hand om deze randvoorwaarden gezamenlijk met ondernemers op orde te brengen, dan om ze als aanvullende vestigingsvoorwaarden voor nieuwe economische ontwikkelingen te hanteren. *Kies voor én-én: intensiveren waar mogelijk, uitbreiden waar nodig* De ontwerp-omgevingsvisie hanteert daarnaast als uitgangspunt 'bedrijventerreinen eerst beter benutten, dan pas uitbreiden' (paragraaf 5.15, p. 97). Het georganiseerde bedrijfsleven onderschrijft het belang van zorgvuldig ruimtegebruik en het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen. Tegelijkertijd is deze volgorde te beperkend en heeft zij grote gevolgen voor regio's waar nu geen bedrijventerrein meer beschikbaar is. Gerichte uitbreiding van bedrijventerreinen moet, waar dat ruimtelijk en economisch wenselijk is, gelijktijdig mogelijk zijn om de economische structuur van Noord-Holland verder te versterken. Zorgvuldig ruimtegebruik en gerichte uitbreiding zijn geen opeenvolgende stappen, maar moeten elkaar juist versterken. Voor Noord-Holland boven het Noordzeekanaal zijn in De Voorzet concrete voorstellen voor de noodzakelijke uitbreiding van bedrijventerreinen uitgewerkt. Zo wordt voorgesteld om de ontwikkeling van het circulaire ecosysteem op de Boekelermeer verder te versterken en in West-Friesland ruimte te bieden voor clustering van onder meer logistieke en bouwnijverheidsbedrijven. Door bedrijvigheid waar mogelijk te bundelen en te clusteren, ontstaat tegelijkertijd meer ruimte voor natuur, recreatie en landbouw en wordt de schaarse ruimte efficiënter benut.	[vervolg] Met deze aanpak wil de provincie bijdragen aan een toekomstbestendig en voorspelbaar vestigingsklimaat. Ondernemers en investeerders krijgen meer duidelijkheid over de richting van economische ontwikkeling en over de mogelijkheden en onmogelijkheden in de ruimte. Vergelijkbare ontwikkelingen worden beoordeeld vanuit dezelfde uitgangspunten, met ruimte voor een gebiedsgerichte afweging. Dit draagt bij aan voorspelbaarheid en doelgerichte ruimtelijke besluitvorming. De richtlijnen staan naast de inzet van de provincie om de randvoorwaarden voor economische ontwikkeling te versterken. De provincie blijft zich inzetten voor voldoende en passende ruimte voor bedrijven, bereikbaarheid, energie-infrastructuur, bescherming van vitale werklocaties en ruimte voor innovatie, circulariteit en verduurzaming. VNO-NCW West benadrukt terecht dat energie-infrastructuur, bereikbaarheid en beschikbare ruimte tijdig op orde moeten zijn om economische ontwikkeling mogelijk te maken. Naar aanleiding van de zienswijze scherpen wij de toelichting op de richtlijnen aan. Wij maken duidelijker dat de richtlijnen positief sturend zijn, voortkomen uit de schaarste aan ruimte en hulpbronnen, gebiedsgericht en proportioneel worden toegepast en in samenhang worden beschouwd. Ook gebruiken wij consequent de term richtlijnen. Met de titel bedrijventerreinen eerst beter benutten, dan pas uitbreiden geven wij uiting aan de prioriteitsvolgorde die er wat ons betreft moet zijn gezien de schaarste aan ruimte in onze provincie. Sterker nog: we hebben met alle ruimteclaims die er zijn een hele goede onderbouwing nodig om ruimte te geven aan uitbreiding van bedrijventerreinen en daar maakt een goede benutting van de bestaande terreinen een belangrijk onderdeel vanuit. Wij zijn met u van mening dat clustering een belangrijk principe is. Vandaar dat we dit als eerste afwegingsprincipe hebben benoemd. De uitwerking voor bedrijventerreinen vindt echter niet in deze Omgevingsvisie plaats maar in de verplichte regionale afspraken waar we samen met gemeenten en in samenspraak met het bedrijfsleven inhoud aan geven. Ook voor wat betreft het in samenhang ontwikkelen van wonen, werken en bereikbaarheid valt onder dit afwegingsprincipe en kan dus rekenen op onze steun en inzet. En voldoende ruimte voor stadsverzorgende bedrijvigheid hebben we als aandachtspunt in paragraaf 5.15 benoemt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	4b	Belang van integrale benadering en afweging Een toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling vraagt bovendien om een integrale benadering van wonen, werken en bereikbaarheid. Daarbij moet voldoende ruimte behouden blijven voor stadsverzorgende bedrijvigheid die essentieel is voor het functioneren van stad en regio en door woningbouw en transformatie onder druk kan komen te staan. De keuze in de omgevingsvisie om Westpoort ten westen van de A10 als Industrieterrein van Provinciaal Belang te behouden, sluit aan bij het belang dat wij hechten aan de bescherming van ruimte voor economie. Tegelijkertijd is bij de woningbouwontwikkeling in de omgeving een integrale benadering van wonen, werken en bereikbaarheid van belang. Wonen nabij werk kan bijdragen aan de arbeidsmarktbereikbaarheid en het beperken van woon-werkverkeer, zonder dat dit ten koste mag gaan van de ruimte en ontwikkelmogelijkheden voor bestaande bedrijven. Daarnaast kunnen, door economische ontwikkeling buiten de bestaande economische kerngebieden te versterken, meer mensen dichter bij huis werken. Daarmee worden forensenstromen beperkt, wordt de beschikbare infrastructuur beter benut en ontstaat een evenwichtiger ruimtelijke ontwikkeling. Ook dit sluit aan bij de uitgangspunten van De Voorzet, waarin wordt ingezet op versterking van de economische structuur van Noord-Holland boven het Noordzeekanaal, zodat wonen en werken beter met elkaar in balans komen. Tot slot vragen wij aandacht voor de wijze waarop de ontwerp-omgevingsvisie de sturende afwegingsprincipes uitwerkt. De uitwerking van afwegingsprincipes als Water en bodem als ordenend principe (hoofdstuk 3.3 en hoofdstuk 5.1) en Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving (hoofdstuk 3.4 en hoofdstuk 5.3-5.4) leidt ertoe dat onduidelijk is welke consequenties deze hebben voor ruimtelijke ontwikkelingen en hoe zij worden afgewogen ten opzichte van andere provinciale belangen. Daarmee neemt de voorspelbaarheid voor gemeenten, initiatiefnemers en ondernemers af en ontstaat het risico dat ontwikkelingen onnodig worden belemmerd, terwijl juist een transparante integrale afweging centraal zou moeten staan. 6 Bij het afwegingsprincipe Water en bodem als ordenend principe kiest de omgevingsvisie voor het reserveren van meer ruimte voor water, onder meer voor waterberging, waterveiligheid en drinkwater (hoofdstuk 5.1). Niet in alle gevallen is het echter wenselijk of doelmatig om wateropgaven binnen de grenzen van iedere afzonderlijke gebiedsontwikkeling op te lossen. Een gebiedsgerichte of centrale oplossing kan in sommige gevallen leiden tot een beter eindresultaat, doordat wateropgaven, woningbouw, economische ontwikkeling en bereikbaarheid in samenhang worden gerealiseerd. Dat sluit bovendien aan bij het uitgangspunt van maatwerk dat de omgevingsvisie zelf hanteert. Dit geldt bijvoorbeeld voor een mogelijke peilverhoging van het Markermeer en IJsselmeer om meer zoetwater op te slaan. Een dergelijke keuze kan grote gevolgen hebben voor watergebonden bedrijvigheid, havenontwikkeling en het vestigingsklimaat en vraagt daarom om een integrale afweging van de ruimtelijke, economische en maatschappelijke effecten.	Zie beantwoording onderdelen 4 en 4a

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	4c	Een vergelijkbaar bezwaar geldt voor het afwegingsprincipe Omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving. De concrete consequenties van dit afwegingsprincipe voor ruimtelijke ontwikkelingen zijn onvoldoende duidelijk. Bovendien bestaat het risico dat de toepassing ervan in de praktijk leidt tot aanvullende bovenwettelijke voorschriften die economische ontwikkeling beperken, terwijl de juridische noodzaak daarvoor niet wordt onderbouwd. Juist daarom is het van belang dat deze sturende afwegingsprincipes niet uitgroeien tot afzonderlijke toetsingskaders, maar onderdeel blijven van een transparante integrale en politieke afweging waarin alle provinciale belangen in samenhang worden gewogen. Om ruimte voor economische ontwikkeling beter te borgen in de omgevingsvisie, stellen wij voor om: • Naast bescherming van bestaande bedrijventerreinen ook expliciet ontwikkelruimte te bieden voor uitbreiding, verduurzaming, circulaire bedrijvigheid, innovatie en de benodigde schuifruimte; • De zes extra vestigingsvoorwaarden voor nieuwe bedrijvigheid volledig te schrappen en te vervangen door een benadering die uitgaat van economische ecosystemen; • De sturende afwegingsprincipes onderling en ten opzichte van andere provinciale belangen integraal mee te wegen en te borgen dat gebiedsgericht maatwerk mogelijk blijft; • Het uitgangspunt 'bedrijventerreinen eerst beter benutten, dan pas uitbreiden' te vervangen door 'intensiveren waar mogelijk, uitbreiden waar nodig'; • Clustering en bundeling van bedrijvigheid te stimuleren, zodat ruimte beschikbaar blijft voor natuur, recreatie en landbouw. Voor Noord-Holland boven het Noordzeekanaal doet De Voorzet hiervoor concrete voorstellen, waaronder de verdere ontwikkeling van het circulaire ecosysteem op de Boekelermeer en clustering van logistieke en bouwnijverheidsbedrijven in West-Friesland. Daarnaast bepleiten we uitbreiding van de bedrijventerreinen bij Den Helder, Agriport, Dijk en Waard en Edam-Volendam. • Wonen, werken en bereikbaarheid zoveel mogelijk in samenhang te ontwikkelen, waarbij voldoende ruimte voor stadsverzorgende bedrijvigheid behouden blijft. Zo blijven economische functies behouden en goed ingepast naast woningbouw en transformatie, worden forensenstromen beperkt en wordt de beschikbare infrastructuur beter benut. Ook hier dient stapeling van provinciale eisen te worden vermeden.	Zie beantwoording onderdelen 4 en 4a

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	5	3. Geef strategische economische clusters de ruimte De ontwerp-omgevingsvisie onderkent het belang van verschillende strategische economische clusters voor Noord-Holland. Positief is onder meer de beoogde bescherming van vitale bedrijven- en haventerreinen tegen transformatie naar andere functies. Ook de positionering en ontwikkelrichting voor Den Helder als maritiem cluster, Petten als Energy & Health Campus en Seed Valley sluiten aan bij het belang van strategische economische clusters voor Noord-Holland. Dat is een belangrijke stap. Tegelijkertijd constateren wij dat de omgevingsvisie deze lijn niet consequent doortrekt naar alle strategische economische clusters en ontwikkelgebieden die van belang zijn voor Noord-Holland. Strategische economische betekenis vraagt niet alleen om erkenning, maar ook om bescherming én ontwikkelruimte. Juist deze clusters vormen de basis voor innovatie, verduurzaming, digitalisering, circulaire economie, werkgelegenheid en strategische autonomie. De omgevingsvisie benoemt onder meer het Noordzeekanaalgebied, Schiphol, Den Helder, Seed Valley, Greenports, de digitale infrastructuur en Agriport. Daarmee zijn belangrijke bouwstenen aanwezig. Tegelijkertijd wordt nog onvoldoende duidelijk welke ruimtelijke keuzes nodig zijn om deze clusters ook op de lange termijn te beschermen, te versterken en verder te ontwikkelen. Voor het Noordzeekanaalgebied geldt dat de omgevingsvisie de economische betekenis van het gebied onderkent. De strategische positie van het Noordzeekanaalgebied als nationaal haven-, industrie- en energiecluster, met een belangrijke functie voor offshore energie, vraagt echter ook om duidelijkheid over welke havengebieden en de daarvoor benodigde kaderuimte en overslagmogelijkheden de provincie duurzaam wil reserveren voor havengebonden bedrijvigheid. Een expliciete benoeming van deze gebieden in de omgevingsvisie vergroot de rechtszekerheid voor bedrijven, ondersteunt langetermijninvesteringen en voorkomt onduidelijkheid bij toekomstige ruimtelijke afwegingen. De betekenis van dit cluster vraagt om ruimtelijke keuzes die zowel de bescherming als de verdere ontwikkeling van het gebied veiligstellen. Binnen dit cluster vraagt ook de verdere ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied als circulair ecosysteem om voldoende ruimtelijke mogelijkheden voor circulaire bedrijvigheid. Daarbinnen verdient ook de staalindustrie een nadrukkelijkere positie. De verduurzaming van Tata Steel is niet alleen van belang voor de regionale economie, maar ook voor de Nederlandse maakindustrie, de energietransitie en de strategische autonomie. De ontwikkelruimte die nodig is voor deze transitie dient daarmee niet alleen economische belangen, maar is ook voorwaarde om de provinciale gezondheids-, klimaat- en leefomgevingsdoelen te realiseren. Deze betekenis van de verduurzaming vraagt om een nadrukkelijke verankering in de omgevingsvisie die verdere ontwikkeling van dit cluster ondersteunt. (Hoofdstuk 6.8, p. 122 e.v.)	De provincie onderscheidt twee aangewezen strategische economische clusters van provinciaal belang: biotechnologie en plantenveredeling en zaadtechnologie. Deze clusters hebben, op basis van het denkraam voor strategische economische afwegingen, een bijzondere systeempositie binnen nationale en Europese waardeketens. Voor deze clusters geeft de provincie prioriteit aan de ruimtelijke randvoorwaarden en programmering voor onder meer energie, mobiliteit, werklocaties en woningbouw. Ook wordt voor deze clusters gericht gewerkt aan een ontwikkelagenda. Daarmee voldoet het naar ons inziens aan de suggestie die u doet voor voldoende ruimtelijke ontwikkelruimte. De Omgevingsvisie benoemt daarnaast andere economisch belangrijke clusters en gebieden, waaronder het Noordzeekanaalgebied, Den Helder, Agriport, de Boekelermeer en de Schipholregio. Deze gebieden hebben niet dezelfde status als de twee aangewezen strategische economische clusters, maar kennen wel een eigen gebiedsgerichte uitwerking. Daarin maakt de provincie keuzes over de economische ontwikkelrichting en de benodigde randvoorwaarden, in samenhang met onder meer energie, bereikbaarheid, leefomgeving, water, natuur en ruimtegebruik.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	5a	Ook Schiphol wordt in de omgevingsvisie erkend als economische motor en internationaal knooppunt. Tegelijkertijd blijft de ruimtelijke doorvertaling van deze strategische betekenis beperkt. Voor de internationale concurrentiekracht van NoordHolland is het van belang dat Schiphol niet alleen als ruimtelijke opgave wordt benaderd, maar ook als strategisch economisch cluster waarvoor bescherming, bereikbaarheid, innovatie en duurzame doorontwikkeling worden geborgd. (Hoofdstuk 6.10, p. 131 e.v.) Daarnaast heeft de Tweede Kamer recent met brede steun uitgesproken dat voor Noord-Holland Noord in de Nota Ruimte moet worden uitgegaan van een ambitieus groeiscenario. Daarmee wordt het belang van de economische ontwikkeling van dit deel van de provincie nadrukkelijk onderstreept. De provincie werkt momenteel aan een Ontwikkelperspectief voor Noord-Holland Noord. Dit ontwikkelperspectief geeft richting aan de wijze waarop deze groei ruimtelijk en economisch vorm kan krijgen. De Voorzet sluit hier nauw op aan en werkt deze ontwikkelrichting voor het gebied boven het Noordzeekanaal verder uit. Beide documenten laten zien hoe economische ontwikkeling kan bijdragen aan een betere balans tussen wonen, werken, bereikbaarheid, energie en landschap. Juist daarom moet de omgevingsvisie de ruimtelijke bouwstenen bevatten om deze ambitie daadwerkelijk mogelijk te maken. Dat vraagt niet alleen om bescherming van bestaande economische functies en strategische economische clusters, maar ook om ruimtelijke keuzes die economische ontwikkeling actief faciliteren. Denk daarbij aan ruimte voor economische ontwikkellocaties, clustering van bedrijvigheid, innovatiecampussen, energie-infrastructuur en een betere balans tussen wonen, werken en bereikbaarheid. Op deze punten bevat de omgevingsvisie nog onvoldoende ruimtelijke bouwstenen om de ambities uit het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord en De Voorzet daadwerkelijk mogelijk te maken. Een eerste voorbeeld hiervan is de gebiedsgerichte benadering uit De Voorzet. Daarin wordt bijvoorbeeld voorgesteld om in de West-Friese corridor - de zone ten noorden van de Westfrisiaweg tussen Zevenhuis en Zwaagdijk-Oost - logistiek, installatietechniek en bouwnijverheid te clusteren. Door bedrijvigheid te bundelen ontstaat ruimte om economische ontwikkeling te combineren met behoud van landbouw, natuur en recreatie. Deze benadering sluit goed aan bij zorgvuldig ruimtegebruik én versterkt de regionale economische structuur. De omgevingsvisie biedt hiervoor onvoldoende ruimte. Door uit te gaan van het uitgangspunt 'bedrijventerreinen eerst beter benutten, dan pas uitbreiden' (paragraaf 5.15, p. 97) ontbreekt de mogelijkheid om gelijktijdig te investeren in zorgvuldig ruimtegebruik én gerichte uitbreiding van bedrijventerreinen op locaties waar dit noodzakelijk is om de economische structuur van Noord-Holland Noord te versterken.	Zie beantwoording onderdeel 5

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	5b	Ook de Boekelermeer is hierbij relevant. De omgevingsvisie erkent de Boekelermeer als locatie van provinciaal belang en benoemt de betekenis van het gebied voor energie, circulaire economie en bedrijvigheid. Tegelijkertijd sluit de gekozen uitwerking onvoldoende aan bij de ontwikkelrichting zoals die in De Voorzet en het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord wordt voorgesteld. Daar wordt ingezet op economische versterking in samenhang met circulariteit, energie, innovatie en regionale ontwikkeling. Juist deze integrale benadering kan helpen om de provinciale ambitie verder ruimtelijk te concretiseren. (Hoofdstuk 6.4, p. 112 e.v.) Wij delen daarbij de bezwaren van de gemeenten Alkmaar en Dijk en Waard dat nut en noodzaak van de voorgenomen aanwijzing als Industrieterrein van Provinciaal Belang onvoldoende zijn onderbouwd. Deze aanwijzing mag de ontwikkelruimte op Boekelermeer niet onnodig beperken, mede omdat voldoende schuifruimte nodig is voor bedrijven die vanwege transformatie elders in de regio moeten verplaatsen. Een derde voorbeeld is de samenhang tussen wonen, werken en bereikbaarheid. Zowel De Voorzet als het Ontwikkelperspectief zetten in op een sterkere economische structuur van Noord-Holland Noord, zodat meer mensen dichter bij huis kunnen werken en de afhankelijkheid van de regio Amsterdam afneemt. De omgevingsvisie benoemt deze thema's afzonderlijk, maar werkt onvoldoende uit hoe economische ontwikkeling kan bijdragen aan deze ruimtelijke balans. Een concreet voorbeeld waar de omgevingsvisie economische ontwikkeling juist belemmert, betreft Agriport. De ontwerp-omgevingsvisie benoemt Agriport als een belangrijk energetisch en economisch cluster. Tegelijkertijd reserveert de provincie ruimte voor een eventuele versterking van de primaire waterkering en wordt aangegeven dat, gezien de beperkte beschikbare ruimte, keuzes worden gemaakt over welke bedrijvigheid zich op Agriport kan ontwikkelen. Het georganiseerde bedrijfsleven onderschrijft vanzelfsprekend het belang van waterveiligheid. Tegelijkertijd mag deze reservering er niet toe leiden dat de verdere ontwikkeling van Agriport als strategisch cluster voor digitale infrastructuur, energie en agrifood wordt beperkt of onzeker wordt gemaakt. Wij stellen daarom voor expliciet te borgen dat de verdere ontwikkeling van Agriport niet afhankelijk wordt gemaakt van de eventuele versterking van de primaire waterkering. (Hoofdstuk 6.2, p. 108 e.v.) De Voorzet geeft concreet aan waar het bedrijfsleven toekomstige uitbreidingen van Agriport ziet gesitueerd, welke functies daarvoor in aanmerking komen en welke randvoorwaarden daaraan kunnen worden verbonden.	Zie beantwoording onderdeel 5
ZW_0182	5c	Om strategische economische clusters beter te borgen in de omgevingsvisie, stellen wij voor om: • Strategische economische clusters niet alleen expliciet te beschermen, maar ook voldoende ruimtelijke ontwikkelruimte te bieden voor innovatie, verduurzaming en verdere economische ontwikkeling; • De strategische betekenis van het Noordzeekanaalgebied, inclusief de staalindustrie en de verduurzaming van Tata Steel, nadrukkelijker te verankeren in de omgevingsvisie; • Schiphol explicieter te positioneren als strategisch economisch cluster en de ruimtelijke voorwaarden voor duurzame doorontwikkeling op te nemen; • De omgevingsvisie beter te laten aansluiten op het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord door de ruimtelijke bouwstenen op te nemen die nodig zijn om de economische structuur van Noord-Holland Noord te versterken; • Gebiedsgerichte economische ontwikkeling, zoals uitgewerkt in De Voorzet, explicieter te ondersteunen door clustering van bedrijvigheid en gerichte uitbreiding van economische ontwikkellocaties mogelijk te maken; • De verdere ontwikkeling van Agriport niet afhankelijk te stellen van de versterking van de primaire waterkering.	Zie beantwoording onderdeel 5

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	6	4. Zorg voor een toekomstbestendige energieinfrastructuur De ontwerp-omgevingsvisie erkent terecht dat netcongestie, naast stikstof, één van de bepalende factoren is voor de toekomstige ontwikkelmogelijkheden van NoordHolland. De provincie constateert zelf dat veel gewenste ontwikkelingen vertraging zullen oplopen zolang de netcongestie niet is opgelost. Ook wordt onderkend dat de groei van de energievraag vraagt om uitbreiding van het energiesysteem en de bijbehorende infrastructuur. (Hoofdstuk 2.1, p. 18-20 en hoofdstuk 2.3, p. 27-30.) Juist omdat de omgevingsvisie deze urgentie zelf zo nadrukkelijk benoemt, verwachten wij dat zij ook duidelijker richting geeft aan de ruimtelijke keuzes die nodig zijn om deze belemmering weg te nemen. Dat gebeurt nu nog onvoldoende. De urgentie wordt terecht beschreven, maar de ruimtelijke doorvertaling blijft beperkt. Daardoor blijft onduidelijk hoe de provincie de randvoorwaarden wil creëren die nodig zijn om economische ontwikkeling, woningbouw en maatschappelijke transities daadwerkelijk mogelijk te maken. Daarbij moet de omgevingsvisie ook voldoende ruimtelijke mogelijkheden bieden voor decentrale en collectieve energieoplossingen op bedrijventerreinen, die kunnen bijdragen aan een efficiënter gebruik van de beschikbare netcapaciteit. De omgevingsvisie erkent dat een goed functionerend energiesysteem een essentiële voorwaarde is voor de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland. Die constatering kan nadrukkelijker worden verbonden aan de economische ambities van de provincie. Energie-infrastructuur is geen extra afwegingscriterium voor economische ontwikkeling, maar juist een randvoorwaarde die tijdig op orde moet zijn om economische ontwikkeling mogelijk te maken. Die samenhang komt in de ontwerp-omgevingsvisie onvoldoende tot uitdrukking. Met name in de hoofdstukken over economische ontwikkeling, het economisch afwegingsprincipe en de gebiedsgerichte uitwerkingen moet expliciet worden gemaakt hoe de energieinfrastructuur de economische ontwikkeling van Noord-Holland ondersteunt. (Hoofdstuk 3.5 'Sturen vanuit netwerken', p. 47 en hoofdstuk 5.7 'Energie', p. 80-84.) De omgevingsvisie beschrijft verschillende bouwstenen van het toekomstige energiesysteem, zoals energieknooppunten, waterstof, warmte en de aanlanding van wind op zee. Gezien de looptijd van de omgevingsvisie tot 2050 vinden wij het van belang dat de provincie daarbij expliciet uitgaat van een technologieneutrale benadering. Nieuwe technologieën en energiebronnen die zich in de komende decennia ontwikkelen, moeten binnen de ruimtelijke kaders van de omgevingsvisie een plaats kunnen krijgen wanneer zij bijdragen aan een betrouwbaar, betaalbaar en toekomstbestendig energiesysteem. Daarmee blijft de omgevingsvisie ook op langere termijn toekomstbestendig en ontstaat ruimte om in te spelen op innovaties die vandaag nog niet volledig zijn te voorzien.	We onderschrijven het belang van een toekomstbestendig, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem voor economische ontwikkeling, woningbouw en maatschappelijke transities. Netcongestie vormt daarbij, naast andere ruimtelijke en milieukundige beperkingen, een belangrijke randvoorwaarde voor de ontwikkelmogelijkheden in Noord-Holland. De ontwerp-Omgevingsvisie kiest daarom voor energieplanologie: het energiesysteem is sturend voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat economische ontwikkelingen moeten passen binnen de beschikbare en voorziene energie- en netcapaciteit. De beschikbare ruimte in Noord-Holland is schaars en uitbreiding van infrastructuur raakt ook aan leefomgeving, landschap, natuur, water, bodem en gezondheid. De provincie kiest daarom voor het concentreren van energie-intensieve economische activiteiten bij bestaande en nieuwe energieknooppunten. Deze keuze betekent niet dat de provincie economische ontwikkeling buiten energieknooppunten uitsluit. Bedrijventerreinen buiten deze knooppunten zijn vooral aangewezen op het decentrale energiesysteem. De ontwerp-Omgevingsvisie biedt ruimte voor lokale opwek, opslag, conversie en slim gebruik van energie. Ook collectieve oplossingen op bedrijventerreinen passen binnen deze aanpak. De provincie wil dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen niet alleen wordt beoordeeld of voldoende netcapaciteit beschikbaar is, maar ook hoe de extra energievraag zoveel mogelijk duurzaam en lokaal kan worden ingevuld. De ontwerp-Omgevingsvisie biedt bovendien ruimte voor een adaptieve benadering. Nieuwe technieken en energiedragers kunnen onderdeel worden van de verdere uitwerking, mits zij bijdragen aan een betrouwbaar en doelmatig energiesysteem en passen binnen de ruimtelijke randvoorwaarden. Voor kernenergie en small modular reactors (SMR's) volgt de provincie de nationale onderzoeken naar de mogelijkheden, voor- en nadelen. De Omgevingsvisie legt voor dergelijke ontwikkelingen geen locaties vast. Wij zien geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen in de richting van een generieke, onbeperkte ruimtereservering voor energie-infrastructuur. De ontwerp-Omgevingsvisie kiest bewust voor gerichte uitbreiding waar die noodzakelijk en ruimtelijk verantwoord is, voor clustering van energie-intensieve bedrijvigheid bij energieknooppunten en voor versterking van decentrale energieoplossingen op lokaal en regionaal niveau. Daarmee bieden wij ruimte aan economische ontwikkeling, binnen de grenzen van een zorgvuldig en toekomstbestendig energiesysteem.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	6a	De ontwerp-omgevingsvisie erkent terecht de betekenis van de Energy & Health Campus Petten als economisch en innovatief cluster. (Hoofdstuk 6.3, p. 109-111.) Dat geldt niet alleen voor Petten, maar breder voor strategische energie- en innovatieclusters in Noord-Holland. Juist daarom ligt het voor de hand om de ruimtelijke ontwikkelmogelijkheden voor toekomstige energie-innovaties, nucleaire technologie, medische isotopen en andere innovatieve energietoepassingen duurzaam open te houden. Petten laat zien waarom een technologieneutrale omgevingsvisie van belang is: de provincie moet ruimte bieden aan ontwikkelingen die bijdragen aan de toekomstige energievoorziening en waarvan de maatschappelijke betekenis de komende decennia verder kan groeien. Om de energie-infrastructuur beter als randvoorwaarde voor de economische ontwikkeling van Noord-Holland te verankeren, stellen wij voor om: • De ruimtelijke consequenties van de structurele netcongestie explicieter uit te werken en daarbij voldoende ruimte te bieden voor decentrale en collectieve energieoplossingen op bedrijventerreinen; • Energie-infrastructuur nadrukkelijker te positioneren als randvoorwaarde voor economische ontwikkeling, woningbouw en maatschappelijke transities; • Deze samenhang explicieter terug te laten komen in het economisch afwegingsprincipe, het hoofdstuk Energie en de gebiedsgerichte uitwerkingen; • Expliciet uit te gaan van een technologieneutrale benadering, zodat toekomstige energiebronnen en innovatieve technologieën ruimtelijk niet op voorhand worden beperkt of uitgesloten; • De omgevingsvisie voldoende ruimte te laten bieden voor de verdere ontwikkeling van strategische energie- en innovatieclusters, zoals de Energy & Health Campus Petten.	Zie beantwoording van onderdeel 6 van deze zienswijze
ZW_0182	7	5. Investeer in een ambitieuze visie op bereikbaarheid en infrastructuur Bereikbaarheid bepaalt in belangrijke mate hoe Noord-Holland zich de komende decennia kan ontwikkelen. Zonder goede verbindingen over weg, spoor, water en door de lucht kunnen nieuwe woningbouwlocaties, bedrijventerreinen, economische clusters en maatschappelijke voorzieningen zich niet optimaal ontwikkelen. Bereikbaarheid is daarmee geen afzonderlijk mobiliteitsvraagstuk, maar een ruimtelijke randvoorwaarde voor economische ontwikkeling, brede welvaart en de internationale concurrentiekracht van Noord-Holland. De omgevingsvisie beschrijft de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland richting 2050. Juist daarom hoort zij niet alleen de huidige bereikbaarheidsopgaven te beschrijven, maar ook richting te geven aan de bereikbaarheid die nodig is om die toekomst mogelijk te maken. De uitwerking van concrete projecten, fasering en financiering kan vervolgens plaatsvinden in een publiek-private regionale investeringsagenda. De gewenste ruimtelijke hoofdstructuur en de daarvoor noodzakelijke ambitie op het gebied van bereikbaarheid behoren echter onderdeel te zijn van de omgevingsvisie zelf. De ontwerp-omgevingsvisie onderkent het belang van bereikbaarheid en besteedt terecht aandacht aan mobiliteitsnetwerken, openbaar vervoer en logistieke verbindingen. Ook wordt vastgesteld dat mobiliteitsnetwerken gemeente- en provinciegrenzen overschrijden en om regionale samenwerking vragen. Tegelijkertijd ligt de nadruk vooral op het beter benutten van bestaande infrastructuur, het concentreren van ontwikkelingen rond bestaande mobiliteitsnetwerken en het beperken van de groei van de mobiliteitsvraag. Daarmee ontbreekt een duidelijke ruimtelijke langetermijnambitie voor de bereikbaarheid die Noord-Holland nodig heeft om de provinciale ambities op het gebied van wonen, werken, economie, energie en brede welvaart daadwerkelijk te realiseren. De visie blijft daarmee vooral beschrijvend waar juist richtinggevende keuzes nodig zijn. (Hoofdstuk 5.5 Mobiliteit, p. 77-79.) Daarbij vraagt ook de bestaande infrastructuur nadrukkelijk aandacht. Achterstallig onderhoud en de grote renovatie- en vervangingsopgave zetten de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van wegen, bruggen, tunnels, sluizen en spoor onder druk. Een langetermijnvisie op bereikbaarheid moet daarom niet alleen richting geven aan nieuwe infrastructuur, maar ook aan het op peil houden en toekomstbestendig maken van bestaande verbindingen.	De Omgevingsvisie beschouwt bereikbaarheid als een essentiële randvoorwaarde voor wonen, werken, economische ontwikkeling en brede welvaart. Met het afwegingsprincipe sturen vanuit netwerken verbinden we ruimtelijke ontwikkelingen nadrukkelijk aan de beschikbare en benodigde mobiliteitsinfrastructuur. Daarbij zetten we in op het beter benutten en versterken van bestaande netwerken, een robuust systeem van openbaar vervoer, doorfietsroutes, veilige autoverbindingen en een multimodaal goederenvervoernetwerk. Ook onderhoud, renovatie en vervanging van provinciale infrastructuur maken onderdeel uit van onze verantwoordelijkheid als beheerder. De bereikbaarheid van strategische economische clusters en locaties van provinciaal en nationaal belang wordt betrokken bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in programma's en projecten. Concrete maatregelen en prioritering van provinciale infrastructuurprojecten werken we uit in het provinciale integraal Meerjarenprogramma infrastructuur. Daarnaast zijn wij partner bij projecten van het Rijk, gemeenten, regio's en marktpartijen. Zo kunnen we gericht inspelen op de samenhang tussen verstedelijking, werklocaties, logistiek, economische clusters en bereikbaarheid, met oog voor de verschillen tussen stedelijke en landelijke gebieden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	7a	Dit maakt het des te belangrijker dat Noord-Holland in de omgevingsvisie zelf een duidelijke ambitie formuleert voor de bereikbaarheid van de provincie op de lange termijn. In de Kamerbrief Afweegproces prioritering en perspectief van 19 juni 2026 geeft het kabinet aan dat, ondanks de noodzakelijke prioritering van investeringen, het perspectief op de verdere ontwikkeling van de nationale bereikbaarheid behouden moet blijven. Daarbij worden bereikbaarheidsinvesteringen nadrukkelijk beoordeeld op hun bijdrage aan meerdere maatschappelijke opgaven, zoals woningbouw, economische ontwikkeling, weerbaarheid en brede welvaart. Juist daarom is het van belang dat Noord-Holland in de omgevingsvisie duidelijk maakt welke ruimtelijke en maatschappelijke doelen zij met bereikbaarheid wil realiseren en dat de provincie zelf een heldere eigen meerjarige investeringsinzet voor de bereikbaarheid formuleert. Een heldere langetermijnambitie in de omgevingsvisie vormt het strategische kader voor toekomstige investeringsbeslissingen en versterkt de positie van de provincie in de lobby richting het Rijk. Een goede bereikbaarheid is daarbij ook een belangrijke randvoorwaarde voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Economische ecosystemen functioneren alleen wanneer bedrijven, werknemers, kennisinstellingen, logistieke ketens en internationale verbindingen goed met elkaar zijn verbonden. Dat vraagt om een integrale benadering waarin wonen, werken, bereikbaarheid en economische ontwikkeling in samenhang worden beschouwd. Voor Noord-Holland geldt daarbij een bijzondere opgave. De economische groei, werkgelegenheid en woningbouw concentreren zich in belangrijke mate in de Metropoolregio Amsterdam, terwijl Noord-Holland Noord ruimte biedt voor verdere economische ontwikkeling, woningbouw, energie, innovatie en circulaire bedrijvigheid. Een evenwichtiger ruimtelijk-economische ontwikkeling van de provincie vraagt daarom niet alleen om keuzes over waar wordt gebouwd en gewerkt, maar ook om een bereikbaarheid die deze ontwikkeling ondersteunt. Deze samenhang is uitgewerkt in de Ruimtelijk-Economische Agenda De Voorzet van het Economisch Forum Holland boven Amsterdam. Daarin wordt beschreven hoe een evenwichtigere ontwikkeling van Noord-Holland kan bijdragen aan kortere woonwerkafstanden, een betere benutting van infrastructuur, een robuustere arbeidsmarkt en een betere balans tussen wonen en werken. Daarmee laat De Voorzet zien dat bereikbaarheid niet los kan worden gezien van de ruimtelijk-economische keuzes die de provincie maakt. Juist daarom verdient deze samenhang ook een expliciete plaats in de omgevingsvisie. Als internationale handels-, kennis- en logistieke regio vervult Noord-Holland een sleutelrol in de Nederlandse economie. Een goed functionerend netwerk van weg, spoor, vaarwegen, luchtvaart en digitale infrastructuur bepaalt in belangrijke mate de aantrekkelijkheid van de provincie als vestigingslocatie voor bedrijven en talent. Het ondersteunt arbeidsmarktmobiliteit, goederenvervoer, internationale handel, innovatie en het toekomstige verdienvermogen van Noord-Holland.	Zie beantwoording onderdeel 7
ZW_0182	7b	Schiphol, de zeehavens, het Noordzeekanaalgebied, de maritieme sector in Den Helder, Greenport Aalsmeer, Seed Valley, Agriport, Boekelermeer en de campussen en kennisclusters vormen gezamenlijk een economisch systeem dat afhankelijk is van goede onderlinge en internationale verbindingen. De ontwerp-omgevingsvisie benoemt deze economische kwaliteiten, maar vertaalt deze nog onvoldoende naar een samenhangende ruimtelijke visie op de bereikbaarheid die nodig is om deze economische ecosystemen ook op de lange termijn goed te laten functioneren en verder te ontwikkelen. Daarnaast verdient ook het goederenvervoer nadrukkelijker aandacht. Noord-Holland is niet alleen een woon- en werkprovincie, maar ook een logistieke, industriële en maritieme provincie. Een robuust logistiek netwerk vraagt naast bereikbaarheid ook om voldoende ruimte voor logistieke functies, overslaglocaties en truckparkings. Een betrouwbare bereikbaarheid over weg, spoor, water en door de lucht is essentieel voor de aan- en afvoer van grondstoffen, producten en goederen. Daarmee vormt bereikbaarheid niet alleen een voorwaarde voor het functioneren van individuele bedrijven, maar ook voor de woningbouw, de energietransitie, de circulaire economie, de defensieopgave en de strategische autonomie van Nederland.	Zie beantwoording onderdeel 7

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	7c	Om de samenhang tussen bereikbaarheid, economische ontwikkeling en de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland beter te verankeren, stellen wij voor om in de omgevingsvisie: • zelf een ambitieuzere langetermijnvisie op bereikbaarheid en infrastructuur op te nemen, gericht op de bereikbaarheid die Noord-Holland richting 2050 nodig heeft om de maatschappelijke en economische ambities van de provincie te realiseren, met daarbij aandacht voor zowel nieuwe infrastructuur als onderhoud, renovatie en vervanging van bestaande infrastructuur; • deze ambitie te vertalen in een heldere, eigen meerjarige investeringsinzet van de provincie voor bereikbaarheid en infrastructuur en deze uit te werken in een publiek-private regionale investeringsagenda; • expliciet vast te leggen dat bereikbaarheid een ruimtelijke randvoorwaarde is voor economische ontwikkeling, woningbouw, arbeidsmarktmobiliteit, goederenvervoer, internationale concurrentiekracht en brede welvaart; • de gewenste ruimtelijke hoofdstructuur voor de nationale en internationale bereikbaarheid van Noord-Holland op te nemen, als richtinggevend kader voor toekomstige investeringsbeslissingen en de verdere uitwerking in programma's; • de samenhang tussen woningbouw, werklocaties, economische clusters en bereikbaarheid expliciet te beschrijven, zodat deze integraal onderdeel uitmaakt van de ruimtelijke ontwikkelstrategie; • de bereikbaarheid van strategische economische clusters, havens, logistieke knooppunten, campussen en internationale verbindingen explicieter te verankeren als provinciaal belang en daarbij voldoende ruimte te borgen voor de logistieke functies die nodig zijn om deze netwerken te laten functioneren; • expliciet aandacht te besteden aan de verbindingen tussen de economische kerngebieden van Noord-Holland, waaronder de Metropoolregio Amsterdam en Noord-Holland Noord, zodat de economische potentie van de gehele provincie beter wordt benut.	Zie sw beantwoording van onderdeel 7 van deze zienswijze
ZW_0182	8	6. Ontwikkel wonen en werken in samenhang Een aantrekkelijk vestigingsklimaat vraagt niet alleen om voldoende ruimte voor bedrijven, maar ook om voldoende woningen voor werknemers. Voldoende en passende woningbouw is daarmee niet alleen een maatschappelijke opgave, maar ook een economische randvoorwaarde. Bedrijven kunnen alleen groeien, investeren en personeel aantrekken wanneer werknemers in de regio kunnen wonen. De ontwerp-omgevingsvisie onderkent deze samenhang. In het toekomstperspectief geeft de provincie aan dat voldoende woningen nodig zijn om Noord-Holland aantrekkelijk te houden om te wonen én te werken. Ook wordt ingezet op het in samenhang ontwikkelen van wonen en werken om de druk op mobiliteit te beperken (Perspectief voor Noord-Holland, p. 6-7). Daarnaast stelt de provincie dat de ontwerp-omgevingsvisie integraal is opgezet en dat alle aspecten van de fysieke leefomgeving in samenhang worden beschouwd (hoofdstuk 1.1, p. 12). Voor gebieden waar meerdere opgaven samenkomen, worden bovendien gebiedsgerichte uitspraken gedaan om richting te geven aan de ruimtelijke ontwikkeling (hoofdstuk 1.6, p. 14). Tegelijkertijd laat de gebiedsgerichte uitwerking zien dat verschillende provinciale belangen in de praktijk met elkaar kunnen botsen. Juist in die situaties is het van belang dat inzichtelijk wordt gemaakt hoe de provincie deze belangen integraal tegen elkaar afweegt. Een illustratie hiervan is de gebiedsuitwerking voor de IJmond. De provincie beschrijft dat hier opgaven samenkomen op het gebied van woningbouw, economie, energie, mobiliteit, leefomgeving, landschap en erfgoed. Tegelijkertijd concludeert zij dat woningbouw ten oosten van de A22 zeer onwenselijk is vanwege onder meer de aanwezigheid van industrieterrein De Pijp, de saneringsopgave van Aagtenpark en de beschermde waarden van de Stelling van Amsterdam (hoofdstuk 6.8, p. 124-125). Tegelijkertijd erkent de provincie dat Beverwijk een belangrijke woningbouwopgave kent en dat voor leefbare wijken juist integrale gebiedsontwikkeling nodig is, waarbij woningbouw wordt gecombineerd met investeringen in de bestaande woningvoorraad, groen, voorzieningen en mobiliteit (hoofdstuk 6.8, p. 124-125). Juist bij gebiedsontwikkelingen waarin meerdere provinciale ambities samenkomen, mag van een omgevingsvisie worden verwacht dat zij niet alleen benoemt welke belangen spelen, maar ook inzichtelijk maakt hoe deze belangen tegen elkaar worden afgewogen. Zonder een transparante afweging is voor gemeenten en initiatiefnemers onvoldoende duidelijk welke ruimte bestaat voor ontwikkelingen die meerdere maatschappelijke opgaven in samenhang oplossen.	Wij blijven bij ons standpunt dat woningbouw op genoemde locatie zeer onwenselijk is.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	8a	Een ontwikkeling waarop deze passage rechtstreeks van invloed is, is Bazaarstad in Beverwijk. Deze gebiedsontwikkeling is voorzien op de locatie ten oosten van de A22 waarop de omgevingsvisie betrekking heeft. De gemeente Beverwijk zet hierin op een integrale gebiedsontwikkeling waarin woningbouw wordt gecombineerd met economische functies, voorzieningen en verbetering van de leefomgeving. Juist deze ontwikkeling illustreert waarom een transparante integrale afweging noodzakelijk is. Uit de ontwerp-omgevingsvisie wordt niet inzichtelijk hoe de verschillende provinciale belangen in samenhang zijn afgewogen en waarom deze afweging leidt tot de conclusie dat woningbouw op deze locatie 'zeer onwenselijk' is. Wij delen in ieder geval niet de conclusie dat de ontwikkeling van Bazaarstad op voorhand als 'zeer onwenselijk' moet worden beschouwd. Juist een ontwikkeling als Bazaarstad vraagt om een integrale afweging van de verschillende provinciale belangen, waarbij naast de woningbouwopgave ook de economische functies, bereikbaarheid en belangen van bestaande bedrijvigheid worden betrokken. Om wonen en werken daadwerkelijk in samenhang te kunnen ontwikkelen, stellen wij voor om: • Werk in de omgevingsvisie explicieter uit hoe de provincie verschillende provinciale belangen integraal tegen elkaar afweegt bij complexe gebiedsontwikkelingen. • Voorkom dat de omgevingsvisie ontwikkelingen op voorhand uitsluit en bied ruimte voor een integrale beoordeling van gebiedsontwikkelingen die bijdragen aan meerdere provinciale ambities. • Verduidelijk hoe de sturende afwegingsprincipes worden toegepast binnen deze integrale afweging en borg dat gebiedsgericht maatwerk mogelijk blijft.	Zie beantwoording onderdeel 8
ZW_0182	9	7. Maak ruimte voor de economie van morgen Een omgevingsvisie kijkt vooruit naar 2050. Dat vraagt niet alleen om richting voor de opgaven van vandaag, maar ook om voldoende ruimte voor ontwikkelingen die nu nog niet volledig zijn te voorzien. De ontwerp-omgevingsvisie onderkent dit zelf. De provincie geeft aan haar ambities 'niet te veel [te] laten bepalen door wat nu speelt' en benadrukt dat de omgevingsvisie een dynamisch document is dat kan worden aangepast wanneer nieuwe ontwikkelingen daarom vragen (hoofdstuk 1.4, p. 13). Daarnaast wordt aangegeven dat de toekomst onzeker is en dat de provincie wendbaar wil blijven om op veranderingen in te spelen. Deze uitgangspunten vragen om een omgevingsvisie die ook in haar uitwerking voldoende adaptief blijft. Op verschillende onderdelen worden nu keuzes gemaakt die de ontwikkelruimte voor toekomstige economische activiteiten kunnen beperken, terwijl vandaag nog niet is te overzien welke innovaties, technologieën en maatschappelijke opgaven de komende decennia bepalend zullen zijn. Denk aan ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie, digitalisering, circulaire economie, nieuwe energietechnologieën en innovaties die bijdragen aan de strategische autonomie en weerbaarheid van Nederland. Een omgevingsvisie met een horizon tot 2050 moet voldoende ruimte laten om op dergelijke ontwikkelingen te kunnen inspelen. Hetzelfde geldt voor toekomstige keuzes binnen het water- en energiesysteem. De ontwerp-omgevingsvisie noemt een mogelijke peilverhoging van het Markermeer en IJsselmeer om meer zoetwater op te slaan. Daarbij wordt ook aangegeven dat dit gevolgen heeft voor de havensteden en aanpassingen aan de dijken kan vragen (hoofdstuk 5.1, p. 72). Deze keuzes kunnen daarmee grote gevolgen hebben voor watergebonden bedrijvigheid, havenontwikkeling en het vestigingsklimaat. Zoals ook in hoofdstuk 2 aangegeven, onderstreept dit het belang om bij keuzes vanuit water en bodem de ruimtelijke, economische en maatschappelijke effecten integraal af te wegen. Een toekomstbestendige omgevingsvisie biedt niet alleen duidelijkheid over de keuzes van vandaag, maar bewaart ook voldoende ontwikkelruimte om de economische kansen van morgen mogelijk te maken.	De Omgevingsvisie biedt ruimte om in te spelen op nieuwe economische ontwikkelingen, technologieën en maatschappelijke opgaven. De visie hanteert daarvoor het uitgangspunt om wendbaar te blijven en kan worden aangepast wanneer ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. Ook sturen we niet op individuele bedrijven of sectoren, maar op generieke, voorspelbare richtlijnen voor economische ontwikkeling. Daarmee blijft ruimte bestaan voor innovaties die bijdragen aan een weerbare, duurzame, circulaire en concurrerende economie, zoals digitalisering, kunstmatige intelligentie, nieuwe energietechnologieën en circulaire activiteiten. Bij keuzes over water-, energie- en mobiliteitsnetwerken maken we steeds een zorgvuldige integrale afweging tussen de ruimtelijke, economische, maatschappelijke en omgevingsbelangen. Daarbij betrekken we ook de gevolgen voor bestaande economische functies, waaronder watergebonden bedrijvigheid, havens en het vestigingsklimaat

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0182	9a	Om de omgevingsvisie ook op de lange termijn adaptief en toekomstbestendig te houden, stellen wij voor om: • De omgevingsvisie voldoende adaptief te houden, zodat nieuwe economische ontwikkelingen, technologieën en maatschappelijke opgaven ook in de toekomst ruimtelijk kunnen worden ingepast; • Te voorkomen dat de optelsom van voorwaarden en beperkingen toekomstige economische ontwikkelingen op voorhand uitsluit; • Ruimte te blijven bieden voor innovatieve ontwikkelingen, waaronder AI, digitalisering, circulaire economie, nieuwe energietechnologieën en innovaties die bijdragen aan de strategische autonomie en weerbaarheid van Nederland; • Toekomstige keuzes over het water- en energiesysteem, waaronder een mogelijke peilverhoging van het Markermeer en IJsselmeer, pas te maken wanneer ook de gevolgen voor watergebonden bedrijvigheid, havenontwikkeling en het vestigingsklimaat expliciet zijn meegewogen.	Zie beantwoording onderdeel 9
ZW_0182	1	Inleiding Het georganiseerde bedrijfsleven van Noord-Holland heeft met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland. De ontwerp-omgevingsvisie zet stappen vooruit. Positief is dat het belang van de economie nadrukkelijker wordt erkend dan in eerdere beleidsdocumenten. De economie is expliciet opgenomen als afwegingsprincipe en de provincie onderkent het belang van strategische economische clusters, vitale bedrijventerreinen en een sterke regionale economie voor de brede welvaart van Noord-Holland. Tegelijkertijd constateren wij dat de ontwerp-omgevingsvisie op een aantal essentiële onderdelen onvoldoende richting geeft aan de toekomstige economische ontwikkeling van de provincie. Ontwikkelruimte voor bedrijven, innovatie, strategische economische clusters en nieuwe economische activiteiten blijft op verschillende plaatsen beperkt, onvoldoende uitgewerkt of wordt zelfs geblokkeerd. Noord-Holland beschikt over een sterke economische basis en heeft alles in zich om ook in de toekomst een belangrijke bijdrage te leveren aan het verdienvermogen, de economische weerbaarheid en de strategische autonomie van Nederland. Om die potentie te benutten zijn scherpe ruimtelijke keuzes nodig én moeten de randvoorwaarden op orde zijn. Investeringen in bereikbaarheid, energie, ruimte voor bedrijven en een toekomstbestendige economische structuur zijn daarvoor onmisbaar. Daarnaast heeft de Tweede Kamer recent met brede steun via een motie uitgesproken dat voor Noord-Holland Noord in de Nota Ruimte moet worden uitgegaan van een ambitieus groeiscenario. Daarmee wordt het belang van de economische ontwikkeling van dit deel van de provincie nadrukkelijk onderstreept. Juist daarom moet de omgevingsvisie de ruimtelijke bouwstenen bevatten om deze ambitie ook daadwerkelijk mogelijk te maken. Deze zienswijze is tot stand gekomen in samenspraak met de betrokken ondernemersorganisaties, waarbij VNO-NCW West als penvoerder optreedt. VNO-NCW West vertegenwoordigt ondernemers, brancheorganisaties en regionale ondernemersverenigingen en zet zich in voor een sterk ondernemings- en vestigingsklimaat in Noord- en Zuid-Holland. Bij de totstandkoming van deze zienswijze is gebruikgemaakt van de kennis en expertise van het Noord-Hollandse bedrijfsleven. Waar relevant wordt verwezen naar De Voorzet, de ruimtelijk-economische agenda voor het gebied boven het Noordzeekanaal. De Voorzet – die is voorbereid door het Economisch Forum – is als bijlage (te benaderen via deze link) toegevoegd. Met deze zienswijze wil het georganiseerde bedrijfsleven bijdragen aan een omgevingsvisie die niet alleen richting geeft aan de ruimtelijke ontwikkeling van NoordHolland, maar ook de economische kracht van de provincie voor de lange termijn versterkt.	Wij danken indiener voor de constructieve zienswijze. Hierna gaan we nader in op de afzonderlijke onderdelen van de zienswijze.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0183	1	BPD Gebiedsontwikkeling maakt graag gebruik van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland, die van 15 juni tot en met 31 augustus 2026 ter inzage ligt. Als gebiedsontwikkelaar werken wij samen met overheden en gebiedspartners aan integrale en duurzame woon en leefomgevingen. Wij onderschrijven de provinciale ambitie om de woningnood terug te dringen en voldoende betaalbare en passende woningen te realiseren, in samenhang met onder meer bereikbaarheid, landschap, water en bodem, energie en leefkwaliteit. Onze zienswijze richt zich in het bijzonder op Cruquius-Zwaanshoek in de gemeente Haarlemmermeer. Deze omvangrijke ontwikkeling ontbreekt naar onze mening ten onrechte in de ontwerp-Omgevingsvisie en het bijbehorende kaartbeeld. Daarnaast vragen wij aandacht voor het ontwikkelperspectief van Neck-Oost in de gemeente Wormerland.	Wij danken indiener voor de zienswijze
ZW_0183	2	Cruquius-Zwaanshoek In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt de grote woningbouwopgave in Haarlemmermeer nadrukkelijk onderkend. In paragraaf 6.10 wordt bovendien gesproken over de woningbouwlocaties in de Westflank van de Haarlemmermeer als onderdeel van de woondeal met het Rijk. In tekst en kaartbeeld lijkt echter vooral aansluiting te zijn gezocht bij de locaties die op dit moment binnen deze afspraken prioriteit hebben. Hierdoor ontstaat naar onze mening een onvolledig beeld van het ontwikkelperspectief van Haarlemmermeer West. Cruquius-Zwaanshoek ontbreekt, terwijl voor dit gebied al langere tijd sprake is van een concreet publiek privaat ontwikkelperspectief van grote omvang. Binnen de gemeentelijke trajecten en de met grondeigenaren gesloten intentieovereenkomsten is een ontwikkelpotentie van circa 5.000 tot 6.000 woningen in beeld. Dat Cruquius-Zwaanshoek geen nieuw of uitsluitend privaat initiatief is, blijkt ook uit de gezamenlijke schriftelijke reactie van 5 februari 2026 van het Ministerie van VRO, de provincie Noord-Holland, de gerneente Haarlemmermeer en de Vervoerregio Amsterdam aan de samenwerkende grondeigenaren. Hierin wordt uitgegaan van een gefaseerde ontwikkeling met circa 500 woningen, gevolgd door circa 2.000 woningen en een verdere ontwikkeling van circa 2.500 woningen. Daarmee is ook vanuit de betrokken publieke partijen een woningbouwperspectief van circa 5.000 woningen voor Cruquius-Zwaanshoek onderkend. In dezelfde reactie is vastgelegd dat de verdere ontwikkeling planologisch-juridisch niet onmogelijk wordt gemaakt. Vanaf maart 2027 wordt opnieuw bestuurlijk gesproken over de randvoorwaarden voor de verdere ontwikkeling en intensivering van Haarlemmermeer-West, waaronder mobiliteit, maatschappelijke voorzieningen en lokaal draagvlak. Wij begrijpen dat binnen Haarlemmermeer-West op dit moment prioriteit wordt gegeven aan Lisserbroek en Nieuw-Vennep West en dat de beschikbare middelen voor mobiliteit een belangrijke rol spelen in de fasering. Deze prioriterlng voor de korte termijn is echter iets anders dan het ruimtelijke ontwikkelperspectief voor de langere termijn. Een Omgevingsvisie met een horizon tot 2050 zou naar onze mening beide moeten laten zien.	In lijn met de reactie van indiener is ook in onze visie opgenomen dat in Haarlemmermeer grote aantallen woningen kunnen worden gebouwd, maar dat het hierbij niet alleen gaat om het bouwen van woningen maar ook dat hier de bijbehorende mobiliteits- en energie-infrastructuur, voorzieningen en recreatie worden ontwikkeld. De provincie wijst zelf geen woningbouwgebieden aan, maar gaat voor de woningbouwlocaties uit van de gebieden en begrenzing die de gemeenten voor (regionaal) grootschalig hebben aangewezen, in plancapaciteit of in de Nota Ruimte van het Rijk zijn opgenomen. Deze zijn opgenomen in figuur 10. Deze lijst is niet volledig (kleinere bouwlocaties zijn niet opgenomen), is niet statisch en bevat zowel binnen- als buitenstedelijke locaties. De gemeenten kunnen woningbouwlocaties toevoegen indien dit nodig blijkt om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Hierover worden binnen de woningbouwregio via de Woondeals en volkshuisvestingsprogramma's afspraken gemaakt. In figuur 22 is het gebied tussen Heemstede en Hoofddorp met licht paars weergegeven, om aan te geven dat hier stedelijke ontwikkelingen in beeld zijn.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0183	2a	[vervolg] Dit sluit aan bij de lijn van de ontwerp-Omgevingsvisie zelf . De provincie geeft aan haar ambities voor de lange termijn niet te veel te willen laten bepalen door beperkingen die op dit moment spelen. Voor Haarlemmermeer wordt bovendien onderkend dat woningbouw, mobiliteit, energie, voorzieningen en recreatie in samenhang moeten worden ontwikkeld. Juist daarom vinden wij het belangrijk dat de Omgevingsvisie een compleet beeld geeft van het ontwikkelperspectief van Haarlemmermeer-West. Wanneer alleen de locaties die nu prioriteit hebben herkenbaar zijn, kan ten onrechte het beeld ontstaan dat daarmee ook het ontwikkelperspectief voor de langere termijn is begrensd. Dat doet onvoldoende recht aan de afspraken en trajecten voor Cruquius-Zwaanshoek, waarbij ook de provincie zelf betrokken is. De schaal van Cruquius-Zwaanshoek biedt daarbij de mogelijkheid om woningbouw, landschap, water en bodem, mobiliteit, energie, groen, recreatie en maatschappelijke voorzieningen in samenhang te ontwikkelen. Daarmee kan het gebied niet alleen een substantiële bijdrage leveren aan de woningbouwopgave, maar ook aan de bredere ruimtelijke kwaliteit van Haarlemmermeer-West' Wij vragen de provincie daarom Cruquius-Zwaanshoek in de definitieve Omgevingsvisie, zowel in de tekst als in het indicatieve kaartbeeld, herkenbaar op te nemen als ontwikkelperspectief voor de lange termijn met ruimte voor circa S.OOO tot 6.OOO woningen. De nadere fasering en inrichting kunnen vervolgens in het verdere gebiedsproces met gemeente, provincie, Rijk, Vervoerregio Amsterdam, waterschap, grondeigenaren en omgeving worden uitgewerkt.	Zie antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze
ZW_0183	3	Neck-Oost Voor Neck-Oost ligt reeds een gemeentelijke visie waarin woningbouw als ontwikkelrichting is voorzien. Daarmee is het gebied als ontwikkellocatie in beeld. De huidige inzet heeft een relatief kleinschalig karakter, terwijl de locatie mogelijk ruimte biedt voor een bredere bijdrage aan de lokale woningbehoefte en de vitaliteit van Neck. BpD vindt het van belang dat de provinciale Omgevingsvisie voldoende ruimte laat om dit perspectief verder uit te werken. Daarbij lijkt het ons verstandig de omvang van de ontwikkeling niet op voorhand te beperken' In de verdere gebiedsuitwerking kan, in samenhang met landschap, water en bodem, natuur, bereikbaarheid, voorzieningen en de identiteit van Neck, worden bepaald welke omvang en programmering hier passend en verantwoord zijn.	Neck-Oost zit momenteel in een traject voor een aanvraag voor Maatwerk voor woningbouw in het Beschermd Landschap. Op dit moment is er door de gemeente nog geen onderbouwing ingedient waarbij er voldoende onderbouwd is dat er medewerking verleent kan worden aan het ontgrenzen van het Beschermd Landschap. Tot die tijd houden wij vast aan het huidige beschermingsregime.
ZW_0183	4	De Omgevingsvisie wordt door BPD gezien als een belangrijk kader voor langdurige samenwerking aan de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland. Bij een visie voor de lange termijn is het naar onze mening van belang dat niet alleen ontwikkelingen worden weergegeven die op dit moment de hoogste uitvoeringsprioriteit hebben, maar ook ontwikkelperspectieven die bestuurlijk al in beeld zijn. Wij verzoeken u de ontwerp-Omgevingsvisie op deze punten aan te passen.	Dit zijn we eens, zie voorgaande antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0184	3	2. Schiphol: een te grote luchthaven voor een klein en dichtbevolkt land Mijn tweede punt betreft Schiphol. Schiphol legt een enorme druk op de leefomgeving. De luchthaven veroorzaakt geluidsoverlast, luchtverontreiniging en uitstoot en neemt bovendien veel ruimte in beslag. De gevolgen daarvan worden gedragen door inwoners van Noord-Holland en de omliggende provincies. Naar mijn mening moet fundamenteel worden nagedacht over de vraag welke luchthaven Nederland werkelijk nodig heeft. Nederland is een klein en dichtbevolkt land. Noord-Holland kan naar mijn mening niet onbeperkt ruimte blijven reserveren voor de verdere ontwikkeling van een zeer grote internationale overstapluchthaven. Het huidige model, waarbij Schiphol een grote internationale hub is met veel overstappende passagiers, moet opnieuw ter discussie worden gesteld. Ook de grote hoeveelheid vluchten van prijsvechters en andere goedkope luchtvaartmaatschappijen roept de vraag op of de maatschappelijke opbrengsten voldoende opwegen tegen de maatschappelijke kosten. Nederland zou naar mijn mening meer gebaat zijn bij een aanzienlijk kleinere luchthaven die zich vooral richt op vluchten die daadwerkelijk van belang zijn voor Nederland en zijn inwoners. Ik verzoek de provincie daarom om zich in de Omgevingsvisie nadrukkelijker uit te spreken voor: een beperking van de verdere groei van Schiphol; een duidelijke vermindering van de belasting voor de leefomgeving; geen verdere reservering van schaarse ruimte voor uitbreiding zolang de gevolgen voor gezondheid, milieu en leefbaarheid onvoldoende zijn verminderd; een fundamentele heroverweging van Schiphol als grote internationale overstaphub; een ontwikkeling naar een kleinere luchthaven met minder overstappende passagiers en minder goedkope, hoogfrequente luchtvaart. De provincie stelt in de ontwerp-Omgevingsvisie dat leefbaarheid rond Schiphol moet worden verbeterd. Naar mijn mening is verbetering van de leefbaarheid alleen geloofwaardig wanneer ook de omvang en de toekomstige functie van Schiphol daadwerkelijk bespreekbaar worden gemaakt.	Wij herkennen de zorgen over de belasting van Schiphol voor de leefomgeving en de schaarse ruimte in de Schipholregio. In de aangepaste Omgevingsvisie is nadrukkelijker opgenomen dat de ontwikkeling van Schiphol niet als een autonome of vanzelfsprekende ontwikkeling wordt beschouwd. De mogelijke groei van het aantal passagiers is geen provinciale groeidoelstelling. Een eventuele verdere ontwikkeling van de luchthaven vraagt om bestuurlijke besluitvorming en een integrale afweging van de gevolgen voor leefomgevingskwaliteit, gezondheid, bereikbaarheid, natuur, economie en ruimte. De provincie heeft daarbij slechts gedeeltelijk invloed op de omvang en het gebruik van Schiphol. De belangrijkste bevoegdheden ten aanzien van de luchthaven en het luchthavengebruik liggen bij het Rijk. De provincie heeft vooral een rol bij de ruimtelijke ontwikkeling van Schiphol en zijn omgeving en vanuit haar verantwoordelijkheden voor onder meer mobiliteit, landschap, economie en leefomgevingskwaliteit. Ook behartigt de provincie samen met andere provincies en gemeenten binnen de Bestuurlijke Regie Schiphol de regionale belangen richting het Rijk. Het Luchthavenverkeerbesluit, waarin onder meer regels voor het luchthavengebruik en maximumaantallen vliegtuigbewegingen worden vastgelegd, is rijksregelgeving. Het verzoek om de belasting van de leefomgeving verder te verminderen sluit aan bij de aangepaste Omgevingsvisie. Wij zetten in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting en streven naar afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren. Voor geluidbelasting en luchtkwaliteit zetten wij binnen onze eigen bevoegdheden in op bronmaatregelen. Waar de belangrijkste bevoegdheden bij het Rijk liggen, zoals bij het vliegverkeer van en naar Schiphol, brengen wij het belang van verdere vermindering van geluidbelasting en luchtverontreiniging actief bij het Rijk in. Het verzoek om geen ruimte meer te reserveren voor een eventuele toekomstige ontwikkeling van Schiphol nemen wij niet over. De reservering van Schiphol Noordwest blijft gehandhaafd zolang onvoldoende duidelijkheid bestaat over de langetermijnbehoefte van Schiphol en de ruimtelijke consequenties daarvan. De reservering betekent niet dat tot ontwikkeling van het gebied is besloten. De aard, omvang en fasering van een eventuele toekomstige ruimtevraag zijn nog niet vastgesteld en een eventuele ontwikkeling vraagt om een afzonderlijke integrale afweging van onder meer bereikbaarheid, gezondheid, leefomgevingskwaliteit, landschap en energie. Het Rijk is daarbij bevoegd gezag voor de luchtvaartontwikkeling van Schiphol.
ZW_0184	3a		[vervolg] Ook het verzoek om in de Omgevingsvisie te kiezen voor een aanzienlijk kleinere luchthaven, minder transferpassagiers of minder vluchten van bepaalde typen luchtvaartmaatschappijen nemen wij niet over. De gewenste omvang, netwerkfunctie en samenstelling van het luchtverkeer zijn primair onderwerpen van het nationale luchtvaartbeleid. De provinciale Omgevingsvisie richt zich op de ruimtelijke en leefomgevingseffecten van Schiphol en op de provinciale belangen die daarmee samenhangen. Wel maken wij in de visie nadrukkelijk onderscheid tussen het totale aantal passagiers en de O&D-passagiers die hun reis op Schiphol beginnen of eindigen, omdat juist deze groep direct van belang is voor de landzijdige mobiliteitsopgave.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0184	4	3. Tata Steel en zware vervuilende industrie Mijn derde punt betreft Tata Steel. Ook Tata Steel legt een zeer grote belasting op de leefomgeving in Noord-Holland. Het gaat om een zeer ruimte-intensieve en vervuilende industriële activiteit in een dichtbevolkte provincie. Naar mijn mening moet ook hier de fundamentele vraag worden gesteld of Noord-Holland voldoende ruimte heeft voor dergelijke zware industrie. Nederland en Noord-Holland zijn klein en dichtbevolkt. Wij kunnen ons niet veroorloven om onbeperkt ruimte en leefkwaliteit op te offeren aan activiteiten die een zware belasting vormen voor milieu en omgeving. De belangen van werkgelegenheid en economie zijn belangrijk, maar zij mogen niet los worden gezien van de kosten voor gezondheid, natuur, milieu en leefbaarheid. Deze kosten worden uiteindelijk door de samenleving gedragen. Ik verzoek de provincie daarom om in de Omgevingsvisie duidelijker vast te leggen dat: zware vervuilende industrie alleen toekomst heeft wanneer deze aantoonbaar en daadwerkelijk sterk schoner wordt; gezondheid en leefbaarheid van inwoners zwaarder wegen bij toekomstige ruimtelijke keuzes; geen verdere uitbreiding van ruimte-intensieve en vervuilende industrie plaatsvindt; de provincie actief onderzoekt welke alternatieve en duurzamere economische activteiten op termijn mogelijk zijn; schaarse ruimte in Noord-Holland in toenemende mate wordt gebruikt voor activiteiten die passen binnen een gezonde en duurzame leefomgeving.	* Specifiek voor Tata Steel is in de ontwerp-Omgevingsivisie en in het programma Tata Steel 2024-2030 opgenomen dat er alleen plaats is voor Tata Steel als Tata Steel de transitie naar een schonere en duurzame productie kan en wil maken. * Zorgdragen voor een gezonde leefomgeving: De Omgevingsvisie zet expliciet in op het beschermen en verbeteren van de fysieke leefomgeving en vermindering van gezondheidsbelasting. Dit wordt beschreven in ons beleidskader Gezonde Leefomgeving en zal verder worden uitgewerkt in ons programma Gezonde Leefomgeving. Instrumenten die we daarbij willen verkennen zijn scherp vergunnen; het actualiseren van vergunningen; meten, onderzoeken & monitoren; focus op gebieden met grote cumulatie- en stapeleffecten.
ZW_0184	5	Conclusie: Noord-Holland moet keuzes durven maken De kern van mijn zienswijze is dat Noord-Holland te klein en te dichtbevolkt is om tegelijkertijd grote ruimte-intensieve landbouw, een van de grootste internationale luchthavenhubs en zware vervuilende industrie te blijven accommoderen. Deze activiteiten leggen gezamenlijk een zeer grote druk op de beschikbare ruimte, de natuur, het milieu en de gezondheid van inwoners. Tegelijkertijd is er een grote behoefte aan woningen, natuur, recreatie, water en een betere leefomgeving. Daarom vind ik dat de ontwerp-Omgevingsvisie verder moet gaan dan het zorgvuldig verdelen van de beschikbare ruimte. Er moeten fundamentele keuzes worden gemaakt over welke activiteiten in de toekomst nog passen binnen Noord-Holland. Mijns inziens moet de provincie duidelijker kiezen voor: woningbouw; natuurherstel en biodiversiteit; recreatie en toegankelijk groen; een gezonde leefomgeving; vermindering van vervuilende activiteiten; efficiënter gebruik van de schaarse ruimte; economische activiteiten die duurzaam zijn en een grotere maatschappelijke waarde opleveren. Het uitgangspunt zou moeten zijn dat Noord-Holland niet langer kan proberen om alles mogelijk te maken. Niet alles past in één kleine en dichtbevolkte provincie. Daarom verzoek ik Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten om de ontwerp-Omgevingsvisie op deze punten aan te passen en duidelijker te kiezen voor gezondheid, leefbaarheid, natuur, woningbouw en recreatie boven ruimte-intensieve en sterk vervuilende economische activiteiten.	Concluderende afsluiting. In het voorgaande zijn de ingebrachte punten van een antwoord voorzien.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0184	1	Hierbij wil ik mijn zienswijze indienen met betrekking tot de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2026. De provincie Noord-Holland staat voor een fundamentele keuze. Noord-Holland is een dichtbevolkte provincie met een zeer beperkte hoeveelheid beschikbare ruimte. Tegelijkertijd is er een grote behoefte aan woningen, natuur, recreatie, een gezonde leefomgeving en ruimte voor toekomstige generaties. Naar mijn mening wordt onvoldoende de vraag gesteld welke activiteiten in een kleine en dichtbevolkte provincie werkelijk de meeste maatschappelijke waarde hebben en welke activiteiten, gezien hun ruimtebeslag, vervuiling en belasting van de leefomgeving, niet langer passen bij Noord-Holland. Niet alles kan overal. Juist daarom moeten er duidelijke en soms moeilijke keuzes worden gemaakt.	Wij danken indiener voor de zienswijze
ZW_0184	2	1. Intensieve landbouw en het enorme ruimtebeslag Mijn eerste bezwaar betreft het grote ruimtebeslag van de intensieve landbouw. Een zeer groot deel van het Nederlandse en Noord-Hollandse landoppervlak wordt gebruikt voor landbouw. Tegelijkertijd is er een steeds grotere behoefte aan woningen, natuur, recreatie, waterberging en een gezonde leefomgeving. Ik ben van mening dat het niet vanzelfsprekend zou moeten zijn dat de landbouw aanspraak blijft maken op zo'n groot deel van de beschikbare ruimte. Zeker niet wanneer bepaalde vormen van landbouw een grote belasting vormen voor bodem, water, natuur en leefomgeving. In Noord-Holland geldt dit in het bijzonder voor de bollensector. De bollenteelt kan gepaard gaan met een intensief gebruik van de grond en een aanzienlijke belasting van de leefomgeving. Naar mijn mening moet veel kritischer worden gekeken naar de vraag of het maatschappelijk verantwoord is om grote oppervlakten van een schaarse provincie beschikbaar te blijven stellen aan intensieve landbouwactiviteiten die relatief weinig ruimte overlaten voor andere dringend noodzakelijke functies. Er is een grote woningnood. Daarnaast bestaat behoefte aan meer recreatiemogelijkheden, natuur en ruimte om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Daarom verzoek ik de provincie om in de Omgevingsvisie duidelijker vast te leggen dat: het ruimtebeslag van intensieve landbouw in de toekomst niet als vanzelfsprekend wordt beschouwd; landbouwgrond waar mogelijk beschikbaar komt voor woningbouw, natuur, recreatie en water; vervuilende en intensieve landbouwvormen geleidelijk worden verminderd; de maatschappelijke opbrengst van het gebruik van schaarse grond nadrukkelijker wordt afgewogen tegen de maatschappelijke kosten voor milieu, natuur en leefomgeving; in het bijzonder kritisch wordt gekeken naar de toekomst en omvang van de bollensector in Noord-Holland. De beschikbare ruimte moet naar mijn mening in de eerste plaats worden ingezet voor activiteiten die een duurzame bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven van de inwoners van Noord-Holland.	De indiener verzoekt om duidelijker de positie van de landbouw in de omgevingsvisie vast te leggen uitgaande van een kritische blik op de sector en een heroverweging van nut en noodzaak van de landbouwsector in het bijzonder de bollensector. In de Omgevingsvisie schetsen we zowel het brede belang van de landbouwsector en het perspectief daarvoor als de randvoorwaarden (water/bodem , stikstof/natuurherstel) waarbinnen deze zich verder kan ontwikkelen. We sturen (met rijk en waterschappen) op integraal duurzaam landgebruik, zowel voor sierteelt als andere gewassen, niet op de omvang van een areaal. Doelsturing (geborgd en gemonitord) is het uitgangspunt. Maatregelvoorschriften zoals beperken van de mogelijkheden voor de teelt van gewassen past hier niet bij. Zo kan een verbod van teelten tot afwentelrisico's leiden omdat de benodigde mogelijkheden voor bijvoorbeeld vruchtwisseling beperkt worden. We investeren in vermindering van milieudruk door watergebruik en middelen (energie, nutrienten en gewasbeschermingsmiddelen) en waar mogelijk versterking van ecosysteemdiensten als landschap, water en biodiversiteit (bijv Natuurinclusieve landbouw en biologische landbouw)
ZW_0185	1	De provincie wordt gevraagd een korte begrijpelijke versie van de Omgevingsvisie te maken	We hebben het voornemen om na vaststelling een publieksversie van de omgevingsvisie te maken
ZW_0185	2	Wonen in kleine kernen: zorg ervoor dat het provinciale woonbeleid op dat van de gemeente is afgestemd, met name over 25 woningen erbij per kern	Voor woningbouw in het landelijk gebied gelden duidelijke voorwaarden uit de Omgevingsverordening. Nieuwe ontwikkelingen zijn alleen toegestaan wanneer zij direct aansluiten op een bestaande kern, of wanneer zij plaatsvinden in of in het verlengde van een dorpslint (Omgevingsverordening NH2022, artikel 6.18a). In Beschermd Landschap is, bij aantasting, een ontwikkeling van maximaal 25 woningen per kern of dorpslint toegestaan (Omgevingsverordening NH2022, artikel 6.59a). Zoals in de aangehaalde tekst van de Omgevingsvisie staat, is dit mogelijk vanuit het belang van de leefbaarheid, omdat er voor het invullen van de woningbehoefte in principe voldoende (andere) locaties zijn, in ieder geval op regioniveau.
ZW_0185	3	Gaat de provincie NH uit van krimp van de bevolking in de toekomst?	In paragraaf 3.3 van de omgevingsvisie staat: Volgens de Bevolkingsprognose Noord-Holland 2024–2050 groeit de bevolking naar bijna 3,4 miljoen inwoners in 2050. Dat is een verwachte toename van 390 duizend personen ten opzichte van 2024.
ZW_0185	4	De provincie wordt opgeroepen om meer ruimte te bieden aan flexwonen. Ook bij vrijkomende agrarische bebouwing	Op dit moment is er voor voormalige agrarische bouwpercelen al een artikel in de omgevingsverordening om te transformeren. Deze percelen kunnen onder voorwaarden worden gebruikt voor een aantal nieuwe kleinschalige stedelijke functies of voor het realiseren van maximaal 3 woningen. Het doel van dit artikel is om het platteland vitaal te houden en verrommeling van voormalige agrarische bouwercelen tegen te gaan. Dit artikel wordt de ‘VAB-regeling’ genoemd. Binnen deze VAB-regeling is er dus ook ruimte voor flexwoningen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0185	5	De provincie wordt gevraagd om (onder voorwaarden) huisvesting van arbeidsmigranten op bedrijventerreinen mogelijk te maken.	Huisvesting van werknemers, ook wel arbeidsmigranten genoemd, op bedrijventerreinen wordt in beginsel niet toegestaan. De bedrijventerreinen zijn hier niet voor bedoeld en bestemd. Het betreft daarom doorgaans ongewenst en oneigenlijk gebruik van bedrijventerreinen.
ZW_0185	6	Stel de regels van minimaal 1/3 sociale huurwoningen bij naar beneden.	Volgends de Wet Regie op de volkshuisvesting dient elke regio 30% sociale woningbouw in de nieuwbouw te realiseren. In deze visie zijn wij gebonden aan de kaders van deze wet.
ZW_0185	7	De provincie wordt gevraagd een oplossing te vinden om woningen te kunnen bouwen bij Natura2000-gebieden, met name bij de kust	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0185	8	Verlaag de parkeernormen bij binnenstedelijke verdichting	Op dit moment zijn en blijven parkeernormen een bevoegdheid van de betreffende gemeenten. De parkeernormen zijn wel onderdeel van het uitwerken van het Mobiliteitsprogramma van Eisen bij een gebiedsontwikkeling. Hierbij is het zoveel mogelijk inzetten op alternatieven voor de auto, zeker binnenstedelijk, een uitgangspunt. Gezamenlijk met onze mobiliteitspartners kijken we wie voor welke oplossingen aan de lat staat.
ZW_0186	1	Als inwoner en direct belanghebbende uit Egmond-Binnen maak ik gebruik van de mogelijkheid om mijn zienswijze in te dienen tegen het ontwerpbesluit van de Omgevingsvisie. Ik verzoek u dringend de aanwijzing van het buitengebied van Egmond-Binnen als intensief bollenconcentratiegebied te schrappen, dan wel strikte voorwaarden te stellen aan de afbouw van chemische bestrijdingsmiddelen. Dit verzoek stoelt op de volgende argumenten:Conflict met Natura 2000: De aangewezen bollenvelden grenzen direct aan het Europees beschermde Noordhollands Duinreservaat. Door drift en uitspoeling via het grondwater belanden schadelijke pesticiden rechtstreeks in dit kwetsbare ecosysteem. Dit leidt tot achteruitgang van de biodiversiteit, insecten- en vogelstand en is in directe strijd met de Europese Natuurherstelwet en de wettelijke instandhoudingsdoelen van het duingebied.Risico's voor de volksgezondheid: De grootschalige inzet van chemische middelen vlak naast de dorpskern vormt een acute bedreiging voor mens en dier. Wetenschappelijk onderzoek (onder andere van de Gezondheidsraad en het RIVM) toont een helder causaal verband aan tussen pesticideblootstelling en ernstige neurologische aandoeningen zoals Parkinson. De provincie schendt hiermee haar wettelijke zorgplicht voor een gezonde leefomgeving (Omgevingswet art. 1.2).Bewezen biologische alternatieven: Het argument dat de bollenstreek enkel chemisch vitaal kan blijven is achterhaald. Lokale initiatieven bewijzen het tegendeel. De gemeente Bergen voert momenteel een succesvolle proef met biologische bollenteelt langs de Egmonderstraatweg. Daarnaast is het lokale bollenbedrijf Pepping in Egmond volledig omgeschakeld naar biologische teelt. Gifvrij telen op deze zandgronden is ecologisch en economisch haalbaar.	De indiener verzoekt om het inperken van de begrenzing van gebieden waar bewerkingen voor permanante bollenteelt zijn toegestaan. Aanpassingen aan de begrenzingen zijn onderdeel van jaarlijkse cyclus voor aanpassingen in de omgevingsverordening. Los daarvan, nemen wij de strekking van de zienswijze niet over. De omgevingsvisie handhaaft de aangewezen gebieden. Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij de samenhang met waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk in ontwikkeling zijn, vanuit het convenant toekomstbestendige gewasbescherming (gericht op het terugdringen van de milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) en het maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur (gericht op natuurherstel waarin ook de drukfactor 'gewasbeschermingsmiddelen' alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden zijn geïntegreerd).
ZW_0186	2	Inconsistent ruimtelijk beleid: De provincie blokkeert dorpsuitbreiding en woningbouw in Egmond-Binnen om "het landschap te beschermen". Het is inconsistent dat ditzelfde landschap wel mag worden overgeleverd aan industriële monocultuur met zware chemische belasting, wat de werkelijke omgevingskwaliteit fundamenteel aantast.Conclusie en verzoek:Ik verzoek u de aanwijzing als intensief pollenconcentratiegebied in te trekken en een gifvrije bufferzone in te stellen rondom de dorpskern en het Natura 2000-gebied. Richt provinciale subsidies en beleid op de transitie naar agro-ecologische landbouw.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0187	1	1. Formele strekking van de zienswijze Ondergetekende dient hierbij een formele zienswijze in tegen de Ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2030–2050. De strekking van deze zienswijze is als volgt: Ik verzoek de provincie Noord-Holland de ontwerpvisie integraal in te trekken en een nieuw besluitvormingsproces te starten dat voldoet aan de eisen van democratische legitimiteit, evenredigheid en zorgvuldigheid, waarbij inwoners, agrariërs en bewoners van het buitengebied vanaf de aanvang van het proces bindend worden betrokken, desnoods via een referendum. Deze zienswijze richt zich op de bestuursrechtelijke tekortkomingen in het proces en de inhoud van de ontwerpvisie.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Hierna gaan we nader in op de ingebrachte punten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0187	2	2. Schending van het zorgvuldigheidsbeginsel (art. 3:2 Awb) De ontwerpvisie is tot stand gekomen via een proces waarin essentiële belanghebbenden [waaronder agrariërs, bewoners van het buitengebied en burgers in het algemeen] niet vanaf de start zijn betrokken. De participatie heeft plaatsgevonden nadat de strategische keuzes reeds waren geformuleerd, waardoor inspraak niet kan worden aangemerkt als een wezenlijke bijdrage aan de besluitvorming. De provincie heeft daarmee nagelaten om: • alle relevante feiten en belangen volledig te inventariseren • de maatschappelijke gevolgen van de ontwerpvisie adequaat te betrekken • de cumulatieve effecten van de voorgestelde maatregelen zorgvuldig te onderzoeken Dit vormt een directe schending van het zorgvuldigheidsbeginsel.	De omgevingsvisie voldoet aan de participatievereisten van de Omgevingswet en onderliggende regelgeving. Aanvullend kunnen inwoners met een zienswijze reageren op de ontwerp-omgevingsvisie en wijzen op dingen die volgens hen ontbreken.
ZW_0187	3	3. Schending van het evenredigheidsbeginsel (art. 3:4 lid 2 Awb) De ontwerpvisie legt een disproportionele last op de agrarische sector en het buitengebied door: • structurele krimp van landbouwruimte • aanwijzing van agrarische gronden voor energie-infrastructuur • peilverhoging en natte teelten • natuurversterking en bufferzones • stikstofreductie zonder sectorbrede verdeling • beperkingen op drainage, watergebruik, mest en beweiding Deze lasten worden opgelegd zonder dat de provincie aantoont dat: • deze maatregelen noodzakelijk zijn • deze maatregelen proportioneel zijn • alternatieven zijn onderzocht • compensatie of ontwikkelruimte wordt geboden De ontwerpvisie voldoet daarmee niet aan het evenredigheidsbeginsel.	De provincie begrijpt de zorgen uit de agrarische sector. De opeenstapeling van transities in het landelijk gebied — op het gebied van klimaat, water, biodiversiteit en energie — vraagt veel van agrariërs en inwoners van het buitengebied. Toch deelt de provincie niet de conclusie dat sprake is van een schending van het evenredigheidsbeginsel, om de volgende redenen: Een aantal beleidskeuzes in de ontwerpvisie (zoals natuurversterking, stikstofreductie en waterpeilbeheer) vloeien voort uit (inter)nationale wettelijke verplichtingen (zoals de Kaderrichtlijn Water, Vogel- en Habitatrichtlijn, Klimaatwet) en waarborgen een gezonde en veilige leefomgeving voor de lange termijn. Bij de totstandkoming van de ontwerpvisie zijn verschillende scenario's en alternatieven onderzocht via het OER. Hieruit is af te leiden dat een passievere benadering of een andere verdeling van de lasten de noodzakelijke transitie kan vertragen en uiteindelijk tot ingrijpendere en abruptere maatregelen zou kunnen leiden. De ontwerpvisie zoekt een balans tussen het beschermen van de leefomgeving en het bieden van een duurzaam toekomstperspectief aan het buitengebied. Omdat de beleidskeuzes stapsgewijs, met oog voor alternatieven en gekoppeld aan ondersteunend instrumentarium en zo nodig compensatie worden uitgevoerd, wordt het evenredigheidsbeginsel niet geschonden.
ZW_0187	4	4. Schending van het motiveringsbeginsel (art. 3:46 Awb) De ontwerpvisie bevat geen deugdelijke motivering voor: • de noodzaak van structurele inperking van agrarische functies • de keuze om agrarische gronden te reserveren voor energieprojecten • de koppeling tussen landbouwtransitie en stikstofdoelen • de afweging tussen agrarische belangen en andere ruimteclaims De motivering is onvoldoende specifiek, onvoldoende feitelijk onderbouwd en onvoldoende gericht op de concrete gevolgen voor de betrokken sectoren.	De omgevingsvisie geeft een onderbouwing bij zowel de opgaven als de verdiepingshoofdstukken voor gemaakte keuzes. Als het gaat om specifieke locaties zal in de uitwerking altijd een nadere afweging plaatsvinden.
ZW_0187	5	5. Schending van het participatiebeginsel van de Omgevingswet De Omgevingswet vereist dat participatie tijdig, representatief, toegankelijk en invloedrijk moet zijn. De ontwerpvisie voldoet niet aan deze eisen. Participatie heeft plaatsgevonden nadat de strategische keuzes reeds waren vastgesteld. Burgers en agrariërs zijn niet representatief betrokken, en de invloed van participatie op de besluitvorming is niet aantoonbaar.	De omgevingsvisie voldoet aan de participatievereisten van de Omgevingswet en onderliggende regelgeving.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0187	6	6. Disproportionele groei van datacenters en strijdigheid met water-, energie- en netcapaciteit 6.1. Provinciale prognose: groei naar 92 datacenters Uit provinciale prognoses (Dialogic, 2026) blijkt dat Noord-Holland rekent op een groei van 67 datacenters naar 92 datacenters in 2035. Deze prognose is bevestigd door meerdere onafhankelijke publicaties. 6.2. Onevenredige druk op water, energie en netcapaciteit Datacenters behoren tot de meest intensieve gebruikers van: • drinkwater (koeling) • elektriciteit (continue belasting) • netcapaciteit (structurele congestie) • ruimte voor energie-infrastructuur De provincie erkent dat Noord-Holland reeds kampt met: • structurele netcongestie • tekorten in waterberging • druk op waterkwaliteit • beperkte energiecapaciteit 6.3. Bestuursrechtelijke inconsistentie Ondanks deze knelpunten kiest de provincie ervoor om: • de groei naar 92 datacenters te faciliteren • de benodigde energie- en watercapaciteit hiervoor te reserveren • de ruimtelijke en ecologische lasten hiervan af te wentelen op het buitengebied en de agrarische sector Dit leidt tot een bestuursrechtelijk onevenredige situatie: De provincie faciliteert een extreem ruimte-, water- en energie-intensieve sector, terwijl zij tegelijkertijd de agrarische sector beperkt onder verwijzing naar diezelfde knelpunten. Deze inconsistentie is in strijd met: • het evenredigheidsbeginsel • het gelijkheidsbeginsel • het zorgvuldigheidsbeginsel • de systematiek van de Omgevingswet (evenwichtige belangenafweging) 6.4. Strijdigheid met de vereiste integrale afweging van de Omgevingswet De Omgevingswet vereist dat: • cumulatieve effecten worden meegewogen • belangen evenwichtig worden afgewogen • de leefomgeving als geheel wordt beschermd De ontwerpvisie doet dit niet. De lasten van datacenters worden niet in verhouding geplaatst tot de lasten die aan agrariërs worden opgelegd.	De ontwikkeling naar 92 datacenters is onderdeel van het huidige beleid waarin we datacenters vanuit economische, landschappelijke en energetische belangen clusteren op 3 locaties. De nadere uitwerking van het beleid ten aanzien van datacenters is opgenomen in onze Datacenterstrategie, waarbij een afweging is gemaakt tussen de voor- en nadelen van datacenters. Voor toekomstbestendige economische ontwikkeling hanteren we in de Omgevingsvisie een clusteringsprincipe. De ontwerp-Omgevingsvisie kiest daarom voor energieplanologie: het energiesysteem is sturend voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat economische ontwikkelingen moeten passen binnen de beschikbare en voorziene energie- en netcapaciteit. De beschikbare ruimte in Noord-Holland is schaars en uitbreiding van infrastructuur raakt ook aan leefomgeving, landschap, natuur, water, bodem en gezondheid. De provincie kiest daarom voor het concentreren van energie-intensieve economische activiteiten bij bestaande en nieuwe energieknooppunten. Deze keuze betekent niet dat de provincie economische ontwikkeling buiten energieknooppunten uitsluit.
ZW_0187	7	7. Rechtsstatelijke risico’s en bestuurlijke verantwoordelijkheid De ontwerpvisie creëert een situatie waarin: • de lasten volledig bij burgers en agrariërs terechtkomen • de besluitvormers geen bestuurlijke, juridische of financiële verantwoordelijkheid dragen • de gevolgen decennialang doorwerken zonder mogelijkheid tot correctie Dit vormt een structureel risico voor de democratische rechtsorde. 8. Conclusie en formeel verzoek Op grond van bovenstaande argumenten, beginselen van behoorlijk bestuur en de vereisten van de Omgevingswet verzoek ik formeel: Hoofdaanvraag • De Ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2030–2050 integraal in te trekken. Vervolgproces • Een nieuw, democratisch gelegitimeerd proces te starten waarin burgers, agrariërs en bewoners van het buitengebied vanaf de start bindend worden betrokken, in tegenstelling tot een selecte groep beleidsvoerders en lobbyisten. • Bindende participatievormen te hanteren, waaronder de mogelijkheid van een referendum bij majeure ruimtelijke keuzes. • De provincie te verplichten tot een democratische toets bij toekomstige ruimtelijke visies.	Zie de bovenstaande antwoorden. We zien geen reden om de ontwerp omgevingsvisie in te trekken en opnieuw in procedure te brengen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0188	1	Royal FloraHolland heeft met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland. Wij onderschrijven de ambitie om te komen tot een toekomstbestendige provincie, waarin leefbaarheid, duurzaamheid en een sterke en weerbare economie met elkaar in balans worden gebracht. Wij sluiten ons daarbij in belangrijke mate aan bij de zienswijze van de gemeente Aalsmeer, in het bijzonder waar deze aandacht vraagt voor voldoende ontwikkelruimte, economische vitaliteit en bereikbaarheid. Royal FloraHolland en de Greenport Aalsmeer vormen een internationaal opererend sierteeltcluster waarin productie, handel, logistiek, kennis en innovatie nauw met elkaar zijn verbonden. De ontwerp-omgevingsvisie onderkent het belang van Greenport Aalsmeer en kiest voor verdere clustering van glastuinbouw binnen bestaande concentratiegebieden. Wij verzoeken de provincie om deze positie niet alleen beleidsmatig te erkennen, maar hieraan ook concrete ruimtelijke en infrastructurele randvoorwaarden te verbinden. Royal FloraHolland vraagt de provincie daarom om de volgende punten in de definitieve omgevingsvisie en de daaropvolgende uitwerking te borgen:	Wij danken indiener voor de zienswijze. Hierna gaan we nader in op de ingebrachte punten.
ZW_0188	2	1. Blijvend investeren in de economische bereikbaarheid van de Greenport Aalsmeer Een goede bereikbaarheid van de Greenport en de locatie van Royal FloraHolland in Aalsmeer is essentieel voor het functioneren van de internationale sierteeltketen. Wij verzoeken de provincie om in samenhang met het Rijk, de Vervoerregio Amsterdam en de betrokken gemeenten te blijven investeren in de bereikbaarheid via de N201 en het onderliggende provinciale wegennet. Dit sluit aan bij de constatering van de gemeente Aalsmeer dat investeringen in de Bosrandweg en de N231 noodzakelijk zijn en bij de provinciale ambitie om ontwikkelingen rond Schiphol te verbinden aan investeringen in regionale en lokale infrastructuur.	Wij erkennen het belang van de regionale bereikbaarheid in het gebied. We zetten ons gezamenlijk met onze partners hiervoor in.
ZW_0188	3	2. Borgen van de capaciteit en robuustheid van de uitwijkroute Bij afsluiting of verminderde beschikbaarheid van de Waterwolftunnel door onderhoud, pechgevallen of calamiteiten is de route Legmeerdijk (U11) – Bosrandweg – Fokkerweg (U12) van groot belang voor het regionale logistieke verkeer en voor de continuïteit van Royal FloraHolland. Wij verzoeken de provincie om deze route expliciet als essentiële uitwijk- en calamiteitenroute te erkennen en blijvend voldoende verkeerscapaciteit, doorstroming en robuustheid te waarborgen. Dit past binnen het provinciale uitgangspunt dat het mobiliteitssysteem ook onder bijzondere en ontwrichtende omstandigheden weerbaar moet zijn.	De omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen de huidige en toekomstige inrichting van de Provincie Noord-Holland, waaronder de regio van indiener. Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. Het verzoek van indiener om specifieke wegen een bepaalde status te geven past niet hierin.
ZW_0188	4	3. Ruimtelijke clustering van glastuinbouw en hoogwaardige bedrijvigheid Royal FloraHolland ondersteunt concentratie van duurzame glastuinbouw in Kudelstaart en een geleidelijke transformatie van de Schinkelpolder naar hoogwaardige bedrijfsfuncties. Een dergelijke functiescheiding en clustering ondersteunt efficiënt ruimtegebruik, versterkt de Greenport en voorkomt onnodige verkeers- en transportbewegingen over de Legmeerdijk. Dit sluit aan bij de gemeentelijke zienswijze over de Schinkelpolder en bij de provinciale keuze om glastuinbouw in sterke concentratiegebieden te clusteren.	Zie ons antwoord op onderdeel 5 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0188	5	4. Behoud van strategische uitbreidingsruimte voor Royal FloraHolland In de ontwerp-omgevingsvisie is de mogelijke toekomstige uitbreiding van Royal FloraHolland op haar strategische grondposities niet expliciet herkenbaar geborgd. Tegelijkertijd biedt de visie ruimte voor duurzame energieopwekking, waaronder zonne-energie op agrarische gronden onder bepaalde voorwaarden. Hierdoor bestaat het risico dat agrarische of energetische ontwikkelingen op deze gronden een toekomstige uitbreiding van de Greenport en Royal FloraHolland feitelijk onmogelijk of aanzienlijk moeilijker maken. Wij verzoeken de provincie daarom om, in afstemming met Royal FloraHolland en de gemeente Aalsmeer: - de strategische grondposities, zoals de Noorder Legmeerpolder, die nodig kunnen zijn voor een toekomstige uitbreiding van Royal FloraHolland ruimtelijk herkenbaar te maken; - deze gronden te vrijwaren van onomkeerbare ontwikkelingen die een latere ontwikkeling tot bedrijventerrein of een uitbreiding van het sierteeltcluster kunnen belemmeren; - op deze gronden uitsluitend tijdelijk en aantoonbaar omkeerbaar gebruik toe te staan, voor zover dit de toekomstige ontwikkelbaarheid niet beperkt; - bij initiatieven voor zonneparken, energieopslag, waterberging, natuurontwikkeling of andere langdurige functies vooraf expliciet de gevolgen voor de toekomstige uitbreidingsmogelijkheden van Royal FloraHolland te beoordelen.	Wij onderkennen het belang van Greenport Aalsmeer maar het is primair aan gemeenten om via omgevingsplannen de juiste functie op de juiste plek te laten landen. Wij nemen in onze Omgevingsvisie geen ruimtelijke reserveringen op grondposities op. Wij treden wel graag met indiener en de gemeenten Uithoorn en Aalsmeer in overleg om de visie die indiener heeft voor deze gronden te bespreken vanuit een breder ruimtelijk perspectief. Andere functies dan de huidige landbouwfuncties zijn niet zonder meer toegestaan. Nieuwe functies dienen altijd te worden afgewogen vanuit diverse belangen
ZW_0188	6	5. Ruimte voor energie-infrastructuur en oplossingen voor netcongestie De verduurzaming, elektrificatie en verdere ontwikkeling van Greenport Aalsmeer vragen om voldoende ruimte voor energie-infrastructuur, zoals energiehubs, transformatorstations, warmte- en energie-uitwisseling, laadinfrastructuur en andere voorzieningen die bijdragen aan het oplossen van netcongestie. Zonder deze voorzieningen komen zowel de verduurzamingsopgave als de economische ontwikkeling en concurrentiekracht van het Greenportcluster onder druk te staan. Wij verzoeken de provincie deze voorzieningen expliciet te erkennen als essentiële economische infrastructuur en hiervoor voldoende ontwikkel- en reserveringsruimte te behouden binnen bestaande en toekomstige gebiedsontwikkelingen. Daarbij vragen wij de provincie om bij ruimtelijke afwegingen tijdig rekening te houden met de ruimtebehoefte van energievoorzieningen die noodzakelijk zijn voor de continuïteit, verduurzaming en toekomstige groei van Greenport Aalsmeer. Daarnaast vragen wij specifiek aandacht voor de ruimtelijke inpassing van collectieve energiesystemen, energiehubs en bijbehorende netinfrastructuur. Deze voorzieningen zijn randvoorwaardelijk voor het oplossen van de huidige netcongestieproblematiek en essentieel om de Greenport Aalsmeer toekomstbestendig, duurzaam en internationaal concurrerend te houden. Wij verzoeken de provincie daarbij om in de ontwerp-omgevingsvisie expliciet ruimte te bieden voor collectieve energiesystemen op en rondom bestaande Greenportlocaties, zonder dat hierdoor strategische uitbreidingslocaties voor toekomstige economische ontwikkeling worden beperkt.	De energie-infrastructuur is in de Omgevingsvisie expliciet als sturend netwerk opgenomen, omdat energie ook voor economische activiteiten een essentiële randvoorwaarde is. De ruimtelijke inpassing van de collectieve energiesystemen, energiehubs en bijbehorende net-infrastructuur heeft daarbij ook alle aandacht. Wij herkennen de wens om het energiesysteem gedetailleerder uit te werken voor een regio als de Greenport Aalsmeer, maar deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie, dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.
ZW_0188	7	Deze benadering sluit aan bij het eigen uitgangspunt van de ontwerp-omgevingsvisie dat ruimte voor toekomstige opgaven moet worden gereserveerd en niet door onomkeerbare ontwikkelingen onmogelijk mag worden gemaakt. Wij verzoeken u bovenstaande punten te verwerken in de definitieve omgevingsvisie en de verdere uitwerking daarvan in programma's, gebiedsgerichte afspraken en de provinciale omgevingsverordening. Royal FloraHolland is graag bereid haar kennis van de sierteeltketen, logistieke stromen en toekomstige ruimtevraag in de verdere uitwerking in te brengen.	Wij danken indiener voor de constructieve zienswijze. Bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie zullen wij onze partners, afhankelijk van het onderwerp, de aard en inhoud, zoveel mogelijk betrekken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0189	1	Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken (WLD) maakt hierbij haar zienswijze kenbaar op het ontwerp-Omgevingsvisie. De zienswijze is gericht op de voorgenomen uitbreiding van bedrijventerrein Boekelermeer. Water, Land & Dijken is een vereniging van agrarische ondernemers en vrijwilligers die zich gezamenlijk inzetten voor het behouden en verbeteren van natuur- en landschapswaarden in het agrarische gebied. In en rondom de Boekelermeer wordt er door agrariërs en vrijwilligers actief ingezet op het behoud van weidevogels. Via het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) wordt er al jaren een geschikt broed- en foerageergebied gecreëerd op de agrarische percelen rondom de Boekelermeer. Wij begrijpen dat er behoefte kan zijn aan ruimte voor economische ontwikkeling. Tegelijkertijd vinden wij dat de aanwezigheid van een waardevol en functionerend weidevogelgebied zwaar moet wegen bij de keuze voor uitbreiding van het bedrijventerrein. Onze bezwaren richten zich daarom met name op de gevolgen van de voorgenomen ontwikkeling op de weidevogelpopulatie.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.
ZW_0189	2	Waardevol weidevogelgebied De agrarische gronden aan de zuidzijde van de Kanaalweg vormen een belangrijk biotoop voor weidevogels. De broedparentellingen van ecologisch adviesbureau Van der Goes en Groot uit 2023 en 2026 laten zien dat er hoge dichtheden van broedparen grutto, tureluur, kievit en scholekster aanwezig zijn. Ook zijn soorten zoals gele kwikstaart en krakeend in het gebied rondom de Boekelermeer aanwezig. Daarnaast worden door vrijwilligers nesten gezocht en geregistreerd in het landelijke systeem boerenlandvogelsnederland.nl. Deze database laat zien dat er jaarlijks vele weidevogelnesten worden gevonden op de percelen rondom de Boekelermeer. Kaartenbeelden van de tellingen 2023 en gevonden legsels 2026 zijn weergegeven in bijlage I. Zowel de tellingen van het ecologische adviesbureau als de nestregistratie laten zien dat de percelen een belangrijk biotoop zijn voor de weidevogels. Het gebied wordt gebruikt om te foerageren, om te broeden en om de kuikens groot te brengen. Gevolgen uitbreiding op weidevogelgebied Wij zijn van mening dat de uitbreiding van het bedrijventerrein grote gevolgen zal hebben voor de huidige weidevogelpopulatie. Door de uitbreiding gaat agrarische grond verloren, waardoor geschikt broedbiotoop direct verloren gaat. Daarnaast beperken de gevolgen zich niet tot de gronden die rechtstreeks door de uitbreiding worden bebouwd. Ook de functionaliteit van het omliggende gebied wordt aangetast. Weidevogels zijn immers afhankelijk van een voldoende groot, open en geschikt leefgebied. Naast een verlies aan geschikt leefgebied kan de uitbreiding van het bedrijventerrein ook zorgen voor extra verstoring door meer menselijke activiteiten, meer verkeer, meer geluid en nachtelijke verlichting. Deze factoren kunnen de geschiktheid van het resterende gebied voor weidevogels verder verminderen. Een aanvullend aandachtspunt is de mogelijke toename van de predatiedruk op weidevogels en hun kuikens. De predatiedruk rondom de Boekelermeer is momenteel al hoog. Dit wordt onder andere in verband gebracht met de grote concentratie meeuwen die zich op en rond het bedrijventerrein bevindt. Meeuwen foerageren op de omliggende agrarische gronden en vormen daarbij een risico voor nesten en kuikens. Een uitbreiding van het bedrijventerrein kan deze situatie verder beïnvloeden door een mogelijke toename aan meeuwen. Daarnaast neemt de oppervlakte aan agrarisch gebied af, waardoor dit de predatiedruk nog verder zal verhogen. Meer meeuwen zullen foerageren op minder oppervlakte.	De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht (belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen het signaal van indiener meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken. Habitat voor weidevogels kan onderdeel uitmaken van de status Beschermd Landschap.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0189	2a	Europese verplichtingen voor bescherming weidevogels Vanuit de Europese regelgeving, de Vogelrichtlijn, is er een verplichting om vogelpopulaties en hun leefgebied te beschermen. Daarnaast heeft de Europese Commissie Nederland via een inbreukprocedure aangesproken op de bescherming van de grutto. Nederland moet meer doen om de achteruitgang van de soort te stoppen. De bescherming en het herstel van geschikt leefgebied speelt hierin een belangrijke rol. De voorgenomen uitbreiding van de Boekelermeer leidt juist in een bestaand en waardevol weidevogelgebied tot verlies en aantasting van leefgebied. Daarmee komt de uitbreiding op gespannen voet te staan met de doelstelling om de weidevogelstand, en in het bijzonder de grutto, te beschermen.	Zie beantwoording bij ZW_0189 subnummer 2.
ZW_0189	3	Verzoek Water, Land & Dijken vindt het belangrijk dat economische ontwikkeling en de bescherming van natuur- en landschapswaarden zorgvuldig tegen elkaar worden afgewogen. In dit geval gaat het om een bestaand en aantoonbaar waardevol weidevogelgebied waarin agrariërs en vrijwilligers zich al jarenlang inzetten voor het behoud van deze waarden. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten nadrukkelijk om: • het belang en de huidige functionaliteit van het gebied als weidevogelgebied nadrukkelijk mee te wegen bij de beoordeling/besluitvorming van de voorgenomen uitbreiding; • niet alleen het directe verlies van agrarische grond, maar ook de indirecte effecten van de uitbreiding op het omliggende weidevogelgebied in beeld te brengen en mee te wegen bij de beoordeling/besluitvorming.	De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken. Habitat voor weidevogels kan onderdeel uitmaken van de status Beschermd Landschap.
ZW_0190		Zie zienswijze ZW_0187, waarmee deze zienswijze inhoudelijk nagenoeg overeenkomt.	Voor de beantwoording van deze zienswijze verwijzen we naar de beantwoording van zienswijze ZW_0187. Beide zienswijzen zijn inhoudelijk identiek.
ZW_0191	1	DDA waardeert in het bijzonder de erkenning van de sterke positie van Noord-Holland in het digitale domein. De Provincie constateert terecht dat datacenters, onderzeese datakabels en internet exchanges Noord-Holland verbinden met Nederland, Europa en de rest van de wereld. De erkenning door de Provincie dat het blijven faciliteren van hoogwaardige digitale infrastructuur van belang is voor strategische autonomie en veerkracht, vormt een belangrijke randvoorwaarde voor het behoud van de concurrentiepositie van Noord-Holland, Nederland en ook Europa.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Hierna gaan we nader in op de ingebrachte punten.
ZW_0191	2	Deze strategische relevantie wordt ook benadrukt in het rapport-Wennink, waarin digitale infrastructuur wordt gezien als een essentiële voorwaarde voor economische groei, innovatie en het toekomstige verdienvermogen van Nederland. Het digitale ecosysteem van Noord-Holland sluit bovendien aan bij de provinciale criteria voor strategische clusters: specialisatie en onderscheidend vermogen, innovatiepotentieel en systeemkritische afhankelijkheden. DDA roept de provincie daarom op om datacenterontwikkeling explicieter in haar economisch beleid te verankeren.	Datacenters zijn in de TNO analyse als een systeemdragend cluster en daarmee niet direct erkend als strategisch cluster. Omdat er voor die clusters prioriteit in oa. ruimte en energie wordt gegeven is ervoor gekozen om dit cluster nu niet aan te wijzen als een cluster van strategisch belang. Dit heeft met name te maken met de onvoorziene impact die volledige ontwikkelvrijheid met zich meebrengt.
ZW_0191	3	DDA onderschrijft het belang dat de provincie hecht aan digitale infrastructuur die bijdraagt aan Europese soevereiniteit. Beschikbare datacentercapaciteit kan bijdragen aan digitale weerbaarheid, keuzevrijheid en de mogelijkheid om data en digitale diensten binnen Nederland of Europa te verwerken. Bij de beoordeling van ontwikkelingen moet deze bijdrage in samenhang worden bezien met hun bredere strategische en maatschappelijke waarde, bijvoorbeeld voor innovatie en AI, economische ontwikkeling, verduurzaming en een robuust energiesysteem. De groei van digitalisering en AI vraagt om voldoende en passend gelokaliseerde datacentercapaciteit. Daarom moet periodiek worden beoordeeld of de bestaande drie clusters voldoende ontwikkelruimte bieden. Waar dat niet het geval is, moet onder strikte voorwaarden ruimte kunnen worden geboden voor aanvullende clusterlocaties.	De nadere uitwerking van ons datacenterbeleid vindt plaats in onze Datacenterstrategie die periodiek wordt geëvalueerd en waar nodig wordt aangepast.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0191	4	Systeemintegratie data en energie Datacenters moeten niet uitsluitend worden beschouwd als energie-intensieve economische activiteiten. Hun rol moet breder worden beoordeeld, met oog voor zowel hun elektriciteitsvraag als hun potentiële bijdrage aan energie-infrastructuur, flexibiliteit, netoptimalisatie, warmtebenutting en verduurzaming. De situering van datacenters bij energieknooppunten biedt kansen om energieopwekking, infrastructuur, opslag en verbruik beter op elkaar af te stemmen. Binnen geïntegreerde data- en energieclusters kunnen beschikbare netcapaciteit en lokale duurzame opwek efficiënter worden benut en investeringen in infrastructuur gezamenlijk worden gepland. Datacenters kunnen hieraan bijdragen met een stabiel en voorspelbaar afnameprofiel, batterijen en – waar de bedrijfsvoering dit toelaat – flexibiliteit of congestiemanagement. Ook kan datathermie worden benut door nabijgelegen afnemers, mits er passende vraag en aansluitende infrastructuur beschikbaar zijn. DDA verwelkomt daarom het voornemen van de Provincie om binnen Amsterdam, Haarlemmermeer en Hollands Kroon ruimte te blijven bieden voor datacenterontwikkeling onder duidelijke duurzaamheidsvoorwaarden. Ook ondersteunen wij de situering bij energieknooppunten waar de benodigde infrastructuur beschikbaar is of kan worden ontwikkeld. Wij verzoeken de Provincie explicieter te erkennen dat digitale en energie-infrastructuur in samenhang moeten worden ontwikkeld en ruimte te bieden aan geïntegreerde data- en energieclusters.	Wij zien, naast de rol die datacenters spelen in het dataverkeer, inderdaad ook kansen dat deze sector een positieve rol kan spelen in de energietransitie en voegen dat toe aan de tekst in paragraaf 6.6.
ZW_0191	5	De route hiervoor is geconcentreerd via (bestaande) clusters waarin het clusterprincipe alleen effectief functioneert met tijdige en gecoördineerde investeringen in de energie-infrastructuur. De Provincie zou dit moeten vertalen naar een uitvoeringsagenda met het ontwikkelpotentieel van de drie clusters tot en voorbij 2030, de benodigde infrastructuur en de afweging ten opzichte van andere grote energiegebruikers. Daarnaast DDA verwelkomt tevens de mogelijkheid om datacenters buiten de bestaande clusters toe te staan wanneer zij voldoen aan de duurzame vestigingsvoorwaarden en bijdragen aan het energiesysteem en de brede welvaart. Voor een voorspelbare toepassing verzoeken wij de Provincie hiervoor transparante criteria op te stellen, aansluitend bij het denkraam voor strategische economische afwegingen in paragraaf 5.14.	De voorwaarden in onze Omgevingsverordening en de duurzame vestigingsvoorwaarden voor datacenters zien wij als voorloper en vertaling van de meer algemene richtlijnen die vermeld staan in de paragraaf 'Toekomstbestendige economie' in de omgevingsvisie (hoofdstuk 6).
ZW_0191	6	In de Omgevingsvisie wordt gesteld dat de groei van datacenters een toenemende negatieve impact heeft op schaarse ruimte, energie en zoet water. DDA vindt het belangrijk om deze impact in de juiste verhouding en context te bezien. Datacenters beslaan in Nederland circa 239 hectare, tegenover ongeveer 87.945 hectare aan bedrijventerreinen: circa 0,3%. De ruimtevraag op bedrijventerreinen is daarmee relatief beperkt. Ook het watergebruik vraagt om context. Volgens de meest recente CBS-cijfers over 2021 gebruikte de gehele Nederlandse informatie- en communicatiesector - waarvan datacenters slechts één onderdeel vormen - ongeveer 1 miljoen m³ drinkwater. Dit vertegenwoordigde circa 0,09% van het totale drinkwaterverbruik in Nederland. De waterbehoefte verschilt sterk per datacenter, afhankelijk van ontwerp, locatie en koeltechnologie. Veel faciliteiten maken gebruik van luchtkoeling of gesloten systemen en gebruiken weinig of geen drinkwater voor operationele koeling. De sector blijft zijn afhankelijkheid van drinkwater verminderen door efficiëntere koelsystemen toe te passen en, waar mogelijk, alternatieve waterbronnen te gebruiken.	We danken indiener voor het schetsen van de context die wij ook schetsen in onze Datacenterstrategie
ZW_0191	7	DDA verwelkomt de erkenning door de Provincie dat digitale infrastructuur bijdraagt aan veerkracht en strategische autonomie en een belangrijke randvoorwaarde vormt voor de concurrentiepositie van Noord-Holland. Om deze erkenning te vertalen naar effectief beleid, moet digitale infrastructuur een expliciete en structurele plek krijgen in de ruimtelijke en economische planning van Noord-Holland. Dit vraagt om voorspelbare en proportionele voorwaarden, voldoende ontwikkelruimte en gecoördineerde investeringen in energie-, data-, warmte- en waterinfrastructuur. En vraagt ook om een constante afweging van Europese en nationale ambities en regionale strategieën en vraagstukken. De focus van de Provincie op energie-economische clusters biedt hiervoor een sterke basis. Datacenters moeten niet alleen worden erkend als elektriciteitsgebruikers, maar ook als essentiële digitale infrastructuur die kan bijdragen aan geïntegreerde regionale energiesystemen. DDA levert graag haar sectorkennis en technische expertise aan de verdere ontwikkeling en uitvoering van de Omgevingsvisie.	De nadere uitwerking van ons datacenterbeleid vindt plaats in onze Datacenterstrategie die periodiek wordt geëvalueerd en waar nodig wordt aangepast. Ook bij de volgende herziening zullen wij de DDA betrekken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0192	1	De provincie stelt dat de beschikbare ruimte onvoldoende is om alle ambities te realiseren. Dat vraagt om scherpe keuzes en een navolgbare belangenafweging. Juist daarom moeten de onderbouwing, de gekozen afwegingsmethodiek en de relatie tussen Omgevingsvisie en OER inzichtelijk zijn i ii iii iv. Mijn beoordeling sluit aan bij de Omgevingswet en de Algemene wet Bestuursrecht. De zienswijze richt zich op de strategische besluitvorming en vraagt om een navolgbare en integraal gemotiveerde beleidsafweging. Kernpunten van de zienswijze Kernpunt 1 Onderzoeksmethode en besluitvorming Voordat er definitieve vaststelling plaatsvindt moeten de keuzes en afwegingen navolgbaar en transparant gemaakt worden. En er moet een concreet monitoringskader beschikbaar zijn. Kernpunt 2 – Ruimtegebruik en ruimtebalans Om zicht te krijgen op de haalbaarheid van de Omgevingsvisie zijn een afwegingskader en een integrale ruimtebalans noodzakelijk, als instrumenten voor “Regie op Ruimte” Kernpunt 3 – Water en bodem sturend Maak het principe “Water en bodem sturend” ook ordenend en hanteerbaar voor de uitvoering. Zonder dat heeft zo’n leidend principe geen betekenis. Kernpunt 4 – Gebiedsgericht werken Gebiedsgericht werken met vanuit het gezondheidsbeginsel vergt nadere inkleuring en inhoudelijke consistentie in de beleidscyclus. Kernpunt 5 - Energievisie, RES-zoekgebieden en zon- en windenergie De energietransitie vraagt om integrale afweging van alternatieven voor het toekomstige energiesysteem (incl. RES), waarbij inzicht in milieueffecten noodzakelijk is om een verantwoorde ruimtelijke inpassing te komen. Kernpunt 6 - Veiligheid, calamiteiten en cybersecurity Het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving die gebruik maakt van infrastructuur die beschikbaar is vraagt om handelingsperspectief, ook voor digitale veiligheid. Kernpunt 7 - Besturing, uitvoering en monitoring in roerige tijden Een omgevingsvisie moet meer zijn dan een lonkend perspectief maar vergt sturing op doelen, resultaten en beoogde effecten. En vergt een andere manier van besturen in deze roerige tijden. Concluderend De Omgevingsvisie vormt een goed strategisch vertrekpunt, maar de onderbouwing van ruimte, milieu en energiekeuzes behoeft versterking.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener, die in dit onderdeel door indiener zijn samengevat
ZW_0192	1a	Met betrekking tot de energievisie en de wijze waarop de keuzes en effecten daarvan nu pas in de Plan OER onderzocht zijn, is duidelijk dat de provincie een juridisch kwetsbare route kiest: reeds gemaakte keuzes in de energievisie (zonder alternatievenafweging op basis van een Plan MER) als uitgangspunt inbrengen in de Plan OER is niet in lijn met de wetgeving. Dat inzichten vanuit de MER Wind op Land überhaupt niet in de OER meegenomen worden, versterkt het beeld van een versnipperde benadering. Het roept de vraag op of hier een doelbewuste aanpak achter zit. Het thema Veiligheid (zowel fysieke als digitale veiligheid) verdient duidelijk meer aandacht. Kwetsbaarheid en weerbaarheid zijn essentieel in deze roerige tijden. Sturen op realisatie en uitvoering en van de visie vergt explicitering van doelen, monitoring en ook een andere manier van sturen, dan langs de gebruikelijke wijze van “periodiek actualiseren”. Daarom is mijn verzoek aan Provinciale Staten de Omgevingsvisie pas vast te stellen nadat de gevraagde aanvullingen op methodiek, ruimteclaims, water en bodem, gebiedsgerichte uitwerking, afwegingen van het beoogde energiesysteem en RES-afwegingen, veiligheid en sturing/monitoring zijn verwerkt.	We stellen de vaststelling van de omgevingsvisie niet uit, maar zorgen ervoor dat bij de uitwerking voldoende aandacht is voor eventueel benodigd onderzoek, voordat vervolgbesluiten worden genomen.
ZW_0192	2	Bij het versterken van de onderbouwing van de omgevingsvisie en de OER wordt nadrukkelijk verzocht: o Om de eerdere adviezen van Commissie M.E.R. te heroverwegen en nader te motiveren hoe hiermee wordt omgegaan. o De Commissie M.E.R. een toets te laten doen op de eindversies. o Om “gezondheid” tot uitgangspunt van alle gebiedsontwikkeling te verklaren en tot leidend beoordelingscriterium in alle afwegingen.	De mer-procedure Wind op Land is afgerond. In een verantwoordingshoofdstuk geven we aan hoe we omgaan met de adviezen van de Commisie voor de milieueffectrapportage over de ontwerp Omgevingsvisie en OER. De Commissie heeft zowel advies gegeven op de NRD als op het OER bij de ontwerp Omgevingsvisie en deze adviezen gepubliceerd. Het is aan Provinciale Staten om te besluiten over de Omgevingsvisie. De gezonde leefomgeving is een van de afwegingsprincipes om keuzes te maken, maar geen enkel principe is in de hele provincie leidend.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0192	3	Een nadere toelichting is opgenomen in Bijlage 1. 3 TOT SLOT Al met al is de conclusie: de ontwerp Omgevingsvisie NH 2050 vraagt om bijstelling en aanscherping met een duidelijke juridische status en met instrumenten die ook handelingsperspectief bieden voor uitvoering, monitoring en bijsturing. Ook zouden de financiële consequenties van deze visie helder moeten worden. Na aanpassing zou de Omgevingsvisie dan opnieuw ter inzage aangeboden moeten worden. Zonder deze bijstelling is de Omgevingsvisie een vergezicht vanuit ambities, zonder afgewogen en uitlegbare keuzes, zeker voor wat betreft het energiesysteem. Een visie die vrijblijvend gehanteerd kan worden: een lonkend perspectief, indrukwekkend in omvang en vormgeving, maar niet geschikt om vanuit een integrale benadering vorm te geven aan hoe de provincie er uit moet gaan gaat zien. Het handelen van provincie NH wordt met name ingekaderd door de EU-wetgeving (o.a. Unirecht, SMB-richtlijn), de Omgevingswet en de Algemene Wet Bestuursrecht. In het bijzonder vragen het zorgvuldigheidsbeginsel (art. 3:2 Awb) en het motiveringsbeginsel (art. 3:46 Awb) om een navolgbare en voldoende onderbouwde belangenafweging. En strijdig te handelen met bovenliggende wet- en regelgeving zorgt voor een juridisch kwetsbare positie van de provincie en verdere afkalving van het vertrouwen in de overheid.	De Omgevingsvisie is geen allesomvattend instrument, het is onderdeel van de beleidscyclus met doorwerking naar andere instrumenten uit de Omgevingswet. De omgevingsvisie is daarbij zelfbindend. Verdere uitwerking wordt ter hand genomen na vaststelling van de omgevingsvisie in onder andere programma's, gebiedsuitwerkingen en omgevingsverordening.
ZW_0192	4	Kernpunt 1 - Onderzoeksmethode en besluitvorming Voordat er definitieve vaststelling plaatsvindt moeten de keuzes en afwegingen navolgbaar en transparant gemaakt worden. En er moet een concreet monitoringskader beschikbaar zijn. Context De ontwerp-Omgevingsvisie is in belangrijke mate gebaseerd op de ontwerpOmgevingseffectrapportage (OER). De kwaliteit van de uiteindelijke ruimtelijke keuzes hangt daarom samen met de transparantie, navolgbaarheid en toetsbaarheid van de onderzoeksmethode. De Commissie M.E.R. heeft hierover meerdere aanbevelingen gedaan die richtinggevend zijn voor de beoordeling van de ontwerpstukken v vi. Een navolgbare onderzoeksmethode is noodzakelijk om Provinciale Staten en belanghebbenden inzicht te geven in de gemaakte afwegingen. Bevindingen De Commissie M.E.R. benadrukt dat de effecten van de keuzes scherp zichtbaar moeten zijn voor Provinciale Staten en inwoners. De ontwerp-Omgevingsvisie beschrijft afwegingsprincipes, terwijl het ontwerp-OER aangeeft dat alternatieven zijn onderzocht via de zogenoemde stel-dat-verkenningen en dat het voorgenomen beleid grotendeels wordt beoordeeld op basis van expert judgement. Tevens vermeldt het OER dat een uitgewerkt monitoringsprogramma nog ontbreekt. De bronstukken laten zien dat veel aandacht is besteed aan het onderzoeksproces. Tegelijk blijft voor de lezer onvoldoende zichtbaar hoe de verschillende dilemma's uiteindelijk zijn vertaald naar het voorkeursbeleid. Ook is beperkt inzichtelijk hoe deskundigenoordelen zijn gewogen en hoe monitoring de uitvoering zal ondersteunen. Voor een strategisch document als de Omgevingsvisie is een kwalitatieve beoordeling begrijpelijk. Wel is een transparante motivering van keuzes van groot belang, zodat duidelijk is waarom alternatieven zijn afgevallen en hoe belangen zijn afgewogen. Dit draagt bij aan de zorgvuldigheid en navolgbaarheid van de besluitvorming. Zienswijze 1.1 - Integrale besluitvorming Hoewel de Omgevingsvisie afwegingsprincipes beschrijft, blijft onvoldoende inzichtelijk hoe afzonderlijke dilemma's zijn vertaald naar het voorkeursbeleid vii. De stappen van visie, naar doelen, dilemma's en voorkeursalternatieven is diffuus, door de iteratieve VKA-benadering. Voor derden is daardoor moeilijk controleerbaar waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt. Ook is blijft onduidelijk welke juridische en bestuurlijk doorwerking de gemaakte keuzes hebben, waardoor het risico bestaat dat de visie een vrijblijvend geheel ambities en vergezichten blijft. Verzoek - neem een expliciete beschrijving op van de integrale afwegingsstappen en motiveer het voorkeursbeleid beter en ook waarom alternatieven zijn afgevallen. Geef ook aan welke juridische en bestuurlijke status de gemaakte keuzes hebben voor regio's en gemeenten, zodat duidelijk is welke beleidsruimte zij hebben.	De onderzoeksmethode, onderzoeken en alle tussenstappen in het proces om te komen tot de Omgevingsvisie, zijn gepubliceerd en voor een ieder te raadplegen. Opgaven zijn in beeld gebracht met aantoonbaar onderzoek, expliciet is onderzoek gedaan naar het type in te zetten scenariomethodiek. Opgaven zijn in geografische zin verduidelijkt door gebruikmaking van kaart en data en een analyse op deze gegevens. Ook deze zijn voor een ieder raadpleegbaar. De onderbouwde scenriomethodiek is vervolgens toegepast in de vorm van een aantal zogenaamde stel dat verkenningen. Besluitvorming in college en staten is navolgbaar waarbij de statenvergaderingen publiek zijn te volgen. Er is een uitgebreid participatietraject doorlopen waarvan de resultaten in twee documenten zijn gepubliceerd. In de Omgevingsvisie is een afwegingskader opgenomen. Daardoor is navolgbaar welke principes de provincie betrekt bij integrale afwegingen. Om de navolgbaarheid te vegroten is in het gebiedshoofdstuk een explicieter verband gemaakt met deze afwegingsprincipes.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0192	5	Zienswijze 1.2 – Uitgangspunten werkbroek Regie op ruimte Het werkboek Regie op Ruimte presenteert zichzelf als de inhoudelijke basis voor de actualisatie van de Omgevingsvisie, met explciciete kwaliteiscrieria. In de uiteindelijke ontwerp-Omgevingsvisie ontbreekt echter een systematische terugkoppeling welke uitgangspunten wel, gedeeltelijk of niet zijn overgenomen. Verzoek - Neem een transparante verantwoordingsparagraaf op waarin per hoofdthema wordt aangegeven hoe het Werkboek Regie op Ruimte is verwerkt.	In hoofdstuk 8 is een verantwoording van het doorlopen proces opgenomen.
ZW_0192	6	Zienswijze 1.3 - Expert judgement Het OER maakt in belangrijke mate gebruik van expert judgement viii. Dat is voor strategische beleidsvorming verdedigbaar, maar vraagt om een transparante beschrijving van de gehanteerde beoordelingscriteria en de wijze waarop expert-oordelen zijn gewogen. Verzoek – Licht per hoofdkeuze de beoordelingscriteria, het beoordelingsresultaat en onderliggende afwegingen toe.	De effectbeoordeling van het voorgenomen beleid (van zowel vóór de optimalisaties vanuit milieu als daarna) is per milieuaspect uitgevoerd ten opzichte van de referentiesituatie. Om tot een objectieve en herleidbare waardering te komen, is gebruikgemaakt van een team onafhankelijke deskundigen uit uiteenlopende vakgebieden (expert judgement). Deze kwalitatieve inschattingen zijn gestructureerd via de systematiek van ingreep-effectrelaties. De ingreep-effectrelaties zijn opgenomen in bijlage II van het OER. Deze ingreep-effectrelaties zijn meegewogen in het kiezen van één oplossingsrichting per dilemma en daarmee de uiteindelijke keuze voor het voorgenomen beleid.
ZW_0192	7	Zienswijze 1.4 - Effecten, doelbereik en alternatieven Het is essentieel om onderscheid te maken tussen effecten, beleidsdoelen en alternatieven afweging ix. Dat onderscheid is niet helder gemaakt. Verzoek - Maak duidelijk onderscheid tussen de beschrijving van effecten en het behalen van beleidsdoelen. Geef daarnaast inzicht in de onderzochte alternatieven en de reden waarom het voorkeursalternatief is gekozen.	De effecten van de alternatieven zijn beschreven in H4 'Effectbeoordeling voorgenomen beleid na optimalisaties vanuit milieu'. Het behalen van beleidsdoelen is beschreven in H7 'Doelbereik voorgenomen beleid'. Wat betreft het afwegen van alternatieven is ervoor gekozen om te werken met een optimalisatieslag van het voorgenomen beleid vanuit milieu. De eerste beoordeling van het voorgenomen beleid is opgenomen in bijlage II van het OER. Deze eerste beoordeling heeft aandachtspunten opgeleverd vanuit milieu- en omgevingsaspecten. De beoordeling van het voorgenomen beleid en de daaruit volgende aandachtpunten zijn gebruikt als richtlijn voor het aanpassen en aanscherpen van het voorgenomen beleid. De categorisering van oplossingsrichtingen is door de optimalisaties vanuit milieu gewijzigd. Dit betekent dat sommige oplossingsrichtingen door de optimalisaties vanuit milieu naar een andere categorie zijn verplaatst. Daarnaast is door de optimalisatieslag 1 categorie komen te vervallen. Dit betreft de categorie voor oplossingsrichtingen die geen aanzienlijk effect hadden op provinciale schaal. In bijlage II is tevens de vergelijking gemaakt tussen de categorieën waar de oplossingsrichtingen vóór en na optimalisaties vanuit milieu in zitten voor de herleidbaarheid. De geoptimaliseerde versie van het voorgenomen beleid vanuit milieu is het uiteindelijke voorkeursalternatief dat is opgenomen en beoordeeld in het OER.
ZW_0192	8	Zienswijze 1.5 – Monitoring Het OER kondigt monitoring aan, maar geeft tevens aan dat nog geen uitgewerkte monitoringsopzet beschikbaar is x. Verzoek - Werk vóór vaststelling een monitoringsprogramma uit met indicatoren, meetfrequenties, verantwoordelijkheden en evaluatiemomenten.	De definitieve versie van de omgevingsvisie bevat een meer uitgewerkte aanpak van de monitoringssystematiek bevatten, waarbij onder andere wordt aangesloten op de Brede Basismonitor.
ZW_0192	9	Zienswijze 1.6 – Aanvullende toetsing Commissie M.E.R. is noodzakelijk Commissie M.E.R. heeft de NRD Plan OER Omgevingsvisie Noord-Holland versie 30-6-2025 beoordeeld en niet de versie van 25-11-2025, aldus de informatie op hun website xi. Commissie M.E.R. constateerde dat er de nodige zaken essentiële ontbraken xii. De ontwerp Omgevingsvisie en de Plan OER zelf zijn tot nu toe niet door Commissie M.E.R. beoordeeld. Het beeld is dat de constateringen en adviezen van de Commissie M.E.R. slechts beperkt meegenomen zijn. Sterker nog: het belangrijkste advies (integrale synthese stap, ruimtebeslag, monitoring) is terzijde gelegd, wat op zich vragen oproept. Een aanvullende onafhankelijke toetsing is daarom gewenst. Verzoek – Laat de Omgevingsvisie en Plan OER zoals die nu ter inzage liggen beoordelen door Commissie M.E.R. en stel hen ook alle ingediende zienswijzen beschikbaar. En laat de eindversies van de Omgevingsvisie en de Plan OER waarin commentaren verwerkt zijn opnieuw toetsen door de Commissie M.E.R.	De commissie mer heeft geadviseerd over de Omgevingsvisie en het plan OER, dit is namelijk verplicht bij een Omgevingsvisie. Dit is gebeurd zonder de zienswijzen, zodat het advies van de commissie kan worden meegenomen bij de besluitvorming door Provinciale Staten. Het advies van de Commissie is op 10 september 2026 besproken met de provincie en op 21 september 2026 gepubliceerd door de Commissie voor de milieueffectrapportage en aan Provinciale Staten gezonden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0192	10	Kernpunt 2 - Ruimtegebruik en ruimtebalans Om zicht te krijgen op de haalbaarheid van de Omgevingsvisie zijn een afwegingskader en een integrale ruimtebalans noodzakelijk, als instrumenten voor “Regie op Ruimte” Context De Omgevingsvisie erkent dat de beschikbare ruimte in Noord-Holland onvoldoende is om alle maatschappelijke opgaven gelijktijdig te accommoderen. Dat noodzaakt tot heldere, transparante en onderbouwde keuzes van ruimteclaims. Bevindingen Het Ruimtelijk Voorstel en de Omgevingsvisie constateren een structureel ruimtetekort xiii xiv xv. Natuur, woningbouw, landschappelijk erfgoed, industrie, energie en recreatie concurreren met elkaar. De urgentie van de ruimtedruk is daarmee overtuigend. Het werkboek Regie op Ruimte onderbouwde al eerder de noodzaak om het ruimtegebruik zo efficiënt mogelijk te maken door clustering, koppelen van functies en meervoudig ruimtegebruik. Echter, er wordt onvoldoende inzicht geboden in de onderlinge omvang van ruimteclaims en de gevolgen van prioritering. Concrete afwegingscriteria voor de keuzes van ruimtegebruik ontbreken xvi. De ruimtevraag per functie en per gebied is beperkt uitgewerkt. Scherpe keuzes om het ruimtelijk gebruik passend te krijgen binnen de omvang van provincie worden niet gemaakt. Gebieden en functies blijven dan concurreren om ruimtelijke inpassing en het onderkende vraagstuk wordt niet opgelost, maar vooruitgeschoven. Zienswijze 2.1 – afwegingskader ruimteclaims Het is belangrijk duidelijk te hebben hoe belangenafweging plaatsvindt wanneer ruimtelijke opgaven botsen, zoals bij woningbouw, natuur, landbouw, energie, mobiliteit en water. Verzoek – Werk een helder en transparant afwegingskader uit voor de concurrerende ruimteclaims. Maak expliciet welke functies in Noord-Holland in geval van schaarste voorrang krijgen en onder welke voorwaarden.	In het Ruimtelijk Voorstel (door PS vastgesteld in september 2024, als inhoudelijk startpunt van het vervolgtraject Regie op de Ruimte, waarvan de actualisatie van de omgevingsvisie deel uitmaakt) is een tabel opgenomen waarin per ruimtegebruiksvraag is aangegeven hoe groot deze was zover bekend. Ook bevat de tabel een aantal pm posten waaronder voor waterberging. De tabel is niet bedoeld om een exacte weergave van de ruimtevraag te geven maar is indicatief. De belangrijkste functie is om aan te tonen, met de op dat moment beschikbare data, dat de vraag naar ruimte structureel tekort schiet.
ZW_0192	11	Zienswijze 2.2 – integrale ruimtebalans Een integrale ruimtebalans vergroot de navolgbaarheid van keuzes en ondersteunt een consistente toepassing van het uitgangspunt van zuinig en meervoudig ruimtegebruik. Zonder integrale ruimtebalans is er geen basis om de haalbaarheid van de omgevingsvisie te beoordelen. Verzoek - Werk een provinciale ruimtebalans uit met ruimteclaims per functie en gebied, inclusief cumulatieve effecten en bandbreedtes.	Wij houden het ruimtegebruik binnen de provincie Noord-Holland bij, raadpleegbaar via Kaarten en Data op onze website. Daarnaast bouwen wij een monitor om te monitoren of gestelde doelen in zicht komen.
ZW_0192	12	Kernpunt 3 - Water en bodem sturend Maak het principe “Water en bodem sturend” ook ordenend hanteerbaar voor de uitvoering. Zonder dat heeft zo’n leidend principe geen betekenis. Context Water en bodem vormen een dragend principe voor de toekomstige ruimtelijke inrichting van Noord-Holland. Bevindingen De Omgevingsvisie en de Voorzet Richtingen en Ambities geven het water- en bodemsysteem een ordenende rol bij ruimtelijke ontwikkelingen xvii xviii. Het werkboek Regie op Ruimte gaf al eerder aan dat deze ordening in de integrale afweging meegenomen moet worden. Het principe is beleidsmatig helder geformuleerd. Maar het is onduidelijk wat dit concreet betekent bijv. bouwen in lage, natte of verziltende gebieden. Er is een verdere uitwerking noodzakelijk met gebiedsgerichte criteria en randvoorwaarden. Zienswijze 3.1 - Ordening aanbrengen via principe “water en bodem sturend” Een expliciete vertaling naar ruimtelijke toetsingscriteria vergroot de uitvoerbaarheid en rechtszekerheid. Verzoek - Leg vast in welke gebieden ontwikkelingen wel of niet mogelijk zijn gelet op waterveiligheid, bodemdaling, verzilting en zoetwaterbeschikbaarheid.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. 'Water en bodem als ordenend principe' wordt nader uitgewerkt in het Regionaal Water en Bodemprogramma.
ZW_0192	13	Zienswijze 3.2 – Sturing geven aan gebiedsontwikkeling Wil sturing op gebiedsontwikkeling mogelijk zijn vanuit het principe “Water en bodem sturend” dan is een duidelijk handelingsperspectief nodig. Verzoek - Werk uit hoe het principe “water en bodem sturend” ook relevant is voor de uitvoerbaarheid van gebiedsontwikkelingen (incl. RES-zoekgebieden). Neem gebiedsgerichte uitsluitings- en ontwikkelcriteria op, alsook randvoorwaarden. Werk “droog bouwen” daarbij concreet uit en geef harde randvoorwaarden voor verzilting, zoetwaterbeschikbaarheid en waterveiligheid.	Zie de beantwoording van onderdeel 12 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0192	14	Kernpunt 4 - Gebiedsgericht werken Gebiedsgericht werken vanuit het gezondheidsbeginsel vergt nadere inkleuring en inhoudelijke consistentie in de beleidscyclus. Context Centrale doelstellingen in de Omgevingswet zijn veiligheid, gezondheid en omgevingskwaliteit voor onze inwoners. De Omgevingsvisie kiest nadrukkelijk voor gebiedsgericht beleid. Bevindingen De visie bevat gebiedsgerichte uitspraken xix en sluit aan bij NOVEX-gebieden en andere gebiedsprogramma's xx xxi. De richting is duidelijk, maar de concrete ruimtelijke uitwerking per gebied blijft beperkt. Dat is ook de eerdere constatering van de provincie in het werkboek Regie op Ruimte. De concrete uitwerking ontbreekt en moet nu beter, zo was het voornemen. Maar in tegenstelling tot dit voornemen vindt die concrete uitwerking nauwelijks plaats. Een gezonde fysieke leefomgeving en volksgezondheid moeten voorop staan in de Omgevingsvisie xxii. Tevens wordt onderkend dat een gezonde leefomgeving concurreert met andere belangen en dat WHO-advieswaarden niet altijd haalbaar zijn. In dit spanningsveld wordt bij gebiedsontwikkeling nog te vaak uitgegaan vanuit een primaire financieel gedreven proces vanuit grondexploitatie waarbij onvoldoende rekening wordt gehouden met maatschappelijke consequenties en baten op langere termijn (gezondheid, welzijn). Zienswijze 4.1 – Gebiedsontwikkeling met als grondbeginsel gezondheid Het gezondheidsbeginsel moet sterk neergezet worden om het streven naar een gezonde leefomgeving te bekrachtigen. Gezondheid moet een leidend beoordelingscriterium worden en toetsen op gezondheid en welzijn (incl. cumulatie van geluid, luchtverontreiniging en andere hinderbronnen) en moet een integraal onderdeel zijn van sturing. Verzoek – maak het gezondheidsbeginsel tot uitgangspunt van alle gebiedsontwikkeling en tot leidend beoordelingscriterium. De handreiking Waardegedreven gezonde gebiedsontwikkeling xxiii geeft vele handvatten om tot een andere benadering van gebiedsontwikkeling te komen, waarbij gezondheid, welzijn en maatschappelijke waarde vanaf het begin centraal staan. Verzoek – maak het gezondheidsbeginsel tot uitgangspunt van alle gebiedsontwikkeling. Maak duidelijk op welke wijze de handreiking gebruikt wordt in de gebiedsontwikkeling en maak expliciet waarom de handvatten wel of niet toegepast worden.	De provincie stelt dat gezonde leefomgeving volwaardig moet worden meegewogen bij ruimtelijke besluitvorming. Dat betekent niet dat het als uitgangspunt wordt gebruikt, maar dat de gezonde leefomgeving één van de criteria is die wordt meegenomen in besluitvorming rondom ruimtelijke ordening. Wij danken indiener voor het ons attenderen op de Handreiking Waardegedreven Gezonde Gebiedsontwikkeling - wij zullen deze met interesse lezen.
ZW_0192	15	Zienswijze 4.2 – Vergoot bruikbaarheid door inkleuren gebiedsgericht werken Meer gebiedspecifieke uitwerking vergroot de bruikbaarheid van de Omgevingsvisie voor vervolgprogramma's en gemeenten. Verzoek - Voeg gebiedsprofielen, kaarten en een expliciete gebiedsgerichte afweging toe voor de belangrijkste deelgebieden.	De gebiedsparagrafen in hoofdstuk 6 dienen een ander doel dan een compleet of uitputtend beeld te schetsen van een regio of om het gehele grondgebied van de provincie af te dekken. Het doel van de gebiedsparagrafen is afgebakend ingegeven door de analyse dat in een gebied meerdere regionale opgaven zich opstapelen. Daarnaast zijn er in de besproken gebieden een of meerdere provinciale belangen in het geding. Deze keuze doet niks af aan andere gebiedsopgaven, die we graag in het verlengde van de vaststelling van onze Omgevingsvisie verder met onze partners uitwerken.
ZW_0192	16	Zienswijze 4.3 – Onderscheid robuuste ontwikkelgebieden en kwetsbare transitiegebieden Noord-Holland kan niet uniform orden benaderd xxiv. Dat betekent dat het ruimtegebruik in gebieden nadere indeling behoeft. Verzoek – Maak in de Omgevingsvisie een onderscheid naar gebiedstypen, met per type een passend ontwikkelregime en duidelijke beperkingen of voorwaarden. Maak per gebiedstype expliciet welke economische functies de provincie wil faciliteren, welke functies minder passend zijn en op basis van welke criteria die selectie plaatsvindt. Stel zwaardere voorwaarden aan zware industrie in relatie tot gezondheid, veiligheid en ruimtegebruik.	Een aantal kernpunten hebben wij per gebied benoemd. Nadere uitwerking loopt via andere instrumenten in de beleidscyclus. Zie ook de beantwoording van onderdeel 12 van deze zienswijze.
ZW_0192	17	Zienswijze 4.4 – Borg inhoudelijke consistentie van gebiedsgericht werken Gebiedsgericht werken is alleen effectief is wanneer Omgevingsvisie, OER, Omgevingsverordening en vervolgprocedures (incl. Plan MER op deelgebieden) inhoudelijk consistent zijn, cumulatieve effecten worden beschouwd en via monitoring wordt teruggekoppeld naar beleid. Verzoek – Versterk de sturende processen om tot effectuering van gebiedsgericht werken te komen	De tekst van de ontwerp-Omgevingsvisie is op onderdelen preciezer geformuleerd. Dit geldt vooral voor de ontwikkelrichting voor gebiedsgericht werken. Ook is aangegeven wanneer een andere overheidslaag bevoegd gezag is en een MER al is uitgevoerd of gepland door een andere overheidslaag. Na vaststelling van de Omgevingsvisie wordt het vervolg verder uitgewerkt in programma's en de rol van monitoring in de beleidscyclus .

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0192	18	Kernpunt 5 - Energietransitie, RES-zoekgebieden en zon- en windenergie [Uittreksel] De energietransitie vraagt om integrale afweging van alternatieven voor het toekomstige energiesysteem (incl. RES), waarbij inzicht in milieueffecten noodzakelijk is om een verantwoorde ruimtelijke inpassing te komen. [...] Bevindingen - Energievisie zonder Plan MER [...] Het milieueffectrapportagerecht (...) stelt dwingende eisen aan het moment en de wijze waarop een plan-MER/OER moet worden ingezet: 1. Voorafgaande milieubeoordeling (Vroegtijdigheid): Een plan-MER moet worden opgesteld vóór of tijdens de voorbereiding van het kaderstellende plan, en vóór de vaststelling ervan (art. 4 lid 1 SMB-richtlijn). 2. Volwaardige afweging van redelijke alternatieven: Een plan-MER moet niet alleen het voorkeursbeleid beschrijven, maar ook redelijke alternatieven waarin rekening wordt gehouden met de doelstellingen en het geografische toepassingsgebied van het plan (art. 5 lid 1 SMB-richtlijn). 3. Kaderstellendheid en doorwerking: Als een strategisch beleidsdocument al dwingende of structurerende keuzes maakt voor toekomstige vergunningverlening of locatiekeuzes, is het Plan-MER-plichtig. Het formeel uitstellen of 'doorschuiven' van de MER.-plicht naar een later overkoepelend traject mag er niet toe leiden dat wezenlijke alternatieven tussentijds al buiten beeld zijn geraakt. De juridische houdbaarheid van de gekozen route is daarmee twijfelachtig. [...] Zienswijze 5.1 – de gekozen route is in strijd met de wetgeving Omdat de Energievisie op voorhand kaderstellende keuzes bevat en alternatieve locaties voor energiehubs en infrastructuur in de Plan OER niet volwaardig zijn onderzocht, is er sprake van een gebrek in de milieueffectrapportage en motivering (strijd met art. 16.36 Omgevingswet en art. 5 SMB-richtlijn). De titel van de energievisie (“definitief concept”) doet daar niets aan af. Verzoek – Voorzie de energievisie van een eigen analyse incl. de onderkende alternatieven en de milieueffecten hiervan en motiveer op basis daarvan de keuzes, die vanuit het verkregen inzicht mogelijk anders zijn dan in eerder in de energievisie opgenomen zijn en als uitgangspunt meegenomen zijn in de Plan OER.	De structurerende keuzes uit de Energievisie worden met dit OER onderzocht, voor zover deze keuzes onderdeel zijn van de oplossingsrichtingen en zijn opgenomen in de omgevingsvisie. In het OER staat op pagina 23 welke onderdelen uit de Energievisie 2.0 zijn meegenomen: "Onderdeel van de oplossingsrichtingen zijn de belangrijkste structurerende keuzes zoals gemaakt in de reeds vastgestelde Energievisie van provincie Noord-Holland. Op deze manier zijn de belangrijkste keuzes uit de Energievisie integraal onderdeel van het OER. De volgende keuzes zijn meegenomen in het OER: - actief sturen door grenzen aan aanbod te stellen en energievragers te concentreren op strategische locaties; - (voor lokale opwek) kleinschalig, verspreid opwekken waar de energievraag zit, en ruimtelijke versnippering accepteren; - (voor hoofdknooppunten) grootschalig, geclusterd opwekken op toekomstbestendige plekken; - in lijn met de Energievisie, warmte opwekken met geo-en aquathermie en het aandeel duurzame energie in de energiemix verhogen. " In de bijlage Staat van Noord-Holland staat op pagina 110 dat de Energievisie 2.0 niet is meegenomen in de referentiesituatie, dwz. de voortzetting van het huidige beleid. Dit is omdat de Energievisie 2.0 is vastgesteld als bouwsteen voor de Omgevingsvisie en destijds niet bemerd is. Nu is dat wel gedaan voor de bovengenoemde hoofdlijnen uit die visie in de integrale OER bij de Omgevingsvisie. Tav de RES: In de Omgevingsvisie stellen we uitsluitend energetische en ruimtelijke uitgangspunten met betrekking tot opwek van energie en wijzen we geen locaties aan. Hieruit volgen niet direct 'dwingende of structurerende keuzes'.
ZW_0192	19	Ambities duurzame energie niet geconcretiseerd In de Plan OER van de Omgevingsvisie wordt aangegeven dat het aspect duurzame energie als positief beoordeeld wordt t.o.v. de referentiesituatie. De ambities voor duurzame energie moeten nog geconcretiseerd worden, om dan effecten te beoordelen xxxi Zienswijze 5.2 – Ambities voor duurzame energie hebben effecten Ambities te hebben voor duurzame energie (zon, wind, geothermie ect) zonder de effecten te kennen, vraagt om nadere uitwerking, zeker gezien de problematiek van de ruimtelijke inpassing en de effecten op de leefomgeving en het milieu. Verzoek - Maak de ambities voor duurzame energie concreet en onderzoek de effecten hiervan als onderdeel van de OER.	Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook weer een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook veel meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. Daar worden ambities voor duurzame energie concreter gemaakt en onderzocht.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0192	20	RES-ambities en doelen Op basis van CBS-data kan gesteld worden dat de landelijke RES-doelen van 35 TWh in 2030 inmiddels al gehaald zijn xxxii xxxiii xxxiv xxxv. Er is een klimaatakkoord waarin leidende uitspraken staan over wind op land: heroverweging als RES-doel gehaald is xxxvi. De politiek heeft deze heroverweging echter niet expliciet gemaakt. Eigenlijk is er ongezien overgeschakeld naar een hogere ambitie voor zon en wind op land (richting 55 TWh). Dat deze hogere ambitie nog meer gaat wringen met ruimtelijke inpassing is duidelijk. Daarnaast zijn er de effecten van netcongestie en toenemende risico's voor negatieve effecten in de leefomgeving het voor het milieu. Zienswijze 5.3 – RES versus ruimtelijke inpassing RES-doelstellingen te verhogen zonder zicht op beschikbare ruimte is vragen om nog meer problemen met de ruimtelijke inpassing. Zonneparken en windturbines stellen relatief grote ruimteclaims. Verzoek - Maak een expliciete heroverweging voor RES-doelstellingen voor Provincie NH op basis van nut/noodzaak en maatschappelijke kosten en baten, ook kijkend naar de integrale ruimtebalans. Maak hierbij ook een doorkijk naar de periode na 2050 (en niet tot 2030).	Wij delen dat de ontwikkeling van duurzame energie zorgvuldig moet worden afgewogen in samenhang met beschikbare ruimte, netcongestie, leefomgeving en andere ruimtelijke opgaven. Het landelijke doel uit het Klimaatakkoord is minimaal 35 TWh hernieuwbare elektriciteit uit zon en wind op land in 2030. Dit doel is nog niet gerealiseerd, maar geldt als haalbaar. De 55 TWh betreft het gezamenlijke oorspronkelijke aanbod van de RES-regio's en is geen vervanging van het landelijke doel. Noord-Holland ligt nog niet op koers om de in de RES vastgelegde ambities voor 2030 te realiseren. Daarom blijft inzet op deze ambities nodig. Het Rijk verwacht dat de opwek van elektriciteit uit zon en wind op land richting 2050 verder groeit. Deze aanvullende landelijke opgave staat los van de bestaande RES-doelstellingen voor 2030. De verdeling van deze aanvullende opgave vindt plaats in afspraken tussen het Rijk en het Interprovinciaal Overleg. De aanvullende landelijke ambitie is nog niet vertaald naar concrete doelen voor Noord-Holland. Bij de verdere uitwerking kijkt de provincie naar het energiesysteem als geheel, waaronder de ontwikkeling van de energievraag, beschikbare netcapaciteit en ruimte. De Omgevingsvisie geeft het kader voor deze integrale afweging. Concrete keuzes over locaties en projecten worden gemaakt in de RES, programma's en gebiedsprocessen. Daarom nemen wij het verzoek om de RES-doelstellingen in de Omgevingsvisie opnieuw vast te stellen niet over.
ZW_0192	21	RES en wind op land Provincie Noord-Holland heeft grote ambities voor zon en wind op land. In onderzoeken worden voor wind op land naast de bestaande ook nieuwe (potentiële) RES-zoekgebieden toegevoegd. De MER Wind op Land xxxvii gaat uit de de RES-zoekgebieden en een effectbeoordeling op hoofdlijnen. De Commissie M.E.R.xxxviii concludeert over de MER wind op land van provincie Noord-Holland dat essentiële informatie ontbreekt over energiedoelstelling, alternatieven, cumulatieve effecten en navolgbaarheid van effectbeoordelingen van wind op land. De Nota van Beantwoording xxxix geeft aan dat een deel hiervan in vervolgprocedures wordt uitgewerkt. Toetsing aan de integrale ruimtebalans te toetsen of de koppeling met het gebiedsgericht werken wordt niet gelegd. Uit de Ontwerp-Omgevingsvisie en het ontwerp-Plan OER blijkt niet dat de Energievisie 2.0, en de PlanMER Wind op Land 2025 en de daarin onderzochte RES-zoekgebieden als één samenhangend energiesysteem zijn onderzocht, incl. cumulatieve effecten. Onder de Omgevingswet moet een omgevingsvisie een samenhangende beleidsbasis bieden. Een plan-MER Wind op Land moet voldoende milieu-informatie bevatten voor een strategische afweging. Wanneer wezenlijke onderdelen worden doorgeschoven naar latere procedures verzwakt dit de strategische afweging en vermindert dit de transparantie van besluitvorming. Zienswijze 5.4 – Afwegingskader voor inpassing van RES-zoekgebieden Het OER laat zien dat meerdere thema's (N2000, NNN, landschap, cultuurhistorie) negatief scoren in samenhang met de voorgenomen energiekeuzes xl. De Omgevingsvisie benoemt knelpunten maar formuleert nog geen bindende inpassingsnormen per zoekgebied. Vanuit het perspectief van zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk om tot meer samenhang tussen Omgevingsvisie, Plan-OER, energievisie en MER Wind op Land te komen, de keuzes transparanter te motiveren, inclusief cumulatieve effecten, monitoring en gebiedsgerichte vervolgonderzoeken. Verzoek – Vul de Omgevingsvisie aan met een expliciet provinciaal afwegingskader voor de inpassing van RES-zoekgebieden, vanuit een gebiedsgerichte benadering. Neem in dit afwegingskader expliciete en bindende inpassings- en uitsluitingscriteria per zoekgebied, gebaseerd op de cultuurhistorische en landschappelijke context (N2000/NN-gebieden, Unesco-werelderfgoed etc), en in het bijzonder waar zon- en windenergie in RES-gebieden gecombineerd worden. En stel eisen en criteria op voor (MER) vervolgonderzoek voor de gebiedsgerichte context van RES-zoekgebieden en geef aan hoe gezondheid, natuur, landschappelijke inpassing, recreatie, netcapaciteit, cumulatie van effecten en monitoring worden beoordeeld.	De Omgevingsvisie bevat een algemeen provinciaal afwegingskader met afwegingsprincipes. De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen.
ZW_0192	22	Indiener gaat hier in op een specifieke casus (RES-zoekgebied Waarderpolder "Schoteroog", Haarlem. Niet meegekopieerd). Deze casus maakt volgens indiener duidelijk dat voorafgaand aan de beoogde invulling van het RES zoekgebied niet gekeken is naar de integraliteit van de voorziene zonneweide en de windturbines op Schoteroog, hun onderlinge afhankelijkheden bij energieopwekking en hun cumulatieve effecten op het landschap, het milieu en de leefomgeving (incl. de impact op het recreatiegebied), noch door gemeente Haarlem, noch door provincie NH als bevoegd gezag voor zowel de zonneweide als de windturbines. Overigens speelt nog dat Hoogheemraadschap Rijnmond een renovatie uitvoert van de AWZI op Schoteroog. En dat ze plaatsing van windturbines op Schoteroog overweegt, naast de concrete plannen van de initiatiefnemer Coöp Windpark Schoteroog.	Wij nemen hier kennis van. Deze casus heeft geen invloed op de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0192	23	Zienswijze 5.5 – Vanuit visie naar een integrale gebiedsgerichte benadering: “walk the talk” De casus illustreert de noodzaak van een transparante onderzoeksmethode, een onderbouwde ruimtebalans, de restricties van water- en bodemsystemen, een kader voor inpassing van zon en wind en het gebiedsgericht maatwerk. Er is in het geval van Waarderpolder een gebiedsgerichte integrale afweging noodzakelijk waarin zon- en windenergie, recreatie, natuur, water, bodem, erfgoed en de veiligheid van de stortplaats in samenhang worden beschouwd. Verzoek – neem als provincie als bevoegd gezag de regie-verantwoordelijkheid om in lijn met de omgevingsvisie te handelen en tot een integrale gebiedsplannen te komen. Werk voor specifiek Waarderpolder/Schoteroog een integraal gebiedskader uit waarin de balans tussen energie, natuur, recreatie, gezondheid en veiligheid centraal staat. Dit kan als pilot dienen voor gebiedsgericht werken, in een concrete, relevante situatie.	Daar waar dat past bij onze rol en bevoegdheden en het in lijn is met onze omgevingsvisie, zullen wij zo nodig de regie nemen.
ZW_0192	24	Kernpunt 6 - Veiligheid, calamiteiten en cybersecurity Het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving die gebruik maakt van infrastructuur die beschikbaar is, vraagt om handelingsperspectief, ook voor digitale veiligheid. Context De ontwerp-Omgevingsvisie gebruikt “gezonde en veilige leefomgeving” als breed uitgangspunt. Veiligheid verschijnt daarbij vooral als een ruimtelijk thema: veilige inrichting, verkeersveiligheid, bescherming tegen overstromingen en omgaan met milieubelastende of risicovolle activiteiten xli. Vanuit het principe “Water en bodem sturend” krijgen waterveiligheid en klimaatrisico’s veel aandacht xlii. Ook in het besef dat er altijd risico’s zullen zijn voor overstroming xliii. Infrastructuur voor energie, drinkwater en data zijn wezenlijk voor de ruimtelijke inrichting en maken dat deze toegankelijk moeten zijn binnen de provincie. Bevindingen Externe veiligheid en omgevingsveiligheid Omgevingsveiligheid wordt een formeel beoordelingsaspect in de Plan OER xliv. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om risico’s rond risicovolle activiteiten, gevaarlijke stoffen en aandachtsgebieden rondom dergelijke activiteiten. Tegelijkertijd wordt in de Plan OER gesteld dat de ontwerp-Omgevingsvisie geen ambities bevat die dit aspect inhoudelijk beïnvloeden: Feitelijk wordt geconstateerd dat omgevingsveiligheid relevant is en in de huidige situatie ongunstig scoort, maar dat de nieuwe Omgevingsvisie daarvoor geen aantoonbaar verbeterende beleidsambitie bevat xlv. De effectbeoordeling voor omgevingsveiligheid is opmerkelijke genoeg “0”(neutraal) ten opzichte van de referentiesituatie, terwijl de referentiesituatie zelf als slecht is aangeduid xlvi. Zienswijze 6.1 – “Een gezonde en veilige leefomgeving” vraagt om uitwerking Omgevingsveiligheid moet de aandacht krijgen die past bij de visie “een gezonde en veilige leefomgeving”, zeker als de huidige situatie op dit punt ongunstig beoordeeld wordt. Verzoek – Maak beleidsambities voor het verbeteren en beheersen van de omgevingsveiligheid alsnog expliciet. Gebruik hierbij de eerder genoemde handreiking Waardegedreven gezonde gebiedsontwikkeling xlvii	Er zijn in de omgevingsvisie enkele tekstpassages over omgevingsveiligheid toegevoegd.
ZW_0192	25	Calamiteiten – risico’s en maatregelen Er is altijd een kans dat er zich calamiteiten voordoen. Wat ontbreekt is een provinciale risicoanalyse voor allerlei typen calamiteiten; een integrale aanpak voor brand, explosie, incidenten met gevaarlijke stoffen, langdurige stroomuitval, uitval van telecom of uitval van digitale systemen; normen voor bereikbaarheid van hulpdiensten en zelfredzaamheid bij gebiedsontwikkelingen; expliciete ruimtelijke randvoorwaarden voor crisisbeheersing bij energiehubs, datacenters, transformatorstations, opslaglocaties of grootschalige energieprojecten; een systematische effectbeoordeling van cumulatieve risico’s. En daarmee samenhangend: is ook geen provinciale calamiteitenaanpak aangetroffen, bijv. evacuatie en bereikbaarheid bij grootschalige overstroming; continuïteit van zorg, drinkwater, energie, telecom en dataverkeer; herstelcapaciteit na langdurige uitval; samenloop van watercalamiteit, energie-uitval en digitale uitval. (Indiener heeft een kader toegevoegd met toelichting. Niet meegekopieerd.) Zienswijze 6.2 – Zicht krijgen op risico’s en maatregelen Calamiteiten die voorstelbaar zijn worden tastbaar als ze vertaald worden in risico’s en maatregelen om ze te mitigeren. Zonder dat is er geen handelingsperspectief. Verzoek – Werk de visie verder uit in termen van risico-analyse en een aanpak van voorstelbare calamiteiten.	Risico's en maatregelen om om te kunnen gaan met calamiteiten worden in verdere uitwerkingen na vaststelling van de omgevingsvisie vormgegeven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0192	26	Infrastructuur … essentieel en ook kwetsbaar In de omgevingsvisie wordt gewicht toegekend aan de infrastructuur voor energie, water en dataverkeer en wordt de toenemende afhankelijkheid van netwerken (voor elektriciteit, dataverkeer en datacenters) benoemd xlviii. Een samenhangende beoordeling van de fysieke en digitale weerbaarheid van infrastructuur tegen sabotage, langdurige uitval, cyberaanvallen of cascaderende storingen ontbreekt. Bijv. waterkeringen en bruggen elektriciteitsopwekking (zonneparken, windturbines, gas- en kolencentrales) en -transport Zienswijze 6.3 – Infrastructuur waarop we kunnen rekenen Al met al is duidelijk dat de Omgevingsvisie energie-, drinkwater- en datanetwerken als sturend voor ruimtelijke ontwikkeling ziet, maar onvoldoende uitgewerkt wordt hoe de continuïteit en weerbaarheid van deze vitale en onderling afhankelijke infrastructuren worden geborgd. Verzoek - Verzocht wordt om de visie en de OER aan te vullen met een integraal kader voor fysieke en digitale weerbaarheid, inclusief calamiteiten- en crisisbeheersing, criteria voor vitale infrastructuur en een toetsing van cumulatieve kwetsbaarheden bij gebiedsontwikkelingen en energie-infrastructuur.	We hebben in de Omgevingsvisie op meerdere plekken aandacht voor weerbaarheid. In het bijzonder in de paragraaf 'Een vitaal Noord-Holland' komen de aandachtspunten van indiener naar voren. In de uitwerking van de omgevingsvisie wordt daar nader vorm en inhoud aan gegeven.
ZW_0192	27	Cybersecurity….. hoe kwetsbaar en weerbaar zijn we? Nergens worden cybersecurity als beleids- of beoordelingsthema genoemd. Dat duidt op een grijze vlek en dat maakt de provincie in toenemende mate kwetsbaar. (indiener heeft een kader met toelichting opgenomne, niet meegekopieerd) . Zienswijze 6.4 – Digitale weerbaarheid is steeds meer relevant en actueel Digitale weerbaarheid is reeds jaren een wezenlijk beleidsthema dat niet in een omgevingsvisie mag ontbreken, zeker nu wetgeving toenemende eisen stelt om cybersecurity te verstevigen Verzoek – Voeg cybersecurity als relevant beleidsthema toe aan de omgevingsvisie en borg daarbij compliance met wetgeving.	Wij zijn het met u eens dat cybersecurity een belangrijk thema is. Echter, de Omgevingsvisie geeft de inzet van de provincie weer ten aanzien van ruimtelijk beleid waar cybersecurity geen onderdeel vanuit maakt.
ZW_0192	28	Kernpunt 7 - Besturing, uitvoering en monitoring in roerige tijden Een omgevingsvisie moet meer zijn dan een lonkend perspectief maar vergt sturing op doelen, resultaten en beoogde effecten. En vergt een andere manier van besturen in deze roerige tijden. Context In de Omgevingsvisie wordt gesteld dat deze doorwerkt in programma's en verordeningen om tot een uitvoeringsagenda te komen. Via monitoring wordt dan (bij)gestuurd op de ambities en doelen. Bevindingen Het komen tot een uitvoeringsagenda en manieren om tot (bij)sturing te komen zijn weinig concreet. Er wordt gesteld dat er met KPI's gewerkt wordt om te bereiken resultaten en beoogde effecten concreet te maken xlix en de uitvoering te monitoren en evalueren l. Maar uitwerking ontbreekt. Ook is onduidelijk wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft in de besturing. Zienswijze 7.1 – Van visie naar uitvoering via gerichte sturing Uitvoering geven aan de omgevingsvisie komt aan op een heldere uitvoeringsagenda en manieren om te sturen op resultaten en beoogde effecten. Zonder dat blijft de omgevingsvisie een vrijblijvende richting, zonder handelingsperspectief. Verzoek – werk de uitvoeringsagenda, KPI's, evaluatiemomenten en -criteria en verantwoordelijkheden concreet uit. De Omgevingsvisie die in 2018 vastgesteld werd, wordt nu na ruim 8 jaar geactualiseerd. Tussentijds zijn er ontwikkelingen geweest die (direct of indirect) invloed hebben gehad op de leefomgeving in Noord-Holland. Als voorbeelden: Covid 19 met beperkende maatregelen (waaronder "lock down"). Oorlogen en daarmee samenhangende stromen van vluchtelingen (Syrië, Oekraïne, Gaza); Digitalisering (toename van EU wetgeving, data centers en opkomende cybercrime); Het geeft aan dat de huidig gehanteerde beleidscyclus van de Omgevingsvisie (en navolgende -verordening, -plannen etc) met "periodiek actualiseren na 4 a 6 jaar" niet meer past bij de (opkomende) ontwikkelingen, die grote impact hebben. Bij dergelijke opkomende ontwikkelingen wordt er per definitie te laat gereageerd. En loopt de provincie "achter de feiten aan".	Wij bouwen een monitor om te monitoren of gestelde doelen in zicht komen. Naast het instrument omgevingsvisie, zijn er andere instrumenten die helpen om onze doelen te halen en die sneller kunnen worden bijgestuurd dan 6-8 jaar.
ZW_0192	29	Zienswijze 7.2 – Visievorming en uitvoering om tijdig te anticiperen Er is in de omgevingsvisie onderscheid te maken tussen onderwerpen die langzaam veranderen en andere die sneller veranderen, afhankelijk van de ontwikkelingen die erop van invloed zijn. Dat vraag om een andere manier van sturen, dan tot op heden gebruikelijk is. Verzoek – Maak in de omgevingsvisie onderscheid naar thema's, onderwerpen en bijbehorende keuzes, die langzaam of juist sneller bijstelling behoeven. En pas hier de uitvoering, evaluatie-ritme en sturing op aan. Er blijven altijd onvoorzienbare en plots opkomende ontwikkelingen, die potentieel risicovol zijn en om urgentie vragen (bijv. Covid-19). Daarvoor kan terug gevallen worden op calamiteits- en crisisplannen.	Het klopt dat het tempo van veranderingen verschilt per onderwerp. Dit komt ook tot uitdrukking in de tijdshorizon waarnaar gekeken. Wordt. In de omgevingsvisie is het idee van de lagenbenadering gehanteerd. Deze benadering houdt rekening met die verschillende tempo's.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0193	1	De Museumstoomtram Hoorn–Medemblik maakt hierbij gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland, die van 15 juni tot en met 31 augustus 2026 ter inzage ligt. [Hieronder volgt een overzicht van de ingebrachte punten; de uitgebreide informatieve toelichting is hier beknopt niet opgenomen] 1. Inzet van deze zienswijze De historische lokaalspoorlijn Hoorn–Medemblik uit 1887 is een cultuurhistorische kwaliteitsdrager van Westfriesland. ... Tegen deze achtergrond valt op dat de betekenis van de historische lokaalspoorlijn in de ontwerp-Omgevingsvisie niet expliciet als cultuurhistorische en ruimtelijke structuur is opgenomen. Dat is een gemis, juist omdat de provincie de lokaalspoorlijn in haar eerdere beleid al als ruimtelijke drager heeft erkend. 2. Een gebiedseigen structuur met een bijzondere historische betekenis De betekenis van de lokaalspoorlijn begint bij de aanleg ervan. ... De lokaalspoorlijn was daarmee niet alleen een vervoersverbinding, maar onderdeel van de economische en maatschappelijke ontwikkeling van de regio. 3. Een uniek in Nederland bewaard gebleven ensemble De historische betekenis wordt versterkt doordat een groot deel van de oorspronkelijke structuur nog aanwezig is. ... 4. De bestaande provinciale beleidslijn De provinciale erkenning van de lokaalspoorlijn is niet beperkt tot één oudere beleidsnota.... 5. Aansluiting op de Omgevingsvisie De betekenis van de lokaalspoorlijn sluit aan bij verschillende uitgangspunten van de ontwerpOmgevingsvisie. ... De combinatie van cultuurhistorie, toerisme, werkgelegenheid, participatie, educatie en recreatie maakt de spoorlijn van betekenis voor zowel de aantrekkelijkheid van de leefomgeving als de sociale en economische vitaliteit van West-Friesland. 6. De lokaalspoorlijn als onderdeel van toekomstige ontwikkeling De lokaalspoorlijn en de Museumstoomtram spelen een actieve rol in de toekomstige ontwikkeling van de ruimte in West-Friesland. ... De Museumstoomtram beschikt als beheerder en exploitant over specialistische kennis van de spoorbaan, stations, bruggen, overwegen en de historische samenhang met het landschap. Wij stellen deze kennis graag beschikbaar bij ruimtelijke ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de spoorlijn of haar omgeving.	Wij danken indiener voor de zienswijze, met uitgebreide informatieve toelichting.
ZW_0193	2	7. Verzoek Wij verzoeken de provincie Noord-Holland om de historische lokaalspoorlijn Hoorn–Medemblik expliciet op te nemen in de definitieve Omgevingsvisie als cultuurhistorische kwaliteitsdrager van West-Friesland. Daarbij verzoeken wij de provincie om: ? De historische lokaalspoorlijn en haar samenhang met de stations, infrastructuur, dorpen en het omliggende landschap als één geheel mee te wegen in de provinciale ruimtelijke afweging; ? De cultuurhistorische, landschappelijke, recreatieve en economische betekenis van de lokaalspoorlijn te betrekken bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in WestFriesland; ? Bij ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de spoorlijn of haar landschappelijke context de bestaande cultuurhistorische waarden vroegtijdig mee te wegen en de Museumstoomtram vanuit haar kennis en ervaring daarbij te betrekken; ? De betekenis van de lokaalspoorlijn als onderdeel van de omgevingskwaliteit en gebiedsidentiteit van West-Friesland herkenbaar te maken in de verdere uitwerking en uitvoering van het provinciale beleid.	De omgevingsvisie is een zelfbindende visie bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. De omgevingsvisie gaat niet gedetailleerd in op reeds erkende en vastgelegde cultuurhistorische waarden. Aan het verzoek van indiener om de historische lokaalspoorlijn Hoorn-Medemblik in onze definitieve omgevingsvisie expliciet op te nemen als cultuurhistorische kwaliteitsdrager zullen wij dan ook geen gehoor geven. Wij zijn van mening dat de cultuurhistorische waarde van de lokaalspoorlijn Hoorn-Medemblik, waarlangs een aantal gebouwen beschermd zijn als provinciaal monument, al goed is geborgd in onze Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Doordat deze lokaalspoorlijn uitgebreid is beschreven in deze Leidraad, dient de waarde van de spoorlijn juridisch al meegewogen te worden bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in landelijk gebied. Wij erkennen de waarde van de spoorlijn, niet alleen vanuit cultuurhistorisch perspectief, maar ook vanuit de landschappelijke, recreatieve en economische betekenis van deze spoorlijn voor West-Friesland. De huidige Leidraad Landschap en Cultuurhistorie wordt op dit moment geactualiseerd. Uiteraard wordt de spoorlijn ook in de nieuwe versie van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie opgenomen.
ZW_0193	3	Wij verzoeken Gedeputeerde Staten om in de Nota van Beantwoording concreet aan te geven op welke wijze aan dit verzoek gevolg wordt gegeven en hoe de historische lokaalspoorlijn in de definitieve Omgevingsvisie wordt opgenomen. De Museumstoomtram is graag bereid haar kennis en ervaring hiervoor in te zetten en hierover met de provincie en andere betrokken partijen samen te werken.	Slotwoord, met samenvatting van het bij punt 7 verwoorde verzoek. Geen antwoord nodig.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0194	1	Om tot goede en afgewogen keuzes te komen is het van belang dat de provincie helder aangeeft welke positie zij de land- en tuinbouwsector in Noord-Holland wil geven. Om die reden zijn we content met de toezegging dat de provincie zorgvuldig wil omgaan met landbouwgrond. Maar met deze toezegging alleen zijn we er niet. Het is van belang dat een 'stevig' afwegingskader wordt uitgewerkt voor de bescherming van landbouwgrond. Alleen daarmee kan worden bewerkstelligd dat het behoud van landbouwgrond daadwerkelijk een belangrijk onderdeel is van de besluitvorming over functiewijzigingen. Het beschermen van landbouwgrond en het realiseren van een goede (beleids)basis voor een toekomstbestendige agrarische sector is voor ons een belangrijke rode draad geweest bij de beoordeling van de ontwerp-Omgevingsvisie.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Hierna gaan we nader in op de ingebrachte punten.
ZW_0194	2	Vof Kwantes-Oortwijn mist in de ontwerp-Omgevingsvisie de echte erkenning van de land- en tuinbouwsector als een provinciaal kernbelang. Vof Kwantes-Oortwijn is van mening dat het agrocluster expliciet onderscheiden moet worden als extra economisch en strategisch cluster (naast biotechnologie en zaadveredeling) van provinciaal belang.	De provincie wijst de brede land- en tuinbouwsector niet aan als afzonderlijk strategisch economisch cluster. De aanwijzing van strategische clusters volgt uit het denkraam van TNO voor strategische economische belangen. Daarbij staat de systeempositie van economische activiteiten binnen nationale en Europese waardeketens en netwerken centraal, in het licht van Europese autonomie. De brede land- en tuinbouwsector maakt geen onderdeel uit van deze positie, maar de specifieke sector zaadveredeling wel.
ZW_0194	3	De land- en tuinbouwsector in Noord-Holland is van strategisch belang voor de voedselvoorziening van Noordwest-Europa. Door klimaatverandering, toenemende droogte en extremereweersomstandigheden komen de productieomstandigheden in delen van Europa steeds meer onder druk te staan. Dankzij onder meer de vruchtbare gronden, de beschikbaarheid van zoet water en gunstige klimaatomstandigheden beschikt Noord-Holland over uitstekende productievoorwaarden voor de landen tuinbouw. Om die reden is het van groot belang dat de provincie deze productievoorwaarden in het omgevingsbeleid borgt zodat de agrarische sector ook in de toekomst kan blijven bijdragen aan de productie van gezond en veilig voedsel.	De indiener vraagt om borging van de productievoorwaarden voor land- en tuinbouw in het omgevingsbeleid. Met deze omgevingsvisie hebben we daar een stap in gezet door onder andere voor landbouw een afwegingskader landbouw aan te kondigen. Verdere uitwerking in een programma en omgevingsverordening vormen het geheel van het omgevingsbeleid waarmee wordt gewerkt aan een sterk en toekomsbestendig landbouwsector die kan blijven bijdragen aan de productie van gezond en veilig voedsel
ZW_0194	4	In beginsel is alle landbouwgrond beschermingswaardig. Wanneer de provincie desondanks onderscheid maakt tussen prioritaire en niet-prioritaire landbouwgebieden dan dient expliciet te worden vastgelegd dat ook niet-prioritaire landbouwgronden een volwaardige agrarische bestemming en een passende beschermingsstatus behouden. Het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden mag er namelijk niet toe leiden dat de suggestie wordt gewekt dat andere landbouwgebieden beschikbaar komen voor andere ruimtevragende functies. Daarnaast kent Noord-Holland verschillende gebieden die door de provincie zelf zijn aangewezen als belangrijk concentratiegebied waaronder de bollenconcentratiegebieden, de glastuinbouwconcentratiegebieden en het tuinbouwconcentratiegebied Heemskerk-Beverwijk. Deze gebieden zijn van groot belang voor de provinciale voedsel- en sierteeltproductie, werkgelegenheid en kennisontwikkeling van de Noord-Hollandse land- en tuinbouwsector. Wij zijn van mening dat het behoud en de verdere ontwikkeling van deze concentratiegebieden expliciet onderdeel moeten zijn van het beleid voor de bescherming van landbouwgrond.	We zijn het eens met de indiener dat het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden er niet toe mag leiden dat de suggestie wordt gewekt dat andere landbouwgebieden beschikbaar komen voor andere ruimtevragende functies. Uitgangspunt voor het afwegingskader landbouw is dat in alle gevallen, met al dan niet prioritaire landbouwgronden, de brede waarde van landbouw wordt gewogen bij ruimtelijke ingrepen.
ZW_0194	5	Daarnaast is het van belang om te onderkennen dat een toekomstbestendige landbouw niet alleen vraagt om voldoende landbouwgrond maar ook om voldoende ontwikkelingsruimte voor agrarische bedrijven. De land- en tuinbouwsector staat de komende jaren voor belangrijke maatschappelijke opgaven op het gebied van duurzaamheid, klimaat, waterkwaliteit, biodiversiteit, emissiereductie, dierenwelzijn en dierwaardigheid. Specifiek op het aspect van dierwaardigheid is extra ruimte vereist voor aanpassingen in stallen, uitloopvoorzieningen, weidegang, klimaatbeheersing en andere welzijnsbevorderende maatregelen. Het voldoen aan deze opgaven vraagt om investeringen in nieuwe technieken en om aanpassingen van bedrijfsgebouwen, stalsystemen en de inrichting of vergroting van agrarische bouwpercelen. Dit kan alleen worden gerealiseerd wanneer agrarische bedrijven voldoende ruimte krijgen om hun bedrijfsvoering daarop aan te passen. De Omgevingsvisie dient deze noodzakelijke ontwikkelingsruimte te borgen.	De gevraagde ontwikkelruimte heeft betrekking op de ontwikkelruimte op boerenerven/agrarische percelen. Onder de noemer kringlooplandbouw besteden we daar in de omgevingsvisie in algemene zin aandacht aan. De ontwikkelruimte op het boerenerf/agrarisch perceel is met name geregeld in de Omgevingsverordening en niet in het instrument omgevingsvisie.
ZW_0194	6	Aansluitend willen wij het belang benadrukken van kavelruil als instrument om de landbouwstructuur in Noord-Holland te versterken. Door stoppende bedrijven, grondtransacties en de toenemende ruimteclaims vanuit andere functies neemt de versnippering van landbouwgrond toe. Wij verzoeken de provincie daarom om kavelruil actief te blijven ondersteunen en voldoende middelen beschikbaar te stellen voor de inzet van kavelruil in het landbouwgebied en bij de gebiedsprocessen.	Wij erkennen het belang van kavelruil voor het landelijk gebied zoals bedoeld in de omgevingswet. Wij dragen dan ook zorg dat we het instrument kavelruil blijven ondersteunen waar deze bijdraagt aan onze doelen voor kringlooplandbouw en transitie van het landelijk gebeid.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0194	7	Tegelijkertijd plaatst Vof Kwantes-Oortwijn vraagtekens bij de benadering in de Omgevingsvisie waarbij water en bodem vrijwel automatisch sturend worden voor de toekomstige inrichting van gebieden. Water en bodem vormen belangrijke randvoorwaarden voor ruimtelijke ontwikkelingen maar dienen onderdeel te zijn van een bredere afweging waarin ook aspecten als voedselzekerheid, economie, landschap, leefbaarheid en bestaande investeringen worden betrokken. Het uitgangspunt dat water en bodem richtinggevend zijn, mag daarom niet automatisch leiden tot functiewijziging van (landbouw)gebieden waar de continuïteit van het water- en bodemsysteem onder druk komt te staan. De provincie Noord-Holland beschikt met het IJsselmeer, Markermeer en Amstelmeer over unieke strategische zoetwaterreserves. Deze watervoorraden vormen een belangrijke basis onder de concurrentiekracht en toekomstbestendigheid van de Noord-Hollandse land- en tuinbouwsector. Wij missen in de Omgevingsvisie de ambitie om deze strategische zoetwatervoorraad nadrukkelijk in te zetten voor het behoud van 5 hoogwaardige landbouwproductie en het tegengaan van verzilting. De inzet zou niet uitsluitend gericht moeten zijn op het aanpassen van functies aan veranderende omstandigheden maar ook en vooral op het optimaal benutten van de beschikbare zoetwaterbronnen. Dit geldt in het bijzonder voor de verwachte toename van verzilting in delen van de provincie Noord-Holland. Op verschillende plaatsen in de Omgevingsvisie ontstaat echter de indruk dat in gebieden waar deze verzilting op kan treden dit automatisch tot gevolg heeft dat moet worden overgegaan tot een andere inrichting of een andere functie voor die gebieden. Vof Kwantes-Oortwijn kan zich niet vinden in een dergelijke benadering. Vooral de land- en tuinbouwsector heeft de afgelopen jaren laten zien dat ondernemers met innovatie, ondernemerschap en technische oplossingen in staat zijn om in te spelen op veranderende omstandigheden. Voorbeelden hiervan zijn ondergrondse zoetwateropslag, waterconservering, slimme drainage- en infiltratiesystemen, precisiewaterbeheer en innovatieve teeltsystemen. Wat Vof Kwantes-Oortwijn betreft moet daarom eerst worden gekeken naar mogelijkheden om landbouwkundige functies te behouden en te versterken. Functiewijziging mag niet het vertrekpunt van beleid zijn maar hooguit een laatste optie wanneer andere oplossingen aantoonbaar onvoldoende perspectief bieden.	We zijn het eens met de indiener dat innovatie, techniek en ondernemerschap een belangrijk onderdeel vormen van de oplossingen voor de opgaven van het water- en bodemsysteem. Ook onderschrijven we de mening van de indiener dat wateropgaven zoveel mogelijk gebieds- én perceelsgericht moeten worden uitgewerkt. Daarbij nemen we niet functieverandering als uitgangspunt. We zien wel de noodzaak om de veranderende randvoorwaarden vroegtijdig te benoemen. Gezien de omvang van de opgaven is er geen volgordelijkheid in mogelijke oplossingen,maar zullen we op een breed pallet moeten inzetten om het gat tussen toenemende vraag en afnemend aanbod te dichten. Innovatie, adaptatie en veranderingen dienen afgewogen te worden in de programmatische uitwerkingen van de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0194	7a	Ook ten aanzien van de opgaven voor waterberging en het vasthouden van water in de diepere delen van polders (5-15% van het gebied) pleit Vof Kwantes-Oortwijn voor een bredere afweging. De Omgevingsvisie lijkt op onderdelen al snel door te schakelen naar het reserveren van landbouwgrond voor waterberging. Hoewel een goede waterberging van belang is voor een toekomstgerichte landbouw mag dit niet automatisch leiden tot nieuwe ruimteclaims op agrarische grond. Voordat alleen landbouwgrond wordt ingezet voor structurele waterberging dienen eerst ook andere alternatieven volwaardig te worden onderzocht. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan ondergrondse opslag van water, tijdelijke berging binnen bestaande natuur- en recreatiegebieden, optimalisatie van het watersysteem, innovatieve vormen van waterconservering en combinaties van maatregelen binnen bestaande functies. Alleen wanneer zorgvuldig is onderbouwd dat dergelijke alternatieven onvoldoende mogelijkheden bieden kan de inzet van landbouwgrond voor waterberging aan de orde zijn. Vof Kwantes-Oortwijn is voorts van mening dat wateropgaven zoveel mogelijk gebieds- én perceelsgericht moeten worden uitgewerkt. Door verschillen in bodemopbouw, hydrologie en bedrijfsvoering kunnen de mogelijkheden voor waterberging, waterconservering en zoetwateropslag sterk verschillen. Zelfs binnen één gebied. Bij de beoordeling van de waterkwaliteit is het van belang dat onderscheid wordt gemaakt tussen actuele emissies, historische belasting en natuurlijke achtergrondbelasting. Beleidskeuzes dienen gebaseerd tezijn op een realistische 6 analyse van de herkomst van nutriënten en andere stoffen Met inachtneming van het voorgaande verzoekt Vof Kwantes-Oortwijn om in de Omgevingsvisie niet alleen de beperkingen van het water- en bodemsysteem te beschrijven maar ook expliciet te erkennen dat innovatie, techniek en ondernemerschap een belangrijk onderdeel vormen van de oplossing. De toekomst van het landelijk gebied ligt niet uitsluitend in functieverandering maar ook in het ontwikkelen van slimme oplossingen waarmee maatschappelijke opgaven kunnen worden gerealiseerd én hoogwaardige landbouwgebieden behouden blijven.	Zie de beantwoording bij ZW_0194 subnummer 7
ZW_0194	8	[samenvatting] Vof Kwantes-Oortwijn is zich bewust van de beoogde bijdrage van de veenweidegebieden bij de uitwerking van de klimaatafspraken. Dit vraagstuk vraagt om een zorgvuldige afweging van belangen en om maatregelen die bijdragen aan een toekomstbestendig landelijk gebied. Tegelijkertijd plaatst Vof Kwantes-Oortwijn vraagtekens bij een benadering waarbij vernatting van het gehele veencomplex in de praktijk wordt gezien als de vanzelfsprekende of enige oplossing voor deze opgaven. Om die reden zijn wij van mening dat in de veengebieden een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen veenlandbouwgebieden en veennatuurgebieden.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. De verdere uitwerking van het natuurbeleid gebeurt in onder meer het natuurbeheerplan en de NNN realisatiestrategie. De uitwerking voor de veenlandbouwgebieden wordt onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp-RWBP ligt volgens planning in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage. Dus we werken beide verschillend uit. We gebruiken de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgronden en droogmakerijen dat in samenhang met elkaar moet worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden).
ZW_0194	9	[samenvatting] Met de stikstofovereenkomst van 14 juli 2025 is een belangrijke stap gezet voor het realiseren van stikstofreductie (op basis van doelsturing) en geborgd natuurherstel. Het gezamenlijke doel is om in 2035 een emissiereductie van 30% te realiseren ten opzichte van 2019. De eerste resultaten laten zien dat deze aanpak werkt. Uit de gezamenlijke monitoring blijkt dat de stikstofuitstoot van melkveebedrijven in Noord-Holland sinds 2019 met inmiddels 18% is afgenomen. Dat betekent dat meer dan de helft van de afgesproken reductieopgave voor 2035 al is gerealiseerd. Deze resultaten bevestigen dat doelsturing, gecombineerd met ondernemerschap, kennisontwikkeling en monitoring, daadwerkelijk leidt tot emissiereductie in de praktijk. Het is daarom van belang dat de ingezette koers wordt voortgezet. Om die reden verzoeken wij u om de in de stikstofovereenkomst gemaakte afspraken over emissiereductie stikstof, geborgd natuurherstel en een gebiedsgerichte aanpak in het provinciaal beleid te borgen.	De stikstofemissiereductie overeenkomst agrarische sector met de landbouwpartners om te komen tot een generieke reductie van de provinciebrede emissie dient als basis voor het programma natuurherstel en stikstofvermindering

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0194	10	[samenvatting] Vof Kwantes-Oortwijn wil niet tornen aan de gemaakte afspraken over de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Maar met in het achterhoofd de te kleine provincie Noord-Holland voor het realiseren van alle ambities en het uitgangspunt dat zuinig met de beschikbare ruimte moet worden omgegaan, ligt het niet voor de hand om nieuwe ruimteclaims op agrarische gronden te leggen voor aanvullende natuurontwikkelingen. Wij kunnen dan ook niet instemmen met de in de omgevingsvisie aangegeven ambities voor de realisatie van extra natuur en een verdere uitbreiding van natuurverbindingen. Wat ons betreft vormt de afronding van het bestaande NNN dan ook het eindpunt van de provinciale uitbreidingsopgave voor natuur. Vof Kwantes-Oortwijn hecht daarnaast aan het vasthouden van de bestaande saldo 0-benadering bij wijzigingen van de begrenzing van het NNN. Als op gebiedsniveau aanpassingen van de NNN-begrenzing plaatsvinden dan is dit uitsluitend mogelijk wanneer het aantal hectares dat aan de natuur wordt toegevoegd wordt gecompenseerd door een gelijk aantal hectares dat elders uit de begrenzing wordt gehaald, zodat per saldo geen uitbreiding van het Natuurnetwerk Nederland plaatsvindt.	Afspraken met betrekking tot de NNN horen thuis in de beleidsplannen en -programma's die samenhangen met de omgevingsvisie zoals het natuurbeheerplan of de NNN realisatiestrategie, niet in de omgevingsvisie zelf.
ZW_0194	11	Beschermde Landschappen. In deze gebieden is de landbouw veelal een belangrijke drager van de aanwezige landschappelijke kwaliteiten. De aanwijzing van Beschermde Landschappen mag daarom niet leiden tot aanvullende beperkingen voor de ontwikkeling van agrarische bedrijven. Voor een agrarisch ondernemer zou het in beginsel geen verschil mogen maken of een bedrijf binnen of buiten een Beschermd Landschap is gevestigd. Dit geldt nadrukkelijk ook voor ontwikkelingen die noodzakelijk zijn voor verduurzaming, emissiereductie, energieopwekking, dierenwelzijn en een toekomstbestendige agrarische bedrijfsvoering. Vof Kwantes-Oortwijn verzoekt de provincie om dit uitgangspunt te bevestigen en in de aangekondigde leidraad voor gemeenten uit te werken zodat hierover bij de uitvoering van de Omgevingsverordening geen onduidelijkheid ontstaat.	Binnen de regels voor Beschermd Landschap (BL) is bij de vaststelling van de Omgevingsverordening in 2020 een afwijkingsmogelijkheid opgenomen voor het agrarisch bouwperceel tot 2 ha, zodat de regels voor BL geen onevenredige verzwaring zijn voor agrarische bedrijven in BL. Deze afwijkingsmogelijkheid blijft van kracht.
ZW_0194	12	Vof Kwantes-Oortwijn mist in de Omgevingsvisie aandacht voor monomestvergisting. Wij verzoeken de provincie daarom om monomestvergisting expliciet te benoemen als onderdeel van een toekomstbestendige energie- en landbouwstrategie en in het omgevingsbeleid uit te werken. Daarnaast vragen wij aandacht voor oplossingen voor netcongestie op agrarische bedrijven. Agrarische ondernemers kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de energietransitie als zij daarvoor ook de benodigde ontwikkelruimte krijgen. Vooral decentrale energieopslag, waaronder batterijopslag op agrarische bouwpercelen, kan bijdragen aan een efficiënter gebruik van lokaal opgewekte energie en aan het verminderen van de druk op het elektriciteitsnet. Bij de verdere uitwerking van beleid rond energieopslag vragen wij de provincie daarom voldoende ruimte te blijven bieden voor dergelijke oplossingen op bedrijfsniveau.	We onderschrijven het belang van mestbewerking als onderdeel van een toekomstbestendige landbouwstrategie. In die lijn hebben we de tekst aangepast en de uitwerking van een handreiking mestbewerking aangekondigd. Wij herkennen de wens om het energiesysteem gedetailleerder uit te werken en de consequenties van deze uitwerking beter in beeld te krijgen. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld . In het programma zal veel aandacht zijn voor het decentrale energiesysteem waar opslag van duurzaam opgewekte elektriciteit een belangrijk element is.
ZW_0195	1	Naar aanleiding van de terinzagelegging van het concept Ontwerp Omgevingsvisie 2050 maak ik als inwoner van Heiloo gebruik van de wettelijke mogelijkheid om mijn zienswijze in te dienen. De voorgestelde plannen rondom de grootschalige economische intensivering, de uitbreiding van industriële zones (waaronder de Boekelermeer) en de ruimtevraag ten behoeve van de energietransitie hebben een onaanvaardbare en directe negatieve impact op mijn leefomgeving in Heiloo Plan Oost. Ik verzoek u klemtoon te leggen op de bescherming van onze schaarse natuur en cultuurhistorie, en de visie op de volgende wezenlijke punten aan te passen:	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0195	2	1. Waanzinnige afweging: Ruimtevraag energietransitie versus kwetsbare natuur Het uitgangspunt dat bedrijven ten behoeve van de energietransitie extra ruimte claimen ten koste of ten nadele van kwetsbare natuurgebieden is wat mij betreft volstrekt waanzinnig. Kwetsbare natuur en het behoud van een gezonde humane leefomgeving moeten te allen tijde fundamenteel voorrang krijgen op verdere industrialisatie. Industrialisatie vermomd als groene transitie blijft industrialisatie en mag de schaarse ecologische waarden in onze provincie niet blijvend vernietigen.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen dit signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken. We zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0195	3	2. Absolute bescherming cultuurhistorisch landgoed Nijenburg en Ter Coulster Het cultuurhistorisch unieke landgoed Nijenburg (inclusief het Heilooërbos en de omliggende weide- en polderstructuren) en landgoed Ter Coulster dient vanaf de ringweg van Alkmaar tot aan de huidige buitenrand van bedrijventerrein De Boekelermeer volledig gevrijwaard te blijven van elke vorm van industrialisatie, infrastructuuruitbreiding of verstedelijking. Dit historische erfgoed is onvervangbaar en vormt een cruciale ecologische en recreatieve zone die onder geen enkel beding mag bezwijken onder de druk van industriële expansie. De huidige groenstrook vanaf de ringweg Alkmaar tot aan de Kanaalweg in Heiloo en industrieterrein De boekelermeer in Heiloo is belangrijk voor cultuur- en ecologisch behoudt	Voor de landgoederen Nijenburg en Ter Coulster hanteren wij de beschermingsregels, zoals vastgelegd in onze omgevingsverordening en Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.
ZW_0195	4	3. Noodzaak van een harde groene buffer voor Heiloo Plan Oost De voorgenomen uitbreiding van het bedrijventerrein Boekelermeer brengt zware industrie en logistieke activiteit veel te dicht bij de bestaande woonomgeving van Heiloo Plan Oost. Om de inwoners effectief te beschermen tegen de cumulatieve effecten van fijnstof, geluidsoverlast, licht-/luchtvervuiling en visuele hinder, moet in de Omgevingsvisie 2050 een harde, substantiële en permanente groene bufferzone tussen het industriegebied en de leefomgeving worden verankerd.	Het beleidskader Gezonde Leefomgeving vormt de bouwsteen om gezondheid als volwaardig belang mee te wegen in alle ruimtelijke keuzes. Met de uitbreiding van het industrieterrein wordt een MER-procedure gevolgd, hierin wordt o.a. stilgestaan bij het effect op de gezonde leefomgeving. Hier zullen we aandacht besteden aan de door de indiener genoemde punten.
ZW_0195	5	4. Tegenstrijdig overheidsbeleid: Binnenstedelijke transformatie versus buitenstedelijke expansie De argumentatie dat er buitenstedelijk natuurgebied moet worden opgeofferd voor industriële uitbreiding is volstrekt inconsistent met het actuele beleid binnen de regio. De gemeente Alkmaar intensiveert op grote schaal woningbouwlocaties op bestaande industrieterreinen en gemengde zones, zoals Overdie, Overstad en Oudorp (onder andere binnen de herontwikkeling van de Kanaalzone). Het is onnavolgbaar dat enerzijds bestaande, vitale bedrijventerreinen worden getransformeerd naar woonwijken, om vervolgens elders kwetsbaar buitengebied en cultuurhistorisch landschap te industrialiseren. Indien er op de lange termijn daadwerkelijk behoefte is aan ruimte voor zware industrie, dient de transformatie van bestaande industrieterreinen naar woningbouw direct te worden gestopt en moeten de huidige economische contouren behouden blijven. Het opvangen van deze behoefte mag nimmer ten koste gaan van het buitengebied van Heiloo.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0195	6	5. Alternatieve locatiesturing richting het noorden (Heerhugowaard) De focus voor grootschalige industriële uitbreidingen moet niet naar het zuiden van Alkmaar (richting Heiloo) worden gestuurd, maar juist richting het noorden bij Heerhugowaard. In dat gebied is aantoonbaar aanzienlijk meer fysieke ruimte beschikbaar en hoeven er geen waardevolle en historisch belangrijke weidegebieden of buitenplaatsen voor te worden opgeofferd. De provincie dient hierin een sturende en beschermende rol te pakken.	Voor uitbreiding van bedrijventerreinen wordt ook gekeken naar locaties ten noorden van Alkmaar en wordt nu samen met de gemeenten in de regio gewerkt aan nieuwe regionale afspraken over zowel uitbreiding als beter benutten van bestaande terreinen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0195	7	6. Vertrouwen op natuurlijke economische marktwerking binnen bestaande contouren Een fysieke uitbreiding van industriegrond is op de lange termijn niet noodzakelijk. De economie en de energietransitie kennen een doorlopend natuurlijk proces: terwijl bepaalde markten krimpen of verdwijnen (zoals thans zichtbaar in de zonnepanelensector), komen andere markten weer op. Deze dynamiek kan uitstekend worden opgevangen binnen de bestaande contouren van het huidige bedrijventerrein door middel van intensivering, innovatieve herstructurering en efficiënter ruimtegebruik.	Zie ons antwoord op onderdeel 5 van deze zienswijze
ZW_0195	8	Gezien het bovenstaande verzoek ik u dringend om in de definitieve Omgevingsvisie 2050 te kiezen voor een harde grens aan industrialisatie bij Heiloo, het landgoed Nijenburg integraal te beschermen vanf de ringweg Alkmaar tot aan de A9, en de prioriteit onvoorwaardelijk bij de leefomgevingskwaliteit en de natuur te leggen.	Zie ons antwoord op onderdeel 5 van deze zienswijze
ZW_0196		Graag nogmaals uw aandacht voor een indicatief spoortracé betreffende de 'IJsselmeerlijn'. Spoorlijnen vanaf de eilanden groep 'Nieuw Hollanden', 22 kilometer uit de kust in de Noordzee voor o.a. ontlasting van Schiphol door verplaatsing van luchtvrachtafhandeling. Verbonden d.m.v. de 'Prinses Alexiatunnel' (kopie 'Fehmarnbelttunnel') met aanlanding omgeving Petten. Dan via (kruispunt) Schagen naar Oude Zeug, voor af- en aanlanding bij Staveren/Rode Klif. Bij (kruispunt) Joure verbinding met Heerenveen of Leeuwarden en verder via Drachten naar Groningen. De 'Koningin Máximatunnel' verbindt Noord-Holland en Friesland met een inverse 'Fehmarnbelttunnel' d.m.v. 4 sporen (2 nationaal en 2 internationaal) en 2 rijbanen voor agrarisch en langzaam verkeer. Hiermee wordt ook tegemoet gekomen aan een spoorrondje om het 'Marker- en IJsselmeer' als alternatief bij congestie door (ver)storingen. En zoals ooit gepland was rondom de afgedamde Zuiderzee via de Afsluitdijk ter vervanging van de (spoor)verbinding StavorenEnkhuizen. Regeren is vooruitzien, waarbij een goede reiziger geen vastgelegde plannen heeft, evenals de intensie om te arriveren. (Lao Tzu, 570-490 BC).	Het indicatieve spoortracé van indiener sluit niet aan bij onze provinciale standpunt betreffende het toekomstig mobiliteitssysteem. Uw voorstel bevat diverse nieuwe aanlegprojecten voor spoor, weg en water. Dit past niet binnen onze visie die focust op het optimaliseren van de bereikbaarheid en uitgangspunt bestaande infra.
ZW_0197	1	Ons verzoek: Doe recht aan de beschermingsstatus van Natura 2000 en de beoogde doelen van de omgevingsvisie en let op aan wie (semi)overheden land verhuren. Iemand met een megastal heeft het in de huidige maatschappij veel te druk om zich met natuurbelang en behoud van wat dan ook anders dan het eigen bedrijf bezig te houden.	Wij danken indiener voor de zienswijze en dit specifieke verzoek. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Uitwerking van zoneringsbeleid rondom N2000 vindt niet plaats in de Omgevingsvisie
ZW_0197	2	Beperk in en nabij Natura 2000 de mogelijkheden qua bemesting, mogelijkheden voor bollenteelt/akkerbouw met bijbehorende gewasbescherming en de geluidsoverlast (geluidskanonnen, dagelijks en veel vaker dan mag) direct om Natura 2000 gebieden heen.	Wij begrijpen dit punt van indiener, waarvoor we ook impliciet aandacht hebben in de omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Uitwerking van zoneringsbeleid rondom N2000 vindt niet plaats in de Omgevingsvisie
ZW_0197	3	Op de landelijke kaart van stikstofzones die vanuit de minister is gedeeld, zien we precies de kustzone bij ons, Natura 2000 gebied dus ook, niet terug. Het lijkt ons verstandig om hier een aanpassing in te doen. Neem ook onze kustzone op in de landelijke kaart en maak beleid waardoor boeren als bovengenoemde gedwongen worden tot een gezondere bedrijfsvoering met minder negatieve impact qua stikstof en schade aan de omgeving en infrastructuur.	Deze zienwijze heeft geen betrekking op de provinciale omgevingsvisie.
ZW_0197	4	Nu zien we op diverse plekken in Noord-Holland meer en meer grond van boeren die gestopt zijn, inmiddels ingevuld worden met bijvoorbeeld bollenteelt. Dat sluit niet aan om de opgave die we als land hebben en ook niet aan de doelen van de omgevingsvisie. Kim Putters, voorzitter van de Ser, formuleert dit als volgt: ‘als een boer stopt moet de grond vrijkomen voor duurzame landbouw en voor jonge boeren’. Ons verzoek: Er is een publieke Grondbank in Nederland. Volg het advies van Kim Putters op, zorg , via de Grondbank, dat de grond vrijkomt voor duurzame landbouw en voor jonge boeren. Zet nadrukkelijker in op grondbeleid (eveneens zijn advies aan het kabinet waar ik het van harte mee eens ben). De landbouwgrond is extreem duur feworden, dat is een extra reden om dit te willen doen.	De suggestie van de indiener om grondbeleid nadrukkelijker te betrekken bij de transitie van het landelijk gebied hebben wij reeds verankerd in ons uitvoeringsbeleid, een voorbeeld hiervan is de beschikbaarheid van een grondvoorraad van 2.500 ha en waarvoor wij ook nog steeds gronden aankopen in Noord-Holland. Daarnaast blijft er aandacht bestaan voor de positie van jonge boeren en voor landbouwvormen die duurzaam en toekomstbestendig zijn

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0197	5	Ik denk dat met een natuur inclusievere bedrijfsvoering van de boeren om ons heen een integrale oplossing mogelijk is voor de combinatie landbouw en natuur in en om Natura 2000. Ons verzoek: Neem natuurinclusieve landbouw op als verplichting in de nabijheid van Natura 2000. Dat is een win-win denk ik persoonlijk als het gaat om gebruik van de ruimte.	Het verzoek van de indiener om natuurinclusieve landbouw als verplichting op te nemen in de nabijheid van Natura2000 zullen we niet overnemen. Natuurinclusief is kansrijk, maar niet de enige mogelijkheid. Kringlooplandbouw bevat meerdere transitiepaden die kunnen passen binnen overgangsgebieden. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt.
ZW_0197	6	Ons verzoek: Maak permanente bewoning in een schuur op een oorspronkelijk boerenerf mogelijk, in ieder geval voor mensen die al vele jaren de hoofdbewoners zijn van het erf. Zo kunnen de oorspronkelijke bewoners langer op het erf blijven wonen en naar mogelijkheden bijdragen aan het onderhouden. Bovendien is er dan ondersteuning mogelijk door de nieuwe hoofdbewoners. Neveneffect is dat het buitengebied zijn kwaliteit behoudt of deze versterkt wordt, in plaats van dat er verloedering van een erf en de (bij)gebouwen ontstaat.	Het aantal woningen op een agrarisch bedrijf wordt geregeld in de Omgevingsverordening en is geen onderwerp voor de Omgevingsvisie. Wij raden u aan met de gemeente in gesprek te gaan om mogelijkheden te onderzoeken.
ZW_0198	1	De doelstelling richting biologische landbouw kan veel scherper en concreter. Er wordt vaag sproken over "aandacht voor reductie van stikstof, nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen (lees: pesticiden)". Aandacht is nietszeggend en geeft niet weer waar we naar toe willen en moeten. Waar voor de industrie een sterk en ambitieus doel gesteld wordt ("De (zware) industrie is vanaf 2050 helemaal circulair"), ontbreekt dit voor de landbouw. Een gemiste kans. Het is van groot belang dat we richting 2050-2060 toewerken naar een hoog percentage biologisch-(dynamische) landbouw / regeneratieve landbouw / kringlooplandbouw. Met een minimale import aan veevoer en meststoffen en een gezond landgebruik zonder pesticiden. De biologische landbouw heeft zich de afgelopen 100-120 jaar bewezen als bestendig, productief, innovatief, zonder schadelijke residuen in bodem en water, als verbeteraar van bodem en water, klimaatbestendig en economisch haalbaar. Door hier een scherper doel te stellen kunnen we de samenleving langzamerhand losweken van het verdienmodel van de agro-industrie en werken we toe naar een leef- en werkomgeving die goed en gezond is voor de natuur en voor burgers en boeren. Ik verzoek u derhalve de formulering sterk aan te passen met een duidelijk en ambitieus doel.	De biologische landbouw is één van de belangrijke transitiepaden in onze kringlooplandbouw en is een belangrijke pijler onder onze stikstofaanpak. De landelijke areaaldoelstelling voor biologische landbouw is 15%. We stimuleren de ontwikkeling van bioregio's in de provincie. Het verzoek van de indiener om de formulering sterk aan te passen met een duidelijk en ambitieus doel zullen we niet opvolgen.
ZW_0198	2	Veel groene campings zijn de laatste jaren omgezet naar bungalowparken. Door kampeerterreinen in natuurgebieden aan te wijzen als 'beschermd groen', kan verdere verstening worden voorkomen. En blijven deze campings beschikbaar voor de mensen met een kleinere portemonnee, ook een belangrijk sociaal doel.	In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie. We ondersteunen gemeenten in het versterken van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie en waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie.
ZW_0198	3	De provincie wil meer woningbouw mogelijk maken in Beschermd Landschap. Ik vraag u om de meest waardevolle landschappen, zoals de binnenduinrand, een aparte status te geven en extra te beschermen. Dit kan door het aanwijzen als 'landschapsparels'.	Zie onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit'
ZW_0199	1	Hierbij dien ik tijdig mijn zienswijze in op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. De ontwerp-Omgevingsvisie heeft een brede en langdurige betekenis voor de fysieke leefomgeving en kan richting geven aan latere programma's, regels en concrete besluiten. Juist daarom is het van belang dat de visie voldoende concreet, zorgvuldig, evenwichtig en inzichtelijk wordt gemotiveerd, met voldoende aandacht voor de gevolgen voor bestaand legaal gebruik, landbouw, eigendom, bedrijfsvoering, voedselproductie, waterbeheer en de financiële gevolgen van keuzes. De provincie vermeldt zelf dat de ontwerp-Omgevingsvisie richting geeft aan het provinciale beleid voor 2030 en 2050 en dat de visie vervolgens wordt uitgewerkt in concrete programma's en regels, waaronder de Omgevingsverordening. Daarmee is het van belang dat in deze fase al duidelijk is welke keuzes daadwerkelijk worden voorgestaan, welke onzekerheden nog bestaan en welke belangen en gevolgen bij de afweging zijn betrokken.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Hierna gaan we nader in op de ingebrachte punten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0199	2	1. Algemeen: uitgangspunt van deze zienswijze De ontwerp-Omgevingsvisie bevat belangrijke en verstrekkende keuzes voor het landelijk gebied. De impact daarvan kan groot zijn voor landbouwbedrijven, grondeigenaren en andere gebruikers van het landelijk gebied. Mijn bezwaar tegen verschillende onderdelen is niet dat klimaatadaptatie, waterveiligheid, natuur, voedselzekerheid of een gezonde leefomgeving geen plaats zouden mogen hebben in het provinciale beleid. Mijn bezwaar is vooral gericht tegen het vooraf vastleggen van harde of vergaande richtinggevende keuzes zonder dat de gevolgen, alternatieven, uitvoerbaarheid, financiële consequenties en belangen van bestaande legale functies voldoende inzichtelijk zijn gemaakt. De ontwerp-Omgevingsvisie moet daarom niet vooruitlopen op concrete beperkingen of functiewijzigingen die pas na nader onderzoek en een afzonderlijke besluitvorming kunnen worden gerechtvaardigd. Waar de visie zoekgebieden, restricties, waterberging, vernatting, overgangszones of het uitfaseren van bestaande situaties aankondigt, moet duidelijk worden gemaakt dat dit geen automatische aanspraak of grondslag vormt om bestaande rechten of legaal gebruik zonder afzonderlijke belangenafweging te beëindigen.	De Omgevingsivsie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen te beschrijven. Met de visie geven we aan hoe we zaken afwegen en welke richting we daarbij kiezen. Ook agendeert de visie onderwerpen om met onze partners verder invulling aan te geven. Tegelijkertijd moet de visie duidelijkheid en perspectief bieden. De omgevingsvisie maakt duidelijk waar ruimte is voor initiatief en samenwerking en waar provinciale keuzes richtinggevend of zelfs sturend zijn. De omgevingsvisie bindt alleen de provincie zelf en legt nog niets juridisch vast. Na vaststelling start de uitwerking van de omgevingsvisie, zoals in programma's en de omgevingsverordening, en passen we onze afwegingsprincipes toe, waarbij uitvoerbaarheid, haalbaarheid en effecten van besluiten in beeld brengen ook een rol spelen.
ZW_0199	3	2. Klimaatneutraliteit en het doel van netto nul broeikasgasuitstoot Ik maak bezwaar tegen het presenteren van netto nul broeikasgasuitstoot als een zodanig hard en allesbepalend doel dat daaruit vervolgens andere vergaande maatregelen als vanzelfsprekend zouden volgen. Een langetermijnvisie moet ruimte laten voor veranderende inzichten, technische ontwikkelingen, nationale en Europese beleidswijzigingen en onzekerheden in de toekomst. Ik verzoek de provincie daarom het doel zodanig te formuleren dat het realistisch, uitvoerbaar en betaalbaar is en dat duidelijk blijft welke keuzes nog onderwerp zijn van nadere afweging. Voorkomen moet worden dat een in de visie opgenomen einddoel later wordt gebruikt alsof daarmee reeds de noodzaak en rechtmatigheid van iedere daaruit afgeleide maatregel vaststaat.	De provincie werkt binnen de geldende nationale en Europese wet- en regelgeving. Deze klimaatdoelen geven duidelijke richting voor de lange termijn. Voor de gestelde provinciale klimaatdoelen geldt een inspanningsverplichting. Wij delen uw belang van realistische en uitvoerbare maatregelen. De provincie houdt bij de uitvoering rekening met vier principes: resultaatgericht en uitvoerbaar; betaalbaar en rechtvaardig; draagvlak en lokale betrokkenheid; en bijdragen aan andere provinciale opgaven. De klimaatdoelen blijven richtinggevend. Het klimaatdoel van netto nul in 2050 betekent niet dat er geen uitstoot zal zijn, maar dat de uitstoot die er nog is wordt gecompenseerd of afgevangen.
ZW_0199	4	3. Vernatting van het veenweidegebied Aan de klimaatdoelstelling wordt in de ontwerp-Omgevingsvisie een vergaande koers voor vernatting van veenweidegebieden gekoppeld. Dit heeft potentieel grote gevolgen voor het huidige legale gebruik van gronden en voor de continuïteit van agrarische bedrijven. Ik verzoek de provincie om vernatting niet als een reeds vaststaand resultaat te presenteren, maar duidelijk onderscheid te maken tussen ambitie, onderzoek, mogelijke maatregelen en daadwerkelijk te nemen besluiten. Per gebied moeten ten minste de waterbeschikbaarheid, effecten op waterkwaliteit, landbouwkundig gebruik, bedrijfsvoering, natuur, infrastructuur, bodem, eventuele schade en alternatieven inzichtelijk worden gemaakt.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Daarbij hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0199	5	4. Groei van de bevolking en integrale afweging De ontwerp-Omgevingsvisie gaat uit van een forse groei van bevolking en activiteiten. Tegen die achtergrond is onvoldoende duidelijk hoe de verschillende doelen - klimaat, water, natuur, woningbouw, economie, energie en voedselproductie - integraal tegen elkaar zijn afgewogen. Ik verzoek om deze samenhang expliciet te maken en niet afzonderlijke doelen als absoluut te presenteren wanneer zij in de praktijk met elkaar kunnen conflicteren.	Om afwegingen in samenhang te bezien, is een afwegingskader beschreven. Deze dient uitdrukkelijk in samenhang te worden ingezet.
ZW_0199	6	5. Natuur: onderbouwing en proportionaliteit Ik verzoek de provincie om uitspraken over de toestand van de natuur voldoende gebiedsgericht en feitelijk te onderbouwen. Algemene kwalificaties over de staat van de natuur kunnen niet zonder meer dienen als rechtvaardiging voor vergaande ruimtelijke beperkingen. Ook moet inzichtelijk zijn welke maatregelen daadwerkelijk nodig zijn, welke alternatieven bestaan en welke gevolgen zij hebben voor andere functies.	Opmerking van indiener betreft niet zozeer de omgevingsvisie, als wel de uitwerking ervan. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0199	7	6. Voedselzekerheid en landbouwgrond Voedselzekerheid wordt in de ontwerp-Omgevingsvisie genoemd, maar de consequenties van de verschillende ruimtelijke keuzes voor de beschikbare landbouwgrond en de agrarische productiecapaciteit zijn onvoldoende uitgewerkt. Meervoudig ruimtegebruik kan in sommige situaties voordelen hebben, maar kan ook leiden tot beperkingen in gebruik, opbrengst, bereikbaarheid en bedrijfsvoering.	Voedselzekerheid zien we als de uitkomst van hoe we als land omgaan met grond, economie, milieu en de toegang tot gezond eten. Dat vraagt om een integrale voedselstrategie, met meer departementen en maatschappelijke partijen aan tafel. Hierover zijn en blijven we als provincies met elkaar en het Rijk in gesprek.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0199	8	7. Waterberging, zoekgebieden en restricties De ontwerp-Omgevingsvisie noemt het uitgangspunt dat in diepe polders 5 tot 10 procent en soms tot 15 procent van de diepste delen behouden moet blijven voor opvang van extreme regenval. Daarnaast worden zoekgebieden voor waterbergings- en noodoverloopgebieden genoemd. De visie kondigt daarbij restricties en de ontwikkeling van een juridisch instrumentarium aan waarmee tijdelijke waterberging voorrang zou krijgen op ander gebruik. Deze passage verdient een veel zorgvuldiger onderbouwing. Een generiek percentage kan niet zonder gebiedsspecifieke analyse als noodzakelijke maatstaf worden toegepast. De daadwerkelijke wateropgave, bestaande bergingscapaciteit, technische alternatieven, kosten, effecten op landbouw en natuur en de mogelijkheid van collectieve waterberging elders moeten per gebied worden onderzocht. De door mij aangeleverde foto's uit de ontwerp-Omgevingsvisie onderstrepen dit punt. Daarin staat dat nader onderzoek moet leiden tot de keuze welke gebieden uiteindelijk als bergingsgebieden en noodoverloopgebieden worden aangewezen en ingericht. Ook staat daarin dat voor dergelijke gebieden een juridisch instrumentarium moet worden ontwikkeld dat tijdelijke waterberging voorrang geeft op ander gebruik. Juist omdat de keuze van de gebieden nog nader onderzoek vergt, is het niet wenselijk dat de visie nu al de indruk wekt dat concrete gronden of functies zonder verdere afweging zullen worden beperkt. Ik verzoek de provincie daarom expliciet vast te leggen dat aanwijzing van een zoekgebied of reservering niet automatisch leidt tot beëindiging van bestaand legaal gebruik en dat een concrete aanwijzing pas kan plaatsvinden na een afzonderlijke, deugdelijke belangenafweging en onderzoek naar alternatieven, gevolgen en compensatie.	De omgevingsvisie geeft aan dat elke polder een (nader te bepalen) opgave heeft om water vast te houden of te bergen. In eerste instantie zijn dat de gebieden waar het regenwater bij extreme buien zal blijven staan. Afwentelen hiervan is niet toegestaan. Voor de duidelijkheid: De provincie reserveert hiervoor geen gebieden. In gebiedsprocessen kunnen partijen onderling afspraken maken waar betere plekken zijn om het overtollig water heen te leiden. Uiteraard is dit maatwerk met een brede belangenafweging. Uitgangspunt hierbij is wel dat het boezemsysteem niet extra belast mag worden door extra gemaalcapaciteit. De tekst over de 5-10 en soms 15% in de diepere delen van polders leidt in een aantal gevallen tot verwarring. De kern hiervan is dat de 5-10 en soms 15% een indicatieve duiding is over de omvang van deze vraag. Het is daarmee voor elke polder een significante opgave om rekening mee te houden. Uiteindelijk betreft het maatwerk per polder om de opgave en locatie waar het water bij een excessieve bui blijft staan. Dit zal worden verduidelijkt in de tekst. Hoe verder om te gaan met het vasthouden en bergen van excessieve regenval zal nader worden uitgewerkt, ondermeer in het Regionaal Water en Bodemprogramma en in samenwerking met de waterschappen en andere provincies.
ZW_0199	9	8. Water en bodem: generieke voorwaarden De ontwerp-Omgevingsvisie spreekt ook over generieke voorwaarden die ervoor moeten zorgen dat ruimte blijft voor wateropvang bij hevige regenval. Dit roept de vraag op welke beperkingen hiermee voor bestaande functies worden bedoeld. Ik verzoek om deze voorwaarden concreter te maken en inzichtelijk te maken welke juridische status zij krijgen en op welke wijze bestaande rechten en belangen worden beschermd.	De juridische vertaling zal in de omgevingsvisie plaats vinden, maar in andere instrumenten uit de beleidscyclus zoals het regionaal waer en bodemprogramma en de omgevingsverordening. Voor een deel ook bij andere overheden zoals het waterschap.
ZW_0199	10	9. Overgangszones en verbindingen tussen natuurgebieden De ontwerp-Omgevingsvisie kondigt overgangszones rond Natura 2000-gebieden en nieuwe verbindingen tussen natuurgebieden aan. Ook hier geldt dat de gevolgen voor functie, landgebruik en economie onvoldoende duidelijk zijn. Ik verzoek de provincie om hiervan af te zien, gezien de de gevolgen, status vd noodzaak, alternatieven en mogelijke gevolgen voor bestaande bedrijven en grondeigenaren nader te onderzoeken.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Uitwerking van zoneringsbeleid rondom N2000 vindt niet plaats in de Omgevingsvisie. Wij nemen dit verzoek niet tot over.
ZW_0199	11	10. Afname agrarische bedrijven en ruimtelijke consequenties De visie signaleert dat het aantal agrarische bedrijven afneemt, maar werkt onvoldoende uit wat dit ruimtelijk betekent. Een verdere opeenstapeling van functies op het resterende agrarische gebied kan de bedrijfsvoering juist verder onder druk zetten. En zal als gevolg hebben dat de afname van agrische bedrijven in een stroomversnelling komt. Ik verzoek daarom om een integrale analyse van de ruimtelijke gevolgen van de verschillende beleidskeuzes voor de agrarische sector.	Wij herkennen het verzoek van de indiener om een integrale analyse van de ruimtelijke gevolgen van de verschillende beleidskeuzes voor de agrarische sector. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Landbouw dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.
ZW_0199	12	11. Waterbergings- en noodoverloopgebieden: eigendom en financiële gevolgen Een aanwijzing als waterbergings- of noodoverloopgebied kan directe gevolgen hebben voor economisch gebruik en de waarde en bruikbaarheid van gronden. De ontwerp-Omgevingsvisie besteedt hier onvoldoende aandacht aan. Ik verzoek om vooraf inzichtelijk te maken welke financiële en bedrijfseconomische gevolgen kunnen ontstaan en welke rechtsbescherming en compensatiemogelijkheden daarbij worden voorzien.	Vanwege het groot maatschappelijk belang van beperken van gevolgen van calamiteiten zoals ongecontroleerde overstromingen zijn er in de omgevingsvisie Noodoverloopgebieden opgenomen. We weten dat dit grote maatschappelijk en ruimtelijke gevolgen han hebben. Op dit moment worden de noodoverloopgebieden als zoekgebieden geduid. Den 'Zoekgebied' betekent dat de provincie de ruimte neemt om nader onderzoek te doen naar zowel de technische haalbaarheid en effectieviteit als ook de maatschappelijke gevolgen. De financiële en bedrijfseconomische gevolgen, rechtsbescherming en compensatiemogelijkheden zijn daarbij onderwerp van onderzoek. Dit om zowel de gevolgen goed in beeld te krijgen als ook de verschillen in impact tussen de verschillende gebieden in beeld kan worden gebracht. De ruimte om deze noodoverloopgebieden te kunnen realiseren is erg beperkt, en daarom vinden wij dat er restricties moeten gelden voor deze gebieden zodat de ontwikkeling van noodoverloopgebieden niet omnmogelijk wordt gemaakt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0199	13	12. Landbouwgebieden en duidelijkheid over de agrarische functie De aankondiging van specifieke landbouwgebieden voor agrarische productie roept de vraag op welke status het overige agrarische gebied in de toekomst heeft. Ik verzoek om duidelijk te maken dat het aanwijzen van specifieke landbouwgebieden niet zonder afzonderlijke afweging betekent dat bestaand legaal agrarisch gebruik elders wordt beëindigd of beperkt.	Het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden betekent dat ook landbouw elders nog steeds van betekenis en waarde is. Uitgangspunt voor het afwegingskader landbouw is dat in alle gevallen, met al dan niet prioritaire landbouwgronden, de brede waarde van landbouw wordt gewogen bij ruimtelijke ingrepen. Dat betekent dat ook elders een afzonderlijke afweging over bestaand legaal agrarisch gebruik nodig is.
ZW_0199	14	13. Financieel perspectief voor de landbouw De visie stelt dat verduurzaming financieel perspectief vraagt. Dat uitgangspunt moet ook daadwerkelijk worden vertaald naar de ruimtelijke keuzes. Bij iedere maatregel die de bedrijfsvoering beperkt, moet worden beoordeeld of een bedrijf economisch levensvatbaar kan blijven en welke ondersteuning, overgangsperiode of compensatie noodzakelijk is.	We hebben de sociaal-economische positie van de agrariërs als een van de doelen voor kringlooplandbouw opgenomen. Niet iedere maatregel kan zoals indiener vraagt worden beoordeeld of een bedrijf economisch levensvatbaar kan blijven en welke ondersteuning, overgangsperiode of compensatie noodzakelijk is. Voorzienbaarheid en mate van impact van effecten van maatregelen spelen daarbij een rol.
ZW_0199	15	14. Gevolgen van bevolkingsgroei De gevolgen van de voorziene bevolkingsgroei voor duurzaamheid, biodiversiteit, energie, water, infrastructuur en noodzakelijke ruimtelijke ingrepen verdienen een integrale beoordeling. Ik verzoek om deze gevolgen zichtbaar mee te nemen in de afweging en niet uitsluitend afzonderlijke groeidoelen te formuleren.	Zie ons antwoord op onderdeel 4 van deze zienswijze
ZW_0199	16	15. Uitfasering van bestaande onderbemalingen De aangekondigde uitfasering van verleende en legale vergunningen voor onderbemalingen raakt rechtstreeks aan rechtszekerheid en bestaanszekerheid. Een beleidsvisie kan niet zonder nadere besluitvorming en belangenafweging als vanzelf tot beëindiging van bestaande legale situaties leiden. Ik verzoek de provincie daarom om expliciet te maken welke juridische stappen noodzakelijk zijn, welke overgangsregelingen worden voorzien en hoe de belangen van betrokken ondernemers en grondeigenaren worden beschermd.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz. Evenzeer zoals de situatie rond de onderbemalingen.
ZW_0199	17	16. Drooglegging, peilbeheer en nadeelcompensatie De ontwerp-Omgevingsvisie noemt drooglegging van 20-40 cm als uitgangspunt en sluit een hoger waterpeil niet uit. Voor agrarische bedrijven kan dit grote gevolgen hebben. De enkele aankondiging dat nadeelcompensatie zal worden onderzocht, biedt onvoldoende duidelijkheid over de gevolgen en rechtspositie van betrokkenen. Ik verzoek daarom om eerst de feitelijke en bedrijfseconomische gevolgen van gewijzigde peilen inzichtelijk te maken en om duidelijkheid te geven over overgangsrecht, schade, compensatie en de wijze waarop bestaande legale situaties worden gerespecteerd.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz. Evenzeer zoals de situatie rond de onderbemalingen.
ZW_0199	18	17. Datacenters, drinkwater en energie De ontwerp-Omgevingsvisie biedt ruimte voor economische activiteiten waaronder datacenters. Ik verzoek om hierbij niet alleen naar economische en ruimtelijke effecten te kijken, maar ook naar de gevolgen voor drinkwaterbeschikbaarheid, energiegebruik, netcapaciteit en de samenhang met andere ruimteclaims.	Zoals we aangegeven in paragraaf 'Digitale infrastructuur' kijken we naar de verschillende effecten van datacenters en hebben wij ons beleid ten aanzien van datacenters uitgewerkt in onze Datacenterstrategie.
ZW_0199	19	18. Juridische zorgvuldigheid en integrale belangenafweging Gelet op de verstrekkende betekenis van de ontwerp-Omgevingsvisie verzoek ik de provincie om de uiteindelijke visie zodanig vast te stellen dat duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen beleidsambities, onderzoeksrichtingen, zoekgebieden, ruimtereserveringen en concrete beleidskeuzes. Ook verzoek ik om de gevolgen voor bestaande legale functies, eigendom, bedrijfsvoering en financiële belangen kenbaar en inzichtelijk te betrekken bij de voorbereiding. Daarbij verzoek ik de provincie om in de Nota van Beantwoording concreet en gemotiveerd op ieder onderdeel van deze zienswijze in te gaan. Een algemene verwijzing naar toekomstige programma's of nadere regelgeving is onvoldoende wanneer de ontwerpvisie zelf al richtinggevende gevolgen kan hebben voor de verdere besluitvorming.	In het voorgaande zijn we op de afzonderlijke onderdelen van de zienswijze van indiener ingegaan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0199	20	19. Uitdrukkelijk voorbehoud ter bewaring van rechten - Boekelermeer en Weerepolder Bezwaar maken ter bewaring van recht Ik wil uitdrukkelijk mijn rechten voorbehouden met betrekking tot de gebieden die verband houden met postcode 1921 CE ' Boekelermeer' en postcode 1732 LW ·weerepolder'. Deze passage moet worden opgevat als een uitdrukkelijk voorbehoud dat deze zienswijze geen afstand inhoudt van enig recht of rechtsmiddel met betrekking tot concrete toekomstige besluiten, plannen, vergunningen, regels, aanwijzingen of andere besluiten die deze gebieden of mijn belangen daarin kunnen raken. Voor zover tegen een concreet besluit afzonderlijk bezwaar, beroep of een ander rechtsmiddel openstaat, behoud ik mij uitdrukkelijk het recht voor daarvan gebruik te maken binnen de daarvoor geldende wettelijke termijnen. Deze zienswijze strekt er niet toe om een afzonderlijk rechtsmiddel te vervangen of om een eventuele beroepstermijn te verlengen. Ik verzoek de provincie deze uitdrukkelijke rechtenvoorbehoudende passage integraal te registreren en bij de verdere besluitvorming te betrekken.	Wij nemen kennis van het voorbehoud van indiener. De omgevingsvisie bindt alleen de provincie en heeft geen directe juridische doorwerking.
ZW_0199	21	20. Postscriptum. Noord-Holland neemt wereldwijd een unieke en prestigieuze positie in als het gaat om kaasproductie en -export. Hoewel Nederland als geheel bekendstaat als hét kaasland, heeft deze specifieke provincie door haar unieke geografie, eeuwenoude tradities en bekroonde kwaliteit een onschatbare impact op de wereldmarkt. De belangrijkste redenen waarom Noord-Holland zo'n grote stempel drukt op de wereldwijde kaasmarkt zijn - De unieke Noord-Hollandse weiden (BOB)Kalkrijke poldergrond: De bodem in de Noord-Hollandse polders is van nature kalkrijk. Dit zorgt voor gras met een specifieke samenstelling, waardoor de koeien melk geven die van nature romiger en zoeter is. Smedige structuur: Dankzij deze melk is Noord-Hollandse kaas van nature minder zout en veel 'smediger' (zachter en romiger van textuur) dan kazen uit andere regio's. Europese bescherming: Echte Noord-Hollandse kaas heeft van de EU een Beschermde Oorsprongsbenaming (BOB) gekregen. Dit betekent dat de kaas wettelijk verplicht gemaakt moet worden van melk van Noord- - Wereldwijde erkenning en topkwaliteit, Beste kaas ter wereld: Noord-Hollandse kaas wint regelmatig de meest prestigieuze internat ionale prijzen. Zo werd de in de Beemsterpolder gemaakte Beemst er Royaal Grand Cru op de World Championship Cheese Contest in de Verenigde Staten officieel uitgeroepen tot allerbeste kaas van de wereld. En won Campina Cheese Lutjewinkel in 2020 op het Cheese Contest in Wisconsin de derde plaats van de Wereld, met NH Gouda Lutjewinkel 1916. Door ingrepen van Prov. NH. " Omgevingsvisie", Kan deze gehele sector vernietigd worden! Verzoeken • de ontwerp-Omgevingsvisie aan te passen overeenkomstig de hierboven genoemde bezwaren en aandachtspunten; • harde en onvoldoende onderbouwde doelstellingen niet als vaststaand resultaat te presenteren wanneer de uitvoering nog afhankelijk is van nader onderzoek, alternatieven en afzonderlijke besluitvorming; • de gevolgen voor landbouw, voedselproductie, bestaand legaal gebruik, eigendom, bedrijfsvoering en financiële belangen expliciet en gebiedsgericht te beoordelen; • bij waterberging, vernatting, peilbeheer en overgangszones de noodzaak, proportionaliteit, alternatieven en gebiedsspecifieke effecten inzichtelijk te maken; • duidelijk onderscheid te maken tussen zoekgebieden, ruimtereserveringen, beleidsambities en juridisch bindende regels; • bestaande legale situaties niet zonder afzonderlijke wettelijke grondslag, belangenafweging, overgangsregeling en passende rechtsbescherming als beëindigbaar te beschouwen; • deze zienswijze volledig en inhoudelijk te beantwoorden in de Nota van Beantwoording.	Zie onze beantwoording op de onderdelen van uw zienswijze hiervoor

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0199	22	Conclusie De ontwerp-Omgevingsvisie bevat op onderdelen vergaande ambities en richtinggevende keuzes voor het landelijk gebied. Ik verzoek de provincie deze keuzes niet als onvermijdelijk of reeds definitief te presenteren, maar te zorgen voor een realistische, haalbare en volledig afgewogen visie waarin ruimte blijft voor veranderende inzichten en waarin de belangen van landbouw, voedselzekerheid, waterveiligheid, natuur, economie, eigendom en bestaand legaal gebruik evenwichtig worden meegewogen. Ik verzoek u deze zienswijze als tijdig ingediend en volledig onderdeel van de besluitvorming te beschouwen en daarop gemotiveerd te reageren.	[behoeft verder geen reactie]
ZW_0200	1	Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de ontwerp-Omgevingsvisie en ontwerp-OER van de provincie Noord-Holland. Deze zienswijze is integraal bedoeld in lijn met de Omgevingswet. En betreft de gehele inhoud van de ontwerp-Omgevingsvisie en ontwerp-OER. Onze zienswijze is concreet dat het te allen tijde noodzakelijk is dat gezondheid en (digitale) veiligheid leefomgeving mens, dier en plant centraal staan in de (ontwerp-)Omgevingsvisie en (ontwerp-)OER, ook in integrale afwegingen. In het belang van het voortbestaan mens, dier en plant en de hiervoor noodzakelijke kwaliteit van de leefomgeving. En verwachten hierom op ieder onderdeel in de (ontwerp-)Omgevingsvisie en (ontwerp-)OER dat het zichtbaar is dat deze gezondheid en (digitale) veiligheid centraal staan. Wij verzoeken u ons dit te laten zien in uw reactie.	In de Omgevingsvisie beschrijven wij hoe we de gezonde leefomgeving volwaardig meewegen bij de ruimtelijke opgaven. Dit doen wij waar wij bevoegd gezag zijn en via het aanpsreken van andere bevoegde gezagen waar we dat zelf niet zijn. Het onderwerp digitale veiligheid hoort niet thuis in de ruimtelijke visie die de Omgevingsvisie is.
ZW_0200	2	Om tot betere besluitvorming te komen, zoals in uw Omgevingsvisie, is het advies van deskundigen om hierin meer neurodivergentie te betrekken, zoals hoogbegaafden. Zij kunnen juist complex en buiten de kaders denken. Hoe realiseert u dat (Home - HB Rijk): nodigt u deze deelnemers actief uit aan tafel om te komen tot een betere besluitvorming met gezondheid en (digitale) veiligheid leefomgeving mens, dier en plant centraal?	Wij hebben een uitgebreid participatietraject uitgevoerd waarin alle inwoners van Noord-Holland de kans hadden om aan te geven wat ze belangrijk vinden voor Noord-Holland en aan welke oplossingen zij voorkeur geven.
ZW_0200	3	Toelichting Zo verwachten wij een antwoord op hoe u onze digitale samenleving veilig houdt. Dit betreft onze infrastructuur, ons drinkwater, VTH lozingen zware industrie (lozingen kunnen gehackt, gegevens over lozingen kunnen gehackt, zowel bij toezichthouder als het betreffende bedrijf dat afvalwater loost). Hoe garandeert u dat de adviezen van de CyberSecurityRaad (CSR) tijdig meegenomen worden in uw beleid op alle facetten en onderdelen van uw (ontwerp-)Omgevingsvisie, (ontwerp-)OER en centraal staat in uw integrale afwegingen. U bent zorgplichtig dat het belang van het kind een eerste overweging is in uw beleidsbeslissingen. Hoe zien wij dat terug in de Omgevingsvisie. In uw natuurbeleid. In de OER. Neemt u adviezen van de Mer-Commissie (zoals Mer-VAWOZ, Nota Ruimte) en adviezen CSR tijdig mee in uw besluitvorming zoals Omgevingsvisie, uitgaande van uw zorgplicht voor gezondheid en (digitale) veiligheid leefomgeving mens, dier en plant.	Het onderwerp digitale veiligheid hoort niet thuis in de ruimtelijke visie die de Omgevingsvisie is. Wel sturen we met onze Omgevingsvisie op het belang van alle Noord-Hollanders, inclusief de kinderen.
ZW_0200	4	NZKG en verduurzaming Wij noemen hier expliciet het NZKG met haar ambities Energiehaven en verduurzamen Industrie, waaronder terrein Tata Steel IJmuiden en een Commissie Mer die hier een negatief advies over geeft: MER-VAWOZ NZKG en Tata Steel terrein zijn als (zeer) negatief beoordeeld als mogelijke route en aansluitlocatie/voorkeursalternatief convertorstation en grootschalige elektrolyse en aanlanding wind op zee en als aansluitlocatie waterstof in plan MER-VAWOZ. Wij verzoeken u in de Omgevingsvisie wat betreft keuze voorkeurslocatie VAWOZ: - - - - - Af te zien van locatie NZKG en Tata Steel terrein als (voorkeurs)locatiekeuze convertorstation en grootschalige elektrolyse en aanlanding wind op zee en waterstof. Zoals in MER genoemd onderzoek te doen naar Den Helder als locatiekeuze naast Agriport: In lijn met advies plan MER-VAWOZ. Naast een MER ook een GER als voorwaarde. In lijn met advies expertteam IJmond: gezondheid als toetsbaar criterium, waaronder ook borgen dat er geen verslechtering van de gezondheid optreedt tijdens bouw-/transitiefase. Gezondheid leidend. Digitale veiligheid (cybersecure) geborgd van de gehele infrastructuur VAWOZ. Dus niet kabels en energieinfrastructuur clusteren NZKG (digitaal onveilig en hierdoor ook onveilig voor kwaliteit en voortbestaan van de natuur (Natura2000, drinkwatervoorziening) ivm terroristische dreiging, zie o.a. adviezen niet clusteren energieinfrastructuur CSR).	Het programma VAWOZ is een landelijk onderzoeksprogramma uitgevoerd door het ministerie van EZK. Opmerkingen over de totstandkoming van dit programma kunt u aan de Rijksoverheid meegeven. Ditzelfde geldt voor de ruimtelijke procedures die volgen op het vaststellen van het programma VAWOZ. Als provincie hanteren we het uitgangspunt: vraag en aanbod bij elkaar. De energievraag in het NZKG is groot en zal (duurzaam) ingevuld moeten worden waarbij een goede spreiding van lusten en lastig belangrijk is. Alles overwegend heeft de provincie in het Regioadvies VAWOZ en 380 kV NNHN aangegeven zowel in de Kop als in het NZKG ruimte te zien voor een aanlanding van 2 GW. Het regioadvies gaat uitgebreid in op de gemaakte afweging en de voorwaardes die we daaraan stellen.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0200	5	Datacenters Gezien uw zorgplicht waarbij gezondheid en (digitale) veiligheid leefomgeving mens, dier en plant centraal staan, en u de Commissie Mer- en CSR-adviezen tijdig en volwaardig implementeert in uw Omgevingsvisie en OER, zult u ook de datacenters dienen te heroverwegen. En af te zien deze te clusteren in het NZKG in lijn met dringend advies CSR.	Het onderwerp digitale veiligheid hoort niet thuis in de ruimtelijke visie die de Omgevingsvisie is. Wel sturen we met onze Omgevingsvisie op het belang van alle Noord-Hollanders, inclusief de kinderen.
ZW_0200	6	Tata Steel IJmuiden (TSIJ) Idem voor het Groen Staal Plan TSIJ. Wij vragen u ook hier in uw overwegingen gezondheid en (digitale) veiligheid leefomgeving mens, dier en plant centraal te stellen. Ook in uw integrale afwegingen.	Zoals opgenomen in het programma Tata Steel 2024-2030 willen wij aan een gezondere en veilige IJmond werken, door te werken aan een schoner en duurzaam Tata Steel.
ZW_0200	7	Eindconclusie Onze zienswijze is concreet dat het te allen tijde noodzakelijk is dat gezondheid en (digitale) veiligheid leefomgeving mens, dier en plant centraal staan in de (ontwerp-)Omgevingsvisie en (ontwerp-)OER, ook in integrale afwegingen. In het belang van het voortbestaan mens, dier en plant en de hiervoor noodzakelijke kwaliteit van de leefomgeving. En verwachten hierom op ieder onderdeel in de Omgevingsvisie en OER dat dit zichtbaar is dat deze gezondheid en (digitale) veiligheid centraal staan. Wij verzoeken u ons dit te laten zien in uw reactie.	In het voorgaande zijn we op de afzonderlijke onderdelen van de zienswijze van indiener ingegaan. Zoals aangegeven maakt de gezonde leefomgeving deel uit van onze integrale afwegingen.
ZW_0201	1	De provincie zou een afzonderlijk en integraal datacenterbeleid moeten ontwikkelen. Dat beleid moet niet alleen kijken naar de ruimtelijke inpassing van datacenters, maar ook naar het totale beslag dat deze voorzieningen leggen op de leefomgeving. Daarbij gaat het onder meer om: het zeer grote elektriciteitsverbruik; de gevolgen voor het elektriciteitsnet en de netcongestie; het gebruik van zoet water voor koeling; de mogelijkheden om restwarmte daadwerkelijk nuttig te gebruiken; de ruimtelijke consequenties van grote gebouwen en infrastructuur; de verhouding tussen het maatschappelijk nut en de benodigde schaarse ruimte en energie. Nieuwe datacenters zouden wat mij betreft alleen mogelijk moeten zijn wanneer vooraf duidelijk is hoe wordt omgegaan met energie, water, restwarmte en netcapaciteit. Deze aspecten mogen niet los van elkaar worden beoordeeld.	Wij hebben ons beleid ten aanzien van datacenters nader uitgewerkt in onze Datacenterstrategie Noord-Holland 2025-2027
ZW_0201	2	Ik kan mij vinden in het uitgangspunt dat woningbouw in bepaalde gevallen binnen het Beschermd Landschap mogelijk moet zijn. Tegelijkertijd bestaat hierdoor het risico dat juist de meest waardevolle landschappen langzaam worden aangetast. Niet ieder landschap heeft dezelfde ecologische, cultuurhistorische en landschappelijke waarde. Daarom vraag ik de provincie om binnen het Beschermd Landschap de meest waardevolle gebieden een extra beschermingsniveau te geven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de binnenduinrand, waar natuur, landschap, cultuurhistorie, recreatie en waterhuishouding bij elkaar komen. Ik pleit daarom voor het aanwijzen van dergelijke gebieden als ‘landschapsparels’. Voor deze gebieden zou het uitgangspunt moeten zijn: beschermen waar dat kan en alleen ontwikkelen wanneer aantoonbaar sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en geen reële alternatieven bestaan.	Wij koesteren onze landschappen en zoeken altijd naar een balans tussen het beschermen van waarden en ruimte bieden voor ontwikkeling. We zijn van mening dat de wijze waarop wij onze meest waardevolle landschappen beschermen en zorgdragen voor compensatie, in geval van aantasting bij noodzakelijke ontwikkelingen, hierbij passend is. Wij willen daarbij zo min mogelijk onderscheid maken in onze regels voor en binnen de 32 Beschermde Landschappen (BL). Deze landschappen zijn geselecteerd op basis van uitvoerig onderzoek en een interactief proces met stakeholders t.b.v. Kwaliteitsbeeld Noord-Holland 2050 door de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit. Ze zijn allen van hoge tot zeer hoge waarde en worden beschermd vanwege eigen specifieke kernkwaliteiten. Wel doen wij nader onderzoek naar mogelijk aanvullend beleid voor landgoederen, de scheggen van Amsterdam en molenbiotopen.
ZW_0201	3	In de afgelopen jaren zijn verschillende groene kampeerterreinen veranderd in bungalow- of recreatieparken. Daarmee verdwijnen open, groene en vaak landschappelijk waardevolle gebieden geleidelijk onder bebouwing en verharding. Ik vraag de provincie daarom om kampeerterreinen in of nabij natuur- en landschappelijk waardevolle gebieden beter te beschermen tegen verdere verstening. Een mogelijke oplossing is om deze terreinen de status ‘beschermd groen’ te geven. Daarmee kan worden voorkomen dat een bestaand groen recreatiegebied stap voor stap verandert in een dichtbebouwd vakantiepark. Recreatie en natuur kunnen juist goed samengaan wanneer het groene karakter van een gebied uitgangspunt blijft.	In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie. Hierbij wordt ook gekeken naar de relatie met natuur en natuurinclusief ondernemen.
ZW_0201	4	In de voorliggende plannen zie ik naar mijn mening onvoldoende aandacht voor de achteruitgang van de weidevogelstand. Noord-Holland heeft een belangrijke verantwoordelijkheid voor soorten als de grutto, kievit, tureluur en andere weidevogels. Het behoud van deze soorten vraagt niet alleen om bescherming van individuele natuurgebieden, maar ook om verbetering van het omliggende landschap en de agrarische bedrijfsvoering. Ik verzoek de provincie daarom om de doelstellingen voor herstel van weidevogelpopulaties concreter te maken en daarbij niet alleen in te zetten op behoud, maar ook op daadwerkelijk herstel van leefgebieden.	We beamen het belang van Noord-Holland voor de weidevogels en andere natuurwaarden. Daarom wordt een afwegingskader natuur toegevoegd aan de Omgevingsvisie. Nadere conretisering van doelstellingen en gebiedsgerichte uitwerking vindt niet plaats in de Omgevingsvisie. de Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0201	5	Ook de Waddenzee verdient in de provinciale visie nadrukkelijker aandacht. Het Waddengebied is van grote ecologische en landschappelijke betekenis en staat tegelijkertijd onder druk door klimaatverandering, recreatie, economische activiteiten en veranderingen in het ecosysteem. Ik vraag de provincie om in haar ruimtelijke beleid duidelijker uit te spreken dat de bescherming en het herstel van de natuurlijke waarden van de Waddenzee een zwaarwegend uitgangspunt zijn.	De Waddenzee is van grote ecologische en landschappelijke betekenis. De provincie Noord-Holland is ondertekenaar van de Agenda voor het Waddengebied 2050. In de Agenda voor het Waddengebied 2050 is vastgelegd dat voor de Waddenzee een duurzame bescherming en ontwikkeling als natuurgebied, met behoud van het unieke open landschap, centraal staat. Ook onderschrijven de ondertekenaars van de Agenda dat het Waddengebied onder druk staat door onder meer klimaatverandering, morfologische ontwikkelingen en de economische activiteiten. In het ruimtelijk provinciaal beleid blijven de bescherming, natuurlijke ontwikkeling en landschappelijke kernwaarden van de Waddenzee daarom een zwaarwegend uitgangspunt. Daarbij zijn respect voor de natuurlijke dynamiek en voor de landschappelijke kernwaarden van het UNESCO-werelderfgoed Waddenzee belangrijke ruimtelijke vertrekpunten.
ZW_0201	6	De verwachting is dat perioden van droogte in de toekomst vaker voorkomen en langer duren. Tegelijkertijd kunnen perioden met extreme neerslag voor wateroverlast zorgen. Dit vraagt om een fundamentele omslag: water moet niet zo snel mogelijk worden afgevoerd, maar waar mogelijk worden vastgehouden en opgeslagen. Ik vraag daarom om in het provinciale beleid sterker in te zetten op: het vasthouden van regenwater; het aanvullen van grondwater; het vergroten van de sponswerking van bodem en landschap; het vasthouden van oppervlaktewater; herstel van natuurlijke watersystemen; een betere balans tussen waterafvoer in natte perioden en waterbeschikbaarheid in droge perioden. Waterbeschikbaarheid moet daarbij nadrukkelijk worden meegenomen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.	Het beter vasthouden en opslaan van overtollig regenwater etc. zal zeker bijdragen aan een oplossing voor drogere perioden. Dit kan overigens maar voor een beperkt deel van het water en voor een beperkt deel van Noord-Holland, omdat er anders overstromingen dreigen en/of heel veel functies niet meer mogelijk zijn. Daar komt bij dat droge perioden regelmatig gecombineert zijn met hitte waardoor de verdamping enorm is. Ja, water vasthouden draagt bij en zal de provincie ook zeker op inzetten, maar het is bij lange na niet voldoende om aan alle watervraag te voldoen.
ZW_0201	7	Zoet water is niet onbeperkt beschikbaar. De toenemende droogte, verzilting en klimaatverandering maken het noodzakelijk om het gebruik van zoet water kritisch te bekijken. Het uitgangspunt zou niet langer moeten zijn: water is beschikbaar totdat blijkt dat dit niet zo is. Het uitgangspunt zou moeten zijn: iedere nieuwe ontwikkeling moet aantonen dat het watergebruik verantwoord en toekomstbestendig is. Ik vraag de provincie daarom om een steviger beleid voor vermindering van het grond- en zoetwaterverbruik te ontwikkelen. Dit geldt in het bijzonder voor functies die grote hoeveelheden water gebruiken, zoals industrie, datacenters en bepaalde vormen van recreatie.	Het zoetwatertekort - vraagstuk bestaat uit twee onderdelen: het optimaliseren en vergroten van het aan bod en het beperken van he gebruik. Het beperken van watergebruik van nieuwe ontwikkelingen is zeker van belang om de watervraag te beperken en kan de provincie, daar waar het binnen de bevoegdheden ligt ook op sturen. In het regionaal water en bodemprogramma zal deze opgave nader worden geconcretiseerd.
ZW_0201	8	In de conceptstukken wordt het belang van voedselzekerheid benadrukt. Dat onderschrijf ik. Wel vraag ik aandacht voor de onderbouwing van deze ontwikkeling. Wanneer wordt gesteld dat voedselzekerheid onder druk staat of juist versterkt moet worden, zou dit moeten worden onderbouwd met concrete en actuele cijfers. Daarnaast zou voedselzekerheid niet uitsluitend vanuit productie moeten worden bekeken. Ook bodemkwaliteit, beschikbaarheid van zoet water, biodiversiteit, landbouwgrond en klimaatbestendigheid zijn hiervoor essentieel. Het beschermen van vruchtbare landbouwgrond kan daarom ook een vorm van investeren in toekomstige voedselzekerheid zijn.	Voedselzekerheid zien we als de uitkomst van hoe we als land omgaan met grond, economie, milieu en de toegang tot gezond eten. Dat vraagt om een integrale voedselstrategie, zoals indiener stelt niet uitsluitend vanuit productie bekeken, met meer departementen en maatschappelijke partijen aan tafel. Hierover zijn en blijven we als provincies met elkaar en het Rijk in gesprek.
ZW_0201	9	Tot slot vraag ik specifiek aandacht voor de ontwikkeling van de Amstelzone in Uithoorn. Wanneer woningbouw op deze locatie mogelijk wordt gemaakt, is bodemsanering naar verwachting een belangrijke randvoorwaarde. Ik verzoek de provincie daarom duidelijkheid te geven over de vraag of hiervoor provinciale middelen beschikbaar zijn of hiervoor middelen zijn gereserveerd. Wanneer de provincie woningbouw op dergelijke complexe locaties wil stimuleren, ligt het voor de hand dat zij ook actief meedenkt over de financiële en technische voorwaarden waaronder deze ontwikkeling daadwerkelijk haalbaar kan worden gemaakt.	De initiatiefnemer draagt in beginsel de kosten van bodemonderzoek en eventuele sanerings- of beheersmaatregelen. De provincie heeft op grond van de Omgevingswet een rol bij de bescherming van bodem. Welke bevoegdheid de provincie heeft, hangt af van de aard van de verontreiniging en de voorgenomen activiteit. Voor situaties waarin vóór de Omgevingswet een beschikking op grond van de Wet bodembescherming is genomen, blijft de provincie binnen het overgangsrecht verantwoordelijk. Het hangt er dus vanaf wat de achtergrond van deze verontreiniging is. Er is binnen de provincie geld beschikbaar voor bodemsanring, maar deze is niet automatisch beschikbaar voor een complexe bodemopgave: deze kan in overleg worden ingezet.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0202	1	Onze zienswijze richt zich in het bijzonder op hoofdstuk 6.4, Bedrijventerrein Boekelermeer, en op de bredere beleidskeuzes voor toekomstbestendige economie, circulaire economie, bedrijventerreinen en het behoud van fysieke en milieuruimte voor bedrijven in hogere milieucategorieën. DICO ondersteunt de richting die de provincie in de ontwerp-Omgevingsvisie kiest voor Boekelermeer. Wij herkennen vanuit onze dagelijkse praktijk de toenemende schaarste aan geschikte bedrijfslocaties voor circulaire activiteiten die vanwege aard, omvang, logistiek en milieubelasting niet op een regulier bedrijventerrein kunnen worden gevestigd. Juist daarom achten wij het van groot belang dat de voorgenomen positionering en mogelijke uitbreiding van Boekelermeer in de definitieve Omgevingsvisie stevig worden geborgd en vervolgens voortvarend worden uitgewerkt. De ontwerp-Omgevingsvisie onderkent deze problematiek. De provincie geeft aan dat voor de transitie naar een circulaire economie extra fysieke én milieuruimte nodig is en dat ruimte met specifieke kwaliteiten, zoals hogere milieucategorieën en mogelijkheden voor watergebonden transport, strategisch moet worden gereserveerd. DICO onderschrijft dit uitgangspunt nadrukkelijk.	Wij danken indiener voor de onderschrijving van de ontwikkelrichting voor Bedrijventerrein Boekelermeer. In de uitwerking van de omgevingsvisie, zoals naar programma('s) en de omgevingsverordening, zullen we daaraan nader vorm en inhoud geven
ZW_0202	2	DICO ondersteunt de keuze om Boekelermeer aan te wijzen als energetisch en economisch cluster. De combinatie van de bestaande industriële functie, de ligging nabij de A9 en het Noord-Hollands Kanaal, de energie-infrastructuur en de ontwikkeling richting groen gas, waterstof en andere energie-innovaties maakt Boekelermeer bij uitstek geschikt voor verdere ontwikkeling van circulaire bedrijvigheid. De provincie benoemt Boekelermeer als één van de weinige locaties in Noord-Holland waar bedrijven in een hogere bedrijfscategorie kunnen worden gefaciliteerd en spreekt de ambitie uit om bedrijven die een belangrijke bijdrage leveren aan de circulaire economie actief te faciliteren. Wij vinden dit een belangrijke en noodzakelijke beleidskeuze. Ook de mogelijkheid van logistiek over water is voor circulaire activiteiten van grote betekenis. Veel secundaire grondstoffen en reststromen kennen grote volumes. Vervoer over water kan het aantal vrachtwagenbewegingen beperken en kan bijdragen aan een efficiëntere en duurzamere logistieke keten. Wij verzoeken de provincie deze kwaliteit nadrukkelijk mee te nemen bij de verdere inrichting en eventuele uitbreiding van het terrein. Vraag: de aanwijzing van Boekelermeer als energetisch en economisch cluster in de definitieve Omgevingsvisie te handhaven;	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0202	3	DICO staat positief tegenover het voornemen om te onderzoeken of Boekelermeer via de Omgevingsverordening kan worden aangewezen als Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB). De door de provincie beschreven doelstelling om de maximale milieucategorie op dergelijke terreinen te behouden en verdringing door laagwaardige of lichtere functies tegen te gaan, is naar onze mening essentieel. Vraag: de aanwijzing van Boekelermeer als Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) voortvarend verder te onderzoeken en, indien mogelijk, via de Omgevingsverordening te borgen;	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0202	4	DICO ondersteunt het onderzoek naar uitbreiding van bedrijventerrein Boekelermeer en de inzet van een gebiedsprogramma voor de ontwikkeling van een bovenregionaal bedrijventerrein in samenwerking met de gemeenten Alkmaar en Heiloo en Rijkswaterstaat. Vraag: de mogelijke uitbreiding van Boekelermeer verder uit te werken en daarbij voldoende fysieke én milieuruimte te reserveren voor bedrijven in hogere milieucategorieën die aantoonbaar bijdragen aan de circulaire economie;	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0202	5	Overige vragen: bij het vestigingsbeleid te voorkomen dat schaarse kavels met hoge milieuruimte worden ingenomen door functies die ook op reguliere bedrijventerreinen kunnen worden gevestigd; • binnen de bestaande en eventuele nieuwe delen van Boekelermeer expliciet ruimte te bieden aan circulaire activiteiten op het gebied van inzameling, logistiek, opslag, overslag, bundeling, bewerking en verwerking van secundaire grondstoffen en niet-gevaarlijke rest- en afvalstromen; • bij de ruimtelijke uitwerking waar mogelijk voldoende grote en praktisch bruikbare kavels beschikbaar te houden voor bedrijven met een substantiële ruimtebehoefte en investeringen in installaties en terreinvoorzieningen; • de kansen voor watergebonden bedrijvigheid en logistiek via het Noord-Hollands Kanaal te behouden en waar mogelijk verder te versterken; • circulaire ondernemers en marktpartijen met een concrete ruimtevraag vroegtijdig te betrekken bij het gebiedsprogramma en de verdere planvorming voor Boekelermeer.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0202	6	Met deze zienswijze wil DICO tevens kenbaar maken dat de in de ontwerp-Omgevingsvisie beschreven behoefte aan ruimte voor circulaire economie niet uitsluitend theoretisch of beleidsmatig van aard is. Er bestaat vanuit de markt een concrete behoefte aan geschikte locaties waar circulaire logistieke en industriële activiteiten op een toekomstbestendige wijze kunnen worden gevestigd. DICO heeft concrete belangstelling om bij de verdere ontwikkeling van Boekelermeer te onderzoeken of vestiging van activiteiten van DICO binnen het gebied passend en mogelijk is. Wij worden daarom graag als marktpartij betrokken bij de verdere uitwerking van het gebiedsprogramma, het vestigingsbeleid en een eventuele uitbreiding van Boekelermeer. Wij benadrukken dat deze belangstelling niet afdoet aan de vereiste zorgvuldige toetsing van concrete activiteiten aan de toepasselijke wet- en regelgeving. Ons verzoek is juist om in de ruimtelijke planvorming voldoende mogelijkheden en milieuruimte te behouden, zodat circulaire initiatieven die aan de geldende eisen voldoen daadwerkelijk een vestigingsplaats kunnen vinden.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0202	7	DICO is positief over de koers die de provincie voor Boekelermeer heeft opgenomen in de ontwerpOmgevingsvisie Noord-Holland. De combinatie van hogere milieucategorieën, energie-infrastructuur, bereikbaarheid, mogelijkheden voor watergebonden logistiek en de expliciete focus op circulaire economie maakt Boekelermeer van provinciaal belang voor de economische transitie. Wij verzoeken de provincie deze koers in de definitieve Omgevingsvisie te behouden en te versterken, de mogelijke uitbreiding voortvarend te onderzoeken en bij de verdere uitwerking daadwerkelijk voldoende fysieke én milieuruimte te reserveren voor circulaire bedrijven die deze ruimte nodig hebben. DICO is graag bereid haar praktijkkennis en concrete marktbehoefte in een vervolggesprek toe te lichten en mee te denken over een toekomstbestendige invulling van Boekelermeer.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0203	1	Stichting Ruigoord maakt hierbij gebruik van de mogelijkheid haar zienswijze kenbaar te maken ten aanzien van de voorbereiding van het concept Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland. Allereerst wil Stichting Ruigoord benadrukken dat zij de noodzaak van de energietransitie onderschrijft en de rol die de Amsterdamse haven hierin kan spelen. De klimaatopgave vraagt om een versnelling van de productie van duurzame energie en het Noordzeekanaalgebied speelt daarin een belangrijke rol. Stichting Ruigoord is dan ook principieel niet tegen de ontwikkeling van duurzame energie in het havengebied. Juist omdat Ruigoord midden in dit gebied ligt, hechten wij eraan dat de energietransitie zorgvuldig wordt vormgegeven waarbij de toekomst van Ruigoord én de toekomst van een schonere wereld hand in hand kunnen gaan. De energietransitie is immers niet het enige publieke belang dat in dit gebied speelt en de Omgevingswet vraagt juist om een integrale afweging van dergelijke belangen. Er is de afgelopen jaren veel tijd en energie is geïnvesteerd in het gezamenlijk ontwikkelen van een toekomstperspectief voor het dorp. Gemeente Amsterdam, Havenbedrijf Amsterdam, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, provincie Noord-Holland en Stichting Ruigoord hebben gezamenlijk gewerkt aan het Ruimtelijk Toetsingskader Ruigoord 2025–2035, waarin afspraken zijn gemaakt over de ontwikkeling van het gebied, de beschikbare ontwikkelruimte, de bescherming van cultuurhistorische waarden en de balans tussen havenontwikkeling en het voortbestaan van Ruigoord. De provincie heeft hierop destijds ook een zienswijze naar de gemeente Amsterdam gestuurd waarin stond dat ze het eens waren met de gemaakte afspraken. Dit toetsingskader is inmiddels vastgesteld door het college van B&W van Amsterdam en vormt daarmee een belangrijke bestuurlijke basis voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Wij gaan er van uit dat deze gemaakte afspraken die hierin zijn vastgelegd dan ook gestand worden gedaan in de nieuwe omgevingsvisie Noord-Holland. Ruigoord is in de concept Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland niet als zodanig opgenomen in tekst of tekening. In de door de provincie vastgestelde tekeningen die behoren bij het besluit over het industriegebied van provinciaal belang staat de uitzonderingspositie van Ruigoord duidelijk ingetekend. Wij verzoeken u dan ook deze uitzonderingspositie ook over te nemen in de tekeningen van het definitieve “Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland”. Gezien de bijzondere positie die Ruigoord inneemt in het westelijk havengebied van Amsterdam vinden wij het belangrijk dat Ruigoord wordt vermeld in de nieuwe “Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland” om duidelijk te maken welke bestuurlijke afspraken er gemeente zijn over de toekomst van Ruigoord. Het verwijzen naar het vastgestelde Ruimtelijk Toetsingskader Ruigoord 2025–2035 kan hierbij al voldoende zijn.	Wij danken indiener voor de zienswijze. De omgevingsvisie is bedoeld om langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. De visie is niet de plek om bestaande bestuurlijke afspraken of de juridische status van een gebied te borgen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0203	2	1. Respecteer het Ruimtelijk Toetsingskader Het Ruimtelijk Toetsingskader Ruigoord 2025–2035 vormt het resultaat van een zorgvuldig bestuurlijk proces waarin overheden, Havenbedrijf en Stichting Ruigoord gezamenlijk afspraken hebben gemaakt over de toekomstige ontwikkeling van het gebied. Nieuwe besluiten dienen aantoonbaar aan te sluiten bij deze afspraken. 2. Bescherm zowel materieel als immaterieel erfgoed Ruigoord vertegenwoordigt een unieke combinatie van: historisch dorpserfgoed; cultuurhistorisch landschap; kunstenaarsgemeenschap; materieel erfgoed, zoals de kerk en de ateliers; immaterieel erfgoed in levende culturele tradities waaronder het oudste festival van Amsterdam. Deze waarden zijn niet los van elkaar te beschermen. Wanneer de leefomgeving structureel verandert, raakt dat niet alleen gebouwen, maar ook het immateriële erfgoed dat zich gedurende meer dan vijftig jaar op deze plek heeft ontwikkeld. 3. Houd rekening met de culturele infrastructuur van Amsterdam Amsterdam heeft in haar eigen cultuurbeleid vastgesteld dat ruimte voor kunstenaars, ateliers, broedplaatsen, rafelranden en experimentele cultuur steeds schaarser wordt en dat deze ruimte actief beschermd dient te worden. Hoewel Ruigoord formeel geen gemeentelijke broedplaats is, vervult het wel veel van dezelfde maatschappelijke functies. Nieuwe besluiten dienen daarom mede te worden bezien in het licht van deze gemeentelijke beleidsdoelstellingen. 4. Kijk niet alleen naar leefbaarheid maar ook naar levensvatbaarheid Het voortbestaan van Ruigoord wordt niet uitsluitend bepaald door wettelijke normen voor geluid of veiligheid. De vraag moet zijn of Ruigoord ook in de toekomst daadwerkelijk kan blijven functioneren als kunstenaarsdorp, culturele vrijplaats, erfgoedlocatie en ontmoetingsplek.	De aandachtspunten van indiener kunnen wij volgen, en maken deels impliciet deel uit van de omgevingsvisie. Bij de uitwerking van de omgevingsvisie, en wanneer Ruigoord daar onderdeel van is, zullen de aandachtspunten een rol spelen bij de integrale afweging. Die maken we samen met de alle dan relevante partners.
ZW_0203	3	Zet de samenwerking voort Het afgelopen jaar is via de Omgevingstafel een waardevolle samenwerking ontstaan tussen Stichting Ruigoord, Havenbedrijf Amsterdam, gemeente Amsterdam, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en andere gebiedspartners. Stichting Ruigoord verzoekt de provincie deze samenwerking ook in de verdere planvorming als uitgangspunt te blijven hanteren.	We werken graag samen met indiener. Afhankelijk van de aard en inhoud van het onderwerp van uitwerking, betrekken we indiener daarbij.
ZW_0204	1	Er wordt aangegeven dat het mogelijk is om te veranderen, alleen lijkt het dat de (kortetermijn) oplossing alleen gezocht wordt in het landelijk gebied. Neem eerst water. Het landelijk gebied dient als buffer, als filter en als noodoplossing. Echter, waarom komt er in het document niet duidelijk naar voren dat de hele omgeving, dus ook de stedelijke omgeving, nieuw en bestaand, deze opdracht mee krijgt.	Ook de stedelijke omgeving heeft de opdracht klimaatadaptief te worden en te ontwikkelen. Dit is geen nieuw beleid maar is reeds opgenomen in de omgevingsverordening.
ZW_0204	2	Ten tweede de natuur. De natuur past zich aan door de veranderende omstandigheden, anders blijft de soort niet behouden. Neem de temperatuurstijging. Dit leidt tot het zoeken van nieuwe leefgebieden (zie kennisportaal klimaatadaptatie). Echter, veranderen de natuurdoelen niet mee. Er wordt het herstel van het agrarisch ecosysteem genoemd met aanpak van boerenlandvogels. Dat is een goed voornemen, maar hier dient ook rekening gehouden te worden dat bijv. de grutto een koude minnende soort is en het hier in Nederland te warm wordt.	Autonome ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, kunnen een geldige reden zijn waarom natuurdoelen niet worden gehaald. Zolang realisatie van een doel nog mogelijk is, blijven we verplicht ons maximaal in te spannen om deze doelen te realiseren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0204	3	Ten derde de bodem. In de inleiding wordt mooi geschetst hoe Noord-Holland is ontstaan. Dit geeft wel aan dat er veel veranderd is. En de bodem is daar een afspiegeling van. Op de signaalkaart worden kleine droogmakerijen geschaard onder de noemer veenweidegebied. Een droogmakerij kan niet vergeleken worden met een veenweidegebied. De condities van de bodem zijn dermate verschillend dat deze apart van elkaar moeten worden gehouden. En met die historische conditie dient rekening gehouden te worden. In de droogmakerij kan van oudsher al verzilting optreden en meer fosfaat beschikbaar komen. Dat wordt niet opgelost door ander landgebruik.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). We gebruiken de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgebieden en droogmakerijen, dat in samenhang met elkaar moet worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden).
ZW_0204	4	Met voorgaande alinea kan de sprong gemaakt worden naar omgevingskwaliteit. De cultuurhistorische waarden, zoals de typische droogmakerijen, moeten behouden worden. Dit kan alleen als ze ook landbouwkundig naar behoren beheerd kunnen worden. Ditzelfde geldt ook voor veenweidegebieden. Alleen dan kan er ruimte worden gecreëerd om met nieuwe technieken het gebied te behouden. Door overgangszones buiten de natuurgebieden te hanteren, veranderd het beheer, dus ook de uitstraling van het gebied. Houdt de overgangszones in het natuurgebied, voor een natuurlijk verloop.	Het beleid rondom de overgangszones wordt nog verder uitgewerkt. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De concrete uitwerkng van de overgangszones vindt dus niet plaast in de Omgevingsvisie
ZW_0204	5	Recreatie kan dan ook beter ingepast worden in de buitenste zones van het natuurgebied. Het is te makkelijk om te schrijven dat het karakter van het veenweidegebied gaat veranderen met daarin veel recreatiepaden voor de inwoners. Uiteindelijk is het veenweidegebied vooral natuur, maar is ook van belang voor de agrariërs die dit beheren. Recreatie dient niet als een hoofddoel te worden gezien. Aan de ene kant wordt er een grote inspanning gevraagd om de natuur en waterkwaliteit te herstellen, aan de andere kant wordt de vervuiling/verstoring door de recreant gestimuleerd... Deze tegenstelling komt ook terug in de zin waar wordt aangegeven dat herstel van natuur (via geborgd natuurherstel en uitstoot van stikstof) niet alleen waardevol is op zichzelf, het opent ook de deur naar maatschappelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, etc. Eerst moeten deze doelen behaald worden door maatregelen die de omgeving niet goed doen, maar daarna kan dit weer snel teniet gedaan worden door de maatschappelijke ontwikkelingen. En wordt deze vicieuze cirkel over een paar jaar herhaald, waarbij er nog minder land beschikbaar zal zijn...	Vanwege de toenemende recreatieve behoefte is het van belang om dit integraal mee te nemen in ruimtelijke ontwikkelingen. Maar alleen daar waar het kan. Recreatie en natuur kunnen heel goed samen gaan zolang we dit maar goed organiseren. En daar richten we ons op in deze Omgevingsvisie.
ZW_0204	6	In het toekomstperspectief wordt een doorkijk gegeven naar 2100. Er wordt vooral geschreven waar we ons op moeten voorbereiden, hoe we ons dienen te wapenen tegen de veranderingen. Maar we kunnen beter allemaal mee bewegen. Probeer nieuwe technieken uit en val niet terug naar alleen 'natuur' als redmiddel. De natuur past zich aan, laten wij dat ook doen. De kernwaarden van het mooie Noord-Holland mogen niet verloren gaan!	Wij hebben kennis genomen van deze zienswijze
ZW_0205	1	Behoud van Bergen aan Zee als kwetsbaar kleinschalig kustdorp Samenvatting De Stichting Bergen aan Zee onderschrijft de ambitie van de Provincie Noord-Holland om zorgvuldig met de schaarse ruimte om te gaan en natuur, landschap, water, leefomgeving en klimaatadaptatie een centrale plaats te geven in de Omgevingsvisie. Bergen aan Zee neemt door zijn ligging tussen zee, duinen, Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) een bijzondere en kwetsbare positie in (zie Bijlage 2). Tegelijk vormt kleinschaligheid al decennialang een kernkwaliteit van het dorp. De Stichting Bergen aan Zee verzoekt Gedeputeerde Staten deze zienswijze te betrekken bij de verdere voorbereiding van de definitieve Omgevingsvisie en Provinciale Staten voor te stellen een afzonderlijk beleidskader op te nemen voor kwetsbare kleinschalige kustdorpen.	Wij danken indiener voor de zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0205	2	[Samenvatting/uittreksel] 1. De bijzondere positie van Bergen aan Zee Bergen aan Zee behoort tot de meest karakteristieke kustdorpen van Noord-Holland. ... Deze combinatie maakt Bergen aan Zee kwetsbaar voor ruimtelijke veranderingen. Ook ontwikkelingen die afzonderlijk beperkt lijken, kunnen gevolgen hebben voor de landschappelijke beleving, natuurwaarden, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. De Stichting Bergen aan Zee is daarom van mening dat deze bijzondere ruimtelijke kwaliteit niet alleen een lokaal belang vertegenwoordigt, maar tevens een provinciale kernkwaliteit vormt die bescherming verdient binnen de Omgevingsvisie. 2. Kleinschaligheid als kernkwaliteit Kleinschaligheid vormt al tientallen jaren de rode draad in gemeentelijke beleidsstukken over Bergen aan Zee. De in 2018 door de Dorpsraad geïnitieerde notitie “Kleinschalig Bergen aan Zee” (zie Bijlage 1) werkt dit begrip nader uit. Kleinschaligheid wordt daarin niet uitsluitend bepaald door de omvang van gebouwen, maar door een samenhang van ruimtelijke kwaliteiten. ... 3. Verzoek om aanvulling van de Omgevingsvisie De ontwerp-Omgevingsvisie besteedt terecht aandacht aan ruimtelijke kwaliteit, biodiversiteit, klimaatadaptatie, zorgvuldig ruimtegebruik en water en bodem als sturende principes. ... Wij verzoeken Gedeputeerde Staten daarom de definitieve Omgevingsvisie aan te vullen met een afzonderlijk beleidskader voor kwetsbare kleinschalige kustdorpen die direct grenzen aan Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland. Binnen dat kader zouden behoud van de menselijke maat, ruimtelijke kwaliteit, landschappelijke samenhang en de bijzondere relatie tussen dorp en natuur leidende uitgangspunten moeten zijn. De Stichting Bergen aan Zee vertrouwt erop dat deze zienswijze een positieve bijdrage levert aan de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie en ziet met belangstelling uit naar de beantwoording daarvan.	Dank voor uw uitgebreide zienswijze. Indiener verzoekt ons om de omgevingsvisie aan te vullen met een specifiek beleidskader voor kleine kustdorpen. Bergen aan Zee valt, evenals andere kustdorpen, niet binnen het landelijk gebied. Wij beperken ons beleid met betrekking tot ruimtelijke kwaliteit tot het landelijk gebied. Daarbuiten is het de verantwoordelijkheid voor gemeenten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0206	1	Met deze zienswijze verzoek ik u om het leidende principe uit de door uw college vastgestelde Beleidsvisie Openbare Verlichting (januari 2026) expliciet te verankeren in de nieuwe Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland. Het is ons inziens inconsistent dat deze strategische visie op openbare verlichting in het geheel niet in de Omgevingsvisie wordt genoemd of doorvertaald. We verzoeken u daarom om het daarin leidend uitgangspunt op te nemen in de omgevingsvisie - “De provincie Noord-Holland maakt bewuste keuzes in het beleid voor openbare verlichting, waarbij het uitgangspunt 'Licht waar het moet, donker waar het kan' centraal staat -zoals uitgewerkt in de Beleidsvisie Openbare Verlichting (2026)”. De noodzaak hiervan laat zich per beleidsterrein helder onderbouwen: Gezonde leefomgeving (Paragraaf 5.4): Op pagina 76 wordt vastgesteld dat er voor lichthinder geen normen bestaan. De Beleidsvisie Openbare Verlichting heeft dit gat reeds gedicht door de toepassing van de landelijke NSVV Richtlijn Lichthinder 2020 voor te schrijven. Mobiliteit en sociale veiligheid (Paragraaf 5.5): De Omgevingsvisie zet in op sociale veiligheid in de openbare ruimte. De verlichtingsvisie operationaliseert dit, wetenschappelijk onderbouwt en interprovinciaal opgesteld, wat zowel veiligheid als inclusie over de provinciegrenzen heen borgt. Energie (Paragraaf 5.7): Openbare verlichting beslaat circa 40% van het provinciale energieverbruik. (Daarnaast draagt de verlichtingsvisie direct bij aan de klimaatdoelen en stelt een ambitieus circulariteitsdoel van 60% in 2030 (via de R-ladder)). Natuur en biodiversiteit (Paragraaf 5.9): Kunstlicht verstoort flora en fauna. De verlichtingsvisie hanteert goed onderbouwde visie hoe hier mee om te gaan. Concreet wijzigingsvoorstel: Toevoeging aan Paragraaf 5.4 (p. 76) onder 'Ontwikkelrichting ‘: “Lichthinder. De provincie maakt bewuste keuzes in haar openbare verlichting conform de Beleidsvisie Openbare Verlichting (2026), waarbij het principe 'Licht waar het moet, donker waar het kan' leidend is om lichthinder voor mens en natuur te minimaliseren.” Toevoeging aan Paragraaf 5.5 (p. 79) onder 'Ontwikkelrichting – werken aan veilige gezonde en sociaal-inclusieve mobiliteit': "Als eigenaar en beheerder van provinciale wegen en fietspaden neemt de provincie haar regisserende en uitvoerende rol serieus. Zij geeft sturing op basis van de Beleidsvisie Openbare Verlichting 'licht waar het moet, donker waar het kan' (2026), waarmee interprovinciale uniformiteit en samenhang over provinciegrenzen heen wordt geborgd Toevoeging aan Paragraaf 5.7 (p. 85) onder 'Waar de provincie op inzet': “Openbare verlichting wordt in- en uitgezet volgens het principe 'Licht waar het moet, donker waar het kan' -zoals uitgewerkt in de Beleidsvisie Openbare Verlichting (2026)” Door deze, of vergelijkbare, verwijzingen, zorgt u voor de noodzakelijke interne consistentie tussen uw strategische doelen en uw concrete uitvoeringsbeleid.	De provincie is zich bewust van het effect van lichthinder op de gezondheid van mens en dier/natuur en de beleving van het landschap. Lichthinder vanwege bijv. glastuinbouwkassen valt buiten de reikwijdte van ons beleidskader Gezonde Leefomgeving, ook al omdat wij niet het bevoegd gezag zijn. Recent hebben wij wel het beleidskader verlichting vastgesteld, waarin we beschrijven waar en hoe wij onze wegen en kunstwerken verlichten, vanuit de vraag: waar verlichten we wel en waar verlichten we niet of anders? Dit weegt de belangen van o.a. natuur, sociale veiligheid en verkeersveiligheid mee in de keuze voor verlichting. De provincie Noord-Holland maakt bewuste keuzes in het beleid voor openbare verlichting, waarbij het uitgangspunt 'Licht waar het moet, donker waar het kan' centraal staat. Dit betekent dat verlichting uitsluitend wordt toegepast waar dit absoluut noodzakelijk is, bijvoorbeeld wanneer verkeersveiligheid of sociale veiligheid dat vraagt. We werken hiermee aan de balans tussen veiligheid, duurzaamheid en beschermde natuurwaarden. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. Maar bovenal gaat de omgevingsvisie om ruimtelijke keuzes. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. De Beleidsvisie Openbare Verlichting is zo'n nadere uitwerking en raakt aan de in de visie genoemde thema's op het gebied van natuur, verkeersveiligheid en sociale veiligheid.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0207	1	Met veel interesse hebben wij uw Ontwerp-Omgevingsvisie gelezen. Adem vrij aan het IJ en de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland zouden graag gezamenlijk de kans nemen om uw aandacht te vragen voor het thema “Gezonde Leefomgeving”. We zien veel kansen in uw visie voor toekomstbestendig ruimtelijk beleid en steunen de gemaakte keuzes op hoofdlijnen. We zien echter ook dat ‘de Gezonde Leefomgeving, hoewel genoemd in de visie, meer uitwerking zou kunnen krijgen, met name in de samenhang met handhaving en vergunningverlening. We roepen met deze zienswijze daarom op om te kiezen voor een toekomst gerichte aanpak, waarin de leefomgeving steeds leefbaarder zal worden. Geef gezondheid van omwonenden rond industrie prioriteit In de Ontwerp-Omgevingsvisie erkent de provincie dat het Westelijk Havengebied een hoge milieudruk kent en dat omwonenden worden blootgesteld aan schadelijke stoffen en hinder. Tegelijkertijd kiest de provincie ervoor het Westelijk Havengebied voor de lange termijn als Industrieterrein van Provinciaal Belang te behouden en de milieuruimte van bedrijven te beschermen. De provincie wil daarbij vooral door ruimtelijke scheiding voorkomen dat nieuwe woningen te dicht bij zware industrie worden gebouwd. Wij missen hierin voldoende aandacht voor de huidige bewoners van woonwijken rond het Westelijk Havengebied en andere zwaarbelaste industriegebieden. Voor hen kan ruimtelijke scheiding het bestaande gezondheidsprobleem niet oplossen. Juist in gebieden waar de milieudruk al hoog is, moet het verbeteren van de luchtkwaliteit en het structureel verminderen van blootstelling aan schadelijke stoffen en hinder vooropstaan. Dat vraagt ook om stevig bronbeleid. De provincie is voor een deel van de grote industriële bedrijven zelf bevoegd gezag. Een gezonde leefomgeving vraagt daarom niet alleen om goede ruimtelijke keuzes, maar ook om scherpe vergunningverlening, toezicht en handhaving. Vergunningen moeten waar nodig worden aangescherpt en de beschikbare wettelijke mogelijkheden moeten maximaal worden benut om uitstoot en hinder terug te dringen. Bij overtredingen is tijdige en effectieve handhaving noodzakelijk. De provincie benoemt zelf dat zij haar vergunningen, toezicht en handhaving optimaal wil inzetten waar daarmee de grootste gezondheidswinst kan worden behaald. Wij roepen de provincie daarom op om in hoofdstuk 6.7 het verbeteren van de luchtkwaliteit en het beschermen van de gezondheid en leefomgeving van bestaande omwonenden als leidend principe op te nemen. Werk dit concreet uit door vast te leggen dat ontwikkelingen in het Westelijk Havengebied moeten bijdragen aan vermindering van de totale gezondheidsbelasting en zet daarbij vergunningverlening, toezicht en handhaving maximaal in om de uitstoot van schadelijke stoffen en hinder structureel te verminderen.	Wij zijn ons bewust van de door indiener geschetste problematiek. Met het beleidskader Gezonde Leefomgeving en het uit te werken programma werken we toe naar het verlagen van emissies via ambitieus bronbeleid en scherp vergunnen om daarmee de grootste gezondheidswinst te kunnen boeken. De gezonde leefomgeving is een afwegingsprincipe en ons steven is om het altijd volwaardig mee te laten wegen bij ruimtelijke beslissingen. In de Omgevingsvisie geven wij aan dat we als provincie richten op gebieden en waar de blootstelling hoog is en waar we met ons instrumentarium de grootste gezondheidswinst kunnen boeken. Deels zijn dit nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en deels bestaande locaties waar uitstoot en hinder plaatsvinden. Wij vinden het niet nodig dit nog explicieter in de tekst van de Omgevingsvisie vast te leggen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0208	1	Het college van burgemeester en wethouders van Zaanstad heeft met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. Zaanstad waardeert de integrale benadering waarmee de provincie richting geeft aan de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van verstedelijking, klimaatadaptatie, energietransitie, biodiversiteit, mobiliteit en economische ontwikkeling. Zaanstad onderschrijft de ambitie om te komen tot een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. De ontwerpOmgevingsvisie biedt daarvoor een belangrijke strategische basis. Tegelijkertijd ziet Zaanstad een aantal punten die naar ons oordeel nadrukkelijker aandacht verdienen in de definitieve visie. Zaanstad ziet met name aandachtspunten op het gebied van leefbaarheid, ruimtedruk in het Noordzeekanaalgebied, de balans tussen economie en stedelijke ontwikkeling, (multimodale) bereikbaarheid en de bescherming van landschap en leefkwaliteit. Ook mist Zaanstad vooralsnog concreetheid als het gaat om de uitwerking en impact van een eventuele aanwijzing als Industrieterrein van provinciaal belang (IPB) op delen van de Achtersluispolder, het BOW en op welke wijze de provincie met instrumenten vorm wil geven aan de in de visie gewenste ontwikkelingen. Zaanstad waardeert ook de brede en integrale benadering van het onderwerp omgevingskwaliteit. De reeds bestaande beleidslijnen worden doorgezet naar de toekomst en er wordt ook gezocht naar maatwerk voor toekomstige ontwikkelingen. Met oog op de Zaanse situatie is Zaanstad wel op zoek naar de duiding en concretisering in relatie tot het Unesco regime. Met deze zienswijze vraagt Zaanstad aandacht voor vijf hoofdonderwerpen, in willekeurige volgorde: 1. Leefbaarheid als volwaardig afwegingscriterium; 2. De toenemende ruimtedruk in het Noordzeekanaalgebied; 3. De balans tussen economische ontwikkeling en stedelijke ontwikkeling; 4. Bereikbaarheid als randvoorwaarde voor groei; 5. Landschap, natuur en water. Deze zienswijze is aanvullend op (en op enkele punten afwijkend van) de gezamenlijke zienswijze van de regio Zaanstreek-Waterland.	Wij danken indiener voor de zienswijze en de uitgesproken waardering. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0208	2	[Samenvatting/Uittreksel van de zienswijze] 1. Leefbaarheid als volwaardig afwegingscriterium Zaanstad ondersteunt de provinciale ambitie voor een goede leefbaarheid en gezonde leefomgeving. Zaanstad mist echter een concreet afwegingskader waarmee duidelijk wordt hoe gezondheid en veiligheid worden meegewogen bij ruimtelijke keuzes. De ontwerp-Omgevingsvisie erkent het belang van cumulatieve effecten, maar maakt onvoldoende duidelijk hoe deze effecten worden betrokken bij besluitvorming. [...] *Ruimteclaims rond Assendelft* Een duidelijk voorbeeld is het gebied tussen Assendelft en Beverwijk. Er ontstaat spanning omdat veel grote ruimtelijke opgaven uiteindelijk landen in dit schaarse open gebied. Naast een reservering in de Omgevingsvisie voor een nieuw hoogspanningsstation is dit gebied ook in beeld voor waterbergingsopgaven. [...] Daarom verzoekt Zaanstad de provincie niet vooruit te lopen op een besluit van het Rijk over deze locatiekeuze en deze reservering niet op te nemen in de provinciale Omgevingsvisie. Bovendien ontbreekt een duidelijke onderbouwing van de noodzaak van deze reservering in relatie tot het oplossen van netcongestie. *Schiphol* De ontwerp-Omgevingsvisie erkent de impact van Schiphol op de leefomgeving. Tegelijkertijd lijkt de nadruk vooral te liggen op de ruimtelijke inpassing van de luchthaven. ... We vragen de provincie bij deze herijking de gezonde leefomgeving steviger en merkbaar te laten meewegen onder andere door inzet op een nachtsluiting tussen 23.00 en 7.00 zonder verschuiving naar de randen van de nacht. *Omgevingsveiligheid* De ontwerp-Omgevingsvisie neemt het voorstel voor Omgevingsveiligheid Westpoort ongewijzigd over. Zaanstad vindt dit prematuur. [...] Zaanstad vraagt de provincie om: - Fysieke en mentale gezondheid expliciet als gelijkwaardig afwegingscriterium op te nemen naast economie, energie, mobiliteit en woningbouw; - Inzichtelijk te maken hoe cumulatieve effecten worden beoordeeld; - Duidelijk te maken wanneer een leefomgeving als gezond en aanvaardbaar wordt beschouwd; - Niet vooruit te lopen op besluiten over het 380 kV-station; - De gevolgen van Schiphol, Westpoort en het Noordzeekanaalgebied voor omliggende woongebieden nadrukkelijk mee te wegen.	1. Op basis van het beleidskader gezonde leefomgeving wordt de fysieke leefomgeving (een gezonde en veilige fysieke leefomgeving) volwaardig meegewogen in ons beleid. Voor andere gezondheidsaspecten is de gemeente primair aan zet. 2. Ons streven is om de cumulatieve effecten inzichtelijk te maken zodat het meegewogen kan worden in ruimtelijke afwegingen. Zowel door onszelf als onze mede-overheden. Hiertoe hebben we de cumumulatieve en stapeleffecten inzichtelijk laten maken in publicaties van het RIVM (https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Gezonde_leefomgeving_Milieu/Gezonde%20leefomgeving%20in%20Noord-Holland%20Zuid%20-%20Een%20ruimtelijke%20analyse%20van%20leefomgeving%20en%20kwetsbaarheid%202026-0091.pdf) 3. De provincie doet geen uitspraak over wanneer het gezond genoeg is. Met het beleidskader Gezonde Leefomgeving stellen we als doel om de blootstelling van onze inwoners aan schadelijke stoffen en hinder te verminderen en gezonde leefomgeving volwaardig mee te wegen bij ruimtelijke besluitvorming. 4. Wij zijn ervan op de hoogte dat indiener niet heeft ingestemd met het regioadvies. Het Rijk is het bevoegd gezag voor deze 380kV verbinding en neemt het besluit over locaties voor stations en het tracé. De provincie heeft in de Omgevingsvisie geen reservering voor locaties en het tracé gemaakt maar heeft wel op de kaart gezet welke mogelijke ontwikkeling van het energiesysteem op ons af komt. Netuitbreidingen zijn nodig voor het realiseren van de gewenste economische ontwikkelingen, woningbouw, verduurzaming en het oplossen van netcongestie. De netbeheerders onderbouwen in hun Investeringsprogramma's eens in de twee jaar de noodzaak voor netuitbreidingen. Dit wordt getoets door de ACM en nogmaals onderbouwd bij de start van een ruimtelijke procedure o.a. via de notitie nut en noodzaak. 5. Vanuit het beleidskader Gezonde Leefomgeving is één van onze uitgangspunten dat we ons richten op gebieden waar inwoners het meest worden blootgesteld aan schadelijke stoffen en hinder.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0208	3	2. Ruimtedruk in het Noordzeekanaalgebied vraagt om duidelijke keuzes Zaanstad onderschrijft het belang van het Noordzeekanaalgebied voor economie, energietransitie en industriële verduurzaming. Tegelijkertijd wordt onvoldoende duidelijk welke ruimtelijke gevolgen de stapeling van ruimteclaims heeft. Nationale en regionale opgaven op het gebied van energie, industrie, mobiliteit en woningbouw leggen een steeds groter beslag op de beschikbare ruimte. De cumulatieve effecten hiervan zijn onvoldoende in beeld. De ontwerp-Omgevingsvisie maakt onvoldoende inzichtelijk hoe deze claims tegen elkaar worden afgewogen en welke keuzes daarbij worden gemaakt. De kaart op pagina 118 (kaart 39) over het westelijk havengebied, het IPB, het economisch cluster en de grotere afstand tussen industrie en wonen is onduidelijk en roept veel vragen op bij bewoners en ondernemers. Zaanstad verzoekt de provincie deze kaart overeen te laten komen met de huidige situatie van het IPB en de contouren die in relevante andere trajecten is opgenomen. Daar waar contouren of invloedsgebieden groter zijn dan bestaand, verwachten we een expliciete toelichting welke vorm van sturing dan wel afstemming noodzakelijk is in het geval van gebiedsontwikkeling. Zaanstad vraagt de provincie om: De cumulatieve ruimteclaims in het Noordzeekanaalgebied inzichtelijk te maken; Expliciet te motiveren welke ruimtelijke keuzes worden gemaakt; Kaarten en contouren te verduidelijken; Aan te geven welke gevolgen milieucontouren en invloedsgebieden hebben voor gebiedsontwikkeling.	Wij hebben in de concept-omgevingsvisie aangegeven dat we overwegen om delen van Achtersluispolder aan te wijzen als Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB). De noodzaak voor het aanwijzen van strategische locaties in onze provincie om de transitie naar een circulaire economie te faciliteren, hebben wij voldoende onderbouwd in ons rapport Ruimtelijke Verkenning Circulaire Werklocaties Noord-Holland, dat als bouwsteen heeft gediend voor de omgevingsvisie. In dit rapport is o.a. het Noordzeekanaalgebied naar voren gekomen als belangrijk gebied voor de circulaire economie. Voor bepaalde cruciale activiteiten binnen de circulaire economie is er naast fysieke ruimte, ook milieuruimte en watergebonden bereikbaarheid nodig. Deze ruimte is erg schaars in Noord-Holland en staat bovendien onder druk om getransformeerd te worden naar andere functies. Het instrument IPB binnen de omgevingsverordening biedt ons de mogelijkheid om de bestaande kwaliteiten, met name de planologische mogelijkheid van het omgevingsplan om op bepaalde kavels activiteiten die in milieucategorie 4.1 of hoger vallen, strategisch te behouden voor de circulaire economie, energietransitie of havengebonden activiteiten. Ook tijdelijke functies zijn daarop mogelijk. Voor de kavels op IPB-locaties die in het omgevingsplan in een lagere milieucategorie dan 4.1 vallen, zijn gemeenten vrij om daar een invulling aan te geven. Achtersluispolder is op dit moment niet een IPB. Een eventuele aanwijzing van delen van de Achtersluispolder als IPB zal pas overwogen worden nadat dit voldoende is onderzocht. Bij dit onderzoek wordt de gemeente Zaanstad betrokken. Een eventuele IPB-aanwijzing geldt daarnaast niet voor de gebieden waar in het Definitief Perspectief Achtersluispolder woningbouw is voorzien. Een aspect van het onderzoek kan zijn om de kavels waar planologisch activiteiten met 4.1 of hoger mogelijk zijn, te herstructureren binnen het gebied. Dat zou een oplossing kunnen bieden voor bijvoorbeeld de herontwikkeling van De Vrede. Een belangrijke afweging is het feit dat het noordelijk deel van Achtersluispolder, het Sluiskwartier, aangewezen is als ontwikkellocatie voor wonen. Hoewel ontwikkellocatie Sluiskwartier nu al te maken heeft met bestaande milieucontouren van zowel IPB-Westpoort als de activiteiten van Achtersluispolder zelf, zijn we het met u eens dat een eventuele aanwijzing van delen van Achtersluispolder als IPB de situatie voor ontwikkellocatie Sluiskwartier niet moet verslechteren. Op dit punt zullen we de tekst van de omgevingsvisie als volgt aanpassen: “randvoorwaardelijk voor eventuele aanwijzing van delen van Achtersluispolder als IPB is dat dit geen verslechtering van de leefkwaliteit en ontwikkelmogelijkheden van woongebied Sluiskwartier met zich mee mag brengen.”

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0208	4	3. Economische ontwikkeling en stedelijke ontwikkeling moeten in balans zijn Zaanstad onderschrijft het belang van een toekomstbestendige economie. Tegelijkertijd hebben keuzes voor industrie en energie-infrastructuur directe gevolgen voor woningbouw, leefkwaliteit en gebiedsontwikkeling. Zaanstad mist een expliciete bestuurlijke afweging tussen economische ontwikkeling, woningbouw, energietransitie en leefomgeving. Juist in transitiegebieden worden deze belangen steeds vaker met elkaar geconfronteerd. Daarnaast vraagt Zaanstad aandacht voor de Zaanse voedselindustrie als belangrijk onderdeel van de regionale en nationale economie. Zaanstad vraagt de provincie dan ook om deze belangrijke economische functie ook zichtbaar te laten zijn in de provinciale Omgevingsvisie *Achtersluispolder* De ontwerp-Omgevingsvisie stelt voor te onderzoeken of delen van de Achtersluispolder kunnen worden aangewezen als Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) en als energiecluster. Daarnaast staat er in de visie dat in en rond het Westelijk Havengebied de ruimte tussen zware industrie en woongebied wordt vergroot. De gevolgen van deze keuzes voor bestaande gebiedsontwikkelingen blijven echter onduidelijk. Zaanstad vindt deze stap voorbarig. De noodzaak, omvang en gevolgen van een dergelijke aanwijzing van de Achtersluispolder als IPB zijn onvoldoende onderbouwd. [...] De ontwikkeling van het Sluiskwartier als gemengd woon-werkgebied mag niet worden beperkt door provinciale reserveringen. Dit gebied geeft juist invulling aan gezamenlijke ambities van provincie en gemeente op het gebied van woningbouw, werkgelegenheid en intensief ruimtegebruik. Het aanwijzen van Achtersluispolder als IPB zou ook de ontwikkelingen op en rondom het monumentale gebouw De Vrede tegenwerken. Ook worden de plannen om te intensiveren in de Achtersluispolder nog complexer dan het nu al is. [...] Zaanstad vraagt de provincie daarom om af te zien van een aanwijzing van delen van de Achtersluispolder als IPB en de verdere ontwikkeling van het gebied in gezamenlijke afstemming vorm te geven. Zaanstad vraagt de provincie om: Economische ontwikkeling expliciet af te wegen tegen woningbouw en leefkwaliteit; De Zaanse voedselindustrie nadrukkelijk te benoemen; Af te zien van een IPB-aanwijzing voor de Achtersluispolder zolang noodzaak en gevolgen onvoldoende zijn onderbouwd; De ontwikkelruimte van Sluiskwartier en aangrenzende gebieden te borgen.	We verwijzen naar ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0208	5	4. Bereikbaarheid is een randvoorwaarde voor verstedelijking Een goed bereikbaar Noord-Holland is essentieel voor economische ontwikkeling en leefbaarheid. De specifieke bereikbaarheidsopgaven van Zaanstad komen echter onvoldoende terug in de ontwerp-Omgevingsvisie. *A8-A9* Voor Zaanstad blijft de nieuwe verbinding A8 A9 essentieel voor een goede regionale bereikbaarheid. Deze bereikbaarheidsopgave hangt direct samen met de leefbaarheid, verkeersveiligheid en gezondheid van inwoners van onder meer Krommenie, Assendelft en Wormerveer. [...] Zaanstad verzoekt de provincie om het belang van de A8–A9 explicieter te erkennen als onderdeel van de provinciale mobiliteitsstrategie en als belangrijke voorwaarde voor verbetering van de leefbaarheid, de economische bereikbaarheid van Zaanstad en de robuustheid van het regionale mobiliteitsnetwerk met name ten noorden van het Noordzeekanaal. *Bereikbaarheid van (nieuwe) woongebieden* De provincie koppelt woningbouw niet meer strikt aan de voorwaarde dat de bereikbaarheid eerst op orde moet zijn. Dat betekent dat de bouw van nieuwe woningen en wijken door moet gaan, ook als er nu of later bereikbaarheidsproblemen ontstaan. In Zaanstad gaat dat niet alleen op langere termijn, maar ook al op korte termijn meer drukte op het onderliggende wegennet en in het openbaar vervoer opleveren met onwenselijke effecten op de leefbaarheid in de wijken. *Openbaar vervoer en knooppunten* Zaanstad ondersteunt de provinciale inzet op knooppuntontwikkeling langs de Zaancorridor en de Hoornse lijn. Zaanstad ziet daarbij kansen om woningbouw, werkgelegenheid en voorzieningen nadrukkelijk te koppelen aan ov-knooppunten en met inzet op de kwaliteit van de leefomgeving. Daarnaast verdient HOV ZaanIJ een expliciete plek in de Omgevingsvisie. Deze verbinding vormt een belangrijke schakel tussen Zaanstad en Amsterdam en is van groot belang voor de regionale bereikbaarheid ten noorden van het Noordzeekanaalgebied, de toekomstige ontwikkeling van ZaanIJ en de Achtersluispolder. [...] Zaanstad vraagt de provincie om: ? De nieuwe verbinding A8-A9 expliciet op te nemen als provinciale bereikbaarheidsopgave; ? Woningbouw en bereikbaarheid nadrukkelijk met elkaar te verbinden; ? HOV ZaanIJ expliciet te benoemen in de Omgevingsvisie; ? De ontwikkeling van multimodale knooppunten actief te ondersteunen. ? Het realiseren van hubs te ondersteunen.	In principe zijn de vragen van indiener iets te specifiek om in onze Omgevingsvisie op te nemen. De bereikbaarheid ten noorden van het Noordzeekanaal heeft wel onze aandacht. Daarom onderstaand wel antwoorden op de vragen: Uit het in 2025 afgeronde onderzoek naar een robuuste oplossing voor de Verbinding A8-A9 is gebleken dat een nieuwe verbinding tussen de A8 en A9 op dit moment niet haalbaar is. De regionale bereikbaarheid verbetert niet en de leefbaarheidsproblematiek verplaatst van Krommenie naar Assendelft en Koog a/d Zaan met de aanleg van de verbindingsweg. Daarnaast leidt het project tot te hoge stikstofdepositie in Natura2000 gebieden en is er een grote financieringsopgave. Daarom nemen we een Verbinding A8-A9 niet expliciet op als provinciale bereikbaarheidsopgave. Wel zijn we in gesprek met het Rijk over de bereikbaarheid van Noord-Holland boven het Noordzeekanaal als bredere opgave. Daarbij benoemen we de wens voor goede oost-west verbindingen in de regio. De woningbouwopgave is op dit moment zo urgent dat het zo kan zijn dat de optimale bereikbaarheid nog niet is geregeld bij oplevering van een gebiedsontwikkeling. Onze ambititie blijft om dit uiteindeilijk wel te regelen. Wat betreft HOV ZaanIJ kunnen we zeggen dat de Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats in regionale samenwerkingen zoals SBAB en platform MRA waarin onder meer wordt gewerkt aan het multimodaal toekomstbeeld binnen deze regio. De zienswijze over multimodale knooppunten en mobiliteitshubs ondersteunen wij. Dit past goed in de visie zoals de provincie naar de mobiliteitstransitie kijkt. Wij denken dat de huidige tekst hier goed bij aansluit, specifieke uitwerking vind plaats in (bestaande) programma's.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0208	6	5. Landschap, natuur en water vragen om een integrale aanpak Zaanstad onderschrijft de provinciale aandacht voor natuurherstel, waterveiligheid en klimaatadaptatie. Tegelijkertijd ontbreekt op enkele punten een duidelijk perspectief. *Stikstof* De Omgevingsvisie beschrijft terecht de gevolgen van stikstofbeperkingen voor woningbouw, infrastructuur en energieprojecten. In de ontwerp-Omgevingsvisie staat dat er op korte en middellange termijn een tekort aan stikstofruimte is, wat leidt tot vertraging van woningbouw, infrastructuur en energieprojecten. Daarnaast stelt de ontwerp Omgevingsvisie dat er een duidelijke volgordelijkheid geldt: eerst reductie van stikstof en herstel van natuur, daarna pas ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. Rond Natura 2000-gebieden gelden strengere voorwaarden en wordt intensief ruimtegebruik beperkt. Tegelijkertijd ontbreekt inzicht in het verwachte tijdpad richting herstel en toekomstige vergunningverlening. Wij vragen de provincie om een concreter perspectief te bieden en prioriteit te geven aan natuurherstel in de directe omgeving van Zaanstad. Daarbij vragen wij aandacht voor de wijze waarop de reductiedoelstelling van 50% in 2035 wordt bepaald en gemonitord in agrarisch veenweidegebied. Het is van belang dat duidelijk is ten opzichte van welk referentiejaar en op welke schaal deze doelstelling wordt beoordeeld. De Omgevingsvisie agendeert ook het vernatten van de veenweidegebieden. Zaanstad heeft zorgen over de aanpassingen in onder andere de agrarische sector die hiervoor nodig zijn. Ook verwachten we dat het behoud van het cultuurhistorisch landschap onder druk komt te staan. Op deze vraagstukken gaat de ontwerp- Omgevingsvisie onvoldoende in. Zaanstad erkent de opgaven die er liggen voor het gebied, maar ziet op dit moment onvoldoende aanleiding om vernatten en verzilten van de Polder Westzaan als vanzelfsprekende oplossing te beschouwen. Wij vinden het belangrijk dat verschillende oplossingsrichtingen zorgvuldig tegen elkaar worden afgewogen, waarbij oog blijft voor de verschillende functies en waarden van het gebied. Voor Zaanstad is hierbij het verbeteren van de waterkwaliteit leidend. Zaanstad vindt het belangrijk dat bij de verdere uitwerking van de maatregelen de in Zaanstad beperkt in omvang zijnde agrarische sector te behouden vanwege de bredere maatschappelijke en landschappelijke waarde van deze agrarische sector. Daarbij is het verbeteren van de waterkwaliteit voor Zaanstad leidend. In de Omgevingsvisie wordt geschetst dat negatieve effecten op de waterkwaliteit en de zoetwaterbeschikbaarheid in sommige gevallen wordt geaccepteerd mits het gaat om tijdelijke effecten en deze op de lange termijn bijdragen aan de klimaatopgaven. Dit vraagt wat Zaanstad betreft om een nadere duiding.	De Omgevingsvisie ziet toe op de regie op ruimte met een lange termijn horizon. De provincie is gevraagd in 2027 additionaliteitsplannen per gebied uit te werken waarbij met een gebiedseigen aanpak de gevolgen van de agrariers worden meegenomen. Participatie van externe partners waaronder gemeenten is onderdeel van het gebiedsproces. Natuurherstelmaatregelen en hydrologie zijn integraal onderdeel van de aanpak om tot geborgd natuurherstel te komen. Westzaan is als gebied aangemerkt als rijkscasus om de uitwerking van de rijksaanpak naast de provinciale aanpak te kunnen beoordelen.
ZW_0208	7	*Waterveiligheid* Zaanstad verzoekt de provincie het zoekgebied voor een noodoverloopgebied te schrappen. Reeds de aanwijzing als zoekgebied veroorzaakt schade, doordat onzekerheid en ruimtelijke beperkingen ontstaan voor gemeente, inwoners, grondeigenaren en gebruikers en ontwikkelmogelijkheden worden beperkt. Uit eerder onderzoek blijkt dat inzet mogelijk circa eens per drie jaar nodig is. Daarmee is feitelijk sprake van een structurele piekberging en niet van een noodvoorziening en heeft daarmee andere juridische eisen en waarborgen. Ook is onvoldoende duidelijk hoe deze functie zich verhoudt tot de 380 kV-verbinding en een eventuele doortrekking van de A8. Zaanstad vindt dat eerst een integrale afweging nodig is voordat afzonderlijke functies zoals een zoekgebied voor een noodoverloopgebied op kaarten worden vastgelegd. Bovendien zijn binnen het watersysteem van het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal (ARK/NZK) alternatieven beschikbaar, zoals extra gemaalcapaciteit bij IJmuiden, die volgens onderzoek goedkoper en effectiever kunnen zijn. Eerst moet worden aangetoond dat deze en brongerichte maatregelen, zoals vasthouden en regionale berging, onvoldoende zijn.	Allereerst, het is in onze interpretatie van noodoverloopgebieden onjuist dat noodoverloopgebieden eens in de drie jaar nodig zijn. Bij noodoverloopgebieden gaan wij als provincie uit van een frequentie van eens in de 200 jaar of minder. Het zijn immers NOODoverloopgebieden, die pas ingezet worden als alle andere systemen , die eveneens moeten worden verbeterd, falen. Indiener heeft terechte vragen over de inpassing van andere functies. Dit is voor dit moment juist in onderzoek om een goede afweging te kunnen maken over mogelijkheden en de effectiviteit van de verschillende noodoverloopgebieden en en een mogelijke keuze tussen de noodoverloopgebieden. Een "Zoekgebied" is juist bedoeld om vanuit een maatschappelijke opgave een gebied nader te onderzoeken, en tijdelijk te voorkomen dat er ontwikkelingen plaatsvinden die deze opgave onmogelijk maken. De verschillende maatregelen uit het maatregelenpakket wateroverlast van Centraal Holland rondom het Noordzeekanaal Amsterdam-Rijnkanaal zijn onderling niet zomaar uitwisselbaar omdat ze een ander werkingsbereik hebben. De provincie wil zowel de mogelijkheden die noodoverloopgebieden voor het beperken van de faalkans op het ARK NZK als het beperken van gevolgen van calamiteiten mee laten wegen bij de afweging van nut en noodzaak en maatschappelijke impact van Noodoverloopgebieden. Het beperken van gevolgen is nog niet nader onderzocht en de provincie zet zich in om dit deelonderzoek uit te voeren. Een afweging tussen verschillende maatregelen, inclusief het vasthouden en bergen in het regionale systeem, maar ook de restopgave bij een maalstop van het ARK-NZK maakt onderdeel van deze afweging. Het areaal dat überhaupt geschikt is voor noodoverloopgebieden langs het Amsterdam Rijnkanaal is dermate beperkt en het mogelijk belang zo groot dat wij vooralsnog vasthouden aan de zoekgebieden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0208	8	*De Zaan als provinciale groenblauwe structuur* Zaanstad mist een expliciete erkenning van de Zaan als belangrijke groenblauwe drager van Noord-Holland. De Zaan vervult een belangrijke rol voor economie, erfgoed, recreatie, toerisme, waterbeheer en leefkwaliteit. Zaanstad verzoekt de provincie om de Zaan als provinciale groenblauwe structuur op te nemen en daarmee het belang te erkennen van: - Versterking van recreatieve en toeristische netwerken langs de Zaan; - Behoud en ontwikkeling van cultuurhistorische waarden langs de oevers; - Versterking van openbaar toegankelijke oevers; - Verbetering van waterkwaliteit en klimaat-adaptieve waterstructuren; - Versterking van recreatieve verbindingen tussen Zaanstad, de Zaanstreek, Amsterdam en het landelijke gebied. - Kansen voor vervoer over water	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden, zoals die bijvoorbeeld op figuur 27 zijn weergegeven. Deze zijn indicatief. We hebben de Zaan als onderdeel van de waterstructuur beter op de kaart aangegeven. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking, zoals programma's en omgevingsverordening, om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden ook daarin hun legitimatie. Ook de groenblauwe structuur zal nader worden uitgewerkt.
ZW_0208	9	*Lintdorpen* Naast binnenstedelijke verdichting moet ruimte bestaan voor ontwikkelingen in lintdorpen. Het is voor de Zaanse lintdorpen van belang dat ook daar de mogelijkheid is om kleinschalige woningbouw te realiseren ter versterking van de leefbaarheid. De Omgevingsvisie biedt onvoldoende aanknopingspunten om hierin als gemeente zelf meer afwegingsruimte en ontwikkelingsmogelijkheden te hebben. Zaanstad vraagt de provincie om: ? Een concreter perspectief te bieden op het oplossen van de stikstofimpasse; ? Integrale gebiedsafwegingen centraal te stellen bij waterveiligheidsopgaven; ? De Zaan expliciet te erkennen als provinciale groenblauwe structuur; ? Gemeenten meer afwegingsruimte te bieden voor kleinschalige ontwikkelingen in lintdorpen.	In de omgevingsvisie kiezen we ervoor het grootste deel van de benodigde woningen om deze binnenstedelijk en nabij OV-knooppunten te bouwen. Bij kleinere kernen blijft woningbouw mogelijk onder voorwaarden, zoals vastgelegd in onze omgevingsverordening. De provincie wil zorgen voor compacte ontwikkeling en beschermt daarmee ook de open ruimte van het landelijk gebied en beschermd landschap, wat een belangrijk onderdeel vormt van onze omgevingskwaliteit. Wij zijn van mening dat gemeenten voldoende afwegingsruimte hebben om ook in kleinere kernen woningen te ontwikkelen. De specifieke vragen hebben we in de betreffende onderdelen 6 t/m 8 van deze zienswijze beantwoord
ZW_0208	10	*Uitvoering en instrumentarium* Zaanstad onderschrijft veel van de ambities uit de ontwerp-Omgevingsvisie. Daarbij verwacht Zaanstad wel meer duidelijkheid over de wijze waarop de provincie deze ambities wil realiseren. Met name voor binnenstedelijke verdichting, functiemenging, intensivering van bedrijventerreinen en gebiedstransformaties is aanvullend instrumentarium nodig. De huidige juridische en financiële instrumenten zijn nog sterk gericht op functiescheiding en bescherming van bestaande situaties. Zaanstad vraagt de provincie daarom om in de definitieve Omgevingsvisie duidelijker aan te geven welke instrumenten, middelen en samenwerkingsvormen beschikbaar komen om de gezamenlijke ambities daadwerkelijk te realiseren. Er is grote behoefte aan instrumentarium waarmee we als overheden een gezamenlijke proactieve rol kunnen gaan spelen en waarmee we de drempel verlagen voor marktpartijen om in te stappen. De Omgevingsvisie is per uitstek de plek om deze inzet nader vorm te geven. Daarnaast geeft de provincie aan op een aantal dossiers sterker de regie te willen nemen vanwege het grote provinciale belang dat daarmee gemoeid gaat. Zaanstad ziet in de definitieve versie van de Omgevingsvisie graag een uitgebreidere argumentatie waarom onderwerpen van provinciaal belang zijn en waarom gemeenten daarop niet zelfstandig de regie kunnen voeren.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan andere instrumenten ten dienste, zoals programma's en omgevingsverordening, om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Provinciale belangen zijn belangen waarvoor een bovenlokale, regionale of provinciale samenhang bestaat, of waarvoor coördinatie en borging op provinciaal niveau nodig zijn. Provinciale regie is aan de orde wanneer afzonderlijke gemeentelijke besluitvorming onvoldoende kan voorzien in die samenhang, afstemming of borging. De provinciale belangen en de onderbouwing daarvan hebben we opgenomen in Hoofdstuk 5 van de definitieve omgevingsvisie.
ZW_0208	11	*Dierenwelzijn onderbelicht* Dierenwelzijn lijkt geen zelfstandig hoofdthema te zijn in de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. De visie benadert het onderwerp vooral indirect, via natuur, biodiversiteit, gezonde leefomgeving en de transitie van de landbouw. Onderwerpen zoals welzijnsnormen voor landbouwhuisdieren, transport van dieren, stalconcepten, of provinciale eisen aan dierenwelzijn zijn niet als afzonderlijke beleidsdoelen uitgewerkt in de Omgevingsvisie zelf. Zaanstad vraagt de provincie daarom om dierenwelzijn nadrukkelijker te verankeren in de definitieve Omgevingsvisie. Dit kan door dierenwelzijn als expliciete waarde mee te nemen in de ontwikkeling van natuur, landbouw en de inrichting van de leefomgeving. Daarmee wordt recht gedaan aan het toenemende maatschappelijke belang van een respectvolle omgang met dieren en wordt de ambitie voor een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving verder versterkt.	Diergezondheid maakt onderdeel uit van de prestatie-indicatoren van kringlooplandbouw. Via doelsturing en stimuleringsprogramma's sturen wij op de duurzame prestaties van de landbouwsectoren in onze provincie. Het Rijk heeft de hoofdverantwoordelijkheid voor dierenwelzijn: het maakt landelijke wet- en regelgeving, stelt normen voor het houden, verzorgen, vervoeren en doden van dieren en houdt toezicht via onder meer de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0208	12	Beperkte mogelijkheid voor bestuurlijke en politieke afstemming. De inzagetermijn voor het uitbrengen van zienswijzen viel grotendeels in het zomerreces. Als gevolg daarvan bleek de tijd voor en na het zomerreces onvoldoende om een goede bestuurlijke afstemming te organiseren. Ook voor het consulteren van de raad in Zaanstad was te weinig tijd. Zaanstad betreurt dit en vraagt de provincie in volgende belangrijke beleids- en visietrajecten rekening te houden met de tijd die gemeenten nodig hebben voor het bespreken en afstemmen hiervan.	Wettelijk gezien zijn wij verplicht voorgenomen besluiten 6 weken ter inzage te leggen. Hierbij is door de wetgever geen restrictie meegegeven voor recesperiodes. Om tegemoet te komen aan het feit dat er net gemeenteraadsverkiezingen zijn geweest en daardoor nieuwe colleges pas zijn aangetreden én een deel van de terinzagelegging tijdens het reces plaatsvindt, hebben we de Omgevingsvisie 4 weken extra ter inzage gelegd. Daarnaast hebben we de conceptteksten online beschikbaar gesteld vanaf 15 april. Op deze manier hebben we geprobeerd zo veel mogelijk ruimte te geven aan zienswijze-indieners. Het is aan colleges van B&W om binnen hun mandaat te bepalen of en zo ja hoe ze de gemeenteraad willen betrekken bij hun zienswijze.
ZW_0208	13	Tot slot Zaanstad vraagt nadrukkelijk aandacht voor de toenemende ruimtedruk in het Noordzeekanaalgebied, de gevolgen daarvan voor de leefomgeving en de impact op stedelijke ontwikkelgebieden zoals de Achtersluispolder. De stapeling van opgaven rond energie-infrastructuur, industrie, woningbouw, mobiliteit en leefomgeving maakt het noodzakelijk dat de provincie explicietere keuzes maakt over ruimtegebruik, milieuruimte en ontwikkelperspectieven. Voor Zaanstad zijn daarbij vijf punten essentieel: - Maak leefbaarheid een expliciet afwegingscriterium; - Maak ruimtelijke keuzes in het Noordzeekanaalgebied inzichtelijk; - Loop niet vooruit op besluiten over het 380 kV-station en andere grootschalige infrastructuur; - Borg de ontwikkelruimte van de Achtersluispolder en het Sluiskwartier; - Veranker de nieuwe robuuste verbinding A8-A9, HOV ZaanIJ en ov-knooppuntontwikkeling expliciet in de Omgevingsvisie.	Leefbaarheid word volwaardig meegewogen in de ruimtelijke afweging. Met betrekking tot nieuwe 380kV-stations wordt een zorgvuldige afweging gemaakt. Met betrekking tot de Achtersluispolder en Sluiskwartier geven wij in de ontwerp Omgevingsvisie duidelijk aan dat wij in lijn met het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied anticiperen op de transformatie van het Sluiskwartier binnen de Achtersluispolder, naar een gemengd woonwerkgebied. Randvoorwaarde voor verdere transformatie van het Sluiskwartier is dat dit afgestemd wordt op bestaande en benodigde milieuruimte van de haven en op het verzorgen van een gezonde leefomgeving voor bewoners.
ZW_0209	1	Tata Steel Nederland heeft kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie NoordHolland. Allereerst zijn wij verheugd dat de ontwerp-Omgevingsvisie het nationale belang van staalproductie en de aanwezigheid van Tata Steel in de IJmond onderschrijft. Daarnaast willen wij onze waardering uitspreken voor de wijze waarop de provincie richting geeft aan de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland richting 2050. De ontwerp-Omgevingsvisie laat zien dat de provincie nadrukkelijk zoekt naar een integrale benadering van de grote maatschappelijke opgaven waarvoor Noord-Holland staat, waaronder de energietransitie, verduurzaming van de industrie, woningbouw, een gezonde leefomgeving, klimaatadaptatie en economische ontwikkeling. Wij waarderen daarnaast dat de provincie expliciet erkent dat de IJmond een economisch en energetisch cluster van provinciaal belang is en dat de staalindustrie in de IJmond de kans moet krijgen om te verduurzamen. Ook onderschrijven wij de aandacht die in de ontwerp-Omgevingsvisie wordt besteed aan strategische autonomie, de circulaire economie en het belang van toekomstbestendige economische clusters voor Nederland en Europa. Wij hechten in het bijzonder waarde aan de erkenning van de provincie dat het aanbod en de infrastructuur voor waterstof bepalend zijn voor het energiesysteem in de IJmond en dat de provincie de IJmond wil ontwikkelen tot energieknooppunt met ruimte voor grootschalige waterstofprojecten. Tata Steel werkt momenteel aan een omvangrijke verduurzaming van haar staalproductie (het project Heracless Groen Staal). Deze transitie naar Groen Staal heeft als doel de uitstoot van CO_2 sterk te verminderen en tegelijkertijd substantiële verbeteringen te realiseren op het gebied van luchtkwaliteit en leefomgeving. [...] Tegelijkertijd constateren wij dat de ontwerp-Omgevingsvisie op enkele punten onvoldoende duidelijkheid biedt over de wijze waarop provinciale belangen in de praktijk tegen elkaar worden afgewogen. Voor bedrijven die voor omvangrijke investeringen in verduurzaming staan, is deze duidelijkheid essentieel. Onze zienswijze richt zich daarom op vier punten: 1. Het verduidelijken van de toepassing van het afwegingsprincipe ‘omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen’ in de ruimtelijke besluitvorming. 2. Het nadrukkelijk in samenhang beschouwen van gezondheid, verduurzaming en economische ontwikkeling bij de ruimtelijke besluitvorming. 3. Het voldoende borgen van rechtszekerheid en ontwikkelruimte voor de verduurzaming van bestaande industrieterreinen en toekomstige energetisch en economische clusters. 4. Het gericht en met prioriteit inzetten van stikstofruimte voor projecten die bijdragen aan verduurzaming, circulariteit, de energietransitie en vermindering van netcongestie, waaronder de ontwikkeling van de waterstofinfrastructuur in de IJmond.	Wij danken indiener voor de zienswijze en complimenten. Hierna gaan we nader in op de ingebrachte specifieke punten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0209	2	1. Gezonde leefomgeving als afwegingsaspect vraagt om verduidelijking De ontwerp-Omgevingsvisie spreekt expliciet uit dat de staalindustrie in de IJmond de kans moet krijgen om te verduurzamen en dat deze verduurzaming van belang is voor zowel de leefomgeving als de strategische autonomie van Nederland en Europa. Tata Steel onderschrijft deze ambitie en werkt momenteel aan één van de grootste industriële verduurzamingsprojecten van Nederland. In de ontwerp-Omgevingsvisie stelt de provincie terecht dat wettelijke normen en Europese kaders het fundament vormen voor de bescherming van mens en milieu. Tegelijkertijd stelt de provincie dat de omgevingskwaliteit en een gezonde leefomgeving niet volledig in normen en beschermingsregimes zijn te vangen en daarom altijd onderdeel blijven van een bredere ruimtelijke afweging. Tata Steel begrijpt en ondersteunt de ambitie van de provincie om de leefomgeving verder te verbeteren. Juist in de IJmond is verbetering van de leefomgeving een belangrijke maatschappelijke opgave. De gekozen formulering roept echter fundamentele vragen op over de wijze waarop dit uitgangspunt in de praktijk zal worden toegepast. Wanneer aan alle wettelijke normen en vergunningsvereisten wordt voldaan, moet voor initiatiefnemers voldoende duidelijk zijn op basis van welke aanvullende criteria ruimtelijke besluiten worden genomen. De ontwerp-Omgevingsvisie maakt op dit punt onvoldoende duidelijk welke betekenis wordt toegekend aan het begrip gezonde leefomgeving en hoe dit zich verhoudt tot bestaande wettelijke beoordelingskaders. Daarmee dreigt een generieke en niet-genormeerde toets te worden geïntroduceerd waarvan de in de ontwerp-Omgevingsvisie beoogde invulling geen grondslag vindt in de wet. Page 3 Voor bedrijven die omvangrijke investeringen moeten doen in verduurzaming en de verbetering van de leefomgeving is een dergelijke onzekerheid problematisch. Investeringen met een looptijd van meerdere decennia vereisen voorspelbare besluitvorming, heldere randvoorwaarden en vertrouwen dat beoordelingskaders voor ruimtelijke besluitvorming vooraf kenbaar zijn en consistent worden toegepast. • Wij verzoeken de provincie daarom om in de definitieve Omgevingsvisie nader te verduidelijken: hoe gezondheid wordt betrokken bij ruimtelijke afwegingen, in het bijzonder wanneer reeds aan wettelijke normen wordt voldaan; • hoe deze afweging zich verhoudt tot bestaande wettelijke kaders; en • op welke wijze transparantie, voorspelbaarheid en rechtszekerheid worden geborgd.	Met het beleid voor gezonde leefomgeving hebben we als doel om blootstelling van onze inwoners aan schadelijke stoffen en hinder in hun leefomgeving te verminderen. Bij ruimtelijke opgaven moet altijd worden voldaan aan milieunormen. Als provincie zetten we de stap om een gezonde leefomgeving als volwaardig belang mee te wegen bij ruimtelijke afwegingen. Dit doen we ook in de milieucontouren van een IPB om (toekomstige) bewoners te beschermen tegen blootstelling en het belang van de bedrijven op het IPB te beschermen. We stimuleren onze mede-overheden om hetzelfde te doen. In het beleidskader Gezonde Leefomgeving beschrijven we de uitgangspunten die nader invulling geven aan het provincieel belang voor gezonde leefomgeving. Zo gaan we uit van de landelijke wet-en regelgeving.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0209	3	2. Gezondheid, verduurzaming en economische ontwikkeling dienen in samenhang te worden beschouwd De ontwerp-Omgevingsvisie besteedt terecht veel aandacht aan gezondheid en leefomgeving. Daarnaast wordt meermaals het belang benadrukt van de energietransitie, de circulaire economie, strategische autonomie en het behoud van sterke economische clusters. Naar onze mening wordt echter onvoldoende expliciet gemaakt dat deze opgaven in belangrijke mate met elkaar samenhangen en elkaar kunnen versterken. De provincie spreekt de ambitie uit om de leefomgeving in de IJmond structureel te verbeteren en gezondheidswinst te realiseren voor inwoners. Tata Steel onderschrijft deze ambitie volledig. Juist daarom achten wij het van belang dat de Omgevingsvisie explicieter erkent dat de verduurzaming van bestaande industrie één van de belangrijkste instrumenten is om deze gezondheidsdoelstellingen daadwerkelijk te realiseren. [...] Wanneer de provincie expliciteert dat zij de gezondheidsdoelstellingen betrekt in haar ruimtelijke afwegingen, ligt het voor de hand om ook te expliciteren dat de projecten die deze gezondheidswinst mogelijk maken, voldoende ruimte moeten krijgen om gerealiseerd te worden. De verduurzaming van Tata Steel draagt immers tegelijkertijd bij aan: i verbetering van de leefomgeving; ii vermindering van emissies; iii de energietransitie; iv de ontwikkeling naar een circulaire economie; v behoud van hoogwaardige werkgelegenheid; vi versterking van de economische structuur van de regio; en vii de strategische autonomie van Nederland en Europa. Wij verzoeken de provincie om in de definitieve Omgevingsvisie expliciet te bevestigen: • dat de toepassing van bronbeleid en het stellen van gezondheidsdoelstellingen plaatsvindt in samenhang met de verduurzaming van bestaande industrieterreinen, zodat maatregelen die gericht zijn op structurele verbetering van de leefomgeving optimaal kunnen worden gerealiseerd; en • dat de verduurzaming van bestaande industrieterreinen niet alleen van economische toegevoegde waarde is, maar ook een belangrijke bijdrage levert aan de realisatie van de provinciale gezondheids- en leefomgevingsdoelstellingen.	In de Omgevingsvisie is reeds opgenomen dat er plek is voor Tata Steel. Maar het moet wel schoner en duurzaam. Indiener vraagt op een aantal punten meer duidelijkheid, een bevestiging van samenhang in af te wegen belangen en om voldoende ontwikkelruimte en rechtszekerheid met name ten behoeve van investeringen in verduurzaming. De Omgevingsvisie is echter niet het instrument om te bepalen of specifieke bedrijfsactiviteiten of investeringen mogelijk zijn. In het programma Tata Steel 2024 – 2030 is opgenomen dat wij een gezondere leefomgeving koppelen aan de verduurzaming van Tata Steel. Dit komt ook tot uitdrukking in de Joint Letter of Intent die in september 2025 is ondertekend door het Rijk, de provincie en Tata Steel. Zoals u weet heeft de provincie voor de ruimtelijke inpassing van de verduurzaming bij Tata Steel de projectbesluitprocedure gestart. De andere zaken die indiener noemt in het kader van rechtszekerheid en besluitvorming komen voor Tata Steel terug in de lopende MER en vergunningenprocedures voor de verduurzaming (Heracless) en andere maatregelen voor een gezondere leefomgeving. Stikstofruimte voor Tata Steel – ook voor de verduurzaming met Heracless – wordt gereguleerd via de nieuwe natuurvergunning.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0209	4	3. Voor verduurzaming zijn voldoende ontwikkelruimte en rechtszekerheid noodzakelijk De provincie spreekt in de ontwerp-Omgevingsvisie uit dat de IJmond een economisch en energetisch cluster van provinciaal belang blijft en dat de staalindustrie in de IJmond de kans moet krijgen om te verduurzamen. Tata Steel waardeert deze uitgangspunten en onderschrijft het belang van de verduurzaming van de industrie voor de toekomst van de regio. De realisatie van deze verduurzaming vraagt echter niet alleen om investeringsbereidheid vanuit het bedrijfsleven, maar ook om voldoende ontwikkelruimte en een voorspelbaar bestuurlijk kader. De verduurzaming van energie-intensieve industrie vraagt om omvangrijke investeringen in nieuwe installaties, energie-infrastructuur, waterstofvoorzieningen, netcapaciteit, logistieke voorzieningen en circulaire ketens. Voor het realiseren van deze projecten is een consistent en voorspelbaar ruimtelijk kader noodzakelijk. De provincie benoemt terecht het belang van strategische economische clusters, energietransitie en circulaire economie. Naar onze mening volgt hieruit ook dat voldoende ruimte moet worden geboden aan de fysieke en ruimtelijke randvoorwaarden die nodig zijn om deze ambities daadwerkelijk te realiseren. Wij verzoeken de provincie daarom om in de definitieve Omgevingsvisie expliciet te bevestigen dat: • bestaande industrieclusters van provinciaal belang, waaronder de IJmond, voldoende ontwikkelruimte behouden voor verduurzaming; • de benodigde energie-, waterstof- en infrastructuurvoorzieningen ten behoeve van verduurzaming actief worden ondersteund en gefaciliteerd; • wettelijke normen, bestaande vergunningstelsels en een voorspelbare toepassing van wet- en regelgeving en bevoegdheden uitgangspunt blijven voor toekomstige besluitvorming; en • gezondheidsdoelstellingen, verduurzaming en economische ontwikkeling in samenhang kunnen worden gerealiseerd binnen een kenbaar, helder en voorspelbaar besluitvormingskader.	Zie ons antwoorde op onderdeel 3 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0209	5	4. Stikstofruimte dient met prioriteit te worden ingezet voor verduurzaming en de ontwikkeling van toekomstbestendige industrie [...] De provincie wijst erop dat voor de industrie daarnaast een Roadmap voor emissiereductie is opgesteld. Deze Roadmap is gericht op een programmatische aanpak stikstof met structurele emissiereductie en natuurherstel als uitgangspunt. Naar onze mening is het daarbij van belang dat beschikbare stikstofruimte gericht wordt ingezet voor projecten die bijdragen aan verduurzaming, circulariteit, de energietransitie en het verminderen van netcongestie. De ontwikkeling van een degelijke waterstofinfrastructuur is hiervan een belangrijk voorbeeld, maar ook de vernieuwing en verduurzaming van bestaande industriële installaties moet voldoende ontwikkelruimte behouden. Tegelijkertijd ontbreekt op dit moment duidelijkheid over de wijze waarop door bedrijven gerealiseerde stikstofreductie en daarmee ontstane ruimte in de praktijk wordt beschermd. Dit kan ertoe leiden dat investeringen die leiden tot structurele stikstofreductie niet of onvoldoende bijdragen aan de ontwikkelruimte voor verdere verduurzaming van bestaande bedrijven. Daarmee ontbreekt voor bedrijven de rechtszekerheid die nodig is om dergelijke investeringen te doen. Wij achten het daarom van belang dat de provincie aangeeft hoe zij haar sturende rol op dit punt wil invullen en, waar mogelijk, in beleid borgt dat een deel van de door bedrijven gerealiseerde stikstofreductie beschikbaar kan blijven voor verdere verbeteringen en verduurzaming van de betreffende installaties. De ontwerp-Omgevingsvisie maakt op dit punt echter nog onvoldoende duidelijk hoe de provincie haar sturende rol bij de inzet van stikstofruimte wil vormgeven. Naar onze mening moet daarbij voldoende aandacht zijn voor het behouden van voldoende ruimte voor de vernieuwing en verduurzaming van bestaande installaties. Dit is van belang omdat er voldoende ruimte moet zijn voor investeringen die bijdragen aan verduurzaming, circulariteit, de benodigde (waterstof)infrastructuur, vermindering van netcongestie en verbetering van de leefomgeving. Wij verzoeken de provincie daarom om in de definitieve Omgevingsvisie expliciet tot uitdrukking te brengen dat: • het stikstofbeleid van de provincie erop zal toezien dat beschikbare stikstofruimte met prioriteit wordt ingezet voor projecten die bijdragen aan verduurzaming, circulariteit, de energietransitie en verminder van netcongestie, waaronder de ontwikkeling van de waterstofinfrastructuur; • bij de verdeling van stikstofruimte voldoende ontwikkelruimte behouden blijft voor de vernieuwing en verduuzaming van bestaande industriële installaties en daarmee voor verdere structurele emissiereductie; • en de provincie haar sturende rol bij stikstofreductie nader concretiseert en bovenstaande punten in beleid borgt, zodat bedrijven voldoende rechtszekerheid hebben om hierin te investeren	Het programma natuurherstel en stikstofvermindering ziet toe op het herstellen van natuur en hiermee de vergunningsverlening. Niet op de verdeling van eventuele lokale stikstofruimte. De provincie hanteert geen afzonderlijk, vastgesteld prioriterings- of afwegingskader voor de volgorde waarin aanvragen voor natuurvergunningaanvragen worden behandeld zodra behandeling weer mogelijk is. De behandeling van vergunningaanvragen vindt plaats binnen de reguliere werkwijze en de geldende wettelijke beslistermijnen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0209	6	Conclusie Tata Steel onderschrijft de ambitie van de provincie Noord-Holland om te werken aan een gezonde leefomgeving, een duurzame economie en een toekomstbestendige provincie. Wij zijn ervan overtuigd dat deze doelen onderling samenhangen, elkaar wederzijds versterken en gezamenlijk kunnen worden gerealiseerd. De verduurzaming van de staalproductie in de IJmond laat zien dat verbetering van de leefomgeving, vermindering van emissies, economische ontwikkeling, energietransitie, de tijdige beschikbaarheid van waterstofinfrastructuur en strategische autonomie hand in hand kunnen gaan. Wij verzoeken de provincie daarom om in de definitieve Omgevingsvisie niet alleen de gewenste gezondheids- en leefomgevingsdoelen te beschrijven, maar ook expliciet te borgen dat de projecten die deze doelen mogelijk maken voldoende ontwikkelruimte en bestuurlijke ondersteuning krijgen, binnen een regelgevend kader dat rechtszekerheid biedt. Wij verzoeken de provincie daarbij specifiek om, met inachtneming van de gegeven toelichting en specifieke verzoeken in onze zienswijze hierboven, in de definitieve Omgevingsvisie: • nader te verduidelijken hoe het aspect 'omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen' wordt toegepast in ruimtelijke besluitvorming; • de samenhang tussen gezondheid, verduurzaming en economische ontwikkeling explicieter te beschrijven; • voldoende rechtszekerheid en ontwikkelruimte te borgen voor verduurzamingsprojecten die worden uitgevoerd in bestaande industrieclusters, waaronder de IJmond; en • tot uitdrukking te brengen dat met prioriteit stikstofruimte met prioriteit wordt ingezet voor projecten die bijdragen aan verduurzaming, circulariteit, de energietransitie en vermindering van netcongestie, waaronder de ontwikkeling van een degelijke waterstofinfrastructuur, en dat voldoende ruimte behouden blijft voor de verdere verduurzaming van bestaande industriële installaties. Alleen op die manier kunnen de ambities van de Omgevingsvisie daadwerkelijk worden gerealiseerd en kunnen gezondheid, verduurzaming en economische ontwikkeling elkaar versterken ten behoeve van een toekomstbestendig Noord-Holland.	Wij danken indiener voor de zienswijze. De afzondelijke onderdelen of verzoeken hebben we hierboven per punt beantwoord.
ZW_0210	1	BIZ-NLMP vertegenwoordigt 31 ondernemers in de Noorder Legmeerpolder. Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van de ambities van de provincie ten aanzien van de glastuinbouw, waaronder het concentreren en versterken van toekomstbestendige glastuinbouw en de voorziene transformatie binnen Greenport Aalsmeer. ACTUELE GEBIEDSINVENTARISATIE BIZ-NLMP Heeft recent door een extern bureau een uitgebreide inventarisatie laten uitvoeren onder de ondernemers in de Noorder Legmeerpolder. Daarbij zijn onder meer de huidige situatie, het toekomstperspectief en de ontwikkelwensen van de ondernemers onderzocht. De uitkomsten geven aanleiding om vraagtekens te plaatsen bij de toekomstbestendigheid van de huidige tuinbouwfunctie van de Noorder Legmeerpolder. Een belangrijk deel van de ondernemers ziet op langere termijn onvoldoende perspectief in voorzetting van de huidige activiteiten en denkt na over beëindiging, omschakeling of andere economische activiteiten. Wij vinden het belangrijk dat dit actuele beeld vanuit de ondernemers zelf wordt betrokken bij toekomstige provinciale afwegingen over glastuinbouw, concentratiegebieden en transformatie binnen Greenport Aalsmeer. GRAAG IN GESPREK MET DE PROVINCIE Wij voegen het inventarisatierapport bewust niet als bijlage bij deze zienswijze. De bevindingen zijn naar onze mening echter dusdanig relevant voor de toekomstige ontwikkeling van het gebied dat wij deze graag persoonlijk met de provincie willen delen en toelichten. Het belangrijkste verzoek in deze zienswijze is daarom om op korte termijn met het bestuur van de BIZ-NLMP in gesprek te gaan over de uitkomsten van de gebiedsinventarisatie en het toekomstperspectief van de Noorder Legmeerpolder. Wij willen daarbij graag samen met de provincie verkennen hoe de feitelijke situatie en toekomstwensen van de ondernemers kunnen worden betrokken bij de verdere uitwerking van het provinciale beleid voor dit gebeid en de Greenport Aalsmeer. Wij een uitnodiging voor een gesprek graag tegemoet en zijn vanzelfsprekend bereid de resultaten van de gebiedsinventarisatie tijdens dit overleg nader toe te lichten en mu te delen.	De provincie houdt in de Omgevingsvisie vast aan het bestaande ruimtelijke beleid voor glastuinbouwconcentratiegebieden. Voor de Noorder Legmeerpolder wordt niet vooruitgelopen op een gebiedstransitie of functiewijziging. Aan de input van de indiener als BIZ hechten wij waarde en wordt meegenomen in onze gesprekken die wij via de gemeente voeren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0211	1	In het Ontwerp lezen wij een optimistisch toekomstbeeld van een veelal door de mens geschapen provincie, waarin tot 2050 heel wat aanpassingen zullen moeten zijn gerealiseerd. In deze zienswijze gaan wij met name in op de omgevingskwaliteit: natuur, landschap, cultuurhistorie en erfgoed. Ook behandelen wij twee onderwerpen die wij niet zijn tegengekomen in het Ontwerp, te weten de beschermde stads- en dorpsgezichten en provinciale monumenten. Vereniging Oud Edam heeft als een van haar doelstellingen het beschermen, handhaven en versterken van de stadsstructuur en de stedenbouwkundige samenhang in haar cultuurhistorische context, zoals omschreven bij de aanwijzing tot Rijksbeschermd Stadsgezicht (23 augustus 1977). Het belangengebied, dus het beschermingsgebied, omvat de oude kom van Edam en de wijde groene omgeving van de stad, het karakteristieke open Waterlandse landschap en de Zeevang. Dit alles is vastgelegd in onze statuten (Artikel 2)1. Met name wordt benoemd het “beschermen, bewaren en openhouden van het UNESCO Werelderfgoed Stelling van Amsterdam als een groene ring van cultuurhistorie en open landschap, het openhouden van de Purmer, het beschermen van de Zeevang en het openhouden van het groene lint langs de N247 tussen Amsterdam en Hoorn Dit alles om cultuurhistorische redenen en om redenen van natuur, klimaat en milieu (…)”. De groene omgeving van Edam is nauw verweven met de historie van de stad en heeft, naast een intrinsieke landschappelijke waarde dan wel natuurwaarde, ook erfgoedwaarde. Die waarden worden bijvoorbeeld benoemd in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie van de Provincie NoordHolland2 en in Bijlage 8a, Kernkwaliteiten UNESCO3, van de Omgevingsverordening van de Provincie Noord-Holland. 1https://www.oud-edam.nl/vereniging/statuten/ 2https://leidraadlc.noord-holland.nl/ 3https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR703568/#cmp_ In grote lijnen kunnen wij ons vinden in de uitgangspunten en ambities, zoals leefbaarheid, weerbaarheid, zuinig ruimtegebruik, de sturende rol van water en bodem, versterking van natuur, landschap en cultuurhistorie, vernatting van veenweiden en een transitie naar kringlooplandbouw. Maar wij zien vervolgens weinig kaders, criteria, randvoorwaarden en consequenties. Ook zien wij op sommige punten tegenstrijdigheden. In het geschetste perspectief op p.7 spreekt ons vooral aan dat u naast opgaven van o.a. woningbouw en economie een lans breekt voor het open Noord-Hollandse landschap: er moet een balans zijn om waardevolle landschappen te bewaren en er worden nieuwe kwaliteiten toegevoegd, zodat “het Noord-Hollandse landschap herkenbaar blijft’. Vanuit de waarde die wordt gehecht aan het open landschap wordt er zorgvuldig om gegaan met (circulaire) landbouwgebieden – waar ons voedsel immers vandaan komt. In onze optiek kunnen landbouw en natuur samengaan. Denk hierbij aan de Zeevang, maar ook De Purmer, waar wij later over komen te spreken.	Wij danken indiener voor de zeer uitgebreide zienswijze. Veel onderwerpen in de zienswijze van indiener lopen door elkaar heen of worden op meerdere plekken herhaald. Wij proberen zo goed als mogelijk de zienswijze te beantwoorden, maar houden daarbij niet de volgorde van de zienswijze aan. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De omgevingsvisie is niet de plek om onze beschermingsregimes en -regels nader uit te leggen. Dit is bestaand beleid en de regels hiervoor liggen vast in onze omgevingsverordening. Daarnaast hebben wij de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie die kernkwaliteiten beschrijft en nadere regels stelt voor erfgoed, cultuurhistorie en landschap. Leidend bij toekomstige ontwikkelingen die wij in onze omgevingsvisie beschrijven, zijn dan ook de bestaande beschermingsregimes en instrumenten. Wat betreft onze ambities en doelstellingen ten aanzien van omgevingskwaliteit: hiervoor willen wij een Programma Omgevingskwaliteit gaan opstellen dat nader zal beschrijven hoe wij omgevingskwaliteit willen borgen en versterken. Daarin zal ook nader beschreven worden hoe nieuwe kwaliteiten zijn toe te voegen bij ontwikkelingen, al is dat altijd onderwerp- en locatiegebonden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0211	2	Omgevingskwaliteit Het is te prijzen dat er gewerkt wordt aan ontwikkelingen die betrekking hebben op waterveiligheid en -kwaliteit, de bodem, een circulaire landbouw en economie, de woonopgave en de woonwerkbalans. Vanuit onze doelstellingen is vooral het vasthouden aan de omgevingskwaliteit (p.31) van belang. Dit wordt verder uitgewerkt in § 3.4 (Afwegingsprincipe 3: omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen, p.46). Wij combineren onze visie op de punten van p.31 en p.46, omdat wij hier tegenstrijdigheden zien. Bij omgevingskwaliteit plaatsen wij al meteen een vraagteken. Er worden ambities uitgesproken, maar daar zijn geen duidelijke stappen en doelen aan verbonden. Ook is niet duidelijk wat de kaders (randvoorwaarden) en de consequenties zijn van deze ambities. Er worden weinig tot geen keuzes gemaakt op het gebied van erfgoedbescherming, waaronder wij ook cultuurlandschappen verstaan, zoals Waterland, inclusief droogmakerij De Purmer, en het Natura2000-gebied de Zeevang. Beide worden behandeld in de Leidraad Landschap en cultuurhistorie, maar de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie wordt in het ontwerp slechts twee keer genoemd en lijkt niet leidend te zijn. Terwijl daarin toch de kernkwaliteiten van het landschap worden benoemd. Wij missen een concreet beschermingsregime en heldere garanties voor bescherming van erfgoed, landschap en cultuurhistorie. Op. p.46 lezen we “De beschermingsregimes voor natuur, landschap en erfgoed en de ruimtelijke kwaliteitseisen blijven van kracht om onevenwichtige of onomkeerbare aantasting van natuur, landschap en erfgoed te voorkomen. Dit betekent niet dat niets mogelijk is. Ontwikkelingen van groot openbaar belang zijn hierbinnen onder voorwaarden mogelijk. We willen wel dat deze aantasting gecompenseerd wordt door een bijdrage aan omgevingskwaliteit.” Kennelijk zijn natuur, landschap en erfgoed waardevol, en zijn de ruimtelijke kwaliteitseisen bedoeld om deze te beschermen. Er wordt echter niet beschreven wát die beschermingsregimes precies inhouden en op welk moment ze in werking treden. Sterker nog: wanneer het grote belang daarom vraagt, mag er aan deze waarden ‘geknabbeld’ worden. Zelfs het UNESCO-Werelderfgoed moet hieraan geloven. Er komen dan nieuwe kwaliteiten voor in de plaats. Een definitie daarvan wordt echter niet gegeven. Waar bestaat die kwaliteit uit, hoe ziet die eruit? Een voorbeeld: De Lange Weeren [...] Vraag Onduidelijk is waar die nieuwe kwaliteiten uit bestaan en hoe dit inhoudelijk is vastgesteld. In hoeverre is erfgoed in dit verband bepalend als (rand-) voorwaarde? Nogmaals: is er nagedacht over een beschermingsregime en de reikwijdte daarvan? Het is een kwalijke zaak als bestaand erfgoed of landschap moet wijken voor bepaalde ontwikkelingen, waarbij er dan vervolgens een ‘surrogaatversie’ voor in de plaats komt. Wij vragen u om een duidelijke omschrijving van die nieuwe kwaliteiten, waar mogelijk vergezeld van ideeën en richtlijnen. Daarbij tekenen wij aan dat wij in eerste instantie pleiten voor openhouden van het waardevolle cultuurlandschap. Verderop komen wij op dit onderwerp terug.	We verwijzen naar onze antwoorden op onderdelen 1 en 3 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0211	3	UNESCO-status Bij opgaven van groot belang mag er getornd worden aan erfgoed, landschap en cultuurhistorie. Verder lezen wij dat bij opgaven van groot openbaar belang het vertrekpunt is om de UNESCO-status te behouden, zij het met de kanttekening dat het soms schuurt. “Als behoud niet mogelijk is, gaan we hierover het gesprek aan met het Rijk”. Wij verzoeken u om criteria van dat ‘schuren’ op te nemen in de Omgevingsvisie. Wanneer schuurt het in de Beemster, de Grachtengordel of de Stelling van Amsterdam? Wat wilt u bespreken met het Rijk? Hoe ver kan het gaan? De UNESCO-status verzwakken? Onderdelen aan het UNESCO-werelderfgoed onttrekken? Wij zien in deze paragraaf nog een tegenstrijdigheid: “Gebiedseigen kwaliteit en identiteit zijn bepalend voor waar en op welke manier een ontwikkeling plaats kan vinden.” Hoe is dat te rijmen met ‘nieuwe kwaliteiten’, maar ook met het principe van behoud? Welke afwegingen maakt de provincie echt? Als wij dit naast het bovengeschetste beeld van De Lange Weeren zetten: in hoeverre wordt er nu en in de toekomst daadwerkelijk rekening gehouden met gebiedseigen kwaliteit en identiteit? 3 / 10 Vereniging Oud Edam Verzoek Wij vragen u om de intrinsieke waarde van natuur, cultuurlandschap en erfgoed duidelijk te benoemen, te definiëren en aan te geven wat het beschermingsregime is, ook in de context van de omgeving en de geschiedenis. Zonder een definitie van de waarde (redengevende omschrijving, kernkwaliteiten, context) en een heldere omschrijving van het beschermingsregime, is de waarde weerloos en heeft die veel weg van wisselgeld. Ook knelpunten kunnen in dit verband benoemd worden (het ‘schuren’ zoals hierboven beschreven). Zeker bij UNESCO-werelderfgoed is het zaak om zorgvuldig te werk gaan en vooraf kaders te stellen. Concrete voorstellen zijn nodig omdat de referentiesituatie die in het OER wordt behandeld (p.8 en p.88) er niet bepaald rooskleurig uitziet. Dat wil zeggen: als het huidige beleid gevoerd blijft worden, gaat het allemaal achteruit: cultuurhistorie van redelijk naar matig (van geel naar oranje) en landschap en archeologie van matig naar slecht (van oranje naar rood). Vraag/ verzoek Wij lezen over compensatie voor landschap en cultuurhistorie en over nieuwe kwaliteiten, maar wij missen concrete voorstellen en toetsbare kaders om aantasting zoveel mogelijk te voorkomen en nieuwe kwaliteiten te laten aansluiten bij het karakter en de identiteit van het landschap. Ook daarom verzoeken wij u ook in dit verband om een duidelijk geformuleerde visie, een beleidsvoornemen. De Leidraad Landschap en Cultuurhistorie vormt hiervoor een prima handvat.	UNESCO: Zoals wij het in onze omgevingsvisie nu geformuleerd hebben zeggen wij 'Het vertrekpunt is dat we de UNESCO-status willen behouden, maar we zien dat het soms schuurt. Als de realisatie van locatie gebonden opgaven met groot maatschappelijk belang botst met de UNESCO-status, gaan we hierover het gesprek aan met het Rijk'. We hebben dit zo omschreven omdat het Rijk en de provincie een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben in het realiseren en zorgvuldig inpassen van de grote locatiegebonden ruimtelijke opgaven. Bovendien is het Rijk de overheidslaag die het UNESCO-verdrag heeft ondertekend en daarmee de gesprekspartner is voor UNESCO. Interbestuurlijk toezicht: De provincie is sinds dit jaar begonnen haar Interbestuurlijk Toezicht (IBT) op de wettelijke erfgoedtaken van gemeenten te versterken. Beschermde stads- en dorpsgezichten en provinciale monumenten: de beschermde stads- en dorpsgezichten zijn in Noord-Holland allemaal van rijkswege beschermd (met uitzondering van Barsingerhorn, dat is een provinciaal beschermd dorpsgezicht) en de regelgeving daarvoor ligt vast in de Erfgoedwet, de Omgevingswet en in onze omgevingsverordening. Dat geldt eveneens voor onze provinciale monumenten, die ook met regels zijn beschermd via onze omgevingsverordening. En uiteraard zijn we heel trots op onze provinciale monumenten, maar dat geldt ook voor alle rijksbeschermde monumenten en stads- en dorpsgezichten in Noord-Holland.
ZW_0211	4	Perspectief op het landelijk gebied (§ 4.2) Het landelijk gebied is in onze regio voornamelijk agrarisch gebied. In deze zienswijze zullen wij echter het specifiek agrarische aspect, denk aan zaken als extensivering en kringlooplandbouw, niet bespreken. Wij gaan in op het bouwen in landelijk gebied, omdat bij bouwplannen de kernkwaliteiten niet altijd worden meegwogen en gehonoreerd. Op p.55 lezen wij: “Het landelijk gebied is belangrijk voor Noord-Holland vanwege alle functies die het herbergt. (…) Daarom willen we ook in de toekomst het landelijk gebied zoveel mogelijk behouden. Dit betekent dat we terughoudend zijn met het toevoegen van stedelijke functies aan het landelijk gebied. Dit uit zich onder andere in het sturen op binnenstedelijke verdichting en een goede benutting van bestaande infrastructuur en bedrijventerreinen. Woningbouw aansluitend aan kernen blijft mogelijk”. Woningbouw aan kernen zou de leefbaarheid vergroten (p.7), maar dit klopt niet. Leefbaarheid wordt niet zozeer bepaald door de grootte van een dorp, als wel door bereikbaarheid en (toegankelijkheid tot) voorzieningen4. En dat het er fijn wonen is. Daarin zou dan voorzien moeten worden.	Wij zijn het met indiener eens dat bereikbaarheid en voorzieningen belangrijk zijn voor de leefbaarheid. Beide zijn weer afhankelijk van enige mate van concentratie. Om (onder andere) het draagvlak voor gezonde mobiliteit en voorzieningen te vergroten, zetten wij in op concentratie van nieuwbouw op goed bereikbare plekken en/of aan de rand van bestaande kernen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0211	5	Bouwen langs de as Amsterdam- Hoorn - Enkhuizen Op p. 52 wordt in een bijzin genoemd dat er in 2050 van de 3,4 miljoen Noord-Hollanders een flink deel in steden en dorpen langs onder andere de as Amsterdam-Hoorn–Enkhuizen zal wonen. Hoe ziet u dit voor zich, in combinatie met een toekomstvisie die het landelijk gebied zoveel mogelijk wil behouden? Het is zo gemakkelijk gezegd. Hoe zit het met bereikbaarheid en vooral OV? 4Onderzoekster Suzan Christiaanse publiceerde er bijvoorbeeld over in Gebiedsontwikkeling.nu (zie https://www.gebiedsontwikkeling.nu/auteur/1773-suzan-christiaanse/). Zij is verbonden aan de RuG. 4 / 10 Vereniging Oud Edam Deze as is van belang voor de beleving van rust en ruimte en loopt bijvoorbeeld dwars door de Zeevang, een Natura2000-gebied. Maar dat lezen we niet. Hoe gaat men hier uitbreiden, lees: bouwen, terwijl er in het open boerenland voornamelijk kleine weggetjes zijn en er amper openbaar vervoer is? De 'ader' van deze as de N247. Maar die staat dagelijks vast. In dit toekomstperspectief, zo lezen wij, is het landschap deels veranderd, maar liggen nog steeds mooie steden (…) en open polders (p.52). "Onze waardevolle landschappen en erfgoed zijn zoveel mogelijk behouden. Door gebruikmaking van gebiedsspecifieke kenmerken is bij nieuwe ontwikkelingen omgevingskwaliteit toegevoegd". Vragen Onduidelijk is wat voor veranderingen er in het landschap zijn voorzien, evenals wat de aanvaardbare aantastingsgrens is, en wat voor omgevingskwaliteit er zou kunnen en moeten worden toegevoegd. Welke definitie hanteert u hiervoor? Wat is een toegevoegde omgevingskwaliteit? Kunt u dit specifieker formuleren? De zin "Door gebruikmaking van gebiedsspecifieke kenmerken is bij nieuwe ontwikkelingen omgevingskwaliteit toegevoegd" is niet heel concreet. Misschien kan een voorbeeld verduidelijkend werken. In het voorbeeld van De Lange Weeren (zie blz.3 van deze zienswijze) hebben wij al laten zien dat de "toegevoegde kwaliteit" niet altijd strookt met de oorspronkelijke karakteristiek van het landschap. En hoe worden de dorpen in dit open, veelal agrarische landschap uitgebreid? Met bouwen aan de randen? Wat is de keuze die dan wordt gemaakt? Waardoor en door wie wordt die keuze bepaald? Dit zijn in onze ogen belangrijke vragen, temeer omdat in diezelfde § 4.2 herstel van biodiversiteit ter sprake komt. Evenals natuurverbindingen en weidevogelkerngebieden. Wat doet u in dit verband aan de natuurkwaliteit? Vraag kaartje p.57 Wij hebben een concrete vraag over het kaartje op p.57 (fig.19, Natuur Draagstructuur): klopt het dat de noordgrens van de Stelling van Amsterdam, dus nabij De Purmer en Edam, gezien wordt als een ecologische verbinding? Wat is het beschermingsregime daarvan? Kunt u dat aangeven? Op De Purmer komen we hieronder terug.	Om het landelijk gebied te behouden wordt, zoals weergegeven op figuur 24 en beschreven in de bijbehorende tekst 'perspectief op waar we wonen', de woningbouw grotendeels geclusterd in of aan bestaande steden en langs infra netwerken van energie en mobiliteit, met een focus op het bouwen binnen de invloedssfeer van OV-knooppunten. De vragen van de indiener worden al beantwoord in Omgevingsvisie zelf of zijn uitgewerkt in de Omgevingsverodening. De Omgevingsvisie is bovendien bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is daarbij onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0211	6	Perspectief op waar we wonen, werken en recreëren (§ 4.3) Vanuit het afwegingsprincipe 'zuinig omgaan met ruimte' (§ 3.2, p.37) pleit u voor een binnenstedelijke verdichting en bouwen nabij OV-knooppunten en -corridors. Dit om het landelijk gebied "te vrijwaren van onomkeerbare stedelijke ontwikkelingen" (p.7, zie ook p.46 en 74). Dit vrijwaren ondersteunen wij van harte. Het hierboven geschetste beeld van de as Amsterdam-Hoorn-Enkhuizen lijkt echter haaks op dit principe/ deze keuze te staan, evenals de keuze dat woningbouw bij kleine kernen mogelijk blijft (p.60). Dit zet de deur open naar een onomkeerbare stedelijke ontwikkeling op het platteland. Welke keuze wordt nu uiteindelijk gemaakt? Voor binnenstedelijk bouwen als primaire opdracht, ook voor kleinere kernen? Of wordt inderdaad de deur naar bouwen in open landelijk gebied opengezet? Wat ons evenmin duidelijk is, is waar de nieuwe stedelijke ontwikkelingen zoals omschreven op p.62 zijn voorzien: "Wonen, werken, voorzieningen en recreatie worden zoveel mogelijk in elkaars 5 / 10 Vereniging Oud Edam nabijheid ontwikkeld". Waar vindt dat plaats? Bij steden? Bij dorpen? Dus aan de randen van steden en dorpen? In het open landelijk gebied? Of toch binnenstedelijk? Vraag Wij zouden hier graag een nadere toelichting op zien, en een nadere uitwerking van de principes en de keuzes. Wat is de prioriteitenlijst als het gaat om bouwlocaties? Wij vragen u om in te zetten op binnenstedelijk. Nieuwbouw aan dorpsranden of in het open gebied is een aantasting van landschap en cultuurhistorie. De openheid, zeker in de MRA, is van groot belang voor recreatie en ontstressing. De landbouwgrond kan worden ingezet voor de extensiveringsdoelen. Tot slot valt ons op dat een tweetal punten niet is opgelost in dit toekomstperspectief: bouwen terwijl de bereikbaarheid niet geregeld is en, wanneer er over een project al afspraken gemaakt zijn, bouwen op plekken waar een optimaal gezonde leefomgeving niet mogelijk is. Is dat alleen voor nu, of komt er nog een oplossing?	Wij delen de waardering van indiener voor het Noord-Hollandse, cultuurhistorische landschap en de wens om dit te beschermen. Dit is een belangrijk uitgangspunt in onze visie. Ten aanzien van wonen is het inderdaad zo dat de wens is om 'zoveel mogelijk' binnenstedelijk te bouwen. Tegelijkertijd is en blijft het vanwege de woningnood daarnaast ook noodzakelijk om sommige grotere woningbouwplannen buitenstedelijk, aan de randen van de bestaande bebouwing, te realiseren. Vanuit het oogpunt van leefbaarheid is het bouwen aan de randen daarnaast, in beperkte mate, ook mogelijk voor kleine kernen. Dit bestaande beleid wordt gecontinueerd. Ten aanzien van de opmerking van indiener over bouwen terwijl de mobiliteit nog niet (volledig) geregeld is, geldt dat dit vooral een faseringskwestie is. Vanwege de woningnood laten we het bouwen van woningen hier niet op wachten, maar de insteek blijft dat de mobiliteit op termijn nog steeds geregeld wordt. Ten aanzien van gezonde leefomgeving geldt dat we eerder gemaakte afspraken over bouwlocaties niet openbreken. Nieuwe gevallen worden wel vanuit het nieuwe beleid beoordeeld.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0211	7	Benutting van bestaande infrastructuur en bedrijventerreinen Een keuze in § 4.3 is het “beschermen [van] bestaande bedrijventerreinen” en het inzetten “op een intensiever en efficiënter gebruik ervan, voordat uitbreiding of nieuwe terreinen aan de orde zijn”. Bedrijventerreinen leggen een enorm beslag op de ruimte in het landelijk gebied. In dit verband, zuinig omgaan met de ruimte, willen wij u wijzen op De Purmer, een bedrijventerrein voor veelal zwaardere categorieën, dat is voorzien in de gemeente Edam-Volendam. De Purmer is primair een droogmakerij uit 1622, aangelegd voor de regionale voedselvoorziening (toen al!) en nauw verweven met de geschiedenis en de stadsstructuur van Edam. Het beoogde bedrijventerrein is gesitueerd op waardevolle landbouwgrond en dus in strijd met de ambitie (ook van de gemeente Edam-Volendam) om een hoogwaardige voedselproducent te zijn. [...] De kaart op p.61 (fig.22) laat zien wat bedrijventerrein De Purmer doet met het landschap: Edam en Purmerend groeien aan elkaar. Met bedrijventerreinen! De fietsroute (polderwegen!) die mensen uit de regio recreatief gebruiken, voert straks langs blokkendozen die bovendien de ‘vrije zone’ van de Stelling van Amsterdam aantasten. Ook wie langs de Purmer Ringvaart (de noordgrens van de Stelling) loopt of fietst, ziet straks die blokkendozen. De as Amsterdam-Hoorn (zie hierboven), die nu nog hoofdzakelijk groen is, wordt ter hoogte van het historische Edam hard onderbroken door dit bedrijventerrein. Ook het zicht op het beschermde stadsgezicht van Edam wordt hierdoor aangetast. Verderop zullen wij nader ingaan op openheid en beschermde stads- en dorpsgezichten. Zowel De Purmer als de hierboven beschreven Lange Weeren maken deel uit van het Ensemble Waterland, dat met zijn kernkwaliteiten is beschreven in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie5. Ook de Omgevingsverordening NH2022 (versie juli 2026), Bijlage 76, benoemt deze kernkwaliteiten. Openheid is er een van. In De Purmer spelen ook de Stolpenstructuur, Erven en het Bebouwingslint een rol. De Purmerringvaart valt onder de structuur Vaarten en Kanalen, is onderdeel van het boezemsysteem én vormt de noordgrens van de Stelling van Amsterdam. Vraag Wij vragen u deze bebouwingsverdichting te voorkomen. Het is een aantasting van de openheid en de door de Provincie zelf geformuleerde karakteristieken van het Ensemble Waterland. Laat de kernkwaliteiten leidend zijn! Wij vragen u die te respecteren en te behouden, en een duidelijk en toetsbaar beschermingsregime te formuleren, gestoeld op de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Het toekomstbeeld op de kaart op p.61 (fig.22) kan dan aangepast te worden. Het bedrijventerrein De Purmer is een voorbeeld van verstedelijking in het landelijk gebied en in strijd met het uitgangspunt “het vrijwaren van het landelijk gebied voor onomkeerbare stedelijke ontwikkelingen” (p.7) en de keuze (p.46, p.74) ‘”om onevenwichtige of onomkeerbare aantasting van natuur, landschap en erfgoed te voorkomen.” De nieuwe kwaliteit, waarvan vervolgens sprake is (p.74) wordt niet verduidelijkt.	In eerste instantie is het aan gemeenten om gezamenlijk via de verplichte regionale afspraken (zoals de Bedrijventerreinenstrategie die binnen de MRA is afgesproken) en binnen de provinciale kaders, zoals onze beschermingsregimes en de ruimtelijke kwaliteitseis, tot voorstellen te komen waar zij nieuwe werklocaties willen ontwikkelen en hoe deze nader ingevuld worden én hoe bestaande werklocaties beter benut en toekomstbestendiger ingericht worden. De provincie ziet er daarbij op toe dat in eerste instantie de benodigde ruimte voor bedrijven wordt gevonden door het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen.
ZW_0211	8	Omgevingskwaliteit (§ 5.3) Met het vervullen van de wettelijke taken op basis van de Omgevingswet en de Erfgoedwet moet de omgevingskwaliteit worden behouden en versterkt (p.74). Hiertoe worden regels opgesteld voor het beschermen van waardevolle cultuurlandschappen, erfgoedstructuren en -objecten. UNESCO wordt genoemd, evenals rijksmonumenten en het aanwijzen en instandhouden van provinciale monumenten. Ook is er sprake van interbestuurlijk toezicht op de erfgoedtaken van gemeenten. Vraag regels en beschermingsregime Welke regels worden er concreet opgesteld? Oftewel: wat is concreet het beschermingsregime? Vraag interbestuurlijk toezicht Wat houdt dit interbestuurlijk toezicht op de erfgoedtaken van gemeenten in de praktijk in? En kan men bij de provincie aankloppen wanneer gemeentes hun erfgoedtaken niet goed vervullen?	We verwijzen naar onze antwoorden op onderdelen 1 en 3 van deze zienswijze
ZW_0211	9	Ontwikkelrichting De ontwikkelrichting ‘Beschermen en toekomstbestendig ontwikkelen van omgevingskwaliteit’ is met een zin als “De beschermingsregimes en ruimtelijke kwaliteitseis blijven van kracht om onevenwichtige of onomkeerbare aantasting van natuur, landschap en erfgoed te voorkomen” nobel qua doelstelling, maar wij missen een duidelijke formulering van de beschermingsregimes, het toepassingsbereik ervan en een waarborg hoe een onevenwichtige of onomkeerbare aantasting kan worden voorkomen. 5https://leidraadlc.noord-holland.nl/ensembles/waterland/ 6https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR703568/#cmp_7 (juli 2026) 7 / 10 Vereniging Oud Edam Vraag Ook hier vragen wij om een duidelijke formulering van de beschermingsregimes, het toepassingsbereik ervan en een waarborg hoe een onevenwichtige of onomkeerbare aantasting kan worden voorkomen. Ook lezen wij: “We richten ons daarnaast zowel op het versterken van omgevingskwaliteiten als het toevoegen van nieuwe kwaliteiten”. Wat verstaat u onder het “toevoegen van nieuwe kwaliteiten”?	We verwijzen naar onze antwoorden op onderdelen 1 en 3 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0211	10	Werken aan omgevingskwaliteit via drie pijlers (p.74) De eerste van de drie pijlers om te werken aan de omgevingskwaliteit is het beschermen van waardevolle landschappen: “We beschermen en versterken landschappen, natuur, erfgoed en cultuur om de kwaliteiten van Noord-Holland te behouden. Zo blijft ook de geschiedenis en het karakter van de provincie herkenbaar en beleefbaar”. Vanuit de doelstellingen van Vereniging Oud Edam is dit een cruciale zin en daarom onderstreept. Hier komt in het Ontwerp ook eindelijk de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie ter sprake (in deze zienswijze al eerder). Vraag In hoeverre is de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, die in dit kader wordt genoemd, bepalend? Is de Leidraad überhaupt (nog) een maatstaf voor behoud en bescherming? Dat kunnen wij uit deze Ontwerp-Omgevingsvisie niet duidelijk opmaken. Indien niet, wat is dan wél de maatstaf? Hoe strikt en bepalend zijn de regels die zijn vastgelegd in de provinciale regelgeving? De Leidraad benoemt kernkwaliteiten van de diverse landschappen (ensembles en structuren). Wij verzoeken u die op te nemen in de Omgevingsvisie en met name toetsbare criteria en randvoorwaarden op te stellen voor het afleesbaar, herkenbaar, beleefbaar houden van de landschappelijke karakteristiek en authenticiteit. Op pijler (2): de leefomgeving toekomstbestendig maken zijn wij hierboven al ingegaan (blz. 3, UNESCO-status). Ook onder pijler (2) valt de	We verwijzen naar onze antwoorden op onderdelen 1 en 3 van deze zienswijze
ZW_0211	11	Vernatting veenweidegebieden De hier genoemde vernatting van het veenweidegebied kunnen wij van harte ondersteunen. Het verhoogt de kansen voor natuurherstel, gaat bodemdaling en CO_2-uitstoot tegen. Zeker met de steeds droger wordende zomers is dat van belang. Het veenweidegebied is kenmerkend voor onze regio en is medebepalend geweest voor onze geschiedenis. Edam is ontstaan aan het veenriviertje de Ye, dat zijn oorsprong in de Zeevang heeft. De verkavelingspatronen dateren uit de middeleeuwen. Het huidige veenweidegebied is een historisch gelaagd landschap en vertegenwoordigt een eeuwenoude geschiedenis. Volgens de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed behoort het Nederlandse veenweidelandschap binnen Europa tot de oudste en meest oorspronkelijke cultuurlandschappen7. In Nederland is het relatief goed bewaard gebleven en dat willen wij graag zo houden. In onze eigen regio, maar ook elders in NoordHolland en Nederland. Deze transitie kan veranderingen van het landschap met zich meebrengen (p.114). Vandaar dat wij u vragen de kernkwaliteiten van landschap en cultuurhistorie goed in kaart te brengen en aan te geven welke waarden behouden en/ of versterkt moeten worden. Vraag/verzoek Belangrijk is om randvoorwaarden voor de vernatting van veenweidegebieden vast te stellen en te waarborgen dat plannen kunnen worden getoetst. Bepalende criteria zouden daarbij moeten zijn: - Behoud van bestaande verkavelingspatronen - - De openheid van het landschap Habitat voor flora en fauna, zoals weidevogels. Veenweidegebieden zouden moeten vallen onder een stevig verankerd beschermingsregime. Beschermingsregels moeten worden vastgelegd in omgevingsplannen, zodat onomkeerbare aantasting kan worden voorkomen. Ook hier zou sprake kunnen zijn van interbestuurlijk toezicht (zoals bij erfgoed, p.74). Uiteraard is het veenweidegebied van oudsher ook agrarisch gebied. Daarom valt het ook onder het beschermingsgebied van de Vereniging. Edam leefde van de handel in agrarische producten. Te vaak wordt agrarisch natuurbeheer, de wisselwerking tussen boer en natuur over het hoofd gezien. Bij de vernatting van het veenweidegebied moet daarom niet alleen naar natuur, landschap en cultuurhistorie worden gekeken, maar ook naar het agrarische gebruik ervan en/ of, zoals wordt omschreven op p.115 “nieuwe agrarische verdienmodellen”. Zoals aan het begin van deze zienswijze al gezegd: het is niet aan de Vereniging om daar hier en nu op in te gaan. “Beleefbaar cultuurhistorisch erfgoed” (p.75) is ook in het open landschap te vinden, of het nu gaat om de veenweidegebieden, UNESCO-werelderfgoed of een droogmakerij als De Purmer8. Deze landschappen zijn cultuurhistorisch van grote waarde. Wij vragen u dan ook met klem om in te zetten op behoud en versterking van landschap en cultuurhistorie. Wanneer projecten als De Lange Weeren en bedrijventerrein De Purmer worden gerealiseerd is dat een aanslag op het historische cultuurlandschap waar geen passende compensatie voor bestaat.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). We gebruiken nu de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgebieden en droogmakerijen, dat in samenhang met elkaar moet worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0211	12	NB 3 afbeelding niet gekopieerd Beschermde stads- en dorpsgezichten Bij de aanwijzing van beschermde stads- en dorpsgezichten speelt meer dan eens de omgeving een rol. Zo was een van de redenen tot aanwijzing van Edam als beschermd stadsgezicht (1977)9 “dat het wallenstelsel rond de stad nog duidelijk als afbakening tussen stad en land herkenbaar is”. Ook werden twee open poldergebieden (de Zeevang en de noordpunt van de Lange Weeren) bij het beschermd stadsgezicht betrokken om “het vrije uitzicht vanaf de provinciale weg E10 op de vestingwal en de daarachter gelegen stad” te borgen10. 8Het kaartje op p.115 (kaart 33, veenlandschap) laat zien dat het veenweidelandschap en de droogmakerijen tot hetzelfde water- en bodemsysteem behoren. 9Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE): https://kennis.cultureelerfgoed.nl/index.php/Gezicht/1470 10 De E10 heet inmiddels de N247. Wat de Vereniging betreft zou bij “het vrije uitzicht” ook de N244 genoemd kunnen worden – met het zicht vanuit De Purmer. De N244 dateert van 1993 en bestond dus in 1977 nog niet. 9 / 10 Vereniging Oud Edam Uiteraard was de gave staat van het stadje ook van belang, maar het ging dus mede om de ligging van de stad in het landschap. Kaartjes op de website van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed laten zien dat dat vaker voorkomt. Bijvoorbeeld v.l.n.r. Zuiderwoude, Holysloot maar ook de buurtschap Haaldersbroek in de drukke Zaanstreek (links naar pagina’s van de RCE). Ook elders in Noord-Holland zie je de silhouetten van dorpen, als bakens, in het open landschap liggen. Dat is een onschatbaar waardevolle kwaliteit van het open landschap en daar zou een beschermingsregime voor moeten bestaan. Of op zijn minst strikte beleidsregels bij ontwikkelingen. Wij vragen u met klem deze kwaliteit te borgen.	We verwijzen naar onze antwoorden op onderdelen 1 en 3 van deze zienswijze
ZW_0211	13	Provinciale Monumenten Tot slot verzoeken wij u nader in te gaan op Provinciale Monumenten en er meer aandacht aan te besteden. Ze worden welgeteld twee keer genoemd, op p.74 (§ 5.3 – Waar de Provincie op inzet) en in de tabel op p.145, in het kader van wettelijke taken: “Onder het waarborgen van een goede omgevingskwaliteit v valt o.a. het behouden van de kwaliteiten van het landschap, waaronder waardevolle landschappelijke structuren en elementen (zoals UNESCO Werelderfgoed en provinciale monumenten”. Het zou mooi zijn als de Provincie trots is op haar eigen provinciale monumenten en er ook een beschermingsregime voor opstelt, vergelijkbaar is met de regels voor rijksmonumenten, en dat ook verwerkt in haar Omgevingsvisie. Dit moet voorkomen dat provinciale monumenten tussen wal en schip raken. Juist Noord-Holland is een provincie met veel eigen monumenten, ieder met een eigen verhaal. Dat verdient visie en aandacht. Aantasting van provinciale monumenten ten behoeve van functies die vreemd zijn aan het eigenlijke monument, zoals een recreatief fietspad, achten wij ontoelaatbaar. Maar helaas dreigt dat wel te gebeuren. Daarom dringen wij dan ook aan op een duidelijk, op criteria van erfgoedwaarde en monumentenzorg gestoeld beschermingsregime.	We verwijzen naar onze antwoorden op onderdelen 1 en 3 van deze zienswijze
ZW_0212	1	Ik dien graag een zienswijze in op de ontwerp-Omgevingsvisie. Ik vind het in grote lijnen wel een goed stuk, maar er ontbreken mijns inziens een aantal zeer belangrijke richtinggevende keuzes om als inwoner daadwerkelijk een veilige, rechtvaardige en gezonde toekomst tegemoet te kunnen gaan. Voor toekomstige generaties geldt dit nog sterker - hoewel de toekomst sneller voor de deur blijkt te staan dan we dachten. We hebben allemaal dezelfde zomer meegemaakt. Als ik op een specifieke tekst in de visie reageer, vermeld ik tussen haakjes de bladzijde en cursief de tekst uit de visie. Daaronder volgt mijn zienswijze. 56) Voor duurzaam herstel van biodiversiteit is meer nodig, namelijk het robuust maken van het systeem zodat het bestand is tegen bijvoorbeeld klimaatverandering, voortgaande verstedelijking en daarmee verband houdende – toenemende recreatiedruk. Dan zal NH toch echt anders om moeten gaan met vergunning- en ontheffingverlening. Dat moet weer de uitzondering worden op basis van verdomd goede redenen en algemeen belang. Het lijkt nu vaak alsof het verlenen van een vergunning of ontheffing de standaard is omdat economische belangen te zwaar meegewogen worden, en dat moet natuurlijk andersom: het níet verlenen zou de standaard moeten zijn, de economie moet dienstbaar zijn aan het welzijn van mens, dier en natuur. We hebben al die wetten en regels trouwens ook niet voor niets. Als we hapjes blíjven nemen uit de natuur, dan wordt die nooit robuust.	Wij nemen kennis van deze opmerking. Deze richt zich niet op de omgevingsvisie maar op vergunningverlening en handhaving.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0212	2	Ik schrik ervan dat in uw visie op een gezond, eerlijk en duurzaam voedselsysteem dierenwelzijn totaal ontbreekt. Dat is niet eerlijk, want de dieren die gebruikt worden in de landbouw lijden ontzettend. In elk geval op weg naar en in het slachthuis, maar vrijwel altijd ook daarvoor. Diervriendelijk vlees bestaat niet. Daarnaast is het onmogelijk om met veehouderij binnen de grenzen van water, natuur en klimaat te opereren. Dat de veehouderij, zeker de intensieve, ten koste gaat van natuur (denk aan de amazone, dat op grote schaal gekapt wordt voor veevoer), mag toch geen nieuws meer zijn. Net zo min als de CO2-uitstoot ervan. Er wordt ook heel veel water gebruikt.	Diergezondheid maakt onderdeel uit van de prestatie indicatoren van kringlooplandbouw. Via doelsturing en stimuleringsprogramma's sturen wij op de duurzame prestaties van de landbouwsectoren in onze provincie. Het Rijk heeft de hoofdverantwoordelijkheid voor dierenwelzijn. Het maakt landelijke wet- en regelgeving, stelt normen voor het houden, verzorgen, vervoeren en doden van dieren en houdt toezicht via onder meer de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).
ZW_0212	3	Waarom wordt het zo klakkeloos geaccepteerd dat het aantal agrarische bedrijven afneemt, terwijl dat juist het argument is van veel partijen tegen stikstofbeleid: “Ach die arme boeren, die kunnen zo toch geen bedrijf voeren?!” Laten we inzetten op het kleinschalig houden van boerenbedrijven, en zorgen dat juist kleine boeren, die boeren in samenhang met de natuur, een toekomst hebben. Banken en big agro mogen hun macht inleveren. En hun geld teruggeven aan de maatschappij - via de boeren, die met die financiele steun (en andere steun, van bijvoorbeeld de provincie) kunnen omschakelen naar een volhoudbare vorm van landbouw.	Wij hebben begrip voor deze opmerking. In de omgevingsvisie gaan we uitvoerig in op ons perspectief op het landelijk gebied, inclusief de landbouw.
ZW_0212	4	Het klopt dat zonnepanelen niet per se strijdig zijn met een toename van biodiversiteit. Maar het is natuurlijk niet zo dat een zonnepark de beste manier is om de biodiversiteit te laten toenemen. Zon hoort in principe op dak, mijns inziens (en zo zegt ook Urgenda) Het is treurig dat kleine daken niet meetellen voor de RES, daar zouden we toch ook eens iets van moeten zeggen. Maar het doet niets af aan het feit dat er nog ontzettend veel dak is in Noord-Holland waar geen panelen op liggen. Dan houden we (toekomstige) voormalige agrarische gronden over voor natuur en een klein deel woningbouw. En werken we écht aan het oplossen van problemen.	Voor de opwek van duurzame elektriciteit heeft voor ons zon op dak de voorkeur boven zon op land (zonnelader, vastgelegd in de Omgevingsverordening).
ZW_0212	5	Mensen houden niet zo van verandering, dat is algemeen bekend. Momenten waarop ze makkelijker van ‘vervoersmodaliteit’ wisselen, is als er ook andere dingen veranderen: een verhuizing. Dus omdat we toch het autobezit en -gebruik moeten verminderen (vanwege luchtkwaliteit, verkeersveiligheid, klimaat en ruimtegebruik bijvoorbeeld), moeten we voorál inzetten op OV in de buurt, op deelmobiliteit (auto’s of fietsen), aantrekkelijke groene fietspaden, ook als ontsluiting voor de privé-auto op zich laat wachten. Zo worden schonere vormen van vervoer 'de gewoonste modaliteit' voor nieuwe bewoners.	Bij gebiedsontwikkelingen zetten wij in op het maken van een Mobiliteitsprogramma van Eisen (MPvE) samen met de betreffende gemeente. De door u genoemde punten om mee te nemen zijn bij uitstek zaken die terug kunnen komen in een Mobiliteitsprogramma van Eisen en passen binnen de visie en het beleid van de provincie.
ZW_0212	7	Om de doelen in het landelijk gebied (KRW, dierenwelzijn, een gezond en dus gifvrij milieu, natuurherstel, klimaatopgave en stikstofreductie) te bereiken, is een fundamentele omslag nodig. Biologisch moet echt de standaard zijn. Het aantal gehouden dieren moet ook minstens drastisch omlaag. Als je het aan een koe of een varken of een kip in de dierindustrie zou vragen, dan zou die zeggen: “Drastisch omlaag?! Wat dacht je van stoppen? Het is hier afschuwelijk!” En daar hebben ze natuurlijk gelijk in. Dieren eten is bovendien helemaal niet nodig. Dus naast zsm toewerken naar een gifvrije landbouw, moeten we ook toewerken naar een plantaardige landbouw. Echt beter voor alles. En iedereen.	De provincie kiest niet voor biologisch als één generieke ontwikkelrichting voor alle vormen van landbouw. Kringlooplandbouw kent meerdere transitiepaden. De gewenste ontwikkeling verschilt per gebied en vraagt om maatwerk. Wij stimuleren dit via de uitvoeringsagenda van de Voedselvisie 2020-2030 en landelijke via het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. De teelt van plantaardig leggen wij niet op, maar laten bij de ondernemers zelf om daarvoor een keuze te maken.
ZW_0212	8	Voorts moet Schiphol natuurlijk krimpen, we kunnen niet om vakantiegangers en overstappers heen blijven manoeuvreren. Het Schiphol-overlastgebied is veel te klein ingetekend in deze versie van de visie. Ik woon in Zaanstad en hier hebben ook heel veel mensen last van het vlieg-tuig.	Wij herkennen dat de effecten van het vliegverkeer zich niet beperken tot de directe omgeving van Schiphol. In de aangepaste Omgevingsvisie is dit expliciet verduidelijkt. Ook verder gelegen gemeenten onder aan- en uitvliegroutes kunnen geluidhinder en slaapverstoring ervaren. Bij de gebiedsgerichte uitwerking en monitoring betrekken wij daarom het bredere feitelijke invloedsgebied van Schiphol, waarbij onder meer wordt gekeken naar vliegroutes, gemeten en berekende belasting en gezondheidseffecten. Daarmee worden ook effecten buiten de direct aan Schiphol grenzende gemeenten niet buiten beschouwing gelaten. De kaart waarnaar in hoofdstuk 7.10 wordt verwezen heet ‘Schiphol en omgeving’ en is niet bedoeld als begrenzing van het volledige gebied waarin hinder door vliegverkeer kan optreden. De kaarten in de Omgevingsvisie zijn bovendien indicatief en geven geen exacte begrenzing van ontwikkelingen of effecten. Naar aanleiding van deze zienswijze verduidelijken wij bij de kaart dat de weergegeven gebiedsbegrenzing niet gelijkstaat aan het volledige feitelijke invloedsgebied van het vliegverkeer. Het verzoek om krimp van Schiphol als provinciale doelstelling op te nemen nemen wij niet over. De belangrijkste bevoegdheden voor het luchthavengebruik en het vliegverkeer van en naar Schiphol liggen bij het Rijk; ook de regels over het luchthavengebruik en de maximumaantallen vliegtuigbewegingen worden via het Luchthavenverkeerbesluit door het Rijk vastgesteld. De provincie richt zich vanuit haar eigen bevoegdheden op de ruimtelijke gevolgen, bereikbaarheid en leefomgevingskwaliteit en zet daarbij in op aantoonbare vermindering van de gezondheidsbelasting, afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0212	9	Ik verwacht verder van u dat u maximaal inzet op het écht schoon en groen worden van Tata Steel. Het is tenslotte uw verantwoordelijkheid om burgers te beschermen en de leefbaarheid te waarborgen.	In het programma Tata Steel 2024-2030 is opgenomen hoe wij ons hier voor inzetten.
ZW_0213	1	Boekelermeer, natuur, economie en leefomgeving PRO Castricum onderschrijft de ambitie van de provincie Noord-Holland om te werken aan een duurzame en toekomstbestendige economie, de energietransitie en een sterke circulaire economie. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat natuur, landschap en de kwaliteit van de leefomgeving volwaardig worden meegenomen in ruimtelijke keuzes. Dit is van groot belang bij de verdere ontwikkeling van de Boekelermeer. De provincie ziet de Boekelermeer als een belangrijke locatie voor economische ontwikkeling en de energietransitie en onderzoekt uitbreiding. Voor PRO Castricum staat een dergelijke uitbreiding echter niet op voorhand vast, en zeker niet als deze ten koste gaat van beschermde natuur, waardevolle landschappen en belangrijke weidevogelgebieden.	Wij danken indiener voor deze zienswijze. Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen om kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken. We zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0213	2	Natuur en landschap beschermen Het gebied rond Het Die heeft grote natuur- en landschappelijke waarden. De provincie constateert zelf dat de natuur in Noord-Holland onder druk staat door onder andere stikstofdepositie, verdroging, vermesting, versnippering, verstoring en een slechte waterkwaliteit. Tegelijkertijd kiest de provincie voor het versterken van een robuust natuurnetwerk en nieuwe groenblauwe verbindingen. Dit vraagt naar onze mening om extra zorgvuldigheid bij de mogelijke uitbreiding van de Boekelermeer. De bestaande NNNgebieden moeten behouden blijven en waar mogelijk worden versterkt en beter met elkaar worden verbonden. PRO Castricum vraagt daarbij bijzondere aandacht voor de open weilanden ten zuiden van de Boekelermeer. Deze gebieden maken deel uit van het waardevolle Oer-IJ-landschap en hebben belangrijke natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Ook zijn de open polders van grote betekenis voor weidevogels. Landschap Noord-Holland kwalificeerde het gebied in het Noordhollands Dagblad van 22 augustus 2026 als een ‘topgebied voor weidevogels’ en sprak zich daarbij uit tegen een zuidwaartse uitbreiding van de Boekelermeer1. De provincie stelt bovendien als algemeen afwegingsprincipe dat bestaande bedrijventerreinen eerst intensiever en efficiënter moeten worden benut voordat uitbreiding of nieuwe terreinen aan de orde zijn. PRO Castricum vindt dat dit uitgangspunt ook daadwerkelijk leidend moet zijn voor de Boekelermeer. Eerst bestaande ruimte optimaal benutten en alternatieven onderzoeken; pas daarna kan worden beoordeeld of uitbreiding noodzakelijk en verantwoord is. Natuur en landschap mogen daarbij geen sluitpost zijn. Zij moeten vanaf het begin onderdeel zijn van de ruimtelijke afweging. PRO Castricum vraagt het provinciebestuur van Noord-Holland om de natuurgebieden en ecologische verbindingen rond Het Die, de Boekelermeerpolder en het Alkmaardermeer waar mogelijk met elkaar te verbinden en te versterken. Het gebied sluit aan op het open veenweidegebied richting de Schermer en de Eilandspolder en vormt bovendien een belangrijke groene buffer tussen het bedrijventerrein Boekelermeer en de woongebieden in Akersloot.	indiener vraagt om de natuurgebieden en ecologische verbindingen rond Het Die, de Boekelermeerpolder en het Alkmaardermeer waar mogelijk met elkaar te verbinden en te versterken. Dit is een uitwerkingsvraagstuk. De verdere uitwerking van de Omgevingsvisie vindt plaats in programma’s, plannen en de omgevingsverordening.
ZW_0213	3	Energietransitie én leefomgeving PRO Castricum ondersteunt de ontwikkeling van bedrijven die bijdragen aan de energietransitie en circulaire economie. Dit betekent echter niet dat iedere uitbreiding daarmee automatisch gerechtvaardigd is. De gevolgen voor inwoners van de gemeente Castricum moeten volwaardig worden meegewogen. Het gaat daarbij onder andere om geluid, luchtkwaliteit, geur, verkeer, verkeersveiligheid, externe veiligheid en lichtbelasting. De regionale betekenis van de Boekelermeer mag niet betekenen dat de lokale gevolgen voor mensen in de gemeente Castricum, met name in de kernen Akersloot en Limmen, ondergeschikt worden gemaakt.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0213	4	Bereikbaarheid De verdere ontwikkeling van de Boekelermeer moet worden bekeken in samenhang met de bereikbaarheid van het gebied en de in de ontwerp-Omgevingsvisie opgenomen aansluiting van de Boekelermeer op de A9. PRO Castricum vindt het belangrijk dat de gevolgen voor zowel het regionale als het lokale wegennet goed in beeld worden gebracht. Ook moet duidelijk zijn wat de gevolgen zijn wanneer een nieuwe A9-aansluiting niet wordt gerealiseerd. De keuze voor uitbreiding en de wijze waarop die wordt ontsloten, kunnen niet los van elkaar worden beoordeeld.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze.
ZW_0213	5	Onze inzet PRO Castricum is niet tegen economische ontwikkeling en zeker niet tegen de energietransitie. Wij vinden wel dat de schaarse ruimte zorgvuldig moet worden gebruikt en dat natuur, landschap en leefomgeving volwaardig moeten worden meegewogen. Daarom verzoeken wij de provincie om: 1. eerst de mogelijkheden van bestaande bedrijventerreinen, zoals intensivering, verdichting en herstructurering, te benutten; 2. de noodzaak van uitbreiding van de Boekelermeer niet als gegeven te beschouwen; 3. de natuurgebieden, waardevolle landschappen en ecologische verbindingen rond Het Die, het Oer-IJ-gebied en richting het Alkmaardermeer te beschermen en waar mogelijk te versterken; 4. de gevolgen voor geluid, luchtkwaliteit, verkeer, verkeersveiligheid, externe veiligheid en leefbaarheid volwaardig mee te wegen; 5. de gevolgen voor het regionale én lokale wegennet en de mogelijke A9-aansluiting integraal te onderzoeken; 6. alternatieven voor uitbreiding serieus te onderzoeken voordat een definitieve keuze wordt gemaakt. Geen uitbreiding omdat er ruimte wordt gevraagd, maar alleen uitbreiding als de noodzaak onafhankelijk en overtuigend is aangetoond. Voor PRO Castricum betekent toekomstgericht beleid: een sterke en duurzame economie, ruimte voor de energietransitie én een groene, gezonde en leefbare omgeving waarin natuur en landschap volwaardig worden meegewogen.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze.
ZW_0214	1	In de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland presenteert u een perspectief voor een toekomstbestendig Noord-Holland. De visie schetst de ambities en het beleidskader voor de lange termijn en laat zien wat dit betekent voor de eerstkomende jaren. De in het Wandeloverleg Noord-Holland verenigde belangenorganisaties zijn na lezing van de ontwerp-Omgevingsvisie verheugd over de aandacht die uw college besteedt aan wandelen en wandelroutenetwerken. Onze indruk is dat u het wandelen vanuit tal van gezichtspunten breed heeft beoordeeld en beschreven. Vanuit het Wandeloverleg Noord-Holland willen wij graag gebruik maken van de mogelijkheid om aanbevelingen en kanttekeningen bij deze visie te plaatsen. Hierbij zal vooral worden ingegaan op die aspecten die verband houden met recreëren en meer specifiek het wandelen.	Wij danken indiener voor de constructieve zienswijze.
ZW_0214	2	Hoofdstuk 3 – Afwegingskader We onderschrijven het belang van meervoudig ruimtegebruik, en zien graag dat dijken en andere infrastructuur opengesteld worden voor wandelaars. Onderhoudspaden en dijken zouden in principe opengesteld moeten worden voor wandelaars, ook wanneer de paden door boerenland lopen, tenzij er gegronde en beargumenteerde redenen zijn dat niet te doen.	De genoemde opgaven komen overeen met de ambities zoals die beschreven staan in onze Visie Recreatie & Toerisme. We nemen de opmerking over openstelling van dijken en andere infrastructuur ter harte, met de mededeling dat wij als provincie niet al die infrastructuur tot ons beheer kunnen rekenen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0214	3	Voor het gebied Groot-Amsterdam wordt een combinatie van recreatie en waterberging voorgesteld. Vanaf het begin van dergelijke projecten zouden wandelroutes daarin opgenomen kunnen worden, ook als dat betekent dat deze in bepaalde periodes niet toegankelijk zijn. Voor het gebied Amstelland wordt het risico van wateroverlast genoemd vanwege een hoger peil van het veenweidegebied. Dat valt met het aanleggen van plankieren goed te combineren met wandelpa den	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De suggesties die de indiener doet zijn op zich interessante suggesties maar te gedetailleerd voor de omgevingsvisie en zijn meer op hun plek bij een gebiedsuitwerking. de indiener kan de suggesties hier ter sprake brengen
ZW_0214	4	Integrale visie op Noord-Holland als geheel In hoofdstuk 4 De visie bespreekt u in onderdeel 4.3 Perspectief de vraagstukken waar we wonen, werken en recreëren aandacht aan de thema's leefbaarheid en recreatie. U streeft ernaar om in de provincie een balans te vinden tussen economische ontwikkeling, woningbouw, kwaliteit van leefomgeving en open ruimte in landelijk gebied. 'Dat leefbaarheid centraal staat, betekent dat we werken aan een leefomgeving waarin het prettig en gezond wonen is met groen en recreatie op korte afstand.' (blz. 60) Dit onderschrijven wij van harte en zien we ook graag als basisvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling van woongebieden. Het hoeft geen betoog dat wandelen belangrijk is voor de volksgezondheid. Het houdt hart en bloedvaten in goede conditie, draagt bij aan een gezonder gewicht en vermindert het cholesterolgehalte. Hierdoor neemt de kans op chronische ziekten af. Bovendien zorgt wandelen voor mentale ontspanning.	Zoals in onze visie opgenomen vinden we het belangrijk dat we recreatief groen mee laten groeien met de stedelijke ontwikkeling en zetten wij in op gezonde mobiliteit (waaronder wandelen).
ZW_0214	5	Het belang van het kunnen maken van ommetjes Weliswaar stipt u op een tweetal plaatsen het ommetje maken aan (Samenwerken aan natuur, recreatie en bereikbaarheid en Ontwikkelen van een groenblauw raamwerk). Wandelnet is van mening dat het kunnen maken van een ommetje een krachtiger verankering in de Omgevingsvisie verdient. Alle Noord-Hollanders zouden de zekerheid moeten hebben dat zij in hun eigen woonomgeving duurzaam en aantrekkelijk kunnen wandelen, waarbij de infrastructuur uitnodigt tot ontspannen en tot contacten met andere ommetjesmakers. Wandelnet verzoekt u om navolging van de Nota Ruimte van het Rijk het maken van ommetjes vast te leggen als een provinciaal, urgent belang. Inspireer de decentrale overheden en waterschappen om samen actieve wandelaars en beweegdeskundigen met een netwerk van ommetjes zowel in het landelijk gebied als in de steden. Met enige bezorgdheid zien wij dat voetpaden in steden soms bijzonder matig onderhoud krijgen. Ommetjes kunnen maken draagt bewezen bij aan de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de bevolking en tot een hogere waardering van hun leefomgeving. Kortheidshalve verwijzen wij naar de publicatie van Wandelnet Het ommetje is een blijvertje uit 2025 (https://bit.ly/4bYFjPT)	We erkennen het belang van ommetjes en recreatie mogelijkheden dicht bij huis en deze zijn als zodanig in de Omgevingsvisie benoemd als ruimtelijke opgave

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0214	6	Nieuwe woongebieden direct aansluiten op wandelroutenetwerken Bij het ontwikkelen van nieuwe woongebieden is het belangrijk dat er vanaf het begin aandacht is voor het aansluiten op routenetwerken. Sinds Corona heeft het in de directe woonomgeving ommetjes kun nen maken steeds meer de aandacht gekregen. Zoals net aangegeven zien wij dit graag verankerd in de Omgevingsvisie. Tegelijkertijd is het nodig kwaliteitscriteria op te stellen voor een aantrekkelijke loop route tussen woon- en de andere centrale functies. Dat er meer ruimte moet komen voor water, is duidelijk. Wij zien daarin ook voldoende mogelijkheden voor een combinatie met wandelrecreatie. In de nota spreekt u over de aanleg van recreatieve en na tuurroutes bij het ophogen van keringen. Het is van belang om de ontwikkeling van deze routes van het begin van de projecten mee te nemen. Daarbij zijn verharde paden niet altijd de beste aanpak: wan neer ook fietsers een dergelijke route kunnen gebruiken, komen wandelaars weleens in de knel. Grintpa den of graspaden zijn voor wandelaars een betere optie. Voor het landelijk gebied geeft u aan rondom waterkeringen ruimte te willen reserveren voor mogelijke toekomstige versterkingen. Hier liggen onzes inziens mogelijkheden om deze ruimte – eventueel tijdelijk – te gebruiken voor wandelpaden, waarbij aandacht voor aansluitingen en netwerk van paden van be lang is.	Bij gebiedsontwikkelingen zetten wij in op het samen met de gemeentes maken van een Mobiliteitsprogramma van Eisen (MPvE). Het door indiener genoemde punt voor recreatie is bij uitstek iets wat terug kan komen in zo'n Mobiliteitsprogramma van Eisen.
ZW_0214	7	Groenblauw raamwerk Als een van de doelstellingen wordt het herstel van natuur en biodiversiteit door middel van het realiseren van een groenblauw raamwerk genoemd. (blz. 86) Het werken aan een robuust groenblauw raamwerk door aanleggen van natuurlijke verbindingen versterkt de samenhang tussen de gebieden en draagt bij aan ontsnippering van de natuur. Het aanleggen van deze verbindingen biedt mogelijkheden voor de wandelrecreatie. De leefbaarheid wordt hierdoor bevorderd. Op pag. 99 wordt geconstateerd dat er een grote recreatiebehoefte bestaat in de provincie en dat de vraag groter is dan het aanbod. Als wandeloverleg wijzen wij er graag op dat wandelpaden relatief weinig ruimte innemen. Het is wel van belang dat paden met elkaar verbonden zijn. De in de visie geconstateerde versnippering van na tuurgebieden pleit voor het in stand houden en vergroten van de routenetwerken voor wandelaars. Hiermee wordt het gewenste 'robuuste groenblauwe raamwerk' (pag. 86) bevorderd. Wij pleiten er dan ook sterk voor om de handhaving en versterking van de routenetwerken te integreren in de aanleg van dit groenblauwe raamwerk.	Wij nemen de suggesties van indiener mee bij een eventuele verdere uitwerking.
ZW_0214	8	Wij constateren dat de provincie in het verleden veel steun gegeven heeft aan de wandelrecreatie. Zij doet dit als subsidieverstrekker, bestuurder, verbinder, aanjager en kennismakelaar. Wij pleiten er nadrukkelijk voor dat de provincie deze rollen ook in de toekomst zal blijven vervullen. De subsidieregeling voor Boerenlandpaden is in onze provincie goed verankerd. Wandelnet zou graag zien dat u zich in IPO-verband inzet voor een algemene provinciale regeling die duurzaam is en die voor een agrariër het aantrekkelijk maakt om hieraan deel te nemen.	De genoemde opgaven komen overeen met de ambities zoals die beschreven staan in onze Visie Recreatie & Toerisme.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0214	9	Spanning tussen verstedelijking, behoud en versterking van landschap en leefomgeving In hoofdstuk 6: Gebiedsgerichte keuzes en provinciale belangen, constateert u terecht dat er sprake is van een toenemende spanning tussen verstedelijking enerzijds en het behoud en de versterking van landschap en leefomgeving anderzijds. Gezien de afname van openbare en groene ruimte wordt overal ingezet op het creëren van verbindingen tussen natuur-/recreatiegebieden. Aansluitingen op Lange-Afstand-Wandelpaden (LAW's) en Streekpaden zijn hierbij waardevol, ook om de eerder geconstateerde versnippering te voorkomen. Voor de wandelrecreatie kunnen wij niet genoeg benadrukken hoe groot het belang is van de bestaande netwerken voor wandelaars in dit verband. Het is van belang hoge prioriteit te verlenen aan het creëren van verbindingen tussen natuur-/recreatiegebieden. Noord-Holland kent een divers en uitgebreid netwerk van wandelpaden en streekpaden. Het behouden, uitbreiden en verbinden van deze paden kan een belangrijke bijdrage leveren aan het realiseren van de in deze visie beoogde doelen. Wij onderschrijven de noodzaak dat de ruimtebehoefte aan wandelrecreatie zo veel mogelijk in balans wordt gebracht met het beschikbare gebied. De oplossing is niet om in een druk recreatiegebied het zoveelste paadje aan te leggen, maar is eerder een opgave om de vraag beter te spreiden. Zo is Robbenoordbos bij veel Noord-Hollanders vrij onbekend. Wij roepen u op om in samenwerking met betrokken gemeenten, vervoerder Connexxion en andere partijen om - in de geest van de kustbus die in de zomermaanden badplaatsen met elkaar en met een grote stad verbinden – een initiatief te ontwikkelen om dit nieuwe bosgebied aantrekkelijker en beter bereikbaar te maken. Het vergroten van de recreatie mogelijkheden op korte afstand van een woonwijk zal de druk verder kunnen verlagen.	Als provincie streven we naar een bereikbaar, verkeersveilig, inclusief mobiliteitssysteem met beperkte impact voor de gezonde leefomgeving. Daarbij zijn de voetganger en fietser belangrijke weggebruikers. De omgevingsvisie gaat over de grote lijnen van de inrichting van de ruimte, nu en in de toekomst. Specifieke verbindingen zoals indiener benoemt en investeringen passen daar niet bij. We vragen indiener dan ook om deze punten bij het specifieke project in te brengen.
ZW_0214	10	Groenblauw netwerk Wandelnet – maar het geldt ook TeVoet Vereniging van wandelaars – was in de afgelopen tijd betrokken bij het realiseren van een vervangende kruising van een spoorlijn. Ook een eenvoudige wandeltunnel is voor een gemeente kostbare aangelegenheid – na aftrek aandeel ProRail. Wij zien dat de provincie wél wil meefinancieren als die tunnel dient als schakel in een doorfietsroute. Dat doet zij niet als die voorziening een belangrijke schakel is in een wandelroutenetwerk – een voorbeeld is het mogelijk ma ken van de verbinding in Heemstede van en naar het Landgoed Leyduin. Wij bepleiten een vergelijkbare financiering voor doorfiets- en wandelroutes. Dat zo'n bijdrageregeling tot een mooi resultaat kan leiden vinden we in het snel groeiende Nieuwerbrug (Gemeente Bodegraven-Reeuwijk) waar bewoners door het opheffen van de onbewaakte overweg afgesneden waren van het achterliggende Groene Hart. TeVoet die zich inzette voor een alternatieve spoorkruising, heeft uw Zuid-Hollandse ambtgenoten bereid gevonden dit samen met spoorbeheerder ProRail en gemeenteraad financieel mogelijk te maken, met als re sultaat een wandelduiker – ook geschikt voor fiets aan de hand. Een vergelijkbare situatie in onze eigen provincie doet zich voor in de gemeente Heemstede waar bewoners uit de wijken ten oosten van Leidsevaart sinds het opheffen van de onbewaakte over weg via een (onveiliger) omweg (via de Manpadslaan) naar Buitenplaats Leyduin gaan. Weliswaar heeft de gemeenteraad het burgerinitiatief om tot een soortgelijke tunnel te komen aan vaard, maar het financiële 'plaatje' komt nog maar niet rond. Het zou bijzonder mooi zijn als uw college op dezelfde voet als GS Zuid-Holland dit project financieel ondersteunt. TeVoet vereniging van wandelaars en Wandelnet bepleiten het in de omgevingsvisie opnemen van het uitgangspunt dat nieuwe fiets- en wandelverbindingen zoveel als mogelijk gebruik maken van aparte stroken, met als uitzondering bij het kruisen van grote infrastructuur. Het is niet alleen veiliger, maar ook aantrekkelijker. Zeker met het vooruitzicht dat de recreatiedruk op deze netwerken blijft groeien.	Als provincie streven we naar een bereikbaar, verkeersveilig, inclusief mobiliteitssysteem met beperkte impact voor de gezonde leefomgeving. Daarbij zijn de voetganger en fietser belangrijke weggebruikers. De omgevingsvisie gaat over de grote lijnen van de inrichting van de ruimte, nu en in de toekomst. Specifieke verbindingen zoals u benoemt en investeringen passen niet in dit stuk. We vragen indiener dan ook om deze punten bij het specifike project in te brengen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0215	1	De fractie van de Partij voor de Dieren in het algemeen bestuur van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier maakt graag gebruik van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland en het ontwerp-omgevingseffectrapport (OER). Wij onderschrijven de keuze van de provincie om water en bodem een ordenende rol te geven bij de inrichting van Noord-Holland. Gezien klimaatverandering, bodemdaling, verzilting, biodiversiteitsverlies en de slechte kwaliteit van veel oppervlakte- en grondwater is deze omslag noodzakelijk. Wij constateren echter een fundamenteel probleem. De ontwerp-Omgevingsvisie benoemt de grenzen van het water- en bodemsysteem, maar vertaalt die nog onvoldoende naar harde keuzes over wat waar wel en niet meer mogelijk is. Water en bodem zijn pas werkelijk sturend wanneer een ruimtelijke ontwikkeling wordt aangepast, verplaatst of niet doorgaat als het water- en bodemsysteem deze ontwikkeling niet duurzaam kan dragen. Daarbij constateren wij dat natuur, landschap en leefruimte voor dieren in de visie vaak met zachtere formuleringen en instrumenten worden beschermd dan andere ruimteclaims. Juist wanneer natuurherstel een voorwaarde is om ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te houden, moet ook deze bescherming voldoende hard worden geborgd. Wij verzoeken de provincie daarom de definitieve Omgevingsvisie op onderstaande punten aan te scherpen.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De omgevingsvisie biedt daarmee de legitimatie voor nadere borging en specifieke keuzes in andere instrumenten.
ZW_0215	2	1. Betrek de gekozen waterschapsbesturen bij de Omgevingsvisie Op pagina 12 staat dat voor de Omgevingsvisie uitgebreid participatieonderzoek is gedaan en dat onder andere waterschappen hebben meegedacht. Voor zover het HHNK betreft, is daarbij een onderscheid noodzakelijk tussen betrokkenheid van de ambtelijke organisatie, het dagelijks bestuur en het rechtstreeks gekozen algemeen bestuur. Het algemeen bestuur van HHNK is niet als volksvertegenwoordiging geconsulteerd over deze Omgevingsvisie. Dat is opmerkelijk bij een visie waarin water en bodem tot ordenend principe worden verheven en waarvan de ruimtelijke keuzes rechtstreeks doorwerken in de opgaven, kosten en het beheer van het waterschap. Wij verzoeken daarom: op pagina 12 te verduidelijken op welk bestuurlijk niveau de waterschappen bij de totstandkoming van de visie zijn betrokken;	Met de dagelijkse besturen van de waterschappen is gedurende het proces van totstandkoming van de Ontwerp-Omgevingsvisie enkele keren van gedachten gewisseld. Zij zijn voor ons net als de dagelijkse besturen van gemeenten eerste aanspreekpunt, met mandaat van hun algemene besturen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0215	3	2. Maak van water en bodem nu een harde randvoorwaarde De provincie stelt dat water en bodem een ordenend principe vormen. Dat ondersteunen wij. Maar een ordenend principe heeft weinig betekenis wanneer uiteindelijk alle bestaande en gewenste functies alsnog moeten worden ingepast. Op pagina 53 staat bovendien: “Verder kijkend richting 2100, is het water- en bodemsysteem onvermijdelijk sturend voor de inrichting van Noord-Holland.” Deze formulering suggereert dat water en bodem pas op langere termijn daadwerkelijk sturend worden. Dat is niet verenigbaar met het uitgangspunt van de visie zelf. De verschillende ruimteclaims in Noord-Holland zijn groter dan de beschikbare ruimte. Het water- en bodemsysteem moet daarom niet één van de belangen zijn die tegen woningbouw, landbouw, industrie of infrastructuur worden afgewogen. Het vormt de fysieke en ecologische onderlegger waarbinnen die functies mogelijk zijn. Wij verzoeken daarom: neem het bodem- en watersysteem als uitgangspunt concreet te laten doorwerken in de Omgevingsverordening, provinciale programma's en gebiedsontwikkelingen. op pagina 53 de woorden “Verder kijkend richting 2100” te schrappen, zodat duidelijk is dat het water- en bodemsysteem nu al sturend is; als algemeen uitgangspunt vast te leggen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen alleen mogelijk worden gemaakt wanneer aannemelijk is gemaakt dat zij passen binnen de ecologische, hydrologische en bodemkundige draagkracht van het gebied en verenigbaar zijn met wettelijke water- en natuurdoelstellingen; vast te leggen dat een functie wordt aangepast, verplaatst of niet wordt toegestaan wanneer dat niet het geval is;	De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen. In de omgevingsvisie is water en bodem als ordenend principe opgenomen als een van deze afwegingsprincipes. Per abuis staat er soms nog dat water en bodem sturend is; dat zal consistent worden aangepast naar 'water en bodem als ordenend principe' zodat hier geen verwarring over bestaat. De omgevingsvisie is, comform de omgevingswet, een onderdeel van de beleidscyclus en bindend voor de provincie zelf en geeft richting partners aan wat zij van de provincie kunnen verwachten. Vanzelfsprekend wordt deze visie, inclusief het ordenend principe van water en bodem doorvertaald naar het regionaal water en bodemprogramma, de Omgevingsverordening, andere provinciale programma's en gebiedsontwikkelingen. De zinssnede mbt "verder kijkend richting 2100... " wil zeggen dat het steeds meer zichtbaar wordt. Het uitgangspunt dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen passen binnen draagkracht nemen wij niet over in de omgevingsvisie. Deze overweging hoort thuis in andere instrumenten. Daar waar relevant voor de provincie, toetsen wij vanzelfsprekend wettelijke regelgeving.
ZW_0215	4	3. De slechte waterkwaliteit vraagt om harde keuzes Het ontwerp-OER constateert dat geen enkel beoordeeld oppervlaktewater voldoet aan de normen voor de chemische waterkwaliteit. Ook de ecologische toestand is op veel plaatsen onvoldoende. Tegelijkertijd erkent de ontwerp-Omgevingsvisie dat de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) nog niet worden bereikt. Op pagina 73 wordt 2027 behandeld alsof daarna vooral verdere “inzet” nodig is. Dat is te vrijblijvend. Na 2027 kan niet opnieuw gebruik worden gemaakt van de reguliere mogelijkheid tot verdere fasering van de KRW-doelen. Bovendien geldt het verslechteringsverbod nu al. Onder deze omstandigheden kan de provincie niet volstaan met het streven verdere achteruitgang te beperken. De Omgevingsvisie moet sturen op het bereiken van de doelen en op daadwerkelijk herstel. Wij verzoeken daarom vast te leggen dat: de KRW-doelen na 2027 onverkort gelden waar geen rechtsgeldige uitzondering van toepassing is; het verslechteringsverbod nu al geldt en doorwerkt in besluitvorming over individuele ontwikkelingen; provinciaal relevante ontwikkelingen aantoonbaar geen ontoelaatbare verslechtering van oppervlaktewater of grondwater veroorzaken; ontwikkelingen mogen het bereiken en behouden van KRW-doelstellingen niet belemmeren; rekening wordt gehouden met de cumulatieve belasting van het watersysteem; geen problemen worden afgewenteld naar andere gebieden of toekomstige generaties; ontwikkelingen moeten bijdragen aan herstel waar de draagkracht van het watersysteem reeds is overschreden; de provincie in beeld brengt welke ruimtelijke ontwikkelingen door het niet bereiken van KRW-doelen onder druk kunnen komen te staan en welke maatregelen zij treft om dat te voorkomen. Het uitgangspunt moet zijn: eerst bepalen welke ecologische ruimte het watersysteem biedt, daarna bepalen welke ontwikkelingen daarbinnen mogelijk zijn. Niet andersom.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Hierin leggen we ook verantwoording af over de realisatie van de KRW doelen. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp -RWBP ligt in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0215	5	4. Kijk naar de totale belasting van het watersysteem Water trekt zich niets aan van de grenzen tussen afzonderlijke vergunningen, bedrijven, gemeenten of projecten. Een afzonderlijke activiteit kan op zichzelf aanvaardbaar lijken, terwijl de gezamenlijke belasting ertoe leidt dat een waterlichaam zijn doelen niet haalt. Wij verzoeken daarom bij provinciaal relevante gebiedsontwikkelingen een gebiedsspecifieke cumulatieve water- en bodemtoets als uitgangspunt te hanteren. Daarin moeten ten minste worden betrokken: directe en indirecte lozingen; afstromend hemelwater; bodem- en grondwaterstromen; nutriënten; gewasbeschermingsmiddelen; zware metalen; PFAS; Zeer Zorgwekkende Stoffen; andere persistente en opkomende stoffen; watergebruik en zoetwaterbeschikbaarheid; de gezamenlijke effecten van bestaande en toekomstige activiteiten; historische belasting De provincie moet voorkomen dat fysieke of milieuruimte planologisch wordt uitgegeven voordat duidelijk is of het water- en bodemsysteem daarvoor daadwerkelijk ruimte biedt.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De water en bodemtoets waar de indiener op doelt en bijvoorbeeld een toetsingskader voor gebiedsontwikkelingen is te gedetailleerd voor de omgevingsvisie. Wel helpt het afwegingskader hierbij. hierbij wordt een integrle afweging gemaakt van allle aspecten inclusief water en bodem als ordenenbd principe. zie ook ZW_0215_3 De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp -RWBP ligt in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage. In het programma Gezonde Leefomgeving hebben wij onze maatregelen opgenomen ten aanzien van ZZS stoffen.
ZW_0215	6	5. Pak vervuiling aan de bron aan De ontwerp-Omgevingsvisie erkent problemen met chemische stoffen in het milieu. Wij missen echter voldoende concrete bronmaatregelen. Zuiveren achteraf is duur, energie-intensief en voor veel persistente stoffen technisch moeilijk of onmogelijk. Het voorzorgsbeginsel moet daarom leidend zijn: wat niet in water, bodem en milieu terecht mag komen, moet zoveel mogelijk aan de bron worden voorkomen. Wij verzoeken daarom: expliciete aandacht op te nemen voor Zeer Zorgwekkende Stoffen in bodem, oppervlaktewater en grondwater; een provinciale aanpak te ontwikkelen voor het terugdringen van emissies van onder andere PFAS, bestrijdingsmiddelen en andere persistente stoffen; bij opslag, toepassing en hergebruik van industriële reststoffen toepassing te voorkomen wanneer niet overtuigend kan worden uitgesloten dat schadelijke stoffen uitlogen naar bodem, grondwater of oppervlaktewater.	Zie de beantwoording van onderdeel 5 van zienswijze 0215 (ZW_0215 sub 5).
ZW_0215	7	6. Maak vermindering van landbouwgif concreet De provincie constateert zelf dat gewasbeschermingsmiddelen (pesticiden, herbiciden, fungiciden; oftewel landbouwgif) bijdragen aan de slechte toestand van natuur en water. Dan is alleen het benoemen van het probleem onvoldoende. Wij verzoeken daarom: een concrete ambitie op te nemen om gebruik én emissie van schadelijke middelen fors en snel terug te brengen; bij de ruimtelijke afweging van intensieve teelten rekening te houden met het risico op belasting van grond- en oppervlaktewater door herbiciden, fungiciden en pesticiden, waaronder door uitspoeling, afspoeling en drift; geen uitbreiding toe te staan van teelten die de belasting op grond- en oppervlaktewater vergroten in gebieden waar KRW-doelbereik, grondwaterkwaliteit, drinkwaterbronnen of kwetsbare natuur onder druk staan. Dit is in het bijzonder relevant voor sierteelt en bollenteelt.	Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij de samenhang met waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk in ontwikkeling zijn, vanuit het convenant toekomstbestendige gewasbescherming (gericht op het terugdringen van de milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) en het maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur (gericht op natuurherstel waarin ook de drukfactor 'gewasbeschermingsmiddelen' alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden zijn geïntegreerd).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0215	8	7. Landbouw moet passen bij de draagkracht van bodem en water Landbouw heeft grote invloed op waterkwaliteit, waterkwantiteit, bodem, biodiversiteit en klimaat. Zonder fundamentele verduurzaming zijn doelen voor waterkwaliteit, natuur en klimaat moeilijk haalbaar. Wij ondersteunen daarom de omslag naar biologische, extensieve en natuurinclusieve landbouw. Vanuit het watersysteem betekent dit minder verlies van stikstof en fosfaat, sterke vermindering van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen, herstel van bodemleven en organische stof, minder afhankelijkheid van kunstmatige drooglegging en landgebruik dat past bij natuurlijk peil en bodemgesteldheid. Het watersysteem moet niet permanent worden aangepast om iedere bestaande vorm van landgebruik overal mogelijk te houden. Waar het watersysteem structureel andere omstandigheden vereist, moet verandering van landgebruik bespreekbaar zijn. De Omgevingsvisie noemt biologische landbouw, maar verbindt daaraan geen concreet areaaldoel. Wij verzoeken daarom: bovenstaande omslag expliciet als provinciale koers vast te leggen; een areaaldoel voor biologische landbouw op te nemen van ten minste 15% van het Noord-Hollandse landbouwareaal in 2030; aan te geven in welk jaar de provincie de Europese ambitie van 25% biologisch areaal wil bereiken.	De biologische landbouw is één van de belangrijke transitiepaden in onze kringlooplandbouw en is een belangrijke pijler onder onze stikstofaanpak. De landelijke areaal doelstelling voor biologische landbouw is 15%. We stimuleren de ontwikkeling van bioregio's in de provincie.
ZW_0215	9	8. Herstel veenbodems in plaats van alleen bodemdaling af te remmen De ontwerp-Omgevingsvisie spreekt over het afremmen van bodemdaling. De bestaande provinciale ambitie ging verder en sprak ook over stoppen en waar mogelijk herstellen. Onder permanent natte omstandigheden kan veenvorming weer op gang komen. Waar mogelijk moet daarom worden ingezet op hydrologisch herstel en herstel van de veenbodem, waarbij ook bodemstijging een reële ambitie wordt. Dat vraagt om structureel hogere grondwaterstanden en aanpassing van het grondgebruik aan het waterpeil, in plaats van het waterpeil blijvend aan het bestaande grondgebruik aan te passen. Wij verzoeken daarom: op pagina 25 aan de betreffende passage toe te voegen dat bodemdaling wordt tegengegaan en waar mogelijk hersteld; in hoofdstuk 6.5.1 als keuze op te nemen dat wordt onderzocht waar herstel van bodemdaling mogelijk is; hydrologisch herstel en waar mogelijk herstel of stijging van de veenbodem expliciet als provinciale ambitie op te nemen; bij vernatting tevens te voorkomen dat de aanvoer van gebiedsvreemd water of mobilisatie van nutriënten nieuwe waterkwaliteitsproblemen veroorzaakt.	Sinds de vorige omgevingsvisie is uit kennis naar voren gekomen dat het creëren van bodemstijging soor maatregelen erg lastig is. Bij de verdere uitwerking van de veenlandschappen in het Regionaal Water en Bodemprogramma wordt gekeken wat wel haalbaar is. Op kleine schaal kan bij natuurherstelmaatregelen binnen NNN-gebieden worden ingezet op veenaangroei. Dit loopt via het programma natuurherstel.
ZW_0215	10	9. Faseer bestaande onderbemalingen uit De ontwerp-Omgevingsvisie beperkt nieuwe onderbemaling in veenweidegebieden en kiest in veennatuurgebieden voor het uitfaseren van bestaande vergunde onderbemalingen. Buiten natuurgebieden ontbreekt een vergelijkbare duidelijke lijn. Bestaande onderbemalingen versnipperen het watersysteem binnen een peilgebied, ondergraven het vastgestelde gebiedspeil en kunnen bodemdaling en broeikasgasuitstoot versnellen. Voor de veennatuurgebieden kiest de visie wél voor uitfasering. Hoofdstuk 6.5.1 bepaalt: "In de veennatuurgebieden werken we toe naar het opheffen van de onderbemalingen en het uitfaseren van de al vergunde onderbemalingen ten behoeve van het natuurherstel." Buiten de natuurgebieden ontbreekt die lijn, terwijl daar het grootste deel van het veenareaal ligt en dus ook het grootste deel van de opgave. Verzoek: voeg aan de bepaling toe: " In alle veengebieden werken we toe naar het opheffen van de onderbemalingen en het uitfaseren van de al vergunde onderbemalingen."	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz. Evenzeer zoals de situatie rond de onderbemalingen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0215	11	10. Bescherm zoetwater: niet iedere watervraag kan worden gehonoreerd Door klimaatverandering, verzilting en langere droge perioden neemt de druk op de zoetwatervoorraad toe. Niet iedere bestaande of nieuwe functie kan daarom onbeperkt van zoetwater worden voorzien. Nieuwe waterintensieve industrie, landbouw en andere activiteiten mogen alleen worden toegestaan wanneer aannemelijk is dat de watervraag ook onder toekomstige klimaatomstandigheden duurzaam kan worden geleverd zonder schade aan natuur, drinkwatervoorziening en het watersysteem. Wij verzoeken de volgende voorkeursvolgorde vast te leggen: watergebruik verminderen → gebiedseigen water vasthouden → functies aanpassen → pas daarna extra water aanvoeren. Ook bestaande functies zullen zich aan veranderende waterbeschikbaarheid moeten aanpassen.	Zoals aangegeven bij de beantwoording van onderdeel 1 van deze zienswijze is de omgevingsvisie onderdeel van de beleidscyclus. Specifieke criteria en voorkeursvolgordes zien wij als een uitwerking vande visie in de daartoe geëigende instrumenten.
ZW_0215	12	11. Reserveer daadwerkelijk ruimte voor water en combineer die waar mogelijk met natte natuur Wij ondersteunen het principe vasthouden, bergen en pas daarna afvoeren. De visie stelt terecht dat de diepste delen van polders behouden moeten blijven om excessieve regenval op te vangen. Ruimte voor water mag echter geen restfunctie zijn die alleen beschikbaar blijft zolang woningbouw, landbouw, infrastructuur of bedrijvigheid deze ruimte niet nodig hebben. Waar gebieden structureel voor waterberging of noodoverloop worden gereserveerd, ligt bovendien een combinatie met natte natuur voor de hand. Rietmoeras, plas-dras en nat schraalland kunnen periodieke inundatie verdragen en kunnen tegelijkertijd bijdragen aan biodiversiteit, KRW-doelen, koolstofvastlegging en leefgebied voor dieren. Wij verzoeken daarom: ruimte voor waterberging in diepe polderdelen daadwerkelijk planologisch te beschermen; afwijkingen uitzonderlijk te maken en zwaar te laten motiveren; bergingsgebieden, noodoverloopgebieden en aangewezen diepe polderdelen waar mogelijk primair in te richten als natte natuur; natuur in dergelijke gebieden zo te ontwerpen dat inundatie onderdeel is van het functioneren van het gebied; ook binnen stedelijk gebied voldoende ruimte voor water, groen, infiltratie en verkoeling te borgen.	De wijze van aanwijzen van gebieden voor het vasthouden van water in de polder en de manier van borgen is geen onderdeel van de omgevingsvisie en zal nader worden uitgewerkt in andere instrumenten. Waar het water uiteindelijk het beste kan worden vastgehouden of geborgen zal onderdeel zijn van een gebiedsproces. Uitganspunt zal in elk geval zijn 'geen extra gemaalcapaciteit toevoegen richting de boezem om deze te ontzien'. Natuur is een van de mogelijke functies van noodoverloopgebieden, waterbergingsgebieden en plekken om water vast te houden. Ook andere vormen van gebruik liggen voor de hand, zoals landbouw en recreatie en mogelijk ook aangepast wonen, voor zover mogelijk als te combineren met innundatie.
ZW_0215	13	12. Maak fauna- en vispassages onderdeel van het groenblauwe raamwerk De visie wil een robuust groenblauw raamwerk creëren waarin dieren en planten zich kunnen verplaatsen. Faunapassages worden daarbij slechts op kleinere schaal genoemd en vispassages ontbreken in de tekst, hoewel zij wel op de kaart voorkomen. Een natuurverbinding die door een weg, gemaal of stuw wordt onderbroken, functioneert niet als volwaardige verbinding. Voor vismigratie geldt bovendien een zelfstandige waterkwaliteitsopgave. Wij verzoeken daarom: fauna- en vispassages expliciet op te nemen als constituerend onderdeel van het groenblauwe raamwerk; in beeld te brengen waar barrières in dit raamwerk liggen; aan het opheffen van deze barrières een concrete provinciale opgave te verbinden.	We beamen het belang van vispassages voor een functionerend netwerk. Het expliciet opnemen van fauna- en vispassages is echer geen onderdeel van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. In de nadere uitwerking van het Groneblauwe netwerk, worden fauna-en vispassages nader beschouwd.
ZW_0215	14	13. Geef overgangszones rond kwetsbare natuur een streefafstand Voor overgangszones rond Natura 2000-gebieden bepaalt de ontwerpvisie dat de afstand in overleg met gebiedspartners wordt vastgesteld. Zonder vertrekpunt bestaat het risico dat de omvang vooral het resultaat wordt van onderhandeling. Een streefafstand laat maatwerk toe, maar geeft kwetsbare natuur wel een duidelijk uitgangspunt. Wij verzoeken daarom voor overgangszones rond Natura 2000-gebieden een streefafstand van twee kilometer op te nemen, waarbij gemotiveerd gebiedsgericht kan worden afgeweken op basis van landschapskenmerken, natuuropgaven en effectiviteit van maatregelen.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De nadere uitwerking van het beleid voor overgangszones vindt dus niet plaats in de Omgevingsvisie maar in de beleidsinstrumenten die hieruit voortvloeien.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0215	15	14. Erken de intrinsieke waarde van natuur Een gezond watersysteem is niet uitsluitend noodzakelijk voor landbouw, woningen, bedrijven, recreatie en drinkwatervoorziening. Waterlichamen, wetlands, oevers en andere ecosystemen hebben een eigen ecologische waarde en vormen leefgebied voor talloze dieren en planten. De vraag kan daarom niet alleen zijn hoeveel menselijke belasting een watersysteem nog kan verdragen. De vraag moet ook zijn wat het ecosysteem nodig heeft om gezond te functioneren en te herstellen. Wij verzoeken daarom: de intrinsieke waarde van natuur expliciet in de Omgevingsvisie te erkennen; natuurorganisaties en terreinbeherende organisaties naast agrariërs te erkennen als partijen die bijdragen aan de vitaliteit van veenweidegebieden; het instrumentarium voor natuur, landschap en leefruimte voor dieren een vergelijkbare hardheid te geven als het instrumentarium waarmee ruimte voor water en andere fysieke functies wordt beschermd.	We beamen de intrinsieke waarde van de natuur. We zullen dit nog extra benadrukken in de tekst van de omgevingsvisie. Daarnaast wordt een afwegingskader natuur opgenomen in de Omgevingsvisie.
ZW_0215	16	15. Maak het wateradvies van waterschappen zwaarwegend Wanneer water en bodem daadwerkelijk sturend worden, moet de expertise van de waterbeheerder vroeg in ruimtelijke besluitvorming worden betrokken. Wij verzoeken daarom vast te leggen dat: voor provinciaal relevante gebiedsontwikkelingen vroegtijdig gebiedsspecifiek advies wordt gevraagd aan de betrokken waterbeheerder; een negatief advies over belangrijke gevolgen voor waterkwaliteit, waterveiligheid, waterberging, grondwater of zoetwaterbeschikbaarheid aanleiding is om een ontwikkeling aan te passen, te verplaatsen of niet door te laten gaan; de provincie een afwijking van het wateradvies expliciet en inhoudelijk motiveert.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Ook het stellen van proceseisen of harde randvoorwaarden aan gebiedsontwikkelingen valt buiten de omgevingsvisie en horen in een te worden afgewogen bij het opstellen van een juridisch instrumentarium
ZW_0215	17	16. Economische clusters: eerst ecologische ruimte, dan milieuruimte Het ontwerp-OER constateert bij de zeven energetisch-economische clusters dat reservering van fysieke en milieuruimte kan leiden tot meer gebruik en verontreiniging van chemische stoffen en daarmee tot risico's voor de waterkwaliteit. Het OER adviseert voorwaarden aan de waterkwaliteit te stellen bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en industriële activiteiten. Wij verzoeken daarom: deze aanbeveling als harde voorwaarde in de definitieve Omgevingsvisie over te nemen; vóór intensivering of uitbreiding van ieder energetisch-economisch cluster een gebiedsspecifieke cumulatieve water- en bodemtoets uit te voeren; eerst vast te stellen hoeveel aanvullende belasting het watersysteem kan dragen voordat fysieke of milieuruimte voor nieuwe industriële activiteiten wordt gereserveerd; vast te leggen dat aanwijzing als economisch cluster of Industrieterrein van Provinciaal Belang geen voorafgaande garantie op economische milieuruimte inhoudt.	Zie ook de beantwoording van onderdeel 16 van deze zienswijze. Vanuit de economische richtlijn efficiënt watergebruik zullen wij bij nieuwe ontwikkelingen inzetten op het minimaliseren van het gebruik van zoetwater en drinkwater en passen binnen de draagkracht van het watersysteem, nu en in de toekomst

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0215	18	17. Boekelermeer: geen zuidelijke uitbreiding in de Oosterzijpolder Voor Boekelermeer wordt verdere ontwikkeling en mogelijke uitbreiding onderzocht. Wij sluiten ons aan bij de oproep om bedrijventerrein Boekelermeer niet zuidwaarts uit te breiden in de Oosterzijpolder ten zuiden van de Kanaalweg. Daarvoor bestaan zowel water- en bodemkundige als natuur- en landschappelijke redenen. Het gebied is relatief laaggelegen en heeft betekenis voor waterberging en buffering. Het heeft belangrijke natuur- en landschapswaarden, is van belang voor weidevogels en delen behoren tot het Natuurnetwerk Nederland. De ontwerpvisie stelt elders zelf dat nieuwe grootschalige ontwikkelingen die kwetsbaar zijn voor water bij voorkeur op hoger gelegen gebieden moeten plaatsvinden. Een zuidelijke uitbreiding van Boekelermeer past daar niet bij. Daarnaast is het onwenselijk dat het beschermingsregime van beschermd landschap bij voorbaat wordt aangepast om een eventuele uitbreiding mogelijk te maken. Een ontwikkeling behoort aan het beschermingsregime te worden getoetst, niet andersom. De Partij voor de Dieren erkent dat activiteiten die noodzakelijk zijn voor de energietransitie en de overgang naar een circulaire economie milieuruimte kunnen vragen en milieubelasting met zich mee kunnen brengen. Als daarvoor via een IPB-status schaarse milieuruimte wordt gereserveerd, moet deze ruimte uitsluitend beschikbaar zijn voor activiteiten die aantoonbaar noodzakelijk zijn voor deze transities en niet voor andere milieubelastende bedrijvigheid. Het risico voor verzwaarde belasting van waterkwaliteit en indirecte lozingen zijn daarbij te groot. Wij verzoeken daarom: een zuidelijke uitbreiding van Boekelermeer in de Oosterzijpolder uit te sluiten; waterberging, waterbuffering, bodemgesteldheid, maaiveldhoogte, waterkwaliteit, grondwater, zoetwaterbeschikbaarheid en KRW-doelbereik expliciet in de beoordeling van verdere ontwikkeling te betrekken; bestaande natuurinrichting, Natuurnetwerk Nederland, weidevogelwaarden en beschermd landschap als harde randvoorwaarden te behandelen; de aangekondigde aanpassing van het beschermingsregime te schrappen en vast te leggen dat uitbreiding alleen aan de orde kan zijn voor zover daarvoor geen afbreuk aan het beschermingsregime nodig is; voor iedere verdere intensivering of ontwikkeling van Boekelermeer de cumulatieve water- en bodemtoets toe te passen. bij een eventuele aanwijzing van Boekelermeer als IPB de beschikbare milieuruimte uitsluitend te reserveren voor activiteiten die aantoonbaar noodzakelijk zijn voor de energietransitie en de overgang naar een circulaire economie, en te borgen dat deze ruimte niet wordt benut voor andere zware milieubelastende bedrijvigheid, ook niet tijdelijk;	De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen dit signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken. We zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0215	19	18. Bescherm het Oer-IJ als samenhangend landschapssysteem De ontwerpvisie noemt behoud van de voormalige stroomgeul tussen Heemskerk en Uitgeest. Het Oer-IJ vormt echter een samenhangend landschapssysteem dat verder noordwaarts doorloopt tot ten zuiden van Alkmaar. De Heilooër Die vormt een restant-waterloop van dit systeem. Juist omdat in dit gebied tegelijkertijd ruimtelijke ontwikkeling rond Boekelermeer wordt onderzocht, moet het landschapssysteem als geheel herkenbaar in de afweging worden betrokken. Wij verzoeken daarom: de inzet voor behoud van de voormalige stroomgeul Heemskerk-Uitgeest door te trekken tot de Heilooër Die; het Oer-IJ als kernkwaliteit te betrekken bij de ruimtelijke afweging rond Boekelermeer.	Wij hebben kennis genomen van de zienswijze en zullen de kwaliteiten van het Oer-IJ betrekken bij eventuele nadere gebiedsuitwerkingen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0215	20	19. Defensie: neem water, natuur en natuurbrandrisico expliciet mee Bij de provinciale inzet rond defensie worden veiligheid, gezonde leefomgeving, woningbouw, natuur, recreatie en energie genoemd. Water ontbreekt in deze opsomming. Defensieterreinen, oefengebieden en infrastructuur kunnen gevolgen hebben voor waterkwaliteit, grondwaterbescherming, waterberging en waterveiligheid. Ook natuurbrandrisico en verstoring van stiltegebieden en weidevogelleefgebieden verdienen expliciete aandacht. Wij verzoeken daarom vast te leggen dat uitbreiding van defensieactiviteiten niet ten koste mag gaan van waterkwaliteit, waterveiligheid en natuurkwaliteit en het risico op natuurbranden niet mag vergroten. Hinder in stiltegebieden en weidevogelleefgebieden moet als expliciet af te wegen belang worden opgenomen.	In onze zienswijze op het ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) hebben wij, mede op grond van het bijbehorende Plan MER, onze zorgen uitgesproken over de impact die de uitbreiding van defensie kan hebben op de door indiener genoemde thema's. Voor de uitvoering van de in het NPRD vastgestelde defensie-activiteiten zal de reguliere vergunningenprocedure moeten worden doorlopen. Daarbij zullen wij, voor zover wij bevoegd gezag zijn, toetsen of de voorgenomen defensie-activiteiten vergunbaar zijn.
ZW_0215	21	20. Leg prioriteiten vast bij schaarse energie- en netcapaciteit De visie reserveert ruimte voor drinkwater, energie, data en vervoer en verwijst bij schaarste naar een zorgvuldige belangenafweging. Netcongestie maakt echter nu al keuzes over aansluitvolgorde noodzakelijk. Wij verzoeken daarom als expliciete provinciale keuze vast te leggen dat bij schaarste aan netcapaciteit en energieruimte woningen en functies die noodzakelijk zijn voor waterveiligheid en andere essentiële publieke voorzieningen voorrang krijgen boven niet-essentiële functies.	Wij zijn niet bevoegd de aansluitvolgorde te bepalen. De aansluitvolgorde wordt bepaald door het ACM-prioriteringskader dat de netbeheerders moeten volgen: 1) netcongestieverzachters 2) veiligheidsfuncties (waaronder assets voor wateveiligheid) 3) belangrijke maatschappelijke functies (oa woningbouw). Uiteraard moet er voldoende netcapaciteit zijn om te kunnen prioriteren.
ZW_0215	22	21. Neem de mitigerende maatregelen uit het OER daadwerkelijk over Het OER bevat verschillende mitigerende en optimaliserende maatregelen die rechtstreeks raken aan water, bodem en natuur, waaronder voorwaarden voor waterkwaliteit bij nieuwe industriële activiteiten, vermindering van bemesting en chemische bestrijdingsmiddelen en maatregelen tegen negatieve effecten op natuur en water. Deze maatregelen mogen niet als vrijblijvende aanbevelingen naast de Omgevingsvisie blijven bestaan. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten daarom per relevante mitigerende en optimaliserende maatregel uit het OER aan te geven: of de maatregel wordt overgenomen; in welk provinciaal instrument deze wordt geborgd; wanneer dit gebeurt; en, wanneer een maatregel niet wordt overgenomen, waarom de resterende negatieve milieueffecten aanvaardbaar worden geacht.	Diverse mitigerende maatregelen die genoemd zijn in het concept OER zijn overgenomen in het voorgenomen beleid. De resterende mitigerende maatregelen die zijn opgenomen in het ontwerp OER zullen worden uitgewerkt in programma’s. Op voorhand is niet aan te geven of zij worden overgenomen in programma’s en in welk programma of een ander instrument zoals de verordening
ZW_0215	23	22. Koppel monitoring aan consequenties Monitoring heeft alleen betekenis wanneer tegenvallende resultaten tot ander beleid leiden. Wij verzoeken daarom concrete indicatoren en signaleringswaarden vast te stellen voor ten minste: KRW-doelbereik; chemische en ecologische waterkwaliteit; grondwaterkwaliteit en -kwantiteit; pesticiden en ZZS; zoetwaterbeschikbaarheid; bodemdaling en waar relevant bodemherstel; waterberging; biodiversiteit; de hydrologische toestand van Natura 2000- en NNN-gebieden. Wanneer blijkt dat doelen verder uit beeld raken, moet dit consequenties hebben voor nieuwe activiteiten die het betreffende water-, bodem- of natuursysteem verder belasten.	De resterende mitigerende maatregelen die zijn opgenomen in het ontwerp OER zullen worden uitgewerkt in programma’s.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0215	24	23. Conclusie: eerst de draagkracht, dan de ruimtelijke verdeling De ontwerp-Omgevingsvisie bevat belangrijke ambities voor water, bodem, natuur en klimaatbestendigheid. De richting is op veel punten juist. Maar de cruciale vervolgstap ontbreekt nog. Noord-Holland staat voor concurrerende ruimteclaims voor woningen, landbouw, industrie, energie, infrastructuur, natuur en water. Niet alles kan overal en niet alles kan tegelijkertijd. Het antwoord daarop kan niet zijn dat eerst alle gewenste functies ruimtelijk worden verdeeld en vervolgens wordt geprobeerd het water- en bodemsysteem daarop aan te passen. Door bovenstaande punten loopt daarom één gezamenlijk principe: Eerst vaststellen wat water, bodem en natuur duurzaam kunnen dragen. Binnen die ecologische grenzen bepalen we welke menselijke activiteiten waar mogelijk zijn. Dat betekent tevens dat natuur, landschap en leefruimte voor dieren niet alleen als meekoppelkans of zachte ambitie kunnen worden behandeld. Waar deze waarden noodzakelijk zijn voor een gezond en veerkrachtig water- en bodemsysteem, moeten zij met voldoende harde ruimtelijke instrumenten worden beschermd. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten onze zienswijzepunten afzonderlijk te behandelen in de Nota van Beantwoording en concreet aan te geven: welke wijzigingen in de definitieve Omgevingsvisie worden aangebracht; welke punten in de Omgevingsverordening, provinciale programma's of gebiedsontwikkelingen worden geborgd; op welke termijn dit gebeurt; en, waar een verzoek niet wordt overgenomen, waarom daarvan wordt afgezien. Daarmee wordt “water en bodem ordenend” van een ambitie een daadwerkelijk ruimtelijk afwegingsprincipe en krijgen ook natuur, landschap en leefruimte voor dieren de bescherming die nodig is om Noord-Holland duurzaam en klimaatbestendig in te richten.	Op voorhand is niet aan te geven of zij worden overgenomen in programma’s en in welk programma of een ander instrument zoals de verordening
ZW_0216	1	PRO Heiloo onderschrijft de ambitie van de provincie Noord-Holland om te werken aan een duurzame en toekomstbestendige economie, de energietransitie en een sterke circulaire economie. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat natuur, landschap en de kwaliteit van de leefomgeving volwaardig worden meegenomen in ruimtelijke keuzes. Dit is van groot belang bij de verdere ontwikkeling van de Boekelermeer. De provincie ziet de Boekelermeer als een belangrijke locatie voor economische ontwikkeling en de energietransitie en onderzoekt uitbreiding. Voor PRO Heiloo staat een dergelijke uitbreiding echter niet op voorhand vast. Daarom verzoeken wij de provincie de noodzaak van uitbreiding van de Boekelermeer niet als gegeven te beschouwen.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0216	2	De ruimte rond Heiloo is schaars en heeft grote natuur- en landschappelijke waarden. De provincie constateert zelf dat de natuur in Noord-Holland onder druk staat door onder andere stikstofdepositie, verdroging, vermesting, versnippering, verstoring en een slechte waterkwaliteit. Tegelijkertijd kiest de provincie voor het versterken van een robuust natuurnetwerk en nieuwe groenblauwe verbindingen. Dit vraagt naar onze mening om extra zorgvuldigheid bij de mogelijke uitbreiding van de Boekelermeer. De bestaande NNN-gebieden moeten behouden blijven en waar mogelijk versterkt en beter met elkaar worden verbonden langs de gehele oostzijde van heiloo. PRO Heiloo vraagt daarbij bijzondere aandacht voor de Oosterzijpolder en het Oer-IJ-gebied, vanwege hun natuurhistorische en ecologische waarde. Daarom verzoeken wij de provincie de NNN-gebieden in de Oosterzijpolder en het Oer-IJ-gebied te beschermen en waar mogelijk te versterken.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0216	3	De provincie stelt bovendien als algemeen afwegingsprincipe dat bestaande bedrijventerreinen eerst intensiever en efficiënter moeten worden benut voordat uitbreiding of nieuwe terreinen aan de orde zijn. PRO Heiloo vindt dat dit uitgangspunt ook daadwerkelijk leidend moet zijn voor de Boekelermeer. Eerst bestaande ruimte optimaal benutten en alternatieven onderzoeken; pas daarna kan worden beoordeeld of uitbreiding noodzakelijk en verantwoord is. Daarom verzoeken wij de provincie om eerst de mogelijkheden van bestaande bedrijventerreinen, zoals intensivering, verdichting en herstructurering, te benutten.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0216	4	Natuur en landschap mogen daarbij geen sluitpost zijn. Zij moeten vanaf het begin onderdeel zijn van de ruimtelijke afweging. PRO Heiloo vraagt het provinciebestuur van Noord-Holland om de NNN-gebieden aan de oostzijde van Heiloo waar mogelijk met elkaar te verbinden en te versterken. Dit kan tevens zorgen voor een belangrijke groene buffer tussen de Boekelermeer en de woongebieden van Plan Oost en Ypestein. Daarnaast wil PRO Heiloo natuurgebieden en ecologische verbindingen rond Het Die, de Boekelermeer Polder en het Alkmaardermeer waar mogelijk met elkaar verbinden. Het gebied sluit aan op het open veenweidegebied richting de Schermer en de Eilandspolder.	Afspraken met betrekking tot de escate locatie van de NNN horen thuis in de beleidsplannen en -programma's die samenhangen met de omgevingsvisie zoals het natuurbeheerplan of de NNN realisatiestrategie, niet in de omgevingsvisie zelf.
ZW_0216	5	PRO Heiloo ondersteunt de ontwikkeling van bedrijven die bijdragen aan de energietransitie en circulaire economie. Dit betekent echter niet dat iedere uitbreiding daarmee automatisch gerechtvaardigd is. De gevolgen voor inwoners van Heiloo moeten volwaardig worden meegewogen. Het gaat daarbij onder andere om geluid, luchtkwaliteit, geur, verkeer, verkeersveiligheid, veiligheid en lichtbelasting. De regionale betekenis van de Boekelermeer mag niet betekenen dat de lokale gevolgen voor Heiloo ondergeschikt worden gemaakt. Daarom verzoeken wij de provincie de gevolgen voor geluid, luchtkwaliteit, verkeer, verkeersveiligheid en leefbaarheid volwaardig mee te wegen.	Het beleidskader Gezonde Leefomgeving vormt de bouwsteen om gezondheid als volwaardig belang mee te wegen in alle ruimtelijke keuzes. Met de uitbreiding van het industrieterrein wordt een MER-procedure gevolgd, hierin wordt o.a. stilgestaan bij het effect op de gezonde leefomgeving. Hier zullen we aandacht besteden aan de door u genoemde punten.
ZW_0216	6	De verdere ontwikkeling van de Boekelermeer moet worden bekeken in samenhang met de bereikbaarheid van het gebied en de in de ontwerp-Omgevingsvisie opgenomen aansluiting van de Boekelermeer op de A9. PRO Heiloo vindt het belangrijk dat de gevolgen voor zowel het regionale als het lokale wegennet goed in beeld worden gebracht. Ook moet duidelijk zijn wat de gevolgen zijn wanneer een nieuwe A9-aansluiting niet wordt gerealiseerd. De keuze voor uitbreiding en de wijze waarop deze wordt ontsloten kunnen niet los van elkaar worden beoordeeld. Daarom verzoeken wij de provincie de gevolgen voor het regionale én lokale wegennet en de mogelijke A9-aansluiting integraal te onderzoeken.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland en Nederland bereikbaar. Bij gebiedsontwikkeling vinden wij het belangrijk dat de juiste ruimtelijke procedures worden gevolgd, we gaan ervan uit dat hierin ook de vragen van indiener voldoende worden beantwoord.
ZW_0217	1	De Regio Kop van Noord-Holland onderschrijft het belang van een integrale Provinciale Omgevingsvisie en wil actief bijdragen aan de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van o.a. energie, klimaat, economie en water. Tegelijkertijd constateren wij dat de huidige ontwerpvisie sterk nadruk legt op fysieke en economische hoofdstructuren (energie, infrastructuur, defensie, offshore), terwijl de sociale dimensie van de leefomgeving onderbelicht blijft	wij danken indiener voor het onderschrijven van het belang van de omgevingsvisie. Het klopt dat de omgevingsvisie ingaat op de fysieke leefomgeving.
ZW_0217	2	Wij verzoeken de provincie daarom om: brede welvaart expliciet als leidend principe te verankeren. De leefbaarheid en sociale infrastructuur als volwaardig provinciaal belang te erkennen en dit mee te wegen in ruimtelijke keuzes. Zodat de nationale opgaven die in de Kop landen niet ten koste gaat van de leefbaarheid in het gebied, maar hierjuist een bijdrage aan geven. Investeren in brede welvaart betekent niet overal in de provincie hetzelfde. Versterken wat al sterk is, zo hebben we geleerd van het rapport van Elke regio telt!, levert niet op dat de omgeving daarvan meeprofiteert. Deze logica zien we nu echter wel weer terug in de Omgevingsvisie. Daarom de oproep: geef ook aandacht aan de dorpen en kernen buiten de hoofdstructuren: ook hier is woningbouw en het op peil houden van voorzieningen en bereikbaarheid nodig.	We hebben dit verzoek van indiener overwogen. Bij brede welvaart gaat het zowel om materiële thema's als economie en werk, als om gezondheid, welzijn, bereikbaarheid, wonen, natuur en klimaat. De omgevingsvisie gaat alleen over dat deel van de thema's verbonden aan de fysieke leefomgeving. We hebben in het afwegingskader er daarom voor gekozen om leefbaarheid centraal te stellen en niet brede welbvaart als leidend principe te verankeren. Juist het afwegingsprincipe over omgevingskwalitiet en gezonde leefomgeving is er op gericht om bij nationale opgaven de impact voor de leefomgeving zo veel mogelijk te verzachten of te compenseren. Zoals ook aangegeven zien we het belang van de kleinere kernen. Juist het benomen van de verschillend etypen kernen biedt de mogelijkheid om het beleid te specificeren.
ZW_0217	3	Wij verzoeken u om dorpsuitbreiding als volwaardige ontwikkelstrategie expliciet te verankeren en hier concrete doelen en uitvoeringsinstrumenten aan te koppelen. De regio maakt zich in het bijzonder zorgen over de beperkte uitwerking van de leefbaarheid van kernen in het landelijk gebied. De huidige benadering, waarin woningbouw in kleine kernen mogelijk wordt gemaakt maar niet actief wordt gestimuleerd, vinden wij onvoldoende om de vitaliteit van deze kernen op peil te houden. Wij vragen u om nadrukkelijk aandacht te besteden aan sociale cohesie, ontmoeting, bereikbaarheid en het voorkomen van vervoersarmoede. De demografische ontwikkelingen in de regio, waaronder vergrijzing en het wegtrekken van jongeren, maken het noodzakelijk dat deze aspecten integraal onderdeel worden van de ruimtelijke afweging.	Wij zien kleine dorpse uitbereidingen niet als een ontwikkelstrategie om de woningnood mee op te lossen. Kleine uitbereidingen bij dorpen kunnen plaatsvinden ten behoeve van de leefbaarheid en vitaliteit van het dorp. De grotere, regionale/provinciale woningbouwopgave wordt vooral via grotere gebiedsontwikkelingen gerealiseerd.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0217	4	Wij vragen u om meer ruimte te bieden voor bovenregionale woningbouwopgaven in de Kop van Noord-Holand. In de huidige visie wordt woningbouw sterk geconcentreerd langs de spoorcorridors. Voor stedelijke gebieden is er daarmee een duidelijke ontwikkelrichting, terwijl voor dorpen vooral beperkingen en randvoorwaarden gelden, zonder dat daar een vergelijkbare visie op ontwikkeling tegenover staat. Hierdoor ontstaat in de praktijk een situatie waarin dorpen niet actief worden ontwikkeld, maar ook niet expliciet worden afgebouwd, ze worden feitelijk bevroren. Deze benadering van spoorcorridors sluit onvoldoende aan bij de ruimtelijke structuur van onze regio, waar OV-knooppunten beperkt aanwezig zijn. Hierdoor bestaat het risico dat de feitelijke ruimte voor dorpsuitbreiding wordt ingeperkt. De ruimte die uw visie op bladzijde 73 biedt om woningbouw door te zetten ondanks mobiliteitsknelpunten zou naar ons inziens ook zeker ruimte moeten bieden voor woningbouw in gebieden buiten deze spoorcorridors waar er voldoende ruimte op de weginfrastructuur is, zoals in De Kop meestal het geval is.	We zijn het eens dat woningbouw zoveel als mogelijk binnenstedelijk wordt opgelost, bij voorkeur nabij OV-knooppunten. Daarbij erkennen we dat er tevens plannen in het landelijk gebied noodzakelijk zijn om aan de grote vraag naar woningen te voldoen. Dit verschilt per regio. De gemeenten kunnen woningbouwlocaties toevoegen indien dit nodig blijkt om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Hierover worden binnen de woningbouwregio via de Woondeals en volkshuisvestingsprogramma's afspraken gemaakt.
ZW_0217	5	We vragen u om (op bladzijde 73) het woord 'Kleinschalige' te verwijderen. Kleinschalige uitbreidingen aan de randen de kernen dragen niet direct bij aan de leefbaarheid in de kern. Bovendien kosten kleinschalige uitbreidingen relatief veel geld, omdat de investeringen in de infra per woning hoog zijn.	De mogelijkheden voor kleinschalige woningbouw zijn verruimd om kleine kernen uitbreidingsmogelijkheden te geven, in het kader van de leefbaarheid en vitaliteit. De grotere regionale/provinciale woningbouwopgave wordt vooral via grotere gebiedsontwikkelingen gerealiseerd. (onder andere) Om de investeringskosten in infra per woning laag te houden moedigen we daarom de gemeenten aan woningbouw zo veel mogelijk rond OV-knooppunten te realiseren.
ZW_0217	6	Wij verzoeken u expliciet ruimte te bieden voor woningbouwontwikkeling in het landelijk gebied langs belangrijke rijks- en provinciale wegen, zoals de Al. In dit kader vragen wij u de Al-corridor nadrukkelijk te erkennen als volwaardige ontwikkel-as. Woningbouwontwikkelingen in onder andere Middenmeer en Wieringerwerf kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de bovenregionale woningbehoefte	De A7 corridor zien wij, in verband met de toenemende druk op de wegen die het met zich meebrengt, niet als een ontwikkel-as waarlangs grootschalige woningbouw wenselijk is. Om NHN bereikbaar te houden zetten we vooral in op woningbouw rondom OV-knooppunten. Dit kunnen ook busverbindingen zijn. We willen de toename van autoverkeer door woningbouw zoveel mogelijk beperken. Bereikbaarheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Samen met NHN agenderen we het herstarten van het project A7/A8. bij het Rijk.
ZW_0217	7	Tot slot vragen wij om meer aandacht voor de uitvoerbaarheid van de opgaven zoals het realiseren van het percentage sociale/betaalbare (huur)woningen	De realisatie van het percentage sociale (huur) woningen zal worden uitgewerkt in het volkshuisvestingsprogramma.
ZW_0217	8	Wij verzoeken u om het midden- en kleinbedrijf en regionale economische dynamiek volwaardig mee te nemen in de Omgevingsvisie. Hierbij vragen we specifiek aandacht voor voldoende ruimte voor uitbreiding van bedrijventerreinen, gezien de grote vraag, beperkte mogelijkheden tot herstructurering van bestaande bedrijventerreinen en de noodzaak voor de groei van economische activiteiten en werkgelegenheid in de Kop en Noord-Holand Noord om als regio in balans te blijven	Het midden- en kleinbedrijf vormt een belangrijk fundament onder de Noord-Hollandse economie. Op meerdere plekken in het document maar ook zeker in Hoofdstuk 3.6 en 5.14 is nadrukkelijk de link gelegd met het MKB want de inzet op een toekomstbestendige economie is met name gericht op MKB-bedrijven omdat het overgrote deel van het provinciale bedrijfsleven MKB is. Zoals aangegeven wordt in hoofdstuk 5.15, is voldoende ruimte op bedrijventerreinen cruciaal voor het MKB, logistiek, circulaire economie werkgelegenheid en stedelijke leefbaarheid. Over de ruimte op bedrijventerreinen maken we samen met gemeenten regionale afspraken.
ZW_0217	9	Op economisch gebied signaleren wij dat de visie sterk stuurt op clustering van grootschalige, strategische activiteiten. Hoewel wij deze inzet begrijpen, constateren wij dat hierdoor het risico ontstaat dat de ruimte voor regionale en lokale economie onder druk komt te staan. Voor belangrijke economische (energie) clusters in de Kop van Noord-Holand, zoals het Maritiem Cluster, Agriport Al, de Energy & Health Campus en Seedvalley werken wij graag samen met u aan een duidelijk en samenhangend toekomstperspectief, inclusief de randvoorwaarden die nodig zijn om deze clusters te laten functioneren, zoals bereikbaarheid, arbeidsmarkt, onderwijs en woonaanbod. Wat de Kop betreft is het aantrekken van hoogwaardige werkgelegenheid van groot belang in het toekomstperspectief van deze clusters om de brede welvaart in de regio te behouden en te versterken	De visie richt zich op bovenlokale economische relevantie, daar waar de provincie ook over gaat. Daarom is er minder aandacht voor de lokale economie. We gaan graag met de regio aan de slag om de positie van de strategische clusters te versterken.
ZW_0217	10	Het thema onderwijs (ook in de relatie tot het thema arbeidsmarkt en economie) komt heel beperkt aan bod. Omdat de aanwezigheid van voldoende kwalitatieve goede onderwijsvoorzieningen van groot belang is voor de leefbaarheid vragen wij hier meer aandacht voor.	Kwalitatieve goede onderwijsvoorzieningen zijn primair een taak van gemeenten en het rijk. De provincie kan vanuit haar kernopgave voor de regionale economie aansturen op een verbetering van de aansluiting van arbeidsmarkt en onderwijs. In de techniek en technologie is sprake van de grootste zogenaamde mismatch tussen vraag van bedrijven en aanbod van vakmensen en gelijktijdig zijn techniek en technologie voorwaardelijk aan innovatie. De provincie Noord-Holland stuurt met haar arbeidsmarktbeleid aan op zogenaamde regionale techniekcampussen, waarin de gehele beroepspraktijkgerichte onderwijsketen en gemeenten samen werken met bedrijven aan een actueel onderwijscurriculum en vakmensen van de toekomst. Vanuit leefbaarheid en bereikbaarheid van deze publiek-private voorzieningen is eerder gekozen om in elke bestuurlijke regio van Noord-Holland minimaal één zo'n techniekcampus te realiseren. Dit beleid is niet gewijzigd.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0217	11	Voor het landelijk gebied constateren wij dat er wel aandacht is voor de bescherming van landbouwgrond en voedselproductie, maar dat een richtinggevende visie op de landbouwtransitie nog ontbreekt. Wij verzoeken u om een heldere en concrete koers te formuleren voor de toekomst van de landbouw, met expliciete aandacht voor thema's als bolenteelt, verzilting en zoetwaterbeschikbaarheid. Daarbij achten wij het essentieel dat er voldoende flexibiliteit blijft bestaan om gebiedsgericht maatwerk te leveren (zoals de initiatieven Zoetwaterboeren en Zoete toekomst Texel) en verschilende ruimtelijke belangen zorgvuldig tegen elkaar af te wegen.	Wij herkennen het verzoek van de indiener om een heldere en concrete koers te formuleren voor de toekomst van de landbouw met expliciete aandacht voor thema's als bollenteelt, verzilting en zoetwaterbeschikbaarheid. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Landbouw dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.
ZW_0217	12	Met betrekking tot mobiliteit constateren wij dat de visie sterk is geënt op stedelijke netwerken en OV-knooppunten, waardoor landelijke gebieden onvoldoende worden bediend. Dit sluit niet aan bij de realiteit in de Kop van Noord-Holand. Wij verzoeken u daarom om expliciet in te zetten op bereikbaarheid van kleine kernen en basisvoorzieningen, en daarbij concreet invulling te geven aan openbaar vervoer, fietsinfrastructuur en vormen van publieke mobiliteit die passen bij de schaal van het gebied	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland en Nederland bereikbaar. Om dit te bereiken is het onze ambitie om de bereikbaarheid in heel Noord-Holland voor alle inwoners te optimaliseren, waarbij we streven naar een systeem van publieke mobiliteit dat steunt op een sterk openbaar vervoer in combinatie met een dekkend netwerk van doorfietsroutes. Voor gebieden met lagere verstedelijking blijven we inzetten op alle vormen van mobiliteit waarvan auto een belangrijk onderdeel blijft. In het hoofdstuk 5.3 perspectief op waar we wonen, werken en recreëren beschrijven we ook de verschillen in mobiliteitsysteem bij de verschillende kerngrootes.
ZW_0217	13	De focus in het stuk ligt nu vooral op de spoorcorridors, maar het fijnmazigere netwerk van OV-hubs ontbreekt, terwijl dit essentieel is om het landelijk gebied leefbaar en bereikbaar te houden. Wij verzoeken u dus om meer aandacht te geven aan het toevoegen van OV-hubs in het landelijk gebied, en de frequentie van de OV-bewegingen te verhogen en minimaal op peil te houden. Openbaar vervoer in het landelijk gebied geen luxe, maar een essentiële voorziening. Jongeren zijn afhankelijk van OV om middelbaar en hoger onderwijs te kunnen bereiken. Zonder goede bereikbaarheid komen gelijke kansen onder druk te staan en wordt het moeilijker om jongeren voor de regio te behouden. Daarmee raakt dit vraagstuk niet alleen de leefbaarheid, maar ook de toekomst van de regionale economie en de arbeidsmarkt	Wij zijn het met indiener eens dat wij hier meer aandacht aan kunnen geven. We zien ook de waarde en koppeling van verbetering met het spoorproduct naar onder meer Alkmaar en Hoorn. Vanuit hier kan via hubs en OV-knooppunten de bereikbaarheid naar het meer landelijke gebied worden gefaciliteerd en vervoersarmoede worden voorkomen
ZW_0217	14	Daarnaast zien wij concrete kansen voor het versterken van het OV over en langs de Al corridor waarbij er verbindingen gemaakt kunnen worden tussen Hoorn, Agriport, Wieringerwerf en Leeuwarden. Wij vragen u daarbij niet alleen ambities te formuleren, maar ook te concretiseren hoe deze gerealiseerd worden en gemeentes hierbij te ondersteunen	Zie antwoord op onderdeel 13 van deze zienswijze.
ZW_0217	15	Bij de gebiedskeuzes wordt aangegeven dat de groei van het autoverkeer naar Texel wordt geremd. Wij wilen u wijzen op de mobiliteitsaanpak Texel- Den Helder, waarin wij de gezamenlijke ambities hebben opgenomen. Hierin is onder meer concreet opgenomen dat er afspraken met werkgevers worden gemaakt om werknemers flexibeler en duurzamer te laten reizen. Dit kan aleen worden gerealiseerd wanneer er goede alternatieven in de vorm van fiets en OV worden geboden. We zien graag een actieve rol van de provincie voor een slimme inzet van mobiliteitsmaatregelen en zien dit als harde randvoorwaarde bij deze ambitie. De bereikbaarheid van en naar Texel is van groot belang, voor zowel de inwoners, toeristen en ondernemers. Voor de gemeente Texel is en blijft de toerist met de auto welkom. Wij vragen u de tekst op dit punt aan te vullen.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland en Nederland bereikbaar. We werken deze visie graag samen met indiener uit richting uitvoering. Alle modaliteiten blijven een rol spelen om de bereikbaarheid goed te regelen.
ZW_0217	16	Wij pleiten ervoor om waterveiligheid te blijven benaderen als een gezamenlijke publieke verantwoordelijkheid, waarbij kosten en baten in onderlinge samenhang en evenwichtig worden verdeeld	Waterveiligheid is een publieke taak waarin verschillende overheden ieder hun taken en bevoegdheden hebben, ook met betrekking tot het verdelen van kosten en baten.
ZW_0217	17	In de ontwerp Omgevingsvisie lezen wij dat u nieuwe ontwikkelingen wilt laten betalen voor eventuele dijkversterkingen of ophogingen. De Regio Kop van Noord-Holland acht het onacceptabel dat de kosten voor waterveiligheid eenzijdig worden gekoppeld aan nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Dijkversterking en het waarborgen van waterveiligheid zijn bij4 uitstek publieke opgaven die het gehele gebied beschermen en waarvan alle bestaande en toekomstige functies profiteren- inwoners, bedrijven én economische clusters. Het is daarom niet logisch, juridisch onhaalbaar en bestuurlijk onwenselijk om deze lasten primair neer te leggen bij nieuwe initiatieven. Daarmee wordt een ongelijk speelveld gecreëerd en worden ontwikkelingen onnodig belemmerd, terwijl de baten van waterveiligheid breed neerslaan in de regio en daarbuiten.	Bij lokatiekeuzes en inrichting voor ruimtelijke ontwikkelingen spelen de effecten op waterveiligheid en de bijkomende tot op heden zelden een rol, terwijl ze wel degelijk doortikken in de kosten die de maatschappij moet dragen. De provincie zoekt naar een manier om tot evenwichtige keuzes te komen met betrekking tot locatiekeuzes en inrichting en hierbij afwenteling van kosten voor waterbeheer, waaronder voor dijkversterking, te beperken. Bijvoorbeeld het afwentelen van kosten van privaat naar publiek en afwenteling van kosten naar de toekomst. De tekst in de omgevingsvisie hierover wordt aangepast. Er zijn naar verwachting meer mogelijkheden om te sturen op locatie en inrichting en daarmee te sturen op niet-afwentelen. Deze zullen nader worden uitgewerkt in het regionaal water en bodemprogramma (2028-2033).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0217	18	Wij vragen de Provincie NH om recreatie en toerisme expliciet te erkennen als belangrijke ruimtelijke en economische opgave in de omgevingsvisie. Recreatie en toerisme zijn in de ontwerp omgevingsvisie nog onvoldoende belicht en gepositioneerd. De sector wordt vooral benaderd als afgeleide van natuur en leefkwaliteit, terwijl het in Noord-Holand een belangrijke economische pijler is met een sterke verwachte groei en een bovenregionaal karakter. Daarmee vraagt deze opgave juist om provinciale regie en regionale samenwerking. Dit betekent dat wij u vragen verblijfsrecreatie volwaardig op te nemen in de visie. En dat er gestuurd wordt op een kwalitatief en divers aanbod, actief wordt ingezet op spreiding van bezoekers, voldoende ruimte en voorzieningen en bereikbaarheid wordt geborgd, ook in het buitengebied.	In de Omgevingsvisie erkennen we het economisch belang van recreatie en toerisme. Daarnaast is in de aangepaste versie toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie. We ondersteunen gemeenten in het versterken van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie en waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie.
ZW_0217	19	Daarnaast vragen wij om recreatie en toerisme niet uitsluitend te benaderen als druk op natuur, maar ook als instrument voor brede welvaart, leefbaarheid, behoud van cultuurhistorie en regionale ontwikkeling.	In de Omgevingsvisie beschrijven we het brede belang van recreatie en toerisme op het vlak van gezonde leefomgeving, aantrekkelijk woon- en werkklimaat en een sterke regionale economie.
ZW_0217	20	Hoofdstuk 6 bevat gebiedsgerichte keuzes voor gebieden waar meerdere gestapelde opgaven en provinciale belangen samenkomen. Deze gebieden verdienen volgens de provincie een nadere gebiedsgerichte duiding. Geconstateerd wordt dat Texel in deze gebiedsgerichte uitwerking ontbreekt en als een lege vlek op de kaarten staat. Ook Texel kent een stapeling van opgaven rond Waddenzee en Noordzee, Natura 2000, kustveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid, recreatiedruk, bereikbaarheid, agrarisch toekomstperspectief, leefbaarheid in de dorpen, verzilting, zoetwaterbeschikbaarheid etc. Wij verzoeken om ook voor Texel een gebiedsparagraaf op te nemen	Wij onderkennen dat Texel een duidelijk eigen economisch en energetisch profiel heeft, wat ons reden geeft om in de omgevingsvisie daar een tekstpassage aan te wijden. De stapeling van opgaven vinden we echter niet zodanig, dat die een zelfstandige gebiedsgerichte uitwerking naast de andere rechtvaardigt.
ZW_0217	21	Tot slot constateren wij dat de onderbouwing van de visie op onderdelen tekortschiet. De tekst is voornamelijk kwalitatief van aard, terwijl onderliggende keuzes onvoldoende kwantitatief worden onderbouwd. Ook zijn kaarten en gebiedsuitwerkingen niet altijd consistent of voledig. We constateren dat aspecten die opgenomen in de tekst geen doorvertaling vinden in het kaartmateriaal. Dit heeft als gevolg dat de Kop van NoordHoland op een aantal kaarten een lege vlek lijkt te zijn, denk hierbij bijvoorbeeld aan de ontbrekende woningbouwontwikkelingen, groen-blauwe dooradering en OV-verbindingen (o.a. TESO-verbinding van en naar Texel). Wij verzoeken u dus om de onderbouwing te versterken, kaarten te verduidelijken en aan te vullen, en transparanter te zijn over de gehanteerde afwegingskaders, zodat de visie zowel bestuurlijk als uitvoerbaar robuust is.	Daar waar fouten in de kaarten waren, zijn die aangepast, zoals de OV-verbinding naar Texel, de forten van de stelling bij Den Helder en een aantal missende woningbouwlocaties.
ZW_0217	22	Uitgebreide bijlage met tekstvoorstellen.	Dank voor de uitvoerige lijst met opmerkingen per pagina. Daar waar mogelijk hebben we er dankbaar gebruik van gemaakt. Het voert te ver om op elke suggestie te reageren.
ZW_0218	1	Met veel belangstelling heeft Rijkswaterstaat kennisgenomen van de Ontwerpomgevingsvisie Noord-Holland die momenteel ter inzage ligt. Als uitvoeringsorganisatie van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is Rijkswaterstaat verantwoordelijk voor het beheer en de ontwikkeling van het hoofdwegennet, hoofdvaarwegennet en hoofdwatersysteem. Vanuit deze verantwoordelijkheid brengt Rijkswaterstaat onderstaande zienswijze in. Rijkswaterstaat waardeert het expliciet benoemen van de renovatie en uitbreiding van het gemaal IJmuiden. Daarnaast onderschrijft Rijkswaterstaat in het bijzonder: • De notie dat de bestaande weginfrastructuur optimaal benut moet worden, waarbij alle modaliteiten nodig zijn om de bereikbaarheid op peil te houden. • De inzet op water en bodem als ordenend principe. • Het signaal dat niet alle functies van zoet water kunnen worden voorzien. • De gerichtheid op samenwerking bij het realiseren van doelen uit de visie. Daarnaast geven we u de volgende inhoudelijke opmerkingen mee:	Wij danken indiener voor de waardering en onderschrijving van de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0218	2	Hoofdwegennet 1. In de ontwerp-omgevingsvisie wordt expliciet aangegeven dat de provincie afstapt van het principe "eerst bewegen, dan bouwen" en accepteert dat de optimale bereikbaarheid niet direct bij oplevering van woningbouwlocaties gegarandeerd is. Rijkswaterstaat constateert dat deze beleidskeuze een risico met zich meebrengt voor de bereikbaarheid van Noord-Holland en het functioneren van het hoofdwegennet. Wij onderschrijven daarom de stelling vanuit de omgevingsvisie dat niet elke woningbouwlocatie meer ontsloten kan worden op het hoofdwegennet en we zien de noodzaak hier vol in te zetten op mobiliteitstransitie. We verzoeken de provincie daarom de effecten op het hoofdwegennet (en mogelijk het hoofdvaarwegennet) goed in beeld te brengen bij grootschalige woningbouwlocaties en hier vroegtijdig met ons over in gesprek te gaan. 2. 3. Het is positief dat er in de omgevingsvisie wordt geschreven over de ambitie om een modal shift voor goederenvervoer van de weg naar het spoor en water te faciliteren. Het is daarbij wel noodzakelijk om dit ook door te vertalen naar (prestatie)eisen aan infrastructuur en nautische voorzieningen en het beschikbaar houden van bedrijventerreinen die met de vaarweg ontsloten zijn. Deze vormen de randvoorwaarde voor het wel of niet kunnen slagen van een modal shift naar vervoer water. Dit vraagt om samenwerking met Rijk/RWS en andere vaarwegbeheerders zoals gemeente(n). De effecten van de snelheidsverlaging van de A22 is momenteel door gemeente Beverwijk in onderzoek. Pas nadat de uitkomsten van dit onderzoek bekend zijn, kan de wenselijkheid van deze maatregel beoordeeld worden.	We zetten in op bouwen nabij voorzieningen en mobiliteit (binnenstedelijk). Daarnaast is vanuit de woningnood in de visie dat woningbouw niet wacht op mobliteit, maar het uitgangspunt blijft dat dit later alsnog goed geregeld moet kunnen worden. Dat ontslaat ons er niet van om wel te onderzoeken wat dan nodig is. Samen met indiener en onze andere partners willen we dit met het instrument van een Mobiliteitsplan van Eisen in kaart brengen. Hieruit volgt wie welke aanpassingen moet doen om de bereikbaarheidsopgaven bij grote ontwikkelingen in te vullen. We kijken hoe we de bereikbaarheid in de tussentijd kunnen optimaliseren, waarbij oplossingen die de mobiliteitstransitie ondersteunen ook vanuit ons de voorkeur hebben. Bij de uitwerking van de ambitie om meer vervoer over water en spoor te realiseren moet uitgewerkt worden welke partner welke keuzes moet maken. Wij zien bescherming van 'natte bedrijventerreinen' ook als cruciaal voor het slagen van deze ambitie evenals de (prestatie)eisen aan infrastructuur. Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners dus trekken graag met indiener op om stappen te zetten op modal shift.
ZW_0218	3	Hoofdwatersysteem 4. We verzoeken de provincie om de term 'peilopzet' te vervangen door 'hogere meerpeilen'. [...] De term 'peilopzet' kan verwarrend zijn. In de winterperiode wordt namelijk gestuurd op een laag peil (nu -0,40 m NAP). Hogere meerpeilen komen voor doordat water niet altijd direct afgevoerd kan worden. De bedoeling is daarbij nooit om het peil bewust op te zetten. De term 'peilopzet' past beter bij de voorjaarssituatie en in de zomer, waarbij het peil wel bewust opgezet wordt, ten behoeve van ecologie en/of anticiperend op droogte. [...] 5. In paragraaf 3.3 "water en bodem als ordenende principe" staat een kaartje dat laat zien dat langs de Noord-Hollandse kust ruimte voor meerpeilveranderingen nodig is. Behalve bij IJburg, daar is ruimte nodig om de keringen te versterken. Maar IJburg kent ook geleidelijke oevers en binnenwater waar ruimte nodig is om mee te bewegen met het water (oevers en afvoer naar het Oog in Strandeiland). 6. Voor de zoetwatervoorziening en waterveiligheid is het van belang dat de huidige zoetwatervoorraad en de waterbergingscapaciteit van het IJsselmeergebied niet wordt verkleind. Terughoudend zijn met landaanwinning en buitendijks bouwen is daarom geboden;[...] 7. In paragraaf 6.2 gaat het over het Wieringermeer. Wij benadrukken het belang dat het water dat met gemaal Lely in de toekomst mogelijk wordt afgevoerd naar het IJsselmeer, in plaats van naar de Waddenzee, niet mag leiden tot extra zoutbelasting van het IJsselmeer. [...] We verzoeken de provincie daarom ons als beheerder van het IJsselmeer nauw te betrekken. 8. In de omgevingsvisie wordt in meerdere passages gerefereerd aan "de verzilting" (p.26), de gevolgen daarvan voor de inzet van de zeesluizen (p.72, 120) of bereikbaarheid van de zeehavens voor scheepvaart (p.123). Wij stellen voor om in plaats daarvan te schrijven over "de kans op verzilting" en om minder stellig te schrijven dat er een effect optreedt. Of er daadwerkelijk verzilting optreedt, is namelijk afhankelijk van vele factoren. Hierbij doen wij de volgende concrete tekstvoorstellen: [...] 9. Op verschillende plekken in de omgevingsvisie wordt gerefereerd aan "de sluis" of "de zeesluis" in IJmuiden (in ieder geval op p.26, p.76 en p.123). Er zijn meerdere zeesluizen in IJmuiden (op dit moment 5). We bevelen daarom aan om te schrijven over sluizen of zeesluizen. 10. In het document ontbreekt momenteel een visie op visstand en vismigratie. We zien graag dat hier aandacht aan wordt besteed om daarbij richting te geven aan het behoud en herstel van geschikte leefgebieden en migratieroutes voor vissen. Denk aan het belang van het tegengaan van versnippering van leefgebieden door verkleining van peilvakken, het tegengaan van overstorten bij piekbuien, het realiseren van natuurvriendelijke oevers en doelstellingen voor provinciale vaarwegen m.b.t. vismigratie. Een verdere uitwerking hiervan kan plaatsvinden in het Regionaal Water- en Bodemprogramma	ad 4. Met peilopzet bedoelen we primair de peilopzet in het het voorjaar ten bate van de watervoorraad voor de zomer. Wij zullen dit verduidelijken in de tekst. ad 5. Wij zullen de suggestie over IJburg verwerken ad 6. Wij verwerken de suggestie over terughoudendheid van landaanwinning in de nieuwe tekst over de grote wateren ad 7. Wij nemen deze suggestie als opgave op in de tekst ad 8. Deze suggesties verwerken wij daar waar het specifiek het NZK betreft. ad 9. Dank voor de taalsuggestie; deze zullen we overnemen ad 10: We onderschrijven dat de vispasseerbaarheid van kunstwerken een belangrijke factor is voor het herstel van vismigratie en leefgebieden. De afgelopen jaren heeft de provincie zich dan ook ingespannen om alle provinciale sluizen vispasseerbaar te maken. Deze maatregel is opgenomen in ons Regionaal Water en Bodem Programma 2022 - 2027. We richten ons de komende jaren op monitoring om de vispassages te optimaliseren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0218	4	Hoofdvaarwegennet en energie 11. In de omgevingsvisie wordt op verschillende punten gerefereerd aan haven(economie)ontwikkeling (o.a. de energietransitie en de circulaire economie). Deze ontwikkelingen zullen in de toekomst mogelijk andere eisen kunnen stellen aan de vaarweginfrastructuur in beheer van Rijkswaterstaat. Dit verband wordt niet genoemd in de omgevingsvisie. Wij vragen hier aandacht voor en worden graag aan de voorkant betrokken zodra ontwikkelingen concreter zijn. 12. We vragen meer aandacht voor de effecten van de energietransitie op de temperatuur van het oppervlaktewater in het Amsterdam-Rijnkanaal en het Noordzeekanaal (dat betreft dan zowel koudelozingen door aquathermie als warmte- en/of koudelozingen door waterstofproductie). De mogelijkheden van lozingen op het NZK kent zijn beperkingen. Daarom heeft direct hergebruik van warmte en koude door aanbieders en vragers de voorkeur boven het gebruik van het NZK als intermediair. Dit laatste heeft niet alleen effect op de absolute temperatuur maar ook op de mogelijke barrier-es voor vismigratie, impact op ecologie door passage via een warmtewisselaar en effecten op de chemische waterkwaliteit door koelwateradditieven en/of brijnlozingen.	We zien de beperkingen van mogelijke lozingen op het Noordzeekanaal van warmte en koude. De provincie is geen bevoegd gezag met betrekking tot warmte/koudelozing op het Noordzeekanaal. Voor de omgevingsvisie is het daarnaast te specifiek om dit op te nemen.
ZW_0218	5	Tot slot We spreken onze waardering uit voor het brede participatietraject en de mogelijkheid om gedurende het proces op diverse bestuurlijke en ambtelijke tafels met elkaar in gesprek zijn. We constateren dat veel van de eerder ingebrachte aandachtspunten herkenbaar terug zijn te vinden in de visie. Daarbij spreken we de wens uit om het gesprek hierover voort te zetten binnen de bestaande overlegstructuren.	Wij danken indiener voor de waardering voor het proces.
ZW_0219	1	Met veel interesse hebben wij uw ontwerp-Omgevingsvisie gelezen. Landschap Noord Holland, Natuurmonumenten, Goois Natuurreservaat, IVN Natuureducatie en Natuur en Milieufederatie Noord-Holland hebben de afgelopen periode meermaals gebruik gemaakt van momenten om mee te denken in het uitgebreide participatieproces dat heeft plaatsgevonden. Onze organisaties zijn door uw programmabureau goed meegenomen bij het proces tot dusver, waarvoor dank. Ook zagen we dat er volop mogelijkheid was voor inwoners van Noord-Holland om mee te denken, via zowel formele als meer informele routes. Dat is heel belangrijk. We zien dan ook veel kansen in uw visie voor toekomstbestendig ruimtelijk beleid en steunen de gemaakte keuzes op hoofdlijnen. We zien echter ook dat ‘natuur’, hoewel vaak genoemd in de visie, nog onvoldoende concrete uitwerking krijgt, met name in de onvermijdelijke samenhang met andere thema’s. We roepen met deze zienswijze daarom op om te kiezen voor een systeemgerichte benadering van natuurherstel vanuit het afwegingskader. Ook op de thema’s landbouw en stikstof, bescherming van landschap, klimaatadaptatie, waterkwaliteit en recreatie roepen we u op concretere ambities op te nemen in uw Omgevingsvisie.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.
ZW_0219	2	Integrale aanpak voor herstel natuurkwaliteit: beperk externe drukfactoren en zet in op een Basiskwaliteit Natuur Er staan sterke ambities in de ontwerp-Omgevingsvisie op het gebied van natuurbescherming: ‘’We staan in Noord-Holland dan ook voor een sterke en weerbare natuur, waar soorten en leefgebieden in een gunstige staat zijn.’’ (p85). Dit doel steunen wij volledig. Tegelijkertijd zien we ook dat verdroging, vermesting, versnippering van gebieden en verstoring van buitenaf de natuur onder druk blijven zetten. Dit effect zal zonder maatregelen blijven versterken, onder andere als gevolg van klimaatverandering en toenemende verstedelijking. Om deze problemen aan te pakken is een ruimtelijke strategie nodig die natuurherstel op systeemniveau benaderd. Hoewel het nemen van maatregelen buiten de natuurgebieden worden aangestipt in uw visie, ontbreekt een concrete prioriteit op het verlagen van externe drukfactoren. Daarvoor moet de visie expliciet sturen op het terugdringen van omgevingsvervuiling (zoals bestrijdingsmiddelen, PFAS, stikstof en mest), het herstellen van de hydrologie, het beperken van de impact van (netwerk)infrastructuur en het beschermen van de balans tussen natuur en recreatie. Echt natuurherstel stopt immers niet bij de grenzen van beschermde gebieden.	Hier nemen wij kennis van.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0219	3	”Om ook in de toekomst een robuuste en weerbare natuur te hebben, is het nodig dat we de biodiversiteit zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden beschermen en vergroten’’ (p86). Door in de Omgevingsvisie in hoofdstuk 5.3 Omgevingskwaliteit en 5.9 Natuur en met een extra afwegingsprincipe expliciet te kiezen voor een Basiskwaliteit Natuur in het stedelijk gebied én het landelijk gebied kan de Provincie sturen op een leefomgeving waarin algemene soorten overal algemeen kunnen worden of blijven. Dit doel kan bijvoorbeeld worden gekoppeld aan het Groenblauwe Raamwerk door lokaal te werken aan een betere waterkwaliteit en het herstel van landschapselementen. In stad en dorp liggen echter ook nog veel kansen: minder verstening, meer bomen, meer inheems groen en meer ecologisch beheer van openbaar groen. Dit zijn ambities die nu nog missen in de visie, terwijl er juist in het steeds meer versteende Noord-Holland zo veel noodzaak voor is. Gemeenten spelen hier een centrale rol in, het is belangrijk dat de Provincie zich ook actief blijft inzetten op het stimuleren van maatregelen die bijdragen aan een Basiskwaliteit Natuur. Dat kan door, op basis van ambitie in de Omgevingsvisie, instructieregels aan gemeenten op te nemen in de Omgevingsverordening. Ook roepen wij u op om de onmisbare rol van bewoners, vrijwilligers en educatie bij het realiseren van de bovengenoemde maatregelen te benoemen en waarderen in uw visie.	Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beoogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening. Wel hebben wij een kaart opgenomen in de omgevingsvisienvan een ontwerpend onderzoek naar robuuste bestaande groene en blauwe structuren en kansen voor ontbrekende verbindingen en versterking van het raamwerk. Ook zien wij groenblauwe dooradering als een instrument om bij te dragen aan biodiversiteit buiten beschermde natuurgebieden.
ZW_0219	4	Maak duidelijke keuzes over de landbouw en overgangszones Er wordt in de ontwerp-Omgevingsvisie veel verwezen naar de landbouw als sturende factor voor bijvoorbeeld natuur en leefbaarheid. Ook komen we veel verwijzingen naar kringlooplandbouw tegen, als stip op de horizon voor de landbouwsector. Wij onderschrijven dit toekomstbeeld volledig. Nu ook de stikstofplannen van het kabinet vorm krijgen moeten er concretere keuzes worden gemaakt over hoe dit in Noord-Holland vorm krijgt: de grondgebondenheid van de veeteelt, het stimuleren van biologische landbouw, doelsturing op het sluiten van kringlopen en het behouden van permanente graslanden. Niet alleen in de overgangsgebieden rondom Natura2000, maar ook juist daarbuiten kan met deze maatregelen worden bijgedragen aan natuurherstel. We vragen u om duidelijker te maken wat kringlooplandbouw betekent voor de bollensector in Noord-Holland. De toenemende afhankelijkheid van de aanvoer van steeds schaarser wordend zoet water en het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen lijkt niet te stroken met de doelen op het gebied van een gezonde leefomgeving, kringlooplandbouw, klimaatadaptatie en waterkwaliteit. Toch worden er in de visie geen duidelijke keuzes gemaakt over de toekomst van deze sector. Een transitie naar natuurinclusieve of biologische bollenteelt, waarbij de sector zelf aan zet is om voldoende zoet water te bergen, lijkt de enige toekomstgerichte oplossing. In de kwetsbare binnenduinrand heeft hydrologisch systeemherstel en versterking van de strategisch zoetwaterreserve, goed voor natuur, drinkwater en tegen verzilting, prioriteit boven productie van bollen	Wij herkennen het verzoek van de indiener om een verduidelijking van de betekenis van kringlooplandbouw voor de bollensector in Noord-Holland. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Landbouw dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld. We sturen (met rijk en waterschappen) op integraal duurzaam landgebruik, zowel voor sierteelt als andere gewassen. Doelsturing (geborgd en gemonitord) is het uitgangspunt. We investeren in vermindering van milieudruk door watergebruik en middelen (energie, nutrienten en gewasbeschermingsmiddelen) en waar mogelijk versterking van ecosysteemdiensten als landschap, water en biodiversiteit (bijv Natuurinclusieve landbouw en biologische landbouw)
ZW_0219	5	We roepen de Provincie op om in het beloofde ‘provinciaal afwegingskader en landbouwladder’ een duidelijk onderscheid tussen een “agrarische hoofdstructuur” en “maatschappelijke gebieden” beter uit te werken. In beide gebieden kan “zuinig worden omgaan met landbouwgrond”, maar is er sprake van verschillende ontwikkelingsrichtingen er per deelgebied. Wij stellen voor om in ieder geval voor de veenweiden, de binnenduinrand en de overgangszones een duidelijk ontwikkelperspectief voor de landbouw op te nemen, inclusief keuzes op het gebied van waterpeil, bestrijdingsmiddelen en gewenst grondgebruik. Dit alles is enkel haalbaar met voldoende financieel perspectief voor de landbouwsector, zoals uw visie ook terecht benoemd. Als vergunningverlening weer mogelijk is hebben agrarische ondernemers ruime ondersteuning nodig bij het omschakelen naar duurzamere of biologische bedrijfsvoering.	Wij herkennen de vraag van de indiener om betere uitwerking van het onderscheid tussen 'agrarische hoofdstructuur'en 'maatschappelijke gebieden'. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Landbouw dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0219	6	Schoon en voldoende (drink)water als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling Uit de reacties van de inwoners in het participatie verslag blijkt een brede steun voor schoon water: Waterkwaliteit wordt vaak als randvoorwaarde neergezet. Men vraagt om strenger handhaven op lozingen en vervuilende activiteiten, met specifieke aandacht voor pesticiden/"gif" (met name bollenteelt en sierteelt), industriële vervuiling en ook bredere bronnen zoals rioolwaterzuiveringen en consumentenproducten of medicijnresten. (…) Met name bollenteelt/lelieteelt komt terug als voorbeeld van een sector die volgens hen te veel druk legt op bodem en leefomgeving, en die strenger gereguleerd of verduurzaamd zou moeten worden. Wij vragen de Provincie om meer recht te doen aan deze participatiereacties in de visie. De waterschappen dienen binnenkort maatregelen te ontwikkelen voor de vierde planperiode (2028-2033) van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Zoals waarschijnlijk bekend, voldoet Nederland niet aan de Europese doelen voor schoon water. Schoon water is vanaf 2027 een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen zoals uitbreiding van de industriegebieden. De provincie stelt de kaders vast, waar de maatregelenpakketten van de drie Noord-ollandse waterschappen aan moeten voldoen. Gezien de brede maatschappelijke steun voor waterkwaliteit in uw participatierapportage, en de nieuwe juridische werkelijkheid, vragen wij om in de omgevingsvisie meer richting en ambitie mee te geven richting de waterschappen. Voorbeelden hiervan zijn een bredere spuitvrije zone langs watergangen, actualisatie van lozingsvergunningen, het beperken van het gebruik van bestrijdingsmiddelen nabij woonkernen en natuurgebieden en behoud en herstel van permanent grasland.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De wijze waarop wij richting geven aan de waterschappen wordt onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp - RWBP ligt in de tweede helft van 2027 ter inzage.
ZW_0219	7	Verschillende kwetsbare natuurgebieden in Noord-Holland worden door u aangewezen als locaties voor de productie van meer drinkwater. Dit in het kader van de bevolkingstoename, woningbouw en economische ontwikkeling. Bij de duinen, de vechtplassen en de Heuvelrug Gooi en Vecht staan de grondwaterstand en de kwel nu ook al onder druk. Bij de uitbreiding van de drinkwatercapaciteit dient dan ook een verbetering en geen verslechtering van de natuur plaats te vinden. Voor de aanwezige flora en fauna is het van belang dat zowel de waterkwaliteit, als de waterkwantiteit bijdraagt aan een stop van verdere achteruitgang van de huidige natuur- en landschappelijke waarden en wij vragen u dan ook dit expliciet op te nemen in uw omgevingsvisie en als voorwaarde bij verdere uitwerking van deze plannen.	De provincie staat voor een robuust functionerend watersysteem. In de (MER)onderzoeken die randvoorwaardelijk zijn voor de drinkwaterprojecten zullen milieueffecten in beeld worden gebracht en op basis daarvan maken wij als bevoegd gezag de afweging of dat acceptabel is. Wij kunnen niet op voorhand garanderen dat er geen verslechtering zal optreden voor andere functies.
ZW_0219	8	Weerbaar Noord-Holland: kies voor nature-based solutions en houd meer rekening met droogte De impact van klimaatverandering wordt ook in Noord-Holland steeds zichtbaarder. De huidige zomer van 2026 laat zien dat niet alleen wateroverlast, maar juist ook periodes van relatief extreme droogte een urgent risico vormen. De visie en specifiek de signaalkaart op p43 leggen een sterke nadruk op wateroverlast, primair ingestoken vanuit het perspectief 'bouwen en wonen'. Droogte en het tekort aan kwalitatief schoon (kwel)water vormen echter een minstens zo grote bedreiging voor het watersysteem en de natuur, en daarmee voor het voortbestaan van kwetsbare natuur zoals de veengebieden en de Heuvelrug Gooi en Vechtstreek. Wij vragen om droogte als volwaardig en urgent risico op te nemen in de natuur bodem- en waterhoofdstukken. En zet in op een uitvoeringsprogramma en agenda rondom de Toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek, waarbij ook WAAG (Water Aanvoer Aanvulling Gooi) wordt meegenomen.	Wij menen dat het onderwerp droogte voldoende is opgenomen in de omgevingsvisie. Verder uitwerking van het onderwerp vindt plaats in het Regionaal water- en Bodemprogramma 2028 - 2033. Dit is een programma onder de omgevingsvisie. Het ontwerpprogramma ligt in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage. Wij zien de "Toekomstbestendige Heuvelrug" niet als een apart (gebieds)programma onder de omgevingsvisie. In het gebied lopen reeds diverse gebiedsontwikkelingen en we gaan er vanuit dat de inzichten uit de Toekomstbestendige Heuvelrug daarin worden ingebracht en meegenomen. De provincie wil zich samen met de partners inzetten voor het herstel door in dit gebied toe te werken naar een toekomstbestendig, adaptief landschap met een duurzame wisselwerking tussen het bodem- en watersysteem en het landgebruik. De gebiedspartners hebben zich verenigd in het project THGV waarin en waarin de resultaten van het onderzoek ter hand genomen. De provincie is geen deelnemende partij in het project THGV. Zij volgt de voortgang met belangstelling en levert waar nodig specialistische kennis.
ZW_0219	9	Daarnaast verzoeken wij u om een ''nature-based'' aanpak expliciet op te nemen als uitgangspunt bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zoals kustverdediging.	Nature based solutions is een van de mogelijkheden voor kustverdediging, maar niet exclusief. Het zal van plek tot plek verschillen welke aanpak het beste past.
ZW_0219	10	Bescherm de meest waardevolle landschappen Uit het participatietraject blijkt duidelijk de wens om het landschap te behouden, en deze gebieden te vrijwaren van verdere verstedelijking. Tegelijkertijd is in de nieuwe omgevingsvisie de mogelijkheid opgenomen om binnen Beschermd Landschap te bouwen. Wij stellen voor om de meest waardevolle landschappen in Noord-Holland, zoals landgoederenzones, molenbiotopen, de Scheggen van Amsterdam en het "illusielandschap" van het Gooi, te vrijwaren van verdere bebouwing. Door binnen het Beschermd Landschap (BL) een beperkt aantal "BL-plus" gebieden aan te wijzen waar wordt ingezet op volledig behoud van de huidige kernwaarden, blijven deze "landschapsparels" behouden voor de volgende generaties.	Zie onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit'

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0219	11	Voor de overige gebieden binnen het Beschermd Landschap, waar aantasting zoals woningbouw volgens deze omgevingsvisie mogelijk is, vragen we om een concrete uitwerking van de belofte van GS aan PS om achteruitgang van natuur en landschap bij uitleglocaties en “straatjes erbij” volledig en voorafgaand te compenseren, en gemeenten hierbij actief te begeleiden en te adviseren. Deze compensatie dient op een juridische harde manier in de omgevingsverordening te worden verwerkt, waardoor willekeur tussen gemeenten wordt voorkomen, zoals nu het geval is. Dit begint bij het tonen van meer en duidelijke ambitie in de Omgevingsvisie voor het behoud van waardevolle landschappen.	Zie onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit'
ZW_0219	12	Voer regie op wildgroei vakantieparken Wij zien dat zo wel binnen als buiten de Beschermde Landschappen dat kleinschalige campings, recreatiegebiedjes en landbouwgrond steeds vaker plaats moeten maken voor grote vakantieparken. Dit draagt bij aan de verdere verstening en verrommeling van het landschap. Ook leidt het tot toenemende recreatiedruk in onder andere de duinen en de kust, waar de bezoekersaantallen nu al groter zijn dan de draagkracht van veel gebieden. Nu het kabinet ervoor heeft gekozen om hier geen landelijke wet voor te maken is het aan de Provincie om regie te voeren. Dat kan door in het hoofdstuk 5.16 Recreatie tekst op te nemen over het belang van balans in het aanbod van verblijfsplaatsen, waarbij een goede landschappelijke inpassing, natuurinclusieve ontwikkeling én beheer en compensatie van verloren ruimtelijke kwaliteit belangrijk zijn. Vervolgens kunnen in de Omgevingsverordening instructieregels voor gemeenten worden opgenomen. Door kampeerterreinen in bos of waardevolle landschappen als “beschermd groen” aan te wijzen, is het mogelijk om verstening door de bouw van vakantiewoningen te voorkomen.	In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie. Hierbij zal aandacht worden besteed aan een goede landschappelijke inrichting als ook de relatie met natuur en natuurinclusief ondernemen.
ZW_0219	13	Zorg voor voldoende recreatiegebieden bij nieuwbouw In de ontwerp Omgevingsvisie is veel aandacht voor woningbouw, waarbij ook het belang van voldoende nieuwe recreatiegebieden vaak is genoemd. Onder andere door de ontwikkeling van een groenblauw raamwerk, waarmee integraal en gebiedsgericht kan worden gewerkt aan nieuwe groene verbindingen, recreatieve verbindingen en landschappelijke kwaliteit. Wij zien hier veel kansen in en hopen dat de Provincie op korte termijn werk maakt van het versterken van dit raamwerk. Ook blijft het noodzakelijk om bij nieuwbouw van woonwijken rekening te houden met voldoende nieuw recreatiegroen. Naast het groen in de wijk (3 bomen in zicht, 30% bladerdek voor schaduw en beleefbaar groen binnen 300 meter van de woning) zijn recreatiegebieden en parken in en om de stad van groot belang. Wij zien dat veel inwoners van Noord-Holland in de participatierapportage dit ook al hebben benoemd. Bijvoorbeeld dat recreatievoorzieningen moeten meegroeien met woningbouw. We zien dit echter onvoldoende terugkomen in uw visie. In andere provincies is hier al concreet beleid voor ontwikkeld. Een voorbeeld is de provincie Utrecht, waar wordt gewerkt met het samenwerkingsprogramma “Groen Groeit Mee”. Wij roepen u op om het toevoegen van nieuw recreatiegroen bij woningbouw als leidend principe in de Omgevingsvisie op te nemen in hoofdstuk 5.13 Wonen, en dit vervolgens concreet uit te werken.	In de Omgevingsvisie hebben we opgenomen dat een belangrijk onderdeel van toekomstbestendig bouwen is dat bij woningbouw het recreatief groen binnen en buiten de wijk meegroeit.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0219	14	Meer aandacht voor weidevogels In de omgevingsvisie is vanaf p85 het voorgenomen beleid voor Natuur en Biodiversiteit opgenomen. Onze organisaties steunen op hoofdlijnen de gemaakte beleidskeuzen, en dan vooral de inzet van de beleidscategorieën “Groenblauw Raamwerk” en “Overgangszones”. Wij missen echter “weidevogels” als belangrijk aandachtspunt in de opsomming bij “waar de provincie op inzet”. Ook elders in de ontwerp-Omgevingsvisie is amper aandacht voor boerenlandvogels. Noord-Holland is ná Fryslân de meest belangrijke weidevogelprovincie van Noord-Holland. Een groot gedeelte van de internationale populatie van de Grutto broedt in onze provincie. Alleen al om deze reden is specifiek ruimtelijk beleid voor het behoud van weidevogels noodzakelijk. Recent heeft de provincie bindende afspraken gemaakt met het Ministerie van LVVN over de bescherming van de Grutto als broedvogel (Afsprakenkader Aanvalsplan Grutto 2026). Onderdeel hiervan is het aanwijzen van weidevogelkerngebieden, en “een verkenning van de mogelijkheden om uiterlijk in 2035 de landschappelijke openheid en rust planologisch te borgen”. Wij willen u vragen om het afgesproken beleid over de bescherming van weidevogels in de omgevingsvisie op te nemen, met nadruk op de planologische bescherming van openheid in rust in de kerngebieden. Dit kan door het opnemen van “weidevogelkerngebieden” als specifieke aanduiding in de provinciale verordening, en het opnemen en handhaven van specifieke instructieregels voor gemeenten gericht op behoud van deze waarde.	We beamen de intrinsieke waarde van de natuur. We zullen dit nog extra benadrukken in de tekst van de omgevingsvisie. Daarnaast wordt een afwegingskader natuur opgenomen in de Omgevingsvisie .
ZW_0219	15	Neem beleid op over de Waddenzee en het IJsselmeer In de omgevingsvisie is weinig aandacht voor behoud van het landschap en de natuurwaarden van het IJsselmeer en de Waddenzee. De rijksoverheid is (eind)-verantwoordelijk voor behoud van de natuurwaarden, maar de provincies spelen een belangrijke rol bij de bescherming van het unieke open landschap. Wij stellen voor om een aparte uitwerking voor Waddenzee en IJsselmeer toe te voegen aan hoofdstuk 6 gebiedsgerichte keuzes en provinciale belangen. In dit deze uitwerking kunt u vervolgens opnemen hoe u de landschapswaarden wilt beschermen, bijvoorbeeld door het aanwijzen van de kustzone als Beschermd Landschap, waarin hoogbouw niet is toegestaan. Daarnaast kunt u een omschrijving opnemen van de provinciale belangen in Waddenzee en IJsselmeer. De provincies hebben de laatste jaren een belangrijke rol gespeeld bij het herstel van de natuur in de Waddenzee door middel van het Waddenfonds. Daarnaast is Noord Holland het bevoegd gezag voor enkele activiteiten zoals pierenwinning. Nu het Waddenfonds binnenkort zal worden beëindigd, is het belangrijk om de positie en rol van de provincie duidelijk te omschrijven. Wij stellen voor om behoud en herstel van de unieke universele waarden zoals omschreven in de aanwijzing als Werelderfgoed hierbij als uitgangspunt te nemen.	Indiener geeft een terechte omissie aan. In de omgevingsvisie wordt een paragraaf opgenomen over de grote wateren. Dit zal uiteraard worden uitgewerkt in andere instrumenten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0220	1	WAARDERING Allereerst willen wij onze waardering uitspreken voor de inzet en het werk dat is verricht om de Omgevingsvisie van de provincie Noord-Holland, zoals deze nu in ontwerp voorligt, te realiseren. Het is een ambitieuze Omgevingsvisie die veel uitdagingen kent om waar te maken. De opgave voor de toekomst is divers en complex. De dorpsraad kan zich voor het merendeel vinden in het ontwerp. ZIENSWIJZE In deze zienswijze beperken wij ons tot hoofdstuk 6. Met name hoofdstuk 6.3 West-Friese Corridor is ons inziens relevant voor Opperdoes. In hoofdstuk 6.3.2 'Provinciaal belang' geeft u in een tabel o.a. aan: 'zorgdragen voor een voldoende passend en toekomstbestendig woningaanbod'. In hoofdstuk 6.3.4 'Ontwikkelrichtingen; ontwikkelen van de Westfriese corridor' geeft als prioriteit voor de verstedelijking dit te realiseren 'nabij OV knooppunten', o.a. noemt u hierbij de Poort van Hoorn. Wij zijn als dorpsraad blij dat u dit nuanceert met: 'kleinschalige uitbreidingen aan de randen van dorpskernen blijven mogelijk als ze bijdragen aan het opvangen van de woningbehoefte. Binnen bijzonder landschap kan dit alleen uit oogpunt van behoud van leefbaarheid in kleinere kernen'. Ons verzoek: wilt u in de omgevingsvisie bovengenoemde situatie verder uitwerken en gehanteerde begrippen zoals leefbaarheid, toekomstbestendig verder duiden? Termen als 'bijzonder landschap', 'beschermd landschap', 'beschermde natuur' lopen door elkaar en de bijlage met definities en begrippen ontbreekt vooralsnog. Het dorp Opperdoes is een voorbeeld van het bovenstaande. Door middel van het plan 'Soppediep' (bij de commissie Ruimte meermaals door de dorpsraad toegelicht) hoopt Opperdoes op het behoud van de vitaliteit naar de toekomst. Deze wordt in belangrijke mate bepaald door de aanwezigheid van voldoende inwoners in verschillende leeftijdsgroepen. Voorzieningen zoals basisscholen, sportverenigingen, maatschappelijke organisaties en detailhandel zijn afhankelijk van een stabiel maatschappelijk draagvlak.	De leefbaarheid en vitaliteit zijn bewust brede begrippen zodat deze per kern bekeken kunnen worden. In de uitgangspunten voor maatwerk van woningbouw in bechermd Tabel2[@Regio]landschap staan uitgangspunten beschreven waaraan gedacht moet worden. De termen beschermd landschap, beschermd landschap en beschermde natuur zullen aangepast worden naar een eenduidige termologie

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0220	2	Ook in Opperdoes staat dat draagvlak onder druk, doordat de woningvoorraad onvoldoende aansluit bij de behoefte van starters, jonge gezinnen en senioren. Hierdoor ontstaat een situatie waarin jongeren het dorp verlaten, terwijl de doorstroming binnen de bestaande woningvoorraad beperkt blijft. Hieronder de belangrijkste argumenten om woningbouw in het Soppediep toe te staan: 1. Toekomstbestendigheid onderwijs en schoolvoorziening De gemeente Medemblik heeft bewust ingezet op de vernieuwbouw van de lokale basisschool. Dit besluit is genomen om de onderwijshuisvesting structureel te verduurzamen en toekomstbestendig te maken. Hierbij is uitdrukkelijk rekening gehouden met de wens om de leefbaarheid van het dorp te stimuleren door behoud van een goede basisschool waardoor gezinnen in het dorp willen blijven wonen en dus ook ruimte nodig hebben via de ontwikkeling van de locatie Soppediep. 2. Behoud en versterking van het voorzieningenniveau (supermarkt) De gemeente Medemblik en de dorpsraad hebben zich de afgelopen periode intensief ingespannen om de terugkeer van een supermarkt in Opperdoes te realiseren. Een cruciale factor in de haalbaarheid en het draagvlak voor blijvende vestiging hiervoor is de potentiële toename van de lokale klandizie die door de woningbouwontwikkeling op de locatie Soppediep wordt gegenereerd. 3. Recreatie, groenblauwe structuren en volksgezondheid De ontwikkeling van Soppediep biedt unieke koppelkansen voor het buitengebied door de transformatie van agrarische gronden naar openbaar groen en het herstel van het historische waternetwerk. Deze versterking van de groenblauwe structuur creëert omvangrijke mogelijkheden voor recreatie en ontspanning. Dit draagt direct bij aan het fysieke en mentale welzijn en de gezondheid van de inwoners, wat een expliciet speerpunt is van het provinciaal beleid. 4. Behoud van de unieke structuur van Opperdoes als 'komdorp' In tegenstelling tot de kenmerkende lintbebouwing van omliggende dorpen en open structuren in het Westfriese landschap is Opperdoes een 'komdorp'. Hieruit valt af te leiden dat de locatie Soppediep, die logisch aansluit op de dorpskom, het minst ingrijpt op de kernkwaliteiten van het beschermde landschap ten opzichte van omliggende 'lintdorpen'. Conclusies: • Opperdoes zit letterlijk 'klem' in bijzonder landschap; • Ons dorp beschikt aantoonbaar niet over voldoende binnenstedelijke ontwikkelingsmogelijkheden terwijl sprake is van een actuele woningbehoefte; • Het project 'Soppediep', gelegen in beschermd landschap, biedt een Win/Win voor zowel woningbouw als versterking van de groenblauwe structuur en identiteit als 'komdorp'. Aanbeveling zienswijze: Bovengenoemde hoofdstukken 6.3.2 en 6.3.4 zodanig uitwerken dat voor een dorp zoals Opperdoes een 'passend en toekomstbestendig woningaanbod' concreet wordt gemaakt. Wij vertrouwen er op met deze zienswijze een positieve bijdrage te hebben geleverd aan het tot stand komen van de Omgevingsvisie 2026 Provincie Noord-Holland. Hoogachtend, Het bestuur van de Stichting Dorpsraad Opperdoes.	Buiten deze visie om loopt er een aanvraag van de gemeente Medemblik om het Soppediep op te nemen als locatie voor woningbouw door middel van maatwerk in het beschermd landschap. De noodzaak om Soppediep op te nemen als ontwikkellocatie is nog niet aangetoond. Om deze reden nemen wij de locatie daarom niet op in de omgevingsvisie.
ZW_0221	1	HVC is positief over en heeft belang bij het behouden en beschermen van de beschikbare en eventueel toekomstige ruimte voor een hoge milieucategorie van bedrijven. Met daarnaast de bedoeling om ruimte te kunnen blijven garanderen voor de functies die in het ontwerp worden beschreven zoals grootschalige industrie, energietransitie en circulaire economie in Boekelermeer te Alkmaar. Eventuele uitbreiding van Boekelermeer, met aandacht voor inpassing in het landschap en de leefomgeving, voor het mogelijk maken van deze functies in de toekomst inclusief een aansluiting op de A9 bij Heiloo, juichen wij van harte toe.	Wij danken indiener voor de zienswijze en ondersteuning
ZW_0222	1	Voorboezem Wieringen/Hollandskroon NNN gebied PRV artikel 19. Geen toezicht op agrarischer werkzaamheden bv spuiten bestrijdingsmiddel, beregenen, nachtelijke werkzaamheden met veel lawaai, licht om te maaien.	Deze vraag is niet gericht op de omgevingsvisie, maar op de PRV (bedoeld is waarschijnlijk de provinciale omgevingsverordening).
ZW_0222	2	Naast ons huis aan de Molenweg is een bosje 1 ha groot ook NNN gebied is veel onrust geweest. Het ligt ver van de openbare en door activiteit van personen zoals kappen bomen en bouwwerkzaamheden en plaatsen caravan. Na melding bij de gemeente gebeurde er niets totdat een fixi-melding is gedaan. Hierna is de OD gaan controleren en hebben eigenaren de tijd tot eind van het jaar bouwwerken weg te halen. Ook constateerde deze een groot aantal overtredingen bomen met vogelnesten van ransuilen om te zagen. Ook is er ca 300 kuub grond verplaatst naar de rand van het terrein vanuit het bosje. Verder verbaast het ons dat het bosje niet is aangekocht door de Provincie toen die mogelijkheid er was. Dit in verband met de plannen die er waren om de Voorboezem te verbreden tot de Noord Gesterweg. Dit is doordat het bosje niet is aangekocht maar tot halverwege de Molenweg gerealiseerd. Wordt dit nog afgemaakt?	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Uw vraag is te gedetailleerd om in het kader van de Omgevingsvisie te beantwoorden. We verwijzen u door naar het klant contactcentrum van de provincie: servicepunt@noord-holland.nl

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0222	3	Wij horen bij de gemeente Hollands Kroon van nogal wat plannen voor de Waddenzee. In hoeverre zijn deze plannen te verenigen met de UNESCO status van de Waddenzee.	Het is ons niet duidelijk welke plannen hier precies bedoeld worden, maar de provincie is geen siteholder van Unesco, dat is het Rijk. We zijn wel mede siteholder en onderstrepen het belang van Unesco, dus als er plannen zijn die de kernwaarden aantasten dan zullen wij die nauwlettend in de gaten houden en waar nodig hierop reageren.
ZW_0222	4	In de gemeente wordt aangeboden ouderen een valpreventiecursus te geven. In verband met dit gegeven kan wellicht ook onderzoek gedaan worden naar link bestrijdingsmiddelen Parkinson. Dit is in deze gemeente meer dan 30% dan in de rest van Nederland. Ook zijn we verbaasd over de grote hoeveelheden bestrijdingsmiddel die ook vaak niet toegestaan zijn in Nederland. Met name in het Zwanenwater.	Wij nemen hier kennis van
ZW_0222	5	IJsselmeer is de opslag voor levering van zoet water, maar is dit nog mogelijk met al het andere gebruik van dit water. Moeten hier beperkingen aan komen.	Het IJsselmeergebied kent vele functies, waaronder het leveren van zoet water, maar ook natuur, transport, recreatie etc. Functies die zich vaak wel en soms ook niet goed tot elkaar verhouden. Hierin zoeken wij samen met andere overheden naar een goede balans tussen de verschillende functies.
ZW_0223	1	Met grote interesse hebben bestuur en achterban van Stichting Beschermers Amstelland kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie van de Provincie Noord-Holland, die op 15 juni 2026 ter inzage is gelegd. Met deze brief brengen wij onze zienswijze naar voren. Stichting Beschermers Amstelland zet zich in voor het behoud van Amstelland, met name de Amstelscheg, als een open, toegankelijk en vitaal agrarisch landschap met grote natuurwaarden. In dit landschap moet, met respect voor landschap, natuur en cultuurhistorie, ruimte blijven voor landbouw en recreatie. Versnippering en het geleidelijk afknabbelen van de landschapsranden tasten de kernwaarden van Amstelland aan. Zie ook voor kennis van onze inzet en activiteiten onze website (www.beschermersamstelland.nl), ons meest recente Jaarverslag en ons Manifest “Wij staan nog steeds voor Amstelland”. Hoofdboodschap De ontwerp-Omgevingsvisie biedt een redelijke basis en benoemt de relevante bouwstenen, waaronder boerenlandvogels, agrarisch natuurbeheer, openheid, water- en peilbeheer, groenblauwe structuren en mogelijke kerngebieden. Vanuit het perspectief van Beschermers Amstelland blijft de visie echter te weinig concreet en operationeel. De visie moet duidelijker vastleggen: • welke polders in Amstelland als weidevogelkerngebied worden onderzocht en aangewezen; • welke activiteiten in deze gebieden worden uitgesloten of beperkt; • hoe openheid en verstoringsvrije ruimte juridisch worden geborgd; • hoe recreatie in en rond broedgebieden wordt gezoneerd; • hoe wordt voorkomen dat generieke vernatting en aanplant van opgaande gewassen zoals lisdodde, pitrus, verruiging of opgaand bos leidt tot aantasting van de open weidevogelhabitat; • hoe melkveehouderij en agrarisch natuurbeheer langjarig economisch worden ondersteund; • welke meetbare resultaatsdoelen gelden voor aantallen broedparen en broedsucces. Omdat de Omgevingsvisie doorwerkt in programma’s en de Omgevingsverordening, is het essentieel dat de provincie nu duidelijke richting geeft. Conclusie Beschermers Amstelland waardeert dat de ontwerp-Omgevingsvisie het belang van natuur, boerenlandvogels, agrarisch natuurbeheer, schoon water en waardevolle landschappen erkent. Om deze waarden daadwerkelijk te beschermen, moet de visie echter concreter, gebiedsgerichter en juridisch beter doorvertaalbaar worden. Wij verzoeken de Provincie Noord-Holland daarom de hierboven genoemde aanscherpingen in de definitieve Omgevingsvisie te verwerken en deze vervolgens uit te werken in programma’s, gebiedsgerichte maatregelen en de Omgevingsverordening(en).	Wij danken indiener voor de zienswijze en nemen deze mee bij een eventuele verdere uitwerking van ons beleid voor de Scheggen. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0223	2	Verzoeken in één oogopslag 1. Veranker Basiskwaliteit Natuur voor zowel stedelijk als landelijk gebied en werk dit uit via het Groenblauwe Raamwerk en instructieregels aan gemeenten. 2. Maak gebiedsgerichte keuzes voor landbouw, met een helder onderscheid tussen agrarische hoofdstructuur en maatschappelijke gebieden, plus langjarig financieel perspectief voor agrariërs. 3. Neem schoon water op als harde randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling en geef richting aan de maatregelen van de waterschappen. 4. Werk voor de Amstelscheg gebiedsspecifiek peilbeheer en een samenhangend netwerk van weidevogelkerngebieden uit. 5. Vrijwaar de meest waardevolle landschappen van verdere bebouwing en wijs de Amstelscheg aan als een gebied met het zwaarste beschermingsregime, bijvoorbeeld “Beschermd Landschap-plus”. 6. Geef gemeenten duidelijke kaders om verrommeling, verstoring en de stapeling van kleinschalige ontwikkelingen in de scheggen tegen te gaan.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze. Aanvullend wat betreft punten 5 en 6: Zie onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit'
ZW_0223	3	4. Natuurherstel en Basiskwaliteit Natuur Wij onderschrijven de ambitie van een sterke en weerbare natuur, waarin soorten en leefgebieden in een gunstige staat verkeren. Tegelijkertijd blijven verdroging, vermesting, versnippering en verstoring de natuur onder druk zetten. Daarom is een systeembenadering nodig, binnen én buiten beschermde natuurgebieden. Voor Amstelland betekent natuurherstel in de eerste plaats behoud en herstel van het open weidelandschap. Passende maatregelen zijn onder meer herstel van afgekalfde slootoevers, aanleg van natuurlijke oevers en herstel van kruidenrijk grasland. Ook natuurgebieden zoals het weidevogelreservaat in de Ronde Hoep hebben blijvende bescherming nodig. Aanplant van hoge bomen is in het open weidevogelgebied niet vanzelfsprekend wenselijk. Hoge opgaande begroeiing kan predatoren faciliteren en past niet bij het open karakter van de polders. Vergroening in stedelijk gebied is belangrijk, maar moet gebiedsspecifiek worden ingevuld. Ons verzoek Kies in de Omgevingsvisie expliciet voor Basiskwaliteit Natuur in zowel stedelijk als landelijk gebied. Koppel dit aan het Groenblauwe Raamwerk, verbetering van de waterkwaliteit, herstel van landschapselementen, minder verstening, inheems groen en ecologisch beheer van openbaar groen en bermen. Leg hiervoor waar nodig instructieregels aan gemeenten vast in de Omgevingsverordening.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening. De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp-RWBP ligt in het tweede kwartaal van 2027 ter inzage.
ZW_0223	4	5. Duidelijke en gebiedsgerichte keuzes voor de landbouw De ontwerp-Omgevingsvisie benoemt landbouw als belangrijke factor voor natuur en leefbaarheid en noemt kringlooplandbouw als toekomstbeeld. Wij onderschrijven deze richting, maar vragen om concretere keuzes voor grondgebonden veeteelt, biologische landbouw, het sluiten van kringlopen en het behoud van permanent grasland. Werk in het provinciale afwegingskader en de landbouwladder een helder onderscheid uit tussen een agrarische hoofdstructuur en maatschappelijke gebieden. Voor veenweiden, binnenduinrand en overgangszones is een gebiedsspecifiek ontwikkelperspectief nodig, met keuzes over waterpeil, bestrijdingsmiddelen en gewenst grondgebruik. Deze transitie is alleen haalbaar met een langjarig financieel perspectief. Agrarische ondernemers hebben ondersteuning nodig bij omschakeling naar duurzamere of biologische bedrijfsvoering. Ook structurele vergoedingen voor groenblauwe diensten door agrariërs en andere landschapsbeheerders zijn nodig.	Wij herkennen de vraag van de indiener om concretere keuzes voor grondgebonden veeteelt, biologische landbouw, het sluiten van kringlopen en het behoud van permanent grasland en een gebiedsspecifiek ontwikkelperspectief met keuzes over waterpeil, gewasbeschermingsmiddelen en gewenst grondgebruik. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Landbouw dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.
ZW_0223	5	6. Schoon water als randvoorwaarde Uit het participatieverslag blijkt brede steun voor schoon water en voor strengere handhaving op lozingen en vervuilende activiteiten. Daarbij wordt specifiek aandacht gevraagd voor pesticiden, industriële vervuiling, rioolwaterzuiveringen, consumentenproducten en medicijnresten. Deze inbreng verdient een duidelijker plaats in de Omgevingsvisie. De waterschappen bereiden maatregelen voor de vierde planperiode 2028-2033 van de Kaderrichtlijn Water voor. De provincie heeft een kaderstellende rol. Daarom moet de Omgevingsvisie richting geven aan de maatregelenpakketten van de Noord-Hollandse waterschappen. Ons verzoek Neem schoon water op als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. • Geef richting aan bredere spuitvrije zones langs watergangen. • Stimuleer actualisatie van lozingsvergunningen. • Zet in op behoud en herstel van permanent, bij voorkeur kruidenrijk, grasland.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit worden onderdeel van de uitwerking van het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. We betrekken deze zienswijze bij het opstellen van het ontwerp RWBP.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0223	6	7. Weidevogels en gebiedsspecifiek waterpeilbeheer Wij ondersteunen het uitgangspunt dat het waterpeil voor weidevogeldoelen lokaal hoger kan worden ingesteld. Klimaatbeleid tegen bodemdaling en CO_2-uitstoot is niet automatisch gelijk aan goed weidevogelbeheer. Per gebied moet worden bepaald wat ecologisch nodig en praktisch haalbaar is, rekening houdend met gebiedskenmerken, waterpeil en perceelsvorm. Generieke vernatting is niet altijd gunstig. Lisdodde, pitrus, verruiging en opgaand moerasbos passen niet in een kerngebied voor weidevogels. In zulke gebieden moeten openheid, rust, blijvend grasland, passend waterpeil en agrarisch mozaïekbeheer leidend zijn. Recreatieve doorsnijding, opgaande teelten en andere verstorende ruimtelijke ontwikkelingen moeten worden voorkomen. Ons verzoek Onderzoek de Ronde Hoep, Bovenkerkerpolder, Middelpolder en Duivendrechterpolder als samenhangende weidevogelkerngebieden en wijs deze aan waar dat ecologisch wordt onderbouwd. Neemt u daarbij kennis van de ervaringen van de boswachters van Landschap Noord-Holland in het beheer van het vogelreservaat van Landschap Noord-Holland. Ondersteun melkveehouderij en agrarisch natuurbeheer als economische en ecologische dragers van het open weidevogellandschap. Formuleer tevens meetbare doelen voor broedparen en broedsucces.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0223	7	8. Bescherming van de meest waardevolle landschappen Uit het participatietraject blijkt de brede wens om waardevolle landschappen te behouden en te vrijwaren van verdere verstedelijking. Toch laat de ontwerp-Omgevingsvisie ruimte voor bouwen binnen Beschermd Landschap. Dit brengt het risico mee dat juist de opeenstapeling van kleinere ontwikkelingen de landschappelijke kernwaarden aantast. In de Amstelscheg gaat het onder meer om sportvelden, recreatiebosjes, villa's met paardenstallen of zwembaden, loodsen, maneges, golfbanen en infrastructurele verbreding. Afzonderlijk lijken dergelijke ingrepen soms beperkt, maar gezamenlijk kunnen zij openheid, natuurwaarde en toegankelijkheid aantasten. De formulering over "flexibiliteit voor landschapsontwikkeling in de randen van de scheggen" is onvoldoende begrensd. De mededeling dat grootschalige verstedelijking niet past, biedt nog geen bescherming tegen een stapeling van kleinere ingrepen en verrommeling van het landschap. Ons verzoek • Wijs binnen Beschermd Landschap een beperkt aantal gebieden aan met het zwaarste beschermingsregime, bijvoorbeeld "Beschermd Landschap-plus". • Neem de Amstelscheg op als een van deze landschapsparels en vrijwaar deze van verdere bebouwing. • Geef gemeenten bindende richting voor beeldkwaliteit, bescherming van natuurwaarden en het tegengaan van verrommeling. • Benut bestaande recreatieve infrastructuur optimaal voordat nieuwe doorsnijdingen of voorzieningen worden toegestaan	Zie onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit'. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De verdere uitwerking van ons beleid voor de stadsranden en scheggen zal dan ook nader worden uitgewerkt.
ZW_0223	8	9. Gebiedsgericht beleid voor het zuiden van Noord-Holland De ontwerp-Omgevingsvisie geldt voor de gehele provincie, maar ruimtelijke opgaven en omstandigheden verschillen sterk per gebied. Het argument dat bouwen bij kleine kernen nodig kan zijn voor leefbaarheid en behoud van voorzieningen is begrijpelijk, maar is niet zonder meer toepasbaar op het gebied ten zuiden van het Amsterdam-Noordzeekanaal. Kleine kernen liggen daar doorgaans op korte afstand van grotere bevolkingscentra met een breed voorzieningenaanbod. Daarom vragen wij om in de ruimtelijke afweging voor het zuiden van de provincie prioriteit te geven aan bescherming van de resterende landschappelijke waarden. Juist in het sterk verstedelijkte deel van Noord-Holland moet het uitgangspunt "zuinig omgaan met de ruimte" zwaar wegen. Landschap dat verdwijnt komt nooit meer terug.	Tot 25 woningen kunnen gemeenten zelf onderbouwen of er behoefte is aan woningbouw bij kleine kernen ten behoeve van de leefbaarheid en vitaliteit. Er is al een afweging gemaakt om dit te prioriteren boven de Beschermde Landschappen. Dit alles onder de voorwaarde dat er wordt voldaan aan de gestelde eisen in de omgevingsverordening.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0224	1	Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van de Ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. In de visie wordt de Schinkelpolder benoemd als onderdeel van het groenblauwe raamwerk van de Metropoolregio Amsterdam, waarbij de nadruk ligt op de landschappelijke, ecologische en recreatieve betekenis van het gebied. Deze kwaliteiten onderschrijven wij volledig. Wij constateren echter dat de visie onvoldoende recht doet aan de bijzondere positie en feitelijke ontwikkeling van de Schinkelpolder. In diverse onderzoeken en beleidsdocumenten van de gemeente Aalsmeer is reeds vastgesteld dat het gebied niet meer functioneert als glastuinbouwconcentratiegebied en dat een aanzienlijk deel van de gronden al jarenlang wacht op een nieuw perspectief. De gemeente heeft daarom gekozen voor een ontwikkelrichting waarin natuur, landschap, recreatie en hoogwaardige bedrijvigheid gezamenlijk onderdeel vormen van een toekomstbestendig gebied. Wij verzoeken de provincie daarom de Schinkelpolder niet uitsluitend te beschouwen als een gebied dat behouden moet blijven binnen het bestaande groenblauwe systeem, maar tevens te erkennen als een strategisch transformatiegebied waar economische ontwikkeling en landschappelijke versterking hand in hand kunnen gaan. Een dergelijke benadering sluit beter aan bij de feitelijke situatie, de gemeentelijke gebiedsvisie en de regionale behoefte aan duurzame werklocaties. De Schinkelpolder biedt kansen voor de ontwikkeling van een nieuw type werklandschap waarin: • hoogwaardige en duurzame bedrijvigheid wordt gecombineerd met versterking van natuur- en recreatieve structuren; • klimaatadaptatie, waterberging en biodiversiteit integraal onderdeel zijn van de gebiedsontwikkeling; • het open karakter van het polderlandschap wordt behouden en waar mogelijk wordt versterkt; • economische functies bijdragen aan de transitie naar een duurzame en circulaire economie. Juist vanwege haar ligging tussen Schiphol, Greenport Aalsmeer en de Metropoolregio Amsterdam kan de Schinkelpolder uitgroeien tot een voorbeeld van hoe ruimtelijke kwaliteit, ecologie en economische ontwikkeling elkaar kunnen versterken in plaats van uitsluiten. Een dergelijke ontwikkelrichting sluit bovendien aan bij de provinciale ambitie om zorgvuldig om te gaan met de schaarse ruimte en tegelijkertijd toekomstbestendige werklocaties te realiseren. Wij verzoeken u daarom de Omgevingsvisie zodanig aan te passen dat de Schinkelpolder wordt aangemerkt als een gebied waar transformatie naar een hoogwaardig, duurzaam en landschappelijk ingebed werkmilieu mogelijk is, onder de voorwaarde dat de ontwikkeling aantoonbaar bijdraagt aan natuur, water, landschap en recreatie.	Wij begrijpen het verzoek van indiener om de toekomstige functie van uw percelen in de Schinkelpolder duidelijker af te stemmen op de ontwikkelingen die u in het gebied ziet. De Schinkelpolder is in de Omgevingsvisie momenteel nog aangeduid als glastuinbouwconcentratiegebied. Tegelijkertijd is binnen de regionale samenwerking van Greenport Aalsmeer onderkend dat de Schinkelpolder als glastuinbouwgebied onder druk staat en dat een nadere visie op de toekomst van het gebied nodig is. De gemeente Aalsmeer werkt aan een gebiedsvisie voor de Schinkelpolder. Deze visie moet duidelijk maken welke functies in het gebied op termijn passend zijn en welke mogelijkheden en perspectieven er zijn voor de nog aanwezige glastuinbouwbedrijven. De provincie wacht deze gebiedsvisie af voordat zij een besluit neemt over een eventuele begrenzing of aanpassing van de aanwijzing als glastuinbouwconcentratiegebied. De Omgevingsvisie legt de hoofdlijnen voor de ontwikkeling van het gebied vast. Op dit moment geeft uw zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0225	1	Wij verwerpen de stelling van een klimaatneutrale provincie in de zin dat netto NUL broeikasgassen worden uitgestoten. Dit is een kapstok om alle maatregelen, ook onwenselijke en onrealistische, aan op te hangen. Het provinciaal doel is voor een NUL uitstoot wordt blijkbaar losgemaakt van alle nationale en internationale gebeurtenissen maar ook van alle nog onbekende invloeden in de toekomst. Het nu stellen van een (wellicht onhaalbaar doel) is de slechte kapstok voor toekomstige maatregelen. Wij verzoeken u met klem dit doel te wijzigen in een haalbaar, betaalbaar en realistisch streven naar reductie. De provincie maakt anders dezelfde fout als in het stikstof dossier: het stellen van omhaalbare doelen leidt tot onnodige complexiteit en juridische ellende. Overigens hoort het stellen van keiharde doelen niet in een Visie.	Zie ons antwoord op onderdeel 14 van deze zienswijze
ZW_0225	2	Aan voornoemd doel van NUL wordt direct het doel van (verplichte) vernatting van het veenweidegebied verbonden. Er wordt in deze Visie een voorschot op de toekomst genomen om al in 2030 (nog 3 jaar) een reductie doel van 25-30 % vernatting, ingezet om vooral maar het grote doel van NUL te kunnen halen. Vernatting van het grote veenweidegebied is een ruimtelijke zeer ingrijpende maatregel die gevolgen zal hebben voor het huidige (legale) gebruik van land, het voortbestaan van agrarische bedrijven. Dit vereist een omvangrijke studie naar gevolgen op vele gebieden. Het nu stellen van een wederom hard doel en dan al in 2030 hoort niet thuis in een Visie maar is ook onredelijk, onhaalbaar en niet proportioneel. Deze harde stelling lijkt als 'wapen' worden gebruikt voor gedwongen vernatting.	De gemeente Aalsmeer werkt aan een gebiedsvisie voor de Schinkelpolder. Deze visie moet duidelijk maken welke functies in het gebied op termijn passend zijn en welke mogelijkheden en perspectieven er zijn voor de nog aanwezige glastuinbouwbedrijven. De provincie wacht deze gebiedsvisie af voordat zij een besluit neemt over een eventuele begrenzing of aanpassing van de aanwijzing als glastuinbouwconcentratiegebied.
ZW_0225	3	Het stellen van een doen van NUL is in strijd met de in de Visie aangekondigde groei van de bevolking van 500.000. Deze omvangrijke groei van bevolking heeft juist een forse stijging van uitstoot tot gevolg. Zie ook punt 22.	Ook met de verwachte bevolkingsgroei streven we binnen onze bevoegdheid naar het behalen van de klimaatdoelen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0225	4	Op blz 26: wordt genoemd dat de keuzes voor blijkbaar onvermijdelijke vernatting van het veenweidegebied grote invloed op het toekomstig landgebruik zal hebben. In relatie tot punt 2: er is onvoldoende of zelfs in het geheel geen onderzoek gedaan naar de gevolgen van vernatting. Het poneren van een stelling zonder onderzoek en nuance is schrijnend. Waar blijft het economisch belang, waar blijft het voorbestaan van alle boeren op veen, waar blijft de legaliteit van het gebruik?	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder valt ook het het doel tot 2030 en 2050.
ZW_0225	5	Bij de stelling dat er een te hoog niveau van nutriënten belasting is wordt er geen aandacht gegeven aan achtergrondbelasting bepalend is, zoals gewoonlijk de stelling dat het water slecht is.	Bij het afleiden van de doelen voor waterkwaliteit wordt rekening gehouden met de natuurlijke achtergrondbelasting. De doelen worden vastgelegd in het Regionaal water- en Bodemprogramma 2028 - 2033 . Als onderdeel van het Stroomgebiedbeheerplan 4 liggen de nieuwe doelen de eerste helft van 2027 ter inzage.
ZW_0225	6	Blz. 27 'de kwaliteit van de natuur is in slechte staat" Jammer op opnieuw het mantra zonder nuance te moeten lezen, terwijl de meeste natuurgebieden in Noord Holland zich in goede staat bevinden. Hoe dan de natuur hersteld moet worden zegt de Visie niet, het enige wat wel is te lezen is dat stikstof uitstoot moet worden teruggedrongen en dat lijkt dan ook het enige duidelijke doel	Wij nemen hier kennis van
ZW_0225	7	Voedselzekerheid wordt wel genoemd maar heel wat maatregelen zijn daarmee in strijd. Voedsel voor een sterk groeiende bevolking vraagt het stimuleren van zoveel mogelijk landbouw en beschikbaarheid van grond als voorwaarde. Dat zit er niet in. Bij het onderdeel vernatting wordt genegeerd dat het veenweidegebied ook van grote betekenis is voor voedselproductie. In dit gebied kan alleen gras worden geteeld en de koe zet dit om in waardevol voedsel. In het veenweidegebied bestaat daarom al de gewenste kringloop: gras-koe-melk-kaas-mest-gras. De waarde van het vruchtbare weidegebied wordt helaas over het hoofd gezien door de dwangmatigheid van de wens van vernatting.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma.
ZW_0225	8	Het meervoudig ruimtegebruik lijkt vooral te gaan over landbouwgrond. Zorgelijk om te lezen dat landbouwgrond samen zou moeten gaan met waterberging, natuur, recreatie. De gevolgen voor gebruik, bedrijfsvoering en bestaanszekerheid kunnen groot zijn. Helaas geen aandacht voor de onherroepelijk grote impact. Hoe verhoudt dit zich tot voedselzekerheid?	Voedselzekerheid zien we als de uitkomst van hoe we als land omgaan met grond, economie, milieu en de toegang tot gezond eten. Dat vraagt om een integrale voedselstrategie, met meer departementen en maatschappelijke partijen aan tafel. Hierover zijn en blijven we als provincies met elkaar en het Rijk in gesprek. Voor een afweging van de impact van ruimtelijke ingreopen op de landbouwsector ingrepen werken we zoals aangekondigd in de Omgevingsvisie aan een afwegingskader landbouw.
ZW_0225	9	De stelling dat ELKE diepe polder 5-10-15% waterberging moet hebben is te absoluut. Dit is geen doel op zichzelf per polder. Waar het om gaat dat er verstandige en logische keuzes gemaakt moeten worden. Er zijn al tientallen waterbergingen in de provincie die niet of nauwelijks gebruikt kunnen worden of niet gebruikt omdat de natuur in de berging dat tegenhoudt.	De omgevingsvisie geeft aan dat elke polder een (nader te bepalen) opgave heeft om water vast te houden of te bergen. In eerste instantie zijn dat de gebieden waar het regenwater bij extreme bui zal blijven staan. afwentelen hiervan is niet toegestaan. In gebiedsprocessen kunnen partijen onderling afspraken maken waar betere plekken zijn om het overtollig water heen te leiden. Uiteraard is dit maatwerk met een brede belangenafweging. Uitgangspunt hierbij is wel dat het boezemsysteem niet extra belast mag worden door extra gemaalcapaciteit. De tekst over de 5-10 en soms 15% in de diepere delen van polders leidt in een aantal gevallen tot verwarring. De kern hiervan is dat de 5-10 en soms 15% een indicatieve duiding is over de omvang van deze vraag. Het is daarmee voor elke polder een significante opgave om rekening mee te houden. Uiteindelijk betreft het maatwerk per polder om de opgave en locatie waar het water bij een excessieve bui blijft staan. Dit zal worden verduidelijkt in de tekst. Hoe verder om te gaan met het vasthouden en bergen van excessieve regenval zal nader worden uitgewerkt, ondermeer in het Regionaal Water en Bodemprogramma en in samenwerking met de waterschappen en andere provincies.
ZW_0225	10	De kaart op blz. 40 is heel vol met ruimteclaims in het landelijk gebied. Wat blijft er over voor voedsel? Wat zullen de consequenties zijn?	De vraag van de indiener naar de consequenties voor voedsel van de vele ruimteclaims in het landelijk gebied kan niet in de context van de Omgevingsvisie worden beantwoord. Zoals verwoord bij zienswijze 0225-8 dient het vraagstuk van welke ruimte voor voedsel overblijft in de bredere context van voedselzekerheid worden bezien.
ZW_0225	11	Blz 43: Veenweidegebied: vernatting is het doel en zelfs de overloop voor waterberging van steden en als mogelijkheid voor stedelijke functies. Opnieuw geen aandacht voor bestaand legaal gebruik, zie punt 2 en 4.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder valt ook het bestaand en eventueel benodigde toekomstige grondgebruik.
ZW_0225	12	Blz 43 vernatting vraagt heel veel extra zoet water: met de blijkbaar als vaststaande vernatting is dus een nieuwe zoetwatervrager gecreëerd. Daarbij wordt de nutriënten verhoging heel makkelijk aanvaardt terwijl dit in strijd is met de KRW doelen, zie ook punt 5 en 14.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder vallen ook de onderwerpen zoet water en waterkwaliteit.
ZW_0225	13	In relatie tot punt 13: bij de Droogmakerijen wordt in tegenstelling tot het vorige punt fosfaat juist gebruikt om het landgebruik aan te moeten passen? Zelfs voor de meest vruchtbare gebieden van de provincie met grote betekenis voor voedselproductie wordt het agrarisch landgebruik ter discussie gesteld.	Bij de toelichting bij figuur 14 wordt bij de droogmakerijen aangegeven dat met de kwelstroom relatief veel fosfaat mee komt en dat het behalen van de KRW-doelstellingen lastig is. Met deze constateringen wordt het agrarisch gebruik niet ter discussie gesteld zoals indiener aangeeft.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0225	14	De provincie verwijst naar de wettelijke normen en Europese kaders: het zelf gestelde doel van NUL is ver bovenwettelijk. In geen enkele wet wordt een doel van NUL broeikasgassen gesteld, maar in Noord Holland stelt een Visie dit wel.	De provincie werkt binnen de geldende nationale en Europese wet- en regelgeving. In de visie volgen we de Klimaatwet waarin het doel van netto nul uitstoot in 2050 staat beschreven. Het klimaatdoel van netto nul in 2050 betekent niet dat er geen uitstoot zal zijn, maar dat de uitstoot die er nog is wordt gecompenseerd of afgevangen.
ZW_0225	15	Het UNESCO Werelderfgoed Beemster lijkt toch beschikbaar voor grondgebruik voor andere functies? Dit is in strijd met de UNESCO waardes waarbij het agrarisch landgebruik Beemster bepalend onderdeel is.	Agrarisch landgebruik is de essentie van het ontstaan van de Beemster en is een belangrijke waarde van het UNESCO-werelderfgoed. Agrarisch landgebruik is echter niet als verplichtend vastgelegd vanuit de UNESCO-status, zo zijn er ook dorpen en forten in de Beemster gebouwd.
ZW_0225	16	Het lijkt al vast te staan (blz 53/54) dat buiten de natuurgebieden nieuwe bufferzones komen terwijl de nationale discussie daarover nog in volle gang is. Dat daar grote gevolgen aan zijn verbonden voor functie, landgebruik, economie etc wordt geen aandacht aan besteed. Wel dat er ruimte is voor allerlei andere functies zoals waterberging en recreatie. Dit alles geldt ook voor de nieuwe verbindingen tussen natuurgebieden.	Op basis van de kamerbrief van 26 juni over het maatrgelenpakket voor Landbouw, natuur en stikstof, concluderen wij dat het Rijk een beleidskeus heeft gemaakt wat betreft overgangszones. Als provincie zijn we nog in overleg met het Rijk over de uitwerking daarvan. In de Omgevingsvisie wordt daarom ook geen concrete invulling gegeven van het beleid rondom overgangszones. Wel lijkt duidelijk te zijn dat er zones rondom N2000-gebieden zullen komen, in welke vorm of mate dan ook.
ZW_0225	17	Terwijl de Visie tal van bedreigingen noemt voor de agrarische sector en ook noemt dat het aantal agrarische bedrijven afneemt, mist de Visie de ruimtelijke consequenties daarvan. De Visie streeft grote veranderingen na in het landelijk gebied maar heeft geen aandacht voor de ruimtelijke gevolgen daarvan, Goed beleid op dit punt is onmisbaar.	Wij nemen kennis van de zienswijze. In de programma's onder de omgevingsvisie en in de uitvoering wordt meer aandacht gegeven aan de gevolgen van ingrepen in het landelijk gebied voor o.a. de agrarische sector.
ZW_0225	18	De aangekondigde aanwijzing als berging- en overloopgebied heeft ingrijpende gevolgen voor economisch landgebruik en eigendom. Wederom geen enkele aandacht hiervoor.	De provincie heeft op grond van groot maatschappelijk belang zoekgebieden aangewezen voor noodoverloopgebieden om deze nader te kunnen onderzoeken. De daadwerkelijke economische gevolgen, de gevolgen voor landgebruik en de grootte daarvan zijn nog niet in beeld gebracht en zijn onderdeel van dit nadere onderzoek.
ZW_0225	19	De aankondiging van de aanwijzing van landbouwgebieden voor agrarische productie impliceert dat slechts nog een deel van het huidige agrarische gebied de functie agrarisch zal jouden. Is dit de geboden 'duidelijkheid'. Dit raakt 1 van de doemscenario's die het BPL al een paar jaar geleden heeft geschetst: in Nederland zijn nog maar een beperkt aantal landbouwgebieden waar de landbouw in handen komt van grote internationale bedrijven.	Het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden betekent dat landbouw ook elders nog steeds van betekenis en waarde is. Uitgangspunt voor het afwegingskader landbouw is dat in alle gevallen, met al dan niet prioritaire landbouwgronden, de brede waarde van landbouw wordt gewogen bij ruimtelijke ingrepen.
ZW_0225	20	Stelling: verduurzaming vraagt financieel perspectief. Eenvoudige stelling in de Visie wordt juist volledig voorbijgegaan aan perspectief voor de landbouwsector door talloze ingrepen en specifiek wordt voorbijgegaan aan het perspectief van de sector in het veenweidegebied. Perspectief noemen is 1 maar echt perspectief bieden zit in in deze Visie met een opeenstapeling van ingrepen in het hele landelijk gebied. Helaas lijkt dit op de afgeblazen NPLG, geen perspectief, maar wel grote ingrepen.	Wij nemen kennis van deze stelling van indiener.
ZW_0225	21	Geen aandacht voor de gevolgen op gebied van duurzaamheid, biodiversitei, noodzakelijke ruimtelijke ingrepen etc als het gaat om de toename van de bevolking met 500.000?	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0225	22	De aangekondigde ‘uit fasering”van verleende en legale vergunningen voor onderbemalingen in het veenweidegebied raakt rechtszekerheid en bestaanszekerheid. Met teveel gemak hanteert de Visie het uitgangspunt dat de onderbemalingen moeten verdwijnen.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder valt ook het omgaan met onderbemalingen. Verder wordt de term 'hoogwaterlandbouw' verder uitgewerkt.
ZW_0225	23	Opvallend is de gekozen terminologie in de Visie: de term veenlandschap in plaats van VeenWEIDEgebied, impliceert dat het afgelopen is met het veenWEIDEgebied. Drooglegging 20-40 is tekort voor rendabel agrarisch gebruik. Een nog hoger peil wordt zelfs ook als mogelijkheid gezien. De vage aankondiging dat we 'onderzoeken nadeelcompensatie” is volstrekt disproportioneel. Dit doet denken aan de Brabante situatie: de vergunning wordt ingetrokken, het bestaan valt weg, het eigendom niets meer waard en ondertussen wordt door de Overheid even nagedacht over “”nadeelcompensatie”, waarbij volledige schadevergoeding zoals bij onteigening blijkbaar wordt uitgesloten.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). We gebruiken de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgebieden en droogmakerijen, dat in samenhang met elkaar moet worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exlusief de als NNN begrensde landbouwgronden). Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0225	24	Nieuwe 'scheggen' langs stedelijk gebied? Ook hier zien we geheel nieuwe zoneringen die allemaal uit het landelijk gebied zullen komen. Welke gevolgen hebben deze ‘scheggen”?	Wij verwijzen naar de passages in de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0225	25	In de Visie is wel ruim baan voor defensie en zelfs weer nieuwe datacentres. Deze laatste zijn niet alleen ruimtelijk van invloed maar gebruiken grote hoeveelheden drinkwater en energie. Helaas gaat de Visie daar geheel aan voorbij.	De visie gaat zeker niet voorbij aan de verdeling van de schaarsten aan water en energie, dit is namelijk één van de hoofdbeginselen van de sturing voor een toekomstbestendige economie via richtlijnen – waaronder efficient watergebruik en efficient energiegebruik. Zoals wij in paragraag 6.6 hebben aangegeven zullen wij in de toekomst onder strikte voorwaarden ruimte geven aan nieuwe datacenters.
ZW_0225	26	Conclusie: ik verzoek u de Visie aan te passen. Onhaalbare NUL doelen moeten verwijderd worden. De opeenstapeling van doelen in het landelijk gebied en met name de vergaande vernatting van het veenweidegebied moeten in een Visie niet als vaststaande doelen worden gepresenteerd. Het stellen van harde (niet of nauwelijks haalbare) doelen moet in het belang van iedereen worden vermeden; dit zal leiden tot een stortvloed aan procedures en obstakels bij vergunningverlening. Waar het om gaat is realistische, haalbare en volledig afgewogen ruimtelijke keuzes voor de toekomst met ruimte in doelen en met oog voor ieders belang, inclusief het belang van voedselzekerheid en perspectiefvolle landbouw	Concluderende samenvatting als slotwoord. Geen antwoord nodig.
ZW_0226	1	... Provincie, Gedeputeerde, Statenleden en Commissaris, denk en plan qua visie, dat u voor al die opgaven vooral afhankelijk bent van uw buren en uw buurlanden en van de stappen die wij richting de Noordzee kunnen maken. Zolang u blijft denken dat al die functies van Natuur, Wonen, Werken en Recreatie, maar ook Veiligheid, (lucht) mobiliteit en (staal) productie op die beperkt km2 moeten gebeuren de komende 50 jaar dan hebben uw opvolgers daar spijt van in de komende decennia. Ik vraag u in uw visie groter te gaan denken als alleen een eiland (bijvoorbeeld de energiebehoefte, welke stappen heeft u genomen om de bestaande kernenergiecentrales in Duitsland, Belgie en Frankrijk waarvan er vele in de mottenballen zitten of veel achterstalligonderhoud vergen de komende 10 jaar landen breed in te zetten, i.p.v. Noord-Holland vol met windmolens, aanlandpunten, trafostations en hoogspanningsmasten te zetten?) ...	Wij beschouwen deze zienswijze als steun voor de omgevingsvisie. Juist omdat we niet alles overal in de loop naar de toekomst toe meer een plek kunnen (blijven) geven, zoals we dat tot nu toe gewend waren, is deze omgevingsvisie als langetermijnvisie opgesteld. In de aanloop naar deze omgevingsvisie via het Ruimtelijk Voorstel (op verzoek van toenmalig minister Hugo de Jonge), waarin we hebben aangeven meer dan 25% ruimte te kort te komen, hebben we het gebrek aan ruimte al benoemd. Dat is de reden dat er keuzes moeten worden gemaakt, waarvoor we in deze omgevingsvisie richtinggevende uitspraken doen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0226	2	De afgelopen 10 jaar ben ik actief mee gaan kijken wat daar allemaal mee tot stand is gebracht met name in Veenweidegebieden. Nul komma Nul. De waterkwaliteit is prut in deze (Veenweide) gebieden, de afbraak van Veen is sterk toegenomen. De weidevogels leiden een kwijnend bestaan door uw beleid om ganzen zo traag in te dammen. En nu lees ik dat u daar nog meer stappen in wilt maken. Eerst maar eens die waterkwaliteit. Dat ligt niet zo zeer aan de stikstof en fosfaat maar aan het baggerbeleid binnen deze natuurgebieden. Het waterschap is daar stil over. Maar dat kubieke-meters-baggeren gaat vaak te diep door de kleibodem, en bracht niet de gehoopte verbetering van de waterkwaliteit. Het doorzicht is gewoon slecht en de waterplanten die nog enige kwaliteit hadden kunnen geven werken ook niet mee. De afkalvende waterkanten door dit diepe baggeren storten massaal in het water en geven het een troebele, Coca-Cola achtige ervaring. En anders worden ze binnenkort wel door een kreeftachtige omgehaald en ondergraven. Het verdient dan ook dat dit beheer veel beter wordt uitgevoerd, waarbij het reuze belangrijk is dat er weer takkenbossen in de walkanten komen om elke akker/ eiland. Daar hebben die kreeften ook moeite mee en kunnen tenminste kleine vissen ed. zich verstoppen voor hun kaken. Maar daar lees ik in al die visies van u en het Waterschap niks over. Ik vraag u dan ook nu met een praktische blik (minder academisch) uw werk te gaan doen en de Natuur wat met rust te laten en diegene die het werk op deze akkers verrichten meer te gaan waarderen. Dat blijkt niet uit uw richting van peilverhoging, naam aanpassing (veengebieden i.p.v. Veenweide gebieden), wat bij mij aanvoelt als het revisionisme wat ik uit vele geschiedenissen lees om met woord-aanpassing de geschiedenis te verbloemen. Terwijl we juist uit de geschiedenis moeten leren. Daarom nog het volgende 50 jaar geleden voeren die veenweide-boeren met hun schuiten nog door die baggersloten. Geen probleem want in het voorjaar was dat even harder werken. Maar geleidelijk drukte deze schuiten de bagger naar de walkanten. Daar liepen gelukkig geen ganzen om de jonge rietscheuten eruit te trekken. U snapt het al, baggeren was nauwelijks nodig en riet zorgde bijna overal voor stevige kanten en dito waterkwaliteit voor vissen en alles wat er leefde en groeide. Ik zou graag in uw visie met zulke blikken willen kijken en verwonderen, wat wij met de natuur kunnen als we achter onze bureaus ’s vandaan komen en het werk in het veld als maat nemen. Dan hoeft dat peil niet te worden verhoogd, groeit het veen weer aan ook juist op die walkanten, zal er nauwelijks een probleem zijn met nutriënten want die worden goed gebruikt als was het maar dat de reiger de vleesgeworden eiwitten voor ons opvist en de resten op het land schijt. En weet u dat de grootste berging van water niet in de sloot ligt maar in het land waar het vocht capillair optrekt tot de zogenaamde freatische lijn. Daarover zou u moeten schrijven, i.p.v. nog meer wateroppervlakte maken zoals ik u visie lees. Het klinkt mogelijk een beetje naar, maar ik denk dat u een beter ambtelijk team verdient om tot een gedragen en toekomst bestendige visie te komen.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder vallen ook de onderwerpen zoet water en waterkwaliteit.
ZW_0226	3	De verhouding natuur en mens gerichte leefruimte (denk bijv. aan goed onderhouden fietspaden met goede fundaties waar boomwortels geen grip op hebben, lokaal veilige ontsluitingen naar de stroomwegen, woonruimte en bouwlocaties, werkgelegenheid maar ook ruimte zoeken elders tot in de Noordzee, toekomst perspectief voor Jeugd maar ook agrarische sector bieden etc.) is denk ik in deze visie niet passend. Word meer verbindend met uw visie voor het vergroten van draagvlak en het winnen van uw autoriteit.	Wij nemen kennis van de mening van indiener. Het is ons niet geheel duidelijk waarop hij doelt, wanneer hij zegt dat de verhouding tussen natuur en mensgerichte leefruimte in deze visie niet passend is.
ZW_0226	4	Bijlage met de volgende punten	Geen reactie nodig

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0226	5	Vernatten blz. 114: “Het waterpeil gaat naar minimaal 20 tot maximaal 40 cm beneden maaiveld”. Wat staat hier? Dat het waterpeil in de veenweidegebieden tot maximaal 20cm onder het maaiveld staat bijv. in de winter en tot minimaal zal dalen tot 40 cm onder het maaiveld in de zomer. Beter kan hier minimaal en maximaal dus worden omgewisseld. Verder zou hier het begrip drooglegging wat algemeen gebruikelijk is, beter kunnen worden toegepast. In de balans tussen verbranding van veen met CO2 tot gevolg en anaerobe omstandigheden in de bodem is in de literatuur 30cm als te streven drooglegging het meest optimaal. Nu is het zo dat het veenweidegebied ook gekenmerkt wordt door vele maaiveldhoogtes, ware het niet dat al grote delen op zand en keileem zijn gedaald. Dit lijkt in strijdt met het voornemen om blokbemaling te verminderen. Voor optimaal beheer van het resterende veen zou juist met een drooglegging van 30cm dit juist kunnen worden bereikt. Dit voorkomt dat er beleid wordt gemaakt dat niet uitvoerbaar is en daardoor juist tegengesteld aan gewenst beleid ongewenste resultaten ontstaan. Gemiddeld 30 cm drooglegging met een tijdelijke aanpassing zoals nu in de zomermaanden om te maaien moet naar mijn mening mogelijk zijn binnen de doelstelling om de afbraak te beheersen. Daarbij zal ook het slim water midden in de akker brengen bijv. met greppels een grote rol kunnen spelen.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma.
ZW_0226	6	Broeikasgassen terugdringen. Feitelijk zou je moeten nastreven dat activiteiten die vermijdbare opwarmingseffecten geven moeten worden geïmplementeerd in uw regelgeving. Daarvan zijn de broeikasgassen maar een categorie. Braakliggend land dat is opgedroogd reflecteert meer zonlicht dan bladgroen van een rustgewas. Hier zien we dat het ene beleidsdoel stikstof niet past met het hoofddoel opwarming vermijden. Hier zal toch in uw beleid een prioritering in horen in uw visie.	De provincie stuurt in grote lijnen op zowel reductie van stikstofuitstoot, stikstofneerslag en broeikasgasuitstoot. Waar dit mogelijk met elkaar botst zal een prioritering plaatsvinden in de verdere uitwerking op gebiedsniveau.
ZW_0226	7	Vermijden van opwarmingseffecten (direct indirect) Als gestreefd wordt naar minimaal effect zal de vermijdbare koude verbranding van veen als eerste op de maatregelen lijst moeten staan. Door takkenbossen niet langer te versnipperen op provinciaal niveau maar ter beschikking stellen van het onderhoud van de veenweidegebieden kan de reductie van CO2 meervoudig vorm krijgen. Takken op en onder de waterlijn zijn duurzaam geconserveerd en komen slechts traag tot rotting en afbraak. De veenwaterkant wordt beschermd en kan weer groeien en het onnodig stoken van de takken wordt voorkomen. De natuur zal er lokaal en mondiaal baat bij hebben. Ook qua zon energie zou u rekenschap meten gaan geven over de ingevangen energie uit de zon die niet is teruggekaatst naar het heelal. Slecht 20% nuttig, 80% opwarming van de aarde. U ziet dat hiermee de maat broeikasgassen niet de lading dekken om opwarming te voorkomen.	We streven nationaal en internationaal naar het voorkomen van opwarming. Dit meten we door middel van onze broeikasgasuitstoot. Die uitstoot kan ook een gevolg zijn van ons landgebruik. Daarom is landbouw en landgebruik een transitiepad in de Noord-Hollandse Klimaataanpak. In de Klimaataanpak sturen en monitoren we ook op het verminderen van de uitstoot vanuit het landgebruik. Uw suggestie om takkenbossen beschikbaar te stellen voor veenweidegebieden is interessant en noteren we voor ons verdere werk aan klimaatmitigatie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0226	8	Fietspadden en focus in het algemeen De Provincie laat zich kennen als het technisch goed uitvoeren van de N-wegen. Daarentegen hebben de fietspadden jammer genoeg onvoldoende fundatie waardoor boomwortels de zojuist vernieuwde padden ongeschikt maken voor recreatief gebruik (gevaarlijke hobbels waardoor valgevaar onvermijdelijk is). Dit geldt ook voor fietspadden in beheer bij het waterschappen. Juist deze vorm van mobiliteit moet extra aandacht krijgen voor de gezondheid en voor het milieu. Hier zien we iets wat bij meerder overheden speelt, grote ambities maar op hetgeen onderhouden moet worden belopen de achterstanden 100 miljoenen euro alleen al voor de wegen van HHNK, waar u toezicht op houdt. Doelmatig beheer met kennis in uw organisatie voorkomt dat veel geld niet over de balk wordt gegooid. Er is dan geen geld voor trajectcontrole op uw N-wegen want die zijn al weinig doelmatig in de natuurgebieden verbrand Kort gezegd een andere focus van uw bestuur beginnend bij deze visie kan veel maatschappelijke-, economische- en leefomgeving schade voorkomen. Juist deze trajectcontrole kan veel bijdragen aan de veiligheid op uw wegen en die van het waterschap op de doorgaande wegen maar ook veel onderhoudskosten voorkomen. Ik vraag u dit soort zaken in uw visie tot uitdrukking te brengen.	Op basis van de Wegenwet en de Scheepvaartverkeerswet is de provincie verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van provinciale (vaar-)wegen, kunstwerken, fietspaden, voetpaden en openbaar vervoersnetwerken én de aanleg hiervan. De infrastructuur wordt beheerd en onderhouden en, bij einde levensduur, gerenoveerd en vervangen. Deze wettelijke taak staat beschreven in de Omgevingsvisie. De invulling van de wijze waarop provincie haar netwerk onderhoudt én de afwegingen die daarbij worden gemaakt, hebben geen plaats in de Omgevingsvisie, maar zijn vastgelegd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). Met de NIKG toetst de provincie ook of de middelen die er in de begroting zijn gereserveerd, voldoende zijn om het areaal in stand te houden. Provincie Noord-Holland hanteert bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsniveaus. Voor fietspaden hanteert de provincie beeldkwaliteit B. Dit betreft een basisniveau waarbij de kans op ongevallen klein moet zijn, bereikbaarheid en leefbaarheid niet in het geding mag zijn, comfortabel gebruikt kunnen worden, de uitstraling moet redelijk verzorgd zijn en de milieubelasting moet conform wettelijke eisen zijn. Voor wat betreft de opmerking over het beheer van de wegen van het HHNK: in Nederland zijn er vier wegbeheerders: het Rijk, de provincies, de gemeenten en de waterschappen. Tot voor kort was HHNK verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van wegen in 23 van de 30 gemeenten in hun beheergebied. Sinds 2014 zijn zij in gesprek met de gemeenten waarin de polder- en dijkwegen liggen, om te onderzoeken of en hoe het wegbeheer aan de gemeenten kan worden overgedragen met als resultaat dat het HHNK alleen nog wegen beheert in de gemeenten Purmerend en Waterland. Het beheer valt niet onder provincie Noord-Holland. We beamen dat trajectcontrole een verbetering kan opleveren van de verkeersveiligheid, doorstroming van het verkeer en het milieu. In Noord-Holland zijn op de volgende wegen trajectcontroles ingesteld: N201 (Uithoorn), N205 (tussen de N207 en de N232) en N9 (tussen Burgervlotbrug en St. Maartensvlotbrug). Echter is het inrichten van trajectcontrole een taak van het openbaar ministerie en niet van provincies. Voor suggesties over het beheer van onze wegen en fietspaden houden we ons altijd aanbevolen. Indiener kan zich daarvoor richten tot ons servicepunt.
ZW_0226	9	Het verdient aanbeveling om de investering zoals in NNN-gebieden (aankopen grond), verbindingszones, natuurprojecten met o.a. houtkap in de Schoorlse duinen meer af te wegen tegen waar de meeste burgers tegen aanlopen (hoge brandstof kosten met provinciale opcenten, te weinig ruimte om te bouwen en wonen, te weinig perspectief voor jeugdige of die wel een plek ooit krijgen in deze maatschappij etc. Denk meer vanuit de mens en laat de natuur met rust.	Investeringen in gebieden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vloeien voort uit een wettelijke taak van de provincie. Deze taak is gebaseerd op Europese doelstellingen.
ZW_0226	10	Recreatie in Veenweide gebieden Over rust gesproken, dat is een van de randvoorwaarden waar veenweidegebieden aan bij kunnen dragen. Door zoals ik meen te begrijpen van deze gebieden recreatiegebieden met verbinding naar de stedelijke omgeving te maken zal het snel met deze rust gedaan zijn. Katten, honden en wat burgers niet allemaal met zich meedragen zullen de predatiedruk nog vergroten. Als u meent dat er via vergunningen ruimte komt om met lage snelheid te varen door deze polders dan zal dat onder voorwaarden mogelijk kunnen bijdragen aan het bewust zijn van het belang van deze gebieden maar ook via het eerdergenoemde effect wat varen heeft op de verplaatsingen van bagger naar de walkanten. Dat zal dan weer alleen nuttig zijn als de ganzendruk nagenoeg is geëlimineerd. Alleen al het genoegen om een wulp, kievit of grutto te horen als het geraas van auto's in de nacht is verstomd is magisch. En u gaat dat ook terugdringen als ik dit goed lees alsof het in een reservaat past. Onbegrijpelijk. Nogmaals laat de natuur meer met rust.	In de Omgevingsvisie is veel aandacht voor de balans tussen natuur en recreatie waarbij recreatieve ontwikkelingen niet ten koste mogen gaan van de natuurwaarden of leiden tot verstoring van flora en fauna.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0226	11	[Apart gestuurde aanvulling] U bevindt zich op een zee die steeds woester wordt, die met de uitvinding van het vuur zeg 10.000 jaar geleden startte, toen men bossen liet afbranden om braakliggende grond te verwerven. Deze zee zal pas als alles meezit over ongeveer 400 jaar tot rust kunnen komen als de opwarming met alle middelen is gestopt (als het nog lukt met door de mens ingezette strategieën), en waarschijnlijker stopt als de volgende ijstijd zijn intrede doet met al haar planetaire kracht. U als uitvoerder van Europese maatregelen vaak met grote koppen erop, opgenomen in onze wetten staat voor de beleidsuitvoering in NH door uzelf, de waterschappen, de gemeenten en vooral de (landschap) beheerders, die dag en nacht hun taken in combinatie met voedselproductie, weidevogels beheer, dagrecreatie, landschappen en ontsluitingswegen open houden etc. Met idealisme zal het niet lukken wat in 11.000 jaar in gang is gezet met een opwarmer van de terugtrekkende laatste ijstijd. Dit vraagt pragmatisme, uithoudingsvermogen, draagvlak, erkennen van elkaar rollen, klein en groot. De huidige ontwerp visie versterkt juist de verdeeldheid, gooit geld in het water, erkent nauwelijks de noden die op dit lange traject optreden als was het maar om ons zelf in stand te houden met behulp van bijvoorbeeld mobiliteit over de kunstwerken in de badkuip, de woningruimte die perspectief geven aan de volgende generatie. Wat ik nu waarneem is: •Vernatting en toename muskieten en malaria, west nijlvirus ed, nieuwe ziektes die na 150 jaar weer opduiken. •Overspoeld worden met exoten (van ganzen tot huiskatten) die de klanken van weidevogels doen verstommen. •Plaaginsecten in de fruitbomen die normaal door zangvogels in toom worden gehouden maar nu door predatie door katten ed. vrij hun gang kunnen gaan. •Tegengestelde beweging die juist de gewasbescherming zouden moeten indammen, maar haar juist extra impuls geven om toch nog een boterham op de plank te krijgen. •Trafohuisjes die hard nodig zijn maar door werelderfgoed kenwaarden te verzwaren met extra regels onmogelijk worden of te laat en tegen te hoge kosten •Onvoldoende aandacht voor de harde infrastructuur om die te onderhouden •Geen aandacht voor wat echt maatschappelijk van belang is •Zeker in de landbouw mogen beste harde afspraken worden gemaakt als dat maar wel is in het continuüm van de komende generaties die niet vervangen kunnen worden door ambtenaren of gedragen kan worden qua beheer door de gehele gemeenschap •Anders valt de grond en vooral de informatie binnenkort in handen van internationale partijen waar u geen antwoord meer op heeft. Weet wie uw partners/ inwoners zijn en wie de ruif vullen. Laat de natuur met rust. (in stand houden is wat Europa van ons vraagt). Pas u visie en richting aan, maak deze verbindend, praktisch en realiseerbaar.	Wij danken indiener voor zijn uitvoerige zienswijze. Wij respecteren zijn blik op de toekomst - waar wij deels in mee kunnen gaan - en nemen die, zeker voor zover die de omgevingsvisie overstijgen, voor kennisgeving aan.
ZW_0227	1	Gelijk aan ZW_0226	Zie onze beantwoording van zienswijze ZW_0226.
ZW_0228	1	Beste medewerkers van de provincie Noord Holland, Ik begrijp dat jullie bezig zijn met een ontwerp- omgevingsvisie, Ik begrijp heel goed dat jullie aan het zoeken zijn naar mogelijkheden voor de provincie om de beperkte ruimte die er is zo optimaal mogelijk in te delen met alle belangen voor zoveel verschillende behoeften. Toch zou ik u iets willen vertellen over mijn prachtige thuis hier op de Zonnehoek. Hier waar wij wonen en leven op een, voor ons magische stukje van Vijfhuizen. In een klein huisje op een bescheiden perceel met oude fruitbomen en een prachtige magnolia. Hier waar wij op het park met elkaar in bijna teruggaan in de tijd, elkaar kennen en samen met onze buren oplossingen zoeken en elkaar helpen. Waar we elkaar gedag zeggen op het pad en veel buiten zijn. Dit in een tijd waarin veel mensen in eenzaamheid leven. Thuiskomen na een lange werkdag geeft een gevoel van geluk wat ik maar moeilijk kan omschrijven. Ik wil u natuurlijk vragen om onze gemeenschap, in de plannen die er gemaakt worden de mogelijkheid te geven te blijven bestaan. Alstublieft, laat wat goed is heel in het bouwen aan de toekomst.	Dank voor uw bijdrage, het is goed om de verhalen te weten die vaak achter meer algemene gegevens en kaarten zitten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0229	1	De Vereniging Vrienden van het Gooi De vereniging Vrienden van 't Gooi (VVG) stelt zich statutair tot doel het bijzondere eigen karakter van de natuur, het landschap en het cultureel erfgoed in het Gooi en omstreken zo goed mogelijk te beschermen en om duurzame ontwikkeling te bevorderen. Met belangstelling hebben wij de ontwerp-Omgevingsvisie Provincie Noord Holland en de bijbehorende Omgevingseffectrapportage gelezen. Graag geven wij u hierop onze zienswijze. Natuur In de ontwerp-Omgevingsvisie stelt de provincie dat er te weinig ruimte is om alle gewenste functies overal een plek te geven en dat de provincie daarom selectief wil zijn in welke functies wel of geen ruimte krijgen. Tegelijkertijd stelt de provincie dat Noord-Holland relatief weinig natuur heeft, dat de natuurgebieden vaak niet met elkaar zijn verbonden en dat de kwaliteit van natuur achteruit blijft gaan. Als de provincie vervolgens zegt een direct strategisch belang te hebben bij robuuste natuur en een rijke biodiversiteit (omdat ze een essentiële basis vormen voor een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving) dan is er dus alle reden om in ieder geval de beschermde natuurgebieden te vrijwaren van aantasting (die onomkeerbaar is) en voor het tekort aan ruimte niet de oplossing te vinden bij beschermde gebieden. Dat betekent dus scherpe keuzes maken. Dit is het advies in de Omgevingseffectrapportage maar helaas is de visie daarin niet concreet genoeg. Een groot maatschappelijk belang kan het natuurbelang in het Natuur Netwerk Nederland (NNN) opzijschuiven. Wij zouden er zelfs voor willen pleiten dat de provincie het beschermen van NNN zelf als een groot maatschappelijk belang ziet. Het vergt moed in de prioriteitstelling en onderhandelingen met belangenbehartigers met ruimteclaims op NNN-gebied. De provincie zou ook vaker kunnen kiezen voor oplossingen die duurder zijn, maar wel het landschap en de natuur ontzien. Een voorbeeld in onze regio het Gooi is het ondergronds aanleggen van hoogspanningsleidingen bij Muiden.	We denken dat het huidig beschermingsregime van de NNN in de Omgevingsverordening voldoende waarborgen biedt voor de instandhouding en werking van het netwerk. Met de regels in de Omgevingsverordening is geborgd dat bij een aantasting van het NNN, bijvoorbeeld vanwege een project van groot openbaar belang waarvoor geen reële alternatieven bestaan, de nadelige gevolgen altijd worden gecompenseerd.
ZW_0229	2	Compensatie Graag zouden we zien dat de provincie zich in de concept-Omgevingsvisie concreter uitspreekt over hoe compensatie plaatsvindt als ontwikkelingen van groot openbaar belang in beschermde natuur, landschap en cultureel erfgoed dan toch gaan plaatsvinden. In de concept-visie wordt voorgesteld te compenseren met een bijdrage aan de omgevingskwaliteit, terwijl de provincie zelf ook stelt dat omgevingskwaliteit een breed begrip is. De regels in de Omgevingsverordening geven hierover meer duidelijkheid. Alleen blijkt helaas in de praktijk dat het compenseren van NNN niet goed mogelijk is omdat geen compensatiegrond met vergelijkbaar natuurtype aanwezig is. Maar concrete compensatieregels borgen de samenhang en voorkomen dat iedere gemeente naar eigen goeddunken verlies aan natuur en landschap compenseert.	We denken dat het huidig beschermingsregime van de NNN in de Omgevingsverordening voldoende waarborgen biedt voor de instandhouding en werking van het netwerk. Met de regels in de Omgevingsverordening is geborgd dat bij een aantasting van het NNN, bijvoorbeeld vanwege een project van groot openbaar belang waarvoor geen reële alternatieven bestaan, de nadelige gevolgen altijd worden gecompenseerd.
ZW_0229	3	N2000 Tussen N2000 en landbouwgebieden zijn overgangszones gewenst. Wat ons betreft zijn er sowieso overgangszones rondom N2000 gebieden wenselijk. Het Gooi kent een aantal N2000-gebieden, waaronder het Gooimeer Zuidoever en het Eemmeer. Voor een aantal vogelsoorten zijn hier de omstandigheden verre van ideaal, zo staat te lezen in de ontwerp-Omgevingsvisie. Over oorzaken als belastende waterrecreatie staat niets vermeld. Wij vragen hierover een passage op te nemen, ook al is hier het Rijk het bevoegde gezag. Met hierin opgemerkt dat afspraken nodig zijn met het Rijk over zonering en geleiding van de waterrecreatie en met de gebiedscoöperatie Gastvrije Randmeren die een toekomstvisie heeft ontwikkeld over het samengaan van natuur en recreatie. In de ontwerp-omgevingsvisie wordt gepleit voor het opwekken van energie met geo- en aquathermie voor meer duurzaam opgewekte warmte. Berichten over plannen voor het bouwen van een centrale in Muiderberg en het gebruiken van het water in het IJmeer, zijnde Natura 2000 gebied, baren ons zorgen. Graag zouden we het standpunt van de provincie in de ontwerp-omgevingvisie opgenomen willen zien ten aanzien van de herkomst van het water bij de ontwikkeling van aquathermie.	De keus voor overgangszones en de invulling van dit concept wordt niet gemaakt in de visie en is ook afhankelijk van Rijksbeleid. Voor de grote wateren (met N2000 status) denken we dat de wettelijke bescherming van deze gebieden via de omgevingswet voldoende bescherming biedt tegen ontwikkelingen die deze waarden kunnen aantasten. De initiatieven voor Aquathermie moeten voldoen aan de Kaderrichtlijn Water.
ZW_0229	4	Landschap De VVG vindt dat er in de visie nauwelijks aandacht is voor het waardevolle landschap in het Gooi. Landbouw wordt genoemd als de drager van de landschappen grenzend aan bebouwde omgeving. In de opsomming van waardevolle landschappen als duinen, de kusten en de open polders ontbreken de heidevelden, zandverstuivingen en bossen. We zouden deze landschappen die zo kenmerkend zijn voor het Gooi ook genoemd willen zien met daarbij de aantekening dat het zgn. illusielandschap, dat de open landschappen met de bosranden vormen, staand beleid blijft.	Ook wij vinden het landschap in het Gooi zeer waardevol. Deze landschappen zijn veelal beschermd als NNN en BL in onze omgevingsverordening. Dit beleid wijzigen wij niet. Wij zullen de heidevelden en bossen benoemen in de opsomming van waardevolle landschappen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0229	5	Samenwerking provincie Utrecht De VVG zou graag zien dat het Gooi wordt opgenomen in het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. In de concept-Omgevingsvisie wordt opgemerkt dat het zuidelijk deel van de provincie deel is van een groter geheel waaronder de provincie Utrecht. Hier wordt verder geen toelichting op gegeven. Het Gooi is onderdeel van de Utrechtse Heuvelrug, een stuwwal die van Rhenen tot Huizen loopt, met overal dezelfde grote variatie in landschapstypen met wateren aan de randen, gevoed door kwelwater van de hoge zandrug. Het is dan logisch om een samenwerking op te zoeken. Uitbreiding van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug met het Gooi was ooit een initiatief dat is blijven liggen maar weer opgepakt zou moeten worden. Wij hopen dat de provincie het hiermee eens is en deze optie in haar visie op de toekomst opneemt.	We begrijpen de wens van indiener. We werken nauw samen met de Provincie Utrecht en betrekken partijen bij opgaven in het gebied. Allereerst is de Omgevingsvisie niet het instrument om een uitbreiding van de samenwerking met het Nationale Park mee te regelen. Dat is uitwerking in onderliggend beleid. Ten tweede is er op dit moment voor ons geen aanleiding om een eventuele uitbreiding in gang te zetten. Mocht het Nationale Park dit intiatief willen oppakken, dan kunnen we dat in overweging nemen.
ZW_0230	1	Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van de Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland. Vanuit de bloembollensector in het Noordelijk Zandgebied herkennen en ondersteunen wij veel van de gekozen uitgangspunten. Tegelijk zien wij enkele punten waarop de visie naar onze mening concreter moet worden om daadwerkelijk het langetermijnperspectief te bieden dat de provincie met deze visie beoogt. Wij waarderen dat de provincie de bijzondere positie van de bloembollensector expliciet erkent. In de visie wordt terecht vastgesteld dat de Kop van Noord-Holland het grootste bollenteeltgebied ter wereld herbergt en dat de bollenconcentratiegebieden een belangrijke positie innemen. Ook wordt terecht benoemd dat niet alleen de primaire productie, maar ook verwerking en broeierij van belang zijn voor Noord-Holland. Wij verzoeken de provincie deze erkenning in de definitieve Omgevingsvisie te vertalen naar een duidelijker ontwikkelperspectief voor het Noordelijk Zandgebied.	We danken de indiener voor de ondersteuning van veel van de gekozen uitgangspunten van de ontwerpomgevingsvisie. Het verzoek om de erkenning van de bloembollensector te vertalen naar een duidelijker ontwikkelperspectief voor het Noordelijk Zandgebied zal niet worden overgenomen. De Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en bevat geen gebiedsuitwerkingen.
ZW_0230	2	Benoem de bloembollensector als strategisch economisch cluster. De bloembollensector in Noord-Holland is meer dan agrarische productie alleen. Het betreft een internationaal opererend cluster van primaire productie, uitgangsmateriaal, veredeling, verwerking, bewaring, handel, export, techniek en kennis. De provincie benoemt elders in de visie internationaal concurrerende sectoren en economische clusters van strategisch belang. Ook voedselzekerheid en een veelzijdige, toekomstbestendige economie worden expliciet als provinciale belangen genoemd. Wij verzoeken daarom om ook de bloembollensector in het Noordelijk Zandgebied expliciet te erkennen als een strategisch agrarisch-economisch cluster van provinciaal belang, waarvoor voldoende fysieke en economische ontwikkelruimte behouden moet blijven.	De provincie wijst de bloembollensector niet aan als afzonderlijk strategisch economisch cluster. De aanwijzing van strategische clusters volgt uit het denkraam van TNO voor strategische economische belangen. Daarbij staat de systeempositie van economische activiteiten binnen nationale en Europese waardeketens en netwerken centraal, in het licht van Europese autonomie. De bloembollensector maakt geen onderdeel uit van deze positie.
ZW_0230	3	Maak zoetwaterbeschikbaarheid niet alleen een vraagstuk, maar een provinciale opgave. In de ontwerpvisie staat: “Voor het toekomstperspectief van de bollensector is duidelijkheid over verzilting, de beschikbaarheid van zoetwater, en de fasering daarvan, van groot belang.” Wij onderschrijven dit volledig, maar vinden de formulering onvoldoende. Voor hoogwaardige plantaardige teelten is voldoende zoetwater geen luxe, maar een essentiële productiefactor. Ondernemers investeren voor tientallen jaren in grond, gebouwen, verwerking, machines, verduurzaming en uitgangsmateriaal. Alleen duidelijkheid over een eventuele afname van de beschikbaarheid is daarom niet voldoende. Onze gewenste formulering zou zijn: “De provincie zet zich samen met Rijk, waterschap en sector in voor het duurzaam beschikbaar houden van voldoende zoetwater voor hoogwaardige agrarische productie in het Noordelijk Zandgebied en voor het tegengaan van verzilting.” Daarbij vragen wij de provincie samen met waterschap, Rijk, kennisinstellingen en sector te werken aan onder andere waterberging, efficiënter watergebruik, ondergrondse opslag, verbetering van de zoetwaterbuffer en maatregelen tegen verzilting. Het IJsselmeer en het Amstelmeer vormen daarbij strategische zoetwaterbronnen, die nadrukkelijk moeten worden ingezet voor het behoud van hoogwaardige agrarische productie in het Noordelijk Zandgebied.	Uiteraard zet de provincie zich in voor een duurzaam en volhoudbaar watersysteem voor de provincie en een goede waterverdeling tussen de verschillende vragers. Innovaties en bijvoorbeeld het lokaal vasthouden van water kunnen hier een belangrijke bijdrage aan leveren. De mogelijkheden hiervoor en de haalbaarheid verschillen van plek tot plek. Voor de verdeling van water zijn wij wel gebonden aan de nationale verdringingsreeks. Tegelijk constateert het Nationaal Deltaprogramma dat er op termijn niet voor alle vragers voldoende water zal zijn, ondanks diverse innovaties en dat vragers zich hier op zullen moeten voorbereiden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0230	4	Koppel water- en bodemsturing aan innovatie, niet automatisch aan beperking van landbouw. Wij begrijpen en ondersteunen dat water en bodem een belangrijker ordenend principe worden. Klimaatverandering en verzilting vragen om aanpassing. Wij waarschuwen echter voor een te statische toepassing van dit principe. De geschiktheid van een gebied voor landbouw wordt niet alleen bepaald door de huidige bodem- en watercondities, maar ook door het vermogen van ondernemers en overheden om deze condities duurzaam te verbeteren en ermee om te gaan. De visie stelt zelf dat veranderende water- en bodemcondities tijdig moeten worden gesignaleerd, zodat ondernemers duidelijkheid krijgen, investeringen kunnen afschrijven en nieuwe investeringen kunnen doen. Wij verzoeken daarom vast te leggen dat innovatieve oplossingen voor waterbeheer en verduurzaming volwaardig worden meegewogen voordat beperkingen aan agrarisch gebruik worden opgelegd. Functieverandering mag daarbij niet het vertrekpunt zijn, maar uitsluitend een laatste optie wanneer technische en innovatieve oplossingen aantoonbaar onvoldoende perspectief bieden.	De provincie zal zich zeker inzetten voor innovatie en het mogelijk maken hiervan. Dat er in toenemende mate minder water beschikbaar is zal echter leiden tot vaker beperkingen in aanvoer, hierbij is de nationale verdringingsreeks van toepassing. Hierbij ligt er ook een verantwoordelijkheid bij elke ondernemer die water gebruikt tijdig te signaleren hoe de waterbeschikbaarheid van invloed is op de onderneming.
ZW_0230	5	Geef duurzame bollenteelt daadwerkelijk ontwikkelruimte. De bloembollensector bevindt zich midden in een transitie. Er wordt geïnvesteerd in onder meer weerbare rassen, precisielandbouw, mechanische onkruidbestrijding, efficiëntere bemesting, waterbesparende technieken, emissiereductie, automatisering en nieuwe teeltsystemen. De provincie constateert terecht dat verduurzaming alleen mogelijk is wanneer agrarische ondernemers voldoende toekomstperspectief hebben en kunnen blijven investeren. Wij vragen de provincie daarom het uitgangspunt op te nemen dat aantoonbaar duurzame en toekomstbestendige agrarische bedrijven ruimte moeten houden om zich binnen de aangewezen agrarische concentratiegebieden verder te ontwikkelen.	De provincie onderschrijft dat verduurzaming alleen mogelijk is met voldoende toekomstperspectief en investeringsruimte voor agrarische ondernemers. De Omgevingsvisie biedt ruimte voor innovatie, verduurzaming en ontwikkeling van agrarische bedrijven. Wij nemen daarom geen aanvullend, generiek uitgangspunt op voor ontwikkelruimte binnen concentratiegebieden. Ruimtelijke initiatieven beoordelen wij per locatie, aan de hand van de afwegingsprincipes en de specifieke kenmerken van het gebied. Daarbij betrekken wij onder meer water, natuur, klimaat, landschap en een gezonde leefomgeving.
ZW_0230	6	Verduurzaming en economische ontwikkeling moeten daarbij niet tegenover elkaar worden geplaatst. Juist economisch gezonde bedrijven beschikken over de investeringskracht om de noodzakelijke transitie te realiseren. Hierbij is de biologische bollenteelt nog volop in onderzoek en ontwikkeling. Wij vragen de provincie de biologische bollenteelt te steunen in zowel financiële / materiele steun als in de afname van biologische bollen. Door grote aantallen bio bollen af te nemen in de komende jaren kan het de bedrijven helpen hun producten kwijt te raken. Ook is er steun nodig in onderzoek. Er is nog zoveel onbekend van deze teelt methode. Laat de provincie niet alleen de grootste aaneengesloten bollen gebieden ter wereld zijn, maar ook de grootste Bio bollen productie ter wereld zijn.	De biologische landbouw is één van de belangrijke transitiepaden in onze kringlooplandbouw. De landelijke areaal doelstelling voor biologische landbouw is 15%. We stimuleren de ontwikkeling van bioregio's in de provincie.
ZW_0230	7	Bescherm hoogwaardige bollengrond tegen onomkeerbare functieverandering. De provincie geeft aan zuinig om te willen gaan met landbouwgebieden en het landelijk gebied te willen vrijwaren van onomkeerbare stedelijke ontwikkelingen. Wij ondersteunen dit nadrukkelijk. De gespecialiseerde zandgronden in het Noordelijk Zandgebied zijn schaars en niet eenvoudig elders te reproduceren. Eenmaal omgezet naar woningbouw, infrastructuur, natuur of andere functies is deze productiecapaciteit veelal permanent verloren. Wij verzoeken daarom om binnen het bollenconcentratiegebied het principe “agrarisch gebruik en agrarische ontwikkeling eerst” als uitgangspunt te hanteren en functieverandering alleen toe te staan wanneer aantoonbaar geen onevenredige aantasting van het agrarische cluster plaatsvindt.	De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen.
ZW_0230	8	Daarbij vragen wij de provincie de huidige omvang en begrenzing van de bollenconcentratiegebieden expliciet in de Omgevingsvisie te borgen, overeenkomstig de hierover gemaakte afspraken in het coalitieakkoord. Alleen zo ontstaat de langjarige zekerheid die ondernemers nodig hebben om te blijven investeren. In het bijzonder mag een eventuele landwaartse uitbreiding van de binnenduinrand niet ten koste gaan van bestaande bollengrond. Waar aanvullende ruimte nodig is voor natuur, water of recreatie, moeten eerst technische oplossingen en minder ingrijpende alternatieven worden onderzocht die behoud van de agrarische functie mogelijk maken.	De begrenzing en juridische bescherming van bollenconcentratiegebieden staan in de Omgevingsverordening. Een mogelijke landzijdige duinuitbreiding wordt nog onderzocht; het huidige agrarische gebruik kan vooralsnog doorgaan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0230	9	Verwerking, bewaring en innovatie horen bij het bollenconcentratiegebied. Wij zijn positief dat de provincie naast productie ook verwerking en broeierij expliciet benoemt. Wij verzoeken dit verder uit te werken. Moderne bollenteelt vraagt steeds meer om centrale verwerking, geconditioneerde bewaring, waterzuivering, mechanisatie, robotisering, energievoorziening en ogistiek. Schaalvergroting en verduurzaming kunnen daardoor soms juist leiden tot behoefte aan grotere of aangepaste bedrijfsgebouwen. Daarom moet binnen bollenconcentratiegebieden voldoende ruimte blijven voor functioneel aan de sector verbonden bedrijfsbebouwing en voorzieningen, mits passend binnen landschappelijke en milieukundige randvoorwaarden. Voorkomen moet worden dat verduurzaming of verdere automatisering enerzijds van bedrijven wordt verlangd, terwijl anderzijds de ruimtelijke mogelijkheden om daarvoor noodzakelijke voorzieningen te realiseren worden beperkt.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0230	10	Wij ondersteunen de keuze van de provincie om het Noordelijk Zandgebied als bollenconcentratiegebied te behouden. Wij vragen echter om in de definitieve Omgevingsvisie nadrukkelijker vast te leggen welk toekomstperspectief daarbij hoort. Een concentratiegebied heeft alleen betekenis wanneer ondernemers er ook daadwerkelijk kunnen blijven ondernemen, investeren, verduurzamen en groeien. Wij verzoeken daarom in de definitieve Omgevingsvisie expliciet vast te leggen dat: het Noordelijk Zandgebied een strategisch agrarisch-economisch cluster voor de bloembollensector is, waar behoud van hoogwaardige bollengrond, voldoende zoetwater en ontwikkelruimte voor duurzame teelt, verwerking, bewaring en innovatie provinciale belangen zijn.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0231	6	Ruimteclaims Het buitengebied van het Gooi behoort tot het NNN, is Beschermd Landschap zoals omschreven in de Leidraad Landschap en Cultuur en behoort ook voor een groot deel tot de Nieuwe Hollandse Waterlinie en is daarmee UNESCO-werelderfgoed. Het gaat onder meer om heidevelden, zandverstuivingen en de enige bossen die de provincie heeft op een rand, evenwijdig aan de westkust, na. Zoals hierboven opgemerkt: het Gooi biedt een grote variatie in landschapstypen met wateren aan de randen, gevoed door kwelwater van de hoge zandrug. Er wordt gesteld dat landschappen en erfgoed mee moeten veranderen met maatschappelijke en economische ontwikkelingen ook als dit leidt tot veranderingen of zelfs verdwijnen van het historische of culturele karakter. Wij vragen de provincie zich uit te spreken voor juist behoud van de kernkwaliteiten van het Gooi. En de uitspraak dat niet alles overal past van toepassing te laten zijn op het Gooi. Zoals bij het maken van afspraken over woningbouw. De ontwerp-omgevingsvisie meldt dat hiervoor ruimte is in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De gemeenten maken binnen deze regio afspraken over een eerlijke verdeling en de provincie borgt dit indien nodig via de Omgevingsverordening. Maar er is in het Gooi geen ruimte voor de gewenste woningbouwlocaties. Buitenstedelijk niet en ook niet binnenstedelijk. De gemeente Hilversum kampt met ruimtetekort en het begrip tuinstad, concept van Dudok, zal volgens de Omgevingsvisie van Hilversum als gevolg van inbreiding van woningen verworden tot ‘compacte tuinstad’. De VVG pleit daarom voor nieuwe afspraken over woningbouwlocaties binnen de MRA. In de Omgevingseffectrapportage staat dat er in de provincie minimaal een kwart meer ruimte nodig zou zijn om alle ambities waar te maken. Daarom worden drie principes voor efficiënt ruimtegebruik gehanteerd, waaronder ‘selectief zijn’. Niet alles past overal. Met name het niet meer overal faciliteren van economische ontwikkeling wordt genoemd. Dit zou ook voor het faciliteren van woningbouw en energieopwekking in het Gooi moeten gelden. Aan de verdere verstedelijking van het Gooi moet een halt worden toegeroepen.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Zoals is aangegeven in de concept Omgevingsvisie moeten we zuinig omgaan met de ruimte en beperkte middelen en zullen we daarom een aantal keuzes moeten maken, zoals we ervoor kiezen om de woningen zoveel mogelijk binnenstedelijk te bouwen. Daarnaast is er voor de energie-infrastructuur en opwek ook ruimte nodig. Het Gooi is daarop geen uitzondering op de rest van de provincie. Onze regels voor NNN, Beschermd Landschap en Unesco zoals opgenomen in onze Omgevingsverordening blijven hierbij van kracht.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0232	1	(Zie evt ZW_0102, ook over Schinkelpolder) Hierbij dient ondergetekende, dhr. C.G. Blom, namens Gebr. Blom B.V. — eigenaar en ondernemer van de hierboven vermelde percelen in de Schinkelpolder te Aalsmeer — tijdig een zienswijze in op de ter inzage gelegde Ontwerp-Omgevingsvisie NH2050 en het bijbehorende Ontwerp-Omgevingseffectrapport (hierna: de Ontwerp-Omgevingsvisie respectievelijk het OER). Deze zienswijze richt zich op de wijze waarop de Schinkelpolder op de Omgevingsvisiekaart en in de bijbehorende beleidsregels is aangeduid als onderdeel van het glastuinbouwconcentratiegebied Greenport Aalsmeer, en op het ontbreken van een concrete transformatiemogelijkheid voor dit deelgebied. 1. Belanghebbendheid en ontvankelijkheid Indiener is eigenaar van en/of ondernemer op de percelen kadastraal bekend gemeente Aalsmeer, sectie A, nummers 3650 en 3649 (AMR03-A-3650 en AMR03-A-3649) in de Schinkelpolder te Aalsmeer en wordt door de voorgenomen aanduiding rechtstreeks in haar belang getroffen. De percelen zijn en blijven op grond van de Ontwerp-Omgevingsvisie onderdeel van het glastuinbouwconcentratiegebied Greenport Aalsmeer, hetgeen de gebruiks- en ontwikkelmogelijkheden van indiener rechtstreeks bepaalt. Indiener is dan ook belanghebbende in de zin van artikel 1:2 Algemene wet bestuursrecht (Awb) en ontvankelijk in deze zienswijze, die tijdig binnen de terinzageleggingstermijn wordt ingediend.	Wij begrijpen uw verzoek om de toekomstige functie van de Schinkelpolder af te stemmen op de ontwikkelingen in het gebied. Binnen de regionale samenwerking van Greenport Aalsmeer is onderkend dat de Schinkelpolder als glastuinbouwgebied onder druk staat en dat een nadere visie op de toekomst van het gebied nodig is. De gemeente Aalsmeer werkt aan een gebiedsvisie voor de Schinkelpolder. De provincie wacht deze gebiedsvisie af voordat zij een besluit neemt over een eventuele aanpassing van de aanwijzing als glastuinbouwconcentratiegebied.
ZW_0232	1a	2. Feitelijke uitgangssituatie van de Schinkelpolder De Schinkelpolder maakt planologisch deel uit van het glastuinbouwconcentratiegebied Greenport Aalsmeer, zoals aangeduid op de Omgevingsvisiekaart. De Ontwerp-Omgevingsvisie erkent zelf dat deze Greenport ingrijpend verandert: de provincie stelt dat, in combinatie met toekomstbestendige glastuinbouw en efficiënt ruimtegebruik, circa 1.000 hectare van het totale glastuinbouwcomplex een transformatie moet doorgaan, en dat transformatie naar wonen door de nabijheid van Schiphol lang niet altijd mogelijk is. De Ontwerp-Omgevingsvisie werkt deze transformatieopgave echter niet gebiedsgericht uit voor de Schinkelpolder: er wordt geen kaartaanduiding of beleidsregel geboden die transformatie naar bedrijvigheid mogelijk maakt, terwijl de generieke sturing op concentratie en op sanering van niet-kansrijke glastuinbouwlocaties daar wel toe zou moeten leiden. In de Schinkelpolder is naar de ervaring en waarneming van indiener sprake van een dalende bedrijfseconomische levensvatbaarheid van de traditionele glastuinbouwfunctie op deze locatie: beperkte schaalgrootte ten opzichte van de door de provincie zelf bepleite clustering, een aansluiting op energieclusters en centrale CO2-voorzieningen die op deze schaal niet rendabel is te realiseren, oplopende verduurzamingskosten (energie-infrastructuur, warmtenetten, waterberging) die niet kunnen worden terugverdiend, en een geleidelijke leegstand en verrommeling van bedrijfskavels. Dit is exact het scenario dat de provincie in de Ontwerp-Omgevingsvisie zegt te willen voorkomen door te sturen op ‘sanering of transformatie van niet-kansrijke glastuinbouwgebieden, ter voorkoming van verrommeling’. Deze inschatting van indiener wordt bevestigd door de gemeente Aalsmeer zelf. De gemeenteraad van Aalsmeer heeft op 27 maart 2025 de Uitgangspuntennotitie Schinkelpolder vastgesteld (zaaknummer Z22070683), met als uitgangspunten onder meer: (i) ontwikkeling van een hoogwaardig bedrijventerrein in het middendeel van de polder, met behoud van groen en recreatie in het noordelijk deel; (ii) het niet toestaan van woningbouw en arbeidsmigrantenhuisvesting; (iii) onderzoek naar herhuisvesting in het glastuinbouwconcentratiegebied Kudelstaart van glastuinbouwbedrijven uit de Schinkelpolder die willen doorgroeien; en (iv) het voeren van het gesprek met de provincie Noord-Holland om het predicaat glastuinbouwconcentratiegebied van de Schinkelpolder af te halen (ontgrenzing). Het college van burgemeester en wethouders heeft daarbij gemotiveerd dat glastuinbouw in de Schinkelpolder niet langer toekomstbestendig is, omdat het gebied grotendeels al onomkeerbaar is ontwikkeld naar nietglastuinbouwbedrijven en het benodigde CO2-netwerk er niet rendabel is aan te leggen. De Schinkelpolder is in zowel bestuurlijk als feitelijk opzicht dan ook reeds ‘verkleurd’ als glastuinbouwgebied: de meest betrokken bestuurslaag heeft dit zelf al vastgesteld en de provincie uitdrukkelijk gevraagd hieraan opvolging te geven.	Zie de beantwoording bij zienswijze ZW_0232 subnummer 1

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0232	2	3. Gronden van de zienswijze 3.1 Ontbreken van actuele marktvraag naar traditionele glastuinbouw versus aantoonbare vraag naar duurzame werkruimte De Ontwerp-Omgevingsvisie en het OER onderbouwen de handhaving van de Schinkelpolder als glastuinbouwgebied niet met een actuele, locatiespecifieke marktanalyse. De Ontwerp-Omgevingsvisie zelf stuurt op sanering of transformatie van niet-kansrijke glastuinbouwgebieden, ter voorkoming van verrommeling. Zoals onder 2 toegelicht, heeft de gemeente Aalsmeer inmiddels zelf vastgesteld dat glastuinbouw in de Schinkelpolder niet langer toekomstbestendig is. Tegelijkertijd is in de Metropoolregio Amsterdam, en specifiek in de Schipholregio waarvan Aalsmeer onderdeel is, sprake van een structureel tekort aan bedrijfsruimte voor logistiek, MKB, life sciences & health en andere strategische economische functies. De Ontwerp-Omgevingsvisie erkent deze opgave zelf door in te zetten op 'voldoende en kwalitatief passende ruimte voor toekomstbestendige economische activiteiten met strategische meerwaarde' in de Schipholregio. Het is niet consistent om enerzijds deze vraag te erkennen en anderzijds een gebied dat zich, gelet op ligging en ontsluiting, uitstekend leent voor een moderne werkfunctie, generiek op slot te houden voor een glastuinbouwbestemming waarnaar de actuele marktvraag op deze locatie ontbreekt. 3.2 Onevenredige gevolgen en aantasting van eigendomsbelangen Op grond van artikel 3:4 lid 2 Awb dienen de voor een of meer belanghebbenden nadelige gevolgen van een besluit niet onevenredig te zijn in verhouding tot de met dat besluit te dienen doelen. De handhaving van de Schinkelpolder als glastuinbouwconcentratiegebied, zonder uitzicht op transformatie, leidt voor indiener tot een bevriezing van de bedrijfsvoering en de investeringsmogelijkheden op haar percelen. Tegelijk erkent de Ontwerp-Omgevingsvisie dat circa 1.000 hectare van de Greenport Aalsmeer sowieso moet transformeren, echter zonder deze opgave aan specifieke locaties toe te wijzen: er is geen kaart of beleidsregel die bepaalt welke gebieden daarbinnen wel of niet vallen. Zonder die locatie-specifieke afweging — en gezien de in onderdeel 2 beschreven bedrijfseconomische situatie — ontbreekt elke grond om juist de Schinkelpolder van deze opgave uit te sluiten. Handhaving treft indiener onevenredig zwaar in verhouding tot het provinciale belang dat daarmee daadwerkelijk wordt gediend.	Wij begrijpen uw verzoek om de toekomstige functie van uw percelen in de Schinkelpolder duidelijker af te stemmen op de ontwikkelingen die u in het gebied ziet. De Schinkelpolder is in de Omgevingsvisie momenteel nog aangewezen als glastuinbouwconcentratiegebied. Tegelijkertijd is binnen de regionale samenwerking van Greenport Aalsmeer onderkend dat de Schinkelpolder als glastuinbouwgebied onder druk staat en dat een nadere visie op de toekomst van het gebied nodig is. De gemeente Aalsmeer werkt aan een gebiedsvisie voor de Schinkelpolder. Deze visie moet duidelijk maken welke functies op termijn passend zijn in het gebied. Daarbij kunnen ook de opgaven voor zorgvuldig ruimtegebruik, klimaatadaptatie, landschap, economie en de nog aanwezige glastuinbouw in samenhang worden afgewogen. De provincie wacht deze gebiedsvisie af voordat zij een besluit neemt over een eventuele aanpassing van de aanwijzing als glastuinbouwconcentratiegebied.
ZW_0232	3	3.3 Betere aansluiting van transformatie bij de eigen duurzaamheids- en verstedelijkingsdoelstellingen van de provincie De Ontwerp-Omgevingsvisie stelt zuinig en efficiënt ruimtegebruik, klimaatadaptatie en verduurzaming centraal, en hanteert daarbij het uitgangspunt dat bestaande bedrijventerreinen eerst worden geïntensiveerd en beter benut voordat nieuwe ruimte wordt aangesneden — een uitgangspunt dat inhoudelijk overeenkomt met de landelijke ladder voor duurzame verstedelijking (artikel 3.1.6, tweede lid, Besluit ruimtelijke ordening). Een verouderd, weinig kansrijk glastuinbouwcomplex ombouwen tot een duurzaam, modern bedrijventerrein is bij uitstek een vorm van intensivering en herstructurering van reeds bebouwd/bedrijfsmatig gebruikt gebied, in plaats van nieuw ruimtebeslag op onbebouwd landelijk gebied. Dit sluit rechtstreeks aan bij de eigen beleidslijn van de provincie dat op bedrijven- en kantorenterreinen eerst de mogelijkheden tot herstructurering worden benut. Daarnaast biedt transformatie kansen voor klimaatadaptatie en waterberging die bij continuering van de huidige glastuinbouwfunctie op deze schaal niet of nauwelijks worden gerealiseerd: een integrale herontwikkeling maakt het mogelijk om vanaf de start te voorzien in hemelwaterberging, groenblauwe inrichting en energie-efficiënte bebouwing, in lijn met de ambities die de Ontwerp-Omgevingsvisie voor het watersysteem en de leefomgevingskwaliteit in de Schipholregio formuleert. Het ongewijzigd handhaven van de glastuinbouwbestemming leidt daarentegen tot bestendiging van een verouderde ruimtelijke en milieukundige situatie en werkt de door de provincie zelf gevreesde verrommeling in de hand.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0232	4	3.4 Interne inconsistentie van de Ontwerp-Omgevingsvisie en het OER Indiener wijst er tot slot op dat de Ontwerp-Omgevingsvisie op provinciaal schaalniveau een transformatieopgave voor de Greenport Aalsmeer formuleert (circa 1.000 hectare, met de expliciete erkenning dat woningbouw op veel plekken niet mogelijk is), maar dat deze opgave in het OER niet gebiedsgericht is uitgewerkt of milieukundig beoordeeld voor de Schinkelpolder. Daardoor is thans niet inzichtelijk of, en zo ja met welke onderbouwing, is afgewogen dat juist de Schinkelpolder blijvend voor glastuinbouw gereserveerd zou moeten blijven in plaats van te worden aangewezen als een van de locaties waar de reeds erkende transformatieopgave wordt ingevuld. Dit klemt te meer nu de Ontwerp-Omgevingsvisie evenmin lijkt in te gaan op de door de gemeenteraad van Aalsmeer op 27 maart 2025 vastgestelde Uitgangspuntennotitie Schinkelpolder, waarin de gemeente de provincie al uitdrukkelijk heeft verzocht het predicaat glastuinbouwconcentratiegebied van de Schinkelpolder af te halen. Op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel (artikel 3:2 Awb) had de provincie dit relevante, reeds vastgestelde gemeentelijke besluit bij de belangenafweging dienen te betrekken. Deze leemte in de motivering en de effectbeoordeling dient naar de mening van indiener te worden hersteld door de Schinkelpolder als transformatiegebied op te nemen en de milieueffecten daarvan in het OER te beoordelen.	Wat betreft de verdere uitwerking van de milieueffecten van de transformatie van de Schinkelpolder. Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook weer zonodig een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook veel meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. Daar worden milieueffecten voor de transformatie van de Schinkelpolder nader in kaart gebracht. De concrete gebruiksmogelijkheden van afzonderlijke percelen worden in een vervolgtraject nader afgewogen en vastgelegd in de daarvoor bestemde ruimtelijke instrumenten. De gemeente Aalsmeer werkt aan een gebiedsvisie voor de Schinkelpolder. De provincie wacht deze gebiedsvisie af voordat zij besluit over een eventuele aanpassing van de aanwijzing als glastuinbouwconcentratiegebied en een mogelijke doorwerking in andere ruimtelijke instrumenten.
ZW_0232	5	3.5 Noodzaak van een concreet en afdwingbaar traject, in plaats van een vrijblijvende beleidsambitie Indiener benadrukt dat een aanduiding als ‘transformatiegebied’ in de Omgevingsvisie op zichzelf geen rechtstreekse werking heeft voor het toegestane grondgebruik. De Omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument; bepalend voor de daadwerkelijke gebruiksmogelijkheden zijn de instructieregels in de Omgevingsverordening NH2020 en, in het verlengde daarvan, het gemeentelijke omgevingsplan van Aalsmeer. Zonder nadere waarborgen bestaat het risico dat de erkenning van de transformatieopgave in de Omgevingsvisie een vrijblijvende ambitie blijft, terwijl de Schinkelpolder feitelijk nog jarenlang uitsluitend agrarisch/glastuinbouwkundig bestemd blijft. Dat zou het hiervoor onder 3.2 beschreven onevenredige nadeel voor indiener juist in stand houden in plaats van wegnemen. Indiener verzoekt Provinciale Staten daarom uitdrukkelijk om de transformatieopgave niet alleen op de kaart en in de tekst van de Omgevingsvisie te verankeren, maar deze te koppelen aan een concreet en getermineerd vervolgtraject, zoals hierna onder 4 uitgewerkt.	Wij begrijpen het verzoek om de toekomstige functie van zijn percelen in de Schinkelpolder duidelijker af te stemmen op de ontwikkelingen die men in het gebied ziet. De Schinkelpolder is in de Omgevingsvisie momenteel nog aangduid als glastuinbouwconcentratiegebied. Tegelijkertijd is binnen de regionale samenwerking van Greenport Aalsmeer onderkend dat de Schinkelpolder als glastuinbouwgebied onder druk staat en dat een nadere visie op de toekomst van het gebied nodig is. De gemeente Aalsmeer werkt aan een gebiedsvisie voor de Schinkelpolder. Deze visie moet duidelijk maken welke functies in het gebied op termijn passend zijn en welke mogelijkheden en perspectieven er zijn voor de nog aanwezige glastuinbouwbedrijven. De provincie wacht deze gebiedsvisie af voordat zij een besluit neemt over een eventuele begrenzing of aanpassing van de aanwijzing als glastuinbouwconcentratiegebied. De Omgevingsvisie legt de hoofdlijnen voor de ontwikkeling van het gebied vast. Op dit moment geeft uw zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0232	6	4. Wijzigingsvoorstel Op grond van het voorgaande verzoekt indiener Provinciale Staten om bij de vaststelling van de Omgevingsvisie NH2050 (en, waar relevant, het OER) de volgende wijzigingen door te voeren: • De Schinkelpolder op de Omgevingsvisiekaart te schrappen als onderdeel van het glastuinbouwconcentratiegebied Greenport Aalsmeer, dan wel deze gronden expliciet aan te merken als transformatiegebied in de Greenport Aalsmeer, en daarmee uitvoering te geven aan het verzoek van de gemeenteraad van Aalsmeer in de Uitgangspuntennotitie Schinkelpolder van 27 maart 2025 om dit predicaat van het gebied af te halen; • De tekstuele beleidsregels bij paragraaf 6.10 (Schipholregio) en het glastuinbouwbeleid in hoofdstuk 3 zodanig aan te vullen dat voor de Schinkelpolder transformatie naar een duurzaam, modern bedrijventerrein c.q. gemengd werkgebied planologisch mogelijk wordt gemaakt, passend bij de in de Ontwerp-Omgevingsvisie erkende behoefte aan strategische bedrijfsruimte in de Schipholregio; • In het OER de milieueffecten van deze gebiedsgerichte transformatie (onder meer wat betreft geluid, lucht, water, natuur en landschap) te beoordelen, zodat deze opgave op een zorgvuldige en toetsbare wijze in de definitieve Omgevingsvisie kan worden verankerd; • De instructieregels in de Omgevingsverordening NH2020 voor de begrenzing van het glastuinbouwconcentratiegebied Greenport Aalsmeer gelijktijdig met, dan wel binnen een uitdrukkelijk in de Omgevingsvisie te noemen termijn na, de vaststelling van de Omgevingsvisie aan te passen, zodat de gemeente Aalsmeer niet wordt belemmerd om het omgevingsplan voor de Schinkelpolder te wijzigen; • Voor de Schinkelpolder een concreet uitvoeringsprogramma met heldere fasering en tijdpad op te nemen (onder meer: start van het gebiedsproces, moment van gemeentelijke omgevingsplanwijziging), met grondeigenaren en ondernemers als vaste gesprekspartner in dit proces, zodat de transformatieopgave niet vrijblijvend blijft; • Vooruitlopend op de formele bestemmingswijziging te voorzien in een overbruggingsregeling die verbrede bedrijfsvoering en niet-agrarische nevenactiviteiten naast de bestaande agrarische hoofdfunctie toestaat, en gemeenten in de tussentijd te instrueren coulant te adviseren over buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (BOPA) die passen binnen de beoogde transformatierichting; • Bij de nadere uitwerking rekening te houden met de investerings- en eigendomsbelangen van bestaande grondeigenaren en ondernemers in de Schinkelpolder, onder meer door te voorzien in een reëel overgangsregime en/of instrumenten voor herverkaveling en kavelruil, vergelijkbaar met de instrumenten die de provincie elders in de Ontwerp-Omgevingsvisie voor vergelijkbare transformatieopgaven in het vooruitzicht stelt.	Wat betreft de verdere uitwerking van de milieueffecten van de transformatie van de Schinkelpolder. Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook zonodig weer een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook veel meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. Daar worden milieueffecten voor de transformatie van de Schinkelpolder nader in kaart gebracht.
ZW_0232	7	5. Conclusie Indiener verzoekt Provinciale Staten van Noord-Holland deze zienswijze te betrekken bij de vaststelling van de Omgevingsvisie NH2050 en het bijbehorende OER. De kern van deze zienswijze is dat de Schinkelpolder te Aalsmeer niet langer als glastuinbouwconcentratiegebied dient te worden gehandhaafd, maar hieruit dient te worden ontgrensd. Hiervoor bestaat een concrete en actuele aanleiding: de gemeente Aalsmeer heeft in haar Uitgangspuntennotitie Schinkelpolder reeds vastgesteld dat glastuinbouw in het gebied niet langer toekomstbestendig is, en de provincie erkent in de Ontwerp-Omgevingsvisie zelf een transformatieopgave voor de Greenport Aalsmeer. Op grond hiervan dient de Schinkelpolder concreet en gebiedsgericht te worden getransformeerd naar een duurzaam, modern bedrijventerrein c.q. gemengd werkgebied. Een vrijblijvende beleidsuitspraak volstaat echter niet: indiener vraagt om een concreet getermineerd traject: aanpassing van de Omgevingsverordening en een uitvoeringsprogramma met fasering. Daarnaast verzoekt indiener Provinciale Staten om Gedeputeerde Staten op te dragen dit uitvoeringsprogramma op te stellen en, vooruitlopend daarop, een overbruggingsregeling te treffen voor niet-agrarische bedrijfsactiviteiten in de Schinkelpolder.	In het voorgaande zijn we nader ingegaan op de verschillende ingebrachte punten door indiener.
ZW_0233	1	Wij, Stichting Behoud Waterland (‘SBW’), hebben het Ontwerp-Omgevingsvisie NH2050 (‘Ontwerp’) en het ontwerp – Omgevingseffectrapportage (‘OER’) met belangstelling gelezen. Wij onderschrijven dat Noord-Holland toekomstbestendig moet zijn.	Introductie, behoeft geen antwoord.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0233	2	De provincie formuleert een aantal goede uitgangspunten en ambities — weerbaarheid, zuinig ruimtegebruik, versterking van natuur, landschap en cultuurhistorie, vernatting van veenweiden en een transitie naar kringlooplandbouw — maar maakt vervolgens onvoldoende duidelijk welke consequenties deze uitgangspunten en ambities precies hebben. Sommige zijn moeilijk met elkaar te verenigen. SBW verzoekt daarom de uitgangspunten en ambities om te zetten in duidelijke doelstellingen, toetsbare randvoorwaarden en een consequente inzet van provinciale instrumenten. Onze opmerkingen hebben betrekking op de zes volgende punten: 1. Weerbaarheid 2. Zuinig omgaan met ruimte en beperkte middelen 3. Cultuurhistorie en landschap 4. Natuur en biodiversiteit 5. Stikstof 6. Landbouw	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.
ZW_0233	3	1. Weerbaarheid Wij missen in de toelichting op uw uitgangspunt van het ‘streven naar weerbaarheid’ (p. 35) de cruciale rol van de natuur daarbij. Immers de natuur is belangrijk, onder andere voor het vinden van oplossingen voor de effecten van klimaatverandering, één van de grootste bedreigingen. Natuur- en landbouwgebieden kunnen bijvoorbeeld zorgen voor afvang van CO2 uit de lucht. Veel ecosystemen zijn echter aangetast, waardoor ze minder koolstof kunnen vastleggen of uitstoten door ontwatering. Gezonde bodems kunnen veel meer water vasthouden. Bomen zijn ook belangrijk voor opvang van CO2 en fijnstof en brengen verkoeling. Daarvan zijn er veel meer nodig. De bijdrage van natuurherstel aan opvang van de gevolgen van klimaatverandering wordt gelukkig wel genoemd (p. 86) maar het belang van natuurlijke systemen daarvoor moet veel meer worden benadrukt om recht te doen aan de ernst situatie en begrip te creëren. Verzoek - Benadruk onder ‘streven naar weerbaarheid’ de cruciale rol van de natuur bij het vinden van oplossingen voor de effecten van klimaatverandering. Dat verhoogt het begrip voor transities of veranderingen die moeten worden doorgevoerd en investeringen in het natuurherstel. De economische schade is veel groter als we nu niet ingrijpen.	Wij hebben enkele passages aangepast om meer aandacht te geven aan het begrip 'weerbaarheid'.
ZW_0233	4	2. Zuinig omgaan met ruimte en beperkte middelen [Zie de brief zelf voor de toelichting; hieronder de kern van de zienswijze] Beter benutten bestaande gebouwen en wijken [Zie brief voor toelichting] Verzoek: - Opname van doelstelling(en) voor het beter benutten van bestaande gebouwen en wijken en concretiseer deze. Daarmee geeft u adequater invulling aan uw uitgangspunten. - Stimuleer gemeenten de mogelijkheden voor het (beter) gebruik van bestaande gebouwen te inventariseren (o.a. leegstaande kantoorpanden, winkels, bedrijfspanden, leegstaande en grote woningen). - Bevorder de betrokkenheid van ontwerpers, andere experts (zoals die van het Platform Woonopgave en KAW5) en (wijk)bewoners bij de inventarisatie en uitwerking. Het stimuleert dat in wijken wordt geïnvesteerd en voorkomt (verdere) achteruitgang daarvan. Bovendien wordt het landschap gespaard. - Schrap de zin op p. 94: ‘Dit geldt in het bijzonder voor de regionale en nationale grootschalige bouwlocaties, waar het merendeel van de woningbouw is voorzien en het verschil kan worden gemaakt’.	Wij delen uw constatering dat het wenselijk is om de binnenstedelijke mogelijkheden ten volle te benutten. Tegelijkertijd lukt het ons op het niveau van de regio en provincie niet om jaarlijks voldoende woningen te bouwen om het woningtekort voldoende terug te dringen. Om hierin sneller stappen te kunnen zetten om de woningnood terug te dringen, zijn grootschalige gebiedslocaties noodzakelijk. Het overgrote merendeel van deze grootschalige gebiedsontwikkelingen bevindt zich op binnenstedelijke locaties, maar ook buitenstedelijke locaties zijn hiervoor nodig. En een grootschalige locatie heeft dan oa vanuit mobiliteit, ruimtelijke kwaliteit en haalbaarheid de voorkeur boven heel veel kleine toevoegingen, verspreid over de hele regio Waterland.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0233	5	Ruimte voor woningbouw in landelijk gebied [zie brief voor toelichting] Verzoek: - Pas de formulering op p. 60 aan, dus woningbouw zoveel mogelijk binnenstedelijk. - Schrap de woningbouw bij kleine kernen In Beschermd Landschap in de Omgevingsvisie. In het geval woningbouw bij een kern daadwerkelijk nodig is dan kan dat middels het systeem van ontheffing (zie hierna op p. 9 onder verzoek om duidelijke sturing). De opname is een oneigenlijke uitnodiging bij kernen grond te kopen en te bouwen. De bijdrage om te voorzien in de woningbehoefte is echter gering terwijl de nieuwbouw een enorm negatief – en onomkeerbaar - effect kan hebben op ons cultuurhistorische landschap. Dit landschap heeft, zeker in de MRA, belangrijke maatschappelijke functies. De grond kan beter worden gebruikt voor omschakeling en extensivering van agrarische bedrijven dan wel omzetting naar natuur en voor recreatie. Daarmee behoudt de provincie tevens haar noodzakelijke wendbaarheid.	Wij delen de waardering voor het Noord-Hollandse, cultuurhistorische landschap en de wens om dit te beschermen. Dit is een belangrijk uitgangspunt in onze visie. Ten aanzien van wonen hebben wij ervoor gekozen om de term "merendeel"te laten staan en dit ook elders in de tekst door te voeren.
ZW_0233	6	Drie grootschalige projecten [Zie brief voor toelichting. Betreft Woningbouw De Lange Weeren, Purmer Zuid Zuid en Zuidoostbeemster II en het bedrijventerrein Edam-Volendam in De Purmer] Verzoek: - Primair, schrap de opname van bovengenoemde vier locaties in de Omgevingsvisie. De fundamentele vraag of deze projecten moeten worden uitgevoerd moet (op dit moment) ontkennend worden beantwoord. Ruimte is schaars en kan in dit geval beter voor andere opgaven worden ingezet om Noord-Holland toekomstbestendiger te maken. Het zorgt ervoor zorgt dat ruimte wordt behouden voor toekomstige onvoorziene of hogere opgaven, dus dat Noord-Holland zoveel mogelijk wendbaar blijft. - Subsidiar, neem deze vier grootschalige locaties niet op als vaststaande locaties. Neem ze op als locaties waarvan de eventuele ontwikkeling nog afhankelijk is van een integrale beoordeling aan de uitgangspunten van uw beleid.	Zie onze antwoorden op onderdelen 4 en 5 van deze zienswijze
ZW_0233	7	3. Cultuurhistorie en landschap [Zie brief voor toelichting; gaat over dat effecten op het landschap niet inzichtelijk zijn, nieuwbouw geen toegevoegde waarde heeft en verdwijnende verkavelingssloten] Verzoek: - Benadruk het belang van details in 1. Beschermen van waardevolle landschappen op p. 74 van het Ontwerp. Daarvoor kan bijvoorbeeld de volgende zin worden opgenomen achter “We beschermen en versterken landschappen … te behouden’: ‘Details kunnen daarvoor belangrijk zijn, zoals verkavelingssloten in Beschermd Landschap.’ - Zet specifiek in op doorwerking van de beschermde regelgeving voor behoud en versterking van verkavelingssloten in omgevingsplannen en geef daarvoor richtlijnen/nadere instructies (p. 74 onder kopje Waar de provincie op inzet).	De wijze waarop wij verkavelingssloten beschermen is vastgelegd in de Omgevingsverordening (zie ook de bijlage in de Omgevingsverordening met de beschrijvingen van de kernkwaliteiten van de Beschermde Landschappen) en in de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0233	8	Vernatting veenweiden SBW ondersteunt verhoging van het waterpeil in veenweidegebieden, zowel vanwege het tegengaan van bodemdaling en CO_2-uitstoot als vanwege de kansen voor natuurherstel. Juist omdat deze transitie het landschap ingrijpend kan veranderen, is het noodzakelijk vooraf vast te leggen welke cultuurhistorische en landschappelijke kernkwaliteiten behouden en waar mogelijk versterkt moeten worden. Verzoek: - Stel randvoorwaarden vast voor de vernatting van veenweidegebieden, waarbij onder meer bestaande verkavelingspatronen, openheid, de habitat voor weidevogels leidend zijn. Plannen moeten daaraan kunnen worden getoetst. - Geef duidelijke sturing door opname van nog betere en eenduidige regels voor bescherming van cultuurhistorie en landschappen in de provinciale verordening. Dat geeft duidelijkheid aan lokale overheden. Het is de effectiefste manier om aantasting te voorkomen. Gedeputeerde Staten hebben veelvuldig ontheffing verleend van de beschermende regelgeving in de afgelopen jaren. Het biedt mogelijkheden tot maatwerk. Gelet op (i) het grote provinciale belang van landschap en cultuurhistorie (o.a. vestigingsklimaat, recreatie), (ii) het grote risico van schadelijke effecten van ontwikkelingen daarop en (iii) ruime bevoegdheden van lokale overheden, verdient dit systeem de voorkeur (strikte regels met ontheffingsmogelijkheid). We kunnen niet voorzichtig genoeg zijn met het bewaken van onze resterende cultuurhistorie en landschappen. - Zorg dat de beschermende regelgeving doorwerkt in omgevingsplannen.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Daarbij zullen de vuistregels zoals deze in het Groene Hart met de waterschappen zijn opgesteld worden betrokken. Deze gaan onder andere over regels voor het vernatten en langzaam ophogen van de waterstand.
ZW_0233	9	4. Natuur en biodiversiteit Klimaatverandering Zoals hierboven is opgemerkt is de klimaatverandering één van de grootste bedreigingen. De natuur is belangrijk voor het versterken van onze weerbaarheid daartegen. Verzoek - Benadruk op p. 86 meer het cruciale belang van de natuur voor de weerbaarheid tegen klimaatverandering (zie hierboven).	Wij zullen hier meer aandacht aan geven in de tekst.
ZW_0233	10	Basiskwaliteit Natuur De nadruk in het Ontwerp ligt op Natura 2000 en NNN-gebieden, terwijl ook de natuurkwaliteit daarbuiten in steden, dorpen en de landschappen van belang is, zoals door u wordt erkend op p. 86: 'Om ook in de toekomst een robuuste en weerbare natuur te hebben, is het nodig dat we de biodiversiteit zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden beschermen en vergroten.' Daaraan wordt helaas slechts een zin gewijd. Er worden echter geen meetbare doelen door de provincie gesteld aan de natuur buiten de natuurgebieden. Ook uw inzet daarvoor is onvoldoende. Verzoek: - Neem Basiskwaliteit Natuur als provinciale doelstelling op, zowel in het stedelijk als landelijk gebied. Leg vast dat deze doelstelling in programma's en uitvoeringsbeleid wordt uitgewerkt in meetbare indicatoren, een nulmeting, tussendoelen en periodieke monitoring. Het kan ook een belangrijke bijdrage opleveren aan de effectiviteit van de bescherming van soorten in natuurgebieden.	Basiskwaliteit Natuur is inderdaad een goed concept om natuur buiten de natuurgebieden te versterken. Dit concept meer toepassen kan een goede invulling zijn van natuur betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wij bij meervoudig ruimtegebruik en het afwegingskader natuur beoogen. We vinden het nu nog niet het moment om instructieregels voor Basiskwaliteit Natuur op te nemen in de Omgevingsverordening.
ZW_0233	11	Inzet landbouwtransitie De huidige slechte condities buiten natuurgebieden werken nu op een negatieve manier door in de natuurgebieden. Ook daarom is een transitie in de landbouw nodig. Maatregelen in een Natura 2000- gebied zijn wellicht minder of zelfs niet effectief als de stikstofdepositie hetzelfde blijft en/of als de waterkwaliteit slecht blijft. Hoe langer wordt gepraat en doelen worden uitgesteld, des te moeilijker en duurder wordt het problemen aan te pakken. Het kan bijvoorbeeld dertig tot veertig jaar duren voordat een biotoop zich herstelt nadat de hoge stikstofdepositie is gestopt. Iedereen is gebaat bij snelle duidelijkheid. Verzoek: - Opname van landbouwtransitie onder 'Waar de provincie op inzet' (p. 85).	Wij herkennen de door indiener geschetste nauwe relatie tussen natuur en landbouw. Zoals beschreven in de ontwerpomgevingsvisie zetten we voor de landbouwtransitie in op kringlooplandbouw met behulp van doelsturing. Het verzoek van de indiener tot een tekstuele aanpassing om de landbouwtransitie ook in het hoofdstuk natuur op te nemen is in de aangepaste opzet van het hoofdstuk overgenomen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0233	12	Behoud weidevogels [Zie brief voor toelichting] Verzoek - Neem het behoud en beschermen van weidevogels als specifieke doelstelling op in de Omgevingsvisie. - Geef op p. 85 van het Ontwerp meer richting aan uw subsidieverlening voor natuurbeheer. Evalueer de effectiviteit daarvan en pas de voorwaarden aan. Op grond van bovengenoemde rapporten zouden alleen subsidies moeten worden verstrekt als de greppelgraslanden tezamen een minimale aaneengesloten omvang hebben van 65 hectare, waarvan minimaal 50% is vernat tot 20 centimeter onder het maaiveld (dus niet beperkt tot sloten) vanaf 15 maart tot 15 juli. Verbind doelen aan de kwaliteit van de habitat voor weidevogels. - Zet in op de doorwerking van beschermende regels in de provinciale omgevingsverordening voor weidevogels in omgevingsplannen en geef daarvoor richtlijnen/nadere instructies (Ontwerp p. 85 onder 'Waar de provincie op inzet').	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0233	13	5. Stikstof Een te hoge stikstofdepositie draagt bij aan verzuring en vermesting en vormt niet alleen een probleem voor daarvoor gevoelige Natura 2000-gebieden, maar kan ook de natuurkwaliteit daarbuiten aantasten. Belangrijke voedingsstoffen voor planten spoelen daardoor weg. De emissie door de landbouw valt niet gemakkelijk technologisch op te lossen (ontstaat niet door verbranding). De provincie is afwachtend en volgt het rijksbeleid. Verzoek: - Leg in de Omgevingsvisie vast dat structurele reductie van stikstofemissies een noodzakelijke randvoorwaarde vormt voor natuurherstel en voor het realiseren van Basiskwaliteit Natuur, en verbind daaraan een provinciale uitvoeringsstrategie met meetbare tussendoelen.	Het klopt dat stikstofbelasting een belangrijke drukfactor is voor de natuur. Daarom werken we in onze aanpak natuurherstel en stikstofvermindering aan dit probleem. De itvoering van deze aanpak valt buiten de aard van de omgevingsvisie en zal in de ondeliggende programma's uitgewerkt worden.
ZW_0233	14	6. Landbouw Niet ambitieus De landbouw wordt aangemerkt als sturende of belangrijke factor voor bijvoorbeeld de natuur en behoud van onze landschappen. De transitie naar kringlooplandbouw is een stip aan de horizon. Hierbij wordt 'gestreefd' naar een balans tussen bodem, water, biodiversiteit en klimaat en een economisch gezonde bedrijfsvoering. Echter, onduidelijk is wanneer het doel – de balans - is bereikt en waaraan dat wordt gemeten. Uw uitgangspunt is dat de oplossing bij de gebruiker ligt (p. 90). Wij begrijpen dat de provincie afhankelijk is van het rijksbeleid en van financieringsstromen, maar de provincie zou echter duidelijke en meer richtinggevende keuzes kunnen maken, bijvoorbeeld ten aanzien van het gebruik van gewasbestrijdingsmiddelen en kunstmest en biologische landbouw. Verzoek: - Kies voor een transitie naar (zoveel mogelijk) 'natuurinclusieve kringlooplandbouw'11. Formuleer daarvoor meetbare indicatoren ten aanzien van onder meer nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen, bodem- en waterkwaliteit en biodiversiteit, en verbind daaraan tussendoelen en een termijn waarbinnen deze moeten zijn bereikt. - Stel richtlijnen vast voor bedrijven waaraan moet worden voldaan en wanneer. - Geef voorrang aan biologische bedrijven in provinciale regelingen.	De provincie kiest niet voor één generieke ontwikkelrichting voor alle vormen van landbouw. In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt. We sturen (met rijk en waterschappen) op integraal duurzaam landgebruik. Doelsturing (geborgd en gemonitord) is het uitgangspunt. We investeren in vermindering van milieudruk door watergebruik en middelen (energie, nutrienten en GBM) en waar mogelijk versterking van ecosysteemdiensten als landschap, water en biodiversiteit (bijv Natuurinclusieve landbouw en biologische landbouw).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0233	15	Prioriteit landbouwgronden Er wordt onderscheid gemaakt tussen gebieden met beschermde landbouwgronden en gebieden waarin de landbouw geen prioriteit heeft (p. 90). Wij begrijpen dat de reden daarvoor is om duidelijkheid te bieden aan agrarische ondernemers. Voorziene 'beschermde landbouwgebieden' liggen niet in de MRA (waar de druk groter is). Wij vrezen dat dit onderscheid eerder ontwikkelingen stimuleert in gebieden waarin de landbouw geen prioriteit krijgt, zoals in de veenweiden of in overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Projectontwikkelaars zullen daar mogelijk grond kopen en de druk op ontwikkeling opvoeren. Deze gronden zijn misschien minder productief maar hebben een hoge waarde voor bijvoorbeeld de extensivering van de landbouw, recreatie en ons cultuurhistorische landschap. Ook daar moeten ontwikkelingen worden voorkomen. Verzoek: - Vervang genoemd onderscheid door een onderscheid tussen 'landbouwgronden met een agrarische hoofdstructuur' en 'landbouwgronden met een maatschappelijke hoofdstructuur'. Met „maatschappelijke hoofdstructuur" bedoelen wij gebieden waarin agrarisch grondgebruik blijft bestaan, maar die primair of ook ten dienste staan van maatschappelijke opgaven zoals natuur- en biodiversiteitsherstel, waterbeheer, vermindering van bodemdaling en CO_2-uitstoot, landschapsbehoud en recreatie. Voor beide gebieden kunnen verschillende doelen worden gesteld.	Het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden betekent dat landbouw ook elders nog steeds van betekenis en waarde is. Uitgangspunt voor het afwegingskader landbouw is dat in alle gevallen, met al dan niet prioritaire landbouwgronden, de brede waarde van landbouw wordt gewogen bij ruimtelijke ingrepen. We onderschrijven daarbij dat voor beide gebieden verschillende doelen kunnen worden gesteld. Het verzoek van de indiener om een tekstuele aanpassing in de benaming van de gebieden te doen. zullen we niet overnemen.
ZW_0233	16	Strategisch grondbeleid Door de veranderende condities, beleidswijzigingen en gebrek aan bedrijfsopvolging zullen agrariërs stoppen met de bedrijfsvoering, al dan niet met steun van de overheid, en komt landbouwgrond op de markt. De grond kan bijvoorbeeld een ander landbouwbedrijf helpen om te verplaatsen, extensiveren of omschakelen. De grond kan ook worden gebruikt voor kavelruil. Voorkomen moet worden dat deze landbouwgronden in handen komen van projectontwikkelaars. Verzoek: - Onderzoek of een provinciale grondbank of strategisch grondbeleid kan worden ingezet om vrijkomende landbouwgrond prioritair beschikbaar te houden voor: (i) extensivering en verplaatsing van agrarische bedrijven; (ii) kavelruil; (iii) natuurontwikkeling; (iv) water- en klimaatdoelen; (v) behoud van open landschap.	De suggestie van indiener om grondbeleid nadrukkelijker te betrekken bij de transitie van het landelijk gebied hebben wij reeds verankerd in ons uitvoeringsbeleid, een voorbeeld hiervan is de beschikbaarheid van een grondvoorraad van 2.500 ha, waarvoor wij ook nog steeds gronden aankopen in Noord-Holland. Deze gronden zetten wij in voor de opgaven die wij de komende jaren uitwerken in het kader van de omgevingsvisie.
ZW_0233	17	7. Recreatie Recreatie is belangrijk. We zijn echter bezorgd over de tendens dat investeerders kleinschalige campings of andere recreatiegebiedjes overnemen en deze transformeren in meer commerciële, dure en veelal grote vakantieparken. Deze nemen veel ruimte in en zijn in het algemeen schadelijk voor ons landschap. Wij hechten eraan dat recreatiefaciliteiten in Beschermd Landschap zoveel mogelijk kleinschalig blijven en ook toegankelijk voor gezinnen en recreanten met een kleinere beurs. Wij roepen u op hierop regie te voeren. Verzoek: - Misschien kunt u de tekst onder hoofdstuk 5.16 aanvullen met dat de provincie inzet op een goede balans in het aanbod van het soort recreatievoorzieningen, waarbij de landschappelijke inpassing, natuurinclusieve ontwikkeling en beheer belangrijk zijn. Zij doet dit onder meer door de opname van instructieregels aan gemeenten in de provinciale verordening.	In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie. We ondersteunen gemeenten in het versterken van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie en waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0234	1	Algemeen. -In het concept is er soms sprake van meningen die elkaar tegenspreken over sectoren als natuur, economie, recreatie, bouwen e.d. Komt dit doordat het concept op Provinciaal niveau af en toe reeds is beïnvloed door diverse politieke invloeden? Of is het een stuk waaraan meerdere schrijvers hebben gewerkt? Bovendien wordt in de tekst niet overal een gebiedsmatige relatie gelegd. Dat creëert hier en daar een nogal gedifferentieerd beeld. -In het ontwerp is af en toe sprake van herhalingen. De tekst is daardoor nogal uitgebreid, hetgeen de leesbaarheid niet ten goede komt. De lengte van een ontwerp visie, nota e.d. is niet altijd van belang. Het gaat vooral om de kwaliteit van de inhoud. 2. Visie. Op voorhand wordt aangesloten bij de zienswijze van de Gemeente Heiloo en de zienswijzen van diverse instellingen/stichtingen over een eventuele uitbreiding met 70 ha van het huidige industrieterrein Boekelermeer. Voor zover nodig zijn daarbij nog de volgende aanvullingen te geven.	In het ontwerp zijn de verschillende onderwerpen in samenhang beschreven. Het gebiedshoofdstuk is uitdrukkelijk niet als uitputtend bedoeld. Gebiedsuitspraken worden alleen gedaan als er een stapeling van regionale onderwerpen speelt en er provinciale belangen zijn benoemd.
ZW_0234	2	Bouwen. M.i. kan in planologisch opzicht het bouwen van woningen bij en in grote(re) steden het beste afhankelijk worden gemaakt van de beschikbare m2 bouwgrond en industrieterrein voor schone(!) industrie. Vuile en gevaarlijke industrie, zoals ook sommige onderdelen van circulaire industrie, past helemaal niet bij het creëren van een goede leefomgeving. Dit soort industrie behoort in planologisch opzicht thuis op gebied/terrein, waar geen of nauwelijks aangrenzende bewoners zijn (bijvoorbeeld Balgzandpolder of elders in het land). Voor het bouwen van woningen in de gemeente Alkmaar geldt hetzelfde. Het bouwvolume van/voor Alkmaar is daarom beter af te stemmen op het beschikbare eigen gebied (inclusief industrieterrein), dus bijvoorbeeld te verleggen naar Alkmaar West of in de richting van gebied in de gemeente Dijk en Waard. Een eventuele opwaardering van de Boekelermeer met 70 ha is in ieder geval planologisch gezien een volkomen verkeerde keuze vanwege de door het Landschap Noord-Holland en Natuurmonumenten reeds beheerde natuurgebieden de Coulster, Oostzijpolder en de Die. Het weidegebied is bovendien bestemd als zéér waardevol natuurgebied voor weidevogels en heeft grote cultuurhistorische waarde.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen om kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken. We zien in deze zienswijze geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0234	3	Economie/mobiliteit. De toekomstige economische ontwikkelingen (wonen, industrie, defensie) en de bijbehorende mobiliteit in Noord-Holland Noord vragen in de (nabije) toekomst om dringende -wellicht visionaire- maatregelen op het gebied van mobiliteit. Daarbij kan worden gedacht aan: a) verdubbeling van de N9 tussen Alkmaar en Den Helder. b) betere Oost-West-verbindingen vanaf Heiloo/Castricum richting West Friesland, Beemster en Amsterdam e.v. door: 1. een vaste verbinding voor alle verkeersdeelnemers (tunnel, brug) over het NH-kanaal, tussen bij Heiloo/Akersloot (gem. Casstricum). Het pontveer (diesel) bij Castricum heeft zeer beperkte vervoerscapaciteit voor vrachtverkeer en ligt regelmatig met onderhoudsproblemen uit de vaart. 2.) een onderzoek naar de mogelijkheden voor een extra verbinding tussen de A7 en A9.	Als provincie streven we naar een bereikbaar , verkeersveilig en inclusief mobiliteitsysteem met beperkte impact op de gezonde leefomgeving. We gaan hierbij uit van optimaliseren van bestaande infrastructuur. Bereikbaarheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, provincie en rijk. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. Veel van de door indiener genoemde projecten passen bij de bereikbaarheidsvisie NHN die we mede hebben opgesteld en als agenda dient voor gesprekken met het Rijk. Dit zien wij als een uitwerking van deze visie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0234	4	5. Natuur/recreatie. Zoals het concept al aangeeft sluiten natuur en recreatie vaak goed op elkaar aan. Ingevolge de huidige stikstofwetgeving (nationaal/EU) dient de Provincie compenserende natuurgebieden aan te wijzen en/of te realiseren. Het is onvoldoende duidelijk om welke gebieden dat gaat. Het lijkt in ieder geval niet logisch om waardevolle natuurgebieden in de Boekelermeer in te leveren voor industrie om vervolgens géén of onvoldoende compensatiegebieden te kunnen creëren. De toegankelijkheid (inclusief parkeren) naar/van het strand van Heemskerk zou (wellicht) verbetering kunnen ondergaan? Verder is te pleiten voor goede ontsluitingswegen, maar ook voldoende parkeerterreinen bij alle kustgemeenten. In dit kader eveneens een pleidooi voor de goede instandhouding (beheer en onderhoud) van de recreatiegebieden in Noord-Holland en voldoende aandacht voor het (additionele) voorzieningenniveau van de Stelling van Amsterdam (de Chinese muur van Noord-Holland).	Bereikbaarheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid tussen gemeente, provincie en Rijksoverheid. Samen zorgen we ervoor dat locaties toegankelijk zijn met verschillende modaliteiten. In de Omgevingsvisie besteden we veel aandacht aan het belang van voldoende en goede recreatiegebieden. We geven hier ook al invulling aan vanuit onze betrokkenheid bij de Recreatieschappen. In de Omgevingsvisie wordt benoemd dat overgangszones rond stikstofgevoelige N2000 gebieden komen. Hoe dat ingevuld gaat worden, wordt verder uitgewerkt in programma's en de omgevingsverordening. Wat betreft het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies (waar de Stelling van Amsterdam een onderdeel van is), streven wij naar een goed behoud en beheer, inclusief toegankelijkheid en beleefbaarheid, van dit werelderfgoed.
ZW_0235	1	Namens de bewoners van pakhuis De Dekker dienen wij hierbij onze zienswijze in op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en de bijbehorende ontwerp-Omgevingseffectrapportage (OER). Wij waarderen dat de provincie een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving als een centrale ambitie benoemt. Ook onderschrijven wij het uitgangspunt dat ruimtelijke keuzes integraal moeten worden afgewogen en dat economie, wonen, natuur, gezondheid en leefkwaliteit in onderlinge samenhang moeten worden beschouwd. Dit ervaren wij op dit moment helaas niet. Juist vanuit deze uitgangspunten constateren wij dat de ontwerp-Omgevingsvisie en de ontwerp-OER onvoldoende concrete waarborgen bieden voor bestaande woongebieden die onder druk staan van meerdere ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Westzaan-Zuid en Nauerna zijn hiervan duidelijke voorbeelden. Westzaan-Zuid en Nauerna liggen in de directe invloedssfeer van het Noordzeekanaalgebied, HoogTij en het haven- en industriegebied van Amsterdam. Bewoners hebben te maken met verschillende bronnen van geluid, luchtverontreiniging en andere vormen van milieubelasting. Afzonderlijke ontwikkelingen en activiteiten kunnen binnen de daarvoor geldende kaders worden beoordeeld, terwijl de optelsom voor bewoners wel degelijk kan leiden tot een verslechtering van het woon- en leefklimaat. Wij zijn ervan overtuigd dat een sterke en toekomstbestendige industrie en een gezond leefklimaat goed samen kunnen gaan. Dat gebeurt echter niet vanzelf. Het vraagt om duidelijke doelstellingen, investeringen in onderzoek en technische innovatie, samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en bewoners, en een overheid die de voortgang bewaakt en waar nodig bijstuurt. Daarin zien wij voor de provincie Noord-Holland niet alleen een verantwoordelijkheid, maar ook een grote kans. Het Noordzeekanaalgebied kan zich ontwikkelen tot een voorbeeld van hoe economische ontwikkeling, industrie, technologische innovatie en een gezonde leefomgeving met elkaar kunnen worden verbonden. Wij zijn daarom van mening dat de Omgevingsvisie niet alleen ambities moet formuleren, maar ook moet borgen hoe de provincie gedurende de looptijd van de visie vaststelt of deze ambities daadwerkelijk worden gerealiseerd en hoe wordt bijgestuurd wanneer dat niet het geval blijkt te zijn.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In onderstaande gaan wij in op uw specifieke vragen en opmerkingen. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Wat betreft het monitoren van het behalen van ambities: we zijn het met indiener eens en hebben een paragraaf over monitoring toegevoegd.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0235	2	1. De cumulatieve belasting van de leefomgeving moet gebiedsgericht worden beoordeeld Westzaan-Zuid en Nauerna bevinden zich in een gebied waar verschillende bronnen van milieubelasting en ruimtelijke ontwikkelingen samenkomen. Inwoners kunnen onder meer worden belast door: * industriële activiteiten; * havenactiviteiten in het Noordzeekanaalgebied en de Amsterdamse haven; * ontwikkelingen op en rond HoogTij; * wegverkeer; * windmolens komen er ook nog bij; * luchtvaart; * geluid; * de vele festivals (meer dan 40) die in ons gebied te horen zijn; * emissies die van invloed zijn op de luchtkwaliteit; * en de verdere intensivering en ontwikkeling van economische activiteiten in de regio. Voor bewoners wordt de kwaliteit van de leefomgeving niet bepaald door iedere bron afzonderlijk, maar door de gezamenlijke en feitelijk ervaren belasting. Een beoordeling waarbij ontwikkelingen, bedrijven en afzonderlijke milieueffecten hoofdzakelijk los van elkaar worden beschouwd, biedt daarom onvoldoende inzicht in de werkelijke gevolgen voor bestaande woongebieden. Ook wanneer afzonderlijke activiteiten binnen de daarvoor geldende normen blijven, kan de cumulatieve belasting toenemen en kan de feitelijke leefkwaliteit verslechteren. Wij verzoeken de provincie daarom om: * de cumulatieve geluidbelasting en de bredere cumulatieve milieubelasting van bestaande woongebieden expliciet en gebiedsgericht te beoordelen; * daarbij naast geluid ook de luchtkwaliteit en andere voor gezondheid en leefkwaliteit relevante milieufactoren te betrekken; * Westzaan-Zuid en Nauerna als specifieke aandachtsgebieden te betrekken vanwege hun ligging in de directe invloedssfeer van grootschalige economische, industriële, haven- en infrastructurele ontwikkelingen; * bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen niet uitsluitend de effecten van de afzonderlijke ontwikkeling te beoordelen, maar ook de bijdrage daarvan aan de totale reeds bestaande belasting van de leefomgeving; * de feitelijke ontwikkeling van gezondheid en leefkwaliteit als zelfstandig beoordelingscriterium te betrekken bij toekomstige ruimtelijke keuzes	* Cumulatie heeft onze aandacht binnen ons beleidskader Gezonde Leefomgeving. Ons streven is om de cumulatieve effecten inzichtelijk te maken zodat het meegewogen kan worden in ruimtelijke afwegingen. Zowel door onszelf als onze mede-overheden. Hiertoe hebben we de cumulatieve en stapeleffecten inzichtelijk laten maken in publicaties van het RIVM (https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Gezonde_leefomgeving_Milieu/Gezonde%20leefomgeving%20in%20Noord-Holland%20Zuid%20-%20Een%20ruimtelijke%20analyse%20van%20leefomgeving%20en%20kwetsbaarheid%202026-0091.pdf) * Onze aandacht voor cumulatie en stapeleffecten zoals beschreven in het Beleidskader Gezonde Leefomgeving heeft een focus op de aspecten geluid, geur, zeer zorgwekkende stoffen en luchtkwaliteit. * In de uitwerking van ons beleidskader Gezonde Leefomgeving, zullen we nader bekijken welke vervolgacties we kunnen nemen op hoogbelaste locaties. We kijken dan o.a. naar ambitieus bronbeleid aan de uitstootkant en meewegen aan de ruimtelijke ontwikkelingen aan de blootstellingzijde. * In de Omgevingsvisie beschrijven wij hoe we de gezonde leefomgeving volwaardig meewegen bij de ruimtelijke opgaven. Dit doen wij waar wij bevoegd gezag zijn en via het aanpsreken van andere bevoegde gezagen waar we dat zelf niet zijn

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0235	3	2. Gezondheid, luchtkwaliteit en leefkwaliteit moeten worden vertaald naar concrete en toetsbare doelen De ontwerp-Omgevingsvisie benoemt gezondheid en een gezonde leefomgeving als belangrijke uitgangspunten. Voor bestaande woongebieden wordt echter onvoldoende duidelijk hoe deze ambitie in de praktijk wordt beschermd en beoordeeld. Een algemene ambitie om een gezonde leefomgeving te bevorderen biedt bewoners onvoldoende zekerheid wanneer niet duidelijk is: * wat de provincie concreet wil bereiken; * aan de hand van welke indicatoren dit wordt beoordeeld; * hoe de ontwikkeling van geluidbelasting en luchtkwaliteit wordt gevolgd; * welke ontwikkeling als een ongewenste verslechtering wordt beschouwd; * en welke maatregelen worden genomen wanneer de gestelde doelen niet worden bereikt. Wij verzoeken de provincie daarom om de ambities voor gezondheid, luchtkwaliteit en leefkwaliteit te vertalen naar concrete, toetsbare en periodiek te evalueren doelstellingen. Daarbij dient als uitgangspunt te gelden dat bestaande woongebieden niet ongemerkt of stapsgewijs mogen worden geconfronteerd met een steeds hogere cumulatieve belasting als gevolg van opeenvolgende ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Zoals het nu gaat en is, heeft u eerst iets te doen aan reparatie. Teveel bewoners hebben last van geluid en slapen niet voldoende omdat onze leefomgeving geen aandacht heeft gehad bij alle ontwikkelingen. De provincie dient bij haar ruimtelijke keuzes aantoonbaar te maken hoe de gezondheid en leefkwaliteit van bestaande woongebieden, waaronder Westzaan-Zuid en Nauerna, worden beschermd en hoe een verdere verslechtering wordt voorkomen. Wij vragen u bij alle ontwikkelingen de GGD aan te haken zodat bewoners meer bescherming krijgen. Waar mogelijk moet de ambitie verder gaan dan alleen het voorkomen van verslechtering. Technologische ontwikkeling, verduurzaming en innovatie kunnen kansen bieden om de milieubelasting van bestaande economische activiteiten daadwerkelijk te verminderen.	Zorgdragen voor een gezonde leefomgeving: De Omgevingsvisie zet expliciet in op het beschermen en verbeteren van de fysieke leefomgeving en vermindering van gezondheidsbelasting. Dit wordt beschreven in ons beleidskader Gezonde Leefomgeving en zal verder worden uitgewerkt in ons programma Gezonde Leefomgeving. Instrumenten die we daarbij willen verkennen zijn scherp vergunnen; het actualiseren van vergunningen; meten, onderzoeken & monitoren; focus op gebieden met grote cumulatie- en stapeleffecten. Het uitgangspunt van de provincie in het beleidskader gezonde leefomgeving is dat we uitgaan van landelijke wet-en regelgeving op het gebied van gezonde leefomgeving. Waar de landelijke wet-en regelgeving onderdelen niet dekt of ons ruimte biedt om eigen doelstellingen te formuleren, verkennen we in het programma Gezonde Leefomgeving die ruimte en stellen we beleid vast. Bij ruimtelijke opgaven zoals woningbouw gaan we voldoen aan de geldende milieunormen. Dat betekent dat we er bij de ontwikkeling, herinrichting en het beheer voor zorgen dat we binnen de wettelijke toegestane grenzen blijven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0235	4	3. Economische ontwikkeling en een gezond leefklimaat kunnen en moeten samengaan Wij erkennen het grote economische belang van het Noordzeekanaalgebied, HoogTij en de Amsterdamse haven voor Noord-Holland en Nederland. Verdere economische ontwikkeling kan noodzakelijk en wenselijk zijn. Wij zien economische ontwikkeling en een gezond leefklimaat echter niet als twee belangen die per definitie tegenover elkaar staan. Naar onze overtuiging kunnen een sterke, toekomstbestendige industrie en een gezonde leefomgeving goed samengaan. Dat vraagt wel om een actieve en langjarige aanpak. Juist vanwege de schaal en de verwachte ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied is het noodzakelijk om niet alleen ruimte te verdelen, maar ook te investeren in oplossingen die economische ontwikkeling mogelijk maken en tegelijkertijd de belasting van de leefomgeving verminderen. Wij verzoeken de provincie daarom om bij toekomstige ontwikkelingen in het Noordzeekanaalgebied, HoogTij en de Amsterdamse haven: * de gevolgen voor Westzaan-Zuid, Nauerna en andere nabijgelegen bestaande woongebieden expliciet mee te wegen; * cumulatieve effecten van opeenvolgende ontwikkelingen te beoordelen; * inzichtelijk te maken welke bijdrage een ontwikkeling levert aan de reeds bestaande belasting; * aantoonbaar te onderbouwen hoe een verdere verslechtering van het woon- en leefklimaat wordt voorkomen; * en actief te onderzoeken hoe technische innovatie kan bijdragen aan een vermindering van geluid, emissies en andere vormen van milieubelasting. De uitdaging is naar onze mening niet om te kiezen tussen economie óf leefbaarheid. De uitdaging is om beide uitgangspunten door middel van beleid, onderzoek, samenwerking en technische innovatie daadwerkelijk met elkaar te verbinden.	Het gebied waar indiener over schrijft, is een zwaar belast gebied, dat onze aandacht heeft en waarin wij ernaar streven om de gezonde leefomgeving als een volwaardig belang mee te wegen. Onderzoek en innovatie vormen onderdeel van onze inzet. De provincie werkt hierin altijd samen met andere actoren en is niet altijd de bepalende actor.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0235	5	4. Maak van het Noordzeekanaalgebied een proeftuin voor gezonde en innovatieve industrie De noodzakelijke transitie van industrie en havengebieden biedt Noord-Holland een bijzondere kans. Het vraagt investeringen in onderzoek en technische innovatie om economische ontwikkeling, duurzaamheid, gezondheid en leefkwaliteit concreet met elkaar te verbinden. Juist in een gebied waar wonen en grootschalige economische activiteiten dicht bij elkaar liggen, kunnen nieuwe oplossingen worden ontwikkeld en in de praktijk worden toegepast. Wij verzoeken de provincie om hierin een actieve en verbindende rol te nemen. Creëer een klimaat waarin: * universiteiten en andere kennisinstellingen onderzoek kunnen uitvoeren naar nieuwe oplossingen; * bedrijven worden gestimuleerd om te investeren in bronmaatregelen en innovatieve technieken; * technische innovaties in de praktijk kunnen worden getest en opgeschaald; * bewoners worden betrokken bij het formuleren van problemen, het ontwikkelen van oplossingen en het beoordelen van de resultaten; * kennis en meetgegevens openbaar worden gedeeld; * en succesvolle oplossingen ook elders in Noord-Holland en Nederland kunnen worden toegepast. Daarbij kan worden gedacht aan innovatie op het gebied van stillere installaties en logistiek, emissiereductie, schonere energie, luchtkwaliteit, slimme monitoring, bronaanpak en een ruimtelijke inrichting die de belasting voor omliggende woongebieden vermindert. De provincie kan hiermee een voorbeeld- en toppositie innemen binnen Nederland: niet door economische ontwikkeling en leefkwaliteit tegenover elkaar te plaatsen, maar door te laten zien dat een sterk industriegebied juist door innovatie steeds schoner, stiller, gezonder en toekomstbestendiger kan worden. Wij roepen de provincie op om inspiratie te creëren, ruimte te scheppen voor experiment en samenwerking en een klimaat te ontwikkelen waarin overheid, bedrijven, universiteiten, andere kennisinstellingen en bewoners constructief werken aan nieuwe en realistische oplossingen. De gezamenlijke winst is breder dan alleen een betere leefomgeving. Innovatie kan leiden tot nieuwe kennis, nieuwe technologie, economische kansen en oplossingen die ook buiten het Noordzeekanaalgebied waarde hebben. Onze ambitie voor de lange termijn is daarom helder: werk toe naar een westelijk haven- en industriegebied waarin economische kracht en industriële activiteit behouden blijven, terwijl geluid, emissies en andere vormen van milieubelasting aantoonbaar en structureel worden teruggedrongen. Een gebied waarin gezonde industrie, economische duurzaamheid en een gezond leefklimaat elkaar versterken.	Zie ons antwoord op onderdeel 4 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0235	6	5. Structurele monitoring moet inzicht geven in de werkelijke ontwikkeling van de leefomgeving Wanneer gezondheid en leefkwaliteit daadwerkelijk centraal staan, is structurele monitoring noodzakelijk. Voor Westzaan-Zuid en Nauerna ontbreekt naar onze mening een voldoende samenhangend en voor bewoners inzichtelijk beeld van de ontwikkeling van de totale geluidbelasting, luchtkwaliteit en feitelijke leefkwaliteit. Wij verzoeken de provincie daarom om voor gebieden waar bestaande woongebieden grenzen aan grootschalige economische en industriële ontwikkelingen: * structurele en representatieve monitoring uit te voeren; * waar nodig feitelijke metingen te combineren met modelberekeningen; * zowel de ontwikkeling van geluidbelasting als de relevante aspecten van luchtkwaliteit te volgen; * de ontwikkeling van de cumulatieve belasting over langere tijd inzichtelijk te maken; * de resultaten openbaar en begrijpelijk beschikbaar te stellen; * en bewoners actief te betrekken bij de beoordeling van de resultaten. Daarbij dient niet uitsluitend te worden gekeken naar de vraag of afzonderlijke wettelijke normen worden overschreden. Ook de ontwikkeling ten opzichte van de bestaande situatie en de feitelijke kwaliteit van de leefomgeving moeten worden gevolgd. Monitoring mag bovendien niet uitsluitend een registrerend karakter hebben. Vooraf moet duidelijk zijn hoe de resultaten worden beoordeeld, welke ontwikkelingen aanleiding geven tot nader onderzoek of aanvullende maatregelen, wie verantwoordelijk is voor de opvolging en op welke wijze wordt bijgestuurd wanneer de ontwikkeling van de leefomgeving afwijkt van de gestelde doelen.	Dank voor uw input. Wij erkennen dat meten, onderzoeken en monitoren cruciaal zijn om inzicht te krijgen in de kwaliteit van de (gezonde) leefomgeving. In het beleidskader gezonde leefomgeving hebben wij opgenomen dat we in een gebied meten, onderzoeken en monitoren op het moment dat er ook daadwerkelijk een handelingsperspectief is voor de provincie voor onze rol als bevoegd gezag of onze rol als ruimtelijk ordenaar en het ondersteunend is aan het provinciaal belang van een gezonde leefomgeving.
ZW_0235	7	6. Bestaande woongebieden moeten expliciet worden beschermd Wij waarderen het uitgangspunt dat uitbreiding van geluidsruimte niet zonder meer het uitgangspunt is. Naar onze mening moet de bescherming van bestaande woongebieden echter sterker en explicieter worden verankerd. Bestaande woongebieden zoals Westzaan-Zuid en Nauerna mogen niet de sluitpost worden van opeenvolgende economische en ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij moet nadrukkelijk worden voorkomen dat iedere ontwikkeling afzonderlijk aanvaardbaar wordt geacht, terwijl de opeenvolging en optelsom van ontwikkelingen over een langere periode leidt tot een structurele verslechtering van het woon- en leefklimaat. Wij verzoeken de provincie daarom expliciet vast te leggen dat: * de bescherming van bestaande woongebieden een volwaardig uitgangspunt is bij ruimtelijke besluitvorming; * cumulatieve effecten over een langere periode worden meegewogen; * de feitelijke ontwikkeling van de leefomgeving wordt gevolgd; * de GGD constant te betrekken wij de ontwikkelingen; * en een geconstateerde structurele verslechtering aanleiding geeft tot onderzoek en, waar noodzakelijk, maatregelen en bijsturing.	In het beleidskader Gezonde Leefomgeving staat dat we de gezonde leefomgeving voortaan volwaardig meewegen in besluitvorming over de ruimtelijk inrichting van de provincie. Als provincie richten wij ons op de gebieden met de hoogste blootstelling en waar we met ons instrumentarium de meeste gezondheidswinst kunnen behalen. Ook wordt aandacht besteed aan strategisch meten, onderzoeken en monitoren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0235	8	7. Periodieke evaluatie van uitgangspunten, doelbereik en uitvoering is noodzakelijk De Omgevingsvisie heeft een lange looptijd. In die periode zullen economische omstandigheden, ruimtelijke ontwikkelingen, technologie, mobiliteit en maatschappelijke inzichten veranderen. Daarom is het onvoldoende om bij de vaststelling van de Omgevingsvisie uitsluitend te beoordelen of de gekozen uitgangspunten op dat moment aannemelijk en wenselijk zijn. Periodiek moet opnieuw worden vastgesteld of deze uitgangspunten nog juist zijn en of het gevoerde beleid in de praktijk daadwerkelijk leidt tot de resultaten die oorspronkelijk werden beoogd. De centrale vraag moet daarbij zijn: Bereiken we in de praktijk nog steeds wat met de oorspronkelijke beleidskeuzes werd beoogd en functioneert het geheel van beleid, uitvoering, toezicht, innovatie, monitoring en bijsturing voldoende om zowel economische ontwikkeling als een gezonde en leefbare woonomgeving duurzaam te waarborgen? Wij verzoeken de provincie daarom om in de Omgevingsvisie een expliciete en periodieke evaluatie- en bijsturingscyclus op te nemen. Daarbij moet ten minste worden beoordeeld: * of de oorspronkelijke uitgangspunten en aannames nog juist en actueel zijn; * of de beoogde balans tussen economische ontwikkeling, gezondheid en leefkwaliteit daadwerkelijk wordt bereikt; * hoe de feitelijke cumulatieve milieubelasting en de ervaren hinder zich ontwikkelen; * of de luchtkwaliteit zich in de gewenste richting ontwikkelt; * of de ingezette beleidsinstrumenten, innovaties en maatregelen aantoonbaar effectief zijn; * of afzonderlijke ontwikkelingen gezamenlijk leiden tot effecten die bij de oorspronkelijke besluitvorming onvoldoende waren voorzien; * of de verdeling van verantwoordelijkheden tussen provincie, gemeenten, omgevingsdiensten en andere betrokken partijen in de praktijk effectief functioneert; * en welke aanvullende maatregelen of beleidsaanpassingen noodzakelijk zijn wanneer de gestelde doelen niet worden bereikt.	Indiener beschrijft in feite de beleidscyclus, waarin de Omgevingsvisie een centrale functie vervult. De Omgevingsvisie bevat de langetermijnambities en beleidsdoelen van de provincie. De actualiteit, uitvoering en effecten van het beleid worden binnen de beleidscyclus gevolgd en kunnen aanleiding geven tot aanpassing of nadere uitwerking van beleid. Voor de uitvoering en verdere concretisering staan verschillende instrumenten ter beschikking, waaronder programma's, de Omgevingsverordening en monitoring. Ook de uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau vindt plaats binnen deze cyclus, na vaststelling van de Omgevingsvisie. Daarbij kunnen, waar de aard en omvang van de opgave daartoe aanleiding geven, gebiedsgerichte afspraken en monitoring worden uitgewerkt. De wijze, frequentie en verantwoordelijkheidsverdeling voor monitoring, evaluatie, participatie en eventuele bijsturing worden bepaald bij de uitwerking van het beleid en de daarbij behorende programma's. Figuur 45 in bijlage 3 van de Omgevingsvisie geeft de samenhang tussen deze onderdelen van de beleidscyclus weer. De definitieve versie van de omgevingsvisie zal een meer uitgewerkte aanpak van de monitoringssystematiek bevatten, waarbij onder andere wordt aangesloten op de Brede Basismonitor.
ZW_0235	8a	Voor gebieden waar bestaande woonfuncties en grootschalige economische en industriële activiteiten direct aan elkaar grenzen, zoals Westzaan-Zuid en Nauerna in relatie tot het Noordzeekanaalgebied, HoogTij en de Amsterdamse haven, dient deze evaluatie gebiedsgericht plaats te vinden en niet uitsluitend per afzonderlijk project, bedrijf, ontwikkeling of milieubron. De resultaten van deze evaluaties dienen openbaar en inzichtelijk te zijn en met bewoners en andere belanghebbenden te worden besproken. Daarbij moet vooraf duidelijk zijn: * wie verantwoordelijk is voor de monitoring; * wie de resultaten beoordeelt; * wie verantwoordelijk is voor het nemen van maatregelen; * binnen welke termijn opvolging plaatsvindt; * en op welke wijze bewoners bij de evaluatie en eventuele bijsturing worden betrokken. Wij verzoeken de provincie bovendien vast te leggen dat de uitkomsten van monitoring en evaluatie daadwerkelijk aanleiding kunnen geven tot aanpassing van beleid, uitvoeringsprogramma's en toekomstige ruimtelijke keuzes.	Zie de beantwoording in ZW_0235 subnummer 8.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0235	9	8. Voorkom versnippering van verantwoordelijkheden en organiseer samenwerking De bescherming en verbetering van de leefomgeving is in de praktijk verdeeld over verschillende overheden, bestuursorganen, uitvoeringsorganisaties en private partijen. Voor bewoners kan daardoor onduidelijk zijn welke partij verantwoordelijk is voor problemen die juist ontstaan door de samenloop van verschillende ontwikkelingen en bronnen. Een integrale Omgevingsvisie vraagt daarom om integrale en herkenbare bestuurlijke regie. Wij verzoeken de provincie om voor gebieden met een complexe samenloop van wonen, industrie, havenactiviteiten, infrastructuur en andere milieubelastende functies duidelijk te maken: * welke overheid de regie voert op de cumulatieve ontwikkeling van de leefomgeving; * hoe informatie tussen betrokken overheden en uitvoeringsorganisaties wordt samengebracht; * hoe wordt voorkomen dat problemen tussen verschillende verantwoordelijkheden en bevoegdheden in vallen; * waar bewoners terechtkunnen wanneer de feitelijke leefkwaliteit structureel verslechtert; * en hoe structurele samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en bewoners wordt georganiseerd. Juist bij cumulatieve problematiek is het onvoldoende wanneer iedere betrokken organisatie uitsluitend naar haar eigen wettelijke taak, afzonderlijke ontwikkeling of individuele bron kijkt. Er moet ook verantwoordelijkheid worden genomen voor het functioneren en het uiteindelijke effect van het geheel.	Gebieden met een complexe samenloop hebben onze aandacht. Per gebied zijn onze bevoegdheden verschillend en coordineren wij met andere overheden en bestuursorganen. Wij kunnen niet op voorhand aangeven welke overheid in welke situatie de leidende rol pakt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0235	10	"Conclusie en verzoek Wij verzoeken Gedeputeerde Staten de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en, waar van toepassing, de bijbehorende beleids- en uitvoeringscyclus zodanig aan te vullen dat: * cumulatieve geluidbelasting en bredere cumulatieve milieueffecten voor bestaande woongebieden gebiedsgericht worden beoordeeld; * Westzaan-Zuid en Nauerna daarbij expliciet als aandachtsgebieden worden betrokken; * naast geluid ook luchtkwaliteit en andere relevante aspecten van gezondheid en leefkwaliteit structureel worden meegenomen; * gezondheid en leefkwaliteit worden vertaald naar concrete en toetsbare doelstellingen; * bestaande woongebieden expliciet worden beschermd tegen een stapsgewijze en structurele verslechtering van hun leefomgeving; * toekomstige economische ontwikkelingen in het Noordzeekanaalgebied, HoogTij en de Amsterdamse haven worden beoordeeld in samenhang met de reeds bestaande belasting van omliggende woongebieden; * dat u eerst zorgt voor een gezonder leefklimaat in de woningen die nu al zoveel last ervaren; * structurele monitoring inzicht geeft in de feitelijke ontwikkeling van de leefomgeving; * monitoring wordt gekoppeld aan duidelijke verantwoordelijkheden, evaluatie en daadwerkelijke bijsturing; * periodiek wordt beoordeeld of de oorspronkelijke uitgangspunten nog juist zijn en of het beleid daadwerkelijk de beoogde resultaten oplevert; * actief wordt geïnvesteerd in onderzoek, technische innovatie en bronmaatregelen die economische ontwikkeling en verbetering van de leefomgeving met elkaar verbinden; * structurele samenwerking tussen provincie, gemeenten, bedrijven, universiteiten, andere kennisinstellingen en bewoners wordt gestimuleerd; * bewoners structureel en tijdig worden betrokken bij onderzoek, monitoring en periodieke evaluaties; * en duidelijk wordt vastgelegd wie bestuurlijk de regie voert wanneer cumulatieve problemen de grenzen van afzonderlijke projecten, bronnen en bevoegdheden overstijgen. *de GGD aangesloten wordt bij iedere ontwikkeling zodat gezondheid van bewoners geen onderschoven kindje meer zal zijn.	In het beleidskader Gezonde Leefomgeving heeft een groot aantal van de punten van indiener onze aandacht. Als provincie richten wij ons op de gebieden met de hoogste blootstelling en waar we met ons instrumentarium de meeste gezondheidswinst kunnen behalen. Strategisch meten, onderzoeken en monitoren hebben onze aandacht en zullen verder worden onderzocht in het programma Gezonde Leefomgeving.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0235	11	De kern van onze zienswijze is dat een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving niet uitsluitend kan worden geborgd door ambities en normen op het moment van besluitvorming. Daarvoor is een doorlopende beleidscyclus nodig waarin doelen worden vastgesteld, ontwikkelingen worden gevolgd, resultaten periodiek worden geëvalueerd en aantoonbaar wordt bijgestuurd wanneer de praktijk afwijkt van hetgeen oorspronkelijk werd beoogd. Tegelijkertijd willen wij benadrukken dat wij economische ontwikkeling, industrie en een gezond leefklimaat niet als onverenigbare belangen beschouwen. Integendeel: juist in het Noordzeekanaalgebied ligt een grote kans om te laten zien dat technische innovatie, economische duurzaamheid en verbetering van de leefomgeving elkaar kunnen versterken. Meten zonder evalueren geeft informatie. Evalueren zonder consequenties geeft inzicht. Innovatie zonder ruimte en samenwerking blijft een idee. Alleen wanneer duidelijke doelen, onderzoek, innovatie, monitoring, evaluatie en daadwerkelijke bijsturing met elkaar worden verbonden, ontstaat duurzame vooruitgang. Wij roepen de provincie daarom op om ambitie te tonen. Maak van het Noordzeekanaalgebied een gebied waar bedrijven, kennisinstellingen, overheden en bewoners gezamenlijk werken aan een nieuwe generatie industrie: economisch sterk, technisch innovatief en met een steeds lagere belasting voor mens en leefomgeving. Werk toe naar een westelijk haven- en industriegebied waarin economische kracht en bedrijvigheid behouden blijven, terwijl geluid, emissies en andere vormen van milieubelasting aantoonbaar en structureel worden teruggedrongen. Een gebied waar gezonde industrie, een gezond leefklimaat en economische duurzaamheid niet tegenover elkaar staan, maar elkaar versterken. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten onze zienswijze bij de verdere besluitvorming over de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en de bijbehorende Omgevingseffectrapportage te betrekken en in de Nota van Beantwoording inhoudelijk en afzonderlijk op bovenstaande verzoeken te reageren. "	Zie de beantwoording op de vorige onderdelen van de zienswijzen.
ZW_0236	1	Algemeen • Laat de brede steun van inwoners voor gezonde leefomgeving, natuur en landschap in de raadpleging sterker terugkomen in de definitieve Omgevingsvisie Noord-Holland Uit de raadpleging van inwoners blijkt een brede steun voor gezonde leefomgeving (o.a. sterk beperken van gebruik pesticiden, beperken uitstoot industrie), natuur en landschap. Laat dit geluid sterker terugkomen in de visie. De duidelijke steun voor gezonde lucht en water, natuur en landschap blijkt uit de gekozen prioriteiten. Waarbij 24% van de deelnemers kiest voor ‘gezonde leefomgeving’, 24% voor ‘waterzekerheid’, 21% voor ‘landschap & natuur’, noemt 8% ‘voedselproductie’ en 4% ‘economie en werkgelegenheid’ als belangrijkste prioriteit. • Maak keuzes om de 27% provincie tekort op te lossen: minder gras- en veevoederland In de concept-Omgevingsvisie wordt geen oplossing geboden voor de kwart provincie (27%) die tekort komt wanneer alle ruimteclaims bij elkaar worden opgeteld. Tegelijkertijd is ongeveer de helft (!) van het bodemgebruik in Noord-Holland agrarisch. Daarvan is zo’n 60% voor voer van dieren in de landbouw (grasland en voedergewassen).1 Dat is 30% van het oppervlak van de provincie. Stel de ambitie in de Omgevingsvisie om het aantal koeien en schapen minimaal te halveren. Dit levert ongeveer 15% ruimtewinst op. Deze ruimte kan benut worden voor natuur, en een kleiner gedeelte voor recreatie, productiebos t.b.v. houtbouw, bedrijventerreinen, energietransitie en woningbouw. We werken daarmee ook aan het oplossen van andere problemen, zoals stikstof, het verdwijnen van het regenwoud, dierenleed, overmatig gebruik van zoet water etc. Stop met de sierteelt, tenzij deze overschakelt naar een biologische teelt, zonder pesticiden.	Er zijn teksten toegevoegd over gezonde leefomgeving en natuur. Als provincie sturen we in deze visie vooral op veranderende randvoorwaarden waarbinnen bepaald grondgebruik in de toekomst kan plaatsvinden, niet op teelten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0236	2	Gezonde leefomgeving • Noem 'gezonde leefomgeving' expliciet als belangrijkste criterium voor leefbaarheid Het eerste uitgangspunt in de ontwerp-Omgevingsvisie is 'Leefbaarheid centraal' (blz. 35), maar hier wordt vervolgens heel veel onder genoemd: voldoende woningen, ruimte voor economische activiteiten en een kwalitatief, hoogwaardige, gezonde en veilige leefomgeving. Erken de brede steun van de inwoners voor een gezonde leefomgeving, zoals te lezen is in het Publieksonderzoek (participatie), en noem daarom 'gezonde leefomgeving' expliciet als belangrijkste criterium voor leefbaarheid. • Tata Steel: staalproductie in de IJmond alleen als gezondheid voor de omgeving geborgd is De ontwerp-Omgevingsvisie stelt als voorwaarde dat staalproductie in de IJmond alleen kan als dit schoner en duurzamer wordt. Het is onduidelijk wat hieronder wordt verstaan. Neem daarom in de Omgevingsvisie als voorwaarde op dat staalproductie alleen kan als de gezondheid voor de omgeving geborgd is. Goede voorwaarden hiervoor staan in het derde advies van de Expertgroep Gezondheid IJmond. Dat is bij de huidige plannen om de fabriek in de IJmond te vernieuwen (Heraclessplan) niet het geval. • Staalslakken Verbiedt als provincie het storten en hergebruiken van vervuilde restproducten uit de industrie, zoals granuliet, giftig staalafval (staalslakken), vliegas en bouwpuin. Hier is het voorzorgsprincipe leidend. • Ook aandacht voor andere grote vervuilers dan Tata Steel Alleen Tata Steel duikt op in de tekst, gekoppeld aan luchtkwaliteit en bronbeleid. Maar ook grote vervuilers als OLAM en ICL (beiden relevant voor uitstoot/geur in het Noordzeekanaalgebied) moeten in de Omgevingsvisie voorkomen. • Schiphol: zet in op krimp De ontwerp-Omgevingsvisie gaat uit van een te verwachten groei van Schiphol van 42 naar 65 miljoen passagiers, omdat vliegtuigen groter worden. Maar de provincie zou juist krachtig moeten pleiten voor krimp van Schiphol, vanuit de grote opgaven voor luchtkwaliteit, ernstig geluidgehinderden, woningtekort, klimaaturgentie en stikstofuitstoot. Het is niet te verkopen aan de bewoners van Noord-Holland de schade en overlast nog langer te laten voortduren en zelfs te laten toenemen. Voor de economie is deze 'hub-luchthaven', die vliegt op volume in plaats van slimheid, geen vereiste. • Meer aandacht voor tegengaan van 'Zeer Zorgwekkende Stoffen' in de leefomgeving In 3.4 Afwegingsprincipe 3.4: omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen wordt het volgende gezegd: "Keuzes die hieruit volgen: • We werken aan het voorkomen en beperken van aantasting en het bevorderen van omgevingskwaliteit en het beschermen en verbeteren van de fysieke leefomgeving, met specifieke aandacht voor luchtkwaliteit, geluid en externe veiligheid." (blz. 52) Verander dit in de definitieve versie van de Omgevingsvisie in: "… met specifieke aandacht voor luchtkwaliteit, zeer zorgwekkende stoffen in bodem en oppervlakte-/grondwater, geluid en externe veiligheid." Op die manier kan het namelijk ook gaan over bestrijdingsmiddelen, PFAS en lozingen van ZZS.	- Gezonde leefomgeving is één van de criteria die wordt meegenomen in besluitvorming rondom ruimtelijke ordening. De brede steun voor de gezonde leefomgeving wordt in de introductie van de Omgevingsvisie genoemd als één van de elementen die uit het participatieproces als prioriteit is aangewezen. - Specifiek voor Tata Steel: De uitwerking van de in de zienswijze genoemde voorwaarde is verder uitgewerkt in het programma Tata Steel 2024 - 2030. - Staalslakken: De recente ervaringen met staalslakken onderstrepen het belang van een zorgvuldige omgang met toepassingen waarvan de veiligheid nog niet voldoende is onderzocht. Op dit moment geldt nationaal een tijdelijk verbod op de toepassing van staalslakken. De provincie is in afwachting op de uitkomst van het lopende onderzoek van het RIVM en het oordeel van het Rijk, zodat eventuele vervolgstappen gebaseerd zijn op actuele en betrouwbare inzichten. - Aandacht voor andere vervuilers: het klopt dat Tata Steel, evenals Schiphol, meermaals worden genoemd in de Omgevingsvisie. Dit heeft enerzijds te maken met de combinatie van het nationale belang van deze bedrijven en hun impact op de leefomgeving en anderzijds de gebiedsspecifieke ontwikkelingen waarin zij een belangrijke rol spelen. Zonder andere bedrijven expliciet te benoemen, geven wij in hoofdstuk 5.4 wel degelijk aan hoe wij inzetten op het reguleren van grote bedrijven met impact op de leefomgeving. - Schiphol: De genoemde groei naar circa 65 miljoen passagiers betreft geen provinciale groeidoelstelling, maar een prognose van het aantal O&D-passagiers: reizigers die hun reis op Schiphol beginnen of eindigen, exclusief overstappers. In de aangepaste Omgevingsvisie is expliciet verduidelijkt dat mogelijke passagiersgroei niet als een autonome of vanzelfsprekende ontwikkeling wordt beschouwd. Een eventuele verdere ontwikkeling van Schiphol vraagt om bestuurlijke besluitvorming en een integrale afweging van de gevolgen voor onder meer gezondheid, leefomgevingskwaliteit, natuur, bereikbaarheid en ruimte. De provincie neemt krimp van Schiphol niet als zelfstandig provinciaal beleidsdoel op. De belangrijkste bevoegdheden voor de luchthaven en het luchthavengebruik liggen bij het Rijk; via het Luchthavenverkeerbesluit stelt het Rijk onder meer regels voor het luchthavengebruik, geluidbelasting en maximale aantallen vliegtuigbewegingen vast. De provincie zet vanuit haar eigen verantwoordelijkheden wel in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit, vermindering van de gezondheidsbelasting en krimpende milieucontouren. - Dank voor uw suggestie voor het opnemen van ZZS, we hebben dit aangepast in de Omgevingsvisie door ZZS toe te voegen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0236	3	Natuurherstel, stikstofreductie en verbeteren waterkwaliteit • Maak keuzes over hóe doelen, zoals natuurherstel, stikstofreductie en verbeteren waterkwaliteit, zullen worden bereikt Het is goed dat in de ontwerpvisie de druk op natuur, water en bodem wordt erkend en dat doelen zoals natuurherstel, stikstofreductie en het halen van de waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water) worden benoemd. Maar de kernvraag blijft hoe we dit daadwerkelijk gaan bereiken. Keuzes daartoe en concretisering ontbreken nu. Dus maak die keuzes met een plan van aanpak. • Neem de intrinsieke waarde van natuur op in de Omgevingsvisie Zie de aanbeveling op de website Stichting Rechten van de Natuur - Van besluiten over de natuur, naar besluiten met de natuur: 'Het opnemen van de intrinsieke waarde van natuur betekent dat je in visie en beleid expliciet vastlegt dat natuur een eigen belang heeft dat beschermd moet worden. Dit kun je doen door bijvoorbeeld in de Omgevingsvisie te verwoorden dat ecosystemen recht hebben op gezondheid, herstel en continuïteit. Vervolgens vertaal je deze principes in het Omgevingsplan naar concrete toetsingscriteria die gebruikt worden bij vergunningen, projecten en gebiedsontwikkelingen.' • Geen uitbreiding bedrijventerrein Boekelermeer naar het zuiden: de Oosterzijpolder (ten zuiden van de Kanaalweg) In de ontwerpvisie staat de Oosterzijpolder ingetekend als groene bufferzone (blz. 61). De huidige grens aan de zuidkant van het bedrijventerrein Boekelermeer is ingetekend als 'overgangszone stad/land'. Het gebied is een zeer waardevol natuurgebied, vooral weidevogelgebied, en is door de provincie aangewezen als Beschermd Landschap en een aanzienlijk deel ook als NNN (Natuurnetwerk Nederland). Dit gebied dient absoluut groen te blijven, vanwege de hoge natuurwaarden, maar ook vanwege erfgoedwaarden en landschapswaarden. Uitbreiding van de Boekelermeer kan plaatsvinden op de locatie waar nu bollenvelden zijn. Daarnaast kan het bedrijventerrein selectiever gebruikt worden, zodat het huidige oppervlak, plus de hectares van de bollenvelden, afdoende is. Groen blijft groen. Ook andere bestaande bedrijventerreinen moeten intensiever benut worden, door leegstand actief aan te pakken, te verduurzamen, in de hoogte te bouwen en functies te combineren. Dan zijn uitbreidingen van bedrijventerreinen in het groen niet nodig. Plus: vergroen de bedrijventerreinen. Kies voor een natuurinclusieve inrichting.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. We beamen de intrinsieke waarde van de natuur. We zullen dit nog extra benadrukken in de tekst van de omgevingsvisie. Uitvoeringsplannen horen thuis in programma's en niet in de visie zelf. Uitvoeringsplannen horen thuis in programma's en niet in de visie zelf. We beamen de intrinsieke waarde van de natuur. We zullen dit nog extra benadrukken in de tekst van de omgevingsvisie. BOEKELERMEER NOG AANVULLEN We onderzoeken een uitbreiding van de Boekelermeer in relatie tot verschillende opgaven en kwaliteiten in het gebied, waaronder het (beschermd) landschap.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0236	4	Landbouw • Maak duidelijke keuzes over de landbouw: biologische landbouw als norm en ondersteun boeren in de omschakeling daarnaartoe Zonder een fundamentele omslag in de landbouw gaan de doelen in het landelijk gebied, zoals verbetering van de waterkwaliteit, verbetering van dierenwelzijn, beperking van gebruik van bestrijdingsmiddelen, natuurherstel, klimaatopgave en stikstofreductie niet gehaald worden. De huidige inzet op kringlooplandbouw laat nog steeds ruimte voor intensieve en milieubelastende praktijken. Een duidelijke richting en keuzes ontbreken. De in de Omgevingsvisie genoemde 'ambitie' is: 'er wordt gestreefd naar kringlooplandbouw in 2040'. Dit is heel vaag. Want ongeveer alle vormen van landbouw vallen onder het concept 'kringlooplandbouw' en daarmee is de gewenste richting niet duidelijk. Zie het Programma Landelijk gebied (blz. 21) van de provincie. Op deze bladzijde staan zes transitiepaden van landbouw, waarvan 'biologische landbouw' er slechts één is. En daarnaast is niet duidelijk welke stappen de provincie gaat zetten, wanneer en met welke tussendoelen. Kies in de Omgevingsvisie expliciet voor biologische landbouw als norm, met heldere doelen en tussentijdse mijlpalen richting 2050. Dat is nodig voor natuur, waterkwaliteit en een gezonde leefomgeving. Nu ontbreekt er een visie voor de landbouw, terwijl deze visie trouwens zowel staat in de huidige Omgevingsvisie: 'de grondgebonden landbouw in 2030 zoveel mogelijk natuurinclusief laten zijn', als in de Voedselvisie (onderdeel PLG): 'in 2030 is de grondgebonden landbouw natuurinclusief (minimaal niveau 2 WUR/Louis Bolk Instituut)'. De norm van minimaal 15% biologische landbouw in 2030 is niet in zicht. Om te voldoen aan deze afspraak is een duidelijke visie met doelstelling nodig. • Zet stevig in op eiwittransitie Stimuleer de productie van plantaardige eiwitteelten in Noord-Holland, zoals veldbonen, soja en lupines. Dit vergroot de voedselzekerheid. Er is immers geen grotere voedselverspiller dan de vee-industrie. Van elke hectare waar we nu voedsel verbouwen voor koeien, varkens of kippen, kunnen we tot maar liefst vier keer zoveel mensen voeden wanneer we er rechtstreeks plantaardig voedsel voor mensen verbouwen. Stimuleer als provincie de verschuiving van de productie en consumptie van dierlijke naar plantaardige eiwitten. • Neem dierenwelzijn op in de Omgevingsvisie Dierenwelzijn ontbreekt volledig als zelfstandig thema. Geen enkele passage behandelt het welzijn van dieren in de landbouw, megastallen, veetransport of leefomstandigheden. Veeteelt komt alleen voor als economische/landschappelijke sector, nooit als dierenwelzijnskwestie. In de ontwerpvisie staat dat de provincie kiest voor een aanpak die uitgaat van kringlooplandbouw, met doelen voor (..), dier- en plantgezondheid, (..).' Wijzig 'diergezondheid' in 'diergezondheid en dierenwelzijn'. Vergelijk de provincie Utrecht: "De agrarische sector beheert ongeveer de helft van het grondgebied in de provincie Utrecht. Het is belangrijk dat de sector economisch vitaal blijft en deze rol kan blijven vervullen. De provincie biedt mogelijkheden voor een transitie naar een circulaire, natuurinclusieve, klimaatneutrale en diervriendelijke landbouw (kringlooplandbouw), met behoud van gebiedskwaliteit en een gezonde leefomgeving." 1 Neem deze ambitie over.	We beschouwen het sturen op een kleinere veestapel of kleiner areaal sierteelt niet als doel op zich. De richting voor de sector loopt via kringlooplandbouw en doelsturing. In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt en de daar geldende opgaven voor klimaat en milieu. Diergezondheid maakt onderdeel uit van de prestatie indicatoren van kringlooplandbouw. Via doelsturing en stimuleringsprogramma's sturen wij op de duurzame prestaties van de landbouwsectoren in onze provincie. Het Rijk heeft de hoofdverantwoordelijkheid voor dierenwelzijn. Het maakt landelijke wet- en regelgeving, stelt normen voor het houden, verzorgen, vervoeren en doden van dieren en houdt toezicht via onder meer de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0236	5	• Kom met een doeltreffende aanpak van het stikstofprobleem: krimp van het aantal dieren. In de ontwerp-Omgevingsvisie ontbreekt ook concrete reductiepercentages en een doeltreffende aanpak van het stikstofprobleem. Boeren zijn hier niet mee geholpen. Die willen het eerlijke verhaal. En dat is niet geitenpaadjes blijven zoeken binnen een al decennialang vastgelopen landbouwsysteem. Maar zet in een stikstofaanpak aan de bron: minder dieren in de landbouw en ondersteuning van boeren bij de omschakeling naar extensiever en biologisch, en naar plantaardige eiwitteelten (eiwittransitie, zie Voedselvisie als onderdeel van het PLG). Het rapport 'Landinzicht' van Urgenda staat vol met succesvolle casussen. Geef boeren perspectief en ondersteun daarbij met wat ze nodig hebben. • Neem in de Omgevingsvisie op dat het areaal sierteelt niet mag toenemen De sierteelt (is inclusief bollenteelt) wordt in de ontwerpvisie ongemoeid gelaten. Terwijl deze teelt voor grote problemen zorgt vanwege het hoge gebruik aan pesticiden. Stel een verbod op voor uitbreiding van het areaal sierteelt in de provincie. Vererger het probleem niet. Lokale voedselproductie moet voorgaan op bollenteelt. Daarnaast zal vooral in de duinstreek en nabij Natura 2000-gebieden de bollensector niet houdbaar zijn. Niet alles kan overal en is altijd technisch oplosbaar. • Neem in de Omgevingsvisie de ambitie op om het gebruik van pesticiden in Noord-Holland fors en snel te beperken In de ontwerpvisie ontbreekt de ambitie en een aanpak om het gebruik van pesticiden serieus in te perken. Dit terwijl in de ontwerpvisie pesticiden wel (terecht!) meerdere keren als probleem wordt genoemd, als oorzaak voor de slechte kwaliteit van water en de natuur. De Omgevingswet heeft hier mogelijkheden gegeven om dit lokaal aan te scherpen. En terwijl er grote zorgen in de maatschappij zijn over de risico's van deze middelen voor de gezondheid en de natuur. Neem daarom in de Omgevingsvisie de ambitie op om het pesticidengebruik in Noord-Holland op korte termijn drastisch te beperken. • Veenweidegebieden Er wordt aangestuurd op afremmen van bodemdaling in veenweidegebieden. In de vorige omgevingsvisie was nog duidelijk gesteld dat ook bodemstijging (herstel van de bodemdaling) meegenomen moest worden. Dit punt ontbreekt in deze visie. Neem dit punt over in de nieuwe Omgevingsvisie. Deze maatregel vermindert de uitstoot van broeikasgassen en kan samengaan met natuurontwikkeling, maar ook met natte teelten in de gebieden.	Zie de beantwoording bij ZW_0236 subnummer 4
ZW_0237	1	1. Inleiding & Uitgangspunt: Industrie en wonen kunnen samen, mits verantwoord Als inwoners van Westzaan, Nauerna, Westzanerdijk, begrijpen wij de economische en strategische waarde van de bedrijvigheid en infrastructuur in onze directe omgeving. Wat ons betreft kunnen industrie en leefomgeving prima dicht op elkaar bestaan. Een goede buur zijn vereist echter maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het probleem is niet het bestaan van de industrie op zichzelf, maar de manier waarop bedrijven en organisaties op dit moment de vrijheid krijgen bij het invullen en benutten van hun milieu- en geluidsruimte. Doordat regelgeving en vergunningen bedrijven te vrij laten, worden er nauwelijks preventieve maatregelen genomen tegen geluid, licht, geur en stof. In combinatie met de directe ligging onder de vliegroutes van Schiphol én de ongecontroleerde, vrije toegankelijkheid van het omliggende haven- en bedrijventerrein leidt dit tot een onacceptabele stapeling (cumulatie) van overlast die de gezondheid, veiligheid en het woongenot ernstig onder druk zet.	Wij danken indiener voor de gegeven aandachtspunten, die we in het navolgende beantwoorden.
ZW_0237	2	2. De rechtspositie van woonschepen en woonarken: Zonder wettelijke bescherming Een cruciaal knelpunt dat stelselmatig over het hoofd wordt gezien, is de rechtspositie en wettelijke bescherming van bewoners van woonschepen en woonarken. ·Geen wettelijke bescherming als woning: Woonschepen en woonarken worden juridisch nog te vaak gekwalificeerd als 'roerend goed', waardoor zij buiten de wettelijke geluidsbescherming en milieunormen vallen die wel gelden voor reguliere, grondgebonden woningen. ·Kwetsbaar tegenover industrie en Schiphol: Omdat de diverse woonvormen juridisch niet op dezelfde wijze als een vaste woning wordt beschermd, ontbreekt adequate bescherming tegen geluidsoverlast van zowel de omliggende industrie (zoals Hoogtij en het Westelijk Havengebied) als Schiphol. ·Gezondheid van kinderen in het geding Eis aan de provincie: De Provincie Noord-Holland dient in de Omgevingsvisie expliciet op te nemen dat woonschepen en woonarken ook beschermd dienen te worden.	Bescherming van woonarken in verband met geluid is vanuit de Omgevingswet geregeld in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Daarmee is het afhankelijk van de door de gemeente toegekende (woon)functie in het omgevingsplan. Gebouwen met een woonfunctie zijn geluidgevoelige gebouwen (artikel 3.21 Bkl). Hieronder vallen alle gebouwen voor woongebruik, ook woonschepen. Een woonschip is een drijvend bouwwerk met een woonfunctie op een locatie die in het omgevingsplan is aangewezen als een ligplaats voor een woonschip. De bescherming van woonschepen en woonarken is daarmee geborgd via landelijke en gemeentelijke regelgeving. De provincie stelt hier geen nadere eisen aan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0237	3	3. Tegenstrijdigheid tussen anti-ondermijningsdruk en vrije toegankelijkheid NOVEX-gebied Een specifiek, urgent en schrijnend knelpunt in het nabijgelegen NOVEX-gebied / Westelijk Havengebied betreft de schrille tegenstelling tussen de bestuurlijke druk op het bedrijfsleven en het feitelijke beheer van de openbare ruimte. ·De paradox van regeldruk versus een open poort: Bedrijven worden vanuit de overheid en instanties onder steeds grotere druk gezet om alles te doen tegen ondermijnende criminaliteit (denk aan ketenverantwoordelijkheid, strengere poortwachtersfuncties, compliance en terreinbeveiliging). Tegelijkertijd kan momenteel iedereen die er absoluut niets te zoeken heeft door de weeks en in het weekend ongehinderd het terrein en omliggende openbare wegen op rijden en lopen. Dit maakt alle opgelegde preventieve maatregelen aan de poort van afzonderlijke bedrijven grotendeels illusoir. ·Vrijspel voor illegale en criminele activiteiten: Doordat het haven- en bedrijventerrein 's avonds en in het weekend volledig open blijft, wordt de ruimte stelselmatig gebruikt voor illegale straatraces, driften, burnouts, motor crossen, illegale feesten, gedumpt afval en ongecontroleerde (criminele) verkenningen. Dit veroorzaakt niet alleen extreme nachtelijke geluidsoverlast, maar leidt ook tot een ernstige aantasting van de fysieke en sociale veiligheid. ·Onwil Port of Amsterdam en onvrede bij ondernemers: Port of Amsterdam is op de hoogte van deze aanhoudende overlast en veiligheidsrisico's. Desondanks weigert het havenbedrijf tot op heden om het gebied buiten reguliere bedrijfstijden af te sluiten of effectieve toegangscontrole in te stellen. Dit stuit niet alleen op grote weerstand bij omwonenden, maar zorgt ook voor toenemende frustratie bij de gevestigde ondernemers (o.a. aan de Ruijgoordweg). Zij investeren fors in beveiliging tegen ondermijning, maar ondervinden directe schade, vervuiling en veiligheidsrisico's doordat de terreinbeheerder de openbare toegang niet afsluit. Eis aan de provincie: De provincie dient als toezichthouder en partner binnen het NOVEX-gebied af te dwingen dat Port of Amsterdam en de gemeente hun verantwoordelijkheid nemen als terreinbeheerder. De regeldruk tegen ondermijningscriminaliteit moet vergezeld gaan van een verplichting tot fysieke afsluiting buiten kantooruren, effectieve kenteken-/toegangscontrole en actieve handhaving op het gehele terrein.	Deze opmerking richt zich niet zozeer op de omgevingsvisie, als wel op handhaving, vergunningverlening en toezicht. In het licht van de omgevingsvisie voert het te ver om op deze opmerking in te gaan.
ZW_0237	4	4. Veiligheid, openbare ruimte, verkeersoverlast en cumulatieve hinder (vuurwerk JCZ) Naast de vrije toegankelijkheid van het havengebied is er ook een feitelijk gebrek aan beheer en handhaving op en rond het lokale wegennet en direct omliggende terreinen. ·Verkeersoverlast Nauernasche Weg en Westzanerweg: Er is een volledig gebrek aan controle op voertuigen die wettelijk te veel geluid produceren. Auto's, motoren en vrachtverkeer rijden hier op hoge snelheid over de brug wat al de nodige geluidsoverlast geeft. Met illegaal gemodificeerde knaluitlaten, overmatig harde muziek en onnodig getoeter van vrachtwagens op deze gemeentelijke wegen is de geluidsdruk al een stuk hoger dan dat deze in de theoretische berekeningen staat. ·Cumulatie-element: Vuurwerk rondom JCZ: Een bekend, complex en historisch overlastpunt dat al vóór de bouw van het Justitieel Complex Zaanstad (JCZ) werd voorzien, is het afsteken van zwaar vuurwerk rondom het complex. Hoewel dit een lastig op te lossen handhavingsvraagstuk is, vormt het op onvoorspelbare tijdstippen een hevige bron van schrik voor huisdieren (honden) en het ontwaken van bewoners (kinderen). Dit draagt direct bij aan de totale opstapeling van geluidsstress in onze buurt. Eis aan de provincie: De provincie dient via Interbestuurlijk Toezicht (IBT) af te dwingen dat de gemeente Zaanstad en de politie hun verantwoordelijkheid nemen: cameratoezicht rondom het JCZ én actieve geluids- en snelheidscontroles (zoals geluidsflitspalen) op de Nauernasche Weg en Westzanerweg.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0237	5	5. Reële metingen versus rekenmodellen en geluidsreflectie gevels/silo's De huidige vergunningverlening leunt vrijwel volledig op theoretische rekenmodellen. - Geluidsreflectie door harde structuren (zoals de 36m hoge silo's van De Vrede): Bij de inrichting van Hoogtij en het havengebied is op grote schaal gebruikgemaakt van massieve, geluidsreflecterende structuren. Een treffend voorbeeld hiervan zijn de 36 meter hoge metalen silo's bij Silobedrijf De Vrede. Deze enorme, harde wanden werken in de praktijk als een gigantisch klankbord: geluid van wegverkeer, industrie, scheepvaart en vliegtuigen wordt keihard weerkaatst over het open water richting Nauerna en de Kanaaldijk. Ook de gevels van bedrijven (zoals sandwichpanelen) reflecteren geluid. - Afwijking tussen rekenmodel en werkelijkheid: Standaard rekenmodellen houden nauwelijks rekening met deze complexe gevel- en siloreflecties over water, waardoor theoretische berekeningen drastisch afwijken van het werkelijk ervaren geluid. Eis aan de provincie: De provincie dient vast te leggen dat geluidsabsorberende maatregelen verplicht worden bij hoge industriële structuren en gevels op Hoogtij, én dat werkelijke metingen aan de gevel/romp en binnen in de woning/woonark leidend worden boven theoretische rekenmodellen.	Bij vergunningverlening wordt geluid beoordeeld aan de hand van de wettelijke kaders en de geldende reken- en meetvoorschriften. Akoestische onderzoeken moeten rekening houden met relevante kenmerken van de omgeving, waaronder objecten die invloed kunnen hebben op de geluidverspreiding en reflectie. Het gaat in de regel om geluid*berekeningen* , zoals voorgeschreven in de wet- en regelgeving. De provincie kan niet op voorhand een algemene verplichting opleggen. Of zulke maatregelen nodig en proportioneel zijn, wordt beoordeeld per initiatief.
ZW_0237	6	6. Borging slagschaduw huidige windturbine en uitsluiting zoekgebied Nauerna Bovenop de industriële belasting dreigt een verdere verslechtering van de leefomgeving door windenergie. - Twijfelachtige afspraak slagschaduw Zijkanaal D: Dat de buurt op dit moment geen hinder ondervindt van slagschaduw van de turbine bij Zijkanaal D, is uitsluitend het resultaat van een vrijblijvende, mondelinge afspraak met de huidige eigenaar na een goed gesprek met een betrokken buurvrouw. Dit is nergens wettelijk of vergunningtechnisch geborgd. Bij nieuw management, een overname of gewijzigde inzichten kan deze instelling zo worden teruggedraaid, waardoor wij direct terugvallen in de ernstige slagschaduwoverlast van 3 jaar geleden. De turbine is bovendien al duidelijk hoorbaar en nieuwe turbines zullen alleen nog maar zwaarder en groter worden. - Aanwijzing als zoekgebied door Zaanstad: Ondanks de al hoge milieudruk heeft de gemeente Zaanstad het gebied rondom Nauerna ingediend als zoekgebied voor aanvullende windturbines. Dit leidt tot een onaanvaardbare stapeling van lasten voor de inwoners van Nauerna. Eis aan de provincie: De provincie moet de bestaande afspraken over het uitschakelen bij slagschaduw wettelijk verankeren in de provinciale kaders én Nauerna expliciet uitsluiten als zoekgebied voor aanvullende windturbines.	In de Omgevingsvisie worden energetische en landschappelijke uitgangspunten opgenomen voor de plaatsing van windturbines. De borging voor de bescherming van waarden als gezondheid, veiligheid, ecologie en cultuurhistorie en het toetsen aan normen vindt plaats op het moment dat een concreet initiatief zich aandient. Afhankelijk van het aantal turbines zijn de slagschaduwnormen voor nieuwe turbines verankert in het Omgevingsplan, Omgevingsvergunning of nieuwe milieuwetgeving, zodra die in werking treedt. In het ontwerp van de nieuwe wet is een slagschaduwnorm voorzien van maximaal 6 uur per jaar met een maximum van 20 minuten per dag.
ZW_0237	7	7. Bredere milieuhinder: Scheepsgeneratoren, Reflectie, Verkeer, Wind, Geluid, Licht, Geur en Stof [zie tabel onder dit punt; hier worden alleen de vragen aan de provincie opgenomen] - Verplichting aan Port of Amsterdam en de gemeente tot fysieke afsluiting buiten kantooruren, kenteken-/toegangscontrole en actieve handhaving. - IBT inzetten om de gemeente en politie te verplichten tot inzet van geluidsflitspalen, uitlaatcontroles en fysieke snelheidsremmers. - Cameratoezicht rondom het JCZ en actieve interbestuurlijke handhaving. - Verplichting tot geluidsabsorberende materialen/maatregelen in omgevingsverordening en correctie van rekenmodellen via reële metingen. - Juridische borging van de stilstandvoorziening bij slagschaduw én het schrappen van Nauerna als zoekgebied voor windturbines. - Verplichting tot het gebruik van walstroom of een afgeschermde generator op de kade, handhaving op verouderde motoren en afdwingbare scheepsgeluidsnormen. - Verplichte, scherpe reductie-eisen en continue metingen en handhaving op brongerichte maatregelen. - Sluitende afspraken en verplichte tijds- en bewegingsschakelingen opnemen in de omgevingsverordening. Verlichting op het bedrijventerrein dient alleen zichtbaar te zijn op het bedrijventerrein zelf. - Verplichting van 'witte ruis'-signalen, lasergestuurd/gedempt laden, lossen en verplaatsen van containers. Verplichte geluidsafscherming bij industriële installaties. - Actieve, juridische afdwinging van een volledige nachtsluiting zonder verplaatsing naar de randuren.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0237	8	8. Ruimtelijke ordening, Port of Amsterdam, Scheepvaart, Regionale Evenementen en Schiphol - Port of Amsterdam en Scheepvaartlawaai: Het laten draaien van luidruchtige generatoren op afgemeerde schepen veroorzaakt zware bromtonen die soms honderden huishoudens uit hun slaap houden. Vrijblijvende pilots volstaan niet; verplichte walstroom moet een harde eis worden. Er kan gewerkt worden met een externe generator op de kade en een mobiele kraan op het water om schepen te lossen die veel overlast geven. Deze oplossing is eerder succesvol toegepast, echter nog steeds vrijblijvend. - Cumulatieve evenementenoverlast: Bewoners ondervinden te vaak geluidshinder van zware bassen bij grootschalige feesten in omliggende gemeenten. De muziek zo hard toestaan dat de WHO-norm wordt overschreden en dan festivalgangers adviseren oordoppen te dragen is onacceptabel. De provincie moet sturen op een strikte dB(C)-normering (bassen) conform WHO-richtlijnen. - Juridische actie Schiphol: 15 Noord-Hollandse gemeenten hebben opgeroepen tot een algehele nachtsluiting van Schiphol (zonder verplaatsing naar de randuren). Nu het Rijk dit negeert, moet de provincie juridische stappen ondernemen om dit via de rechter af te dwingen.	Deze opmerking richt zich niet zozeer op de omgevingsvisie, als wel op handhaving, vergunningverlening en toezicht. In het licht van de omgevingsvisie voert het te ver om op deze opmerking in te gaan. Bovendien heeft de provincie voor de meeste van de genoemde deelgebieden geen directe bevoegdheid (evenementenbeleid, cumulatie, Schiphol). Veel van de genoemde problemen staan ook op de agenda van bredere overlegstructuren, alwaar ze in samenspraak worden geadresseerd.
ZW_0237	9	9. Verankering Actieteam Geluid, Omgevingswet en Interbestuurlijk Toezicht - Borging Actieteam Geluid: De inzichten uit dit overleg moeten binnen 12 maanden dwingend worden verankerd in provinciale omgevingsverordeningen. - Zorgplicht en Cumulatie: Onder de Omgevingswet moet de provincie juridisch sturen op de cumulatieve milieubelasting (industrie, scheepslawaai, vuurwerk JCZ, verkeer Nauernasche Weg/Westzanerweg, siloreflecties, windturbines/slagschaduw, Schiphol, evenementenbassen, geur en stof). - Interbestuurlijk Toezicht (IBT): Indien gemeenten of terreinbeheerders in gebreke blijven bij handhaving of beveiliging, dient de provincie haar IBT-instrumentarium actief in te zetten.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze
ZW_0237	10	Wij verzoeken de Provincie Noord-Holland dringend om in de definitieve Omgevingsvisie: 1. Woonschepen en woonarken expliciet aan te merken als te beschermen woningen/gevoelige objecten. 2. Port of Amsterdam en gemeenten te verplichten het NOVEX-gebied buiten kantooruren af te sluiten met effectieve toegangscontrole ter bestrijding van ondermijning en overlast. 3. De gemeente Zaanstad en de politie via IBT te verplichten tot gerichte handhaving op de Nauernasche Weg en Westzanerweg (geluidsflitspalen, uitlaatcontroles en snelheidsremmers) én de vuurwerkoverlast rondom het JCZ mee te nemen in het veiligheids- en handhavingsbeleid. 4. Best Beschikbare Technieken (BBT) verplicht te stellen voor geluid, licht, geur en stof, en de cumulatieve milieubelasting juridisch te verankeren. 5. Port of Amsterdam te verplichten tot het instellen van verplichte walstroom (zo nodig door een externe geïsoleerde generator op de kade). 6. Het uitschakelen van de windturbine bij Zijkanaal D ter voorkoming van slagschaduw wettelijk te verankeren (zodat dit niet afhankelijk blijft van een vrijblijvende afspraak met de eigenaar) én Nauerna expliciet uit te sluiten als zoekgebied voor aanvullende windturbines. 7. Geluidsabsorberende maatregelen verplicht te stellen bij hoge industriële structuren (zoals de 36m hoge silo's bij De Vrede) en gevels op Hoogtij om reflectie over het water te voorkomen. 8. Reële geluidsmetingen in/aan de woning en de romp van de woonark leidend te maken boven theoretische rekenmodellen. 9. Strikte dB(C)-normen voor evenementenbassen vast te leggen conform WHO-richtlijnen. 10. Juridische stappen te ondernemen tegen het Rijk en Schiphol om een algehele nachtsluiting (zonder verplaatsing naar de randuren) af te dwingen. 11. De uitkomsten van het Actieteam Geluid binnen 12 maanden om te zetten in afdwingbare provinciale verordeningen.	Zie de beantwoording van afzonderlijke onderdelen hierboven [zienswijze richt zich eigenlijk niet om beleidskeuzen in de Ontwerp-Omgevingsvisie, maar op handhaving van bestaande situatie]

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0238	1	Geacht College van Gedeputeerde Staten, Naar aanleiding van de terinzagelegging van het ontwerpbesluit voor de geactualiseerde Omgevingsvisie Noord-Holland en het bijbehorende ontwerp-omgevingseffectrapport (OER), maakt ondergetekende namens het bestuur van de vereniging Bewonersbelangen Stationsweg Heiloo (BBSH) gebruik van de wettelijke mogelijkheid om een zienswijze naar voren te brengen. Wij zijn van mening dat de voorgenomen planvorming op cruciale aspecten van infrastructuur, mobiliteit en leefbaarheid ernstige tekortkomingen vertoont. Met name voor de gemeente Heiloo en de directe omgeving leidt dit beleid tot onacceptabele risico's. Onze bezwaren en argumenten luiden als volgt: 1. Belanghebbendheid en reikwijdte BBSH behartigt de belangen van inwoners en de leefomgeving in en rondom de Stationsweg in Heiloo. De voorgenomen plannen—waaronder de uitbreiding van het bedrijventerrein in de Boekelermeer en de toename van recreatieve functies in de binnenduinrand—hebben een directe, ingrijpende en negatieve invloed op de verkeersveiligheid, doorstroming en de algehele kwaliteit van de leefomgeving in ons werkgebied.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0238	2	2. Fundamenteel gebrek aan toekomstbestendige infrastructuur in de Planvorming Het voorgenomen beleid intensiveert het ruimtegebruik door een gelijktijdige inzet op de uitbreiding van bedrijventerrein de Boekelermeer (als energetisch en economisch cluster), binnenstedelijke woningbouw en intensivering van de recreatiefuncties in de binnenduinrand. Deze functies veroorzaken afzonderlijk en gezamenlijk een versterkend direct en onoplosbaar conflict met de bestaande mobiliteitsnetwerken. De huidige infrastructuur in en rondom Heiloo is totaal niet toekomstbestendig. De provincie heeft deze planologisch cruciale aspecten ten onrechte niet meegewogen in haar planvorming. Ook in het OER ontbreekt een gedegen analyse van de impact van deze planvorming op de infrastructuur. Het ontbreekt daardoor volledig aan de hoognodige aanpassing van beleidskaders voor een toekomstbestendige infrastructuur als mitigerende maatregel ter borging van veiligheid en leefbaarheid in de omliggende gemeentes.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze. Aanvullend: Bij gebiedsontwikkelingen zetten wij in op het maken van een Mobiliteitsprogramma van Eisen (MPvE). Hierin wordt in samenhang gekeken naar ontwikkelingen in de buurt en de effecten hiervan op het mobiliteitssysteem.
ZW_0238	3	3. Onacceptabele onzekerheid in prognoses en effectbeoordeling De vernieuwde omgevingsvisie leunt op prognoses over demografische ontwikkelingen, woningbouwbehoefte en economische groei. De provincie vertaalt deze inherente onzekerheden rechtstreeks door naar de effecten. Dit zorgt voor een onacceptabel groot grijs gebied rondom de impact van oplossingsrichtingen op de dilemma’s en specifiek de daaruit voortvloeiende verkeersbewegingen en druk op de infrastructuur. Ondanks deze grote onzekerheden kiest het OER voor een abstractieniveau dat slechts een globale, kwalitatieve beoordeling uitvoert op basis van 'expert judgement'. Dit is ontoereikend. Juist vanwege de grote onzekerheden had een harde, kwantitatieve onderbouwing plaats moeten vinden om de effecten op lokaal niveau te toetsen. Dit geldt des te meer waar de planvorming specifieke werking heeft, zoals in geval van de uitbreiding van het bedrijventerrein de Boekelermeer voor Heiloo.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0238	4	4. Specifieke overbelasting infrastructuur Heiloo en de binnenduinrand Naar het inzicht van BBSH kan er geen enkele onzekerheid over bestaan dat de bestaande én geplande infrastructuur in en rond Heiloo de gecombineerde uitbreiding van de Boekelermeer, de additionele recreatiefuncties in de binnenduinrand en de voortgaande woningbouw simpelweg niet aankan. Het faciliteren van meer recreatieve functies in de binnenduinrand verhoogt de recreatiedruk drastisch. Dit veroorzaakt een almaar groeiende verkeersstroom naar duin en strand. Dit verkeer wikkelt zich direct af via de Stationsweg in Heiloo richting Egmond aan Zee. De Stationsweg is een erftoegangsweg die nu al oneigenlijk wordt gebruikt als doorgaande weg. Deze kortste verbinding tussen het duingebied en de Boekelermeer is reeds zwaar overbelast en verkeersonveilig (zie illustratie). Dit is het directe gevolg van het ontbreken van een goede rondweg om Heiloo en het halfslachtig uitvoeren van het verkeersbeleidsplan van de gemeente, waarbij noodzakelijke verkeersmaatregelen om de veiligheid te borgen achterwege zijn gebleven. De Stationsweg loopt recht op de Kanaalweg en mondt daarmee direct uit in het hart van de geplande zuidwaartse uitbreiding van de Boekelermeer. Uit het verkeerseffectenrapport inzake het openstellen van de Middenweg op de Boekelermeer (Goudappel, 18 maart 2026) blijkt reeds dat dit leidt tot een onhoudbare toename van de verkeersintensiteit op de Stationsweg. Wij wijzen u er met klem op dat de Raad van State de verkeerssituatie in de Stationsweg, reeds in een eerdere uitspraak als onacceptabel heeft beoordeeld (1 september 2021 vernietiging bestemmingsplan Zandzoom, Uitspraak 202002509/1/R1). Het is evident dat de infrastructuur van Heiloo en in het bijzonder de Stationsweg, geen enkel extra voertuig verdraagt. In de Omgevingsvisie staat dat de provincie inzet op het optimaliseren van de bereikbaarheid door het verbeteren van de bestaande netwerken en het realiseren van ontbrekende schakels. Gerichte inzet op de juiste randvoorwaarden en maatwerk voor clusters van strategisch belang, zou moeten inhouden dat voor de Boekelermeer wordt voldaan aan concrete ruimtelijke kaders voor de infrastructuur om de veiligheid en leefbaarheid in de dorpskernen, juist ook daar waar deze onder druk staat zoals in de gemeente Heiloo, te borgen.	Wij hechten veel waarde aan de samenwerking met onze partners. Gezamenlijk houden we Noord-Holland en Nederland bereikbaar. Daarom zetten we in op een gebiesprogramma ontwikkeling bovenregionaal bedrijventerrein Boekelermeer in samenwerking met gemeenten Heiloo en Alkmaar, en met Rijkswaterstaat. We onderzoeken de uitbreiding van het bedrijventerrein op verschillende aspecten, waarbij bereikbaarheid ook zeker aan bod komt
ZW_0238	5	5. Concrete weigering van effectbeoordeling en mitigatie op lokaal niveau Ondanks de bestaande overbelasting van de infrastructuur in Heiloo stelt de provincie in haar eigen beleid vast dat: • Overgangszones en de uitbreiding van de Boekelermeer "beperkt bijdragen aan het doelbereik" of "onvoldoende concreet" zijn om mee te nemen in de effectbeoordeling; • De ambitie voor het beter benutten en onderhouden van mobiliteitsnetwerken alleen geldt voor provinciale wegen, zonder concrete uitwerking; • Binnen het 'Rad van de Leefomgeving' de mitigerende maatregelen voor negatieve effecten op de mobiliteit (doorstroming en verkeersveiligheid) vrijwel uitsluitend voor woningbouw worden geformuleerd. De zware infrastructurele impact van de industrie (Boekelermeer) en recreatie op het onderliggende (gemeentelijke) wegennetwerk wordt hiermee volledig genegeerd. Het kan niet zo zijn dat de provincie grootschalige ontwikkelingen faciliteert en de negatieve effecten als 'niet aanzienlijk op provinciaal niveau' buiten de effectbeoordeling laat, terwijl de destructieve effecten lokaal op het bordje van de gemeente Heiloo en haar inwoners worden gelegd. Sowieso is al veel langer duidelijk dat (ook) de gemeente Heiloo ernstig worstelt met haar verkeersbeleid in relatie tot de planvorming.	Zie ons antwoord op onderdeel 4 van deze zienswijze
ZW_0239	1	Via deze brief maak ik gebruik van de gelegenheid om mijn zienswijze kenbaar te maken omtrent de Ontwerp-Omgevingsvisie NoordHolland. Ik steun de ambitie om 'water en bodem' leidend te laten zijn bij ruimtelijke keuzes echter ik ben van mening dat de visie op het gebied van landbouw, de reductie van bestrijdingsmiddelen, beschermen van burgers tegen blootstelling aan schadelijke stoffen en dierenwelzijn tekortschiet. Mijn kritische punten en concrete verzoeken tot aanpassing van de Omgevingsvisie luiden als volgt:	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0239	2	1. Gebrek aan concrete reductiedoelen voor chemische bestrijdingsmiddelen: Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in de intensieve akkerbouw en bollenteelt vormt een bedreiging voor de bodembiologie, insectenpopulaties, waterkwaliteit en de gezondheid van burgers. Uit de raadpleging van inwoners blijkt een brede steun voor het beperken van het gebruik van bestrijdingsmiddelen en uitstoot van industrie. Verzoek: - Neem in de definitieve Omgevingsvisie harde meetbare reductiedoelen op voor het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen, naast het verruimen van bufferzones.	Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, vindt plaats in het Regionaal Water- en Bodemprogramma en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden, vanwege de samenhang met gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk in ontwikkeling zijn, vanuit het convenant toekomstbestendige gewasbescherming (gericht op het terugdringen van de milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) en het maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur (gericht op natuurherstel waarin ook de drukfactor 'gewasbeschermingsmiddelen' alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden zijn geïntegreerd).
ZW_0239	3	2. Gezonde leefomgeving en bescherming van omwonenden/gevoelige functies Er is toenemende wetenschappelijke en maatschappelijke bezorgdheid over de gezondheidseffecten van blootstelling aan bestrijdingsmiddelen voor omwonenden van agrarische percelen waar intensief gebruik wordt gemaakt van deze middelen. Zorgen over het nog onbekende effect van de mengsels, de cumulatie van middelen en de gevolgen op lange termijn. De Omgevingsvisie biedt geen aandacht aan het voorzorgsprincipe inzake de volksgezondheid. Het eerste uitgangspunt in de ontwerp-Omgevingsvisie is 'Leefbaarheid centraal' (blz. 35). Hier wordt vervolgens onder andere genoemd: voldoende woningen, ruimte voor economische activiteiten en een 'kwalitatief, hoogwaardige, gezonde en veilige leefomgeving' zonder een gezonde leefomgeving expliciet als criterium voor leefbaarheid te benoemen. Verzoek: - Veranker het gezondheidsbelang van burgers expliciet in de visie door ruime spuitvrije zones te verplichten al dan niet aanzienlijk te vergroten tussen landbouwpercelen en (bestaande) woningen, inderdagverblijven, scholen en recreatie. - Benoem 'een gezonde leefomgeving' expliciet als belangrijkste criterium voor leefbaarheid. - Besteed meer aandacht in de visie aan het tegengaan van blootstelling aan Zeer Zorgwekkende Stoffen (waaronder PFAS en PFAS houdende bestrijdingsmiddelen): verander in 3.4 afwegingsprincipe blz. 52 'we werken aan het voorkomen en beperken van aantasting ……externe veiligheid' in: ……met specifieke aandacht voor luchtkwaliteit, zeer zorgwekkende stoffen in bodem, oppervlakte- en grondwater, geluid en externe veiligheid. Op deze manier gaat het namelijk ook over bestrijdingsmiddelen, PFAS en lozingen van ZZS.	- De gemeenten zijn primair aan zet voor beleid op gebied van blootstelling. Zoals vastgesteld in ons beleidskader Gezonde Leefomgeving, vragen wij aan gemeenten om een nieuwsgierige en proactieve houding om blootstelling aan gezondheidsrisico's te beperken. En wij vragen aan gemeenten om hun inzet op te nemen in beleid (zoals in de Omgevingsplannen) en te betrekken in ruimtelijke keuzes. - Gezonde leefomgeving is één van de belangen die wordt meegenomen in besluitvorming rondom ruimtelijke ordening. De brede steun voor de gezonde leefomgeving wordt in de introductie van de Omgevingsvisie genoemd als één van de elementen die uit het participatieproces als prioriteit is aangewezen. - Mbt de suggestie voor het opnemen van ZZS: we hebben dit in de Omgevingsvisie door ZZS toe te voegen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0239	4	3. Gebrek aan duidelijke keuzes over landbouw Zonder een fundamentele omslag in de landbouw gaan de doelen in het landelijk gebied zoals verbetering van de waterkwaliteit, beperking van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, verbetering van dierenwelzijn, stikstofreductie, natuurherstel en klimaatopgave niet worden gehaald. De huidige inzet op kringlooplandbouw laat nog veel ruimte voor intensieve en milieubelastende activiteiten. De 'ambitie' benoemd in de Omgevingsvisie 'er wordt gestreefd naar kringlooplandbouw in 2040' is erg vaag. Ook wordt sierteelt/bollenteelt ongemoeid gelaten in de ontwerpOmgevingsvisie. Terwijl deze teelt een sterk negatief effect heeft op bodem, water en leefomgeving van mens en dier door het intensieve gebruik van bestrijdingsmiddelen. Uit de ontwerp-OER blijkt ook dat de huidige druk vanuit de landbouw (stikstof, toxiciteit door bestrijdingsmiddelen, verdroging) de realisatie van provinciale natuurdoelen in de weg staat. Verzoek: - Kies in de Omgevingsvisie expliciet voor biologische landbouw als norm. Met heldere doelen en tussentijdse meetpunten. De norm van minimaal 15% biologische landbouw in 20230 is niet in zicht. Om dit te behalen is een duidelijke visie met doelstellingen nodig. - Neem in de Omgevingsvisie op dat het areaal gangbare sierteelt/bollenteelt niet mag toenemen. Laat duurzame voedselproductie voorgaan op bollenteelt. - Neem in de Omgevingsvisie de ambitie op om het bestrijdingsmiddelengebruik drastisch te beperken. In de ontwerpvisie benoemt de Provincie terecht wel meermaals dat het bestrijdingsmiddelengebruik een probleem vormt als medeoorzaak van de slechte waterkwaliteit en de natuur maar er spreekt geen ambitie uit de visie – of een aanpak om het gebruik drastisch te beperken. Dit terwijl de maatschappelijke zorgen voor gezondheid en natuur groot zijn. De Omgevingswet biedt mogelijkheden voor de Provincie om het gebruik lokaal aan te scherpen. - Zorg voor een sluitende beleidskoppeling tussen de Omgevingsvisie en het Natuurbeheerplan. Landbouwsubsidies en provinciale vergunningen moeten direct worden gekoppeld aan prestaties die bijdragen aan het herstel van ecologische water- en bodemkwaliteit. Bestrijdingsmiddelengebruik past hier uiteraard niet in. - Neem dierenwelzijn en diervriendelijke landbouw op in de Omgevingsvisie. Minder dieren, megastallen, veetransport. Neem in de Omgevingsvisie de ambitie op dat de Provincie mogelijkheden biedt voor een transitie naar een circulaire, natuurinclusieve, klimaatneutrale en diervriendelijke landbouw, met behoud van gebiedskwaliteit en een gezonde leefomgeving.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze met betrekking tot bestrijdingsmiddelen. Aanvullend: we kiezen niet voor één generieke ontwikkelrichting – biologisch zoals indiener verzoekt - voor alle vormen van landbouw. De gewenste ontwikkeling verschilt per gebied en vraagt om maatwerk. Biologisch is een van de duurzame ontwikkelrichtingen binnen kringlooplandbouw. Deze ontwikkelrichting is niet in alle gebieden of voor alle landbouwsectoren hetzelfde. Binnen kringlooplandbouw is ook ruimte voor hightech open en gesloten systemen, duurzame productiviteit en innovatie. Het is aan de ondernemer om een richting te kiezen die economisch het beste past bij het bedrijf en binnen de kaders van het natuurlijke systeem blijft. We sturen (met rijk en waterschappen) op integraal duurzaam landgebruik, zowel voor sierteelt als andere gewassen. Doelsturing (geborgd en gemonitord) is het uitgangspunt. Maatregelvoorschriften zoals beperken van de mogelijkheden voor de teelt van gewassen past hier niet bij. Zo kan een verbod van teelten tot afwentelrisico's leiden omdat de benodigde mogelijkheden voor bijvoorbeeld vruchtwisseling beperkt worden. We investeren in vermindering van milieudruk door watergebruik en middelen (energie, nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen) en waar mogelijk versterking van ecosysteemdiensten als landschap, water en biodiversiteit (bijvoorbeeld Natuurinclusieve landbouw en biologische landbouw). Diergezondheid maakt onderdeel uit van de prestatie indicatoren van kringlooplandbouw. Het Rijk heeft de hoofdverantwoordelijkheid voor dierenwelzijn. Het maakt landelijke wet- en regelgeving, stelt normen voor het houden, verzorgen, vervoeren en doden va dieren en houdt toezicht via onder meer de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0240	1	Het is goed om te lezen dat u 'omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving waarborgen en bevorderen' als 1 van de 5 principes hanteert welke deel uitmaken van het afwegingskader voor uw beleidsplannen. Zoals u zelf aangeeft, u zet de leefbaarheid voor uw inwoners centraal. Ook geeft u aan dat omgevingskwaliteit, veiligheid en gezondheid de drie centrale doelstellingen van de Omgevingswet zijn, die randvoorwaardelijk zijn en richting geven aan alle besluiten in de fysieke leefomgeving. Met name de zuidelijke helft van Noord-Holland wordt milieu-technisch zwaar belast, o.a. vanuit industrie, luchtvaart, scheepvaart en het wegennet. U geeft aan dat u uw inwoners niet alleen wilt beschermen tegen overschrijding van milieunormen, maar u wilt hen ook beschermen tegen gezondheidsschade die ontstaat door de optelsom van uitstoot vanuit verschillende bronnen in een gebied. Het belang van een gezonde leefomgeving moet dan ook volwaardig worden meegenomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, infrastructuur en energieprojecten. En u geeft aan dat u gezondheid wilt integreren in ruimtelijke plannen door te stimuleren dat plannen bijdragen aan een gezonde veilige fysieke leefomgeving, en vooraf gewogen wordt wat de e ecten van deze plannen zijn op de gezonde leefomgeving. Desalniettemin zijn wij er niet gerust op dat een gezonde leefomgeving en de gezondheid van bewoners, dieren en de natuur daadwerkelijk centraal staan. U vermeldt namelijk tegelijkertijd dat er sprake moet zijn van een expliciete afweging tussen bedrijvigheid, industrie en belangen van bewoners. Helaas zijn er legio voorbeelden van situaties dat in de praktijk de belangen van industrie en economie veel zwaarder wegen dan belangen van bewoners, dieren en natuur. U geeft zelf ook aan dat in algemene zin de programma's die voortkomen uit deze omgevingsvisie realistisch en uitvoerbaar moeten zijn. Daartoe doet u uitvoeringstoetsen op onder andere behoud van ruimte voor ondernemerschap en economisch verdienvermogen als basis voor brede welvaart. Onze zorgen worden bevestigd door de OmgevingsEffectRapportage (OER) van de Concept-omgevingsvisie 2026. In het rijtje van de belangrijkste nieuwe beleidsuitspraken in de ontwerp-omgevingsvisie ontbreekt de gezonde leefomgeving en gezondheid van bewoners in het geheel. Er wordt expliciet aangegeven dat er prioriteit gegeven zal worden aan woningbouw boven een optimaal gezondere leefomgeving. Daarnaast wordt in de OER geconcludeerd dat het voorgenomen beleid (omgevingsvisie 2026) geen ambities bevat die invloed hebben op de aspecten geur, lichthinder, omgevingsveiligheid en verbondenheid, terwijl deze aspecten als 'slecht' beoordeeld zijn wat betreft de beoogde situatie in 2050 bij uitvoering van de omgevingsvisie 2018. Onze conclusie is dan ook dat de gezondheid van omwonenden van industriële gebieden in Noord-Holland opnieuw niet structureel en serieus meegewogen gaat worden. We roepen u dringend op om opvolging te geven aan het OVV-rapport "Omwonenden en Industrie" van april 2023, waarin geconcludeerd wordt dat de overheid omwonenden onvoldoende tegen schadelijke industriële uitstoot beschermt. Daarmee schendt de overheid het fundamentele recht van burgers op een schone en gezonde leefomgeving. Ondanks de vele gesprekstafels en andere overleggen waar we als omwonenden 'gehoord' worden, zien wij geen expliciete verbeteringen in het meewegen van de stem van omwonenden bij ontwikkelingen rondom industrie.	In onze reactie op het genoemde OVV-rapport hebben wij aangegeven dat de provincie het haar taak vindt om de gezondheid van omwonenden te beschermen en dat we van plan zijn de wettelijke mogelijkheden daartoe beter te benutten. Het beschermen van de veilige, fysieke leefomgeving van inwoners is de inzet van het Beleidskader Gezonde Leefomgeving en wordt daar en ook in de Omgevingsvisie aangemerkt als een provinciaal belang. In het Beleidskader worden ook de instrumenten beschreven die de provincie tot haar beschikking heeft om te sturen op een gezonde leefomgeving. Zo werken wij samen en zetten wij ons netwerk, onze kennis en onze middelen in om vanuit onze rol als gesprekspartner en medeoverheid oplossingen te realiseren. Als ruimtelijk ordenaar dragen we daarnaast bij aan gebiedsanalyses en reageren we op ruimtelijke plannen. Als kadersteller borgen we beleid via regels. Daarnaast kunnen we met juridische instrumenten, zoals projectbesluiten, invloed uitoefenen op projecten en plannen van andere overheden, om een gezonde leefomgeving te bevorderen. Omdat de opgave groot is, prioriteren we onze inzet in gebieden waar inwoners het meest worden blootgesteld aan schadelijke stoffen en hinder. Wij dragen bij aan het inzichtelijk maken van cumulatieve en stapeleffecten zodat deze meegewogen kunnen worden in ruimtelijke afwegingen, zoals via het recente RIVM rapport Ruimtelijke Analyse van de Leefomgeving en Kwetsbaarheid. De zin: 'Het voorgenomen beleid bevat geen ambities die invloed hebben op de aspecten geur, lichthinder, omgevingsveiligheid en verbondenheid' betreft het voorgenomen beleid dat is onderzocht in het OER op basis van de oplossingsrichtingen en de nadere duiding die daaraan is gegeven. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Op dit moment is bijvoorbeeld nog niet bekend welke bronmaatregelen de provincie waar wil inzetten. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook weer een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt veel dieper ingegaan op de details over bijvoorbeeld het bronbeleid, omdat in die fase ook veel meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. Specifieke effecten en specifieke situaties zullen in dat MER aan bod komen. In het OER behorend bij deze ontwerp Omgevingsvisie, is dat detailniveau niet haalbaar en ook niet gewenst.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0240	2	Deze Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland 2026 biedt u een prachtige kans om het vanaf nu anders en beter te doen. Juist een provincie als Noord-Holland, met Tata Steel als markante zware industrie waar veel bestuurders en bewoners trots op zijn, kan een voorbeeld stellen voor heel Nederland. U kunt uw mooie provincie met uitdagende industrie echt als vooruitstrevend in de schijnwerpers zetten als u daadwerkelijk een omgevingsvisie formuleert welke wèl de gezondheid van bewoners en de gezonde leefomgeving als uitgangspunten neemt. Omdat het onze gezondheid en onze leefomgeving betreft, kunnen we niet passief blijven. We bieden u daarom meerdere handvatten: • de onafhankelijke adviezen van de Expertgroep Gezondheid IJmond vormen een belangrijke en toegespitste leidraad voor verandering (bijlage 1,2,3). In het bijzonder willen we u wijzen op de uitstootdoelstellingen die de Expertgroep heeft geformuleerd, die aantoonbaar tot voldoende gezondheidswinst moeten leiden. • - verschillende bewonersgroepen rondom Tata Steel hebben belangrijke elementen voor bewoners bij nieuwe ontwikkelingen in de IJmond op een rijtje gezet (bijlage 4). In het kort de bouwstenen: 1. de e ecten op gezondheid worden volwaardig getoetst en afgewogen 2. ze leiden niet tot extra uitstoot op het gebied van stof, stank en geluid en veroorzaken niet meer onveiligheid 3. ze zijn toekomstbestendig 4. alle afspraken worden SMART gemaakt en bij voorkeur juridisch bindend 5. geen extra ziekmakende uitstoot tijdens een bouwfase of transitiefase 6. bewoners worden voortaan een serieuze inspraakpartner, vóór in het proces, niet pas als het besluit al nagenoeg vastligt 7. (digitale) veiligheid en gezondheid worden bindende voorwaarden bij het verduurzamen van Noordzeekanaalgebied en onderdeel van MER en GER 8. het volwaardig meenemen van de specifieke zorgplicht natuur uit de Omgevingswet 9. het hanteren van het voorzorgsbeginsel en omgevingswaarden aanpassen aan de laatste WHO-normen om volwaardig de gezondheid en veiligheid van de fysieke omgeving te borgen.	Specifiek over advies Expertgroep gezondheid IJmond (Tata steel): De Omgevingsvisie is niet geschikt om voor Tata Steel invulling te geven aan de adviezen van de Expertgroep Gezondheid IJmond. Het is aan het Rijk als opdrachtgever om aan te geven hoe opvolging wordt gegeven aan het Expertgroep advies, o.a. door aan te geven hoe dit een plek krijgt in de maatwerkafspraak met Tata Steel. In het beleidskader Gezonde Leefomgeving heeft een groot aantal van uw zorgpunten onze aandacht. Als provincie richten wij ons op de gebieden met de hoogste blootstelling en waar we met ons instrumentarium de meeste gezondheidswinst kunnen behalen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0240	3	• als omwonenden van vervuilende en gezondheidsbedreigende industrie in heel Nederland, hebben wij een gezamenlijke advies onder de titel: “Gezond Gezag, een Schone Zaak' uitgebracht (bijlage 5). Hier een aantal adviezen in het kort die van toepassing zijn voor Noord-Holland: 1. Stel de zorg voor gezondheid en een duurzame, schone en gezonde leefomgeving onvoorwaardelijk centraal in wet- en regelgeving. 2. Doorbreek de gedoogcultuur waarin industriële vervuiling structureel wordt toegestaan ondanks bewezen gezondheidsrisico’s, en zet in op preventie van milieu- en gezondheidsschade door minimalisatie van alle soorten industriële vervuiling, volgens het verplicht toe te passen Voorzorgsprincipe. 3. Erken en faciliteer omwonenden als volwaardige belanghebbenden, en geef hen een vaste en gelijkwaardige plek aan tafel. Doorbreek de cultuur van onzichtbaar maken en bagatelliseren van gezondheidsrisico’s. 4. Maak voldoende capaciteit vrij voor de opsporing van milieudelicten Herwaardeer het onderwerp Milieudelicten als een onderwerp dat prioriteit behoeft. Stel in de Omgevingsvisie ambi eus beleid voor:de provincie smuleert een overgang naar een landbouwsysteem dat circulair, natuurinclusief, klimaatneutraal en al jd diervriendelijk is. Hierbij speelt behoud van de kwaliteit van het gebied en een gezonde leefomgeving een grote rol. Streef naar biologische landbouw en bevorder de transitie in die richting. Stel paal en perk aan de sierteelt en bollenteelt waarbij pesticiden gebruikt worden, focus op een gifvrije teelt. Geef voorrang aan duurzame voedselproductie boven sierteelt en bellenteelt. Leg de focus op: gezonde voeding, gifvrij Kies onvoorwaardelijk voor het verminderen van het aantal dieren, zorg voor hun welzijn en behandel dieren consequent met respect; daar hoort ook bij: het tegengaan van megastallen en het beperken van veetransport. We hopen van harte dat u uw verantwoordelijkheid jegens bewoners en leefomgeving, dieren en natuur, uiterst serieus neemt en bovenstaande adviezen bestudeert en ter harte neemt. We horen graag hoe deze geïncorporeerd worden in uw Omgevingsvisie 2026. Wilt u ons s.v.p. op de hoogte houden van de verdere besluitvorming en de beantwoording van onze zienswijze. NB Wij behouden ons het recht voor om, wat betreft deze zienswijze, later nog aanvullingen of wijzigingen aan te brengen, stel dat er nieuwe relevantie informatie naar voren komt. Succes met uw werk!	Zie de beantwoording bij ZW_0240 subnummer 2.
ZW_0241	1	AMBITIES BEEMSTER AGRARIËRS VOOR 2050, ‘DE BOEREN BEHOUDEN DE BEEMSTER’. In de bijlage vindt u de visie en missie ofwel de ambities van de Beemster Agrariërs voor 2050. Het is ontwikkeld samen met de jonge Beemster agrariërs. Zij zijn deskundig en toekomstgericht. De ambities bevatten veel wat relevant is voor het belang van de huidige en toekomstige landbouw in de Beemster. Omdat dit niet of nauwelijks aan de orde komt in de ontwerp omgevingsvisie of de ontwerp omgevings- en effectrapportage hierbij een korte samenvatting. De ambities worden als bijlage meegestuurd. De Beemster boeren zijn sinds generaties vergroeid met de Beemster grond. Ze zorgen sinds de drooglegging in 1612 voor voedselvoorziening. 130 agrarische bedrijven beheren 77% van de totale grond in de Beemster. De agrariërs zorgen op deskundige en natuurlijke manier voor het befaamde open landschap van het Werelderfgoed Droogmakerij de Beemster. De goede kleigrond was, is en blijft nodig voor de huidige en toekomstige voedselvoorziening. De agrariërs staan in verbinding met de maatschappij, burgers en toeristen. Rendabele bedrijven zijn en blijven nodig. In 2050 hebben alle agrariërs nog een economisch rendabel bedrijf waardoor opvolging mogelijk is, ook door agrariërs van buiten omdat de Beemster een grote aantrekkingskracht heeft. De agrarische bedrijfsvoering wordt toenemend gecombineerd met maatschappelijke diensten als onderwijs, zorg en toerisme. Er komt meer afzet van streekproducten en nog meer ruimte voor dierenwelzijn. Dat is van belang voor de Beemster, het Werelderfgoed en het toerisme. Innovatie, renovatie, innovatie en efficiëntie van het agrarisch bedrijf waren, zijn en blijven nodig: ‘de boer gaat met zijn tijd mee’ en staat open voor ontwikkelingen. Er komt meer verduurzaming met opwekken van hernieuwbare energie en circulaire economie met gebruik van reststromen, samenwerken, hergebruik van materialen en biodiversiteit. Daar horen ook verbetering van water- en groenbeheer bij. Last but not least is een oplossingsgerichte houding nodig van de gemeente, hoogheemraadschap en Provincie Noord-Holland met eenduidige interpretaties van de omgevingsvisie en omgevingswet.	Introductie, behoeft geen antwoord.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0241	2	WAARDEVOLLE LANDBOUWGROND EN ECONOMIE 1. Focus op kleigrond en effectieve landbouwgrond De provincie kiest voor de focus op effectieve landbouwgronden en om deze te behouden, te versterken en te beschermen. Als extra duiding geeft de provincie dat de kleigebieden hoogproductief zijn. Deze kleigebieden wil de provincie aanvullend beschermen. Zoals te zien en te lezen in afbeelding 2.31 van Witteveen en Bos hoort de Beemster daartoe. Echter, waterberging doet afbreuk aan het gebruik van hoogproductieve landbouwgrond. Ook extensivering is in tegenspraak met het gebruik van hoogproductieve landbouwgrond.	Wij nemen hier kennis van
ZW_0241	3	2. Verduurzaming agrosector Men wil verduurzaming van de agrosector voor behoud van innovatie- en concurrentiekracht en toekomstperspectief voor ondernemers en voldoende areaal voor een sterke, duurzame en innovatieve agrosector (Uitvoeringsagenda Economie 2021-2025). Men wil een beter evenwicht tussen economische, ecologische, ruimtelijke en sociale perspectieven in het voedselsysteem (Voedselvisie 2020-2030). Men wil duurzame landbouw zoals biologische landbouw, kringlooplandbouw en extensieve landbouw. De provincie Noord-Holland wil een volledige kringlooplandbouw in 2040. Kringlooplandbouw is landbouw die produceert binnen streef- en drempelwaarden voor zeven doelen: circulariteit, verbeteren waterkwaliteit en -beheer, bodemkwaliteit, tegengaan van en omgaan met klimaatverandering, herstellen biodiversiteit en natuur, plant- en diergezondheid, en verbeteren van de sociaaleconomische positie van de boer in de keten. Kringlooplandbouw is niet hetzelfde als biologische landbouw, beide streven naar verminderen van negatieve milieueffecten. Voor biologische landbouw geldt certificering, voor kringlooplandbouw niet. Het is de vraag hoe verduurzaming van de agrosector en kringlooplandbouw het toekomstperspectief van agrariërs kan bevorderen.	Door de sociaaleconomische positie van de boer expliciet als een van de doelen van kringlooplandbouw te benoemen is het toekomstperspectief van agrariërs als opgave benoemd. Hoe de verduurzaming van de agrosector dit kan bevorderen is namelijk niet op voorhand duidelijk en afhankelijk van economische en maatschappelijke ontwikkelingen in de komende periode. Door concrete uitwerking van kringlooplandbouw en de daarbij gestelde doelen krijgt dit vorm.
ZW_0241	4	3. Economie en landbouw Witteveen en Bos stellen op bladzijde 149 dat de 'Provincie Noord-Holland als duurzame en circulaire economie wil groeien (uitvoeringsagenda duurzame en circulaire economie 2025 -2028). De provincie heeft verder geen specifieke beleidsdoelen gesteld betreffende het bbp'. Witteveen en Bos stellen ook dat extensieve landbouw minder landbouweffectiviteit geeft en dat het verdienvermogen van agrariërs doet afnemen, het beïnvloedt de keten, het aantal landbouwgoederen neemt af, toeleveranciers nemen af met een daling van het bbp waardoor de economie krimpt. Maar, agrariërs in de Beemster (en elders) willen een economisch rendabel bedrijf waardoor opvolging mogelijk is. Ze willen best verduurzamen, maar innovatie, renovatie, innovatie en efficiëntie van het agrarisch bedrijf waren, zijn en blijven nodig. Om toekomstbestendig en economisch rendabel te blijven zijn langjarige investeringen nodig. Die ontwikkelingsruimte is nodig en moet behouden blijven.	We onderschrijven de door de indiener beschreven noodzaak voor ontwikkelingsruimte voor agrarische bedrijven. De gevraagde ontwikkelruimte heeft betrekking op de ontwikkelruimte op boerenerven/agrarische percelen. Onder de noemer kringlooplandbouw besteden we daar in de omgevingsvisie in algemene zin aandacht aan. De ontwikkelruimte op het boerenerf/agrarisch perceel is met name geregeld in de Omgevingsverordening en niet in het instrument omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld
ZW_0241	5	4. Voedselproductie, voedselzekerheid en landbouw Gezien de bevolkingsgroei is voedselzekerheid van belang. In de ontwerp omgevingsvisie en in de ontwerp omgevings- en effectrapportage van bureau Witteveen en Bos wordt daar geen aandacht aan besteed. Voedsel wordt vooral in verband gebracht met verduurzaming van de landbouw. Er wordt niets vermeld over voedselzekerheid en voedselproductie. Het advies is om in de omgevingsvisie juist goed aandacht te besteden aan voedselzekerheid en voedselproductie. Stel duidelijk vast dat voedsel voor een sterk groeiende bevolking juist stimulatie van zoveel mogelijk goede landbouwgrond behoeft als voorwaarde. Waterberging, het overmatig beschermen van natuur, en ook recreatie helpen daarbij zeker niet. Bescherming van effectieve landbouwgrond met voedselproductie is juist nodig. Het veenweidegebied is ook van belang voor voedselproductie en begrazing. Vernatting helpt niet, ook niet in Co2 reductie en het vernietigt het toekomstperspectief van agrariërs. Kortom: Maak voedselproductie leidend in de omgevingsvisie.	De suggestie van de indiener om voedselproductie leidend te maken in de Omgevingsvisie nemen we niet over. Een sterke en toekomstbestendige landbouwsector in brede zin is als provinciaal belang opgenomen in de Omgevingsvisie. Voedselproductie, ook in het veenweidegebied, geldt daarvoor als een belangrijke waarde van de sector, naast de sociaal-economische betekenis en het landschappelijke belang.
ZW_0241	6	5. Onduidelijkheid meten stikstof Er wordt gesteld dat in het voorgenomen beleid de provincie stikstofzones rondom stikstofgevoelige natuur introduceert. Binnen deze zones worden intensieve maatregelen getroffen gericht op emissiereductie en het verkleinen van stikstofdepositie op kwetsbare natuur. Echter, het is algemeen bekend dat stikstof en het veranderen of de neerslag daarvan geenszins te meten is in de betreffende natuurgebieden.	De provincie baseert zich op dit punt op het RIVM voor wetenschappelijk onderzoek naar het ruimtelijk effect van depositie vanaf de emissiebron.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0241	7	ONDUIDELIJKHEDEN IN ONTWERP OMGEVINGSVISIE NOORD HOLLAND A. Klimaatneutraal en klimaatbestendig in 2050: Onduidelijk 1. Aannames: Er zijn aannames die weinig borging hebben, zeker niet op provincieniveau en die toch vertrekpunt zijn voor beleid. Dat geldt voor de ambitie voor een klimaatneutrale en klimaatbestendige provincie in 2050. Dit op basis van uitstoot van broeikasgassen en opwarming van de aarde die het klimaat veranderen. Vervolgens wordt gesteld dat daardoor de zeespiegel stijgt, met gevolgen voor de waterveiligheid. Dan volgen prognoses over droogte en extreme neerslag. 2. Meten: Het is de vraag of en hoe de provin+E2152cie klimaatneutraliteit en klimaatbestendigheid definieert en hoe de provincie dat denkt te meten. Dat is een belangrijke voorwaarde voor dergelijke beleidsdoelen. Indien dat al te meten is, is het de vraag hoe dat te beïnvloeden. 3. Uitstoot: Nederland is verantwoordelijk voor slechts 0,4% van de totale wereldwijde uitstoot van broeikasgassen. In 2025 bedroeg de uitstoot in Nederland 146 megaton CO2-equivalent volgens rekenmethode IPCC1 en volgens 'Milieurekeningen' 184 megaton CO2-equivalent2. Blz. 84 van het rapport van Witteveen en Bos meldt dat de regionale klimaatmonitor van de provincie tekortschiet voor meten van broeikasgassen. Schiphol en Tata Steel en de lucht- en zeevaart zijn niet meegenomen. Broeikasgassen betreffen vooral CO2, deels ook methaan en lachgas, en gefluoreerde broeikasgassen (HFK's, PFK's en SF6), ook F-gassen genoemd. Als de provincie geen overzicht heeft van alle broeikasgassen en dat niet kan meten, hoe wil de Provincie dat dan beïnvloeden? Uit de klimaatmonitor 2024 van de provincie blijkt wel dat Purmerend met de Beemster maar 0,2 megaton CO2-equivalent heeft. Dat betreft de gebouwde omgeving (industrie, energie, afval en water voornamelijk in Purmerend), landbouw, bosbouw en visserij, en verkeer en vervoer (inclusief autowegen) samen in en nabij Purmerend. Sturen op CO2 equivalenten voor de Beemster heeft dus geen relevantie. Er is geen duidelijkheid over methaan. Wel is bekend dat bij de gaswinning door de NAM in Middelie en Beemster zeer veel methaan vrijkomt.	Het is ons op basis van de opmerking van indiener niet duidelijk welke wijziging in het OER wordt voorgesteld. Wij nemen kennis van de opmerking, maar dit leidt niet tot wijzigingen in het OER.
ZW_0241	8	Geen emissiereductie: Op bladzijde 157 in de ontwerp omgevings- en effectrapportage van Witteveen en Bos wordt het volgende gesteld voor de ambitie van de provincie 2030: 'Emissiereductie treedt op in alle sectoren (elektriciteit, mobiliteit, industrie en bedrijven, landbouw en landgebruik en gebouwde omgeving)'. 'Het wordt niet duidelijk hoe dat bewerkstelligd wordt'. Op 258: 'Tegelijkertijd valt of staat vermindering van uitstoot van broeikasgassen van NoordHolland met de verduurzaming van Tata Steel, de groei of krimp van Schiphol en een toename van het aantal datacenters. Tata Steel is de grootste uitstoter van broeikasgassen van NoordHolland (en van Nederland). (Jaarlijks 11-12,6 megaton CO_2 en andere vervuiling). 'Echter is de verduurzaming van Tata Steel een onzekerheid in tijd en in orde van grootte. Blz. 84: 'De uitstoot van broeikasgassen van Tata Steel wordt gereguleerd door nationaal beleid. Het voorgenomen beleid van de provincie heeft hier geen effect op'. Blz. 258: 'Een andere onzekerheid in afname van uitstoot van broeikasgassen van provincie Noord-Holland is Schiphol: het is onduidelijk of groei of krimp van Schiphol optreedt'. Wat betreft datacenters: Er zijn 67 datacenters in Noord-Holland. Door lopende vergunningsaanvragen verwacht de provincie dat dit aantal groeit naar 83 in 2030 en 92 in 2035. Witteveen en Bos stellen dat de komst van meer datacenters gepaard gaat met een groei in uitstoot van broeikasgassen. De datacenters in Middenmeer gebruiken een derde van de totale elektriciteit in Noord-Holland. CBS meldt dat in 2024 datacenters 5100 GWh elektriciteit gebruiken, 4,6% van het elektriciteitsverbruik van Nederland. Veel datacenters staan in Noord-Holland. Hoeveel Mton CO2 dat kost en met welke toename, is onbekend.	De berekening van de uitstoot van datacenters en Tata Steel wordt meegenomen in de landelijke en provinciale Klimaat en Energieverkenning. De landelijke KEV is verschenen op 15 september 2026.
ZW_0241	9	5. Drinkwatervoorziening in geding: Het rapport van Witteveen en Bos vermeldt niet dat en hoeveel drinkwater gebruikt wordt voor koeling van datacenters op blz. 137. Ook de ontwerp omgevingsvisie meldt dat niet. Een Microsoft-locatie in een relatief warme zomer gebruikt 84 miljoen liter drinkwater. Dat lijkt zeer belangrijk bij droogte en ook voor de kostprijs.	Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar zonodig ook weer een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook veel meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. Daar worden ambities voor duurzame energie concreter gemaakt en onderzocht.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0241	10	Vernatting veenweidegebieden helpt niet in CO2 reductie: Witteveen en Bos stellen op bladzijde 175 onderaan: 'In de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 zet de provincie in op het afremmen, stoppen en zo snel mogelijk herstellen van bodemdaling in veenweidegebieden. Zij wil dit doen door landgebruik en waterpeilen in balans te brengen met de draagkracht van het veenweidegebied (NH2050). Dit doel kan zorgen voor een kleine afname in de hoeveelheid CO2 die vrijkomt uit het veenweidegebied'. Conclusie: Gezien de enorme CO2 Mton elders in Noord-Holland draagt vernatting niet of nauwelijks bij aan CO2-reductie. Daarbij is nog onduidelijk hoeveel het oplevert en of methaanproductie te beïnvloeden is. Waarom dit dan toch ambiëren? Vernatting zorgt voor grote economische problemen van agrariërs en het voortbestaan van hun bedrijven. Daarbij wordt ook kostbaar zoetwater gebruikt voor vernatting (zie eerder).	In het klimaatakkoord, uitgewerkt in de klimaatwet zijn de gezamenlijke overheden en maatschappelijke partijen op diverse tafels tebehalen doelen overeengekomen. Een van die doelen is een reductie van 1 Megaton CO2-equivalenten uit veenweidegebied. Naast doelen voor veenweidegebieden zijn er vele andere klimaatdoelen overeengekomen, zoals voor industrie of mobiliteit. Deze doelen kunnen elkaar niet vervangen. Aan alle doelen moet worden gewerkt, zo ook de vermindering van de broeikasgasuitstoot uit veenweidegebieden (in de omgevingsvisie Veenlandbouwgronden genoemd).
ZW_0241	11	Algemene conclusie: De ambitie van provincie Noord-Holland om in 2050 nul uitstoot van broeikasgassen te hebben is illusoir. De provincie heeft geen overzicht op de hoeveelheid broeikasgassen en heeft geen knoppen om aan te draaien bij de grootste vervuilers: Tata Steel en Schiphol en de datacenters die nog flink gaan uitbreiden. Dat valt op te maken uit de ontwerp omgevings- en effectrapportage. Het is goed om dat duidelijker te vermelden. Daarbij worden Tata Steel en Schiphol gereguleerd door nationaal beleid. Of vernatting van veenweidegebieden helpt om broeikasgassen tegen te gaan is nog de vraag, eerst meten dan weten, het helpt nauwelijks in de totale CO2 reductie, het heeft wel grote negatieve gevolgen voor agrariërs.	Met de provinciale Klimaat en Energieverkenning hebben we inzicht in onze uitstoot in verschillende transitiepaden. Ondanks de afhankelijkheid van andere overheden en partners blijven we ons inzetten voor klimaatneutraliteit in 2050.
ZW_0241	12	B. Klimaatneutraal: Kanttekeningen 'De provincie Noord-Holland streeft naar een klimaatneutraal energiesysteem in 2050 of misschien al in 2035 en richt de energie infrastructuur daarop in. Daarbij wordt ingezet op hernieuwbare energiedragers en op een efficiënt en zuinig gebruik van schaarse ruimte, energie en infrastructuur'. Echter op ambitie en de laatste beweringen zijn flinke kanttekeningen te zetten. Uit het project VAWOZ blijkt dat er een enorm ruimtebeslag komt met de aanlanding van wind op zee, met dure elektrolyse stations (investeringskosten 1 GW elektrolyser €2,6 tot €3,1 miljard en de jaarlijkse operationele kosten € 0,8 miljard euro volgens RHyCEET-model van TNO). Het ruimtebeslag van een elektrolysestation van 1 GW is 20 hectare. Er is ook brand- en explosieaandachtsgebied van elektrolysestations waardoor 200 meter afstand van woningen en gebouwen nodig is. Wat betreft windparken: De gemiddelde capaciteitsfactor voor windparken op zee is gemiddeld 34%. Er zullen hoge maatschappelijke kosten voor redispatch ontstaan (het tijdelijk uitschakelen van windturbines en gelijktijdig op een andere locatie extra inschakelen van elektriciteitscentrales of het betalen van bedrijven om hun afname van elektriciteit aan te passen) wanneer de uitrol van elektrische aanlandingen van wind op zee sneller gaat dan het tempo van netverzwaringen op land én de ontwikkeling van de vraag naar elektriciteit. Jaarlijks bedragen de totale geschatte redispatchkosten 2 tot 3,7 miljard zonder netverzwaringen die nodig zijn bij de aanlandingen en 20 tot 80 miljoen na de netverzwaringen. Klimaatneutraal zijn Small Modular Reactors (SMR) op locaties in Noord-Holland. Dit concurreert makkelijk met wind op zee en aanlandingen. SMR voorkomen netcongestie. Daarbij wordt onzekerheid en brand- en explosiegevaar gevaar van elektrolysestations en van waterstof vermeden.	Het tempo van de uitrol wind op zee wordt door de Rijksoverheid bepaald in de Routekaart Wind op Zee. De nieuwe Routekaart wordt (naar verwachting) eind van het jaar gepubliceerd. Het programma VAWOZ heeft enkel de mogelijkheden onderzocht zonder daar een tijdspad aan te koppelen. Het onderwerp elektrolyse is nog in ontwikkeling en wordt voor een groot deel door marktpartijen gedaan. Deze marktpartijen zullen dan ook een besluit moeten nemen over of een businesscase haalbaar is of niet. Indien een marktpartij een initiatief start wordt dit initiatief getoetst aan de dan geldende normen en vergunningsvereisten. De initiatieven voor Small Modular Reactors (SMR's) zijn nog in ontwikkeling, de potentie is daarom nog niet duidelijk. Wij doen geen uitspraken over wenselijkheid en locaties van SMR's in Noord-Holland.
ZW_0241	13	C. Toewerken naar circulaire economie 'De provincie Noord-Holland streeft naar een volledig circulaire economie in 2050 om daarmee invulling te geven aan een toekomstbestendige economie, een beter klimaat, een schoner milieu en tegengaan van grondstoffenschaarste.' De provincie noemt in dat kader kringlooplandbouw. Naast andere activiteiten is mestvergisting een goed voorbeeld van een circulair proces, omdat mest omgezet wordt in waardevolle, nieuwe grondstoffen. Mest verdwijnt niet als 'afval' of emissiebron, maar blijft zijn waarde behouden en in een gesloten kringloop. Digestaat blijft over als goed, natuurlijke meststof. Het methaangas wordt opgevangen en opgewerkt tot groen gas of elektriciteit. Het methaangas komt niet in de buitenlucht. Het voorkomt uitstoot van broeikasgassen en vermindert ammoniakemissies op het boerenbedrijf. Het voorkomt ook aanschaf van kunstmest.	Wij nemen hier kennis van

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0243	1	Ik maak bezwaar tegen de aanwijzing van het bedrijventerrein Boekelermeer als Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB). Dit besluit leidt tot een onverantwoorde, onevenwichtige en onomkeerbare aantasting van de kwaliteit van onze fysieke leefomgeving. De IPB-status maakt verdere industrialisatie en uitbreiding van het bedrijventerrein mogelijk. Dit zet de deur open voor zwaar milieubelastende (afvalverwerkings)bedrijven en de opschaling van windturbines. Deze ontwikkelingen gaan rechtstreeks ten koste van kwetsbare waarden: • Natuur- en landschapsverlies: Een groot deel van het Beschermd Landschap in de Oosterzijpolder en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in het Heilooër Die-gebied dreigt verloren te gaan. • Aantasting cultuurhistorie: Het plan beschadigt de kernkwaliteiten van het noordelijke Oer-IJ gebied, verstoort de zichtlijnen van historische landgoederen en tast de noordelijke attentiezone van de Hollandse Waterlinie aan, die valt onder het UNESCO Wereld Erfgoed. • Gebrek aan compensatie: De Omgevingsvisie vermeldt ten onrechte niet hoe en waar dit verlies concreet en fysiek wordt gecompenseerd. Alleen financiële compensatie lost de feitelijke achteruitgang van de leefomgevingskwaliteit niet op.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen het signaal van indiener meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0243	2	Onvolledig milieuonderzoek en procedurele tekortkomingen. In de omgevingsvisie wordt de Boekelermeer aangewezen als energieknooppunt, gekoppeld aan de komst van een 150 kV-station en een toekomstige zuidelijke aansluiting op de A9. De noodzakelijke infrastructuur hoort echter te volgen uit voorafgaand milieuonderzoek. • Gebrek aan impactanalyse: De concrete impact van deze grootschalige infrastructuur op de directe leefomgeving is in de visie niet inzichtelijk gemaakt. De onderbouwing voor de locatie van het 150 kV-station ontbreekt. • Doorkruising van milieunormen: Hoewel het zoekgebied Boekelermeer (inclusief Boekelermeer 3/ Oosterzijpolder) in de MER Wind op Land is besproken in het kader van de RES, hanteert de provincie inmiddels eigen, afwijkende lokale milieunormen om vergunningen voor windturbines te reguleren. Het aanwijzen van dit gebied als IPB en energieknooppunt zonder voorafgaand integraal milieuonderzoek is onzorgvuldig. • Gebrekkige MER-actualisatie: Als MER-plichtig document schiet de Omgevingsvisie hier tekort. De effectbeoordeling stoelt louter op beleid tot en met 2025. Essentiële geactualiseerde documenten, zoals de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en de Energievisie, zijn ten onrechte niet meegewogen. Het positief beoordelen van het aspect 'duurzame energie' is prematuur, aangezien dit beleid eerst geconcentreerd en vastgesteld moet zijn voordat de effecten meetbaar zijn.	Het is een verkeerde aanname dat de provincie de locatie voor het 150kV station heeft aangewezen. TenneT en Liander hebben eerder in hun Investeringsprogramma's onderbouwd dat dit station noodzakelijk is. De gemeente Alkmaar is verantwoordelijk voor het vinden van de locatie waarbij de provincie de voorkeur heeft voor een locatie op het bedrijventerrein en niet in landelijk gebied. De kaderstellende sturende keuzes waaronder de energieknooppunten uit de concept-Energievisie zijn onderzocht in het OER. Hiervoor zijn de integrale milieueffecten en alternatieve oplossingsrichtingen onderzocht. Het bedrijventerrein Boekelermeer is in deze omgevingsvisie niet aangewezen als Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB). We hebben aangegeven te overwegen het terrein aan te wijzen als IPB. De besluitvorming hierover vindt op een ander moment plaats, op basis van gedegen onderzoek en in samenspraak met de direct betrokken gemeenten. Het IPB is een instrument uit de provinciale omgevingsverordening en dat betekent dat de finale besluitvorming hierover een wijziging van onze omgevingsverordening zal zijn. We denken niet dat hiervoor een MER nodig is, omdat een IPB feitelijk de bestaande planologische status van het omgevingsplan bevriest. Mocht uit nader onderzoek blijken dat toch een MER nodig is, dan zullen wij dat uiteraard uitvoeren.
ZW_0243	3	Mijn verzoek aan de provincie: 1. Onderzoek intensivering Doe eerst diepgaand onderzoek naar het intensiever benutten van bestaande bedrijventerreinen door leegstand actief aan te pakken, te verduurzamen en functies te combineren. 2. Bescherming open landschap Ontzie ons erfgoed, het open landschap, bestaande natuur en waardevolle landbouwgrond. 3. Erken leefkwaliteit Erken de kwaliteit van de fysieke leefomgeving als een belang dat groter is dan puur economische groei. 4. Intrekken IPB-status Trek het voornemen om de Boekelermeer aan te wijzen als IPB in. 5. Natuurontwikkeling Behoud de historische verkaveling en ontwikkel het huidige Beschermde Landschap en NNN-gebied door als volwaardig natuurgebied en groene stadsrand. 6. Aanpassing documenten Pas de definitieve tekst van de Omgevingsvisie 2050 en de bijbehorende effectrapportage op basis van deze punten aan.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze
ZW_0244	1	Indiener heeft een propositie gestuurd voor een natuurpark van duinen, weiland en landgoederen. Het is een voorstel om de natuur tussen de Amsterdamse Waterleiding Duinen (AWD) en landgoed Leyduin (inclusief Vinkenduin en Woestduin) tot één geheel te verbinden door de blauwgroene en recreatieve dooradering te versterken door het aanleggen van groenstroken en wandelpaden langs bestaande oost-west waterlopen; de overgang van duin en strandwal richting de tussenliggende strandvlakte meer ruimte te geven, zodat natuur en landschap kunnen profiteren van droog-nat gradienten. Om een oase te blijven in een steeds drukker bewoond gebied wordt bewust een stap terug gemaakt qua agrarische doelen en mobiliteit, zodat toekomstige generaties omwonenden en recreanten kunnen blijven ademen en genieten van dit bijzondere kustlandschap.	Wij danken indiener voor zijn voorstel. Deze richt zich meer op de uitwerking van de omgevingsvisie dan op de omgevingsvisie zelf, en geeft geen aanleiding tot aanpassingen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0245	5	Ontbrekende bijlage. De OV vermeldt in de inhoudsopgave Bijlage 1: Overzicht informatieobjecten met de aanduiding PM ergo deze wordt later ingevuld (OV, p. 138). Dit is een formeel gebrek. Bij een ter inzage gelegde ontwerp omgevingsvisie behoort de volledige documentatie beschikbaar te zijn, zodat belanghebbenden een volledige en geïnformeerde zienswijze kunnen indienen. Het ontbreken van deze bijlage schaadt de rechtszekerheid van indieners. De stichting verzoekt Gedeputeerde Staten deze bijlage alsnog ter inzage te leggen en de inspraaktermijn voor dit onderdeel te hervatten.	Het overzicht met informatieobjecten geeft aan welke kaartobjecten in de digitale versie van de omgevingsvisie zijn opgenomen en aanklikbaar zijn, met de bijbehorende tekstpassages in de omgevingsvisie. Dit overzicht wordt opgesteld bij de definitieve omgevingsvisie. Het gaat om verwijzingen naar teksten en afbeeldingen in de omgevingsvisie, en dus niet om nieuwe of andere informatie.
ZW_0245	6	Monitoringsprogramma ontbreekt. Het OER stelt dat de provincie Noord-Holland “nog geen uitgewerkte monitoringsopzet heeft opgesteld” en dat “de concrete inrichting na oplevering van de ontwerpvisie verder intern wordt uitgewerkt” (OER §8.4). Artikel 11.5 van het Omgevingsbesluit verplicht dat aanzienlijke milieueffecten worden gemonitord en dat de opzet daarvoor bij het ter inzage gelegde OER beschikbaar is. Het ontbreken van een uitgewerkt monitoringsprogramma is een formeel gebrek dat de rechtmatigheid van de procedure aantast.	De definitieve versie van de omgevingsvisie bevat een meer uitgewerkte aanpak van de monitoringssystematiek, waarbij onder andere wordt aangesloten op de Brede Basismonitor.
ZW_0245	7	Significante gevolgen voor Natura 2000 niet uitgesloten. Het OER concludeert in de passende beoordeling (§6.5) dat “op basis van voorliggende globale passende beoordeling significante gevolgen van het voorgenomen beleid van de provincie Noord-Holland niet uitgesloten kunnen worden”. Dit is een zwaarwegende vaststelling met directe juridische consequenties. Artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn (geïmplementeerd in artikel 5.1 lid 1 sub e Omgevingswet) bepaalt dat een plan of project dat significante gevolgen voor een Natura 2000-gebied kan hebben, uitsluitend kan worden vastgesteld indien uit een passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Wanneer die zekerheid niet kan worden verkregen, kan het plan uitsluitend worden vastgesteld indien wordt voldaan aan de ADC-criteria: er zijn geen Alternatieven, er is een Dwingende reden van groot openbaar belang, en Compenserende maatregelen worden getroffen (art. 6 lid 4 Habitatrichtlijn). De OER erkent dat significante gevolgen niet zijn uit te sluiten, maar bevat geen ADC-toets en geen compenserende maatregelen. De OV zelf bevat evenmin mitigerende maatregelen die de significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden wegnemen. Vaststelling van de omgevingsvisie in de huidige vorm is daarmee in strijd met artikel 6 van de Habitatrichtlijn en de daarop gebaseerde nationale regelgeving. Stichting Heilloze Weg verzoekt Gedeputeerde Staten de OV niet vast te stellen voordat: een volledige passende beoordeling is uitgevoerd die de zekerheid verschaft dat de natuurlijke kenmerken van alle betrokken Natura 2000-gebieden niet worden aangetast, dan wel een ADC-toets is doorlopen en compenserende maatregelen zijn vastgesteld.	Door het hoge abstractieniveau van de Omgevingsvisie kunnen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van de Omgevingsvisie niet met zekerheid op voorhand uitgesloten worden. Dit betekent niet dat de Omgevingsvisie niet vastgesteld kan worden. Het is op dit hoge abstractie-niveau namelijk ‘passend’ dat voor de vervolgbesluiten geen uitgebreid uitvoerbaar alternatief op locatieniveau is beschreven. Tegelijkertijd is er ook geen sprake van significant negatieve effecten of met zekerheid onuitvoerbare ontwikkelingen. Bij de uitwerking en de realisatie van beleidskeuzes (in programma’s) kunnen doorgaans mogelijkheden gevonden worden om negatieve effecten effectief te beperken of weg te nemen zodat deze uitvoerbaar zijn binnen het Natura 2000-beschermingsregime.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0245	8	Het OER constateert dat alle zeven aangewezen energetische en economische clusters nabij Natura 2000-gebieden liggen en dat de vestiging van energie-intensieve bedrijven in deze clusters zal leiden tot een toename van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden (OER §6.4.1). Het OER stelt: “Door een toename van stikstofdepositie wordt stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden binnen 25 kilometer van deze clusters mogelijk verhoogd en kunnen de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden worden aangetast” . Dit geldt in het bijzonder voor het cluster Boekelermeer, dat op korte afstand ligt van het Natura 2000-gebied Noord-Hollands Duinreservaat, de Eilandspolder, Wormer- en Jisperveld en het Beschermd Landschap Noord-Kennemerland. Bovendien komt een deel van de Boekelermeer zelf als broedgebied van internationaal belang in aanmerking voor de Nartura2000 status op grond van Europese richtlijnen. De OV stelt in §6.4 dat uitbreiding van het bedrijventerrein Boekelermeer wordt onderzocht en dat het aangrenzende Beschermd Landschap “onder voorwaarden” kan worden aangepast. De OER beoordeelt de effecten op natuur als negatief (-) ten opzichte van de referentiesituatie (OER tabel 0.6). Stichting Heilloze Weg is van oordeel dat de aanwijzing van de Boekelermeer als energetisch en economisch cluster met uitbreidingsmogelijkheden, in combinatie met de nabijheid van het Noord-Hollands Duinreservaat, onverenigbaar is met de instandhoudingsdoelstellingen van dit Natura 2000-gebied. Het Noord-Hollands Duinreservaat kent als knelpunten onder meer stikstofdepositie, hydrologie en gebrek aan verstuivingsdynamiek (OER tabel 6.1). Verdere toename van stikstofdepositie door uitbreiding van Boekelermeer zal de reeds slechte staat van instandhouding verder verslechteren. Stichting Heilloze Weg verzoekt Gedeputeerde Staten: de Boekelermeer niet aan te wijzen als Industriegebied van Provinciaal Belang (IPB) de uitbreidingsmogelijkheden van Boekelermeer uit de OV te schrappen zolang niet is aangetoond dat de instandhoudingsdoelstellingen van het Noord-Hollands Duinreservaat niet worden aangetast; in de OV concrete emissieplafonds op te nemen voor stikstofuitstoot vanuit het cluster Boekelermeer.	De verkenning van de mogelijke uitbreiding en eventuele aanwijzing van IPB zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen dit signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0245	9	Stikstofprogramma onvoldoende onderbouwd. De OV introduceert een “programmatische aanpak stikstof en natuurherstel” (§5.10) als voorwaarde voor het mogelijk maken van vergunningverlening. De OER signaleert echter dat “de haalbaarheid en het tijdpad onvoldoende zijn onderbouwd” en dat “een groot deel van de stikstofdepositie in Noord-Holland van buiten de provincie komt” (OER §8.1.2). De OV stelt zelf dat vergunningverlening “vastloopt en maatschappelijke opgaven stagneren” (§5.10). Stichting Heilloze Weg constateert dat de OV een cirkelredenering bevat: woningbouw, energie-transitie en landbouwtransitie worden als prioriteiten gepresenteerd, terwijl de stikstofaanpak die deze prioriteiten mogelijk moet maken, nog niet is uitgewerkt en afhankelijk is van rijksbeleid dat niet is gegarandeerd. Dit is beleidsmatig onhoudbaar en juridisch kwetsbaar.	Wij nemen deze redenering voor kennisgeving aan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0245	10	Uitbreiding Boekelermeer in strijd met beschermingsregime. De OV stelt in §6.4 dat uitbreiding van bedrijventerrein Boekelermeer wordt onderzocht en dat het aangrenzende Beschermd Landschap Noord-Kennemerland “bij een eventuele uitbreiding onder voorwaarden van een goede landschappelijke inpassing en inrichting wordt aangepast”. De OV stelt tegelijkertijd als afwegingsprincipe dat “beschermingsregimes voor natuur, landschap en erfgoed van kracht blijven om onevenwichtige of onomkeerbare aantasting te voorkomen” (§3.4). Dit is intern tegenstrijdig. Het aanpassen van het regime voor Beschermd Landschap ten behoeve van bedrijfsuitbreiding is per definitie een aantasting van de kernkwaliteiten waarvoor het landschap is aangewezen. De OER beoordeelt het effect op landschap als negatief (-) na optimalisaties (OER tabel 0.6) en constateert dat “de kansen voor behoud afhankelijk zijn van de exacte uitvoering” (OER §4.2.10). Stichting Heilloze Weg is van oordeel dat de OV onvoldoende onderbouwt waarom uitbreiding van Boekelermeer noodzakelijk is en waarom geen reële alternatieven beschikbaar zijn. De OV stelt weliswaar dat “intensiever gebruik van bestaande terreinen” vooraf gaat aan uitbreiding (§5.15), maar de gebiedsuitwerking in §6.4 loopt hier op vooruit door uitbreiding al als reëel perspectief te presenteren. Stichting Heilloze Weg verzoekt Gedeputeerde Staten: de passage over aanpassing van het Beschermd Landschap Noord-Kennemerland ten behoeve van uitbreiding van het bedrijventerrein Boekelermeer te schrappen uit de OV; uitbreiding van het bedrijventerrein Boekelermeer uitsluitend mogelijk te maken na een volledige afzonderlijke procedure met passende beoordeling en inspraak.	In principe blijven onze beschermingsregimes van kracht. Alleen in bijzondere situaties wijken wij af van de regels zoals opgenomen in de omgevingsverordening of passen wij de begrenzing aan. In de omgevingsvisie staat opgenomen dat het BL grenzend aan de Boekelermeer bij een eventuele uitbreiding onder voorwaarden wordt aangepast. De omgevingsvisie betreft nog geen besluit hiertoe. Dit vergt nog nader onderzoek en uitwerking. We zullen het signaal van de indiener meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0245	11	Het OER beoordeelt het effect van het voorgenomen beleid op landschappelijke waarden als negatief (-) ten opzichte van de referentiesituatie (OER tabel 0.6). Het OER constateert dat “de ruimteclaims voor water, energie en infrastructuur toenemen” en dat de kansen voor behoud “afhankelijk zijn van de exacte uitvoering en of compensatie in alle gevallen mogelijk is”(OER §4.2.10). De OER doet de aanbeveling om “clustering van grootschalige energieopwek in minder landschappelijk gewaardeerde gebieden” te bevorderen (OER §8.2). Stichting Heilloze Weg constateert dat de OV deze aanbeveling niet heeft overgenomen in concrete beleidsregels. De OV bevat geen normen voor de maximale ruimtelijke impact van energie-infrastructuur op Beschermd Landschap en geen harde uitsluitingsgronden voor energieprojecten in of direct grenzend aan beschermde landschappen. Voorts blijkt uit de kwestie Aansluiting A9 dat fysieke natuurcompensatie in en nabij de Boekelermeer juist niet mogelijk is; de 17 hectare die voor de Aansluiting A9 wordt opgeofferd wordt alleen financieel gecompenseerd. Per saldo leidt de OV tot een fors verlies aan landschappelijke waarden.	In de Omgevingsvisie geven wij onze ambities weer. Dit is niet de plaats waar wij concrete beleidsregels, normen en uitsluitingsregels stellen. Dat is in de provinciale verordening.
ZW_0245	12	Het OER beoordeelt het doelbereik voor de laag omgevingskwaliteit als “geen potentie” (OER tabel 7.1). Dit betekent dat het voorgenomen beleid naar het oordeel van de opstellers van het OER onvoldoende is om de eigen ambities op het gebied van omgevingskwaliteit te realiseren. De OV stelt echter dat “omgevingskwaliteit en gezonde leefomgeving randvoorwaardelijk zijn bij nieuwe ontwikkelingen” (§3.4). Deze tegenstelling is fundamenteel. Stichting Heilloze Weg is van oordeel dat een omgevingsvisie die haar eigen randvoorwaarden niet kan realiseren, niet kan worden vastgesteld zonder aanvullende maatregelen die het doelbereik voor omgevingskwaliteit verbeteren.	Wij nemen hier kennis van.
ZW_0245	13	Het OER constateert dat het voorgenomen beleid geen effect heeft op geluid, hittestress en licht-hinder, terwijl de referentiesituatie voor alle drie “slecht” is (OER tabel 0.6). De OV stelt “leefbaarheid centraal” (§3.1), maar bevat voor deze aspecten geen concrete beleidsmaatregelen. Stichting Heilloze Weg verzoekt Gedeputeerde Staten: De OV aan te vullen met concrete maatregelen voor geluidreductie, hittestressbeperking en lichthinderverlaging, in het bijzonder in de omgeving van Heiloo waar de nabijheid van de A9 en het bedrijventerrein Boekelermeer al tot cumulatieve hinder leidt.	In de Omgevingsvisie geven wij onze ambities weer en dit is nog niet de plaats waar wij concrete maatregelen uitwerken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0245	14	De OV stelt dat “op plekken waarover al afspraken zijn gemaakt, prioriteit aan woningbouw boven andere ontwikkelingen wordt gegeven en een optimaal gezonde leefomgeving niet mogelijk is” (§4.3, p.63-64). Dit is in strijd met de elders in de OV gestelde norm dat “wettelijke normen de ondergrens zijn” en dat de provincie “maximale normopvulling niet vanzelfsprekend” vindt (§5.4). Stichting Heilloze Weg verzoekt Gedeputeerde Staten: Deze tegenstrijdigheid op te heffen en vast te leggen dat wettelijke normen voor gezonde leefomgeving ook bij Woondeal-locaties onverkort gelden.	Het uitgangspunt van de provincie in het beleidskader Gezonde Leefomgeving is dat we uitgaan van landelijke wet-en regelgeving op het gebied van gezonde leefomgeving. Waar de landelijke wet-en regelgeving onderdelen niet dekt of ons ruimte biedt om eigen doelstellingen te formuleren, verkennen we die ruimte en stellen we beleid vast. Bij ruimtelijke opgaven zoals woningbouw gaan we voldoen aan de geldende milieunormen. Dat betekent dat we er bij de ontwikkeling, herinrichting en het beheer voor zorgen dat we binnen de wettelijke toegestane grenzen blijven.
ZW_0245	15	De OV vermeldt in §6.4 dat de ontsluiting van de woningbouwlocatie De Zandzoom in Heiloo gekoppeld is aan een nieuwe aansluiting op de A9 in combinatie met de ontwikkeling van bedrijventerrein Boekelermeer. De OV stelt dat waterberging en waterveiligheid randvoorwaardelijk zijn bij nieuwe ontwikkelingen (§3.3). Stichting Heilloze Weg constateert dat de OV niet aantoont dat de locatie De Zandzoom voldoet aan de waterveiligheidseisen en dat de benodigde waterberging in de omgeving is gewaarborgd. De OER constateert dat de afvoer- en bergingscapaciteit in de regio Alkmaar onvoldoende is voor extreme neerslag (OER §3.1.2). De stichting verzoekt Gedeputeerde Staten in de OV vast te leggen dat woningbouwontwikkeling op De Zandzoom uitsluitend mogelijk is nadat is aangetoond dat de waterveiligheid en waterberging in de omgeving zijn gewaarborgd.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De omgevingsvisie doet geen concrete uitspraken over specifieke eisen voor waterberging of waterveiligheid op specifieke locaties.
ZW_0245	16	De OV wijst zoekgebieden aan voor drinkwaterwinning en -infiltratie in de binnenduinrand van Noord-Kennemerland (§6.9). De stichting onderschrijft het belang van bescherming van de binnenduinrand voor drinkwaterwinning. Stichting Heilloze Weg verzoekt Gedeputeerde Staten: In de OV expliciet vast te leggen dat in de aangewezen zoekgebieden geen onomkeerbare ruimtelijke ontwikkelingen worden toegestaan die de drinkwaterfunctie kunnen schaden, ook niet in het kader van uitbreiding van bedrijventerreinen of energieprojecten.	Het beschermingsregime voor deze zoekgebieden zal worden vertaald naar de regels in de omgevingsverordening op het moment dat de vergunningsprocedures doorlopen zijn.
ZW_0245	17	Stichting Heiloze Weg constateert dat de Energievisie 2.0 (vastgesteld 5 februari 2025) zes energie-knooppunten benoemt, terwijl de OV en de OER zeven clusters hanteren. Deze inconsistentie leidt tot onduidelijkheid over de juridische status van de knooppuntenstrategie en de vraag welk document leidend is bij de uitwerking in de omgevingsverordening. Stichting Heilloze Weg verzoekt Gedeputeerde Staten: Deze inconsistentie op te heffen en in de OV expliciet te verwijzen naar de Energievisie 2.0 als onderliggend beleidsdocument, dan wel de Energievisie te actualiseren.	De energieknooppunten zijn onderdeel van de Energievisie. In de Omgevingsvisie wordt integraal gekeken naar clustering (economisch, energetisch, mobiliteit). Dit verklaart het verschil tussen de energieknooppunten (energie) en de energetische en economische clusters (integraal) in de Omgevingsvisie. Na vaststelling van de Omgevingsvisie zal een programma Energie worden opgesteld.
ZW_0245	18	Stichting Heilloze Weg maakt bezwaar tegen die omgekeerde redenering waarbij de komst van een nieuw 150 kV-hoogspanningsstation "Noord-Kennemerland" wordt aangehaald om industriële uitbreiding en meer dynamiek mogelijk te maken. Hier wordt infrastructuur gebruikt als legitimatie om industrie aan te trekken, in plaats van dat infrastructuur volgt uit een objectieve behoefte waarbij de milieu-effecten vooraf zijn onderzocht. Het is onduidelijk op welke gronden dit station oorspronkelijk is gepland, aangezien tegelijkertijd het huidige 150 kV-station in de Boekelermeer grootschalig wordt uitgebreid. Het creëren van dubbele infrastructurele capaciteit in dit kwetsbare gebied duidt op politieke vooringenomenheid en een dubbele agenda om de Oosterzijpolder en Heiloo-Oost koste wat kost te industrialiseren. Stichting Heilloze Weg wijst hierbij op bijlage 2 van de Energievisie 2.0 waarbij de kwantitatieve onderbouwing van september 2024 zegt “niet uit te gaan van nieuwe ontwikkelingen”, maar reeds wel op blz 68 een prognose toont voor de regio Alkmaar met een hoog laadvermogen (hoge druk op het elektriciteitsnet) voor 2040 in de Oosterzijpolder en de Heilooer Die rondom de Boekelermeer terwijl dit feitelijk landelijk gebied betreft. Stichting Heilloze Weg verzoekt Gedeputeerde Staten: Aan te geven waarom het 150 kV-station Noord Kennemerland (van 5 hectare!) noodzakelijk is, bovenop de grootschalige uitbreiding van het huidige 150 kV station in de Boekelermeer. Aan te geven waarom deze dubbele infrastructuur juist in kwestbaar gebied nabij Narura2000 gebied moet plaatsvinden. De inconsistentie in de Energievisie 2.0 (geen kwantitatieve onderbouwing , geen nieuwe ontwikkelingen versus prognose hoge druk op elektriciteitsnet) op te heffen.	De netbeheerders Liander en TenneT onderbouwen de noodzaak voor nieuwe netinfrastructuur in de investeringsprogramma's die 2 jaarlijks worden opgesteld. Wij hebben in deze omgevingsvisie aangegeven dat het gewenst is om (economische) ontwikkelingen te sturen op het energiesysteem om zo een efficient energieysteem te ontwikkelen en zo min mogelijk netuitbreidingen noodzakelijk te maken. De indiener gaat uit van twee grote transformatorstations op de Boekelermeer maar in het investeringsplan van Liander wordt in een station voorzien. Dit station is noodzakelijk voor onder andere verduurzaming van de bestaande industrie, nieuwe economische ontwikkelingen, het oplossen van netcongestie en woningbouw.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0245	19	Stichting Heilloze Weg maakt er expliciet bezwaar tegen dat de OER blijkens bladzijde 251 niet toetst conform de vastgestelde Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). De NRD fungeert in het milieurecht als het wettelijk bindende onderzoeksrecept en spoorboekje voor de m.e.r.-procedure. Het is onacceptabel dat de uiteindelijke effectbeoordeling de kaders van de eigen NRD negeert of uitsluit. Hiermee pleegt de provincie woordbreuk richting burgers en de Commissie m.e.r. over de diepgang en zorgvuldigheid van het toegezegde feitenonderzoek. Tevens is het de stichting opgevallen dat de provincie Noord-Holland de Commissie m.e.r. reeds langdurig heeft belemmerd bij de objectieve beoordeling van deze kaders. In het colofon van het Toetsingsrapport NRD Omgevingsvisie NH2050 (rapportnummer 3275 d.d. 12 februari 2018) stelt de Commissie m.e.r. letterlijk dat zij door het bevoegd gezag (de provincie) niet in staat is gesteld om de zienswijzen en adviezen te betrekken in de toetsing. Deze herhaaldelijke ambtelijke obstructie en de dubbele rol van de provincie als controlerend orgaan én stimulator van de plannen maken het m.e.r.-proces onbetrouwbaar en de OER rechtens onhoudbaar. Stichting Heilloze Weg verzoekt Gedeputeerde Staten: Bij de effectbeoordeling te toetsen conform de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). De Commissie m.e.r. in staat te stellen om een zorgvuldige en volledige toetsing uit te voeren.	Het beoordelingskader in de concept NRD was nog vrij globaal en gebaseerd op de vorige omgevingsvisie. In het OER is dit beoordelingskader geactualiseerd, waarbij aansluiting is gezocht bij de Brede Basismonitor van de provincie Noord-Holland waarin wordt gekeken naar de ontwikkeling van welvaart in de brede zin van het woord. Hierbij gaat het zowel om materiële thema's als economie en werk, als om gezondheid, welzijn, bereikbaarheid, wonen, natuur en klimaat. Deze brede-welvaartsbenadering onderstreept de provinciale ambitie om de balans tussen economische groei en leefbaarheid te versterken. Daarnaast is de gehanteerde onderzoeksmethode zoals gepresenteerd in de NRD aangehouden. Het proces zoals weergegeven in de afbeelding op p. 14 van de NRD is aangehouden in het OER. De Commissie voor de milieueffectrapportage is gevraagd te adviseren over de ontwerp Omgevingsvisie en ontwerp OER, terwijl de periode van de terinzagelegging liep. Zij heeft op 21 september 2026 haar toetsingsadvies gepubliceerd.
ZW_0246	1	KERN8 heeft kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en de ontwerp-omgevingseffectrapportage, ter inzage van 15 juni tot en met 31 augustus 2026. KERN8 dient hierbij een zienswijze in op beide stukken. KERN8 is een lokale politieke beweging in de gemeente Opmeer en de grootste politieke partij in de gemeenteraad, met drie zetels. Deze zienswijze betreft de gevolgen van de ontwerpvisie voor landelijke gemeenten, kleinere kernen, lokale woningbouw, landbouw, bereikbaarheid, energie-infrastructuur, water- en bodemsturing en de bestuurlijke positie van gemeenten zoals Opmeer. KERN8 onderschrijft dat Noord-Holland voor grote ruimtelijke opgaven staat. Juist daarom moet de definitieve Omgevingsvisie niet alleen sturen op provinciale hoofdstructuren en stedelijke corridors, maar ook ontwikkelruimte, maatwerk en uitvoerbaarheid borgen voor kleinere landelijke gemeenten en dorpskernen. KERN8 verzoekt u deze zienswijze te betrekken bij de voorbereiding van de definitieve Omgevingsvisie, het definitieve OER en de Nota van Beantwoording, en deze ter kennis te brengen van Provinciale Staten. KERN8 verzoekt u in de Nota van Beantwoording per verzoek aan te geven of, en hoe, de gevraagde formulering is overgenomen of waarom daarvan wordt afgeweken.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.
ZW_0246	2	1. Algemene lijn en verzoek tot tekstaanpassing KERN8 vraagt de provincie in de definitieve Omgevingsvisie nadrukkelijker te borgen dat gemeenten als Opmeer zich kunnen blijven ontwikkelen als zelfstandig functionerende landelijke woon-, werk- en leefgemeenschappen. Opmeer is geen restgebied tussen grotere ruimtelijke ontwikkelingen en ook geen uitsluitend agrarisch achterland. De gemeente bestaat uit acht kernen – elk met eigen identiteit, woonbehoefte, voorzieningen, ondernemers, agrarische bedrijven en sociale structuur. De ontwerpvisie stuurt op concentratie van wonen, werken, mobiliteit en energie-infrastructuur rond grotere knooppunten, bestaande infrastructuur en regionale ontwikkelcorridors, waaronder de Westfriese Corridor. KERN8 begrijpt die ruimtelijke logica. Een te eenzijdige toepassing daarvan werkt nadelig uit voor gemeenten die wél tot de regionale samenhang behoren, maar niet vanzelfsprekend meeliften op de grootste investeringskeuzes. Tekstvoorstel – algemene positionering. KERN8 verzoekt de provincie de volgende lijn, of een gelijkwaardige formulering, herkenbaar op te nemen in de definitieve Omgevingsvisie, bij voorkeur in het hoofdstuk over wonen, werken en het landelijk gebied: "Landelijke gemeenten met meerdere kernen, waaronder Opmeer, ontwikkelen zich als zelfstandig functionerende woon-, werk- en leefgemeenschappen binnen West-Friesland. Zij worden niet gepositioneerd als agrarisch achterland van grotere regionale ontwikkelgebieden of corridors. Naast bescherming van landschap en landbouw blijft passende lokale ontwikkelruimte bestaan voor woningbouw, voorzieningen, bereikbaarheid, lokale bedrijvigheid en agrarische innovatie."	De door indiener voorgestelde tekst voegt ons inziens niets toe aan wat al in de ontwerp-omgevingsvisie is geformuleerd. Het tekstvoorstel wordt niet overgenomen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0246	3	2. Woningbouw en leefbaarheid van dorpskernen De ontwerpvisie kiest voor zuinig ruimtegebruik en stelt dat het merendeel van de woningen binnenstedelijk en bij OV-knooppunten wordt gebouwd. Tegelijk staat in de ontwerpvisie dat woningbouw bij kleine kernen mogelijk blijft. KERN8 steunt die laatste zin, maar acht haar onvoldoende geborgd naast de voorkeur voor corridors en knooppunten. In gemeenten als Opmeer is woningbouw noodzakelijk om jongeren en starters perspectief te bieden, senioren passende woonruimte te geven, doorstroming op gang te brengen, voorzieningen, scholen, verenigingen en lokale economie te behouden, mantelzorg mogelijk te houden en verschraling van dorpsgemeenschappen tegen te gaan. KERN8 vraagt niet om onbegrensde uitleglocaties. Wel om provinciaal beleid dat ruimte laat voor zorgvuldig ingepaste, landschappelijk verantwoorde en lokaal noodzakelijke woningbouw aan de randen van bestaande kernen. Het ontbreken van een station mag op zichzelf geen grond zijn om noodzakelijke lokale woningbouw uit te sluiten. Tekstvoorstel – kleine kernen. KERN8 verzoekt de provincie de volgende lijn, of een gelijkwaardige formulering, herkenbaar op te nemen in de definitieve Omgevingsvisie. Daarbij kan de bestaande zin over kleine kernen als volgt worden aangescherpt: “Woningbouw bij kleine kernen blijft mogelijk. In landelijke gemeenten met meerdere kernen, waaronder Opmeer, blijft naast inbreiding ook zorgvuldig ingepaste dorpsuitbreiding mogelijk wanneer deze aantoonbaar voorziet in lokale woningbehoefte van starters, jonge gezinnen en senioren, bijdraagt aan doorstroming en leefbaarheid, landschappelijk wordt ingepast en water- en bodemcondities gebiedsgericht zijn afgewogen. Het ontbreken van een stationsknooppunt is op zichzelf geen grond om noodzakelijke lokale woningbouw uit te sluiten.” KERN8 verzoekt de provincie tevens: 1. te erkennen dat woningbouw in kleinere kernen een provinciaal belang kan dienen wanneer deze noodzakelijk is voor leefbaarheid, doorstroming en sociale samenhang; 2. te borgen dat ook middelgrote, zorgvuldig ingepaste dorpsuitbreidingen mogelijk blijven wanneer lokale behoefte, ruimtelijke kwaliteit en uitvoerbaarheid zijn aangetoond; 3. te voorkomen dat provinciale woningbouwsturing feitelijk leidt tot een voorkeursbeleid waarbij landelijke gemeenten structureel afhankelijk worden van groei in nabijgelegen grotere kernen; 4. in de Nota van Beantwoording aan te geven hoe deze ontwikkelruimte wordt vertaald naar de Omgevingsverordening, inclusief beoordelingsruimte voor dorpsuitbreiding.	Wij zien geen aanleiding om specifiek voor de Westfriese corridor aparte tekstpassages op te nemen. De ingebrachte signalen kunnen bij de uitwerking van de omgevingsvisie worden meegenomen. In de omgevingsvisie kiezen we ervoor het grootste deel van de benodigde woningen om deze binnenstedelijk en nabij OV-knooppunten te bouwen. Bij kleinere kernen blijft woningbouw mogelijk onder voorwaarden, zoals vastgelegd in onze omgevingsverordening. De provincie wil zorgen voor compacte ontwikkeling en beschermt daarmee ook de open ruimte van het landelijk gebied en beschermd landschap, wat een belangrijk onderdeel vormt van onze omgevingskwaliteit. Wij zijn van mening dat gemeenten voldoende afwegingsruimte hebben om ook in kleinere kernen woningen te ontwikkelen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0246	4	3. Westfriese Corridor, regionale spreiding en bereikbaarheid De ontwerpvisie positioneert de Westfriese Corridor – met onder meer Hoorn (Poort van Hoorn) en Hoogkarspel Zuid (De Hooge Hout) – als voorkeurszone voor verstedelijking in West Friesland. KERN8 erkent het belang van die locaties. De corridor mag echter geen uitsluitingsregime worden voor kernen daarbuiten. Opmeer is voor bereikbaarheid afhankelijk van verbindingen richting Hoorn, Obdam, Alkmaar en omliggende stations. Wanneer woningbouw en investeringen vooral worden geconcentreerd rond bestaande knooppunten, zonder gelijktijdig te investeren in de bereikbaarheid van omliggende landelijke gemeenten, ontstaat een onevenwichtig ruimtelijk patroon. Tekstvoorstel – corridor. KERN8 verzoekt de provincie de volgende lijn, of een gelijkwaardige formulering, herkenbaar op te nemen in de definitieve Omgevingsvisie: “De Westfriese Corridor is een ontwikkelzwaartepunt, geen uitsluitingsregime. Gemeenten en kernen buiten de corridor, waaronder Opmeer, behouden ontwikkelruimte voor lokale woningbouw, voorzieningen en bedrijvigheid. De bereikbaarheid van deze gemeenten maakt onderdeel uit van de provinciale mobiliteitsopgave.” KERN8 verzoekt de provincie tevens: 1. de bereikbaarheid van kleinere landelijke gemeenten expliciet onderdeel te maken van de provinciale mobiliteitsopgave; 2. verbindingen tussen Opmeer, Hoorn, Obdam, Alkmaar en regionale OV-knooppunten nadrukkelijker te betrekken bij provinciale keuzes; 3. niet alleen te investeren in bestaande corridors, maar ook in de ontsluiting van kernen die daarvan afhankelijk zijn.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze
ZW_0246	5	4. Landbouw, landschap en dorpsontwikkeling KERN8 onderschrijft bescherming van landbouwgrond, landschap en open ruimte. De agrarische sector is van grote betekenis voor Opmeer en voor het Westfriese landschap. Bescherming mag echter niet leiden tot een feitelijke blokkade voor noodzakelijke dorpsontwikkeling, lokale bedrijvigheid of agrarische innovatie, bedrijfsopvolging en verduurzaming. Bescherming van landbouw en landschap moet worden vertaald in een gebiedsgerichte beoordeling, waarin lokale behoefte, landschappelijke inpassing, agrarische structuur en maatschappelijke meerwaarde worden meegewogen. Bij nieuwe beperkingen voor landbouw of grondeigenaren hoort duidelijkheid over compensatie, overgangsrecht en uitvoerbaarheid.	Wij nemen de suggesties van de indiener over bescherming van landbouwgronden mee in de uitwerking van het afwegingskader landbouwgronden. De Omgevingsvisie bevat niet bepalingen over compensatie, overgangsrecht en uitvoerbaarheid. De omgevingsvisie is immers een visie of hoofdlijnen en niet een programma of uitwerking.
ZW_0246	6	5. Water, bodem en klimaatadaptatie KERN8 onderschrijft dat water en bodem zwaarder moeten meewegen bij ruimtelijke keuzes. Dat principe moet richting geven, niet een generiek beperkend regime worden voor landelijke gemeenten. De ontwerp-Waterschapsverordening 2027 en de Toekomstvisie 2050+ van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier laten zien dat water- en bodemsturing steeds directer doorwerkt in concrete ontwikkelingen: verhardingscompensatie, waterberging, infiltratie en – naar verwachting – compensatieplicht bij ophogen. Die stukken kennen een eigen terinzagelegging. KERN8 dient daarop desgewenst een afzonderlijke zienswijze in. In deze provinciale zienswijze beperkt KERN8 zich tot de doorwerking in de Omgevingsvisie. Zonder gebiedsgericht maatwerk, tijdige kaarten en realistische uitvoeringsruimte raken lokale woningbouw, agrarische bedrijfsvoering, wegen, parkeerplaatsen en de betaalbaarheid van woningen onevenredig belast. Waar provinciale of regionale wateropgaven lokale ontwikkeling beperken of duurder maken, hoort financiële ondersteuning en afstemming met waterschap, gemeente, agrariërs en ontwikkelaars vóórdat claims feitelijk vastliggen. KERN8 verzoekt in de definitieve visie te borgen dat water- en bodemsturing wordt gekoppeld aan gebiedsgericht maatwerk, tijdige duidelijkheid over beperkingengebieden en compensatie-eisen, realistische uitvoeringsruimte en inzicht in kosten voor kleinere gemeenten.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ten dienste om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De afwegingsprincipes, ondermeer die over water en bodem als ordenend principe, maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebiedsspecifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen. De inpassing en afweging van water en bodem als ordenend principe is bij gebiedsontwikkeling altijd maatwerk.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0246	7	6. Energie, netcongestie en hoogspanningsinfrastructuur Netcongestie is geen louter technische randvoorwaarde, maar een bepalende ruimtelijke factor. Voor gemeenten als Opmeer kan onvoldoende netcapaciteit betekenen dat plannen ruimtelijk wenselijk zijn, maar niet uitvoerbaar. De ontwerpvisie concentreert grote energievragende economie in een beperkt aantal energieknooppunten. KERN8 vraagt te voorkomen dat kleinere gemeenten achteraan komen bij investeringen in energie-infrastructuur, terwijl zij wél ruimtelijke lasten dragen van netuitbreiding, tracés of zoekgebieden. Dat geldt ook voor de netuitbreiding in Noord-Holland-Noord en mogelijke 380 kVverbindingen. Dergelijke projecten kunnen gevolgen hebben voor landschap, woon- en bouwlocaties, leefomgeving en gezondheidsbeleving. KERN8 verzoekt de provincie in de visie te verankeren dat dergelijke infrastructuur gepaard gaat met tijdige lokale netcapaciteit voor woningbouw, bedrijven en voorzieningen, en met heldere kaders voor landschappelijke inpassing. Ten aanzien van duurzame opwek acht KERN8 een duidelijke voorkeursvolgorde noodzakelijk: eerst daken, gevels, parkeerterreinen, bedrijventerreinen, erven en andere vormen van meervoudig ruimtegebruik; pas daarna – en alleen gemotiveerd – open landbouwgrond of landschap. Grootschalige zonneweides in het open buitengebied van Opmeer passen daar niet bij. Tekstvoorstel – zon. KERN8 verzoekt de provincie de volgende lijn, of een gelijkwaardige formulering, herkenbaar op te nemen in de definitieve Omgevingsvisie: “Duurzame energieopwek volgt een voorkeursvolgorde: daken, gevels, parkeerterreinen, bedrijventerreinen, erven en meervoudig ruimtegebruik gaan vooraf aan het inzetten van open landbouwgrond of landschap.”	Bij de aanleg van energie infrastructuur wordt rekening gehouden met de prognoses voor lokale energievraag, zoals deze voorzien worden vanuit de woningbouw, bedrijven en openbare voorzieningen. De netbeheerders zijn verantwoordelijk voor het tijdig voorzien van netcapaciteit. De provincie zet in op het geven van ruimte voor netuitbredingen en het versnellen van procedures. Bij realisatie van netuitbreidingen wordt rekening gehouden met landschappelijke inpassing. Wat betreft uw tekstvoorstel over de volgorde voor opwek kunnen we uw redenering volgen. Deze komt (grotendeels) overeen met de al bestaande volgorde in de zonneladder die genoemd wordt in paragraaf 6.7 (was 5.7) ("De provincie stimuleert eveneensook opwek van zonne-energie en past daarbij de zonneladder toe.") Wij nemen uw tekstvoorstel niet over.
ZW_0246	8	7. Lokale economie en bedrijvigheid De ontwerpvisie moet ruimte blijven bieden voor lokaal gewortelde bedrijven. In Opmeer gaat het niet alleen om regionale clusters, maar om lokale ondernemers, agrarische bedrijven, familiebedrijven, ambacht, detailhandel en maatschappelijke voorzieningen. KERN8 onderkent het provinciale belang van Seed Valley, plantenveredeling en gerelateerde agri-tech in West-Friesland. Die inzet mag de ontwikkelruimte voor overige lokale en agrarisch verbonden bedrijvigheid niet verdringen. Bij bedrijventerreinenbeleid hoort onderscheid tussen grootschalige regionale uitbreidingen en noodzakelijke lokale bedrijfsruimte, inclusief uitbreiding, verduurzaming en verplaatsing van bestaande bedrijven.	De Omgevingsvisie zet breed in op voldoende en kwalitatief passende ruimte voor economische activiteiten. De aanwijzing van plantenveredeling en zaadtechnologie in West-Friesland als strategisch cluster is bedoeld om de ruimtelijke randvoorwaarden voor deze sector te versterken. De provincie zet daarbij eerst in op behoud, verduurzaming en beter gebruik van bestaande bedrijventerreinen. Uitbreiding is mogelijk als de behoefte niet op bestaande terreinen kan worden opgevangen en na een zorgvuldige ruimtelijke afweging. Daarbij is ruimte voor lokale bedrijfsbehoeften, zoals uitbreiding, verplaatsing en verduurzaming van bestaande bedrijven. Voor grootschalige ontwikkelingen is regionale onderbouwing nodig; gemeenten hebben een belangrijke rol bij het in beeld brengen en programmeren van de lokale vraag en stellen daarvoor regionale afspraken op.
ZW_0246	9	8. Kosten, uitvoerbaarheid en financiële gevolgen Ruimtelijke keuzes werken door in gemeentelijke investeringen, kostenverhaal, woningprijzen en risico’s. Waterberging, klimaatadaptatie, groen, infrastructuur, energie en mobiliteit vragen ruimte en geld. De Omgevingsvisie mag niet alleen ambities formuleren, maar moet de uitvoerbaarheid voor kleinere gemeenten zichtbaar maken. KERN8 verzoekt bij provinciale keuzes inzichtelijk te maken welke lasten op gemeenten, inwoners, agrariërs en initiatiefnemers neerslaan; duidelijkheid te geven over financiering, beheer, onderhoud en compensatie; en te voorkomen dat provinciale ambities via lokale projecten volledig worden afgewenteld op woningkopers, huurders of gemeentelijke reserves.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld. De Omgevingsvisie bindt alleen de provincie zelf. In de uitwerking in bijvoorbeeld programma's en de provinciale omgevingsverordening, wordt duidelijker in hoeverre de omgevingsvisie doorwerkt naar derden, zoals gemeenten. De provincie wil relevante partners, waaronder gemeenten, daar zoveel mogelijk bij betrekken. Deze zienswijze leidt daarom niet tot het nader inzichtelijk maken van lasten, financiering, beheer, onderhoud en compensatie, omdat de visie daarvoor moet worden uitgewerkt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0246	10	9. Ontwerp-omgevingseffectrapportage KERN8 is van oordeel dat het ontwerp-OER de cumulatieve effecten van de provinciale keuzes op kleinere landelijke gemeenten onvoldoende zichtbaar maakt. Het gaat niet alleen om afzonderlijke thema's, maar om de samenloop van woningbouwsturing, bescherming van landbouwgrond, water- en bodemsturing, netcongestie, bereikbaarheid en beperkte uitvoeringscapaciteit. KERN8 verzoekt in het definitieve OER een afzonderlijke effectparagraaf op te nemen voor landelijke gemeenten buiten de grootste stedelijke en infrastructurele corridors, bijvoorbeeld aan de hand van een landelijke gemeente zoals Opmeer, inclusief: • woningbouwruimte per kernklasse en het risico op onderbediening buiten de Westfriese Corridor; • gevolgen voor leefbaarheid, doorstroming en voorzieningen in kleinere kernen; • effecten op betaalbaarheid, extra ruimtebeslag voor water, groen, infrastructuur en energie; • bereikbaarheid van gemeenten zonder station of hoogwaardig OV; • netcapaciteit en de ruimtelijke last van energie-infrastructuur; • gevolgen voor lokale bedrijvigheid en agrarische ontwikkeling. Zonder die uitwerking kan de visie niet worden beoordeeld op evenwichtige spreiding van lusten en lasten. KERN8 verzoekt Gedeputeerde Staten dit punt ook onder de aandacht te brengen van de Commissie voor de milieueffectrapportage.	Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan, dat wil zeggen op hetzelfde hoge abstractieniveau. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook weer zonodig een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt veel dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook veel meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld.
ZW_0246	11	10. Bestuurlijke samenwerking en doorwerking naar de Omgevingsverordening De Omgevingsvisie is richtinggevend voor de Omgevingsverordening, programma's, regionale afspraken en investeringskeuzes. De bindende werking ontstaat vooral in de verordening en op de kaarten. Daarom moet nu al duidelijk zijn welke beleidsruimte kleinere gemeenten behouden. KERN8 verzoekt de provincie: 1. in de definitieve visie expliciet te benoemen welke ontwikkelruimte kleinere landelijke gemeenten behouden; 2. gemeenten vroegtijdig te betrekken bij uitwerking van regels, kaarten, beperkingengebieden en uitvoeringsprogramma's; 3. bij provinciale sturing ruimte te laten voor lokaal maatwerk; 4. in de Nota van Beantwoording concreet aan te geven hoe deze zienswijze is verwerkt en hoe de gevraagde ontwikkelruimte landt in de Omgevingsverordening.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. De omgevingsvisie is het beleidskader dat zich op de provincie zelf richt en niet op de gemeenten. Bij de uitwerking van de omgevingsvisie betrekken wij zoals gebruikelijk de gemeenten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0246	12	11. Samenvattende verzoeken KERN8 verzoekt Gedeputeerde Staten onderstaande punten te borgen in de definitieve Omgevingsvisie, het definitieve OER en de Nota van Beantwoording, en Provinciale Staten deze punten te betrekken bij de besluitvorming. 1. Borg expliciet dat Opmeer zich als gemeente met acht kernen kan blijven ontwikkelen als zelfstandig functionerende landelijke woon-, werk- en leefgemeenschap binnen West Friesland. 2. Voorkom dat Opmeer feitelijk wordt gepositioneerd als agrarisch achterland van grotere regionale ontwikkelgebieden of corridors. 3. Neem het tekstvoorstel over woningbouw in kleine kernen over, inclusief zorgvuldig ingepaste dorpsuitbreiding voor starters, jonge gezinnen en senioren. 4. Maak de Westfriese Corridor tot ontwikkelzwaartepunt, niet tot uitsluitingsregime voor kernen daarbuiten. 5. Maak bereikbaarheid van kleinere landelijke gemeenten onderdeel van de provinciale mobiliteitsopgave, met aandacht voor verbindingen naar Hoorn, Obdam, Alkmaar en OV knooppunten. 6. Bescherm landbouw en landschap, maar voorkom een feitelijke blokkade voor noodzakelijke dorpsontwikkeling, lokale bedrijvigheid of agrarische innovatie. 7. Koppel water- en bodemsturing aan uitvoerbaarheid, betaalbaarheid, gebiedsgericht maatwerk en tijdige duidelijkheid. Voorkom dat concrete waterschapsregels via de Omgevingsvisie impliciet doorwerken zonder afzonderlijke afweging, inspraak en bestuurlijke besluitvorming. 8. Beschouw netcongestie als bepalende ruimtelijke factor en borg tijdige energie infrastructuur voor kleinere gemeenten, ook bij netuitbreiding en mogelijke 380 kV verbindingen. 9. Veranker de voorkeursvolgorde voor duurzame opwek: eerst dak, gevel, parkeerterrein, bedrijventerrein, erf en meervoudig ruimtegebruik. 10. Bied ruimte voor lokaal gewortelde bedrijvigheid naast regionale clusters zoals Seed Valley. 11. Maak financiële en uitvoeringsgevolgen van provinciale ambities voor kleinere gemeenten expliciet. 12. Neem in het OER een aparte effectparagraaf op voor landelijke gemeenten buiten de corridor, bijvoorbeeld aan de hand van een landelijke gemeente zoals Opmeer. 13. Geef in de Nota van Beantwoording per verzoek aan hoe de zienswijze is verwerkt en hoe dit doorwerkt in de Omgevingsverordening.	In het voorgaande zijn wij per punt ingegaan op de ingebrachte punten van indiener.
ZW_0246	13	12. Slot KERN8 ondersteunt de ambitie van een toekomstbestendig Noord-Holland. Die toekomst vraagt om sterke steden én sterke dorpen. Voor Opmeer betekent dit ruimte voor passende woningbouw, bereikbare voorzieningen, toekomstbestendige landbouw, lokale bedrijvigheid, klimaatadaptatie en een eerlijke verdeling van kosten en verantwoordelijkheden. Wij verzoeken u deze zienswijze te betrekken bij de vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie Noord-Holland 2050, de definitieve omgevingseffectrapportage en de Nota van Beantwoording. Voor zover nadere stukken, beleidsreacties of relevante ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, behouden wij ons het recht voor deze zienswijze aan te vullen. Een eventuele zienswijze op de Toekomstvisie 2050+ en de ontwerp-Waterschapsverordening 2027 van HHNK dient KERN8 afzonderlijk in.	Slotwoord, behoeft geen reactie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0247	1	Wij, Stichting Mooi Marken, hebben kennisgenomen van de Ontwerp-Omgevingsvisie NoordHolland (hierna: ('Ontwerp'). Wij steunen veel van de daarin gekozen hoofdlijnen. Dat geldt in het bijzonder voor het voorkomen van onomkeerbare ontwikkelingen in het landelijk gebied, de vernatting van de veenweiden en transitie naar kringlooplandbouw. [...] Wij zijn bezorgd want vooral door intensivering en veranderingen in de landbouw en door woningbouw gaan de kwaliteiten op Marken achteruit. Ook hier komen zware werktuigen op het land, worden permanente graslanden gescheurd en opnieuw ingezaaid en worden de weilanden minder kruidenrijk. Op de nieuw ingezaaide weilanden komen minder weidevogels. Er worden met enige regelmaat sloten gedempt of vergraven. Soms wordt een nieuwe sloot toegevoegd. Onlangs zijn twee permanente graslanden omgeploegd voor de verbouw van uien. Om verkeersdrukte te reguleren pleiten sommige inwoners voor de aanleg van een nieuwe ontsluitingsweg door Beschermd Landschap, dwars door de weilanden. Veel inwoners zijn fel tegen, omdat voorliggende oplossingen ook soelaas kunnen bieden. Onze bezorgdheid wordt vergroot door de beoordelingen in het Ontwerp – Omgevingseffectrapportage dat uw voorgenomen beleid 'matig' scoort op het gebied van cultuurhistorie en 'slecht' op het gebied van landschap (p. 88). Tegen bovengenoemde achtergrond dienen wij hierbij onze zienswijze in. Onze opmerkingen hebben betrekking op de volgende onderwerpen: - Bescherming meest waardevolle landschappen; - Verkavelingssloten; Weidevogels; - Natuur inclusieve kringlooplandbouw.	Wij danken indiener voor de zienswijze. Hierna gaan we nader in op de ingebrachte punten.
ZW_0247	2	Bescherm meest waardevolle landschappen Uit het participatietraject blijkt dat veel bewoners het landschap willen behouden en vrijwaren voor verdere bebouwing. Zoals hierboven is genoemd, is Marken een van de gaafste landschappen in Nederland. Het is daarom aangewezen als Rijksmonument. Wij vinden echter uw regels voor de bescherming daarvan in Beschermd Landschap te ruim. Wij zien niet in hoe verdere bebouwing of aanleg van wegen en dergelijke kan worden gecompenseerd op Marken. Dit soort activiteiten beschadigen onomkeerbaar het eiland. Suggestie - - Zet u in voor vrijwaring van Marken tegen verdere activiteiten door bijvoorbeeld de regels voor Beschermd Landschap aan te passen zodat er niet meer woningen, buiten de bestaande kernen, worden gebouwd en infrastructuur wordt aangelegd in het open landschap (Ontwerp p. 74); Zet u ook in voor doorwerking van de beschermende regels in het omgevingsplan voor Marken en geef daarvoor richtlijnen of nadere instructies aan de gemeente (Ontwerp, p. 74).	Zie onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit'
ZW_0247	3	Verkavelingssloten Net zoals de provincie vinden wij verkavelingssloten heel belangrijk in Beschermd Landschap. Het is een detail, maar zij maken het landschap heel uniek, zoals u op onderstaande foto' kunt zien. Zij maken soms net het verschil, waardoor het landschap zich onderscheidt van andere landschappen. Zoals wij al hebben opgemerkt worden de beschermde 2 verkavelingssloten regelmatig aangetast. Dat moet nu daadwerkelijk worden gestopt. Het wordt nog altijd onvoldoende serieus genomen. Daarom is meer aandacht en bescherming hiervoor nodig. Suggesties - Benadruk het belang van details in landschappen in het Ontwerp, bijvoorbeeld door opname van de volgende zin achter de eerste onder '1. Beschermen van waardevolle landschappen' op p. 74: 'Details kunnen daarvoor belangrijk zijn, zoals verkavelingssloten in provinciaal Beschermd Landschap'; - Zet u in voor doorwerking van beschermende regels voor Beschermd Landschap, waaronder verkavelingssloten, in omgevingsplannen en geef daarvoor richtlijnen/nadere instructies (Ontwerp, p. 74 onder 5.3); Zet in op het bevorderen van de vernatting van veenweiden. - Neem de suggestie over in het OER en borg dat verkavelingssloten behouden blijven in veranderende landschappen.	De wijze waarop wij verkavelingssloten beschermen is vastgelegd in de Omgevingsverordening (zie ook de bijlage in de Omgevingsverordening met de beschrijvingen van de kernkwaliteiten van de Beschermde Landschappen) en in de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0247	4	Weidevogels Noord-Holland is belangrijk voor weidevogels. Het aantal weidevogels daalt nog steeds. Een belangrijke oorzaak hiervoor is het te vroeg maaien, vóór 15 juli, waardoor de jonge kuikens niet kunnen opgroeien tot volwassen vogels. Het aanbod van prooidiertjes daalt, doordat kruiden en bloemen zijn weggemaaid. Een legsel betekent nog geen volgroeide vogel. In het najaar vliegen 'de ouders' veelal zonder jonge vogels terug naar hun overwinteringsplek. De gruttopopulatie in Nederland is inmiddels aanzienlijk lager dat het minimumaantal dat nodig is om gunstige staat van instandhouding van deze soort te kunnen borgen. De Nederlandse inzet daarvoor schiet tekort. Daarom missen wij uw ambitie om de weidevogels te behouden en om deze beter te beschermen in het Ontwerp. Dat kan goed samengaan met uw doel de veenweiden te vernatten en de landbouw te transformeren naar kringlooplandbouw. Wij vinden dat subsidies goed moeten worden besteed. Deze zouden alleen moeten worden uitgegeven aan effectieve maatregelen, maatregelen die zorgen voor een goede habitat voor weidevogels èn dat jongen kunnen opgroeien. Dus niet aan legselbeheer. Van groot belang is dat de waterpeilen omhooggaan, de weilanden permanent en kruidenrijk zijn, voldoende omvang hebben en dat er geen activiteiten in de weilanden zijn tijdens het broedseizoen (15 maart – 15 juli). Dit jaar werd er op diverse percelen op 15 juni gemaaid, jonge vogels overleven dit veelal niet. De habitat voor weidevogels is nu beschermd via de regelgeving voor Beschermd Landschap en NNN. Dit zijn instructieregels aan gemeenten. Gemeenten moeten zorgen voor bescherming in hun omgevingsplan, waarop kan en moet worden gehandhaafd. Het systeem klopt misschien maar de praktijk leert dat het beter kan en moet. Suggesties: - - - - Neem het behoud en de bescherming van weidevogels specifiek op als doelstelling in de Omgevingsvisie; Overleg over invulling en afstemming met andere organisaties, zoals Water, Land en Dijken, zal nodig zijn. Zet in op het actief monitoren van boeren t.a.v. landschapsbeheer en bescherming vogelhabitat, en zet verder in op een stringenter handhavingsbeleid. De boeren op het eiland Marken zouden geen keus mogen hebben voor een beperkt pakket van weidevogelbescherming om voor subsidie in aanmerking te komen, maar verplicht het meest beschermende pakket moeten hanteren. Dit betekent o.a. niet maaien voor 15 juli. Net zoals voor faunabeheer (Ontwerp p. 85 onder 'Waar de provincie op inzet') kunt u misschien kijken naar het stellen van randvoorwaarden voor weidevogelbeheer per aaneengesloten gebied van voldoende omvang, waarvoor wordt bepaald hoe en wat er moet worden gedaan en nagelaten tegen welke vergoeding. Eigenaren van gronden binnen dat gebied moeten meewerken. In principe worden buiten die gebieden geen subsidies verstrekt. Zet u in op het behoud en herstel van permanente kruidenrijke graslanden; Zet u ook in voor opname van beschermende regels voor weidevogelbeheer in omgevingsplannen en geef daarvoor richtlijnen/nadere instructies (Ontwerp p. 85 onder 'Waar de provincie op inzet').	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. In de definitieve versie besteden we meer aandacht aan hoe we de weidevogels beschermen. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Voor het thema weidevogels komt dit naar voren bij de uitwerking van het aanvalsplan Grutto, het opstellen van een leidraad voor weidevogelleefgebied en het Agrarisch Natuurbeheer.
ZW_0247	5	Kringlooplandbouw Wij steunen de transitie naar kringlooplandbouw. Wij vinden het echter onduidelijk wat door u onder kringlooplandbouw wordt verstaan. Om allerlei redenen menen wij dat deze zoveel mogelijk gesloten en natuurinclusief moet worden. Een landbouw zonder of met zo beperkt mogelijk gebruik van bestrijdingsmiddelen en kunstmest. Bij voorkeur landbouw met gebruik van ruige mest, in plaats van (deels) gebruik te maken van (varkens) mest van buiten Marken.	De indiener vraagt om een concretisering van het begrip kringlooplandbouw. De Omgevingsvisie is daarvoor niet de plek, dit is een beschrijving op hoofdlijnen. Een dergelijke concretisering zal in een programma kunnen worden gedaan. In de Omgevingsvisie stellen we bepaalde doelen/kaders, waar kringlooplandbouw een middel kan zijn om die doelen te halen. De concretisering is afhankelijk van doelen die vanuit andere beleidsterreinen worden opgelegd en aangescherpt. Uitgangspunt is daarbij steeds dat de keuze ligt bij de ondernemer binnen de geldende voorwaarden voor het gebied waarin het bedrijf zich bevindt
ZW_0247	6	Kort samengevat steunen we veel onderdelen uit de ontwerp- omgevingsvisie, maar kan en moet het op sommige onderdelen strenger en concreter. We hebben hier suggesties voor gedaan die we opgenomen zouden willen zien in de uiteindelijke omgevingsvisie. Indien gewenst zijn we uiteraard bereid deze toe te lichten.	Slotwoord, behoeft geen reactie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0249	1	De besturen van beide volkstuin verenigingen ondersteunen de keuze voor een sterke Amsterdamse scheggenstructuur, een robuust groenblauw raamwerk en water en bodem als ordenende principes. Wij constateren echter dat de ontwerpvisie de bijzondere betekenis van bestaande tuinparken niet benoemt en onvoldoende voorkomt dat deze gebieden of hun directe omgeving worden aangetast door grootschalige infrastructuur en andere stedelijke ruimteclaims. 1. Belang en betrokkenheid De Volkstuinparken van Linnaeus en Frankendael liggen aan de Stammerlandweg in Driemond en tellen samen 415 tuinen: 317 op Linnaeus en 98 op Frankendael. De tuinparken vormen een groot, aaneengesloten groen gebied binnen de Diemerscheg. Zij hebben een recreatieve, sociale, ecologische, landschappelijke, educatieve, verkoelende en waterbergende functie. De tuinparken zijn geen tijdelijk grondgebruik en geen stedelijke restruimte. De ecologische en maatschappelijke betekenis is gedurende vele jaren opgebouwd in de bodem, sloten, bomen, struiken, tuinen en onderlinge sociale verbanden. Voor tuinders vormen zij een belangrijke plek voor rust, gezondheid, ontmoeting en actief natuurbeheer. Tegelijk zijn zij leefgebied en stapsteen voor soorten tussen Amsterdam, Diemerbos, Gemeenschapspolder, Vechtstreek en Groene Hart. De besturen hebben daarom een rechtstreeks belang bij provinciale keuzes over de begrenzing van de Diemerscheg, energie-infrastructuur, water en bodem, recreatie, natuurverbindingen en omgevingskwaliteit.	Wij danken indiener voor de zienswijze
ZW_0249	2	2. Wat wij ondersteunen Wij ondersteunen de keuze om grootschalige verstedelijking uit de scheggen te weren, de groei van wonen en werken te koppelen aan groen en recreatie en natuur ook buiten formeel beschermde natuurgebieden te versterken. Ook onderschrijven wij dat wateroverlast, droogte, hitte en veranderende bodemcondities vroegtijdig moeten worden meegewogen. Deze uitgangspunten zijn voor de dichtbevolkte oostzijde van Amsterdam van groot belang. Verdichting van de stad vergroot de behoefte aan toegankelijke, rustige en biodiverse groengebieden. Bestaande tuinparken leveren die kwaliteit al en moeten daarom als dragende onderdelen van Groenblauw groeit mee worden beschouwd.	In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0249	3	3. Onze hoofdbezwaren 3.1 Tuinparken blijven onzichtbaar De ontwerpvisie noemt stedelijk groen, natuur- en recreatiegebieden, landbouw en de scheggen, maar kent tuinparken geen herkenbare positie toe. Hierdoor dreigen zij in gebiedsafwegingen alleen als recreatief gebruik of als beschikbare ruimte te worden gezien. Hun gecombineerde ecologische, hydrologische, klimatologische en maatschappelijke waarde blijft dan buiten beeld. 3.2 De randenregeling bedreigt juist onze omgeving Linnaeus en Frankendael liggen in een overgangsgebied waar stedelijke, infrastructurele en landschappelijke belangen samenkomen. Meer beleidsmatige flexibiliteit aan de schegranden kan leiden tot ruimteclaims die de tuinparken niet geheel innemen, maar hun functioneren wel aantasten door geluid, licht, verkeer, elektromagnetische en veiligheidscontouren, waterhuishoudkundige veranderingen en verlies van omliggende open ruimte. 3.3 Compensatie kan bestaande kwaliteit niet vervangen Een volwassen groen gebied met oude bomen, sloten, bodemleven, nestgelegenheid, vaste routes van dieren en een bestaande gebruikersgemeenschap is niet op korte termijn elders te reconstrueren. Oppervlaktecompensatie alleen is daarom onvoldoende. Het uitgangspunt moet behoud ter plaatse zijn, inclusief bescherming van de functionele omgeving. 3.4 Gezondheid en leefkwaliteit verdienen een volwaardige toets De tuinparken worden intensief gebruikt voor verblijf, ontspanning, bewegen en ontmoeting. Bij ruimtelijke besluiten moet niet alleen worden getoetst of wettelijke minimumgrenzen worden gehaald. Ook cumulatieve hinder, ervaren veiligheid, rust, donkerte, luchtkwaliteit en toegang tot groen moeten worden beoordeeld. De visie erkent dit beginsel, maar vertaalt het niet in concrete bescherming voor bestaande groene verblijfsgebieden. 3.5 Water en bodem vragen bescherming van het gehele systeem De sloten, bodem, vegetatie en peilhuishouding van de tuinparken staan niet op zichzelf. Zij maken deel uit van het poldersysteem rond Driemond en staan in relatie tot Gaasp, Amsterdam-Rijnkanaal, Gemeenschapspolder en Diemerbos. Verharding en grondwerk buiten de parkgrenzen kunnen gevolgen hebben voor waterberging, grondwater, doorstroming en waterkwaliteit binnen de tuinparken.	De Omgevingsvisie schets de ambities en het beleidskader voor de langere termijn. Daarmee is de visie een kapstok. De verdere uitwerking vindt plaats in onderliggende programma's. De verdere integrale uitwerking vindt, samen met de water- en bodemopgave maar ook die voor energietransitie, plaats in gebiedsuitwerkingen. Ook wordt dan bekeken of en op welke wijze en waar er gecompenseerd moet worden. Partijen als gemeenten en ook belangenorganisaties en stakeholders worden hierbij betrokken. vervolgens wordt het provinciaal en gemeentelijk ruimtelijke beleid aangescherpt.
ZW_0249	4	4. Bovenstaande brengt ons tot de volgende richtinggevende aanpassingen A - Erken tuinparken als groenblauwe infrastructuur Neem bestaande tuinparken als afzonderlijke categorie op binnen Groen in en om de stad en het provinciale groenblauwe raamwerk. Benoem hun gecombineerde waarde voor recreatie, gezondheid, klimaatadaptatie, waterberging, biodiversiteit, educatie en sociale samenhang.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze. We zullen ons beleid voor de stadsranden en de Scheggen nader uitwerken.
ZW_0249	5	B - Borg Linnaeus en Frankendael op de kaart Duid beide tuinparken en hun onderlinge en omliggende groenblauwe verbindingen aan als te behouden en te versterken onderdelen van de Diemerscheg. Leg vast dat de begrenzing niet alleen de kadastrale parkgrens omvat, maar ook de functionele ecologische en hydrologische verbindingen.	Tuinparken horen niet bij het schaalnmiveau van de Omgevingsvisie, maar in onderliggend beleid.De Omgevingsvisie gaat niet over kadastrale schaalniveau. Dat wordt doorgaans op het schaalniveau gemeentelijke beleid vastgelegd.
ZW_0249	6	C - Leg de verbinding met Groene Hart en Vechtstreek vast Neem expliciet op dat de Diemerscheg, inclusief de tuinparken, een verbinding vormt tussen Amsterdam, Diemerbos, Gemeenschapspolder, Vechtstreek en Groene Hart. Stem de uitwerking van NOVEX MRA en NOVEX Groene Hart voor dit gebied integraal af.	De uitwerking van de scheggen is onderdeel van zowel de NOVEX MRA, als die van de NOVEX Groene Hart en NOVEX Schipholregio.
ZW_0249	7	D - Beperk flexibiliteit in overgangszones Sta in de directe omgeving van de tuinparken alleen ontwikkelingen toe die aantoonbaar verenigbaar zijn met hun recreatieve, ecologische, hydrologische en gezondheidsfunctie. Sluit grootschalige energie-, verkeers-, bedrijfs- en stedelijke infrastructuur uit wanneer deze (inclusief hun aanleg) leidt tot substantieel ruimtebeslag, barrièrewerking, hinder of aantasting van het watersysteem.	Het beleid voor de overgangszones van de stad naar het landelijke gebied moet nog verder worden uitgewerkt, waarbij het doel wel is zoveel mogelijk versterking van de groen blauwe verbindingen in deze overganszones.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0249	8	E - Voer een volwaardige alternatieventoets uit Verplicht bij projecten van groot openbaar belang een transparante toets van nut en noodzaak, locaties buiten de scheg, bundeling met bestaande infrastructuur, kleiner ruimtebeslag en minder schadelijke technische varianten. Kies niet voor de Diemerscheg omdat grond daar ogenschijnlijk beschikbaar of relatief goedkoop is.	Bij de uitwerking van de omgevingsvisie zullen, indien dat nodig wordt gevonden, nadere onderzoeken worden gedaan, ten behoeve van een goede en transparante besluitvorming.
ZW_0249	9	F - Bescherm tegen directe en indirecte effecten Beoordeel niet alleen verlies van tuinoppervlak, maar ook geluid, licht, verkeer, veiligheids- en magneetveldzones, uitzicht, recreatieve beleving, waterpeil, waterkwaliteit, grondwater, bodem, hittestress en ecologische verbindingen. Hanteer daarbij de gezondheid en leefkwaliteit van feitelijke gebruikers als uitgangspunt.	De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en worden altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebiedsspecifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen.
ZW_0249	10	G - Hanteer behoud ter plaatse als uitgangspunt Leg vast dat bestaande volwassen groenstructuren en ecologische functies eerst moeten worden vermeden en behouden. Compensatie is uitsluitend een laatste stap en moet gelijkwaardig, tijdig, nabij en ecologisch en hydrologisch functioneel zijn. Sociale en historische waarden moeten afzonderlijk worden meegewogen.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De regels voor compensatie valt onder nadere uitwerking.
ZW_0249	11	H - Maak Groenblauw groeit mee afdwingbaar Koppel groei van woningen en werkgelegenheid aan vooraf geborgde investeringen in bestaand en nieuw groen. Reserveer een deel van de gebiedsbijdragen voor bescherming, bereikbaarheid en kwaliteitsverbetering van bestaande tuinparken en hun verbindingen.	Het beleid voor de overgangszones van de stad naar het landelijke gebied moet nog verder worden uitgewerkt. We lopen daar in de Omgevingsvisie niet op vooruit
ZW_0249	12	I - Betrek de besturen structureel Neem de besturen van Linnaeus en Frankendael als gebiedspartners op bij uitwerking van de Diemerscheg, overgangszones, wateropgaven en eventuele infrastructuurprojecten. Gebruik daarbij ook de beschikbare lokale kennis over biodiversiteit, bomen, water, gebruik en beheer.	Bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie zullen wij onze partners zoveel mogelijk proberen te betrekken, afhankelijk van het onderwerp, de aard en inhoud. Wij adviseren indiener openbare kennisgevingen in de gaten te blijven houden.
ZW_0249	13	J - Stel een cumulatieve gebiedseffectbeoordeling verplicht Laat voorafgaand aan verdere besluitvorming alle bestaande en voorziene ruimteclaims rond Driemond, Diemerbos en Gemeenschapspolder in samenhang onderzoeken. Maak inzichtelijk hoeveel open ruimte, recreatieve draagkracht, waterbergingsruimte en ecologische kwaliteit na uitvoering resteert.	Wij nemen kennis van de suggestie van indiener en betrekken die zonodig bij de uitwerking van de omgevingsvisie, afhankelijk van het onderwerp, de aard en inhoud.
ZW_0249	14	Slot Wij dringen er bij u op aan deze zienswijze te betrekken bij de vaststelling van de omgevingsvisie en in de Nota van Beantwoording per punt gemotiveerd aan te geven op welke wijze deze wordt overgenomen. Wij zijn graag bereid onze zienswijze mondeling toe te lichten.	Slotwoord, behoeft geen reactie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0250	1	Namens Diton Vastgoed, eigenaar van de locatie Meerlandenweg 28 in de Noorder Legmeerpolder Amstelveen, maken wij gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland en op het ontwerp-Omgevingseffectrapportage (OER) behorende bij de Omgevingsvisie NoordHolland Wij bezitten een perceel aan de Meerlandenweg 28 te Amstelveen van circa 11.000m2. We hebben een bouwvergunning voor 7.000m2 nieuwbouw, maar daar komt geen kweker meer voor, omdat het te kleinschalig is. Het staat al vier jaar te koop of te huur. Het wordt ook niet meer gefinancieerd door de banken (te klein). Wel hebben wij regelmatig aanvragen voor handelsbedrijven in de agrarische sfeer, die zich graag hier willen vestigen. Wij vinden dat de ontwerp-Omgevingsvisie onvoldoende aandacht besteedt aan gebieden waar de ontwikkeling van de glastuinbouwsector afwijkt van wat je van een kern-glastuinbouwgebied mag verwachten. De Noorder Legmeerpolder in Amstelveen is hiervan een duidelijk voorbeeld. De eigenaren van de glastuinbouw in het gebied hebben recent onderzoek laten uitvoeren naar de toekomstbestendigheid van het gebied. Hieruit blijkt onder meer dat bij een aanzienlijk deel van de ondernemers een bedrijfsopvolger ontbreekt, dat netcongestie verduurzaming vrijwel onmogelijk maakt en dat de verschillende ruimtelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld de aanleg van Park Zuid tegen De Scheg Amstelveen grote gevolgen hebben voor de toekomst van de glastuinbouw. Door deze ontwikkeling wordt circa 29 hectare glastuinbouwgrond onttrokken uit het gebied, dit is een van de redenen waarom verduurzamen niet rendabel is. De ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland gaat uit van algemene provinciale uitgangspunten, maar biedt onvoldoende ruimte voor een gebiedsgerichte afweging waarin rekening wordt gehouden met de werkelijke situatie. Voor ons als ondernemer is nieuwbouw op deze locatie niet haalbaar, mits de bestemming verruimd wordt voor import/export agrarisch aanverwante artikelen (niet telen dus). Om verpaupering van het gebied tegen te gaan is een verruiming van de bestemming op korte termijn daarom ons inziens een goede oplossing.	De provincie houdt in de Omgevingsvisie vast aan het bestaande ruimtelijke beleid voor glastuinbouwconcentratiegebieden. In de regio van de Greenport Aalsmeer drukken veel verschillende functies op de schaarse ruimte. Relatief goedkope glastuinbouwgrond staat daarbij onder druk van speculatie. De provincie beschermd deze gebieden primair voor glastuinbouwproductie en direct gelieerde activiteiten. Wij zien daarbij geen ruimte voor combinatie andere vormen van bedrijvigheid. Voor de Noorder Legmeerpolder wordt niet vooruitgelopen op een gebiedstransitie of functiewijziging. De provincie verkent samen met de gemeente Amstelveen binnen het traject Meer naar beter het toekomstperspectief van het gebied waarin voor de provincie het behoud van het glastuinbouwcluster het uitgangspunt is.
ZW_0251	1	Namens inwoners van Zaandam-Zuid, Westzaan, Nauerna, Assendelft-Zuid en de belangenverenigingen Belangengroep Nauerna, Dorpscontact Westzaan, Kontakt Milieubeheer Zaanstreek, Milieufederatie Noord-Holland, Belangenvereniging Westerwatering en Westerspoor en Geen N1-Halfweg dienen wij hierbij onze zienswijze in op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en de bijbehorende ontwerp-Omgevingseffectrapportage (OER). Omgevingsvisies en gebiedsplannen heeft de Provincie Noord-Holland (hierna PNH) al decennia eerder uitgebracht; Belangengroep Nauerna heeft samen met onder meer Kontakt Milieubeheer Zaanstreek en de Milieufederatie Noord-Holland daarop indertijd gereageerd met zienswijzen. Wij waarderen zeer dat de provincie een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving als een centrale ambitie benoemt. Ook onderschrijven wij het uitgangspunt dat ruimtelijke keuzes integraal moeten worden afgewogen en dat economie, wonen, natuur, gezondheid en leefkwaliteit in onderlinge samenhang moeten worden beschouwd. Het beleid zal moeten leiden tot navenant resultaat van hoge kwaliteit, zoals wordt gesteld.	Wij danken indiener voor de waardering en onderschrijving van de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0251	2	Op grond van deze uitgangspunten constateren wij dat de ontwerp-Omgevingsvisie en de ontwerp-OER onvoldoende concrete waarborgen daartoe bieden. De visie is te globaal en daardoor te vrijblijvend om daarmee in de praktijk tot uitvoering van plaatselijk, gericht beleid te kunnen komen. Waar juist de behoefte toe bestaat. Het is aan te bevelen om ter uitwerking van de omgevingsvisie tot een concreet uitvoeringsbeleid per te onderscheiden gebieden te komen. Wij beperken ons hoofdzakelijk tot het woon- en werkgebied van Zaanstad en het naastgelegen havengebied Westpoort, omdat wij alleen daar goed in thuis zijn. Het gaat concreet om inwoners, bedrijven en werkers van Zaandam, WestzaanZuid, Nauerna, Amsterdam Nieuw-West en Halfweg. Ook is bekend dat Amsterdam Nieuw-West last kan ondervinden van Westpoort. Deze plaatsen liggen in de directe invloedssfeer van het Noordzeekanaalgebied, bedrijventerrein HoogTij en het haven- en industriegebied van Amsterdam Westpoort. Bewoners hebben al vele jaren te maken met diverse bronnen van hard geluid, luchtverontreiniging, felle nachtverlichting en andere vormen van milieubelasting. Afzonderlijke ontwikkelingen en activiteiten kunnen mogelijk binnen de daarvoor wettelijk geldende kaders worden beoordeeld als aanvaardbaar, terwijl de cumulatie van de belastingen voor bewoners wel degelijk kunnen leiden tot een merkbare verslechtering van het woon- en leefklimaat. Wij willen graag ervan overtuigd raken dat een sterke en toekomstbestendige industrie, werkgelegenheid en een gezond leefklimaat goed samen kunnen gaan. Daarbij gelet op de regels over gezonde fysieke leefomgeving in de Omgevingswet en de Algemene wet bestuursrecht. De overheid – de Provincie tezamen met de gemeenten – moet daartoe een duidelijk en alomvattend uitvoeringsplan maken na vaststelling van de omgevingsvisie. De omgevingsvisie en de samenhangende gebiedsplannen vereisen duidelijke doelstellingen en investeringen in onderzoek en technische innovatie in samenwerking tussen overheden. Het gaat ook om actieve deelname door het bedrijfsleven, kennisinstellingen, belangenorganisaties en actief betrokken bewoners en een overheid die de voortgang en kwaliteit bewaakt en waar nodig bijstuurt met instemming van de genoemde participanten. Een gezond leefklimaat moet daarbij altijd voorop staan!	Dit is een inleiding - geen reactie nodig.
ZW_0251	2a	Het Noordzeekanaalgebied kan ontwikkelen tot een voorbeeld van hoe economische ontwikkeling, industrie, technologische innovatie en een gezonde leefomgeving met elkaar kunnen samengaan. Daarin zien wij voor het bestuur van de provincie Noord-Holland, de gemeenten en de Omgevingsdiensten niet alleen een essentiële verantwoordelijkheid, maar ook grote kansen. Wij zijn van mening dat de Omgevingsvisie ambities zal bevatten, die in de uitvoering van het beleid ook moeten borgen hoe het bestuur van de provincie gedurende de looptijd van de visie op de omgeving controleert in welke mate deze ambities daadwerkelijk worden gerealiseerd en zo nodig bijstuurt in overleg met de lagere overheden. Wij vinden dat de Ontwerp-Omgevingsvisie en het OER moet leiden tot een concreet gebiedsgericht uitvoeringsprogramma en bijbehorende concrete plannen. Een volgende concrete stap aldus, na vaststelling van de omgevingsvisie. Dat lijkt ons een taak van de Provincie samen met de gemeenten. En graag met een panel van bedrijven en burgers. Hierna onderbouwen wij onze inbreng.	Wij beschouwen deze opmerking als ondersteuning van onze omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0251	3	1. Inleiding Allereerst willen wij aan de opmerking, dat Noord-Holland weliswaar een schiereiland is, toevoegen dat het noordelijk gebied een echt eiland is. Want omgeven door de Noordzee, het IJsselmeer, Het IJ en het Noordzeekanaal. In Noord-Holland en ook in andere provincies verhouden economische activiteiten als gevolg van jarenlange ontwikkelingen zich steeds moeilijker met een gezond leefklimaat voor zowel de bevolking als voor de natuur. Daarbij komt het probleem van een wereldwijde klimaatverandering met jaarrond hogere luchttemperaturen, langdurige droogte, soms afgewisseld door overmatige neerslag en met verslechterende luchtkwaliteit. De allengs toenemende dreiging van een stikstof- en koolzuurovermaat in de lucht is ongezond voor mens, dier en vegetatie. Hetgeen kan leiden tot ziekten en eerdere sterfte. En als gevolg ook de dreiging van steeds hogere kosten om zoveel als mogelijk geestelijke en lichamelijke gezondheid te kunnen blijven borgen. Het wordt dan ook steeds belangrijker het Tij te keren. Een beleid daartoe kan wel goed opgezet worden, maar de uitvoering kan lastig en kostbaar zijn. Het gaat daarbij vooral om vermindering van de stikstof- en koolstofuitstoot, maar ook om intensief water- en grondmanagement. In Noord-Holland, maar ook overal! Met onze inbreng willen wij ideeën aandragen tot een gezonde, leefbare toekomst. Wij beperken ons, wat onze standpunten en voorstellen zijn, tot het woon- en werkgebied van de gebieden ten noorden en direct ten zuiden van het Noordzeekanaal omdat wij daarin thuis zijn. Maar wellicht ook geldig voor overig Noord-Holland!	Introductie, behoeft geen antwoord.
ZW_0251	4	2. De cumulatieve belasting van de leefomgeving zou ook gebiedsgericht moeten worden beoordeeld en zo nodig en mogelijk aangepast In het gebied van Zaandam-Zuid, Westzaan, Nauerna, IJmuiden, Halfweg en Amsterdam Nieuw-West zijn jaarrond 24 x 7 dagen nadelige ruimtelijke ontwikkelingen en nog zwaardere milieubelasting zoals geluidsoverlast, stof, stank en luchtkwaliteit te verwachten. Inwoners kunnen onder meer nog zwaarder worden belast door: * Toenemende industriële activiteiten en andere havenactiviteiten in Westpoort; * Verdere ontwikkelingen op en rond bedrijventerrein HoogTij, met name van emissies van industrie, vrachtverkeer en lawaaiig laden en lossen; * Bestaand en toekomstig verkeer in Westpoort, op de Provinciale weg N 246, Nauernase weg, Westzanerweg, de Westzanerdijk en Overtoom; * Het toenemende luchtverkeer vanaf en naar de Zwanenburgbaan en de Polderbaan over Assendelft, Zaandam-Zuid, Westzaan-Zuid, Nauerna en nog dichterbij Halfweg, met belasting door rookgasuitstoot en lawaai; 3 * Jaarrond 24 x 7 uren geluidsoverlast en (mogelijk) schadelijke emissies vanuit Westpoort, met name van schepen die in opwekking van eigen energie moeten voorzien omdat walstroom nog altijd ontbreekt, waardoor ook zwaar vervuilende schepen moeilijk geweerd kunnen worden; * Emissies die de lucht- en bodemkwaliteit en het klimaat bedreigen, in het bijzonder door stikstof- en koolstofverbindingen, maar ook door fijnstof. Tata-Steel is nummer 1 als verreweg belangrijkste vervuiler is in Nederland met een gemiddelde uitstoot op jaarbasis van 6 miljoen ton aan stikstofverbindingen (2% van de totale Nederlandse uitstoot) en 8 miljoen ton aan koolstofverbindingen, fijnstofdeeltjes PM10 (<10 micrometer en PM2,5; 2,5 micrometer en zware metalen zoals lood en kwik. Citaat RIVM: “Het RIVM meet sinds 2020 de hoeveelheid polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's) en metalen in grof stof dat op de grond in IJmond is neergeslagen. Een belangrijke bron van dit stof is Tata Steel. Het stof veroorzaakt overlast in een aantal dorpen in de omgeving van de staalfabriek. PAK's en lood in het stof zijn ongewenst met het oog op de gezondheid van jonge kinderen. Het RIVM heeft in het najaar van 2024 voor de vierde keer metingen verricht en de resultaten vergeleken.” De meest recente metingen bevestigden opnieuw dat er in IJmond meer PAK’s en metalen werden afgezet dan in aangrenzende gebieden zonder industrie. Wijk aan Zee wordt bijzonder zwaar getroffen. De hoeveelheid PAK's en verbindingen van aluminium, lood en zink in het stof in de meeste dorpen was iets lager dan in 2020. De uitstoot van ijzer is sinds 2020 wel merkbaar gedaald. * In de IJmond komen o.a. hart- en vaatziekten, longkanker en asbestkanker significant vaker voor dan elders, die zeer schadelijk zijn voor de leefomgeving van de mens.	De door indiener benoemde cumulatie en de stapeling van milieu-effecten heeft onze aandacht, met name in het Noordzeekanaalgebied. Ons streven is om de cumulatieve en stapeleffecten inzichtelijk te maken zodat het meegewogen kan worden in ruimtelijke afwegingen, zoals via het recente RIVM rapport Ruimtelijke Analyse van de Leefomgeving en Kwetsbaarheid *(https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Gezonde_leefomgeving_Milieu/Gezonde%20leefomgeving%20in%20Noord-Holland%20Zuid%20-%20Een%20ruimtelijke%20analyse%20van%20leefomgeving%20en%20kwetsbaarheid%202026-0091.pdf).* We zullen nader bekijken welke vervolgacties we kunnen nemen op hoogbelaste locaties, zoals ambitieus bronbeleid aan de uitstootkant en meewegen aan de ruimtelijke ontwikkelingen aan de blootstellingzijde. Specifiek ten aanzien van Tata Steel: Ons doel is om de negatieve effecten van Tata Steel op de leefomgeving zo veel mogelijk te verminderen. Dat betreft onder andere ook de uitstoot van PAK, metalen, fijn stof en grof stof. Ook vinden wij dat Tata Steel moet verduurzamen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0251	4a	* De ongezonde gevolgen voor omwonenden van uitstoot van Stikstof- en Koolstofverbindingen als ammoniak (NH3) en ook PAK's, benzeen en zware metalen als lood, nikkel en zink door TATA-Steel gelden ook verder landinwaarts voor burgers, maar ook voor de kwaliteit van watervlaktes en de bodem van natuurgebieden en weide- en akkerland. * Als gevolg is ook al sinds langere tijd een bedreiging ontstaan van de biodiversiteit. Daarbij groeien stikstof minnende plantensoorten als braam en brandnetels en andere ongewenste, invasieve soorten als, onder meer, reuze berenklauw, woekerende exoten als Japanse duizendknoop, Amerikaanse vogelkers, watercrassula, waternavel als bedreiging van de oorspronkelijke natuur. Als voorbeeld: inmiddels groeien brandnetels ook in het Berger Bos op hemelsbreed 24 kilometer afstand van Tata. En ook in weidegebieden en Het Gooi op nog grotere afstand. Daarbij wordt de rijke bestaande flora verdrongen en verdwijnt deze mogelijk definitief. Bedenk dat de natuur een gezondheidsindicator is voor de mens. * Stichting Natuur en Milieu rekende de maatschappelijke kosten van de vervuiling van Tata Steel uit: jaarlijks 1,1 miljard euro. Kosten die door het bestuur van de Provincie Noord-Holland of ook door de staat verrekend zou moeten worden! * En het kabinet wil TATA € 2 miljard geven van ons belastinggeld. Het klinkt als een slechte grap, maar het is de realiteit van 2026. * TATA Steel is anderzijds wel belangrijk om de productie van hoogwaardige metalen als roestvrijstaal. Een spoedige vergroening van TATA zou een passende oplossing zijn voor een gezonde toekomst. * Daarnaast zijn er ook vele andere bedrijven met een forse uitstoot van stikstof en fijnstof; zoals energieopwekkingsbedrijven, huisvuilverbranding en bedrijven met een grote behoefte aan energie. * Op veengronden, die vooral bestaan uit grasland voor melkveebedrijven, is veenoxidatie vaak ernstig. De afbraak van veen door te lage grondwaterstand zorgt niet alleen voor bodemdaling maar ook voor uitstoot van broeikasgassen. Veenafbraak veroorzaakt naar schatting gemiddeld jaarlijks 210 kg uitstoot van stikstof per hectare. Een vicieuze cirkel van bodemdaling en aanpassen van het waterpeil moet voorkomen worden. De waterstand zal in veel gebieden op hoger peil moeten komen om verdere afbraak te voorkomen of, veel beter, zelfs tot ontwikkeling van veen en aan veen verbonden vegetatie als veenmossen en weidebloemen te komen. Uitbreiding van pilots van veenecosystemen is zeer aanbevelenswaardig! De uitkomsten zijn van belang voor het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof. Ook de kwetsbare weidevogelstand verdient alle aandacht van de provincie en heeft een duidelijke aansturende rol, in samenwerking met de natuurorganisaties. * De landbouwsector staat voor een grote uitdaging om de uitstoot van stikstof en pesticiden grondig te beperken, tot uiteindelijk liefst nihil. We hebben er alle begrip voor dat landbouwers grote moeite hebben met de druk van de overheid op de sector, want vaak generaties lang verbonden aan hun bestaan als veehouders en akkerbouwers op hun werkwijze. En met de kans op minder financieel inkomen. De rol van de provincie zien wij om tot een natuurlijker en gezondere, groene sector te komen, met subsidies, ook van de staat en de EU. En met als uiteindelijk gewenst resultaat tevreden boeren!	Zie het antwoord bij ZW_0251 onderdeel 4. Speiefiek voor veenweidegebieden en weidevogels zien wij uw oproep als ondersteuning van ons beleid.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0251	4 b	* Professor Pijlman en partners van WUR willen achterhalen of je met low-tech aanpassingen zoals minder kunstmest en ecologische innovaties, zoals met smalle weegbree de stikstofkringloop gewenste resultaten kunt bereiken. “Dat kan mogelijk nooit helemaal, maar ik wilde onderzoeken of je de stikstofkraan een beetje meer kan dichtdraaien”, verklaart hij. “Minder piekbelasting want de stikstofconcentratie per urineplek in het veld daalt enorm. En minder uitspoeling: hierdoor verdampt minder stikstof als ammoniak en spoelt minder nitraat weg. In de bodem zit een grote voorraad stikstof, waarvan een deel via de lucht en het water verloren gaat. Jaarlijks wordt dit aangevuld met kunst- en dierenmest. 5 De bijzondere rol van smalle weegbree is breed: • Verdunning van urine: Koeien die smalle weegbree eten, produceren meer maar sterk verdunde urine. • Minder piekbelasting: De stikstofconcentratie per urineplek in het veld daalt enorm. • Minder uitspoeling: Hierdoor verdampt minder stikstof als ammoniak en spoelt minder nitraat weg. • Minder kunstmest: Verlaging van de kunstmestgift dwingt het gewas en de bodem om efficiënter met de aanwezige mineralen te werken. • Kruidenrijk grasland: Het toevoegen van diep wortelende kruiden verbetert de bodemstructuur en het voer. • Gesloten kringloop: Minder externe aanvoer van kunstmest en krachtvoer betekent minder overschotten in de grond. “ Aldus deze deskundigen bij uitstek. * Agrarisch natuurbeheer door de boeren, als een samengaan van landbouw en natuur, zien wij al tientallen jaren als een hoopvolle toekomst voor een gezond en welvarend leven voor boeren en burgers en zeker ook voor de kwaliteit van de natuur. Waarbij de boeren voor hun inspanningen ter verbetering en behoud van natuur navenant beloond dienen te worden. Daar zou wel meer vaart in moeten komen! Een belangrijke, stimulerende rol voor de provincie, met ondersteuning van de Nederlandse Staat en de Europese Unie. * Voldoende maatregelen moeten door de overheid genomen worden om de verdere te verwachten ontwikkeling en intensivering van economische activiteiten in de regio’s van Zaanstad, Beverwijk en IJmond met de kans op zwaardere milieubelasting te beperken en liefst te voorkomen. Innovaties zijn daarbij heel belangrijk, waar kennisinstituties een grote rol kunnen spelen. * Voor bewoners wordt de kwaliteit van de leefomgeving niet alleen bepaald door iedere bron afzonderlijk, maar vooral door de gezamenlijke en feitelijk ervaren belasting. Een beoordeling waarbij ontwikkelingen, bedrijven en afzonderlijke milieueffecten hoofdzakelijk los van elkaar worden beschouwd, biedt onvoldoende inzicht in de werkelijke gevolgen voor bestaande woongebieden. Ook wanneer afzonderlijke activiteiten binnen de daarvoor geldende normen blijven, kan de cumulatieve belasting toenemen en kan de feitelijke leefkwaliteit verslechteren. Voor alle duidelijkheid, de milieubelasting in de vorm van lawaai van de haven en vliegverkeer en (soms ook) stank zijn onaanvaardbaar, want zeer ongezond!	Zie het antwoord bij ZW_0251 onderdeel 4. Speiefiek voor agrarisch natuurbeheer zien wij uw oproep als ondersteuning van ons beleid.
ZW_0251	5	2. Gezondheid, luchtkwaliteit, leefkwaliteit moeten worden vertaald naar concrete en toetsbare doelen De ontwerp-Omgevingsvisie benoemt gezondheid en een gezonde leefomgeving als belangrijke uitgangspunten. Voor bestaande en nieuwe woongebieden is het echter onvoldoende duidelijk hoe deze ambitie in de praktijk wordt beoordeeld en beschermd. Een algemene ambitie om een gezonde leefomgeving te bevorderen biedt bewoners onvoldoende zekerheid wanneer niet duidelijk is: 6 * wat de provincie concreet wil bereiken; * aan de hand van welke indicatoren wordt beoordeeld; * hoe de ontwikkeling van geluidbelasting en luchtkwaliteit wordt gevolgd; * welke ontwikkeling als een ongewenste verslechtering wordt beschouwd; * en welke maatregelen worden genomen wanneer de gestelde doelen niet worden gehaald. Wij verzoeken de provincie daarom om de ambities voor gezondheid, luchtkwaliteit en leefkwaliteit te vertalen naar concrete, toetsbare en periodiek te evalueren doelstellingen. En hiertoe een duidelijk en goed controleerbaar uitvoeringsbeleid te ontwikkelen. Daarbij dient als uitgangspunt te gelden dat bestaande woongebieden niet ongemerkt of stapsgewijs mogen worden geconfronteerd met een steeds hogere cumulatieve belasting als gevolg van opeenvolgende ruimtelijke en economische ontwikkelingen, maar juist met mindere milieubelasting voor burgers. De ambitie moet aldus verder gaan dan alleen het voorkomen van verslechtering. Technologische ontwikkeling, innovatie en verduurzaming kunnen kansen bieden om de milieubelasting van bestaande economische activiteiten daadwerkelijk te verminderen. In de pers lezen wij dat onderzoek gedaan zal worden naar geschikte plekken waar winning van aardwarmte mogelijk is. Op aansturing door het kabinet zal de Provincie Noord-Holland onderzoek verrichten in Zaanstad, Oostzaan en Landsmeer. Wellicht zijn er meer geschikte plekken. Met als doel een alternatieve, schone vorm van energie te verkrijgen.	Het uitgangspunt van de provincie in het beleidskader Gezonde Leefomgeving is dat we uitgaan van landelijke wet-en regelgeving op het gebied van gezonde leefomgeving. Waar de landelijke wet-en regelgeving onderdelen niet dekt of ons ruimte biedt om eigen doelstellingen te formuleren, verkennen we in het programma Gezonde Leefomgeving die ruimte en stellen we beleid vast.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0251	6	3. De fysieke leefomgeving van Zaanstad De provincie verzoeken wij bij haar ruimtelijke keuzes aantoonbaar te maken hoe de gezondheid en leefkwaliteit van bestaande woongebieden - waaronder Zaandam, Westzaan, Nauerna en Assendelft - worden beschermd en hoe een verdere verslechtering wordt voorkomen. Belangrijk is het behoud en waar mogelijk verbetering en uitbreiding van het groenblauw areaal in het gebied. Dit vereist actief onderzoek en investering. Aldus een streven naar meer kwaliteit van de omringende natuur in Zaanstad. We haken daarbij in op hoofdstuk 4.2 Perspectief op het landelijk gebied van de Ontwerp-omgevingsvisie van Noord-Holland. In onderstaand natuurwaardenkaartje valt enerzijds de redelijk grote omvang van de diverse natuurgebieden te zien en anderzijds een in brokken verdeeld geheel; met alle mogelijke kwalificaties als Natura-2000 gebied, Ecologische Hoofdstructuur, weidevogelgebied binnen en buiten de EHS en natuurbeschermingsgebied; in beheer door verschillende natuurorganisaties als Staatsbosbeheer en Landschap-Noord-Holland. In de hoek van de Nauernase Venen nabij de rotonde ligt een terreintje in eigendom van ca. 50 personen, wonende in heel Nederland, aangekocht in de veronderstelling dat daar ooit woningen gebouwd zouden worden. Bij de Provincie bekend. Wij pleiten sterk voor een initiatief door het provinciebestuur om hier verandering in te brengen. En wel door het terreintje formeel weer tot één geheel te brengen. Feitelijk bestaat een onderlinge samenhang al langere tijd, want gelukkig trekt de natuur zijn eigen ontwikkelingsplan. Wegens een gebrek aan feitelijk belang van de eigenaren zou de provincie kunnen overgaan tot onteigening. Graag nu met spoed!	We zijn bekend met de problematiek, de omgevingsvisie is alleen niet de plek om dit op te lossen. Dat zal in projecten en programma's moeten gebeuren.
ZW_0251	7	4. Economische ontwikkeling en gezond leefklimaat moeten samengaan Wij erkennen het grote economische belang van het Noordzeekanaalgebied, HoogTij en de Amsterdamse haven voor Noord-Holland en Nederland. Verdere economische ontwikkeling kan noodzakelijk en wenselijk zijn. De groter wordende woningnood zal ook structureel en op afzienbare termijn moeten worden opgelost. Wij zien economische ontwikkeling en een gezond leefklimaat echter niet als twee belangen die per definitie tegenover elkaar staan. Naar onze overtuiging kunnen een sterke, toekomstbestendige industrie en een gezonde leefomgeving goed samengaan. Dat vraagt wel om een actieve, intensieve en langjarige aanpak. Juist vanwege de schaal en de verwachte verdere ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied is het noodzakelijk om niet alleen ruimte te verdelen, maar ook te investeren in oplossingen die economische ontwikkeling mogelijk maken en tegelijkertijd de belasting van de leefomgeving verminderen. Wij verzoeken de provincie daarom om bij toekomstige ontwikkelingen in het Noordzeekanaalgebied, HoogTij en de Amsterdamse haven: 9 * de gevolgen voor de woongebieden langs het kanaal expliciet mee te wegen; * cumulatieve effecten van opeenvolgende ontwikkelingen te beoordelen; * inzichtelijk te maken welke bijdrage een ontwikkeling levert aan de reeds bestaande belasting; * aantoonbaar te onderbouwen hoe een verdere verslechtering van het woon- en leefklimaat wordt voorkomen; * en actief te onderzoeken hoe technische innovatie kan bijdragen aan een vermindering van geluid, emissies en andere vormen van milieubelasting. De uitdaging is naar onze mening niet om te kiezen tussen economie óf leefbaarheid. De uitdaging is om de uitgangspunten door middel van beleid, onderzoek, samenwerking en technische innovatie daadwerkelijk en aantoonbaar succesvol met elkaar te verbinden.	Met het beleidskader Gezonde Leefomgeving geeft de provincie aan wat de uitgangspunten zijn voor het bepalen van het provinciaal belang. Gebieden, waar inwoners het meest blootgeteld worden aan schadelijke stoffen en hinder hebben onze aandacht. Tevens meten en onderzoeken we de gezonde leefomgeving op het moment dat er een handelingsperspectief is. Met het beleidskader wegen we het belang van gezonde leefomgeving aan de voorkant volwaardig mee bij ruimtelijke afweging, zodat gezondheid een plek krijgt bij de inrichting van een gebied.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0251	8	5. Maak van het Noordzeekanaalgebied een proeftuin voor gezonde en innovatieve industrie De noodzakelijke transitie van industrie en havengebieden biedt Noord-Holland een bijzondere kans. Het vereist investeringen in onderzoek en technische innovatie om economische ontwikkeling, duurzaamheid, gezondheid en leefkwaliteit voor de omgeving concreet met elkaar te verbinden. Juist in een gebied waar wonen en grootschalige economische activiteiten dicht bij elkaar liggen, kunnen nieuwe duurzame oplossingen worden ontwikkeld en in de praktijk worden toegepast. Wij verzoeken de provincie om hierin een actieve en verbindende rol te nemen. Verreweg de belangrijkste noodzakelijke transitie geldt uiteraard voor TATA-Steel. De voorgenomen “vergroening” van het bedrijf is al jarenlang niet veel meer dan een gedachtegang. Uit de pers valt af te leiden dat te lang lankmoedig door de overheid – de Provincie en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied - met het bedrijf is omgegaan. En dat nu eindelijk de maat vol is: de vergunningen voor de twee kooks- en gasfabrieken dreigen te worden ingetrokken. Maar helaas niet direct. Want het stilleggen moet behoedzaam gebeuren. Het moederbedrijf TATA Steel Limited lijkt niet veel op te hebben met de milieugevolgen op de omgeving van het bedrijf, maar overweegt inmiddels sluiting van het bedrijf, want, citaat: “de milieunormen zijn strenger dan in de rest van Europa”. De directie van TATA overweegt sluiting van het bedrijf als ‘vergroening’ van het bedrijf onvoldoende rendabiliteit zal opleveren. Er is nog een reeks andere bedrijven in Noord-Holland met een hoge emissie van onder meer stikstof, fijnstof en ammoniak, als energiecentrales, voedingsindustrie en het bedrijf HVC.	Wij willen ruimte bieden aan economische activiteiten die bijdragen aan een toekomstbestendige economie, ook in het Noordzeekanaalgebied. Daarom sturen we met richtlijnen op een toekomstbestendige economie. Ten aanzien van Tata Steel: Tata Steel moet inderdaad verduurzamen. Er is alleen toekomst voor Tata Steel in de IJmond als Tata Steel de transitie maakt naar schonere en duurzame productie.
ZW_0251	9	6. Creëer een klimaat waarin: * universiteiten en andere kennisinstellingen onderzoek kunnen uitvoeren naar nieuwe milieuvriendelijke oplossingen; * bedrijven worden gestimuleerd om te investeren in bronmaatregelen en innovatieve technieken; * technische innovaties in de praktijk kunnen worden getest en opgeschaald; * bewoners worden betrokken bij het formuleren van problemen, het ontwikkelen van oplossingen en het beoordelen van de resultaten; * kennis en meetgegevens openbaar worden gedeeld; * en succesvolle oplossingen ook elders in Noord-Holland en Nederland kunnen worden toegepast. Daarbij kan worden gewerkt aan innovatie op het gebied van stillere installaties en logistiek, emissiereductie, schonere energie, verdere verbetering van luchtkwaliteit, slimme monitoring, bronaanpak en een ruimtelijke, waar mogelijk groene inrichting, die de belasting voor omliggende woongebieden en voor werknemers vermindert. De provincie kan hiermee een voorbeeld- en toppositie innemen binnen Nederland: niet door economische ontwikkeling en leefkwaliteit tegenover elkaar te plaatsen, maar door te laten zien dat een sterk industriegebied juist door innovatie steeds schoner, stiller, gezonder en toekomstbestendiger kan worden. Wij roepen de provincie op om inspiratie te creëren, ruimte te scheppen voor experiment en samenwerking en een klimaat te ontwikkelen waarin overheid, bedrijven, universiteiten, andere kennisinstellingen en organisaties en actieve bewoners constructief werken aan nieuwe en realistische schone oplossingen. De gezamenlijke winst is breder dan alleen een betere leefomgeving. Innovatie kan leiden tot nieuwe kennis, nieuwe technologie, economische kansen en oplossingen die ook buiten het Noordzeekanaalgebied waarde kunnen hebben. Onze ambitie voor de lange termijn is daarom helder: werk toe naar een westelijk haven- en industriegebied waarin economische kracht en industriële activiteit behouden blijven en kunnen ontwikkelen, terwijl geluid, emissies en andere vormen van milieubelasting aantoonbaar en structureel fors zijn teruggedrongen. Een gebied waarin gezonde industrie, economische duurzaamheid en een gezond leefklimaat elkaar versterken.	Het gebied waar indiener over schrijft, is een zwaar belast gebied, dat onze aandacht heeft en waarin wij ernaar streven om de gezonde leefomgeving als een volwaardig belang mee te wegen. Onderzoek en innovatie vormen onderdeel van onze inzet. De provincie werkt hierin altijd samen met andere actoren en is niet altijd de bepalende actor.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0251	10	5. Structurele monitoring moet inzicht geven in de werkelijke ontwikkeling van de leefomgeving Wanneer gezondheid en leefkwaliteit daadwerkelijk centraal staan, is structurele monitoring noodzakelijk. Voor Westzaan-Zuid en Nauerna ontbreekt naar onze mening een voldoende samenhangend en voor bewoners inzichtelijk beeld van de ontwikkeling van de totale geluidbelasting, luchtkwaliteit en feitelijke leefkwaliteit. Wij verzoeken de provincie daarom om, waar bestaande woongebieden grenzen aan grootschalige economische en industriële ontwikkelingen: * structurele en representatieve monitoring regelmatig uit te voeren; * waar nodig feitelijke metingen te combineren met modelberekeningen; * zowel de ontwikkeling van geluidbelasting als de relevante aspecten van luchtkwaliteit te volgen; * de ontwikkeling van de cumulatieve belasting over langere tijd inzichtelijk te maken; * de resultaten openbaar en begrijpelijk beschikbaar te stellen; * en bewoners actief te betrekken bij de beoordeling van de resultaten. Daarbij dient niet uitsluitend te worden gekeken naar de vraag of afzonderlijke wettelijke normen worden overschreden. Ook de ontwikkeling ten opzichte van de bestaande situatie en de feitelijke kwaliteit van de leefomgeving moeten worden gevolgd. Monitoring mag bovendien niet uitsluitend een registrerend karakter hebben. Vooraf moet duidelijk zijn hoe de resultaten worden beoordeeld, welke ontwikkelingen aanleiding geven tot nader onderzoek of aanvullende maatregelen, wie verantwoordelijk is voor de opvolging en op welke wijze wordt beleid ter zake bijgestuurd wanneer de ontwikkeling van de leefomgeving afwijkt van de gestelde doelen. Het doel is uiteraard een steeds beter leefmilieu! Hierna werken we dit uit.	Wij hebben in de omgevingsvisie een paragraaf over monitoring toegevoegd (par. 9.2). Voor het monitoren van de omgevingsvisie maken we gebruik van de brede basismonitor. We actualiseren de brede basismonitor jaarlijks.
ZW_0251	11	7. Bestaande woongebieden moeten worden beschermd Wij waarderen het uitgangspunt dat uitbreiding van geluidsruimte niet zonder meer het uitgangspunt is. Naar onze mening moet de bescherming van bestaande woongebieden echter sterker en explicieter worden verankert. Bestaande woongebieden zoals Zaandam-Zuid, Westzaan-Zuid, Nauerna, Amsterdam en Halfweg mogen niet de sluitpost worden van opeenvolgende economische en ruimtelijke ontwikkelingen. Integendeel, nadrukkelijk moet worden voorkomen dat iedere ontwikkeling afzonderlijk aanvaardbaar wordt geacht, terwijl de opeenvolging en optelsom van ontwikkelingen over een langere periode leidt tot een structurele verslechtering van het woon- en leefklimaat. Wij verzoeken de provincie daarom expliciet vast te leggen dat: * de bescherming van bestaande woongebieden een volwaardig uitgangspunt is bij ruimtelijke besluitvorming; * cumulatieve effecten over een langere periode worden meegewogen; * de feitelijke ontwikkeling van de leefomgeving wordt gevolgd; * en een geconstateerde structurele verslechtering aanleiding geeft tot onderzoek en, waar noodzakelijk, maatregelen en bijsturing.	Wij danken indiener voor de input. In het beleidskader Gezonde Leefomgeving staat dat we de gezonde leefomgeving voortaan volwaardig meewegen in besluitvorming over de ruimtelijk inrichting van de provincie. Als provincie richten wij ons op de gebieden met de hoogste blootstelling en waar we met ons instrumentarium de meeste gezondheidswinst kunnen behalen. Ook wordt aandacht besteed aan strategisch meten, onderzoeken en monitoren.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0251	12	7. Periodieke evaluatie van uitgangspunten, doelbereik en uitvoering is noodzakelijk De Omgevingsvisie heeft een lange looptijd. In die periode zullen economische omstandigheden, ruimtelijke ontwikkelingen, technologie, mobiliteit en maatschappelijke inzichten veranderen. Daarom is het onvoldoende om bij de vaststelling van de Omgevingsvisie uitsluitend te beoordelen of de gekozen uitgangspunten op dat moment aannemelijk en wenselijk zijn. Periodiek moet opnieuw worden vastgesteld of deze uitgangspunten nog juist zijn en of het gevoerde beleid in de praktijk daadwerkelijk leidt tot de resultaten die oorspronkelijk werden beoogd. De centrale vraag moet daarbij blijven: Bereiken we in de praktijk nog steeds wat met de oorspronkelijke beleidskeuzes werd beoogd en functioneert het geheel van beleid, uitvoering, toezicht, innovatie, monitoring en bijsturing voldoende om zowel economische ontwikkeling als een gezonde en leefbare woonomgeving duurzaam te waarborgen? Wij verzoeken de provincie daarom om in de Omgevingsvisie een expliciete en periodieke evaluatie- en bijsturingscyclus op te nemen. Daarbij moet ten minste worden beoordeeld: * of de oorspronkelijke uitgangspunten en aannames nog juist en actueel zijn; * of de beoogde balans tussen economische ontwikkeling, gezondheid en leefkwaliteit daadwerkelijk wordt bereikt; * hoe de feitelijke cumulatieve milieubelasting en de ervaren hinder zich ontwikkelen; * of de luchtkwaliteit zich in de gewenste richting ontwikkelt; * of de ingezette beleidsinstrumenten, innovaties en maatregelen aantoonbaar effectief zijn; * of afzonderlijke ontwikkelingen gezamenlijk leiden tot effecten die bij de oorspronkelijke besluitvorming onvoldoende waren voorzien; * of de verdeling van verantwoordelijkheden tussen provincie, gemeenten, omgevingsdiensten en andere betrokken partijen in de praktijk effectief functioneert; * en welke aanvullende maatregelen of beleidsaanpassingen noodzakelijk zijn wanneer de gestelde doelen niet worden bereikt. Voor gebieden waar bestaande woonfuncties en grootschalige economische en industriële activiteiten direct aan elkaar grenzen, zoals Westzaan-Zuid en Nauerna in relatie tot het Noordzeekanaalgebied, HoogTij en de Amsterdamse haven, dient deze evaluatie gebiedsgericht plaats te vinden en niet uitsluitend per afzonderlijk project, bedrijf, ontwikkeling of milieubron. De resultaten van deze evaluaties dienen openbaar en inzichtelijk te zijn en met bewoners en andere belanghebbenden te worden besproken. Daarbij moet vooraf duidelijk zijn: * wie verantwoordelijk is voor de monitoring; * wie de resultaten beoordeelt; * wie verantwoordelijk is voor het nemen van maatregelen;	Indiener beschrijft in feite de beleidscyclus, waarin de Omgevingsvisie een centrale functie vervult. De Omgevingsvisie bevat de langetermijnambities en beleidsdoelen van de provincie. De actualiteit, uitvoering en effecten van het beleid worden binnen de beleidscyclus gevolgd en kunnen aanleiding geven tot aanpassing of nadere uitwerking van beleid. Voor de uitvoering en verdere concretisering staan verschillende instrumenten ter beschikking, waaronder programma's, de Omgevingsverordening en monitoring. Ook de uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau vindt plaats binnen deze cyclus, na vaststelling van de Omgevingsvisie. Daarbij kunnen, waar de aard en omvang van de opgave daartoe aanleiding geven, gebiedsgerichte afspraken en monitoring worden uitgewerkt. De wijze, frequentie en verantwoordelijkheidsverdeling voor monitoring, evaluatie, participatie en eventuele bijsturing worden bepaald bij de uitwerking van het beleid en de daarbij behorende programma's. Figuur 45 in bijlage 3 van de Omgevingsvisie geeft de samenhang tussen deze onderdelen van de beleidscyclus weer.
ZW_0251	13	8. Voorkom versnippering van verantwoordelijkheden en organiseer samenwerking De bescherming en verbetering van de leefomgeving is in de praktijk verdeeld over verschillende overheden, bestuursorganen, uitvoeringsorganisaties en private partijen. Voor bewoners kan daardoor onduidelijk zijn welke partij verantwoordelijk is voor problemen die juist ontstaan door de samenloop van verschillende ontwikkelingen en bronnen. Een integrale Omgevingsvisie vraagt daarom om integrale en herkenbare bestuurlijke regie. Wij verzoeken de provincie om voor gebieden met een complexe samenloop van wonen, industrie, havenactiviteiten, infrastructuur en andere milieubelastende functies duidelijk te maken: * welke overheid de regie voert op de cumulatieve ontwikkeling van de leefomgeving; * hoe informatie tussen betrokken overheden en uitvoeringsorganisaties wordt samengebracht; * hoe wordt voorkomen dat problemen tussen verschillende verantwoordelijkheden en bevoegdheden in vallen; * waar bewoners terechtkunnen wanneer de feitelijke leefkwaliteit structureel verslechtert; * en hoe structurele samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en bewoners wordt georganiseerd. Juist bij cumulatieve problematiek is het onvoldoende wanneer iedere betrokken organisatie uitsluitend naar haar eigen wettelijke taak, afzonderlijke ontwikkeling of individuele bron kijkt. Er moet ook verantwoordelijkheid worden genomen voor het functioneren en het uiteindelijke effect van het geheel, door het daartoe aangewezen overheidsorgaan.	Het verzoek van indiener voert helaas te ver voor de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0251	14	9. Uitvoering van beleid Het valt zeer aan te bevelen om spoedig na de vaststelling van de Omgevingsvisie door de Provincie Noord-Holland te komen tot uitvoering van beleid. 10. Conclusie en verzoek aan het Provinciaal bestuur Wij verzoeken de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en - waar van toepassing - de bijbehorende beleids- en uitvoeringscyclus zodanig aan te vullen om:	Wij danken indiener voor de zienswijze. De ingebrachte punten, die indiener hier samengevat op een rij heeft gezet, hebben wij hierboven afzonderlijk van een reactie voorzien.
ZW_0251	14a	* bij toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen niet alleen de effecten van de afzonderlijke ontwikkelingen te beoordelen, maar ook de gezamenlijke concrete bijdrage daarvan aan de totale reeds bestaande belasting van de leefomgeving; * de feitelijke ontwikkeling van gezondheid en leefkwaliteit van de bevolking als zelfstandig beoordelingscriterium te betrekken bij toekomstige ruimtelijke keuzes. * cumulatieve geluidbelasting en bredere cumulatieve milieueffecten voor bestaande en nieuwe woongebieden gericht expliciet en gebiedsgericht te beoordelen, door te rekenen en openbaar te publiceren; * Zaandam-Zuid, Westzaan-Zuid, Nauerna, Halfweg en Amsterdam Nieuw-West als daarbij expliciet als aandachtsgebieden te betrekken, vanwege hun ligging in de directe invloedssfeer van grootschalige economische, industriële, haven- en infrastructurele ontwikkelingen; * naast geluid ook luchtkwaliteit en andere relevante milieu -aspecten van gezondheid en groene leefkwaliteit structureel worden meegenomen; * gezondheid en leefkwaliteit worden vertaald naar concrete en toetsbare doelstellingen; * bestaande en nieuwe woongebieden expliciet worden beschermd tegen een stapsgewijze en structurele verslechtering van hun leefomgeving en liefst verbeterd; * toekomstige economische ontwikkelingen in het Noordzeekanaalgebied, HoogTij en de Amsterdamse haven worden beoordeeld in samenhang met de reeds bestaande belasting van omliggende woongebieden; * structurele monitoring inzicht geeft in de feitelijke ontwikkeling van de leefomgeving en wordt gekoppeld aan duidelijke verantwoordelijkheden, evaluatie en daadwerkelijke bijsturing; * periodiek wordt beoordeeld of de oorspronkelijke uitgangspunten nog juist zijn en of het beleid daadwerkelijk de beoogde resultaten oplevert; * actief wordt geïnvesteerd in onderzoek, technische innovatie en bronmaatregelen die economische ontwikkeling en verbetering van de leefomgeving met elkaar verbinden; * structurele samenwerking tussen provincie, gemeenten, bedrijven, universiteiten, andere kennisinstellingen en bewoners wordt gestimuleerd; * bewoners structureel en tijdig worden betrokken bij onderzoek, monitoring en periodieke evaluaties; * en duidelijk wordt vastgelegd wie bestuurlijk de regie voert wanneer cumulatieve problemen de grenzen van afzonderlijke projecten, bronnen en bevoegdheden overstijgen.	Zie ZW_0251 subnummer 14

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0251	14b	De kern van onze zienswijze is dat een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving niet uitsluitend kan worden geborgd door ambities en normen op het moment van besluitvorming. Daarvoor is een doorlopende beleidscyclus nodig waarin doelen worden vastgesteld, ontwikkelingen worden gevolgd, resultaten periodiek worden geëvalueerd en aantoonbaar wordt bijgestuurd wanneer de praktijk afwijkt van hetgeen oorspronkelijk werd beoogd. Tegelijkertijd willen wij benadrukken dat wij economische ontwikkeling, industrie en een gezond leefklimaat niet als onverenigbare belangen beschouwen. Integendeel: juist in het Noordzeekanaalgebied ligt een grote kans om te laten zien dat technische innovatie, economische duurzaamheid en verbetering van de leefomgeving elkaar kunnen versterken. Alleen wanneer duidelijke doelen, onderzoek, innovatie, monitoring, evaluatie en daadwerkelijke bijsturing met elkaar worden verbonden, kan duurzame vooruitgang ontstaan. Wij roepen de provincie daarom op om ambitie te tonen. Maak van het Noordzeekanaalgebied een gebied waar bedrijven, kennisinstellingen, overheden en bewoners gezamenlijk werken aan een nieuwe generatie industrie: economisch sterk, technisch innovatief en met een steeds lagere belasting voor mens en leefomgeving. Werk toe naar een westelijk haven- en industriegebied waarin economische kracht en bedrijvigheid behouden blijven, terwijl geluid, emissies en andere vormen van milieubelasting aantoonbaar en structureel op nader vast te stellen termijn zijn teruggedrongen. Een gebied waar gezonde industrie, een gezond leefklimaat en economische duurzaamheid niet tegenover elkaar staan, maar elkaar versterken. De bijlagen omvatten essentiële aspecten die wij als samengevoegd beschouwen bij deze inbreng. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten onze zienswijze bij de verdere besluitvorming over de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 en de bijbehorende Omgevingseffectrapportage te betrekken en in de Nota van Beantwoording inhoudelijk en afzonderlijk op bovenstaande verzoeken te reageren.	Zie ZW_0251 subnummer 14

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0252	1	De Ondernemerskoepel Kop van Noord-Holland vertegenwoordigd vele duizenden bedrijven uit de gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Schagen en Texel. Namens het bedrijfsleven uit onze regio willen wij u danken voor de integrale en toekomstgerichte visie, die uit deze Ontwerp Omgevingsvisie voor onze provincie spreekt. Wij onderschrijven de ambitie om Noord-Holland richting 2050 duurzaam, leefbaar en economisch weerbaar te maken. Tegelijkertijd willen wij graag in het kader van deze Ontwerp Omgevingsvisie de belangen, kansen en bedreigingen voor het bedrijfsleven uit onze regio onder uw aandacht brengen. Inleiding Deze Ontwerp Omgevingsvisie geeft een doorkijk naar de inrichting van de provincie in 2050. Derhalve een zeer relevante visie, die medebepalend is voor vele ruimtelijke ordeningsvraagstukken gedurende de komende 2 à 3 decennia. VNO-NCW West heeft haar zienswijze namens het Noord-Hollandse georganiseerd bedrijfsleven ingediend. Wij scharen ons volledig achter deze zienswijze waar onze organisatie ook een inbreng in heeft gehad. De analyse van VNO-NCW West legt haarfijn de vingers op de gevoelige plekken voor het bedrijfsleven, maar geeft ook handreikingen hoe in samenwerking tussen het georganiseerd bedrijfsleven en provincie een wenkend, innovatief en uitdagend ruimtelijk perspectief kan worden gerealiseerd. Een ruimtelijk perspectief waarin op een evenwichtige wijze de belangen van alle stakeholders zijn geborgd. Daarnaast onderschrijven wij de inbreng van het Economisch Forum Holland boven Amsterdam, zoals verwoord in De Voorzet op het gebied van infrastructuur, mobiliteit en ruimtelijke indeling. VNO-NCW West verwijst daar ook naar in hun zienswijze. De Kop van Noord-Holland is qua oppervlakte, inclusief Texel, ongeveer de helft van het gebied boven de lijn Alkmaar-Hoorn-Enkhuizen (Noord-Holland Noord). In dit grote gebied is een breed palet van bedrijvigheid te vinden. Wij noemen onder meer het maritiem cluster/vliegveld Airport Den Helder (Den Helder), de zaadsector (Warmenhuizen), de agrarische sector inclusief de bollenteelt (Anna Paulowna), biotechnologie, energie & nucleair onderzoek (Petten), toerisme (gehele Kop van NH, met specifiek Texel), visserij (Den Oever) en de hoge bedrijvigheid, inclusief datacenters op Agriport A7 (Middenmeer/ Wieringerwerf). Kortom, de regio heeft veel te bieden en de ambitie om verder te groeien.	Wij danken indiener voor de uitgebreide en constructieve zienswijze. Hierna worden de ingebrachte punten 1 voor 1 van een reactie voorzien.
Zw_0252	1b	Hieronder gaan wij in op diverse onderdelen uit de Ontwerp Omgevingsvisie, die specifiek betrekking hebben op de Kop van Noord-Holland. Om positief onze zienswijze te beginnen, benoemen wij allereerst de kansen die wij voor het bedrijfsleven uit de Kop van NH zien in deze Ontwerp Omgevingsvisie. Daarbij merken we ZEER nadrukkelijk op dat wij van de provincie verwachten om hierin actief faciliterend te opereren en het niet bij woorden alleen te laten. Graag bespreken wii uw inzet om deze kansen concreet te maken met u.	Zie beantwoording bij ZW_0252 1

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0252	2	Kansen voor het bedrijfsleven in de Kop van Noord-Holland 1) Maritiem Cluster Den Helder en energietransitie De verdere ontwikkeling van Den Helder als 'hightech' zeehaven en het ecosysteem binnen het Maritiem Cluster bieden unieke kansen voor innovatie, energietransitie (o.a. waterstof), werkgelegenheid en samenwerking tussen bedrijfsleven (bijvoorbeeld METIP) en overheid. 2) Circulaire economie en bedrijfsleven De stimulering van circulaire economie en innovatieclusters biedt mogelijkheden voor groei en verduurzaming op bestaande bedrijventerreinen. De Energy & Health Campus in Petten kan daar zeer zeker een rol in spelen. 3) Toerisme, recreatie en kustontwikkeling Het onderzoek om het duingebied tussen Camperduin en Oen Helder uit te breiden biedt bij realisatie op termijn kansen voor recreatieondernemers in samenwerking met agrarische ondernemers. In bredere zin biedt de Kop van NH voor de zogeheten 'blauwe economie' veel kansen voor de visserij en recreatieondernemers met haar kuststreek, polders, dorpen en steden, etc. 4) Innovatie en strategische clusters De Kop van NH huisvest veel bedrijven uit de agritech, maritieme sector en energie. Ondersteuning van innovatieclusters en samenwerking met kennisinstellingen zijn daarbij essentieel voor verdere toekomstige groei. De clusters Seed Valley en Biotechnologie hebben hierin een duidelijke meerwaarde. Daarbij moeten de ontwikkelingen op defensiegebied (marine, kustverdediging) niet onvermeld blijven. Naast de kansen zien wij helaas ook de nodige bedreigingen en knelpunten voor de toekomstige groei van het bedrijfsleven in onze regio. Spijtig genoeg zien wij weinig tot niets in de Ontwerp Omgevingsvisie om deze bedreigingen te mitigeren. Hieronder gaan we daar nader op in.	We bedanken indiener voor het schetsen van deze kansen voor het bedrijfsleven in de Kop. Deze zijn deels meegenomen in de Omgevingsvisie. We zullen hier zeker aandacht aan geven bij de verdere uitwerking van het Programma Economie
ZW_0252	3	Bedreigingen en knelpunten voor groei/ontwikkeling van het bedrijfsleven in de Kop van Noord-Holland 1) Beperkte beschikbaarheid van bedrijventerreinen Op 17 januari 2026 hebben wij een reactie gegeven op de behoefteraming bedrijventerreinen, die door de STEG-groep is opgesteld. Helaas zien wij niet in deze Ontwerp Omgevingsvisie terug hoe u de opbrengst van deze inventarisatie voor de Kop van Noord-Holland concreet denkt te maken. Er wordt naar onze mening veel-teweinig rekening gehouden met de ontwikkeling van lokale bedrijvigheid, die behoefte heeft aan passende bedrijfsruimte i.c. percelen. In de Ontwerpvisie wordt gesteld dat pas nadat gebleken is dat bestaande terreinen geen mogelijkheden bieden voor uitbreiding, dat dan kan worden gekeken naar uitbreiding van bestaande terreinen of realisatie van nieuwe terreinen. Wij kunnen u nu echter al melden dat er in onze regio nauwelijks nog bedrijfspercelen beschikbaar zijn, terwijl daar juist lokaal door MKBondernemers veel vraag naar is. Wij vragen u dringend om op actief op deze ruimtevraag in de definitieve Omgevingsvisie, met name ook voor lokale ondernemers, in te spelen en geen afwachtende houding daarin te nemen. Wij vrezen in dat laatste geval een stroperig proces, terwijl het STEC-rapport naar onze mening meer dan voldoende de noodzaak van extra bedrijvenlocaties heeft aangetoond. Ons verzoek is daarom om meer mogelijkheden voor uitbreiding en realisatie van nieuwe bedrijventerreinen in de kernen in de Kop van NoordHolland in de Omgevingsvisie op te nemen.	Boldoende ruimte op bedrijventerreinen is cruciaal voor het MKB, logistiek, circulaire economie werkgelegenheid en stedelijke leefbaarheid. Dat hebben we ook benoemd in de omgevingsvisie (par. 6.13). Uiteraard onderschrijven wij ook de uitkomsten van de behoefteraming, uitgevoerd door Stec. Over de kwantitatieve en kwalitatieve invulling van de behoefte aan bedrijventerreinen maken we samen met gemeenten en met betrokkenheid van het bedrijfsleven regionale afspraken, zo ook in de Kop van Noord-Holland. Zoals aangegeven staat in paragraaf 3.3 is daarbij het verbeteren van de woon-werkbalans één van de opgaven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0252	4	2) Verblijfsrecreatie In de Ontwerp Omgevingsvisie wordt geen nader beleid voorgesteld voor activiteiten die samenhangen met verblijfsrecreatie. Toerisme in combinatie met verblijfsrecreatie is voor de Kop-gemeentes, en met name Texel, een zeer belangrijke economische activiteit. Wij verzoeken u om deze omissie te herstellen en met een heldere visie te komen voor de ondersteuning en het faciliteren van de verblijfsrecreatie en toerisme de komende decennia.	In de Omgevingsvisie is toegevoegd dat we opnieuw onze rol gaan pakken bij de opgaven binnen de verblijfsrecreatie. We ondersteunen gemeenten in het versterken van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie en waar mogelijk grip te krijgen op de verschillende vormen van transformatie.
ZW_0252	5	3) Strenge duurzaamheids- en ruimtelijke randvoorwaarden In de zienswijze van VNO-NCW West wordt op dit punt ook uitgebreid ingegaan. Nieuwe bedrijven of uitbreidingen moeten voldoen aan strikte eisen op het gebied van arbeidsproductiviteit, efficiënt ruimte-, energie- en watergebruik, klimaatdoelen en circulariteit. Wij zien deze extra randvoorwaarden (in feite eisen) als zeer belemmerend voor de ontwikkeling van het bedrijfsleven in onze regio. Deze benadering van het bedrijfsleven gaat als een boemerang werken en zal veel bedrijven uit onze regio laten stokken in hun groei en economische kracht. Wij denken bijvoorbeeld aan bouwbedrijven, bedrijven in de machine- en apparatenbouw en bedrijven actief in de offshore. Juist sectoren waar onze regio sterk in is. Veel bedrijven zullen moeten groeien om concurrerend te kunnen blijven. Met uw benadering en houding in deze Ontwerp Omgevingsvisie wordt dit voor veel sectoren uit het bedrijfsleven zeer moeilijk, zo niet onmogelijk gemaakt. Wij verzoeken u dringend om deze eisen/randvoorwaarden te schrappen en geen strikte nieuwe eisen aan het bedrijfsleven op te leggen.	De provincie begrijpt de zorg dat nieuwe voorwaarden ruimte voor groei en ontwikkeling kunnen beperken. De zes richtlijnen zijn echter geen strikte eisen, harde toelatingscriteria of afzonderlijk vergunningenstelsel. Zij vormen een positief sturend kader voor ruimtelijke afwegingen bij nieuwe vestigingen en uitbreidingen. De richtlijnen geven richting aan zorgvuldig gebruik van schaarse ruimte, energie, water en grondstoffen. Zij worden gebiedsgericht en proportioneel toegepast, in samenhang met de economische functie, kenmerken en opgaven van een gebied. Daardoor blijft ruimte voor lokaal maatwerk, innovatie en groei van bedrijven, waaronder bedrijven in de bouw, machine- en apparatenbouw en offshore. De provincie wil juist ruimte bieden aan bedrijvigheid die bijdraagt aan de economische kracht, weerbaarheid en concurrentiekracht van Noord-Holland. Tegelijkertijd werken we aan randvoorwaarden voor een goed vestigingsklimaat, zoals voldoende en passende bedrijfsruimte, bereikbaarheid en energie-infrastructuur. Naar aanleiding van de zienswijze verduidelijken we in de Omgevingsvisie dat de richtlijnen positief sturend zijn en geen stapeling van nieuwe eisen aan het bedrijfsleven vormen.
ZW_0252	6	4) Netcongestie en energie-infrastructuur De huidige netcongestie is een regelrechte bedreiging voor de vestiging van nieuwe ondernemingen en de verdere groei en ontwikkeling van het bestaande bedrijfsleven. In de Ontwerp Omgevingsvisie lezen wij een erkenning en positieve benadering van dit thema, maar willen nochtans benadrukken dat u voldoende (toekomstige) ruimte in de Omgevingsvisie reserveert voor de aanleg van de benodigde midden-, laag- en hoogspanningsstations en 150kV/380kV-netwerken, inclusief het faciliteren van bijvoorbeeld energy hubs en grootschalige batterijopslag.	Netcongestie is inderdaad een groot probleem voor economische ontwikkeling, woningbouw en verduurzaming. Wij hebben verschillende tekstaanpassingen gedaan om dit meer voor het voetlicht te brengen en hier prioriteit aan te geven. Wij herkennen de wens om het beleid voor het toekomstig energiesysteem gedetailleerder uit te werken met bijvoorbeeld energy hubs en batterijen. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld .
ZW_0252	7	5) Beperkingen door stikstof en milieuruimte Veel milieuregels en Natura2000-zoneringen maken het moeilijk voor (agrarische) bedrijven om hun plannen te concretiseren. Ook in de voorliggende Ontwerp Omgevingsvisie zien wij veel aandacht voor leefbaarheid, milieu, klimaat en natuur. U moet daarbij wel in ogenschouw nemen dat het bedrijfsleven de economische en financiële motor is van de welvaart die de provincie kent. Wij erkennen de noodzaak om meer duurzaam te opereren, maar er moeten geen onoverkomelijke hindernissen worden opgeworpen om te (gaan) ondernemen. Zoals wij ook onder 2) naar voren hebben gebracht, is de ambitie op milieu, natuur en klimaat erg zwaar aangezet, waardoor dit negatieve impact gaat krijgen voor het bedrijfsleven en agrarische sector in onze regio, maar zeker ook in de provincie. Wij zien graag in de Omgevingsvisie een meer prudente en faciliterende houding van de provincie op milieu, natuur en klimaatgebied.	We zien de spanning die kan ontstaan tussen ruimte voor ondernemerschap en zorg voor de gezonde leefomgeving en uitstoot van stikstof. In de omgevingsvisie hebben we hierin een afweging gemaakt.
ZW_0252	8	6) Cluster Plantenveredeling & Zaadtechnologie Wij vinden het een gemis, en ook niet uitlegbaar, dat het strategische cluster Plantenveredeling & Zaadtechnologie zich beperkt tot de regio West-Friesland. Ook de regio Kop van NH kent met ondernemingen als Bejo Zaden en Hazera Seeds een aantal grote zaadbedrijven. Wij verzoeken u dan ook om de geschetste voordelen die dit cluster met zich meebrengt voor de bouw van kassen en bereikbaarheid uit gelijkwaardige concurrentieoverwegingen ook voor het cluster aan zaadbedrijven in onze regio te laten gelden. Hier kan o.i. voor onze regio ook het strategische cluster Biotechnologie (Petten) bij betrokken worden.	We breiden het cluster uit met de gemeenten Schagen en Dijk en Waard. De geschetste prioriteiten gelden zeker ook voor dit cluster. De teksten rondom dit cluster zullen worden aangescherpt waarbij de inzet is om op de aangewezen plekken te sturen we op de juiste ruimtelijke randvoorwaarden voor een sterke en toekomstbestendige ontwikkeling van het cluster. Dat betekent dat we prioriteit geven aan inzetten op voldoende en passende ruimte voor de verschillende schakels binnen de waardeketen, waaronder veredeling, teelt, opkweek van plantmateriaal, zaadbehandeling en ondersteunende bedrijvigheid. Vanwege het strategische belang geven we voorrang aan nieuwe uitbreidingsruimte voor glastuinbouw specifiek ten behoeve van dit cluster. We zetten in op een goede bereikbaarheid voor werknemers als logistieke stromen. Daarnaast sturen we op randvoorwaarden die essentieel zijn voor een goed functionerende en toekomstbestendige waardeketen, zoals een betrouwbare energievoorziening, zorgvuldig gebruik van grond- en oppervlaktewater, de beschikbaarheid van talent, een goede bereikbaarheid voor werknemers en logistieke stromen, en voldoende passende woon- en leefmilieus voor werknemers

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0252	9	7) Bereikbaarheid en mobiliteit De regio Kop van Noord-Holland is qua bereikbaarheid en infrastructuur de afgelopen decennia een achtergebleven kind geworden binnen de provincie Noord-Holland. Het is triest om te moeten vaststellen dat het wegennetwerk in onze regio dateert uit begin jaren 70 van de vorige eeuw. Het is illustratief dat de afgelopen 55 jaar geen enkele nieuwe doorgaande weg in onze regio is aangelegd. Daarnaast is slechts in beperkte mate het bestaande wegennetwerk opgewaardeerd. Het overleg met het bedrijfsleven hierover is vanuit de provincie helaas ook nihil geweest. Terwijl juist het bedrijfsleven zorgt voor veel verkeersbewegingen; denk aan woon-werkverkeer, goederenvervoer en zakelijk reizen. Een goede bereikbaarheid van bedrijven en bedrijventerreinen is daarom essentieel voor een structureel gezonde economische bedrijfsomgeving. Momenteel wordt een zogeheten weerbaarheidsanalyse voor Noord-Holland Noord opgesteld, waarin ook de infrastructuur wordt beoordeeld. Wij vinden dit positief, maar ongeacht de uitkomsten hiervan vinden wij dat de infrastructuur in de Kop van NH sterk verbeterd moet worden. Met het oog op de ontwikkeling van het Maritiem Cluster, de groei van de marine, de woningbouwplannen en het toenemende recreatieverkeer (o.a. naar Texel) is de bereikbaarheid van Den Helder, en daarbij ook van de regio, van eminent belang. Doortrekken van de A9 naar Den Helder is daarvoor noodzakelijk. Ook moet de aanleg van de N77 voor de verbinding van de A7 richting Den Helder in beeld blijven. Naast Den Helder moeten ook de woningbouwopgaves en de groei van bedrijven in de overige Kop van Noord-Holland-gemeentes in ogenschouw worden genomen. Om de bereikbaarheid van de regio in de toekomst te kunnen garanderen, is het verdubbelen van de N242 vanaf Alkmaar/Heerhugowaard richting Middenmeer (en A?) essentieel. Voor de bereikbaarheid van Schagen is het relevant dat de N245 vanaf het kruispunt met de N504 van 2 naar 4 rijstroken gaat. Ook de bekende vlotbruggenproblematiek is een hindernis voor een vlotte en efficiënte verkeersafwikkeling voor het oost-westverkeer. Twee extra bruggen over het Noord-Hollandskanaal ten noorden van Alkmaar, waarvan met het oog op 'de ruit' om Alkmaar één in het verlengde van de N504 naar de N9, zou dit probleem kunnen wegnemen.	Als provincie streven we naar een bereikbaar, verkeersveilig en inclusief mobiliteitsysteem met beperkte impact op de gezonde leefomgeving. We gaan hierbij uit van optimaliseren van bestaande infrastructuur. Bereikbaarheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, provincie en rijk. Gezamenlijk houden we Noord-Holland bereikbaar. Wij hebben als partner meegewerkt aan de bereikbaarheidsvisie Noord-Holland Noord en deze dient als agenda voor gesprekken met het Rijk. Dit zien wij als een uitwerking van onze omgevingsvisie.
ZW_0252	9b	Met het oog op het bovenstaande nodigen wij u uit om in de Omgevingsvisie voor de regio Kop van Noord-Holland aangaande de infrastructuur expliciete keuzes te maken en het niet bij vage bewoordingen te laten. Op basis van deze expliciete keuzes kunnen plannen voor de toekomst verder worden ontwikkeld. Het aanleggen en opwaarderen van infrastructuur is een kant van de medaille. De andere kant van de medaille is het versterken van het openbaar vervoer in de regio. Wij pleiten ervoor om op basis van vraaggericht openbaar vervoer mobiliteitshubs te realiseren, die op of nabij bedrijven of bedrijventerreinen worden gesitueerd. Met vraaggericht openbaar vervoer kan vanaf verder gelegen locaties aansluiting plaatsvinden met het regulier openbaar vervoer. Deze methodiek kan ook worden toegepast voor woningbouwlocaties, die niet in de nabijheid van een treinstation of OV-knooppunt zijn gelegen.	Zie het antwoord bij ZW_0252 subnummer 9.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0252	10	Samenvatting en oproep Wij vragen u om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie nadrukkelijk rekening te houden met de groeipotentie van het bedrijfsleven in de Kop van Noord-Holland. Dit vraagt om: • Voldoende en tijdige beschikbaarheid van bedrijventerreinen, met ruimte voor uitbreiding en nieuwe vestiging waar nodig; • Meer aandacht voor het belang van recreatie en toerisme voor de economie van Noord-Holland Noord/de Kop van Noord-Holland, inclusief Texel en hiervoor een visie formuleren. • Versnelling van investeringen in energie- en mobiliteitsinfrastructuur om netcongestie en bereikbaarheidsproblemen op te lossen; • Flexibiliteit en maatwerk bij de toepassing van duurzaamheidscriteria, zodat bedrijven kunnen blijven innoveren en groeien; • Actieve betrokkenheid van het bedrijfsleven bij gebiedsgerichte uitwerkingen. Wij vragen hierbij ook aandacht voor het thema 'verblijfsrecreatie', dat in onze regio een groot economisch belang heeft en dat niet in • Uitbreiding van het strategisch cluster Plantenveredeling & Zaadtechnologie in combinatie met het cluster Biotechnologie naar de Kop van Noord-Holland. • Duidelijke keuzes te maken op het gebied van infrastructuur en mobiliteit om de regio Kop van Noord-Holland nu en in de toekomst bereikbaar te houden. Wij zijn ervan overtuigd dat een goede balans tussen duurzaamheid, leefbaarheid en economische groei mogelijk is, mits de randvoorwaarden voor het bedrijfsleven op orde zijn. Wij denken graag mee over oplossingen en samenwerking om de Kop van Noord-Holland toekomstbestendig te maken.	In het voorgaande zijn de ingebrachte punten van een reactie voorzien.
ZW_0254	1	J.N.P. Bot, handelend in zijn hoedanigheid van zelfstandig bevoegd bestuurder van J.N.P. Bot Holding B.V., dient namens deze vennootschap hierbij een zienswijze in op zowel de ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland als de bijbehorende ontwerp-omgevingseffectrapportage, hierna: ontwerp-OER. Deze zienswijze heeft uitdrukkelijk betrekking op beide ter inzage gelegde ontwerpstukken. Waar de zienswijze specifiek betrekking heeft op één van beide documenten, wordt dit hieronder afzonderlijk aangegeven. J.N.P. Bot Holding B.V. ondersteunt de provinciale koers om ruimte zorgvuldig en meervoudig te gebruiken, de benodigde woningbouw zoveel mogelijk binnen bestaande steden en dorpen te realiseren en wonen, werken, voorzieningen, mobiliteit, energie en omgevingskwaliteit in samenhang te beschouwen. De ontwerp-omgevingsvisie hanteert daarbij vijf afwegingsprincipes: zuinig omgaan met ruimte en beperkte middelen, water en bodem als ordenend principe, het waarborgen en bevorderen van omgevingskwaliteit en een gezonde leefomgeving, sturen vanuit netwerken, waarbij energie- en mobiliteitsnetwerken medesturend zijn, en sturen op randvoorwaarden voor een toekomstbestendige economie. Deze principes vormen gezamenlijk het provinciale afwegingskader. De situatie rond Breestraat 30-36 en de centrumontwikkeling Opmeer-Spanbroek laat zien dat nadere verduidelijking gewenst is over de toepassing daarvan bij gefaseerde gebiedsontwikkelingen met meerdere eigenaren, bestaande ondernemingen en schaarse infrastructurele capaciteit. Het risico bestaat dat een gebied ruimtelijk als één samenhangende ontwikkeling wordt beschouwd, maar planologisch, verkeerskundig en energetisch in afzonderlijke fasen wordt ontwikkeld. Daardoor kunnen in eerdere fasen keuzes worden gemaakt die de mogelijkheden van bestaande ondernemingen en eigenaren in latere fasen feitelijk beïnvloeden of beperken. Indiener verzoekt de provincie de onderstaande punten te betrekken bij de vaststelling van de definitieve omgevingsvisie en het definitieve OER.	We danken indiener voor de zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0254	2	I. Belang en positie van J.N.P. Bot Holding B.V. J.N.P. Bot Holding B.V. is eigenaar van de percelen gemeente Opmeer, sectie C, nummers 1024 en 1789, samen groot 1.594 m², gelegen aan de Breestraat 30-36 te Opmeer. Op deze locatie is Bot Wooncentrum gevestigd. Het Kadaster omschrijft beide percelen als bedrijvigheid, detailhandel. De vennootschap heeft daarmee een rechtstreeks belang bij de bestaande gebruiksmogelijkheden en de mogelijke herontwikkeling van deze percelen, alsmede bij ruimtelijke, verkeerskundige en infrastructurele ontwikkelingen in het omliggende centrumgebied die daarop van invloed kunnen zijn. Het in 2025 door de gemeente Opmeer vastgestelde stedenbouwkundig kader voor de ontwikkeling van het Koenisterrein presenteert een samenhangend bouwblok met verschillende fasen. De percelen C1024 en C1789 lijken daarbij te zijn betrokken bij fase 3, aangeduid als "de rest van het bouwblok". De ontwikkeling als geheel omvat volgens de beschikbare gemeentelijke stukken onder meer woningbouw, detailhandel, een supermarkt, parkeren, openbare ruimte en mogelijk energie-infrastructuur. Tegelijkertijd zijn de planologische ontwikkelmogelijkheden van deze percelen niet op dezelfde wijze geregeld als die van eerdere ontwikkelfasen. Tegen het op 11 december 2025 vastgestelde bestemmingsplan loopt een procedure bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Daarnaast is: • op 26 juni 2026 een conceptverzoek ingediend voor herontwikkeling van Breestraat 30-36; • reeds eerder aandacht gevraagd voor de gevolgen van netcongestie voor de ontwikkelmogelijkheden van de locatie; • op 14 augustus 2026 formeel verzocht de ontwikkeling te betrekken bij de gemeentelijke procedure voor prioritering van transportcapaciteit. De concrete situatie vormt aanleiding om de provincie te vragen haar beleidsuitgangspunten voor integrale gebiedsontwikkeling, bestaande centrumgebieden, bereikbaarheid en energie-infrastructuur op enkele punten verder te verduidelijken.	Introductie, behoeft geen antwoord.
ZW_0254	3	II. Zienswijze op de ontwerp-omgevingsvisie 1. Integrale toepassing van het provinciale afwegingskader De ontwerp-omgevingsvisie beschouwt de uitgangspunten en afwegingsprincipes gezamenlijk als kader voor ruimtelijke keuzes. Energie- en mobiliteitsnetwerken zijn daarbij medesturend voor ruimtelijke ontwikkelingen. Voor indiener is van belang dat deze integrale afweging niet alleen plaatsvindt op het niveau van een totaalvisie, maar ook wordt doorgezet in de fasering en uitvoering van samenhangende gebiedsontwikkelingen. Wanneer een gebied als één samenhangend geheel wordt ontworpen, maar vervolgens in verschillende fasen en door verschillende partijen wordt ontwikkeld, bestaat anders het risico dat keuzes in een eerste ontwikkelfase bepalend worden voor de ruimtelijke, verkeerskundige of energetische mogelijkheden van latere fasen. Indiener verzoekt de provincie daarom in de definitieve omgevingsvisie te verduidelijken dat bij samenhangende, gefaseerde gebiedsontwikkelingen het provinciale afwegingskader gebied breed wordt toegepast en dat bij besluitvorming over eerdere fasen rekening wordt gehouden met de ruimtelijke en infrastructurele uitvoerbaarheid van latere fasen binnen een bouwblok.	Het provinciale afwegingskader hanteren we bij initiatieven en opgaven die ruimte vragen. Het maakt duidelijk waar wij op letten als er ergens een initiatief tot verandering van ruimtegebruik komt. Wij zullen de tekst met betrekking tot het afwegingskader hierop verhelderen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0254	4	2. Positie van Opmeer-Spanbroek binnen de provinciale ruimtelijke structuur Voor indiener is uit de ontwerp-omgevingsvisie en de bijbehorende kaarten niet voldoende duidelijk welke positie Opmeer-Spanbroek precies inneemt binnen de provinciale ruimtelijke structuur en welke consequenties daaraan worden verbonden voor woningbouw, voorzieningen en mobiliteit. Dit is relevant omdat Opmeer-Spanbroek niet rechtstreeks per spoor wordt ontsloten en bereikbaarheid per auto voor bewoners, bezoekers, werknemers, leveranciers en bedrijven een belangrijke functie vervult. De provincie stelt dat goede woningbouwlocaties onder meer goed bereikbaar moeten zijn en verzekerd van energie, water en voorzieningen. Zij erkent tevens dat in kleinere kernen voorzieningen verder weg kunnen liggen en dat vooral inwoners zonder auto daardoor kwetsbaar kunnen zijn. Daarnaast is regionaal al vastgesteld dat de aansluiting A7 bij Wognum een doorstromingsknelpunt vormt, dat invloed heeft op de woningbouwambities in Wognum en Opmeer. Indiener verzoekt de provincie daarom: 1. te verduidelijken welke positie Opmeer-Spanbroek binnen de provinciale ruimtelijke structuur inneemt; 2. toe te lichten welke ontwikkelmogelijkheden en randvoorwaarden daarbij horen; 3. te verduidelijken hoe relatief omvangrijke woningbouwontwikkelingen in dergelijke kernen moeten worden afgewogen tegen bereikbaarheid, voorzieningen en bestaande infrastructuur; 4. de betreffende kaarten waar nodig te verduidelijken.	Wij hebben als provincie in de Omgevingsvisie zelf geen locaties bepaald of aangewezen, maar we gaan uit van de beoogde bouwlocaties van gemeenten, op basis van de ingevulde plancapaciteit. De gemeenten kunnen woningbouwlocaties toevoegen indien dit nodig blijkt om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Hierover worden binnen de woningbouwregio via de Woondeals en volkshuisvestingsprogramma's afspraken gemaakt. Bij gebiedsontwikkelingen zetten wij in op het maken van een Mobiliteitsprogramma van Eisen (MPvE). Dit brengt in kaart wat er nodig is qua mobiliteit. Uititgangspunt is de bestaande infrastructuur te optimaliseren. Gegeven de urgentie van woningbouw kan het zo zijn dat de woningen eerder zijn opgeleverd dan de bereikbaarheid optimaal geregeld is.
ZW_0254	5	3. Bestaande centrumgebieden en bestaande ondernemingen De ontwerp-omgevingsvisie stelt expliciet dat detailhandel wordt geconcentreerd in bestaande centrumgebieden, om een vitale en samenhangende winkelstructuur te behouden en leegstand te voorkomen. Nieuwe ontwikkelingen worden regionaal afgestemd om ongewenste concurrentie en inefficiënt ruimtegebruik te voorkomen. Indiener onderschrijft dit uitgangspunt. Bij transformatie van een bestaand centrumgebied kan echter een bijzondere situatie ontstaan wanneer door woningbouw, nieuwe detailhandel, een supermarkt, gewijzigde openbare ruimte en een andere verkeersstructuur het functionele zwaartepunt van een centrum verschuift. Bot Wooncentrum is reeds meer dan 70 jaar gevestigd aan de Breestraat en maakt deel uit van de bestaande winkelstructuur. Een eventuele autoluwe of autovrije inrichting van de Breestraat kan gevolgen hebben voor bereikbaarheid, zichtbaarheid, bevoorrading en economische bruikbaarheid, terwijl op korte afstand nieuwe commerciële voorzieningen worden ontwikkeld. Het actuele provinciale detailhandelsbeleid benadrukt bovendien het belang van een vitale, toekomstbestendige winkelstructuur en van betrokkenheid van eigenaren, ondernemers en brancheorganisaties bij regionale detailhandelsvisies. Indiener verzoekt de provincie daarom in de definitieve omgevingsvisie te verduidelijken: • hoe bij centrumtransformaties wordt bepaald wat tot het bestaande centrumgebied behoort; • dat bij toevoeging of verplaatsing van detailhandel de cumulatieve gevolgen voor de bestaande centrumstructuur, bereikbaarheid en leegstand integraal worden betrokken; • op welke wijze de positie van bestaande centrumondernemingen bij deze afweging wordt betrokken; • hoe wordt voorkomen dat een verschuiving van het functionele centrumzwaartepunt plaatsvindt zonder dat de gevolgen voor bestaande winkelstraten en ondernemingen zijn onderzocht. Indiener verzoekt de provincie tevens in de Nota van Beantwoording te verduidelijken hoe deze provinciale beleidslijn moet worden toegepast op bestaande winkelstraten in kleinere kernen, zoals de Breestraat in Opmeer.	De provincie onderschrijft het belang van vitale en toekomstbestendige centrumgebieden en een zorgvuldige afweging van de gevolgen van nieuwe detailhandelsontwikkelingen voor bestaande winkelstraten en ondernemingen. De afbakening van een centrumgebied en de beoordeling van concrete ontwikkelingen zijn primair een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Gemeenten maken deze afweging in het omgevingsplan en bij de uitwerking van ruimtelijke plannen. Daarbij betrekken zij onder meer de functionele samenhang van het winkelgebied, bereikbaarheid, bevoorrading, verkeers- en parkeerstromen, leegstand en de effecten op bestaande ondernemingen. Gemeenten stemmen ontwikkelingen met mogelijke regionale effecten af binnen de regionale detailhandelsvisie. De provincie biedt hiervoor de inhoudelijke en procedurele voorwaarden. De Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland kan concrete initiatieven toetsen aan het provinciale detailhandelsbeleid, de regionale detailhandelsvisie, beschikbare onderzoeken en de lokale en regionale situatie. De provincie ziet geen aanleiding de Omgevingsvisie aan te passen. De specifieke situatie rond de Breestraat in Opmeer kan, voor zover dat nog niet is gebeurd, door de gemeente worden voorgelegd aan de Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland.
ZW_0254	6	4. Zorgvuldig en meervoudig ruimtegebruik De provinciale keuze voor zorgvuldig ruimtegebruik biedt naar het oordeel van indiener juist kansen voor herontwikkeling en intensivering van bestaand bebouwd gebied. Herontwikkeling van locaties zoals Breestraat 30-36 kan woningbouw, commerciële functies en bestaande centrumvoorzieningen combineren zonder daarvoor nieuw onbebouwd gebied aan te spreken. Daarmee kan een dergelijke ontwikkeling in beginsel bijdragen aan verschillende provinciale doelstellingen tegelijk. Indiener verzoekt de provincie daarom te verduidelijken dat bij gebiedstransformaties niet uitsluitend nieuwe ontwikkellocaties worden beoordeeld, maar ook de mogelijkheden voor intensivering, transformatie en meervoudig gebruik van bestaand vastgoed binnen het samenhangende ontwikkelgebied.	Wij juichen het toe als gemeenten binnenstedelijke woningbouw locaties ontwikkelen en daarbij meervoudig ruimtegebruik toepassen. Transformatie heeft hier per definitie betrekking op.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0254	7	5. Mobiliteit, parkeren en bereikbaarheid De provincie beschouwt mobiliteitsnetwerken als medesturend voor ruimtelijke ontwikkeling. Nieuwe ontwikkelingen vinden volgens de provincie bovendien bij voorkeur plaats op locaties waar reeds infrastructuur aanwezig is, waaronder wegen en openbaar vervoer. Voor West-Friesland is daarnaast al expliciet een verkenning bereikbaarheid woningbouw Wognum/Opmeer als mobiliteitsopgave benoemd. De Regionale Agenda Mobiliteit stelt daarbij dat woningbouw en uitbreiding van economische centra niet onbeperkt kunnen plaatsvinden zonder gevolgen voor mobiliteit en leefbaarheid. Bij centrumontwikkelingen in kernen die niet rechtstreeks per spoor worden ontsloten vraagt de combinatie van verdichting, bestaande bedrijvigheid en bereikbaarheid daarom bijzondere aandacht. Voor Opmeer is dit concreet relevant omdat woningen en voorzieningen worden toegevoegd terwijl tegelijkertijd wijzigingen in verkeerscirculatie, parkeren en de inrichting van de Breestraat worden onderzocht of voorbereid. Indiener verzoekt de provincie daarom te verduidelijken dat bij dergelijke samenhangende centrumontwikkelingen vroegtijdig een integrale mobiliteitsafweging wordt gemaakt waarin in ieder geval worden betrokken: • cumulatieve verkeersbewegingen van relevante ontwikkelfasen; • bewoners-, werknemers- en bezoekersverkeer; • bereikbaarheid en bevoorrading van bestaande ondernemingen; • parkeren; • laden en lossen; • bereikbaarheid voor hulpdiensten en mensen met een mobiliteitsbeperking; • bereikbaarheid gedurende bouwfasen; • effecten van een autoluwe of autovrije inrichting; • effecten op omliggende en regionale infrastructuur.	Bij gebiedsontwikkelingen zetten wij in op het maken van een Mobiliteitsprogramma van Eisen (MPvE). De door indiener genoemde punten om mee tenemen in een integrale mobiliteitsafweging zijn bij uitstek zaken die terug kunnen komen in een Mobiliteitsprogramma van Eisen. We werken dit graag uit met onze mobiliteitspartners
ZW_0254	8	6. Energie-infrastructuur en gefaseerde gebiedsontwikkeling De ontwerp-omgevingsvisie beschouwt energie- en mobiliteitsnetwerken als medesturend voor ruimtelijke ontwikkeling. Indiener ondersteunt deze benadering. Bij gefaseerde gebiedsontwikkeling ontstaat echter een specifiek ruimtelijk vraagstuk. Wanneer transformatorruimte, kabeltracés of andere energie-infrastructuur in een vroege fase worden bepaald, kunnen daardoor de mogelijkheden voor latere fasen worden beïnvloed. Hetzelfde geldt wanneer beperkte beschikbare netcapaciteit feitelijk bepalend wordt voor de volgorde waarin verschillende ontwikkelingen uitvoerbaar zijn. Indiener verzoekt daarom in de verdere uitwerking van de omgevingsvisie als uitgangspunt te hanteren dat bij samenhangende gebiedsontwikkelingen: 1. de energiebehoefte van relevante ontwikkelfasen zo vroeg mogelijk in samenhang wordt onderzocht; 2. tijdig ruimtelijk rekening wordt gehouden met transformatorstations, kabels, leidingen en andere noodzakelijke energie-infrastructuur; 3. inzichtelijk wordt gemaakt welke infrastructurele keuzes voor eerdere fasen gevolgen kunnen hebben voor latere fasen; 4. de ruimtelijke voorbereiding rond schaarse energie-infrastructuur transparant en op kenbare criteria plaatsvindt; 5. waar mogelijk ruimte blijft bestaan voor lokale initiatieven, herontwikkeling van bestaand vastgoed en oplossingen voor lokale opwek, opslag en efficiënt energiegebruik. Indiener vraagt de provincie hiermee niet om wettelijke taken of bevoegdheden van netbeheerders over te nemen, maar om te verduidelijken hoe ruimtelijke planning en schaarse energie-infrastructuur binnen samenhangende gebiedsontwikkelingen zorgvuldig op elkaar moeten worden afgestemd.	Wij delen de mening van indiener dat energie-opwek en -voorzieningen in een vroeg stadium bij ruimtelijke ontwikkelingen betrokken moet worden. De aspecten die u noemt vallen onder de noemer energie-planologie. Een meer gedetailleerde uitwerking van dit beleid zal opgenomen worden in het programma Energie dat wij zullen opstellen nadat deze Omgevingsvisie is vastgesteld.
ZW_0254	9	7. Bestaande ondernemingen tijdens gebiedstransformatie Gebiedsontwikkelingen kunnen vele jaren in beslag nemen. Voor bestaande ondernemingen is daarom niet alleen de eindsituatie relevant, maar ook de periode waarin verschillende fasen worden ontwikkeld. Indiener verzoekt de provincie daarom bij de verdere beleidsuitwerking van centrumtransformaties aandacht te besteden aan: • tijdelijke en permanente bereikbaarheid; • bedrijfscontinuïteit; • bevoorrading; • bereikbaarheid gedurende bouwfasen; • het voorkomen van langdurige ruimtelijke isolatie van bestaande bedrijfslocaties; • de mogelijkheden voor bestaande eigenaren om hun locatie gedurende of aansluitend op de transformatie te herontwikkelen.	Dit aandachtspunt heeft betrekking op de uitvoeringsfase van plannen en gebiedsontwikkelingen, maar maakt geen onderdeel uit van de Omgevingsvisie
ZW_0254	10	plus 3 Bijlagen: 1. Kadastrale eigendomsinformatie Opmeer C1024 en C1789; 2. Relevante kaart/pagina's uit het stedenbouwkundig kader Koenisterrein waarop de samenhang en fasering zichtbaar zijn; 3. Beknopte tijdlijn centrumontwikkeling, conceptverzoek en transportcapaciteitstraject.	Deze bijlagen nemen we voor kennisgeving aan. Geen reactie nodig.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0255	1	Algemeen Het is ons niet duidelijk welke positie de provincie de land- en tuinbouwsector in Noord-Holland wil geven. We lezen dat de provincie zorgvuldig wil omgaan met landbouwgrond. Maar vervolgens lezen we keer op keer dat de provincie aan allerlei zaken ruimte wil geven. Daarbij vragen wij ons af of de provincie ook daadwerkelijk de landbouwgrond wil beschermen. En dat het behoud van landbouwgrond daadwerkelijk een belangrijk onderdeel is van de besluitvorming over functiewijzigingen. Voor ons als agrariër is een toekomstbestendige agrarische sector van groot belang. Wij kunnen niet op 'een eiland' functioneren. De sectoren om de landbouw heen zijn erg belangrijk en daarvoor is een bepaalde schaal nodig. Een kaasfabriek bijvoorbeeld heeft een omvang nodig om economische rendabel te zijn, maar er zijn ook bijvoorbeeld voldoende monteurs nodig. Een melkmachine die kapot gaat, moet binnen een aantal uur weer draaien. Bij een kleine sector, zijn er weinig monteurs nodig en ontstaat er kwetsbaarheid zodra de vraag stijgt of er simpel weg iemand ziek. Dit is een simpele schets om aan te geven dat het voor iedere boer belangrijk is dat de sector sterk blijft. Een boerenbedrijf houdt al snel 10 andere mensen aan het werk. En die 10 mensen gaan ook allemaal naar de kapper en de bakker. Dus het is een sector die ook van vitaal belang is voor een leefbaar platteland.	We kunnen ons goed vinden in de beschrijving van de indiener van de samenhang en betekenis van het agrocluster als geheel en het belang ervan voor een leefbaar platteland. Met de uitwerking van het afwegingskader landbouw zorgen voor een zorgvuldige afweging bij ruimtelijke ingrepen van het agrarische belang.
ZW_0255	2	Landbouw als voedselproducent voor Nederland, Europa en de wereld. Door klimaatverandering, toenemende droogte en extremere weersomstandigheden komen de productieomstandigheden in delen van Europa steeds meer onder druk te staan. De veranderde maatschappij zorgen dat er in Nederland de laatste decennia meer aandacht is gekomen voor de manier waarop er geproduceerd wordt. Dit heeft gezorgd voor veel meer regeldruk. De agrariër is nu niet enkel en alleen maar bezig met het produceren van voedsel, zaad of bloemen of anders, maar een substantieel deel van de tijd gaat naar administratieve handelingen. Het is onwenselijk als de provincie nog meer regeldruk toevoegt. Door behoefte aan grond en druk uit de politiek, is er steeds minder ruimte voor boeren. Maar dit is echter geen Nederlands probleem, maar speelt zo ongeveer is alle landen van Europa. Dus de gedachte: dan importeren we het voedsel wel, gaat niet op als elk land die gedachte heeft en wie over de landsgrenzen heen kijkt kan niet aan de indruk ontkomen dat bijna alle landen er op die manier in staan. Nederland is op caloriebehoefte al niet meer zelfvoorzienend. En de gedachte dat de import van koffiebonen vanzelfsprekend is, maar de export van onze mooi kaas en de kippennekken, die de Nederlander minder blieft, ongewenst is, is een gedachte die met gezond verstand bestreden moet worden. De Nederlandse export is belangrijk voor de handelsbalans. Daarnaast is het voeden van de mensen in de regio een daad van normaalheid uit menselijk oogpunt gezien en zoals wij een banaan eten, mag de koffieboer ook best een wolkje melk in zijn eigen bakkie. Ik denk dat dit geen verdere toelichting behoeft. Het is dus belangrijk dat Noord-Holland de gronden en de beschikbaarheid van zoet water beschermt, zodat de agrarische sector ook in de toekomst kan blijven bijdragen aan de productie van gezond en veilig voedsel.	We zijn het eens met indiener dat de blik op de agrarische sector in een internationale context moet worden geplaatst, import en export zijn daar belangrijke kenmerken van. Het is ook met dat perspectief dat we kijken naar voedselzekerheid en de productiefactoren die daar mee samenhangen.
ZW_0255	3	Toekomst bestendige landbouw De land- en tuinbouwsector staat de komende jaren voor belangrijke maatschappelijke opgaven op het gebied van duurzaamheid, klimaat, waterkwaliteit, biodiversiteit, emissiereductie, dierenwelzijn en dierwaardigheid. Specifiek op het aspect van dierwaardigheid is extra ruimte vereist voor aanpassingen in stallen, uitloopvoorzieningen, weidegang, klimaatbeheersing en andere welzijnsbevorderende maatregelen. Het voldoen aan deze opgaven vraagt om investeringen in nieuwe technieken en om aanpassingen van bedrijfsgebouwen, stalsystemen en de inrichting of vergroting van agrarische bouwpercelen. Dit kan alleen worden gerealiseerd wanneer agrarische bedrijven voldoende ruimte krijgen om hun bedrijfsvoering daarop aan te passen. De Omgevingsvisie dient deze noodzakelijke ontwikkelingsruimte te borgen. Verder lazen wij dat de provincie verbreding van de bedrijfsvoering toejuicht. Dat is goed, maar tegelijkertijd moet multifunctionele landbouw niet als een vanzelfsprekende of generieke oplossing voor de uitdagingen van de landbouwsector gezien worden. De keuze in welke richting een bedrijf zich gaat ontwikkelen is aan de ondernemer en niet aan een overheid.	De gevraagde ontwikkelruimte heeft betrekking op de ontwikkelruimte op boerenerven/agrarische percelen. Onder de noemer kringlooplandbouw besteden we daar in de omgevingsvisie in algemene zin aandacht aan. De ontwikkelruimte op het boerenerf/agrarisch perceel is met name geregeld in de Omgevingsverordening en niet in het instrument omgevingsvisie. Wij onderschrijven dat multifunctionele landbouw geen generieke oplossing is voor de opgaven in de landbouwsector. De keuze om de bedrijfsvoering te verbreden ligt primair bij de ondernemer en moet bijvoorbeeld passen bij het bedrijf, de ondernemer en de locatie. Dit past binnen de transitiepaden naar kringlooplandbouw. Wij stellen multifunctionele landbouw als een mogelijke kans voor ondernemers die daarin perspectief zien.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0255	4	Water en Bodem In de omgevingsvisie die er nu ligt lijkt de provincie het probleem van verzilting naast zich neer te willen leggen. Ook de visie op de veengebieden is kort door de bocht en een bedreiging voor de toekomstbestendigheid van de sector. En daarmee ook een bedreiging voor de robuustheid van de sector in haar geheel. Net als de makkelijkheid om de landbouwgronden aan te wijzen voor meer waterberging. Terwijl er door eilanden te maken in onze nationale zoetwaterbekkens er waterberging verloren gaat. Het kan niet zo zijn dat door allerlei natuurdoelen, er waterberging verloren gaat, waar de landbouwsector dan voor moet bloeden.	In de provincie spelen heel veel belangen en vraagstukken. Daarvoor stelt de provincie ook ondermeer de omgevingsvisie op. Wat in elk geval geldt is dat door verandering van klimaat met alle gevolgen van dien niet alles wat we doen op dezelfde wijze voortgezet kan worden en er keuzes gemaakt dienen te worden, soms pijnlijke, om een duurzame en volhoudbare toekomst in te gaan. Daarin neemt de provincie een goede toekomst voor landbouw zeer serieus door een sterke en toekomstbestendige landbouwsector als provinciaal belang op te nemen en een afwegingskader landbouw uit te gaan werken. Maar ook de natuurvraagstukken, het verziltingsvraagstuk en de toename van extreme neerslag die allen hun weerslag gaan krijgen in de ruimte dienen we serieus te nemen.
ZW_0255	5	Emissies, historische belasting en natuurlijke achtergrondbelasting. Beleidskeuzes dienen gebaseerd te zijn op een realistische analyse van de herkomst van nutriënten en andere stoffen. Het is inmiddels wel bekend, dat de bron van emissies afwijkt aan wat er op schrift over staat. Echter staat nog onvoldoende op de radar ons inziens er dus ook een herziening dient plaats te vinden, waar emissies aan toegeschreven dienen te worden. Veel emissies worden op dit moment onterecht aan de landbouw toegerekend en de visie gaf ons onvoldoende aanleiding om te verwachten dat dit anders wordt. Er is in West-Friesland door boeren in samenwerking met LTO metingen verricht in hoofdwaterwegen en in de kleinere boerensloten voor stikstof en fosfaat. LTO stelt deze gegevens graag beschikbaar. Daaruit kwam een hoge achtergrondsbelasting. Niet erg verrassend. De onderzoeksjournalist Geesje Rotgers heeft deze hogere achtergrondsbelasting jaren terug al verklaard. Natuurlijke nutriëntenrijke kwel komt in de Noord Hollandse bodems omhoog. Deze achtergrondsbelasting is onder de aandacht gebracht bij o.a. de waterschappen, die daarop de normen wel iets heeft bijgesteld en ook de WUR begint dit te onderkennen. Echter nog steeds onvoldoende. En deze natuurlijke achtergrondsbelasting wordt zo aan de agrarische sector toegerekend. Volledig onterecht lijkt ons. Ook de wat de mensen produceren wordt voor een deel aan de landbouw toegerekend. Dit is helemaal van de zotte natuurlijk. Zo blijkt dat een deel van de wc's niet correct zijn aangesloten en rechtstreeks lozen. Onze nationale openwaterzwemmer is laatst niet voor niets gestaakt ivm buikgriep. Daarnaast is het rioolstelsel in Nederland oud. Hoeveel breuken zouden er inmiddels per kilometer in zitten? Waar blijft wat er uit lekt? Aan wie wordt dat toegeschreven? Het lijkt ons onmogelijk om van elke molecuul de herkomst te achterhalen, maar ons lijkt een gedegen onderzoek naar de belasting uit riolen en wc's in Nederland zeer noodzakelijk. In ieder geval wel zolang alles wat onbekend is aan de agrarische sector wordt toegeschreven en de normen zo streng zijn. In sommige gebieden zelfs strenger dan de achtergrondbelasting die nu erkend wordt. Dan kan het ook niet anders dan dat grote delen van Noord Holland als nutriëntenvervuild gebied staat ingetekend. De taak aan de provincie om hier meer leiderschap te tonen. De waterschappen er toe te bewegen rechtvaardige normen aan te passen en zelf meer onderzoek doen naar rioolbelasting en natuurlijke achtergrond belasting. Voor dat laatste zal de LTO graag zijn kennis delen.	Deze zienswijze gaat over de ecologische doelen (en specifiek voor nutriënten) voor de KRW. Deze worden door de provincie vastgesteld. Voor de volgende planperiode zijn de doelen opnieuw afgeleid met de nieuwste inzichten uit het watersysteem. Ondermeer is opnieuw gekeken naar de natuurlijke achtergrondbelasting. De nieuwe doelen liggen als onderdeel van het Stroomgebiedbeheerplan 4 de eerste helft van 2027 ter inzage.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0255	6	Stikstof, overgangszones en monitoring van de staat van de natuur Professor Han Lindeboom heeft een onderzoek gedaan naar stikstof en dat onderzoek wordt onterecht genegerd. Het lijkt ons goed als de provincie kennis neemt van zijn onderzoek en van andere kritische wetenschappers en kritische ecologen. Nederland lijkt wel op een totaal verkeerd dwaalspoor te zijn belang en niemand in de trein durft te erkennen of te zeggen dat we de verkeerde kant op gaan. Dat komt mede doordat mensen het moeilijk vinden tegen onjuiste consensus in te gaan. Als onderzoeker kan je in diskrediet worden gebracht, je geldstromen drogen op als je geen onderzoeken wilt doen, waarvan de onderzoeksvraag als in beton gegoten is. Met een mooi spreekwoord: wiens brood men eet, wiens woord men spreekt. Helaas lijkt dit ook binnen overheden op deze manier te werken. Hoog tijd dat de provincie hier boven gaat staan en stopt het financieren en faciliteren van deze ondeugdelijke werkwijze. Er zijn genoeg integere ecologen die onafhankelijk van consensus opereren en die aangeven dat het veelal goed gaat met de natuur. Waar het goed gaat, hoeft dus ook niet bijgestuurd te worden en hoeft er ook niet gezwarte piet te worden naar de agrarische sector. Waar het minder goed gaat, moet er eerlijk en oprecht gekeken worden, waarom dat zo is. Het is de vraag of er dan nog wel een verdenking voor de sector overblijft. Wij denken dat ze allemaal vervallen. Overgangzones zijn dan dus ook onnodig. Verder dient de provincie er ook scherp op te zijn dat bij de aangelégde natuurgebieden stikstof arme natuur helemaal niet handig om aan teleggen in een provincie met veel nutriëntenrijke kwel en vruchtbare gronden. De fouten die er zijn gemaakt door mee te gaan in dit absurde idee van 'natuurbeschermingsorganisaties' dienen dan ook hersteld te worden. En anders zijn er voldoende boeren die nog niet overtuigende provincieleden willen ondersteunen met hun boerenverstand. Laten we stoppen ons te laten gijzelen door iets wat je met geen goed verstand aan een kind kan uitleggen. Wij runnen ons bedrijf extra weidevogelvriendelijk. Het is ons een doorn in het oog, dat er vlak naast ons bedrijf een 'natuurgebiedje' ligt. Speciaal voor weidevogels. Echter door het zeer slechte beheer, nemen daar de vogels af en die er zijn, rennen na het uitkomen van de eieren, zo snel mogelijk met hun pullen naar onze percelen. Omdat er bij ons voedsel is en de jongen daar een hongerdood staat te wachten. Wij lezen dat de provincie de NNN wil versterken. Wij vragen ons dan een aantal dingen af. Gaat dit weer boerengrond kosten, waarvan jullie in de visie aangeven dat die belangrijk is? Gaat dit weer net zo slecht beheert worden als veel gebieden nu beheert worden. Gaat de idioterie van overgangszones door en kost het dan de landbouw 2x grond? 1x voor de gebieden en dan 1x omdat zodra iets natuur genoemd wordt het wel lijkt alsof die dan ook vaak stikstof arm dient te zijn? Krijgen we daar dan de kromme zaak dat er dan schotse hooglanders inkomen om het te beheren. Dat hun poep rechtstreeks in dat gebied natuurlijk is, maar dat onze koeiendrollen voor of tegen de wind in tientallen kilometers kunnen vliegen en daar dan het hele gebied verpesten?	De versterking van het natuurbeheer is onderdeel van de gebiedsgerichte aanpak in het kader van het programma natuurherstel en stikstofvermindering
ZW_0255	7	Energie en datacenters Ons lijkt dat onze data nu wel vaak genoeg opgeslagen kan worden en er geen nieuwe datacentra nodig zijn. De graagte waarmee de politiek dit in wil vullen riekt naar leuke vooruitzichten voor bepaalde personen. Geen nieuw datacentra, geen extra nieuwe kabels door ons mooie landschap nodig. Wij als burgers willen geen nieuwe centra en die leuke vooruitzichten gunnen we graag aan andere landen die het wel zien zitten.	Zoals wij in de omgevingsvisie (par. 6.6) hebben aangegeven zullen wij in de toekomst onder strikte voorwaarden ruimte geven aan nieuwe datacenters. Het gaat hierbij specifiek om digitale infrastructuur die bij kan dragen aan Europese soevereiniteit.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0256	1	Het behouden en verbeteren van de omgevingskwaliteit is een verplichting uit de Omgevingswet. En in omgevingsplannen moet er een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL) kunnen ontstaan. Dat is de wettelijke norm uit de Omgevingswet die zorgt dat al het gebruik en beheer van de grond in balans is en alle belangen zorgvuldig afweegt. En moeten er tevens toe leiden dat er een circulaire en duurzame samenleving bereikt is in 2050. De keuzes die u in de omgevingsvisie maakt dragen onvoldoende bij aan deze wettelijke verplichting en doelstellingen. Zo geeft u regelmatig voorrang aan korte termijn economische doelen en te weinig aan de lange(re) termijn doelen van de brede welvaart. In de visie geeft u te vaak, te veel en op te veel plekken ruimte voor het opheffen van de beschermingsregimes voor natuur, landschap en erfgoed. Daarmee voldoet u niet aan het uitgangspunt om onevenwichtige of onomkeerbare aantasting van onze leefomgeving te voorkomen. Uit de Brede Basismonitor blijkt dat alleen al tussen 2016 en 2023 het bebouwd gebied in Noord-Holland toegenomen is met 4,3 procent. Dat is meer dan de landelijke toename van 3,3 procent. Ik wil u vragen:	Wij danken indiener voor zijn zienswijze. Zoals indiener stelt, geldt de norm van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL) volgens de Omgevingswet voor omgevingsplannen. Deze norm geldt niet voor omgevingsvisies; zie artikel 3.2 Omgevingswet. Een omgevingsvisie moet de hoofdlijnen van het voorgenomen gebruik en de bescherming van het grondgebied bevatten, alsmede van het hiervoor te voeren beleid.
ZW_0256	2	zonder voorbehoud te kiezen voor het ‘No net land take’ principe.	Zie het antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze ZW_0256
ZW_0256	3	- bij de evenwichtige toedeling van functies aan locaties de maatschappelijke waarde van landschap extra zwaar mee laten wegen in uw afwegingen.	Het Europese 'No net land take' principe is nog onvoldoende uitgewerkt om hier concreet beleid op te maken, maar wij zoeken altijd naar een balans tussen behoud en bescherming van het landschap en ruimte voor ontwikkelingen. Wij zijn van mening dat onze beschermingsregimes de natuur- , landschappelijke en cultuurhistorische waarden voldoende beschermen en daarbij ook voldoende ruimte laten voor noodzakelijke ontwikkelingen.
ZW_0256	4	om erfgoed te erkennen als zaak van groot openbaar belang.	Erfgoed in Noord-Holland is beschermd via diverse beschermingsregimes, die zijn vastgelegd in onze omgevingsverordening. Ook hebben we instrumenten, zoals de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, die tot doel hebben erfgoed te beschermen. Wij zien daarom geen meerwaarde om erfgoed te erkennen als zaak van groot openbaar belang.
ZW_0256	5	de erfgoed beschermingsregimes in stand te laten.	Wij houden de bestaande erfgoed beschermingsregimes in stand.
ZW_0256	6	Een belangrijk doel van de omgevingsvisie moet zijn de ruimtelijke en historische kwaliteiten van onze mooie provincie te behouden en te versterken.	Dit zijn wij met indiener eens. In de omgevingsvisie gaan zorgvuldig om met de bestaande ruimtelijke en historische kwaliteiten, in samenhang met de veranderingen ontwikkelingen die op ons af komen en die we - ook zorgvuldig - in de afweging betrekken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0257	1	Hierbij dienen wij een bezwaarschrift, althans zienswijze, in tegen de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland, voor zover deze visie ziet op wonen, woningbouw en integrale gebiedsontwikkeling. Wij onderschrijven dat Noord-Holland staat voor complexe ruimtelijke keuzes. Juist daarom is een visie nodig die niet alleen beschermt en ordent, maar ook daadwerkelijk richting geeft aan de realisatie van voldoende, betaalbare en passende woningen. Ons kernbezwaar is dat de ontwerp-Omgevingsvisie de woningbouwopgave onvoldoende als ontwikkelopgave behandelt. De visie bevat veel ambities, randvoorwaarden en afwegingsprincipes, maar biedt onvoldoende concreet handelingsperspectief voor gemeenten, ontwikkelaars, corporaties, grondeigenaren en andere initiatiefnemers die woningen moeten realiseren. Al deze aspecten worden allemaal belangrijk gevonden en dat leidt in onze ervaring ertoe dat de stapel beleid te groot wordt om een snelle woningbouwproductie te verwezenlijken. Niet alles kan en dan is in de regel de woningbouw het kind van de rekening. Daardoor dreigt het risico dat de woningbouwopgave verder vertraagt, duurder wordt en op te veel potentiële locaties feitelijk onmogelijk wordt gemaakt. Kern van het bezwaar • Woningbouw moet een ruimtelijke strategie worden. De visie benoemt de ambitie om voldoende en betaalbare woningen te realiseren, maar werkt in vergelijking met thema's als water, bodem en energie onvoldoende uit waar, hoe en onder welke voorwaarden woningen daadwerkelijk kunnen worden toegevoegd. (Teruglopende kinderaantallen zijn ook het gevolg van tekort aan woningen, waardoor jonge paren kinderwensen uitstellen of uiteindelijk afstellen.) • Voorkom stapeling van eisen. De cumulatie van eisen rond waterveiligheid, energie, gezondheid, mobiliteit, betaalbaarheid, binnenstedelijkheid, omgevingskwaliteit en doelgroephuisvesting kan gemakkelijk leiden tot vertraging, kostenstijging en uitsluiting van ontwikkellocaties. • Behoud gemeentelijke afwegingsruimte. De sturingsfilosofie "lokaal wat kan, provinciaal wat moet" vraagt om een scherpere beschrijving van waar provinciale belangen beginnen en waar gemeenten ruimte houden voor gebiedsgerichte keuzes. • Benader water, bodem, energie en mobiliteit gebiedsgericht. Deze thema's zijn essentieel, maar mogen niet uitsluitend als beperkingen werken. Zij moeten onderdeel worden van integrale gebiedsontwikkeling en gezamenlijke programmering. • Neem woonwensen serieus. De ontwerpvisie moet niet alleen sturen op aantallen, betaalbaarheid en randvoorwaarden, maar ook op woningtypen, woonmilieus en de vraag hoe mensen daadwerkelijk willen wonen. Deze punten werken wij onderstaand uit vanuit telkens een andere dimensie.	Wij danken indiener voor de zienswzijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten.
ZW_0257	2	1. De woningbouwopgave vraagt om meer dan een afwegingskader De ontwerp-Omgevingsvisie beschrijft overtuigend dat verschillende ruimteclaims met elkaar concurreren. Dat inzicht is waardevol. Voor wonen is echter niet voldoende dat belangen worden benoemd en afgewogen. De provincie moet ook duidelijk maken welke ontwikkelrichting zij kiest, welke typen locaties zij kansrijk acht en hoe zij de realisatie van woningen actief gaat helpen versnellen. Sinds er Woondeals in Nederland zijn draagt de provincie immers ook een verantwoordelijkheid om de in deze deals afgesproken aantallen en kwaliteiten te realiseren. In de huidige vorm blijft het risico bestaan dat de woningbouwopgave telkens opnieuw moet worden afgewogen tegen afzonderlijke sectorale randvoorwaarden, zonder dat voor initiatiefnemers vooraf duidelijk is wanneer een woningbouwontwikkeling ruimtelijk wenselijk en bestuurlijk haalbaar is. Dat vergroot onzekerheid, vertraagt planvorming en bemoeilijkt investeringsbeslissingen. Wij verzoeken de provincie daarom om in de Omgevingsvisie een zelfstandige ruimtelijke strategie voor wonen op te nemen. Die strategie moet duidelijk maken hoe binnenstedelijke ontwikkeling, transformatie, verdichting nabij infrastructuur en uitbreidingslocaties samen kunnen bijdragen aan de provinciale woningbouwopgave. Verzoek 1: vul de Omgevingsvisie aan met een concrete ruimtelijke strategie voor woningbouw, waarin verschillende typen locaties positief worden benoemd en niet uitsluitend worden beoordeeld vanuit beperkingen.	Wij zijn het met indiener eens dat realisatie van de woningbouwopgave om nadere uitwerking vraagt. Dit is echter geen onderdeel van de Omgevingsvisie, maar wordt uitgewerkt in het volkshuisvestingsprogramma, waarin onze versnellingsaanpak voor woningbouw wordt opgenomen, en onze woondeals. Daarnaast hebben wij expliciet opgenomen dat de regionaal/nationaal grootschalige woningbouwlocaties essentieel zijn om de woningbouwopgave te kunnen realiseren (zie figuur 10, pagina 30). Deze lijst is niet volledig (kleinere bouwlocaties zijn niet opgenomen), is niet statisch en bevat zowel binnen- als buitenstedelijke locaties. De gemeenten kunnen woningbouwlocaties toevoegen indien dit nodig blijkt om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Hierover worden binnen de woningbouwregio via de Woondeals en volkshuisvestingsprogramma's afspraken gemaakt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0257	3	2. Binnenstedelijk én uitleglocaties zijn beide nodig Wij onderschrijven zorgvuldig ruimtegebruik en het benutten van bestaande stedelijke structuren. Binnenstedelijke ontwikkeling is noodzakelijk en waardevol. Tegelijkertijd kan de woningbouwopgave niet uitsluitend binnen bestaand stedelijk gebied worden opgelost. Transformatie en verdichting kennen vaak hoge kosten, complexe eigendomssituaties, milieubeperkingen, parkeer- en mobiliteitsvraagstukken en lange doorlooptijden. Een visie die wonen serieus neemt, moet daarom erkennen dat zowel binnenstedelijke locaties als zorgvuldig gekozen uitbreidingslocaties nodig zijn. Niet als tegenstelling, maar als complementaire onderdelen van één woningbouwstrategie. Juist uitbreidingslocaties kunnen kansen bieden om betaalbare woningen, voorzieningen, groene structuren, waterberging, energieoplossingen en mobiliteit vanaf het begin integraal te ontwerpen. Het uitgangspunt dat 80% van de woningbouw binnenstedelijk zou moeten plaatsvinden, mag daarom niet functioneren als harde generieke beperking. Een dergelijk uitgangspunt vraagt om gebiedsgerichte toepassing en om ruimte voor afwijking wanneer integrale gebiedsontwikkeling op uitleglocaties aantoonbaar bijdraagt aan provinciale doelen. Verzoek 2: maak expliciet dat binnenstedelijke ontwikkeling, transformatie, verdichting én uitbreidingslocaties allen deel moeten uitmaken van de provinciale woningbouwstrategie, gebiedsgericht en integraal onderbouwd.	Wij zijn het met indiener eens dat ook buitenstedelijke locaties noodzakelijk zijn. Deze locaties zijn grotendeels al in beeld en onderdeel van de (regionaal) grootschalige locaties die op de kaart zijn weergegeven. Dit wordt nu niet excpliciet benoemd, wij zijn het eens dat dit duidelijker kan en zullen dit toevoegen. Verder wordt er géén harde grens gesteld aan het minimum aandeel voor binnenstedelijk, maar is het uitgangspunt van de visie dat dit 'zoveel als mogelijk' is, afhankelijk van wat wel en niet kan. Dit laatste wordt door de regio's zelf uitgewerkt in hun volkshuisvestingsprogramma's. Als provincie sturen wij er op basis van de woondealopgave op dat gemeenten op (deel)regioniveau voldoende plancapaciteit hebben om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Daarnaast is in de visie opgenomen dat kleinschalige uitbreidingen aan de randen van dorpskernen mogelijk blijven, uit oogpunt van behoud van leefbaarheid in kleinere kernen en als invulling van de woningbehoefte.
ZW_0257	4	3. Stapeling van eisen belemmert uitvoering De ontwerp-Omgevingsvisie legt bij nieuwe woningbouwprojecten een groot aantal eisen en randvoorwaarden naast elkaar. Het gaat onder meer om ruimtelijke eisen waaronder waterveiligheid en waterberging, duurzame energievoorziening, gezondheidsnormen, mobiliteitsvereisten, betaalbaarheid, woon-werkbalans, omgevingskwaliteit, groen, recreatie en huisvesting van doelgroepen. Deze afzonderlijke doelen zijn op zichzelf begrijpelijk. Het probleem ontstaat door de stapeling. Wanneer iedere ambitie wordt vertaald in aanvullende regels, harde criteria of afzonderlijke toetsingsmomenten, ontstaat een ontwikkelpraktijk waarin plannen steeds duurder, complexer en trager worden, of zelfs onmogelijk. Dat staat haaks op de urgentie van de woningbouwopgave. De provincie erkent op verschillende plaatsen dat stapeling van ambities en randvoorwaarden de uitvoering kan bemoeilijken. Die constatering moet worden verbonden aan een duidelijke bestuurlijke keuze: nieuwe ambities mogen niet automatisch leiden tot extra regels, aanvullende voorwaarden of nieuwe beoordelingscriteria. Uitvoerbaarheid moet een zelfstandig toetsingscriterium worden. Verzoek 3: neem in de Omgevingsvisie op dat het voorkomen van stapeling een ontwerpprincipe is voor verdere uitwerking in programma’s, instructieregels en de Omgevingsverordening.	De omgevingsvisie probeert in positieve zin te verwoorden welke ontwikkeling wij voor ons zien waarbij ook toekomstige generaties in een toekomstbestendige leefomgeving kunnen wonen, werken en recreëren. Daarom hebben wij een afwegingskader opgesteld die deze ambitie ondersteunt. Stapeling van regels is daarbij geen doel. De regels en kaders die vanuit hogere overheden en de provincie zelf worden meegegeven, dienen tevens deze ambitie.
ZW_0257	5	4. Water, bodem en gezondheid vragen om maatwerk, geen generieke blokkades Water en bodem zijn belangrijke ordenende principes. Klimaatadaptatie, waterveiligheid en bodemdaling kunnen niet worden genegeerd. Tegelijkertijd verschillen de gevolgen sterk per gebied. Een generieke beperking van ontwikkelmogelijkheden doet geen recht aan die verschillen en kan kansrijke woningbouwlocaties onnodig uitsluiten. De Omgevingswet gaat uit van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Dat veronderstelt een integrale gebiedsgerichte afweging, niet een starre toepassing van afzonderlijke kwaliteitscriteria. In veel gebieden kunnen waterberging, groen, gezondheid, mobiliteit en woningbouw juist in samenhang worden ontworpen. Adaptieve gebiedsontwikkeling kan daarmee bijdragen aan zowel woonkwaliteit als ruimtelijke kwaliteit. Hetzelfde geldt voor gezondheid. Een gezonde leefomgeving is een wezenlijk belang. Maar bovenwettelijke eisen moeten zorgvuldig worden onderbouwd, proportioneel zijn en niet leiden tot investeringsonzekerheid of het onnodig blokkeren van woningbouw. Verzoek 4: formuleer water, bodem, gezondheid en omgevingskwaliteit als gebiedsgerichte afwegingsprincipes die ruimte laten voor innovatieve oplossingen en integrale gebiedsontwikkeling in samenhang met woningbouw.	De door indiener genoemde afwegingsprincipes maken onderdeel uit van het in hoofdstuk 4 verwoorde afwegingskader.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0257	6	5. Infrastructurele netwerken moeten ontwikkeling mogelijk maken De ontwerp-Omgevingsvisie benoemt energie-, mobiliteits- en drinkwaternetwerken als medesturend voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dat is realistisch, maar in de visie overheerst de benadering van netwerken als begrenzing. Voor wonen is juist een ontwikkelgerichte benadering nodig: woningbouw, energievoorziening, drinkwater, mobiliteit en maatschappelijke voorzieningen moeten gezamenlijk worden geprogrammeerd. De woningbouwopgave kan niet uitsluitend worden aangepast aan bestaande capaciteit. Als dat gebeurt, wordt schaarste in netwerken een structureel argument om woningen niet of later te bouwen. De provincie moet daarom duidelijker beschrijven hoe zij samen met gemeenten, netbeheerders, drinkwaterbedrijven, vervoerders en marktpartijen werkt aan uitbreiding, fasering en prioritering van noodzakelijke netwerken. Ook bereikbaarheid verdient een meer ontwikkelgerichte benadering. Mobiliteitstransitie is nodig, maar mag niet betekenen dat elke ambitie voor capaciteitsverbetering verdwijnt. Nieuwe woongebieden vragen om een realistische mix van openbaar vervoer, fiets, nabijheid van voorzieningen, deelmobiliteit en, waar nodig, aanpassing van wegen en knelpunten. Verzoek 5: werk in de Omgevingsvisie uit hoe netwerkcapaciteiten actief worden uitgebreid en geprogrammeerd als voorwaarde voor woningbouw en gebiedsontwikkeling, in plaats van vooral als beperking te functioneren.	De omgevingsivsie beschrijft op hoofdlijnen wat de provincie belangrijk vind in de ruimtelijke ordening. De provincie heeft grote ambities, dit past niet allemaal, daarom zetten we in op efficient ruimtegebruik. Een daarvan is ruimtelijke ontwikkeling vanuit nabijheid en op plekken waar al netwerken liggen. Hierdoor beperken we de benodigde uitbreiding van netwerken en daarmee vertraging. Daarnaast is de woningbouwopgave op dit moment zo urgent dat het zo kan zijn dat de optimale bereikbaarheid nog niet is geregeld bij oplevering van een gebiedsontwikkeling. Onze ambititie blijft om die opgave voor mobiliteit bij een gebiedsontwikkeling wel in kaart te brengen en dit ook samen met de partners uit te voeren.
ZW_0257	7	6. Heldere rolverdeling tussen provincie en gemeenten De sturingsfilosofie “lokaal wat kan, provinciaal wat moet” is een goed uitgangspunt. In de ontwerpvisie blijft echter onvoldoende duidelijk hoe provinciale belangen zich verhouden tot gemeentelijke afwegingsruimte. Juist onder de Omgevingswet is die duidelijkheid van groot belang. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de lokale inrichting van de leefomgeving. De provincie stuurt op bovenlokale en provinciale belangen. Woningbouwprojecten vragen meestal om lokale afwegingen over programma, dichtheid, voorzieningen, landschap, mobiliteit en woonmilieu. Wanneer niet duidelijk is waar de provincie richting geeft en waar gemeenten ruimte houden, ontstaat bestuurlijke drukte en derhalve onzekerheid. Voor initiatiefnemers is voorspelbaarheid essentieel. Zij moeten vooraf kunnen inschatten welk bestuursorgaan verantwoordelijk is voor de ruimtelijke afweging, welke beleidsruimte bestaat en welke criteria doorslaggevend zijn. Zonder die voorspelbaarheid neemt het risico op vertraging, bezwaarprocedures en afhaken van investeerders toe. Verzoek 6: verduidelijk per provinciaal belang waar de provincie bindend wil sturen, waar zij richtinggevend is en waar zij bewust ruimte laat voor gemeentelijke gebiedsgerichte afwegingen.	In hoofdstuk 7 zijn de provinciale belangen opgenomen. Per belang is toegelicht waarom de provincie daarvoor een rol en verantwoordelijkheid heeft. De Omgevingsvisie biedt het strategische kader voor de provinciale inzet en laat ruimte voor gebiedsgerichte afwegingen door gemeenten. De nadere uitwerking van provinciale belangen en de wijze waarop de provincie hierop stuurt, vindt plaats in programma’s en, indien juridisch bindende regels nodig zijn, in de Omgevingsverordening. In die uitwerking wordt duidelijker op welke onderwerpen de provincie richting geeft, samenwerking zoekt en/of regels stelt. Gemeenten behouden daarbij ruimte voor lokale afwegingen, voor zover die passen binnen de geldende wettelijke en provinciale kaders.
ZW_0257	8	7. Woonwensen en woonmilieus ontbreken te veel Een provinciale woonvisie moet niet alleen gaan over aantallen, betaalbaarheid en randvoorwaarden, maar ook over de vraag hoe mensen willen wonen. De ontwerp-Omgevingsvisie besteedt onvoldoende aandacht aan woningtypen, woonmilieus en leefstijlen. Daarmee blijft onderbelicht dat de woningvraag in Noord-Holland divers is: starters, gezinnen, ouderen, zorgbehoevenden, vitale beroepen, studenten, doorstromers en nieuwe werknemers vragen niet allemaal hetzelfde woonmilieu. Naast het onderscheid in deze categorieën is ook de vraag van deze groepen aan verandering onderhevig. Demografie, geopolitiek, financiële veranderingen, etc. hebben daarop invloed. Voor een goed vestigingsklimaat is passende huisvesting van werknemers, jong talent en ondernemers essentieel. Wonen is dus niet alleen een sociaal-maatschappelijke opgave, maar ook een voorwaarde voor economische vitaliteit, arbeidsmarktontwikkeling en regionale balans. Een te smalle benadering van wonen kan ertoe leiden dat woningen wel kwantitatief worden gepland, maar kwalitatief onvoldoende aansluiten bij de behoefte. Wij verzoeken de provincie daarom woonwensen en woonmilieus expliciet onderdeel te maken van de Omgevingsvisie. Dat betekent ruimte voor stedelijk wonen, dorps wonen, landschappelijk wonen, gemengde woon-werkmilieus en nieuwe woonvormen, mits deze passen binnen een integrale gebiedsgerichte afweging. Verzoek 7: neem woonwensen, woningtypen en woonmilieus expliciet op als onderdeel van de ruimtelijke strategie voor wonen.	Wij delen de constatering dat de vraag over hoe en waar mensen willen wonen belangrijk is en dat woonwensen van inwoners zeer divers zijn. In paragraaf 5.3 gaan we hier op in, op het voor de provincie relevante abstractieniveau. Verdere uitwerking van woonwensen en woonmilieus is iets wat wij vanwege de diversiteit en eigenheid aan de regio's en gemeenten laten (lokaal wat kan, provinciaal wat moet). In lijn met de Wet versterking regie op de volkshuisvesting zien wij er vanuit onze regierol op toe dat gemeenten dit in hun volkshuisvestingsprogramma uitwerken en daarbij aandacht hebben voor de verscheidenheid aan woonwensen, kwantitatieve woningbehoefte en aandachtsgroepen. Wij faciliteren gemeenten hierbij met bijvoorbeeld woningbehoefteonderzoeken en prognoses over de bevolkingsontwikkeling.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0257	9	8. Conclusie Wij verzoeken de provincie de ontwerp-Omgevingsvisie op het onderdeel wonen aan te passen. De provincie heeft de ruimtelijke opgaven in beeld, maar de visie moet sterker worden als ontwikkelstrategie. Woningbouw is geen sluitpost van water, bodem, energie, mobiliteit en gezondheid, maar een centrale maatschappelijke opgave die juist via integrale gebiedsontwikkeling kan bijdragen aan meerdere provinciale doelen. Zonder aanpassing dreigt de Omgevingsvisie te leiden tot verdere stapeling van eisen, onduidelijkheid over afwegingen, vertraging van woningbouw en hogere ontwikkel- en bouwkosten. Met aanpassing kan de visie juist een betrouwbaar en ontwikkelgericht kader worden voor voldoende, betaalbare en passende woningen in Noord-Holland. Wij zijn graag bereid deze zienswijze nader toe te lichten.	Slotwoord, behoeft geen reactie.
ZW_0258	1	Het bezwaar is dat de provincie de onvoorwaardelijke brug- en N250-passages na het advies van 7 mei heeft gehandhaafd, terwijl de OMCorganisatie op 27 mei nog publiekelijk verklaarde dat pas na verwerking van reacties en advies duidelijk zou worden welke oplossingen verder worden onderzocht. Primair wordt daarom verzocht de passages te schrappen of conditioneel te formuleren. Subsidiair moet vaststaan dat zij indicatief zijn, geen formele voorkeursbeslissing als bedoeld in artikel 5.49 Omgevingswet en evenmin een materiële bestuurlijke voorkeurskeuze of voorselectie vormen, niet enkel op grond van deze visie als vaststaand onderdeel van de referentiesituatie gelden en worden aangepast wanneer de besluitvorming over het OMC-programma, mede op basis van het MER en het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r., tot een andere uitkomst leidt. Wil de provincie ze als beleidskeuze handhaven, dan moet zij vóór vaststelling door PS aanwijzen waar die keuze en redelijke alternatieven in het OER navolgbaar zijn onderzocht en het OER zo nodig aanvullen. Hoewel de visie andere overheden niet rechtstreeks bindt, kan zij bestuurlijk gewicht krijgen in programma-, investerings- en ruimtelijke besluiten. Daarom moet duidelijk zijn of sprake is van een open onderzoeksrichting of een gekozen beleidsrichting.	In de omgevingsvisie beschrijven wij onze ontwikkelrichtingen. Het voornemen voor een brug over de Koopvaardersbinnenhaven maakt deel uit van het Bestuursakkoord Ontwikkeling Maritiem Cluster Den Helder. De visie sluit aan bij deze bestuurlijk vastgelegde inzet. De provincie werkt samen met Defensie en de gemeente Den Helder aan het Omgevingsprogramma Ontwikkeling Maritiem Cluster. In het kader van dit programma wordt een plan-milieueffectrapportage (plan-MER) opgesteld. Daarin worden de milieueffecten van mogelijke ontwikkelingen onderzocht (inclusief natuuraspecten) en worden alternatieven betrokken. De Omgevingsvisie bevat geen voorkeursbeslissing over de brug of de locatie daarvan. Besluitvorming en locatiekeuze komen pas aan de orde na vaststelling van het omgevingsprogramma van de gemeente Den Helder. De onderzoeken worden in 2027 uitgevoerd en het Omgevingsprogramma wordt naar verwachting eind 2027 door de gemeente Den Helder vastgesteld.
ZW_0258	2	Verzoek: vermeld de methodologische status van de passages en wijs daarbij het dragende beleidsbesluit, de toepasselijke OER-beoordeling, de onderzochte alternatieven en de toegekende effectbeoordeling aan. Schrap of conditioneer de passages indien zij slechts indicatief zijn. Vul het OER vóór vaststelling aan wanneer een herkenbare beoordeling op het abstractieniveau van de keuze ontbreekt.	Wij verwijzen naar onze reactie onder ZW_0258 subnummer1
ZW_0258	3	de huidige tekst op pagina 107 verdraagt zich niet met de door alle betrokken partijen nog als open gepresenteerde OMC-afweging. Primair moet zij worden vervangen door een oplossingsneutrale en conditionele formulering. Subsidiair moet de provincie vóór vaststelling door PS aantonen welke afzonderlijk kenbare OER- en alternatievenafweging de handhaving van de passage draagt en expliciet waarborgen dat het OMC-MER daadwerkelijk kan uitkomen op een oplossing zonder Ravelijnbrug en zonder de nu genoemde N250-route.	Wij verwijzen naar onze reactie onder ZW_0258 subnummer1
ZW_0258	4	Verzoek. Neem in de Nota van Beantwoording de gedocumenteerde herkomst en procesvolgorde uitdrukkelijk onder ogen. Vervang de huidige stellige passages door een conditionele formulering, bijvoorbeeld: “Binnen het programma Ontwikkeling Maritiem Cluster worden redelijke alternatieven onderzocht voor duurzame en robuuste bereikbaarheid. Een eventuele nieuwe brug over de Koopvaardersbinnenhaven en een eventuele aanpassing van de route N250/Nieuwe Diep–Nieuwe Werk zijn mogelijke oplossingsrichtingen en geen in deze visie vastgelegde voorkeursoplossing.” Leg tevens uit hoe het advies van de Commissie m.e.r. van 7 mei 2026 vóór vaststelling door Provinciale Staten alsnog inhoudelijk is betrokken.	Wij nemen uw suggestie over en hebben de tekst aangepast.
ZW_0258	5	Erken in de Nota van Beantwoording dat het ter inzage gelegde ontwerp-OER geen herkenbare beoordeling bevat op het abstractieniveau waarop de visie het oplossingsprincipe ‘nieuwe brug’ en de corridor Nieuwe Diep / Nieuwe Werk vastlegt. Kies vervolgens één van twee juridisch zuivere routes: (a) schrap de concrete uitkomst en formuleer uitsluitend de bereikbaarheidsopgave en de nog te onderzoeken oplossingsruimte, of (b) vul het OER vóór vaststelling aan met een herkenbare effect- en alternatievenvergelijking en leg uit hoe deze informatie de tekst van de visie heeft beïnvloed.	Inderdaad bevat het ontwerp OER geen beoordeling van de gebiedsgerichte keuzes. Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook zonodig weer een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook veel meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. Daar worden milieueffecten en alternatieven nader in kaart gebracht. Wij verwijzen verder naar onze reactie onder ZW_0258 subnummer 4.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0258	6	Herformuleer p. 107 conform de provinciale volgorde verminderen–veranderen–verbeteren. Leg vast dat brug en N250-route geen onderdeel zijn van de referentiesituatie zolang zij niet als autonome ontwikkeling kunnen worden aangemerkt, en dat een volwaardig pakket duurzame mobiliteit als zelfstandig alternatief wordt doorgerekend. Benoem tevens welke maatregelen in de referentie vallen, welke in het nulplusalternatief en welke onzekerheden via scenario's worden onderzocht.	De omgevingsvisie bevat ontwikkelrichtingen. Zij legt geen referentiesituatie, autonome ontwikkelingen of uit te werken alternatieven vast. Zie ook de antwoorden bij ZW_0258 subnummers 1, 4 en 5. De beoordeling van een brug, de N250-route en een pakket voor duurzame mobiliteit vindt plaats in de verdere planuitwerking. Daarbij worden de relevante maatregelen, alternatieven en onzekerheden zorgvuldig onderzocht. Ook wordt dan bepaald welke ontwikkelingen onderdeel zijn van de referentiesituatie.
ZW_0258	7	Gebruik "energietransitie" of "waterstof" niet als verzamelmotief voor de brug. Beschrijf per redelijkerwijs te verwachten energieactiviteit de locatie, fasering, verkeersgeneratie, modal split en logistieke alternatieven, waaronder vervoer over water en benutting van bestaande infrastructuur. Werk onzekerheden uit in scenario's en koppel een eventuele infrastructuurmaatregel pas na vergelijking van alternatieven aan het aangetoonde knelpunt. Schort de definitieve beantwoording op dit punt niet af tot na vaststelling van de visie: betrek het tweede Woo-deelbesluit en de daarin gevonden documenten bij de Nota van Beantwoording en de vaststelling door Provinciale Staten.	Zie ons antwoord op onderdeel 6 van deze zienswijze
ZW_0258	8	Formuleer in de visie uitsluitend de functionele defensie-eisen — bijvoorbeeld maximale vertraging, beschikbaarheid bij incidenten, redundantie, toegang voor bijzonder transport en bereikbaarheid tijdens brugopeningen — en laat vervolgens alle redelijke oplossingen aan dezelfde eisen toetsen. Maak inzichtelijk welke eisen daadwerkelijk door Defensie zijn gesteld en in welk document. Neem zolang dat onderzoek ontbreekt geen passage op die de Ravelijnbrug of N250-verlegging als door Defensie of de NAVO vereiste oplossing kan worden gelezen. Betrek ook het nog te nemen tweede provinciale Woo-deelbesluit bij de vaststelling en motiveer afzonderlijk hoe defensiebelangen, duurzame mobiliteit, leefbaarheid en milieugevolgen zijn afgewogen.	Zie ons antwoord op onderdeel 6 van deze zienswijze
ZW_0258	9	formuleer de passages zolang dit onderzoek ontbreekt uitsluitend als te onderzoeken mogelijkheden. Leg vast dat een brug- of N250-variant alleen voor verdere besluitvorming in aanmerking komt wanneer op passend detailniveau is aangetoond dat cumulatieve gezondheids- en leefbaarheidseffecten, mede voor de direct omwonenden, aanvaardbaar zijn en dat minder belastende redelijke alternatieven niet doelmatiger zijn.	We vinden de Ravelijnbrug belangrijk voor de bereikbaarheid van de stad, haven en Texel én om de leefbaarheid te verbeteren. Zo is het opgenomen in de Omgevingsvisie. Dat neemt niet weg dat wij samen met Defensie en de gemeente Den Helder de planologische procedure doorlopen om te komen tot een Omgevingsprogramma en Milieueffectrapport (plan-MER) voor het Maritiem Cluster als geheel. Daarmee wordt de integraliteit en kwaliteit van de bereikbaarheidsoplossing rond de N250 in de stad, de haven en de veerhaven naar Texel maximaal geborgd en vindt een zorgvuldige afweging van álle alternatieven plaats.
ZW_0258	10	schrap of conditioneer de brug- en N250-passages totdat een onderzoek op passend detailniveau de gevolgen en redelijke alternatieven voor Natura 2000, KRW, waterbodem, nautische veiligheid, UNESCO-waarden en cumulatieve havenontwikkeling inzichtelijk maakt. Indien de provincie de passages toch als kaderstellende keuze handhaaft, moet zij vóór vaststelling het OER en zo nodig de passende beoordeling aanvullen.	Wij verwijzen naar onze reactie op onderdeel 1 van deze zienswijze.
ZW_0258	11	stel deze zienswijze integraal beschikbaar aan PS en de Statengriffie en voeg de NRDzienswijze van 30 maart 2026 als bijlage of rechtstreeks toegankelijk ingekomen stuk toe. Vermeld in de Nota van Beantwoording welke stukken GS en PS hebben ontvangen en beantwoord de hierin aangevoerde punten afzonderlijk. Een bestuurlijke samenvatting kan behulpzaam zijn, maar mag de oorspronkelijke stukken niet vervangen.	De zienswijzen worden integraal aan Provinciale Staten beschikbaar gesteld. Dit gebeurt in een afgeschermde omgeving ter bescherming van de privacy van indieners.
ZW_0258	12	leg deze zienswijze en de relevante Woo-stukken aan de Commissie m.e.r. voor en verzoek haar specifiek te beoordelen of de brug- en N250-passages als onderdeel van het voorgenomen beleid herkenbaar zijn onderzocht, of het detailniveau toereikend is en of redelijke alternatieven zijn vergeleken. Wacht het toetsingsadvies af vóór de definitieve vaststelling en herstel eventuele essentiële informatietekorten voordat PS beslist.	In het OER zijn de keuzes alleen voor de hele provincie beoordeeld en niet gebiedsgericht. Dit heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage ook geconstateerd met als oordeel dat de beoordeling van gebiedsgerrichte keuzes onvoldoende aansluit bij de keuzes in de Omgevingsvisie voor de deelgebieden. De Commissie heeft ook advies uitgebracht op de ontwerp NRD van het Ontwikkelperspectief Maritiem Cluster Den Helder waar een alternatievenonderzoek is voorgesteld en zal advies uitbrengen op het ontwerp omgevingsprogramma in 2027.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0259	1	Aanvullend op de inhoudelijke bezwaren merk ik op dat het bijbehorende Omgevingseffectrapport (OER / Plan-MER) op meerdere punten onvolledig is en niet voldoet aan de wettelijke eisen uit artikel 16.34 en 16.36 van de Omgevingswet: Onvolledige beoordeling gevoeligheden: Het OER laat het bepalen van milieueffecten op woonschepen en woonarken als specifieke categorie gevoelige objecten ten onrechte buiten beschouwing. Het gelijkstellen van woonarken aan reguliere situaties zonder specifieke gevel- en rompbescherming miskent de feitelijke milieudruk op het water. Het ontbreken van reële cumulatieve milieueffecten: Het OER schiet tekort in het in beeld brengen van de daadwerkelijke cumulatieve geluids- en milieubelasting (de opstapeling van industrie, siloreflecties over water, scheepsgeneratoren, Schiphol, verkeer en vuurwerk) op Nauerna/Kanaaldijk. Rekenmodellen zijn gebruikt waar reële metingen en complexe reflecties over water onderzocht hadden moeten worden. Verzuim in kaart brengen mitigerende maatregelen: Het OER onderzoekt onvoldoende de redelijke alternatieven en milieubesparende maatregelen (zoals een verplichting tot walstroom, geluidsabsorberende materialen/afscherming van silo's en fysieke terreinbeveiliging tegen ondermijning en overlast). De Omgevingsvisie kan op basis van het huidige, onvolledige OER niet rechtmatig worden vastgesteld, nu het milieubelang en de gezondheid van omwonenden onvoldoende volwaardig zijn meegewogen in het besluitvormingsproces.	Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar zonodig ook weer een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt veel dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook veel meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. Specifieke effecten en specifieke situaties zullen in dat MER aan bod komen. In het OER behorend bij deze ontwerp-omgevingsvisie, is dat detailniveau niet haalbaar en ook niet gewenst. Wat betreft de mitigerende maatregelen: deze zijn per aspect in beeld gebracht in hoofdstuk 4. Ook hier is niet ingegaan op hele lokale of specifieke situaties, om dezelfde redenen als hierboven beschreven.
ZW_0259	2	Een cruciaal knelpunt dat stelselmatig over het hoofd wordt gezien, is de rechtspositie en wettelijke bescherming van bewoners van woonschepen en woonarken. Geen wettelijke bescherming als woning: Woonschepen en woonarken worden juridisch nog te vaak gekwalificeerd als 'roerend goed', waardoor zij buiten de wettelijke geluidsbescherming en milieunormen vallen die wel gelden voor reguliere, grondgebonden woningen. Vogelvrij tegenover industrie en Schiphol: Omdat onze woonvorm juridisch niet op dezelfde wijze als een vaste woning wordt beschermd, ontbreekt adequate bescherming tegen geluidsoverlast van zowel de omliggende industrie (zoals Hoogtij en het Westelijk Havengebied) als Schiphol. Dit terwijl wij als gezin dag in dag uit op exact dezelfde manier worden blootgesteld aan milieubelasting, laagfrequent geluid en trillingen. Gezondheid van kinderen in het geding: Mijn twee kinderen en ik wonen op Kanaaldijk 49 rood. Het is onverkoopbaar dat de gezondheid van kinderen op een woonark minder wettelijke bescherming geniet simpelweg vanwege een juridische kwalificatie van ons onderkomen. Het recht op een gezonde leefomgeving en een ongestoorde nachtrust geldt immers voor íeder mens, ongeacht of het een woning op het land of op het water betreft. De zorgplicht van de provincie geldt voor iedereen. Eis aan de provincie: De Provincie Noord-Holland dient in de Omgevingsvisie expliciet op te nemen dat woonschepen en woonarken met een vaste ligplaatsvergunning/woonbestemming volwaardig als gevoelige objecten en woningen worden erkend en beschermd.	Bescherming van woonarken in verband met geluid is vanuit de Omgevingswet geregeld in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Daarmee is het afhankelijk van de door de gemeente toegekende (woon)functie in het omgevingsplan. Gebouwen met een woonfunctie zijn geluidgevoelige gebouwen (artikel 3.21 Bkl). Hieronder vallen alle gebouwen voor woongebruik, ook woonschepen. Een woonschip is een drijvend bouwwerk met een woonfunctie op een locatie die in het omgevingsplan is aangewezen als een ligplaats voor een woonschip. De bescherming van woonschepen en woonarken is daarmee geborgd via landelijke en gemeentelijke regelgeving. De provincie stelt hier geen nadere eisen aan.
ZW_0259	3	Eis aan de provincie: De provincie dient als toezichthouder en partner binnen het NOVEX-gebied af te dwingen dat Port of Amsterdam en de gemeente hun verantwoordelijkheid nemen als terreinbeheerder. De regeldruk tegen ondermijningscriminaliteit moet vergezeld gaan van een verplichting tot fysieke afsluiting buiten kantooruren, effectieve kenteken-/toegangscontrole en actieve handhaving op het gehele terrein. Dit is iets dat door het havenbedrijf (net als elk ander bedrijf) moet worden bewerkstelligd. Het wijzen naar de politie moet een keer zijn afgelopen.	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de omgevingsvisie.
ZW_0259	4	Eis aan de provincie: De provincie dient via Interbestuurlijk Toezicht (IBT) af te dwingen dat de gemeente Zaanstad en de politie hun verantwoordelijkheid nemen: cameratoezicht rondom het JCZ én actieve geluids- en snelheidscontroles (zoals geluidsflitspalen) op de Nauernasche Weg en Westzanerweg.	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de omgevingsvisie.
ZW_0259	5	Eis aan de provincie: De provincie dient vast te leggen dat geluidsabsorberende maatregelen verplicht worden bij hoge industriële structuren en gevels op Hoogtij, én dat werkelijke metingen aan de gevel/romp en binnen in de woning/woonark leidend worden boven theoretische rekenmodellen.	Bij vergunningverlening wordt geluid beoordeeld aan de hand van de wettelijke kaders en de geldende reken- en meetvoorschriften. Akoestische onderzoeken moeten rekening houden met relevante kenmerken van de omgeving, waaronder objecten die invloed kunnen hebben op de geluidverspreiding en reflectie. Metingen kunnen een waardevolle aanvulling zijn op de berekeningen. De provincie kan niet op voorhand een algemene verplichting opleggen. Of zulke maatregelen nodig en proportioneel zijn, wordt beoordeeld per initiatief.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0259	6	Ik verzoek de provincie dringend om in de definitieve Omgevingsvisie Best Beschikbare Technieken (BBT) verplicht te stellen voor geluid, licht, geur en stof, en de cumulatieve milieubelasting juridisch te verankeren.	Vanuit het Besluit activiteiten leefomgeving is de provincie verplicht om toepassing van BBT voor te schrijven voor bedrijven waar wij bevoegd gezag voor zijn. Op basis van het beleidskader Gezonde Leefomgeving richten we ons op gebieden waar inwoners het meest blootgesteld worden aan schadelijke stoffen naar lucht, water en bodem en hinder door cumulatie en/of stapeling. We blijven daarbij binnen de nationale wet en regelgeving.
ZW_0259	7	Bovenop de industriële belasting dreigt een verdere verslechtering van de leefomgeving door windenergie. Kwetsbare afspraak slagschaduw Zijkanaal D: Dat de buurt op dit moment geen hinder ondervindt van slagschaduw van de turbine bij Zijkanaal D, is uitsluitend het resultaat van een vrijblijvende, mondelinge afspraak met de huidige eigenaar na een goed gesprek met een betrokken buurvrouw. Dit is nergens wettelijk of vergunningtechnisch geborgd. Bij nieuw management, een overname of gewijzigde inzichten kan deze instelling zo worden teruggedraaid, waardoor wij direct terugvallen in de ernstige slagschaduwoverlast van 3 jaar geleden. De turbine is bovendien al duidelijk hoorbaar en nieuwe turbines zullen alleen nog maar zwaarder en groter worden. Aanwijzing als zoekgebied door Zaanstad: Ondanks de al hoge milieudruk heeft de gemeente Zaanstad het gebied rondom Nauerna ingediend als zoekgebied voor aanvullende windturbines. Dit leidt tot een onaanvaardbare stapeling van lasten voor de inwoners van Nauerna. Eis aan de provincie: De provincie moet de bestaande afspraken over het uitschakelen bij slagschaduw wettelijk verankeren in de provinciale kaders én Nauerna expliciet uitsluiten als zoekgebied voor aanvullende windturbines.	Zie ons antwoord op onderdeel 6 van zienswijze ZW_0237: In de Omgevingsvisie worden energetische en landschappelijke uitgangspunten opgenomen voor de plaatsing van windturbines. De borging voor de bescherming van waarden als gezondheid, veiligheid, ecologie en cultuurhistorie en het toetsen aan normen vindt plaats op het moment dat een concreet initiatief zich aandient. Afhankelijk van het aantal turbines zijn de slagschaduwnormen voor nieuwe turbines verankert in het Omgevingsplan, Omgevingsvergunning of nieuwe milieuwetgeving, zodra die in werking treedt. In het ontwerp van de nieuwe wet is een slagschaduwnorm voorzien van maximaal 6 uur per jaar met een maximum van 20 minuten per dag.
Zw_0259	8	Ik verzoek het uitschakelen van de windturbine bij Zijkanaal D ter voorkoming van slagschaduw wettelijk te verankeren (zodat dit niet afhankelijk blijft van een vrijblijvende afspraak met de eigenaar) én Nauerna expliciet uitsluiten als zoekgebied voor aanvullende windturbines.	Zie ons antwoord op onderdeel 7 van deze zienswijze
ZW_0259	9	Port of Amsterdam en Scheepvaartlawaai: Het laten draaien van luidruchtige generatoren op afgemeerde schepen veroorzaakt zware bromtonen die soms honderden huishoudens uit hun slaap houden. Vrijblijvende pilots volstaan niet; verplichte walstroom moet een harde eis worden. Er kan gewerkt worden met een externe generator op de kade en een mobiele kraan op het water om schepen te lossen die veel overlast geven. Deze oplossing is eerder succesvol toegepast, echter nog steeds vrijblijvend. Ik verzoek Port of Amsterdam te verplichten tot het instellen van verplichte walstroom (zo nodig door een externe geïsoleerde generator op de kade).	De geluidsoverlast van afgemeerde schepen is een onderwerp dat al geagendeerd is in de werkgroep geluid Westzaan/Nauerna (zie ook zienswijze ZW_2006). Met name Port of Amsterdam werkt in samenwerking met partners aan oplossingen voor dit probleem.
ZW_0259	10	Ik verzoek geluidsabsorberende maatregelen verplicht te stellen bij hoge industriële structuren (zoals de 36m hoge silo's bij De Vrede) en gevels op Hoogtij om reflectie over het water te voorkomen.	Bij vergunningverlening wordt geluid beoordeeld aan de hand van de wettelijke kaders en de geldende reken- en meetvoorschriften. Akoestische onderzoeken moeten rekening houden met relevante kenmerken van de omgeving, waaronder objecten die invloed kunnen hebben op de geluidverspreiding en reflectie. Metingen kunnen een waardevolle aanvulling zijn op de berekeningen. De provincie kan niet op voorhand een algemene verplichting opleggen. Of zulke maatregelen nodig en proportioneel zijn, wordt beoordeeld per initiatief.
ZW_0259	11	Cumulatieve evenementenoverlast: Bewoners ondervinden te vaak geluidshinder van zware bassen bij grootschalige feesten in omliggende gemeenten. De muziek zo hard toestaan dat de WHO-norm wordt overschreden en dan festivalgangers adviseren oordoppen te dragen is onacceptabel. De provincie moet sturen op een strikte dB(C)-normering (bassen) conform WHO-richtlijnen.	* T.a.v. het evenementenbeleid geldt dat dit onder de bevoegdheid van de gemeenten valt. De gemeenten Amsterdam en Zaanstad hebben hiervoor ook een evenementenbeleid opgesteld en beide gemeenten hateren in dit beleid al de geluidsmaart dB(C). Het bieden van gehoorbescherming is ook een onderdeel van gemeentelijk geluid(preventie)beleid, dat samenhangt met de beleving van evenementen. * T.a.v. cumulatie (bv. in grensgebieden tussen gemeenten) ligt er in eerste instantie een rol voor de gemeenten. Ook de omgevingsdienst NZKG, die beide gemeenten adviseert kan hier een rol in spelen. De provincie Noord-Holland heeft hier geen bevoegdheid en zal hier ook geen sturende rol pakken. Indien er specifieke problemen spelen, dan kunnen die ook geagendeerd worden in de werkgroep geluidoverlast Westzaan en Nauerna. NB deze vraag komt ook terug in ZW0237

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0259	12	Juridische actie Schiphol: 15 Noord-Hollandse gemeenten hebben opgeroepen tot een algehele nachtsluiting van Schiphol (zonder verplaatsing naar de randuren). Nu het Rijk dit negeert, moet de provincie juridische stappen ondernemen om dit via de rechter af te dwingen.	Wij onderschrijven het belang van het verminderen van slaapverstoring en nachtelijke hinder door vliegverkeer. In de aangepaste Omgevingsvisie is daarom expliciet opgenomen dat de provincie inzet op vermindering van slaapverstoring en nachtelijke hinder en daarbij wil voorkomen dat hinder wordt verschoven naar de randen van de nacht. Een coalitie van vijftien gemeenten heeft begin 2026 gepleit voor een volledige nachtsluiting van Schiphol tussen 23.00 en 07.00 uur. Dit betreft overigens niet uitsluitend Noord-Hollandse gemeenten; vijf van de vijftien liggen in Zuid-Holland. De oproep voor een volledige nachtsluiting is niet overgenomen in het huidige rijksbeleid. Het Rijk zet wel in op verdere vermindering van de nachtelijke geluidbelasting en wil in een nieuwe balanced-approach-procedure een nachtsluiting tussen 00.00 en 05.00 uur als mogelijke maatregel onderzoeken. De belangrijkste bevoegdheden ten aanzien van Schiphol en het luchthavengebruik liggen bij het Rijk. De provincie heeft een rol vanuit onder meer ruimtelijke ordening, mobiliteit en leefomgevingskwaliteit en brengt haar belangen en die van de regio richting het Rijk in. Een nachtsluiting is bovendien een geluidsgerelateerde exploitatiebeperking. Op grond van de Europese regels moet daarvoor een balanced-approach-procedure worden doorlopen; een nachtsluiting kan daarbij een uitkomst zijn, maar niet vooraf als verplichte maatregel worden opgelegd zonder die procedure. Het verzoek om in de Omgevingsvisie vast te leggen dat de provincie juridische stappen onderneemt om een algehele nachtsluiting af te dwingen, nemen wij daarom niet over. Of juridische stappen aan de orde zijn, kan alleen worden beoordeeld naar aanleiding van een concreet besluit of handelen van het Rijk en de juridische gronden die op dat moment beschikbaar zijn. De Omgevingsvisie is niet het instrument om een dergelijke processtrategie vast te leggen.
ZW_0259	13	Ik verzoek de uitkomsten van het Actieteam Geluid binnen 12 maanden om te zetten in afdwingbare provinciale verordeningen.	In het Actieplan Geluid staat ons beleid voor geluid van wegverkeer op onze provinciale wegen. Onze ambitie is om de ernstige hinder van dit geluid in 2050 50% verminderd te hebben, in vergelijking met de huidige situatie. Het Actieplan Geluid bevat regels voor welke locaties we onderzoeken, wanneer we locaties onderzoeken en hoe we maatregelen afwegen. In de zin van de Omgevingswet is het Actieplan Geluid een omgevingsprogramma. We zijn verplicht dit programma elke vijf jaar te actualiseren. Regels uit het Actieplan Geluid aanvullend opnemen in onze omgevingsverordening heeft geen meerwaarde. Beide documenten zijn juridisch bindend. Daarom verwerken we het Actieplan Geluid niet in onze omgevingsverordening Het Actieplan Geluid beschrijft ook verwachte maatregelen. Aan deze maatregelen kunnen geen rechten worden ontleend. De verwachte maatregelen zijn bepaald om de benodigde financiering te regelen voor de uitvoering van het beleid van het Actieplan Geluid. Bewoners krijgen via het Actieplan Geluid alvast een indicatie van mogelijk doelmatige maatregelen, maar in wegprojecten wordt definitief bepaald welke maatregelen worden genomen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0260	1	Samenvatting: Namens de samenwerkende grondeigenaren Beinsdorp verzoekt indiener om hun overwegingen en argumenten mee te nemen in de verdere afronding van de Omgevingsvisie en OER. Kern van de zienswijze is deze passage: "Wij hebben de Omgevingsvisie en OER doorgenomen en constateren dat de woningbouwplannen tegen en rondom Beinsdorp noch tekstueel noch in kaartmateriaal niet expliciet zijn weergegeven. Wel worden in algemene zin de woningbouwlocaties in de Westflank Haarlemmermeer benoemd, maar echter op een beperkte wijze. Wij vragen u om Beinsdorp een betere en prominentere plek te geven in beide documenten. Onze grondeigendommen tegen en rondom Beinsdorp lenen zich er uitermate goed voor om nu op korte termijn al een kleinschalige dorpse uitbreiding op te pakken in de vorm van 'een straatje erbij' die goed aansluit bij de bestaande ruimtelijke structuur van het dorp met de mogelijkheid voor een grotere woningbouwontwikkeling op de middellange en lange termijn. Het beginnen met 'straatje erbij' zal een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid en de sociale structuur van het dorp en zorgt ervoor dat voorzieningen in Beinsdorp niet verder onder druk komen te staan. En ook al zal een woningbouwontwikkeling tegen en rondom Beinsdorp op korte termijn niet mogelijk zijn, is het absoluut wenselijk en noodzaak dat de Omgevingsvisie en OER de toekomstige ontwikkelruimte die Beinsdorp hiervoor nodig is niet onbedoeld uitsluit."	Wij hebben als provincie in de Omgevingsvisie zelf geen locaties bepaald of aangewezen, maar de beoogde, openbare bouwlocaties van gemeenten en die van de Nota Ruimte overgenomen. Dit zijn de grootschalige woningbouwlocaties, die wij nodig achten om de woningbouwopgave te kunnen realiseren (zie figuur 10, pagina 30). Deze lijst is niet volledig (kleinere bouwlocaties zijn niet opgenomen), is niet statisch en bevat zowel binnen- als buitenstedelijke locaties. De gemeenten kunnen woningbouwlocaties toevoegen indien dit nodig blijkt om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Hierover worden binnen de woningbouwregio via de Woondeals en volkshuisvestingsprogramma's afspraken gemaakt.
ZW_0261	1	In het ontwerp wordt veel gesproken over aanpassen, innovatie, veranderen etc maar zonder concreet te worden. Met name bij punt 5.11 worden verschillende gebieden aangemerkt waar verandering noodzakelijk is in meer of minder snelle mate. Dit baart mij grote zorgen en vooral omdat deze verandering gepaard gaat met een grote mate van onzekerheid over de financiële consequenties voor de ondernemers in dit gebied en de mogelijke grote verandering en achteruitgang van deze prachtige gebieden met agrarische natuur. Deze gebieden zouden in uw ontwerp dezelfde waarde moeten krijgen als de NNN en N2000 gebieden, immers ons landschap staat vooral bekend om het typisch Hollands weidelandschap met open karakter. Dit gaat verdwijnen bij een veranderende bedrijfsvoering als gevolg van verruiging en verrommeling van het landschap. Hierdoor verdwijnen waardevolle weidevogelsoorten en erfbroeders zoals zwaluwen, mussen en ander vogels die afhankelijk zijn van agrarische activiteit. Ook de sociaal economische achteruitgang van het beperken van de landbouw mag niet worden onderschat, veel bedrijven, winkels en verenigingen zijn afhankelijk van de landbouwsector!	De aanduidingen in paragraaf 6.9 (was 5.11) zijn bedoeld om inzicht te geven in gebieden waar ontwikkelingen rond water, bodem, klimaat, natuur en landgebruik tot veranderingen kunnen leiden. Zij leggen niet rechtstreeks vast welke bedrijfsvoering individuele agrariërs moeten kiezen. Ook vormen zij geen verbod op voortzetting van bestaande agrarische bedrijven. De gebieden waar de indiener op doelt hebben al natuur- en landschapswaarden die worden beschermd en beheerd. In deze gebieden kunnen bijvoorbeeld leefgebieden voor het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) liggen en kan sprake zijn van Bijzonder Provinciaal Landschap. Via deze kaders worden onder meer waarden van het open landschap, weidevogels, slotenpatronen, graslanden en andere karakteristieke landschapselementen betrokken bij bescherming, beheer en ruimtelijke afwegingen. Deze bescherming is anders van aard dan de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland en Natura 2000-gebieden, maar geeft wel richting aan behoud en ontwikkeling van de aanwezige kwaliteiten.
ZW_0262	1	Wij onderschrijven dat Noord-Holland voor grote opgaven staat op het gebied van klimaat, water, natuur, energie, woningbouw, economie en landbouw. Deze opgaven leggen echter vrijwel allemaal beslag op dezelfde schaarse ruimte. Juist daarom is het noodzakelijk dat Provinciale Staten bij de vaststelling niet alleen kijken naar de afzonderlijke doelen, maar ook naar de gezamenlijke gevolgen van de gemaakte keuzes voor bestaande functies, bedrijven, grondeigenaren en inwoners. Ons centrale bezwaar is dat de ontwerp-Omgevingsvisie op verschillende onderdelen reeds concrete en potentieel ingrijpende keuzes bevat, terwijl uit het OER blijkt dat belangrijke effecten, cumulatieve gevolgen, alternatieven en financiële consequenties nog onvoldoende bekend zijn of pas na vaststelling van de Omgevingsvisie nader worden uitgewerkt.	Dit punt heeft geleid tot tekstwijzigingen, waarin is aangegeven dat de MER-plicht bij andere overheden ligt of dat verder onderzoek in een vervolgstadium zal worden uitgevoerd.
ZW_0262	2	Wij verzoeken de provincie vóór definitieve vaststelling van de Omgevingsvisie de cumulatieve gevolgen van de belangrijkste ruimteclaims voor de landbouw inzichtelijk te maken en, waar redelijkerwijs mogelijk, te kwantificeren in hectares en gevolgen voor gebruiksmogelijkheden. Indien deze gevolgen nog niet voldoende kunnen worden bepaald, verzoeken wij de betreffende ruimtelijke keuzes niet zodanig concreet vast te leggen dat bij de latere uitwerking de principiële afweging feitelijk al is gemaakt.	De gebieden waar indiener op doelt hebben al natuur- en landschapswaarden die worden beschermd en beheerd. In deze gebieden kunnen bijvoorbeeld leefgebieden voor het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) liggen en kan sprake zijn van Bijzonder Provinciaal Landschap. Via deze kaders worden onder meer waarden van het open landschap, weidevogels, slotenpatronen, graslanden en andere karakteristieke landschapselementen betrokken bij bescherming, beheer en ruimtelijke afwegingen. Deze bescherming is anders van aard dan de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland en Natura 2000-gebieden, maar geeft wel richting aan behoud en ontwikkeling van de aanwezige kwaliteiten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0262	3	Wij verzoeken de concrete reservering van 5 tot 15 procent niet als onvoorwaardelijk ruimtelijk uitgangspunt vast te leggen zolang niet voldoende inzichtelijk is gemaakt hoeveel hectare landbouwgrond hierdoor naar verwachting wordt geraakt, of sprake is van permanent of incidenteel gebruik voor waterberging, welke agrarische gebruiksbeperkingen ontstaan, welke alternatieven zijn onderzocht, welke financiële gevolgen voor grondeigenaren en gebruikers kunnen ontstaan en op welke wijze schade en gebruiksbeperkingen worden gecompenseerd. Indien het percentage wordt gehandhaafd, verzoeken wij expliciet vast te leggen dat de uiteindelijke aanwijzing gebiedsspecifiek plaatsvindt en afhankelijk is van een evenwichtige belangenafweging waarbij bestaand agrarisch gebruik volwaardig wordt meegewogen.	De omgevingsvisie geeft aan dat elke polder een (nader te bepalen) opgave heeft om water vast te houden of te bergen. In eerste instantie zijn dat de gebieden waar het regenwater bij extreme bui zal blijven staan. Afwentelen hiervan is niet toegestaan. In gebiedsprocessen kunnen partijen onderling afspraken maken waar betere plekken zijn om het overtollig water heen te leiden. Uiteraard is dit maatwerk met een brede belangenafweging. Uitgangspunt hierbij is wel dat het boezemsysteem niet extra belast mag worden door extra gemaalcapaciteit. De tekst over de 5-10 en soms 15% in de diepere delen van polders leidt in een aantal gevallen tot verwarring. De kern hiervan is dat de 5-10 en soms 15% een indicatieve duiding is over de omvang van deze vraag. Het is daarmee voor elke polder een significante opgave om rekening mee te houden. Uiteindelijk betreft het maatwerk per polder om de opgave en locatie waar het water bij een excessieve bui blijft staan. Dit zal worden verduidelijkt in de tekst. Hoe verder om te gaan met het vasthouden en bergen van excessieve regenval zal nader worden uitgewerkt, ondermeer in het Regionaal Water en Bodemprogramma en in samenwerking met de waterschappen en andere provincies.
ZW_0262	4	Wij verzoeken de provincie de passage zodanig aan te passen dat de grondwaterstand van 20 tot 40 centimeter niet als generiek eindbeeld geldt, maar als mogelijke maatregel die pas gebiedsspecifiek wordt toegepast nadat effectiviteit, agrarische gevolgen, waterbeschikbaarheid, alternatieven en economische haalbaarheid zijn onderzocht. Daarbij verzoeken wij expliciet vast te leggen dat het klimaatdoel leidend is en niet op voorhand één specifieke technische maatregel.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Waaronder de maatregelen, die kunnen worden toegepast.
ZW_0262	5	Wij verzoeken een expliciet afwegingskader voor zoetwaterschaarste op te nemen en daarin voedselproductie en het behoud van hoogwaardige landbouwgrond als zelfstandige maatschappelijke belangen te benoemen. Tevens verzoeken wij vóór grootschalige uitvoering van veenvernatting te onderzoeken welke gevolgen de benodigde watervraag heeft voor landbouw, natuur en andere gebruikers buiten het te vernatten gebied.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder vallen ook de onderwerpen zoet water en waterkwaliteit.
ZW_0262	6	Primair verzoeken wij de passage waarin als uitgangspunt wordt genomen dat bestaande vergunde onderbemalingen worden uitgefaseerd te schrappen. Subsidiair verzoeken wij deze passage zodanig te wijzigen dat uitdrukkelijk wordt bepaald dat beëindiging of beperking van bestaande vergunde onderbemalingen uitsluitend aan de orde kan zijn na een individuele of gebiedsspecifieke beoordeling van noodzaak, aantoonbare effectiviteit, beschikbare alternatieven, proportionaliteit, gevolgen voor grond en bedrijfsvoering, gerechtvaardigde belangen van vergunninghouders, een redelijke overgangstermijn en eventuele schadevergoeding of nadeelcompensatie. De uitkomst van die afweging mag niet reeds door de Omgevingsvisie zijn voorgegeven.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden zijn over het algemeen niet opgenomen in de Omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder valt ook het omgaan met onderbemalingen. Verder wordt de term 'hoogwaterlandbouw' verder uitgewerkt.
ZW_0262	7	Wij verzoeken vóór juridische doorwerking van maatregelen die bestaand grondgebruik beperken een provinciaal kader vast te stellen waarin ten minste wordt ingegaan op waardevermindering van grond, verlies van productiemogelijkheden, noodzakelijke bedrijfsaanpassingen, inkomensschade, gevolgen voor financierbaarheid, overgangstermijnen en de voorwaarden waaronder nadeelcompensatie of andere financiële tegemoetkoming beschikbaar is. Waar de financiële gevolgen potentieel aanzienlijk zijn maar nog niet inzichtelijk zijn gemaakt, verzoeken wij de betreffende keuze in de definitieve visie als onderzoeks- of ontwikkelrichting en niet als vaststaand eindbeeld te formuleren.	De omgevingsvisie bevat niet zulke maatregelen en geeft dan ook geen grondslag voor nadeelcompensatie. Verzoek van indiener om een bepaald provinciaal kader vast te stellen, valt buiten het bestek van de omgevingsvisie.
ZW_0262	8	Wij verzoeken expliciet in de Omgevingsvisie vast te leggen: Het niet aanwijzen van landbouwgrond als prioritaire landbouwgrond vormt op zichzelf geen grond voor functiewijziging, vermindering van planologische bescherming of het toestaan van een andere ruimtelijke functie. Ook buiten prioritaire landbouwgebieden moet verlies van productieve landbouwgrond afzonderlijk en volwaardig worden gemotiveerd.	Het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden betekent dat landbouw ook elders nog steeds van betekenis en waarde is en geen grond is voor functiewijziging, vermindering van planologische bescherming of het toestaan van een andere ruimtelijke functie. Uitgangspunt voor het afwegingskader landbouw is dat in alle gevallen, met al dan niet prioritaire landbouwgronden, de brede waarde van landbouw wordt gewogen bij ruimtelijke ingrepen. We hebben de tekst over prioritaire landbouwgrond aangepast, hoewel niet exact zoals indiener heeft verzocht.
ZW_0262	9	Wij verzoeken bij de uitwerking voor de Wieringermeer alle landbouwgrond met duurzaam goede landbouwkundige, water- en bodemcondities zwaarwegend te beschermen; inzichtelijk te maken hoeveel landbouwgrond door energie, infrastructuur, bedrijvigheid, water en andere ruimteclaims verloren kan gaan; uitbreiding van economische functies buiten bestaande contouren uitsluitend toe te staan wanneer aantoonbaar geen redelijk alternatief bestaat; en aantasting van hoogwaardige landbouwgrond als zelfstandig negatief effect in de belangenafweging op te nemen.	De verzoeken van de indiener gerelateerd aan de uitwerking voor de Wieringermeer zijn niet van invloed op de verdere behandeling van de ontwerp Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0262	10	Wij verzoeken voedselproductie en behoud van duurzaam productieve landbouwgrond expliciet als zelfstandig afwegingsbelang in de Omgevingsvisie op te nemen. Bij onomkeerbare functiewijziging van hoogwaardige landbouwgrond dient gemotiveerd te worden waarom het andere maatschappelijke belang zwaarder weegt en waarom een redelijk alternatief op minder waardevolle grond ontbreekt.	Het verzoek van de indiener om voedselproductie als zelfstandig afwegingsbelang op te nemen nemen we niet over. Niettemin is een sterke en toekomstbestendige landbouwsector in brede zin als provinciaal belang opgenomen in de Omgevingsvisie en een afwegingskader ten behoeve van behoud van duurzaam productieve landbouwgrond.
ZW_0262	11	Wij verzoeken in de definitieve Omgevingsvisie expliciet te motiveren hoe wordt voorkomen dat de lasten van klimaatadaptatie, natuurontwikkeling, waterbeheer en ruimtelijke schaarste onevenredig bij landbouw en grondeigenaren terechtkomen. Wanneer van landbouw aanpassing wordt gevraagd, moet eveneens inzichtelijk worden gemaakt welke bijdrage andere ruimtevragende sectoren leveren.	Het verzoek van de indiener om expliciet te motiveren hoe wordt voorkomen dat de lasten van andere ruimtelijke ontwikkelingen onevenredig bij de landbouw terecht komen nemen we niet over in de Omgevingsvisie. Dit beschouwen we als continue opgave voor en onderdeel van de goede ruimtelijke ordening in de provincie.
ZW_0262	12	Wij verzoeken vast te leggen dat een overgangszone op zichzelf geen nieuwe gebruiksbeperking oplevert; omvang en maatregelen gebiedsspecifiek worden onderbouwd; bestaande agrarische bedrijven volwaardig in de afweging worden betrokken; maatregelen aantoonbaar noodzakelijk en effectief moeten zijn; en eventuele beperkingen gepaard gaan met beoordeling van economische gevolgen en compensatie.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De nadere uitwerking van het beleid voor overgangszones vindt dus niet plaats in de Omgevingsvisie maar in de beleidsinstrumenten die hieruit voortvloeien.
ZW_0262	13	Wij verzoeken alle concrete beleidsuitspraken waarvan de wezenlijke ruimtelijke, economische of sociaal-economische gevolgen volgens het OER nog onvoldoende kunnen worden bepaald, opnieuw te beoordelen. Waar noodzakelijk dienen deze te worden gewijzigd van een vaststaand uitgangspunt in een onderzoeks- of ontwikkelrichting, voorzien van duidelijke voorwaarden voor de latere besluitvorming.	De gevolgen van de strategische beleidsuitspraken in de Omgevingsvisie zijn in het OER op een daarbij passend detailniveau beoordeeld door een onafhankelijk bureau.
Zw_0262	14	Wij verzoeken in de definitieve Omgevingsvisie expliciet vast te leggen dat de daarin opgenomen ontwikkelrichtingen geen vooringenomen uitkomst vormen voor latere gebiedsgerichte besluitvorming wanneer essentiële gevolgen, alternatieven en financiële consequenties nog niet zijn onderzocht.	Wij onderschrijven het verzoek van indiener om bij ontwikkelrichtingen voor gebieden de richtingen precies te formuleren. We hebben daarom op een aantal plekken tekst toegevoegd dat bij gebiedsgerichte besluitvorming over specifieke oplossingsrichtingen de alternatieven en milieueffecten moeten worden onderzocht.
ZW_0263	1	GLASTUINBOUWCLUSTERS VAN NATIONAAL BELANG In de Ontwerp-Nota Ruimte heeft het Rijk het 'Clusteren van glastuinbouw' van nationaal belang verklaard. Wij zijn verheugd dat u in uw oPOVI erkent dat clusters zoals Greenport Aalsmeer en Greenport Noord-Holland Noord de internationale positie van de Noord-Hol landse land- en tuinbouw versterken. U geeft aan te sturen op de concentratie van glastuinbouw in al aan gewezen glastuinbouwconcentratiegebieden. U ziet deze gebieden als knooppunten waar energie-, water en ruimte opgaven samenkomen. U stuurt daarbij op behoud van ruimte en kwaliteit voor een duurzame en toekomstbestendige sector en op sanering of transformatie van niet kansrijke glastuinbouwgebieden, ter voorkoming van verrommeling. Glastuinbouw Neder land ondersteunt het principe van clustering en daarbij behorende (cluster)voordelen. In de uitvoering ontstaat echter spanning op de door u genoemde 'concentratie in de al aan gewezen glastuinbouwconcentratiegebieden', 'behoud van ruimte' en 'transformatie van niet-kansrijke glastuinbouwgebieden'.	De provincie houdt in de omgevingsvisie vast aan het bestaande ruimtelijke beleid voor glastuinbouwconcentratiegebieden. Wij herkennen het door de indiener geschetste beeld dat een aantal van onze clustergebieden zijn verkleurd naar andersoortige functies dan glas. Andersoortige functies in de glastuinbouwclustergebieden acht de provincie onwenselijk en zij houdt daarom vast aan haar bestaande ruimtelijke beleid voor deze glastuinbouwconcentratiegebieden. Wij zien binnen de huidige concentratiegebieden in Noord-Holland nog ruimte voor hervestiging van bedrijven. Daarom zien wij nu geen grond voor het aanwijzen van nieuwe clustergebieden. Mocht extra beschikbaar areaal op enig termijn wel noodzakelijk blijken dan zal het gesprek in de Greenports gevoerd worden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0263	2	Het beschikbare (uitgeefbaar) areaal in de diverse concentratiegebieden in Noord-Holland is marginaal. Voor enkele glastuinbouwbedrijven biedt dit enige groeipotentie, maar biedt geen ruimte voor hervestiging van bedrijven uit zogenaamde 'niet-kansrijke glastuinbouwgebieden' of solitair gelegen bedrijven. De afgelopen jaren zijn diverse gebieden afgeschreven of (deels) getransformeerd, zoals de Schinkelpolder en De Scheg en staan gebieden in Greenport Aalsmeer (deels Zuid-Holland) als in Roelofarendsveen (Flora- en Geestweg), Nieuwkoop (Paradijsweg) aan de vooravond van transformatie/uitfasering. Ook wordt in diverse gebieden de toekomst ter discussie gesteld (zoals Noorder Legmeerpolder, Kudelstaart Oost). Glastuinbouw Nederland vraagt zich af waar bedrijven uit deze gebieden zich op basis van voorgesteld beleid zouden moeten hervestigen. Zonder gecompenseerde ruimte (aan bestaande clusters) kan geen invulling gegeven worden aan de opgave van clustering van glastuinbouw en zal verschraling van de sector plaatsvinden, met alle gevolgen van dien. Het 'behoud van ruimte' dient ons inziens dan ook concreter te worden ingevuld. Daarbij is dit principe niet op nationale schaal gewogen. De glastuinbouwsector is, zoals u ook terecht aangeeft, van internationale betekenis en op diverse aspecten (nog) ongeëvenaard in (ecologische) footprint en innovatie. De glastuinbouw functioneert ruimtelijk op nationale schaal, waarbij vele bedrijven diverse vestigingen door het land hebben en regionale samenwerkingen hebben met andere Greenport-gerelateerde bedrijven. U heeft in uw oPOVI niet inzichtelijk gemaakt wat de gevolgen zijn van het niet willen bieden van de in de oPOVI genoemde behoefte aan ontwikkelruimte en de gevolgen van provinciaal beleid in overige provincies (bijv. het transformeren van het glastuinbouwgebied in Harmelen (Utrecht), de verstedelijkingsopgave in regio Rotterdam-Den Haag, de toekomst van Trappenberg-Kloosterschuur (Katwijk), etc.). De uitwerking van 'clustering van glastuinbouw' vraagt ons inziens daarom (veel) meer aandacht dan thans in uw oPOVI is opgenomen. Wij zien deze nadere uitwerking graag terug in de vast te stellen POVI. Wij staan er voor open om met u de uitdaging aan te gaan de nationale opgave voor 'clustering van glastuinbouw' voor Noord-Holland verder vorm te geven, bijvoorbeeld in nationale samenwerking via Greenports Nederland, als onderdeel van de (later dit jaar) uitvoeringsagenda van de Nota Ruimte.	Wij herkennen de wens de clustering van glastuinbouw verder uit te werken. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in omgevingsprogramma's die wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld. We willen daarbij graag met indiener samenwerken. Wij zullen daarbij een afweging maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord.
ZW_0263	3	CLUSTERING EN CONCENTRATIE VRAGEN DUIDELIJKE RUIMTELIJKE KEUZES Glastuinbouw Nederland onderschrijft het belang van zuinig ruimtegebruik en clustering. Concentratie van glastuinbouw maakt het mogelijk om efficiënt met ruimte om te gaan, collectieve voorzieningen te organiseren en investeringen in verduurzaming rendabeler te maken. Clustering is ons inziens geen doel op zich, maar een randvoorwaarde om de sector toekomstbestendig te houden en om provinciale en sectorale duurzaamheidsdoelen te rea liseren. Tegelijkertijd vraagt clustering om duidelijke ruimtelijke keuzes. Wanneer bestaande glastuinbouwclusters niet expliciet worden benoemd, beschermd en doorontwikkeld, ontstaat het risico dat deze gebieden geleidelijk onder druk komen te staan door concurrerende ruimteclaims, zoals woningbouw, natuur, energie-infrastructuur, waterberging en andere functies. Dat kan leiden tot versnippering, investeringsonzekerheid en verlies van economi sche kracht. Wij verzoeken u daarom om in uw POVI de glastuinbouwconcentratiegebieden expliciet te benoemen en deze gebieden langjarig planologische zekerheid en ontwikkelruimte te bie den. Daarbij is het van belang onderscheid te maken tussen kerngebieden waar ontwikkeling, modernisering en verduurzaming van de glastuinbouw gewenst zijn, en gebieden waar maatwerk of transitie aan de orde kan zijn. Een dergelijke differentiatie voorkomt dat be staande sterke clusters op dezelfde wijze worden beoordeeld als verspreide initiatieven buiten deze gebieden. Ook voorkomt dit dat vernieuwing wordt afgeremd door versnippering, verouderd areaal of trage gebiedsprocessen.	Wij onderschrijven dat de glastuinbouwsector voldoende ontwikkelruimte nodig heeft om toekomstbestendig te blijven. Door de grote ruimtedruk en de sterke ruimtelijke dynamiek in Noord-Holland kan de provincie geen compensatie van glastuinbouwruimte garanderen. Daarom zet de provincie nadrukkelijk in op het behoud van de bestaande glastuinbouwclustergebieden. Zo blijft ruimte beschikbaar voor een geclusterde en toekomstbestendige glastuinbouw en wordt voorkomen dat deze ruimte verder verloren gaat aan andere functies.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0263	4	VAN MEER NAAR (MINDER IS NIET) BETER Terecht constateert u dat voor zowel Agriport als Het Grootslag sprake is van structurele uitbreidingsbehoefte. U lijkt in uw oPOVI ervoor te kiezen dat uitbreiding van glastuinbouw alleen binnen het glastuinbouwconcentratiegebied kan. U geeft namelijk aan te kiezen om de Greenport verder geclusterd te ontwikkelen binnen bestaande glastuinconcentratiegebieden om efficiënter en daarmee toekomstbestendiger te zijn voor bijvoorbeeld investeringen in benodigde infrastructuur. Zoals eerder al geschetst is ook sprake van onttrekking van 'bestaand glastuinbouwconcentratiegebied', voornamelijk binnen Greenport Aalsmeer. Feitelijk is daarmee sprake van een afname van bestaand glastuinbouwconcentratiegebied. Glastuinbouw Nederland erkent dat veel glastuinbouwgebieden zijn gelegen nabij steden en dorpen met (urgente) ruimtevragers, zoals woningbouw en bedrijventerrein. Daarnaast zijn niet alle historisch ontwikkelde glastuinbouwgebieden geschikt voor de transitie naar een toekomstbestendig modern en circulair glastuinbouwcluster en blijken sommige (delen van) aangewezen ontwikkellocaties (schuifruimte) feitelijk onbereikbaar (wegens speculatief grondbezit) en is daardoor sprake van 'papieren glas': deze ontwikkelingen bij elkaar leiden naar van meer naar minder! Om minimaal verdere afkalving van het beschikbare 'bestaand glastuinbouwconcentratiegebied' te voorkomen is – naar analogie van bedrijventerreinen (zoals met een hoge milieucategorie of watergebondenheid) – een (verplichting tot) compensatie benodigd. Vanuit het concentratiebeginsel is het dan ook noodzakelijk om flexibiliteit in te bouwen in de contouren van het concentratiegebied; daar waar moet worden getransformeerd (indeuken) moet ook kunnen worden gecompenseerd aan (de rand van) het concentratiegebied (uitdeuken). Daar u aangeeft dat ongeveer 1.000 hectare van het totale glastuinbouwcomplex een transformatie door moet gaan, vraagt dit ook flexibele inzet van contouren om hier invulling aan te geven.	De door indiener gevraagde kadering van glastuinbouwconcentratiegebieden is een onderwerp dat geen betrekking heeft op de omgevingsvisie en vraagt een nadere uitwerking in de omgevingsverordening. Binnen dit traject worden de suggesties van de indiener meegenomen.
ZW_0263	5	BETER EFFICIËNT RUIMTEGEBRUIK In uw oPOVI stelt u te (willen) sturen op behoud van ruimte en kwaliteit voor een duurzame en toekomstbestendige sector […] ter voorkoming van verrommeling. Glastuinbouw Nederland steunt deze insteek van harte. De circulaire glastuinbouw vraagt, zoals gezegd, om de nodige transities met ruimtelijke impact. In de weg daar naartoe zal het innovatiepad ook tot diverse semi-optimale ruimtelijke gebruiks- en verschijningsvormen leiden, vragen maatschappelijke opgaves om diezelfde ruimte en zullen klimatologische, sociaal maatschappelijke, financiële en internationale ontwikkelingen leiden tot (wettelijk opgelegd) een bewegend speelveld. Strikte sturing op optimaal en efficiënt ruimtegebruik is daarom benodigd. De praktijk – zoals het (tijdelijk) toelaten van agrogerelateerde bedrijvigheid (verwerking/verpakking) in Schinkelpolder – heeft geleerd dat functiemenging met activiteiten die een hogere opbrengst of grondwaarde tot gevolg hebben tot onomkeerbare beëindiging van de glastuinbouwfunctie leidt. Het gebrek aan strikte definiëring van onder andere 'kassen' heeft op diverse plekken al geleid tot de bouw van onbruikbare bouwwerken of zonnepanelen op het kasdek, met als gevolg grote belasting van (gemeentelijk) ambtelijk apparaat in handhavingscapaciteit en juridische ondersteuning, maar bovenal tot onnodige onttrekking van areaal ten gunste van activiteiten die tot hogere opbrengsten leiden. Glastuinbouw Nederland vraagt u daarom niet alleen aan te geven te sturen op behoud van ruimte, maar hier ook concreet invulling aan te geven door de gebruiksruimte in de concentratiegebieden strikt te kaderen doch flexibiliteit te bieden voor de transitie naar de circulaire glastuinbouw. Een nadere toelichting hierop vindt u in de bijlage.	Dit is precies de reden waarom de provincie heeft gekozen voor een glastuinbouwclusterbeleid. Wij kiezen voor clustering van glastuinbouw omdat dit de beste voorwaarden biedt voor een toekomstbestendige sector. Door bedrijven nabij elkaar te vestigen, kunnen zij voorzieningen en infrastructuur delen. Het gaat bijvoorbeeld om energievoorziening, warmte- en koolstofdioxide-netten, waterberging en -zuivering, logistiek en arbeidsvoorzieningen. Clustering maakt ook samenwerking en kennisuitwisseling tussen bedrijven, toeleveranciers, onderwijs en onderzoek eenvoudiger. Dit ondersteunt innovatie, verduurzaming en de overgang naar een circulaire glastuinbouw.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0263	6	ONTWIKKELRUIMTE ALS RANDVOORWAARDE U schetst dat de verduurzaming van de glastuinbouw een ruimtevraag met zich meebrengt, maar deze vaak in technische maatregelen voorziet, zoals de energievoorziening, geothermie, batterijen en waterbuffering. Hiermee doet u de verduurzamingsopgave, dynamiek en innovatiekracht in de glastuinbouwsector tekort. De internationale positie van de Nederlandse glastuinbouw is sterk, maar niet vanzelfsprekend. Ook andere regio's investeren in schaal, technologie, energievoorziening en lokale voedselproductie. Om in de toekomst onderscheidend te blijven, is ontwikkeling nodig in de toepassing van hightech teelt, autonome systemen, datagedreven productie, biologische weerbaarheid, circulair watergebruik en emissiearme bedrijfsvoering. Glastuinbouw Nederland heeft daarom een circulaire glastuinbouw in 2040 als ambitie. Deze circulaire glastuinbouw is veel meer dan een technische ontwikkeling. Het vraagt om een andere benadering van grondstoffen, inhoudsstoffen, teeltmethode, teeltdoelen, meervoudig ruimtegebruik, meervoudige toepassingen, maatschappelijke waarde, etc. Om hier te komen zijn de komende jaren grote transities nodig, mét ruimtelijke impact. De glastuinbouw van de toekomst vraagt bovendien ruimte om te experimenteren, op te schalen en in de praktijk toe te passen. Dat betekent dat provinciaal beleid niet alleen moet sturen op bescherming van bestaande locaties, maar ook op het mogelijk maken van moderne productielocaties met voldoende schaal, goede logistieke aansluiting, passende energie-infrastructuur en ruimte voor innovatie. Zonder deze randvoorwaarden bestaat het risico dat ambities voor hightech en duurzame teelt onvoldoende uitvoerbaar worden. Glastuinbouw Nederland vraagt u daarom om innovatie niet alleen als economische ambitie te benoemen, maar ook ruimtelijk mogelijk te maken. Hightech teelt vraagt om locaties waar bedrijven kunnen vernieuwen, uitbreiden, samenwerken en investeren in collectieve voorzieningen. Daarbij horen snellere en voorspelbare procedures, ruimte voor demonstratie- en experimenten en een gebiedsgerichte aanpak waarin energie, water, CO_2, logistiek en arbeidsvoorzieningen integraal worden meegenomen. Voor ondernemers is duidelijkheid en voorspelbaarheid van groot belang. Investeringen in modernisering, energiebesparing, watertechniek, emissiebeperking, klimaatadaptatie en circulaire toepassingen vragen om een langjarig perspectief. Zonder voldoende ontwikkelruimte en planologische zekerheid worden deze investeringen onzeker of onmogelijk. Wij vragen u daarom om ontwikkelruimte bij bestaande clusters als randvoorwaarde voor verduurzaming, herstructurering, innovatie en toekomstbestendige bedrijfsvoering te zien.	Wij kiezen voor clustering van glastuinbouw omdat dit de beste voorwaarden biedt voor een toekomstbestendige sector. Door bedrijven nabij elkaar te vestigen, kunnen zij voorzieningen en infrastructuur delen. Het gaat bijvoorbeeld om energievoorziening, warmte- en koolstofdioxide-netten, waterberging en -zuivering, logistiek en arbeidsvoorzieningen. Clustering maakt ook samenwerking en kennisuitwisseling tussen bedrijven, toeleveranciers, onderwijs en onderzoek eenvoudiger. Dit ondersteunt innovatie, verduurzaming en de overgang naar een circulaire glastuinbouw.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0263	7	ENERGIE ALS BEPALENDE RANDVOORWAARDE De energietransitie is voor de glastuinbouwsector één van de belangrijkste opgaven. De sector werkt hard aan verduurzaming en vermindering van de afhankelijkheid van fossiele energiebronnen. Daarbij spelen onder meer aardwarmte, restwarmte, duurzame elektriciteit, CO_2-voorziening, opslag, conversie en slimme energiesystemen een belangrijke rol. Moderne glastuinbouwbedrijven kunnen bovendien een functie vervullen in geïntegreerde energiesystemen, mits energie-infrastructuur, netcapaciteit en ruimtelijke inpassing tijdig worden meegewogen. De oPOVI erkent dat energie-infrastructuur steeds meer sturend wordt voor ruimtelijke ontwikkeling. Glastuinbouw Nederland ondersteunt deze lijn. Tegelijkertijd betekent dit dat glastuinbouwclusters expliciet moeten worden meegenomen in de provinciale keuzes rond netcapaciteit, warmte-infrastructuur, duurzame opwek en energiehubs. Zonder prioritering dreigt stilstand in bestaande glastuinbouwgebieden en wordt noodzakelijke verduurzaming vertraagd. Wij verzoeken u daarom om glastuinbouwclusters in de POVI nadrukkelijk te verbinden aan de ontwikkeling van toekomstbestendige energiesystemen. Bijvoorbeeld door de koppeling te maken met het NZKG en het Westland Havengebied voor het CO2- en waterstofnetwerk. Immers, warmte, CO2 en licht zijn essentiële productiefactoren voor de sector die door verduurzaming steeds minder vanuit fossiele bronnen beschikbaar zijn. Daarbij vragen wij om erkenning van de glastuinbouw als flexibele energiepartner, onder meer op het gebied van balancering, opslag, conversie en benutting van elektra, duurzame warmte en CO_2. Ook vragen wij om de ruimtelijke mogelijkheden voor duurzame energieopwekking en energie-infrastructuur in en rond glastuinbouwgebieden gebiedsgericht te verkennen.	De provincie erkent het belang van de glastuinbouw voor het energiesysteem. Warmtekrachtkoppelingen (WKK's) in de sector kunnen een bufferfunctie vervullen op het elektriciteitsnet. Daarmee draagt de glastuinbouw bij aan de flexibiliteit en betrouwbaarheid van het energiesysteem. Daarnaast werkt de provincie via het programma Regionale Energiestrategie (RES) aan inzicht in de mogelijkheden voor duurzame energieopwekking in Noord-Holland. Het programma brengt in beeld waar ruimte is voor opwek van duurzame energie en welke ruimtelijke en infrastructurele voorwaarden daarbij horen. De provincie maakt daarbij geen onderscheid tussen verschillende sectoren. Aan de omgevingsvisie zijn in de paragraaf over Energie/warmte teksten toegevoegd over de warmtetransitie in de glastuinbouw.
ZW_0263	8	WATER EN BODEM VRAGEN OM MAATWERK EN REGIE Glastuinbouw Nederland begrijpt dat water en bodem steeds belangrijker worden in ruimtelijke afwegingen. De beschikbaarheid van voldoende en kwalitatief goed zoetwater is voor de glastuinbouw van strategisch belang. De sector investeert al jarenlang in waterbe sparing, recirculatie, emissiebeperking, buffering en hergebruik. Tegelijkertijd is volledige zelfvoorziening niet in alle gebieden realistisch of doelmatig. Wij vragen u daarom om bij de verdere uitwerking van het principe 'water en bodem sturend' nadrukkelijk rekening te houden met de specifieke kenmerken van glastuinbouwgebieden. Strategische productiegebieden hebben behoefte aan gebiedsgerichte waterstrategieën, waarin waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, buffering, verzilting, klimaatadaptatie en collectieve voorzieningen in samenhang worden bekeken. Zonder gebieds-specifieke uitwerking kan stapeling van water- en bodemvoorwaarden leiden tot hogere kosten, onzekerheid en beperking van noodzakelijke investeringen. Wij verzoeken u daarom om glastuinbouwgebieden niet alleen te benaderen als gebieden met opgaven, maar ook als gebieden die kunnen bijdragen aan efficiënter watergebruik, buffering, emissiebeperking en klimaatadaptatie. Wij vragen u daarnaast expliciet om regie te pakken op het brede waterdossier. Op diverse vraagstukken, zoals verdeling, winning, inbreng, vasthouden, uitwisseling, etc. zowel boven als onder de grond zijn integrale belangenafwegingen nodig. Economische, ecologische, waterstaatkundige, veiligheidsbelangen, etc. en diverse (sectorale en/of provinciale) regelgeving of beleidsuitgangspunten kunnen op onderdelen conflicteren. Integraal provinciaal beleid en/of afwegingskaders zijn derhalve gewenst om niet alleen duidelijkheid te beiden, maar ook flexibel te zijn in tijden van grotere klimatologische schommelingen. In de provincies Flevoland en Zuid-Holland zijn goede voorbeelden hiervan te vinden.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Dit gezegd hebbende, de uitwerking van water en bodem als ordendend principe is per definitie maatwerk, enerzijds rekening houdend met specifieke regionale en lokale kenmerken en gebruik anderzijds met het grotere plaatje. Uiteraard gaan wij als provincie regie voeren op het brede waterdossier vanuit het water en bodem als ordenend principe. Hoe we dat gaan doen wordt onder meer later uitgewerkt in het regionaal water en bodemprogramma. Het is overigens niet iets waar alleen de provincie over gaat. Zo wordt de verdeling van water bij grote watertekorten bepaald door de nationale verdringingsreeks.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0263	9	BESCHERMING TEGEN VERSTEDELIJKINGSDRUK EN FUNCTIEVERDRINGING In delen van Noord-Holland staat de ruimte onder grote druk. Woningbouw, infrastructuur, natuur, energie en bedrijvigheid concurreren om dezelfde schaarse ruimte. Glastuinbouwgebieden kunnen daardoor onder druk komen te staan, zeker waar zij liggen nabij stedelijke gebieden of economische corridors. Glastuinbouw Nederland erkent dat ruimtelijke keuzes noodzakelijk zijn. Tegelijkertijd vragen bestaande glastuinbouwclusters om bescherming tegen ongewenste functieverdringing en versnippering. Wanneer glastuinbouwgebieden geleidelijk worden ingeperkt of doorsneden door andere functies, verdwijnt de samenhang die juist nodig is voor collectieve voorzieningen, verduurzaming en toekomstbestendige bedrijfsvoering. Wij verzoeken u daarom om in de POVI duidelijke ruimtelijke kaders op te nemen die bestaande glastuinbouwclusters beschermen tegen ongewenste verstedelijkingsdruk en functiemenging. Waar transitie of functiewijziging aan de orde is, vragen wij om een zorgvuldig gebiedsproces met betrokkenheid van ondernemers en met aandacht voor compensatie, continuïteit en toekomstperspectief.	Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze ZW_0263
ZW_0263	10	GLASTUINBOUW IS FUNDAMENT AGRIPORT De glastuinbouw is voor Noord-Holland een economisch en maatschappelijk belangrijke sector. De sector levert een bijdrage aan werkgelegenheid, innovatie, voedsel- en sierteeltproductie, veredeling, hightech teelt en de regionale economie. Daarnaast kan de glastuinbouw een relevante partner zijn in maatschappelijke opgaven rond energie, water, klimaatadaptatie, circulaire economie en verduurzaming van de landbouw. De sector ontwikkelt zich steeds nadrukkelijker tot een geïntegreerd productiesysteem waarin data, robotica, kunstmatige intelligentie, weerbare teeltsystemen, waterhergebruik, energie-integratie en emissiebeperking samenkomen. Glastuinbouw Nederland verbaast zich daarom over een profileringskeuze voor Agriport. Wij erkennen uiteraard dat Agriport een belangrijk toekomstig energieknooppunt, met glastuinbouw, datacenters, geothermie en grootschalige opwek van duurzame energie, is. Dit is wat ons betreft echter geen keuze voor profilering, maar een synergie. Het ter discussie stellen van het gebied als toekomstbestendig glastuinbouwgebied heeft direct (negatieve) consequenties voor het vestigingsklimaat en financierbaarheid van bedrijven, innovaties en verduurzaming. Daarbij doet e.e.a. afbreuk aan de ontstaansgeschiedenis van het gebied en drijvers achter het unieke concept, welke een wereldwijde blauwdruk vormt voor moderne glastuinbouw. Wij verzoeken u daarom in de POVI Agriport duidelijk als (glastuinbouw)concept te profileren, zonder nieuwe profileringskeuze. Dat u aanvullend ruimte creëert voor verdere versterking van het cluster als energiehub, als onderdeel van het concept, is niet ongewenst, maar mag niet te koste gaan van het glastuinbouwgebied en -concept. Daarbij vragen wij u ook vanuit nationale belang op circulaire glastuinbouw (en de ruimtelijke vertaling daarvan), de strategische positie en toekomstperspectief (met bijbehorende ruimtevraag) voor Agriport in beeld te brengen en te wegen (zie eerdere punten).	De Omgevingsvisie benoemt Agriport al als glastuinbouwcluster. Daarmee is de betekenis van de glastuinbouw voor het gebied en het toekomstperspectief van deze functie in de Omgevingsvisie vastgelegd. Agriport kent daarnaast een sterke samenhang tussen glastuinbouw, energie en data. De Omgevingsvisie houdt daarom ruimte voor gezamenlijke keuzes van gemeente, provincie en Rijk over de verdere profilering van het gebied.
ZW_0263	11	GEBIEDSGERICHTE UITWERKING SAMEN MET DE SECTOR De POVI vormt een belangrijk kader voor verdere gebiedsgerichte uitwerking en doorvertaling in de Provinciale Omgevingsverordening. Glastuinbouw Nederland vindt het van belang dat deze uitwerking niet alleen óver de sector gaat, maar samen met de sector wordt vormgegeven. Ondernemers, gemeenten, provincie, waterschappen, netbeheerders en an dere relevante partijen zijn nodig om te komen tot uitvoerbare keuzes. Wij stellen voor om voor de belangrijkste glastuinbouwclusters in Noord-Holland samen te verkennen welke ontwikkelruimte, randvoorwaarden en investeringen nodig zijn voor toe komstbestendige glastuinbouwgebieden. Dit kan bijvoorbeeld via gebiedsprocessen of gebiedsakkoorden waarin economische ontwikkeling, ruimtelijke kwaliteit, water, energie, CO_2, data-infrastructuur, logistiek, mobiliteit, arbeidsvoorzieningen en leefomgeving inte graal worden uitgewerkt. Glastuinbouw Nederland gaat hierover graag met u in gesprek en denkt graag mee over een uitvoerbare en toekomstgerichte vertaling in beleid, programma's en gebiedsgerichte af spraken.	De province erkent het belang van goede samenwerking met de partners. Zo zijn de provincie en Glastuinbouw Nederland beide vertegenwoordigd in zowel de Greenport Aalsmeer en Greenport NHN. Daarnaast hebben wij recent het gebiedsakkoord Grootslag ondertekend. Dit geeft voldoende basis en mogelijkheden om inhoudelijk het gesprek te voeren over de sector en ontwikkeling gezamenlijk op te pakken.
ZW_0263	12	Zie bijlage voor nadere informatie over glastuinbouw	Wij hebben kennisgenomen van de nadere informatie in de bijlage en betrekken dat zo nodig bij de uitwerking van de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0264	1	Ik maak gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen tegen de plannen om industrie te realiseren op bovengenoemde locatie. Ik ben een van de eigenaren van de percelen bollengrond langs de A9. Samen met mijn broers run ik hier een familiebedrijf, deze bestaat drie generaties. Dit land is in de jaren tachtig speciaal gemaakt voor het telen van bloembollen. Voor deze teelt heb je een zandpakket nodig van minimaal 150 cm, het zand moet grof van textuur zijn. Het land is gedraineerd en de waterhuishouding in de bodem wordt nauwkeurig gestuurd. Deze locatie is voor de teelt van bloembollen zo uniek, zodat er in een droog voorjaar niet hoeft te worden beregend en in een natte winter geen waterschade kan ontstaan. Het areaal bloembollen dat wij hier telen is een groot deel van ons totale areaal en door bovengenoemde kwalitatieve eigenschappen van de grond kunnen wij deze percelen niet missen. Dit land genereert al vele decennia inkomsten voor meerdere gezinnen. Wij zullen en kunnen de gronden dus niet verkopen. Ik vraag de Provincie Noord Holland om dit plan niet uit te voeren op deze locatie.	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0265	1	De provincie kiest nadrukkelijk voor ontwikkeling van een robuust groenblauw raamwerk met natuurgebieden (NNN), natuurverbindingen, faunapassages en ecologische corridors die soorten meer ruimte moeten bieden om zich te verspreiden en leefgebieden met elkaar te verbinden. Deze ambitie wordt terecht gepresenteerd als een belangrijke voorwaarde voor herstel van biodiversiteit. Tegelijkertijd ontbreekt de constatering dat grotere verbonden leefgebieden in de praktijk ook nieuwe beheeropgaven kunnen creëren. Soorten verspreiden zich gemakkelijker, populaties kunnen groeien en de druk op kwetsbare soorten kan lokaal toenemen. Het beheer van populaties vormt daarom een onlosmakelijk onderdeel van goed natuurbeheer. Wij verzoeken de provincie daarom expliciet op te nemen dat het realiseren van natuurverbindingen en een groenblauw raamwerk hand in hand gaat met een zorgvuldig, wettelijk verankerd en wetenschappelijk onderbouwd faunabeheer.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven, zoals ook faunabeheer. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De nadere uitwerking van het beleid voor het groen blauw raamwerk en NNN vindt dus niet plaats in de Omgevingsvisie maar in de beleidsinstrumenten die hieruit voortvloeien.
ZW_0265	2	Op verschillende plaatsen in de visie wordt aandacht besteed aan de bescherming van weidevogels. Daarnaast geeft de provincie aan te onderzoeken waar in Noord-Holland nieuwe of aanvullende weidevogelkerngebieden kunnen worden aangewezen. Het aanwijzen van kerngebieden is echter slechts één onderdeel van succesvol weidevogelbeheer. In veel weidevogelgebieden wordt al jarenlang gewerkt met een combinatie van waterbeheer, inrichting, agrarisch natuurbeheer, monitoring en faunabeheer. De ontwerpvisie benoemt deze integrale aanpak niet. Daardoor lijkt de visie ervan uit te gaan dat ruimtelijke maatregelen alleen voldoende zijn voor herstel van kwetsbare soorten, terwijl de dagelijkse praktijk van natuurbeheer laat zien dat effectieve bescherming van weidevogels vraagt om een samenhangende aanpak waarin ook beheer van populaties van predatoren een plaats heeft binnen de bestaande wettelijke kaders.	De omgevingsvisie gaat in hoofdzaak over ruimtelijke keuzes en is niet bedoeld om een volledig overzicht te geven van alle instrumenten die voor een bepaald doel van toepassing zijn. Predatiebeheer is een onderdeel van de aanpak weidevogels en zal in de programma's en projecten die voortvloeien uit de omgevingsvisie een plek krijgen.
ZW_0265	3	De provincie geeft in de visie terecht aan dat zij verantwoordelijk is voor faunabeheerplannen. Tegelijkertijd ontbreken de organisaties die deze doelen mede helpen realiseren volledig in de tekst. Wildbeheereenheden, jachtaktehouders, terreinbeheerders en grondgebruikers beschikken over omvangrijke gebiedskennis en leveren een directe bijdrage aan: monitoring van soorten; uitvoering van provinciale faunabeheerplannen; bescherming van kwetsbare soorten; beperking van faunaschade; beheer van invasieve exoten; verkeersveiligheid; praktische uitvoering van natuurdoelen. Wij vinden dat deze uitvoerende rol erkenning verdient binnen een integrale provinciale visie op natuur en biodiversiteit.	De omgevingsvisie heeft niet als doel alle organisaties te benoemen die een rol hebben in het uitvoeren van het beleid.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0265	4	Wij verzoeken Provinciale Staten daarom om de definitieve Omgevingsvisie aan te vullen met een passage waarin wordt vastgelegd dat: "Faunabeheer een integraal onderdeel vormt van duurzaam natuurbeheer en biodiversiteitsherstel. Voor het realiseren van provinciale doelen op het gebied van natuurkwaliteit, boerenlandvogels, weidevogels, natuurverbindingen en het groenblauwe raamwerk is naast habitatverbetering en ruimtelijke inrichting ook zorgvuldig en wettelijk geborgd populatiebeheer van belang. De provincie werkt daarbij samen met wildbeheereenheden, terreinbeheerders, agrariërs en andere gebiedspartners." Hiermee ontstaat een evenwichtiger en realistischer beeld van de instrumenten die nodig zijn om de ambities uit de Omgevingsvisie daadwerkelijk te realiseren en wordt recht gedaan aan de provinciale verantwoordelijkheid voor zowel natuurbeleid als faunabeheer. Deze aanvulling sluit bovendien beter aan bij de passages in de visie waarin Noord-Holland inzet op herstel van boerenlandvogels, ontwikkeling van weidevogelkerngebieden, natuurverbindingen en een robuust groenblauw raamwerk.	Faunabeheer wordt geborgd in de faunabeheerplannen. In de faunabeheerplannen wordt ook het verband gelegd met de faunaschade. De beheerplannen worden vastgesteld door de faunabeheereenheden. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Faunabeheer heeft een meer uitvoerend karakter.
ZW_0265		De Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging onderschrijft de grote ambities die de provincie Noord-Holland in de ontwerp-Omgevingsvisie formuleert voor natuurherstel, biodiversiteit, landschap en een toekomstbestendig landelijk gebied. De visie zet sterk in op herstel van Natura 2000-gebieden, versterking van biodiversiteit, het realiseren van natuurverbindingen, de ontwikkeling van een robuust groenblauw raamwerk en het herstel van boerenlandvogels en andere karakteristieke soorten. Tegelijkertijd constateren wij dat een wezenlijk onderdeel van het provinciale natuurinstrumentarium in de visie vrijwel geheel ontbreekt: het faunabeheer. Hoewel de provincie op meerdere plaatsen terecht aangeeft verantwoordelijk te zijn voor het stellen van kaders voor faunabeheer, het goedkeuren van faunabeheerplannen, het verlenen van tegemoetkomingen bij faunaschade, wordt vervolgens nergens beschreven welke bijdrage faunabeheer levert aan de realisatie van de geformuleerde natuur- en biodiversiteitsdoelen.	Faunabeheer wordt geborgd in de faunabeheerplannen. In de faunabeheerplannen wordt ook het verband gelegd met de faunaschade. De beheerplannen worden vastgesteld door de faunabeheereenheden. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Faunabeheer heeft een meer uitvoerend karakter.
ZW_0265		De provincie stelt als expliciete ambitie dat het agrarisch ecosysteem moet worden hersteld en noemt daarbij specifiek de aanpak van boerenlandvogels als belangrijke opgave. Tegelijkertijd ontbreekt iedere verwijzing naar de rol die faunabeheer kan spelen bij het verbeteren van het broedsucces van kwetsbare soorten. Iedereen die betrokken is bij het beheer van boerenlandvogels weet dat habitatverbetering essentieel is, maar dat deze maatregelen op zichzelf niet altijd voldoende zijn om populaties duurzaam te herstellen. In grote delen van Noord-Holland wordt dagelijks geïnvesteerd in akkerranden, kruidenrijk grasland, waterbeheer en rustgebieden. Het effect van deze investeringen wordt echter mede beïnvloed door predatiedruk. De ontwerp-Omgevingsvisie benoemt uitsluitend maatregelen gericht op leefgebieden en ruimtelijke inrichting, maar laat het onderdeel soorten- en populatiebeheer volledig buiten beschouwing. Hierdoor ontstaat een onvolledig beeld van de instrumenten die beschikbaar zijn om de provinciale natuurdoelen daadwerkelijk te realiseren.	De omgevingsvisie gaat in hoofdzaak over ruimtelijke keuzes en is niet bedoeld om een volledig overzicht te geven van alle instrumenten die voor een bepaald doel van toepassing zijn. Predatiebeheer is een onderdeel van de aanpak weidevogels en zal in de programma's en projecten die voortvloeien uit de omgevingsvisie een plek krijgen.
ZW_0266	1	Wij vragen de provincie om in de definitieve Omgevingsvisie: 1. kleinschalige en innovatieve woonvormen, waaronder tiny houses en collectieve woongemeenschappen, expliciet te erkennen als mogelijke bijdrage aan de woningbouwopgave; 2. ruimte te bieden voor zowel tijdelijke als permanente kleinschalige woonvormen, waarbij ook woonzekerheid en sociale continuïteit worden meegewogen; 3. gemeenten voldoende ruimte te geven voor lokaal maatwerk, in het bijzonder bij kleine kernen en initiatieven vanuit inwoners; 4. bij de beoordeling van dergelijke initiatieven niet uitsluitend te kijken naar traditionele woningtypologieën en aantallen woningen, maar ook naar betaalbaarheid, zorgvuldig ruimtegebruik, leefbaarheid, klimaatadaptatie, groen en biodiversiteit. Nescio laat in de praktijk zien dat kleinschalig wonen, lokaal initiatief, betaalbaarheid en zorgvuldig ruimtegebruik met elkaar kunnen worden verbonden. Wij hopen dat de provincie deze ruimte voor lokale innovatie in de definitieve Omgevingsvisie wil behouden en waar mogelijk versterken.	De omgevingsvisie sluit andere woonvormen niet uit. Wij laten de afweging bij de gemeente om te kiezen voor deze andere vormen op specifieke locaties. Ook bij traditionele woningtyplologiën is er een afweging op ruimtegebruik, leefbaarheid klimaatadaptatie, groen en biodiversiteit. Verdere uitwerking van bovengenoemde thema's zal in het volkshuisvestingsprogramma landen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0266	7	Kans: dubbel ruimtegebruik In de visie wordt slechts een enkele keer gesproken over de kansen die dubbel ruimtegebruik biedt. Vreemd: bij schaarste van ruimte zullen we moeten leren de beschikbare ruimte te delen. De duurzame energiesector is daaraan gewend. Zonneparken worden gecombineerd met natuurfuncties. Windmolens worden goed ingepast of (net als infra) onderdeel van industriële landschappen. Maar dit staat onder druk. Neem zon op land. Eind 2023 beschikte toenmalig minister De Jonge dat zon op landbouwgrond in principe niet meer zou worden toegestaan. De Provincie Noord-Holland maakte goed gebruik van de uitzonderingsgronden, waardoor onder meer agri-PV mogelijk blijft. Toch kiest een enkele Noord-Hollandse gemeente er nu al voor ook deze optie helemaal te verbieden. Een ander voorbeeld is wind op bijvoorbeeld een bedrijventerrein, waar deze landschappelijk nauwelijks impact hebben. Ook voor wind geldt dat er meer en meer Noord-Hollandse gemeenten zijn die deze techniek categorisch uitsluiten. Wij raden aan de noodzaak om ruimte dubbel te gebruiken ten bate van de energietransitie stevig in de visie te verankeren.	Wij delen de mening dat meervoudig ruimtegebruik kansen biedt ten bate van de energietransitie. In de Omgevingsvisie is onder afwegingsprincipe 1 meervoudig ruimtegebruik al opgenomen. Het is alleen niet mogelijk om overal ruimte dubbel te gebruiken omdat sommige functies of waarden niet overal te combineren zijn. Wij zullen dit nader uitwerken in het Programma Energie dat wij na vaststelling van de Omgevingsvisie zullen opstellen. Ook kunnen we hier nadere invulling aan geven in eventuele (gebieds)uitwerkingen.
ZW_0267	1	Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland. Ik onderschrijf de inzet op zorgvuldig ruimtegebruik, behoud van landschappelijke kwaliteit, natuurherstel, biodiversiteit, klimaatadaptatie en het leidend maken van water en bodem bij ruimtelijke keuzes. Deze ambities zijn noodzakelijk voor een toekomstbestendige inrichting van Noord-Holland. De ontwerpvisie benoemt onder meer het belang van natuurherstel, biodiversiteit, waterberging, klimaatadaptatie en een groenblauw raamwerk. Juist vanuit die ambities vraag ik aandacht voor de manier waarop het landelijk gebied in de ontwerpvisie wordt benaderd. Het behoud van open landschappen is waardevol en verdient bescherming. Tegelijkertijd vraagt die bescherming om een benadering die ruimte laat voor gerichte kwaliteitsverbetering. Openheid is een belangrijke landschappelijke kwaliteit, maar niet de enige kwaliteit. Ook biodiversiteit, bodemkwaliteit, waterhuishouding, klimaatbestendigheid en ecologische samenhang bepalen de waarde van het landelijk gebied. Juist daarom is het belangrijk dat binnen grotere open landschappen ruimte blijft bestaan voor gerichte, zorgvuldig ingepaste natuurinclusieve transformaties. Een beperkte ingreep binnen een groter gebied kan, mits goed ontworpen en duurzaam geborgd, bijdragen aan de kwaliteit van het geheel. Denk aan voedselbossen, houtwallen, voederhagen, natuurvriendelijke oevers, waterberging, kruidenrijk grasland, agroforestry of andere vormen van landschappelijke en ecologische versterking. Een actueel voorbeeld daarvan is het agroforestry-project in de Schermer, waarin de gemeente Alkmaar samen met de Milieufederatie Noord-Holland agrariërs ondersteunt bij kleinschalige toepassing van onder meer voedselbossen, voederhagen en houtige landschapselementen. Dit illustreert dat behoud van open agrarisch landschap en gerichte ecologische vernieuwing naast elkaar kunnen bestaan. Het risico van de ontwerpvisie is dat zij dit soort initiatieven, evenals vergelijkbare particuliere initiatieven, onvoldoende faciliteert wanneer behoud van openheid te absoluut wordt uitgelegd. Daarmee kunnen ontwikkelingen worden ontmoedigd die juist bijdragen aan provinciale doelen voor biodiversiteit, bodem, water en klimaatadaptatie.	Wij zijn van mening dat wij met onze omgevingsvisie en omgevingsverordening de natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden voldoende beschermen en daarbij ook voldoende ruimte laten voor noodzakelijke ontwikkelingen.
ZW_0267	2	Waar een woonfunctie onderdeel uitmaakt van zo'n bredere natuurinclusieve transformatie, hoort die functie ondergeschikt te zijn aan de landschappelijke en ecologische opzet. Het gaat dan om woningen van kleine tot normale omvang, passend bij de schaal van de omgeving, zorgvuldig ingepast, bij voorkeur gebouwd met natuurlijke of biobased materialen en ontworpen met een lage belasting van energie- en watersystemen. Ik verzoek u daarom om in de definitieve omgevingsvisie expliciet onderscheid te maken tussen reguliere verstedelijking van het buitengebied en kleinschalige natuurinclusieve kwaliteitsverbetering. Dat onderscheid is van belang om te voorkomen dat waardevolle initiatieven op voorhand worden benaderd als aantasting van het landelijk gebied, terwijl zij juist kunnen bijdragen aan provinciale doelen.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. De wijze waarop wij omgaan met stedelijke ontwikkelingen en kleinschalige kwaliteitsverbeteringen in het landelijk gebied is uitgewerkt in onze Omgevingsverordening.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0267	3	Concreet verzoek ik u om in de definitieve visie op te nemen dat maatwerk mogelijk blijft voor kleinschalige natuurinclusieve transformaties in het landelijk gebied, mits sprake is van aantoonbare meerwaarde voor landschap, natuur, water, bodem en klimaatadaptatie. Daarbij kan worden aangesloten bij voorwaarden zoals: • de ontwikkeling sluit aan bij een bestaande bebouwingslocatie, voormalig agrarisch erf of bestaande landschappelijke structuur; • eventuele bebouwing of functiewijziging blijft beperkt, compact en ruimtelijk ondergeschikt; • eventuele woonbebouwing is passend van omvang, landschappelijk ingepast en bij voorkeur uitgevoerd met natuurlijke of biobased materialen; • de inrichting is gericht op een lage belasting van energie- en watersystemen, bijvoorbeeld door duurzame energieopwekking, waterbesparing, waterberging en hergebruik; • het grootste deel van het gebied blijft groen, onverhard en landschappelijk ingericht; • de inrichting draagt aantoonbaar bij aan biodiversiteit, natuurontwikkeling, waterberging, bodemkwaliteit en klimaatadaptatie; • de landschappelijke en ecologische meerwaarde wordt duurzaam geborgd. Een dergelijke verduidelijking versterkt de uitvoerbaarheid van de ontwerpvisie. Zij maakt duidelijk dat zorgvuldig ruimtegebruik niet alleen gaat over het behouden van bestaande structuren, maar ook over het mogelijk maken van aantoonbare kwaliteitsverbetering. Juist particuliere initiatiefnemers en agrariërs kunnen met eigen grond, middelen en langjarig beheer bijdragen aan de provinciale doelen. Ik verzoek u daarom de definitieve omgevingsvisie op dit punt aan te scherpen en kleinschalige natuurinclusieve kwaliteitsinitiatieven herkenbaar te positioneren als mogelijke bijdrage aan een toekomstbestendig landelijk gebied.	Zie de beantwoording op onderdeel 2 van deze zienswijze ZW_0267
ZW_0268	1	Bezwaar tegen de bouw van 1200 woningen aan de achterkant van de Bosstraat bij Winkel en Nieuwe Niedorp vanwege verkeersdrukte, aantasting van de Westfriese Omringdijk, gevaar van trillingsschade, overbelasting van lokale maatschappelijke voorzieningen en aantasting van het open landschappelijke karakter.	Het woningbouwplan staat in de dorpenvisie van gemeente Hollands Kroon, maar is nog niet officieel bekend gemaakt bij de provincie Noord-Holland. Deze locatie is dan ook niet opgenomen in de voorliggende omgevingsvisie.
ZW_0269	1	Digitale infrastructuur. Ik vraag u om geen nieuwe of uitbreiding van datacenters toe te staan. Zowel de elektrische infrastructuur als de landschapsruimte is hiertoe niet op berekend. Niet allen de provincie maar heel Nederland is te klein om meer of uitbreiding van datacenters toe te staan. Datacenters zijn grootvervuilers. Microsoft schermt ermee dat ze koplopers zijn in de strijd om klimaatneutraal omdat ze groene stroom inkopen bij windparken en zonneweides. Onze groene stroom! En omdat er altijd stroom moet zijn, moeten ze ook enorme dieselagregaten hebben voor noodstroom. Eén maal per maand draaien die dingen. Lever ons niet uit aan de Amerikaanse techgiganten. We moeten Europees inzetten op Europese datacenters en meegaan in de strijd om onafhankelijk te worden van Amerikaanse bedrijven. Provincie ga nu mee met deze Europese richting, laat ons eigen landschap niet in de steek!!	Zoals wij hebben aangegeven zullen wij in de toekomst onder strikte voorwaarden ruimte geven aan nieuwe datacenters. Het gaat hierbij specifiek om digitale infrastructuur die bij kan dragen aan Europese soevereiniteit.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0270	1	Allereerst willen het Hoogheemraadschap van Rijnland, het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier de provincie complimenteren met de ontwerp- omgevingsvisie. Wij delen de ambitie om samen te werken aan een toekomstbestendig, leefbaar en klimaatbestendig Noord-Holland. Wij waarderen de integrale benadering van de fysieke leefomgeving en de centrale plek voor water en bodem als ordenend principe. De Omgevingsvisie benoemt helder de samenhang tussen klimaatadaptatie, waterveiligheid, natuur, waterkwaliteit en de grote ruimtelijke opgaven waar Noord-Holland voor staat. Daarmee biedt zij een stevig fundament voor gebiedsgerichte uitwerking en uitvoering. Ook spreken wij onze waardering uit voor het open, professionele en gelijkwaardige proces waarin provincie en waterpartners sinds 2024 hierin bestuurlijk en ambtelijk nauw hebben samengewerkt. Wij zien dat in de visie belangrijke stappen zijn gezet om water, bodem en ruimte in samenhang te benaderen en om de consequenties van noodzakelijke keuzen zichtbaar te maken. De kracht van deze visie ligt wat ons betreft in die integrale aanpak en in het voortzetten van de samenwerking tussen de verschillende domeinen. Met deze positieve grondhouding vragen wij aandacht voor een aantal overkoepelende thema's die, wanneer zij meer randvoorwaardelijk worden meegenomen, de Omgevingsvisie kunnen versterken en de doorwerking naar programma's, gebiedsprocessen en uitvoering concreter kunnen maken. Onze bestuurlijke zienswijze op hooflijnen is in de bijlage ambtelijk en meer in detail uitgewerkt.	Wij danken indiener voor de zienswijze en de complimenten.
ZW_0270	2	We zouden graag terugzien dat, naast investeren in bereikbaarheid en leefbaarheid, óók investeren in water robuuste en waterveilige voorzieningen een harde randvoorwaarde is voor de ontwikkeling van de provincie. Water is het dragende fundament voor onze welvaart en dat betekent dus ook dat noodzakelijke voorzieningen en investeringen in het waterbeheer onlosmakelijk onderdeel moeten uitmaken van alle ruimtelijke investeringen in Noord-Holland.	Uiteraard gaan wij als provincie regie voeren op het brede waterdossier vanuit het water en bodem als ordenend principe . Hoe we dat gaan doen en bijvoorbeeld met welke randvoorwaarden wordt onder meer later uitgewerkt in het regionaal water en bodemprogramma. Daarbij zien wij het water en bodemsysteem als drager voor het gebruik.
ZW_0270	3	De Omgevingsvisie benoemt terecht dat niet elke economische activiteit overal en onbeperkt kan groeien. Wij vragen de provincie om waterbeschikbaarheid, waterveiligheid, waterkwaliteit, ecologie en energie- en watervraag expliciet mee te wegen bij economische keuzes. Nieuwe ontwikkelingen moeten passen binnen de draagkracht van het water- en bodemsysteem en bijdragen aan circulaire en klimaatbestendige doelen.	De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Het afwegingsprincipe Water en bodem als ordenend principe is er daar een van. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen. Het uitgangspunt dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen passen binnen draagkracht nemen wij niet overin de omgevingsvisie. Deze overweging hoort thuis in andere instrumenten. Daar waar voor de provincie relevant relevant toetsen wij vanzelfsprekend wettelijke regelgeving.
ZW_0270	4	In de ontwerpvisie lopen de gedachten van 'ordening' (welke functies wil je waar) en 'inrichting' (op welke manier maken we die gemaakte keuzes toekomstbestendig) door elkaar. In de hoofdstukken over water en bodem klopt de systematiek van water en bodem als ordenend principe, maar in de meer sectorale hoofdstukken wordt vooral ingezet op inrichten en technische oplossingen. Hier ontbreekt de stap om water en bodem als ordenend principe leidend te laten zijn voor de locatiekeuze van de ontwikkeling.	De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen. Het is daarmee dus niet zo dat water en bodem als ordenend principe leidend is ten opzichte van andere afwegingsprincipes. Met betrekking tot de "sectorale hoofdstukken": voor alle gebieden en ontwikkelingen gelden de afwegingsprincipes, ook die van water en bodem als ordenend principe. omwille van de leesbaarheid en niet voortdurend steeds willen herhalen, hebben we er voor gekozen bij de beschrijvingen van de verdere verdieping per inhoudelijk onderdeel terughoudend te zijn met het benoemen van zaken die we al in de afwegingsprincipes hebben opgenomen.
ZW_0270	5	Daarnaast blijkt uit het ontwerp onvoldoende duidelijk hoe de provincie de integraliteit tussen ruimte en water voortzet in het vervolgproces en de uitvoering in de gebieden. De visie bevat veel kaders en ambities, maar de borging in gebiedsprocessen is nog niet helder. Wij stellen voor dat op korte termijn een vervolgproces wordt ingericht voor de integrale uitwerking en concretisering van samenhangende ruimtelijke- en wateropgaven voor de verschillende deelgebieden binnen de provincie NH. Breng onder regie van de PNH alle relevante partijen uit ruimtelijk- en waterdomein bij elkaar (zoals de provincie, gemeenten, waterschappen, drinkwaterbedrijven) om tot integrale afwegingen, keuzes, aanpak en communicatie te komen over samenhangende ruimtelijke- en wateropgaven in deelgebieden. Dit past ook bij de ambitie om in dit soort complexe maatschappelijke transities te werken en ons te profileren als 'één overheid'.	We waarderen het voorstel tot het inrichten van een vervolgproces voor de integrale uitwerkingen en concretisering van samenhangende ruimtelijke en wateropgaven voor de verschillende deelgebieden binnen de provincie. Dat nemen we in overweging. De omgevingsvisie zal overigens worden uitgewerkt in onder meer thematische en gebiedsprogramma's en de omgevingsverordening.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0270	6	De ruimtelijke consequenties van de afnemende zoetwaterbeschikbaarheid verdienen nadere uitwerking. Daarbij gaat het niet alleen om nieuwe functies, maar ook om bestaande functies die op termijn mogelijk moeten veranderen. De aanpak om tot die keuzes te komen, zou in deze Omgevingsvisie duidelijker naar voren kunnen komen. Daarin zal ook de verantwoordelijkheid die de sectoren hier zelf in hebben nadere duiding nodig hebben. In dit licht vraagt óók de vernatting van het veenweidegebied bijzondere aandacht. Deze vernatting- heeft niet alleen gevolgen voor de functies in het veenweidegebied zelf (die overigens helder in de Omgevingsvisie aan de orde komen), maar óók voor functies buiten het veenweidegebied. Door de vernatting blijft er immers minder zoetwater over voor andere gebruiksfuncties. Dat vraagt fundamentele maatschappelijke afweging en keuzes, die zelfs provincie-overstijgend zijn. Dit aspect wordt gemist in deze nieuwe omgevingsvisie. Ook ligt de nadruk nu vooral op het bergen en vasthouden van regenwater, en minder op infiltratie en aanvulling van grondwaterreservoirs. Dit vraagt aandacht in gebiedsprocessen. Daarin zou ook aandacht moeten zijn voor een sterkere regie op grondwateronttrekkingen; de verantwoordelijkheden hiervoor zijn nu nog te versnipperd.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De ruimtelijke consequenties van de afnemende zoetwaterbeschikbaarheid verdienen zeker nadere uitwerking. Hierin zal het regionaal water en bodem programma en gebiedsprogamma een nadere uitwerking geven.
ZW_0270	7	Naarmate klimaatverandering verder doorzet, wordt het steeds belangrijker om naast preventie ook in te zetten op ruimtelijke adaptatie, gevolgbeperking, waterrobuuste inrichting, crisisbeheersing, herstelvermogen, waterbewustzijn en acceptatie van een bepaalde mate van wateroverlast. Wij vragen daarom om de meerlaagse veiligheidsbenadering, integraal voor alle vijf lagen en gericht op zowel overstromingsrisico's als wateroverlast, nadrukkelijker te verankeren in het ontwerp. Daarbij zou ook een voorstel voor de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken overheden en private partijen moeten worden opgenomen. Daarnaast zou het wenselijk zijn dat de provincie de regie neemt. Weerbaarheid is een relatief nieuw en zeer urgent thema dat hiermee ook mede verdere invulling gegeven kan worden.	De inzet op meerlaagsveiligheid is voor de provincie een verbreding van het waterveiligheidsbeleid dat zeker om nadere specificering vraagt. Het zal nader worden uitgewerkt in het regionaal Water en bodemprogramma. De aangekondigde brede benadering van waterveiligheid, zoals inzet op meerlaagsveligheid, en verbrede integrale aanpak van waterveiligheidszones wordt op meerdere plekken in hoofdstukken 3 en 4 van de omgevingsvisie benoemd.
ZW_0270	8	Bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen zouden oplossingen primair moeten worden gezocht in locatiekeuze en inrichting. Als risico's niet voldoende kunnen worden beperkt door maatregelen binnen de ontwikkeling zelf, zou de keuze om niet te bouwen het uitgangspunt moeten worden. Mocht er om redenen tóch worden gekozen voor een ontwikkeling die leidt tot een toename van het overstromings- en/of wateroverlastrisico dan moeten initiatiefnemers altijd de noodzakelijke maatregelen treffen om een toename van het overstromings- en/of wateroverlastrisico te voorkomen. We vragen daarom om het principe van niet-afwentelen (van privaat naar publiek) dwingender als randvoorwaarde op te nemen en dit handelingsperspectief eenduidig in de visie of de uitwerking daarvan op te nemen.	Bij locatiekeuzes en inrichting voor ruimtelijke ontwikkelingen spelen de effecten op waterveiligheid en de bijkomende aanvullende noodzakelijke maatregelen ter plekke dan wel in bv dijkversterking en bijbehorende kosten tot op heden zelden een rol, terwijl ze wel degelijk doortikken in de kosten die de maatschappij moet dragen. De provincie zoekt naar een manier om tot evenwichtige keuzes te komen met betrekking tot locatiekeuzes en inrichting en hierbij afwenteling van kosten voor waterbeheer, waaronder voor dijkversterking, te beperken. Bijvoorbeeld het afwentelen van kosten van privaat naar publiek en afwenteling van kosten naar de toekomst. De tekst zoals in de ontwerp omgevingsvisie is opgenomen is te stellig en te eenzijdig. Er zijn naar verwachting meer mogelijkheden te sturen op locatie en inrichting en daarmee te sturen op niet-afwentelen en de tekst on de Ontwerp-Omgevingsvisie zal hierop worden aangepast. Een nadere uitwerking hiervan zal worden gedaan in het regionaal water en bodemprogramma (2028-2033) waarin we graag met de waterschappen hierover in gesprek gaan.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0270	9	Wij waarderen dat de provincie sterker inzet op bronaanpak voor waterkwaliteit, maar missen nog urgentie en daadkracht. Zo ontbreekt een visie op een strengere normering en bronaanpak van o.a. nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen, PFAS en medicijnresten. Verder vragen wij aandacht voor de spanning tussen ecologisch waterbeheer, betere waterkwaliteit, meer biodiversiteit en de ruimtelijke keuzes die de druk op water en bodem kunnen vergroten, zoals woningbouw, mobiliteit, industrie, luchtvaart en havenontwikkeling.	De ambities, doelen en maatregelen voor de verbetering van de waterkwaliteit werken we uit in het Regionaal water- en Bodemprogramma (RWBP) 2028- 2033. Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp RWBP ligt in de tweede helft van 2027 ter inzage. Voor wat betreft gewasbeschermingsmiddelen het volgende. Wij horen de zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op waterkwaliteit, bodem, natuur en gezondheid. In de Omgevingsvisie leggen wij de langetermijnrichting vast: schoon en voldoende water is een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij streven wij naar een landbouw die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, een goede waterkwaliteit en herstel van biodiversiteit. De concrete uitwerking van maatregelen rond gewasbeschermingsmiddelen, waaronder eventuele buffer- of spuitzones langs watergangen en in kwetsbare gebieden, zijn onderdeel van de uitwerking van het Regionaal Water- en Bodemprogramma (2028-2033) en andere daarvoor bestemde uitvoeringsprogramma's. Daarin kunnen prioritaire gebieden, maatregelen, monitoring, samenwerking en de inzet van beschikbare juridische instrumenten worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking betrekken wij de samenhang met waterkwaliteit, drinkwater, natuur, landbouw en overgangszones rond Natura 2000-gebieden. Daarmee voorkomen we dat afzonderlijke maatregelen elkaar doorkruisen en kan gebiedsgericht maatwerk worden toegepast. Deze uitwerking zal plaatsvinden binnen de kaders die op dit moment vanuit het Rijk in ontwikkeling zijn, vanuit het convenant toekomstbestendige gewasbescherming (gericht op het terugdringen van de milieubelasting van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen) en het maatregelenpakket voortvloeiend uit de Taskforce Landbouw, Stikstof en Natuur (gericht op natuurherstel waarin ook de drukfactor 'gewasbeschermingsmiddelen' alsmede de verbetering van hydrologische omstandigheden van Natura 2000-gebieden zijn geïntegreerd).
ZW_0270	10	Wij adviseren een sterkere relatie tussen waterkwaliteit, gezonde bodem en intensief en of veranderend landgebruik te leggen. Waterkwaliteit is bovendien een belangrijke randvoorwaarde voor de volksgezondheid, natuur en omgevingskwaliteit. De Omgevingswet biedt mogelijkheden om regionaal juridisch instrumentarium in te zetten waar waterkwaliteitsdoelen onder druk staan. Wij vragen de provincie deze mogelijkheden te betrekken bij de uitwerking van de KRW-doelen en de uitvoeringsagenda.	Dit wordt onderdeel van de uitwerking van het Regionaal Water en Bodem Programma (2028-2033). Het RWBP is een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingsvisie. Het ontwerp RWBP ligt in de tweede helft van 2027 ter visie.
ZW_0270	11	De Omgevingsvisie onderkent terecht het belang van drinkwater voor toekomstige ontwikkelingen. Wij vragen daarnaast aandacht voor de afvalwaterketen. Woningbouw, economische ontwikkeling en verstedelijking zijn mede afhankelijk van voldoende capaciteit voor inzameling, transport en zuivering van stedelijk en industrieel afvalwater. Hiervoor zijn tijdige ruimtereservering en goede afstemming tussen ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer noodzakelijk. Wij verzoeken de provincie daarom de afvalwaterketen nadrukkelijker te positioneren als vitale randvoorwaarde voor gebiedsontwikkeling en hiervoor voldoende ruimte te reserveren	RWZI's zien wij als een lokale/regionale opgave en niet een provinciale en zijn derhalve niet als onderwerp opgenomen in de omgevingsvisie
ZW_0270	12	De Omgevingsvisie kijkt nadrukkelijk vooruit naar 2050. Veel keuzes die vandaag worden gemaakt hebben echter gevolgen die verder reiken dan deze tijdshorizon. Wij vragen daarom aandacht voor versnelde zeespiegelstijging, klimaatverandering en veranderende watercondities richting 2100 en daarna. Het expliciet meenemen van deze onzekerheden helpt om ontwikkelpaden open te houden en afwenteling van risico's naar toekomstige generaties te voorkomen.	De omgevingsvisie richt zich op 2050. tegelijkertijd kijken we ook door naar 2100, zeker op het vlak van veranderende condities van water en bodem.
ZW_0270	13	Wij zien de ontwerp-Omgevingsvisie als een belangrijke stap naar een toekomstbestendig Noord- Holland. Door de hierboven genoemde aandachtspunten nadrukkelijk mee te nemen, kan de visie naar ons oordeel verder worden versterkt en beter uitvoerbaar worden gemaakt. Wij zien uit naar de verdere samenwerking met de provincie bij de uitwerking van de Omgevingsvisie, programma's, gebiedsprocessen en uitvoeringsagenda's om toekomstbestendige keuzes verder vorm te geven.	Bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie zullen wij onze partners, waaronder de waterschappen, afhankelijk van het onderwerp, de aard en inhoud, vanzelfsprekend betrekken. Ook wij zien uit naar voortzetting van onze samenwerking.
ZW_0270	14	In de Sharepoint staat nog een bijlage behorend tot de gezamenlijke zienswijze van de waterschappen. Hierin staan suggesties voor tekstuele aanscherpingen. Deze graag doorlopen en indien goed bevonden verwerken in de tekst van de Omgevingsvisie.	Dank voor de tekstsuggesties en ook de aandacht die de waterschappen hebben gegeven de omgevingsvisie secuur door te nemen. Een groot deel van de suggesties wordt verwerkt. Bij deze redactie waken we er wel voor om te veel herhalen. Een aantal tekstvoorstellen worden al gedekt door het afwegingsprincipe water en bodem als ordenend principe.
ZW_0271	1	Zienswijze is eigenlijk een bezwaar tegen het Besluit Grensaanpassingen NNN 2026, het ontwerp Inrichtings- en herstelplan voor het Hol en het Natuurbeheerplan. Ik denk niet ontvankelijk	Deze zienswijze heeft geen betrekking op de omgevingsvisie maar op de omgevingsverordening. Om die reden zal de zienswijze in het kader van de wijziging van de omgevingsverordening worden behandeld.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0272	1	Met deze brief dienen wij, beiden vennoten van vof Veehouderij Stam-Kok, gevestigd aan de Noorddijkerweg 41 te Ursem, gezamenlijk en tijdig een zienswijze in op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland en de bijbehorende ontwerp-Omgevingseffectrapportage, zoals deze van 15 juni tot en met 31 augustus 2026 ter inzage hebben gelegen. Deze zienswijze bestaat uit twee delen. In deel A licht ik toe wat de gevolgen van de Visie specifiek voor ons bedrijf zijn. In deel B sluit ik mij aan bij en onderbouw ik een reeks algemene bezwaren tegen de Visie, die de problematiek voor het landelijk gebied en de landbouwsector in Noord-Holland als geheel raken. Beide delen samen onderbouwen het verzoek aan het einde van deze brief. DEEL A — Onze specifieke situatie: Veehouderij Stam-Kok Wij drijven ons bedrijf in de vorm van een vennootschap onder firma (vof), met ons beiden als vennoten. Ons bedrijf is een grondgebonden melkveehouderij: wij houden 50 melkkoeien op in totaal 56 hectare eigen grond, waarvan wij jaarlijks 7 hectare verpachten aan de bollenteelt als aanvullende inkomstenbron. Van deze 56 hectare is 23 hectare relatief recent aangekocht en gefinancierd met vreemd vermogen. Onze thuislocatie omvat 54 hectare; daarnaast hebben wij 2 hectare grond in de Mijzenpolder, een gebied op circa 2 kilometer van onze thuislocatie waar het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt gerealiseerd. Onze eigen 2 hectare is daarbij nog niet formeel aangewezen, maar het direct aangrenzende perceel van onze buurman is dat al wel, en de provincie is voornemens het NNN in dit gebied verder uit te breiden. Gelet op die aangrenzende aanwijzing en dat uitbreidingsvoornemen achten wij het reëel dat onze grond de eerstvolgende in aanmerking komende locatie is. Wij worden dus zowel direct als indirect, nu en in de (nabije) toekomst, geraakt door deze plannen. Wij hebben bovendien vier kinderen; of zij ooit een levensvatbaar bedrijf kunnen overnemen, hangt mede af van de keuzes die in deze Visie worden vastgelegd. Wij maken op de volgende gronden ernstig bezwaar tegen de ontwerp-Omgevingsvisie en het onderliggende voornemen om de Mijzenpolder aan te wijzen als NNN-gebied.	Wij danken indiener voor de zienswijze. In algemeenheid: De begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in de Mijzenpolder ligt al meerdere jaren vast. Binnen deze begrenzing is het NNN nog niet overal gerealiseerd. Realisatie betekent dat gronden worden ingericht als natuur en dat de functie verandert van agrarisch naar natuur. Ligt het perceel van indiener binnen de NNN-begrenzing? Dan kan indiener binnen het NNN-herbegrenzingsproces een aanvraag indienen om de gronden te laten ontgrenzen. Wij beoordelen deze aanvraag op basis van ecologische en beleidsmatige afwegingen. Ligt het perceel buiten de NNN-begrenzing? Dan wordt de grond onder het huidige beleid niet als NNN begrensd zonder toestemming. Bovenstaande processen vormen geen onderdeel van het proces rondom de Omgevingsvisie.
ZW_0272	2	A. Ontbreken van een deugdelijke feitelijke onderbouwing (motiveringsgebrek) Voor zover ons bekend is er voorafgaand aan de aanwijzing van de Mijzenpolder geen 0-meting uitgevoerd naar de actuele weidevogelstand, de waterkwaliteit, of de precieze ligging en dikte van het veenpakket in dit gebied. Zonder een dergelijke nulmeting kan de provincie niet aantonen dát, en in welke mate, de beoogde natuurdoelen op déze specifieke locatie daadwerkelijk gehaald zullen worden, en evenmin of de aanwijzing van juist deze gronden noodzakelijk en proportioneel is. Een besluit dat zulke verstrekkende gevolgen heeft voor bestaand agrarisch eigendom dient zorgvuldig te worden voorbereid en deugdelijk te worden gemotiveerd (artikel 3:2 en 3:46 Algemene wet bestuursrecht). Deze zorg is niet alleen gebaseerd op onze eigen waarneming, maar wordt bevestigd door de ontwerp-Omgevingseffectrapportage zelf: daarin staat dat de beoordeling van de huidige situatie en de referentiesituatie voor 2050 ‘waar mogelijk’ is gebaseerd op algemene, publiek beschikbare bronnen zoals de Brede Basismonitor, het CBS en de Atlas Leefomgeving, en dat de effectbeoordeling ‘vanwege het ontbreken van concrete data meer op kwalitatieve analyses en expert judgement’ is gebaseerd, in plaats van op gebied specifieke metingen [10]. Voor de Mijzenpolder betekent dit concreet dat er, voor zover wij hebben kunnen nagaan, geen gebied specifieke meetgegevens over weidevogelstand, waterkwaliteit of veenligging aan de reeds gerealiseerde aanwijzing van het aangrenzende perceel ten grondslag liggen — en die onderbouwing ontbreekt dus evenzeer voor een eventuele toekomstige aanwijzing van onze eigen grond, die naar wij vrezen de eerstvolgende in de rij is. Wij verzoeken de provincie deze 0-meting alsnog uit te voeren, ook voor onze grond, en geen verdere aanwijzingen in de Mijzenpolder te doen of voor te bereiden totdat dit is gebeurd.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons nadere instrumenten ter beschikking waarmee we het voorgenomen beleid vorm kunnen geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. De omgevingsvisie is niet het document waarin we gebieden, zoals polders, specifiek voor bepaald gebruik aanwijzen. Het bezwaar tegen de aanwijzing richt zich dan ook niet op deze omgevingsvisie. De begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in de Mijzenpolder ligt al meerdere jaren vast. Binnen deze begrenzing is het NNN nog niet overal gerealiseerd. Realisatie betekent dat gronden worden ingericht als natuur en dat de functie verandert van agrarisch naar natuur. Ligt het perceel van indiener binnen de NNN-begrenzing? Dan kan indiener binnen het NNN-herbegrenzingsproces een aanvraag indienen om de gronden te laten ontgrenzen. Wij beoordelen deze aanvraag op basis van ecologische en beleidsmatige afwegingen. Ligt het perceel buiten de NNN-begrenzing? Dan wordt de grond onder het huidige beleid niet als NNN begrensd zonder toestemming. Bovenstaande processen vormen geen onderdeel van het proces rondom de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0272	3	B. Geen resultaatsverplichting en geen monitoring van het beoogde natuurresultaat De provincie erkent zelf dat natuur zich niet volledig naar plan laat sturen. Onderzoek van Sovon Vogelonderzoek Nederland laat zien dat weidevogels in beheerde reservaatgebieden weliswaar gemiddeld stabieler zijn dan in regulier agrarisch gebied, maar dat het resultaat sterk verschilt per soort en sterk afhankelijk is van waterpeil, beheer en omliggend landschap [3]. Dit onderstreept dat de enkele aanwijzing van een gebied als NNN geen garantie is voor herstel van weidevogelpopulaties: zonder gebied specifieke 0-meting (aantallen, waterkwaliteit, veenligging) en een concreet beheerplan voor de Mijzenpolder kan de provincie niet aantonen dat déze aanwijzing het gewenste effect zal hebben. De ontwerp-visie bevat, voor zover wij hebben kunnen nagaan, geen resultaatsverplichting of structurele monitoringsverplichting die dit zou moeten borgen: zodra het NNN-gebied “gerealiseerd” is, hoeft het aantal weidevogels niet daadwerkelijk te zijn toegenomen, en een eventuele verslechtering wordt niet structureel gevolgd of bijgehouden. Daarmee wordt agrarisch eigendom opgeofferd voor een doel waarvan de provincie, bij gebrek aan gebied specifieke gegevens, niet kan aantonen dat het op déze plek wordt bereikt. Dat maakt de ingreep in onze ogen disproportioneel. Bovendien worden weidevogelaantallen niet alleen door waterpeil en natuurbeheer bepaald, maar ook door predatiedruk: vossen en kraaiachtigen zijn sinds het midden van de vorige eeuw sterk toegenomen en komen inmiddels landelijk voor. Sovon erkent zelf dat predatie ‘niet los gezien kan worden van andere oorzaken van het verlies aan weidevogels’ [3]. Gerichte bestrijding van vossen en kraaien blijkt volgens onderzoek van Sovon en de Dierenbescherming echter zelf geen aantoonbaar structureel effect te hebben op de weidevogelstand; wél effectief gebleken maatregelen, zoals raster-bescherming, vergen een aanzienlijke en langjarige beheerinspanning die in de ontwerp-visie voor de Mijzenpolder nergens is uitgewerkt [9]. Deze meervoudige en onzekere causaliteit onderstreept eens te meer dat de enkele aanwijzing als NNN-gebied geen garantie biedt voor het gewenste resultaat.	Zie ons antwoord op onderdelen 1 en 2 van deze zienswijze ZW_0272
ZW_0274	3	2. Botsing tussen twee grote openbare belangen De ontwerp-omgevingsvisie maakt ontwikkelingen in beschermde landschappen onder voorwaarden mogelijk als sprake is van een groot openbaar belang. Woningbouw kan onder omstandigheden als zodanig worden aangemerkt. Tegelijkertijd kwalificeert de provincie het behouden en versterken van Beschermd Landschap uitdrukkelijk als provinciaal belang en als onderdeel van de wettelijke opdracht om een goede omgevingskwaliteit te bereiken en in stand te houden. Daarmee staan niet een openbaar belang en een particulier belang tegenover elkaar, maar twee grote openbare belangen: enerzijds het realiseren van voldoende woningen en anderzijds het duurzaam beschermen van landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden. Het ontwerp bevat geen duidelijke rangorde en evenmin een concreet toetsingskader voor de afweging tussen beide. Ik verzoek de provincie daarom in de definitieve omgevingsvisie expliciet vast te leggen: • dat de kwalificatie 'groot openbaar belang' niet automatisch betekent dat woningbouw voorrang heeft boven het openbare belang van landschapsbescherming; • dat per geval een kenbare, evenwichtige en toetsbare belangenafweging moet plaatsvinden; • dat deze afweging in ieder geval wordt gebaseerd op noodzaak, proportionaliteit, subsidiariteit, reële alternatieven, de mate van onomkeerbaarheid, cumulatieve aantasting, de gebiedseigen kernkwaliteiten en de mogelijkheden tot daadwerkelijke compensatie; • dat de uitkomst niet uitsluitend mag worden gebaseerd op reeds gemaakte bestuurlijke afspraken of op de gewenste snelheid van woningbouw. Een mogelijke formulering voor de definitieve visie is: 'Wanneer twee of meer grote openbare belangen met elkaar botsen, bestaat geen vooraf gegeven rangorde. De provincie maakt een transparante en navolgbare belangenafweging op basis van noodzaak, proportionaliteit, het ontbreken van reële alternatieven, de onomkeerbaarheid en cumulatie van effecten en de mogelijkheid om resterende schade aantoonbaar, tijdig en gelijkwaardig te compenseren.'	De afweging van belangen en compensatie in het geval van ontwikkelingen van groot openbaar belang zijn uitgewerkt in de omgevingsverordening. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven en vinden wij daarom niet geschikt voor een nadere uitwerking van de wijze van belangenafweging bij groot openbaar belang.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0272	4	C. Zorgen over de uitvoeringspraktijk Onze ervaring en waarneming is dat de uitvoerders van dit beleid primair gericht zijn op het administratief realiseren van het aantal hectare NNN “op papier”, en niet op het daadwerkelijke, meetbare natuurresultaat in het veld. Wij vragen de provincie om hier scherp op te sturen: een aanwijzing die alleen op de kaart natuur wordt, maar in werkelijkheid niets oplevert, rechtvaardigt niet het permanente verlies van agrarisch eigendom en verdienvermogen dat wij hierdoor lijden.	De begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in de Mijzenpolder ligt al meerdere jaren vast. Binnen deze begrenzing is het NNN nog niet overal gerealiseerd. Realisatie betekent dat gronden worden ingericht als natuur en dat de functie verandert van agrarisch naar natuur.
ZW_0272	5	D. Aantasting van ons eigendomsrecht Onze 2 hectare grond in de Mijzenpolder is, voor zover ons bekend, nog niet formeel aangewezen als NNN-gebied; het direct aangrenzende perceel van onze buurman is dat inmiddels wel. Nu de provincie voornemens is het NNN in dit gebied verder uit te breiden, bestaat een concreet en reëel risico dat onze grond de eerstvolgende in aanmerking komende locatie is. Alleen al dit dreigende vooruitzicht tast naar onze mening het ongestoord genot van ons eigendom aan: het maakt investeringsbeslissingen, bedrijfsopvolging en financiering onzeker, en kan de waarde van onze grond nu al doen dalen, nog voordat van een formele aanwijzing sprake is. Het ongestoord genot van eigendom is beschermd via artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM en artikel 14 van de Grondwet [8]. Elke inperking van dit recht — ook een dreigende, nog niet geformaliseerde inperking — moet noodzakelijk, proportioneel en vergezeld van adequate compensatie zijn. De ontwerp-Omgevingsvisie bevat, voor zover wij kunnen beoordelen, geen concrete, marktconforme regeling voor de waardevermindering of onteigening van agrarische grond die wordt aangewezen als NNN, noch voor de waardedaling van omliggende agrarische grond binnen de invloedssfeer van een nieuw natuurgebied. Deze zorg wordt gevoed door de ervaring elders in de provincie: volgens LTO Noord bestond de tot dusver voorgestelde saldo-0-compensatie voor NNN-gronden voor een belangrijk deel uit niet-landbouwkundige grond, zoals recreatieterrein, wegen en parkeerplaatsen, in plaats van volwaardige landbouwgrond [4]. Wij verzoeken de provincie een reële compensatieregeling alsnog expliciet in de visie op te nemen, voordat enige aanwijzing onherroepelijk wordt.	Ligt het perceel van indiener binnen de NNN-begrenzing? Dan kan indiener binnen het NNN-herbegrenzingsproces een aanvraag indienen om de gronden te laten ontgrenzen. Wij beoordelen deze aanvraag op basis van ecologische en beleidsmatige afwegingen.
ZW_0272	6	E. Aantasting van ons verdienmodel en de continuïteit van ons bedrijf Als grondgebonden melkveebedrijf is de omvang van ons areaal direct bepalend voor onze bedrijfsvoering: het aantal hectare bepaalt hoeveel vee wij kunnen houden, hoeveel ruwvoer wij kunnen telen, en welke verplichtingen wij hebben op het gebied van bemesting en mestplaatsing. Het wegvallen van 2 hectare eigen grond is voor ons bedrijf een direct verlies. Van groter gewicht is dat onze thuislocatie met 54 hectare op slechts circa 2 kilometer van het NNN-gebied in de Mijzenpolder ligt, en dat onze eigen 2 hectare daar direct grenst aan het al aangewezen perceel van onze buurman: wij verwachten dat de aanwezigheid van dit (uitbreidende) NNN-gebied zo dichtbij op termijn zal leiden tot aanvullende beperkingen, bijvoorbeeld op het gebied van stikstofdepositie, bemesting en vergunningverlening, ook op grond die zelf niet is aangewezen. Dit ondermijnt de continuïteit van ons bedrijf en van de aanvullende inkomsten uit de verpachting van 7 hectare aan de bollenteelt. Deze continuïteit is voor ons geen abstract belang: wij hebben vier kinderen, en of zij ooit in de gelegenheid zijn het bedrijf levensvatbaar over te nemen, wordt in belangrijke mate bepaald door de keuzes die nu in deze Visie worden vastgelegd. Een Visie die geen navolgbaar perspectief biedt voor de volgende generatie ondermijnt niet alleen ons inkomen, maar ook de continuïteit van het bedrijf over generaties heen.	De begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in de Mijzenpolder ligt al meerdere jaren vast. Binnen deze begrenzing is het NNN nog niet overal gerealiseerd. Realisatie betekent dat gronden worden ingericht als natuur en dat de functie verandert van agrarisch naar natuur. Ligt het perceel van indiener binnen de NNN-begrenzing? Dan kan indiener binnen het NNN-herbegrenzingsproces een aanvraag indienen om de gronden te laten ontgrenzen. Wij beoordelen deze aanvraag op basis van ecologische en beleidsmatige afwegingen. Ligt het perceel buiten de NNN-begrenzing? Dan wordt de grond onder het huidige beleid niet als NNN begrensd zonder toestemming. Bovenstaande processen vormen geen onderdeel van het proces rondom de Omgevingsvisie.
ZW_0272	7	F. Financieel disproportionele last Drieëntwintig van onze 56 hectare zijn relatief recent aangekocht tegen de op dat moment geldende agrarische grondprijs en zijn gefinancierd met een aanzienlijke lening. Aanwijzing van grond als (toekomstig) natuurgebied, en zelfs de enkele aankondiging daarvan, drukt de marktwaarde van agrarische grond in en rond het betreffende gebied. Onze financieringslast blijft echter ongewijzigd, terwijl de waarde van ons onderpand daalt. Dit brengt ons bedrijf in een financieel kwetsbare positie die wij niet zelf hebben veroorzaakt en waarvoor de ontwerp-visie geen compensatie biedt.	Een omgevingsvisie is geen besluit dat op grond van artikel 15.1 van de Omgevingswet nadeelcompensatie kan veroorzaken; de visie heeft vanwege het voor de provincie zelfbindende karakter geen juridische doorwerking.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0272	8	G. Alternatieve, niet-agrarische bronnen van de gestelde waterkwaliteitsproblemen zijn niet onderzocht De ontwerp-Omgevingseffectrapportage noemt zelf dat de nutriëntenbelasting van het water afkomstig is van 'bemesting, veenoxidatie, nutriëntrijke kwel en lozingen' [1] — dus uitdrukkelijk niet uitsluitend van landbouw. Voor de Mijzenpolder is dit relevant: in dit gebied ontbreekt gemeentelijke riolering en zijn de woningen aangesloten op septic tanks/IBA's. Onvoldoende onderhoud van dergelijke systemen vormt een reëel, erkend risico voor verontreiniging van het oppervlaktewater [12]. Daarnaast loost de rioolwaterzuivering bij hevige regenval via een overstort op de vaart rond de Mijzenpolder; onderzoek laat zien dat riool overstorten juist na lange droge perioden, gevolgd door hevige neerslag, een aanzienlijk effect kunnen hebben op het zuurstofgehalte en de waterkwaliteit van het ontvangende water [13]. Ook de in het gebied wijdverspreide invasieve rivierkreeft is een bekende, van landbouw onafhankelijke bron van verslechtering van de ecologische waterkwaliteit: onderzoek laat zien dat deze soort al bij zeer lage dichtheden waterplanten wegvreet en door graafgedrag voor extra troebelheid en sedimentatie zorgt [14]. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier — de voor de Mijzenpolder verantwoordelijke waterbeheerder — bevestigt dat dit geen theoretisch risico is: sinds 2025 monitort het schap rivierkreeften in het hele beheergebied en trof daarbij gemiddeld 13, en op sommige meetpunten tot 88, kreeften per meetpunt aan. Het schap bestrijdt deze exoot echter niet, omdat dit naar eigen zeggen de verantwoordelijkheid van het Rijk is en een effectieve aanpak 'landelijke regie, wettelijke bevoegdheid én structurele financiering' vereist die vooralsnog ontbreekt [15]. Een aantoonbaar aanwezige en volgens de waterbeheerder zelf explosief gegroeide bedreiging voor natuur en waterkwaliteit blijft dus al jaren onbestreden vanwege bestuurlijke en financiële obstakels, terwijl van onze veehouderij — zonder vergelijkbaar uitstel — onmiddellijke en verstrekkende aanpassingen worden verwacht op basis van diezelfde natuur- en waterdoelen. Dat verschil in urgentie en aanpak maakt de evenredigheid van de voorgestelde maatregelen des te twijfelachtiger. Voor zover ons bekend heeft de provincie geen bronnenanalyse uitgevoerd die deze niet-agrarische factoren voor de Mijzenpolder specifiek in kaart brengt en afweegt tegen de bijdrage van de landbouw. Daar komt bij dat in dit gebied al eeuwenlang landbouw wordt bedreven en er naar onze waarneming nog altijd aanzienlijke natuurwaarden aanwezig zijn; dat maakt het niet vanzelfsprekend dat een eventuele achteruitgang van de waterkwaliteit uitgerekend nu, en specifiek aan de landbouw, moet worden toegeschreven. Wij verzoeken de provincie een deugdelijke, gebieds specifieke bronnenanalyse te (laten) uitvoeren voordat maatregelen die de landbouw in de Mijzenpolder raken verder worden onderbouwd of doorgezet.	De omgevingsvisie geeft de ambitie op het gebied van waterkwaliteit. Onderliggende uitwerking vindt plaats in het water- en bodemprogramma.
ZW_0272	9	H. Gevolgen voor grondgebondenheid, fosfaatrechten en mestafzet De derogatie op de Europese Nitraatrichtlijn is voor Nederland definitief vervallen: na 2025 kon geen derogatievergunning meer worden aangevraagd, en vanaf 2026 geldt overal de standaardgebruiksnorm van 170 kg stikstof uit dierlijke mest per hectare, tegenover 190-200 kg voor derogatiebedrijven in 2025 — een verlaging van ruim 15% [20]. Wij moeten daardoor nu al meer mest tegen hogere kosten laten afvoeren dan voorheen, wat het gewicht van iedere hectare grond voor onze bedrijfsvoering alleen maar heeft vergroot. Dit wordt verder versterkt door de Kamerbrief Stikstof, Landbouw en Natuur van 26 juni 2026, waarin het kabinet voor de melkveehouderij een grondgebondenheidsnorm van 2,6 grootvee-eenheden per hectare als eindnorm voor 2035 aankondigt, gecombineerd met een emissienorm van 0,164 kg NH3 en 92 kg CO2-equivalent per fosfaatrecht uit stallen en mestopslag [21]. Elke hectare die wij verliezen — zoals onze grond in de Mijzenpolder, of toekomstige beperkingen op onze thuislocatie — verkleint daarmee direct de veestapel die wij op onze resterende grond mogen houden, of dwingt ons tot kostbare investeringen in emissiearme stalsystemen dan wel tot de aankoop van aanvullende fosfaatrechten om binnen deze nieuwe, aan fosfaatrechten gekoppelde emissienorm te blijven. Dit zijn concrete, financieel kwantificeerbare gevolgen die in de ontwerp-visie en -OER niet worden onderkend of meegewogen.	Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook weer een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt veel dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook veel meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. Lokale effecten op bijvoorbeeld specifieke agrarische percelen/ grondeigenaren komen aan bod wanneer voor deze specifieke gronden plannen worden gemaakt. Als het voornemen concreet is, worden deze plekken ook concreet onderzocht op milieueffecten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0272	10	I. Ontbreken van een deugdelijk alternatievenonderzoek Bij de voorbereiding van een plan-MER zoals de ontwerp-Omgevingseffectrapportage hoort een onderzoek naar redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven. Voor zover wij hebben kunnen nagaan, is voor de aanwijzing van de Mijzenpolder als NNN-gebied niet aantoonbaar onderzocht of de beoogde natuurdoelen ook via alternatieve locaties — die geen productieve, grondgebonden melkveegrond kosten — kunnen worden gerealiseerd. Wij verzoeken de provincie dit alternatievenonderzoek alsnog uit te voeren en openbaar te maken.	De Omgevings effect rapportage richt zich niet op specifieke locaties van de NNN begrenzing.
ZW_0272	11	J. Verzoek om eerbiedigende werking Voor zover de provincie vasthoudt aan (voorbereiding van) de aanwijzing van de Mijzenpolder als NNN-gebied, verzoeken wij uitdrukkelijk om eerbiedigende werking van ons huidige, legale agrarische gebruik: geen enkele beperking van dat gebruik dient in werking te treden voordat een reële compensatie- of schadevergoedingsregeling voor ons daadwerkelijk is vastgesteld én uitgekeerd.	De begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in de Mijzenpolder ligt al meerdere jaren vast. Binnen deze begrenzing is het NNN nog niet overal gerealiseerd. Realisatie betekent dat gronden worden ingericht als natuur en dat de functie verandert van agrarisch naar natuur. Ligt uw perceel binnen de NNN-begrenzing? Dan kunt u binnen het NNN-herbegrenzingsproces een aanvraag indienen om uw gronden te laten ontgrenzen. Wij beoordelen deze aanvraag op basis van ecologische en beleidsmatige afwegingen. Ligt uw perceel buiten de NNN-begrenzing? Dan wordt uw grond onder het huidige beleid niet als NNN begrensd zonder uw toestemming. Bovenstaande processen vormen geen onderdeel van het proces rondom de Omgevingsvisie.
ZW_0272	12	K. Juridisch kader: onteigening, nadeelcompensatie, en het belang van deze zienswijze Voor de volledigheid wijzen wij op het juridisch kader dat op deze situatie van toepassing is, c.q. zou moeten zijn. Formele onteigening van onze grond kan alleen plaatsvinden op grond van de Onteigeningswet en vereist vooraf een volledige schadeloosstelling [16]. Ook zonder formele onteigening kan overheidsregulering die het gebruik van eigendom zo zwaar beperkt dat dit feitelijk neerkomt op ontneming, in strijd zijn met artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM; het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft in zaken als Sporrong en Lönnroth tegen Zweden geoordeeld dat langdurige, ingrijpende gebruiksbeperkingen zonder adequate compensatie een schending van dit artikel kunnen opleveren, ook zonder formele eigendomsoverdracht [18]. Daarnaast kent het Nederlandse bestuursrecht de nadeelcompensatieregeling van afdeling 15.1 van de Omgevingswet, gebaseerd op het beginsel van gelijkheid voor de openbare lasten: wie onevenredig zwaar wordt getroffen door overheidsbeleid ten behoeve van het algemeen belang, heeft in beginsel recht op compensatie, mits sprake is van een abnormale én bijzondere last [17]. Wij wijzen de provincie er echter op dat een omgevingsvisie zelf, als strategisch en niet-bindend document, naar geldend recht geen zelfstandige grondslag voor nadeelcompensatie vormt: die ontstaat pas bij een daadwerkelijk bindend besluit, zoals een omgevingsverordening, een wijziging van het Natuurbeheerplan, of een vergunning [17]. Dit benadrukt het belang van deze zienswijze: juist nu, in de fase van de Visie, is er nog ruimte om de onderliggende keuzes zelf ter discussie te stellen. Zodra deze Visie eenmaal is vertaald in bindende regels, resteert voor ons naar verwachting alleen nog de weg van nadeelcompensatie, met alle beperkingen die daarbij horen. Wij verzoeken de provincie dit onderscheid uitdrukkelijk te onderkennen en de in deze zienswijze naar voren gebrachte bezwaren tegen de onderliggende keuzes op hun eigen merites te beoordelen, en niet af te doen met een verwijzing naar een eventuele latere compensatiemogelijkheid.	Het huidig beleid over de NNN wordt niet ter discussie gesteld in de visie. Het realiseren van de NNN zien wij als een belangrijk instrument om te kunnen voldoen aan onze natuurdoelstellingen. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Het huidige NNN beleid is een uitwerking en vindt daarmee niet plaats in de Omgevingsvisie. Overigens is de Omgevingsvisie niet gericht op deze specifieke situatie. Het realiseren van de NNN wordt geregeld in de programma's, plannen en Omgevingsverordening.
ZW_0272	13	DEEL B — Algemene bezwaren tegen de Ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland Naast onze specifieke situatie als getroffen grondeigenaar sluiten wij ons ook in algemene zin aan bij onderstaande bezwaren tegen de Ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland, die de bredere agrarische sector en het landelijk gebied van de provincie raken. [De inhoud hiervan is gelijk aan ZW_0284]	Voor de beantwoording van de punten 1 t/m 26 verwijzen we naar de antwoorden op de onderdelen 1 t/m 26 bij zienswijze 284 (ZW_0284). Wat betreft de aanvullende punten 27 en 28 van indiener verwijzen gaan wij daar niet op in, omdat die te ver voeren voor deze omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0272	14	Verzoek Op grond van zowel onze specifieke situatie (deel A) als de hierboven genoemde algemene bezwaren (deel B) verzoeken wij Gedeputeerde Staten om: a. de (verdere) aanwijzing van percelen in de Mijzenpolder als NNN-gebied — waaronder mogelijk onze eigen grond — te heroverwegen, en in ieder geval geen nieuwe aanwijzingen definitief te maken, totdat een deugdelijke 0-meting (weidevogelstand, waterkwaliteit, ligging en dikte van het veen) heeft plaatsgevonden en openbaar is gemaakt; b. in de definitieve visie een concrete resultaatsverplichting en een structurele monitoringsverplichting op te nemen voor de natuurdoelen die met NNN-gebieden worden nagestreefd, inclusief heldere consequenties wanneer die doelen niet worden gehaald of wanneer sprake is van verslechtering; c. een reële, marktconforme nadeelcompensatie- en/of planschaderegeling op te nemen — vergelijkbaar met een volledige schadevergoeding zoals bij onteigening — voor waardevermindering van agrarische grond, zowel binnen als in de directe omgeving (bijvoorbeeld binnen een straal van 10 kilometer) van nieuw aan te wijzen NNN-gebieden, vóórdat aanwijzingen of vergunningsintrekkingen onherroepelijk worden; d. uitdrukkelijk te waarborgen dat grondgebonden (melkvee)bedrijven zoals het onze niet onevenredig worden getroffen in hun eigendomsrecht en verdienmodel als gevolg van de aanwijzing van NNN-gebieden, vernatting, waterberging of andere functiewijzigingen; e. het provinciale doel van netto NUL broeikasgasuitstoot te vervangen door een realistisch, haalbaar en betaalbaar reductiedoel, in lijn met nationale en Europese kaders (zie punt 1, 3 en 15); f. het harde vernattingspercentage van 25-30% voor het veenweidegebied in 2030 te schrappen, totdat grondig en onafhankelijk onderzoek is gedaan naar de gevolgen voor landbouw, bestaanszekerheid en eigendom (zie punt 2 en 4); g. de 'uitfasering' van legale, verleende vergunningen voor onderbemaling niet als uitgangspunt te hanteren zonder een volwaardige, vooraf vaststaande schadevergoedingsregeling (zie punt 23 en 24); h. de ruimtelijke claimkaarten (onder meer op blz. 40, 41, 43 en 53/54) niet te presenteren als vaststaand beleid, maar als uitgangspunt voor een zorgvuldige, proportionele afweging per gebied, met behoud van agrarisch gebruik waar dat kan (zie punt 10, 11, 12 en 17); i. voedselzekerheid en het functionele belang van het veenweidegebied voor de melkveehouderij (de kringloop gras – koe – melk – kaas – mest – gras) volwaardig mee te wegen bij elke ingreep, in plaats van dit ondergeschikt te maken aan natuur- en waterdoelen (zie punt 7, 8 en 14);	De aanwijzing van de Mijzenpolder als NNN-gebied is geen onderdeel van de omgevingsvisie. De specifieke verzoeken hebben ook geen betrekking op de omgevingsvisie, maar op (een) eventueel ander besluit(en), die hun eigen procedures volgen. Wij gaan hier dan ook niet op de verzoeken in en verwijzen naar de beantwoording op de specifieke onderdelen hiervoor. Voor de overige verzoeken zijn we van mening dat de omgevingsvsisie een goede afweging maakt tussen de verschillende belangen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0272	14a	j. bij de aangekondigde bevolkingsgroei van 500.000 inwoners ook de gevolgen voor uitstoot, ruimtebeslag en biodiversiteit inzichtelijk te maken, en dit consequent af te wegen tegen de ruimte die bijvoorbeeld aan defensie en datacenters wordt geboden (zie punt 3, 22 en 26); k. bij de onderbouwing van natuur-, water- en stikstofmaatregelen zoveel mogelijk te steunen op daadwerkelijke, gebied dekkende metingen in plaats van op modelmatige berekeningen en expert judgement, in lijn met het advies van het Adviescollege Meten en Berekenen Stikstof (zie punt 27); l. voorafgaand aan iedere maatregel die de landbouw in de Mijzenpolder raakt vanwege gestelde waterkwaliteitsproblemen, een deugdelijke, gebiedsspecifieke bronnenanalyse te (laten) maken die niet-agrarische factoren — riool overstort, septic tanks/IBA's, nutriëntrijke kwel en invasieve rivierkreeften — uitdrukkelijk in kaart brengt en meeweegt, en zich bij het Rijk in te spannen voor een even voortvarende aanpak van erkende, niet-agrarische bedreigingen zoals invasieve rivierkreeften als van de landbouw wordt gevraagd (zie grond G); m. ons, en de sector in het algemeen, in de gelegenheid te stellen deze zienswijze mondeling toe te lichten, zoals bedoeld in de gebruikelijke inspraakprocedure; n. schade als gevolg van grondverlies in combinatie met de vervallen derogatie en de aangekondigde grondgebondenheids- en emissienormen per fosfaatrecht te erkennen als reële schadepost, en hiervoor een compensatieregeling te treffen (zie grond H); o. een deugdelijk alternatievenonderzoek uit te voeren en openbaar te maken naar locaties voor NNN-realisatie die geen productieve landbouwgrond kosten (zie grond I); p. eerbiedigende werking te verlenen aan ons huidige legale agrarische gebruik totdat een reële compensatieregeling daadwerkelijk is vastgesteld én uitgekeerd (zie grond J); q. te onderkennen dat een omgevingsvisie zelf geen zelfstandige grondslag voor nadeelcompensatie biedt, en de in deze zienswijze naar voren gebrachte bezwaren tegen de onderliggende keuzes daarom nu, op hun eigen merites, te beoordelen in plaats van pas bij een latere, bindende besluitvorming (zie grond K); r. transparant te maken en met onderliggende data te onderbouwen hoe stikstofruimte die vrijkomt door het beëindigen of uitkopen van agrarische bedrijven, of door salderen, daadwerkelijk en aantoonbaar ten goede komt aan natuurherstel (zie punt 28). Wij ontvangen graag een schriftelijke bevestiging van ontvangst van deze zienswijze en zien de Nota van Beantwoording met belangstelling tegemoet.	Zie de beantwoording bij onderdeel 14 van deze zienswijze.
Zw_0273	1	Middels dit schrijven wil ik u mijn zienswijze meedelen t.a.v. de Omgevingsvisie NH2050. Landschap Noord-Holland heeft een belangrijk aantal punten op papier gezet om u mee te geven bij de voorbereiding en behandeling van de Omgevingsvisie. Als inwoner van deze provincie sluit ik mij hier gaarne bij aan.	Zie onze beantwoording van de zienswijze van Landschap Noord-Holland
Zw_0273	2	Met name de invulling van groen in de bebouwde ruimte zal m.i. een grote rol (gaan) spelen bij het leefbaar houden van stad, het verstedelijkte platteland en de kernen. De afgelopen zomer heeft ons laten ervaren hoe genadeloos de hitte kan toeslaan als wordt verzuimd de bebouwde omgeving zodanig in te richten dat de temperatuur de gezondheid van onze bewoners niet kan schaden. Natuurorganisaties zullen zich in hun zienswijze richten op het "grotere plaatje" van natuurherstel en het inrichten van ons landschap. Als aanvulling hierop wil ik ook inzoomen op een wat kleiner niveau waar m.i. veel voordeel te behalen valt: het vergroenen van de bestaande wijken. Zelf woon ik in een wijk die in de 70-iger jaren is gebouwd. Bijna iedereen heeft een voor- en achtertuin en er zijn plantsoenen en waterpartijen. Een prima grondplan eigenlijk. Echter, door onvoldoende sturing op de inrichting van particulier groen is in mijn wijk de ene na de andere tuin betegeld. Dit proces is nog geen halt toegeroepen helaas. De wijk warmt zienderogen op en voor dieren die hier van oorsprong thuishoren zoals tuinvogels, amfibiën en kleine zoogdieren wordt dit een onleefbare omgeving. Voor hen en de mens kan met gemeentelijke en provinciale maatregelen een veel betere leefomgeving geschapen worden. Dit is niet iets dat ik als individu door het geven van het goede (groene) voorbeeld kan bewerkstelligen. Ik vraag uw hulp, te beginnen met het indienen van een Omgevingsvisie gericht op óók kleinschalige vergroening, dicht bij de burger.	We onderkennen het belang van behoud van groen in het betaand stedelijk gebied ook op particuliere grond, zowel voor de leefbaarheid als biodiversiteit. De gemeente is hier in eerste instantie verantwoordelijk voor. We ondersteunen hierop wel met kennisuitwisseling en goede voorbeelden via de aanpak Groen Kapitaal en ons programma Betrekken bij Groen en de samenwerking daarbinnen met Stichting Steenbreek.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Zw_0273	3	Een tweede punt waar ik graag meer aandacht voor zie is de omschakeling naar een diervriendelijke en gezonde landbouw, vrij van bestrijdingsmiddelen en kunstmest. Diverse projecten in de provincie laten zien dat dit echt kan! Land van Ons toont dit aan met percelen (ook in Noord-Holland).	Indiener wijst op een aantal interessante projecten in Noord-Holland. Wij nemen daar kennis van. Het betreft geen zienswijze op tekst van de omgevingsvisie.
Zw_0273	4	Het derde punt waar ik uw aandacht voor vraag is de energietransitie. In verschillende gemeenten zijn wijken met een “bloemkoolstructuur” bestaande uit hofjes rondom en plantsoentje of speelplaatsje. In plaats van iedereen een individuele oplossing te laten kiezen om gasloos te kunnen wonen kan het door de inrichting van de wijken vrij eenvoudig zo worden opgelost door kleinschalige installaties op plein- en/of buurtniveau aan te brengen waardoor een overzichtelijk aantal huizen gezamenlijk een installatie voor warm water voor sanitair en verwarming krijgt. Zonne- en windenergie kunnen hiervoor eenvoudig worden gebruikt.	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het verduurzamen van de warmtevoorziening van de woningwijken. Hiervoor stellen zij warmteprogramma’s op welke onderdeel worden van de gemeentelijke omgevingsvisie. Bij het opstellen van het warmteprogramma houden gemeenten, bij het bepalen van de best passende duurzame warmteoplossingen in een wijk, rekening met de kenmerken van deze wijk. Als de gemeente nog geen warmteprogramma heeft opgesteld , dan kan u deze suggestie aan de gemeente doen.
Zw_0273	5	Een vierde punt betreft de versnippering van de natuur in onze provincie. Ik mis de groene verbindingszones tussen natuurgebieden waardoor hun kwaliteit met kleine ingrepen aanzienlijk kan verbeteren. In het landelijk gebied kunnen boeren worden uitgenodigd om langs hun percelen singels en heggen te planten waardoor deze zones met beperkte kosten kunnen worden uitgevoerd. De boer heeft hiervan ook de voordelen in de vorm van schaduwrijke plekken waar het vee verkoeling kan vinden tijdens warme perioden.	Wij beamen het belang van ecologische verbindingen en nemen deze op bij het afwegingskader natuur.
ZW_0274	1	1. Relevante uitgangspunten uit het ontwerp De ontwerp-omgevingsvisie bevat voor deze zienswijze de volgende relevante uitgangspunten: • omgevingskwaliteit, veiligheid en gezondheid zijn randvoorwaardelijk en geven richting aan alle besluiten in de fysieke leefomgeving (pagina 46); • de beschermingsregimes voor natuur, landschap en erfgoed en de ruimtelijke kwaliteitseisen blijven van kracht om onevenwichtige of onomkeerbare aantasting te voorkomen (pagina 46); • de provincie wil het landelijk gebied zoveel mogelijk behouden en is terughoudend met het toevoegen van stedelijke functies; in de meest waardevolle en beschermde landschappen is slechts beperkt ruimte voor nieuwe ontwikkelingen (pagina 55); • woningbouw vindt voornamelijk binnenstedelijk en bij OV-knooppunten plaats (pagina's 60, 62 en 94-95); • binnen bijzonder landschap worden alleen kleinschalige uitbreidingen genoemd, en dan vanuit het oogpunt van de leefbaarheid van kleinere kernen (pagina 62); • de meest waardevolle landschappen zijn aangewezen als Beschermd Landschap en moeten worden beschermd en versterkt (pagina 74); • afwijking van het beschermingsregime is alleen mogelijk bij groot openbaar belang en een gebrek aan alternatieven, waarbij aantasting zoveel mogelijk moet worden beperkt en de resterende aantasting moet worden gecompenseerd (pagina's 46, 55 en 74-75); • de provincie stelt dat er theoretisch voldoende woningbouwplannen en locaties zijn, maar dat vooral de daadwerkelijke realisatie achterblijft (pagina 94).	We danken indiener voor de zienswijze.
ZW_0274	2	Deze uitgangspunten zijn op zichzelf herkenbaar en verdedigbaar. De onderlinge verhouding ertussen is echter onvoldoende uitgewerkt. Daardoor blijft onduidelijk hoe de provincie bij concrete gevallen voorkomt dat bijvoorbeeld een woningbouwopgave de beschermingsdoelstelling die beoogd wordt met de Omgevingsvisie feitelijk terzijde schuift.	De provincie heeft als afwegingskader bepaalde principes geformuleerd, die zij hanteert om een initiatief tot een verandering in de fysieke leefomgeving te beoordelen. Daarnaast kan de provincie de omgevingsvisie uitwerken in de omgevingsverordening, met regels om ongewenste ontwikkelingen, zoals indiener benoemt, te voorkomen. De huidige omgevingsverordening bevat al dergelijke regels.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0274	4	3. Ontgrenzing mag geen eenvoudig alternatief voor het beschermingsregime zijn Het ontwerp beschrijft wanneer binnen Beschermd Landschap van de regels kan worden afgeweken, maar bevat geen afzonderlijk toetsingskader voor het wijzigen of verkleinen van de begrenzing van dat landschap. Dat is een wezenlijke leemte. Door een gebied eerst te ontgrenzen, zou immers kunnen worden voorkomen dat de latere ontwikkeling nog rechtstreeks aan het beschermingsregime wordt getoetst. De aanwezige kernkwaliteiten verdwijnen echter niet doordat op een kaart een grens wordt verlegd. Een gedeeltelijke ontgrenzing van Beschermd Landschap lijkt bovendien moeilijk verenigbaar met de in het ontwerp opgenomen uitgangspunten dat de beschermingsregimes van kracht blijven, de meest waardevolle landschappen worden beschermd en versterkt en onevenwichtige of onomkeerbare aantasting wordt voorkomen. Wanneer ontgrenzing desondanks mogelijk blijft, moet de omgevingsvisie helder aangeven onder welke uitzonderlijke omstandigheden dit kan en welke waarborgen daarbij gelden.	Wij zijn niet voornemens delen van het Beschermd Landschap te ontgrenzen. Alleen in zeer uitzonderlijke gevallen of een technische fout wordt door GS overgegaan tot een ontgrenzing. In een voorkomend geval wordt PS hierover geïnformeerd. Wij vinden het daarom niet noodzakelijk voor het Beschermd Landschap om voorwaarden voor ontgrenzing in de omgevingsvisie op te nemen.
ZW_0274	5	Ik verzoek daarom in de definitieve omgevingsvisie vast te leggen dat: • een wijziging of verkleining van de begrenzing van Beschermd Landschap aan ten minste dezelfde zware, cumulatieve voorwaarden wordt getoetst als een afwijking binnen het beschermde gebied; • ontgrenzing alleen mogelijk is bij een aantoonbaar groot openbaar belang, het ontbreken van reële alternatieven, minimale aantasting en vooraf concreet geborgde compensatie; • de landschappelijke, ecologische, cultuurhistorische en aardkundige kernkwaliteiten van het te ontgrenzen gebied volledig in de beoordeling betrokken blijven; • een onafhankelijke en openbaar beschikbare onderbouwing van noodzaak en alternatieven aan de ontgrenzing voorafgaat; • cumulatieve effecten van eerdere en mogelijke toekomstige ontgrenzingen provinciaal worden gemonitord, zodat geleidelijke uitholling en precedentwerking worden voorkomen; • duidelijk wordt gemaakt wie de toets uitvoert, welke informatie daarvoor minimaal vereist is en op welk bestuurlijk moment belanghebbenden daarop kunnen reageren. Een mogelijke aanvullende formulering is: 'Het wijzigen van de begrenzing van Beschermd Landschap vormt geen zelfstandige route om het beschermingsregime buiten toepassing te laten. Een voorgenomen ontgrenzing wordt materieel getoetst aan dezelfde voorwaarden als een ontwikkeling die de kernkwaliteiten binnen Beschermd Landschap aantast. De bestaande kernkwaliteiten blijven bij en na ontgrenzing richtinggevend voor locatiekeuze, inrichting, besluitvorming en compensatie.'	Zie het antwoord op onderdeel 4 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0274	6	4. Bestaande afspraken mogen de publiekrechtelijke afweging niet bepalen Op pagina 60 wordt gesteld dat op plekken waar al afspraken zijn gemaakt prioriteit wordt gegeven aan woningbouw boven andere ontwikkelingen. Deze passage is te ruim geformuleerd. Een bestuursovereenkomst of woondeal kan richting geven aan samenwerking, maar mag geen voorschot nemen op de wijziging van de Omgevingsverordening, de beoordeling van alternatieven, de omgevingseffectbeoordeling, participatie of de uiteindelijke belangenafweging. Dit is bijvoorbeeld in het bijzonder relevant voor Schagen-Oost. Gedeputeerde Staten hebben op 23 juni 2026 besloten een bestuursovereenkomst aan te gaan met de gemeente Schagen; deze is op 1 juli 2026 ondertekend. Daarin heeft de provincie zich verbonden zich ervoor in te spannen om de begrenzing van het Beschermd Landschap uiterlijk per 1 februari 2027 te wijzigen. De publiekrechtelijke procedure moet echter inhoudelijk open blijven en mag niet worden gereduceerd tot uitvoering van een reeds gesloten overeenkomst. Ik verzoek daarom de passage over bestaande afspraken aan te vullen met de expliciete waarborg dat dergelijke afspraken de onafhankelijke toepassing van de afwegingsprincipes, het beschermingsregime en de daarvoor geldende wettelijke procedures onverlet laten.	Op pagina 60 van de ontwerp-omgevingsvisie wordt er niets geschreven over plekken waar al afspraken zijn gemaakt prioriteit wordt gegeven aan woningbouw boven andere ontwikkelingen. De locatie bij Schagen Oost loopt een los maatwerktraject naast de omgevingsvisie waarin de gemeente zal moeten aantonen dat zij kunnen voldoen aan de maatwerkeisen voor woningbouw op deze locatie. Deze doorloopt het traject volgens alle geldende procedures voor ontgrenzing van het beschermd landschap.
ZW_0274	7	5. Specifieke betekenis voor Schagen-Oost Schagen wordt in de ontwerp-omgevingsvisie genoemd op de ontwikkelas Den Helder-Schagen-Alkmaar-Zaanstad (pagina's 52 en 62). Dit kan een algemene ontwikkelrichting voor Schagen ondersteunen, maar vormt geen zelfstandige onderbouwing voor de keuze om juist in Schagen-Oost 1.100 tot 1.500 woningen te realiseren en daarvoor Beschermd Landschap te ontgrenzen. Dezelfde visie bepaalt immers dat woningbouw voornamelijk binnenstedelijk plaatsvindt en dat binnen bijzonder landschap slechts kleinschalige uitbreiding ten behoeve van de leefbaarheid van kleinere kernen wordt genoemd. Een grootschalige ontwikkeling als Schagen-Oost past daar niet zonder nadere motivering in. Daarbij schrijft de provincie zelf dat er theoretisch voldoende woningbouwplannen en locaties zijn. Tegen die achtergrond moet aantoonbaar worden gemaakt waarom binnenstedelijke locaties, verdichting, fasering en locaties buiten Beschermd Landschap geen reële alternatieven vormen. Bij iedere verdere besluitvorming moeten de bestaande kernkwaliteiten van het gebied leidend blijven, ook voor gronden die mogelijk worden ontgrensd. Het gaat onder meer om de openheid van het landschap, het historische verkavelings- en slotenpatroon, terpen, historische bewoningslinten en stolpstructuren, doorzichten, de landschappelijke overgang rond Nes en Haringhuizen en het leefgebied voor weidevogels. De voorgenomen open bufferzone langs de historische linten en het behoud en vrijhouden van de prominente terp bij Nes verdienen daarbij uitdrukkelijke en blijvende bescherming. Ook infrastructuur, waaronder een eventuele fietsverbinding, mag deze waarden niet aantasten. Ik verzoek de provincie in de Nota van Beantwoording specifiek uiteen te zetten hoe de voorgenomen ontgrenzing van Schagen-Oost zich verhoudt tot de genoemde passages en afwegingsprincipes uit de ontwerp-omgevingsvisie.	De omgevingsvisie is ook nog geen onderbouwing voor de ontwikkeling bij Schagen Oost. De gemeente is op dit moment via een maatwerktraject aan het kijken of- en op welke wijze de ontwikkeling van Schagen-Oost verenigbaar is met het Beschermde landschap. Dit is een los traject naast deze omgevingsvisie. Het is wenselijk dat rondom OV-knooppunten (zoals de stad Schagen is) woningbouw ontwikkelingen plaatsvinden. De locatie waar deze moet plaatsvinden is nog niet aangegeven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0274	8	6. De ontwerp-OER onderstreept de noodzaak van aanscherping De ontwerp-OER beoordeelt zowel cultuurhistorie als landschap negatief ten opzichte van de referentiesituatie (pagina's 88-90 van het hoofdrapport). De rapportage signaleert dat kernkwaliteiten van Beschermd Landschap verloren kunnen gaan, dat verschillende ambities nog onvoldoende concreet zijn en dat onzeker is of compensatie in alle gevallen mogelijk en effectief is. Als mitigerende maatregelen worden onder meer genoemd: steviger verankeren van landschappelijke kwaliteit in provinciale programma's en verordeningen, vroegtijdige inbreng van omgevingskwaliteit, eisen aan ontwerp, schaal en landschappelijke inpassing en richting geven aan compensatiemaatregelen. Deze aanbevelingen zijn nog niet voldoende bindend en concreet in de ontwerp-omgevingsvisie verwerkt. Het doorschuiven van wezenlijke normen naar toekomstige programma's of gebiedsuitwerkingen biedt onvoldoende zekerheid, zeker waar gelijktijdig al afspraken over grootschalige woningbouw en ontgrenzing worden uitgevoerd. Ik verzoek de provincie daarom de mitigerende aanbevelingen uit de ontwerp-OER in de definitieve visie zelf te verwerken en duidelijk te maken welke aanbevelingen worden overgenomen, hoe zij worden geborgd en waarom eventuele aanbevelingen niet worden overgenomen.	De omgevingsvisie is bedoeld om de visie en beleidskaders van de provincie weer te geven. De omgevingsvisie is niet de plek voor concrete uitwerkingen, normen of het vastleggen van werkafspraken over het vroegtijdig betrekken van specialisten. Dit gebeurt na vaststelling van de omgevingsvisie in de uitwerking in programma's. In de omgevingsvisie is een afweging gemaakt van verschillende belangen. Met het afwegingsprincipe over omgevingskwaliteit hebben we aangegeven dat omgevingskwaliteit een overkoepelend principe is en hoe dit wordt meegenomen in de ruimtelijke afweging.
ZW_0274	9	7. Concrete verzoeken 1. Botsende openbare belangen Neem een expliciet en toetsbaar afwegingskader op voor gevallen waarin woningbouw en bescherming van Beschermd Landschap als grote openbare belangen tegenover elkaar staan. 2. Ontgrenzing Leg vast dat ontgrenzing materieel aan ten minste dezelfde zware voorwaarden wordt getoetst als afwijking binnen Beschermd Landschap en geen eenvoudige route is om het beschermingsregime buiten toepassing te laten. 3. Alternatieven Verplicht een onafhankelijke, openbare en actuele onderbouwing van noodzaak en reële alternatieven, waaronder binnenstedelijke verdichting, fasering en locaties buiten Beschermd Landschap. 4. Kernkwaliteiten Borg dat de kernkwaliteiten van een gebied ook bij en na ontgrenzing richtinggevend blijven en dat onevenwichtige of onomkeerbare aantasting wordt voorkomen. 5. Compensatie Stel provinciale minimumeisen aan compensatie: aantoonbaar, gelijkwaardig, aanvullend, duurzaam, tijdig en juridisch en financieel geborgd. 6. Bestaande afspraken Verduidelijk dat bestuursovereenkomsten, woondeals en andere afspraken geen voorrang hebben boven de vereiste publiekrechtelijke belangenafweging en geen recht op ontgrenzing of planologische medewerking creëren. 7. Schagen-Oost Motiveer in de Nota van Beantwoording specifiek hoe de voorgenomen grootschalige woningbouw en ontgrenzing bij Schagen-Oost passen binnen de uitgangspunten van de ontwerp-omgevingsvisie. 8. Ontwerp-OER Verwerk de mitigerende aanbevelingen voor landschap en cultuurhistorie concreet in de definitieve omgevingsvisie, programma's en Omgevingsverordening.	Wij danken indiener voor de zienswijze. De ingebrachte punten, die indiener hier samengevat op een rij heeft gezet, hebben wij hierboven afzonderlijk van een reactie voorzien.
ZW_0274	10	9. Kaarten Vermeld bij kaarten met beschermingsregimes de peildatum, juridische status en eventuele lopende voorstellen tot grenswijziging, zodat geen onduidelijkheid ontstaat over bestaande bescherming en voorgenomen ontgrenzingen.	Aan het begin van de omgevingsvsie is opgenomen dat de kaarten in de omgevingsvsiie indicatief van aard zijn; ook is de juridische status weergegeven. De beschermingsregimes die opgenomen zijn in de kaarten van de omgevingsvisie zijn conform de laatste wijziging Omgevingsverordening.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0275	1	Namens familie Smit en VOF Smit dienen wij hierbij een zienswijze in op de ontwerp-Omgevingsvisie NoordHolland 2050 en de bijbehorende ontwerp-omgevingseffectrapportage. De kern van deze zienswijze vatten wij hieronder samen. Samenvatting Familie Smit en VOF Smit zijn particuliere en agrarisch betrokken grondeigenaren aan de dorpsrand van 't Veld, gemeente Hollands Kroon. Wij maken geen aanspraak op concrete woningbouw of een ontwikkelrecht. Wel verzoeken wij de provincie te voorkomen dat de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050, in samenhang met het ontwerp-OER, waterschapsregels, waaronder de ontwerp-Waterschapsverordening 2027 van HHNK, netcongestie en andere ruimtelijke randvoorwaarden, leidt tot een feitelijke uitsluiting of blokkering van een toekomstige gebiedsgerichte heroverweging voor passende, kerngebonden ontwikkelingen bij kleinere kernen. De kern van deze zienswijze is dat kleine kernen zoals 't Veld niet door de stapeling van provinciaal beleid, water- en bodemsturing, landbouwbescherming, waterschapsregels, netcongestie en gemeentelijke uitvoeringsruimte feitelijk op slot mogen raken. Wij verzoeken de provincie in het bijzonder om: • expliciet te borgen dat kleine kernen buiten OV-knooppunten ruimte houden voor passende, kerngebonden woningbouw die bijdraagt aan lokale woningbehoefte, leefbaarheid en doorstroming; • dorpsrandontwikkeling bij kleine kernen te beoordelen als integrale kwaliteitsopgave, waarbij woningbouw, waterberging, groen, landschap, landbouwstructuur en klimaatadaptatie in samenhang worden gewogen; • het uitgangspunt 'water en bodem sturend' toe te passen als randvoorwaarde én ontwerpopgave, niet als generieke blokkade; • de cumulatieve effecten van provinciaal beleid, waterschapsregels, landbouwbescherming, netcongestie en gemeentelijke planvorming op kleine kernen en particuliere dorpsrandgronden expliciet te beoordelen in het definitieve OER; • in de Nota van Beantwoording per hoofdonderdeel gemotiveerd te reageren en aan te geven of de gevraagde verduidelijkingen en borgingen worden overgenomen.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De omgevingsvisie heeft in het geheel niet het oogmerk om gebieden 'op slot te zetten'. Ons afwegingskader, met de geformuleerde afwegingsprincipes, zijn bedoeld om initiatieven in de fysieke leefomgeving op hun merites te kunnen beoordelen en om gebiedsgericht maatwerkt te leveren. De omgevingsvisie op zich heeft geen juridische doorwerking. Wij werken de omgevingsvisie uit in onder meer programma's en de omgevingsverordening. Die leiden wel tot doorwerking naar gemeentelijk omgevingsplannen en vergunningen. Gelet hierop leidt deze zienswijze niet tot wijzigingen in de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0275	2	1. Belanghebbende positie en bestuurlijke kern Familie Smit en VOF Smit hebben als particuliere en agrarisch betrokken grondeigenaren een rechtstreeks belang bij provinciaal beleid dat gevolgen kan hebben voor gronden aan en nabij de dorpsrand van 't Veld. Deze gronden hebben thans een agrarische functie, maar liggen in een context waarin op langere termijn vragen kunnen ontstaan over dorpsrandontwikkeling, landschappelijke afronding, waterberging, ontsluiting, energieinfrastructuur en lokale woningbehoefte. Wij stellen nadrukkelijk niet dat onze gronden moeten worden aangewezen als woningbouwlocatie. Ook lopen wij niet vooruit op gemeentelijke besluitvorming, planologische procedures, vergunningverlening of grondtransacties. Ons belang is dat de Omgevingsvisie en het OER voldoende ruimte laten voor een toekomstige, gebiedsgerichte en evenwichtige beoordeling. Gronden aan dorpsranden mogen niet reeds op provinciaal niveau feitelijk worden uitgesloten door de samenloop van een sterke voorkeur voor binnenstedelijk bouwen en OV-knooppunten, bescherming van landbouwgrond, water en bodem als sturend principe, waterschapsregels over ophoging en compensatie, netcongestie en landschappelijke beperkingen. Die samenloop kan ertoe leiden dat particuliere gronden in de praktijk minder bruikbaar worden en dat een toekomstige gebiedsgerichte heroverweging feitelijk wordt beperkt, zonder dat daar een concrete en evenredige beoordeling aan voorafgaat. Wij onderschrijven de noodzaak van duidelijke provinciale keuzes en het belang van water en bodem. Tegelijk mag een visie die sterk inzet op binnenstedelijke ontwikkeling, OV-knooppunten en ruimtelijke concentratie er niet toe leiden dat kleinere dorpen feitelijk op slot raken. Beperkte en passende ontwikkelruimte is juist noodzakelijk voor behoud van leefbaarheid, doorstroming en voorzieningen. Wij verzoeken de provincie expliciet te erkennen dat particuliere en agrarisch betrokken grondeigenaren aan dorpsranden belang hebben bij beleidsruimte, rechtszekerheid en een gebiedsgerichte beoordeling van cumulatieve beperkingen. Daarnaast verzoeken wij de provincie te borgen dat de grote ruimtelijke hoofdkeuzes niet leiden tot een feitelijke uitsluiting van passende kerngebonden ontwikkelingen bij kleinere kernen.	De omgevingsvisie is onderdeel van de beleidscyclus. Uitwerking van de omgevingsvisie gebeurt in onder meer programma's en de omgevingsverordening. De laatste bevat instructieregels voor gemeentelijk omgevingsplannen. De mogelijkheden voor ontwikkelingen oftewel wijzigingen in het ruimtegebruik/gebruik van de fysieke leefomgeving zijn afhankelijk van gemeentelijke omgevingsplannen of van de procedures om bestemmingswijzigingen juridisch vast te leggen. De verzoeken van indiener leiden niet tot wijziging van de omgevingsvisie.
ZW_0275	3	2. Ruimte voor kleine kernen en OV-knooppunten In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt terecht aangegeven dat bouwen bij kleine kernen mogelijk moet blijven om de leefbaarheid te behouden. Wij verzoeken dit uitgangspunt in de definitieve Omgevingsvisie duidelijker, concreter en toetsbaarder te verankeren. Wij verzoeken daarbij een passage op te nemen met de volgende strekking: 'Bij kleinere kernen buiten stedelijke concentratiegebieden en OV-knooppunten blijft passende, kerngebonden woningbouw mogelijk wanneer deze aantoonbaar bijdraagt aan lokale woningbehoefte, leefbaarheid, doorstroming, klimaatadaptatie en een zorgvuldige landschappelijke afronding van de kern.' Het ontbreken van een OV-knooppunt mag op zichzelf geen reden zijn om passende, kerngebonden ontwikkeling uit te sluiten, mits de ontwikkeling aansluit op de bestaande kern, zorgvuldig wordt ingepast, voorziet in een aantoonbare lokale of regionale behoefte, verkeerskundig verantwoord is, klimaatbestendig en waterrobuust wordt ingericht, landschappelijk zorgvuldig wordt vormgegeven en rekening houdt met agrarische belangen en bestaande gebiedsstructuren. In kleinere kernen zijn binnenstedelijke locaties vaak beperkt beschikbaar of moeilijk uitvoerbaar. Een te absolute koppeling aan OV-knooppunten kan ertoe leiden dat juist kleine dorpen in landelijke gemeenten onvoldoende ontwikkelruimte behouden. Wij verzoeken de provincie in de Nota van Beantwoording aan te geven hoe wordt voorkomen dat de combinatie van OV-sturing, binnenstedelijke prioritering en bescherming van landelijk gebied in de praktijk tot uitsluiting van kleinere dorpen leidt.	Het verzoek van indiener over bouwen bij of in kleine kernen past bij de strekking van de omgevingsvisie. Dit leidt dan ook niet tot aanpassing van de omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0275	4	3. Dorpsrandontwikkeling als kwaliteitsopgave Bij kleinere kernen ligt de ontwikkelruimte vaak aan of nabij de dorpsrand. Dat hoeft geen aantasting van het landschap te betekenen, mits zorgvuldig ontworpen. Dorpsrandontwikkeling kan juist worden benut om kwaliteit toe te voegen. Denk aan: • een duidelijke landschappelijke overgang tussen dorp en buitengebied; • waterberging en klimaatadaptatie; • groene randen; • wandel- en fietsroutes; • versterking van biodiversiteit; • zorgvuldig vormgegeven woningbouw met passende schaal; • behoud van zichtlijnen en openheid waar dat ruimtelijk van belang is; • verbetering van bestaande water- en groenstructuren. Wij verzoeken de provincie daarom dorpsrandontwikkeling niet primair als bedreiging te benaderen, maar als mogelijke kwaliteitsopgave. Zeker in dorpen waar binnenstedelijke ruimte beperkt is, kan een goed ontworpen dorpsrandontwikkeling bijdragen aan zowel woningbouw als landschappelijke verbetering. Juist wanneer waterhuishoudkundige regels aanvullende eisen stellen aan ophoging, waterberging of compensatie, is het van belang dat dorpsrandontwikkeling integraal wordt beoordeeld. Een dorpsrandlocatie moet niet uitsluitend worden beoordeeld op het huidige agrarische gebruik of de bestaande maaiveldsituatie, maar ook op de mogelijkheid om via een zorgvuldig ontwerp waterberging, groenstructuren, landschappelijke overgang en woningbouw te combineren. Wij verzoeken de provincie om in de definitieve Omgevingsvisie vast te leggen dat dorpsrandontwikkeling bij kleine kernen als integrale kwaliteitsopgave kan worden beoordeeld, waarbij woningbouw, waterberging, groen, landschap, landbouwstructuur, bereikbaarheid en klimaatadaptatie in samenhang worden gewogen. Wij verzoeken de provincie om in de Nota van Beantwoording aan te geven hoe zij onderscheid maakt tussen grootschalige uitleglocaties enerzijds en beperkte, zorgvuldig ingepaste kerngebonden dorpsrandontwikkelingen anderzijds.	Wij zijn het eens met de strekking van dit zienswijzeonderdeel van indiener. De strekking van de omgevingsvisie is dan ook dezelfde. Dat betekent dat de omgevingsvisie op dit punt niet hoeft te worden aangepast.
ZW_0275	5	4. Landbouwgrond zorgvuldig afwegen, maar niet absoluut blokkeren Wij onderschrijven dat zorgvuldig moet worden omgegaan met landbouwgrond. Landbouw is van groot belang voor Noord-Holland Noord. Tegelijkertijd kan bescherming van landbouwgrond niet betekenen dat elke beperkte uitbreiding of heroverweging aan de rand van kleine kernen onmogelijk wordt. In veel dorpen bestaat de directe omgeving nu eenmaal uit agrarische gronden. Als woningbouw aan dorpsranden vrijwel categorisch wordt uitgesloten vanwege agrarisch gebruik, ontstaat een feitelijke bouwstop voor veel kleine kernen. Wij verzoeken de provincie daarom duidelijker onderscheid te maken tussen: • grootschalige aantasting van waardevolle landbouwstructuren; • en beperkte, kerngebonden ontwikkelingen aan bestaande dorpsranden. Bij die laatste categorie moet maatwerk mogelijk blijven, zeker wanneer de ontwikkeling bijdraagt aan lokale leefbaarheid, woningbehoefte, landschappelijke kwaliteit en klimaatadaptatie. Daarbij moet worden voorkomen dat agrarische gronden aan bestaande dorpsranden dubbel worden beperkt: enerzijds door provinciale terughoudendheid bij bouwen buiten bestaand stedelijk gebied, anderzijds door waterhuishoudkundige beperkingen die toekomstige inrichting, ophoging of compensatie bemoeilijken. Juist bij beperkte kerngebonden ontwikkeling moet worden beoordeeld of landbouwgrond, waterberging, groen en woningbouw in samenhang kunnen worden afgewogen. Wij verzoeken de provincie om in de definitieve Omgevingsvisie te verduidelijken dat bescherming van landbouwgrond niet hetzelfde is als een categorische uitsluiting van beperkte, kerngebonden dorpsrandontwikkeling. Wij verzoeken de provincie om in de Nota van Beantwoording gemotiveerd aan te geven hoe de belangen van agrarische grondeigenaren worden betrokken wanneer provinciaal beleid tegelijk inzet op landbouwbescherming, water- en bodemsturing en beperkte woningbouwmogelijkheden.	De indiener verzoekt om een verduidelijking in de definitieve Omgevingsvisie dat bescherming van landbouwgrond niet hetzelfde is als een categorische uitsluiting van beperkte, kerngebonden dorpsrandontwikkeling. Zo is het zeker niet bedoeld. In de aangepaste tekst staat dat we bij de ruimtelijke keuzes rekening houden met meerdere aspecten waaronder ook de maatschappelijke opgaven en sociaaleconomische leefbaarheid van het landelijk gebied.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0275	6	5. Water en bodem, waterschapsregels en samenloop van beleid Het uitgangspunt 'water en bodem sturend' is terecht. Nieuwe ontwikkelingen moeten klimaatbestendig en waterrobuust zijn. Dit mag echter niet worden uitgelegd als een generiek verbod of feitelijke blokkade van passende kerngebonden ontwikkeling. Water en bodem moeten richting geven aan een goede inrichting, maar mogen niet zonder locatiegerichte en proportionele beoordeling leiden tot uitsluiting van dorpsrandlocaties. De ontwerp-Waterschapsverordening 2027 van HHNK laat zien dat ophoging in het "gebied ophogen" vergunningplichtig kan worden bij meer dan 4.000 m² en gemiddeld meer dan 15 cm, waarbij ook eerdere ophogingen over een periode van tien jaar kunnen worden meegewogen. Deze zienswijze richt zich niet tegen de waterschapsverordening als zodanig, maar benoemt deze ontwikkeling omdat zij laat zien hoe waterhuishoudkundige regels concreet kunnen doorwerken in de uitvoerbaarheid van dorpsrandontwikkeling. Juist daarom moet de Omgevingsvisie duidelijk maken dat waterhuishoudkundige randvoorwaarden gebiedsgericht, proportioneel en als ontwerpopgave worden toegepast. Dorpsrandontwikkeling kan daarbij worden gecombineerd met extra waterberging, wadi's, waterbergend groen, natuurvriendelijke oevers, vertraagde afvoer, klimaatadaptieve inrichting en landschappelijke versterking. Provinciaal beleid staat niet op zichzelf. De combinatie van binnenstedelijke prioritering, landbouwbescherming, water- en bodemprincipes, waterschapsregels, netcongestie en gemeentelijke planvorming kan ertoe leiden dat kleine kernen en particuliere dorpsrandgronden in de praktijk geen reële ontwikkel- of heroverwegingsruimte meer hebben, terwijl zij beleidsmatig nog "open" lijken. Wij verzoeken de provincie daarom in de definitieve Omgevingsvisie vast te leggen dat water- en bodemprincipes, landbouwbelangen, energie-infrastructuur, netcapaciteit en lokale woningbehoefte gebiedsgericht, proportioneel en in samenhang moeten worden toegepast. Daarnaast verzoeken wij de provincie in de Nota van Beantwoording aan te geven hoe wordt voorkomen dat de stapeling van deze factoren leidt tot een feitelijke uitsluiting van dorpsrandlocaties zonder locatiegerichte en evenredige beoordeling.	De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen. Water en bodem als ordenend principe is gedefinieerd als een van de afwegingsprincipes. Samen met de andere aspecten uit het afwegingskader wordt een integrale afweging gemaakt. In veel gevallen zal dit in gebiedsprocessen gebeuren, waarin waar aan de hand van gebiedsspecifieke opgaven en situatie een afweging wordt gemaakt.
ZW_0275	7	6. Ontwerp-OER: cumulatieve effecten op kleine kernen en grondeigenaren onvoldoende zichtbaar Het ontwerp-OER beoordeelt de afzonderlijke beleidsthema's, maar maakt de cumulatieve effecten op kleinere kernen, particuliere dorpsrandgronden en agrarisch betrokken grondeigenaren onvoldoende zichtbaar. De samenloop van: • sterke voorkeur voor binnenstedelijk bouwen en OV-knooppunten; • bescherming van landbouwgrond; • 'water en bodem sturend'; • waterschapsregels over ophoging en compensatie; • netcongestie; • gemeentelijke uitvoeringsruimte en planvorming; kan ertoe leiden dat passende kerngebonden ontwikkeling bij dorpen zoals 't Veld in de praktijk wordt belemmerd of onmogelijk wordt gemaakt. Een afzonderlijke beoordeling van thema's zoals water, landbouw, landschap, energie of bereikbaarheid laat onvoldoende zien of kleinere dorpen in de praktijk nog voldoende ruimte houden voor lokale woningbehoefte, doorstroming, starters, senioren, voorzieningen en leefbaarheid. Wij verzoeken de provincie daarom het OER aan te vullen met een expliciete beoordeling van deze cumulatieve effecten. Daarbij verzoeken wij onderscheid te maken tussen grootschalige uitleglocaties en beperkte, zorgvuldig ingepaste dorpsrandontwikkelingen die kunnen bijdragen aan lokale woningbehoefte, leefbaarheid, klimaatadaptatie, waterberging en landschappelijke kwaliteit.	Een omgevingsvisie is gericht op hoofdlijnen en hoofdzaken (zie ook Informatiepunt Leefomgeving) en heeft een strategisch karakter. In een provinciale omgevingsvisie worden de algemene ambities en beleidsdoelen voor de hele provincie beschreven. Het detailniveau van het OER sluit hierbij aan. Na de vaststelling van de omgevingsvisie, worden specifieke plannen verder uitgewerkt in programma's, waar ook weer een milieueffectrapport (MER) voor wordt opgesteld. In dat MER wordt veel dieper ingegaan op de details, omdat in die fase ook veel meer informatie beschikbaar is over de ontwikkeling waarvoor het MER wordt opgesteld. Lokale effecten op bijvoorbeeld specifieke agrarische percelen/ grondeigenaren komen aan bod wanneer voor deze specifieke gronden plannen worden gemaakt. Als het voornemen concreet is, worden deze plekken ook concreet onderzocht op milieueffecten.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0275	8	7. Positie van Hollands Kroon en dorpen zoals 't Veld Voor de gemeente Hollands Kroon is het van belang dat de ontwerp-Omgevingsvisie niet alleen kijkt naar grotere economische clusters, energie-infrastructuur en grootschalige landbouwgebieden, maar ook naar de vitaliteit van de dorpen. Dorpen zoals 't Veld hebben een eigen sociale structuur, lokale woningbehoefte en maatschappelijke samenhang. Deze dorpen kunnen alleen vitaal blijven wanneer er ruimte is voor passende woningbouw, doorstroming en geleidelijke vernieuwing. Voor Hollands Kroon geldt bovendien dat veel dorpen historisch zijn gegroeid in een agrarisch en waterrijk landschap. Dat vraagt niet om generieke uitsluiting van dorpsrandontwikkeling, maar om zorgvuldige, gebiedsgerichte afweging waarbij lokale woningbehoefte, landschappelijke kwaliteit, landbouwbelangen, waterhuishouding, energie-infrastructuur en bereikbaarheid gezamenlijk worden beoordeeld. Wij verzoeken de provincie daarom in de definitieve Omgevingsvisie nadrukkelijker te erkennen dat ook kleinere kernen in landelijke gemeenten ontwikkelruimte nodig hebben, niet alleen voor woningbouw, maar ook voor behoud van leefbaarheid, doorstroming en sociale samenhang. Wij verzoeken de provincie om in de Nota van Beantwoording specifiek in te gaan op de vraag hoe dorpen zoals 't Veld binnen het provinciale beleid reële ruimte behouden voor passende, kerngebonden ontwikkeling en zorgvuldige dorpsrandafweging.	Zie de beantwoording van onderdeel 4 van deze zienswijze
ZW_0275	9	8. Verzoeken tot aanpassing, verduidelijking en borging 8.1 Verzoeken ten aanzien van de definitieve Omgevingsvisie Wij verzoeken de provincie in de definitieve Omgevingsvisie: • expliciet vast te leggen dat kleine kernen buiten OV-knooppunten en stedelijke concentratiegebieden ruimte houden voor passende, kerngebonden woningbouw; • lokale woningbehoefte en leefbaarheid te erkennen als zelfstandige ruimtelijke belangen; • beperkte, zorgvuldig ingepaste dorpsrandontwikkeling bij kleine kernen te beoordelen als integrale kwaliteitsopgave; • duidelijk te maken dat bescherming van landbouwgrond geen categorische uitsluiting inhoudt van beperkte kerngebonden ontwikkeling aan bestaande dorpsranden; • 'water en bodem sturend' te hanteren als randvoorwaarde én ontwerpopgave, niet als generieke uitsluitingsgrond; • vast te leggen dat provinciaal beleid, waterschapsregels, netcongestie en gemeentelijke planvorming in samenhang en proportioneel moeten worden toegepast, zodat kleine kernen niet door stapeling van randvoorwaarden feitelijk op slot raken; • te erkennen dat particuliere en agrarisch betrokken grondeigenaren aan dorpsranden belang hebben bij beleidsruimte, rechtszekerheid en gebiedsgerichte afweging.	De ingebrachte punten, die indiener hier samengevat op een rij heeft gezet, hebben wij hiervoor afzonderlijk van een reactie voorzien. De zienswijze leidt niet tot aanpassing van de omgevingsvisie.
ZW_0275	10	8.2 Verzoeken ten aanzien van het definitieve OER Wij verzoeken de provincie het definitieve OER aan te vullen met: • een expliciete beoordeling van de cumulatieve effecten op kleinere kernen in landelijke gemeenten; • inzicht in de vraag of de samenloop van beleid en regels ertoe kan leiden dat passende kerngebonden ontwikkeling feitelijk wordt belemmerd; • onderscheid tussen grootschalige uitleglocaties en beperkte, zorgvuldig ingepaste dorpsrandontwikkelingen; • betere zichtbaarheid van de effecten op particuliere en agrarisch betrokken grondeigenaren aan dorpsranden.	Zie ons antwoord op onderdeel 7 van deze zienswijze ZW_0275

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0275	11	9. Conclusie De ontwerp-Omgevingsvisie bevat belangrijke keuzes voor de toekomst van Noord-Holland. Tegelijkertijd mag dit er niet toe leiden dat kleinere kernen en particuliere dorpsrandgronden onbedoeld op slot raken door de stapeling van ruimtelijke, waterhuishoudkundige, agrarische en infrastructurele randvoorwaarden. Voor dorpen zoals 't Veld moet ruimte blijven voor passende, kerngebonden woningbouw aan of nabij de bestaande dorpsrand, mits zorgvuldig ingepast en bijdragend aan lokale woningbehoefte, leefbaarheid, waterrobuustheid en landschappelijke kwaliteit. Wij verzoeken u deze zienswijze te betrekken bij de vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie Noord Holland 2050 en het definitieve OER, en deze beschikbaar te stellen aan Provinciale Staten. Voor zover nadere stukken, beleidsreacties of ontwikkelingen in samenhang met waterhuishoudkundige regelgeving, netcongestie of andere ruimtelijke randvoorwaarden daartoe aanleiding geven, behouden wij ons het recht voor deze zienswijze aan te vullen.	Slotwoord, behoeft geen reactie.
ZW_0276	1	Ik wil bij deze graag een zienswijze indienen op de ontwerp omgevingsvisie. En richt mij daarbij op mobiliteit met de nadruk op spoor. Belangrijke constateringen vooraf De huidige kostenontwikkeling en doorlooptijden voor infrastructuur en verbetering van OV-diensten zijn onhoudbaar. In combinatie met de onderhoudsopgave, de beperkte beschikbaarheid van middelen en de gestelde doelen dient hier zeker actie op te worden ondernomen om überhaupt zinvolle stappen te kunnen zetten op mobiliteitsgebied. De beperkte hoeveelheid ruimte vraagt ook om efficiënt om te gaan met de beschikbare ruimte. Binnen de huidige spoorruimte is nog veel ruimte voor uitbreiding van het gebruik. Denk bijvoorbeeld aan enkelspoor op een spoordijk voor dubbelspoor, een spoorlijn die nu alleen voor museumvervoer wordt gebruikt en bredere spoorruimte bij voormalige stations. En zeker waar het heropening van stations of spoorlijnen betreft zou de procedure veel eenvoudiger mogen aangezien hier sprake is van schadeherstel en/of modernisering en/of achterstallig onderhoud. Wellicht zou een wet op heropening van spoorlijnen en stations wenselijk zijn zodat deze seriematig kunnen worden aangepakt. Een denkrichting om dit probleem aan te pakken is te vinden in de bijlagen. Indiener heeft bijlagen aangelebverd bij denkrichtingen. Deze zijn niet in deze tabel opgenomen.	Dergelijke wetgeving zou landelijk geregeld moeten worden. De provincie zet zich in voor een zo efficient en gebruiksvriendelijk OV systeem in Noord-Holland binnen de huidige wet en regelgeving.
ZW_0276	2	Zet niet eenzijdig in op doortrekken Noord-Zuidlijn, maar maatregelen die veel beter effect hebben voor de bereikbaarheid van de provincie en rest van Nederland. Op pagina 79 staat het volgende: Voor een robuust openbaarvervoersysteem is een schaalsprong in het openbaar vervoer nodig. De schaalsprongprojecten vormen een katalysator voor de verdere ontwikkeling van het hele OV-systeem in Noord-Holland. Dit betekent bijvoorbeeld het doortrekken van de Noord/Zuidlijn via Schiphol tot Hoofddorp waardoor er meer capaciteit op het treinspoor komt. En het realiseren van een vijfde en zesde perron op station Amsterdam-Zuid waardoor hier internationale treinen kunnen stoppen en er meer ruimte vrijkomt op het spoor bij Amsterdam Centraal. Door deze grote spooringrepen rondom Amsterdam ontstaat ruimte in heel Noord-Holland om het spoorproduct verder te verbeteren. Het gaat dan onder andere om de verbindingen naar Alkmaar, Hoorn, Haarlem en het Gooi. Hier wordt stellig een oplossingsrichting gevolgd voor een project met enorme kosten die vooral het belang van groei Schiphol dient. Waarbij er argumenten worden gebruikt die op een andere manier veel beter te realiseren zijn. Tevens zou verplaatsing van Internationale treinen van/naar richting Duitsland naar Zuid juist een verslechtering betekenen immers Amsterdam Zuid is per trein vanuit Alkmaar, Hoorn en Haarlem niet rechtstreeks bereikbaar. Tevens zou voor treinen vanuit Duitsland doorrijden naar Zandvoort aan Zee en/of Den Helder veel zinvoller zijn gezien de vele Duitse toeristen naar de kust en op Texel. En tegelijkertijd zouden meer inwoners van de provincie zonder overstap van/naar richting Duitsland kunnen reizen. Het is zeer wenselijk dat de provincie gaat streven naar een alternatief voor het doortrekken van de Noord/Zuidlijn wat daadwerkelijk het treinverkeer kan verbeteren rond Amsterdam tegen mogelijk lagere kosten dan wel veel meer verbetering voor hetzelfde budget creëert. Dat kan tevens door maatregelen op verschillende termijnen.	De provincie is voorstander van een Schaalsprong in het OV. Het doortrekken van de Noord-Zuidlijn is hierin een onderdeel, maar zeker niet het enige project waar Noord-Holland op inzet. De schaalsprong omvat veel meer projecten. Hierin streeft de provincie naar een optimaal OV product voor Noord-Holland, al zijn afwegingen en keuzes soms ook landelijk ingestoken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0276	3	Korte termijn Maak het mogelijk om met het reguliere betaalsysteem (OV Chipkaart / OV Pay) ook binnen Nederland met de Eurostar te reizen. Verkoop van zitplaatsen voor redelijke HSL toeslag (ca 5 euro) Eurostar Parijs Amsterdam – Rotterdam die kort van te voren overblijven. Vooral ook van mensen die nu in Rotterdam in/uit stappen om te reizen met Eurostar en daarmee geen gebruik maken van de zitplaats tussen Amsterdam en Rotterdam. o Reistijdverkorting Amsterdam C naar Rotterdam C van ca 50 naar 43 min en rechtstreeks i.p.v. met overstap o Extra reizigers/inkomsten in de Eurostar zodat sneller de volledige dienstregeling wordt gereden naar Parijs van 16x per dag en hopelijk in de niet Eurostar Londen uren 1x per 2 uur treinen naar Zuid-Frankrijk/Spanje. En bij voorkeur deze ritten ook verplicht stellen zodat ze sneller gerealiseerd worden. o Nieuwe treinreizigers en deels verplaatsing bestaande reizigers waardoor er ruimte vrij komt.	De hoofdrailnetconcessie kent het ministerie van I&W als opdrachtgever. De provincie heeft hier geen bevoegdheid in.
ZW_0276	4	Er zijn nog genoeg treinen die niet op maximale lengte rijden door de Schipholtunnel, daar is nog ruimte voor groei van de capaciteit.	Deze constatering klopt. Dit is een momentopname. De verwachting is dat in de toekomst er meer capaciteit nodig is, dan beschikbaar in de huidige situatie.
ZW_0276	5	Realiseer snellere reismogelijkheden langs Haarlem aan de westzijde zodat minder mensen via Amsterdam/Schiphol reizen tussen Alkmaar en Leiden. En tevens wegverkeer door Haarlem wordt verminderd. o Advies 1x per uur IC Alkmaar – Castricum – Beverwijk – Leiden – Den Haag in combinatie met 1x per uur IC Alkmaar – Castricum – Beverwijk – Haarlem en waar mogelijk 1x per uur sprinter tussen Beverwijk en Leiden die van Bloemendaal gelijk naar Heemstede-Aerdenhout rijdt.	Ook de provincie zet zich in voor een aantal belangrijke schaalsprong projecten in Noord-Holland. In de visie zullen deze opgenomen worden, vooral waar het nieuwe verbindingen betreft. Hoe op dat moment de uiteindelijke dienstregeling er uit komt te zien, past niet bij het schaalniveau van de omgevingsvisie en zal niet al op dat detailniveau uitgewerkt worden. Wij delen wel de ambitie om juist het OV een zo groot mogelijke rol in de mobiliteitsopgave te geven.
ZW_0276	6	Tariefintegratie Trein en BTM inclusief abonnementen (zie bijlage), nu is het soms voordeliger om via Schiphol te reizen met de trein i.p.v. een stuk met BTM af te leggen.	Zie de beantwoording op onderdeel 5 van deze zienswijze.
ZW_0276	7	Middellange termijn Het is ruimtelijk veel beter mogelijk om de capaciteit op Amsterdam Centraal te vergroten i.p.v. Amsterdam Zuid. Een 10e doorgaand perronspoor is prima te realiseren. Daarnaast zou je aan de westzijde meer ruimte kunnen creëren door parkeren voor ProRail anders in te richten en een Park Bee gebouwtje weg te halen. Hierdoor komt meer ruimte voor breedte perrons, eerder beginnen perrons dan wel sneller in en uit rijden doordat de boogwerking voor Amsterdam Centraal kan worden verminderd.	Zie de beantwoording op onderdeel 5 van deze zienswijze.
ZW_0276	8	4 sporen op de Westtak. Hier is ruimte voor gereserveerd. Hetzelfde geldt voor 4 sporen tussen Muiderpoort en Bijlmer. Met 4 sporen op de Westtak wordt het mogelijk om treinen beter te plannen, de capaciteit te verhogen en om een trein vanaf de Zaanlijn richting Schiphol te laten rijden.	Zie de beantwoording op onderdeel 5 van deze zienswijze.
ZW_0276	9	De capaciteit rond Weesp is dusdanig dat zonder maatregelen IC's van Amsterdam Centraal richting Almere Centrum / Hilversum dreigen te verdwijnen. Dit betekend mede dat reizigers van een groot deel van de provincie meer moeten overstappen en/of langer onderweg zijn. Daarnaast zijn er plannen voor de Lelylijn en een Ijmeerverbinding. Het zou goed zijn als de provincie hier met andere relevante provincies meer mee gaat bezig houden om de capaciteit en reistijd aan de oostzijde te verbeteren. o Bezie de wens voor een ijmeerverbinding en de Lelylijn in samenhang. Dan is het wenselijk om 2 extra sporen te realiseren tussen Amsterdam C en Almere C hetzij via een Ijmeertunnel vanaf Amsterdam C dan wel Dijkgracht naar Almere Pampus en dan bovengronds 4 sporig naar Almere C met extra station voor sprinter. Geschikt voor 6 IC en hoger en 6 sprinter met reistijd ca 10-12 min voor IC en hoger en ca 16 min voor sprinters. Dan wel 2 extra sporen langs bestaand spoor met verkorting langs de A1 voor IC en hoger en reistijd IC naar ca 15 min.	Zie de beantwoording op onderdeel 5 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0276	10	Spoorverdubbeling Hoorn Kersenboogerd - Enkhuizen Het is goed dat de mogelijkheid van spoorverdubbeling tussen Hoorn Kersenboogerd en Enkhuizen wordt benoemd in de concept omgevingsvisie. Ditzelfde zou mogen gelden voor Schagen – Den Helder. Belangrijk om te vermelden is dat bij nut en noodzaak niet zozeer gekeken moet worden naar het huidige aantal reizigers en het aantal reizigers dat vervoerd kan worden, maar vooral ook naar het flink verkorten van de reistijd, het realiseren van nieuwe treindiensten en extra stations alsmede de robuustheid om meer reizigers van de weg naar de trein te krijgen. Daarnaast zijn veel kunstwerken al voorbereid op dubbelspoor evenals dat de spoordijk bedoeld is voor dubbelspoor. De uitkomst kan daarbij ook zijn dat er gekozen worden voor gedeeltelijke verdubbeling in combinatie met andere maatregelen. Te denken valt bijvoorbeeld aan verhoging van de baanvaksnelheid tussen Kersenboogerd en Hoogkarspel van 100 naar 130/140 km/u en het vervangen van 40 km/u wissels bij stations naar bijvoorbeeld 80 km/u. Zodat bij kruisende treinen sneller kan worden binnengereden en vertrokken bij stations. Mijn vermoeden is dat vanaf vlak voor Bovenkarspel Flora tot de passage van de N505 bij Enkhuizen en begin emplacement behoud van enkelspoor beter kan zijn gezien de lengte en de benodigde aanpassingen die anders nodig zijn wanneer het geen problemen geeft voor een sterk verbeterde dienstregeling. Daarnaast is het zinvol ook te kijken naar de mogelijkheden om bogen op de trajecten Hoorn – Amsterdam en Alkmaar – Amsterdam uit te vlakken zoals bijvoorbeeld bij Kwadijk waardoor de trein beter op snelheid kan blijven en de overweg in Zaandam te verwijderen door het resterende spoor te verhogen.	Zie de beantwoording op onderdeel 5 van deze zienswijze.
ZW_0276	11	Spoorkaart Figuur 24 pagina 78 Het is mooi dat de huidige spoorlijnen en stations op de kaart mobiliteit in Noord-Holland goed afgebeeld zijn, maar er mist wel wat in de visie. Punten die (grotendeels) binnen de huidige spoorruimte kunnen worden gerealiseerd. Heropening stations - Oosthuizen. Dit zou een zeer interessante mobiliteitshub kunnen zijn voor de hele Zeevang. Gezien de omvang dorp, overstap bus-trein en de bereikbaarheid vanuit omliggende dorpen per auto en fiets kan dit station veel potentie hebben. Tevens acht ik het inpasbaar te maken in de dienstregeling van de huidige sprinter en is er in deze sprinter ruimte voor meer reizigers.	Zie de beantwoording op onderdeel 5 van deze zienswijze.
ZW_0276	12	Westwoud in samenhang met doortrekken sprinter naar Enkhuizen o Voor verdubbeling 1x per 2 uur na verdubbeling elk uur.	Zie de beantwoording op onderdeel 5 van deze zienswijze.
ZW_0276	13	Limmen, Sint Pancras, Zijdewind, Breezand in combinatie met doortrekken sprinter naar Den Helder o Voor verdubbeling 1x per uur tot Schagen 1x per 2 uur Den Helder, daarna elk uur naar Den Helder.	Zie de beantwoording op onderdeel 5 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0276	14	Spoorlijn Hoorn - Medemblik De spoorlijn Hoorn – Medemblik staat keurig op de kaart, maar stations ontbreken. Reactivering van de spoorlijn Hoorn – Medemblik voor regulier personenvervoer is zeer wenselijk waarbij de historische uitstraling behouden blijft dan wel versterkt wordt vanwege samenhang met het museumvervoer. Dit kan ook aansluiten bij het volgende artikel: https://onswestfriesland.nl/2025/gemeente-hoorn/museumstoomtram-hoorn-medemblik-vraagt-aandacht-voor-behoud-unieke-spoorlijn/ Voordelen: - De kosten voor instandhouding en beheer komen niet alleen meer ten laste van het museumvervoer. - Veiligheid en zorgen over meer overwegen. Regulier personenvervoer zet een rem op extra overwegen. Aangezien langzaam aan toch al steeds meer overwegen beveiligd worden komt dit ook de veiligheid ten goede als dit proces sneller gaat. Wel zou gekeken kunnen worden of er ook een aantal overwegen een meer passende uitstraling kunnen krijgen. Voor regulier personenvervoer zijn ongeveer 4-5 tussenstops wenselijk, waarbij tenminste Opperdoes, Wognum en Zwaag. Hierdoor zijn voor regulier personenvervoer batterijtreinen in gepaste uitstraling en in samenwerking met enkele vergelijkbare lijnen in Nederland vermoedelijk het meest wenselijk. Mogelijk ook dat deze gebruik maken van een lagere perronhoogte dan 76 cm. En kantelbaktechniek om sneller door krappe bogen te rijden en deze te behouden. Ook kunnen nieuwe P+R gerealiseerd worden om de drukte in Hoorn te ontlasten en een snellere overstap auto naar trein mogelijk te maken. Waarbij Wognum de meest waarschijnlijke optie is, mogelijk ook Abbekerk. Uitdaging is passage met de grote wegen N307 en N506. Waarbij de N307 nu bij de snelweg hoog begint, zakt naar maaiveld en terug naar hoogte gaat zal waarschijnlijk deze beter op 1 hoogte kunnen komen te liggen om zo een ongelijkvloerse kruising eenvoudig mogelijk te maken. Verder is het wenselijk open landschap rond de spoorlijn beter te beschermen. Dit geldt met name op de open stukken tussen Wognum en Medemblik.	Wij herkennen de P+R locaties die indiener noemt uit onze Hubstrategie, dit betreft nadere uitwerking in de programma's in samenwerking met gemeenten en ook dit past niet bij het schaalniveau van deze omgevingsvisie. Wij beschermen onze meest waardevolle landschappen door onze beschermingsregimes NNN, BL en Unesco. Zie m.b.t. het BL ons algemene antwoord onder de kop 'Beschermd Landschap'. Daarnaast geldt voor het gehele landelijke gebied de ruimtelijke kwaliteitseis op basis van de Leidraad Landschap&Cultuurhistorie. Wij zijn van mening dat wij het landschap zo voldoende beschermen.
ZW_0276	15	Betere verbindingen naar de andere kant van het ijsselmeer - Realisatie van een volwaardige busverbinding Enkhuizen – Lelystad onder de spoortariefstructuur. Dan wel volledige tariefintegratie (Uitwerking zie bijlagen) - Onderzoek en Innovatie met snelle elektrische boot onder spoortariefstructuur (dan wel volledige tariefintegratie) als 1x per twee uur verbinding ter vervanging van de huidige trage en dure toeristische veerverbinding in de zomer tussen Enkhuizen en Stavoren. (Uitwerking zie bijlagen)	Zie de beantwoording op onderdeel 5 van deze zienswijze.
ZW_0276	16	Internationale bereikbaarheid De internationale verbondenheid in de ontwerp omgevingsvisie is veel te veel gericht op de luchtvaart en Schiphol en te weinig op het spoor. Dit terwijl Schiphol ook veel negatieve effecten heeft die zeker in de nabije toekomst slecht oplosbaar zijn. Hierdoor is groei zeker niet en krimp eerder aan de orde is. Dat betekend dat inzet en verbetering van de internationale bereikbaarheid anders moet worden ingezet. Het uitgangspunt zou moeten zijn het realiseren van optimale directe internationale bereikbaarheid van, naar en via Nederland per trein op elk schaalniveau, met landelijke dekking en optimaal geïntegreerd met het binnenlandse netwerk. Waarbij capaciteit, frequentie en prijs op orde zijn. Dit vergt veel meer sturing zodat veel meer mensen internationaal per trein i.p.v. per vliegtuig of auto gaan reizen. Zeker aangezien open toegang zich eigenlijk alleen kan richten op vervoersrendabele verbindingen en niet op maatschappelijk rendabele, maar vervoersonrendabele verbindingen. Bovendien is internationale bereikbaarheid dusdanig belangrijk voor de maatschappij dat dit niet moet afhangen van wat vervoerders zelf willen realiseren. Internationale bereikbaarheid per trein vergt actief beleid van overheden op alle schaalniveaus op korte en langere termijn. Wat houdt dit concreet in voor de provincie:	Zie de beantwoording op onderdeel 5 van deze zienswijze.
ZW_0276	17	Richting HSL Zuid - Inzet op dat de Eurostar Parijs spoedig elk uur zonder gaten gaat rijden met vertrek tussen 6:10 en 21:10 uit Amsterdam. - Inzet op dat Eurostar Londen van 6:40 tot 20:40 1x per 2 uur gaat rijden. - Inzet dat op de oneven uren 5:40 tot 19:40 er HSL treinen gaan rijden naar Zuid-Frankrijk / Spanje - EC Direct uitbreiding in de dagranden en bijvoorkeur deels vanaf Groningen i.p.v. Lelystad Centrum naar Brussel Zuid.	Zie de beantwoording op onderdeel 5 van deze zienswijze.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0276	18	Richting Maastricht – Luik Realisatie van een echte doorgaande Beneluxtrein tussen Den Helder en Luxemburg, waarbij voldoende bagage en fietscapaciteit een aandachtspunt zijn en goede integratie in de binnenlandse netwerken. Nu rijdt er al wel een IC Alkmaar – Maastricht en IC Luik – Luxemburg. Richting Arnhem – Oberhausen Zo spoedig mogelijk elk uur en in de verdere toekomst elk half uur. Waarbij de helft ICE en de andere helft IC. o De ICE moet verder gaan om en om naar München en verder en Basel en verder. Waarbij de eerste zeker verder rijdt richting Innsbruck, Bozen en Verona en de andere zeker 1x per dag naar Rome gaat. o De IC gaat minder ver naar afwisselende bestemmingen en belangrijk dat deze deels in Zandvoort aan Zee begint met stop op Haarlem en deels in Den Helder begint met stops op Schagen en Alkmaar. Richting Hengelo – Bad Bentheim Zorgen dat de ICE Amsterdam – Berlijn gecombineerd wordt met de EC Berlijn – Warschau. Mogelijk dat enkele ritten ook vanaf de kust kunnen beginnen, maar op de andere as zijn op dit moment veel meer Duitsers die naar de kust reizen. Richting Hamburg, Denemarken en Zweden Het is zeer wenselijk dat de provincie zich actief in gaat zetten op de Lelylijn in goed internationaal verband. Uiteindelijk kan dit ook naar Berlijn, Polen, Tsjechië en de Baltische staten de snelste route worden. Op korte termijn realiseren van tenminste een dagelijkse verbinding tussen Amsterdam en Stockholm mede in aansluiting op: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2025Z17461&did=2025D40703 en deze vervolgens stapsgewijs uitbreiden wanneer nieuwe infrastructuur gereed komt en meer mogelijk wordt. Voor elektrificatie tussen Groningen en Duitsland op orde is via Hengelo daarna via Groningen.	Zie de beantwoording op onderdeel 5 van deze zienswijze.
ZW_0276	19	Congestieheffing op de weg Wat niet genoemd wordt in de visie maar onderdeel kan zijn voor betere spreiding van wegverkeer over de dag om wegen rond Amsterdam te ontlasten is het invoeren van een congestieheffing. Dit kan een element zijn van betalen naar gebruik en is een stap die praktisch zeer goed realiseerbaar is en bewezen effect heeft. Waarbij het zeer verstandig is te kijken naar de situatie in Göteborg en Stockholm die hier al jaren gebruik van maken. Aangezien deze steden in de nabijheid van de zee liggen zijn er ook ruimtelijk overeenkomsten t.o.v. een grote stad die veel verder landinwaarts liggen.	Als provincie werken we aan het bereikbaar houden van Noord-Holland. Helaas staat het mobiliteitsysteem onder druk en er zijn beperkte financiele middelen beschikbaar om dit groot uit te breiden, daarom streven wij naar het optimaliseren van de bereikbaarheid en beter benutten van de huidige infrastructuur. Ook staan wij altijd open voor innovatieve oplossingen die kunnen bijdrage aan deze opgaven, vandaar dat we de mogelijkheden hiervoor agenderen in gesprekken met het Rijk.
ZW_0276	20	Autoluwer Texel en kuststrook Onderzoek naar een autoluwer Texel en kuststrook in combinatie met betere busverbindingen in aansluiting op verbeteringen aan het spoor. Zowel voor de mobiliteitstransitie alsmede de stikstofaanpak. o Minder autoverkeer door en langs Natura 2000 gebieden. o Minder parkeerplaatsen aan de kust en in duingebieden, waardoor meer ruimte komt voor de natuur. Veel parkeervlaktes hebben een zeer lage bezetting op jaarbasis en verkeersstromen zijn vrij eenvoudig. Hierdoor kan zowel de stikstofdepositie van verkeer worden verminderd als meer ruimte voor natuur worden gecreëerd, juist ook op plekken die zich lenen voor stuifzand, en kunnen de bossen behouden blijven. Daarnaast wordt het duingebied en de kuststrook ook nog beter bereikbaar voor mensen die niet met de auto kunnen of willen reizen. Zeker op plekken als de parkeerplaats bij Hargen aan Zee en de nabijgelegen voormalige gaslocatie kan meer ruimte komen voor open duinlandschap in plaats van dat hiervoor bos moet worden gekapt. Mogelijk kan op sommige plekken zoals naar Bergen aan Zee bij het inrijden van de weg naar Bergen aan Zee ook gewerkt gaan worden met een congestieheffing i.p.v. betaald parkeren. Hiermee kunnen tarieven beter variëren op basis van moment en mogelijk ook weer.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0277	1	Namens A Hooijer Melkveehouderij hebben wij met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. Ons melkveehouderij bedrijf , met neventak recreatie, is gevestigd in de Heintjesrak- en Broekerpolder in Weesp. Onze bij het bedrijf behorende gronden liggen in de nabijheid van, en in, het Natura 2000 Naardermeer en Natura 2000 Oostelijke Vechtplassen. Vanuit ons bedrijfsperspectief, ontwikkeling en bedrijfsopvolging, geeft de ontwerpvisie ons aanleiding tot het kenbaar maken van de volgende zienswijze. Algemeen De ontwerp-Omgevingsvisie maakt duidelijk dat Noord-Holland de komende jaren voor ingrijpende ruimtelijke keuzes staat. De beschikbare ruimte is beperkt terwijl de ruimtevraag vanuit landbouw, wonen, economie, energie, water en natuur toeneemt. Wij begrijpen de noodzaak om keuzes te maken. Om tot goede en afgewogen keuzes te komen is het van belang dat de provincie helder aangeeft welke positie zij de land- en tuinbouwsector in Noord-Holland wil geven. Om die reden zijn we content met de toezegging dat de provincie zorgvuldig wil omgaan met landbouwgrond. Maar met deze toezegging alleen zijn we er niet. Het is van belang dat een 'stevig' afwegingskader wordt uitgewerkt voor de bescherming van landbouwgrond. Alleen daarmee kan worden bewerkstelligd dat het behoud van landbouwgrond daadwerkelijk een belangrijk onderdeel is van de besluitvorming over eventuele functie-wijzigingen. Het beschermen van landbouwgrond en het realiseren van een goede basis voor een toekomstbestendige agrarische sector is voor ons een belangrijk gegeven bij de beoordeling van de ontwerp-Omgevingsvisie.	We danken indiener voor de zienswijze. We verwijzen voor de beantwoording van deze hele zienswijze naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048
ZW_0277	2	Beschermen van landbouwgrond Het voornemen van de provincie om zorgvuldig om te gaan met landbouwgrond door gebieden aan te wijzen met goede landbouwkundige, water- en bodemcondities waar landbouw prioriteit heeft klinkt sympathiek maar roept ook veel vragen op. Door het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden ontstaat impliciet het beeld dat andere landbouwgronden minder waardevol of minder beschermingswaardig zijn. Daarnaast wordt de kwaliteit van landbouwgrond niet uitsluitend bepaald door goede (economische) productieomstandigheden. De land- en tuinbouwsector is ook van betekenis als beheerder en drager van het Noord-Hollandse landelijk gebied. Behoud van een sterke agrarische sector is daarom niet alleen van belang voor voedselproduktie , werkgelegenheid en export maar ook voor het behoud van het open landschap, biodiversiteit, recreatieve en cultuurhistorische waarden en een leefbaar platteland voor alle inwoners van Noord-Holland. Wij zijn van mening dat ook deze betekenis en het belang van het behoud van landbouwgrond in de Omgevingsvisie nadrukkelijker tot uitdrukking moet komen. Een provincie die landbouw erkent als drager van het landschap moet deze sector ook vanuit die betekenis nadrukkelijk betrekken bij de ruimtelijke keuzes die worden gemaakt.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	3	Wij zijn een groot voorstander van het geven van een goede beschermingsstatus aan landbouwgrond in de ruimtelijke praktijk. Het opstellen van een duidelijk en stevig afwegingskader is daarvoor een vereiste. Maar vooralsnog missen we in de voorliggende visie een overtuigende onderbouwing waarom een onderscheid in prioritaire en niet-prioritaire landbouwgebieden gaat leiden tot een betere bescherming van landbouwgrond. Een eerdere ervaring met provinciaal beleid waarbij onderscheid is gemaakt tussen verschillende categorieën landbouwgebieden, namelijk grootschalige en gecombineerde landbouwgebieden, heeft laten zien dat een dergelijk onderscheid in de praktijk leidt tot polarisatie als gevolg van vermeende verschillen in bescherming en verwachtingen ten aanzien van toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Dit heeft toen oa geleid tot verschillende RO regels met betrekking tot agrarische bouwpercelen en andere regels in bestemmingsplannen. Alle landbouwgrond beschermingswaardig. Wanneer de provincie desondanks onderscheid maakt tussen prioritaire en niet-prioritaire landbouwgebieden dan dient expliciet te worden vastgelegd dat ook niet-prioritaire landbouwgronden een volwaardige agrarische bestemming en een passende beschermingsstatus behouden. Het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden mag er namelijk niet toe leiden dat de suggestie wordt gewekt dat andere landbouwgebieden beschikbaar komen voor andere ruimtevragende functies.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0277	4	Zuinig omgaan met landbouwgrond betekent wat ons betreft het erkennen dat landbouwgrond een schaars en strategisch bezit is dat van wezenlijk belang is voor voedselzekerheid, economische ontwikkeling, landschapskwaliteit, leefbaarheid en een toekomstbestendige landbouwsector in Noord-Holland.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	5	Daarnaast is het van belang om te onderkennen dat een toekomstbestendige landbouw niet alleen vraagt om voldoende landbouwgrond maar ook om voldoende ontwikkelingsruimte voor agrarische bedrijven. De land- en tuinbouwsector staat de komende jaren voor belangrijke maatschappelijke opgaven op het gebied van duurzaamheid, klimaat, waterkwaliteit, biodiversiteit, emissiereductie, dierenwelzijn en dierwaardigheid. Specifiek op het aspect van dierwaardigheid is extra ruimte vereist voor aanpassingen in stallen, uitloopvoorzieningen, weidegang, klimaatbeheersing en andere welzijnsbevorderende maatregelen. Het voldoen aan deze opgaven vraagt om investeringen in nieuwe technieken en om aanpassingen van bedrijfsgebouwen, stalsystemen en de inrichting of vergroting van agrarische bouwpercelen. Dit kan alleen worden gerealiseerd wanneer agrarische bedrijven voldoende ruimte krijgen om hun bedrijfsvoering daarop aan te passen. De Omgevingsvisie dient deze noodzakelijke ontwikkelingsruimte te borgen.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	6	Aansluitend willen wij het belang benadrukken van kavelruil als instrument om de landbouwstructuur in Noord-Holland te versterken. Door stoppende bedrijven, grondtransacties en de toenemende ruimteclaims vanuit andere functies neemt de versnippering van landbouwgrond toe. Een miskent punt in het algemeen is dat schaalvergroting door zal gaan. Wij verzoeken de provincie daarom om kavelruil actief te blijven ondersteunen en voldoende middelen beschikbaar te stellen voor de inzet van kavelruil in het landbouwgebied en bij de eventuele op te starten gebiedsprocessen .	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	7	multifunctionele landbouw LTO Noord onderschrijft dat multifunctionele landbouw voor sommige ondernemers kansen kan bieden voor verbreding van de bedrijfsvoering en een aanvullend verdienmodel. Multifunctionele landbouw is echter geen vanzelfsprekende of generieke oplossing voor de uitdagingen waarmee de landbouwsector wordt geconfronteerd. De keuze voor multifunctionele landbouw moet passen bij de ondernemer, het bedrijf en de locatie en vraagt vaak aanzienlijke investeringen in tijd, middelen en ondernemerschap. De keuze in welke richting een bedrijf zich gaat ontwikkelen is daarom aan de ondernemer en niet aan een overheid. Wij vragen de provincie daarom om in de verdere uitwerking van het beleid voor multifunctionele landbouw aan te sluiten bij de door de VNG, in samenwerking met LTO Nederland, opgestelde handreiking 'Multifunctionele landbouw en de Omgevingswet'. Deze handreiking biedt handvatten om multifunctionele landbouw vanuit de toegevoegde waarde voor een gebied te benaderen en meer ruimte te bieden aan maatwerk binnen de geest van de Omgevingswet. Graag willen wij u erop wijzen dat bij bedrijven zowel de hoofdtak als neventakken economische renderend dienen te zijn. Daar is dan wel voldoende schaalgrootte van beide economische dragers van belang.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	8	Klimaatverandering heeft gevolgen voor het water- en bodemsysteem en dat deze ontwikkelingen mede bepalend zullen zijn bij het maken van de ruimtelijke keuzes voor Noord-Holland. Tegelijkertijd plaatsen we vraagtekens bij de benadering in de Omgevingsvisie waarbij water en bodem vrijwel automatisch sturend worden voor de toekomstige inrichting van gebieden. Water en bodem vormen belangrijke randvoorwaarden voor ruimtelijke ontwikkelingen maar dienen onderdeel te zijn van een bredere afweging waarin ook aspecten als voedselzekerheid, economie, landschap, leefbaarheid en bestaande investeringen worden betrokken. Het uitgangspunt dat water en bodem richtinggevend zijn, mag daarom niet automatisch leiden tot functiewijziging van (landbouw)gebieden waar de continuïteit van het water- en bodemsysteem onder druk komt te staan.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	9	Vooral de land- en tuinbouwsector heeft de afgelopen jaren laten zien dat ondernemers met innovatie, ondernemerschap en technische oplossingen in staat zijn om in te spelen op veranderende omstandigheden. Voorbeelden hiervan zijn ondergrondse zoetwateropslag, waterconservering, slimme drainage- en infiltratiesystemen, precisiewaterbeheer en innovatieve teeltsystemen. Wat ons betreft moet daarom eerst worden gekeken naar mogelijkheden om landbouwkundige functies te behouden en te versterken. Functiewijziging mag niet het vertrekpunt van beleid zijn maar hooguit een laatste optie wanneer andere oplossingen aantoonbaar onvoldoende perspectief bieden.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0277	10	Ook ten aanzien van de opgaven voor waterberging en het vasthouden van water in de diepere delen van polders (5-15% van het gebied) pleiten wij voor een bredere afweging. Vernatten heeft als gevolg een verminderde waterberging (verminderde sponswerking) en verhoogde zoetwatervraag. Dit conflicteert met het zgn “klimaatbeleid” en zuinig omgaan met water. De Omgevingsvisie lijkt op onderdelen al snel door te schakelen naar het reserveren van landbouwgrond voor waterberging. Hoewel een goede waterberging van belang is voor een toekomstgerichte landbouw mag dit niet automatisch leiden tot nieuwe ruimteclaims op agrarische grond. Voordat alleen landbouwgrond wordt ingezet voor structurele waterberging dienen eerst ook andere alternatieven volwaardig te worden onderzocht. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan ondergrondse opslag van water, tijdelijke berging binnen bestaande natuur- en recreatiegebieden, optimalisatie van het watersysteem, innovatieve vormen van waterconservering en combinaties van maatregelen binnen bestaande functies. Alleen wanneer zorgvuldig is onderbouwd dat dergelijke alternatieven onvoldoende mogelijkheden bieden kan de inzet van landbouwgrond voor waterberging aan de orde zijn. Wij zijn voorts van mening dat wateropgaven zoveel mogelijk gebieds- én perceelsgericht moeten worden uitgewerkt. Door verschillen in bodemopbouw, hydrologie en bedrijfsvoering kunnen de mogelijkheden voor waterberging, waterconservering en zoetwateropslag sterk verschillen. Zelfs binnen één gebied.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	11	Een zorgvuldige Overheid dient zelf de gevolgen van haar beleid voor haar rekening te nemen en niet af te wentelen op particulieren of ondernemers. Wij zijn van mening dat als de Provincie overgaat tot vaststellen van een deel van een polder tot meer waterberging , er een schaderegeling gehanteerd gaat worden met volledige schadeloosstelling, zoals bijv voor de Ronde Hoep is vastgesteld	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	12	Bij de beoordeling van de waterkwaliteit is het van belang dat onderscheid wordt gemaakt tussen actuele emissies, historische belasting en natuurlijke achtergrondbelasting. Beleidskeuzes dienen gebaseerd te zijn op een realistische analyse van de herkomst van nutriënten en andere stoffen Met inachtneming van het voorgaande verzoeken wij u om in de Omgevingsvisie niet alleen de beperkingen van het water- en bodemsysteem te beschrijven maar ook expliciet te erkennen dat innovatie, techniek en ondernemerschap een belangrijk onderdeel vormen van de oplossing. De toekomst van het landelijk gebied ligt niet uitsluitend in functieverandering maar ook in het ontwikkelen van slimme oplossingen waarmee maatschappelijke opgaven kunnen worden gerealiseerd én hoogwaardige landbouwgebieden behouden blijven.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0277	13	Veenweiden en droogmakerijen: maatwerk met behoud van een toekomstbestendige landbouw Wij realiseren ons de beoogde bijdrage van de veenweidegebieden bij de uitwerking van de klimaatafspraken. Dit vraagstuk vraagt om een zorgvuldige afweging van belangen en om maatregelen die bijdragen aan een toekomstbestendig landelijk gebied. Tegelijkertijd plaatsen wij vraagtekens bij een benadering waarbij vernatting van het gehele veencomplex in de praktijk wordt gezien als de vanzelfsprekende of enige oplossing voor deze opgaven. Om die reden zijn wij van mening dat in de veengebieden een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt tussen veenlandbouwgebieden en veennatuurgebieden. Beide gebieden kennen een andere functie, een andere inrichting en vragen ook om een andere benadering. In veenlandbouwgebieden moet behoud van een economisch vitale landbouw het uitgangspunt blijven. De inrichting en het waterbeheer van veenlandbouwgebieden moeten daarom primair afgestemd worden op het behoud van agrarische functies terwijl in veennatuurgebieden natuurdoelen leidend kunnen zijn. Dat betekent dat de huidige drooglegging gehandhaafd moet blijven en dat wordt ingezet op het beperken van veenoxidatie door innovatie, technische maatregelen en mogelijke aanpassingen in de bedrijfsvoering. Er dient te worden voorkomen dat keuzes voor waterbeheer in veennatuur-gebieden leiden tot negatieve effecten voor omliggende landbouwgebieden en omgekeerd. De ontwerp-Omgevingsvisie zet in op hogere waterpeilen en verdere vernatting van veengebieden. Deze koers heeft grote gevolgen voor de agrarische bedrijfsvoering. Voor veel bedrijven betekenen waterpeilen van 20 tot 40 centimeter beneden maaiveld een aanzienlijke beperking van de bedrijfsvoering en in sommige gevallen zelfs het verdwijnen van een economisch duurzame landbouw. Daarnaast leidt vernatting niet alleen tot inkomensschade, maar ook tot vermogensschade, doordat de gebruiksmogelijkheden van landbouwgronden afnemen en daarmee ook de waarde ervan. Hierdoor komt niet alleen het verdienvermogen van ondernemers onder druk te staan maar ook de continuïteit van bestaande bedrijven en daarmee het karakteristieke en gewaardeerde veenweidelandschap.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	14	In het verlengde hiervan vinden wij het onaanvaardbaar dat, als gevolg van genoemde provinciale beleidskeuzes, inkomens- en vermogensschade kan ontstaan zonder dat vooraf duidelijk is op welke wijze deze schade wordt gecompenseerd. De verwijzing naar nadeelcompensatie is volstrekt onvoldoende. Nadeelcompensatie biedt voor agrarische ondernemers in de praktijk onvoldoende zekerheid. Nadeelcompensatie vergoedt veelal niet de volledige inkomens- en vermogensschade die voortvloeit uit structurele beperkingen van de bedrijfsvoering. Bovendien ligt de bewijslast in belangrijke mate bij de ondernemer die moet aantonen welke schade rechtstreeks voortvloeit uit het beleid of de genomen maatregelen. Daarbij is vaak ook onzeker welke schade uiteindelijk voor vergoeding in aanmerking komt en welk deel van de schade voor rekening van de ondernemer blijft. Wij zijn daarom van mening dat nadeelcompensatie niet kan worden beschouwd als een optie om ondernemers te compenseren voor de ontstane 'vernattingsschade'. Als blijkt dat als gevolg van het vernattingsbeleid ondernemers schade ondervinden dan moet deze schade per ondernemer volledig vergoed worden. Vernatten heeft ook negatieve gevolgen voor de nutriëntenbenutting in de door de Provincie gewenste kringlooplandbouw. Ondernemers zullen dit gaan proberen te compenseren door middel van minder weidegang (als gevolg van nattere bodem, welke weidegang minder verdraagt), meer aankoop van mengvoer en kunstmest. De inzet van de provincie moet echter naar onze mening primair gericht zijn op het voorkomen en beperken van schade als gevolg van vernatting, door maatwerk en innovatie. De afgelopen jaren hebben ondernemers aangetoond dat met innovatieve drainageconcepten, slim waterbeheer en andere technische oplossingen de uitstoot van broeikasgassen kan worden beperkt zonder dat direct afstand hoeft te worden gedaan van een landbouwkundig verantwoord waterpeil. Wij vragen de provincie daarom om innovatie en ondernemerschap nadrukkelijk onderdeel te maken van de oplossingsrichting voor het veenweidegebied.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0277	15	In de Omgevingsvisie wordt ook verwezen naar de verdere uitwerking van het begrip hoogwater-landbouw. Vooralsnog betreft dit echter vooral een beleidsmatig concept waarvan de economische haalbaarheid, praktische uitvoerbaarheid en het verdienvermogen voor ondernemers nog onvolledig zijn onderzocht. Het vooruitlopen op dergelijke concepten creëert onzekerheid voor bestaande bedrijven. Wij zijn van mening dat eerst moet worden aangetoond dat hoogwaterlandbouw economisch perspectief biedt alvorens dit als mogelijke ontwikkelrichting voor bestaande landbouwgebieden te presenteren.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	16	Voor agrarische ondernemers in de veenweidegebieden is het van groot belang dat de bestaande zakkingsclausule behouden blijft. Zonder deze mogelijkheid bestaat het risico dat bedrijven op termijn niet langer kunnen beschikken over de ontwatering die nodig is voor een doelmatige agrarische bedrijfsvoering. Wij verzoeken de provincie daarom om de zakkingsclausule expliciet te borgen in het toekomstige beleid.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	17	We willen er verder op wijzen dat vernatting niet alleen effecten heeft op de landbouwkundige gebruiksmogelijkheden van gronden maar ook van invloed is op de waterkwaliteit. Een hoger waterpeil heeft effect op de waterkwaliteit en kan in bepaalde situaties leiden tot het extra vrijkomen van nutriënten uit de bodem. Dit gaat het behalen van KRW normen bemoeilijken. Blijkbaar vindt de Provincie klimaat regels belangrijker dan waterkwaliteit. Het is derhalve van belang dat bij maatregelen gericht op vernatting niet uitsluitend wordt gekeken naar klimaat- en bodemdalingsdoelen maar dat ook de effecten op de waterkwaliteit integraal worden beoordeeld.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	18	Tot slot vinden wij dat de beheercheck een vaste plaats moet krijgen binnen het provinciale beleid voor de veenweidegebieden. De economie onder de bedrijven wordt door Provincie onvoldoende van belang ingeschat. Voordat wordt besloten tot ingrijpende wijzigingen in waterpeilen, grondgebruik of beheerregimes dient eerst inzichtelijk te worden gemaakt wat de gevolgen zijn voor de uitvoerbaarheid van het beheer, het toekomstperspectief van bedrijven, de economische haalbaarheid en de beoogde gebiedskwaliteiten. Alleen op basis van een dergelijke integrale beoordeling kunnen duurzame keuzes worden gemaakt die zowel recht doen aan de klimaat- en natuurdoelen als aan het behoud van een vitaal agrarisch landschap. Wij pleiten daarom voor een veenweidebeleid waarin behoud van een economisch vitale landbouw, beperking van veenoxidatie, innovatie, maatwerk en toekomstbestendig waterbeheer in samenhang worden beschouwd. Oplossingen moeten niet uitsluitend worden gezocht in vernatting en functieverandering maar vooral in maatregelen die bijdragen aan het behoud van landbouw, landschap en leefbaarheid	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	19	Stikstof, overgangszones en monitoring van de staat van de natuur Met de stikstofovereenkomst van 14 juli 2025 is een belangrijke stap gezet voor het realiseren van stikstofreductie (op basis van doelsturing) en geborgd natuurherstel. Het gezamenlijke doel is om in 2035 een emissiereductie van 30% te realiseren ten opzichte van 2019. De eerste resultaten laten zien dat deze aanpak werkt. Uit de gezamenlijke monitoring blijkt dat de stikstofuitstoot van melkveebedrijven in Noord-Holland sinds 2019 met inmiddels 18% is afgenomen. Dat betekent dat meer dan de helft van de afgesproken reductieopgave voor 2035 al is gerealiseerd. Deze resultaten bevestigen dat doelsturing, gecombineerd met ondernemerschap, kennisontwikkeling en monitoring, daadwerkelijk leidt tot emissiereductie in de praktijk. Het is daarom van belang dat de ingezette koers wordt voortgezet. Om die reden verzoeken wij u om de in de stikstofovereenkomst gemaakte afspraken over emissiereductie stikstof, geborgd natuurherstel en een gebiedsgerichte aanpak in het provinciaal beleid te borgen.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	20	De Omgevingsvisie verwijst op verschillende plaatsen naar de mogelijke inzet van overgangszones rondom Natura 2000-gebieden. Wij van mening dat overgangszones geen doel moeten zijn. Voordat wordt gesproken over omvang, inrichting of beleid binnen dergelijke zones dient eerst onderbouwd te worden waarom een overgangszone noodzakelijk is, welk probleem hiermee wordt opgelost en welke bijdrage de zone levert aan het realiseren van de instandhoudingsdoelen van de naastliggende Natura 2000 gebieden. Wat ons betreft vraagt iedere voorgestelde overgangszone om een afzonderlijke onderbouwing van nut en noodzaak.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0277	21	Wanneer blijkt dat aanvullende maatregelen rondom Natura 2000-gebieden noodzakelijk zijn hechten wij eraan dat de provincie Noord-Holland vasthoudt aan de koers dat niet wordt gestuurd via verplichtend (planologisch) beleid maar via een aanpak die uitgaat van vrijwilligheid, maatwerk en financiële stimulering. Wij zijn content dat ook de provincie Noord-Holland deze aanpak in de Omgevingsvisie voorstaat maar willen deze aanpak concreet geborgd hebben in het provinciale omgevingsbeleid. Alleen op basis van vrijwilligheid, vertrouwen en een aantrekkelijk handelings-perspectief kunnen ondernemers gemotiveerd worden om te investeren in stikstofreductie, natuurherstel en verduurzaming van hun bedrijf.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	22	Voorts vragen wij aandacht voor het belang van natuurmonitoring. Hoewel het grote doel van het ingezette stikstofbeleid is dat in de Natura 2000-gebieden een 'goede staat van de natuur' wordt bereikt ontbreekt het momenteel aan een goede monitoring van deze staat van de natuur. Wij verzoeken u om de monitoring van de staat van de natuur actief op te pakken en deze expliciet te verankeren in het provinciale omgevingsbeleid. Daarbij vragen wij u om hierbij de door LTO Noord ontwikkelde denkrichting, waarin een voorstel voor het beter, frequenter en objectiever in beeld brengen van de staat van de natuur in Natura 2000-gebieden is uitgewerkt, nadrukkelijk te betrekken. Wij vinden het daarnaast van belang dat een positieve ontwikkeling van de staat van de natuur niet leidt tot nieuwe of aanvullende beperkingen voor bestaande land- en tuinbouwbedrijven. Het realiseren van natuurdoelen en natuurherstel moet bijdragen aan perspectief voor natuur én economie. Het kan niet de bedoeling zijn dat een verbetering van natuurwaarden vervolgens leidt tot een verdere beperking van ontwikkelingsmogelijkheden of vergunningverlening voor bestaande bedrijven. In de praktijk kan dit vraagstuk zich voordoen wanneer als gevolg van een positieve ontwikkeling van de natuur nieuwe stikstofgevoelige hexagonen ontstaan. Zonder een duidelijke beleidsmatige afbakening kan dit leiden tot aanvullende beperkingen voor al bestaande bedrijven terwijl deze ontwikkeling bij aanvang van het beleid niet voorzienbaar was. Een voorbeeld hiervan is het Natura 2000-gebied Eilandspolder waar het aantal stikstofgevoelige hexagonen door het uitvoeren van goed beheer is toegenomen. Naar aanleiding hiervan hebben Gedeputeerde Staten richting vergunningverleners verduidelijkt hoe met deze nieuwe situatie moet worden omgegaan: nieuwe hexagonen hoeven niet of minder beschermd te worden. Wij onderschrijven deze benadering omdat hiermee wordt voorkomen dat positieve natuurontwikkelingen automatisch leiden tot nieuwe belemmeringen voor bestaande ondernemers. Wij verzoeken de provincie om dit uitgangspunt generiek toe te passen binnen Noord-Holland en expliciet vast te leggen dat een positieve ontwikkeling van de natuur niet automatisch mag leiden tot aanvullende beperkingen voor bestaande land- en tuinbouwbedrijven	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0277	23	Gooi en Vechtstreek De Gooi en Vechtstreek staat voor uiteenlopende opgaven op het gebied van waterbeheer, drinkwater-winning, natuur, recreatie en landschap. Wij begrijpen de noodzaak om te zoeken naar aanvullende drinkwatercapaciteit. Inmiddels is er een WAAG studie over verschillende varianten. Daarbij is het van belang dat de aanwijzing van zoekgebieden niet vooruitloopt op definitieve ruimtelijke reserveringen. Grondeigenaren en -gebruikers dienen tijdig betrokken te worden bij de verdere uitwerking zodat duidelijkheid ontstaat over de gevolgen voor bestaande bedrijfsvoering en investeringen.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0277	24	Ook de landbouw vraagt in dit gebied om ontwikkelruimte. We constateren echter dat de positie van de landbouwsector in de omgevingsvisie onderbelicht blijft. Dat doet geen recht aan de bestaande agrarische bedrijven die een belangrijke bijdrage leveren aan voedselproductie maar ook van belang zijn voor het beheer van het landschap en de leefbaarheid van het landelijk gebied. Voedselproduktie is de economische basis onder de agrarische bedrijven. Het is van belang dat agrarische bedrijven zich blijvend kunnen aanpassen aan de zich wijzigende (economische) ontwikkelingen. Deze ontwikkelingsruimte moet in het provinciaal omgevingsbeleid worden vastgelegd. Wij kunnen ons zich daarom niet vinden in een benadering waarbij de landbouw op voorhand wordt gekoppeld aan een ontwikkeling richting verdere extensivering. De keuze voor een bepaalde bedrijfsvoering behoort in de eerste plaats bij de ondernemer te liggen en dient afhankelijk te zijn van de kenmerken van het bedrijf, de marktomstandigheden en de mogelijkheden binnen het betreffende gebied. Uiteraard kunnen ondernemers ervoor kiezen om hun bedrijfsvoering verder te extensiveren of een rol te vervullen bij natuur-, water- of landschapsdoelen. Waar dergelijke ontwikkelingen vrijwillig plaatsvinden en worden ondersteund door een passend economisch perspectief, kunnen zij een waardevolle bijdrage leveren aan de kwaliteit van het gebied. Dit mag echter niet betekenen dat extensivering de vanzelfsprekende of enige ontwikkelrichting wordt voor de gehele landbouwsector in de regio. Schaalvergroting dient mogelijk te blijven als een middel om kostenstijging en continuïteit in stand te houden. Wij verzoeken de provincie daarom expliciet te erkennen dat ook in de Gooi- en Vechtstreek ruimte moet blijven bestaan voor economisch vitale agrarische bedrijven en dat ontwikkelings-mogelijkheden voor bestaande bedrijven worden geborgd.	[Zie ons antwoord op onderdeel 1 van deze zienswijze, waarin we verwijzen naar onze beantwoording van zienswijze ZW_0048]
ZW_0278	1	Ik onderschrijf dat Noord-Holland voor grote ruimtelijke opgaven staat en dat zorgvuldig moet worden omgegaan met water, bodem, natuur, landschap en klimaat. Tegelijkertijd maak ik mij zorgen over de gevolgen van de nieuwe ruimtelijke koers voor de ontwikkelmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven.	Introductie, behoeft geen antwoord.
ZW_0278	2	1. Behoud van hoogwaardige landbouwgrond In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt terecht onderkend dat Noord-Holland Noord beschikt over hoogwaardige landbouwgebieden. De provincie geeft zelf aan dat goede landbouwgronden met een vruchtbare bodem en goede zoetwatercondities bescherming verdienen. Ik verzoek de provincie deze uitgangspunten daadwerkelijk te vertalen naar voldoende bescherming van bestaande landbouwgrond. Voor een grondgebonden melkveebedrijf is landbouwgrond geen vrijblijvende ruimte die eenvoudig voor andere functies kan worden ingezet. De grond vormt een essentieel onderdeel van de bedrijfsvoering, onder meer voor voerproductie, beweiding, mestbenutting en het sluiten van de kringloop. Ik verzoek daarom om bij toekomstige ruimtelijke keuzes te voorkomen dat goede landbouwgrond versnipperd raakt of structureel aan de landbouw wordt onttrokken zonder dat de gevolgen voor de bestaande landbouwbedrijven volwaardig worden meegewogen.	Het in het verzoek van de indiener genoemde uitgangspunt om bij toekomstige ruimtelijke keuzes de gevolgen voor de bestaande landbouwbedrijven volwaardig mee te wegen is het vertrekpunt voor het opstellen van een afwegingskader landbouw zoals aangekondigd in de Omgevingsvisie. We beschouwen de zienswijze dan ook als ondersteuning voor die gekozen richting.
ZW_0278	3	2. Voldoende ontwikkelruimte voor bestaande landbouwbedrijven Een belangrijk uitgangspunt van de ontwerpvisie is dat de landbouw moet verduurzamen. Dat onderschrijf ik. Verduurzaming vraagt echter ook fysieke ruimte. Bestaande melkveebedrijven moeten hun bedrijfsvoering kunnen aanpassen aan nieuwe eisen en ontwikkelingen. Daarbij kan het nodig zijn om stallen te vernieuwen, mestopslag aan te passen, erfvoorzieningen te veranderen, installaties voor energie of emissiereductie te plaatsen of de bedrijfsvoering anders in te richten. Ik verzoek de provincie daarom expliciet vast te leggen dat bestaande grondgebonden agrarische bedrijven voldoende ontwikkelruimte behouden om dergelijke investeringen mogelijk te maken. Het kan niet zo zijn dat enerzijds van bestaande landbouwbedrijven wordt verwacht dat zij verduurzamen, terwijl anderzijds door een stapeling van ruimtelijke beperkingen onvoldoende ruimte overblijft om die verduurzaming daadwerkelijk uit te voeren.	De gevraagde ontwikkelruimte heeft betrekking op de ontwikkelruimte op boerenerven/agrarische percelen. Onder de noemer kringlooplandbouw besteden we daar in de omgevingsvisie in algemene zin aandacht aan. De ontwikkelruimte op het boerenerf/agrarisch perceel is met name geregeld in de Omgevingsverordening en niet in het instrument omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0278	4	3. Voorkom stapeling van ruimtelijke claims In het landelijk gebied komen steeds meer opgaven samen: water, natuur, biodiversiteit, klimaat, recreatie, energie en landschap. Ik verzoek de provincie nadrukkelijk om bij deze opgaven rekening te houden met de bestaande landbouwfunctie en te voorkomen dat afzonderlijke maatregelen gezamenlijk leiden tot een situatie waarin een bestaand landbouwbedrijf feitelijk geen normale ontwikkelmogelijkheden meer heeft. Nieuwe groen-blauwe structuren, natuurmaatregelen en watermaatregelen zouden daarom zoveel mogelijk gebiedsgericht moeten worden ontwikkeld, met behoud van een levensvatbare landbouwstructuur. Ook agrarisch natuur- en landschapsbeheer kan hierbij een belangrijke rol spelen zonder dat daarvoor goede landbouwgrond structureel aan de landbouw hoeft te worden onttrokken.	Wij onderschrijven de stelling van de indiener dat nieuwe groen-blauwe structuren, natuurmaatregelen en watermaatregelen zoveel mogelijk gebiedsgericht moeten worden ontwikkeld met behoud van een levensvatbare landbouwstructuur, inclusief de rol die agrarisch natuur- en landschapsbeheer daarbij kan spelen.
ZW_0278	5	4. Water en bodem Ik onderschrijf het uitgangspunt dat water en bodem belangrijk zijn bij toekomstige ruimtelijke keuzes. Daarbij verzoek ik de provincie echter rekening te houden met de praktische gevolgen voor bestaande grondgebonden landbouwbedrijven. Aanpassingen in waterbeheer, peilen, drainage, waterberging en grondgebruik kunnen rechtstreeks gevolgen hebben voor de landbouwkundige waarde van percelen en daarmee voor de bedrijfsvoering. Ik verzoek daarom om bij dergelijke maatregelen steeds inzichtelijk te maken: • Wat de gevolgen zijn voor de landbouwkundige bruikbaarheid van de grond; • Wat de gevolgen zijn voor de bedrijfsvoering en het verdienvermogen van bestaande bedrijven; • Welke compensatie of alternatieven beschikbaar zijn wanneer landbouwgrond in gebruiksmogelijkheden wordt beperkt.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De precieze gevolgen van water en water en bodem als afwegingsprincipe voor landbouwkundig gebruik en bijvoorbeeld bedrijfsvoering is onderdeel van de nadere uitwerking in andere instumenten in de beleidscyclus.
ZW_0278	6	5. Rechtszekerheid voor investeringen Een melkveebedrijf doet investeringen voor perioden van tientallen jaren. Daarom is het van groot belang dat ondernemers voldoende zekerheid hebben over de toekomstige gebruiks- en ontwikkelmogelijkheden van hun bedrijf en landbouwgrond. Ik verzoek de provincie om in de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening rekening te houden met deze lange investeringshorizon en te voorkomen dat bestaande agrarische bedrijven door steeds veranderende ruimtelijke uitgangspunten onvoldoende perspectief houden.	Het is juist ook met het oog op door de indiener genoemde lange investeringshorizon voor ondernemers dat een Omgevingsvisie wordt opgesteld. Door over een lange tijdshorizon vooruit te kijken, met in samenhang van alle ruimtelijke opgaven voor de provincie, geven we een perspectief op de komende ontwikkelingen. Daarbij zal de uitwerking in programma's en in de omgevingsverordening een verdere concretisering betekenen.
ZW_0278	7	Verzoek Samengevat verzoek ik Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie: 1. Hoogwaardige landbouwgrond in Noord-Holland Noord daadwerkelijk te beschermen; 2. Bestaande grondgebonden melkveebedrijven als volwaardige en blijvende functie van het landelijk gebied te erkennen; 3. Voldoende ontwikkelruimte te behouden voor bestaande agrarische bedrijven; 4. Verduurzaming niet alleen als doelstelling te benoemen, maar daarvoor ook daadwerkelijk fysieke en ruimtelijke mogelijkheden te bieden; 5. Stapeling van natuur-, water-, landschaps- en andere ruimtelijke claims op landbouwbedrijven te voorkomen; 6. Bij maatregelen voor water en bodem de landbouwkundige en bedrijfseconomische gevolgen volwaardig mee te wegen; 7. Bestaande ondernemers voldoende rechtszekerheid te bieden voor investeringen met een lange afschrijvingstermijn.	Samenvatting, zie de eerder gegeven beantwoording.
ZW_0279	1	TenneT TSO B.V. (hierna TenneT) heeft kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland en de daarbij behorende omgevingseffectrapportage (OER). TenneT waardeert dat de provincie het belang van de energietransitie, netcongestie en energie-infrastructuur onderkent. Vanuit haar verantwoordelijkheid als landelijk beheerder van het transmissiesysteem voor elektriciteit (hierna transmissiesysteem) vraagt TenneT aandacht voor enkele onderdelen van de ontwerpvisie en de OER die naar onze mening nadere verduidelijking of aanpassing behoeven.	Dank voor het indienen vanuw zienswijze en uw blijk van waardering.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0279	2	1. Uitbreiding van het transmissiesysteem voor elektriciteit In de OER wordt op meerdere plaatsen aangegeven dat de provincie ernaar streeft het 380 kV-net na realisatie van de momenteel voorziene uitbreidingen niet verder uit te breiden. TenneT acht deze formulering onwenselijk. De toekomstige ontwikkeling van de elektriciteitsvraag is onzeker en wordt beïnvloed door onder meer elektrificatie van de industrie, verduurzaming van mobiliteit, woningbouw, economische ontwikkelingen, de groei van duurzame energieproductie en toekomstige energie-opgaven. Hierdoor kunnen aanvullende uitbreidingen van het transmissiesysteem noodzakelijk blijken. Daarnaast heeft TenneT conform de Energiewet 2026 een wettelijke taak om zorg te dragen voor een doelmatig, betrouwbaar en toekomstbestendig transmissiesysteem. Het op voorhand uitsluiten van toekomstige uitbreidingen daarvan kan op termijn leiden tot situaties waarin noodzakelijke systeemontwikkelingen moeilijker realiseerbaar worden.	Wij delen de mening van indiener. Wij sluiten toekomstige uitbreidingen niet uit. We richten ons op een zo efficiënt mogelijk gebruik van de energie infrastructuur en willen niet meer bouwen dan noodzakelijk is. Door onder meer de ontwikkeling van energieknooppunten, het bij elkaar brengen van vraag en aanbod en de ontwikkeling van decentrale energiesystemen proberen we uitbreiding van de netten (het transmissiesysteem) te beperken. Maar wanneer het nodig is, maken we er ruimte voor, omdat veel maatschappelijke doelen anders niet gerealiseerd kunnen worden (zie ook par. 5.7 van de ontwerp Omgevingsvisie, blz 83, "..., kan in de verdere toekomst aanvullende 380 kV-infrastructuur noodzakelijk zijn.") Wij zullen deze zin verwijderen in het OER.
ZW_0279	3	2. Energieclusters en ruimte voor energie-infrastructuur TenneT ondersteunt het uitgangspunt om vraag en aanbod van energie zoveel mogelijk bij elkaar te brengen en te werken met energieclusters. De ambitie om vraag en aanbod van energie meer bij elkaar te brengen betreft echter een toekomstbeeld. TenneT verzoekt de provincie daarbij expliciet te erkennen dat de bestaande energie-infrastructuur en de reeds bekende uitbreidingsopgaven belangrijke randvoorwaarden vormen voor de keuzes die de komende jaren worden gemaakt. Daarnaast vraagt het transmissiesysteem ook ruimte buiten deze energieclusters. Dit is noodzakelijk voor: • het beheer en onderhoud van het bestaande transmissiesysteem; • de uitbreiding van het transmissiesysteem; • verbindingen tussen energieclusters; • aanlandingen van windenergie op zee en de verbindingen naar het achterland. Voor de ontwikkeling van windenergie op zee is het bijvoorbeeld noodzakelijk dat voldoende ruimte beschikbaar blijft voor de verbindingen tussen kustlocaties, aanlandingen en het achterliggende elektriciteitsnet. Ook wanneer productie en afname van energie zoveel mogelijk worden geclusterd, blijft deze infrastructuur noodzakelijk. TenneT verzoekt daarom expliciet te benoemen dat ruimte voor energie-infrastructuur buiten energieclusters noodzakelijk blijft en niet wordt uitgesloten door de gekozen ruimtelijke benadering.	Wij onderschrijven dat ook buiten de clusters ruimte nodig kan zijn voor energie infrastructuur. Dat betekent dat zowel bij concentraties van vraag en aanbod van energie, als daarbuiten, ruimte gemaakt kan worden voor energie infrastructuur. Wij verwachten echter dat door meer energetisch te sturen de uitbreidingen buiten de clusters en energieknooppunten beperkt wordt.
ZW_0279	4	3. Energieaansluitingen Op pagina 47 van de ontwerpvisie wordt aangegeven dat in de toekomst niet meer op iedere locatie een energieaansluiting kan of zal worden gegarandeerd. Ook in de OER wordt gesproken over het stellen van grenzen aan het aanbod van energie. TenneT verzoekt de provincie de passage uit de ontwerpvisie nader toe te lichten. In het bijzonder vraagt TenneT aandacht voor de verhouding tussen deze beleidsuitspraken en haar wettelijke taak.	De provincie is zich bewust van de wettelijke taak van Tennet, maar wil tegelijkertijd voorkomen dat het electriciteitsnet door nog meer congestie wordt (over)belast of nog meer uitbreidingen noodzakelijk zijn. De provincie wil de bevoegdheden gebruiken die zij nu heeft om ruimtelijk te sturen op energie, om verdere sterkere groei in nieuwe (of grotere) netuitbreidingen te beperken. Bovendien zijn voor decentrale overheden nieuwe bevoegdheden voorzien (wijziging Omgevingswet en Energiewet) om inhoudelijk op energie te sturen, waarmee energie vanaf de start van de ruimtelijke planvorming wordt meegenomen als ontwerpvariabele bij locatiekeuze, fasering, programmering, en inrichting van nieuwe ontwikkelingen. Ruimtelijke ontwikkelingen worden afgestemd op beschikbare én geplande energie-infrastructuur, zodat maatschappelijke opgaven uitvoerbaar blijven en schaarse ruimte doelmatig wordt benut.
ZW_0279	5	4. Meervoudig ruimtegebruik TenneT onderschrijft het streven naar meervoudig ruimtegebruik. Wel merkt TenneT op dat de mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik niet onbeperkt zijn. Voor bepaalde vormen van energie-infrastructuur gelden technische, veiligheidskundige en beheerstechnische randvoorwaarden. TenneT verzoekt de provincie deze beperkingen nadrukkelijk te betrekken bij de verdere uitwerking van dit uitgangspunt.	Inderdaad zal bij meervoudig ruimtegebruik altijd rekening gehouden moeten worden met veiligheidseisen voor de technische installaties en omgeving. Tegelijkertijd zal de provincie zich inspannen om, gezien de beperkte ruimte, creatief maar veilig te kijken naar mogelijkheden om functies te combineren. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0279	6	5. Beschermde gebieden, landschap en erfgoed In de OER wordt ingegaan op de mogelijke spanning tussen maatschappelijke opgaven en de bescherming van UNESCO-werelderfgoed. Daarbij wordt aangegeven dat de provincie de UNESCO-status als uitgangspunt wil behouden, maar tevens het gesprek met het Rijk wil voeren wanneer sprake is van opgaven van groot openbaar belang. TenneT onderschrijft het belang van een zorgvuldige bescherming van UNESCO-werelderfgoed, landschap en cultuurhistorische waarden. Tegelijkertijd verzoekt TenneT de provincie nader toe te lichten hoe wordt omgegaan met situaties waarin uitbreidingen van het transmissiesysteem of andere onderdelen van de energie-infrastructuur raken aan deze beschermde waarden. Daarnaast verzoekt TenneT om bij de beschrijving van raakvlakken met ruimtebeslag niet uitsluitend de 'Netuitbreiding Noord-Holland Noord' te benoemen, maar ook andere bestaande en toekomstige uitbreidingen van het transmissiesysteem. Hetzelfde verzoek geldt voor de paragrafen over landschap en erfgoed. Ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) verzoekt TenneT de provincie te onderzoeken of ruimte kan worden geboden voor ontwikkelingen die aantoonbaar bijdragen aan de kwaliteit, robuustheid of samenhang van het natuurnetwerk. Daarmee kan worden voorkomen dat ontwikkelingen op voorhand worden uitgesloten.	De provincie toetst mogelijke uitbreidingen van de elektriciteitsnetten (het transmissiesysteem) of andere onderdelen van de energie-infrastructuur aan de regels voor de bestaande beschermingsregimes voor landschap en erfgoed. In principe mag een gewenste uitbreiding de kwaliteiten van deze regimes niet verminderen. Een uitzondering daarop zijn ontwikkelingen in Beschermd landschap die van groot openbaar belang zijn. Als hiervoor geen reële alternatieven bestaan dan zijn deze ontwikkelingen toch mogelijk, ook al tasten ze de kernkwaliteiten aan. Bij de regels voor UNESCO werelderfgoed is het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) leidend. Indien een specifieke locatiegebonden uitbreiding van groot maatschappelijk belang is, en strijdig is met het behoud van deze OUV, gaat de provincie hierover in overleg met het Rijk. Met als doel in gezamenlijkheid te onderzoeken hoe groot het maatschappelijk belang is c.q. of er een oplossing gevonden kan worden die recht blijft doen aan de UNESCO-status. Uw vraag gaat over een uitwerking van een specifiek stukje van het NNN-beleid dat niet past binnen het detailniveau van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie.
ZW_0279	7	6. Waterveiligheid In de OER worden bij het thema waterveiligheid voornamelijk maatregelen benoemd die betrekking hebben op ruimtelijke ontwikkelingen en de locatiekeuze van kwetsbare functies. TenneT verzoekt de provincie daarbij ook ruimte te houden voor gebiedsgerichte oplossingen indien blijkt dat het ongewenst is om kwetsbare functies in een risicogebied te realiseren. Naar de mening van TenneT dienen dergelijke oplossingen niet op voorhand te worden uitgesloten wanneer zij doelmatiger of effectiever blijken dan het uitsluitend beperken van ontwikkelingen.	De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen. "Dergelijke oplossingen" worden daarmee niet op voorhand uitgesloten. Het afwegingsprincipe water en bodem als ordenend principe vraagt om uitdrukkelijk rekening te houden met water en bodem waaronder waterveiligheid. Ook wil de provincie nadere invulling gaan geven aan meerlaagsveiligheid waaronder voor vitale en kwetsbare infrastructuur. Criteria en eventuele randvoorwaarden worden verder uitgewerkt in andere instrumenten. Het kan zijn dat een integrale afweging tot een lokatiekeuze leidt die vanuit waterveiligheid niet ideaal is. Mogelijk worden er dan wel eisen gesteld aan de inrichting. idealiter zouden deze inrichtingseisen ook moeten meewegen bij de lokatiekeuze.
ZW_0279	8	7. Hoogspanningsopgave zichtbaarder opnemen in de visie TenneT mist in hoofdstuk 2 van de ontwerp-Omgevingsvisie een duidelijke beschrijving van de uitbreidings- en instandhoudingsopgave van het transmissiesysteem. TenneT verzoekt de provincie deze opgave explicieter en concreter op te nemen, zodat voor derden inzichtelijk wordt welke ontwikkelingen noodzakelijk zijn voor het toekomstbestendig maken van het transmissiesysteem in Noord-Holland. Daarnaast verzoekt TenneT de provincie zorgvuldig om te gaan met het opnemen van stationslocaties en verbindingstracés waarvoor nog geen formele besluitvorming heeft plaatsgevonden. Indien een locatie nog niet formeel is vastgesteld, heeft het de voorkeur deze als indicatief, zoekgebied of onderzoeksgebied op te nemen. Tevens verzoekt TenneT om naast de 380 kV-opgave ook samenhangende 150 kV-opgaven zichtbaar te maken, zodat een volledig beeld ontstaat van de benodigde ontwikkelingen.	De uitbreidings- en instandhoudingsopgave is een taak van de netbeheerders en heeft u opgenomen in uw Investeringsprogramma. Wij hebben de kaart waarop het energiesysteem is weergegeven duidelijker gemaakt en hebben aangegeven dat toekomstige tracés en stations indicatief op de kaart staan.
ZW_0279	9	8. Defensie Op pagina 93 van de ontwerpvisie wordt aangegeven dat energie-infrastructuur rekening moet houden met defensiebelangen, waaronder laagvlieggebieden. TenneT verzoekt de provincie nader toe te lichten hoe deze afweging in de praktijk wordt gemaakt en welke consequenties dit kan hebben voor de ontwikkeling van toekomstige energie-infrastructuur.	Defensie stelt dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen die kunnen interfereren met haar belang van laagvliegen, zoals hoogspanningsleidingen, windmolens, woningbouw, rekening moeten houden met dat belang. Daarvoor zal het Rijk een planologisch regime opnemen in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving. Hieraan gekoppeld wordt een procedure waarbij initiatiefnemers van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zelf in overleg met het Rijksvastgoedbedrijf treden bij vermoeden van een relatie tussen die nieuwe ruimtelijke ontwikkeling en het belang van laagvliegen. De provincie maakt deze afweging zelf niet.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0279	10	9. Den Helder en Anna Paulowna In hoofdstuk 6 wordt aangegeven dat vervanging van het 150 kV-station Anna Paulowna een randvoorwaarde vormt voor de ontwikkeling van Den Helder als energetisch en economisch cluster. TenneT begrijpt dat de provincie deze koppeling mogelijk legt vanwege de beperkte uitbreidingsmogelijkheden van het huidige 150 kV-station Anna Paulowna. De bestaande installatie wordt momenteel nog uitgebreid met een derde transformatorveld, waarna de fysieke uitbreidingsruimte is benut. Daarnaast beperkt de technische staat van de installatie verdere uitbreiding. Ook de toekomstige uitbreiding van het onderliggende elektriciteitsnet in de regio Den Helder vraagt op termijn om aanvullende capaciteit. TenneT verzoekt de provincie deze passage nader te onderbouwen en af te stemmen met TenneT, zodat duidelijk wordt welke relatie wordt gelegd tussen de ontwikkeling van Den Helder als economisch en energetisch cluster en de toekomstige ontwikkeling van station Anna Paulowna.	Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld. Op dit moment wordt een verkennende studie gedaan naar de energieknooppunten in Noord-Holland, waaronder het knooppunt Den Helder. Deze uitwerking zal een onderdeel zijn van het provinciale Programma Energie. Tennet en Liander worden hier nauw bij betrokken.
ZW_0279	11	Conclusie TenneT ondersteunt de hoofdlijnen van de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. TenneT verzoekt de provincie echter om de hierboven genoemde aandachtspunten mee te nemen bij de verdere uitwerking en vaststelling van de omgevingsvisie, zodat ook op lange termijn voldoende ruimte beschikbaar blijft voor een betrouwbaar, toekomstbestendig en doelmatig transmissiesysteem in Noord-Holland.	Slotwoord, behoeft geen reactie.
ZW_0280	1	ECW ondersteunt de hoofdlijnen van de ontwerp-Omgevingsvisie en spreekt waardering uit voor de keuze om Agriport als energieknooppunt en economisch cluster van betekenis verder te ontwikkelen. Wij verzoeken de provincie in de definitieve Omgevingsvisie:	Wij danken indiener voor de zienswijze en de uitgesproken waardering.
ZW_0280	2	de uitbreidingsmogelijkheden van Agriport expliciet te behouden en waar mogelijk te versterken;	De ontwikkelingsmogelijkheden van Agriport staan al beschreven in paragraaf 6.3
ZW_0280	3	ruimte te bieden voor de volledige keten van energie-infrastructuur, waaronder waterstof, groen gas, grootschalige energieopslag en toekomstige innovaties zoals SMR's, waarbij voldoende flexibiliteit wordt behouden om nieuwe ontwikkelingen zorgvuldig te kunnen afwegen;	Het is de bedoeling ook bij Agriport een optimale energiemix te realiseren, in overeenstemming met het leidende principe dat hierover in de Energievisie en Omgevingsvisie is opgenomen.
ZW_0280	4	bestaande en toekomstige energieproductie planologisch te borgen;	De Omgevingsvisie geeft de provinciale koers aan voor de ontwikkeling van Agriport als energieknooppunt, maar legt geen afzonderlijke energieprojecten vast. Of bestaande en toekomstige energieproductie op een locatie is toegestaan, wordt bepaald door het omgevingsplan en, waar nodig, door vergunningen voor concrete projecten.
ZW_0280	5	voldoende flexibiliteit te behouden voor de verdere ontwikkeling van het geïntegreerde cluster van glastuinbouw, energie en bedrijvigheid;	De door indiener bepleite ontwikkelingsmogelijkheden van Agriport staan beschreven in paragraaf 7.2
ZW_0280	6	samen met gebiedspartijen te werken aan een toekomstbestendig watersysteem waarin waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid, economische ontwikkeling en verduurzaming in samenhang worden benaderd, met aandacht voor uitvoerbare vergunningverlening en een heldere verdeling van verantwoordelijkheden en kosten;	In de uitwerking van plannen en processen zal zeker samen worden gewerkt aan een toekomstbestending watersysteem, waarin aandacht zal zijn voor uitvoerbare vergunningverlening en een heldere verdeling van verantwoodelijkheden en kosten.
ZW_0280	7	ECW en andere gebiedspartijen actief te betrekken bij de verdere uitwerking van het gebiedsplan voor de Wieringermeer.	De provincie werkt met gemeente en waterschap aan een gebiedsplan voor de Wieringermeer. Daarbij kunnen ECW en andere relevante gebiedspartijen worden betrokken. De precieze rolverdeling ligt nog niet vast. Wij zullen daarbij een afweging maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0281	1	Wij constateren echter dat enkele belangrijke woningbouwlocaties en reeds gemaakte bestuurlijke afspraken in Haarlemmermeer niet of onvoldoende herkenbaar zijn verwerkt. Omdat de Omgevingsvisie richtinggevend is voor verdere provinciale keuzes, programma's en regels, verzoeken wij u onderstaande punten in de definitieve Omgevingsvisie en het OER te verwerken. 1. Nieuw-Vennep West: doorbraaklocatie expliciet en prominent opnemen Sinds meerdere jaren werken GEM Nieuw Vennep Beheer (AM), Rotij Grondontwikkeling West, Rotij Vastgoedontwikkeling, Verwelius Projectontwikkeling en Ymere Ontwikkeling als samenwerkende grondeigenaren nauw samen met de gemeente Haarlemmermeer aan de gebiedsontwikkeling Nieuw-Vennep West. Na een intensief traject in de tweede helft van 2025 tussen het Ministerie van VRO, de provincie Noord-Holland, de Vervoerregio Amsterdam, de gemeente Haarlemmermeer en de samenwerkende grondeigenaren, onder leiding van de provinciaal bouwambassadeur, is op 9 maart 2026 het doorbraakakkoord Nieuw-Vennep ondertekend. De doorbraaklocatie Nieuw-Vennep West is in de Omgevingsvisie en het OER desondanks niet expliciet weergegeven. Dat doet onvoldoende recht aan het door alle betrokken overheden en grondeigenaren ondertekende akkoord en aan de opname van de locatie in de gemeentelijke bouwmonitor en projectenlijst. Nieuw-Vennep West kan met ruim 4.500 woningen een substantiële bijdrage leveren aan de woningnood in Haarlemmermeer en de MRA. De uitbreidingslocatie is complementair aan binnenstedelijke ontwikkelingen en vergroot de diversiteit van het woningaanbod. Ook over nieuw openbaar vervoer en infrastructuur voor Nieuw-Vennep West zijn in het doorbraakakkoord afspraken gemaakt. Wij verzoeken deze afspraken, evenals de betekenis van Nieuw-Vennep West als doorbraaklocatie, zichtbaar en inhoudelijk herkenbaar op te nemen in beide documenten.	De locatie Nieuw-Vennepwest is opgenomen op de kaart 11, als een van de grootschalige woningbouwlocaties, de (nationale/provinciale) doorbraaklocaties waren op de kaart nog niet als aparte categorie gekenmerkt. Wij zijn het met indiener eens dat dit van meerwaarde is, nemen de suggestie over en zullen de kaart hierop aanpassen. Ook het HOV Nieuw-Vennep West is op kaart toegevoegd.
ZW_0281	2	Wij verzoeken de provincie daarom bij de definitieve Omgevingsvisie expliciet rekening te houden met de bestaande grondposities, de reeds gedane investeringen en de door partijen aangegane verplichtingen. De visie moet voldoende zekerheid bieden dat de ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelruimte die nodig is voor uitvoering van het doorbraakakkoord niet onbedoeld wordt beperkt.	De provincie wijst zelf geen woningbouwgebieden aan, maar gaat voor de woningbouwlocaties uit van de gebieden en begrenzing die de gemeenten voor (regionaal) grootschalig hebben aangewezen en in plancapaciteit hebben opgenomen.
ZW_0281	3	De woningbouwlocaties in de Westflank lijken in de ontwerpstukken te zijn beperkt tot Lisserbroek en Nieuw-Vennep West. Andere relevante locaties en initiatieven, waaronder Cruquius-Zwaanshoek, Cruquius en Beinsdorp, ontbreken of zijn onvoldoende herkenbaar. Ook initiatieven van Van den Breejen en Dura Vermeer in Cruquius zijn niet terug te vinden. Deze omissie is ongewenst wanneer locaties wel voorkomen in de gemeentelijke bouwmonitor, projectenlijst of plancapaciteit. Juist voor toekomstige planvorming, investeringsbeslissingen en bestuurlijke afstemming is een eensluidend ruimtelijk beeld van gemeente en provincie noodzakelijk. Wij verzoeken de relevante locaties volledig en herkenbaar op te nemen, dan wel gemotiveerd toe te lichten waarom een locatie niet wordt opgenomen.	Wij hebben als provincie in de Omgevingsvisie zelf geen locaties bepaald of aangewezen, maar de beoogde bouwlocaties van gemeenten en die van de Nota Ruimte overgenomen. Dit zijn de grootschalige woningbouwlocaties, die wij nodig achten om de woningbouwopgave te kunnen realiseren (zie figuur 10, pagina 30). Deze lijst is niet volledig (kleinere bouwlocaties zijn niet opgenomen), is niet statisch en bevat zowel binnen- als buitenstedelijke locaties. De gemeenten kunnen woningbouwlocaties toevoegen indien dit nodig blijkt om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Hierover worden binnen de woningbouwregio via de Woondeals en volkshuisvestingsprogramma's afspraken gemaakt.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0281	4	Het ontbreken van Cruquius-Zwaanshoek is opvallend, omdat gemeente, grondeigenaren, Rijk, provincie en Vervoerregio Amsterdam bestuurlijke afspraken hebben gemaakt die toekomstige ontwikkelingen op deze locatie niet mogen beperken. In de gemeentelijke Omgevingsvisie is daarom een uitwerkingsgebied opgenomen. Wij verzoeken deze bestuurlijke context en gemeentelijke ruimtelijke duiding ook in de provinciale visie te verwerken. Beinsdorp kan op langere termijn bijdragen aan de woningbouwopgave door een kleinschalige, dorpse uitbreiding die aansluit op de bestaande ruimtelijke structuur. Ook wanneer ontwikkeling niet op korte termijn plaatsvindt, dient de Omgevingsvisie de strategische ontwikkelruimte hiervoor niet onbedoeld uit te sluiten.	Zie het antwoord onderdeel 4 van deze zienswijze ZW_0281.
ZW_0281	5	Op figuur 22 zijn de plannen voor het stationsgebied slechts minimaal ingetekend en op de gehanteerde schaal moeilijk te herkennen. Stationsgebieden zijn provinciaal relevant vanwege de samenhang tussen woningbouw, openbaar vervoer en zorgvuldig ruimtegebruik. Wij verzoeken het stationsgebied duidelijker en volledige weer te geven op het kaartmateriaal en in de toelichting.	Wij delen de constatering dat stationsgebieden zeer relevant zijn voor stedelijke ontwikkeling, vanwege de combintatie wonen, werken, voorzieningen én mobiliteit. Op de genoemde kaart is op basis van de Nota Ruimte weergegeven welke kernen er zijn en wat hun rol is in het stedelijk netwerk. In het geval van Haarlemmermeer: regiokern. De stations- of gebiedsontwikkelingen zijn hierop niet weergegeven. In figuur 24 is wel duidelijker te zien dat het stationsgebied een hoogstedelijke ontwikkeling is voorzien.
ZW_0281	6	De ontwerp-Omgevingsvisie besteedt terecht aandacht aan het beperken van hinder door Schiphol. De impact van eventuele groei of veranderende gebruiksruimte van Schiphol op bestaande en toekomstige woningbouwlocaties is echter onvoldoende inzichtelijk. Wij verzoeken te verduidelijken hoe keuzes over hinderbeperking, leefomgevingskwaliteit en woningbouwprogrammering zich tot elkaar verhouden en hoe wordt voorkomen dat onzekerheid noodzakelijke woningbouw onnodig vertraagt of belemmert.	Wij onderschrijven het belang van duidelijkheid over de verhouding tussen de woningbouwopgave en de milieubelasting en ruimtelijke beperkingen die samenhangen met Schiphol. In de definitieve Omgevingsvisie is deze samenhang daarom nadrukkelijker uitgewerkt. Voor de Schipholregio beschouwen wij woningbouw, bereikbaarheid en leefomgevingskwaliteit als één samenhangende opgave. Bij nieuwe woningbouw en andere gevoelige functies wordt de kwaliteit van de leefomgeving volwaardig betrokken bij de ruimtelijke afweging. Geluidbewust ontwikkelen en het beperken van cumulatie van milieubelasting zijn daarbij belangrijke uitgangspunten. Tegelijkertijd willen wij voorkomen dat bestaande woningbouwopgaven door onzekerheid over toekomstige ontwikkelingen onnodig worden belemmerd. In de Omgevingsvisie is daarom onderscheid gemaakt tussen locaties waarover reeds afspraken zijn gemaakt, bijvoorbeeld in het kader van Woondeals of waarvoor procedures lopen, en nieuwe woningbouwinitiatieven. Bij bestaande afspraken geven wij prioriteit aan de woningbouw en streven wij naar een zo gezond mogelijke leefomgeving, onder meer door bronmaatregelen en een zorgvuldige inrichting. Bij nieuwe initiatieven wordt een gezonde leefomgeving volwaardig afgewogen naast andere provinciale belangen. De toekomstige milieugebruiksruimte en de regels voor het gebruik van Schiphol worden in belangrijke mate door het Rijk bepaald. De provincie kan daarom niet vooruitlopen op toekomstige wijzigingen daarvan. De Omgevingsvisie geeft wel richting aan de provinciale ruimtelijke afweging: wij streven naar afnemende milieubelasting en krimpende milieucontouren, maar eventueel vrijkomende milieuruimte wordt niet automatisch volledig benut voor nieuwe geluidgevoelige functies. De verdere uitwerking vindt plaats in de daarvoor passende programma's, ruimtelijke procedures en samenwerking met gemeenten en andere betrokken partijen.
ZW_0282	1	Allereerst willen wij onze waardering uitspreken voor het feit dat de provincie Noord-Holland met de Ontwerp-Omgevingsvisie 2030–2050 een samenhangende visie heeft opgesteld op de toekomstige ontwikkeling van de provincie. Wij onderschrijven in belangrijke mate de ambitie om zorgvuldig om te gaan met de beschikbare ruimte en daarbij een goede balans te zoeken tussen wonen, natuur, landschap, landbouw, water, klimaat, bereikbaarheid en leefbaarheid. Juist omdat de ruimte in Noord-Holland schaars is, achten wij het van groot belang dat bij toekomstige ruimtelijke keuzes niet alleen wordt gekeken naar aantallen en algemene provinciale doelstellingen, maar ook naar de gevolgen voor de afzonderlijke dorpen en hun leefbaarheid.	Wij danken indiener voor de zienswijze en de uitgesproken waardering. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0282	2	Wij hebben echter een principiële kanttekening bij de wijze waarop het onderwerp wonen in de Omgevingsvisie wordt betrokken. De Omgevingsvisie heeft naar onze mening in de eerste plaats een integrale en richtinggevende functie voor de fysieke leefomgeving. De concrete behoefte aan woningen, de woningverdeling, de woningtypen en de vraag waar woningen daadwerkelijk moeten worden gerealiseerd, lenen zich naar hun aard beter voor het specifieke provinciale woonbeleid en de daarop gebaseerde woonafspraken en programma's. Daarbij willen wij vooral aandacht vragen voor de wijze waarop de provincie de woningbouwopgave vertaalt naar de verschillende dorpen en kernen. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met de demografische ontwikkeling: vanaf circa 2030 neemt de sterfte onder ouderen naar verwachting toe, terwijl de geboortecijfers achterblijven, waardoor het risico ontstaat dat nu woningen worden gebouwd voor een toekomstige leegstand. Dat neemt niet weg dat wij, nu woningbouw wél onderdeel uitmaakt van het ontwerp, daarop onze zienswijze willen geven.	De afspraken over woningaantallen, typologieën en evenwichtige verdeling zullen uitgewerkt worden in het volkshuisvestingsprogramma. Het volkshuisvestingsprogramma is een verplicht programma onder de omgevingsvisie. Hierin wordt ook rekening gehouden met de demografische ontwikkeling, maar ook met de ambitie van de regio en gemeenten.
ZW_0282	3	Wij verzoeken de provincie om alsnog een inhoudelijke reactie te geven op onze drie brieven van juni 2026. In deze brieven hebben wij uitvoerig aandacht gevraagd voor de bescherming van het landschap, de voorgenomen woningbouw in en rond Egmond aan den Hoef, de belangen van de verschillende Egmondse kernen en de wijze waarop de provinciale uitgangspunten in de concrete situatie worden toegepast. Tot op heden hebben wij daarop geen inhoudelijke reactie ontvangen. Wij achten dit van belang omdat de door ons aan de orde gestelde onderwerpen rechtstreeks raken aan de uitgangspunten die thans in de Ontwerp-Omgevingsvisie worden neergelegd. Wij verzoeken de provincie daarom om de drie brieven van juni 2026 alsnog inhoudelijk te beantwoorden.	We danken indiener voor het ons hierop attenderen. Dit is per abuis vergeten en indiener heeft inmiddels, als het goed is, een reactie ontvangen.
ZW_0282	4	Een belangrijk onderdeel van onze zienswijze betreft de Weidse Polders. De Weidse Polders vertegenwoordigen juist de openheid en landschappelijke kwaliteit die in de Ontwerp-Omgevingsvisie naar onze mening bescherming verdienen. De provincie heeft voor de Weidse Polders inmiddels zelf een gebiedsvisie vastgesteld waarin onder meer wordt ingezet op herstel van het natuurlijke systeem, versterking van de biodiversiteit, een robuust watersysteem en het behoud van het unieke landschap. Tegen die achtergrond achten wij woningbouw in dit gebied niet passend. Woningbouw hoort naar onze overtuiging niet in de Weidse Polders thuis. De provincie kiest in haar ontwerp immers nadrukkelijk voor zorgvuldig ruimtegebruik en geeft aan dat nieuwe woningen vooral in bestaande steden en dorpen worden gebouwd, zodat het open landschap zoveel mogelijk behouden blijft. Wij verzoeken de provincie daarom om de Weidse Polders in de definitieve Omgevingsvisie uitdrukkelijk te beschermen tegen een ontwikkeling tot woningbouwlocatie.	Zoals indiener stelt zetten we in op het binnenstedelijk realiseren van het grootste deel van de woningbouwopgave. Niet alle nieuw te bouwen woningen kunnen binnenstedelijk gerealiseerd worden en ook in dorpen en kleine kernen kan het in het kader van de leefbaarheid wenselijk zijn om woningbouw toe te voegen. Voor woningbouw in het landelijk gebied gelden duidelijke voorwaarden uit de Omgevingsverordening. Wij zien geen aanleiding om daarvan af te wijken voor Weidse Polders. Aanvullend daarop geldt onze visie voor dit gebied, waarvan de hoofdlijn in de omgevingsvisie is opgenomen.
ZW_0282	5	Wij verzoeken de provincie bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie uitdrukkelijk vast te leggen dat woningbouw niet uitsluitend wordt beoordeeld aan de hand van kwantitatieve woningbouwopgaven. Ook de volgende aspecten dienen naar onze mening een wezenlijke rol te spelen: bescherming van open landschap; bouwen binnen of aansluitend aan bestaande kernen; behoud en versterking van de leefbaarheid van kleinere dorpen; een evenwichtige verdeling van woningbouw; benutting van geschikte locaties binnen bestaande stedelijke en dorpse structuren; de aanwezigheid van natuur- en stikstofgevoelige gebieden; en een transparante motivering wanneer voor de ene locatie wel en voor een vergelijkbare locatie niet wordt gekozen. Dit laatste achten wij van bijzonder belang voor de verschillende Egmondse kernen. Wanneer voor de ene kern wel en voor een andere kern niet voor woningbouw wordt gekozen, dient daarvoor een deugdelijke en controleerbare motivering te bestaan. Wij verzoeken de provincie om het vorenstaande te betrekken bij de verdere voorbereiding van de definitieve Omgevingsvisie en bij de Nota van Beantwoording.	We zetten in op het binnenstedelijk realiseren van dat het grootste deel van de woningbouwopgave. Niet alle nieuw te bouwen woningen kunnen binnenstedelijk gerealiseerd worden en ook in dorpen en kleine kernen kan het in het kader van de leefbaarheid wenselijk zijn om woningbouw toe te voegen. Voor woningbouw in het landelijk gebied gelden duidelijke voorwaarden uit de Omgevingsverordening. Nieuwe ontwikkelingen zijn alleen toegestaan wanneer zij direct aansluiten op een bestaande kern, of wanneer zij plaatsvinden in of in het verlengde van een dorpslint (Omgevingsverordening NH2022, artikel 6.18a). In Beschermd Landschap is, bij aantasting, een ontwikkeling van maximaal 25 woningen per kern of dorpslint toegestaan (Omgevingsverordening NH2022, artikel 6.59a). Zoals in de aangehaalde tekst van de Omgevingsvisie staat, is dit mogelijk vanuit het belang van de leefbaarheid, omdat er voor het invullen van de woningbehoefte in principe voldoende (andere) locaties zijn, in ieder geval op regioniveau. Hierbij is de onderbouwing dus niet van de kwantiatieve woningbouwopgave.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0282	6	Een afzonderlijk aandachtspunt betreft de stikstofproblematiek die samenhangt met woningbouw in en rond Egmond aan den Hoef en de andere Egmondse kernen. In de directe omgeving bevinden zich Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige natuur. Nieuwe woningbouw kan, zowel tijdens de bouwfase als door de daarmee samenhangende verkeersbewegingen en het gebruik van de woningen, leiden tot extra stikstofemissies en daarmee tot stikstofdepositie op kwetsbare natuur. Dit is naar onze mening een wezenlijk aandachtspunt bij de keuze van nieuwe woningbouwlocaties. De provincie erkent in haar Ontwerp-Omgevingsvisie zelf dat een te hoge stikstofneerslag de natuurkwaliteit en biodiversiteit in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden aantast. De provincie noemt woningbouw bovendien uitdrukkelijk als één van de ontwikkelingen die extra stikstof kunnen veroorzaken. Daarbij stelt de provincie dat, zolang stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden niet in een goede staat verkeren, ontwikkelingen die extra stikstof veroorzaken niet zonder meer vergund kunnen worden. Tegen deze achtergrond achten wij het niet juist om woningbouw in of direct nabij kwetsbare open gebieden als de Weidse Polders zonder meer als oplossing voor de woningbouwopgave te beschouwen. Wij verzoeken de provincie daarom om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie uitdrukkelijk als uitgangspunt op te nemen dat woningbouwlocaties nabij Natura 2000-gebieden eerst aantoonbaar ecologisch en stikstofkundig haalbaar moeten zijn. Daarbij dient niet alleen naar een afzonderlijke woningbouwlocatie te worden gekeken, maar ook naar de cumulatieve gevolgen van meerdere woningbouwlocaties, de verkeersbewegingen die daardoor ontstaan en de stikstofdepositie tijdens zowel de bouwfase als de gebruiksfase.	We hebben in de omgevingsvisie opgenomen dat bij ruimtelijke programmering, fasering en locatieskeuzes waarvoor we zelf ruimte maken, bevoegd gezag zijn of zorgen voor financiering daarom de mogelijkheden vanuit stikstof bezien en de effecten op Natura2000.
ZW_0282	7	Een ander belangrijk punt betreft de vraag of uitbreiding van het bebouwd gebied überhaupt noodzakelijk is. Naar onze informatie zijn binnen de bestaande stedelijke en dorpse structuren nog circa 1.300 tot 1.500 mogelijkheden voor woningbouw aanwezig. Indien dit aantal juist is, kan naar onze mening niet zonder nadere en overtuigende motivering worden gesteld dat voor de woningbouwopgave noodzakelijkerwijs moet worden uitgeweken naar open en landschappelijk waardevolle gebieden. Dit punt is des te belangrijker omdat de provincie in haar Ontwerp-Omgevingsvisie zelf kiest voor woningbouw in bestaande steden en dorpen en in de buurt van openbaar vervoer, juist om het open landschap zo veel mogelijk te behouden. Ook de gemeente Bergen heeft in haar woonbeleid ingezet op het zo veel mogelijk benutten van binnenstedelijke mogelijkheden. Daarom dient naar onze mening eerst zorgvuldig en transparant in beeld te worden gebracht: welke binnenstedelijke woningbouwmogelijkheden nog beschikbaar zijn; hoeveel woningen op deze locaties kunnen worden gerealiseerd; welke locaties reeds in de woningbouwprogrammering zijn opgenomen; welke mogelijkheden bestaan voor verdichting, transformatie en herstructurering; en waarom bepaalde binnenstedelijke locaties eventueel niet geschikt of niet uitvoerbaar zouden zijn. Zolang niet overtuigend is aangetoond dat de bestaande stedelijke en dorpse mogelijkheden onvoldoende zijn om in de woningbouwbehoefte te voorzien, achten wij het niet gerechtvaardigd om daarvoor waardevol open landschap aan te tasten. Dit geldt in het bijzonder voor de Weidse Polders. Het zou naar onze mening niet met het uitgangspunt van zorgvuldig ruimtegebruik verenigbaar zijn wanneer enerzijds nog circa 1.300 tot 1.500 binnenstedelijke woningbouw mogelijkheden aanwezig zijn en anderzijds waardevol open landschap voor woningbouw zou worden aangetast zonder dat eerst inzichtelijk is gemaakt waarom die bestaande mogelijkheden onvoldoende zijn. Wij verzoeken de provincie daarom om bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie nadrukkelijk vast te leggen dat eerst de mogelijkheden binnen en aansluitend aan bestaande kernen optimaal moeten worden benut, alvorens uitbreiding in open landschap aan de orde kan komen. Daarbij dient tevens inzichtelijk en gemotiveerd te worden waarom voor een bepaalde locatie buiten een bestaande kern wordt gekozen, terwijl binnen de bestaande stedelijke en dorpse structuren nog substantiële woningbouwmogelijkheden aanwezig zijn.	Zie de beantwoording van onderdeel 5 van deze zienswijze ZW_0282

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0283	1	Noord-Holland staat voor een monumentale opgave om tot het jaar 2049 bijna 275.000 extra woningen te realiseren, met name binnenstedelijk en nabij openbaar vervoersknooppunten. Lidl ondersteunt de provinciale ambitie om te zorgen voor een gezonde, veilige en toekomstbestendige fysieke leefomgeving waarin een samenhangend voorzieningennetwerk en een hoge kwaliteit van leven centraal staan. Wonen, werken en voorzieningen dienen immers in samenhang te worden ontwikkeld om de druk op mobiliteitsnetwerken te dempen en de dagelijkse leefomgeving van inwoners te optimaliseren.	Wij danken indiener voor de zienswijze en ondersteuning van de omgevingsvisie.
ZW_0283	2	Bij nauwkeurige bestudering van de Ontwerp-Omgevingsvisie constateert Lidl herhaaldelijk dat een aantal voorgestelde beleidslijnen in de praktijk zal leiden tot onbedoelde belemmeringen voor de vestiging en exploitatie van moderne, kwalitatieve supermarkten en dagelijkse voorzieningenclusters. Dit raakt direct aan de provinciale doelstelling om kernen in hun kracht te zetten en de leefbaarheid in dorpen en steden te behouden. Middels deze zienswijze vragen wij aandacht voor vijf cruciale knelpunten en stellen wij constructieve aanpassingen voor	Introductie, behoeft geen antwoord.
ZW_0283	3	Knelpunt 1: Rigide centrumconcentratie versus de fysieke schaal van moderne retail. De provincie kiest voor een strikt beleid waarbij detailhandel verplicht moet worden geconcentreerd in bestaande centrumgebieden om de win kei structuur vitaal te houden en leegstand te voorkomen. Hoewel Lidl dit uitgangspunt voor reguliere winkels deelt, botst deze rigide eis met de fysieke en operationele realiteit van moderne supermarkten. Een moderne, efficiënte supermarkt heeft in de huidige markt al snel een bruto vloeroppervlakte (BVO) van circa 2.200 m2 nodig om haar volledige assortiment aan te kunnen bieden, een comfortabele en veilige winkelomgeving te garanderen en aan strenge logistieke, arbo-technische en duurzaamheidseisen te voldoen. Binnen bestaande, vaak historische en fysiek begrensde Noord-Hollandse centrumgebieden zijn kavels van een dergelijke omvang simpelweg niet beschikbaar, fysiek oninpasbaar of financieel onhaalbaar vanwege de extreme binnenstedelijke verdichtingsdruk. Door alternatieve locaties (zoals aan de randen van kernen of binnen nieuwe gemengde wijken) bij voorbaat categorisch uit te sluiten, blokkeert de provincie de kans om gemeenten aantrekkelijk te houden, consumenten aan de eigen kern te binden en ongewenste koopkrachtafvloeiing naar omliggende regio's of grotere steden te voorkomen. Constructief voorstel van Lidl Wij verzoeken Gedeputeerde Staten om in de Omgevingsvisie expliciet op te nemen dat voor dagelijkse voorzieningen zoals supermarkten (als vitale pijler onder de leefbaarheid) flexibiliteit of een uitzonderingskader wordt geboden. Vestiging net buiten of aan de rand van bestaande centrumgrenzen of binnen nieuwe gemengde stedelijke wijken moet onder voorwaarden worden toegestaan, mits deze aantoonbaar bijdragen aan het functioneren, de vitaliteit en de klantenbinding van de nabijgelegen kernen	Het provinciale beleid voor detailhandel biedt al ruimte voor maatwerk: nieuwe ontwikkelingen krijgen bij voorkeur een plek in of aansluitend aan bestaande hoofdwinkelgebieden, maar vestiging aan de rand van een centrum is niet uitgesloten. Bij nieuwe woningbouw kan een nieuw winkelgebied mogelijk zijn als daarvoor voldoende draagvlak bestaat. Ook kan een solitaire supermarkt worden toegestaan als er geen dagelijks aanbod op aanvaardbare afstand aanwezig is. Nieuwe ontwikkelingen van een bepaalde omvang worden bovendien voorgelegd aan de Adviescommissie Detailhandel, die Gedeputeerde Staten kan adviseren om in uitzonderlijke situaties van de kaders af te wijken. De gevraagde flexibiliteit is daarmee al in het beleid opgenomen. Wij zien daarom geen reden de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0283	4	Knelpunt 2: Logistieke bereikbaarheid onder het principe 'eerst bewegen, dan bouwen' loslaten Beleidskader: Paragraaf 4.3 (Perspectief op waar we wonen, werken en recreëren) & Paragraaf 5.5 (Mobiliteit) Vanwege het overbelaste provinciale wegennet en het uitblijven van Rijksinvesteringen in infrastructuur, stapt de provincie expliciet af van het principe 'eerst bewegen, dan bouwen'. Men accepteert bewust dat de bereikbaarheid bij oplevering van nieuwe woonwijken tijdelijk zal verslechteren om de woningbouwopgave van 275.000 woningen niet te vertragen. Als supermarktorganisatie exploiteert Lidl een vitale infrastructuur voor de dagelijkse voedselvoorziening. Onze filialen moeten dagelijks - en vaak meerdere keren per dag - betrouwbaar, tijdig en veilig bevoorraad worden met verse levensmiddelen. Het bewust accepteren van toenemende verkeerscongestie op het onderliggende en provinciale wegennet brengt de continuïteit en efficiëntie van deze bevoorradingsketen ernstig in gevaar. Dit leidt tot hogere logistieke kosten, inefficiënte ritten en een verhoogde milieubelasting, wat haaks staat op de provinciale duurzaamheidsdoelen. Constructief voorstel van Lidl. Wij vragen de provincie om bij de uitwerking van gebiedsontwikkelingen en mobiliteitsplannen de logistieke bevoorrading van vitale levensmiddelenvoorzieningen expliciet te prioriteren. Wij stellen voor om prioritaire logistieke corridors en verplichte bevoorradingsvensters/zones op te nemen in de provinciale kaders, zodat supermarkten ook in tijdelijk minder bereikbare wijken te allen tijde efficiënt en emissiearm bevoorraad kunnen blijven.	Bij gebiedsontwikkelingen zetten wij in op het maken van een Mobiliteitsprogramma van Eisen (MPvE). De door u genoemde punten betreft logistiek zijn bij uitstek zaken die terug kunnen komen in zo'n Mobiliteitsprogramma van Eisen. Het opnemen van dergelijke kaders voor gebiedsontwikkelingen in de omgevingsvisie past niet bij het schaalniveau van deze visie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0283	5	Knelpunt 3: Realistische parkeernormen in het Mobiliteitsprogramma van Eisen (MPvE) Beleidskader: Paragraaf 5.5 (Mobiliteit) & Paragraaf 4.3 (Kernen in hun kracht) De provincie wil samen met gemeenten bij gebiedsontwikkelingen een Mobiliteitsprogramma van Eisen (MPvE) opstellen, waarbij sterk wordt ingezet op lopen, fietsen en openbaar vervoer. Tegelijkertijd erkent de provincie in paragraaf 4.3 dat in regiokernen en met name in kleinere kernen en dorpen de auto een relatief grote, onmisbare rol blijft spelen ten behoeve van de mobiliteit en leefbaarheid. Consumenten die hun wekelijkse boodschappen doen bij een supermarkt, maken vanwege het volume en gewicht van de goederen logischerwijs veelvuldig gebruik van de auto. Het opleggen van te rigide, op OV- of fietsoriëntatie gebaseerde parkeernormen bij supermarkten in regiokernen en dorpen maakt de exploitatie van een supermarkt ter plaatse economisch onhaalbaar. Dit stimuleert juist dat bewoners uitwijken naar grotere steden voor hun boodschappen, wat leidt tot extra verkeersbewegingen en een uitholling van het voorzieningenniveau in de kleinere kernen. Constructief voorstel van Lidl Wij verzoeken de provincie om in de richtlijnen voor het MPvE op te nemen dat parkeernormen voor dagelijkse winkelvoorzieningen flexibel en realistisch moeten worden afgestemd op het specifieke consumentengedrag en de lokale context. Er moet ruimte blijven voor voldoende parkeergelegenheid voor supermarktbezoekers, met name in dorpen en regiokernen waar de auto een essentiële steunpilaar van de mobiliteit is	De parkeernormen bij gebiedsontwikkelingen zijn op dit moment een bevoegdheid van gemeenten. Wij zetten inderdaad in op het maken van een Mobiliteitsprogramma van Eisen bij gebiedsontwikkelingen. In dit programma van eisen wordt samen met de gemeenten gezocht naar een optimale invulling van de mobiliteit, keuzes over parkeernormen zijn hier één element in net als openbaar vervoer, fiets en auto. Gezamenlijk met onze partners kijken we hoe we noord-holland bereikbaar kunnen houden.
ZW_0283	6	Knelpunt 4: Ruimtelijke flexibiliteit bij waterberging en 'water en bodem als ordenend principe' Beleidskader: Paragraaf 3.3 (Afwegingsprincipe 2) & Paragraaf 5.1 (Water) Lidl heeft veel waardering voor het principe dat water en bodem sturend moeten zijn bij ruimtelijke keuzes om Noord-Holland klimaatbestendig in te richten. De eis om in lagere polderdelen tot 15% van het oppervlak te reserveren voor waterberging (de 'sponseis') legt echter een enorm beslag op de reeds uiterst schaarse fysieke ruimte voor nieuwe voorzieningen. Wanneer deze oppervlakte-eis puur tweedimensionaal (fysiek landoppervlak) wordt toegepast, worden veel herontwikkelingslocaties voor voorzieningenclusters direct onuitvoerbaar. Lidl beschikt echter over innovatieve en technisch hoogwaardige oplossingen om waterberging driedimensionaal te integreren in haar projecten. Constructief voorstel van Lidl Wij pleiten ervoor dat de provincie in haar beleid expliciet ruimte biedt voor multifunctioneel en driedimensionaal ruimtegebruik ten behoeve van de waterbergingsopgave. Sta toe dat de verplichte waterberging (poldereisen) mag worden gerealiseerd via innovatieve oplossingen zoals ondergrondse retentiebuffers onder het parkeerdek, infiltratiekratten, of via extensieve retentiedaken op de supermarkt, zodat er geen kostbare en schaarse winkeloppervlakte verloren gaat	De omgevingsvisie duidt met de 5-10 en soms 15% de omvang van de opgave. in essentie is dit de plek waar het water blijft staan bij een extreme bui. Hiervoor ontwikkelen we randvoorwaarden om het bergend vermogen niet aan te tasten. In een gebiedsproces kunnen alternatieve locaties en manieren van bergen onderling worden afgesproken. innovatieve maatregelen zoals de indiener voorstelt kunnen daarin worden meegenomen.
ZW_0283	7	Knelpunt 5: Faciliteren en versnellen van lokale energie-oplossingen bij netcongestie Beleidskader: Paragraaf 5.7 (Energie) & Paragraaf 5.13 (Wonen) De extreme netcongestie in Noord-Holland vormt een van de grootste bottlenecks voor de expansie van voorzieningen. De provincie eist daarom dat nieuwe ontwikkelingen vanaf het eerste ontwerp 'netbewust' worden ontworpen, inclusief lokale opwek, batterijopslag en slimme energievraagsturing. Lidl loopt landelijk voorop in de verduurzaming van haar vastgoed. Onze standaard winkelontwerpen zijn reeds maximaal 'netbewust': wij rusten al onze nieuwe filialen uit met grootschalige PV-installaties (zonnepanelen op daken), warmtepomptechnologie, energiezuinige koelsystemen en waar mogelijk lokale batterijopslag. Echter, bij het realiseren en aansluiten van deze decentrale energiesystemen stuiten wij in de praktijk op uiterst trage gemeentelijke vergunningsprocedures en een gebrek aan coördinatie met netbeheerders. Dit vertraagt de ingebruikname van duurzame winkels onnodig. Constructief voorstel van Lidl Wij verzoeken de provincie om een actief versnellingskader in te richten voor private partijen die aantoonbaar'netbewust' en zelfvoorzienend bouwen. Door het prioriteren en versnellen van vergunningsprocedures voor de installatie van lokale energie-opwek, energiehubs en batterijopslag bij supermarkten, kan de provincie de transitie versnellen en de druk op het decentrale energienetwerk daadwerkelijk verlichten.	Wij waarderen de inzet van indiener voor netbewuste ontwikkeling van vastgoed. Wij brengen de zienswijze onder de aandacht van het lopende programma “Ontzorgingsprogramma Verduurzaming MKB” (https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Projecten/Ontzorgingsprogramma_Verduurzaming_MKB). Daarin worden ondernemers in winkelgebieden geholpen om hun bedrijfspanden en bedrijfsvoering te verduurzamen. Daarbij wordt nauw samengewerkt met gemeenten zodat we met z’n allen dezelfde richting in werken aangaande verduurzaming.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0284	1	Wij verwerpen de stelling van een klimaatneutrale provincie in de zin dat netto NUL broeikasgassen worden uitgestoten. Dit is een kapstok om alle maatregelen, ook onwenselijke en onrealistische, aan op te hangen. Het provinciaal doel is voor een NUL uitstoot wordt blijkbaar losgemaakt van alle nationale en internationale gebeurtenissen maar ook van alle nog onbekende invloeden in de toekomst. Het nu stellen van een (wellicht onhaalbaar doel) is de slechte kapstok voor toekomstige maatregelen. Wij verzoeken u met klem dit doel te wijzigen in een haalbaar, betaalbaar en realistisch streven naar reductie. De provincie maakt anders dezelfde fout als in het stikstof dossier: het stellen van omhaalbare doelen leidt tot onnodige complexiteit en juridische ellende. Overigens hoort het stellen van keiharde doelen niet in een Visie.	De provincie werkt binnen de geldende nationale en Europese wet- en regelgeving. Deze klimaatdoelen geven duidelijke richting voor de lange termijn. Voor de gestelde provinciale klimaatdoelen geldt een inspanningsverplichting. Wij delen uw belang van realistische en uitvoerbare maatregelen. De provincie houdt bij de uitvoering rekening met vier principes: resultaatgericht en uitvoerbaar; betaalbaar en rechtvaardig; draagvlak en lokale betrokkenheid; en bijdragen aan andere provinciale opgaven. De klimaatdoelen blijven richtinggevend. Het klimaatdoel van netto nul in 2050 betekent niet dat er geen uitstoot zal zijn, maar dat de uitstoot die er nog is wordt gecompenseerd of afgevangen.
ZW_0284	2	Aan voornoemd doel van NUL wordt direct het doel van (verplichte) vernatting van het veenweidegebied verbonden. Er wordt in deze Visie een voorschot op de toekomst genomen om al in 2030 (nog 3 jaar) een reductie doel van 25-30 % vernatting, ingezet om vooral maar het grote doel van NUL te kunnen halen. Vernatting van het grote veenweidegebied is een ruimtelijke zeer ingrijpende maatregel die gevolgen zal hebben voor het huidige (legale) gebruik van land, het voortbestaan van agrarische bedrijven. Dit vereist een omvangrijke studie naar gevolgen op vele gebieden. Het nu stellen van een wederom hard doel en dan al in 2030 hoort niet thuis in een Visie maar is ook onredelijk, onhaalbaar en niet proportioneel. Deze harde stelling lijkt als 'wapen' worden gebruikt voor gedwongen vernatting.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). We gebruiken de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgebieden en droogmakerijen, dat in samenhang met elkaar moet worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden). Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0284	3	Het stellen van een doen van NUL is in strijd met de in de Visie aangekondigde groei van de bevolking van 500.000. Deze omvangrijke groei van bevolking heeft juist een forse stijging van uitstoot tot gevolg. Zie ook punt 22.	Ook met de verwachte bevolkingsgroei streven we binnen onze bevoegdheid naar het behalen van de klimaatdoelen.
ZW_0284	4	Op blz 26: wordt genoemd dat de keuzes voor blijkbaar onvermijdelijke vernatting van het veenweidegebied grote invloed op het toekomstig landgebruik zal hebben. In relatie tot punt 2: er is onvoldoende of zelfs in het geheel geen onderzoek gedaan naar de gevolgen van vernatting. Het poneren van een stelling zonder onderzoek en nuance is schrijnend. Waar blijft het economisch belang, waar blijft het voorbestaan van alle boeren op veen, waar blijft de legaliteit van het gebruik?	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0284	5	Bij de stelling dat er een te hoog niveau van nutriënten belasting is wordt er geen aandacht gegeven aan achtergrondbelasting bepalend is, zoals gewoonlijk de stelling dat het water slecht is.	Wij nemen kennis van de opvatting van de indiener
ZW_0284	6	Blz. 27 'de kwaliteit van de natuur is in slechte staat" Jammer op opnieuw het mantra zonder nuance te moeten lezen, terwijl de meeste natuurgebieden in Noord Holland zich in goede staat bevinden. Hoe dan de natuur hersteld moet worden zegt de Visie niet, het enige wat wel is te lezen is dat stikstof uitstoot moet worden teruggedrongen en dat lijkt dan ook het enige duidelijke doel	Wij nemen kennis van de opvatting van de indiener
ZW_0284	7	Voedselzekerheid wordt wel genoemd maar heel wat maatregelen zijn daarmee in strijd. Voedsel voor een sterk groeiende bevolking vraagt het stimuleren van zoveel mogelijk landbouw en beschikbaarheid van grond als voorwaarde. Dat zit er niet in. Bij het onderdeel vernatting wordt genegeerd dat het veenweidegebied ook van grote betekenis is voor voedselproductie. In dit gebied kan alleen gras worden geteeld en de koe zet dit om in waardevol voedsel. In het veenweidegebied bestaat daarom al de gewenste kringloop: gras-koe-melk-kaas-mest-gras. De waarde van het vruchtbare weidegebied wordt helaas over het hoofd gezien door de dwangmatigheid van de wens van vernatting.	Zie het antwoord op onderdeel 4 van deze zienswijze ZW_0284
ZW_0284	8	Het meervoudig ruimtegebruik lijkt vooral te gaan over landbouwgrond. Zorgelijk om te lezen dat landbouwgrond samen zou moeten gaan met waterberging, natuur, recreatie. De gevolgen voor gebruik, bedrijfsvoering en bestaanszekerheid kunnen groot zijn. Helaas geen aandacht voor de onherroepelijk grote impact. Hoe verhoudt dit zich tot voedselzekerheid?	Voedselzekerheid zien we als de uitkomst van hoe we als land omgaan met grond, economie, milieu en de toegang tot gezond eten. Dat vraagt om een integrale voedselstrategie, met meer departementen en maatschappelijke partijen aan tafel. Hierover zijn en blijven we als provincies met elkaar en het Rijk in gesprek. Voor een afweging van de impact van ruimtelijke ingreopen op de landbouwsector ingrepen werken we zoals aangekondigd in de Omgevingsvisie aan een afwegingskader landbouw.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0284	9	De stelling dat ELKE diepe polder 5-10-15% waterberging moet hebben is te absoluut. Dit is geen doel op zichzelf per polder. Waar het om gaat dat er verstandige en logische keuzes gemaakt moeten worden. Er zijn al tientallen waterbergingen in de provincie die niet of nauwelijks gebruikt kunnen worden of niet gebruikt omdat de natuur in de berging dat tegenhoudt.	De omgevingsvisie geeft aan dat elke polder een (nader te bepalen) opgave heeft om water vast te houden of te bergen. In eerste instantie zijn dat de gebieden waar het regenwater bij extreme bui zal blijven staan. Afwentelen hiervan is niet toegestaan. In gebiedsprocessen kunnen partijen onderling afspraken maken waar betere plekken zijn om het overtollig water heen te leiden. Uiteraard is dit maatwerk met een brede belangenafweging. Uitgangspunt hierbij is wel dat het boezemsysteem niet extra belast mag worden door extra gemaalcapaciteit. De tekst over de 5-10 en soms 15% in de diepere delen van polders leidt in een aantal gevallen tot verwarring. De kern hiervan is dat de 5-10 en soms 15% een indicatieve duiding is over de omvang van deze vraag. Het is daarmee voor elke polder een significante opgave om rekening mee te houden. Uiteindelijk betreft het maatwerk per polder om de opgave en locatie waar het water bij een excessieve bui blijft staan. Dit zal worden verduidelijkt in de tekst. Hoe verder om te gaan met het vasthouden en bergen van excessieve regenval zal nader worden uitgewerkt, ondermeer in het Regionaal Water en Bodemprogramma en in samenwerking met de waterschappen en andere provincies.
ZW_0284	10	De kaart op blz. 40 is heel vol met ruimteclaims in het landelijk gebied. Wat blijft er over voor voedsel? Wat zullen de consequenties zijn?	De kaarten in de omgevingsvisie geven altijd een indicatie aan. Figuur 13 in de ontwerp-omgevingsvisie is een weergave van de veranderende water- en bodemcondities opgenomen. De veranderende condities geven niet aan dat op die plekken geen landbouw meer mogelijk is, maar signaleren de veranderende condities en geven aan waar een ondernemer in de toekomst mee te maken kan krijgen. Omdat de kaart indicatief is kan de werkelijke situatie op een locatie altijd anders zijn dan op de kaart is weergegeven.
ZW_0284	11	De kaart op blz 41: een groot deel van het landelijk gebied is alvast maar ingekleurd voor verandering: dit lijkt al een doel en dat hoort niet in een Visie. Ook bv de Beemster als landbouwgebied is voor verandering ingekleurd. De conclusie is dat deze Visie het huidige agrarische landschap zo niet wil behouden?	We delen niet de conclusie van de indiener op basis van de kaart op bladzijde 41 van de ontwerp-omgevingsvisie dat verandering een doel op zich is. We constateren wel dat er sprake is van veranderende omstandigheden die gevolgen zullen hebben voor de randvoorwaarden en condities voor het huidig ruimtegebruik.
ZW_0284	12	Blz 43: Veenweidegebied: vernatting is het doel en zelfs de overloop voor waterberging van steden en als mogelijkheid voor stedelijke functies. Opnieuw geen aandacht voor bestaand legaal gebruik, zie punt 2 en 4.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0284	13	Blz 43 vernatting vraagt heel veel extra zoet water: met de blijkbaar als vaststaande vernatting is dus een nieuwe zoetwatervrager gecreëerd. Daarbij wordt de nutriënten verhoging heel makkelijk aanvaardt terwijl dit in strijd is met de KRW doelen, zie ook punt 5 en 14.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder vallen ook de onderwerpen zoet water en waterkwaliteit.
ZW_0284	14	In relatie tot punt 13: bij de Droogmakerijen wordt in tegenstelling tot het vorige punt fosfaat juist gebruikt om het landgebruik aan te moeten passen? Zelfs voor de meest vruchtbare gebieden van de provincie met grote betekenis voor voedselproductie wordt het agrarisch landgebruik ter discussie gesteld.	Terecht punt van de indiener. Er is echter een fout in de toelichtende tekst geslopen over de droogmakerijen over fosfaatgehalte in relatie tot KRWdoelen, dit wordt geschrapt. Daarmee komt ook de opmerking over onvermijdelijkheid aanpassingen landgebruik te vervallen.
ZW_0284	15	De provincie verwijst naar de wettelijke normen en Europese kaders: het zelf gestelde doel van NUL is ver bovenwettelijk. In geen enkele wet wordt een doel van NUL broeikasgassen gesteld, maar in Noord Holland stelt een Visie dit wel.	De provincie werkt binnen de geldende nationale en Europese wet- en regelgeving. Deze klimaatdoelen geven duidelijke richting voor de lange termijn. Voor de gestelde provinciale klimaatdoelen geldt een inspanningsverplichting. Wij delen uw belang van realistische en uitvoerbare maatregelen. De provincie houdt bij de uitvoering rekening met vier principes: resultaatgericht en uitvoerbaar; betaalbaar en rechtvaardig; draagvlak en lokale betrokkenheid; en bijdragen aan andere provinciale opgaven. De klimaatdoelen blijven richtinggevend. Het klimaatdoel van netto nul in 2050 betekent niet dat er geen uitstoot zal zijn, maar dat de uitstoot die er nog is wordt gecompenseerd of afgevangen.
ZW_0284	16	Het UNESCO Werelderfgoed Beemster lijkt toch beschikbaar voor grondgebruik voor andere functies? Dit is in strijd met de UNESCO waardes waarbij het agrarisch landgebruik Beemster bepalend onderdeel is.	Agrarisch landgebruik is de essentie van het ontstaan van de Beemster en is een belangrijke waarde van het UNESCO-werelderfgoed. Agrarisch landgebruik is echter niet als verplichtend vastgelegd vanuit de UNESCO-status, zo zijn er ook dorpen en forten in de Beemster gebouwd.
ZW_0284	17	Het lijkt al vast te staan (blz 53/54) dat buiten de natuurgebieden nieuwe bufferzones komen terwijl de nationale discussie daarover nog in volle gang is. Dat daar grote gevolgen aan zijn verbonden voor functie, landgebruik, economie etc wordt geen aandacht aan besteed. Wel dat er ruimte is voor allerlei andere functies zoals waterberging en recreatie. Dit alles geldt ook voor de nieuwe verbindingen tussen natuurgebieden.	Op basis van de kamerbrief van 26 juni over het maatrgelenpakket voor Landbouw, natuur en stikstof, concluderen wij dat het Rijk een beleidskeus heeft gemaakt wat betreft overgangszones. Als provincie zijn we nog in overleg met het Rijk over de uitwerking daarvan. In de Omgevingsvisie wordt daarom ook geen concrete invulling gegeven van het beleid rondom overgangszones. Wel lijkt duidelijk te zijn dat er zones rondom N2000-gebieden zullen komen, in welke vorm of mate dan ook.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0284	18	Terwijl de Visie tal van bedreigingen noemt voor de agrarische sector en ook noemt dat het aantal agrarische bedrijven afneemt, mist de Visie de ruimtelijke consequenties daarvan. De Visie streeft grote veranderingen na in het landelijk gebied maar heeft geen aandacht voor de ruimtelijke gevolgen daarvan, Goed beleid op dit punt is onmisbaar.	Wij herkennen de constatering van de indiener dat de ruimtelijke consequenties van bedreigingen voor de agrariche sector en het afnemende aantal agrarische bedrijven in de Omgevingsvisie ontbreekt. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Landbouw dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.
ZW_0284	19	De aangekondigde aanwijzing als berging- en overloopgebied heeft ingrijpende gevolgen voor economisch landgebruik en eigendom. Wederom geen enkele aandacht hiervoor.	Terecht dat de indiener aandacht vraagt voor mogelijke grote gevolgen van noodoverloopgebieden en bergingsgebieden. De zoekgebieden zijn opgenomen om de tijd te hebben nut, noodzaak en gevolgen nader te onderzoeken, terwijl er ondertussen geen ontwikkelingen plaatsvinden die deze de waterbergende functie in de weg staan. Door een toevoeging in de tekst van de omgevingsvisie zal duidelijk woren gemaakt dat Noodoverloopgebieden en waterberging ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor economisch gebruik en eigendom.
ZW_0284	20	De aankondiging van de aanwijzing van landbouwgebieden voor agrarische productie impliceert dat slechts nog een deel van het huidige agrarische gebied de functie agrarisch zal houden. Is dit de geboden 'duidelijkheid'. Dit raakt 1 van de doemscenario's die het BPL al een paar jaar geleden heeft geschetst: in Nederland zijn nog maar een beperkt aantal landbouwgebieden waar de landbouw in handen komt van grote internationale bedrijven.	Wij delen niet de stelling van de indiener dat aanwijzing van landbouwgebieden impliceert dat slechts nog een deel van het huidige agrarische gebied de functie agrarisch zal houden. Het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden betekent dat landbouw ook elders nog steeds van betekenis en waarde is. Uitgangspunt voor het afwegingskader landbouw is dat in alle gevallen, met al dan niet prioritaire landbouwgronden, de brede waarde van landbouw wordt gewogen bij ruimtelijke ingrepen.
ZW_0284	21	Stelling: verduurzaming vraagt financieel perspectief. Eenvoudige stelling in de Visie wordt juist volledig voorbijgegaan aan perspectief voor de landbouwsector door talloze ingrepen en specifiek wordt voorbijgegaan aan het perspectief van de sector in het veenweidegebied. Perspectief noemen is 1 maar echt perspectief bieden zit niet in deze Visie met een opeenstapeling van ingrepen in het hele landelijk gebied. Helaas lijkt dit op de afgeblazen NPLG, geen perspectief, maar wel grote ingrepen.	Wij nemen kennis van de opvatting van de indiener
ZW_0284	22	Geen aandacht voor de gevolgen op gebied van duurzaamheid, biodiversitei, noodzakelijke ruimtelijke ingrepen etc als het gaat om de toename van de bevolking met 500.000?	Wij nemen kennis van de opvatting van de indiener
ZW_0284	23	De aangekondigde ‘uit fasering”van verleende en legale vergunningen voor onderbemalingen in het veenweidegebied raakt rechtszekerheid en bestaanszekerheid. Met teveel gemak hanteert de Visie het uitgangspunt dat de onderbemalingen moeten verdwijnen.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden zijn over het algemeen niet opgenomen in de Omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hieronder valt ook het omgaan met onderbemalingen.
ZW_0284	24	Opvallend is de gekozen terminologie in de Visie: de term veenlandschap in plaats van VeenWEIDEgebied, impliceert dat het afgelopen is met het veenWEIDEgebied. Drooglegging 20-40 is tekort voor rendabel agrarisch gebruik. Een nog hoger peil wordt zelfs ook als mogelijkheid gezien. De vage aankondiging dat we 'onderzoeken nadeelcompensatie” is volstrekt disproportioneel. Dit doet denken aan de Brabante situatie: de vergunning wordt ingetrokken, het bestaan valt weg, het eigendom niets meer waard en ondertussen wordt door de Overheid even nagedacht over “”nadeelcompensatie”, waarbij volledige schadevergoeding zoals bij onteigening blijkbaar wordt uitgesloten.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). We gebruiken de term veenlandschappen. wordt gebruikt, komt doordat het complex van veennatuurgebieden, veenlandschappen en droogmakerijen in samenhang met elkaar worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden). Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0284	25	Nieuwe 'scheggen' langs stedelijk gebied? Ook hier zien we geheel nieuwe zoneringen die allemaal uit het landelijk gebied zullen komen. Welke gevolgen hebben deze ‘scheggen”?	De Scheggen zijn niet nieuw. Het zijn al bestaande groen blauwe verbindingen vanuit de stad Amsterdam naar het landelijke gebied. Deze staan door diverse ruimtelijke opgaven onder druk en het is van belang voor zowel de stad als het landelijke gebied om deze zoveel mogelijk open te houden en te versterken. Samen met de MRA en gebiedspartners werken we het verder uit in oa al bestaande gebiedsprogramma's van de Westeinderscheg en de Amstelscheg.
ZW_0284	26	In de Visie is wel ruim baan voor defensie en zelfs weer nieuwe datacentres. Deze laatste zijn niet alleen ruimtelijk van invloed maar gebruiken grote hoeveelheden drinkwater en energie. Helaas gaat de Visie daar geheel aan voorbij.	In het verdiepende hoofdstuk over digitale infrastructuur wordt ingegaan op het gebruik van energie en water.
ZW_0285	1	Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van de ontwerp Omgevingsvisie van de provincie Noord-Holland. De ontwerp Omgevingsvisie geeft een goed beeld van alle ontwikkelingen die spelen in de provincie Noord-Holland. Wij vinden we het een verbetering dat duidelijk gemaakt wordt wat het provinciaal belang is bij verschillende ontwikkelingen die geschetst worden. Daarnaast vinden wij de gebiedsuitwerkingen een welkome aanvulling, waarbij de visie concreter wordt gemaakt per deelgebied. In onze reactie zullen wij ons beperken tot de punten die relevant zijn voorde gemeente Diemen.	Wij danken indiener voor de constructieve zienswijze. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0285	2	We vinden het positief dat de provincie in de Omgevingsvisie aangeeft flexibeler te willen omgaan met de randen van de scheggen. Op deze manier kunnen deze randen ingezet worden voor hoognodige recreatieve voorzieningen in een gebied waar veel ruimtevraag is. In de visie wordt dit als volgt aangegeven (blz.118): 'Door deze randen te beschouwen als een aparte ruimtelijke categorie en hier meer flexibiliteit te bieden, ontstaat een nieuw perspectief : de overgangszone tussen stad en land als schakelgebied waar bovenlokale opgaven op het gebied van energie en klimaat, voedsel en natuur, mobiliteit, gezonde leefomgeving en omgevingskwaliteit samenkomen. Dat vraagt om een duidelijk ruimtelijk perspectief met heldere provinciale kaders, waar wordt ingezet op behoud en versterken van bestaande waarden en groenblauwe kwaliteit, maar ook waar bepaalde ontwikkelingen wel of juist helemaal niet een plek kunnen krijgen. ' We vragen u om in opsomming van bovenlokale opgaven het woord "recreatie" toe te voegen.	We hebben recreatie toegevoegd als belangrijk onderdeel van de overgangszones tussen stad en landelijke gebied.
ZW_0285	3	Daarnaast pleiten we voor een meer inhoudelijke richting en een duidelijke stellingname van de provincie in de Omgevingsvisie. Er is sprake van een aantal grote energie-infrastructuur projecten die de recreatieve, landschappelijke en natuurlijke waarden van dit gebied zeer ernstig onder druk zetten. De gemeente Diemen draagt zelf actief bij aan de planvorming voor de opwek van duurzame energie, echter zonder hierbij de bijzondere waarden van de Diemerscheg uit het oog te verliezen. Grootschalige energieoplossingen, zoals een nieuw hoogspanningsstation in de Diemerscheg, leggen echter steeds grotere druk op dit gebied. Het buitengebied transformeert tot energielandschap, waardoor recreatie, landschap en natuur veel verder onder druk komen en er steeds meer stedelijk landschap in de Diemerscheg ontstaat. De gemeente mist hierbij een nadere uitwerking van het algemeen provinciaal belang in paragraaf 6.6 van de ontwerp Omgevingsvisie. Een integrale visie is nodig voor dit gebied, waarbij ook gekeken moet worden naar een structurele oplossing voor natuur- en recreatiecompensatie. We denken hierover graag met u mee.	Voor energie geldt dat bij inpassing van nieuwe energie infrastructuur rekening wordt gehouden met zo gering mogelijke impact op de omgeving (natuur, landschap en recreatie). Dit is ook in overeenstemming met een belangrijk leidend principe (uitdrukkelijk aandacht voor omgevingskwaliteit) dat in de Energievisie van NH en als afwegingsprincipe in deze Omgevingsvisie is opgenomen. Wij herkennen de wens om het beleid voor het toekomstig energiesysteem gedetailleerder uit te werken. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere de energibeelden, gebieduitwerking en het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.
ZW_0285	4	Naast de ruimteclaims is ook de bekostigingsstrategie (blz. 118-119) voor de Diemerscheg van groot belang. Er wordt ingezet op gezamenlijk financiering van groenblauwe kwaliteit door provincie met gemeente, waterschappen en Rijk. Wij willen hierbij aandacht vragen voor de structurele kosten van het beheer van de scheggen, en dan meer specifiek de Diemerscheg. Juist dit onderwerp is in de Diemerscheg de afgelopen periode een hardnekkig probleem gebleken. Dit heeft als groot risico dat er in de nabije toekomst in dit gebied niet meer gerecreëerd kan worden omdat de noodzakelijke voorzieningen wegvallen. Diemen is bereid haar deel hierin bij te dragen, maar alleen wanneer dit gezamenlijk opgepakt wordt.	Indiener benoemt een herkenbaar punt. De omgevingsvisie is echter niet het juiste instrument daarvoor.
ZW_0285	5	In de Omgevingsvisie wordt het onderwerp gezonde leefomgeving op een groot aantal punten aangestipt. Diemen onderschrijft het belang van dit onderwerp, wat met de komst van de Omgevingswet een prominentere rol speelt in de fysieke leefomgeving. Echter, we zien het als gemiste kans dat de provincie in de Omgevingsvisie niet meer duiding geeft aan dit begrip en ook hoe hiermee om te gaan in de vele ontwikkelingen die de provincie en daarmee Diemen te wachten staan.	Het beleidskader gezonde leefomgeving beschrijft de ambities, doelen en het provinciaal belang voor een gezonde leefomgeving. Voortaan telt een gezonde leefomgeving als volwaardig belang mee in alle ruimtelijke keuzes. Het krijgt uitwerking in een programma gezonde leefomgeving met concrete activiteiten die we de komende jaren uitvoeren en de maatregelen die we gaan treffen om de gezonde leefomgeving beter te beschermen.
ZW_0285	6	Zoals de gehele regio wordt in Diemen de hinder van overvliegende vliegtuigen vanaf Schiphol als te groot ervaren. Wij vinden het belangrijk om dit probleem te blijven te benadrukken en de provincie te vragen om in te zetten op concrete maatregelen om de hinder van het vliegverkeer terug te dringen.	Wij herkennen dat de hinder van vliegverkeer zich niet beperkt tot de gemeenten direct rond Schiphol en ook in Diemen en andere delen van de regio wordt ervaren. In de definitieve Omgevingsvisie zetten wij daarom in op aantoonbare verbetering van de leefomgevingskwaliteit en vermindering van de gezondheidsbelasting in de Schipholregio. Daarbij streven wij naar een afname van de milieubelasting en naar krimpende milieucontouren rond Schiphol. Concrete maatregelen ten aanzien van het gebruik van Schiphol, zoals vliegroutes, baan- en routegebruik en de omvang en verdeling van het vliegverkeer, vallen grotendeels onder de bevoegdheid van het Rijk. Deze maatregelen worden daarom niet in de provinciale Omgevingsvisie vastgelegd. De provincie behartigt samen met andere regionale overheden binnen de Bestuurlijke Regie Schiphol de belangen van de regio richting het Rijk en zet daarbij in op vermindering van de hinder en gezondheidsbelasting door het vliegverkeer. Binnen de eigen provinciale bevoegdheden sturen wij op een zorgvuldige ruimtelijke ontwikkeling en op verbetering van de leefomgevingskwaliteit. De zienswijze geeft daarom geen aanleiding tot verdere aanpassing van de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0285	7	Daarnaast missen wij in dit kader aandacht voor de scheepvaart. Grote binnenvaartschepen op het Amsterdam-Rijnkanaal leveren voor omwonenden overlast op. De gemeente vraagt de provincie om hier in de Omgevingsvisie aandacht aan te besteden en in te zetten op maatregelen ter verduurzaming en elektrificatie van schepen.	We herkennen deze problematiek en proberen die overlast te beperken. Daarom stimuleren we in landelijk verband de aanleg van walstroomvoorzieningen en Clean Energy Hubs door markt en overheid. Zo spelen wij in op verduurzaming van de binnenvaart zodat er in het netwerk plekken zijn waar schepen kunnen laden of schonere brandstoffen kunnen bunkeren. Het vervangen van de fossiele brandstofmotren voor duurzamere aandrijvingsvormen is een Rijksverantwoordelijkheid. De resultaten van de subsidieregeling voor verduurzaming binnenvaartschepen van het ministerie van Infrstructuur en Waterstaat voor de periode 2026-2030 houden we daarom nauwlettend in de gaten.
ZW_0285	8	Ook missen wij in de Omgevingsvisie een belangrijke kans om de gezonde leefomgeving te verbeteren, namelijk de snelheid op de autosnelwegen terug te brengen. Het aantal ongelukken en ook de overlast nemen daardoor af, waardoor er zo ook aan een gezondere leefomgeving wordt gewerkt.	De provincie Noord-Holland is geen bevoegd gezag voor het instellen van maximumsnelheden op autosnelwegen. Dit is een rijksverantwoordelijkheid die daar zelf beleidskaders voor heeft. Voor onze eigen provinciale wegen onderzoeken we op dit moment per iNHi wegvak of een snelheidsverlaging van 80 naar 60 wenselijk is. Dit hoofdzakelijk redenerend vanuit verkeersveiligheidswinst, maar ook gezonde leefomgeving heeft een belangrijke positie in dit onderzoek met daarin geluidproductie en fijnstofuitstoot van verkeer. Daarnaast worden ook consequenties voor doorstroming openbaar vervoer & ander snel verkeer, uitstoot stikstof en bereikbaarheid nood- en hulpdiensten meegewogen
ZW_0285	9	Vanuit oogpunt van luchtkwaliteit, stikstofdepositie, vervoerbewegingen en zo hoogwaardig mogelijke inzet van grondstoffen heeft de gemeente Diemen in haar beleid opgenomen om het gebruik van houtige biomassa voor primaire laagwaardige verwarmingsdoeleinden waar mogelijk tegen te gaan. Vanwege de Diemercentrale waarvoor de provincie het bevoegde gezag is vinden wij het van belang dat de provincie dit ook in haar beleid ondersteunt.	Biomassa is formeel een duurzame brandstof, maar door de strenge (Europese) (milieu)eisen worden er nauwelijks nieuwe initiatieven gestart. Daarnaast zijn er geen subsidies meer beschikbaar die een sluitende business case mogelijk maken. Tot slot wordt biomassa tegenwoordig op een economisch aantrekkelijker manier vermarkt dan via verbranding. Als provincie volgen we vooralsnog het beleid van het Rijk en de Europese regelgeving en hebben we geen aangescherpt beleid voor het inperken of verbieden van biomassa.
ZW_0285	10	De provincie sluit in de Omgevingsvisie aan bij Europese en nationale milieubeleidskaders. Voor een aantal nieuwere milieubedreigende en zorgwekkende stoffen als PFAS, bestrijdingsmiddelen, medicijnresten en microplastics voorziet dit milieubeleidskader momenteel onvoldoende, waardoor een aanvullende provinciale inzet gewenst is	Het gebruik van PFAS vindt de provincie onwenselijk. Middels een position paper heeft de provincie ook bij de Europese Unie gepleit voor een verbod op deze stof. De provincie doet op dit moment ook op meerdere terreinen onderzoek naar PFAS, bijv. het gebruik van PFAS-alternatieven in landbouw omdat de verspreiding van deze stof als onwenselijk wordt gezien.
ZW_0285	11	Op diverse plaatsen bij de transitie naar een duurzame samenleving in de provinciale Omgevingsvisie ontbreekt inzet op de eerste stap van zoveel mogelijk besparen en beter benutten. Zoals inzetten op energie besparen, beter benutten van bestaande energie-infrastructuur, besparen op (drink)watergebruik, bij agrarische activiteiten water opvangen en benutten, inzetten op afval besparen en afvalscheiding, vervoersmanagement en besparen op datagebruik en serverruimte. Met de provinciale Omgevingsvisie wordt aangesloten op nationale en EU-doelen voor milieu en duurzaamheid waaronder in 2050 netto geen CO2 uitstoot en circulaire economie. In de visie ontbreken echter richtinggevende tussendoelen en deeldoelen uit landelijk en provinciaal beleid en door de provincie ondertekende convenanten	De provincie draagt bij aan de nationale klimaatdoelen. Voor 2030 heeft de provincie en het Rijk wel een tussendoel: 55% broeikasgasreductie t.o.v. 1990. De nationale overheid heeft gekozen voor drie overkoepelende nationale tussendoelen voor de circulaire economie voor 2035. Deze tussendoelen richten zich op alle grondstoffen, in plaats van alleen op primaire, abiotische grondstoffen. Noord-Holland heeft besloten zich aan te sluiten bij deze nieuwe nationale tussendoelen voor 2035 en zet zich in om hieraan bij te dragen. Deze staan niet allemaal in de omgevingsvisie genoemd omdat het einddoel wel genoemd wordt: volledig circulair in 2050. Besparing is onderdeel van de manier om die doelen te halen.
ZW_0285	12	In paragraaf 5.14 wordt ingegaan op de beoordelingscriteria voor nieuwe bedrijvigheid en activiteiten. Hier ontbreken nog de volgende belangrijke beoordelingscriteria: gebruik van zeer zorgwekkende stoffen, de (externe) veiligheid, de balans met de mobiliteitsinfrastructuur en de stikstofuitstoot/depositie Er wordt tevens ingegaan op bestaande bedrijvigheid. Hier wordt het energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven genoemd. Het is mogelijk om vergelijkbaar gecoördineerd milieutoezicht op te zetten voor de afvalscheidingsplicht ter stimulering van een circulaire economie. We vragen u om bovenstaande punten op te nemen in de Omgevingsvisie. Ook blijft bij bestaande bedrijven(terreinen) stevige inzet op stimulering van duurzaamheid op vrijwillige basis wenselijk. Naast energiebesparing, energietransitie en circulaire economie gaat het daarbij ook om klimaatadaptatie, waterbesparing, vergroening en vervoersmanagement.	Nieuwe vergunningplichtige economische activiteiten worden altijd beoordeeld op aspecten van externe veiligheid, ZZS en stikstofuitstoot. Die nemen we niet op in de omgevingsvisie, want die zijn al geborgd.
ZW_0285	13	In de Omgevingsvisie missen we inzet op beter benutten van bestaande netten en capaciteit om de noodzaak van uitbreiding en versterking van het net te beperken. Mogelijke maatregelen bestaan onder meer uit: energie besparen, inzet op energiedelen op bedrijventerreinen, gericht tegengaan van sterke pieken en dalen in elektriciteitsverbruik, het benutten van batterijcapaciteit van (vracht)auto's en slim plaatsen van accu's	In de Omgevingsvisie en Energievisie (bouwsteen van de Omgevingsvisie) is beter benutten van de beschikbare energie en energie infrastuctuur zeker een belangrijk uitgangspunt. In de Energievisie is dit als leidend prinicipe opgenomen. En op pagina 82 van de ontwerp-Omgevingsvisie is dit samengevat onder het kopje "Een duurzaam en efficient energiesysteem". In het bestaande Energiebesparingsakkoord (dat onlangs verlengd is) ziet de provincie actief toe op besparingsmaatregelen bij bedrijven. Nieuwe nationale wetgeving maakt energiedelen beter mogelijk, al dan niet in decentrale energiesystemen (waar de provincie ook op inzet).
ZW_0285	14	De koppeling tussen de energietransitie en circulaire economie wordt niet benoemd en vragen we om op te nemen. Belangrijke aspecten daarbij zijn: inzet van schaarse en strategische grondstoffen voorde energietransitie, het terugdringen van zeer schadelijke stoffen in de energietransitie (zoals PEAS, SF6) en inzet op biobased isolatiematerialen	In paragraaf 5.15 wordt in de paragrafen die gaan over circulaire economie wel het verband gelegd tussen de circulaire economie en de energietransitie met de concentratie van energie-intensieve activiteiten bij energieknooppunten

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0285	15	In de ontwerp Omgevingsvisie (blz. 85) wordt een aantal gemeenten genoemd waarvoor een uitzonderingspositie geldt met betrekking tot nieuwe datacentra. Diemen wordt hier niet benoemd, terwijl, zoals bekend bij de provincie, een initiatief hiertoe loopt. Deze uitzonderingspositie is al wel verwerkt in de provinciale verordening, maar het is onwenselijk als de Omgevingsvisie deze tegenspreekt.	Het lopende initiatief bij Diemen wordt in de Omgevingsvisie niet apart benoemd omdat dit voor ons geen nieuwe ontwikkeling is maar een lopende (dus geen nieuwe) procedure die al is voorzien in de Omgevingsverordening.
ZW_0285	16	Daarnaast verzoekt de gemeente in de Omgevingsvisie een bredere visie op de gehele energieketen uit te spreken. Daarbij zou niet uitsluitend moeten worden gestuurd op de duurzaamheid van afzonderlijke functies of voorzieningen, maar op het totale energetische rendementvan de keten. Zo kan bij een datacenter dat warmte levert aan een warmtenet meer maatschappelijke waarde worden gerealiseerd door te sturen op optimale warmte-uitkoppeling dan op het maximaliseren van de energie-efficiëntie van het datacenter zelf. Voorzieningen die nodig zijn om warmte uit een datacenter uit te koppelen, kunnen ertoe leiden dat het datacenter op zichzelf bezien minder efficiënt of duurzaam functioneert. Tegelijkertijd leveren deze voorzieningen aanzienlijke energiebesparingen op in de totale keten, met name bij de eindgebruikers van de warmte. De gemeente vraagt de provincie daarom om in haar afwegingskader nadrukkelijk het integrale energie- en duurzaamheidseffect van de gehele keten mee te wegen	Wij ondersteunen de voorgestelde benadering om naar de gehele energieketen te kijken. Met de voorgenomen energiebeelden en gebiedsuitwerkingen zal hier de komende jaren steeds integraler gepland gaan worden. Dit zal onderdeel gaan uitmaken van het programma Energie dat we na vaststelling van de Omgevingsvisie zullen opstellen.
ZW_0285	17	De Diemerpolder is volgens de visie een kwelwaterveengebied (blz. 115-116), terwijl volgens de afbeelding het een boezemwaterveensysteem is. De termen kaartje en in de komst tekst komen niet overeen. Wordt hiermee wellicht het Diemerpark bedoeld?	Dit klopt en zal worden aangepast.
ZW_0285	18	In paragraaf 6.5.1 (blz. 114) wordt verwezen naar agrarische veenweidegebied. Deze term komt niet terug in het overzicht van veengebieden. Vallen kleine agrarische gebieden hier ook onder? Verder staat er bij lid 2 “het waterpeil gaat naar minimaal 20 tot maximaal 40 cm beneden maaiveld en onderbemaling is niet toegestaan, ..."geldt dit ook in stedelijke gebieden binnen de veengebieden? In Diemen leidt dit namelijk tot natte kruipruimtes en andere vormen van grondwateroverlast door de capillaire werking van grond.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). We gebruiken de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgronden en droogmakerijen, dat n samenhang met elkaar worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen het de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden). Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0285	19	In 6.5.3 onder het kopje "Water en bodemsysteem leidend met kwel-, brakwater- en boezemveengebieden" (blz. 116) wordt de Diemerpolder als scheiding aangehouden. Hierdoor wordt Diemen onder 2 gebieden verdeeld. De scheiding is echter niet op de kaart terug te zien en is voor Diemen onlogisch. We zien graag verduidelijking op dit punt	Abusievelijk is op deze locatie de begrenzing verkeerd getrokken. Dit wordt gecorrigeerd.
ZW_0286	1	Namens Beheercollectief Wormer- en Jisperveld 2.0 dienen wij hierbij onze zienswijze in op de concept-Omgevingsvisie Noord-Holland 2050. Allereerst spreken wij onze waardering uit voor de inzet die is geleverd bij het opstellen van deze Omgevingsvisie. De opgaven waar Noord-Holland de komende decennia voor staat zijn omvangrijk en complex. De keuzes die nu worden gemaakt, zullen grote invloed hebben op de inrichting, leefbaarheid en economische vitaliteit van de provincie. Juist daarom achten wij het van groot belang dat de Omgevingsvisie niet uitsluitend uitgaat van algemene beleidsdoelen, maar voldoende rekening houdt met de praktische uitvoerbaarheid, gebiedsspecifieke omstandigheden en de gevolgen voor bewoners, ondernemers en de landbouw. Als Beheercollectief Wormer- en Jisperveld 2.0 zetten wij ons in voor een toekomstbestendige ontwikkeling van het gebied, waarbij landbouw, natuur, water, klimaat en leefbaarheid in samenhang worden benaderd. Vanuit deze betrokkenheid constateren wij dat een aantal belangrijke onderwerpen binnen de concept-Omgevingsvisie onvoldoende is uitgewerkt, onderbouwd of integraal afgewogen. Wij verzoeken u daarom onderstaande punten nadrukkelijk te betrekken bij de verdere uitwerking en vaststelling van de Omgevingsvisie.	Wij danken indiener voor de zienswijze en de uitgesproken waardering. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0286	2	1. Vernatting en peilverhoging: onvoldoende ruimte voor alternatieven en gebiedsgericht maatwerk Wij begrijpen de noodzaak om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. Wij onderschrijven eveneens dat veenweidegebieden voor grote uitdagingen staan op het gebied van bodemdaling, klimaat en waterbeheer. Wij constateren echter dat binnen de concept-Omgevingsvisie sterk wordt ingezet op vernatting en het verhogen van waterpeilen. Naar onze mening dreigt hierdoor een te eenzijdige benadering te ontstaan, waarbij onvoldoende ruimte wordt geboden aan alternatieve maatregelen en innovatieve oplossingen. Een verhoging van het waterpeil is bovendien niet in ieder gebied technisch, praktisch of maatschappelijk uitvoerbaar. De waterhuishouding, bodemopbouw, bebouwing, landbouwkundige situatie en aanwezige functies verschillen sterk per gebied. Een generieke aanpak kan daardoor leiden tot maatregelen die lokaal onvoldoende effectief zijn of tot onaanvaardbare negatieve gevolgen leiden. Daarnaast missen wij een volledige en integrale afweging van de gevolgen van vernatting en peilverhoging. Daarbij vragen wij nadrukkelijk aandacht voor: • de landbouwkundige gevolgen van structureel hogere waterpeilen; • de economische gevolgen voor agrarische bedrijven en andere ondernemers; • de gevolgen voor woningen, infrastructuur en wateroverlast; • de effecten op waterberging en de beschikbaarheid van zoet water; • veranderingen in kwelstromen en de mogelijke gevolgen daarvan voor omliggende gebieden; • de mogelijke gevolgen voor de waterkwaliteit; • de daadwerkelijke klimaatwinst van verschillende vormen van vernatting. Wij achten het niet verantwoord om grootschalige keuzes voor peilverhoging uitsluitend te baseren op één beleidsdoel, zonder alle effecten in samenhang te beoordelen.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). We gebruiken de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgronden en droogmakerijen, dat in samenhang met elkaar moet worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden). Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0286	3	Onze zienswijze De Omgevingsvisie dient nadrukkelijker ruimte te bieden aan meerdere routes om klimaat- en bodemdalingdoelen te realiseren. Peilverhoging en vernatting mogen niet worden beschouwd als de enige oplossing. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten daarom om: 1. vernatting en peilverhoging nadrukkelijk gebiedsgericht te benaderen; 2. alternatieve en innovatieve maatregelen gelijkwaardig mee te nemen; 3. de landbouwkundige, economische en hydrologische gevolgen integraal te beoordelen; 4. voldoende aandacht te besteden aan de effecten op waterberging, zoetwaterbeschikbaarheid en klimaatbestendigheid; 5. te voorkomen dat maatregelen in het ene gebied leiden tot negatieve effecten in omliggende gebieden.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). We gebruiken de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgronden en droogmakerijen, dat in samenhang met elkaar moet worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden). Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0286	4	2. Waterkwaliteit: meer inzicht, betrokkenheid en mogelijkheden voor agrariërs Waterkwaliteit is een belangrijk onderwerp voor zowel natuur als landbouw. Voor veehouders is voldoende water van goede kwaliteit essentieel voor het welzijn en de gezondheid van weidende dieren. Wij constateren echter dat agrariërs in veel gevallen onvoldoende inzicht hebben in de actuele waterkwaliteit binnen hun eigen gebied. Hierdoor is het lastig om op basis van feitelijke gegevens zelf bij te dragen aan verbetering of om mogelijke problemen tijdig te signaleren. Wij zien kansen om agrariërs nadrukkelijker te betrekken bij het monitoren en verbeteren van de waterkwaliteit. Wanneer ondernemers vrijwillig toegang krijgen tot relevante gegevens en kennis, kunnen zij beter inspelen op de situatie binnen hun eigen bedrijfsvoering en gebied. Daarnaast missen wij binnen de Omgevingsvisie aandacht voor alle mogelijke bronnen van nutriënten in het oppervlaktewater. Daarbij dient naar onze mening ook gekeken te worden naar de gevolgen van grote populaties ganzen en andere watervogels. Mest die rechtstreeks in of nabij watergangen terechtkomt, kan lokaal bijdragen aan de belasting van het oppervlaktewater.	Inleiding, behoeft geen antwoord.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0286	5	Onze zienswijze Een effectieve aanpak van waterkwaliteit vraagt om een brede en gebiedsgerichte analyse van alle relevante bronnen en niet uitsluitend om maatregelen gericht op één sector. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten daarom om: 1. agrariërs beter toegang te geven tot actuele en gebiedsspecifieke gegevens over waterkwaliteit; 2. ruimte te bieden aan vrijwillige initiatieven van agrariërs om bij te dragen aan monitoring en verbetering; 3. bij de analyse van waterkwaliteit alle relevante bronnen van nutriënten mee te nemen; 4. onderzoek te doen naar de relatie tussen grote ganzenpopulaties en de belasting van oppervlaktewater.	1.2. 3. De provincie beheert zelf geen gegevens over waterkwaliteit. Dit ligt bij de waterbeheerders. Overigens zijn veel gegevens openbaar, bijvoorbeeld via het Waterkwaliteitsportaal 4. Er is in de afgelopen jaren reeds onderzoek gedaan naar de belasting van vogels op de waterkwaliteit. Zie onder andere het onderzoek van de WUR hierover (De invloed van vogels op de ecologische kwaliteit). Wij zien daarom geen aanleiding om aanvullend onderzoek te doen.
ZW_0286	6	3. Natuurherstel: focus op daadwerkelijke resultaten in plaats van uitsluitend op stikstof Wij onderschrijven het belang van herstel en bescherming van natuurwaarden. Tegelijkertijd constateren wij dat de benadering van natuurkwaliteit in sterke mate wordt gekoppeld aan stikstof. Naar onze mening vraagt daadwerkelijk natuurherstel om een bredere aanpak. De kwaliteit van natuurgebieden wordt beïnvloed door een groot aantal factoren, waaronder waterhuishouding, bodemgesteldheid, inrichting, beheer, verstoring, predatie en biodiversiteit. Een effectieve aanpak dient daarom uit te gaan van de specifieke oorzaken van achteruitgang binnen een gebied en van maatregelen die aantoonbaar bijdragen aan herstel. Wij missen in de concept-Omgevingsvisie een voldoende concrete en integrale aanpak waarin daadwerkelijk wordt aangegeven welke maatregelen per gebied nodig zijn om natuurkwaliteit te verbeteren.	Inleiding, behoeft geen antwoord.
ZW_0286	7	Onze zienswijze De Omgevingsvisie dient sterker te sturen op meetbare resultaten voor natuurherstel en niet uitsluitend op één beleidsinstrument of één drukfactor. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten daarom om: 1. natuurherstel gebiedsgericht uit te werken; 2. per gebied te onderzoeken welke factoren daadwerkelijk bepalend zijn voor de natuurkwaliteit; 3. maatregelen te beoordelen op hun aantoonbare bijdrage aan natuurherstel; 4. agrarisch natuur- en landschapsbeheer nadrukkelijker te erkennen als onderdeel van de oplossing; 5. de kennis en ervaring van lokale agrariërs en terreinbeheerders actief te benutten.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen op gebiedsniveau vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De provincie is overigens wel bezig met het uitwerken van beleid gericht op natuurherstel per N2000 gebied, waarin alle maatregelen die bijdragen aan dat natuurherstel worden meegenomen.
ZW_0286	8	4. Bufferzones rondom natuurgebieden: onvoldoende onderbouwing en aandacht voor gevolgen Wij plaatsen vraagtekens bij de wijze waarop bufferzones rondom natuurgebieden binnen de concept-Omgevingsvisie worden benaderd. Hoewel bescherming van kwetsbare natuurgebieden noodzakelijk kan zijn, constateren wij dat een duidelijke gebiedsspecifieke onderbouwing voor de omvang, inrichting en gevolgen van bufferzones onvoldoende zichtbaar is. Bufferzones kunnen grote gevolgen hebben voor agrarische bedrijven en andere grondeigenaren. Daarom is een zorgvuldige onderbouwing noodzakelijk.	Inleiding, behoeft geen antwoord.
ZW_0286	9	Onze zienswijze Bufferzones mogen niet als generieke maatregel worden toegepast zonder duidelijke ecologische onderbouwing en zonder inzicht in de gevolgen voor landbouw, bedrijfsvoering en gebiedsontwikkeling. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten daarom om: 1. iedere voorgenomen bufferzone gebiedsspecifiek te onderbouwen; 2. vooraf inzicht te geven in de ecologische noodzaak en het verwachte effect; 3. de economische en maatschappelijke gevolgen voor betrokken ondernemers mee te wegen; 4. lokale alternatieven en innovatieve maatregelen gelijkwaardig te beoordelen.	De uitwerking van het beleid rondom overgangszones vindt plaats binnen een ander beleidsinstrument dan de Omgevingsvisie. De provincie is overigens wel bezig met het uitwerken van beleid gericht op natuurherstel per N2000 gebied, waarin alle maatregelen die bijdragen aan dat natuurherstel worden meegenomen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0286	10	5. Natuurnetwerk Nederland: behoud van de saldo-nulbenadering en meer ruimte voor agrarisch beheer Ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland hechten wij waarde aan het behoud van een saldo-nulbenadering, waarbij zorgvuldig wordt toegezien op het behoud van natuurareaal en natuurwaarden. Daarnaast zien wij mogelijkheden om binnen en rondom het Natuurnetwerk meer ruimte te bieden aan agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Agrariërs zijn dagelijks aanwezig in het landschap en beschikken over praktische kennis van bodem, water, vegetatie en fauna. Deze kennis en betrokkenheid kunnen beter worden benut bij het beheer en herstel van natuurwaarden. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten daarom om: 1. de saldo-nulbenadering voor het Natuurnetwerk te behouden; 2. meer ruimte te creëren voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer; 3. praktische resultaten en aantoonbare natuurprestaties nadrukkelijker mee te wegen; 4. samenwerking tussen agrariërs, terreinbeheerders en overheden verder te stimuleren.	Het huidige beleid rondom saldo-nul wordt vooralsnog niet heroverwogen, maar is geen onderdeel van de omgevingsvisie. Mogelijkheden voor ANLb rondom NNN onderschrijven wij zeer. Binnen het NNN blijft echter het GS-besluit staan dat ANLb uiterlijk 1-1-2029 wordt beeindigd. Verder uitwerking op gebiedsniveau vindt niet plaats binnen het proces van de Omgevingsvisie.
ZW_0286	11	6. Uitfasering van legale onderbemaling: risico voor bestaanszekerheid en rechtszekerheid Wij maken ons ernstige zorgen over de aangekondigde uitfasering van verleende en legale vergunningen voor onderbemaling in veenweidegebieden. In veel gebieden is de bestaande waterhuishouding mede gebaseerd op deze voorzieningen. Het beëindigen van onderbemaling kan grote gevolgen hebben voor landbouwgronden, woningen, infrastructuur en andere functies. Een generieke beëindiging kan ertoe leiden dat landbouwgronden structureel natter worden en in bepaalde situaties niet langer op een normale wijze kunnen worden gebruikt. Daarnaast kan dit leiden tot meer wateroverlast voor bewoners en andere gebruikers van het gebied. Hiermee komen niet alleen de bestaanszekerheid van agrarische bedrijven, maar ook de rechtszekerheid van bewoners en ondernemers in het geding.	Introductie, geen antwoord nodig.
ZW_0286	12	Onze zienswijze Bestaande, legale vergunningen en investeringen dienen zorgvuldig te worden gerespecteerd. Eventuele veranderingen in de waterhuishouding mogen niet zonder een zorgvuldige gebiedsgerichte afweging worden opgelegd. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten daarom om: 1. geen generieke uitfasering van legale onderbemaling toe te passen; 2. per gebied de daadwerkelijke gevolgen van eventuele wijzigingen te beoordelen; 3. bestaande rechten, vergunningen en gedane investeringen zorgvuldig mee te wegen; 4. bewoners en ondernemers tijdig en daadwerkelijk te betrekken bij besluitvorming; 5. alleen maatregelen door te voeren wanneer deze technisch, maatschappelijk en economisch uitvoerbaar zijn.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0286	13	7. Waterpeilen en klimaat: beoordeel de volledige broeikasgasbalans Wij vragen daarnaast nadrukkelijk aandacht voor de mogelijke gevolgen van zeer hoge waterpeilen in veengebieden. Wanneer bodems langdurig onder zeer natte omstandigheden verkeren, kunnen anaerobe processen ontstaan waarbij onder andere methaan vrijkomt. Dit betekent dat maatregelen gericht op het verminderen van CO_2-uitstoot altijd moeten worden beoordeeld op hun totale effect op de uitstoot van broeikasgassen. Een maatregel die één vorm van uitstoot vermindert, kan onder bepaalde omstandigheden leiden tot een toename van een andere vorm van uitstoot. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten daarom om: 1. maatregelen te beoordelen op de volledige broeikasgasbalans; 2. CO_2, methaan en andere relevante emissies in samenhang te beoordelen; 3. geen vaste waterpeilen als generieke norm vast te leggen zonder voldoende gebiedsspecifieke onderbouwing.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0286	14	8. Gebruik de term ‘veenweidegebieden’ Wij verzoeken om binnen de Omgevingsvisie waar mogelijk de term veenweidegebieden te gebruiken in plaats van veenlandschap. De term veenweidegebieden doet beter recht aan de huidige functie, geschiedenis en identiteit van deze gebieden. Het betreft niet uitsluitend een landschap, maar een gebied waarin wonen, landbouw, natuur, cultuurhistorie en waterbeheer al generaties lang met elkaar verbonden zijn.	We gebruiken de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgebieden en droogmakerijen, dat in samenhang met elkaar moet worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden).

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0286	15	9. Geef de landbouw een duidelijke rol in de energietransitie De energietransitie vraagt om een grotere rol van lokale en regionale energieopwekking, opslag en gebruik. Agrarische bedrijven kunnen hierin een belangrijke bijdrage leveren. Veel bedrijven beschikken over geschikte locaties, daken, grond, infrastructuur en mogelijkheden voor energieopslag en flexibel energiegebruik. Wij constateren echter dat huidige regelgeving innovatieve ontwikkelingen, zoals kleinschalige windenergie, mestvergisting en lokale energieopslag, in de praktijk kan belemmeren. Ook zien wij kansen voor agrarische bedrijven om een bijdrage te leveren aan het oplossen van knelpunten op het elektriciteitsnet. Door energie lokaal op te wekken, tijdelijk op te slaan en het verbruik af te stemmen op momenten van beschikbaarheid, kunnen landbouwbedrijven onderdeel worden van een toekomstbestendig energiesysteem.	Inleiding , behoeft geen antwoord.
ZW_0286	16	Onze zienswijze De landbouw moet binnen de energietransitie niet uitsluitend worden gezien als energieverbruiker, maar nadrukkelijk ook als potentiële producent, opslaglocatie en flexibele gebruiker van energie. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten daarom om: 1. meer ruimte te creëren voor kleinschalige windenergie; 2. mestvergisting en andere vormen van lokale energieproductie beter mogelijk te maken; 3. energieopslag op agrarische bedrijven te stimuleren; 4. ruimte te bieden voor innovatieve vormen van lokaal en regionaal energiegebruik; 5. belemmerende regelgeving waar mogelijk te heroverwegen.	Wij zien de landbouw ook als (potentiële) producent van energie en dit is in de Omgevingsvisie opgenomen. Wat betreft uw concrete voorstellen om meer acties te ondernemen merken wij het volgende op: 1. Kleinschalige windenergie: wij onderschrijven het belang van eigen opwek door (agrarische) ondernemers. Een ruimer regime in de Omgevingsverordening voor erfturbines is momenteel onderwerp van onderzoek. 2. In de omgevingsverordening zijn al mogelijkheden voor mestbewerking zoals mestvergisting en stikstofkrakers op individueel bedrijfsniveau opgenomen. 3. Energieopslag bij agrarische bedrijven is mogelijk. Daarmee kunnen pieken in opwek (bijvoorbeeld zon op dak) en gebruik worden afgevlakt. Specifieke maatregel als het stimuleren van energieopslag kunnen we overwegen in het Programma Energie. 4. Dit onderschrijven wij, in de Omgevingsvisie geven wij het grote belang aan van ontwikkeling van het decentrale energiesysteem. 5. Uit uw verzoek kunnen we niet opmaken op welke regelgeving u doelt.
ZW_0286	17	10. Leg een duidelijke verbinding met het Aanvalsplan Grutto Binnen de concept-Omgevingsvisie missen wij een duidelijke verbinding met het Aanvalsplan Grutto en de wijze waarop de doelstellingen hiervan in de praktijk gerealiseerd moeten worden. Juist binnen veenweidegebieden komen verschillende maatschappelijke opgaven samen. Weidevogelbeheer, waterbeheer, natuurontwikkeling, landbouw, klimaat en landschap zijn sterk met elkaar verbonden. Wij zien het Aanvalsplan Grutto daarom als een kans om deze verschillende opgaven integraal met elkaar te verbinden. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten daarom om: 1. de relatie tussen de Omgevingsvisie en het Aanvalsplan Grutto duidelijker te beschrijven; 2. concreet aan te geven hoe de uitvoering binnen gebieden vorm krijgt; 3. lokale agrariërs en collectieven nadrukkelijk te betrekken bij de uitvoering; 4. te sturen op praktische en meetbare resultaten in plaats van uitsluitend op beleidsvoornemens.	We hebben in de Omgevingsvisie meer aandacht gegeven aan de weidevogels. Het aanvalsplan Grutto is een onderdeel daarvan. In het uitvoeringskader krijgt het afsprakenkader aanvalsplan grutto een plaats.
ZW_0286	18	11. Gebiedsgericht maatwerk moet een uitgangspunt zijn, geen uitzondering Onze belangrijkste zienswijze betreft het belang van gebiedsgericht maatwerk. Noord-Holland kent grote verschillen in bodem, waterhuishouding, landbouw, natuur, landschap en bebouwing. Een uniforme aanpak doet onvoldoende recht aan deze verschillen. Wat in het ene gebied een effectieve maatregel kan zijn, kan in een ander gebied leiden tot ongewenste effecten of zelfs tot nieuwe problemen. Wij zijn daarom van mening dat de Omgevingsvisie duidelijke provinciale doelen moet formuleren, maar voldoende ruimte moet laten voor de wijze waarop deze doelen lokaal worden gerealiseerd.	Inleiding, behoeft geen antwoord.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0286	19	Onze zienswijze Gebiedsgericht maatwerk dient een uitgangspunt van de Omgevingsvisie te zijn en niet slechts een mogelijkheid die alleen in uitzonderlijke situaties wordt toegepast. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten daarom om: 1. gebiedsgericht maatwerk expliciet als leidend principe op te nemen; 2. lokale kennis en praktijkervaring structureel te betrekken; 3. ruimte te bieden voor innovatieve en alternatieve maatregelen; 4. niet alleen te sturen op beleidsdoelen, maar ook op praktische uitvoerbaarheid; 5. te zorgen voor een reëel toekomstperspectief voor bewoners, ondernemers en landbouw.	In de omgevingsvisie hebben wij getracht zo helder mogelijk op te schrijven welk afwegingskader wij gebruiken bij nieuwe initiatieven in de fysieke leefomgeving. Dit afwegingskader leidt, conform omgevingswet, tot de mogelijkheid gebiedsspecifiek afwegingen te maken. In onze omgevingsvisie hebben wij een tekst opgenomen over de doorwerking van de omgevingsvisie in de beleidscyclus. Hierin past ook om na vaststelling van de omgevingsvisie vervolgstappen te zetten in gebiedsgerichte uitwerkingen. Hierin is ook plek voor het toepassen van lokale kennis, innovatieve en alternatieve maatregelen. Uiteraard is praktische uitvoerbaarheid daarbij altijd een belangrijk aandachtspunt.
ZW_0286	20	Conclusie en verzoek Beheercollectief Wormer- en Jisperveld 2.0 onderschrijft de noodzaak om te werken aan een toekomstbestendig Noord-Holland. De opgaven op het gebied van natuur, water, klimaat, energie en landbouw zijn groot en vragen om gezamenlijke oplossingen. Wij zijn echter van mening dat de concept-Omgevingsvisie op meerdere onderdelen nog onvoldoende uitgaat van een integrale en gebiedsgerichte benadering. De huidige koers dreigt op onderdelen te veel uit te gaan van generieke maatregelen, zonder dat voldoende rekening wordt gehouden met lokale omstandigheden, praktische uitvoerbaarheid, economische gevolgen, bestaande rechten en alternatieve oplossingen. Wij verzoeken Gedeputeerde Staten daarom nadrukkelijk om de Omgevingsvisie op de hierboven genoemde punten aan te passen en verder uit te werken. Daarbij vragen wij in het bijzonder om: • een integrale beoordeling van de gevolgen van vernatting en peilverhoging; • meer ruimte voor alternatieve en innovatieve maatregelen; • een bredere en resultaatgerichte aanpak van natuurherstel; • een zorgvuldige en gebiedsspecifieke onderbouwing van bufferzones; • bescherming van bestaande rechten en rechtszekerheid bij onderbemaling; • aandacht voor de volledige klimaat- en broeikasgasbalans; • een grotere rol voor agrariërs bij waterkwaliteit, natuurbeheer en energie; • een duidelijke verbinding met het Aanvalsplan Grutto; • en bovenal: gebiedsgericht maatwerk met een reëel toekomstperspectief voor alle betrokkenen. Wij zijn ervan overtuigd dat de doelen van Noord-Holland alleen kunnen worden gerealiseerd wanneer overheden, agrariërs, bewoners, terreinbeheerders en andere betrokken partijen daadwerkelijk samenwerken. Het Wormer- en Jisperveld beschikt over veel kennis, ervaring en betrokkenheid. Onze leden zijn bereid om actief bij te dragen aan oplossingen voor natuur, water, klimaat en biodiversiteit. Daarvoor is wel ruimte nodig voor ondernemerschap, innovatie en lokale oplossingen. Wij nodigen Gedeputeerde Staten daarom nadrukkelijk uit om met Beheercollectief Wormer- en Jisperveld 2.0 in gesprek te gaan over de verdere uitwerking van de opgaven binnen ons gebied. Wij zijn ervan overtuigd dat juist door samenwerking met de mensen die dagelijks in het gebied wonen en werken, maatregelen kunnen worden ontwikkeld die niet alleen ambitieus zijn, maar ook uitvoerbaar, betaalbaar, maatschappelijk gedragen en duurzaam effectief.	Wij danken indiener voor de zienswijze. De ingebrachte punten, die indiener hier samengevat op een rij heeft gezet, hebben wij hierboven afzonderlijk van een reactie voorzien.
ZW_0287	1	Een klimaat neutrale provincie is niet haalbaar en niet gewenst daar onderzoeken hebben aangetoond dat de ingrijpende veranderingen eerder meer schade doen dan goed. Een CO_2 reductie volgens de normen die binnen Nederland worden aangehouden verschillen enorm met omliggende landen, waarom wordt hier tegen beter in aan vast gehouden? Verschillende onderzoeken en wetenschappers hebben aangetoond dat het helemaal niet slecht gaat met de natuur ondanks de enorme bevolkingsgroef de afgelopen jaren en de veranderingen in de industrie.	De provincie werkt binnen de geldende nationale en Europese wet- en regelgeving omtrent te klimaatdoelen. De omgevingsvisie verwijst naar onderzoeken zoals de Living Planet Index, de natuurdoelanalyses en haar eigen monitoring. Op basis van de conclusies uit deze onderzoeken wordt de zorgwekkende staat van de natuur onderbouwd.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0287	2	Er wordt gesproken over vernatting van veenweidegebieden om de reductie van het CO2 gehalte te bewerkstelligen, maar in de onderzoeken naar de positieve werking van deze vernatting is geen rekening gehouden met de gevolgen voor de huidige functie van deze enorme gebieden, zoals bijvoorbeeld het voortbestaan van de huidige agrarische bedrijven.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). We gebruiken de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgebieden en droogmakerijen, dat in samenhang met elkaar moet worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden). Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0287	3	In deze visie mis ik een onderzoek naar de functie van het regenwater(buiten de huidige vormen van opvang), voornamelijk omdat er steeds gesproken wordt over de extremere weersomstandigheden en wateroverlast. Waarom wordt er niet meer en beter gekeken naar het opvangen en distribueren van het regenwater, bijvoorbeeld door moderne watertorens of gecreëerde niveau verschillen waarbij stroming ontstaat en energie kan worden opgewekt.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Het vasthouden en bergen van water is een belangrijk thema in de omgevingsvisie. Specifieke en innovatieve oplossingen zijn veelal maatwerk die niet passen binnen het karakter van de omgevingsvisie.
ZW_0287	4	In de introductie van de visie wordt gesproken dat een gezonde leefomgeving, voldoende woningen en waterzekerheid prioriteit hebben, maar onderzoek toont aan dat grote gebieden vol plaatsen met zonnepanelen en het plaatsen van windmolens binnen een straal van 500-1000 m van woningen veel gezondheidsprobremen geven door straling, geluidsoverlast en oa. vernietiging van de bodemstructuren onder de zonnepanelen.	In de Omgevingsvisie worden energetische en landschappelijke uitgangspunten opgenomen voor de plaatsing van windturbines. Hierbij worden globaal de effecten voor waarden als gezondheid, veiligheid, ecologie en cultuurhistorie in beeld gebracht in de planMER. De concrete borging voor de bescherming van deze waarden en het toetsen aan normen vindt plaats op het moment dat een concreet initiatief zich aandient.
ZW_0287	5	Conclusie: ik verzoek u de Visie aan te passen. Onhaalbare NUL doelen moeten verwijderd worden. De opeenstapeling van doelen in het landelijk gebied en met name de vergaande vernatting van het veenweidegebied moeten in een Visie niet als vaststaande doelen worden gepresenteerd. Het stellen van harde (niet of nauwelijks haalbare) doelen moet in het belang van iedereen worden vermeden; dit zal leiden tot een stortvloed aan procedures en obstakels bij vergunningverlening	De provincie werkt binnen de geldende nationale en Europese wet- en regelgeving. Deze klimaatdoelen geven duidelijke richting voor de lange termijn. Voor de gestelde provinciale klimaatdoelen geldt een inspanningsverplichting. Wij delen uw belang van realistische en uitvoerbare maatregelen. De provincie houdt bij de uitvoering rekening met vier principes: resultaatgericht en uitvoerbaar; betaalbaar en rechtvaardig; draagvlak en lokale betrokkenheid; en bijdragen aan andere provinciale opgaven. De klimaatdoelen blijven richtinggevend. Het klimaatdoel van netto nul in 2050 betekent niet dat er geen uitstoot zal zijn, maar dat de uitstoot die er nog is wordt gecompenseerd of afgevangen.
ZW_0288	1	Klimaatakkoord en Preventieakkoord [bevorderen gezondheid] zouden een ruimere plaats mogen krijgen in de uitgangspunten. We missen beperking van klimaatverandering bij de afwegingsprincipes op pagina 35.	Wij delen het inzicht dat klimaat klimaat onderdeel moet zijn van de uitgangspunten, daarom wordt er ook naar klimaat gerefereerd in de beschrijving van de verschillende uitgangspunten zoals op pagina 35 te lezen is. Het preventieakkoord gaat over gezondsheidsaspecten die niet binnen de rol van de provincie passen.
ZW_0288	2	In het hoofdstuk over mobiliteit -pagina 77- krijgt het bevorderen van fietsverkeer weinig aandacht. De plattegrond op pagina 78 toont spoorlijnen en autoroutes, maar niet de doorfietsroutes en de LF-routes. Wij vinden dit een grote omissie. Wij missen bijvoorbeeld de fietspaden door de duinen en om de Zuiderzee.	In de herziene omgevingsvisie naar aanleiding van de zienswijzen nemen wij een aparte kaart op waarin doorfietsroutes worden getoond, zowel het reeds gerealiseerde deel hiervan als de doorfietsroutes waarvan de ambitie is dat deze nog worden gerealiseerd.
ZW_0288	3	Het hanteren van het STOMP-principe uit het beleid verdwenen	We zetten als provincie in op het veranderen, verminderen en verbeteren van mobiliteit. Dit houdt in dat ruimtelijke en economische ontwikkelingen zo worden vormgegeven dat de impact op het mobiliteitssysteem zoveel mogelijk wordt beperkt. We stimuleren ook mobiliteitsvormen als lopen, fietsen, OV en duurzame voertuigen. STOMP is hierbij één van de methodieken om hiernaar te kijken.
ZW_0288	4	Het ruimtebeslag van [knooppunten van] autowegen, parkeerplaatsen en de luchthaven wordt niet benoemd op p. 36.	Als provincie vinden wij het ruimtebeslag van onze netwerken belangrijk. Dit laten wij ons zien in onze omgevingsvisie door de netwerken als sturend principe mee te nemen. De knooppunten in deze netwerken zijn naar ons idee dan ook de ideale plek om nader te verstedelijken met wonen, werken en voorzieningen zodat we de beperkte ruimte zo efficient mogelijk gebruiken.
ZW_0288	5	Het accent op de auto in minder verstedelijkte gebeden op pagina 77 vinden wij te vergaand.	In gebieden met lage verstedelijking is er niet altijd een dekkend OV-netwerk beschikbaar en zijn afstanden niet altijd geschikt om te fietsen. Daarom blijft de auto hier een grotere rol spelen dan in de meer verstedelijkte gebieden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0288	6	De Fietsersbond is blij met het benoemen van een netwerk van doorfietsroutes; maar er zijn vraagtekens bij de snelheid van uitvoering en de kwaliteit van de Evenzeer als doorfietsroutes is de kwaliteit van doorfietsroutes [voorrang, breedte etc]. Evenzeer als doorfietsroutes zijn de regionale hoofdfietsroutes van belang, deze worden deels afgewikkeld langs N-wegen. Helaas staan er nog steeds langs veel provinciale wegen haaientanden op fietspaden; dit uit de voorrang halen belemmert het fietsverkeer; de motie-Klein van december 2022 verdient uitvoering, ook voor het geschrapte onderdeel, het beoordelen van de huidige locaties waar fietsers uit de voorrang worden gehaald.	Bij het inrichten van regionale routes en doorfietsroutes is het comfort en de verkeersveiligheid van de fietser heel belangrijk en zullen wij die altijd tegen elkaar afwegen – daarbij is het uitgangspunt dat fietsers zoveel mogelijk voorrang hebben zolang dat verkeersveilig inpasbaar is.
ZW_0288	7	Verkeerslichten zijn vooral op gemotoriseerd verkeer afgestamd, waardoor wachttijden voor fietsers lang zijn; een drukknop voor voetgangers ontbreekt meestal	Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden.Uw ingediende zienwijze zien wij als te specifiek voor het doen van wijzigingen op dit gebied in de Omgevingsvisie.
ZW_0288	8	Voor het manoeuvreren en stallen van bv driewielers en scootmobielen in bergruimtes is meer ruimte nodig dan tot dusverre werd aangenomen. “inclusieve mobiliteit op p. 79]	Zie onze beantwoording van onderdeel 7 van deze zienswijze.
ZW_0288	9	Recreatief fietsen is van groot belang. Enerzijds noemt u recreatie belangrijk voor de gezondheid, anderzijds herhaalt u vele malen het gevaar van recreatiedruk, soms in één adem met pesticiden en stikstofuitstoot. “Recreatiedruk” wordt niet gedefinieerd, niet onderbouwd qua cijfers en locaties. Zelfs bij de Weidse Polders wordt recreatie onder geschoven bij natuurontwikkeling. De Fietsersbond hecht aan recreatief fietsen en niet alleen in de onmiddellijke omgeving van de woning; het vormt bijna 40% van de verplaatsing. De Fietsersbond ziet uitbreiding van recreatief fietsen op het platteland als nuttig, maar wil ook het fietsen in het zeer populaire duingebied behouden en zelfs uitbreiden. Zie bijlage	De recreatiedruk is gebaseerd op basis van een onderzoek uit 2022, deze data worden op dit moment geactualiseerd. Daarnaast hebben we op diverse plekken in de omgevingsvisie het belang van recreatief fietsen benoemd. We willen het netwerk voor fietsen en wandelen versterken, bijvoorbeeld als onderdeel van ons groen-blauwe netwerk.
ZW_0288	10	Mobiliteitsbeleid zou gebaat zijn bij wijziging van tolheffing voor fietsers in de duinen ten noorden van het Noordzeekanaal in betaald parkeren voor auto’s in het PWN-gebied.'De laatste jaren zijn aan fietsers fietspaden ontnomen door geforceerde zandverstuivingen, waarbij of geen enkel fietspad is terug gekomen [Kattendel] of een verslechtering van het fietsnetwerk wordt gepland [Blijdensteinsweg. Het verbaast ons, dat de begrippen ”dynamisering” en “zandverstuiving” zijn verdwenen uit dit beleidsstuk, terwijl deze de beperking van natuurvriendelijke vormen van recreatie als doel of tot gevolg hebben. Opnieuw bepleiten wij als vervolg op onze reactie op “ruimtelijk voorstel”, dat • Zandverstuivingen alleen toelaatbaar zijn, als er de garantie is, dat een fietspad niet verzandt of er volwaardige, befietsbare alternatieven worden aangelegd. • Subsidies aan natuurmaatregelen alleen toegekend worden als deze het recreatieve [fiets]netwerk niet beschadigen. • Bij nieuwe beheersplannen van de duinen het belang van (duurzame) recreatie expliciet wordt opgenomen en uitgewerkt	In de paragraaf over de Binnenduinrand hebben we aangegeven dat er altijd sprake is van een integrale afweging waarbij het uitgangspunt is om waar mogelijk functies te combineren met natuur zoals recreatie, maar ook waterberging en strategische zoetwatervoorraden.
ZW_0289	1	Graag maak ik van de gelegenheid gebruik om bezwaar te maken tegen de ontwerp omgevingsvisie van de Provincie om meer woningbouw mogelijk te maken in Beschermd Landschap. Ik ben van mening om de meest waardevolle landschappen, zoals in Winkel tussen de historische West-Friese Omringdijk en de lintbebouwing achter de Dorpsstraat resp. Bosstraat, een aparte beschermde status toe te kennen en extra te beschermen. Dit is mogelijk door het aanwijzen van dit gebied als een zgn. “landschapsparel”.	Zie onze algemene beantwoording in de Nota van Beantwoording onder de kop 'Omgevingskwaliteit'
ZW_0290	1	Een landschap dat door de eeuwen heen is gevormd, zoals de loop van de rivier De Die, is op geen enkele wijze te vervangen. De loop van het water is prachtig via een drone te zien in een film van het historisch museum in Heiloo. Bovendien zou een ingreep grote gevolgen hebben voor de watervoorziening in bv. Ter Coulsterbos en voor de veeteelt daaromheen. Dit hele natuurgebied dient de status erfgoed te krijgen.	Dit gebied is beschermd als NNN en Beschermd Landschap. Wij vinden dat het gebied op deze wijze voldoende bechermd is.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0291	1	Allereerst willen wij aangeven dat wij een zekere waardering hebben voor de hoofdlijnen van deze concept omgevingsvisie. Het is niet eenvoudig om een toekomstvisie op te stellen in een tijd met veel onzekerheden. De provincie is als schakel tussen het Rijk en lokale overheden mede afhankelijk van nog te maken keuzes op Rijks en Europees niveau. En tegelijkertijd is de provincie steeds meer de regisseur en verbinder in het complexer wordende maatschappelijk debat. De nu voorliggende concept omgevingsvisie geeft onderbouwing van de analyses en de keuzes die u maakt. Het door u gewenste resultaat is te lezen in de ondertitel van de visie 'Ruimte voor een toekomstbestendig Noord-Holland'. Wij zien ons genoodzaakt om daar toch een aantal kanttekeningen bij te maken. Toekomstbestendig De opgave is in de basis terug te voeren op de vraag hoe de provincie met een tekort aan ruimte van minimaal 27% nu, te transformeren is naar een circulaire en duurzame samenleving in 2050. Daar zijn stevige keuzes voor nodig. Die keuzes ontbreken wat ons betreft in deze visie. Het geformuleerde afwegingskader is gebalanceerd en genuanceerd, maar daardoor niet altijd even transparant in zijn uitwerking. Voor onze zienswijze gebruiken wij het meer basale afwegingskader van de Nota Ruimte: meervoudig ruimtegebruik, gebiedskenmerken centraal en niet afwentelen.	Wij danken indiener voor de zienswijze en de uitgesproken waardering. In het navolgende gaan we in op de specifieke ingebrachte punten van indiener.
ZW_0291	2	Meervoudig ruimtegebruik Het combineren van functies is eigenlijk altijd te prefereren, maar daar is wel een uitzondering op te noemen. Het combineren van stedelijke functies kan in essentie niet gecombineerd worden met open landschap. Dat is van belang omdat de open polderlandschappen genoemd en geroemd worden als een belangrijke kwaliteit van de provincie. De beweging die we waarnemen is dat verouderde bedrijventerreinen omgevormd worden tot woningbouwlocaties en dat voor de te verplaatsen bedrijvigheid onvoldoende ruimte op bestaande bedrijventerreinen is. De uitbreiding daarvan gaat dan weer ten koste van landschap, natuur, landbouw en openheid. Een aan te bevelen beweging is om het leegstaand vastgoed beter te benutten, met een grotere inzet op splitsen, optoppen en transformeren van vastgoed voor wonen. Ook de bestaande bedrijventerreinen kunnen nog meer dan nu intensiever benut worden door in de hoogte te bouwen, functies te combineren en leegstand actief aan te pakken. Daarnaast groeit juist de behoefte aan aantrekkelijke landschappen om te kunnen ontspannen en te recreëren. Door stedelijke verdichting nemen groen en recreatieruimte in de woonomgeving af en groeit de recreatiedruk op natuurgebieden die daardoor in kwaliteit afnemen. Een hogere prioriteit voor het behoud van de openlandschappen en het vasthouden aan een striktere toepassing van uitzonderingen op bouwen in Beschermd Landschap is hier op zijn plaats. Uit de Brede Basismonitor blijkt dat alleen al tussen 2016 en 2023 het bebouwd gebied in Noord-Holland toegenomen is met 4,3 procent. Dat is meer dan de landelijke toename van 3,3 procent. Ontwikkelingen van groot openbaar belang zijn onder voorwaarden mogelijk. Een aantasting zou gecompenseerd moeten worden door een bijdrage aan omgevingskwaliteit. Het verlies van open landschap is praktisch gezien niet te compenseren. In de praktijk blijkt ook dat de kwaliteit van die compensatie regelmatig te weinig of onvolledig blijkt en het schort aan toezicht. Wij willen er op aandringen dat de maatschappelijke waarde van landschap extra zwaar meeweegt in uw afwegingen en dat u erfgoed erkent als zaak van groot openbaar belang.	Behoud van erfgoed heeft onze prioriteit. Niet voor niets kent de provincie meerdere beschermingsregimes voor erfgoed, die zijn vastgelegd in onze omgevingsverordening (Beschermd landschap, rijks- en provinciale monumenten, archeologie, UNESCO). Tegelijkertijd is de druk op de ruimte groot. Wij zoeken altijd naar een balans tussen behoud van waarden en ruimte voor ontwikkeling en zijn van mening dat wij daar met deze omgevingsvisie en onze omgevingsverordening een goede invulling aan geven.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0291	3	Gebiedskenmerken centraal Wij waarderen het uitgangspunt dat ook daar waar geen formele beschermingsregimes gelden, het optimaliseren van een gezonde leefomgeving en omgevingskwaliteit uitgangpunt is. Maar wij hebben veel moeite met uw keuze dat beschermingsregimes aan de kant geschoven kunnen worden voor ontwikkelingen van groot openbaar belang. Die beschermingsregimes zijn juist een bevestiging dat erfgoed een zaak van groot openbaar belang is. Voor het bereiken van de gewenste toekomstbestendige leefomgeving in 2050 moet erfgoed niet als obstakel worden gezien, maar als hét fundament voor nieuwe ruimtelijke opgaven. Door het integreren van cultuurhistorie in grote transities zoals klimaatadaptatie, energietransitie en woningbouw, blijft de historische identiteit behouden en zullen nieuwe ontwikkelingen lokaal verankerd worden. De provincie heeft niet alleen de verplichting om dat in het eigen beleid vorm te geven, maar ook er op toezien dat gemeente dat in hun beleid verankeren. Terecht wordt aangegeven dat omgevingskwaliteit altijd een randvoorwaarde is bij nieuwe ontwikkelingen. Dat vraagt om sturing en zorgvuldigheid bij het maken van ruimtelijke keuzes en om beleid dat zowel gericht is op bescherming als op het ruimte bieden aan ontwikkelingen en het realiseren van nieuwe kwaliteiten, zo lezen we. De vraag hier is hoe de sturing, het toezicht en de handhaving georganiseerd is. Erfgoed is een belangrijk onderdeel van omgevingskwaliteit. Maar de uitvoering is gedecentraliseerd naar de gemeenten, waarvan bekend is dat die een tekort hebben aan kennis, deskundigheid en capaciteit. In het IBT is het toezicht op erfgoed en landschap nog steeds niet ingevuld. Op onze brief daarover van 19 maart 2026 hebben wij overigens nog geen antwoord ontvangen. Wij willen u opnieuw wijzen op uw verplichting binnen het erfgoedstelsel om planmatig er op toe te zien dat gemeenten op een adequate wijze erfgoedbeleid voeren. Wij vertrouwen dat u op korte termijn daarvoor de nodige stappen zult zetten.	Ook wij vinden het belangrijk om de gebiedskenmerken centraal te zetten bij ontwikkelingen binnen een gebied. Ons erfgoed en landschap beschermen we en kan een inspiratiebron zijn bij grote ruimtelijke transities. De bescherming van ons erfgoed en landschap hebben wij geregeld via beschermingsregimes in onze omgevingsverordening. Tegelijkertijd is de realiteit dat de grote ruimtelijke opgaven kunnen knellen met deze beschermingsregimes. Voor Beschermd Landschap hebben wij daarom in onze omgevingsverordening dan ook compensatieregels opgenomen. Wat betreft de opmerking van indiener zienswijze over een brief die indiener op 19 maart 2026 naar ons heeft verzonden met betrekking tot het interbestuurlijk toezicht op erfgoed en landschap: door een fout bij ons intern is de brief niet tijdig opgepakt en beantwoord. Dit betreuren wij. Op korte termijn zal indiener van ons een reactie krijgen op deze brief.
ZW_0291	4	Niet afwentelen De omgevingsvisie gaat naar onze mening nog steeds te veel uit van een economie die gericht is op continue groei. Dat doet geen recht aan de brede steun voor gezonde leefomgeving, natuur en landschap die uit de participatie onder inwoners blijkt. Wij vragen ons af of de aanwezige aanzetten naar een economie gebaseerd op Groene Groei, Post-groei en Brede Welvaart wel overtuigend genoeg zijn om het gewenste Vitale Noord-Holland in 2050 binnen handbereik te brengen. We vragen ons daarom af of de provincie hier werkelijk voor wil kiezen, want we lezen: "Dat betekent dat we economische ontwikkeling niet alleen beoordelen op monetaire toegevoegde waarde, maar ook op de bijdrage aan een robuuste economie en aan de strategische autonomie van Europa, Nederland en Noord-Holland." Dat lijkt van doorslaggevender belang dan het 'Toewerken naar een volledig circulaire economie'. Zodat het beleid dat de circulaire en duurzame samenleving in 2050 realiseerbaar maakt daaraan ondergeschikt is. Tegelijkertijd zien we wel dat door de zware aanslag op het open landschap waarvoor wel gekozen wordt, de kwaliteit van de leefomgeving nu al afneemt en nog verder zal afnemen. Dat is een lose - lost scenario. Voor een toekomstbestendige leefomgeving in 2050 is naar onze mening een beleid nodig waarbij samenleving, economie en (leef)milieu met elkaar in balans zijn.	We zien dat er vaak een afweging nodig is tussen economische ontwikkeling, gezonde leefomgeving, woningbouw en omgevingskwaliteit. Wij zoeken altijd naar een balans tussen behoud van waarden en ruimte voor ontwikkeling en zijn van mening dat wij daar met deze omgevingsvisie en onze omgevingsverordening een goede invulling aan geven.
ZW_0291	5	OER Wij constateren dat de adviezen uit de omgevingseffectrapportage niet zijn verwerkt in de concept omgevingsvisie 2050. De als slecht beoordeelde conditie van natuur, cultuurhistorie en landschap zal door het voorgenomen beleid in deze omgevingsvisie dus niet verbeteren. Feitelijk komt het er op neer dat er geen echte keuzes gemaakt worden. Wij adviseren met klem om de aanbevelingen van de commissie MER alsnog te verwerken.	Er zijn aanvullende beleidsmaatregelen aan het bestuur voorgelegd op de genoemde onderwerpen, waar de provincie zelf verantwoordelijk voor is, zie de algemene inleiding van deze Nota van Beantwoording. Deze beleidsmaatregelen zijn verwerkt in tekstvoorstellen van de Omgevingsvisie bij de thema's natuur en gezonde leefomgeving.
ZW_0291	6	Gebiedsgerichte keuzes Naast de opmerkingen over het algemene deel willen we ook reageren op een aantal van de gebiedsgerichte keuzes in het document. Den Helder Het valt op dat bij de gebiedsgerichte keuzes voor Den Helder wel de bescherming en versterking van de kernkwaliteiten van Natura 2000 en het UNESCO-Werelderfgoed genoemd worden, maar niet het Rijks beschermd stadsgezicht Stelling Den Helder. Met een goed restauratie- en businessplan kan de Stelling een positieve impuls in economisch, toeristisch en cultuurhistorisch opzicht voor de hele Noordkop worden. In relatie tot het uitbreiden van de civiele haven en de mobiliteitsmaatregelen is dit relevant. Overigens is het ook bijzonder te noemen dat zonder dat er onderzoek gedaan is voor de uitbreiding van de Kooy haven een stolp in Breezand gesloopt gaat worden. Vanuit de intentie om stolpen meer bescherming te geven is dit een vreemde keuze.	Met betrekking tot het Rijksbeschermde stadsgezicht Stelling van Den Helder hebben wij overleg met de gemeente Den Helder, de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en indiener zienswijze, met als doel de rol- en taakverdeling met betrekking tot dit stadsgezicht helder te krijgen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0291	7	Wieringermeer Het woord datacenter valt in de drie pagina's die aan de Wieringermeer gewijd worden niet één keer, terwijl dit de grootste en meest ingrijpende ontwikkeling in dit gebied is. Er worden in deze visie geen keuzes gemaakt over de omvang die deze bedrijven maximaal mogen aannemen, iets wat wel verwacht mocht worden. Wel lezen wij dat uw provincie samen met de gemeenten en het waterschap een gebiedsplan gaat opstellen waar de grote ruimtelijke ontwikkelingen in behandeld worden. Wij vinden het teleurstellend dat dit niet in de Omgevingsvisie is gebeurd.	Datacenters maken onderdeel uit van het datacluster dat in de tekst over de Wieringermeer wel wordt genoemd. Gezien ook het nationale belang van dit cluster gaan we samen met rijk en regio een gebiedsplan opstellen waarbij onze inzet is weergegeven in de Omgevingsvisie.
ZW_0291	8	Bedrijventerrein Boekelermeer Het is goed dat bedrijventerreinen intensiever benut, efficiënter, duurzamer en circulairder worden, als dat binnen de geldende geluidscontouren gedaan wordt. Ruimteclaims moeten kritischer beschouwd worden en uitbreiding kan ook gezocht worden in de hoogte, maar dan niet zonder extra ontwerpkwaliteit. Op veel bedrijventerreinen staan nog steeds overmatig veel lage vormloze dozen en grondgebonden parkeerfaciliteiten. Wij zien geen enkele meerwaarde en maken bezwaar tegen het benoemen van bedrijventerrein Boekelermeer tot Industrieterrein van Provinciaal Belang. Dat kan net zo goed in het gemeentelijk omgevingsplan. De voorgenomen uitbreiding van de Boekelmeer zal leiden tot een onevenwichtige en onomkeerbare aantasting van landschap en erfgoed en zien wii als een forse en onnodige aantasting van de kernwaarden van het Beschermd Landschap Noord Kennemerland. Want als het één keer bebouwd is komt de openheid die we met elkaar zo koesteren nooit meer terug	Uit een recent uitgevoerde behoefteraming ten aanzien van bedrijventerreinen, uitgevoerd in 2025 door het bureau Stec, blijkt een grote behoefte aan extra bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord. Daarbij gaat het niet alleen aan kwantitatieve behoefte, maar ook de kwalitatieve behoefte aan specifieke vestigingsmilieus. Zo vragen de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie om extra ruimte voor bedrijven in hoge milieucategorieën. Met de uitbreiding van bedrijventerreinen kan invulling worden gegeven aan werkgelegenheid die ook bijdraagt aan een goede woonwerkbalans in de regio. Onze inzet is om bij deze behoefte aan extra ruimte voor bedrijven in eerste instantie te kijken naar de mogelijkheden van het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, zoals op het huidige bedrijventerrein Boekelermeer. Echter, de grote behoefte aan uitbreidingsruimte kan niet ingevuld worden door alleen de huidige bedrijventerreinen beter te benutten. De verkenning van de mogelijke uitbreiding zullen wij mede bekijken in breder (landschappelijk) perspectief. Zoals aangegeven in de Omgevingsvisie zijn meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, het effect op het historisch landschap en zicht(belevingswaarde) van het Beschermd Landschap en bedrijventerrein aandachtspunten. Dat geldt ook voor de gezonde leefomgeving in het gebied en de mobiliteitsopgave, inclusief de relatie met de naastgelegen A9 en aansluitingsweg voor de nieuwe woonwijk Zandzoom. Vooralsnog overwegen we nog om de Boekelermeer te benoemen tot industrieterrein van provinciaal belang, maar hebben daartoe nog niet toe besloten. We zullen uw signaal meenemen in de nadere integrale afweging die wij ten aanzien van de Boekelermeer zullen maken.
ZW_0291	9	Binnenduinrand Kop van Noord-Holland De beschrijving blinkt helaas uit door onduidelijkheid en vaagheid. Vanwege de veiligheid is versterking van de kustverdediging nodig. In een verkenning is enkel gekeken naar een landzijdige uitbreiding. Wat is de reden dat andere vormen van kustverdediging niet zijn onderzocht. En op welke initiatieven voor grootschalige bebouwing wordt hier gedoeld? Wij pleiten ervoor om hier nadrukkelijk een cultuurhistorische verkenning en waardering van die waarden op te nemen zodat die onderdeel worden van de afweging. welke initiatieven voor grootschalige bebouwing wordt hier gedoeld? Wij pleiten ervoor om hier nadrukkelijk een cultuurhistorische verkenning en waardering van die waarden op te nemen zodat die onderdeel worden van de afweging.	De smalle kuststrook is in de omgevingsvisie geduid als zoekgebied. Dit zoekgebied is bedoeld om de komende jaren nader te onderzoeken wat de mogelijkheden voor de lange termijn zijn voor een combinatie van kustverdediging en kustontwikkeling. De kust tussen Camperduin en de Donkere Duinen is een erosief deelvan de Hollandse Kust. De Hondsbosse Zeewering lag hier niet voor niets. De zandsuppleties die hier worden toegepast spoelen naar verhouding snel weg. vandaar dat een landinwaardse ontwikkeling van de kustverdediging voor de hand ligt. Tegelijkertijd willen we niet nu al , zonder nader onderzoek een aantal mogelijkheden op voorhand afschrijven en zullen daarom ook de zeewaartse mogelijkheden waaronder en vorm van zandmotor meenemen in dit onderzoek . Uiteraard zullen ook cultuurhistorische waarden een rol spelen bij deze verkenning.
ZW_0291	10	Weidse Polders Bij de Weidse Polders valt het op dat er geen vermelding is van de daar aanwezige erfgoed- en landschapswaarden. Ook in het eerder doorlopen gebiedsproces is het aanwezige erfgoed niet geïnventariseerd en gewaardeerd. Door de klankbordgroep is dit ook reeds opgemerkt, maar in de praktijk is er niets mee gedaan. Een door de partners uit te voeren cultuurhistorische verkenning en waardering van die waarden is hier absoluut geboden.	Wij delen de mening van de indiener dat de Weidse polders zeer hoge cultuurhistorische en landschappelijke waarden kennen en hebben hier in de tekst van de omgevingsvisie een aanvulling op gedaan.
ZW_0291	11	Veengebieden In de veengebieden en in het algemene beleid missen wij actief beleid en toezicht om het dempen van sloten tegen te gaan, in aanvulling op het verhogen van het grond- en slootwaterpeil	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Specifieke zaken zoals actief beleid en toezicht om het dempen van sloten tegen te gaan hoort thuis in andere beleidsinstrumenten van de daarvoor verantwoordelijke overheid.
ZW_0291	12	Umond Wij steunen het versterken van de transitie naar een circulaire economie in de Umond. Dit mag niet ten koste gaan van de leefbaarheid, omgevingskwaliteit en het landschap. In een aanpak integrale gebiedsontwikkeling mag erfgoed echter niet ontbreken. Wij steunen het versterken en behouden van het aanwezige erfgoed en het opstellen van een integraal landschapsbeeld voor de Umond. Het spreekt vanzelf dat een cultuurhistorische inventarisatie en waardering daar deel vanuit maakt. En dat deze in overleg met de gemeenten geïmplementeerd wordt.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0291	13	Tuinbouwgebied Heemskerk Ook hier moet erfgoed vanzelfsprekend deel uit maken van de integrale ruimtelijke afweging. Om de aanwezige erfgoed- en landschapswaarden, als onderdeel van het OerIJ-landschap, als inspiratie en uitgangspunt mee te kunnen nemen, is een goede inventarisatie, waardering en uitvoering noodzakelijk.	Zie ons antwoord op onderdeel 3 van deze zienswijze
ZW_0291	14	Gooi en Vechtstreek In de integrale gebiedsopgave staat de drinkwateropgave centraal. Gesteld wordt dat er lokaal een goede ruimtelijke afweging moet komen, waarbij natuurontwikkeling, energie, drinkwater, landschappelijke- en erfgoedwaarden (waaronder UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies) in een samenhangend geheel worden bezien. Dat is een wel heel erg vage omschrijving waarin geen nadrukkelijke keuze voor het behoud van natuur, landschap en erfgoed in besloten ligt. Dat zal in de definitieve versie van de omgevingsvisie aangepast moeten worden.	Bij integrale gebiedsopgaven zal een goede ruimtelijke afweging moeten plaatsvinden wat betreft de belangen in een gebied. Hierover in dit stadium al een keuze opnemen in de omgevingsvisie, zoals indiener zienswijze suggereert, is niet passend vanwege het schaalniveau van de omgevingsvisie.
ZW_0291	15	Werken met de omgevingsvisie In Noord-Holland Noord wordt gewerkt aan een Ontwikkelperspectief. In de reactie op het overdrachtsdocument geeft u aan dat "Er moet in ieder geval worden ingaan op de opgaven voor erfgoed en cultuurlandschap". In uw concept omgevingsvisie wordt dat ook op verschillende plekken genoemd, maar wij hebben helaas weinig concrete informatie kunnen vinden hoe u bij de uitvoering van de omgevingsvisie daar invulling aan denkt te gaan geven. Aanbod Er is samenwerking met verschillende instanties, waaronder ook maatschappelijke organisaties. Bij de uitwerking en uitvoering van de visie en de gebieden wil de Erfgoedvereniging Heemschut zich graag aanbieden om als kundig partner op het gebied van erfgoed te worden betrokken. Conclusie De omgevingsvisie leest nog niet als een handleiding waarmee het geconstateerde ruimtetekort van 27% opgelost gaat worden. Omdat niet alles kan moeten er keuzes gemaakt worden. Daarbij worden er veel meer uitzonderingen op de erfgoed beschermingsregimes toegestaan dan nodig is. Omdat dat niet strookt met het 'No net land take' principe, dragen die keuzes niet bij aan het oplossen van het tekort of aan het realiseren van een duurzame toekomst. Kortom de concept omgevingsvisie in deze vorm beschermt ons erfgoed te weinig en is daardoor een rem op de ontwikkeling van brede welvaart die nodig is om te komen tot een samenleving waarin de kwaliteit van leven, gezondheid, erfgoed en leefomgeving 'hier en nu' centraal staat èn die rekening houdt met de effecten van onze manier van leven op het welzijn van mensen op andere plekken en voor toekomstige generaties. Tot slot Wij hopen dat de provincie onze aanbevelingen in het definitief ontwerp gaat verwerken, zodat er uiteindelijk een document ontstaat waardoor de ruimtelijke en historische kwaliteiten van onze mooie provincie - in lijn met de wens van de bevolking - behouden en versterkt kunnen worden.	De omgevingsvisie is niet de plek om inhoudelijk in te gaan hoe wij erfgoed en cultuurlandschap als opgaven meenemen in gebiedsprocessen en -documenten. Dat vraagt nadere uitwerking in de gebiedsprocessen zelf. Daartoe zijn uiteraard cultuurhistorische inventarisaties en waarderingen nodig. Wij zijn het niet met de opmerking van indiener zienswijze eens dat onze omgevingsvisie het aanwezige erfgoed in Noord-Holland te weinig beschermt. De bescherming van erfgoed wordt ook niet geregeld in de omgevingsvisie, maar is geregeld in onze omgevingsverordening, waarin meerdere regels ter bescherming van erfgoed en landschap zijn vastgelegd. Wij danken indiener voor de uitgebreide zienswijze en de daarin opgenomen aanbevelingen op onze omgevingsvisie. Indiener is uitgenodigd om via de reguliere participatiemogelijkheden betrokken te blijven bij onze toekomstige uitwerkingen van de omgevingsvisie.
ZW_0292	1	Hierbij zou ik graag de aandacht willen vestigen op het gebruik van de term veengebieden. Het zijn toch echt veenweide gebieden waar de de agrarische boerengezinnen het beheer uitvoeren en dit al honderden jaren doen. Ook ontbreekt blijkbaar ook bij de provincie de fundamentele kennis over het vernatten van ons mooie cultuur landschap zoals beschreven in de notitie Een Waterhuishoudige blik op het veenweidegebied van het HHNK: vernatten is praktisch niet uitvoerbaar en veroorzaakt wateroverlast in het stedelijke gebied.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Hierbij worden de effecten op de uitstoot meegenomen, op basis van het nationale onderzoek uitstoot broeikasgassen (NOBV). We gebuiken de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgebieden en droogmakerijen, dat in samenhang met elkaar moet worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen de veenlandbouwgronden (exclusief de als NNN begrensde landbouwgronden). Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0294	1	Wij vinden vindt dat de Starnmeer een eigen beleidsmatige positie verdient en dat expliciet moet worden vastgelegd dat de Starnmeer ook op lange termijn beschikbaar blijven voor een toekomstbestendige landbouw. Dat betekent dat vraagstukken rond natte verbindingzone’s niet tot een afwaardering van de landbouwfunctie in de droogmakerijen maar dat actief moet worden gezocht naar oplossingen die het agrarisch gebruik van de Starnmeer mogelijk maken. De Starnmeer is een volwaardige polder, waar goede landbouw wordt bedreven.	Wij nemen hiervan kennis.
ZW_0295	1	Ik mis in uw stukken de mogelijkheid voor een extra verbinding tussen Amsterdam (IJburg) en Almere (Pampus). Ik daar zo mijn ideeën voor die ik kan voorleggen als u daar geïnteresseerd in bent?	Wij danken indiener voor de zienswijze. Die beschrijft hierin een verbinding tussen IJburg en Almere-Pampus. Dit is een OV-verbinding ook wel bekend als de IJmeerverbinding. De provincie is met dit project bekend en wij zien dit als een OV-schaalsprongproject van betekenis voor de bereikbaarheid en passend bij onze visie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0297	1	Hierbij sluit ik mij volledig aan bij de zienswijze, die is ingediend door de heer Leo Schagen uit de Beemster! Het is absoluut niet correct om veengebied in plaats van veenweidegebied te noemen, het zijn namelijk de oudste weidegebieden van Noord-Holland, U dient dit ook als een ingediende zienswijze te accepteren: Zie verder zienswijze ZW_0226	We gebruiken de term veenlandschappen. Dit is het complex van veennatuurgebieden, veenlandbouwgebieden en droogmakerijen in samenhang met elkaar moeten worden bekeken. Als gesproken wordt over veenweide, betreft het alleen het de veenlandbouw gronden (exlusief de als NNN begrensde landbouwgronden).
ZW_0298	1	De ontwerp omgevingsvisie (hierna: Oo) probeert een lange termijn omgevingsperspectief te bieden voor de Provincie. Algemeen De Oo probeert richting te geven aan de lange termijn ontwikkeling van de provincie en legt de o.m. focus op duurzaamheid, leefbaarheid en economische vitaliteit. De bescherming van erfgoed lijkt daaraan ondergeschikt te worden gemaakt, nu in de Oo slecht een heel beperkte ruimte is gereserveerd voor dat aspect en een proactieve houding van de provincie op dat vlak ontbreekt. Aangezien de Oo de plannen schetst voor de inrichting van de leefomgeving op lange termijn en de focus slechts op een beperkt aantal focuspunten meent te moeten te leggen, leidt dat gemakkelijk tot het daaraan ondergeschikt maken van andere wezenlijke aspecten. Immers een "hoogwaardige leefomgeving" kan niet slechts gebaseerd zijn op duurzaamheid, leefbaarheid en economische vitaliteit. De Oo werkt door in de besluitvorming bij andere overheden (1.4), zij het dat veel wordt overgelaten aan lokale besturen, maar waar nodig neemt de provincie de regie over. Geheel in overeenstemming met de tijdgeest legt de omgevingsvisie voornamelijk de nadruk op economie, water, bodem, wonen en leefbaarheid. Voorwaarde voor leefbaarheid wordt o.m. omschreven als voldoende woningen, economische activiteiten en een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving. Wat opvalt is dat cultuur en cultuurhistorie als essentieel onderdeel daarbij slechts in de marge wordt besproken. In de uitgangspunten van het afwegingskader wordt daar nog melding van gemaakt, maar bij de uitwerkingsprincipes wordt cultuur en cultuurhistorie niet meer genoemd	We danken indiener voor de zienswijze.
ZW_0298	2	De druk op cultuurhistorie uit zich onder meer door verrommeling van beschermde stads en dorpsgezichten, mede als gevolg van gebrek aan handhaving, het niet nemen van verantwoordelijkheid, het gebrek aan durf om nee te zeggen bij lokale overheden en het besef dat sommige dingen in bijv, beschermd stads- of dorpsgezicht niet kunnen (niet alles kan overal: 3.1). Dat niet alles overal kan uit zich met name bij woningbouw. Beschermde stads- en dorpsgezichten lenen zich bijvoorbeeld slecht voor nieuwbouw, maar des te meer voor toerisme. De Oo lijkt geen dam te willen opwerpen tegen plannen die leiden tot de verdere verrommeling van de cultuurhistorisch waardevolle leefomgeving. Enerzijds wordt er gepleit voor clustering (3.2), om de onevenwichtige of onomkeerbare aantasting van erfgoed te voorkomen (3.4), anderzijds is woningbouw in kleine kernen mogelijk (4.3) zonder daarbij te nuanceren ten aanzien van erfgoed. Ook in de Oo wordt voor de bouwplannen het sinds jaar en dag -maar inmiddels achterhaalde- narratief gehanteerd dat, wil een kleine kern leefbaar blijven, woningbouw noodzakelijk is. Het valt op dat deze redengeving nergens wordt onderbouwd met • * i ï onderzoeken die ook geldig zijn voor een beschermd stads- en d0rpsgezicht. Al jarenlang gebruikte -ongefundeerde- losse opinies te over, maar onderliggende steun voor die opinies ontbreekt.	Inleiding, behoeft geen antwoord.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0298	3	De samenvoeging van gemeenten van destijds had ten doel schaalvoordelen te creëren. Maar ten aanzien van woningen handelt men alsof er nog steeds zelfstandige dorpen bestaan: ieder bouwt voor de eigen inwoners(i). Juist de samenvoeging biedt de mogelijkheid dat de provincie en daarmee de gemeenten accenten leggen: de burger is vooral gebaat bij een goed voorzieningen-niveau. Een goed voorzieningen-niveau kan niet bereikt worden door in het oude stramien van de afzonderlijke dorpen te blijven hangen: elke kern zijn eigen school, elke kern zijn eigen supermarkt, elke kern een eigen zwembad. Dat is financieel onhaalbaar en leidt tot een versnipperd en daardoor laag voorzieningen niveau in elk van de voormalige dorpen. Een goed voorzieningen-niveau kan alleen worden bereikt door de bouw van woningen te concentreren rond de bestaande voorzieningen. Alleen dan heeft een school, een goede bibliotheek, een mooi zwembad, een goed winkelaanbod kans op overleving. Ook hier hinkt de Oo op twee gedachten: enerzijds bepleit de Oo voor de voor de leefbaarheid noodzakelijke maatschappelijke voorzieningen en clustering rond OV knooppunten, anderzijds concludeert de Oo dat nieuwe woningen soms verstoken blijven van maatschappelijke voorzieningen en OV. Hoofdstuk 4.3. illustreert deze spagaat. Het maken van keuzes of het ontwikkelen van een eenduidige toekomstbestendige visie wordt dan heel moeilijk. Los daarvan: betekent de eis dat ten behoeve van de leefbaarheid nieuwbouw noodzakelijk is, dat de leefbaarheid van sommige kernen de afgelopen -soms honderden- jaren afwezig is geweest??	inleiding, behoeft geen antwoord
ZW_0298	4	Conclusie: de provincie moet kiezen voor een "wijkgerichte" aanpak op het grondgebied van een uit verschillende kernen bestaande gemeenten: wijken met nieuwbouw, wijken waar het cultureel erfgoed de boventoon voert, wijken waar toerisme wordt ontwikkeld, gebieden waar economische activiteit is toegestaan etc. met specifieke eisen aan en specifieke mogelijkheden voor die wijken.	Er wordt terughoudend omgegaan met nieuwe woningen rondom kleine kernen. Graag zien wij woningbouw binnenstedelijk en rond OV-knooppunten. In het landelijk gebied waren en zijn gemeenten hiervoor zelf aan zet In het kader van de leefbaarheid en vitaliteit van een dorp kan een gemeente overwegen om een aantal woningen toe te voegen in dorpen of kernen die in het beschermd landschap liggen. Dit zijn geen aantallen waarbij een zwembad, school of grote supermarkt mee behouden kan blijven, maar geeft de mogelijkheid om binnen een dorp of kern door te stromen naar een passende woning. Het is aan gemeenten om hiervoor een goede inpassing te maken in relatie tot het bestaande culturele erfgoed.
ZW_0298	5	De in 4.2. genoemde bescherming illustreert ook een spagaat: enerzijds wordt gestipuleerd dat er beschermd moet worden, anderzijds wordt er ruimte voor nieuwe ontwikkelingen geschapen, zonder daarbij de noodzaak bescherming van cultuurhistorie en erfgoed als voorwaarde te stellen: Cultureel erfgoed kun je maar één keer vernielen. De Oo moet meer aandacht besteden aan een actiever cultuurbeschermingsbeleid. Er wordt wel gesproken Jover behouden , beschermen en versterken van natuur en landschappen, maar bij de keuzes (4.3) ten aanzien van cultuur en erfgoed ontbreekt de nadruk op die noodzaak tot behouden beschermen en versterken. Moet hier uit de conclusie worden getrokken dat het behoud van cultureel erfgoed geen prioriteit heeft? Het beschermingsbeleid heeft dan ook consequenties voor ontwikkelingen: Cultureel erfgoed kun je maar één keer vernielen	Behoud van cultureel erfgoed heeft onze prioriteit. Niet voor niets kent de provincie meerdere beschermingsregimes voor erfgoed, die zijn vastgelegd in onze omgevingsverordening (Beschermd landschap, rijks- en provinciale monumenten, archeologie, UNESCO). Tegelijkertijd is de druk op de ruimte groot. Wij zoeken altijd naar een balans tussen behoud van waarden en ruimte voor ontwikkeling en zijn van mening dat wij daar met deze omgevingsvisie en onze omgevingsverordening een goede invulling aan geven.
ZW_0298	6	Terzijde: Ten aanzien van de in 4.3 genoemde net congestie wordt voorbijgegaan aan de omstandigheid dat de Provincie als (groot)aandeelhouder van Alliander direct invloed kan uitoefenen op het beleid van de netbeheerder.	De provincie is inderdaad aandeelhouder van Liander, maar oefent haar aandeelhouderschap inhoudelijk op afstand uit. De netbeheerders worden in hun beleidsvrijheid strikt gereguleerd voor de Energiewet en de ACM omdat zij een monopoliepositie in het energiesysteem hebben.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0299	1	De gemeente Heemstede heeft met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. Wij herkennen ons in de hoofdrichting van de visie: zorgvuldig ruimtegebruik, water en bodem als richtinggevend principe, bescherming en versterking van natuur en landschap, een gezonde leefomgeving en voldoende passende woningen. Deze uitgangspunten sluiten aan bij de Omgevingsvisie Heemstede 2040 en bij onze inzet om duurzaam te ontwikkelen met behoud van de menselijke maat en het groene en dorpse karakter van Heemstede. Wij begrijpen dat een omgevingsvisie op strategisch niveau richting geeft en dat niet alle keuzes daarin concreet kunnen worden uitgewerkt. Juist op dit niveau missen wij echter een evenwichtig en integraal toekomstbeeld voor Zuid-Kennemerland. De nadruk ligt sterk op natuur, water en recreatie, terwijl wonen, economie, mobiliteit en verstedelijking beperkter zijn uitgewerkt. Ook is onvoldoende duidelijk welke richting de provincie kiest wanneer deze belangen in gebieden samenkomen of met elkaar botsen. Wij vragen daarom niet om uitwerking van afzonderlijke projecten, maar om duidelijke richtinggevende keuzes als basis voor provinciale programma's, de Omgevingsverordening en regionale afspraken. Deze zienswijze is afgestemd met de gemeenten Bloemendaal, Haarlem en Zandvoort. Gezamenlijk vragen wij om een bredere gebiedsgerichte uitwerking voor Zuid-Kennemerland, in aansluiting op de Samenwerkingsagenda provincie Noord-Holland en gemeenten Zuid-Kennemerland 2025-2027. Voor de milieutechnische aspecten sluiten wij waar passend aan bij de zienswijze van Omgevingsdienst IJmond.	Wij danken indiener voor de zienswijze en goed te lezen dat de gemeente zich herkent in de hoofdrichting van de visie. We onderkennen dat niet alle voor Zuid-Kennemerland relevante aspecten in de omgevingsvisie worden belicht. Gelet op het schaalniveau van de omgevingsvisie is het ook onmogelijk om in elke deelregio volledig in te gaan op al die aspecten, in samenhang. Bij de uitwerking van de omgevingsvisie betrekken we dan ook graag de deelregio. Wij beschouwen Zuid-Kennemerland als complementair aan de andere deelregio's in de MRA. In de Rijk-regiosamenwerking NOVEX MRA geven we daar dan ook invulling aan.
ZW_0299	2	ALgemeen De ontwerpvisie maakt nog onvoldoende inzichtelijk wat de samenloop van provinciale keuzes betekent voor gebieden en ontwikkelingen. Ambities voor natuur, stikstof, drinkwater, waterberging, energie-infrastructuur, mobiliteit en landschap zijn afzonderlijk begrijpelijk, maar kunnen gezamenlijk de ontwikkelruimte sterk beperken. Wij vragen de provincie duidelijker richting te geven aan de onderlinge afweging en ruimte te houden voor gebiedsgericht maatwerk. Voor Heemstede is dit relevant voor zowel het bestaand bebouwd gebied als de landgoederen, groene gebieden en landschappelijke zones. Onze gemeente kent uiteenlopende opgaven, variërend van binnenstedelijke transformatie en woningbouw tot bescherming en versterking van natuur, landschap, erfgoed, landbouw en recreatieve verbindingen. In gebieden als 't Groot Clooster/Havenkwartier en het Manpadslaangebied komen meerdere van deze opgaven samen. Wij vragen de provincie ruimte te bieden voor de verschillen tussen gebieden en voor een integrale afweging die aansluit bij hun karakter en kwaliteiten. Systeemknelpunten als stikstof en netcongestie kunnen niet uitsluitend op gemeentelijk of projectniveau worden opgelost. Wij vragen de provincie hierin een actieve rol te vervullen	In de omgevingsvisie hebben wij getracht zo helder mogelijk op te schrijven welk afwegingskader wij gebruiken bij nieuwe initiatieven in de fysieke leefomgeving. Dit afwegingskader leidt, conform omgevingswet, tot de mogelijkheid gebiedsspecifiek afwegingen te maken. In onze omgevingsvisie hebben wij een tekst opgenomen over de doorwerking van de omgevingsvisie in de beleidscyclus. Hierin past ook om na vaststelling van de omgevingsvisie vervolgstappen te zetten in gebiedsgerichte uitwerkingen.
ZW_0299	3	Mobiliteit en bereikbaarheid De regionale mobiliteitsopgaven van Zuid-Kennemerland komen onvoldoende terug in de ontwerpvisie. Voor Heemstede is met name de N201 een urgent regionaal knelpunt. Op deze plek komen doorgaand verkeer, lokale bereikbaarheid, woningbouwontwikkelingen, kustverkeer en ontwikkelingen in Haarlem en Haarlemmermeer samen. De belasting van de N201 heeft grote gevolgen voor de leefbaarheid, verkeersveiligheid en oversteekbaarheid binnen Heemstede en kan niet uitsluitend op lokaal niveau worden opgelost. Wij verzoeken de provincie daarom de N201 expliciet als regionaal mobiliteitsknelpunt en samenhangende opgave in de Omgevingsvisie op te nemen. De verdere uitwerking van het Regionaal verkeersonderzoek 'Kust & Vaart' moet hiermee nadrukkelijk worden verbonden en ook rekening houden met woningbouwontwikkelingen, de leefbaarheid en verkeersveiligheid in Heemstede. De provinciale terughoudendheid bij uitbreiding van infrastructuur mag er niet toe leiden dat bovenregionale bereikbaarheidsproblemen en de gevolgen daarvan eenzijdig bij gemeenten terechtkomen. Naast de mobiliteitstransitie en een betere benutting van bestaande netwerken moeten gerichte maatregelen mogelijk blijven wanneer deze nodig zijn voor bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid. Hieronder vallen ook maatregelen om verkeersstromen te ontvlechten, zoals fietstunnels en fietsbruggen. Wij vragen de provincie daarom duidelijk te maken welke ruimte haar koers biedt voor dergelijke maatregelen en wat deze betekent voor het functioneren van het regionale mobiliteitssysteem.	Het opnemen van de N201 als regionaal mobiliteitsknelpunt voert verder dan wat wij met onze Omgevingsvisie beogen. In de visie zetten wij een algemene beleidslijn neer over hoe wij de ontwikkeling van netwerken richting de 2050 zien. Verdere uitwerking vindt plaats in programma’s en gebiedsuitwerkingen waar het door u genoemde Kust en Vaart een voorbeeld is. De provincie is deelnemer in dit regionale verkeersonderzoek, we zien een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de bereikbaarheid goed te regelen voor gemeente, provincie, rijksoverheid.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0299	4	Wonen en lokale werkgelegenheid Heemstede onderschrijft de provinciale inzet op voldoende, betaalbare en passende woningen en zorgvuldig ruimtegebruik. Omdat Heemstede geen grootschalige uitbreidingslocaties heeft, moet de woningbouwopgave vooral worden gerealiseerd door inbreiding, transformatie en functiecombinaties binnen bestaand bebouwd gebied. Daarbij blijven het groene en dorpse karakter, de menselijke maat en een gezonde leefomgeving belangrijke uitgangspunten. In aansluiting daarop omvat een gezonde leefomgeving meer dan het voldoen aan milieutechnische normen. Wij vragen de provincie de brede benadering van gezondheid herkenbaar in de verdere uitwerking van de visie te betrekken. Dit vraagt om provinciaal beleid dat binnenstedelijke verdichting en transformatie daadwerkelijk mogelijk maakt. Bereikbaarheid, stikstof, energie-infrastructuur, water en bodem en de beschikbaarheid van voorzieningen moeten daarbij in samenhang worden beschouwd. Gemeenten kunnen niet uitsluitend worden aangesproken op versnelling van de woningbouw wanneer de daarvoor benodigde randvoorwaarden (oplossingen voor netcongestie, stikstof) achterblijven.	Wij herkennen de opgaven in relatie tot woningbouw die u in uw reactie heeft genoemd. De provincie zet zich blijvend in op de genoemde randvoorwaarden, vanuit een actieve en ondersteunende rol – zowel intern als extern - om versnelling van de woningbouw mogelijk te maken. In de woondeal en de volkshuisvestingsprogramma's maken wij afspraken met gemeenten en het Rijk over de rol die eenieder pakt om de juiste condities voor woningbouw te creëren en zo de woningbouw te versnellen.
ZW_0299	5	De stapeling van ambities voor onder meer klimaat, circulariteit, natuur, water en bodem, mobiliteit, voorzieningen en gezondheid heeft grote ruimtelijke en financiële gevolgen voor woningbouwprojecten. De ontwerpvisie maakt nog onvoldoende duidelijk welke randvoorwaarden hieruit voortvloeien en hoe de provincie gemeenten ondersteunt bij de uitvoering en financiering daarvan. Wij vragen de provincie niet alleen te sturen op woningaantallen en bereikbaarheid, maar ook bij te dragen aan de bredere kwaliteit en haalbaarheid van integrale gebiedsontwikkelingen.	Zoals in onze visie beschreven pakken wij een actieve en ondersteunende rol – zowel intern als extern - om de versnelling van woningbouw mogelijk te maken. Dit werken wij uit in ons provinciaal volkshuisvestingsprogramma.
ZW_0299	6	Ook bij werklocaties is lokaal maatwerk nodig. Heemstede wil passende ruimte voor lokale werkgelegenheid behouden, maar ook transformatie en functiemenging kunnen afwegen bij kleinschalige werklocaties. Wij vragen de provincie daarom onderscheid te blijven maken tussen regionale bedrijventerreinen, zoals opgenomen in de Monitor Plabeka, en kleinschalige lokale werklocaties.	In eerste instantie is het aan gemeenten om gezamenlijk via de verplichte regionale afspraken (zoals de Bedrijventerreinenstrategie die binnen de MRA is afgesproken) en binnen de provinciale kaders tot voorstellen te komen waar zij nieuwe werklocaties willen ontwikkelen en hoe deze nader ingevuld worden én hoe bestaande werklocaties beter benut en toekomstbestendiger ingericht worden. Wij zien dan ook geen aanleiding om de Omgevingsvisie aan te passen.
ZW_0299	7	In dat kader horen wij graag welke instrumenten de provincie wil inzetten om deze lokale werklocaties beter te benutten en waar mogelijk te intensiveren. Tegelijkertijd moet ruimte blijven bestaan voor transformatie of functiemenging op incourante, binnenstedelijke locaties. Wij vragen de provincie te verduidelijken onder welke voorwaarden dit mogelijk is en in hoeverre daarbij compensatie elders wordt verlangd.	Voor wat betreft het instrumentarium rond het beter benutten van bedrijventerreinen en sturing van het juiste bedrijf op de juiste plek; dit wordt meegenomen in de nadere uitwerking van de Omgevingsvisie in een nog op te stellen programma economie.
ZW_0299	8	Natuur, landschap en recreatie Heemstede onderschrijft de inzet op natuurherstel en versterking van het landschap. De landgoederen, groene gebieden, de binnenduinrand, strandwallen en strandvlakten en de verbindingen daartussen zijn bepalend voor de identiteit en leefkwaliteit van Heemstede. Ook cultuurhistorie en erfgoed zijn belangrijke dragers van de ruimtelijke kwaliteit. In een verstedelijkte regio zijn daarnaast lokale en regionale groenblauwe verbindingen van belang voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, gezondheid en recreatie. Het versterken van deze verbindingen kan ook bijdragen aan een betere spreiding van recreatie en daarmee aan het ontlasten van kwetsbare natuurgebieden. De uitwerking daarvan moet passen bij het landschap en de draagkracht van een gebied. Vanwege het bovenregionale karakter van deze opgave verwachten wij hierbij een actieve rol van de provincie. Initiatieven zoals het Groene Hoefijzer, een regionaal groenblauw recreatief netwerk, sluiten goed aan bij de provinciale ambitie om natuur, recreatie en landschap sterker met elkaar te verbinden. Wij vragen de provincie daarom het Groene Hoefijzer herkenbaar in de visie op te nemen en duidelijk te maken welke rol zij vervult bij de uitvoering, financiering en het toekomstige beheer van regionale groenblauwe ambities	Ontwikkelingen zoals het genoemde Groene Hoefijzer zijn mogelijk uitwerkingen van de omgevingsvisie en zullen in projecten of programma's een plek moeten krijgen, niet in de visie zelf.
ZW_0299	9	Een gebiedsgerichte benadering is ook nodig bij de overgangszones rond Natura 2000-gebieden en tussen stad en land. De ontwerpvisie maakt nog onvoldoende duidelijk waar deze zones liggen, hoe zij zich tot elkaar verhouden en welke mogelijkheden en beperkingen daarbinnen gelden. Voor Heemstede en Zuid- Kennemerland is dit van belang vanwege de nabijheid van beschermde natuur en de samenloop met andere maatschappelijke en ruimtelijke opgaven. Wij vragen de provincie de functie en gevolgen van deze zones te verduidelijken en natuurherstel, vermindering van stikstofdepositie en ontwikkelruimte daarin meer in samenhang af te wegen. Daarbij moet ruimte blijven voor gebiedsgericht maatwerk en moet worden voorkomen dat uitsluitend generieke afstanden bepalend zijn.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen op gebiedsniveau vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Zo zal ook de uitwerking van het beleid rondom overgangszones binnen een ander beleidsinstrument dan de Omgevingsvisie plaatsvinden.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0299	10	Water en bodem Heemstede onderschrijft wateren bodem als richtinggevend principe. De gevolgen van ruimtelijke reserveringen en beschermingsregimes voor bestaande functies en toekomstige ontwikkelingen moeten echter tijdig duidelijk en inzichtelijk zijn. De binnenduinrand van Zuid-Kennemerland is aangewezen als zoekgebied voor toekomstige drinkwaterwinning, waarbij onomkeerbare ontwikkelingen tijdelijk worden uitgesloten. Deze brede formulering kan langdurige onzekerheid veroorzaken voor gemeenten, grondeigenaren en initiatiefnemers. Wij vragen de provincie het zoekgebied nader te begrenzen, te verduidelijken wat onder onomkeerbare ontwikkelingen wordt verstaan en de doorwerking naar lokale plannen bestuurlijk af te stemmen.	De zoekgebieden zijn tijdelijk van aard en zijn juist bedoeld om tot een nadere begrenzing te komen. Deze worden nader uitgewerkt in het Regionaal water en bodemprogramma dat ook duidelijkheid moet verschaffen over de looptijd en de restricties
ZW_0299	11	Voor Heemstede is het belangrijk dat water en bodem sturend niet alleen leidt tot beperkingen, maar ook richting geeft aan kansen voor een klimaatbestendige en groenblauwe inrichting. Dit vraagt om een samenhangende aanpak van provincie, gemeente en Hoogheemraadschap van Rijnland.	Uiteraard leidt water en bodem als ordendend principe ook tot kansen en mogelijkheden om opgaven op een goede manier aan elkaar de verbinden, om tot een grotere meerwaarde te komen.
ZW_0299	12	Op de provinciale kaarten worden veranderende water- en bodemcondities in delen van de binnenduinrand expliciet benoemd, terwijl vergelijkbare opgaven in de binnenduinrand van Zuid-Kennemerland niet steeds herkenbaar zijn aangeduid. Wij vragen de provincie dit verschil toe te lichten en de kaarten waar nodig aan te vullen, zodat de regionale gevolgen en handelingsperspectieven duidelijk zijn.	De conditiekaart wordt redactioneel gewijzigd waardoor de kuststrook eenduidiger wordt is. Tegelijkertijd zijn er ook ruimtelijke verschillen tussen de kuststrook van Zuid-Kennemerland en het gebied ten noorden van het Noordzeekanaal, waardoor er ook verschillen zijn in type ruimtelijke reserveringen en zoekgebieden.
ZW_0299	13	Slot De ontwerp-Omgevingsvisie biedt een goede inhoudelijke basis, maar vraagt voor Heemstede en de regio Zuid-Kennemerland om een evenwichtiger strategisch perspectief. Naast natuur, water en recreatie moeten ook wonen, economie, mobiliteit en verstedelijking volwaardig worden betrokken. Op dit moment ontbreekt nog hoe deze belangen onderling worden afgewogen en worden doorvertaald naar provinciale programma's, de Omgevingsverordening en regionale afspraken. Voor Heemstede zijn daarbij in het bijzonder een integrale benadering van de N201, ruimte voor gebiedsgericht maatwerk en een zorgvuldige balans tussen ontwikkeling en bescherming van onze landgoederen, groene gebieden en landschappelijke structuren van belang.	In onze omgevingsvisie hebben wij een tekst opgenomen over de doorwerking van de omgevingsvisie in de beleidscyclus. Hierin is ook aandacht voor de doorwerking in ons instrumentarium waaronder programma's en verordening. Overigens zijn wij van mening dat wij in onze omgevingsvisie wonen, economie, mobiliteit en verstedelijking volwaardig betrekken door deze een plek te geven in ons afwegingskadser en in de daaropvolgende hoofdstukken. Graag blijven wij met indiener in gesprek over verdere uitwerking na vaststelling van onze omgevingsvisie.
Zw_0300	1	Met interesse hebben wij kennisgenomen van de Ontwerp-Omgevingsvisie die door de Provincie ter inzage is gelegd op 15 juni 2026. Hierbij delen we graag onze zienswijze op deze Ontwerp-Omgevingsvisie. Het kernteam Oeverlanden-Sloten bestaat uit zeven leden, die vier belangrijke verenigingen vertegenwoordigen uit het Oeverlandengebied in Amsterdam-Nieuw-west, dat ligt in de Westeinderscheg. Daarmee behartigen zij de belangen van dit recreatiegebied, dat de habitat is van een bijzondere flora en fauna. De bescherming en verbetering van de ecologische kwaliteit van het gebied is de belangrijkste taak van dit kernteam, dat participeert in het project Ontwikkelstrategie Landschapspark de Oeverlanden.	Wij danken indiener voor de zienswijze
ZW_0300	2	In de Ontwerp-omgevingsvisie Noord-Holland. Ruimte voor een toekomstbestendig Noord-Holland komen in paragraaf 6.6 (pp.117-119) de acht scheggen aan bod, die een eeuw geleden werden ontworpen en vastgelegd in het Algemeen Uitbreidingsplan. Met name Amsterdammers profiteren van de waarden die deze groene longen hebben voor rust, recreatie en gezondheid. Behalve voor hen zijn de scheggen ook van groot belang als corridors voor flora en fauna. Omdat ze als ‘groene vingers’ het stedelijk gebied in steken, zorgen ze voor verbindingen met flora en fauna in de stad, maar ook met de Hoofdgroenstructuur, die als een groene cirkel rond Amsterdam ligt. In paragraaf 6.6.4 wordt op deze corridorfunctie voor flora en fauna gewezen alsook op de betekenis van de scheggen voor bewoners en bezoekers. Bovendien staat hier: “Daarnaast vervullen ze een steeds belangrijkere rol om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen, waar in de bebouwde omgeving geen plek meer voor is.”(pp.117-118) Verderop in paragraaf 6.6 staat dat de scheggen door verstedelijkingsdruk in de Metropoolregio Amsterdam steeds meer onder druk komen te staan, terwijl de bevolkingsgroei juist gepaard moet gaan met voldoende ruimte voor recreatie, waardoor “… (grootschalige) verstedelijking niet past in de scheggen.” (p.118)	Inleiding, behoeft geen antwoord.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
Zw_0300	3	In paragraaf 6.6 lezen we evenwel ook dat er al plannen zijn voor verschillende projecten waarvoor de randen van de scheggen als geschikte locaties worden gezien. Uit andere bronnen is ons bekend dat het hierbij onder andere gaat om: . groot elektriciteitsonderstation in de Diemerscheg . villabouw in de Amstelscheg . drie grote elektriciteitsonderstations in de Zaanse scheg Vanwege Zuidasdok wordt de A9 al verbreed in de Amstelscheg. Door deze plannen en ontwikkelingen staat in de Ontwerp-omgevingsvisie dan ook dat: “Zonder gerichte sturing dit (= aantasting van de scheggen) kan leiden tot versnippering, kwaliteitsverlies en onomkeerbare aantasting van landschap en erfgoed.” (p.118)	Inleiding, behoeft geen antwoord.
Zw_0300	4	Wij zijn het daarom niet eens met de formuleringen in de alinea op p. 118: “Door deze randen (= van de scheggen) als een aparte ruimtelijke categorie te beschouwen en hier meer flexibiliteit te bieden, ontstaat een nieuw perspectief; de overgangszone tussen stad en land als schakelgebied waar bovenlokale opgaven het gebied van energie en klimaat, voedsel en natuur, mobiliteit, gezonde leefomgeving en omgevingskwaliteit samenkomen. Dat vraagt om een duidelijk ruimtelijk perspectief met heldere provinciale kaders, waar wordt ingezet op behoud en versterken van bestaande waarden en groenblauwe kwaliteit, maar ook waar bepaalde ontwikkelingen wel of juist helemaal niet een plek kunnen krijgen.” En in de volgende alinea staat dan: “We werken toe naar een nadere beleidsuitwerking voor overgangszones tussen land en stad aan de randen van de scheggen.” Naar onze mening wordt door deze tekst aangegeven dat in de randen van de scheggen ruimte moet zijn voor andere functies dan rust en ruimte bieden voor stedelingen en bescherming van een ecologisch waardevolle habitat voor flora en fauna. Gevolg van deze flexibiliteit van doelstellingen is dan juist versnippering, kwaliteitsverlies en onomkeerbare aantasting van landschap en erfgoed. Wat bovendien buiten beschouwing is gelaten in 6.6 is dat de scheggen zich vooral bevinden op veengrond, die koolstof vasthoudt, waardoor deze bijdraagt aan de vermindering van de concentratie van broeikasgassen in de atmosfeer. (Het belang van veengronden voor het milieu wordt wel behandeld in paragraaf 6.5.)	Inleiding, behoeft geen antwoord.
Zw_0300	5	Wij verzoeken u op grond van onze zienswijze de alinea beginnend met “Door deze randen te beschouwen…” te vervangen door de hieronder volgende passage: Gezien het brede belang van de scheggen moet afgezien worden van de uitvoering van plannen die aantasting van de randen van de scheggen met zich meebrengen. De Provincie wil met een helder kader inzetten op behoud en versterking van de bestaande waarden en de groenblauwe kwaliteit, zodat bevordering van een goede omgevingskwaliteit voor mens, flora en fauna gewaarborgd blijft. De volgende maatregelen zijn nodig om dit doel te verwezenlijken: 1. Het structureel opnemen van gelden voor beheer en onderhoud van de scheggen, op de begroting van de Provincie en die van de desbetreffende Gemeenten. 2. De instelling van een structureel gebiedsfonds voor beheer en ontwikkeling voor iedere scheg. 3. Een moratorium op nieuwe plannen voor verdere aantasting van de scheggen. 4. Betere organisatie van bestuurlijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verschillende bij de scheggen betrokken instanties, zoals gemeenten, waterschappen en het Rijk.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. Het structureel opnemen van gelden, het instellen van een structureel gebiedsfonds en een beter organisatie vinden we daarbij te spcifieke uitwerking voor de omgevingsvisie. Daarnaast zien we dit niet als een verantwoordelijkheid van de provincie alleen. We willen daarnaast juist onderzoeken hoe we de ontwikkelingen in stadsranden op zodanige wijze kunenn sturen dat er een plek is voor ontwikklingen met behoud van omgevingskwalitiet. dat past niet bij een moratorium op nieuwe plannen en aantasten van de scheggen. Wij nemen uw suggestie dan ook niet over.
ZW_0301	1	Wij hebben met belangstelling kennisgenomen van de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland en het bijbehorende ontwerp-omgevingseffectrapport. Het is een mooie, integrale visie, waarin op verschillende plaatsen aandacht wordt besteed aan recreatie op, aan en in het water. Vanuit het Basisrecreatietoervaartnet Nederland, hierna: BRTN, en vanuit het bredere belang van waterrecreatie doen wij graag een aantal suggesties om de recreatiemogelijkheden inde provincie Noord-Holland te versterken. Stichting Waterrecreatie Nederland werkt samen met provincies, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en Rijkswaterstaat aan het BRTN. Dit landelijke netwerk omvat de belangrijkste verbindings- en ontsluitingswateren voor de recreatietoervaart. De provincie Noord-Holland heeft eerder dit jaar besloten de deelname aan de geactualiseerde BRTN-afspraken voor de periode 2026-2031 voort te zetten.	Wij danken indiener voor de zienswijze en de complimenten

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0301	2	Aansluiting op bestaand beleid provincie Noord-Holland Onze suggesties bouwen voort op bestaand en gezamenlijk ontwikkeld beleid van de provincie. - De Visie op waterrecreatie in Noord-Holland 2030 is onder regie van de provincie tot stand gekomen met overheden, waterbeheerders, ondernemers, belangenorganisaties en gebruikers. De gezamenlijke ambitie is dat Noord-Holland een vitale waterrecreatieprovincie is, waarbij maatschappelijke en economische waarden samengaan. De Visie Recreatie & Toerisme Noord-Holland 2030 benoemt recreatie en toerisme als provinciaal belang en verbindt deze functies onder meer met gezondheid, economie, voorzieningen, natuur, landschap, cultuur en erfgoed. Daarnaast hebben Gedeputeerde Staten het Actieplan Kernnet Vaarwegen 2025-2030 vastgesteld. Dit provinciale koersdocument onderscheidt een Kernnet Beroepsvaart en een Kernnet Recreatievaart. Het doel is beide netwerken geschikt te maken en te houden voor hun gebruikers.	Inleiding, behoeft geen antwoord.
ZW_0301	3	BRTN en Kernnet Recreatievaart In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt het BRTN niet herkenbaar benoemd. In paragraaf 5.5 wordt wel het Kernnet Beroepsvaart genoemd, maar niet het door de provincie vastgestelde Kernnet Recreatievaart. Andere provincies hebben het recreatieve vaarwegennet in hun omgevingsvisie verankerd. In de vastgestelde Omgevingsvisie Groningen is het BRTN opgenomen. De Omgevingsvisie Zuid-Holland benoemt het recreatietoervaartnet en stelt dat de vrijwaring daarvan ruimtelijke consequenties heeft.[5] Met oog op het borgen van de recreatieve functie van vaarwegen in de provincie Noord-Holland willen wij u vragen om in de Omgevingsvisie Noord-Holland: 1. Naast het Kernnet Beroepsvaart ook het Kernnet Recreatievaart op te nemen; 2. De relatie met het BRTN 2026 t/m 2031 vast te leggen; 3. Als uitgangspunt op te nemen dat de samenhang, continuïteit, bevaarbaarheid en bereikbaarheid van het recreatieve vaarwegennet bij ruimtelijke en infrastructurele besluiten worden betrokken. De strategische erkenning van het recreatieve vaarwegennetwerk versterkt het integrale kader van de Omgevingsvisie en het belang van recreatie.	Het belang van het Kernnet Recreatievaart is toegevoegd aan de Omgevingvisie bij het onderdeel Mobiliteit.
ZW_0301	4	Groenblauwe recreatieve routes en recreatief groen en blauw Op en rond pagina 75 van de ontwerpvisie worden groene recreatieve routes en recreatieve verbindingen behandeld. Voor een waterrijke provincie als Noord-Holland is zijn niet alleen groene recreatieve routes van belang maar ook de blauwe recreatieve routes. Het recreatieve netwerk omvat ook verbindingen over en langs het water. Gezien het belang van de blauwe recreatieve routes en de verwevenheid met de groene recreatieve routes stellen we voor om: • “Groene recreatieve routes” te vervangen door “groenblauwe recreatieve routes”; • Naast verbindingen over land ook verbindingen over en langs het water te benoemen; • Het Kernnet Recreatievaart als onderdeel van het recreatieve netwerk te in de Omgevingsvisie te verankeren.	De tekst is naar aanleiding van deze zienswijze aangepast

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0301	5	Het versterken van een samenhangend groenblauw recreatief netwerk van wandel-, fiets- en vaarroutes en bijbehorende voorzieningen sluit aan bij de integrale benadering van de Omgevingsvisie. Dit gebeurt vergelijkbaar in andere provinciale omgevingsvisies. Groningen beschouwt recreatievaart als onderdeel van groenblauwe netwerken. Zuid-Holland omschrijft de groenblauwe structuur als een samenhangend stelsel van groene ruimten en recreatieve routes. Op pagina 100 worden wandelen, fietsen en varen genoemd in relatie tot het versterken van het recreatief groen. Het is positief dat varen hier wordt genoemd. De term “recreatief groen” doet echter onvoldoende recht aan het water als onderdeel van het recreatieve netwerk. Wij verzoeken daarom “recreatief groen” waar passend te vervangen door “recreatief groen en blauw” of “groenblauwe recreatieve structuur”.	Op diverse plekken in de Omgevingsvise is het belang van waterrecreatie, als onderdeel van het recreatieve aanbod, toegevoegd.
ZW_0301	6	Erkenning brede functie waterrecreatie Wij verzoeken daarnaast in paragraaf 5.16 te explicieter te benoemen dat watersport en waterrecreatie maatschappelijke, sportieve, recreatieve en economische functies zijn. Daarmee wordt aangesloten bij de eerdergenoemde provinciale beleidsdocumenten, waarin waterrecreatie en recreatie al worden verbonden met gezondheid, welzijn, economie, voorzieningenniveau en de beleving van natuur, landschap, cultuur en erfgoed.	Op diverse plekken in de Omgevingsvise is het belang van waterrecreatie, als onderdeel van het recreatieve aanbod, toegevoegd.
ZW_0301	7	Daarnaast stellen wij waterrecreatie als gebruiksfunctie te betrekken bij het integrale ontwikkelperspectief voor de grote wateren. Voor kleinere meren en plassen hoeft niet ieder afzonderlijk water in de omgevingsvisie te worden genoemd. Wel moet de functie vaar- en recreatiewater herkenbaar onderdeel zijn van de ruimtelijke afweging.	Voor de grote wateren wordt een aanvullende alinea toegevoegd in 5.1. hierin wordt ook recreatiefunctie benoemd.
ZW_0301	8	Zwemwater en vaarwater De ontwerp-Omgevingsvisie bevat een kwaliteitsambitie voor zwemwater. Voor recreatief vaarwater ontbreekt een vergelijkbare strategische doelstelling voor bevaarbaarheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid. Groningen benoemt in zijn omgevingsvisie zowel zwemwaterlocaties als het BRTN en recreatievaart. Zuid-Holland behandelt zowel veilige zwemlocaties als het ruimtelijk te vrijwaren recreatietoervaartnet. Wij vragen u als provincie Noord-Holland daarom als uitgangspunt op te nemen dat: • Het recreatieve vaarwegennet samenhangend en voldoende bevaarbaar blijft; • Vaargebieden, havens en aanlegvoorzieningen bereikbaar blijven; • De beschikbaarheid van bruggen en sluizen bij relevante besluiten wordt betrokken; • De gevolgen van ruimtelijke ontwikkelingen en langdurige stremmingen vroegtijdig worden beoordeeld. Dit sluit aan bij het provinciale Actieplan Kernnet Vaarwegen 2025-2030.	In het Kernnet recreatievaart en kernnet beroepsvaart werken we dit nader uit. De netwerken hiervan zullen op kaart in de visie worden weergegeven.
ZW_0301	9	Recreatiedruk en ruimtelijke keuzes Wij ondersteunen een goede balans tussen recreatief gebruik en de draagkracht van natuur en landschap. Wij verzoeken recreatiedruk wel gebiedsgericht en feitelijk te beoordelen, waarbij onderscheid wordt gemaakt naar activiteit, locatie, seizoen, ecologische gevoeligheid en aangetoonde verstoring. Maatregelen behoren noodzakelijk, effectief en proportioneel te zijn. Waar mogelijk moeten minder beperkende alternatieven en eventuele verplaatsingseffecten worden onderzocht. Deze benadering sluit aan bij het bestaande provinciale uitgangspunt dat waterrecreatie wordt afgestemd op de kwaliteiten, kenmerken en draagkracht van de omgeving. Keuzes rond waterbeheer, natuurontwikkeling, drinkwaterwinning, defensie, energie en infrastructuur kunnen gevolgen hebben voor recreatievaart en watersportvoorzieningen. Wij verzoeken deze gevolgen tijdig en in samenhang te betrekken bij de verdere uitwerking.	In de Omgevingsvisie beschrijven we het belang van (water)recreatie als onderdeel van de integrale afweging bij ruimtelijke ontwikkelingen.
ZW_0301	10	Daarnaast is het van belang om in het waterrijke Noord-Holland bij woningbouw niet alleen naar de groene recreatieruimte te kijken maar ook de blauwe recreatieve ruimte te benutten. Het water kan ook een rol hebben bij opgaven op het gebied van klimaat en hittestress.	In onze Omgevingsvisie beschouwen we waterrecreatie als een integraal onderdeel van het recreatie aanbod. We maken hierin niet overal een onderscheid tussen groene of blauwe recreatieruimte. Daar waar relevant hebben we het wel expliciet opgenomen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0301	11	Samenvattend verzoeken wij Gedeputeerde Staten om: 1. Het BRTN als relevant landelijk recreatief vaarwegennet te benoemen en de relatie met de BRTN-afspraken 2026-2031 vast te leggen; 2. In paragraaf 5.5 naast het Kernnet Beroepsvaart ook het vastgestelde Kernnet Recreatievaart op te nemen; 3. De samenhang, continuïteit, bevaarbaarheid en bereikbaarheid van recreatieve vaarwegen strategisch te borgen; 4. Op en rond pagina 75 “groene recreatieve routes” te wijzigen in “groenblauwe recreatieve routes” en ook verbindingen over en langs het water te benoemen; 5. Op pagina 100 “recreatief groen” waar passend te wijzigen in “recreatief groen en blauw” of “groenblauwe recreatieve structuur”; 6. Wandelen, fietsen en varen als onderdelen van een samenhangend recreatief netwerk te behandelen; 7. Watersport en waterrecreatie in paragraaf 5.16 te erkennen als maatschappelijke, sportieve, recreatieve en economische functies; 8. Waterrecreatie te betrekken bij het integrale ontwikkelperspectief voor de grote wateren; 9. Naast de ambitie voor zwemwater ook een strategische doelstelling voor recreatief vaarwater op te nemen; 10. Recreatiedruk gebiedsgericht, feitelijk onderbouwd en proportioneel te beoordelen; 11. De omgevingsvisie herkenbaar te verbinden met de Visie op waterrecreatie in Noord-Holland 2030, de Visie Recreatie & Toerisme Noord-Holland 2030 en het Actieplan Kernnet Vaarwegen 2025-2030; 12. Deze aanpassingen waar nodig te verwerken in het definitieve omgevingseffectrapport.	Samenvatting, zie de eerder gegeven antwoorden bij deze zienswijze.
ZW_0302	1	1. Inleiding Hierbij dien ik mijn zienswijze in op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland en het ontwerp-Omgevingseffectrapport (OER), voor zover deze betrekking hebben op, of gevolgen kunnen hebben voor, het Natura 2000-gebied Eilandspolder zoals ter inzage gelegd op 15 juni 2026 en stel tegelijkertijd vast dat nu deze zienswijze tijdig verzonden is, deze zienswijze ontvankelijk is. Mijn zienswijze heeft tevens betrekking op het met de Eilandspolder verbonden agrarische, ecologische, hydrologische, landschappelijke en cultuurhistorische gebied. Ik heb een langdurige en directe betrokkenheid bij de Eilandspolder en het beheer van het gebied en heb gedurende vele jaren bij voortduring aandacht gevraagd voor ontwikkelingen die naar mijn oordeel een bedreiging vormen voor de natuurwaarden, de weidevogels, de waterkwaliteit, het agrarische beheer en de rust en openheid van het gebied. Mijn zienswijze richt zich vanwege bovenstaande niet uitsluitend op één afzonderlijk beleidsdoel, maar op de totale samenhang van de ontwikkelingen en drukfactoren in de provincie en hun doorwerking in de Eilandspolder. De provincie stelt dat de nieuwe Omgevingsvisie richting geeft aan de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Holland tot 2030 en 2050 en dat water en bodem daarbij leidend worden. De provincie noemt daarbij onder meer natuurherstel, biodiversiteit, landbouw, klimaat en leefomgevingskwaliteit als centrale uitgangspunten en doelstellingen. Tegen deze achtergrond, moet de Eilandspolder niet als een abstract natuurgebied worden behandeld, maar als een levend systeem waarin natuur, landbouw, water, bodem, landschap en menselijk beheer rechtstreeks met elkaar samenhangen en op elkaar inwerken. Navolgend licht ik dit toe.	Wij danken indiener voor de zienswijze

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0302	2	2. Hoofdbezwaar: eerst de werkelijke oorzaken vaststellen Mijn belangrijkste bezwaar is dat nieuwe beleidskeuzes vastgelegd in de Ontwerp omgevingsvisie en ontwerp omgevingsrapportage Natura 2000 gebied Eilandspolder niet mogen worden gebaseerd op een incompleet beeld van de werkelijke oorzaken van de ecologische problemen in de Eilandspolder. In dit kader is van belang, dat de Ecologische Autoriteit in haar advies over de Eilandspolder zelf heeft aangegeven dat de natuur ter plaatse onder druk staat, maar óók dat belangrijke informatie ontbreekt en dat meer en actueler inzicht nodig is in het functioneren van bodem, water en lucht en de wisselwerking daarvan met planten en dieren. De Ecologische Autoriteit stelt daarnaast dat een goed en compleet beeld van de belangrijkste ecologische knelpunten en de oorzaken daarvan noodzakelijk is om tot het juiste maatregelenpakket te komen. Dit is een cruciale constatering van een onafhankelijke, deskundige Authoriteit. Hieruit vloeit direct voort dat wanneer de benodigde kennis nog onvoldoende aanwezig is, is het niet zorgvuldig om vervolgens wel ingrijpende beleidskeuzes te maken die grote gevolgen kunnen hebben voor de landbouw en het grondgebruik. Mede tegen deze achtergrond, verzoek ik u om de Eilandspolder eerst als één ecologisch systeem te onderzoeken en beoordelen en daarbij alle relevante drukfactoren in onderlinge samenhang te beoordelen en te wegen, voordat u het ontwerp Omgevingsvisie Noord Holland en Ontwerp Omgevingsrapportage Natura 2000 gebied Eilandspolder in huidige vorm vast stelt.	Introductie, behoeft geen antwoord. Wij verwijzen naar ons antwoord op de concrete vraag in onderdeel 11
ZW_0302	3	3. De Eilandspolder is een Natura 2000-gebied én een eeuwenoud agrarisch cultuurlandschap De Eilandspolder is niet ontstaan als een natuurgebied dat vervolgens door landbouw werd beïnvloed. Het huidige landschap en een belangrijk deel van de huidige biodiversiteit zijn mede het directe resultaat van eeuwenlang agrarisch gebruik en beheer. Het Natura 2000-beheerplan vormt het kader voor vergunningverlening en handhaving en maakt de Natura 2000-doelen en noodzakelijke maatregelen concreet, waarin onvoldoende tot geen aandacht wordt besteed aan de huidige biodiversiteiten het agrarisch gebruik en beheer van het gebied. Daarom is het van groot belang dat de nieuwe Omgevingsvisie niet leidt tot een beleidsmatige tegenstelling tussen landbouw enerzijds en natuur anderzijds. Specifiek dient voor de instandhouding en verbetering van de natuurwaarden in de Eilandspolder moet juist worden uitgegaan van de vraag hoe agrarisch beheer kan worden ingezet om de natuurdoelen te behouden en te versterken. Agrarisch natuurbeheer is hierbij geen tegenstelling tot natuurbeheer. Integendeel, het is er een essentieel onderdeel van.	Introductie, behoeft geen antwoord. Wij verwijzen naar ons antwoord op de concrete vraag in onderdeel 11
ZW_0302	4	4. Natura 2000: gebiedsspecifieke en wetenschappelijk onderbouwde beoordeling De Eilandspolder kent specifieke Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. Daarom moet ieder beleid dat mogelijk gevolgen heeft voor het gebied voorafgaand concreet worden beoordeeld op: • de afzonderlijke instandhoudingsdoelstellingen; • effecten, waaronder maar niet beperkt tot indirecte- , cumulatieve- , effecten; • verstoring; • waterkwaliteit; • bodem- en hydrologische effecten; • gebruik ten behoeve van recreatie en landbouw in combinatie met stikstof depositie; • en overige relevante drukfactoren. Indien bovenstaande gevolgen niet op voorhand kunnen worden vastgesteld, moet worden voldaan aan de eisen die het Natura 2000-recht en de Omgevingswet daaraan stellen. Een algemene verwijzing naar natuurherstel of stikstofreductie is daarvoor onvoldoende. Het huidige ontwerp omgevingsvisie en ontwerp omgevingsrapportage Natura 2000 voldoen hieraan niet, zodat het ontwerp omgevingsvisie en omgevingsrapportage Eilandspolder dient te worden aangepast / moet worden aangevuld.	Introductie, behoeft geen antwoord. Wij verwijzen naar ons antwoord op de concrete vraag in onderdeel 11

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0302	5	5. Stikstof: onderbouwde werkelijkheid, geen eenzijdige beleidsveronderstelling Stikstof mag niet als enige verklarende factor worden gebruikt zonder de andere relevante drukfactoren in de Eilandspolder volwaardig te onderzoeken. Uit dit onderzoek, moet onderbouwd door feiten en inhoudelijk controleerbare gegevens en feiten blijken: • welke bronnen daadwerkelijk bijdragen aan de stikstofuitstoot / neerslag ter plaatse en hoe groot deze bijdragen zijn; • welke onzekerheidsmarges daarbij bestaan; • hoe buitenlandse en buitengebieds depositie hierin is verwerkt; • welke bijdrage landbouw daadwerkelijk levert; • welke bijdrage verkeer, industrie en andere bronnen leveren; • en vooral welke ecologische effecten daarvan in de Eilandspolder aantoonbaar zijn. Modelberekeningen kunnen daarbij een hulpmiddel zijn, maar wanneer ingrijpende maatregelen worden gebaseerd op modeluitkomsten, moet ook duidelijk zijn hoe deze uitkomsten zich verhouden tot feitelijke metingen en gebiedskennis en dienen de uitkomsten van de modelmatige berekeningen tot in detail reproduceerbaar te zijn. Tegen deze achtergrond, verzoek ik u het ontwerp omgevingsvisie met bijbehorende ontwerp omgevingsrapportage 2000 gebied Eilandspolder uit te breiden met een actuele, onafhankelijke en gebiedsspecifieke validatie. Hierbij dient niet de vraag “wat zegt het model” centraal te staan, maar de vraag naar wat er daadwerkelijk in de Eilandspolder gebeurt, centraal te staan.	Introductie, behoeft geen antwoord. Wij verwijzen naar ons antwoord op de concrete vraag in onderdeel 11
ZW_0302	6	6. De Eilandspolder als proef op de som: onderzoek eerst de werkelijke oorzaken Al jarenlang worden in en rond de Eilandspolder verschillende mogelijke oorzaken van achteruitgang van natuur, waterkwaliteit, bodem en weidevogels gemeld. Deze signalen zijn herhaaldelijk onder de aandacht van milieuorganisaties en provincie gebracht. Toch ontbreekt naar mijn oordeel nog steeds een voldoende integrale analyse waarin deze factoren gezamenlijk worden onderzocht en gewogen zodat door controleerbare feiten onderbouwde conclusies kunnen worden getrokken.	Introductie, behoeft geen antwoord. Wij verwijzen naar ons antwoord op de concrete vraag in onderdeel 11
ZW_0302	7	6.1 Gaswinning en bodemdaling In en rond de Eilandspolder vindt gaswinning plaats, waarvan de gevolgen vermoedelijk doorwerken in het gebied.De Eilandspolder is bovendien een kwetsbaar veenweidegebied waarin bodemdaling, grondwaterstand en waterbeheer rechtstreeks met elkaar samenhangen. Daarom moet worden onderzocht: welke bodemdaling daadwerkelijk heeft plaatsgevonden en wat hiervan de oorzaken zijn;	Introductie, behoeft geen antwoord. Wij verwijzen naar ons antwoord op de concrete vraag in onderdeel 11
ZW_0302	8	6.2 Baggerwerkzaamheden en de veenbodem Er zijn in de Eilandspolder baggerwerkzaamheden uitgevoerd. De vraag is of daarbij plaatselijk dieper is gebaggerd dan vanuit ecologisch en hydrologisch oogpunt verantwoord was en of de stabiliteit van de natuurlijke veenbodem hierdoor is aangetast. Mijnsinziens dient naar zowel de oorzaken als de gevolgen hiervan nader onderzoek te worden verricht.	Introductie, behoeft geen antwoord. Wij verwijzen naar ons antwoord op de concrete vraag in onderdeel 11
ZW_0302	9	6.3 Riooloverstort en microverontreinigingen Er zijn al jarenlang zorgen over de aanwezigheid van één of meerdere riooloverstort in of nabij de Eilandspolder. Dit verdient een concrete en controleerbare analyse, specifiek naar de gevolgen hiervan en de hieruit voortvloeiende gevolgen voor het gebied. Wanneer de provincie enerzijds zeer ingrijpende maatregelen noodzakelijk acht vanwege veronderstelde stikstofeffecten, maar andere potentiële bronnen van water- en bodemverontreiniging niet of onvoldoende onderzoekt, is sprake van een onvolledige oorzaak-analyse, waarop geen besluitvorming kan plaats vinden. Gebeurt dit toch, dan is er sprake van symboolpolitiek die uiteindelijk geen resultaat zal blijken te hebben.	Introductie, behoeft geen antwoord. Wij verwijzen naar ons antwoord op de concrete vraag in onderdeel 11

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0302	10	7. Agrarisch natuurbeheer is onderdeel van de oplossing De Eilandspolder kan niet duurzaam worden beschermd zonder de mensen die het gebied daadwerkelijk beheren. Agrarisch natuurbeheer, aangepast maaibeheer, waterbeheer en bescherming van weidevogels dienen juist onderdeel zijn van de oplossing. Daarom verzoek ik de provincie om in de Omgevingsvisie en de omgevingsrapportage expliciet vast te leggen dat: • Agrarisch natuurbeheer als volwaardig natuurbeheer wordt erkend; • Boeren die aantoonbaar natuur beheren daarvoor structureel en eerlijk worden beloond; • Landbouwgrond met natuurfunctie wordt behouden; • Natuurbeleid niet leidt tot het verdwijnen van de agrarische beheerders; • Dat voedselproductie en natuurbeheer waar mogelijk worden gecombineerd. En daarmee de condities te scheppen, dat een natuurgebied dat mede door eeuwenlang agrarisch beheer zijn huidige waarden heeft gekregen in meest optimale zin kan worden behouden.	Introductie, behoeft geen antwoord. Wij verwijzen naar ons antwoord op de concrete vraag in onderdeel 11
ZW_0302	11	8.Mijn concrete verzoek aan Gedeputeerde Staten De ontwerp-Omgevingsvisie en het ontwerp-OER voor zover deze betrekking hebben op de Eilandspolder aan te passen en de gebiedsspecifieke gevolgen duidelijker en controleerbaar vast te leggen. Daarbij de definitieve Omgevingsvisie niet vast te stellen op onderdelen die de Eilandspolder raken zolang essentiële informatie over de gevolgen en oorzaken ontbreekt of onvoldoende is onderbouwd.	Wij onderschrijven de stelling dat natuurherstel moet worden beschouwd als onderdeel van systeemherstel en daarbij het hele gebied in ogenschouw moet worden genomen. Echter, de Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen op gebiedsniveau vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De gebiedsspecifieke uitwerking van de Eilandspolder zal dus niet plaatsvinden in de Omgevingsvisie maar in beleidsprogramma's die voortvloeien uit de visie.
ZW_0303	1	Wij vinden vindt dat de Starnmeer een eigen beleidsmatige positie verdient en dat expliciet moet worden vastgelegd dat de Starnmeer ook op lange termijn beschikbaar blijven voor een toekomstbestendige landbouw. Dat betekent dat vraagstukken rond natte verbindingzone's niet tot een afwaardering van de landbouwfunctie in de droogmakerijen maar dat actief moet worden gezocht naar oplossingen die het agrarisch gebruik van de Starnmeer mogelijk maken. De Starnmeer is een volwaardige polder, waar goede landbouw wordt bedreven.	Bij de verdere integrale uitwerking van de veenlandschappen worden de gebiedskenmerken meegenomen en in het licht van de beleidsopgaven afgewogen. Uitspraken over de uitwerking in individuele gebieden ontbreken in de Omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma.
ZW_0303	1	Indiener houdt een pleidooi voor een betere borging van belangen van agrische ondernemingen in de Binnenduinrand met name in hst 4.2	De door indiener gevraagde betere borging van belangen van agrarische ondernemingen is uitgangspunt voor het opstellen van het afwegingskader landbouw zoals benoemd in de ontwerpomgevingsvisie. Op die wijze zal bij ruimtelijke ingrepen het agrarische belang worden meegewogen.
ZW_0303	2	Hoe verhouden de in het APPM geleverde rapport bij het gebiedsproces Zuid-Kennemerland zich met de dilemma's zoals gehanteerd voor de ontwerp omgevingsvisie?	De in de ontwerpomgevingsvisie gehanteerde dilemma's in relatie tot wateropgaven (drinkwater, verzilting, waterkwaliteit) en natuur, recreatie en bereikbaarheid koppelen rechtstreeks aan de in het gebiedsproces gesignaleerde ambities en opgaven. De ontwerpomgevingsvisie is een omschrijving op hoofdlijnen waarbij al de aansluiting met het gebiedsproces Zuid-Kennemerland staat beschreven en dat maatwerk, bijvoorbeeld ten aanzien van klimaatbestendigheid van het gebied, als uitgangspunt geldt. Het onderscheid in sturende en reguliere opgaven zoals in het gebiedsproces gehanteerd is een belangrijk uitgangspunt voor de verdere uitwerking van de gesignaleerde dilemma's.
ZW_0303	3	Oproep om te stoppen met faciliteren van datacenters in Noord-Holland en in plaats daarvan investeren in landelijke en lokale behoeften	Ook datacenters zijn onderdeel van landelijke en lokale behoeften. Een goede digitale infrastructuur is cruciaal voor de weerbaarheid en veiligheid van vitale processen en als belangrijke basis voor strategische economische activiteiten. Daarnaast vraagt de geopolitieke situatie om het in de eigen hand houden van data. Datacenters hebben een directe relatie met deze maatschappelijke veiligheid en weerbaarheid want ze vormen de fysieke infrastructuur die nodig is voor digitale diensten, zoals communicatie, financiële transacties, digitale overheid en bedrijfsprocessen. De datacenters moeten wel passen binnen de ruimtelijke kaders en regionale randvoorwaarden die de provincie stelt.
ZW_0303	4	In hoeverre is het realistisch om agrarische functies te combineren met waterberging?	Indiener stelt een interessante vraag, die niet zomaar te beantwoorden is en buiten de context van de Omgevingsvisie valt die het toekomstperspectief op hoofdlijnen schetst. De mogelijkheden van combineren van agrarische functies met waterberging hangen erg af van het type waterberging, de frequentie, de waterkwaliteit, de ondergrond, de aard van landbouw en de eisen die dit aan de omgeving stelt. Er zijn zeker goede voorbeelden, ook al in de praktijk, van goede combinaties van landbouw en waterberging.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0303	5	Geef duidelijkheid over het zoekgebied naar drinkwaterwinning in Zuid-Kennemerland, het zoekgebied geeft onzekerheid, de kaart lijkt niet te kloppen en de klimaatbuffers op de kaart komen nergens in de tekst terug met uitleg.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. De zoekgebieden langs de binnenduinrand voor waterinfiltratie en -winning ten behoeve van drinkwater behoeven inderdaad een nadere geografische afbakening. Deze zoekgebieden zijn precies bedoeld om nader te onderzoeken om te komen tot een preciezere afbakening maatwerk en nadere randvoorwaarden te komen, in samenhang met de andere opgaven. dit zal in andere instrumenten, waaronder het Regionaal Water en Bodemprogramma worden uitgewerkt.
ZW_0303	6	Stikstof, landelijk gebied, natuur, biodiversiteit. Indiener vindt de teksten over stikstofzones geen aansluiting hebben bij de discussie in het gebiedsproces Zuid-Kennemerland en vraagt om op basis van feiten en onderling gesprek invulling te geven. Over de stikstofaanpak is indiener met voorbehoud wel positief gestemd.	Wij danken de indiener voor de - onder voorbehoud - steun aan onze stikstofaanpak. We willen graag met u samenwerken. Wij zullen daarbij een afweging maken op basis van de door ons verwoorde provinciale belangen in de Omgevingsvisie, de beschikbaarheid van menskracht en middelen en de focus uit het lopende coalitieakkoord
ZW_0303	7	Indiener waardeert het aangeven van agrarische belangen in hst 5.11 en vraagt om dit ook meer te laten doorklinken in het beschreven perspectief in hst 4.Voorts doet indiener een beroep om met de indermeners in een gebied te praten in plaats van over deze mensen.	Het beroep dat de indiener doet om met de ondernemers in een gebied te praten in plaats van over deze mensen nemen we ter harte.
ZW_0303	8	Binnenduinrand: indiener doet een beroep op duidelijkheid over NNN-aanleg in Zuid-Kennemerland omdat er al 5 jaar onduidelijkheid is, ondanks een al opgeleverd hydrologisch rapport. Ook wordt de invloed van de drinkwaterwinning en de effecten die door menselijk handelen hierbij ontstaan in het omliggende gebied.	De door indiener gevraagde duidelijkheid over NNN-aanleg in Zuid-Kennemerland valt buiten de context van de Omgevingsvisie. De realisatiestrategie NNN is daarvoor het aangewezen instrument.
ZW_0303	9	Indiener geeft aan het oneens te zijn met door natuurorganisaties ingebracht plan met de naam Leyduin natuurpark	Van het plan/idee waar indiener op wijst zijn wij via een andere indiener op de hoogte gesteld. Dat richt zich meer op de uitwerking van de omgevingsvisie dan op de omgevingsvisie zelf, en geeft geen aanleiding tot aanpassingen. Het Landgoed Leyduin (onderdeel van genoemd idee) maakt onderdeel uit van het Natura 2000 gebied Kennemerland-Zuid.
ZW_0304	1	vul de Omgevingsvisie aan met een concrete ruimtelijke strategie voor woningbouw, waarin verschillende typen locaties positief worden benoemd en niet uitsluitend worden beoordeeld vanuit beperkingen.	Wij zijn het met indiener eens dat realisatie van de woningbouwopgave nadere uitwerking vraagt. Dit is echter geen onderdeel van de Omgevingsvisie, maar wordt uitgewerkt in het volkshuisvestingsprogramma, waarin onze versnellingsaanpak voor woningbouw wordt opgenomen, en onze woondeals. Daarnaast hebben wij expliciet opgenomen dat de regionaal/nationaal grootschalige woningbouwlocaties essentieel zijn om de woningbouwopgave te kunnen realiseren (zie figuur 10, pagina 30). Deze lijst is niet volledig (kleinere bouwlocaties zijn niet opgenomen), is niet statisch en bevat zowel binnen- als buitenstedelijke locaties. De gemeenten kunnen woningbouwlocaties toevoegen indien dit nodig blijkt om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Hierover worden binnen de woningbouwregio via de Woondeals en volkshuisvestingsprogramma's afspraken gemaakt.
ZW_0304	2	maak expliciet dat binnenstedelijke ontwikkeling, transformatie, verdichting én uitbreidingslocaties allen deel moeten uitmaken van de provinciale woningbouwstrategie, gebiedsgericht en integraal onderbouwd.	Wij zijn het met indiener eens dat ook buitenstedelijke locaties noodzakelijk zijn. Deze locaties zijn grotendeels al in beeld en onderdeel van de (regionaal) grootschalige locaties die op de kaart zijn weergegeven. Dit wordt nu niet excpliciet benoemd, wij zijn het eens dat dit duidelijker kan en zullen dit toevoegen. Verder wordt er géén harde grens gesteld aan het minimum aandeel voor binnenstedelijk, maar is het uitgangspunt van de visie dat dit 'zoveel als mogelijk' is, afhankelijk van wat wel en niet kan. Dit laatste wordt door de regio's zelf uitgewerkt in hun volkshuisvestingsprogramma's. Als provincie sturen wij er op basis van de woondealopgave op dat gemeenten op (deel)regioniveau voldoende plancapaciteit hebben om de woningbouwopgave te kunnen realiseren. Daarnaast is in de visie opgenomen dat bij Kleinschalige uitbreidingen aan de randen van dorpskernen blijven mogelijk, uit oogpunt van behoud van leefbaarheid in kleinere kernen én als invulling van de woningbehoefte.
ZW_0304	3	neem in de Omgevingsvisie op dat het voorkomen van stapeling een ontwerpprincipe is voor verdere uitwerking in programma's, instructieregels en de Omgevingsverordening.	Wij onderschrijven de constatering dat gebiedsontwikkeling een integrale aanpak vergt, waarin de diverse beleidsopgaven worden samengebracht en uitgewerkt in integrale oplossingen. Zoals in onze visie beschreven pakken wij daarom een actieve en ondersteunende rol – zowel intern als extern - om de versnelling van woningbouw mogelijk te maken. Dit werken wij uit in ons provinciaal volkshuisvestingsprogramma.

Bijlage 4a bij de Nota van Beantwoording Omgevingsvisie Noord-Holland
Beantwoording per zienswijze (Unieke zienswijzen nr ZW_0001 t/m ZW_0311)

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0304	4	formuleer water, bodem, gezondheid en omgevingskwaliteit als gebiedsgerichte afwegingsprincipes die ruimte laten voor innovatieve oplossingen en integrale gebiedsontwikkeling in samenhang met woningbouw.	De afwegingsprincipes maken duidelijk welke onderwerpen de provincie van belang vindt en altijd gebruikt bij individuele afwegingen. Elke locatie waar afwegingen in het ruimtegebruik moeten plaatsvinden, heeft zijn eigen gebiedskenmerken. Bij een afweging houden wij rekening met deze gebied specifieke kenmerken. Om die reden geven we geen generieke prioritering mee. Wel is navolgbaar welke onderwerpen wij betrekken bij onze afwegingen.
ZW_0304	5	werk in de Omgevingsvisie uit hoe netwerkcapaciteiten actief worden uitgebreid en geprogrammeerd als voorwaarde voor woningbouw en gebiedsontwikkeling, in plaats van vooral als beperking te functioneren.	Netcongestie is de komende jaren een belemmering voor alle ontwikkelingen die energie vragen. Netuitbreidingen zijn daarom noodzakelijk. Daarbij zal gebiedsontwikkelingen en woningbouw ook gekeken moeten worden naar netbewuste ontwikkeling. Wij herkennen de wens om het energiesysteem gedetailleerder uit te werken en de consequenties van deze uitwerking beter in beeld te krijgen. Deze Omgevingsvisie is op hoofdlijnen en zal worden uitgewerkt in onder andere het Programma Energie dat wij opstellen nadat deze visie is vastgesteld.
ZW_0304	6	verduidelijk per provinciaal belang waar de provincie bindend wil sturen, waar zij richtinggevend is en waar zij bewust ruimte laat voor gemeentelijke gebiedsgerichte afwegingen.	De omgevingsvisie schetst de ambities en beleidskaders van de provincie voor de fysieke leefomgeving. De provinciale belangen zijn bedoeld om aan te geven waar we een rol zien voor onszelf. Het invullen van die rol laten we in veel gevallen bewust open, omdat dat van de situatie en van het gebied afhankelijk is.
ZW_0304	7	neem woonwensen, woningtypen en woonmilieus expliciet op als onderdeel van de ruimtelijke strategie voor wonen.	Wij delen de constatering dat de vraag over hoe en waar mensen willen wonen belangrijk is en dat woonwensen van inwoners zeer divers zijn. In het hoofdstuk 4.3 gaan we hier op in, op het voor de provincie relevante abstractieniveau. Verdere uitwerking van woonwensen en woonmilieus is iets wat wij vanwege de diversiteit en eigenheid aan de regio's en gemeenten laten (lokaal wat kan, provinciaal wat moet). In lijn met de Wet versterking regie op de volkshuisvesting zien wij er vanuit onze regierol op toe dat gemeenten dit in hun volkshuisvestingsprogramma uitwerken en daarbij aandacht hebben voor de verscheidenheid aan woonwensen, kwantitatieve woningbehoefte en aandachtsgroepen. Wij faciliteren gemeenten hierbij met bijvoorbeeld woningbehoefteonderzoeken en prognoses over de bevolkingsontwikkeling.
ZW_0305	1	Namens Kanaalvaart B.V., gevestigd aan de Noorddammerweg 99 te Amstelveen, maak ik gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland. Als bewoner en ondernemer in de Noorder Legmeerpolder zie ik al jaren hoe het gebied verandert. De werkelijkheid in de polder past steeds minder bij de aanduiding als kern-glastuinbouwgebied. Veel kassen zijn verouderd, een deel staat leeg en veel ondernemers hebben hun pensioenleeftijd bereikt of naderen die. Jonge opvolgers zijn er niet. Daarnaast lopen wij allemaal tegen hetzelfde probleem aan: er is onvoldoende stroom beschikbaar om te verduurzamen. Ook wij zouden graag investeren in een duurzamere toekomst voor onze locatie, maar in de praktijk blijkt dat nauwelijks mogelijk. Wij vinden daarom dat er gekeken moet worden naar een functiewijziging van het gebeid. Niet door alles ineens te veranderen, maar door geleidelijke ontwikkeling over een periode van 10 tot 20 jaar. Een ontwikkeling waarbij een deel van het gebied kan bijdragen aan Park Zuid voor Amstelveen en De Scheg, en waarbij op andere locaties ruimte ontstaat voor lichte industrie die past binnen de omgeving. Op die manier wordt voorkomen dat steeds meer kassen leeg komen te staan en het gebied verder verpaupert. Wij verzoeken daarom dan ook dit mee te nemen in de Omgevingsvisie Provincie Noord Holland.	De provincie houdt in de Omgevingsvisie vast aan het bestaande ruimtelijke beleid voor glastuinbouwconcentratiegebieden. In de regio van de Greenport Aalsmeer drukken veel verschillende functies op de schaarse ruimte. Relatief goedkope glastuinbouwgrond staat daarbij onder druk van speculatie. De provincie beschermd deze gebieden primair voor glastuinbouwproductie en direct gelieerde activiteiten. Wij zien daarbij geen ruimte voor combinatie andere vormen van bedrijvigheid. Voor de Noorder Legmeerpolder wordt niet vooruitgelopen op een gebiedstransitie of functiewijziging. De provincie verkent samen met de gemeente Amstelveen binnen het traject Meer naar beter het toekomstperspectief van het gebied waarin voor de provincie het behoud van het glastuinbouwcluster het uitgangspunt is.
ZW_0306	1	Zienswijze gelijk aan ZW_0192	We verwijzen naar onze beantwoording op zienswije ZW_0192
ZW_0307	1	In de visie kiest de provincie voor het grootschalig vernatten van het veenweidegebied om broeikasgasuitstoot en bodemdaling tegen te gaan. De concrete uitwerking en de door de provincie zelf onderkende neveneffecten vormen echter een directe bedreiging voor de agrarische bedrijfsvoering, het particuliere natuurbeheer, de lokale leefbaarheid én de beschermde natuurwaarden onder de Omgevingswet. Wij verwerpen de stelling van een klimaatneutrale provincie in de zin dat netto Nul broeikasgassen worden uitgestoten. Dit doel is voor nu niet haalbaar, betaalbaar en realistisch. Wij verzoeken u dit doel aan te passen naar een doel welke “SMART “ is opgesteld in de visie, met de nadruk op realistisch en onderbouwd met betaalbaar.	De provincie werkt binnen de geldende nationale en Europese wet- en regelgeving. Deze klimaatdoelen geven duidelijke richting voor de lange termijn. Voor de gestelde provinciale klimaatdoelen geldt een inspanningsverplichting. De provincie houdt bij de uitvoering rekening met vier principes: resultaatgericht en uitvoerbaar; betaalbaar en rechtvaardig; draagvlak en lokale betrokkenheid; en bijdragen aan andere provinciale opgaven. De klimaatdoelen blijven richtinggevend. Het klimaatdoel van netto nul in 2050 betekent niet dat er geen uitstoot zal zijn, maar dat de uitstoot die er nog is wordt gecompenseerd of afgevangen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0307	2	1. Strijd met het verslechteringsverbod Natura 2000 en Kaderrichtlijn Water 20 jaar nutriéntenrijk water: De provincie erkent dat vernatting gedurende de eerste 20 jaar zal leiden tot nutriéntenrijk water. Dit veroorzaakt vermesting en eutrofiéring van het opperviaktewater. Dit is haaks op het verslechteringsverbod uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en artikel 3.3 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bki). Aantasting Natura 2000-instandhoudingsdoelen: Voor stikstof- en fosfaatgevoelige habitattypen op particuliere natuurgronden en in de omringende Natura 2000-gebieden betekent deze 20-jarige nutriéntenbelasting een ernstige aantasting van de natuurlijke kenmerken. Het inbrengen van kwalitatief slecht water geldt juridisch als een vergunningplichtige Natura 2000-activiteit waarvoor rechtens geen vergunning kan worden verleend.	introductie, geen vraag of verzoek, behoeft geen antwoord.
ZW_0307	3	2. Afname infiltratiecapaciteit en waterberging voor steden Afwenteling op landbouw- en natuurgronden: Volgens de provinciale toelichting neemt de infiltratiecapaciteit van de bodem af door vernatting, waardoor het risico op wateroverlast toeneemt en het veenweidegebied dient als bergingsgebied bij hevige neerslag voor omliggende steden. Onrechtmatige belasting: Het transformeren van particuliere natuur- en agrarische percelen tot opvangbekken voor stedelijk regenwater doorkruist het doelmatig benutten van landbouwgronden en verstoort het specifiek afgestemde ecologische beheer op natuurgronden. Draagkracht en bedrijfsvoering: Een afgenomen infiltratiecapaciteit leidt tot een extreem kort weideseizoen, onmogelijkheid tot het bewerken van percelen, opbrengstderving en verhoogd risico op vernatting van omliggende woonpercelen.	introductie, geen vraag of verzoek, behoeft geen antwoord.
ZW_0307	4	3. Onzorgvuldigheid rond zoetwater Onzekere herkomst: Het opzetten van het peil vraagt om grote hoeveelheden extra zoetwater. De provincie stelt zelf dat de beschikbaarheid en kwaliteit hiervan een "nog te onderzoeken uitdaging" vormt. Het vastleggen van verstrekkende vernattingsdoelen zonder voorafgaande borging van voldoende zoetwater van goede kwaliteit getuigt van strijd met de vereiste zorgvuldigheid .	De conclusie van de indiener dat het vastleggen van verstrekkende vernattingsdoelen zonder voorafgaande borging van voldoende zoetwater van goede kwaliteit getuigt van strijd met vereiste zorgvuldigheid delen wij niet. Met de Omgevingsvisie geven we een richting aan voor de veenlandschappen die voortkomt uit de opgaven die we voor ons zien, zowel structureel met klimaatverandering als lokaal/regionaal met bodemdaling. De nadere concretisering daarvan wordt onderdeel van de uitwerking van de Omgevingsvisie en het Regionaal Water- en Bodemprogramma (2028-2033).
ZW_0307	5	4. Strijd met het landelijke mest en stikstofbeleid Het voornemen om via vernatting water in te laten dat de eerste jaren nutriéntenrijk (0.a. stikstof- en fosfaatrijk) is, staat haaks op het landelijk beleid van het ministerie van landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN). Uit de recente kamerbrieven van minister Van Essen volgt immers dat agrarische ondernemers op bedrijfsniveau via een strenger mestbeleid, de Nitraatrichtlijn en specifieke reductiedoelstellingen worden verplicht om hun stikstof- en fosfaatuitstoot drastisch te verminderen. - Innerlijke tegenstrijdigheid van overheidsbeleid: Het is juridisch en praktisch onuitlegbaar dat van individuele agrariérs en particuliere natuurbeheerders op bedrijfsniveau vergaande maatregelen en kosten worden geéist om nutriénten (stikstof en fosfaat) te reduceren, terwijl de provincie gelijktijdig beleid vastlegt dat ertoe leidt dat hetzelfde gebied gedurende twee decennia op grote schaal wordt belast met nutriéntenrijk water. - Onredelijk doorkruisen bedrijfsvoering: Agrariérs worden hierdoor dubbel gepakt: zij moeten op perceels- en bedrijfsniveau voldoen aan steeds strengere uitstoot- en gebruiksnormen van het Rijk, terwijl de provincie de omgevingskwaliteit en waterhuishouding verslechtert door toevoer van nutriéntenrijk opperviakte water. Dit vormt een ernstige schending van het zorgvuldigheids- en evenredigheidsbeginsel.	Waterkwaliteit is een randvoorwaarde en de KRW is geen doel op zich maar een instrument. Als ervoor wordt gekozen om het peil op te zetten in veenweide gebied dan worden de waterkwaliteitsdoelen daarop aangepast.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0307	6	5. Inbreuk op Eigendomsrecht en gebrek aan compensatie Eenzijdige lastenverdeling: Het beleid wentelt maatschappelijke en klimaatopgaven af op de agrarische sector en particuliere natuurbeheerders, wat strijdt met het evenredigheidsbeginsel . Ontbreken van volledige nadeelcompensatie: Het vooraf ontbreken van een juridisch afdwingbare regeling voor volledige nadeelcompensatie ter dekking van volledige inkomens en vermogensschade, zoals waardedaling van gronden, extra (natuur)beheerkosten, niet meer haalbare bestaande(particuliere) natuurdoelen op natuurgronden, landbouwschade én funderings- en overstromingsschade bij omwonenden—geen enkel economisch perspectief voor agrariérs en particulier natuurbeheerders maakt de Omgevingsvisie op dit onderdeel onrechtmatig.	Het doel van nadeelcompensatie is niet dat alle schade wordt vergoed. Nadeelcompensatie kan mogelijk aan de orde zijn bij een rechtmatig overheidsbesluit en gaat uit van gelijke verdeling van de publieke lasten. Het doel is niet om alle schade te vergoeden, maar om de schade die buiten het normaal maatschappelijk risico valt te compenseren, zodat iemand niet onevenredig zwaar wordt getroffen ten opzichte van anderen. Een omgevingsvisie is geen besluit dat op grond van artikel 15.1 van de Omgevingswet nadeelcompensatie kan veroorzaken en dat schade die voortvloeit uit een strategisch beleidsdocument als de omgevingsvisie (zoals schaduwschade) wettelijk niet voor vergoeding in aanmerking komt.
ZW_0307	7	6. Aantasting van de landelijke en Europese voedselzekerheid Het op grote schaal vernatten van hoogproductieve veenweide en het inzetten van landbouwgrond als stedelijk bergingsgebied treft het fysieke productievermogen van de agrarische sector rechtstreeks. Dit verdraagt zich niet met de maatschappelijke opdracht tot het borgen van de voedselzekerheid. - Verlies van hoogwaardige landbouwgrond: Door verminderde infiltratiecapaciteit, vernatting en het kortere weideseizoen neemt de productie van hoogwaardig ruwvoer en melk drastisch af. Dit leidt tot een structurele krimp van de lokaal geproduceerde voedselvoorraad. Hierbij komt de benodigde kritische massa van de sector in gevaar. ~ Strijd met maatschappelijke doelen. De overheid is verplicht om de fysieke leefomgeving doelmatig te benutten voor maatschappelijke doelen. De voedselvoorziening is de eerste primaire maatschappelijke behoefte. Het eenzijdig opofferen van agrarische productiegronden ten gunste van vernatting verstoort de balanstest. - Doorkruising Europees en Nationaal beleid: Zowel binnen het GLB als in Nationale beleidslijnen van het ministerie van LVVN staat de versterking van de voedselzekerheid en de strategische autonomie van Europa centraal. Het opofferen van vruchtbare graslanden aan waterberging en vernatting staat haaks op deze strategische pijler.	Voedselzekerheid zien we als de uitkomst van hoe we als land omgaan met grond, economie, milieu en de toegang tot gezond eten. Dat vraagt om een integrale voedselstrategie, met meer departementen en maatschappelijke partijen aan tafel. Hierover zijn en blijven we als provincies met elkaar en het Rijk in gesprek. Voor een afweging van de impact van ruimtelijke ingrepen op de landbouwsector werken we zoals aangekondigd in de Omgevingsvisie aan een afwegingskader landbouw.
ZW_0307	8	Formele verzoeken tot aanpassing van de Omgevingsvisie Gelet op bovenstaande gronden verzoek ik het college van Gedeputeerde Staten om de Ontwerp-Omgevingsvisie als volgt aan te passen: Borging Natura 2000 en waterkwaliteit: Schraap beleidskeuzes die de komende 20 jaar leiden tot de toevoer van nutriéntenrijk water naar Natura 2000-gebieden en particuliere natuurgronden, ter naleving van de Habitatrichtlijn en het Bkl.	We zullen niet ingaan op het formele verzoek van de indiener om beleidskeuzes te schrappen die de komende 20 jaar leiden tot de toevoer van nutrientenrijk water naar Natura2000-gebieden en particuliere natuurgronden.
ZW_0307	9	Geen onvrijwillige waterberging: Borg expliciet dat noch agrarische gronden, noch particuliere natuurgronden onvrijwillig worden belast met stedelijk bergingswater of afnemende infiltratiecapaciteit.	De omgevingsvisie geeft aan dat elke polder een (nader te bepalen) opgave heeft om water vast te houden of te bergen. In eerste instantie zijn dat de gebieden waar het regenwater bij extreme bui zal blijven staan. afwentelen hiervan is niet toegestaan. In gebiedsprocessen kunnen partijen onderling afspraken maken waar betere plekken zijn om het overtollig water heen te leiden. Uiteraard is dit maatwerk met een brede belangenafweging. Uitgangspunt hierbij is wel dat het boezemsysteem niet extra belast mag worden door extra gemaalcapaciteit. Hoe verder om te gaan met het vasthouden en bergen van excessieve regenval zal nader worden uitgewerkt, ondermeer in het Regionaal Water en Bodemprogramma en in samenwerking met de waterschappen en andere provincies
ZW_0307	10	Voorafgaande Passende Beoordeling: Voer een Passende Beoordeling uit naar de cumulatieve effecten van de peilmaatregelen en de nutriéntenbelasting op het betrokken Natura 2000-gebied alvorens de visie vast te stellen.	In het OER is de Passende Beoordeling op een relatief hoog abstractieniveau uitgevoerd. De reden hiervoor is dat de Omgevingsvisie nog onvoldoende concrete maatregelen en uitvoeringsinformatie bevat om de effecten van bijvoorbeeld peilveranderingen en nutriëntenbelasting kwantitatief aan Natura 2000-doelen te koppelen. In de visie zijn de peilmaatregelen (bijvoorbeeld hoeveel, wanneer en gedurende welke periode het peil verandert op welke locatie) en de nutriëntenbelasting nog niet concreet gemaakt. De passende beoordeling voor de omgevingsvisie sluit daarmee aan bij het abstractieniveau van de Omgevingsvisie. De concrete effecten en de afweging van maatregelen moeten daarom in een latere planvormingsfase worden uitgewerkt. De gebieds- en maatregelgerichte effectbeoordeling vindt dus in een volgende fase plaats, bijvoorbeeld in programma's.
ZW_0307	11	Afstemming op landelijk rijksbeleid: Voorkom innerlijk tegenstrijdig overheidsbeleid en schrap de maatregelen die leiden tot een langjarige nutriantenbelasting. Aangezien dit haaks staat op de landelijke opgaven van minister van Essen om stikstof- en fosfaatuitstoot per bedrijf te reduceren.	Zie ons antwoord op onderdeel 8 van deze zienswijze ZW_0307
ZW_0307	12	Volledige schadevergoeding : Neem een concrete toezegging en juridische regeling op voor volledige nadeelcompensatie voor volledige inkomens en vermogensschade. Dit houdt o.a. in agrarische opbrengstderving, extra particuliere natuurbeheerkosten, volledige vergoeding voor niet meer haalbare particuliere natuurdoelen, funderingsschade en overstromingsschade voor inwoners.	Zie ons antwoord op onderdeel 6 van deze zienswijze ZW_0307

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0307	13	Vrijwilligheid en lokaal maatwerk: Garandeer dat peilmaatregelen uitsluitend op basis van vrijwilligheid, lokaal maatwerk en in volledige overeenstemming met de grondeigenaren worden uitgewerkt.	De Omgevingsvisie is bedoeld om de langetermijnambities en -doelen van de provincie te beschrijven. Daar waar mogelijk geven we al concretere invulling aan die ambities en doelen, zowel op thema als voor een aantal gebieden. De Omgevingsvisie is bovendien onderdeel van de beleidscyclus. In deze beleidscyclus staan ons andere instrumenten ter beschikking om nadere uitwerkingen op voorgenomen beleid vorm te geven. Ditzelfde geldt voor uitwerking en doorwerking van ambities en doelen op gebiedsniveau. Deze concretiseringen en uitwerkingen vinden plaats nadat de Omgevingsvisie is vastgesteld en vinden hun legitimatie in de Omgevingsvisie. Een verdere uitwerking van de veenlandschappen vindt plaats via het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Bij de uitwerking hoort een uitwerking van de benodigde instrumenten, waaronder de juridische die gekoppeld zijn aan grondeigendom/beheer enz.
ZW_0307	14	Borging van voedselproductiefunctie: Neem in de Omgevingsvisie de expliciete randvoorwaarde op dat maatregelen in de (veenweide)gebieden de voedselproductie en de agrarische structuur (behoud kritische massa) niet in gevaar mogen brengen voor borging voedselzekerheid en naleving strategische autonomie van Europa.	Zie ons antwoord op onderdeel 7 van deze zienswijze ZW_0307
ZW_0308	1	Ik vraag de provincie niet alleen waardevolle natuur en landschappen te beschermen, maar ook actief te investeren in herstel. Versterk biodiversiteit door houtwallen, inheemse beplanting en natuurlijke verbindingen te herstellen. Maak water en bodem echt leidend, met meer ruimte voor wateropvang en klimaatadaptatie. Bescherm groene kampeerterreinen tegen verstening en geef inwoners, vrijwilligers en lokale organisaties ruimte om bij te dragen aan natuurbeheer, educatie en herstel. Zo wordt natuur geen sluitpost, maar de basis voor een leefbaar Noord-Holland.	We danken indiener voor de zienswijze en zien het als een oproep die voor een groot deel aansluit bij de omgevingsvisie.
ZW_0309	1	Met deze zienswijze vraag ik specifiek aandacht voor Landgoed Nijenburg en ’t Stet van Nijenburg in Heiloo. Ik verzoek de provincie om in de Omgevingsvisie ruimte te borgen voor het behoud én de toekomstbestendige ontwikkeling van historische landschappen en erven, waarbij natuur, biodiversiteit, cultuurhistorie, waterbeheer en klimaatadaptatie elkaar versterken. In de bijgevoegde zienswijze licht ik dit toe en gebruik ik ’t Stet van Nijenburg als concreet praktijkvoorbeeld. zie ook bijlage bij originele zienswijze.	Landgoed Nijenburg valt binnen de bescherming van het NNN en Beschermd Landschap, zie hiervoor de provinciale Omgevingsverordening. Wij zijn van mening dat het daarom niet nodig is hier nader op in te gaan in de Omgevingsvisie.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0310	1	Wij willen hierbij een zienswijze indienen die gebaseerd is op natuur en leefbaarheid i.p.v. het altijd maar aanpassen aan de 'mens' die in NH woont. Het is namelijk prima mogelijk om het landschap te beschermen tegen de meest invasieve diersoort op deze planeet…zijnde de Mens. Ten eerste verbaas ik mij over het nog steeds vergunnen van opslagunits – terwijl deze grond prima als bouwgrond voor woningen kan worden gebruikt. In de bestaande industriegebieden staan loodsen leeg die kunnen worden herbruikt om spullen op te slaan. De grond waarop de nwe units gebouwd zouden worden moet via het bestemmingsplan enkel omgezet worden naar woonbestemming. Ook verbaas ik mij over hoe er gebouwd wordt – er worden veel grote huizen neergezet, terwijl met de aanbod van de grond waarop we zouden moeten bouwen minder wordt. Ga dan ook de hoogte in en kies voor appartementen (aanpassen aan het landschap waarin gebouwd wordt). Helaas kan het in NL straks niet anders dan dat we compacter moeten gaan wonen en dat een tuin niet realiseerbaar is voor iedereen. Dit kun je oplossen door om de appartementen gemeenschappelijke tuinen aan te leggen of dak(moes)tuinen. Ook goed voor de biodiversiteit (insecten/vogels). Maak de bewoners hier verantwoordelijk voor! De natuur in NH staat onder grote druk. Ik begrijp daarom ook niet waarom er niet wordt gekozen voor gebieden (aanwijzing) waarin nooit en tenimmer gebouwd mag worden, ook geen recreatie. Bepaalde gebieden kun je wel recreatief gebruik toelaten maar dan d.m.v. tent/camper/caravan maar geen vaste bebouwing. Maak recreatie in NH uniek door bio-campings waar weinig tot geen speciale voorzieningen (enkel basis) zijn, waar streekproducten worden gepromoot en waar de gasten kunnen genieten van de stilte die nog in deze gebieden aanwezig is. Tevens begrijp ik niet goed waarom er om woongebieden (om vergroeiing van stedelijk gebied met dorpen oid) verplicht een groenstrook (bos/wild grasland) van enige omvang wordt aangelegd. Dit is perfect voor zowel de biodiversiteit als voor de mens die in de omgeving van deze stroken woont. Tevens hebben deze stroken het voordeel dat ze koelte in hete perioden brengt en door het aanbrengen van bijvoorbeeld opvangbekkens voor regenwater heb je ook nog eens een mooie waterberging voor droge tijden. Ook weer goed voor de beestjes (en de mens).	We danken indiener voor de zienswijze. De aspecten die indiener hier noemt hebben geen betrekking op de omgevingsvisie, maar zijn meer te zien als waarnemingen, die we voor kennisgeving aannemen.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0310	2	Over waterberging gesproken. In NH hebben we natuurlijk (deels) het IJselmeer maar ook het Amstelmeer als waterberging. Gezien het misbruik van dat water door de datacenters komt (de landbouw krijgt altijd de schuld) ook in NH in de toekomst een ernstig watertekort naar voren. Dit kan niet goed gaan. Ik weet niet hoe het binnen die datacenters is geregeld, maar een eigen waterzuivering waardoor water 'schoon' de natuur weer invloeid (na te zijn gekoeld) of juist hergebruik van dat water zorgt ervoor dat daar al een probleem minder ontstaat. Maar het lost het nooit geheel op. Door het aanleggen van meer natte gebieden in NH zou je dit voor kunnen zijn. Dit kan 2-ledig. Moeras-achtig landschap of nat grasland voor dieren (weidevogels) en plassen voor recreatie (en dieren). Waterberging kan ook onder nieuwbouw-appartementen worden aangebracht. De opvang van regenwater kan gebruikt worden voor het doorspoelen van de toiletten. Dit scheelt aanzienlijk in het gebruik van drinkwater. (als je het helemaal goed wilt gaan regelen laat je ook het douchewater voor een 2e x gebruiken maar dan ook voor de toiletspoeling – dan zet men stappen). Industrie: de aanleg van nwe industriegebieden zou gelijk op moeten gaan met de aanleg van nieuw groen. Als een bedrijf wil gaan bouwen op een nwe locatie of juist nieuwbouw wil plegen op een bestaande locatie – verplicht het bedrijf tot het planten van bomen/struiken/groen in de omgeving. Voor elke vierkante meter een stuk groen (had met de datacenter en het powerstation wat nu wordt aangelegd ook moeten gebeuren). Worden de industriegebiedjes mooier van en het verbergt veelal de lelijke loodsen en gebouwen in de toekomst. Het zou de provincie NH ook niet misstaan om eens te denken aan vergroening van het platteland, de dorpen maar vooral steden. Plant meer bomen (verschillende soorten, bloeiend/niet bloeiend, groot of klein). Het zorgt ervoor dat de temperatuur binnen (in ieder geval) stedelijk gebied daalt. Daarnaast is het goed voor de luchtkwaliteit. De Waddenzee en het gebied eromheen verdienen de meeste aandacht voor wat betreft behoud. Het is een kraamkamer, een uniek getijde-gebied, zo ook de natuur eromheen. Geef eventueel verpachte gebieden aan vogel/natuurbeschermers (gratis en voor nix dus – geldt ook voor andere gebieden waar dit speelt). Hierdoor kan men meer gaan doen.	We zien dit als een aandachtspunt voor de visie en niet als zienswijze.
ZW_0310	3	Even buiten de zienswijze: Als laatste wil ik u vragen om gemeenten 'achter de broek aan te zitten' omtrent invasieve exoten als de Japanse duizendknoop en de reuzen berenklauw. Kijkend naar Hollands Kroon is deze niet genegen om echt actie te ondernemen – sterker nog – ze weet zelfs niet hoe ze met de duizendknoop moet omgaan. En ik spreek uit ervaring! Deze gemeente heeft het groenbeleid op een heel laag pitje staan – geeft er zo min mogelijk geld aan uit. Er moet eigenlijk geld worden verdient aan de natuur. Ook daar spreek ik uit ervaring (bel gerust). Daarnaast kunt u ook de gemeenten aanspreken op het zwerfvuil wat in openbare gebieden aanwezig is. Ik loop geregeld in mijn omgeving met een plastic zak rond om vuil weg te halen – dat zou gepromoot en beloond moeten worden.	De provincie stelt subsiide beschikbaar voor de aanpak van invasieve exoten. Het beleid hierop is een verdere uitwerking van de algemene beleidskaders in de omgevingsvisie en specifieke aandacht voor invasieve exoten is daarom niet aan de orde in de omgevingsvisie. Wel zijn invasieve exoten opgenomen als één van de bedreigingen in het natuurbeleid.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0311	1	In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt voorgesteld om tussen Camperduin en de Donkere Duinen te verkennen of een landzijdige uitbreiding van de duinenrij een werkbare vorm van kustversterking kan zijn. Dit betreft een groot gebied waarin veel recreatieve en toeristische voorzieningen aanwezig zijn. Voor onze kustplaatsen zijn de verbinding tussen dorp, parkeerterrein, duinen, strandslag en strand essentieel. Onze leden zijn actief langs de kust van de gemeente Schagen, waaronder Groote Keeten, CaUantsoog, Sint Maartenszee en Petten. Wij onderschrijven het belang van een veilige en toekomstbestendige kust en begrijpen dat klimaatverandering, natuur, waterveiligheid en zoetwatervoorziening belangrijke opgaven zijn. Tegelijkertijd vragen wij nadrukkelijk aandacht voor de positie van recreatie, toerisme en de strandondernemers binnen de verdere uitwerking van deze plannen. Wij verzoeken de provincie daarom nadrukkelijk te waarborgen dat bestaande recreatieve en toeristische functies, strandopgangen, parkeerfaciliteiten en bereikbaarheid niet ongemerkt onder druk komen te staan als gevolg van deze verkenning. Wij vinden het daarnaast belangrijk dat strandondernemers en andere direct betrokken recreatieondernemers vanaf het begin worden betrokken bij de verdere uitwerking	In de Omgevingsvisie is er veel aandacht voor de grote opgaven waar we voor staan voor onze kust en binnenduinrand. Hier moeten complexe ruimtelijke keuzes worden gemaakt. In deze afwegingen wordt recreatie en toerisme integraal meegewogen en daarin worden alle belanghebbende betrokken.
ZW_0311	2	Goede bereikbaarheid is van groot economisch belang voor Groote Keeten, CaUantsoog, Sint Maartenszee en Petten. 3. Stapeling van ontwikkelingen langs de kust 4. Recreatie en toerisme als volwaardig belang 5. Tijdige betrokkenheid van lokale ondernemers Samenvattend verzoeken wij de provincie: In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt aangegeven dat recreatie en toerisme onderdeel zijn van de toekomstige ontwikkeling van de kustzone. Wij verzoeken de provincie daarom niet alleen naar de effecten per afzonderlijk project te kijken, maar nadrukkelijk ook naar het cumulatieve effect van alle ontwikkelingen gezamenlijk. Wij verzoeken daarom om bij toekomstige ruimtelijke keuzes expliciet rekening te houden met de seizoensgebonden drukte aan onze kust en te voorkomen dat parkeerplaatsen of strandopgangen verdwijnen of moeilijker bereikbaar worden zonder dat daarvoor gelijkwaardige alternatieven worden geboden	In de Omgevingsvisie erkennen we het belang van recreatie en toerisme, met name ook voor de kustregio. Bij de keuzes die voor de kust en binnenduinrand worden gemaakt zullen integrale afwegingen worden gemaakt waarbij aandacht zal zijn voor de effecten van de in het gebied aanwezige ruimelijke functies. Bereikbaarheid is een onderdeel van deze afwegingen. Dit zal onderdeel zijn van de nadere uitwerking die volgt na vaststeling van de Omgevingsvisie.
ZW_0311	3	Wij vragen bijzondere aandacht voor de stapeling van verschillende ontwikkelingen in hetzelfde relatief kleine kustgebied. Naast plannen voor kustversterking en natuurontwikkeling spelen onder andere ontwikkelingen rondom Defensie. In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt een amfibisch oefenterrein ten noorden van Groote Keeten genoemd. Ook wordt bij Petten gesproken over intensiever gebruik van het bestaande schietterrein. Tot slot verzoeken wij de provincie om bij de verdere verkenning en uitwerking structureel overleg te voeren met de gemeente Schagen, bewoners én vertegenwoordigers van de strand- en recreatieondernemers. Op zichzelf kunnen voor afzonderlijke ontwikkelingen argumenten bestaan, maar gezamenlijk kunnen zij wel degelijk gevolgen hebben voor recreatie, toerisme, bereikbaarheid, geluid, natuurbeleving en de aantrekkelijkheid van de kust. Wij verzoeken de provincie daarom niet alleen naar de effecten per afzonderlijk project te kijken, maar nadrukkelijk ook naar het cumulatieve effect van alle ontwikkelingen gezamenlijk.	Wij hebben in onze Omgevingsvisie aangegeven welke ruimte Defensie zoekt voor uitbreiding van haar activiteiten. Deze activiteiten zijn opgenomen in het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) dat de ministerraad op 19 december 2025 heeft vastgesteld. De provincie is, net als de gemeente Schagen, gesprekspartner van Defensie en heeft ook op het ontwerp-programma een zienswijze ingediend. Wij benadrukken bij Defensie voortdurend het belang van tijdige communicatie en overleg met belanghebbenden, maar hebben hierin geen leidende positie. Voor de daadwerkelijke ingebruikname van het amfibisch oefenterrein en het sschietterrein moet Defensie overigens de reguliere vergunningenprocedure doorlopen. Daarbij komen ook effecten op de omgeving, die geduid zijn in het Plan MER bij het NPRD, aan de orde.
ZW_0311	4	In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt aangegeven dat recreatie en toerisme onderdeel zijn van de toekomstige ontwikkeling van de kustzone. Wij vragen de provincie dit ook daadwerkelijk als volwaardig economisch en maatschappelijk belang mee te wegen. De kustplaatsen en strandbedrijven leveren een belangrijke bijdrage aan werkgelegenheid, toerisme, voorzieningen en de leefbaarheid van de dorpen. Beperkingen in bereikbaarheid, parkeren, toegankelijkheid of gebruik van het strand kunnen rechtstreeks gevolgen hebben voor deze bedrijven. Wij verzoeken daarom dat bij verdere besluitvorming steeds inzichtelijk wordt gemaakt wat de gevolgen zijn voor de recreatieve en toeristische sector.	Zie ons antwoord op onderdeel 2 van deze zienswijze ZW_0311

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording
ZW_0311	5	Tot slot verzoeken wij de provincie om bij de verdere verkenning en uitwerking structureel overleg te voeren met de gemeente Schagen, bewoners én vertegenwoordigers van de strand- en recreatieondernemers. Wij willen graag in een vroeg stadium kunnen meedenken, juist voordat ruimtelijke keuzes zijn gemaakt.	Bij op te stellen verkenningen zullen gemeenten, bewoners en ondernemers worden betrokken.

Zienswijze nummer	Zienswijze-onderdeel	Inhoud zienswijze	Beantwoording